A. BARBOSA

DE OFICIO
ET
POTESTATE
EPISCOPI

II

RACCOLTA
VILLAROSA
F
63/2

BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
F
63
NAPOLI

594416

AVGVSTINI BARBOSÆ,

I.V.D. LVSITANI,

PROTONOTARII APOSTOLICI,

OLIM S. CONGREGATIONIS INDICIS CONSVLTORIS,

& insignis Ecclesiæ Vimaranensis Thesaurarij maioris,

NVNC VERO EPISCOPI VGENTINI,

& à Consiliis D. PHILIPPI IV. *Hispaniarum Regis Catholici,*

PASTORALIS SOLICITVDINIS,

SIVE

DE OFFICIO, ET POTESTATE EPISCOPI,

PARS TERTIA.

Omnia ad praxim vtriusque fori, interioris scilicet, & exterioris, & ad iurisdictionis explicationem exigenda continens.

Hac vltimâ curâ ab ipso Auctore recognita, variis resolutionibus exornata, & multis Doctorum citationibus, aliisque accessionibus illustrata.

LVGDVNI,

Sumpt. Philippi Borde, Laur. Arnaud, & Cl. Rigaud.

M. DC. LVI.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Ex Biblioth. De Rosa 2

AVGVSTINI BARBOSÆ, I.V.D. LVSITANI, DE OFFICIO, ET POTESTATE EPISCOPI,

PARS TERTIA:

In qua, quicquid quoad casuum reseruationem, residentiam Episcopalem, beneficiorum collationem, Ecclesiarum visitationem, Vicarij constitutionem, monitorium concessionem, denique ad totius iurisdictionis exercitium, etiam in Regulares, & Exemptos, eorúmque Conseruatores pertinet, methodo noua, & expedita complectitur.

ALLEGATIO L.

Episcopus circa casuum reseruationes quam habeat auctoritatem?

SVMMARIVM.

1 *Summus Pontifex Petri successor ex ordinatione diuina principatum & iurisdictionem solus habet, illámque immediatè in vniuersa Ecclesia.*
2 *Summus Pontifex plures potuit sibi reseruare casus.*
3 *Pallium Archiepiscopo concedere ipsius est Summi Pont.*
4 *Pallium à B. Petri corpore accipi quomodo dicatur.*
5 *Ecclesiam ad Catedralem solus Papa erigit, ac alia ratione mutat.*
6 *Cathedralis Ecclesia sine speciali Summi Pontificis mandato nullus potest Pastorem dare, &c.*
7 *Cathedralis Ecclesia administrationem nemo potest dare, nisi Papa.*
8 *Episcopo coadiutorem nemo dat nisi Papa.*
9 *Ordinibus minoribus initiatus, vel Monachus laicus, vt Episcopus creetur solus Papa dispensat.*
10 *Episcoporum maiores causas solus dirimit, & cognoscit.*
11 *Episcopos à gradu dignitatis deiicit, & deponit, ac restituit.*
12 *Episcoporum admittit renuntiationes.*
13 *Exemptionem à iure, & potestate Episcoporum solus ipse concedit.*
14 *Eximere à se, & Romana Curia, an possit Summus Pontifex.*
15 *Ordines sacros dare illis, qui nondum ad legitimam aetatem venerunt, solius est Summi Pont.*
16 *Ordines Ecclesiasticos extra tempora à iure constituta dare ipsius est Summi Pont.*
17 *Ordines duos sacros alicui vno, eodémque die, vel duobus contineneer diebus dare est Summi Pontif.* & num. 18.
19 *Ordines vt quis accipiat ab Episcopo alieno, solus Papa concedit.*
20 *Ordines vt Episcopus conferre possit in die suæ consecrationis, solius est Summi Pont. concedere.*
21 *Excommunicationis maioris vinculo obstrictus sacros Ordines suscipiens indulgentia solum Summi Pont. munere, & officio suo fungi potest.*
22 *Ordinatum à Papa nullus ad superiores Ordines promouere sine ipsius licentia potest.*
23 *Renuntiationem beneficij gratia alterius factam solius est Summi Pont. admittere.*
24 *Pensiones annuas in beneficijs constituere, & constitutas transferre, vel eas redimendi concedere, solius est Summi Pont.*
25 *Beneficium ad certum tempus conferre solus Papa valet.*
26 *Beneficiarij perpetuo absens ab Ecclesia iusta de causa potest Summi Pontif. concessione fructus beneficij percipere.*
27 *Beneficia in Curia Romana vacantia Papa solus confert.*
28 *Beneficia, qua incompatibilia iure dicuntur, vni eidémque clerico conferre solus Papa potest.*
29 *Dignitates duas in eadem Ecclesia, vel vnam simul cum Canonicatu nullus absque Indulgentia Romani Pont. habere potest.*
30 *Beneficium primum incompatibile, sta vacat adepti*

adepta prioris poſſeſſione, vt illud ſtatim poſſeſſor dimittere teneatur in manibus Ordinarij, alias vtrumque vacat per Romanum Pont. conferendum.

31 *Cauſa omnes maiores ad Sedem Apoſt. referuntur.*
32 *Canones generales condere ſolius eſt Papa.*
33 *Legem condendi poteſtas ſoli Principi competit.*
34 *Concilium generale confirmare, & eius conſtitutiones probare, vel improbare, ac interpretari ipſius eſt Summi Pontif.*
35 *Dubia, vel obſcura in reſcriptis ipſe ſolus Papa interpretatur.*
36 *Contractibus quod defuit, ſolus Summus Pont. ſupplet.*
37 *Iaſurandum in rebus, & perſonis, alicuius momenti ſolus Papa relaxat, commutat, & interpretatur.*
38 *Reſtituit ſolus eos, qui ſolemni ritu ſunt è clericorum gradu deiecti.*
39 *Pœnas ob ſimoniam in Ordine, vel beneficio contractam remittit Papa.*
40 *Natalibus legitimis Papa aliquos reſtituit, quod attinet ad ea, qua ſpiritualia ſunt.*
41 *Teſtamentorum piæ voluntates ſolus ipſe Papa commutat.*
42 *Interdicti non poteſt ciuitas à ſacris ob debitum pecuniarum domini, vel officialium, vel priuatarum perſonarum ſine ſpeciali Papæ conceſſa.*
43 *Canonizare Sanctos ſolus Pontifex poteſt.*
44 *Priuilegium ſolus Papa poteſt concedere, ne quis ſoluatur à lege, qua quiſque decimam partem fructuum ſoluere cogitur.*
45 *Priuilegium Regi, & Principi ſolus Papa concedit, vt beneficia in Eccleſijs ſuæ ditionis ſita obita beneficiary deſtituta conferre queant.*
46 *Plenißimas peccatorum condonationes ſolus Papa concedit.*
47 *Religioſorum nouos Ordines ſolus Papa approbat.*
48 *Profeſſionem Religionis poteſt Papa irritam facere certa formula minimè ſeruata.*
49 *Religioſi profeſſi, ne canonicum egreſſi ad audiendas leges, vel medicinam ad Ordines promouari queant ſolus Papa concedit.*
50 *Mendicantes Religioſi non poſſunt acquirere noua loca ad habitandum vel antiqua alicuare, vel mutare ſine ſpeciali Papæ licentia.*
51 *Monaſterus, & Eccleſijs Religionum ſolus Papa concedit priuilegium, vt liberentur ab obligatione ſoluendi procurationes Legatis Apoſt. & Iuxa Epiſcopalia.*
52 *Religioſus non poteſt eligi in Abbatem, vel Prælatum alterius Religionis, vel habitus, ſine licentia Papæ.*
53 *Eccleſia Romana nomine nullus poteſt agere in iudicio ſaper bonis, quæ Fratribus Franciſcanis relinquuntur ſine ſpeciali Romani Pont. mandato.*
54 *Campanas plures non poſſunt habere Mendicantes ſine ſpeciali Sedis Apoſt. conſenſu.*
55 *Bulla in Cœna Domini cur ita dicatur.*
56 *Doctores referuntur, qui ſaper Bullam in Cœna Domini commentarios ediderunt.*
57 *Bulla in Cœna Domini refertur.*
58 *Hæretici cuiuſcunque ſectæ excommunicantur, eorundem fautores, libros legentes, tenentes, aut imprimentes, & ſchiſmatici. §. 1.*
59 *Appellantes à Pontifice ad futurum Concilium, eorumque fautores excommunicantur,* in Bulla §. 1.
60 *Pirate, atque eorum receptatores, & fautores excommunicantur,* in Bulla §. 3.
61 *Naufragorum Chriſtianorum cuiuſcunque generis bona, etiam in littoribus inuenta ſurripientes, excommunicantur,* in Bulla §. 4.
62 *Pedagia noua, & gabellas imponentes, vel eas augentes excommunicantur,* in Bulla §. 5.
63 *Falſificantes litteras Apoſt. aut ſupplicationes à quocunque auctoritatem habente ſignatas, item & falſo fabricantes litteras Apoſt. excommunicantur,* in Bulla §. 6.
64 *Arma, & alia vſui bellico idonea deferentes ad Turcas, vel alios Chriſtiani nominis inimicos, excommunicantur,* in Bulla §. 7.
65 *Impedientes eos, qui victualia, & alia neceſſaria Romam conuehunt, excommunicantur,* in Bulla §. 8.
66 *Sedem Apoſt. petentes, vel ab ea recedentes, & ſine iuriſdictione vexantes in Curia commorantes excommunicantur,* in Bulla §. 9.
67 *Rompetas, ac peregrinos etiam in Vrbe morantes, vel abeuntes ladentes excommunicantur,* in Bulla §. 10.
68 *Cardinales S. R. E. & alios Prælatos offendentes excommunicantur,* in Bulla §. 11.
69 *Romanam Curiam pro negotijs ſuis petentes per ſe vel per alios ledentes excommunicantur,* in Bulla §. 12.
70 *Appellantes à grauamine, vel futura executione litterarum Apoſt. ad laicam poteſtatem excommunicantur,* in Bulla §. 13.
71 *Litterarum Apoſt. aut aliarum expeditionum exequutionem impedientes, & prohibentes excommunicantur,* in Bulla §. 14.
72 *Iudices ſeculares, qui Eccleſiaſticas perſonas trahunt ad ſua Tribunalia, quique Eccleſiaſticam libertatem tollunt, aut in aliquo perturbant, excommunicantur,* in Bulla §. 15.
73 *Prælatos ne ſua iuriſdictione vtantur impedientes, quique illorum, & delegatorum iudicia eludentes ad Curiam ſecularem recurrunt, aut contra illos decernunt, præſtantesque auxilium, excommunicantur,* in Bulla §. 16.
74 *Sedes Apoſt. & quorumcunque Eccleſiaſticorum iuriſdictiones vſurpantes, vel etiam fractas ſequeſtrantes excommunicantur,* in Bulla §. 17.
75 *Decimas, & alia opera perſonis Eccleſiaſticis, Eccleſijs, Monaſterijs, aut eorum fructibus imponentes excommunicantur,* in Bulla §. 18.
76 *Iudices ſeculares, qui ſe interponunt in cauſis capitalibus, ſeu criminalibus contra Eccleſiaſticas perſonas excommunicantur.* in Bulla §. 19.
77 *Romana Eccleſia bona, aut terras occupantes, & illius iuriſdictionem vſurpantes excomm.* in Bulla §. 20.
78 *Abſoluere preſumentes à caſibus Bullæ in Cœna Domini excommunicantur.*
79 *Abſolutio Papæ ab aliquo caſu Bullæ in Cœna Domini non comprehendit eos, qui non diſtiterint.*
80 *Abſoluti non poſſunt incurrentes in excommunicationem Bullæ in Cœna Domini ab alio, quàm à Romano Pontifice, non obſtantibus priuilegijs, &c.*
81 *Epiſcopi, & locorum Ordinarij litterarum proceſſus Bullæ in Cœna Domini, ſemel in anno ſolemniter publicare tenentur.*
82 *Confeſſiones quicunque audiant apud ſe litteras proceſſus Bullæ in Cœna Domini habere debent.*
83 *Clericos percutientes incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam.*
84 *Falſarij, vel habentes penes ſe litteras falſas Papæ, vel aliorum officialium Curiæ expreſſorum incidunt*

incidunt in excommunicationem Papa reſeruatam.

85 *Falſificatis litteris vtentes non incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam.*

86 *Subrepticias vel obrepticias litteras impetrantes non incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam.*

87 *Excommunicatus à delegato Papa ſi per annum manet in excommunicatione, poſt annum abſolmitur à Papa ſolo.*

88 *Excommunicatos à Papa clericus ad diuina ſcienter admittens incidit in excommunicationem Papalem.*

89 *Incendiarij excommunicati, & publicati, nonniſi à Papa abſolui poſſunt.*

90 *Excommunicatos ob Eccleſiæ fractionem cum ſpoliatione poſt denuntiationem ſalus Papa abſoluit.*

91 *Eligentes in Senatorem, aut Gubernatorem Vrbis Romæ Imperatorem, Regem, Principem, Ducem, Marchionem, aut fratrem, vel eorum filium, aut alium potentia, & dignitate inſignem, in Papalem incidit excommunicationem.*

92 *Tulcas clericis imponentes, & clericis illas ſoluentes incidunt in excommunicationem Papalem.*

93 *Eccleſiaſticis perſonis ne quidpiam vendatur, prohibentes, incidunt in excommunicationem Papalem*

94 *Vexandi, capiendi, ſeu interficiendi facultatem tribuens eorum perſonas, vel res, eo quod tulerint excommunicationis, interdicti, vel ſuſpenſionis ſententiam incidunt in excommunicationem Papalem.*

95 *Inquiſitores ſi alicui crimen hæreſis falſo imponant, & innocentes infament, in excommunicationem Papalem incidunt.*

96 *Religioſi qui clericis, aut laicis Sacramentum Vnctionis extremæ, vel Euchariſtiæ miniſtrant, vel matrimonia eorum ſolemnizant, non habita priùs à Parocho ſpeciali licentia, &c. in excommunicationem Papalem incidunt.*

97 *Fratres Minores habent priuilegium à Sixto IV. vt poſſint adminiſtrare Sacramenta Euchariſtiæ, & extremæ Vnctionis illis, quorum Confeſſiones audierint, quando Rectores ſeu Curati eorum malitiosè, aut ſine rationabili cauſa denegauerint.*

68 *Euchariſtia Sacramentum prohibetur adminiſtrari ſecularibus, & Religioſis, & quid in hoc Minoribus conceſſum ſit, oſtenditur.*

99 *Regulares matrimonia miniſtrantes, ſine ſolemnizantes non habita ſuper his Parochialis Preſbyteri licentia ſpeciali, ipſo facto in excommunicationem Papalem incidunt.*

100 *Clerici, ſine Religioſi, qui violant Conſtitutionem illis prohibentem aliquem inducere ad vouendum, iurandum, aut promittendum, vt ſepulturam apud eorum Eccleſiam eligat, vel electam non mutet, in excommunicationem Papalem incidunt.*

101 *Interdicto, loco qui celebrare cogunt, in excommunicationem Papalem incidunt.*

102 *Minores Religioſi, qui tempore interdicti admittunt in ſuis Eccleſiis Fratres Tertij Ordinis ad audienda diuina Officia, in excommunic. Papalem incidunt.*

103 *Cadauera hominum exhumant, in fruſtra incidens vel carnes ab oſſibus ſeparans, incidit in excommunicationem Papalem.*

104 *Simoniam committentes in Ordine, beneficio, vel Religionis ingreſſu, in excommunicationem Papalem incidunt.*

105 *Fratres cuiuſcunque Ordinis Mendicantium tranſeuntes ad Religionem non Mendicantium exceptà Carthuſiana, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, necnon & tales recipientes incidunt in excommunicationem Papalem.*

106 *Eccleſiaſticam libertatem, aut interdictam Sedis Apoſtolicæ violantes incidunt in excommunicationem Papalem.*

107 *Dantes, vel recipientes, aut promittentes aliquid in Curia Romana ad obtinendam iuſticiam vel gratiam in ea, incidunt in excommunicationem Papalem.*

108 *Cardinalium bona rapientes dum in Conclaui ſunt, incidunt in excom. Papalem.*

109 *Conceptionis Beatiſſimæ Virginis feſtum qui affirmant non eſſe venerandum, aut defendunt illam conceptam cum peccato originali, vel è contra, in excommunicationem Papalem incidunt.*

110 *Decretum Suæ Congregationis S. Romanæ Eccleſiæ, vniuerſalis Inquiſitionis refertur.*

111 *Virginem Beatiſſimam ſine vlla macula eſſe conceptam veriſſima tenet opinio.*

112 *Virgo Sanctiſſima vixit 63. annos, & ideò eius Corona totidem continet Aue.*

113 *Prouiſus de Eccleſia, vel Monaſterio vacante à Sede Apoſtolica prouiſionis nuntiatoribus aliquid dans, promittens, promiſſumve ſoluens, in excom. Papalem incidit.*

114 *Laicus, qui Eccleſiaſticum relegauerit, aut proſcripſerit, & qui proſcriptionem ſcripſerit, incidit in excommunicationem Papalem.*

115 *Eccleſiaſticus, qui alium Eccleſiaſticum ad forum laicale trahit, incidit in excom. Papalem.*

116 *Papæ miniſtri, & omnes officiales etiam Epiſcopali dignitate pradita in terris Eccleſiæ officium quodcunque exercentes qui munera accipiunt præter eſculenta, & poculenta quæ biduo conſumi poſſunt, in excom. Papalem incidunt.*

117 *Lapides, & alia ornamenta de Eccleſia, vel aliis locis ſacris auferentes, & auferens, ſeruanti, & retinens auxilium, vel fauorem dantes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

118 *Cardinalis, vel aſſiſtentes, qui ſe finxerit nepotem aut familiarem, ſeu commenſalem, aut litteras Apoſtolicas gratis expediat, in excom. Papalem incidit.*

119 *Prædicantes miracula falſa, vel incerta, aut prophetias, quæ non continentur in ſacra Scriptura, incidunt in excom. Papalem.*

120 *Duellum facientes, eampum dantes, & auxilium præſtantes, incidunt in excom. Papalem.*

121 *Inquiſitionis officium impedientes, vel perturbantes incidunt in excom. Papalem.*

122 *Camera Apoſtolica libros, vel ſcripturas occultantes, aut retinentes, incidunt in excommunicationem Papalem.*

123 *Camera Apoſtolicæ miniſtri, & alij rationes integrè, & fideliter non reddentes, incidunt in excommunicationem Papalem.*

124 *Examini ſe ſupponentes pro alio beneficium Eccleſiaſticum impetrante in excommunicationem Papalem incidunt.*

125 *Beneficiorum Eccleſiaſticorum prouiſione, vel collatione, vel in eorum poſſeſſionem admiſſione aliquid exigentes, in excom. Papalem incidunt,*

126 *Papa viuente, qui tractant de alio eligendo, in excom. Papalem incidunt.*

127 *Cardinales, qui Sede vacante contrauenerint iis,*

qua, ordinata ſunt à Iulio II. incidunt in excommunicationem Papalem.

128 *Cardinales reuelantes aliquid de actis ſecreto in Conſiſtorio exiſtente præcepto Papæ, vt non reuelentur, incidunt in excom. Papalem.*

129 *Litteras, aut ſcripturas cuiuſuis generis mittentes ad eos, qui ſunt in Conclaui, & ſic recipientes, in excom. Papalem incidunt.*

130 *Eccleſiaſticæ bona per vim, vel ſuppoſitas perſonas in proprios vſus concurrentes incidunt in excommunicationem Papalem.*

131 *Commiſſarij, ſeu delegati ad cognoſcendum, an alienatio bonorum Eccleſiæ ſit in euidentem eius vtilitatem, amore, vel timore alienationi conſentientes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

132 *Clerici de Parochiali Eccleſia prouiſi iuramentum de reſidendo intra tempus præſcriptum non ſeruantes, in excom. Papalem incidunt.*

133 *Concilio Trident. commentarios, gloſſas, & ſcholia inferentes, in excom. Papalem incidunt.*

134 *Nuncius Apoſtolicus, qui à principalibus ad quos mittitur, dignitatis, aut gradus obtinendi cauſa litteras commendatitias quouis modo ambierit, in excommunicationem Papalem incidit.*

135 *Mulier quæ monaſteria Regularium etiam Mendicantium ingredi auſa fuerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

136 *Monialis à clauſura exiens, & exeundi licentiam dantes, comitantes, & recipientes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

137 *Pœnitentiariæ Romanæ officiales pro expeditione aliquid etiam ſponte oblatum accipientes incidunt in excommunic. Papalem.*

138 *Beneficia Eccleſiaſtica palam, aut occultè retinentes aut recipientes in confidentiam, incidunt in excommunicationem Papalem.*

139 *Vacantibus Eccleſiarum dignitatibus, canonicatibus, aut prabendis per ſtatutum, aut conſuetudinem diſtributiones, & fructus menſæ Epiſcopalis applicatis, aut in communem vſum cedens, incidit in excom. Papalem.*

140 *Gubernator locorum ſtatus Eccleſiæ, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora etiam ad breuiſſimum tempus conceſſerit, incidit in excommunicationem Papalem.*

141 *Chriſtianus, qui alium Chriſtianum in terris Turcarum habitantem tanquam mancipium ceperit, aut eius bona diripuerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

142 *Publicam, qui pedagium, gabellam, vel vectigal à Regularibus Ordinum Mendicantium exegerit, in excommunicationem Papalem incidunt.*

143 *Gubernator Eccleſiaſtici ſtatus, & officialis, qui aliquem homicidam, aut exulem ab exilio reuocauerit, vel ſalutum conductum ei fecerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

144 *Confeſſores, qui ex priuilegio Sixti IV. commutant aliquod Votorum ſolemnium, in excommunicationem Papalem incidunt.*

145 *Baro, vel Princeps in Regno Neapol. qui homicidam, aut exulem Romanæ Eccleſiæ receptauerit, protexerit, &c. in excommunicationem Papalem incidunt.*

146 *Baro, vel Dominus Sedis Apoſtolicæ ſubiectus frumentum, fruges vltra ſibi vſum, familiæque ſuæ neceſſarium emens, in excommunicationem Papalem incidit.*

147 *Epiſcopus, aut patronus, tam Eccleſiaſticus, quàm laicus, qui à collatione, aut ſuſpenſione ſuſpenſus beneficium contulerit, aut id præſentauerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

148 *Fratres S. Franciſci de Obſeruantia, qui in electione Miniſtri Generalis, Prouincialium, & Cuſtodum, pro ſe, aut pro alio ſubornauerint, in excommunicationem Papalem incidunt.*

149 *Locus ad Romanam Eccleſiam cum vacauerit, qui de eo in feudum dando aliquo modo egerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

150 *Agnos Dei à Summo Pont. conſecratos qui depinxerit, & aliquo colore infecerit, an in excommunicationem Papalem incidat, oſtenditur.*

151 *Monalium Monaſteria ingredientes prætextu facultatum abrogatarum, & Superiores Regulares, qui earundem licentiarum prætextu eo aliquem ingredi permiſerint, & qui prætextu licentiarum Epiſcopalium eò ingrediuntur neceſſitatibus non vrgentibus, in excommunicationem Papalem incidunt.*

152 *Sal exterum in Vrbes, & oppida, eaque loca Sedi Apoſt. ſubiecta aſportantes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

153 *Frumenta, fruges, leguminа, & animalia cuiuſuis generis extra ſtatum S. Rom. Eccleſiæ, quouis modo exportantes, in excommunicationem Papalem incidunt.*

154 *Religioſus S. Franciſci de Obſeruantia, qui contemptis Superioribus ſuis ad Tribunalia appellauerit, & ad ea confugerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

155 *Religioſus Heremita S. Auguſtini Congreg. Lombardiæ, qui obedire conſtitutioni neglexerit de exemptione Monalium eiuſdem Ordinis incidit in excommunicationem Papalem.*

156 *Religioſus Ordinis Ciſtercienſis, qui aliquid commiſerit contra Conſtitutionem editam de exemptione Monialium ab eodem Ordine, in excommunicationem Papalem incidit.*

157 *Subiectus ditioni Eccleſiaſticæ, qui homicidas, graſſatores, & damnatos crimine capitali exules receperit, aut recipi permiſerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

158 *Reliquiæ ſacras, qui ſine conceſſione Summi Pont. in prouinciam Mediolanen. aſportauerit, in excommunicationem Papalem incidit.*

159 *Iurare facientes illicita vel de obſeruandis ordinationibus, & ſtatutis contrariis decretis Conc. Trident. in excommunicationem Papalem incidunt.*

160 *Societatis Ieſu inſtitutum, aut Conſtitutiones, qui directè, vel indirectè impugnare, aut contradicere audent, incidunt in excommunicationem Papalem.*

161 *Libri monentes, & monumenta quæcunque ex bibliothecis Ordinum Fratrum Carmelitarum, in excommunicationem Papalem incidunt.*

162 *Fratres Prædicatores Ordinis S. Dominici, qui ad effectum conſequendi officium Magiſtri generalis pro ſe, vel alijs ad fauores extra religionem incurrunt, incidunt in excommunicationem Papalem.*

163 *Confeſſionem, & abſolutionem ſacramentalem inter abſentes per litteras poſſe fieri aſſerentes incidunt in excom. Papalem.*

164 *Armatorum collectas, & caluacatas facientes incidunt in excom. Papalem.*

165 *Regulares, qui ex inſulis Philippinis, & aliis Indiarum partibus ad Iapponicas commeant, incidunt in excom. Papalem.*

Fratres

166 *Fratres Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo, qui ad Tribunalia fecularia quouis prætexta appellare, vel confugere præsumunt, in excom. Papalem incidunt.*

167 *Delinquentes à Sacris locis extrahentes, præterquam in casibus concessis per Gregor. XIV. in excom. Papalem incidunt.*

168 *Religionum Superiores, qui Bullæ Pauli V. edita ann. 1606. non parent ne incidant in excommunicationem Papalem.*

169 *Præsidentes, & Officiales omnes Montium pietatis status Ecclesiastici, qui pecunias ad dictos Montes quomodolibet spectantes in alios, quàm pauperum usus, disponere præsumunt, in excom. Papalem incidunt.*

170 *Superiores quorumcumque Ordinum & Religionum non remittentes causas ad officium inquisitionis spectantes incurrunt excom. Papalem.*

171 *Confessarij secalares, vel regulares præsumentes absoluere à casibus in Bulla Cœnæ contentis incurrunt excom. Pap.*

172 *Iudices, & alij quicumque etiam Cardinales qui in causis ad officium S. C. spectantes se intromittere præsumunt, incidunt in excom. Papæ reseruatam.*

173 *Auditor Cameræ, Gubernator, Vicarius Vrbis qui vigore facultatis aliquid prater obseruatum innouant, incurrunt excommunicationem Papalem.*

174 *Clerici Camera Apost. notarij, officiales, &c. qui in causis ad eorum tribunal non spectantibus se intromittere præsumant, excomm. Papalem incurrunt.*

175 *Camerales, qui aliorum suffragia, vel suam, aut aliorum sententiam in plena Camera apertam fortè patefecerint, incidunt in excomm. Papalem.*

176 *Coniurationem in Cardinalem non reuelantes incidunt in excomm. Papæ reseruatam.*

177 *Promittentes, dantes, vel recipientes aliquid pro iustitia incurrunt excom. Papalem.*

178 *Certamen singulare inuentes, suadentes, prouocantes, &c. incurrunt excom. Papalem.*

179 *Sepulchrum Domini petentes causa deuotionis absque licentia Summi Pont. incurrant excom. Papalem.*

180 *Canonici, beneficiati, & clerici Basilicæ S. Petri de Vrbe eam ingredientes absque habita quem in choro deferre solent, incurrunt excomm. Papalem.*

181 *Executionem litterarum S. Pœnitentiariæ impedientes incidunt in excommunicationem Papalem.*

182 *Proponentes populo iudicem casuum, & gratiarum cum indulgentijs incurrunt excommun. Papalem.*

183 *Lapides sua alia ornamenta Ecclesiarum fabricantes incurrunt excom. Papalem.*

184 *Cardinales contrauenientes Bullæ Gregorij XV. de electione Papæ in nouem actionibus incurrunt excommunic. Papalem.*

Imprimentes etiam cum addit. huiusmodi tractatum, necnon nostra collectanea absque speciali nostra licentia in scriptis habita, incurrunt excom. Papæ reseruatam. ibid.

185 *Clerici quando excommu. Papalem incurrant.*

186 *Religiosi quando in excommunicationem Papæ reseruatam incidant.*

187 *Persona publice quando excommunicationem Papalem incurrant.*

188 *Omnes generaliter quando in excommunicationem Papæ reseruatam incidant.*

189 *Romanam Ecclesiam non esse caput omnium Ecclesiarum contumaciter asserentes, Excommunicationem nomini reseruatam incurrunt, &* ita deinceps in iis quæ sequuntur.

190 *Oblationes Sacerdotibus facta accipientes.*

191 *Principes & Officiales, qui tertiò admoniti ab Episcopis, vel Ecclesiasticis personis recusant facere iustitiam super eorum causis.*

192 *Electiones de se facta in Summum Pont. à paucioribus quam duabus Cardinalium partibus, assentientes, vel recipientes.*

193 *Religiosi professi de claustro exeuntes ad audiendas leges Ciuiles, vel Physicam, si infra duorum mensium spatium non redierint.*

194 *Suscipientes in ciuitatibus diuersarum linguarum eorum regimen, qui sunt linguæ suæ priusquam suscipiatur à proprio Episcopo in coadiutorem suum.*

195 *Doctores, & scholares vniuersitatis Bononien. qui conducant domus alterius Doctoris, seu scholaris ante finitam locationem sine eius consensu.*

196 *Clerici habentes officium Vicecomitis, vel Præsidis secularis si admoniti non desistant.*

197 *Monachi, & Canonici Regulares, ac alij personatus habentes, seu Presbyteri, qui leges, vel Physicam audiunt extra claustrum.*

198 *Bona Christianorum naufragio perdita capientes.*

199 *Ementes rem Ecclesiæ, vel aliter acquirentes à schismatico.*

200 *Statuta edita contra vniuersalem Ecclesiæ libertatem seruari facientes.*

201 *Scripturas, vel auncios alicui Cardinali in Conclaui existenti mittens, vel cum eo secretè loquens.*

202 *Spoliantes clericos, &c. beneficiis pro eo quod noluit eligere eum, pro quo ipsi rogarunt.*

203 *Regalia, caastodiam, siue guardiam titulo aduocationis, siue defensionis in Ecclesiasticis, vel pias locis præsumentes occupare.*

204 *Momalium ad electiones vocati non temperantes ea, ex quibus discordiæ nasci, vel foueri possunt.*

205 *Conseruatorem sibi datum incitantes, vt se intromittat in his, quæ non continent apertam violentiam, &c.*

206 *Absolutionem, aut reuocationem excommunicationis, simonia, &c. vi aut metu extorquentes.*

207 *Fingentes casum, vel fraudem aliquam quo Iudex ipse vadat ad accipiendum testimonium alicuius famina.*

208 *Prælatos, vel alias personas Ecclesiasticas compellentes vt submittant Ecclesias, vel earum bona, &c. Laicis, &c.*

209 *Mendicantes, qui de nouo domos ad habitandum recipiunt, vel receptas mutant sine licentia Sedis Apost. & n. 230.*

210 *Religiosi qui habitum suæ Religionis temerè dimittunt.*

211 *Impedientes Ecclesiasticos Iudices Ordinarios, vel delegatos, ne sua iurisdictione vtantur.*

212 *Domini temporales prohibentes subditis suis ac cum personas Ecclesiasticas contrahant.*

213 *Compellentes personas Ecclesiasticas ad pedagia, gaudagia, &c.*

214 *Sepelientes in loco sacro hæreticos.*

215 *Iurisdictionem temporalem habentes, qui non obe-*

dunt Epiſcopis, & Inquiſitoribus in perquirendis hereticis.

216 *Chriſtianum aliquem per aſſaſſinos interficiens, aut videns interfici.*

217 *Clericos permittentes verſari in terris ſuis fœneratores publicos, &c.*

218 *Repraſſalias contra perſonas Eccleſiaſticas, vel eorum bona concedentes.*

219 *Principes & alij domini, ac Iudices non obſeruantes contenta in c. fœlicis, de pœnis lib. 6. contra percutientes Cardinalem.*

220 *Sequeſtrationem factam per loci Ordinarium præſumentes impedire.*

221 *Sepelientes aliquem in cœmeterio tempore interdicti extra caſus à Iure conceſſos.*

222 *Religioſi qui ſibi appropriant noualia, aut decimas Eccleſiis debitas.*

223 *Monachi, aut Canonici Regulares adminiſtrationem non habentes, qui petunt Curias Principum animo nocendi ſuis Prælatis.*

224 *Monachi, qui intra ſepta Monaſterij ſine licentia Abbatis arma tenere præſumunt.*

225 *Montalium viſitatores impedientes.*

226 *Beguini, ſiue qui ſequuntur eorum ſtatutum.*

227 *Matrimonium ſcienter contrahentes, in gradu prohibito.*

228 *Inquiſitores, qui prætextu ſui officij illicitè ſumunt pecuniam aliquam.*

229 *Statuta de ſoluendis vſuris dictantes, vel ſcribentes.*

230 *Religioſi Mendicantes, qui ſine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandum, &c.*

231 *Decimarum à ſolutione in concionibus adiutores retrahens.*

232 *Religioſi non ſeruantes interdictum auctoritate Apoſtol. vel Ordinaria impoſitum.*

233 *Gloſſas ſuper Clem. Exiui, edentes.*

234 *Nuncios vel legatos Romani Pont. impedientes ne ingrediantur Regna, ſeu prouincias ad quas mittuntur.*

235 *Alienantes, ſeu locantes in plures annos quàm in tres bona immobilia, vel mobilia pretioſa Eccleſiarum.*

236 *Prælati ad Romanam Curiam venientes, & inde diſcedentes abſque licentia Romani Pont.*

237 *Rectores Eccleſiarum & Mendicantes in Germania exiſtentes, qui pacem inter ipſos factam violant.*

238 *Litteras Papæ electi antequam coronetur impugnantes.*

239 *Epiſcopi, aliique Prælati permittentes uti in, habituue Fraticellorum, Bizocorum, &c.*

240 *Imprimentes, ſeu mandantes imprimi libros de rebus ſacris tractantes ſine nomine Auctoris, & ſine approbatione Ordinarij.*

241 *Confeſſionem ante Euchariſtiam neceſſariam non eſſe aſſerentes.*

242 *Matrimonia filiorum fam. ſine parentum conſenſu contracta eſſe irrita aſſerentes.*

243 *Raptores mulierum, ac omnes dantes eis auxilium, &c.*

244 *Matrimonium ne liberè contrahatur cogentes ſubditos, &c.*

245 *Magiſtratus ſeculares, qui ab Epiſcopis requiſiti non præbent auxilium ad reſtituendam, vel conſeruandam clauſulam Montalium.*

246 *Religioſi, qui recipiunt aliquid à nouitijs dum ſunt in probatione.*

227 *Mulieres ingredi Monaſterium præterquam in caſibus à Iure permiſſis cogentes.*

348 *Mentes pietatis qui prædicando vel diſputando audent impugnare.*

249 *Sortilegia, incantationes, &c. exercentes.*

250 *Commiſſiones, intimationes, publicationes, & affixiones Apoſt. in Romana Curia præſentantes præter Curſores.*

251 *Archipresbyter, Canonici, & beneficiati, ac clerici Baſilicæ S. Petri de vrbe non applicantes integram medietatem omnium fructuum & diſtributionum primi anni ſeruitij.*

252 *Studiorum rectores & alij Epiſcopis inferiores docterandi facultatem habentes, qui aliquem ad gradum Doctoratus promouent priuſquam Fidei profeſſionem emittat.*

253 *Archipresbyteri breuiores duorum palmarum etiam ad breuiſſimum tempus licentiam deferendi concedentes quicunque Sedis Apoſt. gubernatores, ſiue officiales.*

254 *Gubernatores, qui pœnas, ſeu multas pecuniarias alteri quàm Cameræ Apoſt. applicare præſumunt.*

255 *Legati, ſeu Vicelegati, aut gubernatores quemcumque in officijs nouariatuum per Cameram Apoſtol. venditis ſe intromittere præſumentes, &c.*

256 *Pœnitentiarij Officiales, qui in expeditionibus ſibi interdictum ſe intromittere quoquo modo præſumunt.*

257 *Offendentes aliquem vindicta ſtudio in Vrbe.*

258 *Inquiſitores, aduocatos, aliumue miniſtrum S. Officij occidens, verberans.*

259 *Inquiſitorum generalium S. R. E. Cardinalium præceptis, & mandatis non obedientes.*

260 *Taurorum agitationes permittentes.*

261 *Superiores, quibus cura Monaſterium Monialium incumbit ea in caſibus non neceſſarijs ingredientes.*

262 *Agnos Dei à ſummo Pont. conſecratos depingens.*

263 *Frumentum & legumina extra Vrbem & Statum Eccleſiaſticum extrahens, aut afferentes impediens.*

264 *Cruciferi requirentes fauores pro dignitatibus, & officijs obtinendis.*

265 *Epiſcopi quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant.*

266 *Clerici quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant?*

267 *Religioſi quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant.*

268 *Domini temporales quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant.*

269 *Magiſtratus & Iudices quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant.*

270 *Omnes generaliter quando excommunicationem nemini reſeruatam incurrant.*

271 *Abſoluere ab excommunicationibus Papæ reſeruatis nullus Epiſcopus poteſt.*

272 *Epiſcopi ſinguli cum nomen ſuum alicui actui, cuius ipſi ſunt auctores, inſcribunt, poſt Deum Sedi Apoſt. Epiſcopatum referunt.*

273 *Epiſcopatus in Eccleſia ſunt de Iure diuino.*

274 *Abſoluendi facultatem obtinens ab omnibus caſibus ſummo Pont. reſeruatis non poteſt abſoluere à caſibus contentis in Bulla Cœna.*

275 *Abſoluendi à caſibus reſeruatis etiam in Bulla Cœnæ facultatem obtinens non poteſt quis virtute illius abſolui ab excommunicatione ob hæreſim contracta.*

276 *Abſoluendi à caſibus ſummo Pontif. reſeruatis facultatem*

facultatem obtinens, poteſt abſoluere à cenſuris illi reſeruatis.

277 *Abſoluendi ab omnibus cenſuris, facultatem obtinens à ſummo Pont. poteſt abſoluere à cenſuris reſeruatis.*

278 *Epiſcopus cauſa cognita poteſt diminuere, & relaxare de pœnitentia, quam Papa impoſuit.*

279 *Iudex fori exterioris poſtquam ſuam talis ſententiam definitiuam, non poteſt pœnam in ea appoſitam reuocare.*

280 *Confeſſarius poteſt pœnitentiam à ſe iniunctam quandocumque & vbicumque ex cauſa commutare.*

281 *Prælatus quicumque poteſt abſoluere ſibi ſubditum a cenſuris nemini reſeruatis, ſiue ſint latæ, & appoſitæ per Concil. ſiue per quemcumque Summum Pont.*

282 *Abſolui poteſt ſubditus ab Epiſcopo loci, vbi moratur, à ſententia iuris, quam incurrit in alia Diœceſi.*

283 *Parochus, & alius quicunque Sacerdos poteſtatem habens abſolui à mortalibus, poteſt abſoluere à cenſuris iuris nemini reſeruatis.*

284 *Ordinarius nõ poteſt ſibi reſeruare abſolutionem excommunicationum iuris nulli reſeruatarum.*

285 *Epiſcopi omnes quorum caſuum abſolutionem ſibi reſeruare poſſunt.*

286 *Decretum, & declaratio ſuper abſolutione à cenſuris, ſeu à caſibus reſeruatis, refertur.*

287 *Decretum aliud refertur, quo confirmantur, & innouantur contenta in præcedenti.*

288 *Litteræ Sacræ Congregat. referuntur, in quibus circa caſuum reſeruationem regula dantur vtiliſſimæ.*

289 *Declaratio eiuſdem S. Congregationis circa facultatem abſoluendi à caſibus Sedi Apoſt. & Ordinario reſeruatis.*

APOSTOLI licèt à Domino patem cum Petro acceperint poteſtatem, *cap. in nouo* 21. *diſt.* in quorum locum ſucceſſerint Epiſcopi, *cap. quorum vices* 68. *diſtinct.* Petrus tamen, in cuius locum ſucceſſit Summus Hierarcha ter Maximus Pontifex, obtinuit Principatum ex ordinatione diuina: nam illi ſoli dictum eſt Ioann. 21. *Paſce oues meas*, *cap. puto* 2. *quæſt.* 7. Inter beatos Apoſtolos quædam fuit diſcretio, & licèt omnes eſſent Apoſtoli, Petro tamen à Domino conceſſum eſt (& ipſi inter ſe idipſum volnerunt) vt reliquis omnibus præeſſet Apoſtolis, & Cephas, id eſt, caput, & principium teneret Apoſtolatus. Ita Anaclet. *epiſt.* 3. *in cap. ſacro ſancta* 2. *diſtinct* 22. Aoton. Auguſtin. *in epitome Iuris Pontificij lib.* 1. *de Pontif. Maximo cap.* 19. Principatum igitur & iuriſdictionem ſolus Summus Pontifex habet, eamque immediatè in vniuerſam Eccleſiam, *Extranag. vnam ſanctam, de maiorit. & obed. inter communes*, quam quidem illo ipſo temporis momento, quo canonicè eſt electus, accipit à DeoOpt. Max. ſuper totum corpus Chriſti myſticum, ita vt quicumque alij ipſi neceſſariò ſubiiciantur, *cap. licet*, cum ibi notatis, *de elect.* ex quo veluti quodam fonte perenni cæteri totum Eccleſiæ Patrum poteſtas manat, *diſt. cap. in nouo*, 22. *quæſt.* 1. Quid enim ei aboegabimus, de quo inſigne illud D. Bernardi *lib. 2. de conſid. ad Eugenium: Age indagemus adhuc diligentius quis ſis? quam geras perſonam in Eccleſia Dei? quis eſt Sacerdos magnus. Princeps Epiſcoporum? Tu hæres Apoſtolorum, Tu primatu Abel, gubernatu Noë, Patriarchatu Abraham, Ordine Melchiſedech, dignitate Aaron, Authoritate Moyſes, Iudicatu Samuel, Poteſtate Petrus, Vnctione Chriſtus.*

Summus igitur Eccleſiæ Princeps, & Chriſti Vicarius plures potuit ſibi reſeruare caſus, qui digni aut maturo conſilio, aut ſeuera animaduerſione ſibi viſi fuere, ita vt nefas ſit cuiuſuis Ordinis viro ipſo inuito de illis cognoſcere, aut eos attingere, Coriolan. *de caſibus reſeruatis par.* 1 *ſect.* 1. *art.* 1. *numer.* 7. *verſ. primo.* Sebaſt. Acoſta *in explicat. Bullæ Cruciat. quæſt.* 42. vndecim recenſent quatuor verſibus gloſſ. *verb. pertineant in cap.* 1. *de tranſlat. Epiſcopi* & gloſſ. *verb. pertinere in cap. ſicut vnire, de exceſſ. Prælat.* Hoſt. verò viginti & ſeptem verſibus ſexaginta complectitur, quos quidem verſiculos refert Gambar. *de officio & poteſt. Legati de latere lib. 2. tit. de variis Ordinariorum nomin. numer.* 257. quorum aliquos principaliores caſus breuiter percurrere mihi non inutile viſum eſt, vt illis exceptis Epiſcopus in omnibus alijs poteſtatem ſibi tributam eſſe ſciat,

In Epiſcopis quæ ſibi Summus Pontifex reſeruauit?

IPſius eſt Summi Pont. Archiepiſcopis pallium concedere, *cap. niſi, de aucl. & vſu pally*, Gambar. *diſt. loco numer.* 243. *cum ſeqq.* quia datur in ſignum plenitudinis poteſtatis, *cap. antiqua* 23. *de priuileg.* quæ quidem poteſtatis plenitudo ab alio dari non poteſt, niſi ab Apoſtolica Sede, eiuſque Præſide Romano Pont. Petri Succeſſore, à quo tanquam à capite in alios Prælatos, tanquam membra, omnis profluit Eccleſiaſtica iuriſdictio, *diſt. cap. in nouo*, & ideo dicit text. *in cap. ſignificaſti* 4. *ad fin. de elect.* quòd † pallium à Beati Petri corpore tantum ſuſcipitur, quia ſcilicet à ſolo Romano Pontifice Petri ſucceſſure eſt accipiendum, vt poſt Hoſt. notat Abb. ibi *num.* 9. Læli. Zech. *de republ. Eccleſ. tit. de de ſtatu Reuerend. Patriarch. num.* 5. *verſ. traditur*, & ex Innoc. Luſitanus noſter Vaſconcel. *in harmonia rubricar. ſub rub. de auctoritate, & vſu pally, num.* 7. Verùm *gloſſ. pen. in d. cap. ſignificaſti*, ſcribit quòd de corpore B. Petri pallium aſſumi dicitur, quia pallia conſecrata deferuntur ad Altare ſacrum, in memoriam corporis B. Petri, vt inde tradantur Archiepiſcopis præſentibus, vel procuratoribus eorum, ſi adſint, iuxta *cap. quoniam* 100. *diſt.* quam gloſſam ſequuntur omnes *ibi*, & latè explicant Guid. Pancirola *in theſauro variar. lectionum lib.* 1. *c.* 20. Stephan. Durantes *de ritibus Eccleſ. l.* 2. *cap.* 9. *num.* 43. Ft. Hieron. Roman. *lib.* 1. *de repub. Chriſt. cap.* 6.

Solus ipſe Eccleſiam erigit, & conſtituit in Cathedralem, *cap. fœlix.* 50. *cap. præcipimus* 54. 16. *quæſt.* 1. Rebuff. *in praxi benefic. tit de erect. in Eccleſ. Cathedral. num.* 1. & 5. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 5. *cap.* 29. *quæſt.* 25. *in princ. & lib.* 6. *c.* 30. *quæſt.* 2. & 4. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 12. *cap.* 5. *numer.* 1. Monet. *de communi. vltim. volum. cap.* 11. *num.* 251. vbi *num.* 252. idem dicit de erectione Eccleſiæ Cathedralis in Metropolitanam, Gambar. *diſto loco numer* 160. Iſidor. Moſcon. *in tract. de maieſt. eccleſ. milit. lib.* 1. *part.* 1. *cap.* 15. Bzouj. *de Pontifice Romano cap.* 34. Thom. Sanch. *lib.* 2. *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 37. *nu.* 7. nouiſſimè me citato Ioan. Solorzan. *in tract. de iure Indiarum to.* 2. *de Iudicarum gubernat. lib.* 3. *cap.* 4. *numer.* 2. Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 21. *a princ.* Ferentil. *in annot. de deciſ.* Buratti 912. *numer.* 11. Et eam diuellit, coniungit, aut

aut aliz ratione mutat, *cap.1.& cap.inter corporalia, de tranſlat.Epiſcopi*, *cap.mutationc 7. queſt.1.gloſſ. verb. Cathedralem in cap. cùm inferior,de maior. & obed.*Monet.*dict.cap.*11.*num.*235. Gambar.*dicto loco numer.* 159. *&* 166. Molfeſ. *in ſumm. Moralis Theolog.tract.6.cap.*14. *num.* 56. Bened. Ægid. *ad l.ex hoc iure ff de iuſt. & iure tom.*1.*cap.* 2. *num* 3. Ioan.Solorz.*dict.tom.*2. *lib.*3. *cap.*5. *num.*1. Et ſolus ipſe poteſt diœceſim ſeparare, & illam alicui Abbati, ſeu inferiori Prælato ſupponere, Hoſt. *in cap.cùm contingat, numer.*1.*de foro comp.* vbi Butr. *numer.*11.*verſ.de conſuetudine* Panor m.*numer.*18. & Bellim.*numer.*15.*verſ.tamen certum eſt*, Rot.*dec.*324.*num.*2.*apud Farin.part.*1. *recent.* Et quàm ampls & sbſoluta ſit poteſtas ſummi Pont. in conſtitutione nouæ Sedis Epiſcopalis per diſmembrationem aliarum diœceſum, probat *cap. præcipimus* 53.& *ibi* præ cæteris Tuſcc. *verſ.nam etiam Concil.*16.*queſt.*1.*gloſſ. verb.pertinere in cap. ſicut vnire, de exceſſibus Prel.* vbi Hoſt. *numer.*1. Zabarel. *num.*3.& Anchar.*num.*1.Selu *de benefic.p.*3.*quæſt.*3. *numer.*10.latè & elegantee Meleh. Lotter. *in tract. de re benefic.lib.*1.*q.*11.*à princip.* Csuendum igitur eſt à gloſſ. *verb. diuiſiones in cap.lege Imperatorum* 10 *diſt.* quæ pronunciauit Papam inuito Epiſcopo non poſſe diuidere Epiſcopatum, præterquam ex cauſa, quam videntur ſequuti Abb.*in cap. vlt. ſub numer.*12.*verſ.& vide, de confirmat. vtils, & inter ſuas queſtiones queſt.*1.*num.*17. & Felin.*in cap. quæ in Eccleſiarum,num.*42.*ad fin.de conſtitut.* quorum fundamentis reſpondet Lotter.*d.quæſt.*11. *num.*33. *cum ſeqq.* vbi *num.*44.*cum ſeqq.* declarat doctrinam Abb *d.quæſt.*1.*ſub numer.*12.*verſ. conſilium tamen Collegij*, aſſerentis in huiuſmodi noua conſtitutione Sedis Epiſcopalis & diſmembratione, aſſignationeque diœceſeón,requiri conſilium Collegij Csrdinalium, vt procedat reſpectu neceſſitatis directiuæ, & intrinſecæ, non verò reſpectu neceſſitatis coactiuæ & extrinſecæ, nam ſic conſtitueretur Iudea ſupra ipſum ſummum Pont. contra text.*in cap.n.*9.*q.*3. prout declarat Card. Paleoth,*de ſacr. Conſiſt.conſult.p.*1.*q.*3.*in reſp.ad* 3.*argum.*Ea quibus tam colligitur, quòd cùm Epiſcopus non habet diœceſim ex ſe,ſed ab alio inferiori,ſed ab ipſo ſummo Pont.non poſſit auctoritate ſua illam minuere, aut diſmembrare,conſtituendo territorium diſtinctum à proprio territorio,nam id ſolum pertinet ad Papam ex ſpeciali eius priuilegio, Hoſt.*in cap. cùm contingat.*1.*de foro compet.*vbi cum ſequuntur Ioan. Andr.*ſub num.*4.*verſ.aly dicunt*, Bute. *ſub num.*11. *verſ.ſi quæritur an habeat territorium*, & Abb. *ſub. num.*18.

6 Sine ſpeciali ipſius mandato, & licentia nullus poteſt Pſtorem dare Eccleſiæ Cathedrali ſibi qualirereumque exemptæ,quæ Clero careat,& Paſtore Chriſtiano,*Clem.in pleriſque,de elect.*

7 Eccleſiæ Cathedralis adminiſtrationem nemo poteſt date niſi Paps, *cap.* 11, *cui* 42. *de elect.in* 6. *cap. Eccleſiæ Cathedrali,de ſupplenda neglig.Prælat. eod.lib.*Rebuff.*in tract.at. nomin. q.*8. *n.*29 Et ſolus Papa Curſtorem dare poteſt Eccleſiæ Cathedrali,& eius bonis quoad eſſ. & ſum agendi,Gig.*de penſionib. q.*65.*n.*6 *&* 6.

8 Epiſcopo adiutorem nemo dat niſi Papa, *cap.*1. *de elect.in* 6.*cap.vnic.de clerico ægrot.eod lib.* Quarant.*in ſumm.Bull.ury verb. Archiep. auctoritat. n.*9.. Flamin.*de reſign.l.*7.*q.*20.*n.*14.Campan.*in diuerſorio Iuris Canon.rub.*7.*c.*6. *num.*105. *verſ.eſt tamen*, Gsmbsr *de officio,& poteſtat. Legati de Latere,tit.de coadiutoribus,num.*4.

Ipſe ſolus poteſt concedere,ve Monachus laicus 9
vel clericus ſeculsris minoribus ſolùm Ordinibus, initiatus Epiſcopus creetur,*cap.miramur.*61.*diſt.*

Epiſcopum, & ſupetiorum Antiſtitum maiores 10
cauſas ſolus dirimit,& cogooſcit,Concil. Trident. *ſeſſ* 24.*de reform.c.*5.Gambar.*citato loco n.*159.

Epiſcopos è gradu dignitatis deiicit ex cauſs,*cap.* 11
quamuis,& cap.dudum 3.*q.*5. Depouit,& reſtituit, *cap.ideo* 2.*q.*6.gloſſ. *verb. reſeruata in c.quod tranſlationc,de officio Legati*, Gonzal.*ad reg.*8. *Cancel. gloſſ.*41.*n.*21.

Epiſcoporum admittit renunciationes, gloſſ. 12
*verb mauib.in Clem.*1.*de renunt.*Flamin.*de reſol.l.*7. *queſt.*11.*n.*17.

Solus ipſe eximit,& excipit aliquos à iure,& po- 13
reſtate Epiſcoporum,gloſſ.*in cap.frater* 16.*quæſt.*1. gloſſ.*verb.exemptum in cap.cùm inferior, de maior. & obed.*gloſſ.*verb.reſeruata,poſt princip.in cap.quod tranſlatione, de officio Legati*, gloſſ. *in cap.* 1. *in princip.de priuileg.in* 6 Mandol. *de ſignatura gratia,tit.exemptiones, verſic.eximere propriè eſt Apoſtolica Sedis*, Anchar. *conſ.*132.*num.*5. † Quo à ſe, 14
vel Romana curia eximere non poteſt. Abb.*in cap. ſi quis num.*2.*de maior.& obed.* Selu.*de benefic.p.*3. *quæſt.*8.*num.*16.*& tract.de iureiur. part.*4. *num.*39. Barthol.Bellenciu.*de charit ſubſid.q.*58.*num.*4. Reſtaur.*de Imper.q.*50. *n.*32. quia, vt dicunt Abb. & Ioan. Andr. non eſt credendum quòd Papa poſſet aliquem priuilegiare ne teneatur venire ad eum,vel vt per eum non poſſit eacommunicari, quia cùm ipſe æneat loeum Dei in terris,*cap.*2.*de tranſl.Prælat.*non debet aliquem eximere ſua poteſtate, cùm per hoc eximeretur à poteſtate Dei vnde contra ſummam Papæ poteſtatem non valet præſcriptio. Innoc. *in cap.bona* 2. *de poſtulat. Prælat.* Felio. *in cap.cum non liceat*, *numer.*14. *in fine*, *de præſcript.* tum ne dentur acephali,ſine Rege, ſine capite, vt locuſtæ,Abb.*in cap.per venerabilem,n.*9. *&* 37. *qui filij ſint leg.*quia ſic negaret ſe eſſe capiit totius Eccleſiæ,Auguſt.de Ancona *de poteſt.Eccleſ.q.*7.*art.*8. Anton. Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium lib.*9.*cap.*2.*num.*12.*in fine*;tum oe ſit in manu Pontificis abinciendi à ſe Claues,ac ſibi maous ligandi,*cap.innotuit,de elect. cap.fin.* vbi gloſſ.*de reſcriptis in* 6.gloſſ.*in cap.fin. de ſenteent.excomm.eod.lib.*

In Ordinibus conferendis qua ſibi Summus Pontifex reſeruauit?

SOlius eſt Summi Pontif.ad tres Ordines ſacros 15
promouere eos,qui nondum ad legitimam ætatem peruenerunt,*cap.cùm in cunctis,de elect.*

Et extra tempora à Iure conſtituta aliquem ad 16
eccleſiaſticos Ordines promouere, *c.conſultationi.* 16.*de tempor.ordinat.* Salaed. *ad Bernard. in pract. c.*16.*lit.A.verſ.& licet*,Gambar.*d.loco,nu.*258.*cum ſeqq.*diat ſuprà *nlleg.*17.*n.*5.

Item vna,eademque die aliquem ad ſacros duos 17
Ordines prouehere,*c.dilectus,de temporibus ordinat* & faciunt quæ ſuprà 14.*n.*10.

Item ipſios eſt ſolius alicui duobus continenter 18
diebus duos ſacros Ordines dare,puta Diſconatum ſabbato,& die Dominica Presbyteratum, *c.literas, eod.tit.de tempor.ordinat.*

Ee concedere, vt quis Ordines accipiat ab Epi- 1
ſcopo alieno,*c.conſultationi, de temporibus ordinat.*

Item concedere, vt Epiſcopus in die iuſtæ con- 20
ſecrationis Ordines conferre poſſit, *cap. quod ſicut* 28.*§.ſuper eo,de elect.* Gambar.*dicto loco n.*268.

Item

21 Item indulgere, vt qui excommunicationis maioris vinculo obſtrictus Ordines ſacros ſuſcepit, vel Sacris eſt optatus, ſuo munere & officio fungi poſſit, *cap. cùm illorum, de ſent. excom.*

22 Nemo denique poteſt ordinatum à Papa ad Superiores Ordines promouere ſine ipſius licentia, Doctores *in cap. cùm in diſtribuendis, de temporibus ordinat.* Cocchi *de iuriſd. Ordinat. in exemptos par.* 1. *quæſt.* 11. Gambar. *dicto loco n.* 267.

In beneficiis, quæ Summo Pontifici in Iure reſeruata reperiantur?

23 REnuntiationem beneficij, gratia alterius factam ſolius eſt Summi Pont. admittere, *cap. deliberatione, §. prohibemus, de officio Leg. lib.* 6. Flam. *de reſign. lib.* 2. *q.* 1. *num.* 61.

24 Item in beneficiis annuas & perpetuas penſiones conſtituere, & conſtitutas transferre, vel ius eas redimendi concedere, *cap.* 1. *vt Eccleſ. benefic. ſine dimin. conf.* & faciunt quæ Rebuff. *de pacificis poſſeſſ. nu.* 117. *& in praxi benefic. tit. requiſita ad collationem bullam à num.* 6. Mandoſ. *in praxi ſignaturæ gratiæ de extravag. in prim.* Gig. *de penſion. q.* 87. *num.* 5. Rot. *deciſ.* 437 *num.* 2. *apud Farin. p.* 5. *recent.* dixi infrà *alleg.* 85. *num.* 1.

25 Item beneficium ad certum tempus, non in perpetuum conferre, *cap. paſtoralis* 7. *q.* 1. gloſſ. *verb. perpetui, in cap. vnic. de capellis monach. in* 6.

26 Et ſolus concedit, vt beneficiarius quamuis perpetuò abſit ab Eccleſia ex aliqua iuſta cauſa, fructus beneficij percipiat, *cap. vlt. de reſer. lib.* 6.

27 Et beneficia in Curia Romana vacantia ipſe ſolus confert. *cap.* 2. *de prabend. lib.* 6. Vide infrà *alleg.* 57. *num.* 19.

28 Item beneficia, quæ incompatibilia inter dicuntur, vni, eidemque Clerico conferre ipſe ſolus poteſt, cuiuſmodi ſunt beneficia ſimilia ſub eodem tecto, duas iridem Cathedrales, duas Parochiales, vel duo beneficia curam animarum habentia, vel Dignitatem, vt infrà ſuo loco dicetur. Ea etiam, in quibus iure, priuilegio, vel conſuetudine quis ſedere, vel commorari debet, Concil. Trid. *ſeſſ.* 7. *de reform. cap.* 17. Gambar. *diſt. loco n.* 219. Vide infrà *alleg.* 62. *à num.* 78.

29 Item in eadem Eccleſia abſque indulgentia Romani Pontificis nemo poteſt duos Perſonatus, vel Dignitates, vel Præpoſituras, vel adminiſtrationes, vel officia, vel eorum alterum ſimul cum Canonicatu habere, *cap.* 1. *de conſuetud.*

30 Item quando aliquis recipit ſecundum beneficium, quod incompatibile cum alio iura vocant, & illius poſſeſſionem adeptus eſt, vel per ſe ipſum ſtat quominus illam aſſequatur, ita vacat primum incompatibile, vt illud ſtatim dimittere in Ordinarij manibus cogatur, quod ſi non dimiſerit, vtrumque vacat, & Rom. Pontif. ſolius eſt illud tunc conferre *Extravag. ſexcrabilis §. qui verò deinceps, de prabend. Ioann. XXII.*

Circa iuris interpretationes, & graues cauſas diſcernendas quæ Summo Pont. reſeruata reperiantur?

31 CAuſæ omnes maiores ad Sedem Apoſt. referuntur, *cap.* 1. *de iuram. calumnia, cap. maiores, de Baptiſmo, cap.* 1. *de tranſlat. Epiſcopi*, Gambar. *de offic. & poteſt. Legati de latere lib.* 1. *tit. de variis Ordinat. nominibus à num.* 182. Porrò cauſæ maiores cenſentur quæſtiones, quæ ſpectant ad articulos fidei intelligendos; ad Canonicos libros diſcernendos; ad ſenſum ſacrarum litterarum declarandum, approbandumque, ad interpretanda, quæ dubia ſunt, vel obſcura in controuerſiis Fidei, in ore Canonico, vel diuino: item ad declarandum quæ ad ſacramenta pertinent, videlicet ad materiam, formam, & miniſtrum, & alia huiuſmodi, iuxta notata *in cap. quoties* 24. *q.* 1 Gambar. *d. loco n.* 181.

32 Solus Papæ eſt generales Canones condere, *cap. ideo permittentes §. ſi ergo primum* 25. *q.* 1. quia † poteſtas condendi legem ſoli Principi competit, *l. vlt. C. de legibus*, Riminald. *in l. imperium, n.* 403 *ff. de iuriſd. omnium iud.* vbi Gaſp. Valaſc. *n.* 96. *& n.* 199. Reboff. *ad leges Gallic. in proœm. gloſ.* 1. *num.* 4. Aviles *ad capita prator. in proœm. verb. ordenancas n.* 1. Menoch. *conſ.* 686. *n.* 25. Mench. *illuſtr. cap.* 1. *n.* 6. Motl. *in emporio Iuris p.* 5. *tit.* 5. *an prælud. n.* 20. *&* 23 Cardoſo *in praxi iudicum verb. lex num.* 5. Marta *de Iuriſd. part.* 1. *cap.* 37. Suar. *de legibus lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 9. *& lib.* 3. *cap.* 9. qui eolendiſſimus præceptor omnium litterarum eruditione & cognitione clarus & moribus ſuauiſſimis præditus ex hac lachrymarum valle ad gaudia Beatorum Vlyſſipone tranſmigrauit.

33 Ipſius eſt Concilium generale confirmare, & eius Conſtitutione probare, vel improbare, & interpretari, *cap.* 1. *§. etiam, diſt.* 17. *& cap. ſtatutum, de elect.* Gambas. *dicto loco n.* 241. & aliorum ſcripta damnare, *c. damnamus, de Summa Trinit. cap. fraternitatis, de hæret.* Gambar. *dicto loco n.* 275.

34 Quæ ſunt dubia, vel obſcura in reſcriptis, ipſe ſolus interpretatur, *cap. paſtoralis, de fide inſtrum. c. cùm veniſſent, de iudic.* Gambar *dicto loco n.* 217.

35 Solus ipſe ſupplet, quod in contractibus deficit, quando ſcilicet aliquid, quod ius Canonicum requirit, omiſſum eſt, *cap. illa quotidiana, de elect. cap.* 5. *de tranſact.* Gambar. *dicto loco n.* 200. *cum ſeqq.* vbi multipliciter declarat.

36 Relaxat, commutat & interpretatur iuſiurandum in rebus, & perſonis alicuius momenti, *cap. venerabilem §. cet, de elect.* Gambar. *d. loco n.* 211.

37 Ipſe ſolus reſtituit eos, qui ſolemni ritu ſunt è clericorum gradu deiecti, gloſſ. *in cap. ideo* 2. *q.* 6. *& in cap. ex tua §. vlt. de cleric. non reſid.* Gambar. *dicto loco n.* 195. *& ſeqq.*

38 Et remittit pœnas ob ſimoniam in Ordine, vel beneficio contractam, *cap. qui ſimoniacis* 1. *q.* 1.

39 Item aliquos legitimis natalibus reſtituit, quod attinet ad ea, quæ ſpiritualia ſunt, *cap. per venerabilem, qui filij ſint legit.* Gambar. *dicto loco n.* 194.

40 Legata ad pias cauſas facta nemo aliud niſi Romanus Pontifex poteſt ad alios vſus conuertere, vel transferre, *Clement. quia contingit, de relig. domib.* Nam illi ſoli licet commutare pias teſtamentorum voluntates, Tiraq. *de priuilegiis pia cauſa. priu.* 145. Pinel. *in rub. C. de reſcind. vendit. part.* 1. *c.* 2. *n.* 19. Nauar. *conſ.* 2. *n* 6. *de rebus Eccleſiæ non alien.* Perez *in* 3. *lib.* 6. *Ordin. pag.* 72. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 525. *art.* 9. Beia *reſponſ. caſuum conſc. part.* 4. *caſu* 22. Henriq. *in ſumm. lib.* 7. *cap.* 37. *§.* 2. *lit. F, & lib.* 9. *cap.* 22. *§* 6. *lit. M*, Mench. *illuſtr. cap.* 25. *num.* 26. *cum ſeqq.* Iacob de Graffiis *de arbitrar. Confeſſ. lib.* 2. *cap.* 69. *n.* 5. Cened. *pract. quæſt. lib.* 1. *q.* 35. *n.* 52. Melch. Pbœbos *Luſit. deciſ.* 47. *n.* 12. *cum ſeqq. tom.* 5.

41 Siue ſpeciali ipſius conſenſu non poteſt interdici ciuitas à ſacris ob debitum pecuniarium domini, vel officialium, vel priuatarum perſonarum, *Extravag. prouidè attendentes*, Bonifac. VIII. *de ſent. excomm. inter communes.* Couar. *in c. alma, part.* 2. *n.* 5.

42 In Sanctorum cœlitum numerum ſolus ipſe Summus Pontifex aliquem referre poteſt, hoc enim

Sedi

Sedi Apoſt. reſeruauit Alexand. III. *in cap. 1. de reliquiis, & veneral. Sanctor.* Gambar. *de officio, & poteſt. Legati de Latere lib. 2. tit. de variis Ordinariorum n. 253.* Quidam olim cenſuerunt id iuris eſſe penes Epiſcopum in ſua ditione, propterea quòd *in cap. 1. de conſecrat. diſt 3.* ita dicitur. *Et illa feſtiuitates, quas ſinguli Epiſcopi in ſuis Epiſcopatibus cum populo collaudauerint.* gloſſa tamen eo in loco id ad Romanum Pontificem ſolum pertinere aſſerit, & approbant Innoc. *n. 2.* Butr. *n. 7.* Hoſt. etiam *n. 7.* & Ioan. Andr. *n. 5. in cap. 1. de reliq & veneral. Sanct.* S. Antonin. *in ſumm. part. 3. tit. 22. cap. 5. §. 5.* Tabien. *verb. canon. 2. alio num. 1. in fine.* Greg. *l. 66. gloſſ. 2 & 4. tit. 8. part. 1.* Auguſt. Triumph. *de poteſtate Eccleſia queſt. 14. art. 1.* Maluet. *de canonizat. Sanct. dub. 2. num. 5. & ſeq* Angel. Roch. *in ſimus tract. cap. 4.* Ludou. Carbo *in ſumma ſummarum tom. 3. lib. 1. cap. 17. verſ. tertium dictum,* Pineda *in monarchia part. 2. tom. 2. lib. 14 cap. 19 §. 1.* Anton. Yepes *in chronica S. Benedicti anno Chriſti 545. & ſancti Benedicti 6. cap. 5. in fine.* Alced. *in præcell. Epiſcop. dignit. part. 1. cap. 11. num. 19* Domin. Alphonſ. *de ſacrarum Reliquiarum cultu. §. 2. num. 25.* Cardin. Bellarm. *de Sanctor. beatitud. tom. 1 part. 2. lib. 2. cap. 8.* Valer Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. num. 6. in fine.* Dionyſ. Paul. *de vera Patriarch. ſeptum erect. cap. 17. num. 56.* Maſcard. *de probat. concluſ. 262. num. 50.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 5. cap. 6. quæſt. 1.* Cened. *ad Decretal. tol. eſt. 52. num. 4.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol. cap. 51. in fine.* nouiſſimè D. meus Felix Contelor. *in ſuo doctiſſimo tract. de canon. Sanctor. cap. 4 à princip.* & meliùs ac ex profeſſo *cap. 8. pertot.* vbi me citat. *in hoc loco.*

Vnde iam ſequitur Epiſcopos hodie non poſſe Sanctos canonizare, vt bene docent Caſtellan. *de canoniz. Sanctor. queſt. 5. art. 1. num. 3.* D. Contelor. *d. tract. de canonizat. Sanct. cap. 6. num. 5.* Maluet. *d. dub. 2. num. 1. & 5.* Auguſt. Triumph. *dict. quæſt. 14. num. 2.* Maſcard. *concl. 262. num. 56.* Luyſ. Turrian. *in 2. diſput. 17. dub. 1. verſ. item dicendum;* nec Legatum de Latere, Iacob. Caſtellan. *dict. quæſt. 3. art. 2. num. 3.* & quod malus eſt, nec etiam ex commiſſione Pontificis, vt tenent Alphonſ. de Caſtro *de iuſta hæreticorum punit. lib. 2. cap. 6. col. 4. verſ. rurſus.* De Catelor. *in addit. ad Caſtellan. dict. queſt. 3. art. 2. num. 4.* quia Papa non poteſt alteri delegare poteſtatem definiendi res Fidei, Arag. *22. quæſt. 1. art. 10. in tract. de Concil. verſ. tertia concluſio, in fine, & verſ. ad 1. arg.* Bannes etiam *2. 2. quæſt. 1. art. 10. dub. 4. verſ. quapropter;* & quod etiam Concilium vniuerſale non poſſit per ſe ſolum Sanctos canonizare, niſi intercedente Romani Pont. auctoritate, reſoluunt Iacob. Caſtellan. *dict. queſt. 3. art. 5. à princ.* & Angel. Rocha *dict. tract. cap. 4. verſ. quod ad ſolum.* D. Contelor. *dict. tract. de canonizat. Sanctor. cap. 7. num. 10.* noniſſimè Truſſench *in expoſit. Decalogi, lib. 1. cap. 9 dub 4.*

44 Priuilegium ſolum ipſe Summus Pontifex poteſt concedere, vt quis ſoluatur à lege, qua quiſque decimam partem fructuum ſoluere cogitur, *c. ex parte, & c. ſuggeſtum, de decimis.* Et poſt quædam bona, & iura Eccleſiaſtica laicis conferre; pura poteſt decimas partes fructuum ex beneficiis Eccleſiaſticis iuſtis de cauſis Regibus, & principibus addicere.

45 Item poteſt Regi & Principi priuilegium concedere, vt beneficia in Eccleſiis ſuæ ditionis ſita obitu beneficiarij deſtituta conferre queant: poteſt etiã laico auctoritatem, & poteſtatem dare, vt aliquos excommunicationis vinculo obſtringere poſſit, Borgaſ. *de irregul. part. 1. n. 40.*

Solus Papa poteſt pleniſſimas peccatorum condonationes, hoc eſt, Indulgentias concedere, Doct. *in cap. cum ex eo, de priuilg.* 46

Quod Religioſos, quæ Summo Pontif. in Iure reſeruata reperiantur.

ITem Summi Pontif. eſt nouos Religioſorum Ordines approbare, hoc enim Innoc. III. *in Concil. Lateranen.* Sedi Apoſt. reſeruauit, vt habetur *in cap. vltim. de relig. domib.* Azori. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. c. 23. quæſt. 5 & cap. 24. quæſt. 4. in fine, & part. 2. lib. 5. cap. 7. quæſt. 1.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 5. quæſt 48. art. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 18. num. 364. verſ. accedit,* Menoch. *caſu 421.* nouiſſimè Laurent. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopos & Regulares q. 38. pag. 355.* Didac. de la Motta *in tract. de confirmatione Ordinis Militiæ S. Iacob. de Spata lib. 2. cap. 2. §. 7. ad 7. n. 10.* vbi refert quòd ante Concil. Lateranense non erat neceſſe quærere approbationem Religionum à Papa, ſed approbatione Epiſcoporum inſtituebantur; Innocentius enim III. in eodem Concilio Lateranenſi prohibuit ne vllus nouus inſtitueretur ſine approbatione Sedis Apoſt: *cap. 13.* & refertur *in d. cap. vlt.* citat Card. Bellarm. *de Monachis lib. 2. c. 4.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb Religio noua, pag. 224.* 47

Solus ipſe poteſt profeſſionem religionis ritam facere, hoc eſt, ſtatuere ne tata, & firma ſit, ſi fiat ante certos ætatis annos, aut certa formula minimè ſeruata, communis ſententia *in cap. ad noſtram, & cap. ſignificauit, & cap. quia in inſulis, de Regularib.* Etiam Abbate, & Monachorum Conuentu inuitis poteſt Monachum è cœnobio euocatum, & aſſumptum, certæ Eccleſiæ præficere, vel Epiſcopo, vel Principi adiutorem, & ſocium dare, vel apud ſe ſocium retinere. *cap. per principalem 9 quæſt. 3.* 48

Item poteſt ſolus concedere, vt Religioſi profeſſi eœnobium egreſſi ad audiendas leges, vel Medicinam, ad Ordines promoueri queant, *cap. non magnopere, ne clerici, vel Monach.* idem iuris eſt de clericis ſeecularibus Dignitatem, vel Perſonatum, vel Parochiale beneficium habentibus, *cap. ſuper ſpecula, ne clerici, vel Monachi.* 49

Mendicantes Religioſi non poſſunt aequitere noua loca ad habitandum, vel antiqua alienare, vel mutare ſine ſpeciali licentia Papæ, *cap. 1. de exceſſib. Prælat. in 6.* 50

Papa ſolus concedit priuilegium monaſteriis, & Eccleſiis Religioſorum, vt liberentur ab obligatione ſoluendi procurationes Legatis Apoſt. & iura Epiſcopalia, *Clement. 1. de cenſibus.* 51

Nullus niſi Papa concedere poteſt, vt Religioſus aliquis eligatur in Abbatem, vel Prælatum alterius religionis, vel habitus, *Clem. 1. de elect:* 52

De bonis quæ Fratribus Franciſcanis relinquuntur, nullus poteſt agere in iudicio nomine Eccleſiæ Romanæ ſine ſpeciali Romani Pont. mandato. *Extranag. ſi conditorem, de verbor. ſignif. Ioan. XXII.* 53

Solus Papa concedere poteſt facultatem, vt quis aſſumere queat habitum Fraticellorum, & Bizoccorum, *Extranag. Sancta Romana Eccleſia. de relig. domibus, Pauli II.* 54

Fratres Mendicantes ſine ſpeciali Sedis Apoſt. conſenſu non poſſunt plures habere campanas, *Extranag. quia curioſos, de offic. Cuſtodu. Ioan. XXII.* 55

De excommunicationibus in Bulla Cœnæ, & extra illam Summo Pont. reſeruatis.

Plures quoque ſibi reſeruauit caſus & excommunicationes Sum. Pontifex, in quibus Epiſcopi etiam 56

quoad

quoad eorum ſubditos ſeſe intromittere non poſſunt. Et primò reſeruati ſunt Papæ caſus contenti in Bulla Cœnæ Domini, ita nuncupata, eo quòd feria V. magnæ hebdomadæ, qua Chriſtus Dominus Cœnam Paſchalem cum Diſcipulis fecit, legatur, & excommunicentur delinquentium multa genera; vſus legendi hunc proceſſum & reſeruandi Sedi Apoſt. has excommunicationes cœpit ſub Martino huius nominis V. publicari tet in anno circa annũ Redẽptionis noſtræ 1420. quo tempore fuit habitum Concil. Conſtantienſe contra errores Bnëmotum. In endẽ Concilio fuit ordinatus hic proceſſus, deinde auctus à Paulo II. & Sixto huius nominis IV. *in ſua Extrauag. Et ſi Dominici Gregis*, hos ſequutus eſt Leo X. & eum auxit aduersùs Lutherum: hos ſunt ſequuti poſtea Paulus III. Paulus IV. Pius IV. Pius V. qui eum maiori auctoritate fulcitum, & auctum Reipub. Chriſtianæ vtiliorem reddidit, & ſucceſſiuè omnes ſummi Pontifices. Legebatur & publicabatur vt ſupra dicebam, tet in anno ſecundùm gloſſ. in *Clem. 1. de iudic.* ſcilicet dicta feria quinta maiotis hebdomadæ, & die Aſcenſionis Domini, & Dedicationis Sancti Petri, & Pauli; ſed hodie legitur ſemel in dicta feria quinta: ad illius explicationem ſunt in lucem edita varia ſcholia, & annotationes à multis ſummæ eruditionis viris, qoi poſt ſuos tractatus de hac re egetant, ex quorum numero commendo Lectori Card. Toler. *in ſua Summa*, Viuald. *in candelabro aureo*, Vgolin. *de cenſuris Papæ reſeruatis*, Ioan. Bapt. Poſſ. *de Officio curati*, Hotat. Gambarupta *de caſibus reſeruatis S. Sedi Apoſt. & locorum Ordinariis*, Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 3. cap. 7. à n. 30.* Iacob. de Graſſis in *decis. aureis part. 1. lib. 4. cap. 18.* Azor. *Inſtitut. moral. part. 1. lib. 8. cap. 15. cum ſeqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 10.* Sayr. *de cenſuris lib. 3. à c. 5.* Fr. Aor. à Souſa *in relect. Bullæ Cœnæ.* Mar. Altet. *de Cenſur. tom. 1. lib. 5.* & nouè Duardus & Bonacina *in Bulla Cœnæ per integros libros*, Filliuc. *tom. 1. tract. 16.*

56 In qua Bulla cùm tot ferè ſint ſententiæ, quot verba, nec ſine periculo omiſſionis neceſſariorum ſammati poſſit, & ex ipſo fonte potius caſus hoiuſmodi reſeruati cognoſcantur tenorem ipſius, quem coram S.N.D. Gregorio XV. præterito anno 1621. & hoc præſenti 1622. publicari vidi, vtilitate, & commoditate omnium hîc ponere operæ pretium duxi.

Litteræ proceſſus lectæ in die Cœnæ Domini 24. Martij M. D C. X X II.

57 GREGORIVS *Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad futuram rei memoriam. Paſtoralis Romani Pontificis vigilantia, & ſolicitudo, cùm in omni Chriſtiana Reipublica pace, & tranquillitate procurandæ, pro ſui muneris officio aſſiduè verſatur, tum potiſſimum in Catholica fidei, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, vnitate, atque integritate retinenda, & conſeruanda, maximè elucet. Nimirum, vt fideles Chriſti non ſint paruuli fluctuantes, neque circumferantur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, ad circumuentionem erroris: ſed omnes occurrant in vnitate fidei, & agnitionis filij Dei in viram perfectum, neque ſe in huius vitæ ſocietate, & communione la-*

dãt, aut inter ſe alter alteri offenſionem præbeat: ſed potius in vinculo Charitatis coniuncti, tanquam vnius corporis membra ſub Chriſto capite, eiaſque in terris Vicario Rom. Pontifice Beatiſſimi Petri Succeſſore, à quo totius Eccleſiæ vnitas dimanat, augeantur in ædificationem, atque ita diuina gratia adiutrice, ſi præſentis vitæ quiete gaudeant, vt futura quoque beatitudine perfruantur. Ob quas ſanè cauſas Rom. Pontifices Prædeceſſores noſtri, hodierna die, qua anniuerſaria Dominicæ Cœnæ commemoratione ſolemnis eſt, ſpirituale Eccleſiaſticæ diſciplinæ gladiũ, & ſalutaria iuſtitiæ arma per miniſteriam ſummi Apoſtolatus ad Dei gloriam, & animarum ſalutem ſolemniter exercere conſueuerunt. Nos igitur, quibus nihil optabilius eſt, quàm fidei inuiolatam integritatem, publicam pacem, & iuſtitiam, Deo auctore, tueri, vel iuſtam, & ſolemnem hunc morem ſequentes.

Contra hæreticos, eorumque fautores.

Casvs I.

Excommunicamus, & anathematizamus 58 *ex parte Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, auctoritate quoque Beatorum Apoſtoloram Petri, & Pauli, ac Noſtræ, quoſcumque Huſſitas, Vvichlephiſtas, Lutheranos, Zuinglianos, Caluiniſtas, Vgonottos, Anabaptiſtas, Trinitarios, & à Chriſtiana fide Apoſtatas, ac omnes, & ſingulos alios Hæreticos quocumque nomine cenſeantur, & cuiuſcumq; ſecta exiſtant, ac credentes, eorumque receptatores, fautores, & generaliter quoſlibet illorum defenſores, ac eorumdem libros hæreſim continentes, vel de Religione tractantes, ſine auctoritate noſtra, & Sedis Apoſt. ſcienter legentes, aut retinentes, imprimentes, ſeu quomodolibet defendentes ex quauis cauſa publicè, vel occultè, quouis ingenio, vel colore, necnõ Schiſmaticos, & eos, qui ſe à noſtra, & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, obedientia pertinaciter ſubtrahunt, vel recedunt. §. 1.*

Contra appellantes ad Conſilium generale.

Casvs II.

Item excommunicamus, & anathematizamus 59 *omnes, & ſingulos cuiuſcumq; ſtatus, gradus, ſeu cõditionis fuerint, Vniuerſitates verò, Collegia, & Capitula, quocumq; nomine nuncupentur, interdicimus: ab ordinationibus, ſeu mãdatis noſtris, ac Romanorum Pont. pro tempore exiſtentium, ad vniuerſale futurum Concilium appellantes: necnon eos, quorum auxilio, conſilio, vel fauore, appellatum fuerit. §. 2.*

Contra Piratas curſarios, &c.

Casvs III.

Item excommunicamus, & anathematiza- 60 *mus, omnes Piratas, Curſarios, ac Latrunculos maritimos, diſcurrentes marc noſtrum, præ-*

eipuè à monte Argentario vſque ad Terracinam,ac omnes eorum fautores,receptatores,& defenſores, §.3.

Contra Naufragantium Chriſtianorum bona occupantes. Casvs IV.

61 *Item excommunicamus,& anathematizamus omnes,& ſingulos,qui Chriſtianorum quorumcumque nauibus,tempeſtate,ſen in transuerſum(vt dici ſolet) iactatis,vel quoquomodo naufragium paſſis,ſiue in ipſis nauibus,ſiue ex eiſdem electa in mari,vel in littore inuenta, cuiuſcunque generis bona; tam in noſtri Tyrrheni,& Adriatici,quàm in cæteru cuiuſcumque maris regionibus, & littoribus, ſurripuerint; ita vt nec ob quodcũque priuilegium, conſuetudinem,aut longiſſimi etiam immorialis temporis poſſeſsionem,ſeu alium quemcumque prætextum excuſari poſsint,* §.4.

Contra imponentes noua tributa. Casvs V.

62 *Item excommunicamus,& anathematizamus omnes,qui in Terris ſuis noua Pedagia,ſeu Gabellas,præterquam in caſibus ſibi à iure, ſeu ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia permiſsis, imponunt, vel augent, ſeu imponi, vel augeri prohibita exigunt.* §.5.

Contra falſarios litterarum Apoſtolicarum. Casvs VI.

63 *Item excommunicamus,& anathematizamus omnes falſarios litterarum Apoſtolicarum, etiam in forma Breuis, ac Supplicationum gratiam vel iuſtitiam concernentium, per Romanum Pontificem, vel S.R.E. Vicecancellarios, ſen gerentes vices eorum, aut de mandato eiuſdem de Rom. Pont. ſignatarum, necnon falsò fabricantes litteras Apoſtolicas, etiam in forma Breuis,& etiam falsò ſignãtes Supplicationes huiuſmodi ſub nomine Romani Pontificis ſeu Vicecancellarij, aut gerentium vices prædictorum.* §.6.

Contra dantes auxilium infidelibus. Casvs VII.

64 *Item excommunicamus,& anathematizamus omnes illos, qui ad Saracenos, Turcas, & alios Chriſtiani nominis hoſtes,& inimicos,vel Hæreticos, per noſtras, ſiue huius ſanctæ Sedis ſententias expreſsè,vel nominatim declaratos, deſerunt, ſeu tranſmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, ſtannum, chalybem, omniaque alia metallorum genera,atque bellica inſtrumenta,lignamina,canapem, funes,tam ex ipſo canape, quàm alia quacumque materia, & ipſam materiam aliaque huiuſmodi, quibus Chriſtianos,& Catholicos impugnant,necnon illos, qui per ſe, vel alios de rebus ſtatum Chriſtiana Reipublicæ concernentibus, in Chriſtianorum perniciem, & damnum ipſos Turcas, & Chriſtianæ Religionis inimicos, necnon hæreticos, in damnum Catholicæ Religionis, certieres faciunt, illoſque ad id auxilium, conſilium, vel fauorem quomodolibet præſtant. Non obſtantibus, quibuſcumque priuilegijs, quibuſuis perſonis, Principibus, Reſpublicis, per Nos, & Sedem prædictam hactenus conceſsis, de huiuſmodi prohibitione expreſsam mentionem non facientibus.* §.7.

Contra impedientes victualia ad Curiam Romanam deferri. Casvs VIII.

65 *Item excommunicamus,& anathematizamus omnes impedientes, ſen inuadentes eos, qui victualia, ſeu alia ad vſum Romanæ Curiæ neceſsaria adducunt, ac etiam eos, quine ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, ſen perturbant, ſeu hæc facientes defendunt per ſe, vel alios cuiuſcumque fuerint ordinis, præeminentiæ, conditionis, & ſtatus, etiamſi Pontificali, ſeu Regali, aut alia quauis Eccleſiaſtica, vel mundana præfulgeant dignitate.* §.8.

Contra afficientes aliquibus iniuriis eos qui ad Sedem Apoſt. accedunt. Casvs IX.

66 *Item excommunicamus,& anathematizamus omnes illos,qui ad Sedem Apoſtolicam venientes,& recedentes ab eadem,ſuu,vel aliorum opera interficiunt, mutilant,ſpoliant,capiunt,detinent,necnon illos omnes,qui iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam, à Nobis, vel Noſtris iudicibus non habentes, illam ſibi temerè vendicantes,ſimilia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare.* §.9.

Contra inferentes aliquas iniurias iis, qui Romam deuotionis cauſa petunt. Casvs X.

67 *Item excommunicamus, & anathematiza-mus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes,detinentes,capientes, ſeu depredantes Romipetas, ſen Peregrinos ad Vrbem cauſa deuotionis,ſeu peregrinationis accedẽtes,& in eamorantes,vel ab ipſa recedentes, & his dantes auxilium,conſilium,vel fauorem.* §.10.

Contra perſequentes aliquas perſonas Eccleſiaſticas in dignitate conſtituras. Casvs XI.

68 *Item excommunicamus,& anathematizamus omnes interficientes,mutilantes,vulnerãtes,pereuſsiẽtes,capientes,carcerantes, detinẽtes,vel poſtiliter inſequentes S.R.E. Cardinales,ac Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sedisque*

Sediſque Apoſtolicæ Legatos, vel nuncios, aut eos à ſuis Diœceſibus, territoryt, terris, ſeu dominyt eycientes: Necnon ea mandantes, vel rata habentes, ſeu præſtantes in eis auxilium, conſilium, vel ſauorem. §. 11.

Contra percutientes, aut ſpoliantes eos, qui in Romana Curia cauſas agunt occaſione earundem cauſarum.

CASVS XII.

69 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per ſe, vel per alios, perſonas Eccleſiaſticas quaſcunque vel ſeculares ad Romanam Curiam ſuper eorum cauſis, & negotijs recurrentes, ac illa in eadem Curia proſequentes, aut procurantes, negotiorúmque geſtores, Aduocatos, Procuratores, & Agentes, ſeu etiam Auditores, vel Iudices ſuper dictis cauſis, vel negotys deputatos, occaſione cauſarum, vel negotiorum huiuſmodi, odiant, ſeu quoquomodo percutiunt, bonis ſpoliant; ſeu qui per ſe, vel per alios directè, vel indirectè, delicta huiuſmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel ſauorem præſtare non verentur, cuiuſcunque præeminentiæ, & dignitatis fuerint.* §. 12.

Contra appellantes ad laicam poteſtatem in cauſis Eccleſiaſticis ad impediendam exequutionem litterarum Apoſtolicarum.

CASVS XIII.

70 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes tam Eccleſiaſticos, quàm ſeculares cuiuſcunque dignitatis, qui prætextes friuolam quandam appellationem à grauamine, vel futura executione litterarum Apoſtolicarum etiam in forma breuis, tam gratiam, quam iuſtitiam concernentium: Necnon citationum, inhibitionum, ſequeſtrorum, monitoriorum, proceſſuum executorialium, & aliorum decretorum, à Nobis, & à Sede prædicta, ſeu Legatis, Nuncijs Præſidentibus Palatij noſtri, & Cameræ Apoſtolicæ Auditoribus, Commiſſarijs, aliiſque iudicibus, & delegatis Apoſtolicis emanatorum, & qua pro tempore emanauerint, aut alias ad Curias ſeculares, & laicam poteſtatem recurrunt, & ab ea inſtante etiam Fiſci Procuratore, vel Aduocato, appellationes huiuſmodi admitti, ac litteras, citationes, inhibitiones, ſequeſtra, monitoria, & alia prædicta capi & retineri faciunt, quive illa ſimpliciter, vel ſine eorum beneplacito, & conſenſu, vel examine executioni demandari, aut ue Tabelliones, & Notarij, ſuper huiuſmodi litterarum, & proceſſuum executione inſtrumenta, vel acta conficere, aut confecta parti, cuius intereſt, tradere debeant impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, ſeu eorum agentes, conſanguineos, affines, familiares, Notarios, exe-*

cutores, & ſubexecutores litterarum, citationum, monitoriorũ, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Ciuitatibus, locis, & Regnis eiiciunt, bonis ſpoliant, perterrefaciunt, concutiant, & comminantur per ſe, vel alium, ſeu alios, publicè, vel occultè, quive aliàs quibuſcunque perſonis, in genere, vel in ſpecie, ne pro quibuſuis eorum negotiis proſequendis, ſeu gratiis, vel litteris impetrandis, ad Romanam Curiam accedant, aut recurſum habeant, ſeu gratias ipſas, vel litteras à dicta Sede impetrent, ſeu impetratis vtantur, directè, vel indirectè prohibere, ſtatuere, ſeu mandare, vel eas apud ſe, aut Notarios, ſeu Tabellionet, vel aliàs quomodolibet retinere præſumunt. §. 13.

Contra eos, qui cauſas ſpirituales prætextu litterarum Apoſtolicarum ad ſe aduocant, vt illarum exequutionem impediant.

CASVS XIV.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & ſingulos qui per ſe, vel alios, auctoritate propria, ac de facto, quarumcunque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & litterarum Apoſtolicarum pretextu, beneficiales, & decimarũ, ac alias cauſas ſpirituales, & ſpiritualibus annexas, ab Auditoribus, & Commiſſarijs noſtris, aliiſque Iudicibus Eccleſiaſticis auocant, illorúmve curſum, & audientiam, ac perſonas, capitula, conuentus, collegia, cauſas ipſas proſequi volentes impedinnt, ac ſe de illarum cognitione tanquam Iudices interponunt, quive partes actrices, quæ illas commiſerunt, & faciunt, ad reuocandum, & reuocari faciendum citationes, vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciendum, vel conſentiendum eis, contra quos talet inhibitiones emanarunt à cenſuris, & pœnis in illis contentis abſolui, per ſtatutum, vel aliàs compellunt, vel executionem litterarum Apoſtolicarum, ſeu executorialium, proceſſuum, ac decretorum prædictorum, quomodolibet impediunt, vel ſuum ad id ſauorem, conſilium, aut aſſenſum præſtant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætenſionum, ſeu etiam donec ipſi ad Nos informandos, vt dicunt, ſupplicauerint, aut ſupplicari fecerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram Nobis, & Sede Apoſtolica legitimè proſequantur, etiamſi talia committentes fuerint Præſidentes Cancellariarum, Conſiliorum, & Parlamentorum, Cancellarij Vicecancellarij, Conſiliarij ordinarij, vel extraordinarij, quarumcunque Principum ſecularium, etiamſi Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacunque præſulgeant dignitate, aut Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Commendatarij, ſeu Vicarij fuerint. §. 14. 71

Contra perſonas ſeculares trahentes ad ſua Tribunalia perſonas Eccleſiaſticas.

CASVS XV.

72 *Quive ex eorum pretenſo officio, vel ad inſtantiam partis, aut aliorum quorumcunque perſonas Eccleſiaſticas, capitula, conuentus, collegia Eccleſiarum quarumcunque coram ſe ad ſuum tribunal, Audientiam, Cancellariam, conſilium, vel parlamentum, præter iuris Canonici diſpoſitionem, trahunt, vel trahi faciũt, vel procurant, directè, vel indirectè, quouis quæſito colore: necnon qui ſtatuta, ordinationes, conſtitutiones, pragmaticas, ſeu quæuis alia decreta, in genere, vel in ſpecie, & quauis cauſa, & quouis quæſito colore, ac etiam prætextu cuiuſuis conſuetudinis, aut priuilegij, vel alias quomodolibet fecerint, ordinauerint, & publicauerint, vel facti, vel ordinatis vſi fuerint, vnde libertas Eccleſiaſtica tollitur, ſeu aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quouis modo reſtringitur, ſeu noſtris & dictæ Sedis, ac quarumcunque Eccleſiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expreſsè præiudicatur.* §. 15.

Contra impedientes Prælatos Eccleſiaſticos ne ſua iuriſdictione vtantur.

CASVS XVI.

73 *Necnon qui Archiepiſcopos, Epiſcopos, aliosque ſuperiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoſcunque Iudices Eccleſiaſticos ordinarios quomodolibet hac de cauſa directè, vel indirectè, carcerando, vel moleſtando eorum agentes, procuratores, familiares, necnon conſanguineos, & affines, aut alios impediunt, quo minus ſua iuriſdictione Eccleſiaſtica contra quoſcunque vtantur, ſecundùm quòd Canones, & ſacræ Conſtitutiones Eccleſiaſticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præſertim Tridentini, ſtatuunt; ac etiam eos, qui poſt ipſorum Ordinariorum, vel etiam ab eis delegatorum, quorumcumque ſententias, & decreta, aut aliàs fori Eccleſiaſtici iudicium eludentes, ad Cancellarias, & alias Curias ſeculares recurrunt, & ab illis prohibitiones & mandata, etiam pœnalia, Ordinarijs, aut delegatis prædictis decerni, & contra illos exeqni procurant, eos quoque qui hæc decernunt, & exequuntur, ſeu dant auxilium, conſilium, patrocinium, & fauorem in eiſdem,* §. 16.

Contra vſurpantes iuriſdictionem, aut fructus pertinentes ad perſonas Eccleſiaſticas ratione beneficiorum.

CASVS XVII.

74 *Quive iuriſdictiones, ſeu fructus, redditus, & prouentus ad Nos, & Sedem Apoſtolicam, & quaſcunque Eccleſiaſticas perſonas ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum pertinentes, vſurpant, vel etiam quauis occaſione, vel cauſa, ſine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expreſſa licentia, ſequeſtrant.* §. 17.

Contra imponentes, aut recipientes decimas, aut alia onera à perſonis Eccleſiaſticis abſque Papæ licentia.

CASVS XVIII.

75 *Quive collectas, decimas, talcas, præſtantias, & alia onera clericis, Prælatis, & alijs perſonis Eccleſiaſticis, ac eorum, & Eccleſiarum, monaſteriorum, & aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum bonis, illorúmque fructibus, redditibus, & prouentibus huiuſmodi abſque ſimili Roman. Pontific. ſpeciali, & expreſſa licentia, imponunt, & diuerſis etiam exquiſitis modis exigunt, aut ſic impoſita, etiam à ſponte dantibus, & concedentibus, recipiunt. Necnon qui per ſe, vel alios directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorem præſtare non verentur, cuiuſcunque ſint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut ſtatus, etiam ſi imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, ſeu Principes, Duces, Comites, Barones, & alij potentatus, quicunque etiam Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, & Terris quoquomodo præſidentes, Conſiliarij, & Senatores, aut quauis etiam Pontificali dignitate inſigniti. Innouantes decreta ſuper his per ſacros Canones, tam in Lateranenſi nouiſſimè celebrato, quàm alijs Concilijs generalibus edita, etiam cum cenſuris, & pœnis in eis contentis.* §. 18.

Contra ſe interponentes in cauſis capitalibus contra perſonas Eccleſiaſticas.

CASVS. XIX.

76 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes & quoſcunque Magiſtratus, & Iudices, Notarios, ſcribas, executores, ſubexecutores quomodolibet ſe interponentes in cauſis capitalibus, ſeu criminalibus contra perſonas Eccleſiaſticas, illas proceſſando, banniendo, capiendo, ſeu ſententias contra illas proferendo, vel exequendo, ſine ſpeciali, ſpecifica, & expreſſa huius ſanctæ Sedis Apoſtolicæ licentia, quique eiuſmodi licentiam ad perſonas, & caſus non expreſſos extendunt, vel alias illam perperam abutuntur, etiam ſi talia committentes fuerint Conſiliary, Senatores, Præſidentes, Cancellary, Vicecancellarij, aut quouis alio nomine nuncupati.* §. 19.

Contra

Contra deſtruentes, inuadentes, occupantes, &c. terras Romanæ Eccleſiæ ſubiectas. CASVS XX.

77 *Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per ſe, ſeu alios, directè, vel indirectè, ſub quocumque titulo, vel colore inuadere, deſtruere, occupare, & detinere præſumpſerint, in totum, vel in partem, Almam Vrbem, Regnum Siciliæ, Inſulas Sardiniæ, & Corſicæ, terras citra Pharum, Patrimonium beati Petri in Tuſcia, Ducatum Spoletan. Comitatum Venayſinum, Sabinen. Marchiæ Anconitanæ, Maſſæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & Mvritimas Prouincias, illarúmque terras, & loca, ac terras ſpecialis commiſſionis Arnulphorum, ciuitatéſque noſtras Bononiam, Caſenam, Ariminum, Beneuentum, Peruſium, Auinionem, Ciuitatem Caſtelli, Tudertam, Ferrariam, Comaclum, & alias Ciuitates, Terras, & loca, vel iura ad ipſam Romanam Eccleſiam pertinentia, dictaque Romana Eccleſia mediatè, vel immediatè, ſubiecta, necnon ſupremam iuriſdictionem in illis Nobis, & eidem Romanæ Eccleſiæ competentem de facto vſurpare, perturbare, retinere, & vexare varijs modis præſumunt, necnon adhærentes, fautores, & defenſores eorum, ſeu illis auxilium, conſilium, vel fauorem quomodolibet præſtantes.* §. 20.

De abſolutione cenſuræ huius Bullæ.

VOlentes præſentes noſtros proceſſus, ac omnia, & quæcunque his litteris contenta, quouſque aly huiuſmodi proceſſus, à Nobis, aut Romano Pontifice pro tempore exiſtente fiant, auc publicentur, durare, ſuóſque effectus omninò ſortiri.

Caterùm à prædictis ſententys nullus per alium, quàm per Romanum Pontificem, niſi in mortis articulo conſtitutus, nec etiam tunc, niſi de ſtando Eccleſiæ mandatis, & ſatisfaciendo cautione præſtita, abſolui poſſit, etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuſcunque perſonis Eccleſiaſticis, ſecularibus, & quorumuis Ordinantium etiam Mendicantium, ac Militiarum regularibus, etiam Epiſcopali, vel alia maiori dignitate præditis, ipſiſque Ordinibus, & eorum Monaſterijs, Conuentibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegijs, Confraternitatibus, Congregationibus, Hoſpitalibus, & locis pijs, necnon laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mandana excellentia fulgentibus, per Nos, & dictam Sedem, ac cuiuſuis Concilij decreta, verbo, litteris aut alia quacunque ſcriptura in genere, & in ſpecie conceſſorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.

78 *Quòd ſi fortè aliqui contra tenorem præſentium talibus excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui abſolutionis beneficium impendere de facto præſumpſerint, eos excommunicationis ſententia innodamus, grauius contra eos, ſpiritualiter & temporaliter, prout expedire nouerimus, proceſſuri.*

Declarantes, ac proteſtantes quamcunque 79 *abſolutionem, etiam ſolemniter per Nos faciendam, prædictos excommunicatos ſub præſentibus comprehenſos, niſi prius à nobis, cum vero propoſito vlterius ſimilia non cõmittendi deſtiterint. Ac quoad eos, qui contra Eccleſiaſticam libertatem, vt premittitur, ſtatuta fecerint, niſi prius ſtatuta, ordinationes, conſtitutiones, pragmaticas, & decreta huiuſmodi publicè reuocauerint, & ex Archiuys, ſeu capitularibus locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri & caſſari, ac Nos de reuocatione huiuſmodi certiores fecerint, eos nõ comprehẽdere, nec eis aliter ſuffragari, quin etiam per huiuſmodi abſolutionem, aut quoſcunque alios actus contrarios, tacitos, vel expreſſos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam noſtram, vel ſucceſſorum noſtrorum quantocunque tempore continuatam, ih præmiſſis omnibus & ſingulis, ac quibuſcunque iuribus Sedis Apoſtolicæ, ac ſanctæ Romanæ Eccleſiæ vndecunque & quandocunque quæſitis, vel quærendis nullatenus præiudicari poſſe, aut debere.*

Non obſtantibus priuilegijs, indulgentiis, 80 *indultis, & litteris Apoſtolicis generalibus, vel ſpecialibus ſupradictis, vel eorum alicui, ſeu aliquibus alys cuiuſcunque ordinis, ſtatus, vel conditionis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, etiamſi, vt premittitur, Pontificali, Imperiali, Regali, ſeu quauis Eccleſiaſtica, & mundana præfulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, ſeu locis à prædicta Sede, ex quauis cauſa, etiam per viam contractus, aut remanerationis, & ſub quauis alia forma, & tenore, ac cum quibuſuis clauſulis, etiam derogatoriarum derogatoriis conceſſis, etiam cõtinentibus, quod excommunicari, anathematizari, vel interdici non poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de priuilegiis, indulgentiis, & indultis huiuſmodi, ac de ordinibus, locis, nominibus propriis, cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem, necnon conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, ac præſcriptionibus quantumcunque longiſſimis, & alijs quibuſlibet obſeruantijs, ſcriptis, vel non ſcriptis, per quæ contra hos noſtros proceſſus, ac ſententias, quominus includantur in eis, ſe iuuare valeant, vel traeri.*

Quæ omnia quo ad hoc, eorum omnium tenores, ac ſi ad verbum, nihil penitus omiſſo, inſererentur, præſentibus pro expreſſis habentes penitus tollimus, & omnino reuocamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

81 *Vt verò præſentes noſtri proceſſus ad paſtorum omnium notitiam facilius deducantur, chartas, ſeu membranas proceſſus ipſos continentes, valeãt Eccleſiæ S. Ioann. Lateranen. & Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe appẽdi faciemus, vt ij, quos proceſſus huiuſmodi cõcernunt, quod ad ipſos non peruenerint, aut quod ipſos ignorauerint, aallã poſſint excuſationem prætendere, aut ignorantiam allegare, cum non ſit veriſimile id remanere incognitam, quod tam patenter omnibus publicatur. Inſuper vt proceſſus ipſi, & præſentes litteræ, ac omnia & ſingula in eis contenta eo fiant notoria, quo in pleriſque Ciuitatibus, & locis fuerint publicata, vniuerſis, & ſingulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinarijs, & Prælatis vbilibet conſtitutis, per hæc ſcripta committimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo mandamus, vt per ſe, vel alium, ſeu alios, præſentes litteras, poſtquam eas receperint, ſeu earum habuerint notitiam, ſemel in anno, ac ſi expedire viderint, etiam plaries in Eccleſiis ſuis, dum in eis maior popali multitudo ad diuina conuenerit, ſolemniter publicent, & ad Chriſti fidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.*

82 *Cæterùm Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, aliique locorum Ordinarij, & Eccleſiarum Prælati, necnon rectores, caterique curam animarum exercentes, ac Presbyteri ſecalares, & quorumuis Ordinum regulares, ad audiendas peccatorum confeſsiones, quauis auctoritate deputati, tranſſumptum præſentium literarum penes ſe habeant, eaſque diligenter legere, & percipere ſtudeant. Volentes earundem præſentium tranſſumptis, etiam impreſsis notary publici manu ſubſcriptis, & ſigillo iudicis ordinarij Romanæ Curiæ, vel alterius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eãdem prorſus fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhibendum fore, qua ipſis præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ excommunicationis, anathematizationis, interdicti, innouationis, innodationis, declarationis, proteſtationis, ſublationis, reuocationis, commiſſionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attẽtare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo ſecũdo, 9. Kal. Aprilis. Pontificatus Noſtri anno ſecundo.*

De excommunicationibus extra Bullam Cœnæ Papæ reſeruatis.

83 EXtra Bullam præmiſſam ſunt in corpore Iuris, & in diuerſorum Extrauagantibus multæ aliæ excommunicationes ipſi Summo Pont. reſeruatæ, quas diſperſas in vnum colligere ſtuduerunt D. Aoton. 3. *part. tit.* 24. Roſel. Angel. Sylueſt. Tab. Caiet. Armil. & alij Summiſtæ *verb. excommunicatio*, Nauar. *in manuul. cap.* 27. *à num.* 25. Valer. Reginald. *in praxi lib.* 9. *num.* 226. *cum ſeqq.* Aoton. *in Cateheſi Neupol. lib.* 3. *cap.* 3. *cum ſeqq.* Molfeſ. *in ſum. tract.* 7. *cap.* 18. Iul. Cæſ. Rainerius *in catalogo cenſurarum & irregularitatum*, Iuli. Lauor. *de Indulgent. p.* 2. *c.* 21. Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 14. & 15. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.* 1. *c.* 19. *vſque ad cap.* 24. Suar. *tom.* 5. *diſp.* 21. *vſque ad diſp.* 24. Sayr. *eodem tract. lib.* 2. & 3. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 19. *cum ſeqq.* & ooiuiſſimè ex profeſſo Bonac. *de excom. parcienlari extra Bullam Cœna diſput.* 2. poſt aliquas huius tract. impreſſiones in lucem editus. Vir litterarum eruditione, & incomparabili vitæ virtute excellens, oratioo dedirus, ac pœnitentiis aſſuetus, nobis ſingulari benenolentia amicus, qui dum Praguenſi Eccleſiæ ſuffraganeus deſignatur, & ab Vrbe Roma ad eam abſcedit, felici itinere breuius quàm ad Germaniam peruenit ad Cœlos.

Prima harum excommunicationum Papæ reſer- 84
uatarum fertur contra inferentes violentas manus in clerico, refertur *in cap ſi quis ſuadente, 17. quæſt. 4. & in cap. mulieres, de ſentent. excommunication.* refert Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c. 9. excomm.* 1. Lauor. *d. cap.* 21. *à num.* 2. Filliuc. *tract.* 15. *à num.* 3. *cum ſeqq.* de qua pleoa manu agunt Nauar. *in manual. cap.* 27. *num.* 76. Perez *L.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 61. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.* 1. *c.* 31. Sà *in Aphoriſm. verb. Excommunicat. pag.* 134. Beia *reſponſ. caſuum conſcient. p.* 1. *caſu* 46. & *caſu* 60. Bonac. *de cenſuris diſp.* 2. *q.* 4. *punct.* 3. *à princip.* Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 49. Memor. Clericorum *c.* 9. *n.* 1. Bonac. *d. diſp.* 2. *p.* 3. *pag.* 6.

Secundo, contra falſarios, vel habentes penes ſe 85
litteras falſas Papæ, vel aliorum Officialium Curiæ expreſſorum, *cap. ad falſarioram, cup. duru, de crimine falſi*, Lauor. *d. c.* 21. *num.* 10. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 46. *verſ.* 2. & *num.* 49. Gambar. *de caſibus reſerv. cap.* 6. *num.* 1. de quibus vide Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. falſum*, Salxed. & Bernard. *in pract. cup.* 119. *in nouiſſ. edit.* Farioac. *in praxi crimin. par.* 6. *de falſit. quæſt.* 131. *à num.* 7. Aldiete *de religioſa diſciplina tuenda lib.* 2. *cap.* 17. *à num.* 21. Viuald. *poſt candelabr. aureum in expoſ. Bullæ Cœna à n.* 46. Sayr. *de cenſur. lib.* 3. *c.* 10. *à num.* 4. Fr. Anton. de Souſa *in reſect. de cenſuris Bullæ Cœnæ c.* 7. *diſp.* 41. Aloyſ. Ric. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neupol. p.* 1. *deciſ.* 36. Bonac. *d. diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 4. & *in Bull. Cœna diſp.* 1. *qu.* 7. Procedit in fautoribus, & defenſoribus falſariorum litterarum Apoſt. Fario. *dict. d. q.* 131. *num.* 9. Fr. Anton. de Souſa *d. cap.* 7. *diſp.* 43. *n.* 2. Huius crimiois Rei excommunicantur etiam hodie per Bullam in Cœna Domini in ſexto caſu, quia excommunicatione non ligantur non vrentes litteris falſificatis, Nauarr. *dict. cap.* 22. *num.* 62. Iacob. de Graffiis *dict. cap.* 18. *num* 99. Vinald. *in explic. Bullæ Cœnæ n.* 50. Soar. *de cenſuris diſp.* 21. *ſect.* 2. *n.* 48. † Sicut etiam 86
non excommunicantur impetrantes litteras ſubreptitias, vel obreptitias, Iacob. de Graffiis *dict. cup.* 18. *num.* 99. Salxed. *ad Bernard. dict. cup.* 119. *verſ. incurrit.* Viuald. *in explicat. Bullæ Cœnæ, numer.* 51. Suarez *dict. diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 50. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 57. *n.* 45. Item non procedit in mandantibus falſificari, nec ad fautores præſtantes auctoritatem huiuſmodi falſificationibus, cùm nulla meotio de eis fiat, bene tameo incurrunt in illam, *d. cap. ad falſarjorum*, Iacob. de Graffiis *d. c.* 18. *n.* 93.

Suar.

Suar. *d. diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 48. Fr. Anton. de Souſa *dict. diſp.* 45. *n.* 1.

87 *Tertia* contra eum, qui excommunicatus à delegato Papæ per annum manet in excommunicatione, nam poſt annum abſoluitur à ſolo Papa, *capit. quærenti, de offic. deleg. c. ſtuduiſti, de offic. Leg.* Lanor. *d. c.* 21. *num.* 7. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 46. *verſ. prima, & num.* 47. Memor. Cleric. *c.* 9. *excommunic.* 2. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.* 9. *excommunic.* 2. Sayr. *de cenſur. lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 1. Soar. *in ſimili tract. diſp.* 22 *ſect.* 2. *num.* 1. Bonac. *d. diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 2 a.

88 *Quarta* contra clericos ſcienter & ſponte admittentes excommunicatos à Papa ad diuina (Officia ſcilicèt, vel Sacramenta) in his cum illis communicando *cap. ſignificauit, de ſentent. excommunic.* Nao. *cap.* 27. *n.* 93. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 5. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 2. *num.* 2 a. *nom.* 5. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 35. *n.* 2. Rainer *in catalogo excommunicationum extra Bullam cap.* 2. *excom.* 1. Lauot. *d. cap.* 21. *num.* 13. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 168. Gambat. *d. cap.* 6. *num.* 2. latè Bonacin. *d. diſp.* 2. *q.* 5. *punct.* 3. quæ vt ſubeatur quinque requiruntur: *primò* quòd qui communicat ſit clericus; *ſecundò* quòd communicet cum excommunicato à Papa per ſententiam nominatim denunciato, iuxta *Extrauag. Martini V. Ad euitanda. Tertiò* quòd communicatio ſit in Diuinis, admittendo eum ad diuina Officia. *Quartò* quòd id fiat ſcienter. *Quintò* quòd nullus ſubſit timor ſic faciendi; ita Couar. *in cap. alma p.* 1. §. 3. *num.* 4. Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 77. *n.* 18. Paul. Comitol. *reſponſ. mor. lib.* 9. *q.* 29. *n.* 5. Coninch *de cenſur. to.* 2. *diſp.* 18. *n.* 33. *&* *n.* 136. Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.* 32. *n.* 94. Bonac. *d. punct.* 3. *num.* 3. quamois Papa non exprimat, extendit ad participantes, Henriq. *in ſumm. lib.* 13. *de excommunic. cap.* 8. §. 2.

89 *Quinta* contra incendiarios excommunicatos, & publicatos; illi enim per ſententiam publicati à ſummo Poot. abſolnendi ſunt, *e. tua nos*, 19. *de ſentent. excommunic.* Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 77. *n.* 19. Nauarr. *cap.* 27. *n.* 94. Tolet. *lib.* 1. *c.* 35. *num.* 5. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 2. *num.* 15. Gambar. *dict. cap.* 6. *num.* 4. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excom.* 3. Lauot. *dict. c.* 21. *num.* 8. Filliuc. *tract.* 14. *n.* 46. *verſ.* 4. Farin. *in praxi crimin. part.* 3. *q.* 110. *num.* 15. Rainer. *dicte loco cap.* 9. *excom.* 5. latè Sayr. *de cenſuris lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 7. *cum ſequentibus*, vbi *num.* 8. reſoluit, quòd mulier inceodiaria ſemel denunciata excommunicata, à ſolo Papa abſolui poteſt, *num.* 10. quòd incendiarij Eccleſiarum denuntiati, à Legato à Latere regulariter abſolui nequeunt, & *n.* 12. quòd incendiarij, vt à ſolo Papa abſoluantur, in ſpeciali nomine impreſſo denunciati debent; nec ſufficit denuntiatio generalis; latè Bonacin. *dict. diſp.* 2. *queſt.* 3. *punct.* 4. 3. *à princip.* vbi *num.* 6. aſſerit ad incurrendam iſtam reſeruationem ſufficere generalem publicationem contra incendiarios.

90 *Sexta* contra excommunicatos ob Eccleſiæ fractionem, cum ſpoliatione poſt denunciationem, quia eos ſolus Papa abſoluit, *e. conqueſti* 21. *de ſententent. excommun.* Clar. *dict. quæſt* 77. *num.* 20. D. Antonin. *part.* 3. *tit.* 24. *cap.* 10. Rainer. *in catal. cenſurarum extra Bullam cap.* 9. *excomm.* 6. vbi declarat Nauarr. *cap* 27. *num.* 94. §. 8. Tolet. *lib.* 1. *c.* 35. *numer.* 6. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 2. *n.* 4. Filline. *tract.* 15. *num.* 46. *verſ.* 5. *& num.* 54. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excom.* 4. Lauot. *dict. cap.* 21. *num.* 9. Gambar. *dict. cap.* 6. *num.* 5. Bonacin. *de cenſur. extra Bullam diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 12. optimè Sayr. *lib.* 3. *cap.* 29. *n.* 13. *cum ſequentibus*, vbi *num.* 14. reſoluit Eccleſiam frangentes, & ſpoliantes ipſo iure excommunicationem incurrere, *& n.* 15. aſſerit quòd Eccleſiam frangentes, & ſpoliantes ante denunciationem Epiſcopus abſoluere valet, dummodo ſatisfacere velint iniuriam paſſis, & *num.* 16. dicit quòd Eccleſiam aperiens, vel frangens, vt ſpoliet, ſed non ſpolians, in excommunicationem non incidit. & *num.* 18. quòd Eccleſiarum nomine in præſenti veniunt etiam Monaſteria, Hoſpitalia, & alia loca pia: ita etiam hæc omnia tradont Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 38. *art.* 2. & *quæſt.* 50. *art.* 2. Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 9. *cap.* 27. *queſ.* 12. Valcri. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 19. *n.* 60. vbi etiam Suar. *de cenſur. diſp.* 22 *ſect.* 2. *n.* 11. reſolnit effringentem, ſeu ſpoliantem Sacriſtiam, ſi ipſa ſit coniuncta Eccleſiæ, excommunicationem huius rei incurrere.

91 *Septima* prohibet ne eligatur in Senatorem, vel in officium aliud Gubernationis Vrbis Romæ, vllus Imperator, Rex, Princeps, Dux, Marchio, Comes, &c. aut alius potentia, vel dignitate inſignis, aut vllus frater, aut filius eius, &c. contrafacientes ſunt excommunicati excomm. reſeruata Summo Pont. *cap. fundamenta, de electi. lib* 6. Memor. Clericorum. *cap.* 9. *excomm.* 6. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam, c.* 9. *excom.* 8. vbi obſeruat hanc excommunicationem hodie parum eſſe in vſu, quia Senator à Papa eligitur, Lauot. *d. c.* 21. *n.* 17. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 57. *verſ. prima, & n.* 58. Bonacin. *d. diſp.* 1. *quæſt.* 3. *p.* 49.

92 *Octaua* contra imponentes talcas clericis, & in clericos illas ſoluentes, *c. clericis, de immun. Eccleſ. lib.* 6. quoad clericos ſoluentes hæc excommunicatio eſt ſublata *in Clem. quoniam, eod. tit* quo verò ad imponentes alia onera Clericis, & ipſorum bonis, non ſolùm non eſt ſublata, ſed relata *in Bulla Cœnæ caſu* 18. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 57. *verſ. quinta, & n.* 70. *&* 71. Item † contra omnes habentes dominium temporale, qui prohibent ſubditis ne quidpiam vendant perſonis Eccleſiaſticis, neque eorum frumenta molaot, aut panem coquant &c. *in cap. fin. de immun. Eccleſ. in* 6. Nauar. *c.* 27. *n.* 130. Suar. *to.* 5. *diſp.* 23. *ſect.* 4. *n.* 24. Sayr. *lib.* 3. *c.* 34. *n.* 16. Memor. Clericorum t. 7. *excommun.* 3. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.* 7. *excomm.* 3.

93

94 *Nona* contra tribuentes facultatem vexandi, capiendi interficiendi perſonas, ſeu eorum, ſuorumque res, eo quòd tulerint excommunicationis, ſuſpenſionis, ſeu interdicti ſententiam, *cap. quicumque* 11. *de ſent. excommun. lib.* 6. Lauot. *d. capit.* 21. *num.* 19. Filliuc. *tract.* 14. *num.* 54. *verſ.* 2. *& num.* 60. Henriq. *in ſumm. lib.* 13. *cap.* 43. §. 3. *lit. F.* latè Bonacin. *d. diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 15. Rainer. *loco citato cap.* 9. *excomm.* 7. vbi cum Suar. *tom.* 5. *diſp.* 22 *ſect.* 3. *num.* 2. *cum ſeqq.* obſeruat huiuſmodi grauamen debere eſſe per actionem iniuriolam, & contra iuſtitiam vt incurratur cenſura, ſiue illud fiat contra Iudicem, qui ſententiam tulit, ſiue contra eum, qui dedit occaſionem ferendæ cenſuræ, ſiue contra eum, qui talem ſententiam obſeruat, vel non vult communicare cum tali excommunicato. Nota eum, qui aliquem ex prædictis occaſione prolatæ cenſuræ vexauit in bonis, non affici excommunicatione, ſi ſit integra, id eſt, ante ſequutum effectum, licentiam reuocauit, aut ſi noodum elapſi ſint octo dies, infra quos præſtita non ſit pro dictis bonis ſatisfactio, vtraque enim conditio requiritur ad incurrendam cenſuram, dum grauamen in bonis factum fuit, ſecus ſi damnum illatum ſit perſonis, nam ſtatim ac damnum pro bonis illatum eſt, incurritur hæc cenſura, quia *in d. c. quicunque* aſſignatur ſpatium octo

dierum ad faciendam reſtitutionem, vel ſatisfactionem perſonis, non pro iniuſtis perſonalibus. Ita gloſſ. *verb. re integra, in d.c. quicumque.* Nau. *d.c.* 27. *n.* 99. Suar. *d. diſp.* 22. *ſect.* 3. *n.* 3. *verſ. atque hoc* Filhu. *tract.* 15. *c.* 3. *q.* 3. *n.* 62. Bonac. *d. diſp.* 2. *q.* 3. ait reuocationem licentiæ datæ excuſare, & *n.* 5. *punct.* 15. *n.* 2. vbi *n.* 3. reſoluit quòd vexaos aliquem, qui cenſuram inualidam tulerat, non iocurrit hanc excom. & *num.* 7. quòd taram habens vexationem non eam incorrit, & *num.* 8. quòd iſta excommuoicatio reſeruatur Summo Pont. quoties delinquena in excommunicatione duorum menſium ſpatio perſeuerat. Et contra iuſecutorea hoſtilitet Cardinaliũ, vel alicuius clerici, aut religioſi de familia Domin. Papæ, vel Cardinalium percutientes, capientes eoſdem; & dantes conſilium, auxilium, & fauorem, receptratores, & defenſorea talium, *cap. fœlicis de pœnis* in 6. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 57 *verſ.* 4. & *n.* 67.

95 *Decima* Inquiſitores ſi alicui crimen hæreſim falsò impooant (quod nunquam contigiſſe credẽdum eſt) & innocentes infament, præter alias pœnas, quibus pro menſura criminis puniendi ſuot, in ſententiam etiam excommunicationis maioris incurrunt, neque abſolui poſſunt ab alio, quàm ab ipſo Papa, præterquam in mortis articulo quo caſu ſatisfactionem priùs offerre debent, *Clem.* 1. *§. verùm de hæred.* Couar. *pract. cap.* 36. *num.* 2. Nauar. *c.* 27. *num.* 100 Suar. *tom.* 5. *diſp.* 22. *ſect.* 3. Sayt. *lib.* 3. *c.* 29. *num.* 25. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 36. *n.* 1. Memor. Clericotum *c.* 7. *excommunic.* 1. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.* 6. *excomm.* 1. Filliuc. *tractat.* 15. *n.* 206. *ver. prime, & n.* 207. Gambar. *de caſibus reſerv. c.* 7. *n.* 1. & 2. Ad hoc verò, vt contrahant hanc excommunicationem Inquiſitores, & ſubſtituti ab Epiſcopis (Epiſcopi eoim contrahunt tantùm ſuſpicionem ab officio per triẽnium, vt in eodem rex.) debent tria concurrere. *Primò* vt faciant contra iuſtitiam; *ſecundò*, vt faciant ſcienter, vel contra propriam conſcientiam; *tertiò*, quòd faciant amore, odio, &c. provt in rex. vno horum deficiente non incurritur in hanc cenſuram, gloſſ. *verb. obtentu in d. verſ. verum.* Alia eſt *in cap. eos, qui, de ſenten. excommunic. lib.* 6. contra eos qui poſt obtectam abſolutionem à priori excommunicatione Papali ſub conditione comparendi coram Summo Pont. vel ſatisfaciendi partẽ læſæ, talem conditionem non implent rempore debito, refert Rainer. *dicto loco c.* 9. *excommunicat.* 42. Lauot. *diſt. c.* 21. *num.* 18. Suar. *diſp.* 22. *ſect.* 1. *num.* 6. & *ſect.* 3. *num.* 9.

96 *Vndecima* contra Religioſos, qui clericia, aut laicis Sacramentum Vnctioois extremæ, vel Euchariſtiæ miniſtrant, aut Matrimonia eorum ſolemnizant, non habita priua à Parocho ſpeciali licentia; aut abſoluunt excommuoicatos à Canone, præterquam in caſibus à iure expreſſis, vel priuilegio Apoſt. conceſſis; aut etiam à ſententriis latis in Concilia Prouincialibus, aut Synodalibus; aut abſoluunt à peccatis, à pœna, à culpa, cuius excommuoicationis abſolutio Sedi Apoſt. eſt ſpecialiter reſeruata. Ita habetor *in Clem.* 1. *de priuileg.* Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.* 3. *excom.* 2. Lauot. *d.c.* 21. *num.* 24. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 184. *cum multis ſeqq.* Mari. Alter. *de cenſur. diſp.* 22. *cap.* 3. *dub.* 3. Gambar. *de caſibus reſerv. cap.* 7. *num.* 3. Bonacin. *d. diſp.* 2. *quæſt.* 9. *puncto* 5. Et quoad Sacramentum extremæ Vnctionis tenent Henriq. *in ſumm. lib.* 13. *c.* 40. §. 4. *liti. N.* Zetol. *in praxi Epiſcop. par.* 1. *verb. Extrema Vnctio. §.* 2. *pag.* 158. Ft. Emmao. *qneſt. Regnlar. to.* 2. *quæſt.* 60. *art.* 2. *verſ. decima*, Azor. *inſtit. meral. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 13. *quæſ.* 5. *verſ. primum*, Paul. Comitol. *reſponſ. moralium lib.* 1. *q.* 44. Ft. Ludou. Miraoda *in man. Pralat. tom.* 1. *q.* 49. *art.* 1. vbi cum Sylueſt. & Soto, excipit Religioſos, qui in caſu neceſſitatis abſente Parocho, ſioe ipſiua licentia ſpeciali, de licentia ioter prætatiua, & præſumpta prædictum Sacrameotum miniſtrauerint.

Io compeodio priuilegiorum Meodicantium 97
verb. excommunicatio, §. 6. dicitur quòd Sixtus IV: cooceſſit Fratribus Minoribus, vt poſſint adminiſtrare Sacramenta Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis, illis, quorum Cooſeſſiones audierint, quando Rectores, ſeu Curati eorum malitioſè, aut ſioe rationabili cauſa negauerint, ſeu diſtuletiot illa ipſis adminiſtrare, & voluit quòd ſuper hoc ſterur aſſertioni eorundem Confeſſorum, vel pœnitentium; quod quidem modificarum fuit per Leooem X. *in Concilio Latcranen.* vt aſſerit Collect. *ibid in* §. 20. vt videlicet denegatio ſine legitima cauſa facta per Rectores vicinorum teſtimooio probetur, aut requiſito coram Notario publico facta declaretur: Et Eugen. IV: conceſſit Fratribus Minoribus Prouiociarum Regni Caſtellæ, vt omnia Eccleſiaſtica Sacramenta Tertiariis, Conuerſis, Donatis atque Oblatis familiaribus, ſeruitoribus, & officialibus, & continuis commenſalibus ſuorum Conuentuum poſſint adminiſtrare, quæ quidem conceſſio, vt aduertit Collect. *priuil. Mendicantium verb. abſolutio ordinaria quoad Fratres*, §. 10. per Pium II. extenſa fuit ad totam familiam Ciſmontanam. Item *in prædicto compendio verb. Extrema Vnctio*, refertur quòd Nicolaus Francus Apoſt. Sedis Nuntius, & Orator cum poteſtate Legati de Larere à præfata Sede deputatus in Regnis Caſtellæ, & Legionis, & Aragoniæ, conceſſit Mooachis Sancti Benedicti obſeruantiæ Hiſpaniæ, quòd ſi qui infra ſepta Monaſteriorum infirmati fuerint, Extremam Vnctionem dare Apoſt. Auctoritate liberè, & licitè poſſint, Parochialis Presbyteri, vel alterius cuiuſcumque Epiſcopi, vel Superioris licentia, aut aſſenſu oullatenus tequiſitis.

Quoad Sacramentum Eucbariſtiæ de Iure com- 98
muoi *in d. Clem.* 1. cunctia prohibitum Religioſis, & Regularibus eſt illud adminiſtrare ſecularibus, abſque Parochialis Presbyteri ſpeciali licentia, & contrarium facientea ſunt excommunicati ipſo facto, & abſolutio Sedi Apoſt. reſeruatur, ooo obſtantibus, &c. firmant Henriq. Paul. Comitol. Azor. & Ft. Emmen. *tom.* 1. *q.* 56. *artic.* 1. & *tom.* 3. *q.* 57. *art.* 1. dicena, Sanc. *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 23. *num.* 17. vbi limitat ſi miniſtrent alieoo religioſo ſine licentia Prælati Ft. Ludou. Miranda *d. tom.* 1. *quaſt.* 42. *art.* 1. vbi art. 3. limitat etiam 10 caſu vrgentis neceſſitatis, ſeu iofirmitatis, & exiſtente mortis articulo, deficiente parocho. In compendio priuil. Mendicantium, *verb. excommunicare*, §. 4. ex conceſſione Clementis Quinti, Nicolai etiam Quinti, Sixti Quarti, & Leonis Decimi, refertur conceſſum Generalibus, & Prouincialibus Miniſtris, & omnibus Confeſſoribus Ordinum Minorum deputatis ad audiendas Confeſſiooea ſecularium, vt poſſint omnibus quarumcunque diœceſiuio quotuio Confeſſionis audierint, Sacrariſſimi Corporis Dominici Communionem date omni tempore, præterquam in die Reſurrectioois Domini.

Item Sacerdotes Regulares matrimonia mini- 99
ſtrantes, ſiue ſolemnizaotes, non habita ſuper his Parochialis Preabyteri licentia ſpeciali, ipſo facto ſunt excommunicati excommunicatione Sedi Apoſtol. reſeruata, *d. Clem.* 1. Azor. *d. loco*, Ft. Emman. *d. tom.* 3. *q.* 2. *art.* 1. Ft. Ludou. Miranda *d. tom.* 1. *q.* 48.

art. 2.

*ar.*2.vbi contra gloſſ.*in dicta Clem.*1.quæ verba illa, *matrimonia ſolemnizare*,interpretatur,pro ſolemniter benedicere aſſerit tam miniſtrantes dictas ſolemnes benedictiones,quàm aſſiſtentes,& intereſſentes tanquam miniſtros huiuſmodi Matrimonij, abſque Presbyteri parochialis ſpecali licentia prædictam excommunicationem incurrere:aduerte huiuſmodi licentiam debere eſſe expreſſam,Sanch. *de Matrimon.lib.*4.*diſput.*35.*n.*4.& Vicarium generalem illam poſſe concedere aſſerit idem Sanch. *dict. lib.*3.*diſp.*29.*nnm.*15.

100 *Duodecima* contra clericos, & Religioſos, qui violant Conſtitutionem illis prohibentem aliquem inducere ad vouendum,iurandum, aut promittendum, vt ſepulturam apud eorum Eccleſiam eligant, vel electam non mutent, *Clem.cupientes*, *de pœnis* Sayr.*lib.*5.*cap.*29.*num.*39. Tolet. *lib.*1.*cap.*36.*n.*3. Rainet. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*2.*excommun.*2. *in princ.& c.*3.*excomm.*1. Lauor. *d.c.*21. *num.*25. Suar. *de cenſur.diſp.*22.*ſect.*4.*n.*25.Bonac. *d.diſp.*2.*quæſt.*5.*punct.*4.Filliuc.*tract.*15.*num.*170. Gambar.*de caſibus reſerv. cap.*7.*num.*Memor.Clericorum *c.*2.*excomm.*2. Hanc cenſuram non incurrit Religioſus vnius Eccleſiæ inducens ad iurandom, &c. eligere ſepulturam alterius Eccleſiæ. Nauart. *d.c.*27.*num.*103.Bonacin.*d. punct.*4.*num.*2. *verſic. ſecunda.*

101 *Decimatertia* contra dominos temporales, & quoſcumque, qui quomolibet cogunt aliquem in loco interdicto celebrare Diuina,& qui per præcones faciunt conuocare populum ad illa audienda, & qui tunc hos, nunc illos, ad eadem audienda conducunt,& qui prohibent ne publici excommunicati, vel interdicti hac de re per illos, qui Miſſas celebrant, moniti exeant ab Eccleſia, ſimiliter ipſi nominatim moniri cùm ſint excommunicati, non exeuntes, contrahunt excommunicationem Papæ reſeruatam, *Clement. grauis*,*de ſentent.excommunic.* Tolet. *lib.*1.*cap.*36. *num.*4. Soar. *diſput.*22. *ſect.*4. *num.*27.*tom.*5.Memor.Clericorum *cap.*7.*excomm.*1. Nauart.*d.cap.*27.*nnm.*104 Henriq.*lib.*13.*c.*43.*§.*3. *litt. E*, Sanch. *de matrimon. lib.*4. *diſp.*4. *numer.*8. me citato *in hoc loco* Hombon. *de examine Eccleſiaſtico tract.*11.*cap.*11. *quæſ.*23. *reſol.*2. Rainet. *in Catalogo cenſurarum extra Bullam cap.*7.*excomm.*1. vbi multipliciter declarat, *& cap.*9.*excomm.*9. Lauor .*d.cap.*21. *num.*26. Filiuc. *tract.*15. *numer.*72. *verſ.*1.*& nnm.*73.*& num.*202.*verſ. prima*,*& n.*203. Gambar. *de caſibus reſerv. cap.*7.*nnm.*5. latè Bonacin. *d.diſput.*2.*q.*3. *punct.*20. vbi plura ad intelle-

102 ctum. † Item & contra Minores, qui tempore interdicti admittunt in ſuis Eccleſiis Fratres tertij Ordinis ad audienda diuina Officia: hæc excommunicatio, vt habetur *in Clem. cum ex eo, de ſentent. excommun.* ſatisfactione præmiſſa tollitur ab Epiſcopo, aliàs reſeruatur Papæ, Memor. Cleticorum *cap.*3. *excommun.*10. Lauor. *dict. cap.*21. *nnm.*27.

130 *Decimaquarta* fertur in eos, qui cadauera hominum exenterant,incidunt in ſroſtra,eliuant, carnes ab oſſibus ſeparant, vtoſſa tranſferant in ſepulturam diſtantem; niſi hoc fieret in terris infidelium, vt oſſa ibi terras fidelium portentur, *Extranag. deteſtando,de ſepultur.* Lauor. *de Indul. par.*2.*cap.*21. *nnm.*28. Filliuc.*tract.*15.*num.*72.*verſ.*3.*& num.*77. Gambar. *de caſibus reſerv. pap.*7.*num.*7. latè Bonacin.*d. diſput.*2.*q.*3.*punct.*45. quam quidem excommunicationem non incurrit, qui hoc facit cadaueri ne fœteat, aut anatomiam faciens, Nauar. *d.cap.*27.*numer.*205. ſicut etiam illam non incurrunt mandantes, conſulentes, conſentientes, &c. idem Nauar.*conſ.*54.*de ſentent. excommun.*

Decimaquinta contra committentes ſimoniam in 104
Ordine, vel beneficio, vel religionis ingreſſu,ſimiliter accipientes pro collatione,ſiue traditione poſſeſſionis beneficij, ſeu de dando aliquid iurare facientes prouiſum de beneficio,*Extranag.*1.*&* 2.*de ſimonia, inter com.* Suar. *diſput.*22.*ſect.*5. *num.*11. Sair.*lib.*3.*cap.*36.*n.*7.Memoriale Clericorum *cap.*3. *excommun.* 4. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.*3.*excomm.*4.*& cap.*9.*excomm.*11.*&* 12. Lauor. *d. cap.*21. *num.*29. Filliuc.*tract.*15.*num.*72. *verſ.*6.*& num.*82. Gambar. *de caſibus reſerv. cap.*7. *nnm.*8. *&* 9. latè Bonacin. *d. diſp.*2.*q.*3. *punct.*24. *per tot.*vbi *num.*5. limitat in ſimoniaco in collatione,ſeu conſecutione penſionis,& *num.*7.ſi effectus nondum ſit ſecutus, & *n.*20. quòd à ſummo Pont. ſunt abſoluendi. Voluit incurrere ſimilem cenſuram Pius V. *Conſtit. ſua* incip. *Durum nimis*, *anno*1570.*Kalend.Innij*.Non comprehendit ſimoniacos mentales tantùm, vel conuentionales, ſed reales,Nauar.*cap.*23.*num.*106.*& cap.*25.*n.*212. Azor. *inſtit.moral.par.*2.*lib.*7.*cap.*17.*qnæſ.*9.*verſ.ſi quæras.* Contra dantes, vel recipientes aliquid ex pacto pro ingreſſu in Religionem, exrat excommunicatio *in Extranag.*2.alias *ſæuè*,*de ſimon.*quæ quidem non incurritur dando, vel recipiendo aliquid pro ſuſtentatione ingredientis,etiamſi Monaſterium diues ſit, & locuples, vt per Sylueſt. *in ſnmm. verb. ſimonia*, *n.*15,Sot.*de Iuſtit.lib.*9.*q.*6.*art.*2. *ad* 4. Mirauda *in tract.de monialib. quæſt.*8. *art.*7.*concl.*2. Bonacin.*d. diſput.*2.*quæſt.*3. *punct.*29. *num.*4. Quamuis inter pauperem & diuitem Conuentum diſtinguant Suar. *de cenſur. diſput.*22.*ſect.*5.*num.*9.*& ſeq.* Mar.Alter. *eod. tract. tom.*2. *diſput.*18. *cap.*2. *colum.*11. *verſ. quare videtur*, Filliuc.*tract.*15. *cap.*4.*q.*6.*nnm.*84. *& ſeq.*

Decimaſexta contra omnes Fratres cuiuſcumque 105
Ordinis Mendicantium tranſeuntes ad Religionem non Mendicantium,excepta religione Carthuſiana, ſine licentia Sedis Apoſt.necnon & tales recipientes,*Extrauagans viam ambitioſa*,*de Regular.*Azot. *inſtit.moral.part.*1.*lib.*12.*cap.*14.*quæſ.*12.*verſ.inter Extranag.quæſt.*16.Memor. Clericorum *cap.*3.*excommunic.*5. Filliuc. *tract.*15. *nnm.*183. *verſ.*3.*& num.*192. Suarez *tom.*5. *de cenſur. diſput.*22.*ſect.*5. *num.*16. Gambar. *d. cap.*7. *num.*10. Sayr. *eodem tractat.lib.*3.*cap.*30.*num.*8 Ioſeph. Aldret.*de relig. diſcipl. tuenda lib.*2. *cap.*18.*à nnm.*11. Lauor. *dict. cap.* 21. *nnm.* 31. Bonacin. *d. diſput.* 2. *quæſt.* 9. *punct.*1.

Ex priuilegiis Summ. Pont. Ordinibus Mendicantium conceſſis reperiuntur aliquæ excommunicationes, quarum abſolutiones ipſe Summus Pontifex ſibi reſeruauit. *Prima* contra Magiſtros excludentes Fratres Prædicatores à ſtudio Pariſienſi. Alexand. IV. *Secunda* contra eos, qui libellos famoſos conficiunt, aut habent, aut in vulgus emittunt verſus, aut cantilenas in infamiam, & detractionem ſtatus Ordinis Prædicatorum, vel Minorum, Alexand.IV. Boniſac. IX. & Eugen. IV. S. Anton. *p.*3.*tit.* 24.*cap.*70. Lauor. *d. cap.* 21. *num.*114.*&* 110. Caiet.*excommun.*181. Rainet.*in catalogo cenſurarum extra Bullam c.* 9.*excomm.*39. Filliuc. *tract.*14.*num.*126.*verſ.*3. *Tertia*, contra dicentes, vel defendentes, quòd Fratres Prædicatores & Minores non ſint in ſtatu perfectionis, & quòd non licear eis eleemoſynas quærere,aut prædicare, aut Confeſſiones audire, de facultate Summi Pontif. ſine conſenſu aliorum Prælatorum

ioferio

inferiorum,& Rectorum Eccleſiarom,Alexand.IV. S. Anton. *p.3.tit.24.cap.70.* Caiet. *cap.81.*Nauarr. *cap.27.num.109.* Lauoi. *d.cap.21.num.109. Quarta* contra quoſcumque Iudices querelas Fratrum, aut Monalium Ordinis Prædicatorum ſuſcipientes, vel de eis cognoſcentes. *Quinta* contra illos qui in Eccleſiis, monaſteriiſve ſuis apoſtatas detinent eiuſdem Ordinis; niſi illos eiecerint, vbi illis denunciatum erit. Sanct.Antonin. *part.3.titul.24. cap.7.* Bonacin. *diſt.diſp.2.queſt.9.puncto* 3. Lauor. *dict.cap.12.n.95.Sexta* contra quemcumque Principem laicum reformationem Fratrum Conuentualium impedientem, ne fiat, aut factam mutari procurantem. *Septima* contra quoſcumque Fratres Ordinis ſancti Anguſtioi, qui præterito arctionis regulæ ad alium Ordinem tranſiuerint ſine licentia Prioris Generalis, item recedentes ab eo, & intra octo dierum ſpatium ad obedientiam non redierint. Memor. Clericorum *cap. 9. excomm. 37. verſ.ſimilu Octana* contra omnes cuiuſcunque ſtatus,& conditioois, qui impediunt, prohibent, vel quocumque modo moleſtant perſonas legitimè non impeditas volentes ingredi Religionem S.Benedicti,vel præſumunt aliquam moleſtiam,& iniuriam irrogare Monaſteriis, aut Monachis, *in Conſtit.* Iulij II. 12.incip. *Et ſi ad vniuerſas*,de qua Viuald.*in candel.aureo*,vbi *de excommun.extra Bullam n.45.* Filliuc. *tract.15.num.126.verſ.tertia.* Rainet. *d.cap.9.excommun.& 38.* Lauor. *d.cap.21.num.71. Nona* contra Religioſos euntes vltra mare ſine ſuorum Superiorum licentia in ſcriptis,nec ibi ſunt ad celebrationem, ſeu prædicationem admittendi, Ioan.XXII. *in extranag.ad noſtrum 2.de Regularib.* Bonacin.*d.diſp.2.queſt.9.puncto* 8. Filliuc. *tract.15. num.183.verſ.ſecunda,& num.190.*Lauoi.*d.cap.21. num.97. Decima* contra Fratres Prædicatores recipientes Fratres Minores, Alexand.IV.*in Conſtit.* incip.*Quoues 2.Kaleud.Iulij anno.1*, Lauor. *d.cap.21. num.105.* Filliuc. *tract.25. n.197.verſ.1.* Bonacin. *d.diſp.2.q.9.puncto 2. n.4. Vndecima* contra facientes violentiam in Eccleſiis Ordinum Ciſtercien. Clem. IV. *Conſt.* incip.*ne propter,Peruſij 57. Idus Maij.*Lauor.*d.cap.21.num.106. Duodecima* contra moleſtantes Fratres Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis in eleemoſynis perquirendis,*in Conſtit.*Clem.VII. incip.*Gratum Deo.* Lauor.*d.cap.21.num.108.Decimatertia* contra Clauſtrales recipientes, aut danies habitum ſuæ Religionis Fratribus S. Franciſci de Paula profeſſis, ſine licentia Papæ, & eiut Generalis,extranag.Iulij II.incip.*Virtute conſp cuus*,& Leonis X. incip. *Quamuis*, & Panli III. incip. *Sincera*, Lauor.*d.cap.21,num.115.*Filliuc.*tract.15.num.197. verſ.3.*Bonac.*d.diſp.2.q.9.puncto 2.num.3. Decimaquarta* contra Tertiarios,Eremitas,mulieres, aliòſque Religioſos portantes habitum fratrum S.Franciſci de Paula,*in Conſtit.Leonis X.*incip.*Licèt alioi*, Lauor. *d.c.21.num.115.* Filliuc. *tract.15.num.197. verſ.4.* Bonac.*d.puncto 2.num.6.Decimaquinta* contra Minores de obſeruantia ſubornantes in electionibus, vel procurantes fanorem extra, ad officium obtinendum in Religione, *in Conſtit.* 131. Pij V. incip.*Paſtoralis*,de qua Filliuc.*tract.15.n.197.verſ. ſecunda.*Bonac.*d.q.9.puncto* 4.

Decimaſeptima ſeruet contra Eccleſiaſticam libertatem,aut interdictum Sedis Apoſt.violantes,& contra conſpirantes in perſonam,vel ſtatum Papæ, aut offendentem Epiſcopum, vel alium Eccleſiæ Prælatum, *Extranag. Si Dominici, de Panit. & remiſſ.inter comm.* Lauor. *d.cap.21.* Filliuc. *tractat.15. numer.72.verſic.4. & 5.num.78.* Gambar. *d.cap.7. num.6.* In eadem etiam contra abſoluentes à caſibus Bullæ Cœnæ, vel Papalibus prætextu priuilegiorum; idem de reſeruatis Ordinario dicendum declaratum fuit in decreto Clem. VIII. hac de re edito ſub die 9. Ianuarij 1601. Vide Filliuc. *tract. 15.num.180. cum ſeqq.*

Decimaoctaua ſeruet contra eos, qui largiuntur, 107
vel accipiunt aliquid,vel promittunt in Curia Romana ad obtinendam iuſtitiam, vel gratiam in eadem Curia, Bonif. VIII. *in Extranag.c.de ſentent. excommun.* quæ eſt *in Bull.t.in ord.pag.139.tom.1.* quam renouauit etiam maioribus pœnis Gregor. XIII. *in ſua Conſtit.* 28. incip. *Ab ipſo Pontificatu noſtro*, & exornauit ſuis comment. Nauarr. *in tract.de datis, & promiſſis*, & Conſtit. reſeiunt Vitgin. Boccat. *de pact.p.1. & 2. in princip.* Molin. *de Iuſtit.tom.1.diſput.92.*Quarani.*in ſum.Bullary verb. data & promiſſa*,Mald.*in ſumm.verb.gratia num.*63. Bonac. *d.diſput.2.queſt.3.puncto* 31. & vide de materia Nauarr. *in Manual. cap. 27. num. 106. verſ. vigeſima tertia*, Sayr. *in Clam Regia lib.3. cap.11. num.13.verſ.aly verò*,Paul.Comitol. *reſponſ.moral. lib.6. quæſt.7.* Farin. *in praxi criminl.part.3.q. 111. num.291.cum ſeqq.* Memor.Cler. *cap 9. excommun. 25.*Filliuc. *tract.15. num.72.verſ.9. & num.92. & n.127.verſ.prima, & num.128. cum multis ſeqq.* vbi latè declarat, Gambar.*de caſibus reſeru.c.7.n.11.*Vide infrà *hac alleg.n.* 177.

Decimanona contra rapientes bona Cardinalium, 108
dum in Conclaui ſunt, ſeu electi in Papam, Concil. Conſtantin. *in decreto, omnit atas*, refert Memor. Clericorum *cap.9. excommun.33.* Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.9. excommun. 35.*Lauor.*d.cap.21.num.101.*latè Bonacin. *d.diſp.2. q.3.p.9.*

† *Vigeſima* contra dicentes mortalitei peccare, vel 100
eſſe hæreticor eos, qui defendunt Beatiſſimam, & glorioſiſſimam Virginem Dei matrem eſſe conceptam ſine peccato originali, vel è contra, & affirmantes peccare eos, qui colunt feſtum Conceptionis, & qui Concionibus interſunt, Sixtus Quartus *in Extrnuag.Graue nimis,de Reliq. & veneral.Sanctorum*, Pius Quintus *Conſtit.*114. Nauarr.*cap.27. num.*107.Suar.*tom.5.diſput.22.ſect.5.num.30.*Sayr. *lib.3.cap.30. num.*10. Memor. Clericorum *cap.5. excomm.4.& cap.9.excommun.*1 c. Rainer.*in catalogo cenſurarum extra Bullam c.5.excom.4. & c.9. excom.*14.Lauor.*de Indulg.p.2.c.21.num.*53.*cum ſeqq.* Filliuc.*tract.*15. *n.*72. *verſ.*8. *num.* 88. Gambar. *de caſibus reſeru.cap.7.num.*2. latè Bonacin. *d.diſput.*2. *q.*3.*puncto*34.Innouatur per Concil.Trident.*ſeſſ.*5. *de peccato origin. in fine, & à Sacra Congregatione Sancta Romana Eccleſia,& vniuerſalis Inquiſitionis eorum Sanctiſſ. Domino Paulo Quinto ſalteu recordationis die* 31. *Auguſti* 1617. relata per Campan. *de diuerſor.iuris Canon.rubr.*12.*c.*13. *num.*140. Vbi de nouo habetur,quòd † *in poſterũ,donec articulus* 110
huiuſmodi n Sancta Sede Apoſt. fuerit definitus, vel per Sanctitatem ſuam,& Sedem Apoſtol.fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis cõcionibus,lectionibus,cõcluſionibus,& aliis quibuſcunq; actibus publicis aſſerere,quòd cadẽ Beatiſſima Virgo fuerit concepta eum peccato originali,& quòd etiã negatiuam opinionẽ,videlicet,quod nõ fuerit concepta cum peccato originali in publicis actibus aſſerentes,aliã opinionẽ non impugnent, nec do ea aliquo modo agant, ſeu tractent, ſub cenſuris,& pœnis præditarum Conſtit.tribuerit inſuper tam Epiſcopis,& Prælat.Superiorib.aliiſque Ordinarijs locorum,quam hæretica pranitatis vbiq; locorum deputatis Inquiſitorib.poteſtatem ſeuerè animadnerten

106 *Decimaſeptima* ſeruet contra Eccleſiaſticam libertatem,aut interdictum Sedis Apoſt.violantes,& contra conſpirantes in perſonam,vel ſtatum Papæ, aut offendentem Epiſcopum, vel alium Eccleſiæ Prælatum, *Extranag. Si Dominici, de Panit. & remiſſ.inter comm.* Lauor. *d.cap.21.* Filliuc. *tractat.15. numer.72.verſic.4. & 5.num.78.* Gambar. *d.cap.7.*

uertendi contra tranſgreſſores, etiam Regulares cuiuſcunque Ordinis, & inſtituti, etiam quomodolibet exemptos, & ullas quaſcunque Eccleſiaſticas, & ſeculares perſonas, cuiuſcunque ſtatus, conditionis, gradus, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſecularis. Vide infrà *ulleg.*105.*à num.*58.

111 Verùm quia inopinato caſu iocidit præſens ſcriptura in die Feſti Conceptionis Beatiſſimæ Virginis non ſine admiratione, quod & iterum fortunatè mihi acciderat Vliſſipone in anno 1617. vbi in eodem die peruenit ad manus meas prædictum Sacræ Congregation. decretum, eo tempore, quo Typis mandabam Remiſſiones illas in Concilium Tridentinum, quibus illud magna iucunditate ioſerui, primuſque Portugaliæ Regno, ne dicam in tota Hiſpania, prælo tradidi, hæc in peculiarem Beatiſſimæ Virginis fauorem accepi, eo quod ſemper vehementiſſimam illâ ſum amplexus opinionem, quòd ſcilicèt ſine vlla macula ſit concepta, quam multis comprobant, & tuẽtur Heoriq. *in ſumm. lib.* 3. *c.*11. §.4. *in fine.* Azor *inſtitut. moralium p.*1. *lib.*4. *c.*34. *quæſt.*3. *& part.*2. *lib.*1. *cap.*21. *quæſt.*1. vbi de inſtitut. Feſtiuitatis Cõceptionis Beatiſſ. Virginis, Nauarr. *in man. prælud.*8. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.*1. *quæſt.*57. Spio. *in ſpeculo teſtam. gloſ.*3. *princip. n.*17. Ceuall. *communiũ cõtra commun. quæſt.*346. Martio. Delr. *diſquiſitionum magicarum lib.*4. *cap.*1. *quæſt.*3. *ſect.*9. *pag. mihi* 266. *cum ſequentib.* Paul. Comitol. *reſponſ. moralium lib.*6. *quæſt.*40. Suarez *de religione tom.*1. *lib.*2. *c.*8. *num.*2. Gabriel Vaſquez *in tertiam p. Diui Thomæ tom.*2. *diſp.*116. Aldrete *de religioſa diſciplina tuenda lib.*2. *c.*20. *num.*14. & volumen integrum edidit de Immaculata Virginis Conceptione Luſitanus noſter Ægidius *de Præſentatione*, præceptor colendiſſimus, in Coimbricenſi Academia, olim Sacræ Theologiæ Veſperarius Profeſſor emeritus. Deinde ad Immaculatæ Deiparæ Virginis Conceptionis defenſionem edidit librum alium P. Ferdinandus Quirinus de Salazar Concheoſis, è Societate Ieſu.

112 Virgo Sanctiſſima ætatis ſuæ anno decimoquinto pepetit Saluatorem, deinde vixit vna cum Filio, triginta tribus annis, & ex hac vita migrauit anno decimoquinto poſt mortem Filij: & proinde anno ætatis ſuæ ſexageſimotertio, & ex eo, quòd tot annos vixit, eius Corona continet 63. Auc. Ita Henriq. *in ſum. lib.*7. *cap.*19. §.3. *prope fin.* Nauarr. *in miſcel. de Pſalterio, & Roſar. Virg. Maria miſcel.*3. *num.*3. latè Azor. *d. p.*2. *cap.*20. *quæſ.*5. Hieroo. Roman. *de repub. Chriſt. lib.*5. *cap.*12. *ad fin.* Pineda *in Monarch. Eccleſ. p.*2. *lib.*12. *cap.*22. Cæſar. Baron. *tom.*1. *Annalium Eccleſiæ anno Chriſti* 48. *pag.*417. P. Ioann. Rebello *in dialogis miraculorum Roſarij Beatæ Virginis f.*45. *verſo.* Campanil. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.*7. *c.*6. *n.*159. Quamuis Beatiſſimam Virginem anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo ſecundo, vel ſeptuageſimo tertio mortuam fuiſſe aſſerat Epiphanius Presbyter Conſtantinop. *in libello de vita, & obitu Deiparæ*, quem ſequuntur Chronica Beati Franciſci *part.*3. *fol.*265. *verſo.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*2. *quæſt.*87. *art.*3. Suar. *de relig. tractat. de orat. lib.*3. *cap.*9. *num.*10.

113 *Vigeſimaprima* contra eum, qui prouiſus de Eccleſia, vel Monaſterio vacante à Sede Apoſtolica, earum prouiſionum nuntiatoribus aliquid dederit promiſerit, promiſſumve ſoluerit, ex *Conſt.*3. *vel* 4. Gregor. XI incip. *Sollicitè*, de qua Filliuc. *tract.*15. *num.*95. *verſ. prima, & num.*96. Iacob. de Graſſis *lib.*4. *cap.*23. *num.*3. Gambat. *d. cap.*7. *numer.*15. Memor. Cleticorum *cap.*1. *excomm.*8. Lauor. *dict. cap.*21. *num.*47. Bonacin. *d. diſput.*2. *quæſt.*3. *punct.*27.

Vigeſimaſecunda contra laicum, qui Eccleſiaſticum relegauerit, aut proſcripſerit, & qui proſcriptionem ſcripſerit, Vrban. VI. *Conſt.*6. incip. *Quia ſicut*, Filliuc. *tract.*15. *n.*202. *verſ. tertia, & num.*205. Gambar. *dict. cap.*7. *num.*16. 114

Vigeſimatertia fertur contra quemcunque Ordinis Eccleſiaſtici, qui alium Eccleſiaſticum ad forum laicale traxerit, & contra quemcunque laicum auxilium, conſilium, fauorem, ea in re dantem, Martio. V. *Conſtit.*4. aliàs 5. incip. *Ad reprimendas*, Nauar. *cap.*27. *n.*71. Lauor. *d. cap.*21. *num.*96. Gambar. *d. cap.*7. *num.*17. Memor. Cleticorum *cap.*5. *excommunic.*6. vbi dicunt hanc excommunicationem eſſe in Bulla Cœnæ, ſi fiat auctoritate iudiciali laica, Bonac. *d. diſp.*2. *q.*5. *punct.*6. 115

Vigeſimaquarta contra miniſtros Papæ, & omnes officiales, etiam Epiſcopali dignitate præditos in tertia Eccl. officium quodcunque exerceotes, qui monera accipiont, præter eſculenta, & poculenta, quę biduo conſomi poſſuot, Paul. 2. Gamb. *d. cap.*7. *n.*18. Bonac. *d. diſp.*2. *q.*7. *punct.*8. vbi tenet Cardinalea gubernatotia officium gerentes non ligari hac excom. 116

Vigeſimaquinta contra quoſcunoque de Eccleſia, vel locis ſactis lapides, & alia ornamenta auferentes, & contra eos, qui aufereeoi, ſeruanti, & rcrinẽti auxilium, vel faoorem dederiut. Sixt. IV. *Conſtit.*3. Memoriale Cleticorum *c.*9. *excommunic.*14. Ratoer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.*9. *excommun.*17. Lauor. *dict. cap.*21. *num.*79. Gambar. *d. cap.*7. *num.*19. latè Bonacin. *d. diſput.*2. *q.*3. *punct.*13. 117

Vigeſimaſexta contra illos, qui ſe finxerunt oepotem, aut familiarem, ſeu commenſalem Cardinalis, vel aſſiſtentis, vt litteras Apoſtolicaa gratis expediant. Innoc. VIII. *Conſtit.*7. aliàs 11. incip. *Cum ſicut dic* 18. *menſis Auguſti anno* 1487. *in Bull. tom.*1. *fol.*382. Leo Decimus *Conſt.*27. incip. *Inhærendo, die* 20. *Februarij ann.*1517. *in Bullar. tom.*1. *pag.*520. Memor. Cleticorum *cap.*9. *excommun.*13. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.*9. *excomm.*16. Lauor. *d. c.*21. *num.*74. Fillinc. *tract.*15. *n.*95. *verſ. tertiu, & n.*99. Gambar. *de cenſibus reſerv. cap.*7. *num.*20. 118

Vigeſimaſeptima fertur contra quoſcumque in ſermonibus, & prædicatiooibus miracula falſa, incertáve populo reounciantes, vel prophetias ex ſacra Scriptura non deſumptas prædicare audentes, Eccleſiæve Prælatis ſcandaloſè detrahentes, Leo Decimus *in Concilio Lateranen ſeſſ.*9. *&* 11. incip. *Superna maieſtatis*, Memoriale Clericorum *cap.*5. *excommunic.*3. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam. excomm.*3. *c.*5. Filliuc. *tract.*15. *numer.*176. Gambat. *dict. cap.*7. *num.*21. Bonacin. *d. diſp.*2. *q.*5. *punct.*2. 119

Vigeſimaoctaua contra eos, qui in duello pugnauerint, campum dederint, auxilium præſtiterint, Pius IV. *in ſua Bulla*, incip. *Ea quæ, de ann.*1560. *Idib. Nouembris*, de qua Filliuc. *tract.*15. *num.*95. *verſ. ſeptimo, & num.*103. Gambat. *d. cap.*7. *num.*22. me citato *in hoc loco* Ciallin. *controuerſ. forenſ. lib.*1. *cap.*114. *num.*2. latè Bonac. *d. diſp.*2. *q.*3. *punct.*48. Gregor. XIII. in alte incip. *Ad tollendum, de ann.*1582. *nono Decembris*, vbi excommunicatiooem, & pœnas à præfato Pio Quarto, & Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *de reformat. c.*19. extendit aduersùs omnes illos, qui non publicè quidem, priuatim tamen ex condicto, ſtatuto tempore, & in loco conuento 120

monoma

monomachiam commiſerunt, etiamſi nulli patrini, ſocijve ad id vocati fuerint, nec loci ſecuritas habita, nullæ prouocatoriæ litteræ, aut denunciationis chartulæ præceſſerint; extendirque contra locorũ dominos, ſi certamen ex condicto permiſerint, aut quantum in ſe fuerit, non prohibuerint; necnõ contra eos omnes, qui duellum huiuſmodi fieri mandauerint, inſtigauerint, auxilium, conſilium, vel fauorem dederint, aut equos, arma, pecuniam, comeatum, & alia ſubſidia ſcienter ſubminiſtrauerint, aut ex compunito expectatores, vel ſocios, ſi ſe quoquo modo præbuerint, etiamſi illi, qui ad locum deſtinatum pugnaturi acceſſerunt impediti pugnã non commiſerint, per ſeipſos non ſteterint, quominus illa committeretur. Vltimò Clemen. VIII. *Conſtit. ſua* 11. incip. *Illius vices, de ann.* 1592. confirmauit prædeceſſorum ſuorum pœnas, & excommunicationes; eámque extendit ad Reges, Imperatores, & alios quoſcunque, qui non ſolum publicè, ſed etiam priuatim ſine chartulis, litteris prouocatoriis, vel patrinis duellum cũmiſerint, vel ſi conuenerint, vt non ſinguli cum ſingulis, ſed bini, terni, aut plures hinc inde pugnent, refert. Quaranta *in Summ. Bullarij verb. duellum.* & Bonacin. *d. puncto* 48. *num.* 25. Et de hac re plures citat Doctores Cened. *ad Decretal. collect.* 117. *num.* 4. quibus adde Peregrinum, & Floron. *in ſuis tract. de duello*, Zerol. *in praxi Epiſcop. verb duellum*, Galet. *in margarita caſuum conſcient. tod. verb.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 3. *quæſt.* 61. *art.* 1. *verſ.* 12. Sayr. *in Clau. Regia lib.* 7. *cap.* 13. *num.* 11. *cum ſequentibus, & deceſſor. lib.* 3. *cap.* 31. *à num.* 29. Pett. Cabail. *in tract. de omni genere homicidij num.* 76. *cum multis ſequentibus*, Farinac. *conſil.* 9. Paul. Comit. *reſponſ. moral. lib.* 6. *quæſt.* 13. *cum ſequent.* Mol. *de Iuſt. tract.* 3. *diſp.* 17. Mart. Delr. *diſq. mag. lib.* 4. *cap.* 4. *quæſ.* 4. *ſect.* 2. Valer. Reginald. *in praxi foripœnit. lib.* 21. *cap.* 7. *à numer.* 75. Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 19. *cum ſequentibus.* Bonacina *de cenſur. diſput.* 2. *queſt.* 6. *puncto* 2. *à num.* 1. vbi *num.* 15. aſſerit ab excommunicatione contracta ob aliquod delictum in cauſa duelli poſſe Epiſcopum abſoluere, quando delictum eſt occultum per Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 6. quod non videtur abrogatum per dictam Bullam Clem. VIII. vbi abſolutionem prædictæ excommunicationis ſibi reſeruauit, cùm in ea nulla fiat ſufficiens reuocationis mentio illius decreti, quæ mentio neceſſaria videtur, vt illud decretum cenſeatur reuocatum, iuxta allegata in alẽo loco. Vide *inf. n.* 178. nouiſſimè me cit. *in hoc loco* Trul. *in expoſit. Decalogi, lib.* 5. *c.* 2. *dub.* 13. vbi de duello.

121 X *Vigeſimanona* contra quoſcunque in officio Sanctæ Inquiſitionis impedientes, vel perturbantes Epiſcopos, & Inquiſitores hæreticæ prauitatis, Iul. II. *Conſt.* 6. & Pius V. *Conſtit.* 83. vbi eam profert contra illum, qui aliquem Inquiſitorem, aduocatum, promotorem, notarium, aliúmve miniſtrum officij Sanctæ Inquiſitionis, aut denunciatorem, accuſatorem, aut teſtem cauſa Fidei perterrefecerit, occiderit, verberauerit, deiecerit, aut eiuſdem Sacræ Inquiſitionis, aut minoſtrorum ædes, aliáſve res expugnauerit, inuaſerit, ioceodetit, aut eiuſdem libros, exemplaria, litteras, & alia quæcunque ſcripta combuſſerit, diripuerit, interuerterit, aut quocunque modo aſportauerit, & qui in his conſilium, auxilium, vel fauorem præſtiterit, aut qui contra Sacræ Inquiſitionis officium delinquentibus veniam petere aut pro illis intercedere procurauerit Gambat. *de caſibus reſerv. cap.* 7. *num.* 23.

Trigeſima contra quoſcunque Cameræ Apoſt. libros, vel ſcripturas occultantes, aut retinentes, vel ſcientes raptores non manifeſtaueriot. Iulius III. *Conſtit.* 14. incip. *Cùm ſicut*, 15. *Kalend. Septemb. ann.* 1507. *in Bul. tom.* 1. *pag.* 42. & *Conſtit.* 56. Sixti V. incip. *Non ſine maxima*, *die* 27. *Aprilis* 1587. *in Bullario pag.* 573. *tom.* 2. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excomm.* 15. Rainer. *d. loco c.* 9. *excom.* 18. Filliuc. *tract.* 15. *numer.* 126. *verſ. ſecunda.* latè Bonacio. *d. diſput.* 2. *q.* 3. *puncto* 11. Et coortæ detinentes iocalia, & alia quæcunque bona ad Sedem Apoſt. ſpectantia, ac ſcientes, & non reuelantes, *in Conſt.* 4. Pij IV. incip. *Paſtoralis Officij*, 3. *April.* 1563. *in Bullar. pag.* 5. *tom.* 2. Et contra alios †, qui cum Miniſtri Reuer. Cam. Apoſt. ſint, rationes integrè, & fideliter non reddunt, *in Conſt.* 40. Paul. III. incip. *Cùm ſicut accepimus*, *die* 21. *April.* 1544. *in Bul. tom.* 1. *pag.* 679. me citato *in hoc loco* Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 69. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 206. *verſ. ſecunda, & num.* 208. 122 123

Trigeſimaprima contra illos, qui vt beneficium Eccleſiaſticum impetrent, ſe pro alio in examine ſuppoſuerint, vel anouas penſiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab eis aliquid conſequantur, vel pro ſeipſis, vt aliis poſtea cum penſione reſignent. Paul. IV. *Conſt.* 12. incip. *Inter cæteras*, *die* 25. *Nouembr.* 1577. *in Bullario tom.* 1. *pag.* 731. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.* 9. *excommun.* 20. Lauor. *d. cap.* 21. *num.* 70. Filliuc. *tractat.* 15. *num.* 95. *verſ. quinta, & num.* 101. Gambar. *d. cap.* 7. *num.* 24. latè Bonacin. *d. diſput.* 2. *q.* 3. *puncto* 28. *per tot.* vbi *n.* 3. tenet impetrantem pro alio penſionẽ, animo poſtea aliquid paciſcendi circa eam, non ligari excommunicatione, & *n.* 4. quòd beneficium impetrans animo illud permutandi cum alio, aut illud poſſidendi donec pinguius obtinuerit, non afficitur hac excomm. & *n.* 7. quod beneficium procurans pro ſe intentione illud reſignandi, non incidit ſtatim in excommunicationem, niſi poſtea beneficium re ipſa conſequatur, & *n.* 9. quòd procurantes beneficia extra Romanam Curiam cum animo illa reſignandi, non incidit in excommunicationem. De excommunicatione contra dantes, vel promittentes aliquid nuntiantibus prouiſiones à Sede Apoſt. factas, mentionem faciunt Filiuc. *tract.* 15. *cap.* 5. *quæſ.* 2. & Bonacio. *d. diſp.* 2. *q.* 2. *puncto* 27. † Et contra exigentes, vel petentes aliquid in collatione, aliáve prouiſione beneficiorum Eccleſiaſticorum, vel ad illorum poſſeſſionem admiſſione, extat *Conſtit.* 104. Pij V. incip. *Duram nimis*, *Kalend. Iunij* 1570. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 310. 124 125

Trigeſimaſecunda contra tractantes de nouo Papa eligendo viuente alio, ac eorum complices, & fautores Paul. IV. *Conſtit.* 16. incip. *Cùm ſecundum*, 17. *Kalend. Ianu.* 1558. *in Bullario pag.* 735. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *verſ.* 6. *& num.* 192. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.* 1. *excomm.* 3 *& cap.* 9. *excom.* 19. Lauor. *d. cap.* 21. *n.* 45. latè Bonac. *d. diſput.* 2. *puncto* 1. 126

Item contra omnes cuiuſcunque gradus, etiamſi Imperatores, aut Cardinales ſint, qui promiſſiones, ſtipulationes, conuentiones, aut pacta, aut contractum aliquem faciunt ſuper vita, aut morte, aut ſuper futura creatione Summi Pont. vel vacante Sede Apoſt. aut etiam ſuper futura creatione Cardinalium, quam etiam ſententiam incurrunt permittentes hniuſmodi tacitè, vel expreſsè fieri in terris, ciuitatibus, locis, & dominiis ſuis: vel conſilium, auxilium, aut fauorem in prædictis dantes.

Greg.

Greg.XIV. *in ſua Conſt.edita* 21.*Marty* 1591.Rainer. *in catalogo cenſur.extra Bullam c.*1.*excom.* 3. *in fine,& c.*9.*excom.* 30.Lauor. *d.c.*21.*n.*47.Azor.*inſt. moral.p.*3.*lib.*11.*c.*20. Filliuc. *tract.*37.*c.*2.*q.*7. Bonacin. *d.diſp.*2.*q.*3.*punct.* 2.

127 Item contra Cardinales, qui Sede vacante contrauenerint iis,quæ ordinaria ſunt à Iulio II.vt ſine ſimonia eligatur Papa. *in Conſtit. eiuſdem Iuly II.* incip. *Cùm tam diuinæ*, quæ eſt 2. Nauar. *d.c.*27.*n.* 111.*verſ.trigeſima prima.*Suar.*tom.*5.*diſp.*22.*ſect.*6. *num.*2.Sayr.*lib.*3.*c.*31.*n.*3.*in fine.*Rainer.*in catalog. cenſurarum extra Bullam c.*1.*excomm.*1. *verſ. nota ſecundò.* Lauor.*d.c.*21.*n.*38. Filliuc. *tract.*15.*n.*198. *verſ.ſecunda,& num.*199.

128 Item contra Cardinales reuelantes aliquid de actis ſecretè in Conſiſtorio,exiſtente præcepto Papæ,vt non reueleretur,habetur *in Concil.Lateranen.* ſub Leone X. *ſeſſ.*9.incip. *Superiùs ſtatutum*, Nau. *d.c.*27.*num.*110.*& ſeqq.* Rainet. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.*1.*excommunic.*2. Lauor. *d. c.*21.*num.*99.Filliuc. *tract.*15.*num.*198. *verſ.tertia, & num.*200.

129 *Trigeſimatertia*, contra quoſcunque litteras, aut ſcripturas cuiuſuis generis, aut nuntium, aut ſignum ad eos, qui ſunt in Conclaui, mittentes, & contra eos qui receperint,& qui è contra è Conclaui ad eos, qui foris ſunt, ſcripſerint, vel miſerint etiamſi Cardinalatus honore fulgeant,Pius IV.*Conſtit.*81.alias 62.incip.*In eligendo,Id.Octobris* 1562. *in Bullar.tom.* 2.*pag.*93. Memor. Clericorum *cap.*9. *excom.*19.Rainet.*in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*9.*excom.*22.Lauor. *d.c.*21.*n.*80.Filliuc. *tr.*15. *n.*95.*verſ.nona,&n.*116.Gambar.*d.c.*7.*n.*26.Bonac. *d.diſp.*2.*q.*2.*punctо* 34.

130 *Trigeſimaquarta* contra omnes, qui in proprios vſus conuertunt per vim, vel ſuppoſitas perſonas, bona Eccleſiæ,Concil Trid. *ſeſſ.*22.*cap.*11.referunt Filliuc.*tract.*15.*num.*75.*verſ.*10.*& num.*117.Lauot. *d.cap.*21.*num.*100. Memor. Clericorum *cap.*9. *excommun.*34. Suar. *de cenſur.tom.*5.*diſput.*22.*ſect.*6. *num.*22.Sayr. *in ſimili tract.lib.*3.*c.*31.*num.*26.Salzed.*ad Bernard.in pract.c.*74.*in fine.* Vgolin. *de poteſt.Epiſc.c.*8.§.4.*num.*1. Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſ.part.*1.*cap.*5. *num.*44. Glotit. *reſp.*12.*num.*7. Aloyſ.Ricc.*in deciſ.Curiæ Archiep.Neapol.deciſ.*51. *&* 303.*part.*4.Rainet. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*2.*excomm.*6. Vbi ex declarat. S.Congreg. aſſerit clericos ſcientes conſentientes huic neſandæ vſurpationi, aut fabricatores, ſeu cauſam illius dantes incurrere hanc cenſuram,aliàs non,*& cap.*9. *excom.*36.

Item contra omnes, qui per vim, metum, fraudem,aliam ve artem, bona, fructus, aut iura Eccleſiarum,locorúmve piorum occupant, Clericos item qui neſandæ huius fraudis, & vſurpationis fabricatores,eidémve conſentientes fuerint Memor.Clericorum *cap.*9.*excom.*35.

131 Item contra Commiſſarios, & delegatos ad cognoſcendum an alienatio bonorum Eccleſiæ ſit in euidentem eius vtilitatem, vel non qui amore, vel timore alienationi conſentiunt, aut auctoritatem præbent tali alienationi,habetur *in Extrauag. Cum omnibus* Pauli II. Nauarr. *cap.*27. *num.* 108. Memor.Cleric.*excom.*3. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.*6.*excom.vlt.* Filliuc. *tract.*15.*n.*172. Bonacin.*d.diſp.*2.*quæſt.*5 *punctо* 5.

132 *Trigeſimaquinta* contra quoſcumque clericos inferiores Epiſcopis de Parochiali Eccleſia prouiſos iuramentum de reſidendo intra tempus præſcriptum non ſeruantes. Et hæc excommunicatio eſt etiam contra illos,in quorum fauorem beneficia dicta reſignantur, ſeu dimittuntur, & qui ad id præſtant auxilium, &c. Pius IV. *Conſt.*92. alias 87. incip. *Inter multiplices curas*, Sayr. *lib.*3.*c.*31.*num.*5. Memor.Cleric. *cap.*2.*excomm.* 3.Rainet. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.*2. *excommunic.* 3. Filliuc.*tract.*15.*num.*178. Bonacin.*d.diſput.*2.*quæſt.*5. *punctо* 1.

Trigeſimaſexta contra quoſcumque ad interpre- 133
tationem Concil. Trident. commentarios, gloſſas, annotationes, & ſcholia edentes, Pius IV. *Conſtit.* 97. Vide Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſ.part.*3.*c.* 9. *num.*33. Henriq. *in ſumm. lib.*7. *de Indulgentiis, cap.*29. §.4. Fr.Emman. *quæſt.regular.tom.*1. *quæſt.* 11.*ar.*3.Suar *tom.*5.*diſp.*23.*ſect.*3.*num.*12.Bonacin. *de legib.diſp.*1. *quæſt.*1.*punctо* 8. optimè Homobon. de Bonis *de examine Eccleſiaſtico, tract.*11. *cap.*12. *quæſ.*27.*reſolut.*1.*pag.*309.Rainerius *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.*9.*excommunic.*57. vbi ait nemini reſeruari, idem etiam dicit Lauot. *dict.cap.* 23.*numer.*80. Filliuc. *tract.*14.*num.*91. Gambar. *de caſibus reſerv.cap.*7. *numer.*27. Valer. Regiuald. *in praxi fori pœnit.lib.*20.*numer.*53. *in fine*, vbi etiam dicit in hac Bulla non eſſe ſermonem de interpretationibus,quæ in ſcholis fiunt docendo late idem Bonacin. *de cenſur.extra Bullam diſp.*2.*queſt.*2. *punctо* 17.*à num.*1.vbi *num.*3.reſoluit conſilium facientem circa decreta Concil.Trid.illúdque apud ſe retinentem non incurrere hanc excommunicationem; & *num.*4. quòd ſcribens, vel alios vendens decreta S. Congregationis non ligatur huiuſmodi excommunicatione,& *num.*5.quòd temiſſiones Doctorum circa Concilium Trident. non videntur materia excommunicationis latæ in Trid. contra edentes annotationes ſuper Concilij Trid. decretis, & *num.*7. quòd edens aliquas annotationes ſuper aliquo tantum Concilij decretu incurrit hanc excommunicationem. Illud eſt obſeruandum, Doctores, qui Concilij decreta nonnunquam interpretantur occaſione doctrinæ de qua diſſerunt, non delinquere contra huius Bullæ prohibitionem, qui non dicunt edere gloſſas,vel ſcholia,&c. ita Sayr.*de cenſur. lib.*3.*cap.*35.*num.*21. *ad fin.* Suar. *eod.tract.diſp.*23. *ſect.*7.*n.*12. Filliuc. *tract.*14.*c.*6.*q.*6. *n.*91. Bonacin. *d.punctо* 17.*num.*2.

Trigeſimaſeptima contra quemcunque Nuncium 134
Apoſtol.qui à Principibus, ad quos mittitur, dignitatis, aut gradus obtinendi cauſa litteras commendatitias quouis modo ambierit, ſine eorum ſtudio, & fauore pro ſe, aut conſanguineis ſuis vti audet, Pius IV.*Conſt.*133.aliàs 124.incip.*Et ſi Romanum*, Bonacin.*d diſp.*2.*queſt.*6.*punctо* 3. quam tamen nemini reſeruari aſſerit Memor.Clericorum. *cap.*1.*excom.*11.

Trigeſimaoctaua contra quamcunque mulierem, 135
quæ Monaſteria Regularium etiam Mendicantium ingredi auſa fuerit, Pius V. *Conſt.*27. de cuius materia agemus infrà *alleg.*102. Item eiuſdem Pont. incip. *Æquum reputamus*,contra Ieſuitas profeſſos, ſiue per ſimplicia,ſiue per ſolemnia vota præſumentes abſque expreſſa ſui Superioris licentia, ad id ab eis ſpecialiter obtenta,etiam qua ſiro colore ad frugem melioris vitæ, aut ſtrictioris obſeruantiæ ad quemuis alium Ordinem Mendicantium, vel non Mendicantium tranſire, Catthuſienſi excepto; & contra ſic recipientes ne dum receptos, & recedentes,necnon dantes auxilium,conſilium, & fauorem ſequuto effectu, reſeruatur Papæ, vel Superiori Societatis huiuſmodi, Rainet. *in catalogo cenſurarum extra Bullam,cap.*3.*excom.*8.

135 *Trigeſimanona* contra quamcumque Monialem à claufura eaeuntem, & contra eeuntes licentiam dantes, comitantes, & acceptantes, Pius V. *Conſtit.* 20. incip. *Regularium, die* 24. *Octobr. Ann.* 1566. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 198. de cuius materia *in dicta alleg.* 102. Alia eiuſdem Pontificis 122. incip. *Quemadmodum*, contra profeſſos Ordines Humiliatorum aliquem admittentes ad profeſſionem, vel habitum dicti Ordinis, Rainer. *dict. cap.* 2. *excom.* 8.

137 *Quadrageſima* contra quoſcumque officij Pœnitentiariæ Romanæ procuratores, ſcriptores, correctores, alióſve officiales aliquid etiam ſponte oblatum, aut aliàs, ſiue pro expeditionis celeritate, ſiue pro alio extraordinario labore accipientes, Pius V. *Conſt.* 84. incip. *In omnibus*, 14. *Kal. Iunij* 1569. *in Bullar. com.* 2. *pag.* 282. de qua Lauot. *dict. cap.* 2. *n.* 55. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 31. *n.* 8. Memor. Clericorum *c.* 8. *excomm.* 1. Rainer. *in catal. cenſurarum extra Bullam cap.* 8. *excomm.* 1. Bonacin *dict. diſput.* 2. *q.* 7. *puncto* 6. *vbi num.* 3. cum Filliuc. *tract.* 15. *cap.* 9. *quaſ.* 8. *num.* 209. reſoluit huiuſmodi officiales pœnam excom. incurrere accipiendo etiam fructus & emolumenta officij, dum officium non exercent.

138 *Quadrageſimaprima*, contra quoſcunque Eccleſias, quæuis beneficia Eccleſiaſtica palam, aut occultè retinentes, aut recipientes in cofidentiam, ea *Con.* 85. Pij IV. incip. *Rom. Pont. die* 16. *Nouemb.* 1564. *in Bullar. tom.* 2. *pag.* 121. & latiùs pœnis maioribus Pius V. *Conſtit.* 85. incip. *Intolerabilis*, *Kal. Iunij* 159. *in Bullar. tom.* 2. *part.* 283. Nau. *cap.* 23. *num.* 110. Suar. *com.* 5. *diſput* 22. *ſect.* 6. *num.* 15. *& de relig. lib.* 4. *de ſimon. cap.* 43. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 179. Rainer. *in catal. cenſur. extra Bullam cap. excom.* 5. *in princip.* vbi declarat. Lauot. *d. cap.* 21. *num.* 52. 53. *& 54.* Azor. *inſtit. moral. par.* 3. *lib.* 12. *c.* 10. Iarè Bonacin. *dict. diſp.* 2. *quaſt.* 3. *puncto* 25. Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 26. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 31. *numer.* 6. qui non rectè eacipit Cardinales, nam etiam hi eapreſsè comprehendintur, vt notat Flamin. *de confident. quaſt* 27. *numer.* 27. & auctor libri excommunicationum in Archiepiſcopatu Bononien. *cap.* 2. *numer.* 5. & ſubdit Bonacin. *d. puncto* 25. *num.* 12. Pium V. in ſecreto Conſiſtorio *ſub die* 14. *menſis Nouembris* 1569. declaraſſe omnes pœnas & cenſuras illius Conſtit. extendi ad Cardinales. Quamuis alij, ex quorum numero ſunt Sayr. *d. cap.* 31. *num.* 6. Azor. *d. part.* 3. *lib.* 12. *cap.* 10. *quaſ.* 4. *verſ. quinta*, Filliuc. *tract.* 15. *cap.* 7. *quaſ.* 7. *num.* 179. exiſtimauerint Cardinales, & Prælatos non affici excommunicatione, ſed cenſura interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ Papæ reſeruati. Et multipliciter materiam huius Conſtit. declarat idem Bonacin. *d. puncto* 25. *à num.* 3. vbi quòd reſignatio beneficij ſub confidentia ſimoniaca non eſt vetita ſub excommunicatione, ſed receptio beneficij, & *n.* 4. quòd confidentia ſimoniaca in beneficio committitur. & excommunicatione punitur, etiamſi in pactum expreſſum non deducatur ea parte vtriuſque, & *n.* 5. quòd beneficium recipiens abſque intentione recipiendi illud in confidentiam, non viderur affici excommunicatione, etiamſi alter ei beneficium reſignet cum ſpe & confidentia.

139 *Quadrageſimaſecunda* contra illum, qui vacantibus Eccleſiarum Dignitatibus, Canonicatibus, & præbendis huiuſmodi, vult, diſponit, aut ſtatuta, conſuetudinéſve ſeruat de fructibus, & diſtributionibus, etiam primo ab ipſa vacatione anno peruenturis, menſæ Epiſcopali, Capitulariue applicandis, aut in communé vſum cedendis, qui item de his iuramentum præſtari ordinat, aut qui prouiſum de his ſeruandis inducit, aut poſſeſſionem impedit ei, qui talia præſtare noluerit, Pius V. *Conſt.* 104. alias 106. incip. *Durum nimis*, Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *verſ.* 16. *num.* 125. Nauar. *cap.* 27. *num.* 150. §. 64. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 31. *numer.* 14. Philiarch. *de officio Sacerd. lib.* 3. *cap.* 30. *caſu* 25. latè Bonacin. *d. diſput.* 2. *quaſt.* 3. *p.* 26. vbi quòd iſta eacommunicatio non incurritur ob ſolam fructuum petitionem, ſed requiritur traditio, ſiue ceſſio, Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.* 9. *excomm.* 26. vbi notat per hanc eacommunicationem non eſſe ſublatas conſuetudines, quibus imponitur onus beneficio; & non beneficiato, ve fructus vacantis beneficij cedant in vtilitatem fabricæ, vel ſacriſtiæ Eccleſiæ, aut alterius pij loci; ſecus autem in vtilitatem Epiſcopalis, aut Capitularis menſæ, aut ſingulorum.

Quadrageſimatertia contra Gubernatorem locorum Status Eccleſiæ, qui licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora, etiam ad breuiſſimum tempus conceſſerit, Pius V. *Conſtit.* 145. incip. *Cum vices, die* 13. *menſis Febrnar. ann.* 1572. *in Bullar. tom.* 2 *pag.* 358. 140

Quadrageſimaquarta contra quemcunque Chriſtianum, qui alium Chriſtianum in terris Turcarum habitantem tanquam mancipium ceperit, aut eius bona diripuerit, Pius V. *Conſtit.* 149. incip. *Licet. omnibus, die* 1. *Maij* 1572. *in Bullario tom.* 2. *pag.* 361. Rainer. *in catalogo cenſurarum cap.* 9. *excom.* 24. Lauot. *d. cap.* 21. *num.* 65. Et contra omnes, qui ex partibus infidelium ad partes fidelium alumina deferunt, Pius IV. *in Conſtit. Ex Apoſtol. ſeruitutis*, Lauot. *d. cap.* 29. *num.* 69. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *verſ.* 8. *& num.* 115. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommun.* 18. Rainer. *in catalog. cenſur. extra Bullam cap.* 9. *excomm.* 21. latè Bonacin. *d. diſput.* 2. *q.* 3. *puncto* 44. Et eoontra omnes, qui non permittunt Chriſtianos captiuos apud Turcas poſtquam illos ceperint, libere abire cum ſuis libertis coniugibus, & bonis Pius V. *dict. Conſtit.* 149. refert Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommunic.* 36. Rainer. *dict. cap.* 9. *excommunic.* 36. Filliuc. *tract.* 15. *numer.* 95. *verſ.* 13. *& num.* 121. Bonacin. *d. diſputat.* 2. *quaſt.* 3. *puncto* 46. 141

Quadrageſimaquinta contra publicanos, qui pedagium, gabellam, vectigal à Regularibus Ordinum Mendicantium exegerint, & qui ab eiſdem pro reficiendis pontibus, viis, aquæductibus, & fluminibus aliquid impenſæ, aut contributionis exegerint, & qui eoſdem Mendicantes, eorum bona, colonos, eaemptos, & immunes ab omnibus exactionibus non dimiſerint. Pius V. *Conſt.* 16. 142

Quadrageſimaſexta contra Gubernatorem Eccleſiaſtici Status; & officialem, qui aliquem homicidam, aut exulem ab exilio reuocauerit, vel ſaluum conductum ei fecerit, etiam ad diem vnum, noctémve vnam; & contra ſubditos Ciues Romanos, qui huiuſmodi exules ſubditos Sedis Apoſtol. receptauerit, idem, qui iniuriæ vlciſcendæ cauſa domum communierit, armaros receptauerit, aut aluerit, aut turbam eo nomine eacitauerit, Pius V *Conſt.* 19. 143

Quadrageſima ſeptima contra Confeſſarios, qui ex priuilegio Sixti IV. commutant aliquod illorum quinque votorum, Peregrinarionis ad Vrbem vel Compoſtellam, vel Hieruſalem, Religionis, & Caſtitatis, *Extranag. ſi Dominici.* 2. *de Pœnitent.* Nanar. *c.* 27. *n.* 105. Memor. Clericorum *c.* 5. *excom.* 2. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.* 5. *excom.* 2. Lauot. *d. c.* 21. *n.* 34. 144

Qua

145 *Quadrageſimaoctana* contra Batonem, vel Principem in Regno Neapol. qui homicidam, aut exulem Romanæ Eccleſiæ receptauerit, protexerit, atque auxilium, conſilium, vel fauorem quouis quæſito colore dederit, Pius V. Gambat. *de caſibus reſeru. c.7.nnm.36.verſ.47.* Item contra omnes Eccleſiaſticos, tam ſeculares, quàm Regulares, qui in Regno Neapolitano bannitos viarum graſſatores receperint, *in Conſtit.* Sixti V. de qua Quaranta *in ſnmm. Bullarij verb. Bannitorum fautores.*

146 *Quadrageſimanona* contra quemcunque Batonem, & Dominum Sedi Apoſtol. ſubiectum, qui frumentum, fruges, vltra vſum ſibi, familiæque ſuæ neceſſarium, emerit, Pius V. *Conſtit.26.* Gambat. *d. cap.7. nnm.36.verſ.48.*

147 *Quinqnageſima* contra quemcunque Epiſcopum, aut patronum tam Eccleſiaſticum, quàm laicum, qui à collatione, aut præſentatione ſuſpenſus beneficium contulerit, ad id præſentauerit, vel inſtituerit, Pius V. *Conſt.58.* incip. *Quanta Eccleſia Dei*, Suar. *tom.5. diſput.22. ſect.6. nnm.21.* Memor. Clericorum *cap.1. excomm.5.* Lauor. *diſt. cap.21. num.82.* Filliuc. *tr.15.n.190. verſ. quarta, à n.201.* Gambat. *d.c.7.n.36. verſ.49.*

148 *Quinquageſimaprima* contra quemcunque Fratrem Sancti Franciſci de Obſeruantia, qui in electione Miniſtri generalis, Prouincialium, Cuſtodum, pro ſe, aut pro alio ſubornauerit, qui item ſubornatus eſt, qui ſubornanti non detulerit, qui pro hac re quemuis fauorem extra religionem procurauerit, Pius V. *Conſt.170.* Lanor. *d.cap.21.num.73.* Gambat. *d.c.7.num.36.verſ.50.*

149 *Quinquageſimaſecunda* contra quemcunque qui, cum aliquod oppidum, locúſve ad Romanam Eccleſiam pertinens vacauerit, de eo in feudum dando aliquo modo egerit, Pius V. *Conſtitut.35.* incip. *Admonet, 4. Kalend. Aprilis 1567. in Bullar. tom.2. pag.221.* Memor. Clericorum *c.9.excomm.24.* Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.9. excom. 26.* Filliuc. *tract.15.n.95. verſ. duodecima, & n.119.* Gambat. *d.cap.7.num.36. verſ.51.* & Gregor. XIII. *Conſtit.3.* incip. *Inter caetera, 6. Kalend. Innij 1572. in Bullar. tom.2. pag.363.* Lauor. *d.c.21.n.126.* latè Bonacin. *d. diſput.2.q.3. puncto 41.*

150 *Quinqnageſimatertia* contra eum, qui Agnos Dei à Sum. Pont. conſecratos, depinxerit, aliquo colore infecerit, mioro notarit, qui item venales propoſuerit, Gregor. XIII. *Conſt.2.* incip. *Omni certè ſtudio, 8. Kalend. Innij 1572. in Bullar. tom.2. pag.363.* de qua meminerunt Sanch. *in præcepta Decalogi tom.1.c.43.n.28.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta lib.1. cap.4. num.25.* Gambat. *d.cap.7.num.36. in fine.* Nemini tamen reſeruari aſſerunt Sayr. *lib.3. c.35.n.23.* Memor. Clericorum *part.9. excomm.62.* Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.9. excommun.64.* Lauor. *diſt. cap. 23.num.88.* Filliuc. *d.tract.14.n.94.*

151 *Quinquageſimaquarta* contra eum, qui prætextu facultatum Apoſtol. quæ à Pio V. & Gregor. XIII. Pontificibus abrogatæ ſunt, Monialium Monaſteria ingreditur: necnon contra Regularium Superiorem, qui eorundem licentiarum prætextu eò aliquem ingredi permiſerit, & qui prætextu licentiarum Epiſcopalium eò ingreditur neceſſitatibus non vrgentibus, Gregor. XIII. *Conſtit.18.* incip. *Quæ Sanctimonialium. de ann.1584.* Sixtus V. *in alia* incip. *Sanctimonialium, de ann.1589.* de quibus latè egimus *in alleg.102.* Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.3. excomm.11.* Lauor. *diſt. cap.21. à num.58.* Contra Moniales exeuntes à clauſura

abſque licentia Sedis Apoſtol. quocunque prætextu, niſi cauſa magni incendij, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemiæ per Epiſcopum in ſcriptis approbata, &c. *in Conſtit.8.* Pij V. incip. *Decori*, de qua *inf. alleg. 102.* Item contra mulieres ingredientes clauſtra Regularium virorum *in Conſtit.28.* Gregor. XIII. incip. *Vbi gratia*, de qua *in dict. alleg.102.* Et contra fœminas ingredientes monaſteria Regularium prætextu facultatum *in Conſt. 22.* Pij V. incip. *Regularium*, de qua Filliuc. *tract.15.n.95. verſ.11. & num.128.*

Quinquageſimaquinta contra quemcunque qui 152
ſal extetum in vrbes, & oppida, eaque loca Sedi Apoſtol. ſubiecta aſportauerit, Gregor. XIII. *Conſtit.49.* incip. *Ex incumbenti, die 17. Decembr.1577. in Bullar. tom.2. pag.419.* Gambat. *d.cap.7.num.38. in princ.* Ab hac cenſura in foro conſcientiæ credetem excludi viatores, qui aut munditiei gratia, aut guſtus cauſa ad vſum itineris modicum ſal, & in parua quantitate aſportant, quamuis in foro exteriori aliter iudicaretur, per doctrinam Baldi *in l.1. C. qua res exportari non debent*, vbi prohibitus extrahere vinum de aliquo loco, non poteſt portare metretam guſtus cauſa, de qua vide Strac. *de mercat. pare.4.num.26.* Vtuian. *tom.1. commun. opinion. lib.1. tit.17. n.220. verſ. amplia ſecundò*, Tiraquell. *de iudicio in rebus exig. verſ.32.* Mexia *in tract. taſſa panis, concl.1.num.29.* Bobadill. *in ſua politica lib.4. c.5.n.1. & 39.* Pradil. *in ſumma legum pœnalium, p.2. caſu 17.num.8.*

Quinquageſimaſexta contra quemcunque qui 153
frumenta, fruges, legumina, & animalia cuiuſuis generis extra Statum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ quouis modo exportauerit. Gregor. XIII. *Conſtit.98.* incip. *Non ſine graui, die 10. Decemb. ann.1584. in Bullar. pag.485.* Memor. Clericorum *c.9. excom.32.* Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.9. excommun.34.* vbi notat hanc cenſuram, nec per ſupradictam Gregorij Conſtitut. nec per aliam Pauli V. de qua infrà, eſſe reſeruatam, ſed ex conſuetudine, &, vt aiunt, viuæ vocis oraculo haberi pro reſeruata, Lauor. *d.c.21.n.76.* Filliuc. *tract.15.n.127. verſ. quartas, & n.145.* Gambat. *d.c.7.n.38. verſ.55.* latè Bonacin. *d. diſp.2.q.3. punct.42.* & nouiſſimè innouauit, & extendit cum reuocatione indultorum omnium, & licentiarum quomodolibet ſimilia extrahendi conceſſarum, Paul. V. *Conſt.12.* in cip. *Inter graniſſimas, de ann.1606.* quam latè declarat Filliuc. *d. tract.15. num.157. cum ſeqq.* moderauit, excommunicationes, & cenſuras in certis caſibus non incurrere decernens Gregor. XV. *ſna Conſt. ſub d.30. Iulij 1622.* Limitatem, quando huiuſmodi frumenta extracta ſint è loco extra Eccleſiæ Statum, & per tranſennam per illum defertnntur; extrahens enim tes vetitas per tranſitum, non ex loco prohibito, ſed aliunde, non incidit in pœnam ſtatuti prohibentis aliquid deferri extra territorii, Ignat. del Villar *in ſylua reſponſorum, lib.1. reſp.5. part.1. n.31.* quem refert doctiſſimus Patens meus *in annot. ad Ordin. Regiam Lnſit. lib.5. tit.112. in princip. n.2.* Tamen contrarium tutiùs duco propter dictionem, *quouis modo*, quæ eſt adeò generalis, vt comprehendat ea, quæ aliàs non venirent, ex Cened. *pract. & canon. qn. ſing.96. n.2.* & citatis, per me *in Remiſſ. de dictionib. & clauſ. d.191.* Vnde transferentem farinam ad præfata loca ſubiici excommunicationi reſoluunt Duard. *in Bull. Cœnæ lib.1.c.3. q.4.num.9.* Azor. *inſtit. moral. p.1. lib.5.c.26.q.2.q.4. n.9.* Azor. *inſt. moral. p.1. lib.5.c.26.q.2. verſ. quæres.* Filliuc. *tract.15.c.6.q.9.n.158.* Bon. *d. punct.41.n.4.*

154 *Quinquagesimaseptima* contra quemcunque Religiosum Sancti Francisci de obseruantia, qui contemptis Superioribus suis ad tribunalia appellauerit,& ad ea confugerit,Greg.XIII. *Const.*27.incip. *Quoniam nostro,die* 8. *Aprilis ann.*1373.*in Bullar. tom.*2.*pag.*393.Lauot.*d.cap.*21.*num.*77.

155 *Quinquagesimaoctaua* contra quemcunque Fratrem Eremitam Sancti Augustini Congregationis Lombardiæ, qui obedire constitutioni neglexerit de exemptione Monialium eiusdem Ordinis, Gregor. XIII. *Constitut.*27. incip. *Pro nostri, die* 26. *May* 1574.*in Bullar.tom.*2.*pag.*381. Lauot. *d.c.*21. *num.*121.

156 *Quinquagesimanona* contra quemcuoque Monachum Ordinis Cistercienſis, qui aliquid commiserit contra Constitutionẽ edictam de exemptione Munialium ab eodem Ordine,Gregor.XIII. *Const.* incip. *Vniuersi.*Lauot.*d.c.*21.*num.*123.

157 *Sexagesima* contra quemcunque, qui subiectus ditioni Ecclesiasticæ, homicidas, grassatores, & damnatos crimine capitali exules receperit, recipíve permiserit,qui item impedietit ne capiantur,qui etiam fecerit, vt capti euadant,qui præterea impederit iustitiæ ministros, aut eos aliquo modo perterrefecerit,Gregor.XIII. *Constit.*65. incip.*Tanta,* 3.*Idus Iuly ann.* 1580. *in Bullar. tom.*2. *pag.*447. Lauor.*d.cap.*21.*num.*72.

158 *Sexagesimaprima* contra quemcunque, qoi sine concessione Summi Pontif. in prooinciam Mediolanen. sacras Reliquias asportarit, qui item ab vna Ecclesia ad aliam transtulerit, qui aliquam earum particulam concesserit,donarit,qui item acceperit, Gregor.XIII.*in Const.*incip.*Pontificiæ sollicitudinis,* Lauor.*d.c.*21.*n.*128.Gambar.*d.c.*7.*n.*40.

159 *Sexagesimasecunda* contra facientes iurate illicita, vel de obseruandis ordinationibus, & statutis contrariis decretis Concilij Trid. Gregor. XIII. *in Const.*103. incip.*Inter Apostolicas,de ann.*1584. *Nonis Septembris,*Memoriale Clericorum *cap.*9.*excom.*16.Rainet.*in catalogo censurarum extra Bullam c.*9.*excomm.*28.Lanot.*d.c.*21.*n.*67. Filliuc.*tract.*15. *n.*127.*verſ. tertia, & n.*144. latè bonacio. *d.disp.*2. *q.*3.*punct.*17.

160 *Sexagesimatertia* contra omoes cuiuscumque status,& præeminentiæ existant, qui Societatis Iesv Institutum, Constitutionea,&c. quouis disputandi, vel etiam vetitatis indagandæ quæsito colore,directè vel indirectè, impugnare, vel eis contradicere audeot,Gregor.XIII.*Constit.*102.quæ incip.*Ascendente Domino*, referunt Ft. Emman. *quæst. Regul. tom.*1.*q.*1.*art.*3.*ad finem,*Bonacio.*d.disp.*2.*q.*3.*punct.* 33. Rainet. *in catalogo censurarum extra Bullam c.*9.*excom.*32.Lauot.*d.c.*21.*n.*83.Filliuc.*tractat.*15. *numer.*127.*verſ. secunda,& num.*143. Item contra Religiosos omnes, exceptis Carthusianis, qui recipiunt aliquem Religiosum Societatis Iesv sine licentia sui Superioris; & hæc excommunicatio est etiam contra ipsos Iesuitas iogredientes Religionem aliam à Carthusiana, & contra dantes auxilium,&c. *ex Constitut.* Pij V. incip. *Æquum reputamus,*quæ est in priuilegiis dictæ Societatis,Lauot. *d.cap.*21.*num.*124. Fillinc. *tract.*15. *num.*197. *verſ. septima.*

161 *Sexagesimaquarta* cootra mouentes libros, & monomenta quæcunque ex bibliothecis Ordinis Fratrum Carmelitarum,Clem.Octanus *Constit.*24. incip. *Quæ ad tuenda,die* 29.*May* 1590.*in Bullar. tom.*3.*pag.*31.Lauot.*d.cap.*21.*num.*89.

162 *Sexagesimaquinta* cootra Fratres Prædicatores Ordinis Sancti Dominici, qui ad effectum consequendi officium Magistri Generalis pro se, vel aliis, ad fauores extra Religionem recurrunt, vel aliis minna legitimis viis, & modis illud obtinere quætunt, Paul. V. *Constit.*39. iocip. *Admonemus, die*7.*Ianuarij* 1608.*in Bullar.tom.*3.*pag.*228.Lauor. *d.c.*21.*num.*80.

Sexagesimasexta contra asserentes Confessionem, & absolutionem Sacramentalem inter absentes per litteras posse fieri io decreto edito io Congreg. Generali S. R. Inqoisitionis iussu *Clementis VIII.sub die* 20.*Iuny* 1602. quod id litteram refetunt Piasec. *in praxi Episcop. part.*2.*cap.*1.*num.*6.*in fine,* Bonacio. *d. disput.*3.*q.*2.*p.*33. vbi quòd hæc excom.est refetuata Papę.Cotiolan.*de casibus referu. part.*1.*art.*20.*num.*2. & Lauor. *de indulg.p.*2.*c.*28. *n.*34.& Molfes.*in sum.Theologia moralis tract.*7.*c.*5. *n.* 34. & de eius materia Filliuc. *tract.*15.*num.*127. *verſ.sexta,& num.*157. 163

Sexagesimaseptima contra eos, qui armatorum collectas,& caualcatas faciunt, ex *Const.*1.Alex.VI. incip.*Inter multiplices,Kalend.Aprilis* 1493. *& ex Constit.*75. Sixti Quinti, incip. *Dum pro communi,* 11.*Marty ann.*1588. *in Bullar.tom.*2. *pag.*617.Lauot. *d.cap.*21.*num.*87. 164

Sexagesimaoctaua fertut contra Regulates, qui ex iosulis Philippiois,& aliis Indiarum partibus,ad Iapponicas commeant, *ex Constit.*74. Clementis Octaui,incip. *Onerosa,die* 12. *Decemb.ann.*1600.*in Bullar. pag.*106.*tom.*3. *& in Constit.*90.*alias* 2. append. Paoli Quioti iocip. *Sedis Apost.die* 11.*Iuny* 1608. *in Bullar.tom.*3.*pag.*48.*append.*Lauot.*d.cap.* 21.*num.*88. 165

Sexigesimanona contra Fratres Otdiois Beatæ Matiæ de moote Carmelo, qui ad Tribunalia secularia,quouis prætextu, aut quæsito colore appellate, vel ad illa confugere, aut ex propterea quoquo modo adire audent, & præsumunt, *in Constit.* 100.Clement.VIII.incip.*Quoniã die* 20.*Septembr.* 1604.*in Bullar.tom.*3.*pag.*139.Lauot. *d.c.*21.*n.*89. 166

Septnagesima contra omnes extrahentes delinqoentes à sactis locis, prætetquam in casibus concessis per Gregor. XIV.*in sua Constitut.* quæ incip. *Cùm aliàs,* atque etiam in illis, absque licentia Episcopi, vel Ordinarij loci, habetur *in d. Constit. cum aliàs.* Et quod sit resetuata Sedi Apost. declarauit S.Congreg.*snb die* 23.*Nouemb.*1617. approbante Paulo V. Lauot. *d.cap.*21.*n.*90. & de illa vide Filliuc. *tract.*15.*n.*127.*verſ.*3. *& num.*148.*cum multis seqq.* Vgolin.*de officio Episc.*36.§.9. Duard. *in Bullam Cœnæ lib.*6.*in* §.2.*q.*1.*num.* 16. Nald. *in sum. verb. casus n.*9. me citato *in hoc loco* nouissimè Bossi. *de triplici Inbilei priuil.sect.*1.*casu* 2.*num.*3. Pœna excommunicationis contra violatores immunitatis Ecclesiasticæ de inte reperitur expressa *in c. definimt,& in cap.frater,& in c.miror,& in cap.quisquis,*17.*q.*4.in quibus Iuribus non videtur imposita excommnnicatio ipso facto,sed comminatotiè,& sub conditione, si violator immuoitatis Ecclesiæ oon satisfaciat, & reum non testituat. Ita Zerol. *in praxi Epiſcop.verb.Immunitas verſ.*14.Peregr.*de immun.c.*13.*n.*3. Fatinac. *in similitract. cap.*20.*num.* 312. Vetùm *in d.Constit.* Gregorij XIV. extat excommunicatio ipso facto,Fatin.*d.loco n.*312.Bonac. *d.disp.*2.*q.*3. *punct.*16. §.13. vbi *in* §.16. an possit Episcopos absoluere. 167

Septnagesimaprima contra Religionum Superiores, qoi noo paruerunt Bullæ Pauli Quinti editæ *ann.* 1606. quæ incip. *Romanus Pontifex,* & præcipit vt Religiosi de hæresi suspecti (cuiusmodi sunt sollicitantes mulieres in Confessiooe) ipsis 168

Inquisi

Inquiſitoribus denuntientur, ita vt pro ipſorum ſuſpectorum Superioribus non ſit ampliùs præuentioni locus, Memoriale Clericorum *cap. 3. excommunic.* t 1. Vide infrà poſt *num.* 169.

169 *Septuageſimaſecunda* contra Præſidentes, & Officiales omnes Montium Pietatis Status Eccleſiaſtici, qui pecunias ad dictos Montes quomodolibet ſpectantes in alios, quàm paupertum vſus, deponere præſumunt, *in Conſtit.* 89. Pauli Quinti, quæ incip. *Onerosa paſtoralis*, edita *ann.* 1615. refert Memor. Clericorum *c.* 8. *excommunicat.* 3. Lauor *d.c.* 21. *n.* 94. Et contra impugnantes in concionibus, aut diſputationibus Montem pietatis, Leo X. *in Conſt.* incip. *Inter multiplices*, Bonac. *d.* 2. *q.* 4. *puncto.* 2.

170 *Septuageſimatertia* contra Superiores quorumcunque Ordinum & Religionum, qui ſuorum ſubditorum cauſas ad officium Inquiſitionis ſpectantes, eorumque proceſſus omnes non remittunt, & conſignant ipſis Inquiſitoribus, ſeu locorum Ordinariis teſpectiuè, & contra eoſdem, qui non denuntiant eiſdem Inquiſitoribus, vel Ordinariis locorum ſuos Religioſos, quos hæreſis labe infectos, vel ſuſpectos nouerint, & reſeruatut Papæ *in Conſt.* 26. §. 6. Pauli V. *de anno* 1606. referunt Lauor. *d.c.* 21. *n.* 91. Filliuc. *tract.* 15. *n.* 196. Rainer. *in catalogo cēſurarum extra Bullam cap.* 2. *excom.* 10. vbi aduertit non eſſe amplius locum præuentioni, vt erat antea conceſſus Superioribus *in Conſtit.* 67. Pij IV. incip. *Paſtoris* latè Bonacin. *diſp.* 2. *q.* 9. *puncto* 7. Vnde ex vi *Conſt.* alterius Pauli V. *in formaBreuis* incip. *Cùm ſicut* editæ de menſe Septembris 1608. ſub dicta cenſura comprehenduntur omnes, qui eiſdem Inquiſitoribus, vel locorum Ordinariis non denuntiant Confeſſarios ſollicitantes parum ante, vel parum poſt Confeſſionem mulieres, ſiue ſint Seculares, ſiue Regulares Confeſſarij, vt refert Rainer. *loco proximè citato.*

171 ¶ *Septuageſimaquarta* contra Confeſſarios Seculares, vel Regulares quorumcunque Ordinum, & Religionis, quibuſnis priuilegiis, & indultis ſuffultos, qui abſoluere præſumunt a caſibus clarè, vel dubiè in Bulla Cœnæ contentis, aut ab aliis caſibus Papalibus, vel Epiſcopalibus in decreto Congregationis Epiſcoporum & Regularium de mandato Clementis VIII. quod refert Quatant. *in ſumm. Bullarij verb. caſus reſeruatus pag. mihi* 199. *& ſeqq.* & de eo meminit Rainer. *in catalogo excommunicationum extra Bullam cap.* 3. *excom.* 1.

172 *Septuageſimaquinta* contra omnes Iudices, & quoſcunque alios quouis nomine ouncupatos, & priuilegio munitos, etiamſi Cardinales fuerint, qui ro obligationibus, in forma Cameræ, illarumque exequutione, aut in aliis cauſis ad officium Auditoris Cameræ Apoſt. ſpectantibus quomodolibet ſe intromittere, aut ipſummet Auditorem, eiuſque locum tenentes ſuper præmiſſis, moleſtare præſumunt *in Conſtit.* Pij IV. 38. incip. *Ad eximia*, refert Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.* 8. *excom.* 2.

173 *Septuageſimaſexta* contra Auditorem Cameræ Apoſt. Vicarium, Gubernatorem Vrbis, & quoſcunque alios quauis auctoritate fungentes, qui vigore facultatum, & auctoritatum illis conceſſarum præter id, quod hactenus obſeruatum fuit, aliquid innouant, ſeu alter ipſorum iuriſdictionem alterius vſurpat, *in Conſtit.* 50. Pij IV. incip. *Cùm ſicut accepimus*, Bonacin. *d. diſp.* 2. *q.* 7. *puncto* 7.

174 *Septuageſimaſeptima* contra Cameræ Apoſt. Clericos, Notarios, Officiales, & quoſcumque eorum miniſtros, qui in cauſis, negotiis, & expeditionibus, inxta propriam eorum Tribunalis naturam non ſpectãtibus, quoquomodo ſe intromittere præſumunt, etiam prætextu quorumuis priuilegiorum, & indultorum, aut conſuetudinis, vel quaſi poſſeſſionis *in Conſtit.* 70. Pij IV. vt refert Rainer. *d. cap.* 8. *excom.* 4. vbi aduertit hos Cameræ Clericos nullam habere iuriſdictionem vt ſingulos, niſi ex commiſſione eis facta in plena Camera; ideoque notarios & alios officiales illorum in expeditionibus, & ſcripturis conficiendis teneri mentionem facere tale negotium fuiſſe oppoſitum, & commiſſum in plena Camera.

Septuageſimaoctaua contra quoſcumque Camerales, qui aliorum ſuffragia, vel ſuam, aut aliorum ſententiam in plena Camera apertam ſoris patefecerint, vel alicui indicauerint *in Conſtit.* Pij IV. t 10. incip. *Cùm iuter*, vt refert Rainet. *dict. cap.* 8. *excom.* 5. 175

Septuageſimanona contra ſcientes, & non reuelantes Papæ ſi in Curia fuerint, vel Ordinario loci, aut vicinioti Ordinario, auctorem, adminiſtratorem, vel conſcium coniurationis, ſeu conſpirationis, aut commiſſi, committendiue crimiois in perſona Cardinalis illiúſue fautores, receptatores, vel occultatores, ſiue id cognouerint ex renuntiatione ſibi, vel per interpoſitam perſooam, aut per litteras facta, ſiue qualemcumque de hoc ſcientiam habuerint, vel etiam coniecerint ex ſcripturis, cœtu, conatu, concurſu, inſidiis, aliiſue ſignis, & indiciis quantumcunque res aliàs occulta ſit: qnod ſi crimen nondum commiſſum ſit, tenentur ſub eadem excommunicatione feſtinantes reuelare ipſimet Cardioali in quem crimen committendum erit, *in Conſtit.* 93. Pij V. incip. *Inſœlicis ſæculi*, prout referunt Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.* 9. *excommunic.* 23. Lauor. *de Indulg. part.* 2. *c.* 21. *num.* 21. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 95. *verſ. decima quinta, & num.* 123. 176

Octogeſima contra promittentes, dantes, vel recipientes aliquid pro iuſtitia, vel gratia obtinenda apud Sedem Apoſt. & contra id ſcientes, & non reuelantes infra triduum à facta corrections ſraterna, & contra vtentes ſic obtentis, ac contra præſtantes in hoc auxilium, conſilium, vel fauorem, *in Conſtit.* Gregorij XIII. 103. incip. *Ab ipſomet Pont.* prout referunt citati ſuprà *num.* 107. Lanor. *d.c.* 21. *num.* 35. & Rainer. *d. cap.* 9. *excom.* 27. vbi aduertit Clementem VIII. *in Conſtit.* 100. incip. *Pro commiſſa* §. 22. præcipere vt eadem hæc cenſura teſeruata habeat locom etiam contra omnes ſupradictos pro gratia, vel inſtitia obtinenda delinquentes in eiſdem actionibns apud quæuis Tribnnalia, & eorum qnoſcnnqoe Indices etiam laicos almæ Vibis in Curia & extra illam in quibuſlibet locis temporalis Sedis Apoſt. ditioni mediatè, vel immediatè ſubiectis, quam Conſtit. refert & explicat Bonacin. *d. diſp.* 2. *q.* 3. *puncto* 32. 177

Octogeſimaprima contra omnes, qui in quibuſuis locis, modis & formis publicè, vel prioatim palam, vel occultè ſingulare certamen ineunt, ſuadent, prouocant, vel auxilium, conſilium, aut fauorem præſtant comitando, aut equos, arma, & cõmeatus præbendo, *in Conſt.* 11. Clement. VIII. incip. *Illius vices*, prout refert Rain. *d. c.* 9. *excom.* 33. vide ſuprà *n.* 120. 178

Octogeſimaſecunda contra accedentes ad ſanctum ſepulchrum cauſa deuotionis ſine licentia Romani Pont. prout referunt S. Antonin. *p.* 3. *tit.* 24. *cap.* 30. Suar. *tom.* 5. *diſp.* 22. *ſect.* 9. *n* 9. Lanot. *d.c.* 21. *n.* 43. Filliuc. *tract.* 25 *c.* 5 *ad fin.* Nau. *c.* 27. *n.* 109. Bonac. *d. diſp.* 2. *q.* 3. *puncto* 31.

Octogeſimatertia contra Canonicos beneficiatos & Clericos Baſilicæ S. Petri de Vrbe ingredientes ipſam Baſilicam abſque habitu,quem in choro deferre ſolent,ex *Conſt.* Nicol.III. & V.Eugen. IV.& Pauli V. vt refertur in capitibus Conſtitutionum dictæ Baſilicæ *ſub tit.de modo inferuiendi in celebratione diuinorum Officiorum num.6.fol.11.*

180 *Octogeſimaquarta* contra impedientes executionem litterarum S.Pœnitentiariæ,*in Conſt.* Iulij III. incip.*Ratione congruit.*prout refert Filliuc.*tract.15. num.95.verſ.quarta,& num.*100.latè Bonacin. *diſt. diſp.2.q.3.punct.19.*vbi *n.3.&* 4. ait non ligari hac cenſura impedientes iuſta de cauſa,& volentes exequi.

181 *Octogeſimaquinta* contra proponentes populo indicem caſuum, & gratiarum cum Indulgentiis, *in Conſtit.99.*Pij V.incip. *Quam plenum,*vt refert Filliuc. *d.tract.15.num.95.verſ.decimaſexta,& n.*124. latè Bonacin.*d.diſp.2.q.3.punct.*30.*per tot.*vbi *n.6.* tenet quòd Indulgentias publicans,vel concedens ob quæſtum,cenſuram incurrit,ſiue id per ſe faciat, ſiue per alium, & *num.*7. quòd ad iſtam excommunicationem incurrendam requiritur effectus publicationis,& *num.*8.quòd cooperantes publicationi, vel conceſſioni Indulgentiarum, non ſubiiciuntur excommunicationi.

182 *Octogeſimaſexta* contra omnes, qui lapides ſiue alia ornamenta Eccleſiarum ab iis ſubrepta habent, aut præſtarunt auxilium in iis ſubripiendis,ſeruandis, retinendis, niſi à die habitæ notitiæ huius excommunicationis reſtituant cum effectu,*in Conſtit.* 3. Sixti V. incip. *Cum pronida*, vt refert Filliuc. *d. tract.15.num.*126.*verſ.prima,* latè Bonacin. *d.diſp. 2.q.3.punct.*13.

183 *Octogeſimaſeptima* contra Cardinales contrauenientes Bullæ Gregorij XV.incip. *Æterni,ſub dat.* 17.*Kalend.Decembr.*1621. circa electionẽ Romani Pont.qui in nouem actionibus contrauenientes excommunicationem latæ ſententiæ Papæ reſeruatam incurrunt. *Prima* ſi non ſeruauerint aliquid ex dictis à §.1.*vſque ad* §.14.vel quoquomodo directè, vel indirectè contrauenientes,vt §.*ſi quis autem* 14. *Secunda* ſi in ſuffragiis dandis non ſeruauerint omnia & ſingula, quæ de ſcrutinij ſchedula ordinata ſunt,vt *in* §.*Præterea ſtatuimus* 15. *Tertia* ſi ſcripſerit ſchedulam nomine infirmi Cardinalis, & non ſeruauerit ſecretũ *d.*§.*Præterea ſtatuimus* 15. *Quarta* ſi ſcrutatores infirmorum non ſeruauerint quæ ſtatuta ſunt *in* §. *Adhæc* 16. *Quinta* ſi non fecerint ſcrutationem iuxta formam præſcriptam *in* §.*Similiter* 17.*Septima* ſi fecerint ſigna,pactiones,promiſſiones, & alia huiuſmodi in electione facienda, vt *in* §.*Cardinales* 18. *Octaua* ſi non fecerint electionem in Conclaui cluſo per ſecreta ſuffragia cum duobus ex tribus partibus Cardinalium præſentium in Conclaui nullo præcedente ſpeciali tractatu,nec ſeruatis reliquis *in Bulla* §.*Quod ſi electio* 19.*Nona* ſi non ſeruauerint decretum, & præſumentes aliquid diſponere,corrigere,alterare, mutare, moliti contra Bullam *in* §.*poſtremo.*

184 *Octogeſimaoctaua* contra imprimentes,ſeu reimprimentes,enulgantes, ſeu venalia exponentes, aut etiam pro vſu proprio tenentes huiſmodi tractatum de officio & Poteſtate Epiſcopi,necnon noſtra Collectanea,aliaque opera in lucem à nobis edenda, etiam cùm addit. abſque ſpeciali noſtra licentia in ſcriptis habita *in Conſt.*Vrbani VIII.incip.*Romanum decet ſub Dat.15.Kal.Sept.*1626.

CATALOGVS EXCOMMVNICAtionum Papæ reſeruatarum extra Bullam in Cœna Domini per ſtatus perſonam alphabetico Ordine digeſtus.

Contra Clericos.

Absolventes à caſibus Bullæ Cœnæ, vel Ordinarium, *ſupr.n.*106.*in fine, & num.*171. 185

Alienationem Eccleſiarum procurantes, *ſup. num.*30.

Beneficia in confidentiam retinentes, *ſup.n.*138.

Canonicos,& Clericos beneficiatos Baſilicæ S. Petri de Vrbe illam ingredientes abſque habitu, *ſup.num.*180.

Confeſſarios commutantes aliquod quinque votorum,*ſup.num.*144.

Eccleſiaſticum ad foꝛum laicale traheꝛes,*ſup.num.* 115.

Inducentes ad intrandum de eligenda ſepultura,*ſup. num.*100.

Parochos non adimplentes iuramenta de reſidendo, *ſup.num.*138.

Participantes cum excommunicato à Papa *ſup.num.* 88.

Prædicatores,qui non ſeruauerint decreta pro eis in Lateranenſi,*ſup.num*119.

Procurantes eligi in ſucceſſorem Papæ, *n.*126.

Contra Religioſos.

Administrantes ſacramenta Vnctionis, & Euchariſtiæ ſine licentia Parochi, *ſup.num.*96. *cum ſeqq.* 186

Clauſtrales recipientes Minimos ſine licentia Papæ, *ſup.num.*105.*verſ.*13.

Dominicanos, qui ad effectum conſequendi officium Magiſtri generalis pro ſe,vel aliis ad fauores,&c.*ſup.num.*162.

Dominicanos apoſtatas retinentes, *n.*105. *verſ.* 5.

Eremitas S. Auguſtini Congreg. Lombardiæ qui obedire conſtitutioni neglexerint de exemptione Monialium *ſup.num.*155.

Euntes vltra mare ſine licentia ſuperioris, *ſup.num.* 105.*verſ.nona.*

Fratres Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo qui ad tribunalia ſecularia,&c *ſup.num.*166.

Humiliatorum profeſſos aliquem admittentes ad habitum,ſeu profeſſionem illius Ordinis *ſup.num.* 136.*in fine.*

Matrimonium miniſtrantes ſiue ſolemnizantes Regulares Sacerdotes ſine licentia, &c. *ſup.num.* 199.

Mendicantes tranſeuntes ad non Mendicantes,*ſup. num.*105.*in prine.*

Monachos ſubtrahentes ſe ab obſeruantia Correctorum.

Minores recipientes Fratres Ordinis Prædicatorum *ſup.num.*105.*verſ.decima.*

Minores tempore interdicti admittentes Fratres tertij Ordinis ad diuina *ſup.num.*102.

Minores de Obſeruantia ſubornantes in electionibus,&c.*ſup.num.*105.*verſ.*15.*num.*148.

Monachum Ordinis Ciſtertienſis qui aliquid commiſerit contra Conſtit. editam de exemptione Monialium ab eodem Ordine,*ſup.num.*156.

Moniales exeuntes de clauſura abſque licentia,&c. *ſup num.*136.

Regulares, qui ex inſulis Philippinis, & aliis Indiarum

distrum partibus sd Isponicas commeant, *sup. num.*165.
Religiosum S. Franciſci de Obſeruantis qui contemptis ſuis ſuperioribus ad tribunslia appellauerit *sup.num.*154.
Societatis Iesv sliquem recipientes exceptis Csrbuſianis,sbſque licentis,*sup.num.*135.
Snperiores non denuncisntes eos, qui ſollicitant mulieres in confeſſione, *sup. num.*168.
Superiores quorumcumque Ordinum,qui ſuorum ſubditorum csuſas sd officium S. Inquiſitionis, &c. *sup.num.*170.
Tertiarios portsntes hsbitum Minimorum, *sup.n.* 205.*verſ.decima quarta.*

Contra perſonas publicas.

187 BAnientes perſonss Eccleſis ſticss.
Cameræ Apoſt.Cleticos,notarios,qui in csuſis iuxts propriam eorum tribnnalis naturam noo ſpectantibus quoquomodo ſe intromittere præſumunt,&c. *sup.n.*174.
Cardioales oon ſerusntes ſtatnta à Iulio II. *sup.n.* 127.
Cardinales reuelantes geſta io ſecrero Conſiſtorin, *sup.n.*128.
Catdinales ambientes Papatum, & ſimoniacos eius cauſa.
Catdinales ſimoniacos io Ordine & beneficio.
Catdinales contrsuenientes Bullæ de electione Pontificis,*sup.n.*184.
Commiſſarios, vel delegsros ad cognoſceodum sa alienstio bonorum Eccleſiæ, &c. *sup. num.* 131.
Dominos temporales cogentes sliquem tempore interdicti celebrate diuina,*sup.n.*101.
Duellum concedeores, vel permittentes in terris ſuis.
Epiſcopos, qui in ſnſpenſione conſeruot beneficis, *sup.n.*147.
Gubernatores locorum ſtarns Eccleſiaſtici, qoi licentiam ferendi arma tribus palmis breuiora concednnt,*sup.n.*140.
Inquiſitores malè procedentes contra hæreticos, *sup.num.*95.
Indices,qni in obligationibus in forma Cameræ,& alùs csuſis ad officium A. C. ſpectantibus ſe intromittere,&c. *sup.n.*162.
Nuncium Apoſt.qui à Principibus,ad qnos mittitur dignitatis, aut gradus obtinendi csuſa litteras commendstitias,&c. *sup.n.*134.
Officiales non reddentes integrè computa Csmeræ Apoſt.*sup.n.*123.
Officiales Pœnitentristiæ facientes ſibi interdicts, *sup.num.*137.
Officialer ſtstus Eccleſisſtici recipientes muners Præter comeſtibilia,*sup.n.*116.
Prælstos vexantes cenſuris commorantes in ſeruitio Papæ.
Ptælaros, qni Eccleſiaſticum traxerint ad fornm ſeculare.
Ptælaros dantes nunciantibus prouiſionem beneficiorum.
Præſidentes Montium pietatis ſtatus Eccleſiaſtici, qui peconss sd dictos montes, &c. *sup.n.*169.
Principem quemcumque laicum reformationem Fratrum Conoentualinm impedientem, &c.*sup. num.*105.*verſ.ſexta.*
Prohibentes ſubditis ne vendant Eccleſiaſticis,*sup. num.*93.

Contra omnes.

ABſolutos sb excommunicatione ſub conditio- 188
ne non sdimplentes, *sup.n.*95.*in fine.*
Alumios ex partibus infidelium deferentes, *sup. num.*141.
Animslia, & alia bona ditipientes ex Eccleſiæ ſtatu.
Armatorum collectas, & caluacstas facientes, *sup. num.*164.
Bona Eccleſiæ occupaotes, &c. *sup.n.*130.
Cameræ Apoſt.libros, vel ſcripturss occultantes, *sup.n.*122.
Cardinalis perſonsm offendentes.
Cardinalium in Conclaui bona occopaotes, *sup.n.* 108.
Cspienres Chriſtiaoos habitantes inter Turcas, *sup.num.*141.
Clericorum percuſſores,*sup.n.*83.*verſ.prima.*
Communicantes in crimine cum excommuoicatis à Pspa.
Confeſſionem Sacramentalem contra docentes poſſe fieri in sbſentia, *sup.n.*163.
Conſpirantes in perſonam Romaoi Pont. *sup.n.* 106.*in princip.*
Conſpirationes contra Cardioales non reuelantes, *sup.n.*80.
Dsntes,& recipieotes ob ingreſſum Religionis *sup. num.*104.
Dantes, & recipientes pro gratia, snt iuſtitia,spud Sedem Apoſt.*sup.n.*107. & 177.
Dsntes nunciantibus prouiſiooes beneficiorum, *sup.num.*113.
Defunctorum corpora exeoterantes,*sup.n.*103.
Dicentes mortaliter peccare,vel eſſe hæreticos eos, qni defendunt Sanctiſſimam Virginem eſſe concepram ſine peccato,&c. *sup.n.*109.
Dicentes,vel defendentes quod Frattes Prædicstotes,& Minotes oon ſiot in ſtatn perfectionis,*sup. n.*105.*verſ.tertia.*
Duellum committentes,conſuleotes,&c. *sup.n.*119
Eligentes porentia inſignem in Scnatorem Romanum,*sup.num.*91.
Exsmioi ſe ſupponentes pro alio,vt beneficiom Eccleſiaſticum impetret. *sup.n.*124.
Executionem litterarum ſactæ Pœnitentiariæ impedientes,*sup.n.*181.
Extrahentes delinquentes à ſacris locis, præterquam in caſibus conceſſis per Gregotinm XIV. *sup.n.*167.
Falſarios litterarum Pontificalium *sup.n.*84.
Fslſificantes monetam Regis Franciæ.
Fœminas ingredientes Monaſteria Regularium, *sup.num.*158.
Fructus primi, vel ſecundi anni beneficij vacantis accipientes,*sup.n.*139.
Frumentum ex ſtatu Eccleſiaſtico & locis immediatè extrahentes, *sup.*153.
Immunitatem Eccleſiaſticsm violantes, *sup.num.* 167.
Impedientes,vel perturbantes Epiſcopos,& Inquiſitores in officio S.Inquiſitionis, *sup.n.*121.
Incendiarios ab homine excommunicaros, & denunciatos.*sup.n.*89.
Indulgentias, & indicem caſuum populo proponentes,*sup.n.*182.
Interdictum violantes modis prohibitis in Clem. grsuis,*de ſent.excom.*
Interdictum Sedis Apoſt.violantes *sup.num.*106.*in princip.*

Iocalia, & alia quæcumque ad Sedem Apoſt. ſpectantia detinentes,ac ſcientes,& non reuelantes, *ſup. n.*122.

Iurare facientes illicita, & contraria libertati Eccleſiaſticæ, *ſup.n.*159.

Laicum, qui Eccleſiaſticum relegauerit, &c. *ſup. n.*114.

Lapides, & ornamenta de Eccleſiis, vel locis ſactis auferentes,&c. *n.*117.& 183.

Libros, vel ſcripturas Cametæ Apoſt. occultantes, vel retinentes, *ſup.n.*122.

Libros, & monumenta quæcunque ex bibliothecis Ordinis Fratrum Carmelitarum mouentes, *ſup. n.*161.

Litteras mittentes, aut nuncium in conclaue, *ſup. n.*129.

Magiſtratus prouinciæ Marchiæ Aocouitanæ offendentes.

Miniſtros Cametæ Apoſt.rationes iuxtè & fideliter non reddentes, *ſup.n.*123.

Montium pietatis, & piorum locorum bona occupantes, vel alios quàm pauperum vſus expendentes, *ſup.n.*169.

Mulieres Monaſteria Regularium etiam Mendicantium, ingredientes, *ſup.n.*135.

Nepotes Cardinalium ſe fingentes vt expediant gratis litteras Apoſt. *ſuprà n.*118.

Paparum ambientes,eiuſque cauſa ſimoniam committentes.

Papæ ſuadentes, vt infeudet bona Eccleſiæ, *ſupr. n.*149.

Perſeuerantes per annum in excommunicatione lata à delegato Papæ, *ſup.n.*87.

Parentes aliquid in collatione, aliaue prouiſione beneficiorum,&c. *ſup.n.*125.

Recipientes, recipiue permittentes Eccleſiæ ditioni ſubiectos homicidas, graſſatores, &c. *ſup. n.*157.

Reliquias ſacras aſportantes in prouinciam Mediolanenſem, ſine conceſſione Summi Pontif. *ſup. n.*158.

Sal externum aſportantes in Vrbes, & oppida Sedi Apoſt. ſubiectas, *ſuprà.n.*152.

Sacrilegos effringentes Eccleſias.

Sepulchrum Domini petentes ſine licentia Papæ, *ſup.n.*179.

Simoniacos in Ordine,& beneficio, *ſup.n.*104.

Simoniam confidentialem committentes, *ſup. num.*138.

Societatis Iesv inſtitutum impugnantes, *ſup. num.*160.

Spoliationes,&c. facientes ſuper vita, aut morte,aut futura creatione ſummi Pont. *ſup.n.*126.

Tributa à perſonis Eccleſiaſticis exigentes, *ſup. num.*92.

Vexantes eos, qui cenſuras in aliquos intulerunt, *ſup.n.*94.

DE EXCOMMVNICATIONIBVS nemini reſeruatis.

Ex Decreto.

289 PRIMA habetur *in c.nulli fas* 19.*diſt.* contra contumaciter aſſerentes Romanam Eccleſiam non eſſe caput omnium Eccleſiarum, prout referuot Lauor. *de Indulg. p.*2. *c.*23.*n.*1. Filliuc. *tract.*14.*c.*3. *num.*43. Si tamen firmiter & veraciter ita crederet, eſſet hæreticus, & abſolutio Papæ reſeruata, ita Bulla Cœnæ, *Caſu* 1.

Secunda in cap. hanc conſuetudinem 10. *quæſt.*2. contra laicos, qui oblationes Sacerdotibus factas intra Eccleſiam de ea auferunt, & ſibi vſurpant. vt referuot Iacob.de Graff. *in aureis deciſ.p.*1.*lib.*4. *cap.*24.*num.*10.Lauot.*d.cap.*23.*num.*2.Memor.Clericorum *cap.*8. *excom.*14. latè Bonac. *de excommun. contra Bullam diſp.* 2. *q.*2. *punct.* 1. *à n.*1. vbi contra Filliuc. *in quæſt. moral. tract.*16.*c.*3. *qnæſ.*4. *cum* 48. reſoloit præfatam excommunicationem eſſe ipſo iure latam, & ſtatim iocurri, & *n.*7. tenet eam non eſſe reſeruatam. 190

Tertia,in cap.adminiſtratores 23.*quæſt.*5. contra omnes Principes, & Officiales, qui tertiò admoniti ab Epiſcopis,vel Eccleſiaſticis perſonis recuſant facere iuſtitiam ſuper eorum caſibus,vt referunt Tolet. *in inſtr. Sacerd. lib.*1. *cap.* 37. *num.*1. Soar. *tom.*3. *diſput.*29. *ſect.*2. *num.*1. Nauarr. *cap.*27.*num.*112. Raioer. *in caſal. cenſurarum extra Bullam. cap.*7. *excom.*15. Lauor. *d.p.*2. *cap.*23. *num.*3. Filliuc. *d. tract.*14. *n.*164. 191

Ex Decretalibus.

PRima habetur *in cap.licet de euitandis* 6.*de elect.* contra aſſentientem electioni de ſe factæ in Summum Pont.à pauciotibus,quàm duabus Cardinalium partibus,& contra talem recipientes, vt referunt S.Antonin. *part.*3.*tit.*24.*cap.*48. Nauarr. *in man.c.*27.*num.*114. Lauor. *d.p.*2.*c.*23. *n.*4. Filliuc. *d.tract.*14.*n.*43. *verſ.*3. Gambar. *de caſibus reſeruatis,c.*9.*n.*5.*verſ.ſecunda.* 192

Secunda in cap.non magnopere,ne Clerici,vel Monachi, contra religioſos profeſſos de clauſtro exeuntes ad audiendas leges Ciuiles,vel Phyſicam, ſi infra duorum meſium ſpatium ooo redierint, vt referuot Suar.*tom.*5.*diſput.*23.*ſect.*3.*num.*9.Filliuc. *diſt.tract.*14.*à num.*126.*& ſeq.* Laoot. *diſt.p.*2.*cap.* 23. *num.*8. & ſatis eſſe exire, & in eodem oppido præfatas ſcientias audire, & ad Monaſterium finita lectione redire, exiſtimarunt Suar. *d.diſp.*23. *ſect.*3. *num.*11. Filliuc. *d.tract.*14.*numer* 128. Sed contrarium, immo Religioſum non incurrere hanc cenſuram audiendo medicinam,aut leges in eadem ciuitate, ſi domum ſerò redeant, multò meliùs reſoluunt Nauarr. *diſt.c.*27. *num.*107. Tolet. *d.lib.*1. *cap.*38. *num.*6. Sayr. *diſt.lib.*3. *cap.*23.*num.*2. Sanctarel. *de apoſtaſ.cap.*2. *num.*19. Booacin. *diſt.diſp.* 2. *quæſt.*8. *punct.*7. *num.*2. vbi *numero* 4. contra Suar. Sayr. & Filliuc. tenet non incidere in hanc excomm. Religioſum, qui non exiuit animo audiendi medicinam, vel leges, quamuis poſtea extra clauſtrum permaneat animo eas audiendi, & *num.*7. reſoluit quòd Religioſus Monaſterio egreſſus intentione audiendi medicinam,vel leges, hanc excomm. incurrit, etiamſi poſtquam egreſſus eſt,mutauerit intentionem illas audiendi,& *num.*8. quod in hanc excomm. non incidit Religioſus egrediens Monaſterium ad docendum medicinam vel leges. 193

Tertia, in cap. quoniam, de officio Ordin. contra Epiſcopum, qui in ciuitate diuerſarum linguarum ſuſcipit eorum regimen,qui ſuot linguæ ſuæ,priuſquam ſuſcipiatur à proprio Epiſcopo in coadiutorem ſuum, vt referunt Nauarr. *diſt.c.*27. *num.*114. Sayr. *de cenſur.lib.*3.*c.*32.*num.*1. Filliuc. *diſt.tract.* 24.*num.*100. *& num.*153. Memor.Clericorum *c.*1. *excommunic.*10. Gambar. *diſt.cap.*9.*num.*5.*verſ.tertia.* Bonacin. *diſt. diſp.*2. *quæſt.*4.*punct.* 4. *& qu.*6. *part.*1.

*Quarta, in cap.*1 *de locato*, contra Doctores, & 194 ſcho

ſcholares vniuerſitatis Bononien. qui conducunt domos alterius Doctoris, ſeu ſcholaris ante finitam locationem, ſine eius conſenſu, vt referunt Nauarr. *dict. c.* 27. *num.* 114. *verſ.* 4. Suar. *d. diſput.* 23. *ſect.* 3. *num.* 3. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.* 8. *excomm.* 15. Lauor. *d. part.* 7. *cap.* 23. *n.* 10. Filliuc. *d. tract.* 14. *nnm.* 49. Gambat. *d. c.* 9. *nnm* 5. *in fine.* Sayr. *dict. lib.* 3. *cap.* 35. *numer.* 1. latè Bonacin. *dict. diſputat.* 2. *qn.* 2. *punct.* 37. *à nnmer.* 1. vbi *numer.* 4. reſoluit quòd ſcholaris Academiæ Bononieo. conducens alterius domum abſque ipſius damno ante finitum locationis tempus, non incurrit excommunicationem, & *numer.* 5. quòd iſta excommunicatio non efficit Magiſtros, & ſcholares aliarum Vniuerſitatum, & *num.* 6. quòd non eſt reſeruata.

195 *Quinta, in cap. clericis, ne clerici, vel monachi,* contra clericos habentes officium Vicecomitis, vel Præpoſiti ſeculatis, ſi admoniti non deſiſtant, vt referunt Nauarr. *dict. cap.* 27. *num.* 117. *verſ. ſeptima,* Iacob. de Graff. *dict. part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 22. *numer.* 32. Tolet. *in inſtr. Sacerd. lib.* 1. *cap.* 37. *numer.* 7. Suar. *tom.* 5. *diſputat.* 23. *ſect.* 3. *numer.* 21. Lauor. *d. cap.* 3. *cap.* 23. *numer.* 7. Filliuc. *tract.* 14. *num.* 105. Gambat. *dict. cap.* 9. *nnm.* 7. Booacin. *d. diſput.* 2. *quæſt.* 4. *punct.* 5.

196 *Sexta, in cap. fin eod. tit. ne clerici, vel monachi,* contra Monachos & Canonicos Regulares, Archidiaconos, Decanos, Præpoſitos, Plebanos, & alios clericos Perſonatus habentes; vel quoſcunq; Preſbyteros, qui leges, vel Phyſicam audiunt extra clauſtrum, niſi intra duos menſes redierint, vt referunt Nauarr. *d. c.* 27. *num.* 116. Tolet. *d. lib.* 1. *c.* 37. *num.* 4. Suar. *d. diſput.* 23. *ſect.* 3. *num.* 9. Rsinet. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.* 2. *excomm.* 10. & 11. & *c.* 3. *excomm.* 13. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 101. Bonacin. *d. diſp.* 2. *q.* 4. *punct.* 6.

197 *Septima, in cap. non minus, & in cap. aduersùs, de immun. Eccleſ.* contra laicos collectas imponentes Clericis, vel Eccleſiis, ſeu iuriſdictionem eorum vſurpantes ſi moniti non deſiſtunt, vt refert Filliuc. *d. tr.* 14. *n.* 43. *verſ.* 4. & Lauor. *d. c.* 13. *n.* 26. vbi refert hodie teſeruari in Bulla Cœnæ.

198 *Octaua, in cap. excommunicationis, de raptoribus,* contra eos, qui capiunt bona Chriſtianorum naufragio perdita, & non reſtituunt, quæ hodie eſt de reſeruatis in Bulla Cœnæ Domini §. 4. vt per Filliuc. *d. tract.* 14. *c.* 3. *num.* 43. Gambat. *de caſibus reſeruatis c.* 9. *num.* 8.

199 *Nona, in cap.* 1. *de ſchiſmat.* contra ementes rem Eccleſiæ, vel aliter acquirentes à ſchiſmatico, necnon contra tenentem beneficium à ſchiſmatico, & innitentem ordinationi factæ per ſchiſmaticum, vt referunt Nauarr. *in man. c.* 21. *nnmer.* 117. Lauor. *d. part.* 2. *c.* 23. *nnm.* 5. Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 43. *verſ. ſecunda.*

200 *Decima, in cap. noueris, de ſentent. excomm.* contra omnes ſeruari facientes ſtatuta edita & conſuetudines introductas contra vniuerſalis Eccleſiæ libertatem, vel oiſi ea intra duos menſes faciant amoueri de Capitolaribus ſuis, id eſt, de publicis Communitatum libris, & contra alias perſonas auxilium ferentes ibi oominatas, vt referunt Sylueſt. *in ſum. verb. excommunicatio* 9. *n.* 31. Lauor. *d. c.* 23. *nnm.* 11. Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 43. *verſ. quinta, & num.* 165. Rainer. *in catalogo cenſurarnm extra Bullam c.* 7. *excom.* 8. vbi aduertit illos, qui de nouo talia ſtatuta edere præſumont, eſſe excommunicatos in Bulla Cœnæ Domini, Gambat. *d. c.* 9. *n.* 9. Bonac. *d. diſp.* 2. *q.* 10. *punct.* 3.

Ex ſexto Decretalium.

PRima habetur *in c. vbi periculum, de elect.* contra 201
mittentes ſcripturas, vel ouncios alicui Cardinali in Conclaui exiſtenti ad electionem Romani Pont. vel cum eo ſecretè loquentes; item contra officiales, qui non ſeruant contenta *in eod. cap. vbi periculum,* vel circa ipſum fraudem committunt, vt referunt Sylueſt. *d. verb. excommunicatio* 9. *num.* 35. *caſu* 12. Nauarr. *d. c.* 27. *n.* 121. Memor. Clericorum *c.* 7. *excommun.* 5. Suar. *diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 1. Bonac. *d. diſp.* 2. *q.* 10. *punct.* 1. Lauor. *d. c.* 13. *num.* 28. Filliuc. *d. tr.* 14. *num.* 53. *verſ.* 1. & *nnm.* 54. Rainet. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.* 7. *excomm.* 5. & *c.* 9. *excomm.* 45. vbi aduerrit recipientes, vel mittentes litteras, nuntium, noram, aut ſignum aliquod iiſdem dum ſont in Conclaui, contrahere excommunicationem reſeruatam *in Conſtit.* 80. Pij IV. iocip. *In eligendo,* Gambat. *de caſibus reſervatis c.* 10. *nnm.* 1. Sayr. *d. lib.* 3. *cap.* 35. *num.* 3. latè Bonacin. *d. diſput.* 2. *q.* 2. *part.* 34. *à num.* 1. vbi *num.* 3. limitat quando litteræ ad Cardinalem non peruenium, & *num.* 12. quòd deferentes litteras non ligaotur hac excommunic..

Secunda, in cap. ſciant cuncti, eod. tit. contra om- 202
nes qui ſiue per ſe, ſiue per alios iniuſtè proſequuntur, aut ſpoliant beneficiis, vel bonis ſuis clericos, aut Eccleſiaſticas perſonas, aut eorum conſanguineos, aut Eccleſias, monaſteria, vel alia pia loca, eo quod noluerint, aut nolunt eligere eum, proquo ipſi rogarunt, ſeu inducebant eligere, vt referunt Sylueſt. *d. verb. excommunicatio* 9. *num.* 38. *caſu* 13. Nauarr. *d. cap.* 27. *nnm.* 123. Tolet. *d. lib.* 1. *cap.* 38. *num.* 4. Soar. *d. diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 3. Sayr. *d. lib.* 3. *cap.* 34. *num.* 7. Lauor. *dict. cap.* 23. *nnm.* 22. Rainer. *d. cap.* 9. *excomm.* 45. Filliuc. *d. tract at.* 14. *nnmer.* 53. *verſ. ſecnnda, & num.* 55. Gambat. *dict. cap.* 10. *numero* 2. *in fine, & numer.* 3. latè Bonacin. *dict. diſputat.* 2. *q.* 2. *pnnct.* 19. *à numer.* 1. vbi *nnmer.* 3. quòd contumeliis afficiens electorem eo quòd noluerit eum eligere, pro quo rogabatur, non ligatur excommunicatione, *& num.* 6. quòd vexans laicum electorem non incurrit hanc excommunicatiooem.

Tertia, in cap. generali, eod. tit. contra vſurpan- 203
tes de nouo regalia, cuſtodiam, ſiue gardiam, titulo aduocationis, ſiue defenſioois in Eccleſiis, ſiue quibuſlibet aliis piis locis præſumunt occupate, vel capere aliqua illorum bona dum vacant, vt referunt Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommun.* 42. Suar. *d. lib.* 3. *cap.* 34. *num.* 10. Lauor. *dict. part.* 2. *cap.* 23. *nnm.* 12. Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 53. *verſ. tertia, & n.* 56. *& num.* 99. *verſ. qnarta, & num.* 10. Rainer. *d. cap.* 6. *excomm.* 44. vbi cum Suar. *dict. diſp.* 23. *ſect.* 4. *nnm.* 6. notat occupationem bonorum cum effectu, & ſimul vſurpationis conatum requiri ad contrahendam hanc cenſuram, Bonacin. *dict. quæſt.* 2. *punct.* 23.

Quarta in cap. indemnitatibus, §. poſtremo, eod. 204
tit. de elect. contra eum, qui vocatus, ſeu deputatus ad diſigendas Moniales in electionibus non temperat ea, ex quibus diſcordiæ naſci, vel foueri poſſunt, vt referunt Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommun.* 44. Suar. *dict. diſput.* 23. *ſect.* 4. *nnmer.* 8. Lauor. *dict. cap.* 23. *num.* 21. latè Bonacin. *dict. diſputat.* 2. *quæſt.* 2. *pnnct.* 5. Filliuc. *dict. tract.* 14. *num.* 53. *verſ. quarta, & nnmer.* 57. Rainer. *dict. cap.* 9. *excomm.* 46. vbi cum gloſſ. & Cater. obſeruat quòd ſi quis non vocatus interſit, & perturbet, vel vocatus, ſed poſt

poſt electionem iam factam perturbat, non incurrit cenſuram, ſecus ſi non vocatus ſuperior eſſet, quia ſi iſte perturbat, dum intereſt, cenſura ligatur, Gambar. *dict. cap.* 10. *num.* 4. *verſ. quinta.*

205 *Quinta, in cap. hac conſtitutione, de officio deleg.* contra partes incitantes Conſeruatorem ſibi datum intromittat ſe in iis, quæ non continent apertam violentiam, vel iniuriam, & exigunt altiorem indaginem, ſiue iudicialem diſcuſſionem, vt referunt Memor. Clericorum *cap.* 19. *excommun.* 64. Rainer. *dict. cap.* 9. *excommun.* 47. Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 53. *verſ. quinta, & num.* 58. Gambar. *d. cap.* 10. *num.* 6. *in princip.* latè Bonacin. *d. diſp.* 2. *quæſt.* 2. *punct.* 35. Intelligo dummodo Conſeruator non habeat priuilegium cognoſcendi de huiuſmodi actibus, vt per Nauar. *dict. cap.* 37. *num.* 125. Suar. *de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 10. *ad fin.* Filliuc. *d. tract.* 14. *num.* 58. *ad fin.* Monet. *de Conſern. cap.* 7. *num.* 587. *ad finem quæſtis* 12. *& num.* 605. Bonacin. *dict. punct.* 33. *num.* 2. vbi *num.* 3. cum citatis reſoluit quòd procurans vt Conſeruator intromittat ſe in aliis, quam in manifeſtis iniuriis, non ligatur hac excommunicat. antequam Conſeruator ſe intromittat, & *num.* 5. quod abſolutio iſtius excommunic. impendi non poteſt ante præſtitam integram ſatisfactionem, & *num.* 8. quòd Conſeruator excedendo limites ſuæ poteſtatis ſuſpenſionem ab officio per annum incurrit, & *num.* 9. quòd Epiſcopus non incurrit pœnam ſuſpenſionis excedendo Conſeruatoris poteſtatem, & *num.* 10. quòd Conſeruator Epiſcopo inferior non incurrit ſuſpenſionem excedendo terminos ſuæ poteſtatis ex ignorantia, & *n.* 12. quòd tempus, ſeu ſpatium anni, in quo ſuſpenſus remanet Conſeruator, ob exceſſum ſuæ poteſtatis debet eſſe continuum. Vide latè *infrà alleg.* 106. *n.* 47. *cum ſeqq.*

206 *Sexta, in cap. vnic. de vi qua vi*, contra eos, qui vi, aut metu extorquent abſolutionem, aut reuocationem excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, vt referunt Suar. *dict. diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 11. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommunic.* 46. Rainer. *dict. cap.* 9. *excommun.* 28. Filline. *d. tract.* 14. *num.* 53. *verſ. ſexta, & num.* 59. Gambar. *dict. cap.* 10. *n.* 7. *in princip.* latè Bonac. *dict. diſput.* 2. *q.* 2. *punct.* 5. *à num.* 1, vbi *num.* 3. quòd metum incutiens Epiſcopo reperendi ſuum creditum, niſi abſolutionem conferat, non incurrit hanc excommunicationem, & *num.* 6. quòd debet abſolutio ſequi vt excommunicatio incurratur.

207 *Septima, in cap. mulieres, de iudic.* contra eum, qui fingit caſum, vel fraudem aliquam facit, quo Iudex ipſe vadat ad accipiendum teſtimonium alienus fœminæ, vt referunt Nauar. *dict. c.* 27. *numer.* 225. *verſ.* 18. Suar. *d. ſect.* 4. *num.* 15. Lauor. *dict. c.* 13. *num.* 10. Memor. Clericorum *cap.* 9. *excommunic.* 47. Rainer. *d. c.* 9. *excommunic.* 49. Filliuc. *dict. tract.* 14. *num.* 53. *verſ. ſeptima, & num.* 60. Gambar. *dict. c.* 10. *num.* 8. Sayr. *de cenſur. lib.* 3. *c.* 34. *n.* 13. latè Bonacin. *dict. diſputat.* 2. *quæſt.* 2. *punct.* 36. *à num.* 1. vbi *num.* 3. dicit quòd fingens, vel fraudem committens ipſe Iudex vt perſonaliter conferat ad fœminam, non ligatur excommunicatione effectu non ſequuto, & *num.* 4. quòd iſta excommun. incurritur ſiue inducatur Iudex Eccleſiaſticus, ſiue laicus, & *n.* 8. non incurrere ait ſi accedat ob alterius deceptionem, vel fictionem.

208 *Octaua, in cap. hoc conſultiſſimo, de rebus Eccleſ. non alien.* contra compellentes Prælatos, vel alias perſonas Eccleſiaſticas, vt ſubmittant Eccleſias, vel earum bona immobilia perpetuo, vel ad longum tempus laicis, vel ſupponant eis, ipſorum iura recognoſcendo, ſeu profitendo ſe tenere ea ab illis tanquam Superioribus, patronis, vel defenſoribus, & laicos, qui aliquid horum habentes aliquo modo illicito plus vſurpant, quàm illis ſit permiſſum; & moniti ab eo non deſiſtunt, teſtantur Rainer. *d. cap.* 9. *excommun.* 50. Lauot. *dict. cap.* 23. *num.* 23. Filliuc. *d. num.* 53. *verſ. octaua, & num.* 61. Gambar. *d. cap.* 10. *num.* 9. latè Bonacin. *dict. diſp.* 2. *quæſt.* 2. *punct.* 20.

Nona, in cap. vnic. de relig. domibus, contra 209
Religioſos Mendicantes approbatos poſt Concil. Lugdunenſe, qui de nouo domos ad habitandum recipiunt, vel receptas mutant ſine licentia Sedis Apoſt. vt teſtantur Nauar. *d. cap.* 27. *n.* 127. *verſ.* 20. Tolet. *d. lib.* 1. *cap.* 38. *n.* 12. Soar. *dict. diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 19. Sayr. *d. lib.* 3. *cap.* 34. *num.* 5. Lauor. *dict. c.* 13. *num.* 19. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 130. Bonacin. *d. diſp.* 2. *quæſt.* 8. *punct.* 1.

Decima, in cap. vt periculoſa, nec clerici, vel Mo- 210
nachi, contra Religioſos omnes, qui habitum ſuæ Religionis dimittunt, vt teſtantur Couar. *d. cap.* 27. *num.* 131. Suar. *d. diſput.* 23. *ſect.* 4. *num.* 17. *& 26.* Lauor. *dict. cap.* 13. *num.* 32. Filliuc. *d. tract.* 14. *n.* 53. *verſ. decima, & num.* 63. Rainer. *in catalogo cenſurarum extra Bullam c.* 3. *excommun.* 12. *& cap.* 8. *excommun.* 6. latè Bonac. *dict. diſp.* 2. *quæſt.* 2. *punct.* 32. Cuius text. excommunicationc non afficitur qui ſe veſtibus ſpoliat vt dormiat, vt habitum purget, vel accommodet, vt meliùs ſtudeat, vel quieſcat, vt ludat, vt ſaltet, vt ſaxum deferat, vt liberiùs, vt voluptuoſiùs peccet, &c. Ita Nauar. *dict. cap.* 27. *num.* 131. Suar. *de cenſur. diſput.* 23. *ſect.* 4. *n.* 29. Azor. *Inſtitit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 13. *&* 17. Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *n.* 55. Sayr. *de cenſur. lib.* 3. *cap.* 33. *num.* 13. Filliuc. *in quæſt. moral. tract.* 14. *c.* 8. *quæſ.* 4. *num.* 133. Sanctarel. *de apoſtaſ. c.* 1. *n.* 6. *&* 7. Bonacina *dict. diſputat.* 2. *q.* 8. *punct.* 6. *à num.* 1. cum quo intellige & amplia ad multos caſus in praxi occurrentes.

In eod. *cap. vt periculoſa*, excommunicantur Re- 211
ligioſi profeſſi accedentes ad quæuis ſtudia litterarum, niſi à ſuo Prælato cum conſilio ſui Conuentus, vel maioris partis, eiuſdem ſibi eundi ad ſtudium licentia primitus ſit conceſſa: intelligi de Religioſis aliò proficiſcentibus cauſa ſtudij, hoc eſt extra oppidum ſui monaſterij, Snar. *d. diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 35. Sayr. *d. lib. cap.* 3. 33. *num.* 20. Filliuc. *tract at.* 14. *cap.* 4. *quæſt.* 4. *num.* 136. Sanchez *in præcepta Decal. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *numer.* 76. Sanctarel. *de apoſtaſ. capit.* 2. *n.* 1. Bonacin. *diſp. diſtt.* 2. *quæſt.* 8. *punct.* 8. vbi *num.* 5. tenet Religioſum non affici hac excommun. accedendo ad aliud Monaſterium ſuæ Religionis, in quo ſtudia exercentur, & *num.* 8. quòd Generalis, aut Prouincialis poteſt facultatem concedere Religioſo ſibi ſubdito accedendi ad ſtudia, & *num.* 9. quòd accedens ad ſtudia ex licentia inualida incurrit hanc cenſuram, & *num.* 14. quòd Prælatus ab ea eximitur accedendo ad ſtudia ſine licentia.

Vndecima, in cap. quoniam. de immunit. Eccleſ. 212
contra eos, qui impediunt Eccleſiaſticos Iudices Ordinarios, vel delegatos ne ſua iuriſdictione vtantur, vt referunt Rainer. *d. cap.* 9. *excom.* 66. Lauor. *dict. c.* 13. *num.* 18. Bonac. *dict. diſputat.* 2. *quæſt.* 2. *punct.* 8.

Duodecima, in c. eos, qui, eod. tit. de immunit. Eccl. 213
contra dominos temporales prohibentes ſubditis ſuis ne cum perſonis Eccleſiaſticis contrahant, vel communia obſequia exhibeant, vt teſtantur Nauar.

dict.

d.cap.27.num.130.§.23. Lauor.*d.p.2.c.23.num.16.* Bonacin. *d.diſp.2.q.so.puncto* 4.

213 *Decimatertia, in c.quauquam* 4.*de cenſib.* contra compellentes Eccleſias, &| Eccleſiaſticas perſonas ad pedagia,gardagia, &c. ſiue per ſe,ſiue per alium exigentes, vt referunt Suar. *d. diſp.21.ſect.4. n.21.* Lauor.*d.cap.23.num.17.* Filliuc.*d.tract.14.num.53. verſ.nona,& n.62.* latè Bonac.*d.diſp.2.q.2.puncto21. à num.1.* vbi *num.4.* quòd tributum exigens à ſponte dantibus non incurrit haoc excommuoicat. & *n.8.* quòd abſolutio excommunic. latæ contra exigentes triborum ab Eccleſiaſticis aote præſtiram ſatisfactionem reſeruata eſt.

214 *Decimaquarta, in c.2. de hæret.* contra quoſcunque qui ſcienter præſumunt ſepelire in loco ſacro hæreticos,credentes, eorum receptatores, defenſores,aut fautores,nec debent abſolui, niſi prius propriis manibus ſuis publicè extrahant, & proiiciant huiuſmodi cadauera, & locus ille perpetuò careat iure ſepulturæ, vt per Lauor. *d.c.13.n.30.* Memor. Clericorum *c.9. excommun.49.* Filliuc. *d. tract.14. num.53.verſ. undecima.* Gambat. *d.c.10.n.12.* Sayr. *d.lib.3.c.35.n.6.* latè Bonac. *d.diſp.2.q.2.puncto 30. à num.1.* vbi *num.4.* quòd ſepeliens hæreticum nondum denuntiatum, vel eius fautorem, non incurrit hanc excommunicationem.

215 *Decimaquintu,in c.vt inquiſitionis,eod.tit.* contra octo genera delinquentium, de quibus ibi,& præcipuè contra omnes habentes iurisdictionem temporalem,qui noo obediunt Epiſcopis, & Inquiſitoribus in requirendis hæreticis. & aliis præſtandis, de quibus ibiiybi etiam extenditur cootra dantes auxilium,conſilium, & fauorem, vt per Sylueſt. *d.verb. excommun.9.n.58.caſu* 28. Nauar.*d.c* 27. *num.135.* Tolet. *d lib.1. c.38.n.19.* Memor. Clericorum *c.7. excomm.6.* Rainet.*in catalogo cenſurarum extra Bullum c.7.excomm.6.* Lauot. *d.c.23.num.25.* Bonac.*d. diſp.2.q.10.puncto* 8.

216 *Decimaſexta, in c.pro humani,de homicid.* contra eos,qui per aſſaſſinos interficiunt aliquem Chriſtianum, aut videne interfici, quamuis non ſequatur mors,aut aſſaſſinos teccperint,defenderint, vel celauerint, vt referont Suar. *d.diſput.23.ſect.4.num.46.* Rainet. *d.c.9.excommun.52.* Lauor. *d.c.13.num.15.* Filliuc. *d.tract.14.num.53.verſ.duodecima,& n.65.* Gambar. *d.c.10.num.14.* latè Bonacin. *d.diſp.2.q.2. puncto* 33.

217 *Decimaſeptima,in cap.1.de vſuris* contra clericos, qui permittunt verſari in terris ſuis fœnetatores publicos,alieoigenas,vel ſi non expellunt eos.intra tres menſes, qui locant de illis, vel alio prætextu concedunt domos ad fœnus exercendum, vt referunt Nauart.*d.c.27.num.136. verſ.13.* Soar. *tom.5. diſp* 22.*ſect.4.num.42.* Tolet *d.lib.1.c.38. num.22.* Lauor. *d.c.23.num* 13. Filliuc.*d.tract.14.num.108.* Sayt. *lib.3.c.32.num.12.* Gambat. *d.c.10. num.15.* Bonac. *d.diſp.2.q.4.puncto 9.*

218 *Decimaoctaua,in c.vnic.de vsur.* contra eos, qui concedunt repræſſalias contra perſonas Eccleſiaſticas,vel eorum bona,& qui conceſſas extendunt ad prædictos,& bona,niſi intra menſem à conceſſione, vel extenſione abſtinuerint & reuocauerint : ſi autem eſt vniuerſitas, ſupponitur interdicto, vt referuot Sylueſt.*d.verb.excommunicatio 9.n.62.caſu* 32. Nauar.*c.27. num.136.* Sayr. *d.lib.3.c.34. num.22. & ſeq.* Alter.*ao.2.diſp.12.de interd.c.1. verſ. animadvertendum eſt primò,* Rainet.*in d.catalogo c.7.excom. 9.* Lauor *d.cap.13.n.19.* Filliuc. *d. tract.14.num.53. verſ.decimatertia,& num.66.* Gambat.*d. cap.10.n.4.* quòd repræſſalias,vel pugnationes concedens contra petſooas Eccleſiaſticas, non ligatur excomm uoicatione ſtatim poſt conceſſionem, ſed poſt m cuſem, & *num.5.* quòd facultatem alteui conced ens vt tantumdem poſſit à clerico ſibi debitore acci pere, quaotum ſibi debetur, oon ligatur hac excommunicatione.

Decimanona, in c.felicis, de pœnis contra omnes 219
Principes,& alios dominos, ac Iudices non obſecoantes contenta in eo contra percutientes, vel hoſtiliter inſequentes aliquem S.R.E. Cardinalium, hodie eſt de reſeruatis 10 Bulla Cœnæ Domini, vt per Nauart.*d.cap.27.num.136.* Rainet.*in d.catalog. cap.7.excommunic.4.* Lauor. *d.cap.13.n.14.* Filliuc. *d.tract.14. numer.53.in fine,& numer.133. & 134.* Gambat.*d.cap.10.in fine,* latè Bonacina *in Bulla Cœna diſputat.1.q.12.punct.1.cum ſeqq.& diſput.2.q.3. part.7.*

Ex Clementinis.

PRimo fertur *in Clem.1. de ſequeſt.poſſeſſ.* contra 220
præſumentes impedire ſequeſtrationem factam per loci Ordinarium de beneficio Eccleſiaſtico per triennium pacificè noo poſſeſſo,& oblatam in Curia Romaoa vnam ſententiam definitiuam in poſſeſſorio, vel proprietate, nunc ſequeſtra noo ponuntur ab Ordinariis, ſed ab ipſis Rotæ Romanæ Auditoribus auctoritate Papæ, vt per Suar. *tom.5. diſp.23.ſect.5.num.1.* Nauar.*d c.* 27.*n.*137. Rainer. *in cutulogo cenſurarum extru Bullam c.9. excom.62.* Lauor.*d.part.2.c.13. n.41.* Filliuc. *d.tract.14.n.67. verſ.prima,& n.68.* Gambar. *de caſibus reſeruatis c. 11.n.1.* Sayt.*d.lib.3.cap.35.n.7.* latè Bonac.*d.diſp.2. q.2.punct.8.*

Secunda, in Clem.1.de ſepultur. contra ſepelien- 221
tes aliquem in cœmeterio tempore interdicti extra caſus à iure conceſſos, vel ibidem ſepeliunt publicè excommuoicatos,vel nominatim ioterdictos,vel vſurarios manifeſtos,etiamſi ſepelientes ſint exempti,oon obſtantibus eorum priuilegiis, vt referunt Memor. Cleric.*c.9.excom.51.* Rainet.*d.c.9.excomm. 51.& 53.* Gambar.*d.c.11.num.2.* Filliuc.*d.tract.14. n.67.verſ.ſecunda, & n.69.* Suar. *de cenſur.diſp.31. ſect.2. num.10.* Bonacina *d.diſp.2.q.2. puncto 31. à num.1.* vbi *num.4.* quòd ſepeliens excommunicatum denunciatum,aut notoriam clerici petcuſſorem,afficitur hac excommunicatione, & *num.5.* idem ait de ſepeliente 10 loco ſacto interdictos publicos, & *n.6.* de ſepeliente vſuratios manifeſtos. Nota quòd comitans ad ſepulturam cadauer vſurarij, excommunicari,vel interdicti,oon videtur ſubiici excommunicationi,quia pœnæ non ſunt extendendæ. Ita Nauar.*d. cap.27.num.137.* Henriq.*in ſumm. lib.13. cap.43.§.3.* Aul.*de cenſur.part.2.c.6. diſp.10.dub.6.* Mari. Altet.*in ſimil. tract.tom.2. de interdicto diſp.9. cap.4.col.11.verſ.gloſſ.* Contra Vgolin.*de cenſur.tab. 2.c.9.§.6.* Suar.*diſp.12.ſect.4.* Ægid. de Coninch. *de cenſur.diſp.14.dub.8.n.68.* Filliuc.*d.tract.12.c.4. n.11* t.exiſtimantes hac cenſura comprehendi mandantes.

Tertia,in Clem. Religioſi,de decimis, contra Re- 222
ligioſos, qui ſibi appropriant exquiſitis fraudibus, ſiue colotibus vſut pate præſumunt noualia, aut decimas Eccleſiis debitas non ſpectates ad eos aliqua legitima de cauſa,vel prohibuerint,aut non permiſerint ſolui decimas Eccleſiis de animalibus familiarium, & Paſto um horum,vel aliotum immiſcétium animalia ipſa ipſorum gregibus,vel prohibuerint,aut non permiſerint ſolui decimas Eccleſiis de animalibus,quæ in plutibos locis emuut in fraudem

Eccle

Eccleſiarum, emptaque tradunt veoditoribus, vel aliis ad ipſa tenenda, vel de tertis, qoas aliis tradont, excolendas, decimas Eccleſiis ſoloi oon permiſeriot, aut prohibuerint, ſi requiſiti ab eis, quorum intereſt, à præmiſſis intra menſem ooo deſiterint, aut ſi intra duos menſes non ſatisfecerint Eccleſiis læſis, ſi quid contra prædicta vſurpauerint, vt per Sylueſt. *verb. excomm. 9. num. 7* 2 *caſa, 6.* Nauar. *cap. 27. num.* 188. Toler. *d. lib. 1. cap. 39. num. 3.* Raioer. *in d. catalogo c. 3. excommunic.* 15. Lauot. *d. c.* 12. *num. 46.* Filliuc. *d. tract. 14. num.* 125. *verſ. quinta, & n.* 137. Gambar. *dict. c.* 11. *num. 7.* Alter. *de cenſar. tom. 2. de ſuſpenſ. diſp. 17. c. 2. col. 5. qaeſ. 5. ad fin.* Bonacin. *d. diſp. 2. q. 8. punct.* 12. Hæc excommunicatio extenditur ad fœminas Religioſas, Suar. *diſp. 31. ſect. 6. n. 9.* Filliuc. *d. loco n.* 138. Alter. *d. c. 2. col. 3. verſ. notandum tertiò*, Sayt. *d. lib. 3. cap. 34. n. 24.* Bonacin. *d. punct.* 12. *num.* 8. Et ad Equites Militares, qui verè ſunt Religioſi, Suar. *d. n. 9.* Bonacin. *d. p.* 12. *num.* 8. *verſ. addo*, vbi etiam quòd Clerici, & laici non afficiuotur hac cenſura.

223 *Quarta, in Clem. ne in agro §. qniaverò, de ſtatu Monach.* contra Monachos, aut Canonicos Regulares adminiſtrationem noo habentes, qui petunt Curias Principum animo oocendi ſuis Prælatis, & Munaſteriis, referunt Sylueſt. *d. verb. excommanic. 9. num. 73. caſu* 37. Nauar. *d. cap. 27. aam.* 139. Soar. *tom. 5. diſpnat. 23. ſect. 5. nnm. 4.* Fr. Emman. *quæſt. Regalar. tom. 2. quæſt. 60. art. 2. verſ. qnarta*, Filliuc. *d. tract. 14. nam.* 119. Lauor. *d. cap. 13. n. 45.* Rainer. *in d. catalogo cap. 3. excomm.* 16. Bonacio. *d. diſp. 2. q. 8. punct. 9.*

224 *Quinta, in ead. Clem. ne in agro.* contra quoſcunque Monachos, intra ſepta Monaſterij ſine licentia Abbatis arma tenere præſumunt, vt per Rainer. *dict. cap. 3. excomm.* 12. Filliuc. *d. tract. 14. num.* 120. Gambar. *dict. cap.* 11. *num. 8.* Bonacin. *dict. diſput. 2. quæſt. 8. punct* 16. *a princip.* vbi *nam. 3.* tenet Monachum affici hac excomm. tenendo arma in cubiculo, in cella vinaria, in ſtabulo, aliiſqoe locis ioſra Munaſterij fines exiſteoribus; ligna aurem, vel lapides in ſuo cubiculo abſque hutus cenſuræ incurſu tencre poteſt, Nauarr. *cap. 27. nam.* 139. *verſ. 37.* Suar. *diſpatat. 23. ſect. 5. namer. 8.* Filliuc. *tract. 14. cap. 8. qnef. 6. nnmer.* 142. Bonacio. *dict. punct* 16. *num. 4.*

225 *Sexta, in Clem. attendentes §. fin. eod. tit. de ſtatu Regul.* contra eos, qui præſumunt impedire Viſitatores Monialium, & etiam Canonicorum Regularium in iis, quæ pertinent ad officium viſitationis earundem, ſi à Viſitatoribus admoniti non deſiſtant, referunt Memor. Clericorum *cap. 9. excomman. 52.* Rainer. *in d. catalogo c. 9. excommun. 54.* Lauor. *dict. c. 13. nnm. 43.* Filliuc. *d. tract. 14. nam. 67. verſ. tertia, & n. 72.* Gambar. *d. c. 11. n. 10.* latè Bonacin. *d. diſp. 2. q. 2. punct* 4.

226 *Septima, in Clem. 1. de Relig. domibus* contra Beguinos, ſiue qui ſequuntur ſtatum Beguinorum, vel ſectantur aſſumptum, vel de nouo inſtituunt, & Religioſos, qui dictos Beguinos, vt ſuprà, ſouent; & dant eiſdem auxilium, conſilium, & fauorem, referunt Lauor. *d. part. 2. c. 13. nam. 35.* Filliuc. *d. tract. 14. n. 67. verſ. quarta, & n. 74. & a.* 143. Gambar. *d. c. 11. num. 11.* Bonac. *d. diſp. 2. qneſt. 3. punct* 4. latè nouiſſimè Tamburin. *de inre Abbatiſſar. diſput. 7. quæſt. 9.*

227 *Octaua, in Clem. vnic. de conſanguinit. & affinit.* contra contrahentes ſcienter Matrimonium io gradu prohibito à ſacris Canonibus conſanguinitatis, vel affinitatis. Et contra illos qui contrahunt cum Monialius profeſſis, & etiam Monialcs ipſas profeſſas, & contra Religioſos profeſſoa, qui contrahunt cum quauis muliere. Ac denique contra clericos omnes in Sacris conſtitutos, Matrimonium cootrahentes, Bonacin. *d. diſpat. 2. quæſt. 8. punct* 5. referunt Suar. *tom. 5. diſp. 23. ſect. 5. nam. 23.* Memor. Clericorum *c. 2. excommnn.* 12. Rainer. *in d. catalog. c. 2. excommanic.* 11. Lauor. *dict. cap.* 13. *nam.* 33. Filliuc. *dict. tract. 14. num. 67. verſ. quinta, & nam. 75. num.* 113. latè Bonac. *d. diſp. 2. q. 2. paact* 7. *& 9. 4. punct* 1.

Nona, in Clem. nolentes, de haret. contra Inquiſitores, & ipſorum, & Epiſcopotum, aut Capitnlorum Sede vacante commiſſarios deputatos in cauſis Fidei, qui prætexru ſui officij Inquiſitionis illicitè ſumunt pecuniam aliquam, & qui ſcienter confiſcaot bona Eccleſiaſtica, etiam applicanda fiſco Eccleſiæ, vt per Sylueſt. *verb. excommunicationis, nnm. 81. caſu* 42. Nauar. *d. c. 27. n. 142.* Rainer. *in d. catalogo c. 6. excom. 2.* Filliuc. *d. tract. 14. num. 168.* Toler. *d. lib. 1. c. 39. nam.* 11. Gambar. *d. c. 11. n. 13.* Bonac. *d. diſp. 2. q. 7. punct 5. & 9. 10. p. 10.* 228

Decima, in cap. vnic. de vſuris, contra omnes officiales locorum quocunque nomine cenſeantur, qui facionr, ſcribuot, vel dictant ſtarota de vſuris ſoluendis, vel quod ſolutæ non repetantor, & eos qui iudicant vſuras eſſe ſoluendas, aut ſoluras non eſſe reperendas, & qui habeur ſuper hoc poteſtarem, niſi iotra tres menſes deleuerint ſtatuta talia de libris Communitatum, vel ſi talia ſtaruta, aut conſuerodines illorum effectum habentes obſeruare præſumant, vt reſetunt Sylueſt. *d. verb. excommnn. 9. n. 8 t.* Lauor. *d. c. t 3. n. 40.* Filliuc. *d. tract. 14. n. 170.* Gambar. *d. c. 21. n. 14.* Rainer. *in d. catalogo c. 7. excomm. 7.* vbi multiplicitet declarat, Bonac. *d. diſpat. 2. qn. 10. panct. 15.* 229

Vndecima, in Clem. cupientes, de pœnis, contra omoes Religioſos Mendicantes, qui ſine licentia Papæ loca de nouo accipiunt ad habitandum, vel hactenus recepta mutant, vel qoouis titulo alienationis transferunt, vt referunt Sylueſt. *d. verb. excomm. 9. caſu 44. n. 85.* Nauarr. *d. c 27. n. 144.* Suar. *de cenſur. diſp. 23. ſect 5. n. 35.* Toler. *lib. 1. c. 40. n. 23.* Memor. Clericorom *cap. 3. excomman. 22.* Rainer. *d. catalogo c. 3. excomm. 20.* Gambar. *d. c. 11. num. 15.* Lauor. *dict. c. 13. n. 36.* Filliuc. *d. tract. 14. n.* 145. quorum aliqui notant hanc excommonicarionem qooad multoa Mendicantes pet eorum prioilegia ſublatam eſſe, Bonac. *d. diſp. 2. q. 8. punct* 2. 230

Duodecima, in cod. Clem. cupientes, contra Religioſos, qui in concionibus vel aliis locis dicont aliquid, vt retrahant auditores à ſolutionibus decimarum Eccleſiis debitarum, vt per Sylueſt. *d. verb. excom. 9. n. 88. caſa* 45. Memor. Clericor. *c. 3. excom. 2.* P. Lauor. *d. c. 13. n. 37.* Rainer. *d. catalogo c. 3. excom. 17.* Suar. *diſput. 23 ſect. 5. n. 37.* Filliuc. *tract. 14. c. 8. num. 146.* Bonacin. *dict. diſpat. 2. q. 8. punct* 13. *per tot.* vbi multipliciter declarat & limitat præcipuè *nnm. 4.* ſi ex inadueruentia, vel ignorantia Religioſus aliqua verba proferat, & *num. 5.* ſi verba proferat, non animo retrahendi, & *nnmer. 7.* ſi retrahat à ſolutione decimarum non iuſtitia debitarum, & *numero* 10. limitat in Religioſis fœminis. Item etiam in eadem Clem. ſertur alia excommunicario contra Religioſos, qui de induſtria poſtponunt facere conſcientiam pœnitentibus, ſeu confitentibus de huiuſmodi decimis ſoluendis, & poſtea præſumunt prædicare non purgata negligentia cum commodè poſſint eos admonendo, Gambar. *d. cap. 11. num. 16.* Bonacio. *dict. punct* 13. *num. 11.* Sayt. *dict. cap. 33. num. 42.* 231

*num.*42. Filliuc.*d.tract.*t 4.*num.*147. Altet.*d.tem.*2. *diſp.*t 7.*cap.*2.*col.*6.

232 *Decimaterția, in Clem.*1. *de ſententt.excommunic.* contra omnes Religioſos cuiuſcunque Ordinis, qui interdictum impoſitum auctoritate Apoſtol. vel Ordinaria non ſeruant, cùm ſciunt matricem Eccleſiam, vel Parochialem loci illud ſeruare, vt referunt S.Anton.*part.*3.*tit* 94.*c.*56. Nauar.*d.cap.*27. *num.*146.Toler.*d.lib.*1.*cap.*39.*num.*15?Sylueſt.*dict. verb.excommunicatio* 9.*num* 90.*caſu* 47.Sayr. *d.lt.*3. *cap.*33. *num.*44. Rainer. *in dict.catalogo cap.*3. *excommunic.*14.Lauor.*dict.c.*13.*nnm.*38.*&* 44.Filliuc. *dict.tract.*14.*num.*125.*verſ.duodecima, & num.*148. Gambar. *dict. c.*11.*num.*17.Altet. *dict. tom.*2.*diſp.*9. *cap.*4.Bonacin.*dict.diſp.*2.*quaſt.*8.*puncto* 14.

233 *Decimaquarta, in Clem.exiui de Paradiſo, de verbor. ſignif.* contra eos, qui illam commentantur, vt referunt S.Antonin.*part.*3.*tit.*24.*c.*69. Sayr.*d.lib.*3. *cap.*35.*num.*21.Memor.Clericorum *c.*9.*excomm.*54. Rainer.*dict.catalogo cap.*9.*excommunic.*56.Lauoe.*d. cap.*13.*n.*44.

Ex Extrauagantibus.

234 *PRima* fertur *in Extrauag.ſuper gentes, de conſuetud inter comm.*contra impedientes nuncios, vel legatos Romani Pontif. ne ingrediantur Regna, Prouincias, & terras, ad quæ ipſos deſtinare contigerit, quæ hodie reſeruata eſt 10 Bulla Cœnæ Domini, refert Lauor.*d.part.*2.*c.*13.*n.*48. Gambar. *de caſibus reſeru. cap.*12. *n.*2. Bonac.*de cenſuris in Bull. Cœna diſp.*1.*quaſt.*12.*puncto* 1.*n.*8.

235 *Secunda, in Extrauag.ambitioſa, de rebus Eccleſ. non alien.inter comm.* contra eos, qui extra caſus à Iure permiſſos alienant, vel locant in plures, quàm in tres annos bona immobilia, vel mobilia pretioſa Eccleſiarum, vt referunt Rainer. *in dict.catalogo c.*2. *excommunic.*13.Filliuc. *d.tract.*14.*n.*99.*verſ.ſeptima, & num.*114.latè Bonac.*d.diſput.*2. *quæſt* 4.*puncto* 11. Hanc Extrauagantem receptam eſſe quoad nullitatem contractus, non verò quoad excommunicationem, & alias pœnas extrinſecas, reſoluunt Doctores, quos citauimus infrà *alleg.*95. *num.*48. *&* 49.

236 *Tertia in Extrauag. etſi deceat, de maior.& obed. inter commun.* contra Prælatos quoſcunque etiam Patriarchas ad Romanam Curiam venientes, & inde diſcedentes abſque Papæ noritia, & contra omnes qui Prælatos apud Sedem Apoſt. recipiunt, niſi ante receptionem aduentum illorum Papæ ſignificauerint, vt referunt Sayr.*d.lib.*3.*cap.*32.*n.*23.Lauor. *d.cap.*13. *num.*49. Bonacin. *dict. diſp.*2. *quaſt.*6. *puncto* 4.

237 *Quarta, in Extrauag.vice* 2. *de treuga & pace,* contra ipſos Rectores Eccleſiarum, & Religioſos Mendicantium in Germania exiſtentes, qui pacem inter ipſos factam violare, vt per Sayr. *dict. lib.*3. *c.*33.*n.*44.Memor.Clericorum *c.*5. *excommunic.*13. Rainer. *in d.catalogo cap.*8.*excommunic.*13. Filliuc. *d.tract.*14.*num.*149.Lauor.*dict.cap.*13.*num.*50.latè Bonacin. *d.diſp.*2. *quæſt.*8. *puncto* 15.vbi *num.*4. ait quòd iſta excommunicatio ante præſtitam ſatisfactionem eſt reſeruata.

238 *Quinta, in Extrauag.quia nonnulli, de ſentent.excom.inter commun.* contra impugnantes litteras Papæ electi antequam coronetur, cum eodem momento, quo quis in Papam canonicè eligitur, confirmatur immediatè à Deo, & poteſt ante coronationem exercere officium ſuum; vt referunt Memor. Clericorum *c.*9. *excomm.*55. Rainer. *in d. catalogo c.*9.*excom.*58.Lauor.*d.part.*2.*c.*13.*n.*34.Suar. *de cenſur.diſp.*23.*ſect.*6.*n.*2.Filliuc.*d.tract.*14.*cap.*5. *quæſt.*7. *num.*78. latè Bonacin. *dict. diſp.*2. *q* 2.*puncto* 11.vbi ſubdit hanc Extrauag.etiam hoc tempore robur & vires obtinere.

Sexta, in Extrauag.Sancta Romana, de relig.do- 239
mib.Ioannis XXII. contra Epiſcopos, & quoſcunque Prælatos permittentes ritum, habitúmve Fraticellorum, Biazocorum, ſiue Beguinorum, vt refertur Caiet. *verb. excommunicatio c.*5. Tolet. *d.lib.*2. *c.*38. *n.*12. Sayr.*d.lib.*3. *cap.*32.*num.*24. Lauor.*dict. c.*13. *n.*47. Hæc excommunicatio eſt etiam contra dictos Fraticellos, & Beguinos, & omnes de nouo aſſumentes talem ſectam quæ hodie non extat, vt obſeruat Tolet.*proximè loco citato.*

Ex Concilio Tridentino.

PRima fertur *ſeſſ.* 4. contra imprimentes, & man- 240
dantes imprimi, vendentes, & apud ſe tenentes libros de rebus ſacris tractantes ſine nomine Auctoris, ſine approbatione Ordinarij, & ſi Auctores Regulares fuerint vltra Ordinarij approbationem, requiritur etiam proprij Superioris recognitio & licentia, vt referunt Suar. *tom.*5. *diſput.*23. *ſect.*7. *in princip. num.*2. *&* 3. Memor.Clericorum *cap.*9. *excom.*56.Rainer.*in catalogo cenſurarum extra Bullam cap.*9.*excom.*59.Lauor.*de Indulgent part.*2. *cap.*13. *num.*51. *& num.*58.Gambar. *de caſib.reſeru.cap.*13. *num.*2.latè Bonacin.*d.diſp.*2.*quaſt.*2.*puncto* 16.vide infrà *alleg.*90.*n.*6.*cum ſeqq.*

*Secunda. ſeſſ.*13.*cap.*21. contra eos, qui docent, 241
prædicant, vel pertinaciter aſſerunt, ſeu etiam publicè diſputando defendere præſumunt eos, quos conſcientia peccati mortalis grauat, quamtumcunque etiam ſe contritos exiſtiment habita copia Confeſſarij neceſſariò præmittendam non eſſe Sacramentalem Confeſſionem, vt referunt Suat. *tom.*3. *diſp.*66.*ſect.*3.Memor.Clericorum *cap.*9.*excommun.* 57.Rainer.*in d.catalogo c.*9.*excomm.*60. Filliuc.*dict. tract.*14 *num.*81.*verſ. ſecunda, & num.*84. Lauor. *dict. c.*13.*c.*57.Gambar.*d.cap.*13.*num.*3. Bonac. *d. diſp.*2.*quaſt.*2.*puncto* 14.

*Tertia ſeſſ.*24. *de reformat.Matrim.cap.*1. contra 242
falsò affirmantes Matrimonia filiorumfam. ſine conſenſu parentum contracta eſſe irrita, ac parentes ea tata, vel irrita facere poſſe, vt per Lauor. *d. cap.*13. *n.*59. late Bonacin.*d.diſp.*2.*quaſt.*2. *puncto* 8.

*Quarta, ead.ſeſſ.*24.*de reformat. Matrim. cap.*6. 243
contra raptores mulierum, ac omnes dantes eis auxilium, conſilium, & fauorem, vt per Memor.Clericorum *c.*9.*excom.*58. Rainer. *d.catalogo cap.*9.*excom.*61. Filliuc.*dict.tract.*14.*num.*85.Lauor.*d.c.*13. *num.*60.Sanch.*de Matrim.lib.*7. *diſputat.*13.Valet. Reginald.*in praxi fori pœnit.lib.*22. *num.*31.*verſ.de excomm.*Bonac.*de Matrimon.quaſt.*4.*puncto* 18.*n.*9. *in fine.* Gambar. *dict.cap.*13. *num.*4.Bonacin.*d.* 9.2. *puncto* 9.

*Quinta, ead.ſeſſ.*24.*de reformat. Matrim. cap.*9. 244
contra dominos temporales, ac magiſtratus cuiuſcunque gradus, dignitatis, ac conditionis exiſtant, qui quouis modo directè, vel indirectè ſubditos ſuos, vel quoſcunque alios cogunt quominus liberè Matrimonium contrahant, vt per Rainer. *in dict. catalogo cap.*7. *excommunic.*14.Filliuc.*dict.tract.*14. *num.*86. Gambar. *dict.cap.*13. *num.* 4. Lauor. *dict. cap.*13.*num.*61. latè Bonacin.*dict.diſput.*2.*q.*2.*puncto* 6. Comprehendi tantum temporales quoſdam dominos, & publicam forenſem iuriſdictionem habentes, vt Iudices, & Epiſcopos, obſeruant Henriq.

in ſumm. lib.11.cap.6.§.6. in commento lit.G. Sanch. *de Matrim.lib.4.diſput.22.in fine*, Baſil.Ponti. *de impedien. Matrim.cap.29.§.12. verſ.ex dictis*, Gutie. *de Matrim.cap.79.nam.11.* Bonacin.*eod.tract.qu.3. puncto 8.num.34. verſ.aduertendum, & dict.quæſt.2. puncto 6.num.4.*vbi reprobat Suar.*de cenſur.diſp.23. ſect.7.nam.6.verſ.quartus*, & Filliuc.*d.tract.14.n.86.* contrarium tenentes, & idem Bonac. *d. puncto 6. num.6.* contra Henric.*dict.cap.6.§.5. in commento.* Sanch.*d.diſp.21. num.10.* Gutier.*dict.c.79. num.12.* exiſtimat Epiſcopum cogentem aliquem ad matrimonium in iſtam excommunicationem non incidere. Non extendi tamen ad prohibentes Matrimonium tenent Henriq.*dict.c.6.§.5.* Bonac.*d.n.34. verſ.ſecundo, & q.4.puncto 17. num.26. verſ.nec obſtat*, Baſil.Ponti.*d.§.12.verſ.ſecundo.* idem Bonac. *d. q.2.punct.6.n.3.*

245 *Sextus, ſeſſ.25.de Regular.cap.5.* contra Magiſtratos ſeculares, qui ab Epiſcopis requiſiti non præbent eorum auxilium ad reſtituendam, vel conſeruandam clauſuram Monialium, & ad compeſcendum pœnis inobedientes, & contradictores talis clauſuræ, vt referunt Memor.Clericorum *cap.7. excomman.10.* Rainer.*dict.catalogo cap.7. excomm.10.* Lauor. *d.cap.13.num.63.*Filliuc.*dict.tract.14.n.96. verſ.prima, & num.172.* Gambar.*d.cap.13.n.5.* Bonacin.*dict.diſp.2.quæſt.10.puncto 7.*

246 *Septimus, eod.ſeſſ.25. de Regularib.cap.16.* contra Religioſos, & Religioſas, qui recipiunt aliquid à nouitijs, dum ſunt in probatione, vel à parentibus, propinquiis, & curatoribus ſuis, excepto victu, atque veſtitu, vt per Ft.Ludou. Miranda *in manuali Prælat.tit.12.q.35.art.18.concl.2.*

247 *Octauus, eod.ſeſſ.25.de Regular.cap.18.* contra omnes quicunque ſint, & qui quomodocunque coegerint aliquam Virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam, præterquam in caſibus à Iure permiſſis, & expreſſis ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcunque Religionis, vel emittendam profeſſionem in eis, & qui in aliquo ex prædictis conſilium, auxilium, vel fauorem dederint, aut qui ſcientes eam non ſponte ingredi monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere quoquomodo eidem actui vel præſentiaio, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint, vel qui ſanctarum Virginum, & aliarum mulierum voluntatem vel accipiendi, vel voti emittendi quoquomodo ſine iuſta cauſa impedierint, vt referunt Suar. *tom.5.diſp.23. ſect.5.num.9.*Gambat.*dict.c.13.num.8.* Rainer. *in d. catalogo c.9 excomm.63.* Filliuc. *dict.tract.14.n.88.* latè Bonacin. *dict.diſp.tant.2. quæſt.2. puncto 2.* Lauor.*dict.cap. 13. nam.64.* vbi citat metipſum in hoc loco, cuius decreti diſpoſitionem intelligendam eſſe de vi coactiua, non inductiua, cum loquatur per verbum *coegerit*, obſeruant Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.13.cap.9. quæſt.2. verſ. præterea*, Armendat.*in addit.ad recopil.legam Nauarra lib.2. tit.18.l.7.nam.62.* Procedere in cogente fœminam ad Monaſterij ingreſſum, non vt profiteatur, nec vt habitum ſumat, ſed vt ibi ſeculari tetento eduecetur, donec ætatis apte Matrimonio ſit, notant Nauar. *conſ.56. ſub tit.de ſeateat. excommun.in 1.edit. aliàs conſ.6. ſub tit de Regalar. in nouis*, Suar.*tom.5.diſput. 23.ſect.5.num.9.* Zerola *in praxi Epiſc.part.2.verb. Moniales,§.13.*Filliuc. *tract.14.cap.6.qu.5.num 89.* quicquid aliter ſentiant Bonacin. *dict.puncto 2. numer.6.* & Sanch. *in præceptu Decalogi tom. 1. lib.4. cap.4.num.12.* Non comprehendere tamen cogentes ingreſſu non ſequuto teſoluunt Sayr. *in floribus deciſ.ſub tit. de ſoatent.excomm.deciſ.51.*Nauar. *ſub eod.tit.conſ.55.in antiq.* Sanch. *num.19.*& Bonacin. *n.8.dictis locis*, vide *infra ulleg.104.in princ.*

Ex diuerſis Summorum Pontif. Conſtitutionibus.

PRima ſertur *in Concil. Lateranea. ſub Leone X.* 248
contra eos, qui prædicando, vel diſputando audent impugnare Montes Pietatis, vt teſeiunt Rainer.*in catalogo cenſurarum extra Bullam c.5.excom.6.* Filliuc.*dict.tract.14.num.121.*Lauor. *de Indulgent. part.2.cap.13.nam.52.*

Secunda, in cod.Concil. Lateranen. Leone X. con- 249
tra ſortilegia, incantationes, & diuinationes per inuocationem dæmonum exercentes, vt refetunt Filliuc.*dict.tract.14.n.67.verſ.ſecunda.* Lauot. *d.c.13. num.53* vide.*Conſtit.*Gregorij XV. incip. *Omnipotentis Dei, ſub Dat.20.Martij 1623.* vbi grauiſſimæ pœnæ impoountur, & quæ habentur infrà *alleg.52. nam.120. cum ſeqq.*

Tertia, in Conſtit.24. Clementis VII. incip. *Ac-* 250
cepimus, contra eos, qui in Romana Curia Apoſtolicas commiſſiones, intimationes, publicationes, & affixiones præſentauerint præter curſores, vt teſert Lauor. *dict.cap.13.num.77.*

Quarta, in Conſtit. Clementis VII. & aliorum 251
Summorum Pont. telatis, in Conſtitut. Baſilicæ S. Petri de Vrbe *ſub tit. de Sacriſtia, nam.6. fol.47.* contra Archipresbyterum, Canonicos, beneficiatos, & Clericos, eiuſdem Baſilicæ non applicantes integram medietatem omnium fructuum, & diſtributionum quotidianarum primi anni, Sacriſtiæ.

*Quinta, in Conſtit.88.aliàs 122.*Pij IV. incip. *In* 252
ſacroſanctæ, contra Rectores ſtudiorum, & alios Epiſcopis inferiores doctorandi facultatem habentes, qui aliquem ad gradus Doctoratus promouerit, vel Cathedram, aut lectiones retinere, vel conſequi patiuntur priuſquam Fidei profeſſionem emittant, & alia non ſeruant, quæ ſeruare tenentur, iuxta formam traditam in eadem *Conſtit.* vt referuot Rainet.*in d. Catulogo. cap.8. excomm.7.* Filliuc. *d. tract.14.num.163.verſ.ſeptima* Bonac.*d.diſp.2.q.10. puncto 14.*

Sextus, in Conſtit 65. eiuſdem Pij IV.incip. *Cùm* 253
eius vices, contra Sedis Apoſtol. eioſque locorom Gubernatores, Rectores, Præſidentes, & alios officiales, qui concedere quouis colore præſumunt alicui licentiam, ſeu facultatem deſerendi, vel retinendi etiam ad breuiſſimum tempus archibuſſetos bremoris menſuræ duorum palmorum, referunt Rainer.*in d.catalogo c.8.excomm.8.* Lauor. *d.c.13.n.87.* Bonac.*d.diſp.2.q.10.p.16.*

Septima, in Conſt.56. eiuſdem Pij IV. incip. *De-* 254
cet, contra eoſdem Gubernatores, &c. qui pœnas pecuniarias, ſeu mulctas, aut bonorum in parte, vel in totum confiſcationes contra delinquentes per ſtatuta, vel bannimenta impoſitas alteri quàm Cameræ Apoſt. applicare quouis modo præſumunt, vt refert Rainet. *d.cap.8.excom.9.* Bonac.*d.diſp.2.q.10. puncto 13.*

Octaua, in Conſtit.107. eiuſdem Pij IV. incip. 255
Superna, contra Legatos, Vicelegatos, Gubernatores, & quoſcunque Iudices, & Officiales quouis prætexiu & priuilegio munitos, qui per ſe ſeu per eorum Cancellarios, Secretarios, ſcribas, vel alium quemcumque in officiis notariatuom per Cameram Apoſtol. venditis, vel in eorum interpretatione, ac originalibus ſcripturis officia huiuſmodi iplorum que

rumque Notariorum præiudicium concernentibus ſe intromittere, aut de illis quomodolibet diſponere, ſeu Notarios illa ementes moleſtare, perturbare, vel impedire, aut contra eos procedere præſumunt, vt refert Rainer. *d.c.8.excom.*10. Bonacin. *d.diſp.2. q.*10 *punct.* 12.

256 *Nona, in Conſtit.* 60. eiuſdem Pij IV. incip. *In ſublimi*, contra Officiales S. Pœnitentiariæ, qui in conceſſionibus, & expeditionibus ſibi interdictis ab eodem Pio IV. quouis priuilegij, ſeu indulti prætexte ſe intromittere quoquo modo præſumunt, vt refert Bonacin. *d. diſp.2.q.*10. *punct.* 11. Rainer. *d.cap.8.excomm.*15. vbi nomine Officialium S. Pœnitentiariæ intelligit Regentem, correctores, ſcriptores, procuratores, reuiſores, ſigillatores, & alios quoſcunque.

257 *Decima, in Conſt.*93. Pij V. contra omnes, qui vindictæ ſtudio aliquem offenderint in Vrbe, & ibi arma ad hoc, aut armaros congregauerint, vt per Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.*4. *cap.*22. *num.*22. Filliuc. *d.tract.*14. *nnmer.*97. *verſ. ſeptima.*

258 *Vndecima, in Conſtit.*83. eiuſdem Pij V. incip. *Si de protegendo*, contra eos, qui occidunt, verberant, deiiciunt, perterrefaciunt loquiſitores, aduocatos, procuratores, notarios, aliúmve miniſtrum S. Officij, ſeu accenſatorem, denunciatorem, aut teſtem in cauſa fidei quomodocunque productum, vt referunt Rainer. *in d. catalogo cap.9. excomm.*68. Filliuc. *d.tract.*14. *num.*92. Lauor. *d.cap.*13. *num.*84. Bonacin. *d.diſp.2. q.*2. *punct.* 13. vbi reſoluit hanc excommunicationem non eſſe reſeruatam.

259 *Duodecima, in Conſtit.* 375. eiuſdem Pij V. incip. *Sanctiſſimus*, contra omnes Superiores, & inferiores officiales, ac miniſtros tam Vrbis Romæ, quàm totius Orbis, qui DD. Cardinalium Inquiſitorum Generalium præceptis & mandatis, in quibuſcunque Officium S. Inquiſitionis concernentibus non parent, & obediunt, referunt Rainer. *in d. catalogo c.7. excom.*15. & Filliuc. *d.tract.*14. *n.*163. *verſ. octaua.*

260 *Decimatertia, in Conſtit.*47. eiuſdem Pij V. incip. *De ſalute gregis*, contra omnes Principes quacunque, tam Eccleſiaſtica, quàm mundana, etiam Imperiali, Regia, vel quauis alia dignitate fulgentes, qui in ſuis prouinciis, ciuitatibus, terris, & locis permittunt fieri taurorum, aliarúmque ferarum agitationes, id eſt, congreſſus hominum cum tauris, aliiſque feris beſtiis, & contra clericos tam Regulares quàm Seculares beneficia Eccleſiaſtca obtinentes, vel in ſacris Ordinibus conſtitutos, qui in huiuſmodi ſpectaculis publicis, vel priuatis intereſſunt, vt referunt Rainer. *in d.catalogo cap.7. excommun.*12. Filliuc. *d.tract.*14. *num.*123. Bonacin. *d. diſput.2. q.*4. *punct.*7. *num.*1 Poſtea Gregorius XIII. *de anno* 1575. reuocauit pœnas, & cenſuras *in d. Bulla* Pij V. contentas quoad Laicos, & Fratres Milites tantùm quarumcunque Militiarum (dummodo ſacris Ordinibus initiati non fuerint) Regnorum Hiſpaniæ, vt atteſtantur Salzed. *ad Bernard. cap.*75. *in noniſſ. edit.* & Quatant. *in ſumma Bullarij verb. torneamenta.* Denique Clemens VIII. *de anno* 1596. abundantius prædictas pœnas, & cenſuras quoad omnes *in d.Conſt.* Pij V. contentos (exceptis Monachis, & Fratribus Mendicantibus, cæteriſque Regularibus cuiuſcunque Ordinis, & inſtituti) ſuſtulit, & amouit, illam ad terminos Iuris communis reducendo, non tamen illi derogando, referunt Quatant. *citato loco*, & Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 68. *art.*2. De quarum Conſtitutionum materia & intellectu, vide Nauar. *in man. cap.*15. *num.*18. *cum ſeqq.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.*2. *princ. à num.*27. Ioan. Garc. *de expenſ. cap.*21. *num.*29. Gutierr. *canon. lib.*1. *cap.*7. Azor. *inſtit. moral. p.*3. *lib.* 2. *c.*15. *à principio.* Filliuc. *tom.*2. *tract.*29. *num.*109. Bonacin. *d.punct.*7. *per tot.* & alios plures citato à Cened. *ad Decretal. collect.*13. *num.*3.

*Decimaquarta, in Conſtit.*28. Gregorij XIII. 261
incip. *Dubiis*, contra Superiores, & Prælatos Seculares, & Regulares, quibus Cura Monaſteriorum Monialium incumbit, dicta Monaſteria ingredientes in caſibus non neceſſariis, nec comitatos à perſonis Religioſis, etiamſi ſint Cardinales, vt refert Lauor. *d.c.*13. *num.*56.

*Decimaquinta, in Conſtit.*2. eiuſdem Grego- 262
rij XIII. incip. *Omni certè ſtudio*, contra eum, qui Agnos Dei à Summo Pont. conſecratos depinxerit, aliquo colore infecerit, minio notarit, qui item venales propoſuerit, vt per citatos ſupr. hac *alleg. num.*150.

*Decimaſexta, in Conſtit.*13. eiuſdem Gregorij 263
XIII. incip. *Inter multiplices*, contra extrahentes frumentum, & legumina extra Vrbem, & Statum Eccleſiaſticum, impedientes afferentes prædicta ad Vrbem, & ementes vltra vſum vnius anni, vt refert Lauor. *d.cap.*13. *num.*65.

Decimaſeptima, in Conſtit. Gregor. XIV. incip. *Sedes Apoſtolica*, in qua rigorem alterius Conſt. Sixti V. 87. *in ord.* incip. *Effrenatam*, pœnam excommunicationis Papæ reſeruatæ inferentis iis, qui abortum fœtus animati, vel etiam inanimati procurant, moderatus eſt dupliciter, *primò* quoad reſeruationem abſolutionis, *ſecundò*, quoad abortum fœtus tantummodo animati, de quo vide per me dicta inſiá *alleg.*51. *num.*136. *cum ſeqq.*

*Decimaoctana, in Conſtit.*109. Clementis VIII. 264
incip. *Quoniam*, contra Fratres Ordinis Cruciferorum requirentes fauorem pro dignitatibus, & officiis obtinendis, & contra vtentes dictis fauoribus etiam non requiſitis, & contra amittentes ad officia, dignitates, &c. etiam per fauores, vt refert Lauor. *d.cap.*13. *num.*54.

CATALOGVS EXCOMMVNICAtionum nemini reſeruatarum per ſtatus perſonarum, alphabetico ordine digeſtus.

Contra Episcopos.

PAtricxllorvm habitum permittentes *ſup. num.*239. 265

Litteras à Principibus impetrantes ad dignitates.

Prælaturam in ciuitate diuerſarum linguarum eorum ſuſcipientes, qui ſunt linguæ ſuæ priuſquam ſuſcipiatur à proprio Epiſcopo in coadiutorem ſuum, *num.*294.

Romam petentes, & inde recedentes ſine licentia Papæ, *num.*236.

Contra Clericos.

ABſoluere præſumentes à caſibus contentis in 266
Bulla Cœnæ.

Adminiſtrandi munus ſuſcipientes in ciuitate diuerſorum rituum, &c.

Alienantes bona Eccleſiarum, vel locantes vltra triennium.

Beneficia fictè reſignantes, vel permutantes.
Matrimonium contrahentes ſi ſint in ſacris.
Medicinam aut leges audientes ſi ſint Sacerdotes, vel perſonarum habentes, *num.* 196.
Muntes pietatis impugnantes in concionibus.
Regalia, & Iura Eccleſiarum vacantium procurantes, vt alij occupent.
Taurorum agitationibus intereſſentes ſi ſint in Sacris.
Vicecomitis officium habentes, vel Præpoſiti ſeculares, ſi admoniti non deſiſtant, *num.* 196.
Vſurarius alienigenis domos minores Epiſcopis locantes, *num.* 217.

Contra Religioſos

267 ARma intra clauſtra ſine licentia tenentes, *num.* 224.
Beguinarum ſtatum fouentes, *num* 226.
Capuccinos recipientes Minores de Obſeruantia.
Curiam Principum adeuntes ad nocendum ſuis, *num.* 223
Decimas occupantes, vel earum ſolutionem impedientes, *num.* 222.
Decimas vt non ſoluant retrahentes auditores, *num.* 231.
Cruciferos requirentes fauores pro dignitatibus conſequendis, *num.* 264.
Inſtituentes nouum Ordinem ſine licentia Papæ.
Interdictum non ſeruantes quando obſeruatus à Cathedrali, &c. *num.* 234.
Medicinam & leges extra clauſtra audientes.
Medicantes recipientes nouas domos, &c. *num.* 209. & *num.* 230.
Mendicantes & Parochos non ſeruantes pacem inter ſe in Germania, *num.* 237.
Profeſſos temere habitum demittentes, *num.* 210.
Profeſſos Matrimonium contrahentes.
Profeſſos de clauſtro exeuntes ad audiendas leges, vel Phyſicam, & *num.* 193.
Recipientes aliquid à nouitijs dum ſunt in probatione, vel à parentibus, &c. *num.* 246.
Superiores, quibus cura Monaſteriorum Monialium incumbit, dicta Monaſteria ingredientes in caſibus non neceſſarijs, &c.

Contra Dominos temporales.

268 INquiſitionis officij promotionem impedientes.
Matrimonium ne liberè contrahatur impedientes, *num.* 244.
Præcipientes ſubditis ne præſtent obſ quia Eccleſiaſticis, *num.* 212.
Repreſſalias contra Eccleſiaſticos concedentes.
Statuta *in cap. ſæpicu, de pœnis in* 6. non ſeruantes, *num.* 219.
Taurorum agitationes in terris ſuis permittentes, *num* 260.
Vicarij Imperat. nomen vacante Imperio retinentes.

Contra Magiſtratus & Iudices.

269 ARma breuiora tribus palmis permittentes portare in ſtatu Eccleſiaſtico, *num.* 253
Cardinalibus Inquiſitoribus in Officio ipſorum non parentes.
Doctores, & Profeſſores non facientes profeſſionem fidei, *num.* 252.
Doctores, & Scholaſticos Vniuerſitatis Bononienſis qui conducunt domos alterius Doctoris, ſeu Scholaris ante finitam locationem ſine eius conſenſu, *num.* 195.
Inquiſitores officij prætextu pecuniam extorquentes, *num* 228.
Ius Eccleſiaſticis reddere negligentes.
Iuſtitiam facere recuſantes poſtquam fuerint admoniti ab Epiſcopis, vel Eccleſiaſticis perſonis, *num.* 191.
Monialium in clauſura contra non adiuuantes Epiſcopos, *num.* 245.
Officiales ciuitatis non ſeruantes contenta *in cap. vbi periculum.*
Officiales Pœnitentiariæ in expeditionibus ſibi interdictis à Pio IV. ſe intromittentes, *num.* 256.
Pœnas pecuniarias alteri quàm Cameræ Apoſt. applicantes, *num.* 254.
Statuta contra libertatem Eccleſiaſticam ſeruari facientes.
Vſuras poteſtate fouentes, *num.* 229.

Contra omnes.

270 ABortum fœtus animati procurantes.
Abſolutionem à cenſuris per vim, aut metum extorquentes, *num.* 206.
Agnos Dei pingentes, *num.* 150. & 262.
Beguinarum ſtatum aſſumentes, ſeu ſequentes, *num.* 226.
Bononiæ domos alterius Scholaſtici, vel Doctoris conducentes.
Cardinales dum ſunt in Conclaui ſecretò alloquentes.
Chriſtianum per aſſaſſinos contra mandantes interfici, *num.* 216.
Cogentes ad matrimonium, *num.* 244.
Cogentes fœminas ingredi Monaſteria, *num.* 247.
Collectas imponentes Clericis, vel Eccleſiis, &c. *num.* 197.
Commiſſiones, intimationes, affixiones Apoſt. &c. præſentantes in Curia Romana præter curſores, *num.* 250.
Compellentes Eccleſiaſticos vt ſubmittant laicis Iura Eccleſiæ, *num.* 208.
Confeſſionem ante Euchariſtiam neceſſariam non eſſe contra aſſerentes, *num.* 241.
Electioni aſſentientes de ſe factæ in ſummum Pont. à paucioribus quam duabus Cardinalium partibus, *num.* 192.
Ementes rem Eccleſiæ, vel aliter acquirentes à ſchiſmatico, &c. *num.* 199.
Fraticellorum falſam Religionem profitentes.
Frumenta, & legumina extra Vrbem ac ſtatum Eccleſiaſticum extrahentes, *num.* 263.
Gloſſas in Clem. exiui, edentes, *num* 233.
Gloſſas, commentarios, &c. in Concil. Trid. edentes, *num.* 153.
Hæreticos, &c. ſepelientes in locis Sacris.
Impedientes Eccleſiaſticos Iudices, ne ſua iuriſdictione vtantur, *num.* 215.
Imprimentes libros abſque licentia Superiorum, *num.* 240.
Indicentes per fraudem Iudicem ad teſtimonium fœminæ, &c. *num.* 207.
Inquiſitionis officiales occidentes, verberantes, &c. *num.* 258.
Laicos oblationes Sacerdotibus factas accipientes *num.* 190.
Laicos imponentes collectas Cleticis, vel Eccleſiis, ſi moniti non deſiſtunt.

Legem

Legem, medicinam docentes Religioſos.
Litteras Papæ non coronati impugnantes, *n.* 238.
Matrimonium in caſibus probibitis contrahentes, *num.* 227.
Monialium directorea fouentes diſcordias, *n.* 204.
Monialium viſitatores impedientes, *num.* 225.
Montes pietatis impugnantes prædicando, vel diſputando, *n.* 248.
Nuncios Romani Pont. impedientes ne ingrediantur regna, &c. *num.* 234.
Ordinationes factas à ſchiſmaticis rataſ habentes.
Pedagia, &c. exigentes ab Eccleſiaſticis perſonis, *num.* 213. & à Religioſis Mendicantibus.
Procurantes vt Conſeruatores procedant in aliis, &c. *num.* 205.
Raptorea mulierum, & fautores, &c. *n.* 243.
Regalia, & bona Eccleſiæ vacantia titulo defeoſionia occupantes, *num.* 203.
Repreſſaliaſ conceſſaſ contra Eccleſiaſticos extendentes, *num.* 218.
Romæ aliquem offeodentes vindictæ ſtudio, &c. *num.* 257.
Romanam Eccleſiam non eſſe caput omnium Eccleſiarum contumaciter aſſerentes, *n.* 189.
Sepelientea tempore interdicti, vel ioterdictos, *num.* 221.
Scripturas, vel nuncios mittentem alicui Card. in Conclaui exiſtentes, *n.* 201.
Sequeſtrationem factam per loci Ordinarium de beneficio Eccleſiaſtico, per trieoorum, &c. præſumentes impedire, *n.* 220.
Spoliantes beneficiis, vel bonis ſuis Clericos, aut Eccleſiaa, *num.* 202.
Sortilegia, incantatiooes, & diuioſtiones per inuocationem dæmonum exercentes, *n.* 249.
Statuta, ſeu conſuetudines contra libertatem Eccleſiaſticam ſeruari facientes, niſi ea intra duos menſea, &c. *num.* 200.
Vexantes Eccleſiaſticos quia non elegerunt eum pro quo rogabantur.
Vexantes S. Officium.

DE ABSOLVTIONE CENSVRARVM reſeruatarum.

271 ESTAT nunc vt videamus quis poſſit à ſupradictis excommunicationibus reſeruatis abſoluere, & agendo prius de illis, quæ Papæ reſeruatæ reperiuntur, quas ſuprà percurrimus, & in catalogum reduximus à *num.* 185. excluſo mortis articulo, in quo omnis ceſſat reſeruatio, Torreblanc. *de magia lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 15. Sciendum eſt Epiſcopoa, & quoſcunque Eccleſiæ Primareaab illis abſoluere non poſſe, cum inferior nihil contra Superioris voluotatem debeat attentare, *cap. cùm inferior, de maiorit. & obed.* nam Epiſcopi (qui iuriſdictionem ſuam noo à Deo immediatè obtinent, niſi in iis quæ à conſecratione, & ordinatione dependent, vt latè oſtendimus *p.* 1. *tit.* 1. *cap.* 1. *n.* 18. *& ſeqq.*) & ibi citatis addo nunc Didac. Millian. *in c.* 2. *de iudic. part.* 1. *num.* 4. 5. *&* 6. Alphonſ. Natbona *ad l.* 59. *gloſſ.* 1. *à nu.* 2. *tit.* 4. *lib.* 2. *Recop.* Mich. Agia *de exhibendu anxil. fundam.* 4. Petr. Calliſto Ramirea *de lege Regia*, § 2. *ex n.* 19. Mich. Nanclet. *de monarchia, part.* 2. *lib.* 5. *per tot.* Sebaſt. Cæſ. *de Eccleſ. hierarch. p.* 1. *diſput.* 6. § 4. *à n.* 2. Ioſeph. Vela *de poteſt. Epiſcopor. circa inquirenda, & punienda crimina in ſuis diœceſibus commiſſa, part.* 1. *ex n.* 9. quamcunque extraoeam poteſtatem ab ipſo ſummo Pont. aſſequuntur, Nauar. *d. cap.* 27. *num.* 263. qui illis ſic vicea ſuas, & poteſtatem communicauit, vt in partem ſollicitudinis, non in plenitudioem poteſtatis eoa receperit, vel vocauerit, *cap. qui ſcit, cap. decreto* 2. *quæſt.* 6. Ideoque † debent 272
Epiſcopi ſinguli cum nomen ſuum alicui actui, cuius ipſi ſunt auctorea, inſcribunt, poſt Deum Sedi Apoſt. Epiſcoparum acceptum referre, his verbis. *N. Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus Bracharenſis.*

Nec obſtat quòd Epiſcopatus ſint de Iure diuino, iuxta illud Pſalmi 108. *Et Epiſcopatum eius accipiet alter, & Act.* 1. *poſt med. gloſſ. in cap. porro* 66. *diſtinct. cap.* 1. *& ſeqq.* 80. *diſt.* & Doctorea citatos *ſuprà alleg.* 1. *num.* 23. Quia reſponderor Epiſcopoa eſſe in Eccleſia de Iure diuino, ſed hîc vel ibi, hoc, vel eo modo, de Iure poſitiuo Canonico eſſe æquare qui in aliquem ex ſopradictis caſibus Summo Pont. reſeruatis inciderit, non ab Epiſcopo, ſed à Summo Sacerdore, qui ad Chriſtiani populi diſciplinam eos ſibi teſeruauit, abſolutio, vel abſoluendi facultas eſt obtinenda. 273

Si autem quis obtinuerit facultatem abſoluendi 274
ab omnibus caſibus Summo Pont. reſeruatis, non poterit abſoloere à caſibus contentis in Bulla Cœnæ, quando non eſt facta mentio illius Bullæ, quia caſua Bullæ Cœnæ ſpecialiter reſeruantur, & conſequenter indigent ſpeciali expreſſione in conceſſione facultatis abſoluendi; quia vſu ita receptum eſt. Ita docent Iacob. de Graff. *conſ. onic. in princip. de immun. Eccleſ. & in deciſ. aureis lib.* 4. *cap.* 18. *num.* 2. poſt Nauar. & Couarr. Suar. *tom.* 5. *diſp.* 21. *ſect.* 3. *num.* 3. *& diſput.* 7. *ſect.* 5. *num.* 11. Vgolin. *de cenſur. tab.* 1. *cap.* 10. § 4. *num.* 8. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 333. Marian. Altet. *de cenſur. tom.* 1. *lib.* 4. *diſput.* 4. *cap.* 2. *pag.* 413. *colum.* 1. *& lib.* 5. *diſput.* 22. *cap.* 2. *dub.* 3. *pag.* 770. *colum.* 2. *in fine.* Bonacin. *eod. tract. diſput.* 1. *q.* 3. *punct.* 1. *num.* 12. Farinac. *de hæreſi q.* 192. § 4. *num.* 63. Sanch. *in præcepta Decalog. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 3. Lanoc. *de Iubil. part.* 2. *cap.* 28. *num.* 24. Leo *eod. tract. part.* 2. *num.* 40. *&* 41. Duard. *in Bull. Cœna lib.* 3. § 2. *quæſt.* 1. *num.* 14. *verſic. immo hoc.*

Data facultate abſoluendi à caſibus reſeruatis, 275
etiam contentis in Bulla Cœnæ, non poteſt quis virtute illius abſoluiab excommunicatione ob hæreſim contracta, prout reſoluunt Henriq. *in ſumm. lib.* 8. *cap.* 16. § 3. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 15. *n.* 25. Vaſq. *in tract. de excomm. dub.* 19. *num.* 5. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 10. *quæſt.* 12. Aoila *de cenſur. p.* 2. *c.* 2. *diſput.* 1. *dub.* 7. *concluſ.* 12. Mar. Altet. *de cenſ. tom.* 1. *lib.* 4. *diſput.* 4. *cap.* 2. *verſ. & ſimiliter.* Bonacio. *eod. tract. diſput.* 1. *q.* 3. *punct.* 1. *num.* 13. Vgolin. *in ſimili tract. tab.* 1. *cap.* 10. § 4. *num.* 13. Suar. *tom.* 5. *diſput.* 7. *ſect.* 6. *num.* 12. Philiarch. *de officio Sacerd. p.* 1. *lib.* 3. *cap.* 27. *& p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 25. Fr. Emman. *in Bulla Cœnæ*. § 9. *num.* 67. Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *cap.* 10. *num.* 109. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 11. *ca.* 26. *num.* 54. Anton. Ricciul. *de iure perſonar. lib.* 5. *c.* 14. *num.* 17. Farinac. *de hæreſi q.* 192. § 4. *num.* 63. Floren. *de caſibus reſerv. p.* 1. *cap.* 4. § 22. *num.* 6. Laoor. *de Inbil. p.* 2. *cap.* 28. *num.* 24. Duard. *in Bulla Cœna lib.* 3. § 2. *q.* 8. *num.* 5. Fagund. *in quinque Eccleſ. præcepta p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *num.* 18. nonniſſimè Boſſi. *de triplici Iubilæi priuilegio ſect.* 1. *caſu* 8. Torrebl. *de magia lib.* 4. *cap.* 6. *per tot.* latè Stephan. Dalnin. *de poteſt. Epiſcopor. cap.* 29. *à princip.* vbi diſputat, an tempore Iubilæorum, in quibus Pontifices concedunt facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus ſibi reſeruatis, etiam contentis in Bulla Cœnæ, poſſint

Epiſcopi, aut Prælati Regulares exempti, aut Confeſſores ſeculares, vel regulares approbati abſoluere pœnitentes vtriuſque ſexus tam regulares, quàm ſeculares ab hæreſi occulta.

276 Qui verò obtinuerit facultatem abſoluendi à caſibus ſummo Pontif. reſeruatis, poteſt abſoluere à cenſuris illi reſeruatis: nam peccata ſummo Pont. reſeruata cenſentur ei tantùm reſeruata ratione cenſuræ, vtide ſublata cenſura quilibet Sacerdos approbatus poteſt ab illis abſoluere, quamuis facultatem non habeat abſoluendi à cenſuris, & caſibus reſeruatis. Ita Bonac. *de Cenſur. diſp.* 1. *q.* 3. *punct.* 1. *in fine.* Lauot. *de Inbil. p.* 2. *cap.* 28. *num.* 24. Duard. *in Bull. Cœnæ lib.* 3. §. 2. *q.* 1. *r. num.* 56. Hieron. Pharaon. *in ſuo promptuar. tract.* 1. *ſect.* 18. *caſu* 12. nouiſſimè me citato *in hoc loco.* Boſſi. *in tract. de triplici Inbilæi priuilegio ſect.* 1. *caſu* 2. *n.* 2.

277 Vnde ſufertur obtinentem à ſummo Pont. facultatem abſoluendi ab omnibus cenſuris, poſſe abſoluere à cenſuris reſeruatis, quia huiuſmodi priuilegium redderetur inutile ſi non poſſet abſoluere à cenſuris ſummo Pont. reſeruatis; quilibet enim Sacerdos approbatus iure communi poteſt abſoluere à cenſuris non reſeruatis, tum quia verba generalia generaliter ſunt accipienda. Ita Azor. *d. q.* 12. Bonacin. *d. punct.* 1. *n.* 11. Lauot. *d. cap.* 28. *num.* 24. Boſſi. *d. ſect.* 1. *cap.* 4.

Hinc etiam colligitur obtinentem facultatem abſoluendi ab omnibus cenſuris reſeruatis tam à Iure, quàm à Iudice lata, poſſe abſoluere pœnitentes excommunicatos, ſuſpenſos, & interdictos nominatim, ac publicè denuntiatos. Ita Nau. *in manu. cap.* 27. *num.* 278. Henriq. *in ſumm. lib.* 7. *cap.* 13. §. 1. & 2. *lit. V. & lib.* 13. *cap.* 27. §. 5. Alphon. à Vega *in ſumm. p.* 1. *cap.* 7. *cenſu* 5. Sayr. *de cenſur. lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 29. Mart. Alter. *in ſimili tract. tom.* 1. *lib.* 4. *diſput.* 4. *cap.* 4. *dubit.* 1. *in fine*, Homobon. de Bonis *de examine Eccleſ. part.* 1. *tract.* 5. *cap.* 6. *q.* 38. Filliuc. *in quæſt. moral. part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 10. *num.* 264. Georg. Pollachi. *in Bullam Vrbani VIII. ſect.* 42. *num.* 56. Boſſi. *d. ſect.* 1. *cenſu* 5. vbi *caſu* 6. differit an in facultate abſoluendi à caſibus, & cenſuris reſeruatis conceſſo comprehendatur abſolutio abortus fœtus animati?

Similiter hinc fit quòd ſi quis confitetur habenti facultatem ordinariam, vel delegatam per Iubileum, Bullam, vel aliud priuilegium abſoluendi ab omnibus cenſuris reſeruatis, ab eo generaliter abſolutionem à cenſuris petit & obtinet; remanet abſolutus non ſolum à cenſuris reſeruatis expreſſis, ſed etiam ab omniſſis ob obliuionem, & ignorantiam non craſſam. Ita Cou. *in c. alma mater* §. 1. *r.* 1. *n.* 12. Nauar. *in cap. confideret* §. *cautum num* 30. *verſ. illud vltimum de Pœnit. diſt.* 5. Henriq. *in ſumm. lib.* 13. *cap.* 19. §. 4. Suar. *de cenſur. diſput.* 7. *ſect.* 5. *num.* 16. *& ſeq.* Sayr. *ead. tract. lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 35. *& lib.* 7. *cap.* 14. *num.* 8. *&* 9. Mart. Alter. *in ſimili tract tom.* 1. *lib.* 4. *diſputat.* 4. *cap.* 2. *verſ. prima igitur dub. ratio*, Bonacin. etiam *in ſimili tract. diſp.* 1. *quæſt.* 3. *punct.* 6. *num.* 3. Sanch. *in prælect. Decal. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 9. Filliuc. *in quæſt. moral. part.* 1. *tract.* 8. *cap.* 10. *num.* 179. Duard. *in Bullam Cœnæ lib.* 3. §. 4. *q.* 2. *num.* 29. Lauot. *de Inbilæo part.* 1. *cap.* 14. *n.* 93. Paul. Layman. *in ſumm. Theolog. moral. lib.* 1. *tr.* 5. *part.* 2. *cap.* 6. *numer.* 10. Hieron. Pharaon. *in ſua prompt. tract.* 1. *ſect.* 18. *caſu* 11. *&* 15. Georg. Pollacch. *in Bullam Vrbani VIII. ſect.* 42. *num.* 60. Sic eodem modo Pœnitens abſolutus à Confeſſario vi Iubilæi electo, qui habuerit intentionem formalem & expreſſam abſoluendi eum ab omnibus peccatis quantum potuit, remanet libet à reſeruatione peccatorum inculpabiliter oblitorum. Ita Sanch. *lib.* 8. *de matrim. diſputat.* 15. *num.* 21. *& d. lib.* 4. *cap.* 54. *num.* 45. Lauot. *de Inbila. part.* 2. *c.* 28. *numer.* 63. Corolan. *de caſibus reſeruatis part.* 1. *ſect.* 1. *art.* 9. *num.* 4. *& ſect.* 3. *nrt.* 17. *num.* 2. Floroo. etiam *de cenſib. reſern. p.* 2. *cap.* 4. §. 10. *verſ. nnt Confeſſarius eſt.*

Vtrùm autem Epiſcopus poſſit in foro pœnitentiali mutare pœnitentiam impoſitam à Papa. Dubium eſt ad præſentem materiam non contemnendum; in quo gloſſ. *verb. tua iudicio, in cap. tempora plenitudinis* 26. *quæſt.* 7. & alij ſimilis *verb. conuerſionem, in cap. Interem* 33. *quæſt.* 2. tenent poſſe Epiſcopum cauſa cognita diminuere, & relaxare de Pœnitentia, quam Papa impoſuit, quos ſequuntur Felin. *in cap.* 1. *n.* 49. *de conſtit.* Nauar. *in man. cap.* 26. *num.* 22. Menoch. *conſ.* 90. *num.* 34. Heoriq. *in ſumm. lib.* 2. *de Pœnit. cap.* 12. §. 1. *litt. H.* id admitteutes, dummodo fiat cum cauſa vrgente, & non habeatur facilis auditus, ſeu recurſus ad Pontificem, qui eam impoſuit: nam alias regulariter non poſſe inferiorem mutare pœnitentiam à Superiore impoſitam, reſoluunt Turrec. *in d. cap. tempora n.* 4. Sylueſt. *verb. Confeſſio* 1. *n.* 27. Angel. *eod. verbo* 6. *n.* 4. Suar. *tom.* 4. *diſp.* 38. *ſect.* 10. *n.* 1. 4. 278

Hinc venit, quòd licèt Iudex fori exteriotis, poſtquam ſuam tulit ſententiam definitiuam, non poſſit pœnam in ea appoſitam remogare, *l. quod inſſis, l. Index paſſenqunm, ff. de re indic. cap. in litteris, c. venerabilis, de officio deleg.* attamen † in foro pœnitentiali non ſolum idem Confeſſarius poteſt pœnitentiam à ſe iniunctam, quandocunque & vbicumque ex cauſa commutare in aliam, vel eam minuere, *d. cap. tempora, cap. Presbyter.* 82. *diſt. cap. tranſmiſſa, de eo, qui cogn. conſang.* Nauar. *d. n.* 22. Henriq. *d. lib.* 2. *de Pœnit. cap.* 21. §. 7. *ad fin. litt. G.* Suar. *d. ſect.* 10. *numer.* 3. Ioan. Valet. *de different. inter vtrumque forum, verb. Iudex, differ.* 13. *numer.* 5. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 15. *num.* 16. Bonscin. *de Sacram. diſp.* 5. *qunſt.* 5. *ſect.* 3. *num.* 1. Boſſi, *de triplici Inbilæi priuilegio ſect.* 1. *cenſu* 19. *num.* 2. vbi citat meipſum in hoc loco. Sed etiam ab alio æquali impoſitam, Sylueſt. & Nauar. *citatis locis*, Suar. *d. ſect.* 10. *num.* 4. Henriq. *d. lib.* 5. *cap.* 22. §. 4. latè Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 4. *n.* 15. Ludou. Bela *part.* 3. *cap.* 1. *dub.* 1. Bonacin. *d. q.* 5. *punct.* 3. *n.* 1. Filliuc. *in quæſt. moral. p.* 1. *tract.* 8. *cap.* 2. *numer.* 50. Paul. Layman. *d. cap.* 15. *num.* 14. Hierou. Pharaoo. *in ſuo promptuar. tract.* 2. *ſect.* 22. *caſu* 22. Lauot. *de Inbilæo p.* 2. *cap.* 5. *num.* 45. Boſſi. *d. cenſu* 19. *num.* 4. *cum ſeqq.* Ioan. Valet. *verb. Iuriſdictio differ.* 1. *n.* 5. vbi reddit rationem, quia hoc tribunal pœnitentiale eſt ſupremum, ac proinde in eo vice Chriſti omnes Confeſſarij ſunt Iudices ſupremi, adeò vt quilibet Confeſſarius in non reſeruatis ſit æqualis ipſi Papæ tanquam Officium Chriſti gerens immediatè, & *n.* 8. *in fine*, aſſerit eatra Sacramentum Pœnitentiæ oullum alium Couſeſſarium præter Papam poſſe commutare, vel minuere pœnitentias ab aliis impoſitas; vnde æqualem Confeſſarium non poſſe eatra Confeſſionem mutare pœnitentiam ab alio æquali impoſitam, hoc eſt, non audita priori Confeſſione eorumdem peccatorum, reſoluunt Soar. *d. ſect.* 10. *n.* 4. *ad finem*, Fagundez *d. c.* 4. *n.* 17. contra Nau. *in man. c.* 26. *n.* 22. *ad fin.* 279

Quoad alias verò cenſuras nemini reſeruatas pro certo habendum poſſe inprimis quemcumque Prælatum ab illis ſibi ſubditum abſoluere, ſiue ſint 280

latæ, 281

latæ,& appoſitæ per Concilium,ſiue per quemcunque ſummum Pont. Per proprium autem Prælatum intelligimus non ſolum Epiſcopum, & Capitulum Sede Vacante, verum etiam quemlibet alium Prælatum exemptum Eccleſiæ cuiuſcunque, ſiue Secularis, ſiue Regularis, ex iis tamen qui habere dicuntur Epiſcopalem, vel quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem. Ita per text.*in c.nuper,de ſententi.excommunicat.* tenent Nauarr. *in man.cap.27.num.39.* Suar. *tom.5.diſput.7. ſect.3.& ſect.4.num.9.* Mart. Alter. *de cenſur.tom.1.lib.4.diſp.3.cap.1.& 2.* Sayr. *in ſimili tract.lib 5.cap.15.n.22.* Auila *eodem tract. part.2.cap.5.diſputat.1.dub.4.* Bonacin. *d. punct.1. num.9.* Fr.Ludou.Miranda *in manuali Prælatorum tom.2.q.35. art.16.concl.3.* communiter aſſerentes hanc regulam non ſolum valere in abſolutione aliarum cenſuratum, niſi fiat in ipſis ſpecialis aliqua exceptio.

187 Et abſolui quis poteſt ab Epiſcopo loci, vbi moratur, à ſententia Iuris, quam incurrit in alia diœceſi, ſiue ſit ius ſynodale, ſiue commune, ſecus à ſententia hominis, Læin.Zechi. *de caſibus Epiſcopo reſerv.caſu 1.verſic.Abſolui quis poteſt,pag.38.* Mart. Alter. *d. c.1.verſ. Epiſcopus,& in verſ. tamen,* teſoluit ſufficere habitationem in loco, vt Epiſcopus illoci poſſit incolam validè abſoluere ab excommunicatione Iuris,etiamſi maneat ad tempus cum animo redeundi ad ſuum domicilium, dummodo habitatio non ſit ad modicum, & breue admodum tempus, ſed mora ſit diuturna, vt ſaltem excedere maiorem partem anni.

188 Imò etiam Parochus, & alius quicunque Sacerdos poteſtatem habeos abſoluendi à mortalibus, poteſt abſoluere à cenſuris Iuris nemini reſeruatis,ſi ita ſit conſuetudo in Epiſcopatu, Nauar.*d.num.39.* Suar.*d.ſect.3.n.23.& 31.* Sayr. *dict.lib.2.c.19.num. vlt.* Bonacin.*d.punct.1.n.9.* poſt Angel. Sylueſt.Armil.& alios,Mat. Alter. *d.diſp.3.cap.3.* Poſſeuin. *de officio Curati cap.8.num.50.*

189 Ex declaratione Clement.VIII.Ordinarium non poſſe ſibi reſeruare abſolutionem excommunicationum Iuris nulli reſeruatum dicit Paul. Comitol. *reſpouſ.moral. lib.6.c.12.* At dictum Decretum videti loquide excommonicatione Cœnæ Domini tenet Poſſeuin. *vbi proximè.*

190 Sic etiam Epiſcopi omnes, cum in ſuis diœceſibus omnia poſſint, quæ Summus Pontifex in vniuerſo Orbe, excepta ſpecialiter reſeruata, vt firmant citati per me *alleg.1. num.6.* poterunt in eis ſibi alios caſus reſeruare Iure proprio, ſed à Romano Pontifice dependenti, plus minuſve, iuxta maiorem, vel minorem Confeſſariorum, quos in ſua diœceſi habent, idoneitatem, capacitatem, & eruditionem; quam quidem reſeruandi poteſtatem Epiſcopos habere immediatè à Papa docent Nauar. *in manual.cap.27.num.136.* Vriald.*in candel.aureo,* vbi *de abſolut.num.38.* Suar. *tom.4.diſput.25.ſect.1. n.6.&7.* quos refert,& ſequitur Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcept.p.1.lib.8.cap.1 num.8.* Contra Caſtr. *de iuſta heret. punit.lib.2. cap.24.* & Victor. *in relect.2.de poteſt.Eccleſ.cap.2.* exiſtimantes Epiſcopos habere ſuam iuriſdictionem immediatè à Chriſto.

Fit autem reſeruatio caſuum ſecundùm Concilium Tridentinum *ſeſſ.14. cap.7.* tum vt grauiora peccata grauiori iudicio ſubdantur: tum vt melius corrigi poſſint; tum vt ſi ſint in Republ. peſtifera, commodius adhibeatur remedium: tum præſertim vt acriori metu correpti homines ab huiuſmodi ſceleribus arceantur, Sot. *in 4. ſentent. diſtinct. 18. quæſt.2.artic.5.* Iacob.de Graff. *in aureis deciſ.par.1. lib.1.cap.13.num.71.* Si quis autem dixerit Epiſcopos non habere ius reſeruandi ſibi caſus, niſi quoad eatenam politiam, atque ideo caſuum reſeruationem non prohibere quominus Sacerdos à reſeruatis verè abſoluat, anathematis pœnam incurrit,Concil.Trid.*de ſacra Pœnit.ſeſſ.14.can.11.* refetunt Corriolan. *de caſibus reſerv.p.1. ſect.1.artic.1. num.6.* Molfeſ.*in ſum.Theologiæ moralis tract.7.c.17. n.17.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta lib.8. cap.1.num.4.*

Io iis caſibus reſeruandis ab Epiſcopo certa regula dari non poteſt,cum poſſint reſeruari quæcunque crimina pro arbitrio ipſius Epiſcopi,quæ iudicauerit neceſſariò reſeruanda ad animarum ſalutem, & ad retinendam diſciplinam in ædificationem, non deſtructionem, conſideratis diligenter cuiuſque prouinciæ, & populorum moribus, natura, propenſione pro cuiuſque diœceſis ſtatu,& qualitate atrocitatum tantum, & graniorum criminum, quàm pauciſſimos, eoſque maxime neceſſarios reſeruando, dummodo tamen non reſeruet caſus contentos in Bulla Cœnæ Domini, nec ſpecialiter reſeruatos Sedi Apoſtolicæ Filliuc. *tract.15. num. 223.* vbi *n.224.* quod inferiores Papa non poſſunt ſibi reſeruare caſus Papales, nec promiſcuè eos, quibus annexa eſt excommunicatio maior à Iure impoſita, cuius abſolutio nemini eſt reſeruata, niſi iudicauerit aliquos nominatim reſeruandos propter frequentiam, ſcandalum, aut aliam neceſſariam cauſam: nec eos, in quibus non datur abſolutio,niſi facta reſtitutione,vel executione: nec illos, in quibus licet adſit peccatum mortale, tamen verſantur circa parui momenti, & quæ frequenter euenire ſolent inter idiotas: nec peccata carnis, vbi adeſt periculum ſcandalorum, vel vbi cadere poteſt aliquid ſuſpicionis, propter frequentem reditum ad Ordinarios.

At hodie prohibetur quibuſcunque Confeſſariis Secularibus, & Regularibus, ne vigore ipſorum priuilegiorum abſoluant à caſibus contentis in Bulla Cœnæ Domini clarè, vel dubiè, violationis immunitatis Eccleſiæ in terminis Conſt.Gregor.XIV. Violationis clauſuræ Monialium ad malum finem: prouocantium, & pugnantium in duello in terminis Conc.&Conſt.Greg.XIII. iniicientium manus violentas in Clericos, iuxta *cap.ſi quis ſuadente,* ac Iuris diſpoſitionem: ſimoniæ realis ſcienter contractæ,confidentiæ beneficialis,& in omnibus caſibus, quos locorum Ordinarij ſibi hactenus reſeruarunt, aut reſeruabunt, etiam in caſu neceſſitatis & impedimenti, niſi in mortis articulo, vel niſi habeant licentiam nouam ſpecialem à Sede Apoſtolica, vel ab Ordinariis in ſcriptis, vel viua voce ſub pœna excommunicationis, & priuationis officiorum, dignitatum, & beneficiorum, ac inhabilitatis ad ea in poſterum obtinenda, ipſo facto abſque vlla declaratione incurrenda, à qua non poterunt diſpenſari, habilitari, vel abſolui, niſi à Sede Apoſt. præterquam in mortis articulo; quoad confitentes verò adeſt pœna nullitatis abſolutionis. Quæ omnia, aliaque in hac materia deciſa referuntur nouiſſimè à Lezana *in ſumm. quæſt. Regul.cap.19.num. 14.cum ſequent.* & continentur in *edictu ſacræ Congreg. Cardinalium ſuper negotiis,& conſultationibus Epiſcoporum,& Regularium propoſitis,* quæ ſequuntur.

Decretum, & declaratio ſuper abſolutione à cenſuris, ſeu à caſibus reſeruatis.

186 *Sacra Congregatio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium propoſita, iuſtis, & grauibus cauſis id exigentibus, ac de Sanctiſſimi D. N. Clementis Octaui, ſpeciali mandato viuæ vocis oraculo deſuper habito, ſacerdotibus omnibus, tam ſecularibus, quàm regularibus per vniuerſam Italiam extra Vrbem degentibus ad Confeſſiones audiendas probatis, quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, aut Congregationum, etiam Societatis* IESV, *& generaliter quarumcunque aliarum quouis nomine nuncupentur, iubet, & præcipit, ne quis eorum ſub pretextu priuilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel ſpecificè ſcripto, aut viua vocis oraculo, vel per communicationem à Sede Apoſtolica, vel eius auctoritate eorum Ordinibus, Congregationibus, Collegijs, vel Societatibus, aut Archiconfraternitatibus ſecularium, aut ſingulis perſonis, ſeu alias quomodocunque ſub quibuſuis tenoribus, formis, & clauſulis, etiam derogatorijs, ad cuiaſuis etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum inſtantiam conceſſarum, ſeu confirmatarum alicui cuiuſuis ſtatus, gradus, & conditionis, aut dignitatis tam Eccleſiaſtica, quàm ſeculari, etiam Regiæ, vel Imperialis, ab vllo ex caſibus clare, vel dubie in Bulla die Cœna Domini legi ſolita contentis, vel aliàs quomodocunque Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, aut in futuram, & per Sanctitatem ſuam, eiaſve Succeſſores pro tempore, in eadem Bulla, vel aliter reſeruandis, nec etiam à caſibus, quos Ordinarij locorum hactenus reſeruarãt, vel in poſterum ſibi reſeruabunt, nullo caſu, etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi in mortis articulo, ſeu cum nouæ, vel ſpeciali Sanctitatis ſuæ, aut ſucceſſorum ſuorum, vel Ordinariorum, quoad caſus ab ipſis tantum reſeruatos reſpectiue, impetrata in ſcriptis licentia, Ordinarij locorum exhibenda, abſolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præſumat. Sed cũ opus fuerit pœnitentes ad Superiores, legitimoſque iudices ſuos accedere conſulant, ſub pœna contra facientibus, tam regularibus, quàm ſecularibus excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi Confeſiones, & ad quæcunque officia, prælaturas, beneficia in poſterum obtinenda ipſo facto, abſque vlla alia declaratione incurrenda, ſuper quibus à nemine, niſi à Romano Pontif. habilitatio, diſpenſatio've, aut abſolutio, præterquam in mortis articulo poſit impartiri: Sanctitas enim ſua quatenus opus ſit, facultates, & conceſſiones ipſas in hac parte vti caſſas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult, non obſtantibus quibuſcunque.*

Præterea nouerint pœnitentes abſolutionem, ſi quam obtinebunt, contra huiuſmodi prohibitionem eſſe nullam, nulliuſque roboris, & momenti.

Et ne locorum Ordinarij, quibus ius hoc reſeruandorum caſuum competit, plurium, quàm opus ſit, reſeruatione, ſubditis, aut Confeſſarijs in animarum ſalute procuranda cooperatoribus ſint oneroſi, monentur omnes, vt paucos, eoſque tantum, quos ad Chriſtianam diſciplinam retinendam, animarúmque ſibi creditarum ſalutem pro cuiuſuis diœceſis ſtatu, & qualitate neceſſariò reſeruandos eſſe iudicauerint, reſeruent. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ, die 9. menſis Ianuary anno 1601.

Cum autem dubia quædam, ac difficultates circa eiuſdem Decreti interpretationem, atque obſeruationem emerſiſſent, eadem Congr. ne vllus deinceps obſcuritati, ſcrupulo, ambiguitatiue locus relinquatur, & vt clarius appareat in quibus caſibus, vigore eiuſdẽ Decreti reſeruatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato eiuſdem S. D. N. Clementis Papæ Octaui ſimiliter viuæ vocis oraculo ſuper ea re habito ipſum decretum ita moderatur, ac declarat, videlicet ſub eiuſdem prohibitione illos tantum in poſterum comprehendi caſus, qui in Bulla die Cœna Domini legi conſueta continentur. Ac præterea violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in termiuis Conſtitutionis felicis recordationis Gregorij Decimiquarti, quæ incip. Cùm aliàs nonnulli. Violationis clauſura Monialium ad malam fiuem, prouocautium, & pugnantium in duello, iuxta decretum Sacri Concily Trid. & conſtit. felicis recordat. Gregorij Papæ XIII. incip. Ad tollendum. Injicientium violentas manus in clericos, iuxta canon. Si quis ſuadente, 17. quæſt. 4. *ac Iuris diſpoſitionem. Simonia realis ſcienter contracta, atque etiam confidentia beneficialis. Item omnes caſus, quos Ordinarij locorum ſibi reſeruarunt, vel in poſterum reſeruabunt. In quibus omnibus iam enumeratis caſibus duntaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi Confeſſiones eadem Sacra Congregat. valt, & mandat dictum Decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere; ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes, tum ſeculares, quàm Regulares, qui aliquo ex priuilegiis, indultis, & facultatibus in ſupradicto Decreto expreſsis ſaffulti fuerint, poſſe iuxta eorum priuilegia, indulta, & facultates vſu ante idem Decretum receptas, & quæ ſub alijs reuocationibus non comprehenduntur, tantum, & non aliàs abſoluere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis, alijs verò Sacerdotibus*

bus huiuſmodi priuilegia non habentibus nihil de nouo concedit. Sed ne locorum Ordinarij, ad quos caſuum reſeruatio ſpectat, ea in re modum exeedant, eadem Sacra Congreg. illos rurſus magnopere admonendos cenſet, vt non paſſim, ſed eum id videbitur communi bono expedire atrocitorum tantum, & grauiorum criminum abſolutionem ſibi reſeruent, quorum reſeruatio ad Chriſtianam diſciplinam retinendam conferat in ædificationem, non autem in deſtructionem eedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitentiæ miniſtrorum coarctata poteſtate Sanctæ Matris Eccleſiæ pia menti contrarius effectus ſubſequatur. Prohibet etiam, ne ſibi ſuperfluè reſeruent caſus in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruatos, facultatem verò, & licentiam abſoluendi à caſibus reſeruatis, quam in ſcriptis tantum concedi permittebatur, etiam ſola viua voce concedi poſſe declarat. Cæterum ne quis Sacerdotum ſecularium, aut Regularium ſub prætextu, quod per primum dictum Decretum non fuerit ſufficienter eorum ſpecialibus priuilegijs derogatum eidem Decreto, ſicut præfertur, declarato contrauenire audeat, Sanctitas ſua conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis omnibus in fauorem quorumcunque Ordinum, ſeu inſtitutorum Regularium, aut Sacerdotum, tam ſecularium, quàm Regularium editis: necnon eorumdem Ordinum, ſeu inſtitutorum, atque etiam Eccleſiarum, & monaſteriorum, & aliorum ſecularium, ſeu regularium locorum quorumcunque etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegio quoque, indultis, & literis Apoſtolicis, etiam Marimagno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, eiſdem Ordinibus, ſeu inſtitutis, atque etiam Eccleſijs, & monaſterijs, & ſecularibus, ſeu regularibus locis, aut perſonis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac eum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſuris, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam excommunicationis, ſeu extenſionis conceſſis, atque etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorúmque totis tenoribus, & formis, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quauis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruanda inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens, quoad ea, quæ præſentibus obſeruantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſè derogat, contrarijs quibuſcunque non obſtantibus. Roma die 26. Nouembris 1602.

ALEXAND. *Card. Florentia, Epiſcop. Præneſtin.* HIER. AGVCCH. *Secret.* refert poſt aliquas huius tractatus impreſſiones Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap. 35. n. 10.* Lauret. de Franchis *in controu. inter Epiſcop. & Regul. pag. 284. eum ſeqq.*

Decretum eiuſdem S. Congreg. de S. D. Pauli V. felicis recordat. mandato editum, quo confirmantur, & innouantur contenta in ſuprædicto Decreto.

QVoniam Sacra Congreg. Cardinalium negotijs Epiſcoporum, ac Regularium præpoſitorum nuper accepit quamplures Regulares tantum facultatis, ſeu priuilegij ab Apoſtol. Sede ſibi conceſſum profiteri, vt etiam à caſibus locorum Ordinarijs in eorum diœceſibus reſeruatis, abſque alia ipſorum Ordinariorum licentia, pœnitentes abſoluere minimè dubitent, nonnullóſque alios in decreto prohibitionis, abſolutionis à caſibus Sedi Apoſtol. vel locorum Ordinarijs reſeruatis die 9. Ianuar. 1601. felicis recordat. Clement. Papæ VIII. iuſſu edito, necnon in declaratione illius eodem Clem. Pont. iubente, die 26. Nouembris 1602. promulgata, excommunicationes Sedi, vel Ordinarijs prædictis reſeruatas minimè comprehenſas aſſererent: vnde fit vt metus, quo homines à peccando coercentur, abſolutionis facilitate exoleſcat. Ideo Sacra eadem Congreg. de S. D. N. Pauli V. ſpeciali mandato, viua voce oraculo deſuper habito, decretum huiuſmodi, illiúſque declarationem, necnon cenſuras, & pœnas in eis contentas, omnia confirmanda, atque innouanda operæ pretium duxit, prout per præſentes confirmat, atque innouat, ab omnibuſque Sacerdotibus, tam ſecularibus, quàm Regularibus, quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, Congregationum, ac cuiuſuis alterius inſtituti etiam neceſſariò exprimendi, quouis nomine nuncupetur, inuiolabiliter obſeruari, ac inſuper, vt nulli ex Sacerdotibus prædictis, quibuſcunque priuilegijs, indultis, & facultatibus ſuffulti, ab excommunicationibus, vel à caſibus eiſdem Ordinarijs, vel Sedi Apoſtol. reſeruatis, tum ad forum contentioſum eorumdem Ordinariorum deductis, quàm non deductis, præterquam in mortis articulo, abſoluere audeant, vel præſumant, vel eorum aliquis audeat, vel præſumat, ſub eiſdem cenſuris, & pœnis eo ipſo, & abſque alia declaratione incurrendis, mandat, & præcipit. Non obſtantibus omnibus, qua idem Cle- 287

mens

mens VIII. in decreto, & declaratione huiuſmodi voluit non obſtare. Dat. Romæ 7. Ianuar. 1617. ANT. Card. Saulius V. Theat. Secr. Refert Molfeſ. *in ſumm. Theologiæ moralis tract. 7 cap. 18. num. 23.*

Sequuntur litteræ eiuſdem Sacræ Congregationis ad Archiepiſcopum Neapolitanum, in quibus circa caſuum reſeruationem regulæ dantur vtiliſſimæ.

288 *ILluſtriſſime, & Reuerendiſſime Domine, accipiet Illuſt. Amplitudo Veſtra vna cum hiſce litteris exemplum declarationis, quam Sacra Congreg. S.R.E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, de expreſſo Sanctiſſimi D.N. mandato nuper edidit ſuper decreto de prohibita abſolutione à caſibus reſeruatis die 9. Ianuarij 1601. promulgato, quod in ſuis diœceſibus Oſtienſi, & Neapolitana publicandum, ac ſtudioſè obſeruandum diligenter curabit. Cum autem locorum Ordinarij magna ex parte iudicem, ſeu notam ſingulorum caſuum à ſe reſeruatorum huc miſerint, compertum eſt in hoc genere variè quid à variis admiſſum fuiſſe, quod aliqua emendatione indigeret, quoſdam nimirum quadam reſeruaſſe, quæ iam Apoſtol. Sedes ſibi reſeruaret; alios alia, quæ minimè expediebant, nonnullos verò in eare modam exceſſiſſe, vt nullum ferè ſupereſſet peccatum, quod non ſibi vendicaret indifferent illa Seruandi ratio, quæ (vt neceſſe erat) res plerasque leuis momenti, & alioquin Concilij Tridentini, aliorúmque Sacrorum Canonum ſententia parum congruentes complectebatur; verum quia nondum ſatis hic explorata erat cuiuſque loci conditio, ac neceſſitas, non potuit vnicuique reſeruationem huiuſmodi ſigillatim modus, ac temperamentum, quod res poſcebat, adhiberi. Nec ſanè debuit vna eademque regula omnibus Eccleſiis præſcribi, quandoquidem alia alibi magis conuenire certum eſt, & fieri vix poteſt, vt omnia omnibus in locis æquè probentur, & proſint. Quæ cùm ita ſint viſum eſt eidem S. Congreg. præter illam declarationem priuatas quoque litteras ad ſingulos Ordinarios mittere, quibus moneant, vt ſimul ac eas acceperint, omnes caſus ſibi tam olim reſeruatos, adhibitis aliquibus pietate, & doctrina præſtantibus viris, de integro diſcutiant, diligenterque examinent, & ad ipſius decreti iam declarati normam accommodent, eorum multitudinem ſic reſecantes, vt ad quam paucißimos eoſque maximè neceſſarios rediganturiidem caſus, vnde ſalutaris ille ſequatur effectus, cuius cauſa hæc reſeruandi atrociores quoſdam caſus, Epiſcopis in ſua cuique diœceſi tributa eſt auctoritas.*

Præcipuè verò hæc monenda cenſet Sacra Congreg. vt videant ipſi Ordinarij, ne illos caſus promiſcuè reſeruent, quibus annexa eſt excommunicatio maior à iure impoſita, cuius abſolutio nemini reſeruata ſit, niſi forte propter frequentiam, ſcandalum, aut aliam neceſſariam cauſam aliqui huiuſmodi caſus nominatim reſeruandi viderentur. Neque caſus, in quibus abſolutio, niſi cum reſtitutione, vel executione rerum, ad quæ pœnitentes tenentur, non confertur: neque illos, qui etiamſi mortale peccatum inducant, circa res tamen parui momenti verſantur, & frequenter interidiotas euenire ſolent, vti damni dati, & ſimilium. In peccatis etiam carnalibus reſeruandis multa vtantur circumſpectione propter periculum ſcandalorum, in his maximè perſonis, in quas ob acceſſum ad Confeſſarios extraordinarios, vel frequentem reditum ad ordinarios, ſuſpicionis aliquid cadere poteſt. Poſtremò eam potiſſimum ineant, ac ſequantur rationem, qua conſideratis diligenter cuiuſque Prouinciæ, ac populorum moribus, natura, ac propenſione, magis in Domino expedire videbitur. Poſtquam autem ab his peracta deſcriptaque fuerit hac moderatio, vnuſquiſque eam primo quoque tempore ad me perferendam curet, addita inſuper cauſa, quæ cuiuſque caſus reſeruationem potiſſimum ſuaſerit. Hoc enim S. D.N. deliberatum eſt, vt poſtmodum ſingula huiuſmodi reſeruationes diſtinctius examinentur, quo perfectè tandem adiutrice Dei gratia opportunum iis incommodis remedium adhibeatur. Interim de ipſius Sanctitatis ſuæ mandato iidem Ordinarij monentur, vt per totam ſuam diœceſim, ac præſertim in locis, quæ à Ciuitate, & Cathedrali Sede longius remoti ſunt Pœnitentiarios, alioſque Sacerdotes conſtituant, ac delegent, quibus facultatem abſoluendi à caſibus ſibi reſeruatis concedant, itaut his quoque liceat eandem aliis Confeſſariis, ſi opus ſit, etiam viua voce impartiri: idque maximè in ſolemnioribus, & præcipuis anni feſtiuitatibus, vt peccatores, quibus obuia, & facilis fuerit huiuſmodi Sacerdotum copia, ad peragendam Confeſſionem alliciantur, quia alioquin plerique, vel ob id ipſum omittere poſſent, ſi neceſſe haberent Pœnitentia Miniſtros, quibus indigent, longius quærere. In eam igitur curam, quantum in ſe erit, ſedulo incumbet Illuſtriſſ. Amplitudo veſtra, vt hæc omnia ex ſanctitatis ſuæ, & ſacræ Congreg. mente debitæ executioni mandentur, ea diligentia, eóque zelo vbique adhibito, quem optimus quiſque Paſtor erga animarum ſibi creditarum ſalutem præ ſe ferre debet: vt autem apud ſe, ſucceſſoreſque ſuos perpetuum extet monumentum, quid hic circa totam hanc reſeruandi rationem deliberatum ſit, dabit operam, vt hæc litteræ vna cum ipſo Decreto ac

L. la

declaratione in publicis ſuarum Curiarum Epiſcopalium actu integre deſcribantur. Eas verò cum primum acceperit, dignabitur facere nos eade re certiores, miſſura poſtea, quantocitius fieri poterit, expetitum nouæ reſeruationis indicem ex præſcripto huiuſce mandati confectum. Quæ omnia mandante ipſa Sacra Congreg. ego Illuſtriſſimæ D. V. ſcripſi, Deum precatus, vt eandem quam diutiſſimè incolumem tueatur. Romæ die 26. Nouembris 1602. Dignabitur etiam Amplitudo V. Illuſtriſ. operam dare, vt Prælatis infertoris Ordinis exemptis, ſeu nullius diœceſis, ſeu qui ſint in ſua Prouincia, innoteſcat Decretum hiſce litteris inclaſum, tam etiam hæc reliquaa, quæ ei ſcribuntur ſuper caſuum reſeruatione.

ALEXANDER Cardin. Florent.

Declaratio eiuſdem S. Congregationis circa facultatem abſoluendi à caſibus Sedi Apoſtol. & Ordinario reſeruatis.

SAcra Congreg. S. R. E. Cardinalium negotiis & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita ceſſuit per confirmationes priuilegiorum, quæ Regulares à Sede Apoſtol. poſt Sacram Concil. Trident. obtinuerant, æquaquã reuixiſſe priuilegia prius ab eodem Concil. ac deinde etiam ipſius Congregationis decretis ſublata, atque extincta, ſi quæ habebant, abſoluendi à caſibus Ordinario loci reſeruatis. Quemadmodum neque indulta abſoluendi à caſibus contẽti in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi conſueuit, vtpote ſublata per annuam ipſius Bullæ publicationem, vires aut robur acquiſiuiſſe, ex ſubſequẽtibus priuilegiorum confirmationibus, ac proinde Regulares cuiuſuis Ordinis. Congregationis, Societatis, & inſtituti etiam neceſſario exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationem eiuſmodi, quas vel hactenus obtinuerint, vel deinceps forte obtinebunt, poſſe quemquam abſoluere ab eiſdem caſibus in Bulla Cœna Domini aut Ordinario loci reſeruatis. At ſi ſecus egerint, abſolutiones nullas atque irritas faiſſe, ac fore: ab aliis verò caſibus, & cenſuris Sedi Apoſt. reſeruatis, ſiquidem Regulares habeant à Sede Apoſtol. abſoluendi facultatem illam extra Italiam minimè ſublatam fuiſſe ijſdem S. Congregationis decretis hac de re editis iuſſu ſanctæ mem. Clementis VIII. Quam Sacra Congregat. ſententiam ſanctitas ſua ad ſe relatam approbauit, mandauitque ab omnibus ad quos pertinet, inuiolabiliter obſeruari. Romæ 17. Nouembris 1628.

Præfata Sacræ Congreg. decreta poſt aliquot huius tractat. impreſſiones tranſcripſit nouiſſimè Fr. Ludou. à Cruce *in expoſ. Bullæ Cruciatæ diſp. 1. cap. 3. dub. 5. pag. 164. cum ſequent.*

ALLEGATIO LI.

Epiſcopi quorum caſuum abſolutionem ſibi reſeruare conſueuerunt?

SVMMARIVM.

1 *Caſus in quibus tantum cadat Epiſcoporum reſeruatio nulli certi dari poſſunt.*
2 *Caſus numerantur quos Epiſcopi ſibi reſeruare conſueuerunt.*
3 *Homicidium voluntarium quod dicatur.*
4 *Homicida ſui aggreſſoris ad defenſionem vitæ propriæ cum moderatione inculpatæ tutelæ, non peccat, nec tenetur ad reſtitutionem, nec eſt irregularis.*
5 *Moderamen inculpatæ tutelæ non dicitur ſeruare, qui occidit ſi fugiendo euadere poſſit, niſi fuga ſit illi valde dedecoroſa.*
6 *Inuaſorem licet occidere pro defendendis propriis bonis, quando ſunt ordinata, vt media ad conſeruationem vitæ.*
7 *Inuaſorem licet occidere pro defenſione ſui honoris, vel integritate ſui corporis.*
8 *Defendere vitam, ſeu bona proximi licet vſque ad occiſionem iniuſti aggreſſoris, quando aliter illa defenſio expediri non poterit.*
9 *Locus* Matth. 26. *declaratur.*
10 *Irregularis non ſit defendens proximum vſque ad occiſionem, vel mutilationem aggreſſoris.*
11 L. vt vim vi, ff. de iuſt. & iur. *declaratur.*
12 *Mandans, & mandatarius cenſentur vnum idémque delictum committere, ſaltem ratione finis.*
13 *Mandans punitur eadem pœna, qua puniri debet mandatarius.*
14 *Conſulens delictum punitur eadem pœna, qua ipſe delinquens.*
15 *Auxilium præſtans in delicto punitur, prout ipſe delinquens.*
16 *Homicidium affert nocumentum irreparabile, quia tollit vitam humanam, quæ ex bonis temporalibus ſummum eſt.*
17 *Iuramentum vt licitum & honeſtum ſit, tres comites habere debet.*
18 *Periurium eſt mendacium iuramento firmatum.*
19 *Periurium in iuramentum aſſertorio ſemper, & indiſtinctè eſt peccatum mortale.*
20 *Iurare falſum putans eſſe verum quando peccet.*
21 *Iuramentum promiſſorium, cui deeſt veritas, an ſemper inducat peccatum mortale.*
22 *Iuramenti promiſſorij violatio in re leui, & parua ſolum inducit peccatum veniale.*
23 *Teſtis falſus vt aliquis dicatur, falſique pœnam incurrat, quæ neceſſaria ſint.*
24 *Teſtis à iudice legitimè interrogatus de veritate dicenda non ſolum falſus eſt, ſi falſum dicit, ſed etiam ſi veritatem celat ſcienter in damnum proximi.*
25 *Falſum deponens in iudicio nullo includitur ſub reſeruatione huius ſecundi caſus.*
26 *Teſtimonium ferens non iuratus ſi falſum dicat, ordinaria plectendus eſt pœna.*
27 *Falſum deponens ſine dolo, non eſt ordinaria pœna falſi plectendus.*
28 *Interpretatio in dubio ſemper fieri debet, vt quis excuſetur à periurio.*
29 *Ad eruendum teſtium falſitatem eorum dicta ſunt impropriè intelligenda*

30 *Falſitas-*

30 *Falſitas nemini nocua pœna ordinaria non punitur.*
31 *Falſum teſtimonium doloſè dicens, quod tamen non valuit, ordinaria pœna non eſt puniendus.*
32 *Falſitas tria eſſentialia requirit, dolum ſcilicet, mutationem veritatis, & quod alteri noceat.*
33 *Teſtis, qui interrogatur de aliqua re ſibi commiſſa ſub ſigillo ſecreti, quando teneatur revelare factum occultum.*
34 *Falſum deponens circa extrinſeca, & extra factum principale, non dicitur falſus.*
35 *Periurium quam grane ſit peccatum, oſtenditur.*
36 *Periurus non ſatisfacit ſi dicat ſe falſum depoſuiſſe, quia tunc ei fides non adhibetur, quamuis ſit in articulo mortis.*
37 *Periurium eſt grauius adulterio.*
38 Cap. quod in omnibus 32. quæſt. 7. *declaratur.*
39 Cap. at ſi clerici, §. de adulteriis, de iudiciis, *declaratur.*
40 *Periurium homicidio grauius eſt, & num.* 41.
42 *Periuria apud varias nationes quibus pœnis puniebantur.*
43 *Periuri puniuntur pœna depoſitionis ab Ordine.*
44 *Periuri beneficiis Eccleſiaſticis obtentis priuantur.*
45 *Periurio facta collatio eſt nulla.*
46 *Pondus illud dicitur falſum, quod nunquam tranſiuit per manus affinatorum.*
47 *Ponderibus, & menſuris falſis vtens, falſum dicitur committere.*
48 *Ponderibus, & menſuris falſis vtens, quomodo ad reſtitutionem obligetur.*
49 *De adulterantibus vtentibus falſis ponderibus, & menſuris referuntur plures Doctores.*
50 *Vinum lymphatum vendens quas pœnas incurrat, remiſſiuè.*
51 *Vinum vetus cum muſto admiſcens quam pœnam incurrat, remiſſiuè.*
52 *Pharmacopola vendentes medicinas adulteratas quas pœnas incurrant.*
53 *Pecunia qua prius vſi fuiſſem, oſtenditur.*
54 *Denarij, quibus fuit venditus Dominus Noſter Ieſus Chriſtus, qui fuerint?*
55 *Monetam cudere ad Principem ſolum, & Reſpublicam ſpectat.*
56 *Moneta vt probata, & legitima ſit, quæ continere debeat, oſtenditur.*
57 *Moneta adulterari, falſificari, ſeu corrumpi quibus modis dicatur.*
58 *Monetam excudens alia effigie, quam effigie Principis illius Regni, vbi habitat, vel falſificans monetam alterius Principis, à pœnis excuſatur.*
59 *Monetam Principis tondentes, vel radentes eiſdem ſubiiciuntur pœnis, quibus eam adulterantes.*
60 *Monetam iuſtum pondus excedentem tondens, & mutilans, atque eam ad iuſtum pondus reducens, an in pœnam incidat, oſtenditur.*
61 *Monetam reprobatam variantes non puniuntur.*
62 *Monetam falſam falſificantes non incidunt in pœnas contra illam adulterantes impoſitas.*
63 *Monetam minimi valoris fabricans, vel tondens modicam quantitatem, excuſabitur à pœnis ordinarijs.*
64 *Monetam falſam expendentes eadem pœna puniuntur, qua afficiuntur illam adulterantes, vel radentes.*
65 *Intellige ſi ſcienter falſam expendant.*
66 *Ignorantia quomodo in hoc caſu probetur, oſtenditur.*
67 *Monetam falſam expendens, ſi doceas à quo illam habuit, nulla lege puniri debet, & referuntur alij; caſus in quibus poteſt excuſari.*
68 *Monetam corrumpens, fabricans, tondens, vel ſcienter expendens, igne comburitur, & eius bona fiſco vendicantur.*
69 *Domus in qua fabricatur moneta falſa ſciente domino, cedit fiſco.*
70 *Vidua excuſatur à ſcientia fabricationis falſæ monetæ cuſa in eius domo.*
71 *Doctores de hac materia pleue agentes, referuntur.*
72 *Violatores Eccleſiarum immunitatis, & libertatis Eccleſiaſtica hodie abſolui non poſſunt à Confeſſarijs ſecularibus, vel regularibus, etiam vigore ſuorum priuilegiorum.*
73 *Incendiarius dicitur ille, qui malo animo auctoritate propria incendit aliena.*
74 *Incendium connumeratur inter caſus fortuitos.*
75 *Conductor propter incendium ad damni æſtimationem non tenetur, nec ad reſtitutionem in foro conſcientiæ, niſi conſter de culpa, vel negligentia ipſius.*
76 *Incendiarius ad damna, & intereſſe tenetur ſi fuerit lata culpa.*
77 *Incendiarius ad damna, & intereſſe tenetur, ſi incendium ex ſua nimia negligentia fiat.*
78 *Incendium à quibus in dubio emiſſum præſumatur? remiſſiuè.*
79 *Dominus de incendio per familiam admiſſo vtrum ne, & quando teneatur? remiſſiuè.*
80 *Incendiarius quæcunque pertinentia, remiſſiuè.*
81 *Arborum, & vitium incifores tenentur ad omne damnum, quod earum dominus ex ipſa inciſione patitur, & quomodo ſit facienda reſtitutio? oſtenditur.*
82 *Arborum inciſor qua in ſuo ſolo plantatæ fuerunt ab alio, vel in eo radices egerunt, an peccet, teneatúrque ad reſtitutionem oſtenditur.*
83 *Vitis dicitur arbor ſignifera.*
84 *Vites, aliáſque arbores incidens non damni cauſa, vel iniuria, ſed voracitatis, & rapacitatis naturalis, non incidit ſub reſeruatione quinti caſus.*
85 *Blaſphemia eſt de reſeruatis Epiſcopo.*
86 *Blaſphemare eſt dicere tacitè, vel expreſsè, verbo, vel ſcripto contra Deum, aut eius Sanctos quidpiam contumelioſum.*
87 *Blaſphemia alia hæreticalis, alia ſimplex.*
88 *Blaſphemia hæreticalis eſt illa, quæ cum hæreſi connexionem habet.*
89 *Inquiſitores contra hæreticam prauitatem priuatiuè cognoſcunt de blaſphemis hæreticalibus, & contra conſuetum blaſphemare, & monitum blaſphemare non ceſſantem.*
90 *Pœna quæ imponi ſolet ab Inquiſitoribus pro hæreticalibus blaſphemijs, oſtenditur.*
91 *Blaſphemia ſimplex eſt illa, quæ non repugnat ijs, quæ tenetur credere.*
92 *Blaſphemiæ ſimplicis quæ iurationes ſint, oſtenditur.*
93 *Epiſcopi de blaſphemijs, quæ hæreticales non ſunt, cognoſcunt, & puniunt.*
94 *Blaſphemia ſimplicis crimen eſt mixti fori.*
95 *Eccleſiaſticus iudex ſi prius de crimine mixti fori cognoſcens pœnam leuem impoſuerit, iure optimo poterit ſecularis de eadem cauſa iudicare, ſupplereque uſque ad condignam condemnationem.*
96 *Blaſphemia peccatum quàm deteſtabile ſit in ſacra Scriptura, oſtenditur.*
97 *Blaſphemi quibus pœnis iure Pontificio puniantur.*
98 *Blaſphemi in Synodo Lateran. quibus pœnis afficiantur?*
99 *Iulius III. quas pœnas aduerſus eos inflixerit? oſtenditur.*

100 *Pius*

100 *Pius V. in blaſphemos quomodo inquirendum,& animaduertendum ſua Conſtit. ſanciuit.*
100 *Blaſphemi iure Cimli mortis pœna puniebantur.*
102 *Blaſphemi quibus pœnis apud Luſitanos,& Hiſpanos puniantur.*
103 *Blaſphematores apud Gallos quomodo mulctãtur.*
104 *Blaſphemantibus, qua pœna imponantur apud Neapolitanos.*
105 *Blaſphemantes à pœnis ordinariis quando poſſint excuſari? remiſſiuè.*
106 *Parentes percutientes quàm graue peccatum faciant? oſtenditur multis ſacra Scriptura locis.*
107 *Parentes percutiens poteſt hæreditate priuari.*
108 *Filius verberans patrem, nec ille pater, nec ille filius eſt cenſendus.*
109 *Pater, vel mater non præſumitur, qui filium non diligit.*
110 *Salomonis Regis iudicium pro cognoſcenda matre ex duabus infantem poſtulantibus? refertur.*
111 *Caroli Magni ſimile iudicium refertur.*
112 *Alphonſo Aragonia Regi ſimile factum accidiſſe oſtenditur.*
113 *Filius etiam leuiter patrem percutiens, peccat mortaliter.*
114 *Parentum appellatione in præſenti materia veniunt ſolum pater, mater, auus, auia, & alij aſcendentes.*
115 *Filius percutiens, vel occidens patrem venientem contra fidem Chriſti non punitur.*
116 *Patrem ad ſui deſenſionem percutiens, vel occidens, non dicitur parricida.*
117 *Furioſum percutiens patrem non incidit in pœnas parricidij.*
118 *Patrem ſine dolo percutiens, vel occidens, non punitur vt parricida.*
119 *Filius occidens patrem ſuum, ignorans ſibi patrem eſſe, non punitur vt parricida.*
120 *Magica ars qua ſit? remiſſiuè.*
121 *Diuinatio quotuplex ſit?*
122 *Superſtitio qua dicatur.*
123 *Diuinatio qua ſit per dæmonum inuocationem ſapit hæreſim, & ſic diuinantes poſſunt per Inquiſitores coerceri.*
124 *Inquiſitores contra hæreticam prauitatem habent auctoritatem, & ius inquirendi contra diuinantes, & ſortilegos, quotieſcunque aliqua admiſceant, qua hæreſim ſapiunt.*
125 *Innocatio facta ad id, quod eſt dæmonis natura, non ſapit hæreſim.*
126 *Pocula, vel carmina amatoria an vim aliquam habeant naturalem homines inuitos alliciendi ad amandum? remiſſiuè.*
127 *Augures qui dicantur? remiſſiuè.*
128 *Sortilegi qui ſint? remiſſiuè.*
129 *Necromantici qui dicantur, & eorum materia? remiſſiuè.*
130 *Chiromantici ſuperſtitioſè faciunt per manuum lineas bonam, vel malam fortunam indicantes, ſecus ſi complexiones, humores, & aptitudinem.*
131 *Ægyptianam de bona, vel mala fortuna interrogare quando ſit peccatum.*
132 *Somniantes putantes omnia per ſomnia ſibi viſa eſſe vera, & diuinitus ſibi immiſſa, peccant mortaliter.*
133 *Aſtrologi qui dicantur? remiſſiuè.*
134 *Aſtrologiam iudiciariam exercentes quas pœnas hodie incurrant? oſtenditur.*
135 *Euchariſtia ſanctiſſima abutentes ſunt ſuſpecti de hæreſi, & curia ſeculari traduntur.*
136 *Abortum procurantes, conſultantes, & quocunque*

que modo conſentientes, quibus pœnis per Conſtit. Sixti V. & Gregorij XIV. puniantur.
137 *Animari fœtus in homine dicitur per infuſionem animæ rationabilis, qua in maſculo fit poſt quadraginta dies, in fœmina verò poſt 80.*
138 *Maſculus, vel fœmina an ſit ſi dubitetur, præſumendum eſt eſſe animatũ poſt quadraginta dies.*
139 *Abortum conſulens ei, qua dubitat eſſe prægnantem, nõ eſt irregularis, ſi non appareat de abortu.*
140 *Fœtus poſtquam eſt vinificatus ſi occidatur, verum homicidium committi dicitur.*
141 *Abortui cauſam præbens ſit irregularis, etiamſi dubium ſit an fœtus eſſet vinificatus.*
142 *Abortioni cauſam dans; vel recipiens poculum, quando vt homicida puniatur, remiſſiuè.*
143 *Exponentes proprios partus feris peiores.*
144 *Pater exponens filium legitimum, & naturalem; vel naturalem tantum, arbitrio iudicis eſt puniendus.*
145 *Pater exponens filium, ſiue alius eo conſentiente, vel ratum habente, amittit ius filiationis.*
146 *Pater exponens filium licet perdat patriam poteſtatem, non per hoc eximitur ab onere dotandi.*
147 *Parentes grauiter peccant, qui filios expoſunt, ſi eos nutrire, & alere commodè poſſunt.*
148 *Infantes expoſitos ſpurios eſſe cenſendos, tenet vna ſententia.*
149 *Naturales tamen eſſe iudicandos, exiſtimat altera opinio.*
150 *Legitimos tamen, ac ſucceſſionum, ordinum, & dignitatum capaces eſſe, tenet verior ſententia.*
151 *Expoſiti non ſunt capaces cenſendi, vbi habentur ſtatuta requirentia qualitatem nobilitatis, & alia huiuſmodi.*
152 *Expoſitus eſt ciuis illius loci, & ciuitatis, cui exponitur.*
153 *Conſanguinitas dicitur quaſi ſanguis vnitas, & conſanguinei quaſi eodem ſanguine iuncti.*
154 *Conſanguinitas eſt vinculum perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium carnali propagatione contractum.*
155 *Cõſanguineas per gradus, & lineas diſtinguitur.*
156 *Linea quotuplex dicatur.*
157 *Quælibet ex his lineis per gradus diſtinguitur.*
158 *In linea recta aſcendentium, & deſcendentium vtroq; iure inſpecto, tot ſunt gradus, quot ſunt perſonæ, dempta ipſa ea, à qua incipit cõputatio.*
159 *In linea tranſuerſa aquali quo gradu vnaquæque perſona à communi differt ſtipite, eo etiam gradu ab altero diſtat conſanguineo.*
160 *In linea tranſuerſa aquali attente iure Canonico, quo gradu diſtat remotior à communi ſtipite, eo etiam differt ab alio conſanguineo.*
161 *Graduum computatio in matrimoniis contrahẽdis ſecundum ius Canonicum ſemper facienda eſt.*
162 *Graduum computatio ad ſuſceptionem, & reliqua ciuilia attento Cæſareo iure facienda eſt, niſi aliter de conſuetudine receptum ſit, vel ipſa lex ciuilis ſecus ſtatuerit.*
163 *Matrimonium hodie interdicitur cum conſanguineis intra quartum gradum.*
164 *Affinitas ex copula licita dirimit Matrimonium vſque ad quartum gradum.*
165 *Affinitas ex copula licita dirimit Matrimonium vſque ad ſecundum gradum.*
166 *Gradus affinitatis quomodo cõputentur? oſtẽditur.*
167 *Affinitas vt contrahatur requiritur ea copula, qua ſit ſufficiens ad generationem.*
168 *Seminatio fœmina ad generationem non eſt neceſſaria.*

169 *Affinitas oritur ex copula cum fœmina inuita, ignorante, dormiente, ebria, vel inſana.*

170 *Semen alicuius viri ope dæmonis in vterum fœminæum delatum non inducit affinitatem.*

171 *Affinitas non contrahitur ſi eaſm ad ſe traheret vterus fœmineus ſemen viri cum ea ludentis.*

172 *Affinitas oritur ex copula cum effuſione veri ſeminis, qualis non eſt eunuchorum.*

173 *Affinitas non oritur ex copula ſodomitica.*

174 *Impedimentum publica honeſtatis vſque ad quartum gradum extenditur.*

175 *Affinitas non oritur ex Matrimonio per verba de preſenti, copula non ſequuta, ſed impedimentum vlterioris gradus.*

176 *Impedimentum publica honeſtatis, quando ſimul concurrit cum impedimento affinitatis, vtrumque explicitè, vel ſaltem implicitè in petitione explicandum eſt.*

177 *Publica honeſtas oritur ex Matrimonio nondum conſummato ſi nõ ſit inualidũ defectu conſenſus.*

178 *Impedimentum publica honeſtatis non oritur ex Matrimonio rato amentium, vel puerorum.*

179 Cap. iuuenis, de ſponſal. *declaratur.*

180 *Impedimentum publica honeſtatis non oritur ex Matrimonio celebrato ſub conditione de futuro, antequam adimpleatur conditio.*

181 *Contractus non obligat ante conditionis euentum.*

182 *Impedimentum publica honeſtatis ex ſponſalibus validis, & certis oritur in primo gradu.*

183 *Impedimentum publica honeſtatis non inducitur quando aliquis ficte conſentit.*

184 *Impedimentum ex ſponſalibus aut Matrimoniis metu, aut errore perſonæ, nullum naſcitur.*

185 *Impedimentum publica honeſtatis non oritur ex ſponſalib. cõditionatis ante euentũ conditionis.*

186 *Impedimentum publica honeſtatis non oritur ex ſponſalibus contractis à parentibus nomine filiorum ſine eorum conſenſu.*

187 *Impedimentum publica honeſtatis oritur ex ſponſalibus quacumque ratione irritis, quando ipſa publica ſunt, & nullitas occulta.*

188 *Impedimentum publica honeſtatis contractum ex ſponſalibus validis, & certis, non ceſſat quando ſponſalia diſſoluuntur mutuo contrahentium conſenſu.*

189 *Cognatio legalis quando impediat, & dirimat Matrimonium oſtenditur.*

NVLLOS poſſe dari aut tradi certos caſus, in quibus tantùm cadat Epiſcoporum reſeruatio, ait Nauar. *in man. c. 27. num. 262. in fine*, id enim pendet ex cognitione ſingularum diœceſium, & ex ipſo facto, idcù non poſſunt cadere ſub ſcientiam, vt aduertit Filliuc. *tom. 1. tract. 15. num. 236.* quare ipſi Epiſcopi conſideratis diligenter ſitarum pronunciatum, ac populorum moribus, huiuſmodi reſeruationem ad animarum ſalutem facere poterunt, dummodo non ſit de exceptis alleg. præcedenti *num.* 185. ideò benè aduertit Steph. Daluin *de poteſt. Epiſc. c. 31. ſub n. 7. verſ. de reſeruatis*, quòd in hac materia nulla certa regula, aut enunciatio, ſen ſpecificatio dari poteſt, quippe quòd caſus huiuſmodi reſeruati pendeant ex fortuitis temporibus, & caſibus, eorumdemque Epiſcoporum arbitrio, vode fit vt quidam reſeruentur in vna diœceſi, in alia minimè, & plures ab vno Epiſcopo, quàm ab aliis. Monet deinde idem Stephan. Daluin. *d. c. 31. n. 8.* ne Epiſcopi faciant reſeruationes inſolitas, aut non maturas, & refert ſic declaraſſe S. Congr. *ſub die 26. Nouembris 1602.* his verbis. *Sacra Congr. S. R. E. Cardinalium negotiis, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita ne Epiſcopi ea in re modum excedant, illos rurſus magnopere admonendos conſet, vt non paſſim, ſed cum id videbitur communi bono expedire, atrocium tantùm & grauiorum criminum abſolutionem ſibi reſeruent: quorum reſeruatio ad Chriſtianam diſciplinam retinendam conferat, & in ædificationem, non autem in deſtructionem cedat; ne aliquis Sacramenti Pœnitentiæ Miniſtrorum coarctata poteſtate ſanctæ Matris Eccleſiæ pia mens contrarius ſubſequatur effectus.* Item Boët. Epo *de Iure Inſulæ Indulgentiarum n. 116. pag. mihi 86.* dicit caſus Epiſcopales, quinam ſint, nullo vnquam certo Iure definitum fuiſſe, interpretibus acriter inter ſeſe ac illorum numero contendentibus illum verò conſtare ait illos Epiſcopis partem Iure commum ſcripto, partim conſuetudine, partim denique ſpeciali ſingulorum Epiſcoporum conſtitutione reſeruari, cum quælibet Eccleſia ſuas habeat, & conſuetudines, & conſtitutiones peculiares, & *n. 117.* ſubdit huiuſmodi reſeruationes eſſe meto Iure humano factas propter meliorem Eccleſiæ diſciplinam, Chriſto promiſcuè poteſtatem ligandi, ſoluendique dante Sacerdotibus quibuſlibet, ita tamen vt per Eccleſiam bonus, atque commuois iuducatur ordo, conſtituaturque diſciplina, regendis animabus idonea.

De quorum caſuum reſeruatione, poſt Sylueſt. Nauar. & alios plures agnot Suar. *tom. 4. diſp. 29. ſect. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 1. num. 134. cum ſeqq.* Claud. Soler. *in tract. de iuridica poteſtate Confeſſar. lib. 1. c. 11.* Molfeſ. *in ſumm. Theologiæ moralis tract. 7. c. 19. de caſibus reſeruatis Epiſcopo*, Ioaon. Baptiſta Anton. *in catecheſi Neapol. lib. 3. de caſib. reſeruatis*, Læli. Zechi. *in tract. de caſib. Epiſcopo reſeruatis.* Similem tractatum in lucem ediderunt Barthol. Giprius, Vincentius Filliuc. Capeauil. Floronus, Homobon. de Bonis latè Steph. Daluin. *de poteſt. Epiſcop. Abbatum, & Abbatiſſarum c. 31. per tot.*

A Doctoribus numerantur ſex caſus reſeruati Epiſcopo Iure communi *in Extrauag. ſuper Cathedram, de ſepultur.* vbi gloſſ. *verb. à iure*, & alia ſimilis *verb. reſeruantur, in cap. ſi Epiſcopus, de Pœnit. & remiſſ. lib. 6.* quorum *Primus* eſt, quando peccatum habet iure annexam pœnitentiam publicam. *Secundus* quando habet annexam excommunicationem maiorem. *Tertius*, quando habet annexam irregularitatem. *Quartus* eſt peccatum incendiarij. *Quintus*, blaſphemia publica. *Sextus*, homicidium voluntarium, & mutilatio, referunt Filliuc. *tom. 1. tract. 15. n. 234.* & Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta p. 2. lib. 8. cap. 2.* 2

Verius tamen videti proptiè loquendo oollum hodie eſſe caſum Iure commuui reſeruatum Epiſcopo, probant Fagundez *diſt. cap. 2.* Suar. *tom. 4. diſp. 29. ſect. 4. num. 6.* & Filliuc. *diſt. tract. 15. num. 238. & ſeq.* ex eo quia caſum aliquem eſſe propriè reſeruatum Iure communi Epiſcopo eſt in Iure reperiri aliquem Canonem, vel Conſtitutionem Pontificiam, quæ reſeruet illum Epiſcopo: at hic Canon, vel Conſtitutio non datur; ex tribus enim locis, quæ affere ſolent à Summiſtis contraſentientibus, *Primus in d. c. ſi Epiſcopus*, tantùm habet dari caſus, qui Epiſcopo ſpecialiter reſeruantur, ſed non exprimitur an à Iure, vel à conſuetudine tales ſint, & poſſet aliquis interpretari eſſe à conſuetudine, & gloſſ. *ibi verb. reſeruatur*, & afferena octo, ſignificat eſſe ex conſuetudine: vſurpat enim verbum, *ſolent Epiſcopi reſeruari*, &c. *Secundus in d. Extrauag.* 3

ſuper

ſuper Cathedram, vbi gloſſ. *verb. à Iure*, ait eſſe peccata quædam reſeruata a Iure ipſis Epiſcopis, & aſſert *d. cap. ſi Epiſcopus*, ad hoc probandum, & præterea id tantùm probare te eſſe ſententiam gloſſæ, non autem haberi in Iure, ponit autem nouem caſus: adde illam Extrauag. Bonifacij VIII. ex qua gloſſa ſe fundat, reuocatam eſſe à Clem. V. *in Clem. dudum 2. de ſepultur.* ibi, *nos tam omnino ceſſantes. Tertius* locus eſt *in Extrauag. inter cunctas* §. *obſeruent, de priuileg.* vbi referuntur aliqui caſus, & peccata, at non dicuntur iure reſeruata, ſed conſuetudine, quam approbat Benedictus VI. eoſque, inquit, qui tam enormibus ſunt irretiti peccatis, quod ea rationabilis conſuetudo præſcripta canonicè in Epiſcopatibus aliquibus reſeruauit Epiſcopis; cum ergo in his locis id non habeatur, nec alij textus afferantur, probatum remaner non dari propriè caſum in Iure reſeruatum Epiſcopo; quod & aliis fundamentis oſtendunt Suar. Fagundez, & Filliuc. *proximè citatis locis.*

Iure igitur conſuetudinis poſſunt eſſe aliqui caſus Epiſcopo reſeruati, quales autem ij ſint, non poteſt certò definiri, vt ſuprà dixi, videntur tamen ferè ab Epiſcopis reſeruati. *Primò*, illorum abſolutio, qui homicidium voluntarium committunt. *Secundò*, qui falſum in iudicio teſtimonium, ſiue in gratiam, ſiue in alicuius damnum depoſuerint. *Tertiò*, qui ſtateras, menſuras, monetaſve adulterauerint, corruperintve. *Quartò*, qui libertatem, ſiue immunitatem Eccleſiæ violauerint. *Quintò*, Incendiarij, & qui dsmoi, iniuriæve cauſa vites vel arbores alienas incenderint. *Sextò*, qui blaſphemiam publicam, & notoriam protulerint. *Septimò*, qui parentes percuſſerint. *Octauò*, qui ad magicas artes, veneficia, ſuperſtitiones, & alia huius generis, Euchariſtia, ſacriſve rebus abuntuntur. *Nono*, qui abortum procurauerint. *Decimò*, qui piis locis infantes expoſuerint, cum habeant vnde ipſos alant, neque eorum locorum damna reſarcierint. *Vndecimò*, qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis. Hi ſunt principaliores caſus qui, veluti atrociora, & grauiora crimina, ab Epiſcopis reſeruari ſolent, in quorum tamen arbitrio erit iuxta ſuarum diœceſium, ac populorum mores plures alios, paucioreſve reſeruare: in Confeſſorum vero commoditatem breuis in quolibet prædictorum facienda erit à nobis explicatio; aduertendo tamen quòd reſeruatio eſt odioſa, ac proinde ad caſus certos reſtringenda; quare ſi dubium ſit vtrùm caſus ſit reſeruatus, præſumptio eſt pro non reſeruatione; Sà *verb. caſus reſeruatus n.* 5. Filliuc. *in quæſt. moral. tom.* 2. *tract.* 22. *cap.* 4. *num.* 172. Lauor. Portel. *in dub. Regul. iur. verb. caſus reſeruati n.* 6. Homobon. *in conſult. caſuum Conſc. vol.* 1. *p.* 5. *reſp.* 87. Metola *in diſp. Theolog. tom.* 1. *diſp.* 3. *c.* 3. *dub.* 2. *corol.* 53. *n.* 370.

Primvs Casvs.

Qui homicidium voluntarium commiſerint.

3 HOmicidium voluntarium dicitur id, quod dolo malo, animo occidendi committitur, *l.* 1. *ff. de ſicar.* Carer. §. *homicidium. num.* 2. Vel ſecundum alios ad homicidium voluntarium requiritur, vt ſit illicitum, intentum in ſe, ſaltem æquipollenter, aliàs quàm vitandæ mortis cauſa commiſſum, quaſi requiratur, quod ſit intentum in ſe, aut ſaltem in cauſa, quæ ſit proxima, vel ex ſe ordinata ad mortem, Nauar. *in man. cap.* 27. *num.* 238. & 240. Couar. *in Clement. ſi furioſus, part.* 1. *in initio, num.* 1. & 2. Verbi gratia, dedit quis alteri venenum ſcienter mortiferum, licet non intenderit mortem illius, eſt voluntarium homicidium, ſi ex veneno moritur. Similiter de eo, qui laceſſitus leui iniuria ab amico, illum quæſiuit animo eum leuiter percutiendi, & inuentum, in capite enſe abſque intentione occidendi percuſſit, ex qua percuſſione ille mortuus eſt, in quo caſu percutiens, quamuis non haberet animum occidendi, quia tamen fecit actum ſua natura directiuum ad mortem, dicitur voluntariè occidiſſe, & ita viſus eſt ſentire Nauar. *conſ.* 28. *de homicid.* quod deeſt in nouis, Sayr. *in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ.* 26. Similiter etiam de percutiente voluntariè prægnantem, vel de inferente vulnus non intendens occidere: nam ſi mors ſequatur, dicitur voluntum in ſua cauſa, cùm percutiens potuerit hunc caſum præcogitare, & dicitur voluntarium, vt diſtinguatur à caſuali, vel effecto à furioſo dormiente, & ſimilibus, vt tamen includat eum, qui occurrens inimico ſuo, illum occidit: vtroque enim caſu dicitur homicida voluntarius, cùm voluntas caſu, vel vſu rationis abſorpta non fuerit. Ita Læli. Zechi. *de caſibus reſerv. caſu* 13. *verſ. ſecundo.* Voluntas enim in homicidium ferri poteſt, vel directè, & per ſe, vel indirectè, & per accidens. Directè, quando quis habet animum occidendi, & occidit, & iſta eſt perfecta, propriaque homicidij malitia, & proprium homicidium voluntarium, *l.* 1. *C. de ſicar. l.* 2. §. *diuus, ff. eodem.* Indirectè autem fertur voluntas in homicidium, quoties fertur in id, ex quo immediatè, & per ſe ſequitur homicidium, ſicuti ex percuſſionibus, & vulneribus, ex quibus per ſe, & vt plurimum ſequitur mors. Ita vt non ſolum dicatur voluntarium homicidium, quod eſt intentum ex cauſa propria, vel immediatè, vel per ſe ordinata ad homicidium, vt dixerunt Conar. & Nauar. *dictis locis*, ſed ſufficit vt ſit talis, vt ex illa vel ſemper, vel frequentet, vel in pluribus ſolitum ſit ſequi homicidium, Caietan. 2. 2. *qu.* 64. *artic.* 8. Azor. *inſtitut. moral. part.* 3. *lib.* 2. *cap.* 14. *verſic. tertiò notandum.* Quamuis hæc ad forum exterius, vbi coniecturis, & indiciis cognoſcitur animus, ſint vera; quoad forum tamen interius, de quo loquimur, non iudicabitur homicida voluntarius, qui præter ſcientiam, & intentionem occidit: voluntas enim non ſolùm diſtinguit peccatum à non peccato, ſed etiam diuerſificat peccati ſpecies, vt clarè patet ex Philoſopho *in ethic.* Ita Gambar. *de caſibus reſeruat. in caſu homicidæ voluntarij, n.* 5. *fol.* 207. *verſo, & num.* 9. cum Ioan. Andr. *in cap. de infantibus, de iis, qui filios occid.* reſoluit homicidam voluntarium dici, qui præ ita ſubita, & in rixa committit homicidium.

Primò limita in homicida ſui aggreſſoris ad de- 4
fenſionem vitæ propriæ, cum moderamine inculpatæ tutelæ, is enim non dicitur homicida voluntarius, ſed neceſſarius, nec peccat, nec tenetur ad reſtitutionem, nec eſt irregularis, *l. vt vim vi, ff. de iuſt. & iure, Clem. ſi furioſus, de homic.* Clar. *in §. homicidium, num.* 24. Couar. *in d. Clem. ſi furioſus, p.* 3. §. *vnic. num.* 1. Gomez *tom.* 3. *variar. cap.* 3. *num.* 20. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1126. plures refert Doctores, Cened. *ad Decretum collect.* 29. *num.* 2. quibus adde Farinac. *in praxi crimin. quæſt.* 125. *num.* 3. & 10. Chriſtoph. de Pace *in ſcholijs ad leges ſtyli lib.* 58. *à num.* 2. Bernard. Græuæ. *ad pract. Camera Imper. lib.* 2. *concluſ.* 110. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 4. *collect.* 792. Petr. Caball. *in tractat. de omni genere homicidij, num.* 93. Cardoſ. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. homicidium, numer.* 5.

Molina *de Iuſtit.tom.4.tract.3. diſput. 11. à princip.* Leſſi. *eodem tractat. lib.2.cap.9.à num.41.* Rebell. *de obligat. iuſtit.part.1.lib.3. quæſt. 12. à princip.* Azor.*inſtitut. moral.part.3.lib.2.cap.1. à princip.* & in noſtris terminis Læl. Zech. *de caſibus reſeruatis, caſu 13. de homicid. verſ. quartò fallit*, Gambarupta *eodem tractat.verb.homicida voluntarij,n.7.* nouiſſimè Trullench.*in expoſit. Decalogi lib.6.c.4. dub.4. à princip.* Vbi tamen quis fuga accepta ſaluti ſuæ conſulere poteſt, ſe ſubſiſtere non debet, ſed fugam capeſſere, niſi illi ſit valde dedecoroſa,vt contingere poteſt in viro illuſtri, vel nobili. Vnde ſi inuaſus ſit Religioſus, vel Clericus, vel homo inferioris notæ,& ſortis ; tunc, cùm his fuga non ſit ignominioſa, ſi fugiendo euadere poſſint, tenen-

5 tur fugere,& non occidere,alioquin non eſſet † moderamen inculpatæ tutelæ, ſed homicidium voluntarium, ſi occidant, & non fugiant, Hippol.*in l.s. num. 46. & 47. ff. de ſicar.* Clar. §. *homicidium, num.*32.Menoch.*de arbitrar. caſu* 177.*num.*14. Fatinac. *dict. quæſt.* 225.*à num.* 121. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.4.quæſt.*10. *num.* 16. Azor. *dict. cap.1.quæſito* 15. Bernard.Græuæ.*dicta concluſ.*110. *conſidér.*1.*à num.*24. Læli. Zechi. *dict.caſu* 53.*verſ. ſi vera fuga.*

6 *Secundò*, limita in homicida pro neceſſaria defenſione rerum ſuarum : illi enim licitum eſt occidere inuaſorem pro defendendis propriis bonis, quando ſunt ordinata, vt media ad conſeruationem vitæ, Doct. *in dict. l. vt vim, poſt gloſ.* ibi, *verb. iure, & in l. furem. ff. ad legem Cornel. de ſicar. & in l.4.ff. ad l. falcid. & in cap. olim, il.1. de reſtit. ſpoliat.* Clar. *in dict. §. homicidium, numer.*25. Nauarr. *in man. cap.*15. *num.*2. Couarr. *dict.§. vni. numer.6.* Sot. *de iuſtit. lib.5. quæſt.1.artic.8.* Menoch. *illuſtr. cap.* 18.*num.* 5. plures per Cened. *ad Decretal. collect. 96. num.* 3. quibus adde Mich. Graſſ. *tom.2. communopinion. lib.9. tit.20. num.*13. *pag.* 484. Fatinac. *d. quæſt.*125. *numer.*21. *&* 280. Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. homicidium, num.*8. Gregor. de Valentia *tom.3. diſp.5.quæſt.8. puncto 4. dub.*3.Tolet.*in ſumm.lib.5.cap.6. verſ. tertius eſt caſus*,Bcia *reſponſ.caſuum conſcient.p.2.caſu* 23.Sayr. *in claui Regia lib.7.cap.*10.*n.*30. Molina *dict. tract.3. diſp.*16. *n.*1. *verſ.contrariam*, Leſſi.*d.cap.9.à n.66.* Villalob. *in ſumm.tom.2.tr.12.diffic.* 11. Trulench. *d.lib.5. cap.4.dub.6.*Rebell. *d.quæſt.12.n.2.* Azor.*d. cap.1.quæſ.*19.Læli.Zechi.*d.caſu* 13.*verſ.rurſus dubitatur*, & eſt communis opinio ſaltem in laicis, quamuis in clericis, & de Iure Canonico contrarium tenuerit Panorm.*in cap.ſuſcepimus,de homicid.* per tex. *ibi*, & plures alij relati per Clar. & Couarr. *vbi proximè*, poſt gloſſ.*in verb.fugiens, in ſumm.*23. *quæſt.*3.à quibus meritò ipſi diſcedunt hanc limitationem tenentes etiam de Iure Canonico, prout etiam diſcedit Molina,& Leſſi.*vbi proximè*,reſpondentes ad text.quo nititur Panorm.*dicto loco*,videlicet *in cap.2. de homicid. & in dict. cap. ſuſcepimus*, communiter etiam reſoluentes poſſe quemlibet pro neceſſaria defenſione vitæ, aut rerum ſuarum occidere aggreſſorem,etiam clericum ſine metu excommunicationis, ſic intelligentes text. *in cap. ſi verò in t.verſ.ſi verò,de ſentent.excommunic.* prout intelligit poſt alios dicens Communem Gomez *d.cap.*3. *ſub num.*20. & Molina *d.diſp.*16.*n.*3.Suar. *de cenſur. diſp.*22.*ſect.*1.*ſub n.*33.

7 *Tertiò*, limita in homicida ad defenſionem ſui honoris, verbi gratia,ſi inuaſor illum oobilem alapa,vel fuſte, vel verbere percutiat, quando illi valde dedecoroſum, vel ſi aliqua puella defendendo integritatem ſui corporis, repellendo violentiam ſtupri, adulterij, ſodomiæ, & huiuſmodi inuadentem occidat, quando inuaſoris manos vociferando,vel fugiendo non poteſt euadere, Læli. Zechi. *dicto caſu* 13.*verſ.vlteriùs dubitatur*, Farin.*d.q.*125. *à num.*41. Leſſi. *dict.cap.9.à num.76.* Azor.*d.cap.1 qu.16. cum ſequentib.* nouiſſimè Trullench. *d. lib.5. cap.4.dub.5.*

Quartò,limita in homicida ad defenſionem vitæ, 8
ſeu bonorum proximi : in foro enim conſcientiæ quilibet regulariter poteſt ex Iure poſitiuo,& naturali, cum moderamine inculpatæ tutelæ defendere vitam,ſeu alia bona proximi, etiam vſque ad occiſionem iniuſti aggreſſoris,quoadoo aliter illa defenſio expediri non potuerit, Claud. *in repet.l.vt vim. num.* 125. vbi Curt. *num.*49. Bolong.*n.*75.Hippol. Riminald. *ibid.n.*379.*cum ſequentibus*, Gom.*d.ca.*3. *num.*21. Clar.*§. homicidium,num.*27.*&* 28. Couar. *d. §. vnico num.*5. Fatin. *dict.quæſt.*125.*à num.*167. Suar. *dict.ſect.*2. *n.*39. Viu. *tom.2.commun.opinion. lib.9. tit.*10.*n.*27. Molina *dict.tract.*3. *diſp.*18.*n.*1. Leſſi. *dict.cap.9. à num.*87.Trulench.*d.lib.5.cap.4. dub.7.*

Non obſtat locus *Matth.* 26. dum Dominus 9
damnauit defenſionem, quam Petrus pro ipſo ſuſceperat, & vſus eſt verbis ad omnes generalibus, ibi, *Omnes, qui acceperint gladium, gladio peribunt.* Reſpondetur enim Dominum ibidem non damnaſſe defenſionem proximi iuſtam & commendatam, vt talem, *Eccleſ.cap.*17. *Prouerb.cap.*24. Sed ſolùm damnaſſe defenſionem non iuſtam, qualis erat ex pluribus cauſis illa à Petro ſuſcepta ; nam *Primò* habebat ſpeciem vindictæ potiùs quàm defenſionis, vtpote quia huic defenſioni locus non erat probabiliter in tanta turba, quantam repelli voius hominis, & gladij defenſione probabile non erat. *Secundò*, quia Dominus non habebat opus tali defenſore, nec is defendendi modus decebat eum, qui poterat, ſi vellet, mille Angelorum legiones, ad eandem defenſionem à Patre cœleſti obtinere. *Tertiò* quia erat contra ordinationem ipſius patris, volentis vt filius vim illam iniquam humiliter ſuſtineret, prout has, & alias prædictæ condemnationis cauſas proſequitur Dious Auguſtious *tractat.* 112. *in Ioann.* quem ſequitur Leſſi. *dict. cap.9. numer.* 50. Nec etiam obſtat quòd huiuſmodi defenſor habet æqualiter vt proximos non ſolum aggreſſum, ſed etiam aggreſſorem, & conſequenter videtur non debere magis voi, quàm alij, imò vtrique eſſe pariter obligatum, ac proinde non poſſe pro defenſione voius alium occidere, quia, vt inquit Cicer. *lib.*2. *offic.* animaduertamus, cum alios iuuare velimus, ne quos offendamus. Reſpondetur enim ex mente Gomez *dict.cap.*3. *ſub numer.* 21. quod in his terminis, etiamſi res hæc inter æqualiter extraneos conſideretur, ſanè proximior nobis eſt aggreſſus, quàm aggreſſor iniuſtus, & in illi potiùs quàm huic aſſiſtere in ea defenſione poſſumus, & tenemur, quia ſcilicet aggreſſus habet de Iure communi facultatem ſe defendendi ab iniuſto aggreſſore, vt ſupra diximus, & eo iure vti poteſt per ſe vel per alium, ex *reg. poteſt quis per alium, de reg. iuru in 6.*at verò aggreſſor iniuſtus non habet ius aggrediendi, iuxta text.*in cap.1.in med.*22.*quæſt.*2. cum ſimilibus.

Nec item obſtat, quòd defendens proximum 10
etiam aſcendentem vſque ad occiſionem, vel mutilationem aggreſſoris,ſit irregularis, iuxta ſententiam gloſſ.*pen.in dict.Clem.ſi furioſus*,ſequitur Card.

ibidem

ibidem quæſt. 28. plures *in cap. ſi verò in* 1. *de ſententi. excommunic.* vbi Abb. *num.* 11. *in fine*, Nauarr. *in man. cap.* 27. *num.* 213. & alij, quorum ſententiam dicit communem Couar. *d.* §. *vnic. num.* 5. Cutt. *in dict. l. vt vim, num.* 55. Farinac. plures referens *dict. quæſt.* 125. *num.* 280. vnde conſequi videtur in hoc defendere non eſſe ius, ſed culpam in defendendo proximum vſque ad occiſionem, vel mutilationem aggreſſoris, cum aliter non incurreret prædictam irregularitatem, quippe quòd non ſolet homicidium priuato dari operam rei licitæ, imputari ad irregularitatem, quando contingit abſque culpa occiſoris debitam diligentiam adhibentis, iuxta reg. text. *in cap. lator, & in cap. dilectus*, cum aliis *ibid. de homicid.* iunctis reſolutis per Couar. *in d. Clem. ſi furioſus part.* 2. §. 4. *à num.* 5. Reſpondetur enim verios eſſe ex prædicta proximi defenſione, & occiſione aggreſſoris non incurri irregularitatem, prout reſoluunt Fortun. *in repet. dict. l. vt vim. ſub num.* 32. & 33. Couar. *dict.* §. *vni. num.* 5. Iacob. Ayr. *in tract. de homicidio neceſſario part.* 1. *à num.* 226. Molina *tract.* 2. *diſput.* 109. *num.* 2. iuncto *n.* 10. & licet fatetemur ex defenſione proximi ſequuto homicidio aggreſſoris inſorgere irregularitatem contra defendentem, tamen non inde includi eum non poſſe licitè proximum ſic defendere, quippe quòd ex pluribus actibus in ſe licitis oriatur irregularitas, vt videre eſt in bigamo, iuxta text. *in cap.* 1. cum aliis ibid. *de bigamis*, & in iudice proferente ſententiam ſanguinis, iuxta text. *in cap.* 1. 5 1. *diſtinct.* Doct. *in cap. ſententiam ſanguinis, ne clerici, vel Monachi*, Sot. *in* 4. *diſtinct.* 25. *quæſt.* 1. *art.* 3. Nauarr. *in manual. cap.* 27. *à num.* 206. & 212. Sylueſt. *verb. homicidium in* 3. *num.* 3. Henriq. *ſum. lib.* 14. *de imped. irregular. cap.* 1. *n.* 1. & *c.* 12. *à princip.* Molina *tract.* 3. *diſp.* 74. *à num.* 1.

11 Nec denique obſtat *dict. l. vt vim*, ibi, *ob tutelam corporis ſui*, &c. quibus verbis videtur ſignificare ius defendendi, & propulſandi vim, & iniuriam, non competere pro corpore alieno, ſed tantùm pro ſuo. Reſpondetur enim dicta verba accommodari etiam ei, qui proximum defendit, dum ſcilicet tanquam eius inſtrumentum repræſentat eius corpus, & illius vicem gerit, ex *reg. poteſt quis, de reg. iuris in* 6. Vel rurſus reſponderi poteſt, in illo text. non agi de excludendo, vel includendo iure, quod nobis competit ad proximum defendendum, ſed agi ſolùm de defenſione propij corporis, vt ex illis, quæ à iure naturali nobis proueniunt, exemplum ponerentur in ea, vt frequentioti, non verò vt excluſiua alterius defenſionis.

12 *Quinto* limita in mandante, conſulente, vel auxiliante homicidam, ex eo, quia etſi fictione iuris mandans & mandatarius cenſeantur vna eademque perſona, *cap. qui per alium, de regul. iuris in* 6. *l.* 1. §. *deceſſe ff. de vi, & vi arm.* tamen in ſtatutis non habet locum fictio, & ſic homicida propriè tantùm dicitur ia, qui propriis manibus occidit, aut eſt eius cauſa immediata.

13 Contrarium tamen verius eſt, quia re vera mandantis, & mandatarij vnum, idemque eſt delictum, ſaltē ratione finis, ex doctrina Baldi *in l. non ideo minus, C. de accuſat.* tum quia mandans punitur eadem pœna, qua puniri debet mandatarius, Gom. *tom.* 3. *c.* 3. *n.* 39. Menoch. *de arbitrar. caſu* 353. *n.* 2. Ayrer. *de homicid. p.* 2. *à n.* 41. Maſcard. *concl.* 1012. Decian. *tract. criminal. lib.* 9. *cap.* 31. *cum ſequentibus.* Ceuall. *commun. contra commun. qu.* 166. Petr. Caball. *in tract. Illat. de omni genere homicidij num.* 464. *cum ſequentibus*, Cardoſo *in praxi indicum verb. factum num.* 6. Farinac. *par.* 5. *quæſt.* 135. *num.* 1. Sic etiam † conſulens delictum punitur eadem pœna, qua ipſe delinquens, vt per Bernard. *reg.* 175. *in princip.* Duenh. *regul.* 149. Ayrer. *dict. par.* 2. *numer.* 35. Farinac. *in praxi criminal. dict. par.* 5. *quæſt.* 129. *num.* 23. eum multis ſequentibus, & *à num.* 26. aſſerit procedere in perſuadentibus, inflammantibus, inſtigantibus, hortantibus, incitantibus, & inſtruentibus, & *n.* 81. reſolvit quòd conſulens non punitur niſi ſequuto delicto. Sic denique † præſtans auxilium in delicto punitur eadem pœna, qua punitur ipſe delinquens, Clar. §. *fin. quæſt.* 90. *num.* 1. Ayrer. *dict. part.* 2. *num.* 34. Menoch. *de arbitr. caſu* 249. *num.* 7. Surd. *conſ.* 40. *num.* 45. Maſcard. *concl.* 1159. *num.* 18. Farin. *par.* 3. *quæſt.* 131. *à num.* 1. Molina *tract.* 3. *diſput.* 6. niſi poſt delictum auxilium præſtiterit, quia tunc non dicitur delicto opem præſtitiſſe, Farin. *dict. p.* 3. *qu.* 132. *à princ.* Nam D. Auguſtinus *ad Hilarium* relatus *in cap. periculosè, de pœnitent. diſt.* 1 *periculosè*, inquit, *decipiuntur, qui exiſtimant eos tantùm homicidas eſſe, qui manibus homines occiderunt, & non potius eos, per quorum conſilium, & fraudem, & exhortationem homines extinguuntur.* Iudæi enim nequaquam propriis manibus Chriſtum occiderunt, ſicut ſcriptum eſt, *nobis non licet interficere quemquam*, ſed tamen illis mors Domini imputatur, quia ipſi lingua eum interfecerunt, & D. Auguſtinus *in Pſalm.* 63. *ad* 3. *verſ. Et vos ô Iudæi occidiſtis, vnde occidiſtis? gladio lingua, acuiſtis enim linguas veſtras, & quando percuſſiſtis, niſi quando clamaſtis, crucifige, crucifige?* Quia ſicut homicida peccat mortaliter, & tenetur reſarcire hæredibus occiſi omne damnum, quòd ex tali morte perpeſſi ſunt, ita etiam mandans aliquem occidere, & conſulens homicidium, aliàs non facturo, & opem ferens in actu proximo homicidæ, vt probat Læſi. Zecchi. *de caſib. reſerv. caſu* 13. *verſ. ampliatur, cum ſeqq.*

16 Notificandum eſt pœnitenti quàm graue ſit hoc peccaeum, eſt enim grauiſſimum inter omnia mala, quę omnes adinuicem erga ſe ipſos facere poſſunt, eius nocumentum eſt immediatè perſonale, & irreparabile, quia tollit vitam humanam, quæ cum ex bonia temporalibus ſummum ſit, iuxta reſoluta per Sot. *de ratione tegendi memb.* 1. *quæſt.* 5. & multis probat, & controuertit Nauar. *in cap. inter verba conel.* 4. *num.* 20. *cum ſequentibus*, 11. *q.* 3. reſpondens ad tex. prima facie repugnantem *in l. iſti quidem* 8. *verſ. quod ſi, ff. quod metus cauſa, & in l. de coditicillis*, aliàs *Lucius* 88. §. *matre, ff. de legatis* 2. & notabiliter limitans commune illud dictum moriendum eſſe pro honore, tamen ſemel ablata huiuſmodi vita, reſtitui non poteſt de lege ordinaria, iuxta illud Pſalm. 77. *ſpiritus vadens, & non rediens*, conſonat tex. *in l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* vbi *quod iterum non reddit arbitrium*, cum his quæ in comment. ad eund. tex. cogerit alios referens Luſitan. Benedict. Ægid. *p.* 6. §. 3. ad plures quæſtiones contooerti ſoliras à Doctoribus circa reſtitutionem bonorum ſpiritualium, & temporalium eius, qui dum ſemel mortua eſſee, tamen non obſtante prædicta lege ordinaria redit ad vitam corporalem, reſuſcitans ex ſpeciali indulgentia, & miraculo diuino. Rurſus homicidium maius eſt cæteris peccatis contra iuſtitiam commutatiuam inferiora bona auferentibus, denotat vehementiorem, pertinaciorem infeſti animi deliberationem, quia ſcilicet difficilius committitur, vt obſeruant Leſſi. *de iuſtitia lib.* 2. *cap.* 42. *ſub num.* 75. Suar. *de relig. tom.* 2. *tract.* 4. *lib.* 3. *cap.* 3. *ſub num.* 11. Deinde gignit magnum ſcandalum, propter quæ vocatur immane flagitium *in cap. miror.* 50. *diſtinct.*

Hinc Deus maiora de illo ſupplicia, quam de alio ſcelere ſuſcipit, ab eius enim Altari is euelli iubet, vt morte moriatur, *Exod.* 22. Sanguinem etiam ipſius effundi ſtatuit, ſicut & ipſe proximi effudit, *Exod.*20. Et gladio ferientem gladio feriendum eſſe aſſerit *Matth.*26. quia viri ſanguinum,& doloſi non dimidiabunt dies ſuos, *Pſalm.*5. & ſanguis ille effuſus clamat ad Deum de terra, habet enim ſangnis vocem ſuam, *Geneſ.cap.*4.

Secvndvs Casvs.

Qui falſum in iudicio teſtimonium, ſiue in gratiam, ſiue in alicuius damnum depoſuerint.

17 CVm ſolus Deus ſit teſtis, & cognitor mentis noſtræ, iuxta illud *Pſalm. Scrutans corda, & renes Deus, cap. erubeſcant in fine* 32. *diſt.* qui nec falli poteſt, nec fallere, *cap. à nobis* 28. *verſ. nos igitur, de ſentent. excomm.* & 10 quo nullum omninò mendacij veſtigium conſiderari poteſt, *cap. Deus quando* 24. *quæſt.*3. neceſſariò igitur fuit ad eius reuerentiam, vt id quod iuratur, primò ſit verum, deinde iuſſum: & 12 idem neceſſarium, vt non paſſim, nec leuiter, ſed maturo iudicio, & præuia deliberatione iuretur. Iure enim diuino, & naturali ties circumſtantiæ, ſeu comites requiruntur, vt iuramentum licitum, & honeſtum ſit, videlicet veritas, iuſtitia, & iudicium, vt deducitur ex illo *Hierem.*5. *Et iurabunt viuit Dominus in veritate, in iuſtitia, & iudicio*; refertur *in cap.& iurabunt* 22. *q.*1. *cap. animaduertendum* 22. *q.*2. *cap. etſi Chriſtus verſ. Iacobus, de iureiur.* reſoluunt D.Thom.2.2. *qu.*89. *art.*3. vbi Caietan. Angel. *verb. iuramentum* 3. §.8. Sylueſt. *verb. iuramentum* 2. *quæſt.*5. Sot. *lib.* 8. *de iuſtit. quæſt.*1. *art.*3. Nauar. *in man. cap.*12. *num.* 3. Couar. *in cap. quamuis, part.*1. §.6. *num.*4. Læli. Zech. *de caſibus Epiſcopo reſeruatis, caſu* 12. *verſ. ſecundo notandum*, & alij, quos refert, & ſequitur Sayr. *in Claui Regia lib.*5. *cap.*4. *num.*1. *cum ſequentibus.*

18 Periurium eſt mendacium iuramento firmatum, vt per Magiſt. *in* 3. *diſtin.*39. Sylueſt. *verb. periurium, in princip.* D.Thom.2.2. *quæſt.*98. *art.*1. vbi ait falſitatem eſſe de intrinſeca ratione petiurij, Sot. *lib.* 9. *de iuſtit. quæſt.* 2. *art.*1. Couar. *in cap. quamuis, part.*1. §.6. *num.*5. Suar. *de relig. lib.*3. *de iuramen. cap.*2. *num.*3. Sayr. *diſt. cap.* 4. *numer.*7. Hinc fit propriè, & verè intereuenire periurium, prout in iuramento aſſertorio; ſiue præſens & futura, prout in promiſſorio.

19 Periurium autem quod contingit in iuramento aſſertorio, ſemper, & indiſtinctè, & in quacunque materia, ſiue magna, ſiue mediocri, ſiue leui, ſeu leuiſſima, eſt peccatum mortale etiam quidem grauiſſimum, cùm directè aduerſetur præceptis Decalogi primæ tabulæ, nempè ſecundo de non aſſumendo nomen Dei in vanum, & per quod grauiſſima iniuria quantum eſt ex parte iurantis Deo fit, dum in teſtem falſitatis adducitur, quinimò etiam periurium iocoſum eſt peccatum mortale, dummodò ad iurandum intercurrat actio deliberata, reſoluunt D. Thom. *diſt. quæſt.*98. *art.*3. *ad* 2. Nauarr. *diſt. cap.*12. *num.*6. *cum ſeqnent.* Sayr. *diſt. cap.*4. *à num.*14. Soar. *d. lib.*3. *cap.*3. & 4. Sic etiam, qui iurat verum putans eſſe falſum, ſemper peccat mor. ratione periurij, talis enim formaliter iurat falſum, & mentitur, quia formaliter loquitur contra mentem, & inde ſumit actus malitiam pinbat, *cap. homines* 22. *quæſt.*2. reſoluunt D.Thom. Sot. Sylueſt. Nauarr. & alij, quos refert Suar. *diſt. lib.* 3. *cap.*5. *num.*2.

Si verò quis iuret falſum putans eſſe verum, non 20
erit indiſtinctè mort. quinimò aliquando nullum erit peccatum: ſi enim quis præuia adhibita deliberatione, & exigente neceſſitate aliquid iuramento firmauit, credens probabiliter verum eſſe, quod tamen à parte rei erat falſum, nullum peccatum contrahitur, quia veritas, vel falſitas iuramenti, non tam ex te iurata, quàm ex conſcientia, & mente iuranris attenditur: ſi tamen per contrarium nullam adhibuit diligentiam ad hoc, vt ſcirer eſſetne falſum, an verum id, quod iuramento firmauit, quamuis putaret eſſe verum, ſi tamen erat falſum, peccauit mort. Si tandem aliquam adhibuit diligentiam, non tamen ſufficientem, neque eam, quam debuit adhibere, tunc venialem culpam committit, reſoluunt Abb. *num.*4. & *ibi gloſſ. pen. in cap. tua* 11. *de iureiur.* Nauarr. *d. cap.*12. *num.*7. *verſ. ſexto*, Aogel. *verb. periurium* §.1. & alij quos refert, & ſequitur Sayr. *diſt. cap.*4. *num.* 28. Soar. *diſt. lib.*3. *cap.*5. *num.* 3. *cum ſequenti*, quem vide *in cap.* 6. 7. & 8. vbi agit quando conſuetudo iurandi incaute conſtituat hominem in ſtatu peccati.

Circa iuramentum verò promiſſorium, cui deeſt 21
veritas, reſoluendum eſt quòd deficiente veritate de præſenti, (verbi gratia) ſi promittens iuramento ſe aliquid facturum, vel daturum, non habeat animum adimplendi promiſſum, peccat mort. in quacunque materia, ſiue magna, ſiue parua, ſiue licita, ſiue illicita: ratio eſt, quia iurans falſum ſcienter, peccat mort. at qui iurans aliquid facturum, non habens tamen animum faciendi, iam iurat falſum ſcienter, vt patet, igitur peccat mort. quæ eſt concluſio communis Theologorum, teſte Suar. *diſt. lib.*3. *cap.*17. *num.*2. vbi multos refert, ſequuntur & multi citati à Sayr. *diſt. c.*4. *n.*27. & *cap.*6. *num.*6. Si verò veritas de futuro deficiat, quia ſcilicet promiſſum ſub iuramento, cum eſſet licitum, & honeſtum, non eſt poſtea adimpletum, reſolue committi in hoc caſu peccatum ex genere ſuo mort. quia iuſ diuinum & naturale dictat reddendum eſſe Domino iuramentum, innata *cap. debitores, de iureinr.* ergo non eſt dubium quin hoc præceptum ex genere ſuo obliget ſub peccato mort. Et ita hanc ſententiam tenent omnes, quos citat Sayr. *diſt. cap.*4. *num.*18. Nauar. *diſt. cap.*12. *num.*10. Suar. *diſt. lib.*3. *cap.*15. *num.*7. At verò † ſi violatio iuramenti promiſſorij 22
ſit in re leui, & parua, ſiue materia ſit partialis, ſine totalis, peccatum ſolummodo committitur veniale: ita D. Antonin. *part.*2. *tit.*10. *cap.*4. §.2. *verſ. de tribus*, Sylueſt. *verb. iuramentum* 4. *quæſt.* 1. Sot. *lib.*8. *de iuſt. quæſt.*1. *art.*7. & *quæſt.*2. *art.*3. *concl.*5. Medina *in ſumm. lib.*1. *cap.*14. §.4. Fr. Emman. *in ſumm. part.*1. *cap.*192. *concluſ.*5. & *part.* 2. *cap.*94. *concluſ.*3. Nauarr. *d. cap.*12. *num.*10. & *cap.*18. *nu.*7. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.*1. *cap.*5. *quæſ.* 3. & alij, quos refert, & ſequitur Suar. *diſt. lib.*3. *cap.*16. *num.*4. ex eo, quia in omnibus his præceptis leuitas materiæ in cauſa eſt, vt tranſgreſſio fiat venialis, quamuis illa ex genere ſuo ſint mortalia, vt patet in præcepto de non furando, de non recitando diuino Officio, vel alio ſimili opere faciendo, vt obſeruant Doctores ſupra citati. Quamuis contrarium teneant Caietan. *in ſumm. verb. peruirium*, §.2. & 2. 2. *q.*79. *art.*7. *dub.*1. Gabr. *in* 3. *diſtinct.*39. *q.*2. *art.*2. *concl.*4. & 7. Couar. *lib.*1. *var. c.*1. *n.*2. & *in c. quãnis, p.*1. §.1. *n.*4. Tolet. *in ſumm. lib.*4. *c.*12. *in princip.* alij, quos refert, & ſequitur Sayr. *in d. c.*4. *n.*28. *verſ.*2.

His

23 His ita prænotatis ſciendum quòd ad hoc vt caſus hic ſit teſeruatus, requiritur quòd falſum dictum ſit in iudicio ab aliquo, vt teſtis, in gratiam, ſiue in alicuius damnum, vt indicant ipſa teſeruationis verba, & probat Læli.Zechi. *d. caſu t 2. verſ. his ita*, vt falſus teſtis iure aliquis ſit, falſique pœnam incurrat oceeſſe eſt, vt ſit iudice interrogatus, ac de veritate dicenda præſtiterit iuramentuo, & aut occultauerit, aut negauerit veritatem his, quibus dictum eſt, Aloyſ.Ricc. *in praxi aurea reſol. 216.*

24 *n. t. verſ. ſed tu.* † Teſtis enim à iudice legitimè interrogatus de veritate dicenda non ſolùm falſus eſt ſi falſum dicit, ſed etiam, ſi veritatem celat ſcienter, in damnum proximi, *cap. 1. de crimine falſi*, Tiraq. *de pœnis tempor. cauſa 44. num. 15. cum ſequentibus*, Zanchio. *de hæret. cap. 14. n. 2.* Peña *in direct. Inquiſit. part 3. q. 73. com. 122. verſ. falſum autem teſtem*, Aloyſ. Ricc. *d. reſolut. 216. in princip.* Maſcard. *de probat. in proſat. qu. 5. à n. 70. & concl. 743. num. 12.* Decian. *tr. crim. com. 2. lib. 6. c. 10. n. 30.* Læli. Zechi. *d. caſu t 2. verſ. tertiò conſiderandum*, Farin. *in praxi crimin. part. 2. quæſt. 67. à n. 220.* vbi *num. 215.* amplıat etiam in teſte, qui deponit obſcurè, verſute, vel per malitiam, ad hoc vt eius depoſitio producentı non proſit.

25 Ampla in deponente falſum in ſndicio nullo, Felin. *in cap. nobis n. 2. de ſimonia*, Afflict. *deciſ. 21. num. 11. & 12.* Decian. *d. lib. 6. cap. 11. n. 60.* Gonzal.

26 *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 57. num. 51.* † Etiamſi non iuratos teſtimonium ferat, quia pœna falſi ordinaria plectendum eſſe reſolpunt Felin. *in cap. 1. n. 5. de teſtibus cog.* Iaſ. *in repet. l. admonendi n. 223.* Socin. *reg. 153. ad fin.* Clar. *§. falſum n. 11.* Ceoed. *ad Decretal. collect. 139. n. 3.* Hortenſ. Cauallca. *in pract. de teſtibus part. 3. n. 56.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 96. verſ. quintò in noniſſ. edit.*

27 Limita *primò* in deponcnte falſum ſine dolo, per ea, quæ reſoluunt Menoch. *de arbitr. caſu t 94. n. 58. & caſu 309.* Cor. *in memorab. verb. periurium pag. mihi 683.* Clat. *in §. falſum n. 33. & verb. periurium, n. 9.* Salxed. *ad Bernard. c. 95. verſ. tertio*, Maſcard. *de probation. concluſ. 739. n. 12.* Rebuff. *de reprobat. teſtium n. 206.* Perez *ad lib. 8. Ordin. pag. 190.* Decian.

28 *d. lib. 6. cap. 11. n. 14.* Cened. *d. collect. 139. n. 6.* † Io dubioenim ſemper ſieti debet interpretatio, vt quis excuſetur à periurio, ex Decian. *d. lib. 6. c. 11. n. 58. & cap. 12. n. 20.* † Et ad euitandam teſtium falſita-

29 tem, eorum dicta ſunt impropriè intelligenda, Rebuff. *d. tract. de reprobat. teſtium, n. 100.* Surd. *deciſ. 263. n. 9. & deciſ. 282. n. 11. cum ſequentibus.* dummodò non ſequatur abſonus intellectus, Hortenſ. Caual. *in pract. de teſtib. part. 3. num. 67. & 68.* Cùm tameo ſimus in materia, quæ tangit conſcientiæ forum, pœnitens ipſe ſibi iudicet, & ſecundùm conſcientiam ſuam, & intentionem, qoa teſtimoninm profere: nam qui ignoranter falſum dixit, vel verum celauit, dimmodò ignorantia non fuerit ſupina, & indebita, non tenetur, vt reſoluit Læli. Zechi. *d. caſu t 2. verſ. fallit in teſte.*

30 *Secundò* limita, quando falſitas nemini eſt nocina, quia tunc nec in gratiam, aut alicuius damnum teſtimonium profuit, nec pœna ordinaria punitur, Felin. *in tract. quando conatus puniatur, verſ. fallit ſecundò*, Couat. *in cap. quamuis par. 1. §. 7. n. 6. in fine*, Clar. *lib. 5. §. falſum n. 35. & §. periurium, n. 11.* Bonacoſ. *commun. crim. par. 3. verb. falſitas. fol. 27.* Menoc. *de arbitr. caſu 306. n. 10. 23. & 30. cum ſequentib.* Surd. *deciſ. 282. n. 18.* Flores de Meoa *vari. lib. 2. q. 20. n. 81.* Farı. *de falſitate, & ſimulat. q. 150. n. 291.* Salzed. *Ad Bern. c. 96. verſ. exemſabitur, in noniſſ. edit.*

31 *Tertiò* limita in diceote falſum teſtimonium doloſè, quod tamen non valuit, quia hunc nec in gratiam, aut alicuius damnum depoſuiſſe dicendum eſt, nec etiam pœna ordinaria puniendum, ex teſolutis per Hyppol. *conſil. 27. n. 17. & conſ. 70. n. 12. & conſ. 105. n. 21.* Syluan. *conſil. 7. n. 11.* Grammat. *deciſ. 2. n. 28.* Cald. Pereita *de empt. cap. 1. num. 19. &* dicit Hortenſ. Caualcao. *in practica de teſtib. part. 3.*

32 *num. 68. poſt princip.* quòd † falſitas tria eſſentialia requirit, dolum, mutationem veritatis, & quod alteri noceat.

33 *Quartò* limita in teſte, qui interrogatur de aliqua re ſibi commiſſa ſub ſigillo ſecreti, vel de qu. quis non eſt infamatus, tnoc enim non tenetur reuelare factum occultum, qoia ſic proximum infamaret, niſi teodat io damoum Reipub. & quia non debet falſum dicere iudici interroganti, idcirco debet tergiuerſari oe mendacium incurrat, nullo tamen caſu in hoc euentu veritatem celans tenetor ad reſtitutionem. Ita ex D. Tho. Nauar. & aliis reſoloit Læli. Zechi. *d. caſu t 2. verſ. ſecundò fallit*, faciunt quæ dixi *in alleg. 96. n. 44. cum ſeqq.*

34 *Quintò* limita in teſte falſum deponente circa extrinſeca, & extra factum principale, & qualitates ſubſtantiales, quia tunc nequaquam dicitur falſus, nec vitiata reddirur illius depoſitio, Alexand. *conſil. 88. n. 195.* Cæſat. de Graſſis *deciſ. 75. num. 9.* Farinac. *d. quæſt. 67. n. 159. cum ſeqq. & num. 179.* quos refert & ſequitur Aloyſ. Ricc. *diſt. reſolut. 216. num. 2. in fine*, Salxed. *ad Bernard. diſt. cap. 96. verſ. ſecundò.*

35 Recordandum eſt pœnitenti quàm graue ſit hoc peccatum, dicitur enim *Prouerb. 19. teſtis falſus non erit impunitus, & qui mendacia loquitur non effugiet, ſed peribit.* tribus perſonis eſt obnoxius, *primò* Deo, quem peierando contemnit; *ſecundò* iudici, quem ſuo teſtimonio fallit: *tertiò* innocenti, quem lædit, cui tenetur de damno pet illios falſitatem ſequuto, *gloſſ. ſin. in cap. Preſbyterum, de homicid.* Tolet. *de inſtruct. Sacerd. cap. 59. num. 2. in fine*, quem tefert, & ſequitur Aloyſ. Ricc. *d. reſolut. 216. num. 3. in fine*, Læli. Zechi. *diſt. caſu t 2. verſ. ſi vero cauſa.* † Non ſatisfacit ſi dicat ſe falſum de-

36 poſuiſſe, quia tunc ei fides non adhibetur, ex reſolutis pet Stephan. Gratian. *diſceptatio. forenſ. c. 192. num. 9. cum ſeq.* quamuis dicat, *in articulo mortis.* ex Maſcard. reſoluit Horteoſ. Caualcan. *diſt. par. 3. num. 59.*

37 Crimen hoc petiurij eſt graoins adulterio, & furto, ex eo quia directè aduerſatur ſecundo præcepto Decalogi, quod eſt primæ tabulæ, & per conſequens immediatè contra Deum: adulterium verò, & furtum ſunt contra præceptum ſecundæ tabulæ, ac per conſequens immediatè contra proximum, quia tanto grauius eſt peccatum, quanto corrumpit ordinem digniorem, Riccard. *in 3. diſtinct. 39. q. 2. art. 4. & ibi* Gabt. *art. 3. dub. 4.* Angel. *verb. periurium, §. 9.* Sayt. *lib. 5. cap. 4. n. 9.* Nec obſtabit *cap. quod in omnibus, 32. qu. 7.* vbi † adulterium

38 cenſetur grauius omnibus peccatis: quia inprimis reſponderi poteſt cenſeri grauius omnibus peccatis commiſſis contra proximum, non verò contra Iſis contra Deum immediatè, quale eſt periurium, de qno agimus. Deinde reſponderur falſum eſſe dicere adulteriom eſſe grauius peccatis in proximum commiſſis, conſtat namque homicidium eſſe grauius adulterio, vt patet ex ordioe præceporum Decalogi, & probatur ex text. *in cap. ſi quid verius 32. q. 2. &* deducitur ex *l. vlt. in §. t. ff. de publicanis*, & ex his, quæ tradunt D. Th. *t. 2. q. 70. ar. 6.* Sot. *lib. 5 de iuſtit.*

q.1. art.3. reſoluit poſt alios Corraſ. *lib.2. miſcel. p.1.* Communis ex Nao. *in cap. inter verba, concl.4. n.23.* Nec obſtat *d. cap. quod in omnibus*, quia vltra alios intellectus ſatisfit, ſi dicas eum gloſſ. *ibidem*, quam ſequuntur Archid. & antiquiores, verba illa interrogatoria referenda eſſe ad exaggerationem, & in deteſtationem criminis adulterij, quod quidem licèt non ſit grauius omnibus criminibus, eſt tamen ſecundùm ſe admodum graue, vt latiſſimè tradit Tiraquellus *l.13. connub. num.26. cum ſeqq.* & ita conſtat ex pœna mortis, quæ pro adulterio imponitur *Deuteronom. 23. l. quamuis 30. in fine, C. de adulter.* Ordin. Regia Lnſitan. *lib.5. tit.38. in princip.*

39 Nec obſtat † *cap. & ſi clerici, §. de adulteris, de iudic.* vbi videtur adulterium intra minora crimina computari. Reſpondetur enim text. agere de adulterio, quod eſt crimen graue, & de aliis, quæ licet in ſe ſint grauia, nihilominùs minora ſunt illo, quod in eo text. Pontifex conſtituit maximum, ad effectum, vt ad illud, & non vltra, poſſit Epiſcopi diſpenſatio peruenire.

40 Item huiuſmodi periurij crimen homicidio grauius eſt, prout tenent D. Thom. *quæſt. 1. art. 18.* Sylu. *v. periurium, q.2.* Sot. *de iuſtit. lib.8. q.2. art.3. concl.4.* Couar. *in c. quamuis, p.1. §.7. n.1.* Menoch. nihil decidens, *de arbitr. caſu 319. n.2.* tanquam probabilius ſequuntur Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.11. c.16 quæſt.6.* Suar. *de relig. tem.2. tract.4. lib.3. c.3. à n.7.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib.3. cap.4. num.37.* Sayr. *d. lib.5. cap.4. n.9.* Quæ ſententia primò ex eo ſuaderi poſſet, quia periurium eſt contra præceptum primæ tabulæ, ac ſubinde contra Deum, homicidium autem contra præceptum ſecundæ tabulæ, & immediate contra proximum, peccata autem, quæ ſunt immediatè contra Deum, ex ſe grauiora ſunt, quam ea, quæ ſunt contra proximum, vt per ſe patens eſt; igitur periurium eſt peccatum grauius homicidio. Neque huiuſmodi argumentum infringet, qui dixerit ex illo ſequi grauius fore peccatum in die Dominica facere opus ſeruile, quàm committere homicidium; quia obſeruatio Sabbati eſt præceptum primæ tabulæ, & inſtituta ad ordinandum hominem directè & immediatè ad Deum; abſurdum autem videtur dicere grauius peccarum commiſcere illum, qui perpetrauit homicidium; ergo non videtur grauitas peccatorum conſideranda ex ordine præceptorum Decalogi: ſatis enim doctè reſpondent Sylueſt. & Sot. *dictis locis*, aſſerentes obſeruantiam feſtorum, quantum ad tempus determinatum, non eſſe de Iure diuino naturali, ſed ſolùm de Iure humano Eccleſiaſtico, & hac ratione violatio feſti non eſt tã graue peccatum, quàm homicidium, furtum, aut adulterium; quantum verò ad tempus indeterminatum, ſcilicet, vt aliquod tempus expendatur ad honorem Dei, eſt de Iure diuino naturali; vnde qui præceptum illud tranſgrederetur, itaut tota vita nullum tempus aſſumeret, quod diuino cultui dicaret, grauius quàm homicida peccaret, quia tunc ageret directe contra latriam Deo debitam. Facit deinde, quia periurium videtur habere coniunctam blaſphemiam; vt quia peierans dum adducit Deum vt teſtem falſitatis, videtur ei tribuere, quod ipſi non conuenit, in quo ſanè conſiſtit ratio blaſphemiæ, ſicut & in eo, quod Deo negetur, quod ipſi conoeuit, vt poſt D. Thom. *2.2.q.13. art.1.* & Valent. *2.2. diſp.1. q.13. puncto 1. in initio*, reſoluit latè proſequutus Sanchez *in præcepta Decalogi lib.2. c.32. à n.* tarquì blaſphemia opponitur confeſſioni Fidei, & virtuti Religionis, iuxta explicationem, quam poſt D. Thom. & poſt Ban. Ledeſm. & Valent. tradit ſo hanc rem Sanch. *d.c.32. n.7. &* 8. & proinde cenſetur peccatum maius homicidio, aduerrit Suar. *d. cap.3. n.50.* Igitur eidem de periurio dicendum eſt.

Secundò pro hac ſententia expendi poteſt argu- 41
mentum à poſteriori deſumptum, ex eo quod iuramentum eſt fiois coercionerſiarum, id eſt, in cauſis iudicialibus adhibetur, vt metu illius aperiatur veritas, cuius violatio controuerſias dilaparet, & per hoc ipſæ finiantur, Paul. *ad Hebr.6.* habetur *in cap. etſi Chriſtus, verſ. hominem, de iureiuran.* & ita adhibetur in cauſa homicidij ad illam terminandam, & veritatem inquirendam, quod quidem fruſtrà fieret, ſi homicidium grauius peccatum eſſet, quàm periurium: eſſet eamque præſumendum, quòd qui maiorem culpam homicidij commiſiſſet, non vereretur minorem periurij iocurrere: vnde ex hoc ipſo quòd in cauſa curioſiſſimi peccati defertur iuramentum, manifeſtè oſtenditur periurium pro maximo peccato habendum eſſe. Confirmatur geometali quadam ratione efficaciter ſuadente grauitatem periurij, deducta ex adductis per Couar. *d. §.7. ſub n.2. colum.2. poſt princip.* cum iuxta applicationem doctiſſimi Suarez *d. cap.3. ſub n.11. colum.2. ante med.* inquit grauitatem, & magnam deordinationem periurij conuinci ex ea maximè ratione, quia cum illud quantum eſt ex ſe rollat certitudinem diuini teſtimonij in iuramento contenti, conſequenter tollit hoc velut primum principium confirmandi, & ſtabiliendi contractus humanos, ac tandem maxima ex parte eoertit humana commercia, itaut ex his omnibus mirum non ſit periurium vocari grande ſcelus, *in cap. predicandum 22. qu.2.* Ex quibus non viderur recipienda opinio aſſerentium homicidium eſſe peccatum grauius periurio, ex quorum numero ſunt Bellam. *in cap. duo mala 53. diſtinct. n.3.* Angel. *in ſumm. verb. periurium, n.8.* Gabr. *in 3. diſtinct. 39. q.2. art.3. dub.4. & ibi* Maior. *qu.5.* & alij, quos teſſere, & ſequitur Leſſi. *de iuſtitia lib.2. cap.42. ſub n.75.* qui diſtinctionis ſædere vtramq; opinionem conciliare videtur; dicirque quod ſi ſumatur periurium in ſua malitia eſſentiali, grauius peccarum eſt, quàm homicidiũ, vt latè conuincunt rationes ſupra adductæ: ſi tamen conſideretur ex parte accidẽtium, & circunſtantiarum, grauius eſt illo homicidium, prout euincunt rationes, de quibus in fine caſus præcedentis. Quàm grauiſſimum ſit hoc crimen, omnique iure prohibitum, comprobat *c. vlt. 22. q.2.* ibi, *ſcientes hoc grande ſcelus eſſe & in lege & in Prophetis, & in Euangelio prohibitum. gloſſ. verb. dciera-uit, poſt princip. in c.2. verſ. ſed licet, de ſent. & re iudic. lib.6.* Cou. *in c. quamuis pactum part.1. §.7. in princ.* Petr. Greg. *ſyntag. Iuris lib.50. c.10. à n.6.* Tib. Dec. *d. lib.6. c.9. n.1. cũ ſeqq.* Ioſeph. Vela *d.p.1. n.91.*

Non immeritò igitur tam Iure Canonico, quàm 42
Ciuili graues, & variæ pœnæ fuerunt periuriis impoſitæ, quia grauiſſimis delictis grauiſſimæ ſunt pœnæ imponendæ, iuxta *ea. non afferamus*, vbi *gloſſ. vlt. 24. quæſt.1.* cum ſimilibus, quas referunt Clar. *§. periurium à n.2.* Auendan. *d. cap. num.8.* Ioan. Vela *d. cap.28. n.20. cum ſeqq* Petr Gregor. *d. lib.50. ſyntagm. c.10. à num.10. & c.11.* Menoch. *d. caſu 319. à num.3.* Ioſeph. Vela *d. part.1. n.92.* Cuius criminis à laico commiſſi cognitio, mixti fori eſt, Petr. Gregor. *ad cap. conquerente, de offic. Ordin. cap.6. num.7.* Auil. *ad cap.48. Prator. verb. quales quier Iuezes n.1.* Auendan. *de exequend. mand. part.2. c.27. circa fin. principij verſ. & ob id crimen, & n.1. verſ. ſi tamen*, Bobadil. *in ſua polit. lib.2. c.17. num.52. ad med. verſ. e finalmente, & c.18. num.173. circa fin. verſ. y puede caſtigar al perjuro, & n.198.* Ioan. Vela *de pœnis delict.*

*litt.cap.28.num.vlt.*Sahag.*in cap.2. de iudic. n.121.* Marta *de Iurisdict. part.2.c.9.n.25.*Mol.*in emporio Iuris tit.2.in pralud.num.126.*Gsbr.Pereira *de manu Regia part.2. cap.56.n.36. verſ. contrarium tamen,* Ioſeph.Vela *d.part.1.num.96.*

Omiſſis autem variis pœnis, quibus apud variſs nationes periuria puniebantur,de quibus Tiraq. *de nobilit.cap.20.num.120.cum ſeqq.*Azor.*part.1.li.11. cap.12. quæſ.7.* Perez *l.2.tit.4.lib.3.Ordin.pag.343. cum ſeq.*Deetan.*tract.crimin.lib.6.cap.13.n.33. cum multis ſeqq.*Fr.Emman.*quæſt.regul.tom.2.q.14.ar.2.* Leſſi.*dict.cap.42.dub.14.num.74.*Marta *de iuriſdict. part.2.c.9.à num.27.* Chriſtoph.de Paz *in ſcholis ad legis ſtyli l.128.* Quod attinet ad Ius Canonicum,

43 reſolue inprimis † conuictum,de periurio ſimplici, quod priuato huiuſmodi præiudicium infert,puniri pœna depoſitionis ab Ordine, iuxta text.& ibi Doctores *in c. cùm non ab homine,de iudic.* ootat Abb.

44 *in c. tua 11. de iureiuran.*† quinimò & priuatur beneficiis Eccleſiaſticis obtentis, vt nprimè diducitur ex *cap. querela 10.& ex d.c.tua,in fine, de iureiuran.* reſoluunt Abb. Felin.Dec. & alij *in c.2.* per text.ibi, *de reſcript.* poſt multos Couar. *in cap. quamuis,p.1. §.7.n.3.*Clar.*§.periurium, n.4.* Perez *ad d.l.1.v.poſitiones, in fine.* Bernard.& Salzed. *in pract.c.62.*aliàs *c.93. in vlt.edit.Venetiis excuſſa,* Menoch.*de arbitr. caſu 319.* Suar. *d. lib.3.c.20.num.22.* Sayr.*lib.5.c.9. num.7. cum ſeq.* Viui.*deciſ.220.n.34.& ſeq.* Nouar. *in praxi clect.& variat.fori p.1.q.3.n.16.in vlt.imp.* & non eſſe priuatum ipſo iure, ſed priuandum, reoeor Abb.& Felin.*in d.c.querelam,* Dec.& Ripa *in d. c.2.* poſt Selu. Lamberrin. Rebuff.Couar.Gutier. & alios tradunt Garci.*de benef.part.11. cap.10.n.167.*

45 Azor.*inſtit.moral.part.1.lib.11.c.12.quæſ.9.*† Collatio enim facta periuro eſt nulla, Azor. *d.c.12.queſt. 10.& part.2. lib.7.c.18.col.874.* Flamin.*de reſignat. lib.4.quæſt.3. n.10.cum ſeqq.*Sayr.*d.c.9. num.9.*Item periurus priuatur dignitate,& ad illam ampliùs non admittitur,Franciſc. Marc.*deciſ.667.vol.1.* Decian. *conſ.48.n.30.vol.3.*Nouar.*d.q.3.n.16. in princip.* Ee infamiam iocurrie de Iure Canonico,*cap.infamis,& cap.quicunque 6.q.1.cap.querelam, de iureiur.*Perez *in l.1.gloſſ.6.pag.545.tit.4. lib.3.Ordin.*Sayr.*in claui Reg.lib.5.cap.9.n.6.*Nnnar.*d.q.3.n.17.*vbi aduertit quòd de iure Ciuili non ſemper incurrit infamiam. Vtrùm autem Epiſcopus abſoluere poſſit à iuramentis & periurio? Vide Mart.*de iuriſd.p.2.c.9. num.10.cum ſeqq.*

Tertius Casvs.

Qui ſtateras, menſuras,monetáſve adulterauerint, corruperintve.

46 POndus illud dicitur falſum, quod nonquam tranſiuit per manus affioatorum, Maſcard. *de probat.concl.1044.n.3.*Bobsdil. *in ſua politica lib.3. cap.4.num.103.* Et illi mercaturam exercentes, ſi io dnlo ſint, oon ſolùm crimine falſi, ſed & crimine furti implicantur, falſi qnidem cùm menſuras, vel pondera adolterant, furti verò cum eis veunrut in alienum damoum; contra dun diuina præcepta, Gambarupta *de caſibus reſeruatis fol.214. verſo,n.1.* Ludooic.Rodolphin.*qnæſt.var.lib.2.qnæſt.40.n.13.* quiper totam quæſt.probare intendit contra Straeh. requiri ſcientiam io vtente falſis ponderibus ad

47 hoc vt crimins liter puniri poſſit.Et qoamuis†vtens ſcienter falſis ponderibos & menſuris falſum dicatur committere, *l.1. ff. ad l. Cornel. de falſis,l.maiorem, C. eod.tit.* Ord.Reg.Luſit. *lib.5. tit.38.* tamen non videtur cadere in hanc reſeruationem, cùm reſeruatio loquatur tantum de falſante, & non extendirut ad vtentes illis iam falſificatis, nsm cùm caſus ſit pœnalis,non extenditur ad caſus non expreſſos, argum. *cap. in pœnis,de regul.iuris,in ſexto.*Ita Læli. Zechi. *de caſibus reſeruatis,caſu 18. verſ. his ita præmiſſis,* Gambar.*d.fol.214.verſo,n.3.*vbi *n.4.* reſoluit non compreheodi ſub hac reſeruatione menſura, ſtateràve iuſta vtentem, ſed minus dantem, quàm iuſtum pondus, vel menſura exigat:† obligantur 48 tameo omnes ad reſtitutionem, & proculdubin reneotur reſarcire omoe damnum paſſis, ſi eos nouerunt, cum reſtitutio ſit faciendaei, à qun ablatum eſt, vel habeoti caoſam ab eo, non enim æqualitas iuſtitiæ ſeruatur per reſtitntionem alteri factam eo inuito, *l.inuito, C.de ſolution. gloſſ.2.* & Communis *in reg.peccatum,de reg.iur.in 6.* Nec ſat eſt reſtitutionem fieri pauperibus,vt probant text.*in cap.cùm tu, de vſuris, & in cap.ſicut dignum, §.eos inſuper,de homicid.*qui ſunt intelligendi, vbi dnminus,vel is,cui debetur,certus eſt,& extra ſcandalum,vel periculum poteſt eidem reſtitui:aliter enim ſi ſit cognitus poſt adhibitam diligentiam, vel ſi ſcaodalum immineat, poteſt fieri reſtitutio pauperibus,quia ſic in effectu reſtituitur domino, cui prodeſt, quoad animæ ſalutem,Naoar.*in man.cap.17.n.92.& 93.*Valent.*tom.3. diſput.3.q.6. puncto 4.* Læli.Zechi. *d.caſu 18. propè fin. verſ. videndum inſuper,* Gambarupta *d.loco n.5.* Sayr.*in Clani Regia lib.10.tract.5.c.2.à princip.* Hi enim ſunt fures communes,& ob id ex diſpoſitione legis Corneliæ condemnantur in duplum, & in inſulam relegaotur,*l.hodie ff.ad l.Cornel.de falſis,* Læli Zechi.*d.caſu 18.propè fin.*Gsmbarupta *d. loce n.2.* Secuodùm Canooes verò pœniteotia ieiunij triginta dierum in pane,& aqua eis eſt iniungenda,*cap.2. de empt.* De his Deus per Moyſem *Lent. 19.* dicit: *Nolite aliquid facere iniquum iudicio, in regula, in pondere,in menſura: ſtatera iuſta,& aqua ſint pondera, iuſtus modius, aquuſque ſextarius.*

Alis de adultetantibus,& vteotibus falſis ponde- 49
ribus,& menſuris,vide apud Gregor.*l.7. & 8. tit.7. par.7.*Maranta *de ordine iudic.part.4.diſtinct.11.tit. iudicium ſeculare,& Eccleſ.à num.44.*Mexi.*in tract. taſſa panis,concl.5.n.30.cum ſeq.*Matieo ſ.*l.2.gloſſ.3. & 6.tit.13.lib.3.noua recop.& l.1.gloſſ.9.tit.14. eodem lib.* Marta *de iuriſdict.part.4.caſu 3.n.16. cum ſeqq.* latè Hoſtenſ.Caualcan. *de brachio Regio p.6.à n.354.* Ordin.Regia Luſitan.*lib.3.tit.54.*† De ven- 50
dentibus vioum lymphatum vide apud Hiſpanos *l.8. & 9. tit.17. par.7.* Rebuff.*tom.2.ad legis Gallia tit. de hoſpitibus, verſ. duodecima concluſ. pag.276.* Azeued.*l.5.tit.11.lib.5.noua recop.* Sebaſt.Nœui. *in remiſſ.ad l.ii, qui in puteum 11.ff. quod vi,aut clam,* Bobadill. *in ſua politica lib.3. c.4.n 90.*† Desdmi- 51
ſcentibus vinum vetus cum muſto, Auend. *de exequendis mand.p.1.c.19.n.30.verſ.quinto.*Matienſ.*d. gloſſ.9.n.6.*De illis, qui in principio caniſtri ponunt poma meliora, Azeuedo *l.3.n.4.cum ſeqq.tit.5.li.1. noua recopil.*Matienſ.*d.l.1.gloſſ.9.n.11.*vbi ſeſuit, quòd crimen ſtellionatus commiottitur,quoties in ſaccis portantur merces deſuper bonæ, & inferius corropræ, ſeu vilioris pretij. † De pharmacopolis 52
vendentibus medicinas adulteratas, vide Luc. de Pen. *in Conſtit. Neapol. lib.3. tit.49.fol.101.* Bellacomb.*commun.opinion.tom.2.lib.9.tit.17.n.12.pag.* 305.Maſcard.*de probation. concl.5.num.32.*Aduerte tandem Epiſcopum poſſe punire laicum,qui merces mixtas alia cum ſpecie ignorante emptore,vendiderit,Abb.*in c.1.n.9.de empt.*Cou.*lib.3.vari.c.14.n.5. verſ.huius tàdem,*Bellet.*diſquiſ.cler.tit.de fauore clericorum*

ticorum reali,§.5.num.64. mecitato *in hoc loco* Homoboo. *de examine Eccleſiaſtico tract.* 10. *cap.* 4. *quæſt.*12.*reſol.*3.

53 Circa adulterantes corrumpentéſve monetam, ſciendum eſt, teſte Plinio *naturalis hiſtoria lib.*33. *c.*3.Romanos primum æreā pecunia, deinde multò poſt argenteā, ac demum aliquot lapſis annis aureā vſos fuiſſe. Sed ante Romanorum originem multis quidem annis penes alias gentes fuit nomiſmatum vſus,vt colligitur ex adductis per Forcat.*in necyom. turris, dial.*48. Cæli.Rodig.*lect.antiq.lib.6.cap.*2.Ft.

54 Hieron. Roman. *de Republic. Gentilica lib.*8. *cap.*5. † Triginta illos denarios,quibus fuit venditus Dominus noſter IESVS CHRISTVS in inſula Rhodienſi cuſus fuiſſe ex vna parte Solem, & ex altera roſam habentes, qui Rhodon Græcè roſa interpretatur,referuot Otoaco *en ſuu emblemas morales lib.*1. *cap.*12.Ft.Betnard. de Brito *in monarchia Luſitana, part.*1. *lib.*4. *c.*30. Ambroſ. de Morales *in chronicis Hiſpaniæ pare.*2.vbi *de deſcriptione Hiſpania fol.*85. *verſo*,Pineda *in Monarchia lib.*10.*c.*12.§.2. *& in vita Sancti Ioannis Baptiſta lib.*2.*artic.*2.*c.*1.*pag.*110. vbi etiam refert ſinguli denatij pretium duos Iulios, excepto medio groſſo, non attigiſſe. Sed Anton. Auguſtin.*in dial.*2.*de medallis*, aliquanto alitet habet,ibi vide,nam & denatij figuram ipſam apponit. Goffridus autem Viterbienſis *in chronicis part.*14. longè diuerſius,vide,ſi lubet,& ipſum.

55 Notandum etiam eſt ad Principem ſolum, & Rempubl. ſpectare monetam cudere,vt probat text. *in cap.*1.*verſic.moneta,qua fiat regalia*,diſponit Ordin.Regia Luſitan.*lib.*2.*tit.*16.§.3.*& lib.*5.*tit.*12.*in princip.* & apud Hiſpanos *l.pen.tit.*7. *part.*7.*l.*1.*tit.*20.*lib.*5.*noua recop.* Couat.*numiſmat. cap.*8.*num.*1. Mynſing.*centur.*4.*obſeruat.*24. Menoch.*conſil.*302. *n.*28. Matienſ. *l.*1.*gloſſ.*13.*tit.*10.*lib.*5. *noua recopil.* Peteg.*de iure Fiſci lib.*1.*tit.*6.*n.*25.*& tit.*2.*num.*97. Farinac.*in praxi criminal. part.*5.*q.*115.*n.*22.*cum ſequentib.* Morla *in emporio Iuris part.*1. *tit.*2.*qu.*24. *n.*4. Cardoſo *in praxi iudicum, & aduocat.verb.moneta,n.*2.Decian.*tract.crimin.lib.*7.*c.*26.*n.*1. Cabed. *Luſitan.deciſ.*45.*par.*2.Chriſtoph.de Paz *in ſcholiis ad leges ſtyli l.*78. *n.*72. Vincent. Cator. *in tract.de locato part.*1.*tit.de origine locati, n.*4. Bened.Ægid. *ad l. ex hoc iure ff. de iuſtitia, & iure c.*8.*de empt.& vendit.n.*7. vbi etiam aſſerit quod à Principe homini priuato,ſeu familiæ priuatæ ducendæ pecuniæ licentia concedi nequit,& conceſſa non valet:indeitò falſi cenſendi ſunt nummi, qui non fuerint Regia auctoritate percuſſi, vel ex adulterina materia compoſiti, Cuuar.*d.cap.*8.*n.*1.

56 Moneta igitur, vt ſit probata, & legitima, tria continere debet, ſcilicet materiam publicam, formam, & legitimum pondus, Deciao. *tract. crimin. tom.*1.*lib.*7.*cap.*23.*à n.*9. Menoch.*conſ.*49.*n.*1. Maſcard. *de probat. concl.*1065.*n.*7. Cabed. *d. Luſitan. deciſ.*45.*n.*2.Farin.*d.quæſt.*115.*n.*3. Garcia Getonda

57 *de priuileg. ſeu exeapt. explicat. num.* 1425. Vnde † adulterati, falſificati, ſen corrumpi tribus modis poteſt,videlicet circa ſubſtantiam;circa pondus, & circa formam:quoad ſubſtantiam namque falſa moneta dicitur, quando ſubſtituitur, aut permiſcetur vnum metallum pro alio *l.Paulus, ff. de ſolut.* circa pondus autem quando minus pro maiori ponitur. *l.*1.*ff. de contrah.empt.* circa formam verò, cum quis cudit monetam bonam,hoc eſt veri, & iuſti pooderis, ac valoris, ſine tamen poteſtate id faciendi,aut imprimendo characterem,& formam alienam abſq; conſenſu, eius, cuius erat,*d.ſine nomine,& l.qui nomine,ff.ad l.Cornel de falſis*; hic tamen à pœnis ex-

cuſabitur. † excudeos monetam alia effigie, quàm 58
effigie Principis illius regni, vbi habitat, Decian. *lib.*7. *cap.*27. *n.*12. vel falſificans monetam alterius Principis,Aloyſ. Ricc.*collect.*172.*limit.*2.Fatinac.*d. quæſt.*115.*n.*77.Cabed.*part.*1.*deciſ.*89.aut mutando formam externam,ſeu ſuperficiem tingendo argentom, ſeu deaurando illud,hos tamen caſos eompetehendit teſeruatio hæc, prout reſoluit Gambat, *dict. loco à num.*9.

Huiuſmodi tondentes, vel radentes Principis 59
monetam eiſdem ſubiiciuntur pœnis, quibus illam adulterantes,vt diſponit *Ordin. Regia Luſitan.li.*5. *tit.*12.§.4.& apud Hiſpanos *l.*67. *tit.*21.*lib.*5. *noua recopil.*& apud Neapolitanos,& Catlulanos obſeruatum dicit Peguer.*deciſ.* 46. quem refert Aloyſ. Ric.*in collect.deciſ.par.*1.*collect.*172.*ampl.*1. & apud varias nationes receptum atteſtantur Decian. *d.cap.* 27.*n.*9. *& cap.*28.*n.*6.Fatin. *in praxi crimin.qu.*115. *n.*99.*cum ſequentibus*, Molina *de iuſtic.tract.*2.*diſp.* 702.*n.*8. Chriſt. de Paz *in ſchol. ad leges ſtyli l.*78. *num.*130. nouiſſimè Trulleneh.*in expoſit. Decalogi lib.*7.*cap.*12.*dub.*1.*n.*6.

Dubium videtur de eo, qui auctoritate priuata 60
monetam aliquam excedentem iuſtum pondus totondit,& mutilauit,atque ita eam ad iuſtum pondus reduxit, an hic dicatur monetas adulterare? Nam duo viri clariſſimi, Mariſil.ſcilicet *in d. l.qui falſam num.*109.*ff.de falſis*, & Alciat 461. affirmant hunc tonſorem, ſeu limitatorem monetarum nullis pœnis ſubiacere; quia neminem lædit: quibus tamen aprè videtur reſpondere Menoch. *de arbitr. caſu* 316.*à n.*36.inquit enim *num.*38.Principem iuſtum exiſtimare monetæ ſuæ pondus, quod à ſuis monetarum cenſoribus in publicum ex eorum officina mittitur,& quod à ſe factum eſt in deterius mutari non velle, & facit quod ſcribit Nauar. *in man.c.*17. *num.*168. videlicet nulli licere priuata auctoritate reducere monetas ad æqualitatem iuſti pooderis, imò qui id faceret,teneretur reſtituere id quod eortaſetat ei,qui eudi iuſſit,aut monetariis,qui eas cudunt, ſi illud plus petit ipſis monetariis,& non iubenti cudere; itaque dum hunc tonſorem ad reſtitutionem damnat, cetrè eum lethalis culpæ reum ſtatuit, & ſic continebitur ſub hac reſeruatione,qui priuata auctoritate monetam mutilauerit, illam ad iuſtum pondus reducendo.

Limitatur principalis illa reſolutio *primò* in vi- 61
tiante monetam reprobatam,quia pœnæ contra vitiantes monetam,debent intelligi de moneta vſuali, & quæ expendi poteſt, vide Alexand. *conſ.*103. *in princip.vol.*1. Hippol.*in d.l.qui falſam n.*64. Tiraq. *de retract. lig.* §.1.*gloſſ.*20. *n.*12. Decian.*dict.lib.*7. *cap.*25.*num.*11.

Secundò limita in falſificante falſam monetam, 62
Cott. *in memor.verb.alius nullus*,Menoch.*de arbitr. caſu* 316.*n.*19.*cum ſequent.*Surd.*deciſ.*282. *num.*18. Decian.*d.lib.*7.*cap.*27.*n.*14.

Tertiò limita in tondente mediam quantitatem, 63
Peguer.*deciſ.*46.Decian.*d.lib.*7.*cap.*27.*n.*2.Farinac. *d.quæſt.*115.*num.*11.Fabricans enim minimi valoris monetam exenſabitur, Tiraq. *de iudicio in rebus exig. verſ.*80.*fol.mihi* 46. Farinac.*d.q.*115.*n.*90.Menoch. *d.caſu* 316.*num.*33.Mench. *lib.*1.*ſucceſſ.*§.7. *numer.*37.*& ſequenti*, Decian. *dict. lib.*7. *cap.* 27. *num.*1.

Eadem etiam pœna puniuntur falſam monetam 64
expendentes,qua puniuntur illam adulterantes,vel radentes, vt probat text.*in l.Cornelia* §. *eadem pœna ff.de falſis*,diſponit Ordin.Regia Luſitan. *d. tit.*12. §.3.reſoluit Affict.*in conſt.Regni Sicilia rub.adulte-*

rinam

vinam §. 2. *n.* 3. Clar. §. *falſum n.* 38. Hippol. *conſ.* 47. *lib.* 1. Menoch. *diſt. caſu* 316. *à num.* 51. Vincen. de Franch. *deciſ.* 401. Aloyſ. Ricc. *d. collect* 147. *ampl.* 4. Decian. *d. lib.* 7. *c.* 25. *à n.* 3. Fatin. *dict. q.* 115. *n.* 81. *&* *à n.* 120. me citato *in hoc loco* Homobon. *de exami-*

65 *ne Eccleſiaſtico tract.* 10. *c.* 4. *quæſt.* 12. *reſol.* 2. † Intellige ſi eam ſcientes falſam expeodetint, *d. l. lege Cornelia* §. *eadem pœna*, Ordin. Reg. Luſitan. *d.* §. 3. ibi, *ſabendo que era falſa*, Couat. *d. cap.* 8. *n.* 4. Buteſar. *conſ.* 166. *à n.* 8. *lib.* 2. Menoch. *d. caſu* 316. *n.* 55. Fari. *d. quæſt.* 115. *num.* 154. Decian. *d. lib.* 7. *cap.* 25. *à n.* 6.

66 vbi *n.* 7. quod † ignorantia affectata, vel craſſa non excuſabit; quæ quidem probabitur iuramento dicentis ſe ignoraſſe falſam eſſe monetam, dummodò concurrat præſumptio ignorantiæ pro allegante illam, ſecus tamen ſi ſint ex adnerſo præſumptiones, vel coniecturæ infereotes ad ſcientiam, Decian. *d. c.* 25. *n.* 8. Farin. *d. quæſt.* 115. *n.* 59. Seraphio. *de pri-*

67 *nil iuramento. priuil.* 4. *n.* 136. † Quando verò expendens falſam monetam docuerit à quo illam habuit, nulla lege puniri debet, vt reſoluunt Anton. Fab. *in ſuo C. ſub tit. de falſa moneta, diſſinit.* 2. Decian. *d. li.* 7. *c.* 27. *n.* 9. Farin. *d. quæſt.* 115. *n.* 145. Vel quando expendeos proteſtaretur quod ſi eſſet falſa ſibi reſtitueretur, quia daret bonam: non enim tuoc dicitur expeodiſſe, cùm pendeat à futuro eueotu, Decian. *d. cap.* 27. *n.* 19. vbi *n.* 20. idem reſolnit quando expendens nemini nocuiſſet, & *n.* 17. quod bona opinio, & fama expendentis monetam, vel eius, penes quem repetta eſt, minuit pœnam, & *cap.* 25. *n.* 9. quod ludens cum falſa moneta punitur, ſecus ſi loderet computando eam pro falſa. Huiuſmodi ſalſam monetam expendentes (vt ad rem tedeamus) verius ctedo ſnb hac teſeruatione oon venite, quæ loquitur tantum de adulterantibus monetas, non antem de eas ſcientet expendentibus, qoæ diuerſa ſunt crimina, ex Menoch. *d. caſu* 316. *n.* 51. & 52. & ita in terminis reſoluit Gambar. *d. loco n.* 9.

68 Ctimeo hoc grauiſſimnm eſt, prour demonſtrant pœnæ pro illo impoſitæ, qui enim illud commiſerit, igne combutendus eſt, vt probat tex. *in l.* 2. ibi, *flammarum, C. de falſa moneta*, & concordat. Ordin. Regia Luſitan. *d. tit.* 12. *in princip.* ibi, *morte natural. de fogo*, & apud Hiſpanos *l.* 5. & 6. *tit.* 17. *lib.* 8. *nona recop.* tradunt Couar. *dict. cap.* 8. *num.* 3. Decian. *dict. lib.* 7. *cap.* 28. *num.* 2. & 3. Chriſtoph. de Pace *d. l.* 78. *n.* 88. Farin. *d. quæſt.* 115. *num.* 13. & *q.* 92. *num.* 109. Cardoſo *in praxi indicum, verbo moneta n.* 3. & eius bona fiſco viodicantur, *l.* 1. ibi, *fiſco vindicetur*, *C. de falſa moneta*, Otdin. Reg. Luſit. *d. tit.* 12. *in princip.* ibi, *è todos ſeus bens ſejam confiſcados*, Menoch. *d. caſu* 316. *n.* 6. Farin. *d. quæſt.* 115. *num.* 14. Chriſtoph. de Paz *d. l.* 78. *num.* 96. Decian. *d. lib.* 7. *cap.* 28. *num.* 11.

69 † Domus etiam in qua fabricatur moneta falſa ſciente domino, cadit fiſco, *d. l.* 1. ibi, *domus, &c.* Ordio. Reg. Luſitan. *d. tit.* 12. §. 1. Couar. *d. cap.* 8. *num.* 3. *verſ. pœna autem*, Decian. *d. l.* 7. *c.* 27. *num.* 8. & *c.* 28. *num.* 12. Maſcard. *concl.* 1065. *num.* 2. Molina *de inſt. tract.* 2. *diſp.* 702. *n.* 3. Fatin. *d. q.* 115. *n.* 16. Si autem dominus quamprimum id ſciuerit, indicanetit Magiſtratui, excuſabitur, Decian. *d. c.* 27. *n.* 8. Farinac. *d. quæſt.* 115. *num.* 17. vbi reſolnit quod domus, in qua fabricatur falſa moneta, habet præſumptionem

70 contra ſe ſcientiæ, & participationis. Sic etiam † vidua excuſatur à ſcientia fabricationis falſæ monetæ cauſæ in eius domo, vt probat text. *in l.* 1. §. *vidna ff. de falſis*, Farinac. *in praxi criminal. part.* 3. *tit. de pœnis temper. q.* 98. *n.* 2. Otdio. Regia Luſitan. *d.* §. ibi, *de algua vinua.*

71 Cætera ad hanc materiam pertineotia tractaot Suar. Viui. Kirchon. & alij *tom.* 2. *commun. opinion. lib.* 9. *tit.* 19. *pag.* 514. Couar. *in tract. at. numiſm. c.* 8: Gom. *l.* 83. *Tauri*, *à num.* 3. *& tom.* 3. *vari. cap.* 3: *num.* 4. Hippol. *conſ.* 47. *&* 71. Mcooch. *dict. caſu* 316. *à num.* 7. Petr. Gregor. *Syntag. iuris lib.* 36. *c.* 2. Did. Quantet. *in quæſt. crimin. cap.* 7. *à num.* 19. Maſcard. *de probat. concl.* 1065. Decian. *dict. lib.* 7. *c.* 25. *vſque ad cap.* 28. de Franch. *deciſ.* 351. & 401. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 1. *collect.* 172. Gotter. *pract. quæſt. lib.* 3. *quæſt.* 4. Cardoſo *in praxi iudicum, verb. falſum à num.* 15. Azeoed. *l.* 5. & 6. *tit.* 17. *lib.* 8. *noua recopil.* Beruard. Muſcarel. *in pract. crimin. tit. de falſa moneta.* Paradil. *in ſumma legum pœnal. part.* 1. *cap.* 23. Farinac. *dict. quæſt.* 115. Chriſtoph. de Paz *d. l.* 78. *à num.* 79. Cabed. *part.* 2. *deciſ.* 45. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *alleg. Iuris alleg.* 13. *à num.* 38. ooniſſimè Ttulench. *in expoſit. Decalogi lib.* 7. *cap.* 52. *dub.* 11. *cum ſeqq.*

Tertivs Casvs.

Qui libertatem, ſiue immunitatem Eccleſiæ violauerint.

SVmmus Ponziſex Benedictus XI. *in Extrauag.* 72 *inter cunctas, de priuil.* approbat conſuetudioem, qnæ teſeruanit Epiſcopis immnnitatis, & libertatia Eccleſiaſticæ violatores, citen quod multus, & qnotidie plutes naſcentes coortouerſias ſopiuit. Gregor. XIV. *Conſt.* ſua eitea protectiooem ad Eccleſias fugientium perpetuò obſeruandam, quæ incip. *Cùm aliàs nonnnlli*, *Dat. Romæ ann. Incarn. Dom.* 1591. 9. *Kalend. Iunij.* Hodie verò cum iuxta Decretum Sacræ Congreg. *alleg. preced. num.* 185. relatum, prohibeatur quibuſcumque Conſeſſariis Secularibus, & Regularibus, ne vigote ſuorum prinilegiorum abſoluant à caſibos violationis immnnitatis Eccleſiæ in terminis *dict. Conſtit.* Gregor. XIV. non eſt neceſſarium, vt huius caſus teſeruatio fiat, ideò de eo nilamplius. Abſolutio tamen excommunicatioois ob violatam Eccleſiæ immnnitatem ad Ordinarium ſpectate, teoet Aloyſ. Ricc. *in praxi aured reſol.* 333. vbi *num.* 2. dicit non obſtate Bullam in Cœna Domini, quia ibi ſolùm excommuoicantur ſtatuentes contra libertatem Eccleſiaſticam, oon illam violaotes.

Qvartvs Casvs.

Incendiarij, & qui damni, iniuriæve cauſa vites, vel arbores alienas inciderint.

INcendiarius dicitur is, qui malo aoimo, & auctoritate propria incendit aliena, vt domum, ſegetes, & his ſimilia, *cap. cùm denotiſſimum* 12. *quæſt.* 2: Ad hoc verò, vt quis ſit in hoc caſu comprebenſus, quatuor requirnntur. Primò quod incendat. Secundò quod malo animo. Tertiò quod auctoritate propria. Quartò qnod incendat aliena, ita Gambatupta *de caſibns reſeruatis*, *caſu* 5: *num.* 1. *fol.* 198. *verſo*, vbi etiam reſoluit non ſufficere attentaſſe incendium, niſi fuerit ſequtos effectus incendij, aut per eum non ſtetit, quin effectus fuerit ſequtus, vt puta quia ignis extinctus eſt à ſnpetuenientibus hominibus, vel etiam aliquo caſu pluniæ, niuis, & huiſmodi. 73

Cùm incendium connnmeretur inter caſos fortuitos, Greg. *l.* 3. *verb. fuego, tit.* 2. *part.* 5. Meoochi *de arbit. caſu* 390. *num.* 3. *cum ſequentib. & lib.* 1. *de præſumpt. quæſt.* 59. *n.* 3. & *conſ.* 13. *num.* 1. Ioſeph. Lu- 74

dou. Peruſ. *deciſ.*10. *n.*15. *& deciſ.*25. Gutier. *practic.lib.*1. *quæſt.*29. *a.*6. Mex. *in tract. taſſa panis cap.*6. *n.*115. Suid. *deciſ.*198. *num.*5. Maſcard. *de probat. concl.*467. *num.*5. *& concl.*892. *aum.*8. Pradil. *in ſum. legum pœnal. p.*1. *c.*23. *à n.*1. plures refert Doctores Cened. *ad Decretal. collect.*40. *à n.*1. † Conductor propter incendium ad damni æſtimationem non tenetur, niſi conſtet de culpa ipſius Gail. *lib.*2. *obſeruat.*21. quem refert Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.*2. *collect.*797. nec tenebitur ad reſtitutionem in foro conſcientiæ, ſi ſolum ex negligentia, vel leui culpa committeret incendium, Gambat. *d. loco n.*2. 75

Si verò fuerit lata culpa, cum hæc nonnquam ſit ſine dolo, teneretur incendiarius ad damna, & intereſſe, *cap. ſi egreſſus*, 5. *de iniur.* Menoch. *diſt. caſu* 390. *num.*24. Ioſeph. Ludou. *d. deciſ.*25. *n.*10. Farin. *in praxi crim. par.*3. *quæſt.*110. *n.*18. *& a.*24. reſoluit quod ex incendio commiſſo culpa leuiſſima in omittendo non tenetur incendiarius ad damna & intereſſe, ſecus ſi in committendo. Quamuis autem in foro ciuili exteriori quis teneatur de negligentia, & leui culpa *l.*3. *ff. ad l. Aquil.* cum ſimilibus tamen in foro conſcientiæ non imponitur ſibi pœnitentia pro illa inaduertentia, putà, quia neglexit coopertire ignem vnde domus ſua cum vicinis eſt incenſa, vel quia poſuit ignem in ſtipula, non aduertens principium ventorum, ex quibus poſtea ſegetes vicini arſerunt, quia de hac culpa non grauabit eum Confeſſarius ad reſtitutionem, ſunt verba Felini *in cap. ſicut dignum n.*16. *de homicid.* & ſic non ſolum non peccauit mortaliter, ſed nec tenetur ad damna, & ideo non cadit ſub reſeruatione, cum ea ſint tantum de peccatis mortalibus, Gambar. *d. caſu* 5. *num.*2. 76

Verùm ſi negligentia illa fuerit nimia cum apertæ malitiæ comparetur, argum. tex. *in cap. vlt. de celebrat. miſſ.* ibi, *aperta malitia, vel nimia deſipientia, & l. de ætate*, §. *qui tacuit. ff. de interrog. action.* non excuſabitur incendiarius, cum in culpa, ſit ex tex. difficili *in l. magnæ* 226. *ff. de verborum ſignific.* dum ait, *magna negligentia culpa eſt: magna culpa dolus eſt.* Culpa enim in genere ſumpta, prout dolum, & culpam ſimplicem comprehendit, propriè dicitur, quæcunque deuitario à bono, quæ humana diligentia potuit præuideri; in ſpecie verò ſumpta à dolo diſtinguitur, quia hic malitiæ, illa verò imprudentiæ tribuitur, explicat Conan. *comment. Iuris Ciuilis lib.*7. *cap.*4. *num.*7. Loriot. *de apicibus Iuris, t. de regulis iuris, axi.*134. *cum ſeqq.* Donel. *commeat. lib.*16. *cap.*7. Ex quibus magnam & diſſolutam negligentiam latam dici culpam, & dolo proximam, non eſt qui dubitet, & ideo incendiarius qui lata culpa, (quæ dicitur non intelligere, quod omnes intelligunt. *l. lata culpa. ff. de verborum ſignificat.* Vel ſi quis in rebus alienis, quas cuſtodiendas ſuſcepit, eam non adhibeat diligentiam quam adhibet rebus ſuis, *l. quod Nerva, ff. depoſiti*, *cap.*2. *eodem tit.*) incendium immittit, tenetur nedum ad damnum illarum dolo, ſed etiam ad id, quod prouenit ex eius culpa: vt ſi quis incendat domum alienius, & ignis incendat etiam domum vicini, tenetur ad vtrumque damnum; vel ſi comburet ſtipulam in agro proprio, & ignis vi ventorum impulſus incendat ſegetem vicini, ita per tex. *in dict. cap. ſi egreſſus*, tenent Franc. Marc. *Delphin. deciſ.*417. *num.*1. *part.*3. Ioſeph. Ludou. *d. dec.*25. *poſt num.*4. Farinac. *dicta quæſt.*110. *n.*10. Læli. Zechi. *de caſibus reſeruatis caſu* 16. *n.*1. *fine.* 77

Incendium à quibus *in* dubio emiſſum præſumatur, agunt Menoch. *de arbitr. caſu* 390. Theſau. *Pedem. deciſ.*24. Polyd. Ripa *in tractatu de nocturno tempore*, *cap.*27. Maſcard. *de probat. concl.*892. *num. vlt.* † Vtrumne & quando teneatur dominus de incendio per familiam ſuam admiſſo Cephal. *conſil.*362. Franc. Marc. *deciſ.*112. *numer.*34. quos refert Aloyſ. Ricc. *dict. collectan.*797. Menoch. *dicta caſu* 390. *à num.*20. *cum ſeq. & conſil.* 53. Bernard. Græuæ *ad pract. Camera Imper. lib.* 2. *concluſ.*21. *in corollide.* Vicinus vicino de damno incendij culpa oborti an teneatur. Vide Alexander Raudenſ. *Piſana deciſ.*6. *aum.*61. *part.*1. Maſcard. *concl.*892. *n.*4. *& 5.* 78

Cætera pertinentia ad huiuſmodi incendiarios videri poſſunt per Ordinarios *in l.*1. *& ſeqq. ff. de incendio, & in l. capitaliam*, §. *incendiary, de pœnis*, Gregor. *in l.*9. *text. ibi tit.*10. *part.*7. Doctiſſ. parentem meum *in comment. ad ordin. Regiam Luſitan. lib.*5. *tit.*86. Afflict. *deciſ.*57. Menoch. *d. caſu* 390. Boſſi. *in pract. tit. de incendio*, Polydor. Ripa *de nocturno tempore c.*27. Franc. Marc. *deciſ.*154. *& 417. par.*2. Perez *leg.*2. *verb. quemen las caſas, tit.*18. *li.*8. *Ordin. pag.*250. *& l.*36. *in priac. tit.*19. *eodem libro*, Fachin. *controuerſ. lib.*1. *c.*85. Ludouic. *Peruſ. dec.*25. *& 29.* Decian. *tract. crimin. lib.*8. *c.*5. Vincent. Carot. *de locato, tit. de incendio*, Bernard. Muſcatel. *de cogait. delict. tit. de incendio*, Menoch. *frequent. c.*10. *num.*47. Aloyſ. Ricc. *d. collect.*797. Farinac. *in praxi criminal. tom.*3. *quæſt.*110. Marta *de iuriſd. p.*2. *cap.*25. 80

Deueniendo ad vitium, & arborum inciſores, aduertendum illos teneri ad omne damnum, quod earum dominus ex ipſarum inciſione patitur, etiam ad refectionem fructuum, quos eorum dominus veroſimiliter quotannis ex illa arbore percipere potuiſſet, deductis tamen impenſis, & laboribus expoſitis in arbore cuſtodienda & excolenda, & hoc vſque ad illud tempus quo alis arbor denuò plantata ita excreſcere poſſit, vt tantumdem fructus ex ea percipi poſſint, quia ſic damnificans ex cauſa efficax, & ſine qua damnum non eſſet illatum, & ideo tenetur ad illud per text. *in cap. fin. de iniur. & l. nihil intereſt. ff. de ſicar.* Sed quia quantitas iſta incerta eſſe poteſt: fieri enim poteſt, vt arbores areſcant, vt fructus non ferant, ideò cùm hoc damnum incertum eſſe poſſit, æſtimabitur arbitrio boni viri, ita tamen vt ad æqualitatem reducatur, quantum fieri poterit. ita ex Nauar. tradit Læli. Zechi. *d. caſu* 16. *num.*2. Si verò infructifera fuerit arbor, ipſa ſola erit in conſideratione, ita tamen vt ſemper deducatur aliquid de futuro pluris valore arboris, habita etiam ratione dubij euentus, Gambatupt. *d. caſu* 5. *n.*6. 81

Dubium hic oritur non contemnendum, an peccet, teneaturque ad reſtitutionem inciſor arborum, quæ in ſuo ſolo plantatæ fuerunt ab alio, vel in eo radices egerunt. In qua quæſtione videbatur negatiuè reſpondendum, quia ſcienter plantans arbores in alieno ſolo, non efficitur earum dominus, ſed ex omnino ſolo cedunt, ſi modò radices egerint, ſi verò adhuc radices non egerint, emanet earum dominus, qui conſcuit, §. *ſi Titius, Inſtit. de rerum diuiſ.* ergo videtur dicendum, prædictum inciſorem cum illo modo efficiatur arborum dominus, ſi illas incidat, nec peccare, nec teneri ad reſtitutionem. Verum potius tenerem ſic incidentem peccare, ex eo, quia propria auctoritate ſibi ius miniſtrauerit, ſed non teneri ad reſtitutionem: ſicut enim furripiens, quod ſibi debetur, peccat, ſi id modo indebito faciat, non tamen tenetur ad reſtitutionem, vt per Richar. *in 4. diſtinct.* 15. Nauar. *in man. cap.*17. *num.*112. Sic in propoſito, licèt peccet 82

cet incidens plantam ſatam mala fide ab alio in proprio ſolo, non tamen tenetur ad reſtitutionem, ita in terminis Lælii Zechi. *dicto caſu 16. num. 2. verſic. ſed difficultas, cum ſeqq.* vbi etiam reſoluit, quod incidens arborem ſitam in alieno ſolo, licet aſpectui ſuo officiat niſi ſtatutum, vel ſeruitus contraria exiſtat, tanquam incidens arborem, io qua nullum ius haber, tenebitur ad omnem damni æſtimationem; ſi enim fundus vicini nullam debeat ſeruitutem domui vicini, vel præſcriptam, vel aliter acquiſitam, ne luminibus vicini officiat, licebit ſibi in proprio ſolo plantare, licet lumioibus vicini officiat, *l. cum eo, vbi gloſſ. ff. de ſeruit. vrb. prad. l. alterius, C. eodem tit.* & vtrobique Doctores.

Notandum valde eſt, quod licèt caſus hìc loquatur in plurali numero, ibi, *vites*, vel *arbores*, habebit tamen locum, etiam in vna arbore, vel vite inciſa damni iniuriæque cauſa, Bonacoſ. *commun. criminal. verb. incidens arbores*, quem refert & ſequitur
83 Gambarupta *dicto caſu 5. in fine.* † Vitis dicitur arbor frugifera, Petez *l. 2. verb. cortales arbores, tit. 16. lib. 8. ordinat.* Auend. *de exequendis mand. p. 1. cap. 4. num. 28.* Azeued. *l. 6. num. 5. tit. 12. lib. 8. noua recopilat.* Sebaſti. Næui. *in remiſſ. ad l. 1. §. arborum appellatione, ff. de arbor. cadendis*, Cardoſ. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. arbor, n. 1.*

84 Huius caſus reſeruatio non habebit locum in eo, qui non damni cauſa, vel iniuriæ, ſed foraciitatis, & rapacitatis naturalis vites incidit, aliaſque arbores, Gambarupt. *d. caſu 5. n. 4.* Nec etiam in illo qui euellit arbores, per *l. furtum §. ſi quis radicitus, ff. arborum furtim cæſarum.* Nec ſi eas aſpotter, poſt quaquam ſciſſæ fuerunt, Auend. *d. c. 4. n. 28. verſ. predicta regula.*

Sextvs Casvs.

Qui blaſphemiam publicam, & notoriam protulerint.

85 BLaſphematoribus publicis, & notoriis per Epiſcopum ſuum pœnitentiæ ſunt imponendæ, vt probat text. *in cap. 2. de maledicis*; blaſphemia enim eſt de teſtuatis Epiſcopis ſecundùm gloſſ. *verb. reſeruantur in cap. 2. de pœnit. & remiſſ. lib. 6.* igitur de ea ſunt à nobis aliqua declaranda, ſic diffinitur.
86 † Blaſphemare eſt dicere tacitè, vel expreſsè, verbo, vel ſcripto, contra Deum, aut eius Sanctos, quidpiam contumelioſum, quod quidem fit, vel tribuendo Deo, quod illi non conuenit, vel tribuendo creaturæ, quod ſolius Dei proprium eſt: in hanc diffinitionem incidunt omnes, quas teſtatur Couatr. *in cap. quamuis pactum, part. 1. §. 7. num. 8.* Nauarr. *in manual. cap. 12. num. 81.* Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ. lib. 2. cap. 19. num. 7.* Gambarupt. *de caſibus reſerua. poſt caſum 26. num. 1. fol. 250. verſo.* Matta *de iuriſd. part. 2. cap. 25. à n. 1.* nouiſſimè Trulench. *in expoſit. Decalogi lib. 1.*
87 *cap. 12. dub. 1. num. 1.* † Diuiditur in duas ſpecies, quarum altera dicitur blaſphemia hæreticalis, altera ſimplex, de quibus Ioan. Vela *de pœnis delict. cap. 4. num. 14.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 9. c. 28. §. 5.* Bobadil. *in ſua politica lib. 2. cap. 27. num. 77.* Sanch. *in precepta decalogi lib. 2. cap. 32. n. 36. & 37.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 11. cap. 26. n. 67. & 68.* Lazar. *de blaſphemia q. 1. num 7. & q. 7. per tot.* Sonſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib. 1. cap. 29. à n. 31.* nouiſſimè Ioleph. de Vela *de poteſt. Epiſcop. circinquerenda, & puniendæ crimina in ſuis diœceſibus commiſſa part. 3. num. 86. cum ſeqq.* † Hæreticalis
88 eſt illa, quæ cum hæreſi connexionem habet; veluti quando negatur, vel renegatur Deus, aut quando aliquid dicitur contra articulos Fidei, his verbis, non credo in Deum, vel denego, aut maledico Deum, vel abnego Fidem. Luſitani, *deſcreo de Deos.* Hiſpani, *deſcreo en Dios, renuego de Dios, o de la fe, o de la Cruz, o de la Chriſtina de la fronte, o renuego de la puridad de Nueſtra Señora.* Itali, *Rinego Iddio.* Reſolutiuè igitur dico blaſphemias eſſe hæreticales, quæ repugnant primo Decalogi præcepto, & illas, quæ contra aliquem ex duodecim Fidei articulis dicuntur, Direct. loquiſit. *part. 3. quæſtion. 41.* refert Gambarupt. *dict. loco n. 3.* Matta *dict. part. 2. cap. 13. num. 12. & 13.* Trulench. *dict. cap. 12. dub. 1. num. 2. cum ſeqq.*

De his hæreticalibus blaſphemiis hæreticæ pra- 89
uitatis Inquiſitores priuatiuè cognoſcunt, & ius habent animaduertendi, vt per Couatr. *dict. §. 7. n. 12. verſic. crimen autem blaſphemiæ*, Caſtro *lib. 1. de iuſta hæretic. punit. cap. 12.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ, lib. 5. tit. 4. l. vnic. de blaſphemiis, num. 2.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 9. cap. 28. quæſt. 5.* Salzed. *ad Bernard. in practic. cap. 113. verſic. quandoque tamen, cum ſequentib. in nouiſſ. edit.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 2. c. 32. num. 37.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol. 9. n. 2.* Farin. *in praxi crimin. quæſt. 20. num. 39. & de hæreſi quæſt. 178. num. 76.* vbi reſoluit contra conſuetum blaſphemare, & monitum blaſphemare noo ceſſantem, Inquiſitorem poſſe procedere, Zanard. *in direct. Theolog. p. 1. præc. 1. cap. 11.* Lorca *in 2. 2. D. Thoma quæſt. 23. art. 2.* † Pœna autem 90
quæ imponi ſoler ab Inquiſitoribus pro his blaſphemis, in quibus cognitiooem habent, ea quidem eſt quòd ſi blaſphemus intimæ ſortis fuerit, flagellis cæditur cum publica pœnitentia, in publicoque ſpectaculo, lingua ferro, vel ligno comprehenſa, cum abiuratione de leui. Si verò fuerit nobilis, pœna pecuniaria mulctatur, & ad tempus in monaſterium detruditur; ita teſtatur Rojas *de hæretic. part. 2. num. 176.* quem refert Salzed. *vbi proximè*, Mich. Zanard *in direct. Theolog. p. 2. præcep. 1. cap. 11. num. 10.* Peña *in direct. Inquiſit. part. 2. commun. 66.* Lazar. *de blaſphemia queſt. 6. numero 20.*

Simplex verò blaſphemia eſt illa, quæ non repu- 91
gnat iis, quæ tenemur credere, vel quæ Fidei confeſſioni non opponuntur, quamuis graniſſimæ ſint, vel quia negant aliquid io Deo, quod ei conuenit, vel tribuunt Deo, quod minimè ei conuenit, his verbis: Pigeat Deum: Dole Deus, Per vitam Dei. Luſitani, *A peſar de Deos*, pani, *A deſpecho de Dios, mal grado aja Dios, por vida de Dios, peſe à Dios.* Itali: *Al diſpetto de Dio: Rincreſca Iddio. Potta de Dio, o dela Vergine Maria.* Salzed. *vbi proximè, verſic. & quæ ſapiſſimè*, Azor. *d. cap. 28. quæſt. 3.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut. 9. num. 3. & in collect. deciſ. part. 1. collect. 75.* & ſic huiuſmodi blaſphemiæ non dicuntur hæreticales, quia Fidei confeſſioni non opponuntur, ac proinde harum punitio ad Iudices ordinarios pertinet, Roias *de hæretic. p. 2. num. 70.* Capeauil. *de caſibus reſerua. cap. 19. q. 2.* Sanch. *in præcepta Decalogi com. t. lib. 2. cap. 32. num. 36.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 1. cap. 5. num. 8.* quidquid contrà teneant Floronus *de caſibus reſerua. p. 2. caſu 3. num. 8.* Filliuc. *in ſimili tract. caſu 3. num. 2.* Nald. *in ſumm. verb. blaſphemia num. 1.* Sanctarel. *de blaſphemia cap. 2. dub. 1. num. 3.* Eodem etiam modo contumeliæ in Sanctos dicuntur blaſphemiæ, qui enim maledicit Sanctis, maledicit eis vt ſancti ſunt, ac proinde maledicit in Sanctis ipſi Deo,

qui Sanctor effecit, & à quo eſt ſanctitas: oam ſic etiam qui iurat per Sanctor, religiotè iuret, quia iurat per eum, à quo ſanctitas exiſtit, ac pender, Azor. *dict. cap. 28. quæſt.* 4. Fatinacius *dict. quæſt. 20. num. 25.* Suarez *de relig. tom. 1. tract. 3. lib. 2. cap. 5. num. 6.* Decian. *tract. crim. lib. 6. c. 2. num. 19.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 32. num. 27.*

92 Ad hanc ſimplicem blaſphemiam pertinent iuratiooet illæ, videlicet, *ſicut Deus eſt veritas, ſicut veritatem continent Euangelia, vt Deus eſt filius Virginis Mariæ*; hæ ſiquidem æquiparationes ooſtrarum veritatum cum diuinit, blaſphemiæ oomen habere videntur. Quamobtem dum falſitat ſub his iuratiooibut affirmatur, fœdiſſimum eſt periurium cum blaſphemia coniunctum, quod ſi affirmatio veti veritate polleat, adhuc non fugiont qui hiſce verbit vtontur, blaſphemiæ crimen & colpam; nam quamuis veritas, vt aiunt Philoſophi, eo quòd adæquatio tei ad intellectum io indiuiſibili conſiſtit, oon teciptat magis nec minut, tamen quia veritatet æternæ, & diuinæ ipſiſſimæ ſunt, inaceeſſæque veritatet, ac ſubinde principiom, & finis creaturarum omnium, oulla ooſtrarum veritarum cum illis eſt comparanda. Ita ex Soto teferont Couarr. *d. §. 7. num. 9. verſic. vndecimo*, Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ. lib. 2. cap. 19. num. 14.* Placet tefere id quod Sot. *lib. 8. de inſtit. quæſt. 2. artic. 3.* ſcribit. *Sunt* (inquit ille) *& blaſphemiarum non infirma ſpecies iurare per membra Dei, vt per caput, per ſanguinem, per ſecur, & per alia membra, quæ nominare dopudet; nam praterquam quod Deo videantur iſti membra tribuere etiam ſi de membris Chriſti intelligant eaque conuitium & contumelia eſt, quandoquidem in hoc non eſt membra in teſtimonium afferre. ſed vituperiú Chriſtum ſordidare, ſicuti eſt nefas iurare per intemeratam Deipara virginitatem.* & paulo infrà: *ac hæc profectò ſi blaſphemia non ſunt proximè accedunt.* Iurate verò per corpos aut per ſanguinem Domini, ſi fiat cum irreoerentia, peccatum mortale eſt, non eſt blaſphemit, quoniam poſt Chriſti incarnationem Deut dicitur habere corpus, & ſanguinem in quantum homo, non autem in quantum Deus, Nauarrus *dicto cap. 12. num. 85.*

93 De hit autem blaſphemiis, quæ hæreticales non ſunt, cognitio, & punitio oon ad Inquiſitoret contra hæreticam praoitatem, ſed ad Epiſcopot ſpectat, vt probat text. ootab. *in cap. 2. de maledict.* Salzed. *vbi proximè verſ. & qua ſapiſſimè, in fine,* Gambatupt. *dicto loco num. 3. in fine,* Aloyſius Ricc.
94 *dict. reſolut. 9. in fine.* † & ad iudicem etiam ſecularem huius criminis punitio ſpectabit, cùm ſit oinxi foti, vt probat text. *in dict. c. 2. verſ. per temporalem praterea poteſtatem,* Menochius *caſu 319. num. 16.* Auend. *de exequendis mand. part. 2. cap. 5. num. 11. & 12.* Marta *de iuriſdict. part. 2. cap. 13.* alt. Modern. *in tractat. de cognitione per viam violentæ par. 2. quæſt. 85.* Cur. Philipp. *par. 3. §. 2. n. 15.* Salzedo *dicto loco verſ. eſt quidem,* Sanchez *in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 32. num. 37.* Armend. *dicto loco num. 16.* Otdin. Reg. Luſitan. *lib. 2. tit. 9. in princ. verſic. blaſphemos.* Villalob. *in ſum. p. 2. tract. 1. diſſic. 15. num. 6.* Trulleoch. *d. c. 12. dub. 3. num. 1. in fine.* Tib. Deciau. *tract. crim. lib. 4. c. 26. n. 13. & lib. 6. c. 4. n. 2.* Azor. *d. cap. 28. q. 5. verſ. quo fit,* Ioan. Vela *d. c. 4. n. 15.* Ioſeph. Vela *d. p. 1. n. 88.* Mich. Agia *in tr. de exhibend. auxil. fund. 17. rub. de blaſphemia,* Sigiſm. Scacc. *de ind. lib. 1. c. 12. n. 56.* Lazard. *de blaſph. q. 6. n. 31.* Gabt. Peteir. *de mann Regia p. 2. c. 56. n. 35.*

95 Si fortè iudex Eccleſiaſticus priùt de hoc crimine cognouerit, pœnamque leuem poſuerit, iure optimo poterit ſecularia de huiuſmodi cauſa iudicare, ſupplebirque vſque ad condignam condemnationem, Couarruoiat *practic. lib. 2. cap. 10. num. 6.* Gomez *tom. 3. vari. cap. 1. num. 40.* Gregor. *lib. 58. verb. eſtos, tit. 6. part. 1. & lib. 4. verb. contenles tit. 28. par. 7.* Clatus *§. vlt. quæſt. 57. à nnm. 11.* Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris par. 3. lib. 47. cap. 4. in fine,* Salzedo *vbi proximè,* Autlet *ad cap. 25. Prat. gloſſ. 1. unm. 11. & 12.* Auend. *de exequendu mand. par. 2. c. 5. nnm. 18.* Petez. *ad l. 1. in princip. tit. 8. lib. 8. Ordin. & l. 3. tit. 4. eodem lib. verſ. ad quintum,* Fraoc. Pen. *in director. Inquiſitor. part. 2. ſchel. 20. colum. 5.* Suar. de Pace *in pract. tom. 2. pral. 2. num. 49. cum ſequentibus,* Decianut *tract. crimin. lib. 4. cap. 9. nnm. 45. & cap. 10. nnmer. 3. verſ. & nota, & lib. 6. cap. 6. num. 8.* Bobadil. *in ſna politica lib. 2. cap. 17. num. 98. & cap. 18. numer. 234.* Cur. Philipp. *par. 3. §. 2. numer. 33.* Fr. Ludouicut Miraodt *de Ordine indic. quæſt. 1 art. 7. concl. 2.* Meod. de Caſtro *in praxi Eccleſ. Luſit. lib. 2. cap. 4. à num. 17.* plutet ex antiquiotibus refert Caned. *ad Decret. al. collect. 113. num. 3. & collect. 116. n. 4.* Verùm hcèt opinio iſte veriſſima ſit, & tot Doctorom auctoritatibut fulcita (vt loquat verbit Salzed. *d. loco*) à iudice laico boc pœnæ ſupplemeotum non fit, quia ad iudicem Eccleſiaſticum tanquam digniotem ſpectat hæc declaratio, & ſemper declarauit condignam pœnam impoſitam foiſſe.

Peccatom boc blaſphemiæ adeò eſt immane, 96
atroz, & deteſtabile, vt aliquando factæ litteræ ſi de blaſphema ſermo incidat, benedictionis oomine viantur, per antiphraſim ſignificantes, maledictionem, 3. *Reg.* 21. impia Ieſabel de Naboth loquena calumoiando dixit, *Benedixit Deo, & Reg.* Iob 1. *Ne fortè peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus ſuis, & c. 2. Benedic Deo, & morere.* Ob blaſphemiam filiut mulieris Iſraëlitidit præceptu Domini lapidibut fuit obrutut, eo quòd nomen Domini blaſpbemaſſet, *Leuit. cap. 24.* Ob blaſpbemiam Aotiochut inſanabili, & inuiſibili plaga percuſſut fuit 2. *Machab. cap. 9.* Ob blaſphemiam Holofernet fœminæ maou victus fuit *Indic.* 11. & Goliath. Iſraëlem blaſphemans à Dauide lapidit ictu, è funda emiſſo occiditur 2. *Reg. cap. 21.* & populut ob blaſphemiam Hieremiæ gladio, & fame conſumptus eſt, *Hierem. cap. 44.* cum aliis adductis per Coo. *d. §. 7. n. 10. in princ.* & Salzed. *d. loco.*

Iure Pontificio grauiſſimæ pœnæ in blaſphemos 97
ſunt conſtitutæ, videlicet, *in dict. cap. 2. de maledicis,* vbi ſancitum eſt, *vt ſi quis contra Deum, vel aliquem Sanctorum ſnorum, & maximè Beatam Virginem, linguam in blaſphemiam publicè relaxare præſumpſerit, per Epiſcopum ſuum pœnis debitis ſubiiciatur, videlicet, vt ſeptem diebus Dominicis pro foribus Eccleſia palam, dnm aguntur Miſſarum ſolemnia, exiſtat, & vltimo die Dominico pallium, & calceamenta non habeat ligatus corrigia circa collum, & ſextis quibnſque feriis intra illud tempus contentis in pane, & aqua ieiunet, arceaturque ab Eccleſia ingreſſu, & tres ſi poterit, alioquin dnos pauperes, ant vnum reficiat illis diebus. Quod ſi ad hoc ei facultates non ſnppetant, in aliâ pœnam commutetnr, quam ſi luere recuſauerit, ei interdicatur ingreſſus Eccleſia, & Eccleſiaſtica careat ſepultura, ſi deceſſerit,* &c. quam pœnam laici tantùm, oon clerici ſubire, & perferre debent, vt reſtantur Innoc. Hoſt. Ioaonea Aodreas & Abb. quos teferunt Couarru. *d. §. 7. nnm. 10. verſ. ſed quia, Bernard. in pract. c. 113. prope finem,* vbi Salzed. *in addit. litt. C.* ratiooem reddit, quia clericus ooo facit publicam pœnitentiam text. *in cap. 1. de bigam. & in cap. de bis 50. diſtinct. & in cap. Presbyter. 82. diſtinct.*

ne

ne grex fidelium ſcandalum patiatur, néve dignitas Sacerdoralis vileſcat, cui ſumma reuerentia debetur, vt oſtendit Chryſoſt. *lib. 3. de Sacerdotio*, & Ambroſ. *lib. de dignitate Sacerdotali* cum citatis per Bellet *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de diſciplina clericali §. 1. à n. 1.* Quæ quidem Iuris pœnæ, licèt in deſuetudinẽ abierint, indicant tamen quàm execrabili ſcelere ſe polluant ij, qui impuro ore in Deum, aut Sanctos maledicta confetunt.

98 Synodus autem Lateranen. ſub Iulio II. cœpta, & deinde ſub Leone X. continuata *ſeſſ. 9.* aduerſùs blaſphemos, ſtatuit, *vt quicunque Deo palam, ſeu publicè maledixit, centumcluſioſque atque obſcœnis verbis Dominũ noſtrũ Ieſum Chriſtum, vel glorioſam Virginem Mariam Dei genitricẽ expreſsè blaſphemauerit, ſi magnus publicũ iuriſdictionẽve geſſerit, perdat emolumẽta trium menſiũ pro prima, & ſecũda vice dicti officij: ſi tertiò deliquerit, illo eo ipſo priuat exiſtat. Si Clericus, vel Sacerdos fuerit, eo ipſo quod de delicto huiuſmodi fuerit conuictus, etiam beneficiorũ, quacumque habuerit, ſe priuetur: ſi pluru, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur: quod ſi tertiò eius ſceleris conuincatur, dignitatibus, beneficiis omnibus, quacunque habuerit, eo ipſo priuatus exiſtat, ſeque liberè impetrari, & conferri poſſint. Laicus vero blaſphemans ſi nobilis fuerit, pœnã viginti quinque ducatorum multetur, & pro ſecũda vice quinquaginta; pro tertia nobilitatẽ amittat. Si verò ignobilis, & plebeus fuerit, in carcerẽ detrudatur. Quòd ſi vltra duas vices publicè blaſphemauerit, mitra infami per integrum diem ante fores Eccleſiæ principalis coronatus ſtare cogatur. Quòd ſi ſæpius in hoc peccatũ lapſus fuerit, ad perpetuos carceres, vel ad triremes damnetur. Et quitreliquos Sanctos blaſphemauerit, arbitrio iudicis rationem perſonarum habituri vſiquantulo mitius puniatur. Et iudices ſeculares, qui in talẽs blaſphemia conuictos non animaduerterint, nec eos iuſtis, & debitis pœnis affecerint quantum in eis fuerit, quaſi eodem ſcelere contaminati, eiſdem quoque pœnis ſubiiciantur; qui vero in illis puniendis ſolliciti & ſeueri fuerint, qualibet vice decem annorum indulgentiam conſequantur, & tertiam partem multæ pecuniariæ habeant.*

99 Iulius III. *in Conſtit. Pontificali* incip. *In multis*, inſtituit iudices huius criminis Inquiſitores hæreticæ pranitatis generales, & præcipit, vt ſcieotes denuntient apud iudicẽ de blaſphemis intra triduum, alioquin in eaſdem pœnas incurrunt, & vt denuntians poſſit haberi loco vnius teſtis, ſi iureiurando denuntiet. Conuicti habeantur infames, inhabilea ad quæcumque beneficia, gradus, honores, & dignitates obtinendas, ſi bis conuincantur. Si tertiò conuicti fuerint, ſint priuati beneficiis Eccleſiaſticis, officiis, dignitatibus, honoribus, magiſtratibus quibuſcumque, & ſint inteſtabiles actiuè, & paſſiuè, ſintque inhabiles ad teſtimonium ferendum.

100 Pius V. *in conſtit. ſua* incip. *Cùm primùm Apoſtolatus*, decernit in blaſphemos poſſe inquirere, & animaduertere quoſliber iudices comperentes, & inter alia ſic ait. *Ad abolendum nefarium, & execrabile blaſphemiæ ſcelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque legibus præceptum eſt, nunc autem propter nimium iudicum in puniendo ſegnitiem, vel potius deſuetudinem ſupra modum inualuit*, Leonis X. *Prædeceſſoris noſtri, in nouiſſimo Lateranenſi Concilio ſtatuta renouantes, decernimus, vt quicunque laitur Deum, & Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum, & glorioſam Virginem Mariam eius Genitricem expreſsè blaſphemauerit, pro primu vice pœ[na] Aurei quinq; ducatorũ incurrat: pro ſecũda pœna duplicabitur: pro tertia centum ducates ſoluet, ignominia notatus exilia multã abitur. Qui plebeus fuerit, nec eris ſoluendo, pro primu vice manibus poſt tergum ligatis ante fores Eccleſia conſtituetur per diẽ integrũ; pro ſecũda fuſtigabitur per Vrbem: pro tertia et lingua perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicũque clericus blaſphemiæ crimen admiſerit, pro prima vitæ fructibus vnius anni, omniũ ttiã quorũlibet beneficiorũ ſuorum; pro ſecunda beneficiis priuetur; pro tertiu omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur, & in exiliũ mittatur. Quod ſi clericus nullum beneficiũ habuerit, pœna pecuniaria, vel corporali pro prima vice puniatur: pro ſecũda carceribus mãcipetur: pro tertia verbaliter degradetur, & ad triremes mitatur. Qui reliquos Sanctos blaſphemauerit, pro qualitate blaſphemia iudicis arbitrio puniutur.* Hæc *ibi*. Eſt tamen aduertendum verba illa, *pro prima vice*, interpretanda eſſe pro prima vice punitionis, & non blaſphemiæ, etiamſi clericus fuerit pro illa prima viee inquiſitus, quòd pluries blaſphemaſſet, ad quod facit text. *in cap. graue, de prabendis*, ibi, *poſt primã, & ſecũdam correctionem*; ita Proſper de Aog. *in addit. ad Quarantam in ſumm. Bullary verb. blaſphimia*, Maie. Antonin. Genueoſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol. tap. 63. in nouiſſ. edit.*

Iure autem Ciuili blaſphemi olim pœna mortis 101
puniebantur, text. *in auth. at non luxurientur contra natur. §. præterea*, quæ quidem pœna (vt adnotauit ex aliis Couar. *dict. §. 7. num. 10. in fine*,) tunc locum haber cùm quis ex conſuetudine, vt incorrigibilitate Deum blaſphemauerit. Et ad hoc, vt quia dicatur conſuetus blaſphemare, oon ſufficit, quòd per duas, vel tres vices id crimen commiſerit, ſed ad inducendum prauum vſum, & vitioſum habitum blaſphemandi teqoiruntur multo plures reiterationes, ita ex Alex. & Iaſ. reſoluit Proſper de Auguſtin. *dicto loco.*

Contra blaſphemos variæ inflictæ fuerunt pœ- 102
næ, iuata vniuſcuiuſque Prouinciæ ſtatuta: in primis apud noſtros Luſitanos per Ord. Regiam *lib. 5. tit. 2.* quæ primum à Rege Dionyſio Vlyſſipone fuerat condita, nobili, qui blaſphemauerit, pro prima vice impoſita eſt pœna pecuniaria viginti ſcutorum cum exilio vnius anni in Africam, & ſi fuerit eques, vel ſcutifer, ſoluit decem ſcuta cum prædicto exilio vnios anni in Africam: & ſi fuerit plebeus, mulctatur pœna quinque ſcutorum, & triginta verberum ad pedem pali cum funiculo, & præconio. His pro ſecunda vice pœna duplicatur. Pro tertia vltra pœnas pecuniarias nobiles, equites & ſcutiferi mulctantur exilio trium annorum in Africam, plebei verò ad triremes per eoſdem rtes aonos mittuotur: vltra quam quòd in arbitrio iudicis ſit aliis pœnis prædictos omoes punire iuxta grauitarem blaſphemiarum.

Apud Hiſpanos per *lib. 4. tit. 28. art. 7.* blaſphe- 103
mus pro prima vice, præſertim ſi fuerit plebeus, verberatur: pro ſecunda notatur in labiis ferro caodenti ſigno Crucis, pro tertia lingua mutilis ſit, atque abſcinditur. Deinde per *leg. 2. tit. 8. lib. 8. noue recop.* conſtitutum eſt quòd blaſphemus in Curia Principis, aut intra quinque leucas, puniatur pœna verberum, & amputationis linguæ, & amiſſionis dimidiæ partis bonorum. Nouioribus tamen Conſtit. aliter praxis recepit, ſi quidé blaſphemus pro prima blaſphemia punitur carcere vnius menſis: pro ſecunda exilio ſex menſium à loco habitatioois, & mille quadraotum pœna, in tres diſtribueoda partes, quarum voa accuſatori, alta iudici, tertia paupertibus comperit; pro tertia verò blaſphemia clauo lingua perforstur, & huius perforationis loco bodie

ligno premitur lingua, quod os *mordaza* appellamus. Niſi blaſphemus ſit ex his, qui ſcutiferi apud nos appellantur, vel maioris conditionis homo, quia is pro tertia blaſphemia punitur exilio vnius anni,&mulcta duorum millium quadrantum, ita refert Cou.*d.§.7.n.*11. Armendar.*d.loco n.*21.

103 Apud Gallos pro prima vice mulctantur blaſphematores, pro ſecunda,tertia,& quarta duplicatur mulcta,pro quinta vice maximo cum vituperio fuſtigantur,& impugnè ab omnibus iniuriantur,& etiam mulctantur, pro ſexta vice labrum ſuperius cum ferro candenti ſciendum veoie, ita quod deorſum appareant, pro ſeptima vice labrum inferius & pro octaua lingua ſcindenda erit, referunt Papon. *lib.3. arreſt.*20.Boer.*deciſ.*301. *num.*15. Couar. *d.num.*11.

104 Apud Neapolitanos impoſitus blaſphemantibus pœna amputationis linguæ, per. Conſtit. Regni incip. *Blaſphematoribus*, & poſtea per pragmaticam Regis Ferdinandi incip. *Conſiderando*, vltra linguæ abſciſſionem adeſt pœna tertiæ partis bonorum, & vltimo loco per pragm. Reg. Philippi incip. *Per che molta ribald*, vltra alias pœnas ſtabilitas adeſt pœna triremium per quadrienoium, ſed aliquando iuxta caſus ſuperueoientes aliter iudicauit Senatus, & diuerſimodè fuerunt blaſphemantes puniti, Affict.*in Conſt.Regni,rub.*54. *num.*7. Thom. Grammat.*deciſ.*50.Boer.*deciſ.*301. Viue.de Franch. *deciſ.*504.Vlol.*deciſ.*275.*&* 388.Bernard.Muſcatel. *in pract.crim sit.de blaſphemia.*

105 Inſuper ad ſciendum an à prædictis pœnis eacuſetur aliquis, vel ſaltem an ſit talis, vt cum eo miciùs ſit agendum, poterit ſtudioſus lector videre quid de ebrio dicant in hoc propoſito Auendan. *de exequendis mand. part.*2.*c.*5.*num.*19. Deciao.*tract. crimin.lib.*6.*cap.*5.*num.*8. Farin. *d.quæſt.*20.*num.*50. Et de minore Deciſo.*dict.cap.*5. *num.*6. Farin.*q.*92. *num. fin.* Et de ruſtico Deciau. *dict. cap.*5. *num.*10. Farin. *d. qu.*20. *à nume.* 51. *& de hæreſi quæſt.*179. §.2.*num.*11.*cum ſequentibus*, aſſerit etiam in crimine hæreſis aliquantulum tuſticitatem excuſare, niſi appareat nimia ſolertia, & ſagacitas, vel niſi mouiti pertinaciter in ſuis errotibus ad hæſerint, & de muliere dicit idem Farin. *quæſt.*98. *num.*19. Venetiis vidiſſe plures flagitioſas fœminas ob blaſphemism in linguæ abſciſſione punitas. Ad hoc, vt eacuſet iracundiæ calor,quibus debeat eſſe vallatus circunſtantiis blaſphemus. Vide Menoch. *de arbitr. caſu* 319. *à num.*32. *& caſu* 375.*num.*32. Tiraq.*de pœnis temper. caſu* 1. *n.*14. Albertin. *quæſt.*27. *n.*6. Auend. *d.cap.*5.*num.*12. *in princ.* Decian.*d. cap.*5.*n.*9. Farin. *d. quæſt.*20. *à num.*47.*& quæſt.*91. *num.*9. Et ſi quis calore iracundiæ pluries vno ioſtanti blaſphemat, præſumitur quòd ſemel tantùm blaſphemauerit, Menoch.*de præſumpt.lib.*5.*quæſt.*2.*n.*17. quem citat Profper.de Auguſt.*d.loco,in fine.*

Deueniendo ism ad noſtrum caſum, dicendum eſt vſum Epiſcoporum ſeruare,quòd blaſphemia ea ſit reſeruata,quæ publica,& notoria eſt,vt ait Gambat. *dicto loco num.*6. me citato *in hoc loc.* Trulench. *in expoſit. Decalogi lib.*1.*cap.*12.*dub.*3.*n.*2. Sed quaeliter dicatur notorium, quando verò occultum,colliges ex dictis *alleg.*39.*n.*20. *cum ſeqq.*

Septimvs Casvs.

Qui parentes percuſſerint.

106 QVàm graue ſit peccatum hoc, oſtendunt pluta ſacræ Scripturæ loca, vbi à Deo ſummopere punitur, & deteſtabile habetur, dicitur enim *Deuteron.* 21. *Si genuerit homo filium contumacem, qui non audierit patris,ac matris imperium,apprehendent eum, & ducent ad ſeniores ciuitatis illius, & ad portam iudicij, dicentes: Filium iſte noſter proteruus eſt, & contumax,* &c. & *Denier.*27. habetur *Maledictus qui non honorat patrem ſuum, & matrem, & dicet omnis populus, Amen. Exod.*etiam 21.*Leuit.*20. *Prouerb.*20. dicitur, *Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur*,etiam *Exod.* 21.dicitur, *Qui percuſſerit patrem,morte moriatur.* Sic Abſalon patri iniuriate vitam miſetabiliter finiuit 2. *Regum* 18. Eſau pareotibus ioiuriotus primogenituram miſerrimè amiſit, *Geneſ.*27. Cam teuelsns patris pudenda maledictus eſt,*Geneſ.*9. Et Lampridius *in Alexand.Seuero* dicit *quòd manus ampuiabitur filio patrem percutienti*, prout refert Pioeda *in Iob. tom.*2. *cap.* 31. *verſ.*22.*pag.*529.

Cùm crimen hoc ſit sdeò deteſtsbile, ideo huiuſmodi parentum percuſſores eahæredari poſſe dicie text. *in auth.vt cùm de appel.cognoſc.* §. *eauſas, collat.*8.&cenſuit noſtra Reg. Ord.*lib.*4.*tit.*88.§.4. tenent Couat. *in cap. Rainutius*, *in princip. num.*9. *de teſt.*P. Mot.*de iuſtit. tract.*2. *diſp.* 176. *verſ. prima eſt*,vbi reſoluit quòd ibi nomine *manuum* intelligitur ſi lapide, ligno, vel alia re parentes iniuriosè attingat, niſi filius probabili igoorantia ductus, patrem percuteret. Et hoc peccatum eſt quodammodo contra ius oaturale : naturali enim quodam inſtinctu animantia omnia parentes iuuant,atqoe defendunt. Ciconiæ ſecundùm D. Ambroſ. *in Exaemeron*, pareotes ſenes nudatos plumis tegunt, fouent alis,& nutriunt alimentis, idémque, ſecundùm eundem, pietatis officium à cornicibus etga ſeniores exhibetot. Apes etiam iuniores non io opere taotùm, ſed etiam in fœtu adiuuant matres. 107

Felin. igitur *in cap. afferte*, *num.* 2. *de præſumpt.* admiratus diſcordiam patris & filij, dicit quòd quando filius verberat patrem, nec iſte pater, nec ille filius eſt cenſendus, ſequitur Menoch. *de præſumpt.lib.*5. *quæſt.*11.*num.*5. & facit'illud quod fieri iuſſit Petrus Rea Portugaliæ, & refert Oduardus Nooius *in vita eiuſdem Regis folio mihi* 179. † Sicut enim non præſumimus matrem,vel patrem,qui filium non diligit, vt probat Menoch. *de præſumpt. lib.*6.*quæſt.*56. *num.*2. ita nec præſumere debemus filium, qui diabolico inſtinctu patrem, vel matrem depoſita debita reuetentia & dilectione percutit: † Mulieris igitur amor infantem diuidi prohibens indicium fuit,& argumentum,ea eo quo optimè collegit Rea Salomon materna eſſe proeuldubio viſcera, quæ malebant filio priuari, ne ille vita priuaretur : adiuuauit præſumptionem altera meretricis poſtulatio, quæ infantem diuidi petebat, nullóque modo genuiſſe indicabat, quem ita crudeliter ſub oculis ipſa inſpectante medium ſecari volebat: vnde iuſtiſſimo argumento, & vehementi præſumptione ductus Rea ſapiens, ea his,quæ audierat, & viderat, iudicauit illam eſſe matrem, quæ diuidi infantem prohibebat, aliam verò id poſtulante oullo modo, & id certius putauit, quàm ſi mulietem parientem fuiſſet conſpicatus, 3. *Regum cap.*3. refertur *in dicto cap. afferte.* 108 109 110

Simili iudicio vſus fuit Carolus Magnos, is cùm accepiſſet patrem & filium homicidij accuſari,& re vera adhibitis etiam grauiſſimis cruciatibus conſtare non potuiſſet, quorum alter ex eis delictum perpetraſſet, vtrumque laqueo ſuſpendi iuſſit: hoc cognito pater nullam inde ſibi ſpem vitæ confidetaos rem omnem patefecit, atque ita ſe reum criminis 111

minis detexit, filiúmque liberauit, referunt Menoch. *de arbitr. caſu* 270. *num.* 15. Sayr. *in clauſt Regia li.* 12. *cap.* 17. *num.* 28.

112 Alphonſo Aragoniæ Regi ſimile factum accidiſſe narrat liber *de mirabilibus illius Regni, folio* 50. *verſo*, nam adhuc pene puero, cum Aragoniam & vtriuſque Siciliæ regna ſuſciperet, accidit, vt cuinſdam ancilla ex domino pareret, & ad libertatem ex Hiſpana lege prouocaret: dominus ne matre cum filio prinaretur, oegabat ex ſe natum, deerant in re clam partari ſolita probationes, quid ageret? bellè ſe expedit, iuber ſub haſta partum vendi, vincitur dominus licitatione: ergo ne, ſeeum, filius meus in ſeruitutem me viuo? Quin potiùs fateor, quod res eſt, & ecce paterni animi erumpunt inuito lachrymæ, ſubſequitur lingua confeſſionem oculorum, ſic patri filium, matri debitam Rex libertatem aſſeruit.

Tres Cymeticorum Regis filij de paterno regno contendentes iudicem elegere Ariopharnem, hic iuber patris cadauer ſepulchro erui, arbori alligari, & eos arcu contendere, vt qui patris eor tranſfixiſſet, is in regnum ſuccederet: primogenitus gnttur, ſecundus medium pectus corde illæſo tranſfixit. Superat minimo ſpes regni, vicit pietas, & ſe regno cedere malle, dum in partis cadauer pietate ſuperior eſſet, profeſſus, iaculari detrectauit. Huic iudex regnum adiudicauit, quia naturæ propenſione ſe, & verè filium, & virtute præſtantiorem oſtendiſſet, refert Martin. Delri. *diſquiſit. magicarum lib.* 4. *in princ. pag. mihi* 252.

113 Deueniendo ad intellectom præſentis caſus, credo ſub illius reſeruatione comprehendi filium etiam leuiter patrem percutientem, cùm propter irreuerentiam peccet filius, qui parentes etiam leuiter percutit, vt tenent Richard. *in* 3. *ſentent. diſtinct.* 37. Nauar. *in man. cap.* 14. *n.* 12. *verſ.* 5. Filliuc. *part.* 2. *tract.* 28. *cap.* 1. *quæſt.* 8. *num.* 17. Valer. Reginald. *in Praxi fori pœnit. lib.* 20. *num.* 24. nouiſſimè Trulench. *in expoſit. Decalogi lib.* 4. *c.* 1. *dub.* 2. *num.* 5. & in noſtris terminis Gambar. *de caſibus reſerau. fol.* 211. *num.* 2. vbi *num.* 3. reſoluit quod cùm caſus iſte loquatur de percutiente, non habet locum in filio manum leuante vt percuteret, qui tamen non percuſſit, quia verba eum effectu ſunt accipienda, ex citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris, lit. V. num.* 10. Trulench. *d. lib.* 4. *cap.* 1. *dub.* 2. *num.* 5. dum ait percuſſionem pareorum com effectu eſſe caſum Epiſcopo reſeruatum.

114 Parentum appellatione in hoc caſu veniunt ſolùm pater, mater, auus, auia, & alij aſcendentes, à quibus naturaliter deſcendimus, Nauar. *in man. c.* 14. *n.* 5. Ferrer. *in Conſt. Cathalonia gloſſ.* 1. *n.* 430. Lælii. Zech. *de caſibus Epiſcopo reſeruatis circa caſum* 14. *à n.* 2. Gambar. *dicto loco n.* 2.

115 *Primò* limita in filio percutiente, vel occidente patrem venientem contra Fidem Chriſti, quia impunè illum poteſt occidere, Plac. *in epit. delict. c.* 22. *n.* 15. Decian. *tract. crimin. lib.* 9. *cap.* 15. *n.* 8. Farinac. *in praxi crimin quæſt.* 120. *n.* 176.

116 *Secundò* limita in percurientet, vel occidente patrem ad ſui defenſionem, quia tunc parricida non dicitur, Decian. *d. lib.* 9. *cap.* 15. *num.* 12. Farin. *dict. quæſt.* 120. *num.* 186. Cald. Pereira *in commen. ad l. vni. C. ex delictis defunct. part.* 2. *num.* 28. Trulen. *d. dub.* 2. *n.* 5. *in fine.*

117 *Tertiò* limita in filio furioſo percutiente patrem, ex reſolutis per Indoc. *in pract. crimin. cap.* 87. *de parricid. n.* 6. Farin. *d. q.* 120. *n.* 181.

118 *Quartò* limita in percutiente, vel occidente patrem ſine dolo; nam hic non punitur vt parricida, *l.* 1. ibi, *cuiuſve dolo malo id factum erit, ff. ad legem Pomp. de parricid.* Decian. *d. lib.* 9. *c.* 15. *n.* 1. & 35. Farin. *d. q.* 120. *n.* 182. vbi *n.* 138. reſoluit quòd in parricidio dolus non præſumitur.

Quintò limita in filio occidente patrem ſuum, 119
igoorante ſibi patrem eſſe, niſi talis ignorantia ſit craſſa & ſupina, ex reſolutis per Decian. *d. lib.* 9. *c.* 15. *n.* 7. Farinac. *d. q.* 120. *n.* 184. & 185.

Octavvs Casvs.

Qui ad magicas artes, veneficia, ſuperſtitiones & alia huius generis, Euchariſtiæ, ſacriſve rebus abutuntur.

IVte communi attento contra diuinatores, exetcentes ſortilegia, aruſpices, incantatores, dæmoem inuocantes, alioſque ſimiles, adeſt excommuoicatio *in cap.* 1. 26. *quæſt.* 5. vbi dicitur, *ſi quis ariolos, aruſpices, vel incantatores obſeruauerit, aut philacteriis vſus fuerit, anathema ſit. cap. aliquanto, ead. cauſa & q.* Leo X. *in Bulla* 7. incip. *Superna diſpoſitionis* §. 14. ibi, *Et cùm ſecundùm leges Ciuiles, & ſacrorum Canonum cenſuras, ſortilegia per inuocationem damonum, incantationes, ac diuinationes, ſuperſtitionéſque prohibita ſint, ſtatuimus, decernimus, ac ordinamus, vt clerici, qui in præmiſſis culpabiles reperti fuerint, arbitrio ſuperiorum infamia notentur; ſi verò non deſtiterint, deponantur, atque in monaſterium ad tempus arbitrio Superioris præfiniendum detrudantur, beneficiis, & officiis Eccleſiaſticis priuentur, laici verò vtriuſque ſexus excommunicationis, & aliis pœnis Iuris tam Ciuilis, quàm Canonici ſubiaceant.* Ex quibus Iuribus Viuald. *in candelab. aureo tit. de excommun. nulli reſeruat. excommun.* 45. Martin. Delri. *diſquiſit. magic. lib.* 4. *c.* 2. *qu.* 7. *ſect.* 4. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.* 17. *n.* 167. Suar. *tom.* 1. *de relig. lib.* 2. *de ſuperſtit. c.* 19. *n.* 5. colliguot hanc excommunicationem eſſe ipſo iure latam. Sed verius eſt nullam excommunicationem in præfatos delioquentes ipſo iure latam extare, quia nullum ius affertur contineos excommunicationem ipſo iure latam, vel ſi aliquod ins afferri poteſt continens cenſuram ipſo iure appoſitam, ea tamen adhoc vſu recepta non eſt. Ita Tolet. *in inſt. Sacerd. lib.* 1. *c.* 41. *n.* 3. Suar. *d. c.* 19. *n.* 6. Azori. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 26. *q.* 3. Leſſi. *de Iuſtit. lib.* 2. *c.* 45. *dub.* 5. *n.* 29. Saneh. *in precepta Decal. lib.* 2. *c.* 38. *n.* 91. Filliue. *in quæſt. moral. tract.* 14. *cap.* 6. *qu.* 11. *n.* 97. *verſ. tertia*, Bonacin. *de cenſur. extra Bullam diſp.* 2. *quæſt.* 2. *puncto* 38. *n.* 1. vbi *n.* 2. reſpondet illorum Iurium & Bullæ excommonicationem non fuiſſe vſu receptam.

Magica ars dæmonis, ſiue, vt ait text. *in c. Epiſcopi* 120
26. *quæſt.* 5. Zabulonis inuentum eſt; multipliciter dicitur, cuius materiam ſi quis ediſcere cupiat, conſulat P. Martin. Delri. *diſquiſit. magic.* & Benedict. Pereira *in ſpeciali tract. de magia*, P. Ioan. de Torres *in Philoſophia morali Principum lib.* 6. *c.* 6. Azor. *inſtitut. moral. part.* 1. *lib.* 9. *c.* 23. Farin. *in praxi crimin. quæſt.* 20. *à n.* 2. *& de hareſi quæſt.* 181. Leon. Leſſi. *de inſtit. lib.* 2. *cap.* 43. *dub.* 5. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect.* 1378. Pradil. *in ſumma legum pœnal. part.* 1. *c.* 14. optimè Sanch. *in precepta Decalogi lib.* 2. *c.* 38. Guid. Pancir. *in theſaure vari. lect. lib.* 2. *cap.* 237. Suar. *de Relig. lib.* 2. *de ſuperſtit. cap.* 14. *&* 15. Raph. de la Torre *in* 2. 2. *D. Thomatom.* 2. *qu.* 95. *cum multis ſequentibus* Trulench. *in expoſit. Decalogi lib.* 1. *cap.* 10. *dub.* 11. vbi quid & quotuplex

ſit magis ? & *dub.* 12. de quibuſdam aliis ad magiam pertinentibus.

121 Diuinationis multa ſunt genera, vel ſpecies; futura enim, & penitus latentia prænnnciantur aſtrorum ſignis notatis, aut corporis humani membris, aut aliorum animalium partibus, aut elementis, aut ſommis, aut auium volatibus, vel cantibus, aut mortuorum oſſibus, vel cadaueribus, aut monſtris, oſteotis, & hominibus, ſortibus, & aliis huiuſmodi obſeruatis, & inſpectis, de quibus agunt Petr. Greg. *Syntag. lib.* 34. *cap.* 3. *de generali diuinationis prohibitione*, Petr. Binsfel. *de confeſſ. malef. pral.* 15. *cauſa* 3. *verb. diuinatio*, & *in rub. C. de malefic.* & *mathem. notab.* 8. Iacob de Graffiis *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 3. *à numer.* 6. Azoti. *d. lib.* 9. *cap.* 12. *cum ſequentibus*, Raph. de Totte *dict. quaſt.* 95. *art.* 1. *cum ſequentibus*, Toler. *inſtruct. Sacerd. lib.* 4. *cap.* 15. Gregor. de Valent. 2. 2. *quaſt.* 95. *diſput.* 6. *quaſt.* 12. Martin. Delri. *diſquiſit. magic. lib.* 4. *cap.* 2. *quæſt.* 1. 4. 5. 6. & 7. Suar. *dict. lib.* 2. *de ſuperſtit. cap.* 7. 8. & 10. Leſſi. *d. cap.* 43. *dub.* 3. Sanch. *d. c.* 38. *à num.* 12. nouiſſimè Trulench. *in expoſit. Decalogi lib.* 1. *cap.* 10. *dub.* 3. vbi latè quid & quotuplex ſit diuinatio ? Luſitan. Anton. de Souſa *in apheriſmis Inquiſit. lib.* 1. *cap.* 38. *cum ſeqq.*

122 Superſtitio, quæ eſt quædam vana obſeruatio atque traditio, & proteſtatio iofidelitatis, qua circa diuinum cultum erratur, Religioni oppoſita, qua exhibetur cultus, vel cui non deberur, vel modo, quo non debetur, diniditur per certas ſpecies, de quibus Tolet. *d. lib.* 4. *cap.* 16. Valent. *d. diſp.* 6. *qu.* 13. Iacob. de Graffiis *d. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 2. & *cap.* 5. Suar. *d. lib.* 2. *cap.* 1. & 2. Martin. Delri. *lib.* 3. *cap.* 3. *quæſt.* 1. *cum ſeqq.* Leſſi. *d. cap.* 43. *dub.* 10. Sanch. *dict. lib.* 2. *cap.* 40. Bonacin. *in* 1. *prec. diſp.* 3. *quæſt.* 5. *puncto* 1. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 11. *c.* 26. *ex n.* 92. me citato *in hoc loco* nouiſſimè Torteblanca *in Practicab. Iuris ſpirit. lib.* 9. *cap.* 1. & 2. *& ſeqq.* Villalob. *in ſum. p.* 1. *tr.* 28. *diffic.* 7. *n.* 1. *cum ſequentibus.* Trulench. *d. c.* 10. *dub.* 10. vbi latè de vana obſeruatione.

123 Diuinatio, quæ fit per dæmonum inuocationem tacitè, vel expreſsè, vt ſibi occulta reuelent, aut futura prædicent, graue eſt crimen, quod cùm manifeſtè fiat ad exercendum opera eius naturaliter impoſſibilia, puta ad ſciendum futura, vel occulta cordis, quod eſt ſolius Dei, ſapit manifeſtè hæreſim, & contra tales poteſt hæreticæ prauitatis Inquiſitor procedere, de quibus videas Repert. Inquiſit. *verb. relapſus. verſ. quid ſi inuocator dæmonum*, Clar. *ſ. hæreſis n.* 23. Simanch. *de Cathol. tit.* 30. *n.* 16. Azori. *d. lib.* 9. *c.* 23. Iacob. de Graffiis *d. lib.* 2. *c.* 5. *n.* 8. Torrebl. *de magia lib.* 1. *cap.* 1. *cum ſeqq.* Suar. *lib.* 2. *c.* 19. *n.* 10. Martin. Delri. *diſquiſit. magic. lib.* 5. *ſect.* 15. *verſ. axioma primum*, Farinac. *de hæreſi quæſt.* 181. *n.* 73. Bonac. *d. q.* 5. *puncto* 3.

124 Inquiſitores enim contra hæreticam praoitatem habent auctoritatem, & ius inquirendi contra diuinantes, & ſortilegos, quotieſcunque aliqua admiſcent, quæ hæreſim ſapiunt, Marta *de inriſdict. p.* 2. *cap.* 12. per totum, & præcipuè *à num.* 10. Azori. *d. lib.* 9. *cap.* 26. *quaſt.* 4. Snar. *d. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 11. Sanch. *dict. lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 92. Farin. *in praxi crimin. quaſt.* 20. *à numer.* 79. & *de hæreſi quaſt.* 181. *à num.* 91. Scort. *in Bullas Pentif. epiſt.* 58. *theorem.* 158. Et an hodie ex Bulla Sixti V. cognoſcant contra omnes ſortilegos, & maleficos ? Affirmant Zanard. *in direct. Theolog. p.* 3. *cap.* 64. Torrebl. *de magia lib.* 3. *cap.* 9. *poſt n.* 48. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract.* 11. *c.* 7. *n.* 145. Ioſeph. Seſſe *tom.* 4. *deciſ.* 464. *num.* 18. *cum ſeqq.* & *deciſ.* 466. *n.* 56. & 17. D. Acuña *de Confeſſ. ſolut. p.* 5. *nu.* 13. vbi Freitas *n.* 55. Sigiſm. Scacc. *de indic. lib.* 1. *cap.* 12. *n.* 55. Mouta *de incantat. epiſc.* 1. *ſect.* 3. *cap.* 1. *n.* 9.

Illa tamen inuocatio facta ad id, quod eſt dæ- 125
* monis naturæ, pntà ad tentandum mulierem, ad concnpiſcendum cum aliquo, licèt ſit malum illam facere, non tamen ſapit hæreſim, quia inuocatur dæmon ad id, quod eſt proprium ipſius, ſcilicet tentare, Iacob. de Graffiis *dict. cap.* 5. *num.* 8. Scac. *de indic. lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 89. Selle *tom.* 4. *deciſ.* 463. *num.* 11. Ricc. *in praxi tom.* 1. *reſol.* 424 *num.* 11. Binsfeld. *de malefic. leg.* 4. *quaſt.* 2. *concl.* 2. Belloch. *in praxi Theol. moral. p.* 2. *quaſt.* 9. *n.* 64. & ob hanc tationem præbens pocula amatoria non eſt hæreticus, vt reſoluit Farin. *de hæreſi quæſt.* 181. *num.* 82.

† An autem huiuſmodi pocula, vel carmina ama- 126
toria vim aliquam habeant naturalem homines inuitos alliciendi ad amandum ? Vide Tiraq. *ad leges connub. gloſſ.* 14. *à princ.* & *num.* 5. Azori. *dict. lib.* 9. *cap.* 26. Eymer. *in direct. inquiſit. part.* 2. *quæſt.* 43. *num.* 8. *verſ.* & *idem*, vbi Penna *in addit. litt. N*, dicit, quòd iſta præterſa pocula amatoria ſunt potius apta ad inducendum furorem, quàm amorem. Et de materia incantationum, ſeu ſortilegiorum ad amorem factorum, vide Petr. Gregor. *ſyntag. iuris lib.* 34. *cap.* 12. Fr. Raph. de la Torre *d. tom.* 2. *qu.* 96. *art.* 1. *diſput.* 2. Farinac. *in praxi crimin. quæſt.* 98. *n.* 81. *cum ſeq.* vbi reſoluit ſortilegia facientem, alicuius mulieris amore corteptum eſſe puniendum. Et quòd nulla ſint verba ſiue voce prolata, ſiue litteris concepta, quæ per ſe habeant poteſtatem phyſicam, ſine naturalem ad vllos effectus operandos viſibiles & palpabiles, tradunt Victor. *in relect. de Magia num.* 34. Fr. Emman. *in ſumm. tom.* 1. *cap.* 7. *concl.* 11. Paul. Griland. *de ſortileg. q.* 6. *numer.* 18. Simanch. *de Cathol. inſtit. tit.* 63. *num.* 33. Ioan. Bapt. Codronch. *lib.* 2. *de morb. venef. cap.* 5. Leonard. Vayrus *lib.* 1. *de faſcinat. cap.* 51. Fragoſo *de chirurg. q.* 90. *in gloſſ.* 306. *edit.* 6. Maiol. *dierum canicul. ſom.* 1. *colloq.* 3. Martin. Delri. *de magia lib.* 1. *cap.* 3. *quæſt.* 4. & *lib.* 3. *p.* 2. *quaſt.* 4. *ſect.* 13. Leſſ. *de Inſtit. lib.* 2. *cap.* 43. *dub.* 19. *ex num.* 63. Ludou. Beia *p.* 2. *caſu* 24. Sanch. *d. lib.* 2. *cap.* 40. *n.* 44. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 26. *n.* 94.

Augures, qui ex auium numero, garritu, vocibus, 127
& cantibus, futurorum cognitionem quærunt, damnantur Deuteron. 18. *Non inueniatur in te, qui obſeruet auguria, & in cap. igitur, verſ. augures* 26. *qu.* 3. De quibus vide Repert. Inquiſit. *verb. an intendens auguriis, & verb. augurium*, Petr. Gregor. *ſyntag. d. lib.* 34. *cap.* 3. *num.* 7. Decian. *tract. crimin. lib.* 5. *c.* 17. *verſ. item obſeruantes auguria*, Leſſi. *dict. cap.* 43. *dub.* 7. Iacob. de Graffiis *d. cap.* 4. *num.* 20. Azor. *dict. lib.* 9. *cap.* 15. Martin. Delri. *d. lib.* 4. *cap.* 2. *quaſt.* 7. *ſect.* 1. & 2. Sanch. *d. lib.* 2. *cap.* 38. *à num.* 38. Torrebl. *de magia lib.* 1. *c.* 21. *cum ſeqq.* & *in Practic. Iuris ſpirit. lib.* 8. *cap.* 12. *à princ.* Iul. Cæſ. Bnlenger. *lib.* 3. *de auguriis. c* 14. Anton. de Souſa *in Apheriſmis Inquiſit. lib.* 1. *cap.* 53. Trulench. *d. lib.* 1. *c.* 10. *dub.* 9. *de diuinatione per ſortes.*

Sortilegi dicuntur, qui per ſortes ſortuita, futura, 128
aut omninò occulta præſentia, ſiue præterita prænunciant, aut patefaciunt, de quibus agitur *in tit. de ſortileg. in Decretalibus, & in cap. non obſeruatis*, 26. *quæſt.* 7. Summiſtæ *verb. ſortilegium*, Paul. Griland. *in tract. de ſortileg.* Petr. Greg *d. lib.* 34. *c.* 1. *cum ſequentibus*, Iacob. de Graffiis *d. lib.* 2. *cap.* 4. Cardoſo *in praxi Iudicum, verb. ſortilegium*, Torreblanca *vbi ſupra lib.* 3. *cap.* 8. Azori. *d. lib.* 9. *cap.* 21. Martin. Delri. *lib.* 3. *part.* 1. *qu.* 1. *cum ſequenti, & lib.* 4. *cap.* 4. *quæſt.* 1.

Sanch.

Sanch. *d.lib.2.c.38.à n.56.* Leſſi *d.lib.2.c.43.dub.9.* Hortenſ. Caualcan. *de brachio Regio, part.1.num.84.* Raph. de la Torre *d.tom.2.qu.95.art.8.p.3.num.30.* Facio. *d.quæſt 20.à num.72.& de hæreſi quæſt.181.* Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ.c.37.à n.4.* vbi *num.25.* refert quandam Conſtitutionem Gregorij XV. aduersùs maleficia, fortilegia committentes, incip. *Omnipotentis Dei, ſub Dat.20. May 1623.* eam etiam tranſcripſit Lautet. de Franchis *in controu. inter Epiſcop.& Regular. pag.199.* Torreblanca *d. lib.8.cap.7.per tot.* vbi *num.62.* citat metipſum *in hoc loco.* Petr. Caball. *reſolut.criminal.cent.3.caſu 223.* Sigiſm. Scacc. *de iudic.lib.1.cap.13.à n.23.* Emman. de Mouta *in tract.de incant.ſect.2.c.1.cum ſeqq.* Mich. Agia *de exhib. anxil. fundam.17. ſub tit.de crimine ſortilegy,* Fr. Anton. Souſa *in aphoriſmis Inquiſitor. c.57.* Ioſeph. Vela *de poteſt. Epiſcopor. circa inquirenda & punienda crimina in ſuis diœceſibus commiſſa p.1. num.74.cum ſeqq.*

129 Necromantici vulgo dicuntur, qui vmbris, vel cadaueribus mortuorum inſpectis, futuros, aut occultos rerum euentus, aduerſos, vel ſecundos diuinant, de quibus Rupert. Inquiſit. *ver. Necromantia,* Tolet. *d lib.4. cap.15. num.15. verſ. aliquando,* Bened. Pereira *de Magialib.1.cap.11. de Necromantia,* Martin. Delrt. *eod.tract.lib.2. quæſt.26. ſect.1. cum multis ſequentibus, & lib.4. c.1. quæſt.6. ſect.2.* Azori. *d.lib.9.cap.20.* Raph. de la Torre *d.tom.2.quæſt.95. art.3. diſp. de necromantia.* Iul. Cæſ. Bulenget. *lib.3. diuinat.* me citato *in hoc loco* Totteblaoca *d. lib. 8. cap.8. à princ.*

130 Chiromantici ſunt, qui manum certis quibuſdam lineis inſpectis, hominis ſtatum, & vitæ conditionem, ac fortuitos euentus, tum felices, & proſperos, tum infauſtos, & aduerſos prænuntiant: ſuperſtitioſè faciunt, qui per manuum lineas, bonam, vel malam fortunam indicant, ſecus ſi complexiones, humores, & aptitudinem. Vide Hortenſ. Caualcan. *de brachio Regio part.3.num 84.* Farin. *in praxi criminal.q.20. num.112.& de hæreſi quæſt.181. num.56.*

131 Sanch. *d.c.58. num.47.* vbi *num.48.* reſoluit † mortale eſſe peccatum interrogare Ægyptianam de bona, vel mala fortuna, ſi fiat animo firmiter credendi illius dictis, vel animo tidendi, dummodo notabile detur ſcandalum, nouiſſimè me citato *in hoc loco* Totteblanca *in practicab. Iuris ſpirit. lib.7.cap.9. num.6.*

132 Somniantes dicuntùr, qui ſe ſomniis adeò tribuunt, vt putent omnia per illa ſibi viſa eſſe vera, ac diuinitus ſibi immiſſa, ſic putantes peccant mortaliter: nam ſuperſtitioſum, & impium eſt ſomnijs credere, quia aut ex repletione, aut vacuitate, aut ægritudine, aut illuſione dæmonum, aut ex cauſis naturalibus eorum imagines, & phantaſmata prouenire ſolent, de quibus Iacob, de Graffijs *d.lib.1.c.3. num.16.* Petr. Binsfeld. *in comment.ad l.3. C.de maleficis, & math.quæſt.2.* Gregor. de Valentia *in 2.2.q. 95.art.6. q.12. diſp.6. punct.3. tertiò quoad ſomnia,* Benedict. Pereira *de Magia lib 2.c.1. cum ſequentibus,* Suar. *d.lib.2. de ſuperſtit.cap.13.* Martin. Delrio *lib.4.cap.3.quæſt.6.* Azor. *d.lib.9.c.15.* Leſſi. *d.lib.2. cap.43. dub.8.* Fr. Raphaël de la Torre *d.tom.2.q.95. art.6.* Sanch. *d.lib.2.cap.38.à num.49.cum ſequentibus.* Torreblanca *d.tract.de practicab.lib. Iuris ſpirit.l.8.cap.6.per tot.* vbi *num.26.* me citato *in hoc loco* Anton. de Souſa *in Aphoriſmis Inquiſ.lib.1.cap.50. num.12* Trnlench. *d.lib.1.c.10.dub.8.de diuinatione per ſomnia.*

133 Aſtrologi planetarij dicuntur illi, qui vanam, & falſam ſydetum, & aſtrorum ſcientiam profeſſi, ex motu ſyderum, & aſtrorum prædicunt futura fortuita, aut præſentia, & præterita penitus hominibus occulta, aut ex hominum ortu, & natali die, aut quauis alia temporum, & momentorum obſeruatione, & notatione iudicant, & prænuntiant, de cuiuſque hominis ſtatu, conditione, vita, curſu, honoribus, diuitiis, nuptiis, ſobole, ſalute, moribus, morte, itinetibus, certaminibus, inimicitiis, ſimulationibus, odijs, carceribus, exilijs, cædibus, aliiſque vatijs diſcriminibus, & fortuitis rerum euentibus aduerſis, vel proſperis. In duplici cernitur diuiſione Aſtrologia, alia dicitur naturalis; quæ agriculturæ, medicinæ, & oauigationi plurimum conducit: alia iudiciaria, quæ ſyderibus, & aſtris vatijs, ac multiplices influxus aſcribit iuxta ſupradictam defenſionem, de quarum materia agunt, latè Blaſius Aluarez Mirauel *de la conſeruacion de la ſalua, c.82.* Sayt. *in claue Regia lib.4.c.5.num.2.* Bartholom. Valent. *en el Repertorio del mundo lib.2.cap. de Aſtrologia,* Fr. Raphaël de la Torre *d. tom.2.q.95.art.5. pag.231.* Fr. Emman. *in ſum.tom 2.c.7.n.3.* Ioannes de la Torres *de la Philoſophia moral. de Principes l.6. cap.6.* Salas *1.2.quæſt.9.artic.4.diſput.2 ſect.8. num. 79.* Benedictus Pereira *de Magia lib.3. cap.1. cum ſequentibus,* Azor. *dict.lib.9.cap.13.* Suar. *dict.lib.2. de ſuperſtit. cap.11. à num.8.* Farinac. *in praxi crimin.quæſt.20.num.111.& de hæreſi quæſt.185.n.55.* Martin. Delrio *lib.4. cap.3.quæſt.1.* Leſſi. *dict.lib.2 c.43.dub.6. à num.32.* Sanchez *dict.lib.2.cap.38. à num.27.*

Contra exercentes Aſtrologiæ iudiciariæ artem, 134
& alia quæcunque diuinationum genera, libróſque de eis legentes, ac tenentes, extat Sixti V. *Conſtit.* incip. *Cæli, & terra creator Deus, Roma publicata die nona Ianuary 1586.* quam adducunt Laurent. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopum & Regulares pag.22.* & Nald. *verb. Aſtrologus num.3.* Torreblanc. *de magia lib.1.cap.4.& 8.* Quaranta *in ſumma Bullary, verb. Aſtrologia iudiciaria,* vbi in fine Epiſcopis commendatur, vt diligenter prouideant ne Aſtrologiæ iudiciariæ libri, tractatus, & indices legantur, vel habeantur, qui de fururis contingentibus, ſucceſſibus fortuitiſque caſibus, aut iis actionibus, quæ ab humana voluntate pendent, certò aliquid euentutum affirmare audeant. Permittuntur autem iudicia, & naturales obſeruationes, quæ nauigationis, agriculturæ, ſiue medicæ artis tuandæ gratia conſcripta ſunt. Andicta Bulla Sixti V. obliger non ſolùm in foro exteriori, ſed etiam in interiori. Vide Dian. *moral.reſolut.par.2.tract.1. miſcell.reſolut.38.* Pro foro externo latam eſſe, non autem in foro Conſcientiæ obligare reſoluunt Nald. *in ſum.verb. Aſtrologus num.4.* Suar. *tom.2.de Relig.tract.de irreligioſ.c.11.n.34.* Molfeſ. *in Theolog.moralitract.1 1.c.7.num.120.* Verùm in vtroque foro militare non ſolùm dum futura prænuntiantur, verùm etiam dum Aſtrologus declarat ſe id non aſſeuerantèr affirmare, tenent Sanch. *d.lib.2.cap 38. num.34.* Ioan. Salas *1.2.tract.5. diſp.2.ſect.3.n.36.* Homobon. *de examin.eccleſ.tract.6.quæſt.12.verſ.4.* Filliuc. *tract.24.cap.4.punct 03.num.84.ad fin.* Bonacin. *de cenſur. extra Bull. diſp.2. quæſt.2. punct 0 38. num.3.* vbi reſpondet, & *Primò* quòd facientes iudicia, vel natiuitates hominum circa futuros effectus contingentes, ab humana voluntate pendentes, reum eſſe Aſtrologiæ iudiciariæ, & ſuperſtitioſæ. *Secundò* prædicentes ex aſtris præcisè futuros effectus contingentes ab hominum voluntate pendentes grauiter delinquere contra hanc Conſt. Sixti V. Contra Aſtrologos iudiciarios, qui de ſtatu

Reip. Chriſtianæ, vel Sedis Apoſt. ſeu Romani Pont. aut eius conſanguineorum indicia facere, necnon eos, qui illos deſuper conſulere præſumpſerint, cum innouatione dictæ Conſtit. Sixti V. nouiſſimam edidit S.D.N. Vrbanus V. incip. *Inſcrutabilis, ſub Dat. Kal. Aprilis anno Incarnationis* 1631. quam reſert Laurent. de Franchis *vbi ſupra pag.* 27. *cum ſequentib.* Contra Aſtrologos iudiciarios poſſunt Inquiſitores animaduertere, vt per Scott. *in Bull. Pont. epit.* 140. *theorem.* 361. Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 48. *n.* 15. Laurent. de Petrinis *in primileg. Miniſtr. tom.* 2. *Conſtit.* 9. *Pauli V. §.* 2. *num.* 3. Alphonſ. de Leone *de officio, & poteſt. Confeſſ. p.* 1. *recoll.* 22. *n.* 55. *caſu* 30. Diana *moral. reſol. p.* 4. *tract.* 7. *reſolut.* 17. Sapit enim hæreſim manifeſtam Aſtrologia iudiciaria, quia ex ſtellarum curſu de futuris contingentibus, quæ ſolo Deo reſeruantur, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid affirmare audet, de quo Iacob. de Graffiis *in deciſ. aureu lib.* 2. *c. de ſuperſtit. ex n.* 10. Tiber. Decian. *in tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 17. Vgolin. *de cenſuris Pontificis reſeruatis p.* 2. *§.* 2. *n.* 10. Torreblanca *in practicab. Iuris ſpirit. lib.* 12. *c.* 14. *n.* 19. Villalob. *in ſum. p.* 2. *tr.* 58. *diffic.* 4. *num.* 4. *cum ſequentibus* Anton. de Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib.* 1. *c.* 48. *num.* 10. *cum ſeqq.* Trulleoch. *dict. lib.* 1. *cap.* 10. *dub.* 4. *nnm.* 4. vbi *dub.* 3. *num.* 12. me citato meminit dictæ Conſtit. S. D. N. Vrbani VIII. contra Aſtrologos iudiciarios, qui de ſtatu Reip. Chriſtianæ, vel Sedis Apoſt. ſeu vita Romani Pontif. aut eius conſanguineorum iudicia facinnt.

Prædicti omnes, & ſimiles, ſi qui ſunt, ad veneficia, ſuperſtitionéſque ſuas Euchariſtia ſacriſue rebus abutentes ſub reſeruatione huius caſus continentur. Huiuſmodi enim abutentes Euchariſtia in ſortilegiis, hæreſim ſapiunt manifeſtè, vt clarè aſſerit gloſſ. *verb. ſaperent, in c. accuſatus, §. ſanè, de hæret. lib.* 6. Caſtr. *de iuſta hæret. pnnit. lib.* 1. *cap.* 13. Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *c.* 57. *n.* 11. Farin. *in praxi crim. quæſt.* 20. *num.* 83. *& de hæreſi quæſt.* 181. *num.* 19. ſubdens *in fine*, quòd ſic abutentes Sacratiſſimo Altaris Sacramento Curiæ ſeculari traduntur, de quo etiam Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 671. *in t. edit. & reſolut.* 432. *verſ. Euchariſtia, & verſ. tentes*, Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. cap.* 68. *n.* 10. Diana *reſolut. moral. p.* 4. *tract.* 7. *reſol.* 10. *in fine.* Videant miſeri, qui ſacra Euchariſtia tam deteſtabiliter vtuntur, quæ de illis ſcribit Camil. Gallin. *de verborum ſignificat. lib.* 1. *cap.* 15. & 16. & Horatius Gambarupta *de caſibus reſeruatis ſol.* 215. in hæc verba: *O dignum facinus! eò ergo proceſſit hominis furor, vt quod dæmones ipſi verentur, credunt, & contremiſcunt, quod ipſi dæmones aſſicere non audent: homo dæmone ipſo, (quantum ad hoc) peior fiat, vt ſacroſancta eſca & potu vitali, cæleſti alimonia, pane vitæ, eſca vitæ, vita ipſa, poculo æternæ ſalutis, continuio Dominico, viatico tuto peregrinationis noſtræ, Paſchate Chriſtianorum, manna abſcondito, pane Cœli, pane Angelorum, Sacramento Sacramentorum, ſpe ſalutis noſtræ, ſalute noſtra ipſa in ſacrilegijs abutatur ſuperſtitionibus. O bone IESV, iterum Iudam? adhuc ſatellites, & carnifices crucifigentes? etiam nunc membra diaboli in ſanctiſſimam carnem, & pretioſiſſimum ſanguinem tuum ſanientes ſuſtines? quàm verè ſcriptum eſt, Miſerationes tuæ ſuper omnia opera tua?* hanc exclamationem me citato piiſſimam vocat Trullench. *d. lib.* 1. *c.* 10. *dub.* 3. *nnm.* 4. *in fine.* Pro maiori dictorum in hoc caſu explicatione aduertendum eſt quòd licèt Epiſcopi ſoleant ſibi reſeruare Magiæ crimina vtrutè Concil. Tridentini *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. non intelligitur talis reſeruatio de iis quæ ſapiunt hæreſim, quia ſunt demandata Inquiſitoribus, *cap. accuſatus, §. ſanè, de hæreſe.* ita Torreblanca *in practicab. Iuris ſpirit. lib.* 14. *cap.* 10. *num.* 6. *c.* 15. *nnm.* 12. *cum ſeqq.* vbi quando Epiſcopi de illis cognoſcere poſſint.

Nonvs Casvs.

Qui abortum procnrauerint.

COntra procurantes abortum, conſultantes, & quocunque modo conſentientes, rigidam edidit Conſtitutionem S.D. Sixrus V. incip. *Effranatam*, Romæ publicatam *die* 16. *Nouembris* 1586. quæ poſtea moderata fuit, & reducta ad terminos Iuris communis per Gregor. XIV. Conſtitutione ſua incipient. *Sedes Apoſtolica, Kal. Iunij* 1591. per huiuſmodi moderationem Gregor. XIV. non tolluntur pœnæ priuationis, inhabilitatis, degradationis, traditionis Curiæ ſeculari, & præuentionis impoſitæ à Sixto V. poſt animarum fœtum, ſed ſolùm fit moderatio in pœnam quoad abſolutionem à peccato, & excommunicationem reſeruatam Ordinario in foro conſcientiæ tantum; quando verò nũ eſt fœtus animatus, in totum tollitur Conſtitutio Sixti V. & reducitur ad diſpoſitionem Iuris communis, vt *in cap. ſicut il* 2. *& in cap. ſi aliquis, de homicidio.* vbi Doctores vide Bonac. *de excommunic. extra Bullam diſp.* 2. *quæſt.* 2. *punct.* 10. & de his Conſtitutionibus Apoſt. nouiſſimè Trulench. *in expoſit. Decalog. lib.* 5. *cap.* 1. *dub.* 4. *n.* 7. *&* 8. 136

Animari verò fœtus in homine dicitur per infuſionem animæ rationalis, quæ in maſculo fit poſt quadraginta dies, in fœmina verò poſt octoginta, gloſſ. *in ſum. diſt.* 5. *c. quod verò, cap. Moyſes* 32. *quæſt.* 2. Læhus Zech. *de caſibus reſeruatis ſuper caſum nonum de abortu num.* 2. Gambarupta *eodem tract. fol.* 191. *verſo, num.* 6. Quaranta *in ſummaa Bullarij verb. abortus num.* 5. latè Zachias *in quæſtione medicolegali b. tit.* 2. *q.* 9. *&* 10. Trulench. *d. lib.* 4. *n.* 2. 137

Si verò non conſtiterit quot dierum ſit fœtus, ac proinde neſciatur an animatus, vel inanimatus fuerit, ad effectum incutiendi irregularitatem; potiùs præſumendus eſt animatus, quia in dubio tutior pars eſt eligenda, Couar. *in Clem ſi furioſus p.* 1. *in initio numer.* 3. Nauar. *in man. cap.* 27. *numer.* 183. *&* 222. Sayr. *de cenſur. lib.* 6. *cap.* 15. *num.* 9. *verſ. ſi verò dubium ſit, & d. lib.* 7. *cap.* 2. *numer.* 5. Auila *dict. p.* 7. *diſputat.* 6. *ſect.* 4. *verſ. tertia concluſio.* Batard. *ad Clar. §. fin. quæſt.* 68. *numer.* 9. *verſ. item adde.* Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 44. Portel. *in dub. Regular. in addit. verb. abortus numer.* 1. & nouiſſimè *part.* 3. *caſu* 12. *num.* 1. *in fine*, Hieron. Rodet. *in compendio quæſt. Regular. reſol.* 4. *num.* 9. me citato *in hoc loco* Alphonſ. Cattanza *de partu cap.* 9. *§. vnico de abortu procurato numer.* 59. † Quo- 138
ad excluſionem verò pœnæ corporalis quando criminaliter agitur, fœtus præſumitur potius inanimatus, quàm animatus: ita Greg. Lop. *l.* 8. *gloſſ. fin. t.* 8. *part.* 7. Anton. Gom. *tom.* 3. *var. cap.* 3. *num.* 32. Azeued. *ad rub. tit.* 23. *numer.* 10. *lib.* 8. *noua Recopil.* Molin. *de Iuſtit. tom.* 3. *diſput.* 27. *num.* 4. Farin. *in praxi crimin. quæſt.* 122. *numer.* 138. Proſp. de Auguſtino *in addit. ad Quarant. dict. verb. abortus lit. B.* vbi limit. 1. prædictas pœnas aſſerit non procedere in eo, qui non fuit in dolo, & ſic in ignorante mulierem eſſe prægnantem, & *limit.* 2. idem aſſerit in eo qui contrario ſenſu dederit poculum mulieri ad eam ingrauidandam, & illa eo ſumpto mortua 139

fuerit

fuerit, nam tunc debet tantùm puniri pœna relegationis, *l.3.§. ex Senatuſconſulto, ff. ad legem Corneliam de ſicariis*, & tanta eſſe poteſt, vt excuſetur à dictis pœnis, quia finalis intentio tradentis huiuſmodi poculum ad concipiendum tendit in bonum, ſcilicet ad ſuſcipiendam prolem, quod eſt fauorabile, licet iſtud factum non debeat ea tota tranſire impunitum propter malum exemplum, conſiſtens in eo, videlicet, in quærendo violentare naturam volendo imponere fœcunditatem in vtero in quo Deus, & natura impoſuerunt ſterilitatem, quia tunc etiam non euadet irregularitatem, vt reſoluit Proſper de Auguſtino *d. loco verſ. ſecunda limita, in fine.*

140 Poſtquam fœtus eſt viuificatus per animæ infuſionem, quæ cenſetur infoſa ſiue in mare, ſiue in fœmina, ſi lineamenta omnium membrorum habuerit, vt per Borgaſium *in tract. de irregularit. part. 6. cit. de veneficis, ſub num.* 14. licèt adhuc non ſit in ſerum naturæ, & multa poſſint impedire ne naſcatur. *l. 2. §. ſed & ſi quis vtrum ff. de ventre in poſſeſſionem mittendo*, tameo illum occidens, verè homicidium committere dicitur, *d. cap. quod verò, d. cap. Moyſes, cap. conſuluiſti, in fine, & ibi gloſſ. 2. quæſt. 5.* Quoad irregularitatem tamen tenendum præbentem eauſam abortui eſſe irregularem etiamſi dubiom

141 ſit † an fœtus eſſet viuificatus, quia de facto dubitatur, & ita reſoluunt Fr. Emman. *in ſumm. tom. 3. cap. 176. num.* 4. Auil. *de cenſur. part. 7. diſp. 2. dub. 1. concl. 1.* Sanch. *in præcepta Decal. lib. 1. cap. 10. n. 43.* Sayt. *de cenſur. lib. 6. cap. 15. num. 9.* Merol. *in diſput. Theolog. com. 1. diſp. 3. c. 3. num. 237.* Farinac. *fragm. crimin. p. 2. num.* 444. Diana *moral. reſolut. part. 4. tract. 2. reſolut. 16.* nam in dubio facti homicidij cenſetur quis irregularis quoad prioationem ſuſcipiendi Ordines, atque in illis miniſtrandi, ſecus verò quoad alias pœnas, quæ à iudice imponi ſoleot pro irregolaritate contracta, qualis eſt priuatio beneficiorum; pœna enim ordinaria ſtatuta delicto certo, non eſt imponenda delicto dubio, ſed extraordinaria pro dubij qualitate. Ita Sayr. *in claui regia lib. 1. cap. 13. num.* 24. Vaſquez *1. 2. qu. 19. art. 6. diſput. 66. cap. 1. num.* 5. Suar. *de cenſuris tom. 3. diſput. 40. ſect. 6. num. 6. in princip. & num. 10. ad fin.* Salas *1. 2. quæſt. 21. tract. 8. diſp. vnica ſect. 19. num. 176.*

141 Cætera ad hanc materiam pertinentia & principaliter, an & quando dans, vel recipiens poculum, aut cauſam abortioni vt homicida puniatur? Vide Cnuar. *variar. lib. 2. cap. 20. num. 10.* Clar. *§ fin. q. 68. num. 2.* Gom. *tom. 3. variar. cap. 3. num. 32.* Menoch. *de arbitr. caſu 357.* Suar. *tom. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 1. num. 71. pag. 436.* Sayt. *ſub tit. de homicidio deciſ. 22. & 23.* Ft. Emman *quæſt. regular. tom. 2. q. 33. art. 4.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 72. n. 17.* Molin. *de Iuſtit. tom. 4. tract. 3. diſput. 27.* Farinac. *in praxi criminal. quæſt. 122. num. 91. cum ſequentibus,* Alnyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 3. collect. 590.* plures teſtert Doctores ex antiquioribus Cened. *ad Decretal. collect. 32.*

Decimvs Casvs.

Qui piis locis infantes expoſuerint, cùm habeant vnde ipſos alant, neque eorum locorum damna reſarcierint.

143 Feris parentes partus proprios exponentes ſunt iudicandi, quæ licèt vſu rationis careant, prolem ſuam minimè negligunt, nec abiiciunt; dicuntur enim iure Ciuili huiuſmodi ſcti parentes partum occidere, dum illum exponunt, per *l. necare, ff. de liberis agnoſcendis*, vbi Iuriſconſultus in hæc verba. *Necare videtur non tantùm is, qui partum præfocat, ſed & is, qui abiicit, & qui alimoniam denegat, & is qui publicis locis miſericordiæ cauſa exponit, quam ipſe non habet.* teſtert nouiſſimè Nnuar. *in tract. de elect. & var. fori ſect. 2. q. 10. n. 4. in vlt. impreſſ.* Vnde Azot. *in ſumm. tit. de infantibus expoſitis*, exiſtimat expoſitos nominari filios ſanguinolentos, & ideo totaliter dicta, quia pœna ſanguinis iſtud expoſitionis facinus luendum eſt, cum pater exponeos necare videatur ex *d. l. necare, & c. fin. diſt. 87.* Azonem ſequitur Gregot. Lopex *l. 4. gloſſ. 1. tit.* an. *part. 4.* & idem tenuit gloſſ. *in l. 2. C. de patribus, qui filios diſtraxerunt.* Nnuar. *d. q. 10. n. 5.* Verius tamen duco † patrem exponentem filium legitimum, & natura- 144
lem, vel naturalem tantum, iudicis arbitrio eſſe puniendum, per *d. l. 2.* teſoluunt Menoch. *de arbitr. caſu 396. n. 5.* Vulpel. *in conſ. crim. 94. n. 11.* Aloyſ. Ric. *in praxi aurea reſol. 28.* vbi contra d. Vulpel. extendit contra patrem exponentem filiom ſpurium, Nuar. *d. q. 10. num. 5.*

Propter crudelitatem, qua in hac expoſitione in 145
filios vtuntur parentes, ius filiationis amittunt, ſiue ipſe pater filium eaponat, ſiue alios eo conſentiente, vel ratum habeote, quia idem eſt quoad petendum ius patriæ poteſtatis, probat *cap. vnic. de infantibus expoſitis*, ibi, *à poteſtate patria fuit liberatus*, teſoluunt Paleoth. *de nothis & ſpuriis cap. 63. n. 6.* Menoch. *de arbitr. caſu 396. n.* Surd. *de aliment. tit. 4. q. 18. num. 51. & tit. 8. priuil. 63. n. 4. & priuil. 64. n. 2. cum ſequentib.* Axnti. *inſtit. moral. p. 2. lib. 2. cap. 26. quæſt. 1.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 267. à principi.* vbi *à num.* 34. reſoloit, quòd † licèt patet 146
exponens filiam perdat patriam poteſtatem, non per hoc eaimitur ab onere dotandi, quia ſolùm perdit patriam poteſtatem quoad ea, quæ ſunt ſibi vtilia, non circa ſibi onerola, & damnum afferentia, teſtert me citato Homobon. *de examine Eccleſiaſtico pract. 10. cap. 4. q. 14. ſupp. 2.*

Cùm igitur grauiter peccent parentes, qui filios 147
eaponunt, ſi eos nutrire, & alere minimè poſſint, vt inſinuat text. *in d. cap. vnic.* ibi, *religato pietatis officio.* & probant Axot. *d. c. 26. qu. 2.* & Henriq. *in ſum. part. 2. lib. 21. c. 19. §. 3.* oihilominus tamen tria requiri debent ad hoc, vt quis dicatur ſubiacere huic teſtuationi, *primò* quòd partum expoſuerit, *ſecundò* quòd exponena habeat vnde partum alere poſſit, *tertiò* qnòd non teſarciat damna illorum pnrum locorum: ex quibus clarè apparet ſub hac teſtuatione non compreheudi paupetem, qoi eaponit, ſi non habeat vnde alat, nec vnde damna teſarciat; nec peccat ſi adhibita cautinne vitæ infantis eaponat, ſi alitet faciendo, vel non exponendo, infantis vita periclitabatot ob famem, vel aliam neceſſitatem, ſic eriam non comprehendnntur infantea eaponentes loca non pia, cùm in teſtuatinne eaprimantur ſolum loca pia, quæ verò talia dicantur, colliges ex dicendis alio loco.

Quæret aliquis non abs re in præſenti, teſolutio- 148
nem non minus difficilis, quàm neceſſariæ quæſtionis, vtrùm ſcilicet filij, de quorum parentibus non conſtat, vt ſunt infantes expoſiti, cenſendi ſint legitimi, vel ſputij, an naturales? Et ioprimis videtur dicendum in dubio ſpurios eſſe cenſendos; nam ſpurij ſunt illi, qui partem certum demonſtrste non poſſunt, vt probat text. *in l. vulgo quæſiti, ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni iuris*, quales iſtos eſſe ſupponimus, & illis æquiparari tenent Pureus *part. 1. deciſ. 435.* D. Barbola *in rubr. ff. ſoluto matrim. part. 1. num. 20.*

num. 20. deinde quia legitimi ſunt illi, qui ex iuſtis noptiis naſcuntur; naturales autem proprie ex concubinatu cum prædictis ſolemnitatibus, vnde cùm matrimonium, & concubinatus in facto conſiſtane, præſumi noo debent, iuxta regul. *in bello*, §. *falſa*, *ff. de captiuis*, & *poſtliminio reuerſis*, qui text. licèt oon probet, vt bene aduertit Alciat. eſt tamen axioma vulgare, ad quod multa adducit latè Menoch. *li.* 6. *præſumpt.* 14. Quo argumeoto expreſsiè docuerunt Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 2. *num.* 8. & *reg.* 3. *præſumpt.* 1. *num.* 12. & plures, quos refetunt Maſcard. *de probat. concluſ.* 881. *num.* 1. Menoch. *dicto lib.* 6. *quæſt.* 54. *a.* 15. Iudeque expoſitos ſpurios ceoſeodos, & vet tales ad Oidines abſque diſpeoſatione promoueodos oon eſſe, licèt dubitet Ancharan. *in d. cap. vni.* ſecutè docet Mayol. *de irregularit. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 1. quem magis ſequitur Couar. *in Clem. ſi furioſus part.* 1. *in princip. num.* 4. reſoluens quòd ipſe conſuleret ne promoueantur expoſiti, eaque tatione confirmat, quia non ſolent filij legitimi exponi, ſed potiùs expoſiti naſci ex furtiuis, & illicitis congreſſibus, & Couarr. opinionem ſibi magis placere ait Salzed. *ad Bernard. in pract. c.* 14. *litera C. in fine*, & eo eſſe ſecurius concludunt Suar. *tom.* 5. *de cenſuris, diſput.* 50. *ſect.* 4. *n.* 4. Rebell. *de obligat. iuſtit. part.* 2. *lib.* 1. *qu.* 3. *ſect.* 2. *n.* 15. Valer. Regioald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30. *num.* 77. *verſ. ſeptimo.* Hurtado *de cenſur. diſput.* 2. *de irregul. diſſic.* 14. *a.* 57. Caſtil. *quotid. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 51. Vgolin. *de officio Epiſcopi c.* 44. §. 7. Gaet. *de benefic. cap.* 2. *num.* 9. *cum ſequentibus*, Seraphin. *deciſ.* 108 t. *num* 3.

149 Sed alij naturales cenſendos eſſe exiſtimarunt: ita Bald. laſ. & alij, quos refert Menoch. *d. quæſt.* 54. *num.* 10. ſequitur Couarr. *d. c.* 8. §. 3. *num.* 1. ea tatione, quia cùm ſint legitimi, vel ſpurij, oportet præſumere qualitatem, quæ à natura non ineſt, ſcilicet matrimonium, vt ſint legitimi, vel ſint ſpurij, quod ab illis nati ſunt, qui matrimooium eoortahere noo potuerunt.

150 Verùm Doctores magis communiter reſoluont hos expoſitos, de quorum parentibus non conſtat, legitimos eſſe cenſendos, ae ſueeeſſionum, Oidinum, & dignitatum capaces. Ita Paleoth. *de aothis & ſpuriis, c.* 63. *num.* 3. & 7. Bermond. *de publicis coacubia. in verb. qui etiam filios ex tali conoubiaatu procreatos, n.* 90. Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *q.* 54. *a.* 20. & *de arbitr. caſ.* 396. Maſcard. *de probat. concl.* 799. Girond. *de priuilegiorum explicat. a.* 1441. & *ſeqq.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 1. *q.* 13. *artic.* 1. & *q.* 14. *artic.* 3. *columna* 6. Don Sebaſtian, Orozco *en el theſoro de la lengua Caſtellana, verbo E echado, ad finem*, Stephanus Gratian. *diſceptat. foreoſ. cap.* 135. *n.* 32. *cum ſequentib.* & *c.* 267. *n.* 22. me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſtico tract at.* 12. *c.* 3. *qu.* 11. *ſuppoſ.* 3. Salas *in* 1. 2. *tract.* 8. *diſp. vnic. ſect.* 14. *n.* 246. Peſant. *in addit. ad* 3. *p. q.* 20. *diſput.* 5. Maldet. *in* 1. 2. *D. Thoma q.* 19. *art.* 5. *diſp.* 87. *in fine*, Dominic. Tallon. *in pag. de anteſato verſ.* 3. *obſer.* 1. *n.* 78. Mercet. *in* 3. *p. D. Thom. de ſacram. q.* 22. *dub.* 12. *q.* 1. Squillante *de priuileg. clericor. cap.* 4. *dub.* 1. *n.* 39. Diana *moral. reſol. p.* 2. *tract.* 1. *miſcell. reſol.* 22. *p.* 4. *tract.* 2. *reſol.* 58. Praſec. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *c.* 1. *n.* 27. Cherubin. *ad Conſtitut.* 44. *Gregorij XIII.* Baſil. Pont. *de matrimon. lib.* 11. *cap.* 9. Sanctatel. *var. reſol. q.* 44. nouiſſimè Marchin. *de ſacram. Ordinis tract.* 1. *p.* 10. *num.* 8. *cum ſeqq. pag.* 162. nouiſſimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap.* 47. *nam.* 32. Caſtr. Palao *tom.* 1. *diſp.* 3. *puncto* 5. Turrian. *in opuſc. Theolog. opuſc.* 10. *diſp.* 5. *dub.* 3. Villalob. *in ſum. to.* 1 *tract.* 1. *diffe.* 10. *num.* 10. Qui mouentur ea tatione, quia in dubio ſumenda eſt coniectura quæ delicti præſumptionem excludat, quod ſanè neceſſariò ſupponont, & præſumunt, qui filios naturales vel ſpurios ioquiont in dubio præſumendos, adducunt etiam texi. *in cap. lator, & in cap. perdemt, qui filij ſint legit.* vbi aduerſatio iniungitur onus probandi illegitimum eſſe filium, & text. *in cap. accedens, de purgat. Canon.* vbi tuoc demum quis adſtringitur ad probandum ſe eſſe legitimum, ſi in contrarium rumor, & fama exiabat; vnde expoſitos potius legitimè natos eſſe præſumendos, & abſque diſpenſatione poſſe ordinari merito reſoluunt ſupià citati Doctores.

Vbi tamen habentur ſtatuta requirentia qualitatem oobilitatis, & alia huiuſmodi, prout io officiis ſanctæ Inquiſitionis, & in aliquibus Eccleſiis, Collegiis, & Confrateroitatibus, huiuſmodi expoſiti non ſunt capaces cenſendi, nec illos prædictas qualitates habere præſumi poteſt, vt reſoluunt Perez de Lara *de anniuerſar. & Capellaniis, lib.* 2. *cap.* 4. *à num.* 37. Garc. Girond. *d. tract. de priuilegiorum explic. aum.* 1443. & *ſeqq.* & *n.* 150. reſoluit † expoſitum eſſe ciuem illius loci, & ciuitatis, cui exponitur, itaut ſi aliquod legatum relioquatur, vel priuilegium concedatur, vel puellis oaturalibus, aue ciuibus alicuius ciuitatis, aut pro eis maritandis aliquid relinquatur, virgines, & puellæ expoſitæ compreheodantur. 151 152

Vndecimvs Casvs.

Qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis.

GRadus, qui in hoc teſeruationis caſu dicuntur prohibiti, reperiuntur vel in conſanguinitate, vel in affinitate, aut in publicæ honeſtatis impedimento, compaternitate, vel cogoatione legali. ſed quia in qoolibet illorum diuerſi conſtituuntur, opportunè ſigillatim declarandos eſſe operæpretium duxi. † Conſanguinitas, quæ dicitur quaſi ſanguioĩs vnitas, & conſanguinei quaſi eodem ſanguine iuncti, vt inquit Iuriſconſultus *in l.* 1. §. *ſciendum, verſ. conſanguinitas autem, ff. de ſuis, & legitimis heredibus*, definitur, vt ſit † vinculum perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium carnali propagatiooe contractum. Ita Couarr. *de ſponſal. part.* 2. *c.* 6. §. 6. *à num.* 1. Nauarr. *in man. cap.* 22. *num.* 42. Sylu. *verb. Matrimoaium* 8. §. 6. Guillelm. *in cap. Rayaotias, verb. in eodem teſtamento*, t. *nam.* 200. Ledeſm. *de matrimon. q.* 54. *art.* 1. Hentiq. *in ſum. lib.* 11. *cap.* 9. *in princip.* Sanch. *de matr. lib.* 7. *diſp.* 50. *à prine.* Gutier. *eod. tract. cap.* 98. *num.* 1. Bonacio. *eodem tract. q.* 3. *punct.* 5. §. 1. *num.* 3. 153 154

Diſtinguitur conſanguinitas per gradus, & lioeas: linea deſcribitur vt ſit collectio perſonarum ratione ſanguinis coniunctarum gradus continens, numeroſque diſtinguens. Ita Ioann. Aodr. *in expoſitione arboris, eolum.* 2. *in* 6. Gregor. Lopez *l.* 1. *gloſſ.* 1. *tit.* 6. *p.* 4. triplicitei diuiditur hæc linea, † alia eſt aſcendentium recta dicta, quæ ſcilicet complectitur perſonas, à quibus originem duximus, vt eſt patet, auus, proauus, & cæteri aſcendeotes. Altera deſcendeotium continens eas, quæ à oobis ſunt progenitæ, vt eſt filius, nepos, pronepos, & reliqui deſcendentes. Altera taodem collatetalis, vel transuerſa dicta eſt, in qua continentur illæ, quæ nec à nobis originem trahunt, nee oos ab eiſdem deſcendimus, ſed tantum ex latere, aut ex traoſuerſo nobis 155 156

copu

copulantur,& coniunguntur; ita probat text.*in l.1. & vlt.ff.de gradibus, cap.ad ſedem, cap.vlt.35.qu.5.* notant communiter Doctores,& vltra ſupra citatos videre licet ex Antonio Auguſt. *lib 2.emendat.c.5.* Pett.Gregor. *ſyntagm.iuris lib.9. cap.9.* Gomez *l.6. Tauri à principio.*

157 Quælibet ex his lineis per gradus diſtinguitur, qui reſte Iuriſconſulto *in l. iuriſconſultus, verſ.gradus, ff. de gradibus,* dicunt ad ſimilitudinem graduum ſcalæ; etenim ſicut per hos, aut ſurſum gradatim de proximo in proximum aſcendimus, aut deorſum deſcendimus, ita ſimiliter per conſanguinitatis gradus de perſona ad perſonam vſque ad truncum, ſeu communem ſtipitem aſcendimus, vt videre licet ex conſanguinitatis arbore; & ita metaphora vſos etiam fuiſſe ipſius linguæ latinæ Auctores ex Ouid.Suetno.ac aliis obſeruat Pichard.*ad princip. Inſt.tit. de gradibus cognationum, n.3.& 4.*

158 Circa ineundam tamnem conſanguinitatis, agnoſcendumque quo gradu cuiuſuis conſanguineus ab alio diſtet, tres à nobis ſunt regulæ conſtituendæ.

Prior ſit pro linea recta aſcendentium, & deſcendentium: *In hac linea vtroque Iure inſpecto tot ſunt gradus, quot ſunt perſonæ, dempta ſemper ea, à qua incipit computatio.* Colligitur ex regula ex ſerie text. *in l.1. & vlt.ff. de gradibus, & ex Princip. & §§. ſequentibus. Inſtit. eodem, & ex cap. ad ſedem, & cap. vlt.35.q.5.* traditumque à *gloſſ.in expoſitione arboris conſanguinitatis in Decreto,* expreſsè D.Thom.*in 4. diſtinct.40. qu.vnic.art.2.* quem ſequitur vniuerſa Theologorum ac Iuriſperitorum ſchola, vt teſtantur Henriq. *d.c.9.colum.2.* Couar.*d.§.6.n.7.* Surd. *conſ.5.à n.23.* Pichard.*in dicto Princip. n.8. & 13.* Sanch.*d.diſp.50.n.4.*Bonacin.*d punct.5.§.1.num.6. verſ.prima.* Coninch.*de Sacram. diſp.32.dub.1.n.2.* Reginal.*in praxi fori pœnitent.lib.31.n.141.& 142.* Baſil.Pont.*de Matrimon.lib.7.c.30.n.7.*me citato *in hoc loco* Fontanel. *Cathal.deciſ.12.n.17. tom.1.* Propterea cum pater & filius ſint duæ perſonæ, ſi ſtipitem demas, id eſt patrem, à quo incipit computatio, pater & filius erunt in primo gradu, ex quo dempto ſtipite remaneat vna perſona,& ſic de ſimilibus.

159 *Secunda* regula pro linea tranſuerſa æquali. *Attento Iure Canonico, quo grada vnaquæque perſona à communi differt ſtipite, eo etiam gradu ab altero diſtat conſanguineo.* Colligitur hæc regula ex text. *in d.c. ad ſedem, & in c.parentela,* cum multis *ibidem* 35. *q.5.* explicant Couar.Sanch.Pichard.Bonacin.& cæteri ſupra *citatis locis.* Eſcob. *de ratiocin. comp.* x3. *n.6.verſ.ſecunda regula,* me citato *in hoc loco* Fontanell.*diſt.deciſ.*12.*n.*13. Ex qua colligies fratres inter ſe differre in primo gradu, etenim cum à patre communi ſtipite in primo differant, eodem etiam neceſſe eſt inter ſe diſtare. Sic etiam eorumdem fratrum filij in ſecundo differunt gradu, quia cum ab auo communi ſtipite eodem diſtent, etiam inter ſe in ſecundo differre debent, iuxta ſupradicta,& ſic de cæteris philoſophandum eſt. Nec obſtat *cap. vltim. verſ.ſecundo gradu* 35.*quæſt.*5. quatenus Iſidorus in eo aſſerit fratres in ſecundo differre gradu, qui tamen ſecundum noſtram regulam primo continetur. Reſpondetur enim Iſidorum ibi loquutum fuiſſe ſecundum computationem Iuris Ciuilis, qua inſpecta verum eſt fratres ſecundo contineri gradu, ſecus tamen noſtro Iure Canonico attento, vt expreſſus eſt text. *in d.c.ad ſedem, ad medium,* ibi, *fratres, qui ſecundum ſeculares leges dicuntur in ſecundo gradu, iuxta Canonis nnmeraninr in primo.*

160 *Tertia* regula eſt pro linea tranſuerſa æquali. *In hac linea Iure etiam Canonico inſpecto, quo gradu diſtat remotior à communi ſtipite, eo etiam differe ab alio conſanguineo.* Traditur expreſsè hæc regula à Gregorio Nonn *in cap.vlt. de conſanguinit. & affinit.* eandem etiam inculcat Cæleſtinus Tertius *in c. quod dilectio, eodem tit.* Eſcobar *diſt. comput.*x3. *n.6. verſ.ſecunda regula,* Baſil.Ponti.*diſt.lib.7.c.30. num.9.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Fontanell. *diſt. deciſ.*12. *num.*24. Cuius autem regulæ ſit exemplum in concurrentia, verbi gratia, patrui, & conſobrini: differunt enim prædicti in linea tranſuerſa inæquali, conſtatque quia à trunco diuerſis in gradibus diſtant: vt igitur cognoſcamus, quonam etiam gradu inter ſe differant, obſeruanda eſt perſona conſobrini, qui eſt remotior à trunco, id eſt, ab auo, & cum is differat ab eo in ſecundo gradu iuxta primam regulam, iam conſequenter ſimiliter reſoluendum eſt etiam à patruo ſecundo diſtare gradu. Sic etiam ſi vnius fratris filij concurrant cum nepotibus alterius fratris, computatio gradus facienda eſt à perſona ipſorum nepotum, quia bi remotiores ſunt à trunco, id eſt, ab eorum proauo, & cum ab eo in tertio diſtent gradu, conſequenter eodem etiam inter ſe differre debent, vt eſt communis per Iura *ibi in diſt. cap. vlt. & in diſt. cap. quod dilectio,* proſequuntur Hentiq. Sanch. ac alij ſupra citati.

Huiuſmodi gradus computatio ſecundùm Ius Canonicum facienda eſt, & ſemper obſeruanda, argum. text. *in cap.tuam,* cum ſimilibus, *de ordine cognationum,* & eorum, quæ Valaſc. *tom.2. conſult.* 159.*n.*3.† Quod verò attinet ad ſuſceptiones,& re- 161
liqua ciuilia, Iuris Cæſarei computatio eſt retinenda cùm illa nec de iure quoad hæc temporalia, nec de facto reprobata ſit ab Alexandro I I. *in d. c.ad Sedem,* vt aduertit Bellarm. *de controu. Chriſtiana fidei tom.3. lib.1. de Matrimonio, cap.24. colum.2. verſ.neque enim,* Couart.*vbi ſuprà n.8.* Carter.*lib.x. de ſponſal.cap.3. ad finem,* Rebuff. *in praxi ſuper regulam Cancellariæ,* traditam ab Innocentio V I I I. *circa diſpenſationes in gradibus prohibitis gloſſ.2.* Sanch. *d. diſput.50. num.1.* † Declara tamen & li- 162
mita, ne procedat, quando conſuetudine, aut communi loquendi vſu receptum ſit, vel lex ipſa Ciuilis ſecus ſtatuerit in ſuis ciuilibus, tunc enim computatio Iuris Canonici vtroque foro amplectenda erit, & ita procedit Ordinatio Regia Luſitanorum *lib.3.tit.21.§.10. & lib.5.tit.17.§.2.& tit.124.§.9.* & in Regno Aragoniæ obſeruari teſtatur Portel. *ad Molin. verb. Iudex n.51. cumſeqq.* & in Regno Valentiæ Hieron. Leo *deciſ.4.n.9.& 30.* Si tamen ſcire cupias in quibus caſibus ſigillatim computatio ſit facienda de Iure Canonico, in quibuſve de Iure Ciuili? Conſule Couart.*d.§.6.n.8.* Tiraquell.*de retract. lignag.§.1.gloſſ.9.n.*13.*ad medium,* Viui. *tom.2.comman.opinion.lib.6.tit.8.n.*75.*pag.*29. Contra *in memorab.verb.gradnum,* Gregor.*l.3.verb. heredar.tit.6. part.4.* Surd.*conſil.5.n.*20. Eſcobar.*de ratiocin. comput.*23.*n.*2.*&* 3.Sanch. *d.diſp.*50.*num.*8. Steph. Gratian.*diſcept.forenſ.cap.*77.*num.*1.*cum ſeqq.* Marta *de ſucceſſ. Legali p.3.q.2.art.2.num.*22. Vinceot. de Anna *ſing.* 397. Franc. Milanen. *deciſ.*16. *num.*40. *lib.*1.nouiſſimè Fontanell.*Cathalon.deciſ.*12.*à princip.tom.*1.Rippoll.*var.reſolut. cap.*x.*de recaſat. omni Iudic.n.*158.

Olim Eccleſia coniugium interdixerat vſque ad 163
ſeptimum conſanguinitatis gradum, ve conſtat ex *cap. ad ſedem* 35.*quæſt.*5.*&* ex *cap.* x. *&* cap. *nulli* 35.*quæſt.*3. cum ſimilibus. Poſtmodum autem ſub Innocentio I I I.*in Concilio Lateranen.*teſtricti ſunt

gradus

gradus conſanguinitatis vſque ad quartum, & habetur *in cap. non debet, de conſanguinit.* quæ reſtrictio intelligenda eſt, non ſolùm in linea collateralium, ſeu tranſuerſa, ſed etiam in recta aſcendentium, & deſcendentium linea, ita vt quicunque conſanguinei vltra quartum gradum poſſint coniungi. Ita Sanch. *d. lib. 7. diſp. 51. n. 22. & diſp. 33. n. 1.* Paul. Gryſal. *deciſ. Cathol. §. Matrimonium num. 11.* Borell. *de præſtantia Regis Cathol. cap. 16. n. 124. cum ſeqq.* vbi ſubdit in linea aſcendentium & deſcendentium elapſo quarto gradu Matrimonium contrahere licere.

164 Affinitas ex copula licita orta dirimit Matrimonium vſque ad quartum gradum, ſicut erat ſtatutum *in cap. non debet, de conſanguinit. & affinit.* quia per Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. Matrim. cap. 4.* reſtricta non eſt, cùm eatenùs reſtringat affinitatem ex fornicatione contractam, alia autem, quæ procedit ex copula licita, cùm ſit omiſſa à nouo diſpoſitione Concil. *in dict. cap. 4.* Intelligitur ſecundùm Ius antiquum *in d. cap. non debet*, argum. *l. ſi verò, §. de viro ff. ſoluto matrim. & l. commodiſſimè ff. de liberis, & poſth.* cum citatis *in libello de princip. virinſq; ſexus litt. C. n. 3.* Quare ita tenent Nauarr. *in man. cap. 23. num. 43.* Viuald. *in candelabro aureo tit. de Sacram. part. 1.* vbi *de Matrim. num. 295.* Philiarch. *de officio Sacerd. tom. 1. part. 2. lib. 2. cap. 12. verſ. conſanguinitatis*, Lar. *in l. ſi quis à liberis, in princip. num. 90. ff. de liberis agnoſc.* Emman. Sà *in ſumm. verb. Matrimonium tit. de impedim. Matrim. n. 13.* Perez *l. 5. colum. 3. tit. 15. lib. 8. Ordin.* Llam. *p. 3. methodi Curatorum cap. 8. §. 19.* Tolet. *in ſumm. lib. 7. cap. 11. num. 4.* Azeued. *l. 7. num. 9. tit. 20. lib. 8. nouæ recop.* Valent. *part. 4. diſput. 10. quæſt. 5. punct. 3. vbi de impedim. affinitatis*, Ft. Emman. *tom. 1. ſum. c. 228. num. 4.* Henriq. *lib. 12. cap. 10. num. 1. litt. H.* Rebell. *de obligat. Inſtitiæ p. 2. lib. 3. q. 15. n. 6.* Sanch. *de Matrim. lib. 7. diſp. 67. num. 5.* Gutier. *eodem tract. cap. 99. num. 14.* Bonacina *eodem tract. q. 3. punct. 12. num. 6.* Sanctar. *vari. q. 67. num. 2.* Quod quidem impedimentum affinitatis vſque ad quartum gradum oritur ex matrimonio rato, non conſummato, *S. Cong. Conc. ſub die 17. Auguſti 1617.* Borell. *de præſtantia Regis Catholici c. 16. num. 109.* Petr. de Pollo *in œconomia Canonica claſſi 3. cap. 5. §. 6.*

165 Ex illicita vero copula ortum hodierno Iure Concilij Trident. *dict. cap. 4.* oritur impedimentum dirimens Matrimonium vſque ad ſecundum gradum, Henriq. *d. cap. 10. §. 1.* Sanch. *d. diſp. 67. num. 4.* Cooioch. *de Sacrament. & cenſuris tom. 2. diſp. 32. n. 56.* Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarræ, li. 4. tit. 15. de Matrim. n. 69.* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 51. n. 147.* Baſil. Pont. *de impedim. Matrim. c. 38. §. 1. verſ. deinde.* Gutier. *d. c. 99. n. 12.* Bonacina *d. punct. 11. num. 16.* Sanctarell. *vari. reſolut. lib. 1. quæſt. 57. à princip.* Fernandez *in examine Theologiæ moralis p. 3. c. 16. §. 2. ſect. 11. à num. 4.* Borrel. *d. c. 16. n. 110. & 128.* Et iam hodie per Concil. *dicto loco* ſublatum eſt impedimentum tertij gradus affinitatis ex fornicatione contractam, quo non obſtante matrimonium poteſt contrahi ſine diſpenſatione Apoſt. licèt huiuſmodi affinitas contracta fuiſſet ante confirmationem Conc. Trid. prout deciſum refert Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 4. tit. 15. l. 1. de Matrimon. in declarat. num. 92.* in aliis verò gradibus, exceptis duobus, nec impedire iam dudum declarauit Pius V. *in ſuo Motu proprio* incip. *Ad Romanum*, prout refertur Sanch. *d. diſput. 67. n. 4.* Farin. *in praxi crimin. p. 3. q. 149. n. 116.* Gutier. *d. cap. 99. n. 13.* Affinitatem ex copula ſotnicaria inter infideles contrahi aſſerunt Ioan. Andr. *in cap. 1. num. 3. de conuerſ. infidel.* vbi Butr. *ſub num. 2.* Cardio. *n. 1. oppoſ. 1.* dum inquiunt per Baptiſmum tolli peccatum adulterij, ſed remanere affinitatem ortam ex ea, in his terminis tenent Cardin. Bellarm. *de Sacram. Matrim. contron. 4 cap. 30. verſ. denique affinitas*, Anton. Riccinl. *de Iure perſonarum extra gremium Eccl. exiſten. lib. 2. cap. 5. à n. 6.*

Contra Nauarr. *conſ. 7. de ſponſal. in antiq. aliàs conſ. 12. num. 2. & 3. de conſanguinit. & affinit. in nouis*, & Sanch. *de Matrimon. lib. 7. diſput. 65. n. 9.* exiſtimantes affinitatem ortam ex copula fornicaria non eſſe naturalem, ac proinde tempore infidelitatis non oriri.

Vnde infidelem cognoſcentem fornicariè mulierem, ad Fidem conuerſum non poſſe ducere in vxorem conſanguineam dictæ mulieris, contra Sanchez *d. diſput. 65. n. 10. verſ. ac clarius eſt*, concludunt Vega *in ſum. tom. 2. c. 34. caſu 129.* Anton. Ricciul. *d. cap. 5. num. 14.* vbi *num. 15.* aſſerit quòd ſi fidelis tem habeat cum infideli fœmina, & illa habeat ſororem infidelem, affinitatem cum illa ſorore infideli contrahit, quam ad fidem conuerſam ducere nequit, quamuis ſit nata longè poſtquam primam ſororem cognouit.

Computantur autem gradus affinitatis hac ratione. Qui copulantur non cenſentur eſſe affines, ſed quaſi ſtipes, & truncus; vnde ſumitur initium affinitatis. Eius non alij ſunt gradus, quam conſanguinitatis; & ita quo gradu quis diſtat in conſanguinitate à viro, eodem gradu affinitatis diſtat ab eius vxore. Ita Baſil. Pont. *d. §. 1. verſ. computantur*, me citato *in hoc loco* Fontanell. *d. deciſ. 12. num. 27.* 166

Vt vtraque contrahatur affinitas, requiritur ea copula, quæ ſit ſufficiens ad generationem, vel qua efficiatur ſanguinis commixtio, ſeu qua vir, & fœmina vna caro efficiantur, *c. fraternitatis 35. quæſt. 1.* Ita Emman. Sà *de imped. Matrimony num. 13.* Henriq. *dict. cap. 10. §. 1.* Sanch. *dict. lib. 7. diſp. 64. n. 11.* Reginald. *lib. 31. n. 146.* Coninch. *d. diſp. 32. dub. 4. num. 46.* Gutier. *de Matrimon. cap. 87. num. 13.* † Et parum refert ad affinitatem contrahendam quòd fœmina ſeminet, vel non, cùm eius ſemen ad generationem neceſſariom noq ſit, Sanch. *dict. lib. 7. diſp. 64. num. 1.* Gutier. *cap. 54. num. 25.* Bonacina *d. punct. 12. num. 12.* † Etiamſi copula ſit cum fœmina inuita, & coacta, *cap. ad diſcretionem, de eo qui cognouit*, vel ignorante, dormiente, ebria, inſana, quia ea copula ſatis eſt ad generationem, Viuald. *in candelabro aureo part. 1. tit. de matrimon. n. 200. & 201.* Gaet. *in repet. cap. ad limina 30. q. 1. §. 4. quæſt. 212. n. 202.* Azeued. *d. l. 7. n. 13. tit. 20. lib. 8. nouæ recopil.* Matienſ. *in rub. tit. 1. gloſſ. 1. n. 173. lib. 5. nouæ recoſ.* Sanch. *d. lib. 7. diſput. 64. num. 17.* Valer. Reginald. *d. lib. 31. nu. 147.* Baſil. Pont. *de impediment. matrim. cap. 38. §. 1.* † Vnde ſi ſemen alicuius viri ope dæmonis defetatur in vterum fœmineum, non contrahunt affinitas, quia illi non ſunt facti vna caro, nec ſibi adhæſerunt, & aliàs innumeros ſcrupulos iniceret ea opinio dubitantibus hominibus, an ab illis dormientibus effuſum ſemen raptum à dæmone, aliò delatum eſſet; quamuis contrarium teneant plures citati per Sanch. *lib. 2. diſp. 21. num. 2.* & Bonacina *d. punct. 12. n. 13.* 167 168 169 170

Nec etiam coitus contrahitur ſi caſu ad ſe traheret vterus fœmineus ſemen viri cum ea ludentis, Baſil. Ponci. *de impedim. matrim. c. 38. in princip.* † Requiritur præterea, vt in ea copula ſit effuſio veri ſeminis, qua ratione ex copula eunuchorum vtroque teſticulo 171 172

teſticulo exeorum non oritur affinitas vlla, nec ex copula non conſummata aliorum, ſi antè ſeminationem ſeparentur, Sanch. *d. diſp.* 64. *n.* 11. Bonac.

173 *dict. punct.* 1 2. *num.* 14.† Nec denique ex copula ſodomitica oritur aliqua affinitas, vt per Bonacoſ. *com. crimin. part.* 2. *verb. affinitas, fol.* 3. *verſo*, Viui. *tom.* 1. *comm. opin. lib.* 2. *tit.* 26. *n.* 24. *verſ. nec ipſa affinitas, pag.* 348. Cened. *ad Decretal. collect.* 35. *n.* 1. *in fine*, Azued. *lib.* 7. *n.* 20. *tit.* 20. *lib.* 8. *nouæ recop.* Sanch. *d. diſp.* 64. *n.* 13. Fatin. *dict. q.* 148. *n.* 54. Valet. Reginald. *d. lib.* 32. *num.* 146.

174 Impedimentum publicæ honeſtatis, quod oritur ex Matrimonio nondum conſummato, ad eoſdem gradus extenditur, ad quos conſanguinitas, vel affinitas, ſcilicet, vſque ad quartum gradum, nam limitatio per Concil. Trident. facta *ſeſſ.* 24. *de reformat. matrim. c.* 3. *de impedimento publicæ honeſtatis*, intelligitur tantùm de honeſtate orta ex ſponſalibus, vt declarauit Pius V. *in quodam Breui, de quo infrà.* Ita Petr. de Ledeſma *de Matrim. quæſt.* 55. *art.* 1. *prope finem*, Fr. Emmao. *in ſum. p.* 1. *c.* 234. Henriq. *lib.* 12. *cap.* 10. *n.* 2. Valentia *tom.* 4. *diſp.* 10. *quæſt.* 5. *punct.* 3. *§. honeſtas*, Sanch. *dict. lib.* 7. *diſp.* 68. *num.* 10. *cum ſequentibus*, Bonacina *de Matrim. quæſt.* 3. *punct.* 11. *num.* 10. Baſil. Pont. *de impediment. Matrimonij c.* 18. §. 1. Benedict. Ægid. *in tract. de priuileg. honeſtatis art.* 17. *num.* 2. Gaſp. Hurtado *de matrim. diſput.* 21. *diffic.* 2. *num.* 7. Baſil. Pont. *de matrim. lib.* 7. *cap.* 36.

175 † Ex matrimonio enim per verba de præſenti copula non ſequuta, non oritur affinitas, remanet tamen impedimentum hoc vlterioris gradus; & ita deciſum referunt Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.* 2. *c.* 9. *num.* 92. Piaſec. *in praxi nona Epiſc. part.* 2. *c.* 4. *num.* 34. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 4. *tit.* 5. *l.* 1. *de matrim. in declarat. num.* 89. Rebell. *dict. part.* 2. *lib.* 4. *in appendice n.* 106.

176 Gutier. *de Matrimon. cap.* 103. *num.* 24. † Sed quando impedimentum publicæ honeſtatis ſimul concurrit cum impedimento affinitatis in diſpenſatione (quam ſolus Summus Pontif. præſtare poteſt) vtrumque impedimentum explicitè, vel ſaltem implicitè in petitione explicandum eſt, Couar. *de ſponſ. part.* 2. *cap.* 6. §. 7. Henriq. *d. cap.* 10. *num.* 3. Bonacin. *d. punct.* 12. *num.* 22.

177 Vt autem ea publica honeſtas oriatur ex matrimonio nondum conſummato, ſaltem requiritur ne ſit inualidum defectu cõſenſus, veluti ſi metus ſufficiens interuenijſſet, vel error perſonæ, &c. nam ex matrimonio tato, alio capite inualido, conſurgit hoc impedimentum, cùm non ſit recedendum à Iure antiquo hoc diſponente *in cap. ſponſam, de ſponſal.* dum Iure nouo non eſt aliter decretum, vt patet ex *dict. Breui Pij V.* Ita Sanch. *d. lib.* 7. *diſp.* 70. *n.* 5. Valent. *d.* §. *honeſtas*, latè Benedict. Ægid. *d. art.* 17. *n.* 3. Rebello *d. part.* 2. *lib.* 3. *qu.* 14. *n.* 2. *& lib.* 4 *ſect.* 5. *in declaration. Cardin. n.* 101. Henriq. *lib.* 12. *c.* 10. *n.* 2.

178 Bonacina *d. punct.* 11. *n.* 11. vbi *num.* 12. reſoluit † ex matrimonio tato amentium, vel puerorum non conſurgere impedimentum hoc publicæ honeſta-

179 tis. † Nec obſtat cext. *in c. iuuenis, de ſponſalib.* dum probat ex Matrimonio ante ſeptennium oriri hoc impedimentum: quia reſpondetur procedere ex eo, quia iam erant proximi ſeptennio, cùm tentauit vir eam cognoſcere, licèt implere non potuerit, vt text. ille tenet, vnde præſumit malitiam ſufficientem ad conſenſum.

180 Ex matrimonio autem celebrato ſub conditione de futuro, non oritur impedimentum hoc ante-

181 quam adimpleatur conditio, quia † contractus non obligat ante conditionis euentum, ea verò adim-

pleta ſtatim inducitur impedimentum abſque nouo conſenſu. Ita Henriq. *d. cap.* 10. *n.* 2. Gutier. *dict. cap.* 103. *n.* 16. Sanch. *d. diſp.* 70. *num.* 21. Bonacina *d. punct.* 11. *num.* 16. vbi *num.* 18. contra Sanch. *dict. diſp.* 70. *num.* 13. aſſerit huiuſmodi impedimentum oriri ex matrimonio contracto ſine Parocho & teſtibus, cum hoc Matrimonium non videatur inualidum defectu conſenſus, ſed defectu ſolemnitatis ab Eccleſia præſcriptæ: quod ego non approbo, cum hæc nullitas prouenieos ex defectu Parochi, & teſtium ſit irremiſſibilis, nulloque alio modo poſſit ſuppleti, nec contrahentium conſenſu validari, & ita deciſum fuiſſe poſt hæc ſcripta inueni apud Armend. *dicto loco num.* 87.

Ex ſponſalibus etiam validis, & certis iure Ec- 182a
cleſiaſtico oritur huiuſmodi impedimentum in primo gradu, vt patet ex Concil. Trident. *d. cap.* 3. vbi hoc impedimentum in ſponſalibus teſtrictum eſt ad primum gradum: & ita declarauit Pius V. *in ſuo Motu proprio*, qui incipit, *Ad Romanum ſpectat, edito de anno* 1568. in hæc verba. *Auctoritate Apoſtolica, tenore præſentiũ declaramus, & definimus: Decretum Conc. huiuſmodi omnino intelligendum eſſe, & procedere in ſponſalibus de futuro dumtaxat, non autem in Matrimonio ſic, vt profertur, contracto, ſed in eo durare adhuc impedimentum omnibus illis caſibus, & gradibus, quibus de Iure veteri ante prædictum Concil. decretum introductum erat*; referunt Nauarr. *in man. c.* 22. *num.* 56. Henriquez *dict. cap.* 10. §. 2. Valent. *part.* 4. *diſp.* 10. *quæſt.* 5. *punct.* 3. Sanch. *d. lib.* 7. *diſp.* 7. *num.* 5. Rebell. *d. lib.* 4. *in appendice num.* 98. Reginaldus *dict. lib.* 31. *num.* 128. Coninch *dict. diſputat.* 32. *dub.* 5. *num.* 70. *concl.* 3. Benedict. Ægid. *dict. art.* 17. *n.* 2. *in fine*, Sanctarel. *var. lib.* 1. *quæſt.* 56. *num.* 4.

Ex quibus *primò* infertur, impedimentum hoc 183
publicæ honeſtatis non induci quando aliquis ficte conſentit, quia Concil. Trident. *citato loco* decernit ex ſponſalibus quacunque ratione inualidis non oriri impedimentum publicæ honeſtatis, ſed in hoc caſu ſponſalia ſunt inualida, cùm ad ſui valorem poſtulent tocertorum conſenſum; ergo non inducitur impedimentum publicæ honeſtatis, quando aliquis ficte conſenſit. Ita Petr. de Ledeſm. *quæſt.* 55. *art.* 4. *verſ. nihilominus*, Nauarr. *in manual. c.* 22. *n.* 57. Bonacin. *d. punct.* 11. *n.* 3. Huttad. *d. diſp.* 21. *diffic.* 1. *num.* 3.

Secundò infertur ex ſponſalibus, aut Matrimoniis 184
metu, aut errore perſonæ, vel deliberatè, aut à deſtituto ſufficienti ratione contracti, ideoque inualidis, nedum naſci impedimentum, ſicut nec naſcitur ex ſponſalibus cum incerta contractis: quia deficit legitimus conſenſus, qui debet in certam perſonam ferri. Ita Rebel. *d. q.* 14. *n.* 5. Coninch *d. diſp.* 32. *n.* 61. Regin. *d. lib.* 31. *n.* 127. Gutier. *d. cap.* 203. *n.* 18.

Tertiò infertur ex ſponſalibus conditionatis ante 185
aduentum conditionis non oriri huiuſmodi publicæ honeſtatis impedimentum; ob defectum conſenſus, qui ſuſpenditur vſque ad illius euentum. Ita Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 69. *num.* 3. *&* 21. Petr. de Ledeſm. *d. cap.* 15. *concl.* 9. *dub.* 2. *in fine*, Regin. *lib.* 31. *n.* 129. Coninch *d. diſp.* 62. *num.* 61. Gutier. *d. c.* 103. *n.* 19. *&* 20. Bonacina *d. punct.* 11. *n.* 5. vbi *num.* 6. reſoluit infidelem, qui tempore infidelitatis contraxit ſponſalia cum Berta, poſſe valide matrimonium inire cum eius marre, vel ſorore non ſolùm ante Baptiſmum ſed etiam poſt illud ſuſceptum; quia huiuſmodi impedimentum non eſt inductum iure naturæ, vel diuino; ſed iure Eccleſiaſtico, cui non ſunt ſubiecti infideles.

186 *Quartò* infertur ex sponsalibus contractis à parentibus nomine filiorum sine eorum consensu non oriti publicæ honestatis impedimentum. Ita Sanch. *lib.7.disp.68. n.18.& 19.* Reginald. *d.lib.31.n.129. vers.aduertes.* vbi secus resoluendum putat, si iidem filij consenserint siue expressè, siue tacitè, veluti si parentes fuerint, nec cum iam esset doli capaces contradixerint, de quo etiam Petr. de Ledesma *d. cap.16.conel.3.dub.2.*

187 *Quintò* infertur ex omnibus sponsalibus quacunque ratione irritis, quamdiu ipsa publica sunt, & nullitas occulta, oriti publicæ honestatis impedimentum. Ita Nauar. *in man.cap.22. n.57.* Coninch *disp.n.32.num.69.* Reginald. *d.lib.31.num.127.* vbi *num.70.* resoluit matrimonium clandestinum cum habeat rationem sponsaliorum inducere eodem modo impedimentum, atque alia sponsalia.

188 *Sextò* infertur impedimentum publicæ honestatis contractum ex sponsalibus validis, & certis non cessare, quando sponsalia dissoluuntur mutuo contrahentium consensu, quia impedimenta matrimonij non dependent à voluntate contrahentium, sed ab Ecclesia, quæ constituit, vt impedimentum publicæ honestatis consurgat ex sponsalibus validis, sponsalia autem non ob id fuerunt inualida, eo quòd postea dissoluantur. Ita Sanch. *lib.7.disp.68. num.21.* Bonacina *d.puncto 11. num.7.* Sed contrarium melius tenent Sà *num.12.* & Gutier. *n.111. citatis locis*, Hurtado *d.disp.21. diffi...num.5.* Rebell. *part.2. de obligat.iustit.lib.3.quæst.14.num.2.& indeclarat. Cardin.sect.5.n.99.* Armendar. *d.loco num.86.& 72.* quorum duo vltimi referunt decisum sponsalia per verba de futuro contracta posse quandoque ante contractum matrimonium per verba de præsenti, mutuo contrahentium consensu dissolui, atque vbi sic dissoluta fuerint, nullum hodie inducere impedimentum.

Cognatio spiritualis inter quos contrahatur, atque impedimentum sit ad Matrimonium contrahendum dixi suprà *alleg.30.n.53.& 54.& à n.32.* latè de hac materia.

189 Cognatio legalis procedens, siue ex adoptione perfecta, quæ dicitur arrogatio, siue ea imperfecta, quæ communi nomine appellatur adoptio, quamuis in multis differant, semper impedit, & dirimit Matrimonium, videlicet, inter adoptantem, & adoptatum, & descendentes adoptati vsque ad quartum gradum, & hæc cognatio inter has personas semper impedit, etiamsi adoptio dissoluta fuerit, *cap.diligere 30.quæst.3.* Deinde inter vxorem adoptantis, & adoptatum, & inter vxorem adoptati, & adoptantem, & perpetuò durat sicut prima, etiamsi adoptio sublata sit, *l.adoptiuus, ff. de ritu nupt.* Denique inter filios, seu filias adoptantis, & adoptatum; seu adoptatam, & durat quamdiu filij, vel filiæ adoptantis existunt sub illius potestate, *c.1. de cognat.legali, cap.per adoptionem 30.quæst.3.* quæ omnia latissimè declarant Couar. *de sponsal. part.2. cap.6.§.5.* Henriq. *in sum lib.12.cap.12.* Cened. *ad Decretum collect.38.num.5.* Sanch. *de Matrim.lib.7. disp.63.* Gutier. *eodem tract.c.102.* Valet. Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.31.n.158. cum sequentib.* Basil. Pont. *de impedimentis Matrim.cap.25.* Bonacina *de magno Matrimonij Sacramento q.3.punct.5.§.3.* apud quos videbis quicquid in materia desiderari potest, quod recensere non est instituti nostri, cùm ex dictis possis colligere quinam Matrimonium contrahere dicantur in gradibus prohibitis, vt sub reseruatione præsentis casus contineantur.

ALLEGATIO LII.

A casibus Episcopo reseruatis qui possint absoluere?

SVMMARIVM.

1 *Absoluere potest à casibus reseruatis, qui eos reseruauit.*
Episcopi in casus reseruatos à seipsis incidere non possunt, & cur. ibid.

2 *Capitulum Sede vacante succedit in omnibus, quæ sunt iurisdictionis Episcopalis, nisi in casibus mere expressò veritis.*
Episcopus si absit in longinquis partibus, Capitulum administrare debet, si vicarius mori contingat, vel per potentiam Regiam à regno ejciatur, ibid.

3 *Capitulum Sede vacante potest confessarium instituere, qui absoluat à casibus reseruatis.*

4 *Episcopus potest vices suas delegare absoluendi à casibus reseruatis.*

5 *Casus omnes sibi reseruatos concedens, non videtur concedere facultatem absoluendi à censuris.*

6 *Episcopus concedens alicui omnem suam auctoritatem ad audiendas Confessiones, non videtur ideo concedere casus sibi reseruatos.*

7 *Absoluendi concessa generalis facultas à Summo Pont. ab omnibus censuris, siue ab omnibus excommunicationibus sibi reseruatis, an comprehendat casus, & excommunicationes, quas Episcopi in specie sibi reseruarunt, ostenditur.*

8 *Priuilegia omnia, etiam Mare magnum, Confessarijs Regularibus olim concessa absoluendi à casibus Episcopo reseruatis, sunt reuocata.*

9 *Absoluendi concessa facultas à casibus reseruatis simpliciter extenditur ad præterita, & futura.*

10 *Licentia concessa alicui ab Episcopo absoluendi à casibus reseruatis extenditur ad eos, quos ipse reseruauit.*

11 *Delegatus ab Episcopo ad absoluendum pœnitentes à casu particulari reseruato, prædictum casum alteri delegare non poterit.*

12 *Absolutio quomodo sit impertienda super casu reseruato quando sit confessio ei, qui facultatem non habet absoluendi ab illo, ostenditur.*

13 *Confessarij delegati ad absoluendum à reseruatis quomodo se habere debeant, ostenditur, & n.14.*

14 *Parochus habens facultatem absoluendi à casibus reseruatis Episcopo suo, potest absoluere pœnitentem alterius Episcopatus habentem peccata reseruata suo Episcopo domicilij, vel originis in cuius diœcesi peccauit.*

15 *Vagabundus potest absolui à commissis alibi, etiamsi in loco patratorum criminum essent reseruata, si hic non sunt reseruata.*

16 *Pœnitentiarius electus vigore Concilij non habet auctoritatem absoluendi à casibus Episcopo reseruatis.*

17 *Mendicantes Ordines an possint virtute suorum priuilegiorum absoluere à casibus reseruatis Episcopo. ibid.*

18 *Regularium Superiores quorum casuum absolutionem sibi reseruare possunt.*

A CASIBVS reseruatis potest absoluere, qui eos sibi reseruauit, eius enim est soluere, eoius est ligare, *l.3. ff. de re iud. c. verbum, de pœn.dist.1.* vbi difficultum est, par, & æquale ius esse soluendi, & ligandi, ille etiam qui

qui potuit excommunicare, poteſt abſoluere, vt tradit gloſſ. *verb. inferior in c. inferior. 21. diſt.* probant text. *in c. prudentiam §. ſexta, de officio deleg. & in c. ad reprimendam, de officio Ordin.* & non ſolùm poteſt abſoluere à cenſuris latis à ſe, ſed etiam à ſuis prædeceſſoribus, Mart. Alret. *de cenſur. tom. 1. diſp. 2. de abſolut. ab excommun. lib. 4. cap. 2.* Bonacina *eodem tract. diſp. 1. qu. 3. punct. 2. num. 1.* Sic etiam ſucceſſor illius, qui caſus ſibi reſeruauit, poteſt ab eis abſoluere, Piaſec. *in praxi nona Epiſcopal. part. 2. cap. 1. n. 16.* Coriolan. *de caſibus reſerv. p. 1. ſect. 2. art. 7.* Ex quibus omnibus fit conſequens à caſibus reſeruatis abſoluere poſſe omnes illos, qui peccata reſeruarunt, vel qui in iuriſdictione ſori Sacramentalis eis fuerint Superiores, aut quibus ipſi ſpecialiter conceſſerint. Probatur, certum in hac materia eſt reſeruationem in eo conſiſtere quòd Eccleſia, vel Superior auferat iuriſdictionem Sacerdotibus inferioribus, eámque ſibi retinet, ergo idem Superior poterit abſoluere, vel is, qui Superioi fuerit eodem, aut cui ipſe conceſſerit, conſequentia bene inferrur: nam ſi alij non poſſunt, quia reſeruans iuriſdictionem ſibi retinuit, bene ſequitur in reſeruante iuriſdictionem non deficere, quemadmodum neque in ſuperiore eiuſdem, iuxta reg. text. *in l. iudicium ſoluitur, ff. de iudic. c. cùm inferior, & maior. & obed.* cum ſimilibus, atque etiam neque in eo, cui conceſſerit, iuxta *reg. lex. §. qui mandatum, ff. de officio eius*, iuncta *reg. Qui per alium facit, de regulis iuris lib. 6.* cum vulgaribus, & in terminis reſoluit aliis adductis Henriq. *lib. 6. c. 14. §. 9.* Soar. *tom. 4. diſp. 30. ſect. 1. à princip.* norantes ſuperiorem reſeruantis intelligi non reſpectu maioris iuriſdictionis in foro exteriori, vt eſt Archiepiſcopus reſpectu Epiſcopi, ſed reſpectu fori Sacramentalis, qualis eſt Pontifex reſpectu Epiſcoporum, & Generalis reſpectu Prouincialis, & Prouincialis reſpectu inferiorum Prælatorum, refert Pagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta p. 2. lib. 8. c. 8. n. 2. & 3.* Verùm autem poſſit Epiſcopus nominatim excommunicatus non roleratus, ſuſpenſus, irregularis, aut interdictus, validè aliquem abſoluere à reſeruatis, aut date licentiam alteri Sacerdoti, vt illum abſoluat? In quo dubio negatiua opinio verior eſt, ex eo, quia huiuſmodi abſolutio, & delegatio eſt actus proprius iuriſdictionis, ſicut actus proprius illius eſt abſoluere ab ipſi reſeruatis, vnde ſicut ipſe non poteſt abſoluere per ſe, ſic nec etiam delegare, ac committere alteri Sacerdoti hanc abſolutionem. Ita docent expreſsè Hentiq. *lib. 3. de Confirmat. c. 13. §. 3.* Sanch. *lib. 3. de Matrim. diſp. 12. n. 7.* quos refert, & ſequitur Fagundez *d. lib. 8. c. 8. num. 4.* Contra Palud. Sylueſt. Tabien. Nauar. & Fr. Emman. contrariùm tenentes. Illud eſt magna conſideratione dignum Epiſcopos in caſus reſeruatos à ſe ipſis incidere non poſſe, quia ſecum iuriſdictionem exercere non poſſunt, Alxed. *de præcellent. Epiſcop. dignitat. part. 2. cap. 5. numero 125. in princip.*

2 Capitulum Sede vacante cùm ſuccedat in omnibus quæ ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis, niſi in caſibus Iure expreſſo vetitis, vt probat text. *in c. 2. ne ſede vacante*, & reſoluunt Flamin. *de reſignat. lib. 7. quæſt. 23. à n. 26.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 27.*

3 *quæſt. 6.* poterit † Confeſſarium inſtituere, qui abſoluat à caſibus Epiſcopo reſeruatis, ex eodem Axur. *d. c. 37. quæſt. 16.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi cap. 36.* Sedes vacans non tantùm per obitum Epiſcopi, ſed etiam ſi longo tempore abſens eſt à diœceſi, nec patet aditus ad eum, vt ſi detineatur vinctus apud infideles, ex *c. ſi Epiſcopus, de ſuppl. ne-*

glig. Prælat. lib. 6. hoc enim caſu non Archiepiſcopus, ſed Capitulum, ac ſi Sedes per mortem vacaret, in ſpiritualibus, & temporalibus miniſtrare debet; ita Mart. Alret. *d. c. 1. verſ. neque.* Hinc ſi Epiſcopus abſit in longinquis partibus, Capitulum adminiſtrare debet, ſi Vicarius mori contingat, vel per potentiam Regiam e Regno eiiciatur, ad oor. per Bobadil. *in ſua politica lib. 2. c. 18. à n. 60.* Cened. *canon. q. lib. 1. q. 45. n. 14.* Ioſeph. Seſſe *de inhibit. cap. 8. §. 3. num. 98.* Salgado *de Regia proteſt. p. 1. c. 1. num. 173. cum ſeq.* quos nouiſſimè refert, & ſequitur D. Fraciſc. de Amaya *ad l. 60. n. 40. C. de decurſionib. lib. 10.* vbi *num. 41.* ſubdit quòd vera vacatio eſt per mortem, altera per longam abſentiam, quia tunc Prælatus non poteſt adminiſtrare, & reputatur tanquam mortuus, & conſequenter debebit Capitulum Vicarium conſtituere.

Poteſt Epiſcopus, vel alius quicunque facultatem habens reſeruandi ſibi caſus, vices ſuas expreſſe delegare ad abſoluendum à prædictis caſibus ſibi reſeruatis, vt firmat Vgolin. *d. cap. 36. §. 1.* virtute huius delegationis, & mandati poterit delegatus ab eis abſoluere, dummodo ante abſolutionem non moriatur; delegatio enim morte delegantis extinguitur, *l. & quia, ff. de iuriſdict. omni. iud.* Quinimò addo maximè expedire ſi Epiſcopi in ſolemnioribus, & præcipuis anni feſtiuitatibus in diœceſi, præſertim in locis à Cathedrali Sede remotis, Pœnitentiarios plures inſtituant, quibus etiam liceat facultatem à reſernatis caſibus abſoluendi aliis Confeſſariis impertiri, ex *S. Congreg. Cardinalium* tradunt Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 1. cap. 1.* Megal. *part. 1. inſtit. Confeſſ. lib. 1. c. 13. num. 24.* Homobon. de Bonis *de humana vitæ ſtatibus, part. 1. c. 10. verſ. primo:* ſecus verò ſi per modum licentiæ alicui fuerit conceſſa à prædictis caſibus abſolutio, vt per text. *in c. ſi gratioſè, de reſcript. lib 6.* reſoluunt Vgolin. *diſt. cap. 36. §. 2.* & poſt Suar. Poſſeuin. *de officio Curati cap. 7. num. 11. verſ. quæres forte.* Quapropter videndum eſt an caſus omnes ſibi ſint delegati, an verò aliqui tantùm, an per mandatum, vel licentiam, aut qualibet verborum forma, ne fines mandati excedens, actum nullum reddat, ſeſeque æternis ſupplicijs dedat, argum. *l. diligenter, ff. mandati*, reſoluit Lælii. Zech. *de caſibus Epiſcopo reſerv. in princ. obſerv. 1.* Et hac de re nonnulla aduertit Fr. Alphonſ. de Madrigal. *in tract. de Epiſcopis ſub tit. de conſiderat. Epiſcopor. circa concedendos ſuos caſus reſeruatos pag. 18.* vbi inter alia dicit quod quando ab Epiſcopo petit facultatem ipſe pœnitens, vt poſſit à quolibet Confeſſore abſolui à peccatis illi reſeruatis, Epiſcopus tenetur ad ſigillum Confeſſionis, ſicut Confeſſor taliter vt nullo modo perſonam pœnitentis procedat, neque peccatum per quod inueſtigari poſſit; & poterit iurare ſe nihil ſcire ſicut Confeſſor, intelligendo vt poſſit illud reuelare. Deinde admonet quod quando Confeſſor ex parte alicuius pœnitentis petit facultatem ab Epiſcopo abſoluendi à peccatis ſibi reſeruatis, non tenetur declarare Epiſcopo pœnitentem, aliàs male faciet, & peccabit: ſed ſolum tenetur ab ipſo Epiſcopo obtinere facultatem abſoluendi in communi quemcunque pœnitentem à peccato ipſi reſeruato. Quod ſi fortè fortuna Confeſſor declaret Epiſcopo pœnitentem, vel ſi pœnitens ex tali petitione facta Epiſcopo, veniat ei in cognitionem, tenetur Epiſcopus illum habere ſub ſigillo Confeſſionis; & tandem remedium offert eo caſu, quo Epiſcopus nolit concedere facultatem abſoluendi à ſuis caſibus reſeruatis.

4

Epiſcopus concedens omnes ſuos caſus ſibi re- 5

ſeruatos, noo videtur concedere facultatem abſoluendi à cenſuris, cùm ſint diuerſa peccata, ſiue caſus, quoniam à diuerſis noo ſit illatio. *l. Papinianus*
6 *exuli, ff. de minoribus.* Nam † cùm Epiſcopos ſoleat aliquando raſeruare caſus cum cenſuris, aliquando ſine illis, oportet, vt vtrumque concedat, nec etiam concedendo quod poſſint abſoluere à caſibus, & cenſuris, cõcedit abſolutionem, vel diſpenſationem vororum, aut irregularitatum, eadem ratione, quia facultates iſtæ non poſſunt extendi. Ita docent Nauar. *in man. cap.* 27. *num.* 261. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 63. Suar. *tom.* 4. *de Pœnit. diſp.* 30. *ſect.* 1. *num.* 3. *in fine*, quos refert, & ſequitur Fagundez *d. lib.* 8. *cap.* 8. *num.* 10. vbi excipit, niſi quando ex circunſtantiis, aut ex aotecedentibus, & conſequentibus aliud conſtiterit de intentione Epiſcopi. Hoc tamen ſolum procedit in Epiſcopis; nam in Summo Pont. cum nunquam peccata de facto, & in actu reſeruentur abſque cenſura conceſſa facultate ad abſoluendum à caſibus reſeruatis, etiam cenſeretur conceſſa ad abſoluendum à cenſoris, & de facto nunquam vnum tollitur ſine alio, ſicut ounquam vnum ſine alio ponitur. Ita docent Sà *verb. caſus reſernatus num.* 2. Nauar. *in man. cap.* 27. *num.* 261. Iacob. de Graff. *d. cap.* 13. *num.* 40. Viuald. *in candel. lab. aureo*, vbi *de abſolut. num.* 8. & 56. Suar. *tom.* 4. *diſp.* 29. *ſect.* 1. *num.* 11. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 8. *num.* 5. quos refert, & ſequitur Fagundez *d. c.* 8. *num.* 11. Nec ſi Epiſcopus coocedat alicui omnem ſuam facultatem, & auctoritatem ad audiendas Confeſſiones, videtur ideo concedere caſus ſibi reſeruatos, niſi de illis ſpecialem fecerit mentionem, ea conſideratione, quod reſeruata non veniunt ſub generali conceſſione, vt probat *c. a. in princ. de Pœnit. lib.* 6. & obſeruant Nauar. *in man. cap.* 27. *num.* 261. Læli Zechi. *d. tract. de caſib. Epiſcopo reſerv. in princ. obſervat.* 1. Gambat. *de caſib. Papa reſern. c.* 2. *n.* 22. Fagundez *d. lib.* 8. *c.* 8. *num.* 7. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 65. Suar. *d. ſect.* 1. *n.* 3. Verùm ſi vnum caſum expreſſerit reſeruatum, & deinde generalem clauſulam adiiciat, quod omnem ſuam poteſtatem concedit ex vi huius clauſulæ præcedente expreſſione vnius caſus, poterit abſoluere à reſeruatis non expreſſis, iuxta teg. text. *in cap. qui ad agendum, verſ. ſed ſi aliquis, de procurator. lib.* 6. cum ſimilibus, de quibus Couar. *lib.* 2. *var. c.* 5. *num.* 8. quemadmodum etiamſi Epiſcopus concedat omnem ſuam poteſtatem, excepto vno caſu reſeruato, conſebitur concedere omnes alios caſus noo exceptos, quia exceptio vnius format regulam contrariam in reliquis ommibus, iuxta reg. text. *in l. nam quod liquido, §. vlt. ff. de penn legata, cum ſimilib.* de quibus latè Cooar. *d. cap.* 5. *n.* 4. & 5. ex quibus rationibus in noſtris terminis has doctrinas tradunt Nauar. *d. c.* 27. *num.* 261. *verſ.* 11. Fagundez *d. c.* 8. *n.* 8. Sà *verb. caſus num.* 1. Suar. *d. ſect.* 1. *n.* 3. notares etiam ſecundum communem vſum loquendi quando Epiſcopus concedit ſuos caſus, videri intelleziſſe de omnibus ſibi reſeroatis.

7 Quæret aliqois, ao conceſſa generali facultate à Summo Pont. abſoluendi ab oomnibus cenſuris, ſiue ab omnibus excommunicationibus ſibi reſeruatis, comprehendat caſus, & excommuoicationes, quas Epiſcopi in ſpecie ſibi reſeruarnnt? In qua quæſt. Nauar. *in cap. ita quorundam not.* 11. *gloſ. vlt. num.* 35. *de Iude.* Iacob. de Graff. *in anre. deciſ. lib.* 4. *cap.* 15. *num.* 28. Bonacin. *de cenſur. diſp.* 1. *q.* 3. *punct.* 1. *n.* 10. Lauor. *de Iubil. part.* 2. *cap.* 28. *num.* 13. tenet Confeſſarium habentem poreſtatem abſolnendi ab omnibus excommunicatyonibus iuris, & Bullæ Cœnæ Domini, non poſſe quem abſoluere ab excommunicatione prædicta Epiſcoporum, niſi habeat etiam aliunde legitimam poteſtatem abſoluendi ab eorum excommuoicatione: hæc autem ſententia in eo fundari poteſt, quia Papa huiuſmodi conceſſione videtur velle concedere tantùm facultatem abſoluendi ab excommuoicationibus, quarum abſolutiones pertinent ad Papam, & nullo pacto velle præiodiciom aliquod inferre Epiſcopis, ſicut cum Papa promulgat legem geoetalem, non vult derogare conſuetudinibus partienlatibus, legitimis, & approbatis, nec ſtatutis Epiſcoporum *cap.* 1. *de Conſtit. lib.* 6.

Verùm contrarium, imò Confeſſarium habentem generalem facultatem à Papa abſoluendi ab omnibus excommunicationibus, & cenſuris reſeruatis Sedi Apoſt. poſſe abſolnere etiam à caſibus in ſpecie Epiſcopi reſeruatis, non caret probabilitate: nam Papa habet ſuper omnes Chriſtianos iuriſdictionem, *Extrauag. vnam Sanctam, de maiorit. & obed.* immediatam quoad omnia ſpiritualia, quam nemo poteſt ab illo tollere, vel diminuere, *cap. cuncta per mundum, cap. per principalem* 9. *q.* 3. Et quamuis poteſtas reſeruandi aliquos caſus conueniat Epiſcopis, vt patet ea Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. oon tamen inde colligitur conuenire illis Iure diuino, vt non poſſit Papa ex iuxta cauſa limitare, & coarctare, & de caſibus ab illis reſeruatis diſponere, quia hæc reſeruandi poteſtas non pertinet ad eſſentiam Ordinis Epiſcopalis, oeque ad iuriſdictionem neceſſariam ad abſoluendum, ſed ad iuriſdictionem extetoam gubernationi Eccleſiaſticæ accommodatam, & Chriſtiani populi diſciplinam. Papa enim iure proprio, alij verò Epiſcopi non iure proprio, ſed à Romano Pont. dependenti poſſune caſus reſeruare, & tenet Gambat. *d. tract. de caſibus reſorn. cap.* 1. *num.* 21. Quo fundamento tedarguena quendam contrariam opinionem teneotem, hanc etiam partem ſequi videtur idem Nauarr. *in man. c.* 27. *num.* 263. Sed expreſſiùs eam ſequuntur Suar. *de cenſur. tom.* 5. *diſp.* 7. *ſect.* 5. *n.* 14. Mari. Altet. *tod. tract. tom.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 4. *c.* 2. *dub.* 2. Cæſ. Button. *in obſern. circa Bullam Sixti V. verſ. eos à quibuſuis, pag.* 251. *in fine, & pag.* 262. Zttola *in praxi Epiſcop. p.* 2. *verb. abſolntio §.* 6. *& in praxi de Pœnit. c.* 15. *q.* 19. Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig. lib.* 1. *c.* 6. *dub.* 15. *concl.* 4. Hieron. Phataon *in ſuo prompt. tr.* 1. *ſeſſ.* 18. *caſu* 23. Paul. Laym. *in ſumm. Theolog. moral. li.* 1. *tract.* 5. *c.* 7. *n.* 5. Gauaot. *in man. Epiſcop. verb. Cenſura n.* 5. Floron. *de caſib. reſernat. p.* 1. *c.* 2. *§.* 4. *n.* 13. & *§.* 2. *num.* 7. Leone *de Inbil. p.* 2. *n.* 34. & 38. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Buſſ. *de triplici Iubil. priuileg. ſect.* 1. *caſu* 3. *per tot.* Sed primam vetiotem iudico, licèt hæc communior ſit, & probabilis.

Vnde abſolutio à caſibus ſpecialiter Epiſcopo 8
reſeruatis penes ipſum, eiuſque delegatos adeò annexa eſt poſt Coocil. Trident. vt iam hodie ſint reuocata omnia priuilegia Confeſſarils Regularibus olim conceſſa abſoluendi ab eis, & quando id ita non eſſet, iam expreſſiſſimè nooc reuocata ſuot per nouum Edictum, Decretum, ac Conſtitutionem, de qua ſuprà, vt tenet Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 46. *art.* 4. *concluſ. vnic.* Torreblanca *in practicab. Iuris ſpirit. lib.* 14. *cap.* 10. *num.* 25. Ita vt Regulares etiam per priuilegium, quod Mare magnum vocatur, faculatem non habeant abſoluendi Pœnitentes à caſibus Epiſcopis reſeruatis, referunt per *Sacram Congregationem* deciſum Fr. Ludouic. Beja *reſponſorum caſuum conſcient. part.* 2. *caſu* 21. *in fine, verſ. nunc tamen, & part.* 3. *caſu* 5.

in

in fine, verſ. hoc tamen. Zerol. *in prax. Epiſcop. part. 1. verb. abſolutio, §. 5. verſ. dicet quis, & part. 2. eod. verb. §. 1. verſ. reſpondendum ſecundo, & in praxi de Pœnit. cap. 24. quæſt. 9.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canonici rubr. 12. cap. 13. num. 63.* Miraoda *d. quæſt. 46. art. 2. in fine*, Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ lib. 2. tit. 18. lib. 7. de Religiosis, num. 56.* Nicol. Garcia *de benefic. part. 3. cap. 2. num. 269.* Fr. Emmao. *quæſt. Regular. tom. 1. quæſt. 61. artic. 13.* Homobon. de Boois *de examine Eccleſiaſtico vr. 5. cap. 2. qu. 10.* Filliuc. *tom. 1. tract. 15. n. 258.* Boſſi. *d. ſect. 1. caſu 3. num. 9.*

9 Sacerdos, ſeu Confeſſarius, cui facultas fuit data abſoluendi à caſibus reſeruatis ſimpliciter, poteſt abſoluere à præteritis & futuris, iuxta reg. *de pretio, ff. de Public. in rem act.* Et etiam quando illi fuit conceſſa licentia pro aliqua tantùm perſona, poteſt eam abſoluere à reſeruatis, quæ poſt licentiam habitam, etiam commiſit pro prima tantùm vice. Secus verò ſi licentiam petiit, vt abſolueret quempiam à caſibus, in quos incidit, quia hoc caſu à commiſſis ſolùm abſoluet, non autem ab iis, quos deinceps commiſit. Si verò licentia fuit petita à pœnitente, vt abſolui poſſet à reſeruatis, tunc à præteritis tantùm abſolui poterit, niſi etiam expreſsè concedatur, vt poſſit abſolui, etiamſi deinceps in huiuſmodi peccata incideret. Ita Vgolio. *d. c. 36. §. 5.* Fr. Emm. *in Bull. Cruc. §. 9. n. 93. & num. 109.* Henriq. *in ſum. lib. 3. c. 15. §. 6. lit. T.* Suar. *de Pœnit. diſp. 52. ſect. 3. n. 7.* Leſſ. *de Iuſtit. lib. 6. c. 16. §. 3. lit. N.* Zerola *de Iubila. lib. 1. c. 16. q. 21. & lib. 2. c. 13. quæſt. 3. & cap. 17. quæſt. 5.* Filliuc. *in quæſtion. moral. tom. 1. tract. 8. c. 6. num. 187.* Sanch. *in præcepta Decal. lib. 4. c. 53. n. 27. & c. 54. n. 9.* Floron. *de caſibus reſerv. p. 1. cap. 4. §. 3. n. 22.* Ioann. Malder. *de virtut. tract. 10. c. 5. dub. 11. in fine.* Baſil. Pont. *de Matrim. lib. 8. c. 10. num. 8.* me citato *in hoc loco* Boſſ. *de triplici Iubilæi priuileg. ſect. 1. caſu 14. per tot.*

10 Licentia conceſſa alicui ab Epiſcopo abſoluendi à caſibus reſeruatis extenditur ad eos, quos ipſe reſeruauit, non verò intelligitur conceſſiſſe licentiam abſoluendi etiam à caſibus iure ipſi reſeruatis, niſi ſpeciatim facultatem conceſſiſſet Epiſcopus abſoluendi etiam à cenſuris, & à caſibus iure ipſi reſeruatis. Ita Vgolin. *d. cap. 36. §. 6.* Vigore tamen facultatis conceſſæ Societati, cum clauſula, *vt ingredientes in talem Societatem poſſint abſolui ab omnibus caſibus, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis*, poterit tunc abſolui pœnitens à quibuſcunque reſeruatis Epiſcopo, tam à iure, quàm ab homine, reſoluit Fr. Ludouic. Beja *reſponſor caſuum conſcientiæ, part. 2. caſu 21. per totum.*

11 Huiuſmodi ab Epiſcopo delegatus ad abſoluendum pœnitentes à caſu particulari reſeruato, prædictum caſum alteri delegare non poterit; iudex enim delegatus delegandi poteſtatem non habet, *l. à iudice, C. de iudic.* niſi Ordinarius ſpeciatim ſubdelegandi facultatem cooceſſerit, vel quis ad vniuerſitatem delegatus eſſet; qui enim delegatur ad vniuerſitatem, Ordinarius quaſi eſt, vt dicit gloſſ. *verb. delegatus, in cap. cum cauſa, de appellat.* Ita Aloyſ. Rocc. *in praxi auren reſolut. 179.* Nauarr. *conſil. 22. de Pœnit.* Vgolin. *d. c. 36. §. 7.* vbi etiam reſoluit, quòd vbi quis ſubdelegandi poteſtatem habet, non poteſt ſubdelegare facultatem alicui, qui ipſum ſubdelegantem à reſeruatis abſoluat.

12 Abſolutio quomodo ſit impertienda ſuper caſu reſeruato, quando ſit conceſſio ei, qui facultatem non habet abſoluendi ab illo, variis modis docent Iacob. de Graffiis *in aureis decis. part. 1. lib. 1. c. 13. num. 70.* Læli. Zech. *de caſibus Epiſcopo reſeruatis, in princip. obſeruat. 4.* Gambat. *diſt. c. 2. n. 38.* Piaſce. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 1. num. 18.* Ioann. Valer. *de differen. inter vtrumque forum, verbo Pœnitentia differens 10.* & omiſſis, quæ ſuper hunc art. diffuſe tradunt, ſemper conſuleremus, vt fiat quod tradit Nauarr. *in man. cap. 26. num. 6.* in hæc formalia verba. *Octauo quod pœnitentem habentem peccatum reſeruatum non debet abſoluere ab eo ſine priuilegio Bullæ, vel alia licentia eius, qui illa poteſt dare: ſed debet abſoluere à quibus poteſt, & pro abſolutione reſeruati mittere ad eum, cui reſeruatum eſt, cui ſolum reſeruatum confiteatur, vt ab illo abſoluatur, aut abſoluendus ad priorem Confeſſarium remittatur. Quare, vt cuidam doctiſſimo reſpondi, non debet dicere abſolutè, Abſoluo te ab omnibus peccatis mihi confeſſis, ſed cum limitatione, exceptis talibus, & talibus; poſſet nempe pœnitens per ſe, vel per alium, ante, vel poſt ſuam Confeſſionem impetrare facultatem ſecretam, verbo, aut ſcripto ab eo, cui reſeruatum eſt, abſoluendi à proprio Confeſſario: ſed quia hic modus periculoſus eſt, eo quòd peccatum extra Confeſſionem detegitur, tutius eſſet, vt Confeſſarius per ſe, vel alium impetraret ſibi facultatem abſoluendi ab illo peccato, ex reſeruato. Superior autem, cui eſt reſeruatum peccatum, non poteſt abſoluere ab illo, antequam ipſi, vel alteri omnia fuerit confeſſus.* Hæc Nauarr. *dicto loco.*

Sed pro elatiori multorum caſuum deciſione, qui euenire poſſunt, aliqua obſeruanda duxi, & in primis quòd ſi pœnitens habens peccata reſeruata adeat primò Superiorem, & Superior audiat in Confeſſione omnia peccata tam reſeruata, quàm non reſeruata, ab omnibus ſimul teneretur abſoluere pœnitentem, & ſi intendat abſoluere à reſeruatis tantùm, & non ab aliis, peccabit quidem mortaliter, valebit tamen Sacramentum, & gratiam conferet, & velit nolit omnia ſimul peccata tam reſeruata, quàm non reſeruata abſoluit: ex graui tamen, & vrgenti cauſa licitè poterit ſuperior audire tantùm reſeruata, & pro aliis non reſeruatis remittere pœnitentem ad alium Confeſſarium, dummodo ipſa non reſeruata in Confeſſione non audiat. Ita docent Nauarr. *in cap. conſideret, §. canſis num. 12. 18. & 19. de Pœnit. diſt. 5.* Tolet. *lib. 3. ſumm. c. 8. n. 3.* Henriq. *lib. 2. de Pœnit. c. 12. §. 4.* Suar. *tom. 4. diſp. 31. ſect. 1. num. 3.* quos refert, & ſequitur Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta part. 2. lib. 8. c. 3. à num. 2.* vbi *num. 7.* cum Suar. *d. ſect. 1. num. 10.* contra Henriq. & plures alios affirmat in eo caſu, in quo pœnitens ritè & rectè Sacramentaliter fuit abſolutus de ſolis reſeruatis à Superiore, non teneri amplius illa confiteri, ſed ſatisfacere integritati Confeſſionis, ſi alteri Confeſſario illa peccata tantùm non reſeruata fateatur, quæ Superiori non fuit confeſſus, & *n. 9.* obſeruat ſicut licet Superiori ex cauſa vrgenti abſoluere à reſeruatis tantùm remittendo alia alteri Confeſſario, ita id licitum eſſe Religioſo, vel cuicunque alteri Sacerdoti habenti priuilegium ad abſoluendum à reſeruatis à cauſa vrgenti & graui; addirque quamuis Superior non audiat caſus reſeruatos, vt ab illis Sacramentaliter abſoluat, ſed ſolùm ad rollendam illorum reſeruationem, & ad remittendam illorum abſolutionem inferiori, nihilominus teneri ad ſigillum, & *num. 11.* aſſerit quoties ex cauſa licitum eſt ſuperiori abſoluere Sacramentaliter de ſolis reſeruatis ex tali Confeſſione, & abſolutione veram perfici Sacramentum, & formaliter integrum verè conferens gratiam, diſtinctum ab alio, quod poſtea ab inferiori conferrur, & *n. 12.* reſoluit quando ſubditus confiteatur Superiori,

& ab illo ſimpliciter abſoluitur ab omnibus reſeruatis, & ab omnibus excommunicationibus, pœnitens tamen pro obliuionem inculpabilem omiſit vnum peccatum reſeruatum, vel vnam excommunicanonem, auferri tunc reſeruationem quoad peccatum oblitum, & iam tale peccatum oblitum, vel excommunicationem non manere reſeruatam, & citat Nauarr. *in d.cap.cum conſideret, num.*32.*& in man.c.*26.*num.*13. Couarruu. *in c.alma mater part.*1. §.11.*n.*12. Suar. *com.*4.*diſp.*31.*ſect.*1.*n.*15. Fr. Emm. *in explic. Bulla Cruciata.*§.9.*dub.*3.

Si verò habens peccata reſeruata prius adeat inferiorem, quàm Superiorem, tenetur dicere ipſi inferiori omnia peccata tam reſeruata, quàm non reſeruata, & inferior audiria omnibus ſolùm eum poteſt abſoluere à non reſeruatis, & pro aliis reſeruatis tenetur eum remittere ad Superiorem, illéque tenetur Superiorem adire, taliſque abſolutio eſt licita, & valida, & fructum gratiæ confert. Ita Sylueſt. *verb. Confeſſio* 1.*n.*20. Nauarr. *in d.cap.cum conſideret, n.*10. Medin. *in cap. de pœnit. quæſt.*13. Toler. *d.lib.*3.*cap.*8.*n.*33. Suar. *com.*4.*diſp.*31.*ſect.*2.*n.*1.4. & 6. Ioann. Valet. *de different. inter vtrumque forum, verb. Pœnitentia, differ.*10. Fagundez *d.lib.*8.*cap.*3. *num.*13. vbi *num.*15. & 16. notat ſi Superior abſque legitima, & vrgenti cauſa pro mera tantum voluntate & libertate ſua abſoluat ipſum pœnitentem remiſſumab inferiore à reſeruatis tantum, & hæc audiat, & nolit audire non reſeruata, peccare mortaliter, & talem abſolutionem non ſolùm eſſe illicitam & ſacrilegam, ſed etiam invalidam.

23 Videant huiuſmodi delegati, an caſus ſint ſibi libere conceſſi, vel cum limitationibus appoſitis: quando enim Epiſcopi alicui concedunt facultatem abſoluendi in ſpecie ab aliquo peccato ſibi reſeruato, & committunt nudam abſolutionem, ſine nudum miniſterium abſoluendi cum hac, vel tali moderatione, modo, vel ſatisfactione, is modus omninò ſeruandus eſt, alias abſoluens nihil agit, cum limitata cauſa limitatum producat effectum, *l. in agris, ff. de acquir. rerum dom.* & fines mandati ſunt diligenter obſeruandi, *l. diligenter, ff. mandati.* Ita Iacob. de Graff. *dict. lib.*1.*c.*32.*n.*3. Læli. Zechi. *d. loco, obſeruat.*3. Gambar. *d.cap.*2.*num.*48.

24 Aduertant etiam in qua regione ſibi ſit huiuſmodi poteſtas conceſſa; nam cum iuriſdictio non extendatur vltra termin os demandatos *l.*1. *in prin. ff. de iuriſdict. omn. iud. c.* 1. *in princ. de pœnit. diſtinct.*6. abſoluens extra ſuam iuriſdictionem nihil ageret, tanquam ſententia lata, à iudice non ſuo, & extra territorium, *l. fin. ff. de iuriſdict. omn. iud. l. præſes. ff. de offic. Præſ.* quo fundamento ita reſoluit Læli. Zechi. *d. loco obſeruat.*2.

25 Non abs re quæres iam, an Parochus habens facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis Epiſcopo ſuo, poſſit abſoluere pœnitentem alterius Epiſcopatus habentem peccata reſeruata ſuo Epiſcopo domicilij, vel originis, in cuius diœceſi peccauit? Reſpondendum eſt quod ſic; nam peregrinus habens caſus reſeruatos in ſuo Epiſcopatu, ſed non reſeruatos vbi confitetur, debet abſolui ab habeote facultatem in caſus reſeruatos. Ita Nauarr. *d.c.*27.*n.*161. *verſ. decimo.* Gamb. *d.c.*2.*n.*34. Marcel. Megal. *dub.*1. *inſt. Confeſſar. c* 13.*n.*31. Molfeſ. *in ſumm. Theologia moralis tract.*7.*c.*21.*n.*53. Iac. de Graff. *d.c.*1 3.*n.*48. Viuald. *de abſol.n.*58. Suar. *tom.*4.*diſp.*30.*ſect.*1.*n.*4. Fagundez *d.lib.*8.*c.*8.*n.*18. Poſſeuin. *de officio Curati, cap.*7.*n.*49. vbi etiam dicit, quòd ſi veniat habens caſum reſeruatum, qui, quando eſt factus, non erat reſeruatus, ſed poſtea eſt reſeruatus, non abſoluatur niſi ab habente dictam facultatem, quia in abſolutione reſeruatorum reſpicitur tempus, in quo datur abſolutio. Si verò habens caſum reſeruatum, ſed cùm factum fuit non credebat mortale; ſi ignoratum fuit inoncibiliter, abſoluitur ab omni expoſito, quia ſolum mortale poteſt reſeruari, at hoc non eſt tale, Graff. *d.lib.*1. *cap.*3. *num.*51. Hentiq. *in ſumm. lib.*3. *cap.*14. *num.*6. Poſſeuin. *d.num.*49. *verſ. ſi veniat, in vlt.*

Vtrùm Confeſſarius nullam omninò habens facultatem circa caſus reſeruatos, poſſit abſoluere pœnitentem alterius diœceſis à peccatis reſeruatis in diœceſi pœnitentis? In quo dubio Suar. *tom.*4.*diſp.* 30. *ſect.*2. *n.*6. ſub diſtinctione ſic reſpondet, vel peccatum eſt reſeruatum in vtraque diœceſi, vel in diœceſi pœnitentia tantùm: ſi in vtraque reſeruatum eſt, faceturnon poſſe; ſecus verò ſi in diœceſi pœnitentia tantùm reſeruatum ſit, quia tunc abſolui poſſe exiſtimat ex eo, quia talis pœnitens iudicandus eſt vt incola illius diœceſis, in qua abſoluitur, & iuxta formam eius. Ego tamen probabiliorem cenſeo contrariam opinionem, quam tenent Sot. *in* 4. *diſtinct.*18.*q* 4.*art.*2.*col.*9.*in fine*, Iacob. de Graffiis *d.caſ.*13.*num.*46. Veg. *in ſumm. lib.*2.*caſu* 26. quos refert, & ſequitur Fagundez *dict. cap.*8. *num.*20. quia abſolutè, loquendo Sacerdos alterius diœceſis non habet iuriſdictionem in aliquos caſus reſeruatos, & pœnitentes non eſt exemptus à ſubiectione ſui Epiſcopi, qui peccatum reſeruauit; vnde quandiu non mutauit domicilium, aut quaſi domicilium, videtur non poſſe abſolui; præſumitur enim alio ſe contuliſſe fraudulenter, vt ſic abſque mutatione domicilij, vel quaſi domicilij effugeret pœnam reſeruationis propri; Epiſcopi volentia ea reſtrictione liberiorem licentiam amputare peccandi. Quid autem ſi Parochianus aliquis verſetur in aliena diœceſi, & peccata ibi reſeruata committat? Vide Fagundez *d.c.*8.*num.*21. vbi reſoluit poſſe abſolui à quocunque Sacerdote approbato.

Vagabundus verò nullam certam ſedem habens, 26
poteſt abſolui à commiſſis alibi, etiamſi in loco peratorum criminum eſſent reſeruata, ſi hìc non ſunt reſeruata, quia cùm iſte nullum habeat domicilium, adſtringitur tantùm legibus Epiſcopi loci, vbi confitetur: ſic tradit Sot. *in* 4. *ſentent. diſt.*19. *q.*4. *artic.*2. *colum.*10. quem refert Gambar. *vbi proximè num.*36. Aduendum tamen, quòd ſi Curatus, qui habet caſus reſeruatos, audit ſuum Parochum in alieno Epiſcopatu caſum habentem ibi reſeruatum, non reſeruatum autem in Epiſcopatu Curati, poteſt eum abſoluere, quia cùm hic Curatus abſoluat auctoritate ſui Epiſcopi ſuum ſubditum legitimè confitentem, & caſus à ſuo Epiſcopo non ſit reſeruatus, validè abſoluit, Poſſeuin. *d.n.*49. *verſ. quod ſit.*

Pœnitentiarius electus vigore Concil. Trident. 27
*ſeſſ.*24. *de reform. cap.*8. ſi non habet auctoritatem abſoluendi ab Epiſcopo, non poteſt abſoluere à caſibus Epiſcopalibus, ex tatione & vi ſolius officij, cum de caſuum reſeruatorum abſolutione nouo iure nihil decretum ſit. Ita Nauarr. *conſil.*20. *ſub tit. de pœnit. in nouis*, Sayr. *in floribus decis. ſub eodem tit. de eiſ.*44. Zerola *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. dimiſſoria,* §.1. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut.*179. *in fine.* Aduertit tamen Homobon. de Bonis *de humana vitæ ſtatibus, part.*1.*c.*10. *ſtatum in princ.* iam paſſim vſu receptum eſſe, vt ex munere in foco interiori abſoluat, quinimò non ex vi verborum Concilij Trid. ſed Epiſcoporum conſuetudine, qui vbique ſe ad hoc aſſumere huiuſmodi Pœnitentiarios declarant,

vt

vt illis in caſibus reſeruatis, cenſuris,& aliis forum Conſcientiæ concernentibus deſeruiant;quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habere cenſeatur, ita vt à Doctoribus Vicarij 10 ſpiritualibus nuncupentur, & eitat inter alios Zerol. *in praxi Sacram. Pœnit. c.22.quæſt.5.* Sproz. *de officio Vicary lib.2.quæſt.19.* Aotnnuc. *in catechesi Neapolit.cap.34.*

Mendicantibus Ordinibus virtute ſuorum priuilegiorum, etiam Matis magni,quibus eis permittitur quoſcunque & indecunque ad eos venientes abſoluere à cunctis peccatis,& ceoſuris,etiam Pontifici Maximo reſeruatis, exceptis iis, quæ io Bulla Cœnæ Domini continentur, an liceat abſoluere à reſeruatis Epiſcopo caſibus? Olim fuit quæſtio dubia,in qua licèt affirmatiuam partem multis defendere nitatur poſt alios Torreblanc. *de Magia lib.4. cap.5.num.19. cum ſeqq.* Nihilominus tamen bodie ex quadam declaratione *Sacra Congr. S.R.E. Cardinalium negotiis & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita*, quam ſuprà retuli *alleg.50. num.* 189. id totum illis, & Regulſtibus cuiuſuis Ordinis, Congregatinois,& Societatis ptohibitum reperitur.

18 Clemens octauus Anno Domini 1593. expendens,quòd quidam Regulates dum Superiori conſcientiam ſuam detegere formidant,adduci poſſunt in æteroæ damnationis periculum, & ſpiritualis remedij deſperatiooem, ſanxit, ne eorum Superiores ſibi abſolutinnes reſeruent,niſi in caſibus expreſſis, ſeu eorum aliquibus,cùm hæc ſcilicet crimina commiſſa erunt.

Veneficia, incantationes, ſortilegia.

Apoſtaſia à Religione, ſiue habitu dimiſſo,ſiue retento,quando eò proueniret, vt extra ſepta Monaſterij, ſeu Conuentus fiat egreſſio, etiam non animo apoſtatandi facta.

Proprietas contra votum paupertatis, qua ſit peccatum mortale.

Iuramentum falſum in iudicio regulari, ſeu legitimo.

Procuratio,auxilium,ſeu conſilium ad abortum faciendum ad animatum fœtum, etiam effectu non ſequuto.

Falſificatio manus,aut ſigilli officialium,Monaſterij, aut Conuentus.

Furtum de rebus Monaſterij, ſeu Conuentus in ea quantitate, qua ſit peccatum mortale.

Lapſus carnis voluntarius opere conſummatus.

Occiſio, ſeu vulneratio, aut grauis percuſſio cuiuſque perſonæ.

Malitioſum impedimentum, ſeu retardatio, aut apertio litterarum à Superiori ad inferiores, aut ab inferioribus ad Superiores;& quando aliud reſeruandum videbitur, fiat ex deliberatinne Generalis, vel Prouincialis in ea prouincia.Non audiant Superiores Regularium Confeſſiones, niſi aliqui huiuſmodi reſeruatum adminiſtriot, aut ſponte petierint, ſed habeant duos, aut tres alios deputatos, nec vllatenus vlli ea notitia ad extetnam gubernationem vtantur: poſſuot tamen in genete graues aliquas pœnitentias, etiam non reſeruatis imponendas decernere. Sed quia noſtri inſtitoti non eſt agere de his caſibus Prælatis Regularibus reſeruatis, prout illorum declaratione,qui tuta ſcite copit, conſulat P. Suar. *tom.4. diſp.28.ſect.3. & de Relig. etiam tom.4. tract.8. lib.2.c.18.* Quarant. *in ſumm Bullarij, verb. caſus reſeruatus, in princ.* Fr.Emman. *quæſt. Regular. tom.1.q.20.art.1.cum ſeqq.* Fr.Ludon.Mirand. *in manual.Prælatorum tom.2.qu.34.art.7.cum ſeqq.* Iacob. de Graff. *lib.3. de caſibus reſeruatis*, Marcel.Megal. *part.3.inſtit.Sacerdotum,lib.1.c.12.* Franc.Coriol. *in tract.de caſibus reſeruatis, iuxta regulam decreti ſel. record.Clem VIII. Regularibus præſcriptam*, Molfeſ. *in ſumma Theologiæ Moralis tract.7.c.20. de caſibus reſeruatis Prælatis Religioſorum*, Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta,p.2.lib.8 c.cum ſeqq.* Lezana *in ſumm.quæſt.Regul.part.1.cap.18.n.20.cum ſeqq.* latè Stephan. Daluio. *de poteſt. Epiſcopor.c.32.& 33.* nouiſſimè R.P. Guoiperus à Dtepano, *de caſibus reſeruatis*, ſiue *de Regular. Prælatorum iure reſeruationis iuxta formam Conſtitutionis Clementis VIII. ſuper caſuum reſeruatione ab omnibus Regularium ſuperioribus obſeruandam.*

ALLEGATIO LIII.

Epiſcopus ad reſidentiam an ſemper teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur de reſidentia Epiſcoporum agentes.*

2 *Reſidentia in Epiſcopis, & Parochis eſt de iure diuino.*

3 *Reſidentia Epiſcoporum facienda eſt in loco, vbi eſt ipſa Eccleſia Cathedralis.*

4 *Mala ex non reſidentia Epiſcoporum quæ ſequantur, oſtenditur.*

5 *Epiſcopi vltra tres menſes ſingulis annis quando poſſint à ſuis Eccleſiis abeſſe.*

6 *Charitas Chriſtiana,qua excuſat Epiſcopum à reſidentia qualis, oſtenditur.*

7 *Neceſſitas vrgens, qua excuſat Epiſcopum à reſidentia, quomode intelligenda.*

8 *Abeſſe ab Eccleſia inſtè poteſt Epiſcopus,occurrente temporali proſecutione perſonæ, & non Eccleſiæ, vel aliarum omnium ſuarum.*

9 *Abeſſe à ſua Eccleſia non poteſt Epiſcopus propter perpetuum morbum.*

10 *Obedientia debita,propter quam excuſatur Epiſcopus à reſidentia, qualis dicatur.*

11 *Epiſcopi loga reſidendi Summi Pontificis conſenſu ſolui poſſunt.*

12 *Cardinales ſunt pars corporis Papæ,illiquo aſſiſtere tenentur, ita vt à Curia ſine eius licentia illis diſcedere non licoat.*

13 *Cardinales Romano Pontifici aſſiſtentes iuſtam habent cauſam, vt abſint ab Eccleſiis ſuis.*

14 *Vtilitas Eccleſiæ euidens,qui excuſat Epiſcopum à reſidentia, qualis.*

15 *Vtilitas Reipublicæ euidens qua dicatur?*

16 *Epiſcopus euidenti Reipubl.exigente vtilitate poteſt eſſe legatus,ſiue Orator Principis ſecularis.*

17 *Epiſcopi in Curia Regum,& aliorum ſecularium Principum fungentes munere & officio Regij Præſidis, Confeſſarij, vel conſiliarij,quando à reſidentia excuſentur.*

18 *Reſidentia eſt de iure diuino.*

19 *Auctoritas D.Cyprjani refertur.*

20 *Reſidentia Epiſcoporum non ſolum in aſſidua corporis præſentia,ſed potius in mentis ſolicitudine, & Charitatis ſtudio conſiſtere debet.*

21 *Epiſcopus abſque iuſta cauſa à ſua Eccleſia abſens, quas pœnas incurrat oſtenditur.*

22 *Votum ſuſcipere non poſſunt Epiſcopi quo vinculum, per quod ſunt ſuis Eccleſiis addicti,diſſimatur ſine ſpeciali Summi Pontificis licentia.*

23 *Religionem intrare non poteſt Epiſcopus ſine Pnpæ licentia.*

24 *Reſignandi Epiſcopatum non eſt iuſta cauſa ſi Epiſcopus velit ingredi Religionem approbatam, cauſa mutandi ſtatum & vitam.*

25 *Religionem volens an poſſit fieri Epiſcopus non adimpleto voto? oſtenditur.*

26 Cap. per tuas, 10. de voto, *declaratur.*

27 *Iuramentum factum de non acceptando Epiſcopatum an ſit validum? oſtenditur.*

28 *Iuramenta illa non ſunt obligatoria, qua melioris boni fuerint directè impeditiua.*

29 *Epiſcopalis ſtatus eſt perfectior ſtatu Religionis.*

30 Cap. vnic. diſt. 85. *ſecundum vnum intellectum declaratur.*

31 *Iurans ſe non facturum aliquod opus conſilij & perfectionis, venialiter tantum peccat, iurans tamen ſe nunquam illud facturum mort. peccabit.*

32 *Peccatum mortale non impedit promouendum, nec ſufficit ad repellendum factum niſi irregularitatem inducat, vel talem infamiam pro ſe ferat, vt morum honeſtatem tollat.*

33 Cap. vnic. *ſecundum rerum intellectum*, diſt. 85. *declaratur.*

34 *Alternatiua non gaudet Epiſcopus in ſua diœceſi non reſidens, quamuis nbeſſet pro exercitio alicuius officij inquiſitoris Generalis.*

35 *Alternatiua non fruitur Epiſcopus abſens, etiam ex cauſa in Conſilio approbata.*

36 *Alternatiuam ob nbſentiam amittens Epiſcopus, an retineat aliquod tempus ad conferenda beneficia? oſtenditur.*

Alternatiua acceptatio ex quibus probetur, remiſſiuè, ibid.

37 *Proponuntur certa dubia in hac materia reſolnenda.*

38 *Reguln quatuor ad illa decidenda conſtituuntur.*

39 *Fundamenta prædictarum Regularum oſtenduntur, & eorum rationes dantur*, num. 40. 41. 42. 43 & 44.

Alternntiua an poſſit vti Epiſcopus quando fuit prnſens tm in principio menſis, quam tempore vacationis, ſed ante ipſam vacationem receſſit ad modicum tempus, d. num. 43.

45 *Rotn Romann deciſio in vna* Papien. beneficij decima Aprilis 1617. coram R. P. D. Martino Andrea *referatur.*

46 *Alternatiua non gaudet Epiſcopus in illo menſe, etiam ad illum ſpectante, in cuius principio abſens fuit.*

47 *Rubrica habens rationem perfectam poteſt allegari ad deciſionem cauſarum.*

48 *Reguln de octo eſt reſeruatoria menſium.*

49 *Reſeruatio illa de octo menſium non tollitur per alternatiuam Epiſcopo conceſſam, & ab eo acceptatam.*

50 *Epiſcopo non reſidente in aliqno ex quatuor menſibus ſibi in Papn mutuatis ſi contingat caſus vacationis, Papa non confert iure deuolutiuo, ſed ex titulo primæuo reſeruationis.*

51 *Alternatiua non eſt mera & ſimplex remotio obſtnculi, ſed quaſi contractus inter Papam, & Epiſcopum.*

52 *Papa ex octo menſibus ſibi reſeruatis concedit Epiſcopo quatuor, & decedente Epiſcopus de ſuis quatuor dimittit Papa dnos.*

53 *Menſes quatuor alternati, quos occupat Epiſcopus, ſicut & remanent Pnpæ quoad proprietatem, non quoad vſum, durante reſidentia Epiſcopi.*

54 *Reſpondetur tradita* in deciſ. Sulmonen. & n. 55. & 56.

57 *Adducuntur reſponſiones aliquibus obiectis.*

58 *Martius, & September, qui erant Epiſcopi per alternatiuam facti Papæ, ſuſpenſa Ordinarij facultate conceſſa in illis conferendis, ſiue Epiſcopus reſident, ſiue non*, num. 62.

59 *Abſens Epiſcopus an poſſit conferre in menſibus Iunij, & Decembris, quos firmos appellamus.*

60 *Reſidentia in alternatiua deſiderata debet eſſe menſe integraliter facta.*

61 *Menſis in principio captus Apoſtolicus ſemper remanet Apoſtolicus.*

63 *Promiſſio per Epiſcopum facta in principio, vel in medio menſis Ordinary erit legitimè facta, veluti in tempore habili, etiamſi poſtea in fine receſſerit.*

64 *Epiſcopus in principio menſis recedens, cur ita abſens non gaudeat alternatiua in reliqua parte menſis.*

65 *Parochi cur ita dicti?*

66 *Parochialis Eccleſia qua dicatur?*

67 *Parochialis Eccleſia quomodo dignoſcatur?*

68 *Parochiale, ſeu curatum beneficium quoad reſidentiam non dicitur illud, quod non eſt nltri curatum, ſed habens.*

69 *Beneficium in dubio non cenſetur curatum ſed ſimplex.*

70 *Parochi in ſuis Eccleſiis debent reſidere, etiamſi beneficium ſit modici valoris.*

71 *Parochi in Eccleſiarum domibus cogendi ſnm habitare, qna ſi non ſint in propinquioribus intra Parochiarum limites.*

72 *Parochus tenetur in Parochia reſidere, etiamſi in illa, tres, vel quatuor eſſent incolæ.*

73 *Reſidentia facienda eſt in Eccleſia digniori, vbi fuerint dua æquè principaliter vnita, quod ſi non conſtet, qua ſit dignior, in frequentiori, quod ſi vna ſit extra, & altera intra Vrbem, reſidendum eſt in ea, qua eſt intra.*

74 *Parochus non habetur pro reſidente ſi in ciuitate habitet ab Eccleſia ſua tribus, vel quatuor milliaribus diſtante, quamuis Dominicis, & feſtiuis diebus ad illnm accedat.*

75 *Magiſter Grammatica non poteſt deputari in ciuitate, cum excuſatione reſidentiæ ſnæ Eccleſiæ à dicta ciuitate vltra duo milliaria non diſtante, etiamſi vilit ſingulis diebus feſtiuis Parochiali intereſſe.*

76 *Epiſcopus poteſt compellere Rectorem ad reſidendum, non obſtante conſuetudine reſidendi in loco diſtanti à Parochia per ſex milliaria.*

77 *Parochialem obtinens Eccleſiam poſt Concil. Trid. ſtudendi licentia, atque in nbſentia ſtudiorum cauſa fructus percipiendi non datur.*

78 *Capellani & coadiutores Rectorum Parochialium inſtituti, auctoritate Apoſtolica tenentur ad perſonalem reſidentiam, vt Rectores ipſi.*

79 *Parochialem habens in qua Vicarium perpetuum legitimè inſtitui obtinnit, eo vacante reſidere non tenetur.*

80 *Baptiſmalem Eccleſiam obtinens, cui incumbit ſolnm baptizandi omnes infantes oppidi, tenetur ad reſidentiam.*

81 *Vicarium deputare, donec promideatur de Rectore, ſpectat ad Epiſcopum, in cuius diœceſi Parochialis exiſtit.*

82 *Parochus duas habens vnitas æquè principaliter, poteſt in qua maluerit reſidere.*

83 *Canonicatum & Parochialem obtinens, in Parochiali reſidere tenetur.*

84 *Reſi*

84 *Reſident in Parochiali, quæ non longè abeſt à Collegiata, in qua Canonicatum obtinet, diebus feriatis ad Eccleſiam Collegiatam accedere, & in ea diuinis inſeruire poteſt.*

85 *Epiſcopo non licet pro Cathedrali Eccleſia ſeruitio, & etiam ſuo, aliquem ex curatis ſuæ diœceſis ex ipſorum Eccleſiis conſtituto in illis idoneo Vicario, ad certa negotia adhibere.*

86 *Epiſcopus non poteſt vti opera Parochi in viſitatione, vel in alio ſeruitio ſuæ diœceſis, niſi pro tempore duorum menſium, & tunc relicto idoneo Vicario.*

87 *Inquiſitoris officium à reſidentia Parochialis non excuſat.*

88 *Subcollectoris Apoſtolici officium exercens à reſidentia Parochialis non excuſatur.*

89 *Immunitæ graues quando legitimæ ſint cauſæ propter quas quis reſidere non tenetur in Parochiali.*

90 *Aeris intemperies non excuſat Parochum à reſidentia Parochiali.*

91 *Senectus in paruo non excuſat à reſidentia, ſed debet poni Vicarius idoneus, cum aſſignatione congruæ portionis ex ipſius Parochia redditibus.*

92 *Abeſſe non dicitur, qui ſtatim eſt reuerſurus.*

93 *Parochus ſine legitima cauſa, & licentia in ſcriptis habita non reſidens, mortifere peccat, & fructus beneficij pro rata temporis, quo abeſt, ſuos non facit.*

94 *Bona acquiſita ex beneficio Parochi abſentis extra ſuam Parochiam morientis tanquam ſpolia ad Cameram Apoſt. pertinent.*

95 *Cauſa legitima ab Epiſcopo approbata excuſat à pœnis contra non reſidentes prolatis.*

96 *Licentia diſcedendi requiritur ab Epiſcopo etiam in duobus menſibus à Concil. Trid. Parocho conceſſis.*

97 *Conſtitutio Epiſcopi ne Parochi poſſint abeſſe vltra duos dies ſine eius licentia, valida eſt.*

98 *Parochus non ſatisfacit petens licentiam iurans ſe grauem habere cauſam, quam non expediat manifeſtare.*

99 *Parochus habens licentiam per mendacium, in abſentia fructus percipiens, eos reſtituere tenetur.*

100 *Abſens ex cauſa rationabili, licet peccet ob inobedientiam non petendo licentiam, non tenetur tamen ad reſtitutionem.*

101 *Fructus amittuntur dumtaxat pro rata illius temporis, quo quis abeſt ſine licentia, non poteſt compoti reſtitutio debita fructuum malè perceptorum obtinentibus Bullam Cruciatæ.*

102 *Parochus vltra duos menſes abſens poteſt cogi per Epiſcopum ad reſtitutionem fructuum pro rata temporis abſentiæ.*

103 *Fructus non reſidentium debet Epiſcopus applicare fabricæ Eccleſiæ Parochialis.*

104 *Epiſcopus procedens per ſubtractionem aduerſus Parochos non reſidentes, iuxta Trid. tenetur ſeruare interualla, de quibus* ſeſſ. 6. cap. 1.

105 *Parochi ob non reſidentiam quomodo beneficiis ſint priuandi.*

106 *Parochus abſens ex iuſta cauſa, ſiue cum licentia, ſiue abſque ea, tenetur relinquere ſubſtitutum Vicarium idoneum, & approbatum, qui pro ſe populo ſermat, niſi abſentia fiat per ſex, vel octo dies.*

107 *Canonici in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis, ita tenentur ad reſidentiam, vt eis non liceat vigore cuiuſlibet ſtatuti, vltra tres menſes etiam eorum, ab eiſdē Eccleſiis quolibet anno abeſſe.*

108 *Abbates, Priores, & alij Superiores Collegiatarum Eccleſiarum, licet habeant iuriſdictionem in Canonicos, ad reſidentiam cogi poſſunt per Epiſcopos, ſub quorum diœceſi ſunt.*

109 *Dignitas principalis in Collegiata cum regulariter habeat curam animarum, requirit etatem 25. annorum incorruptorum.*

110 *Canonicatum, & Monaſterium in commendam obtinens debet in canonicatu reſidere, niſi Monaſterium habeat curam animarum.*

111 *Monaſterium in commendam ſecularis habens, non obtinet eram conuentus, nec Monachorum, ſed tota eſt penes Priorem conuentualem.*

112 *Commendatarij Abbatiæ curam iuriſdictionalem tantum, non autem Sacramentalem habentes, ad reſidentiam non tenentur.*

113 *Canonicatum & Parochialem habens in duabus diœceſibus, & non reſidens in Parochiali ex permiſſu Epiſcopi, cogendus eſt ad reſidentiam in Canonicatu.*

114 *Archidiaconatus duos habens, dignitate paret, tenetur reſidere in quo magis ſibi placuerit.*

115 *Conſuetudo immemorialis non excuſat à reſidentia in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus.*

116 *Conſuetudo immemorialis, qua licebat Canonicis vltra tres menſes abeſſe, ſublata eſt per Concil. Trident. niſi eſſet confirmata per Sedem Apoſtolic.*

117 *Conſuetudo vel ſtatutum, quo cauetur ſeruitium quadraginta annorum Eccleſiæ præſtitum liberare beneficiatum à reſidentia, obſeruari poteſt.*

118 *Abſentia cauſam legit. non eſt neceſſe aſſignare, nec licentiam à Prælato obtinere pro abſentia trium menſium à Concil. Trident. conceſſorum dummodo omnes Canonici eodem tempore non abſint.*

119 *Menſes tres, quibus Canonici abeſſe poſſunt, prorogare debent Epiſcopi, ne incurrant in Natale, aut Paſcha Domini, vel ſimiles maximas ſolemnitates.*

120 *Menſes tres, quibus Canonici abeſſe poſſunt, debent continere nonaginta dies, & poſſunt accipi non ſolum continui, ſed etiam interpolati.*

121 *Abſentia trium menſium Canonicis conceditur, ſi conſtitutiones Eccleſiæ ſeruissim totius anni requirunt.*

122 *Canonici vltra tres menſes abſentes, licet in ciuitate, vbi ipſa Eccleſia exiſtat, ſint præſentes, incidunt in pœnas Concilij.*

123 *Epiſcopus ob legitimam cauſam dare poteſt Canonicis ſuis facultatem, vt poſſint abeſſe per quatuor menſes.*

124 *Canonici an pro tribus menſibus ſibi conceſſis in abſentia diſtributiones quotidianas conſequantur.*

125 *Coadiutor & coadiutus poſſunt abeſſe tribus menſibus.*

126 *Archidiaconus poteſt abeſſe vltra tres menſes ratione viſitationis.*

127 *Cura animarum incumbens imminenti ſine dignitatis habetur pro præſenti.*

128 *Canonicatum, & Parochialem habens, & reſidens in Parochiali, quomodo quotidianas diſtributiones lucretur.*

129 *Canonici curam animarum habentes, quæ illi Eccleſiæ immunet, habentur tanquam præſentes in choro, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta.*

130 *Canonicatum, & Parochialem habenti, in quo non poteſt ſine diſcrimine vita propter immuni-*

tas

cijs reſidere, permittitur vt in Canonicatu reſideat.

131 *Canonici, & Dignitates in Eccleſijs Cathedralibus, & Collegiatis, etiam ſeclusu conſuetudine, vel ſtatuto, tenentur iuſto ceſſante impedimento pſallere in choro.*

132 *Diſtributiones tenentur reſtituere aſſiſtentes in choro non cantando, vel de ordinario, & frequenter confabulando.*

133 *Canonici debent intereſſe omnibus diebus, & horis, praterquam in tribus menſibus ſingulorum annorum.*

134 *Celebrans in Eccleſia ex deuotione, vel obligatione, tempore, quo cantatur vna hora, non poteſt dici illis interfuiſſe.*

135 *Diſtributiones quotidiana non poſſunt percipi à Canonicis abſentibus, & per ſubſtitutum Eccleſiæ ſuæ inſeruientibus, niſi expreſſo id priuilegio innuatur.*

136 *Statuti non eſt habenda ratio, quo cauetur poſſe Canonicos ſeruire per ſubſtitutos, vel alternatim vnum pro alio, qua eſt contra Conc.*

137 *Canonici perſonaliter ad canendum Miſſam ſunt cogendi illis diebus, quibus ex inſtituto, & legitima conſuetudine illius Eccleſiæ deobligantur.*

138 *Canonicatus, ac Dignitates obtinentes, præſertim in Eccleſijs Cathedralibus, Epiſcopo ſolemniter celebranti aſſiſtere tenentur.*

139 *Capitulũ, ſeu Clerici inferiores ſine Epiſcopo non poſſunt ſtatuere de quotidianis diſtributionib.*

140 *Diſtributionum amiſſionem ob non reſidentiam nõ poteſt Epiſcopus, aut Capitulum remittere.*

141 *Canonici aſſociantes Prælatum quandoque volentem audire Miſſam in Eccleſia extra Cathedralem, non ſiunt participes diſtributionum quotidianarum.*

142 *Canonici duo intereſſentes Epiſcopo ad mentem S. Canonum non percipiunt diſtributiones quotidianas, niſi tamen in illis conſiſterent omnes fructus.*

143 *Epiſcopus Canonicis ſibi ſeruientibus indulgere poteſt; vt in abſentia prebendarum, ſeu portionum ſuarum fructus percipiant.*

144 *Epiſcopus Canonicum, ſen Capellanum ex cauſa legitima comprehenſa* in cap. vnic. de cleric. non reſid. *à reſidentia ſine conſenſu aliorum Canonic. excuſare poteſt.*

145 *Epiſcopus ob legitimam cauſam poteſt dare Canonicis licentiam abſentia quatuor menſium.*

146 *Abſens per annum à dignitate, canonicatu, ſeu prebenda diſtributionibus eſt priuatus, &c.*

147 *Pœna contra obtinentes canonicatus, & non reſidentes non procedit in Canonico ſimplici cauente prebenda.*

148 *Pœnarum gradus preſcripti à Concilio contra non reſidentes, neceſſariò ſeruandi ſunt, antequam deueniatur ad puntionem, aliàs erit nulla.*

149 *Citatio vnu contra non reſidentem ante priuationem ſufficit ſi perſonaliter fiat, ſi tamen ſit abſens, triua citatione per edictum publicum eſt vocandus, nec ſufficit vna pro tribus, aliter enim facta priuatio eſt nulla.*

150 *Fructus prabenda, quibus Canonici, qui adfuerunt ſeruitio Eccleſiæ vltra tres menſes, priuãdi ſunt, applicandi in vſũ Eccleſiæ, aut proportionabiliter ſeruientib. & reſidentib. n. 152.*

151 *Pœnã contra nõ reſidentes poteſt Epiſc. ante ſententiã minuere, vel augere, ſed nõ in totũ tollere.*

153 *Abſens à ſeruitio ſua Eccleſiæ, vt poſſit fructus, & diſtributiones lucrari, duo copulatiuè requiruntur, iuſtus cauſa abſentiæ, & licentia Ordinarij.*

154 *Concil. Trid.* ſeſſ. 21. de reform. c. 2. & ſeſſ. 22. de reform. cap. 3. *declaratur.*

155 *Auditores Rotæ Romanæ conſequuntur fructus, & diſtributiones ſuarum prebendarum in abſentia.*

156 *Inquiſitores contra hæreticum pruitatem habentur in ſuis prebendis, & dignitatibus pro præſentibus, & reſidentibus, non tamen in beneficijs curam animarum habentibus.*

157 *Collector generalis Camera Apoſtolicæ, Subcollectores, Aduocati, Procuratores Fiſcales, & Notary in cuuſis ſpoliorum, eorum officio durante, lucrantur diſtributiones quotidianas in abſentia.*

158 *Concilio generali intereſſentes lucrantur diſtributionis quotidianas.*

159 *Lumina Apoſtolorum viſitans Epiſcopi nomine, vel ipſum contiuns ad eadem lumina, quotidianas lucratur diſtributiones.*

160 *Pœnitentiarius dum Confeſſiones audit cenſetur pro præſente in choro.*

161 *Examinatores beneficiorum à Synodo diœceſana electi ſi cauſa examinis abſunt à choro, poſſunt ex ſtut. Capituli quotidianas diſtributiones lucrari.*

162 *Curam animarum exercentes, qua illi Eccleſiæ, vbi ſunt Canonici, imminet, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, diſtributiones quotidianas lucrantur.*

163 *Viſitans Eccleſiam, iure, vel redditus ſua Prebendæ, percipit diſtributiones quotidianas.*

164 *Senex beneficiarius quando non reſidens diuinis officijs habeat quotidianas diſtributiones.*

165 *Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repreſſaliarum cauſa captus, quotidianis diſtributionibus priuandus non eſt.*

166 *Infirmus, qui perſonaliter diuinis officijs adeſſe non poteſt, quotidianas percipit diſtributiones.*

167 *Intellige ſi ſolitus erat reſidere, & intereſſe diuinis, dum bene valebat.*

168 *Intellige, etiamſi quis propria culpa in morbum incidiſſet.*

169 *Medicinum tuenda valetudinis cauſa cum Medici conſilio ſumens, quotidianas percipit diſtributiones.*

170 *Peſtis cauſa qui abfuerit, quotidianas diſtributiones non lucrantur, niſi conſuetudo ſit vt daventur abſentibus ex legitima cauſa.*

171 *Abſentes pro utilitate Eccleſia diſtributiones quotidianas non amittunt, præcipuè ſtante conſuetudine, &c.*

172 *Abſenti à ſeruitio Eccleſia ex iuſta cauſa, & pro defenſione iurium ipſius Eccleſia, vel ſui beneficij, debentur fructus, & diſtributiones.*

173 *Excommunicatus pro cauſa Eccleſia, & defenſione iurium ipſius Eccleſia, lucratur fructus, & diſtributiones beneficij.*

174 *Excommunicatus iniquè diſtributiones quotidianas exigere poteſt.*

175 *Suſpenſus iniuſtè, ſine ab officio, ſiue à beneficio, recuperat quotidianas diſtributiones.*

176 *Interdictus iniuſtè, vel nulliter ab ingreſſu Eccleſia recuperat quotidianas diſtributiones, conſtito de iuſtitia, vel nullitate.*

177 *Perſio impoſita ſuper Canonicatu, dum Canonicus fuit ſuſpenſus, debet ſolui per Capitulum.*

178 *Incarce*

178 *Incarceratus iniuſtè, ſemota quacumque conſuetudine in contrarium, debet percipere diſtributiones quotidianas.*

179 *Procuratores Generales nullo modo cogi poſſunt, vt apud Sedem Apoſtolicam, & in Curia Regia Catholici negotia peragant, durante illorum deputatione.*

180 *Clerus, ſeu ſtatus Eccleſiaſticus Regnorum Caſtellæ & Legionis, cùm aliquando in vniuerſum ſe congregat, Canonicum aliquem, vel in dignitate Eccleſ. conſtitutum in ſuum Procuratorem eligere, & ad congregationem huiuſmodi dimittere debet.*

181 *Beneficia ſimplicia obtinentes non poſſunt cogi per Epiſcopum ad aliquod ſeruitium perſonale in eis faciendum.*

182 *Monitiones S. Caroli Borromæi ad Canonicos.*

1 DE reſidentia Prælatorum in ſuis Eccleſiis facienda agit Conc. Trid. *ſeſſ. 6. de reformat. cap. 1. & ſeſſ. 23. etiam de reformat. cap. 1.* & latè tractarunt Bartholom. Cartanza *in ſuo ſpeciali tract. de reſidentia Epiſcoporum.* Fraue. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 3. cap. 2. à num. 4. cum ſequentibus*, Marc. Anton. Genuenſ. *in manual. Paſtorum c. 3.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 7. c. 4.* Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi c. 4. §. 13.* Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 4. num. 54. cum ſeqq.* Alphonſ. Aluarez *in ſpeculo Iuris Pontificij cap. 9.* Armendat. *in addit. ad recopil. legum*, Nauar. *lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. rubr. verum Epiſcopi poſſint ſe abſentare a ſuis Epiſcopatibus, vel debeant in eis reſidere?* nouè Sanctarel. *variar. reſolut. à quæſt. 1. vſque ad quæſt. 16.* Ioann. Valet. *de different. inter verumque forum. verb. Parochus, differ. 3.* Gilgan. *de iure publico lib. 3. tit. 9.* Petr. de Bollio *in œconomia Canonica claſſ. 3. c. 2. § 2. de perſonali reſidentia Epiſcoporum in diœceſi pag. 355.* Item ſuper reſidentia Prælatorum, & aliorum cutam animarum habentium, & reſidere debentium emanauit Conſtit. Pij IV. incip. *in ſuprema. Dat. Romæ Kalend. Decembris* 1564. Poſtea ab eodem Pio IV. ſuper executione Concilij, & litterarum eiuſdem Sanctiſſimi contra Archiepiſcopos, Prælatos, & alias perſonas Eccleſiaſticas non reſidentes in ſuis Eccleſiis emanauit Motus proprius, incip. *Motu proprio, publ. die* 11. *May* 1565.

2 Cùm præcepto diuino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, ouea ſua cognoſcere, vt ait Trid. Synodus *d. ſeſſ. 23. c. 1.* ideò Epiſcopos, & Parochos ſuis Eccleſiis Iure diuino ad reſidentiam compelli reſoluunt Caietan. 2. 2. *q. 185. art. 5.* Cartanza *d. tract. c. 2.* Sot. *de iuſtit. lib. 6. q. 5. art. 1.* Couarr. *lib. 3. var. c. 13.* Alphonſ. Aluer. *d. c. 9. verſ. de reſidentia*, Nauarr. *in manual. c. 25. n. 121.* quos refert, & ſequitur Azor. *inſtit. moral. d. cap. 4. qu. 1.* Mandoſ. *conſ. 16. n. 7.* Ferret. *conſ. 32. ex num. 14.* Monet. *de commut. vltimar. vol. c. 4. n. 95.* Zypæ. *in analyt. lib. 3. tit. de cleric. non reſid. n. 7.* Ceuall. *comm. q. 585.* Poſſeu. *de officio Curatis. c. n. 1.* Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 54. lit. A. in nouiſſ.* Vargas *de Epiſcop. iuriſd. axiomate 12.* Bott. *de Synodo part. 3. art. 1. n. 150.* Zech. *de munere Epiſcopali cap. 5. n. 3.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 5. c. 2. n. 16.* Valq. *in opuſc. de benefic. c. 4. §. 2. dub. 1. num. 121. cum ſeqq.* Caſd. Tuſch. *verb. Reſidentia concl. 247.* Valent. *tom. 3. diſp. 10. q. 3. punct. 5. verſ. altera ſententia* Monet. *de commut. vltimar. cap. 4 n. 95. & 113.* Cordub. *in quæſt. lib. 1. q. 19.* Melch. Gallег. *de Parochorum oblig. tempore peſtis p. 1. diſp. 1. n. 46. cum ſeqq.* Paul. Griſald. *in deciſ. Cathol. verb. Epiſcopus*, Ioan. Baptiſta Conrad. *in reſp. caſuum Conſcient. q. 317.* Valer. Regioal. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 52.* Molfeſ. *in ſum. Theolog. moralis. tract. 6. c. 11. n. 13.* Sanch. *de Matr. lib. 8. diſp. 6. n. 5. & in præcepta Decalogi lib. 4. c. 37. n. 15.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. c. 34. dub. 29. n. 153.* Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 27. n. 37.* Alzed. *de præcellent. Epiſc. dign. p. 1. c. 6 n. 4. & 7.* latè Sanctar. *var. reſol. q. 1. à princ.* Contra Alban. Thom. Camp. & Cathet. *de reſid. Epiſc.* Er† huiuſmodi Epiſcoporum reſidentiam 3
debere fieri in Cathedrali, ideſt, in loco, vbi eſt ipſa Eccleſia Cathedralis, dicit gloſſ. *in. Epiſcopo 4. de conſec. diſt. 5.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 31. n. 6.* Nam quis dubitat, quod ianitor ad ianuam, villicus ad villam, gubernator nauis ad gubernaculum, præceptor ad ſcholam, & alij ad ſua muncra ſedere debeant? alioquin qui non reſidet (cùm aliò non abducunt præſcriptæ à ſacro Concilio cauſæ, de quibus infrà) oſtendit ſe ſponſum non eſſe, ſed peregrinum: non patrem, ſed extraneum: non paſcentem oues, ſed ſe ipſum: non ædificantem, ſed ferè deſtruentem.

Ex non reſidentia item Epiſcoporum oonnulla 4
mala ſequi manifeſtum eſt: clerici efficiuntur irreligioſi, ſeculares irreuerentes, perit doctrinæ puritas, pauperes nimia patiuntur, & alia munera Paſtoralia obiri non poſſunt, Trid. *ſeſſ. 25. c. 1.* vbi † ſub 5
pœnis ibi contentis prohibet Epiſcopis ſingulis annis vltra tres menſes abeſſe, & dummodo ex cauſa rationabili, & ſine gregis detrimento, quod an ita ſit, conſcientiæ Epiſcopi relinquitur, non tamen in Aduentu, Quadrageſima, Natiuitate Domini, Reſurrectione, Pentecoſtes, & feſtis Corporis Chriſti: vltra verò tres menſes non liceat, niſi vrgeat Chriſtiana charitas, vrgens neceſſitas, euideos Reipublicæ vtilitas, euidens Eccleſiæ vtilitas, & debita obedientia, & licentia eſt concedenda in ſcriptis, & approbanda à Papa, aut Metropolitano, vel vicinioti Epiſcopo, niſi cauſa ſit notoria, & repentina: ita habetur *in d. c. 1. Concil. Trid.* Vnde Metropolitanus, vel illo abſente Epiſcopus antiquior, debet prouidere, vt Prouinciales Epiſcopi iuxta Concilij Decreta in Eorum Eccleſiis reſideant, & ſuper abſentia inquirere, Armendar. *vbi ſuprà n. 5. & 6.* me citato Sanctar. *d. quæſt. 4. num. 7.*

CHRISTIANA CHARITAS intelligitur pro- 6
ximorum vtilitas, vt ſi aliqua Eccleſia verſatur in magno periculo hæreſis, & Epiſcopi prædicatione poſſet ſuccurri, vel ob pacem Magnatum componendam. Sed iſta cauſa debet intelligi, dummodo in propria Eccleſia non ſequatur notabile detrimentum, quia eſſet contra ordinem Charitatis, Cardio. Tolet. *in Inſtruct. Sacerd. lib. 5. c. 4. n. 5.* quem refert, & ſequitur Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 31. n. 5.* Sanctar. *var. quæſt. 3. n. 5.* Molfeſ. *d. c. 11. n. 19.*

VRGENS NECESSITAS intelligitur, quando 7
ſcilicet aliquo graui morbo affectus eſt, & niſi locum mutet, vitæ periculum imminet, præcipuè ſi Eccleſia ſua ex hoc detrimentum ſpirituale non patiatur, quòd ſi ſequi poſſit, quia tyrannus, vel hæreticus ſtudet nocere ouibus in ſpiritualibus, tunc debet potius maiori, quàm deſerere gregem, Tolet. *d. c. 4. n. 3. verſ. 3.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap. 31. n. 3.* Azor. *d. c. 4. qu. 4.* Cartanza *d. tract. de reſid. Epiſcop. c. 12. verſ. ſecundo*, vbi doctè aſſerit quòd † occur- 8
rente temporali perſecutione perſonæ, & non Eccleſiæ, vel aliarum ouium ſuarum, inſtè poteſt abeſſe ab Eccleſia durante perſecutione, quia Paulus miſſus eſt in ſporta, vt fugeret Damaſci perſecutionem Iudæorum, & Athanaſius fugit ab Eccleſia ſua inſtante perſecutione Conſtantini Imper. Arriani,

quo

quo tempore exulati multi Sancti Epiſcopi ab Eccleſiis ſuis. Sic Beatus Thomas Cantuarienſis licite aufugit, & ſuam Eccleſiam deſeruit. Petr. de Bollo *in œconomia Canonica claſſi 3. cap. 2. §. 3. pag. 365.*

9 Quoad primum verò credo vetius † Epiſcopo non licere à ſua Eccleſia abeſſe, etiam propter perpetuum morbum, vt deciſum refert Armendar. *d. loc num. 4. & 7.* nam tempore peſtis, ſi Parochi moriantur, vel aufugerint, tenetur ipſe Sacramenta propter neceſſitatem miniſtrare, ex Diu. Thom. & Suar. reſoluit Marc. Aoron. Gennenſ. *d. cap. 3 t. n. 4.*

Vnde ex S. Thom. *2. 2. quæſt. 185. art. 5.* colligunt Caiet. Sot & Miranda, quos citat & ſequitur Vaſq. *in opuſculo de benefic. c. 4. §. 2. art. 1. dub. 2. num. 135.* principalem reſolutionem procedere quoties non immineret detrimentum ouium: ſi enim tale detrimentum immineret in ſpiritualibus, ex oulla cauſa poſſet abeſſe, quia bonus Paſtor animam ſuam ponit pro ouibus ſuis, vt habetur *Ioan. 10.* Nam munus Epiſcopale adeò ſtrictè obligat, vt multo æſtimare debeat bonus Paſtor detrimentum propriæ vitæ, quam detrimentum in ſpiritualibus ſuarum ouium, quarum curam ſuſcipit, vt egregioor S. Thomas Archiepiſcopus Caoruartenſis, Straiſlaus Epiſcopus Cracouienſis, & alij plures; idem eſt ſi tempore peſtis opus ſit præſentia Paſtoris ad iuuandum ouea ſpiritualibus remediis, eiſque Sacramenta præſtando, niſi iam poſſit per alium ad id tempos æque bene illud præſtare; & ita egit S. Carolua tempore peſtis Mediolaoi, nam per ſeipſum præcipuè id præſtitit, exponens vitam propriam periculo morns, vt adiuuaret oues ſibi commiſſas ſpiritualibus remediis, & Sacramentis per ſeipſum & per alios eius exemplo, vt per Carol. à Baſilica S. Petri *in eius vita lib. 4. c. 8.* & Homobon. de Boois *de humana vita ſtatibus part. 1. c. 6. propè finem*, vbi etiam ait quòd Epiſcopus tempore peſtis etiam cum periculo vitæ, aliis deficientibus, reſidere teuetur, & Sacramenta ioſtante neceſſitate admioiſtrare, & citat Suar. *de Sacramento extremæ Vnctionis diſp. 44. ſect. 3.* Ioan. Chapeauil. *in tract. de neceſſitate adminiſtrandi Sacramenta tempore peſtis, qu. 3.* Benſon. *in ſpeculo Paſtorum lib. 1. diſp. 2. q. 1.* quod etiam generaliter de omnibus habentibus curam animarum tradit Fagundex *in quinque Eccleſiæ præcepta part. 3. lib. 3. c. 3.* Excuſatione tamen dignom reputato Prælatum ſi ſine detrimento Eccleſiæ ſuæ, & ouium ad ſaluandam propriam vitam abſit, vel fugiat furorem perſecutionis, vt ſe iodemnem & incolumen ſeruans poſſit melius in vineaſibi commiſſa laborare, vt fecit S. Athanaſius, quia cootra ipſum tantùm erat perſecutio, & oues non patiebantur detrimentum, & fuga ſua reſultaret in maiorem vtilitatem, & ſui vniuerſalis Eccleſiæ, vt bene proſequitur Mulfeſ. *dict. tract. 6. c. 11. n. 32.* Sed hoc abſolutè procederet vbi ex tali abſentia periculum in fide, & moribus immineret ſuæ Eccleſiæ, quia tunc teneretur illic ſuſtinere ægritudinem etiam vſque ad mortem, Petr. de Bollo *d. §. 3. verſ. ſecunda rationabilis cauſa pag. 366*

10 DEBITA OBEDIENTIA, quando ſcilicet aliquis à Summo Pontif. vocatur, Salz. *ad Bernard. in pract. c. 54. verſ. tertius caſus*, Azor. *d. c. 4. quæſt. 4. verſ. ad tertium.* Nam Summi Pont. mandato accerſitus ad tempus aliquod breue pro miniſterio aliquo, & booo Eccleſiæ voioerſalis, vel Reip. Chriſtianæ, ioſtè à reſidentia excuſaretur, dummodò expedito miniſterio redeat ad propriam Eccleſiam, qnamuis commodè poſſit ſopplere per non Epiſcopum: ita Carranza *d. c. 12. verſ. 5.* Quod Epiſcopi tempore Anni ſancti poſſiot abſque licentia ſpeciali peregrinari ad Vrbem, Iubilæi adipiſcendi cauſa, quia Papa in Bulla Iubilæi Anni ſancti videtur omnibus Epiſcopis talem licentiam coneedere, videotur tenere Benxon. *de Iubilæo lib. 5. c. 5. d. 12.* Fabrin. *eod. tract. cap. vlt. dub. 14.* Lauor. *in ſimili tr. p. 1. c. 22. n. 14.* Greg. Polach. *in Bullam Vrbani VIII. ſect. 41. num. 19.* nouiſſimè Boſſ. *de triplici Iubil. priuilegio, ſect. 3. caſu 22. §. 3. num. 37.*

11 An iuſta poſſit eſſe cauſa, vt quis Epiſcopos à lege reſidendi Summi Pontif. conſenſu ſoluatur, ſi ſit Curiæ Romanæ Camerarius, vel Vicecancellarius, vel Summus Pœnitentiarius, vel Cameræ Apoſtol. Theſaurarius, vel Auditor Rotæ, vel à Secretis, aut Confeſſionibus Papæ? Negatiuè videtur reſpoodendum, ſi adſint alij ſatis idonei ad hæc munera, & officia cum Caiet. & Sot. quos refert, & ſequitur Axor. *d. c. 4. qu. 5.* licèt autem turis diuini ſit, vt Epiſcopi, & Parochi ſua Eccleſiis per ſeipſos inſeruiaot, & Papa non poſſit ſuo arbitratu huius legis rigorem graria alicuius relaxare, poterit tamen iuſtis de cauſis, his videlicet, quas recta ratio, & lex charitatis præſcripſerit, hunc, vel illum hac lege ſoluere.

12 Cardinales igitur, cum ſint pars corporis Papæ, Moneta *de decimis c. 9. quæſ. 3. n. 114.* & illi aſſiſtere teneantur, Flamin. *de reſign. lib. 2. quæſt. 1. num. 34. & lib. 7. quæſt. 12. n. 14.* itaut à Curia ſine Papæ licentia illis diſcedere non liceat, Flamin *lib. 1. qu. 10. n. 27.* Camill. Borrel. *in ſumma omnium decif. tit. 10. num. 8.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 24. n. 123. & ſequenti.*

13 † iuſtam habent cauſam, vt abſint ab Eccleſia, quarum ſunt Epiſcopi. Ira Martin. Laudenſ. *de Card. quæſt. 5. & in alio tract. de Card. qu. 68.* Andr. Barbat. *de præſtantia Card. qu. 12.* Villad. *de origine Cardin. qu. 5. num. 11. & 12. & quæſt. 13. num. 62.* Gonzal. *dict. gloſſ. 24. num. 128.* Hieroo. Gig. *de reſident. Epiſcopi cap. 17. num. 30.* Anaſtaſ. Germon. *in tract. de indult. Cardin. §. tibi quoad vixeris, num. 50.* dum ait ſe putare quòd ſi Cardinales agunt in Romana Curia, & à Summo Pontifice inde diſcedere non iubeantur, perinde eſſe ac ſi reſiderent, quia tacita illa Papæ approbatio videtur diſpenſatio. Sed cootratium ooo ſine fundamento tenent Tiurian. *de reſidentia pag. 45.* Sà *verb. reſidentia*, Axor. *d. cap. 4. qu. 7. & cap. 6. quæſt. 1.* Sanctarel. *variar. reſol. qu. 2.* Flamin. *d. lib. 1. quæſt. 19. n. 8.* Valent. *tom. 5 diſp. 10. quæſt. 3. puncto 5. col. 3. verſ. ſed quæret.* Vaſq. *in opuſculo de benefic. cap. 4. §. 2. dub. 2. num. 141. cum ſeqq.* Molfeſ. *in ſumm. moralu Theologiæ tract. 6. c. 81. n. 34.* vbi aduertit ideò S. Carolum requiſitum à variis Pontificibus, vt ex canſis prædictis Romæ reſideret, ſemper ſe excuſabat ſumma modeſtia, & vt gregem ſibi commiſſum gubernaret, renunciauit omnibus ſuis beneficiis, & Archiepiſcoparum Mediolanenſem tantum ſibi tenuit, & fructus in vſos pauperum expendebat, ſolo victu, & veſtitu contentus, ve in eius vita legimus. Et decreta Concilij Trident. *de perſonali reſidentia in Patriarchalibus, Primitialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis facienda.* Gregotios XIII. per ſuom conſiſtoriale decretum declaraut etiam in S.R.E. Cardioalibus locum habere quocunque titulo illis præeſſent, itaut à reatu, & pœnis in dicto Concilio ſtaturia non excuſarentur niſi abſentiæ cauſa *in* ſcriptis approbatæ ſoret, ſcientiaque vel tolerantia non excuſaret eoſdem Cardinales, nec alioa Epiſcopos: & hanc declarationem, ac alias Apoſtolicas Conſtitotiones confirmauit, & approbauit, multaque de nooo ſtatoit S.D.N. Vrbanus VIII. prout vide *num. 21. in fine.* nooiſſimè ſtante Bulla S.D.N. Vrbani VIII. hanc partem ſuſtinet Diana *moral. reſolut.*

reſolut.p.5.tract.2.de poteſt.& primil.S.R.E. Cardinalium reſol.8.

14 EVIDENS ECCLESIÆ VTILITAS. Intelligitur quando abeſt ad defendendum iura ſuæ Eccleſiæ, vel ob aliud ſimile vocatus accedit; vel ſi contingat celebrari Concilium aliquod generale, vel Prouinciale, quandiu ſcilicet durat Concilium Tolet. *diſt. numer.3. verſ. quartus*, Salzed. *d.c.54. verſ. quartus*, Carranza *diſt. cap. 12. verſ. tertio*, Molfeſ. *diſt. cap. 11. num. 36.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.31. num.5.* me citato Sanctarel. *qu.3. n.5.* Petr. de Bollo *d.§.3. verſ.tertia cauſa pag.366.* vbi reddit rationem, quia bonum patris ordinatur ad bonum totius vt ad finem, & debet pars exponi pro totius bono, etiamſi oporteat detrimentum pati, vt patet in abſciſſione manus vt conſeruetur perſona in eſſe; ſic Eccleſia particularis tenetur pro bono vniuerſalis Eccleſiæ patri damnum abſentiæ ſui Paſtoris.

15 EVIDENS REIP. VTILITAS. Intelligitur quando poſtulauerit euidens vtilitas ſuæ ciuitatis, aut totius Regni, ita quòd per alios id fieri non poteſt, poſt Toler. refert Marc. Anton. Genuenſ. *diſto cap.71. num.6.* Molfeſ. *diſt. cap.11. num. 36.* Petr. de Bollo *d.§.3. verſ.tertia.pag.367.* vbi ideo ait excuſari Epiſcopum ſi mitteretur legatus ad Pontificem pro tractandis negotiis Fidei, aut Principes pro negotiis pacis & Eccleſiæ, vbi non facile inuenitur alius quam Epiſcopus ita dextrè ea negotia tractaturus.

16 Epiſcopus enim euidenti Reipubl. exigente vtilitate poteſt eſſe Legatus, ſiue Orator Principis ſeculariſ, vt habetur *in cap.cùm parati, de appellat.gloſ. vnic.verb.Legatum, in cap. Epiſcopus 14. diſt.* Corſet. *in tract. de poteſt. Regia part.vlt.num.47.* Carol. de Graſſis *de effectibus clericalibus effectu 61. numer.2.* Zechi. *de caſibus reſern.caſu 3. n.2.* me citato *in hoc loco* Alzed. *diſt.p.1.c.6.n.39.*

17 In Curia tamen Regum, & aliorum ſecularium Principum ſungentes munere, & officio Regij Præſidis, vel Conſeſſarij, vel Conſiliarij, aut Proregis, non eximuntur à reſidentia ſuorum Epiſcopatuum, niſi ea ſit hominum penuria, vt alij ſatis idonei minimè reperiantur, qui hæc præſtent obſequia, nec in hoc Cæſaris facultas, de qua *in Auth.quom. oport. Epiſcop. collat.1.& in Auth.de ſanctiſſimis Epiſcopis collat.9.* aliquam vim habet, cùm ſit cauſa ſpiritualis Epiſcoporum reſidentia, ideò dato communi Reipubl. commodo non Cæſaris indulgentia, ſed Romani Pont. habita licentia Epiſcopi ab Eccleſiis ſuis abeſſe poſſunt, prout reſoluit Azori. *diſt.part.2. lib.7.cap.4. quæſt.6.* & me citato *in hoc loco* tenet Diana *moral. reſolut. part.2. tract.1. reſol.5. in fine*, aliter enim nullo modo exiſtentes in ſeruitio, aut officiis Regis excuſati poſſunt à reſidentia Nicol. Garc. *de benefic. part.3.c.2.à num.388.* Contra quos inuehitur Rebuff. *in praxi tit.de diſpenſat.de non reſiden. n.5.* quem refert Card. Anton. Zapata *in diſcurſu de la obligacion de reſider. p.1.concl.5. n.6.* ibi, *Quidam ex noſtris Prælatis terruerunt nos qui in vita populum ſibi commiſſum non viſunt, nec quidem inſtruunt. Quid ergo facimus? curas ſecularium Principum, & alierum, cum terreni ſint, aſſumunt, &c.*

Nam ſi reſidentia, vt ſuprà dixi, eſt de Iure diuino, vt Numer.c.18. *ſolis filiis Leui mihi ſeruientibus in Tabernaculo, & portantibus peccata populi dedi omnes decimas filiorum Iſrael in poſſeſſionem*, & Apoſtol. *ad Theſſ.1. c.3. neque gratis panem accepimus ab aliquo, ſed in labore, & fatigatione die, ac nocte operantes, vt nos metipſos formam daremus vobis ad imitandum nos*, & Matth. 10. & Lucæ 10. *Dignus eſt operarius mercede ſua*: & non reſidere eſt contra debitum Chriſti charitatem, nam amor eius non eſt apud eum, qui parui pendet, quæ maxima ſunt Chriſti, ſcilicet ſalutem animarum ſibi commiſſum, Alphonſ. Aluarez *d.cap.9.propè finem.*

Meminerint Epiſcopi elegantia Dini Cypriani 18
verba *in tract.de lapſis*, relata per Cardio. Cæſar. Baron. *annalium Eccleſia tom.2. anno Chriſti 253. pag.301.* & ſunt quæ ſequuntur: *Epiſcopi plurimi (quos & hortamento eſſe oportet cæteris & exemplo) diuina procuratione contempta audent procuratores rerum ſecularium fieri derelicta cathedra, plebe deſerta, per alienas Prouincias aberrantes, negotiationis quæſtuoſa nundinas aucupari, eſurientibus in Eccleſia fratribus non ſubuenire argentum largiter, velle fundos inſidioſis fraudibus rapere, vſuris multiplicantibus fœnus augere, quid non perpeti tales pro peccatis huiuſmodi meremur?*

Meminerint etiam huiuſmodi reſidentiam, non 20
ſolùm præſentiam corporis aſſiduam, ſed etiam mentis ſolicitudinem, & charitatis ſtudium præſeferre debere. Quid ſi habitans in Eccleſia ſua Epiſcopus in eadem, cum concionandi tempus inſtat, obmutеſcat? Quid ſi de ſceleribus profligandis, de virtutibus diſſeminandis, de ſubleuanda inopia, de diſciplina reſtituenda, de blaſphemis, de aleatoribus, de luxu, & de obſcœnitate ableganda, nihil, aut parum laboret? Quid ſi in eius Eccleſia non Synodus diœceſana quotannis habeatur, non Confirmationis Sacramentum in locis remotioribus miniſtretur? imò nec diœceſis ipſa, niſi perrarò, & non integre viſitetur? & quæ alia præcipuè à Tridentino Concilio præcepta fuerunt, lentè admodum in vſum inducantur? Sine cùm ceſſa admodum in plurimis diœceſibus Parochorum imperitia deprehendatur? nulla tamen induſtria adhibeatur, vt lectio Theologalis habeatur, vel vt caſus conſcientiæ examinentur, ſiue vt Congregationes aliquot, qua aptiore fieri poteſt ratione, ad eos inſtruendos inſtituantur, ſeu alia huiuſmodi ad illorum fructuum ſubſidia excogitentur? Hic certè nudum potius nomen, ac ſimulacrum Epiſcopi in otio, & deſidia, quàm veri paſtoris formam, quæ cum zelo, ac ſolicitudine coniuncta eſſe debet, omnibus teſert. Nam quamuis ſola corporis præſentia, humano iudicio, Eccleſiaſticiſque ſanctionibus tuti, immunéſque eſſe videantur, ſciant tamen non eos ſupremum illud, accerrimúmque Pœnitentis Dei Tribunal euaſuros, niſi & alia multa cum hac perſonali reſidentia coniunxerint, quæ eos non ſpecie tantùm, ſed verè Epiſcopos, Paſtoréſque eſſe declarent. Hinc Concil. Tridentin diuino præcepto hæc inter cætera illis nominatim mandata eſſe recenſuit: oues ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre, verbum diuinum prædicare, Sacramenta adminiſtrare, bonorum omnium operum exemplo paſcere, pauperum miſerabiliúmque perſonarum curam patrem gerere, & in cætera munia Paſtoralia diligenter incumbere.

Vnde bene Poſſeuin. *de officio Curati c.1. num.3.* & *ibid.* Victorel. *num.10.* omnino videndus, qui poſtquam multa in hanc rem vtiliſſima dixit, tandem concludit. *Reſidentia non ſolùm inter oues habitationem indicat, ſed paſtorale munus, ſed vigilem curam, ſed diligens Sacramentorum, & diuini verbi miniſterij, per ſeipſum Eccleſiæ ſuæ Parochus deſeruire debet*, &c. & Paulo infrà. *Non reſidet enim, qui tùm debet, & poteſt, non ſeruit Eccleſiæ, ſi ſeguiter, eſtantеrque, paſtorale munus ob eas, nihil refert an adſis, vel abſis*, &c. optimè Iacob. de Graff. *in deciſ:*

*aureis tom.1. lib.2.cap.97. num.57.*ibi, *Verbum reſidere ſignificat Eccleſia deſeruire, nam debet intelligi cum effectu; alias parum eſſet reſidere, niſi cura haberetur de beneficio,*&c. Couar. *lib.3. var.c.13. num.8.* Gabr. Vaſquez *de beatif.c.4. art.1.§.2. dub.1. n.133. & dub.4.ex n.152.* Nicol. Garc. *d.p.2.cap.2. num.53.* Quare præcepto reſidentiæ minimè ſatisfacere reſidentem quidem in loco, ſed non exercentem officium ſuum, proindeque in vtroque foro ponibilem eſſe, mortaliterque peccare, tenet Poſſeoin. *d.cap.1. num.11.* neque facere fructus ſuos teſoluit Victorel. *ibidem num.10.* & Vaſq. *vbi proximè :* quicquid contrarium teneat Nicol. Garc. *d.p.2.cap.2.num.53.* Sed proh dolor tam hodie ſuam negligunt ſic commendatam obligationem, non minus docte quàm iuſte excandeſcit Diuus Chryſoſtomus *in Geneſi c.31.& homil.57.* his verbis. *Vidiſti Paſtoris Iacob vigilantiam, qne exurgeat aduerſùs eos, quibus rationales greges credi ſunt, qui magnam præferunt negligentiam, & quotidie iuxta Prophetam pecudes alias mactant, alias a beſtijs captas contemnunt, alias verò raptas reducere non curant, vide quid dicat, die vrebar æſtu, & nocte gelu, & diſcedebat ſomnus ab oculis meis, quis hæc nunc poteſt dicere quod propter eos, quos paſcis, tot ferat pericula, & labores.* Refert Petr. de Bullo *in œconomia Canonica claſſi 2.§.5.c.3.pag.223.*

21 Abſque iuſta cauſa à ſua Eccleſia abſens Epiſcopus, qui proprię ſaluris immemor, terrena cæleſtibus, ac diuinis humana præferens in diuerſis Curiis vagatur, aut in negotiorum temporalium ſollicitudine ouili derelicto, atque ouium ſibi commiſſarum cura neglecta ſe detinet occupatus, vltra mortalis peccati reatum; quem incurrit pro rata temporis, quo abeſt, fructus ſuos non facit, nec tuta conſcientia illos retinere poteſt, ſed teneturs eos fabricæ Eccleſiæ, vel pauperibus erogare, Concil. Trident. *diſt. cap.1. verſ. ſi quis autem ſeſſ.23.* Si tamen per ſex menſes continuos nullo legitimo impedimento, ſeo iſtis, & rationabilibus cauſis ceſſantibus extra ſoam diœceſim morando abfuerit, ipſo facto quarta parte fructuum illius anni priuatur, quæ pars per Superiorem Eccleſiæ applicanda eſt fabricæ, & pauperibus loci. Quòd ſi per alios ſex menſes in abſentia perſeueraueric, aliam quartam eadem ratione amittit, applicandam per eundem eiſdem. Poſtremò creſcente contumacia intra tres menſes Metropolitanus de abſentia ſuffraganei Romanum Pont. per litteras nunciúmve certiorem facere debet, alioquin elapſis prædictis tribus menſibus ipſo facto ingreſſu Eccleſiæ priuatus eſt ipſe Metropolitanus, ita habetur in Conc. Trid. *d.cap.1.ſeſſ.6. de reform.* me citato *in hoc loco* Alz. d. *d.ſ.1.c.6.n.11.*

22 Bona Patriarcharum, & Epiſcoporum, cuiuſcunque quantitatis, mortuorum extra ſoas Eccleſias contra Concil. Trident. tanquam ſpol a ad Cameram Apoſtolicam pertinent per Bullam Pij quarti, quæ incip. *In ſuprema militantis Eccleſiæ*, publicata *Die 4. Decembr.* 1564. & exequutorem idem Pius Quartus dedit auditorem Cameræ, iuxta formam, quæ habetur in Bulla eioſdem, incip. *Cùm tamen per ſacroſanctam.*

23 Cuca reſidentiam huiuſmodi, S.D.N. Vrbanus VIII. in ſua Conſtit. incip. *Sancta ſynodus, ſub Dat. Roma Die 7. Decembris* 1634. ſic nouiſſimè ſtatuit.

INſuperque omnes & ſingulos Eccleſiis Patriarchalibus, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiſcopalibus, & Epiſcopalibus quocunq; nomine ſen titulo præfectos, etiam S.R.E. Cardinales à præfatis ſuis Eccleſiis abſentes in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ, amiſſionisque tam fructuum earundem Eccleſiarum pro tempore, quo abſentia durauerit, quàm facultatem teſtandi, & diſponendi de bonis ſuis à Sede Apoſt. ſibi aliàs conceſſarum eo ipſo abſque alia declaratione incurrendis, necnon priuationis à regimine, & adminiſtratione ſuarum Eccleſiarum huiuſmodi, aliiſq; pœnis Romani Pont. pro tempore exiſtentis arbitrio infligendis, diſtrictè præcipiendo monemus vt omnibus poſt poſitis quàto citius in Romana Curia, videlicet moram trahentes intra vnum, extra eam verò in Italia intra duos, extra verò Italiam exiſtentes intra quatuor menſes à die publicationis præſentium in locis infra ſcriptis faciendæ computandos, quos pro talibus Canonicis monitionibus peremptori ſque dilationibus, & termino reſpectiuè eis aſſignauimus, & aſſignatos eſſe voluimus, ſe itineri committere, & legitimis itineribus ad Eccleſias ſeu Diœceſes ſuas proficiſci, & ſe perſonaliter conferre, ac ibidem, vt tenentur, reſidere debeant, eiſdemque præfectis, poſt quam perſonaliter ad reſidentiam ſe contulerunt, necnon quibuſcunque aliis apud ſuas Eccleſias quandocunq; perſonaliter reſidentibus ſub eiſdem pœnis etiam eo ipſo reſpectiuè incurrendis iniungit ne ab eorum Eccleſiis diſcedant, niſi priùs obtenta noſtra, & Romani Pont. pro tempore exiſtentis, per Breue, ſeu litteras miſſinas licentia : illos etiam qui impoſterum per Nos, ſeu Romanos Pont. noſtros ſucceſſores alieni præfatarum Eccleſiarum Patriarchalium, Primatialium, Metropolitanarum, Archiepiſcopalium & Epiſcopalium quouis nomine, vel titulo præfecti fuerint, etiamſi S.R.E. Cardinales quandocunque fuerint, vel ſint, ſub iiſdem pœnis etiam eo ipſo reſpectiuè incurrendis debeant, & quilibet eorum debeat infra præfatum tempus à die eorum promotionis ad aliquam Eccleſiarum præfatarum tuchoandum, quod eis pro tribus monitionibus & dilationibus, vt præfertur, ex nunc aſſignauimus, pariter ſe itineri committere, & ad Eccleſias ſiue diœceſes ſibi commiſſas ad perſonaliter in eis reſidendum conferre; & reſpectiuè poſtquam reſidere incœperint, ab illa non diſcedere niſi obtenta à nobis & Romano Pont. pro tempore exiſtente licentia præfata. A quarum pœnarum incurſu nolumus poſſe aliquem ſe excuſare pretextu & ratione, cuiuſcunque ſeruitij quomodolibet præſtiti & præſtandi progerendis & tractandis negotijs quorumcunque Principum, etiam Imperatoris, & Regum, aut Rerum publicarum, Regnorum, & Prouinciarum, nec ratione proſecutionis, ſeu defenſionis quarumcunque litium, ſeu controuerſiarum etiam Eccleſiaſticarum, vel incundi fœderis, aut cuiuſ nu-

hue

que alterius negotij etiam grauiſſimi, & ſpecialis notæ digni, tractandi, vel diſtantiæ locorum, aut brevitatis temporis, ob quam non videtur expectanda Sedis Apoſtol. licentia prædicta, antequam à ſuis Eccleſiis, & Diœceſibus diſcedant, aut ratione cuiuſcunque alterius cauſæ, vel occaſionis etiam publicæ, vel aliàs fauorabilis & æque piæ, etiam cuiuſlibet vtilitatis, ſine neceſſitatis Eccleſiarum, & perſonarum, præterquam perſonalis intereſſentiæ in Synodis prouincialibus, vel congregationibus, vel Aſſembleis generalibus, in quibus Eccleſiaſtici interuenire ſolent, vel ratione muneris, aut Reip. officij Epiſcopatibus, vel Eccleſiis maioribus prædictis adiunctis, cuius ratione ad certum tempus occupari ſolent, & tunc pro tempore, quo illa ſynodus, congregationes, & Aſſemblea, exercitiumque muneris, ſeu officij publici ipſis Eccleſiis adiunctis actu durauerint, quibus finitis recto tramite ad Eccleſias prædictas ſibi commiſſas ſe conferre debeant. A prædicta quoque reſidentia, & pœnarum præfatarum incurſu voluit excuſari S.R.E. Cardinales, nunc & pro tempore exiſtentes alicui præfatarum Eccleſiarum præfectos, ſeu præficiendos, etiamſi tamquam in ordine priores aliquem ex dictis titulis Epiſcopalibus prope vrbem, vel in eius diſtrictu conſiſtentibus obtineant, & impoſterum obtinuerint, & in prædictis Epiſcopatibus titularibus vrbi proximos reſederint, vel in Romana Curia in ſuis titulis reſpectiue etiam Nobis, ac Romanis Pontificibus noſtris ſucceſſoribus ſeruientibus, videntibus, & quomodolibet tolerantibus moram traxerint, ita vt nulla noſtra ac Romanorum Pont. ſucceſſorum noſtrorum conniuentia, taciturnitate, & ad quamcunque; functionum, & actuum Pontificalium etiam publicorum, & ſolemnium celebrationem, receptione, & admiſſione vnquam tueri ſe poſſint. Et pro præmiſſorum & infra ſcriptorum inuiolabili obſeruatione committimus, & mandamus C.A. generali nunc & pro tempore exiſtenti quatenus contra omnes, & ſingulos prædictos tam in vrbe quàm alibi, & vbique locorum nunc & pro tempore commorantes, & in ſuis Eccleſiis, ſeu Diœceſibus non reſidentibus per affixionem ad valuas baſilicæ S. Petri, ac in acie campi Floræ & quoad præſentes in Romana Curia ad abundantiorem cautelam, etiam domi demiſſa copia, procedat, & conſtito ſibi quantum ſufficere videbitur ſummariè, ſimpliciter & de plano, ſola veritate inſpecta, & mente Regia, de contrauentione, & inobedientia prædictis vſque ad ſententiam excluſiuè procedat, & deinde Nobis, & Romano Pont. pro tempore exiſtenti referat, vt Nos ac Romanos Pont. pro tempore exiſtens in Conſiſtoria ad ſententiam declarationis incurſus pœnarum, ac reſpectiue priuationis, ſeu depoſitionis, aliarum-

ue punitionum præfatarum inobedientium valeat procedere. Volumus tamen Epiſcopos, Archiepiſcopos, Mesropolitanos, Primates, & Patriarchas etiam S.R.E. Cardinales citra montes, vel mare exiſtentes per quatuor, alios verò vltra montes, vel mare degentes per ſeptem menſes continuos à reſidentia in prædictis Eccleſiis facienda ad effectum viſitandi limina SS. Apoſtolorum Petri & Pauli iuxta ſacros Canones, & Apoſtol. conſtitutiones pro qualibet viſitatione excuſari, ita tamen vt tunc illis durantibus viſitationis huiuſmodi omnes explere teneantur, nec ad alios actus ſe diuertat. Cardinalibus verò nunc & pro tempore exiſtentibus, qui in caſu vacationis Sedis Apoſt. ad electionem Romani Pont. faciendam accedere ſolent ad locum Conclauis ad hoc deſignati licentiam concedimus diſcedendi ab Eccleſiis prædictis ſibi commiſſis, habita tamen prius certa notitia vacationis ipſius Sedis Apoſtol. & extra reſidentiam in loco in quo electionem huiuſmodi celebrari contiget, commorandi, & permanendi vſque ad peractam electionem, ac etiam poſtea per dnos menſes poſt quam Romanus Pont. coronationis ſuæ inſignia ſuſceperit, quo tempore elapſo prædicti Cardinales, niſi illico, vt præfertur, ad Eccleſias prædictas, quibus præſidere eos contigerit ſe contulerint ſubiaceant pœnis prædictis, &c.

Incidit dubium ſuper hac Conſtitutione, cui Sacra Congreg. in hæc verba reſpondit. *Die 3. Februarij 1635. requirentibus nonnullis Epiſcopis, Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trid. interpretum, habito prius verbo cum Sanctiſſimo Domino noſtro, reſpondit per Conſtitutionem ſuper Epiſcoporum etiam S.R.E. Cardinalium reſidentia ab eodem S.D.N. nuper editam, non fuiſſe ſublatam facultatem ab eodem Sacro Concil. c. 1. ſeſſ. 23. de reform. conceſſam aqua ex cauſa abeſſendi aliquantiſper a reſidentia, dummodo abſentia ſpatiũ duos, vel ad ſummũ tres menſes nõ excedat.*

F. Card. VEROSPIVS.

FRANC. PAVLVTIVS
S. Cong. Concil. Secret.

Epiſcopi adeò ſunt obſtricti ad reſidentiam ſuarum Eccleſiarum, vt ne votum quidem ſuſcipere poſſint, quo vinculum, per quod ſunt ſuis Eccleſiis addicti & obligati, diuimatur, ſine Romani Pontificis licentia, *cap. niſi cum pridem, de renunc. cap. licet, de regular. cap. magna, de voto.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 11. c. 16. quæſt. 2.* Sayr. *in clauis Regia lib. 6. cap. 5. n. 24. verſ. ſecundo venere,* Sylueſt. *verb. votum 3. quæſt. 1.* me citato *in hoc loco* Azed. *dict. p. 1. c. 5. num. 130.* Marc. Anton. Genuenſ. *dict. c. 31. num. 10.* vbi *num. 11. verſ. tertio,* cum Azori. *dict. cap. 16. qu. 2. verſic. quæres,* teſolnit Epiſcopum, qui longinquæ peregrinationis votum fecerit, oportere ſoluere expenſas, quas inter eundum, commorandum, & redeundum feciſſet; laborem verò peregrinationis cum vigiliis, precibus, ieiuniis, & aliis pietatis officiis commutare debere. Ego tamen tenerem Epiſcopum ad prædicta non obligari; cùm huiuſmodi votum longinquæ peregrinationis non poſſit emittere ſine Papæ licentia, vt tenet Panormit. *in dict. c. magna,* quem refert, & ſequitur

Alphonſ. Aluarex *in ſpeculo Iuris Pontificij cap. 9. in princip. pag. mihi* 27. & optima ratione probat Sanch. *in præcepto Decalogi tom. 1. lib. 4. c. 25. n. 41.* vbi *n. 45.* aſſerit quòd licèt aliqui accipiant votum eundi in ſubſidium Hieroſolymitanum, quaſi illud emittere & exequi inconſulto Romano Pontifice ſit integrum Epiſcopis, id tamen hodie non eſt licitum, cum aditus non pateat in Terram ſanctam ſine Pontificia licentia.

Si tamen votum Epiſcoporum ſit modicæ peregrinationis, vel precum, vel abſtinentiarum, quæ munos exequi non impediunt, eſt abſolutum, & obligat nulla Pontificis expectata licentia, quia nolla alia ratione ea neceſſaria eſt, niſi ne impediatur munus ad quod ex iuſtitia tenetur Epiſcopus, ac proinde exequutio votorum non impedientium nulla indiget licentia, nec pendet à dominatiua alicuius poteſtate, ſed in iis eſt fui iuris ad vouendum. Ita Angel. *verb. votum 2. qu. 1.* Sylueſt. *eod. verb. 3. qu. 1.* Tabien. *eod. verbo 5. qu. 1 n. 5.* Azor. *dict. cap. 16. quæſt. 2.* Iacob. de Graff. *in aureo deciſ. part. 2. lib. 2. c. 12. n. 2.* Sayt. *in claui Regia lib. 6. c. 5. n. 24. verſ. ſecundo vouere*, Soat. *de Relig. tom. 2. tract. de voto lib. 3. cap. 4. n. 10.* quos refert, & ſequitur Sanch. *d. cap. 25. num. 43.*

53 Sic etiam ſine Papæ licentia Epiſcopi, aut in Epiſcopali dignitate conſtituti ad Religionem admitti non poſſunt, quia ſtatus Epiſcoporum altior eſt ſtatu Religioſorum, & ita ab illo ad iſtum non eſt tranſitus ſine diſpenſatione ſummi Pontificis, *dict. cap. licet, verſ. illa*, Menoch. *de arbitrar. caſu 423.* Valet. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 18. n. 377. verſ. poſtremo*, Marc. Anton. Gennen. *in practicab. Eccleſ. qu. 502. n. 3.* Miranda *in man. tom. 1. quæſt. 17. art. 3.* Suar. *de Relig. tom. 3. lib. 1. cap. 19. num. 13.* me citato

24 *in hoc loco* Lezana *dict. cap. 24. num. 11.* † nec eſt ioſta cauſa reſignandi Epiſcopatum, ſi Epiſcopus velie ingredi Religionem approbatam, cauſa mutandi ſtatum & vitam, *cap. ſuggeſtum 7. quæſt. 1. c. ſiſcitaris 7. q. 1.* Maiol. *de irregul. lib. 3. cap. 3. num. 31. in fine*, Flamin. *de reſign. lib. 5. quæſt. 3. n. 233.* tenebitur tamen, quantum in ſe fuerit, à Papa facultatem petere abdicandi ſe à munere Epiſcopali, Azor. *dict. quæſt. 2. verſ. quæres*, Marc. Anton. Genuenſ. *dict. c. 31. num. 11.*

25 An qui vouit Religionem, poſſit fieri Epiſcopus non adimpleto voto? Quæſtio eſt, in qua text. *in cap. per tuas 10. de voto*, dicit, quòd prius debet adimplere votum, Marc. Anton. Genuenſ. *dict. c. 31. n. 12.* Iacob. de Graff. *in aur. deciſ. part. 1. lib. 5. cap. 54. num. 12.* Valet. Reginald. *dict. lib. 18. num. 382.* Lezana *dict. cap. 24. num. 27. in fine.* Azor. *inſtitut. moral. p. 1. lib. 11. cap. 16. §. quæres*, Henriq. *in ſum. tom. 2. lib. 10. cap. 31. §. 5.* Soſ. *de la obligacion con que quedan los Religioſos Obiſpos n. 90. cum ſeqq.*

Sed dubio non caret, cur Epiſcopus creatus poſt ſimplex Religionis votum, teneatur Epiſcopatu relicto ad Religionem tranſire, cùm votum non inſringat, qui commutat in melius, *cap. peruenit, in a. de iureiur.* & ſtatus Epiſcopi ſit perfectior ſtatu regulari, *c. veniens, eod. tit. cap. licèt, de Regularibus.*

26 † Quare ſunt aliqui qui aſſerent Summum Pontif. *in dict. cap. per tuas*, loqui de conſilio, ibi, *conſulimus*, cùm nulla ſit culpa acceptare Epiſcopatum, & ob id non implere Religionis votum. Ita Ft. Emman. *in ſumma tom 2. c. 6. n. 6.* Henriq. *in ſum. lib. 10. de Sacram. Ordinis, c. 32. num. vlt. in com. littera I.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. num. 12.* Verùm dicendum puto hunc tenere dimiſſo Epiſcopatu ad Religionem tranſire, quia acceptans Epiſcopatum admiſit impedimentum Religionis promiſſæ, & non erit voti reus, quamuis enim non repugnet, vt Religioſus fiat Epiſcopus, repugnat tamen vt Epiſcopus fiat Religioſus; quia oportet illum priùs fieri nouitium, & in operibus humilibus verſari, quæ dignitatem Epiſcopi dedecent. Ita poſt Angel. Sylueſt. Tabien. & alios, tenent Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 4. c. 18. n. 5.* Azor. *dict. cap. 16. qu. 2. & cap. 22. quæſt. vlt. & parte 2. lib. 3. cap. 32. quæſt. vltim.* vbi reſpondens ad obiectionem illam de ſtatu Epiſcopali, quòd ſit perfectior ſtatu Religioſorum, aſſerit, eam nihil euincere, quia votum ſub præcepto cadit; Epiſcopatus verò conſilij, non præcepti opus eſt: & ad illud quòd licitus eſt tranſitus à Religione ad Epiſcopatum, reſpondit huiuſmodi tranſitum fieri auctoritate Sum. Pont. non propria voluntate Religioſi.

Ex quibus difficilis redditur text. *in cap. vnico, diſtinct. 85.* ibi, *vel ſi talia*, &c. quatenus probat iuramentum factum à quodam Archidiacono de non acceptando Epiſcopatum, validum cenſeri, & colligit gloſ. *ibi verbo Sacro ſanctis*; difficultas ex eo 27
proueoit, † quia illa iuramenta non ſunt obligato- 28
ria, quæ melioris boni fuerint directè impeditiua; D. Thom. 2. 2. *qu. 89. artic. 7. ad 2. & quodlib. 5. artic. 27.* Abb. *in cap. ſi verò, n. 3. de iureiuran.* Couarr. *in cap. quamuis, part. 1. §. 6. n. 7.* Sayt. *in Clauis Regia lib. 5. cap. 7. num. 3.* Suar. *de Relig. tom. 2. lib. 2. de Iuramen. cap. 17. num. 7. cum ſeq.* atqui acceptatio Epiſcopatus inter opera meliora cenſeri debet, ex reg. *cap. in ſcripturis, & c. qui Epiſcopatum 8. qu. 1.* Igitur iuramentum de illo non acceptando inualidum debet iudicari. Confirmatur deinde difficultas, quia † iuramentum de noo ingrediendo Reli- 29
gionem, non obligat, ſecundùm ſupra citatos: ſed ſtatus Epiſcopalis eſt perfectior ſtatu Religionis, ille namque ſtatus eſt perfectior, qui magis charitatem attingit, qualis eſt Epiſcoporum, quia conſiſtit in officio paſtorali, iuxta illud Ioan. 10. *bonus paſtor*, &c. Trident. *ſeſſ. 13. de reformat. c. 1.* ob idque præ omnibus aliis ſtatibus charitatem attingere dicendum eſt, iuxta illud Ioan *maiorem charitatem*, &c. refertur ad hoc propoſitum *in cap. niſi cùm pridem, §. quippe, de renunc.* & hinc fit, quod facilius indulgetur vt monachus ad Epiſcopatum aſcendat, quàm Præſul ad Monachatum deſcendit, vt probat opt. text. *in d. cap. niſi, verſ. nec putes* text. etiam opt. *in cap. licet, verſ. illa, de Regular.* Diuus Thom. 2. 2. *quæſt. 84. artic. 1.* ergo à fortiori iuramentum de acceptando Epiſcoparum obligatorium non eſt cenſendum, argumento *Authent. multo magis, C. de ſacroſ. Eccleſ.*

Vnde mioimè valere votum non procurandi, aut 30
non acceptandi Epiſcopatum, eo quod impediat perfectionem Eccleſiæ ſtatum, illique vtiliſſimum aſſerunt Roman. *ſing. 507.* Nauar. *in cap. 12. num. 16.* D. Barboſ. *in l. alia, §. eleganter, n. 28. ff. ſoluto matrim.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 11. c. 5. quæſt. 1. verſ. quæres an eiuſmodi.*

Vnde ad text. *in d. cap. vnico*, reſpondentes Abb. *in dicto cap. ſi verò, num. 4.* Selu. *de iureiuran. part. 3. quæſt. 1. numer. 11.* Angel. & Sylueſt. *verb. iuramentum, 5. §. 3.* D. Antonin. *part. 2. tit. 10. cap. 6. §. tertius caſus*, & alij citati à Suar. *dict. lib. 2. cap. 13. num 14.* aſſerunt † iuramentum illud intendi in ſpe- 31
cie illius text. non quia fuit validum, aut obligatorium, ſed quia illud emittens mortaliter peccauit in actu iurandi: licet enim ſimpliciter iurans ſe non facturum aliquod opus conſilij, & perfectionis venialiter tantùm peccet, ex ſententia D. Thomæ

dict.

d. art. 7. ad 2. vbi Caietan. Sot. de *de iuſtit. lib. 8. q. 2. art. 3. concluſ. 5.* Couar. *d. n. 7.* Nauar. *in man. cap. 12. num. 16.* & aliorum, quos refert, & ſequitur Sayr. *lib. 5. c. 4. n. 36.* Nihilominus tamen mortaliter peccat, qui iurat nunquam ſe illud opus factuum, quia includit caſum neceſſitatis, in quo iam non ex conſilio, ſed ex præcepto tenetur, vt pet gloſſ. *verb. ſacroſanctæ, in princip. in d. c. vnic.* Couar. *dict. num. 7.* Nauar. *dict. num. 16.* Sayr. *dict. num. 36.* Vnde quia Archidiaconus, de quo *in dict. cap. vnico*, iurauit ſe nunquam Epiſcopatum acceptaturum, vt text. habet, vbique mortaliter deliquit, vt aduertit Caietan. *2. 2. quæſt. 89. art. 7. ad 2.* & ideò ad Epiſcopatum non promouetur.

32 Verùm hic intellectus nullo modo eſt admittendus, quia peccatum mortale non impedit promouendum, nec ſufficit ad repellendum electum, *cap. ſicut, 27. iuncta gloſ. 1. de iureiuran. gloſ. verb. emendato, in cap. diffinitio 22. quæſt. 4.* ſic alias ſolum illud peccatum impedit promouendum, quod vel irregularitatem inducit, vel ſaltem talem præ ſe fert infamiam, vt motum honeſtatem tollat, ex Felin. *in cap. dilecta, num. 4. de excep.* Couatr. *in cap. alma, part. 1. §. 8. num. 4.* Deinde vetius eſt Archidiaconum iurantem, de quo *in dict. cap. vnico*, nullum commiſiſſe peccatum in ipſo actu iurandi, vt inde à oſtendetur; ergo non propter peccatum eſt ab Epiſcopatu repulſus. Quare Sot. *lib. 8. de iuſtit. quæſt. 1. art. 8. in 2. arg.* aſſerit Archidiaconum illum fuiſſe coactum à Pontifice accipere Epiſcopatum, eo quod iudicatus fuit Eccleſiæ neceſſarius, & ideò oportuiſſe infringere iuramentum. Sed hic intellectus nullum habet fundamentum: imò litteræ omninò repugnat, & Epiſtolæ originali Gregorij, ex qua text. deſumitur, cuius verba ad hoc propoſitum refert Suat. *d. cap. 13. num. 15.*

33 Reiectis igitur his, atque aliis intellectibus tu dic in hoc caſu iuramentum duobus modis fieri poſſe: priori modo, quando, verbi gratia, iuramentum generaliter fit de non acceptando Epiſcopatum, animo etiam reſiſtendi Superiori præcipienti, vt accipiat: item animo non acceptandi quantumcunque vrgens neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ id expoſcat, & tale iuramentum peccatum mortale includit, tam in actu iurandi, quam in ſui obſeruantia, & ideò nullatenus eſt obligatorium: poſteriori verò modo poteſt fieri hoc iuramentum cum debita moderatione, videlicet non acceptandi Epiſcopatum, niſi neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ, aut præceptum Superioris interueniat, iuxta reg. *cap. venientes, de iureiuran.* In hoc vltimo caſu dubium eſt, an obliget iuramentum extra caſum neceſſitatis, in quo reſolue quòd ſic, quia tale iuramentum ſimpliciter eſt de melioti bono, nec in actu iurandi, nec in ſui obſeruantia aliquod datur peccatum, quamuis gloſ. *d. verb. ſacroſanctæ*, exiſtimet committi ſaltem in hoc iuramento peccatum veniale, ſed immeritò: licèt namque Epiſcopatus ſit ſtatus perfectionis. *d. cap. quis Epiſcopatum, d. cap. niſi cùm pridem, verſ. quippe, d. cap. licet, verſ. illa*, eius tamen acceptatio ob honorem, & diuitias ei inhærentes, & ob alia pericula adeò à perfectione recidit, vt optimum conſilium ſit illud non acceptare, imò erit opus minus perfectum illud accipere, niſi quando vrgeat vtilitas Eccleſiæ, vel præceptum Superioris, iuxta doctrinam Gregor. *lib. 13. moral. cap. 13.* & reſoluta per Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 4. cap. 8. n. 37.* Hoc ſuppoſito reſolue Archidiaconum, de quo *in d. cap. vnic.* non iuraſſe iuxta priorem modum, ſed tantùm iuxta poſteriorem, in quo nullum commiſit peccatum, vnde, cùm iuramentum non ſit melioris boni impedimentum, ex ſupradictis, ſuam habet vim obligandi, atque adeò impedit promouendum, iuxta illum text. quem ſic interpretantur Caiet. *d. artic. 7. ad 2.* Sayr. *lib. 5. c. 7. n. 3.* Suat. *d. c. 13. n. 13. cum ſequentibus.*

Quis autem ſit Prælatus potens cogere ad acceptandum Epiſcopatum, non abs te dubitari poteſt? In quo dubio Valent. *2. 2. diſp. 10. q. 1. art. 3. punct. 3. col. 5. concluſ. 6.* quem refert, & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 4. cap. 8. n. 38.* ait optimè, nullum Prælatum etiam religionis poſſe ad id cogere, ſed id eſſe ſolius Pontificis, quod eius ſit ad id cogere qui poteſt Epiſcopos confirmare.

Epiſcopum non reſidentem in ſua diœceſi, alternatiua non gaudere, declarauit Sacra Concilij Congregat. prout refetunt Galet. *in margarita caſuum conſcient. verb. Epiſcopus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 156.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 540. in prima edit. & reſolut. 462. in ſecunda edit.* Gonz. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 43. n. 84.* vbi aſſerit, quòd cùm quidam Epiſcopus Hiſpaniæ abeſſet à propria diœceſi pro exercitio ſui officij Inquiſitoris Generalis in Curia Hiſpaniarum Regis, vbi Generalis Inquiſitor cum ſuo Tribunali reſidere ſolet, & inſtanter ſupplicaſſet Clem. VIII. quod concederet indultum ſpeciale, vt poſſet gaudere beneficio alternatiuæ, quamuis non reſideret, in proprio Epiſcopatu, illud obtinere non potuit, me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. cap. 6. num. 66.* nouiſſimè Caſtr. Palao *in opere morali tom. 2. tract. 13. diſput. 2. punct. 23. §. 2. num. 2.* vbi refert quòd de anno 1603. Maximilianus ad Auſtria Epiſcopus Segobienſis gaudens alternatiua à ſuo Epiſcopatu ad domum de Eſcurial profectus fuit cauſa inuiſendi Regem Philippum III. eius cognatum, & vt ei gratias ageret ob id quòd ad Archiepiſcopatum Compoſtellanum illum præſentauerat, & cum duobus tantùm diebus ob hanc vrgentem cauſam à ſua diœceſi diſceſſiſſet, euenit vt beneficium quoddam in ea tunc vacaret cuius prouiſionem credens ſibi competere contulit D. Hieronymo de Padilla eius Vicario, ſed à Papa vti reſeruatum alteri prouiſum fuit, & cùm cauſa commiſſa eſſet in Rota, tandem reſolutum fuit *ſub die 26. Martij 1604.* non eſſe locum alternatiuæ, ſed potiùs reſeruationi, & *num. 3.* adhærens opinioni Garciæ contra Gonzales reſoluit locum non eſſe alternatiuæ ſi Epiſcopus coactus timore mortis, vel violentia impeditus à ſua diœceſi abfuerit. Nec obſtat quòd Flamin. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 10. num. 58.* dicat declaratum fuiſſe contrarium, quia reſpondet Gonzal. *d. loco* id procedere attento tenore regulæ Greg. XIII. in qua tunc non erat appoſita dictio illa, *verè*, prout ad præſens adeſt in moderna regula, quæ vetam reſidentiam præcisè requirit, refert Nicol. Garc. *de benefic. part. 5. cap. 1. numer. 467.* & tenet Moneta *de optione, cap. 3. num. 79. in vltima editione*, vbi *num. 97.* cum Gonzal. *d. gloſſ. 43. à num. 136.* reſoluit, vt menſis dicatur Ordinarius, vigore alternatiuæ acceptatæ non requiri integram reſidentiam illius menſis, in quo vacat beneficium, ſed ſufficere maiorem partem eiuſdem. 34

Quæſtio eſt non contemnenda, an Epiſcopus abſens ex cauſa à Concilio approbata fruatur alternatiua, quam Sanctiſſimus conceſſit verè & perſonaliter dumtaxat reſidentibus? In quo dubio variè deciſum fuit, illud tamen obtentum cùm referretur ad Sanctiſſimum, quòd non fruatur Epiſcopus alternatiua, quando abeſt etiam excluſa à Concilio 35

approbata, idque ad tollendas lites, quæ oriri poſſunt ſuper hoc articulo, quæ cauſa ſit approbata, vel non. Ita Sanctiſſimum reſpondiſſe referunt idem Gareia *in addit ad dict. cap. 1. num. 463.* Ioan. Anton. Muſſobr. *in praxi habendi concurſum præl. 23 dub. 3. ſecundum Romanam impreſ.*

36 Deinde non abs re dubitari poteſt, an Epiſcopus, qui ob eius abſentiam amiſit alternatiuam, retineat aliquod tempus ad conferenda beneficia? In quo dubio olim Rota tenuit *in una Sulmonen. Canonicatus* coram D. Cantuccio, *quarta Maij* 1583. Epiſcopum abſentem à diœceſi poſſe conferre beneficium vacans quouis quatuor menſium, licet acceptauerit alternatiuam, ſequuntur Anaſtaſ. Germon. *de indultu Cardinalium §. volumus*, 18. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p. 1. c. 18. n. 4.* Moneta *d. q. 3. num. 95. propè finem.* Verùm ab illa decisione *Sulmonen. Canonicatus* receſſit Rota *in alia Sulmonen. alternatiua* 14. *Maij* 1610. coram Illuſtriſſimo Car. Lancelloro, vbi dubitatum fuit, an collatio beneficiorum vacantium in menſibus Martij, & Septembris, Epiſcopo à ſua diœceſi abſente ad Epiſcopum, vel porrùa ad Summum Pontif. ſpectaret? Super quo dubio Rota conſulta reſpondit collationem pertinere ad Sum. Pontificem cùm iſti duo menſes, qui aliàs ſunt Ordinarij, vigore acceptationis, alternatiuæ efficiantur Apoſtolici, eam refert, aliámque in propoſito adducit, contrariis bene reſpondens Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 684. in prima edit. & reſolut. 581. in ſecunda edit.* & antea fuiſſe deciſum *in una Mauricen. Canonicatus* 15. *Nouembris* 1593. ac etiam ſæpe dicit Gonzal. *gloſ. 43. num. 134.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *dict. diſp. 2. puncto 23. §. 21. n. 4.* Quamuis illis reſpondere fruſtra laboret Gatci. *in addit. ad d. c. 1. n. 691.*

Per abſentiam enim Epiſcopi à ſua diœceſi nec reſoluitur alternatiua in præiudicium Papæ, itaut Epiſcopus poſſit redire ad ſuos menſes ordinatios, neque aliud inducitur quàm ſimplex ſuſpenſio vſus alternatiuæ in præiudicium ipſius Epiſcopi abſentis. Ratio primi dicti eſt, quia acceptatio alternatiuæ facta in vim regulæ habet vim cuiuſdam contractus nominati, videlicet permutationis, vt cenſuit Rota apud Mohedan. *deciſ. 3. num. 1. de reſcript.* Nam Papa ex illis octo menſibus quatuor communicat Epiſcopo Epiſcopus verò ex illis quatuor duos communicat Papæ: vnde etiamſi adhuc res foret integra, quia ſcilicet adhuc Epiſcopus non inceperiſſet conferre in menſibus alternatis, non poſſet recedere à tali contractu, niſi concurrat etiam voluntas Papæ, *l. 1. C. quando liceat ab empt. diſced. l. nihil tam naturale*, vbi Dec. & alij, *de regulis iuris*, & fuit deciſum *in Fauentina Canonicatus* 16. *Decembr.* 1585. coram Blanchetto, *& in d. Sulmonen alternatiua.*

Alternatiuæ acceptatio ex quibus probetur? Vide Seraph. *deciſ. 146. num. 1. cum ſeqq.* vbi *num. 3.* ſubdit quòd alternatiua ab Epiſcopo recuſata, amplius non reuiuiſcit, ſed dicitur conſumpta.

37 Verùm, vt occaſione præcedentis quæſtionis omnia, quæ in materia occurri poſſunt, breuiſſimè diſcutiantur, & quid in ea tenendum, oſtendatur, ſub duplici quæſito illa reſoluenda putaui, videlicet vtrum menſea alternatiuæ debeant eſſe integri, vt Epiſcopus ea frui poſſit? exempli graria, ſi Epiſcopus habens alternatiuam acceptatam ſit abſens à ſua diœceſi principio menſis Februarij, Aprilis, aut altetius alternati, & reuertatur in eodem menſe, an gaudeat alternatiua in beneficiis vacaturis in tali menſe poſt reditum ad Epiſcopatum? Deinde ſi Epiſcopus ſecunda Februarij vel alterius menſis alternati acceptet Romæ alternatiuam, an ea gaudeat beneficiis poſt acceptationem vacantibus in tali menſe? In quibus dubiis decidendis quatuor infra ſcriptæ regulæ ſunt conſtituendæ, ex optimo cuiuſdam moderni in hac re iudicio.

Prima regula. *Alternatiua acceptatione recepta in* 38
Dataria in aliquo menſe Apoſtol. non incipit vſu illius, niſi toto menſe peracto, ſecus ſi in Ordinary. Secunda regula. *Menſis Aprilis, & Octobris ſemel facti Apoſtolici, propter abſentiam Ordinary, ſemper remanent Apoſtolici, quamuis ipſa reuertatur de nouo.* Tertia regula. *Menſes Februarij & Auguſti, ſemel per abſentiam Ordinary facti Apoſtolici, talu eſſe non deſinunt reuertente Ordinario ad ſuum Epiſcopatum, in qua recedo à regula conſtituta, in prima impreſſione.* Quarta regula, *Menſis Iunij, & Decembris nunquam ſunt Apoſtolici, quamuis Ordinarius nunquam reſideat.*

Fundamentum autem prædictarum regularum 39
apertius patebit, ſi primo conſideremus, quod in alternatiuæ acceptatione dicitur Ordinarius quaſi contrahere cum Papa, ſub ſpecie cuiuſdam permutationis menſium, ex allegatis per Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 43. n. 106. & gloſſ. 58. n. 14.* Vnde ratio poſtulat, quod æqualitas inter Papam, & Epiſcopos ſeruetur, ſicut inter omnes contrahentes de Iure ſeruari iubet text. *in l. ſi id quod. §. fin. ff. de reſc. vend.*

Quod autem ſeruata ſit æqualitas in ſupradictis 40
regulis ſpparet, ex eo quod Papa iuxta primam *regulæ* 8. alias 9. *Cancellaria* patrem habet octo menſes, nempe *Ianuarium. Februarium, Aprilem, Maium, Iulium, Auguſtum, Octobrem, & Nouembrem*, Ordinarius vero quatuor, *Martium, Iunium, Septembrem & Decembrem.* Vnde in alternatiua lucratur Ordinarius menſes *Aprilis, & Octobris*, mutuatque *Martium* pro *Februario & Septembrem* pro *Auguſto*, menſes autem *Iunij, & Decembris* nec lucratur nec mutuat, ſed illos retinet, vt prius, quos ideò menſes fixos appellamus.

Quapropter primæ regulæ ratio in eo conſiſtit 41
quod acceptatio, vel non acceptatio alternatiuæ eſt in ſola facultate Ordinarij, qui ſi acceptauerit in principio alicuius ſui menſis ſibi imputet, cum potuiſſet expectare finem talis menſis; ſi vero acceptauit in aliquo menſe Papæ, non eſt rationi conſonum, vt hoc Papæ præiudicet, enm ipſe etiam poſuerit in facultate Ordinarij quando velit acceptare alternatiuam, me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. p. 1. cap. 6. num. 75.*

Secundæ regulæ ratio ea eſt, quia Ordinarius 42
lucratur illos duos menſes Papæ, *Aprilem* ſcilicet, & *Octobrem*, abſque aliqua menſium ipſius permutatione, & nullo alio niſi reſidentiæ onere abiecto. Vnde cum ea gratis accipiunt, æquiſſimum erit, vt quantocunque patuo tempore à ſua diœceſi abfuerit, illos amittat, itavt ſemel facti Apoſtolici ſemper remaneant Apoſtolici, vſque ad vltimum diem illius menſis, quo abfuerit.

Tertiæ regulæ ratio in eo fundatur, quia licet ali- 43
qui aſſerant quòd Ordinarius non ita ſimpliciter accipit à Papa menſes *Februarij, & Auguſti*, ſed in cambium *Martij & Septembris.* Vnde eum nullo caſu poſſit Ordinarius ex parte Papæ iterum habere *Martium & Septembrem*, iuſtiſſimũ etiam erit quòd Papa non ita abſolutè, & rigore ſtricto recuperet *Februarium, & Auguſtum*; ſed ſit ſatis quòd per illud ſolum tempus, quo fuerit abſens Ordinarius, Papa prouideat beneficia vacantia in ſua diœceſi; teuertente verò ad eam Ordinatio, deſinant eſſe menſes Apoſtolici. Verum hanc rationem optimo

Iure

Iure teſtatur Maſſob. *in ſua praxi habendi concurſum, pralud.* 23. Quemadmodum enim Papa conceſſit Epiſcopis gratiam hanc diſtributiuè in ſingulos alternatos menſes propter reſidentiam, ita cenſeatur exigere eodem reſidentiam in ſingulos eoſdem meoſes integros; adeò quod non ſequuta reſidentia initio menſis, illico totus menſis ſit affectus, neque ſuperueniens reſidentia in ipſo menſe tollat eam affectionem, quæ ſemel à principio totum menſem tanquam vnum indiuidnum peruaſit, quemadmodum, qui diuinas operas dare damnatos eſt, ſi non à manè, ſed à ſexta diei hora det, nihil dediſſe videtur. *l. 2. ff. de annuis legat.* Mens enim Papæ concedentia, & Epiſcopi acceptantis, ſufficit vt ex illa diſtributione temporis in menſes certos dicatur conſtitutum indiuiduum, id quod aliàs natura diuiduum eſt, *l. cum eiuſdem ff. de aditil. edicto.* Vnde ſi initio menſis Epiſcopus, vel per momentum abfuerit in ſua diœceſi, nil illi proderit ſi eodem menſe redeat antequam vacet beneficium, quomodo Papa de eo prouideat: reſeruat enim *reg.* 8 *Cancel.* non beneficia vacantia in menſibus ibi enumeratis, ſed ipſos menſes, & ſic partem anni integralem; proindeque cum initio menſis propter abſentiam Epiſcopi, ſit Ius quæſitum Papæ ratione menſis, ſemper ille menſis remanet reſeruatus, vt *in Papien. beneficij* inſta relata, & ptius in *Fauentina Canonicatus* 16. *Decembr.* 1585. coram *Card. Blanchetto*, & exactè ſuit etiam deductum *deciſ.* 144. *à num.* 1. *p.* 2. *recent.* Germon. *de indultu Cardin. §. volumus autem, ex n.* 21. Lottet. *de re benef. lib.* 2. *q.* 30. *num.* 87. vbi *num.* 88. ſubdit, quòd quamuis Garc. *dict. cap.* 1. *ex n.* 695. & Gonzal. *dict. gloſſ.* 43. *ex num.* 140. reluctentur contra Rotæ auctoritatem, ea potiſſimum ratione quòd ſimpliciter debeat attendi tempus vacationis in ſtatuenda vel excludeoda vacatione, iuxta doctrinam Archid. *in cap. ſtatutum, ſub num.* 2. *verſ. Guillielmus enim, de prabend. in* 6. Rota *diuerſ. p.* 3. *lib.* 3. *deciſ.* 774. *num.* 3. & 13. attamen hæc ratio nihil valet, cum vinculum reſeruationis iniectum ſit à principio menſis, & illud totum, tanquam vnum quid integrale, peruadat, vt iam dictum eſt; quapropter quandocunque valet beneficium, ſemper dicetur reſeruatum Papæ; & ſic etiam inſpecto tempore vacationis, optime dicetur intrare reſeruatio. E conuerſò ſi initio menſis præſens fuerit Epiſcopus, & vacauerit beneficium, illudque vi alternatiuæ contulerit, moxque receſſerit, nihilominus irrita erit illius prouiſio, & Papa prouidebit tanquam de reſeruato; nam ab euentu colligitur Epiſcopum non habuiſſe animum reſidendi per totum meoſem, *§. pauonum, verſ. reuerenda autem animum, Iuſtit. de rerum diuiſ.* perinde ergo eſt ac ſi nec tunc præſens fuiſſet, quia ooo dicitur is eſſe in loco, quem corpore occupat, qui mente, & animo abeſt, *l. poſtliminij §. captiuus ff. de capt. & poſtlim. reuerſ.* cum latè adductis per Rot. coram Greg XV. *deciſ.* 70. *num.* 3. & 4. & per totam: reſidentia enim non conſtituitur ex ſola præſentia, ſeu ex commotatione continua, Archid. *in cap. licet canon. num.* 5. *de elect. in* 6. & ita reſoluit Rota 10 his terminis, in *vna Eluen. beneficij S. Saluatoris* 30. *Octobris* 1602. coram *bona mem. Card. Lancellotto*, quæ legitur impreſſa inter recent. *p.* 4. *deciſ.* 61 3. *num.* 1. & ruſſus 15. *Nouembris eiuſdem anni* 1602. coram *Penia*, quas teſcripſit Marcheſan. *tom.* 1. *fol.* 350. *num.* 4. Vnde ſi Epiſcopus verè reſideat tempore vacatiola, nec detur præexiſtens aliqua cauſa remigrandi ad alium locum, in quo teneretur reſidere, verumtamen poſt factam prouiſionem, receſſit à ſua reſidentia ita vt nullo modo poſſit dici quòd per totum menſem verè, ac perſonaliter reſederit: prouiſio iam facta valet, quia cum illa fuerit facta de tempore habili, ex quo verè, & perſonaliter reſidebat, non debet tractari, licet caſus poſtea eueniat, à quo non poſſint inchoari, *cap. factum legitimè* 73. *de regul. iuru in* 6. & in his terminis induxit & probauit Rota *in d. Papien. beneficij*, & reſoluit Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 40. *à num.* 83. Verùm ſi præfumatur 10 Epiſcopo animus perpetuò apud ſuam Eccleſiam non morandi propter neceſſitatem ſibi iniectam aliò remigrandi, ex munere aliquo antea ſuſcepto, quòd itidem perſonalem exigit reſidentiam, quamuis non ſolùm tempore vacationis, ſed etiam initio menſis, & per totum continuatiue præſens eſſet, minimè gauderet beneficio alternatiuæ, quia cùm non detur animus perpetuò morandi apud ſuam Eccleſiam, non poteſt videri reſidens; neque enim is dicitur eſſe in loco, quem corpore occupat, dum mente & animo abeſt, *dict. l. poſtliminij*: abeſſe autem mente intelligitur, dum præexiſtit cauſa remigrandi in locum, in quo conſueuit continuam habere reſidentiam, *§. in his autem animalibus, Inſtit. de rerum diuiſ.* & ita concludit Rota coram Gregor. XV. *deciſ.* 70. *n.* 3. & 4. & ptius idem cenſuerat *in eadem cauſa Eluen. beneficij S. Saluatoris* 30. *Octobris* 1602. coram *Card. Lancellotto*, impreſſa *p.* 4. *diuerſ. deciſ.* 613. *n.* 1. & *in eadem die* 15. *Nouembris eiuſdem anni*, coram *Penia*, impreſſa per Marchef. *de commiſſionib. tom.* 1. *pag.* 350. *n.* 4. refert Lottet. *d. lib.* 2. *q.* 40. *num.* 81. & 82.

Verùm autem quando Epiſcopus fuit præſens tam in principio menſis, quàm tempore vacationis, ſed ante ipſam vacationem receſſit ad medium tempus poſſit vti alternatiua? Hic caſus difficilis eſt, vnde in *vna Regien. Canonicatus coram R. P. D. meo Pirouano* articulo hoc ſæpiùs propoſito, dominorum ſuffragia ſemper fuerunt, ita æqualiter ſecta, vt non potuerit capi reſolutio, adeo quod in vltima poſitione, quæ fuit habita *ſub die Veneris* 26. *Maij* 1628. iuſtum fuerit cauſam omnino concordari, in qua erat Aduocatus pro prouiſo Apoſtolico Lottetius, vt ipſe teſtatur *d. q.* 40. *n.* 92. quo loci, & *numeru ſeqq.* probat neque hoc caſu poſſe Epiſcopum vti alternatiua in eo menſe.

Quartæ regulæ ratio in eo conſtituitur, quia cùm 44
Papa retineat ſibi medietatem ſuorum octo meoſium, Ianuarium ſcilicet, Maium, Iulium, & Nouembrem, in quibus nullo caſu voluit poſſe comperere Ordinario ius aliquod, etiam perpetuò reſidenti, æquiſſimum etiam erit quod Ordinarius ſibi etiam retineat medietatem ſuorum quatuor menſium, Ianuarium ſcilicet, & Decembrem, in quibus nullum vnquam ius poſſet competere Papæ, Ordinario nunquam in ſua diœceſi reſidente. Colliges hæc omnia ex eleganti, & elaboratiſſima Sacræ Rotæ deciſione, quam huic noſtro tractatui adiungere operæ pretium duxi, cùm omnia, quæ in materia deſiderari poſſunt, ibi pleniſſimè adducantur, & elegantèr diſcutiantur; quam quidem, poſt primam huius tractatus editionem, refert etiam Ioan. Antoo. Maſſob. *in praxi habendi concurſum præl.* 23. *dub.* 2. *à num.* 5. *ſecundùm Romanam impreſſ.*

R. P. D. Martino Andrea Papien. Beneficij, Luna 10. *Aprilis* 1617.

PRæſuppoſito quòd Epiſcop. Papien. eſſet in poſ- 45
ſeſſione conferendi beneficia ſuæ diœceſis vigore Alternatiuæ acceptatæ.

Et quòd fuerit abſens à ſua diœceſi per aliquot menſes, & in principio menſis Aprilis, quodque ad eam redierit die 10. vel 11. d. menſ. 1615.

Et quòd 14. eiuſdem Aprilis extra Rom. Cur. vacauerit beneficium ſimplex Canonicatus nuncupat. Plebes Caiti Papien. Diœceſis Epiſcopo iam reſidente.

Et præſuppoſita prætiſione Apoſtolica dicti beneficij vigore regulæ viij. facta io perſonam Ioannis Baptiſtæ Naldioi.

Et præſuppoſita prouiſione Ordinarij eiuſdem beneficij facta vigore dictæ alternatiuæ in perſonam Ludouici Somaſci.

Fuit, me proponente, dubitatum, An collatio huiuſmodi beneficij ſpectaret ad Papam, vel ad Epiſcopum? Quo dubio ſæpiùs propoſito, & maturè diſcuſſo, tandem *ſub die* 10. *Aprilis* 1617. Rota cenſuit collationem ſpectaſſe ad Papam.

46 Ratio deciſionis fuit, quia licèt beneficium vacauerit in menſe Aprilis, Epiſcopo tunc reſidente, qui menſis vigore alternatiuæ ſpectat ad Ordinarium; attamen cùm Epiſcopus in principio menſis fuerit abſens, ceſſauit commodum alternatiuo ad eius fauorem, & fuit acquiſitum ius Papæ, ita vt totus menſis fuerit ei reſeruatus, vt per bonas rationes fuit firmatum *in deciſione Fauentina Canonicatus*, 16. *Decembris* 1585. coram bonæ mem. Card. Blanchetto, quam Rota ſequuta fuit inconcuſsè in plurib⁹ cauſis, & ſignanter *in Eluen. beneficij*, 22. *May* 1599. coram Illuſtriſſ. Millino, & in eadem 30. Octobris 1602. coram Illuſtriſſ. Ludouiſio, & Segobien. beneficij 26. Martij 1604. coram bonę mem. Iuſto, prout latiùs, ac pleniùs examinato articulo eandem deciſionem approbauit *in Salamantina beneficiorum de Almena* 20. *Iunij* 1505. coram R. P. D. meo Manzanedo, & ab ea ooo receſſit, immò expreſsè confirmauit in *Sulmonen. Alternatiua* 14. *Maij* 1610. coram Illoſtriſſ. Lancellotto, quicquid in hac vltima tota vis tormentorum ad euertendam illam primam tot propugnaculis ſeptam, ac munitam per informantes pro Somaſco fuerit conſtituta.

Quòd autem menſis Aprilis fuerit reſeruatus ab initio viſum fuit, non poſſe dubitari. Quia regula 8. habet duas partes: in prima Papa reſeruat ſibi octo menſes, quorum vnus eſt Aprilis ad effectum conferendi beneficia in eis vacantia, vt patet ex rubrica, quæ ſic cantat, *Reſeruatio menſium Apoſtolicorum*, & † cùm habet orationem perfectam, etiamſi
47 non incipiat per V T, vel per N E, dicitur continere ius commune, & poteſt allegari ad deciſionem cauſarum, Felin. *in princip. rub. vt lit. non conteſt.* Euerard. *in loco à rubr. num.* 3. *verſ. immò quod plus eſt*, adeò quòd Papa licèt in nigro reſeruet ſuæ diſpoſitioni omnia beneficia, in ſingulis dd. octo menſium vacatura, atque ita reſeruet beneficia, & non menſes, attamen, ex quo rubrum eſt generalius nigro, debet illud ampliare, vt ſic non ſolum beneficia, ſed etiam menſes Papa reſeruare voluerit gloſſ. *l. 1. & ibi* Bar. *C. de capit. ciu. cenſ. exim. lib.* 11. cùm aliis per Euerar. vbi ſuprà *num.* 11. *verſ. quid*
48 *autem è contrà*, & in noſtris terminis quòd † regula de octo ſic reſeruatorum menſium, tradit Put. *deciſ.* 53. *lib.* 2. idem *deciſ.* 492. *num.* 3. & *deciſ.* 507. *per tot. eodem lib.* Achil. *deciſ.* 1. *ſuper reg. reſerv.* 8. *menſ.* & pro indubitato tenuit Rot. *in illa Fauentina*, & aliis *vbi ſuprà*. In ſecunda verò parte *in verſ. inſuper*, Papa concedit Epiſcopis facultatem conferendi in ſex menſibus alternatis, quandiu apud ſuas Eccleſias, aut diœceſes reſederint, non obſtante ceſſatione, † quæ reſeruatio non tollitur 49
per conceſſionem alternatiuæ, ſed alternatiua operatur, vt Ordinarius poſſit conferre in menſe reſeruato, remanente natura ipſius reſeruationis, quæ propterea non ceſſat, iuxta *deciſ.* Caſſad. 8. *num.* 10. *de prabend.* quam in iſtis terminis ſequota fuit Rota *in Tuden. Canonicatus* 21. *Aprilis* 1570. coram bonæ mem. Card. Lancellotto ſeniore, & *in cauſa Ouetен. beneficij* 30. *Iulij* 1610. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano. Et quòd reſeruatio non tollatur per alternatiuam Epiſcopo conceſſam, & ab eo acceptatam, fuit ſine difficultate reſolutum *in Eluen. beneficij S. Saluatoris* 30. *Octobris* 1062. coram Illuſtriſſ. Ludouiſio.

Hinc Domini inferebant, quòd non reſidente 50
Epiſcopo in aliquo ex quatuor menſibus ſibi à Papa mutuatis, ſi contingat caſus vacationis, Papa non confert iure deuoluto, ſed ex titulo primæuo reſeruationis. Quia cùm dicta alternatiua non tollat reſeruationem, ſed illa remanente aperiat viam prouidendi de reſeruatis, ſub illa tamen conditione, & qualitate reſidendi, ceſſante reſidentia, ceſſat effectus alternatiuæ, & conſequenter non intrat deuolutio, ſed reſeruatio. Quia ſemel reſeruatum ſemper durat reſeruatum, vt in puncto arguit Caſſad. *vbi ſuprà*, & Rota *in illa Ouetен.* Quod etiam comprobatur ex ſtylo Cancellariæ, quæ in caſu iſto dat expeditionem tanquam de reſeruato vigore reſeruationis octo menſium, vt in fide Reuerendiſſ. DD. Abbreuiatorum, de Parco maioti, qui ſtylus in hac materia attendendus eſt, cùm declaret mentem Papæ, Caſſad. *deciſ.* 2. *n.* 4. *verſ. & iſte ſtylus, & deciſ.* 2. *num.* 3. *ad fin. verſ. pro qua interpretatione, de reſerv.* Mandoſ. *in proœm. regul. quæſt.* 2. *n.* 3. & fuit dictum *Ieuenecen. Archipresbyteratus* 26. *Iunij* 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio, vbi quòd ſtante communi curſu, & ſtylo Cancellariæ ceſſat omnis difficultas, & in propoſito etiam fuit conſideratum *in Paduana Prioratus* 17. *Maij* 1611. coram R. P. D. meo Pirouano.

Nec placuit reſponſio ad deciſ. Caſſad. & Rot. 51
in illa Tuden. quòd loquantur tenenta opinione antiqua, nempè quod alternatiua eſſet ſimplex remotio obſtaculi, non ſecundum opinionem modernam, quòd excedat ſimplices terminos remotionis obſtaculi, & per eam dicatur initus quidam permutationis contractus inter Papam, & Epiſcopum, de qua latè *in d. Sulmonen. alternatiua*, coram Illuſtriſſ. Lancellotto, quia & antiquo tempore vigebat eadem opinio, quod alternatiua non eſſet meta & ſimplex remotio obſtaculi, ſed quaſi contractus, eò quòd tunc prout hodie, fiebat hæc menſium permutatio inter Papam, & Epiſcopum, Mohed. *deci.* 3. *num.* 1. *de reſcrip.* Achil. *deciſ.* 2. *ſuper reg. modif. indul.* Put. *deciſ.* 88. *lib.* 3. per quas deciſ. debent declarati, & cum eis concordari aliæ, quæ dicunt gratiam alternatiuæ eſſe remotionem obſtaculi cauſati per reſeruationem octo menſium, ad text. *l. non eſt nouum, cum duabus ſeqq. ff. de legib. & cap. cùm expediat, de elect. in* 6. & in terminis fuit dictum *in eadem Sulmonen.*

Præterea aliqui ex DD. cenſebant multum refee- 52
re quid veniat in huiuſmodi contractu permutationis, quia licèt Papa ex octo menſibus reſeruatis concedat Epiſcopo quatuor, & vice verſa Epiſcopus de ſuis quatuor dimittat Papæ duos; illa tamen conceſſio de reſeruatis non fit quoad proprietatem, ſed ſolùm (vt ita dixerim) quoad vſumfructum, proprietate ſcilicet remanente penes Papam, ita vt illi quatuor menſes propriè dicantur ipſius Papæ,

l. vel è

l. rectè dicimus, ff. de verb. significat. vbi Iuriſconſultus ait rectè dicimus eum fundum totum noſtrum eſſe, etiam cuius vſusfructus alienus eſt, *l. Mœuius, §. penult. ff. de leg. 2.* gloſſ. *in l. 4. de vſufruct.* Bart. & Doct. *in l. qui vſumfructum, ff. de verb. oblig.* Pinel. *in l. 1. part. 3. num. 4. verſ. atque ita, C. de bon. matern.* Et vt propriùs loquamur, Papa non concedit menſes Epiſcopo, ſed facultatem conferendi in menſibus, & hæc dicitur alternatiua, quæ quoad proprietarem, ſpectat ad Epiſcopum, quoad vſum verò, quandiu reſederit, vt ſuor verba expreſſa regulæ, & diſtinxit Rot. *in illa Sulm.*

53 Quamuis igitur *in dict. deciſ.* Mohed. 3. *de reſcript.* & in aliquibus tam antiquis, quàm modernis deciſ. & in ipſis *eadem Sulmonen.* dicatur fieri hanc menſium permutationem, ac vulgò menſes alternatis pro Epiſcopo dicantur Ordinarij; hoc tamen non propriè, & reſtrictiuè, ſed largè, & demonſtratiuè accipiendum eſt, quod non mirum videri debet, cum ipſæ etiam leges, & antiqui Iuriſconſulti proprietatis amatores impropriè, & abuſiuè, ac vt Græci dicunt καταχρηστικῶς aliquando fuerint loquuti, Vlpian. *in l. 2. §. 1. ff. quemadm. teſtament. aper. Teſtamentum* (inquit) *propriè illud dicitur quod iure perfectum eſt, ſed abuſiuè teſtamenta quoque appellamus ea, quæ falſa ſunt, vel iniuſta, vel irrita, vel rupta,* Iulian. *in l. fideiuſſor. obligari. §. fideiuſſor, ff. de fideiuſſor.* Nam licèt minus propriè debere dicaotur naturales debitores, per abuſionem intelligi poſſunt debitores, &c. Papin. *in l. inter libras, ff. ad leg. Iul. de adult.* vt Florentino rectius, quàm io Norico. Lex Stuprum, & adulterium promiſcuè, & καταχρηστικῶς appellat, ſed propriè adulterium in nuptam, ſtuprum verò in virginem, viduamvè committit, Caius *in l. licet 58. ff. de verb. ſignificat.* licèt inter. geſta, & facta videatur. eſſe quædam ſubtilis differentia. Attamen καταχρηστικῶς, ideſt, abuſiuè nihil inter factum, & geſtum intereſt, vbi rectè declarant Alciat. & Rebuff. idem Alciat. *lib. 1. diſpunct. cap. 26.* Budæ. & Cuiac. *in d. l. inter liberos, ff. de adulter.* ergo non oportet ſyllabas aucupari, neque deciſionum verba captare, ſed qua mente quid dicatur, in eis animaduertere, *l. penultim. ff. ad exhib. l. ſiue lege ff. de legibus. cap. intelligentia, de verb. ſignificat.* Mens itaque & ſenſus illarum deciſ. & vſus loquendi eſt, quod menſes quatnor alternati, quos accipit Epiſcopus, ſunt & remanent Papæ quoad proprietatem, non quoad vſum durante reſidentia Epiſcopi, non tamen vſus menſium eſt Epiſcopi, ſed vſus alternatiuæ, ideſt, facultatis conferendi limitatiuè quamdiu reſederit, propietate alternatiuæ io abſentia penes ipſum remanente.

54 Hinc facilè videbatur poſſe euitari alia omnia, quæ tanquam deciſa allegabantur *in dict. deciſ. Sulmonen.* nempè quòd à reſeruatione octo menſium fuit receſſum per acceptationem alternatinæ, neque ad eam ſit reditus ob non reſidentiam, quia non diſſoluitur permutatio facta in acceptatione alteroatiuæ, ſed tantùm ſuſpenditur illius vſus, abſentia durante: illa enim deciſio non negat, quin ſtante acceptatione alternatiuæ duret reſeruatio octo menſium, vt *in d. deciſ.* Caſſad. 8. *de prob. & in d. Tuden. & Oaeten.* ſed tantùm dicit, quòd per abſentiam Epiſcopi non diſſoluitur permutatio, quid autem fuerit permutatum, & quomodo hoc intelligatur, patet ex prædictis.

55 Non obſtat *eadem deciſ. Sulmonen.* dum in ea dicitur, quòd durante abſentia Epiſcopi ſuſpenditur vſus alternatiuæ, quaſi quòd reuertente Epiſcopo, ſtatim vſus recuperetur, ex illa dictione, *quamdiu*, & aliis allegatis hìc per informantes. Quia principalis articulus in ea deciſus fuit, an Epiſcopus amittet alternatiuam per diſceſſum à ſua Diœceſi, ita quòd redeat ad ſuos quatuor menſes, & poſſit conferre beneficia vacantia in menſe Martij, & Septembris, & fuit deciſum, quòd non, in hoc recedendo à deciſ. bon. memor. Cantucci: ſed an tediens in aliquo ex dictis menſibus & aliis alreinatis, poſtquam ille menſis incœperat ſpectare ad Papam vigore *reg. de octo* poſſit conferre beneficia poſt eius reditum vacantia in dicto menſe, hoc ibi non diſcutitur, imò nec tangitur. Et licet ratio, de qua ſuprà, inferat, quòd redeunte Epiſcopo, & ſic ceſſante cauſa ſuſpeoſionis vſus alreinatinæ, ceſſet effectus ſuſpenſiuus, ad *reg. ceſſante cauſa*, cùm tamen ex deductis *in illa Fauent.* & aliis ſuprà allegatis fuerit ab initio acquiſitum ios Papæ in illo menſe integraliter, & non per dies menſis, intrat limitatio, quod ceſſante cauſa, non ceſſat illios effectus, vbi ius ian. fuit quæſitum alteri ex cauſæ exiſtentia. Nam licèt illa poſtea deficiat, ius tamen illud quæſitum retinetur, Ioſn. Andr. *in reg. decet, num. 5. ad fin. verſ.* & idem *in ſimilibus, de reg. iur. in 6.* Tiraq *in tract. Ceſſan. cauſ. limit. 11. num. 1. & 2.*

Nec obſtat, quòd hoc modo Epiſcopus egeret 56
ooua acceptione alternatiuæ, quod eſſet contra eandem Sulmonen. Quia cùm per abſentiam Epiſcopus non amittat proprietatem alternatiuæ, ſed ſolùm ſuſpendatur illius vſus, *in eadem deciſ.* & Papa habet ius quæſitum in illo menſe, reſultat quod finito menſe, abſqoealia noua acceptatione inter vſus alternatiuæ, vt in ſimili, qui habet indultum percipiendi fructus beneficiorum primi anni vacantium vſque ad quinquennium, ſi aliqui de ſpeciali priuilegio fructus dicti primi anni debeantur, licèt non poſſit gaudere fructibus primi anni, in quibus alteri eſt ius quæſitum, non propterea amittit indultom, ſed eo vti poterit in fructibns anni ſequentis. *gloſſ. fin. in cap. ſi propter, in* a. *intellectu, verſ. aly dicunt*, & *ibidem* Butr. *num. 4. & 11. verſ. iſta ratio, de reſcr. in 6.*

Hinc ceſſare dicebant aliud obiectum, quòd ſi 57
Epiſcopus non gauderet vſu alternatiuæ ſtatim poſt eius reditum, contractus diceretur claodicare, atque ita vel ſtandum eſſe alternatiuæ in totum, vel ab ea recedendum, *l. Iulianus, §. ſi quis colludente*, ibi, *aut ſtetur emptioni, aut diſcedatur, ff. de action. empt.* Quia hoc obiectum fuit ſublatum *in dict. deciſ. Sulmonen.* vbi traditur ratio diuerſitatis inter reſeruationem octo menſium, quæ eſt pura, & inter eius limitationem ad fauorem Ordinarium, cum qualitate reſidendi, qua ſtante diuerſitate, & quòd propter abſentiam Epiſcopi fuit acquiſitum ius Papæ in illo menſe integrali ſtatim à principio, vt dictum fuit, contractua non dicitur claudicare, nec Epiſcopus ab eo poteſt tecedere, vt fuit firmatum *in dict. deciſ.* Vitra quod non eſt inconueniens, vt contractus poſſit claudicate, vbi adeſt ratio diuerſitatis, gloſ. Caſtrenſ. *in dict. §. ſi quis colludente*, Cagnol. *in l. ſingularia, num. 160. & ſeq. ff. ſi cert. per.* Surd. *deciſ. 187. n. 11. verſ. propterea.*

Non etiam obſtare videbatur, quòd ſecunda re- 58
ſeruatio ſex menſium, de qua regula, ſit ſuperflua ſi prima non tollitur per alternatinam. Quia hæc ſecunda fuit appoſita ad reſeruandum expreſsè duos menſes, ſcilicet Martij & Septembris, quos Papa ex quatuor Ordinariis capit ad tollendam difficultatem, quæ poſſet oriri, Ao ſine dicta ſecunda

cunda reſeruatione illi dici poſſent reſeruati, vt conſtat ex *deciſ. Put.* 492. & 507. *lib.* 2. & *deciſ.* 4. *part.* 3. *lib.* 1. *diuerſ.* & *deciſ.* 211. *eadem p.* 3. *lib.* 2. ibi enim alternatiua fuerat conceſſa Epiſcopo pro ſolitis ſex menſibus, & dubitabatur, An in alijs ſex Papa eoſſeterur reſeruaſſe collationem beneficiorum? & fuit dictum, quòd ſic, eo quòd tunc aderat regula reſeruatoria octo menſium, ex quo apparebat, quòd ex illis ſex menſibus Epiſcopo conceſſis, Papa voluit impedimentum remouere, & licèt Martius & September non eſſent de illis octo; nihilominus quia in alternatiua dicebatur, *ita tamen, vt facultate Ordinariis conceſſa non vtaris*, hinc apparebat mens Pontificis, quòd Epiſcopus in quatuor menſibus Ordinarijs conceſſis noo conferret, atque ita quod Martius, & September eſſent reſeruati; illa igitur verba regulæ, *qua etiam diſpoſitioni ſuæ, vt præfertur, reſeruauit*, non iodocent nouam reſeruationem reſpectu quatuor menſium, quos Papa ſibi retinet in conceſſione alternatiuæ, & ſunt reſeruati in prima parte regulæ, vt oſtendunt illa verba, *etiam vt præfertur*, ſecundùm vnum intellectum, vt referantur ad primam partem, ſed benè eam inducunt reſpectu duorum menſium quos capit ex quatuor Ordinarijs, & non erant in prima parte comprehenſi, & idem ſecundum alium intellectum, quem tenet Modern. ibi *gloſſ.* 54. *n.* 1. & 5. *verſ. hinc ſunt oppoſita*, nempe quòd illa verba, *vt præfertur, reſeruauit*, præſupponant anteriorem reſeruationem ſex meoſium, quæ expreſſa non fuerat, ſed dumtaxat tacita, eo ipſo quòd alij ſex menſes fuerunt Ordinariis conceſſi. Qui tamen ſecundus intellectus poteſt procedere quoad Martium & Septembrem, qui non fuerant expreſſi in prima parte regulæ, ſed noo quoad alios quatuor in dicta prima parte expreſsè ſeruatos, & quorum reſpectu non fuit ſublatum impedimentum, vt ſunt expreſſæ illæ deciſ. *Put.* & aliæ, quæ ſe fundant in iſta expreſſa reſeruatione; priorem demque ſenſum tenuit Rot. *in dict. deciſ. Sulmonen. an fine*, dum dixit quòd Papa in ſecunda parte conceſſionis alternatiuæ reſeruat ſibi alios ſex meoſes, vt ipræfertur, ſcilicet modo, quo ſupra in regula ſibi putè reſeruauit.

59 Nec etiam mouit Dominos illa ratio, quòd ſi verum eſſet, quòd alternatiua ſit remotio obſtaculi in hunc ſenſum, vt aperiat facultatem de reſeruatis, firma remanente proprietate reſeruationis, vt ſuprà dictum fuit, ſequeretur, quòd cùm ex oneribus alternatis ad fauorem Epiſcopi aliqui fiot de Apoſtolicis effecti Ordinarij, vt Februarius, Aprilis, Auguſtus, & October, alij verò duo, nempe Iunius, & December fint ipſius Ordinarij vigore regulæ de octo, quos fixos appellamus, alternatiua eſſet remotio obſtaculi præfato modo quantùm ad menſes ex Apoſtolicis effectos Ordinarios; quo verò ad menſes fixos, non eſſet remotio, & tameo ſub eadem forma & iiſdem verbis conceditur facultas conferendi Ordinarijs in fixis, atque in Apoſtolicis Ordinarijs effectis, ſicque vna, & eadem forma verborum concepta diuerſo iure cenſeretur, & eadem conceſſio alternatiuæ, & acceptatio, quoad duos menſes, quos Papa capit, erat coottractus, vt *in deciſ. Sulmonen.* Quoad duos alios autem fixos, non erat. Quia *primò* fuit reſponſum, quòd cùm principalis intentio contrahentium fuerit, remouere obſtacula modo, quo ſuprà, & inuicem permutare meoſes, & ſi non omnes permutentur, & obſtacula in omnibus non remoueantur, nihilominus alternatiua in omnibus ſex menſibus erit remotio obſtaculi, & contractus permutationis, vt declarat Bart. *in l. Aretio, num.* 2. *ff. de donat.* Abb. *in cap. quæſtiones, num.* 4. *de rer. permutat.* Tiraquellus *de retract. lignag.* §. 30. *gloſſ.* 1. *num.* 2. Couarruuias *lib.* 2. *variar. c.* 4. *num.* 9. Pinell. *in leg.* 2. *part.* 2. *rubric. num.* 1. *C. de reſcin. vend.* & in terminis quòd alternatiua ſit remotio impedimenti quoad alios ſex menſes Ordinarij, tradit Put. *deciſ.* 507. *num.* 1. *in fine lib.* 2. alias *deciſ.* 495. *in princip. verſ. nam præſupponebatur, in nou. Secundo* fuit dictum, quòd licèt Epiſcopus dimittat Papæ tantùm duos menſes, & tetineat duos ex ſuis Ordinarijs, attamen recipit quatuor ex Apoſtolicis, & ſic propter illum maiorem numerum tota alternatiua dicitur remotio obſtaculi, & permutatio, argum. text. *in l. quaritur ff. de ſtat. homin. & in cap quod in dubijs, de conſecrat. Eccleſ. vel Alt.* ſicque tradunt Burt. Abb. & cæteri, *vbi ſuprà Tertiò* fuit reſponſum quoad iſtos duos meoſes fixos nullam poſſe conſiderari reſeruationem, ex quo neque in prima parte regulæ, neque in ſecuoda Papa eos reſeruat. Nec tranſit ſine dubio, An Epiſcopus abſens poſſit coofeire in dictis duobus menſibus? & negatiuam latè defendit Gonzal. *in reg.* 8. *gloſſ.* 43. *n.* 121. *verſ. ex aduerſo.* & licèt ab ea recedat Garz. *de benef.* 5. *part. cap.* 1. *n.* 506. *in fin.* vbi ſubdit ita videri communi ſenſu, & praxi receptum, quod etiam innuere videtur illa deciſ. Sulmonen. quidquid tamen ſit de hoc articulo non eſt inconueniens, quòd diuerſis reſpectibus vna & eadem res diuerſo iure cenſeatur, gloſſ. *in cap. cum Capella*, vbi alij ſcriben. & in ſpecie Butr. *n.* 7. Anch. *n.* 3. *in* 4. *not.* Abb. *n.* 5. *in fin. de priuil.* Tiraq. *de nobilit. cap.* 28. *n.* 12.

Nec obſtat, quòd *in dict. Fauentina*, ideo Rota 60
cenſuerit dictionem, *quamdiu*, eſſe appoſitam meoſi integrali, ne fiat fraus Papæ in duobus menſibus permutatis, quòd eùm hodie ceſſet propter d. Sulmonen. ſequitur ceſſare quoque prædictam reſolutionem, Quia, vt apparet ex *d. deciſ. Fauentin.* ea non tam fundatur in præſumpta fraude, quàm in eo, quod dicto, *quamdiu*, eſt appoſita menſi integraliter, quod fundamentum latè fuit comprobatum *in illa Sulamantina beneficij* coram R. P. D. meo Manzanedo, in qua nulla cadebat fraus, neque illius præſumptio, vltra quòd hodie etiam poteſt habere locum fraus, poſſent enim Epiſcopi cootinuè extra diœceſim vagari, nempe in menſibus Apoſtolicis, eo quòd in eis beneficia conferre non poſſunt, in ſuis verò menſibus redire, dumtaxat quando imminet vacatio alicuius beoeficij, propter inſtantem infirmitatem beneficiati, illa verò ſe quuta, & collatiooe facta ſtatim à diœceſi recedere, & iterum ad eam redire, inſtante aliqua alia ſimili vacatione, & dennò ſe abſentare; & ſic, reſidentiam facere momentaneam cootra omnem iuris intellectum, & mentem Papæ, qui conceſſit alternatiuam Epiſcopis, vt eos ad reſidendum inuitaret, ita vt contrarium operaretur, vt fuit conſideratum *in dicta Fauentina*, & poſt eam *in dicta Salomonen.* Et quando hæc ratio ceſſaret, quæ tamen non ceſſat, aliæ etiam concurrunt, ſcilicet diſtributio menſium integraliter, & noo per dies, neque horas, ac momenta ad euitandam confuſionem, quæ daretur in computatione momentorum, & neius Sedis Apoſtolicæ ſit in incerto, vt ſint quoque animaduerſum *in cauſa Vicen. Præceptoria* 4. *Decembris* 1592. coram bonæ memor. Card. Blanchetto, *& in eadem Sulmonen.* ac propterea non debet ceſſare dicta reſolutio *in cauſa Fauentina*, iuxta regulam 5. *affinitatis*, vbi nor. Doct. *Inſtitur. de nupt.* cum alijs per Tiraq. *in tract. Ceſſant. cauſa, limit.* 22.

Non obſtat reſponſio ad eandem deciſionem *in* 61
cauſa Fauentina, quòd ibi ageretur de vacatione in menſe

menſe Septembris, qui erat alternatus ad ſanorem Papæ, & eodem modo *in dicta Salamanti. de Almenara*, acceptatio alternatiuæ erat recepta, & recognita in Dataria incœpto menſe Auguſti, qui erat Apoſtolicus, & ſic benè intrabat ratio in vtraque deciſione, quòd quia menſis à principio erat cœptus Apoſtolicus, vſque ad finem duraut talis, at in noſtro caſu menſis Aprilis eſt alteratus pro Epiſcopo, & ſic non ſunt cœptus Apoſtolicus, vnde non poteſt durare talis, hæc enim diuerſitas non tollit fundamentum illarum deciſ. & manifeſtum continet æquiuocum. Illæ enim deciſ. illam rationem habent, quod menſes ſint integrales, & propterea cum ab initio menſis fuerit acquiſitum ius Papæ, ſemper ille menſis tem'ore reſeruatus; Sicuti beneficium ſemel affectum temper durat affectum. Quæ ratio æquè militat in menſe Aprilis, qui, vt ſupràdixi, etiam ſtante alternatiua remaner Apoſtolicus, & reſeruatus, ſed illius tamen vſus impeditus, quamdin Epiſcopus reſederit. Vnde cùm per abſentiam Epiſcopi ab initio Papa acquiſierit ius in illo menſe, & ille ſit integralis, etiamſi in medio redierit Epiſcopus, non propterea deſinit eſſe reſeruatus, & quidem ad iſtum effectum parum intereſt, in quo menſe abſentia Epiſcopi contigerit, dummodo in principio menſis illa'at, quia ſiue ille menſis ſit de illis, quos Papa ſibi retiner, ſiue de aliis, quos Ordinario dat, & in principio Ordinarius recedit, ſemper ille menſis intrat Apoſtolicus.

62 Vnde etiam ceſſat, quòd ſi vacatio contingeret de menſe Martij, vel Septembris Epiſcopo non reſidente Papa conferret, ſed non vigore regulæ, quia iſti duo menſes non ſunt ex octo reſeruatis, & ſic dici non poteſt, quod menſis effectus Apoſtolicus duret Apoſtulicus. Quia licèt dd. duo menſes non ſint reſeruati per primam partem reg. ſunt tamen reſeruati per ſecundam, vt præfertur, id eſt, eodem modo, quo in prima. Et ideò in rubr. non dicitur reſtrictiuè reſeruatio octo menſium Apoſtolicorum, ſed abſolutè, & infinitè, reſeruatio menſium Apoſtolicorum, vt indicet, & deſignet omnes menſes Apoſtolicos in ea reſeruatos, indefinita enim æquipollet vniuerſali, *cap. quia circa, de priuileg.* Vnde ſequitur neceſſariò, quòd acceptata alternatiua, ſeu Epiſcopos reſideat, ſiue non reſideat, in iſtis duobus menſibus Papa confert vigore regulæ, vt fuit etiam dictum *in eadem Sulmonen.*

Poſtremò non obſtat quòd articulum hunc ex profeſſo diſputant & reſoluont pro Epiſcopo, Gonzal. *in d. reg. 8. gloſſ. 43. num. 142. & ſeq.* Garz. *de benef. part. 5. cap. 1. §. 12. num. 692. vſque ad 699.* Quia ſi auctoritatem ſpectemus, Rotæ auctoritas ſeipſam oſtendit, ſi verò rationem, ſine qua illa nihil iudicare ſolet, *in eadem Fauentina, & Salamantina* expreſſæ rationes è media iuris prudentia deriuantur, & adductis in contrarium præponderant, ſolum ſupereſt ad omiſſa, & ex eiſdem auctoribus modò repetita, ſatisfacere.

63 Non igitur obſtat inconueniens, quòd ſi eſſet neceſſaria integra reſidentia totius menſis, ſequeretur, quòd omnes collationes factæ in menſe Ordinario in principio, & in medio per Epiſcopum reſidentem, illo poſtea in fine recedente corruerent. Quia cùm prouiſio fuerit de tempore habili, & ſic legitimè facta ex eo quòd poſtea Epiſcopus diſceſſerit à diœceſi, non corruit, etiam quòd ceſſet qualitas reſidentiæ, requiſitæ, iuxta regulam, *factum legitimè, de reg. iur. in 6. in ambigui. §. non eſt nouum. ff. eod.* Tiraq. *in tr. Ceſſant. cauſ. limit. 4. & 12.*

Nec obſtat aliud inconueniens, quòd ſi principium menſis eſſet attendendum, itaut talis duret, qualis cœpit eſſe, reſultaret, quòd poſſet Epiſcopus in principio reſidere, & poſtea recedere, & abſens gaudere alternatiua in reliqua parte menſis ne partim eſſet Ordinarius, partim Apoſtolicus, Quia Epiſcopum non ſufficit habere alternatiuam, ſed vltrius requiritur, quod reſideat, vt poſſit, Et ideò cum tempore vacationis ceſſet qualitas reſidentiæ, ceſſare quoque debet priuilegium alternatiuæ, *l. athletæ, §. 1. & l. idem Vlpianus, ff. de excuſat. tut. l. Titia Seio, §. vſuras*, vbi gloſſ. & Doct. *ff. de leg. 2.* cum alis per Tiraq. *vbi ſuprà in 1. part. num. 203.* 64

Ex quibus ita concluſum fuit collationem ſpectaſſe ad Papam, &c. Hæc deciſio D. Martini Andreæ repetitur inter eius impreſſas *deciſ. vlt.*

De Reſidentia Parochorum.

PArochi olim apud Ethnicos dicti erant, qui Legatis publicè Romam miſſis ſalem & ligna præparabant, hoc eſt, qui omnium rerum copiam Legatis Regum, Principum, ac populorum hoſpitio receptis ſuppeditrabant: inſtar horum dictoa eſſe Parochos in Eccleſia quidam arbitrantur, eo quod ſint Sacerdotes auctoritate Epiſcoporum Eccleſus præfecti, vt plebibus, ſiue populis ſacrum diuini verbi, & Sacramentorum pabulum ad paſcendos animos ſubminiſtrent. Alij verò putant Parochum dictum, quaſi parcum. parcum autem Græcis eſt incola, ſiue habitator in loco: vnde Pomponius Iureconſultus *in l. pupillum ff. de verborum ſignificat.* aie, incola eſt, qui in aliquam regionem domicilium ſuum contulit, quem Græci paræcon vocant: quare Parochus ex eo dicitur iocola, & habitator loci, quia in eo continuò reſidere debet, de quibus etymologijs vide, ſi lubet, Theſaurum linguæ Latinæ, *verb. Parochus*, Lambinum *ad Horatium lib. 1. Satyra 5. pag. 68. & lib. 7. ſatyra 8. pag. 234.* Budæum *in prioribus annotat. ad Pandectas pag. 195.* Iacob. de Graſſis *in aureu deciſ. par. 1. lib. 2. cap. 39. num. 7.* Gabriel del Toro *in theſauro miſericordiæ, c. 19.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 12. queſt. 1.* 65

Parochia eſt Eccleſia ad quam conuenit populus ad recipienda Sacramenta, & ad audienda Sacra diebus feſtis, vbi ſunt ſepulturæ, & audire debent Parochiani verbum Dei, ac rudimenta Fidei, ac decimas, & oblationes ſoluere, Zerola *in praxi Epiſcopi part. 1. verb. Parochia, §. 1. pag. 269.* me citato *in hoc loco* Viuian. *in praxi iuriſdictionis. lib. 2. cap. 7. num. 16. in 2. edit.* † Dignoſcitur autem melius Eccleſia Parochialis, ex eo quòd habeat populum certis limitibus, ac finibus diſtinctum, quaſi non ſufficiat, ſi ſacri baptiſmatis fontem habeat, ac ſepulchrum actum exerceat, Rebuff. *in praxi, tit. de diſpenſat. ſuper ætate, verſ. etiam ſi curam habeat animarum, & in concord. tit. de collat. §. ſtatuimus. 11 ſecundo, pag. 666.* Maſcard. *de probation. concluſ. 888.* Azor. *dicto cap. 12. quæſt. 3.* Gonzal. *ad reg. Cancell. gloſſ. 6. num. 37. & à num. 48.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 298. à num. 42.* Vivian. *dict. cap. 7. num. 17.* † Non dicitur tamen Parochiale, ſeu Curatum beneficium, nec vti tale regulandum, ad effectum de quo agimus, illud, quod non eſt actu Curatum, ſed tantum habitu, veluti quo populus ſit deſtructus, & omnes Parochiani aliqua ex cauſa mortui ſint & eſſe deſierunt, licèt Eccleſia Parochialis ſemper firma maneat, vt per Rebuff. 66 67 68

diſt.

d.verſ.etiamſi curam habet animarum,& in tract. nominat.q.16.num 23. Duen.*regul.71.num.4.* Gutier. *allegat.8.num.7.* Maſcard. *concluſ.589.num.5.* Gonzal.*dict.gloſ.6.num.89.&90.* Azor.*dict.part.2.lib.6. cap.8. quæſ.9.* vbi reſoluit, quòd ſi quis ad hanc Eccleſiam promoueatur, non tenetur intra annum ad Sacerdotium aſcendere: ſi tamen Parochiani, quia forte captiui erant, redierint, Parochialis Eccleſia, quaſi iure poſtliminij ad ſua iura, & bona reuertitur, ac proinde is, qui ipſi præeſt, debet intra annum computandum ab eo tempore, quo Eccleſia cœpit Parochianos habere, ad Sacerdotium aſcendere, de quo etiam Zerola in *praxi Epiſcopali part.1.verb. beneficia, §.dico quartò, verſ. ſecundum dubium.* Aduerte tandem in dubio † beneficium non cenſeri Curatum, ſed ſimplex, ex Gonzal. *dict. gloſſ.6. num.91.* Nicol. Garcia *de beneficiis parte 1. cap.6. num.8.* Cardio. Tuſch. *littera B, concl.63.n.4.* Aloyſ. Ricc. *in collect.deciſ. part.5.collect.1696.* 69

Parochi, qui Eccleſiis præſunt, curámque gerunt animarum, in eis reſidere debent, vt probant text. *in cap.quia nonnulli,& in cap.conquerente,* vbi gloſ. *& in cap.relatum,& in cap.ſuæ fraternitatis, de clericis non reſident.* & diſponit Concil. Trident. *ſeſſ.6. de reformat. cap.1. & ſeſſ.7. de reformat. cap.3. & ſeſſ.23.* etiam *de reformat.cap.1.* latè de hac perſonali Parochorum reſidentia Petr. de Bollo *in œconomia Canonica claſſi 2.c.3.§.3.& in §.4.* tractat quibus de cauſis liceat Paſtori à grege ſibi commiſſo diſcedere. etiamſi modici commodi ſit beneficium, quia hoc etiam reſidentiam requirit, prout per text. *in d.cap. conquerente,* reſoluunt Sanctarel. *var. reſolut.4.n.45. in fine,* Rebuff. *in tract. nominat. quæſt.9. num.27.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.30. tract.3. num.294. verſic.ſi obiicias.* Et † cogendi ſunt in propriis Eccleſiarum domibus habitare, quæ ſi non ſint in propinquioribus intra Parochiarum limites, prout deciſum referunt Nicol. Garc. *de beneficiis part.3. cap.2. num.179.in 22. declar.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib.1.tit.23.d.2. §.2.de reſidentia, vel abſentia Parochorum, num.150.* Et licèt Eccleſia Parochialis ſit in loco, vbi minor pars Parochianorum inhabitat, & maior pars habitat longè in opidis, nihilominus Pastochus tenetur prope Eccleſiam habitare, & ſuccurrendum eſt eis, qui longè habitant, ſecundùm loci antiquam conſuetudinem, per *cap.4. ſeſſ.21. de reformat.* referunt deciſum Garcia *dict. num.179. in 20. declarat.* & Armendar *dicto loco num. 148.* † Rector, ſeu Parochus, qui habet Parochiam, iotra cuius limites adhuc habitaot Parochiani, tenetur in ea reſidere etiamſi tantùm eſſent in illa Parochia tres, vel quatuor incolæ; † & vbi fuerint duæ Eccleſiæ æquè principaliter vnitæ, reſidendum eſt in digniori: quòd ſi non conſtet, quæ ſit dignior, in frequentiori; quòd ſi vna fuerit extra, & altera intra vrbem, reſidendum eſt in ea, quæ eſt intra, referunt etiam deciſum Garcia *dicto numer. 179. in 14. declar.* Armendar. *dicto loco num.142.* 70 71 72 73

Quamuis Parochialis tribus, aut quatuor milliaribus tantùm diſtet à ciuitate, non habebitur parochus pro reſidente, ſi in ciuitate habiteat, & dominicis, feſtiuis tantùm diebus ad ſuam Eccleſiam accedens, deciſum referunt Garcia *dicto cap.2 num.179. in 17. declaration.* Armendar.*dicto loco num.145.* me citato *in hoc loco,* nouiſſimè Bonacin. *var. tract.5. diſputat.5. puncto 1. num.4. in fine.* Et Presbyter obtinens Parochialem 74

etiam à ciuitate vltra duo milliaria non diſtantem, † non poteſt deputari magiſter Grammaticæ, & ob id à reſidentia excuſari, etiamſi velit ſingulis diebus feſtiuis Parochiali intereſſe, Garc. *dict.num. 179. in decl.19.* Armend. *dict. loco num.147.* Sanctarel. *dict. quæſt. num.33.* † Et etiam deficiente magiſtro Grammaticæ in ciuitate, non poteſt in ea Curatus habitare, relicto idoneo vicario, & approbato eum congrua mercede in Parochiali, quamuis ſolemnibus diebus interſit, refert deciſum Aloyſ. Ricc. *in praxi deciſ.502.a. in prima edit. & reſolut.393.num.2. in ſecunda edit.* Sanctarel. *var.reſolut.quæſt.3.num.32.* Et Epiſcopus poteſt compellere Rectores ad reſidendum, non obſtante conſuetudine reſidendi in loco diſtanti à parochia per ſex milliaria, Garc. *d.num.179. in 18.declarat.* Armendar. *d.loco num.146.* Etiamſi illius collatio ad inferiorem etiam Abbatem Regularem ſpectaret, Garc. *d.n.179.& in 2.& 27.declar.* Armendar.*d.loco num. 153.& 154.* 75 76

Obtinentibus parochialem Eccleſiam poſt Concil. Tridenti ſtudendi licentia, atque io abſentia ſtudiorum cauſa fructus percipiendi non dati, referunt deciſum Henriq. *conſ.23.num.4.* Gonzal. *ad regul.8.Cancell.gloſſ.6.num.251.* Nicol.Gare. *d.cap.2 num.81.in 4.declarat.* Armendar. *d.loco.num.122.* Aluyſ.Ricc. *in praxi fori Eccleſ.deciſ.502.a. in prima edit.& reſolut.393.in fine,& in 2.edit.* Saoctatel.*var. quæſt.3.num.25.* 77

Capellani, & Coadiutores Rectorum parochialium, inſtituti auctoritate Apoſtolica, tenentur ad perſonalem reſidentiam, vt Rectores ipſi, referuot deciſum Piaſec.in *praxi Epiſcop. part.2.cap.3.n.27.* Armendar. *dict. loco num.1.* Gonzal. *ad reg.8.Cancell.gloſſ.5.§.9. num.17.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canonici rubric.7.cap.6.num.104.* Moneta *de option. cap.4.quæſt.8. num.167.* Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Reſidentia.1.* Aloyſ.Ricc.*dict.reſolut.393.ampl.5.* Vgolin.*de poteſt. Epiſcopi cap.15.§. 3. num.3. verſ. poſtremo,* Sanctarel. *var. quæſt.4. num.17.* † Habens parochialem, in qua Vicarium perpetuum legitimè inſtitui obtinuit, eo viuente, reſidere non tenetur, Armendar.*dicto loco num.193.* Gonzal.*d.gloſſ.6.n.99.* 78

Sed obtinens Eccleſiam baptiſmalem, cui incumbit ſola cura baptizãdi omnes infantes oppidi, & exiſtentes ſub cura Archipresbyteri, tenetur ad reſidentiam tanquam coadiutor Eccleſiæ Parochialis, præſuppoſito quod in Eccleſia Archipresbyter præter Baptiſmum cætera Sacramenta adminiſtret, Armendar.*dicto loco n.178.* 80

Deputatio Vicarij donec prouideatur de Rectore ſpectat ad Epiſcopum, in cuius Diœceſi parochialis eſt, refert deciſum Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.1. tit.18.l.7. de Epiſc. num.86.* 81

Duas Parochias habens vnitas perpetuò inuicem æquè principaliter, & non vnam alteri acceſſoriè, ambaſque pares, itaut vna non ſit dignior, & principalior altera, poteſt in qua maluerit reſidere, deciſum referunt Garcia *d. cap.2. n.179.in 16.declar.* Armandariz *dicto loco n.144.* 82

Obtinens verò Canonicatum, & Parochialem quocunque in loco ſit, in Parochiali reſidere tenetur, nec ob hoc eſt priuandus Canonicatu: ſed ſolum eius quotidianas diſtributiones perdit, etſi quid abſens iuſta aliqua de cauſa non percepit, Armend.*d.loco n.197.* 83

Reſidens in Parochiali, quæ non longè abeſt à Collegiata, in qua Canonicatum obtinet, diebus 84

feriatis

fetiatis ad Eccleſiam Collegiatam accedere, & in ea Diuinis inſeruire poteſt, modo in omnibus diebus, & horis ſuis debitis, & congruis Parochiali inſeruiat; & nihil prorſus relinquat ex debito ſeruitio ipſius Parochialis, Armendar. *d. loco n.* 195.

85 Epiſcopo non licet pro Cathedralis Eccleſiæ ſeruitio, & item ſuo, aliquem ex Curatis ſuæ diœceſis ex ipſorum Eccleſiis, conſtituto in illis idoneo Vicario, ad certa negotia adhibere, cum hi dum in huiuſmodi ſunt ſeruitio, à ſuis Eccleſiis abeſſe cenſeantur; deciſum referunt Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *n.* 27. Quaranta *in ſumma Bullarij, verb. reſidentia pag.* 446. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *num.* 258. Gatc. *d. cap.* 2. *num.* 42. *in* 2. *declar.* Armendar. *dict. loco n.* 167. Sanctarel. *var. quæſt.* 3. *num.* 49. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p.* 1. *c.* 5. *n.* 128. Vtrùm autem Eccleſiæ Cathedralis Parochus poſſit vicariatus officio fungi? Vide Aloyſ. Ricc. *Neapol. deciſ.* 319. *part.* 4.

86 Nec etiam Epiſcopus poteſt vti opera Parochi in viſitatione, vel in alio ſeruitio ſuæ Diœceſis, niſi pro tempore duorum menſium, & tunc relicto idoneo Vicario, Poſſeuin. *de officio Curati cap.* 1. *n.* 12. Gatc. *dict. cap.* 42. *in* 1. *declar.* Armendar. *dicto loco num.* 166. *& num.* 175. dicit etiam deciſum non excuſari à reſidentia Parochum, Epiſcopus iudicauerit expedire vti illius opera pro Secretario, vel Vicario foraneo.

87 Inquiſitoris officium à reſidentia Parochialis non excuſat, pronti referunt deciſum Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *n.* 265. *& gloſſ.* 43. *num.* 164. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 303. *num.* 4. me citato *in hoc loco* Sanctarel. *var. quæſt.* 11. *num.* 4.

88 Subcollectoris Apoſtol. officium exercens à reſidentia non excuſatur, Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *num.* 266. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 393. *num.* 4.

89 Inimicitiæ graues ſunt legitimæ cauſæ propter quas quis reſidere non tenetur in Parochiali; & illis durantibus, poteſt Epiſcopus (cognito prius an ſint veræ, & graues, & abſque Parochi culpa?) ei licentiam concedere, vt in alio vicinioti, & tutiori loco manere poſſit, ac à ſuo beneficio per annum abeſſe, poſito tamen in illo per Epiſcopum idoneo Vicario, ſeu Oeconomo congruenti mercede ex eius fructibus illi aſſignata, referunt deciſum Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 53. *in addit. Inſt. C.* Galet. *in margarita caſuum conſcient. verb. reſidentia*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. reſolut.* 645. *in* 2. *edit.* Armendar. *d. loco num.* 182. 183. *&* 184. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. priuatio*, §. 4. *dub.* 1. vbi etiam aduertit, quod ſi intra annum inimicitiæ non extinguantur, & Curatus ſeu beneficiatus fuerit in culpa tam cauſandarum inimicitiarum, quàm non extinctionis earundem, priuari poteſt; ſi vero inimicitiæ creſcant ſine Parochi culpa, alius annus dari poteſt, Armend. *d. loco num.* 234.

90 Propter æris intemperiem non poteſt Parochus etiam non oriundus alibi habitare relicto in Eccleſia Vicario approbato, de quo agit latè Melch. Gallec. *in ſuo tract. de Parochorum obligat. tempore peſtis*; tenetur enim tempore peſtis, vel alterius contagioſi morbi ex lege charitatis, & inſtitiæ reſidere, Rip. *de peſte, num.* 174. Suar. *tom.* 4. *diſſ.* 44. *ſect.* 3. Hæc eſt enim lex boni Paſtoris à Chriſto omnium Paſtorum Principe præſcripta, vt quando ſalus gregis hoc poſtulat vitam corporalem pro eius ſpirituali vita exponat. Et ſic Sanctæ Patres illud Ioann. ſemper intellexerunt, *Bonus Paſtor animam ſuam ponit pro ouibus ſuis*. Card Paleoth. *in Archiep. Bonon. part.* 7. *ſerm.* 5. Ioann. à Capeuill. *de neceſſitate, & modo adminiſtrandi Sacramenta tempore peſtis*, Bañes 2. 2. *q.* 26. *art.* 5. Ioſeph. ab Ortu *in ſpeculo Parochorum cap.* 1. *quæſt.* 1. Rutil. Benzon. *in ſpeculo Epiſcop. & Curat. lib.* 1. *tit.* 1. *diſſ.* 1. Anton. Cuch. *inſtitut. maior.* 1. *6. tit.* 16. *n.* 34. Sic tempore Valeriani Imp. cùm Alexandriæ ſæuiſſima peſtis graſſaretur, maxima cum laude peſte corruptis ſeruierunt, & quæ in eo miniſterio obierunt, nil à Martyrij ſplendore abeſſe viſi ſunt, vt dixit Dionyſ. illios Vibis Epiſcopus, Tympi. *in ſpeculo Eccleſiaſtico* 46. latè & elegantet Fagundez *in quinque Eccleſ. præcepta part.* 3. *lib.* 3. *cap.* 3. Si tamen adeò infirmus ſit, & in loco Parochialis curari non poſſit defectu Medicorum, medecinarúmve, tunc poteſt ab Ordinario ei dari dilatio trium, aut quatuor menſium, vt in locis vicinioribus maneat ſanitatis cauſa; interea ab ipſo Ordinario in Parochia idoneo Vicario cum congrua portione ex redditibus Parochialis conſtituto, referunt deciſum Garc. *d. cap.* 2. *num.* 179. *in* 4. *declar.* Armendar. *dicto loco num.* 132. praxis Epiſcop. *part.* 1. *verb. reſidentia* §. 7. *&* 9. vbi etiam quòd † ſenectus in Parocho non excuſat, ſed debet poni Vicarius idoneus cum aſſignatione congruæ portionis ex ipſius Parochi redditibus; cum infirmis enim & decrepitis diſpenſandum eſt, vt eorum Eccleſiis, quæ perſonaliter reſidentiam requirunt, per Vicarios ſeruiatur, prout definitur in Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 1. Armend. *dicto loco n.* 130. Et Parochus debet reſidere in loco, vbi ſita eſt Eccleſia Parochialis, etiamſi ei eſſet datus coadiutor ratione infirmitatis, referuot deciſum Garc. *d. cap.* 2. *num.* 178. Armendat. *d. loco num.* 129. Poteſt etiam nulla cogente neceſſitate Parochus ſibi Vicarium, ex approbatis tamen ab Ordinario, pro Sacramentorum adminiſtratione veluti adiutorem, vt aliqua impleat miniſteria generaliter, & abſque vlla temporis limitatione aſſumere, ita tamen vt Curatus ipſe laboret; non enim debet ob id à miniſterio ceſſare ſi vult eſſe dignus ſtipendio & mercede, Vaſquez *in opuſcul. tit. de benefic. cap.* 4. *art.* 1. §. 1. *dub* 1. *num.* 133. *& num.* 155. Poſſeuin. *d. cap.* 1. *num.* 10. vbi Patocho hac de re ſic conſuluit, *& vtatur Capellano, non vt homine, qui poſſet pondus diei & æſtus, ſed vt ſocio laboru.* &c. † 91

Quæ omnia de reſidendi obligatione dicta, non ita amatè accipienda ſunt, vt debeat Curatus manere quaſi in compedibus, vt ex Sot. aduertunt Poſſeuin. *d. cap.* 1. *num.* 6. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 97. *num.* 57. Vnde non definit reſidere, qui per breue tempus vel abfuit, vel perſonaliter non deſeruiuit, vt ex Archid. & Gemin. tradit Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *verb reſidentia*, § 4 & Petez de Laia *de annuerſ. & Capellan. lib.* 2. *cap.* 8. *à num.* 20. *cum ſeqq. & num.* 25. ibi, *Et luci reſidere dicatur qui continuè moratur, vt notat Archid. in cap. licet canon. de elect. in* 6. *tamen ex eo quòd aliquis aliquibus diebus diuerterit, non dicitur non reſidere, moraliter intelligendo*, &c. Quia abeſſe non dicitur, qui ſtatim eſt reuerſurus, vt probat text. *in l. poſtliminium*, §. *captiuus, & in l. nihil ff. de captiuis, & poſtlimin. reuerſ.* ſicut etiam venſſe non videtur, qui ſtatim abiit, vt ad plures Iuris effectus conſiderane Rebuff. *in praxi part.* 3. *tit. de permutat. num.* 12. *& in concord. Gallia rub. de collation.* §. 1. *gloſſ. in verb. Et ſi reſidentiam deſeruerit*, Tiraq. *in l. ſi nunquam, verb. ſuſceperit liberos, num.* 176. quos refert Dionyſ Paul. *de vera quatuor Patriarchal. Sedium erectione, cap.* 9. *num.* 31 & in his reſidentiæ terminis adducit Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 1. *verſ. quoniam*, & probat Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 43. *n.* 5. Vnde 92

continui commenſales dicuntur, qui pro negotiis animo reuertendi ſe abſentant, Simon. *de reſcriptis, beaef.q.35.à num.*12.& abſens à Parochia per breue tempus animo reuertendi, illam non amittit, *cap.ii, qui,de ſepultur.in* 6. Maſcard.*de probat.concluſ.*145. Hoc autem breue tempus,de quo agimus, ad octo tantùm dies extendit Poſſeuin.*d.cap.*1.*n.*19. Valer. autem Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 1.*c.*6. *ſect. vlt.n.*91. vult vt ad ſpatium trium hebdomadarum non accedat: Thom. verò Sanch. *de matrim. lib.*3. *diſp.*31. *n.*18. abſolutè ait per ſpatium triom hebdomadarum eſſe debere, ex *c.ſi quis in clero* 7. *q.*1. Vnde Parochum ruralem, qui ſingulis quibuſque hebdomadibus in Vrbem venit,cauſa inoſſendi parentes, & cum illis non tantùm die moratur, relicto ad occurrentes caſus Capellano,non peccare lethaliter, nec teneri ad reſtitutionem fructuum reſoluit Ludnu.Beja *reſponſ.caſuum conſc.p.*4.*caſu* 21.

93 Parochus ſine legitima cauſa, & licentia in ſcriptis habita non reſidens mortiferè peccat, Concil. Trident. *d.c.*1. *verſ.eadem omninò*, & fructus beneficij pro rata temporis quo abeſt, ſuos non facit, idem Concil.*d.c.*1.Franc.Leo *in theſaure fori Eccleſ. p.*3.*c.a.n.*15. Flamin. *de reſignat.lib.*1.*q.*10.*num.*31. etiam ante ſententiam,vt optimè probat Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap.*15.§.4.*n.*a. & §.5.*n.*2.*in fine*, cum Nauarr.*conſ.vltim. de clericis non reſid.* reſoluit

94 † bona acquiſita ex beneficio Parochi abſentis extra ſuam Parochiam morientis tanquam ſpolia ad Cameram Apoſt. pertinere.

95 Ad huiuſmodi pœnas euadendas requiritur legitima cauſa ab Epiſcopo approbata, vt habetur in Concil. Trident. *d.cap.*1.*verſ.eadem omninò*; & expreſſa eius licentia, Garci.*d.cap.*2.*num.*35. Armend. *dicto loco n.* 164. quam licentiam etiam locorum Ordinarij Epiſcopo inferiores, vt Abbates, & alij ſimiles habentes iuriſdictionem,concedere poſſunt, ac etiam Capitulum Sede vacante ex Azori. reſol-

96 uit Poſſeuin. *dict. cap.*1. *num* 28.& 29. † & licèt in duobus menſibus à Concilio conceſſis licentiam Epiſcopi non requiri teneant Nauarr.*in man. c.*25. *num.*121. Azor.*inſtit.moral.part.*2.*lib.*7.*c.*4.*quæſt.*9. & 10. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ.part.*3.*cap.*1. *num.*19.& 21. Sanch.*de matrim lib.*3.*diſp.*31.*n.*11. tamen coadiutorum verius exiſtimo cum Vgolino *dict.*§.5.*num.*2. Tolet.*lib.*5.*cap.*5. Leſſ.*de inſtit.lib.*2. *cap.*34. *dub.*29.*num.*159. Poſſeuin. *dict.cap.*2.*n.*21. Sanctarel. *var. quæſt.*4. *n.*2. Alzedo *d.part.*2.*cap.*9. *num.*40.nam diſcedere non debet, niſi cauſa cognita, & probata ab Epiſcopo, & licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, vt ait Concil. Trident. *d. cap.*1. & comprobant Azor. *d.c.*4. *quæſt.fin.& cap.*5. *qu.*4. & 5.Sanch.*d.lib.*3.*diſp.*7.*num.*27. & deciſum fuiſſe referunt Garc.*in cap.*2.*num.*23.*in prima declarat. & part.*9.*c.*2. *num.*195.*in ſecundo dubio*, Armendar.*d.*

97 *loco num.*155. vbi etiam aſſerunt † valere Epiſcopi conſtitutionem ne Parochi poſſint abeſſe vltra duos dies ſine licentia.Hinc etiam poteſt Epiſcopus prohibere ſub pœna pecuniaria arbitraria, quæ tamen dimidiam non excedat, ne vltra bidoum à ſuis Eccleſiis poſſint abeſſe, non tamen id prohibere poteſt ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ. Ita referunt deciſum Garcia *d. cap.*2. *num.*23. *in* 2. *declar.*Armendar.*d.loco,num.*156. An iuſta cauſa abſentiæ iudicialiter ſit probanda, vide Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol.deciſ.*152.*part.*2.

98 & deciſum inueni † non ſatisfacere Parochum ſi petat licentiam iurans ſe grauem habere cauſam, quam non expediat manifeſtare, vt per Garc. *d.c.*2. *n.*37.Armend.*d.loco n.*165.

Si Parochus habeat licentiam, ſed per mendaciom, & abſentiæ fructus percipiat, eos reſtituere teneb[illegible] quia Concil. requirit duo ad iuſtitiam abſentiæ, nempe cauſam iuſtam,& eius approbationem, vt acquirantur fructus in abſentia; & cùm ſit falſa prima,erit etiam inutilis ſecunda, maximè cum tota ratio acquirendorum fructuum dependeat à cauſa iuſta,Sanctar. *d. quæſt.*4.*num.*16. Azor.*d p.*2. *lib.*6. *cap.*10. *quæſt.*3. Poſſeuin.*d.c.*1. *num.*24. Vnde † abſens ex cauſa rationabili, licèt ob inobedientiam non petendo liceotiam, non teneatur tamen ad fructuum reſtitutionem, Zech.*de caſibus reſeruatis caſu* 3.*num.*3.

Fructus amittuntur dumtaxat pro rata illius temporis, quo quis abeſt ſine liceotia, nec poteſt componi reſtitutio debita fructuum malè perceptorum obtinentibus Bullam Cruciatæ, vel vigore aliorum priuilegiorum,& facultatum obtentarum per Concilium, referuntur deciſum Garcia *d. cap.*2.*num.*27. Armendar. *dicto loco n.*158.

Curiarum inferiorem,qui vltra duos menſes abſunt à ſua reſidentia, poſſe & debere cogi per Epiſcopum ad reſtitutionem fructuum pro rata temporis abſentiæ, inxta *cap.*1.*ſeſſ.*23. *de reformat.* nec ad eam rem requiri citationem, vel monitionem referunt Garc. *d. cap.*2.*num.*27.Armendar.*dict. loco num.*159.

Epiſcopos ſemper debet applicare fructus non reſidentium, de quibus *in ſeſſione* 23.*cap.*1. *de reformat. fabrica Eccleſia Parochialis*, etiam ſi non indigeat, nec paopetes intra limites reperiantur, quæ poteſt tamen in dies indigere, ſaltem quoad ornamenta,Garcia *d.cap.*2.*num.*31. Armendar.*d.loco num.*160.

Epiſcopus procedens per ſubtractionem aduerſus Parochos non reſidentes,inxta Trideot. tenetur obſeruare eadem inretualla, eandémque rationem, quæ contra Epiſcopos non reſidentes ſtatuit idem Concil. *ſeſſ.*6.*cap.*1. quoties in pœnam omiſſæ reſidentiæ vult ſubtrahere partem fructuum, quos ſuos faceruot: non verò tenetur obſeruare eadem inretualla in executione facienda ſuper illis fructibus, quos Parochi pro rata temporis abſentiæ ſuos non faceruot, deciſum referont Nicol. Garcia *d. cap.*2. *num.*31.Armendar.*d.loco n.*161. me citato *in hoc loco* Alzedo *d.p.*2.*cap.*9.*n.*38.

Parochos ad reſidentiam importunis remediis cogendos eſſe ait Concil.Trident.*ſeſſ.*6.*de reformat. cap.*2. & ſi ipſi in præſentia citari poſſint, citabuntur dato termino idoneo ad redeundum habito reſpectu ad perſonas,loca,& tempora,*c.inter quatuor, de clericis non reſident.* Et ſi non redierint impoſita excommunicatione, vel ſuſpenſione ſi non venerint, beneficiis priuari poſſunt, *c.*a.*cap.relatum,c.ex parte*, & *c. qualiter, de clericis non reſident.* priuari enim quis non debet,niſi prius monitos ad reſidentiam,Card.Toſch.*littera R,concl.*254.*n.*6.Et ita prioationem præcedere debet monitio, & deinde pœna cenſuratum, poſtea ſubtractioois fructuum, ita quod poſt quemlibet terminum pœnæ, expectetur ad minos per ſex menſes: aliter enim non ſeruata hac forma à Concilio præſcripta, non teneretor ſententia priuationis, vt fuiſſe deciſum in Rota *in vna Salamantina die quinta Decembris ann.* 1567. coram *Illuſtriſſ.Cardin.Seraphino*,inter eius impreſſas *deciſ.*27.vbi quòd Epiſcopos poteſt ob non reſidentiam deuenire ad prioationem beneficij,ſeruato tamen ioris ordine,nempe per cenſoras priur Eccleſiaſticas procedendo,ac per ſequeſtratioi ē,& ſubhaſtatiooem fructuum,aliaque Iuris remedia,& vſque

ad

ad priuationem, ad quam debet procedere per tres citationes in Eccleſia ſucceſſiuè factas, & vnica peremptoria non ſufficit. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 4. n. 96. in fine.*

Abſentes tamen, qui ignorantur vbi ſint, per edicta tria in ſua Eccleſia fixa citabuntur, Concil. Trident. *ſeſſ. 3. de reformat. cap. 1. verſ. eadem omninò*, ſeparata ſcilicet, vt ait Abb. *in cap. ex tua, n. 4. de clericis non reſident.* qui ſi non venerint, vlteriùs procederur contra illos, vſque ad priuationem, poſt terminos elapſos, de quibus ſupra. Verùm vt clariùs procedamus, videtur in hac materia aliquos caſus eſſe diſtinguendos. *Primus* eſt quando abſentia fuit à principio iuſta, & cum licentia Superioris conceſſa ad certum tempus quod iam eſt elapſum, quo caſu Ioan. Andr. *in c. quoniam frequenter n. 52. vt lite non conteſt.* diſtinguit quòd vel in ipſa licentia inſerta eſt monitio vt reuertatur intra tempus, alias quòd priuabitur; vel non eſt inſerta, vt in priori caſu non ſit neceſſaria aliqua monitio, ſed elapſo tempore ſine vlla citatione, vel admonitione priuari poſſit; ſecundò vero neceſſaria ſit talis monitio, aut citatio. *Secundus* eſt caſus quando temere receſſit, ſcitur tamen locus, in quo moratur, neque ipſe latitat, vel impedit acceſſum ad ſuam perſonam; & tunc debet legitimè moneri, vt ad ſuam Eccleſiam renertatur intra tempus conuenientes ſecundùm locorum diſtantiam, & temporis qualitatem arbitrio ipſius Epiſcopi præfigendum, & ſi non redierit, vel cauſam iuſtam quominus redeat, oſtenderit, poterit poſtmodum ipſa Eccleſia priuari; vt eſt caſus *in c. inter quatuor, & in c. vlt. de cler. non reſid.* Et poſt huiuſmodi monitionem perſonaliter exequutam, & effluxum tempus in ea contentum, non eſt neceſſe aliud tempus expectare, ſed illico poteſt procedi ad ſpoliationem mediante promotione alterius, Mantic. *deciſ. 67. n. 5.* Setaph. *deciſ. 1346. ſub n. 5. verſ. nam ſi præceſſiſſet*, quod obtinet etiamſi aliter conſtet monitionem ad eius notitiam deueniſſe, Coccin. *deciſ. 10. n. 3. Tertius* eſt caſus quando non ignoratur locus, ſed ipſe impedit ne perſonaliter moneatur, & tunc probato huiuſmodi impedimento, debet citari per edictum, eaque citatio operabitur eundem effectum quem perſonalis, vt eſt tex. *in d. c. quoniam frequenter, §. porrò*, vbi Bald. *num. 2. vt lite non conteſt. Quartus* denique eſt caſus quando penitus ignoratur locus, in quo eſt, vt poſſit perſonaliter citari, & tunc ſuccedit diſpoſitio text. *in c. ex tua de cleric. non reſid.* vt debeat tribus edictis citari in Eccleſia, & expectari per ſex menſes, quibus effluxis, & non antea ſpolietur, Mant. *deciſ. 12. n. 5. & deciſ. 67. n. 4.* Et iſti ſex menſes computati debent poſt lapſum vltimi peremptorij, Abb. *conſ. 67. ſub n. 2. verſ. poſt quartum lapſum p. 1.*

Declaratoria ſuper vacatione ob non reſidentiam prolata, ſufficit, nec eſt neceſſaria poſitiua pronunciatio ſuper priuatione. Mantic. *d. deciſ. 67. n. 8.* non poteſt Ordinarius remittere pœnam incurſam, ſed tantùm ſummus Pont. vt notat Archid. *in c. felicis, ſub num. 13. in verb. iniuriam, de pœnis*, vbi Ioan. Andr. *ſub n. 4. in verb. ruinarum*, & Franc. *num. 3.* & multò minus poterit ex facto eiuſdem Ordinarij euitari effectus Iuris circa reſeruationem reſultantem ex Extraug. *Ad regimen, de præben.* inter commun. indicendo videlicet pœnam eandem priuationis ex aliqua Synodali Conſtitutione contra Rectores abſentes, niſi intra certum tempus ad reſidendum redierint.

106 Ab Eccleſiis ſuis nunquam Parochis abeſſe licebit, niſi ex quatuor cauſis, de quibus ſupra dictum fuit, dum ageremus de Epiſcoporum reſidentia, relatis à Concilio Trident. *d. cap. 1. ſeſſ. 23. de reformat.* Azor. *part. 1. lib. 7. cap. 4. quæſt. 4.* Poſſeuin. *de offic. Curati cap. 1. num. 12.* Et cùm abeſt iuſta de cauſa, ſiue cum licentia, ſiue abſque ea, tenetur relinquere ſubſtitutum, qui pro ſe populo ſeruiat. Poſſeuin. *dicto cap. 1. num. 13.* dummodo ſit idoneus, & admiſſus in illo Epiſcopatu pro adminiſtratione Sacramentorum, vt dicit Concil. *dicto cap. 1.* ibi, *Vicarium idoneum relinquat ab Ordinario approbandum*, ex quo colligitur etiam conſulto Epiſcopo eſſe relinquendum. Poſſenin. *dicto cap. 1. num. 19.* Niſi abſentia per ſex, vel octo dies fiat, quia tunc poterit ſubſtituere ſine Epiſcopo, ita declarante Conſuetudine vniuerſali; niſi Epiſcopus per ſuas conſtitutiones inhibeat. Poterit etiam ſine licentia, & ſubſtitutione Vicarij diſcedere per aliquos dies cum cauſa eſt vrgens, & non patitur dilationem, nec habet quem mittat ad Epiſcopum pro licentia, & pro Vicario ſubſtituendo, Azor. *diſt. cap. 4. quæſt. vlt.* Poſſeuin. *d. cap. 1. numer. 15.* Si tamen Curatus rationabiliter indicauerit (veluti quia nullus infirmatur) poſſe abeſſe per duos, aut tres dies non feſtos, licitè abeſt, etiamſi nullum ſubſtituat, quia conſuetudo optima legum interpres ita declarat, etiam apud timoratos. Et ſi contingat Curato rationabiliter abſente aliquem è Parochis ſuis mori ſine Sacramenti ſumptione, quæ verè recepiſſet, ſi Curatus adfuiſſet, puta quia infirmi, vel domeſtici ea petebant, non peccabit, quia rationabiliter abfuit; ita Poſſeuin. *diſt. cap. 1. num. 5.* At verò ſi illo tempore, quo repentina vrget diſceſſio ob incommodum repentinum, cauſam legitimam, vel periculum inſtans, adſit infirmus, & non habeat Parochus quem ſubſtituat ad conferenda Sacramenta neceſſaria, nec infirmus commodè poſſit expectare alium Sacerdotem aliunde accerſendum, tenetur Curatus ſubire quodnis periculum potius, quàm deſerere talem infirmum, ex D. Thom. reſoluit Poſſeuin. *in diſt. cap. 1. num. 16.* Non enim quandoque ſatisfacit Parochus ſuæ obligationi, nec vere & formaliter reſidere dicitur, ſi abſque cauſa legitima per ſe non miniſtrauerit, etiam quod ſui loco alium ſubſtituerit. Ita Poſſeuin. *diſt. cap. 1. num. 11.* Vaſq. *de benefic. cap. 4. art. 2. dub. 1.* Leſſius *de iuſtit. lib. 2. cap. 34. dub. 29. num. 159.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 6.* quos refert, & ſequitur Card. Zapata *en el diſcurſo de la obligacion in Conciencia y Juſticia que los Prelados tienen de proueer los dignidades y beneficios Eccleſiaſticos en perſonas que puedan y quieran y tengan intencion y propoſito de reſidir p. 1 concl. 2. n. 2. verſ. lo tenero*, Beja *p. 4. caſu 28. verſ. ad id* quod procedit etiamſi adſit conſuetudo deſeruiendi per Vicarium, vt optimè tradit Henric. de Bottis *in tract. de ſynodo Epiſcopi concl. 10. n. 49.* ibi, *Attento etiam quod non valet conſuetudo quòd quis in beneficio Curato poſſit deſeruire Vicarium, vt dicunt Gemin & Card. in cap. fruſtra diſt. 8. Ripa in c. cum M. Ferrarienſis num. 41. de conſtit. & lib. 1. reſp. c. 14. n. 33. peccat enim mortaliter regulariter Curatus in non reſidendo, quia facit contra naturalem iuſtitiam, quia tenetur ipſemet ex ſuſcepto officio gerere omnium Chriſti curam*, teſte Cajet. *in ſum. peccatorum verb. beneficium eccleſiaſticum el 2.* Ioan. Maior. *in 4. ſent. diſt. 24. q. 7.* & c. & ex Conc. Remenſi *c. 11.* refere Adam. Concentius *lib. 6. politicor. cap. 45. §. 8.* Card. Zapata *diſt. part. 1. concluſ. 3. verſ. mas por ſatisfacer.*

De Reſidentia Canonicorum Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum in eiſdem Eccleſiis facienda.

107 OBtinentes in Eccleſiis Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut portiones, tenentur ad reſidentiam, itaut non liceat eis vigore coniuſlibet ſtatuti vltra tres menſes, etiam continuos (vt *Sacra Congregatio* declarauit) ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe, ſaluis nihilominus earum Eccleſiarum Conſtitutionibus, quæ longius ſeruitij tempus requirunt: ita deciſum refert Franc. Leo *in theſaur. fori Eccleſiaſtici part. 3. c. 2. num. 11.* & docet Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. verſ. præterea*, de quo multa Nauarr. *conſil. 2. de clericis non reſident.* Azor. *inſtit. moral. part. 3. lib. 7. cap. 5. colum. 916.* optimè Nicol. Garcia *de beneficiis, part. 3. c. 2. n. 180. cum ſeqq.* Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 23. de reſidentia, rub. An Canonici, vel alij habentes dignitatem teneantur reſidere in ſuis Eccleſiis, n. 8. cum multis ſeqq.*

108 Ad hanc reſidentiam tenentur etiam Abbates, Priores, & alij Superiores Collegiatarum Eccleſiarum, (vt eſt Prior noſtræ Collegiatæ inſignis Vimatanenſis) quamuis habeant iuriſdictionem in Canonicos; ad hoc enim cogi poſſunt ſb Epiſcopis, ſub quorum diœceſi ſunt: ita deciſum referunt Garcia *d. c. 2. nu. 181.* Armend. *dicto loco n. 11. & 12.* & faciunt quæ Aluyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 7. collect. 1591.* oam † dignitas principalis in Collegiata cum regulariter habeat curam animarum in foro interiori, vel exteriori, requirit ætatem 25. annorum inceptorum, Nicol. Garcia *de benefic. part. 7. cap. 4. num. 65.*

110 Obtinens Canonicatum, & Monaſterium in commendam, debet in Canonicatu reſidere, niſi Monaſterium habeat ſibi ſàs curam animarum: ita referunt Garcia *d. c. 2. num. 183.* Armend. *d. loco n. 15.*

111 † Secularis enim habens Monaſterium in commendam non habet curam Conuentus, nec Monachorum, ſed tota eſt penes Priorem Conuentualem, Rota Roman. apud Farinac. *deciſ. 112. num. 10. in nouiſſimis.*

112 Commendatarij Abbatiæ curam iuriſdictionalem tantum, non autem Sacramentalem habentes, nullo Concilij Decreto ad reſidendum adſtringuntur, neque, ſi non reſideant, pœnis ab eo in non reſidentes conſtitutis arcentur, ita deciſum refert Garcia *in addit. ad dictam cap. 2. num. 183.*

113 Habens Canonicatum, & Parochi lem in duabus diœceſibus, & non reſidens in Parochiali ex permiſſu Epiſcopi, vt tenetur per Bullam Pij Quinti, cogendus eſt ad reſidentiam in Canonicatu: ita deciſum referunt Garcia *d. cap. 2. num. 184.* Armend. *d. loco n. 14.* † Item habens duos Archidiaconatus dignitate pares, reſidere poterit, in quo ſibi magis placuerit: ſi alter eſt dignior, tenetur in eo reſidere, huius verò, in quo non reſidet, quotidianas diſtributiones perdit: in quibus diſtributionibus intelligitur etiam comprehenſa tertia pars præbendæ, quæ ex Trident. conuerſa fuit in diſtributiones quotid. Ita deciſum referunt Garcia *d. cap. 2. num. 185.* Armend. *d. loco n. 15. 16. & 17.*

115 Immemorialis conſuetudo non excuſat à reſidentia in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus; ita reſolutum aſſerunt Nicol. Garcia *d. part. 3. cap. 2. num. 197.* Armendar. *d. tit. de reſidentia n. 20.* me citato *in hoc loco*, Sanctarel. *var. reſolut. qu. 4. num. 33.* latè me citato *in hoc loco* Caſtr. Palso *d. punct. 9. §. 1. a. 2. princ.* In Collegiatis autem non inſignibus poſſunt excuſari Canonici, ſi Eccleſiæ ſunt rurales prorſus deſtitutæ, aut in quibus nunquam antea ſupta hominum memoriam ſolitum eſſet reſideri; aut in quibus adeò tenues redditus eſſent, vt Canonicos aliunde non habentes vnde viuerent, alere non poſſet, & ſufficit ad excludendam immemorialem, quod aliqui Canonici reſiderint: ita deciſum referunt Nicol. Garcis *d. cap. 2. num. 197.* Sanctarel. *dict. cap. 4. num. 59.* Armend. *dict. loco num. 10.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part. 2. c. 3. n. 10. in fine*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 500. in prima edit. & reſolut. 390. n. 4. in ſecunda edit.* & ita tenuit Rota *in vna Papien. reſidentia 10. Martij 1613.* coram Otrembergo, vbi fuit reſolutum conſuetudinem immemorialem non excuſare à reſidentia in Collegiatis inſignibus. † Immemorialis conſuetudo ita ſublata eſt per Concil. vt ſtatuta tutata nihil valeant, illa verò ſuctoritate Apoſtolica confirmata non eſſe ſublata referunt deciſum Nicol. Garcia *d. cap. 1. num. 197. in tertia declaratione*, Armend. *dicto loco num. 21.* Sic etiam prætextu immemorialis conſuetudinis non licet canonicis vltra tres menſes quotannis ab Eccleſia abeſſe, referunt deciſum Garcia *in addit. ad dict. cap. 2. num. 197.* Armend. *dicto loco n. 43.* Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi reſol. 392. num. 2.* Si verò ſtatutum, quo permiſſum eſt quatuor menſes Canonicis quolibet anno ab Eccleſia abeſſe, à Papa confirmatum fuerit, non eſt ſublatum à Concilio, & ideò obſeruari debet: ita referunt deciſum Garcia *d. c. 2. n. 216.* Armend. *d. loco n. 26. & 27.* 116

Conſuetudines introduci poſſe, vt quotidianæ diſtributiones conferantur iis, qui iuſſu ſuarum Eccleſiarum occupantur in computatione reddituum, vel ſumptuum ipſarum Eccleſiarum, docent Monet. *p. 2. quæſt. 11. n. 47.* Cened. *d. quæſt. 1. num. 68.* Sanctarel. *d. quæſt. 10. num. 18.* inualidam eſſe conſuetudinem, qua introducitur fuerit, vt is, qui habet Canonicatus in diuerſis Eccleſiis, percipiat diſtributiones in vtraque, cum tamen in vna tantùm reſidet, tenent Curt. *in c. fin. de conſuet. ſect. 5. num. 45.* Monet. *part. 2. quæſt. 12. num. 40.* & Sanctarel. *dict. quæſt. 10. n. 20.* Item quòd mortuo beneficiato diſtributiones primi anni dentur eius hæredibus, notat Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 7. cap. 7. qu. 5.* Cened. *d. quæſt. 1. num. 41.* Sanctarel. *d. quæſt. 10. num. 21.* Bonacin. *de bonis Canon. diſputat. 2. quæſt. 5. punct. 6. num. 11.* vbi *num. 12.* ſecus dicit de fructibus. Item quòd Canonicis qui vna hebdomada interſunt diuinis Officiis poſſint lucrari diſtributiones ſequentis etiam hebdomadæ, quamuis illis non interſint, ex Azor. *d. cap. 7. quæſt. 5.* Sanctarel. *d. q. 10. num. 23.* Item vt vna hora, vel duabus intereſſentes lucrentur maſſam groſſam, ſiue præbendam amiſſis diſtributionibus quotidianis, referunt deciſum Garcia *d. cap. 2. num. 329. in 1. declar.* Armendar. *d. loco num 52.*

Stante ſtatuto, vel conſuetudine, qua cauetur ſeptuagenarium quadragintæ annorum Eccleſiæ præſtitum liberare beneficiatum à reſidentia, lucratique diſtributiones quotidianas in abſentis, quamuis ipſe non interfit diuinis, obſeruari poteſt, vel potius tolerari, prout reſoluunt Cened. *p. 3. collect. 15. in fine*, Monet. *de diſtributionib. quotid. p. 2. q. 7. n. 21. & qu. 12. n. 61. & q. 15. n. 41.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. p. 2. c. 5. n. 9. verſ. de ſenio*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 208. n. 19.* Bonacin. *de Horu Canon. qu. 5. punct. 6. n. 15. & 16.* me citato *in hoc loco* Sanctar. *var. reſolut. q. 19. n. 26. & q. 8. num. 14.* 117

Ad

ad priuationem, ad quam debet procedere per tres citationes in Eccleſia ſineceſſiue factas, & vnica peremptoria non ſufficit. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 4. n. 96. in fine.*

Abſentes tamen, qui ignotantur vbi ſint, per edicta ita in ſua Eccleſia fixa citabuntur, Concil. Trident. *ſeſſ. 23. de reformat. cap. 1. verſ. eadem omninò*, ſeparata ſcilicet, vt ait Abb. *in cap. ex tua, n. 4. de clericis non reſident.* qui ſi non venerint, vlteriùs procederetur contra illos, vſque ad priuationem, poſt terminos elapſos, de quibus ſupra. Verùm vt clariùs procedamus, videtur in hac materia aliquos caſus eſſe diſtinguendos. *Primus* eſt quando abſentia fuit à principio iuſta, & cum licentia Superioris conceſſa ad certum tempus quod iam eſt elapſum, quo caſu Ioan. Andr. *in c. quoniam frequenter n. 52. vt lite non conteſt.* diſtinguit quòd vel in ipſa licentia inſerta eſt monitio vt reuertatur intra tempus, aliàs quòd priuabitur; vel non eſt inſerta, vt in priori caſu non ſit neceſſaria aliqua monitio, ſed elapſo tempore ſine vlla citatione, vel admonitione priuari poſſit; ſecundò verò neceſſaria ſit talis monitio, aut citatio. *Secundus* eſt caſus quando temere receſſit, ſcitur tamen locus, in quo moratur, neque ipſe latitat, vel impedit acceſſum ad ſuam perſonam; & tunc debet legitimè moneri, vt ad ſuam Eccleſiam reuertatur intra tempus conueniens ſecundùm locorum diſtantiam, & temporis qualitatem arbitrio ipſius Epiſcopi præfigendum, & ſi non redierit, vel cauſam iuſtam quominus redeat, oſtenderit, poterit poſtmodum ipſa Eccleſia priuari; vt eſt caſus *in c. inter quatuor, & in c. vlt. de cler. non reſid.* Et poſt huiuſmodi monitionem perſonaliter exequtam, & effluxum tempus in ea contentum, non eſt neceſſe aliud tempus expectare, ſed illico poteſt procedi ad ſpoliationem mediante promotione alterius, Mantic. *deciſ. 67. n. 5.* Seraph. *deciſ. 1346. ſub n. 5. verſ. nam ſi præceſſiſſet*, quod obtinet, etiamſi aliter conſtet monitionem ad eius notitiam deueniſſe, Cocain. *deciſ. 10. n. 3. Tertius* eſt caſus quando non ignotatur locus, ſed ipſe impedit ne perſonaliter moneatur, & tunc probato huiuſmodi impedimento, debet citari per edictum, eaque citatio operabitur eundem effectum quem perſonalis, vt eſt tex. *in d. c. quoniam frequenter, §. porrò*, vbi Bald. *num. 2. vt lite non conteſt. Quartus* denique eſt caſus quando penitus ignoratur locus, in quo eſt, vt poſſit perſonaliter citari, & tunc ſuccedit diſpoſitio text. *in c. ex tua de cleric. non reſid.* vt debeat tribus edictis citari in Eccleſia, & expectari per ſex menſes, quibus effluxis, & non antea ſpolietur, Mant. *deciſ. 12. n. 2. & deciſ. 67. n. 4.* Et iſti ſex menſes computati debent poſt lapſum vltimi peremptorij, Abb. *conſ. 67. ſub n. 2. verſ. poſt quarum lapſum p. 1.*

Declaratoria ſuper vacatione ob non reſidentiam prolata, ſufficit, nec eſt neceſſaria poſitiua pronunciatio ſuper priuatione. Mantic. *d. deciſ. 67. n. 8.* non poteſt Ordinarius remittere pœnam incurſam, ſed tantùm ſummus Pont. vt notat Archid. *in c. ſolicit, ſub num. 13. in verb. iniuriam, de pœnis*, vbi Ioan. Andr. *ſub n. 4. in verb. iniuriarum*, & Franc. *num. 3.* & multò minus poterit ex facto eiuſdem Ordinarij euitari effectus Iuris circa reſeruationem reſultantem ex Extrauag. *Ad regimen, de præben.* inter communia, indicendo videlicet pœnam eandem priuationis ex aliqua Synodali Conſtitutione contra Rectores abſentes, niſi intra certum tempus ad reſidendum redierint.

106 Ab Eccleſiis ſuis nunquam Parochis abeſſe licebit, niſi ex quatuor cauſis, de quibus ſupra dictum fuit, dum ageremus de Epiſcoporum reſidentia, relatis à Concilio Trident. *d. cap. 1. ſeſſ. 23. de reformat.* Azor *part. 2. lib. 7. cap. 4. quæſt. 4.* Poſſeuin. *de offic. Curati cap. 1. num. 12.* Et cùm abeſt iuſta de cauſa, ſiue cum licentia, ſiue abſque ea, tenetur relinquere ſubſtitutum, qui pro ſe populo ſeruiat. Poſſeuin. *dicto cap. 1. num. 13.* dummodo ſit idoneus, & admiſſus in illo Epiſcoparu pro adminiſtratione Sacramentorum, vt dicit Concil. *dicto cap. 1.* ibi, *Vicarium idoneum relinquat ab Ordinario approbandum*, ex quo colligitur etiam conſulto Epiſcopo eſſe relinquendum. Poſſeuin. *dicto cap. 1. num. 19.* Niſi abſentia per ſex, vel octo dies fiat, quia tunc poterit ſubſtituere ſine Epiſcopo, ita declarante Conſuetudine vniuerſali; niſi Epiſcopus per ſuas conſtitutiones inhibeat. Poterit etiam ſine licentia, & ſubſtitutione Vicarij diſcedere per aliquos dies com cauſa eſt vrgens, & non patitur dilationem, nec habet quem mittat ad Epiſcopum pro licentia, & pro Vicario ſubſtituendo, Azor. *dict. cap. 4. quæſt. vlt.* Poſſeuin. *d. cap. 1. numer. 15.* Si tamen Curatus rationabiliter iudicauerit (veluti quia nullus infirmatur) poſſe abeſſe per duos, aut tres dies non feſtos, licitè aberit, etiamſi nullum ſubſtituat, quia conſuetudo optima legum interpres ita declarat, etiam apud timoratos. Et ſi contingat Curato rationabiliter abſenti aliquem è Parochiis ſuis mori ſine Sacramenti ſumptione, quæ verè recepiſſet, ſi Curatus adfuiſſet, putà quia infirmi, vel domeſtici ea petebant, non peccabit, quia rationabiliter abfuit; ita Poſſeoin. *dict. cap. 1. num. 5.* At verò ſi illo tempore, quo tepentioa vrget diſceſſio ob incommodum repentinum, cauſam legitimam, vel periculum inſtans, adſit infirmus, & non habeat Parochus quem ſubſtituat ad conferenda Sacramenta neceſſaria, nec infirmus commodè poſſit expectare alium Sacerdotem aliunde acceſſendum, tenetur Curatus ſubire quoduis periculum potius, quàm deſerere talem infirmum, ex D. Thom. reſoluit Poſſeuin. *in dict. cap. 1. num. 16.* Non enim quandoque ſatisfacit Parochus ſuæ obligationi, nec vere & formaliter reſidere dicitur, ſi abſque cauſa legitima per ſe non miniſtrauerit, etiam quod ſui loco alium ſubſtituerit. Ita Poſſeuin. *dict. cap. 1. num. 11.* Vaſq. *de benefic. cap. 4. art. 2. dub. 1.* Leſſius *de iuſtit. lib. 2. cap. 34. dub. 29. num. 159.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 6.* quos refert, & ſequitur Card. Zapata *en el diſcurſo de la obligacion in Conciencia y Juſticia que los Prelados tienen de proueer los dignidades y beneficios Eccleſiaſticos en perſonas que puedan y quieran y tengan intencion y propoſito de reſidir p. 1. concl. 2. n. 2. verſ. lo tenero*, Beja *p. 4. caſu 28. verſ. ad id* quod procedit etiamſi adſit conſuetudo deſeruiendi per Vicariom, vt optimè tradit Henric. de Bortis *in tract. de ſynodo Epiſcopi concl. 10. n. 49.* ibi, *Attento etiam quod non valet conſuetudo quod quis in beneficio Curato poſſit deſeruire Vicarium, vt dicunt Gemin & Cardan cap. fruſtra diſt. 8. Ripa in c. cum M. Ferrarienſis num. 41. de conſtit. & lib. 1. reſp. c. 14. n. 33. peccat enim mortaliter regularter Curatus in non reſidendo, quia facit contra naturalem iuſtitiam, quia tenetur ipſemet ex ſuſcepto officio gerere ouium Chriſti curam*, teſte Caiet. *in ſum. peccatorum verb. beneficium eccleſiaſticum el 2. Ioan. Maior. in 4. ſent. diſt. 24. q. 7. &c.* & ex Conc. Remenſi *c. 11.* refert Adam. Concentius *lib. 6. politicor. cap. 45. §. 8.* Card. Zapata *dict. part. 1. concluſ. 3. verſ. mas por ſatisfacer.*

De Reſidentia Canonicorum Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum in eiſdem Eccleſiis facienda.

107 OBrinentes in Eccleſiis Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut portiones, tenentur ad reſidentiam, itaut non liceat eis vigore cuiuſlibet ſtatuti vltra tres menſes, etiam continuos (vt *Sacra Congregatio* declarauit) ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe, ſaluis nihilominus earum Eccleſiarum Conſtitutionibus, quæ longius ſeruitij tempus requirunt: ita deciſum refert Franc. Leo *in theſaurſtici Eccleſiaſtici part. 3. c. 2. num. 11.* & docet Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. verſ. præterea*, de quo multa Nauarr. *conſil. 2. de clericis non reſident.* Azor. *inſtit. moral. part. 3. lib. 7. cap. 3. colum. 916.* oprimè Nicol. Garcia *de beneficiis, part. 3. c. 2. n. 180. cum ſeqq.* Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 2. tit. 23. de reſidentia, rub. An Canonici, vel alij habentes dignitatem teneantur reſidere in ſuis Eccleſiis, n. 8. cum multis ſeqq.*

108 Ad hanc reſidentiam tenentur etiam Abbates, Priores, & alij Superiores Collegiatarum Eccleſiarum, (vt eſt Prior noſtræ Collegiatæ inſignis Vimatanenſis) quamuis habeant iuriſdictionem in Canonicos; ad hoc enim cogi poſſunt ab Epiſcopis, ſub quorum diœceſi ſuot: ita deciſum referunt Garcia *d. c. 2. nn. 181.* Armend. *dicto loco n. 11. & 12.* & faciunt quæ Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 7. collect. 1591.* nam † dignitas principalis in Collegiata cum regularitet habeat curam animarom io foro interiori, vel exteriori, requirit ætatem 25. annorum in cœprotum, Nicol. Garcia *de benefic. part. 7. cap. 4. num. 65.*

109

110 Obtinens Canonicatum, & Monaſterium in commendam, debet in Canonicatu reſidere, niſi Monaſterium habeat aliàs curam animarum: ita referunt Garcia *d. c. 2. num. 183.* Armeod. *d. loco n. 13.*

111 † Secularis enim habens Monaſterium io commendam non habet curam Conuentus, nec Monachorum, ſed tota eſt penes Priorem Conuentualem, Ruta Roman. apud Farinac. *deciſ. 112. num. 10. in nouiſſimis.*

112 Commendatarij Abbariæ curam iuriſdictionalem tantum, non autem Sacramentalem habentes, nullo Concilij Decreto ad reſidendum adſtringuntur, neque, ſi non reſideant, pœnis ab eo in non reſidentea conſtitutis arcentur, ita deciſum refert Garcia *in addit. ad dictum cap. 2. num. 183.*

113 Habens Canonicatum, & Parochiam in duabus diœceſibus, & non reſidens io Parochiali ex penoiſſu Epiſcopi, vt tenetur per Bullam Pij Quinti, cogendus eſt ad reſidentiam in Canonicatu: ita deciſum referunt Garcia *d. cap. 2. num. 184.* Armend.

114 *d. loco n. 14.* † Item habens duos Archidiaconatus dignitate pares, reſidere potetit, in quo ſibi magis placuerit: ſi alter eſt dignior, tenetur in eo reſidere, huius verò, in quo non reſidet, quotidianas diſtributiones perdit: in quibus diſtributionibus intelligitur etiam compiehenſa tertia pars præbendæ, quæ ea Trident. conuerſa fuit in diſtributiones quotid. Ita deciſum referunt Garcia *d. cap. 2. num. 185.* Armend. *d. loco n. 15. 16. & 17.*

115 Immemorialis conſuetudo non excuſat à reſidentia in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus; ita reſoluntur aſſerunt Nicol. Garcia *d. part. 3. cap. 2. num. 197.* Armendar. *d. tit. de reſidentia n. 20.* me citato *in hoc loco*, Sanctarel. *var. reſolut. qn. 4. num. 33.* latè me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punctо 9. §. 12. à prine.* Io Collegiatis autem non inſignibus poſſunt excuſari Caoooici, ſi Eccleſiæ ſunt tutales prorſus deſtituræ, aot in quibus nunquam antea ſupra hominum memoriam ſolitum eſſet reſidere; aut in quibus adeò tenues redditus eſſent, vt Caooicos aliunde non habentes vnde viuerent, alere oon poſſet, & ſufficit ad excludendam immemorialem, quod aliqui Caoooici reſedetint: ita deciſum referuot Nicol. Garcia *d. cap. 2. num. 197.* Sanctarel. *diſt. cap. 4. num. 59.* Armeod. *diſt. loco num. 10.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop part. 2. c. 3. n. 10. in fine*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 500. in prima edit. & reſolut. 390. n. 4. in ſecunda edit.* & ita tenoie Rota *in vna Papien. reſidentia 10. Martij 1613.* coram Otrembergo, vbi fuit reſolutum conſuetudinem immemorialem non excuſare à reſidentia in Collegiatis inſignibus. † Immemorialis conſuetu- 116
do ita ſublata eſt per Concil. vt ſtatuta iorata nihil valeant, illa verò auctoritate Apoſtolica confirmata non eſſet ſublata referuot deciſum Nicol. Garcia *d. cap. 1. num. 197. in tertia declaratione*, Armeod. *dicto loco num. 21.* Sic etiam prætextu immemorialia conſuetudinis non licet canonicis vltra tres menſes quotanois ab Eccleſia abeſſe, referuot deciſum Garcia *in addit. ad dict. cap. 2. num. 197.* Armend. *dicto loco n. 43.* Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi reſol. 392. num. 2* Si verò ſtatutum, quo permiſſum eſt quaruoc meoſes Canonicis quolibet anno ab Eccleſia abeſſe, à Papa confirmatum ſuetit, non eſt ſoblatum à Concilio, & ideò obſeruari debet: ita referunt deciſum Garcia *d. c. 2. n. 216.* Armend. *d. loco n. 26. & 27.*

Conſuetudines introduci poſſe, vt quotidianæ diſtributiones conſeruantur iis, qui iuſſu ſuarum Eccleſiarum occupantur in computatione redditoum, vel ſumptuum ipſarum Eccleſiarum, docetor Monet. *p. 2. quaſt. 11. n. 47.* Cened. *d. quaſt. 1. num. 68.* Sanctarel. *d. quaſt. 10. num. 18.* inualidam eſſe conſuetudinem, qua iotroductum fuerit, vt is, qui habet Canonicatus in diuerſis Eccleſiis, percipiat diſtributiones in vtraque, cum tamen in vna tantùm reſideat, tenent Curt. *in c. fin. de conſuet. ſect. 5. num. 45.* Monet. *part. 2. quaſt. 12. num. 40.* & Sanctarel. *diſt. quaſt. 10. n. 20.* Item quòd mortuo beneficiario diſtributiooes primi anni dentur eius hæredibus, ootat Azot. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 7. cap. 7. qu. 5.* Cened. *d. quaſt. 1. num. 41.* Saoctarel. *d. quaſt. 10. num. 22.* Bonacin. *de horis Canon. diſputat. 2. quaſt. 5. punctо 6. num. 11.* vbi *num. 12.* ſecus dicit de fructibus. Item qoòd Canonicis qui vna bebdomada interſunt diuinis Officiis poſſiot lucrari diſtributiones ſequeotis etiam hebdomadæ, quamuis illis non interſint, ea Azot. *d. cap. 7. quaſt. 5.* Sanctarel. *d. q. 10. num. 23.* Item vt vna hora, vel duabus intereſſeotes lucrentur maſſam groſſam, ſiue præbendam amiſſis diſtributionibus quotidianis, referunt deciſum Garcia *d. cap. 2. num. 329. in 1. declar.* Armeodar. *d. loco num 52.*

Stante ſtatuto, vel conſuetudine, qoa cauetur ſet- 117
uitium quadraginta annorum Eccleſiæ præſtitum liberare beneficiatum à reſidentia, luctatique diſtributiones quotidianas in abſentia, quamuis ipſe non interſit diuinis, obſeruari poteſt, vel potius roleari, prout reſoluunt Cened. *p. 3. collect. 15. in fine*, Monet. *de diſtributionib. quotid. p. 2. q. 7. n. 21. & qu. 12. n. 61. & q. 13. n. 41.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. p. 2. c. 3. n. 9. verſ. de ſenio*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 208. n. 19.* Bonacin. *de Horu Canon. qu. 5. punctо 6. n. 15. & 16.* me citato *in hoc loco* Sanctar. *var. reſolut. q. 10. n. 26. & q. 8. num. 14.*

Ad

118 Ad abſentiam trium menſium à Concilio conceſſorum non eſt neceſſe aſſignare abſentiæ cauſam, nec licentiam ſui Prælati petere, dummodo tamen omnes Canonici eodem tempore non abſint, ne Eccleſia ſuo debito ſeruitio deſtituatur: ſed tantùm illa quarta Canonicorum, quæ videbitur arbitrio Epiſcopi, vel Capituli, referunt deciſum Zerola *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. primatio*, §. 2. *dub.* 4. Sanctar. *d. qu. 4. n.* 28. Galer. *in margarita caſuum conſcientia, verb. Canonicus*. Nicol. Garc. *d. c. 2. n.* 315. Franciſcus Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part.* 3. *c.* 2. *n.* 21. & 22. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſol.* 392. *num.* 4. & 5. Armend. *d. loco num.* 36.

119 Huiuſmodi tres menſes Epiſcopi prouidere debent ne incurrant in Natale, aut Paſca Domini, aut ſimiles maximas ſolemnitates, prout deciſum referunt Zerola *d. verb. primatio*, §. 4. *d.* 2. *præſentiali, dub* 3. Garcia *d. c.* 2. *num.* 306. Armend. *d. loco n.* 38. Sanctarel. *var. reſol. q.* 4. *num.* 20. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere morali tract.* 7. *diſp.* 3. *punct.* 9. §. 1. *num.* 9. *in fine*.

120 Qui quidem tres menſes debent continere nonaginta dies, & vnius menſis triginta. Et cùm Concilium abſolutè illos concedat, nec exprimat à quo tempore incipere debeant, poſſunt accipi non ſolum continui, ſed etiam interpolati. Ita Menoch. *de arbitr. caſu* 50. *à n.* 12. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 11. *n.* 8. Garcia *dict. cap.* 2. *num.* 306. Intellige

121 concedi Canonicis † abſentiam trium menſium ſi Conſtitutiones Eccleſiæ ſeruitium totius anni requirunt, prout deciſum referunt Garcia *d. c. n.* 312. Armendar. *dict. loco num.* 35.

122 Si vltra tres menſes abſint Canonici, licèt in ciuitate vbi ipſa Eccleſia exiſtit, ſint præſentes, incidunt in pœnas Concilij *d. cap.* 12. Ita deciſum referunt Garc. *d. cap.* 2. *num.* 322. Aloyſ. Ricc. *dict. praxi reſolut.* 392. *num.* 2. Armend. *d. loco n.* 43. Fraociſ. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part.* 3. *cap.* 2. *à num.* 19. Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. part.* 2. *c.* 5. *num.* 10. *in fine*, Sanctarel. *d. q.* 4. *num.* 24.

123 Poteſt tamen Epiſcopus ob legitimam cauſam dare Canonicis ſuis facultatem, vt poſſint abeſſe per quatuor menſes, referunt deciſum Armend. *d. loco n.* 124. Comit. *reſp. moral. lib.* 1. *q.* 59. *num.* 2. me citato *in hoc loco* Alzed. *de præſtantia Epiſcop. dign. p.* 2. *cap.* 9. *n.* 39.

124 Non poſſunt Canonici pro illis tribus menſibus diſtributiones quotidianas conſequi, cùm ſint diſtincte à præbendis. Ita deciſum referunt Flamin. *de reſign. lib.* 1. *quæſt.* 10 *num.* 65. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* §. 7. *primatiali num.* 82. Moneta *de diſtributionibus quotidianis part.* 1. *quæſt.* 6. *à princip.* Franciſ. Leo *dict. cap.* 2. *num.* 22. Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. parte* 2. *cap.* 3. *num.* 8. *in medio, pag.* 124. Armend. *dicto loco num.* 36. *in fine*, Aloyſ. Ricc. *dict. praxi reſolut.* 385. *num.* 10. Trullench. *dict. cap.* 8. *dub.* 9. *num.* 9. Quod non procedit quando diſtributiones quotidianæ ſuccedunt loco præbendæ, & tanquam fructus habentur, quia tunc abſentes ex legitima cauſa illas lucrantur, ex eodem Aloyſ. Ricc. *in d. praxi deciſ.* 499. *in prima edit. & reſol.* 390. *n.* 2. *in ſecunda edit.* Vnde licèt diſtributiones quotidianæ non percipiantur à Canonicis, qui inſeruiunt Epiſcopo viſitanti, ſi tamen fructus omnes conſiſtunt in illis, debent percipere duas illarum partes, amiſſa tertia, quæ accreſcit intereſſentibus. Ita deciſum referunt Franciſcus Leo *d. cap.* 2. *n.* 18. Galer. *in margarita caſuum Conſcientia, verb. diſtributiones*; Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 390. *num.* 4.

125 Coadiutor, & coadiutus poſſunt abeſſe his tribus menſibus, vt per Nauar. *conſ. c. num.* 6. *de clericis ægrot.* Rota *in Salamantina integra portionis* 18. *Octob.* 1584. coram Peſia, Monet. *de optione Canon. cap.* 4. *quæſt.* 8. *num.* 172. vbi etiam docent legitimè impedimentum coadiutorem poſſe percipere diſtributiones.

Archidiaconus poteſt abeſſe vltra tres menſes 126
ratione viſitationis ei incumbentis, ratione ſuæ Dignitatis, potéſtque pro tempore dictæ abſentiæ lucrari fructus ſui Archidiaconatus, dummodo dari conſueuerint abſentibus ex legitima cauſa, non tamen lucratur diſtributiones meè quotidianas. Ita deciſum referuot Garcia *d. cap.* 2. *num.* 332. Monet. *d. quæſt.* 11. *num.* 63. Ceoed. *d. quæſt.* 1. *num.* 36. & 74. Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 6. *l.* 6. *de viſitat. num.* 81. vbi *num.* 82. limitat, niſi extet Eccleſiæ conſuetudo, vt Archidiaconus viſitaos oihil fructum percipiat, & tepetit idem Armendar. *d. tit. de reſidentia, vel abſentia clericorum, à num.* 54. vbi *num.* 82. & Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *n.* 332. *in* 2. *dub.* aduertunt etiam hoc caſu durante viſitatione non poſſe Archidiacooum percipere fructus illius Canonicatus, quem obtinet ex diſpenſatione, vel Eccleſiæ conſuetudine. Si verò Archidiaconus, vel Canonicus viſitauerit Eccleſiam, iura, vel reddirus ſuæ præbendæ, non amittere diſtributiones quotidianas, eum viſitando prædicta iura, & loca, ſeruiat Eccleſiæ io re vtili, dicunt deciſum Moner. *d. quæſt.* 12. *num.* 63. Cened. *dict. quæſt.* 1. *num.* 36. Garc. *part.* 3. *cap.* 2. *num.* 333. *& ſeq.* Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 7. *q.* 10. me citato Sanctarel. *d. quæſt.* 11. *num.* 9.

Incumbens curæ animarum imminenti ſuæ di- 127
gnitati habetur pro præſenti & intereſſeoti, lucraturque diſtributiones, Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 22. *de reformat. cap.* 3. *verſ. quod ſi alicui*, referunt deciſum Aloyſ. Ricc. *de reſolut.* 389. *num.* 4. Zech. *de Repub. Eccleſ. cap.* 24. *num.* 6. Zerola *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verſ. diſtributiones n.* 3. *verſ. ſecùndo debentur*, me citato *in hoc loco* Trulench. *d. lib.* 1. *c.* 8. *dub.* 12. §. 7. Cened. *d. q.* 1. *n.* 75. me citato *in hoc loco* Sanctar. *d. q.* 11. *n.* 11. Bonacin. *de horis Canonicis diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 3. §. 7. Marchin. *de Sacram. Ordinis tract.* 3. *p.* 2. *cap.* 35. *ſub num.* 9. *verſ. idem dicendum*, Stephan. VVeyms *in* 24. *Conſtit. ex Iure antiquo deſumptas, & per Concil. Trident. innouatas, conſtit.* 11. *num.* 21. *in princip.* Dum tamen eſt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ ſpectant ad ipſam coram, ex declarat. S. Congieg. quam teſtet Franciſcus Leo *d. cap.* 2. *num.* 24. Sub quo non comprehenduntur Canonici habentes Eccleſias parochiales, non tamen Canonicatibus anoexas, ſeu voitas: qoi ſi in parochialibus reſederiot, & fucrint priuilegiati ad perceptionem fructuum, exceptis diſtributionibus quotidianis, iuxta Bullam Pij V. vel ex indulto Apoſtolico, non poterunt optare, neque domus Canonicales, neque Canonicatum presbyteralem, & ſimilia, cùm non habeantur pro præſentibus, ſed tantùm ſunt priuilegiati ad percipiendos fructus, & id quando ſcilicet extat conſuetudo, vel ſtatutum, quo abſentes non poſſunt optare. Ita deciſum referunt Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *num.* 337. Armend. *d. loco num.* 58.

Canonicatum, & Parochialem habens, & reſi- 128
dens in Parochiali ex dicta Bulla Pij V. diſtributiones quotidianas integras lucratur, ſi Canonicatus conſiſtit ſolùm in diſtributionibus non habena præbendam, quando ſcilicet vtique ſeruire nequit: nam ſi ambobus commodè ſeruire poſſet, luctaretur ſolùm iuxta ſeruitium, quod præſtaret,

idem Armendar. *d.loco num.65.& 66.* Garcia *d. c.2.*
129 *num.114.* † Habentur tamen tanquam præſentes in choro, qui curam animarum exercent, qui illi Eccleſiæ imminet, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ ſpectant ad ipſam curam, referunt deciſum Garcia *d. cap.2. num.335.* Armendar. *d.loco num.57.* & reſoluit Theodoſ. Rub. *inter diſceptat. forenſ.* Stephan. Gratian. *c.298.n.22.* At ſi haberent curam animarum in aliis Eccleſiis, dum in eis reſiderent ac Sacramenta adminiſtrarent, non poſſe percipere diſtributiones, quas perciperent ſi in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, in qua habent Canonicatus, vel Dignitates reſiderent, reſoluunt Monet. *part.2.q.12.n.69.* & Sanctar. *d.quæſt.11.num.13.*

130 Habens Canonicatum, & Parochialem, in qua non poteſt ſine diſcrimine vitæ propter inimicitias reſidere, cogendus non eſt reſidere in ea, ſed ei eſt permittendum, vt in Canonicatu reſideat, referunt deciſum Salzed. *ad Bern.c.54. in nouiſſ.edit.lit.C, in fine, verſ.oſtauus*, Armendar. *dicto loco n.101.*

131 Canonici, & qui Dignitates obtinent in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, etiam ſecluſa conſuetudine, vel ſtatuto, etiamſi adſint Manſionarij, ſeu Capellani, tenentur iuſto ceſſante impedimento pſallere in choro, ſeu canere pſalmos & hymnos, ac cætera huiuſmodi, quæ vel alternatim in choro decantantur, vel ad Sacerdotis hebdomadarij pronunciationem, ſeu recitationem reſpondendo dicuntur: aliàs ad diſtributionum quotidianarum reſtitutionem teneri reſoluunt Nauar. *in tract.de orat. & horis canon.c.10.n.47. & cap.11.n.41. & cap.13. num.17.* Azor. *inſtit.moral.part.1. lib.10.c.11. qu.5. cum ſeqq.* Beja *p.1. reſponſ. conſcientia caſu 55.* Petr. de Ledeſm. *in ſum.part.2. tract.9.c.4. concl.1. diffic.1.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.18.à n.175.* Squillante *de obligat.clericor.p.1.à n.60.* Paul. Laym. *in ſumm. Theolog. moral. lib.4. tit. 2. cap.7. num.6.* Oliuetr. Bernart. *de obligat. Horarum Canonicar. ls.2. cap.23. num.9.* Tambuin. *de iure Abbatum tom.2. diſp.10. quæſt.3. num.4. propè finem.* Barth. à S. Fauſto *de horis Canon. lib.3. quæſt.13.* Sebaſt. Cæſ. *in reſect. de Eccleſiaſtic. hierarchia diſp.12.§.1.n.7. cum ſeqq.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi p.1. cap.19.§.1. num.4.* Caſtr. Palao *in opere mor. tom.2. diſp.3. p.4. num.5.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Trulench. *in expoſit. Decalogi li.1. cap.8. dub.7. à princ.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.1. quæſt.62. num.2.* Quicquid aliud velint Petr. Nauar. *de reſtit. lib.2.c.2. dub.3. num.217. cum ſeqq.* Petr. de Aragonia 2.2. *qu.83. art.13.* Leſſ. *de iuſtitia lib.2.c.34. dub.33.* Suar. *de Relig. tom.2. lib.4. cap.2. num.18.* Bonacin. *de horis Canon. diſp.1.q.3.p.2.§.1. num.17.* Cenedd. *canon. lib.1.q.2. à princ.* & præcipue *à num.14.* Nicol. Gare. *de benefic. p.3.c.2. num.514.* Monet. *de diſtrib. quotid. p.2.q.3.* Diana *moral. reſol. p.4. tract.4. reſol.217. in fine*, Sanch. *in opuſcul. moral. tom.2. lib.2. cap.2. dub.100. num.2.* Canonici autem, & cæteri beneficiarij ad recitationem Horarum Canonicarum in choro adſtricti, debent ibi eas recitare, nec à peccato excuſantur, ſcilicet veniali, niſi iuſtam habeant cauſam abſentiæ; mortale tamen committent ſi per contemptum, aut contra Prælati particulare præceptum fieret talis abſentia, vt re-
232 ſoluit Valer. Reginald. *d. lib.18. num.176.* † domi enim recitantes, & aſſiſtentes in choro non recitando, nec cantando, tenentur reſtituere diſtributionea quaſi totas, vt per Fr. Emman. *in ſumm. tom.2. c.145. num.5.* Sic etiam teneri, qui de ordinario, & frequenter confabulantur in choro, reſtatur Ludou. Lopez *in inſtructorio conſcientia tom.1. c.246.* quem ſequitor Vega *in ſumma parte 1.c.128. caſu 10.* ooiuſſimè Trolench. *d.cap.8. dub.3.n.6.*

Omnibus diebus & Horis, præterquam in tribus 133
menſibus ſingulorum annorum, debent Canonici intereſſe, vt reſoluunt Garcia *dict.cap.2. num.325.* Armendat. *dict.loco num.47.* Et non poſſunt iuuari aliqua conſuetudine quin teneantur omnibus ſeptem Horis inſeruire, tenet Theodoſius Rubeus *inter diſceptationes forenſes Stephani Gratiani c.298. num.20.*

Qui tempore, quo cantatur vna Hora in choro, 134
Miſſam celebrat in eadem Eccleſia ex deuotione, vel obligatione, non dicitur interfuiſſe illi Horæ, nec illius diſtributiones accipere poteſt: ſi verò iuſſus fuerit à Superiore, vt celebret, tunc recipiet: Superior verò debet cauere à tali iuſſione, refert deciſum Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ. 494. in prima edit. & reſolut.385.n.2. in ſecunda edit.* reſoluunt Galett. *in ſua margarita caſuum conſcientia, verb. diſtribut. pag.81.* Henriq. *conſil.22.* Theodoſ. Rube. *dict.c.298.n.21.* Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part.2.c.13. num 6.* Gonzal. *ad regul.8. Cancell. §.7. proœm.n.181.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. parte 2.c.3. num.8. pag.124.* me citato Bonacina *de Sacrament. diſp.4.q.vlt. puncto 7.§.5. n.7. & de Horis Canon. diſp.2. quæſt.5. punct. 3. §.4.* Armendat. *dicto loco n.81. & 83.* Aloyſ. Ricc. *Neap. deciſ.113. p.4.* vbi multipliciter intelligit, me etiam citato *in hoc loco* Sanctarel. *variar.q.7.n.19.* Marchi. *de ſacram. Ordinis tract.3. p.2.c.35. num.9.* Et *ſacra Congreg. Concilij in Oriolen. 27. Martij 1632. in reſp. ad 12.* cenſuit Canonicos, ſeu alios Præbendatos tempore „quo diuina Officia celebrantur in choro, ſeu cantatur Hora, Miſſas planas vel Anniuerſarium, celebrantes, non lucrari diſtributiones quotidianas, nec emolumenta, niſi illa hora ad celebrandas Miſſas ab eoad quem pertinet, iuſſi, aut compulſi fuerint.

Diſtributiones quotidianæ non poſſunt percipi à 135
Canonicis abſentibus, & per ſubſtitutum Eccleſiæ ſuæ inſeruientibus, niſi expreſſo in id priuilegio iuuarentur, in ſacti contingentia conſulit Caldetin. *conſil. 1. ſub titulo de clericis non reſid. dub.2.* quem refert Galett. *dicto verb. diſtributiones, antepen.*

Vnde ſi factum ſit aliquod ſtarutum, quòd Ca- 136
nonici poſſint inſeruire per ſubſtitutos, vel alternatim vnus pro alio, non habeatur eius ratio, quia eſt contra Concilium, vt referunt deciſum Zerol. *in praxi Epiſcopal. part.2. verb. Canonicus, §.5.* Garcia *dict.cap.2. num.498.* Rota Romana *apud Farinac. deciſ.659. n.3. in nouiſſ.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *dict.punct.9.§.2. num.3. in fine.* † perſonaliter 137
ad canendum Miſſam cogendi ſunt Canonici illis diebus, quibus ex inſtituto, & legitima conſuetudine illius Eccleſiæ deobligantur, refert deciſum *d. cap.2. n.495.*

Obtinentes Dignitates, Canonicatus, vel Portio- 138
nes in Eccleſiis, præſertim Cathedralibus, cuiuſcunque qualitatis ſint, Epiſcopo ſolemniter celebranti, aut Pontificalia exercenti aſſiſtere, ac veſtibus ſacris induros eidem inſeruire, necnon munera eiſdem Dignitatibus, Canonicatibus, & Portionibus in decantatione Miſſæ, Euangelij, Epiſtolæ, & ſimilium functionum præſtatione iocombentia, & annexa per ſe ipſos ſubire & exercere iuxta ſacrorum Canonum, & Concilij Tridentini diſpoſitionem, ac cuiuſque Eccleſiæ particularem ordinationem certum eſſe reſpondit *ſacrorum Rituum Congregatio*, quòd ſi quando aliquis legitimo impedimento detentus ea per ſe ipſum adimplere non poteſt,

Digitized by Google

terit, tunc alios, eiuſdem tamen ordinis, & gradus, non autem inferioris dignitatis, ncmpe alias Dignitates, Canonici Canonicos, & Portionarij reſpectiuè Portionarios in ſua quiſque hebdomada ne graduum, & ordinum prærogatiua confundatur, deputare debebit, idque per Epiſcopum oppottunis remediis, etiam huius decreti vigore prouidendum fore cenſuit *eadem Congregatio*, ſupplicante Capitulo, & aliis Eccleſiæ Abſentis Portionariis, refere Garcia *d. cap. 2. n. 146.*

139 Capitulum, ſeu Clericos inferiores ſine Epiſcopo non poſſe ſtatuere de quotidianis, diſtributionibus, quatenus earum diſtributio attingit, aut concernit ſtatum vniuerſalem Eccleſiæ, diminúque Officia, eatúmve regimen, reſoluit Moneta *de diſtribut. quotid. part. 2. quæſt. 15. n. 26. in vltima edit.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Trulench. *in expoſit. Decalogi lib. 1. c. 8. dub. 3. num. 4.* Quamuis putent poſſe id facere, quando nihil conſtituunt contra Epiſcopi iuriſdictionem, nec contra ius commune Azor. *inſt. moral. part. 2. lib. 7. cap. 7. qu. 17.* Sanctar. *var. reſol. queſt. 13. num. 8.*

140 Non poſſe Epiſcopum, aut Capitulum remittere, aut donare amiſſionem diſtributionum ob non reſidentiam, probat Concil. Trident. *d. cap. 12.* ibi, *quauis colluſione, aut remiſſione excluſa,* & reſoluunt Nauar. *de orat. & horis canon. c. 22. miſcel. 14. num. 48. & conſil. 7. de clericis non reſident. num. 1.* Menoch. *de arbitr. caſu 429. num. 6.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part. 2. cap. 3. num. 8. in fine pag. 124.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct. 9. §. 13. num. 6.* & deciſum *in ſacra Cardinalium Congregat.* referunt Galett. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. diſtributiones 4.* Armendar. *d. loco num. 90. & 91.* & ſæpe reſolutum fuit in Rota, prout *in vna Hiſpalen. diſtribut. Veneris ſecunda Maij* 1603. Coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Rotæ Decano*, quæ eſt prima ex impreſſis poſt tractarum *de diſtribut. quotian.* Ioan. Petri Monetæ *n. 3.* & me citato nouiſſimè Sanctarel. *var. reſolut. q. 13. num. 7.* Cui reſolutioni non obſtat gloſſ. *verb. ſuas, in c. 1. de clericis non reſident. lib. 6.* quæ videtur ecoeratium dicere, quia non inquit poſſe conueniri, quod diſtributiones in abſentia remittantur, ſed ſolum quòd is, coi iam ipſo iure accreuerunt, poſſet eas remittere, ne is, qui illas perdidit, teneatur reſtituere, quod eſt longè diuerſum à pactione, qua quis diſtributiones in abſentia perdat, & hanc gloſſam ita intelligit Nauar. *d. cap. 22. miſcel. 14. n. 49.*

141 Non poſſunt Canonici, videlicet duo, aut plures aſſociantes eorum Prælatum, quandóque voleorem audire Miſſam, non in Cathedrali, ſed in alia Eccleſia ciuitatis, participes fieri diſtributionum quotidianarum, quæ non niſi præſentibus, & intereſſentibus dantur, referunt deciſum Piaſec. *praxi noua Epiſcopal. part. 2. cap. 3. n. 8. pag. 124.* Aloyſ. Rice. *dicta reſol. 385. n. 3.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. §. 7. proœm. n. 183.* Monet. *de diſtrib. quotid. p. 2. q. 8. n. 14. propè finem*, Armendar. *d. tit. de reſident. Canon. n. 61.*

142 Sic etiam Canonici duo intereſſentes Epiſcopo ad mentem ſacrorum Caonum non percipiunt diſtributiones quotidianas, niſi tamen in illis conſiſtereot omnes fructus quorum tali caſu duas partes ſolum reciperent, reliqua tertia accreſcente intereſſentibus. Ita deciſum refert Galett. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Canonicus, pag. 29. in fine, & verb. diſtrib. penultimo*, Armendar. *dict. loco n. 97. & libr. tit. 6. l. 5. §. 2. n. 10.* Sreph. Veyms *in Conſt. 14. ex Iure antiquo deſumptas, & per Concil. Trident. ſpecialem innouatas, conſtit. 11. n. 20. in fine, & num. 21.*

pag. to 1. Theodoſ. Rub. *ſing. Rot. tom. 2. p. 5. fol. 500. c. 1.* † Diſtributiones enim quotidianæ non debentur his, qui Epiſcopis deſeruiunt, *cap. de cætero, de clericis non reſident.* Nauar. *conſ. 11. eodem tit.* Gonzal. *dict. §. 7. proœm. n. 183.* Srephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 166. n. 20.* Poterat tamen Epiſcopus Canonicis indulgere ſibi ſeruientibus, non aliis clericis, vt in abſentia Præbendarum, ſeu Portionum ſuarum fructum percipiant, Moneta *de diſtrib. quotid. par. 2. quæſt. 8. num. 2.* Cened. *pract. lib. 1. quæſt. 1. num. 35.* Gonzal. *gloſſ. 6. num. 255.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 7. c. 4. qu. 3. verſ. ſexta cauſa*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tractat. 3. n. 54. verſ. quarta.* Srephan. Quaranta *verb. reſidentia pag. 444.* Steph. Gratian. *dict. cap. 166. num. 20.* vbi etiam reſoluit, quòd hodie non poterit Epiſcopus Canonicos ab Eccleſia exthahere pro ſuo ſeruitio inſpecta vbertate redituum Epiſcopatuum, & multitudine peritorum. Præſentes etiam quoad hunc effectum dicontur qui cum Epiſcopo pro ſuo & ipſius Eccleſiæ ſeruitio commorantur, *dict. cap. de cætero, cap. ad audientiam, de clericis non reſid.* & ſic poſſe Epiſcopum in ſui ſeruitio habere duos Canonicos ſuæ Eccleſiæ, qui fructus præbendarum, in abſentia, non tamen diſtributiones quotidianas percipiant. Ita Guriet. *can. lib. 1. c. 1. n. 149.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Neap. c. 95. num. 2. in vlt. impreſſ. de an. 1619.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcop. cap. 19. in princ. num. 6. verſ. tertio*, Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 27. n. 182. cum ſequentib.* Aloyſ. Rice. *in collect. deciſ. p. 6. collect. 2444. verſ. ſecundo nota*, vbi extendit ad Canonicos Doctorales, & Magiſtrales. Niſi ex quadragenaria conſuetudine Canonicis in ſeruitio Epiſcopi debeatur diſtributiones, Sbroz. *de offic. vic. lib. 1. q. 43. nu. 3.* Garc. *dict. cap. 2. num. 348.* Moneta *dict. q. 8. num. 15.* Sanctarel. *dict. q. 7. num. 31.* Et an hoc priuilegio gaudeant Canonici ex Collegiata? Vide *de Canon. c. 25. n. 8.*

Propoſito ſic dubio. *Eminentiſſimus & Reuerendiſſimus D. Cardinalis Spinola Archiepiſcopus Compoſtellanus Canonicatum & prabendam in dicta ſua Eccleſia vacantes contulit Don Lupo de Huarte familiari ſuo, ac magiſtro cubiculi, quem declarauit velle pro ſeruitio ſuo retinere iuxta Decretales in c. de cætero, & in c. ad audientiam, de clericis non reſid. Nihilominus Capitulum & Canonici Compoſtellani pertendunt non teneri illi reſpondere de fructibus dictæ prabendæ ſub pretextu cuiuſdam ſtatuti eiuſdem Eccleſiæ requirentis primam reſidentiam per quatuor menſes ad hoc vt fructus percipere valeat. Quare ſupplicatur per eminentias veſtras Reuerendiſſimas reſponderi, an capta poſſeſſione, & facta Fidei profeſſione per procuratorem, Capitulum teneatur Oratori de fructibus dictæ ſuæ prabendæ iuxta formam præfatorum Iurium in dict. c. de cætero, & in dict. c. ad audientiam, reſpondere, non obſtante dicto ſtatuto, & quòd nunquam orator acceſſerit ad dictã Eccleſiam. Die 2. Iul. 1633. Sacra Congreg. Cardinal. ũ Cone. Trid. interpretũ re maturè diſcuſſa conſuit huiuſmodi ſtatutũ non obſtare quominus Oratori in ſeruitio Eminentiſſ. Archiepiſc. commorãti de integris fructib. ſuæ prabendæ reſponderi debeat.*

Ordinarius poteſt excuſare à reſidentia in choio 144
aliquem Canonicum, ſeu Capellanum ex cauſa legitima comprehenſa *in cap. vnico, de clericis non reſident. lib. 6.* ſine conſenſu aliorum Canonicorum, ſeu Capellanorum, quorum intereſſe viderur propterius accreſcendi, quia id Conc. non derogat, nec requirit Capituli conſenſum. Ita deciſum referunt Garcia *d. cap. 2. num. 407.* Armend. *dicto loco num. 85.*

† Et Epiſcopus poteſt ob legitimam cauſam dare li- 145
centiam abſentiæ quatuor menſium Canonicis, vt

referunt deciſum Garcia *d. c. 2. n.* 408. Armendar. *dicto loco num.* 86.

146 Abſens per annum à Dignitatis, Canonicatus, ſeu præbendæ diſtributionibus eſt priuatus, & priuari debet dimidia parte fructuum; ſi verò perſeuerauerit in abſentia, priuandus eſt non fructibus, ſed beneficio; ita refert deciſum Armend. *d. loco n.* 98. & priùs citandi ſunt huiuſmodi abſentes, quare non debeant puniri ſecundùm Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 12. & bonus index arbitrabitur quanto tempore valeat vltra tempus permiſſum abſentes expectare antequam contra eos pœnas exequatur; ita etiam deciſum referunt Garcia *d. c.* 5. *num.* 145. Armendar. *dicto loco n* 108. & 109. Item & Canonici, qui maiori ſeruitio Eccleſiæ, quàm nouem menſium ſunt adſtricti, eiſdem pœnis, de quibus in Trident. *d. cap.* 12. ſubiacent, ſi non reſederint, Garcia *d. c.* 2. *num.* 144. Armendar. *d. loco n.* 107. Diſpoſito text.

147 Concilij *d. c.* 12.† & pœna contra obtinentes Canonicatus, & non reſidentes, non procedit in Canonico ſimplici carente præbenda, vt reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 11. *in* 5. *edit. & reſolut.* 654. *in* 2. *edit.*

548 Neceſſariò ſeruandos eſſe pœnarum gradus præſcriptos à Concilio *d. c.* 12. antequam deueniatur ad priuationem, aliàs eſſe nullam, fuit deciſum in Rota Romana coram Illuſtriſſimo Seraphino *in vna Salamantinen. del Petroſo die* 15. *Decembris* 1376. in impreſſis *deciſ.* 27. *& in* 1346. *& deciſ.* 176. *num.* 4. *p.* 1. *recent.* & optimè *in vna Oriolen. Canonicatus* 14. *Martij* 1652. coram *Reuerendiſſimo D. meo Nauarro* teſtantur praxis Archiepiſcop. Neapolit. *cap.* 11. Piaſcc. *in praxi noua Epiſcop. part.* 2. *c.* 3. *num.* 9. *verſ.*

549 *neceſſario*, vbi etiam aſſerit, quòd † citatè debet huiuſmodi non reſidens perſona ante priuationem, ſi ſciatur vbi moretur, gloſſ. *in cap. quoniam frequenter* §. *ſi verò in Canonibus, vt lite non conteſt.* Caputaq. *deciſ.* 375. *n.* 3. *& deciſ.* 378. *p.* 5. Seraphin. *deciſ.* 1346. *n.* 3. *& deciſ.* 290. *num.* 4. Rota *in dicto Oriolen. Canonicatus*, coram *D. Nauarro*; & ſi non ſciatur, citandus eſt per edictum publicum trina citatione, nec ſufficeret vna citatio pro tribus, & aliter facta priuatio eſſet omninò nulla, intelligè quando quis perſonaliter non potuit citari; vnica autem ſufficit, ſi perſonaliter fuit exequuta; ita Rot. Rom. *in vna Zamoren. Capellania Luna* 12. *Iunij* 1589. coram *Illuſtriſſ. Manſica*, quæ eſt impreſſa inter ſuas deciſiones *deciſ.* 67. *num.* 5. vbi *num.* 6. aſſerit ex declaratione Illuſtriſſ. Cardin. deciſionem Concil. *d. cap.* 12. *veſſ. præterea*, non afficere Epiſcopos, qui poſſunt procedere ad priuationem ob non reſidentiam, tamerſi illa temporum interualla non fuerint obſer-

150 uata. † Fructus præbendæ, quibus Canonici, qui abfuerint à ſeruitio Eccleſiæ vltra tres menſes priuandi ſunt, applicandos eſſe in vſum Eccleſiæ, ac illius vtilitatem, deciſum referunt Garcia *d. cap.* 5. *n.* 146. Armend. *d. loco num.* 10. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *in opere moral. tract.* 7. *de orat. diſp.* 3. *punct.* 8. *num.* 6.

551 Poſſe tamen Epiſcopum hanc pœnam ante ſententiam minuere, vel augere, ſed non in totum tollere, reſoluunt Garcia *vbi ſuprà n.* 150. Armendar. *d. loco num.* 111.

552 Diſtributiones tamen non ſeruientium, & non reſidentium proportionabiliter applicantur ſeruientibus, & reſidentibus, vt tenetur fuit *in vna Aſtoricen. reſidentiæ, Luna* 6 *Iunij* 1616. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Rotæ Decano, & *in vna Gerunden. diſtributionum. Luna* 16 *Februarij* 1604. coram *Illuſtriſſ. Cardin. Bononienſi*, nunc *S. D. N. Gregorio XV.* reſoluunt gloſſ. *verb. pars dimidiata, Clement.* 5. *de ætate*, gloſſ. *verb. ſuſpenſos in Clemen.* 2. *de vita, & honeſtate clericorum*, Nauar. *in manual. cap.* 55. *num.* 123. *& de orat. cap.* 7. *n.* 34. *& miſcel.* 59. *num.* 9. Azor. *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 7. *c.* 7. *quæſt.* 8. *&* 9. Moneta *de diſtribut. part.* 3. *qu.* 6. *n.* 16. Sanctar. *var. reſol. quæſt.* 13. *num.* 2. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere moral. tract.* 7. *de orat. diſp.* 3. *punct.* 8. *num.* 3.

Abſens à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ, ad effectum vt 553
locretur fructus, & diſtributiones, duo copulatiuè requiruntur, videlicet iuſta cauſa abſentiæ, & licentia Ordinarij, iuxta tradita per gloſſ. *verb. Prælatorum in cap. rolatum*, vbi Abb. *notab.* 4. *de clericis non reſid.* & tenuit Rota *in vna Lecien. fructuum* 21. *Aprilis* 1603. coram *Illuſtriſſim. Card. Pamphilio, & in Placentina ſolarij* 7. *Maij* 1606. coram *Reuerendiſſ. D. Peña Decano, & in vna Carthaginen. fructuum Luna* 2. *April.* 1615. coram *R. P. D. Pirouano, & in vna Calagurritana fructuum & diſtributionum, Luna* 26. *Maij* 1614. coram *R. P. D. Vbaldo.*

Deciſio Concilij *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 3. dum 154
decidere videtur portionem diſtributionum iis contingentem, qui non interſunt, applicari debere fabricæ Eccleſiæ quatenus indigeat, vel alteri pio loco arbitrio Ordinarij repugnare videtur deciſioni ipſiuſmet Concilij *ſeſſ.* 22. *cap.* 3. Sed Nauarr. *dict. miſcel.* 59. *de oratione num.* 9. vtramque Concilij deciſionem ſic ad concordiam reducit, quòd ſcilicet text. *in d. cap.* 3. *ſeſſ.* 22. loquatur taotùm de diſtributionibus extraordinariis, & impropriis, quæ de redditibus particularibus Dignitatum, Perſonatuum, & officiorum conſtituuntur, lucrifaciendæ ab eis ſolis, qui huiuſmodi beneficia habent, implendo officia, & ſeruitia diuina eis ab Epiſcopo præſcribenda, ac deſignanda. Aliud verò Decretum, quod habetur *ſeſſ.* 21. *cap.* 3. intelligitur de diſtributionibus ordinariis, & propriis, quæ conſtituuntur de fructibus communibus lucrifaciendæ ab obeuntibus communiter Officia diuina, & ideò ſubdit Nauar. illas extraordinarias meritò alijs non accreſcere, quibus ordinariæ accreſcunt, quoniam hæ de communibus fructibus conſtituuntur pro officijs communiter ab omnibus obeundis: illæ verò de fructibus particularibus præfatarum Dignitatum, Perſonatuum, & Officiorum, pro officijs, ac ſeruitijs à ſolis ea obtinentibus, faciendis, & obeundis: hanc Nauarr. ad vtrumque decretum conciliationem poſt Philiarch. ſequuntur Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ verb. officium diuinum pag.* 190. Fuſc. *de viſitat. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 25. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 7. *quæſt.* 8. Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 15. *verſ. conſulni*, Moneta *de diſtribut. quotid. part.* 3. *quæſt.* 6. *num.* 29. Sed melius dic *dict. cap.* 3. *ſeſſ.* 22. loqui in Dignitatibus à quibus Ordinariis tertiam partem fructuum in diſtributiones quotidianas conuertendo ſeparatè poteſt, & dato, quòd diſtributiones quotidianæ non ſint tenues, & in odium obtinentium Dignitates, & negligentium reſidere, & quando illa tertia pars ita ſubtracta per non ſeruientes amitteretur, locis piis eſt applicanda. At verò *cap.* 3. *ſeſſ.* 21. loquitur ſolum quando diſtributiones ita ſunt tenues, vt negligentur, & hoc caſu tertia fructuum pars ita ſeparata, & in diſtributiones ab Ordinario conuerſa, ſi per non ſeruientes amittatur, proportionabiliter ſeruientibus accreſcit, refert deciſum Nicol. Garcia *de benefic. part.* 3. *c.* 2. *n.* 465. & declaraſſe Sacram Congregationem teſtatur Rota *in vna Aſtoricen. Reſidentiæ, Luna die* 6. *Iunij* 1616.

coram

cotam *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Rotæ Decano.*

Abſentes in ſeruitio Papæ de Iure communi lucrari fructus, ſed non diſtributiones reſoluunt Ioan. Selu. *de benefic. p. 4. quæſt. 6. num. 36.* Garcia *d. cap. 2. num. 385.* Macign. *de horis Canon. cap. 17. num. 134.* Bonacin. *in ſimili tractat. diſp. 2. quæſt. 5. punct. 3. §. 1.* Sanctarel. *variar. reſol. quæſt. 7. n. 34.* Cened. *canon. lib. 1. q. 1. num. 3.* Vgolin. *de poteſt. Epiſc. p. 1. cap. 19. in prime. num. 6. verſ. multo magis,* Barthol. à S. Fauſto *de horis Can. lib. 3. diſp. 66. & 67.* Rot. *in Barbaſtren. Canonicatus 26. Iunij 1616.* coram *R. P. D. Duran.* impreſſa *p. 5. diuerſ. deciſ. 22.* Sic etiam abſentes in ſeruitio Cardinalis Legati lucrari fructus, non tamen diſtributiones præbendarum ſuarum docent Gambarupt. *de officio Legati de latere lib. 2. de auctor. legati num. 56.* Zerola *in praxi Epiſcopi p. 1. verb. Reſidentia §. 4.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 382.* Muner. *d. p. 2. q. 9.* Sanctarel. *d. q. 7. n. 33.* Barth. à S. Fauſto *d. lib. 3. q. 64.*

555 Auditores Rotæ Romanæ conſequuntur fructus, & diſtributiones ſuarum præbendarum in abſentia, ac ſi actualiter reſiderent, ex Bulla Clement. VII. incipit, *Canuent*, prout tradit Læl. Zech. *in Repub. Eccleſ. part. 1. num. 2.* Cened. *pract. & canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 1. num. 63.* & me citato Sanctarel. *variar. quæſt. 11. n. 1.* & Caſtro Palao *in opere morali tract. 7. diſp. 3. punct. 9. §. 8. num. 3.*

556 Inquiſitores hæreticæ prauitatis habentur in ſuis præbendis, & Dignitatibus pro præſentibus, & reſidentibus, & percipiunt integros fructus ſuarum præbendarum, ſimul cum diſtributionibus quotidianis ex priuilegio ſpeciali fauore Fidei à Paulo III. & Pio V. Pont. Max. eis conceſſo, referunt Rotas *de priuilegiis Inquiſit. num. 420. & in tract. de hæret. ſing. 96.* Caſtr. Palao me citato *in hoc loco d. §. 8. num. 3. in fine.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. de reſidentia, vel abſentia Canon. num. 71.* Nicol. Garcia *d. cap. 2. num. 356.* Sanctarel. *quæſt. 11. num. 3.* Cened. *d. q. 1. num. 28.* Ceuall. *commun. contra commun. quæſt. 585. num. 12.* Diana *moral. reſolut. p. 4. tractat. 8. reſol. 71. in fine*, nouiſſimè Eſcobar *de nobilit. & purit. proban. p. 1. q. 4. §. 5. num 71* Spino *in Speculo teſtament. glaſſ. 3. princip. num. 78.* vbi etiam reſoluit hoc priuilegium competere etiam habentibus beneficia curata, cuius contrarium verius eſſe reſoluit Ceual. *q. 585. n. 12.* & dixi ſuprà *hac alleg. num. 87.* Quoad noſtros verò Inquiſitores aliter ſe res habet, illis enim, necnon conſultoribus, & procuratoribus in Romana Curia & alias vbilibet reſidentibus, ſecretariis, fiſcalibus, relatoribus, ac commiſſariis ad cauſas ſanctæ Officij deputatis, & deputandis, actu tamen inſeruientibus Caſtellæ, Legionis, Aragonum, ac Hiſpaniarum, & vtriuſque Siciliæ Regnis, exiſtentibus, conceſſum fuit per diuerſos ſummos Pont. de quinquennio in quinquennium, protogantes ab Innocentio VIII. vſque ad Paulum V. in ſua Conſtit. incip. *Alias per Nos accepto, ſub die 5. Marty 1610.* ampliando ad vnum quinquennium, & ad aliud de nouo à fine illius incipiendum, & durante hoc tempore omnes fructus, redditus, & prouentus, quotidianas diſtributiones, & etiam quæ mantialia nuncupantur, anniuerſaria ac alia emolumenta, & obuentiones quotumcunque beneficiorum Eccleſiaſticorum ad præſens obtentorum, vel impoſterum obtinendorum, etiamſi Canonicatus, & præbendæ, non tamen Theologales, quibus actu deſeruiti ſolent, Dignitates, Perſonatus, adminiſtrationes, vel officia in Cathedralibus etiam Metropolitanis, etiamſi poſt Pontificales maiores, vel in Collegiatis Eccleſiis huiuſmodi principales fuerint, dummodo beneficia ipſa, Parochiales Eccleſiæ, vel eorum perpetuæ Vicariæ, aut beneficia eutam animatum habentia non exiſtant, prædicti omnes officiales, & miniſtri percipere, exigere, & leuare valeant, perinde ac ſi in eiſdem Eccleſiis ſingulis, tam diurnis, quàm nocturnis horis, anniuerſariis, & proceſſionibus, ac aliis officiis intereſſent, etiamſi in illis primam reſidentiam perſonalem non fecerint, &c.

Collector generalis Cameræ Apoſtol. Subcol- 157
lectores, Aduocati, Procuratores, Fiſcales, & Notarij in cauſis ſpoliorum, & iurium præfatæ Cameræ, eorum officio durante, lucrantur diſtributiones quotidianas in abſentia, ex Bulla Sixti V. *Rome in monte Quirinali ſub Annulo Piſcatoris die 8. Maij 1590. ſui Pontif. anno ſexto.* Moner. *part. 2. quæſt. 11. n. 111.* Sanctarel. *diſt. q. 11. n. 6.* Cened. *diſt. quæſt. 1. num. 64.* Caſtr. Palao me citato *in hoc loco, d. §. 8. n. 3. in fine.*

Concilio generali intereſſentes lucrantur diſtri- 158
butiones quotidianas, vt per Rebuff. *in praxi parte tertia, tit. de diſpenſatione, de non reſident. num. 34.* Salzed. *ad Bernard. in pract. cap. 52. diſt. C. verſ. quartus caſus.* Similiter Concilio Prouinciali, ſeu Synodali Clericos intereſſentes diſtributiones quotidianas percipere reſoluunt Salzed. *d. cap. 52. diſt. C. verſ. idémque pari ratione*, Cened. *pract. q. 1. n. 67. verſ. idem pari ratione*, Sanctarel. *d. quæſt. 11. num. 22. & quæſt. 10. num. 17. in princip.* Vgolin. *diſt. cap. 19. §. 2. num. 6. verſ. ſecundæ excipitur.* Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 3. quæſt. 52.* Sic etiam qui tanquam Theologus, vel Canoniſta Concilio intereſt nomine ſui Capituli ab eo miſſus, eaſdem diſtributiones lucratur, vt tenet me citato *in hoc loco* Trulench. *diſt. lib. 1. c. 8. dub. 112. in princip. num. 7.* Moneta *de diſtribut. quotid. part. 2. q. 11. num. 91.* poſt Cened. idem dicit Sanctarel. *d. quæſt. 11. num. 7. in fine*, vbi *num. 8.* cum Moneta *d. quæſt. 11. num. 92.* aſſerit Canonicum percipere poſſe diſtributiones ſi a Capitulo gratulationis cauſa mitteretur ad Pontificem, Principem, vel Ciuitatem; de omnibus Caſtr. Palao me citato *in hoc loco, in opere morali tractat. 7. diſput. 3. punct. 9. §. 3. num. 5.*

Canonici miſſi ab eorum Epiſcopo ad viſitanda 159
limina Apoſtolorum eorum nomine, vel comitantes ipſos Epiſcopos ad eadem limina ex Conſtit. Sixti V. diſtributiones quotidianas lucrantur, prout deciſum tetulerunt Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 498. in 1. edit. & reſolut. 389. num. 3. in 2. edit.* Armendar. *d. loco num. 62.* Nicol. Garcia *d. c. 2. num. 349.* Moneta *d. part. 2. quæſt. 8. num. 23.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 3. cap. 2. num. 23.* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſt. tract. 11. c. 9. q. 21. reſol. 1.* & Sanctar. *d. q. 11. num. 14.* vbi *in fine* cum Garc. aſſerit idem eſſe in aliis præbendatis, licèt non ſint de Capitulo, Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 3. q. 52.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. tract. 7. diſp. 3. punct. 9. §. 3. num. 4.*

Pœnitentiarius interim dum Confeſſiones au- 160
dit, cenſetur pro præſente in choro, nec amittit diſtributiones Concil. Tridentio. *ſeſſ. 22. de reformat. cap. 8.* Aloyſ. Ricc. *diſt. reſolut. 389. num. 5.* Bonacina *de horis Canon. diſp. 2. quæſt. 5. punct. 3. §. 5.* me citato *in hoc loco* Sanctarel. *variar. reſol. quæſt. 7. num. 13.* Barth. à S. Fauſto *d. lib. 3. quæſt. 74.* Stephan. VVeyms *in 24. conſtit. ex Iure antiquo deſumpta, & per Canc. Trid. innouata, canſt. 11. n. 23. pag. 102.* me citato *in hoc loco* Trullench. *lib. 1. c. 8. dub. 22. in prime.*

*princ.num.*8. & adde quæ dixi agendo de Pœuitentiario in Cathedrali Eccleſia conſtituendo *alleg.*55. *num.*30. me citato *in hoc loco* Trullench. *d.lib.*1.*c.*8. *dub.*102.§.5.

561 Examinatores beneficiorum à Synodo diœceſana electi, ſi cauſa exſminis abſnot à choro, lucrantur diſtributiones quotidianas, prout deciſum refert Læl. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. tit.de beneficiatis num.*13. Sed verius credo huiuſmodi examinatores dum ea de cauſa à choro abſunt, cum non Eccleſiæ ſuæ, cui ſunt adſcripti, ſed dumtaxat Eccleſiæ ſuæ Ciuitatis, ac diœceſis, ſeu Epiſcopi ſui deſeruiant, non debent quotidianas diſtributiones percipere, niſi huiuſmodi examinatoribus examinis cauſa abſentibus illæ concedantur, vel ex ſpeciali priuilegio, vel ex conſuetudine legitimè præſcripta, vel denique ex ſtatuto Capituli, & Eccleſiæ propriæ; prout tenet Moneta *d.part.*2.*quæſt.*11.*num.*61. Garc. *d.c.*5. *num.*355. Sanctar. *d.q.*7.*num.*37. Homobon. *de examine Eccleſ. tract.*1.*cap.*6.*q.*29. Trullench. me citato *d.lib.*1.*cap.*8.*dub.*15.§.8.*num.*2.

562 Animarum curam exercentes, quæ illi Eccleſiæ, vbi ſunt Canonici, imminer, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ ſpectant ad ipſam curam, diſtributiones quotidianas lucrantur, & tanquam præſentes in choro habentur, Armend. *dict.loco n.*57. Aloyſ. Ricc. *d.reſol.*389. *num.*4. Nicol. Garc. *d.cap.*2.*num.*335. Franc. Leo *d. cap.*2.*num.*24. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *dict. tract.*7.*diſp.*3.*punct.*9.§.3.*num.*8. vbi reprobat limitationem Bonacinæ *diſp.*2.*q.*5.*punct.*3.§.7. *in fine*, exiſtimantis diſtributiones proprias & ordinarias conſtitutas ex bonis communibus Eccleſiæ, & inter præſentes diuinis Officiis diuidendas, non lucrari præbendatum, cui animarum cura ineſt, niſi priuilegio, vel conſuetudine munitur, vel niſi eius præbenda non habeat alios fructus præter diſtributiones quotidianas.

563 Viſitans Eccleſiam, iuta, vel redditus ſuæ præbendæ, percipit diſtributiones quotidianas, cum viſitando prædicta iura, & loca ſecuiat Eccleſiæ in rebus, Moneta *d.p.*2.*q.*11.*n.*63. & vide quæ ſuprà *hac alleg.n.*126. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tract.* 7.*diſp.*3.*punct.*3.§.3.*num.*9.

564 Senex beneficiarius non aſſiſtens diuinis Officiis (ſi aliàs reſidere ſolitus erat) habet diſtributiones, quando ſenio ita confectus eſt, vt non poſſit commodè perſonaliter Eccleſiæ deſeruire: ita referunt deciſum Hoied. *d. incompatib.benefic.p.*1.*c.*17.*n.*17. Menoch. *de arbitr.caſu* 60.*num.*10. Moneta *d.p.*2. *quæſt.*7. Armendar. *dict.loco n.*76. Aloyſ. Ricc. *dict. reſolut.*389.*num.*7. Franc. Leo *d.c.*5.*num.*27. Cened. *d.quæſt.*1.*n.*15. Azor. *d.lib.*7.*cap.*7.*quæſt.*15. me citato *in hoc loco* Sanctarel. *d.q.*8.*num.*12. vbi *num.*13. aſſerit Iudicis arbitrio ſtandum eſſe cum quis propter ſeuectutem excuſatur, quominus poſſit in choro intereſſe diuinis Officiis, & tamen poſſit lucrari diſtributiones.

565 Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam repteſſaliarum cauſa captus, & detentus, quotidianis diſtributionibus prius ndus noo eſt, Moneta *p.*2.*quæſt.*5. *num.*56.*cum ſequentibus*. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tract.*7.*d.*3.*punct.*3.§.3.*n.*12. & Trullench. *d.lib.*1.*cap.*8.*dub.*15.*in princ.n.*14.

566 Infirmus, qui perſonaliter diuinis Officiis adeſſe non poteſt, quotidianas percipit diſtributiones in abſentia, *cap.*1.*de clericis non reſident.in* 6. Couarru. *lib.*3.*var.cap.*13.*num.*8. Duenh. *reg.*206. *verſ. limita* 7. Hoieda *dict. cap.*17.*num.*15. Nauarr. *conſil.*2. *num.*3.*de cleric. non reſident.* Thom. Act. *in tract.de infirmit. part.*1.*cap.*50.*num.*25. Garc. *part.*3.*cap.*2. *num.*363. Carol. de Grefſis *effectib.clerical.effectu* 1. *n.*1172. Selu. *de benefic. part.*4.*quæſt.*6.*n.*9. Fuſch. *de viſitat. lib.*1. *cap.*15.*num.*25. *verſ. & infirmo, & cap.*20.*num.*26. Gutier. *canon. lib.*1.*cap.*1.*num.*140. Spin. *in ſpeculo teſtament: gloſſ.*9.*princip.n.*20. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.*3.*cap.*2.*num.*27. Piaſec. *in praxi nouæ Epiſco. part.*2.*cap.*3.*num.*9. *verſ. infirmus*, nouiſſimè Trullench. *d.cap.*8.*dub.*8. *num.*2. Armeud. *d.loco num.*75. Moneta *dict.part.*2. *quæſt.*6.*n.*7. Bonacin. *de horu Canon.diſp.*2.*quæſt.*5. *punctо* 1. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tract.*7. *de orat.diſp.*3.*punct.*9.§.1.*num.*1. & me citato *in hoc loco* Sanctarel. *var.reſol. q.*8. *à princ.* Cened. *d.q.*1. *num.*7. Stephan. V Veyms *d.conſt.*11.*num.*18. & 19. Lottet. *de re benef. lib.*3.*q.*27.*à num.*133. & tenuit Rota *in una Hiſpalen. diſtributionum Veneris* 2. *Maij* 1603. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Rotæ Decano.*

Intellige procedere ſi ſolitus erat reſidere, & in- 167
tereſſe diuinis Officiis cùm bene valebat; ſecus verò ſi huiuſmodi ægrotus, dum ſanus erat, Horis Canonicis intereſſe non ſolebat; tunc enim infirmitas illius non iudicatur pro præſentia, & intereſſentia, cum eo caſu ipſa infirmitas non præſtiterit cauſa abſentiæ; itaut tenuit Rota *in d. Hiſpalen. diſtributionum*, & reſoluuut Corſet. *ſing.*152 incip. *An quilibet infirmus*, Nſuarr. *de horu canon. cap.*11. *à n.*9. Couarr. *d.num.*8. *verſ. ſexta*, Spino *d.gloſſ.*9.*num.*30. *verſ. ſed tenendum*. Hentiq. *in ſumm.lib.*13.*c.*13.*n.*4. *in fine in commento lit.T.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Trullench. *d.c.*8.*dub.*8.*num.*3. *in princ.* Fr. Emman. *in ſumm.part.*1.*cap.*33.*n.*6. Axor. *part.*2.*lib.*7. *cap.*7.*quæſt.*11. Cened. *d.quæſt.*1.*num.*9. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. tractat.*7.*diſp.*3.*punct.*9.§.1. *num.*4. vbi reprobat Petr. Nauarr. contrarium tenentem, me citato *in hoc loco* Sanctarel. *d. quæſt.*8. *num.*8. Moneta *d.part.*2.*quæſt.*6.*n.*21. Cald. Pereira *de renocat.emphyt.quæſt.*5.*num.*23. *verſ. unde ſi Canonicus*, Bonacina *de cenſuris diſp.*1.*q.*2.*punct.*4.*num.*5. *in fine*, Gutier. *d.cap.*1.*num.*138. vbi *num* 139. aſſerit tunc demum infirmum cõſequi debere diſtributiones quando præſens eſt in loco, vbi eſt Eccleſia, vel ſi extra illam abſens ex legitima cauſa infirmus ſit, de quo latè Moneta *d.q.*6.*à n.*19. Vaſq. *in epuſc. de benefic. cap.*4.§.3.*n.*225. Nicol. Garc. *d. c.*2.*n.*160. & 364. Bonacin. *d.diſp.*2.*q.*5.*punct.*1.*num.*6. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. tract.*7.*diſp.*3.*num.*3. *punctо* 9.§.1.*num.*6. vbi iutelligit de eo, qui abſquè legitima cauſa à loco beneficij abeſt, quia hic cenſetur tunc non ex infirmitate tamquam ex malitia abeſſe, ſieuti ille, qui abſque cauſa ſolitus erat in infirmitate abeſſe: ſubditque quòd ſi tempore vacationis alìò te transferas, ibique infirmeris, ob quam infirmitatem venire ad reſidendum non poſſis, lucraberis diſtributiones, ac ſi præſens exiſteres, quia per te non ſtat quominus aſſiſtas.

Intellige etiam procedere ſupradictam reſolutio- 168
nem, etiamſi quis propria culpa in morbum incidetit, Couarr. *dict.num.*8. *verſ.*7. Fuſch. *dict.cap.*20. *num.*16. Gutier. *d.cap.*1.*num.*138. Fr. Emman. *dict. cap.*33. *n.*6. *verſ. de aqui ſe infiere.* me citato Trulleoch. *d.cap.*8.*dub.*8. *num.*4. Zetola *in praxi Epiſcop.part.*1. *verb. diſtributiones*, §.3. *verſ. ſexto debentur*, Cened. *d.quæſt.*1.*num.*8. me citato Sanctarel. *d.quæſt.*8.*num.*6. Moneta *d. quæſt.*6. *à num.*12. Azor. *inſtitut. moral. part.*2. *lib.*7. *cap.*7. *quæſt.*11. vbi idem dicit de eo, qui ex culpa vulnus accepit, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tract.*7. *diſput.*3. *punctо* 9.§.1.*n.*3.

Intellige

coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Rotæ Decano.*

Abſentes in ſeruitio Papæ de iure communi lucrari fructus, ſed non diſtributiones reſoluunt Ioan. Selu. *de benefic. p. 4. queſt. 6. num. 36.* Garcia *d. cap. 2. num. 385.* Macign. *de horis Canon. cap. 17. num. 124.* Bonacin. *in ſimilis tract. ac diſp. 2. queſt. 5. punct. 3. §. 1.* Sanctarel. *variar. reſol. queſt. 7. n. 34.* Cened. *canon. lib. 1. q. 1. num. 3.* Vgolin. *de poteſt. Epiſc. p. 1. cap. 19. in prine. num. 6. verſ. multo magis*, Barthol. à S. Fauſto *de horis Can. lib. 3. diſp. 66. & 67.* Rot. *in Barbaſtren. Canonicatus 26. Iunij 1626.* coram *R. P. D. Duran.* impreſſa *p. 5. diuerſ. deciſ. 22.* Sic etiam abſentes in ſeruitio Cardinalis Legati lucrari fructus, non tamen diſtributiones præbendarum ſuarum docent Gambarupt. *de officio Legati de latere lib. 1. de auctor. legati num. 56.* Zerola *in praxi Epiſcopi p. 1. verb. Reſidentia §. 4.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 382.* Monet. *d. p. 2. q. 9.* Sanctarel. *d. q. 7. n. 33.* Barth. à S. Fauſto *d. lib 3. q. 64.*

155 Auditores Rotæ Romanæ conſequuntur fructus, & diſtributiones ſuarum præbendarum in abſentia, ac ſi actualiter reſiderent, ex Bulla Clement. VII. incipit, *Conuenit*, proot tradit Læl. Zech. *in Repub. Eccleſ. part. 1. num. 2.* Cened. *pract. & canon. queſt. lib. 1. quæſt. 1. num. 63.* & me citato Sanctarel. *variar. queſt. 11. n. 1.* & Caſtro Palao *in opere morali tract. 7. diſp. 3. punct. 9. §. 8. num. 3.*

156 Inquiſitores hæreticæ prauitatis habentur in ſuis præbendis, & Dignitatibus pro præſentibus, & reſidentibus, & percipiunt integros fructus ſuarum præbendarum, ſimul cum diſtributionibus quotidianis ex priuilegio ſpeciali fauore Fidei à Paolo III. & Pio V. Pont. Max. eis conceſſo, referunt Rotas *de priuilegiis Inquiſit. num. 420. & in tract. de hæret. ſing. 96.* Caſtr. Palao me citato *in hoc loco d. §. 8. num. 3. in fine.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. de reſidentia, vel abſentia Canon. num. 71.* Nicol. Gareta *d. cap. 2. num. 356.* Sanctarel. *quæſt. 11. num. 3.* Cened. *d. q. 1. num. 28.* Ceuall. *commun. contra commun. quæſt. 585. num. 12.* Diana *moral. reſolut. p. 4. tract. 8. reſol. 72. in fine*, nouiſſimè Eſcobar *de nobilit. & purit. proban. p. 1. q. 4. §. 5. num. 71.* Spino *in Speculo teſtament. gloſſ. 3. princip. num. 78.* vbi etiam reſoluit hoc priuilegium competere etiam habentibus beneficia curata, cuius contrarium verius eſſe reſoluit Ceual. *q. 585. n. 12.* & dixi ſuprà *hac alleg. num. 87.* Quoad noſtros verò Inquiſitores aliter ſe res habet, illis enim, necnon conſultoribus, & procuratoribus in Romana Curia & aliàs vbilibet reſidentibus, ſecretariis, fiſcalibus, relatoribus, ac commiſſariis ad cauſas ſancti Officij deputatis, & deputandis, actu tamen inſeruientibus Caſtellæ, Legionis, Aragonum, ac Hiſpaniarum, & vtriuſque Siciliæ Regnis, exiſtentibus, conceſſum fuit per diuerſos ſummos Pont. de quinquennio in quinquennium, prorogantes ab Innocentio VIII. vſque ad Paulum V. in ſua Conſtit. incip. *Alias per Nos accepto, ſub die 5. Martij 1610.* ampliando ad vnum quinquenium, & ad aliud de nouo à fine illius incipiendum, & durante hoc tempore omnes fructus, redditus, & prouentus, quotidianas diſtributiones, & etiam quæ manualia nuncupantur, anniuerſaria ac alia emolumenta, & obuentiones quantumcunque beneficiorum Eccleſiaſticorum ad præſens obtentorum, vel impoſterum obtinendorum, etiamſi Canonicatus, & præbendæ, non tamen Theologales, quibus acta deferuiri ſolent, Dignitates, Perſonatus, adminiſtrationes, vel officia in Cathedralibus etiam Metropolitanis, etiamſi poſt Pontificales maiores, vel in Collegiatis Eccleſiis huiuſmodi principales fuerint, dummodo beneficia ipſa, Parochiales Eccleſiæ, vel eorum perpetuæ Vicariæ, aut beneficia eorum animarum habentia non exiſtant, prædicti omnes officiales, & miniſtri percipere, exigere, & leuare valeant, perinde ac ſi in eiſdem Eccleſiis ſingulis, tam diurnis, quàm nocturnis horis, anniuerſariis, & proceſſionibus, ac aliis officiis intereſſent, etiamſi in illis primam reſidentiam perſonalem non fecerint, &c.

Collector generalis Cameræ Apoſtol. Subcollectores, Aduocati, Procuratores, Fiſcales, & Notarij in cauſis ſpoliorum, & iurium præfatæ Cameræ, eorum officio durante, luctantur diſtributiones quotidianas in abſentia, ex Bulla Sixti V. *Romanum monte Quirinali ſub Annulo Piſcatoris die 8. Maij 1590. ſui Pontif. anno ſexto.* Monet. *part. 2. quæſt. 11. n. 111.* Sanctarel. *diſt. q. 11. n. 6.* Cened. *diſt. quæſt. 1. num 64.* Caſtr. Palao me citato *in hoc loco, d. §. 8. n. 3. in fine.* 157

Concilio generali intereſſentes luctantur diſtributiones quotidianas, vt per Rebuff. *in praxi part. 1. tertia, tit. de diſpenſatione, de non reſident. num. 34.* Salzed. *ad Bernard. in pract. cap. 52. litt. C. verſ. quartus caſus.* Similiter Concilio Prouinciali, ſeu Synodali Clericos intereſſentes diſtributiones quotidianas percipere reſoluunt Salzed. *d. cap. 52. litt. C, verſ. idémque pari ratione*, Cened. *pract. q. 1. n. 67. verſ. idem pari ratione*, Sanctarel. *d. quæſt. 11. num. 22. & quæſt. 10. num. 17. in princip.* Vgolin. *diſt. cap. 19. §. 2. num. 6. verſ. ſecundo excipitur.* Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 3. quæſt. 52.* Sic etiam qui tanquam Theologus, vel Canoniſta Concilio intereſt nomine ſui Capituli ab eo miſſus, eaſdem diſtributiones lucratur, vt tenet me citato *in hoc loco* Trulleneh. *diſt. lib. 1. c. 8. dub. 112. in princip. num. 7.* Moneta *de diſtribut. quotid. part. 2. q. 11. num. 91.* poſt Cened. idem dicit Sanctarel. *d. quæſt. 11. num. 7. in fine*, vbi *num. 8.* cum Moneta *d. quæſt. 11. num. 92.* aſſerit Canonicum percipere poſſe diſtributiones ſi a Capitulo gratulationis cauſa mitteretur ad Pontificem, Principem, vel Ciuitatem; de omnibus Caſtr. Palao me citato *in hoc loco, in opere morali tract. 7. diſput. 3. punct. 9. §. 3. num. 5.* 158

Canonici miſſi ab eorum Epiſcopo ad viſitanda limina Apoſtolorum eorum nomine, vel eomitantes ipſos Epiſcopos ad eadem limina ex Conſtit. Sixti V. diſtributiones quotidianas luctantur, prout decriſum referunt Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 498. in 1. edit. & reſolut. 389. num. 3. in 2. edit.* Armendar. *d. loco num. 62.* Nicol. Gareta *d. c. 2. num. 349.* Moneta *d. part. 2. quæſt. 8. num. 23.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 3. cap. 2. num. 23.* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſt. tract. 11. c. 9. q. 21. reſol. 1.* & Sanctar. *d. q. 11. num. 14.* vbi *in fine* cum Garc. aſſerit idem eſſe in aliis præbendatis, licèt non ſint de Capitulo, Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 3. q. 52.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. tract. 7. diſp. 3. punct. 9. §. 3. num. 4.* 159

Pœnitentiarius interim dum Confeſſiones audit, percipit pro præſente in choro, nec amittit diſtributiones Concil. Tridentin. *ſeſſ. 22. de reformat. cap. 8.* Aloyſ. Ricc. *diſt. reſolut. 389. num. 5.* Bonacina *de horis Canon. diſp. 2. quæſt. 5. punct. 3. §. 5.* me citato *in hoc loco* Sanctarel. *variar. reſol quæſt. 7. num. 13.* Barth. à S. Fauſto *d. lib. 3. quæſt. 74.* Stephan. VVeyms *in 24. conſtit. ex Iure antiquo deſumptas, & per Conc. Trid. innouatas, conſt. 11. n. 23. pag. 102.* me citato *in hoc loco* Trullench. *lib. 1. c. 8. dub. 23. in princ.* 160

*princ.num.*8. & adde quæ dixi agendo de Pœnitentiario in Cathedrali Eccleſia conſtituendo *alleg.*55. *num.*30. me citato *in hoc loco* Trullench. *d.lib.*1.*c.*8. *dub.*102.§.5.

161 Examinatores beneficiorum à Synodo diœceſana electi, ſi cauſs examinis abſunt à choro, lucrantur diſtributiones quotidianas, prout deciſum refert Læl. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. tit.de beneficiatis num.*13. Sed verius credo huiuſmodi examinatores dum ea de cauſa à choro abſunt, cum non Eccleſiæ ſuæ, cui ſunt adſcripti, ſed dumtaxat Eccleſiæ ſuæ Ciuitatis, ſc diœceſis, ſeu Epiſcopi ſui deſeruiant, non debent quotidianas diſtributiones percipere, niſi huiuſmodi examinatoribus examinis cauſa abſentibus illæ concedantur, vel ex ſpeciali priuilegio, vel ex conſuetudine legitimè præſcripta, vel denique ex ſtatuto Capituli, & Eccleſiæ propriæ; prout tenet Moneta *d.part.*2.*quæſt.*11.*aum.*61. Gstc. *d.c.*2. *num.*355. Sanctar. *d.q.*7.*num.*37. Homoboo. *de examine Eccleſ.tract.*1.*cap.*6.*q.*29. Trullench. me citato *d.lib.*1.*cap.*8.*dub.*12.§.8.*num.*2.

162 Animarum curam exercentes, quæ illi Eccleſiæ, vbi ſunt Canonici, imminet, dum ſunt in actu adminiſtrandi Sacramenta, vel alia exercendi, quæ ſpectant ad ipſam curam, diſtributiones quotidianas lucrantur, & tanquam præſentes in choro habentur, Armend. *dict.loco n.*57. Aloyſ.Ricc. *d.reſol.*389. *num* 4. Nicol.Garc. *d.cap.*2.*num.*335. Franc.Leo *d. cap.*2.*nam.*24. me citato *in hoc loco* Caſtr.Pslao *dict. tract.*7.*diſp.*3.*punct.*9.§.3.*num.*8. vbi te probat limitationem Bonacinæ *diſp.*2.*q.*5.*punct.*3.§.7. *in fine*, exiſtimantia diſtributiones proprias & ordinarias cooſtitutas ex bonis communibus Eccleſiæ, & inter præſentes diuinis Officiis diuidendas, non lucrari præbendas tom, cui animarum cura ineſt, niſi priuilegio, vel conſuetudine munitus, vel niſi eius præbenda non habeat alios fructus præter diſtributiones quotidianas.

163 Viſitans Eccleſiam, iuta, vel redditus ſuæ præbendæ, percipit diſtributiones quotidianas, cum viſitando prædicta iuta, & loca ſeruiat Eccleſiæ in te veli, Moneta *d.p.*2.*q.*11.*n.*63. & vide quæ ſuprà *hac alleg.n.*126. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tract.* 7.*diſp.*3.*puncto* 3.§.3.*num.*9.

164 Senex beneficiatus non aſſiſtens diuinis Officiis (ſi aliàs reſidere ſolitus erat) habet diſtributiones, quando ſenio ita confectus eſt, vt non poſſit commodè perſonaliter Eccleſiæ deſeruire: ita referunt deciſum Hoied. *d. incompatib.beneficiop.*1.*c.*17.*n.*17. Menoch. *de arbitr.caſu* 60.*num.*10. Moneta *d.p.*2. *quæſt.*7. Armeodar. *dict.loco n.*76. Aloyſ.Ricc. *dict. reſolut.*389.*num.*7. Franc.Leo *d.c.*2.*nu n.*27. Cened. *d.quæſt.*1.*n.*15. Azor. *d.lib.*7.*cap.*7.*quæſt.*12. me citato *in hoc loco* Sanctarel. *d.q.*8.*num.*12. vbi *num.*13. aſſerit Iudicis arbitrio ſtandum eſſe cum quia propter ſenectutem excuſatur, quominus poſſit in choro intereſſe diuinis Officiis, & tamen poſſit lucrari diſtributiones.

165 Obſes datus ab Eccleſia, aut etiam tepreſſaliatum ex cauſa captus, & detentus, quotidianis diſtributionibus priuandus non eſt, Moneta *p.*2.*quæſt.*5. *num.*56. *cum ſequentibus*. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tract.*7.*d.*3.*punct.*3.§.3.*n.*12. & Trullench. *d.lib.*1.*cap.*8.*dub.*12.*in princ.n.*14.

166 Infirmus, qui perſonaliter diuinis Officiis adeſſe non poteſt, quotidianas percipit diſtributiones in abſentia, *cap.*1.*de clericis non reſident.in* 6. Couarru. *lib.*3.*var.cap.*13.*num.*8. Duenh. *reg.*206. *verſ. limita* 7. Hoieda *dict. cap.*17.*nam.*15. Nauarr. *conſil.*2. *num.*3. *de cleric. non reſident.* Thom. Act. *in tract.de infirmis. part.*1.*cap.*50.*num.*25. Gstc. *part.*3.*cap.*2. *num.*363. Carol. de Graſſis *effectib.clerical.effect.a* 1. *n.*1172. Selu. *de benefic. part.*4.*quæſt.*6.*n.*9. Fuſch. *de viſitat. lib.*1. *cap.*15.*num.*25. *verſ. & infirmo, & cap.*20.*num.*26. Gutier. *canon. lib.*1.*cap.*1.*aum.*140. Spin. *in ſpeculo teſtament.gloſſ.*9.*princip.n.*20. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.part.*3.*cap.*2.*num.*27. Piaſec. *in praxi noua Epiſco. part.*2.*cap.*3.*num.*9. *verſ. infirmus*, nouiſſimè Trullench. *d. cap.*8.*dub.*8. *num.*2. Armend. *d.loco num.*75. Moneta *dict.part.*2. *quæſt.*6.*n.*7. Bonacin. *de horis Canon.diſp.*2.*quæſt.*5. *punct.*1. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tract.*7. *de orat.diſp.*3.*punct.*9.§.1.*num.*1. & me citato *in hoc loco* Sanctarel. *var.reſol. q.*8. *à princ.* Cened. *d.q.*1. *num.*7. Stephan. VVeyms *d.coaſt.*11.*num.*18. & 19. Lotter. *de re benef. lib.*3.*q.*27. *à num.*133. & tenuit Rota *in vna Hiſpalen.diſtributionum Veneris* 2. *May* 1603. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Rota Decano.*

Intellige procedere ſi ſolitus erat reſidere, & in- 167
tereſſe diuinis Officiis cùm bene valebat, ſecus verò ſi huiuſmodi ægrotus, dum ſanus erat, Horis Canonicis intereſſe non ſolebat; tunc enim infirmitas illius non iudicatur pro præſentia, & intereſſentia, cum eo caſu ipſa infirmitas non præſtiterit cauſa abſentiæ; itant tenuit Rota *in d. Hiſpalen. diſtributionum*, & reſoluunt Corſet. *ſing.*152 incip. *An qui libet infirmus*, Nauarr. *de horis canon. cap.*11. *à n.*9. Couarr. *d.nam.*8. *verſ ſexta*, Spino *d.gloſſ.*9 *num.*30. *verſ. ſed tenendum.* Henriq. *in ſumm.lib.*3.*c.*13.*n.*4. *in fine in commento lit.T.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Trullench. *d.c.*8. *dub.*8. *num.*3. *in princ.* Fr. Emman. *in ſumm.part.*1.*cap.*33.*n.*6. Azor. *part.*2.*lib.*7. *cap.*7.*quæſt.*12. Cened. *d.quæſt.*1.*num.*9. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. tractat.*7.*diſp.*3.*punct.*9.§.1. *nam.*4. vbi reputabat Petr. Nauarr. contrarium teneorem, me citato *in hoc loco* Sanctarel. *d. quæſt.*8. *num.*8. Moners *d.part.*2.*quæſt.*6.*n.*21. Cald. Pereira *de reuocat.emphyt.quæſt.*5.*num.*23. *verſ. vnde ſi Canonicus*, Bonacina *de cenſuris diſp.*1.*q.*2.*punct.*4.*nam.*5. *in fine*, Gutier. *d.cap.*1.*num.*138. vbi *num* 139. aſſerit tunc demum infirmum cõſequi debere diſtributiones quando præſens eſt in loco, vbi eſt Eccleſia, vel ſi extra illam abſens ex legitima cauſa infirmus ſit, de quo latè Moneta *d.q.*6.*à n.*19. Vaſq. *in opuſc. de benefic. cap.*4.§.3.*n.*225. Nicol. Garc. *d. c.*2.*n.*160. & 364. Bonacin. *d.diſp.*2.*q.*5.*punct.*1.*num.*6. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. tract.*7.*diſp.*3.*aum.*3. *puncto* 9.§.1.*num.*6. vbi intelligit de eo, qui abſque legitima cauſa à loco beneficij abeſt, quia hic cenſetur tunc non ex infirmitate tamquam ex malitia abeſſe, ſicuti ille, qui abſque cauſa ſolitus erat in infirmitate abeſſe: ſubditque quòd ſi tempore vacationis aliò te transferas, ibique infirmeris, ob quam infirmitatem venire ad teſidendum non poſſis, lucraberis diſtributiooes, ac ſi præſens exiſteres, quia per te non ſtat quominus aſſiſtas.

Intellige etiam procedere ſupradictam reſolutio- 168
nem, etiam ſi quis propria culpa in morbum inciderit, Couarr. *dict.num.*8. *verſ.*7. Fuſch. *dict.cap.*20. *num.*26. Gutier. *d.cap.*1.*num.*138. Fr. Emman. *dict. cap.*33. *n.*6. *verſ. de aqui ſe infiere.* me citato Trullench. *d.cap.*8. *dub.*8. *num.*4. Zetola *in praxi Epiſcop.part.*1. *verb. diſtributiones*, §.3. *verſ. ſexto dicendum*, Cened. *d.quæſt.*1.*num.*8. me citato Sanctarel. *d.quæſt.*8.*num.*6. Moneta *d. quæſt.*6. *à num.*11. Azor. *inſtitut.moral. part.*2. *lib.*7. *cap.*7. *quæſt.*11. vbi idem dicit de eo, qui ex culpa vulnus accepit, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tract.*7. *diſp.*1.*punct.*9.§.1.*n.*3.

Intellige

169 Intellige quoque procedere non modò in eo, qui verè morbo detinetur, ſed etiam, qui ruendæ valetudinis cauſa cum phyſici conſilio medicinam ſumit, aut ſanguine minuitur, Iacob. de Graffiis *in decis. aureis p.2. lib.3.c.15.n.10.* Azor. *d.cap.7. qu.10.* Cened. *d.quæſt.1.num.7.* mè citato Trullench. *d.c.8. dub.8. num.2.* Sanctarel. *d.quæſt.8.n.4.* Moneta *dict. quæſt.6.num.8.* vbi *num.10.* ſimpliat habere locum ſi oporteat huiuſmodi clericum aliò ſe conferre acquirendæ ſanitatis cauſa; puta ad balnea, vel ad celeberrimum aliquem medicum, vel etiam, vt cœli ſibi officientis inclementiam effugiat, & ad ſalubrius ſe transferat, de quo etiam Cened. *d.quæſt.1.num.11.* Sanctarel. *d.quæſt.8.n.4.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tract.diſp.3.punctо 9.§.2.n.2.*

170 Peſtis cauſa qui abſuerint, diſtributiones quotidianas non lucrantur, niſi probetur, legitima conſuetudo, quod diſtributiones huiuſmodi darentur abſentibus ex iuſta cauſa, reſoluunt Couartuu. *dict. num.8. verſ. nono*, Ripa *de peſte c.1. num.145.* Anton. Fabric. *lib.2. tit. de prebendis num.39.* Rutil. Benzon. *in ſpeculo Epiſcop. & Curat. lib.1. diſp.1.q.1. concl.3.* Bonacin. *de locis Canon. diſp.2.q.5. punctо 2. num.7.* Barth. à S. Fauſto *in ſimilt tractat. lib.5. q.33.* latè Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.26. per tot.* vbi *num.22.* refert ita reſpondiſſe *Sacram Concilij Congreg. in Mediolanen. 9. Nouembris* 1630. Bonac. *d.diſp.2.q.5. punctо 2.n.7.* Caſtr. Palao *d.tract.7. diſp.3. punctо 9. §.2. num.2. verſ. quinto*, & referunt deciſum Mooeta *dict. part.2. quæſt.5. num.76.* Armendarix *d.loco n.74.* Nicol. Garcia *dict. cap.2. num.562.* Quicquid abſolutè teneat Trullench. *dict. c.8. dub.9. num.4.* quòd poſſunt Canonici abſentes cauſa peſtis percipere dum grſue & probabile periculum imminet illius contrahendæ. Illud autem hîc adnotandum eſt, antequam diſcedat beneficiarius propter peſtem, facultatem à Superiore petere debere, ſi facilè peri poſſit, non eſſe autem neceſſe eam obtinere, vt ſatis probat Ripa *d. cap.1.n.140. & ſequentib.* Si verò aliquis peſte, lepra, vel alio morbo contagioſo à ciuitate abeſſe iuberur, interim nullum damnum ſentire debet, cùm inuitus ſine culpa abſit; ita Moneta *d. p.2. q.6. n.11.* Cened. *d.quæſt.1. num.12.* Sanctar. *d. q.8. num.5.*

171 Abſentes pro vtilitate Eccleſiæ diſtributiones quotidianas non amittunt, præcipuè ſtante conſuetudine quod Canonicus miſſus à Capitulo pro aliquo ſeruitio ipſius Eccleſiæ, ſeu Capituli percipiat omnes fructus, & quotidianas diſtributiones, vt per Couart. *d.num.8. verſ.8.* Duenh. *reg.206. limit.6.* Læl. Zech. *de republ. Eccleſ. c.24. num.6. verſ. quando*, Nauar. *conſil.10. à n.4. de clericis non reſident.* Seraphin. Rot. Roman. *deciſ.1239. part.2.* latè Caſtr. Palao *d.tract.7. diſput.3. punctо 9. §.3. à princ.* & in *Sacra Congregat.* deciſum referunt Armendar. *d.loco num.73. & 95.* Nicol. Garcia *d.cap.1. num.362.* & bis fuiſſe in Rota reſolutum aſſerit Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtic. deciſ.498. in prima edit. & reſol.389. in ſecunda edit.* me citato Trulleoch. *d.lib.t. cap.8.*

172 *dub.12. à princ.* Et † clerico abſenti à ſeruitio Eccleſiæ ex iuſta cauſa, & pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ, vel ſui beneficij, debentur fructus, & diſtributiones, per text. *in cap. ex parte, 1. ſecundo, de clericis non reſident.* reſoluit Couart. *d.n.8. verſ. decimo*, & fuit dictum *in vna Salamantina cenſurarum 28. Nouembris 1594.* coram *Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino*, quæ eſt *deciſ.1098. n.3. p.2.* in impreſſis, & *Aſten. fructuum 15. Martij 1613.* coram *Illuſtriſſimo Patriarcha Manzenedo*, & *in Calagurritana fructuum, & diſtributionum Luna 26. Martij 1614.* coram *Domino Valdo.* Caſtro Palao me citato *in hoc loco d. punctо 5.§.3.n.11.*

Excommunicatus pro cauſa Eccleſiæ, & defen- 173
ſione ipſius iurium, lucratur (etſi Diuinis non intereſſit) fructus, & diſtributiones beneficij, Nicol. Garc. *d.cap.13. num.126.* Anton. Ricciul. *d.c.14. num.37.* Ego ipſe *in collect. ad d. cap. paſtoralis 53. num.13. in fine, de appellat.* Gutier. *Canon. lib.1. c.1. num.142. & 147.* inferens *num.150.* eas pari ratione lucrari prouiſores, & officiales generales à Capitulo Sede Epiſcopali vacante deputatos, ſi excommunicentur ob caoſam officij, cuius eſt iuriſdictio, quam exercent, Caſtr. Palao me citato *in hoc loco*, *vbi proximè.*

Excommunicatus iniuſtè diſtributiones quoti- 174
dianas recuperare poteſt, ſi eo tempore, quo excommunicatio iniuſta in eum lata fuit, præſens erat in loco beneficij ſui, eratque ſolitus diuinis Officiis ante impedimentum excommunicationis adeſſe, docent Couart. *d.num.8. verſ. cæterum*, Petr. Nauart. *de reſtitution. lib.2. c.2. num.258.* Fr. Emman. *d.c.35. num.6.* Barth. à S. Fauſto *d.lib.3. q.36.* Cened. *d.q.t. n.49.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.4. c.191. num.58.* Fereutil. *in annot. ad deciſ. Buratti 694. num.10.* Carol. Macign. *de horis Canon. cap.71. n.67. cum ſequentib.* Marc. Antou. Geuſenſ. *in practicab. Eccleſiaſtic. qu.206. num.2.* Petra *l.t. verſ. aduertendum tamen eſt, tit.5. lib.8. Ordin. pag.175.* latè Trullench. *d.lib.t. cap.8. dub.11. num.t. cum ſequentibus*, Surd. *de alimentis tit.t. quæſt.82. num.15. verſ. alias ſecus*, Gutier. *d.cap.1. n.157.* Moneta *d.part.2. q.15. à num.52.* Henriq. *lib.13. cap.15. num.4. in fine*, Sayr. *de cenſuris lib.2. c.5. num.27.* Bonacina *eodem tract. diſp.2. quæſt.2. punctо 4.§.2. n.5.* Auila *eodem tract. p.2. diſp.6. dub.1. concl.1. in fine*, Sanctarel. *d.quæſt.9. num.9.* idem Bonacin. *de Horis Canonicis diſp.2.q.3. punctо 1.§.2.* Ego ipſe *in collect. ad cap. paſtoralis 55. n.14. de appellation.*

A quo autem iniuſtè excommunicatus omiſſas diſtributiones recuperet, aliquibus videtur errare controuerſia. Etenim Vgolin. *de cenſur. tab.2.c.12. in princ. num.14.* opinatur repetere non poſſe ab illa clericis, quibus iam ſunt acquiſitæ, ſed ab eo, qui iniuſtè excommunicauit; & hoc idem affirmant Sayr. *de cenſur. lib.2. cap.3. num.27.* & Suar. *tom.5. diſp.13. ſect.2. num.25.* Verùm Moneta *d.quæſt.15. num.53.* annuit à clericis ipſis repetenda eſſe, quia illis iam erunt quæſitæ reuocabiliter, quam ſententiam expreſsè tenent Gutier. *dict. cap.1. num.136.* Nicol. Garc. *de benefic. part.7. c.13. num.120. & ſeq.* Compſon. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr.11. cap.15. num.70.* Anton. Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib.4. c.14. n.53.* Bonacin. *d.punctо 2.§.2.*

Limita tamen, quando excommunicatus eſſet in mora petendi abſolutionem, quia pro eo tempore, pro quo mora conſiderari poteſt, non recuperat diſtributiones quotidianas, vt per Nicol. Garc. *d.c.13. num.124.* & Anton. Ricciul. *d. c.14. num.36.* quos refero ego ipſe *in d.collect. ad d.cap. paſtoralis n.15.* Vazq. *in opuſc. de benefic. c.4.§.3. dub.4. num.230.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *dict. tract.7. diſp.3. punctо 9.§.2.n.4. cum ſequentibus.*

Suſpenſus iniuſtè ſiue ab officio, ſiue à beneficio, 175
recuperat diſtributiones quotidianas, Moneta *d. part.2. q.15. n.42.* Piaſec. *in praxi nouæ Epiſcop. p.2. c.5. n.9.* Zerol. *p.t. verb. diſtributiones. §.3. verſ. ottauo*, Cened. *d.q.t. n.52.* Bonacin. *d.diſp.1. q.5. punct.2. §.3.* Sanctar. *d.q.9. n.12.* Gratian. *d.c.392. n.38.* Lotr. *d.lib.5. q.27. n.839.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.tract.*

d.tract.7.diſp.3.punct.9.§.2.num.9.& Trullench.*d. lib.1.cap.8.dub.11.n.4.*

176 Interdictus iniuſtè, vel nulliter ab ingreſſu Eccleſiæ, recuperat quotidianas diſtributiones conſtito de iniuſtitia, vel nullitate, Monet*a d.part.2.q.15.à num.46.& part.3.q.6.num.46.*Cened.*d.q.1.num.59.* me citato Sanctarel.*d.q.9.n.13.*Bonacin.*d.punct.2. §.4.*me citato Trullench.*d.lib.1. cap.8.dub.11. n.5.* Et interdicta Eccleſia, vel pollura, beneficiatus, qui conſueuerat in ea reſidere, & non dedit cauſam interdicto, conſequitur diſtributiones quotidianas, Monet*a eadem part.2. queſt.16.n.29.* Cened.*d.q.1. num.59.& 60.* Bonacin.*d.punct.2.§.6.*Sanctarel.*d. queſt.9. num.14.* Vnde obligatum eſſe Capitulum ad ſolutionem penſionis, charitatiuè ſubſidij, & aliorum onerum, quæ præbendæ impoſitæ ſunt, dum ipſum Capitulum recipit diſtributiones, & fructus alioquin obuentutos præbendato, ſi eſſet, vel reſideret, Diuiniſque intereſſet, reſoluunt Gig. *de penſion.q.51.* Quarant.*in ſumm. Bullary verb. diſtributiones quotidiano, ad fin.*Nauarr.*conſil.3.n.3.in fine, de ſolution.* vbi mutauit ſententiam, quam amplexus fuerit *conſil.1.ſub eod.tit.* Nicol. Gtec. *de benefic. part.1.c.5.num.124.*Gonzal.*ad reg.8. Cancel. gloſſ.5.§.4. num.44. cum ſequentib.* Ceuall.*commun. contra commun.tom.4.queſt.897. n.505.cum ſequentibus*, Bonacin.*de diſtribut.diſp.2. queſt.6.punct.3. num.9.*Mareſcot.*var.reſolut.lib.2.cap.18.à num.51.* latè me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *tom.2. diſp.3. de oratione p blica in choro, punct.7. num.11. cum ſequent.* vbi affirmat ſic declaraſſe Clementem VIII. *de anno 1592.*quodam Breui in fauorem D.Alphonſi Colona poſtea Epiſcopi Carthaginenſis; præcepit enim Capitulo Vlixbonen. ſoluere ei penſionem ſexcentorum Ducatorum impoſitam ſuper Canonicatu illius Eccleſiæ vti à Capitulo debitam, eo quòd percepterit diſtributiones Canonicatur, ſuper quibus erat penſio impoſita; cui declarationi inhærens Rota Romana ſæpe in hanc partem tulit ſententiam. Rationem huius reſolutionis optimam aſſignat Rot. *dict. deciſ.133.n.2.* quia quamuis penſio imponatur ſuper diſtributionibus, quæ non acquiruntur à titulari ante præſtitum ſeruitium, tamen intentio Papæ eſt grauare ab initio in fauorem penſionarij non ſolum illas diſtributiones, quæ acquiruntur titulari poſt ſeruitium, ſed etiam eas, quæ ſunt deſtinatæ Canonicatui, quas titularis reſidendo & inſeruiendo acquiſiuiſſet: idem ferè dicit Caſtro Palao *vbi ſupra num.12.* dum ait quòd ante diuiſionem fructuum, & cuilibet illorum applicationem obligatum eſt Capitulum ad ſolutionem penſionis, ſi in ſe velit retinere, aut alijs intereſſentibus applicate illam partem fructuum, quæ beneficiato grauato, ſi aſſiſteret, eſſet concedenda, quis illa pars indeterminatè à cumulo fructuum ex voluntate Pontificis eſt extracta, & ad penſionem grauars ex gratia Pontificis independenter à ſeruitio poſſeſſoris: latè hanc quæſtionem examinauit *in mea praxi exigendi penſiones q.7. num.19. cum ſequentibus.* vbi hanc partem multis comprobaui, & *à num.25.* eandem reſolutionem teneo etiam eo caſu, quo litteræ Apoſtol. reſeruationis penſionis non fuerunt Capitulo intimatæ antequam fructus, ſuper quibus eſt reſeruata penſio, diſtribuerentur inter præſentes.

177 Penſio impoſita ſuper Canonicatu, dum Canonicus fuit ſuſpenſus, debet ſolui per Capitulum, vbiconque portio Canonici ſuſpenſi ſpectat ad Capitulum per ius accreſcendi, ſecus verò ſi portio ſpectet ad Capitulum per ius non accreſcendi, tenuit Rota *in vna Colimbrien. penſionis, Veneris 28. Ianuarij 1605.* coram *Illuſtriſſimo Domino meo obſeruandiſſimo Cardinale Millino*, apud Fatioac. *deciſ.133.part.2.recent.* vbi etiam quòd penſionarius, quando penſio eſt impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis, & Canonicus fuit ſuſpenſus, duplicem habet viam, vel dirigendo actiooes contra Canonicum ſuſpenſum, vel contra Capitulum, quòd diſtributiones percipit, quod iterum cenſuit eadem Rota *deciſ.176.part.2.recent.* teſtero Ego ipſe *in collect. ad d. cap. paſtoralis num. vlt.* me citato Trullench. *d. lib.1.cap.8.dub.11.n.7.*

Ceſſatione à diuinis durante Canonicos debere percipere diſtributiones quotidianas probari videtur ex text. *in cap. ſi Canonici, de officio Ordinar. lib.6.* & ex te ſolutis ſupra de interdictis, & ſuſpenſis; in quam ſententiam ſatis inclinauit *Sacra Congregatio Concily Tridentin. de anno 1623. in vna Aquilana ceſſationis.* Contraria tamen opinio communis, & receptior eſt ab omnibus ferè Doctoribus aſſerentibus Canonicos ceſſatione durante non recipere diſtributiones ab Eccleſia, vt per Couarruu. *in cap. alma mater, part.2. §.4. num.7.* Henriquez *in ſumm.lib.13.cap.52.§.3.& cap.53.§.2.circa med.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.2. quæſtion.116. art.4.* Sayt. *de cenſur.lib.5. cap.19.num.17.*Monet*a part.2. quæſt.16. num.36.* Anton. de Campos *de ceſſatione à Diuinis à num.98. verſ. ſi autem, & in tit. declaracion de lo que ſe ha de guardar en tiempo de ceſſacion, declarat.34.* Alphonſ. Vega *in ſumm. part.1. c.103.caſu 6.* Anton. Gom.*in explicat. Bullæ Cruciatæ ad 5.clauſul. in vltimis verbis,* Menoch.*de arbitr. caſu 180.* Auila *de cenſur.part.6.diſput.2. dub.3. concluſ.3.*Bonacin.*de horis Canon. diſputat.2. qu.5.punct.2.§.5.*

Incarceratus iniuſtè, & abſque legitimis cauſa, 178
ſemora quacunque conſuetudine in contrarium, percipere debet diſtributiones quotidianas, gloſſ. & DD. *in cap. ſuper cauſa 2. queſt.4.* Fabric. *de re benef. lib.2. tit. de præbendis, num.39. in fine,* Lottet. *dict. lib.3. quæſt.27. num.142.* Gratian. *dict. c.591. num.49.* Rota *deciſ.168.part.4.diuerſ.* Couarruuias *dict. num.8. verſic. vndecimo,* Armendar. *d.loco n.77.* Nauarr. *conſil.11. num.3. cum ſequentibus, de clericis non reſident.* Læl. Zech. *de Republic. Eccleſ. cap.24.num.6. verſic. ſextò debentur,* Azor.*inſtitut. moral. part.2. lib.7. cap.7. quæſt.2.* Zcrola *in praxi Epiſcop.part.1.verb.diſtributiones, §.8.* Ceuall. *communium contra communes quæſt.583. num.15.* Garcia *dict.cap.2. num.362.* Gonzalez *ad regul. 8. Cancell. gloſſ.5.§.9. num.15.& 118.* Moneta *dict.part.2.q.5. num.80.* Nald. *verb. diſtributiones num.10.* Bonacina *de horis Canon. diſputat.2 queſt.5.punct.2. §.1.* me citato *in hoc loco* Sanctarel. *variar.reſolut.qu.9. num.5.* me etiam citato *in hoc loco* Trullench. *dict. cap.8.dub.10. num.2.* Vnde poſſe clericum lucrari diſtributiones, cum pet vim ab aliquo detinetur, & propretea non poteſt in ſua Eccleſia Diuinia intereſſe Officiis, reſoluunt Nauarr. *d.conſ.11.num.4.* Monet.*part.2. quæſt.5. num.54.* Cened. *dict.qu.1. num.20. verſ. quintò*, Azor. *d. cap.7.quæſt.10.* Sanctarel. *d. quæſt.9. num.8.* me citato Trulleoch. *d.c.8. dub.9. num.6.*

Procuratores generales à ſtatu Eccleſiaſtico, 179
ſeo maiori parte Regnorum Caſtellæ, & Legionis de gremio Eccleſiarum Cathedralium, ſeu etiam quarumcunque Regnorum præfatorum Collegiatarum deputari, ſeu deputandi, aut generali Congregatione abſoluta per Eccleſiam Toletanam, aut commiſſarios eligendi, vt apud

Sedem

Sedem Apoſtol. & in Curia Regis Catholici negotia peragant, durante deputatione huiuſmodi ad reſidendum in Eccleſiis, in quibus ipſi Canonicatus, & præbendas, ac Dignitates, & Officia, aliaue beneficia obtinuerunt, dummodo tamen Dignitates ipſæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis Eccleſiis actu poſt Pontificales maiores non ſint, ac Canonicatus, & præbendæ huiuſmodi Doctorales, Magiſtrales, aut Pœnitentiarij, ſeu de lectura minimè nuncupentur, quos pro tempore obtinentes in ſimiles procuratores deputari non poſſunt) à quocunque nullo modo cogi, aut compelli poſſunt; gaudentque in abſentia huiuſmodi omnibus fructibus, emolumentis, reditibus & prouentibus, etiam manualibus, ac diſtributionibus quotidianis, quæ dumtaxat à ſolis præſentibus, ac diurnis, & nocturnis horis Canonicis, & aliis Diuinis officiis perſonaliter intereſſentibus, ac dictæ Eccleſiæ actu, & realiter inſeruientibus dari & concedi ſolent, etiamſi in illis primam, & eam quam vocant rigoroſam reſidentiam non fecerint, patiſcatur, & perinde ac ſi ibi præſentes, & in illis per ſe ipſos etiam quotidie horis tam diurnis, quàm nocturnis, aliiſque perſonaliter inſeruirent, & diuinis Officiis ſupradictis intereſſent. Ita Clemens VIII. *in ſua Conſtitut.* incip. *Exponi nobis, ſub die* 28. *Februarij* 1597. In aliis verò beneficiis reſidentiam requirentibus illud acceptans tenetur ſub peccato mort. abſolutum propoſitum reſidendi habere, ab omnibus beneficij oneribus ſatisfacere, vt argum. *quia nonnulli, de cleric. non reſid.* ibi, *talis ad hoc perſona quæratur, qua reſidere in loco, & curam ipſius per ſe ipſam valeat exercere, &c. cap. relatum, eod. tit.* ibi, *ve perſona talis Eccleſia, vel beneficium eccleſiaſticũ conferatur, qua reſidere in loco, & curam eius per ſe valeat exercere, &c. l. generaliter ſancimus C. de Epiſcop. & cleric.* ibi, *Eos tamen cleric. & monachos huiuſmodi habere beneficium ſancimus, qui apud ſacroſanctas Eccleſias, vel monaſterio permanent, non diuagantes, neque extra Diuinum miniſterio deſides, cũ propter hoc benefic. eis indulgeamus, vt omnibus aliis derelictis Dei omnipotentis miniſterijs inhæreãt, &c. l. 2. tit. 16. p. 1. Qualquiera deſtos ſobredichos deue ſer tal que quiera y pueda ſeruir la Igleſia quotidianamẽte por ſi miſmo, segun que conuienne, e un memeſter el logar que tiene cada vno dellos, &c.* vbi ita ait Greg. Lopez. *In vtriſque requiritur voluntas, & poſſibilitas ſeruiendi quotidie Eccleſiæ perſonaliter in his, qua cuilibet ex eis incumbunt, &c.* & ex *c. commiſſa §. caterum, de elect. lib. 6.* ibi, *non intendens promoueri*, innuit ibi, *ipſam poſtmodum dimiſſurus, &c.* reſolunt in terminis Hoſt. *in d. c. relatum n.* 2. vbi Butr. *n.* 4. & Abb. *n.* 5. Sylu. *verb. beneficium* 3. *in fine*, Sot. *de Iuſt. lib.* 3. *q.* 5. *art.* 6. Nau. *miſcel.* 44. *n.* 2. & *miſcel.* 45. *num.* 2. Toled. *in ſumm. lib.* 5. *c.* 9. *verſ.* 4. Bañes 2. 2. *queſt.* 12. *art.* 1. Flamin. *de reſignat. lib.* 4. *q.* 11. *n.* 42. F. Emman. *in ſum. tom.* 1. *verb. beneficium cap.* 50. *num.* 15. Gutier. Angel. Rebuff. & alij, quos refert, & ſequitur Cardin. Zapata *en el diſcurſo de la obligaciõ en Conciencia y Iuſticia que los Prelatos tienen de proueer las dignidades y beneficios eccleſiaſticos en perſonas que puedan y quieran y tegnã intencion y propoſito de reſidir, p.* 1. *concl.* 3. Gonzal *ad reg.* 8. *Cancel. glo.* 15. *num.* 89. Marc. Anton. *de eccleſ. reſiden. part.* 3. *c.* 33. *n.* 3. Ad plura inſert idem Cardin. Zapata *d. diſcurſu*, in quo eadem *p.* 1. *concluſ.* 3. late probat non eſſe licitum beneficium acceptare cum propoſito reſidendi dum illud obtinuerit, & dimittendi quando ſe obtulerit occaſio renunciationis, & *concl.* 5. ſimiliter ſuſtinet habentem impedimentum ad reſidendum propter aliquod ſeculare officium,

quod obtinet ſine animo illud dimittendi, ſi acceptet beneficium cum reſidentia, peccare mort. & *concl.* 6. patitur probare intendit ab obligatione intentionis perpetuæ reſidentia nobilitatem, ſeu qualitatem Patroni eam non excuſare, & *concl.* 8. reſoluit peccare mort. illum, qui beneficium cum animo dubio ſiue conditionali non reſidendi acceptat.

Ad quod melius percipiendum aduertere oportet quòd Cletus, ſeu ſtatus Eccleſiaſticus Regnorum Caſtellæ, & Legionis cum aliquando in vniuerſum ad grauia & magni momenti negotia tractanda ſe congregat, vnumquodque Capitulum, Canonicum aliquem, vel in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum in ſuum procuratorem eligere de gremio ſuo, & ad congregationem huiuſmodi mittere debet, & vt hoc exactius obſeruetur committitur Nuntio Sedis Apoſt. pro tempore exiſtenti, & in partibus Hiſpaniarum commoranti, vt præmiſſa debitæ executioni mandari faciat, & curet contradictores quoſlibet, & ad dictam Congregationem non accedentes, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, ſeu etiam pecuniarias, aliaque opportuna, iuris ſeu facti remedia appellatione remota compeſcendo. Ita Clem. VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Ex iniuncto, ſub die* 9. *May* 1596. Hi autem Canonici & Dignitates, qui à Capitulis ad dictam Congregationem deſtinabuntur, in Sacris Ordinibus conſtituti, ac proprietarij, non autem coadiutores Dignitatum, & Canonicorum, eſſe debent, qui ſi ceſſante legitima cauſa in tempore præſtituto Congregationi non aderunt, aut ſine eiuſdem Congregationis licentia diſcedant, à Nuntio S. Sedis Apoſtolicæ in Regnis Caſtellæ, & Legionis commorante in expenſis eis à ſuis Capitulis deſtinatis pro tota tempotis, quo contra fecerint, appellatione remota mulctari debent: ſtipendia verò huiuſmodi pro communi ſtatus Eccleſiaſtici vtilitate applicari reſpectiuè debent. Ita Gregorius XV. *in ſua Conſtitut.* incip. *Alias à felicis, ſub die* 13. *Auguſti* 1622.

Epiſcopus non poteſt cogere obtinentes beneficia ſimplicia aliquod perſonale ſeruitium ſuis beneficiis impendere, cum ex antiquiſſima Eccleſiæ conſuetudine, non niſi ob officium recitandum teneantur, Ita deciſum tetulerunt Nicol. Garc. *diſt. cap.* 2. *num.* 9. Armendat. *diſt. loco numer.* 202. & 205. me citato *in hoc loco* Alzedo *diſt. part.* 2. *cap.* 9. *numer.* 43. Tenentur verò ad inſeruiendum illis per alios, qui approbati ſint ab Ordinariis, cum mens non fuerit Pij Quinti *in Bulla de reſidendo edita* 8. *Julij* 1569. incip. *Cupientes*, cogere habentes beneficia ſimplicia in eis reſidere. Ita Nicol. Garcia *diſt. num.* 9. Armendat. *diſt. loco num.* 204. Nihil tamen innouandum in huiuſmodi benficiis ſimplicibus, quæ etiam clericatus nuncupantur, in Eccleſiis Parochialibus, vel alibi conſtitutis, quorum fructibus poſſeſſores gaudent, onllum ſeruitium nec per ſe, nec per ſubſtitutos præſtando, vt poſſint cogi, vel per ſeipſos, vel per ſubſtitutos inſeruire, ſi tanto tempore poſſeſſores non ſunt coacti ad aliquid iſtorum, nec appareat quod ad certum ſint obligati, ſatis ſi dicant Horas Canonicas, tetulerunt deciſum Garcia *d. cap.* 2. *num.* 9. *in* 6. *declar.* Armendat. *d. loco num.* 206.

Monitiones S. Caroli Borromæi, ad Canonicos.

VOs qui in Cathedrali Eccleſia dignitates obtinetis, Canonici, item tum eiuſdem Eccleſiæ, tum reliquarum quarumuis Eccleſiarum Collegiatarum, vel Vrbanarum, vel diœceſanarum, quicunque ſitis, in omni canonicalis diſciplinæ officio ita agite, vt Canonicè, nempè canonum legibus ad vitæ veſtræ inſtitutum pertinentibus, & conſtitutionum prouincialium, diœceſanarúmque ratione congruenter viuatis. Idque primò maximè ſtudete vt in conſpectu Dei omnipotentis puro corde, & caſto corpore miniſtretis.

Tum ſinguli vos Ordinis dignitati, aut Canonicatui annexi functiones explete, Canonicalíſque muneris partes præſtate: omnes in choro ſtatis horis aſſiſtite, & ad Deũ pro fidelibus pias, religioſaſq; fundite precationes.

Dum eo loco eſtis, memores eſtote adeſſe Chriſtum Ieſum Dominum; cui ſeruite cum timore & tremore.

Non pigri, non ſomnolenti, non oſcitantes adeſtote, non mente vaga, non vagis oculis, non indecens corporis ſtatu.

Attentè, ſtudioſè, ritè, piè, religioſè diuinas laudes concelebrate, & pſallite Deo in conſpectu Angelorum, cantantes in cordibus veſtris Domino.

In choro nemo priuatim, nemo tacite officium recitet, ſed omnes pariter, quicunque adeſtis, ſenes cum iuuenibus laudate nomen Domini in Pſalmis, Hymnis, & Canticis.

A quibuſcunque colloquiis, & à litterarum, librorumque lectionibus atque omni vagatione abſtinete.

Pro temporis autem, & officij ratione ſedete, ſtate, genua flectite, caput aperite, & inclinate.

Accuratè demum omnia obſeruate, quæ eo de genere vobis præſcripta ſunt, itavt veſtro exemplo, aliis Sacerdotibus, clericiſque, & rectè ritéque pſallendi, & ſanctè orandi, ac piè agendi animum addatis.

In Pſalmorum autem, Canonicorum, & Hymnorum intelligentiam ſtudioſè incumbite, vt dum pſallitis pro ſenſuum ſanctiſſimorum quos mente concepiſtis, ratione vos ad omnem pietatis denotionisque effectum excitetis.

Non ordinariæ diſtributionis lucro adducti, ſed Dei charitate, Religioniſque cultu commoti, diuinis officiis adeſte, vt vtre ex animóque Pſalmi verba illa concinatis: Voluntariè ſacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum eſt.

Diuinis officiis abſolutis paululum omnes in choro piè orate, inde abeundi ſigno per Præfectum dato, conſurgentes, quo ordine in chorum acceſſiſtis, eodem in Sacriſtiam redite, vbi cappas qui illis induti eſtis, & ſuperpelliceа ſine ſtrepitu vllo, & ſuſurratione deponite.

Canonicales veſtros conuentus ſtatis hebdomada diebus capitulariter habete omnes, qui debetis ad illos conuenire.

Inde ne diſcedite, niſi miſſione à Capituli præfecto impetrata: ſinguli ordine, & loco ſedete.

Sententiam modeſtè dicite, & ſuo quiſque loco, non præpoſterè.

A verbis ſcurrilibus abſtinete.

In rebus conſultandis rixas, iurgia, & contumelias cauete.

In initio & fine vniuſcuiuſque Capituli ſtatas orationes dicite.

Priori loco tractanda proponite, quæ ad diuinum cultum, ad ſpiritualis vitæ pregreſſionem, ad Eccleſiaſticam diſciplinam tuendam, tum quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, ne negligite.

Cætera hoc de genere totoſeruate, quæ prouincialibus Conſtitutionibus præſcripta ſunt.

Omnia in primis agite pace mutua, concordeque voluntate, & charitate fraterna vos inuicem diligite, Canonici enim eſtis, qui ſicut pro collegij ratione in antiquo conſtituto vnam in Collegiata Eccleſia, vnamque item in canonicali domicilio collocati fuiſtis, ita vna pacis, & charitatis fœdere, vnaque animorum conſenſione coniunctiſſimi, ſicut naſcentis Eccleſiæ miniſtri, quorum erat cor vnum, & anima vna experiendo videte, ſicut in Pſalmo ſcriptum eſt, Quàm bonum & quàm iucundum ſit habitare fratres in vnum.

ALLEGATIO LIV.

Epiſcopus Vicarium Generalem qualem conſtituere debeat?

SVMMARIVM.

1 *Vicarium qualem debeat Epiſcopus aſſumere, oſtenditur.*
2 *Exterus non expedit eligi ad vicariatum.*
3 *Epiſcopus non poteſt creare Vicarium ante apprehenſionem poſſeſſionis Epiſcopatus.*
Alienigena, cui prohibitum eſt lege Regia Aragonia obtinere Dignitatem, &c. an poſſit eſſe Vicarius Generalis Epiſcopi? ibid.
4 *Laicus non poteſt eſſe Epiſcopi Vicarius.*
5 *Vicarius Epiſcopi debet habitum clericorũ deferre.*
6 *Clericus coniugatus non poteſt eſſe Epiſcopi Vicarius, etiamſi cum vnica, & virgine contraxiſſet, & habitum, & tonſuram portaſſet.*
7 *Laicus poteſt conſtitui Vicarij aſſeſſor, & conſultor, etiam in cauſis criminalibus contra clericos.*
8 *Laicus vt miniſter iudicis Eccleſiaſtici, cum aſſiſtentia alicuius clerici poteſt cognoſcere de cauſis clericorum.*
9 *Laicus poteſt deputari Vicarius Epiſcopi, tamùm in temporalibus.*
10 *Laicus poteſt eſſe Epiſcopi Vicarius ex diſpenſatione Summi Pontificis.*
11 *Bigamus Epiſcopi Vicarius eſſe non poteſt, etiamſi effectus ſit clericus, niſi prius ſolutus fuerit ab impedimento bigamiæ.*
12 *Monachus, vel religioſus poteſt ab Epiſcopo cum cõſenſu Abbatis, vel Superioris Vicarius creari.*
13 *Monachus ſi illegitimus ſit, quãuis, profeſſione legitimatus fiat, vicarij officium exercere nõ poteſt.*
14 *Regulares Ordinum Mendicantium profeſſi, aut in ſtrictiori religione exiſtentes, ab Epiſcopo vicarij inſtitui non poſſunt.*
15 *Vicarij in iure tripliciter accipiuntur.*
16 *Vicarij legitimi, ſeu nati dicuntur, qui à lege ipſa conſtituti ſunt, veluti Archidiaconus, & Archipreſbyter.*
17 *Archidiaconi ipſo iure abſque aliquo facto Epiſcopo abſentibus, & eorum officialibus, vicariorum munus exercent, dimiſſorias litteras ad ſuſcipiendos Ordines, ac monitoria concedunt.*
18 *Foranei Vicarij appellantur illi, qui extra ciuitatẽ in qua eſt Epiſcopi ſedes, iuriſdictionẽ exercent.*
19 *Datiui Vicarij, ſeu conſtituti Generales appellantur hi, quos Epiſcopus creauit, vt eius vices gererent in eodem tribunali, & loco, in quo ipſe ius dicere conſueuit.*
20 *Nati Vicarij, id eſt, Archidiaconi, vel Archipreſbyteri ordinariam habent iuriſdictionem, inferiorem tamen illa, quam habet Epiſcopus, & ideò ab illius ad Epiſcopum appellatio defertur.*
21 *Appellatio an detur Vicario foraneo ad Epiſcopũ? dubitatur, pro vtraque parte referũtur Doctores.*

22 *Appel*

22 *Appellationem à Vicario foranee Episcopi ad ipsum dari tanquam probabilius amplectitur.*
23 *Foraneus Episcopi Vicarius delegata ab Episcopo iurisdictione fruitur.*
24 *Vicarius Episcopi generalis in ciuitate tantùm constitutus vti ferè aneus regulatur.*
25 *Officialis, verbum simpliciter prolatum quando ad foraneum, vel generalem sit referendum? ostenditur.*
26 *Vicarij Episcopi generales ordinariam habent iurisdictionem.*
27 *Vicegerentes alterius Magistratus ordinarij iudices sunt.*
28 *Vicarij correctorum, Episcoporum, seu aliorum magistratuum ab ipso Principe seu lege auctoritatem ad id tribuente constituti censentur.*
29 *Vicarij iurisdictionem habent ratione officij, & tituli vicariatus.*
30 *Vicarium Episcopi generalem delegatam habere iurisdictionem, qui teneant?*
31 *Iurisdictio eadem penes duos in solidum esse non potest.*
32 *Iurisdictio ordinaria ea dicitur, quæ à lege datur, & defertur.*
33 *Iurisdictio ordinaria perpetua est.*
34 *Vice alterius fungens nihil proprium habet, sed delegata vtitur iurisdictione.*
35 *Iurisdictio ordinaria mortuo adhuc concedente permanet, delegata vere re integra morte delegantis expirat.*
36 *Ordinarij iudices qui dicantur?*
37 *Argumentum de iurisdictione ad dominium non rectè deducitur.*
38 *Duo insimul eandem rem, & eodem modo in solidum possidere non possunt, non sta si diuerso modo, & diuersis respectibus.*
39 *Dominium eiusdem rei diuersis respectibus in solidum penes duos stare potest.*
40 *Vicarij ab Episcopis permissione, & auctoritate Pontificum nominati, ab ipsis Pontificibus electi censentur.*
41 *Omnis res per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur.*
42 *Vicem alterius gerens in eodem tribunali Ordinarius est.*
43 *Datur differentia inter* titul. de officio delegati, & tit. ff. de officio eius, cui mand. est iurisdict. *& inter* tit. Cod. eod.
44 *Vicarius protinus quod ab Episcopo constituitur, accipit à lege iurisdictionem.*
45 *Appellationis substantia exigit, vt de inferiori ad superiorem deferatur, non ad æqualem, vel ad eundem.*
46 *Appellatio de Vicario generali Episcopi ad ipsum Episcopum non datur.*
47 *Papa Christi Vicarius dicitur.*
48 *Appellatio de Vicario Episcopi ad Episcopum, etiam partibus consentientibus non datur, imò processus inde sequutus nullus & inefficax est.*
49 *Supplicatio non datur de sententia Vicarij ad Episcopum, nisi in restitutionis remedio suam fundet intentionem.*
50 *Appellatio datur ad Episcopum ab interloquutoria Vicarij.*
51 *Iudex decretum, quod interloquendo pronunciauit, mutare, seu emendare potest, non solum semel, sed millies.*
52 *Appellatio censetur, quæ in generali vicariatus commissione non continentur, datur de Vicario ad Episcopum.*
53 *Vicariatus & officialis in quo differant?*
54 *Vicarium generalem debet Episcopus creare peritum in iis, quæ ad sumum munus exercendum pertinent.*
55 *Mandatum in scriptis cestibus munitum debet Episcopus Vicario dare.*
56 *Forma vicariatus qualis?*
57 *Vicarius generalis is tantùm dicitur, qui in spiritualibus, & temporalibus est creatus secundum vnam opinionem: sufficit tamen secundum alteram veriorem, quod cõstituatur in spiritualibus.*
58 *Vicario secundo creato primus censetur renocatus.*
59 *Concessio generalis Vicarij non continet ea, quæ speciale requirunt mandatum.*
60 *Beneficia conferendi potestas non conceditur in generali vicariatus commissione.*
61 *Vicariam perpetuam non potest Vicarius ex generali vicariatus commissione conferre.*
62 *Beneficia conferendi data Vicario specialiter facultate, non intelligitur concessa potestas conferendi ea beneficia, quæ Episcopus sure specials, aut priuilegia conferre posset.*
63 *Beneficia conferendi concessa Vicario specialis potestas est latè imperanda.*
64 *Beneficia conferendi specialis Vicario data potestate, intelligitur data potestas commendandi.*
65 *Episcopus etiam data facultate Vicario conferendi beneficia potest preuenire.*
66 *Resignationes beneficiorum sine specialis mandato Vicarius admittere & approbare non potest.*
67 *Resignationes admittendi data facultate absolutè & simpliciter, non intelligitur data facultas resignata beneficia conferendi.*
68 *Resignationes factas causa permutationis facultatem habens Vicarius approbandi, non potest resignata beneficia permutantibus conferre.*
69 *Mandatum speciale requiritur in beneficiorum collatione.*
70 *Confirmare electos, & instituere præsentatos absque specialis concessione potest Vicarius.*
71 *Beneficium supprimere absque speciali mandato non potest Vicarius.*
72 *Beneficia vnire, renocare vniones, & Ecclesias dimidere sine specialis concessione non potest Vicarius.*
73 *Coadiutores vicarios imperitis Rectoribus Ecclesiarum sine specialis concessione non licet Vicario deputare.*
74 *Ius patronatus ex causa donationis, fundationis, vel constructionis alicui reseruare specialis concessione non potest Vicarius.*
75 *Ius patronatus donationi decretum, seu auctoritatem interponere sine specialis mandato non potest Vicarius.*
76 *Parochias nouas sine specialis Episcopi licentia non valet Vicarius erigere.*
77 *Pensionem super beneficiis, vbi Episcopus potest, sine eius specialis mandato nequit Vicarius imponere.*
78 *Oeconomum Ecclesiæ Vicarius constituere non potest, nisi Episcopi speciale accedat permissum.*
79 *Deponere à beneficiis, officiis, aut Ordine sine specialis Episcopi licentia non potest Vicarius.*
80 *Dignitatis creationis à Canonicis facta nõ potest Vicarij generalis Episcopi auctoritatè interponere.*
81 *Ecclesias vetustate collapsas, quæ ob earum & Parochianorum inopiam nequeunt reædificari, in matrices, vel alias vicinores absque specialis mãdato Vicarius Episcopi transferre non potest.*
82 *Præsentare non potest Vicarius generalis ad beneficium iuris patronatus ad Episcopi præsentationem pertinens, absque eius speciali mandato.*
83 *Ordi*

83 *Ordinis Epiſcopalis ea quæ fuerint, exercere non poteſt Vicarius, etiamſi Epiſcopus ſis, ex generali commiſſione.*

84 *Ordinis Epiſcopalis ea quæ ſunt, præter ſpeciale ſui Epiſcopi mandatum, committere non poteſt Vicarius, etiam Epiſcopus, alteri Epiſcopo.*

85 *Hæreſis crimen ſine peculiari commiſſione Vicarius Epiſcopi non punit.*

86 *Abſolvere à crimine hæreſis, etiam de licentia Epiſcopi non poteſt Vicarius generalis.*

87 *Pœnitentias publicas imponere, non pœnitentes reconciliare ſine ſpeciali mandato Vicario generali non licet.*

88 *Voluntatem puellæ habitum regularem ſuſcipere, aut profeſſionis votum emittere volentis, ex generali commiſſione Vicarius explevare non poteſt.*

89 *Ædificationi monaſterij per teſtatorem relicti, aſſenſum, & auctoritatem Vicarius generalis Epiſcopi ſine eius licentia interponere nequit.*

90 *Indulgentias prætextu generalis commiſſionis Vicarius generalis concedere nequit.*

91 *Confeſſiones audiendæ facultatem, ſeu licentiam Vicarius generalis Epiſcopi ex generali conceſſione alijs concedere non poteſt.*

92 *Confeſſiones fidelium ex vi mandati generalis poteſt Vicarius generalis audire, ſi ſit Sacerdos.*

93 *Monacho licentiam cauſa ſtudiorum proficiſcendi impertiri non poteſt Vicarius generalis præextin commiſſionis generalis, in locis, in quibus Epiſcopus loco Abbatis eſt.*

94 *Matrimoniales cauſas cognoſcere, aut eas tractare ex vi generalis commiſſionis Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt.*

95 *Matrimonij monitionibus etiam iuſta cauſa intercurriente diſpenſare non poteſt Vicarius generalis abſque Epiſcopi aſſenſu.*

96 *Interdicta relaxare non poteſt Vicarius generalis, niſi ſpecialis mandato.*

97 *Dimiſſorias, ſeu commendatitias litteras ad Ordines ſuſcipiendos clericis ſuæ diœceſis non poteſt Vicarius generalis concedere, niſi Epiſcopo in remotis agente.*

98 *Epiſcopus in remotis agere quando dicatur?*

99 *Suſtinere alium Vicarium generalis Vicarius non poteſt niſi Epiſcopi ſpecialis licentia precedat.*

100 *Vicarius conſtituens ab Epiſcopo cum facultate, & clauſula ſubſtituendi, non poteſt facere alium Vicarium, niſi ſubſtituat ad modicum tempus.*

101 *Vicarius generalis poteſt unam, vel plures cauſas delegare ex vi commiſſionis generalis.*

102 *Viſitare diœceſim abſque ſpecialis licentia non poteſt Vicarius generalis.*

103 *Synodū diœceſanā congregare citra ſpeciale mandatum non poteſt Vicarius generalis Epiſcopi.*

104 *Defunctorum piæ voluntates exequi non poteſt Vicarius generalis, niſi ſpecialis facultas ab Epiſcopo fuerit conceſſa.*

105 *Vicarius generalis ex officio poteſt compellere ad exequendum piæ defunctorum voluntates fideicommiſſarios, & executores laicos.*

106 *Alienationibus, ſeu tranſactionibus rerum Eccleſiaſticarum Vicarius generalis abſque ſpeciali mandato decretum interponere non poteſt.*

107 *Abſolvere ab irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus ſine particulari conceſſione Vicarius generalis non poteſt.*

108 *Reſtitutionis in integrum cauſam tractare Vicarius generalis non poteſt.*

109 *Iuramentum purgationis Canonica non defertur Vicario ſine mandato.*

110 *Appellationis omiſſo articulo conſentire non poteſt Vicarius generalis, vt Metropolitanus cognoſcat in principali negotio.*

111 *Delegata ſpecialiter Epiſcopo Vicarius generalis cognoſcere non poteſt.*

112 *Feudalis cauſa, niſi ſpeciale adſit mandatum, Epiſcopi Vicarius cognoſcere non poteſt.*

113 *Exemptum ex originali ſumptum, vt eandem vim, & auctoritatem cum originali habeat, Vicarius generalis auctorare non poteſt.*

114 *Repreſſalias ſine ſpeciali mandato concedere non poteſt Vicarius generalis.*

115 *Excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis, ſen ablatis ſine ſpeciali facultate non poteſt decernere generalis Vicarius.*

116 *Abſolvere à caſibus reſeruatis per ipſum Epiſcopum ex generali conceſſione non poteſt Vicarius generalis.*

117 *Cauſas criminales, niſi ſpecialiter commiſſa fuerunt, Vicarius generalis expedire non poteſt.*

118 *Abſoluere condemnatum inquiſitum Vicarius generalis non poteſt.*

119 *Confiſcare clericorum bona non poteſt Vicarius generalis.*

120 *Pœnas corporales in pecuniarias non poteſt commutare Vicarius generalis.*

121 *Diſpenſare non poteſt Vicarius generalis ex generali vicariatus mandato.*

122 *Charitatiuum ſubſidium Vicarius generalis imponere non poteſt, niſi hoc ſit ſibi ab Epiſcopo ſpecialiter demandatum.*

123 *Quartam decimarum, mortuariorum, & ſynodaticum Vicarius generalis abſque ſpeciali mandato imponere non poteſt.*

124 *Clauſula generalis (& ad omnia alia, etiamſi exigant ſpecialem mandatum) comprehendit caſus, quos Vicarius generalis expedare non poteſt abſque Epiſcopi aſſenſu.*

125 *Epiſcopus an teneatur Vicarium ſibi conſtituere? oſtenditur.*

126 *Epiſcopus poteſt binos principales Vicarios creare, vt cauſarum expeditiori facilius conſulatur.*

127 *Vicarius generalis dicitur ille, qui conſtitutus eſt cum generali poteſtate in loco, vbi Epiſcopus ſedem habet.*

128 *Complutenſis Vicarius generalis non eſt, quia nec creatus eſt, nec reſidet vbi Epiſcopus ſedē habet.*

129 *Epiſcopus duarū diœceſium etiā æquè principaliter vnitarū, non poteſt duos Vicarios generales conſtituere in principalib. locis prædictarū diœceſiū.*

130 *Vicarius conſtitutus in vna diœceſi, cenſetur etiam in altera ſibi vnita conſtitutus.*

131 *Diœceſes duæ, etiam æquè principaliter vnitæ reſpectu Epiſcopi reputantur vna.*

132 *Vicarius Epiſcopi, quia eſt conſtitutus in dignitate, poteſt eſſe Papæ delegatus.*

133 *Dignitas Eccleſiaſtica eſt rerum Eccleſiaſticarum adminiſtratio cum iuriſdictione.*

134 *Vicarius Epiſcopi habet iuriſdictionem rerum Eccleſiaſticarum.*

135 *Prælatus dicitur Vicarius Epiſcopi ratione iuriſdictionis, quam habet cum adminiſtratione.*

136 *Vicarius Epiſcopi poteſt eſſe executor gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in curia Romana, & conſeruator.*

137 *Vicarius Capituli Sede vacante poteſt eſſe delegatus Papæ, ac gratiarum beneficialium executor.*

138 *Vicarius Epiſcopi electi, & confirmati, licet nondum conſecrati, eſſe poteſt Papæ delegatus.*

139 *Vicarius forāneus non poteſt eſſe delegatus Papæ.*

140 *Vicarij*

140 *Vicarij foranei dicuntur potius obtinere officium, quam dignitatem.*

141 *Vicarij nominati à Prælatis inferioribus habentibus Episcopalem, & ordinariam iurisdictionem, non possunt esse Papæ delegati.*

142 *Commissa Episcopo, vel eius Vicario, non possunt expediri per Vicarium Capituli Sede vacante.*

143 *Vicarius Episcopi ipsius Episcopi repræsentat personam, & auctoritatem, eiusque locum tenet.*

144 *Vicarius Episcopi præcedit Archidiaconum, etiamsi haberet priuilegium obtinendi primam Sedem post Episcopum, præcedit etiam Abbates, Archipresbyteros, Canonicos etiam Episcopos, & alios Prælatos Episcopo inferiores.*

145 *Vicarij iurisdictio ab Episcopo reuocari potest.*

146 *Episcopus si fuerit maiori excommunicatione notatus, & publicè denunciatus, eius officialis, seu Vicarius generalis iurisdictionem suam exercere non potest.*

147 *Collatio beneficij non valet, si dum Episcopus excommunicatus est, Vicarius conferat.*

148 *Vicario Episcopi excommunicato, non est excommunicatus eius subuicarius, aut successor.*

149 *Suspectus recensari potest Vicarius ex suspicione Episcopi.*

150 *Suspecto Vicario Episcopi quando censeatur ipse Episcopus suspectus, & coram quo causa suspitionis cognosci debeat, ostenditur.*

151 *Vicarij iurisdictio per Episcopi mortem expirat etiam quoad negotia iam cœpta.*

152 *Gesta à Vicario ignorante mortem Episcopi longè distantis valida sunt.*

153 *Beneficia conferre potest Vicarius ante scientiam mortis Episcopi si conferendi potestatē habebat.*

154 *Vicarij iurisdictio non solum expirat morte naturali ipsius Episcopi, sed etiam ciuili.*

155 *Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, vel alius Prælatus, qui tempore commissionis constitutus erat in dignitate, & intermedios Synodales designatus, potest post eandem dignitatem renunciatam esse iudex, & causa sibi commissa cognoscere.*

156 *Vicarius generalis finito officio non potest procedere in illa causa, quæ sibi commissa fuit non sub nomine proprio, sed sub nomine dignitatis.*

157 *Iurisdictio Episcopi Sede vacante ad Capitulum deuoluitur.*

158 *Capitulum Sede vacante intra octo dies post mortem Episcopi eligere tenetur Vicarium, alias illius deputatio deuoluitur ad Metropolitanum.*

159 *Forma ponitur, qua Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante creari solet.*

160 *Sedes Episcopalis vacare dicitur donec littera Apostolica Prælati, cuius Sedes vacabat, fuerint expeditæ, & præsentata Capitulo.*

161 *Episcopus promissus non potest Episcopatum administrare, nisi litteris expeditis, & ostensis.*

162 *Vicarius à Capitulo Sede vacante, si aliquibus non vocatis creatus fuerit, est reuocandus, & Capitulum denuò congregandum ad ipsius Vicarij constitutionem.*

163 *Archidiaconus non sistinet Vicarij vices in illis octo diebus, infra quos Capitulum cogitur Vicarium eligere, quia in illis totum Capitulum administrare debet.*

164 *Terminus octo dierum, infra quem tenetur Capitulum Sede vacante Vicarium constituere, non incipit, nisi à die scientiæ translationis Episcopi ad aliam Ecclesiam.*

165 *Capitulum Sede vacante an possit plures Vicarios sibi constituere? ostenditur.*

166 *Vicarius à Capitulo Sede vacante si Canonicus sit, & absit à choro, non percipit distributiones quotidianas, quamuis sit in actu exercendi officium.*

167 *Vicarius à Sede vacante constitutus debet in choro sedere in loco proprio suis Canonicatus, antiquiores non præcedendo.*

168 *Vicarius Capituli Sede vacante debet eligi Doctor, Licentiatus, vel alias quantum fieri potest, idoneus, & si nō esset Doctor, potest Capitulum in ipso actu deputationis dare ei cōsultorē Doctorē.*

169 *Diœcesis quando venat appellat, verbis? ostenditur.*

170 *Vicarius Episcopi ad beneplacitū potest reuocari.*

171 *Vicarius à Capitulo Sede vacante constitutus an possit ab eo reuocari? ostenditur.*

172 *Capitulum constituens secundum Vicarium, censetur primum reuocare.*

173 *Capitulum si constituat Vicarium simpliciter absque temporis præfinitione, eius officium durabit durante Sedis vacatione.*

174 *Capitulum Sede vacante in deputatione sui Vicarij potest apponere clausulam, vt in causis Canonicorum procederet cum voto certi consultoris.*

175 *Per constitutionem Vicarij generalis in spiritualibus, & temporalibus non transeunt ea quæ requirunt speciale mandatum.*

176 *Capitulum in commissione Vicarij potest sibi aliqua reseruare.*

177 *Vicarius Capituli substituere non potest, nisi ei in mandato substituendi facultas concedatur.*

178 *Vicarius Episcopi Sede vacante debet habere salarium.*

179 *Vicarius Episcopi iam defuncti non potest petere salarium non conuentum, à suo successore pro seruitio præstito eius prædecessori.*

180 *Capitulum Sede vacante si suspensionis censura sit irretitum, principalis eius Vicarius iurisdictionem exercere non potest.*

181 *Vicarius Capituli Sede vacante finito officio tenetur stare syndicatui.*

182 *Episcopus per se rationem administrationis officij gesti à Vicario Capituli Sede vacante exigere, ac in aliquo delicto compertum punire potest.*

183 *Vicarius Episcopi non tenetur ad syndicatum.*

IN assumendo Vicatio non oscitanter se gerere debet Episcopus, sed personam tenetur eligere qualificatam, circumspectam, bonæ, & approbatæ vitæ, timentem Deum, veridicam, liberalem, temperatam, fortem, magnanimam, mansuetam, doctam, & quæ non declinet ad dexteram, nec ad sinistram, vt post multos admonet Sbroz *de Vicario Episc. lib. 1. q. 33* & elegantèr Petrus Blesensis *epist. 25.* agens de his Episcopi officialibus, qui vt plurimum non habent prædictas qualitates, ita eos depingit. *Credo huiusmodi officiales, non ab officio nomine, sed ab officio verbo mutuasse vocabulum: nam genus hoc hominum, quod dicunt officiperdi. Tota officialis intentio est, vt ad opus Episcopi, sua iurisdictioni commissas miserrimas oues, quasi vice illius tondeat, emungat, excoriet: isti enim sunt Episcoporum sanguisugæ, enomentes alienum sanguinem, quem biberunt, quia testimonio Scripturæ diuitias, quas congregauit impius euomet, & de faucibus illius extrahet eas Deus: isti sunt quasi spongia in manu prementis, quasi quidam colatoria diuitias suis dominis influentes, & execrandis acquisitionibus nihil sibi prater peccati sordem & fœculentiam retinentes. Quod enim aggregant per oppressionem pauperum, Episcopis quidem ad delicias cedit, officialibus ad tormentum.*

Sic ves nen vobis mellificatis apes,
Sic vos non vobis accumulatis opes.

Iſti ſunt ſecretiorn illa eſtiolo per quæ miniſtri Belus ſacrificia, quæ ſuper menſam ponebantur, à Rege eluncolum aſportabant. Sic Epiſcopus quaſi longa manu bona aliena diripit, & neiam criminu à ſe remouens, ſuis officialibus culpæ & infamiæ diſcrimen impingit, &c. Et mox. *Officium officialium, quorum te numero aggregaſti, hodie eſt Inra cenſundere, ſuſcitare lites, tranſactiones reſcindere, innectere diluriones, ſupprimere veritatem, fouere mendacium, quæſtum ſequi, æquitatem vendere, inhiare exactionibus, verſutias concinnare. Iſti ſunt, qui hoſpites ſuos grauant, ſuperfluis enectiene, & multitudine clientoln. Quorum delicates, & ſuperfluos cibos, cùm ſcriptum ſit, comedenſes, & bibentes, quæ apud illos ſunt. De alieno enim prodigi, de prepriæ ſunt auari, verborum infidiatores, & nucupæ ſyllabarum; tendunt laqueos, & pedicas in enpturam pecuniæ. Iura interpretantur ad libitum, & en pro volnntate ſua nunc nbdicant, nunc admittunt, benedicta deprauant, prudenter allegnn peruertunt, rumpunt fœdera, nnsriunt ſimultates, fornicationes diſſimulant, matrimenin diſtrahnnt, adulteria fouent, penetrant domos, & mulierculas peccatis enernatas, captinas ducunt, diffamant innexios, & nocentes abſoluunt. Et vt multn ſub verborum paucitate concludã, dũ omnia venialiter ngñt, ſily nunriti æ, ſerm mamona, ſe dinbole venialia expenunt.* Hactenus Pet. Bleſenſis.

2 Sunt quidem ionumera mala, quæ ex malo officiali procedunt; de omoibus tameo Epiſcopus Domino cationem reddere debebit, vnde vt hæc effugiat, officialem, ſeu Vicarium eligat, quem nulla rangant malorum ſcelera, nec contra illum poſſit aliqoid opponi, quod conſcientiam lædere, aut ſibi imputari poſſit, aliaque petſcrutetur ad huiuſmodi officium tirè & rectè obeundum oeceſſaria. Vnde idem Sbrozz. *d. lib. 1. q. 34.* dicit quòd non expedit eligere exterum ad Vicariatum, & *quæſt. 46. num. 15.*

3 poſt Felin. *conſ. 40. num. 7.* tenet † Epiſcopum oon poſſe creare Vicarium ante apprehenſiooem poſſeſſionis Epiſcopatus, quamuis fuerit per Papam pronunciatus Epiſcopus. Circa illud autem quòd Vicarius, vbi commode fieri poteſt, exterus noo eſt aſſumendus, ſed ciuis, vt noros habeat loci hominum mores, addo Cuch. *in inſtit. Canon. de Vicario Epiſc.* Zech. *de officio Epiſcopi c. 7. n. 32.* Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 12.* vbi ait iure præſumi origoarium maiori fide, & diligentia adminiſtraturum. Alrter aliqui ſenſerunt, vt S. Carolus, de quo Carolus à Baſilica S. Petri *in eius vita lib. 7. c. 36.* ita ait, *Vicarium verò generalem in primis grauem, pietate, religioneq; præſtantem, doctrina ſpectatam, Iuriſcenſultum, tum præterea diſciplina ſacra ſtudio incenſum Sacerdotem eligebat. Hos verò, nempe Vicarium generalem, & duos alios, qui tñ ad ciuilia, tum ad criminalia deputnbantur, adhibere exteros ſolebat, ne fortè nmicitiæ, propinquitate, gratia, aut vere metu nducti, in uliquo modo quandoque vielarent, minúſve liberè diſcerent.* refert Homobon. de Bonis *de humana vita ſtatibus c. 7. verſ. vbi commodè.* Ætas autem ad Vicarium generalem tequiſita vigintiquioque annorum eſt, Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 43. q. 10.* me citato *in hoc loco* Azed. *de præcellent. Epiſcop. dignitat. p. 2. q. 2. n. 3.* Homobon. *d. c. 7. verſ. ætas*, vbi etiam addit ſuper minori ætate Vicarij Epiſcoporum diſpenſare non poſſe, citatq; Card. in *Clem. 1. q. 38. de officio Vicar.* An alienigena, cui probibirum eſt lege Regia Aragoniæ obtinere dignitatem, beneficium, vel officium Eccleſiaſticum, poſſit eſſe Vicarius generalis Epiſcopi? Affirmatiuè reſoluit Ceoed. *can. q. 18. per tot.*

Debet etiam Epiſcopus in Vicarium eligere Cle- 4
ricum, ſaltem primæ Tooſuræ, non verò laicum, *cap. decernimus*, vbi Abb. *num. 12.* Felio. *num. 6.* Dec. *n. 15.* Ripa *num. 56.* & cæteri omnes, *de iudic.* Hoied. *in c. almn mater, §. 11 n. 3.* Milis *in repert. verb. laicus*, Lancelot. *in inſtit. Canon. an tit. de officio Vicarij §. 1.* Bertachin. *in tract. de Epiſcopo, tit. de Vicario Epiſcopi, n. 14.* Ioan. Selua *de benefic. p. 2. q. 23. n. 13.* Rebuff. *in pract. benefic. tit. de Vicario Epiſcopi n. 35.* Læl. Zech. *de Repnbl. Eccl. c. 23. de Vicario Epiſc. § 1. n. 1.* Anto. de Prætis *in tract. de iuriſd. Epiſc. c. 6. n. 43.* Parlad. *diſſ. 9. §. 1. n. 33.* Moſcoo. *de maieſt. milit. Eccleſ. li. 1. part. 1. c. 16. pag. 270.* Monet. *de decimis cap. 9. n. 196.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 43. q. 10.* Piaſec. *in praxi noua Epiſc. p. 2. c. 4. num. 6.* Vgol. *de poteſt. Epiſcopi c. 4. §. 8. n. 1.* Parlad. *in ſoſquicent. diſſerent. 9. §. 1. num. 339.* Menoch. *conſ. 52. n. 106.* nouiſſimè Valenzuela *tom. 2. conſ. 101. n. 66. & 67.* Nicol. Garc. *de benef. part. 5. c. 8. n. 2.* Alph. Aluarez Guerrero *in ſpeculo Iuris Pontificij c. 27.* Beller. *diſquiſ. cleric. tit. de fauore clericorum reali §. 2. n. 60. & §. 3. n. 19.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 2. ſect. 3. n n. 8.* Sbroz *de Vicarie Epiſcop. lib. 1. quæſt. 8. n. 2. & q. 31.* Sahag. *in cap. 2. de iud. n. 110.* Ioan. Segura Daualos *in d. rect. Iudicum Eccleſiaſt. part. 1. c. 12. n. 1. & 2.* Filliuc. *tract. 41. de benef. c. 2. num. 47.* Ft. Ludou. Miraoda *de ordine iudic. q. 1. nrt. 7.* Anaſtaſ. Getmon. *de ſacrorum immunit. lib. 3. c. 1. n. 11. & cap. 14. n. 15.* Motla *in emporio Iuris Ciuilis part. 1. tit. 2. q. 22. n. 10.* nouiſſimè D. Hieron. Venero & Leyua *in examine Epiſcoporum lib. 4. c. 12. num. 2. & 3.* Cened. *dicta q. 18. num. 14* Alxed. *d. c. 2. num. 4.* † qui habitum clericorum deferat, arg. 5
cap. in nouu 16. q. 7. tenet Azor. *d. c. 43. q. 10. verſ. præterea*, Homobon. de Bonis *d. c. 7. verſ. prima.* Dummodo non eligat clericum coniugatum, † hic eoim 6
non poteſt eſſe Vicarius Epiſcopi, Bettachin. *repert. verb. Clericus coniugatus non poteſt*, Lambert. *in tract. de inreprtrou. lib. 2. part. 1. q. 7. art. 4. n. 3.* Lap. *in c. 1. num. 2. de officio Vicarij lib. 6.* Zerol. *in prnxi Epiſc. p. 1. verb. Vicarius dub. 7.* Segura Daualos *d. c. 11 n. 2.* Cened. *d. q. 8. n. 14.* Suar. *d. ſect. 3. num. 10.* Rebuff. *d. tit. de Vicario Epiſcop. n. 36.* Sanch. *de Matrimon. lib. 7. diſp. 46. num. 14.* Garc. *d. c. 8. nnm. 3.* Bellet. *d. §. 3. num. 20.* Sbroz *d. q. 31. n. 5. cum ſeqq.* vbi aſſerit procedere etiamſi clericus coniugatus contraxiſſet cum vnica & virgine, & defeteet habitum, & Tonſuram; me citato *in hoc loco* Ciatlin. *forenſ. cenir. lib. 1. cap. 53. n. 8.* nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi indic. fori Eccleſ. c. 40. n. 13.* vbi limitat ſi Epiſcopus habeat iuriſdictionem temporalem, quia in ea poteſt in Vicarium nominare clericum coniugatum, Camil. Borrell. *in ſum. deciſ. tem. 1. tit. 8. n. 20.*

Licèt autem non poſſit laicus conſtitui Epiſcopi 7
Vicarius, potuit tamen conſtitui eius aſſeſſor, & conſultor, etiam in cauſis criminalibus contra clericos, Abb. *in c. decernimus, num. 28.* vbi Felin. & alij *de iudic.* Cuch. *in inſtit. maior. in tit. de Vicario Epiſcop. num. 49.* Ioan. Segura Daualos *in direct. Iud. Eccleſ. part. 1. c. 11. n. 2.* Decian. *tract. criminal. tom. 1. lib. 4. c. 9. num. 73.* Sbroz. *d. cap. 31. nnm. 10. & 12.* Vgolin. *d. c. 4. §. 10. n. 3.* † Secularis enim vti miniſter iudi- 8
cis Eccleſiaſtici, & cum aſſiſtentia alicuius clerici poteſt cogooſcere de cauſis clericorum, *cap. Mennam 2. quæſt. 5.* Aufrer. *in tract. de poteſt. indicis Inquiſitionis ſuper perſonas Eccleſ. reg. 2. num. 21.* Mateſil. *in tract. de banniti verb. iudice n. 198.* Iacob. de Graſſis *in deciſ. aureis part. 1. lib. 4. c. 18. n. 152. verſ. quintus quando*, Carol. de Graſſis *de effectibus clerical. effect 1. n. 868.* Bellet. *d. §. 3. n. 18.* Poteſt etiam † laicus depu- 9
tari Vicari. Epiſcopi tantum in temporalibus, ſi ipſe
haberet

haberet ſolùm iuriſdictionem temporalem in aliquibus locis, Aufrer. *d. tract. reg.* 4. *n.* 36. Bellet. *d.* §. 3. *n.* 20. *verſ. ſi autem*, Paulin. *de poteſt. & officio Capituli Sede vacante in* 2. *p. princ. q.* 10. *n.* 15. Anrou. de Præt. *d. c.* 6. *n.* 44. Sbroz. *d. c.* 31. *n.* 11. *vbi n.* 13. reſoluit

10 † laicum poſſe eſſe Vicarium Epiſcopi accedente Summi Pontificis diſpenſatione.

Vicarius generalis, ſeu Prouiſor, aut officialis, Iuderque Ordinarius alicuius Archiepiſcopi, vel Epiſcopi, aut alterius perſonæ iuriſdictionem Eccleſiaſticam obtinentis in Regnis Caſtellæ, & Legionis, nullus poſthac in perpetuum eſſe poteſt, qui in aliquo ſaltem ea Ordinibus ſacris non fuerit conſtitutus, itaut omnes & ſingulæ depurationes, electiones, aſſumptiones, admiſſiones, ac diſpenſationes ad huiuſmodi muneta, aut aliquod illorum de quibuſuis perſonis in aliquo ſacro Ordine non conſtitutis quandocumque & per quoſcunque faciendæ, nullæ, & inualidæ, ac nullius coloris, & momenti ſint. Ita Clemens VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Eccleſiaſtici Ordinis, ſub die* 1. *Februar.* 1601. quam approbauit, & confirmauit S. D. N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Decet Romanum Pont. ſub die* 16. *Decembris* 1623. Paritet conſtitutum eſt Iudicem Ordinarium, vel delegatum ordinarium appellationum non poſſe eſſe Canonicum, qui præbendam Doctoralem, aut Magiſtralem, vel illam obtinet, cui munus legendi ſactam Scripturam incumbit, necnon & Pœnitentiarius, & Presbyteri Parochiales Eccleſias obtinentes, in tota prouincia Toletana; vt per Paulum V. *in Conſtit.* incip. *Eccleſia vniuerſa, ſub die* 17. *Auguſti* 1615. quam Gregorius XV. *in ſua conſtit.* incip. *Alias felicis, ſub die* 9. *May* 1622. extendit ad Eccleſias omnes Metropolitanas, Cathedrales, Collegiatas, & Parochiales totius Regni Caſtellæ, & Legionis, *Et in alia Conſt.* incip. *Alias felicis, ſub die* 6. *Aprilis* 1623. extendit ad omnes primas Dignitates poſt Pontificalem Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum. Et refert Ceoed. *d. q.* 18. *n.* 15. quòd in Synodo Prouinciali Cæſarauguſt. *in tit. de officio Ordinarij, conſt. vlt.* ſtabilitum eſt Vicarios generales, aut principales officiales Diœceſanorum, vel Ordinariorum Eccleſiaſticorum, eſſe debere in ſacris Ordinibus conſtitutos, & definiri omnes actus Vicarij, aut principalis Officialis non conſtituti in ſacris Ordinibus (ſi quos contigerit actitari) nullius eſſe coloris, aut valoris.

11 Bigamus Epiſcopi Vicarius eſſe non poteſt, vt poſt Sbroz. Zech. Sayt. & alios reſoluit Nicol. Garc. *d. c.* 8. *n.* 4. cenſetur enim omni clericorum priuilegio ea uus, vt per text. *in c. vnic. de bigam. lib.* 6. tenet Azor. *d. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 4. *q.* 12. Nec bigamus effectus clericus poterit eſſe Vicarius, niſi priùs ſolutus fuerit ab impedimento bigamiæ, Moſcoo. *de maieſtat. milit. Eccleſ. lib.* 1. *part.* 1. *c.* 16. *p.* 270. Contad. *in templo omnium iud. lib.* 2. *c.* 6. *de Vicar. Epiſc.* §. 1. *n.* 2. & 6. Nicol. Garc. *d. cap.* 8. *n.* 5.

12 Monachus, vel religioſus poteſt ab Epiſcopo, com conſenſu tamen Abbatis, vel Superioris, Vicarius creari, argum gloſſ. *in cap. de præſentium* 16. *q.* 1. & *in cap. ſi quis* 38. *diſt.* reſoluunt Rota 3 *de offic. Vicar. in antiq.* Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 100. Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 143. *in fine*, Sbroz. *lib.* 1. *q.* 38. Nauar. *com.* 2. *de Regul. n.* 68. Azor. *d.* 43. *q.* 10. *verſ. quares item idem*, vbi addit debere Monachum ſocium habere ea eodem cœnobio aſcitum, Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. ſub.* 11. *c.* 13. *n.* 118. vbi etiam cum Matol. *de ir-*

13 *regular. lib.* 1. *c.* 10. *ſub n.* 3. *verſ. ideoque*, tenet † huiuſmodi Monachum, ſi ilegitimus ſit, quamuis profeſſione legitimatus fiat, Vicarij officium propter præeminentiam, & iuriſdictionem, quam habet, exercere non poſſe, qui Religioſi, ſi Iuris Canonici peritia careant, aſſeſſorem Doctorem ſibi aſciſcere oportet, Brun. *conſ.* 89. Homobon. de Bonis *d. cap.* 7. *verſ. prima.* nouiſſimè Lauret. de Francbis *in controuerſ. inter Epiſcop. & Regulares q.* 122. *pag.* 481. vbi tamen refert ſe vidiſſe in Curia Romana obſeruari quòd quoties Epiſcopus Eccleſiæ ſuæ neceſſitate alicuius Monachi opera indiget, vt ſui Vicarij officio fungatur, cùm neminem idoneum habeat ex Clero ſeculari, qui eo munere fungi poſſit, ſactaui Cong. Regularium conſulit, quæ attenta expoſita neceſſitate impatitur, vt Monachum in ſuum Vicarium conſtituere valeat. † Si quis fuerit religionem 14
Mendicantium profeſſus, aut in ſtrictiori religione earſtat, ab Epiſcopo Vicarius inſtitui non poterit, vt tenent Azor. & Fuſc. *dictu locu*, Sbroz. *lib. c quæſt.* 40.

Vicarij in Iure tripliciter accipiuntur, quidam nati, ſeu legitimi ſunt foranei conſtituti, alij verò dati ſiue conſtituti generales nuncupantur. † Legiti- 16
mi namque, ſeu nati dicuntur, qui a lege ipſa conſtituti ſunt Archidiaconus videlicet, & Archipresbyter, *cap.* 1. *de offic. Archid.* ibi, *vt Archidiaconus poſt Epiſcopum ſciat ſe Vicarium eſſe in omnibus.* & ibi, *ad vicem ſui Epiſcopi Vicarius reperiatur. c. vt ſingulæ, de officio Archipr.* vltra Ordinarios in præcitatis Iuribus, tenent Mandoſ. *regul.* 14. *Cancell. q.* 6. *n.* 16. Mantanta *de ordine iudic. part.* 4. *diſt.* 5. *princ. n.* 7. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de forma vicariatus n.* 199. *pag.* 41. Zerola *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Archidiaconus*, Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 14. *quæſt.* 2. & *q.* 6. & *c.* 16. *verſ. alter verò*, Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p. t. c.* 10. *n.* 2. *verſ. ſexta.* † Archidiaconi enim 17
ipſo iure abſque aliquo facto, Epiſcopis abſentibus, & eorum officialibus, Vicariorum munus exercent, vti ea Butri. Hoſt. Mandoſ. Franc Matc. & alus tradit Sbroz. *de Vicario Epiſcop. lib.* 1. *q.* 2. *n.* 15. & *q.* 36. *n.* 10. Dimiſſorias literas ad ſuſcipiendos Ordines dare poſſunt, Cuch. *inſt. maior. lib.* 2. *tit.* 9. *de offic. Archid. n.* 7. & monitoria concedere, Pett. Lazar. *de monitoriis ſect. t. quæſt.* 6. *n.* 11.

Foranei autem illi appellantur, qui extra ciuita- 18
tem, in qua Epiſcopi Sedes eſt, iuriſdictionem exercent, vtpote, quos Epiſcopus in certa diœceſis parte, vel in oppidis conſtituit, gloſſ. *in Clement. & ſi principalis, verb. foraneus, de reſcript. & in c.* 1. *eod. verbo, de offic. Ordin. lib.* 6. & vtrobique Doctores, D. Hieron. Venero & Leyua *in examine Epiſcop. lib.* 4. *c.* 13. *n.* 5. nouiſſimè Valenzuela *tom.* 2. *conſ.* 192. *n.* 11. Sbroz. *lib. t. q.* 3. *n.* 28. & *q.* 13. *n.* 1. & *q.* 20. *n.* 3. & 8. & *q.* 29. *n.* 10. Ob idque foranei nuncupantur, quia foris, id eſt extra locum, in quo Epiſcopalis ſedes eſt, Epiſcopi vice fungantur, vel quia foris tum tenentur, aut quia de foris veniant, vt ait gloſſ. *verb. foraneus, in d. c.* 1. Sylueſt. *in ſum. verb. Vicarius q.* 4. *in princ.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de forma, & declar. nona proniſ. verb. Officiali Epiſc. n.* 1. Franc. Matc. *Delphin. deciſ.* 317. *n.* 17. *p.* 1. Cuch. *lib.* 2. *inſt. maior. c.* 8. *de Vicar. n.* 3. Anaſtaſ. Germon. *lib.* 1. *animadverſionum Iuris c.* 7. *in pr.* Sanch. *de Matrim. lib.* 3. *diſp.* 29. *n.* 10. & Nicol. Garc. *de benefic. p.* 4. *c.* 7. *n.* 29. Dicitur etiam Vicarius foraneus, qui ſolùm in ciuitate, in qua reſidet Epiſcopus, conſtituitur, Mohedan. *ſub tit. de appellat. deciſ.* 5. *n.* 3. Sbroz. *lib.* 1. *q.* 23. *n.* 4. & *q.* 29. *n.* 1. Ioan. Bapt. Coſta *conſ.* 24. *n.* 2. Sanch. *d. lib.* 3. *diſp.* 29. *n.* 11. Valenzuel. *d. conſ.* 192. *n.* 12.

Datiui tandem Vicarij, ſeu conſtituti generales, 19
appellantur hi, quos Epiſcopus creauit, vel conſtituit.

ſtituit, vt eius vices gerecent in eodem tribunali,& loco, in quo ipſe ios dicere coofueuit, vt tradunt Marant. Franc. Marc. Cooar. & alij, quos refert Sbroz. *lib.1.q.1.n.4.*

20 Vicarij nati, id eſt Archidiaconi, vel Archipresbyteri, licèt ordinaria à lege tatione officij, & dignitatis ſibi tributa, frnantur iurisdictione, vt docet gloſſ. *verb.referant,in c.vlt.de officio Archiep.* per tex. *in c.3.de officte iudic.ordin.* Maran. *d. diſput. 5.à num.6.* Cuch. *d.lib.2.tit.10.de officio Archid.à num.18.* Azor.*d.c.15.q.6.* quia tamen non eandem, quam Epiſcopns, ſed inferiorem quidem obtinet, vt colligitur ex text. *in c. Remana, §. ab Archidiacens, de appellat.* ibi, *altiſque inferioribus.* Cuch.*d. tit.8. de vicar.à n.13.* ideo ab illis rectè ab Epiſcopum appellatio fertur, vt probat text. *in d.§.ab Archidiaconus.*

21 Maior verò dubitatio eſt, an à Vicario foraneo ad Epiſcopum detur appellatio? In qua negatiuam partem tuetur Anaſtaſ. Germon. *dicte cap.7. & de indultis Cardin. §. tibi quoad vixerit, num.* 88. ex text. *in cap. non putamus* 2. *de conſuetud. lib.6.* in quo Roman. Pontifex ſtatuit de officiali Epiſcopi ad Epiſcopum appellari non poſſe, conſtat Vicarium foraneum ſimpliciter officialem Epiſcopi dici, per text. *in cap. vlt. de officie Vicarij lib. 6.* ibi, *officialis, aut generalis Vicarius*, &c. Iura enim de Vicario generali loquentia, cum officialem principalem,vel generalem appellant, vt conſtat ex *Clem. 2.de reſcript.* ibi, *principalis officialis Epiſcopi, & in d.c.vlt.* ibi, *aut Vicarius generalis Epiſcopi*; deinde mouetur argumento deſumpto ex tex. *in d.cap. Romana §. ab Archidiaconis.*

22 Contrariam tamen opinionem, imò à Vicario foraneo Epiſcopi ad ipſum dari appellationem tenent Ioann. Andr. Innoc. Archid. Anchar. Gemnian.& Philipp.Franc. *in d.cap.non putamus*, Guid. Papæ *deciſ.436. num.42.* Rot. *deciſ.3. de officie Vicary*, alias 350.*in nouis, & deciſ.297. num.1.part.2. dinorſ.* Marth. Apicella *in tract. de inſpic. officiat. num.58* Maſtrill.*Scicilie deciſ.235.n.12.part.3.* Valenzuel. *d.tom.2. conſ.192. num.15.* Couarr. *pract. cap.4. num.8.* Mandoſ. *reg.24. Cancell.quæſt.6.n.6.* Maranta *dict.diſt.5.princip.num.14.& 15.& part.6. actu 2. num.* 369. Franc. Marc. *deciſ.* 181. *num.6. part.1.* Sbroz. *de Vicario Epiſcopi lib.2.q.56.n.33. & quæſt.62.num.6.& 7.& lib.3.quæſt.6.num.24. &* 21.Zerol.*in praxi Epiſcop.part.1.verb.Vicarius,§.2. pag.mihi* 335. Az *n.inſtitut.moral.part.2.lib.3.cap.* 35.*q.12. &* 15. Roderic. *in praxi de modo vtendi, ſen examinandi precedens cap.1.num.31.* M tchesan. *de commiſſionibus part.1.cap.6.num.67.* Nicol.Garc. *d. part. 5.c.8. num.29.& 34.* Sanchez *de Matrim. lib.3. diſp.29. num.10.& 12.* Molioa *de inſtit. tom. 6. diſp.13.num.4.* Iacob. Laurent. *in tract.de indice. ſuſpecto cap.4. num.14. in fine* Vgolin. *de officio, & poteſtate Epiſcopi cap. 4. §.9. num.* 2. Auila *de cenſur. part.2. cap.5. diſp.6.dub.4.* Cardin.Tuſch. *littera A.concluſ.350.num.43. & litt V,concluſ.183. num.9. & concluſ.186. num.6.* D. Barboſa *in l. cum Prator, §. 1. numer.223. ff.de iudic.* Aloyſ.Riec. *in deciſ. Curia. Archiep. Neapol.deciſ.8. part.1.* & me citato *in hoc loco* nouiſſimè Lotteri. *in tractat. de re beneficiar.lib.1.quæſt.23.n.46.* Quæ opinio ex eo

23 comprobatur, † quia vicarius foraneus diuerſam ab Epiſcopo iurisdictionem habet, ſiquidem Epiſcopos Ordinariam, *cap. cùm Epiſcopus 7. de officio ordinar.in 6.cap.conquerente, cap. cum dilectus, eodem tit.in antiq. cap. cùm venerabilis, de exception.* ipſe verò cùm non ex titulo officij, ſed ex ſola commiſſione, delegata ab Epiſcopo iurisdictione fruitur, gloſſ. *in Clement.2.verb.forance,* & *ibi* Cardin. *de reſcript.* vt fatentur omnes pro hac opinione ſuprà citati,cumque de delegato ad delegantem prouocari non poſſit, *cap. ſuper quæſtionum 27.§. porrò, de officio delegat. cap. dilecti, de appellat. l.1.& vlt. ff. quis, & à quo appell. l. vni verſ. hac tenentur, C. de appellat.* Card. Tuſch. *litt. A. concl.* 352. *num.*40. Molin. *d.tom.6. tract.5. diſp.21. num.6. diſput.22. num.1.* Sigiſm. Seace. *de appellat. q. 7. num.* 63. *& quæſt.8. num.*31. & 34. D.Barboſa *d.§.1. num.*218. ideo de Vicario foraneo, tanquam à delegato ad Epiſcopum delegantem, cùm idem tribunal, & auditorium non conſtituant, meritò appellatio defertur. Et procedit in † Vicario generali, in ciuitate 24 tantùm conſtituto, quia iſte verè generalis non eſt, imò foraneus propriè dici poteſt, niſi generaliter ad totius diœceſis cauſas deputetur. Ita Nicol. Garc. *d.cap.8.n.33.* contra Sbroz. *lib.3.quæſt.2.n.5.*

Non obſtant igitur fundamenta, quibus contra- 25 rium tenuit Anaſtaſ. Germon. *lecte ſupra relato*: nam ad primum principale reſpondetur, verbum, *Officialis*, ſimpliciter prolatum nullo iure ſolùm ad Vicarium foraneum deferendum eſſe, aliqua veroſimili ratione defendi poteſt: Summi enim Pontifices *in d.cap.vlt.de offic. Vicary lib.6.& in Clem.2. de reſcript.* ac aliis Iuribus Vicarium foraneom ſimplicit, *Officialis*, verbo nominarunt, non vt propriam verbi, *Officialis*, ſignificationem exprimerent, quaſi illo verbo non alius, quàm Vicarius foraneus regulariter comprehendatur; & ex diuerſo generalem Vicarium, principalem officialem, ſeu Vicarium generalem appellant, non vt ſignificent ad denominandum Vicarium generalem verbom, *Officialis*, ſufficiens non eſſe abſque adiectione principalis, aut generalis; ſed potiùs vt palam, & ſine vlla dubitatione percipiatur, an de generali Vicario, an de foranco, vel de vtroque loquantur: vnde verbom, *Officialis*, ſimpliciter prolatum, tam de vicario generali, quàm de foraneo intelligitur, niſi in eiſdemmet Iuribus, vbi ita profertur, appareat Pontifices ad foraneos tantum reſpexiſſe; quando verò additur verbum, *generalis*, vel *principalis*, fit ad excluſionem Vicarij foranei, cum ſub illo tantùm verbo, *Officialis*, comprehendereturs vtrumque probatur *in dict. Clem. 2. de reſcript.* vbi Sommus Pontifex poſtquam verbo, *Officialis principalis* adiecit, ad denominandum Vicarium generalem, & paulo pòſt de Vicario foraneo loquens non tantùm officiali ſimpliciter dixit, ſed foraneo addidit his verbis, *in officiali tamen foraneo*; quaſi ſignificet, *Officialis* verbo vtrumque comprehendi, & ideo ad conſtituendam differentiam inter ipſos, alterum principalem Officialem, alterum foraneum nominari neceſſarium foit.

Generales Epiſcopi Vicarij, qui *Datini* appellan- 26 tur, ordinariam habent iurisdictionem, vt tenec gloſſ. *verb.officialem, in cap.2.de officie Vicary lib.6. & verb.generaliter, in c.Romana, de appellat. eodem lib. & verb. & iurgia in cap. perlectis, diſtinct.25.* & vltra Ordinarios in præcitatis Iuribus, reſolnunc Purpur. *in rub. de officio eius num.*10. *& in l. more 5. num.*91.*&* 92.*de iurisdict.omnium iud.* Gregor. Lopez *in l.2 gloſſ.1. tit.4.part.3.* Sylueſt. *verb. Vicarius, q.4. in princip.* Couar. *practic. cap. 4. num.8. & lib.3. variarum cap.*20.*num.4.* Maranta *d.diſt.5. num.* 12.*&* 13.Vanti. *de nullitat.tit.de nullit.ex defectu iurisd.deleg.num.*25. Cottaſ. *de benefic.part.2. cap.8. num.*13. Bertachin. *de Epiſcopo lib.4.part.7. de Vicarie Epiſcopi numer.*1. Mandoſ. *de regul.14.*

quæſt.

quæſt.6. num.6. Molin. *de primogen. lib.1. cap. 25. num.13.* Gambar. *de poteſtate Legati lib.9. num.33.* Federic. Scot. *tom.2.reſp.lib.8.reſp.3. num.9.* Pauin. *de poteſt.Capituli Sede Vacante part.1.quæſt.2. n.2. & 3. part.2. qu.10. n.2. & 4.* Læl.Zech. *de republ. Eccleſ.cap.23.de Vicario Epiſcopi,§.2.n.1.* Alphonſ. Aluarez Guerrero *in ſpeculo Iuris Pontif. cap.27. in princ.* Salxed. *ad Bernard.c.76. in gloſſ.verb. diſpenſet. pag.305. in noviſſ. edit.* Maſc. *de probat.concluſ. 1412.n.9.& 22.* Axeued. *d.t.n.7.lit.9. lib.3.nouæ copiæ.* Vgulin. *de cenſuris, tab.1.cap.1. §.20.num.6. & de officio, & poteſtate Epiſcopi,cap.4.§.9. num.2.* Suar. de Pace *in practic. tom.1. temp.1. num.6.& 7. tom.2.præl.3. num.3.* Gutiet. *canon. lib.2. cap.17. nnmer.17.& de Matrimon.cap.69. num.7.* Sayr. *de cenſuris lib.1. cap.7. num.8.* Mocl. *in emporio iuris part.1.tit.2.de iuriſdict.omnium iudicum, in prælud. num.86.& quæſt.17.num.35.* Iacob. de Laurent. *in tractat.de iudice ſuffecto cap.4.n.22. poſt med.* Azor. *inſtit. moral.parte 2.lib.3.cap.42. quæſt.5.* Sbroz. *d. lib.2.queſt.55.* Sabag. *in rubr.de officio deleg. n.10. & 11.* Monet. *de commutat.vlt.volunt.cap.5.a num. 472.* Moſcou. *de maieſt.milit.Eccleſia lib.1.part.1. cap.10.pag.269.& 273.* Ftaoc. Leo *in theſauro fori Eccleſ.part.1.cap.10. de vicar.num.11.& cap.16. num.61.* Amat. Roderic. *in pract. de modo vidandi, ſen examinandi proceſſum cap.1. n.30.* Fr.Baſil.Ponc. *de impediment. Matrimon. c.26.§.6.verſ.idem etiam dicendum,pag.340.* Molio. *de Inſtit. tract.3.diſp.59. num.2.& tract.5.diſp.10.n.13.& 5.& diſp.14.n.4. & diſput.26. num.7. in fine,* Bobadil. *in ſua politica lib.1. cap.12.n.37.* D.Barboſa *in l.quia tale, n.92.ff. ſoluto matrimon. & in l.eum prætor, §.1. n.37.2.ff.de iudic.* Fr.Ludouic. Mitanda *de ordinaiudic. quæſt.2. art.6.* Sanch. *de Matrimon.lib.3.diſp.29.n.3.* Nicol. Garc. *de benefic.part.5.cap.8.n.21.* Cardoſo *in praxi iudicum, verb.Vicarius,n.7.* Franciſc.Molio. *de ritu nupt.lib.2.differ.11.n.64.* Aloyſ.Ricc. *in collect.deciſ. p.5.collect.1600.& in praxi aurea reſolut.99.*

17 Sic etiam Vicarij,ſeu Vicegerentes alicuius Magiſtratus ſeu Ordinarij (quales ſunt Correctorum in Hiſpania, quibus permittitur,imò iubetur, vt ſecum habeant locum tenentes,ſeu Vicarios iuriſperitos, *l.10.tit.5.lib.3.nouæ recopilat.*qui vulgo appellantur, *tenientes,ò alcades maiores*) Ordinarij iudices ſunt;ita gloſſ. *in rubr.tit.C.de officio eius,& verb. relatorum in l.2. eodem tit.* quas poſt Bart. *in l. nec quicquam,§.vbi decretum,num.5.ff.de officio Proconſ.* ſequuntur Alciat. *in rubr. de officio Ordinar. n.25.* Matæot. *dict.diſtinct.5. n.17.& 18.* Apules *ad cap.4. Prat.verb.iuſtitia,*Molin. *de primog.lib.1.c.25.n.12.* alius Molina *d.tract.5. diſp.13.n.2.* Bobadil. *d.lib.1. c.10.n.44.* Axeued. *d.l.1.n.9.* Nicol.Gatera *d.cap.8. n.26.* Hi locum alterius magiſtratus abſentis, ſcilicet, mortui,vel impediti,ſubſtituuntur ab eis,qui à lege ad id poteſtatem habeot , vt deducitur ex *l.1.* ibi, *ſiue Proconſulatum,* &c. *ff.de tutorib.& curator. dat. ab his* , ideoque appellaorut etiam *ſuffecti, l.2. §.poſt hunc, in fine* , ibi, *quo ſuffectus fieret,* &c. *ff.de origine iuris, cap.quadam,* ibi, *ſuffecti conſules, diſt.2.* Illi verò ab Epiſcopis ſubſtituuntur , quibus facultas eſt conceſſa conſtituendi ſibi Vicarios generales, iuxta totum *tit.de officio Vicarij lib.6.*ne foreoſibus negotiis impediti,verbo & miniſterio Dei circa oues ſibi commiſſas, vacare non poſſint.

28 Huiuſmodi Vicarij, licèt interueniente nomioasione Correctorum,Epiſcoporum,ſeu aliorum Magiſtratuum conſtituantur , ab ipſo tamen Principe, ſeu lege auctoritatem ad id tribuente conſtituti cenſeotur, ex *reg.42.verſ.omnia enim , C.de vetere iure enncl.* tradit ex aliis Nicol.Garc. *d.cap.8.num.26.& ſeq.*ac ſubinde iuriſdictionem habent ratione officij, & tituli Vicarius , quem obtinent, vt bene inſinuant *cap.2.*ibi, *per commiſſionem officij,de officio Vicarij lib.6.cap.cum nullus, in princip.* ibi, *cum ad hoc ſe ipſius officium non extendat , de temporib. ordinat. eodem lib.*obſeruaot Abb. *conſ.21.num.3.lib.1.* Couar. *practic.cap.4.à num.4.in fine.*ſiue enim dicamus talem iuriſdictionem eiſdem à lege coneedi cum officio , vbi primum Vicarij conſtituuotur , vt ex gloſſ. *verb. generaliter.* ibi, *vel dic poſſet, in d. cap. Romana,in princ.* Abb. *in cap.2.ad fin.ne prælati vices ſuas.* Sbroz. *lib.2.queſt.55.num.14.& 26.* Sanch. *d. lib. diſp.19. num.13.* Siue etiam aſſeramus eos iuriſdictionem accipereab ipſo Epiſcopo , vel Magiſtratu ex conſenſu , & permiſſu legis , ſicut accipit Legatus à Proconſule. *l. Legati ff.de officio Proconſ. l.cum Prætor, verſ.ſi quoque, ff.de indic.* vt tenet poſt Couar. *lib.3.var.cap.vlt.n.4* Garc. *d.cap.8.num.24.* vtcumque denique ſit , illam habent † ex titulo, & 29
officio Vicarius;ex quo fit illos iudicea Ordinarios dici,cùm tales illi dicatur,qui iure ſui officij, dignitatis , vel magiſtratus iuriſdictioni , ſeu iuridicundo præſoot, Morla *in emporio Iuris p.2.tit.2.in prælud.num.88.* Molina *de inſtit.tom.6.diſput.8.num 2. & 3.* & bene explicat D. Barboſa *in l.cùm prætor. §. 1. à n.15.de indic.*

Verum cùm homines ſiot faciles ad diſſentien- 30
dum, improbandumque quod alteri placet,*l.item ſi vinus §. principaliter,ff. de receptis arbitr.* vel quia cùm oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt, *l. vnic.§.& eum triplici C.de eaduc.toll.*& optimum ex contrario niſet,ex Senec *epiſt.121.* neceſſe ideò fuit homioes in diuerſas trahi ſeotentias quoad veritas à falcitate firmiùs diſtioguatur;iuxta illud D. pauli 1. *ad Corinth. c.11. oportet & hæreſes eſſe,vt qui probati ſint,manifeſti fiant in nobis.* vel quia ſummus rerum opifex Deus pœnam contumaciæ primi patentis nimium ſatageotis,& ſcire cupientis,tradidetit mundum diſputationi,vt legitur *Eccleſ.3.* omiſſis alia pluribus , quæ referri poſſent ex Caſſan. *in catal.gloriamundi p.11. conſid.24. verſ.& vt reaſſumam p.12. conſid.16.verſ. ſecunda opinio,* Matſil.Ficin. *ad Plat. de legibus lib 6.* Titaq. *ad leg.17.connub. gloſ.1.num.14.& ſeqq.*Petr.Crinit. *de honeſta diſcip. lib.4.c.14.* Barthol.Sibyl. *in ſper.peregr.quæſt.dec.11. q.2. cap.9.* Petr. Greg. *de Repub. lib.4. cap.4.n.3.& lib.10.cap.6.n.17.* Meooch. *de arbitr.lib.2.caſu 57. n.44.& ſeqq.* Decian. *in apolog.pro.Iuriſprud.contra Alciat.cap.10.num.9.& ſeq.& cap.20.* Matſil.Columna *de reditib. cap.34.num.2.* Theſaur. *in profat. ſuarum deciſ.num.33.*Ceuall. *in præf.tom.4.n.1.& 2.* Noo deferunt igitur qui acritet defeoderint Epiſcopi Vicarium generalem,delegatam, non ordinariam habere iuriſdictionem , ex quorum numero ſunt Alex. *in rub.ff. de officio eius,n.17.* Goffred. *in ſumm.de officio Vicary n.2.*relatus à gloſſ. *verb.generaliter, in dicto cap.Romana,* Alciat. *in rub. de officio Ordinary num.14.* Sot. *in 4. diſt.18. q.4.art.3.verſ. circa conceſſiones* , Anaſtaſ. Germon. *lib.1. animadverſ.c.6.per totum,& de indultis Cardin.§.ſubi quoad vixerit,num.43.& 85.* Anton.Gomez *in Bull. Cruciatæ c.4.circa quartam quæſt.num.21.* Ioſeph.Gonzal. *variar.quæſt.c.27 per totum,* poſt gloſſ. *verb.abſque rationabili, in c.vt debitus honor,59 de appell.in c.2.verb.ſtatuitur,* ſecundùm vnum intellectum, *ne prælati vices ſuas , & in c.perlectis,verb. & integra,in fine,diſt.25.*qui pro ſua opioione oon leuia, aut inſolubilia argumenta afferuot.

Primò ſic argumentantur.Epiſcopus Ordinarium 31
habet

habet iuriſdictionem, *cap. Epiſcopus 7. de offitio Ordinarij lib. 6. cap. conquerente, & cum dilectus, eodem tit. in antiq. & cum venerabilis, de exceptio.* ergo in perſonam ſui Vicarij eadem iuriſdictio conſiſtere non potuit, ſequeretur enim abſurdum, quòd vna & eadam iuriſdictio penes duos in ſolidum eſſet, quod naturali tationi repugnat; nam ſicut vna poſſeſſio, vel idem dominium penes duos reſidere non poteſt, *l. 3. §. ex contrario, ff. de acquiren. poſſeſſ. l. ſi ve certo, §. ſi duobus vehiculum, ff. commodati*, ita nec iuriſdictio; cùm validum ſit argumentum de poſſeſſione, & dominio ad iuriſdictionem, *l. qui furere*, 20. *ff. de ſtatu homin.*

32 *Secundò* ſic Iuriſdictio Ordinaria ea dicitur, quæ à lege datur, & deſcendit, *l. & quia*, 6. cum ſimilibus, *ff. de iuriſdict. omnium iudic.* Octauian. Veſtri. *in praxi lib. 3. cap. 3. num. 2.* Vant. *de nullitat. tit. de nullit. ſeatent. ex defectu iuriſd. num. 32.* Molin. *de primogen. lib. 1. c. 25. num. 11. & 12.* Sed in vniuerſo Iuris Pontificij, aut Ciuilis corpore nulla lex, aut conſtitutio extat, quæ Epiſcoporum Vicarijs iuriſdictionem tribuat; ergo eorum iuriſdictio ordinaria non eſt.

33 *Tertiò.* Si iuriſdictio Vicarij ordinaria fuiſſet, omnio perpetua eſſet, nec tempore aliquo reuocaretur. *d. l. & quia*, vbi omnes communiter; at iuriſdictio Vicarij perpetua non eſt, cùm ab Epiſcopo reuocari poſſit, vt infrà dicetur *num. 145.* ergo ordinaria non eſt.

34 *Quartò.* Epiſcopi Vicarius illius vicem gerit, & vtriuſque vnum eſt tribunal, *d. cap. Romana*, ibi, *eorum vices ſuppleãdo*, & ibi, *vnum fit conſiſtorium*; ſed ille, qui vicem alterius fungitur, nihil proprium habet, ſed delegata iuriſdictione vti creditur, vt ait Papinian. *in l. 1. §. qui mandatam, ff. de officio eius. Qui mandatam*, inquit, *iuriſdictionem ſuſcipit, proprium nihil habet, ſed eius, qui mandauit, iuriſdictione vtitur. & l. etſi prater 3. eodem tit. l. ſolet 16. de iuriſd. omnium iudicum*; ergo Vicarium Epiſcopi delegatam iuriſdictionem habere dicendum eſt.

35 *Quintò* ſic argumentantur. Inter iuriſdictionem ordinariam, & delegaram illa conſtituitur differentia, quòd prior mortuo adhuc concedente permanet, *c. legatos 2. de officio legati, lib. 6. l. morte maiorũ 5. de iuriſd. omnium iud.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 69. num. 2.* Petr. Gregor. *ſyntag. iuris lib. 47. c. 32. num. 2.* Mart. *d. tit. 2. num. 104. & 105.* D. Barboſa *in d. l. quia tale, num. 84.* Sanch. *de matrim. lib. 8. diſp. 28. num 4. & 5.* Poſterior verò re integra morte delegantis finitur, *c. relatum, de offic. deleg. c. ſi delegatus, eodem tit. lib. 6. l. cum qui 15. cum duobus ſequentibus, de iuriſd. omn. iud.* Sed iuriſdictio Vicarij per Epiſcopi mortem expirat, *Clem. fin.* vbi gloſſ. *verb. conteſtata, de procurator.* & dicemus infrà *n. 151.* Igitur Vicarij iuriſdictio magis cohæret delegatæ iuriſdictioni, quàm ordinariæ.

36 *Sextò*, & vltimò, Vicarium generalem ab Epiſcopo conſtitui nemo dubitat, ſed iuriſdictio ordinaria ab Epiſcopo concedi non poteſt, gloſſ. *verb. ſtatuuntur in cap. 2. ne Prælati vices ſuas*, & clariùs oſtenditur ex *c. à iudicibus, 2. q. 6.* ibi, *Ordinarij verò ſunt, qui ab Apoſtolico, vt Eccleſiaſtici, vel ab Imperatore, vtpote ſeculares, legitimam poteſtatem accipiunt*; vnde reliqui omnes excludi videntur, & per conſequens Epiſcopi, & poteſtate creandi Ordinarios, argum. *c. nouum, de præſumpt.* ergo huiuſmodi Vicarium non ordinarium, ſed delegatam habero iuriſdictionem dicendum eſt. Augetur etiam, quia ſi Vicarius principalem, & ordinariam iuriſdictionem diceretur habere; ſequeretur quòd ipſe poſſet omnia illa, quæ poteſt Epiſopus, aut ſaltem ea, quæ ſunt iuriſdictionis: ſed ſic eſt, quòd Vicarius non poteſt vacantia beneficia conferre, niſi beneficiorum collatio ſit ei particulatiter conceſſa, *c. vlt. de officio Vicary, lib. 6.* & infrà dicetur *n. 60.* ſicut nec poteſt alia huius generis ei interdicta, de quibus ſigillatim tractabitur. Igitur Epiſcopi Vicarius delegatus dicitur, non autem Ordinarius.

His tamen non obſtantibus verior eſt prima opi- 37
nio, quæ haber generales Epiſcopi vicarios ordinarios eſſe; quam ampliandam duxi etiam quoad ea, quæ requirunt, ſpeciale mandatum, de quibus infrà *à num. 60.* ſibi ab eo conceſſa, ſi illa Epiſcopus vnica commiſſione conceſſit cum generali mandato, quia ordinaria iuriſdictio tanquam dignor rtahit tunc ad ſe delegatam minus dignam ſibi annexam, vt reſoluunt Sbroz. *lib. 2. q. 55. n. 37. & 39.* Sanch. *d. lib. 3. diſp. 29. n. 8.* Nicol. Garc. *d. c. 8. à n. 40.* Moner. *de commutat. c. 5. n. 483.*

Argumentis verò ſuprà in contrarium adductis 38
facilis patet reſponſio. Nam ad *primum* reſpondetur non rectè deduci de iuriſdictione ad dominium ob diuerſitatem rationis inter vnum, & alterum, Sbroz. *de Vicario Epiſcopi lib. 2 quæſt. 55. n. 28.* Rot Rom. apud Fatin. *deciſ. 696. in nouiſſim.* alias *p. 4. diuerſ.* tamen licèt fateremur procedere argumentum, & verum eſſe † duos in ſolidum eandem rem poſſidere non poſſe, vt probant text. *in l. ſi ve certo, §. ſi duobus vehicalum, ff. comodati*, ibi, *duorum quidem in ſolidum dominium, vel poſſeſſionem eſſe non poſſe, l. duo 18. ff. de precario, & licet cauſam, verſ. ex præmiſſis*, ibi, *duo inſimul eãdem rem, & eodem modo inſolidum, poſſidere non poſſunt, de prob.* cum citatis per Gom. *ad l. 45. Tauri num. 99.* Mantu. *Paralip. dialog. 50.* Vacon. *declarat. Iuris lib. 2. cap 39.* Cuiac. *lib. 9. obſervat. 32.* Gilchen *de præſcript. part. 1. cap. 6. num. 205.* Cardin. Tuſcb. *tom. 6. littera P, concluſ. 429.* hoc eſſe intelligendum procedere ſolùm quando duo poſſident eandem rem inſolidum eodem modo, eodemque reſpectu, vt declarauit Puntifex *in d. c. licet cauſam, verſ. ex præmiſſis*, † non ita ſi diuerſo modo, 39
& diuerſis reſpectibus; veluti quia vnus naturaliter, alter verò ciuiliter poſſider, vel quando vnus reſpectu dominij, vt debitor, alius reſpectu iutis pignotis, vt creditor, vel quando alius reſpectu vſus fructus, & alius reſpectu vſus tem tener, notauie gloſſ. *verb. eodem modo, in d. c. licèt cauſam*, poſt gloſſ. magnam, *in fine in l. 3. §. ex contrario, ff. de acquiren. poſſeſſ.* quam *ibi* ſequuntur Bart. *num. 8. & 10.* Alex. *nam. 28. & 30.* Iaſon *n. 41. & 60.* & Gomez. *d. l. 45. aum. 100.* Cardin. Tuſcb. *d. concluſ. 429. num. 9.* Sic etiam non incõuenit, quòd eiuſdem rei dominium diuerſis reſpectibus inſolidum ſit penes duos, directum ſcilicet penes dominum, vtile penes emphyteutam, vt Doctores communiter *in d. §. ſi duobus vehiculum*, Pinell. *in l. 2. C. de bonis mat. part. 3. aum. 11.* quos expleat Valaſc. *de iur. emphyt. q. 13. à princ.* & præcipuè *num. 3. & num. 12. verſ. noa obſtat.* Similiter etiam non erit inconueniens, quod iuriſdictio vna Ordinaria ſit penes Epiſcopum principaliter, & naturaliter, & penes eius Vicarium ſecondariò in exercitio ex commiſſione legis.

Ad *ſecundum* reſpondetur, quòd licèt nulla lex 40
Canonica, aut Ciuilis in vniuerſo iure reperiatur, quæ expreſsè iuriſdictionem ordinariam huiuſmodi Vicariis tribuat, tamen cùm Iure Canonico liceat, & permittatur Epiſcopis Vicarios conſtituere, *cap. cùm Epiſcopus, de offic. Ordin. cap. vt officium 11. & cap. vltim. de hæret. lib. 6.* ideò prædicti Vicarij ab Epiſcopis permiſſione, & auctoritate Pontificum

cum nominati, ab ipſis Pontificibus electi cenſentur, & per conſequens eis ordinariam iuriſdictionem tribuntam.

41 Ad *tertium* reſpondetur, quòd ſicut Vicarius, mediante Epiſcopi nominatione, ordinariam iuriſdictionem à lege conſequitur, ita etiam contraria eiuſdem Epiſcopi voluntate tollitur, & eius iuriſdictio reuocatur, quia omnis res per quaſcuoque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur, *cap. omnis res, de regul. iuris, lib. 6. cap. omnes* 27. *quæſt.* 2. cum citatis *in libello de principijs vtriuſque iuris littera R. num.* 19.

42 Ad *quartum* reſpondetur, non ex eo, quòd quis alterius vicem gerit ab Ordinaria iuriſdictione excludi, quia Legatus Papæ eius vices gerit, *cap.* 1. *de officio legati*, & tamen habet Ordinariam iuriſdictionem *cap.* 1. *de officio legat. lib.* 6. & quæ *ibi* communiter tradunt ſcribentes, teſte Sahag. *in rubr. de officio delegat. num.* 11. Vnde Sanch. *d. diſp.* 29. *num.* 13. aſſerit vicem alterius gerentem ſo dioceſi tribunali delegatum eſſe: ſi verò ira alterius vicem gerat, vt conſtituat idem tribunal cum Epiſcopo, vt *in cap.* 2. *de conſuetud. lib.* 6. *& in dicto cap. Romana*, tunc Ordinarius erit, cum & Epiſcopi iuriſdictio ordina-

43 tia ſit. † Quamuis autem tam iudex delegatus, quàm Viceſgerentes, ſeo Vicarius alterius vice fungantur, inter vtrumque tamen, & per conſequens inter titulum *de officio delegati*, & tit. *ff. de officio eius*, & inter tit. *C. eodem*, magna datur differentia, delegatus etenim, de quo *in tit. de leg. & in d. tit. ff. de officio eius*, vice delegantis fungitur in iuriſdictione, ſine vllo tamen officio, cui talis iuriſdictio adhæreat, ſed ex ſola commiſſione: per contrarium verò Vicarius, ſeu Viceſgerens, de quo loquitur *d. tit. C. de officio eius*, licèt alterius vice fungatur, eſt tamen ſub ratione officij, & tituli Vicariatus, ratione cuius, non verò ſolius commiſſionis, eidem iuriſdictio defertur; vnde bene obſeruat Bellon. *lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 2. *ad fin.* delegatum, perſonam quidem delegantis cum iuriſdictione, non verò locum, aut officium eius repræſentare: Vicarium verò non tantùm perſonam illius, in cuius vicem ſubrogatur, ſed magis locum, ſen officium tueti, bonus text. ſic intelligendus *in l.* 2. *C. de officio eius*, ibi, *tueri locum Rectorum prouinciarum noſcuntur.*

Ad *quintum* reſpondetur, iuriſdictionem Vicarij non ineſſe principaliter, & per ſe in eo, ſed tanquam acceſſoriam alterius, Epiſcopi ſcilicet, iuxta *d. cap.* 2. *& d. cap. Romana, in princip.* iuriſdictio enim in his terminis, noo Titio, aut Seio Vicario, verbi gratia, ſed ei delata eſt, quem Epiſcopus Vicarium conſtituerit, & ideo Epiſcopo moriente, iam non datur, & ceſſat, optimè in ſpecie Quintaoad. *lib.* 2. *de iuriſdict. num.* 14. confirmatus exemplo Legati Proconſulis, qui moriente Proconſule ceſſat, & amittit non ſolùm iuriſdictionem, quæ à Proconſule mandatur, de qua *in l. legatt* 13. *de offic. Proconſul.* ſed etiam datio tutoris, quæ tamen non ex mandato Proconſulis, ſed proprio iure ex legis datione eidem competit, iuxta *l.* 1. *verſ. legatus quoque, ff. de tutoribus, & curatoribus, l. & legati*, 15. iuncta gloſſ. *de officio Proconſ.*

44 Ad *ſextum* reſpondetur negando Vicarium iuriſdictionem ab Epiſcopo accipere. Nam licèt Epiſcopus Vicarium conſtituat, & ob eius nominationem officium exerceat, protinus tamen quod ab Epiſcopo conſtituitur, lex illi iuriſdictionem tribuit, ideò non rectè dicitur ab ipſo Epiſcopo iuriſdictionem accipere, ſed à iure potiùs, miniſterio facto, & nominatione Epiſcopi interueniente, Sbroz. *d. cap.* 55. *num.* 26. Sanch. *d. diſp.* 29. *num.* 13. Sicut neque ad hunc effectum aliquid incouenit, quòd ad eum iuriſdictio in totum non tranſeat, ſed nonnulli caſus eidem teperiantur prohibiti, de quibus *in d. cap.* 2. *& vlt. de officio Vicary lib.* 6. *authent. de collator. §. ad hæc, verſ. antequam*, ibi, *tutra tamen*, &c. *collat.* 9. ſufficit namque, quòd geoeraliter per commiſſionem officij illis factam, ea tranſeat iuriſdictio, quæ iuxta naturam eioſdem officij et cohæter. *d. cap.* 2. *in princ.* quemadmodum alias ex eadem ratione cæteri Magiſtratos Ordinarij dicuntur, quamuis in multis caſibus, exceptis Principi, ſeo aliis maioribus magiſtratibus reſeruatis, iuriſdictionem non habeant.

Ex quibus omnibus colligitur geueralem Epi- 45
ſcopi Vicarium ordinaria ſibi à lege conceſſa non delegata iuriſdictione poſſi; vnde prouenit, quòd cùm æqualis iuriſdictio vtriuſque ſit, imò & eadem, & vnum tribunal, & auditorium conſtituant, de vno ad alium appellari non poſſit, quia ſubſtauria appellationis exigit, vt de inferiori ad ſuperiorem deferatur appellatio, non ad æqualem, vel ad eundem, *c. anteriorum* 2. *quæſt.* 6. *l.* 1. *§. ab eo ff. quis & à quo appell. l. præcipimus, C. de appellat.* cum ſimilibus, & idrò † non dari appellationem de Vicario gene- 46
rali Epiſcopi ad ipſum Epiſcopum, probant text. *in d. cap.* 2. *de conſuetud. lib.* 6. *& in d. cap. Romana*, & vltra Ordinarios ibi, tenent Bart. *in l.* 1. *in fine, ff. quis & à quo appell.* Abb. *in cap. ſi quis, lect.* 1. *n.* 16. *& lect.* 2. *num.* 32. *de foro competen.* Gregor. Lop. *l.* 2. *gloſſ.* 1. *poſt med. tit.* 3. *part.* 3. Anton. Cuch. *lib.* 2. *inſti. maior. tit.* 8. *de Vicarijs*, Mohed. *deciſ.* 5. *ſub tit. de appellat.* Marant. *de ordine iud. part.* 6. *tit. de appellat. à num.* 280. Petr. Gregor. *in c. conquerente, de officio Ordinarij cap.* 11. *num.* 22. Pute. *deciſ.* 94. *in fine, lib.* 1. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vicarijs Epiſcopi nu.* 6. *& num.* 40. Anaſtaſ. Germon. *d. cap.* 7. Menoch. *conſil.* 51. *num.* 12. *eum ſeqq. & conſil.* 52. *num.* 17. 108. *&* 160. Segut. *in direct. iudicum part.* 2. *c.* 16. *num.* 3. Suar. de Pace *in pract. tom.* 2. *prol.* 3. *num.* 4. Sbrozz. *lib.* 1. *quæſt.* 22. *num.* 8. *& lib.* 3. *quæſt.* 2. Iacob. de Laurent. *de iudice ſuſpecto cap.* 4. *num.* 12. Vgolin. *d. cap.* 4. §. 9. *num.* 2. Sanch. *d. diſp.* 29. *num.* 12. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 43. *qu.* 6. Cardin. Tuſch. *littera V. concluſ.* 84. *num.* 1. *& concluſ.* 186. *num.* 1. *&* 2. Nicol. Gatc. *d. cap.* 8. *num.* 29. *&* 30. Barboſa *in l. cum prætor, §.* 1. *ff. de iudic. n.* 215. *&* 233. *cum ſequentibus*, Molina *d. tract.* 5. *diſp.* 10. *n.* 1. Cardoſo *dicte verb. Vicarius, num.* 8. Scacc. *de appellat. q.* 8. *à num.* 53. *cum multis ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 4. *collect.* 166. Vnde cùm † Summus Pontifex Chri- 47
ſti Domini noſtri Vicarius ſit, *c. inter corporalia cap. quanto, e. licet, de tranſlat. Epiſcopi*, & vnum idemq; tribunal, & conſiſtorium cum Chriſto habeat, ſecundùm Innoc. & alios *in d. c. quanto*, Franc. Marc. *q.* 1311. *n.* 1. *tom.* 1. Maluet. *de canone Sanct. dub.* 2. *n.* 10. Selu. *de benefic. part.* 3. *queſt.* 8. *nu.* 25. Menoch. *conſ.* 51. *num.* 13. *lib.* 1. Iacob. Laurent. *in tract. de iudice ſuſpecto c.* 2. *num.* 3. Anton. Ricciul. *de iure perſonarum lib.* 9. *cap.* 2. *num.* 11. nouiſſimè R. P. Iunip. à Drepano *pro Iure Pontificij defenſione q.* 1. *c.* 1. *n.* 10. Mich. Ferr. *de pract. dent. Eccleſiaſt. q.* 31. *num.* 1. Homobon. *de ſtatib. hum. vita p.* 1. *cap.* 4. *num.* 1. adeò vt defuncto Pontifice Eccleſia vacare non dicatur, vt ex gloſſ. *in Clement. ne Romani, de elect.* tradit Franc. Marc. *vbi ſuprà n.* 2. ideò hæreſim ſentire videtur, qui à ſententia Papæ ad Chriſtum appellat, quaſi Papam Chriſti non eſſe Vicarium, nec cum eo idem tribunal habere credat, vt inquit Palat. Rub. *de iure obtent. Regni Nauarræ p.* 2. §. 4. *in princ.*

Auguſt.

Auguſt.de Acona *de poteſt.Papæ q.6.art.* 5. Iacobat. *de Concil.lib.*10.*art.*1. Riccius.*d.c.*2.*num.*13.

48 Amplia Appellationem de Vicario Epiſcopi ad Epiſcopum adeò prohibitam eſſe,vt ſi de facto contigerit appellari, etiam partibus conſentientibus, proceſſus inde ſequutus nullus, & inefficax ſit. Ita Ioan.Andr.*in cap.*2.*de conſuetud.lib.*6. & ibi Philip. Franc.*num.*10. & Dominic. *num.*5.Sbroz *lib.*3.*q.*2. *num.*11. & 12. Caſtellion. *conſil.* 34. *num.*6. Card. Tuſch. *litera A, concl.*349.*n.*5.Amplia etiam non ſolùm quoties iudicialiter appellatur; verùm etiam ſi Epiſcopus extraindicialiter prouocetur, Rot. *dec.*7.*n.*2.*de officio Vicarij*,aliàs 571.*in nouis*,Sbroz. *d.q.*2.*num.*10.

49 Amplia denique procedere in ſupplicatione, vt ex pluribus receptum tradit Sbroz *lib.*3. *queſt.*12. *per totam*, quamuis à ſcoteotia Vicarij ad Epiſcopum ſupplicari poſſe poſt Anch. & Roland. à Valle exiſtimauerit Matheſ. *de commiſſ.p.*1.*c.*6 *num.*118. *pag.*260. *in vlt. impreſſ.* niſi ſupplicatio in reſtitutionis remedio ſuam fuodet intentionem;nam tunc rectè poterit Epiſcopus ſupplicatiooi deferens io integrom reſtituere contra ſententiam ſui Vicarij, ſicut etiam poterit ipſemet Vicarius contra ſcotentiam à ſe ipſo latam condemnsto reſtitutionem concedere. Ita Capell. Tholoſao. *deciſ.* 479. Matant. *part.*6.*tit.& quandoque appellatur*, *n.*382.Cabellin. *milleloq.*747. Bertachin. *de Epiſcop.p.*5.*lib.*4. *n.*67. & *n.*127.*& part.*7. *num.*37. Cuch. *de inſtitution. maior.lib.*2.*tit.*9.*de Epiſcop.n.*308.*& tit.*8.*de Vicar. n.*127. Zerol.*in praxi Epiſcop.part.*1.*verb.Vicarius*, §.5.Sfort.*de in integr.reſtitut.part.*1.*queſt.*32.*ar.*22. *n.*156. Iacob.Lautent.*ſtreft. de iudice ſuſpecto,cap.*4. *num.*12. Sbroz *lib.*5.*queſt.*12. *num.*11.*& queſt.*15. *num.*6.

50 Limita in appellatione ab ioterlocutoria Vicarij, quia nihil impedit quominus ab ea ad Epiſcopum appellatio per viam recutſus à grauamine ioterponatur,gloſſ.*verb. officiali in d.cap.*2. vbi Gemin.*n.*3. & Franc.*num.*4.Pute.*lib.*2.*deciſ.*502. Iacob.de Lau-

51 tent. *d.c.*4. *num.*12. Quia † ſicut iudex decretum, quod interloquendo pronunciauit, mutare, ſiue emendare rectè poteſt, *l.quod inſſit*, 14. *ff.de re iudic.l.qualem* 19.§.*dicerem*, aliàs *l.dicere.*9.*vnde videndum*, *ff. de arbitr. o. cum ceſſante*, 60.*de appellat.* Ordin.Regia Luſitan. *lib.*3. *tit.*65.*in princip.* apod Hiſpan. *l.*2.*tit.*18. *& l.*2.*tit.*22.*part.*3. Axeued.*l.*2. *num.*50. *tit.*17. *rubr.* 4. *recopil.* Cardoſo *in praxi iudicum, verb. iudex, num.* 66. *&* 67. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 5. *collect.* 1474. *verſ. quarto limita*, latè & eleganter Cald. Pereira *queſt. forenſ. lib.* 1. *queſt.* 9. *a princip.* non ſolùm ſemel, ſed etiam millies, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.*147.*num.*11.*& cap.*155. *num.*16.*cum ſequentibus*, dummodo executioni non ſit mandata, Cald. Pereira *d.queſt.*9. *num.* 8. nec finem imponat iudicio, aut proceſſui, *ibidem num.*9. nec ſit geminata,idem Cald. *de poteſt. nomin. cap.*2.*num* 38. aut tranſeant decem dies, quia efficitur quoad partes irreuocabilis, Stephan. Gratian. *diſc.cap.*155. *num.*35. Similiter etiam Epiſcopus cùm eandem iuriſdictionem, & auditorium cum Vicario habeat, ſcotentiam, quam Vicarius ipſe ioterloquendo pronunciauit tanquam à ſe ipſo prolatam corrigere, & emeodare poterit.

52 Limita deinde in appellatiooe cauſarum, quæ in generali Vicariatus commiſſione non continentur, ſed Vicario ſpecialiter committuntur,de quibus infrà agetur; nam in his com Vicarius delegatam habeat iuriſdictionem, & noo ordinariam, ab eo ad Epiſcopum prouocabitur, gloſſ. *verb.officialem, in c.*2.*de officio Vicarij,lib.*6.vbi Ancharan.*num.*2.Domio.*num.*9. Franc.*num.*4.*in fine*, Sbroz *lib.*2.*qu.*55. *num.*35. Saoch. *d.diſp.*29.*num.*6. Nicol.Garc. *diſt. cap.*8.*num.*40.Iacob.Laurent.*d.cap.*4.*num.*12.Azor. *d.lib.*3.*cap.*43.*qu.*5. Sed hoc ita demum locum habebit, ſi prædictæ cauſæ Vicario ab Epiſcopo ſeparatim delegentur; non verò ſi ſimol cum generali commiſſione, vt ſæpè fieri ſolet, tribuantur; quia tnoc in omoibos ordinariam iuriſdictionem conſequitur, & via appellationis ad Epiſcopom intercloditur. Ita poſt multos, quos referunt, tenent Sanch.*d.lib.*3.*diſp.*29.*à num.*6. Nicol.Garcia *d.c.*8. *num.* 41. Sicut etiam ordinariam iuriſdictiooem oanciſcetur Vicarius,licèt ſeparatim ei committantur, ſi in commiſſione Epiſcopus dixerit:*Hæc Vicario noſtro committimus, ampliantes & extendentes priorem poteſtatem per nos commiſſam*, Sanch. *d. diſput.*29.*n.*8.

Vicarius, & Officialis idem ſignificant, & in ef- 53
fectu oulla inter eos, niſi io nomine verſatur diffeteotia, Hippol.Riminald. *in rub.ff.de officio eius, numer.*113. Couar.*lib.*3.*variar.c.*20.*n.*46.Mandoſ. *in tract. de commiſſion.in commuſ.per Brone* 28. *Vicario, & in regul.*14.*Cancell.qu.*6.*n.*16.Menoch.*conſil.*5 t. *n.*38.Gooxal.*ad regul.*8.*Cancell gloſſ.*5.§.3.*n.*8.Romanæ Curiæ ſtylus obſeroat, vt in capeditiooibus, ſeu delegationibos ad Italiam, Vngariam, Dalmatiam,Epyrum,& Cretam,& partes Orientales, Siciliam, Sardioiam,& Corſicam concernentibus,Cancellaria verbo *Vicary* ſemper vtatur. Sed vltra montes Alpinos, vt in Hiſpania,Gallia,Germania,Polonia Anglia, & in Vltramarinis,vt in Africa,Officiales nominantur, vt teſtantur Mandoſ. *d. brene* 28. *verb. Vicario Bononienſi*, *& d.queſt.*6.*n.*8. Hieton. Paol.*in pract. Cancellar.fol.mihi* 7.*&* 8. Sbroz *lib.*2. *queſt.*2.*n.*10.

Epiſcopus ſuum Vicatium generalem debet crea- 54
re peritum in iis, quæ ad ſuum munus exercendum pertioent,in Iure Canonico, & Ciuili verſatum, ac moralis Theologiæ non ignarum, & foreoſium cauſarum peritum, vt dicit Vgolin,*d.cap.*4.§.8.*n.*3. videlicet, qui ſit Doctor, aut Licentiatus in Iure Canonico, ex Sbroz *lib.*1. *queſt.*36.*à n.*9. & Azor. *d.part.*2.*lib.*3.*cap.*43.*queſt.*10. vbi etiam quòd æras idonea ceoſetur ad id muoeris, & officij, ſi fuerit vigiotiquinque annorum, idem dicit idem Sbroz *lib.*1.*queſt.*35. Et † mandatum in ſcriptis teſtibos 55
munitum illi dare debet, ex Rebuff.*in praxi tit. de Vicario Epiſcopi num.*8. & 15. tenet Vgolin.*d.* §.8. *num.*5. ſine conſenſu Capituli; cùm Epiſcopus de illius conſenſu Vicarium inſtituere non teneatur, Panin.*de officio,& poteſt. Capit.Sede vacante,part.*2. *quæſt.*10.Rebuff.*d.tit.de Vicar.Epiſcopi num.*1.quos refert, & ſequitur Azor.*part.*2.*lib.*3.*cap.*43. *qu.*2. Sbroz *lib.*1.*qnæſt.*54.me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p.*2.*c.*2.*num.*2. Forma autem,qna Vicarius Epiſcopi creari debet, ſi Epiſcopus tantùm concedat ei generalem poteſtatem, eſt illa, quam habet Sbroz *lib.*2. *queſt.*70. videlicet:

Vniuerſis preſentes litteras inſpecturis,&c.N.Dei, 56
ac Sanctæ Sedis Apoſtolicæ gratia Epiſcopus N. ſalutem in Domino.Noueritis,quod nos attendentes multiplices occupationes noſtras, & curam animarum,quæ nobis ſubiectæ ſunt, & quod etiam nobis cura eſt munere noſtro aliis imperiri, qui moribus, ſcientia, & ætate reperti ſint probatiſſimi.Conſiderantes igitur probitatem,legalitatem ſcientiam diſcretionem, & induſtriam diſcreti viri N.iuxta vtriuſque Doctoris,ipſum noſtrum Vicarium generalem in Eccleſia, Ciuitate,

&

& diœceſi noſtra, tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, tenore præſentium facimus, conſtituimus, & creamus, citra tamen revocationem aliorum vicariorum noſtrorum per nos aliàs inſtitutorum, dantes & concedentes eidem plenam & liberam poteſtatem, & mandatum ſpeciale, Eccleſias, altaria, oratoria, ac cœmeteria adificata benedicendi, & conſecrandi, cateraque loca, & vaſa, veſteſque divino cultui deputata, & eadem polluta reconciliandi, Epiſcopos ſuffraganeos, Abbates, & Abbatiſſas, ac moniales benedicendi, & conſecrandi, chriſma, oleum catechumenorum & infirmorum conficiendi, & de Iouis ſanctis, pueros, & puellas baptizatas confirmandi, clericos ordinandi, uſumque Pontificalium exercendi, & reliqua conficiendi, quæ Ordinis ſunt Epiſcopalis, vel prædicta omnia, & ſingula committendi, vt fiant, & exerceantur per alium Epiſcopum, necnon indulgentias concedendi in caſibus à iure permiſſis, exhibendi Sacramenta diœceſanis, ad eum recurrentibus Confeſſiones audiendi, prædicandi, publicas, & ſolemnes pœnitentias imponendi, ſynodum diœceſanam celebrandi, Provinciale concilium convocandi, dimiſſorias, ſine commendatitias ad Ordines, & Sacramenta concedendi, clericos iudicandi, cauſas matrimoniales cognoſcendi, & decidendi, decimam oblationum in caſibus à iure expreſſis, necnon ſynodaticum, vel cathedraticum, quartam funeralium, procurationem viſitationis, ſubſidium charitatiuum, & ius cenſus in caſibus à iure permiſſis exhibendi, & reliqua facendi, & exercendi, quæ ſunt dignitatis Epiſcopalis, necnon ſubiectionem ſubditorum noſtrorum, & reuerentiam, ac iuramenta ab ipſis recipiendi, electos ſibi ſubditos confirmandi, nouas Parochias erigendi, erectas collapſas conficiendi, in matrices Eccleſias transferendi, eligendi, præſentandi, præſentatos inſtituendi, deſtituendi, beneficia conferendi, penſiones ſuper illis imponendi in caſibus à iure permiſſis, reſignationes illorum recipiendi, eadem reſignata conferendi, inueſtiendi, alienandi, diſpenſandi, vota commutandi in caſibus nobis permiſſis, cauſas omnes ad forum Epiſcopalem ſpectantes, & pertinentes, cognoſcendi, & decidendi, etiam ſendales, viſitandi, reformandi, præcepta, edicta facendi, & conſtitutiones, illaſque exequendi, corrigendi, mulctandi, excommunicandi, anathematizandi, abſoluendi etiam à caſibus quibuſcunque nobis reſeruatis, ſuſpendendi, interducendi, deponendi, delinquentes incarcerandi, torquendi, condemnandi, tam ad tempus, quam ad perpetuos carceres, prout ſibi conuenire videbitur, cauſaſque omnes criminales cognoſcendi, & decidendi, clericos degradandi, brachium ſeculare innocande, pœnas mitigandi gratias faciendi delinquentibus, prout ſibi videbitur expedire, purgationes indicendi, piasque voluntates exequendi, & eaſdem commutandi, vnum vel plures Vicarios loco ſui eiusdem, & ſimili, vel minori auctoritate faciendi, creandi, & ſubſtituendi, & catera omnia, quæ ſunt Epiſcopalis, & Archiepiſcopalis iuriſdictionis, exercendi, & terminandi: & omnia alia, & ſingula facienda, & committenda, etiamſi talia eſſent, quæ mandatum exigerent ſpeciale, & maiora, & graniora expreſſis, prout ad vicariatus officium noſcitur quomodolibet pertinere, cuius geſta, ſententias & mandata rata, & grata habere promittimus, mandantes quibuſcunque, ad quos ſpectat, ſub pœna excommunicationis, quam ex nunc, prout ex tunc, ſerimus in his ſcriptis quatenus ipſum N. tanquam Vicarium, & officialem noſtrum recipiant, ſuſcipiant, & admittant, ac eidem in his, quæ ad Nos, & iuriſdictionem noſtram ordinariam qualitercunq; ſpectant, vel ſpectare poterunt, pareant, faueant, & aſſiſtant, ac efficaciter obedire teneantur. In quorum teſtimonium has noſtras litteras fieri iuſſimus per Cancellarium, & N. tarium noſtrum, ſubſcriptione noſtra, ac maioris noſtri ſigilli impreſſione roboratas, &c.

In hac forma dicitur, *Vicarium generalem in ſpiritualibus, & temporalibus*, quia non ſufficit ſi in ſpiritualibus tantùm, vel in temporalibus createtur, cùm Vicarius generalis is tantùm dicatur, qui in ſpiritualibus, & temporalibus eſt creatus, Paulo. *d. quæſt.* 10. *num.* 6. Rebuff. *d. tit. de Vicariis Epiſcop. num.* 18. & *in forma vicariat. numer.* 16. Azor. *d. cap.* 45. *quæſt.* 7. & *cap.* 46. *quæſt.* 1. *verſ. dicitur*; Eccleſia enim ſolet ſpiritualia, & temporalia habere, *c. ſi quis* 1. *quæſt.* 3. Vetius tamen exiſtimat ſuffieere ſi conſtituatur Vicarius generalis in ſpiritualibus, poſt Marcheſan. Sbroz. & Sanch. Nicol. Gatc. *d.c.* 8. *num.* 122. & 123. aſſercus in Bullis, & litteris Apoſtol. aliquando Vicarium in ſpiritualibus generalem appellati, & apertè id ipſum dicit Concil. Trident. *ſeſſ.* 13. *de reformat. c.* 2. ibi, *ſeu illius eſtam Vicario in ſpiritualibus generali.* Ponitur etiam, *citra tamen revocationem aliorum Vicariorum*, quia ſicut procuratore ſecundo conſtituto, primus reuocatus cenſetur, niſi fuerit hæc clauſula adiecta, *l. ſi quis*, §. 1. *ff. de procurat.* ſic etiam † ſecundo Vicario conſtituto, primus cenſetur reuocatus, Azor. *d q.* 1. *verſ. citra*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 478. *in prima edit. & reſol.* 502. *in ſecũda edit.* Sbroz. *lib.* 3. *q.* 33. † 58

In generali Vicatij conceſſione conceduntur ea tantùm quæ in genetali mandato continentur, etiamſi clauſula adeſſet, *dantes; & concedentes ei plenam & liberam poteſtatem*, argum. text. *in l. procurator cui, ff. de procurator.* cum ſimilibus, non tamen poteſt ea; quæ veroſimiliter non eſſet eum conſtituens conceſſurus, peragere, & expedire, ac ea, quæ ſpeciale poſtulant mandatum, *c. qui generaliter, de procurator. lib.* 6. quod *gloſſ. vlt. in cap.* 2. *de offic. vicar. lib.* 6. ampliùs extendit, ad eum caſum, quo Epiſcopus Vicario ſuo dicet: *Conſtituo te Vicarium meum vniuerſalem cum facultate, & poteſtate, vt omnia loca mea viſitare poſſis, qua ego poſſum, etiamſi talia ſint, quæ ſpeciale requirant mandatum*; quia etiam tunc non conſequetur talis Vicarius vi ſolius clauſulæ generalis præfatæ poteſtatem ad quicquam eorum efficiendum, quæ ſpeciale requirunt mandatum, ſequitur Molin. *de Iuſtit. tract.* 5. *diſp.* 10. *num.* 9. vbi ad alia deſcendit in hac materia vtiliſſima, & quotidiana. ideò neceſſarium fuit omnia in dicta forma cooteuta ſpecificare, & vt meliùs percipiantur non abs re etit breuiter adſcribere, quibus in caſibus Vicarius ſpeciali indigeat Epiſcopi commiſſione & ſunt qui ſequuntur, vt omnibus innoteſcant. 57

Primò in genetali Vicatiatus commiſſione, be- 60
oficia conferendi poteſtas non veuit, niſi ei beneficiorum collatio ſpecialiter ſit commiſſa, *cap. vlt. de offic. Vicarij lib.* 6. vbi Doctores, Pett. Gregot. *in cap. conquerente, cap.* 11. *num.* 2. *de offic. ordin. ar.* Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 86. *num.* 13. *volum.* 4. Matcheſan. *de commiſſion. part.* 1. *cap.* 6. *nnm.* 68. Cott. *in memorabili lib. verb. Vicarius, in princip.* Marant. *conſil.* 48. *num.* 9. Sahag. *in rubr. de offic. deleg. num.* 8. Anaſtaſ. Germon. *de indultu Cardin.* §. *tibi quoad vixerus, num.* 86. & 87. Zetola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Vicarius*, §. 9. *cum ſequentibus*, Coost. *lib.* 3. *var. cap.* 20. *nnm.* 7. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel.* §. 4. *proœm. num.* 24. Flamin. *de reſignat. lib.* 7. *quæſt.* 21. *num.* 9. & *quæſt.* 24. *num.* 4. & 52. & *lib.* 9. *quæſt.* 7. *num.* 32. Sbroz. *lib.* 1. *q.* 7 *num* 11. & *lib.* 2. *quæſt.* 71. *num.* 1. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 44. *quæſt.* 2. poſt Sclu. Rebuff. Lambertin. Duaren. Cuch. & alios Nicol. Gatc. *d. cap.* 8. *num.* 81. Vgolin. *d. cap.* 4. §. 7.

num. 2. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. cap.* 2. *num.* 48. Quintanaduen. *eccleſiaſticon. lib.* 1. *cap.* 5. *in fin.* vbi ſubdit non poſſe alteri, qui Vicarius generalis non ſit, hoc ius conferendi beneficia mandare, Doctores *in cap. vlt. de officio Vicar. & in cap. deliberationem 5. vlt. de officio deleg. in* 6. Et tunc Vicarius huiuſmodi, cui hoc ius ab Epiſcopo ſpeciatim mandatum eſt, quibuſcumque perſonis recte conferet, præterquam ipſi Epiſcopo, cuius ille vice fungitur, *c.* 2. *de conſt. in* 6. Quintanaduen. *citato loco.* Aloyſ. Ricc. *part.* 1. *deciſ.* 140. Anguian. *d. legib. lib.* 5. *contr.* 29. *n.* 8. Alzedo *d. p.* 2. *c.* 2. *n.* 16. latè Caſtro Palao *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 2. *punct.* 30. Et ſicut

61 † non poteſt conferre beneficia ſine ſpeciali facultate, ita nec poteſt conferre Vicariam perpetuam, nec illam erigere. Gonzal. *glo.* 5. § 5. *n.* 25. nec collationi conſentire, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 305. *num.* 1. Azor. *diſt. lib.* 3. *cap.* 44. *quæſt.* 3. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct.* 38. *num.* 3.

62 † Data Vicario ſpecialiter facultate conferendi beneficia, non intelligitur conceſſa poteſtas conferendi ea beneficia, quæ Epiſcopus iure ſpeciali, aut priuilegio conferre poteſt, idem Azor. *d. c.* 44. *quæſt.* 2. vbi etiam cum Pauin. & Rebuffo tenet cenſeri datam facultatem conferendi beneficia, quæ iure deuoluto ad Epiſcopum pertinent ob negligentiam, vel delictum inferiorum, quorum erat ius conferendi, niſi beneficia ſint deuoluta ad Epiſcopum, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatum, puta ob negligentiam Regularium, *Clemen.* 1. *de ſuppleu. negligen. Prælat.* Zetol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. beneficia* §. 3. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.* 30. *n.* 14.

65 Quando Epiſcopus Vicario ſpecialem poteſtatem concedit conferendi beneficia, ea poteſtas eſt latè interpretanda, itaut comprehendat quælibet beneficia, etiam ea, quæ ſunt in Eccleſia Cathedrali, aut curam habet animarum, Rebuff. *d. tit. de vicar. à n.* 118. Azor. *diſt. cap.* 44. *quæſt.* 8. & *quæſt.* 7. idem dicit de Dignitatibus; quod eſt intelligendum de beneficiis exiſtentibus, non tamen de illis, quæ poſt commiſſionem erecta & inſtituta fuerunt, vt declarat idem Azor. *d. q.* 8. Et etiam eo ipſo, quòd † Vi-

64 cario data eſt ſpecialis poteſtas conferendi beneficia, intelligitur data poteſtas commendandi, Rebuff. *in praxi tit. forma vicar. n.* 119. *lib.* 2. *qu.* 85. Azor. *d. c.* 44. *qu.* 10. & *quæſt.* 9. aſſerit poſſe Vicarium, etiam extra diœceſim, huiuſmodi beneficia conferre, gloſ. *verb. per ſeipſos. in cap. ſtatutum, de præb. lib.* 6. Rebuff. *in tract. nomin. q.* 14. *n.* 95. Gratian. *Marchia deciſ.* 98. *num.* 5. de quo plures Doctores refert Garc. *d. cap.* 8. *n.* 126. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 62. *n.* 5. Caſtr. Palao *d. punct.* 30. *n.* 16.

65 Licèt autem Epiſcopus Vicario ſuo prædictam contulerit facultatem, poteſt per ſeipſum conferre, antequam Vicarius confetat, ex Azor. *d. c.* 44. *qu.* 12. vbi etiam quid dicendum ſi beneficium Epiſcopus & Vicarius vna die contuliſſent, & *quæſt.* 113. reſoluit Vicarium ſpecialem facultatem habentem conferendi beneficia, non eo ipſo intelligi ſibi datum ius primandi clericum illo.

66 *Secundo* ſine ſpeciali mandato Vicarius reſignationes beneficiorum admittere, & approbare non poteſt, vt per text. *in cap. quæſitum, de rerum permut.* reſolnnt Rebuff. *d. tit. de Vicar. num.* 104. Zerola *in praxi Epiſcopal. part.* 1. *verb. Vicarius* §. 10. Vgolin. *diſt. cap.* 4. § 7. *num.* 2. Aloyſ. Ric. *in praxi aureæ reſolut.* 471. Azor. *inſtitutionum moralium par.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *quæſt.* 4. Mantic. *deciſ.* 260. *num.* 7. Nicol. Garcia *de beneficiis p.* 11. *cap.* 4. *num.* 74. Sbroz. *lib.* 2. *quæſt.* 130. Flamin. *lib.* 7. *quæſt.* 24. *num.* 5. † Nec 67 etiam data ſpeciali facultate admittendi reſignationes abſolutè, & ſimpliciter factas, intelligitur data facultas reſignata beneficia conferendi: ita Rebuff. *in addit. ad reg.* 13. *Cancell. verb. aut Vicarios perpetuos, verſ. item Vicarius Epiſcopi, & d. tit. de forma Vicar. à num.* 105. Rota apud Poſt. *poſt tract. mandati de manut. deciſ.* 199. *num.* 7. † Nec denique Vicarius 68 habens facultatem approbandi reſignationes factas cauſa permutationis, poterit reſignata beneficia permutantibus conferre, Rebuff. *d. tit. forma Vicar. num.* 104. & 106. Sbroz. *lib.* 2. *quæſt.* 71. *num.* 9. licèt contra teneant Azor. *diſt. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 44. *quæſt.* 6. Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 8. *à num.* 104. Caſtro Palao *d punct.* 30. *n.* 13. eo quòd † in beneficiorum 69 collatione requiritur ſpeciale mandatum, tenent Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. procurator num.* 40. quem cito Ego ipſe *in meis Remiſſ. de diction. & clauſulis, clauſ.* 17. *n.* 29.

Tertiò abſque ſpeciali conceſſione Epiſcopi præ- 70 ſentatum à patrono Vicarius inſtituere non poteſt, vt tenaciter defendunt Rolzo. *conſ.* 47. *nu.* 45. *vol.* 1. & Rebuff. *in praxi benefic. tit. in forma Vicar. à num.* 126. *& in add. ad reg.* 15. *Cancell. verb. aut Vicarios perpetuos, verſ. item Vicarius generalis.* Verùm in contrarium eſt communis Doctorum opinio, quòd ſcilicet Vicarius abſque ſpeciali conceſſione poteſt confirmare electos, & inſtituere præſentatos. Ita gloſſ. *ver. non poſſunt, in cap. fin. de officio Vicar. lib.* 6. Roch. *de Iurepatr. verb. competens quæſt.* 31. *num.* 66. & 67. Lambertin. *cod. tract. part.* 3. *lib.* 2. *art.* 5. *qu.* 1. *princip.* Couar. *lib.* 5. *var. cap.* 20. *num.* 7. Selua *de benefic. part.* 2. *quæſt.* 14. Cald. Peteira *de reuoc. emphyt. q.* 12. *n.* 11. Viuian. *in praxi Iuriſpatron. part.* 2. *lib.* 2. *c.* 2. *n.* 5. Sbroz. *lib.* 2. *q.* 111. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 9. § 1. *à num.* 78. Soar. de Paz *in tract. tom.* 1. *prol.* 3. *num.* 7. & 8. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. cap.* 2. *num.* 49. Quaranad. *lib.* 1. *Eccleſiaſt. cap.* 5. *num.* 7. Zetol. *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. Vicarius* § 14. Azor. *d. cap.* 44. *q.* 5. & *lib.* 6. *c.* 22. *quæſt.* 3. Rota apud Poſt. *poſt d. tract. deciſ.* 217. *num.* 10. Nicol Garc. *dict. c.* 8. *n.* 84. *cum ſeq.* vbi *n.* 86. refert, *Sacram. Illuſtriſſ. Card. Congr.* cenſuiſſe Vicarium mandatum limitatum non habentem inſtituere poſſe, & *part* 8. *n.* 50. refert Rotam Rom. ita tenuiſſe, & ideo libenter huic opinioni ſubſcribo.

Quartò, abſque ſpeciali mandato Vicarius bene- 71 ficium ſupprimere non poteſt, Pur. *deciſ.* 53. *lib.* 5. Sbroz. *lib.* 2. *q.* 117. *num.* 5. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 1. *collect.* 145. *poſt princ.* Monet. *de commut. vlt. voluntat. cap.* 12. *n.* 129. *cum ſequentibus.* Sicut non poteſt erigere, nec iuriſpatronatus fundationi conſenſum præſtare, Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. p.* 1. *deciſ.* 140.

Quintò, nec beneficia vnire, nec teuocare vnio- 72 nes, & Eccleſias diuidere, Sbroz. *lib.* 2. *quæſt.* 115. & dicam infrà *alleg.* 66. *num.* 10. *p.* 3. *alleg.* 54. *n.* 72. *in fine*, latiſſimè in vtramque partem D. Lotter. *in tract. de re benefic. lib.* 1. *q.* 28. *à n.* 118. etiamſi à conſtituente habeat facultatem conferendi beneficia, adiecta clauſula illa generali, *& ad omnia alia etiam requirentia ſpeciale mandatum*; quoniam non ideo fieri debet extenſio ad materia expreſſis, *cap. qui ad agendum, de procurat. lib.* 6. *Clem.* 3. *eod. tit.* tenent plures DD. quos referunt & ſequuntur Nicol. Garc. *de benef. p.* 12. *cap.* 2. *n.* 69. & Mohet. *de commun. vlt. voluntat. cap.* 11. *n.* 359. contra Mohedan. *deciſ.* 3. *de officio Vicar.* Hieron. Gabr. *conſ.* 200. *num.* 3. *lib.* 1. Gambar. *de offic. Legati lib.* 5. *rub.* 1. *à n.* 115.

Sextò, coadiutores Vicarios impertis Rectoribus 73

Eccleſia

Ecclesiarum secundùm formam Sacri Concilij Tridentini *sess.21.de reform.c.6.* sine speciali concessione non licet eis deputare, Put. *decis.239.n.2.* quem sequitur Sbroz. *lib.2.q.112.à num.2.*

74 *Septimò*, nec iuspatronatus ex causa dotationis, fundationis, vel constructionis alicui reseruare potest. Ita Hieron. de Monte *q.22.num.8.& 25.* praxis Episcop. *d.verb.Vicarius §.13.* Viuian. *in praxi Iurispatron.part.1.lib.1.cap.1.n.24.in 1.edit.* alias *lib.2. cap.1.num.10.* Sbroz. *lib.2.q.31.* Stephan. Grat. *disceptat.forens.c.303. num.12.* Nicol. Garc. *part.5. cap.9.num.43.* & censuit Rota *in Neptuna iurispatron.23. Martij 1611.* coram *Reuerendissimo Domino Coccino*, impressa per Farin. *decis.337.n.5.p.2. recens.* vbi ampliat etiam absente Episcopo, item *in Vsalen.beneficij 15. Iunij 1609.* coram Gregor. XV. impressa per Farin. *decis.257.n.2.p.2.recen.& in Lucana iurispatron.14. Aprilis 1616.* coram *Illustrissimo Patriarcha Manzanedo*, impressa per Farin. *decis.576.p.1. recent.* & coram Burato *decis.701.n.3.* vbi *n.4.* subdit Vicarium præsumi habuisse sufficientem facultatem præstandi assensum erectioni iurispatronatus etiam minori spatio 30. annorum. Quamuis contrarium consuluerit Port. *cons.99. numer.43.* in fauorem Vicarij Episcopi Vicentini, aduersùs quem latè scripsit Fertet. *cons.347.vol.2.*

75 *Octauò*, nec etiam donationi iurispatronatus decretum, seu auctoritatem interponere potest. Ita Rebuff. *d.tit. de forma Vicar. n.184.* Fertet. *cons.343. num.7.& cons.344.num.1.volum.2.* Zotol. *in praxi Episc. d. verbo Vicarius §.11.& 13.* Sbroz. *lib.2.qu. 197.* Garc. *d.c.9.n.76.* Vgolin. *d.c.4 §.7. n.2.verſ.decimò non potest*, Azot. *d. lib.3.c.45.in princ.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut.469.* Amplia *primò*, vt nec etiam in casu absentiæ Episcopi possit Vicarius præstare consensum in donatione Iurispatronatus, Fertet. *cons.347.n.17.verſ.nec obstat*, Rut. *decis.337. n.5.p.2.recent.* Amplia *secundò*, vt nec etiam valeret consuetudo in contrarium, Fertet. *cons.345.n.5.& seq.* Rot. *decis.576.sub.n.3.p.1.recent.* vbi etiam dicitur quòd in omnem euentum talis consuetudo esset contra ius, & ideò deberet esse vel quadragenaria, vel immemorabilis. Amplia *tertiò*, vt non præsumatur mandatum in Vicario ex lapsu longi temporis, nisi sit enunciatum, vt fuit dictum *in Lucana Iurispatronatus 30. Ianuarij 1614.* coram *Illustrissimo Patriarcha Manzanedo.*

76 *Nonò*, nec nouas queat erigere Parochias, Sbroz. *lib.2.quæst.117.n.2.* nec alia beneficia creare. Sbroz. *dict.lib.2.quæst.31.num.4.* Fertet. *cons.327.num.4.& consil.343.num.1.* Bursat. *cons.310.num.27.* Garc *de benefic.p.5.c.9.num.75.* Rot. *in Segobricen. Capellæ 28. Aprilis 1625.* coram *Vbaldo.*

77 *Decimò*, nec imponere potest pensionem super beneficiis, vbi Episcopus, seu Archiepiscopus posset, puta ob iustam causam, vel pro bono pacis, & concordiæ, Sbroz. *lib.2.qu.71.n.4.* Mooet. *de commutation.vltim.voluntat.cap.5.n.496.*

78 *Vndecimò*, nec œconomum Ecclesiæ constitoere potest, nisi Episcopi speciale permissum accedat. Sbroz. *lib.2.quæst.53.num.2.* Intellige de œconomo, qui vicem Episcopi gerit in colligendis Ecclesiæ redditibus, & distribuendis in clericos, & pauperes: alij verò, qui ad custodiendos fructus Ecclesiæ patronatæ vacantis, nondum prouisæ, ob patronorum discordiam, constituuntur, præsentari possunt à Vicario ex generali commissione, de quo loquitur Suar. de Paz *in præl.tom.2.pralat.3.n.8.*

79 *Duodecimò*, nec à suis beneficiis, officiis, vel administrationibus, aut ab Ordine aliquos amouere, seu deponere potest, *cap. licet, de officio Vicar.lib.6.* Sbroz. *lib.2. quæst.111.num.7.& q.130.num.4.& quæst.155.* quòd non potest reuocare clericum ab exilio, nisi speciale haberet mandatum, Suar. de Paz *d. præl.3. num.9.* Vgol. *dict. num.2.verſ.septimò inquirere.*

Decimotertiò, nec valet auctoritatem interponere creationi Dignitatis à Canonicis factæ, aut nouum beneficium in Ecclesia creare, Felin. *in cap.cum accessissent, num.15.* vbi Dec. *num.9. de Constitut.* Fertet. *cons.327.num.4.* & alij citati per Sbroz. *lib.2 qu.31. num.4.& num.5.* quod nec etiam potest transferre iuspatronatus in laicum titulo dotationis sine consensu Episcopi. 80

Decimoquartò, nec Ecclesias vetustate collapsas, quæ ob earum, & Parochianorum inopiam nequeunt instaurari, vocatis his, quorum interest, in matrices, vel alias Ecclesias vicinniores absque speciali concessu transferre potest, Sbroz. *lib.2.q.117. n.3.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast.par.2.c.16. n.16.* Nec potest mutare statum alicuius Ecclesiæ etiam in casibus in quibus is posset, cuius est Vicarius, vt per Monet. *de commut.vltim.volunt. cap.11. nu.358.* vbi *n.360.* limitat, si ad speciale mandatum habeat, vel à constituente habeat facultatem, quæ mandato speciali æquipolleat. 81

Decimoquintò, nec præsentare potest ad beneficium iurispatronatus ad Episcopi præsentationem pertinens, Paul. de Citadin. *de Iurepatron.p.6. q.41. cum sequenti.* Roch. de Curte *eodem tract.verb.honorificum q.5.* Lambert. *eodem tract.p.3.lib.2.art.5.prima q.princ.n.2.* quos refert Sbroz. *lib.2.q.110.n.2.* Nicol. Garc. *d.p.5.c.8. n.82.* Quicquid aliud velit Castro Palao *d puncto 30.n.15.* 82

Decimosextò, nec potest Vicarius, si Episcopus fuerit, ex generali commissione ea, quæ sunt Ordinis Episcopalis, exercere, vt Ecclesias, Capellas, Oratoria, vel cœmeteria reconciliare, Ordines conferre, Chrisma conficere, oleum infirmorum sactare, Sacramentum Confirmationis ministrare, & alia similia. Ita Francisc. Marc. *decis.548.n.1.vol.2.* Cuch. *d. tit.8.n.119.& 120.* Rebuff. *d.tit.de Vicar.n.33.& n.168.cum seq.* Sbroz. *lib.2.q.5. num.10.& qu.6.& q.2.n.2.cum quæst.seqq.* Azor. *d.p.2.lib.3.c.45. q.9. & c.46.verſ.Confirmationes*, Vgolin. *d.cap.4.§.7.n.2. verſ.item auo*, Franc. Leo *in thesauro fori Eccles.part.1. cap.12.* 83

Decimoseptimò, nec Vicarius institutus, qui Episcopalem dignitatem non habet, alteri Episcopo potestatem exercendi ea, quæ Ordinis Episcopalis sunt, præter speciale sui Episcopi mandatum, committere potest, Rebuff. *vbi supra n.171.* praxis Episcop. *part.2.verb.Vicarius §.6.* Sbroz. *lib.2.quæst.12. n.1.& seq.* 84

Decimooctauò, nec de hæresis crimine sine peculiari commissione cognoscere potest. Decian. *tract.criminal.com.1.lib.5.cap.21.num.7.* Sbroz. *lib.2. q.161.n.4.& 5.* † Nec de licentia Episcopi potest subditos à crimine hæresis absoluere, sicut potest Episcopus, iuxta Concil. Trident. *sess.24. de reform. c.6.* ibi, *eis tantum, non eorum Vicarius sit permissum*, Sbroz. *lib.2.quæst.20.* 85 86

Decimononò, nec ei publicas pœnitentias imponere, aut publicè pœnitentes reconciliare licet, Domin. de S. Geminian. *in c.2.n.8. de officio Vicar.li.6.* Sbroz. *lib.2. q.17. num.2. cum seq.& q.18.num.3.* Marc. Anton. Genuens. *in praxi Archiepisc. cap.43. in nouiss.* 87

Vigesimò, nec voluntatem puellæ habitum religiosum suscipere, aut professionis votum emittere volenti, 88

lentis, explorare poteſt, vt experiatur an coacta, an ſeducta ſit, & an ſciat quid agat, & cætera iuxta diſpoſitionem ſacri Concil. Trid. *ſeſſ.25. de regularibus cap.*17. Sbroz. *lib.*2.*q.*208.

89 *Vigeſimoprimò*, nec ædificationi Monaſterij per teſtatorem relicti aſſenſum, & auctoritatem interponere poteſt, Calder. *conſ.*3.*de officio Vicar.* quem refert Sbroz. *lib.*2.*q.*199.*n.*1.

90 *Vigeſimoſecundò*, nec prætextu genetalis commiſſionis Indulgentias concedere poteſt, Borgaſ. *de irregul.p.*3 *tit.de indulgent Epiſc.n.*2. *& part.*7.*c.fin. n.*23. Rebuff. *d.tit.de forma Vicar.n.*172. Sbroz. *li.*2. *q.*40.*n.*3. Azor. *d.lib.*3.*cap.*45. *q.*13. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ.part.*1.*c.*10.*n.*12.*in fine*, Beozon. *de Iubileo lib.*2. *cap.*30.*verſ.conuenimus, in fine*, Iul. Lauot. *de indulg.p.*2. *cap.*11.*n.*51.

91 *Vigeſimotertiò*, nec poteſt ex generali conceſſione facultatem, ſeu licentiam Confeſſionis audiendæ aliis concedere, Hoſt. *in ſumm. tit. de pœnitent. §.cui confitendum, ad finem.* Ioan. Andr. *in cap.*2. *de pœnit. lib.*6. vbi Domin. *num.*6. Anchar. *num.*1. Philip. Franc. *num.*7. Sot. *in* 4.*diſt.*18.*quæſt.*4 *& q.*14. *num.*3. Albet. *in diction. verb. Vicarius, verſ. Vicarius etiam Epiſcopi*, Sanch. *d.lib.*3.*diſp.*29.*n.*14. qui *num. ſequenti* ebtertiam ſententiam, vt probabiliorem ſuentur, illamque vbertori Doctorum numero confirmat, quem refert & ſequitur Monet. *de commut.*

92 *vlt.volunt.c.*7.*n.*42.† Ipſe tamen Vicarius generalis ex vi mandati genetalis poteſt fidelium Confeſſiones audire, v post Anton. Cuch Laneel. Gutier. & alios reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 284. Monet. *loco proximè citato.*

93 *Vigeſimoquartò*, in locis, in quibus Epiſcopus loco Abbatis eſt, non poteſt Vicarius generalis commiſſionis prætextu impertiri licentiam Monacho cauſa ſtudiorum proficiſcendi, Abb. *conſ.*88. *num.*5. *cum ſeq.* Paulin. *de officio, & poteſtate Capituli Sede Vacante part.*2.*princ.q.*8.*n.*25. Sbroz. *lib.*2.*qu.*200. *num.*2. *&* 3.

94 *Vigeſimoquintò*, nec matrimoniales cauſas cognoſcere, aut eas tractare valet, vt per Rebuff. *d.tit. de forma Vicar. n.*255. Ledeſ. *de Matrim. q.*45. *art.*1. *puncto* 3. *dub.*4. Vgolin. *d.cap.*4 §.7.*n.*2. *verſ. nono*, contrarium tamen verius eſt, & tenent Couar. *de ſponſalibus part.*2.*cap.*8.§.12.*n.*1. Cuch. *d.tit.*7.*num.* 105. Anton. Gomez *ſuper Bullam Cruciatæ.c.*4. *q.*4. *n.*28. Sbroz. *lib.*2.*q.*44. *in fine*. Salzed. *ad Bernard. in pract.cap.*73. *ad fin.* Azor. *d.lib.*3.*cap.*45.*q.*2. Sanch. *d.diſp.*29. *à num.*18. poſt gloſſ. *verb.miſſo, in cap.*1. per tex. *ibi*, *de frigidis, & in cap. fin. de cognat. ſpirit.* & quod Vicarius generalis poſſit matrimonio aſſiſtere, dixi *alleg.*53.*n.*56.

95 *Vigeſimoſexto*, nec matrimonij impoſitionibus diſpenſare poteſt, etiam iuſta cauſa interuenient, Cephal. *conſ.*421. *num.*72. *volum.*3. Menoch. *de arbitr. caſu* 453.*n.*5. *& conſ.*69. *à n.*55. Soat. de Paz *in pract. to.*2. *prælud.*3. *à n.*11. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.*15. *n.*28. *cum ſeq.* Nicol. Garcia *d.c.*8. *à n.*50. Sed verius quod ſuprà tenui pluribus ad id etiatis Doctoribus, *alleg.*32.*n.*29.

96 *Vigeſimoſeptimò*, nec poterit, niſi ex ſpeciali mandato, relaxare iotetdicta, Sbroz *lib.*2.*q.*185. *num.*2. *cum ſeq.*

97 *Vigeſimooctauò*, nec poteſt dimiſſorias, ſeu commendatitias litteras ad Ordines ſuſcipiendos cletieis ſuæ diœceſes concedere, niſi Epiſcopo in remotis agente, dixi ſuprà *alleg.*7.*n.*9. Sed dubitari poteſt

98 † quando dicatur Epiſcopus in temotis agere, de quo plures refert opiniones Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.*18. Inprimis gloſſ. *verb. remotis in cap.*3. *de temporib. ordinat. lib.*6. credit arbitrarium iudici, quis locus dicatur remotus, ſequuntur Zabar. *in Clementin. cauſam, in verb. ex remotis, de elect.* Menoch. *de arbitrar. caſu* 222.*n.*26. ſed viderur verius illud quod reſoluit Aloyſ. Ricc. *vbi proximè*, videlicet Epiſcopum dici in remotis agere, quando eſt vltra montes, ſufficit enim quòd huiuſmodi temotio ſit inconuenies ordinandis.

Vigeſimononò, nec poteſt facere, ſeu ſubſtituere 99
alium Vicatium, niſi Epiſcopi ſpecialis licentia præcedat, *cap. clericos, de officio Vicary*, gloſſ. *verb. ipſius in cap.* 1. *eodem tit. lib.* 6. vbi Anchar. *num.*2. Domin. *numer.* 11. Alphonſ. Aluarez Guerrero *diſt. cap.*27. Ripa *reſponſ.*24. *à num.*1. Franc. Mate. Delphin. *d. deciſ.*317. *num.*4. *volum.* 1. Cuch. *d. tit.*8. *num.*40. Rot. *deciſ.*4. *de offic. vicar. in nouis*. Guid. Papæ *deciſ.* 374. *num.*6. Philip. Porti. *conſ.*87. *n.*16. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.*1. *collectan.* 143. *in med.* Rodoan. *de rebus Eccleſiæ non alien. rub. de auctoritate Prælat. numer.* 66. Put. *deciſ.* 168. *libr.*1. Lop. *de Vicario Epiſcopi* §.2. *num.* 4. *verſ.*8. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 113. Mataota *de ordine iudic. part.*4 *diſt.*5.*num.*22. Auendan. *de exeqvendis mand. part.*1. *c.*3. *num.*5. Azeued. *l.*1. *num.*8. *tit.* 9. *lib.*3. *notæ recop.* Zetol. *in praxi Epiſcop. part.*8. *verb. Vicarius dub.* 4. Petr. Lazar. *de monit. qvæſt.*6. *n.*10. Iacob. Laurent. *in tract. de iudice ſuſpetto, cap.*4. *num.*20. Nicol. Garc. *d.c.*8.*a n.*148. Vgolin. *d.cap.*4. §.7. *num.*2. *verſ. vndecimo.* Caſtro Palao *d. puncto* 10. *num.*18. Seraphin. *deciſ.*1033. *numer.* 2. vbi quòd facultas ſubſtituendi vicario conceſſa intelligitur, dummodo ſit ad modicum tempus, & ex iuſta cauſa, & de conſenſu Epiſcopi, Molin. *de Iuſtit. tr.*5. *diſputat.* 10. *numer.* 8. Matchef. *de commiſſion. p.*1. *cap.*6. *num.*119. *pag.*160. † Amplia proeedete, ſiue 100
fuerit conſtitutus ab Epiſcopo cum facultate, & clauſula ſubſtituendi, ſine non, Put. *deciſ.*168. n.1. Sbroz. *lib.*2. *quæſt* 66. *num.*11. *&* 17. & tenuit Rota *in vna Orioten. beneficiorum* cotam D. Setaphino 21. *Maij* 1593. inter eius impreſſas *deciſ.*1026. teſte Aloyſ. Ricc. *dict. reſolut.*113. *verſ. amplia.* Poteſt tamen ſubſtituere ad modicum tempus. & ex cauſa, etiamſi non habeat poteſtatem ſubſtituendi, Mataot. Mench. Azeu. Cuch. & Aloyſ. Ricc. *dictis, locis.* † Poteſt etiam vnam, vel plures cauſas delega- 101
te, gloſſ. *verb. ipſius in c.*1. *de offic. Vicar. lib.*6. Satich. *de Matrimon. lib.*3. *d. ſſ.*7.*n.*21.

Trigeſimò nec poteſt abſque ſpeciali conceſſu diœceſim viſitare, argum. tex. *in cap. Epiſcopum* 10. *q.*1. *cap. inter cætera. de offic. Ordin. cap. ſi Epiſcopus* 6. *eodem tit. lib.*7 Rebuff. *d.tit. de forma Vicar. n.*100. *&* 101. Azor. *d.lib.*3.*c.*45.*q.*4. Sbroz. *lib.*2.*q.*120. *n.*2. Vgolin. *d.*§.7. *verſ. tertiò nec viſitare.*

Trigeſimoprimo citra ſpeciale mandatum d cæce- 103
ſanam Synodum congregate non poteſt, Henriq. Bottæus *in tract. de Synodo Epiſcop. part.* 2. *num.*2. Rebuff. *d. tit. de forma Vicar. n.*151. Cuch. *d.tit.*8. *n.*107. Azor. *d.lib.*3.*c.*45.*q.*5. Sbroz *lib.*2.*q.*46.*n.*1.

Trigeſimoſecundo, nec pias defunctorum voluntates, niſi ſpecialis facultas ab Epiſcopo fuerit conceſſa, exequi poteſt, Sbroz. *lib.*2.*quæſt.*49.*num.*2. *&* *q.*50. quòd † executores, fideicommiſſarios, etiam 105
laicos compellere poteſt ex officio ad exeqnendum pias defunctorum voluntates, & *q.*51. quod poteſt prorogare tempus exeeutoribus piarum vnluntatum. An autem & quando poſſit ſine ſpeciali facultate commutare vltimas voluntates, vide latè tractantem Monet. *de commutat. vltim. voluntat. cap.*5. *n.*484. *cum multis ſequentibus.*

Trigeſimotertiò, nec in alienationibus, ſeu tranſa- 106
ctio

ctionibus rerumEcclesiarum decretum interponere
potest, Aug. Bero *concinf.*83.*num.*19.*volum.*1. Ca-
pel.Tholos. *quæst.*97. Rebuff. *d.tit.de forma Vicar.*
*num.*184. Cuch. *d.tit.*8.*num.*105. Redoan.*de rebus*
*Eccles.tit.de auctor Prælat. non alien.interpon.n.*60.
Zerola *in praxi Episcop. part.*1.*verb.Vicarius* §.12.
Azor. *d.lib.*3.*cap.*45.*q.*3. Nec res Ecclesiæ alienare
in illis casibus, in quibus potest Episcopus, Sbroz.
*lib.*3.*quæst.*118.

107 *Trigesimoquartò*, nec potest sine particulari con-
cessione absolvere ab irregularitatibus,& suspensio-
nibus ex delicto occulto prouenientibus,dixi suprà
*alleg.*39.*n.*10.

108 *Trigesimoquintò*,nec de causa restitutionis in integ-
rum disceptare potest;ita per text. *in l.illud* 25.§.1.
*ff.de minorib.*tenent Sbroz.*lib.*2.*q.*35.*n.*4.Sanch. *de*
*Matrimon. lib.*2.*disp.*40.*n.*12.*in fine.*

109 *Trigesimosextò*, iuramentum purgationis Cano-
nicæ non deferunt Vicario sine mandato, Sbroz.
*lib.*2.*q.*167.*n.*2.

110 *Trigesimoseptimò*,consentire nequit,vt Metropo-
litanus cognoscat in principali negotio, omisso ap-
pellationis articulo, post Ferret. *conf.*307.*n.*1. tenet
Sbroz.*lib.* 2.*q.*204.

111 *Trigesimooctauò*, nec specialiter commissa Epi-
scopo, seu delegata, Vicarios cognoscere potest,
Abb. *in c. quoniam, n.*15. *de offic. deleg.* Soc. *consil.*
59.*n.*30.*volum.*4. Zerol. *in praxi Episc.part.*1.*verb.*
Vicarius §.21. *dub.* 2. Sbroz.*lib.*2.*q.*36.*num.* 3.*&*
*quæst.*135.*num.*1.*&q.*177.*num.*5. Vgolin. *dict.*§.7.
vers.duodecimo,Campan.*in diuersorio Inris Canonici,*
rubr. 11. *cap.*23.*num.*148. vbi resoluit Vicarium
Episcopi non posse suo Antistiti delegata exequi,
nisi fuissent in rescripto addita verba illa, siue eius
generali Vicario, quamuis in litteris vicariatus ades-
set clausula generalis, si quidem nec tunc intelligi-
rentur commissa,quæ ipsi constituenti competerent
ex delegatione.

112 *Trigesimononò*, nec feudales causas, nisi speciale
adsit mandatum,cognoscere potest,Cardin.*in Clem.*
1.*n.*19.*de officio Vicary*,Sbroz.*lib.*2.*q.*125.*n.*3.

113 *Quadragesimò* nec auctoritate exemplum ex origi-
nali sumptum, vt eandem vim , & auctoritatem
cum originali habeat, *c.fin.sbi,coram Ordinario in-*
dice,vel delegato ab eo specialiter præsententur,de fide
instr. per quem text. ita sibi tenuerunt Goffred. &
Host.Tiber.Decian.*resp.*14.*num.*44.*vol.*1.

114 *Quadragesimoprimò*,nec repressalias sine speciali
mandato concedere potest,Sbroz. *lib.*2.*quæst.*165.
*num.*1. De materia repressaliarum, vide Bart. *in spe-*
ciali tract. de repressaliis, Greg. *l.*15. *verb.en etros,*
*tit.*10. *part.*7. Victor. *in relect.de iure belli num.*41.
Syluan. *conf.*34.*ad finem*, Bonacos. *commun.crimin.*
part. 2. *verb. repressaliæ pag.*77. Sebast. Næui. *ad*
*anth. vt non fiant pignorationes collat.*5. *n.*4. Coar.
*in reg.peccatum p.*2.§.9.*n.*5.*vers.hinc denique*, Hen-
riq.*in summ.lib.*13.*cap.*43.§.5.*in.comm.litt.G.*Perez
*l.6.tit.*16.*lib.*8. *Ordin.*Axeued. *l.6.n.*1.*tit.*12.*lib.*8.
*nouæ recopilat.*Monet*a de iurisdict.part.*4.*casu* 44.*n.*
13.Valdes.*ad Xuar.part.*2.*pag.*93.

115 *Quadragesimosecundò*, nec potest decernere sine
speciali facultate excommunicationes ad finem re-
uelationis pro rebus deperditis,seu ablatis,quæ mo-
nitoriales litteræ vulgò nuncupatur , de quo latè
dixi *alleg.*96.*n.*6.*cum seq.*

116 *Quadragesimotertiò*, nec absoluere à casibus re-
seruatis ab ipso Episcopo potest , nam in generali
concessione hæc non veniunt. *cap.pen.de pœnit.lib.*
6. post Rebuff.ita tenent Vgolin. *dict.cap.*4.§.7.*nu-*
*mer.*2.*vers.postremo*, Sbroz. *lib.*2.*quæst.*19. Galet.

in margarita casuum conscientiæ, verb. Vicarius, pe-
*nult.*vbi etiam addunt,quod quando datur hæc po-
testas,cooceda soler,vt & alteri delegari possit.

Quadragesimoquartò, nec criminales causas, nisi 117
specialiter commissæ fuerint , expedire poterit, ita
vt nec inquirere, corrigere,aut punire subditorum
excessus queat, *cap.* 2. *de officio Vicar. lib.*6. Coch.
*dict.tit.*8.*de Vicar.num.*17. Rebuff. *in addit.ad reg.*
13. *Cancel. verb. aut Vicarius , vers. notandum est*
Clar. §. *fin. quæst.* 40. *num.*3 Zerola *in praxi Epi-*
scop. part. 1. *verb. Vicarius , vers. tertium dubium,*
Nauar. *in cap. serpens , de pœnit. distinct.*1. *numer.*4.
Ferret. *conf.*214. *volum.*1. Vgolin. *dict.* §.7. *num.*2.
vers. septimò inquirere, Sanch.*lib.*3.*disput.*19.*n.*16.
in princ. Hieron. Buccaron. *in tract.de differ. in-*
*ter iudic.ciuil.& crim.different.*127.*num.*20.Sbroz.
*lib.*2.*q.*142.vbi *quæstion.*156.quòd nec potest reuo-
care clericum ab exilio.

Quadragesimoquintò, nec condemnatum inqui- 118
situm absoluere potest , Rip. *in l. qui condemnare*
num. 9. *vers. sed certè , ff. de re iudic.* quia qui con-
demnare non potest , nec etiam absoluere , *l. nemo*
qui condemnare , de reg.iuris , cum citatis *in libello*
de princip. vtriusque iuris lit. A, num. 1. Sed hoc
tantùm intelligendum duco , si Vicarius velit io-
quisitos à crimine absoluere, secus verò quando ab
inquisitione, si eos immunes & innocentes inuene-
rit,absoluere vult, ita Menoch.*de arbitr.lib.*1.*q.*43.
n. 28. Suar. de Pax *in pract. tom.* 2. *pralud.*3. *n.*11.
Sbroz.*lib.*2.*q.*156.

Quadragesimosexto , nec cleticorum bona con- 119
fiscare , Bald. *in l. Imperatores , in fine, ff. de officio*
Prafecti Vigilum,Alexand.*in l.*1.*n.*75.*de officio eius*,
Franc.Marc.*decis.*613.*n.*1.*part.*2.Sbroz. *lib.*2.*quæst.*
158.*num.*3.

Quadragesimoseptimò , nec pœnas corporales in 120
pecuniarias conuertere potest,Rebuff. *d. tit.de for-*
*ma Vicar. num.*153. *cum seq.* Cuch. *d. tit.*8.*n.*109.
Azor.*d.lib.*3.*cap.*45.*n.*6.

Quadragesimooctauò , nec potest dispeosare ex 121
generali Vicariatus mandato, Rebuff. *d. tit. de for-*
ma vicar. num. 44. *cum sequentibus* , Suar. de Pace
*disp. pralud.*3. *num.*11. Gutier. *canon. lib.*1.*cap.*19.
*num.*15. Sbroz. *lib.*2. *quæst.*35. post Felin.Cuch.Fr.
Emman. Vegam,& Petr.Ledesm.Nicol.Garcia *dict.*
*cap.*8.*num.*47. Vgolin. *dict.cap.*4.§.7.*num.*2.*versic.*
sexto,Azor.*dict.lib.*3.*cap.*45.*quæs.*6.nouè Moner.*de*
commutat.vlt.volunt.cap. 5.*num.*478.

Quadragesimononò, nec potest imponere, & exi- 122
gere charitativum subsidium,nisi hoc sit sibi spe-
cialiter ab Episcopo demandatum,Barthol. Bellencin.
*in tract.de charit.subsidio quæst.*11.Azor.*instit.moral.*
*p.*2.*lib.*9.*cap.*14.*q.*5.*vers.Vicarius*,Sbroz.*lib.*2.*q.*48.
vbi etiam tener. † Vicarium Episcopi sine mandato 123
speciali non posse exigere quartam decimarum,
mortuariorum, & synodaticom.

In Vicariatus commissione præditos omnes ca- 124
sus nominatim exprimere necessum non est,sufficit
enim aliquos exprimi, cum clausula generali,& ad
omnia alia,etiamsi exigant speciale mandatum,opt.
text. *in c.qui ad agendum , §.sed si aliquis, ad procu-*
*ratar.lib.*6. Couar.*lib.*1.*variar.cap.*6.*n.*2.*vers.quar-*
*to,& lib.*2.*c.*5.*n.*8.Sbroz.*lib.*1.*q.*65.*n.*5.*&q.*67.*n.*3.
Sanch.*d.disp.*29.*n.*8. Monet. *d.c.n.*479.vbi declarat
vt commissio extendatur ad similia,vel minora,non
autem ad maiora, iuxta text. *in Clem. non potest, de*
procurat.

De duobus quæri potest, *Primò*,an Episcopus te-
neatur constituere Vicarium *Secundò*;an possit duos
Vicarios generales creare.

Ad *primum* videbatur dicendum Epiſcopum teneri ſibi Vicarium conſtituere propter ingentes occupationes, in quibus Epiſcopale regimen, & animarum cura verſatur; per ſeipſos enim etſi diligentiſſimos ob amplas & diffuſas diœceſes non valent omnia miniſtrare. Ita reſoluunt Bald. *in l. aliquando, num.* 1. *in quarta oppoſit. ff. de offic. Proconſ.* Abb. *in cap. quoniam, n.* 3. *de offic. Ordinar.* Boët. *deciſ.* 347. *num.* 6. Gabr. *conſ.* 32. *n.* 22. *lib.* 2. Coſm. *in pragmat. tit. ul. de collation. verb. Vicariis, folio* 253. Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 29. *quæſt.* 3. *verſ. quo loco,* Lancellot. *inſtitut. canon. lib.* 1. *tit. de officio Vicar. in gloſſ. verb. non poteſt,* Rebuff. *in tractat. nominat. quæſt.* 4. *num.* 61. poſt Cuch. Hoied. Couar. & alios quos refert, hanc ſententiam ſequitur Sbroz. *de Vicar. Epiſcop. lib.* 1. *quæſt.* 46. Anguian. *de legib. lib.* 2. *controu.* 29. *num.* 16. Alzed. *diſt. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 39. *cum ſeqq.* vbi diſtinguit. Verùm contrarium amplexa eſt ſacra Rota Rom. apud Pute. *deciſ.* 43. *lib.* 2. Mohedan. *deciſ.* 4. *de offic. Vicary,* & fuit dictum *in vna Calagurritana fructuum* 18. *Martij* 1583. coram Bubalo, quæ eſt inter *deciſ. diuerſ.* 222. *n.* 5. *p.* 2. quas refert Aloyſ. Ricc. *in collectan. deciſ. par.* 5. *collect.* 1602. & nouiſſimè *in vna Viterbien. & Tuſcan. Vicary Veneris* 3. *Martij* 1617. coram *R. P. D. Canaler.* inter eius impreſſas *deciſ.* 418. & *in Calciat. iuriſdict.* 10. *Maij* 1624. coram *Remboldo.* Et in puncto quòd Communitas loci non poſſit petere manutentionem contra Epiſcopum, vt retineat in illo loco Vicarium generalem, eſt *deciſ. Caputaq.* 306. *numer.* 3. *par.* 1. Cardon. Tuch. *practic. concluſ. vel b. mandatum manutenendo concl.* 69. *num.* 6. Caualer. *deciſ.* 418. *n.* 9. *cum ſeqq.* Alzed. *diſt. cap.* 2. *num.* 6. Ludou. Poſti. *in tract. mandati de manutenendo obſeruat.* 53. *n.* 9. vbi reddit rationem, quia Epiſcopus non tenetur habere Vicarium, ſed eſt in eius facultate an velit illum retinere. Ex iis enim, quæ fiunt, ſeu fieri ſolent, vel permittuntur iure facultatis, vel ex gratia & voluntate aduerſarij, nullum quæritur ius, nec oritur poſſeſſio vel quaſi, quæ ſit attendenda, Pontan. *de ſpol. lib.* 2. *c.* 16. *n.* 166. Pacific. *de Saluiano interdicto inſpect.* 1. *cap.* 6. *n.* 30. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect.* 1293. *in fine,* Card. Mantic. *deciſ.* 276. *n.* 2. Rota *deciſ.* 297. *ſub num.* 4. *part.* 2. *diuerſ. & deciſ.* 397. *num.* 3. *& deciſ.* 640. *num.* 3. *part.* 2. *recentior.* Et quòd poteſt Epiſcopus 10 quacunque parte diœceſis vicaria tenere, probat tex. *in cap. cùm Epiſcopus, de officio Ordin. lib.* 6. Sbroz. *de officio vicar. lib.* 1. *quæſt.* 70. *n.* 1. *cum ſeqq.* Rota apud Poſtium *poſt ſuum tract. deciſ.* 159. *num.* 3.

126 Ad *ſecundum* deueniendo dico Epiſcopum poſſe binos principales Vicarios creare, vt cauſarum expeditioni facilius conſuleretur, ex *cap. quoniam in pleriſque* 14. *de offic. Ordinar. & Clement. & ſi Principalis,* iuncta gloſſ. & *ibi* Cardin. *à num.* 3. *de reſcript.* Felin. *in c. cauſam matrim. num.* 8. *de offic. delegat.* praxis Epiſcop. *p.* 1. *verb. vicarius, in princip.* Vgolin. *de officio, & poteſt. Epiſcop. cap.* 4. § 6. *num.* 4. Sbroz. *lib.* 1. *quæſt.* 50. *num.* 4. dummodo tamen eos conſti-
127 tuat in loco vbi ſedem habet. † generalis enim Vicarius dicitur ille, qui conſtitutus eſt cum generali poteſtate in loco vbi Epiſcopus ſedem habet, vt docent Bartol. *in l.* 1. *in fine, ff. quis & à quo appelletur,* Matanta *de ordine indic. par.* 4. *diſt.* 5. *princip. num.* 8. Anton. Cuch. *lib.* 2. *inſtit. maior. tit.* 18. *n.* 131. Guillelm. de Monte Laud. *in repet. d. Clement. & ſi principalis. num.* 2. *de reſcript.* Sbroz. *lib.* 1. *q.* 28. *num.* 7. *& quæſt.* 69. *num.* 2. Sanch. *d. quæſt.* 29. *num.* 11. Campanil. *in diuerſor. Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 23. *num.* 150. *verſ. inſuper.* Vnde rectè tenent Flores de Mena *var. lib.* 1. *quæſt.* 4. *num.* 8. & Nicol. Garc. *diſt. c.* 8. *num.* 36.

† Complutenſem Vicarium generalem non eſſe, 128
quia nec creatus eſt, nec reſidet vbi Epiſcopus ſedem habet, licet nouiſſimè Valenzuel. *d. conſ.* 192. *num.* 5. dicat vicarios duos generales Toletanos reſidentiam ordinariam habere in Regia Vrbe Toleti, & oppido Compluti, & *num.* 19. poſt Mohedan. *deciſ.* 5. *num.* 2. *de appellat.* reſoluit quòd Vicarius Archiepiſcopi Compoſtellani deputatus in Ciuitate Salmatina ad cognoſcendum de appellationibus quinque, aut ſex Epiſcoparuum Suffraganeorum, non eſt Vicarius generalis, ſed foraneus, & *num.* 32. dicit deceptum eum, qui citauit Flores de Mena *d. quæſt.* 4. *n.* 8. & Molin. *lib.* 1. *de Inſtit. diſp.* 10. ad probandum de iure quòd Vicarij Archiepiſcopatus Toletani, qui ſunt extra Toletum, & Complutum eſſe Vicarios generales, quia Molina nec verbum de hoc loquitur, & Flores de Mena contrarium aſſerit, ſolumque addit quòd propter præeminentiam dictorum officiorum, eo quòd præſident in locis principalibus, & habent diſtrictum ſuæ iuriſdictioni ſuppoſitum, multoties ſolent eis commiſſiones dirigi.

Ex quibus infertur Epiſcopum duarum diœce- 129
ſum, etiam æquè principaliter vnitarum, non poſſe duos Vicarios generales conſtituere in principalibus locis prædictarum diœcеſium ſic vnitarum, quia tũ neceſſariò vnum ex illis conſtituerit in loco vbi ſedem non habet contra iura & Doctores ſupra citatos; ſufficit enim † Vicarius conſtitutus in vna, 130
cùm cenſeatur etiam in altera conſtitutus, ſecundùm Cardin. *in Clem. ent. 2. q. 2. de reſcripti.* quem citat Sbroz. *lib.* 1. *quæſt.* 27. *n.* 10. Quamuis enim cuiuſlibet iura integra remaneant, vt conſuluit Mendoſ. *conſ.* 27. quem refert Gonzal. *ad reg.* 8. *Canc. gloſſ.* 5. § 7. *num.* 118. reſpectu tamen Epiſcopi reputantur vna diœceſis, & poteſt in vna reſidendo explere factum alterius, vt in terminis dicit Rebuff. *in praxi tit. de vnionib. benefic. n.* 16. per doctrinam Innocent. *in cap. nouit, in fine, de offic. Legati,* & Iacob. Rebuff. *in l. vnic C. de Metropol. Beryto. lib.* 11. & facit text. *in c. & temporis.* iuncta gloſſ. *in verb. vtrarumque* 16. *qu.* 1. videtur etiam poſſe in vno tantùm Epiſcopatu Vicarium conſtituere, ad quem accedere debeant ſubditi vtriuſque diœceſis, vt puncto Rebuff. *dict. tit. de vnionib. n.* 52. *verſ. quarto conuenit poterunt.* Sic in ſimili ſi conſtituitur Legatus duarum Prouinciarum, quod ipſum cenſetur vna Prouincia, licèt alias ſint diſtinctæ quoad limites & prærogatiuas, tenet Innocent. *in dict. c. nouit.* quem ſequuntur *ibidem* Hoſtien. *num.* 13. Ioan. Andr. *num.* 5. *verſ. & nota,* Gambar. *de officio Legati extra prouinc. num.* 2. & 3. quod idem ſentit Bart. in duabus prouinciis vnitis ſub vno Præſide, *in d. l. vnic. C. de Metropol. Beryto. num.* 11. & Ial. *in l. vlt. numer.* 9 *ff. de turiſd. omnium. iud.* & ita cenſuit Rota *in dicta Viterbien. & Tuſcanen. Vicary Veneris* 3. *Martij* 1617. coram *R. P. D. Canalerio,* quam citat nouiſſimè poſt hæc ſcripta vltus Stephan. Gratian. *diſceptat. foren. tom.* 4. *cap.* 655. vbi per totum nuncupatim diſputat an pro Epiſcopatibus Viterbien. & Tuſcanen. æquè principaliter vnitis vnus tantùm, vbi Epiſcopus ſedem habet, ſit conſtituendus Vicarius generalis. Si quandoque contingat quod Epiſcopus in aliquo loco ſuæ Diœceſis tetinuerit Vicarium etiam generalem, non poteſt communitas illius loci contra Epiſcopum intentare ſe manuteneri in illa poſſeſſione Verall. *deciſ.* 306. *n.* 3. *cum ſeqq. p.* 1. Steph. Gratian. *Mareh. deciſ.* 123. *n.* 6. Matta *tom.* 6. *Digeſt. nouiſſim. tit. de Epic. c.* 7.

Vicarius

132 Vicarius Epiſcopi, quis eſt conſtitutus in dignitate, poteſt eſſe Papæ delegatus, vt firmauit gloſſ. *verb. delegatus, in Clement. 2. de reſcript.* vbi Zabarel. *num. 22.* & Imol. *n. 18.* tenent Rebuff. *in præl. benef. titul. forma Vicar. num. 27. & tit. de Vicario Epiſcopi, n. 4. & in tract. de pacif. poſſeſſ. n. 79.* Anton. de Prætis *in tractat. de iurisdict. Epiſcopi, c. 6. num. 51.* Sbroz. *lib. 2. quæſt. 22. à n. 1.* Menoch. *conſ. 51. n. 33.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 106. num. 28.* Cenc. *d. canon. quæſt. 18. n.* me citato *in hoc loco* Alzedo *d. p. 2.*

533 *cap. 2. num. 8.* † Dignitas enim Eccleſiaſtica nihil aliud eſt, niſi rerum Eccleſiaſticarum adminiſtratio cum iuriſdictione, Ioan. Andr. Innocent. Archid. Abb. Vanr. & Port. quos refert, & ſequitur Sbroz.

534 *lib. 2. quæſt. 27. num. 11.* & eum † Epiſcopi Vicarius habeat iuriſdictionem rerum Eccleſiaſticarum, *cap. non putamus*, cum gloſſ. *in verb. videatur*, vbi Archid. Franch. & alij, *de conſuetud. lib. 6. c. Romana, in princip. de appellat. eodem lib.* & adminiſtrationem, *cap. periſto, & ibi* Doct. *de procurat. c. in nouo*, ibi, *qui adminiſtrationibus aſſociantur*, 16. *quæſt. 7. c. cauſa*, iuncta gloſſ. *verb. habentibus, de reſtitutione in integr.* ideò illum in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutum eſſe dicimus, nam ratione iuriſdictionis, quam habet

535 cum adminiſtratione, † dicitur Prælatus, Fuſc. *de viſit. lib. 1. cap. 15. n. 32.* Paun. *in tractat. de officio, & poteſt. Capitul. Sede vacante part. 2. qu. 10. n. 16. verſ. an autem Vicarius*, Anton. de Prætis *d. c. 6. num. 50.* vbi inquit Vicarium dici ſpectabilem, & de media magiſtratibus.

136 Vnde poſſe eſſe executorem grstiarum beneficialium, quæ expediuntur in Curia Romana, reſoluunt Flores de Mena *var. lib. 1. quæſt. 4. num. 6.* Sbroz *lib. 2. quæſt. 23. n. 6.* & Conſetuatorem, tenet Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos part. 1. q. 39. n. 4.* Intellige quando commiſſio fit & dirigitur ipſi Vicario, non ita ſi dirigatur ſoli ipſi Epiſcopo, quia tunc Vicarius in ea ſe intromittere non poteſt, ex eo, quia ibi Vicarius nomioatus oon eſt, nec de nominato iudice delegato ad non nominatum fieri poteſt iuriſdictionis delegatæ tranſitus, Sbroz. *de Vicario Epiſcopi lib. 2. q. 135.* Curt. Philip. *p. 1. §. 4. num. 12.* Lazzar. *de monitor. ſect. 1. quæſt. 6. num 7. & ſect. 2. quæſt. 1. n. 18.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 11 c. 23. à nnm. 148.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum part. 1. num. 243.* Niſi huiuſmodi commiſſionis ſubdelegatio fiat per Epiſcopum ipſi Vicario, Sbroz. *d. lib. 2. quæſt. 44. n. 6. & q. 39. num. 4. & 5.* Gratian. *diſcept. forenſ. c. 145. à num. 16.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 6. cap. 2. num. 23.* Sicut è conuerſo vbi commiſſiu fuerit directa Vicario, ſen officiali Epiſcopi, præſentari nequit Epriſcopo ipſi vt eam exequatur, Sbroz. *d. lib. 2. qu. 136.* vbi *in addit.* declarat, niſi Vicarrus eam cauſam Epiſcopo ſubdeleget, & *lib. 3. queſt. 51.* Zetola *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Vicarius dub. 5. & p. 2. eod. verb. §. 1.* Vgolin. *de officio Epiſcopi c. 4. §. 7. n. 2 verſ. 12.* Sanch. *de matrim. lib. 8. diſſp. 27. num. 30.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. c. 4. num. 7.* Nicol. Garc. *d. p. 6. c. 2. à num. 59.* Salas *de legib. diſſt. 20. ſect. 17. num. 124.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 92. a num. 6.*

137 Amplia in Vicario Capituli Sede vacante, qui poteſt eſſe delegatus Papæ, ac gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in Curia, executos, gloſſ. *verb. Epiſcopi. in d. Clem. eſſi principalis.* Panin *d. qu. 10. n. 6. & 8.* Sbroz *d. q. 23. n. 3.* Menoch. *conſ. 320. n. 42.* Sanch. *de Matrim. lib. 8. diſſp. 27. n. 32.* Flores de Meos *d. quæſt. 4. n. 11.*

138 Amplia etiam in Vicario Epiſcopi electi, & confirmati, licèt nondum conſecrati, gloſſ. *verb. Epiſcopi, in dicta Clemen. eſſi principalis*, Panin. *d. qu. 10. num. 6.* Sbroz. *d. quæſt. 23. num. 4.* Sanch. *d. diſp. 27. num. 35.*

Limita in Vicario foraneo, qui non poteſt eſſe 139
delegatus Papæ, nec executor gratiarum beneficialium, quæ expediuntur in Curia Romana. Ita Flores *d. quæſt. 4. à num. 6.* niſi illi fietet delegatio ex certa ſcientia Summi Pontificis, Sbroz. *d. qu. 23. num. 9.* vel reſpectu alicuius Dignitatis, *ibid. num. 10.* ratione enim officij nullam habet dignrtatem, Rebuff. *dict. tit. de Vicario Epiſcop. num 4.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu iuriſdict. deleg. num. 66.* Sbroz. *dict. lib. 2. quæſt. 22. num. 13.* cùm † portius dicatur obtinere of- 140
ficium, quàm dignitatem, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 577. num. 1. in prima edit. & reſolut. 552. num. 1. in ſecunda edit.* vbi ex profeſſo agit, an Vicarij foranei præcedant Præpoſitis Eccleſiarum Collegiatarum? & negatiuè reſpondet.

Limita etiam in Vicariis nominatis à Prælatis in- 145
feriotibus habentibus Epiſcopalem & Ordinariam iuriſdictionem, qui non ſunt capaces delegationis, nec harum executionum, gloſſ. *verb. Epiſcopi*, ibi, *vel inferiores ab Epiſcopo, in d. Clementin. eſſi principalis.* Sbroz. *d. quæſt. 23. num. 8.* licèt contrarium teneant Flores de Mena *d. q. 4 à num. 14.* Sanch. *dict. diſſp. 27. num. 34.* † Commiſſa Epiſcopo, vel eius Vi- 142
cario, non poſſuot ezpedirt pei Vicarium Capiruli Sede vacaote, cùm non ſit Vicarios Epiſcopi, ſed iuriſdictionrs Epiſcopalis, Aloyſ. Ricc. *in decis. Curia Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 38. n. 1. part. 1.* Galett. *in margarita caſuum conſcient. verb. Vicarius* 2. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p. 1. c. 10. n. 8. verſ. ſecundò ſallit.* Raguſ. *de voce Canon. q. 38.*

Cùm genetalis Epiſcopi Vicarius ipſius Epiſcopi 143
repræſentet perſonam, & auctoritatem, eiuſque locum teneat, illi deberi eandem prærogatiuam, & ezinde honorem, qui Epiſcopo debetur, dicendum eſt, & multis comprobant Menoch. *conſ. 51. num. 16.* Afflict. *ſuper conſtit. Regni, rubr. de iatur. aur. perſ. arrog. n. 3.* Sbroz *lib. 2. queſt. 24. à n. 1.* latiſſimè Valenzuela *tom. 2. conſ. 101. num. 31. cum multis ſeqq.* Igitur † Vicarium Epiſcopi eſſe Archidiacono ſuæ Cathe- 144
dralis præfetendum, tenent Rebuff. *dict. tit. de Vicar. Epiſcop. num. 7.* Abb. *conſ. 21. volum. 1.* Boër. *in tract. de auctoritate magri conſily n. 77. in fine*, omnium quos viderim latiſſimè Valenzuela *tom. 3. conſ. 101. n. 30. cum pluribus ſeqq.* Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi p. 4. conſider. 46.* Anton. de Prætis *de iuriſd. Epiſcopi c. 6. n. 41.* quos refert Sbroz. *lib. 2. qu. 25 à n. 1.* vbi *n. 7.* ampliat etiamſi Archidiaconus haberet priuilegium obtinendi primam Sedem poſt Epiſcopum, & *n. 4.* amplior vr non ſolùm debeat præcedere Archidiaconum, verùm etiam Abbates, Archipresbyteros, Canonicos, & alios Prælatos Epiſcopo inferiores, & *n. 11.* cum Anton. de Prætis *d. c. 6. n. 55.* quòd præcedit Canonicis, etiam Epiſcopis, in ſedendo & ambulando, in choro, & in proceſſionibus, etiam præſente Epiſcopo, Menoch. *conſ. 257. n. 94.* Sbroz *vbi proxime, n. 12.* Niſi eſſet Canonicus, quia tunc ſedebit in loco ſuo, Sbroz *n. 17.* Et qnòd Gubernatorem, vulgo Capitaoeum, in functionibna Eccleſiaſticis Vicarius Epiſcopi præcedat, tenet Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 580. in prima editione, & reſolut. 555. in ſecunda edit.* Vido Alzedo *d. p. 2. cap. 2. n. 9.*

Sicut Vicarius mediante Epiſcopi nominatione 145
ordinariam iuriſdictionem à lege conſequitur, vt ſuprà oſtendimus, ita etiam contraria eiuſdem Epiſcopi voluotate illa tollitur, & reuocatur; res enim per quaſcunque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſoluitur.

*cap.omnis res,de regul. iuris in 6.*cum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris , littera R.n.19.* & ideò Vicarij iuriſdictionem ab Epiſcopo reuocari poſſe tenent Caldetin.*conſ.2.de offic.Vicarij*,Barbat.*in cap. poſtulaſtis,notab.1.in fine,de reſcript.& in c.queniam, num.37.de Officio deleg.*Abb.*in cap.1.num.5.ne Sede vacante* , Philipp. Franch. *in cap.1. num.5. de officio Vicary,lib.6* Purpur.*in l.more 5.n.101.& 102.de iuriſdict. omnium iud.*Bertachin. *de Epiſcop.p.7. lib.4. tit.de Vicarius Epiſcops num.14.*Ripa *in c.1.num.44. de iudic.*Rebuff.*d.tit.in forma Vicar.* Archid.*n.190. & 192.* Scot.*lib.8.reſp.reſponſ.4.num.6.*Cuch.*inſtitut.maior.lib.2.tit.8.num.135. eum ſeq.* Sbroz.*lib.3. quæſt.6.n.7.& quæſt.14. num.5.verſ.ſecundò adducitur*, Iacob.Laurent.*de iudice ſuſpecto cap.4. num.7.* Sanch.*de Matrimon. lib.3.diſputat.30.num.11.*D. Barboſa *in l. quia tale, 14.num.87.ff.ſoluto matrim.* Azor.*dict.lib.3.cap.45.quæſt.14.* Vgolin.*dict.cap.4. §.6. num.4.* nouiſſimè Valenzuela *tom.2. conſ.101. num.9.* vbi *num.10.* poſt Sbroz. *lib.3.quæſt.32.n.5.* Anton. Gabr. *commun. lib.2. tit. de ſureiur. concl.1. num.14.* & alios reſolnit hoc procedere etiamſi Epiſcopus Vicarium non reuocare iuraſſet.

146 Deinde ſi Epiſcopus fuerit maiori excommunicatione notatus, & publicè denunciatus, eius Officialis , ſeu Vicarius generalis iuriſdictionem ſuam exercere non poterit , qui ſicut per huiuſmodi excommunicationem ſuſpenditur Epiſcopi iuriſdictio,*cap.ad probandum,14. de re iudic.c.audiuimus, 24.q.1.*& communiter notatur *in c.ſuſcitatus, de reſcript.*Suar. *de cenſur.diſput.13.ſect.2.n.15.* ita ſimiliter eius Vicarij iuriſdictio ſuſpenditur,cùm acceſſoria ſit ; & idem auditorium vtriuſque reputetur, probat text. *in cap.* vbi gloſſ. *verb.ipſius officialis, in fine.*& Franch.*in vltim.notab.de officio Vicary, lib.6.* Specul. *in tit.de iud.deleg.§.reſtat.n.7.* Roman.*ſing. 631.*Maranta *dicta diſtinct.5. princip.n.70.* Sylueſt. *verb.Vicarius,q.4.verſ.quartum*, Selu.*de benefic.p.2. quæſt.14.num.6.& par.6.tit.de Vicario Epiſcopi n.3.* Antonin. Cuch. *d.titulo 8.de Vicar. n.134.* Rebuff. *d. titul. de Vicario Epiſcopi, n.217.eum ſequenti, & in concord.tit.de excommunic.non vit.gloſſ.t.verſ.celſato etiam facta*,Feder.Scot.*dict.reſp.4.num.5.* Surd. *conſ.50.num.32.*Gutier.*canon.lib.1.cap.1. n.83. cum ſeq.*Zerola *in praxi Epiſcop.par.1.verb.Vicarius §.8.* Sbroz. *lib.3.q.17.à n.1.* Suarez *de cenſuris, diſp.14. ſect.1.num.1.*Azor.*d.lib.3.cap.45.quæſt.14.*Laurent. *d.cap.4.n.10.*Anila *de cenſuris, part.2. cap.6. diſp.6. dub.4.* Vgolin. *d.cap.4.§.2.n.3.& §.6. num.5.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel.gloſſ.5.§.9.n.125.& 127.*Molina *tract.5.diſp.10.num.1.*plures per Sanch.*d.lib.3. diſputat.30.num.5.cum ſeq.*Anguian. *de legib.lib.3. controuerſ.20.n.13.*Alzedo *dict.part.2.c.2.num.25.*

147 Hinc non valere collationem, ſi dum Epiſcopus excommunicatus eſt , Vicarius confetar, imò effici irregularem ducuit Aretin.*in cap.cùm non ab homine, de iudic.*Franciſc. Matc. *deciſ.1231.num.4.& 6.& deciſ.1232.in princip.p.1.*Patiſ.*conſ 89.n.5.volum.4.* Sbroz. *dict.quæſt.17.num.2.* Niſi Epiſcopus eſſet toleratus, vel occulrè excommunicatus; nam tunc fauote publici intus cum communi opinione pro non excommunicato habeatur , collatio à Vicario, ſiue ab Epiſcopo facta valebit, vt colligitur ex Abb. *in c.veritatis, n.42. de ſentent.excomm.* Felin.*in cap. ad probandum.n.6.de re indic.*Franc.Marc.*deciſ.967. num.7.& 13.*Vgolin.*d.num.5.*Anila *d.part.2. cap.6. diſp.6. dub.3. verſ.ex dictis primò ſequitur.* Si verò Capitulum Sede vacante ſuſpenſionis cenſuta ſit itetitum , an eius Vicarius iuriſdictionem exercere

148 poſſit,dicam infrà *n.180.* Et quid † ſi tantùm fuerit Vicatius Epiſcopi excommunicatus nunquid etiam ſit excommunicatus eius Subuicarius ? Et non eſſe probatur *in cap.1.*vbi omnes,*de officio Vicarij lib.6.* Pauin.*dict.q.10. num.2.*Sbroz.*lib.3.queſt.18.& 19.* quòd excommunicato Vicatio non erit excommunicatus illius ſucceſſor,& *quæſtion.23.*qnòd Epiſcopus poteſt alterum eligere Vicarium , quando electus eſt excommunicatus.

Hinc etiam Vicarius ex ſuſpenſione Epiſcopi po- 149
teſt vt ſuſpectus recuſari,quamuis contra Vicarium nulla adſit ſuſpicio,*cap.inſinuante*, vbi Abb.*num.2. de Officio deleg.* gloſſ. *verb. Epiſcopi in cap.ſi contra vnum,de officio deleg.lib.6.*Rip.*in cap.1.n.44.de iudic.*Gemin.*in cap.non putamus,n.8. de conſuet. lib.6.* Bertrand.*conſ.184.n.2.& 3.*Matant. *de ordine iudic. part.6.num.28.*Ant.Burg.*in repet.c. cæterùm n.128. de reſcrip.*Bertachin. *d.lib.4.part.5. n.69.& part.6. tit.de Vicario Epiſcopi n.12.* Auſtret.*de recuſat.n.10. in fine,verſ.decima ſi Vicarius,*Redoan. *de rebus Eccleſia non alien.cap.3.num.29.*Rebuff.*in praxi tit.de forma vicariatus,num.190.* Rot.*deciſ.2.num.21.cum ſeqq.p.2 diuerſ.*Perez *l.1.tit.8.lib.3.Ordin.pag.569.* Sbroz.*de officio Vicarij lib.3.quæſt.14.*vbi ampliat in Vicatio Epiſcopi electi,& confirmati nondum conſecrati,& in Vicario Capituli Sede vacante Gutier. *canon.lib.1.c.1.num.86.* Iacob.de Laurent. *de Iudice ſuſpecto c.4. num.7.&* 8.Matchef. *de commiſſion.p.1. rub.de commiſſ.appellat extra Romanam Curiam c.6. ſub num.76.in 2.impreſſ.*Bobadil.*in ſua politica lib.1. cap.12. num.*39.Cardin.Tuſch. *verb.ſuſpectus concl. 908.num.*3.Quarant.*in ſumm.Bullarij verb. Archiepiſcopi auctoritas n.19. verſ. vlteriùs quæro.* Sigiſm. Scacc. *de appellat.quæſt.* 8. *n.68.* nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic fori eccleſ.c.25.num.15.*Alzed. *d.p.2.cap.2.num.25.in princip.*Matchef. *de commiſſ. p.1.cap.5.n.123.pag.261.*

Amplia,ſiue ipſe Vicarius ſolus cauſam cognoſcat tanquam Vicarius, ſiue etiam tanquam delegatus ſimul cum Epiſcopo, vt per Sbroz *d.tract.lib. 3.quæſt.14.num.7.*Iacob. Laurent.*d.c.4.num.11.poſt med. verſ. & ideò,vbi Epiſcopus*, Scac. *dict. quæſt.8. num.89.*

Limita tamen *primò* è conuerſo , nam Vicario Epiſcopi ſuſpecto exiſtente,non poteſt ex eadem ratioõe recuſari ipſe Epiſcopus,gloſ.*verb. Epiſcopi in d.c.ſi contra vnam*,vbi Franch *col.2. in fine*,Bertach. *d.tit.de Vicario Epiſcopi n.11.*Marcel.Vulpe *d.c.25. num.16.* Sbroz. *dict.lib.3.quæſt.15.*Scacc. *dict.qu.8. num.57. verſ. ſeptimò quia* , vbi *num.85.* ait qnòd ſi Vicarius Epiſcopi recuſatur vt ſuſpectus , poterit Epiſcopus loco Vicarij dare alium iudicem,quia ſuſpicio contra Vicarium non militat contra Epiſcopum : quicquid dicant Dec.*in c.1.n.17.de offic.delcg.* & Rebuff.*d.tit.de vicar.Archiep.n.219.*

Limita *ſecundò* in Vicario cauſam cognoſcente 150
non tanquam Vicarius,ſed tanquam delegatus à Papa, vel etiam ab Epiſcopo;tunc enim non poteſt recuſari ex eo quod Epiſcopus ſuſpectus ſit,Felin. *in dict. c. inſinuante n.1.*Sbroz.*dict.lib.3. qu.14 à n.8.* Scacc.*dict quæſt.8. n.70.* Quicquid dicat Iacob. de Laurent.*dict.c.4.num.11.*

Limita *tertiò* in Vicario Epiſcopi electo,ſeu confirmato per Papam,vel alium ſuperiorem , quo caſu non poteſt vt ſuſpectus recuſari,ex eo,quòd Epiſcopus ſit ſuſpectus , Felin. & Rip. *dictis locis.* Sbroz. *dict.lib.3.quæſt.14.num.11.*

Limita *quartò* in Vicario ſeorſim ab Epiſcopo habitante, qui tunc recuſari non poteſt ex eo quòd parti Epiſcopus ſit ſuſpectus , vt per Rot. *dict. deciſ.2.num.23.*Scacc.*d.quæſt.8.num.71.*

Nota

Nota tamen quòd quando ſuſpicio, propter quam Vicarius Epiſcopi eſt recuſatus, tangeret etiam Epiſcopum, prout eſt quando Vicarius recuſatus ex eo quòd Epiſcopus haberur pro ſuſpecto, tunc ſuſpicionis cauſæ non cognoſcuntur coram Epiſcopo, ſed Epiſcopus earum cognitionem aliqui alteri confidenti committit, vt tefetunt Sbroz. *dict. lib. 3. q. 16. numer. 8.* Iacob. Laurent. *dict. cap. 4. numer. 6. ad med.*

Vbi verò Epiſcopi Vicarius fuerit aliunde recuſatus, ſuſpectus, ſuſpicionis cauſa probanda eſt coram ipſo Epiſcopo, ad text. *in d. c. ſi contra vsum*, vbi Anchar. *in 4. & 5. notab.* & cæteri ſcribentes, Sbroz. *d. lib. 3. quæſt. 16. num. 1.* Iacob. Laurent. *d. c. 4. ſub n. 6. ad med.* Marcel. Vulpe *d. cap. 25. n. 18.* vbi rationem reddit, recuſario Vicarij concernit eius perſonam, nec quoad illam fuit idem tribunal cum Epiſcopo, & ooo prohiberur cognoſcere cauſas recuſationis ſui Vicarij, ſicut prohiberur cognoſcere cauſas appellationis, & *num. 19.* poſt Quarant. *in verb. Capitulum Sede vacante, num. 5.* reſoluit quòd quando allegatur ex aliqua cauſa ſuſpectus Vicarius Capitulo dignitatis Epiſcopali Sede vacante, tunc recurrendum eſt ad ipſum Capitulum, quod poteſt eligere arbitros ad cognoſcendum cauſas ſuſpicionis, quæ proponendæ ſunt eomodo, quo Epiſcopus poterat; quod ſi cauſæ ſuſpicionis militanerint, eo caſu poteſt Capitulum talem cauſam à Vicario auferre, & alteri committere. Epiſcopo abſente quis nam cognoſcat de cauſa ſuſpicionis recuſati eius Vicarij, Vide Sbroz. *d. lib. 3. q. 16. n. 4. & ſequentes*, Iacob. Laurent. *d. c. 4 n. 17. & 28.* Marcel. Vulpe *d. c. 25. n. 38. in fine.*

Quando Epiſcopus eſt ex aliqua cauſa allegandus ſuſpectus, cauſæ recuſationis proponi debẽt coram eodem Epiſcopo recuſato, & eliguntur arbitri, vnus ſcilicet ab ipſo recuſatore, & alius ab Epiſcopo recuſato, & arbitri electi cognoſcere debent, an cauſæ ſuſpicionis militent, *cap. cum ſpeciali de appellat.* Et ſi arbitri inter ſe fuerint diſcordes, debent ipſi tertium adhibere intra competentem terminum præfigendum ab Epiſcopo recuſato, *cap. legi. de appellat. lib. 6.* quæ cauſæ ſi non probãtur, aut illegitimæ fuerint iudicatæ, tunc cauſa vel ad Epiſcopum remittitur, aut illam Epiſcopus alteri committit: de conſenſu tamen recuſatoris, vt *in d. cap. cum ſpecialis, in fine, & ibi* gloſſ. *verb. de recuſatorie.* Si verò per arbitros fuerit pronunciatum cauſas ſuſpicionis, vel aliquam earum legitimas eſſe, cauſa deuoluitur ad Superiorem. Ita Marcel. Vulpe *d. c. 25. num. 13.* vbi *n. 14.* ſubdit quod recuſans poteſt eligere arbitrum alibi quàm in loco Iudicis recuſati, dummodo non in loco valde remoto, id eſt, vltra diæram legalem, nouiſſimè Sperell. *in deciſionibus fori eccleſiaſt. deciſ. 93. à num. 13.* vbi reſoluit quòd ſi Vicarius allegatur ſuſpectus ex cauſa communi cum Epiſcopo, vel Epiſcopus eſt abſens, vel etiam ipſe Præſul, aut alius Ordinarius allegatur ſuſpectus, etiam ille coger partes ad eligendum arbitros qui de cauſis ſuſpicionis cognoſcere & iudicare debent? & *num. 18.* tenet quòd in cauſa ipſius Epiſcopi ſuo ſubdito litem pro bonis temporalibus monentis, non eſt agendum de recuſatione, cum etiam citra illam Index eſſe nequeat, nec in ſuo Tribunali cauſa ſit agitanda, ſed de neceſſitate Iuris eligendi ſunt arbitri, qui in Iudicis locum ſuffecti negotium principale dirimant: & *num. 27.* probat de generali Curiam Eccleſiaſticarum conſuetudine cauſas ad menſam Epiſcopalem ſpectantes coram ipſis Ordinariis agitare ſolere.

151 Hinc denique fit Vicarij iuriſdictionem per Epiſcopi mortem, (cùm vtriuſque vnum tribunal *ſit*) expirare, *Clem. fin.* iuncta gloſſ. *verb. conſiſtata*, vbi communiter ſcribentes, *de procurat.* Abb. *in c. 1. n. 5. ne Sede vacante & in c. extirpanda, § quia verò, n. 14. de prebend.* Butri. *in c. tua num. 9. de officio Vicary.* Pariſ. *conſ. 89. n. 6. volum. 4.* Paurin. *d. quæſt. 10. num. 12.* Feder. Scot. *d. reſponſ. 4. num. 6.* Molin. *de primogeniis lib. 1. c. 25. num. 13.* Azor. *lib. 3. cap. 45. quæſt. 14.* Vgolin. *d. c. 4. §. 6. num. 4.* Sbroz. *lib. 3. quæſt. 44.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 106. num. 27.* Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſp. 30. n. 1. cum ſequentib.* Gutier. *eodem tract. at. c. 69. num. 16.* Anguian. *d. contr. 20. num. 12.* Alzed me citato *in hoc loco p. 2. c. 2. num. 26.* D. Batboſa *in l. quia tale, n. 93. ff. ſolute matrimon.* vbi aſſerit per mortem Epiſcopi cenſeri extinctam iuriſdictionem ordinariam in perſona Vicarij, etiam quoad negotia iam cœpta, quod etiam poſt multos, quos refert, tenet Sbroz *d. lib. 3. q. 46.* & Henriq. *in ſumm. lib. 7. c. 21. §. 5. in comm. littera S.* dicit non expirare de per ſe mortuo Epiſcopo, ſed per Capitulum Sede vacante deponi, & inde infert † valere geſta à 152
Vicario ignorante mortem Epiſcopi longè diſtantis, quod etiam tenet Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 18. num. 50.* Galett. *d. verb. vicarius, 7.* Sanch. *de Matrimon. lib. 3. diſp. 22. num. 59. & diſp. 30. n. 4.* Gutier. *d. c. 66. num. 18.* nouiſſimè Sperell. *deciſ. 30. num. 3. cum ſeqq.* & † ante ſcientiam dictæ mortis 153
poſſe beneficia conferre, ſi conferendi poteſtatem habebat, tenent Pot. *deciſ. 370. lib. 2.* Lancellot. *de attent. p. 2 cap. 10. num. 29. & 30.* Flamin. *de reſignat. lib. 7. quæſt. 24. a n. 33.* quos refert, & ſequitur Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 5. proœm. n. 103. & gl. 15. §. 2. num. 91.* Quo fit, vt ſi Epiſcopus ad manus hoſtium peruenerit, & captiuitate detineatur, eius Vicarius nec excommunicare, nec alia huiuſmodi, quæ iuriſdictionis ſunt, exercere poſſit, quia captiuitas ciuilis mors dicitur, *l. pater 10. in fine principij, l. in omnibus 18. de captiuis.* Et ſicut † Epiſcopi naturali 154
morte Vicarij iuriſdictio ceſſat, ita in ciuili, quæ eundem in proposito ſortitur effectum, Sayr. *de cenſur lib. 1. c. 5 n. 39.* & tunc Capitulum adminiſtrat, *c. 2. de ſuppl. neglig. Prælat. in 6.* Galett. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Vicarius, antepen.* Vnde etiam per ingreſſum Religionis, renunciationem, depoſitionem, ceſſionem, tranſlationem, relegationem, permutationem, vel per aliam ſimilem Epiſcopi abdicationem Vicarij iuriſdictionem extingui ex pluribus reſoluit Sbroz. *lib. 3. quæſt. 42.*

Illud hic animadueriione dignum exiſtimo quòd tradit Iacob. Laurent. *de iudice ſuſpecto cap. 4. num. 9. & 11. poſt. med.* videlicet Vicarium ab Epiſcopo electum licèt confirmatum à Papa, vel ab alio quàm ab Ordinario conſtitutum poſſe ab Epiſcopo remoueri etiam in conſolto Papa, licèt non ſic eſſet in electo Vicario immediatè ab ipſo Pontifice, quem nos Vicarium Apoſtolicum nuncupamus.

Quamuis Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, vel 155
alius Prælatus, qui tempore commiſſionis conſtitutus erat in dignitate, & inter iudices ſynodales deſignatus, poſſit poſt eandem dignitatem renunciatio eſſe iudex, & de cauſa ſibi commiſſa cognoſcere, vt firmat Sbroz. *lib. 3. quæſt. 47. numer. 4.* & deciſum fuiſſe in Sacta Congregatione referunt Flamin. *de reſignat. lib. 1. queſt 11 numer. 14. in fine*, Ceuall. *commun. contra commun. quæſt. 668. num. 10. in fine*, Aloyſ. Ricc. *in præxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 616. in prima edit. & reſolut. 414. num. 2. in ſecunda edit.* Galett. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. delegatus, 3. & verb. renunciare, vltim.* † Vicarios 156
tamen finito officio non poterit procedere in illa cauſa

cauſa quæ illi commiſſa fuerit, non ſub nomine proprio, ſed ſub nomine dignitatis, gloſſ. *verb. principalis, in Clement. 2. de reſcript.* vbi Cardin. *num. 7.* & Imola *num. 11.* & 13. poſt Abb. Felin. Barbat. & alios. Ita tenent Sbroz. *lib. 3. quæſt. 47.* & *queſt. 46.* reſoluit, quòd Vicarius Epiſcopi, cum fuit commiſſa cauſa, ſub expreſſo nomine proprio, poteſt adhuc in ea procedere, quamuis deſinat eſſe Vicarius, ſi cœpiſſet de cauſa cognoſcere, latè Sperell. *deciſ. 31. numer. 12. cum ſequentibus* vbi reſoluit quòd licèt regulariter commiſſio facta ſub nomine dignitatis tranſeat in ſucceſſorem, eo quòd dignitas nunquam moriatur, id tamen non procedit, quando dignitas ipſa extinguitur prout in dignitate, vel præeminentia, quam habet Vicarius, quæ per eius mortem, vel remotionem aut ceſſationem ab officio extinguitur, iſque non dicitur habere ſucceſſorem, ſed alius, qui ei ſubrogatur, de nouo creari dicitur; & ideo Vicarius ſucceſſor non poteſt cognoſcere, nec decidere cauſas commiſſas Vicario anteceſſori, ſiue ille cognoſcere cœperit, ſiue remanſerit integra eius officium expiraoerit, licet ipſe Sperell. *numero ſequenti*, aſſerat contrarium ſibi ſemper placuiſſe, quando eſt contemplatum officium, & non fuit expreſſum nomen proprium.

157 Cùm Epiſcopi iuriſdictio Sede vacante ad Capitulum deuoluatur, *cap. vnic.* & *ibi* gloſſ. *de maiorit. & obed. lib. 6.* Abb. *in cap. cum olim. notab. vltim. num. 1. eodem tit. in antiq.* Romano. *conſ. 506. num. 13. in fine*, Feder. de Seois *conſ. 30. num. 3.* Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. Capitulum, numer. 2.* Molina *de inſtit. tractat. 5. diſputat. 11. num. 1. 3.* & 10. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſion. 357. numer. 4. in prima editione*, & *reſolut. 305. in ſecunda editione*, Sbroz. *lib. 1. quæſtion. 16.* Quaranta *in ſummma Bullary, verb. Capitulum Sede vacante*, Epiſcopi inſtar Vicarium generalem conſtituere poteſt, Abb. *in cap. irrefragabili, numer. 1. de offic. Ordin.* Felin. *in dict. cap. cum olim, numer. 9. de maiorit. & obedient.* Pauin. *dict. quæſtion. 10. numer. 1.* & 2. Sbroz. *dict. quæſtion. 16. numer. 8.* & diſponit Sac. Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 16.* ibi, *Item officialem, ſeu Vicarium infra octo dies poſt mortem Epiſcopi conſtituere, vel exiſtentem confirmare omnino teneatur, qui ſaltem in Iure Canonico ſit Doctor, vel Licentiatus, vel aliàs, quantum fieri poterit, idoneus*, &c.

158 Ex quo Concilij decreto collige teneri Capitulum Sede vacante infra octo dies poſt mortem Epiſcopi eligere, ſen continuere Vicarium, vel conſtitutum confirmare, aliàs illius depotatio deuoluitur ad Metropolitanum, & ſi Eccleſia ipſa Metropolitana fuerit, aut exempta, tuoc antiquior Epiſcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior in exempta Vicarium idoneum conſtituere poteſt. Ita Sà *in Aphoriſm. verb. Vicarius, numer. 3.* Zerola *in praxi Epiſcop. parte 1. verb. Capitulum, §. 3.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part. 1. cap. 19. numer. 7.* Molin. *dict. tom. 5. diſputat. 11. num. 1.* Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante, verſ. duodecimò quæro, numer. 2.* Galett. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Vicarius Sede vacante, numero 5.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſtici deciſ. 473. in prima editione*, & *reſolution. 493. in ſecunda editione*, Vicarius hîc à Capitulo Sede Epiſcopali vacante depotatus eodem habet iuriſdictionem, quam Vicarius Epiſcopi habebat, exceptis aliquibus, prout in cognitione cauſarum Vicario Epiſcopi delegatarum, vel in exequutione litterarum Apoſtolicarum, quas Vicario generali Epiſcopi delegatus Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante deputatus exequi non poteſt, Feder. de Seois *conſ. 30 ante numer. 1. verſ. ſuo iure agitur*, Franc. Leo *dict. cap. 10. numer. 8. verſ. ſecundo*, & *verſ. quarto.* Forma autem, qua Vicarius generalis à Capitulo Sede vacaote, creari debet, cui pro voluntate Capituli addit, vel minoi poteſt, eſt illa quam habet Quaranta *dict. loco*, & ſequitur.

Nos Canonici & Capitulum Cathedralis N. Sede vacante per obitum bonæ memoriæ N. Epiſcopi, &c. Reuerendo N. ſalutem in Domino ſempiternam. Cum ex Sacrorum Canonum diſpoſitione Eccleſiarum Cathedralium Capitula in deficientium Epiſcoporum (præſertim ſi ex humanis exuti contigerit) locum ſubrogentur, eiſque in ſpiritualibus & temporalibus ſuccedant, eorum munus erit viduatis Eccleſijs ita conſulere, vt miniſtrorum ſolertia, & diligentia viduitatis incommoda minimè ſentiantur. Ne igitur ſupradicta Eccleſia noſtri culpa aliquid detrimenti in ſpiritualibus & temporalibus patiatur, nos dictis ſacris Canonibus, & Concilij Tridentini decretis obtemperare volentes, vocatis omnibus, & ſingulis canonicis infra tempus à dicto Concilio ſtatutum, ad Vicarium, qui vices noſtras ſuſtinere debeat, deputandum, congregatiſque iis, qui debuerunt, voluerunt, & potuerunt intereſſe, habitiſque intereſſentium votis de conſenſu, & voto eiuſdem Capituli te Reuerend. N. de cuius probitate, ſcientia, ſufficientia confiſi generaliter in ſpiritualibus, & temporalibus Vicarium noſtrum in predicta Eccleſia Cathedrali, ciuitate, & diœceſi, tenore præſentium deputamus, creamus, & conſtituimus per menſes ſex... vel Epiſcopali Sede vacante, cum omnibus, & ſingulis facultatibus, priuilegijs, honoribus, oneribus, præeminentijs, & prærogatiuis ad huiuſmodi munus exercendum, neceſſarijs, & opportunis, dantes tibi plenam, & liberam poteſtatem, omnia & ſingula exercendi, quæ Capitulo Sede vacante, in vtroque foro à iure permittuntur, & proinde cauſas omnes tam ciuiles, quam criminales, & mixtas etiam hæreſis, & matrimoniales, audiendi, prouidendi & decidendi, cum facultate excommunicandi, & cenſuras proferendi, cum voto tamen ordinariorum conſultorum noſtræ Curiæ in ſententiando, & procedendo, ad actus, quorum grauamen per appellationem à diffinitiua reparari non poteſt; necnon ea omnia faciendi, quæ nos facere, & mandare poſſumus, etiamſi ſpeciale mandatum requirant. Reſeruantes nobis collationem beneficiorum, eorúmque inſtitutionem ad Capitulum ſpectantem, deputationem examinatorum, officialium, actuariorum, & miniſtrorum Curiæ, regimen Seminarij, facultatem cognoſcendi de cauſis ſuſpicionum, & denegatæ iuſtitiæ, & conſtitutis (ſeruatis de iure ſeruandis) alteri delegandi. Volumus autem, vt licentiam ordinandi, etiam ad primam tonſuram (in caſibus à ſacro Concilio Tridentino Capitulo permiſſis) & prouidere de Prædicatoribus in Aduentu, & Quadrageſima, ac diſpenſare in foro exteriori, etiam quoad temporum interſtitia, & caſus reſeruatos de nouo facere non poſſis, abſque expreſſo noſtro conſenſu capitulariter habito. Nec approbare confeſſores, ordinandos, & ad beneficia obtinenda, niſi prouo examine ab examinatoribus de deputatis, quorum approbationes

per

per Secret. annotentur in libro. In caſu vere infirmitatis, vel abſentiæ ſubſtituere non poſſis, vel cauſas delegare, ſed in huiuſcaſibus pronifio ad nos ſpectare debeat, Præcipimus itaque vniuerſo Clero huius ciuitatis, & diœceſis, aliiſque huius Eccleſiæ iuriſdictioni ſubiectis, quatenus te in Vicarium, Officialémque noſtrum generalem recipiant, tibique in omnibus præmiſſis pareant, & obediãt. Damus tibi vices, & vocem noſtras, & c. cõtradictores, & inobedientes pœnis, & cõſuris Eccleſiaſticis cõpeſcendi, & ita te in Vicar. deputamus, cum ſolutione ſalarij, per eum, cui incumbit, faciendæ. In quorum fidem præſentes ſcribi iuſſimus per notarium noſtræ Curiæ, & manu propria ſubſcripſimus. Dat. in noſtro Capitulo Cathedralis Eccleſiæ N. die, & c. Anno, & c.

160 Circa quam commiſſionem aliqua ſunt obſeruanda pro illius intellectu, & primis aduertendum circa verba illa, *Sede vacante*, Sedem Epiſcopalem dici vacare, donec litteræ Apoſtolicæ Prælati, cuius Sedes vacabat, fuerint expeditæ, & præſentatæ Capitulo, probat text. *in extrauag. iniuncta, de elect.* notant Rebuff. *in praxi tit. de Simonia in reſign. num.* 11. Henric. *conſ.* 29. *num.* 4 Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. dec.* 376. *in prima edit. & re-*

161 *ſol.* 500. *in ſecunda editione.* † Epiſcopus enim prouiſus non poteſt Epiſcopatum adminiſtrare, niſi litteris expeditis, & oſtenſis, Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 29. *qu.* 9. *verſ. cæterum*, Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 5. *n.* 33. D. Barboſa *in l. diuortio, in princ. p.* 2. *num.* 50. *ff. ſoluto matrimonio*, & ſecundùm Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 27. non ſufficeret fuiſſe promotum ad aliam Eccleſiam ſi litteræ non eſſent expeditæ, & ſecundùm Quaratam *vbi proximè n.* 13. *verſ. decimotertiò dubitatur*, poteſt Vicarius Capitularis exercitium continuare, donec nouus Prælatus adeptus fuerit poſſeſſionem, allegat Paurin *d. quæſt.* 10. *num.* 9. Hinc Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 15. §. 2. *num.* 88. refert fuiſſe concluſum validam eſſe quandam collationem Canonicatus in menſe ordinario vacaoris factam à Capitulo Burgen. ſpreto Epiſcopo iam promoto, & habeore expeditas litteras ſuæ promiſſionis, qui tamen o nondum illas oſtenderat, nec præſentauerat, quamuis aliàs D. Epiſcopus ſimultaneam haberet collationem cum Capitulo, quia cum adhuc duraret vacatio dictæ Eccleſiæ, potuit collatio fieri à ſolo Capitulo ſine vlla ciratione, requiſitioue aut interuentione Epiſcopi promoti, iuxta text. *in cap. ne Sede vacante, lib.* 6. Hodie tamen aliter ſe res habet: nam S. D. N. Vrban. VIII. *in ſua conſt.* incip. *Nobis nuper, ſub Dat.* 20. *Martij* 1625. *de conſilio S. R. E. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, quibus negotium maturè, ac diligenter examinandum, & ſub referendum commiſit, declarauit Eccleſiam, à qua Epiſcopus de ſuo conſenſu tranſfertur, abeo tempore vacare, quod idem Epiſc. ab illius vinculo in exiſtentis pro tempore Romani Pont. Conſiſtorio abſoluitur, etiam ante expeditionem litterarum Apoſt. vel adeptam ſecũda Eccleſia poſſeſſionem põſit eaquamvere ex teſtimoniales, ſeu documento ſecretarij Sacri Collegij, vel alio modo huiuſmodi abſolutionis notitiam Epiſcop. tranſlatus habuerit, illi c eum ab exercitio Ordinaria iuriſdictionis abſtinere debere, eamque in Capitulum tranſire, itaus ſtatim Capitulum iuriſdictione vti, Sedem vacantem publicare, atque officialem, ſeu Vicarium ad Concilij Trid. præſcriptum conſtituere poſſit, & debeat, & c.*

162 Ibi, *vocatis omnibus, & ſingulis*, aduertendum, quòd ſi aliqui de Capitulo dicerent de nullitate, & quòd non fuerint vocati, nec audiri, nullitas hæc proponi poteſt coram Superiore Capituli, per quem ſi hoc prætextu fuerit electio irritata, poterit Capitulum denuo congregari, & ad Vicarij conſtitutionem deuenire, ita reſpondiſſe Sacram Congregationem aſſerit Quaranta *dict. verb. Capitulum Sede vacante, in fine.*

Ibi, *infra tempus à prædicto Concilio ſtatutum.* Ad- 163
uertendum etiam eſt, quòd ſtante præfixione termini octo dierum, infra quem Capitulum cogitur Vicarium eligere, interim dum de illius electione agitur, Archidiacoous ſuſtinet Vicarij vices in iis, de quibus de iure communi eſt Vicarius, Sbroz. *lib.* 1. *quæſt.* 61. per text. *in cap.* 1. *& inc. ad hæc. de officio Archidiac.* Verùm, quia ex diuerſis non fit illatio, & dicta iura loquuntur Sede replera, non autem Sede vacante, quo caſu de iure tranſit in Capitulum iuriſdictio, ideò infra illos octo dies totum Capitulum adminiſtrare debere, poſſeque prædictum numerum octo dierum pro Vicarij electione reſtringere, brauiorem ſtatuendo reſoluunt Quaraota *dict. verb. Capitulum Sede vacante, §. duodecimò quæro, verſ. primo*, & Aloyſ. Ricc. *poſt. reſol.* 505. *in not. ab. de materia Vicar. à Capitulo Sede vacante, verſ.* 1. *& in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 305. *n.* 3. *p.* 4. Ragul. *de voce Canonic. quæſt.* 37. *num.* 2. Ex quo ſequitur infra illos octo dies non arctati Capitulum ad conſtituendum Vicarium, & ſucceſſiuè poſſe de per ſe adminiſtrare, ait eidem Quaranta *vbi proximè verſ. terminum.*

Qui quidem octo dierum termious cutrit Capi- 164
tulo etiam à die ſcientiæ tranſlationis ſui Epiſcopi ad aliam Eccleſiam, quando tamen à Summo Pontifice Epiſcopus fuerit abſolutus à vinculo prioris: ſtatim enim poſt tranſlationem abſque alio conſenſu Epiſcopum tranſlatum perdere iura primæ Eccleſiæ, reſoluunt Fr. Emmao. *in ſumm. tom.* 3. *cap.* 56. *verſ. los otros*, Alzed. *in præcellent. Epiſcop. dignit. p.* 1. *cap.* 3. *n.* 86. *verſ. ſed aduenientes, cum ſeqq.* & cenſuit Rota apud Farin. *deciſ.* 475. *par.* 1. *recent.* refert deciſum Maſſob. *in ſua praxi habendi conuerſum requiſ.* 1. *dub.* 9. *ſecundùm Roman. impreſſ.* me citato *in collect. ad c.* 1. *n.* 5. *de tranſlat. Epiſcopi*, Eccleſiam, à qua volens tranſfertur, ſeu quàm dimittit Epiſcopus, vacare ab eo tempore, quo idem Epiſcopus ab illius vinculo abſoluitur in conſiſtorio Sanctitatis ſuæ, etiam ante expeditionem litterarum Apoſt. vel adeptam poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ; & poſteaquam huiuſmodi abſolutionis notitiam Epiſcopus habuerit, etiam ex teſtimonio, ſeu documento Secretarij Sacri Collegij, illico teneri eum abſtinere ab exercitio ordinariæ iuriſdictionis, eámque tranſire in Capitulum tanquam Sede vacante, & ita poſſe & debere Capitulum ſtatim ea iuriſdictione vti, ac Vicarium, iuxta Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 8. præfectum eligere, Sedémque vacantem publicare; ſunt formalia verba Decreti à Sacra Congregat. nouiſſimè emanati, quod refero *in collect. ad d. c.* 1. Si verò infra prædictos octo dies Capitulum Vicarium non deputauerit, vel minus idoneum elegerit, Archiepiſcop. Metropolitanus poterit illum deputare ex decreto Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 16. *verſ. ſi ſecus factum fuerit.* referunt Quaranta *in ſumma Bullary verb. Archiep. auctoritas n.* 36. Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol. c.* 70. *n.* 6. Metropolitanoverò ipſo negligente ſuum Vicarium conſtituere, Epiſcopus antiquior ex ſuffraganeis in Metropolitana illum conſtituere poteſt: ac Epiſcopo exempto negligente Epiſcopus propinquior deputabit, vt ſtatuit idem Concil. Trident. *d. cap.* 16. *verſ. & ſub Eccleſia ipſa Metropolitana*, & reſoluunt. Cuch. *inſtit. iuris Canon. lib.* 2. *tit.* 8 *de officio vicar. num.* 39. Sbroz. *da Vicario Epiſcopi lib.* 1. *quæſt.* 58.

Deſignatio

Deſignatio Vicarij Capitularis per octo dies notitiæ vacationis Eccleſiæ non ita deuoluitur Metropolitano,vt amplius Capitulum eoo poſſit moram purgare,& Vicarium deſignare, quia ad Metropolitanum non deuoluitur ius nominandi priuatiuè,ſed cumulatiuè;tum quia hæc deuolutio non eſt alicuius beneficij Eccleſiaſtici,ſed officij,ac proinde noo eſt neceſſe quòd naturam deuolutionis beneficiorum ſequatur,præcipuè cùm ſit conſtitutio pœnalis: & ideò ita reſoluunt Garc. *d.p.5.c.7.n.7.* Caſtr.Palao *d.puncto 29.n.6.*contra Quaraot. *d.verb.Capitulum Sede vacante,n.4.* & Suar. *tom.5.de cenſur. diſp. 28.ſect.3.n.3.*

165 Ibi, *Te Reuerendum N.* ſicut Epiſcopus plures Vicarios ſibi conſtituere poteſt, vt ſupra, oſtendimus, ita etiam Capitulum Sede vacante, Paum. *d. quæſt.10.n.6.* Sbroz.*lib.1.quæſt.50.n.3.*Axor. *inſtit. moral.p.2.lib.3.c.37.quæſt.18.* Molin. *de iuſt.tract.5. diſp.11.num.1.*Nicol.Garc.*part.5.cap.7.num.36.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere moral. tom.2. tract.13.diſp.2 puncto 29.num.2.*Quaranta *vbi ſuprà verſ.nono dubitatur*, vbi refert *Sacram Congreg.* cenſuiſſe à Capitulo Sede vacante voum tantùm Vicarium eligendum,niſi adeſſet legitimè immemorabilis conſuetudo duos,aut plures eligendi. Si diſcordia fuiſſet inter Canonicos in electione Vicarij, & plures ad hoc officium aſſumerentur, magis idoneus,& habens qualitates Concilij remanere debet cæteris remotis,Quaraota *vbi proximè verſ.ſecundò dubitatur.* Aloyſ.Ricc.poſt. *diſt. reſol.505.verſ.ſecundo.* Quamuis Capitulum non teneatur eligere perſonam in Vicarium de gremio ipſius Capituli,ſi tamen adeſſet idoneus, cæteris paribus erit præfetendus & refert deciſum Quarant.*vbi proximè verſ. ſextò dubitatur*,& Aloyſ.Ricc.*in deciſ.Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.*180.*p.4.* qui dum à choro abſens eſt, & exercet officium ſuum, illiqne tempore diuinorum officiorum incumbit, diſtributiooes quotidianas non percipit, vt reſoluit Moneta *de diſtribut. quotid.part.2 queſt 11.n.83.* contra Cened. *d.lib.1. quæſt.1.num.72.*& Sanctatell.*d.quæſt.11.n.18.*quod intellige vbi conſuetudo illum abſentem non excuſat,cum Rebuff.*d.tit.de Vicar.Epiſcopi num.5.*Rota Romana *deciſ.222. n.6.part.2.diuerſ.* Quaranta *vbi ſuprà,verſ.octauò dubitatur,in fine.* Canonicum autem qui munere Vicarij Epiſcopi fungitur, non lucrari diſtributiones quotidianas,ſi horis Canonicis oon interſit,etiamſi à tempore immemoriali obſeruatum ſit vt debeantur,refert deciſum Nicol. Garc. *in addit.ad ſuum tract.de benefic.p.3.c.2.n.348.*ex ea ratione, quia non abeſt ea iuſta cauſa cùm Vicarius deſeruiat ſoli Epiſcopo, & non Eccleſiæ, vt inquit Ror. *deciſ.222.n.5.p.2.diuerſor.*

166 Vnde ſi in choro interueniat cum canonicali ap-
167 paratu,vt diſtributione5 quotidianas lucretur,† debet ſedere in loco proprio ſui Canonicarus antiquiores non præcedendo Quarant.*vbi proximè verſ. 8.dubitatur,in princip.* Aloyſ.Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.475.in 1.edit.& reſol.499.in 2.edit.* vbi *n.8.*dicit deciſum per Rotam *in vna Lucana benefic. 18.Decemb.1579.*cotam Seraphino ead.Ror. *deciſ. 288.n.2.* apud Farin.*p.2. recent.* Vincent. Gtilenz. *conſ.121.* Homobon.de Bonis *de humana vita ſtatibus,p. prima,c.7.verſ.porro,* Sbroz. *lib.2.q.25.n.17.* vbi *n.20.*reſoluit,quòd quando non eligitur Vicar. ex Canonicis, illis in proceſſionibus præfereodus eſt Archidiaconon.ſeu alia dignitas maior,& prima poſt Epiſcopum, prout eum refert Quaranta *vbi proximè.*

168 Ibi,*de cuius probitate, ſcientia,* &c. aduertendum quòd cùm Epiſcopi Vicarius oon ſolùm moribus & ætate idoneus eſſe debeat, verùm etiam ſeieotia,vt ſcribit Rebuff. *d. tit.de Vicar.Epiſcopi n.28. & 33.* quem refert Sbroz. *lib.1.quæſt.36.num.2.* ita Vicarius Capitularis Sede vacante non ſolùm ſcientia idoneus, ſed Doctor vel Liceotiatus eligi debet, aut aliàs quantum fieri poterit idoneus, & ita deciſum fuiſſe ſuper Decretum Conc. *d.cap.16.* referunt Sbroz. *d. quæſt. 36. num.12.* vbi *in addit.* refert deciſum, quòd Sede Epiſcopali vacante Vicarius debet eligi Doctor, aliàs electio eſt nulla, nec debet confirmari Epiſcopi demortui Vicarius, niſi eſſet Doctor quod repetit.*in addit.ad quæſt.55. ſub num.2.* Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ verb.Vicarius 4.*Nauar.*conſ.2.de officio Vicarij*,Sayr. *deciſ. 2. eodem tit.* Henriq. *conſ.90.* Caſtr. Palao *d. puncto 29.num. 4.* Aloyſ. Ricc. *diſt. reſolut. 477. num.2.& in collect.deciſ.part.5.collect.1602.* vbi limitat in Vicario Capituli Eccleſiæ Collegiatæ Sede vacante, Raguſ. *de voce Canon. in Eccleſia quæſt. 37.n.6.* Et Doctorem ſacrorum Canonum præferri Magiſtro ſacræ Theologiæ quoad officium Vicariatus, reſoluit Aloyſ.Ricc. *in deciſ.Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.305. num.15.part.4.* vbi *num.16.* tenet electiooem eo Vicarium factam de Theologo omiſſo Canoniſta valere. In caſu verò, in quo Vicarius conſtitutus idoneus quantum fieri potuit, non eſſet Doctor,poteſt Capitulum in ipſo actu deputationis,dare et conſulrorem Doctorem,alioquin poterit ipſe Vicarius eligere conſultorem ſibi bene viſum pattibus oon ſuſpectum,in caſibus in quibus eo opus erit, Sbroz.*d. quæſt.36. num.13.* optimè Quaranta *vbi ſuprà num.3. in fine,* Aloyſ.Ricc. *poſt d.reſol.505.in notab.de materia Vicarij, &c. num.4. verſ.Capitulum.*

Ibi, *Ciuitate, & diœceſi.* Notandum eſt diœce- 169
ſim non venire appellatione Vrbis, vbi aliud noo exprimitur,vt viderur probare text.*in cap.ſua,de officio Vicar.* vbi Abb. *n.5. & in l.fin.ff.de officio Præfecti vrbis.* Sed pro contratia parte pugnant aliqua non leuia fundamenta,nam commiſſa cura Ciuitatis dicitur coo:miſſa cura diſtrictus, *l.2. §. cum vrbem,ff.de officio Præf.vrbis*, Abb.& Felin.*in c.Rodulphus n.8. de reſcripe.* & conceſſa alicui ciuitate, intelligitur conceſſa cum omni ſua iuriſdictione, Bart.*in l.2.in Princ.ff.de verb.ſign.& in l.fin.*vbi Iaſ. *num.8.ff. de conſt.Princ.* Quare pancis diſtinguendum ducimus, an diœceſis fiat mentio in materia fauotabili, aut odioſa: ſi in fauotabili, appellatione diœceſis comprehenderetur ciuitas; ſi verò in materia odioſa, minimè, ita Petr. Andr. Gammarus *ad cap. vni.n.106.cum ſeqq.ſuper gloſſ.verb.diœceſis, de rerum permut. lib.6.* Cochier *de iuriſdict.Ordin. in exemptos part.4.quæſt.74.*Gonzal. *ad reg.8.Cancel.gloſſ.43.à num.193.* Sahagun. *in cap.1.num.24. de offic.deleg.*Steph.Grat. *diſcep.forenſ.tom.2.c.383. ex num.15.verſ.minus obſtat, & tom.5. cap. 893. num.35.*Nicol.Garc.*de benef.p.1.c.6.num.76.& 78.* me citato in hoc loco Ioſeph. Vela *de poteſt.Epiſcoporum circa inquirenda crimina in ſuis diœceſibus commiſſa p.1.n.128.cum ſeqq* quapropter turius eſſe in Conſtitutione Vicarij exprimere ciuitatem, & diœceſim,ſicut communiter exprimi ſolet,vt dicit Sbroz. *d.q.39.in fine.*

Ibi, *deputamus, creamus, & conſtituimus.* Sicut 170
Vicarius Epiſcopi ad beneplacitum poteſt reuocati, vt inquiunt gloſſ. *in Clement.vltim.de procurat. & in Clement.& ſi principalis,verb.per electionem*, vbi Cardin. *num.10. de reſcript.* Rebuff. *diſt.tit.de forma Vicar.num.192.*Sbroz. *lib.3.quæſt.32.à num.1.*

&

175 & *num.* 5. ampliat † etiamſi Epiſcopus iuraſſet non
teuocare; quod etiam tenet Ceuall. *commun. contra communes quæſt.* 767. *num.* 20. Alzed. *d. part.* 2. *cap.* 2. *n.* 35. & *ſeq.* vbi citat metipſum *in hoc loco.* ita etiam Capitulum facta electione, vel confirmatione illius poſtea poterit reuocare, vt tenent Pauin. *d. quæſt.* 10. *ſub num.* 7. Galet. *verb. Vicarius num.* 3. Aloyſ. Ricc. *reſolut.* 505. & etiam dato iuramento de illo non reuocando, Sbroz. Azor. *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 37. *quæſ.* 18 Molin. *de Iuſtit. tract.* 5 *diſp.* 11. *n.* 1. Sbroz. *d. quæſt.* 32. *num.* 7. quod exiſtente iuſta cauſa fatetur Quaranta *d. verb. Capitulum Sede vacante* §. *duodecimo quæro, verſ. tertio dubitatur.* Sed facta electione Vicarij non poſſe Capitulum illum ad libitum reuocare, & nouum conſtituere, dicit per *Seram Congregat.* deciſum Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1602. *in fine, & in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapolit. deciſ.* 178. *p.* 4. & reſoluit Raguſ. *de voce Canonic. quæſ.* 37. *n.* 4. Nicol. Garc. *d. p.* 3. *cap.* 7. *n.* 22. Matc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 48. alias 86. *num.* 4. Caſtr. Palao *d. puncto* 29. *n.* 7.

172 Capitulum conſtituens ſecundum Vicarium, cenſetur primum reuocare; vt cenſuit Rot. Rom. *in vna Orolen. beneficiorum* 21. *May* 1593. coram *Illuſtriſſ. Seraphino*, & patet ex eius *deciſ.* 1026. & 1033. *p.* 2. & tenet Aloyſ. Ricc. *in praxi deciſ.* 478. *in t. edit. & reſol.* 502. *in* 2. *edit.* vbi *n.* 4. cum Pur. *deciſ.* 168. *lib.* 3. declaratur quando prima nominatio, ſeu conſtitutio Vicarij eſſet ſpecialis, & ſecunda generalis, & *n.* 5. cum eodem Puteo *deciſ.* 168. *lib.* 1. limitat quando conſtat, & euidenter appatet de contraria voluntate conſtituentis.

173 Ibi, *per menſes ſex.* Aduerte Capitulum in commiſſione Vicarij poſſe præfigere tempus, & modum procedendi, ſed non poſtea, teoet Raguſ. *de voce Canon. quæſt.* 40. *num.* 14. Si tamen Capitulum conſtitueret Vicarium ſimplicitet, abſque temporis præfinitione, eius officium durabit, durante Sedis, vacatione, ita Quaranta *d. cap. verſ. Capitulum Sede vacante, prope finem, verſ. circa quam commiſſionem.*

174 Ibi, *cum voto tamen Ordinariorum conſultorum.* Aduerte quod in ipſa deputatione Vicarij Doctoris iuris Canonici poteſt Capitulum, vt maturiùs ac conſultius in decidendis cauſis procedatur, apponere clauſulam, vt adhibeat etiam votum aliorum conſultorum, præſertim ſi Epiſcopus adhibeat, & vt in cauſis Canonicorum procederet cum voto certi conſultoris, quia vtplurimum Vicarij capitulares ſolent eſſe exoſi iis, qui ſibi non dederunt vocem ad fauorem, ita Quarant. *d. loco prop. fin. verſ. idem erit.*

175 Ibi, *etiamſi ſpeciale mandatum requirant.* Quia per conſtitutionem Vicarij generalis in ſpiritualibus, & temporalibus non tranſeunt ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum, Pauin. *d. quæſt.* 10. *num.* 17. Quaranta *vbi ſuprà, verſ. circa quam.* Vnde ex ſola deſignatione non habere Vicarium Capituli ampliorem iuriſditionem, quàm habet Vicarius Epiſcopi, ſed indigere ſpeciali commiſſione ad ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum, reſoluunt Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 7. *à num.* 29. me citato Caſtr. Palao *d. puncto* 29. *num.* 5. vbi aſſignat rationem, quia Conc. Trident. ſolùm ſtatuit eligendum eſſe Vicarium à Capitulo, quòd autem debeat omnem Capituli iuriſdictionem habere non decidit.

176 Ibi, *reſeruantes*, &c. Quia † in commiſſione Vicarij poteſt Capitulum ſibi aliqua reſeruare, vt ait Quaranta *d. loco, verſ. 4. dubitatur, & verſ. idem erit.*

177 Ibi, *in caſu verò infirmitatis, vel abſentia ſubſtituere non poſſit*, quia ex cauſa infirmitatis, aut alterius impedimenti poſſe Vicarium delegare cauſas tunc pendentes, tenuit Pauin. *d. quæſt.* 10. *num.* 21. ſed hoc bene intelligit Quaranta *in* 10. *dub.* de conſenſu ipſius Capituli, cuius nomine iuriſdictio ipſum exerceat; aliàs ſi Capitulum ſe opponeret, & vellet durante infirmitate Vicarium conſtituere, dicit quòd poſſit, idem Quaranta *vbi proximè.* Vicarius enim Capituli ſubſtituere non poteſt, niſi ei in mandato ſubſtituendi facultas concedatur. Rot. *deciſ.* 159. *lib.* 3. *diuerſ.* Put. *dec.* 487. *lib.* 2. Seraph. *deciſ.* 1033. *p.* 2. *in praxi rerum ſori Eccleſ. deciſ.* 477. *in t. edit. & reſolut.* 501. *in* 2. *edit. & reſolut.* 503. reſoluit per mortem Vicarij ſubſtituentis non expirare poteſtatem ſubſtituti.

178 Ibi, *cum ſolutione ſalarij*, quia Vicarius Capituli Sede vacante debet habere ſalarium, ſicut quilibet extraneus Vicarius, & deducere expenſas, quas domi facturus eſſet, tanquam reputatus præſens, & reſidens propter Eccleſiæ ſeruitium, Pauin. *d. q.* 10. *num.* 5. Sbroz. *lib.* 1. *quæſt.* 55. *num.* 7. Quaranta *d. loco verſ. ſeptimò dubitatur.* licèt vbi fuerit Canonicus, fructus percipiat, cùm cenſeatur inſeruire Epiſcopatui. *c. ad audientiam, de cleric. non reſid.* Rota *deciſ.* 222. *n.* 6. *part.* 2. *diuerſ.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 6. *num.* 264. Moneta *de diſtribut. quotid. part.* 2. *quæſt.* 12. *num.* 89. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 358. diſtributiones tamen quotidianas, ſecluſa conſuetudine, ſtatuto, vel priuilegio non lucretur, dum tempore diuinorum officiorum Vicarij munus exercuerit, Proſpet. de Auguſtino *ad Quarantam dicto verbo Capitulum Sede vacante n.* 8. *in fine*, Moneta *d. q.* 11. *n.* 83. Idem in Vicario Epiſcopi reſoluendum renent Sbroz. *lib.* 1. *quæſt.* 43. *n.* 3. Garc. *diſt. cap.* 2. *num.* 357. Moneta *d. q.* 11. *num.* 78. nam tenetur illi congruum ſalarium ſubminiſtrare, *cap. ſi Epiſcopus*, vbi gloſſ. *de officio Vicar. in* 6. Sbroz. *lib.* 1. *q.* 55. *à num.* 1. Segur. *in direct. iud. §.* 1. *c.* 14 *à num.* 1. Et cùm fuiſſet dubitatum an ſalarium etiam non conuentum deberetur Vicario Epiſcopi, & ratio dubitandi ex eo deducebatur quod ad effectum exiſtendi ſalarium non conuentum, erat probanda extrema, nempè quod Epiſcopus ſolitus eſſet conducere, & Vicarius locare opetas ſuas, iuxta Alex. *conſ.* 109. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 132. *in fine*, contrariũ tamen, nempe deberi ſalarium cenſuit Rot. *in Turritana mercedis* 20. *May* 1569. coram *Illuſtriſſimo Seraphino* inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.* 74. & apud Matheſan. *part.* 1. *pag.* 1192. illud enim quod dicitur per Alexan. & Decium procedit in famulis, & aliis vilibus perſonis, quæ ſæpenumero inſeruiunt pro expenſis, etiam ſine ſalario. Vnum addetem vtiliſſimum quòd † Vicarius Epiſcopi non poteſt petere ſalarium non conuentum à ſucceſſore pro ſatuitio præſtito eius prædeceſſori, vt reſolutum fuit in Rota teſte Puteo *deciſ.* 43. *lib.* 2. & referunt Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 16. *n.* 53. Galet. *d. verb. Vicarius* 9. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. cap.* 2. *num.* 32. nam cùm conſtitutio Vicarij ſit voluntaria, potuit Epiſcopus catere opera Vicarij, & ſic non tenetur ad eius ſalarium, cùm ſucceſſor non teneatur ad debita voluntaria, ſed ad neceſſaria tantum, vt declarat Rota coram Seraphin. *d. deciſ.* 74. *n.* 6.

179

180 Si Capitulum Sede Vacante ſuſpenſionis cenſura ſit irretitum, & iuriſdictionis vſu priuetur, principalis eius Vicarius iuriſdictionem exercere non poterit, vt per Soar. *de cenſur. diſp.* 7. *ſect.* 3. *num.* 13. quamuis contrarium teneat Vgolin. *tract. de cenſur. tab.* 1. *cap.* 4. §. 2. quia vis officij, & iuriſdictionis Vicarij ab ipſo Capitulo dependet ſuſpenſo Capitulo,

& erit ſuſpenſus eius Vicarius, vt per Quarant. *vbi proximè, verſ. idem erit*, nec refert an à Capitulo, vel à Metropolitano ob negligentiam Capituli generalis Vicarius conſtituatur ſecundum ſoumam Concilij *d. cap.* 16. quia ob negligentiam Capituli non deuoluitur iuriſdictio ad Metropolitanum: nam alias ipſe auctoritate ordinaria excommunicare, & abſoluere poſſet, ſed deputatio tantum, ſiue ius conſtituendi Vicarium nomine Capituli, qui quidem Vicarius talitèr cõſtitutus iuriſdictionem habet pendentem à iuriſdictione, quæ in ipſo Capitulo reſidet, Tridentina enim Synodus noluit iuriſdictionem Capituli ob eius negligentiam in Metropolitanum deuolui, ſed ſolum Capitulum obſtringere, & obligare neceſſitate Vicarium nominandi, vt elegantèr explicat Soar. *d. ſect.* 3. *num.* 14.

181 Vicarius huiuſmodi Capituli Sede vacante finito officio tenetur ſtare ſyndicatui, vt diſponit Concil. Trident. *d. cap.* 16. ibi. *rationem exigat*, & tenent Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi deciſ.* 481. *in* 1. *edit.* & *reſolut.* 504. *in* 2. *edit.* Quaranta *dict. loco verſ. dubitatur denique, num.* 14 vbi etiam aſſerit in Vicario Epiſcopi conſuetudinem ſe habere in contrarium Sbroz.

182 *lib.* 3. *quæſt.* 52. † Epiſcopum per ſe rationem adminiſtrationis officij geſti à Vicario Capituli Sede vacante conſtituto exigere, atque in aliquo delicto competentem punire poſſe refert deciſum Atmeodat. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Epiſcopis n.* 9. obſeruant Vgolin. *de officio Epiſcopi cap.* 2. §. 2. *num.* 2. & Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 291. *p.* 4.

183 Vicarius autem Epiſcopi non tenetur ad ſyndicatum, vt expreſsè declarauit Gregor. XIII. *in quadam Bulla ann.* 1578. directa Cleto, & communitate Tarentin, liquidem cùm communitas, & Clerus prætendetent Vicarios Epiſcopi eſſe obnoxios ſyndicatui Gregor XIII. reſpondit his verbis: *Statuimus, & mandamus quòd Vicary, & officiales, ſiue generales, ſiue particulares, etiam foranei nuncupati, per eundem Archiepiſcopum, ſiue eius pro tempore ſucceſſores in dicta Eccleſia Tarentina, ſiue eius diœceſi deputati, vel deputandi ad aliquem ſyndicatum nullo modo teneantur, aut eidem ſub quouis prætextu ſint obnoxy*, referunt Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. Neapol. c.* 58. *in nouiſſ. edit.* Homobon. de Bonis *de humana vita ſtatibus c.* 7. *in fine.* Vide non venit admittenda Hiſpaniæ conſtitutio *in l.* 4. *tit.* 7. *lib.* 3. *nouæ recopil.* contrarium diſponens, quam defendit Azeued. *ibi* præfatam Gregorij Conſtitutionem fortè non videns.

184 Quando Vicarius ita delinquit in officio, vt offendat iuriſdictionem Metropolitani, veluti ſi nolit deferre appellationi ad eum legitimè emiſſæ, vel illius inhibitioni ſpernat, tunc poterit Archiepiſcopus eum coërcere cenſuris Eccleſiaſtica, in quibus terminis procedit text. *in cap.* 1. *de officio Vicarij lib.* 6 qui venit coniungendus cum alio text. eiuſdem Innocentij IV. in eadem controuerſia inter Archiepiſcopum Remen. & eius ſuffraganeos, ſiue eorum Officiales *in cap. Romana Eccleſia, in princip. de appellat.* Quando verò deliquit in officio prætudicando ſimpliciter partibus & iuſtitiæ, cognitio & punitio pertinet ad ipſum Epiſcopum, qui habet facultatem à Iure, prout quius alicuius, Magiſtratus coërcendi Officialem ſuum appellatione remota. *l. nullis Officialium, C. quor. appell. non recip.* regiſtrata per Gratian. *in cap. ei, qui appellat.* §. *nulli quoque* 2. *quæſt.* 6. & ita in his terminis optimè reſolut Lotter. *in tractat. de re benefic. lib.* 1. *queſt.* 22. *num.* 100. *cum ſequentibus*, vbi intelligit, niſi propter notorietatem, & grauitatem criminis facta ſit deuolutio, & ideo ſecundùm hanc diſtinctionem accipiendus eſt Geminian. *in dict. cap.* 1. §. *fin. ſub num.* 4.

ALLEGATIO LV.

Epiſcopus in Eccleſiis Catedralibus Pœnitentiarium quomodo inſtituere teneatur?

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentiarium cum vnione prabenda proximè vacatura in ſua Cathedrali Eccleſia debet Epiſcopus inſtituere, modò id commodè fieri poſſit.*

2 *Pœnitentiarij officium, & electione perſonæ ad ſolum Epiſcopum abſque conſenſu Capituli ſpectat.*

3 *Pœnitentiaria per Epiſcopum erecta cum vnione prabenda proximè vacatura, talis vnio non comprehendit prabendam vacantem in menſe Sedi Apoſtolicæ reſeruato.*

4 *Pœnitentiarius debet eſſe Magiſter, vel Doctor, aut Licentiatus in ſacrà Theologia, vel iure Canonico, ſeu aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiatur.*

5 *Gradus Doctoratus, vel licentiatus requiſitus ad beneficia, ſeu dignitates, ſufficit ſi habeatur ſine ſcientia competenti.*

6 *Doctoratus gradus ad beneficia, ſeu dignitates requiſitus non ſufficit ſi habeatur non facta profeſſione Fidei, aut contra Academia ſtatuta, vel conſuetudine receptus.*

7 *Pœnitentiarius Canonicus debet eſſe in ætate quadraginta annorum.*

8 *Ætatis quadraginta annorum defectus in Pœnitentiario non obſtat, vbi aliàs aptos pro loci qualitate reperiri non poteſt, in ciuitate ſcilicet, aut diœceſi.*

9 *Anni quadraginta in Pœnitentiario debent eſſe completi.*

10 *Pœnitentiarius ab Epiſcopo cum vnione prabenda proximè vacatura inſtitutus, officium exercere, ac Pœnitentiaria inſeruire tenetur, & interim quo vacat prabenda non habet locum nec in Capitulo, nec in choro, nec diſtributiones quotidianas percipere poteſt, & ſedere debet in loco ſui Canonicatus cum illum fuerit aſſecutus.*

11 *Pœnitentiaria prabenda collatio ab illis fieri debet, ad quos antea ſpectabat.*

12 *Præſentationem habens prabenda Pœnitentiaria vnita poterit in ea poſtea præſentare electum ab Epiſcopo.*

13 *Pœnitentialis prabenda vacans in menſe Apoſtolico, vel ſi adſit alia reſeruatio, ſeu affectio, tunc electio, & collatio pertinebit ad Papam ratione reſeruationis.*

14 *Pœnitentiarij in electione non poteſt Capitulum ſe intromittere etiam Epiſcopo abſente.*

15 *Pœnitentiarij electio pertinet ad ſolum Epiſcopum, vel eo abſente ad Vicarium ſuum, cui Epiſcopus in ſpecie delegauerit hanc facultatem.*

16 *Pœnitentiarij electio non facta per Epiſcopum, vel per eius Vicarium intra ſemeſtre a die notitiæ vacationis, deuoluitur ad Capitulum.*

17 *Pœniten-*

17 *Pœnitentiaria vacans Sede Epiſcopali vacante, non poteſt prouideri à Capitulo, quamuis collatio præbendarum ſit communis Epiſcopi & Capituli, vel etiam ſolius Capituli.*

18 *Pœnitentiaria vacans Sede Epiſcopali vacante electo, & collatio pertinet ad Papam, etiam ſeclusa reſeruatione, & non eſt reſeruanda futuro Epiſcopo.*

19 *Pœnitentiarius eo ipſa quod eſt inſtitutus habet à iure, & Concilio facultatem audiendi Confeſſiones, & iuriſdictionem ad abſoluendum à peccatis abſque alia Ordinarij licentia.*

20 *Pœnitentiario quilibet confeſſus peccata ſatisfacit præcepto cap. omnis utriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ.*

21 *Pœnitentiarius inſtitutus pro audiendis confeſſionibus veſtis diœceſis non poteſt eas audire in alia, etiam habentium Bullam, vel licentiam ſui Parochi.*

22 *Pœnitentiarius poteſtatem, quam habet abſoluendi, aliis delegare, ſeu committere non poteſt.*

23 *Pœnitentiarius à caſibus, quos Epiſcopus expreſsè ſibi reſeruauit, abſoluere non poteſt.*

24 *Pœnitentiarius non poteſt caſus Epiſcopa reſeruatos, & ab eo ſibi commiſſos, aliis ſubdelegare.*

25 *Abſolutio Concil.* ſeſſion. 24. de reformation. c. 6. *committi poteſt ab Epiſcopo, non tamen à Vicario generali, aut Pœnitentiario, vel Vicario ad id ſpecialiter deputato.*

26 *Pœnitentiarius ad audiendas Confeſſiones ſemper paratus debet exiſtere, non poteſt pœnitentes recuſare, quia ſi hoc faciat, poterit ab Epiſcopo puniri, & priuari.*

27 *Confeſſiones integras, & non ſolos caſus reſeruatos, tenetur Pœnitentiarius audire.*

28 *Pœnitentiarius horis opportunis, loco, & Sede Epiſcopi, ad quem hoc pertinet, arbitratu, peccata confiteri volentibus ſui copiam facere tenetur.*

29 *Pœnitentiarius virgam, ſeu bacchettam in manu, ſicut in vrbe, tenere non debet, præcipuè in locis vbi hoc non eſt in vſu.*

30 *Pœnitentiarius dum audit Confeſſiones in Eccleſia, ſiue in confeſſionario, ſiue extra, habendus eſt pro præſente in choro, pro illo tempore dumtaxat quo actualiter eas audit.*

31 *Pœnitentiarius dum Confeſſiones actualiter audit, non ſolum habetur pro præſente in choro ad lucrandas quotidianas diſtributiones, ſed etiam eleemoſynas ipſas, qua diſtribuuntur inter Canonicos pro aſſociandis, & ſepeliendis defunctorum cadaueribus, &c.*

32 *Pœnitentiarius non habebitur pro præſente in choro ſi extra Eccleſiam Confeſſiones audiat, etiam infirmorum.*

33 *Pœnitentiarius non tenetur ad maiorem reſidentiam, quàm alij Canonici, dummodo non abſit tempore quo frequentius pœnitentes accedunt, & diebus feſtis ſolemnibus.*

34 *Pœnsentiaria poteſt reſignari etiam in fauorem, & cum reſeruationibus penſionis.*

35 *Pœnitentialis præbenda poſtquam eſt effectum ſortita, nec poteſt optari, nec Pœnitentiarius etiam valet optare, nec retento, nec dimiſſo officio.*

36 *Pœnitentialis præbenda erectio non habet locum in ea, qua vigore ſtatuti à ſequenti Canonico optatur, ſed illa præbenda, quam dimiſerit Canonicus qui nouiſſimè optat, huic muneri affecta, & unita remanet.*

EPiscopvs in ſua cathedrali Eccleſia, modò id commodè fieri poſſit, Pœnitentiarium, ideſt, aliquem, qui pœnitentes audiat, & pœnitentiæ Sacramentum adminiſtret, cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, inſtituere debet, vt diſponit Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 8. de cuius materia, & de Pœnitentiarij inſtitutione, & officio multa cumulat Salazar de Mendoza, Canonicus Pœnitentiarius S. Eccleſiæ Toletanæ *in libello de inſtitutione Canonicatus Pœnitentiaria in dicta Eccleſia Toletana*, aliaque ad materiam pertinentia tractant Zerola *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. Pœnitentiarius*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 555. *in* 1. *edit. & reſ.* 477. *in* 2. *edit.* Vgol. *de officio, & poteſtate Epiſcopi cap.* 33. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 34. *à n.* 78. late Nicol. Garcia *de benefic. p.* 5. *c.* 4. *n.* 130. *cum multis ſeq.* Homoboo. de Bonis *de humana vita ſtatibus c.* 10. *de ſtatu, & obligation. Pœnitentiarij.* 1

Hæc Pœnitentiarij officij inſtitutio, & electio perſonæ, quoties opus fuerit pro exercendo tali officio, ad ſolum Epiſcopum ſpectat, ita vt Capituli conſenſus minimè requiratur, cùm hoc ſolius Epiſcopi arbitrio relinquatur, prout deciſum reſeruoe *in Sacra Congregat.* Nauarr. *c. vnic. ne Sede vacante, in fine*, Nicol. Garc. *d. c.* 4. *n.* 138. Aloyſ. Ric. *d. reſol.* 477. *n.* 1. Vgolin. *d. cap.* 33. *n.* 2. Flamin. *de confident. q.* 45. *n.* 17. Zetol. *d. verb. Pœnitentiarius* §. 3. & tenuit Rot. Rom. *in vna Abulen. Canonicatus Pœnitentiaria* 17. *Aprilis* 1589. coram *Illuſtriſſimo Mantica*, quæ eſt inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.* 56. & iterum *in Maioricen. Canonicatus* 15. *Nouembris* 1593. coram *Illuſtriſſimo Domino meo obſeruandiſſimo Card. Millino.* 2

Erecto Pœnitentiario per Epiſcopum cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, huiuſmodi vnio non comprehendit præbendam vacantem in menſe Sedi Apoſtolicæ reſeruato, vt reſpondit Sacra Congregat. Epiſcopo Vinceot. ex eo quòd Concil. *d. c.* 8. non exprimit de præbendis etiam refructuaris Sedi Apoſtol. & quando voluiſſet eas comprehendere, expreſsè hoc dixiſſet, vt patet in Seminario *ſeſſ.* 23. *cap.* 17. ac in ſimplici vnione facienda Cathedrali pauperi *ſeſſ.* 24. *c.* 15. referunt Azeued. *conſ* 7. *n.* 31. & 32. & *conſ.* 14. *n.* 14. & 15. Nicol. Garcia *in addit. ad d. cap.* 4. *num.* 127. Salaz. de Mendoza *in d. libello* §. 2. vbi etiam refert deciſum 31. *Maij* 1596. præbendam officio Pœnitentiarij vniendam integram, atque Canonicalem eſſe debere. 3

Deputare debet Epiſcopus in Pœnitentiarium Magiſtrum, vel Doctorem, aut Licentiatum in ſacra Theologia, vel iure Canonico, ſeu aliàs, qui aptior pro loci qualitate repertatur, vt habetur in Concil. Trid. *d. cap.* 8. & tenent Homobon. de Bonis *d. c.* 10. *verſ. ſecunda*. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 7. *c.* 4. *n.* 32. & *c.* 7. *num.* 49. vbi *num.* 50. reſolut † ad beneficia, ſeu dignitates requirentia gradum, ſufficere eum habere, etiam ſine ſcientia competenti, ita vt adeptio, & impetratio talis beneficij, ſeu dignitatis in foro Eccleſiæ iudiciali rata & firma ſit, quod etiam tenet Azor. *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 9. *c.* 6. *quæſt.* 1. Et aduertendum quod idem Nicol. Garcia *d. cap.* 7. *n.* 51. tenet † non ſufficere gradum non facta profeſſione Fidei iuxta Conſtitutionem Pij IV. aut contra Academiæ ſtatuta, vel conſuetudines receptum, vt quia quis falsò probauit curſus neceſſarios, vel deſcriptionem in matricula, aut non fuit ſeruata formæ præſcripta in examine, ſeu aliàs. Quomodo autem in Regnis Hiſpaniarum Canonicatus & præbendæ Pœnitentiarij ſint prouidendi, extat de hoc Bulla Gregorij XV. quæ refertur in calce huius cap. 4 5 6

7 Vltra prædictum gradum Doctoratus, vel Licentiaturæ, requiritur vt huiuſmodi Canonicus Pœnitentiarius ſit in ætate quadraginta annorum, ſeu alias, quando aptior pro loci qualitate non reperitur, vt habetur in eodem Concil. Trident. *d. cap* 8. & tenent Gutier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 40. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30 *tract.* 3. *n.* 164. *in fine*, Campanil. *in diuerſorio Iuris Canonici, rubr.* 7. *cap.* 6. *num.* 27. Nicol. Garc. *dict. part.* 7. *c.* 4. *num.* 32. nec citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere moral. to.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 4. *punct.* 3 *n.* 17.

8 Defectus huius ætatis non obſtat vbi alias aptior pro loci qualitate reperiri non poteſt, exiſtimoque ſufficere, quod non reperiatur in ciuitate, aut etiam diœceſi perſona apta cum dictis qualitatibus, nec eſſe quærendam extra diœceſim, arg. *c. nullum*, 61. *diſtinct. & c. ſacrorum* 63. *diſt.* Salazar. de Mendoza *in dicto l. bello* § 3. Nicol. Garcia *dicto c.* 4. *nn.* 33. vbi *num.* 34. reſoluit, quòd ſi in diœceſi non reperiatur talis perſona apta, & Epiſcopus velit enim eligere extra diœceſim, non poterit eligere niſi habentem dictas qualitates, ſi talis ibi reperiri poteſt commode. Et † huiuſmodi quadragiota annos debere eſſe completos reſoluit Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *num.* 35. quamuis ſufficere inchoatos teneat Azor. *d. lib.* 6. *cap.* 5. 7. 6. *in fine & d. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 5. *q.* 6. *in fine*, Caſtr. Palao *d. punct.* 3. *n.* 17. *in fine cap.* 4.

9 Pœnitentiarios ab Epiſcopo ſic ad præfectionem Concilij inſtitutus, & deputatus, cum vnione præbendæ proximè vacaturæ tenetur officium exercere, & inſeruire Pœnitentiariæ; ac Parochialem, ſi quam obtinet, dimittere, etiam ante vacationem præbendæ: & interim quod vacat, non habet locum nec in Capitulo, nec in Choro, nec poteſt diſtributiones quotidianas percipere; & poſtea ſedere debet loco ſui Canonicatus, cùm illum fuerit aſſecutus, ita refert deciſum Nicol. Garc. *in additionibus ad d. p.* 5. *cap.* 4. *n.* 111.

11 Quamuis electio Pœnitentiarij quandocunque facienda ad ſolum Epiſcopum ſpectet abſque Capituli conſenſu, vt ſupra dixi, collatio tamen præbendæ vnius ab illis fieri debet ad quos aurea ſpectabat, ita deciſum referunt Nicol. Garc. *dicta par.* 5. *c.* 4. *nu.* 138. addit. *ad Nauarr. d. conſil. vnic.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. § 2. *nnm.* 84. Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 477. *n.* 2. & *in vna Zamaren.* declarauit *Sacra Congreg.* † idem in præſentatione, quam in collatione eſſe dicendum, dummodo præſentatio fiat de electo ab Epiſcopo, teſtatur Nicol. Garc. *in addit. ad d. c.* 4. *num.* 143. vbi idem dicit in electione, ſi electio ſpectaret ad Capitulum, ſeu alios, nam eadem eſt ratio de electione, ac præſentatione. † Id autem quod dictum eſt electionem perſonæ Pœnitentiarij quandocunque faciendam ad ſolum Epiſcopum pertinere, non procedit vbi officium Pœnitentiarij, & vnita præbenda vacat in menſe Apoſtolico, vel adeſt alia reſeruatio, ſeu affectio, nam tunc ad Papam pertinet ratione reſeruationis. Ita Gonzal. *d. gloſſ.* 9. § 22 *à n.* 84. Salazar de Menduza *in d. libello* § 2. & 3. Ceual. *commun. contræ comm. q.* 897. *n.* 488.

14 Et quamuis Epiſcopus ſit abſens, Capitulum non poteſt ſe intromittere in electione Pœnitentiarij, licèt ad ipſum collatio ſpectet, ſed ipſe Epiſcopus abſens poterit, vbi eſt, eligere Pœnitentiarium, non eoim ad id eſt neceſſaria præſentia, ſeu exiſtentia in diœceſi, nam etiam extra illam poteſt expediri, cùm non ſit contentioſæ, ſed voluntariæ iuriſdictionis, prout deciſum fuiſſe *in vna Burgen.* refert Nicol. Garc. *in addition. ad d. cap.* 4. *n.* 143. vbi etiam teſtatur ibi † tentum fuiſſe electionem perſonæ pertinere ad ſolum Epiſcopum, vel eo abſente, ad Vicarium ſuum, cui Epiſcopus ſpecie delegauerit hanc facultatem, expenſis tamen ipſius Epiſcopi: † Si tamen intra ſemeſtre à die notitiæ vacationis Epiſcopus per ſe, vel per Vicarium non elegerit Pœnitentiarium, deuoluitur electio ad Capitulum, cùm ad Epiſcopum pertineat proprio iure, & Ordinario ex Concilio, iuxta *cap.* 2. *de conceſſione prebendæ*, & ea quæ infra ſuo loco dicemus. 16

Occurrente vacatione Pœnitentiariæ Sedis Epiſcopali vacante, Capitulum non poterit illam prouidere, & Pœnitentiarium eligere, eſto collatio prædendarum ſit communis Epiſcopi, & Capituli, vel etiam ſolius Capituli, ex quo electio perſonæ & prouiſio officij Pœnitentiarij ad ſolum Epiſcopum ſpectat, vt dictum eſt, & Capitulum Sede vacante non ſuccedit in prouiſione beneficiorum ad Epiſcopum ſpectante. Ita deciſum referunt Nicol. Garcia *dicta part.* 5. *cap.* 4. *num.* 145. Aloyſ. Ricc. *dict. reſol.* 477. *num.* 4. † Sed eius electio, & collatio pertinebit ad Papam, etiam ſecluſa reſeruatione, & non eſt reſeruanda futuro Epiſcopo, prout deciſum refert *in vna Januen.* Nicol. Garcia *in addit. ad dict. cap.* 4. *num.* 150. 17 18

Pœnitentiarios inſtitutus eo ipſo habet à Iure, & Concilio facultatem audiendi Confeſſiones pœnitentium illius diœceſis, & iuriſdictionem ad abſoluendum à peccatis, & eſt veluti Parochus totius diœceſis, nec requiritur noua licentia Ordinarij. Ita reſoluunt Vgol. *d. cap.* 33. *num.* 2. & 3. Læius Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. c.* 24. *de Capitulo, & Canonicis, ſub num.* 16. Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 477. *n.* 5. Salazar. de Mendoza *in dicto libello* § 5. & † quilibet poteſt ei confiteri ſua peccata, & ſatisfaciet præcepto *cap. omnis vtriuſque ſexus, de Pœnit. & remiſſ.* vt deciſum referunt Aloyſ. Ricc. *vbi proximè*, & Nicol. Garc. *d. part.* 5. *cap.* 4. *num.* 113. † non tamen poterit audire Confeſſiones in alia diœceſi, etiam habentium Bullam, vel licentiam ſui Parochi: nam cùm dubitatetur an obtinens Parochiale beneficium in vna diœceſi, poſſit in alia abſque Ordinarij loci approbatione eligi in Confeſſarium ab habentibus priuilegium vigore Iubilæi eligendi Confeſſarium idoneum, cùm is generaliter, & abſolutè ſit approbatus à Concilio, vt cum aliis reſoluit Viuald. *in Candelab. aureo part.* 1. *de Confeſſione n.* 28. nihilominus deciſum fuit minimè poſſe, prout refert Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 8. *dub.* 4. quicquid poſt alios dicant Henriq. *in ſumma lib.* 7. *cap.* 12. *n.* 3. Suar. *tom.* 4. *de pœnit. diſp.* 28. *ſect.* 4. *n.* 18. 19 20 21

Illud tamen aduertendum duxi, quòd licèt huiuſmodi Pœnitentiarius ſit Ordinarius diœceſis Confeſſor, non videtur poſſe delegare, ſeu committere ſuam poteſtatem non ſolum generaliter, ſed nec particulariter, maximè cùm is eo cenſeatur electa inductria perſonæ, arg. text. *in cap. vlt.* § *in autem, de officio delegati*, & quæ reſoluunt Petegrin. *lib.* 1. *variar. ad rub. de officio & poteſtate iudicis delegati, n.* 7. Surd. *conſ.* 433. *num.* 15. & in proprijs terminis comprobat Homobun. de Boni *de humana vita ſtatibus part.* 1. *cap.* 10. *verſ. ſed autem.* Quicquid dicant Cpch. *in inſtit. maior. lib.* 5. *tit.* 4. *n.* 160. Ioaon. à Capeauil. *de caſib. reſeru. c.* 3. *diffic.* 2. 22

A caſibus, quos Epiſcopus ſibi expreſsè reſeruauit, non poteſt Pœnitentiarius abſoluere quemquam, niſi ipſemet Epiſcopus hanc illi ſpeciatim dederit auctoritatem, ita reſoluunt Nau. *conſ.* 20. *ſub tit. de pœnit. & remiſſ. in nouis*, Sayr. *in floribus decis. ſub eodem tit. deciſ.* 44. Henriq. *conſil.* 62. *n.* 7. *& ſeq.* Vgolin. *d. cap.* 33. *num.* 3. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.* 23

reſol. 379. *in fin.* & deciſum referunt idem Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 571. *in 1. editione, & reſol.* 492. *n.* 2. *in ſecunda editione.* Nicol. Garc. *d.p.* 5. *c.* 4. *n.* 115. Quamuis ipſum Pœnitentiarium, ſi ſuæ præbendæ fuerit annexum pœnitentiariæ officium, poſſe abſoluere abſque alia facultate ab omnibus caſibus Epiſcopo reſeruatis teneat Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. part.* 2. *cap.* 1. *n.* 16. cum Capeauil. *de caſibus reſornatis, cap.* 3. *qu.* 1. *differen.* 2. & videatur tenere Salazar. de Mendoza *in d. libello* §. 5. Zerola *in praxi Pœnitentiæ cap.* 22. *qu.* 5. Sbroz. *de offic. Vicarij lib.* 2. *qu.* 19. & Antonin. *in catechesi Neapol. cap.* 34. quos refert, & ſequitur Homobon. *d. cap.* 10. *ſtatim in princ. & de caſibus reſeruatis part.* 1. *cap.* 5.

24 Vnde † ſi ei fuerint commiſſi ab Epiſcopo caſus ſibi reſeruati, non poterit ſubdelegare, quia in eis cenſetur electa induſtria perſonæ; tum quia eſt delegatus inferioris à Principe. Ita Nicol. Garcia *in ad-*
25 *dition. ad dict. cap.* 4. *n.* 112. Hinc etiam † abſolutio Concilij *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 6. committi poteſt ab Epiſcopo, non tamen à Vicario generali, ſeu etiam Pœnitentiario, aut Vicario ad id ſpecialiter depurato, prout referunt deciſum Aloyſ. Ricc. *dict. reſolut* 477. *num.* 5. *in fine*, Nicol. Garcia *d. part.* 5 *cap.* 4. *n.* 116. Salazar. de Mendoza *d.* §. 5.

26 Debet præfatus Pœnitentiarius ſemper paratus exiſtere ad audiendas Confeſſiones, quare minimè, recuſare poteſt pœnitentes, & deciſum referunt Aloyſ. Ricc. *d. reſolutione* 477. *num.* 6. Nicol. Garc. *d. part.* 5. *c.* 4. *num.* 118. Et recuſans audire Confeſſiones poteſt puniri, & priuari ab Epiſcopo, prout etiam deciſum fuiſſe teſtantur Aloyſ. Ricc. & Nicol. Garcia *citatis locis*, Salazar. de Mendoza *d. libel-*
27 *lo* §. 7. Campan. *d. c.* 6. *num.* 27. † Et quamuis habeat facultatem abſoluendi à caſibus reſeruatis, tenetur nihilominus integras Confeſſiones audire, & non ſolos caſus reſeruatos, cum ſit Confeſſor ordinarius:
28 teneturque † hotis opportunis, loco, & ſede Epiſcopi, ad quem hoc pertinet arbitrari, peccata con-
29 fitenti volentibus ſui copiam facere, † in manu tamen virgato, ſeu bacchetam, ſicut in Vrbe, non debet tenere, præcipuè in locis, vbi hoc non eſt in vſu. Ita deciſum *in vna Abulen.* 21. *Aprilis* 1587. referunt Nicol. Garcia *dicta part.* 5. *c.* 4. *num.* 117. Vgolin. *d. cap.* 33. *n.* 6. Salazar. de Mendoza *dict.* §. 7.

30 Pro præſente in choro habendus eſt Pœnitentiarius, dum audit Confeſſiones in Eccleſia, vt habetur in Concil. Trident. *d. cap.* 8. ſiue in Confeſſionario, ſiue extra, non tamen pro tempore, quo reſidet in Confeſſionario, nec audit Confeſſiones, aliis in choro Diuina celebrantibus, nec item ſi dixerit Miſſam, aut ſi priuatim Officium dicat, etiam vt opportunios Confeſſiones audiat, cenſendus eſt præſens in choro. Ita deciſum referunt Moneta *de diſtribut. quotid. p.* 2. *queſt.* 11. *n.* 64. *cum ſequentibus*, Vgolin. *d. cap.* 33. *num.* 5. Aloyſ. Ricc. *dict. reſolut.* 477 *num.* 6. Salazar de Mendoza *in dicto libello* §. 6. Campan. *d. n.* 27. Nicol. Garc. *d p.* 5. *c.* 4. *n.* 124. *& ſeq.* Bonacin. *de horis canon. diſp.* 2. *q* 5. *punct.* 3. §. 5. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere moral. tract.* 7. *diſp.* 3. *punct.* 3. §. 5. & Trullench. *in expoſit. Decalogi lib.* 1. *c.* 8. *dub.* 12. §. 5. *à princ.*

31 Et Pœnitentiarius non ſolum cenſetur præſens in choro dum actualiter Confeſſiones audit ad lucrandas diſtributiones quotidianas, ſed etiam elemoſynas ipſas, quæ diſtribuuntur pro aſſociandis, & ſepeliendis cadaueribus defunctorum, vel pro ſupplicationibus, & proceſſionibus, quæ per Vrbem agantur. Bonac. *d.* §. 5. *num.* 4. & me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. diſp.* 3. *punct.* 3. §. 5. *num.* 2. Trullench.

d dub. 12. §. 5. *n.* 1. *in fine*. ita deciſum refert Nicol. Garc. *d. part.* 5. *c.* 4. *num.* 125. Quamuis coadiutarium veht Moneta *d. q.* 11. *n.* 65.

Cùm Pœnitentiarius iſte ad id tantum inſtitutus 32
ſit, vt Confeſſiones in ipſa Eccleſia Catholica audiat, & Concilium illum in Eccleſia Confeſſiones audientem pro præſenti in choro habeat, talis non cenſebitur, ſi Confeſſiones extra Eccleſiam, etiam infirmorum, audiat, vt reſoluit Nicol. Garc. *in addit. ad d. p.* 5. *c.* 4. *n.* 125. *in fin.* Vnum caſum de alio Canonico, qui tempore Diuinorum Confeſſiones audit, adducunt Monet. *d. part.* 2. *q.* 11. *n.* 68. & Caſtro Palao *d. diſp.* 3. *punctо* 3. §. 5. *n.* 4. quando ſcilicet præſeote Pœnitentiario alius, vel alij in illius adiutorium ad audiendas Confeſſiones deſignantur ob multitudinem pœnitentium; nam hoc caſu merito tenent eoa tali aſſignatione facti lucrari diſtributiones, ac ſi choro præſentes eſſent; quia occupantor in euidenti Eccleſiæ vtilitate, cum vtile ſit Eccleſiæ, immo neceſſarium miniſtros habere, qui populo in te ita neceſſaria ſatisfaciat.

Ad maiorem reſidentiam, quàm alij Canonici, 33
non tenetur Pœnitentiarios, dummodo non abſit tempore, quo frequentiùs pœnitentes accedunt, & diebus feſtis ſolemnibus, veluti tempore ieiuniorum, Quadrageſimæ, Aduentus, Quatuor temporum, Reſurrectionis, & Aſcenſionis, Pentecoſtes, Corporis Chriſti, Aſſumptionis, Beatæ, Mariæ, Natiuitatis Domini, & omnium Sanctorum. Ita referunt deciſum Vgolin. *d. c.* 33. *n.* 6. Salazar de Mendoza *d. libello* §. 7. Nicol. Garcia *dicta p* 5. *c.* 4. *n.* 122. & *ibi in addition.* dicit dubitatum fuiſſe, an facultas, quam habet Capitulum Burgeo. ex ſtatuto à Sede Apoſtolica confirmato, vt eius Canonici poſſint quinque menſes abeſſe ab Eccleſia, competat etiam Pœnitentiario eiuſdem Eccleſiæ? & inſuper an poſſit fungi officio Viſitatoris? & dicit deciſum fuiſſe negatiuè, cum iſta eſſet multùm longa abſentia Pœnitentiario, & in magnum detrimentum ſui officij, & miniſterij, ac pœnitentum: & ideò in iſta Eccleſia ſatis eſſet abeſſe per tempus trium menſium à Concilio Canonicis permiſſum; ſed hoc intelligendum, quòd non poſſit frui iſta quinque menſium vacatione, quoad Confeſſiones, & officium Pœnitentiarij, bene tamen poterit ea vti quoad chorum, & officium diuinum, ſicut cæteri Canonici.

Pœnitentiaria poteſt reſignari ſicut alia præben- 34
da, etiam in fauorem alterius, dummodo habeat qualitates requiſitas, vt reſoluunt Salazar de Mendoza *in d. libello* §. 3. Ceuall. *commun. contra commun. q.* 897. *n.* 485. vbi *num.* 489. tenet poſſe etiam ſuper eam imponi penſionem.

Præbenda hæc pœnitentialis non poteſt optari, 35
nec Pœnitentiarius poteſt aliam præbendam optare, quia in ea electa videtur induſtria perſonæ, tum quia vbi beneficium requirit certas qualitates, aut examen, ſi cui indulgetur, vt poſſit conſequi aliam dignitatem, aut beneficium, illud non venit, quod examen, aut qualitates illas, requirit, vt eſt opt. text. *in c. fin. de præbend. Epiſcopi*; tum quia cùm ſit huiuſmodi officio Pœnitentiarij vnita præbenda non poteſt mutari, ſed immobilis remanere debet; tum denique cum vnio, aut diuiſio beneficiorum vnitorum requirat auctoritatem, & ſolemnitatem, & iuſtam cauſam id faciendi, hanc poteſtatem hominibus priuatis, & Pœnitentiarijs ipſis rot vniones, vel diuiſiones ad libitum faciendi, Concilium dediſſe non eſt veroſimile. Quæ ita reſoluunt Nauar. *conſil.* 22. *ſub tit. de prebendis, & dignit. in antiq. & conſ.* 24 *ſub tit. de rebus Eccleſ. non alienand. in nouis*

Sayt. *in floribus deciſ. ſub illo tit. de prebend. deciſ.* 22. Galett. *in margarita caſuum conſcientiæ verb. Canonicus, pag.* 29. *colum.* 1. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloſſ.* 34. *n.* 78. & 79. Mooeta *de optione canon. c.* 3. *quæſt.* 5. *num.* 129. Nicol. Garcia *d. part.* 5. *cap.* 4. *à n.* 132. vbi *num.* 134. refert deciſum Pœnitentiatium, nec tetento, nec dimiſſo officio, poſſe optare aliam præbendam, cuius officio fuit perpetuò vnitus vnos Canonicatus, & certa præbenda. Vnde fuit deciſum 12. *February* 1601. Pœnitentiatij præbendam, etiam poſtquam eſt effectum ſortita, non ſubiacere optioni: & *in vna Verecllen. Iunij* 1601. etiam fuit tetentum, quòd non ſolum non poteſt optari præbenda Pœnitentiatij, ſed nec titulus, ac Ordo illius, refert Nic. Garc. *in add. ad d. c.* 4. *n.* 132. & *ibi n.* 130.

36 dicit declaratum *in vna Lunen.* 6. *Iunij* 1592. † erectionem præbeodæ Theologi, vel Pœnitentiatij non habete locum in ea, quæ vigore ſtatuti à ſequenti Canonico optatur; ſed illam præbendam, quam dimiſerit Canonicus, qui nouiſſimè optat, huic munere affectam, & vnitam remanere.

37 Pro Regni Hiſpaniarum Gregor. XV. *ſua Conſtit.* incip. *Supremæ diſpoſitionis, ſub Dat. Nono Nouembris* 1622. ſtatuit & ordinauit quod *ex tunc deinceps, perpetuis futuris temporibus, omnes & ſinguli Canonicatus & Prebenda Pœnitentiarij quarumcunque Metropolitanarum, ſeu Cathedralium Eccleſiarum in Regnis Hiſpaniarum tunc & pro tempore exiſtentium tã hucuſque inſtituti, quam deinceps quandocunque pro complemento decretorum Apoſt. inſtituendi quotieſcunque illos, quibus modis, & ex quorumcunque perſonis etiam Romanæ Pont. pro tempore exiſtentis, ſeu quorumuis Cardinalium etiam tunc viuentium familiaribus continuis commenſalibus, ſeu Romanæ Curiæ officialibus, aut aliàs quomodolibet reſeruationem inducentibus etiam per ceſſum, etiam permutationis cauſa in manibus eorum Ordinariorum, vel deceſſum (nõ tamen in Curia, aut apud Sedem prædictam,) ſeu quãuis aliam dimiſſionem, vel amiſſionem, aut priuationẽ (extra tamen eandem Curiam) ſeu Religionis ingreſſum, aut matrimonij contractum ex tunc & pro tempore obtinentium, ſeu in illũ, vel ad illos habentiũ, aut aliàs quibuſuis modis (non tamen per obitum apud ſedem prædictam) ac etiam in aliquibus ex mẽſibus, in quibus beneficiorum Eccleſiaſticorũ diſpoſitio Sedi Apoſtol. etiam per Conſtitutiones Apoſtol. & regales Cãcellariæ fuerit reſeruata, & etiamſi poſſidentes, vel ad illos ius habentes fauidiarij & Curiæ, ac Sedis prædictæ officiales etiam ſub diuerſis Conſtitutionibus Pauli II. ſeu ex quauis alia cauſa diſpoſitionis Apoſtol. ſpecialiter, vel aliàs generaliter reſeruati, aut ex generali reſeruatione Apoſtol. effecti, ſeu ad Sedem eandem deuoluti exiſtant, per Ordinarios locorum, & capitula dictarũ Eccleſiarũ eantum præuio concurſu ſuper editorũ affixionẽ, hoc modo videlicet, in ſingulis vacationibus Canonicatuum, & prebendarum Pœnitentiariorum huiuſmodi ſingula proponi, & terminus ſexaginta dierum aſſignari debeat, dictoque termino elapſo per Ordinarios & Capitula in præſentia oppoſitorum ex aliquo libro ſorte aperto vnum punctum materialium moralium tradi, & ſuper eo intra viginti quatuor horas ſinguli oppoſitores per integram horã, ſeruato tamen inter eos ordine ſuſceptorum graduum in ſingulis facultatibus publice legere, & duo alij per aliam horam argumentari; & ſi tales oppoſitores in Theologia Magiſtri, vel Bacchalaurei, aut illius profeſſores exiſtant, dato eis puncto ſuper Euangelium per horam ſimiliter publicè prædicare, ſeu concionari debeant, & aliàs in omnibus, & per omnia prout in concurſu Prebendarum Magiſtralium, & Doctoralium fieri conſueuit. Quibus peractis ad Canonicatus, & Prebendas Pœnitentiarios vacantes huiuſmodi illi dumtaxat ex concurrentibus, qui peracto examine cæteris omnibus iudicio ipſorum Ordinarij & Capitulorum magis habiles & idonei reperti fuerint, aſſumi, ſeu eligi, taleſque aſſumpti, vel electi, ſi Canonicatus & Prebendæ vacantes huiuſmodi in menſe Apoſtol. vacauerint, aut aliàs ratione perſonæ, vel loci generaliter, ſeu ſpecialiter reſeruati, ſeu affecti fuerint, intra ſex mẽſes a die eorum electionis per Ordinarios, & Capitula huiuſmodi facienda litteras Apoſtol. deſuper expedire, ac iura Camera Apoſtol. & alias præterea debita ſoluere teneantur. Singuli verò tempore electionis huiuſmodi in quadrageſimo anno & vltra conſtituti, atque in ſacra Theologia, vel iure Canonico iuxta decretorum Concilij Tridentini. diſpoſitionem graduati eſſe, & omnibus diebus feriatibus quilibet, vel in ſua Eccleſia, vel in alio loco ei ad hoc per Ordinarium loci, & Capitulum ipſius Eccleſiæ aſſignando ſpatio vnius horæ publice Conſcientiæ caſus legere, & difficultates ſoluere, necnon Confeſſiones Sacramentales omnium vtriuſque ſexus Chriſti fidelium ad eũ accedentium prouia Ordinarij huiuſmodi licentia in eadem Eccleſia etiam publice audire, aliaque omnia & ſingula, quæ ſimiles Canonici Pœnitentiarij ex præfata Concilij forma & aliàs facere, exequi, & exercere ſoleant, & debent, ſimiliter facere, exequi, & exercere teneantur. Si tamen inter ipſos concurrentes aliquẽ adeſſe contigerit, qui eruditionis, & doctrinæ, aliorumque meritorum præſtantia cæteros omnes concurrentes arbitrio eorundem Ordinarij, & Capituli longe antecellat, & ætatem quadraginta annorum non attigerit, illi non obſtante defectu ætatis huiuſmodi, dummodo ſamen triginta annis maior ſit, ad Canonicatum & prebendam Pœnitentiarios huiuſmodi per Ordinariũ, & Capitulum prædictos, ſi ita illis ex iuſtis & rationabilibus cauſis expedire videbitur, eligi debere & licite valeat, ſupra quo Ordinarij & Capitula eorundem Conſcientiam onerat. Et quotieſcunque ipſa Canonici Pœnitentiarij in huiuſmodi oneribus, & functionibus obeundis impediti fuerint iuxta eiuſdem Concilij decreta, in choro præſentes eſſe cenſeantur, ſed ſi eos in eiuſdem oneribus, & functionibus adimplendis negligentes, aut remiſſos eſſe contigerit, arbitrio ſuorum Ordinariorum, & Capitulorum multari poſſint, &c.

ALLEGATIO LVI.

Epiſcopus quibus in Eccleſiis curare debet, vt Theologalis Præbenda, & lectio ſacræ Scripturæ habeatur?

SVMMARIVM.

1 *Lectio Sacræ Scripturæ in iis Eccleſiis haberi debet, in quibus prebenda, aus præſtimonium pro lectoribus deputatum reperitur.*

2 *Prebenda Theologalis, vbi ab Epiſcopo inſtitui debeat? oſtenditur.*

3 *Prebenda primo vacatura, vt ſit Theologalis. & in Theologalem maneat erecta, requiritur actualis deputatio.*

4 *Electio perſonæ ad prebendam Theologalem pertinet ad ſolum Epiſcopum ſi vacet in ſuo menſe ordinario, collatio verò ad illos, ad quos antea pertinebat.*

5 *Prebenda Theologalis in Francia, & in Regnis Corona Caſtellæ, & Legionis per Ordinarios in quocunque menſe vacauerint, prouideatur.*

6 *Theologalis Canonicus quo tempore, & hora, & ſuper qua materia lecturus ſit, arbitrio Epiſcopi relinquitur.*

7 *Theologalis Canonicus vacare poteſt à lectione tribus menſibus, Julij, Auguſti, & Septembris.*

8 *Theologales Canonici diebus, quibus legunt, habendi ſunt ſicut præſentes in choro, non modo pro illis horis, vt ſi mane legant pro horis matutinis, & Miſſa ſolemni, ſed etiam pro tota die.*

9 *Theologalis Canonicus quamuis toto die, quo legit, habeatur pro præſente, non cenſetur tamen præſens matutino, quod dicitur pro die ſequenti in veſperi precedenti.*

10 *Prabenda Theologalis nec poteſt optari ab alio, nec prabendatus Theologalis poterit illam dimittere, & aliam optare.*

11 *Oppoſitum in oppoſito idem operatur, quod propoſitum in propoſito.*

12 *Theologalis Canonicus, nec vetento, nec dimiſſo officio poteſt optare aliam prabendam.*

13 *Theologalis Canonicus poteſt ab Epiſcopo occupari in ſuo ſeruitio, & fructus in abſentia percipit.*

14 *Theologalis, ſeu Magiſtralis prabenda vacans, debet dari in commendam vni Canonico idoneo eiuſdem Capituli, donec titularis prouideatur.*

15 *Theologalis prabenda collatio ſuſpendenda eſt, donec inueniatur Theologus ſecularis, cui fieri poſſit, & interim fructus omnes tradendi ſunt Superiori alicuius Ordinis, qui curet vt aliquis Theologus ex ſuis Regularibus ibi publicè doceat Sacram Scripturam.*

16 *Lectio ſacra Scripturæ in Monaſteriis Monachorum, vbi id commodè fieri poteſt, haberi debet, ad quod per Epiſcopum ipſi Regulares compelli poſſunt.*

17 *Lectio ſacræ Scripturæ in Conuentibus Regularium poteſt haberi abſque licentia, ſeu examine Ordinary.*

18 *Sacram Scripturam docentes in ſcholis publicis, & diſcipuli, qui in illis ſtudent, priuilegiis omnibus de perceptione fructuum prabendarum, & beneficiorum ſuorum in abſentia fruuntur.*

19 *Abſens cauſa ſtudij diſtributiones quotidianas non percipit.*

20 *Abſens cauſa ſtudij, etiam obtenta licentia à Sede Apoſtolica non excuſatur ab amiſſione diſtributionum quotidianarum.*

21 *Studentes vt percipere poſſint fructus prabendarum, & beneficiorum ſuorum in abſentia, litteris operam dare debent in ſtudio generali, ſeu celebri vniuerſitate.*

22 *Studium generale dicitur illud, quod eſt erectum, & inſtitutum per Papam, Regem ſeu Principem.*

23 *Scholares in Eccleſiis Cathedralibus, non gaudent eiſdem priuilegiis, ſicut ſtudentes in ſtudiis publicis, & Academiis.*

24 *Scholaſticorum priuilegiis non gaudent, qui non ſtudent, & ſcholas non frequentant, nec abſentes cauſa ſtudij fructus ſuorum beneficiorum percipiunt.*

25 *Abſentes cauſa ſtudij poſſunt percipere fructus ſuarum prabendarum, etiamſi pluſquam duo Canonici ſint, dummodo id ſtatus Eccleſiæ patiatur.*

26 *Studentes in Canonicum eodem priuilegio gaudent, quo Sacra Scripturæ operam nauantes.*

27 *Docentes Sacram Scripturam, vel in Canonicum, tunc percipiunt fructus prabendarum ſuarum, cum conducti, ſeu ſalariati docent, aut ratione ſtipendij, ſeu Cathedræ, quam habent.*

28 *Studiorum cauſa nullus poteſt abeſſe, niſi de licentia ſui Prælati, etiamſi quis obtinuerit indultum à Sede Apoſtolica.*

29 *Ordinarius quibus concurrentibus teneatur dare licentiam Canonicis, aut Beneficiatis curam animarum non habentibus, volentibus facere abſentiam cauſa ſtudij.*

30 *Parochiales Eccleſias obtinentibus poſt Concil. Trid. ſtudendi licentia, atque in abſentia ſtudiorum cauſa fructus percipiendi non datur.*

31 *Licentia vt quis abeſſe poſſit cauſa ſtudij à ſeruitio ſuæ Eccleſiæ, vel ſui Canonicatus, non ſuffragatur vltra quinquennium, à die quo cœpit ſtudere.*

32 *Docentes ius Canonicum, vel Sacram Scripturam quoad priuilegium percipiendi fructus, non habent vllam temporis determinationem, ſed eo gaudent, quamdiu docuerint.*

33 *Docentes non tenentur licentiam obtinere ab Epiſcopo quoad priuilegium percipiendi fructus, ſicut ſtudentes.*

34 *Presbyteris, ſeu aliis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis, an liceat Ius Ciuile publicè legere, nec non ad Cathedram Cæſarei iuris in aliqua vniuerſitate ſe apponere?* & n. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48.

SAcræ Scripturæ lectio in iis Eccleſiis haberi debet, in quibus præbenda, aut præſtimonium, ſeu aliud quocunque nomine nuncupatum ſtipendium pro Lectoribus ſacræ Scripturæ deputatum reperitur; Epiſcopis autem incumbit vt prædictum ſtipendium habentes munus hoc obire faciant; ſi verò non poſſint, vel nolint, vtpote quia idonei ad id non ſint, per alios ſuis ſumptibus id efficere Epiſcopus curabit. † In Eccleſiis autem Metropolitanis, vel Cathedralibus, & in Collegiatis, quæ ſunt in aliquo inſigni oppido, etiam nullius diœceſis, ſi ibi Cletus numeroſus ſit, operam Epiſcopus dabit, vt lectio prædicta habeatur, & pro ſtipendio Theologi, qui ſacram Scripturam doceat, ſi nihil ſit præſcriptum, ei præbenda primò liberè vacans tribuatur, & ſi nulla, vel ſufficiens aliud adſit, Epiſcopus ſuctus alicuius ſimplicis beneficij aſſignabit: vel ſi neque hac ratione huic Theologo prouideri poſſit, tunc per eos, qui beneficia habent in ciuitate, & diœceſi, vel aliàs, vt commodius fieri poterit, Epiſcopus de Capituli conſilio huic prouidebit; non tamen ob hanc alia lectio omitti debet, ſed & ea habenda, ſi haberi conſueuerat: ita habetur in Concil. Trident. *ſeſſ. 5. de reform. c. 1.* de cuius materia & intellectu, vide Foſch. *de viſitat. lib. 1. c. 17. num. 11. & 12.* Zeſol. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. Prabenda Theologalis*, Nicol. Gar. *de benefic. part. 5. c. 4. num. 130. cum ſeq.* Monet. *de diſtribut. quotid. p. 2. q. 10. & de commun. vtr. volunt. cap. 10. num. 191. cum ſeq.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 175. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 101. p. 4.* Homobon. de Bonis *de humana vitæ ſtatibus p. 1. c. 11. in princ. & cap. 12.* 1

Huiuſmodi præbenda primo vacatura, vt ſi Theologalis, & in Theologalem maneas erecta, requiritur actualis deputatio, vt deciſum refert Nicol. Garcia *de benefic. part. 5. c. 4. n. 155.* Electio perſonæ ad huiuſmodi præbendam Theologalem pertinet ad ſolum Epiſcopum, collatio verò ad illos, ad quos antea ſpectabat; ita reſolutum fuiſſe teſtantur 2 3

Nicol. Garc. *d. cap. 4. num. 162.* & Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 9. §. 2. num. 83.*

Intellige procedere † quando talis præbenda vacaret in menſe ordinario; nam ſi vacaret in menſe Apoſtolico, vel alias eſſet reſeroata, ſeu affecta, electio perſonæ, & collatio ſpectaret ad Papam, ſicut dictum eſt de Pœnitentiaria, *alleg. preced. num. 11.* Ita Nicol. Garc. *d. cap. 4. num. 164.* Gonzal. *vbi proximè*; quamuis Zerola *in praxi Epiſc. part. 1. verb. beneficium, §. 3. dubio 4. & verb. præbenda Theologalis, §. 4.* teneat † electionem ad Ordinarium ſemper ſpectare; quod quidem in Regnis Coronæ Caſtellæ, & Legionis ſeruari magis videtur, vbi in omnibus Eccleſiis Cathedralibus, & in nonnullis Collegiatis, Canonicatus, & Præbendæ Theologales lectionis ſacræ Scripturæ prouidentur ab Epiſcopis per concurſum in quibuſcunque menſibus vacent indifferentet, ac ſi eſſent Præbendæ Doctorales, & Magiſtrales, & non conferuntur à Sede Apoſtolica, ſicut cæteta beneficia, & refesunt Gonzal. *dict. §. 2. n. 86.* Nicol. Garcia *d. cap. 4. num. 165.* qui *num. 162. verſic. tertia*, dicit deciſum fuiſſe ſupradicta procedere, etiam in Eccleſiis Collegiatis, quarum præbendæ ſunt de Iurepatronatus laicorum, quia etiam tunc deputanda eſt prima præbenda vacatura concurrentibus omnibus requiſitis; perſona tamen non eris nominanda ante vacationem, qua occurrente eius electio ad Epiſcopum, ſi in ſuo menſe ordinario contingat, pertinebis; collatio verò ad quem legitimè ſpectabat anse prædictam depurationem. Quomodo autem ſint prouidendi Canonicatus & Præbendæ Magiſtrales, & Doctorales in Regnis Caſtellæ & Legionis, vide Bullas Sixti IV. Innocentij VIII. & Leonis X. & demum S. D. N. Vrbani Papæ VIII. *in fine operis conſtit. 71.* In regno etiam Franciæ Canonicatus Theologalis eſt ſemper prouideodus per Ordinatium & Capisulum vni Theologo in quocunque menſe vacauerit, vt ſancitur *in rubric. de collation. §. 1. & ibi* Rebuffus *verb. Theologalem, & verb. teneantur*, refert Gonzal. *gloſſ. 9. §. 2. num. 17.*

Arbitrio Epiſcopi relinquitur, quo tempore, & hora, & ſuper qua materia Theologalis Canonicus lecturus ſit, qui Concilio ſatisfaciet ſi Theologiam Scholaſticam legerit, à cuius lectione tribus menſibus Iulij, Auguſti, & Septembris vacare poteſt. Ita deciſum referunt Nicol. Garc. *d. cap. 4. num. 156. & 157.* Galett. *in margarita caſuum conſcientia, verb. legere 2.* me citato *in hoc loco* Alzedo *d. part. 2. c. 9. num. 42.*

Dum in Eccleſiis huiuſmodi Canonici legetint, quamuis à ſeruitio chori abſentes ſint, poſſunt de iure fructus percipere ſuorum Canonicatuum, exceptis quotidianis diſtributionibus: ea gratia tamen diebus, quibus legunt, habendi ſunt ſicut præſentes in choro, & inſeruientes, non modo profiis horis, vt ſi mane legans, pro horis matutinis, & Miſſa ſolemni, ſed etiam pro sota die. Ita deciſum *à Sacra Congregatione* referunt Piaſce. *in praxi uona Epiſcop. part. 2. c. 3. num. 9. verſ. ſimiliter*, Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. §. 7. proœm. n. 180.* Nicol. Garcia *de benefic. part. 3. cap. 2. num. 118.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. de reſidentia, n. 68.* Moneta *de diſtribut. quotidian. part. 2. q. 50. n. 27.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ. 495. & 498. in prima editione, & reſolut. 386. n. 6. & reſolut. 589. n. 6. in ſecunda editione.* Bonacin. *de horis Canon. diſp. 2. q. 5. puncto 3. §. 6.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere morali tract. 7. diſp. 3. §. 6. n. 2.* & nouiſſimè Ioann. à Solorzano *tom. 2. de Iure Indiarum lib. 3. c. 4. n. 33. 34. & 35.* Trulleoch. *in expoſit. Decalogi lib. 1. cap. 8. dub. 12. §. 6. num. 1.* Es † quamnis toto die, quo legit, habeatur pro præſente in choro, etiam quoad diſtributiones, non cenſetur tameo præſens matutino, quod dicisur pro die ſequenti in veſpere præcedenti, ſecundùm conſuetudinem aliquarum Eccleſiarum, pront ſeſolutum dicuns Gatc. *d. cap. 2. num. 118.* Armendar. *d. loco n. 70.* Galett. *in margarita caſuum conſcientia verb. Canonicus, pag. 29.* Nald. *verb. diſtributiones num. 9.* Bonacina *de horis Canon. diſſputat. 2. qu. 5. puncto 3. §. 6.* me citato *in hoc loco* Sanctarel. *dict. qu. 11. n. 15.* Caſtr. Palao *dict. §. 6. num. 5. in fine.* Trullench. *d. §. 6. num. 1.*

Præbenda, quæ fuit erecta, & deputata in Theologalem pro Theologo, à ſequenti Canonico optari non poteſt, vt deciſum referunt Moneta *de optione Canon. c. 3. quæſt. 6. num. 129.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 34. n. 80.* vbi *num. 81.* ſeſoluit, quòd † ſicut Theologalis præbenda non poteſt ab alio optari, ita nec præbendarus Theologalis poteſt illam dimittere, & aliam oprare, vt deciſum fuit *in una Aſſen. 26. Februarij 1601.* prout teſers Nicol. Garc. *in addit. d. c. p. 4. num. 134.* quia idem operatur oppoſitum in oppoſito, quod propoſitum in propoſito *l. etſi contra tabulæ 35. ff. de vulgari & pupillari ſubſtitut. l. fin. §. fin. de legat. 3.* cum citatis *in libello de principijs vtriuſque iuris litt. O. num. 13.* Intelligendo cum declarationibus ſuprà adductis allegatione *precedenti* circa optionem Pœnitentialis præbendæ.

Et ſit quòd Canonicus Theologalis, nec retenſo, nec dimiſſo officio poteſt oprare aliam præbendam, cenſuit *Rota tu una Lucana optionis domus 24. Ianuary 1607.* coram *D. Patriarcha Manzanedo*, quamuis contrariæ ſententiæ libentius adhæreas Moneta *de optione Canon. c. 4. quæſt. 1. à num. 11.* dicens melioribus nitt rationibus, & ſerustam anditi Mediolani in Eccleſia Sancti Nazarij, in qua, qui priùs Theologalem præbendam obtinebat, aliam oprauis, ea ſimul cum onere, & officio legendi dimiſſa, quæ deinde alteri collata fuit: & dernde *in d. Lucana optionis domus*, etiam ſeſolurum fuit quòd facta erectione præbendæ vacantis in Theologalem cum applicatione domus, quæ ſimul cum ea vacauit, non posuit poſtea talis domus optari ab alio virtute conſuetudinis, & ſtatuti opeandi tam præbendas, quàm domus, vigensis in dicta Eccleſia, &c. quæ reſolutio fuit poſtea confirmasa in eadem coram eodem 13. *Martij 1609.*

Cùm Epiſcopus queas in ſuo ſeruitio occupare duos Canonicos Eccleſiæ Cathedralis, vt fructus in abſentia percipians, *cap. de cætero, c. ad audientiam, de clericis non reſidentibus.* Gutier. *Canon. lib. 1. cap. 1. nu. 149.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 3. c. 2. n. 28.* Hieron. Veneso *in exam. Epiſc. lib. 4. c. 40. n. 2.* me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Epiſcop. dignit. p. 1. cap. 5. n. 127.* poteris esiam occupare Canonicum Doctoralem, & Magiſtralem, vt fuit reſolutum *in Placentina fructuum 14. Martij 1550.* teſte Pute. *deciſ. 294. lib. 3.* quem sefers Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. n. 257.*

Vacante Magiſtrali, ſeu Theologali præbenda, debes illa dari in commendam vni Canonico idoneo eiuſdem Capisuli, donec titularis prouideatur, vt reſoluit Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 8. n. 36.*

† Quando verò ſecularis clericus non reperitur tam pro Theologali præbenda, quàm pro eios officio exeqoendo, collatio illius ſuſpendenda eſt, donec inueniatur Theologus ſecularis, cui fieri poſſit; & interim nullus eſt deputandus cuſtos, aut cora-

sor

tor fructuum ipſius præbendæ ‹ ſed illi omnes ttadendi ſunt Superiori alicuius Ordinis, qui curet vt aliquis Theologus ex ſuis Regularibus publicè in Cathedrali Eccleſia doceat ſacram Scripturam, prout mandatur Decreto Concilij *dict. c.*1. atque inprimis neceſſaria ſubminiſtret de prædictis fructibus, quod reliquum fuerit in vſum Monaſterij conuertat, reſolutum refert Zerola *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. prabenda Theologalis*, §.5. *&* 6 *in* §.2. dicit etiam deeſſum, quòd vbi viget conſuetudo, quòd detur à Capitulo ſtipendium proprio Theologo, ea ſeruanda eſt, quòd ſi illud etiam poterit Theologum reddere diligentiorem in ſui muneris functione, triennium eius conductionis Ordinarius vnà cum Capitulo præfinire debet.

16 In Monaſteriis Monachorum, vbi id commodè fieri poteſt, ſacræ Scripturæ lectio haberi debet, vt probat Concil. Trid. *d. cap.*1. *verſ. in Monaſteriis*, Fuſch. *de viſitat. lib.*2. *cap.*15. *num.*73. quapropter poterit Epiſcopus Regulares ſuæ diœceſis, vti à Sede Apoſtolica delegatus, compellere, vt lectionem factæ Scripturæ in Monaſteriis ſuis habeant. Ita reſoluunt Franc. Leo *in thesauro fori Eccleſ. part.*2. *c.*2. *n.*59 Campanil. *in diuerſor. Iuris Canon. rub.*12. *c.*13. *num.*5. me citato *in hoc loco* Nouarr. *in lucerna Regular. verb. lection.*5. Piaſec. *in praxi noua Epiſc. p.*2. *cap.*3. *n.*41. *verſ. item*, vbi etiam refert Paulum V. felicis recordationis ordinaſſe, vt in omnibus Regularium domibus, ſeu Monaſteriis, lectio linguarum Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, & Arabicæ habeatur, & à Regularibus diligenter addiſcatur, Conſtit. ſua incip. *Apoſtolicæ ſeruitutis*, *anno* 1610. Ka-
17 *lendis Auguſti.* † Ad illam lectionem ſacræ Scripturæ in Conuentibus Regularium habendam non requiritur licentia, ſeu examen Ordinarij, prout refert deciſum Galet. *in margarita caſuum conſcientia, verb. legere, & verb. licentia* 3. Hæc ſunt quæ veluti frequentiora de Theologalis præbendæ inſtitutione, & collatione adducere in præſentiarum operæ pretium duxi, quorum occaſione opportunum iudicaui ſi aliqua de docentibus, vel ſtudentibus ſacram Scripturam in ſtudio generali, ſeu celebri vniuerſitate hic adnicerem, quæ pro complemento *huius alleg.* & facilioti Decreti Concilij Trident. *in dict. cap.*1. explicatione, ſequuntur.

18 Docentes ſacram Scripturam in Scholis publicis, & diſcipuli, qui in illis ſtudent, priuilegiis omnibus de perceptione fructuum præbendarum, & beneficiorum ſuorum in abſentia à Iure communi conceſſis plenè gaudent, & fruuntur. Ita diſponit Conc. Trid. *d. cap.*1 *in fine* ad quod iure communi cautum fuit *in cap. olim de magiſtris*, ibi, *docemus verò*, &c. vbi Abb. Rebuff. *in praxi tit. de diſpenſat. de non reſid. n.*25. *& in tract. de priuileg. Scholar. priuileg.*29. *&* 31. Horat. Lut. *eod. tract. priuileg.*99. *&* 100. Fr. Emman. *in ſumm. tom.*1. *c.*33. *n.*2. *& tom.*2. *c.*36. *n.*2. *& in addit. ad Bullam Cruciata c.*7. *ad* 4. *concluſ. num.*27. Nicol. Garc. *d. cap.*2. *num.*54. Vega *part.*1. *cap.*36. *caſu* 41. Fuſch. *de viſitat. lib.*2. *cap.*9. *num.*10. Pett. Leſnaud. *in tract. de priuileg. Doct. p.*2. § 22. Iacob. Benn. *in tract. de priuil. Iuriſconſult. part.*1. *priuil.*15. *num.*1. Catol. de Graſſis *in tract. de effectibus cleric. in pralad. à n.*106. Vgolin. *de officio, & poteſt. Epiſcopi c.*19. *in princ. num.*6. *& c.*43. §.2. Azor. *inſtit. moral. part.*2. *lib.*7. *c.*4. *quæſt.*3. *& cap.*5. *qu.*1. *&* 8. Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell.* §.7. *proœm. n.*180. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ.*446. Alex. Moneta *de diſtribut. quotid. p.*2. *qu.*10. *à princip.* Sanctarel. *var. reſol. qu.*3. *à n.*9. nouiſſimè Ioan. de Solorzano *d. lib.*3. *cap.*14. *n.*26. Nam, vt inquit Iacobus Bcunius *in tract. de priuil. Iuriſconſ. part.*1. *priuil.*15. *num.*6. *in fine*, non minus ſeruire dicitur Eccleſiæ qui ſtudet, vel docet, quàm cæteri Diuinis intereſſentes. Cui conueniens Horat. Lut. *de priuileg. Scholar. priuil.*110. *poſt princip.* dum inquit quod Iuris interpretatione abeſſe non viderut, qui docet in Scholis, me citato *in hoc loco* Trullench. *in expoſit. Decalogi lib.*1. *c.*8. *dub.*12. §.9. *à princip.*

Diſtributiones tamen quotidianas non percipit 19
abſens cauſa ſtudij, vt probat *cap. licèt, de prebendis*, ibi, *nolumus tamen, vt quotidianæ diſtributiones, quæ tantum reſidentibus in Eccleſiis, & his qui interſunt horis Canonicis, exhibentur, ei tribui faciatis*, vt ibi adnotatunt gloſſ. Abb. & alij Doctores, alia gloſſ. *verb. integrè in d. cap. vltim.* & hoc procedit etiam poſt Concil. Trident. quod nihil circa hoc innouauit: & ita deciſum fuiſſe referunt Ioann. Gutier. *canon. lib.*2. *c.*15. *n.*12. Zerola *in praxi Epiſcop part.*1. *verb. diſtributiones quotidiana* §.3. Gonzalez *d.* §.7. *proœm. à num.*78. Garcia *d. c.*4. *num.*112. Sandon. *de officio Eccleſ. part.*6. *c.*17. Quaranta *in ſumma Ballarij verb. reſidentia verſ. quod autem*, Moneta *d. c.*10. *num.*23. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.*166. *n.*17. Vgolin. *d. c.*19. §.2. *na.*6. Armend. *d. loco n.*67. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. dec.*495. *in*1. *edit. & reſol.* 386. *n.*3. *in*2. *edit.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Ioann. de Solorzano *in tract. de iure Indiar. tom.*2. *lib.*3. *c.*14. *n.*21. &c. Caſtr. Palao *d.* §.9. *n.*13. *in fine.* me citato Trullench. *d.* §.9. *in princ.*

Qui enim ſtudiorum cauſa quacunque facultate 20
abſunt, nec diſtributiones quotidianas, eo ipſo abſentiæ tempore, nec vero illam præbendæ ſuæ partem tertiam in eius generis diſtributiones Trident. Decreti auctoritate iam conuerſam capere poſſunt, referunt deciſum Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.*386. *n.*3. *in fine*, Moneta *d. n.*24 itaut abſentia cauſa ſtudiorum etiam obtenta licentia à Sede Apoſtol. non excuſet ab amiſſione iſtius tertiæ partis detractæ, ſicut neque excuſat ab amiſſione diſtributionum quotidianarum, ita etiam Armendar. *d. loco num.*123. Gonzal. *d.* §.7. *proœm. num.*179. Et aduertit Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.*70. *nam.*3. quòd quando præbenda eſt tenuis, & ferè omnes fructus conſiſtunt in diſtributionibus, abſens cauſa ſtudij luerator etiam diſtributiones dempta tertia parte. Idem circa hanc tertiam partem diſtributionum detrahendam tenent Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. t. c.*3. *n.*10. Nicol. Garc. *in addit. ad d. c.*2. *n.*353. Quicquid aliud velit nouiſſimè Ioann. de Solorzano *d. lib.*3. *cap.*14. *n.*28.

Debent huiuſmodi ſtudentes ad percipiendos 21
fructus præbendarum, & beneficiorum ſuorum in abſentia litteris operam dare in ſtudio generali, ſeu celebri Vniuerſitate, *c. ſane, de clericis non reſid. c.*2. *de priuil. in* 6. Læl. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. de cleric. n.*7. *verſ.*28. Horat. Lut. *ad fin. tract. de priuileg. ſchol. tit. de his qui gaudent priuilegiis ſcholarium num.*23. Flores de Mena *var. lib.*3. *q.*24. *n.*19. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere moral. tr.*7. *diſp.*3. *punct.*5. §.9. *n.*1. & Trullench. *d.* §.9. *n.*3. † Et ſtudium gene- 22
rale illud dicitur, quod eſt erectum, & inſtitutum per Papam, Regem, ſeu Principem, Perez *l. t. tit.*10. *li.*1. *Ordin.* Caſſan. *in Catalog. gloriæ mundi p.*10. *conſid.* 32. Hottig. *in patrocinio pro Caſarang. gymnaſio p.*1. *à n.*10. *&* 3. *n.*2. me citato *in hoc loco* Solorz. *d. lib.*3. *c.*14. *n.*36. Vnde non ſufficit ſtudium, quod non eſt Vniuerſitas, quamuis in eo optimè legatur, & publicè cuicunque audire volenti; quicquid dicat Moneta *d. q.*10. *n.*17.

Hinc etiam Scholares in Eccleſiis Cathedralibus 23
non gaudent eiſdem priuilegiis, ſicut ſtudentes in

ſtudiis

ſtodiis publicis,& Academiis, prout deciſum referunt Nicol. Garcia *d.cap.x. num.*157. Armendar. *d. loco num.*124.me citato *in hoc loco* Caſtr.Pxlao *d.§.9. nnm.*1.*in fin.*

24 In ſtudiis autem publicis litteris operam dantes debent ſumma diligentia illis incumbere; otioſi enim,qui non ſtudent, & ſcholas minimè frequentant, non gaudent priuilegiis Scholaſticorum, nec abſentes cauſa ſtudij fructus ſuorum beneficiorum percipiunt,iuxta reſoluta per Tiraquell.*in tract.ceſſante cauſa p.*1.*n.*213.Maſcard.*de probat.conel.*1290. *n.9.cum ſequentib.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *dict.§.9.n.*5.Fr.Emman.*quæſt.regular.tom.*1.*qnæſt.9. ar.*10.Proſper.de Auguſtino *in addit.ad Quarantam in ſumma Bullary verb. reſidentia verſ. limita pag.*

25 443.Sanctarel. *var.reſolut.qu.*3.*n.*16.† Hoc tamen priuilegio gaudebont ſtudentes,licèt aliquxndo diuertant ad Curiam Romanam, neque ſeoper ſtudeant, modòid faciant pro maiori parte anni, Moneta *d. quæſt.*10.*nnm.*19.*& num.*20.reſoluit numtum Canonicorum, qui abſentes cauſa ſtudij percipere poſſunt fructus præbendarum, non eſſe indiſtinctè reſtringendum ad duos Canonicos, ſed poſſe ad plures extendi, modo id ſtatus Eccleſiæ pariatur.

26 Quamuis Concil. Trident. *d. cap.* 1. prædictum priuilegium Scholaribus ſacræ Scripturæ ſtudentibus concedere videatur, idem tamen eſt in ſtudente,vel docente ſacros Canones,& Ius Canonicum, vt per Abb.*in cap.tne fraternitatis, num.*5.*& 6. de cleric. non reſid.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.* §.9.*num.*3.& Trullench.*dict.*§.9.*num.*4.Nicol.Garc. *d.cap.*2.*num.*65. Moneta *d.c.*10.*num.*4. & *nnm.*21. reſoluit clericum, qui abeſt cauſa ſtudij in Iure Ciuili percipere fructus in abſentia,dummodo non ſit Sacerdos, Archidiaconos, Decanus, Præpoſitus, Cantor, vel Perſonatum habens; nam his prohibitum eſt ſub pœna excommunicationis ipſo facto Leges,& phyſicam audire, vt habent *in cap. fin. ne clerici,vel Monachi*,Carol.de Graſſis *de effectib. cleric. effectu* 29.*à n.*1. quare ſuper hoc erit ab huiuſmodi clerico impetrandum ſpeciale priuilegium. Et redeundo ad noſtrum inſtitutum dico, quod ex eo prædictum priuilegium Scholaribus ſacræ Scripturæ ſtudeotibus conceſſum procedit in ſtudentibus Iuri Canonico, quia hodie ad Eccleſiam bene regendam non minus prodeſt Ius Canonicum, quam Theologia.Iacob.Benn.*in tract.de priuileg.Iuriſconſult.priuil.*15.*n.*4.*p.*1. Carol.de Graſſis *de effect.cleric.in prælud.n.*95.*cum ſeqq.*

27 Quoad docentes verò id viderint intelligendum de iis, qui docent conducti, ſeu ſalariati, aut ratione ſtipendij, ſeu Cathedræ, quam habent, non verò de iis, qui ſponte,aut voluntariè legunt ſine ſtipendio, & Cathedra, niſi legant cum licentia Vniuerſitatis, ſeu claoſtri,ſiue Collegij Doctorum;nam *in d.cap.vlt.de Magiſtris*, & in Concil.*d.c.*1. ſolum requiritur, quòd publicè in Scholis doceant, ſeu legant, & ne quilibet hoc titulo,velit ſe à reſidentia excuſare, requiritur licentia Vniuerſitatis, ſeu clauſtri, quæ non debet dari niſi iis, qui apti, & vtiles videantur ad docendum, ita refert deciſum Garcia *d.cap.*x.*n.*59.*&* 60.me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.*§.9.*n.*x.

28 Nollus ſtudiorum cauſa poteſt abeſſe, niſi de licentia ſui Prælati, *c.cum ex eo,de elect.in* 6.*cap. tua fraternitati,de clericis non reſid.*ibi,*Canonici,quibus ſtudiorum gratia eſt indultum, vt in abſentia ſua fructus percipiant præbendarum*, iuxta primum intellectum quem affert *ibi gloſſ.*1. *verb.indultum*, hoc eſt indultum ab Epiſcopo, vel etiam in iis verbis ſequentibus, accepta licentia,ſe ad villas transferunt, iuxta ſecundum intellectum eiuſdem gloſſ. *ibi*, iuncta expoſitione Abb.*ibidem*,& aliorum ad *verb.accepta licentia*;quaſi licentia ſit acciplenda etiam à Prælato, cùm quis ea de re indultum obtinuit à Sede Apoſtol.huiuſmodi enim licentia Prælati requiritur ne indociles,& inepti ſe conferrent ad ſtudia contra mentem Iurium id permittentium, & ne multitodo nimia in detrimentum,& diminutionem ſeruitij Eccleſiæ abſit, & itx poſt multos, quos refert,reſoluit Nicol.Garc. *dict.e.*2.*n.*88. quem refert me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.* §.9.*n.*7.*verſ. nihilominus*, & declarxuit Pius IV. *ſnà Conſtit. incip. Sanctiſſimus die* 24. *Nouemb.* 1564.† diſpenſationes, & indulta 29 de percipiendis fructibus præbendarum, & beneficiorum in abſentia cauſa ſtudij, quæ à ſacra Pœnitentiaria,vel Sede Apoſtol.concedi,& emanate contigerint, nequaquam huiuſmodi abſentibus ſuffragati,niſi ſingulorum Ordinariorum locorum,in quibus ſingula beneficia huiuſmodi conſiſtunt,conſenſus gratis præſtandus ad id accedat, refert Moneta *d.q.*10.*n.*9. Vnde in Canonicatibus, & aliis beneficiis non Curatis reſidentiam requirentibus tenebitur Ordinarius dare licentiam abſentibus ratione ſtudij, dummodo in perentibus concurraot requiſita,de quibus *ſuprà*,ac vt in publico,celebtique gymnaſio Theologiæ,vel ſacris Canonibus ſtudeant, & minores ſint 30.annis, prout deciſum referunt Sanctarel. *d qu.*3.*n.*23. Garc.*d.e.x.n.*82. *&* 86.Armend. *in addit. ad recop. legum Navarra lib.* 2. *tit.*23. *l.*x. §.2. *de abſentia n.* 121. me citato *in hoc loco* Trullench.*d.*§.9.*n.*3.*poſt principi.*

Obtinentibus tamen Parochiales Eccleſias poſt 30 Concil.Trident.ſtudendi licentia, atque in abſentia ſtudiorum cauſa fructus percipiendi non dari, deciſum referunt poſt Gonzal. Proſp. de Auguſtino *in addit. ad Quarantam verb.reſidentia verſ.item limita*, Farin. *deciſ.*129.*in nouiſſ.* Aloyſ.Ricc. *in collect.deciſ.p.*3. *collect.* 563. *in mea. & in praxi fori Eccl. deciſ.*502.*in fin. in* 1.*edit. & reſol.*393.*in fin.in* 2.*edit. item & deciſ.*364. *& reſol.*310.*n.*1. *in fine in* 2.*edit.* me citato *in hoc loco* Trullench. *d.*§.9.*n.*3. *verſ.obtinentibus.* & conſtitutum eſt in Concil. Brachar. IV. *act.*4.*cap.*9. Ideo Parocho cauſa ſtudiorum licentia hodie daoda non eſt, quia per Concil. non admittuntur,niſi qui per concurſum magis idonei fuerint iudicati, referunt deciſum Garcia *d.cap.*x.*n.*81.Armend.*d.loco n.*122.& ita praxis Coriæ Romanæ obſeruat.Quamois poſſe Ordinarium Parocho ſtudere volenti hanc licentiam concedere,non obſtante Tridentino, exiſtimarint Selu. Nau. Horat.Lut.Tolet. Gregor. de Valentix, Salzedo, Fr.Emman. Anton. Gomez,Zerol. Leſſ.Azor.& alij,quos refert & ſequi videtur Caſtr.Palao *d.*§.9.*n.*9.

Licentia hæc, vt quis abeſſe poſſit cauſa ſtudij à 31 ſeruitio ſuæ Eccleſiæ, vel ſui Canonicatus, non ſuffragatur vltra quinquennium à die, quo cœpit ſtudere,prout de iure probat text.*in d. c.vlt. de Magiſtris*, & ex eo tradunt Garc.*d.c.*2.*n.*105.me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d.*§.9.*n.*11.Moneta *d.q.*10.*n.*14. vbi *nnm.*15. nititur reſpondere ad text. *in c.ex eo,de elect. in* 6. quo attento videtur extendi ad ſeptennium, referunt deciſum Salzed. *ad Bernardum in pract. crimin. c.*33. incip. *In nullo beneficio reſident.* Armend.*dicto loco n.*99.*&* 102.

Sed id referendum non eſt ad docentes,nam ipſi quoad priuilegium percipiendi fructus,non habent vllam temporis determinationem, ſed eo gaudent quamdio docuerint,vt patet ex Concil.Trid. *d.c.*1.

&

& ex d.c.vlt de Magiſtris, vbi Abb. *n.4.& 5.* quem refert, & ſequitur Monet. *d.q.10.num.10.* me citato

33 *in hoc loco* Caſt. Palao *d.§.9.num.11.* † Nec etiam in docentibus requiritur licentia Epiſcopi, ſicut in ſtudentibus, prout ſibi deciſum fuiſſe refert Nicol. Garc. *d. cap.2.n.559. ad quartum*, me citato *in hoc loco* Caſt. Palao *d.puncto 9.n.4. in fine.*

34 Quæſtio eſt dubia, an Presbyteris, ſeu aliis in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutis liceat Ius Ciuile publicè legere, necne ad Cathedras Cæſarei Iuris in aliqua Vniuerſitate ſe opponere? Olim Valliſoleti hac de re fuit multum diſceptatum. Pro negatiua allegabatur text. *in c. non magnopere, de clerici. vel Monachi*, vbi expreſsè Religioſis prohibetur ne Leges, vel phyſicam legant; citabatur etiam text. *in c. ſuper ſpecula, de priuil.* vbi Honorius III. ſimiliter interdixit, & inhibet, ne Pariſiis, vel in ciuitatibus, ſeu aliis locis vicinis, quiſquam docere, vel audire Ius Ciuile præſumat, ex quo text. colligunt Rebuff. *in tract. nominat. quæſt.5.num.18. cum ſeqq.* Menoch. *de arbitr. caſ.425.num.33.* prohibitum eſſe in Presbyterali Ordine, ſeu dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis non ſolùm audire, ſed etiam publicè Leges interpretari, & docere. Deinde pro hac parte adducitur *l. culpa C. de malefic. & mathem.* ibi, *Culpa ſimilis eſt tam prohibita diſcere, quàm docere*, iuncta *l. omnes*, ibi, *vel docere, vel diſcere. C. de hæreticis.* Denique plures ad hoc comprobàdum adducuntur rationes. *Prima*, quæ colligitur ex *d.c. non magnopere*, ibi, *ne occaſione ſcientiæ, ſpirituales viri mundanis rurſus actionibus inuoluantur*, &c. & ex *d. cap. ſuper ſpecula*, ibi, *quia Theologiæ ſtudium cupimus ampliari*, &c. *Secunda* ex indecentia, quæ hinc oritur, pondetata *l. repetito C. de Epiſc. & cler. & à l. conſulta diualia C. de teſtam.* ibi, *abſurdum clericis eſt, imò etiam opprobioſum ſi peritos ſe velint oſtendere diſceptationum eſſe forenſium.* Quare hanc partem ſuſtinere videntur Ioann. Monach. *in c.1.n.5. ne clerici, vel Monachi lib.6.* Maiol. *de irregul. lib.2.c.1.n.13.* Sylueſt. *in ſumm. verb. excommunicatio 9.n.26.* Quintil. Mandoſ. *in praxi tit. licentia audendi leges & phyſicam. verſ. Idem Honorius*, vbi firmat quòd Monachi profeſſi & Presbyteri, ac alij ſupra nominati Leges audire prohibentur, illiſque alios publicè legere, & declarare.

35 Contrarium verò, imò docere publicè Leges eſſe licitum Presbyteris, illiſque nullibi reperiri prohibitum, videntur inſinuare gloſſ. *in d. c. non magnopere, not. ab.1.* dum ex illo text. colligit auditum tantum prohiberi, & nihil de prohibitione doctrinæ edicit: de auditu etiam tantummodo ſummauit Hoſt. *in princ.* ibi, ſic dicens, *prohibetur ne Religioſi Leges, vel phyſicam audiant*; ſequuntur per eadem fere verba loquentes Inan. Andr. Henric. Boich. Collectar. Catdin. Zabarel. Anchar. Anton. de Butrio, Abb. Panorm. & Boëtius Eponſtiſius; & ita habetur in ſummario eiuſdem text. Idem probant gloſſ. & omnes *in d. c. ſuper ſpecula*, *fin.* vbi auditu tantùm acceperunt, & ſummauerunt illum textum gloſſ. etiam *in c.1. notab.1. eod. tit. lib.6.* Hoſt. *in ſua ſumm. tit. ne cleric. vel. Monachi n.11. verſ. & Religioſi, & tit. de ſentent. excomm. §. ſi quis poſſit excommunicare, verſ.22. & 23.* Greg. Lop. & Montalu. *l.28. tit.7.p.1. & in l.2. tit.9.p.1. verſ. la onzena*, Gambat. *de auctoritate legati lib.2. tit. de variis Ordin. nomin. n.282. cum ſeqq.* Selua *de benefic. part.3.q.5.fol.194.* Ludou. Gom. *ad reg. de non tollendo iure quæſito q.3. in fine*, Pett. Greg. *ſyntag. Iuris part.2.cap.7.num.fin. & cap.9. in fine, & in partit. Iuris Canon. lib.4. tit.8. cap.10. num.5.* Bernard. Diaz *in praxi cap.59.* Maiol. *de irregul. lib.3. cap.5. num.8.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb. ſtudium §.ad 5. el 1. verſ. primum dubium*, Albert. Trott. *de vero & perfecto clerico lib.2.c.35.* Marta *de iuriſd. part.4. caſu 168.n.2.* Ex Theologis S. Antonin. *in ſumm. tom.3. tit.24.c.52.* Sum. Armil. *verb. excommunicatio 48.* Caietan. *eod verb. cap.50.* Aluar. Pelag. *de planctu Eccleſiæ lib.2. cap 69. col.22. fol. mihi 199.* Læl. Zech. *Republ. Eccleſ. tit. de clericis verſ. 3. num.88. & tit. de Relig. ingred. cap.4. verſ. ſi verò a multis cauere debent*, Vuald. *in eandel. aureo in tract. de excomm. num.132. verſ.6.* Creſpet. *in ſumm. Eccleſiaſtica diſciplinæ verb. Monachus interdicitur pag.627.* Fr. Ludou. Lopez *in inſtruct. Conſcient. tit. de Clericis Eccleſ. cap.20. de excomun. nulli reſeruatis pag.944.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.3. quæſt.67. art.3.*

Et magis in terminis Ioan. Andr. *in reg. cum quid* 36 *vna via, de regul. Iuris in 6.* vbi poſt longam diſputationem, & reſponſionem ad omnia argumenta, concludit circa fin. quod doctrina Legum non eſt prohibita, & quod ſic de Iure communi etiam ſine priuilegio poſſet Presbyter doctorari, & docere; nec eſſe ſimile ait quod dicitur de patrocinando in Iure Ciuili; quia illud ſpecialitèr, & expreſsè inuenitur prohibitum, doctre vero Ius Ciuile minimè

Gaſp. Calderin. *conſil.2. de magiſt. inter conſilia* 37 *Ioannis Calder.* ait non obſtare opinionem eorum, qui dicunt Religioſos non poſſe etiam priuatim incumbere ſtudio Iuris Ciuilis; quia illud procedit in eo, qui de nouo incipit ſtudere, non in eo, qui ſtuduit ante Monachatum, & poſt Monachatum, & dignitatem Abbatialem, vult licentiari, & doctorari in Iure Ciuili.

Abb. Panormit. *in d. cap. ſuper ſpecula ex num.16.* 38 ita ait. *Concludo quòd cap non magnopere, & iſtud, ſolum loquuntur in audientibus, ſeu ſtudentibus addiſcendo, & iſti ſunt, qui incurrunt pœnas prædictas: legentes autem, ideſt, docentes, non puto incurrere has pœnas, nec etiam illos, qui non ſtudent vt addiſcant, quia verba conueniunt, & à verbis Conſtitutionis pœnalis non eſt recedendum*, &c.

Boëtius Eponſtiſius *in lib.5. quæſtionum heroica-* 39 *rum Iuris Canon. vbi ſcripſit commentaria ad tit. ne clerici, vel Mon. in lectura ad dict. cap. non magnopere num.27.* ibi. *Ad legendas leges, & paulo poſt, legéſve mundanas legendas. Legendas, id eſt, audiendas: auditores enim quoque legunt & relegũt audita. Sic præter interpretes alios hæc Alexandri III. verba bini Pontifices interpretantur. Honorius III. videlicet, & Bonifacius VIII. vbi pro legere (quod hic ponitur obſcurius) ipſi ponunt, audire. Seruiunt hæc ad varias quæſtiunculas de Monacho, vel alio clerico ſtudere Ciuilibus legibus prohibita diſſoluendas, vt exempli gratia, qui non audiat quidè profitentes Doctores, at per ſeſe ſtudeat, ac leges Ciuiles legat, relegatque; tametſi pro ſtudio ſuo principali, ſit ne videlicet ob tale ſtudium cenſendus anathemate per huius c. deciſionem perenſus: quia cum Conſtitutiones pœnales reſtrictam recipiant interpretationem, nec ab ipſis earundem verbis, & quidem ſyllabis recedendum ſit, vt proprium caſum non excedant, quantumlibet forte ratio videretur eadem, proprius eſt vt hæc excommunicatio non tangat. Quemadmodum nec illos tangit Monachos, vel Clericos qui leges Ciuiles vel priuatim, vel etiam publicè docere aggrederentur.*

Nauarrus vir quidem pius, & doctus *in man. c.27.* 40 *num.116.* ait quod nemo ex contentis *in d. cap. ſuper ſpecula*, incurrit pœnam illius text. eo quod doceat Ius Ciuile etiam extra domum ſuam, iuxta Innoc. & Panorm. quicquid dicat Sylueſter, &c. Et *in canon dicatis n.2. verſ. tertio dico*, ibi, *Iure verius eſſe*

contra

contrarium eius, quod Rebuffus ait, nempe quia ſola auditio publica, & ſtudium audientium publice vetatur Monachis, ſed non auditio priuata, nec prælectio, ſen (vt ita dicam) doctio publica, vt efficaciter probat Panorm. in d.c. ſuper ſpecula, per contextum illius adiuncto contextu c. non magnopere, quod ſolido confirmatur per pradictam determinationem Caldetini *d. conſ.2. de Magiſtris, &c. & conſ.2. ne clerici vel Mon.* ait, quòd Presbyter etiam ſine alicuius licentia, & incuſſione pœnæ poteſt doctrinari in Iure Ciuile, *& conſ.5. eod.tit.n.2.* ait quòd non veratur prælectio legum Ciuilium etiam in inſtitutis in dignitate, ſed tantùm auditio.

41 Iacobus de Graffiis *in deciſ. aureis caſuum Conſcientia lib.4.c.21.num.3.* ibi, *non tamen incurrunt ſi docent leges, vel phyſicam etiam extra domum ſuam; iuxta Innocent. & Panorm. contra Sylueſt. &c.*

42 Salzed. *ad Bernard. Diaz c.39. verſ. illud*, tenet quòd is qui ante Clericatum Iuri Ciuili operam dedit, poſt clericatum ad doctoratum poterit promoueri, & reprehendit Rebuffum, qui de contrario Curiæ ſtylo atteſtatur, & *in verſ. fin.* ait quòd *in d.c. ſuper ſpecula*, tantum legum auditio clerico prohibetur, non tamen ipſarum prælectio.

43 Caldin. Tolet. *in ſumm. lib.1.c.37.num.4.* ibi, *Nec comprehendit docentes ſcientias.*

44 Stephan. de Auila *in tract. de cenſuris pag.7. diſp.5. ſect.3. dub.10. verſ. ſi opponas*, vbi refetens & ſequens Panormitanum ait quòd quamuis non liceat Preſbyteris audire leges, licet tamen eas docere.

45 Vega *in ſumma Hiſpana tom.1.c.85. verb. Deſcommunion, caſo 179.* ſit ait in propoſito. *Lo quarto y vltimo que ſe ha denotar es que naguno deſtos incurro por enſeñarla, aunque ſea fuera de ſu caſa, ſegun Innocentio y Panormitano, aunque Syluestro diga lo contrario.*

46 Franc. Suarez vſque ad miraculum doctus, *tom.5. de cenſur. diſp.23. ſect.3. ex n.17.* vbi ex profeſſo quæſtionem tractat, & cum Innocentio, Panorm. & Nauarro contra Hoſt. & Archidiac. tenet quòd docentes non comprehenduntur, & quòd verbum *legendi*, intelligendum eſt vt non ſit idem quod docere, ſed quod ſtudere huiuſmodi doctrinis, & *num.18.* quòd ita declaratum eſt à ſequentibus Summis Pont. & quod deciſio *dicti c. ſuper ſpecula, & d.c. non magnopere*, eſt pœnalis, & odioſa, nec valet in ea argumentum ob ſimilitudinem rationis, & quod eſt maxima diſparitas in exitu ad docendum has diſciplinas, quia rariſſimus eſt, & vix motaliter contingit, & ideo de illo non oportuit legem condere.

47 Eandem ſententiam ſuſtinent Sayt. *de cenſur. lib.3. c.33. num.10.* Felliuc. *tract.14. c.7. quæſt.2. num.104.* Sanctarel. *de apoſtaſia c.2. num.18.* apud quos omnes videbis reſponſiones ad fundamenta in contrarium adducta.

48 Nam ad primum de *d. c. non magnopere*, reſpondetur in eo tractari de Religioſis Leges docentibus, non tanquam puèr magiſtris, ſed de illis, qui eas docendo ſtudent, iuxta illum verſiculum,

Diſcere ſi queris doceas, ſic ipſe doceris,

quem refert Rebuff. *de priuil. Scholar. priuil. 51.n.136.* Vnde ex mente & verbis illius text. particula, *lectionis* accipitur pro lectione diſcipuli & non magiſtri, ſicut accipitur in multis aliis Iuribus, *c.1. de elect. c.cum ex eod.tit. in 6. c.fin.36. diſt. c.fin. de etate & qual. cap. poſt tranſlationem, de renunt.* vt dicit in terminis Ioann. Andr. *in reg. cùm quid vna via n.8. in mercurialib.* quem refert, & ſequitur Abb. *in d. c. ſuper ſpecula num.16.* ſic concludeos. *Dico quòd d.c. non magnopere nõ loquitur de legentibus, ſed de addiſcentibus, vnde ponitur ibi legere largo modo, quia omnis qui ſtudet, vt proficiat, legit.* Ad text. verò *in c. ſuper ſpecula, illo tit. no. clerici vel Mon.* eodem modo reſpondetur, quòd ſcilicet non prohibet clericis ſecularibus, quòd tanquam magiſtri legere, & docere alios poſſint. Sed ad aliud *c. ſuper ſpecula, de priuil.* reſpondetur deciſionem huius text. non imponere conſtitutionem generalem, ſed ſpecialem pro ciuitate tantum Pariſienſi, aliiſque vicinis. Ad *l. culpa. & ad l. omnes*, reſpondent ferè omnes loqui de facultatibus, & ſcientiis reprobatis, & à Iure prohibitis; qualis eſt magia, de qua *in d.l. culpa*, & de hæreſi, *in d.l. omnes*; ſcientia verò legalis prohibita non eſt, ſed laudata & approbata in vtroque Iure, *l.1. ff. de Iuſtit. & iure, l.5. ff. de var. & extraord. cognit.* ibi, *eſt quidem res ſanctiſſima Ciuilis ſcientia, dict. cap. ſuper ſpecula, de priuil. c.5. & 2. de nou. operis nunt.* cum pluribus aliis adductis à Rebuff. *dict. tract. nominat. quæſt.5. ex num.14.*

ALLEGATIO LVII.

Epiſcopus quæ beneficia poſſit conferre?

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum omnium in diœceſi exiſtentium collatio, & inſtitutio de iure ſpectat ad Epiſcopos loci Ordinarios, & in iure ea conferendi fundatam habent intentionem.*

2 *Beneficia in quolibet menſe vacantia poterant olim conferre Epiſcopi.*

3 *Epiſcopus vniuerſalis Eccleſia eſt Summus Pontifex.*

4 *Orbem totum pro propria diœceſi habet Summus Pontifex.*

5 *Epiſcopus Epiſcoporum dicitur Summus Pontifex.*

6 *Ordinarius Ordinariorum eſt Summus Pontifex, concurritque cum omnibus Ordinariis.*

7 *Summus Pontifex in beneficialibus liberam, ac pleniſſimam habet poteſtatem.*

8 *Beneficia omnia reſpectu Summi Pontificis ſunt manualia, & in eis vti poteſt plenitudine poteſtatis.*

9 *Papa quamuis tranſtulerit poteſtatem in Epiſcopos conferendi beneficia ſuarum diœceſium, pones ipſum tamen maior remanſit.*

10 *Papa etiam in menſibus, quòs Ordinariis conceſſit, ſi præueniat in conferendo, valet eius collatio.*

11 *Præueniendi voluntas colligitur ex clauſula contenta in litteris, dummodo tempore data non fuerit alicui ius quæſitum.*

12 *Papa, & Ordinarius ſi alicui conferant beneficium eadem data, & die, ſi prouiſus ab Ordinario ſit in poſſeſſione, eius prouiſio eſt præferenda.*

13 *Collatio facta duobus à diuerſis eodem die, nec apparet, cui prius fuerit facta, potior eſt conditio poſſidentis.*

14 *Beneficij collationem à Papa vnus habens, alius verò ab Ordinario, ſi non apparet de prioritate, præfertur, qui à Papa impetrauit propter prærogatiuam confidentes.*

15 *Beneficij collatio facta vna die à Papa, & Ordinario, prævalet collatio Ordinarij, ſi in ea appoſita ſit hora, & in collatione Papæ non.*

16 *Papa etiam quod prouideat vi menſibus alternatiua, non eſt neceſſaria illius derogatio.*

17 *Papa*

17 *Papa Ordinariam poteſtatem conferendi beneficia per reſeruationes coarctare poteſt.*

18 *Reſeruationes generales, & ſpeciales quæ dicãtur.*

19 *Reſeruata ſunt diſpoſitioni Rom. Pont. omnia beneficia vacantia apud Sedem Apoſtolicam, vel in Curia.*

20 *Ordinarius ſi prouideat de beneficio quod vacauit in Curia, prouiſus non habebit titulũ coloratũ.*

21 *Vacare apud Sedem Apoſtolicam quando dicatur beneficium, vt ſit reſeruatum.*

22 *Beneficia apud Sedem Apoſtolicam vacare dicuntur non ſolum per obitum, ſed etiam per reſignationem.*

23 *Reſignantes beneficia in Curia Romana permutationis cauſa ſi moriantur extra Curiam ambo, vel vnus eorum ante completam permutationem, ea beneficia in curia vacare dicuntur.*

24 *Beneficia in curia vacare dicuntur quando ibi priuatio, aut aly vacationis modi inducuntur.*

25 *Beneficia Iuriſpatronatus laicorum non dicuntur vacare in curia, vt diſpoſitioni Summi Pont. reſeruentur.*

26 *Beneficia Iuriſpatronatus laicorum non comprehenduntur reſeruationibus, etiamſi ſint generales, & in corpore iuris clauſa, quamuis adſint in reſeruatione verba illa, ad cuiuſcunque collationem, prouiſionem, electionẽ, præſentationẽ, &c.*

27 *Beneficia, quæ ſunt mixta Iuriſpatronatus clericorum, & laicorum eam ad propoſitum laicalia cenſeantur, non comprehenduntur ſub reſeruatione beneficiorum in curia vacantium.*

28 *Beneficia Iuriſpatronatus laicalis competentia ex priuilegio, vel præſcriptione, non tamen ex fundatione, conſtructione, vel dotatione, dicuntur vacare in curia.*

29 *Beneficia regularia non veniunt in reſeruatione vacationis in curia.*

30 *Beneficia curam animarum habentia ſi vacent in curia ante collationem Apoſtolicæ Sedis vacantis, collatio ad Ordinarium ob animarum periculum pertinet.*

31 *Beneficia illorum, qui in Vrbe degunt ratione originis, vel domicilij, non comprehenduntur ſub reſeruatione beneficiorum in curia vacantium, niſi etiam curiã ſequantur, & curiales exiſtant.*

32 *Beneficia de Vrbe non comprehendantur ſub reſeruatione de beneficiis vacantibus apud Sedem Apoſtolicam.*

33 *Beneficia diſpoſitioni Romani Pontificis reſeruantur per ſolam appoſitionem ſuæ manus, quamuis inutiliter factam.*

34 *Papa ſi manum appoſuit in aliqua commiſſione ſignanda per talem ſignaturam voluit totũ negotiũ ad ſe aduocare, & inferiorem manuligare.*

35 *Beneficia vacantia, Sede Epiſcopali vacante cuiuſcumque ſpecies, & qualitatis ſint, reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis.*

36 *Beneficiorum collatio, quæ vacant propter crimen hæreſis eam cura, & ſine cura, ſecularia, & Regal. reſeruantur Summ. Pontif. diſpoſitioni.*

37 *Prouiſio facta de beneficio incarcerati propter crimen hæreſis an ſit valida ante ſententiam criminis declaratoriam, oſtenditur.*

38 *Beneficia per crimen hæreſis an vacent ipſo iure, vel poſt ſententiam latam, oſtenditur.*

39 *Beneficia vacantia per priuationem ſunt reſeruata diſpoſitioni Summi Pont.*

40 *Beneficia collata perſonis prohibitis propter ſuum genus ad nouam Romani Pont. prouiſionem pertinent.*

41 *Beneficia quæcumque recepta in confidentiam vacãt ipſo iure, & ſunt Apoſtolicæ Sedi reſeruata.*

42 *Beneficia quæcumque recepta in confidentiam non ſolum vacant ipſo iure, ſed etiam quæ obtinebat confidentiarius.*

43 *Beneficia parochialia collata non ſeruata forma* Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18. *ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruata.*

44 *Beneficia, quæ intra ſex menſes à die, quo nouit beneficium vacare, Ordinarius conferre noluit, & ſimiliter Archiepiſcopus, ſtatim ad Papam deuoluuntur.*

45 *Beneficia omnia, quæ per reſignationem, vel obitum auctoritate Apoſtolica conferuntur, eum decreto, quod prouiſus beneficium hinc obtentum in manibus Papæ intra duos menſes dimittere teneatur, illic elapſis, non facta huiuſmodi dimiſſione, Sedi Apoſtolicæ reſeruantur.*

46 *Beneficia vacantia ob non publicationem reſignationum reſeruantur Sedi Apoſtolicæ.*

47 *Beneficia vacantia per violationem ſequeſtri lite pendente in curia, reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis.*

48 *Subrogatio in iuribus defuncti ſpectat ad Papam.*

49 *Beneficia litigioſa ad effectum, vt Ordinarius non poſſit prouidere, dici poſſunt diſpoſitioni Summi Pontificis reſeruata.*

50 *Canonic. & prabenda Metropolitanæ Cæſarauguſtæ in menſibus Ianuarij, Aprilis, Iulij, & Octobris ſunt reſeruata Sedi Apoſtolicæ.*

51 *Beneficia conſiſtentia in Vrbe ſoli Papæ, veluti Epiſcopo Rom. reſeruantur.*

52 *Beneficia collata à Cardinalibus vigore ſuorum indultorum reſeruantur Summo Pontifici, quando intra ſex menſes prouiſi à Sede Apoſtol. nouas prouiſiones non impetrauerint.*

53 *Beneficia vacantia in Abbatia S. Cruets Camaldulen. ſunt reſeruata diſpoſitioni Romani Pont.*

54 *Beneficia Regni Germaniæ vacantia, & vacatura in mẽſibus Ianuarij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, ſunt reſeruata Summo Pontifici.*

55 *Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorumque iudices, Aduocatos, & Procuratores, teſtes, vel Notarios, reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis.*

56 *Beneficia illorum, qui ſeipſos examini pro aliis ſupponunt, reſeruãtur Diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ.*

57 *Beneficia vacãtia ob aõ delationem habitus clericalis reſeruãtur diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ.*

58 *Papa quilibet initio ſui Pontificatus regulas Cancellaria de nouo conſtituit.*

59 *Cancellariæ regulas aliquas tulit, eaſque in ſcriptis redegit primus omnium Ioannes XXII.*

60 *Cancellaria regulæ expirant morte eiuſque Pontificis, reuiuiſcuntq; per nouos Papas renouatæ.*

61 *Cancellariæ regula qualibet facit legem ſeparatam, diuerſamque reſeruationem.*

62 *Cancellaria regulæ, vt ligent non eſt neceſſaria illorum publicatio, quæ ſtatim ab initio quando ſunt factæ ligant, quamuis publicata non fuat.*

63 *Regula prima Cancellaria refertur.*

64 *Reſeruationes, quæ continẽtur in prima parte* Extrau. ad regimẽ, de præbend. inter cõmunes.

65 *Beneficia vacatura per diſpoſitionem, priuationem, tranſlationem, ac muneris conſecrationis ſuſceptionem auctoritate Apoſtolica facta, reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis in d. Extranag. ad regimen.*

66 *Beneficia vacãtia per promotionẽ ad Patriarchatum*

tum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel monaſteriorum regimina ſunt reſeruata diſpoſitioni Summi Pontificis in dicta Extranag. ad regimen.

67 *Beneficia obtenta vacant ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum poſt deceptionem poſſeſſionis, & conſecrationem ſequutam.*

68 *Beneficia prouiſi per Romanum Pontificem ad Epiſcopatum ſtatim quod ad eum promotus eſt, poſſunt conferri tanquam vacantia, non expectata conſecratione.*

69 *Beneficia, obtenta prorogatione, vel retentione non vacant per promotionem ad Epiſcopatum.*

70 *Beneficiorum ſub retentione, quæ alias vacabant per promotionem ad Epiſcopatum, non comprehenditur facultas transferendi penſiones.*

71 *Beneficia etiam ſimplicia vacant per promotionem ad Epiſcopatum.*

72 *Præceptoria militiæ, & Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani vacãt per promotionẽ ad Epiſcopatũ.*

73 *Penſiones vacant per promotionem ad Epiſcopatũ.*

74 *Beneficia promoti ad Epiſcopatum in terris infidelium exiſtentem, ſeu titularis, cum per eum non ſtet aſſequi illius poſſeſſionem, non vacant.*

75 *Epiſcopo dignitatum, vel beneficiorum facta collatio non valet niſi ex diſpenſatione Papæ.*

76 *Epiſcopo tuelari, vel qui renunciauit Epiſcopatui facta collatio, præſertim de beneficiis ſimplicibus, valet.*

77 *Beneficia vacantia, & vacatura per aſſecutionem pacificam quorumcunque prioratuum, dignitatum, & cantoritate Apoſtolica prouiſorum diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ reſeruantur.*

78 *Dimiſſio faciendæ virtute decreti appoſiti per Summum Pontificem, videlicet vt ipſe Orator infra duos menſes à die habitæ poſſeſſionis ſecundi, primum dimittat beneficium, debet eſſe pura, & ſimplex, & non poteſt præfato Decreto ſatisfieri per equipollens.*

79 *Beneficia vacantia per execrabilitatem diſpoſitioni Summi Pontificis reſeruantur.*

80 *Beneficia de quibus Ordinarij, & alij collatores contra Concil. Trident. decreta diſpoſuerunt, & diſponent in futurum, reſeruantur Summi Pontif. diſpoſitioni.*

81 *Regula ſecunda Cancellaria refertur.*

82 *Ratio cur hæc Regula ſecunda addita fuit de nouo à Sanctiſſimo Domino Noſtro Gregorio decimoquinto, aſſignatur.*

83 *Declaratio reſeruationis beneficiorum per aſſecutionem pacificam vacaturorum refertur.*

84 *Regula tertia Cancellaria refertur.*

85 *Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales Eccleſiæ diſpoſitioni Sũmi Pontificis reſeruãtur.*

86 *Epiſcopales Eccleſiæ, quæ ſunt iuris patronatus regij, non comprehenduntur ſub reſeruatione prædicta regulæ tertiæ.*

87 *Iuspatronatus ad aliquem Regem, vel Principem pertinens non cenſetur derogatum, niſi ſpecialis de illo mentio fiat.*

88 *Epiſcoporum nominatio, Luſitaniæ, Hiſpaniæ, & Galliæ Regibus iuris patronatus titulo competit.*

89 *Hiſpaniarum Rex quamuis ſit patronus Cathedralium in Hiſpania exiſtentium, & præſentet ad dignitates Epiſcopales, non tamen eſt patronus aliorum beneficiorum in eiſdem Eccleſiis Cathedralibus conſiſtentium.*

90 *Beneficia vacantia tempore vacationum Epiſcopatuum reſeruantur diſpoſitioni Summi Pontificis, etiamſi ad Epiſcopum ſpectaret electio, nominatio, ſeu præſentatio, & collatio, vel inſtitutio ad alium: limitatur hoc in tribus caſibus ibi relatis.*

91 *Abbatiæ Monaſteriorum, quæ Sedi Apoſtolicæ reſeruata ſint.*

92 *Beneficia vacantia poſt renunciationem Epiſcopatus à Papa admiſſam, vel poſt tranſlationem ad alium Epiſcopatum, quando Sedi Apoſtolicæ reſeruata cenſeantur.*

93 *Cardinales an comprehendantur ſub reſeruatione Regulæ tertiæ Cancellariæ.*

94 *Regula quarta Cancellaria refertur.*

95 *Dignitates maiores poſt Pontificalẽ in Cathedralibus, & principales in Collegiatis iuxta Prouinciarũ, & Eccleſ. conſuetudinẽ dignoſci poſſunt.*

96 *Decanus in ferè tota Hiſpania in Eccleſia Cathedrali poſt Epiſcopum maiorem dignitatẽ habet.*

97 *Prior in aliquibus Hiſpaniæ partibus Collegiatarum Eccleſiarum principalis dignitas dicitur, in aliis verò vocatur Abbas, alibi Præpoſitus.*

98 *Dignitates, quæ reſeruãtur in regula quarta Cãcellariæ, debent eſſe maiores ſeu principales actu.*

99 *Dignitas erecta in primam conditionaliter pendente conditione, & nondum purificata, non cadit ſub reſeruatione Regulæ quartæ.*

100 *Dignitas tantum vna maior in qualibet Cathedrali, & vna principalis in qualibet Collegiata reſernata eſt per Regulã quartam Cancellariæ.*

101 *Dignitates ſi duæ ſint æquè maiores in Cathedralibus, & æquè principales in Collegiatis, ambæ erunt reſeruatæ.*

102 *Dignitas vna tantum ſi adſit maior in Cathedrali, hæc erit reſeruata.*

103 *Prioratus, Propoſitura, ac aliæ dignitates Conuentuales, ac Præceptoriæ generales Ordinum quorumcunque, ſed non Militarium, cõprehenduntur ſub reſeruatione regulæ quartæ Cancellariæ.*

104 *Dignitates principales Regularium Conuentualium, ſeu Monaſteria Fratrũ, quæ non reguntur per Abbates, reſeruãtur Regula quarta Cãcellariæ.*

105 *Prioratus, & dignitates Conuentuales, non Clauſtrales, cadunt ſub reſeruatione Regulæ quartæ Cancellariæ.*

106 *Familiares, & continui commenſales Papæ adeffectum reſeruationis Regulæ quartæ Cancellariæ, quæ dicantur.*

107 *Familiares familiarium habẽtes partem, ſeu expenſas ab ipſo Papa, an dicantur eius familiares.*

108 *Familiares Cardinalium qui dicantur.*

109 *Cohabitare non dicitur, qui ſtat in eadem domo, niſi ad eandem menſam, & conuictũ moretur.*

110 *Familiares domeſtici dicuntur, etiãſi aliquando abeſſe pro domuorũ negotiis gerendis cõtingat.*

111 *Familiares Cardinalium non dicuntur, qui in eorum domibus habent expenſas, ſeu partem non vt familiares, & ſeruitores, ſed vt amici, aut conſanguines.*

112 *Vicarij, ſeu Præſiores Cardinalium in eorum Epiſcopatibus, an dicantur eorum familiares.*

113 *Familiarij beneficium dicitur reſeruatum, etiãſi is mortis ſuæ tempore familiarius eſſe deſierit.*

114 *Familiarius habens beneficium reſeruatum ratione familiaritatis in Eccleſia, in qua adeſt conſuetudo optandi, an poſſit eo dimiſſo quod habet, optare aliud, & optatũ non maneat reſeruatũ.*

115 *Regula quinta Cancellariæ refertur.*

116 *Collectoris, vel Subcollectoris officij exercitium, an requiratur, vt eorum beneficia ſint reſeruata, reſoluitur ſub diſtinctione.*

117 *Subcollectorum beneficia impetrans vt reſeruata, ſuffi-*

cat

ſufficit probare ſubcollectorſam, aduerſario verò incumbit onus probandi pluralitatem, cum ſit præſumptio de vnitate.

118 *Subcollectorum vnicorum in qualibet ciuitate beneficia reſeruata ſunt, etiamſi ibi ſit Collector generalis.*

119 *Subcollector vnus ſi ſit in ciuitate, & alius in diœceſi, neutrorum beneficia comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ quintæ Cancellariæ.*

120 *Subcollector vnicus debet tantum eſſe in tota diœceſi cum ſuis ciuitatibus, vt eius beneficia reſeruata cenſeantur.*

121 *Beneficia omnium Subcollectorum ſunt reſeruata, ſi deputantur in aliqua ciuitate, vel diœceſi ſucceſſiuè, ita quod eodem tempore vnicus tantum fuerit.*

122 *Subcollectorem ſecundum deputando quis primum tacitè reuocare videtur.*

123 *Beneficia omnia Collectorum, ſeu Subcollectorum quæ habuerunt tempore officij, ſunt reſeruata, etiamſi ante officium illa obtinuiſſent.*

124 *Subcollectoria non requiritur, vt probetur per ſcripturam, ſed ſufficit dictum vnius teſtis cum aliquibus admiculis, niſi ageretur de probanda facultate, vt ſoluere debeant, cautè ſoluant.*

125 *Subcollectoria ad effectum probandæ reſeruationem non probatur per teſtes de communi reputatione, & publica voce, & fama.*

126 *Subcollector debet eſſe Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, vel alias in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus tempore deputationis.*

127 *Regula ſexta Cancellariæ refertur.*

128 *Curia Romana an ſit vbi eſt Papa, vel an potius vbi eſt cauſarum, & litterarum Apoſtolicarum audientia, oſtenditur.*

129 *Regula ſeptima Cancellariæ refertur.*

130 *Cubicularij honoris nuncupati beneficia diſpoſitioni Summi Pontificis ſunt reſeruata, quod de nouo additum eſt à S.D.N. Gregorio Decimoquinto.*

131 *Curſores Papæ qui dicantur?*

132 *Regula octaua Cancellariæ refertur.*

133 *Beneficia Eccleſiarum S. Ioannis Lateranenſis, ac S. Petri & B. Mariæ Maioris de Vrbe, cui Papa reſeruauit, eũ ſit Vrbis Epiſcopus, oſtẽditur.*

134 *Clericatus, ſeu beneficiatus Eccleſiarum Sancti Ioannis Lateranenſis, & Sancti Petri, ac Beatæ Mariæ Maioris de Vrbe, non comprehenduntur ſub reſeruatione Regulæ octauæ.*

135 *Cardinales à curia Romana ſine legitimo Romani Pontificis conſenſu abeſſe non poſſunt.*

136 *Cardinalium officium eſt Papa aſſiſtere, & ob id pars corporis ipſius dicuntur.*

137 *Cardinales obtinentes Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus, & in eis reſidentes, ſolent habere indultum à Papa, vt omnibus gratiis, prærogatiuis, & fauoribus, &c. conceſſis Cardinalibus præſentibus in Curia gaudeant.*

138 *Decretum irritans in fine Regulæ octauæ Cancellariæ poſitum, non ſolum refertur ad omnia contenta in illa regula, ſed etiam ad omnes regulas precedentes.*

139 *Decretum reſeruationis impedit reſtitutionem in ſpolio, & manutentionem.*

140 *Regula nona Cancellariæ refertur.*

141 *Beneficium Eccleſiaſticum vt dicatur, quæ conditiones requirantur.*

142 *Capellaniæ, ſeu Oratoria, quæ ſunt fundata abſque Epiſcopi, vel alterius Superioris auctoritate, non ſunt beneficia Eccleſiaſtica.*

143 *Capellaniæ erectæ auctoritate Summi Pontificis, vel Epiſcopi ſunt beneficia Eccleſiaſtica.*

144 *Iuſpatronatus mixtum quando cadat ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ? oſtenditur.*

145 *Prebendæ temporales, quæ nihil ſpiritualitatis habent, non comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

146 *Vicariæ temporales, & non perpetuæ, quæ non dantur in titulum, non veniunt ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

147 *Vicaria temporalis, ſeu ad nutum amouibilis, non eſt beneficium.*

148 *Hoſpitalia appellatione beneficij non comprehenduntur, nec veniunt ſub diſpoſitione regulæ nonæ Cancellariæ.*

149 *Præſtimonia qualia veniunt ſub diſpoſitione regulæ nonæ Cancellariæ, oſtenditur.*

150 *Penſio reſeruata ſuper beneficio non comprehenditur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ, niſi conſtitueretur ad particulare alicuius commodum, ſuper fructibus alicuius Eccleſiæ, vt deinceps ſit beneficium Eccleſiaſticum.*

151 *Penſionem habens, & incedens in habitu, & Tonſura, gaudet fori priuilegio.*

152 *Beneficia manualia non cadunt ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

153 *Collationem beneficiorum ſibi Papa reſeruans, videtur intelligere propriè de collatione, quæ ſit perpetuò de beneficio.*

154 *Commenda non comprehenditur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

155 *Beneficia de menſa cenſentur reſeruata ſub diſpoſitione regulæ nonæ Cancellariæ.*

156 *Coadiutoria non venit in reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

157 *Coadiutor dum venit coadiutus, non habet ius in re, ſed ad rem.*

158 *Beneficia vnita acceſſoriè non cenſentur reſeruata ſub diſpoſitione regulæ nonæ Cancellariæ, ſecus ſi ſint vnita æquè principaliter.*

159 *Beneficium curatum, vt dicatur, quæ concurrere debeant.*

160 *Cura animarum non infertur per actũ baptizandi.*

161 *Beneficium curatum non dicitur ex iure ſepeliẽdi.*

162 *Parochialis Eccleſia non bene ex eo colligitur, quod percipiat, vel non percipiat decimas.*

163 *Beneficium curatum poteſt dici, quod habet curam iuriſdictionalem, etiam fori exterioris.*

164 *Collegiata Eccleſia habens curam animarum, talis cura non pertinet ad ſingulos Canonicos illius, ſed ad totum Collegium vnicam perſonam Rectoris repræſentans.*

165 *Beneficium curatum non dicitur, quod habet curam ad certum tempus, non tamen in perpetuum.*

166 *Curatum beneficium non dicitur Prioratus per Vicarium perpetuum deſeruiri ſolitus.*

167 *Beneficia omnia præſumuntur ſecularia, niſi Regularia probentur.*

168 *Beneficia Regularia dicuntur, de quibus in fundatione dictum ſuit, vt per Religioſos regerentur, vel illa, quæ per quadraginta annos conſueta ſunt Regi per viros Regulares.*

169 *Vltimus reſtatus in beneficialibus inſpiciatur.*

170 *Beneficia Regularia Regularibus conferri debent.*

171 *Beneficia Regularia non poſſunt conferri nomine, ſed expreſsè profeſſis.*

172 *Beneficia Regularia defectu Regularium ſecularibus conferri poſſunt.*

173 *Equites Capellani Religionis ſancti Stephani Papa ad Eccleſias ſeculares præſentari poſſunt.*

174 *Milites Regulares militiæ ſancti Iacobi de Spatha, aliique*

uliique huiuſmodi, non emittentes omnia tria votu ſubſtantialia, cupacus ſunt beneficiorum ſecularium.

175 *Prioratus Religionis S. Auguſtini, & S. Dominici, & uliꝰ ſimiles, qui non ſunt perpetui, non comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

176 *Beneficiu omniu cuiuſcumque generis & qualitatis fuerint, & ubicumque exiſtentiu, comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariu.*

177 *Dictio* qualitercunque, *eſt vniuerſalis, & comprehendit maiora expreſſis.*

178 *Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales, qui preſertim in Hiſpaniu conferuntur per concurſum, non comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

179 *Beneficia conſiſtentia in Eccleſiu non numerata, non includuntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancelluriæ.*

180 *Beneficium monoculare comprehenditur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancelluriæ.*

181 *Beneficia creata, & fundata poſt promulgationem Regulæ nonæ Cancelluriæ comprehenduntur ſub illius reſeruatione.*

182 *Beneficia vbicunque exiſtentiu, ſiue in Eccleſiis Patriarchalibus Metropolitanis, ſeu Cathedralibus, ſiue ulijs, comprehenduntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancelluriæ.*

183 *Meſium quilibet, de quibus in regula nonæ Cancellariæ, terminatur in medio nocte vltimi diei.*

184 *Nox media erit, vbi cœpit ſonare horu duodecimu medio nocteꝰ, etiã unte finitos pulſus illius horæ.*

185 *Nox media, vbi ſunt plures horologij, regulatur ſecundum horologium parochiæ ſeu vicinie.*

186 *Horologio illi ſtandum eſt, duobus ſtantibus, quod ſuuori magis adhærent: pluribus verò ſtantibus, illis credendum qui numero vincunt, & certiorꝰ eſſe ſolent, quàm ulꝰ.*

187 *Nox mediꝰ, vbi non eſt horologium, ex gulli cantu regulari poteſt.*

188 *Beneficium, ſi vacet circa mediam noctem vltimi diei, ita vt minime conſtare poſſit, an finitus vnus menſis Apoſtolicus, & cœptus alius Ordinarius, promiſſus à quo debeat prænulere oſtenditur.*

189 *Beneficiũ vacãs in menſe Ordinarij poteſt ab ipſo Ordinario conferri cœpto iã menſe Apoſtolico.*

190 *Regulæ nonæ Cãcellariæ nõ eſt perpetua, ſed expirat, & extinguitur morte Papæ illius cõditoris.*

191 *Gratiæ ad beneplacitum Papæ, vel Regis, morte Pontificis, ſeu Regis expirat.*

192 *Sede Apoſtolica vacante omnes menſes ſunt Ordinarij.*

193 *Beneficia conſiſtentia in Romana Curia, ibique vacantia non cadunt ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

194 *Beneficia renuntiata in manibus Ordinarij non cadũt ſub reſeruatione regulæ nonæ Cãcellariæ.*

195 *Beneficia vacaturu de iure & facto, & de iure tantum, aut de facto tantum, includuntur ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

196 *Beneficium vacans per habentem tantum ius ad rem non comprehenditur in reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ.*

197 *Electus, ſeu præſentatus ad aliquod beneficium, acquirit tantum ius ad rem.*

198 *Beneficium dicitur vacare per obitum habentis ius in re ad illud.*

199 *Beneficium vacat per obitum beneficiarij, ita vt ſi miraculosè reſurgeret, non recuperaret illud.*

200 *Beneficium, titulus, & poſſeſſio amittitur per renunciationem.*

201 *Beneficium vacat ipſo iure per aſſecutionem alterius incompatibilis, quod quando verum ſit, oſtenditur.*

202 *Beneficium vacat per contractum Matrimonium per verbꝰ de præſenti etiam nõ ſequutu copulu.*

203 *Beneficium ita vacat per Matrimonium, vt eo iã contracto reſignari non poſſit in fauorem tertij.*

204 *Beneficium vacat per Matrimonium etiãſi vxor non illo conſummato religionem ingrederetur.*

205 *Clericu per Matrimonium amiſſi neceſſu, & regreſſu, nc ulin iuru ad beneficium cõpetentiu.*

206 *Penſio Eccleſiaſtica per contractum Matrimonium amittitur.*

207 *Beneficium amittitur ipſo iure per Matrimonium etiam irritum ob conſanguinitatem, vel aliud impedimentum dirimens, quod ibi timetur ex aliquibus caſibus.*

208 *Beneficium ipſo iure non vacat per ingreſſum religionis ſequutu profeſſione, non uniu.*

209 *Eccleſia Parochialis vacat ipſo iure, ſi is, qui eam aſſequutus eſt, intra annum Sacerdotio non initietur.*

210 *Beneficium Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij ſpatio vnius anni.*

211 *Eccleſia primu vacat per tranſlationem Prælati ad alium, litteris tamen expeditis, & oſtenſis Capitulo.*

212 *Electus ſi intra menſem à tempore electionis ei præſentata non conſenſerit electioni, vacat Prælatura.*

213 *Electus ſi intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitum, non petierit confirmationem, ipſo facto priuatur iure ſibi per electionem quæſito.*

214 *Electus, vel præſentatus quando ante confirmationem, vel inſtitutionem per ſe, vel per alium adminiſtrauerit, eo ipſo priuatur iure ſibi quæſito, & beneficium vacat, vt prius.*

215 *Beneficium vacat ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum poſt adeptionem poſſeſſionis, & conſecrationem ſequutam.*

216 *Beneficium vacat ipſo iure per militiã ſequutam.*

217 *Beneficium non ſolum vacat ipſo iure, ſed etiam penſio illius, qui tenſuram, & habitum clericalem non aſſumit.*

218 *Beneficium vacat ipſo iure per electionis ceſſationem.*

219 *Beneficiũ vacat per poſtulationẽ, vel repulſionẽ.*

220 *Beneficij ius eo ipſo perdit quis per violentam ingreſſionem in poſſeſſionem illius.*

221 *Beneficium vacat per violationem ſequeſtri impoſiti vigore ſententiæ definitiuæ in Romana Curia prolatæ, in cauſa beneficiali, & quomodo hoc procedat? oſtenditur.*

222 *Beneficium vacat ipſo iure per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis coram Ordinario, poſtquam beneficiatus monitus fuerit.*

223 *Titulum probare, & oſtendere tenetur poſſeſſor etiam pacificus.*

224 *Ordinarius poteſt non obſtante regulæ de triennali poſſeſſorem compellere ad oſtendendam diſpenſationem.*

225 *Tituli beneficiorum Eccleſiaſticorum non acquiruntur præſcriptione.*

226 *Beneficium vacat ipſo iure per alienationem rerum Eccleſiæ ſine ſolemnitate iuris* in Extrauag. Ambitioſæ §. inferiores verò, de rebus Eccleſiæ non alienandis.

227 *Bene*

227 *Beneficium vacat ſi habeatur pro derelicto.*

228 *Beneficium an vacet ipſo iure propter crimen hæreſis ? oſtenditur.*

229 *Hæreticorum filij, ac nepotes non ſunt priuati, nec priuandi beneficiis antea obtentis.*

230 *Beneficia quæ fuerunt obtenta per preces hæreticorum vacant ipſo iure.*

231 *Beneficium per crimen realis ſimoniæ commiſſæ vacat ipſo iure.*

232 *Simoniæ conuentionalis reddit quamuis inhabilem ad obtinenda beneficia non autem inducit vacationem obtentorum ipſo iure.*

233 *Beneficium vacat ipſo iure per crimen læſæ maieſtatis.*

234 *Beneficium propter crimen falſitatis litterarum Apoſtol. vacat ipſo iure.*

235 *Beneficia percutientis Cardinalē vacāt ipſo iure.*

236 *Cardinalem offendentium filij, ac nepotes priuantur omnibus beneficiis, & dignitatibus Eccleſiaſticis, & ad illas imposterum obtinendas efficiuntur inhabiles.*

237 *Beneficia occidentis, vel percutientis Epiſcopum vacant ipſo iure.*

238 *Aſſaſſini beneficia vacant ipſo iure.*

239 *Beneficia occidentis Rectorem ſua Eccleſia vacane ipſo iure.*

240 *Verbum,* amittat, *an contineat ſententiam ipſo iure latam?*

241 *Beneficium illius, qui carcerauerit clericum, donec reſignauerit ſuum beneficium, vacat ipſo iure.*

242 *Beneficia committentis crimen ſodomiæ vacant ipſo iure.*

243 *Reſignans quando non ſuperuixit per viginti dies, iuxta regulam 19. Cancellariæ, vacat beneficium, ponuntur etiam declarationes ad præfatam regulam.*

244 *Beneficium ob non publicationem reſignationis vacat ipſo iure.*

245 *Beneficium curarum ob non ſeruatam formam Conſtit. Pij V. vacat ipſo iure.*

246 *Examini ſe ſupponentes pro aliis amittunt ipſo iure beneficia.*

247 *Beneficium per diſpoſitionem, & priuationem vacat ipſo iure.*

248 *Beneficium per apprehenſionem poſſeſſionis de beneficio collato à Papa ante litterarum expeditionem vacat ipſo iure.*

249 *Beneficia retinentis indebitè ſcripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtolicam, & illas non reſtituentis, vacant ipſo iure.*

250 *Beneficia offendentium litigantes in Romana curia eorumque Iudices, Aduocatos, &c. vacant ipſo iure.*

251 *Beneficia per confidentiam vacant ipſo iure.*

252 *Priuatio beneficij ipſo iure non inducunt, niſi in caſibus à iure expreſſis.*

253 *Beneficium quando vacat ipſo iure, vacat in ipſomet puncto, quo actus, vel delictum fit, per quod talis pœna imponitur.*

254 *Delictum committens per quod priuatur ipſo facto beneficiis amittit titulum, vt ea in conſecutia tencatur dimittere ante ſententiam.*

255 *Beneficium, quo quis eſt priuatus ipſo iure, ſtatim non expectata ſententia poteſt conferri, ſeu impetrari.*

256 *Beneficiis priuatus ipſo iure non poteſt ea in fauorem alicuius reſignare.*

257 *Beneficiū iuris patronatus Eccleſiaſt. comprehenduntur ſub reſtrictione regulæ nonæ Cancellariæ.*

238 *Beneficia etiam ad vnius tantùm collationem pertinentia ſub reſeruatione regulæ nonæ Cancellariæ comprehenduntur.*

VAM omnis iuriſdictio, & poteſtas diſponendi de beneficiis Eccleſiaſticis non Apoſtolicis, ſed Petro, illorum Principi, à Chriſto data fuiſſet, *c. ita Dominus, §. hunc enim, diſtinct. 19. cap. final. diſtinct. 21. cap. in nouo, diſtinct. 21.* Gomeſ. *in tract. de expectatiuis, num. 10.* ideò ſolus Papa ioitio naſcentis Eccleſiæ ordinauit, & inſtituit Dignitates, & alia Eccleſiaſtica beneficia, *cap. 1. & 2. diſt. 22.* Selu. *in tract. de benef. part. 2. quæſt. 22. n. 3.* Illorum enim fundatio & inſtitutio, excepto Papatu & Epiſcopatu, ac modus ſormaque acquirendi beneficia Iure tantum humano poſitiuo, hoc eſt, Eccleſiaſtico, introducta fuit, vt ex *cap. 1. 22. diſtinct. cap. nullus*, ac ferè per totam *9. quæſt. 2.* atque aliis probant Hoied. *de benefic. incompatibil. part. 2. in præfat. n. 5.* Vgolin. *de ſimon. tab. 3. c. 3. §. 4. à num. 1. & c. 48. à n. 2.* Columna *de reddit. Eccleſ. part. 1. cap. 8. à num. 12.* Gon. *ad reg. 8. Cancell. §. 1. proœm. num. 1. 2. & 3.* Mon. *de commutat. vltim. volunt. cap. 10. num. 46.* Nicol. Garc. *de benef. part. 3. cap. 1. num. 3.* & conſequentet ad ſolum Papam ſpectat collatio omnium beneficiorum in Vrbe, & in toto Orbe; qui ideo dicitur Dominus omnium beneficiorum, *cap. 2. de prebend. lib. 6.* Ludou. Gom. *in proœm. Regul. Cancell. num. 7.* nquiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi indic. fori Eccleſ. c. 48. num. 1.* Selu. *dict. num. 3.* Flamin. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 10. num. 47.* Deinde Summus Pontifex conceſſit Archiepiſcopis, & Epiſcopis facultatem, vt quilibet in ſua diœceſi beneficia ibidem exiſtentia conferre poſſet, *cap. decreto*, ibi, *quæ vices ſuas, &c. cap. qui ſe ſcit, in principio 2. qu. 6.* Hieron. Gabriel. *conſ. 197. n. 3. & 9.* Simonett. *de reſeruat. q. 3.* Flamin. *d. n. 49.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere moral. tom. 2. tract. 13. diſp. 2. punct. 27. n. 1.*

1

Ob idque omnium beneficiorum in diœceſi exiſtentium collatio, & inſtitutio de Iure ſpectat ad Epiſcopos loci Ordinarios, qui in Iure conferendi beneficia in ſua diœceſi exiſtentia fundatam habent iure communi iotentionem, *cap. omnes Baſilicæ, cap. nullus omnino 16. quæſt. 7. cap. exigenda 10. q. 1. cap. conquerente, de officio Ordinarij, cap. ex frequentibus, de inſtitut. c. cum ex iniuncto, in fine, de hæret.* Felin. *in cap. cùm venerabilis, n. 31. de exceptiou.* Bellam. *deciſ. 69. nu. 3.* Seraph. *deciſ. 799. num. 2.* Caſſad. *deciſ. 3. n. 4. de priuil. & deciſ. 4. num. 1. & 2. eod. tit.* Put. *deciſ. 492. num. 3. lib. 2.* Caputaq. *deciſ. 214. num. 5. p. 2.* Mil. *in repertor. verb. beneficiorum collatio, & verb. Epiſcopus fundat.* Staphil. *de litteris gratiæ in proœm.* Anton. de Prætis *de iuriſd. Epiſcopi c. 1. num. 1. & 2.* Gomeſ. *de expectatiuis n. 13. 18. & 20.* Zreb. *de benef. c. 3. num. 6. verſ. ex quibus.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 239.* Zerola *in praxi Epiſcopal. p. 1. verb. beneficium, §. 2.* Flamin. *de reſignat. lib. 1. qu. 10. à n. 49. & lib. 7. q. 14. n. 1.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. §. 1. proœm. n. 23. & 22. & gloſſ. 11. n. 38. & 39. & gloſſ. 29. n. 1.* Nicol. Garc. *de benef. p. 5. c. 1. num. 32.* Piaſec. *in praxi nouæ Epiſc. p. 2. c. 6. n. 1.* Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p. 2. c. 3. n. 1.* Frechila *in repetit. c. admonet, de renunc. n. 12.* Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap. 50. §. 2. n. 1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 394. in prima edit. & reſolut. 333. n. 1. in ſecunda edit. & in praxi aurea reſolut. 236. n. 1.* Cochier *de iuriſd. Ordinarij in exemptos part. 4. q. 25.* Dutan. *deci. 442.*

2

*n.*1. *p.*2. Rota apod Poſt. *in tract. mandati do manutenendo deciſ.*125. *n.*1. & inter tecentior. *deciſ.* 382. *n.*1. *p.*2. Lotter. *de re bonef. lib.*2. *q.*2. *n.*5. nouiſſimè Marcel. Vulpe *in dict. praxi cap.*48. *num.*2. Alzed. *de præcellent. Epiſcop. dignit. p.*1. *cap.*6. *n.*52. Et ſic olim poterant conferre beneficia in quolibet menſe vacatia, & habebant omnes menſes liberos, Pute. *deciſ.*492. *n.*5. *lib.*2. Caputaq. *deciſ.*214. *n.*5. *p.*2. Gonz. *d.* §.1. *proœm. num.* 22. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in oper. moral. tom.*2. *tr.*13. *diſp.*21. *punct.* 15. *à princip.* & hoc etiam extra propriam diœceſim, quia conferre eſt voluntariæ iuriſdictionis, præterquam in Curia præſente Papa de ſtylo, Stephan.Gratian. *March.deciſ.*98. *n.*7.

3 Verùm Summus Pontifex cùm ſit Epiſcopus vniuerſalis Eccleſiæ, Flamin. *lib.*11. *de reſignat. quæſt.*13. *num.*132. Zerol. *in praxi Epiſcopal. part.*1. *verb.*

4 *pragmatica*, §.5. † habeátque pro propria diœceſi totum Orbem. Hoſt. *in ſumm. de auctorit. & vſu pallij num.*6. *verſ. ſpeciale ergo*, Anton. Botgoſ. *in repet. cap. cognoſcentes num.*211. *de conſtitut.* Ludoo. Gom. *in repet. cap.*1. *num.*34. *de conſtitut. lib.*6. Anaſtaſ. Germon. *de ſacrorum immun. lib.*3. *cap.*5. *n.*60. *&* 61. quos refert Dionyſios Paul. *de vera quatuor Patriarch. Sedium erect. cap.*17. *num.*51. Gonzal. *d.*

5 §.1. *proœm. num.*8. † Sitque Epiſcopus Epiſcoporum, Gom. *in cap.*1. *num.*34. *de conſtit.* Flamin. *lib.*8.

6 *quæſt.*7. *num.*100. † Ordinarius Ordinariorum, *cap. cuncta per mundum*, 9. *quæſt.*3. Gonzal. §.2. *proœm. num.*44. Camill. Borrell. *in ſamma omnium deciſionum tit.*4. *num.*10. concurrátque cum omnibus Ordinariis, *cap. ſuo tempore, de elect. in* 6. Gonzal. *dicto* §.1. *proœm. à num.*32. *&* §.2. *à princ.* Matta *de iuriſd. part.*5. *cap.*21. *à num.*15. Rota *deciſ.*221. *num.*9. coram Gregorio XV. & *deciſ.*306. *n.*7. coram Dotan. vbi *numeris ſeqq.* declarat quando Papam velle concurrere dicatur, & *deciſ.*550. *n.*4. vbi quòd Papa poteſt præuenire Ordinarios in conferendo, cùm per alternatiuam illis conceſſam non cenſeatur ſibi ligaſſe manus, & *n.*5. *cum ſeqq.* quando cenſeatur præuenire voluiſſe? quinimò ne dum concurrit Papa, ſed & præcurrit, quia multa in ſingulorum diœceſibus poteſt, quæ ipſi non poſſunt diœceſani, Sylu. Aldobrand. *conſ.*1. *num.*159. Blaſius Naoarrus *de Sacro Eccleſia principatu, lib.*2. *c.*12. *verſ. quæ ſi vera ſunt*, quos refert Diooyſ. Paul. *d. c.*17. *n.*53.

7 † & in beneficialibus ſupremam, ac plenißimam habeat poteſtatem, *cap.*2. *in princip. de prabend. n.*6. *Clem.*1. *in fine, vt lite pendente*, Pariſ. *conſ.*5. *n.*84. *&* *conſ.*82. *n.*22. *lib.*5. Nicol. Garcia *d. cap.*1. *n.*1. Rot.

8 apud Farin. *deciſ.*778. *n.*1. *part.*2. *recent.* quia † omoia beneficia reſpectu illius ſunt manualia, & obedientialia, & in eis vti poteſt plenitudine poteſtatis, ac clericum ſuo beneficio ſine cauſa à clerico data, ſed ex cauſa matoris boni Eccleſiæ vninerſalis, priuare; de quo vide Doctores, quos refert Cened. *ad Sextum collect.*21. *n.*1. & alios citatos à Nicol. Garc. *d. cap.*1. *n.*2. & Mohed. *deciſ.*4. *n.*2. *de reſtit. ſpoliat.* Seraphin. *deciſ.*997. *n.*7. Pinell. *in rubrica de reſcin. vendit. part.*1. *c.*2. *num.*29. *&* 30. Nauarr. *de ſpoliat. cleric.*§.3. Cotta *in memorabil. verbo beneficia, pag.*73. Viui. *tom.*1. *communium opinion. lib.*1. *tit.*9. *num.*5. *pag.*181. Anton. Gabriel. *tom.*3. *commun. lib.*5. *tit. de iure quæſito concluſ.*1. *n.*9. *cum ſeqq.* Meooch. *remed.* 15. *recuper. n.*43. *& ſeqq. & conſ.*83. *num.*1. *& n.*15. *& conſ.*181. *num.*49. *& de præſumpt. lib.*2. *quæſt.*10. *num.*18. *& vſufreq. cap.*2. *num.*8. Peregrio. *de iure fiſci lib.*1. *tit. de habentibus iura fiſcalia n.*24. Ceuall. *communium contra communes, q.*528. Farinac. *in praxi criminal. p.*7. *fragmentorum criminal. litt. C,*

*n.*87. Cabedo *Luſit. deciſ.*18. *n.*13. *& deciſ.*36. *n.*2. *part.*2. Gonzal. §.1. *proœm. num.*35. Molin. *de Iuſtit. tract.*2. *diſp.*29. *quæſt.*2. Leſſi. *in ſimili tract. lib.*2. *c.*4. *dub.*4. Filliuc. *tract.at.*41. *de beneficio. cap.*2. *à num.*6.

† & licet prædictam poteſtatem io Epiſcopos tranſtulerit, vt quilibet io ſua diœceſi beneficia ibidem conſiſtentia conferre poſſet, *dict. cap. decreto*, ibi, *qua vices ſuas ita aliis impertiuit Eccleſia, vt in partem ſint vocata ſolicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis, c. multum ſtupeo*, 3. *q.*6. ibi, *vices enim noſtras ita tua credimus poteſtati*, Gonzal. *dict.* §.1. *proœm. n.*4. *&* 5. penes ipſum tamen maior remanſit, *c. dudum*, §. *nos igitur, de prabend. in* 6. *c. per hoc*, 17. *de hæret. eodem lib.* ad quod multa cumulat Gonzal. §.2. *proœm. à principio*, adeò quòd impoſſibile ſit Papam ſuæ derogare poteſtiæ, ſeu ita alicui priuilegium concedere, vt non poſſit abſolutè per ipſum renocari, cùm in hoc non cadat quæſtio poteſtatis, ſed voluntatis tantùm, Aym. *conſ.*125. *n.*4. & ſic poteſtati Epiſcoporum à ſe conceſſæ derogare, ſibique collationes reſeruare poteſt, *cap. præſenti, cap. licet, illo tit. & lib.* gloſſ. ſingularis *verb. reſeruamus*, *in Extrauag. execrabilis Ioann. XXII.* ac per conſequens de omoibus beneficiis, & in omnibus menſibus prouidere, & liberè diſponere valet, io quo noo ideo detrahit alienoiori, ſed proprio vtitur, nec inde modo aliquo turbatur Ordo Eccleſiaſticus, vt latè probat Lotter. *de re bonef. lib.*2. *quæſt.*15. vbi ait Summom Pontificem beneficia diſſira per totum Orbem in quibuſuis diœceſibos, ac proninciis quotuplici iure prouidere. *Primò* concurſus quatenus tanquam Epiſcopus vniuerſalis concorrit cum cæteris ioferioribus collatoribus. *Secundò* iure deuoluto, quia videlicet ex cauſa aliqoa ius cooferendi de inferiotibus collatoribus ad ipſum facta ſit deoolnio. *Tertiò* iure præuentionis, cum videlicet præueniendo vacationem beneficij mandat ea ſuccedeote certæ perſonæ conferri, etiam ipſe ex tnnc confert. *Quartò* iure reſeruationis. *Quintò* denique ſimplici via iuris; de quibus omoibus agit Lotter. *dicto lib.*2. *q.*16. *cum ſeqq.*

Vnde etiam io menſibus, qoos Papa Ordinariis 10
conceſſit de nouo, oon abdicauit rotaliter à ſe poteſtatem conferendi, itaut ſi ipſe præueniat, valeat eius collatio, *d. c. dudum*, §. *nos igitur, & cap. ſi à Sede Apoſtolica, de prabendis in* 6. Gomez *de expect. n.*14. Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardin.* §. *per qua ſublatis, n.*80. *&* 81. Zecb. *de benef. cap.*2. *n.*1. Nicol. Garc. *d. c.*1. *à n.*9. vbi *n.*11. refert deciſum *in vna Salamantina Parochialis de Garatet* 1. *Decembris* 1578. coram *D. Brano*, qoæ eſt *part.*1. *diuerſ. deciſ.*442. *n.*4. quòd per præſeruationem factam à Papa tutiom Ordinatij in quatuor menſibus Ordinariis nõ ligantur eius manus, cùm ſit Ordinarius Ordinariorum, & quòd in beneficiis vacantibus in meoſibus ordinariis ſit locus præuentioni inter Papam, & Ordinarium, & illius prouiſio præualeat, quæ prius facta fuerit, tradit Gonzal. §.3. *proœm. à n.*1. vbi latè de præuentione, & materia, *d. c. ſi a Sede Apoſtolica, & in vna Calaguritan. de Oliuaris* 15. *Decembris* 1604. coram *D. Penia* fuit reſolutum, quòd † volontas præoeniendi 11
colligitur ex clauſola contenta in litteris, *dummodo tempore data non fuerit alicui ius quæſitum*, vbi enim, ceſſante reſeruatione, hinc inde proferuntur prouiſiones, videlicet Apoſtolicæ, & inferiorum collatorum, nil magis attendituor quàm data circa tempos, vt qui eſt in data anterior, cenſeatur in iure potior, iuxta *reg. qui potior, de regul. Iuris in* 6. & in puncto firmauit Rota *in vna Regien. Capellania* 2. *Decembr.* 1619. coram *Cardin. Canalerio.*

Quando

12 Quando verò prouiſiones Papæ, & Ordinarij currunt in eadem data, & die, & prouiſus ab Ordinario eſt in prouiſione, eius prouiſio eſt præferenda, ex clara diſpoſitione *dict. c. ſi à Sede Apoſtolica*, cenſuit Rota *in vna Hiſpalen. beneficij de Villanueua de menſe Ianuary* 1604. *& antea* 2. *May* 1603. coram Iuſto; nam cùm ſemper ad fauorem poſſeſſoris, & Rei præſumatur, §. *commodum*, *Inſtit. de interdict. c.* 3. *de probat. c. cùm ſint partium iura obſcura, de reg. iuris in* 6. cum plenè adductis per Gonzal. §. 3.

13 *præm. à num.* 51. Ideo † quando collatio facta eſt duobus à diuerſis eodem die, nec apparet cui priùs fuerit facta, portior eſt conditio poſſidentis, Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 48. *n.* 10. *conſequent. & remed.* 4. *adipiſc. n.* 797. Rebuf. *de pacificis poſſeſſoribus, n.* 297. *num. ſeq.* Tiraq. *de iure primog. q.* 17. *opin.* 11. *n.* 5. *& opin.* 12. *n.* 2. Zetol. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *verb. beneficium, verſ.* 2. *pag.* 201. D. Barboſa *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. part.* 2. *n.* 4. & vbi eſt dubium quis debeat præferri in collatione beneficij, præfertur qui priùs adeptus eſt poſſeſſionem, & in ea eſt, gloſ. *verb. neuter, in d. c. ſi à Sede Apoſtolica.* Vnde ſi vacatio contingat circa mediam noctem vltimi diei menſis, itaut minimè conſtare poſſit an fuerit finitus vnus menſis, & cœptus alius, & dubitatur vtrùm in menſe Apoſtolico, aut potiùs Ordinario vacatio contigerit, pro poſſeſſore eſt iudicandum, Put. *deciſ.* 207. *lib.* 3. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 51. *à n.* 26. & plenius *infrà*.

14 Si verò nondum adepta poſſeſſione vnus habeat collationem beneficij à Papa, alius ab Ordinario, ſi non appareat de prioritate, præfertur qui à Papa impetrauit propter prærogatiuam concedentis, vt notant per *d. cap. ſi à Sede Apoſtolica*, Vezio. *tom.* 1. *commun. opinion. lib.* 4. *tit.* 11. *numer.* 67. *verſ. & hoc idem, pag.* 568. *col.* 2. Cotta *in memorab. verb. hora*, Maſcard. *de probat. concl.* 314. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ part* 4. *collect.* 144.

15 Sed quando in collatione Ordinarij eſt appoſita hora, & in collatione Papæ non, tunc collationem Ordinarij præualere reſolunt gloſ. *verb. nec appareat in d. cap. ſi à Sede Apoſtol.* Gomez. *l.* 45. *Tauri num.* 148. Rebuff. *in tract. de pacificis poſſeſſ. n.* 299. Tiraq. *de iure primogen. quæſt.* 17. *opin.* 11. *n.* 3. *& de retractu lignag.* §. 11. *gloſſ.* 1. *n.* 10. D. Barboſa *d. l.* 1. *part.* 2. *num.* 10. Quain re aduertendum in prouiſionibus inferiorum cadere ſuſpicionem antidatæ, niſi ſint in forma publici inſtrumenti cum teſtibus, & aliis ſolemnitatibus; etiamſi aliàs ſint in forma litterarum patentium cum ſigillo, & ſubſcriptione Epiſcopi, vel Secretarij eius, vt cenſuit Rota *apud Bellamer. deciſ.* 321. *& deciſ.* 441. *& in antiq. de probat. deciſ.* 17. *n.* 1. idque propter facultatem ſupplantandi prouiſiones Apoſtol. cuius præſumptio ne quidem remoueretur ex publico inſtrumento in quo eſſent teſtes adhibiti, ſi illi eſſent domeſtici, & familiares Epiſcopi, vt ſingulariter notat Rebuff. *in praxi ſub*

16 *rub requiſita ad col. bonam n.* 12. Et aduerte † non eſſe neceſſariam derogationem regulæ alternatiuæ in prouiſionibus Papæ, etiam quod Papa prouideat in menſibus alternatiuæ, quod plurimus Rotæ deciſionibus confirmant Nicol. Garcia *d. c.* 1. *n.* 19. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 5. *collect.* 1595.

17 Ordinariam poteſtatem conferendi, quam Epiſcopis (vt ita dicam) Summus Pontifex precariò conceſſerat, coarctare potuit per reſeruationes, de quibus tractatus ediderunt Gaſpar. Peruſ. Æneas Falcon. & Simoneta ac Campeg. & aliqua tractauit

18 Rebuff. *in praxi in. de reſeruat.* Et † huiuſmodi reſeruationes aliæ dicuntur generales, aliæ ſpeciales: generales ſunt illæ, quæ non de certis beneficiis, ſeu pro certis perſonis fiunt, putà de beneficiis Collectorum, ſeu Subcollectorum, officialium Curiæ, &c. ſpeciales verò ſunt, quæ fiunt de certis beneficiis, ſeu pro certis perſonis. Ita Gemin. *conſ.* 12. *n.* 4. Caſſad. *deciſ.* 2. *num.* 3. *reſeruat.* Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 26. *n.* 24. ex multorum reſolutione colligit Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *à num.* 18. Plures reſeruationes tam in Iure, quàm in regulis Cancellariæ reperiuntur, quarum notitia Epiſcopis vtilis erit, ne de beneficiis Summo Pontifici reſeruatis prouidere audeant, cum diſpoſitio omnis inferiorum circa reſeruata ſit nulla, *cap. nomen* 2. *quæſt.* 1. *c. dudum, & cap. multum ſtupeo* 3. *quæſt.* 6. *c. ſi eo tempore, de elect. in* 6. Ideò Nicol. V. per ſuam *conſtit.* incip. *Ad ſacram Petri Sedem*, & Clem. VIII. *in conſtit.* 46. incip. *Admonet, de anno* 1534. & Gregor. XIII. *in conſt.* 42. incip. *Quæ in Eccleſia Dei de anno* 1576. annullant collationes factas de beneficiis reſeruatis.

Cùm autem reſeruatio ſit odioſa, gloſſ. *verb. finitur, in cap. præſenti, de offic. deleg.* De ſign. *deciſ.* 1. *in fine. de prebend.* Caſſad. *deciſ.* 3. *n.* 5. *de reſeruat.* eaque non inducatur, niſi in caſibus in iure expreſſis Caſſad. *deciſ.* 2. *n.* 9. *de reſeruat.* Simonet. *de reſeruat. quæſt.* 5. cum aliis ibi relatis *in appendice*, Rot. *in Seguntina Archidiaconatus & Canonicatus* 19. *Martij* 1601. coram *Card. Lancellotto iun.* impreſſa per Farin. *deciſ.* 45. *n.* 3. *part.* 1. *recent.* ideò operæ pretium duxi aliquos caſus referre, quibus beneficia S. Sedi Apoſt. reſeruata reperiuntur, vt Epiſcopus eos non ignoret, ac proinde ne in huiuſmodi beneficiorum collationibus intromittat.

In primis reſeruantur de Iure diſpoſitioni Roma- 19
ni Pontificis omnia beneficia vacantia apud Sedem Apoſtolicam, ſeu in Curia *in c.* 2. *& in cap. ſtatutum, & in c. præſenti, de prebendis in* 6. *& in Clem.* 1. *vt lite non conteſt.* Simonet. *de reſeruat. quæſt.* 30. Gambar. *de offic. & poteſt. Legati de Latere lib.* 3. *tit. de poteſtate legati in beneficijs conferendis n.* 123. Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *à num.* 68. Anataſ. Germon. *de indultis Cardin.* §. *per quæ ſublatis, n.* 34. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 16. *n.* 18. Rebuff. *de nominat. quæſt.* 15. *n.* 27. Valaſc. *conſil.* 163. *num.* 8. Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 333. *verſ. quarto*, Vgolin. *d. c.* 50. §. 2. *num.* 2. *verſ. quarto*, Valenz. *conſ.* 57. *n.* 2. & 4. Perez de Lara *de anniuerſ. & Capell.* 2. *cap.* 30. *n.* 12. me citato *in hoc loco* Rebuff. *de præcell. Epiſc. dignit. p.* 2. *c.* 9. *n.* 26. Rot. *deciſ.* 740. *n.* 1. *part.* 2. *recent.* Rebuff. *in praxi tit. de forma mandati Apoſtolici, pag.* 732. Zetola *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. beneficia, verſ. ad ſecundum, pag.* 38. nouiſſime Marcel. Vulpe *in d. praxi c.* 48. *num.* 4. In

tantum, quòd † ſi Ordinarius prouideat de benefi- 20
cio, quod vacauit in Curia, prouiſus non habebit titulum coloratum, Valaſc. *conſul.* 79. *num.* 7. *& ſeq.* Quod adeò certum eſt, vt ſi reſeruetur certum beneficium ad fauorem certæ perſonæ, licèt adiiciatur claſ. *etiamſi generaliter, vel ſpecialiter reſeruatum*, &c. non tollitur hæc reſeruatio maior in corpore Iuris, de qua *in d. c.* 2. Lotter. *d. q.* 26. *n.* 25. Et † illud be- 21
neficium dicitur vacare apud Sedem Apoſtolicam, vt ſit reſeruatum, quod vacauit in locis vicinis ipſius Sedis Apoſtolicæ, & Romanæ Curiæ, vel prope eam iotra duas diætas legales, vt diſponit text. *in dicto c. præſenti*, & decent Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 43. *num.* 45. *cum ſequentib.* Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 346. *verſ. perrò*, Moneta *de option. cap.* 3. *num.* 18.

Beneficia, etiam apud Sedem, ſeu in Curia va- 22
care dicuntur non ſolum per obitum in illa (ex qua tantummodo inſurgit reſeruatio claſa in corpore

Iuris (vt probant *dict. cap. 2. d. cap. præſenti, de præbend. in 6. Extrauag. ex debito, Ioan. XXII. de elect. & Extrauag. ad Regimen cum ſeq. & Extrauag. pia ſollicitudinis, de præben.* quia beneficium illius, qui eſt mortuus in Curia, dicitur reſeruatum, Rot. *deciſ. 700. n. 4. apud Farin. p. 1. recent.* ſed etiam per reſignationem factam in manibus Papæ, quam conſtat verè, & realiter dici vacationem in Curia, etiam ſi mediante procuratore alibi conſtituto, Ioan. Andr. *in dict. cap. 2. num. 7.* quem ſequitur *ibi* Anchar. *ſub num. 1. ſuper verb. apud Sedem*, Gemin. *num. 7.* & alij paſſim, latè Simonet. *de reſeruat. quæſt. 28. à n. 1.* Lotter. *d. lib. 2. quæſt. 27. num. 33.* ex qua vacatione facta per reſignationem, vt ſuprà, non inducitur reſeruatio clauſa in corpore Iuris, cum non ſit per obitum; ſed inducitur ex appoſitione manus Papæ, quæ habet vim reſeruationis ſpecialis, vt clarè determinant *Extrauag. Ne Romani. §. nos qui vigiliis, verſ. Romani quoque*, Pont. *de prabend. inter commun.* Gonzal. *gloſſ. 52. num. 7.* Vnde etiamſi reſoluatur reſignatio, puta propter regulam de viginti, non tamen reſoluitur reſeruatio inducta per appoſitionem manus validam, Roman. *conſ. 342. a num. 1.* Sarnen. *ad reg. de infirmis quæſt. 33. ad fin.* quod non ſatis videtur perpendiſſe Simon. *dict. quæſt. 28 ſub n. 6.* vt doctè aduertit Lotter. *de re benefic. d. lib. 2. quæſt. 27. n. 35. gloſ. verb. mori, in Clem. 1. ne lite pendente* Nauar. *conſ. fin. de renunciat.* Flamin. *lib. 1. q. 4. num. 54.* Moneta *d. cap. 3. num. 37.* Nicol. Garc. *dict. cap. 1. num. 37.* Aloyſ. Ricc. & Vgolin. *vbi proximè.*

23 Vnde Ægid. *p. 7. quæſt. 2.* Andr. Gambar. *de permutat. benef. p. 2. num. 147.* quos refert, & ſequitur Azor. *inſtit. moral. p. 2. l. 7. c. 30. q. 9.* reſoluunt quòd ſi duo Clerici Bononienſes in Curia Romana, vbi etiam Epiſcopus Bononien. commoratur, ſua beneficia permutent, eo ipſo vacant in Curia per *cap. licèt canon, de prabendis in 6.* & idem Gambar. *dict. part. 2. num. 67.* & Azor. *dict. quæſt. 9.* tenent reſignantes beneficia in Curia Romana permutationis cauſa, ſi mortuntur extra Curiam vtrobo, vel vnus illorum ante permutationem completam, vacare ea beneficia in Curia, quia non habetur ratio temporis, in quo mortui ſunt clerici, ſed eius in quo reſignarunt, quia tunc beneficia vacaſſe intelliguntur.

24 Sic etiam in Curia beneficia vacare dicuntur, quando ibi priuatio, aut alij vacationis modi inducuntur, Moneta *dict. cap. 3. num. 36.* Nicol. Garcia *d. c. 1. num. 73.* & *num. 79.* reſoluit, quòd vbi priuatio inducitur à Iure, ſeu ex decreto propter actum poſitiuum, beneficium dicitur vacare, vbi ſit actus, ob quem inducitur priuatio à Iure, ſeu decreto. Beneficium igitur vacans per ſententiam priuationis lata in Curia contra ſe defendentem, vel verum contumacem, qui de Iure habetur pro præſenti, dicitur vacare in Curia, quia data tali præſentia ſiue vera, ſiue falſa propter talem contumaciam etiam moraliter loquendo, vere & realiter talis vacatio in Curia contingit, vt conſiderat Verall. *deciſ. 64. num. 1. & 2. p. 1. & deciſ. 327. p. 3.* ſecundùm quam intelligenda eſt Rot. *deciſ. 35. de prab. in antiq.* quatenus ponit regulam vniuerſalem beneficium vacare in loco, vbi quis eo priuatur, ex doctrina Franc. *in cap. præſenti ſub. n. 4. verſ. 4. adde, de prab. in 6.* vbi refert hoc inter caſus vacationis in Curia, diſtinguens tamen inter effectū directum, & conſequutiuum, vt ibi per eum cum aliis allegata per Verall. *vbi ſuprà*, refert Melch. Lotter. *d. lib. 2. q. 27. n. 30.* obſeruans *n. 31.* tale beneficium eſſe reſeruatum virtute *Extrauag. ad regimen, de prabend. inter. commun.* non tamen ea reſeruatione, quæ dicitur clauſa in corpore Iuris. Sic etiam vacatio inducta per decretum de dimittendo non malè dici poteſt vacatio in Curia, Rot. *deciſ. 65. de reſcript. in antiq.* Simon. *de reſeruat. q. 27. num. 36.* vbi *n. 37.* ſubdit idem ſtatuendum circa vacationem per affectionem, ex Extrau. *ad regimen, de præben. inter commun.*

De his tamen beneficiis apud Sedem Apoſtolicam vacantibus Pontifex intra menſem à die vacationis prouidere debet, alioquin dicto tempore elapſo valebunt collationes ab Ordinariis factæ poteſtate ordinaria, proindeque ac ſi nulla vnquam reſeruatio extitiſſet, *d. c. ſtatutum*, Anton. Fab. *lib. 1. definit. forenſ. tit. 2. definit. 32.* quod verum eſt in vacationibus apud Sedem; nam in cæteris nullum eſt præfinitum tempus ad conferendum, Æn. Falcon. *q. 4. princip. effectu 20.* Gaſpar. Peruſ. *tract. de reſervat. quæſt. 5.* Menſis autem de quo ſupra incipit curtere à die vacationis, non ſcientiæ, gloſſ. *verb. numerandum, in d. c. ſtatutum*, Anton. Fab. *dict. tit. 2. definit. 35.* Aduertendum tamen, quod reſtrictio hæc ad menſem non operatur, quòd poſt menſem omnimodo excludatur Pontifex, vt conferre non poſſit, ſed hoc tantum, vt poſt hunc menſem manus Ordinarij vlterius non cenſeantur ligatæ: poteſt tamen Papa moram purgare in conferendo beneficia vacantia in Curia, quæ intra menſem non contulerat, ſi tamen res ſit integra, vt reſoluit Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ. 7. dub. 49.* vbi *dub. 50.* quæritur, an valeat collatio Epiſcopi qui contulit intra menſem Papæ, ſi poſtea Papa de illo non prouideat? & *dub. 48.* obſeruat hodie litteras ſuper beneficiis vacantibus in Curia datari ſub die obitus. Et quod in beneficiis vacantibus in Curia non cadat conſuetudo optandi, oſtendit Moneta *d. c. 3. num. 13.*

An idem ſit vacatio apud Sedem, ac vacatio in Curia, dubitari poteſt, cum plures ex Doctoribus ſuprà citatis confuſè, ac promiſcuè vno pro alio vtantur. Veritas tamen eſt quòd vacare apud Sedem eſt quando beneficium vacat per obitum in Curia iuxta *d. c. 2. de prabend. in 6.* iuncto *c. ſtatutum 3. & cap. præſenti 34. end. tit. & libro*, Lotter. *d. lib. 2. q. 27. n. 25. cum ſeqq. & num. 28* per quod dictum *c. 2.* in certis caſibus extenditur ad duas dietas extra curiam Romanam: quod intellige per obitum Curialium, ſeu aliorum non habentium originem, & domicilium Romæ, nec de beneficiis ſitis in Vrbe, quia in his non habet locum vacatio apud Sedem, *d. cap. 2. de prabend. in* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 73. n. 13. & præcipuè num. 14. cum ſeqq.* Vacare autem in Curia dicuntur beneficia non ſolùm quando vacant apud Sedem, per *d. cap. 2.* ſed pluribus modis, quos proſequitur Moner. *d. c. 3. num. 18.* Gare. *d. cap. 1. §. 1. à n. 68.* Gonzal. *d. gloſ. 13. per totam.* Vnde licèt vacatio apud Sedem per *d. c. 2. de prabend. in 6.* quæ aliàs dicitur clauſa in corpore Iuris, ſit vacatio in Curia, dicuntur vacationes apud Sedem, in puncto Sarnen. *de triennali q. 31. à princ. vſque ad §. ſecundus igitur.* optimè Couar. *pract. cap. 36. num. 4. verſ. caterum ad hanc*, bene Put. *deciſ. 36. aliàs 38. in nouis lib. 2.* tenet Rot. *Cordubenſ. capellania*, regiſtrata per Gare. *d. p. 5. cap. 1. num. 425.* ad quam ipſe refert *num. 88.* Gonzal. *d. gloſ. 13. n. 29.* vbi firmat quid ſit vacare apud Sedem, *& num. 48.* vbi firmat vacare apud Sedem eſſe vacare in Curia, non tamen è conuerſo, vt *n. 49. & 50.* vbi cum Sarnen. *d. q.* de triennali, reſpondet ad gloſ. *verb. in Curia, in c. ſtatutum 3. de prabend. in 6.* quod vacare in Curia impropriè dicitur vacare apud Sedem, & *num. 33.* dicit quòd vulgariter dici ſolet vacare in Curia pro vacare apud Sedem, & *num. 34.* quòd propriè loquendo licet vacare apud Sedem ſit

vacare

vacare in Curia, non tamen è contra ex Put. *d. decis. 36. aliàs 38. in nouis lib. 2.* &, vt id vnico verbo dicam, vacatio apud Sedem est vacatio per obitum vera, aliæ vacationes dicuntur fictè in Curia, & illa dicetur in corpore Iuris clausa, aliæ non. Hæc quidem post primam huius tractatus impressionem mihi animaduertit Conſultanus noſter Doctor Odoardus Pinto, vtriusque Iuris conſultiſſimus, ac in Romana Curia Aduocatus integerrimus.

25 Limita *primò* in beneficijs iuris patronatus laicorum, per gloſ. *in c. licet, de prebend. in* 6. vbi Gemin. *num.* 12. Dec. *conſ.* 149. *n.* 6 dum tamen fundatione, vel dotatione fuerit acquiſitum, ſecus ſi priuilegio. Lancell. *decis.* 304. *p.* 2. *diuerſ.* Simonett. *quæſt.* 9. Eſt tamen valida hæc cauſa vacationis in Curia ad inducendum ſupremum Pontificem ad diſpẽſandum, & in totum derogandum iuripatronatus, Couarr. *pract. c.* 37. *ſub n.* 4. poſt Mandoſ. *in ſignatura gratiæ, in verb. derogationes iuriſpatronatus*, & Staphil. dicit Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 4. *n.* 45. nouiſſimè Melch. Lotter. *de re beneficiar. lib.* 2. *qu.* 8. *ſub tit. Iuriſpatronatus cauſa finalis quæ verſ. primò*, Rota *in Placentina capellanæ* 19. *January* 1612. coram *R. D. Coccino, & in Comacleu. & Ferrarien. Præpoſituræ & beneficij* 15. *Decemb.* 1615. coram bo. mem. *Remboldo*, Ferentil. *in annot. ad decis. Burrati* 769. *n.* 12. *in med.* & hoc procedit nedum *in* reſeruatione expreſſa, verùm etiam tacita, quæ reſultat ex appoſitione manus Papæ, Garc. *de benefic p.* 5. *c.* 1. *n.* 591. Mareſcot. *var. lib.* 2. *c.* 94. *num.* 16.

26 Generaliter tamen beneficia iuriſpatronatus laicorum ex fundatione, vel dotatione, non comprehenduntur in reſeruationibus, etiamſi ſint generales, & corpore Iuris clauſulæ, nec Legatus à latere illa poteſt conferre, Roch. *de iurepatronat. verb. competens, q.* 24. *num.* 54. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. diſp.* 2. *punct.* 6. *num.* 9. Lambertin *part.* 1. *lib.* 2. *quæſt.* 6. *art.* 2. & *p.* 3. *quæſt.* 9. *art.* 16. Simonet. *quæſt.* 6. Selua *part.* 3. *q.* 11. *qualit.* 12. *num.* 14. & 21. Palac. *in libello de benef. in Curia vacant. §.* 11. & 12. Gambar. *de officio Legati, lib.* 3. *à n.* 239. & 242. Couar. *pract. cap.* 36. *num.* 2. & 5. Ioſeph. Ludou. *tom.* 3. *commun. opinion. tit. de iurepatron. conel. vnic ampl.* 19. *verſ. declarat.* 12. *pag.* 531. Horeda *de incompatib. benefic. c. ſin. num.* 109. Azeued. *l.* 5. *num. tit.* 6. *lib.* 1. *nouæ Rec.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 4. *n.* 44. Cald. Pereira *in reſponſ. pro Penaranda n.* 1. Rebuff. *de nominat q.* 8. *n.* 22. & *quæſt.* 15. *num.* 2. Cabed. *de patronat. Regia Corona c.* 35. *num.* 2. & 4. Perez. *leg.* 2. *verſ. dubium etiam, tit.* 6. *lib.* 1. *Ord. pag.* 150. Menoch. *conſil.* 90. *n.* 85. Put. *decis.* 319. *lib.* 1. Valaſc. *conſul.* 63. Gonzal. *ad regul.* 3. *Cancell. gloſ.* 18. *n.* 2. Ceual. *communium contra commun. q.* 897. *n.* 452. *cum ſeqq.* Cened. *ad Decretal. collect.* 79. *n.* 2. & *ad Sextum collect.* 21. *num.* 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 236. *verſ. tertio*, latè Moncr. *de opinion. cap.* 3. *q.* 3. *à n.* 113. Achil. *decis.* 3. *de iurepatron.* Seraph. *decis.* 1334. *n.* 6. Card. Caualet. *decis.* 639. *n.* 4. Gregor. XV. *decis.* 48. *n.* 3. Rot. *dec.* 680. *n.* 2. *p.* 1 *recentior. & decis.* 541. *p.* 2. *& in Leodien. Parochialis* 18. *Decemb.* 1623. *& in Bergomen. Capellania* 26 *Aprilis* 1627. coram *R. P. D. Merlino, & in Mutinen. plebis & Iuriſpatronatus* 21. *Febr.* 1625. coram *R. D. Coccino Decano*; quæ quidem reſolutio *primò* procedit quamuis iuripatronatus ſit mixtũ, partim ſeilicet ſpectans ad Eccleſiaſticos, & partim ad laicos, quia ad effectum excluſionis reſernationis ceoſeretur merè laicale. Cou. *d. c.* 36. *n.* 55. *verſ. & ideò*, Achil. *d. decis.* Pure. *decis.* 157. *lib.* 3. Scaph. *decis.* 719. *num.* 4. *& decis.* 1334. *num.* 7. Caual. *decis.* 547. *n.* 5. *& decis.* 639. *n.* 4. Gonzal. *d. gloſ.* 18. *n.* 13. & 14. Garc. *d p.* 5. *c.* 1. *n.* 582. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 10. *n.* 76. *Secundò* procedit, etiamſi in reſeruatione adſint illa verba, *ad cuiuſcumque collationem, prouiſionem, electionem, præſentationem, & quamuis aliam diſpoſitionem pertineant.* Ita Mandoſ. *ad reg.* 1. *Cancell. q.* 10. *n.* 2. Gid. *de penſion. quæſt.* 19. *num.* 7. aut etiamſi adſit clauſula, *Motu proprio*, Polydor. Ripa *de actu in mortis art. c.* 54. *n.* 22. Mooet. *d. c.* 3. *n.* 114. qui *numeris ſequentib.* cum Couar. Mandoſ. & alijs *citatis locis*, † id procederc aſſerit, licèt beneficia ſint mixta iuriſpatronatus cleticorum, & laicorum, & licèt eſſent de iurepatronatu competente clericis ratione bonorum patrimonialium, cum taoquam laicale ceoſeantur.

Limita tamen *primò* in iurepatronatus laicali, 27
quando eis non competit ex fundatione, conſtructione, vel dotatione, ſed ex priuilegio, vel præſcriptione Nicol. Garc. *p.* 5. *c.* 1. *n.* 573. Derogationes autem quantuncumque generales, nunquam extenduntur ad patronatus Regios, Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat. c.* 9. Calliſt. Ramirez. *de lege Regia §.* 27. *num.* 18. Alfat. *de officio fiſcalis gloſ.* 2. *n.* 19. Gonzal. *ad* 8. *reg. Cancel. gloſſ.* 19. *n.* 97. *cum ſeqq. & gloſſ.* 24. *num.* 159. Nicol. Garc. *d. part.* 5. *c.* 1. *n.* 219. & 575. nouiſſimè Ioannes de Solorzan. *de iure Indiarum, tom.* 2. *de Indiarum gubernatione, lib.* 3. *c.* 2. *n.* 59.

Limita *ſecundò* in beneficijs Regularibus, quæ 28
non veniunt in reſeruationis vacationis *in* Curia, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 8. *num.* 11.

Limita *tertiò* vbi beneficia curam animarum ha- 29
bentia vacant, Apoſtolica Sede vacante, tunc enim ad Ordinarium collatio ob animarum periculum pertinet idem ſi vacent in Curia vino Pont. ſed ante collationem Apoſt. Sedes vacat, *cap. ſi Apoſtolica* 35. *de prebend. in* 6. Rebuff. *de nominat. q.* 15. *n.* 28. *verſ. ſecundò fallit.* Vgol. *d. §.* 2. *verſ. quarto.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. §.* 5. *procem. n.* 125. *cum ſequentib. & gloſſ.* 24. *num.* 111. & 117.

Limita *quartò* in beneficijs illorum, qui in Vrbe 30
degunt ratione originis, vel domicilij, niſi etiam Curiam ſequantur, & Curiales exiſtant, gloſſ. *verb. originis in c. præſenti* 34. *de prab. lib.* 6. Mon. *d. c.* 3. *n.* 25. Rot. Rom. apud Farin. *decis.* 616. *n.* 1. *in nouiſſima nouiſſimarum, aliàs p.* 4. *diuerſ.* Lotr. *d. li.* 2. *q.* 32. *n.* 39.

Limita *quintò*, in beneficijs de Vrbe, in quibus lo- 31
cum non habet reſeruatio de beneficijs vacantibus apud Sedem Apoſt. Ita Gonzal. *gloſſ.* 13. *n.* 14.

Secundo Reſeruationis beneficia diſpoſitioni Ro- 32
mani Pont. per ſolam appoſitionem ſuæ manus, quamuis inutiliter factam, ita quod ſi Papa prouidet alicui, vel prouideri mandat de aliquo beneficio, ſi prouiſio fuerit nulla, vtpotè facta inhabili, vel incapaci, aut propter ſubreptionem, vel aliam defectum, beneficium remanet Papæ affectum, & in illo Ordinarius non poteſt ſe intromittere, etiamſi aliàs non foiſſet reſeruatum, vt probat *c. vt noſtrum* 56. *de appellat.* reſoluunt Rebuff. *in praxi tit. de reſeruat. num.* 30. & 34. Simon. *quæſt.* 58. Zech. *de benefic. c.* 5. *ſub num.* 6. Henriq. *in ſumm. lib.* 13. *de excom. c.* 14. *§.* 2. *lit. O.* Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. §.* 3. *procem. n.* 146. *& gloſ.* 52. Rot. *decis.* 590. *n.* 6. *p.* 2. *recent.* Nicol. Garc. *d. c.* 1. *à n.* 538. Intellige quatenus actus ille appoſitionis manus non impediret ſortiri effectum ex cõtraria mente ipſius Papæ, veluti cum proceſſit ſub conditione aliqua, quia tunc nec quidem decretum afficit, cum conditio nihil ponat in eſſe, Simoner. *de reſerv. q.* 60. *n.* 2. Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 26. *n.* 36. Rot. *decis.* 290. *n.* 8. *p.* 2. *recent.* Reſeruatio per appoſitionẽ manus Papæ maioris potentiæ eſt, quam reſeruatio deducta ex reſeruationibus generalibus, Rot. apud

Farin.

Farin. *deciſ.* 401. *n.* 1. *p.* 2. *recent.* Et teſeruatum non dicitur beneficium, ſeu affectum ex qualibet appoſitione monitum Papæ, ſed ita demum niſi Papa mouearit ex falſa cauſa tangente pertinentiam collationis, ead. Rot. *deciſ.* 186. *n.* 4. & 3. *p.* 2. *recent.* vbi contrarium tenentes declarantur; ſecus verò quando eſt error circa qualitatem prouiſi, vt *ibidem* dicitur *n.* 5. Neque omnis appoſitio manus *efficit* beneficium, ſed ea tantùm, ex qua reſultat mens vlterius prouidendi, vt in Commenda, & vnione ad vitam, Gonzal. *d. gloſſ.* 52. *n.* 38. & 42. Garc. *d. p.* 5. *cap.* 1. *ex n.* 175. Lottet. *d. lib.* 5. *q.* 26. *n.* 30.

Papa quando manum appoſuit in aliquo commiſ-
34 ſione ſignanda, per talem ſignaturam voluit totum negotium ad ſe aduocare, & inferiorum manus ligare, Gonzal. *d. gloſſ.* 32. *nnm.* 31. Camil. Borel. *in ſumma omnium deciſ. tit.* 4. *num.* 11. Maranta *diſp.* 6. *num.* 21. Rebuff. *tom.* 1. *ad legat. Gallia, tract. de euocat. n.* 110. *pag. mihi* 271. faciunt quæ Couart. *pract. c.* 9. *n.* 5. *in princ.* Menoch. *conſ.* 340. *n.* 49. D. Barboſa *in l.* 1. *ff. de iudic. tract.* 4. *n.* 42. Verùm quando Papa non vniuerſaliter manum appoſuit, ſed determinatè ſolùm ad aliquem certum effectum, per huiuſmodi manus Papæ oppoſitionem, beneficium non remanet effectum, ſed illud per obitum illius, qui reſignare intendebat, poteſt Ordinarius conferre, Lancellot. *de attent. p.* 2. *c.* 10. *n.* 9. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 52. *n.* 50. vbi quòd manus appoſitio Papæ ad effectum prouidendi ea vacatione per reſignationem, non inficit prouiſionem per obitum, Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 1. *n.* 133. dom ait quòd decretum in reſignatione factum, vel manus oppoſitio Papæ in eodem, licèt operentur, quòd nullus inferior poſſit in eadem vacatione conferre, tamen non inficit prouiſionem per obitum. Matt. *de elauſul. p.* 1. *clauſ.* 191. *n.* 11. vbi tradit quòd quamuis appoſitio manus Papæ operetur, vt nullus inferior poſſit manus apponere, & conferre, tamen hoc procedit in reſignatione, ſecus in prouiſione per obitum. Ratio autem omnium, quæ ſuprà diximus, illo ſolet aſſignari, quia reſignans in fauorem certæ perſonæ, videtur conditionaliter reſignare, videlicet dum tamen beneficium illi quæratur; & ius quod alteri non quæritur à me non abdicatur, Pute. *deciſ.* 158. *n.* 2. *lib.* 3. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 1. *q.* 3. *n.* 8. *cum ſeqq.* Anaſt. Germon. *de indultu Cardin. §. ſi verò illa, n.* 72. Gregor. XV. *deciſ.* 139. *n.* 6. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 159. *n.* 21. *cum ſeqq.*

Tertiò. Reſeruantur diſpoſitioni Summi Ponti-
35 ficis beneficia vacantia Sede Epiſcopali vacante, cuiuſcumque ſpeciei & qualitatis ſint, per Bullam Pij Quinti incip. *Sanctiſſimus in Chriſto Pater*, teſeruant Aloyſ. Ricc. *diſt. praxi fori Eccleſiaſt. reſol.* 333. *n.* 2. *verſic. excipiuntur tamen primò*, Vgolin. *dicto §.* 2. *n.* 2. *verſic. exceptuntur tamen primò.* Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 34. *quæſt.* 12. *verſ. eiuſdem.* Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 16. *n.* 30.

Quartò collatio beneficiorum, quæ vacant pro-
36 pter crimen hæreſis cum cura, & ſine cura, ſeculatia, quorumuis Ordinum, etiam S. Ioannis Hieroſolymitani, & aliarum quarumuis Militiarum regularia quæcumque & quotiacumque ſint, vt habetur *in Bulla* 29. eiuſdem Pij Quinti, incip. *Cum ex Apoſtolatus*, quæ eſt *in Bull. noue tom.* 2. *pag.* 213. *ſub dat.* 6. *Kalend. Febr.* 1566. referunt Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 333. *verſ. ſecundò, & in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1659. Vgolin. *d. §.* 2. *verſ. ſecundò*, Gonaal. *d. gloſ.* 31. *n.* 101. Nic. Garc. *d. cap.* 1. *n.* 81. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. d. cap.* 3. *ante n.* 4. Azor. *inſt. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 34. *q.* 12. *verſ. Pij quoque*, Flamin. *d. q.* 16. *n.* 29. me citato *in hoc loco* Caſtr. Polao *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 2. *punct.* 24. *n.* 3.

Dubitaui an prouiſio facta de beneficio incarce- 37
rati propter crimen hæreſis ſit valida ante ſententiam criminis declaratoriam? In quo dubio ſi rigorem Iuris ſpectemus, videbitur reſoluendum eſſe inualidam, cum beneficia antequam vacent conferri non poſſint, *cap.* 1. & 2. *de conceſſ. prabend.* & quòd † beneficium dicti incarcerati non vacauerit ipſo 38
iure à die commiſſi delicti, niſi poſt ſententiam violatorum, videtur deduci ea text. qui pro contraria parte ſolet allegari, *in c. ab abolenaam*, §. 1. *de hæreticis*, vbi ſic habetur. *Sancimus, vt quicumque fuerint in hæreſi deprehenſi, ſi clericus eſt, vel cuiuſlibet religionis obnubratione ſuſcatus terius Eccleſiaſtici ordinis prærogatiua uudeatur, & ſic omni officio & beneficio ſpoliatus Eccleſiaſtico ſecularis relinquatur.* Ex quibus pondero verba illa, *uudetur*, & *ſpoliatus relinquatur*, quæ cum ſint præſentis temporis imperatiui modi ad iudicem directa, important tantum priuationem per ſententiam ferendam, qui requirunt aliam perſonam, nimirum iudicis, vt pœnâ infligat; nec in aliis Iuribus, quibus hæc pœna ſtatuitur, prout *in c. excommunicamus §. ſi vedentes, de hæret.* cum ſimilibus, inueniuntur verba ſignificantia priuationem, & ſecutam ipſo iure latam, quam quidem nullum crimen inducit, niſi ſit iure cautum, ea multis, quos refert Nicol. Garc. *p.* 11. *c.* 10. *n.* 3. & in dubio nunquam præſumitur, nec intelligitur priuatio ipſo iure, ſed per ſententiam. Pute. *deciſ.* 129. *lib.* 3. Achil. *deciſ.* 1. *de pœnis* Gona. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. *n.* 133. Verùm licèt hæc opinio in Iuris rigore vera ſit, Communis tamen ſententia eſt in contrarium, quæ aſſerit hæreticum beneficio eſſe ipſo iure priuatum, Abb. *in c. inter dilectos n.* 11. *de exceſſ. Prælat.* Couart. *lib.* 2. *var. c.* 8. *n.* 4. plures per Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *c.* 10. *n.* 6. quibus adde Farin. *de hæreſi qu.* 189. *n.* 77. & Sanch. *in precepta Decalogi lib.* 2. *c.* 26. *n.* 3. Ricciul. *de iure perſonar. extra gremium exiſtentium lib.* 3. *c.* 19. *n.* 9. Et ob id poſſe à quocumque impetrari ante ſententiam, reſoluit Flamin. *lib.* 3. *qu.* 1. *n.* 30. tenuit Rota *in vna Mutinen. Capella* 16. *Iury* 1562. coram *Paleoto*, vbi fuit reſolutum beneficia hæreticorum vacare in partibus vbi fuit commiſſum delictum, & non in Curia, vbi ſententia lata fuit; nem vacant ipſo iure, & poſſunt impetrari, & conferri etiam ante ſententiam, habetur *deciſ.* 707. *n.* 3. & 4. *lib.* 3. *diuerſ.* referunt Mandoſ. *de ſignatura gratiæ. de abſolutione ab hæreſi, verſ. hæreticorum beneficia*, Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *q.* 1. *n.* 32. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1639. Nicol. Garcia *extra gremium Eccleſiæ exiſtens. lib.* 3. *cap.* 19. *n.* 51. vbi *n.* 52. verum aſſerit quòd ad hoc vt priuatio ſuum plenarium ſequatur effectum, requiritur ſententia declaratoria hæreſis incurſæ, nec ante poterit hæreticus remoueri à poſſeſſione & *n.* 13. quòd hæreticus poſt hæreſim contractam non poteſt reſignare.

Quintò. Beneficia vacantia per priuationem ſunt 39
teſeruata diſpoſitioni Summi Pont. ea Conſtitut. Pauli III. incip. *Sanctiſſimus*, quæ eſt in ordine 67. Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 333. *verſ. decimo*, videlicet beneficia vacantia per ſimoniam, quia eſt crimen quod æquiparatur crimini hæreſis, & læſæ maieſtatis *in cap.* 1. *vbi gloſ. vlt. de teſtibus in* 6. Ftooc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.* 2. *c.* 3. *n.* 36.

Sextò. Beneficia collata perſonis prohibitis pro- 40
pter ſuum genus, aut propter crimen hæreſis, vel apoſtaſiæ à Fide, nullius ſunt momenti, ſed ad nouam Romani Pont. prouiſionem pertinent, vt habetur

tur *Bulla* Gregorij XIII. 66. incip. *Eccleſiæ, eſt in Bull. nouo tom. 2. pag. 448. ſub dat. Idibus Nouembr.* 1580. referunt Azor. *d. quæſt. 12. verſ. Gregor. XIII.* Flamin. *d. q. 16. num. 31.* Gonzal. *dict. gloſ. 5 1. n. 103.* Aloyſ. Ricc. *d reſol. 333. verſ. tertio*, Vgolin. *d. §. 2. verſ. tertio*, Mantic. *deciſ. 158. n. 1.*

41 *Septimò.* Beneficia quæcunque recepta in confidentiam, quæ vacant, ipſo iure Apoſtol. Sedi reſeruata ſunt per Conſt. Pij IV. incip. *Rom. Pont.* quæ eſt in ord. 85. *in Bullar. nouo tom. 2. pag.* 120. & per Conſt. Pij V. incip. *Intolerabilis*, quæ eſt in ord. 78. referunt Nauar. *in man. cap. 23. ſub num. 110. & verſic. 3.* Azor. *d. quæſt. 12. verſ. idem Pius IV.* Flamin. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 16. n. 26. & de confident. beneficior. quæſt. 7. n. 79.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 333. verſ. ſeptimò*, Vgolin. *d. §. 2. verſ. ſeptimò*, Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. d. c. 5. num. 4. in princ.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 2. c. 5. num. 24.* nouiſſimè Marcel. Vul-

42 pe *in dict. praxi c. 48. num. 11.* Et † procedit non ſolùm in beneficijs, in quibus commiſſa eſt confidentia, ſed etiam in alijs, quæ obtinebat confidentiarius, vt *in d. Bulla Pij V. verſ. ſed nec quiſquam*, Flamin. *d. q. 7. n. 81.*

43 *Octauo.* Beneficia parochialia collata non ſeruata forma Concil. *d. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18.* ſunt reſeruata per Bullam Pij V. incip. *In conferendis, in Bull. nouo tom. 2. pag. 219.* quæ eſt in ordine 32. referunt Azor. *dict. quæſt. 12. verſ. eiuſdem Pij V.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 333. verſ. octauo*, Vgolin. *dict. §. 2. verſ. octauo*, Franc. Leo *d. cap 5. num. 26. & 32.* Flamin. *dict. quæſt. 16. n. 32.* nouiſſimè Marcel. Vulpe *d. c. 48. num 10.*

44 *Nonò.* Vbi intra ſex menſes Ordinarius à die, qua nouit beneficium vacare, & conferre potuit, & noluit ad illud prouidere, tunc collatio ad Capitulum pertinet, quod ſi etiam intra hoc tempus & ipſe negligens fuerit, ad immediatum Superiorem pertinebit, veluti ab Epiſcopo ad Metropolitanum, ab hoc ad Primatem, ab illo ad Patriarcham, & demum ad Summum Pontificem, *c. 2.* vbi Abb. *n. 7. & cap. quia. diuerſitatem, de conceſſ. prabend.* Aloyſ. Ricc. *dicta reſol. 333. verſ. ſexto*, Franc. Leo *dict. c. 5 num. 30.* Vgolin. *d. §. 2. verſ. ſexto*, nouiſſimè Marcel. Vulpe *d. c. 48. num. 12.* Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. d. cap. 5. num. 4. verſ. reſeruata*, Zerola *in ſimili praxi Epiſc. p. 1. verb. beneficia. §. 2 in princ. pag. 38.* vbi hoc intelligit quando hodie dantur omnes iſti gradus, ſed pro maiori parte ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum, & ſtatim ad Papam fit deuolutio, & idem quod dicit in collatione, & præſentatione, Azor. *inſtitut. moral. p. 1. lib 6. p. 27.* latè Nicolaus Garc. *de benefic. p. 10. cap. 3. per totum*, vbi latiſſimè de materia, & *num. 4.* ampliat locum habere in patronis, etiam laicis, & *n. 9.* teſoluit prædictum ſemeſtre non currere Superioti, ad quem gradatim fit deuolutio, niſi à die notitiæ, latè Rota *deciſ. 309. part. 1. recentiſſim. in poſthum.* vbi quòd collatio ſi non fiat intra ſex menſes ab Ordinario, deuoluitur; itaut non poſſit Ordinarius elapſo dicto tempore amplius conferre, etiamſi Papa non contulerit; & quòd dictum tempus currit ſolum à die ſcientiæ, vel à die, quo ſcire debuit. Si autem Cardinalis collator non contulit beneficium, quod vacauit in menſe aliàs Apoſtolico ſuprà ſex menſes, ita quòd ſit locus deuolutioni ad Superiorem, iuxta ſupradicta, an tunc poſſit conferre Archiepiſcopus, qui Cardinalis non eſt, ſed alius ad quem de iure competit deuolutio, an verò ſolus Papa? Vide Gonzal. *ad reg. 8 Cancellar. gloſ. 24. a num. 78.* de hac materia pleniùs *alleg. 126. à num. 37.*

Decimò. Sunt ſpecialitet reſeruata omnia beneficia, quæ per reſignationem, vel obitum auctoritate Apoſtolica referuntur cum decreto, quod prouiſus beneficium tunc obtentum in manibus Papæ intra duos menſes, aut aliud tempus reſignare, ſeu dimittere teneatur, & quòd de eo per Sedem Apoſtolicam dumtaxat prouideri poſſit & ſimiles reſeruationes ſunt ſpeciales pro beneficijs tunc expreſſis, Gonzales *gloſ. 11. num. 69.* Monet. *de opt. c. 3. num. 44.* Franc. Leo *dict. cap. 5. num. 31.* nouiſſimè Marcel. Vulpe *d. c. 48. num. 13.* vbi ſubdit quòd dictum tempus appoſitum dimittendi beneficium incipit currere à die captæ poſſeſſionis, non autem à die prouiſionis. 45

Vndecimò ſunt reſeruata beneficia vacantia ob non publicationem reſignationum, iuxta Conſt. Greg. XIII. in ordine 85. incip. *Humanæ vix iudicio, ſub data Nonis Ianuar. 1584. in Bullar. nouo tom. 2. pag. 469.* referunt Quatanta *in ſumma Bullar. verb. beneficiorum reſignatorum public.* Flamin. *de reſign. lib. 1. in præfat. n. 5.* Nicol. Garc. *de benef. p. 11. cap. 3. à num. 273.* Gonzal. *gloſ. 51. num. 106.* 46

Duodecimò. Item beneficia vacantia per violationem ſequeſtri lite pendente in Curia Roman. *Clemens. vnic. § ſi quis autem, de ſequeſtr. poſſeſſ.* Gonzal. *ad regul 8. Cancel. §. 7. prænum. num. 8.* quia cùm ſint in Curia litigioſa, Sedi Apoſtolicæ ſunt reſeruata, niſi ſequeſtrum fuerit violatum lite pendente in Rota per appellationem, quo caſu vt eximatur circuitus, poterit Auditor in odium ſequeſtrum violantis, beneficium in collitigantis perſonam 23. conferre, *Clem. Auditor. de reſcriptis*, Gonzal. *gloſ. num. 14.* quod eſt ſpeciale in Rotæ Auditoribus, vt per gloſ. *verb. deputatus à nobis, in dicta Clem. Auditor.* Et aliis caſibus altero decedente non poteſt Ordinarius de beneficio litigioſo in ſuperiſtitem diſponere, quia lite pendente nihil eſt innouandum. *Clem. 1. & 2. vt lite pendent.* Et † ſubrogatio in luribus defuncti ſpectat ad Papam, *c. fin. eod. tit. in 6.* Flam. *de reſign. lib. 2. q. 3. n. 105.* Goozal. *gloſ. 6. n. 146.* 47

Decimotertiò. Reſeruantur beneficia litigioſa, nam quamuis beneficium litigioſum proprie non dicatur reſeruatum, tamen ad effectum, vt Ordinarius non poſſit prouidere, idem importat litigium quod reſeruatio, Gonzal. *gloſ. 11. n. 111.* Lancellot. *de attent. part. 1. cap. 3. num. 90. & ſequent.* Rot. *dec. 312. n. 1. p. 2. recentior.* quod ſingulariter intelligendum eſt in beneficijs impetratis propter crimen, beneficia non ſunt litigioſa, ſed perſona accuſata; vnde beneficium collitigatoris vacans per eius obitum in menſe Ordinarij, poterit Ordinarius liberè conferre. Simon. *de reſerv. quæſt. 10. num. 5.* Vnde quoad effectum, de quo ſupra, beneficium dicitur litigioſum, quando agitur de iure reali ſuper collatione facta, Rot. *dec. 342. num. 2.* apud Fatin. *part. 1. recent.* non dicitur enim beneficium litigioſum niſi lis ſit ſuper titulo. Rot. *dec. 356. num. 3. in fine p. 1. recent.* vbi etiam quod non dicitur litigioſum ad effectum vt poſſit dici reſeruatum ex lite inter patronum, & Ordinarium ſuper libertate beneficij, ſatis autem dicetur litigioſum ex commiſſione cauſæ appellationis ex citatione cū inhibitione, & illius executione. Rot. *dec. 455. num. 1. p. 2. recent.* Non dicitur verò litigioſum quando non petitor vt ſuum, ſed vt ſibi coofereodum, Rot. *deciſ. 253. num. 5. part. 2. recentior.* 48

Decimoquartò, Reſeruantur diſpoſitioni Sanctæ Sedis Apoſtolicæ Canonicatus, & præbendæ Eccleſiæ Metropolitanæ Cæſar auguſtanæ menſibus Ianuarij 49

nuarij, Aprilis, Iulij,& Octobris,Gonzal. *gloſſ.*51. *num.*116.

51 *Decimoquintò.* Beneficia conſiſtentia in Vrbe, in quibus ſoli Papæ eſt reſeruata collatio, veluti Epiſcopo Romano, *cap. ſi quis Epiſcopus, poſt prine.* ibi, *dignetur Epiſcopus, Romanus,* &c.7. *quæſt.*1. Æn.Falcon. *de reſeruat. quæſt.*2. *prine.num.*9. Moneta *de optione Canonica c.*3. Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gloſ.*13. *a num.*5.*& gloſ.*3.*n.*19.vbi tamen ſcribit non cadere reſeruationem in Eccleſijs titularibus Cadinalium, ſed illos habere ius conferendi,& Ordinariam iurisdictionem,*e.his quæ,* vbi plenè Felin.Abb.& Anton. de Butr. *de maiorit. & obed.* quod intelligè quando ſunt Cardinales in Vrbe; nam in abſentia ſolus Papa confert,vt habetur *infra regul.*8.Licet enim tituli in Vrbe ſint & eorum beneficia iure Ordinario ad Pontificis Maximi,veluti ad propij Epiſcopi collationem,& prouiſionem ſpectent,vt tamen Pontifices oſtenderent Cardinales ſibi vetè filios, & fratres eſſe, & vt eos ſuorum titulorum ſtudioſos per teſidentiam magis allicerent, pleniorem eiſdem dederunt confercndi poteſtatem,Anaſtaſ. Germon.*de inaultis Cardinalium §.tam ratione, num.*14.

52 *Decimoſextò.* Reſeruentur beneficia collata à Cardinalibus vigore ſuorum indultorum,quando prouiſi intra ſex menſes à die ſibi factæ prouiſionis computandos,nouas prouiſiones à Sede Apoſtolica non impetrauerint, & iuta Cametæ Apoſtolicæ, & aliis propterea debita non perſoluerint; vnde lapſo dicto tempore vacant ipſo iure,& poſſunt per alios à Sede Apoſtolica dumtaxat liberè impetrari, dummodo prouiſi de legitimo impedimento non docuerint,Gonzal. *gloſſ.*51.*à num.*109.

53 *Decimoſeptimo* reſeruantur beneficia vacantia in Abbatia S. Crucis Camaldulen.diœceſis Eugubinæ per Conſtitut. Gregorij XIII.incip. *Vt Apoſtolica, de anno* 1578.*Pontificatus ſui ſeptimo.* Sed hæc Abbatia fuit vnita Collegio Germanico in Vrbe pro ſuſtentatione nobilium Germanorum, qui in dicta Vrbe literis, ac Theologiæ aſſiduè operam nauant.

54 *Decimooctauò.* Beneficia Regni Germaniæ vacantia,& vacatura in menſibus Ianuarij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouembris, iuxta Conſtit. Nicolai Quinti.Gonzal.*d.gloſſ.*51.*num.*99.

55 *Decimonono* Beneficia vacantia per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorumque Iudices,Aduocatus,& Procuratores, teſtes,vel Notarios; nam ratione talis delicti vacant beneficia offendentis, ſeu inſtituentis ipſo iure,& ſunt diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata vt diſponit *conſtit.* 11. Alexandri Sexti,incip. *In eminentia, in Bullario nouiſſim.*1.*pag.*400. de qua Put. *dec.*102.*cum duabus ſeqq.lib.*1.Rot.*deciſ.*161.*part.*2.*diuerſ.*Gonzal. *dict. gloſſ.*51.*n.*105

56 *Vigeſimò.* Beneficia illutum, qui ſeipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt pro conſequendis beneficiis, aut beneficia impetrant pro aliis, vt ab eis aliquid conſequantur, vel quando pro ſeipſis impetrant beneficia cum intentione illa reſignandi, vacant enim ipſo iure, & ſoli Sedi Apoſtolicæ eſt illorum diſpoſitio reſeruata, ex *conſtit.*12. Pauli IV. incip. *Inter cæteras.ſub dat.*27. *Nouembris* 1557. *in Bullario nouo tom.*1. *pag.*731. Gonzal. *d.gloſſ.*51.*num.*107.

57 *Vigeſimoprimò.* Beneficia vacantia ob non delationem habitus clericalis,Sixtus V. *Conſtit.*62.§.2. *circa fin.verſ.in futurum,* eſt *in Bullario nouo,tom.*2. *pag.*653.

De Beneficiis in reſeruatoriis Regulis Cancellariæ Apoſtolicæ S. D. N. D. Gregorij XV. Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, eiuſque diſpoſitioni reſeruatis.

QVilibet Summus Pontifex initio ſui Pontificatus volens dare notmam, & otdinem rebus de nouo getendis regulas Cancellariæ conſtituit,addendo aliquid, vel mutando, iuxta negotiorum,& occurrentium cauſatum varietatem, prout dicitur *in regul.*28. † Primus omnium Ioannes XXII. qui 59
floruit *anno* 1316, regulas quaſdam, ſiue leges ad Cancellariam tulit, eaſque in ſcripta redegit; tuletunt & ſequentes Pontifices ſuorum Prædeceſſorum veſtigijs inhærendo, donec Nicolaus V. eas omnes ad hunc ſtatum,& otdinem reduxit.Sequentes Summi Pont. immediatè poſt ſuam creationem eas ordinate ſolent, Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part.*2. *cap.*5. *num.*3. *in princip.* Nicol.Garcia *de benefic.p.*5.*cap.*1.*num.*190. nam † cùm expirent mor- 60
te vniuſcuiuſque Pontif. Menoch. *conſ.*112.*n.*53. *& conſ.*183.*num.*12.*& conſil.*190.*à n.*17. Piaſec.*dicta p.*2.*cap.*5.*num.*2.*verſ.ſede item*, Flamin.*de reſignat.lib.*11. *quæſt.*2.*num.*31.*& lib.*12.*qu.*11.*num.*2. Zetol. *in praxi Epiſcopali p.*1.*verb.regula Cancellariæ,*§.7. Gonzal.*ad regul.*8. *Cancell.* §.5.*proœm.n.*2. nouiſſimè Matcel. Vulpe *in praxi iudic. fori eccleſ. cap.*48.*num.*25. teuiuſcunt per nouos Papas renouatæ,ac ſubrogatæ,cum eiſdem qualitatibus,& moderationibus,Gonzal.*gloſ.*5.§.3. *num.*73.*&* 74.*& gloſſ.*9. §.2.*num.*10. † & ſic latæ habent vim legis, 61
Zetol.*in praxi Epiſcopali, dict.verb.Regula Cancellariæ,*§.8.Imò Regula quælibet facit legem ſeparatam, diuerſamque reſeruationem continet. Gonzal. *gloſſ.*1.*num.*8. quæ adeò eſt ſtricti iuris, vt nec extendi, nec egredi fines ſuos poſſit, Flamin. *lib.*3. *quæſt.*5.*num.*17.Gonzal.§.6.*proœm.num.*13. Nicol. Garcia *dict.cap.*1.*num.*67.

Aduertendum eſt, quòd † vt ligent huiuſmodi 61
regulæ non eſt neceſſaria earum publicatio,quia ſtatim ab initio quando ſuot factæ, ligant quamuis publicatæ non ſint, & beneficia vacantia in iſto tempore intermedio in menſibus Apoſt.cadunt ſub reſeruatione, Gonzal.§.5.*proœm.num.*54.vbi *n.*56. dicit quòd ſtatim incipiunt ligare quoad effectum nullitatis actus in contratium, non tamen niſi poſt publicationem quoad pœnas incurrendas, refert Ioan.à Cochiet *in comm. proœm. Reg. Cancel. n.*20. & ſic earum publicatio non fit ad effectum,vt innotefcat,ſed vt appareat de voluntate approbatoria ipſius nouj Pontificis, Rota *deciſ.*256. *n.*3.*&* 4.*p.*2. *diuerſ.*

Vnde infertur quòd Sede Apoſt. vacante ceſſant 63
Regulæ reſeruatoriæ, & omnes menſes ſunt Ordinarij,poſſuntque Epiſcopi tanquam ad Ius commune tedeuntes (exceptis tamen iis, qui concordatis Nationis Germanicæ ſubſunt, quorum beneficia etiam Sede vacante in menſibus Papæ vacantia ſuccedere tenanent affecta) prouidere de beneficijs vacantibus in quolibet menſe.Maſſob.*in praxi habendi concurſum reg.*7.*dub.*43.Caputaq. *deciſ.* 86.*p.*1.*& deciſ.*214.*part.*2. Rot. *deciſ.*144.*num.*10. *part.*2. *recent.* Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell.*§.5.*proœm. num.*46.vbi ait quòd non ſolum erunt omnes menſes Ordinarij ante aſſumptionem noui Papæ, ſed etiam antequam faciat regulas Cancellariæ, quæ ſemper fieri ſolent die immediatè ſequenti dictæ aſſumptioni,ita quod ſi etiam in illo medio tempore ab aſſumptione vſque ad editionem Regularum, vacaret aliquod beneficium in meſibus alias reſeruatis

patis nullũ obſtaculum Ordinarius habere dicatur, & allegat Gemin. *conſ.* 92. incip. *In cauſa Canonicatus, n.* 1. niſi aliàs beneficia fiot affecta, aut Papa poſtea electus declaret non expiraſſe reſernationem, aut illa de nouo reſeruet, prout fecit Paulus V. ſel. record. de omnibus beneficiis tempore ſuæ aſſumptionis non prouiſis in Bulla ad fauorem Conclauiſtarum, *ſub dat. pridie Kalend. Auguſti* 1605. reſetente Nicol. Garcia *de benef. part.* 5. *cap.* 1. *n.* 645. *cum ſequentib.* & prout fecit etiam S.D.N. Vrbanus VII. generaliter *reg.* 68. *Cancellaria* ab eo oouitet addita, tenoris ſequentis. *Item S.D.N. prouidè conſiderans conſueuiſſe quandoque Romanos Pontifices predeceſſores ſuos beneficia, qua vacant Apoſt. vacare contigerat, diſpoſitioni ſuæ reſeruare, intendens de beneficiis huiuſmodi tam Conclauiſtis, quàm pauperibus Clericis, & aliis benemeritis perſonis prouidere, omnia ſingula beneficia per regulas Cancellaria Apoſt. aut quaſlibet alias Apoſt. Conſtitutiones temporales Rom. Pont. pro tempore exiſtentis diſpoſitioni quomodolibet, & ex quauis cauſa reſeruari ſolita, qua à die obitus felicis rec. Greg. XV. Predeceſſoris ſui, uſque ad diem ſupradictam ſeptimam Auguſti vacauerunt, & de quibus per quoſcumq; Ordinarios collatores tunc diſpoſitum non fuerat ſuæ diſpoſitioni reſeruauit, decernens irritum,* &c. tefert Ioan. Ant. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ.* 1. *dub.* 10. *num.* 2.

Cùm autem, vt ſupra dicebamus, per mortem Pontificis conditoris vis, & auctoritas regularum Cancellariæ expiret, vt præter ſuprà citatos tradunt Caputaq. *deciſ.* 86. *n.* 3. *lib.* 1. Setaph. *deciſ.* 980. *n.* 12. Gom. *in proœm. Regularium queſt.* 1. *n.* 2. Ideo Sede Apoſtolica vacante omnes menſes ſunt Ordinariotum, poſſunrque Epiſcopi tanquam ad Ius commune teuertentes prouidere de beneficiis vacantibus in quolibet menſe, iuxta tradita per Caputaq. *d. dec.* 86 *n.* 3. *part.* 1. & *deciſ.* 214. *n.* 5. *p.* 2. Creſceut. *dec.* 3. *num.* 4. *de priuileg.* Ludou. Gom. *de expect. num.* 10. Put. *dec.* 462. *num.* 3. *lib.* 2. oouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori eccleſ. c.* 48. *num.* 25. Gonzal. *ad reg.* 8. §. 5. *proœm. n.* 46. Verùm in hoc articulo duo caſus ſunt omnino diſtinguendi. Primus eſt quando agitur de reſeruatione, quæ fit ratione temporis, pro vt *in reg.* 8. tunc enim reſeruatio, & affectio non contrahitur, nec inducitur niſi in menſibus *in d. reg.* 8. ſtatutis vacatio beneficij contingat. Et ad effectum huius reſeruationis conſideratur illud tempus vacationis, Caſſad. *dec.* 8. *n.* 9. & 12. *de prabendis*, Rot. *dec.* 774. *num.* 3. & 10. *lib.* 3. *part.* 3. *diuerſ.* quia hæc reſeruatio beneficij inducitur ſolum in ipſo obitu poſſeſſoris, & vacationis contingentis tali menſe Sedi Apoſt. ad conſerendum aſſignato. Vnde ſi talis vacatio contingeret Sede ipſa Apoſt. vacante, etiamſi aliàs eſſet menſis Apoſtolicus, nihilominus collatio ſpectaret ad Ordinarium, quia vacatio Sedis Apoſt. impedit, & excludit reſeruationem; & regulæ Cancellariæ tunc non operantur, & ita procedunt Doctores allegati, & conſidetat Gonz. *ſuper reg.* 8. §. 5. *proœm. n.* 94. *poſt med. verſ. ſecus vero*, & alij inferius allegandi. Alter vero eſt caſus, quando agitur de reſeruatione, quæ inducitur, vel ratione perſonarum, vt putà quia poſſidens beneficium erat familiaris Cardinalium, vel Collector, vel Subcollector, vel alia adeſſet reſeruatio, quæ perſonæ poſſeſſoris adhæret, vel ratione ipſius beneficij, vel quia eſſet prima dignitas, monaſterij, vel alio modo ratione rei affectam Sedi Apoſtol. tunc enim, etiamſi vacatio contingat Sede Apoſtol. vacante, attamen collatio ſpectat ad futurum Papam, quia reſeruatio hoc caſu non inducitur in ipſo obitu poſſeſſoris, & ſic in ve-

ſtione, quo tempore iam Regulæ Cancellariæ expirarunt, ſed reſeruatio fuit inducta, & iam infixa à principio ſtatim ac ille fuit familiaris, Collector, vel Subcollector, ſeu beneficium fuit prima dignitas, aut alio modo antea affectum Sedi Apoſt. quo tempore Regulæ Cancellariæ vigebant, & ſuum effectum, nempe reſeruationem iam induxerant, & quamuis Sede Apoſt. vacante dictæ Regulæ Cancellariæ tanquam auctoritatis tunc deſtitutæ non inducant eo tempore reſeruationem, non inde tamen reſeruationes prius viuente Papa & regulis vigentibus inductæ & infixæ deſinunt, nec expirant, immo beneficium ſemel affectum ſemper remanet affectum, *Extrauag. ad Rom. de prabend.* Anch. *conſ.* 138. *n.* 3. Gemin. *conſ.* 93. *n.* 16. qui hoc triſſimum dicit axioma, Rota *dec.* 10. *de prebend. in nouis, & dec.* 11. *num.* 2. & *dec.* 31. *num.* 1. *eod. tit.* Et in terminis reſeruationis tatione familiaritatis, vel alterius qualitatis perſonalis, quod etiamſi familiaris, vel alius decedat Sede Apoſt. vacante, nihilominus collatio ſpectat ad Papam, & Ordinarius non poſſit ſe intromittere, tradunt Gemin. ſeu potiùs Felin. ad dictum illius *conſ.* 93. *n.* 16. idem Felin. *in c. in noſtra, corol.* 2. *num.* 20. *verſ. & cane, de reſcript.* Sarnen. *ſuper reg. de publican. reſignat. q.* 6. *num.* 6. *verſic. ſic etiam*, Simonet. *de reſeruat. q.* 17. *num.* 1. *verſic. ſed hodie, & n.* 5. & etiam in terminis reſeruationis ex eo quòd beneficium ſit prima dignitas, obſeruant Gonzal. *d.* §. 5. *proœm. num.* 93. *verſic. quia hoc rectè procedit*, Nicol. Garcia *de benefic. part.* 5. *c.* 3. *num.* 789. vbi *num.* 791. refert ita Rotam cenſuiſſe *in Abulen. Parochialis* 24. *Januarij* 1594. cotam *Cord.* colliguntur hæc ita elegantet diſpoſita ex adductis *in Andrien. Archidiaconat.* 5. *Decemb.* 1625. cotam *R.P.D. Merlino.*

REGVLA I.

Reſeruationes generales & ſpeciales.

IN primis fecit eaſdem reſeruationes, qua in Conſt. 63
felicis recordationis Benedicti Pape XII. qua inc. Ad regimen, *continentur, & illas innouauit, ac locum habere voluit, etiamſi officiales in eadem conſtitut. expreſſi Apoſt. Sedis officiales ante obitum eorum eſſe deſierint, quoad beneficia, qua tempore, quo officiales erant, cõtinebant. Declarans nihilominus beneficia quę dicte Sedis officiales, qui ratione officiorum ſuorum huiuſmodi eiuſdem Sedis notarij erant, etiam dimiſſis ipſis officiis, & quandocunque aſſequuti fuerint ſub huiuſmodi reſeruationibus comprehendi. Ac reſeruauit beneficia que per conſt. pia memoria Ioannis Papa vigeſimſecundi qua incip.* Execrabilis, *vacant vel vacare contigerit. Quam conſtitutionem, & reſeruationem Sanctitati ſua tam ad beneficia, quam ad alia quecumque, de quibus Ordinarij collatores contra Concilij Tridentini decreta diſpoſuerunt, & diſponent in futurum, extendit, & amplianit. Et ea beneficia diſpoſitioni ſua reſeruauit, de quibus per dictos Ordinarios, aut alios collatores, contra eiuſdem Concily decretorum formam diſpoſitum fuerit.* latè de hac reſeruatione Loter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 30. *q. per tot.*

Prima pars huius regulæ innouat reſeruationes, quæ continentur in Conſtit. Benedicti duodecimi incip. *Ad regimen*, & habetur inter Extrauagantes communes, *ſub tit. de prabendis, & dignitat. cap.* 13. qua reſeruantur quæcumque beneficia vacatura per obitum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, & Officialium Sedis Apoſtolicæ, videlicet Camerarij, Vicecancellarij, Notatiotum, Auditorum litterarum contradictarum, & Apoſtolici Palatij cauſarum

Anditorum, Correctorum, & Scriptorum litterarum Apoſtolicarum, ac Pœnitentiarij præfatæ Sedis, ac Abbreuiatorum, necnon commenſalium, & aliorum quorumcumque Capellanorum Sedis eiuſdem, & etiam quorumcumque Legatorum, ſiue Nontiorum, ac in terris Eccleſiæ Rom. Rectorum, & Theſaurariorum per Romanos Pontifices ſpecialiter deputatorum, ſeu miſſorum, aut deputandorum, aut mittendorum in poſterum, vbicumque dictos Legatos, vel Nuncios, ſeu Rectores, aut Theſaurarios antequam ad Romanam Curiam redierint, ſeu venerint, rebus exire contigerit ab humanis.

65 Item *in d. Extrauag. Ad regimen*, reſeruantur beneficia vacatura per depoſitionem, priuationem, tranſlationem, ac muneris conſecrationis ſuſceptionem, auctoritate Apoſtolica factas, & fiendas, Flamin. *de reſignat. lib. 2. q. 16. num. 27.* Gonzal. *gloſ. 51. n. 32.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. tract. 23. diſp. 2. punct. 17. verſ. ſecundo.*

66 Item *in eadem Extrauag. Ad regimen, poſt med. verſic. Rurſus Monaſteria*, reſeruantur beneficia vacantia per promotionem ad Patriarchatuum, Archiepiſcopatum, Epiſcopatum, vel Monaſteriorum regimina, Æn. Falcon. *de reſeruat. q. 2. princip. ſub num. 12.* Simon. *eodem, tractat. quæſtion. 27.* Gonzal. *dict. gloſ. 51. num. 35.* Nicol. Garcia *de benefic. part. 1. cap. 6. num. 30.* me citato *in hoc loco* Caſtr.

67 Palao *dict. puncto 17. verſ. 5.* † Nam beneficia obtenta vacant ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum poſt adeptionem poſſeſſionis, & conſecrationem ſequutam, vel poſtquam præfixum tempus ad conſecrationem petendam lapſum fuerit, *cap. cùm in cunctis, §. cùm verò, de elect.* Concil. Tridentin. *ſeſſ. 7. cap. 9. & ſeſſ. 23. de reformat. cap. 2.* Flamin. *libr. 3. quæſt. 2. num. 76.* Petr. Gregor. *de benefic. cap. 24. num. 10.* Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinal. §. ſi verò, à num. 20.* Axor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 16. quæſito 12.* Cardinal. Tuſch. *practic. concluſ. littera B, concluſ. 71.* Ioan. à Cochier *ad reg. 24. Cancell. num. 26.* Put. *deciſ. 438. n. 1. & 3. lib. 2.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. vacatio. §. 1.* Piaſec. in praxi ſimili *in proœm. n. 8.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum reg. 1. dub. 1. n. 14.* Vgol. *de officio, & poteſtate Epiſcopi cap. 1. §. 2. num. 3.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancel. gloſ. 15. num. 53.* Verall. *deciſ. 400. num. 1 lib. 2.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 4. collect. 865.* Camill. Borell. *in ſumma omnium dec. tit. 2. n. 84. & 86.* Alxed. *de præcell. Epiſc. dign. part. 1. cap. 1. à n. 76.* Sreph. Gratian. *diſcept. forenſium c. 223. à n. 31. & cap. 296.* Nicol. Gatcia *de benefic. part. 1. cap. 6. à n. 1.* Seraph. *dec. 110. per tot.* vbi ait quòd de Ire communi ad inducendam vacationem beneficiorum, vel penſionem electi ad Epiſcopatum, duo requirantur; nempe adeptio poſſeſſionis Epiſcopatus, & conſecratio electi: in tranſlato verò de vno Epiſcopatu ad alium, cum iam ſit conſecratus, loco conſecrationis lapſus trimeſtris dati ad conſeruandum. Vnde collatio beneficij facta electo in Epiſcopum ante confirmationem, ſeo adeptam poſſeſſionem valet, Garcia *d. c. 4. n. 47.*

68 Aduertendum tamen, quòd prouiſus per Romanum Pontificem (quæ prouiſio & electionis, & confirmationis vim habet) ſtatim quòd per eum promotus eſt, beneficia ipſius poſſunt conferri tanquam vacantia, non expectata conſecratione, vt de ſtylo Curiæ ſeruatur, ita ve iam non poſſint renuntiari. Ita Flamin. *dicta qu. 2. à num. 77.* Azor. *dict. quæſt. 12.* Vgolin. *d. §. 2. num. 3.* Anaſtaſ. Germon. *d. §. ſi verò, num. 21.* Granut. *ad Simonet. quæſt. 27. n. 6.* Seraphin. *d. deciſ. 110. num. 2.* vbi intelligit quando in promotione, vel tranſlatione Papa decernit beneficia vacare, & ſic quando adeſt expreſſum vacationis decretum, aliàs ſecus, Alzed. *p. 1. cap. 3. n. 76. cum ſeqq.* Quidquid velit Ioan. à Cochier *vbi proximè.* † Niſi prorogatio, vel retentio obtenta fuerit, 69
Couar. *pract. c. 36. n. vltim.* Flamin. *d. q. 1. n. 84.* Vgolin. *d. §. 1. n. 3. verſ. tertio*, Caputaquen. *deciſ. 301. & 304. & 400. p. 2.* Gonzal. *d. n. 53.* Camill. Borrell. *d. tit. 21. n. 85.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 256. n. 78. in fine*, Alzed. *d. p. 1. cap. 3. n. 86.* vbi tenet quòd diſpenſatus ad beneficia cum Epiſcopatu retinenda, non retinet eadem beneficia ſi ad alium Epiſcopatum tranſfetatur, niſi iterum Papa diſpenſet. Et dicit Aloyſ. Ricc. *dict. collect. 866. ſub ampl. 1. verſ. amplia etiam*, quòd data retentione beneficiorum, non comprehenditur facultas transferendi penſiones. Et † data beneficiorum retentione, ſi huiuſmodi Epi- 70
ſcopi, quibus conceſſa fuit, Epiſcopatus permutent, poſtea non vacant eadem beneficia, Anaſt. Germon. *dict. §. ſi verò, n. 36.* quem refert Ioann. à Coch. *vbi proximè.*

Amplia, vt per promotionem ad Epiſcopatum 71
modo ſuprà relato, vacent etiam beneficia ſimplicia, Flamin. *dicta q. 1. n. 76.* Simoocet. *tit. de reſerv. q. 27. in fine.* Mandoſ. *hic q. 15. n. 7.* Ror. *in Conſhen. benefic. 10. Iunij 1624.* coram *Illuſt. Patriarcha Manzanedo.* Nic. Garc. *d. c. 6. n. 6.* † Et præceptoriæ Militiæ, & 71
Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, vt declarauit Gregor. XIII. *conſt. 82.* incip. *Controuerſia, de anno 1583. in Bullar. nono tom. 2. pag. 466.* † Et penſiones, 71
Anaſt. Germon. *d. §. ſi verò, n. 20. & 39.* Fetret. *conſ. 53. n. 4.* Flamin. *d. q. 1. n. 8. & 78. lib. 9. q. 2. n. 121.* Nicol. Garcia *part. 1. cap. 5. numer. 110. & ſequent.* Stephan. Gratian. *vbi proximè*, ac etiam facultas amittitur illas tranſferendi, vt ex Biſigner. *deciſ. 3. de prabend.* colligit Aloyſ. Ricc. *dicta ampliat. 1.* niſi expreſsè ſit conceſſa retentio, Verall. *deciſ. 301. num. 1. & 2. part. 2.* Valenz. qui alios refert *conſ. 51. num. 19.* Rot. *in Carthaginen. tranſlationis 19. Iunij 1606.* coram *Manzanedo*, apud Marcheſan. *de commiſſionib. p. 1. §. 2. pag. 637.* vbi dicitur quòd facultas retinendi penſionem conceſſa promoto ad Epiſcopatum, non intelligitur cum facultate transferendi, quæ ante promotionem competebat, niſi fuerit expreſſa, eo quòd facultas tranferendi eſt odioſa, ideò ſpecialiter exprimenda. Et penſionem vacare per tranſlationem Epiſcopi ad aliam Eccleſiam, ſi non detur retentio, quæ probari debet cenſuit Rot. *in Veghen. penſionis 16. Ianuarij 1570.* coram *Card. Seraph.* impreſſa per Marcheſan. *d. p. 1. §. 1. pag. 638.* & reperitur etiam inter eius impreſſiones *deciſ. 91.* Sed ſi ſpectemus Ius commune, neceſſe eſt, vt dicamus penſionem illo attento non extingui per aſſumptionem penſionarij ad Epiſcopatum, quicquid dicent Fertet. & alij ſuprà citati, & diſtinguant Gig. *de penſion. qu. 56.* mouentur enim falſa imagine, dum æquiparant penſiones cum beneficiis ſimplicibus, de quibus tantùm loquitur text. *in cap. cùm in cunctis, de elect.* quam hallucinationem multi in hoc puncto agnouerunt, & damnauerunt? totum ergo referendum eſt ad ſtylum Curiæ, vt aduertit Rot. *deciſ. 233. n. 1. part. 1. diuerſ.* ex quadam Extrauag. Iulij II. quam *anno* 1570. Leo X. expreſsiùs innouauit, decernendo penſionem huiuſmodi extingui, niſi in ipſamet cedula conſiſtoriali foret diſpenſatum. Vnde ceſſante hoc Iure ſingulari nulla de iure communi eſt incomparabilitas inter Epiſcopatum, & penſiones, quod etiam notauit Ror. *deciſ. 454. num. 9. part. 1. diuerſ.* & apud Marchet. *de compoſſ. part. 2. pag. 489.* Valenz. *d. conſ. 51. num. 41.*

Sed

Sed quæro, an in concedenda retentione penſionis accedere debeat conſenſus titularis, aut ſit exprimenda qualitas quòd ſit reſeruata ſuper beneficio iuriſpatronatus, accedente patroni conſenſu, vel quod conſtiterit in diſtributionibus quotidianis? In quo dubio ſic diſtinguendum eſt, aut retentio conceſſa eſt eodem contextu cum promotione ad Epiſcoparum, vel poſt promotionem; in primo caſu eſt aducrtendum quod cum illa retentio non faciat nouam gratiam, ſed tantum remoueat obſtaculum, quod impedit quominus penſionarius poſſit donec viuat retinere penſionem, & iſta remotio obſtaculi ante extinctionem non afferat præiudicium titulari, qui non habet ius niſi extincta penſione, Lambert. *de iurepatron. 3. p. t. lib. q. 9. art. 19. circa fin. pag. 372.* Staphil. *de litteris gratiæ & iuſtus tit. de modo & forma imp. verſ. 4. & vlt. pro nunc*, ac proinde gratia non ſit noua, neque præiudicialis titulari, ſequitur ſubiectionem nun ſequi ex eo quòd non fiat mentio de illo, quod ſuper diſtributionibus quotidianis ſit reſeruata penſio, vel non accedat tunc, ſicut in prima reſeruatione, patroni conſenſus; ſecus autem erit in ſecundo caſu. Ita elegantet Rota *in Firmana penſionis 2. Iunij 1593.* coram *bonæ mem. Cardin. Mellino*, impreſſa per Marcheſao. *de commiſſion. part. 2. pag. 489. in vlt. impreſſ.* vbi ait ſufficere ad hoc vt dicatur conceſſa retentio eodem contextu cum promotione ad Epiſcopatum. ſi ante adeptionem poſſeſſionis, confectionem, & lapſum trium meſium, & ſic ante extractionem penſionis fuerit conceſſa; quia eo caſu non poteſt impugnari vti ſubreptitia, neque erat neceſſaria derogatio regulæ de non tollendo iure quæſito. Additque eadem Rota quòd licèt retentionem Prioratus, de quo ibi, conceſſam poſt promotionem, non facta mentione de iurepatronatus laicalis, ſubreptitiam exiſtimauerit olim maior pars dominorum de Rota, vt refert Ægid. *de ceſ. 752.* tamen ipſe tenuit contrariam, & eiuſdem opinionis fuit Collector *deciſionum deciſ. 2. de præbend. in nouis*, quæ eſt in eodem caſu. Vtrùm autem per aſſumptionem Cardinalia penſionarij ad Summum Pontificatum, extinguatur penſio? Affirmatiuè reſpondet Gabr. *conſ. 200. lib. 2.*

Quæro deinde an prælatus Regularis, qui in Epiſcopum eligitur, deſinat eſſe talis Prælatus? A die acceptationis vacare Prælaturam exiſtimarunt Fr. Emmao. *in ſum. tom. 4. cap. 67. num. 33.* Alzed. *de præcellent. Epiſcop. dignit. part. 2. cap. 3. num. 40.* Verum Villalob. *in ſum part. 2. tr. 35. diſſic. 41. num. 5.* tenet quòd Prælatura vacat ſtatim poſt confirmationem. Sed melius P. de Petrinis *in formul. Reg. lit. C. c. 6. num. 5.* tenet quòd nun vacat, niſi poſt conſecrationem, per *dict. c. cum in cunctis, §. cum verò* & addit quòd tunc electio pertinet ad illos electores, ad quos pertinuiſſet ſi eſſet mortuua (niſi aliud per Summum Pont. prouiderit,) qui quandoque concedit, vt generalis Prælatus in Epiſcopum conſecratus poſſit continuare in officio Generalatus vſque ad Capitulum Genetale, ſic conceſſit Luſitano noſtro R. Fr. Bernardino de Sena totius Ordinis Minorum Generali in Epiſcopum Viſenſem conſecrato, & Fr. Franciſco de Mayda Minimorum Generali, & in Epiſcopum conſecrato. Statim enim ac aliquis Religioſus eſt in Epiſcopum creatus, vel confirmatus à Papa, & conſecratus, poteſt cella priuari, & à Conuentu dimitti, quia non poteſt amplius frui Religionis priuilegiis, Fr. Emman. *qu. Regul. tom. 2. q. 58. art. 4. & in ſum. tom. 4. c. 68. num. 10.* Sanch. *d. c. 6. n. 32. & 33.* P. de Petrinis *in conſtit. ſuæ Ordinis, tom. 1. conſtit. 4. Sixti IV. n. 44.*

Barboſ. de Epiſcopo Pars III.

Limita in promoto ad Epiſcopatum in tertis infidelium exiſtentem, ſeu titularem, cum per eum non ſtet aſſequi illius poſſeſſionem, Anaſtaſ. Geccion. *dict. §. ſi verò, num. 26.* Nauarr. *conſ. 14. de elect. num. 3.* Ioan. à Cochlet *vbi proximè*, Flamin. *d. q. 1. num. 9. & 89.* Azor. *d. c. 16. q. 12.* Nicol. Garc. *dict. part. 11. c. 6. num. 24.* Vgolin. *d. p. 1. c. 1. §. 2. n. 2.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p. 1. c. 3. n. 82.* vbi *num. 83.* ſubdit quòd beneficta Epiſcopi, qui non recipitur à populo, nec percipere poteſt fructus, non vacant, per *c. ſi tibi conceſſo*, & *ibi* gloſſ. *verb. vacare, de præbend.* † Nam licet collatio dignitatum, vel beneficium facta Epiſcopo non valeat, niſi ex diſpenſatione Papæ, vel iuſta cauſa, *c. cum noſtros, de conceſſ. præben.* vbi Abb. *num. 4. 7. & 13.* Leſſ. *de Inſtitia, lib. 2. c. 34. n. 139.* Nicol. Garcia *d. c. 6. n. 44.* † Epiſcopo tamen titulari, vel qui renunciauit Epiſcopatui, collatio, præſertim de beneficijs ſimplicibus facta valebit, Nauarr. *conſ. 14. & 15. de electione.* Nicol. Garcia *d. c. 6. n. 45.* Sed quid ſi quis promotus ſit cum retentione beneficiorum, & deinde moriatur in partibus, an beneficia illa cenſeantur reſeruata, vt de iis ſolus Papa poſſit diſponere? & eſſe reſeruata ſcribit Simonet. *tr. de reſeruat. benefic. q. 27. n. 5.* quia cum ad certum tempus promotionis ſe non reſtringant, genetaliter debent intelligi proeuinque tempore ſint vacatura, me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p. 1. c. 3. n. 85.* 74 75 76

In Hiſpania ex antiquiſſima conſuetudine, & vſu introductum eſt quod promotus ad Epiſcopatum iuriſpatron. Regij renuntiet beneficia, quæ ante promotionem obtinebat in fauorem perſonæ à Catholico Rege aſſignatæ, & huic, & non alteri Pontifex confert. Ita Hieron. Venero à Layua *in exam. Epiſc. lib. 4. c. 4. n. 15* Alzed. *d. p. 1. c. 3. n. 80.*

Item *in eadem Extrauag. Ad regimen, & in Extrauag. ex dubio, §. huiuſmodi, de elect.* teſtuantur beneficia vacantia, & vacatura per aſſecurionem pacificam quorumcumque Prioratuum, Dignitatum, Perſonatuum, Officiorum, Canonicatuum, Præbendarum, & aliorum beneficiorum auctoritate Apoſtolica prouiſorum, ſeu prouidendorum, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct. 17. verſ. ſexto.* Simonet. *de reſeruat. qu. 26. n. 1.* vbi *num 5.* bene declarat procedere non ſolùm in vacatione, quæ proueuit ex decreto Papæ, ſed etiam ex diſpoſitione iuris, quamuis tale decretum non adſit, & fuit dictum *in una Segobien. Canonicatus 24. Nouembris 1588.* coram D. *Plato.* Hodie verò in gratia facta de aliquo beneficio habenti aliud incompatibile, ſeu ius ad illud, apponitur decretum, *quod ipſe orator infra duos menſes a die habitæ poſſeſſionis ſecundi, ſeu quæ per eum ſteterit quominus illam aſſequatur, primum dimittere, ſeu iuri cõpetenti cedere in manibus Romani Pontificis tantũ liberè cũ ſpecifica mentione præſentis decreti omnino teneatur, alioquin ambo vacẽt eo ipſo; ita vt de illis per ſedẽ Apoſtolicã dũtaxat diſponi poſſit, ac irritũ*, &c. 77

Per quam clauſulam apertè conſtat huiuſmodi dimiſſionem puram, & ſimpliciem debere fieri, & illum, cui illa puſita eſt, ſiue poſt habitam poſſeſſionem ſecundi, ſiue ante, non poſſe reſignare primum coram D. Papa conditionaliter, ſeu ex cauſa permutationis, non facta mentione dictæ clauſulæ, nec etiam coram ordinario ſimpliciter, vel cauſa permutationis, alias elapſu terminu duorum menſium vacabit vtrumque ad diſpoſitionem ſolius Papæ, ex dicto decreto, cui non parnit. Adde quod dicto decreto de dimittendo in manibus Sanctiſſimi, ſatisfit per æ quipollens, vt fuit reſolutum *in una Compoſtel. Canonicatus*, 10. *Maij ann. 1600.* coram Illuſt. *Card. Lancel.* vbi propterea fuit deciſum, quòd dimiſſio 78

facta in manibus Notarij Cameræ Apostolicæ in executionem dicti decreti, sufficiebat, quia omnis fraus cessabat, refert Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. glos.* 15. *n.* 119. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.* 17. *vers. sexto, in fine.*

79 *Secunda* pars huius Regulæ innouat reseruationes, quæ continentur *in Const.* Ioannis Papæ XXII. quæ incipit, *Execrabilis*, & habetur inter Extrauagantes prædicti Summi Pontif. *sub tit. de prabend. cap.* 1. & iterum inter Extrauag. communes *sub eod. tit. cap.* 4 qua reseruantur beneficia vacantia per execrabilitatem: nempe quando quis assequutus fuit secundum beneficium incompatibile cum primo, quia non solùm vacat primum, & est reseruatum Sedi Apostolicæ, si ab eadem Sede secundum beneficium obtinuit: sed etiam, si tarim primum non dimittit, sed de facto illud cum secundo habere prætendat, vacat similiter secundum, & sic vtrumque, & eorum prouisio remanet Sedi Apostolicæ reseruata. Gonzal. *d. glos.* 51. *n.* 38. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.* 17. *vers. septimo.*

80 *Tertia* pars huius Regulæ reseruat beneficia, de quibus Ordinarij, & alij collatores contra Concil. Trident. decreta disposuerint, & disponent in futurum, Gonzal. *d. glos.* 51. *num.* 48. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. cap.* 3. *n.* 30. Castro Palao *d. disp.* 2. *punct.* 17. *vers. octauo.* Veluti si conferat aliquod beneficium Curatum ei, qui vigesimumquintum suæ ætatis annum non attigerit, quod est contra decretum Concil. Trident. *sess.* 7. *de reform. c.* 3. Vel si conferat Dignitates, Personatus, Officia, Præbendas, Portiones, aut quæ liberalia beneficia, quibus onera varia sunt annexa, videlicet vt alij Missas, alij Euangelium, alij Epistolas dicaor, seu cantent, iis, qui ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoscantur, quod est contra decretum Concilij *cap.* 4. *sess.* 22. *de reformat.* Vel cõferat beneficium aliquod, etiam simplex, alicui, qui saltem prima Tonsura initiatus, & in decimoquarto suæ ætatis anno constitutus non sit, quod est contra decretum Concilij *sess.* 23. *de reform. c.* 6. Vel si conferat Officia, vel Dignitates, quæ Scholasticæ dicuntur, iis, qui non sint Doctores, vel Magistri, aut Licentiati in sacra pagina, aut in iure Canonico, quod est contra decretum Concilij *sess.* 23. *de refor. c.* 18. *vers. de catero.* Vel si conferat aliquam ex Dignitatibus, quibus animarum cura subest, ei qui saltem vigesimumquintum suæ ætatis annum non attigerit, & in clericali ordine versatus, doctrinam ad sum munus exequẽdum oportunam non habuerit: aut si conferat Archidiaconatum ei, qui Magister in Theologia, seu Doctor, aut Licentiatus in Iure Canonico non sit, aut conferat Dignitatem, Canonicatum, aut Portionem ei, qui eo Ordine Sacro non sit initiatus, quem illa Dignitas, Præbenda, aut Portio requirit, aut in tali ætate constitutus, vt infra annum initiari non valeat, quod est contra decretum Concil. Trident. *sess.* 24. *de reformat. c.* 12. Vel si præbendam Pœnitentiariæ conferat alicui, qui Magister non sit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, quod est contra decretum Concilij *sess.* 24. *de reformat. c.* 8. Vel si conferat beneficia filiis clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, cohabitantia in Ecclesiis, vbi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quod est contra Decretum Concilij *sess.* 25. *de reformat. c.* 15. de his quoad propositum Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 31. *à princ.*

REGVLA II.

Extensio reseruationis beneficiorum per assecutionem pacificam vacaturorum.

81 *ITem ne de beneficiis Ecclesiasticis, præsertim curam animarum habentibus, seu aliàs personalem residentiã requirentibus, dum pro eempore vacant, Apostolica auctoritate prouisi, seu prouidendi ante illorum assequutionem alia cum eisdem incompatibilia beneficia Ecclesiastica per eos tunc obtenta, in fraudem reseruationis sua resignent, seu dimittant; voluit, decreuit, & declarauit, quòd si in posterum quibuslibet personis de aliquibus beneficiis Ecclesiasticis tunc vacantibus, seu vacaturis per Sanctitatem suam, aut eius auctoritate prouideri, ipsosque prouisos, seu prouidendos intra vacationis, & prouisionis, seu assecutionis eorumdem beneficiorum tempora, quæcumque alia cum illis incompatibilia beneficia Ecclesiastica secularia, vel quorumuis Ordinum, ac etiam hospitalium, regularia, per eos tunc obtenta, nulla speciali, & expressa de eisdem in prouisionibus prædictis facta mentione, simpliciter, vel causa permutationis, aut aliàs quomodolibet, sine in Sanctitatis suæ, vel alterius Rom. Pont. pro tempore existentis, aut Legatorum, vel Nuntiorum dicta Sedis, siue Ordinariorum, vel aliorum Collatorum quorumcumque manibus resignare, seu dimittere, aut iuribus sibi in illis, vel ad illa competentibus cedere contigerit, omnes & singula concessiones, collationes, prouisiones, & quæuis alia dispositiones de beneficiis, seu iuribus sic resignandis, & dimittendis, & cedendis pro tempore facienda, cum inde secutis quibuscunque, cassa, & irrita, nullíusque roboris, vel momenti existant, nec cuiquam suffragentur: sed beneficia, & iura, vt præfertur, resignata, dimissa, & cessa eo ipso vacent, & vacare, ac sub reseruatione prædicta quam Sanctitas sua, etiam quoad hoc, extendit, & ampliauit, comprehensa censeantur. Ita quod de illis per alium quam eandem Sanctitatem suam, vel pro tempore existentem Romanum Pontif. nullatenus dispoui possit in omnibus, & per omnia, perinde ac si per pacificam assecutionem beneficiorum aliorum huiusmodi verè & realiter vacauissent. Decernens irritum, &c. attentari, &c.*

81 Hæc Regula est de nouo addita à S.D.N. Gregorio XV. non tamen de nouo facta, nam Illustrissimus Dominus meus D. Cardinalis Tontus omnium litterarum scientia valde eruditus, & iuris vtriusque cõsultissimus, dum S.D. Pauli V. felicis recordat. Datarius extitisset, prætextu cuitandi homioũ malitias, exemplo cuiusdã, quem nosti bene norunt, obtinuit ab eodem S. D. Paulo V. reseruationem beneficiorum per assecutionem pacificam vacaturorum, extendi etiam ad vacatura ante assequutioooem resignata, seu dimissa, vt in sequenti Constitutione.

Declaratio reseruationis beneficiorum per assecutionem pacificam vacaturorum.

81 *SAnctissimus in Christo Pater, & Dominus noster Dominus Paulus diuina prouidentia Papa V. qui in erastinum eius assumptionis ad summi Apostolatus apicẽ vestigijs felicis recordationis Benedicti XII. & aliorũ Romanorum Pontificum prædecessorum suorũ inhærẽs, omnia, & singula beneficia Ecclesiastica per pacificã assequutionem quorumcunque aliorum, & per Sanctitatem suam, seu eius auctoritate conferendorum beneficiorum Ecclesiasticorum, ex tũc vacatura, ordinationi, & dispositioni sua cum Decreto irritante desuper apposito inter alia duxi reseruãda, & quia ex fide dignorum relatione innotuit, quod plerique de beneficiis Ecclesiast. præsertim curam animarũ habentibus, seu aliàs personalẽ residentiam requirentibus, dum pro tempore vacant, Apostolica*

[illo

auctoritate prouiſi, ſen prouidendi, ante illorum aſſecutionem: alia cum eiſdem incompatibilia beneficia Eccleſiaſt. per eos tunc obtenta, in frandem reſeruationis, & Decreti prædictorum reſignabant; cupiens opportunum ſuper hu remedium adhibere, voluit, decreuit, & declarauit, quod ſi in poſterũ quibuſuis perſonis de aliquibus beneficiis Eccleſiaſt. tunc vacantibus, ſen vacaturis per Sanctitatem ſuam, aut eius auctoritate prouideri, ipſoſque prouiſos, ſen prouidendos intra vacationis, & prouiſionis ſeu aſſecutionis eorundem beneficiorum tempora quacumq; alia cum illis incompatibilia benefic. Eccleſiaſt. ſecularia, vel quorũuis Ordinum, de etiam Hoſpitalium regularia, per eos tunc obtenta, nulla ſpeciali, & expreſſa de eiſdem in prouiſionibus prædictis facta mentione ſimpliciter, vel cauſa permutationis, ac aliàs quomodolibet, ſiue in Sanctitatis ſuæ vel alterius Rom. Pont. pro tempore exiſtentis, aut Legatorum, vel Nuntiorum dictæ Sedis, ſiue Ordinariorum vel aliorum collatorum quorumcumque manibus reſignare, ſeu dimittere, aut iuribus ſibi in illis, vel ad illa competentibus, cedere contigerit, omnes & ſingula conceſſ. collationes, prouiſiones, & quæuis alia diſpoſitiones de benef. ſeu iuribus ſic reſignandis, dimittendis, & cedendis, pro tempore faciendis, cum inde ſecutis, quibſcunmq; caſſa, & irrita, nulliuſq; roboris, vel momenti exiſtant, nec eorquãſuffragentur, ſed benef. & iura, vt præfertur, reſignata, dimiſſa, & ceſſa, ipſo iure vacent, & vacare, ac ſub reſeruatione, & priori decreto prædictis, quæ Sanctitas ſua, etiam quoad hoc extendit, & ampliauit, cõprehenſa cenſeantur. Ita quod illis per alium, quam eandem Sanctitatem ſuam, vel pro tempore exiſtentem Rom. Pont. nullatenus diſpoñ poſſit in omnibus, & per omnia, perinde ac ſi per pacific. aſſecutionem aliorum benefic. huiuſmodi verè, & realiter vacauiſſent. Decernens ſic per quoſcumq; iudices, etiam cauſarum Palatij Apoſt. Auditores, ac S. R. E. Cardinales, dictæq; Sedis Legatos, & Nuntios, Sublata, &c. iudicari, & definiri debere: irritúmque, &c. attentari. Placet, publicetur, & deſcribatur. C. lecta, & publicata, fuit ſupradicta regula Romana in Cancellaria Apoſt. anno Incarn. Dominicæ 1609. die verò Ionis 25. menſis Februarij, Pontificatus prædicti Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ anno 5.

M. Peruttus Cuſtos.

Eſt *in Bullario nono Conſtit.* 62. aliàs 40. *tom.* 3. *pag.* 250.

Hæc Conſtitutio ſtaudem, & illius commentum colligit ab euentu ſi contingat reſignantem de ſecunda prouideri, *l. ſi ſeruus plurium, §. vlt. ff. de leg.* 1. cum ſimilibus, ſat enim eſt quod id potuerit opinari, quæ ipſo iure ſunt reſetuata, etiamſi electus ea dimiſerit ante acceptationem, ſi ſciuit electionem, Simon. *d. q.* 26. *n.* 5. *verſ. & propterea*, Anton. Auguſt. *in epitome ſub reg.* 1. *n.* 5. *verſ. Extranag. ad regimen*, Caſſad. *dec.* 1. *de conſt.* & ita fuit reſponſum *in vna Conchen. Parochialis* 9. *Februar.* 1615. coram *Vbaldo ſen.* vbi etiam tentum fuit prouiſionem factam alteri ex cauſa reſignationis hoiuſmodi non poſſe ſeruire pro titulo colorato ſtante decreto irritanti, refert Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 27. *à n.* 36.

REGVLA III.

Reſeruatio Cathedralium Eccleſiarum, & Monaſterium, ac de tempore vacationis Epiſcopatuum vacaturorum beneficiorum.

84 ITem reſeruauit generaliter omnes Eccleſias Patriarchales, Primatiales, Archiepiſcopales, Epiſcopales, necnon omnia monaſteria virorum, valorem annuum ducentorum florenorum auri communi extimatione excedentia, nunc quomodocumque vacantia, & in poſterum vacatura. Et voluit quod exceſſus huiuſmodi in litteris exprimantur. Ac etiam reſeruauit dignitates, & beneficia omnia ad collationem, præſentationem, electionem, & quancumque aliam diſpoſitionem Patriarcharum, Primatum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, & aliorum quorumcumq; collatorum, & collatricum, ſecularium, & Regularium, quomodolibet (non tamen ad collationem cum alio, vel aliis, aut etiam ad alterius præſentationem, vel electionem pertinentia) quæ poſt illorum obitum, aut Eccleſ. ſeu monaſteriorum, vel aliarũ dignitatum ſuarum dimiſſionẽ, ſeu amiſſionem, vel priuationem, ſeu tranſlationem, vel aliàs quomodocumq; vacauerint vſque ad prouiſionem ſucceſſorum, ad eaſdem Eccleſias, aut Monaſt. vel dignitates Apoſt. auctoritate faciendam, & adeptam ab eiſdem ſucceſſoribus pacificam illorum poſſeſſionem, quomodocumq; vacauerint, & vacabunt in futurum.

Huius reg. prout iacet auctor fuit Sixtus V. & eam retinuerunt, ſeu innouauerunt alij Pontifices ſucceſſores, vt memorat Nicol. Garc. *de benefic. p.* 5. *c.* 1. *n.* 228. qui pergit eam declarare, quod etiam exequitur Ioan. à Cochiet *in comment. ad eandem reg. ex n.* 17. vbi quòd ea non obtinet vbi vigent concordata, Lotter. *de benefic. lib.* 2. *q.* 34.

Prima pars huius Regulæ reſeruat Eccleſias Patriarchales, quæ etiam Primatiales appellantur, *c.* 1. *ad med.* 99. *diſt.* Item Eccleſias Archiepiſcopales, & Epiſcopales, quarum omnium electio de Iure communi ad Capitulum, & Canonicos ſpectabat, *cap. cùm Eccleſia Sutrina* 3. *de cauſa poſſeſſ.* ea ſcilicet ratione, vt tolerentur ſic diſcordiæ magnæ, quæ quotidie oriebantur in electionibus à Capitulo, & Canonicis factis, vt aduertit Lancellot. *in ſuis inſt. Canon. tit. qui eligere eligiue poſſum, in princip. verb. hodie*, † non derogat iurpatronatos Regio, etiamſi ex priuilegio, vel conſuetudine competit, Couar. *practic. c.* 36. *num.* 2. *& num.* 6. *verſ. ſecundum*, Palat. *de benef. in Curia vacant. §.* 11. & plures alij, quos refert, & ſequitur Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *num.* 219. quibus adde Gonzal. *ad reg. Cancel. gloſſ.* 24. *à num.* 152. *& gloſſ.* 51. *num.* 49. Cabed. *tract. de patronatibus Regia Corona, cap.* 10. *num.* 3. *& cap.* 35. *num.* 7. & multos relatos per Cened. *ad Decret al. coll.* 79. *n.* 2. me citato *in hoc loco* Caſt. Palao *in opere moral. tract.* 3. *diſp.* 2. *punct.* 18. *n.* 2. *tom.* 2. † Nam iuſpatronatus ad aliquem Regem, vel Principem pertinens non cenſetur derogatum, niſi ſpecialis de illo mentio fiat, Matta *Peſ. dec.* 193. Aloyſ. Ricc. *in col. dec. p.* 3. *col.* 494. † Recepta ideò eſt totius Luſitaniæ, Hiſpaniæ, & Galliæ conſuetudo, ſecundùm quam à Regibus nominano ſic Epiſcoporum, ex iurepatronatus ſibi cõpetens, ad quod faciunt text. *in c. cùm longè*, ibi, *quoſcumq; Regalis poteſtas elegerit*, 63. *diſt. & in c. quod ſi ne* 28. ibi *debet Princ. præſentari, de elect.* Et de iurepatronatus noſtræ Luſitaniæ agit Cabed. *de patron. Regia Corona. c.* 37. *per totum.* Et iurepatronatus Hiſpaniæ tractant *l.* 8. *tit.* 5. *p.* 1. vbi Gregor. Lop. & Hunnius *ad eum, & l.* 3. *tit.* 3. *& l.* 2. *tit.* 6. *lib.* 1. *Ordin.* vbi Did. Perez. *& l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 1. *nouæ recop.* vbi Azeued. Palat. *de benef. in Curia vacantib. à §.* 8. Couar. *in reg. poſſeſſor. p.* 2. *§.* 10. *à n.* 5. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 4. *n.* 13. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 13. *n.* 72. Bobadil. *in ſua politica lib.* 2. *c.* 19. *n.* 215. Camill. Borrel. *de Regis Catholici præſtantia. c.* 50. *totum*, Mench. *illuſtr.* 22. *n.* 14 *ſequentibus*, plures refert Cened. *ad Decretum collect.* 51. *n.* 3. ex ea ratione, quia Luſitaniæ, & Hiſpaniæ Reges ex priuilegio Romani Pontif. ad Cathedrales Eccleſias Epiſcopos nominantes

tum quia conſtat eos Regna, & Eccleſias à Mauro-
rum faucibus, & poteſtate eruiſſe, vt memoiat *gloſ.*
pen.in c.Adrianus in 2.63.*diſtinct.* tum quia Eccle-
ſias ipſas maxima ex parte erexerunt, & ampliſſimis
reddibus exoroauor, vt latiſſimè perſequuntur
Thom. Boſſi. *de ſignis Eccleſiæ lib.*20.*ſigno* 87. *c.*6.
Valdeſ.*de dignitate Regum Hiſpaniæ cap.*21. De iu-
tepatronatus Regum Franciæ agunt Carol.de Graſ-
ſal.*lib.*2. *Regalium Franciæ iure* 3. Guillielm.Bene-
dict.*in c.Raimutius, verb.uxorem nomine Adelaſiam,*
*deciſ.*2. *à n.*78. Rebuff. *in tract. nominat.qu.*1.*n.*28.

89 † Aduerte tameo quòd qoamuis Rex noſter Hiſpa-
niarum ſit patronus Cathedralium, & præſentet ad
dignitates Epiſcopales, non tamen eſt patronus alio-
tum beneficiorum in eiſdem Eccleſiis Cathedrali-
bus conſiſtentium, nec illa ius præſentandi habet,
Gonzal.*gloſ.* 10.*n.*13.

90 *Secnnda* pars huius Regulæ, quæ agit de teſeruatione beneficiorum vacantium de tempore va-
cationum Epiſcopatuum, procedit ſi ad Epiſcopum
ſpectet electio, nominatio, ſeu præſentatio perſo-
næ; quamuis collatio, ſeu inſtitutio ad alium per-
tineat, ſeu ſit communis Epiſcopi, & aliorum, quia
attendenda eſt prima diſpoſitio beneficij: ſicut è
conuerſo quando præſentatio, vel electio ad alium
pertinet, quamuis collatio, ſeu inſtitutio ad Epiſco-
pum ſpectet, non intrat hæc teſeruatio. Ita Nicol.
Garc. *d.c.*1.*n.*230. & 231. nam beneficia, quorum
collatio non poteſt fieri ab Epiſcopo abſque alterius
electione, præſentatione, ſeu interuentu, non com-
prehenduntur ſub hac teſeruatione, Gonzal.*gloſ.*45.
num. 10. Non procedit tamen vbi ſimultanea ex
concordia eſt dimiſſa per tornos, itaut vna vice pro-
uideat Epiſcopus, & altera Capitulum, non ſolùm
quando beneficium vacat in turno Capituli, in
quo non eſt difficultas, ſed etiam quando benefi-
cium vacat in turno Epiſcopi, quia etiam tunc mor-
tuo Epiſcopo, ſeo aliàs vacante Sede, poteſt Capi-
tulum iure proprio conferre Canonicatus, & alia
beneficia ſimultanea, in quocumque turno vacet,
vt reſoluunt Nicol. Garcia *d. c.*1.*à n.*237. Gonzal.
*ad regul.*8.*Cancell.gloſ.*45.§.3.*n.*39.*cum ſeqq.* Dein-
de hæc teſeruatio non procedit, vbi collatio benefi-
ciorum ſpectantium aliàs ad collationem Epiſcopi,
Sede Epiſcopali vacante ad aliquem ſpectet, nec re-
ſeruatur futuro ſucceſſori, quia Regula non intendit
tertio præindicare, vt deciſum in Rota teſert Nicol.
Garc.*dict.c.*2.*n.*244. Caſtr.Palao *d.diſp.*2.*punct.*18.
*num.*4.& 5.

91 *Tertia* pars huius Regulæ, quæ eſt reſeruatoria
monaſteriorum, id eſt, Abbatiarum virorum, non
tamen Monialium, quæ habent iuriſdictionem qua-
ſi Epiſcopalem, ex Mandoſ. *in reg.*26.*quæſt.*3.*n.*9.
verſ.adnertant tamen iuniores, comprehendit mona-
ſteria electiua propter verba generalia, quia fit men-
tio de Dignitatibus electiuis, & quia Prioratus re-
gulariter ſunt electiui; ita fuiſſe in Rota deciſum re-
fert Nicol. Garcia *d. cap.*1.*num.* 118. vbi *num.*119.
reſoluit, quod etiam comprehendit alias Dignita-
tes inferiores electiuas, & beneficia electiua, & *n.*
122. *cum ſeq.* idem dicit etiam non facta mentione
de electione. De Iure communi monaſteria ſunt
electiua, & confirmatio ſpectat ad Superiorem, *c.*2.
§.*priore*, vbi Abb. *num.*10. *de ſtatu Regul.* Rot.*de-*
*ciſ.*584.*p.*3.*lib.*3. *diuerſ.* Probatur tamen mona-
ſterium eſſe conſiſtoriale, cùm ſit taxatum in libris Ca-
meræ, Rot.*deciſ.*540.*n.*4.*p.*3.*diuerſ.* & latè *in Palen-*
tin.Abbatia de Benauuere 14.*Decemb.*1618. coram
R.D.Coccino Decano.

92 *Quarta* pars huius Regulæ in illis verbis, *dimiſ-*
ſionem, ſiu amiſſionem, vel priuationem, comprehen-
dit beneficia vacantia poſt renunciationem Epiſco-
patus à Papa admiſſam, vel poſt tranſlationem ad
alium Epiſcopatum, etiam antequam Epiſcopus ha-
beat, aut habere poſſit notitiam de eis, non obſtan-
te quod ante habitam notitiam admiſſionis, reſi-
gnationis, aut tranſlationis, poſſit Epiſcopatum ad-
miniſtrare, & poſſeſſioni eius inſiſtere, vt reſoluit
Nicol. Garcia *d.cap.*1.*à num.*245. quia *in addit.* aſ-
ſerit à Summo Pontifice fuiſſe deciſum Epiſcopum
Tetulen. tranſlatum ad Eccleſiam Cæſarauguſtanam
non poſſe amplius poſt tranſlatiooem ſe immiſcere
diſpoſitioni beneficiorum Tetulen. quia à die tranſ-
lationis debentur fructus Eccleſiæ ſecundæ, ad
quam fit tranſlatio, & ſoret fructus Epiſcopatus eſt
etiam collatio beneficiorum, me citato Alxed.*d.c.*3.
*n.*88. Caſtr.Palao *d.diſp.*2.*punct.*18.*n.*92.

Hanc regulam non habere locum in Cardinali- 93
bus tenuit Rot.*in una Toletana Paroch.de Alcaude-*
te, tertio Iulij 1595. coram Illuſtriſſ. *Seraphino*, quæ
eſt in impreſſ. *deciſ.* 1148. & teſert Nicol. Garc. *d.*
*c.*1.*n.*252. de cuius reſolutione dubitat *n.*253.

REGVLA IV.

Reſeruatio Dignitatum, necnon ſuorum, & S.R.
E. Cardinalium familiarium beneficiorum.

ITem reſeruanit generaliter diſpoſitioni ſuæ omnes 94
Dignitates maiores poſt Pontificales in Cathedrali-
bus, etiam Metropolitanis, & Parochialibus, necnon
valorem decem florenorum auri communi æſtimatione
excedentes, principales in Collegiatis Eccleſiis. Reſerua-
uit etiam Prioratus, Præpoſituras, præpoſitatus, ac
alias Dignitates Conuentuales, & Præceptorias genera-
les Ordinum quorumcumque (ſed non Militarium.) Ac
quæcunque beneficia, quæ ſui, etiam dum Cardinalatus
fungebatur honore, exiſtentes, ac Sanctæ Romanæ Eccle-
ſiæ viuentium nunc, & qui erunt ſuo tempore Cardina-
lium, familiares continui commenſales obtinent, & in
poſterum obtinebunt, eorum familiaritate durante, ac in
quibus, ſeu ad quæ (ius eis competit, aut competerit,
etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum Cardinalium
eorundem, vel aliàs receſſerint. Declarans Dignitates,
quæ in Cathedralibus etiam Metropolitanis poſt Pon-
tificales non maiores exiſtunt, quæ ex Apoſt. Sedis in-
dulgentia, vel ordinaria auctoritate, aut conſuetudine
præſcripta, vel aliàs quouis modo, in collegiatis Eccle-
ſiis principalem præeminentiam habere noſcuntur, ſub
reſeruatione prædicta comprehendi debere.

Ad cognoſcendas Dignitates maiores poſt Ponti- 95
ficalem in Cathedralibus Eccleſiis, & principales in
Collegiatis, attendenda eſt conſuetudo prouinciæ,
& Eccleſiarum, gloſ. *verb.electiuo.propè finem, in*
*c.deliberatione, de officio Legati lib.*6. Azor. *inſtit.mo-*
*ral.p.*2.*lib.*6.*c.*34.*q.*10.*verſ.per tertiam reg.* ibi, *item*
dignitates principales, Flam. *de reſignation.lib.*2.*q.*1.
*n.*82.& 83. me citato *in hoc loco* Caſt.Palao. *in opere*
*mor.tom.*2.*tract.*13.*diſp.*2.*punct.*19.*n.*2. † In noſtra 96
Luſitania, & in ferè tota Hiſpania Decanus in Eccle-
ſia Cathedrali poſt Epiſcopum maiorem Dignita-
tem habet, & in Eccleſiis Collegiatis principalis di-
gnitas dicitur Prior, qui præeſt toti Canonicorum
collegio: in quibuſdam verò Hiſpaniæ partibus vo-
catur Abbas, alibi Præpoſitus. † Et denique princi- 97
palis ea dicitur Dignitas, quæ in Eccleſia Collegiata
omnium maxima eſt, vt tenet Azor. *inſt. moral.p.*2.
*lib.*6.*c.*3.*q.*8.*in fine.* Circumſtantiæ autem, quæ magis conſpicuam reddunt ipſam Dignitatem in con-
ceſſu alterius, colliguntur ex qualitate exterioſeca

ornamentorum perſonæ; ex qua prouenit maioritas Dignitatis, *c.vt Apoſtolica, de priuil. in* 6. Andr. Barbat. *de præſt. Cardin. p.* 1. *q.* 1. *ſub n.* 47. Item ex loco in quo ſedet, ſedes enim nobilior aſſignatur ei, qui maiorem obtinet Dignitatem. glo. & Doct. *in l. decernimus C. de ſacroſ. Eccleſ.* Gamb. *de offic. Legat. lib.* 3. *num.* 107. Rot. *dec.* 518. *ſub n.* 3. *circa fin. p.* 3. *diuerſ.* Et ex præſtantia muneris, quod ibidem obit, Caſſao. *in catal. glor. mundi p.* 4. *conſ.* 42. de his omnibus Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 33. *ex n.* 45. vbi *à num.* 40. diſputat an dignitatis ſiue officium Cimeliarchatus in Eccleſia Neapolitana ad hunc effectum dicatur prima Dignitas.

98 Regula hæc intelligenda eſt de Dignitatibus principalibus actu, nec ſufficit vt interet hæc reſeruatio, quod Dignitas ſit erecta in maiorem poſt Pontificalem in poſterum poſt mortem obtoentis ounc primam, vt fuit tantum *in vna Vallſoletana Decanatus* 11. *Decembr.* 1600. coram *Illuſtriſſ. Domino meo Cardinale Millino*, referunt Nicol. Garcia *dict. c.* 1. *n.* 257. Gonzal. *glo.* 51. *num.* 58. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.* 19. *n.* 2. *verſ. debes tamen dignitas*, aſſerentes è conuerſo regulam comprehendere illam Dignitatem, quæ tunc actu prima, licèe eſſet iam ordinatum, quod cùm primùm vacare contigerit, deſineret eſſe talis; & idem Garc. *d. cap.* 1. *num.* 260. tenet ex verbis huius regulæ clare apparere, quod Dignitates Eccleſiarum Cathedralium, quę ibi poſt Pontificalem oon maiores exiſtunt, habent tamen ſub ſe Canonicos in Collegiatis, ſeu princi-

99 palem præeminentiam, ſunt reſeruatæ. † Verùm quando erectio in primam Dignitatem eſſet conditionaliter facta, pendente conditione, & nondum purificata, non cadet ſub reſeruatiooe, vt ſuit in Rota deciſum *in vna Mediolanen. Præpoſituræ* 6. *Martij* 1590. coram *D. Bubalo*, refert Aloyſ. Ricc. *in coll. par.* 5. *collect.* 1670. vbi ampliat etiamſi in erectione eſſet adiecta clauſula, *ex nunc, prout ex tunc*, quoniam licèe ſit talis virtutis, ar tertohatur à die datæ, Creſcent. *deciſ.* 260. & plures à me ipſo citati *in Remiſſ. de diction. & clauſulis, clauſ.* 26. *n.* 1. non tamen hoc procedit ad effectum reddendi nullam collationem præcedentem, & in præiudicium iuris alteri medio tempore quæſiti, Cardio. Put. *deciſ.* 190. *lib.* 2. Marta *de clauſ. p.* 1. *clauſ.* 55. *n.* 3. Camill. Borell. *in ſumma omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 20. *num.* 383.

100 Per hanc regulam vna tantùm Dignitas maior in qualibet Cathedrali, & voa tantùm principalis in qualibet Collegiata reſeruata eſt non obſtante quòd regula loquatur in plurali, quia pluralitas illa reſoluitur in ſingularitates, & reſpicit pluralitatem Eccleſiarum. Ita Mandoſ. *hic q.* 3. Menoch. *conſil.* 190. *num.* 4. *cum ſequentib.* Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 262. & dixi *alleg.* 45. *num.* 16. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.* 19. *num.* 3.

101 Verùm ſi in aliqua Cathedrali eſſent duæ Dignitates maiores poſt Pontificalem, & in Collegiata duæ principales æquales, ambæ erunt reſeruatæ, Guidobon. *dec.* 34. quem refert, & ſequitur Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 1670. *ampl.* 1. adde Mendoſ. *q.* 4. Azor. *vbi proximè, verſ. quarto deinde*, Nicol Garc. *d. c.* 1. *num.* 265. *cum ſeqq.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.* 19. *n.* 3. *in fine.*

102 Procedit Regola hæc in Cathedralibus, in quibus adeſt vna tantùm Dignitas, vt reſoluunt Mandoſ. *hic quæſt.* 5. Simonera *quæſt.* 85. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d punct.* 19. *num.* 4. *verſ. & contrarium.* & fuiſſe in Rota reſolutum *in vna Tarriana Archipresbyteratus* 7. *Maij* 1574 coram *Montis Faſculon.* referuot Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 1670. *ampliat.* 2. Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *à n.* 267. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. glo.* 9. §. 4. *ſub n.* 18. *verſ. quinimo in terminis*, Lotter. *d. lib.* 2. *quæſt.* 33. *num.* 30. Et habet etiam locum 10 ſecunda, ſi prima Dignitas eſſet vnita Capitulo, vt tenuit Rota *in vna Virdunen. Decanatus*, 9. *Martij* 1580. coram *Illuſtriſſimo Card. Lancell. ſen.* referunt Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 1670. *ampl.* 3. & Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *à num.* 269. Vbi igitur contigerit primam Dignitatem eſſe de iure patronatus laicorum, reſeruatio huius reg. comprehendit aliam ſubſequentem, ex Lotter. *d. lib.* 2. *quæſt.* 33. *n.* 43. Caſtr. Palao *d. puncto* 19. *num.* 5.

Circa ſecundam partem huius Regulæ, in qua 103
reſeruantur Prioratus, Præpoſituræ, Præpoſitatus, ac aliæ Dignitates Conuentuales, ac Præceptoriæ generales Ordinum quorumcumque, ſed non Militiarum, ſeu eorum eſt cum gloſ. *verb. militiarum, in Clem. quia contigerit, de relig. domib.* eſſe quoſdam Ordines, qui militiæ non ſunt, ſed hoſpitalitari ex Regula, & inſtituto operam dant, cuiuſmodi ſunt, Ordo ſancti Spiritus in Saxia, in Vrbe, Ordo Crucigerorum, Ordo Sancti Antonij Viennenſis in Gallia; Militares ſunt Ordo Militum Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Sanctæ Mariæ Teothonicorum, Chriſti Domini, Sancti Iacobi, & Sancti Benedicti Auiſij in Luſitania; Sancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ in Hiſpania; Sancti Stephani à Magno Florentiæ Duce inſtituti: hi Ordines Militares excipiuntur, illi verò comprehenduntur, eum generalis Præceptor, ſeu Præpoſitus Ordinis per electionem à Religioſis ſimul congregatis non creatur. Et vt teſtatur Iacob. Boſſi. *in hiſtoria Ordinis S. Ioannis p.* 2. *lib.* 14. ante hanc reſeruationem Innoc. VIII. priuilegium Ordini Sancti Ioannis Hieroſolymitani conceſſerat, in quo dicit ſe nunquam daturum Prioratus, Commendas, & beneficia Ordinis, quamuis in Curia Romana vacent, relinquit liberam facultatem Magno Magiſtro Ordinis, qua ea conferat; declarat eoſdem Prioratus, Commendas. & beneficia, in reſeruationibus Pontificis non comprehendi. Idem priuilegium confirmauit Pius IV. *in Conſt.* quæ incip. *Circumſpecta Romani Pont.*

Reſeruantur igitur per hanc Regulam in ſecunda 104
parte Dignitates principales Regularium Conuentualium, ſeu Monaſterij Fratrum, quæ non reguntur per Abbates; non tamen Prioratus, Præpoſituræ, & aliæ Dignitates temporales, vt Ordinum Mendicantium, Mendoſ. *hic quæſt.* 20. *& ſeqq* Nicol. Garc. *dict. cap.* 1. *num.* 271. *& 272.* Gonzal. *dict. glo.* 8. *num.* 50.

† Reſeruantur etiam omnes Prioratus, & Dignita- 105
tes Conuentuales, non clauſtrales, quia Conuentuales ſunt beneficia perpetua, & electiua: cætera verò beneficia non ſunt electiua, neque dantur in perpetuum, ſed ad nutum Abbatis, Azor. *inſt. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 22. *quæſ.* 8. Et *in vna Aſturicen. Prioratus* 18. *Decemb.* 1598. coram *Illuſtr. Card. Seraph.* vt in eius *dec.* 1305. fuit reſolutum, quòd iſta Regula reſeruans Prioratus Conuentuales, procedit in Prioratibus ſolitis dari in commendam,

Circa tertiam partem, in qua reſeruantur benefi- 106
cia familiarum Papæ, ac Cardinalium commenſalium; notandum eſt, quod ſunt verè familiares, & continui commenſales Papæ, ad effectum reſeruationis huius Regulæ, & alios effectus, Cubicularij, & Scutiferi, ex *Conſt.* 14. *Leon. Decimi.* Milites Sancti Petri ex *Conſt.* 38. *Leonis Decimi.* Milites Sancti Pauli ex *Conſt.* 23. *Paul. tertij.* Milites Pij ex *Conſt.* 5. *& 16. Pij Quarti.* Milites Lauretani *ex Conſt.* 35. *Sixti Quinti*, Conclauiſtæ ex *Conſt.* 32 *Sixti Quinti*, incip. *Circumſpecta, Anno primo*, Commiſſarius

Cameræ *per Conſt. 44. Sixti Quinti*, incip. *Ad excelſum, anno ſecundo*, Theſaurarius Datariæ per *Conſtit. 44. Sixti Quinti*, incip. *Ut ingens, anno ſecundo*. Auditor Cameræ Confidentiarum per *Conſt. Sixti Quinti* incip. *Diuina Dei prouidentia, anno ſecundo*. Et denique Paulus Tertius *Conſt. ſua*, incip. *Sanctiſſimus*, declarauit reputari veros Papæ familiares, & continuos commenſales Refetendarios, & alios Officiales ex Palatio panem habentes, Protonotarios, Subdiaconos, Auditores Rotæ, Acolytos, Secretarios, litterarum Apoſtolicarum Scriptores, Cubicularios, reliquoſque Officiales, deſeruientes, & cuſtodiam facientes in Palatio Romani Pontif. pro tempore exiſtentis, licèt in eodem non habitauerint. nec in cellio comederint, quamuis enim iſti re vera non ſint commenſales Papæ, nec vllam partem victus illorum aliquid ab eo recipiant, tamen ex quo ipſe Papa vult, quòd habeantur pro veris familiaribus, & continuis commenſalibus, perinde eſt, ac ſi realiter eſſent tales, & conſequenter eorum beneficia ſunt reſeruata per hanc regulam, Mandoſ. *hic queſt.* 18. Simoneta *de reſeruat. quæſt.* 35. *n.* 25. & 27. Gonzal. *d. gloſ.* 51. *à num.* 16. Farin. *deciſ.* 691. *num.* 3. *in nouiſſ.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *dict. puncto* 19. *n.* 7. Beneficia Protonotariorum, qui ratione officiorum tales efficiuntur, ſunt reſeruata, etiam illa quæ dimiſſis ipſis officiis poſtea aſſequuti fuerunt, Rot. *in vna Comment Capella* 7. *Februar.* 1620. coram *R. P. D. Remboldo.* de quibus infrà *alleg.* 74. *n.* 39. *cum ſeqq.*

107 Procedit in familiaribus familiarium habentibus partem, ſi in expenſas ab ipſo Papa, quia ſeruiendo familiaribus Papæ, dicuntur illi ſeruire, facit *l. quæſitum, §. ſed an inſtrumenti, ff. de fundo inſtructo*, & ita Rotam cenſuiſſe referunt Mandoſa *hic quæſt.* 17. Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 327. Filliuc. *tract.* 1. *cap.* 3. *num.* 41. late Lotter. *d. tit.* 2. *quæſt.* 23. *à n.* 62. *uſque ad* 68. Non procedit tamen in beneficiis Cubiculariorum, ſeu Cametariorum honoris, qui recipiunt de Palatio partem panis, vt fuit per Rotam reſolutum *in vna Seguntina Archidiaconatus, & Canonicat.* 19 *Martij* 1601. coram *Illuſt. Lancellotto.* quam referunt Gonzal. *d. gloſſ.* 51. *num.* 95. Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 331. quod tamen hodie locum non habet, cùm de hoc ſit ſpecialis reſeruatio infrà *reg.* 7. Item *in vna Beneuentana benef.* 15. *Nouemb.* 1597. coram *Illuſtr. Seraphino*, quæ eſt in ſuis impreſſis *deciſ.* 125. fuit reſolutum conclauiſtas eſſe verè familiares Papæ, & illorum beneficia ſpectare ad liberam collationem Papæ ſine conſenſu Cardinalis, cuius ſunt familiares, ex *Conſtit.* 32. *Sixti Quinti de priuilegijs Conclauiſtarum*, Flam. *de reſignat lib.* 2. *quæſt.* 16. *n.* 37. Gonzal. *d. gloſ.* 51. *n.* 25. Sed loquitur de Conclauiſtis conclauis, in quo ipſe Sixtus ad Summi Pontificatus apicem aſſumptus fuit, vnde in aliis non habebit locum, niſi adſit alia ſimilis Conſtitutio.

Hinc regulæ conſequutiua eſt altera, quæ *inordine eſt* 32. per quam decernitur quòd impetrans beneficium vacans per obitum familiaris alicuius Cardinalis, teneatur exprimere nomen & titulum ipſius Cardinalis, & ſi ille in Curia fuerit, eius ad id accedat aſſenſus, aliàs gratia deſuper facta ſit nulla: idemque ſeruari ſi Cardinales quomodolibet ab ipſa Curia abſentes, & vbilibet etiam in locis, ioſra duas diætas vicinis, degentes, familiamque & lares in eadem Coria retinentes ab ipſa Coria receſſerint, ad eandem illicò reuerſuri, & infrà decem, vel ad ſummum quindecim dies verè & realiter reuerſuri fuerit, ita quòd Cardinalibus, aliàs quàm vt præferetur ex quacunque cauſa quantumlibet neceſſaria, ac qualibet alia neceſſariò exprimenda abſentibus, facultas præſtandi conſenſum huiuſmodi non competat, ſed beneficia huiuſmodi ad liberam Sanctitatis ſuæ, Sedisque Apoſt. prouiſionem & diſpoſitionem pertineant. Declarans regulas, & Conſtitutiones ſuorum Prædeceſſorum etiam à die earum editionis, & publicationis ſuper aſſenſu huiuſmodi præſtando ſic intellectas & intelligendas fuiſſe. Irritumque, &c. Quodque ſi prædicti familiares eorumdem Cardinalium familiares eſſe deſierint, ſeu ad aliorum Cardinalium familiaritatem ſimilem tranſierint, quoad beneficia, quæ familiaritate propria durante obtinuerint, & in quibus, vel ad quæ, priori ipſa familiaritate durante ius ei competierit, Cardinales quorum prius familiares fuerint, ſuum habeant adhibere conſenſum. Declarans eandem regulam locum non habere in illis beneficiis, quæ familiares ipſi tempore obitus eorum in dicta Curia, vel extra eam obtinerent aut ante obtinuiſſent, & ratione officiorum per eos obtentorum dictæ diſpoſitioni generaliter reſeruata, vel affecta fuiſſe apparent. Necnon illos, quoad effectum eiuſdem Regulæ, familiares eorum Cardinalium cenſeti, qui ipſorum Cardinalium familiares continui commenſales ad minus per quatuor menſes, etiam ante Cardinalatum fuiſſe probarentur. Decernens irritum, &c.

Addita deinde eſt altera *regula in ordine* 33. qua idem Papa ad euitandas lites & contentiones, quæ ex præcedenti *regula* 32. exoriri poſſent, veſtigiis Prædeceſſorum ſuorum inhærendo, ſtatuit quòd ſi beneficia, quæ per obitum familiarium, continuorum commenſalium eorundem Cardinalium in futurum vacabunt (ceſſantibus Apoſt. reſeruationibus) ad alterius Cardinalis collationem, vel aliàs diſpoſitionem pertinere deberent, in dicta præcedenti regula non comprehendantur, quoad hoc vt in prouiſionibus talium beneficiorum ſuper expeditione litterarum illius Cardinalis, cuius familiaris defunctus ille extitit, conſenſus requiri debeat, ſed beneficia huiuſmodi ad collationem, ſeu quamuis diſpoſitionem Cardinalis Ordinarij collatoris, vt præfertur, liberè ſpectare cenſeatur. Et ſi apud Sedem Apoſtol. beneficia huiuſmodi per obitum dictorum familiarium vacauerint, tunc in prouiſione talium beneficiorum ſuper expeditione litterarum illius Cardinalis exigatur conſenſus (ſi in Romana Curia præſens fuerit) ad quem eorumdem collatio, & diſpoſitio, vt præfertur, pertinere deberet.

Denique ſanctæ mem. Paulus V. per quandam ſuam perpetuam Conſtit. publicam 22. *Octobris* 1609. quæ eſt in *nouo Bull.* 58. quæ incip. Sanctiſſimus in Chriſto Pater, ſuper moderatione indultorum Cardinalium in articulo collationis beneficiorum, inhærendo ſimili declarationi factæ per Gregorium XIV. quæ eſt in eodem Bullario inter Conſtitutiones eius Pontificis 19. (reſeruata facultate eiſdem Cardinalibus præſtandi conſenſum ad formam dictæ regulæ) decreuit quòd eadem beneficia per obitum familiarium continuorum commenſalium eorumdem Cardinalium deinceps tam apud Sedem, quàm extra Romanam Curiam vacantia, etiamſi ad alicuius alterius Cardinalis collationē, vel aliam diſpoſitionem pertinere deberent, etiamſi tunc ceſſarent aliæ reſeruationes earum editæ, nihilominus in poſterum diſpoſitioni Sanctitatis ſuæ reſeruata ceoſeantur: itaut in prouiſionibus talium beneficiorum ſuper expeditionibus litterarum illius Cardinalis, cuius tunc familiaris defuncti exiſtit

exiuit (ſi ipſe Cardinalis tuoc præſens in eadem Curia fuerit) conſenſus omnino requiri debeat, non autem beneficia huiuſmodi, etiam eodem ab ipſa Curia abſente, ſeu prædefuncto, vel alias cooferre impediro, ad collationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem Cardinalis Ordinarij collatoris vllo modo pertineant, neque eiuſdem Cardioalis Ordinarij collatoris etiam in dicta Curia tunc præſentis conſenſus quoquo modo requiratur. Eaſdemque Conſtitutiones, & regulas Cancellariæ etiam declaratorias ſuper beneficiis familiarium prædictorum Cardinalium editas, & edendas tam quoad Cardinales indulta conferendi habentes, quàm non habentes, atque adeo indulta ipſa ad terminos eius Conſtitutionis reduatr. & moderatis ſuit. Et inſuper ſtatuit quod in quibuſcumque facultatibus, & indultis, quæ deinceps ſingulis Cardinalibus præſentibus, & futuris ſuper beneficiorum diſpoſitione, aut de conſenſu ipſorum Cardioalium in prouiſionibus eorumdem beneficiorum requirendo per Sanctitatem ſuam, & quoſcumque alios Romanos Pont. ſucceſſores ſuos, dictamque Sedem pro tempore concedetentur, eadem Conſtitutio ad vnguem omnino obſeruari debeat, omneſque litteræ deſuper, &c. abſque limitationibus, & moderationibus prædictis. &c. etiam Motu proprio, &c. nullius ſint toboris & momenti, &c. Sed ſolet in dobium reuocati quod dicendum in eo caſu, quo idem Cardinalis eſt patronus, & ordinarius collator? In quo Lottet. *de re benef. lib.* 2. *qu.* 32. *n.* 100. *cum ſeqq.* ait in quadam cauſa Ctemonen. poſita *die* 16. *Nouembr.* 1626. ſuffragia à DD Rot. ita ſuiſſe ſecta vt non potuerit capi reſolutio, & quòuis *ibid.* dicat ſe ſcripſiſſe pro Papa, nihilominus ſcribentes pro Cardinali ſolido eo nitebantur fundamento quod licet beneficia ſpectantia ad collationem Cardinalis comprehendantur ſub *reg.* 4. & ſub conſtitutionibus moderatoris Indultorum, nihilominus neque in regula, neque in eiſdem cooſtitutionibus aliquid diſponatur in hoc caſu, quando videlicet beneficium vacat ex perſona familiaris eiuſdem Cardinalis Ordinarij collatoris, vnde non videtur caſus hic comptehenſus ſub eiſdem, aut regula, aut conſtitutionibus, & ideo non comprehenſus ad reſeruationes ſint odioſæ, & cùm ſimus in caſu mixto, non videtur comprehenſus ſub ſimplici, maxime in hac materia odioſa, eo maxime quia pro hac parte ſtat fauor ordinariæ collationis, & prærogatiua Cardinalitiæ dignitatis, ſed te propoſita dicta cauſa Ctemonen. fuit contrarium reſolutum.

108 Quoad huiuſmodi Cardinalium familiares aduertendum eſt illos dici, qui eis ſubſunt ratione poteſtatis, & cum eis cohabitant, Flamin. *de reſignat. lib.* 5 *q.* 6. *nnm.* 19. Rota *decif.* 403. *n.* 11. *p.* 2. *recentiſſimi on poſthum.* laiè Lottet. *de re benef. lib.* 2. *q.* 32. *à num.* 4. Caſtr. Palao *d. punct.* 19. *nnm.* 9. & dicit Surd.

109 *dec.* 35. *n.* 3. † quòd cohabitare non dicitur, qui ſtat in eadem domo niſi ad eandem menſam, & conuictum moterur, & *n.* 16. quòd habitatio non attenditur, ſed ſufficit vt quis ab aliquo victum recipiat, vt cum eo ſtare dicatur. Et tenent Gom. *in reg. de impetrandis beneficiis vac. q.* 13. Boër. *dec.* 213. *n.* 13. & 15. familiares dici, qui in actu deſeruiunt, & continuam in domo commenſationem habent, in eaque habitant, & non in diuerſis. Et aſſerit Ft. Emman. *qu. Regular. tom.* 2. *queſt* 67. *art.* 1. familiares domeſticos intelligi omnes qui eapenſis alicuius commeoſales continuè exiſtũt, etiamſi aliquando abeſſe pro eius negotis gerendis contingat. Quoad hoc propoſitum familiares dicuntur deputati ad honeſtum ſeruitium domini, qui dicuntur ſeruitores, ſeu famuli, ita poſt Flamin. & Azor. tenet Nicol. Gare. *d. c.* 1. *n.* 315. & ſic debent probare ſe ſeruitia Cardinali præſtitiſſe, & ab eo recepiſſe victum, & habitationem, Satnen. *in reg. de impetran. per obitum famil. q.* 12. *num.* 9. *in fine, & n.* 10. Simon. *de reſeruat. q.* 35. *n.* 3. Rot. *d. decif.* 403. *num.* 9. vbi *n.* 7. ſubdit atteſtationem Cardinalium non probare familiaritatem ad effectum reſeruationis in præiudicium prouiſi ab Ordinario, & ſic tertij. Et probari debet familiaritas hæc, ac continua in domo commenſalitas, Flamin. *lib.* 10. *queſt.* 3. *num.* 21. ſaltem per quatuor menſes, vt diſponitur *in d. reg.* 32. *Cancell.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 230. *n.* 32. Tria videntur principalia media iuſtificandi familiaritatem huiuſmodi. *Prim* eſt cum præfertur liber domeſticus ipſius Cardinalis, quem vulgò nuncupant Rotulum, in quo apparet deſcriptio omnium familiarium talia Cardinalia, circa quem librum eſt aduertendum quod ſi agatur de probanda affirmatiua, quod ſcilicet talis ſint familiaris, Rot. cenſuit huiuſmodi librum, ſiue Rotulum non ſufficere, Simon. *de reſerv. q.* 36. *n.* 15. Pur. *dec.* 401. *n.* 1 *lib.* 1. *in correct.* Rot. *decif.* 584. *n.* 9. *p.* 1. *recentior.* Gregor. XV. *dec.* 166. *n.* 1. Si verò agatur de probanda negatiua quòd talis non ſint familiaris, nihil eſt quin talis liber ſufficiat, Paul. *conſ.* 136. *n.* 32. *lib.* 4. Rot. apud March. *de commiſſion. tom.* 3. *pag.* 468. niſi forte ex teſtibus liquidò conſtaret de ſtylo Cardinalis in non habendo pro familiaribus alios quàm deſcriptos in tali libro; tunc enim prorſus hæc probatio negatiua eaclauderet quodcumque argumentum contrarium, quaſi quod ſcriptura eſſet neceſſaria ad iudicandum nomen Cardinalis, ſine qua non poſſet formari familiaritas, Rot. *d. decif.* 584. *n.* 9. *p.* 1. *recent. Secundum.* medium probandi familiaritatem quando profertur aliqua diſpoſitio ipſius Cardinalis iam defuncti implicans tractatum proprium poſitiuum tanquam de tali familiari catens omni ſuſpicione aut fingendi, aut ſimulandi, veluti cum exhibetur teſtamentum ipſius Cardinalis, in quo talem honorauit titulo Legati. Ita Rot. *in nullius, ſiue Spoletana beneficior.* 20. *Martij* 1623. coram *R. P. D Nauar. Tertium* medium probandi familiaritatem eſt per teſtes ad eam concludentes ea circumſtantias ſupra expreſſis; ſi enim concordent in dicto, iſta probatio ſufficit, Gregor XV. *decif.* 166. *num.* 2. vbi Beltramin. *in verſ. hinc eſt quod Rota*, ſubdit teſtes deferre debere cauſas ſcientiæ quoad punctio depurationis ad certum ſetui tum.

Aduertendum tamen, quòd familiaritas quoad 110
propoſitum non probatur, ſi Sede vacante in familiam Cardinalis fuerit receptus, & ea vacante exeat; nam eo caſu beneficia iſtius non ſunt reſeruata, ea quo regula hæc, ſicut & reliquiæ, moriuntur cum perſona conditoris, vt dixi ſuprà *n.* 60. Mandoſ. *ad reg.* 32. *q.* 11. Anaſtaſ. Germon. *de indultis Card. §. per quod ſublatus n.* 89. Ioan. a Coch. *in prouiſ. Regul. Cancell. n.* 23. Ex quibus

Colligi *primo* illos, qui in domibus Cardinalium 111
haberent expenſas victus, ſeu partem, non vt familiares, & ſeruitores, ſed vt amici, aut conſanguinei, vel ex eleemoſyna, vel alia cauſa, non eſſe familiares, nec eorum beneficia eſſe reſeruata, vt reſolutum fuit in Rot. *in vna Salamant. & Abulen. Beneſic.* 6. *Iuny* 1599. coram *D. Pemia*, quam refert Nicol. Gare. *d. c.* 1. *n.* 317. & Saluſt. Tibet. *in praxi lib.* 3. *ſub c.* 9. idem fuit reſolutum *in Hiſpalen. Archidiacondus* 20. *Febr. &* 16. *Iuny* 1606. coram *D. Inſto.*

Collige *ſecundo* Vicarios, ſeu Prouiſores, aut Au- 112
ditores

ditores generales Cardinalium in eorum Epiſcopatibus, ſeu Abbatiis, habentes ab eis expenſas, ſeu menſam, aut ſalarium, ſeu ſtipendium, non dici eorum familiares,id eſt,ſeruitores,ſeu famulos;ſed officiales, & tanquam tales,& non tanquam familiares recipere expenſas, cùm videatur eorum ſeruitium præſtari Dignitati potius, quàm perſonæ. Ita Nicol.Garc. *d.c.*1.*n.*318 Rot.*in Parmen.Canonicatus* 11.*Febr.*1585.coram *Gipſio*,cuius memi oere Steph. Grat. *diſcept.ſeremſ. c.*257.*n.*1. & Lotr. *d.lib.*2. *q.*32.*n.*12.niſi officium fuiſſet familiaritati ſuperductum,Simon. *de reſeru.q.*35.*n.*21.Gratian. *d.c.*257. *n.*42. Lotter. *d.q.*31.*n.*128. Quamuis Sarmi. *ſelect. lib.*7. *c. vlt.* aſſeratquòd Vicarius Epiſcopi eſt eius familiaris, & Segnta de Analos *in direct. iudic. Eccleſiaſt.p.*1.*c.*14.*n.*38. dicat Iudices ordinarios, ſeu delegatos Epiſcoporum venire appellatione famulorum, & ex communi vſu loquendi famulos nuncupari,quem ſequitur Shroz. *de Vicar. Epiſc.in addit. ad q.*147.*lib.*2.Niſi ille,qui conſtitutus fuit Vicarius, eſſet ex familiaribus continuis commenſalibus Cardinalis nam tunc talis etiam Vicarius effectus manet,cum adhuc ſit in ſeruitio Cardinalis,& eius expenſis viuat,Gonzal. *d.gloſſ.*5*t.n.*66. Quintilian. Mandoſ. *regul.*3.*Cancell. reſeru.q.*19. Sbroz. *de Vicario Epiſcopi lib.*3.*queſt.*109.

113 Familiaris beneficium dicitur reſeruatum, etiam ſi is mortis ſuæ tempore familiaris eſſe deſierit,Menoch.*de arbitr.caſu* 201.*num.*13.*cum ſequentib.* & ſufficit ad hunc effectum quòd durante familiaritate beneficia obtinuerint, quantumcumque paruo tempore duret familiaritas, Nicol.Garc. *part.*5. *c.*1. *n.*209. & ſic poſtmodum eſſet, vt hæc ipſamet regula declarat, Gonzal. *gloſſ.*51.*n.*62. Garc. *d.cap.*1. *n.*277.Lotr.*d.lib.*2.*q.*32.*n.*75.nec tantùm beneficia reſeruantur, quæ tempore Cardinalitiæ Dignitatis, vel familiaritatis adepta ſunt, ſed etiam, quæ ante, cum qualitas ipſa beneficij perſonæ mutatione non immutetur, Anton.Fabr.*lib.*1.*defin.forenſ.tit.*2.*definit.*16.Greg.*dec.*166.*n.*4 Lotter *d.lib.*2.*q.*32.*n.*76.

114 Et aduerte quòd familiaris habens beneficium reſeruatum ratione familiaritatis in Eccleſia, in qua adeſt conſuetudo, ſeu priuilegium optandi, poteſt eo dimiſſo,quod habet,optare aliud,& optatum manet reſeruatum;& loco dimiſſi ſubrogatur. Ita Paul. Gatn.*ad Simon.q.*35.*n.*42.Gonz. *gloſ.*34.*n.*40. Nicol. Garc. *d.c.*1. *à n.*334. vbi *n.*340. dicit operatum non ſubrogari loco dimiſſi reſeruati,& ſic ratione ſubrogationis non eſſe reſeruatum, niſi tempore optionis adhuc duret qualitas inductiua reſeruationis. Verùm autem hæc regula capiat illud quoque beneficium familiaris vnius Cardinalis quod ſit ad ordinariam collationem alterius Cardinalis? vide latè Lotr. *d.q.*32.*n.*79.*cum nonnullis ſeq.* & *à n.*100. diſputat quid dicendum eo caſu,duo idem Cardinalis eſt patronus, & Ordinarius collator.

REGVLA V.

Reſeruatio beneficiorum Collectorum,& Subcollectorum.

115 *ITem reſeruauit generaliter omnia,& ſingula beneficia Eccleſiaſtica quorumcumque Collectorum, & vnicorum in quacumque ciuitate, vel diœceſi, qui ſuo tempore officia exercuerint,Subcollectorum fructuum, & prouentuum Camerę Apoſt.debitorum,illa videlicet beneficia duntaxat, quę durante eorum officio obtinebant,& in quibus,ſeu ad quę vix tunc competebat.* Circa hanc Regulam.

Primò notandum eſt valde controuerſum eſſe an requiratur exercitium officij Collectoris, vel Subcollectoris, vt eius beneficia ſint reſeruata? Pro affirmatiua parte aliquando tenuiſſe Rotam referunt Cteſcent. *in deciſ.*17.*de prabend.* Cardin.Put. *deciſ.* 31.*lib.*1.Tetuſan.*dciſ.*114.*in manuſcriptis*,Rot.*diuerſ.in dec.*1846.*p.*3.*& in vna Forolnuien. Capella* 3. *Iunij* 1586.coram *Granutie.* Sed contrarium receptius eſt hodie, vt tenent Caputaq. *deciſ.*140. *p.*1. *& deciſ.*76.*part.*3. Mandoſ. *hic q.*4. Zetola *in praxi Epiſc. part.*1.*verb.beneficia* §.2.*limit.*8.*& p.*2.*verb. exempti* §.6. Flamin. *de reſignat.lib.*2.*q.*16.*num.*26. Nicol.Garc. *d. cap.*1.*à n.*345.Aloyſ.Ricc. *in collect. deciſ.p.*5.*collect.*1647. Filliuc.*tract.*41.*cap.*3.*à n.*47. Lotter. *de re benefic. lib.*2.*q.* 32. *à numer.* 155. me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *in opere moral.tract.*13. *d.ſp.*2. *punct.*20. *n.*4. qui dicunt ſalam deputationem ſufficere etiam abſque acceptatione, & exercitio,& fuit reſolutum *in vna Vrgellen.Canonicatus* 7.*Maij* 1593. coram *Illuſtriſſimo Card. Blanchetto,& in vna Salamantin.portionis* 15.*Octobris* 1584. coram *Reuerendiſſimo Mediol. & in vna Aſtoricen. Arthidiaconat.*6.*Nouemb.*1602. coram *Card.Lancell.ſeu.*vbi deciſum fuit non requiri exercitium,ſed ſufficere ſubcollectorem paratum eſſe ad exercendum,quotieſcumque ſe offerat occaſio,& *in Placent.na ſeu Compoſtellana Theſaurariæ* 25. *May*, & 16. *Nouemb.*1609. coram *Ortembergo*, & nouiſſimè *in Cremonen. Canonicatus* 14. *Ianuarij,& 25. Aprilis* 1630.coram.*Reuerendiſſimo Epiſcopo Vrgellen.*& coram eodem *deciſ.*263. *n.*3. *p.*2. ibi, *Et licet non requiratur quod Subcollectoriam acceptauerit,aut exercuerit,ſed ſufficiat ſola deputatio,etiam quod illam non viderit, nec receperit, iuxta magis veram ſententiam Mandoſ.ſuper regulas ad reg.*4.*quaſt.*4.*vbi rationem aſſignat Simon. de reſernat. quæſt.* 33. *num.* 8. *cum ſeqq.Æne.de Falconib. de reſernat. quæſt.*3.*in princ. num.*16.*Cechier ſuper de regul.*4.*num.*20.*quam Rota tam antiqua, quàm moderna ſequitur, vt in deciſ.* 12.*de prabend.in non. Verall. deciſ.*141.*n.*2.*part.*2. *Put.dec.*329.*n.*4 *p.*2.*in correct.*&c. Idem D.Duran. *deciſ.* 233. *num.* 17. Et verba illa Regulæ, *qui ſuo tempore officia exercuerint*, intelligenda videntur ad differentiam eorum, qui non verè ſed fictè eſſent ſubcollectores,& *in d. Aſtoricen.* dicitur quod deciſio Putei, & aliæ allegatæ ſupra in contrarium, intelligendæ ſunt de exercitio latò modo, ſcilicet quod per ipſos non ſtet,& quod ſint parati exercere. Ego tamen eas etiam intelligerem dara exercendi officium conſuetudine, quamuis enim huiuſmodi Subcollectores actu illud non exercerent, quia occaſio non eſe obtulit, ſufficit quod ſint parati,& habeant poteſtatem, vel ſoliti ſint per ſe, vel iam fuerint per anteceſſores ſuos in prouincia, vel Epiſcopatu, vbi conſtituuntur, illud exercere; at verò ſi deficiat conſuetudo exercendi, quia nunquam ibi tale officium fuit exercitatum,vel defectu fructuum, & prouentuum Cameræ Apoſt. debitorum,vel aliquo priuilegio,aut conſuetudine, credo eorum beneficia non eſſe reſeruata, & in his terminis intelligenda eſſe prædicta verba huius Regulæ. Data autem potentia exercendi ſola deputatio ſufficit etiam antequam ſuam poteſtatem videat,vel recipiat,Rot. *dec.*12.*de prabendis in nouis.* Mandoſ. *hic q.*4.Falcon. *q.*3.*prine. num.*16. Reuerendiſſimus D.Duran. Epiſcop. Vrgellen.*deciſ.*233.*num.*14.vbi quòd non requiritur exercitium actuale, ſed ſufficit potentia, ideſt, vt occurrente occaſione exercendi ſit paratus exercere. Nec obſtat doctrina Rotæ *dciſ.*21.*de conc.prab.in nouis*,aliàs 459. quòd iuriſ-

116

dictio,

dictio, ſeu poteſtas delegata non acquiritur iudici etiam quoad habitum, niſi ſcienti, & conſentienti, & receptis litteris: quia reſponderetur cum Nicol. Garc. *d.cap.*1.*n.*349. & Aloyſ.Ricc.*d. collect.*1647. *verſ.amplia tertio*, verius eſſe transferri iuriſdictionem quoad habitum io delegatum à tempore datæ, licet quoad exercitium requiratur præſentatio litteratum,ſecundùm eandem Rotam *dict.deciſ.*12.*de prab. in nonis.*

117 *Secundò* notandum eſt quòd quamuis iſta regula ſeruet beneficia vnicorum in quacumque ciuitate, vel diœceſi Subcollectorum, tamen impetranti beneficium, vt reſeruatum ratione Subcollectoriæ, ſufficit illam probare,nec tenetur probare quod erat vnicua,ſed aduerſario incumbit onus probandi pluralitatem,cùm ſit præſumptio de vnitate, vt tenuit Rota *in una Calaguritana Scholaſtrie de Legroño vlt.Maij* 1546.coram *D.Antonio Auguſtino*, prout referunt Nicol.Garcia *d.c.*1.*num.*356. Aloyſ.Ricc. *dict.collectan.* 1647.*verſ.notandum eſt ſecundò.* Dutan.*d.deciſ.*263.*num.*8. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.diſp.*2.*puncto* 20. *n.*6.*verſ. preterea, in fine.* Intellige tamen, niſi vnicitas ſit expreſſa impetrantem in ſua gratia,quia tunc erit per eum iuſtificanda,& probanda iſta qualitas, & narratiua vnicitatis, vt fuit reſolutum *in cauſa Licien.beneficiorum* 4. *Februarij* 1608.coram *Card.Canalerio.*

118 *Tertiò* notandum quòd licèt beneficia Subcollectorum vnicorum io qualibet Ciuitate ſint reſeruata, Rota *deciſ.*715.*nnm.*5.*part.*1.*recent.* & coram Dutan.*deciſ.*263.*num.*1.*part.*2. tamen adhuc ſtante Subcollectore generali in vna Prouincia, beneficium Subcollectoris particularis in vna eius ciuitate ſunt reſeruata, propter iſtam regulam loquentem de vnico,quia eſt vnicus oõ obſtante generali Subcollectore in Prouincia, & ita tenuiſſe Rotam teſtantur Aloyſ.Ricc. *dict.collect.*1647.*verſ.notandum eſt* 3.Nicol.Garcia *d.cap.*1.*n.*357.vbi *nam.ſequenti*, reſoluit hinc à fortiori eſſe reſeruata beneficia Subcollectoris vnici in vna Ciuitate, vel diœceſi, licèt ibi ſit Collector generalis. Nam iſta Regula compreheodit æquè Collectores ciuitatum, & diœceſium, ac Collectores prouinciarum, Simonet. *de reſeruat.quæſt.*33.*in princ.*Dutan.*d.deciſ.*233.*nnm.*15.

119 † Verùm ſi eſſet vnos Subcollector in Ciuitate, & alius in diœceſi, neuter comprehenderetur ab iſta Regula, quia mens illius reſeruantis beoeficia vnicorum in quacumque Cioitate,vel diœceſi Subcollectorum, videtur eſſe, quòd pro tota diœceſi non ſit niſi vnus Subcollector.Ita Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gloſſ.*43. *à n.*167.*& gloſſ.*51. *à num.*73. Nicol. Garcia *dict.cap.*1.*num.*374. dicentes quòd quamuis vna diœceſis ſit valde lata, & habeat plures Carhedrales,ac Ciuitates, vt in diœceſi Calaguritana, & aliis pluribus Hiſpaniæ,non poteſt eſſe in tota diœceſi cum ſuis ciuitatibus,niſi vnicus dumtaxat Subcollector,vt fuit reſolutum,*in vna Calaguritana beneficiorum* 2.*Decemb.*1602.coram *Illuſtriſſimo Lancelotto*, & ſuit confirmatum *in alia Burgen.beneficij* 23.*Maij* 1603. coram *D Litta*, quia in caſu prædictarum deciſionum fuit deputatus Subcollector ciuitatis,& diœceſis Calciaren. à D.Orphino Collectore generali, nempè cum præſuppoſito, quòd haberet fines diſtinctos,& ſeparatos à diœceſi,& ciuitate Calaguritana;quo præſuppoſito ceſſante,quia eſt vnica diœceſis ceſſabit quoque dicta deputatio Subcollectoris, & per conſequens illius beneficia non fuerunt reſeruata ratione Subcollectoriæ,vt ibi fuit reſolntum. Et aduertit Lotter.*dict.lib.*2.*q.*32. *n.*182. cadere pluralitatem in Collectoribus, adeò vt ſi ſint plures in eadem diœceſi, omnium beneficia ſint reſeruata, quia terminus vnicitatis ad ipſos non eſt referendus, ſed ad Subcollectores tantùm.

Quartò notandum eſt,quòd ſi Collector ſucceſ- 121
ſiuè plures Subcollatores deputauit io aliqua ciuitate, vel diœceſi, ita quòd eodem tempore vnicus tantùm fuit Subcollector,eorum omnium beneficia ſunt reſeruata per banc regulam,quia ſatis eſt quòd eodem tempore vnus tantum Subcollector reperiatur.Ita Bellencin. *de charit ſubſid. quæſt.*118. Simonet.*de reſeruat.quæſt.*33. *n.*1. Nicol.Garcia *dict.c.*1. *num.*365. Aloyſ.Ricciul. *d.collect.*1647.*verſ.notandum eſt tertiò,in fine.*Rota *in Licien.Canonicatus* 19. *Feb.* 1629. coram *R.P.D.Dunozetto.* † Subcol- 122
lectorem ſecundum deputando quis, primum tacitè reuocare videtur, Ror. *deciſ.*9. *de prabend. in nouis.* Nicol.Garcia *d.cap.*1. *num.*366. Aloyſ.Ricc. *d.collect.*1647.*ampl.*5.

Quintò notandum eſt beoeficia, quæ Collecto- 123
res habuerunt tempore officij, eſſe reſeruata ex hac regula, etiamſi ante officium illa obtinuiſſet, Rota *dec.*10.*de prabend.in nonis*,Bellencin.*d.tract.q.*119. *in fine*, Simonet. *q.*32. Aloyſ.Ricc. *d.collect.*1647. *ampl.*4.me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d.diſput.*2. *puncto* 20.*num.*7.*in fine.* Nicol.Garcia *d.c.*1.*n.*352. vbi *n.*373. reſoluit hanc Regulam non habere locum io Subcollectore particulari deputato ab alio Subcollectore particulari alicuius ciuitatis., vel diœceſis, quamuis à Papa eſſet data facultas quod ſubcollector Subcollectorem facere poſſit, vel eſſet conſuetudo quòd Subcollector Subcollectorem deputare poſſit: oam quamuis in iſtis caſibus talis diceretur verus Subcollector; tamen non comprehenderetur à regula iſta, quæ ſolum teſeruat beneficia vnicorum Subcollectorum.

Sextò notandum eſt ſcripturam ooo reqoiri ad 124
probandum quod quis ſit Subcollector,ſed ſufficere dictum vnius teſtis cum aliquibus adminiculis,vt fuiſſe reſolutum in Rota refert Aloyſ.Ricc.*d.collect.* 1647. *ampl.*2. niſi ageretur de probanda facultate ad effectum,vt ſoluere debentes cautè ſoluant,nam tunc requiruntur litteræ ipſius Subcollectoriæ,Nicol.Garc. *d.cap.*1.*num.*377. & oon ſufficit illarum tranſumprom,Simonet. *de reſernat.qu.*34.*fol.*111. Monetа *de decimis cap.*9.*qu.*5.*num.*212.vbi limitat niſi ſumptum fuerit nulla lite pendente,ſeruata forma *c.fin. de fide inſtrum.* vel ſumptum fuerit ex regiſtris Bullarum Papæ. † Nec ad effectum proban- 125
di reſeruationem probatur Subcollectoria per teſtes de communi reputatione & publica voce, & fama, vt fuit reſolutum *in una Feretrana Parochialis* 4. *Maij* 1588. coram D.de Rubeis, Aloyſ.Ricc. *d.coll.* 1647.*ampliat.ſexta*,Nicol.Garcia *d.c.*1.*n.*379. Meneta *q.*5.*num.*234.

Septimò notandum eſt quòd cum Subcollector 126.
ſit delegatus Apoſt.& iuriſdictionem habeat,debet ſaltem eſſe perſona qualificata, nempe Canonicus Eccleſiæ Cathedralis, vel aliàs in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus tempore deputationis, quamuis poſtea deſinat eſſe, ex gloſ. *in cap. ſtatutum, verb. Catalogus, ad finem, de reſcript. in 6.* aliàs deputatio erit nulla, & reſeruatio ceſſabit.Gonzal.*dict.gloſſ.*51.*num.*79.Nicol.Garcia *dict. cap.*1.*num.*385.

Octauò notandum eſt quòd licèt hæc regula loquatur de Collectoribus fructuum & prouentuum Cameræ Apoſt. comprehendit nihilominus Collectores deputatos ad exigendum ſobfidium impoſitum à Papa pro ſubuentione Imperatoris contra In-

fideles

fideles, Simoner. *de reſeruat. qu.* 33. *n.* 3. Bellencio. *de charit. ſubſidio q.* 115. Cochier *ſuper reg.* 4. *Cancell.n.*17. Et ratio eſt, quia appellatiooe Collectorum prouectuum Cameræ, venioot etiam prædicti Collectores, ex quo huiuſmodi ſubſidium nomine Cameræ exigitur, eidemque applicatur, etogandum poſtmodum io ſubuentionem Imperatoris, vt in terminis huius Collectoris, fuit reſolutum *in Lucien. Canonicatus* 19. *Februarij* 1624. coram *R. P. D. Dunozetto, & in Cremon. Canonic.* 14. *Ianuar.* 1630. coram *Rmo Duran. Epiſcopo Vrgellen.* intet eius impreſſas *deciſ.* 233. *n.* 18. Vltimò notaodum quòd ad inducendam teſeruationem neceſſaria noo eſt voicitas Collectoris, qoia regula requirit vnicum ſubcollectorem, non autem vnicum Collectorem, Bellencin. *de charitatiuo ſubſidio q.* 118. Simon. *de reſeru. q.* 33. *n.* 1. Rota *in d. Lucien. Canonicatu.* 19. *Febr.* 1629. *& 16. Martij eod. anno* coram *R. P. D. Dunozetto.* De Protonotariorum beneficiis reſeruatis dixi infrà *alleg.* 74. *a n.* 30.

REGVLA VI.

Reſeruatio beneficiorum Curialium, dum Curia transfertur.

127 ITem reſeruauit omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica quorumcumqne Curialium, quos, dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo decedere contigerit in qnonis loco, quantumcumque etiam à dicta Curia remoto.

128 Circa hanc Regulam dubitari ſolet quomodo hîc accipiatur Curia Romana: & quamuis non deſint, qui teneant Curiam ibi eſſe, vbi eſt Papa, de quorum numero ſunt Rebuff. *in concord. tit. de forma mandati, verb. extra Romanam Curiam, ver. & aduerte quod ibi eſt Curia Romana.* Gom. *reg. de veriſimili q.* 7. *& in reg. de triennali quæſt.* 31. *n.* 14. Mandoſ. *reg.* 5. *Cancell. quæſt.* 2. *n.* 1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 13. §. 1. *à num.* 2. D. Barboſa *in l.* 2 §. *Legatis à num.* 37. *ff. de iudic.* Tamen alij melius ſuſtinent ibi eſſe Curiam, vbi eſt cauſarum, & litteratum Apoſt. audientia, licèt ibi non ſit Papa, *Clem. ne Romani* §. *ſane, de elect. & ibi* Bonif. *num.* 18. Perez. *l.* 39. *tit.* 19. *lib.* 8. *Ordin. pag.* 389. Nicol. Garcia *dict. cap.* 1. *num.* 388. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. cap.* 3. *num.* 51. Sic etiam Regia Curia eſt locus vbi Rex eſt cum ſuis Conſiliarijs, & alijs, qui eius latera aſſiſtunt, vt ei conſulant in regimine totius Regni, Couar. *pract. cap.* 4. *num.* 10. Gregor. *l.* 27. *verbo corte tit.* 9. *part.* 2. Ioan. Garc. *de expenſis cap.* 12. *num.* 25. Cabed. *Luſit. deciſ.* 13. *n.* 3. *p.* 1. Quare in terminis huius Regulæ tunc dicendum eſt Curiam transferri, cum Papa vadit cum Cancellaria & Tribunalibus ſuis, ſeu cum Cancellaria, & alia Tribunalia mutantur, ita Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *num.* 391. Verùm declarauit Clemens VIII. *Conſtit.* 54. *in Bullario nouo tom.* 3. *fol.* 70. vnam, & eandem Romanam Curiam exiſtere, & cenſeri io Vrbe, & vbi eſt Papa, etiam qooad beoeficia, quæ tam io dicta Vrbe, quam in ciuitate, ad quam Papa ſe contuliſſet, vacarent, quod etiam tradit Mar. Alret. *de cenſur. tom.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 9. *cap.* 3.

REGVLA VII.

Reſeruatio beneficiorum Cubiculariorum, & Curſorum.

ITem reſeruauit generaliter idem *D.N. Papa* diſpoſitioni ſuæ omnia beneficia Cubiculariorum, etiam honoris nuncupatorum, ac curſorum ſuorum. Declarans in prædeceſſorum ſuorum Romanorum Pontificum Conſtitutionibus, & Regulis reſeruatorys beneficiorum Cubiculariorum, etiam Cubicularios honoris nuncupatos, etiam à die earum editionis, & publicationis intelligi, & comprehendi ac comprehenſos fuiſſe & eſſe, irritum, &c. attentari decernens. 129

Circa haoc regulam notandum eſt verba illa, 130
etiam honoris nuncupatorum. & à *verſ. declarans*, vſqoe ad finem, de nouo à S.D.N. Gregorio XV. addita fuiſſe, & per ea ſublatam dubitationem, de qua Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 51. *à n.* 91. Azor. *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 34. *quæſ.* 19. *verſ. per VI. Regulam*, Nicolaus Garcia *d. cap.* 1. *num.* 398. Filliue. *tract.* 41. *de benef. cap.* 3. *num.* 53. Rot. *deciſ.* 43. *part.* 1. *recentior. & deciſ.* 573. *part.* 2. *recentiſſim. in poſthum.* Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 32. *num.* 162. *&* 163. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao. *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 2. *puncto* 21. *n.* 2.

Curſores Papæ ſunt illi, qui habent locum ad inſtar Tribunalis, quod vulgò banchum corſorum nuncupatur, & ferè omnes ſunt clerici, & in clericali habitu incedunt. Mandoſ. *hic quæſt.* 2. *num.* 5. Filliuc. *dict. cap.* 3. *num.* 54. horum officium eſt Cardinalibus intimare Capellas, & Conſiſtoria Papæ, & alia, vocanturqoe Curſores ad differentiam aliorum, qui mandatarij dicootur. Paul. V. *Conſtitut.* 71. §. 21. *in Bullario nouo tom.* 3. *fol.* 282. me citato. *in hoc loco* Caſtr. Palao *vbi ſupra.* 131

REGVLA VIII.

Reſeruatio beneficiorum Eccleſiarum S. Ioannis Lateranenſis, & Sancti Petri, ac Beatæ Mariæ Maioris de Vrbe, & beneficiorum titulorum Cardinalium à Curia abſentium.

ITem reſeruauit diſpoſitioni ſuæ generaliter quoſcunque canonicatus, & prabendas, ac dignitates, perſonatus, & officia in S. Ioannis Lateranenſis & Principis Apoſtolorum, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe Eccleſiis, necnon ad collationem, prouiſionem, & præſentationem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem S.R.E. Cardinalium à Romana Curia abſentium, ratione ſuorum Epiſcopatuum, Cardinalatus, ac ipſorum Cardinalium titulorum, & Diaconarum ſpectantia, & prabendas, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia, ac eteraqoa beneficia cum cura, & ſine cura vacantia, & antea vacatura, tam in eadem Vrbe, quam in Eccleſiis, & ciuitatibus, diœceſibus dictorum Epiſcopatuum conſiſtentia. Ac decreuit irritum, &c. 132

Circa hanc regulam notandum *primò* ſpeciatim trium prædictarum Eccleſiarum beneficia ſibi Papam reſeruaſſe, non obſtante quod ſit Vrbis Epiſcopus iure ordinario habens poteſtatem coofereodi beneficia, quia fortè olim Archipresbyteri harum Eccleſiarum, cum ſint Cardioalea, ius beneficia conferendi ſibi ſumpſerant: aut fortè ne taoquam Cardioales ſibi ius ea coofereodi conueoire arbitrentur. Ita Azorius *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 34. *quæſit.* 10. *verſ. per VII. regulam*, Gonzal *gloſſ.* 13. *num.* 133

*num.*22. Filliuc. *tract.*31. *de benef.c.*3. *num.*15. Cochier *in addit. ad gloſſ. antiq. ſuper reg.*7. *in princip.* latè Lotter. *de re benefic. lib.*2. *q.*33. *à num.*2. Caſtro Palao me citato *in opere moral. tom.*2. *tr.*13. *diſſ.*2. *puncto* 21. *num.*4.

134 *Secundò* notandum eſt quod iſta regula reſeruatoria beneficiorum S. Petri, ac S. Iosnois Lateranenſis, & S. Mariæ Maioris reſtricta eſt ad Canonicatus, Præbendas, Dignitates, Perſonatus, & Officia, & non comprehendit clericatus, ſeu beneficiatos in ea non expreſſos, quorum collatio eſt Archipresbyteri, & Capituli ex priuilegiis diuerſorum Pontificum, & antiquiſſima obſeruantia, vt fuit dictum *in vna Romana clericatus S. Petri* 27. *Nouemb.* 1602. coram *Card. Pamphilio ſen.* quæ eſt apud Farin. *dec.*616. *p.*4. *diuerſ.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *vbi ſuprà*.

135 Circa ſecundam partem huius regulæ aduertendum eam intelligi, & loqui de beneficiis vacantibus in Eccleſijs titularibus Cardinalium de Vrbe, ſiue in diœceſibus ſex Epiſcopatum Cardinalium antiquorum, quorum Epiſcopatus ſuos annexi Cardinalatibus, & operatur per ſex antiquiores Cardinales Presbiteros, qui in Vrbe tempore vacationis reperiuntur, & ſunt Epiſcopatus Hoſtien. Portuen. Prænestin. Tuſculanen. Sabinen. & Albanen. Gonzal. *gloſſ.*24. *num.*142. Filliuc. *tract.*41. *de benef.c.*3. *n.*57. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.*21. *num.*5. vbi *num.*6. aſſerit hanc regulam eſſe intelligendam de ſex illis Cardinalibus, quibus ratione Cardinalatus eſt Epiſcoparus annexus, quoniam iure citra ipſius Papæ conſenſum abeſſe non poſſunt, Flamin. *de reſignat. lib.*1. *queſt.*10. *n.*27. Gonzalez *ad reg.*8. *Cancell. gloſſ.*24. *n.*124. Camill. Borrell. *in ſumma omnium decis. tom.*1. *tit.*10. *n.*8. † cùm eorum officium ſit aſſiſtere Papæ, Flamin. *lib.*2. *q.*1. *num.*34. *& lib.*7. *queſt.*12. *num.*14. & ob id dicantur pars corporis ipſius Papæ, Moneta *de decim. cap.*9. *queſt.*3. *n.*114. nonnunquam tamen dicuntur conſiliarij, coadiutores, aſſeſſores, Patres conſcripti, vices gerentes Apoſtolorum, & filij primi gradus amoris Pontificij, Iſidor. Moſcon. *de maieſtate militantis Eccleſiæ lib.*1. *cap.*5. Germon. *de ſacrorum immun. lib.*3. *c.*6. Lancellot. Corand. *in templo omnium Iudeum lib.*2. *cap.*2. quos refert Homobon. de Bois *de humana vita ſtatibus part.*2. *cap.*5. *paulò poſt princip.*

137 Deinde aduertendum quòd alij Cardinales obtinentes, accidentaliter, non autem ratione Cardinalatuum, Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus, & in eis reſidentes non comprehenduntur ſub reſeruatione huius regulæ, Gonaal. *gloſſ.*24. *n.*164. ſolent habere indultum à Papa, vt omnibus grariis, prærogatiuis, fauoribus, &c. conceſſis Cardinalibus præſentibus in Curia, gaudeant, ac ſi præſentes, &c. & Gonzal. *gloſſ.*24. *à num.*121. Nicol. Garc. *d. cap.*1. *n.*406. *& n.*437. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.*2. *cap.*5. *n.*21.

138 Circa tertiam verò partem huius Regulæ eſt aduertendum, quòd decretum irritans in fine ibi poſitum refertur non ſolum ad omnia contenta in iſta Regula, ſed etiam ad omnes Regulas præcedentes, Cardin. Put. *dec.*108. *lib.*3. quem refert Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.*3. *collect. an.*1672. *in princip.* vbi etiam dicit dari differentiam, quòd reſeruatio cum decreto afficiat ante notificationem, non verò reſeruatio ſine decreto, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.*2. *num.*7.

139 Vlterius ſciendum quod decretum reſeruationis impedit reſtitutionem in ſpolio, & mandatio-

nem, vt pluribus Rotæ deciſionibus obſeruant Aloyſ. Ricc. *dict. collect.*1672. & Nicol. Garcia *d. c.*1. *à num.*412.

REGVLA IX.

Reſeruatio menſium Apoſtolorum, & de alternatiua pro Epiſcopis reſidentibus.

ITem cupiens idem D. N. Papa pauperibus clericis, & alijs benemeritis perſonis prouidere, omnia beneficia Eccleſiaſtica cum cura & ſine cura, ſecularia, & quorumuis Ordinum Regularia, qualitercumque quomodocumque, & vbicumque exiſtentia in ſingulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iunij, Auguſti, Octobris, & Nouembris menſibus, vſque ad ſua voluntatis beneplacitum extra Roman. Curiam, aliàs quam per reſignationem quocunque modo vacatura ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, vel quamuis aliam diſpoſitionem quorumcumq; collatorum, & collatricium, ſecularium, & quorumuis Ordinum Regularium, (non tamen S. R. E. Cardinalium, aut aliorum ſub concordatis inter Sedem Apoſtol. & quoſcumque alios iuitis, & per eos, qui illa acceptare, & obſeruare debuerant, acceptatis, & obſeruatis, qua ladere non intendit comprehenſorum) quomodolibet pertinentia diſpoſitioni ſua generaliter reſeruauit. Volens in ſupplicationibus, ſiue conceſſionibus gratiarum, qua de dicto benef. fiunt vacantibus, etiam Motu proprio fient, de menſe, in quo vacauerint diſpoſitiua mentionem fieri, aliàs quas gratias nullas eſſe. Ac conſuetudines etiam immemorabiles optandi maiores, & pinguiores prabendas, necnon priuilegia etiam in limine erectionis conceſſa, & indultu Apoſt. circa eu, ac etiam diſponendi de huiuſmodi benef. aut quod illa ſub huiuſmodi reſeruationibus nunquam comprehendantur, etiam cum quibuſuis derogatoriarum derogatoriis, & fortioribus, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, quorum tenores pro expreſſis haberi, & latiſſimè extendi voluit quibuſuis perſonis, & Collegijs cuiuſcumq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentibus quemlibet conceſſa aduerſus reſeruationem huiuſmodi minimè ſuffragari. Inſuper Sanctitas ſua ad gratioſiendum Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis intentis, ipſis, quamdiu apud Eccleſ. aut diœceſes ſuas verè ac perſonaliter reſiderint dumtaxat, de omnibus & quibuſcumque beneficiis Eccleſiaſt. cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & regularibus (ad liberam ipſorum dumtaxat, non autem aliorum cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem, nec etiam cum conſilio, vel conſenſu, ſeu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut aliàs pertinentibus) quæ antea in menſibus Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti, Octobris, & Decembris extra curiam ipſam vacare contigerit (dummodo aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata, vel affecta non fuerint) liberè diſponendi facultatem conceſſit. Ac etiam voluit, vt ſi ipſi in collatione, aut alia diſpoſitione beneficiorum in alijs ſex menſibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouemb. vacaturorum, qua etiam diſpoſitioni ſua, vt præfertur, reſeruauit, ſeu etiam aliorum diſpoſitioni ſua, & dicta Sedis alias quomodolibet reſeruatorum, vel affectorum, ſeſe intromiſerint, aut quominus prouiſiones, & gratia Sanctitatis ſua de illis debitum effectum conſequantur, impedimentum, quoquo modo præſtiterint, vſa, & beneficio præmiſſa facultatis, eo ipſo priuati exiſtunt, ac collationes, & alia diſpoſitiones de beneficijs, illius pretextu à dicto facienda, nullius ſint roboris, vel momenti. Illi verò, qui gratiam alternatiua prædicta acceptare voluerint,

acceptationem huiuſmodi per patentes litteras manu propria ſubſcriptas, ſuoque ſigillo munitas, & in ſua quiſque ciuitate, vel diœceſi datas, declarare, & litteras ipſas huc ad Datarium Sanctitatis ſuæ tranſmittere teneantur. Quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia ſupradicta. Decernens ſic in prædictis omnibus per quoſcunque, &c. iudicari debere, ac irritum, & c. attentari.

Omnia beneficia Eccleſiaſtica.

141 AD hoc vt beneficium Eccleſiaſticum dicatur, ſaqueotes tequiruntur qualitates. *Primò*, quòd ſit fundatum auctoritate Epiſcopi, gloſſ. *verb. ſi beneficiorum, in fine, in Clem. 2. de decimis*, vbi communiter Doctores, Cæſar. de Graſſis *de diſ. 13. num. 9. de prabendis*, Rot. *diuerſ. deciſion. 509. n. 1. part. 1.* Gonxal. *hic gloſſ. 5. num. 7.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 5. num. 40.* Caualcan. *deciſ. 639. a. 8.* Rot. *in Monopolitana hebdomade 1. Iulij 1613.* coram *bona memor. Patriarcha Manzanedo*, & *in Melfiten. legati py 24. Ianuar. 1629.* coram *R. P. D. Danozetto. Secundo* quòd habeat quid ſpiritualitatis annexum, Abb. *conſil. 47.* incip. *Illud. de iure, n. 1. verſ. tertiam conſideratur*, Gonzal. *gloſſ. 5. num. 8.* Nicol. Garcia *de benefic. part. 1. cap. 2. à num. 7. Tertiò* quòd ſit conferendum clerico, non laico, *cap. cùm adeò, de reſcript. cap. 2. de inſtit.* Gonzal. *gloſſ. 9. num. 9.* Nicol. Garcia *dict. cap. 2. num. 28. cum ſequentibus.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 5. collect. 1657.* Rot. *in dict. Monopolitana. Quartò* quòd conferri non poſſit, niſi ab Eccleſiaſtica perſona, puta Epiſcopo, vel Prælato, non verò à laico, *cap. ſi quis deinceps, cap. ſi quis nullus 16. qu. 7.* Gonzal. *gloſſ. 5. num. 10. Quintò* quòd ſit perpetuum, hoc eſt, quòd non confetatur ad certum tempus, ſed perpetuò, & ad vitam eius, cui confertur; hoc enim proprium beneficiorum eſt, *cap. Sanctorum, diſtinct. 7. cap. pen. de cleric. ægrot.* Gonzalez *gloſſ. 5. num. 11.* Axor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 1. quæſt. 2. verſ. ex his*, Leſſ. *de Iuſtit. lib. 2. cap. 24. dub. 1. num. 3.* ſpeciali tamen iure, & priuilegio poſſunt aliqua beneficia non eſſe perpetua, Nicol. Garc. *d. part. 1. cap. 2. num. 75.* Rot. *in Gerundcn. perſonatus, & cauſa pia 17. May 1630.* coram Cardin. *Veroſpio. Sextò* quòd conferens, non ſibi, ſed alteri confetat, & quidem priùs, & ſine aliqua extrinſeca conditione *cap. fin. de inſtit. cap. ſi quis dator, & ſeq. cap. ſi quis obtulerit 1. quæſt. 3.* Gonzal. *gloſſ. 5. à num. 14.* Quas omnes qualitates deſiderant Nicol. Garc *d. cap. 2. num. 61.* Ricc. *in praxi aurea reſolut. 358.* Ex quibus omnibus.

142 *Primò* infertur, quòd Altaria, Otatoria, & Capellaniæ, quæ ſunt fundatæ abſque Epiſcopi, vel alterius Superioris auctoritate, non ſunt beneficia Eccleſiaſtica, nec incidunt in teſeruat onem huius Regulæ, ſed ſunt ſub pia diſpoſitione fundatoris, & eius hæredum, ſeu ſucceſſorum, qui poſſunt tales Capellanias donare ſine Epiſcopo, quibus voluerint, dummodo ſint idonei, iuxta, diſpoſitionem fundatoris, Moneta *de decimis, qu. 9. n. 21.* Gonxal. *gloſſ. 5. à. num. 19.* plures refert Nicol. Garcia *dict. cap. 2. à num. 102.* Pett. Gregor. *in inſtit. rei benefic.*

143 *c. 12. num. 10.* Secus † ſi eſſent erectæ auctoritate Summi Pontif. vel Epiſcopi, & in titulos creatæ, tunc enim caderent ſub teſeruatione huius Regulæ, quia eſſent beneficia Eccleſiaſtica. gluſſ. *verb. beneficiorum in Clement. fin. de decimis*, Zetola *in praxi Epiſc. part. 1. verb. beneficia, § 1. ad finem, & p. 2. eodem verbo, §. 10. & verb. capellania*, Fuſch. *de Viſitat. lib. 2. cap. 11. num. 2.* Gonxal. *gloſſ. 5. num. 68.* Moneta *dict. cap. 9. num. 20.* Nicol. Garc. *dict. cap. 2. num. 95.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aur. reſolut. 209. num. 3.* Hoc tamen limitatur, † niſi eſſent iuri ſpatronatus laicalis, 144 vel mixti; quia huiuſmodi beneficia ſub hac regula non comprehendontur, ſicut nec ſub aliis teſeruationibus generalibus, vt ſupra dixi *à n. 25.* Et licèt nonnulli voluerint iuſpatronatus mixtum, hoc eſt, partim laicale partim Eccleſiaſticum, ſub teſeruatione huius regulæ cadere, quaſi iuſpatronatus Eccleſiaſticum tanquam dignius, trahat ad ſe laicale minus digum, nihilominus contraria receptior eſt opinio, cùm in fauorabilibus potius ſit attendenda qualitas laicalis, ne laicus propter clericum perdat ſuum priuilegium, & ideo tale iuſpatronatus mixtum non cadit ſub generalibus teſeruationibus, & tetigi hac *alleg. n. 27.* quod tamen intelligit Gonzal. *gloſſ. 18. n. 15.* quando patroni laici habent maiorem, vel ſaltem æqualem partem vocum in dicto iurepatronatus mixto; ſecus tamen eſſet ſi pars vocum patronotum Eccleſiaſticorum eſſet maior, & porentior, ac præponderaret vocibus laicorum, cùm ſempet à potentiori fiat denominatio, *l. quæritur, de ſtatu hominum.* Sed an iuſpatronatus Eccleſiaſticum certis dumtaxat perſonis debitum, ſeu certo genori perſonarum, puta conſangoineis fundatoris, aut filiis patrimoonalibus, ſub hac Regula compreheodatur? Negatiuè quoad Hiſpanos dumtaxat ſeu Caſtellanos reſoluit Nicolaus Garcia *part. 5. cap. 1. num. 562.* vbi *num. 563.* in affirmatiuam ſeotentiam etiam inclinat, cùm ea ſit per Rotam tecepta *in vna Placeatina portionis de anno 1544.* apod Puteum *doc. 164. lib. 2. & in vna Calagurtana benif. de Areaya 26. Iuny 1591.* cotam *Illuſtriſſ. Seraphino dec. 962.*

145 *Secundò* infertur præbendas tempotales, quæ nihil ſpiritualitatis habent, cuiuſmodi ſunt prædia, quæ conſeruotur pro ſoluendis ſalatiis Aduocati, procoratotis, muſicorum & ſimilium, de quibus gloſſ. *in cap. cum M. de coaſt.* non compreheodi ſub hac teſeruatione.

146 *Tertiò* infertot Vicariam tempotalem, & non perpetuam, quæ non datur in titulum, quales etiam ſunt eæ, quæ ſunt ad nutum amouibiles, quæ dantur à Monachis, ſeu Regularibus mendicantibus, non venire, nec comprehendi ſub teſeruatione huius regulæ, per ea quæ latè tradit Gonzal. *gloſſ. 5. §. 3. num. 59. cum ſequentibus*, Gomez *de expectat. nu. n. 94. verſ. ex quo infero, quod nec vicarium tem-* 147 *poralem.* Ratio eſt, quia † Vicaria huiuſmodi temporalis, ſeu ad nutum amouibilis, non eſt beneficium, nec titulus beneficialis, vt cum alus reſoluit Nicolaus Garcia *part. 1. cap. 2. num. 93.* Secus verò in Vicariis perpetuis, quæ dantor in titulum, cùm ſint vera Eccleſiaſtica beneficia, *cap poſtulaſtis, de reſcriptis, cap. ad hæc*, & *ibi* Abb. *de officio Vicary.*

148 *Quartò* infertur hoſpitalia non venire ſub diſpoſitione huius regulæ, cùm regularitet appellatione beneficij non comprehendantur, etiamſi Eccleſias vel Capellas habeant annexas, decimaſque, & alia iura ſpiritualia, *Clement. per litteras 2. de prebend.* cùm laicis committantur, *Clement. quia contingit, §. vt autem, de religioſis domibus*, Nicolaus Garc. *d. part. 1. cap. 3. num. 1.* Gonzal. *gloſſ. 5. §. 4. n. 16. qui* hoc limitant ſi Eccleſiæ, ſeu Eccleſiaſtico beneficio eſſent vnita, vel in titulum ex ordinatione fundatotis, vel per viam electionis etiam clericis ſecularibus eſſent danda.

Quintò infertur præſtimooia, & præſtimooiales portiones

pretiones non venire ſub diſpoſitionē huius regulæ de his dico, quę in ſola temporalitate conſiſtunt, aut quæ non dantur in titulum perpetuum, neque habent aliquid annexum obſequium ſpirituale, quia tunc nec ſunt beneficia Eccleſiaſtica, nec in illis intrat reſeruatio, quod ſecus eſſet ſi in titulum perpetuum data fuiſſent, & habuiſſent, & annexum aliquod obſequium ſpirituale, vide Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 2. Nicol. Garc. *d. part.* 1. *cap.* 2. *à num.* 117. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 1. *cap.* 2. *à num.* 123.

150 *Sextò* infertur penſionem reſeruatam ſuper beneficio non comprehendi ſub hac regula reſeruatoria, cùm penſio non ſit beneficium Eccleſiaſticum, nec beneficij nomine intelligatur, ſed temporale quid diſtinctum, & ſeparatum ab ipſo beneficio, Gig. *tract. de penſion. q.* 28. Mandoſ. *ad reg.* 19. *Cancell. q.* 11. *n.* 11. Flamin. *lib.* 1. *q.* 10. *n.* 69. *& lib.* 2. *q.* 15. *n.* 11. *& lib.* 11. *q.* 4. *n.* 31. Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 5. Nicol. Garc. *diſt. part.* 1. *cap.* 5. *à num.* 3. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 5. *q.* 2. *& lib.* 8. *cap.* 5. *q* 4. Quod tamen limita, niſi penſio conſtituereretur ad particulare alicuius commodum ſuper fructibus alicuius Eccleſię, vt deinceps ſit beneficium Eccleſiaſticum, Abb. pet. teſt. *ibi in c. conquerente n.* 1. *notab.* 1. *de cleric. non reſid.* dicens notandum eſſe ex illo text. quòd ſuper reddibus vnius Eccleſiæ poteſt conſtitui certum beneficium, aſſignando certam penſionem ex redditibus Eccleſiæ in temporalitate beneficij nouiter creati, talis enim penſio eſſe Eccleſiaſticum beneficium, Gig. *d. q.* 20. *verſ. quartò limita. & q.* 67. *n.* 1. *& quæſt* 99. *n.* 22. *in fine*, plures per Nicol. Garciam *d. c.* 5. *n.* 5.

151 An obtinens penſionem habeatur pro clerico, forique priuilegio gaudeat? Quæſtio eſt admodum controuerſa apud Doctores, vt videre eſt per citatos *alleg.* 12. *n.* 3. Verior tamen opinio eſt affirmatiua; nam cum quæſtio hæc nouiſſimè incidiſſet inter Reuerendiſſimum Epiſcopum Portugalen. D. Rodericum à Cunha, & inter Senatum Regium eiuſdem ciuitatis, de mandato prædicti Reuerendiſſimi eius Agens in Curia Paulus de Barros de Beça, oobilis Luſitanus, in ſacra Congregatione Concilij dubium ita proponit, *An clericus in minoribus habens penſionem. & incedens in habitu. & tonſura, gaudeat priuilegio fori?* cui ſic reſponſum fuit: *Sacra Congregat. Cardinalium Concil. Trident. interpretum eraſant gaudere. die* 10. *Aprilis* 1622. R. Card. Vbaldinus. Cuius declarationis proprium originale ego vidi, & legi.

152 *Septimò* infertur beneficia mannalia non cadere ſub reſeruatione huius regulæ, ſiue ſint ſecularia, ſiue regularia, gloſ. *verb. reuocari, ad finem, verb. & ob hanc cauſam, in Clement. vnic. de ſuplenda negligent. prælatorum.* Calder. *conſ.* 26. incip. *An in reſeruatio-*

153 *tibus, de prabendis*, rationem aſſignans, quia † Papa reſeruando ſibi collationem beneficiorum videtur intelligere propriè de collatione, quæ ſit perpetuò de beneficio, ſequuntur plures, de quibus Gonzal. *d. gloſſ.* 5. §. 6. *num.* 12. & quamuis regula hæc exprimat beneficia regularia, quæ regulariter, & natura ſua ſunt manualia vt per Garcia *d. p.* 1. *cap.* 2. *n.* 67. tamen aliquando ſunt perpetua, idem Garc. *part.* 1. *cap.* 1. *num.* 511. Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *q.* 3. *n.* 82. *cum ſequentibus.*

154 *Octauo* infertur regulam hanc reſeruatoriam non habere locum in commenda, ſiue ea ſit temporalis, & ad nutum amouibilis, donec Eccleſiæ prouiſum ſit de Rectore, vt in caſu *c. deinceps*, 15. *de elect. lib.* 6. ſiue ſit perpetua ad fauorem perſonæ, & vitam commendatarij, cum iure percipiendi fructus; quia licet

iſta ſit perpetua ad vitam, tamen ad effectum reſeruationis beneficium propriè non dicitur, ſed ceſſante commenda per obitum commendatarij, non dicitur beneficium per obitum illius vacare, ſed vacat ſemper, vt prius, itaut non ſit attendendus menſis, in quo obiit commendatarius, Mobedan. *deciſ.* 4. *& 9. de prabend.* Simoner. *de reſeru. q.* 59. *num.* 6. latè Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 8. *à n.* 34.

Nono infertur beneficia de menſa non cenſeri 155
reſeruata ſub diſpoſitione huius regulæ: beneficium enim de menſa dicitur illud, quod eſt perpetuò incorporatum menſæ Epiſcopali, aut Capitulari, ſeu Abbatiali, ita quod nunquam vacat, nec in tali beneficio datur negligentia in prouiſione, gloſſ. *verb. de menſa. in Clem.* 1. *de ſuppleuda negligentia Pralat.* vbi Imol. *num.* 42. & Cardin. *num.* 5. ideoque cùm non detur vacatio, ſequitur quòd non comprehendantur ſub hac regula loquente de beneficiis vacantibus, vt decſum *in vna Tarueſina Parochialis* 10. *Decemb.* 1603. coram *Domino Lotta*, refert Gonzal. *d. gloſſ.* 5. §. 6. *in fine.*

Decimò infertur huiuſmodi regulam locum non 156
habere in coadiutoria, ſiue ea ſit ſimplex, ſiue cum futura ſucceſſione ob ſanorem, & vtilitatem Eccleſiæ propter ægritudinem corporis, vel animi coadiutori, cum talem coadiutoriam obtinens non dicatur beneficiatus, ſed beneficiari coadiutor, ideoque talis coadiutoria non vacat, aut vacare poteſt in aliquo ex menſibus huius regulæ, ſed ceſſat, & extinguitur ceſſante vita, & impedimento coadiutori, nam interim dum ille viuit, † coadiutor non habet ius 157
in re, ſed ad rem, Nauarr. *in c. ſi quando, de reſcriptis, prolud. n.* 10. *& in tract. de orat. & horu canon. c.* 20. *n.* 18. Potrò materiam coadiutoriæ concernentem, vide apud Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 9. Nicol. Garc. *parte quarta cap* 5.

Vndecimò inſertne beneficia vnita acceſſoriè non 158
cenſeri reſeruata ſub diſpoſitione huius regulæ, nam cum per vnionem perdant titulum, nec amplius poſſint beneficia nominari, ſed quædam ſint prædia, non intrat reſeruatio huius regulæ loquens de beneficiis Eccleſiaſticis vacantibus, Staphil. *de litteris gratiæ, tit. de formis mandati de prouidendo* §. *ſecunda forma, n.* 2. *verſ. dico excludendo.* Rebuff. *in praxi, tit. de vnion. n.* 31. Gonz. *gloſſ.* 5. §. 7. *per tot.* & præcipuè *n.* 25. *&* 38. vbi *n.* 39. dicit quòd ſi beneficium vnitum eſt alteri, in quo cadat reſeruatio, tūc quidē veniet ſo reſeruatione, nō tāquā beneficiū de per ſe, quod non eſt, ſed vti prædium, & patrimoniū alterius beneficij. ex reg. *acceſſorium, de regulis iuris in 6.*

Limita *primò* ſi beneficium eſſet vnitum alteri æquè principaliter, & iura vtriuſque beneficij ſalua permanent, licet ad inuicem communicentur, tunc enim cum beneficium ſic vnitum non perdat nomen, nec titulum, nec effectum beneficij, nulla eſt ratio, cur hoc beneficium, quod remanet ex duobus beneficiis vnitis compoſitum, non comprehendatur ſub reſeruatione huius regulæ.

Limita *ſecundò*, niſi vnio ſit facta ſolum quoad electionem, & gubernationem animarum Eccleſiarum, non etiam vt bona illarum vtriuſque communicentur, quia tunc habet locum reſeruatio huius regulæ, Gonzal. *d. §. num.* 112.

Cum cura, & ſine cura.

CVm ſub diſpoſitione huius regulæ includantur 159
beneficia cum cura, videndum eſt obiter, quæ ſint illa, & quæ concurrere debeant, vt ſint beneficia Curata.

acceptutionem huiuſmodi per patentes litterus manu propriu ſubſcriptas, ſuoque ſigillo munitus, & in ſua quiſque ciuitate, vel diœceſi datas, declurare, & litteras ipſas huc ad Datarium Sanctitatis ſuæ trunſmittere teneantur. Quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non untea, vti incipiunt gratia ſupradicta. Decernens ſic in prædictis omnibus per quoſcunque, &c. indicari debere, ac irritum, & c. attentari.

Omnia beneficia Eccleſiaſtica.

141 AD hoc vt beneficium Eccleſiaſticom dicatur, ſequentes tequiruntur qualitates. *Primò*, quòd ſit ſundatum auctotitate Epiſcopi, gloſſ. *verb. ſi beneficiorum, in fine, in Clem. 2. de decimis*, vbi communiter Doctotes, Cæſat. de Graſſis *de diſ. 13. num. 9. de prabendis*, Rot. *diuerſ. deciſion. 509. n. 1. part. 1.* Goozal. *hic gloſſ. 5. num. 7.* Lottet. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 5. num. 40.* Caualcan. *deciſ. 639. n. 8.* Rot. *in Monopolitana hebdomadu 1. Iulij 1613.* coram *bona memor. Patriarcha Manzanedo*, & *in Melſiten. legata 24. Ianuar. 1629.* coram *R. P. D. Dunozetto. Secundo* quòd habeat quid ſpititualitatis annexum, Abb. *conſil. 47.* 1ocip. *Illud. de iure, n. 1. verſ. tertium conſideratur*, Gonzal. *gloſſ. 5. num. 8.* Nicol. Garcia *de benefic. part. 1. cup. 2. à num. 7. Tertio* quòd ſit conferendum clerico, non laico, *cap. cum adeò, de reſcript. cap. 2. de inſtit.* Gonzal. *gloſſ. 9. num. 9.* Nicol. Garcia *diſt. cup. 2. num. 28. cum ſequentibus.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 5. collect. 1657.* Rot. *in dict. Monopolitana. Quartò* quòd conferri non poſſit, niſi ab Eccleſiaſtica perſona, puta Epiſcopo, vel Prælato, non verò à laico, *cap. ſi quis deinceps, cup. ſi quis nullus 16. qu. 7.* Gonzal. *gloſſ. 5. num. 10. Quintò* quòd ſit perpetuum, hoc eſt, quòd non cooferatur ad certum tempus, ſed perpetuò, & ad vitam eius, cui confertur; hoc enim proptium beneficiorum eſt, *cap. Sanctorum, diſtinct. 7. cup. pen. de cleric. ugrot.* Gonzalez *gloſſ. 5. num. 11.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib 3. cap. 1. quæſ. 2. verſ. ex his*, Leſſ. *de Iuſtit. lib. 2. cap. 24. dub. 1. num. 3.* ſpeciali tamen iure, & priuilegio poſſunt aliqoa beneficia non eſſe perpetua, Nicol. Garc. *d. part. 1. cup. 2. num. 75.* Rot. *in Gerunden. perſonatus, & cauſa pia 17. May 1630.* coram Cardin. *Veroſpio. Sexto* quòd conferens, noo ſibi, ſed alteri confetat, & quidem puriè, & ſine aliqua extrinſeca conditione *cap. fin. de inſtit. cup. ſi quis dator, & ſeq. cap. ſi quis obiecerit 1. quæſt. 3.* Gonzal. *gloſſ. 5. à num. 14.* Quas omnes qualitates deſiderant Nicol. Garc *d. cap. 2. num. 61.* Riec. *in praxi aurea reſolut. 358.* Ex quibus omnibus.

142 *Primò* inſertur, quòd Altaria, Oratoria, & Capellaniæ, quæ ſint fundatæ abſque Epiſcopi, vel alterius Superioris auctoritate, non ſunt beneficia Eccleſiaſtica, nec incidunt in teſeruat oem huius Regulæ, ſed ſunt ſub pia diſpoſitiooe ſundatoris, & eius hæredum, ſeo ſucceſſorum, qui poſſunt tales Capellanias donare ſine Epiſcopo, quibus voluerint, dummodo ſint idonei, iuxta, diſpoſitionem ſuodatoris, Moneta *de decimis, qu. 9. n. 21.* Goozal. *gloſſ. 5. à num. 19.* plures refert Nicol. Garcia *diſt. cap. 2. à num. 10 2.* Petr. Gregor. *in inſtit. rei benefic.*
143 *c. 12. num. 10.* Secus † ſi eſſent erectæ auctotitate Summi Pontif. vel Epiſcopi, & in titulos ereatæ, tuoc enim cadetent ſub reſeruatione horus Regulæ, quia eſſent beneficia Eccleſiaſtica. gloſſ. *verb. beneficiorum in Clement. fin. de decimis*, Zerola *in praxi Epiſc. part. 1. verb. beneficia*, § . 1. *ad finem, & p. 2. eodem verbo*, §. 10. *& verb. capellanius*, Fuſch. *de Viſitat. lib. 2. cup. 11. num. 2.* Gonzal. *gloſſ. 5. num. 68.* Moneta *diſt. cap. 9. num. 20.* Nicol. Garc. *diſt. cap. 2. num. 95.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aur. reſolut. 209. num. 3.* Hoc tamen limitatur, † oiſi eſſent intiſpatronatus laicalis, 144
vel mixti; quia huiuſmodi beneficia ſub hac tegula non comptehenduotur, ſicut nec ſub aliis teſeruationibus genetalibus, vt ſupta dixi *à n. 25.* Et hecè nonnulli voluerint ioſpattonatus mixtum, hoc eſt, partim laicale partim Eccleſiſticum, ſub reſeruatiooe huius tegulæ cadere, quaſi iuſpatronatus Eccleſiaſticum tanquam dignius, trahat ad ſe laicale minus digom, nihilominus contraria teceptior eſt opinio, cùm in ſauorabilibus potios ſit attendenda qualitas laicalis, ne laicus proptet clericum petdat ſuum priuilegium, & ideo tale inſpattonatus mixtum noo cadit ſub genetalibus teſetuatiooibus, & tetigi hac *alleg. n. 27.* quod tamen intelligit Gonzal. *gloſſ. 18. n. 15.* quando patroni laici habent maiotem, vel ſaltem æqualem partem vocum in dicto iutepatronatus mixto; ſecus tamen eſſet ſi pars vocum patronotum Eccleſiaſticorum eſſet maior, & poteotior, ac præponderaret vocibus laieotom, cùm ſemper à potentiori fiat denominatio, *l. quæritur, de ſtatu hominum.* Sed ao iuſpattonatus Eccleſiaſticum certis dumtaxat perſonis debitum, ſeu certo genere perſonarum, puta cooſanguioeis fuodatoris, aut filiis patrimonialibus, ſub bae Regula compteheodatur? Negatiuè quoad Hiſpaoos dumtazat ſeu Caſtellanos teſoluit Nicolaus Garcia *part. 5. cap. 1. num. 562.* vbi *num. 563.* in affirmatiuam ſententiam etiam inclinat, cùm ea ſit per Rotam tecepta *in vnu Placentina portionis de anno 1544.* apud Puteum *dec. 164. lib. 2. & in vnu Calagurritana benef. de Arcaya 26. Iunq 1591.* coram *Illuſtriſſ. Seruphino dec. 962.*

Secundò infertur præbendas tempotales, qoæ ni- 145
hil ſpititualitatis habent, cuiuſmodi ſuot prædia, quæ confetantur pto ſoluendis ſalariis Aduocati, proeuratotis, muſicotum & ſimilium, de quibus gloſſ. *in cup. cum M. de conſt.* non comptehendi ſub hac teſetuatione.

Tertiò infertur Vicariam tempotalem, & non 146
perpetuam, quæ non datur in titulum, quales etiam ſunt eæ, quæ ſuot ad nutum amouibiles, quæ dàntur à Monachis, ſeu Regulatibus mendicantibus, non venire, nce comptehendi ſub teſetuatione huius tegulæ, pet ea quæ latè tradit Gonzal. *gloſſ. 5. §. 3. num. 59. cum ſequentibus*, Gomez *de expectat. mo, n. 94. verſ. ex quo infero, quod nec vicarium temporalem.* Ratio eſt, quia † Vicaria huiuſmodi tem- 147
potalis, ſeu ad nutum amouibilis, oon eſt beneficium, nec titulus beneficialis, vt eum aliis teſoluit Nicolaus Garcia *part. 1. cap. 2. num. 93.* Seeus verò in Vicariis perpetuis, quæ dantur io titulum, cùm ſint veta Eccleſiaſtica beneficia, *cup poſtulaſtis, de reſcriptis, cup. ad hac*, & *ibi* Abb. *de officio Vicarij.*

Quartò inſertur hoſpitalia non venire ſub diſ- 148
poſitione huius regulæ, eùm regulariter appellatione beneficij non comptehendantur, etiamſi Eccleſias vel Capellas habeant anoexas, decimaſque, & alia iura ſpititualia, *Clement. per litteras 2. de prabend.* cùm laicis committantur, *Clement. quia contingit, §. vt autem, de religioſis demibus*, Nicolaus Garc. *d. part. 1, cap. 3. num. 1.* Gonzal. *gloſſ. 5. §. 4. n. 16. qui.* boc limitant ſi Eccleſiæ, ſeu Eccleſiaſtico beneficio eſſent vnita, vel 10 titulum ex otdinatione fuodatoris, vel per viam electioois etiam clericis ſeculatibus eſſent danda.

Quintò 1oſertur præſtimonia, & ptæſtimoniales portiones

portiones non venire ſub diſpoſitione huius regulæ: de his dico, quę in ſola temporalitate conſiſtunt, aut quæ non dantur in titulum perpetuum, neque habent aliquid anneaum obſequium ſpirituale, quia tunc nec ſunt beneficia Eccleſiaſtica, nec in illa intrat reſeruatio, quod ſecus eſſet ſi in titulum perpetuum data fuiſſent, & habuiſſent, & annexum aliquod obſequium ſpirituale, vide Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 2. Nicol. Garc. *d part.* 1. *cap.* 2. *à num.* 117. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 1. *cap.* 2. *à num.* 113.

150 *Sexto* infertur penſionem reſeruatam ſuper beneficio non cumprehendi ſub hac regula reſeruatoria, cùm penſio non ſit beneficium Eccleſiaſticum, nec beneficij nomine intelligatur, ſed temporale quid diſtinctum, & ſeparatum ab ipſo beneficio, Gig. *tract. de penſion. q.* 28. Mandoſ. *ad reg.* 19. *Cancell. q.* 11. *n.* 11. Flamin. *lib.* 1. *q.* 10. *n.* 69. *& lib.* 2. *q.* 15. *n.* 11. *& lib.* 11. *q.* 4. *a.* 31. Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 5. Nicol. Garc. *dicta part.* 1. *cap.* 5. *à num.* 3. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 5. *q.* 1. *& lib.* 8. *cap.* 5. *q* 4. Quod tamen limita, niſi penſio conſtitueretur ad particulare alicuius commodum ſuper fructibus alicuius Eccleſię, vt deinceps ſit beneficium Eccleſiaſticum, Abb. pet. teat. *ibi in c. conqueręnte n.* 1. *not ab.* 1. *de cleric. non reſid.* dicena notandum eſſe ex illo text. quòd ſuper teddibus vnius Eccleſiæ poteſt conſtitui certum beneficium, aſſignando certam penſionem ex redditibus Eccleſiæ in temporalitate beneficij nouiter creati, talis enim penſio eſſe Eccleſiaſticum beneficium, Gig. *d. q.* 10. *verſ. quarto limita. & q.* 67. *n.* 1. *& quæſt* 99. *n.* 21. *in fine*, plurea per Nicol. Garciam *d. c.* 5. *n.* 5.

151 An obtinens penſionem habeatur pro clerico, ſorique priuilegio gaudeat? Quæſtio eſt admodum controuerſa apud Doctorea, vt videre eſt per citatos *alleg.* 12. *n.* 3. Verior tameh opinio eſt affirmatiua; nam cum quæſtio hæc nouiſſimè incidiſſet inter Reuerendiſſimum Epiſcopum Portugalen. D. Rodericum à Cunha, & inter Senatum Regium eiuſdem ciuitatis, de mandato prædicti Reuerendiſſimi eius Agena in Curia Paulus de Bætos de Beça, nobilis Luſitanus, in ſacra Congregatione Concilij dubium ita proponit, *An clericus in minoribus habens penſionem. & incedens in habitu & tonſura, gaudeat priuilegio fori?* cui ſic reſponſum fuit: *Sacra Congregat. Cardinalium Concil. Trident. interpretum cenſuit gaudere. die* 10. *Aprilis* 1621. R. Catd. Vbaldinus. Cuius declarationis proptium originale ego vidi, & legi.

152 *Septimo* infertur beneficia manualia non cadere ſub reſeruatione huius regulæ, ſiue ſint ſecularia, ſiue regularia, gloſ. *verb. reuocari, ad finem, verb. & ob hanc cauſam, in Clement. vnic. de ſupplenda negligent. prælatorum.* Caldet. *conſ.* 26. incip. *An in reſeruatio-*

153 *nibus, de prębendis*, rationem aſſignana, quia † Papa reſeruando ſibi collationem beneficiorum videtur intelligere propriè de collatione, quæ ſit perpetuò de beneficio, ſequuntur plurea, de quibus Gonzal. *d. gloſſ.* 5. §. 6. *num.* 12. & quamuis regula hæc exprimat beneficia regularia, quæ regulariter, & natura ſua ſunt manualia vt per Garcia *d. p.* 1. *cap.* 2. *n.* 67. tamen aliquando ſunt perpetua, idem Garc. *part.* 1. *cap.* 1. *num.* 511. Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *q.* 3. *n.* 82. *cum ſequentibus.*

154 *Octauo* infertur regulam hanc reſeruatoriam non habere locum in commenda, ſiue ea ſit temporalis, & ad nutum amouibilis, donec Eccleſiæ prouiſum ſit de Rectore, vt in caſu *c. deinceps*, 15. *de elect. lib.* 6. ſiue ſit perpetua ad fauorem perſonæ, & vitam commendatarij, cum iure percipiendi fructus; quia licet iſta ſit perpetua ad vitam, tamen ad effectum reſeruationis beneficium propriè non dicitur, ſed ceſſante commenda per obitum commendatarij, non dicitur beneficium per obitum illius vacare, ſed vacat ſemper, vt prius, itaut non ſit attendenda mensis, in quo obtinet commendataria, Mubedan. *decis.* 4. *& 9. de prębend.* Simonet. *de reſerua. q.* 59. *num.* 6. latè Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 8. *à n.* 34.

Nono infertur beneficia de menſa non cenſeri 155
reſeruata ſub diſpoſitione huius regulæ: beneficium enim de menſa dicitur illud, quod eſt perpetuò incurporatum menſæ Epiſcopali, aut Capitulari, ſeu Abbatiali, ita quod nunquam vacat, nec in tali beneficio datur negligentia in prouiſione, gloſſ. *verb. de menſa. in Clem.* 1. *de ſupplenda negligentia Prælat.* vbi Imol. *num.* 42. & Cardin. *num.* 5. ideoque cùm non detur vacatio, ſequitur quòd nun comprehendantur ſub hac regula loquente de beneficiis vacaturis, vt deciſum *in vna Tarraſina Parochialis* 10. *Decemb.* 1603. coram *Domino Licta*, refert Gonzal. *d. gloſſ.* 5. §. 6. *in fine.*

Decimò infertur huiuſmodi regulam locum non 156
habere in coadiutoria, ſiue ea ſit ſimplex, ſiue cum futura ſucceſſione ob fauorem, & vtilitatem Eccleſiæ propter ægritudinem corporis, vel animi coadiutori, cum talem coadiutoriam obtinans non dicatur beneficiatus, ſed beneficiati coadiutor, ideoque ialis coadiutoria non vacat, aut vacare poteſt in aliquo ex menſibus huius regulæ, ſed ceſſat, & extinguitur ceſſante vita, & impedimento coadiutoi, nam interim dum ille viuit, † coadiutor non habet ius 157
in re, ſed ad rem, Nauarr. *in c. ſi quando, de reſcriptis, prælud. n.* 10. *& in tract. de orat. & horu canon. c.* 10. *n.* 18. Potrò materiam coadiutoriæ concernentem, vide apud Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 9. Nicol. Garc. *parte quarta cap.* 5.

Vndecimò infertur beneficia vnita acceſſoriè non 158
cenſeri reſeruata ſub diſpoſitione huius regulæ, nam cum per vnionem perdant titulum, nec amplius poſſint beneficia nominari, ſed quædam ſint prædia, non intrat reſeruatio huius regulæ loquens de beneficiis Eccleſiaſticis vacantibus, Staphil. *de litteris gratiæ, tit. de formis mandati de prouidendo* §. *ſecunda forma, n.* 2. *verſ. dico excludendo.* Rebuff. *in praxi, tit. de vnion. n.* 31. Gonz. *gloſ.* 5. §. 7. *per tot.* & præcipuè *n.* 25. *& 38.* vbi *n.* 39. dicit quòd ſi beneficium vnitum eſt alteri, in quo cadat reſeruatio, tùc quidé veniet in reſeruatione, nõ tãquã beneficiũ de per ſe, quod non eſt, ſed vti prædium, & partimoniũ alterius beneficij. ex reg. *acceſſorium, de regnlis iuris in 6.*

Limita *primò* ſi beneficium eſſet vnitum alteri æquè principaliter, & iura vtriuſque beneficij ſalua permanent, licet ad inuicem communicentur, tunc enim cum beneficium ſic vnitum non perdat nomen, nec titulum, nec effectum beneficij, nulla eſt ratio, cur hoc beneficium, quod temanet ex duobus beneficiis vnitis compoſitum, non comprehendatur ſub reſeruatione huius regulæ.

Limita *ſecundò*, niſi vnio ſit facta ſolum quoad erectionem, & gubernationem ambarum Eccleſiarum, non etiam vt bona illarum vtriuſque communicentur, quia tunc habet locum reſeruatio huius regulæ, Gonzal. *d.* §. *num.* 112.

Cum cura, & ſine cura.

CVm ſub diſpoſitione huius regulæ includantur 158
beneficia cum cura, videndum eſt obiter, quæ ſint illa, & quæ coocurrere debeant, vt ſint beneficia Curata.

Primo igitur requiritur, vt habeat poteſtatem ligandi,& ſoluendi in foro pœnitentiali, Monet. *de commut. vlt. volunt. c.* 10. *n.* 26. quæ non cadit niſi in Sacerdotem, *c. in nouo. diſt.* 21. *c. omnis, de pœnitent. & remiſſ.* & non omnis Sacerdos hanc curam habere dicitur, ſed is tantum, qui neceſſitate aſtringitur Eccleſiaſtica miniſtrare Sacramenta, & fideles quibus adminiſtret, ad eum accedere cogunrur. gloſſ. *verb. impediant. in Clem. dudum, de ſepult.* quam ibi ſequuntur Imol. *n.* 32. Abb. *n.* 24. & Anchar. *n.* 20. ac alij, quos refert Gonzal. *gloſſ.* 6. *n.* 32.

Secundò requiritur, quòd ſit certa Parochia, vel locus certis finibus,& limitibus conſtitutus ac deſignatus, in quo populus alicui Eccleſiæ deputatus degit, *c. Eccleſias, in principio* 14 *q.* 1. Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 13. *ante finem*, ibi, *vbi Parochiales Eccleſiæ certos fines non habent*, &c. Gonz. *d. gloſſ.* 6. *n.* 37. Monet. *d. c.* 10. *n.* 26.

Tertiò requiritur, vt illius poſſeſſur exerceat curam nomine ſuo, & non alieno, *c. extirpanda*, §. *qui verò, de prabendis*, Rebuff. *in praxi titulo de non promotis infra ann. n.* 36. Miles *in repertor. verbo, Eccleſia Parochialis quæ dicatur*, Goozal. *d. gloſſ.* 6. *n.* 40. Monet. *d. c.* 10. *n.* 26.

Quartò requiritor, vt ſolus ſuo nomine regat. non cum duobus aliis, vel pluribus: quia vt vnum corpus duo capita habere non poteſt, niſi monſtrum ſit, ita nec Eccleſia duos, vel plures Curatos, *c. non minores, de prebendis, cap. in apibus* 7. *q.* 1. *cap. ſicut vna* 22. *quæſt.* 2. Maſcard. *de probation. concluſ.* 468. inc. p. *Curam animarum, num.* 5. *cum duobus ſequentibus.* Monet. *vbi proximè.* Quicquid aliud velit Nicolaus Garcia *part.* 1. *cap.* 3. *n.* 128. Ex quibus omnibus.

160 *Primò* infertur, quòd etiamſi deficeret fons Baptiſmalis, non propterea deſineret eſſe Eccleſia Parochialis, quia per actum baptizandi non infertur cura animarum, Hoied. *de incompatibilit. benef. c.* 3. *num.* 8 Maſcard. *concluſ.* 468. *num.* 8. & 9. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 1. *num.* 109. Gonzal. *gloſſ.* 6. *à n.* 48.

161 *Secundò* infertur idem dicendum quoad ſepulturam, ſeu actum ſepeliendi; nam ex iure ſepeliendi non dicitur Eccleſia curata, Maſcard. *vbi ſuprà n.* 10. Flamin. *d. quæſt.* 1. *num.* 108. Gonzal. *dict. gloſſ.* 6. *à num.* 53. Stephan. Gratian. *diſceptation. forenſ. c.* 298. *à n.* 42.

162 *Tertiò* infertur idem quoque dicendum, ſi Eccleſia non percipiat decimas, quia ex hoc non bene colligitur minimè eſſe Parochialem, nec è contra. Maſcard. *vbi ſuprà n.* 6. Gonzal. *d. gloſſ.* 6. *n.* 56.

163 *Quartò* infertur poteſtatem fori contentioſi, veluti quod quis habeat iuriſdictionem in ſpiritualibus in foro tantum exteriori, non facere ſtrictè,& propriè beneficium curatum, Gonz. *d. gloſſ.* 6. *n.* 50. Sed melius poteſt dici beneficium curatum, quod habet curam iuriſdictionalem, etiam fori exteriorio, vt *in c. dudum* 2. *de elect.* Nauar. *conſ.* 4. *n.* 1. *ſub tit. de ætate, & qualitate ordinand. & conſ.* 15. *n.* 2. & 3. *ſub tit. de prabend.* Maſcard. *vbi ſupra n.* 2. Azor. *inſt. moral. p.* 2. *lib.* 9. *c.* 3. *quæſt.* 4. *verſ. ſenrata Eccleſia*, Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 6. *n.* 7.

164 *Quintò* infertur, quòd quando Eccleſia Collegiata habet curam animarum, talis cura non pertinet ad ſingulos Canonicos illius, ſed ad totum Collegium vnicam perſonam Rectoris repræſentans, Oldrand. *conſ.* 67. *n.* 1. *in fine*, Put. *deciſ.* 220. *lib.* 1. Gonz. *gloſſ.* 6. *num.* 71. In Hiſpania autem, & Italia tales ſunt plures Collegiatæ, & Parochiales Eccleſiæ, quæ reguntur per omnes de Collegio hebdomadatim: in noſtra tamen inſigni Vimaranenſi apud duos medios Canonicos, quos Capellanos vocamus, eatat Parochianorum illius Collegiatæ cura, nam principaliter ea reſidet penes Reuerendiſſimum Priorem, qui eſt vere Rector illius Eccleſiæ, ſicut Epiſcopus ſui Epiſcoparus.

Sextò infertur non dici beneficium Curatum, 165
quod non habet curam perpetuam, ſed tantùm ad certum tempus. Hoied. *d. c.* 13. *num.* 52. *p.* 1. Gonzal. *gloſ.* 6. *n.* 93.

Septimo infertur Curatum beneficium non dici 166
Prioratum per Vicarium perpetuum deſeruiri ſolitum, quia ſolus Vicarius perpetuus habet curam, non verò Prior. ita Prob. *ad Monachum in c. ſuper eo* 6. *n.* 17. *de prabend. lib.* 6. Gonzal. *gloſ.* 6. *à n.* 97. Et quod in dubio beneficium non cenſeatur Curatum, ſed ſimplex, dixi *alleg.* 53. *n.* 69.

Secularia, & quorumuis Ordinum Regularia.

SEcularia in dubio præſumuntur omnia benefi- 167
cia, niſi Regularia probentur, Rebuff. *in praxi tit. quotuplex ſit beneficium n.* 4. Hoied. *de incompatibilit. benef. in præfat. n.* 6. Pert. Gregor. *res beneficiaria c.* 10. *n.* 12. Maſcard. *de probation. concl.* 172. *n.* 1. Gonzal. *gloſ.* 7. *à princip.* Zerola *in praxi Epiſc. c.* 2. *verb. beneficium*, §. 12. & 19. Nicol. Gare. *part.* 7. *c.* 10. *num.* 1. Monet. *de commutat. vlt. volunt. cap.* 10. *num.* 21. Porrò non ſolùm reſeruat hæc regula beneficia ſecularia, ſed etiam regularia quorumuis Ordinum, quia nimirum in generali reſeruatione beneficiorum non cenſentur reſeruata beneficia regularia, niſi ſpecialiter eaprimantur, Gaſpar. de Perut. *de reſeruat. quæſt.* 4. *num.* 29. Flamin. *de reſign. lib.* 11. *quæſt.* 3. *num.* 82. † Dicuntur autem regularia 168
beneficia, de quibus in fundatione dictum fuit, vt per Religioſos regentur. Selu. *de benefic. part.* 1. *quæſt.* 4. *nnm.* 24. Petr. Gregot. *dict. cap.* 10. *num.* 22. Hoied. *d. cap.* 24. *nnm.* 92. vel illa, quæ per quadraginta annos conſueta ſunt regi per viros Regulates, text. *in c. cum beneficio, de prabend. in ſexto*, Rota *deciſ.* 2. *n.* 2. *de prabendis in non.* Monet. *d. cap.* 10. *nnm.* 21. *in fine.* In dubio autem ad hoc, vt beneficium dicatur ſeculare, vel regulare, arrenditur vltimus ſtatus illius. hoc eſt an vacauerit per obitum perſonæ regularis, vel ſecularis, Gonzales *gloſſ.* 7. *num.* 23. Nam † in beneficialibus vltimus rei ſtatus 169
inſpicitur, & maximè conſideratur, Mati. Antonin. *variarum reſolution. lib.* 1. *reſolut.* 55. *n.* 6. Gonzalez *gloſſ.* 5. §. 2. *num.* 14. & §. 3. *num.* 18. & *gloſſ.* 45. §. 2. *num.* 14. Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Curiæ Archiepiſcop. Neapol. cap.* 100. *verſ. quod ſi*, Antoo. Monach. *Bononienſ. deciſ.* 36. *num.* 13. *cum ſequenti*, etiamſi ſint beneficia Iuriſpatronatus, vt ex Cruet. & Roland. dicit Mari. Anton. *d. lib.* 1. *reſol.* 80. *num.* 7. & quamuis apparet de variatione, Vincent. de Franch. *deciſ.* 85. *num.* 2. *part.* 1. niſi conſtaret de contrario ſtatu legitimo præcedente, Rota Romana apud Farinac. *deciſ.* 188. *nnm.* 1. *tom.* 1. *part.* 1. *recentior.*

Et cùm indecorum ſit, & tationi non congruat, 170
homines diſparis profeſſionis, vel habitus Eccleſiis præficere, aut in eadem Eccleſia ſociati, *Clement.* 1. *de elect.* ideò Religioſum vnius Religionis non eſſe capacem beneficij Regularis alterius Religionis docent Rebuff. *in praxi benefic. tit. de diſpenſat. cum Regularib. à n.* 2. Nauar. *commento* 4. *Regularib. n.* 23. *in princip.* Fr. Emman. *queſt. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 34. *art.* 8. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ. n.* 96. *cum ſeqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 29. *n.* 29.

vbi

Digitized by Google

vbi *num.* 20 aduertit nec Pontificem solitum esse concedere Regularibus gratiam assequendi beneficium alterius Ordinis, nisi transfetendo illos ad id Monasterium, ad cuius collationem beneficium assequuntur, & *num.* 31. colligit integrum non esse duobus Religiosis diuersorum Ordinum permutare beneficia Regularia de licentia suorum Prælatorum, & etiat Bellam. *de permut. benefic. p. 2. quæst. 11. num.* 2. Vnde etiam secularia beneficia secularibus, regularia regularibus conferri debent, *cap. cùm de beneficio. de prebendis in sexto, Clem.* 1. §. *sanè, de statu monachorum*, Concil. Trident. *sess.* 14. *de reform. cap.* 10. de quorum Iurium materia vide Rebuff. *resp. ad* 103. & *de nominat. q.* 15. *num.* 25. Flamin. *de resignat. lib.* 4. *quæst.* 5 *num.* 2. Nauart. *conf.* 3. & 9. *de prebendis*, Zerol. *in praxi Episcop. part.* 1. *verb. beneficia* §. 5. Rot. *in Ferrarien. Prioratus* 18 *Aprilis* 1611. coram Attebaten. F. Emman. *quæst. Regular. tom.* 1. *q.* 34. *art.* 3. Azor. *instit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 4. Franciscus Leo *in thesauro fori Ecclesiast. part.* 2. *c.* 3. *n.* 19. Iulian. Vivian. *in praxi inrepatr. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. Massobr. *in praxi habendi concursum pratt.* 7. *dub.* 21. Aloys. Riec. & *in praxi anr. ref.* 332. *p.* 4. *collect.* 763. Gonz. *gloss.* 8. *per totam.* Nicol. Garc. *p.* 7. *c.* 10. *per totam*, Monet. *de comm. vltim. vol. c.* 10. *num.* 88. Sanch. *in præcepta Decalogi* 2. *tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 29. *à num.* 27. quæ regula fallit in Episcopatu, ad quem, licèt sit in Ecclesia seculari, potest Regularis assici, vt expressè habetur *in cap. nullus, de elect. lib.* 6. & *in Clement.* 1. *eodem tit.* Lamb. *de iurepatronat. lib.* 2. *part.* 1. *quæst.* 7. *art.* 19. *num.* 3. Gonzal. *gloss.* 7. *n.* 49. Monet. *d. cap.* 10. *num.* 90. vbi *numeris seqq.* alias fallentias adducit.

171 Beneficia regularia non posse conferri nouitiis, sed expressè professis, resoluit Nicol. Gare. *d. c.* 10. *n.* 4. Posse tamen Ordinarios Collatores beneficium Regulare seculari clerico conferre, qui habitum suscipere, & professionem emittere omninò teneatur, Abbatias tamen, & beneficia administrationem habentia non nisi professis, iuxta Canones per Ordinarios collatores conferri posse referunt decisum Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 8. *num.* 77. & 78. Piasec. *in praxi Episcop. part.* 2. *cap.* 5. *num.* 23. *pag.* 336. Campan. *d. cap.* 7. *num.* 16. Massobr. *in sua praxi habendi concursum præl.* 7. *dub.* 21. *n.* 9. Sanch. *d. lib.* 7. *cap.* 4. *num.* 24. & probat text. *in cap. cùm singula* §. *prohibemus, de præbend. in* 6. Rota apud Post. *post tract. mandati de manutenendo dec.* 122. *n.* 8. vbi *n.* 9. quòd beneficia Regularia possunt auctoritate Apost. in commendam dari etiam clerico seculari.

172† Defectu tamen Regularium secularibus conferri posse tenent Gonzal. *d. gloss.* 8. *num.* 43 & Gate. *d. cap.* 10. *num* 16.

173 Equites Capellani Sacræ Religionis S. Stephani Papæ & Martyris, etsi habeant proprias Ecclesiastas dictæ Religioni subiectas, presentantur ad alias Ecclesias seculares, ex *lib. statutorum, & constitutionum dictæ Religionis*, prout refert Vivian. *d. cap.* 2. *n.* 5. & quòd Equites huius Militiæ beneficiorum secularium capaces sint, fuit decisum ex sententia Cardinalium Atigonij, Pamphilij, & Seraphini, vt colligitur ex quodam voto, quod reperitur impressum *decis.* 228. *p.* 1. *recentissim. in posthum.* Et hoc confirmatur per quoddam decretum *Congregationis super rebus Datariæ Vrbis*, in quo statuitur Equites Militis sancti Stephani posse prouideri de beneficiis secularibus, editum *die Lunæ* 9. *Septemb.* 1591. ad instantiam Pompeij Lentuli Diaconi Tiburtini Militis S. Stephani, qui supplicauerat sibi prouideri de Canonicatu S. Mariæ in via lata Vrbis, non obstante quòd esset Regularis dictæ militiæ: quod decretum sic habet. *Congregatio super rebus Datariæ censuit quòd Militia S. Stephani, cum non sit propriè Religio, nec in ea emittantur tria vota substantialia, non impedit quominus Milites possint retinere beneficia secularia, & ita fuit decretum de an.* 1579. 12. *Iunij in vna Lucana plebis coram R. P. D. Robusterio. Posset, si S. D. N. placet, indultum dicta possessionis sibi concedi, & eo magis, quia votum obedientiæ non videtur incompatibile cum beneficiis secularibus, nam Sacerdotes sunt exempti à seruitio Religionis, & non Sacerdotes possunt inseruire per interpositam personam, vt in const. dicta Militia c.* 9. Habetur hoc decretum *in const. dicti Ordinis S. Stephani*, quæ fuerunt typis mandatæ Florentiæ *anno* 1620. refert Boss. *de triplici Inbilæi priuilegio sect.* 2. *casu* 19. *n.* 11.

Vnde decisum fuisse 10. *Nouembr.* 1609. testatur 174
Nicol. Gare. *in addit. ad* 1. *p. sui tract. de bonef. cap.* 4. *num.* 24. Milites Regulares Militiæ Sancti Iacobi de Spatha, aliosque huiusmodi non emittentes omnia tria vota substantialia, videlicet paupertatis, castitatis, & obedientiæ, non esse incapaces beneficiorum secularium, seu simplicium, sine curatorum, neque etiam pensionem. Quare his militibus secularia beneficia conferri posse tenent Camb. *de offic. & potest. Legati de latere lib.* 6. *num.* 169. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 3. *quæst.* 1. *ad fin.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 29. *n.* 108. Castr. Palao *in opere moral. tom.* 2. *tr.* 13. *disp.* 1. *punct.* 3. §. 3. *n.* 2.

Notandum denique est, quòd etiamsi hæc regula comprehendat regularia beneficia quorumuis Ordinum, non tamen veniunt, aut comprehendentur Prioratus Religionis Sancti Augustini, & Sancti Dominici, & alij similes, quia perpetui non sunt, prout requiritur vt dicantur beneficia Ecclesiastica, nec etiam dicti Fratres Mendicantes possunt habere beneficia Ecclesiastica, vt tradit Alphonsus glossator antiquus *hic, vers. ex quo sequitur.* An autem comprehendat beneficia regularia Ordinum Militarium? Vide Gonzal. *gloss.* 8. *n.* 52. *cum seqq.* Et quòd comprehendat beneficia religionis S. Ioannis Hierosol. fuit decisum *in Rota* apud Farin. *part.* 2. *tom.* 2: *decis.* 569. *in recentior.* 175

Qualitercumque qualificata.

AD explicationem horum verborum multa etu 177
ditè cumulat Gonzal. *gloss.* 9. *per totam*, vbi in principio refert illa addita fuisse, vt remouerentur omnis scrupulus, an sub generali reseruatione beneficiorum venirent beneficia qualificata: nam in generali beneficiorum reseruatione qualificata beneficia sæpe non includuntur, text. *in c. licet. canon.* 14: *innct. ex statutum, de electione in* 6. Deinde vt postquam iam expressera regula nonnullas qualitates in specie, videlicet omnia beneficia, cum cura, & sine cura; item secularia, & regularia, demum vniuersali locutione comprehenderentur omnia genera, omnésque qualitates beneficiorum, & sic includuntur omnia beneficia, cuiuscunque generis, & qualitatis fuerint, & vbicumque sita fuerint, vt in verbo, *vbicunque existentia*; nimirum siue fuerint in Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, seu Cathedralibus, & Collegiatis, siue fuerint beneficia diuersarum Prouinciarum vnita, siue etiam fuerint beneficia patrimonialia, quæ nimirum conferri debent natis vel orundis illius patriæ, vel ciuitatis, in qua consistunt, vel certo generi personarum, hoc est ipsis filiis naturalibus, & patrimonialibus, Put. *dec.* 164. *n.* 1. & 2. *dub.* 1. Flamin. *de resignib.* 2. *q.* 2. *n.* 16:

niſi tamen indulto, ſeu priuilegio conceſſo ſuper beneficiorum patrimonialium prouiſione adſint tales clauſulæ, quæ vincant, & ſuperent reſeruationem huius regulæ, vt in illo Clementis Octami ſuper beneficijs patrimonialibus diœceſis Calagurritanæ, de quo Gonzal. *gloſſ.9.§.1.num.72.*

177 Cùm dictin illa, *qualitercunque*, ſit vniuerſalis, & generaliſſima, & comprehendat, etiam in materia odioſa, maiora expreſſis, *cap.ſolita, verſic. quodcunque ligaueris*, vbi Abb. *not.vlt.de maioris, & obedient.* Seraphin. *Rota Romanæ dec. 317.num. 3.* & omnia quæ excogitari poſſunt, *l. etiam, ff.ſoluto matrimon.* Ego ipſe *in meis Remiſſ. de diction. & clauſul. d. 352. num. 1.* ſub hac Regula dicendum eſt neceſſariò comprehendi omnes Dignitates, etiam maiores poſt Pontificalem, & principales in Collegiatis, ſi iam reſeruatæ non fuiſſent, ac minoris cuiuſcunque qualitatis, Gonzal. *gloſſ.9.à n.31.* qui tamen *in §.2.*

178 lariſſimè probat † non comprehendi ſub reſeruatione huius Regulæ Canonicatus Doctorales, & Magiſtrales, qui præſertim in Hiſpania ſuar conferendi per concurſum vni Doctori, ſeu Licentiato in

179 ire, vel in Theologia, & *in §.3.* tenet † beneficia conſiſtentia in Eccleſia non numerata, vbi ſcilicet non adeſt certus numerus Canonicorum, ſeu aliorum beneficiatorum, ſed ſecundùm fructuum ſuperuenientiam, vel decreſcentiam, beneficia creſcunt, ſen decreſcunt, non includi ſub hac regula reſeruatoria; ex eo quia nunquam vacant, ſed confeſtim quod titularis decidit, ſupprimuntur, expirant, & ceſſant, ac eſſe deſinunt, *cap. dilecto 25. verſ. præterea, de prebendis*, & citat in hanc ſententiam Gaſp. Peruſin. *in tract. de reſerv. benefic. cap. 2. ſub num. 8. verſ. fructus excreſcentes*, Simon. *queſt. 91. n. 1.* Rot. *recis. 771. lib. 3 part. 3. diuerſ. & in vna Calagurritana beneficij de Genizeros 13. Octobr. 1587.* coram *Illuſtriſſ. Pamphilio.*

180 Sed quid ſi in vna Eccleſia vnum tantùm beneficium conſiſtat, vel alicui comperat collatio vnius tantum beneficij, hoc vnicum & monoculare beneficium an comprehendatur in reſeruatione huius Regulæ? Cui dubio reſpondet Gonzal. *d. gloſſ. 9. §. 4.* illud ſub hac regula comprehendi, quia generaliter, & pleniſſimè loquitur de omnibus beneficijs qualitercumque qualificatis, nam aliàs ſequeretur, quod ferè omnia beneficia curata, quæ vtplurimum ſunt ſola, & monacularia in Parochialibus, non venirent ſub reſeruatione, contra verba regulæ exprimentia beneficia cum cura, & ſic ait quod tentari poſſet, quod quando ſine veri præiudicio Dignitates maiores poſt Pontificalem in Cathedralibus, & principales in Collegiatis ſi eſſent monoculares, non comprehenderentur ſub reſeruatione Regulæ 3. tamen caderent ſub reſeruatione huius regulæ.

181 Deinde idem Gonzal. *d. gloſſ. 9. §. 5.* monet quæſtionem an regula hæc capiat beneficia creata, & fundata poſt illius promulgationem? pluribus adductis pro parte negatiua, tandem à *num. 45.* affirmatiuam ſequitur ſententiam, nempe quòd ſub hac Regula cadant beneficia poſtmodum creata, ſiue dotata, quia Regula hæc cum ſit lex generalis ſemper reſeruat, & ſemper loquitur, *l. Auriani, C. de hæred.* tum quia quando reſeruatio eſt generalis, & fauorabilis, non autem ſpecialis, nec pro certa perſona, vt in hoc caſu, reſeruatio capit beneficia poſtea erecta, Gaſpar. Calderin. *in c. 2. n. 8.* Petr. Gregor. *rei benefic. c. 17. num. 1.* Faleon. *q. 3. princ. n. 8.* tum quia amplißima verba huius Regulæ remouent omnem difficultatem. Et addit idem Gonzalez. *d. §. 5. n. 49. & 50.* talia beneficia venire ſub reſeruatione huius Regulæ etiam in prima vacatione per nouam creationem, & erectionem, cuius contrarium teſtatur Nicol. Garcia *p. 1. num. 520.* tenens hanc Regulam non procedere in ipſa prima vacatione per creationem, & erectionem, ſed in vacationibus ſuccedentibus poſt primam prouiſionem.

Et vbicunque exiſtentia.

PEt hæc verba ampliatur reſeruatio huius Regu- 182
læ non ſolùm ad omnia beneficia qualitercunque qualificata, ſed etiam vbicunque exiſtentia, id eſt, ſiue in Eccleſijs Patriarchalibus, Metropolitanis, ſeu Cathedralibus, ſiue aliàs, quæ tamen verba maioris declarationis gratia, & omnis dubitationis tollendæ cauſa ſunt adiecta, nam etiam ſine eis illa comprehendereotur in reſeruatione generali, & per viam legis, licèt ſecus in reſeruationibus ſpecialibus pro certis perſonis, Gonzal. *gloſſ. 10. à princ.* vbi *num. 29.* quòd ſupradicta verba non extenduntur ad beneficia exiſtentia in Eccleſijs non numeratis.

In ſingulis Ianuarij, Aprilis, Maij, Iulij, Auguſti, & Nouembris menſibus.

EPiſcopi igitur habent ſolùm quatuor menſes, 183
videlicet Martium, Iunium, Septembrem, & Decembrem, aliis octo remanentibus Papæ diſpoſitioni. Verumtamen ſi Epiſcopi valuerint acceptare gratiam, quæ alternatiua dicitur, de qua in hac tag. mentio fit, & ſuprà egimus *alleg. 53. num. 34. cum ſeqq.* debent illam petere à Summo Pontif. qui ſtatim illam concedit, per quam alternatiuam adduntur duo alij menſes, in quibus Epiſcopi poſſunt conferre beneficia, & ſic habent ſex menſes, & ſunt videlicet Februarius, April. Iunius, Auguſtus, Octobet, & December; ita nouiſſimè Marcell. Vulpe *in praxi ind. fori Eccleſ. c. 48. num. 18.* Menſium horum quilibet terminatur in media nocte vltimi diei, & ex illa media nocte in poſterum incipit menſis ordinarius, & durat vſque ad dimidiam noctem vltimi diei illius menſis, *l. more Romano, ff. de feriis, c. conſuluit 24. de officio deleg.* Tiraquell. *de retract. lignag. § 1. gloſſ. 11. n. 7.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. diſp. 2. punct. 22. §. 2. num. 1.* Francolin. *in tract. de tempore Horarum canonicarum, c. 87. cum ſequenti.* Polyd. Ripa *de nocturno tempore cap. 3. à num. 17. & c. 158.* Gonzal. *gloſſ. 11. n. 10. & 11.* aduertit quòd quando Epiſcopus confert aliquod beneficium vacans ad finem ſui menſis, vel in principio illius, in illa vltima nocte, quæ dat finem menſi Ordinario, & principium menſi Apoſtolico, vel è conuerſo, conſultè facit ſi ante collationem faciat examinari teſtes de hora, & puncto obitus vltimi poſſeſſoris, & in ipſo collationis inſtrumento annotaverit, vt ſic euitetur controuerſia, quantum poſſibile ſit, ſuper tempore vacationis, an contigerit in menſe ordinario, vel potius potius in Apoſtolico.

Media nox erit, vbi cœpit ſonare hora duodeci- 184
ma mediæ noctis, etiam antequam deſignat ſonare horologium, ſeu ante finitos pulſus illius horæ, quia cum primus pulſus horæ ſonat, iam eſt hora expleta, Nicol. Garc. *d. cap. 1. num. 524.* Villalob. & Diana infrà citandis locis: faciunt quæ Sanchez *de matrimon. lib. 2. diſput. 41. num. 40.* Stantibus plurimis horologijs, videtur hanc mediam noctem eſſe ſegnandam ſecundum horologium Parochiæ, ſeu vicinioræ, in qua defunctus obiit, aut illud per quod communiter regulantur, ceſſante tamen fraude, aue

norabili

notabili de ordinatione horologij, idem Nicol. Garc. *d. cap. 1. num. 525.*

185 Si diuersa verò in Parochia, seu inter vicinos sint horologia, amplectenda est doctrina Bobadil. *in sua politica lib. 5. cap. 2. n. 25.* dicentis maximum faciendum esse discrimen, an tes de qua agitur fauore digna sit, an odio? nam in his, quæ fauoris sunt, standum erit, inquit, horologio, quod propitium fuerit

186 causæ fauore dignæ: † in causa verò odiosa contrarium sequendum, & Parlad. *lib. 3. quæst. 9. n. 10.* hoc quando duo tantùm extant horologia veriſſimum arbitratur, at ſi multa extent in oppido horologia, idem quod de teſtibus pronunciandum eſſe putat, vt ſequamur fidem illorum, quæ numero vincunt, & certiora eſſe ſolent quàm alia, me non citato Caſtr. Palao *d. punct. 2. §. 2. n. 3. verſ. cum.* Si horologia diuerſa ſint, quo acceiuntur & vt ſequenti die communicare quis valeat, poteſt cogere horologium, quod ſonuerit vltimo loco, quia eſt veluti ſi eſſent duæ rationes, vel omniones probabiles, liceret enim vtram illarum amplecti. Ita Ioann. Sanc. *in ſel. diſp. 53. n. 3.* Fagundez *in quinque Eccleſ. præcept. prac. 4. lib. 1. cap. 10.* Villalob. *in ſumm. tom. 1. tract. 1. diffic. 21. n. 7.* Duna *moral. reſolut. p. 4. tr. 3. reſol. 19.* Quicquid teneant Salas. *t. 2. tom. 2. tr. 8. diſp. vnic. ſect. 25. n. 264.* Merolla *tom. 1. diſp. 3. cap. 3. corol. 11. num. 139.*

187 In his verò locis, vbi non eſt horologium, vel ſi ſit, quando probatur non eſſe bene ordinatum, ſeu quod audiri non potuit, aut de facto non ſuit auditum, accipienda erit media nox iuxta curſum noctis, arbitriumque ac iudicium hominum; & etiam à communitei accidentibus, & veroſimilibus, vt ex galli cantu, tradunt Ioſeph. Ludou. *Peruſina deciſ. 116. n. 7.* Polydor. Ripa. *d. tract. cap. 160. n. 5. & 6. & cap. 161. num. 3.* Marcel. Vulpe *d. cap. 48 num. 31.* Et in Rota Romana *in vna Auerſana Parochialis 12. Marij 1562.* coram *Oradino* dicit deciſum Gonzal. *gloſſ. 11. n. 16.* ex eo, quia probatum fuit per teſtes, quod tempore obitus, galli cantabant, vocationem euenisse poſt mediam noctem, & *numeris ſequentibus*, aliqua adducit de galli cantu, & tempore quo galli cantare ſolent, & tandem concludit, quod ad probandum eſſe iam noctem verſus diem inclinatum, diemque ſequentem iam cœptum, ſit leuis ponderis præſumptio, quæ in ſolo gallinacio fundatur, cum diu, noctuque galli cantare non prætermittant, quamuis veluti autoram cantare frequentius ſoleant, & quantum deferatur huic gallinacio arbitrio iudicantis, penſatis circunſtantiis, & teſtium rationibus, aliiſque veroſimilitudinibus relinqui putat *ad l. 3. verſic. tamen magis ſcire poteſt. ff. de teſtibus, & cap. in præſentia, de renunciat.* Dicit tamen Nicol. Garc. *d. cap. 1. num. 526. in fine*, præſumptionem ex galli cantu maximè accipiendam eſſe ad ſuſtinendam prouiſionem Ordinarij, ex quo pro Ordinario faciat Ius commune, vt *in verſ. ſequenti* oſtenditur.

188 Si autem vacet beneficium circa mediam noctem vltimi diei menſis, ita vt minimè conſtare poſſit an fuerit hinius vnus mentis, & cœptus alius, dicit Gonzal. *gloſſ. 11. a. num. 26.* quod tali caſu actor ſuccumbet, ſiue fuerit prouiſus Apoſtol. ſiue Ordinarios. & poſſeſſor eſt abſoluēdus, ex Puteo *deciſ. 207. & 266. lib. 3.* nam cum ſunt partium iura obſcura, contra petitorum iudicandum eſt, *§. retinenda, verſ. commodum, Inſtitut. de interdictis, c. 2. de probation. cap. cùm ſunt partium, de regulis iuris in 6.* & actore non probante reus abſoluitur. *l. qui accuſare, C. de edendo*, cum ſimilibus citatis *in libello de principys vtriuſque iuris, littera A, n. 30.* Neutro tamen poſſidente, obtinebit prouiſus ab Ordinario, ſuppoſito quod eius prouiſio ſit anterior prouiſione Papæ: quia Ordinarius, & prouiſus ab eo fundat intentionem ſuam de Iure communi, & onus probandi reſeruationem ratione menſis ſpectat ad prouiſum Apoſtol. ſe fundantem in vacatione in menſe Apoſt. cum hoc ſit ſuæ intentionis fundamentum: hæc Gonzalez *d. loco à num. 34.* Quæ reſolutio in vltimo puncto non recipitur à Nicolao Garcia *diſt. cap. 1. n. 530. cum ſequentibus*, ex eo quia vbi conſtare non poteſt, in quo menſe beneficium vacauerit, quamuis prouiſus à Papa beneficium tanquam vacans in menſe Apoſtolico poſſideat, ſemper præſumitur pro Ordinario, & Ius commune pro eo facit, vt dictum eſt, ita vt ab eo prouiſus, habens hanc Iuris præſumptionem pro ſe, ſuam intentionem fundatam habeat, & transferat onus probandi in aduerſarium, etiam exiſtentem in poſſeſſione, Maſcard. *de probat. q. 57. à n. 6. & concluſ. 1227.* Pacian. *eodem tractat. lib. 1. cap. 12.* Et idem Garc. *d. cap. 1. n. 531.* contra Gonzalez *gloſſ. 11. n. 34. 40. & 43.* tenet reſolutionem à ſe præpoſitam procedere non ſolum quando prouiſio Ordinarij eſt anterior, ſed etiam quando eſt poſterior prouiſione Apoſt.

Quærit ad hoc propoſitum Gonzalez *gloſſ. 11. à* 189 *num. 48.* quid erit ſi aliquod beneficium vacat in menſe ordinario, & Ordinarius non conferr illud in ipſo menſe, ſed ingreſſo iam menſe Apoſtolico, an ex eo, quòd vacatio duraurit, ac introierit in menſem reſeruatum, ſit dictum beneficium reſeruatum, nec ne? In qua negatiuam amplectitur partem, & me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. cap. 6. num. 76.* Ratio eſt, quia Regula hæc dumtaxat reſeruat beneficia vacatura in menſibus Apoſtolicis, & dictum beneficium non vacauit in menſe Apoſtol. ſed ordinariorum quia aliud eſt beneficium eſſe vacans, & aliud vacaturum: tum denique, quia, ſicut quando beneficium vacat in menſe Apoſtolico, ſemper remanet reſeruatum, etiam ſi ceſſet cauſa reſeruationis, Rot. *deciſ. 12. & 13. de prabend. in nouis*, Gom. *in regu. de infirmis reſignam. quæſt. 32. poſt princip. n. 3.* ſic etiam pari ratione cum beneficium vacauerit in menſe ordinario, & fuerit ſubiectum Ordinarij diſpoſitioni, nunquam amplius incidit in reſeruationem, cum correlatiuorum eadem ſit ratio, *l. fin. ff. de accepti. l. fin. Cod. de indicta viduit. toll.* cum citatis *in libello de principys vtriuſque iuris littera C. num. 76.*

Vſque ad ſua voluntatis beneplacitum.

ATque ita Regulâ hæc perpetua non eſt, ſed 190 expirat, & extinguitur morte Papæ illius conditoris, vt ſupra dixi hac *allegat. num. 50.* Nam reſeruatio facta ad beneplacitum Papæ concedentia expirat eius morte, quia cum iam non vt in rerum natura, non poteſt habere beneplacitum, nec diſpoſitionem, text. *in cap. vltim. §. fin. ne Sede vacante, l. 6.* Menoch. *de arbitr. caſu 498. num. 3. & lib. 4. de præſumpt. q. 40.* Nauarr. *conſil. 2. in antiq.* aliàs 3. *in nouis, de priuileg.* Caroc. *de locato, part. 2. tit. ul. de beneplacito*, de Ioann. Baptiſta Coſta *de clauſ. contin. clauſ. 26.* Cened. *poſt lib. pract. & canon. quæſt. ſing. 49. n. 14.* Eraſm. à Cochier *de Iuriſdict. Ord. in exempros p. 3. q. 5. n. 4.* Sanch. *de Matrim. l. 8. diſp. 28. n. 50.* Vnde † gratiam ad beneplacitum Papæ, vel Regis 191 morte Pontificis, vel Regis expirare probat text. in *cap. ſi gratioſè, de reſcriptis, lib. 6.* Henriq. *in ſumm. l. 7. cap. 21. num. 5.* Valaſc. *de iure emphyt. quæſt. 34.*

fideles, Simonet. *de reſernat. qa.* 33. *n.* 3. Bellencin. *de charit. ſubſidio q.* 115. Cochier *ſuper reg.* 4. *Cancell. n.* 17. Et ratio eſt, quia appellatione Collectoſum prouentuum Cameræ, veniunt etiam prædicti Collectores, ex quo huiuſmodi ſobſidium nomine Cameræ exigitur, eidemque applicatur, erogandum poſtmodum in ſnbuentionem Imperatoris, vt io terminis huius Collectoris, fuit reſolutum *in Lucien. Canonicatu* 19. *Februarij* 1624. coram *R. P. D. Dunozetto, & in Cremon. Canonic.* 14. *Ianuar.* 1630. coram *Rmo Duran. Epiſcopo Vygellen.* inter eius impreſſas *deciſ.* 233. *n.* 18. Vltimò notandum quòd ad inducendam reſernationem neceſſaria noo eſt vnicitas Collectoris, quia regula requirit vnicum ſubcollectorem, non autem vnicum Collectorem, Bellencin. *de charitatiuo ſubſidio q.* 188. Simon. *de reſera. q.* 33. *n.* 1. Roia *in d. Licien. Canonicatu*, 19. *Febr.* 1629. *&* 16. *Martij eod. anno* coram *R. P. D. Dunozetto.* De Protonotariorum beneficiis reſeruatis dixi iofrà *alleg.* 74. *à n.* 30.

REGVLA VI.

Reſeruatio beneficiorum Curialium, dum Curia transfertur.

127 *ITem reſeruauit omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica quorumcumque Curialium, ques, dum Curia Romana de loco ad locum transfertur, eam ſequendo decedere contigerit in quouis loco, quantumcumque etiam à dicta Curia remoto.*

128 Circa hanc Regulam dubitari ſolet quomodo hîc accipiatur Coria Romana: & quamois non deſint, qui teneant Curiam ibi eſſe, vbi eſt Papa, de quorum numero ſunt Rebuff. *in concord. tit. de forma mandati, verb. extra Romanam Cariam, ver. & adaerte quod ibi eſt Curia Romana.* Gom. *reg. de veriſimili q.* 7. *& in reg. de triennali queſt.* 31. *n.* 14. Mandoſ. *reg.* 5. *Cancell. quaſt.* 2. *n.* 1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 13. §. 1. *à num.* 2. D. Barboſa *in l.* 2 §. *Legatis à num.* 37. *ff. de indic.* Tamen alij melùs ſuſtinent ibi eſſe Curiam, vbi eſt cauſarum, & litterarum Apoſt. audientia, licèt ibi non ſit Papa, *Clem. ne Romani* §. *ſane, de elect. & ibi* Boniſ. *num.* 18. Perez. *l.* 39. *tit.* 19. *lib.* 8. *Ordin. pag.* 389. Nicol. Garcia *diſt. cap.* 1. *num.* 388. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. cap.* 3. *num.* 51. Sic etiam Regia Curia eſt locus vbi Rex eſt cum ſuis Conſiliarijs, & alijs, qui eius lateri aſſiſtunt, vt ei conſulant in regimine totius Regni, Couar. *pract. cap.* 4. *num.* 10. Gregor. *l.* 27. *verbo corte tit.* 9. *part.* 2. Ioan. Garc. *de expenſis cap.* 12. *num.* 25. Cabed. *Luſit. deciſ.* 13. *n.* 3. *p.* 1. Quare in terminis huius Regulæ tunc dicendum eſt Curiam transferri, cum Papa vadit cum Cancellaria & Tribunalibus ſuis, ſen cum Cancellaria, & alia Tribonalia mutantur. Ita Nicol. Garcia *d. cap.* 1. *num.* 395. Verùm declaraoit Clemens VIII. *Conſtit.* 54. *in Bullario noao tom.* 3. *fol.* 70. vnam, & eandem Romanam Curiam exiſtere, & ceoſeri in Vrbe, & vbi eſt Papa, etiam quoad beneficia, quæ tam in dicta Vrbe, quam in ciuitate, ad quam Papa ſe contuliſſet, vacarent, quod etiam tradit Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 8. *lib.* 5. *diſp.* 9. *cap.* 3.

REGVLA VII.

Reſeruatio beneficiorum Cubiculariorum, & Curſorum.

129 *ITem reſeruauit generaliter idem D. N. Papa diſpoſitioni ſuæ omnia beneficia Cubiculariorum, etiam honoris nuncupatorum, ac curſorum ſacrum. Declarans in prædeceſſorum ſuorum Romanorum Pontificum Conſtitutionibus, & Regulis reſeruatoris beneficiorum Cubicalariorum, etiam Cubicularios honoris nuncupatos, etiam à die earum editionis, & publicationis intelligi, & comprehendi ac comprehenſos faiſſe & eſſe, irritum, &c. attentari decernens.*

130 Circa hanc regulam ootandum eſt verba illa, *etiam honoris nuncupatoram.* & à *verſ. declaraus*, vſque ad finem, de nono à S. D. N. Gregorio XV. addita fuiſſe, & per ea ſublatam dubitationem, de qua Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 51. *à n.* 91. Azor. *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 34. *quaſ.* 19. *verſ. per VI. Regulam*, Nicolaus Garcia *d. cap.* 1. *num.* 398. Filliuc. *tract.* 41. *de benef. cap.* 3. *num.* 53. Rot. *deciſ.* 43. *part.* 1. *recentior. & deciſ.* 573. *part.* 2. *recentiſſim. in poſthum.* Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 32. *num.* 162. *&* 163. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao. *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 2. *punct.* 2 1. *n.* 2.

131 Cnſoies Papæ ſunt illi, qui habent locum ad inſtar Tribunalis, quod vulgò banchum curſorum ouncuparur, & ferè omoea ſunt clerici, & io clericali habitu incedyot. Mandoſ. *hic queſt.* 2. *num.* 5. Filliuc. *dict. cap.* 3. *num.* 54. horum officium eſt Cardinalibus intimare Capellas, & Conſiſtoria Papæ, & alia, vocanturque Curſores ad differentiam aliorum, qui mandatarij dicnntur. Paul. V. *Conſtitut.* 78. §. 21. *in Bullario nouo tom.* 3. *fol.* 282. me citato. *in hoc loco* Caſtr. Palao *vbi ſupra.*

REGVLA VIII.

Reſeruatio beneficiorum Eccleſiarum S. Ioannis Lateranenſis, & Sancti Petri, ac Beata Maria Maioris de Vrbe, & beneficiorum titulorum Cardinalium à Curia abſentium.

132 *ITem reſeruauit diſpoſitioni ſuæ generaliter quoſcanque canonicatas, & prebendas, ac dignitates, perſonatus, & officia in S. Ioannis Lateranenſis & Principis Apoſtolorum, ac B. Mariæ Maioris de Vrbe Eccleſiis, necnon ad collationem, proaiſionem, & præſentationem, ſen quamais aliam diſpoſitionem S. R. E. Cardinaliam à Romana Caria abſentium, ratione ſuorum Epiſcopatuum, Cardinalatus, ac ipſorum Cardinalium titulorum, & Diaconarum ſpectantia, & prebendas, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, & officia ceteraqua beneficia cum cura, & ſine cara vacantia, & antea vacatara, tam in eadem Vrbe, quam in Eccleſiis, & ciuitatibus, diœceſibus dictorum Epiſcopatuum conſiſtentia. Ac decreuit irritum, &c.*

133 Circa hanc regulam notandum *primò* ſpeciatim trium prædictarum Eccleſiarum beneficia ſibi Papam reſeruaſſe, non obſtante quod ſit Vrbis Epiſcopos iure ordinatio habens poteſtatem conferendi beneficia, quia fortè olim Archipresbyteri harum Eccleſiarum, cum ſint Cardioales, ius beneficia conferendi ſibi ſumpſerant: aut fortè ne tanquam Cardinales ſibi ius ea conferendi conuenire arbitrentur. Ita Azorius *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 34. *queſt.* 10. *verſ. per VII. regulam*, Gonzal *gloſſ.* 13.

num.

num. 22. Filliuc. *tract.* 31. *de benef. c.* 3. *num.* 15. Cochier *in addit. ad gloss. antiq. super reg.* 7. *in princip.* Iarè Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 33. *a num.* 2. Castro Palao me citato *in opere moral. tom.* 2. *tr.* 13. *disp.* 2. *puncto* 21. *num.* 4.

134 *Secundò* notandum est quod ista regula retentoria beneficiorum S. Petri, ac S. Ioannis Lateranensis, & S. Mariæ Maioris restricta est ad Canonicatus, Præbendas, Dignitates, Personatus, & Officia, & non comprehendit clericatus, seu beneficiatus in ea non expressos, quorum collatio est Archipresbyteri, & Capituli ex priuilegiis diuersorum Pontificum, & antiquissima obseruantia, vt fusè dictum *in vnu Romanu clericatus S. Petri* 27. *Nouemb.* 1602. coram *Card. Pamphilio sen.* quæ est apud Fatin. *dec.* 616. *p.* 4. *diuers.* nouissimè me citato *in hoc loco* Castr. Palao *vbi suprà*.

135 Circa secundam partem huius regulæ aduertendum eam intelligi, & loqui de beneficiis vacantibus in Ecclesiis titularibus Cardinalium de Vrbe, siue in diœcesibus sex Episcoporum Cardinalium antiquorum, quorum Episcopatus sunt annexi Cardinalatibus, & operantur per sex antiquiores Cardinales Presbiteros, qui in Vrbe tempore vacationis reperiuntur, & sunt Episcopatus Hostien. Portuen. Prænestin. Tusculanen. Sabinen. & Albanen. Gonzal. *gloss.* 24. *num.* 142. Filliuc. *tract.* 41. *de benef. c.* 3. *n.* 57. me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.* 21. *num.* 5. vbi *num.* 6. asserit hanc regulam esse intelligendam de sex illis Cardinalibus, quibus ratione Cardinalatus est Episcopatus annexus. quoniam iure citra ipsius Papæ consensum abesse non possunt, Flamin. *de resignat. lib.* 1. *quæst.* 10. *n.* 27. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 24. *n.* 124. Camill. Bor-
136 tell. *in summa omnium decis. tom* 1. *tit.* 10. *n.* 8. † cùm eorum officium sit assistere Papæ, Flamin. *lib.* 2. *q.* 1. *num* 34. *& lib.* 7. *quæst.* 12. *num.* 14. & ob id dicatur pars corporis ipsius Papæ, Moneta *de decim. cap.* 9. *quæs.* 3. *n.* 114. nonnunquam tamen dicuntur consiliarij, coadiutores, assessores, Patres conscripti, vices gerentes Apostolorum, & filij primi gradus amoris Pontificij, Isidor. Moscon. *de maiestate militantis Ecclesiæ lib.* 1. *cap.* 5. Germon. *de sacrorum immun. lib.* 3. *c.* 6. Lancellot. Corand. *in templo omnium Iudicum lib.* 2. *cap.* 2. quos refert Homobon. de Bonis *de humana vita statibus part.* 2. *cap.* 5. *paulò post princip.*

137 Deinde aduertendum quòd alij Cardinales obtinentes, accidentaliter, non autem ratione Cardinalatuum. Episcopatus, vel Archiepiscopatus, & in eis residentes non comprehenduntur sub reseruatione huius regulæ, Gonzal. *gloss.* 24. *n.* 164. soleot habere indultum à Papa, vt omnibus gratiis, prærogatiuis, fauoribus, &c. concessis Cardinalibus præsentibus in Curia, gaudeant, ac si præsentes, &c. & Gonzal. *gloss.* 24. *a num.* 121. Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *n.* 406. *& n.* 437. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 2. *cap.* 5. *n.* 21.

138 Circa tertiam verò partem huius Regulæ est aduertendum, quòd decretum irritans in fine ibi positum referetur non solum ad omnia contenta in ista Regula, sed etiam ad omnes Regulas præcedentes, Cardin. Put. *dec.* 108. *lib.* 3. quem refert Aloys. Ricc. *in collect. decis. part.* 3. *collectan.* 1672. *in princip.* vbi etiam dicit dari differentiam, quòd reseruatio cum decreto afficit ante notificationem, non verò reseruatio sine decreto, me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. punct.* 2. *num.* 7.

139 Vlterius sciendum quod decretum reseruationis impedit restitutionem in spolio, & manutentio-

nem, vt pluribus Rotæ decisionibus obseruant Aloys. Ricc. *dict. collect.* 1672. & Nicol. Garcia *d. c.* 1. *n.* 412.

REGVLA IX.

Reseruatio mensium Apostolorum, & de alternatiua pro Episcopis residentibus.

ITem cupiens idem D. N. Papa pauperibus clericis, 140
& alys benemeritis personis prouidere, omnia beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, secularia, & quorumuis Ordinum Regularia, qualitercumque qualificata, & vbicumque existentia, in singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iunij, Augusti, Octobris, & Nouembris mensibus, vsque ad sua voluntatis beneplacitum extra Roman. Curiam, alias quam per resignationem quocunque modo vacatura ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, vel quamuis aliam dispositionem quorumcumq; collatorum, & collatricum, secularium, & quorumuis Ordinum Regularium, (non tamen S. R. E. Cardinalium, aut aliorum sub concordatis inter Sedem Apostol. & quoscumque alios initis, & per eos, qui illa acceptare, & obseruare debuerant, acceptatis, & obseruatis, quæ ladere non intendit comprehensorum) quemodolibet pertinentia dispositioni sua generaliter reseruauit. Voleus in supplicationibus, seu concessionibus gratiarum, quæ de dicto beneficio tunc vacuntibus, etiam Motu proprio fient, de mense, in quo vacauerint dispositiuè mentionem fieri, alioquin gratias nullas esse. Ac consuetudines etiam immemorabiles opsundi maiores, & pinguiores prabendas, necnon priuilegia etiam in limine erectionis concessa, & indulta Apost. circa ea, ac etiam disponendi de huiusmodi benef. aut quod illa sub huiusmodi reseruationibus nunquam comprouduntur, etiam cum quibusuis derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, quorum tenores pro expressis haberi, & latissimè extendi voluit quibusuis personis, & Collegijs eiuscumq; dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existentibus quemolibet concessa aduersus reseruationem huiusmodi minimè suffragari. Insuper Sanctitas sua ad gratificandum Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis intenta, ipsis, quamdiu apud Eccles. aut diœceses suas verè ac personaliter residerint dumtaxat, de omnibus & quibuscumque beneficiis Ecclesiast. cum cura, & sine cura, secularibus, & regularibus (ad liberam ipsorum dumtaxat, non autem aliorum cum eis dispositionem, seu presentationem, vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, aut aliàs pertinentibus) quæ unten in mensibus Februarij, Aprilis, Iunij, Augusti, Octobris, & Decembris extra curium ipsam vacare contigerit (dummodo alias dispositioni Apostolica reseruata, vel affecta non fuerint) liberè disponendi facultatem concessit. Ac etiam voluit, vt si ipsi in collatione, aut alia dispositione beneficiorum in alijs sex mensibus, videlicet Ianuarij, Martij, Maij, Iulij, Septembris, & Nouemb. vacaturorum, quæ etiam dispositioni suæ, vt prefertur, reseruauit, seu etiam aliorum dispositioni sua, & dicta Sedis aliàs quomodolibet reseruatorum, vel affectorum, sese intromiserint, aut quominus prouisiones, & gratia Sanctitatis sue de illis debitum effectum consequantur, impedimentum, quoquo modo præstiterint, vsu, & beneficio predicta facultatis, eo ipso priuati existant, ac collationes, & alia dispositiones de beneficijs, illius pretextu deinceps facienda, nullius sint roboris, vel momenti. Illi verò, qui gratiam alternatiua predicta accepture voluerint,

acceptationem huiuſmodi per patentes litteras manu propria ſubſcriptas, ſuoque ſigillo munitas, & in ſua quiſque ciuitate, vel diœceſi datas, declarare, & litteras ipſas huc ad Datarium Sanctiſsimi ſuæ tranſmittere teneantur. Quibus ab eo receptis, & recognitis, tunc demum, & non antea, vti incipiant gratia ſupradicta. Decernens ſic in prædictis omnibus per quoſcunque, & c. iudicari debere, ac irritum, & c. attentari.

Omnia beneficia Eccleſiaſtica.

141 AD hoc vt beneficium Eccleſiaſticum dicatur, ſequentes requiruntur qualitates. *Primò*, quòd ſit fuodatum auctoritate Epiſcopi, gloſſ. *verb. ſi beneficiorum, in fine, in Clem. 2. de decimis*, vbi communiter Doctores, Cæſar. de Graſſis *de diſc. t 3. num. 9. de prabendis*, Rot. *diuerſ. decision. 509. n. 1. part. 1.* Goozal. *hic gloſſ. 5. num. 7.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 5. num. 40.* Caualcan. *deciſ. 639. n. 8.* Rot. *in Monopolitana hebdomada 1. Iulij 1613.* coram *bona memor. Patriarcha Manzanede*, & *in Melfiten. legati 29. Ianuar. 1629.* coram *R. P. D. Dunezetto. Secundo* quòd habeat quid ſpiritualitatis annexum, Abb. *conſil. 47. iucip. Illud. de ſaro, n. 1. verſ. tertium conſideratur*, Gonzal. *gloſſ. 5. num. 8.* Nicol. Garcia *de benefic. part. 1. cap. 2. à nam. 7. Tertiò* quòd ſit conferendum clerico, non laico, *cap. cùm adeò, de reſcript. cap. 2. de inſtit.* Gonzal. *gloſſ. 9. num. 9.* Nicol. Garcia *diſt. cap. 2 num. 28. cum ſequentibus.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 5. collect. 1657.* Rot. *in diſt. Monopolitana. Quartò* quòd conferri non poſſit, niſi ab Eccleſiaſtica perſona, puta Epiſcopo, vel Prælato, non verò à laico, *cap. ſi quis deinceps, cap. ſi quis nullus 16. qu 7.* Gonzal. *gloſſ. 5. num. 10. Quintè* quòd ſit perpetuum, hoc eſt, quòd non conferatur ad certum tempus, ſed perpetuò, & ad vitam eius, cui confertur; hoc enim proprium beneficiorum eſt, *cap. Sanctorum, diſtinct. 7. cap. pen. de cleric. agrot.* Gonzalez *gloſſ. 5. num. 11.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib 3. cap. 1. quæſt. 1. verſ. ex his*, Leſſ. *de Iuſtit. lib. 2. cap. 24. dub. 1. num. 3.* ſpeciali tamen iure, & priuilegio poſſunt aliqua beneficia non eſſe perpetua, Nicol. Garc. *d. part. 1. cap. 2. num. 75.* Rot. *in Gerunden. perſonatus, & cauſa pia 17. Maij 1630.* coram Cardin. *Verospio. Sextò* quòd confertens, non ſibi, ſed alteri conferat, & quidem purè, & ſine aliqua extrinſeca conditione *cap. fin. de inſtit. cap. ſi quis dator, & ſeq. cap. ſi quis obiecerit 1. quæſt. 3.* Gonzal. *gloſſ. 5. à num. 14.* Quas omnes qualitates deſiderant Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 61.* Ricc. *in praxi aurea reſolut. 358.* Ex quibus omnibus.

142 *Primò* inferrur, quòd Altaria, Oratoria, & Capellaniæ, quæ ſunt fundatæ abſque Epiſcopi, vel alterius Superioris auctoritate, non ſunt beneficia Eccleſiaſtica, nec incidunt in reſeruat onem huius Regulæ, ſed ſunt ſub pia diſpoſitione fundatoris, & eius hæredum, ſeu ſucceſſorum, qui poſſunt tales Capellaoias donare ſine Epiſcopo, quibus voloe-tint, dummodo ſiot idonei, inxta, diſpoſitionem fundatoris, Moneta *de decimis, qu. 9. n. 21.* Gonzal. *gloſſ. 5. à num. 19.* plures refert Nicol. Garcia *diſt. cap. 2. à num. 102.* Petr. Gregor. *in inſtit. rer. benefic. c. 12. num. 10.* Secus † ſi eſſent erectæ auctoritate 143
Summi Pontif. vel Epiſcopi, & in titulos cteatæ, tunc enim caderent ſub teſeruatione huius Regulæ, quia eſſent beneficia Eccleſiaſtica. gloſſ. *verb. beneficiorum in Clement. fin. de decimis*, Zetola *in praxi Epiſc. part. 1. verb. beneficia*, § 1. *ad finem*, & *p. 2. eodem verbo*, §. 10. & *verb. capellania*, Fuſch. *de Viſitat. lib. 2. cap. 11. num. 2.* Gonzal. *gloſſ. 5 num. 68.* Moneta *diſt. cap. 9. num. 20.* Nicol. Garc. *diſt. cap. 2. num. 95.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aur. reſolut. 209. num. 3.* Hoc tameo limitatur, † niſi eſſeot iuriſpatronatus laicalis, 144
vel mixtis quia huiuſmodi beneficia ſub hac regula oon comptehenduotur, ſicut nec ſub aliis teſeruationibus generalibus, vt ſupra dixi *à n. 25.* Et licèt oonoulli voluerior ioſpatronatos mixtum, hoc eſt, partim laicale partim Eccleſiaſticum, ſub teſeruatione huios tegulæ cadete, quaſi iuſpatronatus Eccleſiaſticom tanquam dignius, trahat ad ſe laicale mious digum, nihilominus contraria receptior eſt opinio, cùm in fauorabilibus potius ſit attendenda qualitas laicalis, ne laicus propter clericum perdat ſuum priuilegium, & ideo tale iuſpatronatus mixtum non cadit ſub generalibus teſeruationibus, & tetigi hac *alleg. n. 27.* quod tamen intelligit Gonzal. *gloſſ. 18. n. 15.* quando patroni laici habent maiorem, vel ſaltem æqualem partem vocum in dicto iutepatronatus mixto; ſecus tamen eſſet ſi pars vocum pattonntum Eccleſiaſticorum eſſet maior, & potentior, ac præponderatet vocibus laicorum, cùm ſemper à potentiori fiat denomioatio, *l. quæritur, de ſtatu hominum.* Sed ao iuſpatronatus Eccleſiaſticum certis dumtaxat perſonis debitum, ſru certo geneti perſonarum, puta conſanguineis fundatoris, aut filiis parrimoolalibus, ſub hac Regula comptehendatur? Negatiuè quoad Hiſpaoos dumtaxat ſeu Caſtellanos reſoluit Nicolaus Garcia *part. 5. cap. 1. num. 562.* vbi *num. 563.* io affirmatiuam ſententiam etiam inclinat, cùm ea ſit per Rotam recepta *in una Placentina portionis de anno 1544.* apud Puteum *dec. 164. lib. 2.* & *in vna Calaguritana benef. de Areaya 26. Iunij 1591.* coram *Illuſtriſſ. Seraphino dec. 962.*

Secundò infertur præbendas temporales, quæ oi- 145
hil ſpiritualitatis habent, cuiuſmodi ſuot prædia, quæ conferuntur pro ſoluendis ſalariis Aduocati, procuratotis, muſicorum & ſimilium, de quibus gloſſ. *in cap. cum M. de conſt.* non comptehendi ſub hac teſeruatione.

Tertiò iofertur Vicariam temporalem, & oon 146
perpetuam, quæ non datur in titulum, quales etiam ſunt eæ, quæ ſunt ad nutum amouibiles, quæ dãotur à Monachis, ſru Regulatibus mendicantibus, non venire, nec comptehendi ſub teſeruatione huius regulæ, per ea quæ latè tradit Gonzal. *gloſſ. 5. §. 3. num. 59. cum ſequentibus*, Gomez *de expectat. nu. 94. verſ. ex quo infere, quod nec vicarium temporalem.* Ratio eſt, quia † Vicaria huiuſmodi tem- 147
potalis, ſeu ad nutum amouibilis, oon eſt beoeficium, nec titulus beneficialis, vt cum aliis teſoluit Nicolaus Garcia *part. 1. cap. 2. num. 93.* Secus verò in Vicariis perpetuis, quæ dantor in titulum, cùm ſint vera Eccleſiaſtica beneficia, *cap poſtulaſtis, de reſcriptis, cap. ad hæc*, & *ibi* Abb. *de officio Vicary.*

Quartò infertut hoſpitalia noo venire ſub diſ- 148
poſitione huius regulæ, cùm regulariter appellatione beneficij non comprehendantur, etiamſi Eccleſias vel Capellas habeant anuexas, decimaſque, & alia iura ſpiritualia, *Clement. per litteras 2. de prabend.* cùm laicis committantur, *Clement. quia contingit, §. vt autem, de religioſis domibus*, Nicolaus Garc. *d. part. 1. cap. 3. num. 1.* Gonzal. *gloſſ. 5. §. 4. à n. 6. qui* hoc limitaot ſi Eccleſiæ, ſeu Eccleſiaſtico beneficio eſſent voita, vel in titulum ex ordinatione fuodatoris, vel per viam electionis etiam cleticis ſecularibus eſſent danda.

Quiatò infertut præſtimonia, & præſtimoniales portionea

portiones non venire ſub diſpoſitione huius regulæ: de his dico, quę in ſola temporalitate conſiſtunt, aut quæ non dantur in titulum perpetuum, neque habent aliquod annexum obſequium ſpirituale, quia tunc nec ſunt beneficia Eccleſiaſtica, nec in illis intrat reſeruatio, quod ſecus eſſet ſi in titulum perpetuum data fuiſſent, & habuiſſent, & annexum aliquod obſequium ſpirituale, vide Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 2. Nicol. Garc. *d. part. 1. cap. 2. à num.* 117. Flamin. *de reſignat. lib. 2. q. 1. cap. 2. à num.* 123.

150 *Sextò* infertur penſionem reſeruatam ſuper beneficio non comprehendi ſub hac regula reſeruatoria, cùm penſio non ſit beneficium Eccleſiaſticum, nec beneficij nomine intelligatur, ſed temporale quid diſtinctum, & ſeparatum ab ipſo beneficio, Gig. *tract. de penſion. q.* 28. Mandoſ. *ad reg.* 19. *Cancell. q.* 11. *n.* 11. Flamin. *lib. 1. q.* 10. *n.* 69. *& lib. 2. q.* 15. *n.* 1 1. *& lib.* 11. *q.* 4. *n.* 31. Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 5. Nicol. Garc. *dicta part. 1. cap.* 5. *à num.* 3. Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. c.* 5. *q.* 2. *& lib.* 8. *cap.* 5. *q.* 4. Quod tamen limita, niſi penſio conſtituereturad particulare alicuius commodum ſuper fructibus alicuius Eccleſię, vt deinceps ſit beneficium Eccleſiaſticum, Abb. pet. text. *ibi in c. conquerente n.* 1. *nmab. 1. de cleric. non reſid.* dicens notandum eſſe ex illo text. quòd ſuper reddditibus vnius Eccleſiæ poteſt conſtitui certum beneficium, aſſignando certam penſionem ex redditibus Eccleſiæ in temporalitate beneficij nouiter creati, talis enim penſio eſſe Eccleſiaſticum beneficium, Gig. *d. q.* 20. *verſ. quarto limita. & q.* 67. *n.* 1. *& queſt* 99. *n.* 22. *in fine*, plures pet Nicol. Garciam *d. c.* 5. *n.* 5.

151 An obtinens penſionem habeator pro clerico, fotique priuilegio gaudeat? Quæſtio eſt admodum controuerſa apud Doctores, vt videre eſt per citatos *alleg.* 12. *n.* 3. Verior tamen opinio eſt affirmatiua; nam cum quæſtio hæc nouiſſimè incidiſſet inter Reuerendiſſimum Epiſcopum Portugalen. D. Rodericum à Cunha, & inter Senatum Regium eiuſdem ciuitatis, de mandato prædicti Reuerendiſſimi eius Agens in Curia Paulus de Bartos de Beça, nobilis Luſitanus, in ſacra Congregatione Concilij dubium ita proponit, *An clericus in minoribus habens penſionem. & incedens in habitu. & tunſura, gaudeat priuilegio fori?* cui ſic reſponſum fuit: *Sacra Congregat. Cardinalium Concil. Trident. interpretum cenſuit gaudere. die* 10. *Aprilis* 1622. R. Catd. Vbaldinus. Cuius declarationis proprium originale ego vidi, & legi.

152 *Septimo* infertur beneficia mannalia non cadere ſub reſeruatione huius regulæ, ſiue ſint ſecularia, ſiue regularia, gloſ. *verb. reuocari, ad finem, verb. & ob hanc cauſam, in Clement. vnic. de ſuplenda negligen. prælatorum.* Calder. *conſ.* 26. incip. *An in reſeruatio-*

153 *nibus, de præbendis*, rationem aſſignans, quia † Papa reſeruando ſibi collationem beneficiorum videtur intelligere propriè de collatione, quæ fit perpetuò de beneficio, ſequuntur plures, de quibus Gonzal. *d. gloſſ.* 5. §. 6. *num.* 12. & quamuis regula hæc exprimat beneficia regularia, quæ regulariter, & oatura ſua ſunt manualia vt per Garcia *d. p. 1. cap. 2. n.* 67. tamen aliquando ſunt perpetua, idem Garc. *part. 1. cap. 1. num.* 511. Flamin. *de reſignat. lib. 11. q.* 5. *n.* 82. *cum ſequentibus.*

154 *Octauo* infertur regulam hanc reſeruatoriam non habere locum in commenda, ſiue ea ſit temporalis, & ad nutum amouibilis, donec Eccleſiæ prouiſum ſit de Rectore, vt in caſu *c. deinceps, 15. de elect. lib. 6.* ſiue ſit perpetua ad fauorem perſonæ, & vitam commendatarij, cum iure percipiendi fructus, quia licet iſta ſit perpetua ad vitam, tamen ad effectum reſeruationis beneficium proprię non dicitur, ſed ceſſante commenda per obitum commendatarij, non dicitur beneficium pet obitum illius vacare, ſed vacat ſemper, vt prius, itaut non ſit attendendus menſis, in quo obierit commendatarius, Mobedan. *deciſ. 4. & 9. de præbend.* Simonet. *de reſeru. q.* 59. *num.* 6. latè Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 8. *à n.* 34.

Nono infertur beneficia de menſa non cenſeti 155
reſeruata ſub diſpoſitione huius regulæ: beneficium enim de menſa dicitur illud, quod eſt perpetuò incorporatum menſæ Epiſcopali, aut Capitulari, ſeu Abbatiali, ita qnod nunquam vacat, nec in tali beneficio datur negligentia in prouiſione, gloſſ. *verb. de menſa. in Clem. 1. de ſupplenda negligentia Pralat.* vbi Imol. *num.* 42. & Cardin. *num.* 5. ideoque cùm non detur vacatio, ſequitur quòd non comprehendantur ſub hac regula loquente de beneficiis vacaturis, vt deciſum *in vna Tarraſina Parochialis* 10. *Decemb.* 1603. coram *Domino Litta*, refert Gonzal. *d. gloſſ.* 5. §. 6. *in fine.*

Decimò infertur huiuſmodi regulam locum non 156
habere in coadiutoria, ſiue ea ſit ſimplex. ſiue cum futura ſucceſſione ob fragorem, & vtilitatem Eccleſiæ propter ægritudinem corporis, vel animi coadiuti, cum talem coadiutoriam obtinens non dicatur beneficiarius, ſed beneficiati coadiuror, ideoque iuris coadiutoria non vacat, aut vacare poteſt in aliquo ex menſibus huius regulæ, ſed ceſſat, & extinguitur ceſſante vita. & impedimentu coadiuri, nam interim dum ille viuit, † coadiutor non habet ius 157
in re, ſed ad rem, Nauarr. *in c. ſi quando, de reſcriptis, prælud. n.* 10. *& in tract. de orat. & horæ canon. c.* 20. *n.* 18. Potrò materiam coadiutoriæ concernentem, vide apud Gonzal. *gloſſ.* 5. §. 9. Nicol. Garc. *parte quarta cap.* 5.

Vndecimò infertur beneficia vnita acceſſoriè non 158
cenſeri reſeruata ſub diſpoſitione huius regulæ, nam cum per vnionem perdant titulum, nec amplius poſſint beneficia nominari, ſed quædam ſint prædia, non intrat reſeruatio huius regulæ loquens de beneficiis Eccleſiaſticis vacantibus, Staphil. *de litteris gratiæ, tit. de formis mandati de prouidendo* §. *ſecunda forma, n.* 2. *verſ. dico excludendo.* Rebuff. *in praxi, tit. de vnion. n.* 31. Gonz. *gloſſ.* 5. §. 7. *per tot.* & præcipuè *n.* 25. *&* 38. vbi *n.* 39. dicit quòd ſi beneficium vnitum eſt alteri, in quo cadat reſeruatio, tũc quidẽ veniet in reſeruatione, nõ tãquã beneficiũ de pet ſe, quod non eſt, ſed vti prædium, & patrimoniũ alterius beneficij. ex reg. *acceſſorium, de regulis iuris in 6.*

Limita *primò* ſi beneficium eſſet vnitum alteri æquè principaliter, & iura vtriuſque beneficij ſalua permanent, licet ad inuicem commoiccentur, tunc enim cum beneficium ſic vnitum non perdat nomen, nec titolum, nec effectum beneficij, nulla eſt ratio, cur hoc beneficium, quod remanet ex duobus beneficiis vnitis compoſitum, non comprehendatur ſub reſeruatione huius regulæ.

Limita *ſecundò*, niſi vnio ſit facta ſolum quoad electionem, & gubernationem ambarum Eccleſiarum, nun etiam vt bona illarum vtriuſque communicentur, quia tunc habet locum reſeruatio huius regulæ, Gonzal. *d. §. num.* 112.

Cum cura, & ſine cura.

CVm ſub diſpoſitione hoius regulæ includantur 159
beneficia cum cura, videndum eſt obiret, quæ ſint illa, & quæ concurrere debeant, vt fiot beoeficia Curata.

Primo igitur requiritur, vt habeat poteſtatem ligandi,& ſoluendi in foro pœnitentiali, Monet. *de commut.vlt.volunt.c.*10.*n.*26. quæ non cadit niſi in Sacerdotem,*c.in nouo.diſt.*21.*c.omnis,de pœnitent.& remiſſ.* & noo omnis Sacerdos hanc curam habere dicitur,ſed is tantum, qui neceſſitate aſtringitur Eccleſiaſtica miniſtrare Sacramenta, & fideles quibus admioiſtret, ad eum accedere coguntur.gloſſ. *verb. impediant, in Clem. dudum, de ſepult.* quam ibi ſequuntur Imol.*n.*32.Abb.*n.*24. & Anchar. *n.* 20. ac alij,quos refert Gonaal.*gloſſ.6.n.*32.

Secundò requiritur, quòd ſit certa Parochia, vel locus certis finibus,& limitibus conſtitutus ac deſignatus, in quo populus alicui Eccleſiæ deputatus degit, *c.Eccleſias,in principio* 24 *q.*1. Concil. Trid. *ſeſſ.*24.*de reform.c.*13.*ante finem*,ibi,*vbi Parochiales Eccleſiæ certos fines non habent*,&c. Gonz.*d.gloſſ.*6. *n.*37.Monet.*d.c.*10.*n.*26.

Tertiò requiritur, vt illius poſſeſſor exerceat curam nomine ſuo, & non alieno, *c.extirpanda, §.qui verò, de prebendis*,Rebuff.*in praxi titulo de non promotis infra ann.n.*36.Miles *in repertor.verbo, Eccleſia Parochialis quæ dicatur*, Gonzal. *d.gloſſ.*6. *n.*40. Monet.*d.c.*10.*n.*26.

Quartò requiritur, vt ſolus ſuo nomine regat. non cum duobus aliis, vel pluribus: quia vt vnum corpus duo capita habere non poteſt,niſi monſtruoſum ſit,ita nec Eccleſia duos,vel plures Curatos,*c. non minores, de prebendis, cap. in apibus* 7. *q.*1. *cap. ſicut vna* 22. *quæſt.* 2. Maſcard. *de probation. concluſ.*468.incip.*Cum ita animarum,num.*5.*cum duobus ſequentibus*. Moneta *vbi proximè*. Quicquid aliud velit Nicolaus Garcia *part.*1. *cap.*3. *n.*128. Ex quibus omnibus.

160 *Primò* infertur, quòd etiamſi deficeret fons Baptiſmalis, non propterea deſineret eſſe Eccleſia Parochialis, quia per actum baptizandi non infertur cura animarum,Hoied.*de incompatibilit.benef.c.*13. *num.*8 Maſcard. *concluſ.*468. *num.*8.*&* 9. Flamin. *de reſignat.lib.*2.*quæſt.*1.*num.*109.Gonzal.*gloſſ.6.à n.*48.

161 *Secundò* infertur idem dicendum quoad ſepultuam, ſeu actum ſepeliendi; nam ex iure ſpeliendi non dicitur Eccleſia curata,Maſcard.*vbi ſuprà n.*10. Flamin. *d.quæſt.*1. *num.*108. Gonaal. *dict. gloſſ.6. à num.*53.Stephao.Gratian.*diſceptation.forenſ.c.*298. *à n.*42.

162 *Tertiò* infertur idem quoque dicendum,ſi Eccleſia non percipiat decimas, quia ex hoc non bene colligitur minimè eſſe Parochialem, nec è contra. Maſcard.*vbi ſuprà n.*6.Gonaal.*d.gloſſ.6.n.*36.

163 *Quartò* infertur poteſtatem fori contentioſi, veluti quod quis habeat iuriſdictionem in ſpiritualibus io foro tantum exterioti, non facere ſtrictè,& propriè beoeficium curatum, Gona. *d. gloſ.6.n.*50.Sed meliùs poteſt dici beneficium curatum,quod habet curam iuriſdictionalem, etiam fori exteriotis,vt *in c.dudum* 2.*de elect.*Nauar.*conſ.*4.*n.*1.*ſub tit.de ætate, & qualitate ordinand.& conſ.*15.*n.*2.*& 3.ſub tit.de prabend.*Maſcard.*vbi ſupra n.*2. Azor.*inſt.moral.p.*2. *lib.*9.*c.*3.*qnæſ.*14.*verſ.curata Eccleſia*, Nicol. Garc. *de benef.p.*1.*c.*6.*n.*7.

164 *Quintò* infertur,quòd quando Eccleſia Collegiata habet curam animarum,talis cura non pertinet ad ſingulos Canonicos illius,ſed ad totum Collegium vnicam perſonam Rectoris repræſentans, Oldrand. *conſ.*67.*n.*1.*in fine*,Put.*deciſ.*220.*lib.*1.Gonz. *gloſ.*6. *num.*71. In Hiſpania autem,& Italia tales ſunt plures Collegiatæ,& Parochiales Eccleſiæ,quæ reguntur per omnes de Collegio hebdomadatim: in noſtra tamen inſigni Vimataoenſi apud duos medios Canonicos, quos Capellanos vocamus, extat Parochianorum illius Collegiatæ cura,nam principaliter ea reſidet penes Reuerendiſſimum Priorem, qui eſt vere Rector illius Eccleſiæ, ſicut Epiſcopus ſui Epiſcoparus.

Sextò infertur non dici beoeficium Curatum, 165
quod non habet curam perpetuam, ſed tantùm ad certum tempus.Hoied. *d.c.*13.*num.*52.*p.*1.Gonaal. *gloſ.6.n.*93.

Septimo infertur Curatum beneficium noo dici 166
Prioratum per Vicarium perpetuum deſeruiri ſolitum, quia ſolus Vicarius perpetuus habet curam, non verò Prior. ita Prob. *ad Monachum in c. ſuper eo 6.n.*17.*de prabend.lib.6.*Gonzal.*gloſ.6.à n.*97.Et quod in dubio beneficium noo ceoſeatur Curatum, ſed ſimplex,diai *alleg.*53.*n.*69.

Secularia, & quorumuis Ordinum Regularia.

SEcularia in dubio præſumuntur omnia benefi- 167
cia, niſi Regularia probentur, Rebuff. *in praxi tit.quotuplex ſit beneficium n.*4. Hoied. *de incompatibilit. benefic.in præſat. n.*6. Petr.Gregor. *rei beneficiaria c.*10.*n.*12. Maſcard. *de probation.concl.* 172. *n.*1.Gonzal.*gloſ.*7.*à princip.* Zerola *in praxi Epiſc. c.*2.*verb.beneficium,§.*12.*&* 19. Nicol.Garc. *part.*7. *c.*10.*num.*1. Monet. *de commutat.vlt.volunt.cap.*10. *num.*21. Potrò non ſolùm reſeruat hæc regula beneficia ſecularia, ſed etiam regularia quorumuis Ordinum, quia nimirum in generali reſeruatione beneficiorum non cenſentur reſeruata beoeficia regularia, niſi ſpecialiter eaprimantur, Gaſpar. de Peruſ.*de reſeruat.qnæſt.*4.*num.*29. Flamin.*de reſign. lib.*11.*queſt.*3.*num.*82. † Dicuntur autem regularia 168
beneficia, de quibus in fundatione dictum fuit, vt per Religioſos regentur. Selu. *de benefic.part.*1. *quæſt.*4. *num.*24.Petr. Gregor.*dict.cap.*10.*nnm.*12. Hoied. *d. cap.*24.*num.*92. vel illa,quæ per quadraginta annos conſueta ſunt regi per viros Regulares,teat.*in c.cum beneficio,de prabend.in ſexto*,Rota *deciſ.*2.*n.*2. *de prabendis in nou.* Monet. *d.cap.* 10. *num.* 21. *in fine*. In dubio autem ad hoc,vt beneficium dicatur ſeculare, vel regulare, attendirut vltimus ſtatus illius hoc eſt an vacauerit per obitum perſonæ regularis, vel ſecularis, Gonzales *gloſſ.* 7. *num.*23. Nam † in beneficialibus vltimus rei ſtatus 169
inſpicitur, & maximè conſideratur, Mari. Antonin. *variarum reſolution. lib.*1.*reſolut.*55.*n.*6. Gonaalez *gloſſ.*5.§.2.*num.*14.*&* §.3.*num.*18.*&* gloſſ.45. §.2.*num.*14. Marc. Anton.Genuenſ.*in praxi Curiæ Archiepiſcop. Neapol.cap.*100.*verſ.quod ſi*, Anton. Mooach. *Bononienſ. deciſ.*36.*num.*13.*cum ſequenti*, etiamſi ſint beneficia Iurispatrooatus, vt ex Crauet. & Roland. dicit Mari. Antoo. *d.lib.*1.*reſol.*80. *num.*7. & quamuis apparet de variatione,Vinceot. de Franch. *deciſ.*85. *nnm.*2. *part.*1. niſi conſtaret de contratio ſtatu legitimo præcedente, Rota Romana apud Farinoc. *deciſ.*188. *num.*1.*tom.*1.*part.*1. *recentior.*

Et cùm indecorum ſit, & rationi non congruat, 170
homines diſparis profeſſionis, vel habitus Eccleſiis præſicere, aut in eadem Eccleſia ſocioti, *Clement.*1. *de eloſt.*ideò Religioſum vnius Religionis non eſſe capacem beneficij Regularis alterius Religionis docent Rebuff. *in praxi benefic.tit.de diſpenſat.cum. Regularib.à n.*2. Nauar.*commento* 4.*Regularib.n.*23. *in princip.*Fr.Emman.*queſt.Regular.tom.*1.*qnæſt.*34. *art.*8. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.gloſ.n.*96.*cum ſeqq.* Sanch.*in præcepta Decalogi tom.*2. *lib.*7.*c.*29.*n.*29.

vbi

vbi *nnm.*10 aduertit nec Pontificem ſolitum eſſe concedere Regularibus gratiam aſſequendi beneficium alterius Ordinis, niſi transferendo illos ad id Monaſterium, ad cuius collationem beneficium aſſequuntur,& *num.*31. colligit integrum non eſſe duobus Religioſis diuerſorum Ordinum permutare beneficia Regularia de licentia ſuorum Prælatorum,& citat Bellam. *de permut.benefic.p.*2.*quæſt.*11. *num.*2. Vnde etiam ſecularia beneficia ſecularibus, regularia regularibus conferri debent, *cap. cùm de beneficio, de prabendis in ſexto,Clem.*1.§.*ſanè,de ſtatu monachorum*, Concil.Trident. *ſeſſ.*14.*de reform. cap.* 10. de quorum Iurium materia vide Rebuff. *reſponſ.*103.*& de nominat.q.*15.*nnm.*25.Flamin. *de reſignat.lib.*4.*quæſt.*5.*num.*2. Nauarr.*conſ.*3.*&* 9. *de prabendis,*Zerol.*in praxi Epiſcop.part.*2.*verb.beneficia*§.5.Rot.*in Ferrarien.Prioratus*18. *Aprilis*1611. coram Attebaten. F.Emman. *quæſt.Regular. tom.*1. *q.*34.*art.*3.Azor. *inſtit.moral.part.*2.*lib.*6.*c.*4.Franciſc.Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.*2.*c.*3.*n.*19. Iulian.Vinian. *in praxi iurepatr. part.*2.*lib.*6.*cap.*2. Maſſubr. *in praxi habendi concurſum præſt.* 7. *dub.* 21. Aloyſ.Ricc. *& in praxi aur. reſ.*33 2.*p.*4.*collect.* 763. Gonz. *gloſſ.*8.*per totam.* Nicol. Garc.*p.*7.*c.*10. *per totam*, Monet. *de cemm.vltim.vol.c.*10.*nnm.* 88. Saoch. *in præcepta Decalogi* 2.*tom.*2. *lib.*7. *c.*29. *à num.*27. quæ regula fallit in Epiſcopatu,ad quem, licèt ſit in Eccleſia ſeculari, præeſt Regularis affici, vt expreſsè habetur *in cap. nullus, de elect. lib.* 6. *& in Clement.*1.*eodem tit.*Lamb.*de iurepatronat. lib.*2. *part.*1.*quæſt.*7.*art.*19.*num.*3. Gonaal. *gloſſ.*7. *n.*49. Monet. *d.cap.*10.*nnm.*90.vbi *numeris ſeqq.* alias fallentias adducit.

171 Beneficia regularia non poſſe conferri nouitiis, ſed expreſsè profeſſis,reſoluit Nicol.Garc.*d.c.*10. *n.*4. Poſſe tamen Ordinarios Collatores beneficium Regulare ſeculari clerico conferre, qui habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere nnnnnò teneatur, Abbatias tamen, & beneficia adminiſtrationem habentia non niſi profeſſis, iuxta Canones per Ordinarios collatores conferri poſſe referunt deciſum Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell. gloſſ.*8.*num.*77. *&* 78.Piaſec.*in praxi Epiſcop.part.*2.*cap.*5.*num.* 23. *pag.*336. Campan. *d.cap.*7.*num.*16. Maſſubr. *in ſua praxi habendi concurſum præl.*7. *dub.*21.*n.*9. Sanch. *d.lib.*7.*cap.*4.*num.*24. & probat text. *in cap.cùm ſingula* §.*prohibemus,de prabend.in* 6.Rota apud Poſt. *poſt tract.mandati de manutenendo dec.*122. *n.*8.vbi *n.* 9. quòd beneficia Regularia poſſunt auctoritate Apoſt. in commendam dari etiam clericis ſecularibus.

172† Defectu tamen Regularium ſecularibus conferri poſſe tenent Gonaal. *d. gloſſ.*8. *num.*43 & Garc.*d. cap.*10.*num.*16.

173 Equites Capellani Sacræ Religionis S.Stephani Papæ & Martyris, etſi habeant proprias Eccleſias dictæ Religioni ſubiectas,præſentantur ad alias Eccleſias ſeculares,ex *lib.ſtatutorum, & conſtitutionum dicta Religionis*, prout refert Vivian. *d.cap.*2.*n.*5. & quòd Equites huius Militiæ beneficiorum ſecularium capaces ſint, fuit deciſum ex ſententia Cardinalium Arigonij, Pamphilij, & Seraphini, vt colligitur ex quodam voto, quod reperitur impreſſum *deciſ.*228.*p.*1. *recentiſſim.in poſthum.* Et hoc confirmatur per quoddam decretum *Congregationis ſuper rebus Datariæ Vrbis*, in quo ſtatuitur Equites Militiæ ſancti Stephani poſſe prouideri de beneficiis ſecularibus,editum *die Lunæ 9. Septemb.*1591. ad inſtantiam Pompeij Lentuli Diaconi Tiburtini Militiæ S. Stephani, qui ſupplicauerat ſibi prouideri de Canonicatu S.Mariæ in via lata Vrbis,non obſtante

te quòd eſſet Regularis dictæ militiæ: quod decretum ſic habet. *Congregatio ſuper rebus Datariæ cenſuit quod Militia S.Stephani,cum non ſit propriè Religio, nec in ea emittantur tria vota ſubſtantialia, non impedit quominus Milites poſſint retinere beneficia ſecularia, & ita fuit decretum de an.*1579. 22. *Iunij in vna Lucana plebis coram R. P. D. Robuſterio. Poſſet, ſi S. D. N. placet,indultum dicta poſſeſſionis ſibi concedi, & eo magis. quia votum obedientiæ non videtur incompatibile cum beneficiis ſecularibus,nam Sacerdotes ſunt exempti à ſeruitio Religionis,& non Sacerdotes poſſunt inſeruire per interpoſitam perſonam, vt in conſt.dicta Militia c.*9.Habetur hoc decretum *in conſt.dicti Ordinis S.Stephani*,quæ fuerunt typis mandatæ Florentiæ *anu.*1620.refert Boſſ.*de triplici Inbilei priuilegio ſect.*2.*caſu* 19.*n.*11.

Vnde deciſum fuiſſe in *Nouembr.*1609.teſtatur 174
Nicol.Garc.*in addit.ad* 1.*p.ſnt tract.de bonef.cap.*4. *num.*24. Milites Regularea Militiæ Sancti Iacobi de Spatha, aliiſque huiuſmodi non emittentes omnia tria vota ſubſtantialia, videlicet paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ,non eſſe incapaces beneficiorum ſecularium,ſeu ſimplicium,fiue curatorum, neque etiam penſionem. Quare his militibus ſecularia beneficia conferri poſſe tenent Camb. *de offic.& poteſt.Legati de latere lib.*6.*num* 269. Azor. *inſt.moral.p.*1.*lib.*13.*c.*3.*quæſt.*1.*ad fin.* Sanch.*in præcepta Decalogi tom.*2.*lib.*7.*c.* 29. *n.*108. Caſtr.Palao *in opere moral.tom.*2.*tr.*13.*diſp.*1.*punct.*3.§.3.*n.*2.

Notandum denique eſt, quòd etiamſi hæc re- 175
gula comprehendat regularia beneficia quorumuis Ordinum, non tamen veniens,aut comprehendentur Prioratus Religionis Sancti Auguſtini,& Sancti Dominici, & alij ſimiles, quia perpetui non ſunt, prout requiritur vt dicantur beneficia Eccleſiaſtica, nec etiam dicti Fratres Mendicantes poſſunt habere beneficia Eccleſiaſtica, vt tradit Alphonſus gloſſator antiquus *hic,verſ.ex quo ſequitur.* An autem comprehendat beneficia regularia Ordinum Militarium? Vide Gonaal. *gloſſ.*8.*n.*52.*cum ſeqq.* Et quòd comprehendat beneficia religionis S. Ioannis Hieroſol.ſint deciſum *in Rota* apud Farin.*part.*2.*tom.*2: *deciſ.*569.*in recentior.*

Qualitercumque qualificata.

AD explicationem horum verborum multa con- 177
ditè cumulat Gonzal. *gloſſ.*9.*per totam*, vbi in principio refert illa addita fuiſſe, vt remoueretur omnis ſcrupulus,an ſub generali reſeruatione beneficiorum venirent beneficia qualificata: nam in generali beneficiorum reſeruatione qualificata beneficia ſæpe non includuntur, text. *in c. licet.canon.*14: *iunct. c: ſtatutum, de election.in* 6. Deinde vt poſtquam iam expreſſerat regula nonnullas qualitates in ſpecie, videlicet omnia beneficia, cum cura, & ſine cura; item ſecularia, & regularia,demum vniuerſali locutione comprehenderentur omnia genera,omnéſque qualitates beneficiorum, & ſic includuntur omnia beneficia, cuiuſcunque generis, & qualitatis fuerint, & vbicumque ſita fuerint, vt in verbo, *vbicunque exiſtentia*;nimirum ſiue fuerint in Eccleſiis Patriarchalibus,Metropolitanis,ſeu Cathedralibus,& Collegiatis,ſiue fuerint beneficia diuerſarum Prouinciarum vnita,ſiue etiam fuerint beneficia patrimonialia, quæ nimirum conferri debent nariis vel oriundis illius patriæ, vel ciuitatis,in qua conſiſtunt,vel certo generi perſonarum,hoc eſt ipſis filiis naturalibus,& patrimonialibus, Put *dec.* 164.*n.*1.*& 2.lib.*1. Flamin.*de reſign.lib.*2.*q.*2.*n.*16.

notabili deordinatione horologij, idem Nicol. Garc. *d. cap. 1. num. 525.*

185 Si diuersa verò in Parochia, seu inter vicinos sint horologia, amplectenda est doctrina Bobadil. *in sua politica lib. 3. cap. 2. n. 25.* diceotis maximum faciendum esse discrimen, an res de qua agitur fauore digna sit, an odio? nam in his, quæ fauoris sunt, standum erit, inquit, horologio, quod propitium fuerit

186 causæ fauore dignæ: † in causa verò odiosa contrarium sequendum, & Parlad. *lib. 3. quæst. 9. n. 10.* hoc quando duo tantùm extant horologia veriſſimum arbitratur, at si multa extent in oppido horologia, idem quod de teſtibus pronunciandum esse putat, vt sequamur fidem illorum, quæ numero vincunt, & certiora esse solent quàm alia, me non citato Castr. Palao *d. puncte 2. §. 2. n. 1. verſ. cum.* Si horologia diuersa sint, quoad tempus & vsum sequenter die communicate quis valeat, poterit dirigere horologium, quod sunueris vltimo loco, quia est velut si esſent duæ rationes, vel opiniones probabiles, liceret eorum vtram illarum amplecti. Ita Ioann. Sanc. *in ſelect. diſp. 53. n. 3.* Fagundez *in quinque Eccleſ. præcept. prec. 4. lib. 1. cap. 30.* Villalob. *in ſumm. tom. 1. tract. 1. diffic. 21. n. 7.* Dana *moral. reſolut. p. 4. tr. 3. reſol. 19.* Quicquid teneant Salas. *1. 2. tom. 3. tr. 8. diſp. unic. ſect. 25. n. 264.* Merolla *tom. 1. diſp. 3. cap. 5. carol. 11. num. 139.*

187 In his verò locis, vbi non est horologium, vel si sit, quando probatur non esse bene ordinatum, seu quod audiri non potuit, aut de facto non fuit auditum, accipienda erit media ex iuxta cursum noctis, arbitriumque ac iudicium hominum; & etiam à communiter accidentibus, & verosimilibus, vt ex galli cantu, tradunt Ioseph. Lodou. *Peruſina deciſ. 116. n. 7.* Polydor. Ripa. *d. tract. cap. 160. n. 5. & 6. & cap. 161. num. 3.* Marcel. Vulpe *d. cap. 48 num. 31.* Et in Rota Romana *in una Auerſana Parochialis 12. Martij 1563.* coram *Oradino* dicit decisum Gonzal. *gloſſ. 11. n. 16.* ex eo, quia probatum fuit per testes, quod tempore obitus, galli cantabant, vocationem euenisse post mediam noctem, & *numeris ſequentibus*, aliqua adducit de galli cantu, & tempore quo galli cantare solent, & eodem concludit, quod *ad* probandum esse iam noctem versus diem inclinatum, diemque sequentem tam cœptum, sit leuis ponderis præsumptio, quæ in solo gallinacio fundator, cum diu, noctuque galli cantare non prætermittant, quamuis versus aurorum cantare frequentius soleant, & quantum deferatur huic gallinacio arbitrio iudicantis, pensatis circunstantiis, & testium rationibus, aliusque verosimilitudinibus relinqui putat *ad l. 3. verſic. tamen magis ſcire poteſt. ff. de teſtibus, & cap. in præſentia, de renunciat.* Dicit tamen Nicol. Garc. *d. cap. 1. num. 526. in fine*, præsumptionem ex galli cantu maximè accipiendam esse ad sustinendam prouisionem Ordinarij, ex quo pro Ordinario faciat Ius commune, vt *in vtrſq; ſequenti* ostenditur.

188 Si autem vacet beneficium circa mediam noctem vltimi diei mensis, ita vt minimè constare possit an fuerit finitus vnus mensis, & cœptus alius, dicit Gonzal. *gloſſ. 11. à num. 26.* quod tali casu actor succumbet, siue fuerit prouisus Apostol. siue Ordinarius, & possessor est absoluendus, ea Puteo *deciſ. 207. & 266. lib. 3.* nam cum sint partium iura obscura, contra petitorem iudicandum est, *§. retinenda, verſ. commodum, Inſtit. de interdictis, c. 2. de probation. cap. cùm ſint partium, de regulis iuris in 6.* & actore non probante reus absoluitur. *l. qui accuſare, C. de edendo*, cum similibus citatis *in libello de principys vtriuſque iuris, littera A, n. 30.* Neutro tamen possidente, obtinebit prouisus ab Ordinario, supposito quod eius prouisio sit anterior prouisione Papæ quia Ordinarius, & prouisus ab eo fundat intentionem suam de iure communi, & onus probandi reseruationem tacitam spectat ad prouisum Apostol. se fundantem in vacatione in mense Apost. cum hoc sit suæ intentionis fundamentum: hæc Gonzalez *d. loco à num. 34.* Quæ resolutio in vltimo puncto non recipitur à Nicolao Garcia *diſſ. cap. 1. n. 530. cum ſequentibus*, ex eo quia vbi constare non potest, in quo mense beneficium vacauerit, quamuis prouisus à Papa beneficium tanquam vacans in mense Apostolico possideat, semper præsumitur pro Ordinario, & Ius commune pro eo facit, vt dictum est, ita vt ab eo prouisus, habens hanc Iuris præsumptionem pro se, suam intentionem fundatam habeat, & transferat onus probandi in aduersarium, etiam existentem in possessione, Masear. *de probat. q. 17. à n. 6. & concluſ. 1227.* Paciao. *eodem tractat. lib. 1. cap. 15.* Et idem Garc. *d. cap. 1. n. 532.* contra Gonzalez *gloſſ. 11. n. 34. 40. & 43.* tenes resolutionem à se præpositam procedere non solum quando prouisio Ordinarij est anterior, sed etiam quando est posterior prouisione Apost.

Quæritur ad hoc propositum Gonzalez *gloſſ. 11. à* 189 *num. 48.* quid eius si aliquod beneficium vacat in mense ordinario, & Ordinarius non confert illud eo ipso mense, sed ingresso iam meose Apostolico, an ex eo, quòd vacatio durauit, ac introiuit in mensem reseruatum, sit dictum beneficium reseruatum, nec ne? In qua negatiuam amplectitur partem, & me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. cap. 6. num. 76.* Ratio est, quia Regula hæc dumtaxat reseruat beneficia vacatura in mensibus Apostolicis, & dictum beneficium non vacauit in mense Apostol. sed ordinario: tum quia aliud est beneficium esse vacans, & aliud vacaturum: tum denique, quia, sicut quando beneficium vacat in mense Apostolico, semper remanet reseruatum, etiamsi cesset causa reseruationis, Rot. *deciſ. 12. & 13. de prabend. in nouis*, Gom. *in regu. de infirmis reſignant. quæſt. 32. poſt princip. n. 5.* sic etiam pari ratione cum beneficium vacauerit in mense ordinario, & fuerit subiectum Ordinarij dispositioni, nunquam amplius incidit in reseruationem, cum correlatiuorum eadem sit ratio, *l. fin. ff. de acceptil. l. fin. Cod. de indicta viduit. reli.* cum citatis *in libello de principys vtriuſque iuris littera C. num. 76.*

Vſque ad ſua voluntatis beneplacitum.

ATque ita Regula hæc perpetua non est, sed 190 expirat, & extinguitur morte Papæ illius conditoris, vt supra dixi hac *allegat. num. 50.* Nam reseruatio facta ad beneplacitum Papæ concedentis expirat eius morte, quia cum iam non vt in rerum natura, non potest habere beneplacitum, nec dispositionem, text. *in cap. vltim. §. fin. ne Sede vacante, l. 6.* Menoch. *de arbitr. caſu 498. num. 3. & lib. 4. de præſumpt. q. 40.* Nauarr. *conſil. 2. in antiq.* aliàs 3. *in nouis, de primileg.* Caroc. *de locato, part. 2. titul. de beneplacito*, de Ioann. Baptista Costa *de clauſ. cent. clauſ. 86.* Cened. *poſt lib. pract. & canon. quæſt. ſing. 49. n. 14.* Erasm. à Cochier *de Iuriſdict. Ordin. in exemptos p. 3. q. 5. n. 4.* Saoch. *de Matrim. l. 8. diſp. 28. n. 50.* Vnde † gratiam ad beneplacitum Papæ, vel Regis 191 morte Pontificis, vel Regis expirare probat text. in *cap. ſi gratioſè, de reſcriptis, lib. 6.* Hentiq. *in ſumm. l. 7. cap. 21. num. 5.* Valasc. *de iure emphyt. quæſt. 34.*

autem ipſo iure,tametſi *dict. Extrauag.execrabilis*, §.*qui verò*,etiam ſecundo ipſo iure priuetur)loquatur de beneficijs Curatis, & Dignitatibus, tamen per Concil.Trident.*ſeſſ.*24.*cap.*17. extenditur dicta incompatibilitas (ſi tamen vltra ſex menſes retinuerint) ad duo Canonicatus,vel vnum eum Parochiali,vel portionem in Cathedralibus,& Collegiatis Eccleſijs, vt cenſuit *Sacra Congregat.* Quædam enim eſt incompatibilitas illorum beneficiorũ, quæ ſimul teneri non poſſunt,& quorum primum vacat ipſo iure per aſſecutionem ſecundi,qualia ſunt illa, de quibus *in d.cap.de multa,& in d.Extrauag.Execrabilis,& in cap.litteras, de conceſſ.prabenda, & in Clement.fin.de prabendis.* Alia incompatibilitas eſt quoad tetentionem tantùm, ſcilicet beneficiorum, quæ ſimul licitè tetineri non poſſunt, licèt non vacet primum ipſo iure per aſſecutionem ſecundi, vt in Parochiali cum Canonicatu,& duobus ſimplicibus reſidentiam requirentibus, Rebuff.*in praxi,tit. de diſpenſat.ratione ætatis,verb.incõpatibilia*,Nicol. Garcia *d.part.*11.*c.*5.*n.*67. Quoad incompatibilitatem primi generis vacatio inducitur ipſo iure per aſſecutionem pacificam ſecundi incompatibilis, non ſolùm de facto,ſed etiam de iure,id eſt,non litigioſa,ſed abſque controuerſia iuris,& facti, Maſcard.*concluſ.*183.*n.*40.Anton.Fab.*l.*1.*definit.forenſ. tit.*2.*definit.*31.Mandoſ.*ad reg.de triennali,q* 53.*& in reg.*34.*q.*26. Item pacifica poſſeſſio ſecundi intelligenda eſt,non de poſſeſſione ſterili,ſed fructuũ, vel maioris partis eorum, vt tradunt Doctor. per text.*ibi in cap.ſi tibi conceſſo,de prabend.in* 6.Leſſ.*de iuſtit.l.*2.*c.*34.*dub.*27.*num.*141.Nicol. Garcia *dicta part.*11.*c.*6.*n.*123.cùm omnia poſſeſſionis effectus conſiſtat in perceptione fructuum, *l.bona fides* 48. *ff.de acquiren.poſſeſſ.* & fuit dictum in Rota coram *D.Buratto anno* 1615. *die* 13. *Martij*, beneficium primum non cenſeri vacare per aſſecutionem ſecundi,niſi dicti ſecundi beneficij poſſeſſio pacificè habita fuerit per duos menſes. Quoad beneficia ſimplicia quando incompatibilia ſint,& non poſſint retineri,dicam infrà *alleg.*62.

202 *Quartò* per contractum Matrimonij per verba de præſenti vacat beneficium, etiam non ſequuta copula,*cap.*1.*&* 3.*de clericis conug.*[c.1.] *eodem tit.*[l.] 6. Clar.*§.fin.q.*73.*num.*5.*verſ.clericus beneficiatus*, Bonacol. *commun.crimin.part.*1.*verb.clericus*, *fol.*27. *verſo*,Pett.Gregor *rei beneficiariæ c.*25.*n.*4.Maſcard. *de prob.concl.*1082.Perez *l.*1.*verſic. item quia,tit.*1. *lib.*5.*Ordinam.*Matient.*in rubr.tit.*1.*gloſſ.*1.*n.*158. *& leg.*7.*gloſſ.*12.*vtz.tit.*8.*l.*5.*non à recopilat.*Flamin. *de reſignat.lib.*1. *q.*1.*n.*12. Ceuall. *commun. contra commun.q.*147.Sayr.*de cenſur.lib.*6.*c.*5.*n.*10.*& ſeq.* Azor.*inſtit.moral.part.*2. *lib.*7.*cap.*16. *q.*4. *cum ſeq.* Sanch.*de Matrimon.l.*7.*diſp.*42.*à n.*4.Gonzal.*gloſſ.* 15.*n.*43.Nicol.Garc.*p.*11.*c.*8.*à principio*, Cald. Pereira *de poteſtate eligendi,c.*5. *num.*14. Farinac.*fragment.criminal.part.*1.*littera C,verb.clericus,à num.* 325.Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ*240. *num.*3. *in prima edit.* aliàs *reſolut.*321. *in ſecunda edit.*Leſſ.*de inſtit.l.*2.*c.*34.*dub.*21.Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent.l.*30.*tract.*3. *num.*312.*& ſeq.* Gutier.*da Matrim.c.*97.*n.*1.Molfeſ.*in ſumm. moralis Theologia tract.*6.*c.*12.*num.*13. Maſſobr.*d.reg.*1. *dub.*2.*n.*7.Lottet.*d.l.*3.*q.*26.*n.*61.*cum ſeqq.* me citato *in hoc loco* Eſcobar *de puritate probanda p.*1.*q.*4. §.7.*n.*55.noniſſimè Traſmiera *l.*2.*de polygamia q.*4.

203 *à n.*20.Erita † vacat beneficium per matrimonium, vt eo iam contracto reſignati non poſſit in fauorem tertij.Flamin.*lib.*3.*q.*1.*n.*28.Ceual.*d.q.*147.*num.*6. Gutier.*d.c.*97.*n.*7.

Amplia *primò* procedere etiamſi vxor non conſummato matrimonio Religionem ingrederetur, Couar.*de ſponſal.part.*1.*c.*6.§.7.*n.*6.Sayr.*d.c.*5.*n.*14. Saoch.*d.diſp.*42.*n.*6.Farinac.*de litt.C,n.*329.Nicol. Garcia *d.cap.*8.*n.*3. 204

Amplia *ſecundò*.vt per matrimonium amittat clericus etiam acceſſus,& regreſſus, ac alia iura ad beneficium competentia,Clar. *d.q.*73.*n.*5. Flamin.*d. q.*1.*n.*14. Ceuall.*d.q.*147.*n.*1. Farinac. *dicta litt.C. n.*330.Nicol.Garc.*d.c.*8.*n.*2. Gutier.*d.c.*97. *num.*4. Lottet.*d.q.*26.*num.*69. 205

Amplia *tertiò*,quòd etiam per contractum matrimonium amittitur pẽſio Eccleſiaſtica, Couar.*d.*§.3. *num.vltim.*me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *in opere mor.tom.*2.*tract.*13.*diſp.*2.*punct.*11.§.10.*n.*3. Nauarr.*in tract.de orat.c.*21.*n.*53.Salzed.*ad Bernard. c.*80.*littera E,verſ.emittit*,Flamin.*d.l.*1.*q.*1.*n.*15.*& lib.*6.*q.*2.*n.*115.Ceuall.*d.q.*147.*n.*7.Sanch.*d. lib.*7. *q.*44.Farinac.*dicta littera C,n.*331.Lottet. *d.q.* 26. *num.* 67. Rota *in Barcinonen. penſionis* 16. *Ianuarij* 1612.coram *Cardin. Canalerio*, impreſſa per Matcheſan.*de commiſſ.part.*1.§.2.*pag.*622. vbi declarat penſionem non extingui lata ſententia pro Matrimonij validitate, quando eſt per appellationem & reſtitutionem in integrum ſuſpenſa. 206

Amplia *quartò* in clerico non ſolùm in ſacris,ſed etiam in minoribus Ordinibus conſtituto, vt per Bonacoſ.*tom.*1.*commun.opinion.l.*1.*tit.*7.*n.*12.Farin. *d.verb.clericus n.*327.

Amplia *quintò*, vt etiam per matrimonium irritum ob cõſanguinitatem,vel aliud impedimentum dirimens,amittat beneficium ipſo iure ita,qui ſolis minoribus Ordinibus eſt initiatus, Tiraquell.*de retract.lign.*§.26.*gloſſ.*2.*n.*9.Hippolyt.*conſ.*70.*n.*16. Gregor.*l.*1.*verb.ei beneficio,tit.* 6. *part.*1. Bonacoſ. *dicto tit.*7.*n.*12.*&* 13.*&* 10.2.*lib.*9.*tit.*7.*n.*3.*verſ.& iſta communis*,Flamin.*d.q.*1.*n.*12. Gonzal. *gloſſ.*15. *n.*44.*& gloſſ.*57.*n.*44.Sanch.*lib.*3.*diſp.*3.*n.*3.*& l.*7. *diſp.*43.*n.*5.Franciſc.Molin.*de ritu nuptiar.l.*1.*t.comparat.*19.*n.*147.Nicol.Garcia 2 *d.c.*8.*n.*4.*cum ſequentibus*.vbi *n.*8.reſoluit,quòd talis beneficiatus contrahens matrimonium in gradu prohibito igorantes bona fide,& cum debita ſolemnitate,non amittit beneficium ipſo iure,& *n.*10. aſſerit beneficium non perdi per matrimonium nullum ex defectu conſenſus ipſius clerici,vt quia non erat ſanæ mentis,vel fuit vi,aut metu coactus, quem refert,& ſequitur Maſſobr.*in praxi habendi concurſum,requiſ.*7. *dub.*33.vbi *dub* 34.cum Garc.*citato loco à n.*13.tenet contrahentem matrimonium ſine Parocho, aut teſtibus non perdere ipſo facto beneficium,& idem Garc.*d.loco n.*17.quòd beneficiatus in Sacris conſtitutus matrimonium contrahens de facto, indiſtinctè non perdit ipſo facto beneficium, cum ſit omnino inhabilis ad matrimonium,ſed illi eſt priuandus per ſententiam iudicis. 207

Quintò vacat ipſo iure beneficium per ingreſſum Religionis profeſſione ſequuta,& non antea, *cap. beneficium,de Regular.l.*6.Henriq. *in ſumma part.*2. *l.*12.*cap.*5.§.4.*in commen. littera X*, Flamin.*de reſignat.lib.*5.*quæſt.*6.*n.*164.*cum ſeqq. & l.*7.*quæſt.*14. *n.*28.Cald.Pereira *in l ſi curatorem,verb.*1. *implerare,num.*27.Sanch.*de Matrim.lib.*9.*diſp* 35.*num.*19. Gonzal.*gloſſ.*15.*num.*45.Fr.Emman.*quæſt. Regular. tom.*1.*quæſt.*37.*art.*1.Sayr.*in claus regia l* 6. *cap.*5. *nu.*25.Nicol.Garc.*part.*1.*c.*9.*à principio*, Maſſobr. *d.requiſ.*1.*dub.*2.*n.*9.Molfeſ.*in ſumma moralis Theologiæ,tract.*6.*cap.*12.*num.*18.late Lotter.*d.l.*3.*q.*26. *ex num.*9.Patribus tamen Societatis IESV expreſsè concedi à Gregor.XIII.*in ſua Conſtit.*incip. *Quanto* 208

fructuo

Digitized by Google

fructoſius, Kalend. Februar. 1582. & in alia *Aſcendente Domino, Kalend. Iunij* 1584. vt qui emiſerint tria vota ſimplicia, poſſint retinere beneficia, penſiones, ius, & dominium bonorum ſuorum, ad effectum ea diſtribuendi in pios vſus, ne poſtea dimiſſi eis priuati remanerent, reſert Rot. *in Caputaquen. penſionis* 18. *Aprilis* 1616. coram *Martino Andrea.*

209 *Sextò* per non promotionem eius intra annum, qui aſſequutus eſt Eccleſiam Parochialem; elapſo enim anno, niſi initietur Sacerdotio, vacat dicta Eccleſia ipſo iure, *cap. licet canon, de elect. lib. ſexto*, latè Flamin. *lib. 3. q. 2.* plena manu Rebuff. *in praxi tit. de*

210 *noa promotu infra annum per tetum*, † beneficium enim Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij ſpatio vnius anni, Zerola *in praxi Epiſcopal. p. 1. verb. beneficia, verſ. dico quartò principaliter*, Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 4. princip. n. 65.* Cened. *ad Sextum collect. 30. a. 1.* Azor. *inſtit. moral. par. 2. lib. 6. c. 8. q. 2.* vbi *q. 3.* tenet pœnam dicti *cap. licèt canon*, de iure locum non habere in Decanis, Præpoſitis, Abbatibus, Prioribus, Archipresbyteris curam animarum quidem, ſed non parochialem Eccleſiam habentibus, & *q. 4.* quòd etiam non afficit eos, qui præficiuntur Eccleſiis collegiatis, quæ aliàs parochiales quoque ſunt, & *q. 9.* quòd etiam illius reat. diſpoſitio non habet locum in illo, qui Eccleſiæ parochiali habitu tantum, & non actu parochianos habenti præficitur, quod etiam repetit eadem *p. 2. l. 9. c. 3. q. 14. verſ. quæſt. dubia eſt.*

211 *Septimò* per tranſlationem Prælati ad aliam Eccleſiam vacat prima, litteris tamen expeditis, & oſtenſis Capitulo, *cap. in apibus, §. tranſlatus, 7. q. 1. cap. quanto, de tranſlat. Epiſcopi.* Flamin. *lib. 7. q. 21. n. 14. & q. 23. n. 47.* Gonzal. *gloſſ. 15. num. 48. & 49.* Maſſobr. *d. requiſ. dub. 2. num. 10.*

212 *Octauò* ſi electus intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtito non conſenſerit electioni; nam tunc vacat prælatura; *cap. quàm ſit, §. electus verò, de election. lib. 6. Extranagant. ſi religioſos, eodem tit. inter communes*, Gonzalez *gloſſ. 15. num. 50.* Maſſobr. *diſt. dub. 2. num. 11.*

213 *Nonò* ſi electus intra tres menſes poſt conſenſum electioni præſtitum non petierit confirmationem, nam ipſo facto priuatur iure ſibi per electionem quæſito, *d. cap. quàm ſit, §. cæterum*, Petr. Gregor. *de beneficiaria, cap. 25. num. 12.* Gonzalez *gloſſ. 15. num. 51.*

214 *Decimò* quando electus, vel præſentatus ante confirmationem, vel inſtitutionem, per ſe, vel per alium ſe intromiſerit, vel adminiſtrauerit, nato eo ipſo priuatur iure ſibi quæſito, & beneficium vacat, vt prius, teat. *in cap. auaritia, 3. de elect. lib. 6.* Gonzal. *gloſſ. 15. num. 52.* Maſſobr. *d. dub. 2. num. 13.* procedit in præſentatione, Flamin. *de reſignat. l. 12. q. 3. a. 26.* Et per præſtationem obedientiæ dicitur quis adminiſtraſſe, & incidiſſe in pœnam illius teat. Put. *deciſ. 45. part. 3.* non procedit tamen in eo, qui ante electionem aliquid fecit. Caſd. Tuſch. *tom. 1. littera C. concluſ. 44. num. 22.* Aduertit Gonzal. *vbi proximè*, quod iſti tres modi vacationis, videlicet, octauus, nonus, & decimus, ſunt improprij, quia per electum non dicitur vacare beneficium, ſed ſemper durat prima vacatio, ex quo collatio non adeſt, vt ſupra dictum eſt.

215 *Vndecimò* vacat beneficium ipſo iure per promotionem ad Epiſcopatum poſt adeptionem poſſeſſionis, & conſecrationem ſequutam, vel poſtquam præfixum tempus ad conſecrationem petendam lapſum fuerit, iuxta teat. *ſacap. chm in cunctis §. cùm verò, de elect.* Lotter. *d. lib. 3. q. 26. num. 50.* diui ſupra hac *alleg. n. 67. cum ſeqq.*

Duodecimò vacat ipſo iure beneficium per mili- 216
tiam ſeculatem, gloſſ. *verb. redierint, in cap. vltim. de clericis non reſidentibus*, Flamin. *lib. 1. q. 1. n. 22.* Anton. Fab. *l. 1. definit. forenſ. tit. 3. definit. 25.* Gonzal. *gloſſ. 15. n. 54.* Farinac. *fragmeat. criminal. part. 7. littera C, n. 183.* Maſſob. *d. requiſ. 1. dub. 2. n. 15.* Lotter. *d. q. 26. à n. 84* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. 36. num. 43.* nam Eccleſia pro derelicta habetur eo ipſo, quod beneficiatus ſit miles, ita vt Ordinarius iure poſſit illam alteri concedere, vt dicit Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 7. cap. 15. in princip.*

Decimotertiò vacat ipſo iure non ſolum benefi- 217
cium, ſed etiam penſio illius, qui Tonſuram, & habitum clericalem, veſtes ſcilicet talares non aſſumit, vel iugiter non defert, per Conſtitut. Sixti Quinti, incip. *Cùm ſacroſanctum, ſub quinto Idus Ianuary* 1588. Gonzal. *gloſſ. 15. n. 56.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 7. c. 17. q. 1. verſ. decimum quartum crimen.* Lotter *d. lib. 3. q. 26. ex num. 90.* vbi *n. 95.* ſubdit quòd ad iſtum effectum ita eſt inſtruenda probatio vt concludat ad adiectionem, & quodammodo ad deſpectum Ordinis clericalis permiſſum, videlicet in habitu laicali in locis publicis, & populo frequentibus, ac ſine rationabili cauſa, vt ferè explicatur *in Clem. 2. in princ. de vita & hon. cleric.*

Decimoquartò vacat ipſo iure beneficium per ele- 218
ctionis caſſationem, *cap. conſideranimus 10. c. ſuper eo 12. cum ſimilibus, de elect.* Gonzal. *gloſſ. 15. n. 56.*

Decimoquintò, per poſtulationem, vel repulſio- 219
nem, *c. 2. & 3. de poſtulat. Prælat. Extranag. ex debito, § huiuſmodi, de elect.* quamquam hi duo modi propriè dici non poſſint modi vacationum, vt oſtendit Gonzal. *gloſſ. 15. n. 52. in fine.*

Decimoſexto per violentam ingreſſionem in poſ- 220
ſeſſionem beneficij perdit quis eo ipſo ius, quod ad illud habebat, & vacat ipſo iure, *cap. eum qui*, 18. *de prabend. lib. 6.* Couarruu. *lib. 3. variar. cap. 16. num. 6.* Rebuff. *de pacificis poſſeſſor. n. 231. cum ſeqq.* Menoc. *remed. 9. recuper. anum. 306.* Zerola *in praxi Epiſcop. part. 2. verb. poſſeſſio beneficij, §. 2.* Gonzal. *gloſſ. 15. n. 58. & gloſſ. 57. n. 46.* Leſſ. *de Inſtit. l. 2. c. 34. dub. 34. num. 187.* Farinac. *in praxi criminal. part. 4. deciſ. 66. num. 1. cum ſeqq. & part. 6. quæſt. 175. à n. 64.* Maſſobr. *d. dub. 2. num. 18.* latè Lotter. *d. lib. 3. quæſt. 22. per tot.*

Decimoſeptimò per violationem ſequeſtri impo- 221
ſiti vigore ſententiæ definitiuæ in Romana Curia prolatæ in cauſa beneficiali, *Clement. 1. de ſequeſtrat. poſſeſſionis, & proprietate*, Mohed. *deciſ. 2. de ſequeſt. poſſeſſionu, & fructuũ*, Perez *l. 1. verſ. querere oportet, tit. 10. lib. 3. Ordinam. pag. 661.* Gonzal. *§. 7. proam. num. 45. & 46. & gloſſ. 15. num. 59.* Procedit in ſententia lata ſuper quocumque beneficio Eccleſiaſtico, ſiue illud ſimplex, ſiue curatum ſit, ſiue dignitas, ſiue perſonatus, ſiue etiam penſio perpetua, quæ concedituc in titulum Eccleſiaſtici beneficij, hæc enim omnia appellatione beneficij continentur in terminis illius teat. Mareſcot. *variar. lib. 2. cap. 77. num. 20. & 39.* Ita vt beneficium quod vacat per violationem ſequeſtri impetrari poſſit per quemcumque ſub generali clauſula, vel alio quouis modo, Mohed. *d. deciſ. 2.* quem referunt Gonzal. *d. gloſſ. 15. num. 59. in fine*, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 1. collectan. 223. in fine.*

Limita *primò*, quando ſententia non eſſet lata ſuper peritorio, vel poſſeſſorio, ſecus tamen ſi ſit prolata in cauſa attentatorum, Put. *deciſ. 33.*

*& deciſ.45.n.2.*Lancellot.*de attentatis, p.3. cap.28. n.143.*Gonzal.*gloſſ.15.num.60.*Aloyſ. Ricc. *d. collect.223.verſ.limita.*

Secundò limita, vt iſte text.non procedat, quando ſequeſtrum non eſt appoſitum principaliter ſuper beneficio,ſed ſuper membro,vel re ipſius, Caputaq.*deciſ.153.p.3.*quem refert Aloyſ. Ricc.*d.collect.231.verſ.limita ſecundo.*

Tertio limita,vt hoc ſequeſtrum caſſet, ſi beneficium fuerit per triennium,& pacificè poſſeſſum, vt ille text.habet,Mareſcot.*d.cap.77.a num.35.* Card. Pereira *quæſt.forenſ.lib.1.queſt.21.num.54.*Gonzal. §.7. *proœm.num.72.* & iunc non eſt neceſſe quòd immediatè quis triennio poſſederit, ſed ſufficit quòd ſemel per triennium continuè poſſederit, Caputaq.*deciſ.159 p.3.*quem refert Aloyſ. Ricc.*d.collect.223.prope finem.*

222 *Decimoottauò.* Vacat ipſo iure beneficium per non oſtenſionem tituli, ſeu diſpenſationis, coram Ordinario poſtquam beneficiatus monitus fuerit, *cap.Ordinary,§ quod ſi fortè,vbi gloſſ.verb.eo ipſo,de officio Ordinary,lib.6.*qui text. recognatur à Concil. Trid.*ſeſſ.7.c.5.*Gonzal.*gloſſ.15.num 62.* Maſſobr.*d.*

223 *dub.2.n.23.*† Poſſeſſor enim etiam pacificus tenetur probare, & oſtendere titulum cum Superior ex officio inquirit. Maſcard. *de probat. concl.1372. à n.18.*Couarr.*in reg.poſſeſſor.part.2.§.10. n 9. col.2.* Flamin.*de reſignat.l.11.q.14.n.35.cum ſeqq.* Zerol. *in praxi Epiſcop.p.1.verb. Bulla §.5.* Aloyſ. Ricc.*in*

224 *collect. deciſ.p.4. collect.889.* & † etiam Ordinarius poteſt,non obſtante regula de triennali,poſſeſſorem compellere ad oſtendendam diſpenſationem, Flor.

225 de Mena *variar.l.3.q.23. n.61. cum ſequentibus*, † non acquiritur enim præſcriptione beneficiorum Eccleſiaſticorum tituli, Caldas Pereira *de renouat. emphyt.q.15. n.22.* An & per quod tempus poſſit Epiſcopus compellere beneficiatos, vt oſtendant ſuorum beneficiorum titulos? Vide per citatos à Cened.*ad Sextum collect.18.n.2.*

226 *Decimononò* vacat ipſo iure beneficium per alienationem rerum Eccleſiæ,ſiue ipſius beneficij, ſine ſolemnitate facta,*in Extraung.ambitioſa,§.inferiores verò,de rebus Eccleſia non alienan. inter communes,* Petr.Greg.*rei beneficiariæ c.25.num.16.* Maſſobr.*d. dub.2.n.24.ſecundum Romanam impreſſ.* Gonzal. *d. gloſſ.15.n.63.*latè Lotter.*d.l.3.q.25.*

227 *Vigeſimò.* Vacat beneficium ſi habeatur pro derelicto,*c.ex parte 8.* vbi Abb.*n.2.de clericis non reſidentibus*, Paum.*de officio,& poteſtate Capituli Sede vacante,prælud.7.n.71. verſ. ſeptima ſi habeatur pro derelicto,*Flamin.*l.1.q.15.n.21.* Maſſobr.*d.dub.2.n. 25.*Gonz.*gloſſ.15.num.64.*latè Lotter.*d.l.3.q.26. ex num.1.*

228 *Vigeſimoprimò.* Vacat ipſo iure beneficium propter crimen hæreſis,*c.ad abolendam,§.1.ibi, ſit omni beneficio ſpoliatus,*vbi gloſſ.*de hæretic.* Couarr.*lib.2. variar.cap.8.num.4.& ſeq.*Maſſobr. *d.dub.2. nn.26.* Azor.*part.2.lib.7.cap.17. in princip.* Flamin. *lib.3. quæſt.1.num.31.& ſeq.*Gonzal.*gloſſ.15.nn. 65.*Petr. Ledeſm.*in ſumm.part.2.tract.15.4. concluſ.14.* plures quos refert,& ſequitur Garcia *d.part.11.cap.10. num.60.cum ſequentibus*,quibus adde Sanch.*in præcepta Decalogi lib.2.cap.26.num.5.*Farinac.*de hæreſi q.149.num.77.* Ricc. *de iure perſon. extra gremium Eccleſ. exiſt.lib.5. cap.10. num.9.* laudatiſſimè Lotter. *d.lib.3.q.28.*Sed contrarium de iuris rigore verius dixi ſuprà hac *alleg.num.37.& 38.* nam in iuribus, quibus hæc pœna ſtatuitur,non inueniuntur verba ſignificantia priuationem, & ſententiam ipſo iure latam,vt *in d.cap.ad abolendam,& in c.excommunicamus,§.credentes,eodem tit.* Vnde hanc contrariam ſententiam tuentur Alphonſus à Caſtro *lib 2. de iuſta hæreticorum pœnit.cap.9.*Simanch.*de Catholic. inſtitut.cap.46.num.72.*Aragon.2-2.*quæſt.11.art.3. verſ ſecunda pœna*,Candelabr. aureum *in appendice cap 11.num.15.*Zerol.*in praxi Epiſcop.part. 1. verb. priuatio,in princ.*Sic † etiam filios,aut nepotes hæ- 229
reticorum non eſſe priuatos,nec priuandos beneficiis etiam ante obitum, tenent Abb. & Felin.*in cap.vergentis,num.3.de hæreticis*,Rebuff.*in praxi tit. de modis amittendi beneficia,n.25.*Couarr.*d.c.8.n.4.* Rota *deciſ.87.& 90.*apud Farin.*to.2.conſil.*Pena.*in comment.ad director.Inquiſitor. comment.163.* Suar. *tom.5.de cenſur.diſp.43.ſect.3.n.2.*& videtur tenere Flamin.*lib.3.q.1.n.34 & 35.* ſequuntur Ricc.*d.l.5. c.29,num.4.* Quamuis contrarium velint poſt plures à ſe citatos Gonzal.*gloſſ.15.n.67.*Farin.*de hæreſi q.191.n.44.& 45.*Nicol.Garcia *d.p.11.c.10.a n.72.* Quod etiam vacant ipſo iure beneficia per adhæſionem hæreticis,aſſerunt Gonzal. *d.gloſſ.15. n.92.* Maſſobr.*d.dub.2.n.27.* vbi *n.28.* idem dicit per adhæſionem Antipapæ, & *n.50.*idem per filiationem hæreticorum.

Vigeſimoſecundò. Vacant ipſo iure beneficia,quæ 230
fuerunt obtenta per preces hæreticorum,*cap.2.§.ad hæc,de hæreticis,l.6.*Gonzal.*gloſſ.15.num.68.* Azor. *inſtitut.moral.part.1.lib.8.c.13.queſt. 8. verſ.octaua pœna.*

Vigeſimotertiò. Vacat ipſo iure beneficium per 231
crimen realis ſimoniæ commiſſæ, vt diſponitur *in Extraung.cùm deteſtabile,de ſimonia,inter commun.* Mcooch.*remed.1.recuper.n.135.& n.336.& remed. 5.n.68.& conſ.67.n.4.*Couarr.*in reg. peccatum p.2. §.8.n.7.*Flamin.*lib.7.q.2.num.12.*Gonzal. & plures ab eo citati *d.gloſſ.15.n.69.* Paul.Comitol *reſponſ. moral.lib.6.c.41.*Maſſobr.*d.dub.2.num.26.* Farinac. *in praxi criminal.part.1.in fragment.littera C,n. 299.* latè Lotter.*d.lib.3. quæſt.29. per tot.* † Sola autem 232
conuentionalis inhabilem reddit ad obtinenda,non autem inducit vacationem obtentorum ipſo iure, Put.*deciſ.80.lib.2.*Achil.de Graſſis *deciſ.2. de ſimonia*,Gutier.*canonic.cap.d.9. à princ.* Azor. *inſtitut. moral.part.2.lib.7.c.17.quæſt.1.verſ.nonum*,Henriq. *in ſumm.lib.13.cap.37.§.3.lit.X.*Suar.*de Relig.tract. de ſimon.l.4.c.53.& c.55.n.4.* Fr.Emman.*quæſt.Regul.tom.1.q.20.art.13.*

Vigeſimoquartò. Vacat beneficium ipſo iure per 233
crimen læſæ maieſtatis,vt tenent Rebuff.*in praxi tit. de modis amittendi beneficia,n.32.* Gonzal.*gloſſ.15. n.71.*Maſſobr.*d.dub.2.n.30.*latè Lotter.*d.l.3.q.30. per tot.*

Vigeſimoquintò. Vacat ipſo iure beneficium pro- 234
pter crimen falſitatis literarum Apoſtolicarum, *cap.ad falſariorum,de crimine falſi*,Petr.Gregor.*rei beneficiaria c.26.num.12.*Gonzal. *gloſſ.15. num.73.* Nicol.Garc.*part.11.cap.10.num.170.*Azor.*inſtitut. moral.part.2.l.7.c.17.quæſt.1. verſ. quintum crimen.* Maſſobr.*d.dub.2.n.31.*Lotter.*d.lib.3.q.30. num.90. cum ſeqq.*

Vigeſimoſextò. Vacat ipſo iure beneficia percu- 235
lentis Cardinalem,*cap.felicis*,*§.ſi qua vero de pœnis,lib.6* Rebuff.*in praxi,tit. de modis amittendi beneficia,num.39.*Gonzal.*gloſſ.15. num.74.* Nicolaos Garcia *part.11.cap.10. num. 55.* Azor. *dictus part.2. lib.7.c.17.quæſt.1.verſ.tertium.*Maſſobr. *dict. dub.2. n.32.*Lotter.*d.lib.3. quæſt.30. num.109.* Et † etiam 236
filij, ac nepotes offendentium Cardinalem priuantur omnibus beneficiis,& Dignitatibus Eccleſiaſticis, & ad illas in poſterum obtinendas efficiuntur inhabiles, Farinac.*in praxi criminal. part.5.q.112.*

num.112.

*num.*121.& 122.Sanch. *in præcepta Decalogi lib.*2. *c.*28.*num.*20.nam Cardinalem hoſtiliter inſequens tenetur crimine læſæ maieſtatis, etiam quod non ceperit, aut percuſſerit,*d.cap.felicis*, Farin.*d.q.*112. *num.*81. vbi *n.ſeqq.* plura de hac materia cumulat, quæ deſeruire poſſunt ad declarationem *d. cap. felicis.*

237 *Vigeſimoſeptimò.* Vacant ipſo iure beneficia occidentis,vel percutientis Epiſcopum,illa ſcilicet,quæ obtinet in Eccleſia,cui talis Epiſcopus præeſt, *dict. cap.felicis,Clement.*1.§. *à feudo,de pœnis.*Gonzal.*d. gloſſ.*15.*num.*73.Pett. Gregor. *rei beneficiaria c.*26. *num.*10.Azor.*dict.cap.*17.*q.*1. *verſ.quartum eſt*,Nicol. Garc.*d.p.*11.*c.*10.*n.*56. Maſſobr. *d.dub.*2.*n.*33. Lotter.*d.lib.*3.*q.*30.*n.*112. Si verò occidat Epiſcopum electum, non dicitur interficere Epiſcopum .Gonzal.*gloſſ.*9.§.5.*n.*27. Mandoſ. *in reg.*16.*q.*19.*n.* 13.*de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ lib.*3. *cap.*3.*n.*19.

238 *Vigeſimooctauò.*Vacant ipſo iure beneficia aſſiſſini,Gonzal. *dicta gloſſ.*13.*n.*76.Azor. *dict.c.*17.*q.*1. *verſ.octauum eſt*,Maſſobr.*d.dub.*2.*n.*34.Farin.*in praxi crimin. part.*3. *q.*123. *per totam*, vbi latè de hac materia Lotter.*d.lib.*3.*q.*32.*n.*35.

239 *Vigeſimononò.* Vacant ipſo iure beneficia occidentis Rectorem ſuæ Eccleſiæ,*cap.in quibuſdam* 12.*de pœnis*, Rebuff.*dict.tit. de modis amittendi beneficia*, *n.*43. Turzan. *tom.*1.*commun.opin. lib.*1.*tit.*9.*n.*30. *pag.*183. Hieronym. Gabr. *conſil.*196.*n.*6.*lib.*1. *& conſ.*187.*n.*8.*lib.*2. Pett. Greg.*rei beneficiaria c.*26. *num.*13. Gonzal *gloſſ.*13.*à n.*77. Maſſobr. *d.dub.*2. *num.*35.Nicol.Garcia *dict.part.*11.*c.*10.*n.*57.Farin. *in praxi crimin. part.*3. *q.*119.*num.*68. vbi aſſerit, quòd hæc priuatio ipſo iure procedit ea tatione ſpeciali in beneficio illius Eccleſiæ, in qua videtur deliquiſſe,non autem in beneficiis, quæ obtinet in aliis Eccleſiis,Lotter.*d.lib.*3.*q.*30.*n.*113.vbi *n.*116. ſubdit quod Rectorem Eccleſiæ interficiens non incurrit pœnam priuationis ipſo iure reſpectu beneficiorum,quæ obtinet in alia Eccleſia. Neque obſtat, quod ait Abb.*in d.cap.in quibuſdam, n.*7. quòd ibi non conſtat de priuatione ipſo iure , cùm tan-

240 tùm ibi dicatur,*amittant*,quod verbum † non continere ſententiam ipſo iure latam , ſed iudicis ſententiam ferendam , aſſerit in his terminis Azor. *d. lib.*7.*c.*18.*q.*1.*verſ.deinde quæres*, quia reſpondetur dictum verbum *amittant* , de quo in illo text. ſententiam latam ſignificare , ex reſolutis per Sayr. *in Claui regia lib.*3.*c.*8.*num.*21.*verſ.ſallit.* Deinde reſponderur, quòd quamuis verbum illud ſententiam ferendam ſignificaret, non ſic in illo text. cum dicto,*prorſus*,præcedat dictum verbum, quæ importat ipſo iure , vt per Tiraquell. *in l.ſi vnquam,verb. renertatur n.*71. Bernardin. Muſcatel. *de modo fideinbendi,part.*1.*modo* 14.*n.*12. Sanch. *de Matrimon. lib.*3.*diſputat.*53.*n.*8.

241 *Trigeſimò.* Vacat ipſo iure beneficium illius,qui carceratuerit clericum, donec reſignauerit ſuum beneficium , *Clementin.multorum,§.quod ſi inſeruerit, de pœnis*,Gonzal.*dict.gloſſ.*15.*n.*80. Maſſobr.*d.dub.* 2.*n.*37.

242 *Trigeſimoprimò.*Vacant ipſo iure beneficia committentis crimen Sodomiæ,ex Conſtitut. Pij Quinti Maſſobr. *dict. dub.*2.*n.*38. Lotter. *d.lib.*3.*q.*31.*à n.*57.*& præcipnè n.*39.de qua, & de hac materia latè egimus ſuprà *allegat.*44.*à n.*29,

243 *Trigeſimoſecundò* quando reſignans non ſuperuixit per viginti dies,iuxta regulam *Cancel.*19. *in nouis* , Gonzal. *dicta gloſſ.*13.*n.*84. Maſſobr.*d.dub.*2. *n.*39.latè Lotter. *de re benef.lib.*3.*q.*15.*per tot.* niſi fuerit dictæ regulæ derogarum,Flamin.*lib.*12.*q.*14. *num.*2.vbi aſſerit , quòd hodie communiter , & de ſtylo derogatur illi regulæ,quando reſignans eſt abſens à Curia,Lotter. *d.q.*13.*num.*37. vbi quòd hæc regula non afficit beneficium extra Curiam reſignatum , etiamſi obitus contingat in menſe Apoſt. An ſub diſpoſitione illius regulæ comprehendantur reſignantes coram Ordinariis? Vide Rebuff.*in praxi tic.de infirmis reſignantibus,gloſſ.*12.*n.*3. *& in tract. nominat. q.*16.*num.*18.Mandoſ.*q.*16. Gomeſ.*q.*26. Flamin.*d.l.*12.*q.*3.*n.*8.Et quid in reſignantibus beneficia patrimonialia ? Vide Mandoſ.*ad illam regulã q.*15.*num.*10.*in fine*,Gomes *q.*21.Flamin. *d.lib.*12. *q.*3.*num.*10.Quid in beneficio iuriſpatronatus? Vide Gom.*q.*17.Flamin.*lib.*12.*q.*3.*num.*28.Azor.*p.*2. *l.*7.*cap.*28.*verſ.ſextò quæritur* , vbi concluduot proſſirmatiua. Quid in beneficiis Regularibus ? Vide Anaſtaſ. Germon. *in ſine tract.de indultis Cardinalium,§.Regularia,num.*53.Rebuff.*ad illam regulam, gloſſ.*3.*in fine* , vbi ſcribunt locum eſſe illi regulæ. Quid in commenda? Vide Flamin.*l.*12.*q.*13.& Rebuff. *dict. tit.gloſſ.*7. vbi ſcribit Commendarsrium morientem intra viginti dies ſub hac regula comprehendi,quod caret dubio , cum in regulis poſtetiorum Pontificum expreſsè nominentur. Quid in renunciatione, ſen tranſlationis ? Vide Gom.*q.*16. Msndoſ.*q.*11.Flamin.*dict.l.*12.*q.*3.*n.*56.*& l.*6.*q.*4. *n.*34.qui reſoluunt pro negatiua,ſed hodie attentis dictis nouiſſimis regulis res eſt explorata,vt ſub illis includatur.Quid in vnioue? Vide eundem Mandoſ. *q.*10.Gom.*q.*15.Flamin.*d.q.*3.*nnm.*47. vbi reſoluit pro affirmatiua,ſed hoc etiam clarum eſt,cum in nouiſſimis regulis expreſsè contineatur. Quid in reſignatione beneficij reſeruatis fructibus ? Vide Mandoſ.*q.*14,& Gomes *q.*20.ac Flamin.*l.*12.*q.*5. Quid in beneficiis conſiſtorialibus? Flamin.*d.l.*12.*q.*3.vbi etiam quid in conceſſione iuris. Poſtremò quid in beneficiis reſeruatis litigioſis , & piis,quæ electiua dicnntur ? Vide Azor. *dict. lib.*7. *cap.*28. vbi cum Rebuff.ſentit regulam illam in his beneficiis locum obtinere.

Trigeſimotertiò Vacat ipſo iure beneficium ob 244
non publicationem reſignationis , iuxta formam Conſt.Greg.XIII.*de publicandis reſignation.* 83. *in ord.*vt videre eſt apud Flamio.*de reſignat.lib.*12.*q.*7. Maſſobr.*d.dub.*2.*n.*40.& apud Lotter. *d.lib.*3.*q.*21. *per tot.*Gonzal.*d.gloſſ.*15. *num.*83. vbi *n.*86. dicit, quòd iſta vacatio eſt iua ſortia,& potens , vt quamois reliquæ omnes vacationes comprehendantur ſub clauſula,*vel alio quouis modo*,vacatio tamen iſta ob non factum publicationem nullatenus comprehenditur ſub qnibuſcunque clauſulis ampliſſimis, oiſi ſpecialiter exprimatur.

*Trigeſimoquartò.*Vacat ipſo iure beneficium Cu- 245
ratum ob non ſeruatam formam Conſtit. Pij V. quæ incip.*In conferendis , ſub Data* 13.*Kalendis Aprilis* 1566.Gonzal. *gloſſ.*15. *n.*88. Maſſobr. *d.dub.*2. *num.*43.

*Trigeſimoquintò.*Vacant ipſo iure omnia illorum 246
beneficia, qui pro obtinendis beneficiis ſeipſos pro aliis examini ſupponunt, vel annuas penſiones offerunt, aut beneficia impetrant pro aliis , vt ab iis aliquid conſequantur: vel quando pro ſeipſis impetrant beneficia cum intentione illa reſignandi,reſeruata ſibi penſione, vel non reſeruata ad fauorem aliorum,vt cauetur *in Conſtit.*33. Pauli IV. quæ incipit,*Inter cæteras,ſub die* 26.*Decembris* 1557.quæ irrogat pœnam excommunicationis in tales , à qua abſolui nequeant , niſi à Pontifice ; præterquam in mortis articulo , & priuationem omnium beneficiorum

ficiorum obtentorum, Maſſobr. *d. dub.* 2. *num.* 41. Ideóque inoleuit iam in curia ſtylus, vt exigatur iuramentum à petente beneficium, quod non accipit animo illud dimittendi, Flam. *de reſign. lib.* 8. *q.* 10. *num.* 4. *&* 5.

247 *Trigeſimoſexto.* Vacat ipſo iure beneficium per depoſitionem, & priuationem, *e. ex litteris, e. grane, de expreſſibus Prælatorum*, Gonzal. *gloſſ.* 15. *num.* 97. Maſſobr. *d. dub.* 2. *n.* 45. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 33. *n.* 40. *cum ſeqq.*

248 *Trigeſimoſeptimo.* Vacat ipſo iure beneficium per apprehenſionem poſſeſſionis de beneficio collato à Papa ante litterarum expeditionem, ex *Conſtit.* 33. Ionij III. incip. *Sanctiſſimus, ſub* 27. *May*, 1553. Mandoſ. *in reg.* 27. *de non indicando iuxta formam ſupplicationis q.* 3. *à n.* 3. Gonzal. *d. gloſſ.* 15. *num.* 98. Maſſobr. *d. dub.* 2. *num.* 46. latè Lotter. *dict. lib.* 3. *quæſt.* 19.

249 *Trigeſimooctauo.* Vacant ipſo iure beneficia retinentis indebitè ſcripturas ſpectantes ad Cameram Apoſtolicam, & illas non reſtituentis, necnon ſcientes, & non reuelantis, ex Conſtit. Iulij III. *ſub vltima die Aprilis* 1552. Maſſobr. *d. dub.* 2. *n.* 47.

250 *Trigeſimonono.* Vacant ipſo iure beneficia offendentium litigantes, in Romana Curia, eorúmque Iudices, Aduocatos, & procuratores, vel notarios, vt habetur *in Conſt.* 11. Alexandri VI. incip. *In eminentis Sedis* de qua Mandoſ. *conſ.* 60. *&* 61. Put. *dec.* 102. *cum duabus ſequentibus, lib.* 1. Maſſobr. *d. dub.* 2. *n.* 48. Gonzal. *gloſſ.* 15. *n.* 100. Lotter. *d. lib.* 3. *q.* 30. *n.* 123. *cum ſeqq.*

251 *Quadrageſimo.* Vacant ipſo iure beneficia per confidentiam, vt pote quando quis reſignat alicui beneficium ſub confidentia, quod reſignatarius poſtea reſignet alteri perſonæ reſignanti dilectæ, vel in aliis caſibus contentis in Conſtit. Pij IV. incip. *Romanum Pontificem, ſub* 17. *Kalendas Iunij* 1564. *&* *in* Conſt. Pij V. *ſub Kalendas Iunij* 1569. Maſſobr. *d. dub.* 2. *n.* 49. *ſecundùm Rom. impreſſ.* de quibus Flam. *de confident. q.* 58. *per totam.*

Pluribus aliis modis vacare beneficia ipſo iure adiungit Maſſobr. *d. dub.* 2. videlicet *n.* 52. per interdeſcentiam in excommunicatione, & *n.* 53. per decretum de dimittendo, & *n.* 54. per malam promotionem ad Ordines, & *n.* 56. per diſpoſitionem fundationis, & *n.* 57. per nouam creationem beneficij, & *n.* 59. per malam valoris expreſſionem, & *n.* 61. per collationem factam conſanguineis, aut affinibus, vel familiaribus collatoris, vel reſignantis de beneficiis reſignatis, in manibus Ordinarij, ex Conſtit. Gregor. XIII. incip. *Humano, & n.* 63. per intruſionem.

252 Omnes prædictos caſus enumerare non inutile iudicam, ex eo, quia nullum crimen, etiam priuatione dignum, inducit priuationem beneficij ipſo iure, niſi ſit iure cautum, nam in dubio præſumitur quis per ſententiam priuandus, Farin. *in praxi crim. p.* 1. *q.* 19. *n.* 46. Rebuff. *de pacificis poſſeſſ. n.* 318. Gonz. *gloſſ.* 15. *n.* 153. plures per Nic. Garciam *p.* 11. *c.* 10. *n.* 5. nonnulli etiam effectus ex priuatione ipſo iure facta reſultant.

253 *Primum* eſt, quòd ſi vacat beneficium ipſo iure ratione alicuius capitis ex ſupra relatis, vacat in ipſomet puncto, quo contrahitur matrimonium, aut emittitur profeſſio, vel contrahitur delictum, &c. Prob. *in addit. ad Monach. in c. fin. n.* 19. *de conſuetud.* Gonzal. *gloſſ.* 15. *n.* 141.

254 *Secundum* eſt, quòd committens delictum ob quod priuatur ipſo iure, ſeu ipſo facto beneficiis, ſen officiis publicis, ita illorum amittit titulum, & dominium, vt ea in conſcientia teneatur dimittere, non ſolum poſt ſententiam, ſed etiam ante illam, Flam. *de reſign. lib.* 3. *q.* 1. *n.* 81. Lorca 11. *diſp.* 24. *de legib. memb.* 2. *§. vlt.* Felin. *in can noſtra, de reſcript. col.* 2. *n.* 12. *&* 13. contra plures defendit Nicol. Garc. *d. p.* 11. *c.* 10. *n.* 18. Gonzal. *gloſſ.* 15. *n.* 150. fructuſque ſuos non facit, ſed ad illorum reſtitutionem tenetur vt per plures citatos à Gonzal. *gloſſ.* 15. *n.* 150. Sed verior ſententia tenet obligationem de reſtituendis fructibus à die commiſſi delicti vix ſuſtineri in eo delicto pro quo pœna priuationis beneficij inducitur ipſo iure, Con. *de ſponſal. p.* 2. *cap.* 6. *§.* 8. *n.* 8. Monet. *de diſtribut. quotid. part.* 2. *quæſt.* 17. *n.* 8. Lotter. *de re benefic. lib.* 3. *quæſt.* 18. *num.* 60. *&* *q.* 33. *num.* 7 a. *cum ſeqq.*

Tertium effectus eſt quod cum quis eſt priuatus beneficio ipſo iure, etiam in pœnam, ſtatim, nulla expectata ſententia, nec citato poſſeſſore poteſt conferri, & impetrari, præſentatio, vel electio fieri, vt in *c. licet Epiſcopus, de prabendis in* 6. gloſſ. *verb. ſe non vocato, in c.* 1. *de homicid. lib.* 6. Flamin. *d. q.* 1. *num.* 81. Nicol. Garc. *d. c.* 20. *n.* 13. Gonzal. *gloſſ.* 15. *à num* 148. 255

Vnde iam non poterit ſic priuatus ipſo iure beneficia in fauorem alicuius reſignare, plures per Flamin. *d. q.* 1. *n.* 21. Gonzal. *gloſſ.* 15. *à n.* 146. 256

Ad collationem, prouiſionem.

De his verbis agit Gonzal. *gloſſ.* 16. *&* 17.

Præſentationem.

NOta, quòd beneficia iuriſpatronatus Eccleſiaſtici ſub hac reſeruatione comprehenduntur, non ita beneficia iuriſpatronatus æquè laici, vel mixti, de quo latè cum amplißimis declarationibus, Gonzal. *gloſſ.* 18. Nicol. Garc. *part.* 5. *c.* 1. *n.* 552. *cum multis ſequentibus*, & aliqua dixi ſuprà hac *allegat. num.* 27. Et quòd beneficium de iurepatronatus Eccleſiaſtico cadat ſub reſeruatione, ſi vacat in menſe reſeruato, firmauit Rota *dec.* 740. *num.* 2. *part* 2. *recentior.* & coram Duran. *dec.* 406. *num.* 5. *par.* 2. vbi *num.* 6. quid ſi in fundatione fuerit cautum quòd in collatione illius neque Epiſcopus, ſeu alius Prælatus, poſſit ſe intromittere. 257

Electionem, & quamuis aliam diſpoſitionem

DE quibus Gonzal. *gloſſ.* 19. *&* 20. ad quem ſe remittit Nicol. Garcia *d. c.* 1. *n.* 617.

Quorumcumque collatorum.

BEneficia etiam ad vnius tantùm collationem pertinentia ſub hac reſeruatione comprehenduntur, quia pluralitas illa reſoluitur in ſoas ſingularitates, *l. falſa* 33 *§. fin. ff. de condit. & demonſtrat. l. Lucius* 78. *§. Caio Seio, ff. ad Trebell.* ad quod plura adducit Gonzal. *gloſſ.* 21. *à princip.* Capiunt hæc verba non ſolùm Ordinarius collatores, qualia ſunt Epiſcopi in ſuis diœceſibus, *Extrau. execrabilis, §. cæterùm ordinarios, de prabendis*, Rebuff. *in concord. tit. de collationib. §. prafati Ordinary, in gloſſ. verb. ordinary*, Goozal. *gloſſ.* 21. *à n.* 31. verum etiam extraordinarios, quibus nimirum competit collatio ex priuilegio, vel iure ſpeciali, gloſſ. *verb. ſpectat. in cap. cum clericum*, 11. *§. fin. de prabend. in* 6. Nicolaus Garcia *d. cap.* 1. *num.* 619. Gonzal. *gloſſ.* 21. *num.* 18. vbi *num.* 19. cum Simon. *quæſt.* 68. *num.* 4. 258

limitat non procedere quando ius conferendi non esset perpetuum, sed temporale, putà ex indulto, seu priuilegio ad certum tempus, seu ad vitam, & *num.* 39. dicit, quòd huius Regulæ reseruatio locum habet, quamuis collator sit in fundatione nominatus, & in eadem fundatione disponatur, quod in tali beneficio non intret reseruatio, dum tamen tale beneficium non sit iuspatronatus laicalis, aut mixti.

Cætera, quæ ad explicationem singulorum sequentium verborum huius Regulæ desiderari possunt, sicut omnia supradicta doctissimè glossauit Hier. Gonzal. Hispan, ideò in illis explicandis nil amplius immoror. Illa vero quæ ad Episcoporum alternatiuam pertinent iam supra dixi *allegat.* 53. dum agerem de eorum residentia in suis Ecclesiis facienda.

ALLEGATIO LVIII.

Episcopus intra quod tempus debeat de beneficijs vacantibus prouidere?

SVMMARIVM.

1 *Tempus semestre ad conferendum beneficium competit Episcopo.*
2 *Beneficia omnia vacantia, etiam in quibuslibet Cathedralibus, & alia Ecclesiis, ab Episcopo ad quem collatio spectat, sunt conferenda.*
3 *Parochialium prouisio intra sex menses facienda est ab Episcopo, quando earum collatio ad illum spectat, intra quatuor verò menses, quando ad Papam spectat.*
4 *Hospitalia, quæ conferuntur in titulum beneficij, intra sex menses ab Episcopo sunt conferenda, si ad eum spectat collatio.*
5 *Menses sex dati ad conferendum incipiunt currere à tempore scientiæ vacationis.*
6 *Vacationis beneficij notitia præsumitur in Prælato, considerata per iudicem beneficij qualitate.*
7 *Vacationis modo, & temporis illius longitudine, ac distantia locorum, fama quæ constituit Episcopum in negligentia de morte beneficiati, debet esse clara & non dubia.*
8 *Mensis quilibet, vbi absolutè de mense fit mentio, triginta dies continet.*
9 *Menses sex dati Ordinarijs ad conferendum, computantur secundum Calendarium, & secundum quem occurrunt.*
10 *Episcopus, vel is ad quem spectat collatio, si infra sex menses non disposuerit, collatio deuoluitur ad Superiorem.*
11 *Deuolutio debet probari gradatim de inferiori ad proximum Superiorem, & quilibet eorum habet sex menses ad conferendum à tempore scientiæ.*
12 *Menses sex dati Ordinarijs ad prouidendum, vbi primum lapsi fuerint, statim potest Papa prouidere.*
13 *Deuolutio in exemptis immediatè Papæ subiectis, fit immediatè ad Papam, vel Legatū de Latere.*
14 *Legatus non potest conferre benef. ad Episcopum deuoluta ex negligentia Prælati Regularis exempti, quæ Episc. conferri auctoritate propria*
15 *Deuolutio in beneficijs vnitis respectu vicaria non habet locum in vnitis mensæ Prælati, quæ nunquam vacare censentur.*
16 *Beneficium de mensa Prælati illud dicitur, quod est perpetuò incorporatum mensæ Episcopali, aut Capitulari, seu Abbatiali.*
17 *Beneficia deuoluta lapso semestre concesso Ordinario ad conferendū, non dicuntur de nouo vacare.*
18 *Deuolutio vbi fit gradatim ad quemlibet Superiorem, currit semestre, quod sibi datur ad conferendum, nisi à die notitiæ.*
19 *Negligentia non præsumitur, sed probanda, & non præsumitur ignorantia, nisi scientia probetur.*

EPiscopvs habet intentionem fundatam in assistentia Iuris communis quoad ius conferendi omnia beneficia infetiora suæ diœcesis. *c. omnes Basilicæ* 16. *q.* 4. post Gonz. Garc. & alios Filliuc. *tract.* 41. *de benef. c.* 2. *n.* 24. Selua *de benef. p.* 2. *q.* 22. *n.* 41. Rot. apud Farin. *dec.* 382. *n.* 1. & *dec.* 416. *n.* 1. & *dec.* 756. *n.* 4 *p.* 2. *recent.* Seraph. *dec.* 799. *n.* 1. Greg. XV. *dec.* 291. *n.* 1. vbi adden. *sub n.* 4. tam secularia, quàm Regularia existentia in sua Diœcesi, *c. conquerente, de offic. Ord. c. ex frequentibus, de inst.* Vitalin. *in Clem. vnic. n.* 16. *de suppl. neglig. Pral.* Selu. *de benef. p.* 2. *q.* 26. *n.* 28. Gonz. *ad reg.* 8 *Cancell.* §. 1. *præam. n.* 21. Reuerendiss. Duran. *dec.* 442. *num.* 1. *part.* 2. etiamsi sint Canonicatus & præbendæ in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis, non tamen per se solum, sed simul cum Capitulo, Filliuc. *d. cap.* 2. *num.* 25. ead. Rot. *dec.* 232. *num.* 2. *part.* 1. *recent.* qui quidem vt validè conferat, duo potissimum requiruntur, *primum*, vt beneficium quod confert, spectet ad libertam eius collationem; *secundum* quod ipse saltem semel contulerit, ead. Rot. *dec.* 229. *num.* 5. 6. & 7. *part.* 1. *recent.* quia beneficia reseruata Ordinarius conferre non potest, ead. Rot. *dec.* 186. *num.* 2. *p.* 2. *recent.* Et cùm Ordinarius confert, nulla opus est iustificatione, quia motu proprio prouidet Ecclesiis, non personis, de quarum etiam qualitate censetur benè informatus, Selu. *de benefic. p.* 3. *q.* 12. *num.* 9. Seraphin. *dec.* 1467. *num.* 1. Rot. *decis.* 190. *num.* 1. *p.* 1. *recent.* Nicol. Garc *de benefic. p.* 6. *c.* 2. *num.* 221. Duran. *dec.* 233. *n.* 1. & *dec.* 350. *n.* 2. Quod procedit licèt Episcopus Cardinalis prouideat vigore indulti, cùm nihilominus prouideat Motu proprio, & militet eadem ratio, quod prouideat Ecclesiis, & præsumitur de personis informatus, Puteus *dec.* 295. *lib.* 3. *in correct.* Duran. *d. decis.* 233. *n.* 2. Rot. *in Leodien. Canonic. S. Dionysij* 23. *Martij & 3. Julij* 1623. coram *Reuerendissimo Coccino Decano.* Non debet Ordinarius esse suspensus, quando confert; tunc enim collatio ab eo facta est ipso iure nulla, Vitalin. *in Clem.* 1. §. *si quis, n.* 10. *de statu monach.* & non sustinetur ratione communis errotis, & ignorantiæ suspensionis, stante concursu prouisi Apostol. Lap. *alleg.* 89. *col.* 6. Ferret. *conf.* 9. *n.* 1. *p.* 1. Boër. *decis.* 150. *n.* 13. Rot. *dec.* 17. *n.* 4. & 5. *p.* 2. *recent.* Nec excommunicatus declaratus & pro tali habitus debet esse, Rot. *dec.* 534. *n.* 3. *p.* 2. *recent.* cui quidem aliàs non impedito semestre tempus ad conferendum competere probant *c. nulla* 2. *de conceff. prabend. c. licet, de supplend. neglig. Prælat. Clement.* 1. *eod. tit.* Rebuff. *in praxi tit. de deuolut.* Aloys. Ricc. *in praxi aurea, resol.* 184. *n.* 1. me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Episc. dignit. part.* 2. *c.* 9. *num.* 11. *cum seqq.* latè Nic. Garcia *de benef. part.* 10. *cap.* 2. *à num.* 1. vbi *num.* 2. asserit habere locum non solùm in collatione, sed etiam in electione.

1

2 *Primò* amplia de omnibus beneficiis vacantibus debere Episcopos, ad quos collatio spectat, intra sex menses prouidere, quamuis sint in quibuslibet Cathedralibus, & aliis Ecclesiis, tam secularibus, quàm Regularibus constituta, Rebuff. *in dict. tit. de deuolut.*

deuolut.num.4.& in concord.tit.de Regia ad Prelaturas nomin.§.1.verb.intra ſex menſes, Nicol.Garcia *d.cap.2.num.3.*

3 *Secundò* amplia in prouiſione Parochialium, etiam ſtante Concil. Trident.*ſeſſ.24.de reformat. cap.18.* quando earum collatio ad Epiſcopos pertinet, licet quando earum collatio ad Papam, aut alios ſpectat, debeant infra quatuor menſes perſonam magis idoneam præuio concurſu eligere, & electam illis ſignificare, vt in Conſtitut.Pij V.incip. *In conſerendis, Kalend.Aprilis* 1566. refert Nicol. Garcia *part.9.cap.2.num.3.*

4 *Tertiò* amplia in hoſpitalibus, quæ conferuntur in titulum beneficij, Rebuff. *dicto verbo intra ſex menſes,verſ.item quando*,Nicol.Garcia *dicta par.10. cap.2.num.9.* Illud aduertere oportet quòd Epiſcopus exiſtens in Curia tempore vacationis beneficij, poteſt illud conferre, quamuis ob teuerentiam Papæ debeat exire,extra mœnia, vt per Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardin.§. tibi quoad vixeris,n.76.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum req.7. dub.44.* Quicquid dicat Paum. *de poteſtate Capituli Sede vacante p.2.q.1.verſ.& quia poteſtas.*

5 Tempus illud ſea menſium datum ad conferendum, eſt à tempore ſcientiæ vacationis numerandum, *cap.quia diuerſitatem, in fine,de conc.prabend. d.e.licet & ibi* gloſ.*verb.notitia*, Tiraquell.*de retract. lignag.§.35.gloſſ.4.à num.1.* Azor. *inſtit.moral.p.2. lib.6.c.26.queſt.10.* Cald.Pereira *de renouat.emphyt. q.6.num.24.* Flores de Mena *variar.lib.1. q.3.n.6.* Zerola *in praxi Epiſcop.p.1.verb.Inſpatronatus,§.8. dub.1.* Gonzal. *ad regul.8. Cancell.gloſſ.6.n.132.* Aloyſ.Ricc.*d.reſol.184.num.2.*me citato *in hoc loco* Alzed. *d.part.2.cap.9.num.15.* Rota *deciſ.186.n.1. p.2.recent.* Nicol. Garcia *d.part.10. cap.2.num.15.* vbi *num 43.* reſoluit,quòd de momento,ad momentum, eſt huiuſmodi computatio facienda. Et Rota Romana cenſuit *in una Ciuitatis Caſtellane* 18. *Iunij* 1557. coram *Card. Quiroga*, in ſex menſibus datis Ordinariis ad conferendum computati diem termini, & *in una Placentina Parochialis de Malpartida* 28.*Iunij* 1585. coram *Illuſt.Seraphino*, eſt inter impreſſas *dec.702.* tenuit tempus ſex menſium datum Ordinariis ad conferendum Parochiales ad eorum collationem ſpectantes pel dictam Bullam Pij V. quæ dicit à die vacationis,intelligit à die vacationis notæ, quamuis Epiſcopus nondum accepiſſet poſſeſſionem Epiſcopatus, cum per ipſum ſtetiſſet, refert Nicol.Garc. *dict.part.10. cap.2.num.22.& 23.* Sic etiam tempus quatuor menſium conceſſum Ordinariis ad collationem faciendam de beneficiis curam animarum habentibus, alias Sedi Apoſt. teſeruatis,non currit niſi à die notitiæ vacationis habitæ,vt tentum fuit in Rota *in una Toletana beneficij* 28. *Nouembr.*1578.coram *Illuſtr.Seraphino*, in impreſſis *deciſ.380.*

6 Sed inde grauis dubitatio oritur, nempè an iſta notitia præſumatur in Prælato ? In qua videtur reſoluendum, illam præſumi ; cum etiam præſumatur habere certam notitiam beneficiorum vacantium in ſua diœceſi, quia tenetur viſitare ſingulis annis,*cap.Ordinarius,de offic.Ord.lib.6.* Concil.Trident. *ſeſſ.14. de reform.cap.8.* Aloyſ.Ricc. *in d.reſolut.184.num.2.*conſiderata per Iudicem,beneficij qualitate, vacationis modo, & temporis illius longitudine, ac diſtantia locorum, Rot. *deciſ.6. de iurepatr. in nouis, & in d. Toletana beneficij* coram *Illuſtr.Seraph. deciſ.380.n.4.* Zerola *in praxi Epiſc. verb.Inſpatronat.§.8.dub.1.& 2.*Nicol.Garc.*d.p.10. c.2.n.31.* & ita prædicti ſex menſes incipiunt currere ab eo tempore, quo ſcire potuit, vel debuit Epiſcopus, vt tenuit Rota *in una Vicen.Pauoch.Caſtri Tertioli* 14 *Ianuar.*1621.coram *R P.D. Manzanedo*,apud Farinac. *part.1.recent.deciſ.323. num.1.* & ante tenuerat *in una Burgen.Canonicatus* 27. *Martij* 1583.coram *Bubalo*, *& in una Maceraten.beneficij* 1. *Iunij* 1594.coram *Lotta*, refert Nicol. Garc. *d.p. 10. c.2. n.28. & 29.* vbi *n.33.* dicit in eadem Sacra Rota tentum fuiſſe † famam, quæ conſtituit Epiſcopum in negligentia de morte beneficiari,debere eſſe claram,& non dubiam : & illam dicit dubiam ſi habuerit ortum à duobus, vel tribus, qui dicebant ſe audiuiſſe, vel quia affines, aut conuncti, dato quod adeſſet fama de morte,non tamen fecerunt luctum,ad notata per Bart.*in l.2.§.quòd ſi dubitetur,ff. quemadm. teſtam. aperiantur*, vt per Achil. *doc.46. ſeu vnc.de ſupplen.neglig.Pral.*ſequitur Maſcard. *de probat. concluſ.626.num.11.* 7

Menſis quilibet, vbi abſolutè de menſe fit mentio, triginta dies continet,quia tot diebus Luna in circoitu Solis remoratur,& ſd ſuas vices redit,curſumque conficit, Gregor.*l.5.tit.6.p.6.* Menoch. *de arbitr.caſu 50.n.8.cum ſeqq.* Cald. Pereira *de reſolut. emphyt.c.14.num.2.& de emptione e.4.n.21.*Melch. Phœbos *Luſitania dec.51.nam.24.tom.1.* Alexand. Trentacinq.*var.reſol.lib.2 tit.de dilat.reſol.21.n.4.* 8

Et dicti ſex menſes debent computari ſecundùm Kalendarium, & ſecundùm quod occurrunt, & iacent per totum circulum anni, & quod deficit de primo menſe,accipiendum eſt de vltimo. Ita gloſſ. *verb.menſem, inc. quam ſit, de elect. in 6.*vbi omnes, plures per Sanch.*de matrim.lib.2.diſſ.24.n.15.* Nicol.Garciam *d.c.2.n.42.*& Gonzal.*ad reg.8.Cancell. gloſſ.11.n.7.& 8.* 9

Ne Eccleſiæ diu maneant in ſuſpenſo,quod valde diſpendioſum, & damnoſum illis eſt, *d.c. quam ſit*, & ne iura Eccleſiaſtica diu maneant in incerto,alg. *l.1. ff.de vſucap.* Rebuff. *in praxi benefic.part.1. tit. de deuol.num.8.* idcò iura ſtatuere, quòd ſi Epiſcopus,vel is ad quem ſpectat collatio infra ſex menſes non diſpoſuerit,collatio deuoluitur ſd Superiorem, vt ab Epiſcopo ad Metropolitanum,ab hoc ad Primatem, ab illo ad Patriarcham, & demum ad Summum Pontif. *c.licet.de ſupplend. neglig.Pral.cap.2. de conceſſ.prab.*Rebuff.*tit.de deuolut.num.7.*Corraſ. *de benef.part.1.c.7.num.8.* Azor. *inſtitut. moral.p.2. lib.6. c.27.* Cald. Pereira *reſponſ.3.pro Alphonſo de Peñaranda,num.2.*Cochier *de iuriſd.Ord.in exemptos,part.4.queſt.30. num.3.* Rot. *deciſ.186.num.11. part.2.recent.* Nicol.Garc. *de benefic.part.10.cap.3. num.10.* Zerola *in praxi Epiſcop.p.1.verb.Beneficia §.2.in princ.* vbi hoc intelligit † quando hodie dantur omnes iſti gradus, ſed pro maiori parte ab Epiſcopo ſd Archiepiſcopum, & ſtatim ad Papam fieri deuolutionem,& *in Spoletana beneficiorum* 31. *Ianuar.* 1594 coram *Illuſtriſſ. Manuea* inter eius impreſſas *deciſ.260.* fuit reſolutum deuolutionem debere probari gradatim de inferiori ad proximum ſuperiorem, & quemlibet eorum habere ſex menſes ad conferendum à tempore ſcientiæ, refert Garcia *dict. part.10. cap. 3. num.11.* vbi *num 42.* poſt multos quos citat,reſoluit deuolutionem fieri cum onere, & qualitatibus requiſitis in prima prouiſione ; ſtatim tamen, † quo lapſum eſt primum ſemeſtre poteſt Papa prouidere. Gonzal. *ad reg.8. Cancell.§.3.proœm.num.5.* Vnde Rot.apud Farinac. *dec. 186.num.1.part.2.recent.* cenſuit quòd vt probetur deuolutio ad Papam,debet probari ſemeſtris negligentia & quòd Papa quando prouidet vti de deuoluto non præſumitur velle vti præuentione,& in 10 11 12

dicta Placentina Parochialis coram *Illuſtriſſ. Seraphino dicta dec.* 702. centum fuit prouiſionem Parochialis intra ſex ioenſes fieri debere, aliàs Papam in conferendo præuenire poſſe tam poteſtate Ordinaria, quam vigore Bullæ Pij V. reſeruantis beneficia, de quibus per Ordinarios collatores iotra ſea menſes non fuit facta prouiſio. Illud aduertere oportet, quòd vbi negligentia, quam Prælatus ipſe habuit, dum teneretur vt non Epiſcopus, ſed vt quilibet alius cum cæteris Canonicis, intra ſex menſes beneficiom conferte, non nocet ei, vt tanquam ad Prælatum ob oegligentiam ad ipſum conferendi poteſtas, deuoluatur, quia non fuit negligens vt ipſe ſolut, ſed cum alius, quod efficit vt ad ipſum tamquam ad Superiorum merito deuolutio fiat. Ita per *c. poſtulaſti 15. de conceſſ. prabend.* notant Domin. à S. Gemio. *in c. à collatione 11. n. 1. de appellat. in 6.* vbi Franch. *n.* 4. Innoc. *in c. irrefragabilis 13. n. 2. & ibi* Zabatel. Hoſt. & alij *de offic. Ordin.* Secus autem eſſet ſi electio, vel collatio à ſolo Epiſcopo tanqam Canonico facta, vel facienda fuiſſet, nam tunc nullo modo ad eum appellatio interponeretur, nec facultas conferendi deuoluetetur, quia deeſſet perſonarum diuerſitas, quæ in his caſibus oeceſſario deſideratur Rot. *dec. 1. ſub tit. de ſuppl. neglig. Prælat. in nouis.* aliàs *dec. 113.* Vode aduertе quòd ſi collatio facta fuiſſet ab ordinario poſt incurſam deuolutionem etiam die mox ſequenti, non tenet, vt fuit dictum *in Toletana Parech. de Guecas 17. April.* 1595. coram *Card. Pamphil.* Et talem deuolutionem non mutare modum vocandi, ſed præſupponere beneficium vacare, illudque deuolui cum qualitatibus requiſitis cenſuit Rot. *dec. 774. num. 2. part. 3. diuerſ.* Seraphin. *deciſ. 1309.*

13 In eaemptis immediatè Papæ ſubiectis deuolutio fit immediatè ad Papam, vel ad Legatum de latere, per *c. licet, cap. ſicut, de ſuplen. negligent. Prælat.* Roman. *conſil. 352.* Abb. *in cap grana, num. 6. & 7. de offizio Ordin. & in d. c. 2. de conceſſione prabend.* Selua *de benefic. part. 3. q. 49. n. 4.* Rebuff *in concord. §. ſi quid verò, verb. ad alium, de collat. & d. tit. de deuol. num. 36. verſ. none,* quos refert, & ſequitur Cochier *d. q. 30. n. 5.* Ratio eſt, quia iſta deuolutio iuata determinationem Concilij Lateranenſis *d. c. 2.* fit ad immediatum Superiorem, proximus autem Superior eaemptorum eſt Papa, *c. nulla, diſt. 94. c. auctoritate,* cum *ibi* notatis, *de priuil. in 6.* Selu. *d. num. 4.*

14 † Non poterit igitur Legatus conferre beneficia ad Epiſcopũ deuoluta ea negligẽtia Prælati Regularis exempti, quæ Epiſcopus coufert auctoritate Apoſt. Ita Nicol. Garcia *de benefic. p. 5. c. 3. n. 32.* quia ab exempto fit deuolutio ad Ordinatiorum, qui Apoſt. auctoritate cooferet, *c. cùm ſingula, de prabend. in ſexto.* Rebuff. *tit. de deuolu. n. 32.* Cochier *d. q. 30. n. 8.* vbi intelligit niſi Prælatus Regularis habeat alium Prælatum, cui immediatè ſubiiciatur tunc enim ad illum fiet deuolutio, Cardin. *in Clementin. vnic. q. 3. de ſupplend. neglig. prel.*

15 Collatio, & deuolutio in beneficiis vnitis reſpectu Vicatiæ, non habet locum in beneficiis vnitis menſæ Prælati, quæ nunqnam cenſentur vacare, Flores de Mena *var. lib. 1. q. 10. n. 14.*

16 Illud verò dicitur beneficium de menſa Prælati, quod perpetuò incorporatum menſæ Epiſcopali, aut Capitnlari, ſeu Abbatiali, & ideo nunquam vacat, neque in tali beneficio datur negligentia in prouiſione gloſſ. *verb. de menſa, in dicta Clem. vnic. de ſupplenda neglig. prel.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 6. n. 63.* Rot. apud Farin. *dec. 204. p. 2. recens.*

17 Beneficia deuoluta lapſo ſemeſtri conceſſo Ordinario ad conferendum non dicuntur de nouo vacare, Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 15. §. 2. num. 20. & 21. & gloſſ. 24. num. 78.* quæritur ſi Cardinalis collator non contulit beneficium, quod vacauit in menſe aliàs Apoſtolico, infra ſex menſes, ita quòd ſit locus deuolutioni ad Superiorem, an tunc poſſit conferre Archiepiſcopus, qui Cardinalis noo eſt, ſed alius, ad quem de iure competit deuolutio, an verò ſolus Papa?

Cuilibet autem Superior ad quem gradatim fit 18
deuolutio non curreje ſemeſtre, quod ſibi datur ad conferendum, etiamſi deuolutio fiat à patrono laico, qui tantùm habet quadrimeſtre, niſi à die notitiæ, Rot. *deciſ. 6. de iurepatr. in nouis, & in Sabinen. beneficiorum 11. May* 1584 coram *Gipeio, & in Salamantina portionis 23. Iuny* 1586. coram *Bubalo.* Lamb. *p. 3. lib. 2. quæſt. 2. art. 8.* Card. Seraphin. Rot. Roman. *dec. 380.* Atoyſ Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici reſol. 155. verſic. tum ſecundo,* Caſtro Palao *in opere moralis tom. 2. tract. 3. diſp. 3. punct. 3. num. 13. & 14.* Zerol. *in praxi Epiſcopal. part. 1. verb. Benefic. §. 3. ibi, à die deuolutionis, vel veroſimilis notitia,* Nicol. Garc. *d. p. 10. cap. 3. num. 9.* vbi *num.* 10. dicit *in vna Calciaten.* coram D. Otano *de anno* 1584. fuiſſe reſolutum deuolotionem ad Papam non probari, niſi conſtet de lapſu temporis Superioribus etiam præfixi, & *num.* 16. quòd qui imperat certo modo tanquam deuolutum, debet probare deuolutionem, gradatim tameh fieri debet, & per ſemeſtre lapſum cuilibet inferiori. Rebuff. *d. tit. de deuolut. n. 3.* & etiam cum ſcientia & parientia omnium collatorum, vt fuit dictum *in Aretina Capella 5. Martij* 1610. coram *Card. Lancell.* plenè ſcilicet & concludenter, Rot. *dec. 186. n. 1. part. 2. recent.* vbi *num.* 2. cenſuit ad effectum deuolutionis ſcientiam debere eſſe certam, & non ſufficere præſumptam; † negli- 19
gentia enim non præſumitur, ſed probanda eſt, *l. 3. §. ſi ad diem, ff. de re milit.* Afflict. *dec. 13. n. 18.* Grat. *conſ. 100. n. 1. lib. 2.* Coch. *d. q. 30. n. 18.* & præſumitur ignorantia niſi ſcientia probetur, in noſtris terminis Rebuff. *d. tit. de deuolut. n. 12.* poſt Lamb. & Maſcard. dicit Nicol. Garcia *d. p. 10. cap. 3. n. 23.* vbi *num.* 22. tener quòd Iudex arbitrarur an prædictus Superior præſumatur ſcire ex qualitate beneficij, modo vacationis, quantitate temporis, diſtantia locorum, & fama,

Vnde ſcientiam etiam in inferiore collatore pro- 20
bandam eſſe, vt deuolutionis locum eſſe admittatur, tenuit Rota *in Bononien. terrarum 20. Octobr.* 1582. coram Bubal. & *in Firmana beneficij 12. Maij* 1595. coram *Cardin. Blanchetto.*

In beneficiis verò de iurepatronatus locorum non 21
dicitur factus locus deuolutioni ad fauorem Epiſcopi, nempe vt ipſe conferre poſſit, ſi diuerſi precedentes iurispatronatus, de quo tamen legitimè conſtat, duo præſeotarunt, qui inter ſe litigant quis ſit præferendus in inſtitutione, immo io tali caſu ſi ipſe Epiſcopus conferat extraneo, attentare dicitur, vt fuit reſolutum *in Aretina capellania 19. Mart.* 1601. coram P. ña. † Quod quidem amplia procedere 22
etiam quando lis vertitur inter patronos & Epiſcopum, vel prouiſos ab eis, tunc enim non habet locum diſpoſitio, *c. quoniam, de iurepatron.* Ioan. Andr. *in cap. cum vos, num. 2. verſ. unde iura,* vbi Butr. *num. 7. verſiura ergo,* & Imol. *n. 7. verſ. ſi autem erat dubium, de offic. Ordin.* Lap. *alleg. 78. num. 15.* cum allegatis *in 2. Perdonen. iurispatron. 29. Febr.* 1601. coram Peña, & *in bracharen. benef. 3. Martij* 1603. coram Gregor. XV.

ALLEOA

ALLEGATIO LIX.

Epiſcopus quas Eccleſias, & ad quod tempus commendare poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Commenda alicuius Eccleſia in perpetuum datur, cum committitur alicui, vt eam adminiſtret, & regat dum vixit in ſuu vtilitatem, cum facultate diſponendi de fructibus, ſicut verus beneficiarius.*

2 *Commenda perpetua beneficij eſt titulus canonicus.*

3 *Commendam perpetuam habentes non ſe promouentes infra annum, incidunt in pœnam* cap. licet canon, de elect. lib. 6.

4 *Incompatibilitatem inducit commenda perpetua.*

5 *Commenda perpetua poteſt reſignari, vel permutari.*

6 *Ordinarius nullus inferior Papa poteſt perpetuò commendare.*

7 *Eccleſiam commendans Papa ſimpliciter alicui in perpetuum, hoc eſt, ad vitam eius commendare videtur.*

8 *Eccleſia ſimpliciter commendata per Papam alicui, commendatarius tunc non habet liberam poteſtatem ſtatuendi de eius fructibus.*

9 *Eccleſiam ad certum tempus commendatam per Papam poteſt Epiſcopus conferre poſt elapſum tempus.*

10 *Commenda ad tempus dicitur cum Eccleſia Paſtore, vel debito ſibi miniſtro deſtituta, vel viduata alterius fidei, & cura committitur.*

11 *Commendare nihil aliud eſt, quàm deponere.*

12 *Commendatarius ad tempus non facit fructus ſuos, imò tenetur de eis rationem reddere.*

13 *Commendatarius ad tempus nec reſignare, nec permutare poteſt beneficium ſibi commendatum.*

14 *Commendare Eccleſiam alicui ad tempus regendam res eſt antiqua, & in Eccleſia vſitata.*

15 *Commendare poteſt Epiſcopus parochialem Eccleſiam, & alia beneficia, quibus ineſt cura animarum, ad ſex menſes.*

16 *Commendare Abbatias, Prioratus, & Prepoſituras, beneficiaque Regularia ſolus Papa poteſt.*

17 *Commenda perpetua, qua datur de beneficio, ſeu Prioratu Regulari, non requirit poſſeſſionem.*

18 *Commendatarius poteſt ad libitum reuocari, ad nutumque remoueri per Epiſcopum, etiam ante ſemeſtre finitum.*

19 *Commendatarius coram Ordinario abſolutè, & ſimpliciter commendationi cedere poteſt.*

20 *Commendationis etiam ad tempus debet fieri mentio, vbi ipſa impetratur.*

21 *Commendatum, beneficium, ſiue in perpetuum, ſiue ad tempus non vacat per obitum Commendatarij, ſed vacat ſemper, vt prius.*

22 *Commendare Eccleſiam, ſeu beneficium non poteſt inferior Epiſcopo, niſi habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

23 *Commendari non poteſt Parochialis Eccleſia Epiſcopi auctoritate, niſi clerico ætatem legitimam habenti, videlicet ad Sacerdotium promoto.*

24 Concil. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18. in princip. *declaratur, &* num. 25.

26 *Vicario Parochiali ſimpliciter dato congrua debetur portio, nec Epiſcopus à principio fructus omnes eidem aſſignare poteſt, niſi ad congruam portionem, & ſuſtentationem eſſent neceſſarij.*

27 *Vicarij deputatio non eſt de forma concurſus, & prouiſionis.*

COLLEGIÆ Parochiales in perpetuum, vel ad tempus commendari poſſunt; in perpetuum commendatur Eccleſia cum committitur alicui, vt eam adminiſtret, & regat, dum viuit in ſui vtilitatem, cum facultate diſponendi de fructibus, ſicut verus Beneficiarius. Ita Nicol. Garc. *de benefic. p. 4. c. 4. n. 7.* Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 6. c. 31. quæſt. 1. in fine.* † hæc enim commenda perpetua, beneficij eſt titulus canonicus, *cap. ſiplures 21. q. 1. cap. dudum, & 2. de elect.* Mandoſ. *in reg. de verisimili, quæſt. 3. n. 2. in reg. 32. quæſt. 7. num. 12.* Puteus *deciſ. 58. n. 4. lib. 1.* Rot. *deciſ. 765. num. 5. p. 3. diuerſ.* quos refert, & ſequitur Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 8. n. 2.* Gambar. *de officio, & poteſt. Legati de Latere lib. 4. cit. de poteſtate Legati commendando beneficia à num. 16.* Rebuff. *de pacif. poſſeſſ. num. 35.* Paul. Fuſch. *de Viſitat. lib. 1. c. 9. num. 4.* Anton. Fab. *in ſuo Cod. lib. 1. tit. 2. defin. 10. vol. 1.* Camill. Borell. *in ſumm. deciſ. com. 1. tit. 31. num. 2.* Flamin. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 17. num. 11.* Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 8. n. 120.* Rota *deciſ. 131. num. 6. verſ. quia commendatari, perpetui, part. 2. recentior.* Caſtro Palao *in opere moral. tom. 2. tract. 23. diſp. 1. punct. 8. n. 6.* ita vt pœna *cap. licèt canon, de elect. lib. 6.* † contra non promouentes ſe infra annum, habeat locum in his, Commendatariis perpetuis, Clem. *In agro, §. cæterùm de ſtatu Monach.* ibi, *infra annum computandum à tempore collationis, & commiſſionis.* Gonz. *d. §. 8. n. 7. & 8.* & incompatibilitas inducta à *cap. de multa, de prabendis, & Extrau. execrabilis, eodem tit.* † habeat locum in his commendis perpetuis, Gonzal. *d. §. 8. num. 20.* Nicol. Garc. *d. cap. 4. num. 33.* Nam † ex quo Commendatarius ius, ac tutelam in beneficio ſibi in perpetuum commendato conſequitur, vt ſuprà dictum eſt, ideo illud reſignare, etiam in fauorem, ac permutare valet, Flamin. *d. q. 17 num. 9. & 10.* Gambar. *vbi ſupra num. 213.* ac proinde huiuſmodi beneficia commendata impetrari poſſunt, Rot. *deciſ. 572. n. 4. p. 2. recentior.*

Nullus Ordinarius inferior Papa poteſt perpetuò, hoc eſt, ad alicuius vitam, commendare, Læl. Zech. *de benefic. & perſonibus c. 7. n. num. 2.* Gambar. *dicto loco n. 145. cum ſeqq.* Fuſch. *de viſitat. lib. 2. c. 9. num. 6.* Camill. Borell. *in ſumm. deciſ. tom. 1. tit. 3. §. à num. 13* Nicol. Garc. *d. cap. 4. num. 13.* per *cap. nemo desinceps, 15. de elect. in 6.* Caſtr. Palao *d. punct. 8. n. 9.* vbi extendit Legatum de latere non habere poteſtatem commendandi. Amplia vt nec Epiſcopus poſſit perpetuò beneficium iuriſpatronatus ſine patroni conſenſu commendare, volunt gloſſ. communiter recepta *verb. commendare in c. nemo desinceps, de elect. lib. 6.* ac poſt alios Roch. *de iurepatron. verb. honorificum q. 3. num. 8. verſatum ad praditt. in concluſionem.* & Lambert. *eodem tract. lib. 2. part. 3. quæſt. 7. art. 1.* vbi etiam quoad hoc an patronus non reuocata commenda poſſit præſentare, remittit ſe ea, quæ poſt Gemin. *d. c. nemo*, tradidit *eodem lib. 2. part. 1. quæſt. 6. princip. art. 14.* † Papa ſi Eccleſiam commendet ſimpliciter, hoc eſt, nec certum tempus, nec perpetuum exprimendo; in perpetuum, hoc eſt, ad vitam eius, commendare videtur; quia cùm non in perpetuum, ſed ad tempus commendat, ſolet certum illud tempus exprimere, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct. 8. n. 9. in fine;*

Azor. *d.cap.* 31. *num.* 12. vbi *queſt.* 19. reſoluit, quòd
8 † quando Papa ſic ſimpliciter, nulla alia adiecta clauſula, alicui beneficium, vel Eccleſiam commendat, Commendatarios tunc non habet liberam poteſtatem de fructibus ſtatuendi, quia ſolet Papa eum Eccleſiam in perpetuum commendat, clauſulam apponere, his verbis: *Vt commodius onera ſuſtinere queas, de vllicuius ſubuentionis auxilio prouidere cupientes, tuæ Monaſterium, vel benef. auctoritate Apoſtol. concedimus, commendamus, & prouidemus, per te quandiu vixeris, tenendum, & poſſidendum, ita quòd durante commenda huiuſmodi de fructibus, redditibus, & prouentibus ipſius diſponere & ordinare valeas, ſicut veri Abbates ipſius benef. qui fuerunt pro tempore, ordinare, & diſponere potuerunt, & debuerunt, alienatione tamen bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium ipſius benef. tibi penitus interdicta.* Aduet-
9 tendum maximè eſt, quòd † vbi Rom. Pontifex Eccleſiam ad certum tempus commendauit, non poteſt Epiſcopus conferre poſt elapſum tempus, quia eo ipſo, quòd Papa commendauit cenſetur affecta, vel reſeruata, hoc eſt ipſius iuri, & poteſtati ita ſubiecta, & obnoxia, vt eam nullus conferre queat. Ita Azor. *d.c.* 31. *q.* 7. & plures, quos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *diſt. c.* 4. *n.* 68.

10 Ad tempus alicui commendatur Eccleſia cum Paſtore, vel debito ſibi miniſtro deſtituta, vel viduata alterius fide, & curæ committitur, donec idoneum Rectorem accepterit, Azor. *d. cap.* 31. *quæſ.* 1. Gonzal. *d.* §. 8. *num.* 35. Nicol. Garcia *d. c.* 4. *num.* 7. ac proinde is, cui Eccleſia commendatur, ſit depoſitario ſimilis, cùm Eccleſia cauſa cuſtodiæ tantùm ei concedatur, Menoch. *remed.* 15. *recup. poſſeſſ. n.* 38. *cum ſeqq.* Caſtr. Palao *d. punct.* 8. *n.* 6. *verſ. ſecus vero.*
11 Nam † commendare nihil aliud eſt, niſi penes aliquem deponere, *l. commendare, ff. de verb. ſign. l. Lucius*, 24. *ff. depoſiti*, gloſſ. *verb. commendare, in d. cap. nemo deinceps*, Put. *dec.* 25. *n.* 2. *lib.* 1. Azor. *d. quæſ.* 1. Gonzal. *d.* §. 8. *num.* 38. Nicol. Garcia *d. cap.* 4. *num.* 6.
12 Camill. Bortel. *d. eom.* 1. *tit.* 31. *n.* 1. Et † ideo non facit fructus ſuos, ſicut depoſitarius, gloſſ. *d. verb. commendare*, Gambat. *diſt. loco n.* 116. Gonzal. *d.* §. 8.
13 *n.* 39. imò † teneatur de eis rationem reddere, *c. placuit* 10. *q.* 3. ac proinde nec reſignare, nec permutare huiuſmodi beneficium, ſi ad tempus commendatum ſit, valet, Flamin. *d. q.* 17. *n.* 2. quia nec in te, nec ad tem in illo ius habet, Gonzal. *d.* §. 8. *n.* 37.
14 Commendare Eccleſiam alicui ad tempus regendam, tes eſt antiqua, & in Eccleſia vſitata, à tempore Gregorij. Vnus Leo IV. *in c. quam plures* 21. *q.* 1. decreuit, vt in vna Eccleſia tituli, alteram ſibi commendatam poſſit habere; & ideo eundem Leonem IV. commendæ inuentorem fuiſſe refert Camill. Bortel. *tit* 31 *n.* 16. nam olim Eccleſiæ commendati conſueuerunt ad tempus, donec idoneus Rector eligeretur, & crearetur; & quia ſæpe Rectorum electio ob diſſidia, & lites differebatur, commendari cœperunt Eccleſiæ ad ſex menſes, vt in caſu *d. c. nemo deinceps*, vbi diſponitur, quòd huiuſmodi commendæ tempotales, quæ fiunt ad vtilitatem Eccleſiæ, non poſſint concedi, niſi per vnum ſemeſtre, & ex euidenti neceſſitate, vel vtilitate ipſius Eccleſiæ ſuadente, licet finito illo ſemeſtri, ſi adhuc duraret eadem neceſſitas, vel vtilitas, poterat per aliud ſemeſtre commendari, vt declarat gloſſ. *ibi verb. durare*, Rebuff. *in prax. tit. de Commendis num.* 65. Gonz. *d.* §. 8 *num.* 35.
15 Poteſt igitur Epiſcopus Parochialem Eccleſiam ad prædictos ſex menſes commendare, & alia beneficia, quibus imeſt animarum cura, etiam abſque patronorum conſenſu, ſi de iure patronatus ſint, *c. cum vos, de offic. Ordin.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 18. *verſ. in omnibus quæ*, Lambertin *de iurepatr. lib.* 2. *p.* 3. *q.* 7. *art.* 1. & *part.* 2. *q.* 1. *art.* 29. & 30. Monet. *de commutat. vltim. volunt. c.* 10. *n.* 378. Filliuc. *d. tract.* 41. *cap.* 3. *num.* 232. Camill. Bortel. *diſt. tit.* 31. *num.* 14. Caſtr. Palao. *diſt. punct.* 8. *num.* 7. *in princ.* † Simpli- 16
cia verò beneficia commendari non ſolent. Cæterum Abbatias, Prioratus, & Præpoſituras ſolus Papa commendat, ſolus item ipſe ius habet commendandi beneficia Regularia, quoniam exempta ſunt. Ita Azor. *d. c.* 31. *q.* 15. ac ſecularia de regulari prouidet in commendam, & è contra, me citato *in hoc loco* Caſt. Palo *d. punct.* 8. *n.* 9. *in med.* Rebuff. *d. tit. de commenda, n.* 7. Nicol. Garcia *d. c.* 4. *n.* 26. vbi *n.* 27. reſoluit, quòd † quando beneficium, ſeu Prioratus Re- 17
gularis datur in commendam perpetuam, non requiritur poſſeſſio, & *n.* 28. quòd habens in commendam beneficium regulare, cogi non poteſt profiteri Religionem, ſicut habens in titulum cogeretur.

Epiſcopus, qui ad ſex menſes Parochialem com- 18
mendauit, non poteſt ante ſemeſtre tempus nutu ſuo commendationem reuocare, niſi adiecerit clauſulam, *donec ipſe voluerit*, gloſſ. *in d. cap. nemo*, Rebuff. *d. tit. de commendis, num.* 58. Azor. *diſt. cap.* 31. *quæſt.* 6. *verſ. quæret.* Verius tamen credo huiuſmodi Commendatarium, cùm nec in te, nec ad tem ius habeat, vt ſupra dixi, poſſe ad libitum reuocari, ad nutumque remoueri, gloſſ. *in cap. ſi conſtiterit, de accuſ. & in cap. qui plures*, 21. *q.* 1. Maodof. *reg.* 59. *q.* 3. *n.* 8. Gonzal. *diſt.* §. 8. *num.* 35. & 37. Nicol. Garcia *diſt. cap.* 4. *à num.* 53. vbi diſtinguit *num.* 54. & 55. † Ita 19
etiam poterit dictus Commendatarius eotam Ordinario abſolute & ſimpliciter commendationi cedere, non tamen gratia, & fauore alterius; quia ius, & titulum in beneficio non habet, vt ſuprà dixi, & intra ſex menſes, poterit Epiſcopus quandocumque voluerit Eccleſiam commendatam repetere, Azor. *d. cap.* 31. *q.* 8. vbi *q.* 13. reſoluit Epiſcopo commendante Eccleſiam Parochialem Titio ad ſex menſes poſſe ipſum Titium à Papa impetrare temporis prorogationem, antequam prædicti ſex menſes præterean; quia illis elapſis non habebit locum prorogatio, eum totum, quod fecerat Epiſcopus, finitum ſit, ac proinde Eccleſia deſinat eſſe commendata. Illud in præſentiarum eſt omninò aduertendum, quod
† in impetratione Eccleſiæ, commendatæ etiam ad 20
tempus, debet fieri mentio commendationis, alias impetratio eſſet ſubreptitia, ac proinde irrita, & inanis. Archidiac. Domin. & Franch. *in d. cap. nemo deinceps*, Azor. *d. cap.* 31. *q.* 6. quia Eccleſia com- 21
mendata non omninò vacare dicitur, cum eius poſſeſſionem, & adminiſtrationem Commendatarius habeat: tum quia Papa iuri alicuius detogare non creditur, *c. ſuper eo, de offic. deleg. cap. quamuis, de reſcrip. in* 6. Deinde notabis, quòd † beneficium commendatum, ſiue in perpetuum, ſiue ad tempus, non vacat per obitum Commendatarij, ſed vacat ſemper, vt prius, ita vt non ſit attendendus menſis, nec locus, in quo Commendatarius obiit, Pot *deciſ.* 25. *n.* 6. *lib.* 1. Nauar. *in man. cap.* 25. *n.* 126. & *conſ.* 30. *de prabend. in antiq.* alias 28. *in nouis*, Sayr. *in florib. dec. ſub eodem tit. deciſ.* 31. Flamin. *de reſign. lib.* 2. *q.* 19. *num.* 13. Gonzal. *diſt.* §. 8. *num* 48. *cum ſequentibus*, Nicol. Garcia *d. c.* 4. *n.* 64. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.* 8. *num.* 12.

Inferior Epiſcopo non poteſt Eccleſiam, ſeu be- 22
neficium commendare, etiamſi ius habeat conferendi beneficium priuilegio, præſcriptione, vel conſuetudine, Domin. *in diſt. cap. nemo deinceps, n.* 14.

&

& ibi Franc.n.8. Gambat.*de officio Legati lib.4.rub. de poteſtate Legati in commendando benefic.à n.165.* Cuch. *in inſtitut.maiorum lib.3.tit.6.num.46.* Flam. *de reſign.lib.7.q.10.n 23.* Azor.*d.c.31.quaſt.11.* Nicolaus Garcia *d.c.4.n.8.* Niſi habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem,quia tunc poterit beneficia commendare ad tempus,ſicut Epiſcopos, Flores de Mena *variar.q.lib.3.q.24.n.16.* Nicolaus Garcia *d.c.4. n.11.* & in capitulo Sede vacante admittit Filliuc. *tract.41.de benef.cap.2.n.46.*

23 Parochialis Eccleſia non poteſt Epiſcopi auctoritate commendari, niſi clerico ætatem legitimam habenti,videlicet annum vigeſimumquintum agenti,& nonniſi ad Sacerdotium promoto,vt poſſit interim Sacerdotis munus, & officium obire, ſic habetur *in d.c.nemo deinceps*,Azor. *d.lib.6.c.8.q.7.*

24 Attento iure nouiſſimo Concilij Trid.*ſeſſ.24.de reform.c.18.ſuprinc.* debet Epiſcopus ſtatim habita notitia vacationis Eccleſiæ (ſcilicet Parochialis) antequam vllom fiat examen, (vt declararint ſacta Congr.) ſi opos fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua,eius arbitrio,fructuum portionis aſſignatione, conſtituere,qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur, de quo Iacob.de Graff. *in aureis deciſ.p.2.lib.2.c.26.n.28.* Franc.Leo. *in theſauro fori Eccleſ.p.2.cap.18.n.52.* Aloyſ.Ricc.*in praxi fori Eccleſ.dec.575.in 1.edit.& reſol.495.n.3.in 2. edit.* Viuian. *in praxi iuriſp.p.2. lib.8.c.8.* Caſt.Palao *d.punct.8.n.8.* etiamſi inſtitutio pertineat ad inferiorem,Fraoc.Leo.& Viuian. *dictis locis*, vel ad collationem aliorum,vt reſoluit Nicol. Garcia *de benefic.p.9.c.2.n.10.* Et ita Commeodæ, quæ ad ſex menſes in Eccleſiis Curatis fieri poterant ab Ordinariis, iuxta *c. nemo deinceps*, amplius poſt Concil. locum non habent,cum debeat in eis deputari Vicarius ad formam ſupradictam relatam in Concil.Trid.*d.c.*18 Ita declarauit *Sacra Congreg.* teſte Nicol.Garc.*d.p.4 c.4.n.15.*

25 Eò tendunt verba illa,*ſi opus fuerit*,quia in eadem Eccleſia poſſent adeſſe alij Miniſtri Sacramentorum, qui interea curam quoque illam, quæ ad defunctum ſpectabat, exercerent, vel aliqui vicini Parochi libenter idem præſtarent, aut alij ſimiles caſus euenirent, quibus appareret, non opus eſſe conſtituere alium Vicarium. Ita *S.Congr.* deciſum refert Nicol.Garc.*d.cap.2.n.13.*

26 Vicario Parochiali ſimpliciter dato, non omnes fructus,ſed congrua portio debetur, nec Epiſcopos à principio fructus omnes eidem aſſignare poteſt, niſi ad congruam portionem, & ſuſtentationem eſſent neceſſarij,Nauar.*concil.5.ſub tit. de effic.Ord. in nouis*, Sayr.*in floribus deciſ.ſed eodem tit.deciſ.17.* Nicol. Garcia *d. c.2. num. 16.& num.19.* dicit in
27 Rota deciſum † huiuſmodi Vicarij deputationem non eſſe de forma concurſus,& prouiſionis,de quo plenius *alleg.ſeq.*

ALLEGATIO LX.

Epiſcopus in habendo concurſum ad Parochiales Eccleſias vacantes, quomodo ſe gerere debeat?

SVMMARIVM.

1 *Vicarium conſtituere quando debeat Epiſcopus occurrente Parochialis Eccleſia vacatione? oſtenditur.*

2 *Vicarij deputatio ab Epiſcopo faciendæ in vacatione Parochialis Eccleſiæ, poteſt impediri à collitigantibus, etiam interpoſita appellatione ab electione Oeconom.*

3 *Vicarij deputatio occurrente Parochialis Eccleſia vacatione ſpectat ſemper ad Epiſcopum,vel ſilo defuncto, ad Capitulum Sede vacante, in cuius diœceſi Parochialis exiſtit, etiamſi eius inſtitutio pertineat ad inferiorem.*

4 *Caſus proponitur,qui accedit in vacatione Theſaurariæ, de qua Auctor prouiſus fuit, circa commendationem Parochialium dictæ Theſaurariæ annexarum inter Illuſtr. Archiepiſcopum Bracharen.& Collegiatæ Vimaran.Priorem.*

5 *Commendare Eccleſiam, ſeu beneficium non poteſt inferior Epiſcopo.*

6 *Natale vt vnuſquiſque diligat naturale eſt.*

7 *Vimaranum oppidum quondam Luſitaniæ caput, vbi primus eius Rex natus fuit.*

8 *Vimaranum oppidum antiquiſſimum eſt.*

9 *Vimaranum multis Sanctorum corporibus exornatur.*

10 *Beati Gualteri corpus, qui ſutrat Seraphici P. Franciſci diſcipulus, in Cœnobio ſancti Franciſci oppidi Vimaranen.ſitum eſt,ac multis claret miraculis.*

11 *Collegiata Eccleſia Vimaranen. Luſitaniæ inter omnes inſignis,& antiqua eſt.*

12 *Conſtitutio Pij V.refertur.*

13 *Concurſus in vacatione Parochialis Eccleſiæ debet fieri iuxta formam Concilij, aliàs collatio erit nulla,& Papa poſtea reſeruatur.*

14 *Concurſus conferuntur per viam regulæ beneficia ea,qua curam habent animarum.*

15 *Concurſus in beneficiis Curatis reſeruatis Sedi Apoſtolicæ,quomodo faciendi? oſtenditur.*

16 *Concurſus edicta debent proponi ſi beneficium Curatum iuriſpatronatus Eccleſiæ in menſibus Apoſtolicæ Sedi reſeruatis vacauerit, & Ordinarius nulla habita ratione patronorum idoneum eligere,ac Romam mittere poteſt.*

17 *Concurſus forma,quam Concilium præſtitit in conſerenda Parochiali, qua ſit iuriſpatronatus more Eccleſiaſtici,ſeruanda eſt, etſiamſi Eccleſia ſit iuriſpatronatus partim Eccleſiæ partim laici,vel pro duabus partibus pertineat ad laicum.*

18 *Examen per concurſum fieri non debet in vacatione Parochialium, quæ ſunt iuriſpatronatus laicorum, ſed ſufficit quòd in Diœceſana Synode deputatus,& idoneus iudicetur.*

19 *Examen per concurſum in vacatione Parochialium, quæ ſunt iuriſpatronatus laicorum, quando ſunt plures præſentati,pertinet ad Epiſcopum, qui eligere poteſt quem ceteris magis idoneum iudicauerit*

20 *Iuſpatronatus deuolutum ad Ordinarium confertur per concurſum pro ea vice.*

21 *Examen per concurſum fieri non debet in reſignationibus Parochialium factis in manibus Papæ in fauorem.*

22 *Concil.Trid. ſeſſ.24. cap.18.de reform. ibi,* per reſignationem in Curia,*declaratur.*

23 *Examen per concurſum quando requiritur in permutationibus Parochialium? oſtenditur.*

24 *Abbatia dignitas concurſu non confertur, quamuis vnita ſit ei perpetuò,& acceſſoriè Parochialis Eccleſia.*

25 *Dignitas,qua Parochialem perpetuò,& acceſſoriè vnitam habet,concurſu non confertur.*

26 *Parochialis Eccleſia, quæ eſt vnita Canonicatui, concurſu non confertur.*

27 *Parochialis, cui vnitus eſt Canonicatus, aſſumit naturam, conſuetudines, & priuilegia illius.*

28 *Beneficium Curatum, quod verè eſt dignitas, non eſt conferendum per concurſum.*

29 *Dignitas habens curam animarum in Eccleſiis Collegiatis, concurſu non confertur, nec in illa examen eſt neceſſarium, quale requiritur in Parochialibus*

30 *Cura animarum, quæ in Eccleſia Collegiata exercetur per Canonicos, vel hebdomadarios, concurſu non confertur.*

31 *Parochialis Eccleſia, quando eſt ſubiecta Monaſterio, vel annexa, ſen de eius menſa, concurſu non confertur.*

32 *Vicaria perpetua Parochialium vnitarum concurſu non conferuntur.*

33 *Beneficia Regularia, quæ Regularibus conferri conſueuerant, concurſu non ſunt conferenda.*

34 *Prioratus Regulares habentes curam animarum ſolitis commendari ſecularibus, concurſu non conferuntur.*

35 *Parochiali, quam quis acquirit per regreſſum, non eſt neceſſarium examen per concurſum, ſi eam iam poſſedit.*

36 *Beneficia ſimplicia concurſu non conferuntur.*

37 *Parochialis litigioſa concurſu non confertur.*

38 *Parochialis, quando eſſet exigui redditus, aut nullus eſſet, qui velit examinari, vel ob diffidia, aut grauiores rixas, abſque concurſu conferri poteſt.*

39 *Approbatus, & electus per concurſum, ſi non vult conſentire penſioni, quæ à Papa ſuper beneficio reſeruatur, tunc Papa ſolet beneficium alteri conferre abſque concurſu.*

40 *Inferiores Epiſcopo habentes ius conferendi non poſſunt facere concurſum.*

41 *Vicarius Epiſcopi, etiam Epiſcopo non impedito, poteſt mandare, vt coram ſe examen fiat.*

42 *Inferiores exempti habentes proprium diſtrictum, & Epiſcopalem iuriſdictionem, habent facultatem faciendi concurſum.*

43 *Edictum eſt de ſubſtantia, atque de forma in concurſu Parochialium.*

44 *Edictum debet apponi ab Ordinario loci, vbi exiſtit beneficium, & ibidem examen eſt peragendum, etiamſi ab Ordinario alterius diœceſis ſit conferendum.*

45 *Edictum debet remanere affixum ad valuas Eccleſiæ per ſpatium decem dierum, quod per aliud ſimile poterit prorogari, non vltra.*

46 *Termino elapſo per edictum ad examen conſtituto, nullus eſt admittendus, quod limitatur certis in caſibus.*

47 *Termino edicti tranſacto omnes, qui deſcripti fuerint, ab examinatoribus in Synodo diœceſana deputatis examinari debent.*

48 *Examinatores ſemel in Synodo deputati, ſi Synodus quotannis non fiat, annuus ſuum debent exercere, donec Synodus habeatur.*

49 *Examinatorum Synodalium officium expirat, ſi anno elapſo aliqui ex eis mortui fuerint.*

50 *Examinatores Synodales ſi non adſint eo tempore, quo debet fieri prouiſio per eŏcurſum, poteſt Epiſcopus, non obſtante Concilij forma, deputare alios examinatores abſque celebratione Synodi.*

51 *Concurſus faciendus eſt, etiamſi vnus tantum, vbi alij non adſint, ſe deſcribi faciat ad illum, cui, ſi idoneus inuenietur, beneficium eſt conferendum.*

52 *Examinatores ſynodales nihil prorſus occaſione examinis, nec ante, nec poſt accipere poſſunt.*

53 *Examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium non poteſt Ordinarius ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum, niſi contrarium vſu receptum ſit, vt in aliquibus Hiſpaniæ Eccleſiis.*

54 *Simoniæ vitium cur tam ipſi examinatores, quàm alij dantes incurrant? oſtenditur.*

55 *Simoniæ committit poteſt ex parte competitorum, ſi duo concurrentes ad beneficium alter ad impedimentum tollendum aliquid pretium det, vt à concurſu deſiſtat, & ſic ſolus exiſtens ipſe obtineat.*

56 *Simoniæ committitur ſi fieret pactio, quòd alter alteri in concurſu defectus, vel exceptiones non opponat.*

57 *Examinatores ad beneficia ſcientiam examinandorum, iuxta beneficiorum qualitatem debent attentè rimari.*

58 *Dignitates omnes, & ſaltem dimidia pars Canonicatuum in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis inſignibus, vbi id commodè fieri poteſt, hortatur Concilium, vt nonniſi Doctoribus, vel Licentiatis in Theologia, aut Iure Canonico conferantur.*

59 *Dignitatibus ſine Sedis Apoſtolicæ auctoritate non licet onus imponere, quod quis niſi graduatus non poſſit eas obtinere.*

60 *Archidiacons, qui vel curam habent animarum, vel iuriſdictionem, in omnibus Eccleſiis, vbi id fieri poteſt, Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati, in Theologia, vel Iure Canonico debent eſſe.*

61 *Decanus nullo Concil. Trident. decreto iubetur, vt neceſſariò ſit Magiſter, ſeu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico.*

62 *Scholaſtria conferenda eſt Doctori, vel Magiſtro, aut Licentiato in Theologia, vel Iure Canonico, alias prouiſio eſt nulla.*

63 *Dignitas principalis in Eccleſia Collegiata exempta conferri debet Doctori, vel Licentiato, vt principalis Dignitas in Cathedrali, non tamen neceſſariò.*

64 *Dignitas principalis in Collegiata requirit ætatem viginti quinque annorum incœptorum, cum habeat curam animarum in foro interiori, & exteriori.*

65 *Dignitates in Cathedralibus poſſunt obtineri ab habentibus ætatem viginti duorum annorum, niſi habeant curam animarum principaliter, ſecus ſi acceſſoriè.*

66 *Ætas viginti duorum annorum, quæ requiritur ad Dignitates in Cathedralibus, debet eſſe completa, & non ſufficit ſi vigeſimus ſecundus annus ſit ineœptus.*

67 *Dignitates in Collegiatis poſſunt obtineri ab habentibus decimum ſeptimum annum.*

68 *Pœnitentiarius Canonicus Eccleſiæ Cathedralis debet eſſe Magiſter, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, & annor. 40. ſeu alias, qui aptior pro loci qualitate reperiantur.*

69 *Canonicus in Cathedralibus, quam requirat ſcientiam? oſtenditur.*

70 *Canonicatus in Cathedralibus quam requirit ætatem, ſub diſtinctione demonſtratur.*

71 *Canonicatus Collegiatarum Eccleſiarum poſſunt obtineri ab habentibus ætatem quatuordecim annorum ex diſpoſitione Concilij, etiamſi habeant Parochiales ſibi acceſſoriè vnitas.*

72 *Beneficium ſimplex conſequi volenti ſatis eſt ſi Canonicat Horas recitare, ac conſtruere ſciat.*

73 *Beneſ-*

73 *Beneficium ſimplex nullus ante decimumquartum annum poteſt obtinere.*

74 *Beneficium ſimplex ex diſpenſatione Summi Pontificis infanti poteſt conferri.*

75 *Epiſcopus non poteſt indulgere cuiquam, vt ante dec. nonquartum annum incœptum, beneficium ſimplex obtineat, quod ſi faciat, peccabit mortaliter, & collatio erit nulla.*

76 *Beneficium ſimplex vt poſſit obtineri, ſufficit quod decimusquartus annus ſit cœptus, quamuis non ſit expletus.*

77 *Fundationi ſtandum eſt, quia ſtatutum fuit, vt beneficium ſimplex etiam minor quatuordecim annorum conſequi valeat, cum ei non fuerit derogatum per Concilium Tridentin.*

78 *Ætas quatuordecim annorum, qua deſideratur ad beneficium ſimplex, requiritur, etiamſi illud daretur per viam præſentationis, electionis, aut ulterius cuiuſcumque prouiſionis.*

79 *Penſio non poteſt obtineri, niſi ab habente ætatem quatuordecim annorum.*

80 *Curata beneficia quam peritiam flagitent? oſtenditur.*

81 *Curata beneficia qui vult obtinere, debet eſſe conſtitutus in ætate viginti quinque annorum incœptorum.*

82 *Curati beneficij collatio poteſt fieri prima tantum tonſura initiato, dummodo in ea ſit ætate, vt intra annum ad Sacerdotium promoueri poſſit.*

83 *Beneficium Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij ſpatio vnius anni, aliàs vacat Parochia ipſo iure.*

84 Cap. licet canon. de elect. lib. 6. *declaratur.*

85 *Præſentatus, ſeu electus ad beneficium, poteſt abſens inſtitui ab Epiſcopo, ſi ei notum ſit eſſe idoneum notoriè.*

86 *Examen in Parochialibus præciſè neceſſarium eſt, nec omitti poteſt, ex eo quòd prouiſus notoriè dignus ſit, etiamſi eſſet famoſiſſimus Doctor, vel Vicarius Epiſcopi.*

87 *Nicol. Garcia reprehenditur.*

88 *Marcus Aulerius Meraldus Papa Datarius laudatur.*

89 *Examinatus, & approbatus, ſemel ad vnum beneficium ſimplex, non amplius examinatur ad aliud ſimile.*

90 *Beneficium ſuperius qui eſt adeptus, examinari denuo debet, vel ſi ad ſimile beneficium promoueatur in Eccleſia tamen, vel loco ampliori, maioriue, aut nobiliori.*

91 *Examinari denuò debet promotus ad ſimile, & æquale beneficiũ, ſi in priori examine minùs idoneè, & aptè reſpondit, aut ſi creditur eum poſt examẽ ſe negligenter in ſtudio litterarũ geſſiſſe.*

92 *Examinatores per alio examine debent eos ex communi ſententia renunciare Epiſcopo, quos idoneos reperirent, vel datu cauſa eos ad Ordinarium remittere.*

93 *Examinatores ab Epiſcopo, vel Vicario, quibus beneficia prouideri incumbit, tenentur ſignificare, & ſubſcribere quis ſit dignus, & quis dignior ſub peccato mortali.*

94 *Examinatorum relatio quominus executionem habeat, non poteſt impediri per vllam deuolutionem, aut appellationem, etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſitam.*

95 *Examinatores tenentur examen facere de ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis, itaut non ſufficiat ſolum de ſcientia.*

96 *Examinatorum vota quomodo danda? oſtenditur.*

97 *Examinatoribus non incumbit, ſed ad Epiſcopum ſpectat eligere ex approbatis magis idoneum ſub peccato mortali, licet in foro extertori non inualidatur actus ſi prætermiſſo digniore eligatur dignus.*

98 *Reſtituendi nulla obligatio contrahitur, ſi digniore prætermiſſo dignus eligatur, cum nullum iuſtitia ius per appoſitionem illi acquiratur.*

99 *Beneficium digno dioeceſano omiſſo digniore alterius dioeceſis, abſque peccato conferri poteſt.*

100 *Beneficium digno vbi confertur omiſſo digniori cum exiguitate damni, non committitur peccatum mortale.*

101 *Graduatus in aliqua ſcientia, & litteratus, & maiori habilitate præditus præfertur his qualitate non habenti.*

102 *Doctus minus modo idoneus, cuius mores ſunt noti, & approbati, præfertur doctiori, cuius vita ignoratur.*

103 *Dignus de gremio Eccleſiæ poteſt eligi peſſima bito digniore extraneo.*

104 *Appellans à iudicio, ſeu electione examinatorum quomodo audiendus ſit? oſtenditur.*

CCVRRENTE Parochialis Eccleſiæ vacatione, debet Epiſcopus ſtatim, illius habita notitia, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicarium eum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat; donec ei de Rectore prouideatur, vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18.* colligitur ex adductis per Bornign. *deciſ. 112. num. 53. p. 3.* Fraoc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p. 2. cap. 18. num. 52.* Lambert. *de iurepatron. lib. 2. p. 2. quæſt. 1. num. 29.* Iacob. de Graffis *in aureis deciſ. l. 2. c. 26. n. 28.* Filliuc. *tract. 41. de benefic. c. 4.* Lotter. *de re benefic. lib. 2. q. 31. num. 12.* me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Epiſcop. dignit. part. 2. c. 9. n. 17.* me ſæpe citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere moralis to. 2. tra. 13. diſp. 3. punct. 2. à princip.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 575. in prima edit. & reſol. 495 num. 3. in ſecunda edit.* vbi etiam cum Bornign. *deciſ. 37 n. 51. & 52. p. 2.* reſoluit non poſſe impediri à collitigantibus, etiam interpoſita appellatione ab electione œconomi, Vivian. *in praxi iuriſpatron. p. 2. lib. 8. cap. 8.*

Deputationem Vicarij eam congruam eſſe de forma concurſus, & Ordinarium poſſe in huiuſmodi Vicarios deputare alios vicinio res Parochos, vel alios etiam hebdomadarios, vel diurnos, nec ceſſationem congruæ facere ceſſare obligationem deputationis Vicarij teneor me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. diſp. 3. punct. 2. num. 2.* poſt Nicol. Garci. *de benefic. part. 2. cap. 2. num. 13.* nouiſſimè poſt primam huius tractatus impreſſionem viſus Ioann. Anton. Maſſ. *in ſua praxi habendi concurſum requiſ. 1. dub. 1.* ſecundum Romanam impreſſ. & *dub. 2.* aſſerit Vicarium cum congrua eſſe conſtituendum in qualibet Parochiali vacante, ſiue de iure, ſiue de facto, ſiue de facto tantùm, & ſiue per obitum, ſiue per ſimplicem reſignationem, aut priuationem vacent. Vnde illa verba Concil. *d. c. 18. ibi, ſi opus fuerit.* quæ videntur importare arbitrium, reſeruntur ad nudum modum in hac parte prouidendi, id eſt, vel per Vicarium, vel per mercenarium aliquem miniſtrum; non autem ad omnimodo neglectum, Lotr. *d. q. 31. n. 14.* Et huiuſmodi Vicarium cum congrua deputandum, dummodo ſit idoneus, non eſſe neceſſariò

exami

examinandum docet Maſſubr.*d.requiſ.1.dub.12.* Et cùm Concil.Trident.*citato loco*,dicat, *ſtatim*, poſſe tameo Epiſcopum conſtitutionem huiuſmodi Vicarij vſque ad tres dies à die notitiæ vacationis, non autem vltertius differre,reſoluit idem Maſſubr. *d. requiſ.1. dub.13.* Conſtitutum ſemel Vicarium cum congrua non poſſe remoueri ſine cauſa , quia Epiſcopus non retractat,quod ſemel fecit pro exequutione Concilij,tenet idem Maſſobr. *d.requiſ.1. dub.26.*vbi *dub.27.*ait quòd ſi Vicarius conſtitutus cum congrua , ſubeat examen,& eligatur tanquam magis idoneus , debet ſe retrahere à profecutione exercitij curæ , & adminiſtratione bonorum , aliquin incurreret pœnam *cap. auaritiæ, de elect.in 6.* quod etiam tenet Nieul.Garc. *part.9.c.2.n.25.* & 34.licèt contradicat Caſtr.Palau *d. diſp.3.punct.2. n.5.* Congruam portionẽ aſſignandam Vicario eſſe arbitrariam Epiſcopu ſtatuit *Concil.citato loco*;quam quidem penſatis qualitate perſonæ,beneficij,& loci arbitrari debere Epiſcopum referunt deciſum Garc.*de benefic.part.9.c.2.n.15.* & Maſſ. *d.requiſ.1. dub.25.*ex citato *in hoc loco* Caſtr.Palau *d.punct.2. n.4.*Et poſſe eſſe duorum aureorum ſingulis menſibus, aſſerunt Gallet.*in margarita caſuum Conſcient. verb.Vicarius* 8.& Campan. *in diuerſorio Iuris Canon.rub.7.c.6.a.116.in fine.*

3 Deputationem Vicarij donec prouideatur de Rectore,ſpectare ſemper ad Epiſcopum in cuius diœceſi Parochialis eſt , refert deciſum Armendar. *in addit.ad recopil.legũ Nauarræ l.1.tit.18.l.7.de Epiſcopis,n.86.*Ac proinde inferiores,qui nunc habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum facultate congregandi Synodum,non poſſe deputare huiuſmodi Vicarium reſoluunt Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.p.2.cap.18.n.52.*Nicul Garc.*d.c.2.n.8.* & Maſſobr.*d.requiſ.1.dub.8.*& 11. Lotter.*d.d.2.q.31. n.12.*& 13.vbi citat.Germon.*de indult.Cardinal.§. quibuſuis ſub n. 27.ad fin.verſ.de hac tamen.*† Et in facto propriũ habui,nam cum vacaret anno præteritò Theſaurariæ dignitas inſignia Eccleſiæ Vimaran. cui vnitæ ſunt acceſſoriè,& in perpetuum duæ Parochiales,& in hac Curia à S.D.Paulo V.felicis recordationis ad ea prouiſus fuiſſem,in partibus dubitatũ fuit me abſente, & adhuc poſſeſſionem non habente,ad quem pertineret prædictarũ Parochialium commendatio ? Illuſtriſſimus Dominus meus Archiepiſcopus Bracharen. in cuius diœceſi ſita eſt prædicta Vimaranen. Eccleſ. de iure illas commendare, Vicariósque conſtituere ad ſe pertinere allegabat. At Reuerendiſſ. prædictæ Eccleſ. Prior,ſeu eius Vicarius,ad ſe huiuſmodi Parochialium commendationem ſpectare dicebat , eo quod prædicta inſignis Eccleſia,licèt ſub diſtrictu Bracharen.diœceſis ſita fuiſſet , ab Archiepiſcopi tamen iuriſdictione quaſi exempta apparebat;ſed huc nunc obſtante Illuſtriſſimus Archiepiſcopus huc pertinere libenter ſum amplexus ; quia omnia beneficia qualitercumque exempta,atque eius Paroch. ſiue ſecularis, aut Regularis circa curam animarum ſubiiciuntur Epiſcopis,iuxta diſpoſitionem Conc.Trid.*ſeſſ.25. de Reg. c.11.* & Epiſcupo incumbit prouidere de Vicario, qui illius curã teneat,donec prouideatur de Rectore,etiamſi inſtitutio pertineat ad inferiorẽ,vt reſoluunt ſupra citati: tum quia † commendare Eccleſiam,ſeu beneficium,non poteſt inferior Epiſcupo, etiamſi ius habeat conferendi beneficium priuilegio,preſcriptione,vel conſuetudine,niſi habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem , vt cum Flamin. Nicol.Garc.Azur.Flur.de Mena,ac pluribus aliis reſoluit ſuprà *all.g.praced a.12.* tum etiam quia cum hoc à Concilio ſit Epiſcopis conceſſum,non poteſt Prælatus Eccleſ.Collegiatę quamuis exemptæ, qui non habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcupalem,hanc commendationem facere,prout à ſimili in ſuppreſſione præbendarum in terminis Concil. Tridentini *ſeſſ.24.de reformat.c.15.*dicit deciſum à Sacra Congregat.Moneta *de diſtribat.quotid. part.1.c.5. n.30.* Et quia in præſentiarum opportuniſſima ſeſe offert inſignis Eccleſiæ Vimaranen. memoria , aliqua de illius antiquitate à me ſunt dicenda,licèt aliquatenus à ſuſcepta materia diſcedere videtur , cum ad hoc natiuus patriæ amor,& chariſſima parentis , & propinquorum recordatio me impellant,quia † naturale eſt , vt vnuſquiſque natale diligat ,& nihil dulcius habeat, quàm patriam , *l.qui habeat* , & *ibi gloſſ.ff.de legatis 3.* Caſſan.*in catalogo gloriæ mundi, part.12.conſider.17.*Aulcs *ad c.1.prator.verb.sierra, n.13.fol.45.verſo.* 6

VIMARANVM opidum,vulgo,*Guimaraens*,noſtræ quondam Luſitaniæ caput , vbi Primus eius Rex fuit natus,octauo à Brachara milliatio diſtans, antiquiſſimum eſt;cuius nomen † à Guthis habitatoribus originem duxit,ſcribeet à Vimarano Infante Regis Fruelæ fratre,de quo Ambroſ. de Morales *in chron.Hiſpan.p.3.fol.30.verſo,& fol.33.*refert † prædictum Vimaranum à fratre Fruela mortuum anno 768. multis Sanctarum corporibus exornatum; † habet enim in cœnobio Sancti Franciſci Beatum GVALTERVM eius diſcipulum, qui hodie multis claret miraculis,de quo agunt Reuerend.Gonzaga *in lib.monaſteriorum Ordinis,in pronincia Portugal. monaſt.3.*Eſtaçu *in antiq Luſit.c.29.* in humanioribus litteris ſupra modum doctus , nouiſſimè Illuſtriſſ.D.Acuna *in hiſtoria eccleſ.S.Eccleſia Brachar. p.2.cap.27.*vbi adducit Epitaphium eius ſepulchro vnico verſu impoſitum, 7 8 9 10

Gualteri regit hoc venerabilis oſſa ſepulchrum.

quod à chariſſimo parente meo compoſitum , eius ſepulchro ab eo extructo fixum extat. Et in Sancti Dominici monaſterio ſumma veneratione ſepulchro ab eodem parente meo extructo cõditum manet † corpus Beati LAVRENTII MENENDE Sancti Dominici familia alumni: hoc verſiculo. 11

Hic ſita Laurenti Mendez ſunt oſſa Beati.

vt referunt idẽ Illuſtriſſ.D.Acuña *in d.hiſtoria p.2. c.33.*Ludou.à Souſa *in hiſtor. S.Dominici l.2. c.15.* & 16.& Eſtaçu *cap.52.* Noſtra Collegiata Eccleſia Luſitaniæ inter omnes inſignis,& antiqua eſt,circa annum 929.vt refert Illuſtriſſ. D.Acuña *d.p.2.c.7. n.6.*vbi *nam.7.*ex eo de Oliua hanc inſiguem Eccleſiam vocati aſſerit,propter miraculum,quod ibi die 8.Sept.1342. ubuenit,reguante in Luſitania Rege Alphonſo IV. In decentiori loco conſtructa cum nobili Priorali palatio , Sancti Benedicti monialium quondam cœnubium fuiſſe conſtat, eunditumque anno à partu Virginis nongenteſimo decimonono.Hæc adificj forma ſub Beatæ Virginis tutela,quæ de Oliua nuncupatur,Ioannis Regis Luſitaniæ huius nominis primi ſumptu,& munificentia primum extructa,exteriùs magnifica, gratiſſimaque proſpectu,intus triplici teſtitudine cõformata,Beatum DAMASVM Pontificem Maximum,patronum, & conciuem agnoſcit,Illuſtriſſ.D.Acuña *in d.hiſtoria p.1.c.51.* Itemque TORCATVM Sancti Iacobi Hiſpaniarum Præſidis,vt creditur, diſcipulum ; eſt enim ipſius corpus ad duo milliaria ſepultũ in templo , quod Monaſterium olim Sancti Auguſti fuerat,nunc tamen vnitũ menſæ Capitulari huius Collegiatæ Eccleſiæ exiſtit; Illuſtriſſ. D.Acaña *in d.hiſtoria p.1.c.100.a.8.*Sex adſunt in Capitulo digni-

tates

tates, vltra primam abſentem, præbendæ vigiſti octo. His omnibus Prior dignitas præeſt, qui Vicarium nominat, ad quem minora crimina in Primatiali Viſitatione referuntur, ad Primates verò grauiora. Huius inſignis Eccleſiæ ad gloriam Omnipotentis Dei Theſaurarius Maior fum. poſt Priorem ſecũda dignitas, Præbendam vnam cum duabus Parochiis illi acceſſoriè, & in perpetuũ vnitis habeo, ſubſtituo minoré Theſaurariũ, coi omnia excellentiora traduntur, vaſa multa argentea deaurata, vaporaria lebetes, & coelatura magnifica. Sed inter omnia excedit maioris pretij argenteum tabernaculum Natalis, Epiphaniæ, & Paſſionis Chriſti Domini, figuris decoratum, ducentas quinquaginta, & quatuor habens libras argenteæ ponderis, ſingulis libris ſexdecim vncias continentibus. Hic Sanctæ cuiuſdã caput argẽteo incluſum colitur, cuius nomen temporis obliuione deletum, ſed multis clarum miraculis. Reliquiæ aliæ quamplures, & inſignes, ſacrofanctæ ligni fragmentum, Beatæ Virginis tunicæ pars, ac ſingulæ Apoſtolorum omnium particulæ.

12 Ad aſſumptum præfecturis quæſtionis tedeundo, aduertendum, quòd poſt deputatum in vacanti Eccleſia Rectorem intra decem dies Epiſcopus eligere debet aliquas perſonas, vel concurſu propoſito inuitare, qui ſe velint ſubdere examini examinatorum deputatorum Synodo diœceſana, demum vero vnum ex approbatis ab examinatoribus, quem ipſe iudicauerit prouidere de vacante Eccleſia. Et quidem neminem prouidere debet de Parochiali ſine præuio huiuſmodi examine, vel concurſu, alioquin prouiſio eſſet omnino nulla, ex Conſtitut. Pij Papæ V. quæ ſequitur.

In conferendis beneficijs Eccleſiaſticis, & præſertim Parochialibus Eccleſ. perſonis dignis, & habilibus qui in loco reſidere, & per ſeipſos curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat Alex. III. in Lateran. & Greg. X. in Lugdunen. generalibus Conc. ab Innoc. ſimiliter III. & aliorum Romanor. Pont. prædeceſſorum noſtrorum edita conſtitutiones teſtantur, quod vt diligentius, ac rectius perficiatur, ſtatuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Eccleſiæ, etiam generaliter, vel ſpecialiter, etiam vigore indulti in fauorem ſanctæ Rom. Eccleſiæ Cardinalium, aut aliàs quomodolibet reſeruata, vel affecta debeat Epiſcop. habita notitia vacationis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de rectore prouideatur. Et deinde Epiſcopus, & qui iuſpatronatus habet intra decem dies, aut aliud tempus ab Epiſcopo præſcribendum, aliquos clericos ad regendum Eccleſiã idoneos examinatoribus iuxta formam eiuſdem Synodi deputatis, nominet, & nonniſi eiſdem examinatoribus per concurſum aliorum examinatorum, etiam tanquam magis idoneo ab Epiſc. iudicato, & electo de Eccleſ. prouideatur, aliàs prouiſiones, ſeu inſtitutiones omnes præter formam præditam facta ſubreptitia cenſeatur. Sed quoniam res humana ſemper in deterius prolabuntur, niſi ſit, qui eas retineat, ac debita executioni demandet, & verendum ſit, ne propter Cõſtitutionem huiuſmodi tranſgreſſionem maximi abuſus oriantur. Nos ad quorum notitiam non ſine graui noſtra moleſtia peruenit, nonnullos ex venerabilibus Fratribus noſtris Archiep. & Epiſc. occurrente vacatione Paroch. Eccleſiarum, eas nullo, aut minus ritè ſeruato examine, præſertim illo, quod per concurſum fieri debet ex Conc. Trid. vel etiam examine ritè ſeruato perſonis minus dignis carnalitatis, aut alia humana paſſionis affectum, non rationis iudicium ſequentes contuliſſe, & de eis prouidiſſe; volentes quantum cum Deo poſſumus, huiuſmodi, atque etiam ſuarum periculis occurrere, eorundem Prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutiones profatas etiam innouando, auctoritate Apoſtol. tenore præſentium, omnes & ſingulas collationes, proviſiones, inſtitutiones Paroch. Eccleſiarum ab eiſdem Epiſcopis & Archiep. ac quibuſuis aliis collatoribus, tam Ordinarijs, quam delegatis, etiam S. R. E. Cardinalibus, ac Sedis Apoſt. Legatis, vel Nuntijs, præter, & contra formam ab eodem Concil. Trid. præſertim in examine per concurſum faciendo, præſcriptam factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, & nullius roboris, vel momenti, fore & eſſe, nullumque proviſis inde, aut titulum etiam coloratum poſſidendi præbere, & Parochiales Eccleſias huiuſmodi, qua vacabant, ex nunc vacare ſtatuimus, decernimus, & declaramus, eaſque omnes pro tempore ſic vacantes noſtra, & Sedis Apoſtol. ſeu eorum, quibus ius conferendi eas, præterquam Epiſcopis & Archiepiſcopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum eiuſdem Concilij habere debeat, competet, diſpoſitioni reſeruamus. Inſuper ne Parochiales Eccleſiæ diu in ſuſpenſo maneant in maximum animarum periculum, quarumcunque Parochialium Eccleſiarum, quarum dum pro tempore vacant ad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & Patriarchas, & quoſuis alios Ordinarios collatores in menſibus Ordinarijs collatoribus, etiam per noſtras regulas aſſignatis prouiſio, & collatio ſpectat, & pertinet, de quibus idem Epiſcopi, & Ordinarij præditi intra ſex menſium ſpatium à die vacationis earundem, perfecto examine iuxta formam Conc. Trid. præfati non prouiderint, ac illarum etiam, quarum collationes nobis, & dicta Sedi generaliter, vel ſpecialiter ex quauis cauſa reſeruata, ſeu affecta exiſtunt, aut alijs ex indulto Sedis Apoſt. competunt, ad quas occurrente illarum vacatione Epiſcopi, & Archiepiſcopi præfati perſonas pro examine concurſu mutuo habito iuxta dicti Conc. Trid. formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel ſucceſſoribus noſtris, aut iis, ad quos collatio ſpectabit pro collatione obtinenda intra quatuor menſium ſpatiũ à die illius vacationis non ſignificauerint, necnon Parochialium Eccleſiarum ſimilium, quæ iuris patronatus Eccleſiaſtici, vel laicorum, ſeu clericorum, & laicorum ſimul exiſtunt, ſi præſentatus intra tempus eiſdem patronis à iure profixũ, pranio examine iuxta formam dicti Concilij approbatus petatur inſtitui, inſtitutioque ipſa per duos menſes à die præſentationis dilata fuerit, collationẽ, prouiſionem, inſtitutionem, ac omnimodam diſpoſitionem nobis, & ipſi Sedi, ac perſonis indulta huiuſmodi conferendi, prouidendi, ſeu inſtituendi obtinẽtibus reſpectiuè reſeruamus, data tamen in Parochialibus iuris patronatus eptione ipſis patronis, vt ſi inſtitutio ad Ordinarios ſpectabit, ipſis Ordinarijs illã facere negligentibus, & vltra dictos duos menſes differentibus, poſſint pro huiuſmodi inſtitutione obtinenda habere recurſum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinariũ, aut ad Sedem Apoſt. Prohibentes etiam eiſdem Ordinarijs ac tempus decem dierum eiſdem Ordinarijs, & patronis ab eodem Concil. Trid. ad nominandum idoneos clericos coram deputatis examinatoribus, præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præſumant. Diſtrictius inhibentes ne quis præter Roman. Pontific. aut alios indulta huiuſmodi obtinentes, vt præfertur, quacunque ſit ſuper hoc auctoritate munitus, de huiuſmodi beneficijs ſic reſeruatis, vt præfertur, diſponere, vel circa illa, etiam per viam permutationis, vel aliàs innouare quoque modo præſumat. Vt autem non ſolùm digni, ſed magis idonei reperti iuxta eiuſdem Concilij decretum Parochiales Eccleſiæ conferantur, volumus & eadem auctoritate

decerni

decernimus, quod ſi Epiſcopus minus habilẽ poſthabitis magis idoneo elegerit, poſſint ij, qui reiecti fuerint, à mala electione huiuſmodi ad Metropolitanum, vel ſi ipſe eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinariam vtr noſtrã, & Sedu huiuſmodi delegatum, aut aliàs ad ipſam Sedem Apoſtol. appellare, ac præelectã ad nouum examen coram ipſo appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & conſtito de prioris eligentis irrationabili sadicio, eoque reuocato, Parochialis magis idoneo per eandem iudicẽ appellationis, auctoritate noſtra (quatenus collatio ad Epiſcopum à quo appellatam ſuit, ſpectaret) conferatur, aliàs eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda, remittatur ad eam, ad quem collatio, prouiſio, vel inſtitutio, ſpectabit. Hac tamen apellatio interpoſita interim non impediat, aut ſuſpendat, quominus electio per Ordinariam primo loco facta interim debita demandetur executioni, & promiſſas ab eadem Eccleſia cauſa appellationis huiuſmodi pendente non amoueatur. Et ſi quis à ſententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad Sedem ipſam Apoſtol. appellabit. ſi ſecus in premiſſis omnibus & ſingulis actum, & attentatum fuerit irritum decernimus, & inane. Volumus autem quod præſentium tranſamptis manu alicuius notarij, &c. Dat. Roma ann. Incarn. Domin. 1566. 15. Kal. Aprilis.

13 Iuxta ſupradictam Conſtit. conſtat in vocatione Parochialis Eccleſiæ debere fieri concurſum, iuxta formam Concil. Trident. *d.c.* 18. aliàs collatio erit nulla, & Papę poſtea reſeruatur, quæ forma per Epiſcopum omitti non poteſt, etiamſi vellet Parochialem conferre perſonæ quantumcunque notoriæ, doctæ, idoneæ, & benemeritæ. Ita Rot. *deciſ.* 151. apud Farinac. *in collect. nouiſſimarum.* Fuſch. *de viſit. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 10. Cened. *ad Decretam collect.* 15. *num.* 5. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *queſt.* 9. *n.* 83. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 9. *c.* 2. *nam.* 102. Zerol. *in praxi Epiſcop. verb. Parochia*, §. 2. *dub.* 2. vbi dicit deciſum, me citato *in hoc loco* Alzed. *p.* 2. *cap* 9. *num.* 7. Aloyſ. Ricc. *d. reſol* 351. *num.* 2. & *verſic. amplia ſecundò*, tenet prouiſum de Parochiali, non ſeruata ſupradicta forma, non eſſe tutum in foro conſcientiæ, Maſſobr. *in d. praxi habendi concurſum requiſ.* 17. *dub.* 4. & *dub.* 2. aſſerit formam Concilij circa concurſum ſeruandam eſſe dumtaxat vbi Concilium ipſum receptum eſt, & iam fuerit coacta Synodus, & in ea electi examinatores.

14 Beneficia ea (quod pro regula habebimus) concurſu conferantur, quæ curam animarum habẽt, vt habetur in Concil. *citato loco*, & diſponit prædicta Pij V. Conſtitut. firmat Vgolin. *de poteſtate Epiſc. c.* 50. §. 3. *n.* 2. †

15 In beneficiis Curatis etiam reſeruatis Sedi Apoſt. & quibuſcunq; aliis, Ordinarii proponent edicta concurſus, & à Sede Apuſtol. prouiſio fiat approbato ab examinatoribus in Synodo diœceſana depotatis, ſi habet fidem approbationis ab Ordinario, refert deciſum Anaſtaſ. Germon. *de indultis Card.* §. *quibaſais n.* 17. Flamin. *de reſign. l.* 10. *q.* 7. *n.* 12. Piaſec. *in praxi noua Epiſc. p.* 2. *c.* 5. *n.* 17. *propè finem*, Gooz. *ad reg. Cancel. gloſſ.* 6. *n.* 112. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 154. Salzedo *de protect. Reg. to.* 1. *part.* 3. *c.* 9. *n.* 98. etiamſi conſtet de reſeruatione, vt quia beneficium vacauit in menſibus Apoſtol. Mareſcot. *variar. reſolut. lib* 1. *c.* 52. *num.* 2. Aloyſ. Ricc. *reſol.* 351. *verſic. amplia tertiò*, vbi *in verſ. amplia* 4. tenet procedere etiam in beneficio reſeruato, vel affecto ſpecialiter vigore indulti, ſeu priuilegij in fauorem S.R.E. Cardinalium, ſeu Abbatum, vel Capitulorum, vel etiamſi eius cura Epiſcopo incumbat, & per vnum, vel plures adminiſtretur, vt in ſpecie Rota *in vna Gerunden. Sacriſta, dec.* 48. *n.* 8. *part.* 1. *diuerſ.*

Beneficia tameo vacantia in Curia, ſeu apud Sedem, ſiue per obitum ſiue per ſimplicem reſignationem, aut dimiſſionem ex vi decreti de dimittiendo primum incompatibile, ſolere Datariam prouidere ſine concurſu, & ſufficere vt examinetur ſuper ſufficientia, atteſtantur, Gonzal. *ad regal.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *n.* 15. Nicol. Garc. *in addit. ad ſuam tract. de benef p.* 9. *c.* 2. *n.* 153. Piaſec. *in praxi noua Epiſc. p.* 2. *c.* 5. *n.* 17. *verſ. de curatis*, Maſſobr. *in d. praxi pral.* 3. *dub.* 3. *a.* 45.

Si beneficium Curatum iuſpatronatus Eccleſiæ 16
in menſibus Apoſt. Sede reſeruatis vacauerit, Epiſcopus ipſe Ordinarius nulla habita ratione patronorum, debet edicta concurſus proponere, & idoneum eligere; ac Romam mittere cum fide ipſiuſmet Ordinarij à Summo Pontifice inſtituendum, ſicut fit in aliis Curatis, quæ non ſunt iuriſpatronatus, referunt deciſum Piaſec. *in d. praxi noua Epiſc. d.* 5. *n.* 17. *in fine* Salgad. *de protect. Regia to.* 1. *p.* 3. *c.* 9. *n.* 99. Gonzal. *d. gloſ.* 6. *n.* 116. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 351. *verſ. amplia ſextò*, & addit ad hunc concurſum admitti debere, tam nominatos à patronis, quàm alios & cenſuit *Sacra Congreg in vna Florentina Paroch. de anno* 1599. quam declarationem ſequuta fuit Rot. *in d. Florentina de eodem anno* 28. *May*, coram *Iuſto.* eadem Rot. *dec.* 453. *n.* 1. *p.* 1. *recentiſſ. in poſth.* vbi dicitur quòd concurſus requiritur nedum in Rectoris de iurepatronatus Eccleſiaſtico, ſed etiam in Vicariis perpetuis.

Amplia etiamſi Eccleſia Parochialis ſit iuriſpa- 17
tronatus partim Eccleſiæ, partim laici, quia tunc ſeruanda eſt forma examinis per concurſum, quam Concil. præſtitit in conferenda Parochiali, quæ ſit iuriſpatronatus mere Eccleſiaſtici, & idem dicendum eſt quando iuriſpatronatus pro duabus partibus pertinet ad laicum, & pro vna tantum ad Eccleſiaſticum, quia omne mixtum ſequitur natutam ſui ſimplicis magis digni, ex Couarr. *practic. c.* 36. *n.* 5. Mandoſ. *in reg.* 1. *Cancell. q.* 10. *n.* 2. Ludou. Gom. *in c.* 1. *n.* 47. *in fine, de reſcript. in* 6. Quare hanc partem tenent, deciſúmque referunt Gonz. *d. gloſſ.* 6. *n.* 135. Galet. *in margarita caſuam conſcientia, verb. iuſpatronatus, pag.* 145. *colum.* 2. Nicol. Garc. *d. c.* 2. *nam.* 278. Aloyſ. Ricc. *d. praxi fori Eccleſ.* 420. *in* 2. *edit.* & *reſolut.* 357. *n.* 3. *in* 2. *edit.* Maſſobr. *in d. praxi pral.* 7. *dub.* 25. *a.* 2. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *diſt. pancl.* 2. §. 5. *n.* 3. vbi ait hanc reſolutionem non habere difficultatem, Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 1. *c.* 52. *n.* 7. Lotter. *d. lib.* 2. *quæſt.* 32. *nam.* 133. Beltramin. *in annot. ad Greg. XV. dec.* 498. Ferentil. *ad Barat. deciſ.* 24. *in fin. verſ. & hoc procedit.* Verùm licèt hæc opinio ex tantorum virorum auctoritatibus nobis aliquando placuerit, ab ea nunc in hac vltima impreſſione recedere cogimur, propter nouiſſimam declarationem *Sacra Congreg. Concilij in vna Piſana ſub die* 3. *February* 1628. quæ cenſuit in collatione Eccleſiæ Parochialis iuriſpatronatus mixti, id eſt, partim Eccleſiaſtici, & partim laicalis, non requiri formam examinis per concurſum, quam refert Vioan. *in ſua praxi iuriſpatron. lib.* 10. *c.* 1. *nam.* 34. *in appendice pag.* 760. ſecundùm nouiſſim. impreſſ. & Ego ipſe *in tract. de officio, & poteſt. Parochi cap.* 2. *num.* 126. & multis tuetur hanc partem Phœbos *Luſit. dec.* 214. *per tot. tom.* 2. vbi refert ſecundùm eam fuiſſe iudicatum, & multipliciter reſpondet ad fundamenta contraria. latè etiam Gabr. Pereira *de manu Reg. p.* 1. *c.* 7. *a n.* 32.

Parochia

Parochiales Eccleſia quæ abſque concurſu poſſunt conferri.

18 PRimò. In vocatioone Parochialium, quæ ſunt iuſpatronatus laicorum, examen per concurſum fieri non debet, ſed ſufficit quòd deputatis à patronis examinetur ab examinatoribus in diœceſana Synodo deputatis, & idoneus iudicetur; referunt deciſum Lælius Zechius *de republ. Eccleſ. cap.* 28. *de parocho num.* 6. *pag* 325. Zetola *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Parochia*, §. 7 *pag.* 271. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *queſt.* 9. *num.* 112. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici, par.* 2. *cap.* 3. *num.* 59. Piaſec *in praxi nova Epiſcop par.* 2. *c.* 5. *num.* 18 *in princip.* Leſſi. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *num* 58. & 81. Vgolio. *de poteſtate Epiſcopi cap.* 50. §. 3. *verſ. tertio.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *n.* 134. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 9. *cap.* 2. *num.* 255. Aloyſ. Ricc. *in data praxi fori Eccleſiaſt reſolut.* 357. *num.* 1. Rota *in una Vlixbonen. concurſus; prima Iulij* 1611. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Rotæ Decano apud Farinac. *part.* 2. *dec.* 2. *deciſ.* 759. *num.* 4. Maſſobr. *dict. praxi requiſ.* 7. *dub.* 25. *à num.* 4. Lotter. *dict. lib.* 2. *queſt.* 31. *numer.* 129. *cum ſequentib.* me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcellent. Epiſcop dignit. part.* 2. *cap.* 9. *num.* 2. & me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *dict. diſp.* 3.

19 *punct.* 2. §. 5. *numer.* 2. † Quando verò plures ſunt præſentati, requiritur examen per concurſum inter ipſos præſentatos tantùm; ex his, qui facto examine idonei ab examinatoribus renuntiati fuerint, Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alium inſtituat referunt deciſum Gonzales *dict. gloſſ.* 6. *num.* 138. Piaſec. *in praxi nova Epiſcopal. dict. cap.* 5. *num.* 18. *verſ. euenient*, Vgolin. *dicto loco*, Nicol. Garc. *dict. cap.* 2. *num* 256. Mareſcot. *variar. lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 11. Aloyſ. Ricc. *dicta reſolut.* 357. *num.* 2. Maſſobr. *dict. requiſ.* 7. *dub.* 25. *num.* 5. Lotter. *d. queſt.* 31. *num* 130. vbi *num.* 131. poſt Garc. *d. cap.* 2. *num.* 257. Beltramin. *ad Greg. XV. deciſ.* 494. *ſub num.* 3 *verſ. verum hoc habet locum*, id reſtringit quando eſſent plures, ſed inæqualiter præfeotati, adeò vt tota vis conſiſtat in hac æqualitate, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *diſp.* 3 *punct.* 2. §. 5. *num.* 2. *verſ quod verum.* Sic etiam iuſpatronatus deuolutum ad Ordinarium conferri per concurſum pro ea vice, refert deciſum Galet *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. iuſpatronatus, pag.* 145 *col.* 2. Salgad. *dict. par.* 3. *cap.* 11. *num.* 89. quidquid dicat Maſſobr. *dict. requiſ.* 1 *dub.* 22. Marc. Antun. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. Neapol. cap.* 66. *num.* 19. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *dict.* § 5. *num.* 2. *in fine.*

20 *Secundò.* In reſignationibus Parochialium factis in manibus Papæ in fauorem, examen per concurſum fieri non debere, referont deciſum Flamin. *de reſignat. lib.* 1 *queſt.* 7. *num.* 7. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 416. *in* 1 *edit. & reſol.* 353. *in* 2 *edit.* Maſſobr. *in dict. praxi habenda concurſum requiſ.* 13. *dub.* 3. me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. part.* 2. *cap.* 9. *num.* 5. Caſtr. Palao *dict. punct.* 2. §. 5. *num.* 4. Goozal. *dict. gloſſ.* 6 *num.* 121. *cum ſequentibus.* vbi etiam reſoluit,

21 quod † reſignatarius prouiſus à Papa, vel maodatum de prouidendo in forma Digni obtinens, dum taxat examinari debet abſque concurſu. & approbari ſi idoneus repertus fuerit ad curam animarum, ſiue reſignatarius ſit præſens in Curia, ſiue abſ ros in partibus: de quo etiam vide Gutier. *Canon. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 11. Zetola *in praxi Epiſcop. par.* 1. *verb. Parochia*, §. 2 *dub.* 5. & 6. Leſſi *de luſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 84. Proſpet. de Auguſtino *in addit. ad Quarant. in ſumma Bullari; verb. benefic. paroch. collatio queſt.* 3. *verſ. tertius*,

22 vbi etiam † verba illa Io Concil. poſita, *per reſignationem, etiam in Curia*, intelligit de reſignatione ſimpliciter facta, & non de ea, quæ fit in fauorem; ſic etiam intelligunt Gonzal. *d gloſſ.* 6. *n.* 122. & *ſequent.* Mareſcot. *variar. reſolut. lib.* 1 *cap.* 52. *n.* 6. Aloyſ. Ricc. *d. praxi fori Eccleſiaſt. reſol.* 351 *verſ. amplia quintò.* Vgolin. *d. cap.* 50. §. 3. *verſ ſecundo* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d* § 5 *n.* 4 *in fine.*

Tertio. In permutationibus Eccleſiarum Parochia- 23
linm oon requiritur examen: ſi verò adſit magna inæqualitas numeri parochianorum, vel permutantes non fuiſſent examinati eo tempore, quo Parochiales adepti ſunt, tunc ſunt examinandi, ſed abſque concurſu. In permutationibus verò, quæ ſiunt de beneficio ſimplici & Curato, licet non ſit neceſſarius concurſus, examen tamen neceſſarium eſt. refert deciſum Nicol. Garcia *d. part.* 9. *cap.* 2 *num.* 165. reſoluunt Læl. Zech. *de Repub. Eccleſ. cap.* 28. *de Parocho, num.* 6. Flamin. *d. quæſt.* 9. *num* 95. Thoming. *deciſ.* 129. Vgolio. *d. cap* 50. §. 3. *verſic. ſeptimo*, Leſſi. *d. cap.* 34. *dub.* 16. Aloyſ. Ricc *in d. praxi fori Eccleſiaſt. dec* 419. *in* 1. *edit. & reſolut.* 156. *in ſecunda edit.* Filliuc. *d. tract.* 41. *cap* 4. *num.* 137. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.* §. 5 *num.* 5.

Quartò. Dignitas Abbatiæ concurſu non confer- 24
tur, quamuis vnita ſit ei Parochialis Eccleſia, dummodo hæc vnio auctoritate Sedis Apoſtolicæ, ac perpetuò & acceſſoriè facta ſit, referunt deciſum Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 193. Gonzal. *ad regular.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5 § 6. *num.* 13. *gloſſ* 6. *num.* 162 Leſſius. *d. cap* 35. *num.* 82. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d.* §. 5. *num.* 6.

Quintò. Dignitas quæ Parochialem perpetuò 25
acceſſoriè vnitam habet, concurſu non' conferiur, referunt deciſum Anaſt. Germon. *de indultis Card.* § *quibuſuis, n.* 7. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 275. *n.* 48. Nicol. Garc. *d. cap.* 2 *n.* 193. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.* §. 5. *n.* 6.

Sextò. Parochialis Eccleſia, quæ eſt vnita Digni- 26
tati, vel Canonicatui, concurſu non conferiur, referunt deciſum Galet. *in margarita caſuum conſcient. verb. Parochus.* Aloyſ. Ricc. *d praxi fori Eccleſ. dec* 417. *in prima edit. & reſolut.* 354. *num* 2. *in ſecunda editione*, & latiùs *reſol.* 381. Gonzal. *d. gloſſ.* 5. §. 7. *n.* 2. tenuit Rota *in una Vicen. Parochialis Caſtri Terrioli* 14. *Ianuar.* 1511 coram *R. P. D. Manzanedo*, apud Farinac *p.* 2. *recent. deciſ* 323. *n* 8. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d.* § 5. *n.* 6. † Nam Parochialis, cui vnitus eſt Cano- 27
nicatus, aſſumit naturam, conſuetudines, & priuilegia illius, Pett. de Peruſ. *in tract. de vnionibus Eccleſ. c. n.* 10. & 19 Nauat. *conſ. 6. n.* 2. *de verbor. ſignif. & conſ.* 6. *n.* 2. & 3. *de maior. & obed.* Gooz. *d gloſſ.* 5 § 7. *n.* 2 & reſidentia facienda eſt in Canonicatu, & non in Parochia, Nicol. Garc. *de benef part.* 12. *c.* 5. *n.* 13. vbi *n.* 26. reſoluit ad Canonicatum, cui vnitas eſt Parochialis, non requiri ætatem 25. annorum.

Septimò. Beneficium Curatum, quòd verè eſt Di- 28
gnitas, oon eſt conferendum per concurſum, refert deciſum Galet. *in margarita caſuum conſcient. verb. beneficium, pag.* 24. & 25. *Canonicus, vlt.* refert quoque deciſum in Canonicum habentem annexã curam animarum, etiam in perpetuum non eſſe examinandum.

Octauò. Dignitas habens curam animarum in Ec- 29
cleſiis Collegiatis concurſu non confertur, nec in illa examen eſt neceſſarium, quale requiritur in Parochialibus, referunt deciſum Piaſec. *in praxi nova Epiſc. d. ap.* 5. *num.* 18. *in fine*, Nicol. Garc *d. c* 2. *n.* 195. Gonzales *d. gloſſ.* 6 *n.* 162. Maſſobr. *d. prælud.* 3. *dub.* 3. *à num.* 38.

Nonò. Cura animarum, quæ in Eccleſia Collc- 30
giata exercetur per Canonicos, vel hebdomada-

tios.iuxta text. *cap.ſtatutum, de elect. in 6.* concurſu non confertur; nam in iſto caſu cura dicitur eſſe penes collegium & non penes ſingulos, aut quemcumque Canonicum per ſe,ita vt Canonicus dicatur Curatus referunt deciſum Proſper. de Auguſtino *dict. quæſt. 3. verſ. quorum primus eſt*, Vgolin. *dict. cap. 50. §. 3. in fine*, Flamin. *dict. quæſt. 9. numer. 94.* Gonzal. *d gloſſ.6.num.158.* Aloyſ. Ricc. *reſolut. 358. verſ. quarto, & in deciſ. Curia Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 370.part.4.* Maſſobr. *in dict.praxi requiſ.t.dub.7. num. 6.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *dict. §. 5. num. 7.*

31 *Decimò.* Parochialis Eccleſia, quando eſt ſubiecta monaſterio,aut annexa, vel de eius menſa, concurſu non confertur, quod Monaſterium nominat Rectorem, & Epiſcopus confirmat me citato *in hoc loco* Caſtr Palao *d. §. 5 num. 9.* & fuit reſolutum *in vna Tirafonen. iuris præſentandi*, 23. *Maij* 1588. coram *Bubalo,& in vna Vlixbonen. iuris conferendi*, 2. *Decembris* 1605. coram *Litta*,relata per Farin. *deciſ.102.p.1. tom.1.* Quando autem dicatur beneficium de menſa Monaſterij vide Rotam *in vna Vlixbon.iuris conferendi* 13. *Iunij* 1607.coram *Illuſtriſſ. Lancellotto* apud Farin.*tom.1.part.2.deciſ.204.*

32 *Vndecimò.* Vicariæ perpetuæ Parochialium vnitarum concurſu non conferuntur, ſed ſolùm ad nominationem, ſeu præſentationem illorum, quorum Dignitati vel Eccleſiæ parochialis eſt vnita, & annexa, deputandi,vel inſtituendi ſunt; Vicarij autem Ordinarij, ſeu eius Vicarij præuio examine iuxta Conſtit. Pij V. incip. *Ad exequendum, ſub Dat. Kalend.Decemb.1567.verſ.Volumus inſuper.* Ita Gonzal. *ad reg 8.Cancell. gloſſ.5.§.3.num.53.& 54.* Filliuc.*in quæſt.moral.tom.3 tract 41.cap.4.num.147.* Lotter. *de re benef.lib.2. quæſt. 31.num. 21.* Caualet. *deciſ.595. num.4.* Butatt.*deciſ.214.num.1.& deciſ.303.num.10.& deciſ.931.num 1.& 2.*referunt deciſum Galet. *in margarita caſuum conſcient. verb. Vicarius 3* Nicol. Garc. *d cap.2.num.289.* Aloyſ.Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. reſolut. 358.num.1.verſ ſecundo*,Vgolin.*d. cap 50. §.3. verſ.ottauo* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d §. 5. num.10.* Quotieſcunque verò in Vicarium transferetur non ſolum exercitium curæ, ſed etiam omnimoda cura, habete locum concurſu probat Lottet. *d.q. 21.num.22.*cenſuit Rota *in vna Vlixbonen.concurſus 1. Iulij* 1611 coram *Reuerendiſſ.D.meo Coccino Rota Decano*, apud Fatin *part.2. recent. deciſ 579.* & clarius *in alia Vlixbonen concurſus 1.Iunij* 1615. coram *R. P. D. Remboldo*, apud Farin. *part. 2. recent. deciſ. 710.* vbi etiam *num. 5.* tentum fuit quòd nihil refert ad hunc effectum an Vicarius ſit perpetuus, vel ad nutum amouibilis ? & *num. 3.* cenſuit curam totalem beneficij vniti tunc dici eſſe penes Vicarium, quando ipſe percipit omnes fructus beneficij certa portione Rectori Eccleſiæ, cui facta fuit vnio, aſſignata,quòd etiam aduertit Lotter. *d. quæſt.31. n.24.* Et ad hoc propoſitum eſt bona Rotæ deciſio *in vna Barcinonen. Vicaria* 17. *Maij* 1614. coram *Merlino*, vbi ſic habetur. *Propoſui dubium in deciſ. coram me in hac cauſa facta 9. Februarij præteriti reſeruatum, an ſcilicet concurſus intraret ? & Domini dixerunt non intrare, quia ſtante prædicta deciſione, in qua fuit firmatum conſtare de vnione valida, apertè ſequitur concurſui locum non eſſe. Cum enim Eccleſia vnita omnino ſuppreſſa remaneat, & efficiatur prædium illius Eccleſiæ cui ipſa vnio facta fuit, vtique eiuſdem Eccleſia Prælatus eſt etiam Rector & Prælatus Eccleſiæ vnitæ,ideoque ad illius nominationem, ſeu præſentationem deputari, & inſtitui debet Vicarius abſque alio concurſu iuxta Conſtit. Pij V. in antiq. Bullar. 46. §. volumus*, & poſt alios Garc. *de benef. part.9. cap. 2. num. 286.* Gonzal. *ſuper reg.8. gloſſ.5.§.3.num.53.qui ita cenſuiſſe refert Sacram Congreg. Concil. Trident. & plures etiam firmans Rota, & ſignanter deciſ.102.num.1. part.1.& deciſ. 579.n.4. & deciſ.610.num.2 part.2.recent. & in Dertuſen. Vicarie 28.Nouembr.1616.coram Vbaldo, & in Barcinonen. Vicaria 9 Decemb.1616.coram Buratto. Neque obſtat quod concluſio predicta ſolum procedat, quando cura actualis eaniam, ſiue ipſius cura exercitium fuit tranſlatum ad Vicarium, ſecus autem quando in illum totalis vtriuſque cure actualis numerum, & habitualis tranſlata facta ſunt iuxta diſtinctionem, quam ex mente dicta S. Congreg. Concilij amplexa eſt Rot d. deciſ. 579. num.1. & deciſ.710.num.1 par 2.recent.in quibus alia deciſio ex reſeruata, quoniam in hac vnione fuit apertè diſpoſitum quod Vicarius præſentari deberet ab Archidiacono, & inſtitui ab Ordinario, quòd manifeſtè concurſum excludit, & apertiſſimè arguit curam ipſam quoad exercitium fuiſſe tantum tranſlatam, quoad habitum verò remanſiſſe penes Archidiaconum, cuius dignitati vnio ipſa facta fuit Rot. deciſ. 103.num. 10. verſ.& referuntur part.1. & deciſ.204.n.1. circa finem part. 2. recent.* Hactenus Rot. *in d. Barcinonen.*

33 *Duodecimò* Beneficia Regularia, quæ regularibus conferri conſueuerunt, concurſu non ſunt conferenda, teſtatur deciſum Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. d.cap.5.num.18.verſ.hoc decretum*, Gonzal *ad regul.8 ad Cancell.gloſſ.6 num.162.* Nicol.Garc. *d.cap.2. num.197.* Vgolin.*d §.3.verſ quarto*, Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. deciſ 423. in 1.edit & reſol.358.n.1. in 2.edit.* Rota *in vna Vicen. paroch. Caſtri Tertioli 14. Ianuar.1611.* coram *R.P.D.Manzanedo* apud Farin. *part. 2.recent.deciſ.223.num.6.* Maſſobr.*d.prat.3 dub.3. num.34.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. §.5.n.1.* Quid in beneficiis, ſeu doctrinis Indorum Curatis, quæ Regularibus commendantur ? Vide latè Ioan. de Solorzano *de Iure Indiarum tom.2.lib.3.cap.16.per tot.*vbi *cap.17* diſputat quoniam regulares huiuſmodi doctrinas Indorum habentes ſecularium examini, collationi, ſubiectioni,correctioni, & excommunicationi ſubiaceant.

34 *Decimotertiò* Prioratus Regulares habentes cutam animarum ſoliti commendari ſecularibus concurſu non conferuntur, refert deciſum Nicol Garc. *d.c.2. n.199.*me citato *in hoc loco* Maſſobr. *d.prat.3. dub.3. num.37.*me citato etiam *in hoc loco* Ioan.de Solorzano *d.lib.3.cap.17 num. 21.* me quoque citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d.§.5.num.12.*

35 *Decimoquartò.* In Patochiali, quam quis acquirit per regreſſum,non eſt neceſſarius examen;quod intelligendum eſt,ſi illam poſſederit ſecus ſi eam nunquam poſſederit, refert deciſum Nicol. Garc. *d.c. 2. num. 168.*

36 *Decimoquintò.* Beneficia ſimplicia concurſu non conferuntur, vt tenuit Rota Romana *in vna Calagurritana reduttionis motus proprij, 29. Martij* 1592. coram *Illuſtriſſimo Seraphino* inter eius impreſſas *deciſ.942.num. 5. & 6* teſert Aloyſ. Ricc. *d. praxi fori Eccleſiaſtici deciſ.415.in 1.edit.& reſol.352.in 2. edit.* Maſſobr.*d.praxi prat.5.in princ.n.7.*

37 *Decimoſextò.* Parochialis litigioſa concurſu non confertur, quia tunc ſi alter collitigantium cedat, vel decedat, ſiue ſit poſſeſſor Parochialis, ſiue non, cum ab Ordinario alter ſubrogari nequeat, ne multiplicentur collitigaotes, aut collitiganti ſuperuenienti præiudicium irrogetur, concurſus ceſſat, Flamin.*de reſignat. lib. 2. quæſt 3. num. 97.* Maſſobr. *in d.praxi prat.3.dub 3. à num. 18.* Gonzal. *d. gloſſ.6. à num. 142.* Aloyſ. Ricc. *ad reſolut. 356. verſ. tertio*, me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *dict. §. 5 num. 8.*

Quando

Quando verò Summus Pontifex noluerit collitigantem ſubrogare, vel ios demorrui in alium transferre, loenm habebit decretum Conc. *in dict. cap.* 18. niſi illi Sanctitas ſua voluiſſet derogari, refert deciſum Nicol Garcia *d. cap.* 2. *num.* 170

38 *Duodecimoſeptimò.* Parochialis quando eſſet caigui redditus, vt examinis per concurſum operam non ferret, aut nemo eſſet, qui ſe dicto examini velit ſubiicere, aut ob apertas factiones, ſeo diſſidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores ruxæ, aut tumultus poſſent excitari, concurſu non conſertur, vt diſponit Coocil. *dict. cap.* 18. *verſ. ſi tamen*, tenet Aloyſ. Ricc. *dict reſol* 358. *in fine*, Gonzal *dict. gloſſ.* 6. *num.* 139. *cum ſequentibus*, Seraphin. Rotæ Rom. *deciſ.* 942. *num.* 10. *part.* 1 Campan. *in diuerſ. iuris Canon. tnb.* 5. *cap.* 3. *num* 10. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *dict.* §. 5. *n.* 13. & 14. Verum in prouiſione Parochialis, etiam modici valoris, tres examinatores eſſe adhibendos reſolut, refertque deciſum Galet *verb. beneficium pag.* 25. *col.* 2. quia etiam in impetratione debet fieri mentio de quoliber beneficio, quamuis modico, vt tenuit Rota *in vna Calagurit. Canonicatus* 8. *Febrnary* 1580. coram *Illuſtriſſ. Seraph.* ounc inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.* 445.

39 *Decimooctauò.* Quando approbatus per concurſum, & electus unn vult conſentire penſioni, quæ à Papa ſuper beneficio de tempore prouiſionis reſeruatur, tunc, ipſo ſic recuſaore, Papa ſolet beneficium alteri conferre abſque concurſu, præuio ſolo examine ſimplici ad curam animarum. cum derogatione eapreſſa, vel recita dicti Concilij, propter decretum irritans, Rota Rom. *deciſ.* 48. *p.* 1. *diuerſ.* quam citat Aloyſius Riccius *in praxi fori Eccleſ. reſol.* 359.

Decimonono. Quando nullus compatuit, aot certè nullus ex comparentibus vult ſubire examen, Epiſcopum aſſignare debere aliud tempus. ſiue edictum; & ſi adhuc nemo compareat, tunc poſſe Parochiam abſque concurſu conferri, deciſum referunt Nicolaus Garcia *d.c.* 2. *n.* 218. Maſſobr *in d. praxi reg.* 3. *dub.* 9. ſecundùm Romanam impreſſ.

40 Viſis igitur in quibus Parochialibus Eccleſiis, & beneficiis concurſus ceſſet, generaliter & per viam regulæ in al is fieri debet, & com apertè loquatur Concil Trident. *dict. cap* 18. *verſ tranſacto*, ibi *ab Epiſcopo, ſine eo impedito ab eius Vicario*, ab inferioribus Epiſcopi habentibus ius conferendi non poteſt fieri & tenent Zec. *d.c.* 28. *de Parocho n.* 6. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 9. *num.* 96. Nicolaus Garcia *dict. cap.* 2. *num.* 121. Germon *de indultis Cardin. §. quibuſnis, ad finem*, & ſæpiùs deciſum fuiſſe in Rota dicit Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi fori Eccleſiaſtici reſol* 361. Et citata

41 verba Concil. Trident. non tollont † quin cotam Vicario poſſit fieri examen, etiam Epiſcopo non impedito, ſed poſita eſſe ad decorandum conuenire, quod ab ipſo Epiſcopo, ceſſante impedimento, fiat examen, reſoluit Nicol Garcia *dict. cap.* 2. *num.* 117.

42 Maſſobt. *dict. reg* 3. *dub.* 3 † Inferiores tamen exempri habentes proprium diſtrictum, & Epiſcopalem ſorisdictionem, ac ius congregandi Synodum, habent falcultatem faciendi concorſum, referunt deciſum Nicol. Garcia *dict. cap.* 2. *num.* 136. Aloyſ. Ricc. *vbi proximè*, Flores de Mena *variarum lib.* 3. *quæſt.* 24. *n.* 21. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 9 *num* 96 Germon. *de indultis Card.* § *quibuſnis, ad fin.* Maſſob. *d. praxi reg.* 1. *dub.* 8. 15. & 12.

43 Edictum eſſe de ſubſtantia, atque de forma in concurſu Parochialium, probat Concil. *dict. cap.* 18. ibi, *per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari*, Aloyſ Ricc. *dicta praxi reſolut.* 364. me citato

in hoc, loco, Maſſobt. *in d. praxi requiſ.* 2. *dub.* 3. Quicquid teneant Vgolin. *de officio Epiſcopi cap* 50. §. 4. *num* 3. Garc. *dict. part.* 9. *cap.* 2 *num.* 36. Caſtro Palao *d punctо* 2. §. 1. *num.* 6. † & debet apponi ab Ordinario loci, 44 vbi exiſtit beneficium, & ibidem examen eſt peragendum, etiamſi ab Ordinario alterius diœceſis ſit conferendum, vt deciſum referunt Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *cap.* 9 *nnm.* 102. Gonzal. *gloſſ.* 50. *num.* 31. Quod † edictum debet remanere affixum ad valuas 45 Eccleſiæ per ſpatium decem dierum, Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *verb. Parochia*, & per alios decem dies poterit prorogari, ſed oon vltra, vt diſponit citata Pij V Bulla, *in* §. *Prohibentes*, prove teſtantur Zerola *in praxi Epiſc. dict. verb. Parochia*, §. 2. *dub.* 3. Nicol. Garcia *p* 9 *cap* 1. *num.* 46. & 47. Maſſobt. *dict. req.* 2. *dub.* 8. & 9. Aloyſ. Ricc. *dict. reſolut.* 364. *num* 2. vbi intelligit ex cauſa probabili, & legitima: vnde ſi prolixior terminus ſtatuatur, quicquid vltra viginti dies ſit nullum eſt propter decretum irritans, de quo in dicta Conſtit. Pij V. Seraphin *deciſ.* 1148. *num.* 4. & ex mente *Sacra Congreg. ſuper Concilio* ſæpiſſime fuiſſe teſponſum in Rota refert Lotter *d. lib.* 2 *quæſt.* 31. *num.* 4. & me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *dict. punctо* 2. §. 1. *num.* 6. *in fin.* Quod quidem edictum non eſſe neceſſariò legendum, ſed ſufficere vt affigatur, tenent Nicol Garc. *dict. cap* 2. *numer.* 42. & 43. & Maſſobt. *dict. requiſ.* 2. *dub.* 7. contra Zerol. *dict. verb. Parochia* §. 2. *dub.* 1. Et in eo apponendam eſſe diem propoſiti concurſus cenſuit Rota apud Seraphin *deciſ* 1148. quam tefert Maſſobt. *dict. requiſ. dub* 10.

Termino prædicto decem, vel ad ſummum vigin- 46 ti dierum elapſo ad examen nullus eſt admittendus, ex Seraph. *d deciſ.* 1148. *n.* 4 *par.* 2. quem citat Aloyſ. Ricc *vbi proximè*. In praxi tamen obſeruatur, vt poſſit Ordinarius aliquem ad concurſum admittere, non obſtante quòd terminus ab eo præfixus ſit elapſus. & aduerſarius, qui comparoerat durante termino, contradicit. Ita reſolutum fuit in Rota *in vna Calagurritana dimidiæ beneficij* 22. *Aprilis* 1602. coram *Ortembergo*, teſte Aloyſ. Ricc. *reſolutio* 360. quemadmodum etiam examen factum ante lapſum termini in edicto expreſſi, nullo poſtea comparente ſubſiſtit, Nicol. Garcia *d.c.* 2. *n.* 326. & tenuit Rota *in vna Carthag. Primatialis* 9. *Decembris* 1588. coram *Orano*, teſte Aloyſ Ricc. *d. reſolut.* 360. *in fine*. Quando verò termino elapſo, & re adhuc integra, alius venit oppoſitor, admittendus eſt, provt deciſum teſerunt Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. §. 1 *num.* 115. Nicol Garc. *d. cap.* 2. *num.* 206. Maſſobt. *in d. praxi requiſ.* 3. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d punctо* 2 §. 2. *num.* 2 Et huiſmodi oppoſitio non illi tribuit ius ad rem conſiderabile, vt tenent Sarhen. *in reg. de iure quæſito quæſt.* 1. *num.* 10 Caſſad. *deciſ.* 18. *num.* 5. *de præbend.* Goozal. *ad regul* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. §. 1. *num* 89. & fuit dictum *in Barcinonen beneficij* 15. *January* 1625. coram *R. P. D meo Pironano.*

Tranſacto conſtituto tempore omnes, qui deſcri- 47 pti fuerint ab Examinatoribus examinentur, vt diſponit Concil. *dict. cap.* 18. *verſ. tranſacto*; aduenientreque vacatione cuiuſlibet Eccleſiæ tres ea illis eligat Epiſcopus, qui cum eo examen perficiant; vnde Epiſcopum adhibere debere in concurſu pluſquam tres examinatores. ſed non pauciores, referunt deciſum Nicol. Garc. *part.* 5. *cap.* 9. *num.* 52. & Maſſobt. *d. ſna praxi requiſ.* 12. *dub.* 5. etiamſi beneficium ſit modici valoris, ampliat Galet. *in margarita caſuum Conſcientia verb. beneficium pag.* 25. *col* 2.

Examinatores debete ſingulis annis proponi in Synodo ad minus ſex, & ab ea Synodo probari ſta-

tuit Concil. Ttid. *dict. cap.* 18. *verſ. examinatores autem ſingulis annis*, &c. & noo plus viginti, vt cenſuit *Sacra Congregat. Concilii Tridentini. in vna Caſarauguſtana Synodi de anno* 1627 eorumque officium etiam poſt annum ſuæ electionis minimè expirare aſſeruot Nicol. Garc *par.* 9. *cap.* 2. *num.* 73 Maſſobr. *audict. praxi requiſ.* 11. *dub.* 1. vbi *dub.* 5. ait Concil. Ttident. *dicto loco* nullam formam præſcribete ſuper propoſitione examioatorum: illos tamen debere propooi nominatim, & noo in genere, niſi ptoponerentur io genere, qoi reuera tunc extarent, ſi per hniuſmodi genericam expreſſionem habeterur etiam expreſſa peiſooa, tenent Nicol Garc. *dict. cap.* 2. *num.* 339. Maſſobr. *dict. requiſ.* 11. *dub.* 3. vbi *dub.* 7. ait quòd examinator vt dicatur probatus à Synodo, debet dimidiam pattem ſuffragiorum ferte ab iis, qoi vocem habeor in Synodo. Si ex ſex examinatoribus aliqué intra aonum ſuæ electionis mortui fuerint, totam facultatem examinandi vna cum Epiſcopo ad ſupetſtites, etiamſi vnus tantùm ſuperelſet, ſpectare debere eo anno durante, ſed io loco demortuorum eligendos alios cum apptobatione Capituli, referunt deciſum Nicol. Garc. *dict. cap.* 1. *num.* 8 Maſſob. *in dict. praxi requiſ.* 11. *dub.* 2. Vnde Sbroz *in addit. ad ſuum tract. de officio Vicarij, lib* 2 *queſt.* 211. dicit *in Sacra Congreg. Concily* deciſum Vicarinm Sede Epiſcopali vacante in loco examinatorum ab ſentium, vel defunctorum alios auctoritate propria ſufficere non poſſe, ſed curare debere vt elapſo anno alij in loco demortoorum ſufficiantur, ſeu eligantur in Synodn, alioqoio pro legitimis non habeti, qui ſupererunt. Atque ita quotieſcunque occurrer caſus vacationis Parochialis Sede Epiſcnpali vacante, ſi ſupponatur lapſus aonus, à quo celebrata eſt Synodus, in ea facta deputatio examinatorum, aut ex illis adhuc tot non ſuperſunt, qui poſſint in præfioito numero examini intereſſe, quia hoc caſu eſt quod imputetur Capitnlo, ſi illico non curauit conuocati Synodum ex hac præciſa cauſa deputandi nouos examinatores bene intrant reſolutiones adductæ pet Garc. *d. loco.* Ita Lotter. *d. lib.* 2. *quaſt* 31. *n* 84.

Si verò omnes examinatores decedunt, vel in longinquas paites tecedunt, Epiſcopum intra annum ad celebrandum Synodum ex antiquis, qni fuerint, ſex, non pauciores ſubrogare debere, & ſi non extabunt tot antiqui, eligere poſſe illos, qui extabunt, & alios ſupplere de nouo apptobatns à Capitulo vſque ad ſex; quod nulli antiqui exiteiint, nouos tunc à Capitulo probandos non pauciores ſex deputate debere. vſque ad futuram Synodum in fine anni à poſtrema Synodo celebrandum, referunt deciſum Nicol. Garc *dict. cap.* 2. *num.* 74. & Maſſobr. *d. requiſ.* 12. *dub.* 3. & cenſuit Rota in *Panormitana Archypreſbyteratus* 3. *Decemb.* 1618 coram *D. Burrato* Hæc circa onſtitutionem examinatorum vtilia & quotidiana ſunt in materia concurſus; nam prouiſio parochialis facta ei, qui non fuit examinatns, & apptobatus ab examinatotibus in Synodo deputatis, ſed ab aliis quos Epiſcopus eligit, eſt nulla, & beneficiū poteſt impetrari vti teſeruatum. ita per ſupradictam Pij V. Conſt referunt deciſum Nicol. Garc. *dict. c.* 2. *n.* 341. & Maſſobr. *in praxi requiſ.* 3. *dub.* 5.

48 Et pariter concurſum vitiari ſi adhibeatur examioator non ſynodalis cum ſynodalibus, teſerunt deciſum Nicol. Garc. *d. c.* 2. *nu.* 84. 324. & 341. Maſſobr. *in dict. praxi requiſ.* 13 *dub.* 1. Quidquid dicat Homobonus de Bonis *in examine Eccleſ. tractat.* 2. *cap.* 3. *quæſ.* 30. Sicut etiam vitiatur ſi noo iutarunt iuxta formam Conc. *d. cap.* 18 ibi, *iuranique omnes*, &c. prove Maſſobr. *in d. praxi requiſ.* 14. *dub.* 1. vbi *dub.* 2. cum Nicol. Garc. *d. c.* 2. *n.* 356. dicit eſſe de forma vt præſtetur huiuſmodi iuramentum tactis ſacroſanctis Euangeliis, & *dub.* 3. coot eodem Garc. *num.* 356 aſſerit poſſe præſtari extra Synodum in manibus notarij, & *dub.* 4. tradit probari per atteſtationem notarij, & litteras ipſorum examinatorum, de quibus Lotter. *d. lib.* 2. *quaſt.* 31 *à n.* 92.

Examinatores ſynodales durant donec alij in Sy- 49
nodo deputati fuerint; ſi verò anno elapſo aliqui ex eis mortui fuerint, officium omoium expirat. Ita deciſum referunt Nic. Galet *in margarita caſuum conſc. verb. Examinatores*, 1. Aloyſ Ricc. *d. praxi fori Eccleſ. reſolut.* 561. *in ſecunda edit.* Nicol. Garc *dict. cap.* 2. *in addit. num* 75. Maſſobr. *de requiſ.* 12. *dub.* 4. *num* 3. vbi inquit locum non habere, quando poſt annum ſuperſint ſex adhuc. † Epiſcopum non excuſari ſi poſt an- 50
num adhibeat examinatores ſuperſtites non exantibus ſex, etiamſi caperet prætexrum quod ipſe de nouo eſſet adeptus poſſeſſionem Epiſcoparus, cum annus celebrandi Synodum ooo incipiat currere à die captæ poſſeſſionis, ſed à die Synodi vltimo loco celebratæ, tenent Garc *d. c.* 2 *num.* 91. *& ſeq.* Maſſobr. *d. requiſ.* 12 *dub.* 6. & cenſuit Rota *in Panormitana Archypresbyteratus* 5. *Iunij* 1610. coram *D. Burrato.* Neceſſatiò huiuſmodi examinatores eligi debete, qui ſint Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut Iure Canonico, ſi extent, alioquin alios clericos eſſe eligendos, qui ad id videbuntur magis idonei, teſert nouiſſimè ſibi fuiſſe reſponſum *à ſacra Congr. Concilij* Maſſobr. *in d. ſua praxi requiſ.* 11. *dub.* 2. & ſentit Vgolin. *de officio Epiſcopi cap.* 50. §. 5. *num.* 1. *verſ. ſecundo.*

Quamuis Concil. Trid. *dict. cap.* 18. dicat qui de- 51
ſcripti ſunt examinandos eſſe, quaſi omnes deſcripti debeant examini ſubiici, vel ſaltem ad illud ſingulariter vocari, Seraph. *deciſ.* 1148. *num.* 5. Lotter. *dict. lib.* 2. *quaſt.* 31. *num.* 54 *cum ſeqq.* non repugnat tamen, quin vnus, ſi alij non adſint, ſe deſcribi faciat ad concurſum, & ſi idoneus inueniatur, beneficium ei ſit conferendum. Ita cenſuit *Sacra Congregat.* teſte Vgolin *dict. cap.* 50. § 10. *num.* 4. Nicol. Garc. *dict. cap.* 1. *num.* 215. Maſſobr. *in dict. praxi requiſ.* 3. *dub.* 7. & 8. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *dict punct.* 2. §. 1. *num.* 8. Vtrùm autem Epiſcopus poſſit ſtatuere, ſeu limitare certum numerum perſonarum ad concurrendum in concurſu Parochialium. Vide Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 31. *par.* 4 Elapſo termino edicti poſte per Epiſcopum inchoati examen, ſed non poſſe eadem die claudi, vbi plures fuerunt deſcripti, ſed eſſe expèctandos, vel vocandos, alioquin vitiari concurſum, ſi ex pluribus deſcriptis vnus, aut non omnes examinentur, & eis non expectatis claudatur concurſus. ccoſiut pluries Rota apud Nicol Garc. *d cap* 2. *à num.* 33. Semphin. *deciſ* 1148. *num* 5. teſert Maſſobr. *d. requiſ.* 3 *dub.* 10.

Cauеant examinatores huiuſmodi ne quicquam 52
ptorſus occaſione huius examinis, nec ante, nec poſt accipiant, vt admonet Concil. *d. cap.* 18. *verſ. Caueant.* quacumque etiam immamotiali conſuetudine non obſtante, vt cenſuit *Sacra Congr.* alioquin vitium ſimoniæ tam ipſi, quàm alij dantes incurrent, citant, & explicant Zetol. *in praxi Epiſcopal. dicto verb. Parochia*, §. 2. *dub.* 11. Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 25. Petr. de Ledeſma *in ſum. par.* 2. *tractat.* 7. *cap.* 1. *concl.* 7. *prope finem*, Vgolin. *de ſimon. tab.* 4 *cap.* 48. §. 3. *& de poteſtate Epiſcopi cap.* 50. §. 5. *num.* 2. Fatin. *conſ.* 15. *num.* 3. *&* 47. Maſſobr. *in dict. praxi requiſ.* 15. Soar. *de relig. lib.* 4. *de ſimonia cap.* 49. *num.* 2. Nicol. Gatcia *dict. cap.* 2. *à num.* 368. Lotter. *d. lib.* 2. *quaſt.* 32. *num.* 39.

Ita

53 Ita vt, † nec etiam poſſit Ordinarius ſtatuere aliquod ſtipendium, etiam minimum examinatoribus deputatis in Synodo pro concurſu Parochialium. & ſi Synodus diœceſana ſecus ſtatuerit, decretum eſſet irritum & nullum, refere deciſum Nicol. Garc. *dicto cap. 2. n. 374* Sed in Eccleſiis Hiſpaniæ contrarium communi vſu receptum eſſe teſtatur Petr. Ledeſma *d. concluſ. 7 prope fin. verſ. la difficultad*, quem citat Garc. *dict. concluſ. 7 prope fin. verſ la difficultad*, quem citat Garc. *dict. cap. 2. num. 372.*

54 Ratio autem quare vitium ſimoniæ tam ipſi examinatores, quàm alij dantes incurrant, à qua abſolui nequeunt, niſi dimiſſis beneficiis, &c. ea eſt, quia per approbationem factam in concurſu acquiritur approbato ius ad beneficium, & ſic pro illo iure ſpirituali datum videretur temporale examinatoribus, Nauar. *conſil. 58. verſic. ad quartum, in antiquis*, aliàs *67. in nouis, de ſimonia.* Et ex parte competitorum committi poteſt ſimonia ſi duo concurrentes ad beneficium, alter ad impedimentum tollendum alij pretium det, vt à concurſu deſiſtat, & ſic ſolus exiſtens ipſe obtineat, Mayol. *lib. 5. de irreg. c. 45. n. 3.* Proſper. de Auguſtin. *in addit. ad Quarant. verb. ſimonia, addit.*

55 *3. pag. mihi* 593. Vgolin. *dict. c. 50. §. 9. num. 2.* † Committitur etiam ſimonia ſi fieret pactio, quod alteri in concurſu defectus, vel excepiones non opponat, cum realiter poſſint obiicere, ſed ſe examini ſubmitteret, & qui per Superiorem dignior iudicaretur, beneficium haberet, & ſolueret alteri penſionem annuam cum beneplacito Sedis Apoſtol. Nauar. *conſ. 3. num. 1. de ſimon. in antiq. aliàs 39. 41. & 42. in nouis*, Proſper. de Auguſtino *vbi proxime* Flamin. *de conſident. benef. quæſt. 47. n. 9.* V golin. *dict. cap. 50. § 8.*

56 *in fin.* † Committitur denique ſimonia ſi quis per virum potentem, cui pecuniam tradceret ſeu promitteret, metum aliis inferret, vt à concurſu ceſſarent, Vgolin. *de ſimon. tab. 1. cap. 48. §. 3. ſub num. 5. & d. c. 50. §. 9. in fine.*

57 Examinatores ad beneficia ſcientiam examinandorum iuxta beneficiorum qualitatem debent attentè rimari, quæ vt pateat, aduertendum Dignitates

58 omnes, † & ſaltem dimidiam partem Canonicatuum in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis inſignibus, vbi id commodè fieri poteſt, non niſi Doctoribus, ſeu Licentiatis in Theologia, vel iure Canonico conferendas, vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ. 24 de reformat. cap. 12.* Aloyſ. Ricc. *in praxi ſori Eccleſ. deciſ. 473. in prima edit & reſolut. 497. in fine, in ſecunda edit.* me citato in hoc loco Card. Anton. Zapata *on el diſcurſo de la obligacion en Conciencia y Iuſticia que los Prelados tienen de prouer los dignidades y beneficios p 2. concl. 6. num. 12.* quod quidem Concilij

59 decretum id horratur, non autem præcipit; vnde † in Synodo Prouinciali non licere imponere onus Dignitatibus, quòd quis niſi graduatus non poſſit eas obtinere ſine Sedis Apoſtolicæ auctoritate, refert deciſum Nicolaus Garcia *de benefic. part. 7. c. 7. num. 45.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol 238 n. 3.* Caſtro Palao *d. tract. 13 diſp. 4 punct 6. n. 13.*

60 Archidiaconi, qui ocoli dicuntur Epiſcopi, *cap. ad hæc, de officio Archidiac.* (quaſi ab eo in ſpecula & ſtationes poſiti, gloſ. *verb. oculi in cap. Diacon. 93. diſt.* Anton. Fabric. *in praxi benefic. titul. de benef. cum Dignitate num. 25. in fine.* debent eſſe in omnibus Eccleſiis, vbi fieri poteſt, Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in Theologia, vel Iure Canonico, vt habetur in Concil. Trident *ſeſſ. 24. de reform. c. 12. verſ. Archidiaconi etiam*, referunt Nicol. Garcia *dict. cap. 7. num. 36.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 4. n. 68.* Campan. *in diacriſ. iuris Canon. rubr. 7. cap 6. num. 41.* Aloyſ.

Ricc. *in praxi aurea reſol. 238. à n. 2. & in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ. 305. num 12. par. 5.* Galgan. *de iure publico lib. 3 tit. 21 num. 1* Homobon. de ſtonis *de examine Eccleſiaſtico tract. 1. cap. 9 queſt. 55* Bonn. *de priuil. Iuriſconſ. par. 2. priuil. 28. n. 2.* Molfeſ. *in ſum. tract. 6. cap 7 num 62* Nouar. *in ſing. Canon. concl. 41.* Sebaſtian. Cæſ. *in reſect. de Eccleſ Hier. diſput. 12 §. 1. num. 9* Squillante *de priuil. cleric. cap 4. num. 109.* Eum tamen locum ampliſſima *Congr. D D. Cardinalium Concilij* interpretata eſt procedere in iis tantum Archidiaconis, qui vel curam habent animarum, vel iuriſdictionem, prout habetur *in tit. de Archidiac.* non autem de iis, qui nomine dumtaxat ſunt Archidiaconi, cuius declarationis idonei ſunt nobis teſtes Anaſtaſ. Germon. *in tract. de indultis Card. n. §. quæſtionis, num. 4.* Campan *dict. num. 41.* Piaſec. *in praxi nona Epiſc. par. 2. cap. 5. num 20.* Aloyſ. Ricc. *dicta praxi deciſ. 473. in prima editione, & reſol. 497. n. 3. in ſecunda editione*, Maſſobr. *in praxi habenda concurſum requiſ. 10. dub. 6.* ſecundùm Roman. impreſſ. Squillante *dict. c. 4. num. 112.* Nouar. *dict. concl. 41. num. 2.* Nicol. Garcia *d. cap 7. num 41 & num 40.* dicit *Sacram Congregat.* reſpondiſſe huiuſmodi Archidiaconos habentes iuriſdictionem contentioſam debere eſſe Doctores & promotos in publico gymnaſio, aliàs gradus ei non ſuffragari, ex Bulla 63. Pij V. refert Maſſobr. *dict. dub. 6. num. 6.*

Decanus nullo Concil. Trident. decreto iubetur, 61
vt neceſſario ſit Magiſter ſine Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, vt reſpondit *Sacra Congr.* teſte Zetol. *in praxi Epiſc. par. 1. verb. Canonia § 2. in fine.* Nicol Garc. *dict. cap. 7. num. 43.* & Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 238. in fine, & in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapolit. deciſ. 248 num 5. par. 4.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *dict. puncto 6 n. 16.* ideo loci conſuetudinem in hoc eſſe ſeruandam neceſſariò dicendum.

Scholaſtria conferenda eſt Doctori vel Magiſtro, 62
aut Licentiato in Theologia, aut in Iure Canonico, aliàs prouiſio eſt nulla, ex decreto Concil. Trident. *ſeſſ. 29 de reform. cap. 18.* ibi, *De cætero verò officia, vel Dignitates illæ, quæ Scholaſtria dicuntur, non niſi Doctoribus, vel Magiſtris, aut Licentiatis in ſacra Pagina, aut in Iure Canico, & aliis perſonis idoneis, & qui per ſe ipſos id munus explere poſſint conferantur, & aliter facta prouiſio nulla ſit & irrita, non obſtantibus quibuſuis priuilegiis, conſuetudinibus etiam immemorialibus*, referunt Ben. *de priuil Iuriſconſ. priuil 18. num 6.* Molfeſ. *in ſum. tract 6 cap. 7. num. 61.* Squillante *d. cap. 4. num. 104. & 105.* Circa quod *Sacra Congregat.* declarauit conferendam eſſe Scholaſtriam Doctoribus, vel Magiſtris, aut Licentiatis in ſacra Pagina, aut in Iure Canonico, in qualibet Vniuerſitate approbata; nec obſtare, quod non ceſſet ex illis, quæ eſſent in illa regione, in qua eſſet Scholaſtria, refert Nicol. Garc. *dict. cap 7. num. 35.* me citato *in hoc loco* Solorzan. *in tract. de iure Indiarum tom 2. lib. 1 cap. 14. num. 18.* vbi ſubdit illud decretum Concil. Trident. non comprehendere Scholaſtrias exiſtentes in loco, in quo erectum non eſt Seminarium; vel vbi in eius inſtructione alij præceptores ſunt deſignati, me citato Caſtr. Palao *d. punct 6. num. 14.*

Principalis Dignitas in Collegiata Eccleſia exem- 63
pta, cui Ordinaria iuriſdictio cum aliquibus iuribus quaſi Epiſcopalibus competit, (poteſt eſſe Prior inſignis noſtræ Collegiatæ Vimaranen.) conferri debet Doctori, vel Licentiato, vt principalis Dignitas in Cathedrali, non tamen neceſſariò, quia Concil. quando loquitur de Dignitatibus, *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12* hortatur, vt conferantur Doctoribus, &

non præcipit. Ita refert deciſum Nicol. Garcia *d.c.7. n.33.* & Fr. Sigiſm à Bononia *de elect. dub.63.n.1. verſ. quod autem.* † Et ad quamcunque principalem Dignitatem in Collegiata requiri ætatem viginti quinque annorum inceptorum, cum regulariter habeat curam animarum in foro interioti, vel exterioti, reſoluunt Nicol. Garc. *d 4 parte 7.c.4.n.65.* Filliuc. *d. tract 41.cap.5.n.3.*

64

65 Ad memoratas Dignitates in Cathedralibus Epiſcopatu inferiores, quibus nulla ineſt animarum cura, ex conſuetudine, ſtatuto, vel priuilegio adſciſci ſine dubio poſſunt minores viginti quinque annis, dummodo non minores viginti duobus, iuxta decretum Concil. Trident. *ſeſſ.24. de reformat. c.13.* ibi, *& viginti duobus annis non minores adſciſcantur.* Nouar. *in ſingular. Canon. conſt. 15* Squillante *de priuileg. cleric. c.4. num.74.* in quibus Epiſcopus diſpenſare non poteſt S. Congreg. Concil. *ſub die 20. Septembris 1631.* Si verò cnram animarum habeant, vigeſimus quintus iam cœptus requiritur annus, *c. cum in cunctis, §. inferiora, de elect.* confirmauitque Concil. *d.c.12.* ibi, *Nemo ſit in deinceps ad Dignitates quaſcunque, quibus animarum cura ſubeſt, promoueatur, niſi qui ſaltem vigeſimumquintum ætatis ſuæ annum attigerit.* Nouar. *d. loco concl. 14.* Squillante *d. c. 4. num. 72.* Lotter. *de re benef. lib. 2. quæſt. 49. num. 23 & 24.* Sacra Congreg. Conc. *ſub die 4 Decembr. 1627.* nouè Caſtro Palao *in opere moral. tom. 1 tract. 23. diſp. 4 punct. 3. num. 4.* vbi intelligit non ſolùm in Dignitatibus ſæcularibus, ſed etiam in Regularibus. Id tamen intelligitur ſi principaliter cura ſubeſt; ſi verò acceſſoriè vnita ſit Dignitati, eam obtinens non debet neceſſariò attingere vigeſimumquintum annum. Ita referunt deciſum Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Parochus* 6. Campanil. *d.c.6.n.22.* Maſſobr. *d requiſ. 10. dub. 11. n.24.* Homobon de Bonis *de humana vita ſtatibus p.1. c.9. verſ. ſecunda.*

66 Prædictos autem viginti duos annos, qui ſecundòm Concil. *d.cap.12.* requiruntur ad Dignitates in Carhedralibus, debere eſſe completos referunt deciſum Nicol. Garc *d.c.4. num. 70.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib 1. tit. 18. l. 7. num. 2.* & poſt alios refelluut Filliuc. *d tract. 41. cap. 6. n. 30.* Mandoſ *in tract de ætate mtn. c. 5. num. 12.* Nouar. *d. concl 15. num. 2.* Squillante *d. cap. 4. num. 75.* Vazq. *de benefic. cap. 5. §. 2. dub. 2. num. 18. & dub. 4. num. 14.* Caſtr. Palao *d. punct. 3. num. 10* Leſſi *de iuſtit. lib. 2. cap. 34. num. 108.* dicens illam formulam, *vt non ſit minor viginti duobus annis,* inſinuare annos 22. debere eſſe completos. Quamuis prædictum vigeſimum ſecundum annum requiri inceptum, non autem complerum aſſerant Emman. Sà *verb. beneficium, num. 31.* Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. beneficia, §. 1. verſic. ad dignitates,* Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib 6. cap. 5. quæſt. 3. in fine.* quorum opinio in Rota recepta eſt, vt *in vna Verdunen. Canonicatus 13. Februar. 1581.* coram *Illuſtriſſimo Seraphino*, & eſt inter eius impreſſas *deciſ. 500.* vbi fuit dictum ad obtinendum Canonicatum ſufficere, quòd prouiſus ſit in vigeſimo primo ætatis anno vigore Concil. Tridentini.

67 An prædicti viginti duo anni, qui requiruntur ad Dignitates in Carhedralibus, requirantur etiam in Collegiatis? Quæſtio eſt dubia, & eam requiri referunt deciſum Nicol. Garc. *d part. 7. cap. 4. num. 59. & 62. cum ſequentibus* Armendar *d. num. 2* Filline. *d.c.5. num 30. verſ. an quo.* me citato Caſtr. Palao *d. punct. 3. num. 7.* Sed melius dicendum puto Collegiatas Eccleſias non comprehendi ſub decreto Concil *in d. cap. 12.* cùm tantùm loquatur in Cathedralibus, & idco requiſita ætatis ad illa remanere in diſpoſitione Iuris communis dicunt Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. beneficia. §. 2. verſ. ad dignitates; & verb. Canonia, §. 9.* Piaſec. *in ſimili praxi part. 2. c. 5. num. 21. pag. 330.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ. 735. in prima edit. & reſolut. 512. num. 3. in fine, in ſecunda edit.* Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 1. quæſt. 11. art. 2. & in addit. ad Bullam Compoſitiones, num. 4.* vbi air Chriſtophorum Vellam Archiepiſcopum Burgenſem contuliſſe dignitatem Scholaſtriæ Collegiatæ Eccleſiæ de Aguilar de Campo cuidam ſcholaſti, qui non habebat maiorem ætatem 17. annorum, & cum litigaretur ſuper hoc, fuiſſe iudicatum collationem eſſe Canonicam, & iuridicam, me citato *in hoc loco* Alzed. *diſt. part. 2. cap. 9. num. 34.*

Pœnitentiarius Canonicus Eccleſiæ Cathedralis 68
debet eſſe Magiſter, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, ſeu aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiatur, vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 4* de quo latè diximus *allegat. 55.* & ibi citatis addo Caſtro Palao *d. punct. 3. n. 17.*

Canonicatum aliquem Cathedralis Eccleſiæ im- 69
petrans maiori præditus debet eſſe ſcientia, quam is, qui ſimplex, & reſidentia carens vellent conſequi beneficium. eumque ſolertius examinatores debent interrogare, ſtrictioriquc eaamine cum eo vti, quia beneficium ſimplex, perpetuam tamen requirens reſidentiam, comparatur Curato ex Lapi reſolutione *allegat. 116* incip. *Hiſpanus. ſub n. 2.* per doctrinam Innoc. & Ioan Calderin. *in cap. clericos, de clericis non reſident.* Homobon. de Bonis *de humana vita ſtatibus p. 1. cap. 9. verſ. tertio.*

Dubium maximum eſt, quænam ætas poſt Con- 70
cil. Trident. requiratur ad Canonicatus in Cathedralibus? Pro cuius deciſione ſic diſtinguendum, eſt; vel enim loquimur facta Ordinum diſtributione per Canonicatus, vel vbi nulla eſt. *Primo* caſu certum eſt nullum eſſe recipiendum, qui eo Ordine ſacro non ſit initiatus, quem requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus de Iure, vel eadem Sancta Synodo, hoc eſt, annum ſtatutum initiari valeat, *c. 12. ſeſſ. 24. de reformat.* ergo dum ad Subdiaconatum promoueri quis poteſt in vigeſimo ſecundo, ad Diaconatum in 23. ad Presbyterum in 25. eod. Concil. *cap. 12. ſeſſ. 23. de reformat.* inde ſit quod Canonicatum Subdiaconalem in 21. Diaconalem in 22. & Sacerdotalem in 24 anno obtinere valebit. Vnde cenſuit *Sacra Congreg.* ad obtinendum in Cathedrali Canonicatum, cui eſt annexus Ordo Subdiaconatus, ſufficere quem eſſe conſtitutum in tali ætate, vt infra annum poſſit promoueri ad Subdiaconatum, refert deciſum Armendar. *in addit ad recopil. legum Nauarræ lib. 1. tit. 10. l. 1 de ætat. num. 7.* & docent. Filliuc. *tract. 41. de benefic. cap. 5. num. 28.* Vgolin. *de officio Epiſcop. part. 1. cap. 19. num. 1.* Sanch. *in opuſcul. moral. lib. 7. cap. 1. dub. 48. num. 7.* Paul. Layman *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 14. num. 1. verſ. porro,* Squillante *de priuileg. cleric. cap. 4. num. 65* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 591. num. 5. cum ſequent.* vbi *num. 9.* ſubdit ſufficere annos illos ingreſſos, non verò requiri compleros, nouè Stephan. VVeyms *ad Conſtitut. 24. deſumptas ex Iure antiquo, & innouatas per Concil. Trident. conſtitut. 3. num. 23. pag. 54. Secundo* verò caſu, vbi ſcilicet nulla adeſt facta Ordinum diſtributio, & Canonicatus nullum habent ſibi annexum Sacrum Ordinem. de Iure communi minores 14. annorum illos habere poſſunt, *gloſ pen. in cap. ſi eo tempore, de reſcript. lib. 6.*

Abb.

Abb. *in cap. indecorum num. 3. de ætate, & qual.* Rot. *antiq. decis. 1. de ætate*, Bellam. *decis. 753.* Camill. Borel. *in sum. decis. com. 1. tit. 29. n. 13.* Stephan. Gratian. *d. cap. 591. num. 4.* Aloys. Ricc. *in collect. 2451. vers. septimò adverte.* Thom. Valasc. *tom 1. allegat. 7. n. 8.* & in hoc non reperio quod aliquid innovasset Concil. Trident.

Attamen vigesimum secundum annum requiri ad Canonicatus in Cathedralibus videntur insinuare plures Sacræ Congregat. declarationes. Prima *censuit obtinentem Canonicatum in Cathedrali Ecclesia etiam ante factam Ordinum distributionem in ea saltem ætate oportere esse constitutum, ut intra annum ad Subdiaconatus possit promoveri*, refert Armendar. *dict. l. 1. de ætate num 6.* Secunda, *si neque ante Concilium, neque post Concilium Trident. ullus Ordo sine Diaconalis, sive Presbyteralis Canonicatui annexus fuerit, & Parochialis Ecclesia legitimè, & perpetuò eidem Canonicatui unita, tanquam Parochiale accessorium, attendenda est natura Canonicatus, non autem Parochialis, & ita sufficit, ut is, cui collatio facta est, sit in ætate viginti duorum annorum, qua in Canonicatus collatione requiritur*, referunt Anastas. Germon. *de indultis Cardinal. §. quibusdam, num 6.* Campanil. *dict. rubr. 7. cap. 6. num. 26.* Tertia, *si aliquæ Parochialis Ecclesia esset unita alicui Canonicatui Ecclesiæ Cathedralis accessoriè, sufficiens viginti duo anni*, de qua Gonzales *ad reg. 8. Cancel. glos. 9. num. 4.* & fuisse in Rota decisum refert Seraphin. *decis. 1138.* Quæ quidem declarationes præsupponunt ætatem saltem 22. annorum necessariam esse in Canonicatu carente Ordine Sacro annexo; nisi eas intelligamus, ubi Canonicatus solent esse Sactis Ordinibus annexi ante factam illorum distributionem.

71 Ad Canonicatus Collegiatarum Ecclesiarum ætas annorum 14 sufficiebat, ex dispositione Iuris *in cap. super tuo ordinario, iuncta glos. verb. pueri, de prabend.* Rebuff. *de dispensatione ætatis num. 2.* Moneta *de distribution. quotidian. part. 2. quastion. 19. num. 14.* Homobon. *dict. cap. 9. vers. unde*, Squillante *dict. cap. 4. num. 64.* Franc. Leo *dict. part. 2. cap. 18. numer. 20. in fine*, Zerol. *in praxi Episcop. part. 1. verb. Canonia §. 9.* Gonzalez *glos. 5. in princip. num. 6.* Stephan. Gratian. *dict. cap. 591. num. 12.* Matchin. *de Sacram. Ordin. part. 5. tractat. 1. cap. 2. num. 19.* me citato *in hoc loco* Castro Palao *dict. puncto 3. num. 18.* & in ea nihil innovasse Concilium Tridentin. censuit Sacra Congregat. prove nobis sunt idonei testes Galet. *in margarita casuum Conscient. verb. Canonicus 3. pag. 29.* Gonzal. *ad regul. 8 Cancell. glos. 5. num. 29.* Piasec. *in praxi nona Episcop. dict. cap. 5. num. 21. pag. 330.* Aloys. Ricc. *in dict. praxi fori Ecclesiast. decis. 735. in 1. edit. & resol. 512. num. 3. in fine*, in 2. *edit.* Armendar. *dict. l. 1. de ætate, num. 8.* Incellige si huiusmodi Canonicatus Ecclesiarum Collegiatarum ex statuto, vel consuetudine nullum requirant Sacrum Ordinem, aliàs enim deberent de illis providendi esse constituti in illis Sactis Ordinibus, quos requirunt ipsi Canonicatus, vel in ea ætate, quod infra annum à Iure statutum possint ad illos promoveri. Ita Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 239. num. 3.* Franc. Leo *d. p. 2. cap. 18. num. 22.* Stephanus VVeyms *ad dict. constitut. 3. num. 23* Ee non requiritur ultra 14. annos etiamsi aliquæ Parochiales Ecclesiæ essent unitæ aliquibus eorum, quia censuit *Sacra Congregat.* attendendam esse naturam Canonicatus, & non Parochialis, & sufficere quod provisus sit in ea ætate, quam exigit Canonicatus, si Parochialis unita sit perpetuò, & accessoriè Canonicatui, secus si æquè principaliter; quia tunc non assumit naturam Canonicatus. Ita decisum referunt Hentiq. *cons. 32. num. 4. & sequentib.* Piasec. *in praxi nona Episcop. dict. cap. 5. num. 21. pag. 330.* Galec. *vers. Canonicus 5. & verb. Parochus.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 735. in 1. edit. & resolut. 512. in 2. edit. & in praxi aurea resolut. 239.* Si verò aliquis ex Canonicis exerceat animarum curam annexam eius Canonicatui, debet esse vigintiquinque annorum; nam actu curam exercet, tametsi habeat penes totum Collegium illa tesideat: ita tesoluit Campan. *dict. cap. 6. num. 30.*

Simplex beneficium consequi volenti satis est 72
si Canonicas horas recitare sciat, Flamin. *de resignat. lib. 4. quæst. 11. num. 30.* Campanil. *in diversorio iurit Canon. rub. 5. cap. 3. num. 2* & habeat scientiam per Concil. Trident. necessariam ad primam Tonsuram, de qua *allegat. 11. num. 4. & 5.* vlteriùs quòd sciat construere, per gloss. *verb. reputamus in Clement. 1. de concess. prabend.* Aloys. Ricc. *in praxi fori Ecclesiast. decis. 390. in 1. edit. & resolut. 329. num. 6. in 2. edit.* Piasec. *in praxi nova Episcop. part. 2. cap. 1. num. 40.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. glos. 4. sub num. 73.* Campan. *dict. num. 2*
Et licèt † de Iure communi ad beneficia simplicia 73
obtinenda iusta ætas illa censerenti, quæ septenium excessit, *gloss. pen. in cap. si eo tempore, de rescript. in 6.* Hodie attenta dispositione Concilij Tridentini *sess. 23. de reformat. cap. 6.* nullus ante decimumquartum annum beneficium potest obtinere, tesentiunt Petr. Pech. *in reg. beneficium, num. 27. versic. cæterùm quid in illis, lib. 6.* Gutier. *Canon lib 1. cap. 26. num. 33.* Hentiq. *in summ. libr. 10. cap. 19. §. 1.* Azor. *institut. moral. part. 2 lib 9. cap. 5. quæs. 7.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib 30. tract. 3. num. 166. in fine*, Gregor. Lop. *l. 3. verb. quatuordecim annos, tit. 16. part. 1.* Per. Ledesm. *in summ. part. 1. de Sacram. Ordinis, cap. 7. vers. de la prima, & p. 2. tract. 7. cap. 1. conclus. 7. propè finem*, Cenall *comm. contra commun. quæst. 523 n. 3.* Aloys. Ricc. *in collect. decis. part. 4. collect. 860 & in praxi fori Ecclesiast. decis. 392. & decis. 385. in prima edit.* aliàs *resolut. 331. & resolut. 325. num. 3. in secunda edit. & in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 281. num 1. part. 4.* Homobon de Ponis *de examine Ecclesiastico part. 1. tract. 1. cap. 10. quæs. 60. vers. quinimò.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarra lib 1. tit. 20. l. 1. de ætate num. 5.* Molfes. *in sum. Theologiæ moralis tractat. 6. cap. 7. num. 44.* Vivian. *in praxi sacramentor. part. 2. lib. 6. cap. 7. num. 2.* Lessi *de Iustit lib. 3. cap. 34 dub. 20. num. 109.* Nicol. Garc. *de debes. part. 7. cap. 4. num. 8.* Campan. *dict. rub. 7. cap. 6. num 2.* Flamin. *de resignat. lib. 3. quæst. 7. num. 65 & lib. 4. quæst. 1. num 7. & quæst 11. num 13.* † Ex 74
dispensatione tamen Summi Pontificis beneficium simplex infanti potest conferri, Flamin. *dict. quæst 7. n 66.* Azor. *d. cap. 5. quæs. 8. versic. sed quæres aliqua*, Thom. Valasc. *allegat. iuris tom. 1. allegat. 7. n. 10.* † Episcopus verò non potest indulgere cuiquam, ut ante 75
decimumquartum annum inceptum beneficium simplex obtineat, Azor. *d. cap. 5. quæs. 9. vers. si quæras*, Lessi. *d. lib. 2. cap. 34. num. 108.* Nicolaus Garcia *d. part. 7. cap. 4. num. 57.* me citato *in hoc loco* Castr. Palao *d. puncto 3. num. 20. vers. deinde.* Aloys. Ricc *d. resolut. 331. num. 2.* vbi in fine tesoluit Episcopum conferentem beneficium minori quatuordecim annorum peccare mortaliter, & collationem esse nullam, & *num. 3. versic. habetur*, di-

cit *Sacram Congregat.* cenſuiſſe 14. *Auguſti* 1586. quòd prouiſio in decimotertio ætatis anno de Canonicatu in Eccleſia Collegiata, vbi vigore ſtatuti Eccleſiæ pronifi ante tealem poſſeſſionem,& fructuum perceptionem renentur expectare per biennium,obſtat decretum Concilij *d cap.6.*

76 Aduertendum maximè eſt non oportere eſſe expletum quartumdecimum annum ad obtinendum ſimplex beneficium poſt Coocil. ſed cœptum ſufficere. Ita decimum referunt Henriq. *dicto cap.* 19. §. 2. Galet. *verb beneficium*, 4. Atmendat. *dict. lib.* 2. *de ætatibus*, *num.* 5. Ceuall. *quæſt.* 523. *num.* 4. & *quæſt.* 593. *num.* 18. Aloyſ. Ricc. *dict. collect.* 860. *verſ. limita ſecundò, & reſolut.* 325. *num.*3. *verſ. nihilominus*, Azor. *dict. cap.* 5. *quæſ.* 7. *in fine*, Catdioal Tuſch. *tom.* 3. *littera E*, *concluſ.* 338. *num.* 12. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 5. *in princ. num.*90. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 8. Campan. *dict. cap. cap.*6. *num.* 2. *in fine*, nouiſſimè Alphoſ. de Leone *de officio Cupellani quæſt.* 4. *praxi* 6. *num.* 33. *cum ſe-*

77 *quentib.* † Si verò in fundatione ſit ſtatutum, vt illud etiam minor quatuordecim annorum adipiſci valeat, ſtandum eſt fundationi, cui non fuit derogatum per iam dictum Concilij decretum; ita referunt deciſum Gonzalez *d.gloſ.*5.*num* 91. Aloyſ.Ricc. *d. collect.* 860. *verſ. nunc limita & primò.* Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum req.*7. *dub.*11. *& req.* 10. *dub.*11. *num.*30 & alij per me citati infrà *allegat.* 72. *num.*72 *in fine*, & per Alphonſ.de Leone *dict quæſt.*4. *praxi* 6. *num.*36. vbi *num.*38.*verſ.ſuprapoſitam*, ampliat eandem doctrinam, quod fondator in limine fundationis poſſit diſponere quod minor quatuordecim annorum admittatur ad beneficium; vt procedat, etiamſi illi imponat oous celebrationis Miſſarum, &*in verſ.ampliu* ſubdit poſſe fundatorem ſtatuere vt Cappellania poſſit cõferri puetis minoribus ſeptennio, & ſic laicis, qui teneantor per alios Miſſas celebrari facere; Rota *in Granaten. Cupellania* 12. *Iunnarii* 1607. coram *Reuerendiſſimo D. Lugdunen.* apud Farinac. *tom.*1 *part.* 2. *deciſ.*194. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *q.* 32. *num.* 35. Ferentil. *ad deciſ. Buratti* 755. *num.* 15. Ciarlin. *controuerſ. forenſ.lib.*1. *cap.*53. *num.* 52. Campan. *d. cap.* 6. *num.*2. *in fine*. vbi *num* 3. dicit ſe ſciuiſſe declaratum eſſe non cenſeri inualidam præſentationem factam de perſoóa nondum attingente quartumdecimum annum (licèt in eo beneficio minor ætas non concedatur ex fundatione) ſufficit eoim, qood ante inſtitotionem pertingat eam ætatem, probatque Lambertin. *de iurepatron. part. vlt. lib.*2. *quæſt.*2. *art.*3. eam tamen teſtimxit Rota coram Orano 19. *Nouembris* 1584. non ſubſiſtere ſi foit præſantaodos proximè clericandus, nam penitus indignos tonc non erit, & ſufficiet ſi ante inſtitutionem fuerit tonſuratus, me citato *in hoc loco* nouiſſimè Alphonſ.de Leone *d.q.*4.*praxi* 6 *n.*39. vbi *n.* 40. reſoluit contra Ricc. & Squillant.valere præſentationem ab beneficinm de minore quatuordecim annorum factam cum conditione ſi impetrauerit à Papa diſpenſationem, ſi verificetor conditio tofra tempus datum ad præſeotandum de Iure.

Poterit igitur præſentari & inſtitui minor 14.aonorum non obſtante diſpoſitione Concilij *dict. loco* ſi fundator tacitè id voluiſſee, mandando præſentari clericum in minoribus conſtitutum, Rot. *deciſ.*482. *ad fin. part.* 2. *diuerſ.* Gaſcia *de benefic. p.*7. *cap* 4. *n.*9. *&* 10. Aloyſ.Ricc. *collect.*160. *verſ. nunc limita & primò.* Vel ſi mandauit præſentati clericum primæ Tonſuræ,Rot *in Metropolitana beneficij 6.Iunij* 1622.coram *R.P.D.Merlino*;quia de Iure ſeptimum ætatis anoum agens tonſurati poteſt,*cap.nullus,& ibi* gloſ.*verb.infanti, de tempor ordin.in* 6. Quod Ego intelligo verum quando fundatio eſt ante Conciliom Tridentin. de quo tempote ſeçundùm Iuris communis diſpoſitionem etiam clericus primæ Tonſuræ, & in ſeptimo aono conſtiturus erat capax ſimplicis beneficij, *cap.ſi eo tempore, de reſcriptis.* Gatcia *d.c.*4. *num* 4.*cum ſequent.* Rot. *d.deciſ.* 194. *num.* 2. *part.*2. *recentior.* At vbi fundatio eſſet poſt Concilium, & in ea non repetiretur expreſſe cautom quòd puer, aut minor 14 annis præſentati poſſit, ſed tantùm quòd præſenterit clericus prunæ Tonſuræ, vel in minoribus conſtitutus, intelligitur dummodo præſentandus haberet ætatem 14. anoorum requiſitam à Concilio. Ita Rot. *in dict. Metropolitanu benefi.*13, *& in Co d. ben. Capellaniæ* 5 *Decembris* 1629. cotam *Reuerendiſſimo D.Duran.*in impreſſ. *deciſ.* 228. *num* 8. Hac de re extat ſpecialis *declaratio Eminentiſſim. Cardinalium Sacri Concil. Trident. interpretum*, quam refert Ciarlin *dict. lib* 1. *cap.* 53 *num* 51. in hæc verba. *Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi Dominj Thomas de Spinellis alias l'Aiata diœceſis Regien. fundauit ſimplex beneficium inſpatronatus deſcendentium Balthaſaris, & fratrum de Spinellis teſtatoris ugnatorum, cum declaratione quod dictus Rector, ſius Rectores dicti beneficij, vt ſupra eligendi, eſſe debeant Sacerdotes Miſſam celebrantes, honeſta vita, bonorum morum, his tamen demptis, qui forent, aut eſſent de ſtirpe, & progenie prædictorum de Spinellis, quos eligi poſſe volnit in Rectores dicti beneficij, etiamſi non eſſent niſi in minoribus, & puri clerici, & prohibuit alios extraneos eligi, donec ſint. qui eligi poſſint de ſtiepe prædicta. Quæritur an patronus dicti beneficij poſſit præſentare filium ſuum clericum ætatis annorum decem circiter, non obſtante Concilio Tridentino cap 6. ſeſſ.23. Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum cenſuit ex lege fundationis huiuſmodi, quam non ſuſtulit ipſius Concilij decretum cap.6 ſeſſ.23. ad beneficium prædictum, præſentari poſſe patroni filium, qui clericus in aliquo ſaltem ex minoribus Ordinibus conſtitutus, & alioquin idoneus reperiatur, etſiamſi decimum ſua ætatis annum non exceſſerit.*

Annotandum pro intelligentia Concil. *d. cap.* 6. 78 prohibitionem de obtinendo beneficio ante illam ætatem 14. annorom ſubſiſtere, nedum ſi per viam collationis daretur, verum etiam præſeotationis,electionis, aot alterius cuioſcunque prouiſionis,ſtante generica Concilij prohibitione, & ob verbum in eo poſitum, *obtinere*, qood genetale eſt, Flamin.Patiſ. *de reſignat. benef. lib.*4. *cap.* 9. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop Neapolit. part.* 4. *deciſ.*343. Squillante *de priuileg. clerie. cap.* 4. *num.*62. Vioian. *in praxi iurispatron.lib.*7.*cap.*6.*num.*7.me citato *in hoc loco* Alphonſ. de Leone *d.q.*4.*praxi* 6. *num.* 37. *prope fin.* Gatc. *dict.part.*7. *cap.*4. *num.*85. Vaſq.*in opuſc. de benef. cap.* 2. § 2. *dub.*3 *in fine num.* 23. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *de puncto* 3. *num* 20. vbi ſubdit quòd non ſolùm tempore impetrationis, ſed etiam tempore oppoſitionis,ſeu eo tempore, qoo te legitimè opponere potes, eam ætatem habere debes, Mandoſ. *in tract. de minoritate*, *cap.*4. *num.* 17. quem citat Campan. *dict. cap.* 6. *num.* 6. vbi *num.* 5. aſſerit ad peoſionem extendi placoiſſe Sacræ Congregat.& tepetit *rubric.* 11. *cap* 14. *num.*16. *verſic.de legitima.*& me citato *hoc loco* Caſtr.Palao *in opere mor. tom* 2. *tract.*13. *diſp.*1. *punct* 11 *n.*4. quamois † æta- 79 tem ſeptem annorum ad illam ſufficere aſſerant Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi deciſ.*410. *in* 1.*edit.& reſolut.*367.*in* 2.*edit.*& Steph.Gratian. *diſceptat. forenſ.co.* 3.*c.*397.17.

Ad

80 Ad Curata verò maiorem quandam flagitant Iura peritiam, quandoquidem animarum cura ars artium eſt, *cap. cùm ſit, de ætate, & qualitat.* Gonzal. *ad leg.* 8 *Cancell. gl.* 4. *à n.* 71. atque ideò ouus vir Angelicis humeris ſuſtinendum, vt eam depoſcant ſcientiam, quæ ad finem, moreſque pertinear, & ſalutarem doctrinam tradendam ſatis ſit: vel ſufficit tanta, qua plebem ſibi commiſſam paſcere valeant ſalutaribus verbis, atque exemplis, quod omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, eos admonendo breuibus quidem, & dilucidis verbis de vitiis, quæ declinate, viraſque, ac virtutibus, quas ſectari eos oporteret, vt æternam euadant pœnam, atque celeſtem gloriam adipiſcantur, quæ clarius explicat Sot: *in* 4. *ſentent. diſt.* 25. *art.* 4. *concl.* 3. *verſ. & per hoc*, ſequentibus verbis. *Qui verò Parochia in paſtorem præficitur, vt idoneus habeatur, ea ſcire debet, qua plebi ſunt cognita neceſſaria, nempè illa, qua ſunt de neceſſitate ſalutis, vt videlicet docere ſuos ſubditos ſciat Fidei articulos, & Decalogum, atque ordinaria peccata, qua ei per Confeſſionem detegumtur, vtque pœnitentibus ſalutaria eo filia præſtare valeat, præſertim vero cum D. Thom. in* 4 *ſentent. diſtinct.* 17. *in* 2 *ſcripto, credo tantam debere eſſe in eo ſcientiam, qua diſtinguere noſcat peccatum, & non peccatum, atque inter mortale, & venale, quamnò & ſacris litteris præditus eſſe debet, cum eius ſit peculiare munus prædicare, iuxta Concil. Trident. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 4 &c.

81 Curata beneficia qui vult obtinere, debet eſſe conſtitutus in ætate 25. annorum incœptorum, vt probat text. *in capitulis in cunctis*; §. *inferiora*, *de elect.* Menoch. *remed* 15. *recuper. n.* 442. Rebuff. *in tract. de pacificis poſſeſſ. num.* 181. Henriq. *lib.* 10. *cap.* 19. §. 3. Flamin. *de reſignat. lib.* 4. *quæſt.* 9. *num.* 14. *cum ſeqq. & quæſt.* 11. *num.* 14 Cened. *part.* 3. *collect.* 30. *num.* 1. Vgolin. *d. cap.* 50. §. 8 *num.* 3. Campao. *dict. rubr.* 7. *cap.* 6. *num.* 29. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 164. *verſ. aduerte*, plures alios refert Nicol. Garcia *diſt. cap.* 4 *num.* 41. Zerol. *in praxi Epiſcopal. part.* 1. *verb. beneficia, verſ. ad dignitates, pag.* 38. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 281. *num.* 1. & *deciſ.* 349. *part* 4. Salon 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 2. *controu.* 1. *concl.* 2. Leſſi. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 107. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 5 *quæſ.* 1. Fr. Ludoo. Miranda *in man. Prælat. tom.* 2. *quæſt.* 3. *art.* 1. *concl.* 1. Filliuc. *tom.* 3. *tract.* 41. *cap.* 5. *num.* 24 Homobon. *de humana vita ſtatibus p.* 1. *c.* 22. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum req.* 10. *dub.* 11. *n.* 27. iuxta Rom. impreſ. Vaſq. *de benef. cap.* 3. §. 2. *dub* 2. *in fine*, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.* 3. *n.* 12. Et † ſufficit ad validitatem collationis cuiuſcunque beneficij Curati, quod prouiſus ſit prima Tonſura initiatus, & ætatem habeat, vt intra annum ad Sacerdotium promouearur, vt per *c. licèt canon, & c. commiſſa, de elect. lib.* 6. cum ſimilibus reſoluunt Rebuff. *in praxi ſit. requiſita ad collat. n.* 24. Roch. *de iure patron. verbo honorificum n.* 24. Gutier. *canon. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 33. Petr. Gregor. *rei benef. c.* 25. *n.* 8. Nicol. Garc. *de benef p.* 3. *c.* 4. *à n.* 2. & ideò † beneficium Curatum obligat ad promotionem Sacerdotij ſpatio vnius anni, Zerol. *in praxi Epiſc. d. verb. beneficia, verſic. dico quartò principaliter, pag.* 44. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 4. *princip.* 65. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *quæſ.* 2. Cened. *dict. collect.* 30. *num.* 1. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 5. *collect.* 1988. in tantum quòd ſi quis obtinens Parochialem nun promouereturt intra illud tempus ad Sacerdotium, Parochia vacat ipſo iure, vt probat *d. cap. licet canon*, & reſoluuot Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 25. *num.* 47. latè nouiſſimè Alphonſ. de Leone *d. quæſt.* 4 *praxi* 6. *num.* 71. *cum ſequentibus*, qui † tenet procedit, & intelligitur quando ſcilicet canonicè Parochus poſſedit beneficium vltra annum, & non ſe promouerit in futurum, ſecus vero ſi non canonicè, quia tunc non vacat, Maſcard. *de probat. concl.* 835. *num.* 16. Sic etiam illius pœna non habet locum in Rectore, qui intra annum à die adeptæ poſſeſſionis pacificæ, vel intra tempus legitimè ei prorogatum, comparuit, & ſe promouerit petiit, offerens quantum in ſe erat, ſe paratum ſuſcipere Sacerdotium, vel Ordines, & noluit eum Ordinarius propter illiteraturam, vel aliam cauſam promouere, refert in *Sacra Congreg.* deciſum Nicol. Garc. *d. cap.* 4 *num.* 7. Debet tamen Parochus, & tenetur ſub peccato mort. habere propoſitum Ordines factos ſuſcipiendi, vt probat text. *in* § *commiſſa* §. *cæterum, de elect. in* 6. Iacob. de Graffis *in deciſ. aureis lib.* 2. *cap.* 39. *n.* 13 Cardinal. Anton. Zapata *en el diſcurſo de la obligacion en Conciencia) Iuſticia que los Prelatos tienen de proueer los dignidades y beneficio. eccleſiaſticos, &c. p.* 1. *concl.* 1. *à princ.* 82 to *in hoc loco* 83 c. 84

Præſentatus, ſeu electus ad beneficium poteſt abſens inſtitui ab Epiſcopo, ſi ei notum ſit eſſe idoneum notorie; veluti quia Doctor eſt in aliqua Vniuerſitate ſtudij generalis graduatus; hic enim examine non indiget, ex doctrina gloſ. *verb. ignota; in cap. de Petro, diſtinct.* 47. ioncto Concil. Trident. *ſeſſ.* 6. *de reform. cap.* 13. *in fine*, reſoluunt Cened. *ad Decretum collect.* 15. *n.* 3. Henriq *in ſum. lib.* 10. *c.* 18. *in princ.* Sà *in aphoriſm. verb. examen.* Quare ſic notum Epiſcopo poſſe ab eo abſentem inſtitui, & præſentationem, ac inſtitutionem validam eſſe, licet inſtitutus abſens ſit, notauit Innoc per text. ibi *in cap. in Lateran.* in vltimis verbis, *de prabend.* Abb. *conſ.* 76. *num.* 2 *part.* 2. Nicolaus Garcia *part.* 4. *cap.* 1. *à num* 16. vbi *à num.* 23. refert declarationem Illuſtriſſ. Cardinalium, ſecundùm quos intelliges ſupradicta de perſona notoriè digna, & Epiſcopo nota: & limitabis, quòd † non procedat in præſentato ad Parochialem, in hac enim examen præcisè neceſſarium eſt, nec omitti poteſt ex eo, quod prouiſus notoriè dignos ſit: Doctor enim, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & in publica Vniuerſitate gradnatus non excuſatur ab examine, quando petit prouideri de aliqua Eccleſia Parochiali. Ita deciſum per ſacram Congregat. referunt Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 4. *n.* 90. Nicol. Garcia *part.* 9. *c.* 2. *n.* 103. Piaſec. *in praxi nona Epiſc p.* 2. *c.* 5. *n.* 17. *verſ. Doctor.* Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 351. *n.* 2. Proſpet. de Auguſt. *in addit. ad Quarant. verb. benef. Parochialis, quæſt.* 1. Zerola *in praxi Epiſc. p.* 2. *verb. Doctor.* §. 1. reſoluunt Lambertio. *de iure patronatus, p.* 1. *lib.* 2. *q.* 11. *art.* 3. *n.* 5. Rebuff. *de priuileg. ſcholarium, priuil* 86. *n.* 4. Flamin. *de reſignat. lib.* 8 *q.* 9. *n* 83. *cum ſeqq.* Vgolin. *d. c.* 50 §. 6. *n.* 6. & §. 10. *n.* 6. Leſſi. *de Iuſtit. lib.* 2. *c.* 34 *n.* 82. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 139 *p.* 1. Cened. *ad Decretum collect.* 15. *n.* 5 eriamſi eſſet famoſiſſimus Doctor, qui cum maximo applauſu per plures annos legerit, iuxta tradita per Fuſch. *de viſitat. lib* 2. *cap.* 5 *num.* 10. & etiamſi eſſet Vicarius ipſius Epiſcopi, Flamin. *d. quæſt.* 9. *num.* 87. 85 86

Cauebis igitur à Gatc. *part.* 9. *cap* 3. *num.* 5. & 14. 87 dum ſcribit hanc reſolutionem procedere in quocunque beneficio Eccleſiaſtico, nam quamuis ex Concil. Trident. *d. c.* 13. examen neceſſarium eſſe in omnibus beneficiis agnoſcamus, pro forma tamen in ſolis Parochialibus requiri receptiſſima eſt ſcribentium reſolutio; in aliis verò ſimplicibus cum teſiden

fidentia, vel ſine illa, non requiritur de neceſſitate, nec fit, ſi prouiſus eſt perſona inſignis, & notoriè idonea, & ita vidi ſeruari in hac Curia: namque cum anno tranſacto, videlicet 1621. prouiſus fuiſſem de dignitate Theſaurariæ Maioris inſignis Eccleſiæ Vi-
88 ſoarenenſis, Illuſtriſſimus Dominus † Marcus Aurelius Meraldus, integerrimus Sanctiſſimi Domini Pauli V. felicis recordat. Datarius, & meritiſſimus vtriuſque Signaturæ Referendarius, Bullas Apoſtol. de hac Dignitate mihi expediri abſque examine iuſſit, qui ſingulari eruditione, & acerrimo iudicio ornatiſſimus litterarum, ac rerum gerendarum notitia illuſtris, & vtriuſque iuris peritiſſimus, adeò incorruptè atque integrè Datarij officio functus fuit, vt ab eo nihil iniuſtum, indecorum, indebitum, iuti, ac bonis moribus repugnans vnquam factum fuiſſa vetè credendum ſit, propter maximam illius in diſtribuendis gratiis, & beneficiis erga litteras, benemeritas, ac pauperes perſonas, rectitudinem, eruam, iuſtitiam, & prouidentiam. Vetè quidem vir iſte doctiſſimus noſtras ſemper adamauit lucubrationes, noſtriſque laboribus plorimum detulit; & cum D. Ambroſio *lib. 1. de Cain & Abel c. 4.* dicere ſolebat, *nulla ſine labore virtus, quia labor proceſſus virtutis eſt.* Ob idque præmia ſic laborantibus concedenda affirmabat cum eodem Ambroſ. *d. lib. 1. c. 4. Non dormientibus, neque otiantibus, ſed vigilantibus, & laborantibus pollicentur præmia, & laboris merces paratа eſt*; cuius auctoritates nouiſſimè refert Dominus Don Ferdinandus Pizarro y Orellana Supremi Caſtellæ Conſilij meritiſſimus Auditor *in hiſtoria virorum illuſtrium noui Orbis, in vita Ferdinandi Pizarri cap. vlt. obſerv. vnica in fine, pag. 343.* aliqua ad rem tradidit Emman. de Faria *in comment. ad Ludouicum de Camoens canto 10. eſt.* 41.

89 Semel examinatus, & approbatus ad vnum beneficium ſimplex, non amplius examinatur ad aliud ſimile, idem eſt ſi ſemel ſit approbatus ad Canonicatum, vel dignitatem in Collegiata, non amplius examinatur ad ſimilem Canonicatum, vel Dignitatem in alia Collegiata; ſic ſemel approbatus ad Coratum, vel Canonicarum, ſeu Dignitatem in Cathedrali, non vltra examinatur ad ſimile, vel ſimilem. Ita ſeruati in Curia referunt Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloſ. 4. num. 84.* & Aloiſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſiaſt. deciſ. 410 in 1. edit. & reſolut. 356. in 3. edit.* Ioan. Anton. Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum prælud. 3. dub. 3. num. 30.* Homobon. de Bonis *de examine Eccleſiaſtico tractat. 2. cap. 3. quæſt. 31. in fine.* Sed Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 5. cap. 3. numero 8. propè fin.* concludendum aſſerit, quod licet attento iure communi non ſit iterum examinandus, per text. *in cap. accepimus, de ætate, & qualit. ac deciſ. Paleot. 83.* & Caputaq. *deciſ. 367 lib. 2.* inſpecta tamen Concilij ſanctione examini ſemper eſſe ſubiiciendum, edocetque Seraphin. Rotæ *deciſ. 1323.* vbi propterea concluſit Rota quod cum in aſcenſione ad alterum qoætator noous rituius, inxta *conſil. 18 Otdrad.* idcò ſit etiam eunc examinandus, rafere etiam declarationem *Illuſtriſſimorum D D. Cardinalium*, quòd cœptus beneficiati in quolibet aſſeſu, denuo examinetur, atque ita præterea reſoluturum fuiſſe memorat *in vna Cæſarauguſtana* coram *Card. Pamphilio, ſen. de anno 1587.* Ego tamen ſcio de ſtylo Curiæ primum verum, ſecundum verò Campan. & Seraphini aſſumptum in partibus ſibi locum habere dicendum eſt, vel ibi per concurſum examen fit, refert Maſſobr. *d. dub. 3. n. 32.* Hinc prouiſum à Papa Romæ in forma gratioſa de ſimplici beneficio ſacrum Ordinem annexum habeote non debere rurſus ab Epiſcopo examinari, ſi adiunctum Ordinem ſuſcipere intendit, tradunt Campan. *diſt. cap 5. num. 26.* Homobon. de Bonis *diſt. tractat. 2. quæſt. 35. in fine* Et Epiſcopum non poſſe denuo ſubiicere examini pro ſimplici beneficio illum, quem iam examinoauerat pro Ordinis Sacri promotione, reſoluunt Gate. *d. part. 9. c. 3 num 15.* Ioan. Ant. Maſſobr. *in d. ſua praxi habendi concurſum requiſ 10. dub. 10. num. 1. & 2.* Homobon. de Bonis *d. tract. 2. q. 35. in fine.*

Si verò ad beneficium ſuperius ſit promouendus, 90
examinari eius licentia nihilominus denuo debet, quoniam litteratura pro Dignitatis maioris, vel minoris conditione, maior minorve requiritur. Item ſi ad ſimile beneficium promoueatur, in Eccleſia tamen vel loco amplioti, maiorive, aut nobilioti, vel celebrationi, eſt etiam examinandus, dicit ſeruari ſtylo Curiæ Romanæ Azor *inſtit moral. part. 2. lib. 6. cap. 6. quæſ. 9* vbi etiam aduertit † examinati debere promotum etiam ad ſimile, & 91
æquale beneficium ſimilis loci, & Eccleſiæ, ſi in priori examine minus idoneè & aptè reſpondit; aut ſi creditur eum poſt examen ſe negligenter in ſtudio litterarum geſſiſſe, & oblitum eſſe eius, quod ante didicerat, aut ſi alij ſint candidati, qui vnà cum eo beneficium petunt.

In prouiſionibus de Parochialibus per Sedem Apoſtolicam faciendis inſeri ſolet clauſula illa *(ſi per diligentem examinationem per te adhibitis examinatoribus in Synodo diœceſana deputatis ad hoc idoneum eſſe reperieris, ſuper quo conſcientiam tuam oneramus.)* & quamuis illa conditione importet, & opetetur quod examen cum Synodalibus examinatoribus requiratur pro ſima, itavt illud prætermitti nequeat, quaeumcumque impetrans ſit re vera idoneus, ex latè dedutis per Nicol. Garciam *de benef. part. 6. cap. 1. n. 253. cum multis ſequentibus*, & præſertim *n. 266.* vbi refert deciſionem *in Calaguritana beneficij de Orcillas 12 Octobris 1587.* coram *Cardin. Pamphilio ſen.* in qua dictum fuit id procedere etiamſi fuiſſet examinatus, & approbatus etiam ad Parochiales. Attamen viſa poſt primam huius tractatus impreſſionem Sac. Rot. *deciſio in una Piſtoren. Parochialis 6 Febr 1623.* coram *D. Merlino*, mihi videtur conditionem, ac formam huiuſmodi ſatis ſupeique eſſe adimpleram ex eo quòd quis iam antea fuerat coram eodem Ordinario Synodalibus examinatoribus adhibitis examinatus, & idoneus repertus, & approbatus ad eandemmee Parochialem. Nam prædicta clauſula debet intelligi de examine facto, vel faciendo. quatenus illud iam antea factum non fuiſſet, quia ſiue conditio prædicta dicatur caſualis, ex quo atiam idoneus eaſu, vtputa memoria labente, vel Ptæſulis, & examinatorum aſpectu peiretrirus deficere poteſt in examine, ſiue mixta tanquam dependens etiam ab arbitrio, & iudicio Ordinatij, vel examinatorum, non eſt neceſſariò adimplenda poſt reſcripti præſentationem, ſed ſufficit quòd fuerit antea in rei veritate modo prædicto adimpleta, quoties tempore reſcripti Princeps ignorabat adimplementum, ad *l. hac conditio §. fin.* & Bart & Socin. *ff. de cond. & demonſtr. l. ſi ita ſcripium §. fin. ff. de leg. 2.* Roin. *conſ. 89. num. 2. lib. 4.* Pulchtè Sutd. *conſ. 69. n. 19 & 20* Præſumitur enim quòd ſi Papa tale adimplementum ſciuiſſet, non quidem in forma dignum, ſed in forma gratioſa, & abſqni tali conditiooe probauiſſet, in ſimilibus remine conſiderant Socin. *in d. l. hac conditio n. 4. in fine*, Ruin. *d. conſ. 89. num. 2.* quos ſequitur Sutd. *d. conſ. 69. num. 10.*

Cum quo etiam conſonat ſtylus Cancellariæ

Apo

Apoſtolicæ, ſecundum quem exhibita approbatione eandem Parochialem paſſim mutari conſueuit ſupplicatio ex forma dignum in formam gratioſam, ex quo apparet formam huiuſmodi per clauſulam prædictam importatam non eſſe mentalem, & conſequente illius omiſſionem proceſſum non vitiare, vt tradit Bnet, *in c. ſuper lit. n. 16. de reſcript.* & Brun. *in tract. de forma tit. de poteſtate, & effectu forma verſ. tertiò prædicta concluſio, f. 1. n. 56.*

Ex quibus paret reſponſio ad ea quæ tradunt Nicol. Garc *de benef. 3 part. 6 cap. 2. n. 255 cum ſeqq.* & Gonzal *ad reg. 8. Cancell. glo. 4. n. 89. & 96. cum ſeqq.* proceduut enim, vt ipſi loquuntur, quando non præceſſit examen cum tribus examinatoribus ſynodalibus iuxta formam præſcriptam; vel, quando fuit factum ab alio Ordinario, & approbatio fuit tantummodo generalis ad Parochiales, in quibus terminis verſabatur caſus *in d. Calagurritana de Ornillos* coram *Card. Pamphilio ſeq.* vt ibi deprehenditur; non autem, quando præceſſit ſpecialis approbatio ad talem Parochialem prævio examine; & euidens eſt ratio differentiæ inter vtrumque caſum, quia per examen generaliter factum ad Parochiales non eſt plenè conſultum diſciplinæ Chriſtianæ, & curæ animarum alicuius certæ Parochialis: fieri enim poteſt quòd talis Parochialis exigit in ſuo Rectore præcipuas qualitates, quæ ab extraneo Ordinario examinante pro alia Parochiali non potuerint excogitari; quod ſecus eſt vbi ad eandem Parochialem, & ab eodem Ordinario quis prius fuerit examinatus, & approbatus. Colliguntur hæc omnia ex *dicta Piſtorien. Parochialis* coram *D. Merlino.*

Vtrùm autem ſemel reprobatus, & reiectus poſſit iterum admitti? Reſpondeo quod ſic; nouum enim examen eſt optimus modus probandi ſcientiam examinati, aliàs reiecti & grauamen ab examinatoribus illatum, Rota *in decif. 8. de probat. in nou. & decif. 18. n. 14. de conceſſ. prabenda etiam in nou.* Greg. *deciſ. 527. n. 2. & deciſ. 558. n. 2. & in Calagurritana de Morilla 15. Iun.* 1612 coram *Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano.*

Nec ſubſiſtit obiectum quod huiuſmodi reiectus poſt reprobationem potuerit doctus euadere, iraut habilitas præſumatur acquiſita medio tempore, quo caſu reiectus non ſoler admitti ad nouum examen, vt *in deciſ. 506. n. 4. p. 2. recent. & in Calagurritana beneficii de Cetue, a 8. Febr.* 1591. coram *Pera, & in Paduana coadiutoria 6 Nouembris* 1623. coram *Merlino*; quia reſponderur allegatam præſumptionem excludi ex breuitate temporis quatuor menſium, vel circa, Greg. *deciſ. 547. n. 3. & deciſ. 538. n. 4.* ex quibus deciſionibus Rota cenſuit tempus quindecim menſium eſſe breue ad effectum, vt reprobatus examine poſſit medio tempore ita eruditus fieri, vt poſtea in alio examioe approbationem mereri; ita fuit reſolutum deductis omnibus ſupradictis, *in Nepeſina Canonicatus 25. Februar.* 1625. coram *D. Merlino.*

92 Peracto examine occurrentium ad concurſum, examinatores debent eos ex communi ſententia renunciare Epiſcopo, quos idoneos repetirent, refert deciſum Nicol. Garc. *part. 9. cap. 2. num* 104. vel data cauſa eos remittere ad Ordinariom, quia cumulatiuè, & non priuatiuè illis eſt tributa iuriſdictio, vt cenſuit Rot. *deciſ. 647. n. 1.* apud Farin. *in nouiſſ.* alias *p. 4 diuerſ.* Et in dubio ſpectat ad examinatores renuntiare quis ſit magis idoneus. Zeiol. *in praxi Epi-*
93 *ſcop. p. 1. verb. Parochia, §. 2. in princ.* † Et examinatores ab Epiſcopo, vel Vicario, quibus beneficia prouideri incumbit, accerſitos teneri ſignificare, & ſubſcribere, quis ſit dignus, & quis dignior, ſub peccato mortali aſſerunt Fr. Ludou. *in inſtruct. conſcient. tom. 1. cap. 127.* Petr. de Ledeſma *in ſum. part. 2. tract. 7. cap. 1. concl. 7. diffic. 15.* Rota Roman. apud Farin. *deciſ. 672.* † Nec prædictorum examinatorum relationem quominus executionem habeat, vlla deuolutio, aut appellatio etiam ad Sedem Apoſtol. ſiue eius Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, ſeu Epiſcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interpoſita impedit, vt habetur in Cooc. *d. cap. 18. propè fin.* Azeued. *l. c. n. 4. tit. 16. lib. 3. non recop.* Gonzal. *glo. 9. §. 1. in annot. contra n. 182. & 186. & 209. & glo. 6. à n. 163.* Ceuall. *com. 4. n. 897. n. 833. cum ſeqq.* Ror. *in Pamphilon. Abbatia de Areſſo 22. Aprilis* 1622. coram *Reuerendiſſimo D. meo Nauarro.*

Examinatores tenentur examen facere de ætate, 95
moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis, vt habetur in Concil. Trident. *d. cap. 18. verſ. peracto*, Gonzal. *d glo. 4 num. 110.* ita vt non ſufficiat ſi relationem fecerint ſolùm de litteraturia, examen verò circa mores, ætatem, & reliqua Epiſcopo relinquantur; ita deciſum refert Nicol. Garc. *de benef. part. 5. cap. 7. num. 11. verſ. ad tertium, & part. 9. cap. 2. num. 238.* Maſſobr. *d. praxi requiſ. 4. dub. 1.* quia approbantes examinatum quoad ſcientiam tantum, non etiam quoad vitam & mores, non ſatisfaciunt decreto Concilij, expreſsè iubentis, quòd *peracto examine renuntientur quotquot ab eiſdem examinatoribus, idonei iudicati fuerint etate, moribus, doctrina, prudentia*, &c. referunt deciſum Galet. *in margarita caſuum conſcientia, verb. examinatores 2:* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. reſolut. 631. in 2. edit.* & cenſuit Rota *in Farcinonen. Parochialis 29. Nouembris 1613. & 26. Ianuar. 1615.* coram Buratto, cuius meminit Lotter, *d lib. 2, q. 31 num. 97* vbi *num. 98.* cum ead. Ruta id intelligit, dummodo per eoſdem examinatores expreſsè non tenuntietur quis magis, vel minus idoneus ſit, ſed ſimpliciter qui ſint idonei, maioris enim vel minoris idoneitatis æſtimatio ad Epiſcopum pertinet, & *n. 99. & 100.* ſubdit ſe credere non inde vitiari examen ſi fiat de vno tanquam magis idoneo, ex quo Epiſcopus non propterea arctarur in hoc ſequi eorum iudicium.

Magis expedit, vt examinatores inter ſe ſua vota 96
palam conferant, deinde notario inbeant, vt in actis ſuis ſimpliciter ſcribat Titium approbatum idoneum, Seium verò reprobatum: ita referunt deciſum Nicol. Garcia *d. cap. 2. n. 107.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p. 2. cap. 3. n. 35.* Et debere examinatores dare vota dum ſimul congregati ſunt cum Epiſcopo, non autem ſeparatim ſicut etiam Epiſcopum, vt datur locus accceſſui, debere accedere examinatoribus ſimul congregatis reſoluunt Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 58* Maſſubr *in d. praxi requiſ. 4. dub. 2.* Appellationem à reprobatione examinatorum dari tantùm deuolutiuam, non ſuſpenſiuam, reſoluit Maſſobr. *in d. praxi requiſ 5 dub. 4.* vbi *dub. 6.* cum Nicol. Garcia *d. c. 2. n. 24 5.* tenet dari appellationem à relatione examinatorum in Parochialibus patronatis laicorum, quando vnus tantùm eſt præſentatus, & *dub. 7. cum ead.* Garc. *d. c. 2. n. 75* tradit appellationem à reprobatione examinatorum dari in prouiſis in forma dignum, Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiepiſc. Neapol. deciſ. 19. n. 1. p. 4.* Et ad nouum examen quando ſit deueniendum ſtante appellatione à relatione examinatorum oſtendit Aloyſ. Ricc. *vbi proximè deciſ. 38 a. eadem par 4.*

Non ſpectat ad examinatores, ſed ad Epiſcopum eligo

eligere ex approbatis magis idoneum, vt paritet referunt deciſum Franc. Leo *d. c. 3. n. 34.* Nicol. Garc. *diſt. cap. 2 num. 108. & 109.* Armeodar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſcopis, num. 58.* Maſſobr. *d. requiſ. 4 dub. 4.* vbi quòd Epiſcopus debet expectare vt examinatores renuntient, ſed non tenetur elicere ex collatione votorum habita collatorum, & *dub. 5.* aſſerit deciſum Epiſcopum non habere votum deciſiuum in concurſu, ſed tantùm accedere vbi vota ſunt paria, vel ſingularia, & *dub. 6.* oſtendit, quando dicantur vota paria? quando ſingularia? Et Epiſcopum poſſe eligere extra locum examinis, & etiam abſentibus examinato ibus, cum Nicol. Garcia *d. cap. 2. num. 59* reſoluit Maſſobr. *in d. praxi requiſ. 5. dub. 20* vbi *dub. 21.* cum eadem Garcia *diſt. cap. 2. num. 109.* air quòd Epiſcopus poteſt eligere illum, qui tantum dimidiam votorum tulerit, relictis iis, qui omnia vota reportarunt, & *dub. 22* an & quando electus in concurſu ios acquirat conſiderabile: & *requiſ. 6. dub. 1.* tradit electionem factam de magis idoneo ſignificandam eſſe intra quatuor menſes, & ſi fuerit tranſmiſſa, nec peruenerit ad manus collatoris intra dictum tempus prouiſiooem deuolui. Epiſcopus in omni euentu tenetur eum elicere, quem cæteris magis idoneum indicauerit, vt habetur in Concil. Trident *d. cap. 18. verſic. peracto*, cum certum ſit peccare mortaliter mious dignos ſetuitio Dei applicando, *cap. licèt, verſic. qui præſtantior, 8. quæſt. 1. c. Metropolitano, diſt. 63.* & ita in foro conſcientiæ obligatur quis ſimpliciter eligere meliores, vel in comparatione ad bonum commune, licet ſi dignum tantùm nominauerit prætermiſſo digniore in foro exteriori minime inualiderut actus. Ita D. Thom. 2. 2. *quæſt. 63 art. 2.* & ibi Caietan. *in fine gloſ. verb qui præſtantior, in dicto cap. licet ergo*, vbi Archid. *num. 3.* Bellamet. *num. 5.* Cardinal. de Turrecr. *num. 1. cum ſequentib.* & Alexand. de Neuo *notab. 4. ſub n. 13. & ſub num. 20. & 21. in cap. conſtitutus, il ſecundo, de appellat.* vbi Ioan. Andr. *gloſ. 3. num 21.* Zabarel. *gloſ. 3. ſub num. 2.* Butri *num. 4.* Abb. *notab. 3. num. 4. & notab. 5. num. 7.* Ftaoch. *num. 4 & ſeq.* Sot. *lib. 3. de iuſtit. quæſt. 6. art. 2. & lib. 10. quæſt. 2. artic. 1.* Ledeſma *4. p. 2. quæſt. 18. iub. 9* D. Antonin. *part. 2. tit. 1. cap. 20. §. 1.* Angel. Roſel. Sylueſt. Tabien. & cæteri Summiſtæ *verb. electus*, Couar. *in reg. peccatum, part. 2. § 7. num. 4 verſ igitur iuxta*, quem expreſsè ſequuta eſt Rota *in Eugubina Parochialis S. Venantij 13. Ianuarij 1623.* coram bonæ mem. *Remboldo* Baoues *de Iuſtit. quæſt. 63. art. 2. poſt dub. 3. verſ ad confirmationem*, Turrian. *etiam de iuſtit tom. 2. diſp. 22. dub. 1. & 2.* Filliuc. *tract. 41. de benef. cap. 4. à n. 177.* Lambert. *de inrepatron lib. 2 p. 1. q. 10 art. 3. per totum*, & præcipuè *num. 26. verſ in corea*, Roch. de Curte *eodem tract. verb. honorificum, n. 42.* Nauar *in manual. c. 17. n. 72. & in tract. de orat. miſcel. 43. poſt n. 76.* Pett. Nauar. *de reſtitut. lib. 2. c. 2. n. 120.* Gregor de Valent. *2. 2. diſp. 5. q. 7. puncto 2 §. ſecundò quæritur, verſ. ſecunda aſſertio*, Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ. p. 1 diſ. 2 cap. 99. n. 2.* Flamin. *de reſignat. lib. 10. quæſt. 11. num. 36.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ part. 4. collect. 931.* Vgolin. *d. cap. 50. §. 13. num. 2.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib 6. cap. 15. quæſt. 1.* Rebell. *de obligat. Iuſtit. part. 1. lib. 3. q. 4.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. diſt. tract. 3. n. 195.* Campan. *in diuerſ Iuris Canon. ſub. 6. c. 3. n. 32. & rubr. 7. cap. 6. n. 70.* Molſeſ. *in ſuo promptuario triplicis Iuris, tract. 6. tit. de benef. n. 6.* Caſtellin. *de elect. c. 9.* Ft. Sigiſm. à Bononia *in ſimili tract. dub. 33.* Villalob. *in ſum. tom. 2. tract. 8 diffic. cum ſeqq.* latè Trullench. *in expoſit. Decalogi lib. 7. cap. 11 dub. 8.* Petr. de Bollo *in œconomia Canonica claſſi 2, cap. 3. §. 5. pag. 173.* Diana *moral. reſol. p. 2. tract. 15. reſol. 38. 40. 41.* latè Beltram. *ad Greg. XV. deciſ. 11. lit. E*, vbi tres conſtituit concluſiones. *Prima* eſt, quòd in foro Conſcientiæ eligens dignum omiſſo digniore mortaliter peccat, quia offendit iuſtitiam diſtributiuam. *Secunda* quòd in Curatis, & Parochialibus etiam in foro exteriori debet eligi magis dignus, aliàs electio eſt nulla. *Tertia* quod in aliis beneficiis, præterquam in Parochialibus ſufficit in foro exteriori eligere dignum, omiſſo digniore. Omnium latiſſimè multis ſacræ Scripturæ, & vtriuſque Iuris auctoritatibus adductis Alex. Raudenſ. *deciſ. 34. à n. 78.* Rationem noſtræ reſolutionis adducit Rebuff. *in concord. tit. de electionis derog. verb. idoneiorem, pag. 95.* vbi ait, *Qui non eligit idoneiorem, & meliorem, peccat mortaliter: tum quia eſt infidelis domino ſuo, vt dicitur in Euangelio. Fidelis ſeruus, & prudens, quem conſtituit Dominus. Tum quia cedit in detrimentum Eccleſiæ, & dedecus. Graue eſt enim inexpertes Deiſeruitio applicare, cap. monaſteriis 19. q. 3. glo. pen. in c. ad Apoſtolicam, de regular. Et quia tranſgreditur Canones volentes meliorem eligi debere, & Ius diuinum, vt ſupradictum extitit*, &c. Lell. *de iuſtitia lib. 2. c. 24. dub. 14. n. 64* ibi, *Ad beneficia habentia curam animarum vel aliam functionem magni momenti in Eccleſia eligere, poſtulare, aut præſentare dignum omiſſo digniore, qui in promptu eſt, eſt peccatum mortale*, &c. Et paulo inferius. *Ergo qui præſentant, vel eligunt, vel beneficia liberè conferunt, grauiter peccant, ſi digniores prætermittant, ſiue ſit Papa, ſiue Epiſcopus, ſiue Princeps ſecularis, non Domini beneficiorum, ſed œconomi*, &c. *& n. 65.* ibi. *Tenemur in re tanta ſub peccato mortali eligere aptiſſimos, quod non ſolum verum eſt de electore, & collatore libero ſed etiam de patrono*, &c. Quare coocludimus ſententiam ſancti Thom. *d. q. 63. art. 2. ad 3.* prædictam diſtinctionem facientis eſſe ſecuram, illius autem verba ſunt quæ ſequuntur *Quantum ad hoc quòd electio impugnari non poſſit in foro iudiciali, ſufficit eligere bonum, nec oportet eligere meliorẽ, quia ſic omnis electio poſſet habere calumniam: ſed quantum ad conſcientiam eligentis, neceſſe eſt eligere meliorem*, &c. maxime to oon Curatis beneficiis latiſſime Ioan. Paul. Xammar *de officios Iudicis p. 1. q. 22. à n. 10. cum ſequentib.* vbi probat quod in foro Conſcientiæ tenentem quis eligere ſeu prouidere digniorem ad munera publica ſecularia, & officia adminiſtrationis iuſtitiæ, & *à n. 21.* quod conferena officium publicum digno, prætermiſſo digniore, etſi mortaliter peccet non tamen tenetur ad teſtituoionem, & *à n. 44.* tenet quod licet grauiter peccet, vt diximus, electio tamen illa ſiue prouiſio valida eſt, nec in foro iudiciali poteſt reſcindi.

Nulla tameo contrahitur teſtituendi obligatio 98
digniore prætermiſſo, ſi nullum iuſtitiæ ius per oppoſitionem, aue aliquem legitimum titulum, acquiſierit, quoad beneficium, cathedram, officinmque publicum. Ita Rebell. *d. lib. 3. q. 3.* quem tefere Camp *d. n. 70. verſ. Caterum*, vel ſi beneficium non deberur digniori ex aliquo ſtatuto, vel lege, Steph. Grat. *deciſ. 97. n. 22. cum ſeqq.* vbi explicat in Parochialibus, quæ in concurſu conferuntur iuxta formam Concil. Trident. & Bull. Pij V. in quibus ſi prætermiſſo digniore, dignus eligatur, electot talis tenebitur digniori damnum refarcire, quod exinde illatum ſibi ſuit, vt expreſsè docent Caiet. 2. 2. *q. 62. art. 2. ad 4. in dubio. & in ſum. verb. acceptio perſonarum*, Sylueſt. *in ſum. verb. reſtitutio 3. q. vlt. verſ. ſecundo*, Ludon. Lop. *in inſtruct. Conſcient. 2c 1. c. 125. & 127.* Arag 2. 2. *q. 62. art. 2. & q. 63 art. 2.* & ibi Solon. *q. 63 art. 4 contro. 3. concluſ. 4.* Petr. Nauarra *de reſtitut. lib. 2. cap. 2. à num. 176.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 1. cap. 108. num. 6.* Petr. Ledeſma *eiuam in ſum. p. 2. tract. 8. c. 4. concl. 1.*

&

& cap. 8. Nicol. Garcia *d.part.7. cap.16. num. 30. in fine.*

99 Obligatio hæc conferendi beneficia ſub mortali dignioribus, intelligitur de poſſibilibus haberi in diœceſi; bi enim de quibus conſtat, quod inibi haberi non poſſunt, extra latitudinem eligibilium computandi ſunt ex Caiet. D. Thom. *d.q.93.art.2.verſ.fin.* non enim tenetur perquirere totum mundum, vt meliores habeat cui conferat, quia excuſarerur conferendo bonis in diœceſi exiſtentibus, quique facile & in promptu haberi poſſunt, poſt Caiet. tradit Mich. Salon. *in tract. de iuſtitia q.63.art.2. controu.3.*

100 *verſ.tertiò certum eſt.* † Sic etiam vbi confertur beneficium digno omiſſo digniori, cum exiguitate damni id eſt, ſi dignioris maior idoneitas parùm excedat idoneitatem minus digni, non committitur peccatum mortiferum. Ita Nauar. *d.muſcel.43. verſ.fallit tertiò*, Gregor. de Valentia *d.diſp.5.quæſt 7. punct.2. ſecundò quæritur, verſ.fin.* Etiamſi exceſſus eſſet alterius conſideationis, ſi electio non eſſet ad minus magni momenti Salon. *d.art.2. controu.3.verſ.his poſitis*, & ibi Baunes *verſ.ſit prima.* Quamuis pro validitate electionis ſatis ſit vt minus dignus eligatur, & electio de digno omiſſo digniore ſuſtineatur, id tamen procedit quando celebrata eſt electio, quæ ex omiſſione dignioris non retractatur, & litium occaſiones amputentur, ſed ante electionis celebrationem omnia iura clamant, quod meliores, & ſanè ſanctiores eligantur, ſunt verba expreſſa Rotæ *deciſ.* 80. apud Fariu. *part.1.recent* & ad hæc reducendi ſunt Nicol. Garc. *d.cap.2 n.225.* Azeued. *d.conſ.n.30.* & Maſſobr. *d.praxi req.5. dub.1.* ac alij per eos citati arbitrantes electionem, & prouiſionem in concurſu Parochialium faciendam de digno omiſſo digniore eſſe nollam, & ſubreptitiam vti forma Concilij, & dictæ Conſtit. Pij V. non obſeruata ſtante decreto irritante: & intelligenda Rota *in Dertuſen. Parochialis 18. Decembris 1581.* coram *Gypſio*, & *in Tuden. Parochialis 28. Aprilis 1603.* coram *Illuſtriſſ. Card. Sacrato*, impreſſa per Farinac. *deciſ.61. p.recentiſſim. & in Ripana Parochialis 1. Iunij 1609.* coram *Ortembergo*, relata per Beltramin. *vbi ſuprà.*

101 Quare Epiſcopus ſempet atteneré debet timari qualitatea oppoſitorum, vt dignioribus beneficia poſſit conferre, debet enim talis perſonæ quæri, quæ reſidere in loco, & curam Eccleſiæ per ſeipſam valeat exercere, *cap.quia nonnulli.de cleric.non reſid.c.relatum.eod.tit.* Card Anton. Zapata *in diſcurſu p.1.concl.1.n.4. & p.2.concl.2 n.7.* itaut nullo modo conferendum ſit beneficium illi, qui præſumit nolle reſidere, Zabarel. *in d.cap.relatum, ad fin.* & dicit Imola *ibi ſuper gl.verb. cum effectu*, quòd quia dicit ſe velle reſidere, & tamen non habet intentionem reſidendi, non debet admitti ſi hoc apparet, vel ex circunſtantiis poſſit præſumi quòd non intendebat reſidere, prove eos citat Card Anton. Zapata *in d.diſcurſu, p.2. concl.2, n.4.* quod adeo verum eſt vt collator poſſit prouiſum obſtringere ad iorandom quòd reſideret in beneficio ita Coſm. *in pragm. ſanct. tit. de collat. §.ſequuntur qualificationes, verb. voluerit*, Garc. *de benef. p.8. cap.2. n.29. & 31.* Azor. *inſtit. mor. part.1. lib.11. cap.15. in fine, & part.2. lib.6. c.9.* Valer. Reginald. *to.2. lib.30. cap.13. in fine*, Card. Anton. Zapata *d.p.2. concl.4. n.9.* Debet etiam quis eligi qui ſe promoueri ad Sacerdotium intendat, aliàs enim conferens, cum eum non crederet ad talem Ordinem promouendum, præter diuinam, quam exinde incurrit offenſam, ad ſeruandam indemnem eandem Eccleſiam obligatur, vt probat. *c.commiſſa §.cæterùm, de elect. lib.6.* Cardin. Anton. Zapata *in d.diſcurſu, p.1. concl.1. n.1.* Nec eſt admittendus, qui animo abſoluta mutandi ſtatum clericalem accipit beneficium; ſecus ſi non certo, & abſoluto, ſed conditionali ſi aliquid conuenientius ſuo propoſito ſuperueniat, id faciat. Ita Nauar. *de Orat. muſcel. 44.n.1. aliàs muſcel.49.n.20. & conſ.17. de cleric.non reſid.* Sanch. *de matrim. lib.7. diſp.45 n.10.* Azor. *d.part.2. lib.6. cap.8. q.4.* Card Anton. Zapata *d.part 1. concl 4.* Nec ille venit beneficiandus, qui ea beneficia accipit animo, & intentione illa poſtmodum reſignandi, vt ſtatuit Paulus IV. *in ſua conſt.33. incip. Inter cæteras, ſub dat.26 Nouemb.1557.* ob idque Curiæ Romanæ ſtylus iam obtinuit vt in commiſſione examin. ſi ad beneficia curam animarum habentia, quæ per concurſum prouidentur, inferatur hæc clauſ. *Præſtito prius iuramento quod illud non accipiat animo renuntiandi*, Nau. *conſ.16 de cleric.non reſid.* Flamin. Patiſ. *de reſig. ac benef. lib.9 q.10. n.4. & 5.* Gouzal. *gloſſ.1 n.9.* Fr Emman. *in ſum. tom.1. verb. beneficioſ. concl 15.* Garc. *de benef. part.11. cap.3. n.191. in fine*, vbi illam Conſtitutionem procedere ait in ſic obtinentibus, ſeu impetrantibus beneficia in Curia Romana ſeu à Papa, non ab Ordinariis, ſeu extra Curiam, & Flauius Chetub. *in ſchol. ad dictam Conſt.* reſoluit non incidere in eius peohibitionem, qui obtinet beneficium non certo & abſoluto animo reſignandi, ſed condirionaliter, ſi aliquid conuenientius ſuo propoſito ſuperueniat, refert Cardin. Anton. Zapata *in d.diſcurſu part.1. concluſ.7.n.7* Nulla enim beneficia etiam curata poſtulant animum perpetuò illa habendi; uam ſufficit quòd beneficiandus ea recipiat, donec pioguius poſſit obtinere, vel donec de Pontificis licentia illa renuntiet, vel permuter cum alio. & in hoc caſu nullum peccatum incurrit, neque ad aliquam obligatur fructuum reſtitutionem, Nau. *in man.c.25.num.119. verſ. decimò, & conſ.1 num.2. de præben.* Fr. Emman. *d.verb. beneficioſ. cap.56 num.7.* Vega *in ſumm. tom.1. cap.36. caſu 23.* Leſſ. *de iuſtitia, lib.2 cap 34. num.136.* Nicol. Garc. *in addition. ad 3.part cap 4. poſt num. 58. verſic. ſextum dubium eſt*, Sanchez *de Matrimon. lib. 7. diſp.45.n.12.* Vaſq *in opuſ. de benefic. cap.3 §.3. dub.1. num.43.*

Quod attinet verò ad dignoſcendam maiorem minorémve identitatem in prouiſis ad beneficia, ſciendum præferri debere illum, qui altero cum quo concurrit, fuerit ſenior, Barbarius *conſ.23. poſt num.13 vol.1.* Roland. *conſil.47. num.70. lib.1.* Mati. Antonin. *variar. reſoln: lib.1. reſolut.104. num.2.* Lambert. *de Iurepatr. p.2. lib.2. quæſt.2. princip. art.26. num.4.* Rota *deciſ.61. num.1. part 1. recentiſſim.* Ex in prouiſione beneficiorum præferendum eſſe illum, de cuius bonis fundata eſt Eccleſia, tenet gloſſ optima *verb. ſine poſſeſſionis, in cap. neminem 70. d.* ibi. *quia potius ſunt illi clerici inſtituendi, de quorum bonis fundata eſt Eccleſia.* per text. ibi. *in Eccleſijs à vobis fundatis aliunde veniens clericus non ſuſcipiatur, in cap. hortamur 71. diſt.* quam gloſſam extolluut, atque auream appellant, Lambertin. *de iurepatron. part.3. lib.2. art.4. quæſt.5. num.9.* Roch *in ſimili tract. verb. honorificum quæſt.18. n.46.* Greg. Lop. *l.13. verb. los de la Igleſia est.15. part.1.* Azeued. *l.14. tit.12. tit.3 lib.1. noua Recop.* Salzed. *in pract. Canon. cap.54. n.4. verſ tum ſolcitur*, Azor. *inſtit moral. part.2. lib.6. cap 4. quæſt.2 verſ. & coram multis*; & probatur optimè argumento text. *in cap. cùm in officijs, de teſtam.* Necnon Sacerdotem præferri alteri alioue inferiori Ordine inſignito, tenent Roland. *d.conſil.74 n.75.* Dec. *conſil.341. n.13.* Rot. *deciſ 219. n.5. p.1 in poſthum & d.decij.61. num.1.* Perez de Lara *d. lib.2. cap. 3. num.16.* Et in pari arteditur quis prius aſſequutus fuit ſuos Ordines & gradus, ve aduertunt Ioan. de Platea *in l.2. num.1. Cod. de primicer.*

micer. lib 12 Natt. *conſ.* 638. *num.* 18. Habentem nobilitatem maiorem præferendum eſſe aſſerit Lambertin. *lib.* 2. *part.* 3. *q.* 1. *art.* 9. & Rota *deciſ.* 61. *n.* 1 *part.* 1. *recentiſſimar* Peregr. *conſ.* 33 *n.* 32 *cum ſeqq. vol.* 1. Contra Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.* 32. *n.* 4. aſſerentem nullo pacto eſſe attendendam nobilitatis qualitatem ad eff ctum eligendi digniorem. quod verum iudico ex rationibus per me allatis *p.* 2. *tit.* 3 *gloſſ* 17. *n.* 15. *cum ſeqq.*

Et præferendum graduatum in aliqua ſcientia, Caputaq. *deciſ.* 277 *part.* 1. Put. *deciſ.* 200. *lib.* 3. & ita Doctorem non Doctori, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Curia Archiep. Neap. deciſ.* 135. *à num* 1. *par.* 4. Rota *deciſ.* 36. *num.* 1. apud Farin. *part.* 4. *recent.* deinde magis litteratum, Rot. Romana apud Farinac. *deciſ.* 677. *in nouiſſ. part.* 4. *recent. & deciſ.* 219. *num.* 2. *part.* 1. *in poſthum.* & maiori habilitate præditum, veluti prudentia, integritate, & maturitate, eadem Rot. Romana apud Farinac *deciſ* 628. & in terminis quod in concurſu Parochialis præferendus ſit magis litteratus ille, qui prudentia, & moribus, ac integritate aptior videtur ad gubernandam Eccleſiam, Rota *deciſ.* 521. *num.* 1. *p.* 1. *recentiſſim. in poſthum. & ibidem deciſ.* 551. Quando verò in aliquo concurrunt pietatis, miſericordiæ, vel vtilitatis publicæ argumenta, promouendus etiam minus dignus præfertur, Valer. Reginald. *diſt. lib.* 30. *t act.* 4. *num.* 200. Sic
502 etiam † minus doctus, modò idoneus. cuius mores ſunt noti, & approbati, præfertur doctiori, cuius vita ignoratur, referente deciſum Maſſobr *in diſta praxi requiſ.* 5. *dub.* 2. *num.* 19. Rota *in Barcinonen. Parochialis* 29. *Nouembris* 1613. coram Buratto Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ* 4. *num.* 111. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop d. cap.* 5. *num.* 19. Nicol. Garcia *part.* 9. *cap.* 2. *num* 11. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 425. *in prima edit. & reſolut.* 362. *num.* 1. *in ſecunda edit.* Otiginariua idoneior iudicandus, & præferendus eſt, ſi alter ſit extraneus. Dec. *conſ* 141. *num.* 13. Lambertin. *lib.* 2. *part.* 3. *quaſt* 7. *princ. art* 4. *num.* 5. *art.* 5. Roch. *verb. honorificum à num.* 45. Couar. *præct. cap.* 15. *verſ. ſecundò annotandum eſt, ſub num.* 5. Maſtrul. *Sicilia deciſ.* 2 *num.* 147. Fuſch. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 5. *numer.* 13. *& 14. & cap.* 21. *num.* 25. Mandoſ. *conſ.* 55. *num.* 4. Mari. Anton. *d. reſol.* 104. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 299. *part.* 1. *diuerſ.* Azued. *l.* 14. *num.* 23. *cum ſequentib. tit.* 23. *lib.* 1. *noua Recop.* Ceuall. *commun. contra commun. q.* 693. *num.* 33. *cum ſequentibus.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. beneficium* §. 8. *verſ. ſecundò debent*, Perez de Lara *de Capellan. lib* 2. *cap.* 3. *num.* 19. me citato Valençuela *tom.* 2. *conſ.* 105. *num.* 87. *cum multis ſequentib* & ita poteſt eligi dignua de ciuitate, vel gremio Eccleſiæ, poſthabito digniore extraneo, iuxta *cap. nullus, diſt.* 61 Viuian. *in praxi iuriſpatron. pa* 1. 2. *lib.* 6. *cap.* 6. Zech. *de benefic. cap* 12. *num* 36. Piaſec. *in praxi noua Epiſc. d. cap.* 5. *num.* 12. Vgolin. *d. cap.* 50 §. 8. *num.* 4. Gutier. *conſ.* 2. *num.* 24. Valençuela *d. conſ.* 105. *num.* 92. vbi *num.* 93. hinc prouenire ait quòd taciturnitas nationis in impetratione beneficij reddit impetrationem ſubreptitiam. & ſic oullam, eo quod in dubio Papa intendit prouidere cuiquam in ſua patria.

Vnde communis omnium ferè Doctorum tenet naturales ſemper in beneficiorum prouiſionibus ferendos fore, quorum primus & anteſignatus fuit Abb *in d. cap. ad decorem n.* 4. *de inſtitut.* ibi, *Credo tamen vbi ind. genti eſſent idonei, quod non debent poſtponi propter extraneos, pro quibus vide textum notabilem in cap. nullus tuus* 61. *diſt. & quamquam loquatur in Epiſcopis, rario tamen textus eſt communis ad alia beneficia, & eſſet valdè honeſtum, & fructuoſum, vt quiſque in patria ſua beneficiaretur, vt ſic vnus non occupares beneficia, vel ſtipendia alterius, nec daretur materia depauperandi beneficia, & inducuntur facilius ad reſidentiam tales indigena, quàm extranei*, &c. Idem Abb *in cap. bona el* 2. *de poſtulat. Prel. not.* 3 *num.* 16. ibi. *Vbi in lece reperiuntur idonei, non debet præfici extraneus: eſt enim quis honorandus & promouendus vbi ſuam peregit etatem, neque debet alius ebripere ſtipendia alijs debita, gloſſ verb. de hoc mentionem, in cap. ſi proponente, de reſcript.* &c. S. Thom. 2. 2. *q.* 63. *art.* 2. *ad* 4. Sot *de inſtit. lib.* 3. *q* 6. *art.* 2. *ante* 10. *concluſ. verſ enaſcetur autem.* Coſm. *in proœm. pragmat. Sanctionis verſ. exterorum* Roland *conſ* 47. *num.* 67. *vol.* 1. Didac. ab Alua *de Concil. p.* 2. § 36. Pariſ. *conſ.* 38. *n.* 11. *vol.* 4. Duen. *reg.* 202. Corraſ. *de benefic. part.* 3. *c* 5. *n* 9. Selua *de benef. par.* 3. *q.* 26. *num.* 2. Lambert Roch de Curte, Fuſch & Con. *citatis locis*, Salzed. *in præct. cap* 54. *num.* 4. 7. 9. *& 11. in fine.* Azued. *l.* 14. *num* 9. *tit.* 3. *lib.* 1. *noua Recop.* Spin. *in ſpeculo teſtament. gloſſ. 5. princ. num.* 72. Anton. Cuch. *inſtit. Canon. lib* 4. *tit. de elect. el* 1. *num* 88. Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.* 4. *q.* 7. *num.* 3. Hoied *de incompatib. benefic. cap* 23. *num* 83 Rebuff. *de nominat. q.* 9. *num.* 48. *&* 57. Gregor. Lop. *l.* 13. *verb. de aquel obiſpado tit.* 15 *part.* 1. Mieres *de maiorit. part.* 1. *q.* 11. *num.* 289. *cum ſequentibus, & q.* 57. *num* 100. Cened. *ad Decretal. collect.* 56 *num.* 7. Villat. *del patronado de Calatayud part.* 3. *in princ. à num* 7. *& 8. coſtumbre* 4 Gutier. *conſ.* 2. *num.* 23. *&* 24. Ceuall. *commun. contra commun. q.* 693. *num* 35. *&* 36. Surd. *de aliment. tit* 1. *q.* 93. *à num.* 9. Sahag. *in cap. eam te, reſcript. num.* 30. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. beneficia* §. 8. Camil. Borrel. *in ſum. deciſ. part.* 1. *tit.* 20. *n.* 163. Azor. *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 6 *cap.* 4. *q.* 25. *verſ. & certè multis*, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. § 1. *n.* 57. Perez de Lara *de anniu. & Capellan. lib.* 2. *cap* 3. *num.* 19. *&* 20. Nicol. Garc. *de benef part.* 7. *c.* 9. *ferè per tot* Leſſ. *de Inſtit. lib* 2. *c.* 34. *dub.* 12. *n.* 59.

Hinc ſi ex fundatione, inſtitutione, ſtatuto, conſuetudine, vel priuilegio beneficia aliqua conferenda ſunt filijs patrimonialibus, ſeu natiualibus loci, illis, & non aliis conferri debent, Couar. *d. cap.* 35. *num.* 4. Salzed. *d. cap.* 54. *num.* 11. Azued. *d. l* 14. *num.* 5. *& ſequentibus, tit.* 3 *lib.* 1. *Recop.* Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 12. Hoied. *d. part.* 2 *cap.* 24 *num.* 86 *cum ſequentibus*, Gonzal. *ad d. reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 4. *num.* 163. Garc *d part.* 7. *c.* 11. *num.* 2. Azor. *diſt. lib.* 6. *c.* 4 *quæſ.* 25. Leſſ. *d. lib.* 2. *c.* 34. *dub* 13. *num.* 59. Quæ ſtatuta in vniuerſo Orbe vtiliſſima eſſe, eaque vbique deſiderari referunt Cou. *d. cap.* 35. *num.* 5. *in fine*, ibi, *Vnde ſanctiſſimum eſſet, & Reip. conſultiſſimum, quod ſummus Eccleſia Pontifex, aut œcumenica Synodus ſanciret, vt omnia cuiuſque Diœceſis beneficia, ſaltem curam animarum habentia, patrimonialia efficerentur, atque non reciperentur niſi ciues, vel qui inde ſunt oriundi*, &c. Salzed. *ad cap.* 54. *n.* 11. *in fine*, ibi. *Vinam vbique ſeruaretur, vt beneficia Eccleſiaſtica patrimonialibus filijs conferrentur, vt ſanctius, ac diligentius diuinum munus illuſtraretur*, &c. Azued. *l.* 14. *num.* 9. Gonzal. *d. gloſſ.* 9. §. 1. *num.* 37. *verſ. hinc cum*, ibi. *valde honeſtum, & fructuoſum Eccleſiis, & diuine cultui eſſet, ſi omnia beneficia afficerentur patrimonialia*, &c. Præſumitur enim indigena propriam ciuitatem, & Eccleſiam magis diligere, & à populo plus amari, iuxta S. Thom. 2. 2. *q.* 13. *art.* 2. *ad* 4. ibi. *ille, qui de gremio Eccleſia aſſumitur, vt in pluribus conſueuit eſſe vtilior, quantum ad bonum commune, quia magis diligit Eccleſiam, in qua eſt nutritus*; ſequuntur Sot. *de Inſtit. lib.* 3. *q.* 5. *art.* 2. *ad* 4. Azor. *d l b.* 6. *c.* 4 *q.* 25. *verſ. & certè. & verſ. ad obiecta.* Nam plu-

ribus

ribus in locis Iure diuino, Canonico, & Ciuili hoc idem comprobatur, *Deuteron.* enim *cap.* 17. ita habetur. *Non poteris alterius gentis hominem facere Regem, qui non ſit frater tuus*, quem locum ad hoc propoſitum adducunt S. Thom. a. 2 *quæſt.* 63. *art.* 2. *ad.* 4. *in fine.* Sot. *de Inſtit. lib.* 3. *q.* 6. *art.* 2. *in reſp. ad* 4. Item *capit.* 18. *eiuſd. Deuteron.* dicitur. *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis ſuſcitabit tibi Dominus Deus tuus, ipſum audies*; quem textum in idem refert Salzed. *ad Bernard. in præl. cap.* 54. *num.* 4. & Azeued. *in l.* 14. *nu.* 1. *tit.* 3. *lib.* 1. *noua Recop.* vbi affirmat hanc oriundi ex loco prælationem à Iure diuino originem ducere. Quæ quidem reſolutio à Canonicis, & Eccleſiaſticis decretis ex preſſiùs ſancita eſt, primùm à Cœleſtino Papa *in cap. nullus minus* 61. *diſt.* ibi. *tunc autem alter de altera eligatur Eccleſia, ſi de ciuitatis ipſius clero nullus, quod euenire non credimus, dignus poterit reperiri*, &c. quem textum ad hoc notabilem dicit Abb. *in cap. ad decoren, de inſtit. num.* 4 animaduertens eius rationem communem eſſe ad alia beneficia, erſi littera de Epiſcopis tantummodo loquatur, cum appellat pulcherrimum. Ad idem Gregor. Lop *l.* 13. *verb. de otro obiſpado tit.* 15. *par.* 1. Eandem concluſionem probat etiam text. *in cohitum, eadem diſtinct.* 61, ibi. *Commonemus fraternitatem tuam vt nullum de alia elegi permittas Eccleſia, niſi forte inter clericos ipſius ciuitatis nullus dignus, quòd euenire non credimus, poterit inueniri.* Egregius text. *in cap. ne pro defectu* 41. *de elect.* ibi. *de perſona idonea ipſius quidem Eccleſiæ, vel alterius ſi digna non reperiatur in ipſa, Canonici prouidere*, &c. *capit. bonæ memoriæ el* 2. §. *intelleximus, de poſtulat. Prel.* ibi. *Nec vellemus ei præficere alienum, cap. fin. de clericis peregr. cap. hortamur* 71. *diſt.* ibi. *hortamur Chriſtianitatem veſtram, inxta ſanctorum Canonum inſtituta, vt in Eccleſiis à vobis fundamentis, aliunde veniens clericus non ſuſcipiatur*, &c. Probatur eadem reſolutio *ex reg. Cancell.* 16. *de concurrentibus in data*, ibi. *Et ſimiliter cæteris paribus oriundus non oriunde, & Diœceſanus non diœceſano, præferantur*, &c. quam ad hoc allegant Salzed. *d. cap.* 54. *num.* 9. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *quæſt.* 25. *verſ. ſecundo, in fine.* Et ex Iure Ciuil. *in l. in Eccleſiis, C. de Epiſc. & cleric.* ibi. *clerici non ex alia poſſeſſione, vel vico, ſed ex ea vbi Eccleſiam eſſe conſtituerit, ordinentur*; quæ in prouiſionibus beneficiorum loquitur, ſicuti illam intelligunt, & interpretantur Odofred. *ibidem n.* 2 & Bald. *n.* 1. Salzed. *d. c.* 54. *n.* 2. Couar. *pract. cap.* 35. *n.* 5. Gonzal. *ad reg.* 8 *Cancel. glos.* 9. §. 1. *n.* 37. Nicol. Garc. *de benef. p.* 7. *cap.* 9. *n.* 5. Alia Iura Cæſarea ponderauit Cenall. *communium contra communes q.* 693. *n.* 36. videlicet textum *in l. fin. C. de officio Prætor.* ibi. *ſed hi tantummodo admittendi ſunt, vt dictum eſt, qui hic domicilium fouent*, &c. & *in l. vnic. Caua lieere habitator. Mesrocem. lib.* 11. ibi. *vt nulli extraneo illic quoquomodo poſſidendi licentia tribuatur, &c.* & *in l.* 2. *eod. tit.* ibi. *Quam mediationem ingiter, & in perpetuum ciuibus noſtris debere conferri ſancimus*, &c. Denique Iure Regio *in l.* 13 *tit.* 15. *p.* 1. ibi. *e deuen primeramente preſentar los patronos de los lugr de la Igleſia, ſe los ouiere a tales que ſean par a ello, e ſino de los otros, que ſean de aquel Obiſpade*, &c. vbi Greg. Lopez. Ex quibus iam euidenter colligitur quantum omni Iure commendatum fuerit vt indigenis, & naturalibus loci potius beneficia darentur, quàm alienigenis, & exteraneis, non ſolùm vt ſupra diximus, quia ceoſetur magis diligere patriam, & à ſuis conterraneis plus amari, ſed etiam quia melius reſident in beneficiis, vt in terminis adnotarunt Abb. *in d. c. ad decorem n.* 4. *de inſtit.* ibi. *& inducuntur facilius ad reſidentiam tales indigenæ quàm extranei*, &c. Sot. *de Inſtit. lib.* 3. *q.* 6. *art.* 2. *circa* 10. *concl.* & *in reſp. ad* 4. *arg.* Salzed *d. cap.* 54. *n.* 4. ibi. *cum quia hæc potiſſima erit cauſa propter quam homines facilius inducentur ad reſidentiam, non enim parua eſtimanda eſt ingenitus amor, quem quiſque ad natiuum ſolum habet*, &c. Cenall. *d. q.* 693. *n.* 35. ibi. *quia præſumptio eſt quòd naturales, & originarij melius reſident in beneficiis, quam exteri, qui cum magna difficultate relinquunt dulcem, & amabilem patriam, & ſic iſta ratione naturales, & originarij præferri debent*, &c. Nicol. Garc. *d. p.* 7 *c* 9. *n.* 7. ibi. *quia facilius inducuntur ad reſidentiam indigenæ dulcedine patriæ allecti, quàm extranei*, &c. Azeued. *d. l.* 14. *n.* 17. *tit.* 3. *lib.* 1. *noua Recop.* Azor. *d. lib.* 6. *c.* 4. *q.* 25. *verſ. & certè.*

Item qui nullum obtinet beneficium præferri debet in concurſu obtinenti, vt tenuit Rota *in Calagurritana beneficij* 20 *Februarij* 1587. coram *Illuſtriſſimo Seraphino*, eſt inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.* 768. vbi etiam, quòd ille dicitur magis idoneus in pari concurſu, qui diſpenſatione non indiget. Pauperes enim in beneficiorum prouiſionibus ſunt præferendi, Hoſt. *in cap. ſua*, vbi Butr. *col.* 3. *de ætate & qual.* Roch. de Curte *de iurepatron. verb. honorificum, quæſt.* 15. *num.* 45. Lambertin. *in eodem tractat. lib.* 2. *part.* 3. *quæſt.* 5. *articul.* 1. *in princip.* Surd. *de alimentis. tit.* 1. *quæſt.* 93. *num.* 17. Cenall. *comman. contra communes quæſt.* 693. *num.* 37. latè Goozal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 2. *fere per tot.* Nicol. Garc. *d. part.* 7. *cap.* 9. *nam.* 11. & 13. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 211. *numer.* 23. Perez de Lara *de anniuerſ. & Capellan. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 11. Eccleſia namque ita fauet paupertatibus, eoſque diligit, vt dominos ſuorummet bonorum illos appellet, *cap. quod autem* 23. *quæſt.* 7. ibi. *non ſunt illa noſtra, ſed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem*, Gonzal. *d. gloſſ.* 2. *num.* 16. ob idque mater pauperum nominatur, *in cap. ſaper prudentia, ante fin.* 14. *q.* 2. Greg. Lop. *in rub. tit.* 18. *part.* 2. Gonzal. *d. gloſſ.* 2. *num.* 15 eiuſque decimæ, in quibus vt plurimum conſiſtunt beneficiorum ſuorum redditus, dicuntur patrimonia pauperum, *cap quia iuxta Sanctorum, in princ.* 16 *quæſt.* 1. Gonzal. *vbi ſup num.* 18. Et digniori iudicari debet, qui eſt magis vtilis, & aptus ad beneficium, cui præficitur, Conar. *in reg peccatum, part.* 2. §. 7. *n.* 4. *ad med. verſ. dignior verò*, Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.* 348. Rota *in Beneaentana Parochialis* 13. *Iunij* 1590. coram *Orano*, vbi fuit dictum, quòd duobus approbatis ab examinatoribus pro æquè idoneis, electio vnius facta per Epiſcopum fuit iudicata legitima, quamuis non eſſet Doctor, vel Sacerdos, nec pauper ſicut alter; quia huiuſmodi qualitates, quamuis ſint conſiderabiles, tamen non faciunt dignioretem pro gubernanda Parochia, cum vltra doctrinam ſint maioris conſiderationis mores, & aptitudo ad munus iniunctum. Clariùs hoc ipſum oſtendit Sanct. Thom. 2. 2. *quæſtion.* 63. *articul.* 2. his verbis. *Contingit enim quandoque quod ille, qui eſt munus ſanctius, & minus ſapiens, poteſt magis conferre ad bonum commune*, &c. Conar. *in reg. peccatum part.* 2. §. 7. *num.* 4. *verſ. dignior*, ibi. *Dignior verò in hac quidem diſpenſatione non ſimpliciter dicitur ille, qui doctior ſit, vel qui ſanctior, ſed is, qui iuxta munus & rem, cui præficiendus, eſt aptior, eius miniſterio apparet*, &c. Azor. *d. lib.* 6. *cap.* 15. *q.* 1. *verſ. verum*, ibi. *Is verò doctior & ſanctior habetur, qui ratione habita præfecturæ, ad quam aſſumitur, vtilior & aptior eſt, quamuis abſolutè alius eo peritior & melior inuniatur*, &c. Rebuff. *in concord. tit. de elect. derog. verb. idoneiorem, pag.* 95. ibi, *quod intelligo meliorem ſecundum quid, videlicet quòd ſit melior ad illum ſtatum, ad quem eligitur, non autem teneatur eligere meliorem ſimpliciter,*

qui eſt ille, qui eſt ſanctior, & in charitate perfectior, &c. Perez de Lata *de Capellan. lib. 1. cap. 2. num. 36.* ibi. *dignior dicitur, qui res gerenda aptior eſt, licet alter ſit doctior, vel ſanctior.*, &c. nouiſſimè Ioan. Paul. Xammard. *p. 1 q. 22 n. 50.*

104 Penſatis his omnibus, aliiſque per Doctores citatos adductis, Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, vt verbis vtar Concilij Trid. ab eius arbitrio iudicio ſeu electione ſi dignior reiectus fuerit, datur appellatio ad effectum ſcilicet deuolutiuum, non verò ad effectum ſuſpenſiuum, vt ſumma cum ratione decreuit Concil. Trident. *d. c. 18.* & ſtatuit dicta Conſtitutio ſanctæ mem. Pij V. Ita obſeruant Vgolin. *d. cap. 50. §. 13. num 1.* Campan. *in diuerſorie Iuris Canonici rub. 7. cap. 6. num. 75.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 6 num. 138.* Rot. *deciſ. 537. numer. 11, & deciſ. 256. num 1.* apud Farinac. *part. 1. in recent.* & dictum fuit *in Pampilonen. Abbatiæ de Areſſo 22. Aprilis 1621.* coram *R. D. meo Nauarro.* Vbi verò in grada appellationis Metropolitanus reuocat ſententiam Ordinarij. ab eius ſententia datur appellatio quoad vtrumque effectum, nec cenſetur Conſtitutio voluiſſe tollere appellationem ſuſpenſiua, cum neque id expreſſerit, neque ſubſit eadem ratio, vt latè explicat Rota *deciſ. 537. n. 2. & 3. part. 1 recentior.* Beltramin. *ad Greg. XV. deciſ. 538. n. 7. & 8* quem refert Lotter. *d. lib. 2 quæſt. 31. n. 119.* Ferentil. *ad Burat. deciſ. 22. ſub lit. A.* Pro corooide materiæ electionis Parochorum addo elegantia verba Petri de Bollo *de œconomia Canonica claſſ. 1. cap. 3. § in princip. pag. 109. Vae ais excisant in Eccleſia Dei tragœdias plus æquo prælati negligentiores in Paſtorum electione; multi ex hac incuria turmatim & certatim non Paſtores, ſed mercenarij, enaſerunt, ſemetipſos paſcentes, nubes ſine aqua, quæ à ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuoſa, eradicata, fluctus feri maris, deſpumantes confuſa ſcandala, ſydera errantia, quibus procella tenebrarum æternis in eruunis niſi feſtinent ad reſipiſcentio parata ſeruata eſt, vt conqueritur S. Iudas in Epiſtola. Hi ſunt, qui ſecti impios filios Heli ſuum tantum in diuinos Iucrum exigunt., nihil interim curantes quomodo cultus Dei præſtetur, & ſic populum à pietate, & charitate retrahunt, ſe ſolos ditare, & otia torquentes beare ſatagunt; quidam Magnatum coquinas inſeruiunt, alij aulicos ſequuntur luxus, alij venationibus, alij certo lucro, ſed ſordido dant operam: pauci Eccleſias ciuilis eredità venerantur, non vt eorum propagetur ſalus, ſed vt opimos prouentus recipiant, &c.*

105 Prout etiam admitteret appellatio ſoſpenſiua, itaut poſſeſſio per illam ſuſpendi debeat quando facto concurſu appellarent inter præſentatos, vel patronos laicos ſuper pertinentia iuriſpatronatus. videlicet ab inſtitutione facta ad præſentationem alterius ex patronis, vt fuit dictum *in Placentina Archipresbyteratus 4. Iunij 16 4.* coram *Card. Pamphilio tun.*

106 Intellige quæ ſuprà diximus de appellatione admittenda quoad effectum deuolutiuum ab electione Epiſcopi, vt procedat quando electio, ſeu iudicium Epiſcopi eſſet irrationabile, vt reſoluit Mareſcot. *var. reſol. lib. 1. cap. 52. num. 23. & 24.* Rot. *deciſ. 40. ſub num. 1. part. recent. & deciſ. 654. num. 4. part. 4. in nouiſſ.* & apud Gregor XV. *deciſ. 538. num. 5.* & fuit dictum *in Reuenaten. Parochialis 2. Decembris 1592.* coram *Cardin. Arigonio.* De qua irrationabilitate, & dolo Epiſcopi liquidò & euidenter conſtare debet, cùm dicta Conſtit. Pij V. loquatur conditionabiliter, ibi. *conſtito de prauis electorum irrationabili indole.* Ita Gonzal. *d. gloſſ. 4. num. 139.* Mareſcot. *d. cap. 52. num. 24.* Rota *deciſ. 40 ſub num. 2. part. 4. recent. & deciſ. 219. num. 1 part. 1. in noſtrum.* Mareſcot. *var. reſolut. lib. 1. cap. 52. num. 24.* Lotter. *d. lib. 2. quæſt. 31. num. 118.* de qua clauſ. plura *in meo tract. de clauſul. vſufruct. clauſul. 26.* & fuit dictum *in Pampilonen. beneficij 17. Maij 1577.* coram *Cardinal. Blanchetto*, Rota coram Gregot. *deciſ. 11. à num. 1.* Nam facta electione per Epiſcopum, eſt interpretetio ad eius fauorem facienda, 107
quòd omnia conſideauerit, & magis idoneum arbitrio ſuo elegerit, ex ootaris per Gonzal. *d. gloſſ. 4. à num. 132.* Non ideo poterit ab irrationabili iudicio Epiſcopi appellare approbatus ab examinatoribus Synodalibus, ſi alius ſimiliter approbatus eligatur, quia in hoc caſu locus eſt gratificationi, Lambert. *de Iurepatron. 5. part. 3. lib. 1. num. 1.* Seraph. *deciſ 152. in fine*, & fuit dictum *in Calagurritana beneficij 13. Nouemb 1620.* coram *Vbaldo, & in Pampilonen. Abbatiæ* cotam *R. D. meo Nauarro.* Nouiſſimè hac de re *S. Congregat. Concily Trident. in vna Viterbien. ſub die 9. Septembr. 1628.* cenſoit *reiectum in concurſu Parochiales poſſe prouocare prælectum ad nouum examen coram Iudice appellationis, etiam antequam doceat de irrationabilis iudicio Epiſcopi.* idem quoque cenſuit *in Piſana 27. Iunij 1630. & in Reatina 16. Martij eiuſdem anni*, quarum memini *de officio, & poteſtate Parochi cap. 2. num. 148. & 149.*

ALLEGATIO LXI.

Epiſcopus quos beneficiarios ad Fidei profeſſionem in ſuis manibus faciendam cogere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio Fidei faciendaeſt à prouiſis de beneficiis quibuſcumque earum animarum habentibus, in manibus Epiſcopi, vel ex impedito coram generali eius Vicario, vtra quam quod prouiſio de dignitatibus, & Canonicatibus in Eccleſiis Cathedralibus, ea nentur etiam eam emittere in Capitulo.*

2 *Profeſſionis Fidei forma vbi referatur? eſtenditur.*

3 *Profeſſionem Fidei qui teneantur emittere?*

4 *Profeſſio Fidei facienda eſt à promouendis ad Epiſcopatum.*

5 *Canonici exempti coram Epiſcopo, & Capitule Fidei profeſſionem intra duos menſes emittere tenentur.*

6 *Canonici Regulares Eccleſiam Cathedralium intra duos menſes à die electionis deobligantur Fidei profeſſionem emittere.*

7 *Prælati Regulares intra duos menſes ab adepta poſſeſſione ſuæ prælaturæ, tenentur Fidei profeſſionem facere.*

8 *Profeſſionem Fidei dennè deobligantur emittere qui in adeptione alterius beneficij ſimilis eã iam emiſerũt.*

9 *Profeſſionem Fidei emittere tenetur, qui dennò conſequitur Parochialem dignitatem, vel prebendam, quam antea habuerat, & demiſit.*

10 *Approbatus, & idoneus iudicatus ad Parochiam, eſt dennò examinandus ſi ad aliam admitti procuret.*

11 *Approbatus ſemel non eſt amplius examinandus in beneficijs ſimplicibus*

12 *Commendatarij, quando ſunt veri beneficiati, tenentur emittere Fidei profeſſionem.*

13 *Coadiutores, etiam perpetui, & cum futura ſucceſſione, non tenentur niſi cum factus fuerit ſucceſſionis locus, Fidei profeſſionem emittere.*

14 *Coadiutor poſt mortem coniuncti fit verus Canonicus, & tunc ei eſt aſſignanda vltima ſedes.*

15 *Pro*

15 *Profeſſionem Fidei non tenentur emittere Canonici, & Dignitates Collegiatarum Eccleſiarum.*

16 *Profeſſio Fidei coram Vicario generali, etiam Epiſcopo non impedito, fieri poteſt.*

17 *Profeſſionem Fidei poſſunt facere promiſſi de Dignitatibus, vel Canonicatibus Cathedralium in Titulo præſente Epiſcopo, ſen eius Vicario, qui forte eſt Canonicus, ita vt eam iterum non cogantur foris coram eodem emittere.*

18 *Profeſſio Fidei Sede Epiſcopali vacante non ſufficit fieri coram Capitulo, ſed coram eius Vicario.*

19 *Profeſſionem Fidei per procuratorem fieri non poſſe declarant Sacra Congregatio, & n. 27. quid attento iure ſit reſolutendum.*

20 *Profeſſio Fidei emiſſa creditur, quando collatio beneficii eſt decennalis. & 21.*

22 *Profeſſionem Fidei omittentes facere intra duos menſes à die acepta poſſeſſionis, fructus ſuos non faciunt, nec illis ſuffragatur poſſeſſio.*

23 *Profeſſio Fidei poſt dictos menſes facta, ad fructus temporis præteriti poſt lapſum duorum menſium promiſſi non ſuffragatur.*

24 *Capitulum non poteſt habere pro præſentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Eccleſia reſederunt, & Fidei profeſſionem nondum emiſerunt.*

25 *Terminus duorum menſium datus ad faciendam Fidei profeſſionem non currit promiſſo, qui non accepit poſſeſſionem, quamuis per eum ſtes quominus illam accipiat.*

26 Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform cap. 12. *ibi*, nec illis poſſeſſio ſuffragetur, *declaratur.*

27 *Regula de annali tuer non poteſt ad fructus retinendos Fidei profeſſionem non emittentes, nec longiſſima poſſeſſio illis prodeſt quoad dictos fructus percipiendos.*

28 *Profeſſionem Fidei non emittentes intra duos menſes, ſua fructus ſuos non faciunt, vt in conſcientia teneantur illos reſtituere, etiam non interueniente aliqua ſententia.*

29 *Profeſſionem Fidei per ignorantiam, ſen inadvertentiam intra duos menſes non facientes quamuis in foro exteriori non excuſentur. in foro conſcientia non obligantur ad reſtitutionem.*

30 *Diſtributiones quotidianas ſuas faciunt promiſſi, quamuis fidei profeſſionem non emiſerint.*

31 *Fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem ſunt impendendi, vel in vſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ.*

32 *Fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem Ordinarius condonare non poteſt.*

1 PRovisi de beneficiis quibuſcumque curam animarum habentibus in manibus Epiſcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, ſen Officiali, tenentur à die adeptæ poſſeſſionis ad minus intra duos menſes Orthodoxæ ſuæ Fidei publicam facere profeſſionem, & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondere. ac iurare. Prouiſi autem de Canonicatibus, & Dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus. non ſolum coram Epiſcopo, ſeu eius Officiali, ſed etiam in Capitulo idem facere tenentur, alioquin prædicti omnes fructus non faciunt ſuos nec illis poſſeſſio ſuffragatur, ea decreto Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. verſ. Prouiſi etiam.* De cuius intellectu & materia, vide Fr Emman. *in ſumm. tom. 1. cap. 19. num. 7.* Petr. de Ledeſm. *in ſumm. part. 2. tract. 5. cap. 4. concluſ. 10.* Flamin *de reſignat. lib. 8. quæſt. 9. à num. 121. & lib. 10. quæſt 9* Zetola *in praxi Epiſcopal. part. 2. verb. Fidei profeſſio*, Piaſec. *in ſimili praxi part 2. cap. 5. n. 26.* Sayr. *in floribus decis. ſub tit. de Summa Trinit decis 1. num ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in collect. decis. part. 3. collect. 579 & in deciſionibus Curiæ Archiepiſcop. Neapol. part. 1. deciſ. 220. num. 2.* Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib 7. cap. 2.* Nicol Garcia *de benef. par. 3. cap. 3* Vgolin. *de officio, & poteſtate Epiſcopi cap 50. § 16.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 2. cap 5.* Quaranta *in ſumma Bullarij verb. Fidei profeſſio.* latè Anton. Ricciul *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium lib. 1. cap. 13. cum tribus ſeqq* Filliuc. *tract. 41 de benef. cap 5. à num. 5.* nouiſſimè me citaro *in hoc & aliis locis* Trulench *in expoſit. Decalogi lib. 1. cap. 1. dub. 8* Sqoillante *de obligat. clericor. part. 1. num. 86. cum ſeqq.* nouiſſimè Stephan. VVeyms *ad Conſtit 24. ex antiquo Iure deſumptas, & per conſil Tri lent, innouatas, conſtit. 2. n. 32. pag. 33.* Bonacin. *in primum Eccleſ. præceptum diſp 3 q. 2. punct 4*

2 Formam autem dictæ profeſſionis faciendæ ordinauit Pius IV. *in Conſtit.* incip. *Inuunctum, ſub Dat. apud ſanctum Petrum anno Incarnat. Domin. 1564. Idibus Nouembris*, quam referunt Piaſec *d. cap. 5 num. 15. pag. 341* & Quaranta *dicto verbo Fidei profeſſio.* Fraoc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 2. cap. 10 n. 23.* nouiſſimè Lauot. *var. Incubrat tom. 1. tit. 4 cap. 16. n. 41.*

3 † Et iſtam tenentur emittere quicũque de Monaſteriis, Coonentibus. Domibus, & aliis quibuſcumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, etiam Militiarum, quocumque nomine, vel titulo prouiſi fuerint: item & promouendi ad Doctoratum, vel alium gradum, & profeſſores. vel lectores alicuius ſcientiæ, vel Artis liberalis in quibuſuis ſtudiorum generalium Vniuerſitatibus aut gymnaſiis publicis, iuxta *Conſtit. 112.* eiuſdem Pij IV. incip *Inuunctum, dat. Idibus Nouembris 1564.* quam tefert Quaranta *vbi proximè*, & dicunt Galett. *verb. profiteri 1.* Nicol. Garc *d. cap. 3. n. 4.*

4 Promouendi etiam ad Epiſcopatum profeſſionem Fidei facere tenentur, vt iuſſerut à Gregorio XIV. *in Bulla* incip. *Omni Apoſtolicæ ſeruitutis, ſub dat. 15. Martii 1591.* ſicut referunt Bonacin. *d. puncto 4. 6 1. n. 5.* Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap. 1. §. 3.* Trullench. *d. dub. 8. ſub num 1. verſ. tertio.* Fo ma autem huius iuramenti traditur in Pontificale Romano. Clement. VIII. iuſſu edito *folio 79.* & à Franc. Leon. *d. cap. 10. num. 15.*

5 *Primò* amplia, vt obligentur pariter Canonici exempti coram Epiſcopo, & Capitulo hanc Fidei profeſſionem facere intra duos menſes Ita Nauar. *conſ. 9. de iureiuran. in nouis*, Petr. de Ledeſma *d. cap. 4. poſt concluſ. 10. diſſic. 5.* Sayr *ſub tit. de Summa Trinit. deciſ. 1.* Aloyſ. Ricc *d. collect. 579. impl. 2.* Vgolin. *d. §. 6. num. 2.* Sanch *d. cap. 5. n. 2.* Ricciul. *d. lib. 1. cap. 13. n. 14* & cenſuiſſe *Sacram Congreg.* refert Nicol. Garc. *d. cap. 3. n. 21.*

6 *Secundò* amplia, vt etiam obligentur Canonici Regulares Eccleſiarum Cathedralium, & computandi ſunt duo menſes à die electionis, vel à quo admittuntur ad participationem maſſæ Capitularis, referunt deciſum Nicol. Garcia *diſt. cap. 3. num 16.* Ricciul. *dicto lib. 1. cap 13. num 13.* Homobon. de Bonis *in conſult. & reſp. quæſt. moral. part. 1. reſp. 16. verſ. reſpondi etiam*, vbi citat F Emman. Molſeſ. & Layman, Trullench. *d. dub. 8. num. 2. in fine.*

7 *Tertiò* amplia in Prælatis Regularibus, qui eandem Fidei profeſſionem intra duos menſes ab adepta poſſeſſione ſuæ profectutæ facere tenentur per extenſionem Pij IV. *in d. ſua Conſtit.* incip. *Inuunctum.* Ita Emman. Sà *verb. Fides, in fine*, Fr. Emman.

in ſumm. tom. 1 cap. 110. num. 7. & quæſt. Regular. tom 2. queſt. 72. art. 1. Nauar. *conſ. 2. de Summa Trinitate*, alias *conſ. 10. de iureiuran. in nouis*, Sayr. *ſub eodem tit. de iureiuran. in nouis*, Sayr. *ſub eoden tit. de Summa Trinit. deciſ. 2.* Bonacin *diſt. 1. præcep. Decalogi diſp. 3. quæſt. 2. punct. 4. § 1. num. 3. & 10.* Aloyſ. Ricc. *Neapol. deciſ. 83 num. 1. part. 4* Filliuc. *diſt. cap. 5. num. 7.* Vgolin. *d. § 16 n. 16.* Sanch. *d. cap 5. n. 3* Flamin. *d. q. 9. n. 2.* Anton. Riccinl. *de Iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib. 1. cap. 13. n. 5.* Trullench. *d. dub. 8. n. 3. in prin.* cip Licèt Sorb. *in compendio priuileg Mendicantium, verb. profeſſio Fidei*, cui ſuffragrati videtur Sanch. *d. c. num. 5.* Portel. *in dub. Regular. verb. profeſſio n. 3.* Tamburin. *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 8. q. 3. num 3.* Villal. *in ſum. tom. 2 tract. 1 diſſic. 6 num. 3.* Diana *moral reſol. p. 3. tract. 2 reſol. 78.* dicant goc in vſu non eſſe. Nauar. tameo, Frat. Emman. & Ricciol. *citatus locis* contrarium aſſeront. Vnde deprehenditur noo benè dixiſſe Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 50. num. 7.* dum tener excuſari poſſe dictos Prælatos Regulares profeſſionem non facientes in regionibus, in qnibus ſolitum non eſt.

8 *Quartò* amplia, vt etiam obligentur deonò emittere profeſſiooem Fidei illi, qui in adeprinoe alterius beneficij ſimilis eam iam emiſetuot, tenent Vgolin. *d. § 16. in princip.* Azor. *d. part. 2. lib 7. cap. 2. quæſ. 8.* Csmpanil. *in diuerſorio iuris Canon. rubr. 8. cap. 3. num. 20* Sigiſm. à Bononia *de elect. dub 50. n. 4.* Lauot. *d. tit. 4. c. 21. num. 5.* Tambur. *de iure Abbatum tom. 1 diſp 8. q. 3. n. 8.* Bonacio. *d punct. 4. § 1. n. 8.* & ita declaraſſe *Sacram Congregat* teſtatur Nicol. Garcia *d. cap. 3. num. 17. & 18.* Quamuis Azor. *d. q. 8.* quem videtur ſequi Sanch. *d. cap. 5. num. 6.* nihil reſolnens, dicat quoſdam exiſtimare id locum habere in his, qui dimiſſa prioi Eccleſia, poſtetiorem obtinent in diuerſis diœceſi us, oppidis vel locis; oon tamen io his, qui ſecnndum beneficinm in eadem Eccleſia, in qua erat primum, accipionr, quia, vt ioquit Vgolin *vbi proximè*, Concilium Trideorinum ſimpliciter iubet, vt profeſſionem faciat, & non diſtingnir an antea fecerit; ergn nec nos diſtingnere debemus, iuxta *reg. l. de pretio. ff de public. in rem actione*, cum citatis *in libello de principiis utriuſque iuris, littera L, num. 28.*

9 Sic etiam tenebitur iterum prædictam Fidei profeſſinnem emittere, qoi denuò adipiſcitur Parochialem Digoitatem, vel prænendam, qnam antea habuerat, & dimiſit: qui ſicut profeſſio antea facta in alia actione, ſeu proniſione non iuuat ad ſequentem, vt dictum eſt, ita etiam profeſſio ſubſequnta in alia actione, ſeu prouiſione, non ſupplet defectum profeſſionis, aliàs commiſſum, quicqnid velit Sanch. *d. num. 6.* dicens, quòd ſi dictam Fidei profeſſionem iam emiſerunt alio titulo, vt Doctoratus, qnamnia immemores obligatioois illius facultatis ratione beneficij ſntea adepti. ſatis erit, nec tenebuntur eam iterare, qnia menti Tridentini ſatisfactum eſt, quod quidem nnn eſt vetnm: nam profeſſus in vna religione, ſi ad alteram migret, inibi rurſus profiteri compellitur, Nauar. *conſil. 60.* iocip. *An monachus, ſub tit. de regularibus*, Sorb. *in compendio Mendicant. verb. Nouitius, verſ. ſed aduertendum*, & apertè probat Conſtitutio Pij V. incip. *Poſtquam diuina bonitas, verſ. quodque omnes.*

10 Sic demum approbatus, & idoneus diiudicarus ad Parochiam, eſt denuò examinandus, ſi ad aliam admitti procuret, Campon. *in diuerſiuris Canonici rub. 5.*

11 *cap. 2. num. 8.* Regula enim qoòd † ſemel approbatus non ſit amplius examinandns, de qoa *in cap. accepimus, de ætate & qualit.* vendicat ſibi locum in beneficiis ſimplicibus, Capnaq. *deciſ 367.* incip *Præſentatus, p. 2.* Aloyſ Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 419. in 1. edit. & reſol 356. in 2. edit* declarando per ea quæ ſuprà dixi *alleg 60 n. 87. cum ſeqq.*

Quinto amplia in Commendatariis aliquarum 12
Eccleſiarum factis onn ad earum, ſed ipſorum vtilitarem, cum facultate diſponendi de fructibis, ſicut veri beneficiati; cùm enim ſic eorum Commendæ cenſeantnr habere vim & effectum tiruli, vt declarat Nicol. Garcia *de benefic. p. 4. cap. 4. num. 20.* ideo tenentur huiuſmodi profeſſiooem emittere, & ita eſt accipiendus Fuſc. *de viſitat. lib. 2. capit. 9. num 14.*

Sextò amplia in prouiſis de beneficiis curam animarum habentibus, ex Concil. Trid. *d. cap 12. verſ. Prouiſi autem de beneficiis*; inteliige de cura actuali, non verò habitoali, vt reſoluit Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium lib. 1 c. 14.* vbi aſſerit prooiſom de Parochiali, quæ olim habuit Parocbianos, ſed ounc habere deſiit, non teneri profeſſionem, ſi contiogar Parochialem habiru ad priorem ſtarum reuocari, videlicet qoia Parochiaoi redeunt ad habitandum. Et non procedere in iis, qni nnn prouidentur de titulo Pstochiali, ſed deporanrur in Parochiis ad exercendam coram animarum, cuiuſmodi ſunt plures in Regnis Hiſpaniarum, tenet Riccinl *d lib. 1 cap. 13 num. 59.* vbi *num. 61.* limitat, niſi eſſent deporati à laico, cui competit ius nominandi ad exercitium coræ.

Septimò amplia, ſiue ſint proniſi per obirum, ſiue per viam reſeruationis, vt per Flamin. *de reſign. lib. 3. q. 9. in princ.* Ricciol. *d. lib. 1. c. 13. n. 17.*

Octauò amplia, vt proniſi teneantur vltrò ſe offerre, adeò vt non requiratur de neceſſitate monitio ad faciendam profeſſionem, vt per N col. Garc. *d. cap. 3. num. 19. & 29.* Ricciul. *d. cap. 13. n. 8.* Caſtr. Palao *de Fide tract. 4. diſp. 1. punct. 9. n. 4.* me citato Trullench. *d. dub. 8. n. 1. in fine.*

Limita *primò* io Coadiotoribus Canonicorum, ſeu 13
Dignitatum; hi eoim etiam perpetui, & cum futura ſucceſſiooe, nno tenentut, niſi com factus fuerit ſucceſſioni locus. hanc fidei profeſſionem emittere; quia Coadiutor durante coadiutoria non eſt in poſſeſſione Canonicatus, ſed Coadiutoriæ, vt ex Cotta & Veral. dicit Nicol. Garcia *de benefic. p. 4. cap. 5. num 76* Sarauis *in tract. de iurisd. Adiunct q. 19. n. 17.* & ideò poſt mottem coadiuti fit verus Canonicus, 14
& tunc ei eſt aſſignanda vltima ſedes, itavt eum præcedant Canonici ingreſſi etiam durante eios coadintoris, & poſt eius receptionem, Gooxal. *ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 5 § 9. num. 110.* Nicol. Garcia *d. cap. 5. num 74.*

Limita etiam in Canoicis, & dignitatibus Ec- 15
cleſiarum Collegiatarum, quia Concil. *d. loco* ſolùm agit de prouiſis Canonicatibus, & Dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus, & de beneficiis Curatis. Ita deciſum per *S. Congreg.* refert Nicol. Garcia *d. cap. 3. num. 13.* Trullench. *d. dub. 8. n. 2. in princ.* & Ricciul. *d. cap. 13. num. 56.* Squillante *d. part. 1. n. 89.* Bonacin. *d. punct. 4. § 1. num. 9.* Contra Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. benefic. § 5. d. 4.* & Vgolin. *d. d. § 16 n. 3.* dum tenet hic vltimo loco citatus, quod proniſi de beneficiis ſimplicibus eandem profeſſionem facere debent, eſto animarum curam non habeantnsm & qni Canonicatum adepti ſunt, eam facere teneotur, qui nec animarum curam geruot: ergo idem & hi ob eandem rationem, argum. *cap. cùm dilecta, de confirm. vtili*, & ex Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 1. verſ. ceteri verò*, quòd generaliter de omnibus beneficiis loquitur: ſed locus ille Concilij id minime probat,

quia

qoia non loquitur de huiosmodi profeſſione, ſed de facienda in prima Synodo, vt ipſe Vgolin.ait *num.* 6. Nec verum eſt eandem rationem eſſe in Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, & aliis beneficiatis, imò eſt longè diuerſa ratio, propter excellentiam & præeminentiam dictorum Canonicorum. Similiter etiam in alium errorem lapſus idem Vgolin. *d.* §. 16 *n.* 2. dum ait, quod etſi Canonici Eccleſiæ Collegiatæ non teneantur profeſſionem facere Fidei in Capitulo, eam tamen facere debent coram Epiſcopo, vel eius officiali, quod te vera eſt ſine fundamento, & nullibi reperitur diſpoſitum. Limita etiam in Portionariis, & prouiſis de Cappellaniis in Eccleſia Cathedrali, Nicolaus Garcia *d. part.* 3 *cap.* 3 *n.* 13. Sanch. *d. cap.* 2. *ſub n.* 1. Ricciul. *d. cap.* 13 *n.* 57.

16 In manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, ſeu officiali. Fidei profeſſionem eſſe faciendam decreuit S. Concilium Trident. *d. cap.* 12. Cui decreto ſatisfieri poteſt faciendo profeſſionem coram Vicario, etiam Epiſcopo non impedito; nam illa verba ſolùm pronuntiat ad admonitionem, & denotandum conuenientius eſſe eam facere coram ipſo Epiſcopo, ceſſante impedimento. Ita Nicol. Garc. *d. p.* 3 *cap.* 3 *n.* 23. vbi refert ita eſſe accipienda verba alia eiuſdem S. Concil. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 18. *verſ. tranſacto*, ibi, *ab Epiſcopo, ſiue eo impedito, ab eius Vicario generali.*

17 Item prædicto decreto ſatisfaciunt prouiſi de Dignitatibus, vel Canonicatibus Eccleſiæ Cathedralis, qui Fidei profeſſionem fecerint in Capitulo præſente Epiſcopo, ſeu eius Vicario, qui ſortè eſt Canonicus, ita vt eam iterum non cogantur foris coram Epiſcopo, vel eius Vicario emittere, quia verum eſt dicere iſtos feciſſe profeſſionem coram Epiſcopo, vel eius Vicario, & in Capitulo, vt Concilium requirit. Ita per *Sacram Congreg.* deciſum fuiſſe *in vna Segnntina*, refert Nicolaus Garcia *d. cap.* 3 *n.* 24. Bonacin. *d. punct.* 4. §. 1 *n.* 7. & §. 2.

18 Sede Epiſcopali vacante huiuſmodi profeſſio non ſufficit fieri coram Capitulo, ſed coram eius Vicario; nam licèt Capitulum ſuccedat in iuriſdictione Epiſcopi, & fungatur vice illius, vt ſæpe dixi; tamen cum iuriſdictio Epiſcopalis adminiſtretur per Vicarium, magis per eum repræſentatur Epiſcopus, quam per Capitulum, præcipuè cum Concilium omninò velit iuriſdictionem adminiſtrari per Vicarium, & non per ipſum Capitulum. Ita Ricciul. *d. lib.* 1 *c.* 13 *n.* 15. Nicol. Garcia *d. cap.* 3 *n.* 27. vbi *n.* 28. tenet prouiſum de beneficio cutato debere facere profeſſionem coram Vicario Capituli Sede vacante, & non coram Capitulo, me citato *in hoc loco* Bonac. *de punct.* 4. §. 2. *num.* 2.

19 Dubium in hac materia eſt contemnendum, an Beneficiatius, qui dictam profeſſionem emittere tenetur, eam per procuratorem facere queat, quando per ſeipſum non poteſt? In quo negatiuam partem tuentur Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 166. *n.* 22. Venet. *in examine Epiſcop. lib.* 5 *cap.* 44 *n.* 3. Aloyſ. Ricciul. *in praxi tom.* 3. *reſol.* 156. Squilante *de obligat. cleric. part.* 1 *num.* 91. Sigiſm. à Bononia *de electi. dub.* 50. *num.* 3. nouiſsimè Diana *moral. reſolut. part.* 5. *tract.* 14. *reſolut.* 23. & pro ea *Sacram Congregat.* cenſuiſſe referunt additio Nauarri *conſ.* 11 *ſub tit. de ſureiur.* Vgol. *d.* §. 16 *n.* 1. Squillante *d. part.* 1. *n.* 91 Steph. VVeyms *citato loco*, acriter contra me Sigiſm. à Bononia *d. dub.* 50. *numero* 3. & tenuiſſe Rotam atteſtatur Nicolaus Garcia *d. part.* 3. *numero* 75. plures refert & ſequitur nouiſsimè Ioan. Solorzan. *de Iure Indiarum tomo* 2. *de Indic. gubern. libro* 3 *capite* 6. *numero* 13. & confotmius Tridentino videri ab omnibus perſonaliter eſſe faciendam exiſtimat nouiſsimè Trullench. *d. dub.* 8. *n.* 6.

Verùm, ſi rigorem Iuris ſpectemus, contraria opi- 20
nio recipienda eſt, videlicet, quòd per procuratorem præfata profeſsio præſtari poſsit, cum regulariter quicumque poteſt aliquid facere per ſemetipſum, poteſt illud facere per procuratorem, niſi lex, vel Canon aliter conſtituat, *l.* 1. *ff. de procurator. cap. qui per alium, & cap. poteſt quis de regulis iuris in* 6. quare tra tenent Nauar. *d. conſ.* 11 *n.* 2. quod erat in antiq. *conſ.* 4. *num.* 2 *ſub tit. de Sum. Trinit.* Petr. de Ledeſma *d. cap.* 4. *poſt* 10. *concl. diſſic.* 6. Azor. *d. cap.* 2. *quæſt.* 6. Zetola *in praxi Epiſcop. p.* 2. *verb. Fidei profeſſio*, Felician. de Vega *in cap. paſtoralis n.* 7. *de Iudic.* Ioann. Balboa *in cap. Ego enim numero* 3. *de iureiur.* Sanch. *d. c.* 5 *n.* 7. Campan. *d. cap.* 3. *num.* 19. nouiſsimè poſt primam huius tract. impreſsionem viſus Anton. Ricc. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſia exiſten. lib.* 1. *cap.* 23. *n.* 21. *cum ſequentibus*, Nauar. *in ſingular. Canonic. concl.* 114. *n.* 8. *in fine*, Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 8. *q.* 3. *n.* 11. Iul. Lauot. *d. ſom.* 1 *tit.* 4. *c.* 2 §. *n.* 2. Ferentil. *in annot. ad decis.* 521. Buratti *n.* 6. Homobon. de Bonis *in conſult. & reſp. quæſt. moral. p. tr. reſp.* 16. *in fine*, Villalob. *in ſum tom.* 2. *tract.* 1 *diſſic.* ... *n.* 86. Aloyſ. Ricc. ſibi contrarius *part.* 4. *deciſ.* 8. Caſtro Palao *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 1 *punct.* 19. *n.* 10. Ioan. Anton. Nauar. *in ſumm. Bullarum tit. de fidei profeſſione n.* 8. quæ opinio vti veriſsima eſt, ita multis ſtabilitur fundamentis, & in primis probatur ex text. *in cap. ep iatum* 4. *in fine* 100. *diſt.* tum etiam, quia Fidei profeſsio nihil aliud eſt quàm ſolemne iuramentum, quod tamen conſtat poſſe præſtari per procuratorem, *cap. ſibi Domine* 63. *diſt. cap. meminerunt*, vbi gloſſ. *verb. de præſenti* 17. *quæſt.* 4. tum quia iuramentum fidelitatis poteſt præſtari à procuratore, ſi dominus feudi conſentiat, vt colligitur ex *cap.* 1. §. *verum, de ſtatu Regular. lib.* 6. Roman. *ſing.* 807. incip. *Habuiſtis*; tum quia profeſsio Religioſi poteſt etiam fieri per procuratorem, vt refe- runt plures Doctor, quos citat, ac ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 5 *cap.* 3 *num.* 7. quibus adde Barthol à S. Fauſto *in theſauro Relig. lib.* 5. *q.* 217. tum denique, quia Matrimonium, licet ſit Sacramentum, & de ſui natura indiſſolubile, validè tamen contrahi poteſt per procuratorem, vt probat *cap. vlt. de procur. in* 6. quod obſeruant ſtante etiam diſpoſitione Concilij Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrimon. cap.* 1. Sanch. *de Matrim. lib.* 2 *diſp.* 11 *n.* 2. & 19. *cum ſequentibus*, Rebello *de obligat. juſtit. par.* 2. *lib.* 2. *quæſt.* 5 *n.* 1. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib.* 1. *compar.* 25 *n.* 5. quam quidem ſententiam de profeſsione *Fidei* per procuratorem faciendi expreſsè ſequuta eſt Rota Romana *in vna Varmien. Canonicatus* 13. *Iunij* 1608. coram *Cardinal. Sacrato*, refert, & ſequitur nouiſsimè Ioan. Anton. Maſſobr. *in ſuo tract. de Synodo diœceſana cap.* 40. *dub.* 40. vbi ex profeſſo hanc quæſtionem examinans noſtram ſequitur ſententiam ex mulcis fundamentis per illam latè adductis, contrariſque bene reſpondet, & præcipuè gratis comulatis à quodam R. P. Sigiſmundo à Bononia *de electione dub.* 26. qui parum modeſtè, vt decet Capuccinum Religioſum, in me inuehitur, eo quod talem ſectatus fuerim opinionem; falsò mihi imponens in ea aſtruenda parui pendere Sacrorum Senatum deciſiones, quibus omnibus reſpondere in præſentiarum non curo, cum ſatis ſuperque reſponſum ſit per eundem Maſſobr. *citato loco.*

An hæc fidei profeſsio credatur emiſſa, ſi pars dicat illam feciſſe? Quæſtio eſt præſentis inſtituti; in qua proniſum teneri probare ſe feciſſe Fidei profeſsionem, quando Ordinarius ſuper illa inquirit ex

officio, dicunt Nicol. Garcia *d par. 3. cap. 3. num. 48. cum ſequentibus*, Ricciul. *d. cap. 13. n. 40.* Et hanc Fidei profeſſionem emiſſam credi ſi pars dicat illam feciſſe dummodo collatio beneficij ſit decennalis, reſoluunt Flamin. *de reſigna. lib. 3. quæſt. 6. num. 74.* & in propriis terminis Campan. *d. cap. 3. à num. 23.* Aloyſ. Ricc. *in praxi ſori Eccleſiaſt. deciſ. 681. in 1. edit. & reſolut. 580. in 2. editione*, me citato *in hoc loc.* Trullench. *d. dub. 8. n. 14.* Caſtro Palao *de Fide tract. 4. diſp. 1. p. 19. num. 12.*

22 Prædicti omoes prouiſi, qui à die adeptæ poſſeſſionis, ad minus intra duos menſes, dictam Fidei profeſſionem non emiſerint, fructus non faciunt ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragatur; hæc Concil. Trident. *d. cap. 12.* Circa quæ aduertendum eſt, quod Fidei profeſſionem, qui intra dictos meoſes, vt tenetur, nó fecit, poſt illos, quamprimum poteſt, facere obligatur, quia iſte terminus duorum menſium non poterat ad finiendam obligationem, ſed ad differendam exequutionem. ex *reg. cap. cùm dilectus*, vbi Abb. *n. 12. de dolo & contum. & l. Celſus. ff. de receptis arbitr.* Quare ita tenent Nauar. *conſ. 11. n. 1. ſub d. tit. de iureiur.* Flamin. *d. quæſt. 9. à num. 13.* Sayt. *ſub d. tit. de ſumma Trinit. deciſ. 4.* Nicolaus Garcia *d. part. 3. cap. 3. num. 29. & 30.* Ricciul. *d. cap. 13. n. 39.* Lauor. *d. tit. 4. c. 22. n. 6.*

23 Tambur. *d. q. 5. n. 9.* † qui etiam reſoluunt quòd profeſſio poſt prædictos duos menſes facta ad fructus temporis præteriti quærendos huiuſmodi prouiſis non prodeſt, quamuis ſic ad quærendos temporis futuri, quia regulariter ſemel ipſo iure, perdita ipſo iure, non quærentur, *cap. quam periculoſum 7. quæſt. 1. l. qui res §. ream ff. de ſolution.* Quod quidem eſt intelligendum de diſcurſis poſt lapſum duorum menſium, non verò de decurſis in ipſis duobus menſibus: nam ſiue faciant profeſſionem poſtea, ſiue nuoquam eam faciant, Conciliom non priuat fructibos decurſis illis duobus menſibus, ſed in poſterum decurrendis, vt aduertit Nicolaus Garcia *d. c. 3. num. 31.* dummodo faceret primam reſidentiam, & emitteret Fidei profeſſionem: nam ſi abſens ſemper fuiſſet anteqoam primam faceret reſidentiam, etiam ex iuſta cauſa, cum non emiſerit profeſſionem, non poteſt habari pro præſente, nec fructus & diſtributiooes lucratur, eriam pro illis duobus menſibus, vt tenuit Rota *in vna Quaten. mercedis, Lunæ 12. Decembris 1505.* coram *Reuerendiſſimo Domino meo Rota Decano*, quæ eſt impreſſa poſt *tract. de diſtribut. quotidian. Alexandri Monetæ.* † Non poteſt enim Capitulum habere pro præſentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Eccleſia reſederunt, & Fidei profeſſiooem nondom emiſerunt, vt cenſuit *Sacra Congregat.* teſte Garc. *d. cap. 3. num. 51. in fin.*

25 Et terminus ille duorum menſium datus ad faciendam profeſſionem, non currit prouiſo, qui non accepit poſſeſſionem, quamuis per eum ſtet quominus illam accipiat, Nicol. Garcia *d. cap. 3. n. 32.* Ricciul. *d. cap. 3. n. 50.* vbi *n. 62.* dicit quòd ad effectum vt incipiant currere prædicti duo menſes, non ſufficit fuiſſe adeptam poſſeſſionem, ſed requiritur poſſeſſio pacifica, & *n. 63.* credit poſſeſſionem dici pacificam ad iſtum effectum ſi ſit pacifica cum cura, in cuius exercitio non fuerit ſtatim turbatus de iure, vel de facto, ſed in eo ſteterit ſine turbatione per vnum, vel duos menſes, quamuis illa pacifica poſſeſſio deinde non duret continuè.

26 Verba illa Concilij Trident. *in d. cap. 12. ibi, nec illis poſſeſſio ſuffragetur*, excludunt prouiſos quoad fructuum perceptionem, non autem quoad titulum, & perceptionem. Ita Nauar. *conſ. 7. & 8. ſub 6 tit. de iureiur.* Flamin. *lib. 8 quæſt. 9. n. 121.* Nicol. Garc. *d. cap. 3. n. 33.* Azor *d. cap. 2 quæſt. 3.* Sanch *d. cap. 5. n. 8. 9. & 12.* Vgolin. *d. § 36. num 4.* Sayt. *deciſ 6. ſub tit. de verb. ſignif.* Campan. *d. rub. 8. c. 3. n. 17.* reſoluentes prædictos regula de annali ſe rueri non poſſe ad fructus retinendos, nec longiſſimam poſſeſſionem illis prodeſſe quoad dictos fructus percipiendos, quamdiu profeſſionem huiuſmodi non emiſerint, vt ceoſuit *Sacra Congregat.* in deciſione telata per Flamin. *d. n. 122.* & Nicol. Garcia *d. cap. 3. num. 34.* & reſoluunt Fr. Emman. *in ſumm. tom. 1. cap. 119. num. 7.* Ricciul. *d. lib. 1. cap. 16. n. 12.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 210. num. 11. part. 1.* & refert Proſper de Auguſtino *in addit. ad Quarantam in ſum. Bullari, verb. beneficiorum poſſeſſio, littera B, in fine, Sacram Congregat. Concilij* cenſuiſſe ſcribendum eſſe ad Nuntium Hiſpaniarum, † ei, qui profeſſionem Fidei non emiſit, poſſeſſionem non ſuffragari quoad faciendos fructus ſuos tantum; quoad cæteros autem effectus commodo poſſeſſionis, & cæteris iuribus, ſi quæ haber, non priuari; ac aliàs declaraſſe omiſſionem profeſſionis Fidei non prinare Canonicum aliis poſſeſſionis effectibus, ſed ipſum, & vocem in Capitulo, & ius præcedendi habere à die adeptæ poſſeſſionis, niſi aliud obſtet, referunt Ricciul. *d. lib. 1. cap. 16. num. 10.* Fetentin. *in annot. ad deciſ. Buratti 522. n. 17.* & Rota *in d. Varmien. Canonicatus 28. April. & 13. Junij 1608. & 4. Februar. 1611.* coram *Cardin. Sacrato*, vbi etiam tentum fuit poſſeſſionem adeptam per proniſum, qui tenebatur facere Fidei profeſſionem, eſſe mauutenibilem, etiam poſt tempus præfixum ad faciendam profeſſionem, quod nouiſſimè cenſuit eadem Rota *in Tiburtina Parochialis 27. Junij 1629.* coram *R. P. D. meo Pirouano.* Vnde tales poſſeſſores iuuari reg. de triennali ad effectum ne poſſint moleſtari ſuper titulum, reſoluunt Flamin. *de reſignat. lib. 10. quæſt. vlt. n. 4. & 5* Sanch. *d. cap. 5 num. 9.* Ricciul. *d. cap. 16. num. 11.*

Intra dictos duos menſes Fidei profeſſionem non emittentes in fructus ſuos non faciunt, vt io conſcientia teneaotur illos reſtituere, etiam non ioreueniente aliqua ſententia, qnia Concil. aie, *qui eam omittunt fructus non facere ſuos*: ergo fructuum ius, & dominium acquitere non poſſe. Ita Squillant. *d. p. 1. n. 98.* Azor. *d. c. 2. quæſt. 1. in fine*, Nicol. Garc. *d. c. 3. n. 25.* Vgolin. *d. § 16. n. 4.* Ricciul. *d. c. 13. n. 43.* At probabilius eſſe non teneri reſtituere, donec condemnentur, ſeu ſeqoatur ſententia declaratoria, tuentur Nauar. *conſ. 5. num. 2. ſub tit. de Summ. Trinit. in prima edit. & conſ. 12. n. 1. ſub tit. de iureiur. in ſecunda edit.* Fr. Emman. *q. Regul. to. 2 quæſt. 72. art. 3.* Sanch. *d. cap. 5 n. 10.* Bonacin. *d. puncto 3. § 3. n. 3.* dicentes decretum illud Concilij eſſe pœnale, ac proinde etiamſi pœnam ipſo iure irroget, non obligare in foro cooſcientiæ, Caſtro Palao *tract. 4. de Fide diſp. 1. punct. 9. n. 16.* Villalob. *in ſum. tom. 2 tract. 1. diffic. 6. n. 9. verſ. in contrario*, nouiſſimè Trullench *d. dub. 8. n. 8.* Omittens Fidei profeſsionem peccat morte. quia Concil. Trident. citato loco vtitur grauibus verbis, & infert grauem pœnam. Ita Nicol. Garc. *d. cap. 3 num. 65. in fine*, Squillante *d. part. 1. num. 95.* Sanch. *d. lib. 2. cap. 5. ante numer. 2.* Ricciul. licèt dubius *d. lib. 1. cap. 16. num. 1.* Homoben. de Boois *in conſult. ſen quæſt. moral. part. 1. reſp. 16.*

Verùm ſi pet ignorantiam, incogitantiam, vel inaduertentiam non fecerunt Fidei profeſsionem intra prædictos duos menſes, quamuis in foro exercioti non excuſentur, quia eſt ignorantia Iuris clari, in foro tamen interioti, & quoad Deum excuſantur, itaut ad reſtitutionem fructuum in foro conſcien-

tiæ

tiæ non obligentur, quia hoiuſmodi lex iuſtè ignorari, vel ſaltem memoria excidere poteſt, & vbi quis contra legem præcipientem, vel prohibentem aliquid fieri, ſine culpa facit pœnam non meretur. Quare ita reſoluũt Fr. Emman. *de c. 119. n 7. in ſecunda edit.* Nauar. *conſil. 4 n. 3. & conſil. 7. n. 2. & 3. & conſil. 11. n. 3. & conſil. 12. n. 2. ſub tit. de reſtitution. in integr.*, Azor *d. c. 2. q. 2.* Flamin. *d. lib 10. q 9. n. 8. cum ſeqq.* Læl: Zech. *de republ. Eccleſiaſt. tit. de benefic. & penſion. c. 9. num. 3. verſ. acquiritur etiam*, Sanch *d. c. 5. n. 13.* Nicol. Ga z *d. cap. 3. à n. 66.* Aloyſ. Ricc. *de. deciſ. 220. num. 8. par. 1.* Vgolin. *d. §. 16 num. 5.* Proſper. de Auguſtin. *vbi proximè, verſ. inter alia*, Sotb. *in compend. Medicant. verb. profeſſio Fidei, not. 2* Molina *de iuſtit. tract. 4. diſput. 71. n. 8.* Ricciul. latè diſtinguens *d. lib. 1. cap. 13. num. 43.* Villalob. *d. diſſic. 6. num 8.* mo citato *in hoc loco* Trullench. *d. dub. 8. n. 12.* Squillante *d. p. 1. num 100.* Homobon. de Bonis *de exam. Eccleſ. tract. 15. cap. 8. queſt. 25. reſolut. 1. & 2. & d. p. 1. reſp. 16.* Bonacina *d. puncto 4. §. 4. n. 1.*

30 Diſtributiones tamen huioſmodi prouiſi, quamois profeſſionem non emiſerint, acquirunt, & faciunt ſuas, quoniam daoror ratione miniſterij, & operæ perſonalis. Ita reſoluunt Azor *d. cap. 2. queſt. 3.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. ca. 166. n. 22.* Alexan. Moneta *de diſtribut. quotid. p. 1. q. 6. & 7.* Squillaoro *d. p. 1. n. 99.* Nauar *in fing. Canon. concluſ. 115. n. 3.* nouiſſimè Stephan. VVeyms *ad Conſtitut. 24. ex antiqua Inre deſumptas, & per Concil. Trident. innouatas, conſt. 3. n. 22.* Bonacin. *d. §. 3. num. 2. & Sacram Congregat.* ſic cenſuiſſe referunt Vgolin, *d. §. 16. n. 5. verſic. ſecundo*, Proſper. de Auguſtino *vbi proximè*, Gonzalez *ad regul 8 Cancell. §. 6. proœm. n. 170*, Aloyſ. Ricc. *collect. deciſ. collect. 1451. verſ. infertur ſextò, & in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ. 112. p. 4.* Galet *in margarita caſuum conſcien. verb. profiteri. 2.* mc citato *in hoc loco* Trullench *d. dub. 8. n. 9* Nicolaus Garcia *d. cap. 3. n 60.* Campan. *d. c. 3. n. 18.* Rota *in Varmien. Canonicatus 28. Aprilis 13. Iunij, & 4 Februar. 1611.* coram *Illuſtriſſ. Cardinal. Sacrato*, Ricciul. *d. cap. 13. num. 51.* vbi *n. 55.* obſeruat quòd quando beneficium, ſeu Canonicatus noo haberet aliquos fructus, ſed emolumenta omnia conſiſterent in diſtributionibus quotidianis, tunc ve pœna addicta per Concil. *dict. capit. 12.* poſſit in aliquo verificari, debet intelligi de diſtributionibus.

31 Ex dictis opportunè quæri poterit, cui ſint aſſignandi, & applicandi fruct s amiſſi ob non factam profeſſionem Fidei, cum id Concilium non determinet? Reſpondebitur eos eſſe impendendos vel in vſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ, ſicut fructus eorum, qui non reſident, per Concil. *ſeſſ. 23. de reformat. cap. 1. verſ. ſi quis autem.* Ita Azor. *dict. cap. 2. queſt. 3.* Vgolin. *d. §. 16. num. 4. in fine*, Sanch. *d. caput. 4. num. 10. ad finem*, & loquendo de Parochis firmant Foſch. *de viſitat. lib. 2. cap. 13. num. 4.* Zech. *de beneficiis, & penſionibus, capit. 13. numer. 4. verſic. quod ſi Parochiales*, Flamin. *d. lib. 10. queſt. 9. num. 113. & 124* Nicol. Garc. *d. part. 5. cap. 3. n 36.* In Dignitatibus verò habentibus fructus diſtinctos, & ſeparatos à menſa Capitulari, videtur quòd amiſſi ob non factam profeſſionem ſunt reſtituendi, & applicandi fabricæ Eccleſiæ. quatenus indigeat, alias alteri pio loco arbitrio Ordinarij per Concil. Trident. *ſeſſ. 22. de reformat. c. 1.* reſoluit idem Nicol. Garcia *d. c. 3 n. 30.* At in Canonicis, & Dignitatibus habentibus fructus in menſa Capitulari. videtur amiſſos ob non factam Fidei profeſſionem ad Capitolum ſpectare, ſicut fructus non reſidentium, aut excommonicatorum, idem Garc. *d. cap. 3. num. 40.* vbi à *num. 42.* dicie quòd debens fructus non poſſet ſe componere cum Capitulo, ſoluta aliqua parte. & à *n. 53.* refert *Sacram Cardinalium Congregationem* cenſuiſſe Ordinariom non poſſe condonare fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſſionem, me citato *in hoc loco* Trulleoch *d. dub. 8. n. 15.*

Allegatio LXII.

Epiſcopus an poſſit diſpenſare, vt quis plura beneficia ſimplicia habere poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Beneficia ſimplicia plura obtineri non poſſunt, ſed vnum tantum ſingulis conferendum, vel ad ſummum duo, quando primum ad honeſtam non ſufficit ſuſtentationem.*

2 *Beneficia ſimplicia obtinens vltra vnum, quod ſufficiat ad honeſtam ſuſtentationem, peccat mortaliter.*

3 *Beneficij ſecundi inſufficientis habita poſſeſſione vacat primum ſufficiens per ſententiam, niſi ſit magna beneficiorum coacervatio, quia tunc vacabit ipſo iure.*

4 *Beneficium ſimplex inſufficiens habenti, quod reſidentiam non requirat, licet aliud Curatum conferre.*

5 *Epiſcopus poteſt ſecundum beneficium conferre illi, cui primum ad eum honeſte ſuſtentandum non ſufficit.*

6 *Beneficia duo ſimplicia, quando vnum ſufficit ad vitam clerici commodè ſuſtentandam, ex indulgentia, & authoritate Epiſcopi nullus poteſt habere.*

7 *Beneficium poteſt Epiſcopus conferre habenti iam in penſionibus Eccleſiaſticis ſufficientem ſuſtentationem.*

8 *Conſeruando vt poſſint retineri duo, vel plura beneficia ſimplicia, quorum ad victum ſit vnum ſufficiens, non eſt ſeruanda.*

9 *Conſuetudo Hiſpaniæ non tuta indicatur in conſcientia, ſecundum quam Ordinarij conferunt vni plura ſimplicia, quamuis vnum ſit ſufficiens ad congruam ſuſtentationem.*

10 *Beneficia duo, tria, aut plura ſimplicia quando non ſufficiunt ad honeſtam ſuſtentationem, poteſt de ſtylo Curiæ, aliud ſimplex illa obtinenti conferri, donec commodè Clericum alant.*

11 *Beneficium ad congruam ſuſtentationem ſufficiens, quod dicatur? oſtenditur.*

12 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus, vt quis duo ſimplicia beneficia vniformia, ſiue ſimilia, ſub eodem tecto poſſit obtinere.*

13 *Beneficium vniforme ſub eodem tecto quando dicatur ad inducendam incompatibilitatem remiſſiuè.*

14 *Beneficium ſitum in Capella, clauſtro, cœmeterio, ſeu ambitu contiguis Eccleſia cenſetur eſſe in eadem Eccleſia.*

15 *Diſpenſatus ad duo beneficia nequaquam cenſetur diſpenſatus, vt illa habeat etiam ſimplia in eadem Eccleſia, niſi expreſsè fuerit dictum.*

16 *Beneficium primum ſimplex vacat ipſo iure, vbi ſecundum ſimile adipiſcitur in eadem Eccleſia.*

17 *Beneficia duo ſimplicia ſub eodem tecto, ſi ſint diſformia, poſſunt ex diſpenſatione Epiſcopi obtineri, dummodo vnum ſufficiat ad vitam clerici.*

18 *Papa ſolus diſpenſat ſuper pluralitate Dignitatum, Perſonatuum, Canonicatuum, & Curatorum beneficiorum.*

19 *Canonicus obtinens Dignitatem ſine Apoſtol. diſpenſatione perdit Canonicatum.*

20 *Dignitas etiam ſine prabenda eſt incompatibilis ſub eodem tecto cum Canonicatu.*

21 *Digni*

21 *Dignitas, & Canonicatus ex priuilegio, vel conſuetudine poſſunt obtineri, cum vtriuſque quotidianis diſtributionibus, & duplicis voce in Capitulo.*

22 *Sacra Rota Rom. deciſio* in vna Oriolen. Canonicatus 11. Ianuarij 1619. *coram R.P.D. Romboldo*, referetur.

23 *Dignitatem, & Canonicatum obtinens, vel duo beneficia, aliàs inaqualia ex diſpenſatione, vel conſuetudine reſidere debet in digniore.*

24 *Statutum in quo diſponitur, quod quilibet ſedeat in propria ſede, alias perdat Horam, intelligi debet de obedientibus vnum benefi. iij. & vnam ſic ſedem.*

25 *Vota duo debentur in Capitulo, quando Dignitas, & Canonicatus ex priuilegio, vel conſuetudine obtinentur.*

26 *Hæc duo quando concurrunt in eadem perſona, quorum quodlibet producit ius dandæ vocis, debet talis perſona habere duas voces.*

27 *Conſuetudo eſt ſtricti iuris, & non exceditur de loco ad locum, nec de perſona ad perſonam.*

28 *Beneficij primi requirentis reſidentium inducitur vacatio ipſo iure per adeptionem ſecundi pacificè poſſeſſi.*

29 *Canonicatus duos ſimul abſque diſpenſatione Apoſtolica per triennium, & vltra detinens, vtroque ipſo iure eſt priuatus, ceuit ex regula de triennali ſe defendere non poſſit.*

30 *Diſpenſatio ad plura beneficia ex curſu decem, vel viginti annorum, in dubio præſumitur.*

31 *Diſpenſatio circa beneficiorum pluralitatem intelligitur de duobus primis beneficijs, & an precedat quando duo priora beneficia, qua quis ex diſpenſatione obtinebat, cum aliis permutantur, oſtenditur num. 32.*

33 *Doctores referuntur tractantes de materia incompatibilitatis beneficiorum.*

1 PLVRA ſimplicia beneficia obtineri non poſſunt, ſed vnum tantum ſingulis conferendum eſt, quod quidem ſi ad vitam eius, cui confertur, honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, licitum eſt nihilomious aliud ſimplex ſufficiens, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat eidem coofferri, vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. in pr.* 17. de cuius materia & intellectu agunt Nauar. *in man. cap. 23. n. 123. & de horis Canon. c. 22. num 5. & conſ. 14 in antiq.* aliàs *conſ. 11. in nouis, ſub tit. de prabendis*, Salzed. *ad Bernard. in pract. cap. 48.* aliàs 49. *lectura C. verb. quamuis ſimplicia*, Fr Emman. *in ſumm. ſom. 1. c. 31. n. 2. & 6.* Veg. *in ſumm. p. 1. cap. 36. caſu 25. cum duobus ſeqq.* Flamin. *de reſignat. lib 5. q 6. num 115. cum ſequentibus*, Azor *inſtit. moral. part 1. lib. 1. cap. 12. poſt princ. & lib. 3. cap. 19. verſ. conſuetudo qua quis in eadem Eccleſia, & par. 2. lib 3 cap. 7. quæſt. 4. & cap. 8. quæſt. 6 & c. 9. quæſt. 3 & cap. 10. quæſt. 4. & cap. 11. quæſt. 23.* Petr Ledeſma *in ſumm. par. 2. tract. 7. cap. 1. concluſ. 12. diffic. 5.* Zerol. *in praxi Epiſcop. par. 2. verb. incompatibilia, §. 2* Ludoo Bcia *reſponſ. caſuum conſcien. par. 4. caſu 26.* Cardinal. Tuſch. *tom. 1. littera B concl. 61.* Molfeſ. *in ſum. moralis Theologiæ tractat. 6. cap. 9.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiep. Neapol. deciſ. 236. par. 4.* vbi multa ex hoc loco, me non citato, deſumpſit nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap. 48. à num. 57.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ. 7. dub. 16. 17. & 18.* Valet. Reginald. *in praxi fori pœnitent. tract. 3. num. 283.* Fuſch *de viſitat. lib 7. cap 7. num. 8.* Nicol Garcia *de benefic. par. 11. c. 5. n. 268. cum ſequentibus*, Vgolin *de poteſtate Epiſcopi cap. 4. §. 2.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 4. tit. 7. de benef. incompatib. à num. 30.* Et loquitur Concil etiam de Cardinalibus, Flamin *d. lib. 5. q. 6. nu. 116.* Vgolin. *d. §. 2. n. 1. in fine.* Aloyſ. Ricc. *d. Neapol. deciſ. 236. n. 2. par. 4.* Coius diſpoſitioni † ſi quis contrafacere intenderit, morriferè peccabit, & viuet in ſtatu damnationis. gluſ. *verb. retinere, in fine, in can. dubium il ſecundo, de elect.* poſt Nauar. Hoied. Bertach. & alios tenet Flamin *d. lib. 5. q. 6. n. 118.* 2

Nam habita poſſeſſione ſecundi beneficij ſufficientis vacat primum ſufficiens, referunt deciſum Nicol Garcia *d. cap. 5. num. 283. in 2. declarat.* Armendar. *d. loco num. 30.* non tamen ipſo iure, Flamin. *de reſignat. lib. 3. q. 1. num. 138. in fine*, ſed cogendum eſſe per ſententiam alterum eorum relinquere, vt obſeruat Nauar. *conſ. 27. in antiq.* aliàs 13. *in nouis, ſub tit. de prabend.* data illi electione, *c. referente. c. præterea, de præben.* Rot. *deciſ. 474. par. 1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol 100 in fine*, quia factum Concil. Trid. non inducit nullitatem adeptionis, ſed incompatibilitatem reſpectu retentionis, Mohed. *deciſ. 24. de prab.* Dr Duran *deciſ. 148. n. 8.* niſi ſit magna beneficiorum coacteruatio, quia tunc ſit vacatio ipſo iure, Flamin. *lib 3 q. 1. n. 139* vbi *à n. 141.* quæ dicatur magna beneficiorum multitudo. 3

Et quamuis Concil. dicat *aliud ſimplex ſufficiens* non tollit † quin habenti beneficium ſimplex inſufficiens, quod reſidentiam non requirat, liceat conferre aliud Curatum, &c. ſolum enim eſt vis in eo, quod vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat, Hoied. *p. 2. c. 2. num. 1. in fin.* Nicol. Garc. *d. par. 11. c. 5. n 304.* 4

Dum igitor Sacr. Concil. Trident. vnum beneficium ad honeſte ſoſtentandum eum, qui illud habet, permittit ei aliud ſimplex conferri, 2d Epiſcopum id ſpectare claiè demonſtrat; quia quando Canon permittit aliquid fieri, & perſonam non præſcribit, ad Epiſcopum id pertinere oſtendit, ſoxra reſolota ſupra *allegat. 33. n. 21.* Quare Epiſcopum habenti vnum ſimplex beneficium, quod non ſufficiat ad eius ſuſtentationem, poſſe aliud conferre declarauit *Sacra Congregat.* pot referunt Vgolin. *dict. §. 2. num. 1.* Læl. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. tit. de beneficiatis, ad finem*, Nicol. Garcia *d. cap. 5. num. 310. in prima declar.* Armendar. *dicto loco num. 32. & ſeq.* & nouiſſimè Marcel. Vulpe *in dict. praxi cap. 48. num. 58. prope fin.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ. 7. dub. 16.* ſecundùm Romanam impreſſ. † Vnde indulgentia, & auctoritate Epiſcopi neminem poſſe habere duo beneficia ſimplicia, ſi vnum illorum ſufficiat ad vitam clerici commodè ſuſtentandam, nec plura vltra duo. etiamſi ambo eidem ad victum non ſufficiant, reſoluunt ſopra citati & præcipuè Azor. *dict. cap. 9. quæſt. 3.* & plures per Nicol. Garcia *d. cap. 5. à num 371.* Hinc ſi Ordinarius conferat tertium beneficium habenti duo beneficia ſimplicia aliàs ad ſuſtentationem inſufficientia, collatio tertij eſt valida: ſ. d ſi tertium ſit ſufficiens, vacant illa duo priora beneficia; ſin minus, tenetur prouiſus dimittere alterum ex illis, & ſi continuauerit poſſeſſionem amborum, recipiendo ex eis fructus, vtrumque beneficium vacat, prout deciſum referunt Nicol. Garc. *d. cap. 5. num 310. in 1. & 2. dub.* Vgolin. *dict. §. 1. num. 2. verſ. 1. c. 10.* Armendar. *dicto loco num. 37. dub. 1. & 2. & in eorum reſponſ.* Verùm cùm in Sacra Congregatione Concilij Trident. hoc præſenti anno ventilaretur dubium, ſi Epiſcopus conferat tertium beneficium ſimplex, & inſufficiens habenti iam pariter duo ſimplicia inſufficientia, an vacet primum, vel eorum vltimum. Semel, bis, & iterum propoſitum, *ſub die 13. Nouembris 1627.* cenſuit vacare primum. 5 6

Poteris

Poterit tamen conferre beneficium alicui habenti iam io penſionibus Eccleſiaſticis ſufficientem ſuſtentationem, vt tenent Azor. *d.p.2.lib.8.cap.10.q.8. & c.11.q.9.* Gonzal *ad regul.7.Cancell.gloſſ.5.§.5. à n.* 14. referunt deciſum Nicol. Garc *d.c.5.n.*310. *verſ.*4. Armendar *d.loco n.*37. *in fine.*

Ordinarios tamen ſi conferat tertium beneficium habenti duo beneficia ſimplicia aliàs ad ſuſtentationem ſufficientia, collationem tertij eſſe validam, ſed ſi tertium ſit ſufficiens, vacare illa duo priora beneficia, ſic minus, tenetur prouiſum dimittere alterum ex illis, & ſi contra faciat poſſeſſionem amborum recipiendo ex illis fructus, vtrumque beneficium vacare ſcribunt deciſum Vgolin. *d.§.2.n.2.§.3.* Nicol. Garcia *part.11.cap.5.n.*310. *in 1.& 2.declar.* Armendar *d.loco n.*37. *dub.1.& 2.* Ordinatiom poſſe conferre ſecundum beneficium obtineri primum ſufficiens iuxta ſuum verum valorem, & honeſtam ipſius poſſidentis ſuſtentationem, ſi tempore, quo ſecundum confertur, non ſufficiat propter onus penſionis ſuper tali beneficio impoſitum, dummodo prouiſus poſt collationem ſibi factam non conſeruerit penſioni, aſſeruat reſolutum Nicol. Garcia *d.c.5.n.*310. *in 3. dub.* Armen. *d.loco n.*37. *in 3. dub.* Maſſ. *d.reg.7.dub.*17.

8 Procedit ſupradicta reſolutio quamuis communiter obſeruetur, vt retineantur duo, vel plura beneficia ſimplicia. etiam quòd ad victum ſit vnum ſufficiens, vt reſoluunt Hoied. *de incompatib.benefic.part.*1. *cap.*19. *num.*8. *in fine.* Flamin. *d.lib.5.queſt.6.num.*191. cum huiuſmodi communis obſeruantia non excuſet tenentem plura ſimplicia beneficia, quorum vnum eſt ſufficiens, à peccato mortali. Hoied. *dict. cap.*19. *num.*8. Bettach. *verb. beneficiorum ſufficientia.* Flamin. *vbi proximè*, tum quia conſuetudo hæc eſt contraria iuri naturali, rationi, & iuribus; tum quia conſuetudo non excuſat à pœnis æternis, & diuinis, licet excuſare poſſit à temporalibus; D. Antonin. 2.*part.*3.*tit.*3.*cap.*1. Titaq. *de pœnis temp.cap.*42.

9 *num.*4. *cum ſeq.* Vode † non tutam iudico Hiſpaniæ conſuetudinem, vbi refert Nicol. Garc. *dict.cap.*5. *n.*323. vſu receptum eſſe poſſe Ordinatios conferre vni plura beneficia etiam vltra duo, quamuis vnum ſit ſufficiens ad congruam ſuſtentationem. & *num.*331. teſtatur ſuo tempore in hac Curia per aliquos Hiſpanos fuiſſe factas aliquas impetrationes de huiuſmodi beneficiis ſimplicibus per Ordinarios prouiſis, quæ licet fuiſſent ſignatæ, tamen ad inſtantiam Regis Philippi II. & eius Oratoris non fuerunt ad effectum productæ, refert nouiſſimè Salgad. *de ſupplicat. ad Sanctiſſimum à lateris Apoſtol.part.*1. *cap.*2.*n.*134.

10 De ſtylo tamen Coriæ, vbi duo, tria, aut quatuor beneficia ſimplicia non ſufficiunt, poteſt aliud ſimplex conferri, dooec omnia ſimul commodè clericum alant, ac ſoſtentent; eo quod idem iuris eſſe videtur cum tria, quatuórve beneficia ſufficiunt, ac quando vnum non ſufficit, tum quia Pius IV. Pius V. Gregorius XIII. & ſequentes Summi Pontif. conceſſerunt ſæpius vni beneficiato plura beneficia ſimplicia reſidentiam non requirentia, & nunc per S.D.N. Gregorium XV. concederentur, refert me non citato Aloyſ. Ricc. *dict. Neapol.deciſ.*236. *num.*5. *part.*4. & docent Hoied. *part.*2.*cap.*1.*à n.*3. Azeued. *conſil.*2. *num.*1. Cened. *ad Decretal. collect.*150. *n.*2. Flamin. *dict.lib.*3.*quæſt.*1.*n.*141. Azor. *dict.part.*2. *lib.*6.*cap.*1.*q.*8. Perez de Lara *de Capellan.lib.*2.*cap.*7. *num.*12. Zerol. *in praxi Epiſcop.part.*1.*verb. beneficium*, §.7.*concl.*2. & refert Moſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ.lib.*1.*part.*3. *cap.*3.*pag.*452. *in fine*, quod hodie de conſuetudine non datur diſpenſatio ad plura beneficia, ſimplicia, ſed Prælati ioferiores videntur quod conferre poſſunt, & de facto conferunt nulla habita ratione, an ſint pinguia, vel tenuia, quæ ſecundum ea, quæ habentur in Concil. *dict.cap.*17. non ſatis laudabilia ſunt, refert Aloyſ. Ricc. *dict. Neapol.deciſ.*236.*num.*5.*part.*4.

Verum autem diſpoſitio Concil. Trident. *dicto cap.*17. prohibeotis Epiſcopo conferre vni vltra duo beneficia, locum habeat in beneficiis iuriſpatronatus? Negat Lambert *de iurepatron.part.*2. *lib.*2.*q.*7. *art.*15. *num.*65 aſſerens vniuerſalem obſeruantiam & praxim eſſe, vt Epiſcopi inſtituant præſentatos à patronis, tametſi tertium, & quartum habeant beneficium, atteſtatos etiam ſe fuiſſe inſtitutum in triginta ſeptem beoeficiis, quorum maxima pars erat patronatuum laicorum & clericorum, quorum 130. de Camera, refert & ſequitur Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ.*7. *dub.*18. & dicit deciſum Armendar. *dicto loco num.*57. & videtur firmaſſe Rota coram D. Duran. *deciſ.*228. *num.*12. Quamois decretum illud Concilij locum habere in beoeficiis iuriſpatronatus, niſi earuerat in fundatione, veſimul cum aliis retioeri poſſint. dicat Nicol. Garc. *de benefic.par.*11.*c.*5.*n.*286. quod tamen vidco declaratum *in vna Bouenen.*13. *Nouembris.*1617. dum ibi dicitur beneficium tertium ſimplex etiam de iurepatronatus non poſſe retineri cum duobus aliis prius obtentis abſque Sedis Apoſtol. diſpenſatione, huiuſmodique prima beneficia poſt pacificam poſſeſſionem tertij vacare eidem Sedi Apoſtol.

Nunc autem ad declarationem Coocil. Trident. 11
citata *ſeſſ.*24. *de reformat.cap.*17. videndum eſt, quod dicatur beoeficiom Eccleſiaſticum ſufficiens ad congruam ſuſtentationem? Et quia hoc non eſt à Iure definitum, & ſub certa regula comprehendi non poteſt, cum illud, quod reſpectu vnius dicitur magnum, reſpectu alterius dicatur paruum; vera & recepta ſententia tenet hoc relioqui arbitrio iudicis paulo plus, vel minus æſtimandum, per reg. *l.*1 *ff. de iure deliber. & ede cunſis, § illis etiam, de offic.deleg.* conſideratis conſidetandis, qualitate ſcilicet, perſonarum, locorum, & temporum, Flamin. *lib.*5.*q.*6. *n.*131. *& ſequent.* Zerol. *in praxi Epiſ.part.*1.*verb. beneficium* § 7.*concl.*8.*prin.* Nau. *de orat.miſc.*62. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.gloſſ.*5.*n.*39 Regin. *d.tr.*3.*n.*285. remiſſiue Nicol. Garc. *d.c.*5.*n.*320. Menoch. *de arbitrar. caſu* 216. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ.* 7.*dub.*14. *cum ſeq* Proſperi de Auguſt. *in addit. ad qnarantam in ſum Bullar.verb. beneficiorum reſignationes, cauſa octana*; vbi etiam reſoluit, quod io iudicanda beneficij ſufficieotia non debet haberi ratio bonorum patrimonialium ipſius beoeficiarij, faciuot quæ Ego ipſe ſupra *alleg.*19.*à n.*8.

Aduertendum etiam eſt Epiſcopum non poſſe di- 12
ſpenſare, vt quis duo ſimplicia beneficia vniformia, ſiue ſimilia ſub eodem tecto, id eſt, io eadem Eccleſia, poſſit obtinere, *gloſſ.vlt.in Clem fin. de prabendis*, Abb. *in c.litter.n.*3. & 6. *de conceſſione prabenda*, Flam. *lib.*3.*q.*1.*n.*123. Azor. *d.p.*2.*lib.*3.*c.*50.*q.*6. *& lib.*6. *c.* 11.*q.*4. *& c.*12.*q.*6. plores, quos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *d.p.*1.*c.*5.*n.*185. quamuis Zerol. *in praxi Epiſcopal.p.*1.*verb. beneficia*, §.7.*concl.*6 quem videnr ſequi Perez de Lara *de nunnerſ. & Capell lib.*2.*c.*7. *n.*13. aſſerat, quòd † hodie per decretum Concil. *in d.* 13
*c.*17. poteſt quis habere duo beneficia conformia ſub eodem tecto, modò ſint ſimplicia, & non requireotia perſonalem reſidentiam, nec ſufficientia.

Quando autem dicatur beoeficium vniforme ſub 14
eodem tecto quoad propoſitom, & ad inducendam incompatibilitatem, tradunt Nau. *conſ.*26. *de prabend.*

bend. in nouis. Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 10. *à n.* 32. Nicol. Garc. *d.c.* 5. *n.* 259. vbi reſoluit, quòd † beneficium ſuum in capella, clauſtro, cœmeterio, ſeu ambitu contiguis Eccleſiæ, cenſetur eſſe in eadem Eccleſia. Iura enim abbortetent, vt in eadem Eccleſia, & ſic ſub eodē tecto qnis obtineat duo beneficia, Flam. *d.q.* 1. *n.* 122. vbi *n.* 25. † reſoluit, qnòd diſpenſatus ad duo beneficia, nequaqnam cenſetur diſpenſatus vt illa habeat etiam ſimplicia io eadem Eccleſia, niſi expreſsè fuerit dictum quamnis in diſpenſatione adſit clauſula, *Motu proprio* Et vbi primum cleticus in eadem Eccleſia ſecundum beneficium ſimile adipiſcetur; vacat primum ipſo iure, *c. lit. de conceſſ. prab.* Nau. *conſ.* 27. *in antiq.* aliàs 13. *in nouis, ſub tit. de prab.* Staph. *de gratiis expect. §.* 3. *forma, unm.* 8. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 19. *q.* 10.

Verùm ſi huiuſmodi duo beneficia ſimplicia ſint diſformia; etiam quòd ſint ſub eodem tecto, poſſunt ex diſpenſatione Ordinarij retineri, dummodo vnum non ſufficiat ad vitam cletici, gloſſ. *in c.* 1. *de conſuetud. in* 6. Nauar. *conſ.* 18. *n.* 1. *de prab.* Molfeſ. *in ſum. Theologia moralis tract.* 6. *c.* 9. *n.* 46. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 50. *quæſt.* 6. *& lib.* 6. *c.* 11. *quæſt.* 2. *&* 4. *& c.* 12. *quæſt.* 6. *& c.* 13. *quæſt.* 6. & dicit deciſum Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.* 2. *cap.* 8. *n.* 55. quæ diſpenſandi facultas Iure communi Epiſcopis competeos per concilium ſublata non fuit. Nec obeſt *cap.* 4. *ſeſſ.* 7. *de reformat.* quia ibi Concilium ſolum Iuducit vacationem beneficiorum quomodolibet incompatibilium, quæ contra formam Sacrorum Canonom quis recipere, ac ſimul retioere præſumpſerit; vnde non prohibet retentionem beneficiorum, aliàs incompatibilium in caſu à Iure permiſſo; & ſic vbi Epiſcopus poſſet de iure diſpenſare, &c. quare cenſuit. *S. Congregat.* Epiſcopum ex cauſa poſſe diſpenſare, vt quis continere pnſſit duo beneficia diſformia ſub eodem tecto, dummodo quodlibet per ſe non ſit ſufficiens ad ſuſtentationem prouiſi, referunt Nicol. Garcia *d.c.* 5. *n.* 377. Armendariz *d. loco n.* 8.

Super pluralitate verò Dignitatum, Perſonatuum, Canonicaruum, ac Curatorum beneficiorum nuoquam diſpenſat Epiſcopus, ſed ſolns Papa. Ratio eſt, quia Epiſcopns diſpenſare non valet contra Concilij generalis conſtitutionem, ex gloſſ. recepta *verb. cùm ſe facultas obtulerit in c. dilectus* 19. *de prabend.* Rebuff. *in praxi tit. de diſpenſat. ad plura beneficia n.* 29. Conat. *de ſponſal. part.* 1. *cap.* 6. *§.* 10. *num.* 11. & conſtat pluralitatem beneficiorum obuiare Conſtitutioni Concilij Lateranenſ. de qua *in cap. quia nonnulli, de cleric. non reſid.* ergo, &c. quare Epiſcopi diſpenſationem circa pluralitatem beneficiorum non ſufficere tenent gloſſ. *verb. per ſedem; in cap. de multa, de praben. & verb. abſque diſpenſatione in c.* 1. *de conſuet. lib.* 6. *& verb. ſui beneficij in cap. Ordinarij, de officio Ordin. eodem lib. & verb. Apoſtolica Sedis in cap. non poteſt, de prabend. eodem lib.* plures refert Doctores Nicol. Garcia *d.c.* 5. *n.* 337. Rot. *in vna Leodien. Canonicatus* 5. *Iunij* 1610. cotam *Rmo. D. meo Coccino* impreſſa per Fatin. *dec.* 310. *n.* 1. *p.* 2. *recent.* vbi etiam tentum fuit quòd tetinens beneficia pluta incompatibilia ipſo iure illis priuatus remanet, etiam quod non habeant curam, ſed ſolum reſidentiam, abſque alia monitione

Vtrùm autem plores Eccleſiæ Curatæ poſſint ſimul tetineri ex diſpenſatione Epiſcopi cauſa ſaltem vtilitatis, vel neceſſitatis Eccleſiæ, ſi adeò tenues ſint, ac ſingulo proprium non poſſunt Sacerdotem alere? Affirmatiuam ſententiam probat text. *in cap. eam te, de etate & qualit. & in c. vnico, in fine* 10. *quæſt.* 3. vbi gloſſ. *verb. committatur*, gloſſ. *in ſum.* 21. *q.* 1. Sot. *de Iuſtit. lib.* 3. *quæſt.* 6. *art.* 3. *verſ. primus caſus*, Ioan. de Lignano *de pluralit. benef. in princip.* Hoied. *de incompatib. benef part.* 2. *cap.* 5. *à princip.* Alphonſ. Gloſſator antiquus *ad reg.* 52. *Cancell. de diſpenſat. ad duas Parochiales, ſtatim in princip.* † Cùm enim clericus inſeruiens Eccleſiæ de ipſius redditibns debeat ſuſtentari, *cap. cùm ſecundum, de prabend.* & vna Eccleſia non ſufficiat ad huiuſmodi ſuſtentationem, meritò duæ aſſignari poſſunt. Verùm licèt hæc ſententia io puncto iuris communis defendi poſſet, contrarium tamen verius eſſe, ex noua Conc. Trid. diſpoſitione, ac S. Congregationis declaratione, cenſuit Rota *in Laodien. Canonicatus* 5. *Iulij* 1610. coram *Reuerendiſſimo D. meo Coccino*, impreſſa per Farin. *decif.* 310. *n.* 4. *p.* 2 *recent.* vbi non obſtante exiguitate diſtantiæ, & tenuitate fructuum Parochialis & Canonicatus, quos quidam ex diſpenſatione Epiſcopi poſſidebat, tentum fuit credere ſub incompatibilate, & ſi vtrumque retinere pergeret, eſſe vtrumque ipſo iore abſque alia admonitione priuatum, refert Ioan. à Cochier *in commene. ad regul.* 52. *Cancel. à n.* 4 *pag.* 477. *cum ſeq.* Ex quibus † Canonicum obtinentem Dignitatem ſiue Apoſtolica diſpenſatione perdere Canonicatum cenſuit *Sacra Congreg.* apud Nicol. Garc. *d.c.* 5. *n.* 244. Armendar. *d. loco n.* 24. & tenuit Rota Romana coram Seraphin. *dec.* 1298. Et dignitas etiam ſine prębenda eſt incompatibilis ſub eodem tecto cū Canonicatu, vt tennit Rota *in vna Lucana beneficij* 4. *Nouembris* 1579. cotam *Cardinale Seraphino*, quæ eſt inret eius deciſiones impreſſas *dec.* 420. vbi etiam quod diſpenſatio de tetinendo Archipresbyteratum cum Canonicatu, non facta mentione de prębenda illius, dicitur ſubreptitia, ſi prębendæ ſint incompatibiles. Ex ptiuilegio tamen, vel conſnetudine in vna Eccleſia quis duplici officio fungi poteſt, vt ſic Theſaurarius, & Canonicus, & propterea duplices lucrari diſtributiones, qnia obtinet eas diuerſo iure, cum inter Dignitares ſuppleat numerum Canonicorum, nec egeat ſubſtituto. Ita declarauit Sacra Congregario, ptout referunt Nicol. Garc. *d.c.* 5. *n.* 245. Armendar. *d. loco n.* 25 Nec huiuſmodi conſuetudini derogatum fniſſe per Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat c.* 17. decidie eadem *Sacra Congregat.* apud Nicol. Garc. *d.c* 5. *n.* 246. *cum ſeqq.* Armendar. *d. loco n.* 26. Vnde S. Rota Romana *in Oriolen. Canonicatus* 10. *Iulij* 1619. cotam bonæ mem. *Remboldo*, cenſuit quotidianas diſtributiones deberi ratione Digniraris & Canonicatus: & per conſeqnens eadem Rot. *in d. Lucana benefic.* cotam *Cardinale Seraphino*, tenuit poſſe Archipresbyterum habere vocem, non ſolum ratione prębendæ, ſed etiam ratione Dignitaris, quando ſimul retenti ſunt, vel ab erectione, vel de conſuetudine, vel ratione præſcriptionis, aut Apoſtolica auctoritate, nouiſſimè hoc tenuit eadem Rota Romana in ſequenti deciſione.

R. P. D. REMBOLDO.

Deciſio in cauſa Oriolen. Canonicatus.

Veneris 11. *Ianuarij* 1619.

PRopoſito dubio, quæ Sedes, & quot vnta debeantur D. Thomæ obtinenti anctoritate Apoſtolica Digniratem Archidiaconatus, & Canonicatum in eadem Eccleſia, Domini, altera parte ſæpius citata non comparente, in omnibus ad eiuſdem D. Thomæ fauorem reſponderunt, videlicet *ipſi deberi ſedem Archidiaconi, & duo vota.*

Nsm qnoad ſedem, certi iuris videbarnt, quòd obtinent Dignitarem, & Canonicatum, vel dubio beneficia

neficia aliàs inæqualia, ex diſpenſatione, vel conſuetudine, reſidere debet in digniori, iuxta not. per Abb. *in cap. extirpanda, §. qui verò, n. 5. de præb. in 6. non poteſt, §. illud, n. 11.* & *ibi* Franch. *n. 5. eodem tit. in 6.* & fuit dictum *in Segouſina Præcedentia 17. Martij 1613.* coram *R. P. D. Vbaldo ſen.*

24 Neque huic Iuris diſpoſitioni reſragari viſum eſt ſtatutum, in quo diſponi dicitur, quod quilibet ſedeat in propria ſede, aliàs perdat horam. Quia præterquam quod D. Thomas ſatisfacit ſtatuto reſidendo in Sede Archidiaconi, cum illa ſit propria ipſius ſedes, vt ex ſupradictis apparet, dictum etiam ſtatutum intelligi debet de obtinentibus vnum beneficium, & ſic vnam ſedem tantummodo; non verò de obtinentibus ex diſpenſatione, ſeu conſuetudine duo beneficia, & per conſequens duas ſedes, quia cum iſti naturaliter in vtraque ſede reſidere non poſſint virtualiter, & ciuiliter reſidendo in alterutra, ſatisfaciunt vtrique, ad trad. per Felin. *in cap. at ſi clerici, §. de adulteriis, n. 16. verſ. fallit ſecundò, de iudic.*

25 Quòd verò ad vota, pariter dubitarum non fuit, quin vnum dicto D. Thomæ, vti Canonico debeatur, alterum verò vti Archidiacono, iuxta receptiſſimam Doctorum ſententiam, *cap. cùm olim, de reſcind.* vbi omnes

26 & præcipuè Abb. *n. 2.* Felin. *n. 2.* tradunt, quòd ſi † duo Iura concentur in eadem perſona, quorum quodlibet producit ius dandæ vocis, debeet talis perſona habere duas voces, quia cenſetur iure diuerſorum, & quod hæc ſit communis, & veriſſima opinio, teſtatur poſt alios Couar. *variarum reſolut. cap. 13. num. 6. poſt med. l. 3.* & dicit Rota *in Senen. Archipreſbyteratus 23. Iunij 1606.* coram *Illuſtriſſimo Cardinale Lancelotto.* Hactenus deciſio.

27 Poſtea in alia deciſione ſuper hac cauſa, & coram eodem *Luna undecima Martij 1619.* Domini ſteterunt in deciſis non obſtante articulata conſuetudine contraria in aliis Eccleſiis partium Hiſpaniarum, quia conſuetudo cum ſit ſtricti iuris, Bald. *in authent. ſi quas vrinas in t. col. C. de ſacroſan. Eccleſ.* Caſtren. *conſ. 340. ad fin. verſic. ſupereſt.* Nat. *conſ. 554 num. 26.* Non extenditur de loco ad locum, quemadmodum nec de perſona ad perſonam, *l. 3 §. ſequitur hoc interdicto, & ibi* Bart. *ff. de itin. actin. q. primato.* Dec. *conſil. 483. num. 22.* Natt. *conſ. 555 ſub num. 5.* Menoch. *conſil. 163. num. 10. & remed. 5. retin. num. 563.* Maſcard. *de probat. concluſ. 413. num. 12. & 13.* Setaphin. *deciſ. 1159. n. 6.* Nam vbi ius eſt certum, illud attendit, & in defectum dicti iuris, particularis conſuetudo, & hac demum etiam deficiente, conſuendo aliorum locorum vt poſt alios tradit Innoc. *in cap. fin. ſub n. 8. verſ. item, & n. 9. de offic. Archidiac.* Mohed. *deciſ. 3. n. 2. de decim.* Aduertendum in hac reduxi *Sacram Congregat.* cenſuiſſe obtinentem Canonicatum, cui poſt Concilium munus ſit iniunctum Pœnitentiatij, non poſſe in eadem Eccleſia vnà cum dicto Canonicatu obtinere Dignitatem in vim conſuetudinis Eccleſiæ permittentis Canonicum poſſe retinere Canonicatum cum Dignitate, teferunt Salaz. de Mendoza Pœnitentiarius Eccleſiæ Toletanæ §. 3. *cap. fin.* Nicolaus Garcia *in addit. ad ſumm. tract. de benef. p. 11. c. 5. n. 249.* Item non poſſe ex conſuetudine tetineri Dignitas cum Portione, pro qua teneretur ſubire ſeruitia inferiora, cenſuit Rota *in Gienen. Portionis 5. Iunij 1613.* coram *Vbaldo ſen.*

28 Per decretum Concilij Tridentini *dicta ſeſſ. 7. cap. 4.* iuxta diſpoſitionem *cap. de multa*, in beneficiis requirentibus reſidentiam, aut aliàs quocunque modo incompatibilibus, etiamſi Canonicatus ſint, inducitur vacatio primi ipſo iure per adeptionem ſecundi pacificè poſſeſſi, referunt deciſum Nicol. Garcia *dict. cap. 5. num. 84. in 6. declarat.* Armendar. *dicto loco num. 17.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 393. in prima edit. & reſolut. 332. num. 12. in ſecunda edit.* Vnde per aſſequutionem Scholaſtiæ vacaſſe ipſo iure Portionem, quam de Scholaſtria prouiſus in eodem Eccleſia obtinebat, reſpondit *Sacra Congr.* quam ſæpe ſequuta eſt Ror. & ſignanter *in Zamoren. dei Toro 18. Martij 1598.* coram *Orano, & in Gienen. Portionis.*

Bzouius *de Epiſcopo Part III.*

29 Et Canonicatus duos ſimul abſque diſpenſatione Apoſtolica per triennium, & vltra detinens vtroque ipſo iure eſt priuatus, Garcia *dict. cap. 5. num. 381. in tertia declaration.* Armendaria. *dicto loco num. 43.* in tantùm quòd poſſeſſor vtriuſque Canonicatus ex *reg. de triennali* poſſeſſionem teneti, & defendere non poſſit, ex eodem Nicol. Garcia *dicto num. 381. in 4. declarat.* Armendar. *dicto loco num. 44.* quia præſumpta diſpenſatio, in qua fundatur *dicta regula de triennali*, non habet locum contra decreta Concilij *ſeſſ. 7. cap. 4. & d. ſeſſ. 24. cap. 17. & ſeſſ. 25. de reformat. cap. 25.* Nicol. Garcia *dict. cap. 5. num. 379.* Armendat. *dicto loco num. 40.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canonici lib. 11. cap. 13. num. 111. & 112.* Ror. *deciſ. 310. num. 3. in fine*, apud Fatinac. *part. 2. recent.*

† Ex curſu tamen decem, vel viginti annorum præ- 30
ſumi in dubio diſpenſationem ad plura beneficia teocnt Flamin. *lib. 3. queſt. 6. num. 74* Aloyſ Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ. 701. in prima edit. & reſolut. 593. in ſecunda edit.* vbi refert ita in ſacra Rota deciſum fuiſſe.

Illud pro complemento materiæ obſeruandum 31
duxi, diſpenſationem circa beneficiorum pluralitatem intelligendam eſſe de duobus primis beneficiis, *cap. Ordinarij, de officio Ordin. lib. 6. cap. non poteſt, de prabend. eod. lib.* vbi Anchar. *num. 1.* Domin. & Franch. *num. 3.* Mandoſ *ad reg. 8. Cancell. quæſt. 7. num. 4.* Rebuff. *in praxi tit. de diſpenſat. ratione ætatis, verb. illaque ſimul dimittere*, Hoieda *de incompatib. benef. part. 1. cap. vlt. n. 73.* Ioann. à Cochier *in reg. 51. Cancel. num. 16.*

Dubium tamen eſt, vtrùm hoc idem procedat 32
quando duo priora beneficia, quæ quis ex diſpenſatione obtinebat, cum aliis permutantur? Partem affirmatiuam tenet gloſſ. *verb. ea quæ, in d. cap. Ordinarij*, quam Doctores ibidem ſequuntur, & pluſculis argumentis defendit Gemin. *in d. cap. non poteſt, § illud autem num. 9.* Ioann. Andr. *in cap. 1. de filiis Preſbyt.* Verùm contrarium, immo poſſe quem vitute diſpenſationis beneficia permutata retinere, melius mihi probatur argum. text. *in l. filia 28. §. 1. ff. de condit.* vbi conditio concepta in vnam tem includit aliam, quæ in illius locum ſucceſſit, facie teg. text. *in l. eum qui §. qui minimarum ff. ſi quis caution.* iunctis reſolutis per Tiraquell. *in l. boues §. hoc ſermone, in princip. à num. 28. ff. de verb. ſign.* Bald. *in cap. dudum il 2. num. 2. de elect.* Palac. *in rubr. de donat. inter virum, & vxorem §. 4. num. 3.* VVameſ. *conſ. 16. num. 3. de elect. vol. 1.* Nec obſtat d. gloſſ. *verb. ea quæ*; procedit enim in terminis text. ibidem, ſcilicet vbi plura beneficia incompatibilia ex diſpenſatione obtinenti nouum aliud beneficium confertur: & vt collatio valeat, opottet quòd diſpenſatio ad ea retinenda nſtendatur, vel quòd priora omnino dimittantur, & in hac ſpecie ait gloſſ quod non ſufficit illa per viam permutationis dimittere ad effectum vt retentis, quæ per permutationem obtinentur, collatio effectum ſortiatur, & ita non loquitur gloſſ. vbi quis ſolummodo intendit ea retinere, quæ in locum priorum ex titulo permutationis ſubrogantur, nec extra formam *d. cap. Ordinarij* nouum aliud benefi-

cium prætenditur, in qua ſpecie gloſſa eſt intelligenda. Vnde cum in noſtro caſu priora beneficia retinere poſſit, nec dimittere teneatur, poterit etiam & illa retinere, quæ per permutationem in prioris locum ſubrogantur.

33 Cætera circa materiam incompatibilitatis beneficiorum tractant Dionyſ. Carthuſ. & Hieron. Cutial. *in ſuis tract. de pluritate beneficiorum*, Hoieda *in tract. de incompat. benef.* Rebuff. *in praxi benef. part. 1. tit. de dispenſ. ad plura beneficia*, Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p. 2. ap. 3. n. 10. cum ſeqq.* Flamin. *de reſign. lib. 3. q. 1. n. 21. cum ſeqq.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 6. c. 13. cum ſeqq.* Proſper de Auguſtio *in addit. ad Quarant. in ſumm. Bullary, verbo beneficiorum reſignatio, cauſa 9.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 3 collect. 474. & in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. 4. deciſ. 236.* vbi multa ex hoc loco me non citato. colligit, Nicol. Garcia *de benef. part. 11. cap. 5.* Paul. Comit. *reſp. moral. lib. 1. q. 73.* Valer. Reginald *in praxi fori pœnitent. lib. 30. tractat. 3. cap. 19. n. 275* Armendar. *in addit. ad recopil. logum Navarræ lib. 4. tit. 7. l. 2. de beneficiis incompat.* Vgolio. *de offic. Epiſc. cap. 14. §. 2.* Mooet. *de optione canon. cap. 6. q. 6. num. 67. cum ſeqq.* Ioan. Anton. Maſſobr. *in ſua praxi habenda concurſum req. 7 dub. 6. 17. & 18.* Vaſq. *in opuſculo de benef. cap. 4 §. 2. dub. 5 num. 119. cum ſeqq.* Molfeſ. *in ſumm. Theolog. moralis tract. 6 cap. 9.* plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretal collect. 150.*

ALLEGATIO LXIII.

Epiſcopus quando illiteratis, ſenio confectis, aut morbo impeditis coadiutores deputare poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Illiterato penitus facta beneficij collatio eſt inualida & irrita.*
2 *Illiterati ſunt incapaces beneficiorum.*
3 *Illiterato, ſed non penitus facta beneficij collatio non eſt ipſo iure irrita, tenetur eum ſub peccato mortali edidiſcere, vel illud remittere, aut renunciare.*
4 Concil. Trident. ſeſſ 7. de reform. c. 3. & ſeſſ. 21. reform. cap. 4. in fine *conciliantur.*
5 *Illiterati, qui alias honeſtæ vitæ ſunt, quoad obtenta beneficia ob cauſam tolerari poſſunt.*
6 *Illiteratus poſſunt Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati coadiutores dare, & aſſignare eis partem fructuum pro ſufficienti victu.*
7 *Coadiutoret illiteratus dare non poteſt Vicarius ex generali commiſſione.*
8 *Parochus, cui datus eſt coadiutor propter inſufficientiam, non poteſt abeſſe à reſidentia.*
9 *Coadiutor datus illiteratus ſicut Rector tenetur ad reſidentiam.*
10 *Coadiutoris deputatio facta ab Ordinario vigore Concilij ſeſſ. 21. de reform cap. 6. non attentata, etiam ſi ſit executa poſt appellationem interpoſitam à ſententia eius, quo iudicialiter proceſſit.*
11 *Coadiutoria temporalis dari poteſt ab Epiſcopo cum beneficij Rector ſenio, vel morbo officium ſuum exercere non poteſt.*
12 Cap. tua nos, de clerico ægrotante, *declaratur.*
13 *Reddituum beneficij generalis adminiſtratio quando competat coadiutori oſtenditur.*
14 *Coadiutori auctoritate Epiſcopali certa reddituum portio aſſignanda eſt.*
15 *Reditus Eccleſiæ quando coadiutori, & agrotanti beneficiario non ſufficiunt, quid faciendum ſit? oſtenditur.*

OLLATIO beneficij facta penitus illiterato eſt inualida & irrita, per text. & gloſſ. *in c. 1. diſt. 36. & in c. præcipimus diſt. 54.* reſoluunt Rebuff. *in tract. de pacifcet poſſ. n. 215. alias 260.* Flamin. *de reſig. lib. 4 c. 11. n. 19. & lib. 5. q. 3. n. 76* Carol. de Graſſ. *de effect. clericat. in prael. num. 71* Azor. *inſt. moral p. 2. l. 6. cap. 6. q. 3. cum ſeqq. & cap. 26. q. 11.* Leſſ. *lib. 2. de Inſtit. c. 34. n. 129.* Nauart. *de orat. miſcel 40. n. 8. & miſc. 31. n. 7.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere moral. to 2. tr. 13. diſp. 4. punct. 6. n. 6* vbi *n. 9.* exiſtimat illiteratum eſſe ſolum illum, qui legere & ſcribere latinè neſcit, multos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *de benef. p. 7. c. 12.* & illi ſubſcribit Camp. *tu diuerſ. iuris Canon. rubr. c. 1. 14. n. 5.* † Illiterati enim ſunt incapaces beneficiorum, *c. illiteratus, diſt. 36. cap. pœnitentes, diſt. 55.* Hoieda *de incompat. benef. p. 1. c. 24. n. 28* Elamin. *d. q. 3. n. 25* Carol de Graſſis *d. prælud. n. 72.* 1

Id tamen non debet inielligi in illis, qui non ſunt penitus illiterati, ſed beneficium acquirunt, requiſita ad illud ſcientia carentes; quia tunc prouiſio illis facta non eſt ipſo iure irrita; ſed venit irritanda, ex Concil. Trident. *ſeſſ. 7. de reform. cap. 3.* vbi, *omnino irruetur*; poterant enim ioterea addiſcere, & neceſſariam acquirere ſcientiam; quod ſi non facerent quamprimum commode potuerint, peccarent, teſte Nauarr. *in cap. ſi quando, excep. 18. ſub n. 4. de reſcriptis*, Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 21. lit. H*, illudque dimittere tenetur, & fructus interea percepros reſtituere, prout ea Quintanad. Azor. & Arag. reſoluit Campan. *d. c. 14. n. 5.* Et hoc caſu cogi poterunt illud renunciare, ſeu relinquere, Flamin. *l. 3. q. 18. n. 20. &* 21 Carol de Graſſis *d. prælud. n. 70.* 2 3

Sed obſtat text. *in cap. 4. ſeſſ. 22. de reform. in fine*, qui irritam pronunciat omnem prouiſionem illi factam, qui ætatem, & cæteras habilitates integrè non habuerit; ex quo ponderato verbo illo, *integrè*, colligitur prouiſionem eſſe nullam factam, tam penitus illiteratos; quàm carent integra ad collatum beneficium ſcientia, quod ex diametro videtur contrariari diſpoſitioni eiuſdem Concilij *in d. c. 3.* quateous præcipit, vt beneficia perſonis dignis, & habilibus conferantur, & in fine in hæc verba protumpit. *Alter autem facta collatio, & prouiſio omnino irruetur*; quibus Iuribus nullam meliorem dari poſſumus reſponſionem, niſi conciliando dicamus, in his quæ certam habent diſpoſitionem iuris nullius cognitioni temiſſam procedere text. *in d. cap. 4.* aſſerentem collationem plenè illiteratо factam irritam eſſe, quaſi in eo, qui eſt penitos ignarus, nullum cadat arbitrium: in aliis verò, quæ certam habent Superioris relaxatam cognitionem, ſubſiſtere alterum *in d. c. 3.* quaſi tunc arbitrio Superioris relaxata facultas cognoſcendi, & determinandi neceſſariam ſcientiam in prouiſio, interim dum hoc non fit, irrita prouiſio non debet cenſeri. Vnde Rectores habentes curam animarum non eſt neceſſe quòd ſint eminentes & excellentes litterati, ſi idonei in litteris fuerint, & non rudes, nec ignari, Rot. *dec. 23. n. 3. p. t. recentiſſ. m.* vbi *n. 7.* ſubdit teſtibus dicentibus Sacerdotem inhabilem ad Sacramenta miniſtranda minus credi, quàm dicentibus eum habilem. 4

Illiterati, qui aliàs honeſtæ vitæ ſunt, ob cauſam quoad 5

quoad obtenta tolerari poſſunt, ſcilicet, ſi ex longo vſu, & rerum experientia ſciant rectè exercere omnia ad ſuum officium ſpectantia, vel ſi charitatis perfectio ſcientiæ defectum ſuppleat, vt probat Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr. 5. cap. 5. num. 3.*

6 † His ereoim dare debent Epiſcopi, etiam tanqnam Sedis Apoſtolicæ delegati coadiutores, vel Vicarios pro tempore, & aſſignare eis partem fructuum pro ſufficienti victu, vel aliter prouidere, vt diſponit Sacr. Concil. Trid. *ſeſſ. 22. de reform. cap. 6.* & tenent Franc. Leo *in praxi fori Eccleſiaſt. part. 2. c. 2. num. 71.* Valet. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 30. num. 172.* Gonzalea *ad reg. 8. Cancell. glo. 5. §. 9. n. 29.* Nicol. Garc. *de benef. part. 4. cap. 5. à n. 7.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori pœnit. deciſ. 574 in prima edit. & reſol. 494. in ſecunda.* Zerola *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. parochus, §. 7.* vbi propter identitatis rationem aſſerit procedere in Parochiis exemptis.

7 Coadiutorem hunc dari non poſſe niſi ab Epiſcopo, nec illiora datione cenſeri comprehenſam in generali commiſſione Vicaristus tenent Sbroza *de officio Vicarij lib. 2. q. 212. à n. 2.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 494. n. 10.* Narbooa *de appellatione à Vicario ad Epiſcopum part. 1. num. 210.*

8 Patochus, cui datos eſt coadiotor propter inſufficientiam, non poteſt abeſſe à reſidentia. prout deciſum referunt Gonzal. *d. § 9. num. 30.* Garcia *d. cap. 5. num. 8.* Quaranta *in ſumm. Bullarij verb. reſidentia, verſ. præter Summiſtas,* Piſec. *in praxi noua Epiſcop. part. 2. cap. 3. num. 17.* Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap. 1 5. §. 3. ad finem, & cap. 54. num. 3.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere moral. tom. 2. tract. 13. diſp. 1. punctæ 9. num. 12.*

9 Nec etiam præfatus coadiutor abeſſe poterit; ille enim quemadmodum eios Rector, tenetur ad reſidentiam prout deciſum referunt Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. reſidentia 1.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 494. num. 14.*

10 Et ex dicto decreto Rota *in Dertuſen. Archipreſbyteratus 16. Nouembris 1594.* coram *Peña* tenoit deputationem coadiutoris factam ab Ordinario vigore illius decreti *in dict. cap. 6.* non eſſe attentandam, etiamſi ſit executa poſt appellationem interpoſitam à ſententia eius, qui iodicialiter proceſſit. &c. tollitur enim appellatio ad effectum ſuſpenſiuum, ſed non deuolutiuum, vt *Sacra Congregatio* declarauit: eaque appellatio poterit interponi ad Metropolitanum, non obſtante quòd procedat tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatus, niſi quando procederet contra exemptum, vt delegatus, quia tunc eſſet ad Sedem Apoſtolicam interponenda. Ita Nicol. Garc. *d. cap. 5. num. 9.*

11 Poteſt etiam ab Epiſcopo dari coadiutoria temporalis, & reuocabilis, cum Eccleſiæ, ſeu beneficij Rector, qui ſenio, vel morbo non perpetuò, nec incurabili factus eſt inutilis, & impeditus miniſtrare, ſuum officium exercere non poteſt; tunc enim adhibetur coadiutor, qui pro eo miniſtret, & officium exerceat, *cap. de Rectoribus, cap. ex parte, & cap. fin. de clerico ægrot. c. 1. eodem tit. in 6. c. 1. de ſupplend. neglig. prælat. eodem lib.* Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. cap. 7. verſ. quod ſi.* Gsmbat. *de officio, & poteſt. Legati de latere lib. 5. tit. de Coadiutoribus à num. 1.* Gonzal. *d. § 9. n. 31.* Nicol. Carcia *d. cap. 5. num. 5.* Nota tamen vnum caſum, quo coadiutor datus pet Epiſcopum, vel Legatum, erit perpetuus, videlicet quando dabitur infirmo conſentienti, cui infirmo decernentur pet Epiſcopum alimenta in bonis beneficij, Abb. *in cap. tua bus num. 16.*

Non obſtat teat. *in cap. tua net, de clerico ægrot.* ibi, 12
ab adminiſtratione officio debet remoueri; quia intelligendus quoad exercitium ſolum, vt tenet ex alia Nicol. Garc. *d. cap. 5. num. 6.* agit enim teat ille de leproſo, qui ratione ſcandali, & horrotis ab adminiſtratione quoad exercitium remoneti poteſt, Flam. *de reſignat. lib. 5 q. 6 n. 17.*

Et aduerte, quòd quando beneficiarij morbus 13
talis eſt, vt ipſe nec temporalia, nec ſpiritualia adminiſtrare poſſit, tunc ad coadiutorem pertinet generalis adminiſtratio, qui portione commoda beneficiario data, & ſibi etiam teſernare alia congruenti, reliqnos beneficij fructus in pios vſua impendet, & de hoc caſu loquitur teat. *in d. cap. tua nos.* Quando vero morbus talia eſt, vt ſolùm impediat ſpiritualium adminiſtrationem, tunc ad beneficiarium pertinet generalis redditnom adminiſtratio, qui ſibi neceſſaria redditnum portione terenta, iuſtam ac debitum dabit adiutori, & in hoc ſenſu procedit dictum *cap. de Rectoribus.* Ita Aaot. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 2. queſ. 10.*

Anctoritate Epiſcopali certa redditnum portio 14
coadiutori aſſignanda eſt, vt probat Aaot. *de part. 2. lib 8. cap. 6. quæſ. 1.* & ex ipſius Eccleſiæ facultatibus detrahenda, ea eodem Gambat. *d. tit. de coadiutoribus a. 10. & 11.* Aaot. *d. p. 2. c. 2. lib. 3. quæſ. 9.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 494. n. 11.* † Quando aurem redditus Eccleſiæ 15
coadiutori, & ægrotanti beneficiario non ſufficiant alimenta potius dands ſunt coadiutori, quàm beneficiario iofirmo, prout tenet Aaot. *d. quæſ. 9.* Sed melius dicendum puto parocho infirmo imprimis eſſe prouidendum, deinde in ſubſidiom teneri patochianos ad alimenta coadiutoris, cum Aloyſ. Ricc. *d. num. 11.*

Allegatio LXIV.

Epiſcopi ad reparationem Eccleſiarum an teneantur, & quas perſonas, cogere poſſint?

SVMMARIVM.

1 *Reparationi Eccleſiarum, exiſtentibus fructibus quarta pars eſt aſſignanda.*
2 *Ædificanti Eccleſiam dotem ſufficientem ei aſſignare tenetur, alioquin Epiſcopus permitteret edificari ſine dote ad dotandum de proprio obligaretur.*
3 *Dos in Eccleſiæ edificatione quanta requiratur?*
4 *Reparatio Eccleſiæ, vbi quarta pars, portio, aut ſumptus deputatus non eſt, facienda eſt à Rectore & aliis, qui in ea beneficia habent, & contribuere debent pro rata redditnum.*
5 *Reparatio Eccleſiæ Cathedralis pertinet ad Epiſcopum, niſi egeat magna reparatione, & fructus ſint tenues, quia tunc ſupplet Capitulum, detractis prius ſibi neceſſariis.*
6 *Parochianos ad fabricam Eccleſiæ reparandam compelli poſſunt, ſi ad hoc non ſuperſit ipſius redditus, deductæ neceſſario beneficiatorum alimenta.*
7 *Nobiles, & alij exempti ad Eccleſiam reparandam tenentur, vbi beneficiatorum redditus non ſuperſunt.*
8 *Epiſcopi Parochianos ad Eccleſiam reparandam, in caſibus quibus teneantur, cogere poſſunt.*
9 *Vicarius generalis cum ſpecali mandato poteſt parochianos cogere ad Eccleſiam reparandam.*
10 *Forenſis alia in loco domicilium habens poteſt col-*

lectari ratione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Eccleſia conſtruitur.

11 *Parochianus non tenetur contribuere ad fabricam Eccleſiæ nouiter conſtructæ in loco opportuniori, ex quo vetus Eccleſia ſufficiebat.*

12 *Parochianus non tenetur ad refectionem Eccleſiæ, ſi per eam forma antiqua mutaretur.*

13 *Eccleſiam, quæ minatur ruinam, ſi populus reſtaurare nolit ea, debet penitus diruni.*

14 *Lapides altarium, vel Eccleſiarum deſtructarum poteſt Epiſcopus vendere, non tamen in ſordidos vſus conuertere.*

15 *Cathedralem Eccleſiam non poteſt Epiſcopus ſine Apoſtolica auctoritate in alium locum transferre.*

16 *Patronus ſi non dedit ſufficientem dotem pro Eccleſia ſui iuris patronatus, ipſe ad hoc tenetur, quamuis ſine dote Epiſcopi auctoritate fuerit ædificata.*

17 *Epiſcopus ſine licentia Papæ non poteſt de ſuperfluis fabricæ vnius Eccleſiæ fabricæ alterius aſſignare.*

18 *Penſionem habeas ſuper beneficio Eccleſiaſtico & fructibus eius impoſitam, pro rata ad eius Eccleſiæ reparationem tenetur.*

19 *Eccleſia vetuſtate collapſa quando reparari nequeunt, ſunt in totum diſtruenda.*

1 DE reparationem Eccleſiarum, exiſtentibus fructibus, quarta pars eſt aſſignanda, *cap. vobis* 12. *q.* 2. not. *in cap. decernimus* 10. *q.* 1. Fuſc. *de viſit. lib.* 1. *cap.* 10. *num* 16. † ædificans
2 enim Eccleſiam dotem ſufficientem aſſignare ipſi tenetur, alioquin Epiſcopus permittens ædificari ſine dote, ad dotandum de proprio obligaretur, *cap. cùm ſicut*, iuncta gloſſ. *de conſecratione Eccleſiæ, Authent. de Eccleſ. tit. §. Si quis autem, collat.* 9. Piaſec. *in praxi nouæ Epiſcop. part.* 1. *cap.* 4. *num.* 2. quia non aliter Epiſcopus ſuum conſenſum fundationi beneficij adhibere debet, quam illi aſſignata dote congrua, *cap. nemo Eccleſiam ædificet, de conſecr. diſt.* 1.
3 Lottet. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 31. *num.* 3 Et † debet eſſe tanta in Parochialibus, quanta requiritur, vt ex ea viuete commodè poſſit vnus Presbyter cum clerico miniſtro, habita ratione obuentionum ſpiritualium, per text. *in Authent. vt nullus fabricet Oratorij domos, §. ſancimus*, vbi habetur requiri dotem, quæ ſufficiat ad luminaria, & ad domus, cuſtodum alimenta, & ad ſacrum miniſterium, vide Abb. *conſ* 89. *a.* 6. & 7. *p.* 2. Bellet. *diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de clerico debitore* §. 15. *num* 4. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 9. *cap.* 3. *quæſt.* 7. Lotter. *d. q.* 31. *num.* 2. vbi *num.* 8. ſubdit quod quamuis in ſtatuenda dote congrua maximè verſetur Iudicis arbitrium, hoc tamen aliis eſt regulandum circumſtantiis quàm reguletur in ſtatuendo congruam dotem mulieri.

4 Quando verò Eccleſia ad eius reparationem prædictam quartam partem, aut aliquam portionem deputatam ad ſumptus non habet, ſi populus non conſueuit expendere, Rector, & alij, qui in ea beneficia habent, conferre, & contribuere debent pro rata reddituum, vt probat text. *in c.* 1. *de Eccleſiis ædificand. cap. fin. de his, quæ fiunt à maiori parte Capituli.* & reſoluunt Sutd. *conſ.* 6. *à num.* 1. Flamin *de reſignat. lib.* 3. *q.* 15. *num.* 1. Rip. *reſp* 22. *num* 3. Aloyſ. Ricc. *in aurea praxi reſol.* 476. *num* 4. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 9. *cap.* 3. *quæſ.* 10. Lambert. *de iure patron. lib.* 3. *q.* 7. *art.* 2. *num.* 4. *verſ. tertius eſt caſus, & num.* 7. *verſ. & ſi iſti beneficiati*, Abb. *conſ.* 70. *num.* 2 *part.* 1. Bellet. *diſquiſ. clerical. p.* 1. *tit. de clerico debitore* §. 14. *n.* 6. Mantic. *deciſ.* 284. *à n.* 1. Valaſc. *rom.* 2. *conſult.* 179. *n.* 12. plures ex antiquioribus refert Cened *ad Decret. collect. an* 153. *c.* 1. Rot. *dec.* 545. *n.* 1. *p.* 1. *recentiſſ. in poſth.* vbi quòd Eccleſiæ reparatio ſpectat ad Rectores, quibus decimæ ſoluuntur, ne dum vſque ad quartam reddituum, ſed etiam vltra, ſi quarta non ſufficit. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *q.* 91. *concl.* 3. vbi reſoluit teneri Rectorem ad reparationem ſi beneficij bona ſuſtentandæ vitæ ſuperſint, quamuis ad tuendam conditionem, ſeu ſtatum non ſufficiant, cum beneficiorum fructus non ad creſcendos, aut augendos, ſeu ſoueudos mundanos titulos, ſed ad pauperes alendos, & diuinum cultum inſtituendum ſint conceſſi, & *concluſ.* 5. tenet, quod vbi eſt conſuetudine imperratum, vt plebs, & populus, quem curat Sacerdos, ſuis opibus Eccleſiæ prouideat, ea conſuetudo retinenda eſt, Fuſch. *d. c.* 10. *n.* 5. vbi dicit, quod ſpectat ad Epiſcopum Eccleſiæ Cathedralis reparatio, ad cuius reparationem (circumſcripta particulari conſuetudine, quæ io hoc ptimum ſibi locum vendicat, vt latè probat Bero. *conſ.* 3. *à num.* 3. *volum.* 1.) tenetur ipſe Epiſcopus de quarta redditnum ſuorum non ſolum fructotum, ſed etiam præteritorum, quos ad iſtum effectum debet conſeruare, vt per Beroi. *d. conſ.* 3. *num.* 6. Barbat *conſ.* 26 *ſub n* 4. *verſ. & pradicta omnia, lib.* 3. Surd. *conſ.* 62. *n* 23. Lottet. *de re benef. lib.* 1. *q* 11. *num.* 79. Et ſi magna egeat reparatione, & fructus ſint tenues, quòd vix ſufficiant ad parcum victum, tenetur ſupplere Capitulum ipſius Eccleſiæ de fructibus, qui ſuperſunt de mactis neceſſariis. Si redditus tamen Epiſcopi, & Canonicorum non ſufficiant, poterit Epiſcopus, accedentibus Canonicis, redditus beneficiorum vacantium applicare fabricæ Eccleſiæ Cathedralis, Abb. *in cap.* 1. *de Eccl. ædif.* Felin. *in cap. cum acceſſiſſent, de conſtit.* Lamb. *d. art.* 2. *n.* 3. & 4. Bellet. *d. tit. de clerico debitore* 6. *t* 3. *à num.* 12. *cum multis ſeqq.* vbi *num* 16 *verſ. inamo*, reſoluit poſſe Epiſcopum compellere Canonicos, vt dent de ſuperfluis pio refectione illius Eccleſiæ, & *a.* 17. cum Lamb. *d. art.* 2. *num.* 4 *verſ. ſi autem dato*, tenet quod ſi Epiſcopus & Canonici ſimul non ſufficerent, tunc Epiſcopus vnà cum Capitulo poſſet ſtatuere, quod alij inferiores Clerici de ſuperabundantibus fructibus, deductis ſibi neceſſariis, ad contribuendum dictæ fabricæ tenerentur.

Circa hanc reparationem Eccleſiæ Cathedralis, 5
quæ illa indiget, attendendam eſſe conſuetudinem, ſtatutum, ſeu priuilegium, cuius expenſis reparari debeat, & Bero. *conſ.* 3 *à princ. vol.* 1. cenſuit Rot. *in Matricen. fabricæ* 6. *Iunij* 1614. coram *Reuerend. D. meo Coccino Decano* impreſſ. per Fatiu. *deciſ.* 627. *n.* 1. & 2. *p.* 1. *recent.* & obſeruat Marc. Anton. Genuen. *in practicalib. Eccl. q.* 347. Circumſcripto verò ſtatuto, & priuilegio reparari debere ex propriis fructibus pro fabrica deſtinatis, ſi verò non adſunt fructus ad fabricam deſtinati, onus reparandi ſpectare ad Epiſcopum de quarta ſuorum redditnum, tam futurorum, quàm præteritorum, reſoluunt Bero. *d. conſ.* 3. *n.* 6. & *ſeq* Barbat. *conſ.* 26. incip. *difficile eſt, n.* 4. *verſ. & pradicta omnia lib.* 3. quos refert, & ſequitur Surd. *conſ.* 62. *n.* 23. & illis citatis Rot. *d. deciſ* 627. *n.* 3 vbi *a.* 4 addit quòd ſi quarta pars redditnum Epiſcopi non ſufficit ad illius reparationem contribuere tenentur Canonici, & alij, qui in Eccleſia poſſident beneficia, deinde verò parochiani, & *num.* 5. refert quòd Domini de Rota deciſionem *Sacra Congreg.* cuius meminit ipſamet Rot. *deciſ.* 315. *p.* 2. *diuerſ.* qua habebatur Epiſcopum poſſe aſſignare fabricæ diſtributiones quotidianas deficientium, intelligebant procedere Iuris ordine ſeruato, ſcilicet in euentu

quòd

quòd quarta Epiſcopi ſufficeret, tunc poſſet applicare diſtributiones Canonicorum.

Quoad Eccleſias inferiores ſi deducto neceſſario ad alimenta beneficiatorum non ſupereſſint redditus Eccleſiæ ad fabricam reparandam, compelluntur parochiani Eccleſiæ: nam ex quo ibidem audiuot Diuina, & percipiunt Eccleſiaſtica Sacramenta, tenentur ad refectioonem Eccleſiæ, provt reſolunnt Ripa *d.reſp.*22.*col.*2. *verſ.& ibi reddtus*, Aloyſ.Ricc. *d.reſol.*476.*num.*7. Aniles *ad cap.*23. *Præterum, verb. den orden.num.*11. Axot.*d.cap.*3.*quæſt.*20. Cabed.*Luſit. deciſ.part.*1.*deciſ.*91 *num.*8. Valaſc.*d.conſul.*179.*n.*16. Rota *d deciſ.*545.*num.*1.*part.*1.*recentiſſimar.* aliàs *p.*3. *recent.* vbi quòd Eccleſiam reſtaurare non tenentur Parochiani niſi in ſubſidium, & quatenus redditus Eccleſiæ non ſufficiunt, Gregor. Lopez *l.*21.*tit.*10. *part.*1. vbi addit quòd nec poſſet Parochianus volendo vitare hoc onus, cedere vſui Eccleſiæ, quia hoc non pendet à facultate ſua, *cap. omnis, de pœnit. & remiſſ.* de quo etiam Lambert. *de iurepatron. lib.*3. *q.*7.*art.*2.*n.*7. *verſ.& ſi iſti beneficiati, & art.*5.*n.*2. vbi loquitur de Epiſcopo volente reſignare Epiſcopatum, vt euitatet oneta, & eorum præſtationem, benè Bellett. *diſquiſit.cleric.p.*1.*tit.de clerico debitore* 14.*n.*7. *verſ. & in tantum.* Quæ quidem procedunt quoad reſtaurationem domus Rectoris, cum eadem ratio ſit in domo Sacerdotis, quæ eſt in Eccleſia, Vgolin. *de officio Epiſcopi cap.*14.§.1.*n.*5. Bellet.*d.*§.14.*num* 4. Monet.*de commut.vltim.voluntat.cap.*11.*n.*149 nouiſſimè Sperell.*deciſ.*68.*n.*4.*cum ſeqq.* vbi *n.*9. idem dicit de paramentis. ornamentis, Calice, patenis, luminariis & aliis Eccleſiæ neceſſariis, quæ ſunt acceſſoria, & à pari procedunt, ac Iure communi cum Eccleſiæ reſtauratione panificantur.

7 Et eùm hoc ſit opus publicum, & commune, ac concernens omnium vtilitatem, & neceſſitatem, teneri contribuere nobiles, & alios exempros, docent Auendan.*de exeques.dis mand.lib.*2.*c.*24.*n.*19. Cened. *d.collect.*153.*num.*3. Cabed.*d.deciſ.*91.*num.*1.*cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *Neapol.deciſ.*15.*num.*4 *part.*4 Bobadill. *in ſua politica lib.*3.*cap.*5.*num.*34. Sarmien. *in defenſ. de reddit.bus Eccleſ.part.* 1.*monſtr* 82. *num.*3.*in fine*, Auiles *ad cap.*23. *Præterum verb. den orden, num.*11. Cened.*Ad Decretal. collect.*153. *num.*1.*in fine*, Gabr. Pereira *in tract. de Manu Regia part.*1. *cap.*19. *de indiſtionib. num.*8. *verſ.& qm ad primam*, vbi *num.* 9. ſubdit quòd non ſolùm ad Prælatos ſpectat hæc cognitio, & diſcuſſio, qualia opera debeant fieri, ſed etiam contributionem decernete, & ad illam ſubeundam cogere, quia cui committitur aliquid, committuntur ea, quæ ad illius expeditionem neceſſaria ſunt, arg *l.quicunque* §.*ſi ei.ff de inſtit. action.l.pen. ff.de vſufruct.*

8 Epiſcopis à S.Concil. Trid. *ſeſſ.*31.*de reformat.c.*7. maximè commendatur, vt collapſas Eccleſias reſici, & inſtaurari procurent ex fructibus, & prouentibus quibuſcunque ad eaſdem Eccleſias quomodolibet pertinentibus, qui ſi non fuerint ſufficientes, omnes patronos & alios, qui fructus aliquos ex dictis Eccleſiis pronenientes percipiunt, aut in illorum defectum parochianos, omnibus temediis opportunis ad prædicta cogant, qnacunque appellatione exemptione, & contradictione remota: ex quo Concilij Trid. decreto conſtat per Epiſcopum & ad illius inſtantiam & coactionem contributionem faciendam, & tenet Valaſc.*d.conſult.*91.*n.vlt.* Quando autem Rector compellitur, extra dubium eſt agendum fore in iudicio Eccleſiaſtico, vt tradunt Guillelm.Benedict. *in c.Raymundus, de teſtam. verb.ſi abſque liberis n* 33 Pech. *de Eccleſ.reparnt.c.*14. Gabr.Pereira *d tract.de Manu Regia p.*1.*c.*18 *de indiſtionib. num.*7. Quando verò Prælati, ſiue Rectores ſunt exempti, eo caſu pet Pontificem compelli poſſunt, & ſecundum aliquos.vel per Regem, quia cenſentur damnum in Regno dare, dum patiuntur ſuas Eccleſias corruere, quæ negligentia diſſipatio eſt, vt pet Guillelm. *d.verb ſi abique liberis, num.* 35. oam Regibus etiam incumbit Templorum defenſio, & protectio, vt per Auendan. *de exequen.mand.lib.*1.*c.*14.*n.*2 3. Bobadil.*in ſun politica lib.*2.*c.*18.*n.*127. Ceual.*p.*4.*q.*897. *n.*621. Gabr.Pereira *d.num.*5.*verſ.primò.* Sed quamdo compelluntur Parochiani laici ad Eccleſiarum reparationem, cognitionem illam, ſiue compulſionem mixtam eſſe renuctunt Pech. *de reparnt. Eccleſ.c.*28. Guilelm. *in d cap. Raymundus, verb.domum n.*17. Gabr. Pereira *d c.*18. *de indiſtionib. num.*5. Quamuis qnoad huiuſmodi Parochianos per Iudicet ſeculares compulſionem fieri poſſe indiſtinctè teneant, Rebuff. *reſp.*135. Mexi.*in tract. taſſæ pans conol.*5.*à num.* 68. Cened. *d.collect.*153. *n.*1.*ad fin.* & Cenall. *in tract. de cognit.per viam violentiæ p.*1. *q.*99. & diſponit Ordio. Regia Luſitan. *lib.*1.*tit.*64. §.76. niſi verè intelligamus pro meliori prædictorum executione, † non 9 impedito Epiſcopo, immò ad eius requiſitionem eos etiam cogete, provt ſibi commodius videbitur, vel poterat procedere ante Concilium, quod poſtea omnem auctoritatem Epiſcopo dediſſe appatet quam quidem poteſtatem Vicario conceſſam cenſeri, ſi habeat ſpeciale mandatum, reſoluit Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſ.p.*2.*c.*16.*n.*16.

Forenſis alio in loco domicilium habens poteſt 10 col'ectari tatione bonorum immobilium, quæ habet in loco, in quo Eccleſia conſtruitur, Cabed *d. deciſ.* 91. *num* 9. nouiſſimè Melch. Phœbos *Luſitan. deciſ.* 34. *tom.* 1. † Non tenetor tamen vllus contri- 11 buere ad fabricam Eccleſiæ nouiter conſtructæ in loco opportuniori, ex quo vetus Eccleſia ſufficiebat, imò nec ad refectionem illius Eccleſiæ † ſi per eam 12 forma antiqua immutaretur, niſi collecta fuerit impoſita pro impenſa vtili, & neceſſaria, cum illa non dicatur talis, ſed potius ſit voluntaria, quaſi nemo teneatur rem communem meliorem facere, per *l. parietem ff.de ſeruitut.ib.urban.prad.* reſoluit Steph.Gratian. *diſcept.forenſ.c* 84 *n.*21.

Si populus noluit Eccleſiam, qnæ minatur ruinam, 13 reſtaurare, ea debet penitus diruì, provt deciſum referunt Fuſc. *de viſitat.lib.*1.*c.*10.*n.*16. Zerola *in praxi Epiſcop.p.*2.*verb.Parochia,*§.6. Aloyſ.Ricc.*in dicta praxi aurea reſol.*201. *in fine.*

Et Epiſcopus poteſt vendere lapides Altarium, vel 14 Eccleſiarum deſtructarum, Nauarr *de ſpoliis cleric.* §. 18 *num.*11.*verſ.*2 Zerola *d. verb.ziſſentio*, §.9. Aloyſ. Ricc.*in deciſ.Curiæ Archiep. Neap. deciſ* 255.*p.*2. Armendar.*in addition.ad recop.legum Nauarr.lib.*1.*tit.*18. *l.*7. *de Epiſcopis n.* 85. Sed † debet animaduertere ne 15 emptor faciat illos conuertere in ſordidos vſus, Aloyſ.Ricc. *in praxi aurea reſol.*201. vbi refert in Sacra Congreg.ſic deciſum fuiſſe. *Ordinarius non debet profanare Capellas; & ſi aliquam cauſam profanandi habuerit, earum cæmenta ponus ſunt tribuenda Eccleſiæ, quæ eſt caput dictarum Capellarum, quàm alteri.* Epiſcopus tamen ſine Apoſtolica auctoritate non poteſt transferre Matricem, id eſt, Cathedralem Eccleſiam in alium locum diœceſis, provt deciſum refert Menoch.*conſ.*75.*n* 46.

Quando Eccleſia, vel Capella eſt de iurepatrona- 16 tus, ſi patronus non dedit dotem ſufficientem pro victu Sacerdotis, pro luminariis, fabrica, & aliis neceſſariis, ipſe tenetur ad iſta, quia fundans Eccleſiam tenetur prædicta præſtare, *cap. nouo, de conſecrat.*

diſt. 1. etiamſi Eccleſia fundata fuerit auctoritate Epiſcopi ſine aſſignatione dotis, & neceſſariorum, quia hoc caſu adhuc patronus compelli poterit, & in eius defectum tenebitur Epiſcopus gloſ. *in d. c. nemo*, & ſic poterit in Viſitatione fieri præceptum patrono, vt infra competentem terminum prouideat de neceſſariis, ſub pœna priuationis iuris patronatus, & Capellæ. refert nouiſſimè me citato *in hoc loco* Spercll. *d deciſ.* 68. *n.* 11. & 12.

17 Sed an Epiſcopus poſſit de fructibus vnius Eccleſiæ ſuperfluis, aſſignare fabricæ alterius Eccleſiæ pauperis? Quæſtio eſt ad præſens inſtitutum non contemnenda, in qua affirmatiuè per gloſ. *in c. conſtitutus, de relig. domib. & in cap.* 1. *de rebus Eccleſ. non alienan.* reſpondet Burg. *ia c. quæ in Eccleſiarum, de conſtit. n.* 272. quem refert, & ſequitur Marc. Anton. Genuenſ. *in man. Paſtorum cap.* 36. *a.* 8. Vetus tamen videtur, quòd de ſuperfluis fabricæ vnius Eccleſiæ, aliquid fabricæ alterius Eccleſiæ pauperis carentis fabrica ſufficienti ad parietes eius reficiendos, & ad ornamenta emendãda ſine aucto itate, & licentia Papæ aſſignare nequit, cum hoc nullo iure ei conceſſum ſit: conſtat: præſertim cum ſemel donata, data, & relicta à fidelibus in ſuarom Eccleſiarum vtilitatem, & vnum caſum pium, ad alium etiam pium, tam iure antiquo *in c.* 1. 12. *q.* 1. & *in Clem. quia contingit, de relig. domib.* quàm noua Conc. Trid conſtitutione *ſeſſ.* 7. *c. vlt. de reformat & ſeſſ.* 25. *c.* 8 *de reform.* applicari non poſſint ſine Papæ auctoritate, qui non facilè eam cuilibet Epiſcopo impertiri ſolet, etiam in caſu licito faciendam, cum etiam alienationem rerum Eccleſiæ ſuæ in caſu licito Epiſcopo non concedit, niſi ſe prius conſulto, Pius II. *in Extraug.* 2. *de rebus Eccleſ. non alienandis.* Quare hanc ſequitur ſententiam Nauar. *conſ.* 2. *in antiquis*, alias 15. *in nouis, de rebus Eccleſ. non alien.*

18 Quæres deinde non absque quando penſionem habens ſuper beneficio ad Eccleſiæ reparationem teneatur? In quo dubio conſoluit Nauarr. *conſil. vnic. de Eccleſiis adificandis*, quòd clericus penſionem habens ſuper beneficio Eccleſiaſtico, & fructibus eius impoſitam pro tata ad eius Eccleſiæ reparationem tenetur, niſi penſio ita impoſita fuerit, vt ab omni onere liberata ſolueretur.

19 Quando Eccleſiæ vetuſtate collapſæ reparari nequeunt, ſunt in totum deſtruendæ, & vbi erant, erigenda eſt Crux, Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 201. vel ad alias Eccleſias transferantur, per quam tranſlationem non cenſetur facta vnio, idem Aloyſ Ricc. *ta dicta praxi aurea, reſol.* 208.

Allegatio LXV.

Epiſcopus an poſſit diſpenſare, vt filij beneficia ſuorum parentum aliquo modo obtinere poſſint?

SVMMARIVM.

1 Concil. ſeſſ. 25. de reformat. cap 11. *& Doctores ac eius materia agentes referuntur.*

2 *Conciliaris Conſtitutio* ſeſſ 25. de reform. cap. 15. *in quibus differat à iure communi?*

3 *Clerici filius an prohibeatur obtinere beneficium, vel ſeruire tanquam capellanus amouibilis in Eccleſia in qua eius pater, tanquam capellanus amouibilis, ſeu Vicarius temporalis ſeruiuit.*

4 *Ratio vbi eadem viget, ibi debet eſſe eadem iuris diſpoſitio.*

5 *Verba prœmialia inducunt cauſam finalem.*

6 *Naturales filij procreati tempore, quo parentes eorum nondum erant effecti clerici, non poſſunt parentum beneficia obtinere.*

7 *Beneficium quando dicatur pater obtinere, vt in eo filius ſuccedere non poſſit? oſtenditur.*

8 *Filius Presbyteri illegitimus non poteſt obtinere beneficium, quod olim eius pater abſque legitimo titulo & minus pacificè aliquando poſſedit.*

9 *Diſpenſatio præſumpta, in qua fundatur regula de triennali, non tuetur obtinentem beneficium in Eccleſia parentis ſui.*

10 *Filij Presbyterorum beneficia legitimè obtenta retinere non prohibentur, in quibus eorum beneficiati eorum parentes, qui ante Concilij publicationem è vita migrarunt.*

11 *Filij non prohibentur obtinere parentis Eccleſiam, quia acceſſoriò alteri eſt vnita.*

12 *Filius illegitimus non prohibetur obtinere canonicatum, qui erat patris tempore, quo pater illum obtinebat.*

13 *Filius illegitimus non prohibetur ſuccedere in capellania, quæ abſque Epiſcopi auctoritate fundari ſolet.*

14 *Beneficium non poteſt obtinere filius illegitimus in Eccleſia, in qua eius pater habuit ſolam ſedem in chori ratione dignitatis.*

15 *Canonicatum non poteſt obtinere filius illegitimus in Eccleſia, vbi pater fuit Canonicus.*

16 *Filij legitimi clericorum poſſunt adipiſci beneficia quæcunque in eadem Eccleſia, vbi genitores habuerunt, vel etiam habent.*

17 *Parentes immediatè conſequi poſſunt eadem beneficia quæ eorum legitimi filij habuerunt.*

18 *Nepotes legitimi Presbyterorum ex filio illegitima poſſunt conſequi auorum beneficia.*

19 *Filius illegitimus beneficium patris poteſt obtinere ſi in eo mediate poſt triginta annos ſucceſſerit.*

20 *Miniſtrare, aut Epiſtolam canere, vel Sacriſta officio fungi in Eccleſiis pareatum filij, illegitimi nullo modo poſſunt.*

21 *Antiphonam ratione oneris beneficij alteri Eccleſiæ annexi filius illegitimus in eadem Eccleſia, vbi pareas habet beneficium, canere non poteſt.*

22 *Proceſſionaliter poſſunt ſimul incedere pater & filius, vnus tanquam beneficiatus, alter tanquam capellanus diuerſarum Eccleſiarum.*

23 *Miſſam filius, & pater poſſunt celebrare in eadem Eccleſia, dummodo ambo non obtineant beneficium in ea.*

24 *Filij illegitimi clericorum non prohibentur à Concilio Trid. cum patribus habitare.*

25 *Penſionem ſuper beneficio reſignato in fauorem tertij non poteſt pater imponere ſoluendam filio illegitimo.*

26 *Penſionem, quam parens obtinuit, vel aliam ſuper pareatis beneficio non prohibetur filius illegitimus habere.*

27 *Penſio poteſt transferri in filium illegitimum à parente facultatem habente illam transferendi.*

28 *Reſignationibus reciprocis debet Epiſcopus obuiare.*

29 *Reſignationes reciprocæ poſt Concilium in fauorem filiorum facienda prohibentur.*

30 *Diſpenſare non valet Epiſcopus cum illegitimis, vt habeant eadem beneficia, quæ pater habuit, aut ad habendum ea, quæ in eadem exiſtunt Eccleſia, in qua genitor habuit.*

31 *Diſpenſatio vt illegitimus valeat in Eccleſia miniſtrare, vbi pater habuit beneficium, debet eſſe in ſpecie derogatoria Bullæ Clement. VII. & Concilij Trident.*

32 *Diſpen-*

32 *Diſpenſatio una non tollit omnes defectus.*

33 *Derogationes generales non operantur quando talia ſunt impedimenta, quæ difficiliorem reddere ſolent concedentem ad diſpenſandum.*

1 VT paternæ incontinentiæ memoria à locis Deo conſecratis (quos maximè putitas, ſanctitáſque decet) longiſſimè arceatur, non liceat filiis clericorum, (qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio)in Eccleſiis, vbi eorum parentes beneficium aliquod Eccleſiaſticum habent, aut habuerunt quodcunque, etiam diſſimile beneficium obtinere,nec in dictis Eccleſiis quoquo modo miniſtrare, nec penſiones ſuper fructibus beneficiorum,quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt,habere. Ita Concil. Trid. *ſeſſ.*25. *de reformat.cap.*t 5. de cuius materia latè Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*397 Gonzal. *ad reg.*8.*Cancell gloſſ.*5.Nicol.Garc. *de benefic.part.*7.*cap.*3. Armendar. *in addit.ad recopil. legum Nauarræ lib.*2.*tit.*19.*l.*1. *de filiis Presbyterorum, num.* 19. *cum ſeqq.*Campan.*in aduerſorio Iuris Canon. rubr.*t 1. *cap.*13.*a n.*67.optimè Seraphin.*deciſ.*1442. Aloyſ.Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol.dec.*327. *part.*4.Fr.Sigiſm à Bonouia *de electi. dub.*75.noniſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap.*47. *n.*27.*cum ſeqq* Inl.Lauor.*var.lucub.tit.*4.*cap.*t 6.*n.*48. *cum ſeqq.*Nauar.*in ſing.Iuris Canon.concl.*30.Illuſtriſſ. D.Acunha *ad cap.*13.*diſt.*56.latè me ſæpiſſime citato *in hac alleg.*Caſtr.Palao *in opere moral.tom.*2.*tract.*13. *diſp.*4.*puncto* 2.

2 In quoque differt prædicta Conciliatis conſtitutio à Iure communi. *Primò*, quia non ſolùm ratione ſucceſſionis, prout de iure communi, ſed etiam ob incontinentiæ paternæ memoriam inualuit prohibitio *d.c* t 5.*Secundò*,quòd talis memoria longiſſimè arceatur non ſolùm immediatè, ſed etiam mediatè contra Abb.*in c.dilectus, notab.*2. *de filiis Presbyt. Tertiò*, quòd non ſolum prohiberut ſucceſſio in eodem beneficio, ſed in alio quocunque etiam diſſimili, dummodo ſint In eadem Eccleſia, contra ius commune,de quo Abb.*in cap.ad abolendam.poſt prunc. de filiis Presbyt Quartò*, ne dum prohibetur filius obtinere beneficium in Eccleſia, in qua patet obtinet, ſed & miniſtrare contra ius commune, quo tantum patri miniſtrare prohiberut. Abb. *in cap. eum decorem,de filiis Presbyt.*

Quintò, quod nec penſiones ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinuerunt, vel obtinent, habere poterunt filij, contra Ius commune, nam illo attento licebat parentibus renunciare beneficia ad fauorem terrij impoſita penſione ſolucnda propriis filiis, vt multis impulſus rationibus reſoluit Gig *in tract. de penſionib q* 86.*n.*5.*verſ. prædictis tamen non obſtantibus*;ita referunt Nicol. Garc. *d.c.*3.*n* 14. Armendar.*d loco n.*6. Fr Sigiſm.à Bononia *d. dub.*75. *poſt n.*7.*verſ.*8 *dubitari poteſt*, Aloyſ Ricc. *dicta Neapol.dec.*327.*parte* 4.

3 Circa primum, ſcilicet quòd non ſolùm ratione ſucceſſionis, ſed etiam ob incontinentiæ paternæ memoriam, inualuit ſupradicta prohibitio,dubitari poteſt,an ſcilicet filius clerici prohibeatur obtinere beneficium,vel ſeruire tanquam Capellanus amouibilis in Eccleſia, in qua eius pater, tanquam Capellanus amouibilis, ſeu Vicarius temporalis ſerniuit? In qua quæſt.affirmatiuè reſpondendum videbatur, nam memoria incontinentiæ paternæ patiet viget, tam in illo,qui titulum beneficij habet,quàm in eo, qui eam exercet abſque titulo.quia in vtroque datur

4 eadem ratio,†ergo debet eſſe eadem Iuris diſpoſitio, *l. illud,* 3.*ad legem Aquil.* Rebuff. *in l. in lege cenſoria* 203.*§. item quæ, de verbor. ſignif.* Gutiet. *pract.lib.* 3. *q.*17.*num.* 84.*cum ſequent.*Gonzal.*ad regul* 8.*Cancell.* §.7.*proœm.n.*105.Facit deinde, quia illa verba Concilij ſunt proœmialia, & inducunt cauſam finalem,ex text. *in l. ſiu.* & ibi Doctor. *ff.de hared. inſtitut.* Bart. *in l.* t *ff. de origine iuris.* Hinc dicimus, quòd † ſicut 5 corpus ab anima, ita diſpoſitio à proœmiali ratione tegulatur,ex Iaſ.*in l.qui quadraginta.col.*2.*ff.ad Trebell.* quod eo magis patet,cum apponatur dictio, *vt*,quæ propriè cauſam finalem inducit, *Clement. vt hi qui*, & ibi Cardin. *notab.* 1. *de ætate, & qualit. Clement.* 1. *de re iudic.* com aliis citatis à me ipſo *in meis Remiſſ. de dictionibus dict.*381. *num.* 1. faciunt quæ in ſimili caſu reſoluit Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *quæſt.* 5.*n.*9. *cumſeqq.* Sed his non obſtantibus, quæ in puncto Iuris veriora iudico, contrarium deciſum eſſe à *ſacra Congregat.*teſtantur Armendar.*d. loco num.*32. Nicol. Garcia *dict. cap.* 3. *num.*71.Stephan.Gratian *diſcept. forenſ. cap.*397.*a num.*14. Campan;*d.cap.*t 3.*num.*67: *verſ.& quia*, Aloyſ Ricc.*in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapol.deciſ.*204.*part.*4.Fr.Sigiſm.à Bononia *de electi. dub.*75.*n.*6.

Prædicta prohibitio locum habet in filiis naturalibus procreatis tempore, quo parentes eorum nondum erant effecti cletici, vt deciſum referunt Garc. 6 *d.c.*3.*n.*15.Armend.*d. loco n.*7. Balb.*de.*29. Sigiſm.à Bononia *de electi. dub.* 73. *num.*2.Contra Fr Emman. *quæſt.Regul.to.*1.*q.*13.*art.*7. & Fr. Ludou. Mitanda *in man. Pralat.tom.*2.*q.*1.*art.*10.

Qui per procuratorem appprehendit poſſeſſionem 7 beneficij,aut Canonicatus, etiamſi nunquam in Eccleſia miniſtrauerit, aut fructus perceperit, dicitur beneficium, vel Canonicatum obtinere, ad hoc, vt filius in eadem Eccleſia alterum Canonicatum, aut beneficium obtinere non poſſit, referunt deciſum Armend.*d.loco num.*20.& 44.Nicol.Garc.*d.c.*3.*n.*56. Campan *d.c.*t 3.*n* 67.

Si tamen de Canonicatu, aut beneficio prouiſis Apoſtolicas litteras non expediuit, & poſſeſſione nondum habita, alteri ceſſit vigore Apoſtol. prouiſionis,aut illud reliquit,non dicitur habuiſſe ad prædictum effectum,Armeod. & Camp. *locis proximè citatis*, Nicol Garc.*d.c.*3.*n.*56.*in* 2.& 3.*declar.*

Filius Presbyteri illegitimus non poteſt obtinere 8 beneficium, quod olim eius pater abſque legitimo titulo, & minus pacificè aliquando poſſedit. Nicol. Garc *d c.*3.*n.*59.Armend.*d.loco n.*23.me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d.puncto.*2.*n.*7.

Præſumpta diſpenſatio, in qua fundatur regula 9 de triennali, non habet locum in hac materia, cum huiuſmodi præſumpta diſpenſatione beneficium poſſidentes contra diſpenſationem Concilij *in dict. cap.* t 5. poſſeſſionem ſuam tueri non valeant, vt referunt Garc.*d.c.*3.*num.*88.Armendat.*d.loco num.* 42. Epiſcopus enim ſi filium Presbyteri in Eccleſia paterna intruſum reperietit, aſſignato ei competenti termino ad docendum de diſpenſatione Apoſtol. ſi forte ea ſuffultus exiſtat, poteſt eum amouere, non obſtante quacunque poſſeſſione, quia nulla data diſpenſatione Apoſtol. eſt ipſo iure priuatus, Gratian. *d.c.*397. *num.*31.& 32. vbi *n.*35. reſoluit quòd non ſufficit qnælibet diſpenſatio, niſi in ſpecie diſpenſetur ad obtinenda beneficia in Eccleſia, in qua pater, &c. Collatio enim huic facta, eſt ipſo iure nulla, Sayr.*dec.*t.*de conflit.*

Non prohibentur Presbyterorum filij beneficia 10 retinere legitime obtenta in eiſdem Eccleſiis,in quibus fuerunt beneficiati eorum parentes, qui ante Concilij publicationem è vita migrarunt, vt referunt

tunt deciſum Nicol.Garc.*d.cap.3.n.43.* Armendar.*d. loco n.10.*

11 Nec etiam prohibentur obtinere Eccleſiam filialem dependentem, ſeu aliàs vnitam Eccleſiæ matrici, cuius parer fuit Rector, modo vnio ſit facta acceſſuriè & per viam ſubiectionis Eccleſiæ matricis, & parer in ea non miniſtrauerit; prohibetur tamen obtinere vnitam æquè principaliter, aut ſi in vtraque parer miniſtrauit referunt deciſum Garc.*d. cap. 3.n. 62.* Armendar.*d.loco à num. 24.* Campan *d.cap. 13. num.67. verſ. cùm verò*, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.puncto 2.n.12.*

12 Filius illegitimus non prohibetur obtinere Canonicatum, qui erat portio tempore, quo parer illum obtinebat, Achill. de Graſſis *deciſ. 1.de filiis Preſbyt.* Gouzal. *ad reg 8.Cancell.gloſſ.5.proœm.ſub n.33* Lotter.*de re benef lib.3.quæſt.48...a 10.* Vnde *Sacr.Congr. Concilij ſub die 12.February 1598* cenſuit filium illegitimum non prohiberi obtinere Epiſcopatum nuper erectum ex parte Diœceſis, in qua eius parer fuit Archiepiſcopus, quia Concil.*d.c.5.* ſtrictè eſt intelligendum in caſu odioſo. & loquitur in Eccleſia in qua parer miniſtrauit: quod hîc ſecus eſt, cùm non ſit eadem Eccleſia, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.diſp.4.puncto 2.n.15.*

13 Nec prohibetur ſuccedere in Capellania, quæ fundari ſolet, maximè in Hiſpania, abſque aliqua Epiſcopi, vel alterius Superioris auctoritate, vt in illis ſuccedant clerici de parentela, Gonzal.*d.gloſſ 5.n.33. & ſeqq.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.diſp.4.puncto 2.n.15.in fine* † Excluditur verò ne poſſit obtinere beneficium in Eccleſia, in qua eius parer habuit ſolam ſedem in choro ratione Dignitatis, quam in alia Eccleſia obtinebat. Garcia *d. cap.3 n.66.* Armen. *d.loco n.27* Fr.Sigiſm.à Bononia *d.dub.75.n.7.verſ.7.* me citato *in hoc loco* Caſtr Palao *d.puncto 2.n.13.* vbi *n.14.* reſoluit filium illegitimum excludi à beneficio in Eccleſia, quæ eſt ſoror alterius Eccleſiæ, in qua parer beneficium habet, ſunt enim in Hiſpania aliquæ Eccleſiæ quæ vocantur Sorores, in quarum vna reſidens cenſetur in alia reſidere ex priuilegio Pontifi-

14 cis. † Item etiam non poteſt obtinere Canonicatum in aliqua Eccleſia, vbi parer fuerit Canonicus, Rebuff.*in praxi benefic.tit.de diſpenſat. ſuper defectu naturalium num. 37. & 38.* Axor. *inſtit.moral. part.2.lib. 6 cap.4.quæſt.16.*

15 Attento Iure communi iuxta veriorem opinionem filij legitimi clericorum poſſunt adipiſci beneficia quæcunque in eadem Eccleſia, in qua genitores habuerunt, vel etiam habent, vt probat text. *in cap. ad hæc, de filiis Preſbyt.* & tenet Hoſt.*in ſum tit.de filiis Preſbyt. num.5.* Caldet. *conſ.vnic.eod.tit.* Felin.*in cap. in noſtra, ſub.num.13.verſ. tertium corol. de reſcriptis,* Rebuff.*d.tit.de diſpenſat. ex defectu natal.num.37.* non illa quidem, quæ patres obtinuerant, ſed diuerſa in eadem Eccleſiis, quibus inſeruierant. Azor. *inſtit. moral.part.2.lib.6.cap.14. quæſt. 16.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.puncto 2.n.2* & cum hac opinione videtur manere diſpoſitio Concil. Trident.*d.cap.15.* dum ſub illis verbis, *qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio*, continet expreſſam licentiam reſpectu legitimorum adipiſcendi dicta beneficia in ipſa Eccleſia, vbi parentes alia poſſident: effectus enim argumenti à contrario ſenſu, validiſſimus eſt, p æcipuè cum contrarium non ſit de Iure expreſſum, iuxta citata Iura, & Doctores *in libello de principijs, & locis communibus vtriuſque iuris, verb. argumentum, n. 131* Sed melliùs de Iure commoui dicerem huiuſmodi legitimos clericorum filios paterna beneficia immediatè obtinere non poſſe, ſecus verò mediatè, iuxta *cap. ex tranſmiſſa, & cap. ad extirpandas, de filiis Preſbyt.* & illa ſuffragatur ratio, quod Apoſtolicum eſt decretum inhibens filios ſuccedere in paternis beneficiis, ne ſucceſſio in Eccleſia Dei ſit hæreditaria, *cap. Apoſtolica, 8. quæſt. 1.* Quod quidem admitterem etiam de Iure nouiſſimo Concilij *d. cap.15.* quod cum loquatur de filiis ex fornicatione natis, & non ex legitimo matrimonio, quoad legitimos, remanet Ius antiquum incorrectum, *l. præcipimus, C. de appellat.* Ita docent Nauarr.*in cap. ſi quando excep. 21. n. 2. de reſcript.* Salzed. *ad Bernard. cap.48. n. 3.* Pur. *dec.225. lib.3* Fr Emman.*q.Regul.80.q.13.art. 7.* Gonzal. *ad reg.8.Cancell.gloſſ.5.n.33* Nicol.Garcia *d.c.3.n.18.* referunt deciſum Armendar.*d.loco n. 4. addit. eiuſdem Garci.d.cap.3.n.29.in fine.* Illuſtriſſ.D.Acunha *in d.c. 13. n.5.* & Rota coram Setaph. *dec.1442.n.6.* cenſuit filios legitimos non prohiberi obtinere diuerſum beneficium in eadem Eccleſia, ſed idem quod patet obtinoit, idque immediatè Vnde *Sacra Congreg.Concily die 23. Auguſti 1631.* cenſuit filium legitimum egere diſpenſatione ab obtinendum immediatè beneficium paternum.

Ex eadem ratione ſunt, qui teneant parentes im- 17
mediatè conſeqoi non poſſe eadem beneficia, quæ eorum illegitimi filij habuerunt, eo quòd ipſamet ratio probibitionis militat ne Eccleſiaſtica beneficia hæreditario iure poſſideantur; nam vbi eſt eadem ratio, ibi debet eſſe eadem Iuris diſpoſitio, *l. illud.ff. ad legem Aquil. Illud, C.de ſacroſanct.Eccleſ.* cum citatis per Farin.*in fragmen.crimin.littera E,n.51.cum ſeq.* Narbona *de appellat.à Vicario ad Epiſcop.p.2.n.6.* cum infinitis propemodum aliis citatis *in libello de principijs, & locis communibus vtriuſque iuris, littera R,n. 6.* Sed contrarium communi Doctorum calculo recipitur, vt per Campan. *d.c.13.n.78.* Fr.Emman. *in ſumm. tom.1.c.25.n.4.in fine*, Fr. Sigiſm.à Bononia *de electi. dub 75,n. 3* nouiſſimè Marcel. Vulpe *d.c. 47. n.28* & tenuit Rota coram Seraphin *d. deciſ. 1442.* Nicol.Garc. *d.c. 3.n. 29.* & deciſum referunt addit. eiuſdem Garc. *d.c 3.n.29 in fine*, Armendar. *d.loco n. 4* vbi etiam aſſerit tentum partem nulla diſpenſatione indigere ad obtinendum immediatè beneficiũ filij legitimi, me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d puncto 2.n.5.* & *Sacr.Congr.Concilij in vna Macratæn. 18. Nouemb.1628.* cenſuit patrem non prohiberi obtinere immediatè beneficium filij ſui illegitimi.

Quoad nepotes tamen dictam prohibitionem ex- 18
tendi docet *gloſſ. d. cap.ad extirpandas, & in d.cap. Apoſtolicam 8.q.1.* vbi Archid.*n 1.* Guillermus Benedict. *in repetit. cap. Raynutius, de teſtamentis verb.& vxorem n.693.* Salzed. *ad Bernard. in pract c. 48.lit. A.* Rebuff. *de pacificis poſſeſſ n.266 & ſeq.* Leſſius *de iuſtitia lib.2.c.34.n. 91.* Sed verius eſt attenta Iuris communis, & concilij diſpoſitione non comprehendi nepotes legitimos Preſbyterorum ex filio illegitimo reſpectu beneficij aut, prout reſoluunt Ceuall.*q.796. à n.9.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcop. c.50. § 7.n.3.§.8.n.2.* Nauarr *conſ.9.n.9.ſub tit.de filiis Preſbyt.* Spin.*in ſpeculo teſtamentorum gloſſ.3.à n.23.* Garc. Gironda *de priuileg. explicat. n.1049.* Sayr. *de cenſuris lib 6.c.10.n.46* Azor.*inſtitution. moral. p.2.lib.6.n.4. q.17.* Seraph.*d.deciſ.1442.n.11.* Sieph.Grat.*d.c.397. n.6.* Bellet *diſquiſit.cleric. p.1.tit. de diſciplina cleric §. 3.n.33.* Aloyſ. Ricc.*in dec.Curia Archiep.Neapol.p. 4.dec.285.* D. Acuña *ad c.1.n.8 diſt. 56.* & cenſuiſſe Rotam Roman. aſſerit Nicol. Garc. *d.c. 3.n. 22.* & deciſum fuiſſe *in Sacra Congregat.* atteſtantur idem Garcia *in addit. d.n.22.* Gallet. *in margarita caſ. conſcient. verb. beneficium 1.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *puncto 2. n. 3.* Armendar. *d. loco n.1.* Campanil.

d.cap.

d.c.13.n.76.& nouiſſime ceoſuit *Sacra Congreg. Concily ſub die 13. Auguſti 1622.* In nepore etiam illegitimo idem dicendum viderur, quòd ſcilicet minimè prohibeatur obtinere beneficium, quod auus habuit, provi deciſum referunt Garc *d.c.3. n.* 17. Armend *d.loco n.5* Sed hæc reſolutio non caret dubio, ex eo, quia *in d.c.* 15. *Concil. Trident.* adeſt verbum, *longiſſimè*, quod excludit omnem perſonam, eriam mediatam, propter quod id ipſum fuiſſe deciſum refert Campanil. *d.num.* 76. Sed prioræ declarationi ſtandum eſt, provt tenet Garc *d.n.* 27.

19 Circa ſecundam differentiam inter Conſtitutionem Conciliarem, & Ius commune, ſupra relatam, notandum eſt, memoriam paternæ incontinentiæ arceri debere, itavt neque mediatè, neque immediatè liceat filio in patris beneficio ſuccedere, provt denotant proœmialia Concilij verba ſupra relata. Ego tamen moderarem huiuſmodi prohibitionem ad illum ſolum caſum, ſi alius per triginta annos mediatè ſucceſſerit; quia tunc cum lapſu huius temporis memoria paternæ incontinentiæ ex medio tolli videatur, tunc filium poſſe in patris beneficio ſuccedere conſequens videtur, provt docet Gonzal. *ad regul. 9. Cancell. gloſſ. 5.n.33.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.punctо 2.n.8.*

20 Circa quartam differentiam notatem filios illegitimos ita in Eccleſiis patentum quoquo modo miniſtrare non poſſe, vt diſponit Concil. *d.c.* 15. vt nec Epiſtolam canere, aut Sacriſtæ officio fungi poſſint; nec vt ſimplices cantores muſicæ in eadem Eccleſia canere, provt deciſum referunt Nauarr. *conſ.1 q 17. ſub tit de conſtit.* Sayr. *deciſ.1 ſub eodem tit.* quem refert Aloyſ Ricc. *in collect. deciſionum, collect. 1367. verſ. in amplia p.4.* Garcia *d.c.3.n.* 68. Armend. *d.loco n.29.* Stephan. Gratian. *d. c 397.n.26. cum ſeq.* vbi *n.28* teſtatur quòd nec etiam antiphonam in eadem Eccleſia canere poteſt ratione oneris beneficij alteri Eccleſiæ annexi, me citato *in hoc loco* Caſtr.

21 Palao *d.punctо 2.n.16.*† An verò filius illegitimus laicus, qui in Eccleſia, in qua pater nec beneficium habet, nec penſionem, ſed vt cantor muſicæ tantum in ea Eccleſia canrat, comprehendatur huiuſmodi prohibitione? Affirmatiuè deciſum fuiſſe referunt Garcia *d.n.68.* Armen. *d.loco n.28.* Aloyſ Ricc. *d. Neapol. dec.283.n.1.p.4.*

22 Non impedirur, quin paret, & filius poſſint inſimul proceſſionaliter incedere, vnus tanquam beneficiatus, alter tanquam Capellanus diuerſarum Eccleſiarum. Verum ſi proceſſionaliter accederet ad Eccleſiam in qua pater obtinet beneficium, filius non poterit aliquo modo miniſtrare, referunt deciſum Nicol. Garc. *d.c.3.n.68. in 3 declaratione.* Armen. *d.loco n.30.* Vbi autem ſunt Collegiatæ Eccleſiæ, quarum Decani & Canonici vigore ſtatuti ad Cathedralem accedunt ad certas proceſſiones, in certis diebus feſtis anni, & iuibi canunt vnum verſiculum, non poteſt filius illegitimus Canonici Cathedralis ad Decanatum, vel Canonicarum illarum Collegiatarum eligi, quia quoqno modo inſeruire dictæ Cathedrali videtur. Ita referunt deciſum Campan. *d. cap. 15. num 67. verſ. & quia.* Garcia *d.c.3.n.69.* Armendar. *d.loco n.31.*

23 Non prohibet or tamen, quin pater & filius poſſint Miſſam celebrare in eadem Eccleſia, dummodo ambo non obtineant beneficium in ea, ſed id fiat ab altero deuotionis gratia, ab altero cauſa legati, quòd relictum ſit Miſſam celebrantibus, vt deciſum referunt Campanil. *vbi proximè* Garcia *d.cap.3.n.73.* Armendar. *d. loco num. 33.* Fr. Slgiſm. à Bononia *de electi. dub.75.n.7. in princip.* Quare exiſtimo non eſſe moleſtam exhibendam illegitimo Presbytero celebranti Miſſam ob quoddam legatum in eadem Eccleſia, in qua pater celebrat ob deuotionem, cum neuter habeat beneficium, & hic caſus non ſit prohibitus à Concilio. Ita Garcia *d.c.3.n.73.* Armendar. *d. loco.n.34.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.punctо 2.num.17.*

Illud tamen in filiis Presbyterorum peculiare 24
eſſe videtur, vtrum parentibus ſuis habitare non poſſint, ſicut reſoluit Bermond. *de publicis concubin. verb. apud patres ſuos.* vbi ſcribit grauiſſimam hanc eſſe pœnam patrum Presbyterorum, quod cohabitario ſuorum filiorum eis interdicatur; addit tamen Benedict. Ægid. *in tractat. de privileg. honeſt. are. 11. num.* 24. quòd hoc non ram pœnæ, cauſa, quam fauore honeſtatis inductum fuit, quia ſuperiorum cum patre Presbytero cohabitatio generat ſcandalum in clero, & præbet malum exemplum in populo; eſt enim ſputius paternæ turpitudinis aſſiduus teſtis. Verùm licèt hoc ſit honeſtius, nullo tamen Concilij Trident. decreto prohibentur huiuſmodi ſpurios cum patribus Presbyteris cohabitare, vt tenent Nicol. Garc *d.cap. 3. num.74.* & Armendar *d.loco num. 35.* vbi tamen refert in Epiſcopatu Pampilonenſi talem cohabitationem prohiberi *lib.1. Conſtitutionum Synodalium tit. de filiis Presbyterorum fol.27.*

Circa quintam differentiam, iam ſupra notaui- 25
mus de Iure antiquo licere patribus renunciare beneficia, quæ obtinebant, ad fauorem tertij, impoſita penſione ſoluenda ptoptiis filiis illegitimis; quod quidem de Iure nouiſſimo Concilij Trident. non eſt licitum, vt conſtat ex *d. c. 15.* in quo prohiberur filium illegitimum poſſe habere penſionem ſuper beneficio, aliàs patre obrento, quod non haber locum in eis, qui penſionem huiuſmodi ante confirmationem ipſius Concilij legitimè impetrarunt, vt referunt deciſum Nicol. Garc. *d.cap.3.n.46.* Armend. *d. loco num. 34.* & 15. vbi *n.19.* reſolnit illegitimum beneficiarum in Eccleſia, in qua pater ſimile, vel diſſimile beneficium habuit, eo mortuonte Concilij publicationem non poſſe ex vigore cuiuſcumque eius diſpenſationis ante Concilij publicationem obtentæ, obtinere aliud beneficium, dimiſſo eo, quod obtinebat in eadem Eccleſia, in qua pater reperitur beneficiatus, nec optare ex vi ſtatuti illius Eccleſiæ aliud beneficium, quod ſibi competebat, veluti antiquiori: acquiruntur enim de nouo, & diſpenſationibus per Concil. ſublatis remanet indiſpenſatus, de quo etiam Nicolaus Garc. *d.cap. 3. num. 53.*

Penſiones igitur quaſcumque filij cleticorum ha- 26
bere non poſſunt ſuper fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel obtinuerunt, Stephan. Gratian *d.c.397.* quem refert Campan. *d.c.13.n.70.* Aloyſ. Ricc. *in deciſionib. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 186. num.3.p.4.* Roc. apud Farin. *dec. 549. num.4 p.2. recent.* & poſt Nauarr. reſoluit Seraph. *deciſ. 1442. num. 15.* Buraet. *deciſ. 53. num 3.* vbi Ferentil. *litt. B,* me citato Caſtr. Palao *d. punctо 2. num. 10.* † Si verò 27
pater habeat facultatem transferendi penſionem, poſſe illam transferre in filium illegitimum, reſoluunt Gig. *de penſio. q.86. num. 5.* Flamin. *de reſignat. lib.6. q 4. num.21.* & 22. Gonzal. *ad regul. 8. Cancellar. gloſſ. 5. §. 5. num.22.* & 23. P. Azor. *inſtit. moral. part.2. lib.8. cap.8. quæſt.7.* Nicol. Garc. *d.c.3. num. 34.* Steph. Gratian. *d.cap. 397. num.1.* & 7. Aloyſ. Ricc. *d part 4. collect.1367. in fine,* & *Neapol. dec. 186.n.1.* & *7. p.4.* S. Congreg. *in Zamoren. 9. Nouemb. 1619.* & *15. Septembr. 1629.* Poteſt aliquando euenire, vt ſcili cet

Ante

Antonius legitimus obtinens Canonicatum illum reſignet in fauorem Nicolai, reſeruata penſione ſuper Parochiali, quam obtinet paret ipſius Nicolai, hæc reſeruatio comprehenditur decreto *d.cap.*15 & ſic patet in fraudem conſentit penſioni. Ita deciſum fuiſſe atteſtantur Garc. *d. cap. 3. n.* 8. Atmend *d. loco num.* 41.

28 Epiſcopus debet maximè obuiare reciprocis reſignationibus, quas prohibet & abominatur Concil. Trident. *de* 15. *verſ. ad hæc reciproca*, de quibus agunt Naurr. *conſ.* 5. *de renunciat.* Emman. Rodet. *in ſum. part* 2. *cap.* 56 *num.* 8 & 9. Gironda *in tract. de priuilegiorum & exemptionum explicat. num.* 1275. & faciunt quæ Flamin. *de reſignat. lib.* 1 4. 9. 9 Nicol. Gatc. *p.* 7. *cap.* 3. *n.* 87 me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. puncto num.* 18. vbi ait interdictam eſſe à Concil. Tridept. omnem reciprocam renunciationem, ſi quæ à parentibus clerici in fauorem filiorum ſuorum fiat, & quo illa dicitur reciproca reſignatio à Concilio prohibita, in quibus pactum, & conuentio de mutua facienda reſignatione intetuenit: quæ quidem prohibito loquitur tantum circa reciprocas reſignationes poſt ipſum Concilium in fauorem filiorum faciendas. vt refetunt reſolutum Garcia *d. cap.* 3. *n.* 82.

29 *in* 3. *reſponſ.* Armendat. *d. loco n.* 5. Verùm ſi dempta fraude clericus habeus filium renuntiat proprium beneficium in fauorem filij alterius clrici, qui poſt aliquod tempus in remunetationem accepti beneficij, recipreocè ſuum renuntiat beneficium in fauorem filij primi clerici renuntiantis, nulla committur ſimonia, nec deciſioni dicti Concilij Trid. contrauenitur. Ita ex Fr. Emman. *citato loco* reſoluit Gironda *vbi ſuprà*. addens idem dicendum, licet præcedat aliqua mentalis intentio reciprocæ renuntiationis, quia à principio defuit talis pactio.

30 Cum huiuſmodi illegitimis diſpenſare non valent Epiſcopi, vt habeant eadem beneficia, quæ patet habuit, teſte Staphil. *de litteris gratia, tit. de qualit. & ſtatu benef. verſ.* 2. *quod ſi illegit.* Geminian. *in cap.* 1. *num.* 8. *verſ. in gloſſa ibi, de filiis presbyt. in* 6. *gloſſ. fin. in d. cap. ad abolendam*, me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcellent. Epiſcop. dign. part.* 2. *cap.* 9. *num.* 36. vtque ad habendum ea, quæ in eadem exiſtunt Eccleſia, in qua genitor habuit, aut in præſenti retinet beneficium, quia ad fauorem illegitimorum, etiam ante clericatum paternum natorum, ſolus Papa, non ipſi Epiſcopi elargiri queunt huiuſmodi facultatem, vt ait gloſſ. *verb. patiaris, in cap.* 4. *de filiis presb gloſſ. vſum. in cap. conquerente, eod. tit.* Mandoſ. *tractat. de ſignatura gratia ſub tit. de diſpenſ. ad beneficia in Eccleſia in qua pater*, tefert & ſequitot Campanil. *de lib.* 12. *cap.* 23. *num.* 87. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. puncto* 2. *n.* 19. Et diſpenſatio debet eſſe in ſpecie detogatoria Bullæ Clementis VII. & Concilij Trid.

31 † vt illigitimus valeat in Eccleſia miniſtrare, vbi patet habuit beneficium, Rebuff. *id praxi tit. de di-*

32 *ſpenſat. ſuper defectu natalium n.* 24. & 55. Vna † enim diſpenſatio non tollit omnes defectus, ſed tot debeut eſſe diſpenſationes, quot obſtacula, Gemin. *conſ.* 33. *n.* 8. Caſſad. *deciſ.* 9. *n.* 4. *de prabend.* Rot. *de-*

33 *ciſ.* 233. *part.* 1. *diuerſ.* † Neque genetales derogationes. & clauſulæ operantur quando talia ſint impedimenta, quæ difficiliorem reddere ſolent concedentem ad diſpenſandum. Felin. *in c. nouuulli, n.* 21. *verſ. quinta concluſio, de reſcript.* Alex. *conſ.* 195. *n.* 10. *lib.* 2. Menoch. *de arbitr. caſu* 205. *n.* 12. Quo fundamento ita in terminis Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 369.

ALLEGATIO. LXVI.

Epiſcopus quæ beneficia vnire poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Vnio eſt beneficiorum, ſeu Eccleſiarum ab Epiſcopo, vel alio Superiore ob vtilitatem, ſeu neceſſitatem facta annexio.*

2 *Vnio tribus potiſſimum fit modis.*

3 *Epiſcopus confirmatus licet nondum conſecratus ſtando in iure communi antiquo poteſt vnire beneficia & Eccleſias ſua diœceſis ex legitimis cauſis.*

4 *Vnire poteſt Epiſcopus alicui Religioni beneficium, ſeu Eccleſiam ſua diœceſis.*

5 *Beneficium ob Epiſcopi negligentiam deuolutum ad Papam poteſt Epiſcopus vnire.*

6 *Beneficium, cuius collatio vigore concordiæ ſpectaret ad Capitulum, poteſt Epiſcopus vnire.*

7 *Beneficia reſeruata vnire poſſunt per Epiſcopum, dummodo ex huiuſmodi vnione præiudicium non fiat expectanti auctoritate Apoſtol. beneficia illa.*

8 *Vnire ad tempus, ſeu ad vitam non poteſt Epiſcopus.*

9 *Beneficia exempta à iuriſdictione Epiſcopi non valet ille vnire.*

10 *Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt beneficia vnire, niſi ſpecialiter ſibi ab Epiſcopo committatur.*

11 *Capitulum Sede vacante poteſt vnire ea beneficia, quæ poteſt Epiſcopus, dummodo per eam vnionem iuriſdictioni Epiſcopali nihil detrahatur.*

12 *Legatus de Latere poteſt vnire beneficia prouincia ſuæ legationis abſque tamen præiudicio Epiſcopi.*

13 *Archiepiſcopus vnire poteſt beneficia in ſua diœceſi, non autem ſuffraganeorum.*

14 *Abbates, atque alij Prælati Epiſcopo inferiores ita plenè ſubiectas ſibi Eccleſias habentes, vt iuriſdictione quaſi Epiſcopali in eis fungantur, ſeu exiſtente priuilegio, aut conſuetudine legitimè præſcripta, poſſunt vniones facere.*

15 *Cauſa iuſta in vnione requiritur, quæ in hac parte eſt neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ.*

16 *Vnio facta per Ordinarium ſine cauſa, vel ex falſa cauſa, etiam ſeruata iuris forma, eſt nulla ipſo iure.*

17 *Cuari debent y omnes, quorum intereſt in vnione facienda.*

18 *Eccleſiam ſubiectam Abbati, aut alij inferiori Prælato non poteſt Epiſcopus vnire abſque illius conſenſu.*

19 *Patrons conſenſu exigitur vt Epiſcopus Eccleſiam ſui iuriſpatronatus vnire poſſit.*

20 *Rectoris ſiue poſſeſſoris beneficij ab Epiſcopo vniendi conſenſu non exigitur.*

21 *Capituli Eccleſiæ Cathedralis conſenſus in vnione per Epiſcopum facienda accedere debet.*

22 *Conſenſus Capituli in vnione facienda per Epiſcopum, ſatis eſt ſi poſtea accedat.*

23 *Vnio per Epiſcopum abſque conſenſu Capituli fieri poteſt extanto conſuetudine in contrarium.*

24 *In vnione facienda ab Epiſcopo ipſi Capitulo, an ſufficiat illius conſenſus, oſtenditur.*

25 *Nullitas vnionis ob defectum conſenſus Capituli, an poſſit opponi ab alio quam ab ipſo Capitulo, oſtenditur.*

26 *Capituli conſenſus, an exigatur in vnione per Legatum facienda, oſtenditur.*

27 *Poſſeſſor*

27 *Poſſeſſor beneficij vnius attenta diſpoſitione Concilij ſeſſ. 7 de reform. c. 6. non poteſt quadragenaria præſcriptione ſe tueri, quominus liceat Epiſcopo vnionem perpetuam à quadraginta annis circa factam examinare.*

28 *Beneficia diuerſa diœceſis nulla ratione hodie Epiſcopas vnire valet.*

29 *Cap. vnus conſenſus, an ſic neceſſarias cum Epiſcopa, vniones facit tanquam Sedis Apoſt. delegatus.*

30 *Vbi cumſcunque beneficij Curati monaſterio, aut cuicunque operi pio, ſeu beneficijs ſimilibus prohibita eſt.*

31 *Epiſcopus poteſt vnire beneficia abſque patroni Eccleſiaſtici cõſenſu ſi Iuriſpatronatus Eccleſiaſticiſint.*

32 *Beneficium liberum beneficio iuriſpatronatus poteſt Epiſcopus vnire.*

33 *Ordinarius non poteſt concedere laico iuſpatronatus ſuper beneficio libero.*

34 *Vnio vnius beneficij facta alteri acceſſoriè operatur extinctionem & ſuppreſſionem nomini, & tituli beneficij vaiti.*

35 *Curam animarum non cenſetur habere, qui beneficium curatum habet acceſſoriè annexum alicui beneficio ſimplici.*

36 *Beneficij principalis natura, & qualitas attenditur, non autem annexi.*

37 *Vnicum beneficium aſſumit naturam, conſuetudines, & priuilegia principalis.*

38 *Vnita Eccleſia per vnionem ſupprimitur, & omnia transferuntur in eam, cui fit vnio.*

39 *Vnita Eccleſia Parochialis poſſeſſa vt membrum alterius non inducit incompatibilitatem.*

40 *Beneficium curatum annexum ſimplici aſſumit naturam ſimplicis.*

41 *Ætas viginti quinque annorum non requiritur ad Parochialem vnitam acceſſoriè, & perpetuò, ſed ſufficit illa, quæ ad principalem requiritur.*

42 *Concurſus non eſt faciendus in proviſione dignitatum habentium vnitam Parochialem perpetuò, & acceſſoriè.*

43 *Beneficium principale in impetratione ſufficit tantam exprimi, nec opus eſt exprimere acceſſoriè vnitum.*

44 *Diſpenſare poteſt Epiſcopas cum illegitimo ad beneficium ſimplex, cui vnita eſt Parochialis.*

45 *Promotus ad Eccleſiam Parochialem, qua eſt vnita acceſſoriè alicui non Parochiali, minimè tenetur lege poſita* in cap. licet canon, de elect. lib. 6.

46 *Vnio æquè principaliter, qua ſi ſtroſſendatur.*

47 *Canonicatum obtinens, cui eſt vnita Parochialis ad vitam, debet in Parochiali reſidere, & non in Canonicatu, ac facere mentionem in impetratione de vtroque beneficio ſuo anaexo.*

48 *Vnio quomodo acceſſoriè, vel æquè principaliter facta cognoſcatur remiſſiuè.*

49 *Vnio non præſumitur, ſed probari debet ab eo, qui factam aſſerit.*

50 *Vnio probanda eſt per inſtrumentum, ſeu litteras ipſius vnionis, vel ex diuturnitate temporis immemorialis.*

51 *Vnio ex verbis enũciatiuis quãdo probetur? poſtẽditur.*

52 *Vnio probari poteſt per confeſſionem partis aduerſæ concurrentibus adminiculis, & coniecturis, & per teſtes deponentes de publica voce, & fama.*

NOTO eſt beneficiorum, ſeu Eccleſiarum ab Epiſcopo, vel alio ſuperiore facta annexio, Bapt. Caccialup *in tract. de vnionibus art. 1.* Rebuff. *in praxi tit. de vnionibus beneſ. à num. 1.* Nicol. Garcia *de beneſ. part. 11. cap. 2. num. 3.* illo ampliu, addito, *ob vtilitatem, ſeu neceſſitatem Eccleſiæ*, vt colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 13.* & tradit Vgolin. *de officio, & poteſt. Epiſcopi cap. 32. in princ. n. 2.* me ſæpiſſimè *in hac allegat.* citato Caſtro Palao *in opere mor. tom. 2. tract. 13. diſp. 6. puncto 12. §. 2. à princ.*

Tribus potiſſimum modis fit vnio.

Primo vt ex duobus beneficiis vnum fiat, vt probatur ex *cap. decimas 16. q. 1.* aut ſi ex duabus Parochiis fiat vnica. 2

Secundò vt Eccleſia vna alteri ſubiiciatur, & tunc vnita erit acceſſoria, froeturque priuilegiis principalis, cui vnitur, *cap. reſolentes, in fine, de ſtatu monach.*

Tertiò fit vnio duorum beneficiorum, ſeu Eccleſiarum inuicem æquè principaliter, vt pee Rebuff. *loco citato à n. 11. vſque ad 15.* Filliuc. *tract. 41. de benef. c. 3. num. 111* Hoieda *de iacompatib. benef. p. 1 c. 3. n. 2.* Pett. Giegor. *de benef. c. 20. n. 1.* Azor. *inſt. moral. p. 2. lib. 6. c. 28. q. 2.* Nicol. Garcia *d. c. 2. num. 7.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 7. c. 29. num 146.* Gambat. *de officio & poteſt. Legati de lacere tit. de poteſtate Legati in vniendo, à princ.* me à citato Caſtro Palao *d. punct. 12. §. 1. n. 2.*

Epiſcopus ſtando in Iure communi antiquo poteſt vnire beneficia & Eccleſias ſuæ diœceſis ex legitimis cauſis, vt probant text. *in cap ſicut vnire, de exceſſib. Prælat. & in cap. exposuiſti, de prabend & in cap. conſultationibus. & in cap. paſtoralis, de donation. Clemem. ſi vna, de rebus Eccleſiæ*, cum ſimilibus, Rebuff. *Addit. de vnionib. n 22. & in repert. cap. extirpande §. qui verò, de prabend. proem 4. & add. 3. verſ. de iure autem*, me citato *in hoc loco* Alzed. *de præſcript. Epiſcop. digni. part. 2. cap. 9. num. 48* Fuſc. *de viſitat. lib. 2. cap. 2. num 19.* Azor. *d. cap. 8. quæſt. 6.* Nicol. Garcia *d cap. 2. num. 62.* Sanch. *diſt. cap. 29 num. 147.* Rot. *deciſ. 133. num. 5. part. 2. diuerſ.* Lottet. *de re benef. lib 1. q. 28. num. 111.* & rectè quidem ſuæ diœceſis, cùm nequeat vnire beneficia alterius diœceſis, Coccin. *deciſ. 449. num. 3.* Atque id poteſt Epiſcopos confitematus, quamuis nondum conſecratus ſit, quippe quod hoc eſt iuriſdictionis, vt bene docent Marian. Socin. *in d. c. ſicut vnire, art. 3. n. 53. & 54. q. 10* Sanch. *d. c. 29. n. 147. in fine.* 3

Amplia *primò*, hoc ipſum non tantum verum eſſe ſi velit Epiſcopus vnire Eccleſiam ſecularem ſeculari, ſed etiam poſſe vnire Religioni alicui Eccleſiam, ſeu beneficium ſuæ diœceſis, vt docent gloſſ. *verb. denotentur*, per tex. *ibi in Clem. 2. de rebus Eccleſia non alienan.* vbi Card. *in princip. num. 4. not. 4. & n 11 q. 7.* Anchar. *n. 4. not. 4* Imola *n. 1. & 3. not. 2. & 3.* & Bonifac. *a 3.* Mar. Socin. *in d. c. ſicut vnire, art. 4. q. 4. n. 61. & 62.* Caldetin. *conſ. 5. n. 1. de rebus Eccleſ. non alien.* Doctorea *in d. cap. conſultationibus*, Seleu *de benef. part. 3. q. 11. num 126.* Azor. *d. cap. 28. q. 19.* Sauch. *d. cap 29. num. 148.* 4

Secundò amplia, quamuis collatio illius beneficij ob Epiſcopi negligentiam deuoluta eſſet ad Papam, cum alio iure deuoluatur, alio aorem vniatur, vt per Butt. *in d. c. ſicut vnire n. 10.* & *ibi* Abb. *num. 6.* & Anchar. *num. 5.* Marian. Socin ſeu. *à num. 67.* Boër. *dec. 346. ad finem.* Azor. *d. cap 28. q. 5.* Sanchez *d. cap. 29. num. 149.* 5

Tertiò amplia, etiamſi collatio vigore concordiæ ſpectaret ad Capitulum, vt cenſuit Rota *in Oſcen. Canonicatus 1. Februarij 1593.* coram *Cardin. Seraphino*, & eſt inter eius deciſiones impreſſas *dec. 1011. num. 2.* 6

Quærò amplia, quamuis beneficia illa reſeruata ſint à Pontifice, dummodo ex huiuſmodi vnione 7

præiu

præiudicium non fiat expectanti authoritate Apoſtolica beneficia illa, ac proinde hæc vnio effectum non habebit niſi poſt expectantis mortem, vel donec illo beneficio prouiſus ſit, vt per Abb. *in d. cap. ſicut vnire n.7. & ibi* Anchat. *num.5.* Cardin. *n.3.q.3.* & Matian. Socin. ſen. *art.4 quæſt.6.num.6* t. Gambat. *de auctoritate Legati lib. 5. tit. de poteſtate Legati in vniendo lib.6 3.* Boët. *deciſ. 346. ad finem.* Rebuff. *d. tit. de vnion. benef. num 31* Hoieda *de incompatib. benef. part. 2 cap. 3. num. 7.* Sanch *d. cap. 29. n. 150.* Seraphin. *deciſ. 1078. num. 5.* latè Belſtamin ad Gregot. XV *deciſ. 419 num. 7.* Verùm omnia in hac ampliatione contradictoria ad vnam conſonantiam reduci poſſunt ſi diſtinguantur duo caſus. *Primus* eſt quando Papa ſimpliciter ſibi reſeruauit collationem alicuius beneficij, tunc aut quæritur an Epiſcopus poſſit ſimpliciter vnire, & dicendum eſt poſſe, quia reſeruatio non tangit aliud quàm collationem quæ ſicuti non impedit beneficium vniri, ita nec impedit vnio ipſa collationem fieri, cum beneficium poſſit eſſe eodem tempore. & collatum ſine præiudicio vnionis, & vnitum ſine præiudicio collationis, *cap. conſultationibus, de donat.* & propterea hoc caſu tenet vnio, ſed ſuſpenditur eius effectus donec reſeruatio conſummetur ita & non aliter: ſic Rot. *dec. 4. & 6. de rebus Eccleſ. non alien. in antiq* cum aliis per Nicol Garc *d. cap. 2 num. 91* & hoc procedit ſiue vnio fiat ante reſeruationem, ſiue poſt. vt *in d. dec. 4. Aliter* eſt caſus quando Papa non ſimpliciter reſeruauit ſibi collationem, ſed quamcunque aliam diſpoſitionem illam expreſsè anſerendo ab Ordinariis, & hoc ſanè caſu non poteſt Ordinarius vnire, vt per Abb. *in d. cap. ſicut vnire, ſub num. 7. ad finem,* tefert, & ſeqoitur Lotter. *de re benef. lib. 1. quæſt. 29. num. 42. & 43.*

8 Limita *primò* in vninne ad tempus ſeu ad vitam, quia eſt interdicta Epiſcopo, vt per Staphil. *de litteris gratia tit. de modis prouiſionis num* 19 Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. vnio § 7.* Azor. *d. lib. 6 . . 28. q. 7.* Nicol. Garc. *d. c. 2 n. 84* Sanch. *de c 19. n. 152.*

9 Limita *ſecundò* in beneficiis exempris à iuriſdictione Epiſcopi; tunc enim nequiret Epiſcopus ea vnire, vtpote quæ ſuæ diſpoſitioni ſubiecta non ſunt, & ideo tunc vnio pertinebit ad Pontificem, vt per Rebuff *d. tit. de vnionib. n. 22.* Hoied. *d. c. 3. num. 7.* Sanch. *d. c. 29. num. 151.*

10 Vicarius generalis Epiſcopi non poteſt beneficia vnire, niſi ſpecialiter ſibi ab Epiſcopo committantur, vt docent Matian Socin. *in d. cap. ſicut vnire art. 3. n. 43. cum ſequentibus,* Reboff. *d. tit. de vnionib. benef. num. 37. & tit. de forma Vicariatus, num. 102.* Anton. Cuch. *lib. 2. inſtit. canon. tit. 8. num. 106.* Hoied. *de incompatib benef part. 2. cap. 3. num. 7. verſ. non eſt etiam omittendum,* Sbroz *de officio Vicarij lib. 2 quæſt. 115. & quæſt. 116. num. 1.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 2. cap 31. num. 16* Azor. *d cap. 28. q. 10.* Nicol. Garc *d. c. 2. num. 69* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. dec. 492. an 1. editione,* aliàs *reſolut. 383. ante n. 1. in 2. edit. & d. Neapol. deciſ. 198. num. 5. part. 4.* Steph. Gratian. *diſcept forenſ. cap 278. . 35.* Sanch. *d. c. 29. num. 123.* Naibona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum part. 1. num. 223.* Lotter. *d. q. 28. num. 118.* Mar. Anton. *var. reſol. 1. reſol. 109. num 1.* Quamuis Hier. Gabr. *conſ. 200. num. 3. vol. 1.* teneat hoc poſſe Vicarium ex ſuo officio.

11 Capitulum Sede vacante poteſt vnire ea beneficia, quæ poteſt Epiſcopus, dommodo per eam vnionem iuriſdictioni Epiſcopali nihil detraharur. Ita docent Doctores *in Clim. t de ſtatu Monabc.* Marian. Socin. *in dict. cap. ſicut vnire art. 3. num. 40. quæſt. 6.* Caccialup. *de vnionib. Eccleſ. art. 3. num. 19.* Petuſin. *de vnionib. cap. 5. num. 16.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. n. 36.* Hoieda *d. cap. 3. num. 7. verſ. ſimiliter Capitulum,* Azor. *d. lib 6. cap. 28 quæſt. 5.* quos refert & ſequitur Sanch. *d. cap. 29. num. 155.* quibus adde Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1 verb vnio § 1. & part. 2 verb. Capitulum §. 4. & verb. vnio § 7.* Marc. Ant. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neapol. cap 85. num. 25.* Quatan. *in ſumma Bullarij verb. Capitulum Sede vacante quæſt. 9 verſ. qua concluſio,* Nicol. Garc. *diſt. cap. 2. num. 67. & 68.* Raguſ. *de voce Canonicorum in Capitulo quæſt. 16.* quicquid dicat Cuch. *d. lib. 2. tit. 9. num. 857.* & Azor. ſibi contrarius *d. part. 2. lib. 3. cap. 38 quæſt. 9.* Lotter. *d. q. 28 n. 140.*

Legatus de Latere cùm poſſit in ſua prouincia 12
quicquid Epiſcopus in ſua diœceſi, poteſt vnire beneficia prouinciæ ſuæ legationis. abſque tamen præiudicio Epiſcopi. Ita tenent Abb *in d. cap. ſicut vnire, num. 5.* vbi Cardinal. *num 1* Imola *in fine,* Dec. *à n. 19.* Rebuff *d. tit. de vnionibus à num. 14.* Gambat *de officio, & poteſtate Legati lib. 5.* vbi *de poteſtate Legati in vniendo beneficia à num. 40* Hoieda *d cap. 3 num. 7. verſ. vlterius Legatus,* Azor. *d cap. 28 quæſt. 8 & eadem part. 2. lib. 5. cap 29. q. 14.* quos refert, & ſequitur Sanch. *d. cap. 29. num. 1 . 8* quibus adde Nicolaum Garcia *d cap. 2 num 65.* Aloyſ Ricc *d. reſol. 383 n. 2. & d. Neapol. dec. 198. n 2. part. 4.* Vgolin. *de officio, & poteſt. Epiſcopi cap. 5. §. 1. num. 1.* Lotter. *d. quæſt. 28. n. 116 & 117.*

Atcpiepiſcopus vnire poteſt beneficia in ſua diœ- 13
ceſi exiſtentia, cum in ea eandem iuriſdictionem exerceat, quam Epiſcopus in ſua, ſed nequit vnire beneficia diœceſis Suffraganeorum; ſic reſoloune Mat. Sociu. *in d. c. ſicut vnire art 3. q. 5. n. 35.* Rebuff. *d. tit. de vnionib. num. 29. & 30.* Hoieda *d. cap. 3. n 7.* Azor. *d. cap 28 q. 7.* quos refert, & ſequitur Sanch *d. c. 29 num. 156.*

Abbates, atque alij Prælati Epiſcopo inferiores 14
ita plenè ſubiectas ſibi Eccleſias habentes, vt iuriſdictione quaſi Epiſcopali in eis funganrur, ſeu exiſtente priuilegio, aut conſuetudine legitime præſcripta. poſſunt vniones facere, vt per Mar. Socin. *in d. cap. ſicut vnire art 3. num. 41. & 42.* gloſſ. *verb. Ordinarios in Clement. 1 § adhac, de ſtatu Monach.* plures, quos refert Sanch. *d. c. 29. n. 160.* quibus adde Sbroz. *de officio Vicarij lib 2. quæſt 115. n 52.* Azor. *d. cap. 28. quæſt. 10.* Nicol Garcia *d. c 2 num. 71 cum ſequentibus,* Aloyſ Ricc. *d. reſol. 383. num. 3. & d. Neapol dec. 198. num 4 part. 4.* Velur quando ad eos iuriſdictio quaſi Epiſcopalis pleno iure ſpectat, Rot. *in præt. de vnion. num. 11.* Petr. Gregot. *de benef. c. 20. n. 7.* Lotter *d. q. 28. n. 113.* vbi *à n. 114.* probat inferiores ab Epiſcopo poſſe vniones facere iure ſpeciali, putà ex priuilegio Apoſt ſiue vero, ſiue præſumpro ex immemorabili, vel ex quadragenaria cum titulo.

Ad hanc vnionem pet Epiſcopum, alioſqoe Præ- 15
latos ſupra enumeratos ritè faciendam, requiruntur aliquæ conditiones, quarum prima eſt cauſa iuſta, quæ in hac parte eſt neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiæ, vt expteſsè habetur *in cap. expoſuiſti, de Præbend. & in cap. 1. de rebus Eccleſ. non alien. lib. 6.* & docent Rebuff. *d. tit. de vnionib. num. 38.* Azor. *d part. 2. lib 6. cap. 28. quæſt. 4. & 13.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 108.* Sanch. *d. cap. 29. num. 161.* Neceſſitas eſt quando Præbenda, coi vnio facienda eſt, caret ſufficientibus redditibus ad alendum miniſtrum. *d. cap. expoſuiſti,* ibi, *de redditibus prabendarum ſuarum nequeunt ſuſtentari,* Concil. Trident. *ſeſſ. 21. de reformat. cap. 1.* ibi, *propter eorum paupertatem,* cenſuit Rota coram *Cardin. Seraphino deciſ. 1078. n. 4.* Vel ſi Eccleſia ſit deſtruc-

cta

cta ab hoſtibus, vel deſolata, *cap.2. de relig domibus*, vel propter populi detrimentum, *c. ad audientiam il 2.& cap. fin. eod. tit.* Vel quando Eccleſiæ ſunt vicinæ & reſtant paoci de populo aliis mottuis, vt probatur *in c.& temporis 16.q 2.* Vtilitas autem eſt, quando propter fructuum tenuitatem oon inueniuntur clerici idonei ad deſeruiendum, vt ptobant *d.c expoſti-ſti,& c.1. ne Sede vacante*, tbi, *ne plus fauſſe perſone, quam Eccleſie videremur.* Si verò ſiue cauſa, vel ex falſa cauſa, etiam ſeruata Iuris forma, vnio facta ſit per Ordinarium, nulla eſt ipſo iure, vt pet Burſar. *conſ.* 185 *n.13. lib.2.* Nicol. Garc. *d.c. 2.n. 13.* vbi *n. 117.* reſoluit ſubrepritionem vitiare ipſo iure vnionem Apoſt. Quicqnid dicant prædictam vnionem non eſſe ipſo iure irritam, ſed irritandam ope exceptionis. Mar. Socin. Rebuff Azor.& alij plures, quos refert & ſequitur Sanch. *d.c.29.n.175.* Cauſæ vnionis veræ non præſumuntur eriamſi Ordioarius, vel delegatus eas inſerat in vnione, & aſſerat eſſe veras, ſed inuans ſe vnione tenetur illas probare, vt reſoluit Nicol *dict cap.120.* vbi *n. 21* reſoluit quòd ſi Ordinarius, vel Legaros in ipſa vnione enuntiet adhibuiſſe cauſæ cognitionem, & ſolemnitates requiſitas & reperiiſſe cauſas eſſe veras, vidrtur ſtandum eius aſſertioni, & præſumendum eſſe pro vnione, donec contrarium probetur, eriamſi proceſſerit parte non vocata, quia fortè tunc nullus aderat, qui deberet vocari, refert Ioan. à Cochiet *ad reg. 13. Cancell. num.17.*

17 *Secunda* conditio eſt, vt citentur hi omnes, quorum intereſt, in vnione facienda. Ita *Clem vnica §. ad hæc, de ſtatu Monach.* Rot. *deciſ. 133.num.4.p. 1. diuerſ.* Rebuff *d.tit.de vnionib num. 43.* Azot. *d.c.28. qnæſ.14.* Hoieda *d. cap. 3. n. 9.* Henriq. *conſ. 99 n.6.* Nicol. Garcia *d. cap.2. num.203.* Aloyſ Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.486 in 2. edit. aliàs reſol.377.n.3. in 2. edit.& iterum deciſ. 49 in 1.edit. aliàs reſol.381. num.1. in 2. edit.* Sanch. *d. cap. 29. num. 163.* Seraph. *deciſ.1078.* Loiter. *d.q.28.n.166 cum ſeqq.*

18 Vnde ſi Eccleſia ſit ſubiecta Abbati, aut alij inferiori Prælato, non poteſt Epiſcopus eam vnire abſque illius conſenſu, vt pet Mar. Socin. *in dict. cap. ſicut vnire art. 4 quæſt. 5. num 61.* vbi *art.6 n.95. concl. 4.* rectè ait exigi quoque conſenſum clericorum conſtituentium Capitulum cum eo Prælato ioſeriori, & *concl. 3. num.96.* bene etiam dicit exigi quoque conſenſum Capituli Eccleſiæ Cathedralis refert Sanch. *d.cap.29. num.167.*

19 Inſuper ſi Eccleſia ſit iuriſpatronatus, exigitur conſenſos patroni, vt Epiſcopus eam vnire poſſit, qoippe qood præiudicium ſit iuri præſentandi competenti patrono per vnionem illi·m; & ideo vt ea rata ſit, exigitur vt patronus conſentiat Ita per *cap. ſnggeſtum, de iurepatr.* docenr. Mar. Socin. *in d.cap.ſicut vnire art. 6, concl. 8. n. 98.* Boër. *dec.345.n. 4. in fine*, Lambert. *de inrepatron. lib.3.q. 6. art. 2.* Bertrand. *conſ.73.vol.4.* Couar. *pract.cap. 36. num. 11* Nauat. *conſ. 3.num.1. de inrepatron. in antiq.* Hoieda *d. cap. 3. num. 9.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 486. in 1. edit. aliàs ceſol.377.num.1. in 2. edit.* vbi *num. 5.* reſoluit conſenſum pationi non præſumi, nec de eo ſtari aſſertioni Epiſcopi, Flamio. *de reſignat. benefic. lib. 2. quæſt.4.num.11.* Campan. *in diuerſ. iuris Canon. rubr. 51. cap. 13. num. 377.* Azor. *d.cap.28. qnæſ.12.* & ſequitur Sanch. *d cap. 29. n.168.& num.170.* dicens etiam neutri patrono tam ſeculari, quàm Eccleſiaſtico poſſe Epiſcopum præiudicium inſerre, reſoluirque ſaris eſſe ſubſequi conſenſum patroni. Et ſi plures patrooi ſunt, omnium requiritur conſenſus; Verall. *deciſ.246 p.3.* Lotter *d.q.28.n.170.*

Præterea non exigitur conſenſus Rectoris ſiue 20
poſſeſſoris beneficij ab Epiſcopo vniendi, aut ſi vacet defenſoria illius beneficij, maximè quando vnio debet ſortiri effectum poſt Rectoris obitum, vt probat *Clem. fin. verſ. quod ſi Rector*, vbi glſ. *verb. vocatus, de rebus Eccleſ. non alien.* & *ibi* Cardin. *quæſt. 1. num. 7.* Anchar. *num.5.* Rot. *deciſ. 133. num.14.p.2. liuerſ.* Seraphin. *dec. 1078 n. 3.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi fori Eccleſ. reſol.382.* Nic Garc. *d.cap.2. nnm.24.& nnm.203.* Sanch *d.cap.29 num. 171.* Ioan. Cochier *ad reg 13. Cancel.n.28* Lotter. *d.q.28. num.176. cum ſeqq.* Quòd ſi dicas præiudicium generari, quia impeditur ne cum alio permutari valeat, vel in gtariam alterius illi renuntiati, reſpondent Rebuff. *ad reg.21. Cancel. de vnionib glof. 11. num.9.& 10.* Hoieda *d.cap.3.n.9.* Azor. *d.cap. 28. qnaſ.12* id præiudicium non eſſe conſiderabile, eo quòd permutatio illa, & reſignatio pendrant à voluntate Superioris, & ſint modi extraordinarij compatandi beneficia; quare id præiudicium cedere debet vtilitati communi, ob quam vnio beneficiorum fit: tum etiam, quia ex reſignatione huiuſmodi nullum, vel modicum infertur præiudicium illi cui eſt facta vnio, cùm facile ſit vt contingat citius mori reſignatarium, quàm reſignantent, Pute. *dec. 347 n.5. lib.1. in nouis*, Flamin. *de reſign. lib.2.q.9.ex n.8.* Srephan. Gratian. *diſcept. forenſ.c 278. n.29.* Rota *dec 38 n 5.p.1. recent* Minimè etiam plebs vocati deber, niſi allegaret cauſam rationabilem ne fieret vnio, vt per Nic. Garc. *d.c.2 n.219.* vbi *n. 220.* aſſerit reſolutum *in Gernaden. vnionis 20. Martij 1600.* coram *Illuſtriſſ. Card. Sacrat.* Parochianos eſſe legitimitmas perſonas in cauſa hoc reſpiciente, cum illorum intereſit bonum habere Paſtotem.

Tertia conditio eſt vt accedat conſenſus Capituli 21
Eccleſiæ Cathedralis in vnione per Epiſcopum facienda, vt expreſsè deciditer *in d. Clem. 2. de rebus Eccleſie non alien. Clem. ne inagro, de ſtatu Monach.*& docenr Rebuff *d.gloſ 11 n.1.* Fuſch *de viſitat. lib. 2.c 26. n. 5.* Pert de Petuſio *de Vnion.c.5.n.17* Hoied. *de incomp. benef p.2.c.3.n.9. verſ. tertio requiritur.* Seraph. *deciſ. 1078.n.1.* Azor. *d.c.28.q.12.* Nicol Garc. *d. c. 2. nnn.145* Rot. apud Farin. *deciſ 688.n.2 p1 recent.* vbi reddir rationem quare in donatione iuriſpatronatus ſolus conſenſus Epiſcopi requiratur, in vnione vero Eccleſiæ requiratur. eriam conſenſus Capituli, Aloyſ Ricc *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. 198.n.17. p.4* Sanch. *d.cap. 29. num.165.* vbi addit quòd ſi Ca- 22
nonici conſentire nollent, & iuſta cauſa vnionis faciendæ ſubeſſet, poſſunt compelli.

Sed circa hanc conditionem aliquæ ſuboriuntur difficultates

Prima eſt An conſenſus ille præcedere debeat, an porius ſaris ſit ſi poſtea accedat? Et communiter Doctores reſpondent ſatis eſſe ſi poſtea accedat, argum. text. *in cap. cum nos, & in cap. cura, de iurepatron.* Ita docent Boër. *deciſ. 345. nnn.3.& 4* Rebuff. *d.gloſſ 11. num. 20.& 2.* quos refert, & ſequitor Sanch. *d.c.29. num.165.* quibus adde Azor. *d.q 12 in fine*, Nicol. Garc *d.cap.2 num.147. cum ſeqq.* & Stephan. Gratiao. *diſcept. forenſ. cap.278.n.30.*

Secunda eſt. Vtrùm extante conſuetudine in con- 23
trarium poſſit fieri vnio per Epiſcopum abſque conſenſu Capituli? Affirmant Fuſc. *d. lib. 2. c. 26. n. 5.* Petr. Greg. *de benef.c.20.n.6.* Nicol. Garc *d.c.2.n.152.* vbi *n.153* intelligit de conſuetudine generali, quæ eſſet propriè conſnetodo, & non præſcriptio. Quàuis huiuſmodi conſuetudinem in contrarium non valere teneant gloſ. *verb. conſentiente, in Clem. ſi vna*, vbi Imola, & Bonif. *à num.16.* Abb *n 1.* & Felin. *in c. cum cauſam n.10.& 20. de ſent.& re ind.*

Tertia eſt. Verum in vnioõe facienda ab Epiſcopo ipſi Capitulo ſufficiat illius conſenſus Non ſufficere cum non poſſit auctorizare ío facto proprio, ſed requiri auctoritatem Papæ ſoſoluunt gloſſ. *cert. mens. in d. Clem. si vna*, quam ſequuntur *ibi* Card. *n.* 3. & Abb. *n.* 6. & alij, quos refert, & ſequitur Nicol. Garcia *d. c.* 2. *n.* 168. & cenſent Rota *in Perus. benef.* 4. *lib.* 1608 coram *Pena*, vbi quod in vnione. quæ fit ad fauorem Capituli, quam ipſum poteſt auctorizare, requiritur auctoritas Papæ, etiamſi non ſint vigore Concilij *ſeſſ.* 21. *de reformat. c.* 5. Si verò vnio fieret alicui Dignitati, vel Præbendæ, ſufficere Capituli conſenſum. & non requiri auctoritatem Papæ cenſet Rot. *dec.* 788 *n.* 4 *p.* 1. *diuerſ.* quod etiam locum habere quando vnio fit omnibus præbendis diſtinctis non ſimul, & ſeparatim. & indiſtinctè vnicuique poſt multos, quos refert, reſoluit Nicol Garc. *d. c.* 2 *n.* 170 & eiuſdem ſententiæ ſunt Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 17. *n.* 25. Steph. Gratian *diſcept. foren. c.* 274. *n.* 34. *in fine*. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. dec.* 488 *in* 1. *edit. aliàs reſol.* 379. *n.* 4 *in* 2. *edit.*

Quarta eſt. Verum nullitas vnionis ob defectum conſenſus Capituli poſſit opponi ab alio q ám ab ipſo Capitulo? Vnullo poſſe opponi, cùm hæc exceptio illi ſoli concedatur, cenſunt Rot. *deciſ.* 133. 10. *part.* 2. *diuerſ.* & reſoluit Stephan. Grat. *diſcept. foren. c.* 278 *n.* 30 Contrarium tamen vt quilibet ſciret, qui haberet intereſſe, poſſit date de tali defectu, cùm ſolemnitas hæc ſit introducta fauore Eccleſiæ, & ſic fauore publico, amplexa eſt eadem Rot *in Vercellen. vnionis* 23 *Aprilis* 1610 coram *Card nal. Lancellotto iunore*, & iterum *Grunden. hebdomadaria Iunij* 1613. coram *Card. Pamphilio*, impreſſa per Farin. *deciſ.* 455 *n.* 5. *part.* 2. *recent.*

Quinta eſt. An in vnione hac à Legato de Latere facienda, exigatur conſenſus Capituli? illum non requiri eo quod huiuſmodi Legatus nullum conſortium cum Capitulo habeat, tenent Boër. *dec.* 513. *n.* vnic. Gaiobarupt. *de officio & auctoritat. Legat. tit. de poteſt. Leg. in ad vnienda beneficia n* 58. Hoieda *d. cap.* 3. *n.* 9 Ego verò cum Mar. Socin. *in d. c. ſicut vnire art.* 6. *incid.* 14. *n.* 115. quem refert, & ſequitur Sanch. *d. c.* 29. *n.* 166. ſic diſtinguendum eſſe iudico; ſi eam vnionem faciat vi Pontificiæ commiſſionis, In qua conſenſus Capituli mentio non fiat, non exigetur is conſenſus, quia tunc non vnit vt Ordinarius, ſed vt Pontificis delegatus; quare ſicut Pontifex poteſt abſque conſenſu Capituli vnire, ita & ipſe. Si autem id faciat ex ſua poteſtate Ordinaria, indiget conſenſu Capituli, quia tunc non ampliorem in beneficiis vniendis habet poteſtatem, quam Epiſcopus; ſi ergo hic indiget conſenſu Capituli, ergo & ille.

Hæc omnia ſupradicta circa has vniones procedunt attento Iure communi antiquo; attento verò noniori Concilij Tridentini multa ſunt aucta, alia verò correcta, vt ſingula ſingulis referendo oſtendam. Et

Primò colligo aut correctum eſſe, aut ſaltem auctum Ius commune per Concil. Trid. *ſeſſ.* 7. *de reformat. c.* 6. nam Iure communi poterat poſſeſſor beneficij vniti ſe tueri præſcriptione illa fere quadragenaria, ne Epiſcopus de illius valore cognoſceret. vel ne integrum vnionis effectum impediret, aut ſi adhuc Epiſcopus inſtaret, cum ſolam poteſtatem Ordinariam ad id haberet, liceret poſſeſſori ſic vexato ad Archiepiſcopum, cuius ille Epiſcopus ſuffraganeus eſt, appellare; at hodie attento illo Trid. decreto *in d. c.* 6. non poteſt ſe illa præſcriptione tueri, quominus liceat Epiſcopo vnionẽ perpetuam à quadraginta annis citra factam examinare, & ſi eodem integrum effectum ſortita ſit impedite, niſi conſtet ex legitimis cauſis factam eſſe, & poſſeſſor velit appellare, ocquit ad Archiepiſcopum, ſed ad ſolum Pontificem, quia in eo decreto conceditur Epiſcopo, vt tanquam delegatus a Sede Apoſt. procedat in ea cauſa Ita Sanch *d. c.* 29. *n.* 179.

Secundò colligo per Concil. Trid. *ſeſſ.* 14 *de reformat. c.* 9. correctum eſſe Ius antiquum, quippe quòd eo attento integrum erat Epiſcopo vnire beneficium ſuæ diœceſis cum altero alienæ diœceſis accedente conſenſu Epiſcopi illius, vt bene tradit Mar. Socin. *in d. c. ſicut vnire art.* 4. *q.* 13. *n.* 80. *& art* 6. *concl.* 11. *t. & t.* 3. *n.* 102. 103. *&* 104 At verò attento illo Concil. Trid. decreto *in d. c.* 9. nulla ratione licet vnire beneficia diuerſæ diœceſis, & docent Fuſch. *de Viſit. lib.* 1. *c.* 26. *n.* 24. Zerola *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. vnio* §. 8 Nicol. Garcia *d. cap.* 2. *num.* 85. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 10. *tract.* 3. *num.* 302. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 492. *in* 1. *edit. aliàs reſolut.* 383. *num.* 5. *in* 2 *edit.* Sanch. *diſt. cap.* 29. *n.* 180.

Tertiò colligo in Concil. Trident *ſeſſ.* 21. *de reformat. cap.* 5 cum concederetur Epiſcopis facere quotcumcunque beneficiorum vniones, etiamſi illa reſeruata ſint. confirmati Ordinariam Epiſcoporum auctoritatem, qua poterant vnire Eccleſias & beneficia ſuæ diœceſis etiamſi illa reſeruata eſſent, vt dixi ſupra *num.* 7. augeritque hanc poteſtatem, quia attento Iure antiquo poterant ſola poteſtate Ordinaria. At attento Trid. decreto poſſunt quoque poteſtate delegata, vt conſtat ex Concil. *ibi poſſint Epiſcopi etiam tanquam Sedis Apoſt. delegati.* Quare licere Epiſcopis vtaque poteſtate procedere, & quando ſic procedunt ad ſolum Pontificem appellari poſſe docet Saoch *d. c.* 29. *n.* 181. & conducunt dicta per me *alleg.* 92.

Dubium tamen exrat, ao attento hoc decreto Concilij *d. c.* 5. integrum ſit Epiſcopis vnire beneficia alicque ſui Capituli conſenſu, quod vtens ſua poteſtate Ordinaria neqoibat? Sunt duæ ſententiæ. vna tenet Capituli conſenſum non eſſe neceſſarium cum Epiſcopi vniones faciunt tanquam Sedis Apoſtol. delegati, quam tuentur Nauar. *conſ.* 10. *de officio delegati in nouis*, & Zerola *in praxi Epiſc.* 2. *verb. Vnio* §. 9. Alteta verò, cui tanquam probabiliori adhæreo aſſerit exigi conſenſum Capituli, ſequuntur Nicol. Garc. *d. c.* 2 *n.* 158 Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. dec.* 487. *in* 1. *edit. aliàs reſol.* 378. *in* 2. *edit. & d. Neapol. dec.* 198. *n.* 15. *cum ſeqq. part.* 4 Sanch *d. c.* 29. *n.* 183.

Quartò colligo correctum eſſe Ius commune per Concil. Trident *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 13. quippe quod Iure communi non erat teſtricta facultas Epiſcopi ad vnienda beneficia Cnrata monaſteriis, aut aliis beneficiis; at Concilio Trident. attento, interdicta eſt vnio cuiuſcunque beneficij Cnrati monaſterio, aut cuicunque operi pio, aut beneficiis ſimplicibus, referunt Zerol. *d. verb. Vnio* §. 2. Azor. *d. c.* 28. *quæſt.* 17 Nicol Garc. *d. cap.* 2. *n.* 86. Sanch. *d. c.* 29. *n.* 184. Et Parochialis vnio ita eſt prohibita à Concilio, vt etiam aliqua pars eius fructuum vniri non poſſit, provt referunt deciſum Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 87. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccl. dec.* 492. *in* 1. *edit. Aliàs reſol.* 383 *n.* 5. *in* 2. *edit.* Parochias verò, quæ certos fines non habent, ſed certum tantùm populũ, & per certas familias diſtinguuntur, vniri poſſe quia Decretum illud Concilij *d. c.* 13. prohibens Eccleſias Parochiales vniri, locum habet, quando verò ſic Eccleſia Parochialis. & habeat certos fines, alias non, referunt deciſum Nicol. Garcia *diſt. cap.* 28. *n.* 88. & Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 6. *n.* 96. qui etiam *gloſſ.* 5.

gloſ.5.§.7.n.46. reſoluit ſaloari, & excipi poſſe vnio-
1 nes, quæ fiunt pro fundatione,augmento, vel conſeruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum ad Fidei Catholicæ defenſionem & propagationem,bonarumque artium colum.

31 *Quintò* colligo correctum quoque eſſe ius commune per Concil. Trid. *ſeſſ.24 de reformat.c.5* nam attento Iure communi in voione facienda per Epiſcopum Eccleſiæ iuriſpatronatus, exigebatur conſenſus patroni, ſiue ſecularis, ſiue Eccleſiaſti, vt ſupra dixi:ſed Concil. Trid.*d.cap.5.*concedit ſupprimi aliquas præbendas Eccleſiæ Cathedralis, ipſiſque aliqua beneficia vniri per Epiſcoparum cum patronorum conſenſu,ſi de iore patronatus laicorum ſint. Quare à contrario ſenſu concedit, vt poſſit id efficere abſque conſenſu patroni Eccleſiaſticirita docet Sanch.*d.c.29.n.185.*vbi *n.186.*probat hanc poteſtatem eſſe delegatam,*& n.187* ſimiliter probat ſtantibus ſupradictis Concil. Trid. decretis integrum eſſe Epiſcopo vniri Religioni beneficium aliquod, ſicut poterat Iure communi attento,vt ſuprà dixi *ampl 1. & n.188.* reſoluit poſſe Epiſcopum ſtatuere, vt id beneficium ſeculare ab ipſo Religioni vnitum,regatur per Religioſos,idque ſtatutum operari diſpenſatinè cum monacho præficiendo illi beneficio,quàuis aliter Epiſcopus nequeat diſpenſare ſuper hanc tranſlationem.

Sextò colligo quòd licèt de Iure permiſſum ſit vniones per ſuos prædeceſſores factas quandocunque reuidere, & ſi minos Canonicè fint, illas diſſoluere, & irritare. ſiue per viam ſimplicis grauaminis,adbibito conſilio Capituli,niſi detrecter conſentire,ſiue per viam iudiciariam,citatis iis,quorum intereſt,prout hos duos modos,ſiue vias proponit Oldrad. *conſ.262.n.5.* non tamen eidem eſt permiſſum retractare vniones factas per Sedem Apoſt. *cap. 1.& 2 de confirm.vtil.*, Rota *dec. 737. n.2.p.2.recent.* Proindéqoe reſpectu vnionom, quæ proceſſerunt à Sede Apoſt. & nihilominus per obreptionem & ſubreptionem fuerunt exortæ, opus fuit proniſione Concilij *ſeſſ.7 de reform.c.6.*vt videlicet reuiderentur per Epiſcopum tanquam ipſius Sedis Legatum. quæ tamen ne inducerentur ſumma aliqua rerum perturbatio, reſtricta legitur ad vniones, factas intra quadraginta annos retroactos, quod tempus computatur ex die, quo auctoritate Pontificis Concilium fuit promolgatum, A2ot.*inſtit.moral.p.2.lib.6.c.28.q.22.* Zypæus *in analyt.lib.5.de exceſſib.Prat.ſub n.1. verſ. vbi computari*, Sanch.*d.c.29 n.178.* Lotter.*d lib.1.c.29 à n.10.*Zerol *d.verb vnio §.6.* vbi refert deciſum poſſeſſorem duarum Parochialium, quæ per conſuetudinem à 40. annis citra tanquam vnitæ ſemper ſine collatione collatæ fuerone, moleſtandum non eſſe.

32 Illud in hac materia eſt maximè obſeruandum quòd licèt Epiſcopus non poſſit vnire beneficium iuriſpatronatus. inſciis & ſpretis patronis *c.cùm debitus,de iurepatr.* Caputaq.*deciſ.346.part.3.*Flamin *de reſignat.lib.2 q.4 o.11.*Franc. Leo *d.p.2.c.31,num. 13.* Mar. Antonin.*d lib.1. reſol. 109 n.1.*vbi *n.12.* id intelligit procedere niſi patroni paſſi fuerint vniri huiuſmodi beneficium ; nihilominus tamen poterit Epiſcopus voire beneficium liberum beneficio Iuriſpatronatus.vt cenſuit Rota *in Firmana Altaris 9.Iunij 1608* coram *Card. Marquemont.*apud Fatin. *deciſ. 122.p.2. recent.* ex ea ratione, quia non repetitur Iure cautum, quod Epiſcopus beneficium liberum vnire non poſſit beneficio patronato,quin potius facultas vniendi competens Ordinariis tefe etrut ad omnia beneficia, Reboff.*d.tit.de vnion.n.4. & 5.*Hoieda *de incompatib.benef p.2.c.3.n.6.*& Petr.de Petuſ. *de vniomb cap.4.n.28.* dicit notandum, quod poteſtas Epiſcoporum circa ius vniendi,non reperitur de Iure reſtricta,niſi tantum quoad Eccleſias Cathedrales, & diuerſarum Religionum Idemque *c.6.n.2.* dicit obſeruandom eſſe quod Iura loquentia de vnione Eccleſiarum,non diſtinguunt de qualitate ipſarum;ſed ſimpliciter, & abſolute dicunt vnam Eccleſiam poſſe vniri alteri; prodque iſta vnio beneficij liberi ad beneficium patronarum fieri poſſit, videtur ſupponere S. Concil. Trident.*ſeſſ.35. de reformat. c. 9. verſ. inſuper*, dum reuocat ex huiuſmodi vnionibus illas quæ non ſunt effectum ſortitæ, quacunque auctoritate etiam Apoſtolica conceſſæ fuerint; pondetando illam dictionem, *etiam*, quæ cùm implicatiua.& extinctiua ſit, Calderin. *in Clem. 1. in fine,de ſent.& re iudic.*apertè comprehendit vniones factas ab Ordinariis.

Non obſtat quòd Ordinarius non poteſt conce- 33
dere laico iuſpatronatus ſuper beneficio libe ro,Abb. *conſ. 106 n. 4.& conſ.28. lib.2.* Roch. *de iurepatron. verb.pro eo quod de diœceſanis q. 16.* Lambert.*in ſimili tract.lib.1.p. 1.art.4.q.10,n.4.*Qnia reſpondetur id non procedere quando Epiſcopus ex cauſa facit de beneficio libero patronatum, vt declarat Abb.*d.conſ. 106.*& poſt Roch. Lambertin. *d.q.10.n. 5. & 6.*& ſi vnio facta fuit ex cauſa legirima,videlicet ob tenuitatem redditnum beneficij patronatus, Rebuff.*d.tit. de vnionib. n.19.*Vel reſpondetur aliud eſſe quòd Epiſcopus poſſit concedere iuſpatronatus ſuper beneficio libero, aliud quòd poſſit vnire beneficium liberum beneficio iuriſpatronatus:& differentiæ ea ratio eſt, quia in primo caſu beneficium liberum reducitur ad ſeruitutem, in ſecundo autem caſu poſt vnionem beneficium vnitum non habetor amplius vti beneficium,ſed vti prædium beneficij,cui vnitum fuit,ex infrà dicendis.

His ſic conſtitutis, & reſolutis circa poteſtatem 34
Epiſcoporum in vniendis beneficiis tam Iure communi antiquo, quam nouiori Concilij Trident. attento,neceſſatiom duci circa ſecundum vnionis modum, qui forſan frequentior eſt, aliqna præhibare, quæ ad plura deſeruire poſſunt;& in primis aduerto vnionem beneficij factam alteri acceſſoriè operari extinctionem, & ſupreſſionem nominis,& tituli beneficij vnitijtrave amplius beneficium dici non poſſit, ſed indicatur vt prædium eius, cui ſit vnio. Ita Rot. *deciſ.758.n.6 p.1.& deciſ.113.n.16. p. 2. diuerſ. & deciſ.190.n.5.& deciſ. 710. num. 2.part. 2. recent.* Coccin. *deciſ. 328. num.1.* & apud Putenm *deciſ. 6. de vnionib.* plures, quos refert, & ſequitur Nicol. Garcia *d.cap.2.num.12.* Flamin.*de reſignat.benef lib.2. q 8.n 3.& lib.3.q.1.num.120.& lib.12.quaſt.3 n 47.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloſ. 1.§.7.* Valaſc.*conſult.14 n.1.*Flores *ad Gam. deciſ.vlt.*Lotter *d. lib. 1. quæſt.28.n. 98.*Et ſic non intitulatur quis in Parochiali annexa, ſed in beneficio principali, Franc. *in c.1.n.6 de filiis Presbyterorum,lib.6* Nicol. Garc.*p. 1. cap. 5. n.193.* Lotter. *d.q. 28.n. 104* & † non cen- 35
ſerut habere curam animarum, Felin. *in cap. in noſtra, de reſcriptis, corollar.* 10 Dec *in cap. ad aures, eodem tit.num. 13.* Menoch. *de arbitr. lib. 2.caſu 201. n.97.* Nauet. *conſ. 13.n.4. de rebus Eccleſiæ, in nouis.* Quintanaduenas *Eccleſiaſticon lib. 4. n. 70.* Nicol. Garcia *d.q.11 cap 5.n. 194.* † Et ita attend tur tan- 36
tùm qualitas. & natura beneficij principalis, non autem annexi, gloſ. *verb. Eccleſias, in Clement. per litteras, de prabendis.* vbi Card.*q. 17.* Imola *à n.9.*Abb. *n. 5.*Bonifac *à num. 20.* Nam † vnitum aſſumit na- 37
turam, conſuetudines, & priuilegia principalis, cui eſt annexum, gloſ. *verb. vnite,in cap & tempore 16.*

q.1.gloſ.etiam *verb. vniendo in c.* 1. *ne Sede vacante.* Gonzal *ad regul.*8. *Cancell.*§.7.*à n.*2 D. Barboſa *in*
38 *l. quia tale, n* 95.*in fine ff. ſoluto matrim.*Et † per vnionem ſupprimitur Eccleſia vnita, & omnia transferuntur in eam, cui fit vnio, Rota *in Illerden. diſmembrationis*, 27. *Ianuarij* 1593. coram *Illuſtriſſ. Seraphino*,inter eius impreſſas *deciſ.*1009.*n* 4.

39 *Primò* ex dictis infertur Eccleſiam Patochialem poſſeſſam vti vnitam. & membrum alterius,non inducere incompatibilitatem, Rot. *diuerſ. deciſ.* 76. *num.*3.*part.*1. Garcia*d.p.*11 *c.*5.*n.*195. vbi etiam re-
40 ſoluit, quòd † vnum beneficium Curatum annexum ſimplici, aſſimit naturam ſimplicis, & citat Rebuff *in praxi tit. de non promotis, num.* 31. Valaſc. *conſult.* 14. *num.* 1. Leſſium *de inſtit. lib.* 2. *cap.* 34. *n.* 148. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.*6.*cap.*28.*q.* 20. *in fine.*

41 *Secundò* infertur ad Canonicatum, ſeu Dignitatem, cui eſt vnita Parochialis acceſſoriè, & perpetuò, non requiri ætatem viginti quinque annorum, ſed ſufficere ætatem ad Canonicarum, ſeu Dignitatem requiſitam: ita deciſum referunt Hentiq. *conſ.* 32.*n.*4.*& ſeq.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop.p.*2.*c.*5.*n.* 21 *pag.*330. Nicol.Garc *d.part.*12.*c.*2.*n.*26.Galet *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Canonicus, quinto, & verb. Parochus*, Gonzal. *ad regul* 8.*Cancell gloſ.* 9. *n.*4 Aloyſ.Ricc.*in praxi fori Eccleſiaſt.dec.*735.*in* 1. *edit. & reſolut.*512.*in* 2.*edit.*

42 *Tertiò* infertur in prouiſione Dignitatum habentium vnitam Parochialem perpetuò, & acceſſoriè, non eſſe faciendum concurſum: ita deciſum referunt Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. beneficium,pag.*24. Nicol Garc.*p.*9.*c.*2.*n.* 193. Gonzal. *ad regul.*8.*Cancell.gloſſ.*5.§.7.*n.*13.*& gloſ.*6.*num.* 162. Leſſi.*de inſtit. lib.*2.*c.*34.*n.*82.

43 *Quartò* infertur in impetratione, principale beneficium tantùm exprimendum, nec opus eſſe exprimere vnitum acceſſoriè, Menoch *d. caſu* 205.*n.* 67. Rota Romana *diuerſ. deciſ.* 786.*ſub n.*1.*p.*1. Selu. *in tract. de benef.p.*3.*q.*12.*n* 64.*verſ.*14. *qualitas*, Flam. *de reſignat.lib.*10.*q* 1.*n.*36.Azor *d.c.*18.*quæſ* 20.Campan.*in diuerſ.Iuris Canon.rubr.*11.*cap* 11.*n.*83 Nicol. Garc.*d.cap.*2 *n.*20. vbi *n.* 28. refert in Rota deciſum quòd in beneficio vnito non habet locum regula de triennali.

44 *Quintò* infertur Epiſcopum poſſe diſpenſare cum illegitimo ad beneficium ſimplex,cui eſt vnita Parochialis, Geminian. *in cap.* 1.*num.* 12.*de filiis Presbyterorum lib.*6.Rebuff.*in tract. nominat. quæſt.*16. *n.*27. Ioannes Maria Bellet. *diſquiſit. clericalium p.* 1. *tit. de diſciplina clericali*,§ 3 *n.* 34 Campanili *d. cap.* 13. *num.* 83. Stephan.Gratian. *diſceptation. forenſ. cap.* 273 *num.*47.

45 *Sextò* infertur promptum ad Eccleſiam Parochialem, quæ eſt vnita acceſſoriè alicui non parochiali, minimè ceneri lege poſita *in cap.licet Canon. de elect. in* 6. vbi reſolnit Azor.*d.p.*2.*lib* 6 *c.*8 *q.*8.

46 Vnio verò facti æquè principaliter nihil aliud operatur, niſi vt Rector vnius ſit Rector alterius, & vtrumque beneficium manet beneficium,ſicut antea erat, & quælibet Eccleſia in ſuo ſtatu,& honore remanet, & proprios redditus agnoſcit, & gaudet ſuis priuilegiis, gloſſ. *in d.cap.& temp. & in d. cap.* 1.*& in d. Clem. per litteras*, Rebuff *d. tit. de vniombus, n.*5 & poſt alios quos refert, optimè reſoluit Nicol.
47 Garc.*diſt.cap.*2.*num.*37 vbi *num.* 38. aſſerit † idem quando vnio facta eſt ad tempus, ſeo ad vitam, & *num.* 39.*cum ſequentibus* aſſerit obtinentem Canonicatum, cui ſit vnita Patochialis ad vitam, debere in Patochiali reſidere, & non in Canonicatu, ac facere mentionem in impetratione de vtroque beneficio ſic anne20.

Quomodo autem vnio acceſſoriè, vel æquè prin- 48
cipaliter facta cognoſcatur? Vnde Maſcard. *de probat. conclu.* 1418. Menoch. *de præſumpt. lib.*6.*q* 8n.*n.*6. Rota Roman *diuerſ.deciſ.*1 *p.*2.Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 5.§. 7.*à n.*120.

Ex *reg.* 12. *Cancellaria* quiſque Romanus Pont. reuocat omnes vniones, ſuppreſſiones, & diſmembrationes, ſine Apoſt.ſiue quacunque alia auctoritate factas, quæ ſuum non ſunt ſortitæ effectum, præterquam ſi ſint factæ in executionem decretorum ſacri Conc. Trid. vt patet ex regula;quæ tamen non ſe extendit ad factas ex cauſa neceſſaria, putà dnationis, vel augmento dotis neceſſario pro ſuſtentatione cultus diuini, Mohedan. *deciſ.*7.*n.* 1. *de præſul.* Creſcent.*deciſ* 1.*num.*1.*de Paroch* Pute.*deciſ.* 331.*&* 337.*lib.* 1. Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel gloſ.*597.*num.*49. Genuenſ.*in pract. Eccleſ.q* 440. Seraph. *deciſ.*982. Gregor. XV.*deciſ.*419 *num* 3. vbi Beltramin.*num.*6. Lotter. *d.lib.*1.*q.*29.*n.*15.vbi *n.*17.ſubdit dici cauſam neceſſariam ex donatione, vel augmento dotis vbicunque vel nulla eſt dos,vel ita tenuis vt prorſus inſufficiens ſit ad ſuſtentationem miniſtrotum,& *n.*19. *cum ſeqq.*aſſetit verba vnionis eſſe perpendenda,vt ſi dicatur vnionem factam vt commode miniſtri ſuſtentari valeant, iam concluditur ad neceſſitarem,ſeeus ſi dicatur vt commodius, vel pro commodiori ſuſtentatione. Vnde Beltramin.*d.loco* ex Puteo *d. deciſ.*337.*lib.*1. ac Rotæ deciſionibus, hoc intelligi debete ait quando argumentum eſt neceſſatium, ſecus autem ſi eſt voluntarium: & ideo *in Valentina ſubſidu* 14. *Martij* 1616. fuiſſe dictum ſubdit vnionem factam menſæ Capitulari ſubiacere reuocationi,quia noo cenſetur facta ex cauſa neceſſaria, cum Capitulum per prius ſine dicta vnione ſe ſuſtentauerit.

Vnio cùm ſit quid facti, & odioſum, non præſu- 49
mitur,ſed probari debet ab eo,qui factam aſſerit,Rebuff. *conſil* 8.*verſ.* 5. *reſpondetur*, Maſcard.*d.concluſ.* 1418. *num.*1.*&* 2.Mcooch.*d.q* 80.*n.*1.Rota Roman. *diuerſ.dec.*557.*n.*5 *l.*3.*p.*3. † Probanda eſt igitur vnio 50
per inſtrumentum, ſeu litteras ipſius vnionis, Maſcard.*concl* 587.*num.*1.Zerol.*in praxi Epiſc.p.*1.*verbo vnio*,§.8 Vel ex diuturnitate temporis immemorialis ſcilicet, Menoch.*d.q.* 80.*n.*5.Flot.*variar.lib.*1.*q.* 10.*n.*19.Cachetan.*Pedem. dec.*116.*n.*11.Pot.*dec.*248. *lib.*1.*& dec.*209.*lib.* 2. neceſſatia enim eſt immemorabilis, vel quadragenaria poſſeſſio cum titulo putatiuo, Rot.*deciſ.*233 *ſub n.*5 *verſ nec per tempus p.* 1. *recent.* Lotter. *d.q.* 28. *n.* 105.† Vel etiam probatur 52
vnio ex verbis enunciatiuis plurium inſtrumentorum antiquiſſimorum ſupra centum annos, in quibus talia beneficia tanquam vnita enunciantur.Maſcard.*d.con cl.*1418.*n.*12.Put.*dec.*209. quæ eſt *in nouis* 204 *lib.*2.Caputaq.*dec.*344 *n.*2 *& dec.*347.*à n.*2.*p.*3. Verall.*dec* 344.*&* 347.*p.*3.Seraph.*dec.*1272.*in prine.* Rot.apud Farin.*dec.*626.*n.*1.*p.*1.*recent.*vbi etiam fuit dictum huiuſmodi enunciatiuas,licèt non ſint indiuiduæ vnionis, tamen ſufficere quòd virtualiter eam contineant,*& dec.*724.*n.*3.*part.*2.*recentior.& in Barcinonen.Vicaria* 9. *Februarij* 1624.coram *R.P D.Merlino.*Lotter.*d.q.* 28 *num.* 106. *cum ſeqq.* præſertim ſi eſſent enunciatiuæ factæ ſimul ab Epiſcopo, & Capitulo,qui poſſunt vnire, Mantic.*dec.*355 *num.* 6. *& dec.* 359.*n.*7 Rot. *dec.* 580.*part.recentior.* Lotter *d. q.*28. *num.*108.Et inſtrumenta ad minus duo requiri ex pluribus Rotæ deciſionibus tenet Nicol. Garcia *d.cap.* 2. *num.*259. vbi *num.*258.intelligit ſi emanauerint à perſonis non ſuſpectis, & *à num.* 260.*cum ſequentibus*, tenet inſtrumenta antiqua illa dici,quæ

ſunt

52 sunt centum annorum. † Probari etiam potest vnio per confessionem partis aduersæ, concurrentibus adminiculis, & coniecturis, Mascard. *d. concl.* 1418. *n.* 15. Nicol. Gare. *d. cap.* 2. *à num.* 273. & demum probari per testes deponentes de publica voce & fama, vel antiquas collationes censuit Rota *d. decis.* 726. *à n.* 4. *p.* 1. *recentior.*

Allegatio LXVII.

Episcopus prebendas ad pauciorem numerum quando reducere possit?

SVMMARIVM.

1 *Supprimere prebendas in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus quando possit Episcopus, ostenditur.*
2 *Prebendas extinguendo Collegiatarum non insignium, nullam habet Episcopus potestatem.*
3 *Capitulo Sede vacante non licet supprimere portiones vigore Concilij* sess. 14. de reformat. cap. 15.
4 *Suppressionem prebendarum tenuium facere non potest Collegiata Ecclesia Prælatus, licet sit exemptus, & Ecclesia insignis, Collegiata insignes quæ dicatur? ostenditur ibid.*
5 *Suppressio tituli nunquam fieri debet, nisi redditus Ecclesiæ deminuti probentur.*
6 *Redditus Ecclesiæ auctis potius, quàm diminuti in dubio præsumuntur.*
7 *Beneficia de sui natura præsumuntur congrua.*
8 *Interpretatio illa fieri debet, quæ sit favorabilis augmento cultus diuini.*
9 *Suppressio & extinctio alicuius dignitatis, vel prebendæ non potest fieri ab Episcopo ex causa cum consensu Capituli, quando bona Episcopi, & Capituli sunt communia, nec etiamsi id caederet in vtilitatem Capituli.*
10 *Supprimere potest Episcopus cum consensu Capituli prebendam, & applicare singulis Canonicis, vel singulis de Capitulo.*
11 *Prælati seculares iurisdictionem habentes quasi Episcopalem non possunt supprimere eius beneficia etiam in casibus in quibus Episcopi possunt in sua diœcesi.*
12 *Vicarius Episcopi, seu Capituli Sede vacante non potest supprimere aliquod beneficium etiam in casibus.*
13 *Prælati Regulares supprimere non possunt beneficia Regularia suorum Ecclesiarum.*
14 *Collegiata in Ecclesia si supprimatur aliqua prebenda vltra consensum Capituli Cathedralis, an requiratur alius Capituli ipsius collegiatæ, ostenditur.*
15 *Redditus prebendarum, seu beneficiorum, eum eorum aliqua suppriminenda sunt, quomodo taxandi, remittitur.*
16 *Dismembratio, seu diminutio beneficij eandem causam, & solemnitatem requirit, quam vnio postulat, seu alienatio rerum Ecclesiæ.*
17 *Rectoris vel defensoris vocatio in dismembratione beneficij requiritur, & alia solemnitates in alienatione rei Ecclesiæ requisita.*
18 *Dismembratio beneficij causa cognita, & de consensu Rectoris valet.*
19 *Parochialis pinguedo est causa sufficiens dismembrationis.*
20 *Episcopus non potest dismembrare fructus vnius beneficij, & illos alteri applicare sine solemnitatibus.*
21 *Dismembrationis causa sufficiens est pinguedo Parochialis.*
22 *Dismembrare non potest Episcopus fructus vnius beneficij, & illos alteri applicare sine solemnitate in alienatione bonorum Ecclesiæ requisita, & de consensu Rectoris.*
23 *Dismembrare non potest Ordinarius beneficia Curata, ac vnire beneficiis simplicibus.*

VM beneficiati non debeant esse in Ecclesia plures, quam quot possint ex redditibus illius sustentari, *cap.* 1. vbi Abb. *de institut.* idcò in Cathedralibus, & Collegiatis insignibus, vbi frequentes, adcóque tenues sunt Prebendæ simul cum distributionibus quotidianis, nec illis vnire aliquod simplicia beneficia possunt, licitum est Episcopis, aliquibus ex iis suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint, quorum fructus & proventus reliquarum Prebendarum distributionibus quotidianis applicantur, eas ad pauciorem numerum reducere, ita tamen vt tot superstiot, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiasticæ commodè valeant respondere. Ita Concil. Tridentin. *sess.* 24. *de reformat. cap.* 15. Zetola *in praxi Episcopor. part.* 1. *verb. beneficia* § 1 *vers.* 21. Moneta *de distribut. quotid. quæst.* 1. *cap.* 5. *à num.* 27. Goozalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 5. § 7. *à num.* 147. Ioann. Seleu. *in tract. debenef. part.* 4 *quæst.* 7. *num.* 130. *cum sequentibus*, Roch. de Curte *de iurepatr. verb. pro eo quod, de diœcesam consensu quæst.* 12. *sub num.* 27. Lambertin *eod. tractat lib.* 3. *quæst* 6. *art.* 7. *num.* 10. *cum seqq.* Garc. *de benefic. part.* 12. *cap.* 1. *num.* 2. & 4. Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap.* 12. *num.* 213. Vgolin. *de offic. cap.* 52. §. 1. *num.* 4. me citato *in hac allegatione* Castr. Palao *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13 *disp.* 6. *puncto* 9. §. 9 & 10. 1

Quod quidem solùm in suppressionibus perpetuis non autem ad tempus locum habere resoluit Moneta *d. cap.* 12. *num.* 289. & quod etiam solum in Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis insignibus locum habet, in aliis verò nulla datur Episcopis potestas extingoendi prebendas, vt augeantur distributiones, etiam ad augmentum cultus diuini, decisum refert idem Moneta *d. q.* 5. *num.* 28. Et quod † Episcopus potest eum Capitulo Dignitatem Ecclesiæ suppriмere propter diminutionem reddituum resoluunt Abb. *an cap. cum M. num.* 1. vbi Rip. *num.* 20. *de constitut.* Felin. *in c. cum accessissent num.* 23. *eod. tit.* Rebuff. *in praxi benef. tit. de vnion. num.* 23. & illis citatis censuit Rot. *in Forolimien. Decanatus* 4. *Iunij* 1590. coram *Illustrissimo Cardinal. Mantica*, inter eius decisiones impressas *decis.* 114. *num.* 2. Et non licere Capitulo Sede vacante supprimere beneficia vigore Concilij Trideot. *d. c.* 15. asserunt Cuch. *instit. maior. lib.* 2. *tit.* 9. *n.* 87. Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 5. *c.* 38. *q.* 9. *in med.* Monet. *d. c.* 12. *n.* 117. & *d. q.* 5. *n.* 29. vbi *num.* 30. resoluit † Collegiatæ Ecclesiæ Prælatum hanc suppergressionem prebendarum tenuium facere non posse licèt sit exemptus, & in Ecclesia sit insignis, cum hoc solum Episcopis Concilium concesserit cum suorum consensu Capitulorum. 2 3 4

Cùm suprà mentionem fecerim de Collegiatis insignibus, in quibus posse Epileopum suppriмere prebendas, ioxta formam Concil Trident. *d. cap.* 15. minimè verò non in aliis insignibus pariter ostendetim, non abs re dubitari posset quæ tales dicantur? In primis Cardin. Mantic. *Rota decis.* 175. *num.* 2. ad ostendendum quòd Collegiata, de qua in ea decis. agebatur, non esset insignis, asseris hoc probari 5

ex numero Canonicorum exiguo, modicis redditibus & qualitate ſeruitij, ac depoſitionibus teſtium, tradituque hoc eſſe arbitrarium, citatis Doctoribus *in cap. ſtatutum de reſcript. lib. 6.* & Alberic. *in dictionar. verb. inſignis*, quibus addo Lap. Specul. Tiraquell & alios apud Menoch. *de arbitr. cauſa* 158. *n.* 4. In dijudicatione huiuſmodi inſignitatis fieri poteſt conſideratio ex qualitate loci, provt deciſum videtur à *Sacra Rituum Congregatione in una Collegiata Eccleſia S. Pauli oppidi ciuitatis nouæ Firmanæ diœceſis*, ad inſtantiam D. Ludouici Centofloreni, qui obtinuit prædictam Collegiatam dici inſignem, eo quod oppidum in quo ſita eſt, inſigne teddar numerus quatuor mille habitatorũ, hoc eſt, Foculatium 820. quatuor Regularium, & vnum Sanctimonialium Monaſteria ibi exiſtentia, copia peritorum, & nobilium, refert Ioan. Anton. Maſſobr. *in tract. de Synodo Epiſcopi cap.* 4. *dub.* 14 *num.* 9. *& ſeq.* & Ego ipſe *in collect. ad cap. vlt. num.* 3. *de verborum ſignific.* vbi *in addit.* de prælatione Canonicorum Collegiatarum inſignium in omnibus actibus, & ſeſſionibus publicis, refert idem Maſtobr. *in ſua praxi habendi concurſum pralud.* 2. *ſub.* 3. *ſecundum R. man. impreſſ.* Et locus inſignis quando dicatur? Vide Nanar. *conſ.* 1. *alias* 3. *de verbor. ſignific.*

Cùm ſuppreſſio huiuſmodi tendat ad diminutionem diuini cultus, atque ideo difficilius permittatur, *cap. cùm acceſſiſſent, cap. ex parte, de conſtit.* ideo exigit cauſam præcisè neceſſariam, quæ ſecundùm Petrus Gregorius *de benef. cap.* 19 triplex eſt. Prior quidem eſt fructuum diminutio, quæ aſſignatur per text. *in cap. vlt. de verb. ſignif.* cum adductis per Lotter. *d. lib.* 1. *quæſt.* 28. *à num.* 80. vbi oſtendit qualiter articulanda & iuſtificanda ſit huiuſmodi fructuum valoris diminutio, & ait non in genere eſſe articulandum, ſed in ſpecie cum ſua cauſa, cùm poſſit eſſe temporaria, & vbi deficit cauſa hæc reſtitus cognita articulandum eſſe valorem per decem annos continuos retroactos comparato fertili cum ſterili; deinde ſubdit non ſimplicem diminutionem articulandam, ſed talem vt perſona iuncta non poſſit cum fructibus illis viuere omnia onera: & denique *num.* 85. poſt Seraph. *deciſ.* 1385 *n.* 3. tener articulandam probandamque iſtam diminutionem non ſimpliciter, ſed habito reſpectu quantitatis aſſignata à principio fundationis, aliàs concludere; certum eſt enim ſuppreſſionem tituli nunquam fieri debere, niſi redditus Eccleſiæ diminuti probentur, *d. cap ex parte, de conſtitut.* Felin *in*
6 *cap. conſtitutis, num.* 2. *de reſcriptis.* † Et in dubio redditus Eccleſiæ aucti potius, quàm diminuti præſumuntur, Angel. *conſ.* 274. *num.* 4 *in fine.* Seraphin. *deciſ.* 1385. *n.* 5. Lottet. *d. q.* 28. *n.* 89. †. Et beneficia de
7 ſui natura præſumuntur congrua; *cap. nemo, de conſecrat. diſt.* 1. Caputaq. *deciſ.* 62 *num* 2. *part.* 1. tenuit Rota *in Calagurritana beneficij de Ioanno* 9. *Aprilis* 1601. coram *Illuſtriſſ. Seraphino*, & eſt inter eius deciſiones
8 impreſſas *deciſ* 1585. † Et interpretatio illa fieri debet, quæ ſit fauorabilis augmento cultus diuini, vt tenuit eadem Rota *in vna Calagurritana portionis de Narbaia* 2. *Iulij* 1589 coram *R. P. D. Pena, & in Burgen. reductionis beneficiorum* 17. *Nouembris* 1610. coram *Illuſtriſſ. Card. Bononien.* poſtea S. D. Gregor. XV. impreſſa Farin. *deciſ.* 316. *num.* 4. *p.* 2. *recent. Secunda* eſt cauſa reducendi numerum quando fuit in eo exceſſum contra determinationem fundatoris, quam videtur agnouiſſe Iuſtin. *in addit. vt determ. ſit num. cler.* Lottet *d. quæſt.* 28. *num.* 93. Et *ſeptima* denique vbi in nimiam eſſet effuſus multitudinem Lotter. *vbi ſuprà num* 94.

9 Hæc ſuppreſſio, & extinctio alicuius Dignitatis, vel præbendæ † quam ex cauſa poteſt facere Epiſcopus cum conſenſu Capituli, vt reſoluit Nicol Garc. *de benef. part.* 1. *cap.* 1. *n. num.* 1. vbi *num* 11. intelligit ſi Epiſcopus ſit auctor ipſius diſmembrationis) non habet locum quando bona Epiſcopi, & Capituli ſunt communia provt reſoluit gloſſ. *verb. menſa ſua, verſ. item facit, in Clemen. ſi vna, de rebus Eccleſiæ non alien.* quam ibi ſequuntur Cardin. *n.* 1. Gamb. *de officio legati lib.* 5. *rubr. de diſmembr. num.* 22. Abb. *in cap cum neceſſiſſent, num.* 3. *de conſtit.* & neque etiam hoc poſſe Epiſcopum, quamuis bona illius & Capituli ſint diuiſa, ſi id caderet in vtilitatem Capituli, quia fructus applicantur ipſi Capitulo, ſeu menſæ Capituli, tenente Butr. & Imola *in d. cap. cùm neceſſiſſent*, & *ibi* Felin. *num.* 22. ac Dec *num.* 57. Sed verius eſt quòd † licet 10
menſæ Capituli applicare non poſſint Epiſcopi fructus præbendarum ſuppreſſarum, cum agatur de intereſſe ipſius Capituli, & ipſum auctoriaare non poſſit in facto proprio; tamen ſi vellens applicare vni præbendæ, vel etiam ſingulis, poſſent, quia tunc non auctoriaarent in facto proprio, cum aliud ſit applicare Capitulo, aliud ſingulis Canonicis, ſeu ſingulis de Capitulo; provt tenet Imol. quem ſequitur Decius *d. cap. cùm acceſſiſſent, à n.* 54. & Hieron. Gabr. *conſil.* 186. *lib.* 2. dicens, quòd poteſt item Epiſcopus cum conſenſu Capituli ſupprimere præbendam, dignitatem, aut officium, eius fructus applicando non Capitulo, ſed diſtribuendo inter ſingulos Canonicos, aſſignando ſcilicet cuique Canonico, vel præbendæ certam portionem, quo caſu dicit procedere *in cap. cùm acceſſiſſent*, quicquid reprobet Monet. *d. cap.* 12. *num.* 245.

Cùm Tridentina Synodus *d. cap.* 5. concedat ea- 11
preſsè licere Epiſcopis cum conſenſu Capituli, Epiſcopi ſcilicet, ſupprimere beneficia & non vtaeur verbo *Ordinarius*, quod latè patet, iam ſequitur huiuſmodi facultatem Epiſcopis tantùm, & non aliis conuenire, ac proinde Prælatos ſæculares iuriſdictionem habentes quaſi Epiſcopalem ſupprimere eius beneficia non poſſe, etiam in caſibus, in quibus Epiſcopi poſſunt in ſua diœceſi, reſoluunt Nicol. Garc. *d. c.* 2. 75. *& ſeq* Monet. *d. tract. de commutat. vlt. voluntat. cap.* 12. *à n.* 124. † Sic eriam Vicarium, Epiſcopi 12
Capituli Sede Epiſcopali vacante ſupprimere non poſſe aliquod beneficium etiam in caſibus, in quibus is poſſet cuius eſt Vicarius, tenent Sbroz. *de Vicario Epiſcopi lib* 2 *quæſt* 116. *n.* 9. Monet. *d. cap.* 12. *à n.* 129.
† Sic etiam Prælatos Regularium ſupprimere non 13
poſſe beneficia Regularia ſuarum Eccleſiarum, neque ſecularia in illis, aut aliis Eccleſiis exiſtentia, etiamſi in iis habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, reſoluit Monet. *d. c.* 1. *n.* 155.

In ſuppreſſione beneficiorum iuxta formam Con- 14
cilij *d. c.* 15. facienda regulariter neceſſarius eſt conſenſus pat uni ſiue Eccleſiaſtici, ſiue laici, ac inferioris coliatoris, & electorum. Ita pet Concil. *d. cap.* 15. tenent Garc. *d. cap.* 2. *n.* 202. *& à num.* 285 Monet. *d. cap* 12. *num.* 226. Circa tamen conſenſum Capituli, qui interuenire debet in his ſuppreſſionibus faciendis, illud conſiderandum eſt, quòd licèt cùm agitur de ſupprimendis aliquibus præbendis, ſeu earum numero minuendo in Eccleſia aliqua Collegiata, quæ Cathedralia non ſit iuxta terminos Concil. *in dict. cap.* 15. omninò requiratur conſenſus, vel certè vocatio Capituli prædictæ inferioris Eccleſiæ ratione intereſſe, quod in tali ſuppreſſione ſeu diminutione præterndere poſſet; tamen requiritur etiam conſenſus Capituli Cathedralis, quod deciſum fuiſſe refert Moner. *dicto caput.* 12. *num.* 250. vbi *num.* 255. reſoluit ſufficere huiuſmodi conſenſum tacitum,

citum, ſeu quod ſuperueoiat poſt actum, licèt ex intereallo.

15 Quomodo autem taxaodi ſint redditus præbendarum, ſeu beneficiorum, cum eorum aliquot ſupprimenda ſunt, ſeu quæ redditoum portio, & quantitas remanere debet in ſingulis præbendis, ſen beneficiis illius Eccleſiæ non ſupptimendis, vide latè per tegulas Monet. *d. cap.* 2 a. *d. n.* 255.

16 In diſmembratione autem, ſeu diminutione beneficij (quæ prohibita ſuit in Concilio Turonenſi, vt legitur *in cap. maioribus, & in cap. tua, de prabend.* permiſſa ex cauſa, vt *in cap. ad audientiam, de Eccleſ. adifican.*) eædem cauſæ, & ſolemnitates requiruntur, quæ in vnione, ſeu alienatione rerum Eccleſiæ, Rot. *decis.* 2. *de rebus Eccleſ. non alienan. nouis, & in Aquilana nullitatis erectionis* 24. *Maij* 1610. coram *R. P. D. Pirouano*, apud Farinac. *decis.* 239. *n.* 5. *part.* 1. *recens.* Gambat. *de officio, & poteſt. Legati de Latere lib.* 5. *tit. de diſmembratione a num.* 14. & ſic conſenſus Capituli, Pauin. *de poteſtate Capituli Sede vacante*, 3. *quæſt.* 2 *part. n* 19. Mandoſ *regul.* 22. *quæſt* 13. *n.* 8. & 9 Nicol. Garc. *de benefic. part.* 12. *cap.* 3. Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 28. *n.* 21 vbi dicit quòd non ſufficit conſenſus ſingulorum, de Capitulo, ſed requiritur conſenſus capitularitet Rot. *d. dec.* 239. *n.* 5. Requiſitum † etiam vocatio
17 Rectoris, vel defenſoris, & ſolemnitates in alienatione rei Eccleſiæ requiſitæ, *cap.* 1. *de rebus Eccleſ. non alienat. in* 6 *cap.* 1. *ne Sede vacante*, gloſſ. *verb. defenſor. in cap.* 1. *de rebus Eccleſ.* Mandoſ. *d. quæſt.* 13. *num.* 12. Gamb. *de offic. Legati, libr.* 5. *ſub. de diſmembrat. n.* 4. & 15 Marc. Antcon. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neapol. cap.* 75. *n.* 17. & 18. Rota *Romana in una Toletana beneficij* 12. *Octobr.* 1579. coram *Card. Seraphino*, eſt inter
18 eius impreſſas *decis.* 314. vbi fuit tentum † diſmembrationem beneficij cauſa cognita, & de conſenſu Rectoris valere. Et *in altera Toletana beneficij* 2. *Decembris eiuſdem anni* 1579. coram eodem *Card. Seraphino*, & eſt inter eius deciſiones impreſſas *decis.* 428.
19 fuit reſolutum † pinguedinem Parochialis dici eſſe cauſam ſufficientem diſmembrationis Et *in alia Mediolanen. diſmembrationis* 28 *Ianuary* 1596 coram *ipſo*
20 *met Cardinal. Seraphino, decis.* 1062. dictum fuit † non poſſe Epiſcopum diſmembrare fructus vnius beneficij, & illos alteri applicare ſine ſolemnitatibus in alienatione locorum Eccleſiæ, & conſenſu Rectoris; quod iterum tenuit eadem Rota *in una Salernitana Parochorum* 1. *Ian.* 1611. coram *Illuſtriſſ. Card. Bonon.* nunc Sanctiſſimo D. noſtro Gregorio XV. & eſt apud Farinac *part.* 2 *recentior decis.* 348 *num.* 2 latè Lottet. *d. lib.* 1. *quæſt* 28. *num.* 5. *cum ſeqq.* vbi quòd vocatio Rectoris eſt omoino neceſſaria propter graue præiudicium, quod ei infertur. & *num* 10. quòd ſi vocatus Rector noluerit conſentire, poſſit Epiſcopus eo inuito (ſi ſubſit iuſta cauſa) procedere ad talem diſmembrationem & à *n.* 14. quòd ſi conſenſus non exigit ſcriptutam, nec vt ex poſt fiat dummodo p ocedat tractatus in quo deliberetur, diſmembrationem fieri oportere propter Eccleſiæ vtilitatem & *n.* 17 ait talem conſeoſum debere eſſe expreſſum & explicitum, & à *n.* 24. dicit iuſtam cauſam in hac materia reputari cauſam, quæ impleat animarum periculum, cui alia ratione non poteſt proſpici, iuxta terminos *cap. ad audientiam, de Eccleſ. edif.* aliquando tamen vel ſola pinguedo reditoum vnius, & exilitas fructuum alterius Eccleſiæ reputator iuſta cauſa pro diſmembratione, vt ibidem *num.* 25. reſoluit.

21 Diſmembrare eoo poteſt Ordinatius beneficia Curata, ac vnire beneficijs ſimplicibus Item nec poteſt ſeparare ab Eccleſiis Parochialibus beneficia ſimplicia, ſiue oratoria, ſi illis vnita eſſeot, quamuis illis ſ parati parochiales noo egeant, referunt deciſum Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 492. *in* 1. *edit.* Nicol. Garc. *de benef. part.* 12. *c.* 2. *n.* 87.

ALLEGATIO LXVII.

Epiſcopus in Parochis multiplicandis, & creandis dignitatibus, ac Eccleſiis in Collegiatas erigendis, quam habeat auctoritatem?

SVMMARIVM.

1 *Parochias nouas conſtituendi, etiam inuitis Rectoribus, facultas Epiſcopo conceditur, vbi ob locorum diſtantiam ad diuina officia audienda parochiani accedere non poſſunt.*

2 *Epiſcopi arbitrio relinquitur quantum vna Eccleſia ab altera diſtare poſſit, vt commodè Sacramenta ſumere inde poſſint Parochiani.*

3 *Appellare an liceat à decreto erectionis Parochialis facta per Epiſcopum? oſtenditur.*

4 *Parochialem diuidere poteſt Epiſcopus ſine maioris partis parochianorum conſenſu.*

5 *Capellanus Eccleſia nouiter erecta, quibus concurrentibus recipere debeat obuentiones villa, & parochianorum, ad quorum commodum ſint inſtituta? oſtenditur.*

6 *Parochiam diuidere tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus poteſt Epiſcopus, etiamſi ſubiecta ſit Regularibus, vbi ob locorum diſtantiam ad diuina officia audienda parochiani accedere non poſſunt.*

7 *Parochialis ſeparatio non eſt facienda ob locorum diſtantiam, quando in loco munimè difficili oratorium adeſſet, vel Eccleſia cum fonte baptiſmali.*

8 *Papa ſolus poteſt eligere Collegiatam Eccleſiam in Cathedralem, & Epiſcopalem in Metropolitanam.*

9 *Papa an ſolus poſſit erigere Eccleſiam in Collegiatam? oſtenditur.*

10 *Dignitates inferiores an poſſit Epiſcopus creare oſtenditur, & num* 11. & 12.

13 *Eccleſiam ſimplicem in Curatam, & parochialem an ex cauſa poſſit erigere Epiſcopus oſtenditur.*

14 *Beneficium Curatum quando dicatur, vt ſimplex conuerti non poſſit per Epiſcopum tremiſſinè.*

1 VBI ob locorum diſtantiam ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina Officia audienda, parochiani accedere non poſſunt Epiſcopis conceditur auctoritas etiam inuitis Rectoribus, nouas Parochias conſtituendi, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, aſſignata Presbyteris perficiendis Eccleſiæ oouiter erectæ coogrua portione ex fructibus Eccleſiæ matricis, & ſi neceſſe fuerit compellendi populum eam ſubminiſtrare, quacumque reſeruatione generali, vel ſpeciali, vel affectione ſuper dictis Eccleſiis non obſtantibus. Ita diſponit Sac. Concil. Trident. *ſeſſ.* 21 *de reformat. cap.* 4 *verſ. In tis*, & antea text. *in cap ad audientiam, de Eccl. adific.* concordat Concil. vlt. Brachat. *act.* 4. *cap.* 26. latè tractant Mandoſ. *in praxi ſignaturæ tit. Erectiones.* Zeola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Parochia*

rochia, §.6 pag.271. Azor. *inſtit. moral part.2 libr.3. cap.12.quæſt.7* me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcellent. Epiſc.dignit.p.2.cap.9.n.47.* Math Suat. *in pract. & ordine viſitandi cap 4 n.4.n.1* Rebuff. *in tract.de decimis,quæſt.6.n.21.* Franc. Leo *in theſauro for. Eccleſ. part.2 cap.2. numer.68.* Rota *in Aquilana nullitatis erectionis 10. May 1631.coram R.P.D Pironato* apud Farin. *deciſ 481. part. 1.recent* Aloyſ Ricc. *in praxi for Eccleſ. deciſ.554.n.1. edit. & reſolut 476. in 2. edit* Hentiquez *lib.3 cap.18* Ioan Bapt.Coſta *de remed. ſubſidiar. remed. 75.* Piaſec. *in praxi nova Epiſcop. part.1. cap. 5 num. 1.* Vnde ſi intra mœnia ciuitatis includatur antiqua Parochia, ad quam ſaltem noctu pateat acceſſus omitatenſium, qui illi prius ſubeſſent,iuſta ſubeſt cauſa aliam Parochiam extra ciuitatem exigendi, vt in caſu Lapi *alleg. 66. in princ & num.1.* quem refert, & ſequitur Lotter. *de re benef. lib.1.q.28. num.26.* Similiter ſi exeat medius fluuius, vel torrens intra Eccleſiam, & partem populi illi ſubiecti, qui ſæpe exundans ita iter obſideat vt aliquando cogantur infirmi ſine Sacramentis Eccleſiæ mori, hæc ſimiliter reputabitur iuſta cauſa, vt probat text *in d.cap.ad audientiam* vbi gloſſ *in verb magna difficultate, de Eccleſ ædifican* Lotter *d.q.28. n.27* vbi citat.Rot.*in Lucana diſmembrationis 9.May 1611.coram Oriembergo.*

Pro iuſta autem cauſa non reputabitur loci diſtantia, vel etiam anguſtia Eccleſiæ, ſi per nouam ædificationem, aut ampliationem Eccleſiæ,atque in loco acceſſibili, poſſit his difficultatibus occurri, exigit enim Canon non quamlibet neceſſitatem, ſed neceſſitatem euidentem *in cap.1. de rebus Eccleſ. non alien.* ita Rota *in d. Aquilana nullitatis erectionis,* Lotter. *dict quæſt.28. n.29.* Minuſque reputabitur pro iuſta cauſa numeroſitas populi, cui ſuccurri poteſt per multiplicationem miniſtrorum, vt *in Elboren diſmembrationis 18 Nouembris 600.* coram *Iuſte*, Totter. *dict quæſt.28 num.28* nam quando ſolus Curatus eodem tempore pluribus infirmis prouidere non poteſt non datur iuſtum cauſam diuidendi Parochiam,ſed adhibendi miniſtros coadiutores,cenſuit Rota *d.deciſ.484 num.5.in fine.*& Epiſcopum in vim decreti Concilij *dict. cap. 4. in princip.* non poſſe erigere coadiutoriam, ſed vtique cogere Rectorem ad adiungendum ſibi tot ſacerdotes, qui ſufficiant Eccleſiis in Sacramentis miniſtrandis, refert deciſum Armendar.*in addit. ad recopil.legum Nauarræ lib.1. tit 18.l.7.de Epiſcopis num. 43.*

2 Epiſcopi arbitrio relinquit S.Concil. *d loco* quantum vna Eccleſia ab altera diſtare poſſit, vt commodè Sacramenta ſumere inde poſſint parochiani, prout reſoluunt Rebuff. *in praxi benef part 1 ſitul.de erect.in curat.& paroch n 9* optime Menoch.*de arbitr. caſu 497 per totum* Aloyſ. Ricc. *d reſol.476. n.5.* vbi

3 etiam aduertit † à decreto erectionis vti facto per Epiſcopum, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatum, licere quidem appellare, ſed ſolum ad Sanctiſſimum Pontificem, niſi ea ordinario facta fuerit in viſitatione, præcipuè ſine figura iudicij, quoniam ab ordinationibus factis in viſitatione per Ordinarium non appellatur, ſaltem quoad effectum ſuſpenſiuum, tanquam ab executione conſtitutionis ſynodalis, vt alibi dixi.

4 Vnde cùm nouiſſimo iure intra cauſæ inſtitia in Epiſcopi arbitrio reſideat, poterit ipſe maioris partis parochianorum conſenſu cuica ſeparationem auere, vt aduertit Aloyſ.Ricc. *d.reſolut.476. num.6.* explosa illorum reſolutione, qui tenet requiri conſenſum maioris partis parochianorum;& ſi ſunt plures plebes, & tertia ſunt, aut ſub vno Rectore, aut Curato maioris Eccleſiæ, quæ tamen ſint tanquam corpora ſ parata, debere conſentire ſaltem duas partes ex tribus ſingulorum corporum, de qua Bimi. *cenſ.84 à num. 23.* Henriq. *conſ.80. num.15.& 16.* Nec idcò admitterem Abb.doctrinam *in dict. cap. ad audientiam, col.3.* reſoluentis debere interuenire ad ſecundæ Eccleſiæ ædificationem conſenſum parochi, ſeu Curati primæ cum Concil.*d.loco* illo inuito Epiſcopis auctoritatem coocedat nouas parochias conſtituendi,dummodo tamen ſine præiudicio,nimirum poſſidentis, fiat vt declarauit *Cong. Conc* Epiſcopo Anditen.*de anno 1594.* teſte Piaſec.*in praxi nova Epiſcop.d.cap.5. num.1.*

Diligenter quoad erectionem nouæ Parochiæ obſeruandam eſſe diſpoſitionem text. *in dict.cap.ad audientiam* monet Lotter *d.lib.1.quæſt.28.num.45* quæ non habet locum niſi pluribus concurrentibus,videlicet. *Primò*,vt reſeruentur,ius præſentandi Rectorem nouæ Eccl. fiæ Matricis,à qua fit diſmembratio,quaſi in recompenſam inquit gloſſ. *ibi, in verb. Reſtoris*, quod intelligitur, vbi Eccleſia antiqua contulit de ſuo pro dote Eccleſiæ nouiter erectæ,vt *ibi.* per Abb. *num.10.* neque hinc quæritur patronatus conſanguineis Rectoris, ſed ipſi Eccleſiæ *Secundo* vt eidem nouæ Eccleſiæ Rector aſſignentur pro eius ſuſtentatione oblationes pro modo Parochiæ diſmembratæ, quo nomine veniunt etiam decimæ vt late diſputat,& concludit Lap.*allegat 66.num.3 verſ.quæro igitur, & num. 4. & 5* itaut Eccleſia filialis ſic de nouo erecta habeat fundatam intentionem ſuper perceptione decimarum, contra matricem, Rebuff. *de decim.quæſt.6. num.14 & 15.* Lotter. *d. quæſt 28. num.48.* Rota *deciſ.178.part.1 recentior.* quæ neceſſitas aſſignationis decimarum,non eſt præcisa,ſed cauſatiua. in defectum ſcilicet aliorum reddituum Eccleſiaſticorum,Mandoſ. *cenſ.31. num 9 ad fin.* atque ideò ſi aliàs congruè dotetur Eccleſia,nihil eſt quin decima debeantur maximè ſi concurrat obſeruantia, vt cenſuit Rota *deciſ.19. num.9.& deciſ 448. num.2. part.2.recentior. Tertiò* tandem vt competens honor in ea pro facultate loci matricis Eccleſiæ reſeruetur, vt dicit idem text. *in d. cap ad audientiam*, id eſt annua aliqua penſitatio arbitrio Epiſcopi moderanda, inquit gloſſ.*ibidem in verb.honor.* Lotter. *d quæſt.28. num.51.* vbi *num 53.* ait ſe non negare quin etiam in ſignum ſubiectionis poſſint matrici Eccleſiæ reſeruari ea, quæ aliàs iure Parochiæ in filialem tranſſunderentur, vt ſunt non ſolum ipſæ decimæ, ſed etiam iura ſepulturæ & baptizandi.

Capellanus Eccleſiæ nouiter erectæ tribus concurrei tui tec pere debet obuentiones villæ,& parochianorum,ad quorum commodum fuit conſtituta,videlicet, ſi antiqua babtiſmalis redditibus abunder,ſi ædicula ſit neceſſaria. ſi non habeat ſufficientes reddit us ad ſuſtentationem Presbiteri: alioquin ſi fundator, vel parochiani concederent reddituu ſufficientes, tunc non teneretur Eccleſia baptiſmalis quicquam concedere,ita Rebuff. *d. tit. quæſt.6. num. 11.* 5

Amplia ſupradicta procedere, etiamſi Eccleſiæ ſubiectæ eſſent Regularibus, prout *Sacram Congreg.* centu ſſe refert Franc.Leo *d.n.2. 69.* 6

Limita, niſi in loco minimè difficili, nec incommodo oratorium adeſſet, vel Eccleſia cum fonte baptiſmali,& cæteris ad parochum neceſſariis, illique proponeretur in ſui adiutorium Sacerdotem, qui ibidem reſideret, & Sacramenta poſſet adminiſtrare, quis tunc non poſſet fieri ſeparatio. ex Menoch. *conſil. 477. numero 9.* & Baptiſta Coſta *de remediis ſubſid.remed.76.* reſolvit Aloyſ Ricc. *d.reſolut.476.* 7

num.

nu.6. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Trullench. *in expoſit. Decalogi lib.3.cap.3.dub.8.n.7.*

8 Cùm ſolus Papa Eccleſiam Collegiatam erigere poſſit in Cathedralem, & Epiſcopalem in Metropolitanam, *c.1 ne Sede Vacante*, Azor. *inſtit.moralium part. 2.lib.5.c.29.quæſ.25.& lib.6.c.30 quæſ.2.& 4.* Nicol. Garc. *de benef. part.12.cap.5.n.1.* Monet. *de comment. vicem.volunt.cap 11.n.251.* Lotter. *de re benef.lib.2.q.11.* Rota *deciſ.612. n.1. part.2. recentior.* cum aliis citatis ſupra *alleg. 50.n.5.* † Nonexilis hinc oritur dubitatio, 9
an etiam ſolius Papæ ſit erigere Eccleſiam in Collegiatam? In qua affirmatiua opinio communior eſt, & receptior, vt concludunt Rebuff. *in ſua praxi benef. tit. de erect. in Collegiatam*, Filliuc. *tract.41. de benef. cap.3.n.112.* Azor. *inſtit.moral.par.2.lib.5.cap.29 quæſ. 25.& cap.3.quæſ.2* quod tamen videtur Fuſc. *de viſit. lib.2.cap.1.num.6.* ſequitur Ioan. Anton. Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum præl.2 dub.1.* Ferentril. *in. annot.ad deciſ.Burati 112.n.14.* Lotter. *d. lib.1.q.14. n.38. cum ſeqq.* vbi *n.49.* atteſtatus ita cenſuiſſe *Sacram Congregat.Concily in vna Conuerſana 27. Iunij* 1626. & *n.53.* ſubdit debere patronum aſſentire, ſi Eccleſia, quæ deſideratur in Collegiatam erigi, patronata ſit; quamuis Nicol. Garc. *de benef.part.12.c.5. n.4.* dicat aliquando Eccleſiam erigi in Collegiatam per Epiſcopum, licet ſoleat fieri auctoritate Papæ. Collegiata ex quibus ſignis dignoſcatur, & probetur? Vide Maſſobr. *d.præl.2.num.7.& 8.& ſeq.& 15.& dubio 2.num.10. & ſeq.* Rot. *dec.482.num.4 & dec.515. num.3.& 4.part.2 recent.dec 673.* apud Farin. *part.1. recent.* Potiſſima autem Collegiatis ſigna ſunt quòd Canonici conſueuerunt congregari ad librum principalis dignitatis illorum capitis, ſeu illius, ad quem de Iure, vel de conſuetudine ſpectat congregare Capitulum, ad ſonum campanæ, & quod haberent ſigillum commune, ac eſſet quoque communis alia, itavt fructus communiter diuidere mos; colligentur hæc ex Achil. *deciſ.3.n.2.& 3. de prob* Fabric. *in praxi benef.tit.de benef.in Cathed.& Colleg.n.3* Matic. *dec. 175.num.1.& dec.215.num.1.* Grieg XV. *dec.482.n.4.* Lotter. *d.lib.1.quæſt.14.n.71.cum ſeqq.* Rota *in Placentina Præpoſitura 26. Aprilis* 1627. impreſſa *part.5.diuerſor.dec.56.& 4. Decembris* 1628. coram *R.P.D Pirouano, & in Cremonen. Præpoſitura 24. Maij* 1621. coram Remboldo, *in Aſculana Plebania 13. Ianuar.* 1624. coram *R.P.D.Merlano.*

10 De reliquis autem inferioribus Dignitatibus DD. variè ſentiunt, quidam enim affirmant Epiſcopum poſſe huiuſmodi inferiores Dignitates creare, ex quorum numero ſunt Innoc. referens gloſſ. *verb. conceſſimus in c.cùm olim, de conſuet.* Selu. *de benef.part.1.q. 4.n.18.& part.4.q.7.n.20.caſu 116.* vbi citat Bertach. *de Epiſcopo part.2.lib.4.* & alios, & videtur ſentire Seraph. *dec.1495.n.1.*

11 Alij verò negant, vt ſunt gloſſ. *verb.omnes in c.112. diſt.* Mandoſ. *de ſignatura gratiæ tit.exactiones volum.1. verſ.pro nona erectione*, Imol. *in d.cap.cùm olim, num.1.* Roman. *in Lampum ſub num.2. verſ. item poteſtatem interponendi auctoritatem.ff. de iuriſd.omnium iudic.* Abb. *Clement. fin.num.12.* vbi gloſſ. *verb. menſa ſua, de rebus Eccleſiæ non alien.* Zerola *in praxi Epiſcop. part.1. verb. beneficia verſ. ad dignitates aſſequendas*, vbi refert ſecundum hanc opinionem fuiſſe ab Vrbe reſponſum, refert Monet. *de Conſernas. c.5. n.69.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. dec.382. in 1.edition. aliàs reſol.322. in 2.edition.* & ſequi videtur Filliuc. *tract. 41. de benef. cap.3.n.114.* Valeoz. *tom.1. conſ.33.n.87.*

12 Ego tamen ſub diſtinctione ſic rem eſſe componendam iudico; vel Dignitas, quæ eſt erigenda, eſt omnino noua, quippe quæ aliàs non reperitur in Eccleſia; & tunc non poteſt creari ſine licentia Papæ; quo caſu intelligendi veniunt text. *in d.c.1.22. diſt* & citati pro ſecunda negatiua ſententia ex Imola *in cap.cùm acceſſiſſent, num.4. de conſtitut.* vel fuit iam inſtituta communiter pro vniuerſa Eccleſia, quales ſunt Archidiaconatus, Archipresbyteratus. & ſimiles & tunc non ſolum Epiſcopum, ſed etiam Capitulum cum illius conſenſu huiuſmodi dignitatem in aliqua Eccleſia creare poſſe, obſeruat Imola *d. num. 4.* adducens *d. cap.1.22. diſt. & cap præcipimus 16. q.1. & cap ſicut 8. de exceſſib Prælat.* & reſpondet *ad d.cap. olim*, per quod videtur quòd in creatione nouæ Dignitatis in Eccleſia requiritur auctoritas Papæ ex eo procedere, quia ibi ad cautelam, non de neceſſitate fuit petita licentia à Papa, vel quod Epiſcopus volebat ſolus ſine conſenſu Capituli inducere nouam Dignitatem in Eccleſia, refert & ſequitur Ioan. Anton Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum prælud.21. dub.vnico à num.13.* vbi *num.16.* aſſerit conſuetudinem inoluiſſe, vt Epiſcopi ne dum in Collegiatis, & Parochialibus ſimplicibus etiam pagorum erigant Rectorias in Dignitates, verùm etiam in Cathedralibus, & Rota *in vna Foroluien. Decanatus 4. Iunij* 1590. coram *Illuſtriſſ. Cara. Mantica*, itet eius deciſiones impreſſas *dec.114. n.3. cum ſeqq.* cenſuit Capitulum ſine conſenſu Epiſcopi, in ipſo actu intretuenientie non poſſe Dignitatem in Eccleſia conſtituere, clarè præſupponens hanc noſtram ſententiam: quam quidem expreſsè ſequitur cum prædicta diſtinctione Gamb. *de officio, & poteſtate Legati de latere lib. 5. tit. de poteſtate Legati in erigendo noua beneficia num. 12. & 13.*

Eccleſiam ſimplicem in Curatam, & Parochialem 13
erigere ex cauſa poſſe Epiſcopum notant Rebuff. *in praxi tit. de erectione in curatam & Parochialem.* Azor. *d.cap.29.quæſ.25.& d.cap.30.quæſ.3.& 4.* Nicol. Garcia *d.cap.5.num.2.* Verum *Sacra Congreg.* cenſuit beneficia ſimplicia in Curata ab Ordinario conferri non poſſe, vt referunt Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.492. in 1.edit. & reſol.383.num.6. & 7. in 2.edit.* Nicol. Garcia *d.cap 5 num 3* vbi hanc declarationem intelligit ceſſante cauſa, & neceſſitate.

† Sic etiam Eccleſia Curata in ſimplicem ab Epi- 14
ſcopo reduci non poteſt. Mat. Anton. *var.lib 1.reſol. vltim.caſu 69.* Curatum verò beneficium quando dicatur, vt in ſimplex conferri non poſſit per Epiſcopum, tradit Aloyſ. Ricc. *praxi deciſ.2.in 1.edit. & reſol.618.in 2.edit.*

Et demum quod Epiſcopus ſua Ordinaria auctori- 15
tate, vel alius quiuis inferior à Papa neqoeat erigere Parochialem Collegiatam, cenſuit *Sac. Congreg. Concil. in vna Conuerſana 27. Iunij* 1616. vt refert D. Lotter. *in tract. de re benef. lib.1. quæſt.14. num.49.* Et ideo audiendi non ſunt qui exiſtimarunt Epiſcopum poſſe erigere Parochialem Eccleſiam in Collegiatam, per text. *in cap. quoniam, de vita, & honeſt.clericc.* vbi Abb. antiq. *num.1.* Ioan. Andr. *num.3.* But. *num.2. ad fin.* Panorm. *num.2. & 6.* Imol *qui atteſtatur de communi num.1.* quos retuli & ſequi viſa eſt Rot. *in Regen. vnionis 12. Maij* 1625. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Decano.*

ALLEGATIO LXIX.

Epiſcopus an & quando, & quorum beneficiorum reſignationes recipere poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Reſignatio beneficiorum libera & ſimplex coram Epiſcopo, vel alio Superiore Ordinario fieri poteſt.*
2 *Superior Ordinarius, coram quo fieri poteſt libera reſignatio, debet eſſe Superior Eccleſiaſticus habens ſpiritualia.*
3 *Ordinarij conſenſus in liberis reſignationibus faciendis debet ab eo præſtari vnico contextu cum ſit reſignatio.*
4 *Prælatus omnis ius habens conferendi, inſtituendi, & à beneficio quoque clericos amouendi, poteſtatem habet liberas beneficiorum reſignationes admittendi.*
5 *Abbas, quem Eccleſia in temporalibus recognoſcit, non poteſt liberas beneficiorum reſignationes admittere.*
6 *Coadiutor datus Epiſcopo demenſi poteſt renunciationem liberam beneficij accipere.*
7 *Vicarius Epiſcopi an poſſit beneficiorum reſignationes accipere, remiſſiuè.*
8 *Capitulum Sede vacante poteſt liberas beneficiorum reſignationem recipere tribus concurrentibus.*
9 *Permutatio beneficiorum ſimpliciter fieri poteſt coram Epiſcopo, vel alio ſuperiore Ordinario.*
10 *Beneficium in vna diœceſi ſitum ſi permutetur cum alio alterius diœceſis, requiritur in ea permutatione, vtriuſque Epiſcopi, ad quos illa beneficia ſpectant, auctoritas, & conſenſus.*
11 *Permutari poſſunt beneficia coram Epiſcopo in quolibet anni menſe.*
12 *Permutatio coram Ordinario facienda non requirit mentionem de obtentis.*
13 *Permutatio coram Ordinario ſimplex, non vero triangularis fieri debet.*
14 *Epiſcopus quando beneficia permutata ſunt inæqualia poteſt ex officio mandare, ceſſante pacto, quod recipiens beneficium pinguius ſoluat aliquam penſionem ſuo tempore duraturam.*
15 *Penſionem ex iuſta cauſa poteſt Epiſcopus reſeruare, & imponere.*
16 *Reſignare, vel cum alio permutare poteſt quis coram Ordinario, quamuis nondum adeptus ſit poſſeſſionem.*
17 *Ius in re acquiritur in beneficio per collationem acceptatam ante adeptam poſſeſſionem.*
18 *Reſignari coram Ordinario poteſt beneficium, etiam ad fauorem, litteris expeditis, non adepta tamen poſſeſſione.*
19 *Beneficium litigioſum, ſaper quo pendet lis, non poteſt reſignari vel permutari, niſi lis eſſet ſuper priuatione beneficiati.*
20 *Reſignari, vel permutari coram Epiſcopo beneficia iuris patronatus poſſunt accedente patronorum conſenſu.*
21 *Patronorum intereſt videre ne habeant Rectorem eis odioſum, & non acceptum.*
22 *Reſignationes beneficiorum exiſtentium in diœceſi, poteſt Epiſcopus etiam in Curia recipere, non tamen conferre.*
23 *Reſignari coram Epiſcopis poterunt beneficia reſeruata, non tamen conferri.*
24 *Reſignationes in menſibus, in quibus Collatio ſpectat ad Cardinalem ratione indulti, poteſt recipere Epiſcopus, non tamen conferre.*
25 *Permutari coram Ordinariis poſſunt reſeruata beneficia, non tamen conferri.*
26 *Renunciatio beneficij facta in manibus poteſtatem non habentis, eſt nulla.*
27 *Reſignatio beneficiorum eorum Ordinariis facienda requirit cauſam, qua præſumitur in Epiſcopo, ſi eam admittat.*
28 *Conſtitutio Pij V. ſuper reſignationibus coram Ordinariis faciendis, refertur, & n. 29. & 30.*
31 *Senex volens reſignare debet Ordinarius ſuorum beneficiorum reſignationes admittere, cum hæc ſit cauſa iuſta admittendi reſignationem.*
32 *Senes qui dicantur, remittitur iudicis arbitrio.*
33 *Infirmitas eſt cauſa iuſta reſignandi beneficium coram Ordinario.*
34 *Valetudinarius qui dicatur iudicis arbitrio relinquitur.*
35 *Beneficiatus corpore impeditus habet iuſtam cauſam reſignandi beneficium coram Ordinario.*
36 *Beneficiatus corpore vitiatus habet iuſtam cauſam reſignandi coram Ordinario.*
37 *Crimini obnoxius beneficium habet iuſtam cauſam reſignadi coram Ordinario.*
38 *Criminoſi inquiſitione pendente quando beneficia poſſint reſignare oſtenditur.*
39 *Cenſuris Eccleſiaſticis irretitus habet iuſtam cauſam reſignandi beneficium.*
40 *Beneficiatus, qui nequit, aut non debet Eccleſia, vel beneficio inſeruire, habet iuſtam cauſam reſignandi coram Ordinario.*
41 *Reſignandi coram Ordinario cauſa iuſta eſt, ſi beneficiatus vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia.*
41 *Reſignandi coram Ordinario cauſa iuſta eſt, ſi contingeret beneficiatum ad aliud beneficium promoueri.*
43 *Religionem ingredientes, aut matrimonium contrahentes habent iuſtam cauſam reſignandi coram Ordinarijs, dummodo re ipſa id exequantur.*
44 *Reſignandi ius coram Ordinario iuſta cauſa eſt, ſi beneficiatus nequeat, aut non audeat propter capitales inimicitias in loco beneficij ſecurus reſidere.*
45 *Reſignatio, vel permutatio an ex iuſta cauſa facta præſumatur, oſtenditur.*
46 *Renunciationes facta abſque iuſtis cauſis ſunt nulla, Ordinarij vero illas admittentes nullam pœnam incurrunt.*
47 *Epiſcopi, coram quibus reſignatur beneficia, debent obſeruare, vt reſignantes, ſi ſint in Sacris conſtituti habeant alimde vnde viuere, & vitam commodè ſuſtentare poſſint.*
48 *Epiſcopi admittentes liberas beneficiorum reſignationes non debent illa ſuis conferre, quod an in Hiſpania ſeruetur, dubitat Garcia.*
49 *Epiſcopi beneficia coram ipſis reſignata, ſi conſanguineis reſignatium, aut ſuis conferant, quam pœnam incurrant, oſtenditur.*
50 *Renuncians coram Ordinario eu intentione, vel ſpe concepta, quod Ordinarius conferat beneficium, cui ipſe velit, quando nihil eſt in conuentione deductum non peccat mortaliter, nec aliqua ſimonia labe maculatur.*
51 *Permutationis forma coram Ordinario facienda conſtituitur.*
52 *Reſignantes duo ſua beneficia ex cauſa permutationis, & facta collatione vni ſi alter decedat ante factam ſibi collationem, ſuperſtes non habet regreſſum ad beneficium à ſe dimiſſum.*

53 Bene

53 *Beneficium à compermutante reſignatum, & alteri collatum poteſt compermutante decedente ab altero retineri, etiam ſumm poſtea non reſignet.*

54 *Permutatio beneficiorum an ob laſionem reſcindi poſſit, remiſſiuè.*

55 *Poſſeſſio omnis amiſſa dicitur per renunciationem factam, & ab Epiſcopo admiſſam.*

56 *Reſignans ad fauorem coram Sanctiſſimo non amittit poſſeſſionem niſi poſtquam reſignatario eſt perfectè quæſita.*

57 *Reſignatario in poſſeſſionem beneficij iuſtè & legitimè iuſſo datur manutentio.*

58 *Reſignans dicitur poſſidere ante acquiſitionem poſſeſſionis reſignatarij.*

1

ON AM Epiſcopo, vel alio Superiore Ordinario, libera, & ſimplex beneficiorum reſignatio de iure communi fieri poteſt, vt probant text. *in cap. admonet, de de rennnc.* ibi *abſque aſſenſu eius intrare audeant, detinere, dimittere, aut te inconſulto,* &c. & *in c.1. de rerum permutat. lib.6.* ibi. † *liberè ſine fraude in manibus eius ipſa reſignet, & in Clement. multorum, de præb.* Per quæ iura ita docent Rebuff. *de pacificis poſſeſſ. num.*104. Fuſc. *de viſit. lib.2. c.*10 *n.*19. & *cap.*28. *num.*11. Axor. *inſtitut. moral. part.*2 *lib.*7. *cap.*19 *quæſ.*4. Gonzal. *ad regul.*8. *Cancell. gloſſ.*14. *à n.*21. Franc Leo *in ſua theſauro fori Eccleſiaſt. part.*2 *c.*3. *num.*66. Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap.*50. §.18. *in princip.* Flamin. *de reſignat. lib.*7. *quæſt.*14. *n.*1. nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi indic. fori Eccleſiaſt. c.*48. *à n.*34. † qui quidem conſenſus præſtari debet à Superiore Ordinario vnico contextu cum ſit reſignatio, icavt à tergo litterarum præſtari non poſſit, ex Flamin. *lib.*8. *quæſt.*9. *à n.*127.

2

3

Intellige de Superiore Eccleſiaſtico habente ſpiritualia, Fuſc. *d. cap.*18. *num.*12. Ruſſin. *tract. de benef. cap.*14. *num.*41. Flamin. *d. quæſt.*15. *num.*18. Coch. *de iuriſdict. Ordinar. in exemptos part.*4. *q.*68. *in princip.*

4 † Et de omni alio Prælato, qui ius habet conferendi, inſtituendi, & à beneficio quoque clericos amouendi; cuiuſmodi ſunt Abbates, & alij Prælati Epiſcopis inferiores, qui Epiſcopalem iuriſdictionem conſuetudine, vel priuilegio habent, & nulli ſunt Epiſcopo proximè ſubiecti; Panorm. *in cap. quæſitum, n.*4. *de rer. permutat.* Flamin. *d. quæſt.*14 *à num.*19 & *quæſt.*15. Axor. *d. quæſ.*4 Cochier. *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos part.*4. *quæſt.*67. & *quæſt* 68 cum Flamin. *d. quæſt.*15. *num.*18 reſoluit, quòd † ſi Eccleſia in temporalibus recognoſcat Abbatem, in ſpiritualibus verò Epiſcopum, coram Epiſcopo erit reſignatio expedienda. Sic etiam † coadiutor datus Epiſcopo dementi, cum in ſpiritualibus & temporalibus generalem & liberam poteſtatem habeat, potetit renunciationem beneficij accipere, Flamin. *d. lib.*7. *quæſt.*10. *à num.*25. vbi *à n.*23 reſoluit, quòd quando coadiutor datur infirmo, vel ſeni, tunc cum conſenſu ipſius Epiſcopi reſignationes valet recipere. Hinc Cardinales poſſunt recipere reſignationes beneficiorum exiſtentium in ſuo titulo, quia poſſunt conferre illa beneficia, & deſtituere beneficiatos. Ita Flamin. Patiſ. *de reſignat. benef. lib.*7. *q.*12. *n.*8. *cum ſeqq.* nouiſſimè Diana *moral. reſol. p.*5. *tract.*2. *de poteſtate, & priuil. S.R.E. Card. reſol.*14.

5

6

7 De Vicario verò Epiſcopi an poſſit beneficiorum reſignationes recipere, ſi non habeat mandatum ſpeciale, dixi ſuprà *alleg.*54. *à n.*66. & citatis nouiſſimè addo Caſtr. Palao *d. tract.*13. *diſp.*6. *punct.*2. §.2. *n.*3.

8 Item Capitulum Sede vacante poteſt beneficiorum reſignationes recipere, tribus videlicet concurtentibus. *Primò* quando fieret ex cauſa neceſſaria, non antem liberè, & ſimpliciter. *Secundò* quando collatio ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul pertinet. *Tertiò* quando talis reſignatio, & collatio fiant ante prouiſionem factam de Prælato in Conſiſtorio, etiam antequam poſſeſſionem capiat. Ita Quarant. *in ſumma Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, q.*9. *prope finem verſ. quæ tò limita.* Flamin *d. lib.*7 *q.*23. Nicol. Garcia *de benef part.* 11. *cap.*3. *num.*256. & *cap.* 4. *à num.*75. Filliuc. *tract.*41. *de benef. cap.*2. *num.*45. Aloyſ. Ricci. *in praxi aurea reſolut.* 241. Bellacomb. *tom.*1. *commun. opin. lib.* 1. *aut.*1 *num.*11. Vnde ſi beneficiorum permutandorum collatio pertineat ad Epiſcopum & Capitulum ſimul & coniunctim, Sede vacante ſolum Capitulum permotationes admittere poterit, quaſi iure quodam accreſcendi; ſecus verò quando ſoli competit Epiſcopo beneficiorum permutandorum collatio, ita Boër. Epo *de ſatu n. permut. benef. iure, ad Clement. vnic. de rerum permutat. n.*303. Illud demum obſeruandum eſt, quod reſignatio beneficij non valet, nec ex illa inducitur ipſius beneficij vacatio, ſi fiat in manibus eius, qui non habent poteſtatem recipiendi. Mantic. *dec.*260. *n.*8. & 9. & inſrà *num.*26.

Primò amplia, vt non ſolùm coram Epiſcopo, & 9
aliis iuriſdictionem Epiſcopalem habentibus, quamuis fortè dignitatem Epiſcopalem non habeant, poſſit beneficiorum reſignatio fieri, ſed etiam permutatio, ſimpliciter tamen, & abſque pactis, ac conditionibus, Ita gloſſ. *verb. conſeruatur. in Clem. vnic. de rer. permut.* Steph. *de litteris gratia, in verb. reſignationis modus n.*7. Fuſc. *de viſit. lib.*2. *c.*28. *n.*22. Quarant *in ſum. Bullarij verb. beneficiorum permutationes,* Gonzal. *d. gloſ.* 14. *n.*57. Læl. Zech. *de repubi. Eccl. c. de beneficiatis, n.*8. Zerol. *in praxi Epiſc. part.*1. *verb. permutatio,* § 3 *dub.*1. Azor. *d. c.*29. *q.*16. Flores de Mena *var. q.*24. *num.*21. Garcia *d. cap.*4. *à n.*62. Suar. *tom.*1. *de Relig. lib.*4 *c.*32. *n.*11. Valet. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.* 23 *n.* 261. Mari. Anton. *variar. reſol. lib.*1. *reſolut.*112. *caſu* 39. nouiſſimè Bonacin. *var. tract.*1. *de ſimon. q.*4. §.12. *num.*7. *verſ. alij verè;* quicquid dicat Flamin. *lib.*5. *q.*6. *n.*23. Boët. Epo ſacrarum & humanarum litterarum eruditione clarus, *de ſatu n. permut. benef. iure ad cap. cum olim, de rer. permut. n.*119. vbi quærit, ſi beneficiorum permutandorum collatio non pertineat ad Epiſcopum, ſed ad alios quoſdam Epiſcopo non inferiores, vtrubi reſignatio talis ei cauſa permutationis fieri debeat? & reſpondet tationem permutationis beneficialis approbandæ cogere, vt Epiſcopum nihilominus hac de re dicamus adiendum; quandoquidem cæteri collatores Epiſcopi minores hac approbandæ, vel reprobandæ permutationis auctoritate carent. *cap. quæſitum, de rerum permut.* niſi conſuetudine, vel præſcriptione ſibi liceret, idem Boët. Epo *ad cap. vnic. de rer. permut. in* 6. *n.*215.

Quando beneficium in vna diœceſi ſitum per- 10
mutatur cum alio alterius diœceſis, tequiritur in ea permutatione vtriuſque Epiſcopi, ad quos illa beneficia ſpectant, auctoritas, & conſenſus; quia in permutatione duorum beneficiorum vtrumque dimittitur, & vtrumque confertur, ac proinde neceſſe eſt vt vtriuſque Epiſcopi intercedat auctoritas. Ita Azor. *d. cap.*29. *quæſ.*8. Et † quamuis per permu- 11
tationem beneficia vacare dicantur, *cap. vnic. de rerum permut. in* 6. Gomeſ. *in regul. de publicandis, quæſt.*3. *num.*3. tamen in quolibet menſe anni poſſunt permutati beneficia coram Epiſcopis, & Epiſcopi poſſunt admittere reſignationes in fauorem ex cauſa permutationis, quas faciunt permutantes, & earum cuilibet collationem de beneficio reſigna-

to

to facere, Gonzal. *ad reg* 8. *Cancel. gloſ.* 14. *num.* 32. Nicol. Garcia *de benef. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 543. Requiritur in permutatione beneficiorum conſenſus Epiſcopi, vt penitus tollatur ambitionis præſumptio, & pura partium nundinatio, quæ non poteſt non eſſe periculoſiſſima conſcientiis propter præſentiſſimum ſimoniæ metum: at interueniente Epiſcopi conſenſu beneficia inter collationis, & inſtitutionis Canonicæ poſſidentur, quia patres permutantes prius beneficia ſua reſignare tenentur in ordinarij manus, & deinceps fit compermutantibus eorundem beneficiorum collatio cum inſtitutione Canonica hinc inde ceſſat ideo ſimonia, ceſſante nimirum priuatæ nundinationis temeritate; nec enim qui ſic permutant, dicendi ſunt habere beneficia hæc ex permutatione, ſed ex inſtitutione Canonica, quamcumlibet permutatio fuerit cauſa ſine qua non fuiſſet ventum ad hanc inſtitutionem. Ita Boër. Epo *de ſaturnino permut. benef. iure, ad c. cùm olim, de rerum permut. n* 75.

22 Et in hac permutatione coram Ordinario facienda non eſt opus facere mentionem de obtentis, ſicut nec in alia prouiſione ab eo facta, *Clem. 2. de offic. Ordin.* Menoch. *de arbitr. caſu* 201. *n.* 150. poſt Rot. Corraſ. & alios Nicol Garc. *d. c.* 4 *n.* 99 Vtautem permutatio beneficiorum Eccleſiaſticorum valida ſit, & legitimè ac canonicè fiat, quæ requirantur? Vide Marcel. Vulpe *in d. praxi c.* 48. *à n.* 50. Boër. Epo *de ſaturn. permut. benef. iure, in Clem. de rerum permut. n.* 294. vbi reddit rationem quia non ſimpliciter, nec ex mera gratia conferetur beneficium vacans ex reſignatione propter permutationem facta, ſed beneficium vnum in locum alterius beneficij ſuccedit, non pro ſingulari lucro, vel ex cauſa lucratiua, neque pro noua locupletione, ſed pro iuſta penſatione proprij beneficij pro beneficio alieno reſignati, itaut nihil noui videatur acquiſitum.

Beneficia cum aliis beneficiis ita ſunt permutanda, vt nec cum ſpiritualibus aliis rebus inter ſe permutari valeant, nec etiam cum penſione quamcumuis tituli vice fungatur, affinitatem habeat cum beneficiis; quia penſiones defuncto peoſionario mox redeunt ad ſua beneficia vnde delibabantur, eanquam ad ſuam naturam, & cum eis coaleſcunt, & abſorbentur, & interciduntur; ideoque nihil inuenirent viri diuitiarum ſuis in manibus, qui beneficia ſua cum talibus penſionibus permutaſſent: ita Boër. Epo *ad d. Clem. vnic. n.* 261. vbi deinde *n.* 292. *pag.* 154. hanc non inferti ale, quaſi beneficia quoque permutanda neceſſariò prorſus eſſe debeant eiuſdem generis, vel qualitatis, poſſunt enim beneficia ſimplicia permutari cum dignitatibus & Cutaris, & vice verſa dummodo capacitas perſonarum non deſit.

23 Aduertendum maximè eſt, quod permutatio hæc ſimplex fieri debet, non verò triangularis, vel quadrangularis; veluti, ſi ego reſigno vnum beneficium in fauorem Ioannis, vt ipſe Ioannes reſignet ſuum beneficium, non in faoorem mei, ſed in fauorem alterius, quia eſſet ſimoniaca talis permutatio triangularis, Nauar. *conſ.* 43. *ſub tit. de ſimonia, num.* 3. *in fine, in noua edit.* poſt Caputaq. Imol. & allos, ita tecent Gonzal. *d. gloſ.* 14 *num.* 58. Coch *de permutat. benef. part.* 2. *cap.* 25. Molfeſ. *in ſumm. tract. t.* 6. *cap.* 13. *num.* 33. Leſſi. *de inſtit. lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 14. *num.* 48. nouiſſimè Bonacin. *variar. tract.* 1. *de ſimon. quæſt.* 4. §. 14. *num.* 4. *verſ. idem ibid. num.* 13. *in fin.* vbi, *num.* 4. *verſ. dem.* Optimè Boër. Epo *de ſaturn. permut. benef. iure, ad Clem. vnic. de rer. permut. num.* 333. *cum ſeqq.* vbi de triangulo non ma-
24 thematico, ſed beneficiorum permutatario. † Poterit tamen Epiſcopus quando beneficia permutata ſunt inæqualia, ex officio mandare (ceſſante pacto) quod recipiens beneficium pinguis, ſoluat aliquam penſionem ſuo tempore duraturam ad coæquandos fructus vtriuſque beneficij permutati, Ancharan. *conſ.* 279. incip. *Quæſtio proponitur*, Nauar. *dict. conſ.* 43. *num.* 4 Gonzal. *d. gloſſ.* 14. *num.* 38. † Nam licèt regulariter, & ſine cauſa nequeat Epiſcopus penſionem reſeruare, & imponere; ex iuſta tamen cauſa, vtpote pro bono pacis, vel ſtudio alicuius ſcholaris pauperis, vel in vtilitatem Eccleſiæ, vel ex alia rationabili cauſa, poteſt illam reſeruare, & imponere, Rebuff. *de priuilegiis ſcholar. priuileg.* 41. Nauar. *conſ.* 15. *num.* 3. *de rebus Eccleſiæ, & conſil.* 4 *num.* 2. *de ſimonia, in nouis*, Gambar. *de Legato lib.* 6. *à num.* 392. & fuit reſolutum *in vna Militen. Canonicatus, ſexta Martij* 2596. coram *Illuſtr.ſſimo Domino meo D. Cardinale Millino, & in altera Algarbien. Canonicatus, nona Iunij* 1579. coram *Card. Lancello o ſen.* quæ eſt in impreſſis *deciſ.* 519. *ſub num.* 3. *p.* 1 *diuerſ.* de quo vide reſoluta infrà *alleg.* 85. *poſt n.* 11. Vide latiùs infrà *alleg.* 85. *num.* 3. & 11. *cum ſeqq.* 15

Secundò amplia etiamſi nondum adepta ſit poſſeſſio, nam habens ius in re, non tamen adeptam poſſeſſionem (quia per collationem acceptatam ante adeptam poſſeſſionem ius in re in beneficio acquiritur, *cap. ſi tibi abſenti, de prebend. lib* 6. Flamio. *de reſign. lib.* 2. *quæſt.* 16 *n.* 2. *& lib.* 10. *q.* 6. *num.* 2. *& quæſt.* 8. *n.* 5. Molina *de Iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 2. *verſ. dixi ſuperiùs*, Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 55 §. 1. *n.* 15. *&* 33. Rota *in vna Vercellen. Canonicatus* 11. *Decembris* 1603. coram *Reuerendiſſimo D. meo Coccino*, apud Farinac. *part.* 2. *tom.* 1. *deciſ.* 498.) poteſt 17 beneficium coram Ordinario reſignate, vel cum alio permutate, Franc. *cap.* 1. *n.* 16. & *ibi* Gambar. *n.* 86. *de rerum permut. in* 6. Prob. *ad Monach. in cap. licet Epiſcopus, n.* 6. *de prebendis in* 6 Cottaſ. *de benef. cap.* 9. *n.* 1. Nauar. *conſ.* 4. *n.* 2. *ſub tit. de ſimonia, in nouis*, Cardin. Mantica *de tacitis, & ambiguis conuent. lib.* 23. *tit.* 9. *n.* 2. *&* 9. Nicol. Garc. *d. c.* 4 *n.* 5. 18 † Etiam ante apprehenſam poſſeſſionem, litteris tamen expeditis, Anton. de Burg. *in c. caterum, n.* 251. *de reſcriptis*, Gemin. *conſ.* 127. *in fine*, Petr. Gregor. *ſyntagm iuris lib.* 17. *cap.* 17. *n.* 16. Flamin. *lib.* 2. *q.* 26. † Et licèt beneficium litigioſum, ſuper quo pendet 19 lis, non poſſit reſignari, vel permutari. Lancellot. *de attent. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 254. Pnte. *deciſ.* 354. *lib.* 3. Flamin. *lib.* 2. *quæſt.* 3. *à num.* 1. Azor. *d. cap.* 29. *q.* 5. Nec ab Epiſcopo conferri, Setaphin. *Rote Romane deciſ.* 945 hoc non procedit quoties lis eſſet ſuper priuatione beneficiarij: nam hoc cauſ. huiuſmodi lis non facit beneficium litigioſum, vt fuit reſolutum *in Hiſpalen. attentatorum* coram *Domino Aquen.* 16. *Nouembris* 1553. & referunt Pure. *deciſ.* 66. *lib.* 2. Flamin. *d. quæſt* 3. *n.* 56. vbi *n.* 57. & declarat, niſi lis eſſet ſuper priuatione, & ea adiudicetur alicui beneficium, quia hoc caſu dicitur litigioſum, & per conſequens reſignari non poterit.

Tertiò amplia, vt etiam beneficia iuriſpatronatus 20 poſſint reſignari coram Epiſcopo, accedente tamen patronorum conſenſu, Pnte. *deciſ.* 412. *num.* 2. *lib.* 1. Flamin. *lib.* 7. *quæſt* 14. *num.* 8. Sic etiam eodem patronorum conſenſu accedente poſſint permutari, *cap. decernimus* 6. *quæſt.* 7 Flamin. *de reſign. benef. lib.* 2. *quæſt.* 4. *num.* 18 Mari. Antonin. *var. reſolut. lib.* 2. *reſolut.* 109. *num.* 32. Couat. *pract. cap.* 36. *num.* 9. Stephan. Quatanta *in ſumma Bullarij, verb. beneficiorum permutationes, in addit.* Vgolin. *d. c.* 50 §. 19. *num.* 4. Azor. *d. cap.* 29. *quæſt.* 6. Boër. Epo *ad dict. cap. cùm olim, de rerum permut. num.* 110. vbi reſoluit

per

permutationem collationemque abſque patroni conſenſu factam ipſo iure valere, ſed collatoribus, vel patroois eam non ferentibus tenocandam, reſcindendamve, vel vt noſtri loquuntur annullandam. *cap. quòd ſicut* 28 *de electi. cap. cùm in Eccleſia* 33. *de prabend. in* 6 & reſpondet textum *in cap. decernimus* 16 *q.* 17. de permutatione non agere, ſed de vltranea Epiſcopi collatione beneficij non permutati, ſed ſimpliciter vacantis, vbi patroni nominatio, ſiue præſentatio iam locum inuenerat; plus itaque permittitur Epiſcopo in beneficiis permutatis, vtpote noo ſimpliciter vacantibus, quàm in beneficiis ſimpliciter vacantibus, vbi collatoribus, & patronis acquiſitum eſt iam ius. Requiritur enim in permutatione conſenſus illorum, ad quos collatio, electio, ſeu præſentatio pertinet: quia ipſorum intereſt quãuis Epiſcopus totum debeat expedire, gloſſ. *verb. collationem, in d. c.* 1. gloſſ. etiam *in dicta Clem.* 1 & multi, quos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *d. cap.* 4. *n.* 72.

21 nam † patronorum intereſt, vt videant ne habeant Rectorem eis odioſum, & non acceptum, vnde cùm de eorum præiudicio tractetur, ſequitur illos neceſſariò eſſe vocandos, eorumque conſenſum requiri, per reg. *quod omnes tangit, de regul. Iuris, in ſexto*, niſi ipſi patroni fuerint peremptoriè vocati, dato eis termino ad comparendum cum expreſſione cauſæ, & ipſi infra terminum præfixum non comparuerint ad contradicendum permutationi, quia tunc ſequuta Ordinarij inſtitutione amplius non audientur, nec potuerunt ſe opponere etiam infra teſtidum temporis dari ad præſentandum: ſi vero comparuerint declarando ſe permutationi nolle conſentire, & velle alium præſentare, tunc licet eon præſentauerint infra tempus præfixum io edicto per Epiſcopum appoſito, poterunt nihilominus vti beoeficio temporis legalis vſque ad finem quadrimeſtris. Ita Proſper. de Auguſtino *in addit. ad Quarantam, d. verb. beneficiorum permutatio, in princip.*

22 *Quartò* amplia, vt Epiſcopus poſſit recipere reſignationes beneficiotum exiſtentium io ſua diœceſi, etiam in Cutia, non tamen conferre, quia tunc beneficia dicuntur vacate in Curia per reſignationem, & eo caſu collatio palam ad Summum Pontificem ſpectat, *c* 2. *de prebend. in* 6. Et hanc ampliat, tenent Conarr. *lib.* 3. *variar. cap.* 20. *ſub num.* 8 Flamin. *lib.* 7. *queſt* 14. *n.* 23. Proſper de Auguſtin. *d. verb. beneficiorum reſignationes, prope. fin. verſic. An autem Ordinarij*, me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.* 2. *cap.* 9. *num.* 25. Maſſobr *in praxi habendi concurſum requiſ.* 7. *dub.* 39. *num* 21 qui tamen adhibent hanc cautelam in conferendo, vt exeant ab Vrbe ad hoc vt dicantur eſſe in aliena diœceſi, & fuit reſolutum in Rota, vt per Buteum *deciſ.* 267. *lib.* 1 & aduertit Maſſobr. *addit. requiſ.* 7. *dub.* 44.

23 *Quintò* amplia, vt beneficia reſeruata poſſint reſignari coram Epiſcopis, qui poterunt reſignationes dictorum beneficiorum recipere, non autem illa conferre. Flamin. *d. q.* 14. *num.* 6. me citato *in hoc loco*, Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ.* 7. *dub.* 39. *n.* 22 non admiſſa diſtinctione Azor. *d. c.* 29. *quæſ.* 10.

24 Sic etiam † quamuis Epiſcopus in manibus ſuis poſſit recipere reſignationes in menſibus, in quibus collatio ſpectat ad Cardinalem ratione indulti, non poterit tamen conferre, ſed Cardinalis habebit collationem, Gabriel. *conſ.* 87. *lib.* 1. Flamin. *d. q.* 14. *n.* 13. vbi *n.* 30. cum Abb. *in cap. ad ſupplicationem, n.* 5. *de*

25 *renunciat.* reſoluit † poſſe Epiſcopum recipere reſignationem beneficiorum obtentorum per alium Epiſcopum. Sic etiam coram Ordinariis poſſunt reſeruata beneficia permutari, dummodo non ea conferant, cum hoc ad Summum Pontif. ſolum ſpectet, & ita poſt multos reſoluit Flamin. *lib.* 2. *q.* 16. *in princip.* Solus tamen erit Summi Pont. ex iure quidem communi permutationes beoeficiorum admittere, quæ ſint in Eccleſiis ab Ordinario exemptis, & immediatè ſubiectis Apoſt Sedi, ſed ex conſuetudine, vel indulgentia potiſſimum Pontificis poterit eſſe capitis inferioris earundem Eccleſiarum, vel etiam Capituli, ſiue Collegij cuiuſpiam; ita Boët. Epo *de futurum permut. beneficiare, ad c. vnic. de rerum permut. in* 6. *n.* 226.

Aduertere oportet renunciationem beneficij fa- 26
ctam in manibus poteſtatem non habentis eſſe nullam, vt cenſuit Rota *in Camerinen. Parochialis* 27. *Nouembris* 1587 coram *Card. Seraphino*, eſt inter eius deciſiones impreſſas *dec* 803.

Illa tamen ſimplex beneficiorum reſignatio nunc, 27
vt validè fieri poſſit coram Ordinario, requiritur cauſa, de expreſſis in Conſtitut. Pij V. 58. incip. *Quanta Eccleſia, Dat. Rome anno Incarnationis Dominice* 1568. *Kalend. Aprilis*, quam refecunt Quanta *in ſumm. Bullari, verb. beneficiorum reſignationes*, Vgolin. *d. c.* 50. §. 18. *n.* 3. Flamin *de reſignat. lib.* 5. *q.* 6. *n.* 2. & de ea memini Maſſobr. *in praxi habendi concurſum requiſ.* 7. *dub.* 5. & Marcel. Vulpe *d. cap.* 48. *num.* 36. *cum ſequent.* cuius pars eſſentialis ſic ſe habet:

Poſthac Epiſcopi, & alij facultatem habentes eorum 28
dumtaxat reſignationes recipere, & admittere poſſint, qui aut ſenio confecti, aut valetudinarij, aut corpore impediti, vel vitiati, aut crimine obnoxij, cenſuriſque Eccleſiaſticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Eccleſia, vel beneficio inſeruire ſen qui vnum aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri. Religionem quoque ingreſſuri, vel Matrimonium contracturi, ſi ſtatim poſt ea id re ipſa exequantur. Denique cum quis ex aliis caſibus acciderit, qui Conſtitutione ſæl. rec. Innocentij Papæ III. de dimittendis Carhedralibus Eccleſijs edita continentur. Qui etiam ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecuri, ſed ne horum vllus ſacro Ordini mancipatus, niſi religionem ingreſſurus valeat vllo modo beneficium, vel officium Eccleſiaſticum reſignare, niſi alunde ei ſit, quo in vita poſſit commodè ſuſtentari. Ad hæc beneficiorum & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis ſanctionibus, & Apoſtolicis conſtitutionibus permittuntur. Caueant autem Epiſcopi, & alij prædicti, itemque omnes electores, præſentatores, & patroni tam Eccleſiaſtici, quam laici, quicumque ſint, ne verbo quidem, aut nutu, vel ſigno futuri in huiſmodi beneficiis, & officijs ſucceſſores ab ipſis reſignantibus aut alijs eorum ſignificatione, vel hortatu deſignentur, aut de his aſſumendis promiſſio inter eos, vel etiam intentio qualiſcumque intercedat.

Caterum præcipimus, atque interdicimus ne ipſi Epiſ- 29
copi, aut alij collatores de beneficiis, & officijs reſignandis prædictis, aut ſuis, admittentium conſanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per ſallacem circuitum multiplicatorum in extraneos collationum audeant prouidere: quod ſi ſecus, ac etiam quicquid præter, vel contra formam prædictorum, fuerit à quocunque temere attentatum, id totum ex nunc irrite, & effectum decernimus non habere.

Qui verò contrafecerint, vt in eo, quo deliquerint pu- 30
niantur, à beneficiorum & officiorum collatione, nec non electione, præſentatione, confirmatione, & inſtitutione, prout cuique competierit, tamdiu ſuſpenſi remaneant, donec remiſſionem à Rom. Pont. meruerint obtinere. & qui talia beneficia, ſeu officia receperint, eos prædicte pœne volumus ſubiacere. Et nihilominus in eos, qui ſic

ſuſpenſi conferre, eligere, præſentare, confirmare, vel inſtituere auſi fuerint, excommunicat. quoad perſonas, quo vero ad Capitula, & Conuentus; à diuinis ſuſpenſionis ſententias, ipſo facto promulgamus, quibus etiam nullus alius, quam ipſe Rom. Pont. ſine abſolutionis, ſine relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertire, prohibitione, & litteris noſtris prædictis, nihilominus in cæteris omnibus perpetuo valituris. Non obſtantibus, &c. Quam quidem Conſtitutionem præſcribentem caſus in quibus Ordinarij poſſunt admittere reſignationes, in Hiſpania non fuiſſe receptam, ſed ab ea ad Sedem Apoſtol. ſupplicatum probat Nicol. Garc. *de benef. part.* 11. *cap.* 3 §. 3. *d. num.* 270. *cum ſeqq.* & ſaltem quoad illam partem Conſtitutionis præfatæ de non confetendis beneficiis reſignaris conſanguineis, affinibus, aut familiatibus Epiſcoporum, nouiſſimè tradit Salgado *de ſupplicatione ad Sanctiſſimum à litteris Apoſtolicis, p.* 1. *cap.* 2. *num.* 136.

31 Recolligendo huiuſmodi cauſas, ex quibus Ordinarij poſſunt beneficiorum reſignationes admittere, prout eas refert Fillinc. *tractat.* 41. *de benefic. cap.* 10 *num.* 13. & Caſtro Palao *in opere morali tom.* 3. *tract.* 13. *diſput.* 6. *punct.* 3. §. 1. dico, quòd prima eſt quando beneficiatus volens reſignare eſt ſenex, prout habetur *in d. Conſtit. Pij V.* ibi, *ſenio confectis*, & de Iure communi probat text. *in cap. niſi cum pridem, de renunt.* vbi Abb. *num.* 7. Gratian. *Marchia de*

32 *ciſ.* 189. *n.* 3 & 4. † Et ſenes qui dicantur, remittitur iudicis arbitrio, conſiderata perſonarum qualitate, propter complexionum diuerſitatem, Menoch. *de arbitr. caſu* 59. *n.* 3. Flamin. *de reſignat. lib.* 5. *quæſt.* 9. *num.* 8. Proſper. de Auguſtin. *in addit. ad ſummam Bullarij verb. beneficiorum reſignationes, in princip.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol.* c. 53. *n.* 1. *in nouiſſ. edit.* & in his terminis Aloyſ Ricc. *in deciſion. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 18. *part.* 4. Maſſobr. *d. requiſ.* 7. *dub.* 6.

33 *Secunda* cauſa eſt infirmitas volentis reſignare beneficium, vt habetur *in d. Conſtitut. Pij V.* ibi, *aut valetudinarij*, Flamin. *dict. quæſt.* 6. *num.* 9. Proſper. de

34 Auguſtin. *d. loco*, *verſ. ſecunda.* † Et valetudinarius quis dicatur etiam iudicis arbitrio relinquitur, Menoch. *de arbitr. caſu* 60. Marc Anton. Genuenſ. *dict. cap.* 53. *verſ. aut valetudinarij*, Maſſobr. *dict. requiſ.* 7. *dub.* 9.

35 *Tertia* cauſa eſt, quando beneficiatus eſt corpore impeditus, vt patet ex dict. Conſtitut. Pij V. ibi *aut corpore, impediti*, ſi impedimentum ſit tale, vt non poſſit præſtare id, ad quod tenetur; vel allàs ipſi Ordinario videretur eſſe ſufficiens, Proſper. de Auguſt. *d. loco verſ. tertia*, Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.* 53. Flamin. *d. q* 6. *num* 31. & 32. vbi *à num.* 16. exemplificat in octo morborum generibus, videlicet, in leproſo, in ſcabroſo hetcnleo, in paralytico, in apoplectico, in habente morbum comitialem, in lunatico, in laborante morbo Gallico, producente vlcera per corpus, in habente manus tremulas, vel chiragram continuam, de quibus morborum generibus tractaui *allegat.* 62. *à n.* 40.

36 *Quarta* cauſa eſt, quando beneficiatus eſt corpore vitiatus, vt habetur in dict. Conſtitut. Pij V. ibi, *vel vitiari*, &c. Flamin. *dict. quæſt.* 6. *à n.* 33. Maſſobr. *d. requiſ.* 7. *dub.* 10. Proſper. de Auguſtin. *d. loco, verſ. quarto*, vbi exemplificant in ſex corporis deformitatibus, ſcilicet in cæco, in claudo, in habente manum mutilam, vel articulatas manus ad vtendum inefficaces, in habente crus penitus abſciſſum, aut adeo contractum, vt ligneo pede ſit opus, in gibboſo, & tandem in diminuto qualibet parte corporis notabili de quibus defectibus dixi *d. alleg.* 62. *à n.* 26.

Quinta cauſa eſt, ſi beneficiatus eſt crimini obnoxius, vt patet *in d. Conſtitut.* ibi, *crimine obnoxij*, quia 37
qui crimina commiſerunt, faciliùs ad renuncianda beneficia admittuntur, cum ad eorum priuationem Inta conueniant, Fuſch. *de viſitat. lib.* 2. *c.* 28. *num.* 25. Flamin. *d. q* 6. *à n.* 57. Maſſobr. *d. requiſ.* 7 *dub.* 11. Proſper. de Auguſt. *d. loco verſ. quinta*, qui exemplificant in caſibus in quibus ob crimen commiſſum venetit beneficio priuandus, videlicet, in homicida, in ſimoniaco, in adultero, in concubinario, qui poſt admonitionem non reſipiſcit: in ſuſtinente excommunicationem per annum, in periuro, & in blaſphemo. † Huiuſmodi criminoſi inquiſitione pendente, 38
etiam poſt receptas probationes, & concluſum in cauſa, imò & pendente appellatione à ſententia priuationis ſimpliciter poſſunt beneficiis coram Ordinario renunciare, modo fiat mentio criminis, & proceſſus incœpti, niſi crimen illud renunciantem indignum redderet, Flamin. *lib.* 3. *quæſt.* 16. *num.* 23. Proſper. de Auguſt, *vbi proxime*; Marc. Anton. Genuenſ. *d. c.* 53. *in annot.*

Sexta cauſa eſt, quoties beneficiatus eſſet cenſu- 39
ris Eccleſiaſticis irretitus, vt habetur in dict. Conſtitut. Pij V. ibi, *cenſuris Eccleſiaſticis irretitis*, &c. Fuſch. *d. c.* 28. *n.* 14. Flamin. *d. q* 6. *n.* 67 Proſper. de Auguſt *d. loco verſ. ſexta*, Marc. Anton. Genuenſ. *dict. cap.* 53. & hæc cenſura diuiditur in excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum, *cap. quærenti, de verbor. ſignif.*

Septima cauſa eſt, quando beneficiatus nequit, 40
aut non debet Eccleſiæ, ſine beneficio inſeruire, vt dicitur in dicta Conſtit. Pij V. ibi, *aut nequeunt, aut non debent Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire*, &c. Flamin. *d. quæſt.* 6. *à n.* 91. Proſper. de Auguſtin. *d. loco verſic. ſeptima*, qui exemplificant quoad primam partem in clerico bannito, in dæmoniaco, & in muto effecto; quoad ſecundam partem, de illis ſcilicet, qui etſi poſſint, non tamen debent Eccleſiæ, vel beneficio deſeruire, exemplificant in clerico turpiter, & ſcandalosè viuente, in lunatico, in pariente ſtomachi langoorem, & ſic vomitum, in illiterato, & in habente morbum caducum.

Octaua cauſa, qua Ordinarij poſſunt recipere be- 41
neficiorum reſignationes, eſt quando beneficiatus vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia, vt habetur *in dict. Conſtit. Pij V.* ibi, *ſeu qui vnum aliud, aut plura obtinuerit beneficia*, &c. Flamin. *d. quæſt.* 6. *à num.* 108. Maſſobr. *d. requiſ* 7. *dub.* 13. & 14. Proſper. de Auguſtin. *d. loco verſ. octaua*; namque vnus vno debet eſſe contentus beneficio, quod quidem ſi ad vitam eius honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, licet aliud ſimplex ſufficiens, dummodo vtrumque perſonalem reſidentiam non requirat, eidem conferri, vt diſponit Concil. Trident. *ſeſſ* 24. *de reform. c.* 17. ad cuius intellectum deſeruiunt per me dicta *allegat.* 62.

Nona cauſa eſt, quando contingeret beneficia- 42
tum ad aliud beneficium promoueri, vt patet in dict. Conſtitut. Pij V. ibi, *vel quos ad alind contigerit promoueri*, Flamin. *dict. quæſt.* 6. *à num.* 157. Proſper, de Auguſt *d. loco verſ. nona*: quia talis reſignatio non tam dicitur fieri propria voluntate, quàm ex neceſſitate, per text. *in cap. de multa, de præbend.* & *in Extrauag. execrabilis*, *verſ. qui verò deinceps*, *eodem tit. inter communes.*

Decima cauſa eſt, quando clericus beneficiarius 43
vellet Religionem ingredi, aut matrimonium contrahere, dummodo ſtatim re ipſa id exequatur, vt

habetur

habetur in dict. Conſtit. Pij V. ibi, *Religionem quoquo ingreſſuri, vel matrimonium contracturi, ſi ſtatim re ipſa id exequantur.* Fuſch *d. lib. 1. cap. 28 num. 18.* Flamin. *d. q. 6. a num. 163.* Proſper. de Auguſtino *d. loco, verſ. decima*, me citato *in hoc loco* Alzedo *d. part 2. cap. 9. num. 23.* qui vnam differentiam conſtituunt inter Religionem ingredientes, & Matrimonium contrahentes: quia ſi Ordinarius admiſit renunciationem illius, qui vult matrimonium contrahere, illo contracto de præſenti poteſt conferre illud beneficium; ſi verò admittat renounciationem illius, qui vult ingredi Religionem, eo ingreſſo Religionem, ſtatim non poteſt conferre illud beneficium, ſed debet expectare per annum, intra quem poteſt exire. Et ideò Garc. *de benefic. part. 11. cap. 9. n. 23.* dicit quòd illa verba, *Religionem ingreſſuri*, intelligenda non quidem de habitus ſuſceptione, ſed planè de profeſſionis emiſſione, tefert Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum, requiſ. 7 dub. 32. num. 9.* vbi *n. 15.* cum Flamin. *d. q. 6. num. 165.* dicit quòd poterit Ordinarius conferre beneficium reſignatum ab eo, qui vult Matrimoniom contrahere, non obſtante quòd poſtea matrimonium iam contractum diſſoluator, vel ex eo quòd vxor ante conſummationem intrauerit Religionem, vel inuenta fuerit eſſe conſanguinea.

44 *Vndecima* cauſa eſt, quando beneficiatus nequit, aut non audet propter capitales inimicitias in loco beneficij ſecurus reſidere, vt dicitor in d. Conſtitut. Pij V. ibi, *qui etiam ob capitales inimicitias, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecure*, &c. Fuſch. *d. c. 28. n. 8.* Flamin. *d. q. 6. n. 169.* Proſper. de Auguſtino *d. loco verſ. vndecima*, Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 53. num. 4.* Quæ autem dicantur capitales inimicitiæ, dixi ſuprà *allegat. 41. num. 10.*

45 Ex relatis cauſis poſſunt Ordinarij beneficiorum reſignationes admittere, & in dubio non præſumitur reſignatio, aut permutatio facta ex iuſta cauſa, nec creditur Ordinatio dicenti ſe facere illam iuſta de cauſa, niſi illa probetur, vt contra aliquos tenent Nicol. Garc. *de benef. part. 11 cap. 4. num. 52.* Alnyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 460.* Rota verò coram Seraphin. *deciſ. 1310. n. 3.* cenſuit renunciationem per Ordinarium admiſſam præſumi ex cauſa rationabili,

46 per *cap. ut præſentia, de renuntiat* † Si tamen renunciationes factæ ſint abſque prædictis cauſis, ſunt nullæ, Ordinarij veto illas admittentes nullam pœnam incurrunt. Fuſch. *d. c. 28. num. 26.* Flamin. *d. q. 6. num. 225.* Vgolin. *d. §. 18. n. 6.*

47 Illud tamen maximè obſeruare debent, vt coram eis renunciantes, ſi ſint in Sacris conſtituti, habeant aliunde vnde viuere, & viram commodè ſuſtentare poſſint, aliàs renonciationes admittere non valent, prout exprimitur in dict. Conſtit. Pij V. ibi, *Sed ne horum vllus Sacro Ordine ſuſceptus, niſi Religionem ingreſſus ut, valeat vllo modo beneficium, vel officium Eccleſiaſticum reſignare, niſi aliunde ei ſit, quo in vita poſſit commodè ſuſtentari.* Maſſobr. *d. requiſ. 7. dub 37.* &c. & faciunt quæ dixi ſuprà *allegat. 19. a n. 33* Requiritur etiam publicatio; nam publicanda eſt reſignatio ſimplex facta in manibus Ordinarij, Rota *deciſ. 662. ex n. 1 p. 4 diuerſ. & deciſ. 666.* etiam ex *n. 1. eod. p 4.* Seraph. *deciſ. 1309. n. 1. & 4.* Lotter. *de re benef. lib. 3. q. 21. n. 9.* licèt non eſſe hoc per vſum receptum in Hiſpania affirment Nicol Garc. *d. p. 11. c. 3. n. 332.* Salgado nouiſſimè *de ſupplicat. ad Sanctiſſim. p. 1. c. 2. num. 137.*

Poſtquam Summus Pontif. Pius V. *in dicta ſua Conſtit.* ſupra relata prædictas exarauit cauſas, ſtatuit ne reſignationes coram Epiſcopis, vel aliis collatoribus fiant cum pacto, ſen conditione, vel deſignatione futuri ſucceſſoris, cui reſignans intendit beneficium conferri, ſtatimque aliter factum, tefert nouiſſimè Booac. *var tract. 1. de ſimon q 4. §. 14 num. 5.* vbi antea *num. 5.* probat reſignationem beneficij non putam labem ſimoniæ contrahere, ſi coram Prælato inferiore Papa fiat, hinc inferens ſimoniam committi dum quis alteri beneficium reſignat ea conditione, vt ſibi penſionem ſoluat, & citat Suar. *tom. 1. de Relig. lib. 4. c. 35. num. 21.* Filliuc. *tract. 45. c. 8. quæſt. 10. n. 34.* Et idem Bonacin. *cod. § 14. n. 3.* aſſerit ſimoniam pariter commitri dum beneficiarius, qui beneficium lucroſum cum multis expenſis aſſequutus fuerat, & poſtea dum in pacifica exiſtit poſſeſſione, reſignat illud alteri coram inferiore Papa cum pacto vt eis, cui reſignat beneficium, ſoluat expenſas, & citat Flamin. *de reſignat. lib. 1 q 7. n. 1.* Suar. *d. c. 35. num. 24.* Filliuc. *d. q. 10. n. 35.* Valer. Reginald. *lib 23. c 18.*

Deinde Ordinarij obſeruare debent, vt admit- 48
tentes beneficiorum reſignationes ex his cauſis, non debeant illa beneficia conferre ſuis, aut aduncreotium conſanguineis, & affinibus, vel familiaribus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatorum in extraneos collationum audeant prouidere. Quia ſi hoc facerent, hæc renunciatio præſumeretur tacitè, & indirectè facta ad fauorem, quæ certam eis fieri non poteſt. Ita Flamin. *d. q. 6. n. 180.* Franciſc. Leo *d. p. 2. c. 3. n. 69.* Proſper de Auguſtin. *d. loco, poſt vndecimam cauſam, verſ. & quare*, Filline *in quæſtion. moral. tom. 3. tract. 45 cap. 8. n. 29.* Villalob. *in ſumm. tom. 2. tract. 37. diffic. 32. n. 2* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Diana *mora reſolut. p. 5 tract. 14. reſol. 16.* nouiſſimè Marcell. Vulpe *in ſua praxi t. 49 num. 19.* Mat Antonin *var. reſol. lib. 1. reſolut. 112. caſu 34.* vbi reſoluit Epiſcopum ob dictam Bullam Pij V. non poſſe conferre ſuo familiari beneficium coram ſe reſignatum Sed in hac patre non videri huiuſmodi Conſtitutionem in Hiſpania ſeruari, ſed eſſe ab ea ſupplicarum aſſerent Nicolaus Garcia *d. p. 11. c. 3. num. 70. in fine* Alphonſ Moſcoſo *in ſum. tract. 15. cap 10. num. 2.* Diana *d. reſol. 26. verſ. verum*, Salgado citatus *ſuprà n. 30.*

Quòd autem beneficia iuriſpatronatus non comprehendantur ſub *dicto §. Caterum*, declarauit Gregor XIII. vt atteſtantur Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2 1 5. n. 22* Nicolaus Garcia *de benef. p. 11. c 3. §. 3. n. 268.* & contra Franc. Leonem, idem dicit Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum requiſ. 7, dub. 24 ſecundum Romanam improſ.* In quoto autem gradu prohibeantur conſanguinei quominus poſſint prouideri ab Epiſcopo de beneficiis in eorum manibus reſignatis, non abſtrete erit inueſtigandum. In quo dubio Flam *de reſignat. benefic. lib 5. q. 6. n. 194* dicit quòd relinquitur diſpoſitioni Iuris communis *in l. commodiſſimè 10. ff do liberis, & poſth.* & ita vſque ad quartum gradum excluſiuè prohiberi reſoluit Maſſobr. *d. requiſ. 7. dub. 25.* vbi *dub 26.* tenet affinitatem ad inducendum impedimentum collationis beneficij reſignati in manibus Ordinarij ſi ſit ex licito coitu, non extendi vltra tertium gradum; ſi verò ſit ex illicito coitu, gradum ſecundum non debere excedere, & *dub. 27.* tradit attinentiam non impedire collationem beneficij reſignati in manibus Ordinarij, & *dub. 29.* etiam aſſerit publicam honeſtatem non impedire; & *dub. 30* ait quòd Epiſcopus poteſt conferre

familiari ſui Vicarij etiam comedentis in tinello, beneficium reſignarum in ſuis manibus; at verò Vicarius nequit huiuſmodi beneficium confere familiari ipſius Epiſcopi, tamerſi reſignatio facta ſit in manibus ipſius Vicarij, & *dub.* 51. cum Garcia *de benefic. part.6 cap.* 2.*num.*210 tradit quòd conſanguinei, affines, & alij impediti à conſecutione beneficij reſignati in manibus Ordinarij impediuntur etiam à concurſu Parochialis reſignatæ, ſecus ſi vacet per obitum.

46 Si verò huiuſmodi Ordinarij beneficia coram ipſis reſignata conſanguineis reſignantium, aut ſuis, vel familiaribus conferant, ſuſpenduntur à collatione, electione, & inſtitutione beneficiorum, donec à Summo Pontifice abſolutionem obtinuerint, vt dicitur in dict. Conſtitut. Pij V. *verſ. qui verò contra-fecerint*; refert Rota apud Farin. *decif.* 17. *num.* 3. *recentior.* & ſi hac ſuſpenſione non obſtante, iſtorum aliquid fecerint, excommunicantur, vt habetur *in verſ. Et nihilominus*, vbi etiam reſpectu Capitoli, & Conuentus imponitur pœna ſuſpenſionis à Diuinis, ipſo iure, quæ eſt ſpecies interdicti, vt ſcribit Maiol. *de irregul. lib.*3. *cap.* 20. *colum.* 3. Ordinarij autem ſunt ſuſpenſi dumtaxat ſuſpenſione, quæ pertinet circa collationem, & ſpeciem eius, vt reſoluit Flamin. *d. q.* 6. *num.* 216. quamuis ignorauerint hanc pœnam per dict. Conſtit. ſibi eſſe impoſitam: quod aduertunt ita in praxi receptum Flamin. *d.quæſt.* 5. *n.* 221. Vgolin. *d.*§.18. *num* 3. *in fine*, Proſper de Auguſtin. *d. loco, poſt vndecimam cauſam, verſ. & quid ſi Ordinarij*, Nicol. Garc. *d. part.* 11. *cap.* 3. *num.* 271. me citato *in hoc loco* Alzedo *d. part.* 2. *cap.* 6. *num.* 21 quia etiam data hac ignorantia renunciationes factæ abſque prædictis cauſis ſunt nullæ, cum decretum irritans, de quo dict. Conſtitor. *Quòd ſi ſecus*, &c. liget ignorantes reſpectu nullitatis actus, Flamin. *dict q.* 6. *num.* 230. & conſanguinitatem ad hoc propoſitum probari per teſtes de publica voce & fama cenſuit Rota *dict. decif.* 17. *num.* 2 apud Farin. *part.* 2. *recentior.*

50 Hac de re Proſper. de Auguſtino *loco proximè citato*, Redoan. *de ſimon. part.* 1. *cap.* 25. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 25. *num.* 249. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *cap.* 3. *num.* 209. Bonacin. *d.* §.14. *num.*5 me citato *in hoc loco* Alzedo *d. part.* 2. *cap.*9. *num* 22. videntur inſinuate non obſtante prædicta Pij V. Conſtitut prohibente, vt in huiuſmodi renunciatione coram Ordinario facienda, nec etiam nutu deſignari poſſit ſucceſſor in beneficio, aliàs collatio ſit inualida, poſſe reſignantem nutu non præcedente dimiſſione facta in foro conſcientiæ rogare collatorem abſque labe ſimoniæ, vt confe beneficium à ſe nominato, neque enim peccare renunciantes ea intentione, vel ſpe concepta, quòd Ordinarij conferrent illud beneficium, cui ipſi vellent, quando nihil horum eſt in conuentione deductum, cum aliàs eſſet iniicere laqueum, contra text. *in cap. de viduis* 27 *q.*1. quia vix aliquis ad hoc ſponte inducitur, ſequuntur Soar. *tom.*1 *de Relig. lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 18. *verſ. hæc ergo*, Filliuc. *tract.*45. *cap.* 8. *quæſito* 9. *num.* 26 Vnde probabile videtur non committi pripriè loquendo vitium ſimoniæ non ſolùm contra ius diuinum, verùm etiam nec contra ius Canonicum, ſi reſignatio fiat cum reſignatione perſonæ, ſed abſque vllo pacto, nullaque coniuncta collatori obligatione conferendi deſignatæ perſonæ, vt tenent Couarr. *lib.*1. *var. c.* 5. *num.* 3. Filliuc. *tom.*3. *tract.*45. *cap.*8. *quæſt* 7. *num.*2. nouiſſimè Bonac. *var. tract.*2. *de ſim. q.* 4. §.14. *in fine*, Sed totius eſt vt dicamus renunciationem beneficij coram ordinario factam in fauorem alterius, hoc eſt, adiecto modo vt conferatur illi, vel illi, eſſe ſimoniacam, niſi fieret in manibus Papæ ſecundum ſtylum Curiæ à multis ſeculis obſeruatum. Ita Nauar. *in man. c.* 25 *n.*117. *verſ. ad* 10. docte & pie Boët. Epo *d. tract. de ſaturnio permus. benef. iure, ad cap. olim n.*85. *de rerum permus.* vbi reprobat Duaren. qui nimia audacter, vt ille ait, ſcripſerat, *lib.* 8. *de ſacris Eccleſiæ miniſter, ac benef. c.* 2 §. *quomodo beneficium eius randum ſit*, huiuſmodi conditionem ad ſimoniacum ambitum nihil pertinere, & dicit nouam, ſingularem, ac inſolentem hanc opinionem; & idem Boët. Epo *vbi ſupra n.* 76. differit. cur Pontifex vitium ſimoniæ hìc purget, Epiſcopos non item *n.*87. ſic ait, *Sed omni pactione ſepoſita, longiſſimèque per ipſum reſignantem reiecta ſi quempiam commendauerit Epiſcopo, ſimpliciterque beneficium reſignauerit, nihil peccabit aut Epiſcopus, aut reſignator vt illo commendato ad hoc beneficium prouehendo; quinimo perhumaniter vterque faciet, ſi modo commendatus ille beneficio non fuerit indignus: at vero ſi reſignatio conditionalis fuerit, ideſt in fauorem facta, & non aliter, & Epiſcopus, & reſignator peccarent, ſi ratio fauoris huius haberetur, Epiſcopus quidem propter admiſſam, & adiutam à ſe pactionem talem ſimoniacam; reſignator propter ipſam pactionem ſimoniacam. Vnde perſpicitur quantum referat an libere prorſus Eccleſiaſtica beneficia reſignentur, an verò pactionibus interuenientibus; nam legem dicere beneficiorum reſignationibus, ideſt ſpiritualibus actionibus eſt improbum: ſed Epiſcopo quempiam nude tantum commendari per ipſum reſignantem nihil habet improbitatis, conditio nempe, ſeu lex inducit ſimoniam, iuxta gloſſographum atque Doctores in cap. cum pridem, & in cap. pactionibus vlt. ſup. de pactis; ni ſola nudaque commendatio, nihil minus.* Hactenus Boet. Epo, qui *n* 91. *cum ſeqq.* diſputat. an conditionalis hæc, vel in fauorem reſignatio facta coram Ordinario ſit omnino nulla, ſic videlicet vt nec reſignanti quidem noceat, ſed beneficium ſuum perinde remittat, quaſi non reſignaſſet; an verò reſignatio quidem valeat ipſa, ſed conditio ſola reuiciatur, itaut ordinarius perinde poſſit id conferre cuilibet alteri cuicumque velit ipſemet, ac ſi ſimpliciter & pure facta fuiſſet reſignatio? benè Sanch *in opuſc. tom.*1. *lib.*2 *c.*3. *dub.*36. *n.*23. dum tenet non videri contra dictum Motum proprium Pij V. ſignificate Prælato ſucceſſorem relinquendo omnino in eius voluntate prouiſionem; & addit quod illa verba, *caueant ne mutu, aut verbo*, &c intelligantur taliter vt inducatur pactum tacitum, vel expreſſum, aut de his aſſumendis promiſſio, ſcilicet expreſſa, vel intentio in pactum tacitum deducta, aliàs dicendum eſſe quod punit ſolum actum internum, refert & ſequitur Diana *d. p.* 5. *tract.*14. *reſol.* 26. *in fine.*

Formam permutationis coram Ordinario facien- 51
dæ ponit Vgolin. *d. cap.* 50. §. 20. *num.* 3. quòd *primò* examinabuntur permutaturi ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario, iuxta Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.*18. *Secundò* collatio fiet idoneis repertis. *Tertiò* litteræ permutationis ſimul expedientur. *Quartò* antequam poſſeſſio accipiatur, publicatio fiet de hac permutatione in Eccleſiis permutatis, vel eorum cœmeteriis, iuxta formam Gregor. XIII. *in Bulla*, incip. *Humano vix iudicio. Poſtremò* in poſſeſſionem mittentur, ac Fidei profeſſionem facient. Cum expedirit permutatio, adminiſtrare poſſunt in ſuis Eccleſiis, quas renunciauerunt, cùm retineant adhuc poſſeſſionem. Flamin. *l.b.*1 *q.*7. *num.* 9. me citato *in hoc loco* nouiſſimè Trullench. *in expoſit. Decalog. lib.*1. *cap.*8. *dub.*4. *num.* 3. Illud tamen eſt aduertendum quòd regulariter permutatio debet fieri ex cauſa, quia ad permutationem inſta cauſa requiritur, quam

quam Epiſcopus diſquirere & recognoſcere debet, *cap. quæſitum, de rerum permut.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. p. t. deciſ. 37. n. 2.* vbi *n. 3* quòd ſufficit vt ex patre vnius permutantium adſit vtilitas Eccleſiæ, & *n. 4.* quòd in dubio præſumitur quod permutatio ſit facta ex iuſta cauſa ab Ordinario quando enuntiat ſe adhibuiſſe cauſæ cognitionem. Si aliquando accidat, quod permutatione collatum beneficium euincatur, poterit in permutatione etiam facta ad reſignatum beneficium Superioris auctoritate redire, Rot. *deciſ. 3. de rerum permut. in nouis.*

Qui tamen ſcire cupit quando & intra quod tempus reiectio, vel admiſſio reſignationis factæ in manibus Ordinarij debeat ab ipſo Ordinario fieri, & à proniſo publicari; conſulat dictam Conſtitut. Gregor. XIII. de publicandis reſignat incip. *Humano vix iudicio*, quæ ad hoc propoſitum ita cantat. *De beneficiis autem, quæ deinceps in manibus Ordinariorum collatorum etiam Cardinalium, etiam indulta & facultates ad hoc ab Apoſtol. Sede habentium, ac Legatorum etiam de Latere, & delegatorum etiam ſpecialem eiuſdem Sedis extra Romanam Curiam reſignari etiam ex cauſa permutationis contigerit, ipſi intra menſem negotium vniuerſum admiſſionis, vel reiectionis reſignationis huiuſmodi, & (ſi per eos faciend. erit) promiſſionis reſignati beneficij in curia Apoſtolicas, & alias Canonicas ſanctiones omninò abſoluant, & qui ſic promiſſus fuerit, intra tres menſes à die ſibi facte promiſſionis illam publicet & poſſeſſionem beneficij capiæ modo & forma ſupradictis; aliquin, illis elapſis, nulla ſit eius promiſſio, & beneficium vacare cenſeatur eo ipſo. Ordinarijque & alij prædicti, qui hac, vti eis præſcribuntur, non perfecerint eo caſu poteſtate diſponendi de ipſis beneficijs ſint ea vice priuati, eorumque diſpoſitio eo ipſo ad Sedem Apoſtol. deuoluta exiſtat, aut alijs idoneis ab ipſa Sede dumtaxat modo & forma prædictis concedantur.* Hæc in d. Conſtit. Gregorij, quam caponens Flamio. *de reſign. lib. 11. q. 2. concl. 3. num. 6.* concludit, quòd in reſignationibus, quæ fiunt extra Curiam, ij, coram quibus fiunt, debent admittere, vel reiicere illas renunciationes infra menſem, & intra eundem conferre illa beneficia vacantia per reſignationem, ſi illam admiſerint, addens quod hoc non fuerat conſideratum per reg. Cancellariæ, neque per dictam Conſtit. Pij V. & quod oprima ratione viderut poſſum, ne fiat fraus & ſic notæ quòd reſtringitur tempos vt conferat intra menſem, idem annuit *lib. 11. quæſt. 5. n. 4. 10. & 13.* quem refert, & ſequitur Nicol. Garc. *de benef p. 11. cap. 3. n. 285. & num. 357.* & Ioann. à Cochier *in reg. de publicandis reſignat. n. 15. verſ. ſed hoc intereſt*, vbi dicit quòd Ordinarijs locorum, vel Legatis de latere, in quorum manibus fit reſignatio beneficij, præſcribitur ſpatium vnius menſis, vt admittant, reiiciant, aut confetant, & proniſus debeat publitare, &c. Ita Maſſobr. *in praxi bapendi concurſum requiſ. 7 dub. 1.* ſecundùm Rom. impreſſ. optimo iure quoad tempus conferendi prædictorum ſententiam non admitrit; ratio eſt, quia cum ex Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 18.* concurſus proponendus ſit etiam in Parochialibus vacantibus per reſignationem, & ad huiuſmodi concurſum proponendum per Conſtit. Pij V. quæ incip. *In conferendis*, conceſſum ſit quadrimeſtre, & ad confetendum ſemeſtre, nec fuerit dictæ Conſtitutioni Pij V. per aliam Gregorij derogarum, viderut propterea implicare iſtam doctrinam, & maximam proinde geoetare confuſionem, ſi intra menſem facienda eſſet collatio præcedente concurſu exiſtimat igitur ille prædictam Gregorij Conſtitutioooem decidere tantùm, vt debeat Ordinarius infra meoſem admittere quidem, vel reiicere reſignationem, ac nihilominus habeat ſea menſes ad conferendum iuxta Apoſtolicas Conſtitutiones, & Canonicat ſanctiones; itavt admiſſio, & reiectio, in quibus cadere poteſt fraus, cenſeantur reſtrictæ & limitatæ ad menſem, at collationis rempus reguletur iuata diſpoſitionem Iuris communis *in cap. nulla 2. de conceſſ prebende*, ac dictæ Conſtituriooiis Pij V. & ſic ad ſemeſtre.

Si verò ſuccedat quòd duo reſignent ſua beneficia ea cauſa permutatiooiis, & facta collatione vni, alter decedat ante factam ſibi collationem, ſuperſtes non habet regreſſum ad beneficium à ſe dimiſſum, quia quoad eum permutatio habuit effectum. Gonz. *ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 15. §. 2. à num. 40* quamuis ſuperſtes, cui fuit collatum beneficium à compermutante reſignatum, poſſit verumque retioere illo decedente antequam ipſe ſuum reſignaret, cum per eum non ſter, quin permutatio adimplearur. Leſſ. *de iuſtitia lib. 2. cap. 34 n. 197* Azor. *d. cap. 29. quæſ. 29.* † niſi ambo eſſent incomparibilia; quia tunc mortuo compermutante vacaret beoeficium ſuperſtitis, ranquam prius abeo obtentum, aut certè ei dabitur optio, vt dimittat quod voluerit, argum illorum, quæ tradit Hoied. *de incompatibil. benef part. 1 cap. 13. n. 56. & 57.* 52 53

Permutatio beneficiorum an ob læſionem reſcindi poſſit? Vide latè Pinell. *in l. 2. C. de reſcind. vendit. p. t. c. 3 n. 16* Couarr. *lib. 1. variar. cap. 5. n. 8.* Tiraquell. *tract. ſi vnquam, verb donatione largitus, num. 121. in fine*, Maſcard *de probat. conc. 1170. n. 20* Gotier *præſt. lib. 2. q. 139.* Elamin. *de reſignat lib. 3 q. 7 n. 41* Morla *in emporio iuris, p. 1. tit. 9 q. 19. n. 4.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol 463. & reſol. 465* diſſerit in quibus præſumatur fraus in permutatione beneficiorum, & *reſol. 480.* an beoficiorum iuxæ qualitas ſit per ſe ſufficiens ad reſcindendam permutationem? 54

Per renunciationem factam, & ab Epiſcopo, aut alio legitimo Superiore admiſſam, dicitur amiſſa omois poſſeſſio tam naturalis quàm ciuilis, Creſc. *deciſ. 2. aliàs 64. n. 1. de cauſa poſſeſſ. & prop.* Mohedan. *deciſ. 6. aliàs 237. de locato & cond.* Pur *deciſ. 523. n. 1 lib. 2. & deciſ. 158. n. 4. lib. 3.* Seraphin *dec. 796. n. 4.* Rota *deciſ. 91. n 2. p. 1. recentior* & adeò inducitur per illam vacatio, vt fructus à die reſignationis purè, & ſimpliciter factæ vſque ad diem poſſeſſionis captæ per nouum prouiſum, ſpectent ad Cameram, & eaigantur à Subcollectore ſpoliorum, vt per Flamin. *de reſignat. benef. lib. 1. q. 6. n. 15. & 17.* 55

Reſignans verò ad fauorem coram Sanctiſſimo, non amirrit poſſeſſionem, niſi poſtquam reſignatatio eſt perfectè quæſita, Pur. *deciſ. 513. num. 1 lib. 2. & deciſ. 158. n. 2. & 3. lib. 3.* Seraphin. *deciſ. 796. num. 3.* Flamin. *d. lib. 1 q. 4. n. 64. & 74.* Gregor XV. *deciſ. 138. num. 5. & 6. deciſ. 159. n 6.* Coccin. *deciſ. 358 num. 5.* Rota *deciſ. 92. num. 2. & 3. p. 1. recentior. & deciſ. 111. n. 3. p. 2. etiam recentior.* & apud Nicol. Garc. *de benef part 6. c. 2. num. 126.* † At poſtquam reſignatatius in poſſeſſionem beneficij iuſtè & legitimè immiſſus fuerit, ei dætur manutentio, Argel. *de acquir. poſſeſſ ex remedio l fin q. 19 num. 118. cum ſeqq.* Rot. *deciſ. 55. n. 1. & 2. deciſ. 174. n. 3. 5. & 7 p. 4. diuerſor.* etiam quòd reſignans opponat de nullitate reſignationis, Beltramin. *ad Greg. XV. deciſ. 138. ſub lit. C, in fine*, ipſe Greg. *deciſ. 364. n. 1. & 3* Rota *d. deciſ. 92. num. 4. & 5. p. 1. recentior.* vel de non implemento conditionum, Greg. *deciſ. 364 n. 1.* 56 57

Vnde prouenit vt ipſe reſignans dicatur poſſidere ante acquiſitionem poſſeſſionis reſignatarij. Boccar. *de interdicto vti poſſid. c. 2. n. 65* etiã quòd reſigna- 58

tatius ratam habuerit reſignationem, Put. *deciſ.*158. *num.*3.*lib.*3. Adeò vt ſi,antequam fuerit per reſignatarium capta poſſeſſio, contingat dubitari de ipſius reſignationis validitate, detur reſignanti manutenrio tam aduerſus tertium, quàm contra ipſum reſignatarium, Boccat. *d. cap.*2. *num.*65, Bertramin. *ad Greg.XV.deciſ.*138.*ſub lit.B.*

ALLEGATIO LXX.

Epiſcopi ſine conſenſu an iuſpatronatus donari, vel alio modo acquiri poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus Eccleſiaſticum tam per laicos, quàm per clericos tribus potiſſimum modis acquiritur, ſcilicet fundatione, conſtructione, & dotatione.*

2 *Fundare quis dicitur Eccleſium, quando aſſignat fundum, vbi conſtrui debet.*

3 *Iuſpatronatus ex conſtructione quando acquiritur.*

4 *Ædificans Eccleſiam ſi illam à principio non dotauit, poteſt compelli ad illam dotandam, aliàs non dotando amittit iuſpatronatus.*

5 *Conſtruere dicitur is, qui facit expenſas in conſtruendo Eccleſiam, non autem faber, qui eam conſtruit, niſi operam ſuam ponat gratis, vt ſit patronus.*

6 *Iuſpatronatus non acquiritur ex ſola reparatione, ſeu reſtitutione Eccleſiæ, niſi de nouo conſtruatur.*

7 *Iuſpatronatus, vt ex reparatione acquiratur, totalis Eccleſia funditus diruta reſtauratio requiritur.*

8 *Fundare, & conſtruere Eccleſiam non ſufficit, vt iuſpatronatus acquiratur, ſed requiritur illius perfectio.*

9 *Dotare dicitur ad effectum conſequendi iuſpatronatus, qui Eccleſiam dotat, quando ſine illa eſt fundus, conſtructa.*

10 *Dotare dicitur, vt acquirat iuſpatronatus dotem aſſignans, ſua ſufficiat ad neceſſaria miniſtrorum, & ad luminaria.*

11 *Dotans inſufficienter, quod arbitrabitur Ordinarius, non acquirit iuſpatronatus.*

12 *Dotans vt acquirat iuſpatronatus debet proteſtari eorum Epiſcopo ſe dotis nomine dare.*

13 *Dotans inſufficienter, quamuis Epiſcopus conſentiat, non fit patronus.*

14 *Iuſpatronatus, vt acquiratur ex dotatione de nouo facta, debet conſtare dotem primam fuiſſe reductam de eſſe ad non eſſe.*

15 *Iuſpatronatus ex dotis augmento non acquiritur.*

16 *Epiſcopus non poteſt erigere iuſpatronatus ex augmento dotis.*

17 *Iuſpatronatus præſcripsione, vel conſuetudine poſſunt laici acquirere.*

18 *Laici quare conſuetudine non poſſint in electionibus Epiſcoporum vocem habere, & poſſint iuſpatronatus acquirere? dubitatur.*

19 *Differentia ratio inter vtrumque conſtruitur.*

20 *Iuſpatronatus ex fundatione, conſtructione, & dotatione acquiritur, interueniente auctoritate, & conſenſu Ordinarij, non aliàs.*

21 *Conſenſus in acquiſitione iuriſpatronatus ex poſt facto intercenire poteſt.*

22 *Conſenſus in acquiſitione iuriſpatronatus præſumitur interueniſſe ex diuturnitate temporis.*

23 *Conſenſus in iuriſpatronatus acquiſitione præſtandus eſt ab Ordinario loci, in quo fundatur Eccleſia.*

24 *Conſenſus Epiſcopi requiritur, ſiue ſit laicus, ſiue clericus, qui Eccleſiam fundat.*

25 *Epiſcopi conſenſus non poteſt facere patronum vnius cupellæ, vel Eccleſiæ ex priuilegio aliquem, qui non fundauerit, conſtruxerit, vel dotauerit.*

26 *Conſenſum ſi diœceſanus in iuriſpatronatus acquiſitione præſtare noluerit, poteſt ad eum præſtandum compelli, auctoritate Archiepiſcopi, vel Primatis.*

27 *Vxor nolens conſentire alienationi rerum immobilium à marito factæ, potest index illam cogere, ſi contradictionem iniuſtam indicauerit.*

28 Cap. nullus 17. de iurepatron. *declaratur.*

29 *Epiſcopus antequam præſtet conſenſum ſuper Eccleſiæ ædificatione, qua de neceſſitate debeat requirere, oſtenditur.*

30 *Prælatus quilibet etiam inferior, dummodo habeat Epiſcopalem poteſtatem, poteſt iuriſpatronatus acquiſitioni conſenſum præſtare.*

31 *Abbas habens poteſtatem dandi licentiam ædificandi Eccleſias intra ſuam Parochiam, habet etiam facultatem præſtandi auctoritatem, & conſenſum creationi & acquiſitioni iuriſpatronatus.*

32 *Capitulum Sede vacante poteſt dare licentiam ædificandi Eccleſias, vt acquiratur iuſpatronatus.*

33 *Vicarius generalis Epiſcopi ſine ſpeciali mandato non habet auctoritatem ad reſeruationem iuriſpatronatus.*

34 *Epiſcopus regulariter non poteſt derogare qualitatibus in beneficij fundatione appoſitis.*

35 *Eccleſiam ab initio liberam non poteſt Epiſcopus ſubiicere iuriſpatronatus alicuius.*

36 *Epiſcopus non poteſt ſubiicere Eccleſiam ſeruituti.*

37 *Beneficium Eccleſiaſticum ſit, vbi in erectione accedit auctoritas Epiſcopi.*

38 *Epiſcopo pertinet in erectionis limine examinare locum, dotis congruentiam, & futurum regimen.*

39 *Prudentia inſtituendi beneficia.*

40 *Epiſcopus quas leges & conditiones per fundatorem peructas admittere, vel reiicere poterit.*

41 *Infans in beneficio inſtitui poteſt ex lege fundatoris.*

42 *Beneficij Rector ex lege fundatoris poteſt ſibi deſignare ſucceſſorem.*

43 *Beneficiorum pluralitas non reprobatur, vbi eam permittant fundatores.*

IVSPATRONATVS Eccleſiaſticum tam per laicos, quàm per clericos tribus potiſſimum modis acquiritur, fundatione ſcilicet, conſtructione, & dotatione, *gloſſ.1.verſ.efficitur autem, in cap. pia mentis* 17.*q.*7. Lambertin. *de iurepatron.p.*1. *lib.* 1. *queſt.*2. *art.* 2. *num* 1 Paul. de Citandinis *cod. tractat. part.* 3. Roch. *verb. Eccleſiam fundauit, & verb. conſtruxit præcipuè, queſt.* 4 *à n.* 3. *& verb. dotauit*, Fuſch. *de viſitat. lib.*2. *cap.*10. Spin. *in ſpeculo teſtament. gloſſ.*4. *princip.* Flamin. *de reſignat. lib.*4 *queſt.*4. *num.* 40. *cum ſequentibus*, Perez *l.*1. *gloſſ.*1. *tit.*6. *lib.*1. *Ordin.* Zerola *in praxi Epiſc. part.*1. *Iuſpatronatus*, Nicolaus Garcia *de benefic. part.* 5. *cap.* 9. *à num.* 46. Iulian. Viuian. *in praxi Iuſpatronat. part.* 1. *lib.*2. Cardoſ. *praxi iudicum, verb. Iuſpatronatus num.* 2. *cum ſequentibus*, Camill. Borrell. *in ſumm. communi deciſ. tit.* 32. *à num.* 1. Filliuc. *tract.* 41 *de benefic. cap.* 2. *num.* 55. Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 8. *num.* 33. *cum ſequentibus*, Vgolin.

Vgolin. *de poteſtate Epiſc. c. 51. in princip. n. 6.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 2. cap. 6. num. 25.* Ioan Anton. Maſſobr. *in ſua praxi habendi concurſum, pral. 7. dub 6. ſecundum Romanam preſſ.* Rota in *Maceraten. beneficii 5. Iulij 1610.* coram *Reuerendiſſimo D. meo Coccino.* impreſſa per Farinae *deciſ. 311. num. 1. part. 2. recent.* Lotret. *de re benefic. lib 2 queſt. 8. à num. 1.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere mor. tom. 2. tract. 13. diſp. 2. punct. 1. num. 6* Patrono namque fundanti, ſeu conſtruenti, ſeu dotanti, debetur honorificentia in Eccleſia, nimirum in ſeſſionibus, vt in altiori ſedeat loco, in proceſſionibus, vt ſibi dignior loco aſſignetur, & denique in præcedentia, dum exhibentur communia obſequia, vt videlicet primus admittatur ad oſculum pacis: ita Rota apud Manric. *deciſ. 244. num. 1.* ſic etiam vt primus de laicis thurificetur Lambertin. *de iurepatron. lib. 3. in 1. quaſt. num. 15. ad finem*; in huiuſmodi enim thurificatione plurimum honoris, & obſequij præſtatur, vt dixit Rot. *in Brixien. thurificationis 16. Martij 1626.* coram *Remboldo*, refert Lotter. *in tract. de re benef. lib. 2. q. 4. n. 1.* vbi *queſt. 4.* diſputat alimentorum ſuppeditatio, quarenus eſt fructus, iuriſpatronatus, patrono qualiter debeatur? nouiſſime D. Felician. de Vega, nuoc Archiep. Mexicanus *in reſolt. ad cap. quanto 3. de iudic. n. 15 cum ſeqq.* vbi meripſum io hoc loco allegar.

2 Fundare quis dicitur Eccleſiam, quando aſſignat fundum, vbi conſtrui debet, *cap. nobis*, & *ibi* Doctor. *de iurepatron.* Iulian. Viuian. *in d. praxi Iuriſpatron. p. 1. lib. 1. cap. 1. à num. 32.* vbi *num. 37.* eum Cardin. in

3 *d. cap. nobis, n. 3. oppoſit. 4* tenet, quòd † ſi Eccleſia ſit conſtructa in fundo meo, me inſcio, poſtea ſim conrentus dominium fundi in Eccleſiam transferre, efficior patronus, & *num. 38* quòd acquiritur iuſpatronatus etiam quando quis ſimpliciter aſſignauit fundum pro Eccleſia conſtruenda, ipſamque conſtruxit, & dorauit, nec dixit ſe velle eſſe patronum; ſi quis dat fundum pro Eccleſia conſtruenda, & alter eam conſtruit, alter autem eam dotet, omnes erunt patroni, Abb. *in rub. de iurepatron. n. 6.* Viuian. *vbi proximè num. 33.* & ideò qui habuerit aliquod ius ſupet fundo, in quo conſtruitur Eccleſia, veluti ſi ille vtile, alter verò directum dominium habeat, ſi conſentiat conſtructioni, efficitur compatronus, Roch. *d. verb. Eccleſiam fundaut. num 19.* Viuian. *vbi*

4 *proximè num. 40.* † Si verò Eccleſiam ædificans eam non dorauit à principio, poteſt compelli ad illam dorandam, vel eius hæredes, aliàs non dorando amittunt iuſpatronatus, Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 91. n. 6.*

5 Conſtruere dicitur is, qui facit expenſas in conſtruendo Eccleſiam, non autem ſaber. qui eam conſtruit, niſi operam ſuam ponat gratis, vt ſit patronus, Cardin. *in diſt. cap. nobis, num. 6. 8. & 9. & quaſt. 9. in princip.* Viuian. *vbi proximè à num. 41.* † Ex ſola re-

6 paratione, ſeu refectione Eccleſiæ iuſpatronatus noo acquiritur, niſi de nouo conſtruatur, *gloſſ. 1. in cap. 3. de iurepatronat.* Staphil. *de litteris gratiæ, tit. de modo, & forma impetrandi, §. ſequitur videre, num. 6.* Lambert. *lib. 1. p. t. quaſt. 6. princ. art. 5.* Rota Roman. *diuerſ. deciſ. 598. n. 1. & 2. part. 1. & deciſ. 269 part. 2.* Menochi. *conſ. 90. num. 27. & conſil. 336. num. 5. cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. reſol. 123. verſ. declaratur ſextò*, Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 11. q. 10.* Zerol. *in praxi Epiſc. d. verb. iuriſpatronatus, pag. 179.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 4. principal. n. 28.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct 2. num. 5.* Nicol. Garc. *d. cap. 9. à num. 51.* Viuian. *vbi proximè, n. 44.* Ioano. Anton. Maſſobt. *d. pral. 7. dub. 22.* Seraph. *Rote deciſ. 97.* Stephan. Gratian *diſceptat. forenſium cap. 177. n. 26* vbi reſoluit † ad acquireodum iuſpatronatus ex reparatiooe requiri totalem reſtaurationem Eccleſiæ funditus dirutæ, de quo etiam Maſſobt. *in ſua praxi habendi concurſum pral. 7. dub. 3. n. 7.* Viuian. *lib. 2. c. 5. n. 6. in 2. edit.* vbi meripſum citat in hoc loco. † Nec ſuffieit ſundare, & conſtruere Ec- 8
cleſiam, ſed requiritur illius perfectio, & ideò ſi quis cœpit tantum ædificare Eccleſiam, & alius perficiat, perficienti acquiritur iuſpatronatus, Lamb. *d. p. 1. q. 4. art. 1.* Viuian. *d. p. 1. lib. 2. c. 3. n. 1. in 1. edit. aliàs p. 1. lib. 1. cap. 2. n. 54. in 2. edit. & lib. 2. c. 3. n. 1. in ead. 2. edit.* Garc. *de benef. p. 5. c. 9. n. 44.* Zech. *de benef. cap. 1. n. 2.*

Dotare dicitur ad effectum conſequendi iuſpa- 9
tronatus, qui Eccleſiam dotat, quando ſine illa eſt fundata, & conſtructa, tam ſi dotet ante conſecrationem ipſius Eccleſiæ gloſſ. *in cap. pia mentis 16. quaſt. 7.* quàm poſt conſecratiooem, Roch. *verb. & dotani, num. 4.* Viuian. *d. p. 1. lib. 1. cap. 1. à n. 51.* Caſtr. Palao *d. punct 2. n. 6. in princip.* Et ea debet aſſignati 10
dos, quæ ſufficiat ad neceſſaria miniſtrorum, & ad luminaria, Abb. *in cap. cùm ſicut, num. 5. de conſecrat.* & gloſſ. *verb. clericum, in cap. vt quiſque, de vita, & honeſt. cleric.* Viuian. *vbi proximè, n. 56.* Rota *deciſ. 558. n. 2. p. 2 recentiſſ in poſthum.* oprimè Roch. *de iurepatr. verb & dotaut n. 15.* vbi eum communi tenet quòd ſi Eccleſia fuerit Collegiata, erit dotanda ſecundum numerum Collegiatorum, ſiue eorum, qui ibi habent deſeruire, item debebunt conſiderari alia neceſſaria Eccleſiæ, ſequitur Lambertin. *d. lib. 1. part. 1. quaſt. 5. art. 12. & art. 21. n. 19.* Et ſuadent plura iura, & præcipuè text. *in cap. nemo, de conſecr. diſt. 1.* ibi, *& ante deſiniat, qui ædificare vult, qua luminaria & ad cuſtodiã & ad ſtipendia cuſtodum ſufficiant*, &c. iuncta gloſſ. *verb. cuſtodum in cap. paſtoralis*, ibi. *Parochiarum prouentus in vſus Eccleſia cederent neceſſarios, & ſtipendia miniſtrorum*, &c. *de his qua fiunt à Prel. ſine conſenſu cap.* & eſt gloſſ. *verb confecranda in cap. cùm ſicut, de conſecrat. Eccl.* dicens quòd ſi conſtruitur monaſterium, tanta dos aſſignari debet, quod in eo poſſint eſſe Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Cantores, & Lectores, irem debent in ea hoſpites recipi, & iura Epiſcopalia ſolui.

Vnde dotans inſufficienter, quod arbitrabitur 11
Ordinarius, non acquirit iuſpatronatus, ſed dicitur benefactor, gloſſ. ſingularis *in c. quicunque el 2. 16. q. 7.* quam gloſſ. ſingulariter notandam dicit Abb. *in rub. de iurepatr. circa fin. & in c. 3. de Eccleſ. ædifican.* Roch. *verb. & dotaut q. 7. & 8.* Greg. Lop. *in l. 1. gloſſ. 3. & 5. tit. 15. p. 1* Lambert. *lib. 1. p. 1. q. 5. num. 11.* Nicol. Garc. *d. c. 9. num. 52.* Viuian. *d. lib. 2. c. 4. n. 27.* Caſtro Palao *d. punct 2. n. 6. in med.* Ratio eſt, quia iura illod non benefactori, ſed dorauti indulgent, *cap. filius 16. q. 7.* Lambert. *lib. 1. p. 1. q. 6. art. 1. n. 9. cum ſeqq.* Seraphin. *deciſ. 1103. ſub n. 1* Rot. *deciſ. 167. n. 3 p. 3. diuerſ.* Reuerendiſſimo Epiſcop. Vrgellen. *poſt deciſ. 284. in diſcurſu n. 27. p. 2.* & cenſuit *ſacra Congreg.* teſte Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 4. tit. 30. lib. 1. de Iurepatron. n. 30* & Aloyſ Ricc. *in d. praxi reſolut. 123. num. 3 verſ. declaratur*, vbi *reſolut. 163.* diſcutit quanta dos conſtitui debeat à patronis, vt acquiratur iuſpatronatus? Nec ad competentem dotem efficiendam iuuat quòd Eccleſia vetiſimiliter ſit habitura aliquas oblationes, quia per hoc non debebit minor dos conſtitui, quia ipſæ oblationes ſunt incertæ, & caſuales, vnde per eas non eſſet ſuccorſum neceſſitati Eccleſiæ, & miniſtrorum; ita Roch. de Curte *verb. & dotaut n. 15. ad med.* ſequitur Lambert. *d. p. 1. lib. 1. art. 21. quinta quaſt princ. num. 14* vbi reddit rationem.

qoia diſtributiones & oblationes hoiuſmodi noo poſſunt eſſe à principio, & quia ex eorum incertitudine non poſſunt computati io dotem.

Illud eſt animaduerſione dignom qnòd ſi plntes dederunt ſimul dotem compereotem, omnes erunt patroni, vt pro conſtanti tradunt Abb. *in rubr. de iurepatr. num.* 16 præter alios laudatos à Nicol. Garc. *d. part* 5. *cap.* 9. *num.* 54 optimè Lambert. *d. p.* 1. *lib.* 1. *art.* 6. *q.* 3. *num.* 4. *Sed ſi plures inſimal conuenerunt, & dederunt dotem ſufficientem, quilibet tamen modicum, & multa modica fecerunt vnum ſacis, benè omnes erant patroni, nam Eccleſia erit ſufficienter dotata*, &c. Suptadicta autem declarat idem Lambert. *d. lib.* 1. *part.* 1. *art.* 15. 7 *q num.* 12. locum habere cum Eccleſia eſt fundata, conſtructa, vel dotata per populum eleemoſyoaliter, & ſingulariter, non pro parte Vniuerſitatis, ſed oblationum particolarium, & per ſingulares de Vniuerſitate, quia tunc non eſſet iuſpatronatus Voiuerſitatis, oec ſingulorum, ſed Eccleſia erit libera, ex quo eleemoſynis fabricata; ſecus verò ſi fundata, vel conſtructa, ſeu dotata ſit à ciuitate, popnlo, plebe, vel Vniuerſitate tatione Commuoitatis, & eius nomine.

Sed dubitabit aliqnis an bona maiotatus poſſine aſſignari pro dote Eccleſiæ? Huius dubij negatiua pars vera videtur; & ex eo probatur, quia dos Eccleſiæ habet omnimodam ſimilitudinem cum dote mulieris, & eiſdem ferè regulatur modis ac priuilegiis, latè Lambert. *d. p. art.* 1. *lib.* 1. *art.* 7. *q.* 5 *per tot.* Vivian. *d. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 9. at ſicut mulieri bona maioratus ſine Regia facultate in dotem dari noo poſſunt, quando inſtitutor ad cooſtituendam dotem præcisè non tenebatur, ex tutioriac teceptioti ſententia, qoam eruditè comprobat Molin. *de primog. lib* 4 *c.* 6 *ex n.* 20. & 25. dicens in praxi teceptam, Hieroo. Gabt. *conſ.* 119. *num.* 67. *lib.* 2. Ioſeph Ramon. *coaſ.* 1. *num.* 54 D. Barboſ. *in l.* 1. *p.* 4. *num.* 151. *ff ſoluto matr* Ergo idem dici debet in dote Eccleſiæ. Quamois bona fidei commiſſo ſubiecta poſſe conſtitui pro ſupplemento doris Eccleſiæ reſoluerint Lambertin. *d. lib.* 1. *q.* 5. *art.* 8. *num.* 24. Padil per text. *ibi in authent. res que, C. commun. de legat. n.* 36. *in fine*, Foſar. *de ſubſtitut q* 531. *num.* 31.

12 Vnde dotans proteſtari coram Epiſcopo debet ſe doris nomine dare, & ad ipſum tnnc Epiſcopum pertinebit arbitrari an interſit hoc Eccleſiæ necne, & an ſit ſufficiens dns, Vgolin. *d. cap* 51. *in princip. num.* 6. *verſ. ſecundo.* Et ſi in rei vetitate dos Eccleſiæ aſſignata congrua non ſit, & Epiſcopus conſentiat, tunc dorans oon ſit patronus, *gloſſ.* 1. *in cap. quicunque, in ſecundo*, 16 *quæſt.* 7. Vioian. *vbi proximè num.* 56 *in fine.*

13 † Ad illam quæſtionem, an ſine particulari reſeruatione dotem danti acquiratur inſpatronatus? Affirmatiuè reſpondeot Roch *d. verb. dotant num.* 4. Rot. *deciſ.* 517. *num.* 2. *p.* 1. *recens. & deciſ.* 674 *num.* 1. *part.* 2. D. Dutand. *deciſ.* 147. *num.* 1. & *in diſcurſu* 285. *n.* 28. *cum ſeqq.* ita decidit. *Ex quibus non obſtare dicebane ſuprà deducta in ſecunda diſcurſus parte in verſ. ex aduerſo, & in dicta deciſ.* 22. *Maij, de qua agitur, ex Abb. Ioanne Andr. Card. Butr. Felin. Pariſ. Rocho & aliis, & Rota in deciſ.* 5. *de iurepatr. in antiq. videlicet quòd ſi beneficio erecto ſine dote, vel poſtea penitus dote deſtituto, dos detur, acquiritur danti iuſpatronatus etiam ſine particulari reſeruatione. Quia benè procedunt in terminis, in quibus illi Doctores loquuntur, nimirum quando expreſsè ducitur dari, aut relinqui pro dote beneficij iam fundati, & dote penitus deſtituti, quo caſu acquiritur iuſpatronatus niſi expreſsè illud remittatur, cap. ſignificanti, de teſtib. gloſſ. in cap. ſi quis Baſilicam, de conſecr. diſt.* 1. *cap. nouit, de iurepatr. D D. in cap.* 1. *cod. tit. in* 6, *Lambert. qui de communi atteſtatur, lib.* 1. *part.* 1. *q.* 2. *dicto art.* 4. *num.* 12. & 14. & *d. q.* 6 *art.* 3. *num.* 11. *Rot. in d. deciſ.* 5. *de iurepatr. in antiq. & aly DD. in d. dec.* 22. *May allegati, qui noa eſt caſus noſter: non autem loquuntur quando, vt in caſu noſtro, beneficio iam fundato, aliquid datur, aut confertur, imo dicunt contrarium, nempe quòd tunc non acquiritur iuſpatronatus niſi exprimatur dari pro dote, aut iuſpatronatus expreſſè reſeruetur, itaut ſi neutrum fiat, qui donat, non cenſeatur dotator, ſed ſimplex benefactor dumtaxat, vt dictum fuit. Ratio autem differentia inter vtrumque caſum eſt, quia à principio, nunquam beneficia fundantur, neque conſiſtunt ſine dote, d. cap. nemo, de conſ. diſt.* 1. *Modern. de ve benef. lib.* 1. *qaeſt.* 31. *n.* 1. *Rota in cauſa Geranden. Vni* 4. *Maij & Iulij coram Eminentiſſimo Card. Pamphilio, Ex poſt. facto autem beneficium conſiſtere poteſt ſine dote, ex Sarnen. & aliis ſupra alleg.* &c. Hactenus Reuereodiſſ. Epiſcopus Vrgellen.

Ad acquirendum inſpatronatus ex dotatione de nouo facta, debet conſtare dotem primam fuiſſe reductam de eſſe ad non eſſe, Gonxal. *de gloſſ.* 18. *n.* 53. Flamin. Patiſ *de conſident. benef. q* 23. *num.* 240. *ad fin.* Aloyſ. Ricc. *deciſ.* 72. *n.* 10. *p.* 1. Rota *deciſ.* 457. *n.* 18. *p.* 1. & *deciſ.* 428. *n.* 1 *p.* 2. *diuerſ.* Reuerendiſſ. Epiſcop. Vrgellen. *in d. diſcurſu num.* 36. † Hinc etiam ex augmento doris non acquiritor iuſpatronatus, cum neceſſe ſit Eccleſiam ſuam dotem amiſiſſe, & eidem nouam dotem dari, Stephao Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 177. *num.* 14. & 25. ne citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.* 1. *num.* 6. *verſ. ex augmento*, Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſol.* 150. *per totam, & reſol.* 172. reſoluit, quòd † non poteſt Epiſcopus erigere iuſpattonatus ex augmento dotis, ad quod vide bonam Rotæ decisioem *in Firmana iuſpatr.* 21. *Febr.* 1614. coram *Reuerendiſſ. Domino meo Coccino Rota Decano*, apod Farinac. *part.* 2. *to.* 1. *deciſ* 521 *recent.* eadem Rota *d. deciſ.* 568. *num.* 3. *part.* 2. *recentiſſ.* vbi quòod iuſpatronatus non acquiritur ex augmento dotis niſi Eccleſia ſit penitus depauperata, & eidem nous dos conſequuta. Non poteſt enim Epiſcopus ob doris augmentum hanc ſeruitutem beneficiis imponere, Caſtr. Palao *d. num* 6. *in fine.* Amiſſa penitus beneficij dote, non poteſt alius in præindicium ptimi patroni de oouo dotare abſqoe illius conſenſu, & eo prios oon teqoiſito an dotare vellet, Abb. *in cap.* 3. *num.* 9. *verſ. item debet requiri. de iurepatr.* Hoſt. *ibid. n.* 4. *verſ. aquum eſt*, Lamb. *p.* 1. *lib.* 1. *q.* 6. *in princ. n.* 19. Vinian. *lib.* 2. *c.* 5. *n.* 13. *verſ. & quod non admittatur*, quia poterit primos doraror iteram dotare primatiuè ad quemcunque, Roch. *de iurepatr. verb. Eccleſiam fundauerit. n.* 4. Lambert. *lib.* 1 *q.* 1 *art.* 12. *n* 4 Requiſitum neceſſatium ad adquitendum inſpatronatus, eſt reſeruatio illios per patronum facta, Calderin. *conſ.* 5. *de iurepatr.* Paul. de Citadinis *in tract. de iurepatr. part.* 3. *cauſa* 2. *num.* 11. *verſſ. contra*, quod abſque dubio in dotaote agnoſcit Lambert. *dict. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 2. *princ. art.* 4. ibi, *Et licet ſupradicta bene militent in d. ante ſolum, ſeu conſtruente Eccleſiam, quia poſſumus dicere illum conſenſum ſufficere ad vtrumque, ſcilicet ad edificandum, & ad efficiendum quem patronum, & ſic in illis duobus caſibus poſſit procedere quæſtio Doct. ſi quis nihil dicat, an efficiatur patronus; ſed in dotante ego non poſſum videre qualiter quis poſſit dotare, & non docere ſe velle eſſe patronum*, &c.

Vnum tamen adderem vtiliſſimum in hac materia, quod ſcilicet laici iuſpatronatus præſcriptione, vel conſuetudine poſſunt acquirere, vt ootant omnes per text. ibi *in c. querelam, de elect. & in c. generali* 13, ibi *fundatione, vel antiqua conſuetudine, eodem tit. lib.* 6. cum ſimilibos, reſoluunt Roch. *de iurepatr. verb.*

14

15

16

17

verb. ipſe, vel is, à quo, à n. 18. Lambert. *eodem tract. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 10. *princ. art.* 1. Balb. *de præſcript. part.* 1. *quinta, n.* 71. Couar. *in reg. poſſeſſ.* 2. *p.* 3. §. 10. *a n.* 2. pleniſſimè Gilchen *de præſcript. p.* 3. *c.* 9. *à n.* 3. *per totum.* Verum

18 maxima eſt difficultas, quia † laici nulla ratione fieri poteſt, vt quacunque conſuetudine in electionibus Epiſcoporum vocem habeant, vt probant text. *in c. cum terra*, 14. & *in c. quiſquis*, 44. & *in Maſſana*, 50. *de elect.* & vltra Ordinarios explicant Firman. *de Epiſcopo, lib.* 2. *p.* 1. *q.* 31. Balb. *d.* 1. *part. quinta, q.* 7. *n.* 17. & *q.* 10 *num.* 4. Selu. *de benef. p.* 3. *q.* 23. *n.* 12 & 21. Non video enim quare magis conſuetudo illa eligendi Epiſcopos, ſit intredicta factis Canonibus, hæc verò conſuetudo acquirendi iuſpatronatus ſit permiſſa, cùm conſtet iuſpatronatus, ſeu ius præſentandi ad Eccleſias ſimiliter ſpiritualibus eſſe annexum, iuxta text. *in cap quanto, de iudicis, & in cap. de iure, de iurepatr.* ac ſubinde, vel circa vtrumque admitti debuit conſuetudo, & præſcriptio; vel circa vtrumque prohibita debuit cenſeri, propter ſimilitudinis rationem, ex *regul. cap. cum delecta, de confirmatione vtili*, cum ſimilibus.

19 Cui difficultati occurri poteſt aſſignandi differentiæ rationem, quam inter omnes veriorem duco, quod ſcilicet electio non competit, niſi illis, qui de Collegio ſunt, aut Capitulo, quia eis ſolis lege Canonica tale ius reſeruatum eſt. iuxta text. *in d. cap.* 14. & *cap. quia propter, de elect.* Sicut etiam ius decimandi annexum eſt officio adminiſtrationis Sacramentorum, *cap.* 1. *de decim.*; quare cum laici incapaces ſint vtriuſque adminiſtrationis, ſcilicet Sacramentorum, & Collegij, ſeu Capituli Eccleſiaſtici, meritò etiam incapaces cenſentur iuris decimandi, & iuris eligendi; non ita iuſpatronatus, quod neque Ordini, neque Officio ſpirituali annexum eſt, ſed potius ab Eccleſia conceſſum, quibuſcunque etiam laicis fundantibus, conſtruentibus, vel dotantibus Eccleſias, vel eorum hæredibus, iuxta *cap decernimus, cap. filius, vel nepotibus*, 16. *quæſt.* 7. *cap.* 1. & *per totum, de iurepatronat.* & conſequeretur neque poſſeſſio deficit, neque aliquid aliud ex quo præſcriptio impediatur ſecundum Iuris rigorem; quamuis attento nouo Iure Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 9. probanda neceſſariò ſit ſententia Archidiaconi, quia apertè Concilium videtur excludere omnem titulum iuriſpatronatus, qui non fuerit ex fundatione, vel dotatione, vel per multiplicatas præſentationes, quæ omnium hominum memoriam excedant, atque ita quamcunque aliam præſcriptionem, vel conſuetudinem excludit, de quo videbis multa, quæ latè traduot Menoch. *conſil.* 241. *per totum, vel.* 2. & *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 90. *per totam*, præcipuè *à n.* 16. Ceuall. *communium contra communes quæſt.* 614. & latiſſimè Garcia *de benefic. part.* 5. *cap.* 9. *à num.* 37. & *num.* 81. *cum ſequentibus*, & adde multa, quæ de probatione iuriſpatronatus tradit Maſcard *de probat. concluſ.* 959. & infrà *allegat. ſequentib.* latiùs tractabimus.

20 Ex prædictis tribus cauſis iuriſpatronatus acquiritur interueniente auctoritate, & conſenſu Ordinarij, non aliàs, *cap. nobis*, & *ibi* Doctor. *de iurepatron.* Roch. *verb. pro eo, quod de diœceſani conſenſu*, q. 2. & 4. Lambert. *dict. part.* 1. *quæſt.* 5. *art.* 3. *cum ſeqq.* & *part.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 2. *num.* 5. Rot. diuerſ. *decif.* 222. & 223. *num.* 3. *part.* 1. & *decif.* 85. *par.* 2. *diuerſ.* & *decif.* 337. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* Gig. *conſil.* 52. *num.* 5. *verſ. ſecus autem*, Perez *d. l.* 1. *quæſt.* 3. Fuſch. *dict. cap.* 10. *num.* 5. Zerola *dict.* §. 2. Aloyſ. Ricc. *in dicta praxi reſolut.* 123. *num.* 2. *in* 2. *edit.* Nicolaus Garcia *dict. cap.* 8. *num.* 71. Vinian. *d. part.* 2. *lib.* 1. *c.* 1. *num.* 24. Cardinal. Tuſch. *litt. I, concluſ.* 600. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 19. *quæſt.* 7. Caſtro Palao *d. diſputat.* 2. *punct.* 2. *num.* 8. vbi teddit

tationem, quia abſque Superioris auctoritate neque Eccleſia ædificari poteſt, neque ſeruituti ſubiici.

† Qui quidem conſenſus ſufficit, quod interueniat 21
ex poſtfacto, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *diſp.* 2. *punct.* 2. *num.* 8. *verſ. hic conſenſus*, Calder. *conſ.* 5. *de iurepatron.* Roch. *verb. pro eo quæſt.* 4. *num.* 9. Duran. *decif.* 407. *n* 8. *part.* 2. & *decif.* 415. *num.* 5 vbi allegat Rot. *decif. vlt. num.* 4. *de iurepatron. in antiq.* ad hoc quòd poteſt etiam interuenire poſt mortem donantis, vt cenſuit Rota *in Aquen. iuriſpatron.* 7. *Nouemb.* 1601. coram *Illuſtriſſimo Lancellotto*, referunt Garcia *part.* 12. *cap* 2. *n.* 109. & Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 123. *num.* 3. & alibi, vt per Fetentil. *ad decif.* 702. *num.* 9. Buratti. vbi ampliat etiam poſt mortem donantis, ſeu teſtatoris & etiam lite pendente ſuper eo an beneficium ſit de iurepatronatus, vbi defectus reſultat ex iſto conſenſu, quando nemini infectut præiudicium: iterum Rot. *in Pientina iuriſpatron.* 23. *Martij* 1611. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino*, impreſſa per Farin. *deciſ* 337. *num.* 7. *par.* 2. *recent.* vbi fuit dictum quò ſi poſt factam donationem, ante tamen Epiſcopi conſenſum, vacet beneficium, debet in eo inſtitui præſentatus à donante, & non à donatario:

Illud autem, quod ſuprà dicebamus, quòd ſufficiat conſenſum, ſiue confirmationem Ordinarij interuenire ex poſtfacto, intelligimus niſi ante huiuſmodi conſenſum transferens, ſeu donans iuriſpatronatus pœnituiſſet, & donationem reuocaſſet, vel alteri donaſſet; quia tunc non poteſt Epiſcopus conſentire in præiudicium transferentis, vel donantis, ſiue altetius, cui medio tempore eſt ius quæſitum, Roch. *de iurepatron. in verb. ipſe vel is, num.* 36. *q.* 19. Lambert. *eod. tract. part.* 2. *lib.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 19. Sanch. *conſ. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *diſp.* 76. *in fine*, & eſt de mente Rotæ *decif. vltim. de iurepatron. in antiq.* Non obſtat quòd habitus ex poſtfacto conſenſus retrotrahitur ad diem factæ donationis, Cardin. *in cap. cum oculum in* 6 *quæſt. de iurepatron.* quia contrarium eſt vetitus, cùm donatio incipiat valere non à die donationis, ſed à die confirmationis, & ſic non valet ex tunc, ſed ex nunc. Roch. *in verb. pro eo quòd dic. cſa. i, in* 4 *q. n.* 10. Lambete. *d. q.* 1. *art.* 17 *num.* 16. *circa med.* Nec contrarium dicit Card. *loco* ſuperiùs *citato*, quia ille loquitur in legatario iuriſpatronatus: & licèt dicat quod legatarius poterit præſentare ſub ſpe futuræ confirmationis legari faciendæ ab Ordinario, & innuat quòd tranſlatio iuſpatronatus in legatarium fiat à die mortis teſtatoris, & ſic à die purificat contractus, non autem à die confirmationis: tamen hoc procedit ſpeciali fauore vltimæ voluntatis, & ne legatarius eludatur ab hærede; aliud tamen eſt in donatione, in qua militat diuerſa ratio, vt bene declarant Roch *d. verb. is, vel ipſe, n.* 16. & *in verb. pro eo quòd diœceſani in* 4. *q. circa med.* Lambert. *d. art.* 17. *num.* 16. *circa med.* & *art.* 18. *n.* 2. Colligitur hæc ex Doran. *deciſ. vltim. à num.* 7.

Et præſumitur interueniſſe ex diuturnitate tem- 22
poris, ædificatione Capellæ cum inſignibus, & armis, & viſitatione Superioris Capellæ, vt fuit reſolutum per Caputaq. *deciſ.* 185. *p.* 2. Rot. *in Romana iuriſpatr.* 10. *Martij* 1595. coram *Illuſtriſſimo Domino meo Cardinale Mirlino*, teſtet Garcia *d. cap.* 9. *num.* 7. *in Lucana Capella* 20. *Iunij* 1567. coram *Seraphino*, nunc eſt inter impreſſ. *deciſ.* 871. *n.* 3. & *in Mediolanen. iuriſpatron. Aprilis* 1615. coram *R. P. D. Pironano*, apud Farin. *deciſ.* 674. *part.* 2. *recent.* maximè cum diu Eccleſia pro Eccleſia ſit habita, & in ea Miſſæ ſine

celebratæ,

celebratæ, & ſunt campanæ, Lambert. *d. q. 2. art. 6. & 7. num. 2.* & me citato *in hoc loco* Vivian. *in pravi iuriſpatr. lib. 2. c. 1. n. 13. in 1. edit.* Præſumitur enim conſenſus Ordinarij adhibitus ex diuturnitate temporis, & obſeruantia, ſecundùm Barbat. *conſ 53 n. 2. l. b. 2.* ſæpè à Rota canonizatum, vt per Seraphin. *deciſ. 871. num. 3.* & Rot. *deciſ. 517. n. 3. part. 1. recent.* refert Lotter. *in tract. de re benef. lib. 2. q. 14 num. 10.* Quæ tamen probatio præſumptiua minimè in perſona potenti admitteretur, quia nihilominus ſemper verget præſumptio vſurpationis, & non probationis factæ ad formam decreti Concilij Tridentini, vt fuit dictum in Rot. coram Mantic. *deciſ. 257. num. 4. & 5.* & coram Seraphin *deciſ. 952. num. 8* cad. Rot. *deciſ. 58. num. 4. part. 1. recent.* Lotter. *d. quæſt. 14. num. 11.*

3 Et conſenſus hic præſtandus eſt ab Ordinario illius loci, in quo fundatur Eccleſia, Cardinal. *in d. cap. nobis, num. 1.* Zerol. *in praxi Epiſc. de verb. iuris patronatus, §. 5.* Lambertin. *d. q. 2. art. 8* Roch *d. verb pro eo quod, num. 21.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. diſput 2. puncto 2. num. 9. in princip.* Vivian. *d. part. 1. lib. 1. cap. 1. num. 30. & lib. 2. cap. 1. num. 11.* vbi *num 18.* aliàs 2. ſubdit quòd non eſt neceſſarius conſenſus Capituli. Monet. *de commut. vlt. volunt. cap. 11. n. 226.*

24 † Requiritur ſemper Epiſcopi conſenſus, ſiue ſit laicos, ſiue clericus, qui Eccleſiam fundat, Lamb. *dicta q. 2 art 10.* Vivian. *d. lib. 1. cap. 1. num. 13.* etiam in Capella fundata inſſu teſtatoris, & tunc cum dictus conſenſus interuenerit poſt eius mortẽ, iuſpatronatus ortum duxiſſe dicitur à die præſtiti conſenſus, & ideo dictum inſpatronatus non dicitur eſſe in hæreditate teſtatoris, Lambert. *d. q. 2. Art. 11. n. 2.* Vivian. *d. lib. 2. c. 1. num. 14*

25 Huiuſmodi Epiſcopi conſenſus non poteſt facere patronum vnius Cappellæ. vel Eccleſiæ ex priuilegio aliquem, qui non fundauerit, conſtruxerit, vel dotauerit Eccleſiam ipſam, vel Capellam, Abb. *conſ. 106. num. 4. vol. 2.* nam iuſpatronatus non poteſt competere ex conceſſione, & priuilegio Epiſcopi, *c. 2. de rebus Eccl. non alien. lib. 6.* Rebuff. *in praxi p. 3. ſignatura, verb. necnon iuriſpatronatus num. 3.* Nicol. Garc. *d. c. 9. num. 28.* Vivian. *in d. praxi lib. 1. c. 5. n. 22. in 2. edit.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. diſp. 2. puncto 2. num. 10. in fine:* cùm ille non poſſit concedere iuſpatronatus ſuper Eccleſia libera ſine authoritate Papæ. Calderin. *conſ. vlt. de iurepatr.* quia non poteſt Epiſcopus rei ſacræ ſine legitima cauſa hanc ſeruitutem iuriſpatronatus imponere: quod non procedit quando verus patronus cum conſenſu Epiſcopi, vult in alium iuriſpatronatus transferre, vt *allegat. ſequenti* dicemus.

26 Si Diœceſanus ſuum conſenſum præſtare noluerit, poteſt ad eum præſtandum compelli auctoritate Superioris Antiſtitis, videlicet, Archiepiſcopi, vel Primatis. Ita Card. *in d. c. nobis, q. 6.* Abb. *conſ. 59. col. 3. verſ. tertio principaliter conſidero, p. 2.* Lambert. *d. q. 2 art. 16. & 17.* Vivian. *d. lib. 1 c. 5. num. 19. & 20 aliàs 2 a. in 2. edit.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 9. c. 3. quæſt. 10.* vbi reſoluit, quòd quando requiritur conſenſus vnius in fauorem, & gratiam alterius, ſi renuerit conſentire abſque legitima cauſa, poſſumus Superiorem adire, vt cogat eum ad conſentiendum.

27 Sic etiam † maritus, qui bona immobilia ſine vxoris conſenſu alienare non poteſt de iure Regni Luſitaniæ, & Caſtellæ, & vxor contradicat alienationi, poterit iudicem adire, qui cauſam contradictionis diligenter examinet, quam ſi iniuſtam iudicauerit, ſuo arbitrio contrahendi poteſtatem concedet, Tiraq. *de iure marit. gloſſ. 8. n. 126. cum ſequentibus,* Menoch. *de arbitr. caſu 211. num. 6. cum ſequentibus,* Azeued. *l. 4. à num. 1. tit. 2. lib. 5. noua recopil.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ 47. n. 37.* Cald. Pereira *de extinct. emphyt. cap. 12. num 11* † Non obſtat text. *in cap. nullus, 17. de iurepatron.* dum ibi Epiſcopi Adonen. negligentia non Superiori Antiſtiti, videlicet Archiepiſcopo, ſed Papæ nuntiatur; quia teſponderetur prædictum Epiſcopum, quia erat exemptus, alium Superiorem non tecognoſcere niſi Papam, & ideo ad illum pro ſupplenda eius negligentia fuit recurſum, Lambertin. *lib. 1. p. 2. art. 20. num. 9.* Stephan. Quaranta *in ſumm. Bullarij verb. Archiepiſcopi auctoritas verſ. decimanona, num. 21 in fi. c.* 28

Epiſcopus sntequsm præſtet conſenſum ſuper Eccleſiæ ædificatione, de neceſſitate debet reqoirere, quod fundans aſſigner dotem pro ipſa Eccleſia per publicum inſtrumentum, & ſi Epiſcopus Eccleſiam conſecret non accepta dote, de ſuo eam dotare teneretur, *cùm ſint, de conſecr. Eccleſ. vel Altaris,* Lambert. *lib. 1. p. 1. q. 5 art. 10.* In cuius dotis datione requiritur diœceſani conſenſus, ſicut in fundatione, & conſtructione, qui diœceſanus qualitates dotantis exquirat, & quomodo dos ſit conſtituenda, & an ſit congrua, vel ſufficiens; aliàs dotans non acquireret iuſpatronatus, ſed dos libere Eccleſiæ remaneret, Ioann. Andr. *in d. cap. nobis col. 1.* Lambertin. *art. 11. vbi ſuprà, & art. 13.* reſoluit quòd ſi in dotatione dictæ dotis inſufficientis conſenſerit Diœceſanus, acquiritur dotanti iuſpatronatus, ſed ab eo poterit peti ſupplementum. & *art. 14.* tenet quòd qui dat pretium pro emenda dote de conſenſu diœceſani, ſit patronus. 29

Ordinarij nomine in hac materia venit quilibet Prælatus etiam inferior, dummodo habeat Epiſcopalem poteſtatem, Vivian. *part 1. lib 2 c. 1. num 17. in 1. edit. aliàs num. 20. in 2.* vnde Rota *in Imolen. iuriſp. ser. 18. Nouembris 1578.* coram *D. Cantuccio,* quæ eſt *in 2 part. diuerſ. deciſ. 85* cenſuit † Abbatem habentem poteſtatem dandi licentiam ædificandi Eccleſias intra ſuam Parochiam, in quandam conſequentiam habere etiam facultatem præſtandi auctoritatem, & conſenſum creationi, & acquiſitioni iuriſpatronatus, & ſic poteſtas dandi licentiam cooſtruendi Eccleſiam. trahit ſecum, tanquam quid conſequutiuum, poteſtatem conſentiendi acquiſitioni iuriſpatron. & dicta poteſtas dandi licentiam ædificandi Eccleſiam, videtur concedi ad finem, vt ædificans acquirat iuſpation. &c. & fuit ſitmatum a 3. *Martij 1579* vt *in deciſ. 93. ead part. 2. diuerſ.* 30 35

Capitulum Sede vacante poteſt etiam dare licentiam Eccleſiam ædificandi, vt acquiratur iuſpatronatus Lambert. *vbi ſuprà art. 9.* Pauin *de poteſtate Capituli Sede vacante p. 5. q 2. num. 5.* Nicol. Garc. *d. cap. 9.* Vivian *d. p. 1. lib. 2. c. 1. n. 12.* 32

Vicarius Genetalis Epiſcopi abſque ſpeciali mandato, non habet auctoritatem ad reſeruationem iuriſpatronatus, dixi *allegat. 54. num. 74.* & ibi citatis adde Mantic. *deciſ. 85.* Duran. *d. deciſ. 407. n. 7. & deciſ. 415. num 3 part. 2.* vbi inter alios citat Rot. *deciſ 576. num. 1 part. 1. & deciſ. 337. num. 4 & 5 part. 2. recentior.* Greg. XV. *deciſ. 420 n. 2.* & *ibi* latè adden. *num. 8.* 33

Epiſcopus regolariter non poteſt derogare qualitatibus in beneficij fundatione appoſitis, vt docet multis ad id adductis Monet. *de commut. vlt. volunt. c 10 n. 348. cum multis ſeqq.* etiam pro vna vice Vgolin. *de officio Epiſcopi c 52 §. 1. num. 8.* Matc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neapol. cap. 24. n. 10.* Nicol. Garc. *de benef. p. 7. c. 1. n. 111.* Quamuis contrarium, 34

immo

immo Epiſcopum pto vna vice poſſe derogare qualitatibus inbeneficij fundatione appoſitis,probabilitate non careat,ob graniſſimorum Virorum auctoritatem, qui id ipſiuo teneot , ex quorum numero ſunt Zerol. *in praxi Epiſc.part.1 verb.beneficium 1,7. concl. 8 princ.& verb.inſpatronatus* § 8.*dub.*1 5 Zech. *de Repubi.Eccleſ.tit de benef.n.4 & de penſion.c.* 12.*n.*21.*&* 46.*cum ſeqq.*Perez de Lara *de anniuerſ.& Cappell.lib.*2. *cap.*5 *à n.*28 Emman.Sà *in aphoriſm.verb.beneficium n.* 37.Nauarr. *conſ.*6.*alias* 7.*n.*4.*de clerie.non reſid.*qui id dicit de duabus vicibus , & expreſsè Rot. *in Forolimen.Cappellanie* 10.*Maij* 1589.coram *Illuſtriſſimo Seraphino*, quam refert ad litteram Garc. *de ap.*1. *n* 66. alios citarat Moner.*d.cap.*10.*n.*353.vbi *n.*358 *verſ.ex iſto* , ampliat etiam cum conſenſu patroni , ſeu hæredis,ac ſucceſſoris eius,qui beneficium fundauit . & *à n.*388. reſoluit Capitulom Sede vacante regularitet non poſſe derogate qualitatibus in fundatione beneficij appoſitis,& *à n.*409. idem dicit de Prælaris habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem,& *à num.* 410.de Vicario Epiſcopi,vel Capituli Sede vacante.

35 Eccleſiam ab initio liberam non poteſt Epiſcopus ſubiicere iuripatronatus alicuius , vt per Abb. *conſ.* 106.*n.*4.*part.*2. Roch. *de iurepatr.verb.pro eo quod.q.* 26.*n.*34.Staphilæ.*de litteris gratiæ tit.de iuriſpatr.prærogatiuis,n.*3.*&* 4. Gig. 48.*n.*21 *& conſ.*49 *n.*36. Beroi.*conſ.*4.*n.*33 *lib.*1. quos refert,& ſeqoitur Rota *in Maceraten.beneficij* 3.*Iulij* 1610.apud Fatin.*dec.* 311. *n.*3 *part.*2.*recent.*Lottet. *de re benef.lib.*1.*q.*32. *à n.*10. Epiſcopus enim non poteſt ſubiicere Eccleſiam ſeruituri,vel eius libertatem alienare.Menoch. *conſ.*90. *n.*2.*&* 25.vbi *n.*24. ſubdit quòd poteſt ex cauſa Ec-

36 cleſiam liberam facere patronzeam. Quaodo autem poſſit Epiſcopus vnire beneficium liberum beneficio iuriſpatronatus ? Vide *ſupra alleg.*66.*n.*32.

37 Illud demum pro complemento huius materiæ aduertere oportet , quod vbi accedit auctoritas Epiſcopi in e rectione , efficitur beneficium Eccleſiaſticum , vt poſt Guid Pap. optimè tradit Rip.*in cap.decernimus n.*69.*verſ.in iſto puncto, de iudic.* & eo citato Lottet.*in tract.de benef.lib.*1.*q* 5.*n.*54.cùm impoſſibile ſit aliter conſtitui beneficium Eccleſiaſticũ quàm ſi interueniat huiuſmodi Epiſcopi auctoritas,*gloſſ.*1. *verſ.in die contra,in Clem.*2.*de decimis*,Guid.Pap.*decis.* 187.*n.*1.cum aliis adductis *in Monopolitan. hebdomada,*1 *July* 1613 coram *Illuſtriſſ.Patriarcha Manzanedo* , cuius meminit Lotter. *d* 9.5. *n.*40. Interim verò dum talis auctoritas deſideratur,non eſt beneficium, ſed tes ſtat in pendenti , nec aliquod iuſpatronatua quæritur fundatori, Felin. *in c.ex parte,el* 2.*de reſcript.* cum aliis per Rot *decis.*361,*n.*3.*part.*2.*recent.* Lotter. *d.q.* 5. *n.*55. dicituruque ſimpliciter pia donatio , aut pium legatum ſi fortè pro Miſſis celebrandis,vel anniuerſario , vel etiam in perpetuum quidpiam relictum ſit , Reboff. *in praxi,tit.quare ſint inſtit. benef.n.* 10. Lotter. *d.q.* 5.*n.*56.vbi *n.*57.ſubdit quòd beneficium ante approbationem Epiſcopi poteſt concedi per laicum, pet modum tamen ſimplicis deputarioois Sacerdotis,& *n.*59.*&* 60.quòd Cappellaniæ cum onere celebrationis Miſſarum conſtitutæ ſine auctoritate Epiſcopi cenſentur laicales. poſſiutque ad eas merè laici præſentari.& *n* 61 diſputat an ſit oeceſſaria iuſtificario expreſſæ auctotitatis Epiſcopi in erigendo beneficio,vel ſufficiat tacitæ.

38 Ad ipſum igitur Epiſcopum pertinet in fundationis limine examinare locum erectionis , dotis congruentiam , & futurum regimen, vt ſcribit Caldet. *conſ.vlt.col.*2.*verſ.& ratio qua,de iurepatr.*Lottet. *dict. lib.*2.*q.*32.*n.*5. nec ideo ſufficeret conſilium. aut ipſius conſenſus petitio ; nam exigitur conſenſus expreſſus,vt per Lamb.*de iurepatr.lib.*1.*part.*1.*in* 9.*q.art.* 2.*n.*131. de quo vbi conſtat , omnia prædicta præſumuntur ab eo diligenter excuſſa etiam circa congruentiam doris,Lambert *d.lib.*1.*part.*1.*q.*5.*art.*11.& ſequitur eſt Rot.*deciſ.*521.*n.*1.*part.*3 *recent.*cuius meminit Lotter *d.quæſt.*32.*num.*7.vbi intelligit de conſenſu adhibito in ipſo fundarionis limine.

Quare Abb.*in c ſignificatum* 11.*ſub n.*5.*ad fin. verſ.* 39 *ex prædictis,de prabendis*,poſuit practicam inſtituendi beneficia , ſecundum quam ait fundatorem poſſe ordinare.provt ſibi videbitur,& illum Ordinem potigere poſtmodum Epiſcopo,indeque ipſum Epiſcopum poſſe inſtituere beneficium , & apponere illa oneta & modos,qui ſibi legitimè videbuntur.Vnde ſi Epiſcopus deneget legibus per fundatorem ſibi potrectis ſine legitima cauſa conſentire,poterit fundatot recutiere ad Superiotem , qui eum cogat ad conſentiendum , vel ſi contomax ſit, ipſe Superior conſentiat,Lamb.vbi ſuprà.*n.*112. Lottet. *d.q.*12.*num.*17. nam in ſtatuendis huiuſmodi legibus fauote Eccleſiæ , plurimum defertui fundatorum voluntati , vt ij alliciantur , & non terrahantur à fuoatioubus, vt conſiderat Anch. *conſ.*129.*ſub n.*1. *verſ. praterea quilibet.*

Poterit tamen Epiſcopus , vel alius Supetior illas 40 leges per fundatorem ſibi portectas teiicere,quæ vel natura impoſſibiles ſint , vel turpes , vel contra ſubſtantiam beneficij, vel denique contra perpetuam legum prohibitiooem illa improbantium , vt fuit dictum *in Romana iuriſpatronatus* 31. *May* 1613. coram *Card.Sacrato.*

Vnde tamenſi puetis beneficium conferri Ius pro- 41 hibeat, tamen quia prohibitio eſt variabilis , veluti à mero Iure poſitiuo deſcendens . *c.*2. *&* 3. *de etat. & qual.*nihil erit quin toleranda ſit lex fundatoris , qua mandatur puerum,quinimò infaotem,inſtituti in beneficio , vt fuit dictum *in Granaten. Capellanie.* 12. *Ianuarij* 1607. coram *Card. Marquemont*, cuius meminit Lottet.*d.q.* 31.*n.*35.

Sic etiam quamuis ſit contra Ius , vt fiat electio 42 actiua , vel paſſiua de perſonis extra Collegium *c.* 1. *de elect.* nihilominus , quia hoc non habet perpetuam cauſam prohibitionis in contrarium , *cap.quàm ſit neceſſarium* 18.*q.*2.toletabitur ſi ſecus in fundatione cautum fuerit,Innoc.*in cap.cùm dilectum* 2.*de conſuet.*Lottet *d.q.*32.*n.*37.

Et quamuis neque Epiſcopus,neque quiuis alius 43 beneficiarius poſſit ſibi eligere ſucceſſorem.*c.Epiſcopo , cum duobus ſeqq.* 8. *q.*1. tamen quia hæc abſoluta prohibitio non habet cauſam perpetuam à Iure naturæ , nihil eſt quin ſi in fundatione diſpoſitum fuerit,vt Rector beneficij deſignet ſibi ſocceſſorem, qui beneficium obtineat ſine aliqua alia inſtitutiooe Ordinarij , talis diſpoſitio ſeruanda eſt , vt reſoluunt Lamb.*d.q.*9 *art.*3.*n.*17.Lotter.*d.q.*32.*n.*38.*&* 39.

Similiter licet Canones vbique damnent pluralitatem beneficiorum,tamen quia id non habet perpetuam prohibitionem à Iure naturæ , ſed dumtaxat à poſitiuo & penitus in hac parte variabili, *c.de multa, de prab* toleranda erit lex contraria in fundatione appoſita,vt fuit reſo utum *in Valliſoletana Archidiaconatus* 16 *Nouembris* 1616.coram *Reuerendiſſime D. nato Coccino Decano.* 44

ALLEGATIO LXXI.

Epiſcopi ſine conſenſu an iuſpatronatus in aliquem poſſit transferri?

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus de vno in alium quatuor principaliter modis transferri poteſt.*
2 *Iuſpatronatus ſucceſſione transfertur, quando cum vera vniuerſitate venit, id eſt, cum hereditate in qua quis ſuccedit.*
3 *Iuſpatronatus cum vera vniuerſitate ad hæredes transmittitur ſive ſint ſui, ſive extranei, ſive ſuccedant ex teſtamento, ſive ab inteſtato.*
4 *Hereditatis paterna non poteſt filius renunciare, & retinere iuſpatronatus.*
5 *Poſſeſſor bonorum ſuccedit in iurepatronatus, cum ſit ve hæres.*
6 *Curator hereditatis iacentis poteſt præſentare ad beneficium iuriſpatronatus dictæ hæreditatis.*
7 *Iuſpatronatus hereditate vendita, alicui villæ, vel caſtro annexum in emptorem tranſit.*
8 *Contrarium verius, quando iuſpatronatus eſſet de per ſe principale, & diſtinctum.*
9 *Iuſpatronatus in fideicommiſſarium, cui reſtituta eſt hæreditas, non tranſit, ſed remanet penes hæredem.*
10 *Iuſpatronatus vbi cum vniuerſitate, ſive cum hereditate transfertur, non requiritur Epiſcopi conſenſum, ſecus verò ſi de per ſe transferatur.*
11 *Iuſpatronatus tranſlatio in Eccleſiam, ſeu locum religioſum valet ſine Epiſcopi conſenſu.*
12 *Iuſpatronatus tranſlatio in laicum ſine Epiſcopi conſenſu fieri non poteſt.*
13 *Conſenſus Epiſcopi in tranſlatione iuriſpatronatus requiritur, vt aduertere poſſit an intercedat labes ſimoniaca.*
14 *Capituli conſenſus in tranſlatione iuriſpatronatus non requiritur copulatiuè cum conſenſu Epiſcopi.*
15 *Conſenſus Epiſcopi in tranſlatione iuriſpatronatus debet eſſe expreſſus, niſi ſcienter admiſſa ab Ordinario fuiſſet.*
16 *Donatio iuriſpatronatus ſine Epiſcopi conſenſu legitima præſcriptione præſumitur.*
17 *Conſenſus in tranſlatione iuriſpatronatus debet eſſe Epiſcopi illius diœceſis, in qua ſita eſt Eccleſia.*
18 *Conſenſus Epiſcopi in tranſlatione iuriſpatronatus ex poſt facto poteſt adhiberi.*
19 *Conſenſus vbi requiritur in aliquo actu, quandocumque præſtetur, actus ſemper eſt validus.*
20 *Iuſpatronatus per donationem de vno in alium tranſit.*
21 *Iuſpatronatus in donatione omnium bonorum, patrimonii, & actionum venit.*
22 *Iuſpatronatus in donatione generali facta à Rege non venit, niſi de eo ſpecifica fiat mentio.*
23 *Iuriſpatronatus donatio ſi fiat de laico in laicum, neceſſariò intercedere debet Epiſcopi conſenſus.*
24 *Capitulum Sede vacante non poteſt confirmare donationem iuriſpatronatus.*
25 *Vicarius Epiſcopi quamuis iuriſpatronatus donationi auctoritatem interponere non poſſit, hoc tamen auctoritas præſtat titulum ad præſcribendum.*
26 *Epiſcopi conſenſus non requiritur in donatione iuriſpatronatus facta religioſis per patronum etiam laicum.*
27 *Conſenſus Epiſcopi requiritur, ſi donatio fiat ab Eccleſia alteri Eccleſiæ.*
28 *Conſenſus Epiſcopi neceſſarius non eſt in donatione, qua vnus patronus alteri patrono ſocio ius ſuum remittit, vel renunciat.*
29 *Donatio licet ſine conſenſu Epiſcopi poſſit fieri compatrono, non tamen filio compatroni ſine illius conſenſu.*
30 *Compatronus non reputatur filius in vita patris qui eſt patronus.*
31 *Iuſpatronatus per permutationem de vno in alium transferri poteſt, quod ſi fiat in laicum, Epiſcopi conſenſus requiritur, ſecus verò ſi in Eccleſiam, aut clericum nomine Eccleſiæ.*
32 *Conſenſus Epiſcopi in permutatione, vel donatione iuriſpatronatus poſt interitum permutantis, vel donantis conceditur poteſt.*
33 *Iuſpatronatus de vno in alium per venditionem vera vniuerſitatis, cui inſeparabiliter adhæret, transferri poteſt.*
Iuſpatronatus ſub bonorum generalitate vendi, ſeu alienari poteſt ibid.
34 *Iuſpatronatus de per ſe vendi non poteſt, tunc enim patronus vendens ſuo iure privatur, & Eccleſia remanet libera.*
35 *Simonia committitur quando venditur de per ſe iuſpatronatus.*
36 *Venditio villæ, & iuriſpatronatus licet non valeat, quoad iuſpatronatus, valebit tamen quoad villam.*
37 *Iuſpatronatus ſicut principaliter vendi non poteſt, ita nec actio ad ipſum.*
38 *Iuſpatronatus annexum villæ, vel caſtro tranſit cum ipſa villa, vel caſtro dato in dotem.*
39 *Sequeſtrata villa, vel caſtro, cui eſt annexum iuſpatronatus, ſi durante ſequeſtro vacaueris beneficium, ſequeſter ad illud eligere, vel præſentare poteſt.*
40 *Vſufructuarius omnium bonorum hereditariorum poteſt præſentare in iurepatronatus ipſis bonis annexo.*
41 *Iuſpatronatus tranſfertur cum vniuerſitate, vel villa, cui eſt annexum, data in feudum, vel emphyteuſim.*
42 *Præſcripta vniuerſitate præſcribitur & inſpatronatus illi adhærens.*
43 *Iuriſpatronatus vno fructu præſcripto, pnà præſentationis, utilitatis, aut alterius honoris, non intelliguntur præſcripti alii fructus, quorum vſus non eſt præſcriptibilis.*
44 *Inſpatronatus vt præſcribatur, quod tempus requiratur, oſtenditur.*
45 *Bonis omnibus confiſcatis an inſpatronatus illi annexum publicatum cenſeatur? remiſſimè.*

TRANSFERTVR iuſpatronatus de vno in alium principaliter quatuor modis, gloſſ. *verb. fundatione, in c. pia mentis 16. q. 7.* Zech. *de benef. & penſ. cap. 12. n. 5.* Cardinal. Tuſch. *lit. I, concl. 613. num. 17.* me citato *in hoc loco* Vivian. *in præx iuriſpatr. lib. 4. cap. 1. num. 1. in 2. edit.* me citato *in hac alleg.* Caſtro Palao *in opere moral. tom. 2. tract. 13 diſp. 2. puncto 4. per tot.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 20. quæſt. 4. Primò* ſucceſſione, *c. conſiderandum, 16. q. 7. Secundò* donatione, *cap. ex inſinuatione, de iurepatronatus. Tertiò* permutatione, *cap. nemini, 16. q. 7. Quartò* venditione cum vniuerſitate bonorum, in 1

in qua ſit iuſpatronatus, *c. cùm ſeculum*, & ibi gloſ. *verb. emptorum, de iurepatronatus.*

1 *Primo* modo transfertur iuſpatronatus ſucceſſione, quando ſcilicet cum vera vniuerſitate venit, id eſt hæreditate, in qua quis ſuccedit, tuoe enim transfertur acceſſoriè, Cardinal. Mantic. *Rota deciſ.* 140. *num.* 2. Cardin. Tuſch. *practi. concl. lit. I, concluſ.* 612. *in fine*, me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. diſput.* 2.

3 *punctо* 4 *num.* 2. † & ſic tranſmittitur ad hæredes ſiue ſint ſui, ſiue extranei, ſiue ſuccedant ex teſtamento, ſiue ab inteſtato, *Clem. plures, de iurepatr.* Bonacoſ. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 1. *tit.* 5. *numer.* 36. *pag.* 370. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 4. *princip n.* 46. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 4. *collect.* 102 5. Cardin. Pereira *de empt. cap.* 12. *n.* 16. Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi cap.* 51. *in princip. n.* 6. *verſ. tertio*, Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.* 2. *cap.* 6. *n.* 25. *verſ. ſecundo*, & me citato *in hoc loco* Vivian *d. lib* 4. *cap.* 2. *n.* 1. Marant. *in repet. l. is poteſt, n.* 33. *ff. de acquirenda hæredit.*

4 vbi etiam reſoluit, quòd † non poteſt filius renuntiare hæreditati paternæ, & retinere iuſpatronatus Eccleſiæ, imo renunciando hæreditati, perdit illud, quia tranſit cum vniuerſitate bonorum. Sic etiam

5 † bonorum poſſeſſor ſuccedit in iurepatronatus, cum ſit vt hæres, *§. quos autem, Inſtit. de bonorum poſſeſſione*

6 Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 1. *art* 24. † Hinc etiam curator hæreditatis iacentis poteſt præſentare ad beneficium iuriſpatronatus dictæ hæreditatis, Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. part.* 1. *deciſ.* 11.

7 An autem iuſpatronatus hæreditate vendita in emptorem tranſeat? Quæſtio eſt dubia, in qua communis ſententia tenet tranſire, ex *dict. cap. ex litteris, & cap. cùm ſeculum*, quia hæreditas eſt quid vniuerſum, *l. bonorum* 2. *ff. de verborum ſignificat. l. hæreditas, ff. de petitione hæreditatis.* Ita Molin. *de primog. lib.* 1. *c.* 24. *n.* 25. Cooar. *lib.* 2. *variar. cap.* 18. *n.* 8. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 162. *n.* 2. vbi dicit ſic tenuiſſe Rotam, Gratian. Graſſ. Marc. Anton. Genuenſ. Mozzi. Paul de Citadinis Lambert. & alios, quos refert Nicol Garc. *de benef part.* 5. *cap.* 9. *num* 11. Verùm contraria ſententia verior eſt

8 ex eo, quòd † licèt iuſpatronatus tranſeat cum vniuerſitate bonorum, cui adhæret, etiam ſine ſpeciali expreſſione, non tamen tranſit cum vniuerſitate, ſo qua rerum particularium, ſeu ſingularium eſt neceſſaria ſpecifica traditio, ſicut eſt quando venditur hæreditas, *l. qui tubi, C. de hæred. vel actio vendit.* Quare hanc ſententiam ſequuntur Emman. Coſt. *in cap. ſi pater, verb. Trebellianica* 2 *num.* 7. *de teſtam. lib.* 6. Spin. *d. gloſſ.* 4. *num.* 216. Cald. Pereira *de nomin. emphyteuſis quæſt.* 21. *num.* 53. Suar. *de relig. lib.* 4. *de ſimonia, c.* 28. *n.* 12. *&* 27. plures per Cened. *in Decret. collect.* 5. *n.* 2 & per Garcia *d. cap.* 9. *n.* 13. vbi *num* 16. intelligit cum aliis ſuprà citatis, quando iuſpatronatus eſſet de pet ſe principale, & diſtinctum, ſeu perſonale: nam ſi in hæreditate, ſeu bonis hæreditatis eſſet villa, ſeu caſtrum, cui inſpatronatus adhæret, & annexum eſſet, tunc ratioue villæ, & caſtri in conſequentiam tranſiret iuſpatronatus in emptorem hæreditaris, ex *d. c. ex litteris, & c. cùm ſeculum.*

9 In fideicommiſſarium, cui reſtituta eſt hæreditas, non tranſit iuſpatronatus, ſed remanet penes hæredem per *l. quia perinde, & l. quamuis, ff. ad Trebell.* ita tenent Roch. *de iurepatron. verb. ipſe, vel is, à quo, quæſt.* 9. Molin. *d. lib.* 1. *cap.* 24. *& num.* 5. alter Molin. *de Iuſtit. tractat.* 2. *diſp.* 188. *ad finem*, Camil Borrel *in ſumma omnium deciſionum, tit.* 22. *num.* 63. Luſitanus noſter Benedict. Ægid. *ad l.* 1. *C. de ſacroſanctis Eccleſiis part.* 5. §. 2. *num.* 18. Peregrin. *de fideicommiſſis art.* 7. *num.* 37. Cened. *d. collect.* 5. *num.* 4. Nicol. Garc. *d. cap* 9. *n. num.* 17. vbi *num* 18 intelligit ſi iuſpatronatus ſit perſonale, & non annexum bonis, nouiſſimè me citato *in hoc loco* Caſtr Palao *d. diſp.* 2 *punct.* 4. *n.* 4.

Quæ ſupradicta ad propoſitum noſtrum accommodans ſic intellige, vbi iuſ ationatus cum vniuerſitate, ſiue hæreditate transfertur in hæredem, vel quia ſuccedit, vel quia emit hæreditatem, in qua erat villa, ſeu caſtrum, cui iuſpatronatus annexum exiſtebat, tunc conſenſus Epiſcopi non requiritur, *d. cap. ex litteris, cap. cùm ſeculum, & ibi* Abb. *de iurepatronatus*, Vivian. *in praxi iuriſpatronatus part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 1. *num* 2. † In aliis verò caſibus, in quibus iuſpatronatus transfertur de per ſe, vel inter vivos ex contractu, aut donatione, diſtinguendum eſt inter tranſlationem, quæ fit in Eccleſiam, vel locum religioſum, & illam, quæ fit in laicum, itavt ex contractu in Eccleſiam, vel locum religioſum valeat iuriſpatronatus tranſlatio ſine Epiſcopi conſenſu. *cap. ad hæc, de iurepatronatus, cap. vnic. eodem tit. lib.* 6. Viui. *tom.* 1 *commun. opinion. lib.* 1. *tit.* 4. *numer.* 9. *pag.* 167. Steph. Gratian *diſceptat. forenſ. cap* 177. *num.* 3 Suar. *d. libr.* 4 *de ſimonia cap.* 28. *n.* 15. Vivian. *dict. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 16. *in* 2. *edit.* Spino *conſ.* 26. *num.* 2 Gregor. Lopez 18 *verb. otorgamiento tit.* 15. *part.* Sanch. *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *diſp.* 76. *num.* 3. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 23. *num* 13 me citato *in hoc loco* Duran *deciſ.* 463 *num.* 3. *part.* 2. † Si autem fiat tranſlatio in laicum, non valet ſine Epiſcopi conſenſu, *d. c. vnic. à prine.* à contiatio ſenſu, Mantic. *deciſ* 86. *n.* 5. Rota apud Farin. *p.* 1. *recent deciſ.* 686. *n.* 3. Vivian. *d. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 1. *n.* 24. Seraph. *dec.* 1312. *n.* 1. vbi tenet quòd donatio iuriſpatronatus Eccleſiaſtici facta laico non valet adhibitis ſolemnitatibus in alienatione requiſitis, & ea cauſa euidenris vtilitatis. Idem eſt ſi ex vltima voluntate iuſpatronatus transferatur ex titulo particulari, putà ex legato, quia ſi legetur Eccleſiæ, non requiritur conſenſus, qui tamen accedere debet ſi fiat laico, vel clerico recipienti nomine proprio, Abb. *in d. cap. cùm ſeculum num.* 6. *& in d. cap. illud, n.* 4 *de iurepatronat.* Vivian. *d. part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 5. aliàs *num.* 18. ſecundùm oouam impreſſ.

Ratio autem quare conſenſus prædictus requiratur in tali tranſlatione eſt, vt aduertat Ordinarius aut interueneru labes ſimoniaca, Alb. *in dict. cap. illud, num.* 6. Vel quia, ſicut in fundatioue reſeruatur iuſpatronatus cum dicto conſenſu ea gratia, & ſic ſit capax laicus iuriſpatronatus, ita in tranſlatione per dictum conſenſum inducitur dicta capacitas in eum, in quem ſit tranſlatio, Vivian. *d. part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 6. vbi *num.* 7. reſoluit † non requiri conſenſum Capituli cofulatiuè, cum conſenſu Epiſcopi, *& num.* 10. quòd † talis conſenſus ſemper debet eſſe expreſſus, niſi ſcienter admiſſus ab Ordinario fuiſſet, *& num* 12. quòd † talis donatio, ſi ſit facta ſine Epiſcopi conſenſu, legitima præſcriptione præſumitur, per *cap. cura, de iurepatr. & num.* 15. quòd † huiuſmodi conſenſus debet eſſe Epiſcopi illius diœceſis, in qua ſita eſt Eccleſia, *& num.* 18. per text. *in d. cap. cura de iurepatron.* quòd † conſenſus Epiſcopi ex poſtfacto poteſt adhiberi, quod etiam tenent Camp. *in diuerſ Iuris Canon. rubr.* 11. *cap.* 13 *num.* 361. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 10. *num.* 7. *&* 8. Mcoch. *de præſumpt. lib.* 6. *quæſt.* 34. *num.* 14. *cum ſequentibus*, Vivian. *d. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 36. *in* 1. *edit.* Nam † vbi conſenſus requiritur in aliquo actu, ſufficit, quod quandocunque præſtetur, cum ſiue præcedat, ſiue ſequatur, actus ſemper ſit validus,

Anton. Gomez *l.5 § Tauri n.6.* Titaquel. *de iure mar. gloſſ 6 à n.* Flamin. *d. lib 8. q. 8. n. 105.* Cald. Pereira *de extinct. emphyt cap. 11. n. 7.* Viuian. *d. lib. 4 c. 11. n. 36. in 2. editione.*

21 *Secundo* modo tranſit ioſpatronatus de vno in alium per donationem, gloſſ. *in cap. pia mentis, 16. q. 7.* & eſt text. *in cap. ex inſinuatione*, vbi gloſſ. *verb. liberaliter, & in c. nullus, de iurepatronatus*, Tiraquel. *in l. ſi vnquam, verb. donatione largitus, n. 353.* Vgolin. *d. cap. 51 in princip. n. 6. verſ. 4* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. puncto 4. n. 7.* Franciſc. Leo *d. cap 6. n. 15. verſ tertio.* Lambertin *lib. 1. parte 2 q. 4. art. 1.* Duzan. *deciſ. 408. num. 6.* Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap. 11. num. 213.* Card. Scraphin. *deciſ. 715.* vbi reſoluit, quòd in donatione omnium bonorum, iurium, & actionum venit iuſpatronatus, quod etiam tenet Aloyſ. Ricc. contra Lambert & alios, *in dicta praxi rerum fori Eccleſiaſt. reſol. 147. per totam, & reſol. 162. n. 3.*

22 In donatione genetali facta à Rege non venit iuſpatronatus, niſi de eo ſpecifica fiat mentio, Cabed. *Luſit. deciſ. 27 n. 10. part. 2. & de patronat. Regia Coronæ c. 3. n. 3.* Bened. Ægid. *in repet. l. 1. C. de ſacroſ. Eccleſ. p. 5 § 2. n. 18. verſ. 3.*

23 In hac iuriſpatronatus donatione ſi fiat de laico in laicum, neceſſariò interuenire debet Epiſcopi conſenſus, Mantic. *deciſ. 80. num. 5.* Rota apud Farin. *deciſ. 257. num. 1. part. 2. recent. & deciſ. 576. part. 1. recent.* alias ſine dicto conſenſu non valet, Lambertin. *de iurepatron. lib. 1. part. 2. quæſt. 1 art. 2. num. 3. & art. 4. per tot.* Roch. *in ſimili tract. verb. præco, num 4. & ſeq. & num. 7.* Caputaq. *deciſ. 131. num 3. part. 2.* Rota *deciſ. 555. n. 1. part. 1. recentiſſim. in poſthum. & ibidem deciſ. 606. per tot* Ciarlin. *controuerſ. for. lib. 1. cap. 107. num. 84* Seraph. *deciſ.*

24 *884. num. 1.* Bottell. *dict. tit. 32. num. 3.* † quam quidem Capitulum Sede vacante confirmare non poteſt, ex reſolutis per Steph. Gratian. *diſcept. forenſ.*

25 *c. 303. numer. 10. cum ſeqq.* † Vicarius Epiſcopi, quamuis iuriſpatronatus donationi abſque ſpeciali facultate auctoritatem interponere non poſſit, ve dixi *alleg. 54. num. 75.* quibus addo Rotam *d. dec. 555. num. 1. in fin.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. c. 107. num. 84.* Si tamen de facto interpoſuerit, præſtabit titulus ad præſcribendum, Scraph. *deciſion. 884. num. 2.*

26 Si verò donatio fiat Religioſis per patronum etiam laicum, huiuſmodi conſenſus non requiritur, *d. cap. illud 8. de iurepatronatus, d. cap. vnic. eodem tit. in 6* Viui. *tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 4. n. 9. pag. 167.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 20. q. uæſ. 5.* Ste-

27 phan. Gratian. *d. cap. 177. num. 3.* † Si autem fiat ab Eccleſia alteri Eccleſiæ, requiritur dictus conſenſus, quia ſine illo Eccleſia alienari non poteſt, *cap. ſine exceptione, 12. q. 2.* quod ſolum procedere, ſi donatio fiat laico, dicunt deciſum Scraph. *dec. 1312.* Viuian. *d. p. 1. lib. 4. c. 1. n. 14.*

28 In donatione tamen, qua vnus patronus alteri patrono ſocio ius ſuum cedit, remittit, vel renuntiat, non eſt neceſſarius Epiſcopi conſenſus, Achil. *dec. 10. de iurepatron.* Caputaq. *deciſ. 284. p. 1. & deciſ. 131. part. 2.* Rot. apud Poſtium poſt *tract. mandati de manut. deciſ. 239. num 5 & deciſ. 332. num 9.* Coccin. *dec. 464 n. 8.* Cald. Pereira *de reſol. emphyt. cap. 8. num. 3.* Caputaq. *deciſ. 284. part. 1. & deciſ. 131. num. 4. part. 2.* Camp. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr. 11. cap. 13. num. 368.* Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. part. 2. cap. 5. num. 9. verſ. deſcendentes*, Verall. *deciſ. 311. num. 1. part. 2.* Fatin. *part. 1. tom. 1. deciſ. 707. n. 4.* Viuian. *d. part. 1. lib. 4. c. 1 n. 13.* vbi dicit turius eſſe in hoc caſu conſenſum adhibere, Azor. *d. p. 3, cap. 20. quæſ. 9.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. iuſpatronatus, § 2. verſ. ſecundum dubium*, vbi dicit, quòd † licet poſſit fieri donatio compatrono ſine conſen- 29
ſu Epiſcopi, non tamen filio compatroni ſine illius conſenſu, optimè Cald. Pereira *d. cap. 8. n. 3. & de poteſtate eligendi c. 1. num. 24.* quia filius in vita parentis, qui eſt patronus, non reputatur compatronus.

† Quinimò & poſſe compatronos inter ſe conuen- 30
tiones, permutationes, donationes, & ceſſiones facere Epiſcopi conſenſu probat text. *in Clem. 2. de iurepaton. &* ibi gloſſ. *verb. liberè*, Peregr. *conſ. 87. num. 6. vol. 3.* Achil. *deciſ. 10. de iurepatr.* Caputaq. *deciſ. 284 part. 1. & deciſ. 131. part. 2.* Rota *in Lucana iuriſpatronatus 18. Inuy 1628.* coram R.P.D. *Dunozetto*, Gooz. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 45. § 1. n. 58* cuius gloſſæ deciſione poſſe hæredes ſua auctoritate, abſque ſuperioris conſenſu facere concordiam de alternis vicibus præſentando Rectorem, reſoluunt Titaq. *de iure prim. quæſt. 17. opin. 6. num. 9.* Azeued. *l. 6. n. 2. tit. 6. lib. 1. nouæ recop.* Cened. *ad Sextum collectan. 7. num. 2.*

Tertio modo iuſpatronatus de vno in alium per 31
permutationem tranſit, quod ſi in laicum transferatur, Epiſcopi conſenſus requiritur: ſecus verò ſi in Eccleſiam, aut clericum nomine Eccleſiæ, Azor. *d. cap. 20. quæſ. 7.* Roch. *de iurepatron. in verbo ipſe, vel is à quo, quæſtion. 16. num. 28.* Vioian. *d. part. 2. lib. 4 c. 3.* Monet. *de commut. vltim. volunt. cap. 11. num. 211.* Ita etiam in ceſſione idem reſoluit Brunor. à Sole *in locis communi. verb. ius, numer. 15.*

† Qui quidem conſenſus in hac permutatione, vel 32
donatione ab Epiſcopo præſtandus, poteſt per interitum permutantis, vel donantis concedi, & eo tempore impertitus eſt adeò validus, quòd præſentatus poſtea à donatario præfetatur præſentato à donantis hærede, Gail. *in repet. cap fin. colum. 39. de elect. in 6.* Put. *deciſ. 16. num. 2. lib. 2.* Campanil. *d. cap. 13. num. 372.*

Quarto modo transfertur inſpattonatus de vno 33
in alium per venditionem vetæ vniuerſitatis, in qua ſit iuſpatronatus, vel cui inſeparabiliter adhæreat, *cap. ex litteris, de iurepatronatus*, Spin. *dicta gl. 4. n. 11.* Suar. *dict. lib. 4. de ſimonia, cap. 28. numer. 12. cum ſequentibus, & à numer. 18.* Surd. *de alimentis tit. 9. quæſt. 12. num. 27. & 28* Viuian. *dict. part. 1. lib. 4. cap. 5.* Menoch. *de præſumption. lib. 3. quæſt. 90. num. 25.* Couat *lib. 1 variar. cap. 13. num. 3. & 4.* Gregor. *l. 68. verb. tal villa, tit. 18 part. 3.* Cened. *ad decretal. collect. 5.* Menoch. *conſ. 90. num. 118. & 125.* Molin. *de Iuſtit. tract. 2. diſp. 620 num. 6.* Rota *in vna Tolet. iuriſpræſentandi ſecunda Iunii 1612.* coram *Illuſtriſſ. Patriarcha Manzanedo*, apud Farinac. *deciſ. 399. part. 1. recentior.* Nicol. Gatc. *d. cap 9. num. 19.* Lorter. *de re benefic. lib. 2. quæſt. 9 ex num 45.* Nam † iuſpatronatus 34
vendi, ſeu alienati poteſt ſub bono tum generalitate, Cald. Pereira *de renouat. emphyteuſis, quæſt. 21. numer. 53.* Suar. *d. cap. 18. num. 11. & 17.* Cenall. *communium contra communes tom. 4. quæſt. 897. à num. 559.* non tamen bona ipſa carius vendi poſſunt ob iuſpatronatus illia annexum, itaut non poſſit hæres illud tradere alteri in compenſationem maioris portionis, quàm accipit, nec alia ratione deduci poteſt in pactum, vel contractum onetoſum, Tabien. *in ſum. verb. inſpatronatus num. 7. & 8.* Vgolin. *de ſimon. tab. 1. cap. 49. § 2. n. 5.* Suar. *d. c. 28. num. 13.* Filliuc *in 9. moral. tract. 45 c. 6. quæſt. 9. num. 15.* Ripa *de ſimon. part. 1. art. 4. numer. 41.* † per ſe tamen vendi non 35
poteſt: nam tunc ſuo iure priuatur, & Eccleſia tenetur libera, gloſſ. & Doctores *in cap. præterea el 2.*

de

de tranſact. & in cap. querela, de ſimon. Roch. *de iurepatron. verb. vtile numer.* 9. Lambertin. *in ſimilib. tractat. lib.* 1. *part.* 2. *quæſt.* 1. *princ. art.* 12. *num.* 17. *& quæſtion.* 4. *art.* 3. *& lib.* 3. *quæſt.* 9. *art.* 6. Rodoan. *de ſimon. part.* 3. *cap.* 12. *num.* 22. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de ſimon. cap.* 28. *num.* 7 *& ſequentib.* Fernandez *in examin. Theolog. moral. part.* 3. *cap.* 14 §. 1. *num.* 27. Bonacio. *de ſimon. quæſt.* 4 §. 11. *ex num.* 3. Ripa *in ſimili tract. part.* 1. *artic.* 4. *numer.* 37. Ee excommunicari debent ſi perſonæ ſingulares vendiderint, ſi verò Vniverſitatea ſine, interdicto ſubinci, Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. c* 9. *verſ. hoc edictum*, Vgolin. *d. cap.* 15. §. 1. *num.* 3. Et vltenùs in tali veoditione, ſimonia committitur, *c. de iure, de iurepatronatus*, Axor. *d. cap.* 20. *quæſt.* 8. Suar. *d. lib.* 4. *de ſimonia cap.* 28 *num.* 17. *cum ſeqq.* Viuian. *dicto cap.* 5. *n.* 5. Rebuff. *in commentar. ad l. communionem*, 29. *ff de verborum ſignificat. verſ. item ſi vendatur, pag.* 169. *in princip.* vbi etiam reſoluit, quòd

36 † ſi vendatur villa & iuſpatronatus, licèt non valeat venditio quoad iuſpatronatus, valebic tamen quoad villam, cum vtrumque æquè principaliter vendatur, & vno deficiente alterum non extinguatur, de quo etiam Roch. *verb. ipſe, vel is à quo, num.* 52. Viuian. *dict. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 12. Bonacina. Ripa, &

37 alij *locis ſuprà citatis.* Et † iuſpatronatus ſicut principaliter vendi non poteſt, ita nec actio ad ipſum, Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſolut.* 193. Verùm autem ſi in venditione villæ, aut caſtri, cui adhæret iuſpatronatus, illud exprimatur, ſimoniaca ſit venditio? Vide Ripam *d. art.* 4. *num.* 40 Viuian. *in praxi iuriſpatr. lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 13. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 9. *n.* 62. *cum ſeqq.*

38 *Primò* amplia reſolutionem prædicti quarti modi procedere in tranſlatione villæ. vel caſtri dati in dotem, cum quo tranſit iuſpatronatus illi annexum, vt per Palat. *in repet. cap* 9. 43. *in princip.* Bacc. *de decima tutorum, c.* 23. *n.* 19. *& tract. de non meliorando filiales cap.* 26. *n.* 1. Tiraquel. *poſt leges connubiales, gloſ.* 9. *n.* 7. Molin. *d. lib.* 1. *cap.* 24. *n.* 3. Menoch. *conſil.* 66. *n.* 27 D. Barb. *in l. domeſtic, §. ſi vir, n.* 55. *cum ſequentib. ff. ſoluto matrim.* Petez *l.* 1. *tit.* 6. *lib.* 1. *Ordinam. pag.* 144. Nicol. Gatc. *de benefic. par.* 5. *c.* 9. *à n.* 149. temiſſiuè Axeued *l.* 9. *n.* 4. *tit.* 6. *lib.* 1. *nona recop & l.* 7. *num.* 2. *tit.* 3. *lib.* 6. Mantica *Rota deciſ.* 140. *n.* 13. Viuiao *d. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 7. *num* 6.

39 *Secundò* amplia in ſequeſtratione villæ, vel caſtri, cui eſt annexum iuſpatronatus, quia enim illo tranſit iuſpatronatus: & ſi durante ſequeſtro vacauerit beneficium, cuius electio, vel præſentatio ad ſequeſtratam villam pertinebat, ſequeſter ad illud beneficium vacans eligere, vel præſentare poteſt. Ita Doctor. *in cap. examina*, vbi Innocen. *n.* 1. & Felio. *n.* 10. *de iudic.* idem Felin. *in c. cum Reginoldus n.* 30. *de re iudic.* Gigas *de penſion. q.* 71. *n.* 3. Roch *d. verb. ipſe, vel is, n.* 71. Cotraſ. *lib.* 3 *miſcellan. cap.* 2. *n.* 16. *& in paraphraſi Sacerdotum part.* 2. *cap* 6 *à n.* 1. Rebuff. *in tract. nominat. quæſt.* 14. *num* 76 Gutier. *de iuriſdict part.* 3. *c.* 7. *num.* 18. Doctor Sahagun *in cap. fin. de ſequeſtr. poſſeſſionis à num.* 56. Azor. *d. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 25. *quæſt.* 17. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30. *tract.* 4. *num.* 245. citati per Ceuall. quamuis ipſe contrariam opinionem veram, & receptam dicat, *communium contra communem quæſt.* 740. *à num* 3. *cum ſequentib.* Cened. *d. collect.* 5. *num.* 10. *& practicar. ac cunon. quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 10. *per totam*, vbi *num. vlt.* reſoluit tunc demum ſequeſtrem habere ius præſentaodi, quando eſt ſequeſtratum, vel apprehenſum ius, aut domicilium alicuius, cui eſt annexum iuſpatronatus; tunc enim omnia reperiatur dominus directus

rei apprehenſæ, ſed litigantes ab illius poſſeſſione expellantur. ſic ve conſulatur Eccleſiæ vacanti, merito ſequeſter præſentare poteſt. Secus verò quando nec dominium, nec proprietas rei, ſed fructus illius, vt pignori obligati, ſequeſtrantur. eo enim caſu com remaneat verus dominus, non præſentabit ſequeſter nec pignorator, quo caſu procedit text. *in cap. cum Bertoldus, de ſentent. & re iudic.*

Tertiò amplia in vſufructuario omnium booorum 40
hæreditariorum, quia cum io hæreditate ſit iuſpatronatus, debet ipſe præſentare, Menoch. *conſ.* 66. *n.* 26. Cened. *d. collect.* 5. *n.* 5. Lambertin. *lib.* 1. *p.* 2. *q.* 9. *art.* 3. Viuian. *p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 7. *n.* 6. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p* 1. *dec.* 23 Botrel. *d. tit.* 33. *n.* 239. nouiſſimè Alphonſ. de Leune *de offic. Capellani q.* 4. *praxi* 3. *n.* 239.

Quarto amplia in conductione, feudo vel emphy- 41
teuſi alicuius vniverſitatis, vel villæ, cui eſt annexum iuſpatronatus; quia acceſſoriè cum voiuerſitate data in feudum, vel emphyteuſim transfertur iuſpatronatus; Ioſeph. Ludouic. *tom.* 3. *communium opin. tit. de iurepatron. concl. vni. verſ. acquiritur etiam, pag. mihi* 534. *col.* 2. Cened. *d. collect.* 5. *num* 10. Viuian. *d. p.* 1. *lib.* 4 *c.* 6. vbi tamen *n.* 4 cum Abb *in c. querelam, n.* 19. *de elect.* reſoluit, quod ſi Parochiani debent præſentare Parochum, enm non debent præſentare conductores domorum in Parochia exiſtentium, ſed domini locatores, qui habent iuſpatronatus ex præſumpta fundatione, conſtructione, ſeu doratione, niſi conſuetudo ſit in contrarium.

Quintò amplia in præſcriptione vniverſitatis bo- 42
norum, cui annexum eſt iuſpatronatus quia præſcripta vniverſitate, præſcribitur & ioſpatronatus illi adhærens, Felin. *in cap. cauſam, num.* 8. *de præſcription.* Roch. *dict. verbo ipſe, vel is, à quo, quæſt.* 46. *num.* 81. *cum ſeqq.* † Præſcriptio tamen vno fructu iuriſpatro- 43
natus, putà præſentationis, vel alterius honoris, vtilitatis, vel oneris, non intelligantur præſcripti alij fructus, quibus vſua non eſt præſcribens, Lambertin. *lib.* 1. *part.* 2. *quæſt.* 11. *art.* 4 Viuian *d. part.* 1. *lib.* 4. *c.* 8. *num.* 3. vbi *n.* 4. quòd † ad hoc, vt præſcribatur iuſ- 44
patron. requiritur tempus quadraginta annorum ex actu continuato, & quod præſcribens ſit in bona fide, cum ſcientia, & patientia domini, contra quem præſcribitur In iurepatronatus Regio non procedit, quia hoc præſcribi non poteſt, Cabed. *Luſit. deciſ.* 65. *num.* 3. *part.* 2. *& de patron. Regia Corona, cap.* 7. *num.* 5. Hodie autem ſeruari debet decretum Coocil. Trid. *ſeſſ.* 25 *de reform. cap.* 9. vbi iuſpatronatus debet eſtendi ex fundatione, ſen doratione, ſiue ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, aliàſve ſecundum Iuris diſpoſitionem, ve *alleg. ſeq.* oſtendam.

Sextò amplia in poblicatione omnium bonorum, 45
ſeu vniverſæ hæreditatis patroni delinquentia facta etiam per iudicem ſeculatem; nam publicando booa, quibus iuſpatrooatus eſt annexum, dicitur quoque indirectè, & acceſſoriè ioſpatronatus publicati, & in Fiſcum traoſire, qui Fiſcus aduenieote vacatione vice patroni bannitri, cuius fuerùot in Fiſcum incorporata omnia bona, præſentat Rectorem ad vacantia beneficia. Sed quia reſolutio hæc aliquaa patitur declarationes, quas 10 præſeori tractate non eſt meum, poterit lector pro pleniori illius explicatione conſulete Clar. *ſ. fin. q.* 78. *numer.* 8. Roch. *d verbo ipſe, vel is, q.* 29. *num.* 69. Emman. Soat *recep. ſent. verb. Patronus ius*, Molina *dict. cap.* 24. *à num.* 26. Viuiao. *com.* 2. *commun. opinion. lib.* 9. *tit.* 3. *n.* 2. Perez *d. l.* 1. *gloſ. ſi el que fuere, §.* 8. Coſtad. *verb.*

*trebellianica, num.*7 Spin. *d.glos.*4.*num.*115. Decian. *tract.crimin.lib.*5.*cap.*44. *num.*24, Surd. *de alimentis, tit* 9 *q* 22. *num.* 28. D. Sahag.*c. in quanto, de iudic. à n.* 27. *A zor instit. moral.part.*1. *lib.*8.*c.* 12.*q.*9. Farin. *in d. praxi crimin. part.* 1.*q.* 15. *num.*151. *& de hæresi,quæst.*190. §. 1.*n.* 24. Nicol. Garc.*d. cap.* 9. *à num.* 25. Vivian. *in praxi iurispatron. part.* 3. *lib.* 15. *c.*1. Sanch.*in præcepta Decalogi lib.*2.*cap.*19.*per totum*, Franc Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part.* 2.*cap.*6. *num.* 36. Rot.*decis.* 53. *num.* 5. *part.* 1. *recent.* Lotter. *in suo tract. de re benefic.lib* 2 *q.*14 *num.*21.*cum multis seqq.* vbi *num.*26. post D. Coccin. *decis.* 231. *num.* 1. resoluit iuspatronatus annexum alicui castro, confiscato castro, transire in fiscum laicum ratione annexionis, & *num.*28 & 29 post Rot & D.Coccin. *citatis, locis*, docet quòd quando non adest huiusmodi annexio, patronatus minimè transit in fiscum laicum, & *num.* 30. disputat an Ecclesia hinc acquirat statum liberaris?

46 In casibus supradictis vbi iuspatronatus cum vniuersitate, villa vel castro ad alium transfertur, non requiritur Episcopi consensus, per text *in c. ex litteris,& in c. cum seculum*, vbi Abb. *de iurispat.* Monet. *de commut.vlt.volunt.c.*11.*à n.* 210.

Allegatio LXXII.

Episcopus quando debeat præsentatos à Patronis instituere?

SVMMARIVM.

1 *Institutio propriè, per quam præsentatus à patrono instituitur, dicitur translatio iuris non libera à superiore facta,ex qua plenum ius datur instituto.*

2 *Requisita ad institutionem obtinendam sunt beneficij vacatio, existentia iurispatronatus, habilitas præsentati, & præsentatio facta in tempore.*

3 *Præsentatio in beneficio iurispatronatus fit per patronos,quando Ecclesia vacat.*

4 *Reges Lusitaniæ consueuerunt & solent promittere commendas vacaturas, vel præsentare aliquem in Ecclesia sui patronatus in genere.*

5 *Patronus in habitu habet ius præsentandi,illud tamen non habet in actu,nisi a tempore vacationis.*

6 *Promissio facta per patronum de beneficio vacaturo, per mortem beneficiarij non conualescit.*

7 *Vacatio beneficij propriè, & vere per mortem Rectoris fit.*

8 *Mors omnia soluit.*

9 *Vacat per renunciationem beneficium, per quam amittitur omne ius in eo competens.*

10 *Permutatio facta de beneficio iurispatronatus sine patrom consensu venit annullanda.*

11 *Consensus patroni requisitus in renunciatione beneficij iurispatronatus potest præstari ante & post prouisionem.*

12 *Beneficium vacat ob delictum Rectoris,priuationem, seu depositionem inducens.*

13 *Beneficium primum vacat ipso iure per adeptionem secundi incompatibilis cum eo,itaut patroni possint præsentare.*

14 *Beneficium primum quando vacet per assecutionem secundi remissiuè.*

15 *Patroni semper possunt præsentare ad beneficium sui iurispatronatus quomodocunque vacet.*

16 *Vacationis tempore ille habet Ecclesia custodiam,qui habet ius instituendi.*

17 *Custodia Ecclesia tempore vacationis spectat ad patronos Ecclesiasticos.*

18 *Custodia Ecclesia pertinet ad Episcopum, quando patroni sunt laici.*

19 *Custodia Ecclesiæ Parochialis cuiuscunque iurispatronatus in vacatione ipsius hodie per Concil.Trident.commendatur Vicario ab Episcopo constituendo, qui oneri ipsius Ecclesiæ sustineat, donec et de Rectore prouideatur.*

20 *Iurispatronatus titulus ex fundatione, vel dotatione debet esse,qui ex authentico documento, & aliis à iure requisitis ostendatur.*

21 *Probationes in iurepatronatus quare tam exactè requirantur,ostenditur.*

22 *Authenticum documentum est publica scriptura, cui creditur sine aliquo adminiculo & iure, aut consuetudine speciali.*

23 *Scriptura publica dicitur,quæ conficitur per actuarium, seu iudicem, cum duorum, vel trium subscriptione, aut præsentia.*

24 *Scriptura authentica ad probandum iuspatronatus requisita censentur Bulla Episcopi, seu consensus scripto datus ad fundandum,constituendum,seu dotandum.*

25 *Probatio iurispatronatus per authenticas scripturas est facienda,itaut per testes non sufficiat.*

26 *Testium attestationes in actis redactæ censentur authentica scriptura,ita quod per illas intelligatur satisfactum dispositioni* Concilij sess. 25 de reformat cap 9.

27 *Scriptura vt dicatur authentica, debet continere omnia requisita à iure necessaria tam in confectione, quàm in extractione.*

28 *Iuspatronatus probatur ex fundatione, vel dotatione per antiquissimum temporis cursum.*

29 *Iuspatronatus ex fundatione probatum præsumitur, probata immemoriali,licet hoc non appareat.*

30 *Præsentationes multiplicata probant iuspatronatus, duo etiam quod essent interpolata, & non successiua.*

31 *Præsentationes multiplicata dicuntur ad minus duæ.*

32 *Pluralis locutio duorum numero est contenta*

33 *Dicto, multum, verificari potest in duobus secundum subiectam materiam.*

34 *Constitutio iuris communis restrictiua, seu correctoria,ita est interpretanda,vt minus ladat ius commune,quam fieri possit.*

35 *Antiquum in materia probationis illud dicitur,quod excedit tempus centum annorum.*

36 *Tempus immemoriale probari potest memoria quadraginta annorum, & quod de reliquo tempore testis deponat secundum auditum & famam.*

37 *Testes ad probandum tempus immemoriale debent esse saltem ætatis* 54. *annorum.*

38 *Probatio temporis immemorialis quando fit per scripturas & instrumenta,centum requiruntur anni, si verò per testes,sufficiunt sexaginta.*

39 *Immemorialis per testes non dicitur sufficienter articulata,si testes non dicant,quod non audierunt, nec viderunt contrarium.*

40 *Iuspatronatus plene probatur ex pluribus enunciatiuis antiquorum instrumentorum à centum annis, & circa,etiamsi enunciatiua haberent originem ab eisdem patronis,& personis suspectis.*

41 *Verba enunciatiua in antiquis plene probant.*

42 *Iuspatronatus etiam secundum iuris dispositionem probari potest.*

43 *Iuspatronatus per famam concurrente longissima præsentandi possessione probari potest.*

44 *Fama solanon sufficit ad probandum iuspatronatus,*

sed

ſed debent concurrere alia coniectura in antiquis.

45 *Inſpatronatus in dubio præſumitur ex fundatione, dotatione, vel conſtructione.*

46 *Inſpatronatus non probatur ex certo ſubſidio alicui tanquam patrono præſtato.*

47 *Litteræ inſtitutionales Antiſtitum probant inſpatronatus.*

48 *Libri viſitationum non ſufficiunt ad probandum inſpatronatus.*

49 *Sententia Epiſcopi, qua iudicauit ad præſentationem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur inſpatronatus, niſi antiqua ſit.*

50 *Littera mainſcula inſcripta in lapide poſito & publico ab immemorialis tempore citra plene probant inſpatronatus.*

51 *Scriptura inciſa in lapidea columna plenam fidem facuunt.*

52 *Lapides ſeu columnæ, quibus littera inciſa ſunt, probant eoaſima.*

53 *Chronicæ, quibus in maioribus noſtris fides communiter adhibita eſt, credere debemus.*

54 *Probatio, qua requiratur in inrepatronatus, quod ex vſurpatione præſumitur, oſtenditur.*

55 *Præſentationes continuatæ, quæ omnes effectum ſortita ſint, de ſubſtantia requiruntur in probatione inrepatronatus, quod ex vſurpatione præſumitur.*

56 *Præſentationes effectum ſortiri dicuntur, ſi ſint confirmatæ.*

57 *Poſſeſſio quinquagenaria, qua per ſcripturas authenticas requiritur in probatione inrepatronatus ex vſurpatione, non poteſt fieri per teſtes.*

58 *Formandi eſſe rei, & ad vnguem eſt ſeruanda.*

59 *Annis quinquaginta poſſeſſionis, qua per ſcripturas authenticas requiritur in probatione inrepatronatus ex vſurpatione, debent ſumere initium ab illo die, quo apparet factam fuiſſe primam præſentationem, vſque ad diem litis poſtremò motæ.*

60 *Scriptura authentica non ſolum exiguntur in probandis præſentationibus continuatis, verum etiam in probatione effectuationis.*

61 *Inſpatronatus ex vſurpatione præſumitur in potente.*

62 *Inſpatronatus in Vniuerſitatibus, etiam paruus ex vſurpatione acquiſitum præſumitur.*

63 *Inſpatronatus vſurpatio non præſumitur, niſi conſtet de doloſa occupatione, cum contrarium in perſona potenti, magnate, vel vniuerſitate cenſuit Sacra Congregatio. & Rota Romana.*

64 *Inſpatronatus ex vſurpatione acquiſitum non præſumitur, ſi non totius vniuerſitatis, ſed illius partis eſſe prætendatur.*

65 *Perſonæ potentes, in quibus vſurpatio inrepatronatus præſumitur, ſunt Imperator, Reges, infantes, Barones aliique magnates, præſertim in quolibet de familia Romana Vrſinorum, vel Colonnæ.*

66 *Inſpatronatus priuatorum non admittit præſumptionem vſurpationis.*

67 *Inſpatronatus dicitur priuatorum, quando patroni non ſunt Domini temporales loci, vbi fundatum eſt.*

68 *Probatio, quam exigit Concil. Trident. in inrepatronatus ex vſurpatione acquiſito, non requiritur, agatur non contra Eccleſiam, ſed inter ipſoſmet patronos.*

69 *Inſpatronatus poteſt præſcribi ab vno contra alium compatronum ſpatio quadraginta annorum cum titulo colorato.*

70 *Succeſſio in inrepatronatus hæreditario iure delata datur in ſtirpes, & non in capita.*

71 *Probatio deſcendentium patronorum ad effectum præſentandi non requiritur ſtante quaſi poſſeſſione præſentandi.*

72 *Præſentari poſſunt in inrepatronatus omnes, qui prohibiti non reperiuntur.*

73 *Laicus eſt incapax beneficiorum, etiamſi incedat in habitu & tonſura, & communiter reputetur clericus.*

74 *Laicus non poteſt præſentari ad beneficium.*

75 *Villaloborum familia, nunc Marchiane Aſtorgæ in Sede Legionenſi ex priuilegio Pontificio Canonici ſunt.*

76 *Nominatio facta per patronos laicos etiam de non clerico ad beneficium eſt valida.*

77 *Laicus ad beneficium non poteſt præſentari, quamuis ſtatim poſtea ſuſceperit clericatum, quia Ordo debet neceſſariò præcedere.*

78 *Capacitas tempore præſentationis in beneficiis attenditur.*

79 *Seruus non poteſt præſentari, niſi manumiſſus ſit, & ſit clericus.* 48

80 *Infidelis, vti incapax, præſentari non poteſt.*

81 *Neophytus, id eſt, qui initio Sanctæ Fidei eſt eruditione plenarie non poteſt præſentari.*

82 *Irregularis non poteſt præſentari, cum non valeat ad Ordines promoueri, & collatio, ſeu proniſio de beneficio illi facta nulla.*

83 *Illegitimus non poteſt eligi, nec præſentari.*

84 *Corpore vitiati non poſſunt præſentari ad beneficia.*

85 *Præſentare ſeipſum non poteſt clericus patronus.*

86 *Summus Pontifex poteſt ſeipſum eligere.*

87 *Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum, non poteſt ipſum patronum præſentare.*

88 *Procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum non poteſt ſeipſum præſentare.*

89 *Subſtitutus à procuratore dato ad præſentandum, non poteſt nec patronum, nec ſuum principalem præſentare.*

90 *Patronus ad beneficium, in quo habet inſpatronatus, poterit per Epiſcopum vocari, & inſtitui.*

91 *Patroni plures poſſunt ex ſe ipſis vnum nominare, & præſentare ad Eccleſiam ſui inrepatronatus.*

92 *Patronus non poteſt cum computatus ſeipſum præſentare, ſed præſentationi de ſe facta conſentire.*

93 *Præſentare poteſt pater filium, aut nepotem, ſeu alios conſanguineos.*

94 *Epiſcopus licitè confert beneficium filio legitimo, vel nepoti idoneo.*

95 *Donatarius inrepatronatus non poteſt præſentare donatorem, ſi donatio ſit facta pro illius vice.*

96 *Excommunicatus beneficium obtinere non poteſt.*

97 *Excommunicatus præſentari, ſeu nominari ad beneficia non poteſt.*

98 *Suſpenſus non poteſt eligi, nec præſentari ad beneficia.*

99 *Interdictus non poteſt præſentari ad beneficium.*

100 *Infames ad beneficia eligi, ſeu præſentari non poſſunt.*

101 *Præſentari ad beneficia qui vt indigni non poſſint, reſeruntur.*

102 *Clerici non ex locorum, vel generis dignitate, ſed morum nobilitate innoteſcere debent.*

103 *Conſuetudo non valet, quod non admittantur ignobiles in Canonicos.*

104 *Inhabilis quis iudicandus eſt ad beneficia ſi talis reperiatur tempore præſentationis, nec prodeſt habilitas ſi ſuperueniat.*

105 *Præſentantes minus idoneum, vel indignum peccant mortaliter, & ſi ſint patroni Eccleſiaſtici, priuantur ea vice iure præſentandi, ſi nimirum laici, poſſunt intra quadrimeſtre aliam præſentare, niſi ſcienter præſentauerint.*

106 *Procurator nominans indignum ad beneficia, non præiudicat patrono.*

107 *Mandatum ſpeciale requiritur ad præſentandum.*

108 *Deuolutio vbi ex lege eſt non modo ad Epiſcopum, ſed ad alterum quemcunque inferiorem Prælatum ſit ad quem ſpectat collatio, vel inſtitutio.*

109 *Prælatus conferens beneficium iure deuolutionis tenetur ſeruare naturam beneficij.*

110 *Præſentatus Epiſcopo perſonaliter exiberi debet.*

111 *Verbum, repræſentent, propriè ſignificat præſentiam ſui facere.*

112 *R. preſentare dicitur, qui præbetur ſenſibus corporis.*

113 *Præſentatio eſt exhibitio perſonæ per patronum Epiſcopo, vel alteri ad quem inſtitutio pertinet, legitimè facta.*

114 *Præſentatio de abſente facta non valet, nec ordinarius tenetur præſentatum admittere, qui ſe perſonaliter non exhibet.*

115 Cap. ea noſcitur, de iurepatron. *oppositur.*

116 *Patronus abſens poteſt per litteras facere præſentationem perſonæ, quæ cum eiſdem Epiſcopo ſe perſonaliter repreſentet.*

117 *Præſentati cur perſonaliter, & non procuratorem ſe debeant Epiſcopo præſentare, oſtenditur.*

118 *Præſentatum abſentem poteſt Epiſcopus inſtituere, ſi ei notum ſit eſſe idoneum notoriè.*

119 *Examen in notorie litterato non requiritur.*

120 *Examen in Parochialibus præciſè neceſſarium eſt, nec omitti poteſt ex eo, quod prouiſus notoriè dignus ſit.*

121 *Examen per concurſum non requiritur in Parochialibus iuriſpatronatus laicorum, niſi plures ſint præſentati.*

122 *Examen per concurſum requiritur in Parochialibus iuriſpatronatus Eccleſiaſtici.*

123 *Edictorum affixio in vacatione Parochialis Eccleſia iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, adeo eſt ſubſtantialis, vt inſtitutio facta ſine ea ipſo iure annulletur.*

124 *Præſentati ad beneficia ſimplicia, ſi Epiſcopo eorum idoneitas nota non ſit, a nullo, etiam Apoſtolicæ Sedis Nuncio inſtitui debent, niſi prius fuerint ab Ordinario examinati.*

125 *Examinari, & approbari ab Epiſcopo prius debent præſentati, & poſtea inſtitui ab inferioribus, ſi ad eos pertineat inſtitutio.*

126 *Præſentatio à patronis laicis, vel clericis ratione propry patrimonij facienda eſt intra quadrimeſtre, & ab Eccleſiaſticis intra ſemeſtre.*

127 *Tempus datum ad præſentandum eſt continuum, & currit diebus feriatis.*

128 *Inſpatronatus Eccleſiaſticum quod dicatur, oſtenditur.*

129 *Mutata conditione perſona, & bonorum conditio mutata videtur.*

130 *Priuilegiatum quod non eſt, ſi perueniat ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur priuilegiatum.*

131 *Inſpatronatus quando eſt commune, & laici Eccleſiaſtici, omnes ſimul ratione communionis e habere ſemeſtre ad præſentandum.*

132 *Inſpatronatus mixtum, licet quoad priuilegia & commoda dicatur Eccleſiaſticum, tamen quoad derogationem cenſetur laicale.*

133 *Iuriſpatronatus vbi in dubio ſit mentio, intelligitur de Eccleſiaſtico.*

134 *Tempus patronis ad præſentandum conceſſum incipit currere ſecundum veriorem opinionem à tempore ſcitæ vacationis.*

135 *Ignorantia potius præſumitur, quam ſcientia.*

136 *Præſumptio eſt pro patrono, vt dicatur præſentaſſe in tempore, & ignoraſſe vacationem, niſi ſciiſſe probatum fuerit.*

137 *Regi quantumcunque ſcienti non currit tempus quatuor menſium ad præſentandum in beneficiis.*

138 *Tempus ad præſentandum in beneficiis non currit abſenti, vel impedito.*

139 *Impedito non currit tempus.*

140 *Tempus ad præſentandum quando lite pendente ſuper iurepatronatus patrem præſentato contendentibus curras, oſtenditur.*

141 *Patronatus vbi per errorem coram Ordinario præſentauerint, cum deberet præſentare coram inferiore ex præſcriptione, vel priuilegio, quamuis lapſum ſit tempus ad præſentandum, poterit iterum præſentare ex iuſta cauſa ignorantiæ coram habente.*

142 *Præſentatio ſi fuit amiſſa præſumitur facta in tempore.*

143 *Tempus datum ad præſentandum poteſt Ordinarius in ſui præiudicium prorogare, non tamen abbreuiare.*

144 *Præſentatio intra tempus datum à iure fieri poteſt quocunque die etiam feriato.*

145 *Actus extraiudiciales validè fiunt diebus feriatis.*

146 *Præſentatio eſt actus extraiudicialis, & voluntarius.*

147 *Præſentatio poteſt fieri extra territorium & diœceſim habentis inſtituere.*

148 *Præſentatio coram Epiſcopo loci, vel coram habente inſtituere facienda eſt.*

149 *Præſentatio quando fieri debet coram Epiſcopo, Sede Epiſcopali vacante, fieri poteſt coram Capitulo.*

150 *Beneficium iuriſpatronatus quando ſitum ſit in confinibus duarum diœceſum, coram quo Epiſcopo præſentatio ſit facienda, oſtenditur.*

151 *Patronus laicus, non autem Eccleſiaſticus, poteſt intra quadrimeſtre ante Epiſcopi inſtitutionem variare, & plures ſucceſſiuè præſentare.*

152 *Patronus clericus poteſt variare, alterum præſentare ſicut laicus, quando præſentat ratione ſui patrimonij.*

153 *Inſpatronatus clerici ratione ſui patrimonij aquiparatur laicali.*

154 *Præſentatio Eccleſiaſticorum vim habet electionis, in qua non cadit variatio.*

155 *Præſentatus à laico acquirit tantum ius ad rem.*

156 *Patroni laici poſſunt variare, etiamſi procedatur per viam ſcrutinij publicato ſcrutinio, vel etiamſi ſit patronus ex priuilegio, præſcriptione, aut alio modo vel patronatus pertineat ad collegium, vel vniuerſitatem laicorum.*

157 *Patronus laicus ſicut poteſt variare, ita eius procurator, niſi haberet tantum poteſtatem limitatam ad vnum præſentandum.*

158 *Variatio à patrono, quibus modis fieri poſſit, oſtenditur.*

159 *Variatio eſt permiſſa in patronis ſi præſentent cumulatiuè.*

160 *Patronus, qui præſentauit primo vnum idoneum, & poſtea alium indignum, non punitur, quia tunc Epiſcopus primum inſtituet.*

161 *Patronus poteſt ſemel, aut iterum quos vellet tumulando præſentare, non autem tertia, vel quarta vice.*

162 *Variare non poſſunt patroni lite pendente inter præſentatos à diuerſis patronis.*

163 *Patro*

163 *Patronus Eccleſiaſticus ſicut non poteſt variare, ita nec eius procurator, ſine ceſſionarius.*

164 *Patronus Eccleſiaſticus ſi poſt primum præſentatum, poſtea variando alium præſentauerit, prima præſentatio attenditur, dummodo non præſentauerit.*

165 *Præſentationis vbi non ſuit perfectus, poterit tunc patronus Eccleſiaſticus iterum canonicè præſentare.*

166 *Præſentatus à duobus compatronis, vno clerico, alio laico, eſt inſtituendus, quamuis laicus variando alium præſentare poſſit.*

167 *Præſentatum ſi Ordinarius ſine legitima cauſa admittere nolit, patronatus non tenetur alium præſentare.*

168 *Patroni ſi ſinant labi tempus præſcriptum ad præſentandum, & non præſentauerint, poteſt Epiſcopus eo tranſacto libere de rectore Eccleſiæ in Eccleſia prouidere.*

169 *Mora purgatio non admittitur, vbi executio facta à iure.*

170 *Epiſcopus elapſo tempore ad præſentandum, poteſt patronum ad præſentandum admittere.*

171 *Epiſcopus præſentatus intra tempus facit firmam collationem, ſed ex patronorum diſſenſu poteſt irritari, qui ſi intra terminum non reclamauerint, manet omninò firma collatio.*

172 *Inſtitutio, ac inſtituere in beneficiis, quibus modis accipiatur in iure, oſtenditur.*

173 *Inſtitutio pro inueſtitura, ſeu miſſione in corporalem beneficij poſſeſſionem accipitur.*

174 *Inſtitutio eſt conceſſio Eccleſiæ, ſeu beneficij auctoritate legitima Epiſcopi, vel alterius Ordinarij facta ei, qui eſt à patrono nominatus, & oblatus.*

175 *Inſtitutio dicitur tranſlatio iuris non libera, à Superiore facta, ex qua plenum ius datur inſtituto.*

176 *Epiſcopus ſolus de iure communi poteſt præſentatos a patronis inſtituere.*

177 *Epiſcopi in collatione beneficiorum ſue diœceſis de iure communi fundatam habent intentionem.*

178 *Inſtituendi facultas poteſt ab Epiſcopo ſpecialiter delegari, etiam ante vacationem.*

179 *Epiſcopi malè inſtituentis culpa patronis non nocet.*

180 *Inſtitutionis nullitas non inficit præſentationem factam per patronos.*

181 *Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali facultate poteſt confirmare electos, & inſtituere præſentatos.*

182 *Capitulum Sede Epiſcopali vacante, non poteſt beneficia conferre, quæ ad collationem Epiſcopi ſpectant.*

183 *Capitulum Sede vacante poteſt præſentatos clericos à patronis admittere, ſeu inſtituere.*

184 *Prælati inferiores iuri inſtituendi poſſunt habere ex priuilegio, præſcriptione, ſeu conſuetudine.*

185 *Inſtitutio auctorizabilis præſcriptione acquiri poteſt.*

186 Cap. cum ſatis, de iure patronat. *declaratur.*

187 *Inſtitutio quod ſpectet ad inferiorem de conſenſu Epiſcopi poteſt in fundatione conditio apponi.*

188 *Religioſis in Eccleſiis, quæ pleno iure eis ſubiiciuntur pertinet inſtitutio.*

189 *Vicarij perpetui ponendi ſunt in Eccleſiis, quæ non pertinent pleno iure ad religioſos ſed habent Epiſcopi inſtitutionem; in iis vero, quæ pleno iure ad religioſos ſpectant, poſſunt ipſi ponere Vicarios ad nutum ſuum remouibiles.*

190 *Vicarios perpetuos in quibuſcunque beneficiis curatis, qua vrita reperiuntur, Ordinarij deputare poſſunt ex* Conc. Trid. ſeſſ. 7. de reform. c. 7.

191 *Tempus à iure præfixum non reſignatur habenti inſtituere, intra quod facienda ſit inſtitutio.*

192 *Beneficium non eſt deuolutum ex eo quod Ordinarius diſtulit inſtituere.*

193 *Tempus certum per Superiorem aſſignari poteſt habenti inſtituere, infra quod ſi non inſtituerit, poteſt illum compellere.*

194 *Appellari poteſt ab Epiſcopo differente inſtituere ſine cauſa legitima precedente trina interpellatione.*

195 *Inſtitutio eſt actus extraiudicialis, & poteſt fieri die feriato, atque extra territorium, & diœceſim.*

196 *Præſentatio & inſtitutio quãdo pertinet ad Epiſcopos diuerſo capite, ſeparatè fieri debent, ſecus verò quando ad Epiſcopum, tanquam Epiſcopum pertinet præſentatio iuriſpatronatus, vel ad eum ex deuolutione deuoluitur, quia tunc in eius arbitrio erit vnico, vel duplici actu negotium expedire.*

197 *Præſentatis pluribus à diuerſis patronis, ille debet inſtitui, qui à maiori parte ſunt præſentatus.*

198 *Dignus præſentatus a maiori parte patronorum eſt confirmandus omiſſo digniori.*

199 *Gratificationi locus eſt quando duo æquè idonei cumulatiuè præſentati fuerint.*

200 *Æqualitate data in votis patronorum præferantiũ ad beneficia, non tamen in meritis inſtituendorum, magis idoneus debet inſtitui.*

201 *Dignior prætermiſſus poteſt ab inſtituente appellare.*

202 *Dignior eſt habendus, qui ſit de linea fundatoris, ſtante idoneitate.*

203 *Ciuis præferri debet extero.*

204 *Comparronus à medietate compatronorum præſentatus dignior eſt habendus.*

205 *Dignior eſt habendus ad Eccleſiam iuriſpatronatus intitulatus in ea nobilior, doctior, ſenior, & pauperior, dummodo Eccleſia non eſſet debitis onerata.*

INSTITVTIO propria, per quam præſentatus à patrono inſtituitur, dicitur tranſlatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenum ius datur inſtituto. Ita Abb. *in c. auctoritate, n. 7. de inſtit.* Vivian. *in praxi iuriſpat. p. 2. lib. 12. c. 1.* Sed † quia requiſita ad inſtitutionem obtinendam ſunt beneficij vocatio, exiſtentia iuriſpatronatus, habilita, præſentati, & præſentatio facta in tempore, vt per Rotam *deciſ. 337. n. 1 p. 1. recent.* Vivian. *d. l. 12. c. 4.* ideo de his requiſitis breuiter eſt agendum, vt poſtea inſtitutionis materia commodiùs explicetur, & faciliùs percipiatur. 1 2

Beneficij vocatio, quibus modis poſſit contingere?

PRæſentatio in beneficio iuriſpatronatus fit per patronos, vel exiſtentes in quaſi poſſeſſione, quando Eccleſia vacat, *cap. illud, de iurepatron. cap. vltim. de conceſſ. prab.* itavt non poſſint promittere ſe præſentaturos aliquem ad beneficium vacaturum, nec alicui dare poteſtatem præſentandi ad illud antequam beneficium vacet, Kitchou. *tomo 1. commun. opin. lib. 1. tit. 4. numero 8. pag. 167.* Lambert. *de iurepatron. part. 1. lib. 2. q. 6. art. 1. & 19.* Mar. Ant. *var. reſolut. lib. 1. reſolut. 11. num. 8.* Pute. *p. 1. deciſ. 244.* Petez *l. 1. gloſ. 2. verſ. non minus elegans tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. 146.* Rebuff. *in praxi p. 2 tit. de reprob. benef. vtuent. à n. 27.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 4. prine. num. 192.* Cened. *ad Decretal. collect. 160.* Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 1. à num. 4.* Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ c. 14.* vbi reſoluit † paſſim Reges Luſitaniæ conſueuiſſe, & ſolere promittere præſentare aliquem in Eccleſia ſui patronatus in genere 3 4

ob benemerita, & ſeruitia, & de hac promiſſione prouiſionem Regiam fieri, & *cap.* 15. idem reſoluit de Commendis vacatuis. Ratio eſt, quia † quamuis patronus in habitu habeat ius præſentandi, illud tamen non habet in actu, niſi à tempore vacationis, Duen *reg.* 279. & ideo † prouiſio facta per patronum de beneficio vacaturo per mortem beneficiarij, non conualeſcit, Cald. Pereira *de poteſtate nominandi c.* 10. *n.* 1.

7 Vacat autem ptoptiè, & verè Eccleſia per mortem Rectoris, *cap. ſi ſuſcepium, de reſcript. in* 6. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 15. *à num* 3. Nicol. Garcia *de benef. p.* 11. *cap.* 2. Alphonſ. de Leone nouiſſimè *tract. de*
8 *officio Capellani quæſt.* 4 *praxi tùi num.* 54. nam † mors omnia ſoluit, *authent. de nuptiis,* § *decreps. collat.* 4. cum citatis *in lib. 11o de principijs verumque iuris litt.*
9 *M, nuna.* 36. † Vacat etiam per renunciationem, per quam amittitur omne ius in beneficio competens, proprietas, titulus, & poſſeſſio, Flamin. *de reſignat. lib* 1 *q.* 5. *à num.* 15 Hieron. Gabr. *conſ* 192. *lib.* 1 Nicol. Garc. *dict. part.* 1. *cap.* 3 Vivian. *in praxi iuriſpatron. part* 2. *l.b.* 6. *cap.* 6. *num.* 3. Etiamſi fiat renunciatio ex cauſa permutationis, Nicol. Garcia *d. p.* 11. *c.* 4 *à princ.* Alphonſ de Leon *d q.* 4. *praxi* 1. *n.* 105. *cum ſequentibus,* † tunc autem non præſentant patroni, ſed conſentiunt tali permutationi, quia ſi fieret abſque eo-
10 tum conſenſu, per ſententiam eſſet annullanda, & retractanda. Flamin. *lib.* 2. *q* 4. Proſper. de Auguſtin. *in addit. ad Quarantam in ſumma bullarij, verb. beneficiorum permutatio,* vbi ampliat ad permutationes, quæ fiunt in Curia, non facta mentione de iurepatronatus laicorum, & in renunciationibus, ſiue ſimplicibus, ſiue ad fauorem alterius, ſiue in manibus Papæ, ſine Ordinarij fectis, vt abſque patronorum conſenſu ſint nullæ. quicquid aliud velit Rebuff. *in praxi benef. tit. de permutat. n.* 43. Zerola *in praxi Epiſc.*
11 *p* 1 *verb. iuſpatronatus, §.* 6. † qui quidem patroni conſenſus requiſitus in reſignatione beneficij iuriſpatronatus poteſt præſtari ante & poſt prouiſionem, Flamin. *ibi.* 8. *q.* 10 *à n.* 5. Vbi tamen Summus Pontifex electum Epiſcopum inſtituerit, aut confirmauerit cum retentione beneficiorum, extenditur facultas hæc retinendi ad beneficia etiam iuriſpatronatus laicorum, Couar. *pract. c.* 36. *n* 12. Campan. *rub.* 11. *c.* 13. *num* 498.

12 Vacare dicitur etiam Eccleſia, ſi eius Rector ob delictum ſit priuatus, quia vacat, & amittitur beneficium priuatione, ſeu depoſitione, quæ propter grauc crimen imponitur, vt homicidium, ſimoniam, periurium, &c. Selu. *de benef. part.* 3. *quæſt.* 2. & 3. Cotraſ. *eodem tract. part.* 1. *cap.* 10. *à num.* 1. Nicol. Garcia *dict. part.* 11. *cap.* 10. *à num.* 1. & tunc patronus poterit aliùm præſentare, niſi Rector ipſe priuatus eſſet ex delicto, quo erat inquinatus tempore præ-
13 ſentationis, & quod delictum erat notum patrono, quia pro illa vice patronus, qui præſentauit ſcienter indignum, priuatur iure præſentandi, *c. cùm vos,* vbi gloſ. *verb. minus idoneè, de offic. Ordinar.* Lambertin. *lib* 2 *part.* 1. *n.* 6. *art.* 7. Vivian. *d. p.* 2. *lib.* 5. *c.* 6. *n.* 7. latè de materia Alphonſ. de Leone *d. q.* 4. *praxi* 1. *n.* 117. *cum ſeqq.*

Eo modo vacat ipſo iure primum beneficium per adeptionem ſecundi incompatibilis cum primo, ita vt patroni poſſint præſentare, *c. de multa, de prabend. cap. ſi beneficia, de prabend. lib.* 6. *cap. vt quis duas, de elect. in* 6. & hoc dummodo, quomodocunque ſit
14 adeptus poſſeſſionem ſecundi, *c. ſi tibi conceſſo, de prabend. in* 6. Et † quando vacet beneficium, primum per aſſecutionem ſecundi incompatibilis, vnde late Hoſtiendam *de incompatib. benef. cap.* 13. *& ſeqq.* Lambert. *vbi proximè art.* 16. Seraphin. *deciſ.* 483. & 953. Nicol. Garcia *d. part.* 11. *cap.* 5. Et ideo † quo-15 modocunque verè, & cum effectu vacet Eccleſia, ſeu beneficium, vel per modos ante dictos, vel per promotionem ad Epiſcopatum, vel per ingreſſum Religionis, vel per violentam poſſeſſionem, per contractum Matrimonij, vel per lapſum temporis datum ad aliquem Ordinem accipiendum, vel aliter, ſemper patroni poſſunt præſentare, quia vbi datur vacatio, ibi datur præſentatio, *c. vlt. & ibi* Doct. *de conceſſ. prabend.* Lambert. *vbi proximè art.* 18. Viuian. *d. cap.* 6. *num.* 18.

Tempore vacationis ille habet cuſtodiam Eccle-16 ſiæ, qui habet ius inſtituendi, *gloſ. pen. in fine in c. cùm vos, de offic. Ordin.* & † ſi patroni ſint Eccleſiaſtici, 17 cuſtodia Eccleſiæ ſpectat ad eos, ideo Epiſcopus in ea non ponet œconomum, Innoc. & alij *in cap. vnic. vt Eccleſiaſt. beneficia, & in cap.* 1. *ne Sede vacante;* † ſi autem ſint patroni laici, cuſtodia pertinet ad 18 Epiſcopum, quia laici non debent ſe intromittere rebus Eccleſiæ, niſi quoad defenſionem, *cap.* 1. cum ſequentibus 10. *q.* 1. † Hodie Concil. Trident. *ſeſſ.* 19 24. *de reform. cap.* 18. ſtatuit quod vacante Eccleſia Patochiali cuiuſcunque iuriſpatronatus, Epiſcopus in ea idoneum Vicarium debet conſtituere cum congrua eius arbitrio ſinctum portionis aſſignatione, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur Botmig. *deciſ.* 11. *n.* 53. *part.* 3. Iacob. de Graſſis *in aureis deciſ. par.* 2. *lib.* 2. *c.* 26. *n.* 28. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 575. *in* 1. *edit. & reſo.* 495. *n.* 3. *in* 2. *edit.* etiamſi patochialis inſtitutio pertineat ad inferiorem, Fran. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p.* 2. *c.* 18. *n.* 52.

Iuriſpatronatus exiſtentia quomodo probanda ſit?

DEcreuit S. Synodus Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat.* 20 *c.* 9 vt titulus iuriſpatronatus ſit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & aliis à iure requiſitis oſtendatur: ſiue etiam ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat, aliáſve ſecundum Iuris diſpoſitionem: de cuius intellectu vide Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 18. *n.* 19. *cum multis ſeqq.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 956. & *concluſ* 1216. Zerola *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. iuſpatronat. pag.* 180. Galet. *in margarita caſuum Confeientia, verb. iuſpatronatus,* Molfeſ. *in ſumm. Theologia moralis tract.* 6. *cap.* 5. *num.* 44. *cum ſequentibus,* Monet. *de commutat. vltim. cap.* 10. *num.* 210. *cum ſequentibus,* Ioan. Anton. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum prel.* 7. *dub.* 3. *à num.* 14. Cardinal. Mantica *dec.* 198. & 208. 244. 318. Seraphin. *dec.* 1103. & 1120. & 1141. & 1367. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. par.* 1. *collect.* 58. & *in deciſ. Curia Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 161. *par.* 1. & *in praxi fori Eccleſiaſt. reſolut.* 114. *cum ſequentib. in* 2. *edit.* Cardin. Tuſch. *littera I, concluſ* 617. Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. par.* 2. *c.* 21. *à num.* 1. Valet. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *num.* 210. Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rub.* 11. *cap* 13. *num.* 405. *cum ſequentib.* Vivian. *in praxi iuriſpatron. part* 2. *lib.* 11. *cap.* 5. *cum ſequentibus,* latè & nouiſſimè Alphonſ. de Leone *dict. quæſt.* 4. *praxi* 2. *num.* 1. *cum multis ſeqq.* Requiruntur igitur tam exactæ probationes, quia in dubio Eccleſiaſtica beneficia præſumuntur libera, cum quia iuriſpatronatus eſt quædam ſeruitus beneficij, quæ non præſumitur, Seraphin. *deciſ.* 1353. *num.* 1. & 2.

Et ideo non ſolent Ordinarij eſſe admodum faci-

les

les in admitteodis præſentationibus, niſi prius ſibi liqueat de iurepatronatus, Rot. *dec.* 11. *ſub num* 1. *verſ. vltro, de iurepatron. in nouis*, Rot etiam *deciſ.* 3. *num.* 1. *part.* 1. *recent.* Seraph. *dec.* 1232. *num.* 2. Mantic. *dec.* 150. *num.* 3. refert Lottet. *in tract. de re benef. lib.* 2. *q.* 13. *num.* 142. Nec in hoc aſſertio Epiſcopi ſufficit; illa enim non poteſt præiudicare Eccleſiæ, vel ſucceſſoribus, Caputaq. *deciſ.* 128. *n.* 3 *part.* 2. Ciarlin. *contron. forenſ.e.* 57. *num.* 8. Rot. *dec.* 421 *num. vlt. part.* 2. *recent.* quamuis illi multum eſſet deferendum, cum Ordinarij ſoleant eſſe multum difficiles in admittendo aliquod beneficium eſſe de iurepatronatus, Put *deciſ.* 243. *in fine lib.* 2. Rot. *dec.* 360. *n.* 12. apud Farin. *p.* 2. *recentior.*

21 *Prime* probatur ex authentico documento fun-
22 dationis, vel donationis, vt dixi: † authenticum autem documentum eſt publica ſcriptura, cui creditur
23 ſine alio adminiculo, vel iure, vel conſuetudine ſpeciali, *c. cum dilectus, de fide inſtr.* † & dicitur quæ conficitur per actuarium, ſeo iudicem cum duorum. vel trium teſtium ſub ſcriptione, vel præſentia gloſ. *verb. ſi ſcripturam, in cap.* 1. *de fide inſtrumentorum*, Piaſec. *in praxi nona Epiſc. p. rt.* 2. *c.* 5 *n.* 6. vbi dicit quoad pro-
24 poſitum † ſcripturam authenticam cenſeri Bullam Epiſcopi, ſeu conſenſum in ſcripto datum ad fundãdum, conſtruendum, ſeo dotandum, de quo etiam
25 Aloyſ Ricc. *in praxi fori Eccl. reſol.* 135. † Et in perſona potenti pro forma requiritur, vt probatio fiat per authenticas ſcripturas, vnde regula eſt conſtituenda, quòd probatio per teſtes non ſufficiat, vt referunt *à Sacra Congregat.* deciſum Gonzal. *d gloſſ.* 18. *num.* 79. Piaſec. *in praxi nona Epiſc. d cap.* 5 *num.* 5. Franciſc. Leo *d cap* 6. *num.* 2. Rot apud Fetent. *ad dec. Burarii* 852. *num.* 10. nam eo ipſo quòd Concilium non confidit de teſtibus, conſequenter remanet excluſa iſta probatio, cum aliter de facili ſubuertere-
26 tur d ſpoſitio Concilij *dicto loco*, Rota *in Saonen. iurispatron.* 15. *Nouembris* 1582. coram *Sanctiſſimo D. Clem. VIII.* Aloyſ. Ricc. *d praxi reſol.* 236. Gonzal. *d gloſſ.* 18. *num* 82. Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ. cap.* 168. *num.* 21 Molfel. *d cap* 5. *n.* 44 † Sed atteſtationes teſtium in actis redactas cenſeri authenticas ſcripturas, ita quod per illas intelligatur factisfactum diſpoſitioni Concil. Trident. concludit Menoch *conſil.* 336. *num.* 23. ſequitur Campan. *dicto c.* 13. *n.* 410. & tenuit Rota apud Farin *dec.* 502. *in nouiſſ. per egregiam doctrinam Angeli in l. vlt. col* 2 *verſ. ſed Innocentius, C. de edicto Diui Adriani tollend.* & ipſummet Concilij decretum id oſtendit in illis verbis ibi, *qui ex authentico inſtrumento, & aliis iure requiſitis oſten-*
27 *datur.* † Etvt ſcriptura dicatur authentica, debet continet omoia requiſita à iure neceſſaria, tam in confectione, quàm in extractione. Aloyſ. Ricc. *in d praxi reſol.* 126.

28 *Secundò* probatur ex multiplicatis præſentationibus per antiquiſſimum temporis curſum, qui hominum memoriam excedat; in quibus enuntietur ſpectare iuſpatronatus de iure, vel conſuetudine, quia illa verba, *de iure*, intelliguntur ex fundatione, vel dotatione, Menoch. *conſil.* 336. & *de præſumpt. lib.* 3. *q.* 90. *num.* 3 *cum ſequent.* Maſcard. *concluſ.* 1103. *num.* 9. Gozal. *d gloſſ.* 18. *num.* 44 *cum ſequentib.* Campan. *d. c.* 13. *à num.* 425. Franc. Leo *d. cap.* 6. *num.* 3. Vivian. *dicta part.* 2. *lib* 11. *cap.* 7. *n.* 2. Monet. *de commun. vltim. volum cap.* 10. *num.* 211. Rot. apud Farin. *deciſ.* 211. *num.* 1. & *deciſ.* 148. *num.* 2. *part.* 1. *recent.* & *deciſ.* 674. *num.* 2. *p.* 2. *recent.* Nam iuſpatronatus ex fundatione, vel dotatione probatur multiplicatis præſentationibus per tempus ſupra hominum memoriam, etiamſi nullum inſtrumentum fundationis, vel donationis oſtendatur, & quamois etiam in dictis præſentationibus nulla appareat facta mentio fundationis, vel dotationis, Rota *deciſ.* 792. *n.* 11. *part.* 1. *diuerſ.* ita deciſum referunt *in Sacra Congreg.* Gonzal. *gloſſ.* 18 *num.* 46. Franciſc. Leo *d. cap.* 6. *num.* 3. Aloyſ. Ricc. *in d praxi reſolut.* 12. *num.* 1. Galeot. *diſt. verb. iuſpatronatus, pag.* 145. *col* 1. Molfeſ. *d. tract.* 6. *cap.* 5 *num.* 47. *in med.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 4. *deciſ.* 258. nominatim Alphonſ. de Leone *de offic. Cappellani q.* 4. *praxi* 2. §. 1 *num.* 46. *cum ſeqq.* † Probata enim immemoriali præſumi probatum iuſpatronatus ex fundatione, licèt hoc non appareat, declarauit eadem *Sacra Congreg.* teſte Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. d. cap.* 5. *num.* 7. *poſt prime.* vbi cum Gonzal. *vbi proximè num* 48. dicit non ſuffragari immemorialem ſeu continuas præſentationes, quando conſtaret de initio inualido à principio; vt ſi appareat, quod fuerit vſurpatum iuſpatronatus ex priuilegio & non ex fundatione ſeu donatione, vel quando conſtat de mala fide, de quo etiam Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſolut.* 129 29

Amplia, vt præſentationes multiplicatæ probent iuriſpatronatus, dato etiam quod eſſent interpolatæ, & non ſucceſſiuæ; maximè ſi probetur præfatas præſentationes effectuatas fuiſſe ob ſucceſſiuam vacationem per obitum præſentatorum, iuxta tradita per Seraphin. *deciſ.* 350. reſoluit in terminis Aloyſ Ricc. *in d. praxi reſolut.* 12. *n.* 2 Et ratio eſt, quia probatis extremis media præſumuntur, ad quod vide citata *in libello de principatibus Lus. M. n.* 19 Rota *in Alphatan. iuſpatronat.* 4. *Julij* 1619 coram *R. P. D. Gherardo*, ibi. *nec relevat quod non exhibeatur omnes præſentationes continuatæ, quia certſtato de duobus extremis media poſſeſſio præſumitur*, &c ideſt Alphonſ de Leone *d. quæſt.* 4. *praxi* 2. *num.* 46. 30

Multiplicatæ præſentationes dicuntur ad minus 31
tres, quia dictio, *multum*, ſignificat ad minus tres vices. *l. ſi l num.* 4 *C. de fideicom.* Cephal. *conſ.* 225. *num* 43 *vol.*... verum duas ſufficere, vt dicantur multiplicatæ præſentationes, tenent Caualcan. Iuiz. *deciſ* 17. *num* 14 *part.* 2 Mar. Anton. *variar. reſolut.* 109. *n.* 37. Aloyſ. Ricc. *d. reſol* 227. *in fine*, Campanil. *d. c.* 13. *num.* 425. nec citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *in opere moral. t.* 2 *tract.* 13. *d diſ.* 2. *pr. ſto* 3. *num* 4 Nauar. *conſ* 94. *ſub num.* 9. Alphonſ. de Leone *d. q.* 4 *praxi* 2. *num.* 48 ex eo, quia † pluralis locutio duorum nu- 32
mero eſt contenta, *l. vbi numerus, ff. de teſtib. c. pluralis locutio*, 40. *de regulis iuris in* 6. cum citatis *in libello de principatibus iuris, litera P. n.* 2. tum, quia † prædicta dic- 33
tio *multum*, verificari poteſt in duobus ſecundùm ſubiectum materiam, Intrig. *Sicilia deciſ.* 44. *num.* 18. & Ego ipſe *in meis Remiſſ. de diſſ. & clauſulis d.* 174.
In præſenti ſubiecta materia patitur dictiooem illam eſſe intelligendam in duobus, com Concil. *dicto loco* ſit reſtrictum, ſiue correctorium Iuris communis. vnde venit ita interpretandum, † vt minus lædat Ius commune, quàm fieri poſſit, argum. text. *in* 34
l. 2. C. de nouxalibus, c. cùm dilectus, de conſuetud. & in c. audientiam, vbi Abb. *de clericis non reſid.* Tiraq. *in tract. le mort ſaiſit le viſ par.* 1 *declar.* 3. *n.* 2. *& de retract. lignag.* § 9 *gloſſ.* 2. *n.* 55. Caſſan *in conſuetud. Burgund. rub.* 7. §. 3. *in fin. n.* 2. Menoch *remed.* 12. *recup. n.* 278. *& de arbitr. caſu* 321. *n.* 13. *& conſ.* 4. *num* 8. *& conſ.* 5. *num.* 3. *& conſ.* 88. *n* 30. Surd. *de alim tit.* 8. *priuil.* 90. *n.* 4 *cum ſeqq.*

Per antiquiſſimum temporis curſum, qui homi- 35
num memoriam excedat, probatur iuſpatronatus, id eſt, ex præſentationibus continuatis antiquis, & effectuatis per centum annos, vt conſtat Rota *deciſ* 421. *num.* 1. apud Farin. *part.* 1. *recent. & deciſ.* 674.

num.

ńum.2 par.2. recent. nouiſſimè Alphonſ. de Leone *d. qnaſt.4.praxt 2.num.46.cum ſequentibus.* vbi *num.47.* reputat defectum quatuor annotum in centenaria modici temporis per Rot. *in Aliphana iurispatronatus 4 Iulij 1629.* coram *R. P. D. Cuſterio.* Quamuis autem variæ ſint opiniones, quod dicatur antiquum in materia probationis, illa tamen communior, & receptior eſt, ad hoc requiri tempus centum annorum. Suid. *conſ.245.n.24.* Franc. Leo *in theſauro p.2. c.2.n.5.* Duen. *regul.299 n.7.* Menoch. *de arbitr. caſu 3.* Maſcard. *de probat. concluſ.101.à n.1.* Marian. Anton. *d.l.1. reſolut.80. num.11.* Farin *in praxi crimin. par.1. quæſt.47.num.112 & par.1.quæſt.69.num.141.* Motl *in emporio iuris par.1.quæſt.11.n.11.num.7* Nicol. Garcia *de benef. parte 12. cap.2. num.263.* Gutier. *conſ.1. num.5* Monet. *dict. cap 10.num 212.* Ceuall. *commun. contra commun. quæſt 302. num. 9.* Capell. Tholoſan. *deciſ. 440.* Rot. Roman apud Farin *deciſ.120. cum ſequentibus, & deciſ.584. in nouiſſ.* aliàs *par.4. diuerſ.* Nam antiquum factum dicitur, ſi excedat centum annos, Sylu. *verſ.36.num.13.* Tiraq. *in l.ſi quisquam, verb. omnia, num.31.* Mench. *illuſt. cap.84. n 15.* Auendan. *de exequendis mand par 1 cap.6. num 6.* Gom. *deciſ.88. num.1* Brunor. *verb. antiquitas, 4.me* citato *in hoc loco* Ciatlin. *controuerſ. forenſ. cap.57. num.6.* qui temporis coſſus in præſenti materia multò magis requirit, cum vltra verbum, *antiquiſſimum*, quod illud ſine dubio deſignat, addatur, *qui hominum memoriam excedat*, ideſt immemoriale, quod etiam exigit centum annos, Maſcard. *de probat. concluſ. 1214. num.53.* Valaſc. *conſ.95. num 9* Flamin. *de confident.*
36 *quæſt. 28. num 236.* † Ad probandum huiuſmodi tempus immemoriale, ſufficit memoria quadraginta annorum, & quòd de reliquo tempore teſtis deponat ſecundùm auditum, & famam, iuxta doctrinam gloſ. communiter receptæ *in cap.1. de præſcript. in 6.* Bald. *de reſcript. p.2. quinta partis princ. qnæſt.6. num. 43.* Cou *in reg. poſſeſſor par.1 § 3.num 7.* Maſcard. *dict. concl 1038.* Ioan. Garcia *de expenſ. cap 9. num. 9.* Molina *de Iuſtit. tract. 2. diſput. 76. num 5.* Monet. *de decimis, cap. 5. num. 77.* Ceuall. *communium contra communes. quæſt.45 à num.2.* Molina *de primogen. lib 2. cap.6 num.31.* Cardin Tuſch. *tom 5. litera M. concluſ.*
37 *187. & tom.6. littera P. concluſ.552.* Et † teſtes debent eſſe ſaltem 54 annorum, Brunor. à Sole *in locis communibus, verb. teſtis, num.20.* Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi reſol.128.*

38 Verùm vt facilius percipiatur, quomodo probatio temporis immemorialis ſit facienda, illud maximè attendendum eſt, quòd licèt regula ſit quod immemorabilis non poteſt probari per ſcripturas, gloſ. *in cap.1. de præſcript. in 6.* vbi Ioan. Andr. *in fine*, Gemin. *num.16.* & Franch *anm 15.* Balb. *de præſer. 2. par.3. par. princ quæſt.6 num.25.* Rebuff. *de decim. q.13. num.97.* Anton. Gabr *communium de præſcript. concl.1. num 82.* nihilominus tamen hæc regula fallit quando immemorabilis enuntiatur in ſcripturis antiquiſſimis excedentibus metam centum annorum, Veall. *deciſ.347. p.3.* Flamin. Pariſ. *dict. quæſt.18. n.235.* Gatc *de benefic. par.5. cap 9. num 92. & par.12. cap 2. num. 265.* Rota *in Corduben. redecimarum 18. Maij 1618.* coram *Reuerendiſſimo D. Coccino Decano*, quando ſcilicet ad minus ſunt duæ enunciatiuæ, quæ habent originem è diuerſis perſonis non ſuſpectis, Achil. *deciſ.6. de iurepatron.* Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib.2 tit.6. num.21.* Rota *deciſ.388 p.1. diuerſ.* Et ad conficiendam huiuſmodi immemorialem, tam in teſtibus, quàm in inſtrumentis, concurrere debent anni elapſi vſque ad terminum controuerſiæ motæ, & non tempus decurſum vſque ad Concilij publicationem, Rot. *deciſ. 385. in princ. & deciſ 188. num.1. part.1. & deciſ.288. in princ. par.2. diuerſ.* Pute. *deciſ.449. num.2. in fine, lib 2.* Gonzal. *d. gloſſ.18. nnia. 29.* Piuſec. *in praxi nona Epiſc. part. 2. cap. 5. num. 7. poſt princ.* † Immemorialis per teſtes 39
non dicitur ſufficientes articulata, ſi teſtes non dicant, quòd non audierunt, nec viderunt contrarium, Seraph. *deciſ.1367. num.1.* Pute. *deciſ.426. num.3. lib.2. in correctis*, & ſint ætatis 54. annorum. Lap. & Abb. *in dict. cap 1. num.8* Geminian. & Franch. *num.16. de præſcript. n.6.* Rota *in dict. Corduben. Redecimarum.*
† Bené etiam probatur iuſpatronatus ex pluribus 40
enunciatiuis antiquorum inſtrumentorum à centum annis, & citra, in quibus enuntiatur fundario beneficij, licèt non enuntietur teſtimonio iuſpatronatus; ita cenſuit Rota *in una Caurien. benef. 9. Decembris 1598* coram *R.P.D. Corduba*, refert Nicol. Garcia *dict. par.5. cap.9. num.90.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ. 274. num. 2. & deciſ. 306. par. 4.* etiamſi enunciatiuæ haberent originem ab eiſdem patronis, & perſonis ſuſpectis; nam adhuc in antiquiſſimis probat fundationem, ſi ſunt adminiculares, & fuit teſolutum *in Tadeen. Parochialis 21. Aprilis 1595.* coram *D. Penia, & in Regien. Hoſpitalis 16. Maij 1580.* coram *D. Carnuccio*. quas citat Nicol. Garcia *dict. cap. 9 num. 91.* quia in antiquis † verba 41
enunciatiua plenè probant, Tiraquell. *de præſcript. verſ.28 pag 104* Maſcard. *d. concluſ.106.* Mar. Anton. *in d. reſolut.109. num 47. & d. lib.1. reſolut.80. num.3.* Gutier. *lib.3. practic. q.17. num.69* Brunor. à Sole *verb. verba 4.* Et in iurepatronatus nuncupatim ſi adſint adminicula, firmat Rota *in una Tudert. Parochialis 7. Nouembris 1611.* coram *R.P.D. Vbaldo*, apud Farinac. *parte 2. con.1. deciſ.360. num.5. cum ſequentib.* & latiùs quando probet enunciatiua? Rota apud Farin. *p.2. tom.1. deciſ.374.*

Cùm iuſpatronatus vltrà ſupradicta probari poſ- 42
ſit ſecundùm iuris diſpoſitionem, Put. *deciſ.59. n.1. par.1. & deciſ.205. num.2. part.2.* Rot. *deciſ.531. n.1. parte 2. in nouis*, Mar. Anton. *variar. lib. 1. reſolut. 109. num. 30.* & decidit Concil. Trident. *dict. cap. 9. ubi*, † *vel aliàs ſecundum Iuris diſpoſitionem*, 43
quod idem ſignificat, quod alio modo; ideo probatur in antiquis per famam concurrente longiſſima præſentandi poſſeſſione, vt reſoluunt plures citati per Mar. Anton. *dict. reſolut. 104. num. 43.* & pluries tenuit Rota, vt per Caſſad. *deciſ 2. num 4. de probat.* & Achil. *deciſ 5. de iurepatron.* Put. *deciſ.140. in fine, lib. 1. & in una Bracharen. Parochialis prima Iulij 1592.* relata per Nicol. Gatc. *d.p.5. cap. 5. num.40.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *dict. puncto 3. num 6.* ex quibus colligitur † famam ſolam non ſufficere, ſed con- 44
currere debere alias coniecturas, etiam in antiquis, vt tentum fuit coram Paleoth. *deciſ.481. lib. 3. p 2. diuerſ. & in una Tiraſonen. Capellania 14. Decembris 1607. & in Militen. iurispatron. decima Maij 1608.* coram Caid. *Canalerio, & in alia Neapol. Rectoria Veneris 19. Decembris 1609.* coram *Orſemberga*, cum citatis per Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 110. à n.80.* & Aloyſ. Ricc. *reſol 130 & d. Neapol. deciſ.274. num.8. & 9. par.4.* Et etiam *in Imolen. iurispatr. 28. Maij 1584.* quæ eſt *prima pars diuerſ. deciſ.792.* non obſtare dixerunt Domini, quòd fama non ſit qualificata. hoc eſt ex fundatione, vel dotatione, quia in dubio fieri debet interpretatio pro validitate actus, & ſic vt ſit fama iuriſpatronatus ex dotatione, ad text. *in l. quotiens, ff. de rebus dubiis, cum vulgar.* & hinc eſt quòd ſufficit teſtes dicere iuſpatronatus ſpectare de iure ad aliquem, cùm idem ſit, ac ſi dicerent ad eum ſpectare ex fundatione, vel dotatione. Achil. *deciſ.71. de iurepatron.*

45 *repatron. in impreſſis*, † Iuſpatronatus enim in dubio præſumitur ex fundatione, dotatione, vel conſtructione, Lambert. *lib.* 2. *par.* 1. *q.* 6. *princ. art.* 6. *n.* 36. Mat. Anton. *n.* 9. *d. loco*. Quomodo probetur fama in hoc caſu? Vide Alphonſ. de Leone *de officio Capellani q.* 4. *praxi* 2. *n.* 66. *cum ſequentibus* Caſtr. Palao *d. punct.* 3. *n.* 6. *verſ. ſexto*.

46 Ea certo ſubſidio alicui, tanquam patrono præſtito non probari iuſpatronatus tenuit Rota *deciſ.* 1245. *n.* 1. *lib.* 3 *par.* 3 *diuerſ.* & facit text. *cum gloſ. in c. cùm Bertoldus verſic. quodam iure, de ſententia, & re iudicata*. niſi primum tenuerit locum in Eccleſia tanquam illius patronus ea Mohed. *deciſ.* 10. *num.* 9. *de iurepatr.* ex eo, quia niſi patens res fuetit ab initio alij non permiſiſſent: nec obſtat quod reſoluit Stephan. *Gratian. tom.* 1. *c.* 210 *n.* 50. quia procedit non in hoc caſu de quo agimus, quando ſcilicet ei tanquam Patrono hactenus competit ius ſedendi, ſed in alio differenti, videlicet quando nulla cauſa, & ſola poſſeſſione innixus in illo ſedet, quod acquirere valeat laicus in Eccleſia.

47 Sufficiens modus probandi iuſpatronatus elicitur ex litteris inſtitutionalibus Antiſtitum, quibus atteſtantur beneficium ad præſentationem alicuius Patroni pertinere. quia cum tractetur de diminuenda iuriſdictione Ordinariorum, reddunt ſe Præſules valde difficiles in admittendo beneficium eſſe de iuſpatronatus, & inſtituendo præſentatos à patronis. Ita reſoluunt Paulus de Citadanis *de iurepatr. par.* 6. *q.* 37. *num* 3. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *q* 11. *n.* 38. Put. *deciſ.* 161. *n. princ. par.* 1. & *deciſ.* 142. *p.* 2. Mat. Anton *lib* 1 *variar. reſolut.* 80. *num.* 1. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct.* 3. *num.* 6. *verſ. quarto*, tenuit Rota *deciſ* 423. *ſine* 11. *de iurepatr. in nouis*, & *deciſ.* 376. & 1447. *par.* 3 *lib.* 3 *diuerſ* vbi habetur Bullam Epiſcopi Inſtituentis, cum ea aſſertione ad præſentationem talis Patroni, probare interceſſiſſe præſentationem mentionatam, licet de ea nihil appareat; quod quidem procedet ſi multiplicatæ adducantur litteræ, quibus probarentur multiplicatæ præſentationes, & ſatisfactum diſpoſitioni Concilij Trident. *d. cap.* 9.

48 † Libri verò viſitationum non ſufficiunt ad probandum iuſpatronatus, Piaſec. *in praxi nouæ Epiſc. par.* 2. *cap* 5. *num.* 7 Aloyſ Ricc. *in dicta praxi reſolut.* 125. *num* 2. Molfeſ. *dict. tractat.* 6. *cap.* 5. *num* 45 Vigeret tamen tanquam validum adminiculum, ſi ex libris viſitationum appareret beneficium fuiſſe viſitatum tanquam de iuſpatronatus, idque in eis enunciaretur, vt per Vetall. *deciſ.* 158 *par.* 2. Rot. *deciſ.* 13. *verſ. & præterea, & deciſ.* 360. *num.* 11. *p.* 1. *recent.* Lotter. *in tractat. de re benef. lib.* 2. *quæſt.* 13. *num* 151.

49 Ex ſententia Epiſcopi, qua iudicauit ad præſentationem alicuius patroni beneficium pertinere, non probatur iuſpatronatus, niſi antiqua ſit, ea reſolutis per Caſſad. *deciſ.* 2. *num.* 3. *de probat. & deciſ.* 3. *num.* 3. *de procurat.* Put. *deciſ.* 338. *lib.* 2. Seraphin. *deciſ.* 1141. Aloyſ. Ricc. *dict. reſolut.* 125. *& in tractat. de nouiſſ. probat. iuris patron. reſolut.* 126. *à num.* 1. *& reſolut.* 233. *à princ.* Ciarlin. *ſtrenſ. contron. lib.* 1. *cap.* 5. *à num.* 5. & tenuit Rota *in vna Comen. Capellanie* 17. *Iunij* 1591. coram *Penia*, & *in Neapol. Reſtorne*, 19. *Decembris* 1609. coram *Ortemberge deciſ* 413. *ſub num.* 1. *verſ. & meritò p.* 1. *recent.* Lotter. *d. lib* 2. *q.* 13. *num.* 152. qui declarant antiquam eſtimati quotiea quadraginta retro completis annis lata fuit: ac prætergreſſos eſſe quinquaginta annos oportere, cenſet Gratian. *tom.* 2. *cap.* 30. *à num.* 90. Sed illud prius verius, quia illa dicetur quoad propoſitum antiqua ſententia, ſi lata ſit poſt Concil. Trident. ab annis quadraginta citra, ad tradita per Ioann. de Amicis *conſ.* 101. *n.* 31. *cum ſequentibus*, Carthat. *Genuenſ. deciſ.* 58. Campan. *in diuerſ. iuris Canon. rubr.* 2. *cap.* 13. *n.* 421 Beue verum eſt quòd ſi extarent ſententiæ, ſeu ſententia in iudicatum tranſacta poſt dictum Concilium lata cum cognitione cauſæ, & fiſco Eccleſiæ audito, tunc vtique talis ſententia probatet iuſpatronatus; quoniam ſolent plerumque Ordinarij iurepatronatuum impugnare, & ideo ſi ille approbet, conſueuit Rota multum illi tribuere. Sreph. Grat. *diſcept. forenſ cap.* 310. *per tot.* Aloyſ. Ricc. *de nouiſſ. iuriſpatronat. probat. reſolut.* 145. *in princ.* Rota *deciſ.* 567. *n.* 2. *par.* 4. *diuerſ.* Ciarlin. *dict. cap.* 57. *num.* 10. vbi ſubdit quòd ſi ſemel lata ſit ſententia cum magna cognitione cauſæ, & fabricato proceſſu ſuper probatione iuriſpatronatus, ſi denuo contingat vacatio, non erit ampliùs elaborandum.

Ex ſcripturis verò detractis ex archiuio Epiſcopali probatur iuſpatronatus; illæ enim dicuntur extractæ ea archiuio publico, & plenè probant. *c.* 1. *de fide inſtrum. & ibi* Card & Hoſt. Franc. Marc. *deciſ.* 439. *n* 2. 3. & 4. *par.* 1. Aluaroc. inter conſilia Alberti Bruni *conſ.* 121. *n.* 3. Modern Patau. *de prouata ſcriptura lib.* 5. *c.* 1. *n.* 33. *Rota in Sonana beneficij* 8. *Martij* 1627. coram *R. P. D. Merlino*.

Item ex litteris maiuſculis inſcriptis in lapide poſito in publico ab immemorabili tempore citra, plenè probari iuſpatronatus tenent Caualcan. *dicta deciſ.* 17. *num.* 5. Franc. Leo *d. cap.* 6. *num.* 4. Molfeſ. *d. tract.* 6. *cap.* 5. *num.* 46. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct.* 3. *num.* 6. *verſ. quarto*, & tenuit Rota *in Hiſpalen. iuriſpatronatus* 26. *Martij* 1590. coram *Card. Pamphilio*, quam referunt Nicol. Garc. *d. cap.* 9. *n.* 91. & Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſiaſtici reſolut.* 125. *num.* 3. *in fine*. Vnde iuſpatronatus probari per inſignia alicuius familiæ ſculpta in Eccleſia cenſuit Rota *deciſ.* 518. *num* 5. apud Fatin. *p.* 1. *recent.* & ex denominatione Capellæ alicuius familiæ. eadem Rota *deciſ.* 694. *num.* 6. *p.* 2. *recent.* & conſuluit Bald. *conſ.* 310. *ſub num.* 1. *& per totum lib.* 5: Ferret. *conſ.* 298. *num* 9. Lambertin. *de iurepatron. lib.* 2. *part.* 1. *q.* 10. *art.* 9. *num.* 3. & 4. cum late adductis per Rot. *deciſ.* 374. *num.* 7 *par.* 2. *recent.* & apud Reuerendiſſ Dominum Coccinum *deciſ.* 250. *ſub num.* 1. *verſ. de inſcriptione vero*, & apud Seraphin. *deciſ.* 1141. *n.* 7. quarum meminit Lotter. *dict. lib.* 2. *q* 13. *num.* 149. Quemadmodum ex deſcriptione in libro aliquo antiquo, iuxta doctrinam gloſ. *verb. per libros antiquos, verſ. item ſi reperiatur in cap. cum cauſam, de probat.* Aym. *conſ.* 158. *num.* 5. Rot. *deciſ.* 13. *num.* 3. *par.* 2. *recent.* Reuerendiſſimus D. Coccin. *deciſ.* 274. *num.* 1. Antiquum enim per litteras ſcriptas ſeu inciſas in lapidibus probatur, Maſcard. *de probat. concluſ.* 105. *n.* 10. Et † ſcripturæ inciſæ in lapidea columna plenam fidem fore admittendam reſolut Cald. Pereira *de empt. c.* 21. *num.* 21. Item † & lapides, ſeu columnas quibus litteræ inciſæ ſunt, probate confinia reſoluunt Mich. Graſſ. *tom.* 1. *communi. opin. lib.* 3. *tit* 26. *n.* 6. *pag.* 429. Kirchou. *com. opin. lib.* 4 *tit.* 9. *n.* 188. *pag.* 398. Menoch. *conſil.* 21. *n.* 30. & *conſ.* 112. *num.* 67. *cum ſeqq.* Maſcard. *concluſ.* 399 *num.* 10. Valaſc. *de iure emphyt. quæſt.* 9 *num* 28. Cald. Pereira *dict. cap.* 51. *n.* 20. Nec leue eſſet adminiculum ad probandum beneficium eſſe de iuſpatronatus alicuius familiæ, ſi armorum, ſiue inſignium eiuſdem familiæ pictura, vel affixio ſit in Eccleſia patronata, Anch. *conſ.* 123. *n.* 4. Rip. *in cap. cum Eccleſia Sutrina num.* 97. *de cauſa poſſeſſ. & proprietat.* Lambertin. *de iurepatronat. lib.* 3. *quæſt.* 5. *art.* 4. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 13. *num.* 3. *verſ. & plurimum montbaxt. 4 par. 2. recent.* Reuerendiſſ. D. Coccin.

50

51

51a

Coccin. *deciſ.* 230. *num* 1. non enim talis armorum oppoſitio conſueuit fieri in re prorſus aliena, vt ponderat Rota apud Seraph *deciſ.* 1141. *n.* 7 cuius meminit Lottet. *d lib.* 2. *q.* 13. *n.* 147. vbi tamen *n.* 148 poſt D Coccin *d.deciſ.* 230. *ver. quamuis hæc concluſio*, intelligit niſi poſſit aſſignari alia ratio talis appoſitionis.

53 Ex chronicis veris etiam ab immemoriali tempore ſcriptis probari poteſt iuſpatronatus, nam antiquis chronicis, quibus à Maioribus noſtris fides communiter adhibita eſt credere debemus, gloſ *verb. magis, in cap. inter dilectos, de fide inſtrument.* Xuar. *allegat* 8. *num.* 21. *& ſequentibus*, Caſſan *in catalogo gloriæ mundi, part.* 10. *conſid.* 46. *ad fin.* Maſcard. *de probat. concl.* 105 *num.* 9 *& concl* 398 *num* 5. Gutier. *practi. lib* 3. *q.* 13. *n.* 23 Menoch *conſil.* 368. *n.* 8. Genna *de ſcriptura primæua lib* 5. *tit. de libris Chronicor.* Scace. *de iudic. lib* 2. *c.* 11. *n.* 265 Ioan Gatc. *de nobilit. gloſ.* 18. *n.* 1. Caſtell. *lib.* 7 *c.* 3. *n.* 3.

54 In iis autem perſonis, ſeu communitatibus, vel Vniuerſitatibus, in quibus id ius pleruмque ex vſurpatione potius quæſitum præſumi ſolet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiritur? nec immemotabilis temporis probatio aliter eis ſuffragatur, quam ſi præter reliqua ad eum neceſſaria, præſentationes etiam continuatæ non minori ſaltem quàm quinquaginta annorum ſpatio, quæ omnes effectum ſortiræ ſint, authenticis ſcripturis probentur. Ita Concil. *d.c.* 9. *verſ in tit.* Ratio huius præſentationis tadicatur in quodam reſpectu Ordinarij, qui non fuit auſus Potenti contradicere, vt ex Pureo *deciſ.* 55. *ſub n.* 2. *verſ. ſed Dominus Maſſicanus, lib.* 1 tradit. Lottet. *de re benef. lib.* 2. *quæſt.* 13. *num* 133.

Probatio iuriſpatronatus in perſona potenti iuxta tenorem Concilij citato loco, requiritur tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 8. 23. Greg. XV. *deciſ.* 221. *n.* 2. *verſ. quæ probatio*, Rot. *deciſ* 756 *n.* 31. *verſ. unde ſequitur p.* 12. *recentior.* & in aliis deciſionibus citatis ab eadem Rota apud Poſti. *poſt tract. mandati de manuten. deciſ* 238. *n.* 21. itavt non ſufficiat docere de quaſi poſſeſſione præſentandi ad effectum manutentionis, Gonzal. *de gloſ.* 18. *n.* 23. *verſ. vbi etiam*; quia Concilium ſuſtulit omnem poſſeſſionem, Setaph. *deciſ.* 1395. *n.* 4 *verſ. neque obſtat, & n.* 5. *verſ. & ex re.* Ratio autem cur requirantur probationes etiam in poſſeſſorio iuxta formam Concilij, eſt clariſſima; quia cùm Concilium præſcribat certam formam probandi iuſpatronatus, ſi eo modo non probetur, abrogat, & irritat iuſpatronatus cum quaſi poſſeſſione ſubſequuta: ſubdit tamen Rota apud Poſtium *d. deciſ.* 238. *n.* 23. poſt Gonz. *vbi ſup. n.* 26. *&* 27. & Setaph. *d deciſ.* 1395. *n.* 7. quod prætenſus patronus, qui ſemel docuerit de intepationatus, non eſt repellendus à quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi tamen dum docuit de iurepatronatus, ſet uauerit formam Concilij Trident. *citato loco.*

55 Debet huiuſmodi Concilij decretum omnino obſeruari, & verificanda ſunt illius requiſita in probatione iuriſpatronatus prædictarum perſonarum, itavt non ſufficiant præſentationes centum annorum, vel ducentorum, ſi non ſint continuatæ, vt ſcilicet vna ſequatur aliam prout oſtendit verbum iſtud, *continuata*, Flamin. *d.q.* 28. *n.* 255. Aloyſ. *ind pravi*
56 *reſolut.* 133. *verſ. amplia ſecundò.* † Nec etiam ſuffragantur præſentationes continuatæ per tantum tempus, vel maius, ſi non ſint effectum ſortiræ omnes: effectum autem ſortiri dicuntur ſi ſint confirmatæ præſentationes, vt dicunt *in c. Cumana, de electi.* Seraphin. Ro. Roman. *deciſ.* 1141. Aloyſ. Ricc. *de reſol.* 233. *verſ. amplia tertiò, & reſol.* 13 Viuian. *p.* 2. *lib.* 5. *c.* 3. *n.* 19. Flamin. *d.q.* 8. *n.* 256. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, prat.* 13. *dub* 4. *a n.* 3. † Nec denique quin- 57
quagenaria poſſeſſio, quæ per ſcripturas authenticas requiritur, probati poteſt per teſtes, vt æquipolleant eorum diſpoſitiones præſentationibus, & inſtitutionibus per inſtrumenta factis, quia † dicta probatio 58
per inſtrumenta requiritur pro forma à Concil. *dicto loco* & forma dat eſſe rei, *l. diuus, ff. de in integr. reſtit. l. Manius, ff. de condit. & demonſtrat.* & ad vnguem eſt ſeruanda, itavt ſi deficiat in minimo, actus corruat, *l cum hi, §. ſi prator ff de tranſact. Inter dubium, C. de legib.* cum citatis *in libello de principijs iuris, littera P, n.* 49. & 50 Quare in his terminis, de quibus agimus, ita reſoluunt Rot. Roman. *deciſ.* 199. *n.* 4. *p.* 2. *diverſ.* Marticor. *vard lib.* 2. *c.* 52. *n.* 2. Nicol. Garc. *d. cap.* 9. *n* 113. Aloyſ Ricc *d. praxi reſolut.* 134 *& in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol deciſ.* 10. *p.* 4. Gonzal. *d.gloſ.* 18. *n.* 79 Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 168. *a n.* 25. Rota apud Poſtium poſt *tract. mandati de manut. deciſ.* 238. *n.* 32. Franc. Leo *d. c.* 6. *n.* 6 Flamin. *d.q.* 18. *n.* 257. vbi *n.* 258. dicit in Rota deciſum, quòd deficientibus authenticis ſcripturis non ſufficit illas probare per teſtes, vide ſuprà *a n.* 25.

Et prædictos quinquaginta annos ſumere initium 59
ab illo die, quo apparet factam fuiſſe primam præſentationem, & antiquiorem productam in actis cum ſubſequenti inſtitutione, eoſque numerari vſque ad diem litis poſtemò motæ, in qua controuertitur an ſit, & conſtet eſſe de iurepatronatus, refert ex Rotæ deciſione Campan. *d. c.* 13. *n* 426. Hinc Gonzal. *d.gloſ.* 18. *n.* 84 aſſerit † præfatam probationem per authen- 60
ticas ſcripturas exigi nondum in probandis præſentationibus continuatis, verum etiam in probatione effectuationis.

Præſumitur iuſpatronatus in potente ex vſurpa- 61
tione, Pute. *deciſ.* 57. *cum duabus ſequentib. & deciſ.* 205. *p.art.* 1. Rot *deciſ.* 5. *part.* 3. *lib.* 1. *& deciſ.* 532. *part.* 3. *lib.* 3. *& in nouiſſ.* Mati. Anton. *var. lib* 1. *reſolut.* 33. *n.* 2. & etiam in Vniuerſitatibus, & Communitatibus acquiſitum ex vſurpatione, vt inſinuat Concil. Trident. *d. cap.* 9. & eſt doctrina Butrij *in cap. dilectus, de officio Legati*, Lambertin. *de iurepatron. lib.* 1. *art.* 5. *quæſt.* 20. *ſub num.* 47. *verſ. limita primò, & num.* 39. quem ſequitur Caualcan. *deciſ.* 17. *num* 7 *part.* 2. Mohedan. *deciſ.* 1. *circa fin. de iurepatron.* Gonzal *d.gl. ſ.* 18. *num.* 63. Aloyſ. Ricc. *reſolut.* 131. Put *deciſ.* 205. *lib.* 1. † quamuis communitas 62
patua ſit, & ſine iuriſdictione in loco, ac etiam Parochianorum, Nicol. Garc. *d.c.* 9. *n.* 102. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſolut.* 135. Et tenuit Rota *in Bononien. iurispatron de Barrigana* 20. *Martij* 1585. coram *R.P.D. Gipſio*, & *in alia Archipresbyteratus nullius* 2. *Maij* 1588. coram *Illuſtr. Cardinale Pamphilio*, & apud Farin. *deciſ.* 507. & 543. *in nouiſſ. prima recollect.* & apud eundem Farin. *p.* 1. *recent. deciſ.* 481. *n.* 1. *& deciſ.* 199. *p.* 2. etiam *recentior.* Card Mantic. *deciſ* 214. & 253. *n.* 1. & in aliis addictis ab eadem Rota apud Poſtium poſt tract. *de manut. deciſion.* 238. *num.* 18. vbi extendit procedere etiam quòd iuſpationatus prætendatur à paucis Parochianis, ſiue vicinis, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſion. part.* 4 *collect* 1140. vbi addit hanc præſumptionem, præcipuè locum habere in Italia, vbi propter receſſum Curiæ omnes populi ius præſentandi vſurparunt, & præſertim in locis, in quibus Ordinarij collatores ſunt inferiores Epiſcopo, Achil. de Greſſis *deciſ* 4. *de iurep. patronat.* Put. *deciſ.* 57. *lib.* 1. nam dato concurſu paris, vel maioris potentiæ Epiſcopi, ceſſat præſumptio vſurpationis, ex Rota apud Poſtium poſt *tract. mandati de*

manut.

manutenendo dec. 238. *n.* 16. *& n.* 17 *in princ.* ait potentiam probati ex diuitiis, amicis, numerositate personarum, & familiarum, ac populari existimatione, & citat Card. *in cap. vlt. de alienat. iud. mut. causa facta n.* 3. *&* 5. Intellige quod supra diximus de iureparronatus præsumendo acquisito ex vsurpatione, quando spectaret iuspatronatus ad Vniuersitatem vt vniuersum, & non vt ad singulos, Rota *in Florentina iurispatro.* 8. *Nouembr.* 1617. coram *Rmo D. Decano*, prouv in vniuersitate Iutistarum, quæ subiacet dispositioni Sacri Concilij, Rota *in Cracouien. Parochian.* 9. *Iunij* 1627. coram *Patriarcha Hierosolym.* refert Alphons. de Leone *d.q* 4. *praxi* 2. *n.* 93 *cum seqq.*

63 In eadem Rota *in Romana iurispatron.* 8. *Inlij* 1584. coram *Illustriss. Seraph.* & est inter impressas *dec.* 468. resolutum fuit vsurpationem iurispatronatus non præsumi, nisi constet de dolosa occupatione. Sed propter dictionem, *plerumque*, qua Concilium *d. c.* 9. vtitur, habet locum, etiam quando cessat præsumptio vsurpationis, si prætendatur à persona potenti, vel Magnate, vel Vniuersitate, censuit *Sacra Congregatio Illustriss. Interpretum*, & tenuit Rota *in Soranа iurispatron.* 28 *Aprilis* 1603. coram *Illustriss. Card. Pamphil.* & *in alia Iacen. Parochialis* 27. *Iunij* 1603. coram *eodem*, & nouissimè *in Lucana iurispatronatus* 14 *Iunij*

64 1621. coram *Rener D.meo Coccino Rota Decano* † Nec etiam præsumitur iuspatronatus ex vsurpatione acquisitum, si non totius Vniuersitatis, sed illius partis esse prætendatur, vt declarauit *Sacra Congreg.* teste Gonzal. *dict. gloss.* 28. *n.* 69. Nicolaus Garc. *vbi proximè*, Aloysius Ricc. *dict. resolut.* 135. *in fine.* Prout etiam non præsumitur quando Communitas, vel Vniuersitas simul cum non suspecta persona possidet, Rota *in Lauern. iurispatron.* 28 *Iunij* 1630. coram *R. P. D. Peranano*, Alphons. de Leone *dict. q.* 4. *praxi* 1. *num.* 87. Vel quando iuspatronatus pertinet ad Confraternitatem, seu potius ad illius Præsidentes, quia tunc non intrat præsumptio vsurpationis, cum Confratemitas non constituat aliquod Collegium publicum, cum iurisdictione, seu potentia, sed potius sit priuata quædam congregatio personarum ad exercitium pieratis instituta, Rota *in Bergomen. capellanie* 18. *Maij* 1629. coram *R. P. D. Aterlino*, impressa per Alphonsum de Leone *d.* 7. 4. *praxi* 2. *n.* 89. *cum seqq.* Quæ vsurpationis ratio cessat in Ecclesiis Monasterialibus, seu Conuentualibus, in quibus non acquiritur iuspatronatus, Mohedan. *dec. ſ.* 340 Rot. *in d. Laud. iurispatronatus* 28 *Iun.* 1630. coram *R P. D. Peranano*, vbi fuit resolutum præsumptionem vsurpationis non cadere in Ecclesia, seu Monasterio Domina Castri, cum sit institiæ cultrix, refert Alphons. de Leone *d.q.* 4. *praxi* 2. *n.* 81.

65 Et cùm in Concil. *d cap* 9. mentio indistinctè fiat de iis personis, in quibus iuspatronatus plerumque ex vsurpatione præsumitur acquisitum, nec existimatur quæ sint, ideò declarandum duxi eas esse, quæ potentes sunt, vt de Imperatore scripsit Put. *dec.* 60. *l.* 1. Et de Rege Aragoniæ loquens Mohedan. *dec.* 10. *n.* 4 *de iurepatron.* Et in infante de nostro Regno Portugaliæ mentionem faciens, firmat idem Put. *dec.* 57. *lib.* 1 Et in Barone, alioque domino iurisdictionem temporalem habente in loco, procedere illius textus dispositionem tenent Mohedan. *dec.* 1. *num.* 2. *de iurepatron.* Rota *dec.* 56. *num.* 2. 6. *&* 7. *&* *dec.* 219. *num.* 1. *vers. ratio part.* 1. *recentior.* Greg. XV. *dec.* 222. *num.* 1. & apud Posti. post *tract. mandati de manutenendo dec.* 238 *n.* 13. *&* declarauit *Sacra Congregatio*, vt referunt Gonzal. *d. gloss* 18. *num.* 66. *vers. in his personis*, Aloys. Ricc. *d praxi resolut.* 132. *num.* 1. Molfes. *d. tractat.* 6. *cap.* 5. *num.* 61. Et in altero quocunque Magnate loco habere asserit Capotaq. *dec.* 128. *num.* 1. *part.* 2. estque *dec.* 1273. *lib.* 3. *part.* 3. *diuers.* prout in quolibet de familia Romana Vrsinorum censuit Rota *decis.* 842. *lib.* 3. *diuers.* aut alterius ex familia Columnæ, Caputaquen. *d. decis.* 128. *& in decis.* 199. *lib.* 2. *diuers.* Aloys. Ricc. *d. resolut.* 132. *num.* 1. refertur *in Lucana Iurispatronatus de Podus* 5. *Martij* 1621. coram *Reuerendissimo D. meo Coccino*; aut alterius ex familia de Sabellis, Rota *in Sabien Iurispatronatus* 26. *Octobris* 1694. coram *Lanta*, *& 6. Martij* 1596. cocam *Pema*, relata *in d. Lucana Iurispatronatus de Podus.* Aut alterius ex familia de Caracciolis, Roc. *in Neapolitana Capellania* 19. *Ianuarij* 1571. coram *Illustrissimo Cardin. Lancellotto*, *sen.* & apud Postium *d. decis* 128. *num.* 16. *in fine*, Aut alterius ex Nobilibus Venetis in statu Venetorum, Rota coram Seraphin. *decis.* 952. *numero* 6. & apud Postium *dict. decis.* 238. *in fine.* & in citatis per Ferentil. *in annot*, *ad decis. Curiæ* 831. *num.* 8.

Iuspatronatus tamen primatorum non admittit 66
præsumptionem vsurpationis, vt tenuit Rot *in Tiuden. Pareh.* 7. *Nouembris* 1611. coram *R. P. D. Vbaldo*, apud Fatin. *dec.* 360. *part.* 1. *recent.* Et iuspatronatus dicitur priuatorum quando patroni non sunt domini temporales loci, vbi fundatum est, Rota *in Papien. iurispatronatus* 17. *Februarij* 1611. coram *R. P. D. Manzanedo*, apud Fatin. *dec.* 374. *n.* 1. *part.* 1. *recentior.* Vnde quando non sunt potentes in loco, licet huiusmodi potentia non sit coniuncta cum iurisdictione Rot *in Ferrarien. Archipresbiteratus* 16. *Iunij* 1618. coram *Reuerendissimo Coccino Decano*, cuius meminit Ferentil. *vbi supra n.* 6.

Rigor præscriptus à Concilio Tridentino *d loco*, 67
& supra adductus in probando iurepatronatus non requiritur, si agatur non contra Ecclesiam, sed inter ipsosmet patronos, vt decidit Rota Romana coram *Martuca*, *decis.* 318. resoluunt Gonzal. *d gloss.* 18. *n.* 59. Piasec. *in praxi nona Episcop part.* 2. *cap.* 5. *num.* 7. *vers. non tamen*, & nouissimè censuit eadem Rot. *dec.* 548. *num.* 2. apud Farin *part.* 2. *recent.* Vnde † iuspatronatus 68
potest præscribi ab vno contra alium compatronum spatio quadraginta annorum, cum titulo colorato, Rota *Roman. dec.* 229. *num.* 1. *&* *dec.* 407. *num.* 1 *part.* 1. *in nouiss.* cuius meminit Galett *in margarita casuum conscient. verb. iuspatronatus, pag.* 144. *colum.* 2. Lambertin. *part.* 2. *lib* 1. *art.* 5 *quæst.* 11. *in princip.* Gonzal. *d. gloss.* 18. *num.* 57. Francisc. Leo *d. cap* 6. *num.* 8. *in fine*, Caualcan *dec.* 33. *num.* 8. *cum seqnent. part* 5. Marc. Anton. *d. lib.* 1 *resolut* 108. *num.* 28. Rot. *decis.* 146. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* & quod præsentandi ius præscribatur spatio 40. annorum tenent Couar. *in reg. possessor. part.* 2. § 10 *num.* 8. Rot. *dec.* 407. *num* 1. *part.* 1. *diuers.* & apud Postium post *tract. mandati de manut. dec.* 239. *num.* 10.

Aduertendum vltra prædictas probationes teneri 69
descendentes, etiam probare iure deuolutionis iusto se esse patronos. Deuoluitur autem iuspatronatus hæreditate, legato, donatione, vel venditione; ac aliis modis *alleg. præcedenti* enumeratis, vbi de hoc latè egi. † Sed in eo succeditur in stirpes, & non 70
in capita, vt probat *Clement. plures, vlt. in. de iurepatron.* docent Menoch. *cons filio* 316. *num* 16. Tiraquell. *de iureprimogen. quæst.* 36. *num.* 4. Perez *l.* 1. *vers. trouere iuuat*, *tit. vl.* 6. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 140. Spin. *d gloss* 4. *princip. num.* 60. Piasec. *in d. praxi nona Episcop. d cap.* 5. *vers. descendentes*, Stephan. Gratian. *disceptat. forens. cap.* 521. *num.* 18. Campan. *in diuers. Iuris Canonici lib.* 11. *cap.* 13. *num* 384. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancellar. gloss* 45. *num.* 6. Cened. *ad Sextum collect.* 7. *num.* 1.

Aloyſ. Ricc *in collect. dec part. 5 collect. 1733. & in dec. Curiæ Archiep. Neapol. dec 120. n. 1. part. 2.* quod procedit quando ſuccedirur iure hæreditario, ſecus ſi alio inre, nempe legari, & donationis, quia tunc ſi legentur, vel donetur iuſpatronatus familiæ, omnes de familia ſuccedùnt in capita, & non in ſtirpes, vt deciſum fuit *in Rota Romana Regien. Præratus 13. Nouembris 1601.* coram *R. P. D. Pema.* Et ideò ſi parte mortuo plures filij ſuperſtites ſint, ſinguli vocem habebunt, ſi verò mortui ſuerint, & alter reliquerit filium, alter duos, tertius tres vel quatuor, ille vnus habebit vnam vocem, & alij plures ex vnoquoque alteram vocem; non enim plures fratres ab eodem patre nati plures voces habent, cum patris perſonam repreſentent, qui vnus eſt. Ita per *d. Clem. plures*, dicit Vgolin *d. c 51. §. 1. n. 8.*

71 Notandum eſt probationem deſcendentium patronorum ad effectum præſentandi non requiri, ſtante quaſi poſſeſſione præſentandi, vt tenuit Rota *in vna Gerunden. beneficij*, 15. *Decembris* 1599 coram *Cardinale Seraphino*, & eſt inter eius deciſiones impreſſas *deciſ. 1334. n. vlt.*

Habilitas præſentati qualis requiratur?

72 AD iuſpatronatus præſentari poſſunt omnes, qui prohibiti non reperiuntur, vt *in toto tit. de iurepatron. & 16. quæſt. per totam*, dummodo ea ætate eſſe debeant, quam beneficij qualitas poſtulat, Vgolin. *d. c 51. §. 2. in fine*, ſeruata Concilij Tridentini diſpoſitione circa ætatem ad beneficia requiſitam, Aloyſ Ricc. *in d. praxi reſolut. 169 à principio*, vbi *n. 3* declarat ex *Sacra Congregat.* id non procedere, vbi in fundatione beneficij aliter eſſet cautum. Conſtituta hac regula in vnum reducam illos, qui prohibentur præſentari, vt facilius, qui ſint habiles reperiri poſſit. Non habens legitimam ætatem non poteſt præſentari, neque inſtitui ad beneficium de iurepatronatus, ita vt inſtitutio illi facta iudicetur nulla & irrita etiam quoad forum Conſcientiæ, Garc. *de benef. p. 7. c. 4. à num. 83* Azor. *inſtit. moral. p 2. lib 6. c. 5. quæſ 2.* nouiſſimè Alphonſ. de Leone *de officio Capellani q 4. praxi 6. n. 30. cum ſeqq.* niſi à teſtatore, ſeu fundatore ipſius inuiſpatronatus in limine fundationis vocentur ad ipſum minores quatuordecim annorum, vel cautè vocetur clericus primæ Tonſuræ, vt per Nouar. *concl. 14 num. 5. & 6.* Viuian. *in praxi iuriſpat. lib. 6 cap 6. n. 16.* Monet. *de commut. vltim volunt. c. 10. num. 132.* Layman. *in ſum Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 14 ſub num. 1.* Alphonſ. de Leone *d. quæſt. 4. praxi 6. num 36.* vbi *num. 37.* per Rotam *in Corduben. Capellania 5. Decembris 1629.* coram *Rmo D. Duran.* inter eius impreſſas *deciſ. 228. num. 8.* intelligit verba illa fundationis, *vt eligatur clericus*, de clerico primæ tonſuræ etiam ætatis ſeptem annorum, ſi ea reperiatur in fundatione facta ante Concil. Tridentin. ſecus ſi fundatio fuit poſt Concil. ex rationibus in dicta deciſione allatis. Vide dicta ſuprà *allegat. 60. à num. 77.*

73 Laicus cùm ſit incapax beneficiorum, vt probat text. *in cap 2 de inſtitut.* & reſolnunt Ceuall. *commun. num contra commun. quæſt. 523.* Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 6. cap. 2. quæſ. 5* Perez de Lara *de anniuerſar. & Capellan. lib. 2. cap 5. à num. 2.* Nicol. Garc. *de benef. part. 1. cap. 1. à num 9* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent lib. 30. tract. 3 num. 147.* Sanch. *de matrim. lib 7. diſp. 42. num. 14* Bellon. *de iis, quæ fiunt in continenti cap. 94. lib. 1.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum prælud. 7. dub. 22 num. 85. ſecundum Romanam impreſſ.* Caſtro Palao *in opere moral. tom. 2. tract. 13. diſp. 4. punct. 8. num. 2.* vbi *num. 4* quòd ſolus Papa in hoc diſpenſare poteſt; etiamſi incedat in habitu, & Tonſura, & communiter reputetur clericus, quia coaſtando de veritate, non tenet beneficij collario, Flamin. *de reſignat. lib. 4. quæſt. 2. num. 59.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 2. à n. 64.* Nicol. Garc. *d. cap 1. n. 11. & 12.* Maſſobr. *d. num. 85.* ideò non poteſt patronis præſentari, *cap. Eccleſia Sancta Maria, de conſtitut. gloſſ. verb. receperunt in cap. cùm M. eodem tit.* vbi aut † laicum 74 poſſe habere præbendam ſeparatam à Canonicatu, vel illam in quantum eſt temporalis, ſeu continet temporaliratem, vt per Oliban. *in comment. ad vſatic. cap. 13. num. 5.* & in terminis quòd laicus non poſſit præſentari, niſi nullitet, tenet Lambertin. *de iurepatron. part. 2. lib. 2 quæſt. 7 art. 2. ad fin. & art. 4. & 29. ad finem*, Gutier. *conſ. 2. n. 21.* Gard. Tuſch. *lit. F. conſ 56. num. 4.* Flamin. *d. quæſt. 2. num 5.* Nicol. Garc. *part. 7. cap. 1. num. 25.* & alij citati à Maſſobr. *d. num 85* Perez de Lara *de anniuerſ. lib. 2. cap. 5 n. 3.* nouiſſimè Alphonſ. de Leone *dict. quæſt. 4. praxi 6. n. 1. & 2. fol. 506.*

Ex priuilegio tamen Summi Pontif. laicus bene- 75 ficium, ſeu Canonicatum obtinere poterit. nam per Papam poteſt conferri beneficium in tempus, quo quis erit clericus, ac etiam laico, Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 4. quæſt. 2. num. 32. & 38.* Alphonſ de Leone *de officio, & poteſt. Conſeſſ. recollect. 1. num. 76. in fine*, & nouiſſimè *de officio Capell. quæſt. 3. num. 78. & quæſt. 4 praxi 6. num. 37.* ideo Marchiones Maſtoguæ priuilegium Apoſt. habent obtinendi Canonicarum in Eccleſia Carhedrali Legionenſi, prout teſtatur Fr. Athanaſ. de Lobera *in tractatu de Eccleſia, & Ciuitate Legionenſi fol. 212.* vbi ſimile priuilegium à Papa conceſſum dicit Regibus illius Regni; & idé Comiti Batchinonen. eſſe conceſſum pro Eccleſia illius ciuitatis teſtatur Ant de Olibano *d. c. 13. n 6.*

Licet laicus ad beneficium præſentari non poſſit, 76 vt ſupra diximus, nominatio tamen facta per patronos laicos, de non clerico ad beneficium, eſt valida, vt fuit reſolutum per Rotam *in Burgen. Abbatia 19. Nouembris 1588.* coram *D. Peña*, vbi ad Iura dicentia præſentationem de laico factam eſſe nullam, fuit reſponſum, quòd ſunt intelligenda de præſentatione propriè dicta, quæ tunc fit cum præſentatus coram Ordinario perſonaliter ſiſtitur ab eo inſtitutionem acceptrus, refert Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſolut. 140. num. 3* Sufficit enim clericatus de eo tempore, quo inſtrumentum nominationis præſentatur Superiori; quia nominatio erſi ſit præambula ad præſentationem, non tamen eſt præſentatio, nec per eam adquiritur aliquod ius ipſi nominato, cum actus præſentationis corporalem exhibitionem præſentati requirat coram habente poteſtatem inſtituendi. Ita in terminis Alphonſ. de Leone *d quæſt. 4 praxi 6. n. 16. prope fin.*

Sed dubitari poteſt an laicus poſſit præſentari ad 77 beneficium, ſi ſtatim poſtea aſſumſerit clericatum? In qua quæſt Ror. Roman. *in Imolen. iuriſpatron.* coram *Orano 19. Nouembris 1594.* de qua meminit Flamin. *d. quæſt. 2. num. 5. & 6* tenuit tunc præſentationem eſſe validam, ex eo, quia minimè dici poteſt facta de perſona penitus inhabili, cum ſatis ſtante inſtitutionem eſſe promotum. Verum in puncto iuris videbatur contrarium eſſe reſpondendum, quia ad beneficium obtinendum non ſufficit quempiam habitum clericalem geſtantem animum habere ſtatim obeunto beneficio aſſumendi Ordinem clericalem; ſed hic Ordo debet neceſſariò procedere, Sanch. *d. diſput. 42. num. 14.* Gonzal. *d. gloſſ 2. num 66* tum quia † in beneficiis attenditur capacitas de tempore 78

præſen

præſentationis,(propriè ſcilicet dictæ) Rota *deciſ. 69.part.3.lib.1.ſa eoaiſſ.* Mat.Antonin. *variar.lib.1 reſolut.t 9.num.1.* Potest tamen non ineptè intelligi Flaminij ſententia, & Rotæ deciſio ab eo citata, non ſimpliciter, ſed tantùm quando de proximo clericandus præſentatus in tempus in hanc formam: *Præſentato Petrum de proximo clericandum, & peto eum ordinari,* vt bene ait Maſſobr. *d.prat.7.dub. 21.n. 86.* quod Ego in ſano intelligerem ſenſu, videlicet ſi taliter præſentatus, ſeu potius nominatus intra tempus ad præſentandum præſtitutum Ordines ſuſcipiat, quos petiit præſentans, vt ſuſciperet, vide Lauot. *var.lucubrat.tit.4.c.13.n.26.* Squillante *de priuileg.cleric.c.4.à nu.10.* Alphonſ.de Leone *d.q.4.praxi 6.n.15.in princ.*

Vtrùm autem clericus coniugatus habens omnia requiſita poſſit retinere, vel obtinere beneficium ex diſpenſatione Epiſcopi? Saltem ex fundatione beneficij Curati, Perſonatus, vel dignitatis Eccleſiaſticæ eum eſſe incapacem, etiam diſpenſante Epiſcopo, pet text. *in c. ſanè, de cler.coniug.* reſoluunt Bene-
Capra *reg.67.nn.33. verſ. circa primum,* Marta *de iuriſd.p.4.caſu 153.n.13.in fine,* Carol.de Graſſia *de effectib.cleric effectu 5.n.25.* Beneficium quoque ſimplex clerico coniugato conferre non poteſt Epiſcopus ſine licentia Papæ. Flam. *de reſignat.benef.l.4.q.2. a.28.* Gonzal. *ad reg.8.Cancell.gloſ.2.n.69.* Garc. *de benef.p.7.c.5.n.4.* Sanchez *de matr.l.7.diſp. 42.n.18.* Carol.de Graſſis *d.effectu 5.n.25.ſa fiac,* latè Cialin. *controuerſ.forenſ.l.1.c.53.n.40.cum ſequentib.* vbi *à n. 47.* quòd poteſt Epiſcopus admittere ad beneficium præſentationem de clerico coniugato, ſi in fundatione dictum ſit quòd etiam clericus coniugatus poſſit obtinere beneficium.

79 Seruus non poteſt præſentari, etiamſi ſit Chriſtianus, cùm non poſſit ordinari, niſi prius manumittatur, *cap.1.2. & 3. diſtinct. 54. cap. 1. & cap. conſulat, de ſeruis non ordin.* Anton.Gama *in tract.de Sacramentis præſtandis vltimo ſupplicio damnatis, queſt. 5.n.9.* Henriq. *in ſum.l.14.c.8.§.7. in comm. littera K.* Bellet. *diſquiſit.clerical.part.1.tit.de diſciplina cleric. §.14.* Marta *de iuriſdict.p.4.caſu 90.n.14.* & ad noſtrum propoſitum Vinian. *in praxi iuriſpatron. p.2.l. 6.c.4.n.1.* vbi etiam addit quòd ſi manumiſſus ſit, & fiat clericus, poterit præſentari.

80 Infidelis vti incapax præſentari non poteſt, Lam-
81 bertin. *lib.2.part.1.q.7.art.9.* Vinian. *d.c.4.n.2.†* Nec etiam neophytus, ideſt, qui initio Sanctæ Fidei eſt eruditione plantatus, *c.1.48. diſt. cap. Neophytus 61. diſtinct. cap. ſi clericatus 16.q.1.* Lambertin. *de Iurepatron.p.1.lib.2.q.7.art.14.n.7.* & 8. Filline. *tract.41.de benefic.c.4.n.3.* & 6. Bellet. *diſquiſit.clerical.p.1.tit.de diſciplina clericali §.12.à princip.* vbi *nu.8.* dicit neophytum poſt factum clericum poſſe beneficia obtinere, quod etiam nouè ait Anton. Riccul. *poſt tract.de iure perſonarum,* vbi *de Neophytis c. 4.*

82 Irregularis etiam, qui extra regulam politus eſt, non poteſt præſentari, cum non poſſit ad Ordines promoueri, imò collatio, ſeu prouiſio beneficij illi facta eſt, nulla. Ita Henriq *in ſum.lib.13.c.14.§. 1. & c.16.§.1. & lib.14 cap.2.§.5.* Azor. *inſtit.moral pag.2. lib.6.cap.7.queſt.2.* Aula *de caſuris p.7. diſp. 2.dub. 6.* Gutierr. *canon.lib.1.c.5.n.92.* Flamin. *de reſignat. lib.4.q.3.à n.32. & lib.5.q.3.n.181.* Leſſi. *de Iuſtit lib. 2.c.54 a.20.* Vgolin. *de officio, & poteſt. Epiſcopi cap. 1.§.1. ad finem, & cap.50.§.6.n.4* poſt Couar. Rebuff. Nauar. Fr. Emman. Veg. P. Molin. & alios, Nicol. Garc. *de benefic.p.7.cap.11.à princip.* Aloyſ.Ricc. *de praxi reſolut. 167.* nouiſſimè Alphonſ. de Leone *d. q.4.praxi 6.n.96.*

Illegitimus, quocunque nomine cenſeatur, ordi- 83
nari prohibetur, *cap.per venerabilem, qui filij ſint leg.* ideò non poteſt eligi, nec præſentari, argum. *text. in cap.accepimus, de eaate & qualit.* Cardinal. Seraphin. Rotæ *deciſ.1442.num.9.* Vinian. *d.cap.4.nu 3.* Aloyſ.Ricc. *in d.praxi reſolut.185.* Filliuc. *d.tract.44. c.4.nam.5.*

Corpore vitiati, de quibus *alleg 42.* ad benefi- 84
cia vti irregulares promoueri non poſſunt, Lambertin. *p.1.lib.2 q.7.art.13.n.1.* Nicol. Garc. *d.p.7.c.12. à nam.3.*

Clericus patronus non poteſt ſeipſum præſenta- 85
re, *c.per noſtras, & ibi* gloſ. *ver. præſentare, de iurepatron.* quia cum debeat eſſe differentia inter dantē & recipientem, & ſic inter præſentantem & præſentatum, *c.ſia, de iaſtit.* ita etiam debet eſſe differentia inter intelligentem & electum, *c.qualiter, de elect.* Flamin. *de reſignat.lib.2.q.17.num. 112.* Tiraq. *de Iure primog.queſt.33.n.11.* Campan. *d.c.13.num.398.* Aloyſ. Ricc. *d.praxi reſolut.179.* Mar. Antonin. *var. lib.1. reſolut.51. num.1.* Kirchon. *tom.2. communn. opinion. lib.1 tit.4.num.5 & 6. pag. 167.* Spin. *in ſpeculo 161 ſtam.gloſ 4.princ a.80* Azor. *taſtit. moral.p.2.lib 6. c.21.quæſit 1.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ.36.n.1 p.1.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit lib.30. tract.3.n. 222. verſ. aduertendum.* Vinian. *d p.1.lib 6. cap.8.* vbi *nu. 3.* extendit etiam ad beneficium ſimplex, me citato *in hoc loco* Cialin. *controuerſ forenſ.lib.1 c.69.nu.8.* Pereg. *conſ.34.num.23.vol.1.* & Caſtr. Palao *d.tract.13. diſp.2.puncto 7.n.2*

Illud tamen vnicum adderem, quòd Summus 86
Pontifex poteſt ſolum ſeipſum eligere, vt per D. Anton. tradit Pineda *in vita D. Ioannis Baptiſtæ lib. 2. art.3.c.10.pag. mihi 422.* attenta tamen nouiſſima Conſtit. Gregorij XV. incip *æternum, de anno 1621.* aliud dicendum videtur, cùm *in §.2. eiuſdem Conſtit.* ſic habeatur. *Numeram autem ſuffragiorum duarum ex tribus partibus Cardinalium in conclaui præſentium vt electio per viam ſcrutinij, ſiue ſcrutinij, & acceſſus valida ſit decernimus, & declaramus ita eſſe cenſendum, vt in duabus tertijs partibus ſuffragium electi non numeretur, nec quiſquam ſine ſcrutinij, & acceſſu, ſiue compromiſſi via procedatur, ſeipſum eligere, ſea ſuffragium ſibi dare vllatenus poſſit.*

Amplia vt neque procurator conſtituens à patro- 87
no poſſit ipſum patronum præſentare, vt fuit tentū in Rota *in Salamant. Capellana 14. Octobris 1552.* coram *D.Veſtano,* teſte Caputaq. *deciſ.397.lib.2.* quē refert Flamin. *d q 17 n.163* Campan *d c.13.nu. 399.* me citato *in hoc loco* Cialin. *d c. 69.nu 11 & 12.†* 88
Nec etiam procurator conſtitutus à patrono ad præſentandum, poteſt ſeipſum præſentare, Gonzal. *ad reg 8. Cancell gloſ.2, n.59.†* Nec denique ſubſtitu- 89
tus à tali procuratore poteſt patronum, aut ſuum principalem ſubſtituentem præſentare, Lambertin. *l.2.p.1 q 8 art 9.* & 10. Vinian *d.c 8 n.9.*

Si autem Prælatus, ad quem pertinet inſtitutio 90
motu proprio, vocet clericum patronum, eique conferat quodcunque beneficium vacans, in quo dictus clericus habet tuſpatronatus, tenebit collatio: tali eamn caſu non habet originem à dicto patronn talis collatio, Abb *in d c per noſtras.n.3* Vinian, *d.c.8. n.4* Vgolin *d c.51. § 2.n.1 in fine.* me citato *in hoc loco* Cialin. *d.c.69 n 16.*

Quando plures ſunt patroni, videlicet clerici, aut 91
vnus clericus & alter laicus, poſſunt ex ſeipſis vnū nominare, & præſentare *gloſſia in cap. conſuluit 15. de iurepatron* Aloyſ Ricc. *d. reſolue 179.nu 3.* Azor. *d p 1 lib 6 cap 21 quæſt 3* Aloyſ Ricc *d.deciſ.36.nu. 4.* Rot. *verb honorificum, queſt 4 prius notaer. 20.*

me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. diſp. 2.punctо 7. n.3.* Lambertin.*diſt.q.8.art.5.* Vgolin.*dict. c. 51. §.2. n.1.* vbi cum Cardin.Tuſch.*littera P,concluſ.595.* te-
92 net quòd præſentatus numeratur in numero præſentantium,Vivian.*d.c.8.n.7.* vbi *nu* 8. dicit † nollo modo poſſe clericum ſimul cum compatronis ſeipſum præſentare,ſed præſentationē eſſe faciendam à ſolis compatronis, qui electioni de ſe factæ conſentire tantùm poteſt, quod etiam tradit Mar.Anton. *d.reſolut.51.n.5.* & Cirelin.me citato *in hoc loco d. c. 68.num.10.*

93 Pater poteſt præſentare filium,auus nepotem, ſeu alios conſanguineos,glol.*verb.filij, in c.quia clerici, & gloſſ.verb. propria auctoritate, in c.conſuluit, de Iurepatron.*Flamin.*d.q.17.nu.122.*Rolandus à Valle *conſ. 47.n.49.& 62.cum ſequentib.volum* 1.Rincon. *d. tit. 4.n.6 pag.167.*Ioſaph. Ludou.*to.3.comman, opinion. tit.de Iurepatron.concl. vnuner.ſ.ampliatur etiano,pag. 532.in fiac,*me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d.diſp.2. punctо 7.n.4.* Aaor.*d c.21.q.2.* Vivian.*d.c.3.n.11.* vbi
94 *numer. 12.* aſſerit † poſſe Epiſcopum licitè confere beneficium filio ſuo legitimo, vel nepoti idoneo, quia charitas imprimis exercenda eſt erga domeſticos,& citat Abb. *conſ. 96.vol. 2.* Roch. *verb. honorificum, quæſt.4.princip.* Lambertin. *vbi ſupra, art. 12.* addo Gonzal. *ad reg.8.Cancel.§. 4. procem. num. 47.& 48.* Valenz. *conj.98.num.16.tom. 1.*me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent.Epiſc.aignit.par.2.cap. 9.n.17.* Sic etiam ſi filius non ſit patronus,& in partem ſit compromiſſum de clerico eligendo,vel præſentando,poterit filium eligere, ſeu præſentare; & ſi filius ſit Canonicus, & ab omnibus Canonicis, vnà cum dicto filio ſit compromiſſum in patrem, putent eligere ſuum filium, cum id non tepenatur prohibitum, Lambertin. *vbi ſupra art. 13.* Vivian.*d. c.8.n.14.& 15.*

95 Donatarius Iuriſpatronatus non poteſt præſentare donatorem, ſi donatio ſit facta pro illa vice: præſumitur enim fraudulenter facta, ſecus quando illa facta eſt perpetuo cum Ordinarij conſenſu,Roch.*verb.ipſe vel is,q.20.nu.37.* Lambertin. *vbi ſupra art.11.* Vivian.*d.c.8.a.10.* me citato *in hoc loco* Cirelin.*d.c.69.n.19.*

96 Excommunicatus, cum beneficia obtinere non poſſit,*c.poſtulaſtis,de clerico excommun.miniſt.*10 tantum ve collatio illi facta de iure ſit nulla, Couar.*in cap.alma par.1.§.7.num.1.* Flamin *de reſignat.lib. 4. quæſt.33.a num.44.& lib.5.quæſt.6.à na. 77.* Sayr. *de cenſur.lib.2.cap.5.nu.1.* Nicol.Garc.*dict.par. 7.c. 13. a num.3.* Suar.*de cenſur.tom.5.diſpat.15.ſect.1.* Ioan. Coch.*de permut benef.c.33. numer.1.* Leſſi.*de Inſtit. lib.2.cap. 4.dub. 22.num.110.* Mar. Alter. *de cenſur. tom.1.lib.2.diſput.6.cap.2.* Rot.*decif.5. de prabend. in nouis,* & apud Caſſad. *decif.1.eod. tit. & in Triden. beneficy 5.* Aprilis 1604. coram *Poña*, latè Anton. Ricc. *de iure perſonarum extra gremiū Eccleſia exiſt. lib.4.cap.6.à princ.*& ego ipſe *in collect. ad cap.poſta-*
97 *laſtu,de clerico excom.miniſt.*ideò † ad illa eligi, præſentari,ſeu nominari non poteſt,gloſſ.*in cap.vlt.* per text.*ibi,de electi.lib.6.* Roch.*verb.honorificum,quæſt.4. nn.19.* Lambertio.*par.1.lib.2.quæſt.9.art.1.* Setaphio. *decif.195.p.1.* Aloyſ.Ricc.*diſt.praxi reſolut.166.* Flamin.*d.quæſt.6.num 80.& 85.* Sayr.*d cap.5.à num. 16.* Suar.*tom.5.diſp.4.ſect.7.n.10.* Azor.*p.2.l.6.cap.7.q.8.* Vivian.*d.par. 2. lib.6 cap. 9.num. 2.* vbi id procedere ait etiam in excommunicato excommunicatione minori,quod idem tenent Couar. *in cap. alma par. 1.§.7.prine.col.1.* Aloyſ.Ricc.*diſt.reſolut.166.num.3.* nouiſſimè Alphonſ.de Leone *dict. quæſt. 4. praxi 6. num. 93.*

Suſpenſus, cum ſeruire & adminiſtrare non poſ- 98
ſit, quia adminiſtrando fit irregularis, Flamin.*d.q.6. nu.85.* ideò eligi non poteſt,glol.& Doct.*in cap. illa,* vbi Abb.*de elect.cap.fin.eod.tit. in 6.* nec præſentari, Lambertin.*lib.2.p.1.quæſt.9 princip.art. 2.* Mar. Anton.*variar.reſolut l.2.reſolut.19.n.9.* Aloyſ.Ricc. *diſt. prax reſolut.116.* Vivian.*d.c.9. nam. 3.* vbi intelligit ſiue ſit ſuſpenſus à beneficio,ſiue ab officio, Henriq. *in ſum lib.13.c. 32.* vbi ampliat etiamſi defectus eſſet occultus, & toleratus, ac proinde beneficiorum incapax,*c.cùm bona, de etate & qual.* vbi glol. *verb. ſuſpenſi,*& communiter Doctores, Ricciul. *diſt. cap. 6.nu.38.* vbi declarat procedere in ſuſpenſo ab omnibus Ordinibus, cum alias ſuſpenſus ab vno poſſit retinere beneficium ratione alterius Ordinis.

Interdictus,ſcilicet cui ſpecialiter eſt interdictum 99
officium,vel aliquis Ordo,non poteſt præſentari, ſi obſtet ioteridictum Ordinis requiſiti, vel alterius rei in præſentando,Lambertin.*lib.2 par. 1.q. 11. art. 3.* Vivian.*d.c.9.n.9.*

Infames cùm non poſſint ad clericatum promoueri, 100
cap.infamia 6.quæſt.1.cap.fin. 51.diſt. cap.accuſatam, de ſimonia, in tantum, quòd debeant priuari omni officio,& depoſt ab omni honore,& dignitate,*l. infames,*iuncta gloſſa,*& l. decurio.C. ex quib. cauſis infamia irrog.cap.inter dilectos,de exceſſ. Prælat.* ideò ad beneficia eligi,ſeu præſentari non poſſunt, Duarer. *de benefic.lib.4.cap.1.* Nicol.Garc.*d.par.7.cap. 8.n.4.* Vivian.*d.c.9.nam. 23.* Et qui dicantur infames dixi ſupra. *alleg. 43.* Et ad noſtrum propoſitum de ſchiſmatico 2gunt Lambertin.*d.q.11.art. 8.* Vivian. *dict. cap.9.aaia.15.* De apoſtata Lambertio. *art. 9.* & Vivian.*nam. 16. dictus locus.* De ſimoniaco Lambertin. *art. 11.* & Vivian. *num. 17.* De peiurio Lambertin. *art.15.* Vivian.*nu. 22.* De ſodomita Lambertin. *art. 18.* Vivian.*num.26.* De adultero Lambertio. *art.19.* Vivian.*na.27.* De cucubitoario Lambertin. *art. 20.* Vivian. *nam. 28.* Denique de criminoſo inquinato aliquo crimine inducente irregularitatem Lambertin.*art.23.* Vivian.n.32.

Item & alij ſunt, qui ad beneficia præſentari non 101
poſſunt vti indigni,quos enumerat Vivian. *d.par. 2. lib.6.c.10.* vbi de obligatis ad ratiocinia de curialibus,de coniugatis,bigamis, criminoſis,non habentibus ætatem legitimam,illiteratis, & pluribus aliis, 102
quos ibi videre poteris. † In conferendis beneficiis nihil aliud magis inquirì debet, quàm ætatis maturitas,morum grauitas, & honeſtas,litterarum ſcientia,vitæ vitus,& fama perſonæ, *c. cùm in cunctis, in princip.de elect.cap.innotuit,* ibi, *inducere videbantur, eodem tit.* Et non ex locorum, vel generis dignitate, ſed morum nobilitate innoteſcere debent clerici, nec vtbium claritate, ſed Fidei puritate, *cap. aos qui præſumus 40.diſtinct.* † Beneficia igitur tam nobili- 103
bus,quàm ignobilibus ſunt indiſtinctè conferenda, itaut non valeat conſuetudo, quod non admittantur ignobiles in Canonicos Cathedralium,*c.venerabilis,*vbi Abb.*n.4.de prabend.* quia non generis, ſed virtutum nobilitas,vitæque honeſtas, gratum Deo faciunt,& idoneum ſeruitorem, *c. ſicut excellentiam, verſ.non gradus 23.q.4.* Et idèo Gregor. VII.*lib.9.regiſtr.epiſt.2.in med.* ſic ait *Non te pigeat, aut pudeat extraneum forte, vel humilis ſanguinis virum,dummodo idoneus ſit, ad Eccleſia tua regimen, quod propriè bonoe exoptat,aſcire,cum Romana Reſpublica,vt paganorum tempore, ſic & ſub Chriſtianitatis titulo, inde maximè, Deo fauente, excreuerit: quod non tam generis, aut patria nobilitatem, quàm animi & corporis virtutes perpendendas adiudicauit.* Et D. Hieron. *ad Calantiam* veram nobilitatem vocat eſſe clarum

virtutibus

virtutibus. Vnde Marc. Tullius Cicero in inuectiua contra Saluſtium. *Sanctus*, ait, *me meis fulgere moribus, quam maiorum opinione niti, vt ſim meis poſteris nobilitatis initium.* Neque differentia aliqua poteſt ſtare inter hos, qui à gentilitate, & inter illos, qui à populo Iſraëlitico ſunt ad Fidem conuerſi, cum omnes per Chriſti paſſionem redempti ſint, Actor. 2. *Non eſt enim diſtinctio Iudæi & Græci, nam idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocant illũ.* Apoſt. ad Roman. c. 10. *Omnes nos in vnum corpus baptizati ſumus ſiue Iudæi, ſiue Gentiles*, &c. Idẽ 1. ad Corinth. 12. *& in omnes nationes gratia Spiritus ſancti effuſa eſt*, Actor. 10. *in fine.* Nam, vt idem ait ad Epheſ. cap. 4. *vnus ſpiritus, vna Fides, vnum Baptiſma, vnus Deus, & pater omnium, qui eſt ſuper omnes, & per omnia, & in omnibus nobis.*

104 Inhabilis quis iudicandus eſt, ſi talis reperiatur tempore præſentationis, nec prodeſt habilitas ſi ſuperueniat. Rot. *deciſ.* 69. *par.* 3. *lib.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 158. *par.* 1. *recentior.* vbi *n.* 3. quòd clericatus qualitas ſuperueniens non validat gratiam alicui factam tanquam clerico, & *n.* 7. ampliat etiam quod clericatus ſuperuenerit ante expeditionem litterarum, Mar. Antonin. *var. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 19. *na.* 1. Seraphin. Rotæ Roman. *deciſ.* 1234. *n.* 4. Viuian. *d par.* 2. *lib.* 6. *c.* 10. *num.* 11. Campanil. *in diuerſorio Iuris Canon. ſub.* 11. *c.* 13. *n.* 461. Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſolut.* 166. *nn.* 3. Petez de Lara *de Capellan. lib.* 2. *c.* 10. *d. n.* 53. Et patennus poteſt de conſenſu Ordinarij pro vna vice præſentare ad beneficium eum, qui non habet omnes qualitates in fundatione appoſitas, vt tenuit Rota apud Seraphin. *deciſ.* 87 1. *n.* 4. Vide ſupra *alleg.* 70. *num.* 34.

105 Præſentantes autem minus idoneum, vel indignum, vltra peccatum mortale, quod contrahunt, Azor *par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 21. *quæſt.* 4. ſi ſint patroni Eccleſiaſtici, qui dicuntur eligere, priuantur ea vice iure præſentandi, ſicut eligentes, *cap. cum in cunctis*, §. *vlt. de elect.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 441. *à princip. & præcipuè namer.* 4. Mat. Aoton. *lib.* 1. *reſolut.* 19. *num.* 15. Si autem ſint patroni laici, vel clerici ratione patrimonij, ſi præſeotent minus idoneum, intra quadrimeſtre, poſſunt alium idoneum præſentare, *cap. cum vos*, vbi gloſ. *verb. minus idoneè*, *de officio Ordin.* dummodo non intelligatur de idoneitate requiſita in fundatione, vt quia præſentandus debeat eſſe Sacerdos; nam tunc deuolutio fit ad Superiorem, quia videntur delinquere, ea non ſeruando, & abuuntur inter fundatoris. Sed ſi lapſum ſit quadrimeſtre, & non ſit idoneus præſentatus, deuolutio fit ad Superiorem habentem inſtituere, Abb. & alij *in dict. cap. cum vos.* Si autem tales patroni præſeorauerint indignum indignitate criminoſa, ſed ignoranter, poterunt intra quadrimeſtre aliom dignum, & idneum præſeotare; ſed ſi lapſum ſit quadrimeſtre, deuolutio fit ad Superiorem, qui eo caſu prouidet beneficio de nooo Rectoreſi autem ſcienter præſentauerint talem indignum, ipſo iore pro illa vice priuati ſunt iure & facultate præſentandi, *Aarh. de ſanctiſſ. Epiſcopis*, §. *ſi quis oratory* Lambertin. *lib.* 2. *part.* 1. *quaſt.* 10. *princip. art.* 4. *nnn.* 23. Cteſcent. *de Iurepatron. deciſ.* 10. Caputaq. *deciſ.* 62. *na.* 1. *& deciſ.* 291. *par.* 2. Maſcard. *de probation. concluſ.* 593. *nn.* 5. Tiraquell. *in* §. *hoc ſermone, lumit.* 1. *nnm.* 32. Bellacomb. *tom.* 1. *communium opinion. lib.* 1. *tit.* 5. *nn.* 22. *pag.* 171. Molina *de primog. l.* 2. *c.* 4. *n.* 38. Roch. *verb. honorificam, n.* 15. *&* 16. Rebuff. *in praxi benefic. tit. pœna contra collatores, num.* 1. *& ſeq.* Petez *l.* 2. *verſ. pro quo ſit*, *& verſ. tertiò coalnſio tit.* 6. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 153. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 548. *nn.* 11. Cald. Pereira *de poteſtate eligendi c.* 1. *num.* 60. *&* 61. Mat. Anton. *dict. reſolut.* 19. *num. vltim.* Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi c.* 51. §. 1. *nnm.* 4. *verſ. ſecundo.* Aduertendum tamen duxi, quòd præſentans inhabilem ſub conditione impetrandi diſpenſationem, non priuatur pro ea vice facultate præſentandi, ſi durante quadrimeſtri, diſpenſatione per indignum non obtenta, de nouo ſaltem cumulando aliam præſentauerit. Ita cenſuit Rot. Roman. *in Firmana altaris S. Ludouici* 4. *Martij* 1596. coram *Cardin. Seraphin.* refert Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſolut.* 186. Rota etiam *in Firmana Aliarij, vigeſima Iunij* 1613. coram *R. P. D. Dunozetto*, apud Farin. *par.* 2. *recent. deciſ.* 568.

Si tamen procurator nominaret indignum, non 106
præiudicaret parrooo, vt inquit Franciſc. Marc. *decis.* 380. incip *Quæritur quando procurator, na.* 6 *par.* 1. quem refert, & ſequitur Campanil. *d. c.* 13. *n.* 467. qui quidem procurator mandatum ſpeciale ad præſentandum habere debet, Cardin. Mantica *de tacitis & ambig. conuention. tom.* 1 *lib.* 7. *tit.* 16. *nn.* 39. Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi deciſ.* 189. *na.* 193. *n* 1. *edit. & reſolut.* 171. *in* 2. *edit.* Cald. Pereira *de emp. c.* 15. *nn.* 11. & pluries cenſuit Rot. Roman. vt per Caputaquen. *decis.* 365. *n.* 1. *par.* 2. & Seraphin. *decis.* 559. *part.* 1. & Put. *decis.* 312. *lib.* 3.

Et vbicumque deuolutioni locus eſt, non modo 107
ad Epiſcopum, ſed ad alterum quemcunque inferiorem Prælatum fit deuolutio, ad quem ſpectat collatio, vel inſtitutio, iuxta gloſ. ſingularem *in Clem.* 1. *de ſuppl. negl. Pral.* Franciſc. Marc. *decis.* 475. *n.* 18. *& deciſ.* 1153. *in vlt. verbis par.* 1. refert Campan. *d. cap.* 13. *n.* 466. & tenetur ſeruare naturam beneficij cum confert iure deuolutionis, ex Felin. *in c. cum acceſſiſſent. n.* 18. *de conſtitut.* Franc. Marc. *decis.* 493. *n.* 7. *par.* 1. Campan. *d. c.* 13. *n.* 485.

Præſentatus Epiſcopo perſonaliter exhiberi de- 110
bet, nec ſufficit, quod per litteras, aut procuratorem abſens ipſe Epiſcopo nominetur, per text. *in c. cum & plantare*, §. *in Eccleſiis*, ibi, *Epiſcopus repræſentem. de priuileg.* ex qua noto † verbum illud, *repræſentet*, 111
quod propriè ſignificat præſentiam ſui facere, *l. maritus* 15. §. 1. *ff. ad legem Iuliã de adulter.* melior text. *in l. conſentaneum, C. quomodo, & quando iudex*, ibi, *vt præſentia ſua faceret*, iuncto ibi, *vt ſeſe repræſentent*, cum multis aliis, quæ adducit Briſon. *de verborum Iuris ſignif. verb. præſentare.* Vode rectè dicit gloſſ. *verb. repræſentare in Clem. Dadum, de ſepultur.* quod † 112
repræſentare dicitur, qui præbetur ſenſibus corporeis, *ex l.* 1. *in princip. ff. de verborum obligat.* & eſt recepta communiter ex multis, de quibus Tiraquel. *de iure mariti, gloſſ.* 6. *n.* 31. Soliſa *de benef. par.* 3. *q.* 6. *n.* 7. Lambertin. *part.* 1. *l.* 2. *q.* 1. *art.* 1. *n.* 12. *cum ſequentib.* Indeque † præſentano hanc ſolet à Doctoribus com- 113
muniter definiri, quòd ſit exhibitio perſonæ per patronum Epiſcopo, vel alteri, ad quem inſtitutio pertinet, legitimè facta. Ita Abb. *in c. ea noſcitur, de his, quæ fiunt à Pral.* Roch. *de iurepatron. in princip. q.* 3. Rebuff. *in praxi tit. de præſentation. n.* 3. Cardin. Tuſch. *tom.* 6. *litter. P. concluſ.* 191. Nicol. Garcia *de benef. par.* 4. *c.* 1. *nnm.* 16. facit etiam diſpoſitio Sacri Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 18. *verſ. ſed ſi*, vbi cauetur præſentatos à patronis non eſſe admittendos, niſi prius à locorum Ordinariis examinati, & idonei reperti fuerint, refert Aloyſ. Ricc. *in d. praxi reſolut.* 191.

Vnde non valere præſentationem de abſente 114
factam, neque Ordinarium teneri admittere præſentatum, qui ſe perſonaliter non exhibet, tenent omnes conſtantiſſime, vt per Abb. & reliquos om-

nes proximè citatos,idem Abb.*conſ.76.n.2.part.2.* Roch. *verb.honorificum,quæſt.& numer.27.* Corraſ.*de Sacerdotio part.4.c.6.n.18.* Viuian. *in praxi iuriſpatron.part.2.lib.6.c.11.n.6.& 7.*& tenuit Rota *in Vican.iuriſpatronatus 28.Nouembris* 1601.coram Gregor.XV.inter eius impreſſas *deciſ.34.à principio* & eſt relata per Nicol.Garciam *in addit. ad tract. de benef. part.4.c.1.n.23.*ead.Rot.*deciſ.593.n.2.& 3.part.1. recentiſſimar.* me citatum *in hoc loco.* Caſtro Palao *in oper.moral.tom.2.tract.13.diſp.2.puncto 1.n.5.*

115 Contra ſupradictam reſolutionem obſtat text *in d.c.ea noſcitur.*ibi,*per ſe,aut per litteras, perſonas idoneas Epiſcopi diœceſanus præſentent,*vbi gloſſ.*verb.per litteras*, notauit præſentationem per epiſtolam fieri poſſe,ſequuntur Doctores communiter,teſte Duen. *reg.*283.vbi bene inducit text.*in c.vlt.de conceſſ.prabenda*, dum prohibet conſtitui procuratorem ad præſentandum in beneficio antequam vacet,& conſequenter à contrario licitum cenſet procuratorem conſtituere ad præſentandum in beneficio iam vacante,facit text.*in c.accedens 24.de prabend.*vbi abſens per procuratorem de beneficio Eccleſiaſtico poteſt inueſtiri,ergo & præſentari. Confirmatur ex praxi receptiſſima, ſecundum quam nunquam,aut ratò patroni tempore præſentationis perſonaliter exhibent Epiſcopo præſentatos. Sed præſentari cum inſtrumento præſentationis ſe exhibent Ordinariis, qui ſic præſentatum admittunt,& inſtituunt, cuius praxis meminit text. vbi notant gloſſ. *in Clementina. verb.præſentatos*, *de exceſſ. prælat.* recepta per Lamb. *diſt. art.1. numer.5.* & Nicolaus Garcia *diſt. cap.1. num.19.*

116 Verùm pro præſentis quæſtionis reſolutione duo inter ſe diuerſa conuenit ſeparari : aliud enim eſt quærere vtrùm patronus abſens poſſit per litteras facere præſentationem perſonæ, quæ cum eiſdem Epiſcopo ſe perſonaliter repræſenter?Et hoc licitum eſſe dubitari non poteſt,& eumcunt Iura allegata,vt *in d.c.ea noſcitur*, *& in d.c.vlt.& in d.Clem.1.verſ præſentatus*, & procedit praxis, de qua atteſtantur præcitati Doctores & Cardin.Tuſch.*d.littera.P,concl.592.n.24.*

117 Aliud autem eſt quærere vtrum præſentati perſonaliter,ſe debeant præſentare Epiſcopo,an vero potius poſſint per procuratorem ſe præſentare?Et non teneri Epiſcopum ſic præſentatos admittere veriſſima eſt,& receptiſſima reſolutio ; tum ex dictis, tum etiam ex multis rationibus, quas afferunt Doctores, quia ſcilicet cederet huiuſmodi præſentatio in graue ipſius Eccleſiæ præiudicium ex dilatione, ſi præſentatus per litteras differret aduentum ſuum : ſed futilem rationem puto, quia ſi ſe non præſentent intra quadrimeſtre, vel ſemeſtre, poterit Epiſcopus non expectata patroni præſentatione de Eccleſia prouidere, iuxta deciſionem text.*in c.t.§. verum,de iurepatron. in 6.* Melior ergo ratio eſt, quia præſentati debent ab Ordinario examinari an ſint idonei, tam in parochialibus,& Curatis,quàm in ſimplicibus,ex Trident.*ſeſſ.7.de reformat.cap.13.*quòd examen cùm perſonale ſit, & per procuratorem fieri non poſſit, neceſſariò ſequitur præſentatos teneri ſe Epiſcopis perſonaliter exhibere. Facit etiam occaſio & periculum quod ex contraria obſeruantia ſequi poſſet, vt aliquando eòrigiſſe oenlatum ſe eſſe teſtem profitetur Zerol.*in praxi Epiſcop.p.1.verb.ius publicum §.8.* his formalibus verbis. *Scio in quodam Archiepiſcopatu fuiſſe quendam præſentatum,& deinde inſtitutum non exiſtentem in rerum natura,& patronus ſibi vſurpat fructus beneficij ſingulis annis,contra decretum Concil.Trident. ſeſſ.22.c.11.de reformat. & ſeſſ.25. etiam de reformat.cap.9.verſ.patroni autem.* Hactenus Zerola.

Ex quibus à ceſſante ratione colliges contrarium 118
eſſe reſoluendum, & affirmandum poſſe præſentatum ablentem inſtitui ab Epiſcopo, ſi ei notum ſit eſſe idoneum notorie, veluti quia Doctor eſt in aliqua Vniuerſitate ſtudij generalis graduatus, hic enim examine noo indiget, ex doctrina gloſſ. *verb. ignota, in c. de Petro, diſtinct.* 47. iuncto Trid *d ſeſſ. 7. c. 13. in fine*, & in terminis notat Innocent. per text.ibi *in c.in Lateran.in fine,de prabend.* Abb. Dec. Roch.& plures alij,quos refert, & ſequitur Cened. *ad Decretum collect.15.n.1.* Henriq.*in ſumm.lib.10.c. 18.in princip.* Sà *in aphoriſmis verb.examen.* Viuian. *d.c.12.n.8.* Vgolin.*d.c.51.§.2.n.3.* Aloyſ.Ricc. *d.praxi reſolut.139.& 141.* & cenſuit Rota *in Valentin. beneficij 16. Maij* 1583. coram *Cardin. Lancelot.ſen.* & *in Regien.beneficij 14. Decembr.*1587.coram *Card. Paphilioſen.*& *in Salamantina Capell.17.Iunij* 1605. coram *Ortembergo*,adden.ad Greg.XV.*d.dec.34.n.5.* ceſſat etiam periculum illud Zerolæ:quate ſic notum Epiſcopo poſſe ab eo abſentem inſtitui, & præſentationem, ac inſtitutionem validam eſſe,licèt inſtitutus abſens ſit,reſoluunt Innoc.*vbi proxim.è*, Abb. *d.conſ.76.* Lamb.*art.3.* Corraſ.& Tuſch.*d.locis.* idem *concl.392.num.25.* Nicol.Garcia *d.c.1.à num.16.* vbi *à nn.23.* refert declarationem Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium.

Nam examen in notorie litterato non requiritur, 119
vt multis probat Aloyſ.Ricc. *d reſolut. 191.in fine*, & poteſt ſubdelegari commiſſio examinis etiam exiſtentis contra Epiſcoparum,cum regulariter oneratio Conſcientiæ non implicet electionem induſtriæ perſonæ, Rota *in Bononien. Canonicatus 28. Iunij* 1610.coram *Reuerendiſſimo Dom. Cocino*, Lotter.*de re benefic.2.q.50.n.80.*quemadmodum enim collatio poteſt fieri,& committi extra territorium tanquam voluntariæ iuriſdictionis, Caldet. *de elect. conſ.2.* Lotter.*d.q.50.n.81.& 82.*

Quamuis prædicta ſententia quoad præſentatio- 120
nem,& inſtitutionem in beneficio curam animarum non habente in ſe vera ſit ; non procedit tamen in præſentato ad Parochialem, in hoc enim examen præcisè neceſſarium eſt, nec omitti poteſt, ex eo, quòd prouiſus notorie dignus ſit, cum à Trident. *ſeſſ.24.de reformat. c.18.* & per Bullam Pij Quinti, quæ incip. *In conferendis*, pro forma requiratur, vt notauit Fuſc.*de viſitat lib.2.c.5.nu.10.* & declarauit *Sacra Congregatio Doctorem,ſine Licentiatu in Theologia,ſine in iure Canonico non exenſari ab examine, quando petit prouideri de aliqua Eccleſia Parochiali:* referunt Pariſ.*de reſignat. lib.8.q.5.& nn.37.* Beltramin. ad Gregor. XV. *d.deciſ.34.v.5.* Gonzal.*ad regul.8.Cancell gloſſ.4.num.90.* Nicol.Garc.*part.9.c.2. unm.103.* Piaſec.*in praxi nona Epiſcop. part.2.c.5. n.17.verſ.Doctor*,Aloyſ.Ricc.*in praxi fori Eccleſiaſt. dec.414.num.2.in prima edit. & reſol.351.in ſecunda edit.*Hinc Cauebis ab eodem Garcia *d.part.9.cap.3. num.5.& 14.* quatenus ſcribit hanc reſolutionem procedere in quocumque beneficio Eccleſiaſtico; nam quamuis ex Trident. *d.cap.13.*examen neceſſarium eſſe in omnibus beneficiis agnoſcamus, pro forma tamen in ſolis Parochialibus requiri receptiſſima eſt ſcribentium reſolutio ex ſuprædictis. Sed vt melius pateant quæ diximus, eſt aduertendum aliud eſſe quòd examen requiratur pro detegenda habilitate præſentati,vt præſentatio admittatur,& longè aliud vt requiratur pro forma ad effectum inſtitutionis ; licet ergo nouitia, quam habet Ordinarius,non ſupplear hanc formam, vt ſine ea poſſit

poſſit inſtituere, ſupplet tamen examen, vt præſentationem recipiat, & illa per receptionem hanc perfectam tribuat ius ad rem ipſi præſentato, cui poſtea ſatis eſt ſe ſubmittere examini illi pro forma requiſito de tempore inſtitutionis, vt ſubtiliter diſtinxit Rot. *in Burgen. Abbatia de Sobarzo. 19. Decemb.* 1588. coram *bona memoriæ Pena, & in Aurien. Parochialis 11. Ianuar.* 1613. coram *D. Vbaldo ſen.* quarum meminit Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 6. n. 46.*

121 Illud etiam eſt aduertendum, quòd † in Parochialibus iuriſpatronatus laicorum, non requiritur examen per concurſum, ſed ſolùm præſentatus examinandus eſt ab Ordinario cum tribus ſaltem examinatoribus ſyndonalibus, & illi idoneo reperto inſtitutio eſt facienda, Conc. Trident. *d. cap.* 18. & declarauit *Sacra Congreg.* teſte Nicol. Garc. *part. 9. c. 2. n.*

122 253. † Eueniente tamen vacatione huiuſmodi iuriſpatronatus, quando plures ſunt præſentati, requiritur examen per cõcurſum inter ipſos præſentatos tantùm, vt ex his, qui peracto examine idonei ab examinatoribus renuncian ſunt, Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alterum inſtituat, refert deciſum Góxal. *gloſſ. 6. n.* 138. In Parochialibus verò iuriſpatronatus Eccleſiaſtici requiritur examen per concurſum, ex Trident. *d. c.* 18. colligit Nicol. Garcia *d. c. 2. nu.* 261. etiamſi eſſent iuriſpatronatus mixti partim Eccleſiæ, & partim laici, refert deciſum Gonzal. *d gloſſ. 6. num.*

119 135 ſed vide quæ dixi ſuprà *alleg.* 58. *nn.* 17. & ideo in vacatione Parochialis Eccleſiæ etiam iuriſpatro-

123 natus Eccleſiaſtici, vbi illius vacationis notitia habita fuerit, erit edictum proponendum, † debebitque Epiſcopus cum nominatis à patrono Eccleſiaſtico, alios etiam clericos ad concurſum admittere, niſi in inſtitutione, aut fundatione aliter cautum eſſet; tunc enim tantùm debebit præſentatus examinati extra concurſum, & approbari ab Ordinario, etiamſi inſtitutioni, & fundationi repugnaret: quæ quidem edictorum affixio eſt adeo ſubſtantialis, vt inſtitutio

120 facta abſque illa ipſo iure nulla ſit, vt tenuiſſe Rotam Romanam teſtantur Creſcent. *deciſ. vltim. de iurepatron.* Caputaq. *deciſ. 95. part. 1. & deciſ. 128. part.* 2. Cardinal. Pur. *deciſ. 306. lib. 1.* Seraph. *dec.* 399. quos refert Aloyſ. Ricc. *in d praxi reſol.* 143. *n.* 1. vbi *num.* 2. aſſerit non procedere, ſi aliud tenerentur de conſuetudine illius Eccleſiæ, ad quam quis eſt præſentatus, & idem Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſol.* 144. reſolut inſtitutionem factam intra terminum edicti eſſe nullam, dummodo conſtet litteras edictales affixas fuiſſe, & intra terminum competentem iudicis arbitrio amotas, quod etiam tenent Mat. Anton. *variar. lib. 1. reſolut. 20. num.* 10. Petez de Lara *de Capell. lib.* 2. c. 10 *numer.* 32. & 39. Flores de Mena *variar. lib. 1. quæſt. 3. num.* 35 Nicol. Garc. *d. part. 9. c. 4. n. 1. cum ſequentibus*, vbi *n.* 14. reſoluit ſeruari, quòd poſt terminum edicti, ante tamen inſtitutionem, ſemper admittantur, qui præſentatorum ab aliis patronis, ſeu prætendunt habere ius.

124 In beneficiis etiam ſimplicibus præſentati, ſeu electi, vel nominati (ſi Epiſcopo eorum idoneitas nota non ſit, iuxta formam ſupra relatam) à quibuſcumque Eccleſiaſticis perſoois, etiam Apoſtolicæ Sedis Nuntiis, non debent inſtitui, neque confirmari, neque admitti, etiam prætextu cuiuſuis priuilegij, vel conſoerudinis, etiam immemorialis, niſi prius fuerint ab Ordinariis examinati, & idonei reperti. Nec appellationis remedio vllus locus poteſt, quominus examen ſubire teneatur, vt in Concil. Trident. *ſeſſ. 7.*

125 *de reformat. cap.* 13. Et † ſi inſtitutio ad inferiores Epiſcopos pertineat, præſentati debent prius, & ab Epiſcopo examinari & approbari, aliàs inſtitutio ab inferioribus facta, erit nulla, Concil. *ſeſſ. 25. de reformat. c. 9. verſ. ad hæc.* In beneficiis verò ſimplicibus, quorum collatio liberè pertinet ad inferiores, dicta Epiſcopi probatio nõ requiritur, ſicut etiam in Canonicatibus Eccleſiarum Collegiatarum, quorum collatio libere ſpectat ad Capitulum. Ita deciſum refert Nicol. Garcia *d. part. 9. c. 3. nn.* 10. *decl.* 4. & 5. vbi *d. decl.* 2. dicit adeò verum eſſe quod in beneficiis Iuriſpatronatus examen ab Epiſcopo fieri debet, quod procedit etiamſi inferiores inſtitutores haberent iuriſdictionem Ordinariam in Clericos ad dicta beneficia præſentatos, quamuis Abbates, Commendatarij, & quicumque inferiores, qualibet exemptione muniti, etiamſi ordinariam iuriſdictionem haberent in locis beneficiorum, & ordinarij inſtitutorum ſint, vt in eos omnem iuriſdictionem habeant, adhuc tamen inſtituendus haberet prius examinari ſuper idoneitate per Epiſcopum ſuum, vt diſponit Conc. *d. c. 9.* Piaſec. *in praxi Epiſc. part. 2. c. 5. num.* 15. *verſ. inſtitutio.*

Præſentatio facta in tempore quando dicatur?

PRæſentatio à patronis laicis, vel clericis ratione 126
proprij patrimonij facienda eſt intra quadrimeſtre, *c. quoniam, c. cum propter, de iurepatr.* à patronis autem Eccleſiaſticis facienda eſt intra ſemeſtre *c. eam te, eod. tit. l. 6.* Peren *l. 1. tit. 3 lib. 1. Ordin. pag.* 59. Vgolin. *de poteſtate Epiſc. c. 51 in princ. num.* 5. Aloyſ. Ricc. *collect. deciſ. part. 1. collectan.* 119 *& in dec. Curiæ Archiep. Neapol. part. 2. dec.* 228. *nn.* 14. & 15. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 2. c. 6. numer.* 25. Lambert. *de iurepatron. lib. 2. part. 2. quæſt. 1. art. 1.* Cabed. *de patronat. Regiæ Coronæ c.* 28. *à princ.* Cardoſ. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. iuriſpatronatus, n.* 15. & 16. Nicol. Garcia *de benef. part. 5 c. 9. nn.* 209. Viuian. *in praxi iuriſpatron. part. 2. lib. 7. c.* 1. Ioan. Bapt. Coſta *de ſcientia facti cent. 1. diſt. 90. num.* 35. Gregor. XV. *dec.* 177. *num.* 5. Narbona *in l. 20. gloſſ. 22. nn.* 33. *lib. 4. noue Recop.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 5. c.* 560. *à n.* 26. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Solorzan *de iure Indiarum tom. 2. lib. 3. c. 3. nn.* 48. Lotter. *de re benef. lib. 2. quæſt. 6. n.* 21. nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. c.* 49. *à num.* 12. latiſſimè Alphonſ. de Leone *d. q. 4. praxi 5. n.* 72. *cum ſequentibus*, vbi de probatione præſentationis io tempore. † Quod quidem tempus cum ſit continuum, 127
curritur etiam diebus feriatis, Roch *verb. honorificum, quæſt.* 34. *num.* 65. Perez *l. 1. col.* 29. *gloſſa facta vente dias, vt.* 8 *lib. 3. Ordin.* Vinian. *d. lib. c. 4. num.* 5. Illud animaduertendum erit, quod vbi iuſpatronatus ad plures patronos ſpectat tanquam ſingulos, non autem iure collegij, poſſunt ſinguli ſeparatim præſentare, Cæſar de Graſſ. *dec. 2. de iurepatron.* Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſolut.* 160.

Illud erit iuſpatronatus Eccleſiaſticum, quod li- 128
cèt originem habuerit ex patrimonio laici, fuit tamen vel ab initio, vel poſtea fundatione, teſtamento, donatione, aut alio quouis titulo in Eccleſiam tranſlatum, aut in Capitulum, ſeu Collegium Eccleſiaſticum Canonicorum Regularium, aut ſeculatium, vel in aliquam perſonam Eccleſiaſticam ratione Eccleſiæ, dignitatis, aut beneficij, *cap. vlt. fin.* vbi gloſſ. & D. ctores *de iurepatr. in 6* Lambert. *lib. 1. q. 1. art. 9.* Roch. *verb. ius, q. 7. n.* 14. Rebuff. *in praxi tit. de præſent. n. 3. & 7. & p. 3. ſignatura, verb. necnon iuriſpatron. n.* 8. Conar *pract. c. 36 nu. 2. & 5.* Perez *l. 2. tit. 6. l. 1. Ordin. gloſſ. 1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt.*

*reſol.*152.Spin.*in ſpeculo teſtam.gloſſ.*4.*n.*16.Flamin. *de reſign.lib.*2.*q.*4.*num.*39.Seraph.*deciſ.*1420.*num.*1. Franc.Leo *d.c.*6.*n.*24.*&* 29. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancell gloſſ.*18.*n.*5.Valaſc.*conſults.*163.*n.*15.Nicol.Garc. *de benef.p.*5.*c.*1.*num.*553. Marc.Ant. *var.reſol.lib.*1. *reſol* 8.*n.*14. plures per Cened.*ad Sextum collect.*21. *n.*3.Salgad. *de protect.Reg.part.*3.*c.*9.*ex n.*100.Felician.à Vega *in c.quanto* 3. *de iudic.n.*27.me citato *in hoc loco* nouiſſimè Ioan.de Solorzan. *in tract.de Iure Indiarum tom.*2.*de Indiar. gubernat.lib.*5.*c.*3.*num.*8. Card.Seraph.*deciſ.*1420.Rot.*dec.*541.*n.*4.*p.*2.*recentior.& in Leodien.Parochialis* 18.*Decembr.*1623.coram *R. P. D. Merlino:* & è conuerſo iuſpatronatus Eccleſiaſticum tranſiens ad laicos permutatione,vel alio titulo oneroſo accedente Superioris auctoritate efficitur laicale,vt fuit reſolutum *in d. Leodien. Parochialis*, Ferentil. *in annot. ad deciſ. Burratti* 769. *à n.*23.me citato in loco nouiſſimè D.Felician. de Vega nunc Archiepiſc.Mexicanus *in relect. c. quanto* 3.

129 *de iudic. num.*27. mutata enim conditione perſonæ, & bonorum conditio mutata videtur. Valaſc.*de iure emphyt.quæſt.*17.*num.*15. *col.*2. Gironda *de priuil.* &

130 *exempt.explicat.num.*1532. & † vbi res non priuilegiata peruenit ad priuilegiatum, amittit naturam antiquam, & efficitur res priuilegiata, Tiraq. *de iure primog.in præf.num.*133. D.Barboſa *in l. hæres abſens, in princip. num.*176. *ff. de iudic.* latè quando iuſpatronatus reputetur Eccleſiaſticum, vel laicale? Lotet. *de re benef. lib.* 2. *quæſt.*10. *ex num.*39. vbi *num.*40. quòd iuſpatronatus non æſtimatur Eccleſiaſticum ex ſimplici ſtatu perſonæ, niſi in odioe ad Eccleſiam, & *num.*42. quòd reputatur Eccleſiaſticum ſi ſit transfuſum in collegium Eccleſiaſticum, & *à num.*45. an competeos Confratermitati laicorum, aut operariis Eccleſiæ, ſit Eccleſiaſticum, vel laicum?

131 Quando verò iuſpattonatus eſt commune & laici, & Eccleſiaſtici, omnes ſimul habent ſemeſtre ad præſentandum ratione communionis, *gloſſ. fin.in d. cap. vnic.*Lambertin.*d. quæſt.*1.*are.*3. Nicol. Garc.*d. cap.*9.*num.*210.Aloyſ.Ricc.*in praxi aur ca reſol.*458. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *in opere moral. tom.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 2. *punct.* 5. *num.*2. Vivian. *d. cap.*1. *num.*5. vbi aſſerit procedere etiamſi laicus habeat maiorem partem, quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum,*cap.quod in dubiis*, vbi gloſſ. *verb. conſecratum,de conſecrat.Eccleſiæ*, gloſſ.*in d.cap.vnic.* cum aliis citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris, litt. D, n.*27.

132 Licet autem iuſpatronatus mixtum, quoad priuilegia, & commoda dicatur Eccleſiaſticum, tamen quoad derogationem cenſetur laicale, Put.*dec.*157. *num.*5.*part.*3.Flamin.*de reſignat.lib.*2. *quæſt.*4. *n.*50. Mar.Anton.*variar. lib.*1. *reſolut.*39.*num.*10. & ideo non ſolùm quoad partem laicalem, verum etiam quoad Eccleſiaſticam requiritur in eo expreſſa derogatio, gloſſ. & Doct. *in c.cum dilectus, de ſurepatr.* Felin.*in tract. quando litt. Apoſt.nocent.patrono,ampl.* 6.Mar.Anton.*d reſol.*39.*n.*10.

133 In dubio tamen vbi ſit mentio iuriſpattonatus, intelligitur de Eccleſiaſtico, Lap. *alleg.* 84. Tittet. *conſ.*71.*n.*56.*vol.*1. quos refert Mat.Anton.*var.reſol. lib.*1.*reſol.*109.*n.*10.

134 Tempus prædictum præſtitutum patronis præſentare habentibus, incipit currere à die vacationis beneficij,vt per text.*in c.*2.*de ſupplend.neglig.Prælat. & in c.*2 §.*item verò, de conceſſ.prebend.& in c.cum te, de ſurepatr.*tenent Rebuff.*in praxi benefic.lib.*1.*tit.de denolin.num.* 5. Villalob. *tom.*1. *commun. opin. lib* 4. *cap.*22. *num.*137. *pag.*608. Petez *leg.*2. *verſic. quare vlterius,tit.*6.*lib.*1. *Ord.pag.*153. & poſt Lambertin. & Sebaſt. Medices, reſoluit Caualcan. *deciſ.*11. *num.*56. *part.*3. Verùm tale tempus non currere niſi à tempore ſcitæ vacationis verius duco; quia hæc eſt recepta in Sacra Rota ſententia, & magis communis Doctorum reſolutio,quam tuentur Tiraquell.*de retractu tit.*2.§.35.*à num.*7. Hieron. Gabr. *conſ.* 185. *num.*9.*lib.*2.& Lotter.*d.quæſt.*5.*num.*23.vbi *num.*24. quòd hæc notitia debet eſſe indubitata, & *num.*25. quòd in hoc ſtatuendo Iudex plerumque conſideret qualitatem beneficij, nedum vacationis, & locorum diſtantiam, & ex iis omnibus arbitretur ſcientiam, aut ignorantiam, Azor.*d.lib.*9.*cap.*21.*quæſt.*11.Spin. *d.gloſſ* 4.*princip.num.*21. Campan. *d.rubr.*11.*cap.*13. *num.*393. Caputaq. *dec.* 248. *part.*5. quem refert Aloyſ.Ricc.*d.collect.*119.*&d.deciſ.*183.*num.*2.*& in d.praxi reſolut.*155.me citato Caſtro Palao *dict. punct.*5.*num.*3.Zerola *in praxi Epiſc.part.*1.*verb.inſpatron.*§.8.*verſic.his ſunt*,Nicol.Garc.*de benefic.part.*10. *cap.*2.*num.*34.Petez de Lata *de annuerſ. lib.*2.*cap.*9. *num.*35.Cardoſ.*vbi ſuprà,& verb.tempus,n.*7. Cald. Pereira *de renouat.emphyt.quæſt.*6.*num.*23. Flores de Mena *var.lib.* 1.*quæſt.* 3. *à num.* 20. Leſſi. *de Iuſtic. lib.* 2. *cap.* 37.*num.* 27. Vgolin. *d. cap.* 31.*in princ. num.*5.Mat.Antonin.*variar.lib.*1.*reſolut.*29.*num.*19. & 20.Card.Seraphin.*Rota Rom.dec.*380.*num.*1. Vivian.*d.part.*2.*lib.*7 *c.*2.*num.*6.Rota *dec.*500.& 532. apud Farinac.*in* 1.*collect. nouiſſimorum,& deciſ.*481. *num.*3.*part.*1.*& deciſ.*173. apud eundem *part.*1.*recentior.*vbi tantum fuit tempus datum ad præſentandum currere à die ſcientiæ, & ſcientiam debere plenè probari, nec ſufficere teſtes de auditu, nouiſſimè Alphonſ.de Leone *d.q.*4.*praxi* 5.*n.*76.vbi *n.*77.quòd debet probari ſcientia certa & indubitata, & *n.*79. quòd ſcientia patroni eſt probanda ab allegante.

† Et ignorantia potius præſumitur, quàm ſcientia, 135
c. præſumitur,de regulis Iuris in 6.Oſaſc.*dec.*71.*n.*23. Anton. Monach. *Florent. dec.*7.*n.*15. Seſſe *Aragon. deciſ.*189.*n.*18. 136

Et † præſumptio eſt pro patrono, vt dicatur præſentaſſe in tempore, & ignoraſſe vacationem, niſi ſcimiſſe probarum fuerit, Hier. Gabr. *conſ.*185.*n.*11. *vol.*2.Menoch.*de præſumpt.lib.*6.*quæſt.*77.*n.*14. Proindeque ſi non probetur patronos habuiſſe notitiã vacationis,ignorantia ſemper præſumitur,Rot.apud Farin *dec.*520.*in prima collect.nouiſſ.*Vnde eadẽ Rota *in Parmen. beneficij* coram *Card. Pamphilio de anno* 1590. cenſuit patrono non currere tempus ad præſentandum in beneficio vacante per priuationem, niſi à die notitiæ ſententiæ, & priuationis, Lap. *alleg.*78.Et in alia *Firmana altaris* coram *Card.Blancheto* 5.*Decemb.*1594.fuit dictum quòd habens gratiam fundatam in deuolutione ob negligentiam patronorum in præſentando intra tempus à Iure præfixum,debet probare ſufficienter ſcientiam ipſorum, 137
refert Garc.*d.c.*3.*num.*36.*&* 37.Et † ius præſentandi etiam in vno ex patronis, qui non habuit ſcientiam conſeruati poteſt,aliis propter ſcientiam excluſis,ve fuit reſolutum *in cauſa Spoletana beneficij* 28. *May* 1590.coram *Card. Blancheto*, refert Nicol.Garcia *d. c.*2. *n.*41. Regi tamen quantumcunque ſcienti non currit tempus quatuor menſium ex legitima præſcriptione,quia omnes Reges Hiſpaniæ iuri ſunt, eo quod impediri multis occupationibus tam in bello, quàm in pace, non poſſunt intra illud tempus præſentare,vt probat Cabed.*de patronatib.Regia Corona, c.*28. *n.*7.*&* 8.

Similiter huiuſmodi tempus non currit abſenti, 138
vel impedito; puta ſi Patronus ſit abſens Reipubl. cauſa,vel iuſtè cæcutatus,vel ſi non haberet tutum

acceſſum

acceſſum propter per horreſcentiam alicuius inimici, cum Eccleſia ſit pia, & cultrix iuſtitiæ, Rebuff. *de pacifico poſſeſſ. n.* 304. Vivian. *d. lib.* 7. *c.* 2. *num.* 6. Flores
139 de Mena *d. quæſt.* 3 *num.* 4. vbi *n.* 5. quòd † abſcoria in dubio præſumitur; impedito enim non currit tempus, Card. Mantica *dec.* 30. *n.* 2. Seraph. *dec.* 220. *n.* 4. Menoch. *conſ.* 38. *num.* 35. Surd. *dec.* 151. *n.* 4. Valaſc. *conſ.* 130. *n.* 31. Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *q.* 13. *n.* 11. Gutier. *pract. lib.* 3. *q.* 34. *à n.* 21. Nicol. Garcia *part.* 10. *c.* 2. *n.* 17. Card. *verb. impedimentum, n.* 2. nec tenetur proteſtari; Cald. Pereira *de renonat. emphyt. q.* 5. *n.* 23. & *q.* 7. *n.* 4. vbi etiam quòd nec tenetur procuratorem ad cauſam conſtituere.

140 Pendente lite ſuper iurepatronatus an & quando patronis præſentare contendentibus currat tempus? Quæſtio dubia, ſed ſub certis caſibus terminanda.

Primus caſus eſt, quando conſtat Eccleſiam vacantem eſſe patronatam, ſed patroni ſunt diſcordes, quia diuiſerunt vota ſua plures præſentando, & ſuper hoc litigatur; tunc non currit nec ſemeſtre, nec quadrimeſtre, ſed expectabitur finis litis, cum pertineat ad Ordinarium diſcernere numerum vocum, ac merita præſentatorum, Vivian. *dict. lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 4.

Secundus caſus eſt, quando patroni inter ſe litigant de iure, aut poſſeſſione iuriſpatronatus ſuper forma præſentationis, quia vnus dicit præſentationem de altero tanquam de abſente factam non teneri, ſeu tanquam de criminoſo, & ſimili, altero contrarium dicente, nullum currit tempus, ſed litis euentus debet expectari per ſeotentiam Epiſcopi, Card. *in Clem. plures, §. vltim. n.* 1. *de iurepatr.* Vivian. *d. cap.* 3 *n.* 8. Idem ſi lis moueatur ſuper poteſtate eligendi, quia tunc prædictum tempus non currit, *c.* 2. *de iurepatr.* Tiraquel *de retract. lign. §.* 1. *gloſſ.* 10. *n.* 37. Cald. Pereira *de renonat. emphyt. q.* 7. *n.* 13. Zerol. *in praxi Epiſc. part.* 1. *verb. ius patronatus, §* 5. Idem ſi lis eſt inter ipſos præſeotatos in tempore ſuper prælatione eorum præſentationis, etiamſi lis intra tempus requiſitum non finiatur, Rota *in vna Tordeſen. iuriſpatronat.* 8. *February* 1599. & 10. *Ianuary* 1600. coram *Pena*, Ricc. *d. reſol.* 170. *n.* 3.

Tertius caſus eſt, quando conſtat Eccleſiam vacaotem eſſe patronatam, ſed patroni noo conueniunt in præſeotando, & labitur ſemeſtre, ſeu quadrimeſtre, tunc ex deuolutione Epiſcopus eam confert, poe notata *in c.* 3. *de iurepatron.* vbi Card. *colum. vlt.* Vivian. *d. cap.* 3. *n.* 7. At Zerola *in d. verb. ius patronatus §* 5. tenet quod ſi lis eſt inter patronos non concordantes in præſentato, vel alter ipſorum prætendit alterum non eſſe patronom, vel quid ſimile, tunc Epiſcopos poteſt ipſis inuitis prouidere Eccleſiam, ſaluo iure præſentandi illi, qui poſtea euicerit ius patronatus per vltimum calculum ſententiæ, ſed noo pro illa vice. Addit Flores de Mena *lib.* 1. *q.* 3. *n.* 31. & 32. pet text. *in c. cum propter, de iurepatron.* tempus datum patronis ad præſentandum corruere per litis pendentiam ſuper quali poſſeſſione præſentandi inter ipſos patronos, ſubdens quòd ſi lis eſſet ſuper proprietate iuriſpatronatus, oon impediretur præſentare is, qui eſſet in dicta quaſi poſſeſſione, & ſic ob eius culpam laberetor quadrimeſtre, & *n.* 33. adnettit maximam differentiam eſſe inter tempus præfixum patronis ad præſentandum, & inter tempus præfixum collatoribus, & electoribus ad conferendum, & eligendum: quia in primo caſu currit tempus patronis impeditis ob dictam litis pendentiam, in ſecundo verò caſu non corrit tempus taliter impeditis.

Quartus caſus, quando lis eſt inter præſentatos tantum, quia tunc etiamſi lis non finiatur intra ſemeſtre, ſeu quadrimeſtre; Epiſcopus Eccleſiam noo confert, cum text. *in cap. quoniam 3. de iurepatron.* inducens deuolutionem, quando eſt lis inter patronos, tanquam exorbitans, & rigoroſus, non extenditur ad litem inter præſentatus, vt tenuit Rota Rom. apud Farin. *dec.* 586. *n.* 7. *in collect. nouiſſ.*

Quintus caſus eſt, quando controuertitur inter Fiſcum Epiſcopi prætendentis Eccleſiam vacantem pertinere ad merum collationem Epiſcopi, & eſſe liberam, & inter ipſos patronos prætendentes ius præſentandi, vel iuſpatronatus ad eos pertinere, tunc durante lite Epiſcopus noo poteſt prouidere inuitis patronis, ſed ponet OEconomum in dicta Eccleſia, quouſque ſit terminatum negotium, Zerol. *in praxi Epiſcop. vbi proximè*: nam hoc caſu ob lapſum temporis non eſt locus deuolutioni, Abb. *in d. c. cum ve.*, *n.* 7. Rota *dec.* 411. *num.* 3 *p. t. diuerſ.* & iterum eadem Rota *in Regimen. Paroch.* 7. *Octobris* 187. coram *Illuſtriſſimo Card. Blanchetto*, refert Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 170. *n.* 2.

141 Si Patronus erret præſentando coram Ordinario, cum deberet præſentare coram alio infeno ex legitima præſcriptione, ſeu priuilegio, quia patroni intentio fundata erat in iure, per text. *in cap. omnes Baſilicæ* 16. *q.* 7. quamuis lapſum ſit tempus datum ad præſentandum, ſciat tunc præſentationem fieri debere coram alio, bene poterit iterum præſentare ex iuſta cauſa ignorantiæ coram habente ius nominare, Lambertin. *lib.* 2. *part.* 2. *q.* 1. *art.* 24. Garc. *de benefic. part.* 10. *c.* 3. *n.* 8. Rebuff. *in praxi tit. de deuolut. n.* 26. Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 6. *n.* 48. Vivian. *d. lib.* 7. *cap.* 6. *n.* 1. vbi
142 *n.* 5. quòd † præſentatio ſi fuit admiſſa, præſumitur facta in tempore, & *num.* 8. quòd Epiſcopus elapſo tempore poteſt admittere patronum ad præſentandum, ſi velit. Et ad illud quod excuſatur patronus à deuolutione ſi præſentaret coram alio, quem rationabili aliqua ex cauſa crederet habere ius inſtituendi, vide Rebuff. *in praxi tit. de deuolut. n.* 26. Lap. *allegat.* 95. *ad fin.* cum aliis adductis *in Mediolanen. iuriſpatronatus*, impreſſa per Nicol. Garc. *de benef. p.* 10. *c.* 3. *n.* 8. Lotter. *d. loco.*

143 Tempus datum ad præſentandum poteſt Ordinarius in ſui præiudicium prorogare, Creſcent. *de deciſ.* 12. *ſub tit. de dilat.* quem citat Aloyſ. Ricc. *dict. collect.* 159. Vgolin. *d. cap.* 5 1. §. 1. *num.* 4. *verſ. tertio, in fine*, Flamin. *de reſignat. lib.* 6. *quæſt. vlt. num. vlt.* Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſol.* 195. non tamen abbreuiare. Vivian. *d. part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 7. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct.* 5. *num.* 8. nouiſſimè Alphonſ. de Leoe *d. quæſt.* 4. *praxi* 5 *n.* 87. vbi citat Rota *in Salmanticina beneficij* 4 *Febr.* 1630. coram *R. P. D. Chiſſerio*, in qua fuerat dictum Ordinarium non poſſe reſtringere, neque abbreuiare tempus patronis conceſſum à Iure ad præſeotandum; quia indultum à iure beneficium non poteſt per iudicem tolli, *cap. indultum, de regul. Iuris in* 6.

144 Præſentatio intra prædictum tempus datum à Iure fieri poteſt quocumque die etiam feriato, & etiam Paſchali, cum ſit quid extraiudiciale, & ſapiat ſpiritualitatem, Dominus *in cap. conuertamini, de appell. lib.* 6. Vivian. *d. lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 5. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct.* 5. *num.* 4. † Actus enim extraiu-
145 diciales valide fiunt diebus feriatis, Cald. Pereira *d. reſolut. emphyt. cap.* 13. *n.* 5. Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. feria, num.* 3. Ceuall. *de cogniz. per viam violentiæ, part.* 2. *quæſt.* 107. *num.* 4. † Cùm igitur præſentatio ſit
146 actus extraiudicialis, & voluntarius, Roch. *verb. bonorificum. quæſt.* 35. *nam.* 66. poterit fieri etiam extra territorium, & diœceſim habentis inſtituere, vbicumque reperiatur is coram quo fieri debet præſeotatio

tatio,& etiam ioſtitutio,Viuian.*d.lib.7.cap.1.n.9.*vbi
147 *n.10.* † ſecus reſolut ſi inter præſentatos ſit lis,quia tunc proceſſus extra territorium habentis inſtituere fieri non poſſet.

148 Coram Epiſcopo loci præſentatio eſt facienda, *cap.nobis,de iurepatron.* Concil.Trident.*ſeſſ.24.de reformat.cap.13.*Campan.*d.c.13.n.395.*ſeu coram eius Vicario generali,vt ſuprà diximus *alleg.54. n.70.* cui atteſtanti ſuper pertinentibus ad eius officium,& de facto proprio, qualis eſt præſentatio coram ſe facta, eſt plenè credendum,Rota *dec.11.de iurepat.in nouis.* Caputaq *dec.87.p.3.*Rota *in Regien.Archipresbyteratus 19.Ianuary* 1501. coram *Cardinal.Pamphilio ſen.* & *in Lucana iuriſpatronatus 20.Decemb.*1628.coram *R.P.D.Dunozetto.*

149 Item coram habenta inſtituere præſentatio fieri poteſt,ex Vioian.*d.part.2.lib.8.cap.8.num.1.*& quando debet fieri coram Epiſcopo, Sede Epiſcopali vacante,fiet coram Capitulo, ſecundum Ioan.Andr.*in cap.nobis,de iurepatr.*per text.*in cap.1.de inſtitut.lib.6.*

150 Viuian. *vbi proximè num.4.* † Si autem Eccleſia patronata ſita ſit in confinibus duarum diœceſium, erit communis Epiſcopis illarum, ſicuti communis eſt quoad Parochialia,*gloſſ.vlt.in fine,in cap.licet in regulis,16.quæſt.3.*ſicut & arbor in confinio poſita,*§.inſula, Inſtit.de rerum diuiſion.* Et ſi Epiſcopi diſcordent, Superioris Metropolitani partes eiunt ordinate, vt alterius vicibus Epiſcopi Eccleſiam ordinent, ita eſt text.*in Clem.plures,§.& vt facilius,de iurepatron.*quãuis alij dicant illius Epiſcopi prædictam Eccleſiam eſſe, in cuius diœceſi ſitum eſt caput ipſius Eccleſiæ, arg.text. *in l.cùm in diuerſis, ff. de religioſis, & ſumpt. funer.* Alij putarunt illius diœceſis Eccleſiam eſſe, in cuius ſola ſita eſt ipſius porta principalis, argum. text.*in l.prædis,§.qui domum,*& quod ibi notat Bart. *ff.de legatis 3.* Alij verò exiſtimarunt patrooos recte præſentare coram vno ex dictis Epiſcopis,Lambertin. *p.2.lib.2.q.4.art.6.*Bellencin. *de charitatiuo ſubſid. q.52.* Voo tantùm caſu non obſtringitur patronus præſentare coram Epiſcopo loci, veluti ſi Cutiam adiret pro obtinenda inſtitutione à Papa;ſat enim eſt tunc quod de conſeſſu conſtet, quia is habet vim præſentationis, vt per Caſ. de Graſſis *dec.1.n.7.& 9. de iurepatr.* Rota *deciſ.534.n.4. part.1.diuerſ.* & ſuit dictum *in Spoletana Capellanie 15.Iunij* 1620.coram bonæ mem.*Buratto,*cuius memoir Lotter.*in tract.de re benef.lib.2.q.6.n.49.*

151 Patronus laicus poteſt inita quadrimeſtre ante Epiſcopi inſtitutionem vanare, & plures ſucceſſiuè præſentare, non autem patronus Eccleſiaſticus,*cap. quod autem, cap paſtoralis, cap. cùm autem, de iurepatron.*Roch.*verb honorificum,quæſt.9.cum ſeq.* Lambertin.*part.2.lib.2. queſt.7.* Gurier *de iuram. confirmat. part.3.cap.13.*Zerol.*p.2.verb.iuſpatron.§.24.* Lara *de Capellan.lib.2.c.9.à num.8.*Flamin.*de reſignationibus, lib.2 queſt.23. num.13.*Spin. *in ſpeculo teſtiam.gloſſ.4. princip. à num.73.* Ceual. *commun. contra communes quæſt.265.*& 695.Valer.Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.30.tract.3.n.223.*Nicol.Garc.*d.part.5. c.9.n.221.* Vgol.*d.cap.51.in princip.n.5.verſ.verum,* Aloyſ. Ricc. *d.praxi reſolut.256.*Viuian.*d.part.2.lib.10.cap.1.* noniſſimè Nouat.*in praxi elect.& variat.fori q.3.num.6. p.1. in vlt.impreſſ.* vbi *à num.6.* probat id procedere, etiamſi non variare iuraueric, nouiſſimè Micb. Ferrus *in tract.de præced.Eccleſiaſt.q.24. à num.5.* ooniſſimè etiam Alpbonſ.de Leone *de officio Capellani §.4.praxis*
152 *5.num.97.cum ſeqq.* Et † patronus clericus poteſt vanare, & alterum præſentare ſicut patronus laicus, quando ſcilicet clericus, patronus eſt ratione ſui patrimonij,& ſic præſentat vt laicus, & non vt clericus, Gurier.*d.c.13.n.12.* quia † iuſpatronatus clerici ratione ſui patrimonij æquiparatur laicali, *c.cùm dilectus,18.de iurepatr.*Perez *l.2.colum.5.verſic.quod procedit,in fine,tit.6.lib.1. Ordin.* Cabed. *de patronatibus Regio Corona c.35.num.3.* Aloyſ.Ricc.*in d praxi reſol. 152.n.2.* 153

Rationes autem diuerſitatis, quare ſcilicet laici patroni vanare poſſint, non ita Eccleſiaſtici, plures ponuntur à Doctoribus ſuprà dictis; illa tamen verior eſt, quia præſentatio Eccleſiaſticorum vim habet electionis, in qua electione non cadit variatio, quia ſtatim electo acquiritur ius in re,*cap. publicato,* vbi gloſſ.*& c.quod ſicut,de elect.* ſed in præſentatione laici ſecus eſt, quia præſentatus tunc tantùm acquirit ius ad rem,Abb.*in c. cùm Bertoldus, opposit.2.de re iudic.*vbi Felin.*colum.1.&* 2. Mat.Antoo.*d.lib.1.reſolut.104.n.23.* Campan. *d. rubr.11.c.16.n.13.* Seraph. *deciſ.1238.n.4.* Viuian.*d.part.2.lib.8.c.9.* Flamin. *de reſignat.lib.2.q.23.n.12.& lib.7.q.1. n.78.cum ſeqq.* Zerol.*in praxi Epiſc.part.1.verb.ius ad rem,§.2.* Rot. apud Fatin.*dec.546.n.2.in 1. collectione nouiſſimarum,* Gonzal.*ad reg.8.Cancell. gloſſ.15.§.2.a.*etiamſi inſtitutio facta ſit nulla,Seraphin.*dec.1274.* Aloyſ. Ricc.*d. praxi reſol.188.n.3.* Item alia poteſt eſſe ratio, quia † clerici facilius,& melius poſſunt inuenire, & noſcere clericos idoneos quam laici,qui cum ſint extra clericalem militiã, poſſunt titubare,vt per Lambert.*lib.2. par.3.q.7.are 1.*& ex hoc cum laici poſſint variare,habent tantum quadrimeſtre, Eccleſiaſtici verò, qui variare nequeunt, ſemeſtre, vt ſuprà dictum eſt. 154

Adeò verum eſt poſſe patronos laicos variare, vt hoc illis liceat,ſi procedatur per viam ſcrutinij,etiam publicato ſcrutinio,Abb.*in d.cap.publicato,n.5.de electione* Lambertin.*vbi proximè, art.2.* Viuian.*d. part.2. lib.10.cap.1.num.7.*& etiamſi ſit patroous ex priuilegio,vel ex præſcriptione, vel alio modo, Lambertin. *d. part.2.queſt.2. art.18.* vel patrooatus pertineat ad Collegium, vel Voiuerſitatem laicorum, tuoc enim poteſt Collegium, ſeu Vniuerſitas voo præſentato variare, & alium præſentare, Lambertin. *vbi proximè art.19.*Viuian.*d.lib.10.cap.3.num.4.* vbi reſpoodent text. *in cap. cùm autem, in fine,de iurepatron.* agere de Collegio Eccleſiaſtico,noo de ſeculari.Et † ſicut patronus laicus poteſt variare, ita eius procurator, Felin.*in c.venerabilis,num.3.de except.*Rocb. *verb honorificum, q.20.* niſi dictus procurator haberet tantùm poteſtatem limitatam ad vnum præſentandum, Lambertin. *d. p.2. queſt.7. art.17.*Viuian.*d.part.2.lib.10. c.3.n.1.&* 2. 155 157

Variatio autem à patrono fieri poteſt duobus modis,*primo* vnico contextu plures præſentando,ſecundùm *d.Clem.plures, §.vlt.de iurepatron.* vt is inſtituatur, quem Epiſcopus elegerit, vbi gloſſ. Card. & alij. *Secundo* modo poteſt fieri plures ordine ſucceſſiuo præſentando, & ſic diuerſis tempotibus, *c. quod autem, e.cùm autem, e.paſtoralis, de iurepatr.* non tecedendo à prima præſentatione; *d.cap.cùm autem,* Viuian.*d.lib.10.c.3 num 7.*Fetrus *d.queſt.34.num.7.* nec per præſentationem ſecundi receditur à prima, ſed Epiſcopus inſtituet,quem voluerit,Ioan.Andr.& alij *in d.c. cum autem,* Lambertin.*d.quæſt.7.art.21.&* 22. & ideo *in Benonien. Parochialis 24. Nouembris* 1595. coram *D. Litta*, fuit ſolutum, quòd patrooi laici poſſunt in præſentatione variare, & alium præſentare cumulatiuè, ſed non poſſunt recedere à prima præſentatione ſine cauſa, refert Nicol. Garcia *d. c.9. num.213.*Vnde variatio facta priuatione nulla eſt, vt firmarunt Abb. *in d.c. quod autem, num.3.* Lambertin.*lib.3.part.3.queſt.7.prine.art.21 num.4.& art.22. num.*, Rocb. de Cutte *in verb. honorificum, quæſt.13.* 158

Rot.

Rot.*decis*.513.*part*.3.*lib*.3.*in nouiſſ*. Toc.*de iurepatron*. *quæſt*.16.*n*.1 quos refert,& ſequitur Marc. Anton. *d*. *lib*.1.*reſol*.104.*num*.10.

159 Variatio igitur eſt permiſſa ſi præſentet cumulatiuè, ſecus verò recedendo à prima nominatione, quia ſi ab ea expreſsè recedat,nihil agit, & non valet ſecunda nominatio.Ita Mat.Anton.*d*.*lib*.1.*reſol*.104. *n*.10.Mich.Ferrus *d*.*q*.34.*num*.7.Azot.*d*.*cap*.21 *q*.13. me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d*.*diſp*.2.*punct*.6.*n*.2. Gutier.*dict*.*cap*.13. *num*.4. vbi *num*.5. reſoluit, quòd patronus laicus ſi ſimpliciter nominet, ſiue præſentet ſecundum,non facta mentione de primo, nec dicat variando,nec accumulatiuè,nec à primo recedendo, valet hæc ſecunda nominatio , & datur optio Epiſcopo,ac data paritate poteſt,& debet eligere , & inſtituere primum;tunc etiam in hoc caſu poteſt eſſe locus gratificationi,*gloſſ*.2.*in c*.*cùm autem*.24 *de iurepatron*. Roch.*verb honorificum*,*q*.15.*n*.4. Cald.Pereira *de renouat*.*empbyt*.*qua*17 *n*.33.*cum ſeqq*. & *q*.18.*n*.27.

160 † Si tamen patronus præſentauit primò vnum idoneum,poſtea variet, & præſentet non idoneum , ſeu indignum , tunc Epiſcopus primum inſtituet , nec patronus tunc puniri poteſt;quia iam præſentauerat dignum.& idoneum,Labertin.*d*.*q*.7. *art*.27. Viuian. *d*.*lib*.10 *cap*.4.*num*.7.

161 Patronus poteſt quidem ſemel. aut iterum . quos volet, cumulando præſentare, non autem tertia , vel quarta vice. Ita Calderin.*conſ*.*de iurepatr*. Roch.*verb honorificum*,*quæſt*.10.Lambertin.*d*.*quæſt*.7. *art*.23. Tiraq.*in l*.*boues*,§.*hoc ſermone*, *in reg*. *num*.25. Nauarr. *in cap placuit*,*de pœnit*.*diſtinct*.6.*num*.167.& 171.Gutier. *d*.*cap*.13. *num*.3. Cald. Pereira *de poteſtate elig*. *cap*.3. *num* 19.Nicol Garc.*d*.*cap*.9.*num*.214.Viuian.*d*.*par*.2. *lib*.10.*c*.1. Rot. *in Compoſtel*. *Parochialis* 20. *Februarij* 1630.coram *R*.*P*.*D*. *Merlino*, Ferentil. *ad dec*. 942. *Buratti n*.6. Fertus *d*. *q*. 34. *n*. 6. me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *in opere morali tom*.2. *tract*.13. *diſput*.2. *punct*.6.*num*.3.vbi tamen *in verſ*.*nihilominus*,poſt Deciſ. Card. Beroi. Spin. & Azot. exiſtimat Patronum laicum non ſolùm bis,ſed ter,vel quater variare poſſe.Petez de Lara *de annuerſ*.*lib*.2.*cap*.9.*n*.8.Nonat.*in ſais ſingul*.*Canon*.*concl*.112.*n*.8.nouiſſimè Alphonſ.de Leone *d*.*q*.4 *praxi* 5.*n*.98.

162 Er talt variationi non eſt locus lite pendente inter præſentatos à diuerſis patronis, Flamin. *de reſignat*. *lib*.12.*quæſt*.3.*num*.11.Cauale.*dec*.70.*n*.62.*p*.3 Roch. *verb honorificum*,*quæſt*.13. Lambertin. *d*.*qu*.7. *art*.24. Cooz.*pract*.*cap*.16.*n*.7. *verſ*.*tertio quandoque*, Aloyſ. Ricc.*d*.*praxi reſolut*.159.*num*.4 Mat.Anton. *d*.*reſolut*. 104.*num*.14. Nicol. Garc. *d*. *cap*.9. *num*.217. Fertus *d*.*q*.14.*n*.9.me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d*.*diſp*.2. *puncto* 6.*num*.5 nouiſſimè Alphonſ.de Leone *d*.*q*.4. *praxi* 5.*a*.100. & fuit reſolutum *in vna Zamoren*. *beneficij de Morales*,30.*Maij* 1586.coram *D*.*Orano*,vbi fuit dictum , quòd lite inter præſentatos pendente, alteroque ex litigantibus defuncto . patrono non permittitur ſine vitio attentatorum alium præſentare,& indubitatum eſſe affirmat ex *c*.1. *vt lite pendente in* 6.Quod procedit tam in vacatione naturali,ſcilicet per obitum,quàm in ciuili,putà per reſignationem , vel aſſecutionem alterius beneficij , Gonzal. *gloſſ*.51.*n*.212.Cum vero litigatur cum eis,qui beneficia iam ſunt adepti, & ſic contra præſentatum iam inſtitutum , clarum eſt pendente lite non poſſe patronum alium præſentare,*c*.2.*vt lite pendente*,Rota *in Salamant*.*Capellania* 20.*Nouembris* 1592.coram *Card*. *Pamphilo*,refert Aloyſ.Ricc.*d*.*reſol*.159. *n*.1. vbi *n*.5. dicit diſpoſitionem *d*.*cap*.1.& 2. limitari quando ſuperſtes collitigans præſentaretur,ſeu prouideretur ab Ordinario , quia tunc ceſſat ratio per dicta capita aſſignata , & ſecota eſt Rot. *in Mediolanen*. *iuriſpatr*. 10.*Ianuarij* 1596.coram *bona mem*.*Cardinal Blanchetto*,apud Garc.*part*.10 *c*.3.*num* 8. & *in d*. *Compoſtellana Parochialis*,coram *Merlino*, Ferentill. *vbi ſup*. *n*.8. Idem Ricc *d*.*num*.5.intelligit principalem reſolutionem , quando lis penderet inter duos patronos à diuerſis patronis;nam tunc non eſt licitum variare,nec vllo defuncto poteſt alius præſentari;ſecus verò vbi lis verteretur inter alios,quia tunc non prohibentur patroni præſentare,aliàs ſequeretur , quod poſſet de facili impediri patronus introducendo litem ſuper beneficio , vt fuit in Rota reſolutum *in vna Burgomen*.*Capellania* 19.*Iun*. 1579.coram *D Babalo*.

Pro præſentis quæſtionis , & aliarum,quæ in præſenti occurrere poſſunt , declaratione , adeſt optima deciſio Rot.*in Compoſtellana Parochialis* 20. *Februarij* 1630.coram *R*.*P*.*D*.*Merlino*,cuius verba ſequuntur. *Hæc Parochialis eſt de iurepatronatus,quod Domus patarum diuidi poſſe in ſexdecimas voces reſpectu perſonarum,quæ præſentant,& apparet Bernardum habere pro ſe duodecim voces , quatuor verò duas ex Gondiſaluam, ſed dubium fuit tam ſub die* 12.*Nouembris* præteriti examinatum, *an præſentationes in fauorem Bernardi ſuffragarentur , quoniam Gregorius & Ferdinandus Xerpe primi præſentauerant Alphonſum Rodrigues , & promiſerunt ſub iuramento ſe non reuocaturos dictam præſentationem, neque accumulaturos,quamuis regulariter patronus laicus ſemel poſſit variare non recedendo à priori præſentatione, ſed ſolummodo addendo & cumulando , cap*.*cùm autem*, *cap*.*paſtoralis* , *de iurepatroa*. Calderin. *conſ*.16.*eod*. *tit*. *Nau*.*in cap*.*placuit*,*n*.167.& *ſeqq*.*de Pœnit*.*diſt*.6. Lambert.*de iurepatron part*.2.*lib*.2 *quæſt*.7.*art*.1.*num*.1. & *ſequentibus*,Gutier.*de iuram*.*confirm*.*part*.3,*cap*.13. *n*.4. & 5.Garc.*de benefic*.*part*.5.*cap*.9. *num*.214. & fuit dictum *in Bononien*.*Parochialis* 24.*Nouembr*.1598.*coram Lutia*,& *aliis ſepiùs*.*Attamen hæc concluſio habet plures limitationes,quæ ad hunc caſum bene applicantur. Quarum prima & præcipua eſt , quando hæc accumulatio fiat lite pendente, quia tunc vti attentata licita non eſt*. *Cranet*.*conſ*.63.*num*.3. *in fine*. *Creſcent*. *dec* 10. *de iurepatroa*.*Con*.*practi*.*quæſt*.*cap*.36.*num*.7. *verſ*. *tertiò quandoque*, *Lancel*.*de attent*.*part*.2.*cap*.4.*in prafat*.*num*. 583. *Pariſ*.*de reſignat*.*lib*.12.*quæſt*.3.*num* 27. *Garc*. *de benefic*.*part*.5. *d*. *c*.9. *num*. 217. *Ret*. *deciſ*. 442. *n*.6. *part*.1.*diuerſ*. & *in Zamoren*. *beneficij de Morales* 30. *Maij* 1596. *coram Orano*,*non tamen hæc nona præſentatio,ſiue accumulatio fieret in collitigantem,itaut iade difficilior euaderet exitus litis , nec diutius protraheret iudiciam,tunc enim ceſſat ratio cap*.2.*vt lite pend*.*vt bene Roch*. *de Carte de iurepatron*; *verb*. *honorificum q*. 23. *num*.53.*Lancel*.*de attent*.*lite pendin prafat*.*num*.576. & 590.*Garc*.*de benefic*.*part*.3.*d*.*cap*.9.*num*.220.& *fuit dictum in Mediolanen*.*iuriſpatronat*.29.*Ianuarij*, 1596. *coram bona mem*.*Cardin*. *Blanchetto* , *qua eſt impreſſa apud eandem Garc*.*de benefic*.*part*.10. *cap*.3. *num*. 8. *in Aretina capellania* 24.*Ianuarij* 1603. *coram bona mem*. *Cardinal*. *Pamphilio* , & *in Romana iuriſpatronatus* 9. *Maij* 1603. *coram bona mem*. *Iuſto* ; *in præſenti autem caſu non apparet quod data hac variatione lis , quæ erat inter Bernardum , Alphonſum , & Gondiſaluum inde facilius eſſet terminata. Secunda limitatio eſt quando quis ſub iuramento promiſit non reuocare , nec etiam, quod magis eſt , cumulare , vbi etiam patronatus ſimpliciter promiſit,& iuravit non reuocare , non dicitur contraxiſſe per ſecundam præſentationem,quia re vera non reuocat primam, ſed ſolummodo addit,& cumulat itaut Ordinarius poſſit etiam primam præſentationem inſtituere, vt vidè adaertant Caſtro conſ*.361. *num*.4. *libr*.2. *Rip. in rubr*. *de indic*. *num*. 68. *Lambertin*. *de iurepatronat*. *part*.1.*lib*.2. *quæſt*.4.*art*.13.*n*.3.& *part*.2.*lib*.2. *quæſt*.7. *art*.16.

ar.16.num.2. quos refert, & ſequitur Burſat.*conſ.*369. *num.*14. *lib.*4. *& Roca deciſ.*547. *num* 4.*part.*2. *diuerſ. Sed quando prout in caſu noſtro patroni ſignanter ſub iuramento promiſerunt quòd non renocarent, neque accumulauerint tunc noua præſentatio in ſpretum religionis iuramenti, non eſt attendenda, &c.*

Deciſio eſt multum ampla & notabilis, probat hanc concluſionem,& reſpondet contrariis pleniſſimè, vide apud illam, quam inuenies impreſſam penes Alphonſ de Leone *d.q.*4 *praxi* 5.*n.*103.*eum ſeqq. vſque ad num.*114.

163 Sicut patronus Eccleſiaſticus variare non poteſt, vt ſupra dictum eſt, ita nec eius procurator, ſeu ceſſionarius, ſiue clericus, ſiue laicus, Rot. Roman.*dec.*16. incip. *Patronus clericus, de rennnc.* Lambert.*d q.*7.*art.*12.

164 Verùm † ſi huiuſmodi patronus primò præſentauerit,& poſtea variando aliam præſentauerit, non punitur, nec deuolutio fit ad Superiorem, dummodo non præſentauerit indignum, ſcd prima præſentatio attenditur; Rot Rom.*vbi proximè* Lambertin. *d q.*7. *art* 9. Roch.*d.verb honoriſicum, q* 9.*n.*31.

165 Aduerte tamen, quod ſi actus præſentationis non fuit perfectus quia defecit aliqua ex perſonis requiſitis de neceſſitate ad perfectionem præſentationis, vel aliud, tunc etiam patronus Eccleſiaſticus poterit iterum canonicè præſentare, & non dicetur variare, *c.vlt.de iurepatr.* Lambert.*d.q* 7.*art.*3. Viuian.*d.part.*2. *lib.*10.*c.*1.*à n.*8 Mich. Ferrus *d.q.*34.*n* 14. Eadem ratione potetit patronus Eccleſiaſticus, ſi præſentauerit coram eo qui non habet ius inſtituendi, præſentare iterum alium coram habente ius inſtituendi, Card *in Clem.*1.*q.*9.*de Iurepatr.* Idem erit ſi patronus nulliter præſentauit ratione Collegij Eccleſiaſtici, tunc enim poterit alium cum Collegio præſentare, Lambert.*d q.*7.*art.*6.

166 Si autem beneficium habeat duos compatronos, vnum cleticum, alium laicum, qui concorditer vnum præſentauerunt, deinde laicus variando alium præſentauerit, tunc primò præſentatus eſt inſtituendus, Abb.*in d.c. cum autem, n* 4.*de iurepatr.* Tiraq.*de iure primog.q.*17 *opib.*12.*n.*5. ſi autem non concordent, laicus poterit variare & habebit ſemeſtre, Lambert. *d.q.*7. *art.*12. Caſtr. Palao me citato *in hoc loco d. diſp.*2. *punct.*6.*num.*7.

167 Præſentatum ſi Ordinarius ſine legitima cauſa admittere nolit, vel malitioſè differat, patronus non tenetur alium præſeotare, quia præſentatus poteſt ab Ordinario appellare, Perez *l.*1.*col. antepen. verſ. quæro etiam vlteriùs tit.*6.*lib.*1.*Ordin.pag.*146. per text. *in c. paſtoralis* 29.*de Iurepatr.* & tunc conſtabit coram Iudice appellationis præſentationem foiſſe legitimè factam, & ille præſentatus inſtitui debebit, Rot. Rom. *deciſ.* 4. incip. *Secundum omnes, de iurepatr. in nouis*, Abb.*conſ.*28. *vol.* 2. Roch. *de verb. honoriſicum, quæſt.* 46.

168 Si patroni ſinant labi tempus præſcriptum ad præſentandum, & noo præſentauerint, poteſt Eiſcopos eo tranſacto libere de Rectore Eccleſiæ in Eccleſia prouidere, videlicet vbi pattooi laici noo præſentant intra quadrimeſtre. Eccleſiaſtici intra ſemeſtre, Abb. *in equoniam notab. vlt. in fin. de iurepatr.* Lambert.*de iurepatr lib.*2.*p.*2.*quæſt.*1.*art.*1. Monet. *de commntat. vle. volunt c.*10.*n.*37 3.*c. ſi verò*,12.*de iurepaer.* Spin.*d gloſſ.*

169 4. *n.*18. † & poſtea moram purgare non poterunt, quia vbi exequutio facta eſt à iure, non admittitur moræ purgatio. Doct.*in l. ſi inſulam, ff. de verb.obligat.* gloſſ & Doct *in reg.iur. in* 6.*gloſ. fin in c.*3. *de ſupplen. negl.* Tiraq.*in l. ſi vnquam. verb. renertatur. n.* 310. & in hoc caſu exequutio fit à iure, quo deuoluitur ſtatim ad Superiorem libera conferendi facultas, vt dicit Abb.*c.vlt.de iurepatr.* Rot. Rom.*dec.*6.*de iurepat.in nouis.* Et in his caſibus, in quibus Epiſcopus, ſeu Ordinarius ſuccedit in locum patroni negligentis præſentare in tempore, debet ſetoate conditiooes ab Inſtitutore præfixas & prouidere perſoois abeo vocatis, Roch.*d.verb honoriſicum n.*8. Lambert. *lib.*2.3 *p.*7 *q. princ.art.*13,*n.*2. Azeued.*lib.*5.*n.*2 *tit* 6.*lib.*1.*noua Recop.* Gutier *conſ.*2.*num.*15. quos refert,& ſequitur nooiſſimè Valençuela *tom.*2.*conſil.*103.*n.*14. Itaut ſi patronus tenebatur præſcurare aliquem de familia fundatoris, Epiſcopus cletico de eadem conferte debet Eccleſiam, Rebuff.*de nomin.q.*8.*à n.*16. Cabed. *de patronatib. Regiæ Coronæ c.*28.*n.*3.*&* 4.

Poteſt tamen Epiſcopus elapſo tempore facere 170
tem gratam patrono, eumque ad præſentandum admittere, Lambertin. *lib.*2 *p.*2.*art.*27.*n.*3 *q.*1. Perez de Lara *de Capellan. lib* 2.*c.*9 *num.*33. Caſtr. Palao *d.punct.* 5.*n.*8.*poſt princ.* per text.*in c.*1.*de ſuppl. negl. prælat.* ponderando ibi verbum, *liceat*, quod ponit cauſam in voluntate illius, cui licet, iuxta allegata per me *in Remiſſ. de clauſulis, & dictionibus, d.*165.*n.*2. Quod non procedet ſi Epiſcopus, vel alius Superiot intra ſuum ſemeſtre non contulerit, cum tuoc deuoluatur ad alium Superiorem, *cap.*2.*de conceſſ prabend.* Non poteſt tamen admitti patronus, qui ſcienter præſentauit indignum, & pro illa vice fuit iure ſuo priuatus, cùm tunc priuatio ſit in pœoam, *cap. cùm nos, de officio Ordin.*

Verùm ſi Epiſcopus intra tempus præſentandi, 171
conſcius adhuc iuris noo deuoluti, beneficium conſulerit, patronis adhuc non præſentantibus, firma eſt collatio, quamuis poſſit irritari ex patronorum diſſenſu, veluti, illis præſentantibus, aut expreſſim contradicentibus, cum videatur ſperni, ex tunc collatio à iure tepuratur irrita, per *c.decernimus* 16.*q.*7. in quo ſenſu accipienda eſt Doctorum opinio aſſerentium collationem ab Ordinatio factam ſpero patrono iofia tempus datum ad præſentandum eſſe nullam, de qua Gregor.*l.*7.*gloſſ.*2.*tit.*1 5.*p.*1. Roch.*verb. honoriſicum, n.*2. Lambert.*p.*3.*lib.*2.*q.*2.*art.*2 Put.*p.*2.*dec.*312. Spin *d.gloſſ.*4.*num.*96. Flamin *de reſign.lib* 2.*q.*4.*n.*15. & 16. Kirchou.*tom.*1.*commun.opun.lib.*1.*tit.*4 *num.*13. *pag.*170. Gonz^l. *d reg.* 8. *Cancell. gloſſ.*56. *n.*78. *cum ſeq.* Nicol. Gare.*d.p.*5 *c.*9.*n.*231. latè Monct, *de commun.vlt.vol.c.*10.*à n.*261 vbi *n.ſeq* hoc procedere ait quando patronatus eſt abſens, & Epiſcopus cotulie inre deuoluto, tunc enim non tenet collatio, ex quo in veritate patronus nondum erat pituatus. Verùm ſi poſt collationem per Epiſcopum factam fuerit elapſus terminus non teclamante, nec contradicente patrono, manet omnino firma collatio, Rebuff. *in praxi p* 3.*ſignatura, verb. necnon iuriſp. patron.n* 52.*& de nominat.q.*17.*n.*11, Spin *d.gloſ.*4.*n.*99. Flamin.*lib.*8.*q.*10. *n.*10 Zeſol. *in praxi Epiſc part.*1.*verb Iuriſpatronatus §.*8.*dub* 8. Cald. Pereira *de poteſtate elig.c.*10.*n.*24. Nicol. Gare.*d.c.*9.*n.*232. Alqyſ. Ricc *d.praxi ref.*154. latè Monet.*de commnt.vlt.vol. c.*10.*n.*365. vbi *n.ſeqq.* aliquos enumerat caſus io quibus inſtitutio, ſeu collatio ab Ordinario facta ſpreto patrono valet, videlicet *num.* 372. quando pattonus etiamſi vocaretur, non poſſit præſentare quem vellet:& ob ſcandalum vitandum, & vbi patroni ſcientes præſentant indignum, & *num.*383. vbi patroni litigantes ſuper iurepattonatus litem non terminant intra terminum datum ad præſentandum. *& num.*273. vbi pationus variando accumulariuè plures præſentat, vt plures patroni diuidunt ſua vota.& *num.*375. reſoluit quòd Epiſcopus poteſt motu proprio inſtituere ipſummet patronum egeoum, ſine eius præſentatione, quia dum patronus non impugnat, prouiſio ab Ordinario

rio facta de beneficio tanquam liberæ collationis etiam intra tempus præſentandi, eſt in ſtatu validitatis, quia cenſetur facta ſub ea conditione ſi patrono placuerit, Rota *deciſ.* 10. *num.* 5. *de iurepatronatus antiq.* Verall. *deciſ.* 189. *num.* 2. *p.* 3. Lotter. *in tract. de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 34. *num.* 62. *& lib.* 2. *q.* 14. *n.* 65. & ideo ſemper eſt ratificabilis, metóque jure tenet, vt docent Roch. *d. verb. honorificum num.* 8. *verſ. vbi aſtringunt.* Felin. *in tract. quando in litteræ Apoſt. præſ. patron. ampl.* 9. Couar. *pract. c.* 36. *n.* 9. *verſ. tametſi frequentiori conſenſu*, Ferret. *conſ.* 211. *n.* 15. bene Put. *deciſ.* 402. *n.* 1 vbi plena Apoſtilla *lib.* 1. *in correctis*, Nicol. Garc. *de benefic. part.* 11. *c.* 3. *ſub n.* 19. optimè Lotter. *d. lib.* 2. *q.* 14. *num.* 71. & *à num.* 72. ſubdit quòd licèt text. *in d. c. decernimus*, irritet ipſo iure prouiſionem, eam tamen irritat ſuppoſito ſpretu, & quod patronus eius cauſam proſequatur, ſed non negat ſpretum illum eſſe remiſſibilem, & actum ratificabilem, vt ex tunc conualeſcat fiatque retrotractio ad principium, iuxta pulchram theoricam Baldi *in l.* 1. *ſub n.* 11. *ad med. verſ. non obſtat primum, C. ſi plur. vna ſemente.* prout è conuerſo non poſſet fieri hæc retrotractio ſi Ordinarius prouidiſſet iure deuoluto ex inhabilitate extremorum contingibilium, Rot. *deciſ.* 10. *ſub n.* 4. *verſ. in propoſito, de iurepatron. an antiq.*

Inſtitutio in beneficiis quomodo, & à quibus facienda?

PRæſentatus intra terminum Iuris exhibere debet inſtrumentum præſentationis coram habente inſtituere, Lap *alleg.* 75. *n.* 6. & 7. Roch. *de iurepatr. verb. honorificum q.* 5. *n.* 26. Lotter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 6. *n.* 38. adeò vt reſpectu ipſius præſentati interueniat acceptatio intra terminum ſupradictum, ſaltem per procuratorem ſpecialem, Lambert. *de iurepatr. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 11. *art.* 5. *ex n.* 2. Rota *in Aurien. Parochialis* 11. *Ianuary* 1613. coram *bonæ mem. Vbaldo ſen.* quæ quidem acceptatio non requiritur explicata, ſed ſatis eſt quòd inſtituere habens illam recipiat etiam cum clauſ. *ſalvo iure alterius*, vel cum alio, *ſi & in quantum*, &c. imò ſatis eſt quòd præſentationem non reiiciat, vt ex multis Rotæ deciſionibus probat Lotter. *dict. q.* 6. *n.* 43. & 44. quibus peractis, examineque facto, ac obtenta Ordinarij approbatione, ſequitur inſtitutio, pro qua materia diſcutienda præmittenda à nobis ſunt quæ ſequuntur.

172 Inſtitutio, ac inſtituere in beneficiis multipliciter in Iure accipitur, aliquando latè pro quocunque ſcilicet prouiſionis modo, vt *in reg. beneficium de regulis iuris lib.* 6. *& in c. cum ex iuncto de hæreticis, & in cap. in litteris, de reſtitut. ſpoliator.* atque *in toto tit. de inſtitut.* docuit gloſſ. *magiſtralis vbi alle in lib.* 6. Aliquando verò accipitur pro ſpeciali modo prouidendi, qui à collatione diſtinguitur; quia hæc libera eſt, nulla ſcilicet præcedente patroni præſentatione, vel alterius nominatione, aut electione; inſtitutio verò fit à patroni præſentatione, quare in poteſtate conferendi non contineri poteſtatem inſtituendi, quia vna ab altera diuerſa eſt, probat text. *in c. cum illis. §. cum autem. de prabendis lib.* 6. de cuius intellectu agit Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 16. *à n.* 9. Ex quibus & aliis hanc inſtitutionum differentiam rectè obſeruant vltra ordinarios in præcitatis Iunbus, Selu. *de benefic. part.* 3. *q.* 1. *à num.* 10. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de collation. num.* 1. Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris part.* 17. *cap.* 4. *à num.* 23. *& rei beneficiariæ cap.* 39. *n.* 3. Cardinal. Tuſch. *pract. concluſ. tom.* 4. *litt. I. concl.* 233. Nicol. Garc. *de benef. p.* 4. *cap.* 1. *n.* 4. Viuian. *in praxi iuris patron. part.* 2. *lib.* 12. *cap.* 1. *n.* 2.

Accipitur etiam inſtitutio pro inueſtitura, ſeu miſſione in corporalem beneficij poſſeſſionem, quæ Iure communi ad Archidiaconum ſpectare dicitur, text. *in cap. ad hæc, & in cap. vt noſtrum, de officio Archidiaconi*, notat gloſſ. *in c. authoritate. de inſtitution.* cuius meminit Tiraq. *in tract. le mot, in prafat. declar.* 1. *num.* 5. Petr. Gregor. *d. num.* 23. & alij *proximè citatis locis.* Alium denique notant Doctores inſtitutionis modum à prædicta tituli collatiua diſtinctum, quem vocant auctorizabilem; per quem, inquiunt, canonice inſtitutis in beneficio dari curam animarum in populum, de quo intelligunt agere Pontificem *in cap. cùm ſatis, de officio Archid. & in c.* 1. *de capellis monachor. lib.* 6. 173

Inſtitutio quoad noſtrum propoſitum eſt conceſſio Eccleſiæ, ſeu beneficij auctoritate legitima Epiſcopi, vel alterius Ordinarij facta non ſimpliciter, cuius clerico, ſed ei, qui eſt à patrono nominatus, & oblatus Ita Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 22. *quæſt.* 1. Et † dicitur tranſlatio iuris non libera à Superiore facta, ex qua plenum ius datur inſtituto. Ita Abb. *in cap. auctoritate. n. num.* 7. *de inſtitut.* Quod ſic *iuris tranſlatio* probat gloſſ. *in cap.* 1. *de regulis iuris, lib.* 6. & ideò dicitur *non libera*, quia Superior velit nolit tenetur præſentatum inſtituere, *cap. decernimus*, 16. *quæſt.* 7. *cap. Paſtoralis, & cap. quod autem, de iurepatronatus.* † 174 † 175

Duplex eſt autem inſtitutio; vna quæ dicitur collatiua tituli, cuius ſubiectum eſt beneficium; & altera quæ dicitur authorizabilis, cuius ſubiectum eſt cura animarum: ſuper vtraque fundat Epiſcopus intentionem ſuam de Iure communi, per reg. generalem, quam habemus *in cap. omnes Baſilicæ* 16. *q.* 7. *& in cap. munito, ad fin. de hæret.* Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *q.* 12. *n.* 6. & 7.

Epiſcopus igitur ſolus de Iure communi poteſt præſentatos à patronis, & per examen idoneos repertos inſtituere, *cap. ex frequentibus, de inſtit. cap.* 1. *eod. tit. lib.* 6. *cap. cum ſatis, de officio Archid. Clement. plures, de iurepatronatus*, Lambertin. *lib.* 2. *part.* 3. *quæſt.* 1 *princip. art.* 10. *num.* 1. Rota *deciſ.* 85. *num.* 1. *part.* 2. *in nouiſſ.* Abb. *in cap. cùm Eccleſia Vulterana, de elect.* Mat. Antonio. *var. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 47. *num.* 6. *& reſolut.* 55. *num.* 11. *in fine*, Valet. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 224. Vgolin. *dict. cap.* 51. *§.* 4. *num.* 1. Viuian. *dict. lib.* 12. *cap.* 2. *n.* 1. latè nouiſſimè Alphonſ. de Leone *in tractat. de officio Capellani quæſt.* 4. *praxi* 5. *num.* 182. *cum ſequentibus*; quia in collatione beneficiorum ſuæ diœceſis Epiſcopi de eodem Iure communi fundatam habent intentionem, *cap. omnes Baſilicæ*, 16. *quæſt.* 7. Cardinal. Seraphin. *deciſ.* 135. *numer.* 3. Valet. Reginald. *dict. tract.* 3. *num.* 239. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 1. *procem. n.* 21. idem Seraphin. *deciſ.* 799. *num.* 1. Gregor. XV. *deciſ.* 391. *num.* 1. vbi adden. *ſub num.* 4. Rota *deciſ.* 416. *num.* 1. & *deciſ.* 382. *num.* 1. *part.* 2 *recent.* 176

Quæ quidem inſtituendi facultas poteſt ab Epiſcopo ſpecialiter delegari; etiam ante vacationem, & ratio eſt quia inſtitutio fit coacta ad præſentationem patroni, & ceſſat votum captandæ mortis, Ioan. Andr. & Dominic. *in c. ſi confirmationem, de elect. lib.* 6. Viuian. *d. lib.* 12. *cap.* 2. *num.* 1. 177

Intellige elapſo tempore ad præſentandum conceſſo patronis, iuxta ea quę ſupra reſoluimus *n.* 134. *cum ſequentibus*, quia eo durante non poteſt Ordinarius ordinario iure inſtituere, nec conferre etiam quod patroni præſentallent indignum, aut non idoneum 178

neum ob variationem, quam poſſunt ſemel cumulatiuè facere patroni laici intra dictum tempus quatuor menſium, vt reſolute Caualcan. *decif.* 11. *n.* 53. *part.* 3. vbi aduertit Ordinatium bene œconomum & Rectorem conſtituere poſſe qui de fructibus beneficij curam habeat, lucretur fructus ad ratam temporis, iuxta diſpoſitionem Concil. Tident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 18.

109 Aduertendum duxi, quòd culpa Epiſcopi malè inſtituentis patroni non nocet, Rot. *in Romana iuriſpatronat.* 74. *Octobris* 1589. coram *Card. Robuſtello*, Seraphin. *decif.* 1238. vbi dicit, quòd † nullitas inſtitutionis non inficit præſentationem factam per patronos fuiſſe validam, & in tempore factam, refert Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſolut.* 188. Lotter. *in ſuo tract. de re benefic. lib.* 2. *qu.* 13. *n.* 58. vbi ſubdit *n.* 56. quòd ad validitatem inſtitutionis neceſſe eſt, vt præmittatur cognitio, videlicet quòd beneficium vacet, quòd exiſtentia iuriſpationatus ſit clara, quòd præſentatus ſit habilis & denique quòd præſentatio ſit facta in tempore. Vnde ſi vix elapſo termino edicti fieret inſtitutio, haberetor pro præcipitata, & nulla tanquam facta non adhibita cauſæ cognitione, vt fuit dictum *in Valentina beneficij* 31. *Ianuar.* 1622. coram *bon. mem. Remboldo.*

181 Vicarius Epiſcopi ſine ſpeciali facultate poteſt confirmare electus, & inſtituere præſentatos, vt dixi ſuprà, cum multis, quos citaui *alleg.* 54. *n.* 70. & *ibi* citatis addo nouiſſimè Alphonſ. de Leone *d. qu.* 4. *praxi* 5. *num.* 186.

182 Capitulum Sede Epiſcopali vacante, quamuis non poſſit beneficia conferre, quæ ad collationem Epiſcopi ſpectant, vt per Azor *inſtitut. moral. part.* 1. *l.* 3. *cap.* 38. *quæſt.* 1. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 4. *prooem. num.* 35. *& gloſſ.* 9. §. 1. *n.* 77. Filliuc. *tract.* 41. *de benefic. cap.* 2. *n.* 42. Stephan. Quarant. *in ſumma Bullarij, verb. Sede vacante, verſ. nono quæro pag.* 137. Piaſec. *in praxi bona Epiſcop. part.* 2. *cap.* 5. *num.* 16. *in fine*, plures per Garc. *de benef. part* 5. *cap.* 7. *n.* 51.

183 † Poteſt tamen præſentatos clericos à patronis admittere, atque inſtituere, *cap.* 1. *de inſtitut. lib.* 6. Calder. *conſil.* 3. *de iurepatron.* Rebuff. *in praxi tit. forma vicariatus, num.* 132. Azor. *dict. cap.* 38. *quæſ.* 2. Quarant. *verſ. quæ concluſio, pag.* 138. *dicto loco*, Garc. *dict. cap.* 7. *num.* 54. Viuian. *d. lib.* 12. *c.* 2. *n.* 6. Filliuc. *d. c.* 2. *num.* 43.

184 Prælatis infetiotibus ius inſtituendi poteſt competere ex cauſa ſpeciali, nempe ex priuilegio, & præſcriptione, ſcilicet immemoriali, Mar. Antonin. *d. lib.* 1. *reſol.* 47. *num.* 6. ſeu ex conſuetudine, *cap.* 1. & 3. *de inſtit.* Lambertin. *lib* 2. *p.* 2. *q.* 1 *princ. art.* 10. Card. *in cap. cum veniſſent, cod. tit.* Mar. Antonin. *var. reſolut. lib.* 1. *reſol.* 9. *n.* 11. & *reſol.* 12. nouiſſimè Alphonſ. de Leone *d.* 9. 4. *praxi* 4. *num.* 188. vbi etiam quòd Capitulum Canonicorum poteſt ex priuilegio, vel immemorabili inſtituere, & exemplificat in Capitulo Eccleſiæ Piſanæ; & in Capitulo Lateranenſis Eccleſiæ, & *num.* 190 quòd Auditor Rotæ, tanquam ſubrogatus loco Ordinarij, poteſt conferre beneficium, quando cauſa fuit in Rota introducta, & *n.* 191. ſecus dicit in Auditore Cameræ: non ita inſtitutio illa, quam authorizabilem vocant, iuxta text. *an d. cap. cum ſatis*, dum abſolutè negat efficere poſſe conſuetudinem, vt Archidiaconus ſiue Epiſcopi conſenſu curam tradat animarum, & adducitur pro ſimili text. *in cap. ex frequentibus, de inſtit.* & text. *in c. t. de capellis monach. in* 6. vbi Doctor. tenent quòd licèt agat de Eccleſijs; quæ pleno iure Religioſis ſubiiciuntur, & ideo inſtitutio collatiua ad eos pertineat, non tamen traditio curæ io populum, qui eiſdem ſubiectus non eſt, ſine ioſtitutio authorizabilis. Ita Ioan. Andr. Anton. & alij *in d. c. cum ſatis*, Guid. Papæ *in c. audietis, n.* 1. *ad fin. de præſcript.* & alij quos refert Felin. *ibi n.* 8. Miles, & alij, de quibus Gilchen. *de præſcript. part.* 3. *c.* 10. *n.* 10.

Verius tamen eſt etiam inſtitutionem prædictam 185
authorizabilem præſcriptione acquiri poſſe, iuxta principia in materia præſcriptionis, & quia nihil inconuenit, quod ſi Religioſi acquirunt Eccleſiam pleno iure quoad omnimodam iuriſdictionis, poſſint etiam acquirere poteſtatem tradendi curam animarum, imo id clariſſimè videtur ſupponere text. *in Clem. t. verſ. quidam præterea, de exceſſ. b. Prælat.* vt ibidem poſt gloſſ. notauit Cardinal. *in princ. oppoſit.* 6. & poſt Abb. Felin. *in d. c. audiuis, n.* 8. Balb. *de præſcript.* 1. *p.* 5. *q.* 11. *n.* 6. Gilchen *n.* 10. *dicto loco* Lotter. *d. q.* 12. *ex num.* 13. vbi *num.* 33. quòd hæc procedunt etiam reſpectu manaſterij Monialium, modo reſpectu ipſius curæ accedat authorizabilis inſtitutio Epiſcopi, *num.* 34. ſubdit quòd licèt Moniales non ſint capaces curæ, vel eius exercitij actualis, ſunt tamen capaces tutis depurandi perſonam capacem eius poteſtatis.

Nec obſtat text. *in d. cap. cum ſatis*, variè enim in- 186
telligitur à Doctoribus. Alij interpretantur de conſuetudine, vel præſcriptione non completa: alij diſtinguunt inter præſcriptionem, & conſuetudinem, vt in hac procedat *dict. cap. cum ſatis*, in illa *dict. cap. cum olim*: alij in præſcriptione ſine titulo, & bona fide. Sed faciliùs cum Innoc. Domin. Cardinal. Felin. Balb. & Gilchen. *citatis locis*, poteſt reſponderi ſolùm prohibere Summum Pontif. *in dict. cap. cum ſatis*, conſuetudinem, ſeu magis præſcriptionem, per quam aliquis inferior intendit inſtituere io beneficijs nomine proprio, ita non ſi præſcribat nomine, & vice Epiſcopi, vt tanquam ipſius Vicarius faciat inſtitutionem, vt deducitur ex littera eiuſdem text. ibi, *ſine licentia, & mandato Epiſcopi*, quæ verba oſtendunt, quòd ſi præſcripſerit, vt faciat tanquam de mandato Epiſcopi non eſſe prohibitum, iuxta vulgarem *reg. quòd omnia, quæ priuilegio acquiri poſſunt, acquiruntur etiam præſcriptione, cap. ſuper quibuſdam, §. præterea, de verbor. ſignificat.* cum ſimilibus, de quibus Gabr. *commun. tit. de præſcrip. concl.* 1.

Verùm ſi teſtator Capellam inſtituat, eo adiecto, 187
vt præſentari inſtitutio ad Epiſcopum non pertineat, adhuc Epiſcopus ſe valeat intromittere? Pars affirmatiua, quæ vera eſt, oſtenditur *primò*, quia inſtitutio miniſtrorum, ſicut & omnium beneficiorum prouiſio in ſua diœceſi exiſtentium ad Epiſcopum de Iure ſpectat, *cap omnes Baſilicæ*, cum multis ibid. 16. *quæſt.* 7. & in beneficijs iuriſpatronatus *cap. relatum* 21. *c. præterea* 23. *de iurepatr.* planè teſtatur, ſicut alia quæcunque priuata perſona nihil poſſunt contra ius ſtatuere, iuxta *reg. l. nemo poteſt, ff. de leg.* 1. Præterea quia beneficiorum prouiſio, ſicut & cætera omnia, quæ in Sacris, & Sacerdotijs conſiſtunt, Iuris publici ſunt, *l. t. §. huius ſtudij. ff. de Iuſtit. & iure*, cum aliis, & ideò priuatorum diſpoſitionibus rolli non poſſunt, *l. Ius publicum* 39. *ff. de pactis.* Quo fundamento hanc partem affirmatiuam tuentur Abb. *in cap. nobis n.* 5. *de iurepatron.* plures, vt per Couar. *in c. tua n.* 8. *de teſtam. & de ſponſalib. p.* 2. *c.* 3. §. 1. *n. vlt.* quem refert Menoch. *de ſucceſſ.* §. 7. *n.* 15. qui cõmunem fatetur, & in forrioribus terminis Valaſc. *conſ.* 105. *n.* 57. Qua in re exceſſiſſe videtur Menoch. *vbi proximè n.* 17. dum exiſtimat quòd ſi in propoſito teſtator in quentu, quo Epiſcopus ſe ingerat, pœnam adiiciat, vt Capellæ omnioò extinguantur, bonaque

ipſarum

ipſarum in alios vſus applicentur valida ſit pœnalis diſpoſitio, idque ſibi veriſſimum videri affirmat, ſequeq; eam opinionem contra Communem Salmanticæ publicè defendiſſe gloriatur: confunditur enim eiſdem fundamentis, quibus ſupra Communis probatur, & ex aliis adductis per Gutier. *in d. l. nemo poteſt n.* 49. Neque Menchacam defendit illud vulgare, quo primò innititur, voluntatē ſcilicet teſtatoris ante omnia, & omninò ſeruandam eſſe *auth. de nuptiis* §. *diſponat, collat.* 4. *l. in conditionibus, ff. de condit. & demoſtr.* cum ſimilibus, Reſpondetur enim facillimè vulgare illud procedere, quando voluntas luit publico non aduerſatur, vt ſupra probauimus. Non obſtat auctoritas S. Concilij Trident. *ſeſſ.* 22. *de reform. c.* 9 dum cogit omnes adminiſtratores tā Eccleſiaſticos quàm ſeculares cuiuſuis Eccleſiæ, Hoſpitalis, aut Confraternitatis ad reddendas rationes Ordinario, non obſtante quacunque conſuetudine, vel priuilegio, niſi fortè aliud expreſsè cautum fuerit in inſtitutione, vel Ordinatione talis Eccleſiæ, vel fabricæ. Reſpondetur enim illud procedere quando tempore fundationis ipſius Capellæ, vel Oratorij Epiſcopus conſentit oneri adiecto, obſeruant poſt alios Felin. *in c. cùm venerabilis num.* 55. *de excep.* plures vt per Roch. *de iurepatron. verb. pro eo quod, quæſt.* 22. *n.* 26. Gutier. *in d. l. nemo poteſt n.* 450. Et ideo id ipſa fundatione conditionem apponi poſſe, quòd inſtitutio ſpectet ad inferiorem, de conſenſu tamen Epiſcopi reſoluunt Abb. *in c. eum dilectus notab.* 3. *de conſuetud.* Roch. *dict. q.* 22. *n.* 25. Lambert. *de iurepatr. lib.* 1. *part.* 5. *q.* 9. *princ. art.* 1. *n.* 55. & 96. quos refert, & ſequitur Mar. Anton. *var. reſolut. lib.* 2. *reſolut.* 12. *num.* 4.

188 Religioſis in Eccleſiis, quæ pleno inre eis ſubiiciuntur; pertinet inſtitutio, vt probat tex. *in d. Clem.* 1. *verſ. quidam præterea, & verſ. quidam etiam, de exceſſib. Prælat.* Roch. *verb. competens. q. vlt.* Vivian. *d. part.* 2. *lib.* 12. *cap.* 3. *num.* 14. Cochier. *de iuriſdict. in exemptos, part.* 4. *q.* 80. In Eccleſiis verò, quæ pleno iure ad illos non pertinent, inſtitutio, & deſtitutio, ad eos non ſpectat, ſed Presbyteri ab illis præſentati ab Epiſcopo ſunt inſtituendi, *c. in Lateranenſi,* 31. *& c. de monachis.* 12. *de præbend. cap. cum & plantare, & c. in Eccleſias de priuil.* text. ſic intelligendus *in d. c.* 1. *de Capellis monach. lib.* 6. Si tamen iuſpatronatus ad exemptos tranſiret, putà eum vniuerſitate aliqua, inſtitutio ad eos non tranſibit, ſed manebit illius, ad quem antea pertinebit, quia in eos non poteſt plus iuris tranſferri, quam habebat tranferens, *d. c. cùm ſeculum,* Roch. *verb. competens alicui. n.* 70. Debent quippe patroni exempti ordinandos Epiſcopos præſentare, Paul. de Citad. *art.* 3. *p.* 6. *n.* 79. *q.* 45. Cochier *d. q* 80.

189 Illud maximè adnotabis, quòd in his Eccleſiis, quæ non pleno iure pertinent ad Religioſos, ſed habent Epiſcopi Inſtitutionem, ponendi ſunt Vicarij perpetui, vt decidit text. *in d. c.* 1. *& in d. c. de monach.* In his verò quæ pleno iure ad Religioſos ſpectant, poſſunt ipſi ponere Vicarios ad nutum ſuum amouibiles, vt argumento tex. *in d. Clem.* 1. notauit ibi gloſ. *verb. ad menſam, de exceſſ. Prel.* & gloſ. *verb. haberent in Clem.* 1. *de reſcr.* & gloſ. *verb. de menſa, in Clem.* 1. *de ſuppl. neglig.* reddentes rationem, quia in huiuſmodi beneficiis inſtitutioni locus non eſt, ſed principalis titulus eſt penes ipſum monaſterium, ſeu Collegium, cui vnita ſunt, & propterea, nunquam vacare dicuntur. Quare gloſſarum doctrinam ſequuntur alij communiter ibi, vt per Imol. *num.* 16. *in d. Clement.* 1. *de exceſſ. prel.* Rebuff. *in praxi tit. de Vicariis perpetuis, num.* 7. *& in c. extirpanda,* §. *quia verò, à num.* 59. *de prebend. & congrua portione. n.* 32. Hoſted. *de incompatib. benefic. p.* 1. *cap.* 15. *n.* 3. Gonz. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 11. *&* 14. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 2. *a num.* 3. late Flores de Mena *var. lib.* 1. *quæſt.* 10. *& num.* 13. qui varios caſus percurrens eleganter vniuerſam materiam reſolvit.

Verùm licet prædicta procedant de Iure communi antiquo, hodie tamen aliquam recipiunt mutationem ex decreto Concilij Trident. *ſeſſ.* 7. *de reformat. cap.* 7. quatenus decernit, vt Ordinarij deputare poſſint Vicarios etiam perpetuos in quibuſcunque beneficiis Curatis, quæ vnita reperiuntur Eccleſiis Cathedralibus, Collegiis, & monaſteriis, nō obſtantibus priuilegiis, & exemptionibus quibuſcunque: quæ verba comprehendunt quæcunque monaſteria exempta, & Eccleſias, quomodocunque eiſdem, & eorum menſæ vnitas, comprobant Flores de Mena *d. quæſt.* 10. *num.* 39. Nauar. *conſ.* 11. *num.* 9. *de ſtatu monach. in nouis.* Nicol. Garc. *d. p.* 11. *cap.* 2. *à num.* 5. vbi *num.* 9. aſſerit ita *Illuſtriſſimos Card.* reſpondiſſe atque etiam poſſe eoſdem Vicarios perpetuos ab Ordinariis conſtitui, etiamſi in littera vnionis expreſſa ſit clauſula, vt poſſint deſeruire per Vicarios amouibiles, quod tamē intellige de litteris, quæ ante Trident. emanarunt, non ita ſi poſt illud ſub ea clauſula fuerint conceſſæ, vt benè aduertit idem Nicol. Garcia *vbi proximè.* Aduertendum tamen eſt, quod verba Concil. *d. cap.* 7. iuſtum arbitrium Ordinariorum exigunt, & deinde quod id fiat in viſitatione, vnde iuſta cauſa neceſſaria eſt, vt erigantur perpetuæ Vicariæ in Eccleſiis, in quibus iuxta prædicta poni poterāt Vicarij amouibiles, qua deficiente iuſte appellabitur, vt obſeruant Flor. de Mena *n.* 47. Garcia *n* 8. *dictis locis.* Et hinc tam colliges non pugnare cum hoc Trident. decreto *in dict. cap.* 7. aliud *ſeſſ.* 25. *de Regular. c.* 11. dum ſupponit in Eccleſiis monaſteriorum Vicarios amouibiles poni poſſe; quia iſtud *in d. c.* 7. non negatur id, quod poſt *in d. c.* 11. ſtatutum eſt, ſed reliquit arbitrio Ordinariorum, vt ſi viderint expedire perpetuos ponant Vicarios: quæ omnia confirmabis, & declarabis ex Bulla Pij V. incip. *Ad exequendum,* vbi amplians præb. decretum Trid. de Vicariis perpetuis ponendis in huiuſmodi Eccleſiis vnitis, vnum ſolùm excipit caſum, in quo per Vicarios remouibiles poſſunt Religioſi deſeruire, neque Ordinarij poſſunt deputare perpetuos illis inuitis, quando ſcilicet Vicarij deputantur ex ipſis Frattibus, ſeu Monachis, quos Ordinarius idoneos iudicauerit, & conſequenter huiuſmodi exceptio firmat regulam in contrarium in omnibus aliis atque etiam in beneficiis menſæ vnitis.

190 Vltra quem caſum alios refert Flores *d. quæſt.* 10. *à num.* 40. & Sanch. *in præcepto Decalogi in 2. lib.* 7. & 19. *n.* 191. videlicet quando vnio facta eſt per viā pacti & concordiæ cum clauſula de ſeruiendo beneficio per Vicarium ad nutum amouibilem, approbatæ per Roman. Pont. tunc enim nequit Epiſcopus deputare Vicarium perpetuum Flores *d. q.* 10. *n.* 41. Vel quando à tempore immemorabili vnio facta eſt, & ex tunc conſtat Vicarios fuiſſe ad nutum amouibiles ſcientibus, & conſentientibus Ordinariis, & nunquam Vicarius perpetuus conſtitutus eſt, Flores *d. q.* 10. *n.* 44. Vel quando ex priuilegio remunerationis gratiæ conceſſo beneficium eſſet vnitum cum clauſa ponendi Vicarium ad nutum amouibilem, quia in generali priuilegiorum derogatione, quam ponit Concil. *d. cap.* 7. non concluduntur priuilegia remunerationis grātia conceſſa. Flores *d. q.* 10. *n.* 46. Vel quando pro bono pacis, & ceſſatione

licinm, rectaque beneficij gubernatiooe expediret nihil inoouari, ſed inſtitui Vicarium ad nutum amouibilem, tunc enim nequit Epiſcopus perpetuum inſtituere Flores, *d.q.*10.*num.*47. Vel quando particulariter,& per ſe fuit vnita Vicaria perpetua,tunc enim oequit Epiſcopus Vicarium perpetuum inſtituere,Flores,*d.quæſt.*10.*num.*48.Vel quando ex priuilegio Pontificio poſt Tridentinum decretum conceſſum vnitum eſſet beneficium Parochiale cum clauſula Inſtituendi Vicarij ad outum amooibilis, tunc enim nequibit Epiſcopos contra id priuilegium Vicarium perpetuum ioſtitnere, Flores *d. queſtion.* 10.*numer.* 49.& 50. vbi petit id priuilegium ex certa ſcientia, aut Motu proprio conceſſum eſſe.

191 Tempus à Iore præfixum oon deſignatur habenti inſtituere intra quod faeienda ſit inſtitutio, ſicut præfixum eſt collatori ad conferendum, Rot. Rom. *deciſ.*4.1oeip. *Secundùm omne*, *de iurepatr. in nou.* Lambert.*p.*3.*lib.* 2.*q.* 2.*art.*6.& 7. Anaſtaſ.Germon. *de indultu Card.*§.*volumus*,*à n.*76.Roch.*de iurepatr. verb. honorificum*, *n.*55. Aloyſ.Ricc. *in praxi aurea reſol.*260. poſt Seluam,Rebuff.Coſm.Zerol.&alios, Nic.Garc. *p.*10. *c.*4. *n.* 1. Vnde Rota *in Dertonen. iuriſpatr.*8.*Febr.*1599.coram *D.Peña* fuit dictum, quod beoeficium non eſt deuolutum, ex eo quod Ordinarius diſtulit inſtituere, cùm noo ſit tempus præfixum,refert Nicol.Garc.*p.*5.*c.*6.*n.*30.

192 Poteſt tamen per Superiorem certum tempus aſſignari habenti inſtituere, iofra quod ſi oon inſtituerit, poteſt poſtea illum compellere, Lambert. *de iurepatron.lib.*3.*part.*3.*q.*2.*art.*6. vbi *art.*7. dicit

193 quòd † ſi ad Epiſcopum pertineat inſtitutio,poterit Archiepiſcopus eius Metropolitanus eidem Epiſcopo præfigere tempus,etofque negligentiam ſupplese,vel ſtatim quòd Epiſcopus differat inſtituere ſine cauſa legitima, appellari poteſt ad Superiorem à grauamine illato, Gutiet. *de iuram. confirm.part.*3. *c.*83.*num.*8. Zerol. *in prax. Epiſc. part.*1. *verb.iuſpatronatus*, §.8.*dub.*3. Vnde Rota *in Ferretrina Canonicatus*,5.*Decembr.*1603. coram *D. Ortemberge*, ſeſoluit quòd vt poſſit appellari à tetardata,ſeu denegata inſtitutione,& negligeatia, requiritur trina interpellatio,& iterum *in Calaguritana iur. ingred.* 28.*Aprilis* 1580.coram *Illuſtriſſimo Seraphino.* Vide Aloyſ.Ricc.*d.paxi.reſol.*142.

194 Quaodo quis debet conferre, ſeu inſtituere ex iure ad ſe deuoluto ex negligentia patroni, vel ex negligentia habentis inſtituere, tunc & eo caſu habet ſemeſtre ad confereodum, ſeu inſtituendum, Abb.*in c.cauſam qua*,*n.*6.*de elect.*Rot.Rom. *deciſ.*12. incip.*Fuit dubitatum*,*de ſupl.neglig.prælat.in nouis*, Roch. *verb. honorificum*,*q.*32. Aloyſ.Riec.*in praxi aurea reſol.*184. qnòd ſemeſtre currit à die ootitiæ. *c.*2.& ibi gloſſ.*verb.iuſtra ſex menſes*,*de conceſſ.præb.* Lamb.*vbi ſupra art.*8.Aloyſ.Ricc. *do reſol.*184.*n.*1. vbi cum Caputaq.*dec.* 348.*p.* 3.aſſerit procedere, etiamſi teſtaior præfiniſſer tempus ad præſentandum, & inſtituendum, quia debet intelligi iuxta Iuris diſpoſitionem.

195 Cùm ioſtitutio ſit actus extraiudicialis, & dicatur ſolum fieri per admiſſionem præſentati, Lambertin.*lib.*2.*part.*3.*quæſt.*2.*art.*12. poteſt fieri etiam die feriato, ſicut præſentatio, dummodo fiat extra ſententiam, & figuram iudicij, ac per conſequens etiam in Eccleſia, & in quocunque loco, quamnix non ſolito, dummodo honeſto, Lambertin. *dict. quæſt.*2.*art.*10.& extra territorium,& diœceſim,niſi cum plena cauſæ cognitione ad inſtitutionem procedatur, Abb. *in cap. nouit*, *num.*4.*de officio Legat.* Roch. *verb. competens alicui*,*q.*34. Lambert.*vbi ſupra art.*11.

Quando in Epiſcopo concurrereot duæ qualitates, nempe, qoia eſſet Abbas alicuius Eccleſiæ, & tanquam Abbas eſſer patronus alterius Eccleſiæ,& tanquam Epiſcopus haberet ius inſtituendi in dicta Eccleſia patronata, tunc præſentatio & inſtitutio non debent expediri voico actu, ſed hæc ſeparatè fieri:ideſt,primò debet tanquam Abbas præſentare, vel melius eſſet qnod procurarot nomine Abbatis præſentaret, & poſtea Epiſcopus inſtituat, ſecundùm text.*in c.à collatione*,*de appellat.lib.*6.*& in cap. cum olim.*vbi Felin.*de re iudicata*,&eo caſu ſetuanda erit forma text.*in c. fin. de elect. lib.*6. Idem eſt dicendum quando ad habentem inſtituere ſpectaret iuspatroous tatione ſui patrimonij, vel ſi talis habeat compatronos. Idem etiam eſt ſi compromittatur ins præſentandi in habentem inſtitnere,vel eidem tanquam priuatæ perſonæ ſit facta donario iuriſpattonatus. Idem deoique quando 10 illum fuerit tranſlatum iuſpatronatus cum teſeruatione qnod præſentet cum conſilio alicuius, veluti Archidiaconi,vel alterius, vel præſentet aliquam de tali familia, in his enim caſibus actus præſentationis,& inſtitutioois ſunt ſeparatim expediendi. Secus verò dicendum,quando in Epiſcopum tanquam Epiſcopum fuit à laicis patronis tranſlatum iuſpatronatus, vel quando ex deuolutione Superior debet conferre beneficium, qoia tunc in Epiſcopi arbitrio erit vnico,vel duplici actu negotium expedire. Colliges hæc ex Lambert. *lib.*2.*p.*3. *quæſt.*2. *art.*19. Vivian. *p.*2.*lib.*12.*c.*10. 196

Debet igitur Epiſcopus,& qui inſtituere tenetur, admittere præſentatum ab eo patrono, qui in quaſi poſſeſſiooe præſentandi fuerit, ad qoam poſſeſſionem acquirendam plura requirontur. Et *primò* quòd ille, qoi vult præſentare, præſentauerit bona fide. *Secundò* qnòd præſentatio fuerit admiſſa. *Tertiò* quòd inſtitutus fuerit habitus tanquam Rector in poſſeſſione Rectoriæ. *Quartò* qnòd præſentans credat vti iure ſuo. *Quintò* quòd ille,in cuius præiudicium poſſeſſio quæritur,hoc ſciat, & patiatur, Gig. *conſil.*48.*num.*42,& *conſ.*49.*num.*79.& 80.Roch.*in verb.competens q.*14.*num.*35.*cum ſequentibus*,Lambertin. *lib.*2. *part.*1. *quæſt.*3.*art.*10. Rota apud Poſtium poſt *tractat. mandati de manutenen. dec.*238. *num.* 20. Et ſic præſentatum ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi tenetur Epiſcopus inſtitnere, *c. conſultationibus*, vbi Butr. *num.*9.*de iurepatron.* Rot. *dec.*167. *n.*7.& 8.*p.*2.*diuerſ.* & apud Poſtium *vbi ſupra deciſ.*339. *n.*1.& *dec.*332.*n.*1.& *dec.*333.*n.*1. 197

Si plures à diuerſis patronis fuerint præſentati, ille debet inſtitui,qui à maiori parte fuit præſentatus,*e.quoniam* 3. vbi gloſſ.Abb.& alij, *de iurepatronatu*,Mant.*deciſ.*86.Libertin. *lib.*2.*part.*3.*quæſt.*4. *princ.art.*1.4.& 6.Rot.*dec.*117.*p.*2.*in nou.* Seraph. *deciſ.*875.& *inter recentior.*§.1.*dec.*202.Rot.etiam *deciſ.*117.*part.*2.*diuerſ.*& *in Pampilonen.Parochiala* 21.*Iuny* 1627.coram Dutan.& *in Compoſtell.Parochialis* 20.*Februar.*1630.coram *R.P.D.Merlino.* Aloyſ Ricc. *d.praxi reſol.*173.Mat.Anton.*d.lib.*2. *reſol.* 104.*num.* 1. Lotter. *in tract. de benef. lib.*2. *quæſt.*2 *num.*132. Nicol. Garc. *de benef.part.*9.*c.*2. *n.*57.Rot.*in Pampilonen.Parochialis* 26.*Iulij* 1626. coram *Buratto*, in qua declaratum fuit iniuſtè proceſſiſſe Ordinarium ſtante inæqualitate votorum, cui omoes præſentaros iuſſit examinari, tanquam ſi fuiſſent pares, quæ deciſi fuit poſtmodum in gradu appellationis coofirmata 21. *Iuny* 1627.

coram

coram R.P.D.Duran, inter eius impreſſas *decif.* 44. *num.* 10. hoc enim caſu non eſt locus concurſui, vbi agitur de Parochiali ex diſpoſitione Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 18. vt docent Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *n.* 138. Nicol. Garc. *d. part.* 9. *cap.* 9. *n.* 157. Gregor. *deciſ.* 494. *n.* 2. & *ibi* Beltramin. *num.* 3.

198 Et ideo dignus præſentatus à maiori parte patronorum eſt confirmandus, omiſſo digniori, gloſſ. *verb. qui maioribus, in d. c. quoniam*, Perez *lex.* 2. *verſ. hoc tamen, tit.* 6. *lib.* 1. *Ordinam. pag.* 151 Molin. *de primogenitis, lib.* 2. *c.* 3. *num.* 46. Courtt. *in reg. peccatum part.* 2. §. 7. *num.* 4. Lambert. *de iurepatr. lib.* 2. *p.* 3. *q.* 4. *art.* 1. Rot. *deciſ.* 202. *p.* 2. *recent.* Duran. *d. deciſ.* 94. *n.* 9. quia non eſt faciendæ comparatio zeli ad zelum, ſeu meriti ad meritum, Roch. *verb. honorificum, q.* 15. Lambertin. *lib.* 2. *parte* 3. *quæſt.* 4. *art.* 3. niſi à minori parte ſit præſentatus dignus, & à maiori indignus, quia talis dignus debet inſtitui, cum ſcienter præſentans indignum pro illa vice amittat ius præſentandi, *cap. cum vos, de Officio Ordinary.* Intellige prædicta procedere in patronis præſentantibus ad beneficia Curata; non tamen ſi talia non ſint, & patroni Eccleſiaſtici ſint, digniores debent præſentare, Garc. *de benef. part.* 7. *cap.* 16. *num.* 18. & 19. Gutier. *lib.* 2. *canon. cap.* 11. *num.* 27. & 28. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 211. *à num* 6. Campan. *d. rub.* 6. *c.* 3. *num.* 31. *verſ. patronus*, Valaſq. *de priuil. pauper. part.* 1. *quæſt.* 7. *num.* 8. nouiſſimè Mich. Ferr. *de præcedent. Eccleſ. quæſt.* 25. *num.* 9. Ad plura conducit notabilis Abb. *in cap. quoniam* 3. *nnm.* 13. *de iurepatr.* ibi. *Quero extra gloſſ. de notabili & quotidiana quæſt. Hic dicitur quod valeat præſentatio facta à pluribus, nunquid ſit neceſſe vt conueniat maior pars habito reſpectu ad omnes Patronos? an ſufficiat maior pars habita comparatione ad maiorem partem? Exemplum. Quatuor ſunt patroni, duo præſentant vnum, tertius alium, quartus alium: præſentatus à duobus non habet maiorem partem habito reſpectu ad alios præſentatores. Ioan. Andr. dicit quòd aut præſentatio fit ab iſtis vt à Collegio, & tunc requiritur maior pars reſpectu totius Colleg., & pro hoc videtur text. in cap. Eccleſia ſnp. de elect. Aut iſti præſentant tanquam ſingulares, vt communiter faciunt laici, qui de patrimonio habent inſpatronatus, & tunc ſufficit reſpectu aliarum partium, & ſic intelligit iſtum textum*, &c. idem tenet *ibi* Cardin. *quæſt.* 7. & ſequitur Lambert. *part.* 3. *lib.* 2. *art.* 4. *n.* 1. *fol. mihi* 354.

Alius ſe offert caſus, de quo vidi dubitari. An ſi Iuſpatronatus relioquatur aliquibus ſub nomine collectiuo, veluti tali Collegio, ſeu incolis Parochiæ, & alteri ſingulari perſonæ, veluti Petro, aut Rectori Parochiæ, an tantam vocem habeant omnes de Collegio, ſeu Vniuerſitate, quantam haberet Petrus, aut Rector, vel alia ſingularis perſona? Et videtur verum pro medietate eſſe Petri, ſeu Rectoris, & pro alia medietate Collegij, vel incolarum; ad quod reſoluendum facit quod quoties vocantur aliqui nomine collectiuo, & alius de per ſe nomine ſingulari pariter vocatur, hic vnam repræſentat perſonam, & vocem omnes verò alij faciunt aliam dimidiam partem. *Interdum* 13. *ff. de hæredib. inſtituen.* vbi ſi Primus, & filij fratris inſtituti ſint, filij fratris habentur pro vno, & Primus pro alio, *l. ſi liber homo* 59. §. *Titium en* 2. *ff. eod. l. ſi pater* 9. *ff. de vulg. text. opt. in l. ſi quis Attio, alias Titio, ff. de vſuf. accreſc.* vbi relicto vſufructu Titio, & hæredibus teſtatoris, reſpondit l. C. dimidiam Titium, & dimidiã hæredes habere, *l fin. C. de impub.* Dec. *conſ.* 320. *n.* 6. & 7. Ruin. *conſ.* 163. *n.* 9. *lib.* 2. Pariſ. *conſ.* 49. *n.* 1. *lib.* 2. Menoch. *conſ.* 222. *n.* 26. & 28. *vol.* 3. & *de præſumpt. lib.* 4. *præſ.* 18. *n.* 10. *cum ſeqq.* Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.* 4. *tit.* 11. *n.* 6. *cum ſeqq.* Clar. §. *teſtamentum quæſt.* 80. *num.* 7. Morquech. *de diuiſ. bonor. lib.* 4. *c.* 1. *num.* 19. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 70. *ex num.* 14. Pichard. *in* §. *ſi plures num.* 5. *Inſtit. de hared. inſt.* Cardoſ. *in tract. de iure accreſcen. ſub.* §. *ſi eadem res, illat.* 7. *num.* 4. *Inſtit. de legat.* Vnde ſi Rectori, & Scholaſticis alicuius Vniuerſitatis concedatur ius nominandi notarium, ſiue bidellum, tantam vocem habet Rector, quantam omnes Scholaſtici, ex quo iſti ſub nomine cullariuo vocati conſtituunt vnam ſolam perſonam, Angel. & Iaſ. *in d. l. ſi puer filium. ff. de vulgari, & in d. l. fin. C. de impuber.* Dec. *d. conſ.* 320. *n.* 6. Morchq. *d. lib.* 4. *de diuiſ. bonor. cap.* 1. *num.* 21. Menochius *d. conſil.* 222. *num.* 27. & *d. præſ.* 18. *num.* 3. Hinc ſi electio Prælati ſpectat ad Capitulum, & Prælatum alicuius Eccleſiæ, tamen Capitulum, etſi plures Canonicos habeat, non habet niſi vnam tantùm vocem, & Prælatus aliam, vt per text. *in Clement. ſi plures, de iurepatron.* reſolute Iaſ. *in d. l. fin. n.* 9. *C. de impub.* Azened *conſil.* 39 *per tot.* Hinc ſi Correctori, & veteranus alicuius ſuitatis aliqua cauſa committeretur, tantam vocem habet Corrector ſolus, quantam veterani omnes, Iaſ. *in dict. l. fin. n.* 7. 8. & 9. *C. de impuber.* & *ibi* Corraſ. *num.* 5 & Dec. *num.* 6. Menochius *dict. num.* 13. Hippol. de Marſil. *ſing.* 379. Hinc ſi teſtator leget iuſpatronatus aliquibus ſub nomine collectiuo, & alteri ſingulari perſonæ, tantum ius habebit ſingularis perſona, quantum totum Collegium, Dec. *conſil.* 122. *Pro tenui facultate, vol.* 1. Roch. de Curte *in tract. de iurepatronat. verb. ipſe, vel is, n.* 8. Creſcent. *deciſ.* 4. *de iurepatr.* Lambert. *lib.* 1. *part.* 2. 1. *q princ. art.* 28. *fol.* 118. Mantic. *deciſ.* 275. *n.* 2. Gonzalez *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 3. *n.* 17. Stephan. Gratian. *d. c.* 70. *num.* 14.

Supereſt nunc videre an ſi perſonæ ſingulari adiungatur vnus eſt illis ſub nomine collectiuo comprehenſis, dicatur hæc maior pars, & tanquam talis prævalere debent? Affirmatiuam partem tuentur Hoſt. *in cap. poſtulaſti, de prabend. & in cap. paſtoralis, de reſcript.* vbi quod ſi Epiſcopo adiungatur vnus de Capitulo, hæc erit maior pars, Ioann. Andr. *in cap. vnic. ne Sede vacant. lib.* 6. Roman. *conſ.* 366. *in fine*, Albert. *in tract. de Statut. q.* 118. Hippol. de Marſil. *ſing.* 376. Card. Tuſch *practic. concluſ. tom.* 5 *lit. M, concl.* 14. *n.* 18. vbi dicit quod ſi quis habet dimidiam iuriſpatronatus, & alij decem habent aliam dimidiam, attenditur præſentatio facta ab habente dimidiam, & ab vno ex decem alterius dimidiæ. Et 10 materia collationis tradit Hoſt. *in d. c. poſtulaſti*, quod ſi electio pertinet ad Epiſcopum, & Capitulum, cum Epiſcopus habeat dimidium collatoris, ſufficit quòd vnus, vel duo cohæreant, ſequuntur Roman. *d. conſ.* 366. *in fine*, Cardin. Tuſc. *d. lit. M, concluſ.* 15. *num.* 4. & conſuluit Azeued. *d. conſil.* 39. & fuit tantum in Rota *deciſ.* 408. *part.* 1. *diuerſ.* vbi reprobatur doctrina Hoſt. & aliorum, quos ſupra citauimus, & cenſuit eo caſu, quo Rectori, & Parochianis ius præſentandi ſpectat, requiri quòd habeat Rector ſecum maiorem partem Parochianorum, quia ad eos non ſingulariter ſpectat, ita quòd ſinguli habeant vnam vocem, ſed collectiuè, ita quòd omnes conſtituant vnam vocem: & reſpondet quòd ex hoc non redderetur inutilis vox patroni; tum quis vice verſa interpretando medietas parochianorum redderetur, & ipſa inutilis: tum etiam, quia hoc verum non eſt, non præſentatus à patrono erit præſentatus, pro medietate, & tuoc intrare poterit gra-

tificatio Ordinatij,& derogatio iuriſpatronatus pro medietate;de cuius tamen reſolutionis veritate maxime dubito,& niſi eſſet Rotæ auctoritas, à contraria reſolutione diſcedere non auderem.

199 Ent tamen locus gratificationi,quando duo æquè idonei cumulatiue præſentati fuerint, gloſſ. 2. *in c. cùm autem*, 24. *de iurepatr.* Fuſch. *de viſitat. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 3. Cæſar. de Graſſis *deciſ.* 1. *num.* 9. *ſub tit. de iurepatronatus*, Roch. *verb. honorificum. q.* 15. *n* 4. Lamb. *d. q* 4. *art.* 12. Bonign. *deciſ.* 32. *num.* 6. *part.* 5. Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de iurepatron. deciſ.* 3. Aloyſ. Ric. *d. reſol.* 173. *num.* 2. Cald. Pereira *de renouat. emphyt. q.* 17. *n.* 33. *cum ſeq. & q.* 18. *n.* 27. Vel quando iudicium & arbitrium dignioris non apparet, vt intelligatur multum inter differri arbitrari, & gratificari, bene Mich. Fertus *d. q.* 25. *n.* 14. De gratificatione multa tradit Tiraquell. *de iure primog. q.* 17. *opin.* 2. *num.* 3. 4. 8. Et ideo quando duo æqualiter præſentati fuerunt, vnus à duobus patronis, & alter ab aliis duobus, ſi æqualia ſint merita præſentatorum, habens inſtituere poterit optare, & quem voluerit inſtituere, & ſic eſt locus gratificationi, Ioan. Andr. & Abb. *in d. cap cùm autem*, Lambert. *lib.* 2. *part.* 3. *q.* 5. *princ. art.* 1. *num.* 2. Cæſ. de Graſſis *de iurepatr. deciſ.* 1. *num.* 9. Mat. Anton. *d. reſolut.* 104. *num.* 1. *verſ. tum demum.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. diſput.* 2. *punct.* 9. *num.* 1.

200 Data prædicta æqualitate in votis, non tamen in meritis inſtituendorum, magis idoneus debet ſemper inſtitui, veluti quando plures ſunt præſentati ab vno patrono, vel æquali patronorum ſuffragio, *c.* 3. *de iurepatr.* Azor. *inſtit moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 22. *quæſt.* 4. Petez de Lara *de capell. lib.* 2. *c.* 2. *n.* 34. Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſol.* 106. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d.*

201 *diſp.* 2. *punct.* 9. *n.* 3. † Ita vt dignior præterimiſſus poſſit ab inſtituente appellare, Nicol. Garc. *d. p.* 9. *c.* 3. *n.* 32. contra alios, quos *ibi* citato *n.* 33. refert.

202 Dignior autem habendus, qui ſit de lian2 fundatoris, ſtante idonertate, Roch. *verb. honorificum. q.* 18. Lambert. *lib.* 2. *p.* 3. *q.* 5. *art.* 4. Vel ſi ſit diœceſanus, Roch. *vbi ſupra*, Lambertin. *p.* 3. *q.* 7. *princip. art.* 4. *n.* 5. *art.* 5. Puteus *deciſ.* 254. *part.* 1. Rot. *deciſ.* 299. *p.* 1. *in nouiſſ.* Mat. Anton. *dict. reſolut.* 104. *num.* 21

203 † Ciuis enim præferti debet extero, Cæſ. de Graſſis *deciſ.* 1. *n.* 12. *de iurepatr.* Rot. *deciſ.* 299. *p.* 1. *diuerſ.* Lambert. *d. q.* 5. *art.* 4. *n.* 5. Puteus *deciſ.* 254. *lib.* 1. Seraphin. *deciſ.* 293. *part.* 1. Mich. Fert. *d. q.* 25. *n.* 12. beneficia enim oriundis potius quàm extraneis ſunt conferenda, Flamm. *de reſign. lib.* 4. *q.* 7. Azor. *moral. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 4. *quæſ.* 25. Gonzal. *gloſſ.* 7. *§.* 1. *num.* 37. Vel ſi ſit compatronus à medietate comp' tronorum

024 præſentatus, Lambertin. *vbi ſupra art.* 7. † Vel ſi ſit intitulatus in Eccleſia, & ordinatus ad titulum illius, ſecundum text. *in c. poſtulaſti, de iurepatronatus*, Roch. *verb competens alicui. q.* 27. Lambertin. *d.*

205 *q.* 5 *art.* 8. † Vel ſi ſit nobilior, Lambertin. *vbi ſupra art.* 9. Vel ſi ſit potentior, niſi talis potens eſſet pauper, Lambert. *art.* 10. Vel ſi ſit doctior, Lambertinus, Lambert. *art.* 11. vel ſi ſit ſenior, Roch. *verb. in Eccleſia, q.* 4. *in fine, & verb. honorificum. q.* 15. *col.* 2. Lambertin. *d. q.* 5. *art.* 13. *n.* 5. Rota *dec.* 122. *part.* 1. *diuerſ.* Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 173. *in fine*, Marc. Anton. *de reſolut.* 104. *num.* 2. vel ſi ſit pauperior, dummodo Eccleſia non eſſet debitis onerata, quia tunc dines debet inſtitui, Roch. *in d. verb. honorificum, quæſt.* 15. *colum.* 2. *in fine*, Lambertin. *d. quæſtion.* 5. *art.* 3. me citato *in hoc loco* Fertus *d. quæſt.* 25. *num.* 12. Vide ſuprà latiùs *allег.* 60. *num.* 101.

ALLEGATIO LXXIII.

Epiſcopus in viſitationibus quomodo procedere debeat?

SVMMARIVM.

1 *Viſitare eſt exceſſus inquirere, & inquiſitos caſtigare, aut emendare.*

2 *Epiſcopi tenentur viſitationem per ſeipſos exequi, niſi aliquo legitimo impedimento detineantur.*

3 *Confraternitates, Hoſpitalia, & collegia laicorum Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati tenentur viſitare, non obſtante quauis exemptione, & immunitate.*

4 *Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Eccleſiarum quomodo ſint viſitanda, oſtenditur.*

5 Concil. Ttid. ſeſſ. 6. de reform. cap. 4. & ſeſſ. 25. de reform. cap. 6. *declaratur.*

6 *Canonici duo à Capitulo eligendi, dum ab Epiſcopo viſitantur, non ſunt quotidianis diſtributionibus priuandi, ſi quando ea de cauſa tempore diuino rum officium abſint.*

7 *Capitula Cathedralium cum viſitantur coram adiunctis, ac Epiſcopi notario proceſſus eſt ſubmittendus.*

8 *Fiſcalem ſuum poteſt Epiſcopus aſſumere ad viſitationem Capituli abſque eius aſſenſu.*

9 *Epiſcopus in delictis tam grauibus, quàm leuibus contra Canonicos neceſſe eſt, vt cum adiunctis procedat.*

10 *Portionarij cum non dicantur de Capitulo poſſunt corrigi & puniri ab Epiſcopo ſine Capitularibus adiunctis, etiam caſu quo de conſuetudine, aut priuilegio vocem habeant in Capitulo.*

11 *Coadiutores cum futura ſucceſſione poſſunt puniri ab Epiſcopo abſque huiuſmodi adiunctis, niſi ex forma coadiuteria colligatur omnia illis conceſſa fuiſſe priuilegia, quæ Canonici habent.*

12 *Canonici abſque adiunctis per Epiſcopum priuari poſſunt ex cauſa quod Ordines ſuis prebendis annexos non ſuſceperunt.*

13 *Capitularium peccata, & exceſſus, poteſt Epiſcopus abſque adiunctis corrigere, & emendare illa pœna, quæ ad morum magis emendationem, quam punitionem reſpiciat.*

14 *Viſitare abſque adiunctis poteſt Epiſcopus Capitulares, & bona, ſuorumque bonorum adminiſtratores.*

15 *Viſitare abſque adiunctis poteſt Epiſcopus corpus Eccleſiæ Cathedralis, Sacramentum, Capellanias, &c.*

16 *Capitulum poteſt Epiſcopus conuocare, quando Canonicis aliquid deliberandum proponit, nec de re agit ad ſuum, vel ſuorum commodum ſpectante.*

17 *Epiſcopus vocem in Capitulo non habet.*

18 *Capitulum conuocare poteſt Epiſcopus in caſibus, in quibus poteſt eſſe iudex.*

19 *Viſitatio in inferioribus Eccleſiis, quomodo incipienda oſtenditur.*

20 *Viſitandi ius habet omnis Prælatus Eccleſiaſticus, cuius territorium, & adminiſtratio conuenit.*

21 *Legatinati, vel à latere poſſunt viſitare ex officio legationis ſibi à Sede Apoſtolica demandatæ.*

22 *Decani, Archidiaconi, Archipresbyteri, & alij inferiores viſitandi ius habent, ſi id longa conſuetudine præſcripſerint.*

23 *Abbates,*

23 *Abbates Generales, & Priores, Miniſtri, aliique Præſidentes habent ius viſitandi in monaſteriis Religioſorum ſacrum.*

24 *Viſitandi poteſtas Epiſcopis conceſſa tranſit in Capitulum Sede vacante.*

25 *Capitulũ Sede vacante non poteſt viſitare Monialium cœnobia exẽpta, quæ alioquin poteſt Epiſcopus, vt delegatus Sedis Apoſtolicæ viſitare.*

26 *Capitulum aliquado ſuperſtitio adhuc Epiſcopo ex præſcriptione, vel priuilegio viſitandi ius habet.*

27 *Viſitatores à Capitulo ex præſcriptione ius habente viſitandi deputati debeat eſſe approbati ab Ordinario.*

28 *Vicarius generalis ius viſitandi non habet, niſi ſpecialiter eidem committat Epiſcopus.*

29 *Epiſcopo viſitationem aggredienti non licet proponere edicta, quibus ſubditi inducantur crimina detegere, multóque minus propoſita pœna excommunicationis.*

30 *Pœnæ ordinariæ in viſitatione non ſunt imponendæ, ſed tantum extraordinariæ.*

31 *Viſitare licet poſſet iterum Epiſcopus Eccleſias viſitatas ab inferioribus, non tamen poterit iterum panire punitos ab eiſdem.*

32 *Appellatio in viſitatione, etiam ad Sedem Apoſtol. interpoſita, non impedit, aut ſuſpendit illius executionem, dummodo procedatur ſine proceſſu, & ſine ſcriptis.*

33 *Appellatio admittitur in viſitatione à ſententia definitiua, qua ſuſpendat iudicatum.*

34 *Appellatio dabitur a viſitatione ſi Epiſcopus procedat in exemptos, ſeu alios priuilegiatos contra eorum priuilegia.*

35 *Appellare quando contigerit in viſitatione ab Epiſcopo ſuffraganeo, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, debet eſſe ad Metropolitanum quoad deuolutiuum, non quoad ſuſpenſiuum.*

36 *Dictio*, etiam, *vnum caſum exprimit, & alium includit.*

37 *Appellatio à mandato de reſidendo in viſitatione edito non datur ad effectum ſuſpenſiuum, ſed ad deuolutiuum.*

38 *Epiſcopus viſitans quando tanquam ſuſpectus recuſari poſſit? oſtenditur.*

39 *Viſitatio nullo certo termino præſcripto concludi iubetur, ſed arbitrio Epiſcopi relinquitur.*

40 *Epiſcopus poteſt præſtituere terminum Archidiacono ad viſitationem expediendam, & præſcribere comitatum, & equitatum.*

41 *Viſitatores debeat quanto cuius poſſunt ſo expedire, ne grauent ſubditos ſuos expenſis.*

42 *Officiales aſſumpti ad viſitationem expediendam quod ſalarium poſſint accipere à viſitatu? oſtenditur.*

43 *Viſitationis liber plenam inducit probationem quoad viſitationem perſonarum, Sacramentorum, & aliorum pertinentium ad officium viſitantis.*

44 *Pœna qua ſit impoſita contra Epiſcopum in viſitatione præter procurationem ab Eccleſia aliquid muneris accipientem, oſtenditur.*

45 *Conſuetudo, qua communitates procurant Epiſcopũ viſitantem ſeruanda eſt, quandiu volauerint.*

46 *Viſitans Epiſcopus clerum ciuitatis, vbi ſita eſt Cathedralis, nullam lacratur procurationem.*

47 *Procuratio nulla debetur Epiſcopo, vel alij viſitatori, dum loca ſpecialiter exempta à præſtanda procuratione viſitat.*

48 *Procuratio attento hodierno Conc. Trid. iure præſcribi poteſt, nec petitur, vbi illam non dandi viget conſuetudo.*

49 *Procurationem ſemato priuilegio vel præſcriptione, nullus remiſiſſe videtur, etiamſi teſtatus fuerit ſe condemnare debita ſibi obſequia, ſine ſeruitia.*

50 *Procurationem nullus viſitator accipere poteſt ab Hoſpitalibus, & aliis locis leproſorum, domorum Dei, pauperum, & infirmorum.*

51 *Procurationem à pauperibus clericis nullus poteſt exigere.*

52 *Epiſcopus viſitando de proprio inteadere tenetur, quando Rector Eccleſiæ eſt pauper, & ille non indiget.*

53 *Procurandus à nemine eſt Epiſcopus, dum exit vt Sacramentum Confirmationis tantum conferat.*

54 *Munera qualiacumque, & quomodocumque illis offerantur, recipere non poteſt Epiſcopus à viſitatis ratione procurationis.*

55 *Viſitator non poteſt fragmenta notabilia ad domum portare pro erogando pauperibus, ſed tenetur illis diſtribuere, qui ſunt in illo loco, quem viſitat.*

56 *Procuratorem pecunia redimere liberum eſt viſitatis, ſi velint.*

57 *Victualium appellatione quæ comprehendantur? oſtenditur.*

EPISCOPVS, qui Eccleſiæ ſuæ ſponſus ab Spiritu ſancto poſitus ad eam regendam ac gubernandam, quam proprio ſanguine IESVS CHRISTVS & acquiuit, & ſanctificauit, tenetur commiſſum ſibi gregem omni ſtudio, & conatu ante oculos habere, vt eum ab omni exteriori damno, interniique animi imminentibus periculis tanquam vigilans Paſtor cuſtodiat. Quemadmodum enim Paſtores ſæpius gregem ſuum inuiſunt, luſtrant, numerant, ne quid eorum incuria pereat; ita Epiſcopi nulla ratione facilius commiſſi ſibi gregis ſaluti, ac incolumitati conſulent, quàm ſi ſæpius cum inuiſant, ac luſtrent, ac quicquid mali furtim dæmonum artes irrepſerint, radicitus extirpandum curauerint. Viſitare enim nihil aliud eſt, quam exactius inquirere, & inquiſitos caſtigare, & emendare, atque obſeruantiam obligationum iuxta cuiuſque perſonæ, ac rei exigentiam, vbi adhuc viget, conſeruare, & vbi deficit, in ſtatum priſtinum reſtituere. Hinc illa Sacr. Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 3.* verba emanarunt. *Viſitationum autem ſtarum præcipuus ſit ſcopus, ſanam, orthodoxamque doctrinam expulſis hæreſibus inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere, populum cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, pacem, innocentiamque accendere: cætera, prout locus, tempus, & occaſio ferret, ex viſitantium prudentia ad fidelium fructum conſtituere.* 1

Hanc cognoſcendi, cuſtodiendi, & emendandi 2
ouẽs ſuas vigilantiam, & ſtudium in viſitatione per ſeipſos perſonaliter exequendam adhibere tenentur Epiſcopi, niſi aliquo legitimo impedimento detineantur, quominus id præſtare poſſint; quo non dato ſingulis annis vnuſquiſque diœceſim ſuam perluſtrare, ac inuiſere obligatur; quod vt ſi diœceſis adeo ampla ſit, vnius anni ſpatio commodè luſtrari, ac circuiri per Ordinarium non poſſit, tunc Epiſcopus ſingulis duobus annis ſaltem debet viſitationis munus obire, vt ſtatuit Concil. Trid. *d. c. 3.* docet Paul. Salod. *in praxi de Viſitation. part. 4. cap. 1.* Vnde Clerum non poſſe impedire ne Epiſcopus viſitet ante lapſum triennij ſub prætextu immemorialis conſuetudinis, conſulit Rota *in Pampilonen. iuris viſitãdi 15. Martij 1624.* coram *R. P. D. Merlino*,

quia decretum Concilij Trident. ſubmouet immemorialem; rum quia materia eſt impræſcriptibilis, & quia ſemper actus ex parte Epiſcopi remanet merè facultatiuus, ſecundùm Surd. *conſ.* 127. *n.* 81. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 298. *n.* 10. & *c.p.* 399. *n.* 33. Rot. *deciſ.* 778. *n.* 5. *p.* 1. *diuerſ.* Reuerendiſſimus D. Coccin. *deciſ.* 402. *mum.* 10. tum denique, quia alias ab Eccleſiaſtica diſciplina aheniſſimum eſt, vt ex negligentia Prælati detur anſa Clero, & ſubditis refugiendi anouam viſitationem, vtque Epiſcopus, vel Capitulum in graue cultus diuini præiudicium, & in perniciem animarum ipſum recuſantium munus ſuum aliquo emptore ob incuriam prætermiſſum reſumete, & peragere non valeat, per quæ tradit Lottet. *de re benefic. lib.* 2. *quæſt.* 2. *n.* 51. in quo ſi deſnerit, ouium ſuarum ſanguinem ex eorum manibus Dominus ſe requiſiturum minatus eſt, *Ezechiel. c.* 3. & 33. indubitatum eſt enim ius illud viſitandi eſſe actum iuriſdictionalem ipſius Epiſcopi, Rota *deciſ.* 168. *n.* 2. & *deciſ.* 346. *n.* 2. & 3. & *deciſ.* 394. *num.* 4. *part.* 1. *recent.* Seraphin. *deciſ.* 475. *num.* 1. & *deciſ.* 615. *n.* 2. & *deciſ.* 1008. *n.* 4. Mantic. *deciſ.* 322. *num.* 24. Gregor. *deciſ.* 4. *num.* 2. & *deciſ.* 304. *num.* 2. Debent igitur non ſolùm omnes Eccleſias, & monaſteria, ſed & alia loca ſacra, quæ in ſua diœceſi erunt, & ſibi ſubiecta, viſitare, quæ quidem facultas Epiſcopis tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis tribuitur à Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *de reform. cap.* 8. & *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 8.

3 Tenentur pariter Epiſcopi Hoſpitalia, Confraternitates, & Collegia laicorum, non obſtante quauis exceptione, & immunitate, viſitare, idque tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati præſtare poſſunt: quæ facultas etiam extenditur ad Eccleſias, quæ nullius diœceſis ſunt, vt diſponit Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. c.* 9. Quod tamen ita intelligendum erit, vt ſcilicet illarum Eccleſiarum viſitatio, quæ nullius ſunt diœceſis, ad vicinioremſpectet Epiſcopum. Item monaſteria Monialium, quæ immediate Sedi Apoſtolicæ ſunt ſubiecta ab Ordinariis ſuis, tanquam Sedi Apoſtolicæ delegatis, viſitari, moderari, ac gubernari debent, vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regular. c.* 9. Teoentur denique Epiſcopi loca, & perſonas exemptas, ac ſingulari aliquo priuilegio quouis modo decoratas, extraordinaria eorum auctoritate, ac iuriſdictione, qua tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati ſinguntur, viſitare. Illud eſt maximè obſeruandum, quod *Sacr. Congreg. Illuſtriſſ. D D. Cardinalium S. Concilij Trid. interpretum* cenſuit *quòd ſi concordia per Epiſcopum & Capitulum à Sede Apoſtolica ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione confirmata tantum ſit, vt Epiſcopus debeat viſitare cum aliquibus aſſiſtentibus eligendis à Capitulo, talem concordiam eſſe quidem ſeruandam, vtpote decretis Concilij non abrogatam, ſed Epiſcopus vigore eiuſdem concordiæ non teneri adhibere conſilium, vel conſenſum Capituli, vel Canonicorum, ſed tantum eum adeam eorum præſentiam*, quod quidem *Sacra Congreg.* decretum refert Rota *in Illerden. viſitationis* 13. *Nouemb.* 1602. apud Farinacium *deciſ.* 57. *n.* 10. *part.* 1. *recentior.*

4 Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Eccleſiarum, illarumque perſonæ, nullis exemptionibus, conſuetudinibus, ſcutentiis, iuramentis, concordiis (quæ tantùm ſuos obligent Auctores, non etiam ſucceſſores) tueri ſe poſſint, quominus à ſuis Epiſcopis, & aliis maioribus Prælatis per ſeipſos, vel illis, quibus ſibi videbitur, Adiunctis iuxta Canonicas ſanctiones, toties quoties opus fuerit, viſitari, corrigi, & emendare, etiam auctoritate Apoſtolica poſſint, & valeant, vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.* 6. *de reformat. c.* 4. & *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 6. hoc tamen ibi addito, quòd † quando extra viſitationis generalis actum proceſſerit Epiſcopus, Capitulum in initio cuiuſlibet anni eligat ex Capitulo duos, de quorum conſilio, & aſſenſu Epiſcopus, vel eius generalis Vicarius, tam in formando proceſſum, quàm in cæteris omnibus actibus, vſque ad finem cauſæ inclusiuè procedere valeat: quæ Conciliares conſtitutiones non ſuſtulerunt facultatem, aliàs ex immemoriali, & laudabiliter obſeruata conſuetudine, Decano, & Capitulo ſingulares Capituli, ipſique ſubiectas perſonas cumulatiuè cum Epiſcopo, ſeorſum tamen ab eodem, ipſumq; Epiſcopum toties quoties ſua auctoritate vti volentem non excludendo, viſitandi, corrigendi, & emendandi; quia non dicitur Concilium eam facultatem conceſſiſſe Epiſcopo priuatiuè, quoad alios inferiores Ordinarios, de quorum excluſione non conſtat, & ab eis debitè punitus non eſt eogendis coram Epiſcopo denuo ſe purgare, vel ab eodem iterum puniri; ita referunt decilius Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 154 *n.* 40. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 2. *proœm. num.* 21. Armendar. *d. tit.* 6. *de Viſitation. num.* 28. Nicol. Garc. *de benef. part.* 3. *c.* 2. *num.* 194. *declarat.* 3. Ratio autem, quæ mouere potuit Pontifices, ac Patres Concilij Trid. ad Adiunctos huiuſmodi creandos pro cognoſcendis & decidendis grauioribus Capitularium cauſis, illa magis communiter aſſignari ſolet, ſcilicet ad temperandam æmulationem Prælatorum, & oppoſitionem, quam habent cum Capitulis, & Canonicis, iuxta conſiderata per Abb. *in c. fin. n.* 6. *de conſuet. declar.* 3. Federic. de Senis *conſ.* 247. Vetall. *deciſ.* 62. *n.* 4. *part.* 2. Caſſad. *deciſ.* 6. *de priuileg.* Seraph. *deciſ.* 465. *n.* 1. Iam enim attento Iure communi iuriſdictio ordinaria ad Epiſcopum inſimul cum Capitulo ſpectabat, vt probatur *in cap. Epiſcopus, & in cap. ſi quid, & in c. felix, & in c. ſin autem* 15. *q.* 7. ibi, *Solus autem ad excluſionem aliorum Epiſcoporum, non ſuorum clericorum, ſine quorum præſentia ſententia erit irrita*, &c. & ſic intelligendus eſt text. *in cap.* 1. *eod. cauſa & quæſt.* ibi, *libere, & in cap. ſi quis cum clerico* 22. *q.* 2. ibi, *nullam communem cum aliis indictbus*, &c. & *in c. demum, de capell. monach.* ibi, *Solus Epiſcopi*, &c. quia non excludunt proprij Capituli aſſenſum, ſed tantum aliorum Epiſcoporum, & exterorum Adiunctorum; & ita ſentiunt in propoſito Anton. de Butr. *in cap. irrefragabili, de offic. Ordin. n.* 20. ibi. *Si attenditur ius commune de Iure principaliter poteſtas ſpectat ad Epiſcopum de conſenſu Capituli*, Abb. *in princ. num.* 2. & *in c.* 7. *de exceſſ. Prælat. num.* 2. ibi, *Epiſcopus de iure communi etiam cauſam alicuius non debet ſine conſenſu Capituli audire*, &c. gloſſ. *in cap.* 1. *de exceſſ. Prælat. & in cap. irrefragabili*, vbi bene Felin. *num.* 3. Oldrad. *conſ.* 251. Mohedan. *deciſ.* 7. *de præſcript. aliàs* 154. ibi, *quia de iure commum iuriſdictio ſpectat ad Epiſcopum, & Capitulum.* &c. Sarauia *de Adiunctis q.* 21. *per tot.* Gonzal *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 47. *num.* 13. Ad quod eſt etiam *deciſio Rota* 321. *n.* 2. *p.* 2. *diuerſ.* qua decidirur per prædictum decretum Concilij potiùs extendi quàm mioni Epiſcoporum iuriſdictionem in Cathedralium Capitula, & potiùs illis ablatam, quàm de nouo conceſſam, & perſpicuè habetur *deciſ.* 243. *n.* 5. *part.* 1. *diuerſ. & deciſ.* 321. *n.* 2. *p.* 2. etiam *diuerſ.* Cardin. Mantic. *deciſ.* 180. & idem Sarauia *quæſt.* 2. reſoluit nullam de nouo per Concilium Capitulis iuriſdictionem tribui. Illam verò Concilij *in d. cap.* 6. diſpoſitionem intellige. procedere tantummodo in Capitulis exemptis, vt

cenſuit

cenſuit Rota Romana *deciſ.* 112. 205. & 308. *part.* 2. *diuerſ.* & apud Seraphin. *deciſ.* 743. vbi ſuit dictum, quòd cùm Eccleſia Galligenſis non ſit exempta, non poſſit io ea locum habere diſpoſitio Concilij, & ita quoque declarauit *Sacra Congregatio*, prout refertur Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.* 1. *tit.* 17. *l.* 7. *de Epiſcopis, num.* 88. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 566. *in prima edit. & reſol.* 488. *in fine, in ſecunda edit. & in collectan. deciſ. collect.* 751. *in princip.* Zetola *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Capitulum, §.* 9. *pag.* 84. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum præl.* 22. *in princ. n.* 14. nouiſſimè Ioan. de Solorzan *de Iure Indiarum tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 14. *num.* 66. Amplia etiam procedere in Collegiatis, non ſolum exemptis, ſed etiam habentibus concordias, vt tenuit Rota apud Farinac. *deciſ.* 709. *num.* 3. & *deciſ.* 715. *n.* 2. *in* 1. *collectan.* Illas verò, quæ à Sede Apoſtolica ſunt confirmatæ, non comprehendit Concil. *in d. cap.* 6. vt cenſuit *Sacra Congregat.* teſte Armendar. *d. tit.* 6. *de Viſitat. num.* 67. Vnde ſub illo decreto non comprehenditur Collegiata in Cathedralem erecta, quæ prius non erat exempta, ſed in omnibus Epiſcopo ſubiecta, vt cenſuit *Sacra Congregat.* teſte Armend. *loco proximè citato.*

6 Duo illi Canonici à Capitulo eligendi, quorum conſilium & aſſenſum, tam in formando libello, quàm in cæteris omnibus actibus vſque ad finem cauſæ includuè Epiſcopus, ſeu eius Vicarius adhibere debet, dum extra viſitationem contra aliquam perſonam Cathedralium, vel Collegiatarum Eccleſiarum procedere voluerit, ſi quando ea de cauſa ſine fraude tempore diuinorum Officiorum eos abeſſe cõtingat, priuandi non ſunt quotidianis diſtributionibus tamquam abſentes, propter Eccleſiæ vtilitatem ex officio ſibi attributo, vt reſoluit Moneta *de diſtrib. quotid. part.* 2. *q.* 8. *n.* 19. *in vlt. impreſſ.* Vtrùm autem Epiſcopus eorum conſilium ſequi debeat? Vide Rotam pro vtraque parte latè diſputantem *in Carthaginen. iuriſdictionis* 26. *Octobris* 1579. coram *Illuſtriſſimo Card. Lancellotto ſen.* apud Farin. *deciſ.* 9. *part.* 1. *recent.*

7 Et coram eiuſdem Adiunctis ab Epiſcopi notario proceſſus eſt fulminandus, etiam in iudicialibus, & extraiudicialibus correctionibus; & tenetur viſitatus dare tranſſumptum, ſi repereris aliquod delictum carceratione, vel caſtigatione dignum, vt cenſuit *Sacra Congreg.* teſte Armend. *d. lib.* 1. *tit.* 6. *de viſitat.*

8 *n.* 61. & 62. † Ac etiam poteſt Epiſcopus ſuum fiſcalem aſſumere, vel alium, quem voluerit deputare ſine Capituli conſenſu, vt ibi interueniat; quia Capitulum nullum ius habet in electione fiſcalis, qui interuenire ſolet in criminibus Canonicorum, ſed eius electio ad Epiſcopum ſolum ſpectat, refert à *Sacra Congreg.* deciſum Armend. *d. l.* 1. *tit.* 8. *l.* 7. *de Epiſcopis num.* 91. & 92.

9 In delictis tam grauibus, quàm leuibus contra Canonicos neceſſe eſt, vt cum Adiunctis procedat Epiſcopus, vt tenuit Rota *in Carthag. iuriſdictionis* 27. *Nouembris* 1585. coram *Card. Seraphino*, vt pater in eius *deciſ.* 7. quam citat Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 488. *n.* 4. vbi *n.* 5. ampliat procedere etiam in leuibus, in quibus non eſt opus tela iudiciaria, & refert ſic cenſuiſſe *Sacram Congr. in vna Gadicen. ſtatutorum* 17. *Iunij* 1580. Et ſine huiuſmodi Adiunctis non denoluitur ad Epiſcopum facultas procedendi contra aliquem ex Capitularibus, ſi ipſi Adiuncti requiſiti eum eo procedere negligant, vel recuſent. Ita declarante *Sacra Congr.* vt teſer Armendar. *d. l.* 7. *de Epiſcopis n.* 89. & 90.

10 Solus tamen Epiſcopus poteſt ſine Adiunctis Capitularibus ad correctionẽ, & punitionem Portionariorum procedere, quia non dicuntur de Capitulo, vt fuit deciſum *in Gerunden. Anniuerſariorum* 1566. corã *Domino de Graſſis in dec.* 412. *p.* 1. *diuerſ.* & etiam caſu, quo Portionarij de conſuetudine, aut ex priuilegio Apoſtol. vel Eccleſiæ ſtatuto in Capitulo habeant, vel vtplurimum, vocem, vt cenſuit *Sacra Congr.* teſte Armend. *d. l.* 7. *de Epiſcopo n.* 91. niſi de conſuetudine, vel ſtatuto ſit, vt contra illos Epiſcop. ſine Adiunctis non procedat, vt fuit reſolutum in Rota *in Calciaten.* 23. *Februarij* 1611. coram *Attrebaten.* quo caſu accipienda ſunt quæ in hoc propoſito tradunt Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea ref.* 39. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum præl.* 22. *in princip. n.* 13. & tunc etiam poterunt 10 Adiunctos, & coniudices eligi, vt cenſuit *Sacra Congr. de menſe Aprilis* 1614. teſte Aloyſ. *d. collect.* 751. *in fine.*

Contra coadiutores cum futura ſucceſſione non 11
tenetur Epiſcopus cum huiuſmodi Adiunctis procedere, niſi ex forma coadiutoriæ colligatur ipſi coadiutori conceſſa fuiſſe omnia priuilegia, quæ habẽt Canonici, vt cenſuit *Sacra Congr.* teſte Nicol. Garc. *in addit. ad ſuum tract. de benefic. part.* 4. *cap.* 5. *n.* 96. vbi obſeruat ex clauſula ordinaria coadiutoriæ, *quod coadiutor habeat omnes & ſingulas prærogatiuas præeminentias & honores coadiuti*, non colligi concedi coadiutori huiuſmodi priuilegium de Adiunctis, eo quod illa clauſula intelligatur de prærogatiuis, præmioentiis, &c. circa ſeruitium Eccleſiæ, vt ex tenore ipſius coadiutoriæ apparet.

Sine Adiunctis poteſt etiam Epiſcopus proce- 12
dere ad priuationem Canonicorum, ex cauſa, quod Ordines ſuis præbendis annexos non ſuſceperint; & ita cenſuit *Sacra Congreg.* prout referunt Nicol. Garc. *part.* 3. *cap.* 4. *num.* 22. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 488. *num.* 2. & 3.

Poteſt etiam Epiſcopus abſque prædictis Adiun- 13
ctis corrigere, punire, & emendare exceſſus, ac peccata Capitularium, quos correctione, & punitione dignos repererit, non tamen pœna ordinaria; ſed ea, quæ morum magis emendationem, quam punitionem reſpiciat. Ita deciſum refert Armendar. *d. tit.* 6. *num.* 39. vbi *num.* 77. Similiter *à Sacra Congreg.* declaratum aſſerit † poſſe Epiſcopum viſitare ſolum 14
Capitulares, & bona, eorumque bonorum adminiſtratores, vel cum quibus ſibi videbitur Adiunctis: de quo etiam Nicol. Garc. *p.* 3. *cap.* 5. *num.* 198. *in* 10. & 11. *declar.* qui ampliant poſſe ſolum Epiſcopum viſitare fabricam. Iuxta diſpoſitionem Concilij *d. cap.* 6. Epiſcopo tantùm conceditur facultas procedendi ad ſummariam informationem ſine Adiunctis, quando agitur de criminibus ex inuentinentia proueuientibus, de qua in decreto de concubinariis, & de atrocioribus delictis depoſitionem, aut degradationem requirentibus, vbi de fuga timetur, & ideo vt procedat iuxta illius formam, debet Epiſcopus capere informationem ſecretè, aut mediante proceſſu camerario, non palam & iudicialiter, Iuris ordine ſeruato, præuia ſcilicet querelæ admiſſione ad Fiſcalis inſtantiam, *Rot.* apud Paul. de Rubeis *deciſ.* 4. *à n.* 2. & *deciſ.* 289. & 595. *tom.* 2. *diuerſ.* aliàs *part.* 7. *recent.* in quarum vltima deciſione habetur quod Epiſcopus ſine Adiunctis prohibitus eſt citare, vel monere.

Poteſt denique abſq; huiuſmodi Adiunctis Epi- 15
ſcopus viſitare corpus Eccleſiæ Cathedralis, Sacramentum, Reliquias, veſtes, ornamenta, cæteraque ad cultum diuinum deſtinata: item & Capellas, Capellanias, dotationes, Anniuerſariorum inſtitutiones, memorias defunctorum, pia opera, vel res, aut

bona

bona fabricæ, vel Eccleſiæ, vt cenſuit *Sacra Congr.* teſte Armeud.*d.tit.6.de viſit.n.*123.

16 Illud io præſenti aduertendum duxi,Epiſcopum eo dumtaxat caſu habere facultatem conuocandi Capitulum, quando Canonicis aliquid deliberandum propouit, nec de re agit ad ſuum,vel ſuorum commodum ſpectaote, neque prohibetur eidem quominus Capiculum ſuo arbitrio conuocet. Ita refert deciſum Armendar.*d.lib.7.de Epiſcopis,n.*95. & tamen in eo vocem non habet, ex eodem Armendar.*loco proximè citato,num.* 84.Galet.*in margarita caſuum conſe.verb. Epiſcop. antepen.* In illis igitur caſibus ſpectantibus ad Epiſcopalem Dignitatem,in quibus Epiſcopus poteſt eſſe iudex,conuocare poterit Capitulum,ſecus vero in aliis,in quibus iudex eſſe non poteſt,Armeod.*d.n.*95. Quam denique poteſtatem habeat Epiſcopus in Capitulo, declarat Aloyſ.Ricc.*in praxi aurea reſol.*214.Duobus modis poteſt Epiſcopus eſſe in Capitulo, primò vt Epiſcopus,ſecundò vt Canonicus,prout contingit in Eccleſiis vbi collatio beneficiorum, vel Canonicatuum pertinet ad Epiſcopum,& Capitulum coniunctim, vt obſeruat nouiſſimè Hieronym. Veneto & Leyua *in examine Epiſcoporum lib. 4. cap. 29. num.*27.

17 Si Epiſcopus eſt in Capitulo tanquam Epiſcopus, debet ſedere in ſuperiori loco ornato & præparato, & proponere ſicut caput Eccleſiæ, & Capituli, & ordinare omnia,quę io illo actu debeot fieri, Abb. *in c.poſtulaſtis,de conceſſ. præb.*Hieroo.Veoero *c.*29. *num.*34. vbi *n.*35. ſubdit quòd ſi tunc appelletur à deciſione facta ab Epiſcopo & Capitulo, debet appellari ad Metropolitanum,& Iodicem ſupetiorem, noo aotem ad ipſum Epiſcopum.Non habee tameu vocem deciſioam in tehus pertinentibus ad Capitulum,ſed ſolom poteſt propooere,exquirere,& reſumere,Concil.Trident.*ſeſſ.*25.*de reformat. cap.*6.Acmeod.*in addit.ad recopil.legum Nauarra l.*1.*tit.*18. *l.*7.*de Epiſcopis,n.*84.Hieron. Veoero *d.c.*29.*n.*42. Epiſcopus poteſt ad libitum ſuum Capitulum conuocare,& audire vota eorum, ac coucludere iuxta maiorem partem ſuffragiorum, dummodo tes de qus agitur,nou ſit in commodũ Epiſcopi, vel ſuorum;quia tuoc licet poſſie illud coogregare, & tem propooere,debet telioquere Canonicos de Capitulo ſolos, vt ipſi libere rem diſcutiant, & detetminent,Hieron.Venero *d.c.*29. *n.*37. & 38.vbi *n.*39. ſubdit Epiſcopum nõ poſſe congregare Capitulum pro omnibus caſibus, in quibus nou poteſt eſſe Iudex. Si habeae coocrouerſiam cum Capiculo, nou poteſt domi ſuæ illud coogregare,ſed debet ad Aulam capitularem accedere, in qua ſolitum eſt Capieulum ſemper conueniri, proue deciſum teferuut Armend.*d.l.*7.*de Epiſcopis n.*96.Aloyſ. Ricc. *in deciſ.Curia Archiep.Neapol.part.*4.*deciſ.*286.Hieron. Veoero *d.c.*29.*n.*41.

18 Quando verò Epiſcopus aſſiſtit in Capitulo vt Canonicus, quia io eadem Eccleſia eſt Præbeodatus, obtinetque ius Canoniæ, debet ſedere in ſua propris Sede apparata & ornata, & primus debet dicere ſuam ſententiam, quia à Tridentina Synodo ei datur prima ſedes,& omoia auctoritas;vide Abb. *in cap.poſtulaſtis ſub num.*8.*de conceſſ. præb.* Boër.*de auctorit.magni Conſilij num.* 65. Stepban. Gratian. *diſceptat.forenſe.*106.*à num.*9. Lottet.*de re benefic. lib.*1.*q.*16.*num.*104.*&* 105.Hieroo.Venero *d.c.*29. *num.*28.vbi *num.*30.ſubdit quòd tunc habet vnum ſoffragium ſicut vous de Capitulo,licet magio ponderationm propter elus auctoritatem, & *num.*31. addit quòd ſeruanda eſt conſuetudo, vel ſtatutum cuiuſque Eccleſiæ,ao debeat viucere ſententia illa, pro qua ſuffragium tulit Epiſcopus,ſi paria ſint ſuffragia,& *n.*32.ait Decanum, vel caput illius Capituli debere proponere, & reſoluere etiam quando Epiſcopus aſſiſtit in Capitulo tanquam Canonicus, petita tamen cum debita vrbanitate licentia ab Epiſcopo,eum ſalutando.

Poſt Cathedtalis Eccleſiæ viſitationem cæteras 19
ciuitatis Eccleſias, & deiude reliquas in diœceſi ſitas,mouaſteria,pia & teligioſa loca, cletum, & populum viſitabit Epiſcopus.Et prios Præſul,ſiue viſitator,exemplo Chriſti Domini,*Matth.*21.qui cùm templum Hieroſalem viſitare veller,duos ex Diſcipulis ſuis præmiſit, qui aduentum eius præountiarent in omnem cioitatem,oppidum,& locum, quo erat ipſe venturus, nuocium cum litteris Paſtoralibus, ac mandato manu chirographi ſui,ac notarij, quem ſecum ad viſitationem peragendã ducet ſubſcripturs, mitere debet,vt ſex, aut octo diebus ſaltem,plus,minuſve,de aduentu ſuo ſubditi viſitandi certiores fiant, vt ſe ad viſitationem recipiendam congrue iuxta ſtatus ſui conditioocm præparare poſſint,ac diligeutius,quid vnicuique eorum ex officio præſtandum ſit,conſidetare,ac præmeditari,oe imperatos eos offeodat viſitator, qoi ſi fuerit ipſemet Prælatus, proceſſiooaliter à Clero tecipiendus eſt,Fuſch.*de viſitat.l.*1.*c.*4.*n.*10.

Viſitandi ius ad ſolum Epiſcopum ſpectat, niſi 20
io contrarium oſtendatur priuilegium, vel conſuetodo legitimè præſcripta, vt poſt Hoſt. Soein. & alios,tradunt Sarmien.*lib.*3.*ſelect.cap.vltim.num.*1. Mandoſ.*conſil.*38.*num.*1.*&conſ.*37.*num.*11.Rot. *deciſ.*207.*n.*5.*part.*2. *dinerſ.& deciſ.*394.*n.*1.apud Farin.*part.*1. *recent.* qui fundatam habet inteotionem ſuam viſitandi omues Eccleſias ſuæ diœceſis, Maotic. *deciſ.*320.*num.*1. Si verò hoiuſmodi viſitaodi iua concedatur alicui, non cenſetur cooceſſum priuatinè quoad Epiſcopum, oiſi expreſsè dictum ſit,quòd Epiſcop. nou viſitet,Rot.*in Abulen. iuris viſitandi* 10.*Nouemb.* 1600. coram *Greg. XV.* impteſſa per Farinac.*deciſ.*33.*part.*2. *recent.* Habet etiam viſitaudi ius, & poteſtatem omuis Ptælatus Eccleſiaſticus, cui iuriſdictio,& adminiſtratio cooueuit,*cap.*1.§.*hanc,de cenſib.lib.*6.poſt Federic. Calderiu.Oldtad.& alios, Azot.*inſtit.moral.p.*2.*lib.*3. *cap.*40.*qneſt.*6.Rebuff.*in praxi tit. de deuolut.n.*65. Rot.*deciſ.*346.*n.*2.*part.*1 *recent.* & *in Trident.iuriſdictionis* 1607.coram *Card.Sacrato,& in Pampilon. iuris viſitandi* 15. *Decembr.* 1623. coram *R. P. D. Merlino*,nouiſſimè Lotter.*in tract.de re benefic.l.* 2. *q.*2. *num.*44.ac proinde præter Romanum Poutif.

† Legati à latere ex officio legationis ſibi à Sede 21
Apoſtol. demandatæ, *cap.cùm Apoſtolus, de cenſib.* Item legati Pontificij, qui nou ſunt à latere, ſed dicuntur nati,quibus legatio Apoſtol. competit ratione dignitatis,in qua ſunt conſtituti,*cap.cum inſtantia,c.procurationes, de cenſib.* Item etiam Legati Apoſtolici,qui Miſſi,ſiue Nuncij Apoſtolici nuncupaotur, ſi viſitandi onus eis ſit ſpecialiter impoſitum,vel ſi vrgens aliqua neceſſitas viſitationem poſtulet,*d.cap.cum inſtantia, d.c.procurationes*, Fuſch. *de viſitat.lib.*1.*cap.*1.*num.*9.

Item Vicarius Summi Pontificis io territorio ſibi iniuncto,*c.pen.de officio Vicary*,Fuſch.*d.lib.*1.*cap.*1. *num.*4. Inſuper Illuſtriſſimi Cardinales in Eccleſiis ſuorum titulorum,Concil. Lateraueu. *ſub Leone X. ann.*1514.vbi habetur Cardinales tituli ſui loca, ſi præſentes fuerint perſonaliter,ſi abſentes per Vicarium, teneri ſingulis annis viſitare clericos,& populos ſuarum Eccleſiarum, de quibus plura ex aliis

reſere

ferert Fusch. *vbi proximè num.* 5. Item Patriarchæ, *cap. felices 3. de cenſib. in 6.* Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. c. 3. in princ.* Fusch. *d. n. 5.* Azor. *d. c. 40. q. 6. verſ. quæres.* Archiepiſcopi quoque non tantùm in ſua diœceſi, ſed in tota prouincia, *c. ſopita 14. c. ſuper eo 2. a. cap. cùm nuper 25. de cenſib. e. 1. eod. tit. in 6.* Doctores citati *ſupra hoc tract. p. 1. tit. 4. de Archiepiſcopi præſtantia, verſic. 27.*

22 Decani, Archidiaconi, Archipresbyteri, Plebani, & alij inferiores viſitandi ius habent, ſi id longa conſuetudine præſcripſerint, *cap. ſuper eo, & c. cùm Apoſtolus, de cenſib.* De quibus nouè Conc. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. c. 3.* ita diſponit. *Archidiacons autem, Decani, & alij inferiores in his Eccleſijs, vbi hactenus viſitationem exercere legitimè conſueuerunt, debeat quidem aſſumpto notario, de conſenſu Epiſcopi, deinceps per ſeipſos tantum viſitare*, refert Felician. Coment. *in mann viſitat. l. 1. tit. 3. verſ. Archidiaconi*, Fusch. *d. c. 2. num. 19.*

23 Competit denique viſitandi ius Abbatibus, Generalibus, Prioribus, Miniſtris, aliiſque præſidentibus in monaſterijs Religioſorum, vel deputatis in iiſdem, *c. in ſingulis, c. ea quæ, de ſtatu monach.* Fusch. *d. c. 2. num. 14.* Sic & Abbatiſſis, & aliis mulieribus Regularibus in monaſterijs in quibus degunt, & in aliis eorum iuriſdictioni ſubiectis, *Clem. attendentes, in princip. de ſtat. monach.* Fusch. *d. cap. 2. n. 14 & 15.* Azor. *d. c. 40. q. 8. & 9.* Felician. Cemen. *d. tit. 3. verſ. Viſitatores.*

24 Viſitandi poteſtas Epiſcopis conceſſa tranſit in Capitulum Sede vacante: poteſt enim viſitare Eccleſias Epiſcopatui ſubiectas, vt reſoluunt Federic. de Senis *conſ. 16. ſub n. 2. verſ. item poteſt Capitulum & conſil. 40. num. 1.* Fusch. *d. c. 2. num. 20.* Molin. *de Iuſtit. tract. 5. diſp. 11. num. 7. verſ. ex eodem*, Rebuff. *in praxi tit. de deuolut. n. 65.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 1. c. 10. num. 8. verſ. decimo*, Raguc. *de voce Canon. quæſt. 36. num. 2.* Lotter. *de re benefic. l. 2. quæſt. 2. n. 44.* Rot. *deciſ. 346. num. 2. part. 1. recent. & in Pampilonen. iuris viſitandi 15. Decembris 1623.* coram *R. P. D. Merlino*. Quaranta *in ſumm. Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, verſ. quibus ſic prælibatis pag. 134.* Azor. *d. lib. 3. cap. 37. q. 14. ex eo*, quia Sede vacante Capitulum ſuccedit in omni Ordinaria Epiſcopi iuriſdictione, niſi aliud iure reperiatur expreſſum, *cap. vlt. de ſuppl. neglig. Prælat. l. 6. c. cùm nullus 3. ad finem princip. de temporib. ordinat. eodem lib. gloſſ.* pet text. *ibi, in cap. cùm olim. 14. de maiorit. & obed. gloſſ. vlt. in c. 1. de inſtitut. l. 6.* gloſſ. *verb. Capieuli* pet text. *ibi in Clement. 1. §. duro, de hæretic.* poſt alios Pauio. *de poteſtate Capituli Sede vacante part. 1. q. 1. num. 45.* Simanch. *de Cathol. inſtitut. tit. 25. num. 6.* Fusch. *de viſitat. lib. 1. c. 2. num. 20.* & alij citati ſuprà *allegat. 36. num. 9.* Planè viſitatio ius eſt Epiſcopale, pertinens ad poteſtatem iuriſdictionis Ordinariæ, non verò ad poteſtatem Ordinis, *cap. conquerente, de offic. ord. cap. 1. §. vlt. de cenſib. lib. 6.* Pauin. *de viſit. part. 1. in 1. quæſt. num 8.* Lotter. *de re benefic. lib. 2. quæſt. 2. num 43.* Seraphin. *deciſ. 475. num. 1. & deciſ. 615. n. 2. & deciſ. 1008. n. 4.* Mantic. *deciſ. 322. n. 24* Gregor. XV. *deciſ. 4. n. 4. & dec. 304. num. 2* Rota *deciſ. 196. n. 2. p. vet. 2. diuerſ. & dec. 396. num. 4. part. 1. recent.* Deinde non reperitur expreſsè prohibita Capitulo Sede vacante; igitur, &c. Quicquid diſtinguat inter viſitationem generalem, & ſpecialem gloſſ. *dict. verb. Capituli*, & veriorem putet Pauio. *de viſitat. part. 1. quæſt. 2. num. 46.* Quicquid etiam oppoſitum ex diametro, videlicet Capitulum Sede vacante viſitare non poſſe defendat Fusch. *loco proximè citato.* Nec obſtant quæ ille pro ſua opinione conſiderat; ad illud enim quod Capitulum Sede vacante non ſuccedit in voluntaria iuriſdictione Epiſcopi, maximè quando futuro ſucceſſori notabiliter præiudicatur, ex reſolutis per Rebuff. *in praxi benefic. tit. de deuolut. à num. 70.* & Pauin. *de poteſt. Capitul. part. 2. quæſt. 1.* & quòd viſitatio pertinet ad voluntariam iuriſdictionem, ſeu adminiſtrationem, *cap. regenda*, ibi, *vt ſibi viſum fuerit*, 10. *q. 1.* Reſpondetur poteſtatem viſitandi non ad voluntariam, ſed ad contentioſam iuriſdictionem pertinere, quippe cum reddatur in inuitum, & ſubditi velint nolint viſitationem ſubire teneantur, quinimò & Superior, cui ex officio incumbit, viſitare tenetur, *cap. ſopita 14.* ibi, *iure communi, de cenſib. cap. relata, in fine*, 10. *q. 1.* Aduertit Abb. *in dict. cap. cum olim num. 2. verſic. extra gloſſ.* Quamuis in arbitrio conſtitat data cauſa pluries quàm ſemel in anno viſitare, hoc vel illo tempore *dict. c. regenda*; deinde futuro ſucceſſori notabiliter non præiudicatur, cum potius ab onere releuetur vt patet. Quapropter priorem ſententiam, quæ communis eſt, & in praxi recepta, tenendo declarabis, procedere cum ſupracitatis, præſertim Cardin. *d. n. 6.* & Abb. *loco citato*, in viſitatione, quæ competit Epiſcopo iure ordinario, non autem delegationis, de quo Azor. *d. c. 37. q. 15.* Ad quod propoſitum adeſt bona deciſio Rotæ *in Pampilonen. Iuris viſitandi 15. Decembris 1623.* coram *R. P. D. Merlino*, quæ ſic caniat.

Pro Capitulo Eccleſia Cathedralis ſolum informante reſponſum fuit, ſcilicet ipſum Capitulum Sede Epiſcopali vacante habere intentionem fundatam in Iure viſitandi vniuerſam diœceſim, ac omnia & ſingula membra, ac proinde etiam clerum de Guipuſcoa, ea ratione quia dum Eccleſia Cathedralis ſuo viduata eſt ſponſo, omnia, quæ ad iuriſdictionem ſpectant, in ipſum tranſeunt Capitulum, cap. cùm olim, vbi Abb. *n. 2.* & Bald. *in princip. de maiorit. & obed. c. 2. ne Sede vacante*, Feder. de Senis *conſil. 18. num. 2.* Nauart. *conſil. 44. num. 2. de tempor. ordinat. & conſil. 7. n. 1. de filijs Presbyter.* Rebuff. *in praxi tit. de deuol. n. 58.* Azor. *inſtitutionum moralium lib. 3. cap. 37. quæſt. 6. part. 2.* Gutier. *quæſt. canonic. cap. 11. num. 10. lib. 1.* Pauin. *de poteſtat. Capituli Sede vacante, quæſt. 1. num. 3. cum ſequentibus, & quæſt. 5. num. 2. verſic. item regulariter pari. 1.* Pariſ. *de reſignat. quæſt. 23. n. 27. & 28. lib. 8.* Suarez *de cenſur. diſput. 7. ſect. 2. num. 4.* Molin. *de Iuſtit. & Iure tract. 5. diſp. 11. num. 5.* Rot. *diuerſ. deciſ. 1. n. 15. part. 2. & inter recent. deciſ. 346. n. 2. p. 1. & deciſ. 632. n. 4. p. 2* &c. *In cauſa Pampilonen. iuris viſitandi, 15. Maij 1624.* coram eodem *R. P. D. Merlino*, fuit denegata remiſſoria clero de Guipuzcoa admittendi impedite Capitulum ne viſitaret Sede Epiſcopali vacante ante lapſum triennij ſub prætextu immemorabilis conſuetudinis, tum quia decretū Concilij ſubmouet immemorabilem, ibi, *non obſtante quacumq; conſuetudine etiam immemorabili*, &c. tum quia materia eſt imprætiptibilis, & quia ſemper actus ex parte Capituli remanet merè facultatiuus, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 298. n. 10. & c. 399. n. 38.* Lotr. *d. l. 2. q. 2. n. 49. & 50.* Rot. *dec. 778. n. 5. p. 1. diuerſ.* Coccin. *deciſ. 402. n. 10.*

Viſitatio autem diœceſis vt pote quæ verſatur nedum in ſucceſſu ad vnamquamque, ſi id commode petagi poteſt, Eccleſiam, ſed & in petquiſitione, & reformatione motū tam Clerici, quàm populi, bonos mendo, & prauos corrigēdo, vt *in c. 1. de cenſib. in 6.* & in S. Concilio Tridentin. *ſeſſ. 24. c. 3.* cum ſit actus præcipuè ad iuriſdictionem pertinens, *cap. conquerente, de offic. Ordin. c. 1. §. final. de cenſib. in 6.*

Pauio.

bona fabricæ, vel Eccleſiæ, vt ceoſuit *Sacra Congr.* teſte Armend. *d. tit. 6. de viſit. n.* 123.

16 Illud in præſenti adoertendum duxi, Epiſcopum eo dumtaxat caſo habere facultatem conuocaodi Capitulum, quando Canonicis aliquid deliberandum proponit, oec de te agit ad ſuum, vel ſuorum commodum ſpectante, neque prohibetur eidem quominus Capitulum ſuo arbitrio connocet. Ita teſert deciſum Armendar. *d. lib. 7. de Epiſcopis, n.* 95. & tamen in eo vocem non habet, ex eodem Armendar. *locc proximè citato, num.* 84. Gelet. *in margarita caſuum cenſc. verb. Epiſcop. antepen.* In illis igitur caſibus ſpectsotibus ad Epiſcopalem Digoitatem, in quibus Epiſcopus poteſt eſſe iudex, conuocare poterit Capitulum, ſecus vero io aliis, in quibus iudex eſſe noo poteſt, Armend. *d. n.* 95. Quam denique poteſtatem hsbeat Epiſcopus in Capitulo, declarat Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 214. Duobus modis poteſt Epiſcopus eſſe in Capitulo, primò vt Epiſcopus, ſecundò vt Canonicus, prout cootiogit in Eccleſiis vbi collatio beoeficiorum, vel Canonicatuum pertinet ad Epiſcopum, & Capitulum coniunctim, vt obſeruat nooiſſimè Hieronym. Veneto & Leyua *in examine Epiſcoporum lib. 4. cap. 29. num.* 27.

17 Si Epiſcopus eſt io Capitulo tanquam Epiſcopus, debet ſedere io ſuperiori Joco ornato & præparato, & ptoponere ſicut eaput Eccleſiæ, & Capituli, & ordinate omnia, qnę in illo actu debent fieri, Abb. *in c. poſtul. aſtu, de conceſſ. prab.* Hieron. Venero *c. 29. num.* 34. vbi *n.* 35. ſubdit quòd ſi tunc appelletur à deciſione facta ab Epiſcopo & Capitnlo, debet appellari ad Mettopolitanum, & Iudicem ſupetiorem, non autem ad ipſum Epiſcopum. Non habet tamen vocem deciſiuam in tebus pertioentibus ad Capitulum, ſed ſolum poteſt proponere, exquirere, & teſumere, Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 6.* Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ l. t. tit. 18. l. 7. de Epiſcopis, n.* 84. Hieron. Veoero *d. c. 29. n. 42.* Epiſcopos poteſt ad libitum ſuum Capitulum coonocare, & audire voraeoruiu, ac concludere iuxta maiorem pattem ſuffragiorum, dummodo tes de qua agitur, noo ſit in commodū Epiſcopi, vel ſuorum; quia tunc licet poſſet illud congregare, & tem propooere, debet telinquere Canonicos de Capitulo ſolos, vt ipſi libere tem diſeutiant, & determinent, Hieron. Venero *d. c. 29. n. 37. & 38.* vbi *n. 39.* ſubdis Epiſcopum nō poſſe congregare Capitulum pro omnibus caſibus, in quibos non poteſt eſſe Iudex. Si habeat controoerſiam cum Capitulo, non poteſt domi ſuæ illud congregare, ſed debet ad Aulam capitularem accedere, io qua ſolitum eſt Capitulum ſemper conuentri, prout deciſum teferunt Armend. *d. l. 7. de Epiſcopis n. 96.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiep. Neapol. part. 4. deciſ.* 286. Hieron. Venero *d. c. 29. n. 41.*

18 Quando verò Epiſcopus aſſiſtit in Capitulo vt Canonicus, quia in eadem Eccleſia eſt Præbendatus, obtinerque ius Canooiæ, debet ſedere in ſua proptia Sede apparata & ornata, & primus debes dicere ſuam ſententiam, quia à Tridentina Synodo ei datur prima ſedes, & omnis auctoritas; vide Abb. *in cap. poſtul. aſtis ſub num. 8. de conceſſ. prab.* Boër. *de auctorit. magni Conſilij num.* 65. Stepban. Gratian. *diſceptat. forenſa.* 106. *à num. 9.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. q. 16. num.* 104. & 105. Hieron. Venero *d. c. 29. num.* 28. vbi *num.* 30. ſubdit quòd tunc habes vnum ſuffragium ſicut vnus de Capitulo, licet magis ponderatiuum propter eius auctoritatem, & *num.* 31. addit quòd ſeruoda eſt coſuetudo, vel ſtatutum cuioſqoe Eccleſiæ, an debeat vincere ſententia illa, pro qua ſuffragium tulit Epiſcopus, ſi paria fiot ſuffragia, & *n.* 32. ait Decanum, vel caput illius Captsuli debete proponere, & teſoluere etiam quando Epiſcopus aſſiſtit in Capitulo tanquam Canoicus, petita tamen cum debita vrbaoitate licootia ab Epiſcopo, cum ſalutsodo.

Poſt Cathedralis Eccleſiæ viſitationem cæteras 19
ciuitatis Eccleſias, & deinde teliquas in dicœceſi ſitas, monaſteria, pia & teligioſa loca, cletum, & populum viſitabit Epiſcopus. Et prins Præſul, ſiue viſitator, exemplo Chtiſti Domini, *Matth.* 21. qui cùm ſemplum Hietuſalem viſitare vellet, duos ex Diſcipulis ſuis præmiſit, qui adueotum eius præountiatent in omnem ciuitatem, oppidum, & locum, quo erit ipſe ventutus, nuncium cum litteris Paſtoralibus, ac mandato maou chitographi ſui, ac notarij, quem ſecum ad viſitationem petagendà ducet ſubſcriptis, mittere debet, vt ſex, aut octo diebus ſaltem, plus, minuſve, de aduentu tuo ſubditi viſitandi certiotes fiant, vt ſe ad viſitationem tecipiendam congrue iuxta ſtatus ſui conditioocm ptæparare poſſint, ac diligentius, qoid vnicuique eotum ex officio præſtandum ſit, confiderare, ac præmeditati, ne imperstos eos offendat viſitator, qui ſi fuerit ipſemet Prælatus, proceſſioosltet à Clero tecipieodus eſt, Fuſch. *de viſitat. l. t. c. 4. n.* 10.

Viſitandi ius ad ſolum Epiſcopum ſpectat, niſi 20
in contrarium oſtendatur priuilegium, vel conſuetudo legitimè præſcripta, vt poſt Hoſt. Socin. & alios, tradunc Satmien. *lib. 3. ſelect. cap. vltim. num.* 1. Mandoſ. *conſil.* 38. *num.* 1. & *conſ.* 37. *num.* 11. Rot. *deciſ.* 207. *n. 5. part. 2. diuerſ. & deciſ.* 394. *n. 5.* apud Farin. *part. 5. recent.* qui fundatam habet intentionem ſuam viſitandi omnes Eccleſias ſuæ dicœceſis, Mantic. *deciſ.* 320. *num.* 1. Si verò huiuſmodi viſitandi ius concedatur alieui, non cenſetur conceſſum ptiuatiuè quoad Epiſcopum, niſi expreſsè dictum ſit, quòd Epiſcop. non viſitet, Rot. *in Abulen. iuris viſitandi* 10. *Nouemb.* 1600. coram *Greg. XV.* impreſſa per Farinae. *deciſ.* 33. *part. 2. recent.* Habet etiam viſitandi ios, & poteſtatem omnis Prælatus Eccleſiaſticus, cui iuriſdictio, & adminiſtratio conueoit, *cap.* 1. §. *hanc, de cenſib. lib. 6.* poſt Federic. Calderio. Oldrad. & alios, Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 40. quæſt. 6.* Rebuff. *in praxi tit. de denolut. n. 65.* Rot. *deciſ. 346. n. 2. part. 5 recent.* & *in Trident. iurisdictionis* 1607. coram *Card. Sacrato*, & *in Pampilon. iuris viſitandi* 15. *Decembr.* 1623. coram *R. P. D. Merlino*, nouiſſimè Lotter. *in tract. de re benefic. l. 2. q. 2. num.* 44. ac proinde præter Romanum Pootif. 21
† Legati à latere ex officio legationis ſibi à Sede
Apoſtol. demandatæ, *cap. cùm Apoſtolus, de cenſib.* Item legati Pootificij, qui oon ſunt à latere, ſed dicuntur nati, quibus legatio Apoſtol. competit tatione dignitatis, in qua ſoos cooſtitoti, *cap. cum inſtantia, c. procurationes, de cenſib.* Item etiam Legati Apoſtolici, qoi Miſſi, ſiue Nuncij Apoſtoltci nuncupantur, ſi viſitandi onus eis ſit ſpecialiter impoſitum, vel ſi vrgens aliqua neceſſitas viſitationem poſtulet, *d. cap. cum inſtantia, d. c. procurationes*, Fuſch. *de viſitat. lib. 1. cap. 2. num. 9.*

Item Vicarius Summi Pootificis io territotio ſibi 22
iniuncto, *c. pen. de officio Vicary*, Foſch. *d. lib. t. cap. 2. num.* 4. Inſuper Illuſtriſſimi Cardinales in Eccleſiis ſuorum titulorum, Concil. Lateraaen. *ſub Leone X. ann.* 1514. vbi habetur Cardinales tituli ſui loca, ſi præſeotes fueriot perſonaliter, ſi abſentes per Vicarium, teneri ſingulis annis viſitaro clericos, & populos ſuarum Eccleſiarum, de quibus plura ex aliis

ferent Fusch. *vbi proximè num.* 5. Item Patriarchæ, *cap. felices 3. de censib. in* 6. Concil. Trident. *sess.* 24. *de reform. c. 3. in fine.* Fusch. *d. a.* 5. Azor. *d. c.* 40. *q.* 6. *vers. quares.* Archiepiscopi quoque non tantùm in sua diœcesi, sed in tota prouincia. *c. supra* 14. *c. super eo* 22. *cap. cùm nuper* 25. *de censib. c.* 1. *eod. tit. in* 6. Doctores citati *supra hoc tract. p.* 1. *tit.* 4. *de Archiepiscopi præstantia, vers. c.* 27.

22 Decani, Archidiaconi, Archipresbyteri, Plebani, & alij inferiores visitandi ius habent, si id longa consuetudine præscripserint, *cap. super eo, & c. cùm Apostolus, de censib.* De quibus nouè Conc. Trident. *sess.* 24. *de reformat. c.* 3. ita disponit. *Archidiaconi autem, Decani, & alij inferiores in his Ecclesijs, vbi hactenus visitationem exercere legitimè consueuerunt, debent quidem assumpto notario, de consensu Episcopi, deinceps per seipsos tantum visitare*, refert Felician. Coment. *in manu visitat. l.* 1. *tit.* 3. *vers. Archidiaconi*, Fusch. *d. c.* 2. *num.* 19.

23 Competit denique visitandi ius Abbatibus, Generalibus, Prioribus, Ministris, aliisque præsidentibus in monasterijs Religiosorum, vel deputatis in iisdem, *c. in singulis, c. ea quæ, de statu monach.* Fusch. *d. c.* 2. *num.* 14. Sic & Abbatissis, & alijs mulieribus Regularibus in monasterijs in quibus degunt, & in alijs eorum iurisdictioni subiectis, *Clem. attendentes, in princip. de stat. monach.* Fusch. *d. cap.* 2. *n.* 14 & 15. Azor. *d. c.* 40. *q.* 8. & 9. Felician. Cemen. *d. tit.* 3. *vers. Visitatores.*

24 Visitandi potestas Episcopis concessa transit in Capitulum Sede vacante: potest enim visitare Ecclesias Episcoparui subiectas, vt resolnunt Federic. de Senis *cons.* 16. *sub n.* 2. *vers. item potest Capitulum & consil.* 40. *num.* 1. Fusch. *d. c.* 2. *num.* 20. Molin. *de Iustit. tract.* 5. *disp.* 11. *num.* 7. *vers. ex eodem*, Rebuff. *in praxi tit. de deuolut. n.* 65. Franc. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 1. *c.* 10. *num.* 8. *vers. decimo*, Raguc. *de voce Canon. quæst.* 36. *num.* 2. Lottet. *de re benefic. l.* 2. *quæst.* 2. *n.* 44. Rot. *decis.* 346. *num.* 2. *part.* 1. *recent. & in Pampilonen. iuris visitandi* 15. *Decembris* 1623. coram *R. P. D. Merline.* Quaraota *in summ. Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, vers. quibus sic præiudicatur pag.* 134. Azor. *d. lib.* 3. *cap.* 37. *q.* 14. ex eo, quia Sede vacante Capitulum succedit in omni Ordinaria Episcopi iurisdictione, nisi aliud Iure reperiatur expressum, *cap. vlt. de suppl. neglig. Prælat. l.* 6. *c. cùm nullus* 3. *ad finem princip. de temperib. ordinat. eodem lib. gloss.* per text. *ibi, in cap. cùm olim* 14. *de maiorit. & obed. gloss. vlt. in c.* 1. *de instit. at. l.* 6. gloss. *verb. Capituli* per text. *ibi in Clement.* 1. §. *duro, de hæretic.* post alios Pauin. *de potestate Capituli Sede vacante part.* 1. *q.* 1. *num.* 45. Simanch. *de Cathol. institut. tit.* 25. *num.* 6. Fusch. *de visitat. lib.* 1. *c.* 2. *num.* 20. & alij citati suprà *allegat.* 36. *num.* 9. Planè visitatio ius est Episcopale, pertinens ad potestatem iurisdictionis Ordinariæ, non verò ad potestatem Ordinis, *cap. conquerente, de offic. ord. cap.* 1. §. *vlt. de censib. lib.* 6. Pauin. *de visit. part.* 1. *in* 1. *quæst. num.* 8. Lottet. *de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 2. *num* 43. Seraphin. *decis.* 475. *num.* 1. *& decis.* 615. *n.* 2. *& decis.* 1008. *n.* 4. Mantic. *decis.* 322. *n.* 24. Gregor. XV. *decis.* 4. *n.* 4. *& dec.* 304. *num.* 2 Rota *decis.* 196. *n.* 2 *part.* 2. *diuers. & dec.* 396. *num.* 4. *part.* 1. *recent.* Deinde non repetitur expressè prohibita Capitulo Sede vacante; igitur, &c. Quicquid distinguat inter visitationem generalem, & specialem gloss. *dict. verb. Capituli*, & veriorem putet Pauio. *de visitat. part.* 1. *quæst.* 2. *num.* 46. Quicquid etiam oppositum ex diametro, videlicet Capitulum Sede vacante visitare non posse defendat Fusch. *loco proximè citato.* Nec obstat quæ ille pro sua opinione considerat; ad illud enim quod Capitulum Sede vacante non succedit in voluntaria iurisdictione Episcopi, maximè quando futuro successori notabiliter præiudicatur, ex resolutis per Rebuff. *in praxi benefic. tit. de deuolut. à num.* 70. & Pauin. *de potest. Capitul. part.* 2. *quæst.* 1. & quòd visitatio pertinet ad voluntariam iurisdictionem, seu administrationem, *cap. regenda*, ibi, *vt sibi visum fuerit*, to. *q.* 1. Respondetur potestatem visitandi non ad voluntariato, sed ad contentiosam iurisdictionem pertinere, quippe cum reddatur in inuitum, & subditi velint nolint visitationem subire teneantur, quinimò & Superior, cui ex officio incumbit, visitare tenetur, *cap. sopita* 14. ibi, *iure communi, de censib. cap. relata, in fine*, 10. *q.* 1. Aduertit Abb. *in dict. cap. cum olim num.* 2. *vers. extra gloss.* Quamuis in arbitrio consistat data causa pluries quàm semel in anno visitare, hoc vel illo tempore *dict. c. regenda*; deinde futuro successori notabiliter non præiudicatur, eum potius ab onere releuetur vt patet. Quapropter priorem sententiam, quæ communis est, & in praxi recepta, tenendo declarabis procedere cum supra citatis, præsertim Cardin. *d. n.* 6. & Abb. *loco citato*, in visitatione, quæ competit Episcopo iure ordinario, non autem delegationis, de quo Azor. *d. c.* 37. *q.* 15. Ad quod propositum adest bona decisio Rotæ *in Pampilonen. Iuris visitandi* 15. *Decembris* 1623. coram *R. P. D. Merlino*, quæ sic canitat.

Pro Capitulo Ecclesia Cathedralis solum iaformante responsam fuit, scilicet ipsum Capitulum Sede Episcopali vacante habere intentionem fundatam in Iure visitandi vniuersam diœcesim, ac omnia & singula membra, ac proinde etiam clerum de Guipuzcoa, ea ratione quia dum Ecclesia Cathedralis suo vidauata est sponso, omnia, quæ ad iurisdictionem spectant, in ipsum transeunt Capitulum, cap. cùm olim, vbi Abb. *n.* 2. & Bald. *in princip. de maiorit. & obed. c.* 2. *ne Sede vacante*, Fedet. de Senis *consil.* 18. *num.* 2. Nauart. *consil.* 44. *num.* 2. *de tempor. ordinat. & consil.* 7. *n.* 1. *de filijs Presbyter.* Rebuff. *in praxi tit. de deuol. n.* 58. Azor. *institutionum moralium lib.* 3. *cap.* 37. *quæs.* 6. *part.* 2. Gutier. *quæst. canonic. cap.* 11. *num.* 10. *lib.* 1. Pauin. *de potestat. Capitali Sede vacante, quæst.* 1. *num.* 3. *cum sequentibus, & quæst.* 5. *num.* 2. *vers. item regulariter part.* 1. Parisi. *de resignat. quæst.* 23. *n.* 27. & 28. *lib.* 8. Sotez *de censur. disput.* 7. *sect.* 2. *num.* 4. Molin. *de Iustit. & Iure tract.* 5. *disp.* 11. *num.* 5. Rot. *diuers. decis.* 1. *n.* 13. *part.* 2. *& inter recent. decis.* 346. *n.* 2. *p.* 1. *& decis.* 632. *n.* 4. *p.* 2 &c. *In ead. causa Pampilonen. iuris visitandi*, 15. *Maij* 1624. coram eodem *R. P. D. Merline*, fuit denegata remissoria clero de Guipuzcoa admittendi impedire Capitulum ne visitaret Sede Episcopali vacante ante lapsum triennij sub prætextu immemorabilis consuetudinis, cum quia decretū Concilij submouet immemorabilem, ibi, *non obstante quacumq; consuetudine etiam immemorabili*, &c. tum quia materia est imprætscriptibilis, & quia semper actus ex parte Capituli remanet melè facultatiuus, Steph. Grat. *discept. feudal. cap.* 298. *n.* 10. *& c.* 399. *n.* 38. Lott. *d. l.* 2. *q.* 2. *a.* 49. *&* 50. Rot. *dec.* 778. *n.* 5. *p.* 1. *diuers.* Coccin. *decis.* 402. *n.* 10.

Visitatio autem diœcesis vtpote quæ vetetur nedum in accessu ad vnamquamque, si id commode peragi potest, Ecclesiam, sed & in perquisitione, & reformatione morū tam Cleticī, quàm populi, bonos tuendo, & praues corrigēdo, vt *in c.* 1. *de censib. in* 6. & in S. Concilio Tridentin. *sess.* 24. *c.* 3. cum sit actus præcipuè ad iurisdictionem pertinens, *cap. conquerente, de offic. Ordin. c.* 1. §. *final. de censib. in* 6.

Pauin.

Pauin. *de Viſitat. q. 1. n 8 p. 1.* Rot. *diuerſ. deciſ. 196. num. 2. part. 2.* coram Cardin. Seraphin. *deciſ. 475. num. 1. & deciſ. 615. n. 2. & deciſ. 1008. n. 4.* & coram Cardin. Mantica *deciſ. 322.* & coram ſ. mem. Gregor. XV. *deciſ. 4. num. 4. & deciſ. 304. n. 2. & inter recent. deciſ. 168. num. 2. & deciſ. 346. n. 2. & deciſ. 394. n. 4. part. 1.* Sequitur vt defuncto Epiſcopo Capitulum ſuccedat in hoc iure iuriſdictionali, & proinde munus viſitationis obire poſſit eodem modo, quo poterat Epiſcopus; & in puncto, quod Epiſcopali Sede vacante facultas viſitandi diœceſim reſideat penes Capitulum, dixerunt Abbas *in cap. cum olim, ſub n. 2. verſ. ſed indiſtincte*, vbi etiam Bald. *n. 8. de maioritat. & obed.* & Franch. poſt Imol. Gemin. *in cap. 1. n. 5. eodem tit. lib. 6.* Archidiacon. *in cap. ſi Epiſcopus n. 2. de ſupplen. neglig. Prælat. in 6.* Feder. de Senis *conſ. 16. num. 2. verſic. item poteſt, & conſ. 40. n. 8.* Rebuff. *in praxi tit. de deuolut. num. 65.* Azor. *inſtit. moral. lib. 3. cap. 37. quæſ. 14. p. 2.* Rot. *inter recent. deciſ. 346. n. 2. part. 1.* & idem aliàs fuit dictum *in Burgen. procurationum* 10. *Martij* 1597. coram *Orano*, & *in Tuden. iuriſdict.* 28. *Nouembr.* 1607. coram *Card. Sacrato*,

25 tenet quòd † non poteſt viſitare Monialium cœnobia exempta, quæ alioquin poteſt Epiſcopus, vt delegatus Sedis Apoſtolicæ, & ita cenſuit Rot. *in vna Burgen. iuris viſitandi* 1588. coram *D. Orano*, vbi agebatur de viſitando monaſterio Monialium non exempto à iuriſdictione Epiſcopi, & fuit ibi dictum Capitulum Sede vacante illud viſitare poſſe, refert Aloyſ. Rice. *in praxi fori Eccleſiaſt. dec. 609. in prima editione, & reſol. 533. in 2. edit.* vbi aſſerit procedere, etiam quando Sedes Epiſcopalis quaſi vacat, veluti Epiſcopo ab hoſtibus, vel paganis capto, vt fuit dictum *in eadem Burgen.* 10. *Martij* 1597.

26. Aliquando tamen Capitulum ſuperſtire adhuc Epiſcopo ex præſcriptione, vel priuilegio viſitandi ius habere poteſt, vt colligitur ex Concil. Tridentin. *ſeſſ. 24. de reformat. c. 3. verſic. viſitatores.* Azor.

27 *d. lib. 3. c. 40. quæſt. 8.* Et tunc † viſitatores à Capitulo deputati debent eſſe approbati ab Ordinario, vt decreuit Rebuff. *d. l. 7. de Epiſcopis, num. 110.*

Sicut Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede vacante ſuccedit in iuriſdictionalia Epiſcopi, & in ius viſitandi, ita etiam Sede vacante per mortem Abbatis habentis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, Capitulum Collegiatæ ſuccedit in iuriſdictionem dicti Abbatis, & ius viſitandi, prout cenſuit Rot. *in Burgen. iuriſdict. 22. Iunij* 1611. impreſſa per Farin. *deciſ. 346. part. 1. recent.* vbi *num. 5.* ampliat, etiamſi tale ius Abbati competeret ex præſcriptione, vel priuilegio, & reſpondet ad illud quod ea, quæ de Iure ſpeciali competunt, non ſolent tranſire in Capitulum, vt per Abb. *in cap. cum olim n. 2. de maiorit. & obed. in 5. q.* vbi Felin. *num. 5. & 6.* Rebuff. *in praxi tit. de deuolut.* procedere iſ auctoritate legata, & quæ nomine Sedis Apoſtol. exercetur, vt citati DD. loquuntur: quod non connexit cum iuriſdictione ordinaria, quæ licèt ex conſuetudine, vel priuilegio habeatur, exercetur tamen per Abbatem nomine proprio.

28 Vicarius autem generalis hoc ius viſitandi non habet, niſi ſpecialiter eidem committat Epiſcopus, vt reſoluunt Rebuff. *in praxi benef. tit. an forma Vicariatus, n. 100 & 101.* Sbroz *de Vicario Epiſcopi lib. 2. quæſt. 120. num.* 1. Fuſc. *dict. cap. 2. num. 18.* Azorius *inſtitut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 45. quæſ. 4.* Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi, cap. 4. §. 2. verſic. tertio, nec viſitare*, Narbon. *de appellatione à Vicario ad Epiſcopum part. 1. num. 224.*

Non licet Epiſcopo viſitationem aggrediendi 29
proponere edicta, quibus ſubditi iubeantur crimina detegere, multóque minos propoſita pœna excommunicationis. Ita cenſuit *Sacra Congregat.* teſte Armendar. *dict. tit. 6. de viſitat. l. 5. §. 2. num. 16.* notiſſime me citato in hoc loco Mendez à Caſtro *in praxi Luſitana part. 2. lib. 2. cap. 3. num. 36.*

Nec etiam poteſt in viſitatione pœnas ordinarias 30
delictorum imponere, ſed tantum extraordinarias, quæ magis morum emendationem, aut correctionem, quam ordinariam delicti vindictam reſpiciant, idem Armendar. *loco proximè citato num. 11.* Et licèt poſſet iterum viſitare Eccleſias viſitatas ab inferioribus, vt in terminis Concil. Trident. *d. c. 3.* † non tamen poterit iterum punire punitos ab 35
eis, nec ab eis, abſolutos cogere ad innocentiam ſuam demonſtrandam, idem Armendar. *dict. l. 7. de Epiſcopis, num. 111.*

In iis, vbi de viſitatione, aut morum correctione 32
agitur, proceditur omni, & quacunque appellatione, ſeu querelâ, etiam ad Sedem Apoſtolicam interpoſita, ſemota, quæ executionem nullo modo impedire, aut ſuſpendere poteſt, Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 10.* Lancell. *de attent. & innouat. appell. pendente, limit. 18. princip. num. 6.* Rugin. *de appell. §. 2. cap. 3. num. 6.* Matheſan. *de commiſſion. part. 8. de commiſſione appellationum extra curiam Romanam cap. 6. num 78. in ſecunda impreſſ.* quos refert. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut. 7. n. num. 1.* Gabriel. Berart. *in ſpeculo viſitat. ſecular. cap. 27. num. 62.* nouiſſime Mendez à Caſtro *in praxi Luſitana part. 2. lib. 2. c. 3. n. 32. pag. 45.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Neapol cap. 21. num. 5.* Gratian. *March. deciſ. 188. n. 8. & 2.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controu. forenſ. lib. 8. cap. 65. n. 19.* dummodò Epiſcopi procedant ſine proceſſu, & ſine ſcriptis, etiam carcerando, & carceratos detinendo: quo caſu ſi carcerati appellauerint, poteſt Iudex appellationis cognoſcere de præteriſo exceſſu in corrigendo: ſed interim non impeditur, aut ſuſpenditur executio eorum, quæ ab Ordinario ſunt decreta; ſed ſi Epiſcopus formato proceſſu, & ſeruatis ſeruandis procedat, non habet locum diſpoſitio Concil. *in d. cap. 10. ſeſſ. 24. de reform.* ſed à † ſententia definitiua tantùm admittitur appellatio, 33
quæ ſuſpendit iudicatum. Ita reſoluit Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 2. cap. 2. num. 77.* & latè de hac materia vide Cariam Philip. *part. 1. §. 7. n. 10.* Suat. de Pace *in praxi tom. 2. part. 5. cap. vnic. n. 14.* Armendar. *d. tit. 6. de viſit. num. 104. cum ſequentibus*, Salgado *de protect. Regia p. 2. c. 15. n. 61.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Mendez à Caſtro *in praxi Luſit. p. 2. lib. 2. c. 3. n. 34. pag. 45.* Genuenſ. *d. c. 21. n. 5.* Gratian. *d. dec. 188. n. 3. & 4.* Ciarl. *d. c. 65. n. 19.* † Dabi- 34
tur etiam appellatio, ſi Epiſcopus procedat in exemptos, ſeu aliàs priuilegiatos, contra eorum priuilegia, Matheſ. *d. n. 78.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 7. n. 3. verſ. verum.* Gabr. Berart. *in ſpeculo viſit. ſecul. c. 27. n. 67.* Salgado *d. c. 26. n. 68.* Mendez à Caſtro *d. c. 3. n. 34. in fine. pag. 45.*

Quando in viſitatione regulariter appellati cõ- 35
tigerit ab Epiſcopo ſuffraganeo, etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, debet appellari ad Metropolitanum quoad deuolutiuam non quoad ſuſpenſiuam, vt deciſum referunt Zerola *in praxi Epiſcop. p. 2. verb. viſitat. §. 3.* Piaſ. *in ſimili praxi p. 2. c. 3. n. 62.* Aloyſ. Rice. *in praxi aurea reſol. 449. n. 2. propè finem*, & reſolunt Cocbier *de iuriſd. Ordinar. in exemptos p. 2. quæſt. 14. num. 5.* Thom. Valaſc. *alleg. iuris, tom. 8. allegat. 70. num. 5. in fine.* Ratio eſt, quia † propter 36
dictionem illam, *etiam*, quæ vnum caſum exprimit,

&

& alium includit, vt tenent plures à me citati *in remiſſion. de diction & clauſul. dictien.* 95. vtramque poteſtatem, ordinariam ſcilicet, & delegatam Epiſcopus habere dicitur, iuxta notata per me *allegat.* 92.

37 Sic etiam à mandato de reſidendo in viſitatione edito non datur appellatio ad effectum ſuſpenſiuum, ſed ad effectum deuolutiuum tantùm, provt deciſum refert Armendar. *dicto titul.* 6. *de viſitat. num.* 2. & reſoluunt Mar. Antonin. *var. libr.* 1. *reſol.* 85. *n.* 10. *& reſolut.* 119. *num* 14. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici reſolut.* 476. *num.* 5. *in fine, & in praxi aurea reſol.* 7. *in fine.*

38 Epiſcopus viſitans vt ſuprà; procedendo ſine proceſſu tanquam ſuſpectus recuſari non poteſt, niſi modum in viſitando exceſſerit, provt deciſum referunt Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. c.* 21. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *diſt. part.* 2. *lib.* 2. *cap* 3. *num.* 35. *pag.* 45. Piaſec *loco proximè citato*, vbi etiam reſoluit, quòd quando proceditur compilato proceſſu, recuſari poteſt ſi ſit ſuſpectus, & ab eo licitè appellatur appellatione non ſolùm deuolutiua, ſed etiam ſuſpenſiua, Genuenſ. *d. cap* 21. *n* 5. Gratian. *d. diſceſ.* 188. *n.* 4 Ciarlin. *d. c.* 65. *n.* 20 vbi citat metipſum *in hoc loco*, nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. c.* 25. *n.* 17. Super quo reſcripſit S. D. Paulus Quintus felicis recordationis Epiſcopo Portugalen. his verbis, *Venerabilis Frater, Salutem, & Apoſtolicam benedictionem. Fraternitatis tua nomine nobis nuper expoſitum fuit, quod viſitationes, quæ in tua diœceſi in vim Decretorum Concilij Tridentini, & aliàs legitimè fiunt, ſæpius impediuntur, eo quia viſitati Prælatum, ſeu alium legitimè viſitantem ſuſpectum allegant, in magni diuini cultus, præſertim & fabricæ Eccleſiarum præiudicium. Quamobrem nos huiuſmodi abuſum tollere volentes, ſupplicationibus tuo nomine ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, de conſilio venerabilium Fratrum noſtrorum Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Sacri Concilij Tridentini interpretum, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium declaramus Epiſcopum, vel alium, cui ad legitimè competu, viſitantem non poſſe vel ſuſpectum recuſari, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque in contrarium facientibus quibuſcunque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris die* 29. *Octobris* 1610. *Pontificatus noſtri anno ſexto. S. Cobellatius.* Venerabili Fratri Gondiſalno Epiſcopo Portugalen. refert me non citato Marcel. Vulpe *d. loco.* de qua declaratione me citato meminerunt Portel. *part.* 1. *caſu* 11. Laurent. de Peirinis *in formular. Regal. tit. R. cap.* 2. *num.* 1. Antea quoque deciſum à *Sacra Congregat* fuerat Epiſcopum viſitationem aggredicotem, atque etiam in præparatoria inquiſitione non poſſe vt ſuſpectum recuſari neque probatione, vel allegatione ſuſpicionis impediri, quominus pœna extraordinaria, quæ morum correctionem, & emendationem reſpiciat, viſitatos afficere poſſit, provt refert Armendar. *d. tit. 6. de viſitat. l.* 5. §. 2. *num.* 8. *& n.* 7. aſſerit hoc verum, dum tamen in ea proceſſum non compleat, & ſe intra viſitationis terminos contineat; & quod Epiſcopi in viſitatione non poſſint recuſati tenuit nouiſſimè concluſtanus noſter Gabriel Pereira *in tract. de Manu Regia cap.* 7. *de cognit. violentiæ num.* 18 *tom.* 1. vbi etiam dicit & exiſtimat vim non inferri à viſitatore ſi recuſatus proceriit ad vlteriora: limitat tamen quando ipſe viſitator ante viſitationem fuerat iam iudicatus pro ſuſpecto: & quod etiam poſſit recuſari viſitator quando procedit compilato proceſſu reſoluunt Salgado *de protect. Regia part.* 2. *cap.* 15. *num.* 63. & Mendez à Caſtro *d. p.* 2. *lib.* 2. *c.* 3. *n.* 35. *pag.* 45.

39 Nullum certum tempus præſcriptum eſt, intra quod teneatur Epiſcopus viſitationem concludere, ſed arbitrio ipſius relinquitur, quod tamen debet eſſe diſcretum, & moderatum, referunt deciſum Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 717. *in* 1. *edit. & reſolut.* 708. *num.* 2. *in* 2. *edit.* Armendar. *diſt. l.* 7. *de Epiſcopis, num.* 113. Poteſt tamen ipſe Epiſcopus præſtituere terminum Archidiacono ad viſitationem expediendam, & præſcribere comitatum, & equitatum, ne onerì ſit Eccleſiis, quas viſitauerit. Ita *Sacra Congregat.* cenſuit, vt per Piaſec. *in praxi Epiſcopor. part.* 2. *cap.* 3. *de viſitat. quorumuis exemptorum, num.* 6 a *pag.* 213.

Viſitatores debent, quantò citius poſſunt, ſe expedire ne grauent ſubditos ſuos expenſis, & ſtudeant quàm celerrime debita cum diligentia viſitationem ipſam abſoluere, & ne ſe occupent aliis negotiis ad viſitationem non pertinentibus, provt tam iuris diuini, quàm humani auctoritatibus probat Zeſola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. viſitatio*, §. 5. *ad finem*, *verſic. præterea*, ſuper quod Concil. Bracaten. IV *cap.* 2. *cap.* 5. ita cenſuit: *Viſitatores plures vno die Eccleſias, quam duas ne viſitent, niſi forte ob vetuſtatem, & vicinitatem; & ne tunc quidem plures vno die, quam tres, ſic enim maturius, & diligentius viſitationis munus abſoluent, quod nimia feſtinatione ſolet aliquando negligentius geri: Epiſcopi verò, quot ipſi vna die viſitare commodè poſſint pro ſua prudentia ſtatuant.* Deindè in prædicto Concil. *eadem act.* 2. *c.* 1. ſic habetur. *Vt autem expeditius hoc viſitationis ſalutari munere fungi poſſint, præcipit ſi gulis Sanctæ Synodus, vt in ſuo quæque ſede tentorium non plures, quàm octo comites habeat, eoque numero in laudatæ Eccleſiaſticæ viſitationis miniſtros. Curabunt autem imprimis, vt tam viſitationis adiutores, quam familiares, & domeſtici nullam viſitatis moleſtiam exhibeant, ſed Chriſtianæ potius ſingularitatis, & modeſtiæ exemplum præbeant.*

Vnde Cancellarius, Auditor, Scriba, vel Notarius Epiſcopi non poſſunt quicquam accipere à viſitatis pro ſcriptura proceſſus viſitationis: pro copia tamen actorum, ſeu decretorum viſitationis ab eis, qui ea petunt, licitè competentem mercedem petere poſſunt Nauarr. *conſ.* 1. *de reſtitu. in nouis*, Piaſec: *in d. praxi noua Epiſc. d. c.* 3. *n.* 63 *verſ. neque Cancellarius*; quamuis Zeſola *d. verb. viſitatio*, §. 6. *dub.* 4. aſſerat † Scretarium, vel Scribam non poſſe aliquid recipere pro ſuis laboribus ſcribendo, vel tranſcribendo, vel dando copiam ipſius viſitationis. † Cuius viſitationis libet plenam iudicir probationem, quoad viſitationem perſonarum, Sacramentorum, & aliorum pertinentium ad officium viſitantis, provt deciſum refert Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ.* 611. *in prima edit & reſ.* 515. *in* 2. *edit.* & reſoluunt Caputaq. *deciſ.* 158. *p.* 2. Pauin. *de viſitat. q.* 4. *num.* 24. & 34. latè Mar. Anton *variar. reſol. lib.* 1. *reſolut.* 110. *à princip* vbi *n.* 13. tenet in viſitationibus procedendum ſummariè, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ac ſine viſitandorum citatione, cum ſaltem virtualiter citati cenſeantur per edictum generale, quo monentur ad intereſſendum.

Eccleſiæ inferiores, Epiſcopis & aliis viſitantibus moderatas procurationes ſoluere tenentur iuxta modum & qualitatem iure præfinitam, debentur enim, vel ratione viſitationis, vt *in cap. cum ex officij* 16. *de præſcript verſ. nos igitur, & in c. cùm venerabilis verſ. quia ergo, de cenſib. cap. procurationes* 23. *eodem tit. lib.* 6. Vel ex vi conſuetudinis, aut alterius iuris ſpecialis, *cap. ſeruitium in princip.* 18. *quæſt.* 2. *cap. ſcientes* 3. *de cenſib.* iuncta reg. *cap. ad Apoſtolicam* 42. *de ſimonia.* Vel tandem ex pacto legitimè celebrato, tempore ſcilicet fundationis, *cap. Eleutherius*, ibi, *tempore quo*,

ALLEGATIO LXXV.

Epiſcopus quod ius habeat viſitandi hoſpitalia, Collegia, ac Confraternitates laicorum?

SVMMARIVM.

1 *Hoſpitalitatis opus exerare maximè debet Epiſcopus, vt diligenter, & fideliter adminiſtretur.*

2 *Hoſpitalia, Collegia quacunque & Confraternitates laicorum viſitandi ius habet Epiſcopus tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus.*

3 *Hoſpitale nouiter fundatum ipſo fundatore ſuperſtite viſitari non poteſt, niſi habeat formam Eccleſiæ, aut ſit fundatum auctoritate Epiſcopi.*

4 *Hoſpitale, quod habet formam Eccleſiæ, vel altare pro Miſſarum celebratione, ſi eſt fundatum auctoritate Epiſcopi, dicitur locus religioſus & pius.*

5 *Hoſpitale quando præſumatur Epiſcopi auctoritate fundatum, oſtenditur.*

6 *Viſitari ab Epiſcopo poſſunt hoſpitalia quacunque, & alia pia loca, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue ſine illa inſtituta.*

7 *Hoſpitalia erecta ſine Epiſcopi auctoritate videri poſſunt per ipſum, verum omnia procedant ſecundum mentem teſtatoris.*

8 *Epiſcopus poteſt compellere hæredem, vel legatarium ad executionem legatorum ad pias cauſas, etiam ſi teſtator prohibuiſſet, ſed verius n. 10.*

9 *Teſtator fundans Capellam, non poteſt illam eximere ab Epiſcopi poteſtate.*

11 *Viſitare poteſt Epiſcopus, corrigere, & reformare in caſibus à iure expreſſis, omnia Hoſpitalia, & pia loca, quamuis ſint priuata laicorum.*

12 *Epiſcopus poteſt animaduertere in Rectores Hoſpitalium, leproſorum, &c. qui negligunt adminiſtrare, vt oportet.*

13 *Viſitare Epiſcopus poteſt Confraternitates perſonarum ſecularium in Eccleſiis Regularium exemptorum exiſtentes, non tamen eorum Capellas, vel altaria, niſi quoad adminiſtrationem.*

14 *Viſitare abſolutè non poteſt Epiſcopus Hoſpitalia, Collegia, vel Confraternitates ſine Epiſcopi auctoritate inſtituta, niſi ad officium inquirendi de operibus pijs, quæ ipſis incumbunt.*

15 *Seculares iudices etiam facultatem habent, ſicuti Epiſcopi, viſitandi Hoſpitalia, & cætera loca, ſi hoc eis altàs legitimè competat, dato præuentioni loco inter ipſos.*

16 *Hoſpitalia, & Confraternitates, quæ ſub immediata Regum fuerint protectione, Epiſcopi viſitare non poſſunt.*

17 *Confraternitas Miſericordiæ Regni Portugaliæ vbique terrarum celebratiſſima.*

18 *Hoſpitale magnum Vlixbonen. toto Orbe celeberrimum.*

19 *Regia dignitas præ cæteris conuenit anteferri.*

20 *Exceptio ſi opponatur Epiſcopo viſitandi Hoſpitale, aut Confraternitatem, quod ſit immediatè ſub Regum protectione, non ad ſecularem iudicem, ſed ad Epiſcopum pertinet de ea cognoſcere.*

21 *Collegia inſtituta pro ſuſtentatione ſtudentium, pauperum, vel aliorum egenorum, ſunt loca pia, & gaudent Eccleſiæ priuilegijs, ac proinde ab Epiſcopis viſitari poſſunt.*

22 *Confraternitates laicorum Religionis cauſa inſtitutæ, piæ ſunt, & religioſa loca.*

23 *Confraternitates huiuſmodi, quod viſitari poſſint ad Epiſcopis, vt pia loca, qui teneant Doctores, referuntur.*

24 *Contrarium qui tenuerint, citantur.*

25 *Inter vnam, & alteram opinionem diſtinctio ponitur.*

26 *Confraternitates, quæ abſque Epiſcopi auctoritate ſunt inſtitutæ, minimè Eccleſiaſtica, aut religioſa ſunt cenſenda.*

27 *Confraternitates, & Hoſpitalia ſine Epiſcopi auctoritate inſtituta, pia ſunt.*

28 *Pijs cauſis relicta ſolui poſſunt Hoſpitalibus, & Confratriis, etiam ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutis.*

29 *Exempta Eccleſia non cenſentur exempta Capella ipſi Eccleſiæ ſubiectæ accedentes, vel connexa.*

30 *Confraternitates interueniente Epiſcopi approbatione pia, & Eccleſiaſtica ſunt cenſenda.*

31 *Confraternitatum res, vt Eccleſiaſtica ſunt cenſenda, ſi Epiſcopi auctoritate inſtituantur.*

32 *Confraternitatum bona quod poſſint alienari ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus neceſſarijs, qui tenuerint, citantur.*

33 *Sub diſtinctione reſoluitur.*

34 *Gabella an debeantur ex bonis confraternitatum ſi vendantur, ſub diſtinctione reſoluitur.*

35 *Vera reſolutio ponitur.*

36 *Confraternitates, Hoſpitalia Epiſcopi auctoritate inſtituta beneficio reſtitutionis in integrum gaudent.*

37 *Eccleſia appellatione, quando comprehendantur loca pia, oſtenditur.*

38 *Confraternitates, & Hoſpitalia, quæ ſine auctoritate Epiſcopi inſtituuntur, quod gaudeant beneficio reſtitutionis in integrum, qui teneant, oſtenditur.*

39 *Reſtitutionis in integrum beneficium non denegatur omnibus illis, quorum bona ſub aliena cura ſunt, vel per adminiſtratores gubernantur, vt in Reipubl. Ciuitate, Villa, Caſtro, ſeu quacunque alia communitate.*

40 *Collegia, ſeu vniuerſitates ſecularet, ex eo quia Reipubl. æquiparantur, beneficio reſtitutionis in integrum gaudent.*

41 *Fiſcus beneficio reſtitutionis in integrum gaudet.*

42 *Hoſpitalia, & Confraternitates, quando ſine Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt, reſtitutionis priuilegio non gaudere tanquam verum, ſunt qui teneant, ſed contrarium verius.*

43 *Quarta Canonica quod ex iisque Confraternitatibus relinquuntur, non debeatur, qui teneant, oſtenditur, eorumque fundamenta adducuntur.*

44 *Quarta Canonica ſoluitur ex iis, quæ relinquuntur Eccleſijs, vel pijs locis, non vero pauperibus, vel quando relinquuntur ad perpetuum cultum diuinum, ſeu pro ornamentis.*

45 *Quarta Canonica, vt debeatur duo requiruntur; alterum, quod loco relinquatur, alterum quod locus religioſus ſit.*

46 *Quarta Canonica, quod non debeatur ex his, quæ Confraternitatibus relinquuntur indiſtinctè, qui teneant, oſtenditur.*

47 *Sub diſtinctione, & per certos caſus quæſtio diſſoluitur.*

48 *Quarta Canonica an debeatur ex his, quæ relinquuntur Confraternitatibus deuotionis cauſa Epiſcopi auctoritate inſtitutis, quæſtio eſt in duas opiniones diuiſa.*

49. *Quarta*

78 Hoſpitalia & alia loca pia viſitans attendit, ve inſtituta legitimè ſeruentur, reddit⁹ benè diſpenſeotur, & adminiſtratores reddant fideliter rationes.

79 Denique viſitans ſi quos crimino ſus inuenerit, cuerigit ſingulos pro qualitate delicti, poteſt enim Epiſcopus viſitans etiam contra laicos de quocumque crimine inquirere, & notorius crimino ſos per ſeipſum corrigere, non tamen vt Iudex in omnibus, ſed vt Paſtor: quia vbi ad pœnam ordinariam deueniendum eſſet, non indiſtinctè poteſt procedere Epiſcopus, quia fructus viſitationis eſt potius commendatio quam punitio, vt notatur *in cap. inquiſitionibus, de accuſ.*

ALLEGATIO LXXIV.

Epiſcopus quando ius habeat viſitandi exemptos?

SVMMARIVM.

1 *Viſitare poteſt Epiſcopus tanquam Sedis Apoſtol. delegatus exempta loca Summo Pont. immediatè ſubiecta.*

2 *Exempta loca ab Epiſcopi iuriſdictione, ſed alteri Prælato ſubiecta, Epiſcopus non viſitat, ſed ipſe Prælatus.*

3 *Viſitare poteſt Epiſcopus quoſcunque Clericos exemptos, Protonotarios, &c. ratione beneficiorum in ſua diœceſi exiſtentium.*

4 *Epiſcopus non poteſt extra viſitationem clericos à ſe exemptos corrigere, aut punire.*

5 *Viſitari poteſt ab Epiſcopo proximiori Eccleſia ſecularis nullius Diœceſis.*

6 *Exemptio à viſitatione non comprehenditur ſub generali conceſſione exemptionum.*

7 *Viſitandi parochiales Eccleſias nullius diœceſis proximior Epiſcopus facultatem habent, habet etiam auctoritatem emendandi, corrigendi, & puniendi tam in capita, quam in membra.*

8 *Vicarius à Capitulo Sede vacante, vti proximior non habet poteſtatem viſitandi Eccleſias ſecularet nullius diœceſis.*

9 *Beneficia exempta viſitari Epiſcopi tanquam delegati Sedis Apoſt in qua iuriſdictione cum ſit delegata non ſuccedit Capitulum.*

10 *Prælati inferiores habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem vti proximiores Eccleſias ſeculares exemptas non viſitant.*

11 *Viſitandi ius habet Epiſcopus in omnibus Eccleſiis intra ſines ſua diœceſis exiſtentibus.*

12 *Viſitare poteſt Epiſcopus omnes Parochiales ſua diœceſis, in quibus ſunt Sacerdotes ſeculares, licet Eccleſia ſint Regularibus ſubiecta.*

13 *Epiſcopus per ſeipſum Eccleſias exemptas viſitare poteſt, licet inferioribus Prælatis ſint ſubiecta.*

14 *Viſitare poteſt Epiſcopus Eccleſias curatas vnitas monaſterio, & ponere in eis Vicarios perpetuos, ſiue temporales, quamuis vniantur monaſterio exempto altera diœceſis vel alij, quod ſit Ordinit caput.*

15 *Monaſterio commendata, in quibus non viget regularis obſeruantia quamuis exempta, Epiſcopus etiam tanquam Sedis Apoſt. delegatus ſingulis annis viſitat.*

16 *Epiſcopus in monaſteriis commendatis, vbi Regularis obſeruantia viget, debet coram ſuperiore monere, vt ipſi viſitent, & corrigenda corrigant.*

17 *Monaſteria, quæ generalibus Capitulis non ſubſunt; nec ſuos habent viſitatores Regulares, ſi monita in congregationes ſeſe non receperint; in omnibus Epiſcopi iuriſdictioni ſubiecta ſunt.*

18 *Viſitari debent ab Epiſcopo monaſteria quauis, ſeu Eccleſia Regularium curam animarum annexam haberet quoad ipſam curam.*

19 *Examinare, & viſitare poteſt Epiſcopus quoſcumque Canonicos; & dignitates, & alios clericos exemptos, & non exemptos ad curam animarum exercendam conſtitutos, quoad eorum inhabilitatem.*

20 *Regulares ſubiiciuntur Epiſcopis in dependentibus à cura animarum.*

21 *Regularis Parochus delinquent extra Sacramentorum adminiſtrationem, & curam animarum, non ab Epiſcopo, ſed à ſuis ſuperioribus punitur.*

22 *Regularium monaſteria quoties Epiſcopo viſitandi facultas conceditur, ſi dum ingredi vult ob cauſam viſitationis, fores claudantur, ei licet vim inferre, ac eas frangere.*

23 *Epiſcopi incumbentes correctioni, & viſitationi exemptorum tanquam Sedis Apoſtol. delegati, poſſunt contra Conſeruatores impedientes procedere.*

24 *Curam animarum in Regularium Eccleſiis exercentes, ſiue ſeculares, ſiue Regulares ſint, ad arbitrium ipſorum Regularium poni debent, niſi quod examinari & approbari prius debent ab Epiſcopo.*

25 *Deputati in Eccleſiis Regularium ad curam animarum, ad ſynodum venire debent.*

26 *Eccleſia militum Sancti Ioannis Hieroſolymitani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipſam curam Ordinario ſunt ſubiecta.*

27 *Prioratus Militum Hieroſolymitanorum Ordinarij viſitare non poſſunt.*

28 *Subcollectores non poſſunt viſitari, nec corrigi ab Epiſcopo.*

29 *Referendarij ratione beneficiorum, qua habent in partibus, ſubſunt locorum Ordinariis.*

30 *Protonotarij primi ſunt, & notariorum principes dicuntur.*

31 *Protonotarij à iuriſdictione Ordinarij ſunt exempti.*

32 *Beneficia vacantia per obitum Protonotariorum participantium, & non participantium, ſunt Sedi Apoſt. reſeruata.*

33 *Protonotariatus dignitas ad effectum reſeruationis acquiritur etiam ignoranti.*

34 *Protonotarij ſiue ſint creati à Papa, ſiue à legato, ſunt comprehenſi* in Extrauag. ad regimeo, de præbend.

EXEMPTA luca Summo Pontif. immediatè ſubiecta Epiſcopus tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus viſitat, vt habetur in Concil. Tridente. *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 8.* Cardinal. *in Clem. attendentes, quæſt. 6. & 7. de ſtatu monach.* Paul. Fuſch. *de viſitat. lib. 2. c. 8.* Aloyſ. Riccius *in collect. deciſ. 396. part. 5. collect. 1591.* Rot. apud Farinac. *deciſ. 396. part. 1. recent.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 36. art. 3.* Cochier *de iuriſdictione Ordinarij in exemptos part. 2. queſt. 45. num. 11. & part. 4. quæſt. 23. num. 2.* Alphonſ Villadiego *in ſpeculo viſitationum fol. 31. n. 7.* 1

† Quandu verò non tantum exempta ſunt ab eius iuriſdictione, ſed ſubiecta alteri alicui Prælato, Epiſcopus non viſitabit, nec de iure delegato, nec ordinario, ſed ipſe Prælatus, cui immediatè ſubiecta ſunt; prout reſoluit idem Cochier *d. quæſt. 29. num. 1.* 2

Epiſcopi iuriſdictioni ſubiecta ſunt, idem Concil, *ſeſſ.* 25. *de Regularib. cap.* 8.

18 Monaſteria quæuis, ſeu Eccleſiæ, locáve Regularium curam animarum anneaam habentia, quoad ipſam curam viſitari debent ab Epiſcopo: item & perſonæ huiuſmodi coram exercentes, ſiue ſint ſeculares, ſiue Regulares, ſubſunt immediatè in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, io cuius diœceſi ſunt ſita monaſteria, iuxta Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 11. De cuius materia latè tractant Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.*1. *quæſt.* 36. *art.* 4. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part.*2. *cap.*3. *num.*46. Franc. Leo *in praxi fori Eccleſiaſtici part.* 2. *cap.*18. *num.*105. Aloyſ Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ.* 736. *in* 1. *edit. & reſol.* 513. *in* 2. *edit. & deciſ* 608. *in* 1. *edit. & reſolut.* 532. *in* 2. *edit.* Marius Aoton. *variarum reſol. lib.*1. *reſolut.* 17. *num.* 3. Campanil. *in diuerſ. Iuris Canonici rubr.*12 *c.*3. *num.*51. *cum ſequentib.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut* 176. me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *in praxi Luſitana part.* 2. *lib.*2. *cap.* 3. *num.* 31. *verſic. nec etiam Eccleſias.* Non quidem vt Eccleſia, vel Sacriſtia deficiatur, ſed in his, quibus dumtaxat habent iuriſdictionem, reſpectu curæ animatum, & Sacramentorum adminiſtrationis, vt Calices, & decentia paramenta, ad decorem adminiſtrationis Sacramentorum prouideantur, prout deciſum referunt Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part* 2. *cap.* 31. *num.* 3. Campanil. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.*12. *cap.*13 *n.*49. Et ita ad Epiſcopum pertinet hæc poteſtas viſitandi Monaſteria, tam Regularia, quam ſecularia, circa ipſorum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem, vt nulli etiam ad nutum amouibiles poſſint deputari, niſi de Epiſcoporum Ordinariorum conſenſu, & præuio per eum, & eios Vicarium, & examinatores ſynodales examine, refert Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p.*1. *cap.*8. *n.*20. vbi etiam notat quòd Clemens VIII. mandauit ita ſeruari hoc decretum, eacipiendo aliqua monaſteria, & capita Ordinum, non obſtante Conſtitutione Pij V. qua voluit, vt in omnibus Eccleſiis Parochialibus, in quibus cura animarum, etiam laicorum exerceretur, habeant Ordinarij facultatem eius Eccleſias, & perſonas viſitandi, ac corrigendi.

19 Et quòd Epiſcopus quoſcunque Canonicos, & Dignitates, & alios clericos exemptos, & non exemptos, ad curam animarum exercendam conſtitutos, quoad inhabilitatem eorum, non obſtante quocumque priuilegio, aut conſuetudine in contrarium, examinare, & viſitare poſſit, conſuluit Nauarr. *conſ.*4 *de tempor. ordin. an antiquat.* aliàs 8. *de priuileg. in nouis*, & Sayr. *in floribus deciſ. tit. de tempor. ordin. deciſ.* 5. me citato *in hoc loco* D. Lartea *Granat. deciſ.*98. *num.* 64. *tom.*2.

20 In dependentibus etiam à cura animarum habent iidem Epiſcopi auctoritatem ſuper Regulares, vt ait Marius Antunin. *variar. reſolut. lib.*1 *reſol.* 112. *caſu* 50. *propè fin.* quem refert & ſequitur Campanil. *d. cap.*13. *num.*51. Seraphin. *deciſ.*1067. *num.*1. & 2. vbi quod Epiſcopus viſitat Eccleſiam Monachorum, in qua cura animarum exercetur, & perſonas eam exercentes, non obſtante quacumque exemptione, nouiſſimè me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatiſſ. diſputat.* 17. *quæſt.* 3. *numer.*3. *in fine*, & Ioan. de Solorzano *de Iure Indiarum tom.* 2. *libr.* 3. *cap.* 17. *à num.* 51. Et in terminis Regularium doctrinas Indorum habentium Fr. Emman. *d quæſt.*36. *art.*3. & 4. & 10m. 2. *quæſt.*64. *art.*1. Miranda *in Man. Prælat. q.*41. *art.*1. *cum ſequentib.* Felician. à Vega *ad cap. ceterum* 50 *de iudic. num.* 36. Et quodammodo venit *in* conſequentiam perſonarum, vt inquiratur quomodo conſeruetur Sanctiſſimum Sacramentum, & Eccleſiaſtica ornamenta, vt per *Sacram Congregationem* deciſum fuiſſe refert Seraphin. *deciſ.* 1067. *in fine.* † Parochus tamen Regularis delinquens circa Sacramentorum adminiſtrationem, & curam animarum, non ab Epiſcopo, ſed à ſuis Superioribus ponitur, prout referunt deciſum Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ*, *verb. Parochus* 3. Aloyſ. Ricc. *diſt. reſolut.* 513. *num.* 2. & *reſolut.* 532. Quando verò conſtaret de aliqua præſcriptione, vel eaemptione, non poteſt Epiſcopus viſitare aliàs ſi de præſcriptione non appareret, manutenendus eſt Epiſcopus, cum habeat Iutis communis aſſiſtentiam, vt fuit in Rota reſolutum *in una Valentina de Xatiua* 3. *Ianuarij* 1590. coram *Rubalo*, prout refert Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 532. *num.* 3. *verſ. & primo.* 21

Quotieſcunque Epiſcopis licet viſitare monaſteria Regulatium, aut alia exempta ſi dum ipſi ingredi volunt monaſteria ipſa ob cauſam prædictæ viſitationis, renuant Regulares illos intromittere, oſtia claudendo, Epiſcopis fas erit vim inferre, & oſtia frangere, vt reſoluunt Innoc. *in c. t. verſic. item alia ratione*, vbi Abb *num.* 5. *verſ. ad ſecundum verò*, *de immunit. Eccleſiarum*, idem Innoc. *in c. venerabili, n.*4. *de cenſibus*, Fuſchus *de viſit. lib.*2. *cap.*19. poſt *num.* 1. Tamburin. *d. diſput.* 17. *quæſt.* 3. *num.* 4. *an princip.* refert, & ſequitur Campanil. *dicto cap* 13. *num.* 42. vbi *n.* 53. reſoluit poſſe Epiſcopum viſitationem impedientes excommunicare, etiam non adhibitis monitionibus, in ipſo actu manifeſtæ violentiæ ſibi illatæ pro defenſione ſuorum iurium, de quo etiam Marcos Antoo. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcopali Neapolitana cap.* 18. & Ciarlin. *controuerſ. forenſ. lib.* 1. *cap.* 65. *num.* 11. & 12. vbi citat meipſum *in hoc loco* Tamburin. *diſt. quæſt.* 3. *num.* 4. *verſ. nè.* † Poſſunt etiam 23 Epiſcopi incumbentes correctioni, & viſitationi exemptorum, vigore facultatis eis tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis à Concilio tributæ, procedere contra conſeruatores impedientes, præſertim ſi il'i extra diœceſim commorentur, Armend *libr.*1. *tit.* 18. *l.*7. *num.*75. 22

Qui dictam curam exercent, ſiue ſeculares, ſiue 24 Regulares ſint, pooi debent ad arbitrium ipſorum Regulatium, non autem ad arbitrium Epiſcopi, niſi quod examinati, & approbati prius debent ab Epiſcopo antequam ponantur, prout declatum fuiſſe referunt Piaſec. *in praxi noua Epiſcop d. cap.* 3. *num.* 46. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 3. *n.* 34. Si tamen io deputando ipſi Superiores Regulares negligentes eſſent, vel non deputarent tot perſonas, quot ad exercitium ipſius curæ ſufficerét, ab Epiſcopo compelli poſſent, vt deputent, quod etiam fuiſſe declaratum referunt Piaſec. *vbi proximè*, & Confectius *in compend. priuileg. tit.* 5. *c.*4 † Iidem deputati ad curam 25 animatum in Eccleſiis Regu'atium ad Synodum Epiſcopi venire tenentur ea Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.*2. & faciunt quæ Azor. *inſtit. moral. p.*2. *lib.* 3. *c.*47 *quæſ.*3. me citato *in hoc loco* refert Alzed. *de præcellent. Epiſcop dignit. p.*2. *c.*1. *n.*18.

Eccleſiæ Militum Sancti Ioannis Hieroſolymitani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipſam curam Ordinario ſunt ſubiectæ, & ab eodem viſitari poſſunt, & reſcripto Pij V. iocip. *Expoſcit Dat. Romæ* 22. *Septembris* 1571. ibi, *Decernimus, declaramus, ſtatuimus omnes, & ſingulos horum Epiſcopos, & alios Superiores tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatos, omnes & quoſcumque Parochiales Eccleſias, cateraque beneficia Eccleſiaſtica ſuarum ciuitatum,* 26

& diœceſium, quibus animarum cura imminet, ad dictam religionem, eiuſque milites, Capellanos, Miniſtros, Rectores quomodolibet pertinentia, etiam quod ea eis Epiſcopalem, & temporalem iuriſdictionem religio, & Milites prædicti haberent, eorúmque Eccleſias Rectores, Vicarios, & miniſtros quoſcunque (in his tamen dumtaxat, quæ animarum curam, illiuſque exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem reſpiciunt) viſitare, omnéſque actus viſitationem concernentes exercere poſſe, & debere, ac Rectores, cæteroſque huiuſmodi miniſtros curam animarum exercentes minus idoneos repertos, ſi quidam ad earum amouibiles ſint, ſtatim amouere: ſin vero titulares ſint, illico ſuſpendere, ac Superiores illorum monere, vt intra aliquem brevem terminum, in locum amotorum ſubrogent alios idoneos, prius tamen per ipſos Epiſcopos, & alios Superiores examinatos, & approbatos, &c. prout atteſtantur Alphonſ. Villad. *in ſpecula viſitat. fol. 32. n. 6.* Cochier. *de iuriſdict. Ordin. in exemptos part. 2. qu. 45. num. 12.* Aloyſ. Ricc. *in praxi reſolut. 176.* Piaſec. *in praxi nouæ Epiſcop. part. 2. cap. 3. num. 46.* me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *in praxi Luſitana part. 2. lib. 2. cap. 3. num. 31. verſic. Item Eccleſiæ Militum S. Ioannis.* Hi tamen Milites, quatenus beneficia Curata non obtinent, non poſſunt ab Ordinariis viſitari, vt deciſum refert Aemendar. *dicto loco num. 94.*

27 Prioratum Militum Hieroſolymitan. Ordinarij viſitare non poſſunt, cum illi ſint Præceptores, non verò Commendatarij, & viſitati debent à Capitulis ſui Ordinis, refert deciſum Aimeudar. *dicto loco num. 101.*

Nouiſſimè S. D. Gregor. XV. *fel. record. in ſua Conſtit.* de exemptorum priuilegiis circa animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem, incip. *Inſcrutabili, ſub Dat Nonis Februarij 1622.* in hæc verba. *Hac genera'i ac perpetuo valitura Conſtitutione decernimus, ſtatuimus, & declaramus, vt deinceps tam Regulares, quàm ſeculares, quomodolibet exempti ſine animarum curam perſonarum ſecularium, monaſteriis, ſeu domibus Regularibus, aut quibuſuis aliis Eccleſiis, vel beneficiis, ſiue Regularibus, ſiue ſecularibus incumbentem exerceant, ſiue aliàs Eccleſiaſtica Sacramenta, aut vnum ex illis miniſtrent, prauia Epiſcopi licentia, & approbatione, ſiue quoquo modo in dicta cura exercitio, aut in eorundem Sacramentorum, vel alicuius ex illis adminiſtratione de facto abſque vlla auctoritate ſe ingerant in his, quæ eiuſmodi curam, ſeu adminiſtrationem concernant omnimodam iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni diœceſani Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati plene in omnibus ſubiiciantur.* Hinc in d. Conſtit. Super q 32 *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trident. interpretum* cenſuit *nequaquam ſubiicere Regulares exemptos, quibus cura animarum perſonarum ſecularium non incumbit, Epiſcoporum iuriſdictioni in his, quæ Sacramentorum adminiſtrationem concernunt, niſi cum in Sacramentis perficiendis ſecularibus adminiſtrandis iidem Regulares deliquant, ac propterea eadem Sacra Congregat. reſpondit Epiſcopis non licere in vim eiuſdem Conſtit. viſitare altaria Eccleſiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura perſonalium ſecularium, nec loca, vbi in iiſdem Eccleſiis aſſeruatur Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, vel vbi Confeſſiones perſonarum ſecularium audiuntur.* Item *eadem Sacra Congregat.* cenſuit *in vim illius Conſtit. non poſſe Epiſcopos Regularibus præſcribere, vt certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum perſonarum Confeſſiones audiant, vel aliàs illorum priuilegium in Sacramentis adminiſtrandis reſtringere, aut moderari, quod ſi alioquin Epiſcopis huiuſmodi facultas competat, illam non fuiſſe ab eadem Conſtit. ſublatam.* Quas declarationes originales præ manibus habui, & poſtea in typographia R. Cameræ Apoſt. impreſſas vidi *de anno 1623.*

Subcollectores non poſſunt viſitari, nec corrigi 28
ab Epiſcopo, vt deciſum referunt Aimendar. *d. loco num. 80.* Nicol. Garc. *de benef. part. 3. cap. 2. num. 198. in 18. declaratione.*

Referendarij ratione beneficiorum, quæ habent 29
in partibus, ſubſunt locorum Ordinariis, Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut. 30.* vbi dicit Staphil. *de prærog. expect. fol. 218. num. 15.* quatenus habeat eos non poſſe excommunicari, vel interdici ab Epiſcopo, cum ſint officiales Papæ, loqui de illis Principalibus Referendariis iuſtitiæ, & gratiæ, qui ſunt vndecim, & vndecim, Gomeſ. *de Signatur. gratiæ, & iuſtitiæ. fol. 493.*

Prothonotarij, quos primos eſſe, & notariorum 30
principes dixerunt Mandoſ. *de Signatura gratiæ, tit. Protonotarij*, Gomeſ. *in proœm. ſuper regulas Cancellariæ, quæſt. 1.* Anton de Prætis *de iuriſdict. Epiſcopi c. 8. num. 16.* † à iuriſdictione ordinaria per Leonem X. 31
eſſe exemptos tradunt Manduſ. *vbi ſuprà* Anton. de Prætis *dict. cap. 8. num. 17.* quos refert, & ſequitur Cochier *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos part 1. q. 18. num. 3.* vbi intelligit ſi Rochettum, habitúmve Protonotariorum actu deferant, Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 28. num. 38.*

Et quòd omnia beneficia vacantia per obitum 32
Protonotariorum, vel participantium, vel etiam non participantium, ſint Sedi Apoſtolicæ reſeruata, reſoluunt Simon. *de reſeruat. quæſt. vltim. ex num. 1.* Lotter. *dict. quæſt. 28. num. 44.* cenſuit Rota apud Caputaquen. *deciſ. 407. part. 2.* Verall. *deciſ. 404. p. 2. & deciſ. 27. num. 1. part. 3.* Put. *deciſ. 205. num. 1. lib. 1. in nouæ impreſſ.* Card. Seraphin. *deciſ. 1251. num. 18. & in vna Burgen. Abbatiæ de Salas 14. Maij 1612.* coram *R. P. D. Vbaldo ſen.* in qua etiam poſt deciſiones ibidem relatas fuit dictum, quòd † dignitas 33
Protonotariatus acquirebatur etiam ignoranti, ad effectum reſeruationis, & etiam ante aſſumptionem inſignium, Rota *deciſ. 12. de prabend. in nouis, & deciſ. 11 lib. 2. part. 3. & deciſ. 373. part. 3. lib. 3. diuerſ.* Rota idem *in Comen. Capella 7. Februarij 1610.* coram *R. P. D. Remboldo.* vbi etiam poſt Mandoſ. *reg. 1. q. 7. ſub n. 3.* dicit, quòd Rota ſemper tenuit, quòd indiſtinctè omnes Protonotarij. ſiue ſint creati à Papa, ſiue à Legato, ſunt comprehenſi *in Extraug. ad regimen, de prabend.* Idem fuit dictum in eadem cauſa, & reperitur deciſio impreſſa per Farinac. *deciſ. 706. part. 1. in recentiſſim. & deciſ. 6. part. 2. recentiſſimarum poſthum.* Rot. *in Romana Capellana 20. Nouemb. 1628. & 29. April. 1630.* coram *R. P. D. Pirouano*, quarum meminit Ferentil. *ad deciſ. Baratti 706. num. 9.* Coccin. *deciſ. 349.* latè Lotter. *d. lib. 2. q. 29. per tot.* Quæ quidem reſeruatio habet locum in omnibus Protonotariis, etiam ſi non ſint de numero, fuit deciſum *in Palentina Scholaſtria, Canonicatus & prabenda de Villadolid. 9. & 13. Aprilis 1584.* coram *Robaſteio*, relata per Nicol. Garc. *de benefic. p. 5. cap 1. num. 204.* & fuit firmatum *in d. Burgen. Abbatiæ de Salas*, in quo plures aliæ deciſiones referuntur. Non requiritur acceptatio expreſſa ad effectum reſeruationis, ſed ſufficit tacita reſultans ex expeditione litterarum, & expenſa facta, Mohed. *deciſ. 18. de prabend.* Rot. *in Romana Capellania 20. Aprilis 1630.* coram *R. P. D. Pirouano*, Ferentil. *vbi ſuprà num. 12.*

à Rectore Eccleſiæ, etiamſi facta viſitatione poſſit recipere ſe in domum ſuam, *cap. venerabili, de cenſibus*, Surd. *de alim. tit. 4. q. 22. n. 9.* Azor. *d. c. 32. quæſt. 4.* Verùm poſt Concil. Trident. *d. cap. 3.* per illa verba, *pro temporis tantum neceſſitate, & non vltra*, contrarium mihi videtur tenendum, quando Epiſcopus poſſet redire ad domum, quod tenet Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 35. n. 9.* quamuis Epiſcopum tecipere poſſe procurationem, etiamſi Eccleſia Epiſcopatui contigua ſit, & etiamſi domum ſuam ad prandium reuerratur, teneat Paul. Salod. *in praxi viſitat. p. 1. c. 1. verſ. expedita, pag. 43.*

47 Nec etiam Epiſcopo, vel alij viſitatori procuratio debetur, dum loca ſpecialiter exempta a præſtanda procuratione viſitant, Piaſec. *d. num. 65.* Ft. Emman. *quæſt. Regular. tom 2. q. 63. art. 7. verſ. 4.* Azor. *d. cap. 22. quæſ. 2* nam licèt de iure communi procuratio præ-

48 ſcribi non poſſet, *cap. cùm ex officio, de præſcript.* † Hodie tamen ex noua diſpoſitione Concil. Trident. *in d. c. 3.* præſcribitur, nec peti poteſt, vbi illam non dandi viget conſuetudo, Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. d. c. 3. in fin.* Stephanus Gratianus *diſceptat. forenſ. c. 57. n. 19.*

49 † Nullus tamen ſemoto priuilegio, vel præſcriptione, viſitationem, aut procurationem ipſam remiſiſſe videtur, etiamſi teſtatus fuerit ſe condemnare debita ſibi obſequia, ſiue ſeruitia, *cap cùm venerabilis, de cenſibus*, Boet. *deciſ. 133. à num. 5.* Azor. *d. c. 42. quæſt. 11. verſ. poteſt quoque.*

50 Item nec Epiſcopus, aut alius viſitator poteſt procurationem accipere ab hoſpitalibus, & aliis locis leproſorum, domorum Dei, pauperum, & infirmorum, nec ab Eccleſia, quia debet gratis viſitare. Ita reſoluit Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 35 n. 9. verſ. nono*, & deciſum referunt Piaſec. *in d. praxi nona Epiſcopal. loco proximè citato*, Zetola *in ſimili praxi part. 2. verb. viſitatio, § 6. dub. 7.* Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p. 2. c. 16. à num. 41.*

51 Item nec à pauperibus clericis procurationem exigere debet Epiſcopus; ita gloſſ. *verb. pragrauari, in cap. cum inſtantia, de cenſib.* Tiraq *de nobilit. c. 29. n. 43.*

52 nam † Epiſcopus viſitando de proprio expendere tenetur, quando Rector Eccleſiæ eſt pauper; & illa indiget, Surd. *d. tit. 4. q. 22. num. 6.* me citato *in hoc loco.* Homobon. de Bonis *de examine Eccleſ. tract. 11. c. 12. q. 17. reſol. 2.*

53 Hinc denique Epiſcopus exiens per villam, & oppida, vt Sacramentum Confirmationis tantum conferat, à nemine eſt procurandus, prout *Sacram. Cardin. Congregationem* deciſiſſe teſtis eſt Armend. *dict. l. 7. de Epiſcopo, n. 122.* & reſoluit Paul. Salod. *in praxi de viſitat. p. 1. c. 5. in med.*

54 Munera itaque qualiacumque, & quomodocumque illi offerantur, recipere non poteſt Epiſcopus à viſitatis ratione viſitationis, vt innuit Concil. *in d. cap. 3.* nec etiam comeſtibilia, vt illa ſecum aſportet, prout ex Immol. & Anchar. *in Clement. 2. de cenſibus*, tenent Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. dicto loco num. 73.* Marc. Anton Genuenſ. *dicto cap. 35. num 7.* vbi *num. 6.*

55 reſoluit, quòd † nec fragmenta oorabilia ad domum portare poteſt pro erogando pauperibus, ſed tenetur illis diſtribuere, qui ſunt in illo loco, quem viſitat, & *num. 5.* tenet quòd Epiſcopus etiam finita viſitatione, dum diſcedit à locis viſitatis recipere non poteſt munera. Vnde viſitator id, quod per victum ſibi neceſſarium cõtingebat, non poteſt in pecuoia taxare Zetol. *in praxi Epiſcopal. d. verb. viſitatio, § 6. dub. 2.*

56 † Liberum tamen erit viſitatis, ſi velint, pecunia redimere procurationem. & tunc viſitator tenetur recipere in ea ſpecie, qua fuerit oblata, vt reſoluit Piaſec. *dict. cap. 3. num. 64. in fine.*

Barboſ. de Epiſcopo Pars III.

Appellatione victualium expenſarum comprehenduntur illæ, quæ conſiſtunt in victu; non autem illæ, quæ concernunt alia neceſſaria perſonæ, vt ait Zerola *in praxi Epiſcop. verb. viſitatio, §. 6. dub. 5.* Et ſolùm obligantur viſitati prouidere procurationem, ſine alimenta illius diei, quo viſitat pro ipſo, & ſuo moderato comitatu, Piaſec. *in praxi noua d. num. 64. in princip.* Vecturas tamen, & ſerraturas equorum præſtare non teoentur, Zerola *d verbo viſitatio. §. 6. dub. 3.* Piaſec. *dict. cap. 3. num. 63. in fine*, Marc Anton. Genuenſ. *dict cap. 35. num. 9 in fine, & num. 10.* Si viſitator tamen ſit Prælatus à Summo Pontifice delegatus, tunc ei debentur mercedes equorum, & viaticum, vt de loco ad locum tranſire commodè poſſit, gloſſ *verb ſi voluerit, in Clement. 2. de cenſibus*, Azor. *d. c. 42. quæſ. 8.* 57

Obſeruanda ab Epiſcopo viſitare volente, ante & in ipſo viſitationis actu.

PRælatus, ſpecialiter vero Epiſcopus diœceſim ſuam viſitaturus, nonnulla prius obſeruare debet. *Primò* enim antequam diœceſim ſuam viſitare incipiat, debet Synodum diœceſanam celebrare, vbi de corrigendis exceſſibus, & moribus reformandis, & de Eccleſiarum neceſſitatibus agatur, vt demum ea faciat in viſitatione ſeruari, & debitam tranſgreſſoribus pœnam impooat, vt colligitur ex *cap. ſicut olim, de accuſ.*

Secundò debet aduentum ſuum iis, quos viſitare 58
intendit, nonciate, nec eos imparatos inuadere, niſi ex cauſa aliqua aliud videatur. Ioann. Andr. *in c. cum ſit Rom. de ſimon.* Specul. *tit. de inquiſit. §. quando aliquid verſ. ſi verò aliquid.* Fuſch. *de viſitat. lib. 1 c 4. n. 4.* vbi *num. 7.* obſeruat Rectores, præcipuè Curatos Cathedralium. Collegiatarum, Matricum, & Parochialium Eccleſiarum debere in ipſis Eccleſiis denunciare populo, vt tam Clerus ſi adeſt, quàm populus ſub pœna excommunicationis conueniant omnes in die ſtatuta, & habentes aſinam, hoc eſt, ſenſualitatem, grauibus peccatis alligatam, veniant ad recipiendum iudicium fori pœnitentialis, & abſolutionem à caſibus à iure reſeruatis, à Patre, & Paſtore, adducendo pullos, id eſt pueros ad ſuſcipiendum ſanctum Confirmationis Sacramentum, & monita Patris & Paſtoris.

Tertiò libros viſitationum prætetitorum, & præ- 59
deceſſorum ſuorum examinare ad informationem eorum ſumendum, quæ poſſent emeodatione, aut ſupplemento indigere, argum. *cap. in ſingulis §. porro, de ſtatu monach.*

Quartò duos ſaltem viros expertos in faciendis 60
viſitationibus adhibere, *dict. cap. ſingulis, Extravag. debent, de officio Ordin inter communes.* Notarium quoque & prædicatorem, ac pro Confeſſionibus audiendis Sacerdotem aliquem ſecum habere; perſonas autem inutiles, aut diſcolas, vel ſcandaloſas, præſertim verò cum monaſteria viſitat, non adducere.

Quintò librum Pontificalem ſecum deferre pro 61
cæremoniis ſeruandis circa ea, quæ in viſitatione facienda contingunt, vt eſt Chriſmate confirmare, conſecrationes, vel benedictiones Eccleſiaſticas facere, & ſimilia. Propterea etiam vaſculum Chriſmatis cum oleo Catechumenorum, & infirmorum deſerre debet, ſaltem ad vetus innouandum, ſi in aliqua Eccleſia inueniatur. Similiter veſtimenta Sacerdoralia, & Pontificalia, & ea omnia quæ pro Miſſis, & Communionibus & aliis diuinis neceſſaria ſunt, ſecum habere.

quæſ. 13. *ſupp.* t. *in fine.* Filluc. *tom.* 3. *tract.* 44. *cap* 4. *quæſt.* 18. nouiſſimè Bonacin. *var. tract* 2. *quæſt. unica puncto* 2. *num.* 11. Rot. *in Alexandrina beneficij* 18. *Aprilis* 1625. coram *R. P. D. Merlino.* Et ex diuturnitate temporis præſumitur Eccleſia ædificata auctoritate Epiſcopi, Rot. Bononien. *d. deciſ.* 13. *num.* 4. Maſcard. *concluſ.* 1316. *n.* 8. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 34. *num.* 1 Cabed. *deciſ* 52. *num. vltim.* Item ad præſumendum eam auctoritatem adfuiſſe oportet cymbalum eſſe conſtitutum ſuper tectum, publiceque pulſari, vel ſi ibi celebretur omnibus indifferenter ad Diuina audienda admiſſis. Ita Sanch. *de matrimonio lib.* 9. *diſput.* 15. *n.* 39. alia plura commemorat Mat Anton. *d. lib.* 1 *reſol.* 14. *num.* 4. ex quibus cognoſcitur quando auctoritate Epiſcopi fuit erectum hoſpitale, veluti ſi Epiſcopus deputaret, vel confirmaret miniſtrum; vel ſi haberet nomen Sancti ſibi appropriatum; vel ſi in eo fuerit ſeruata hoſpitalitas per tempus antiquiſſimum; vel ſi in eo eſſent ſepulturæ, aut cœmeterium; vel ſi recipetet decimas; vel ſi non ſoluetet collectas.

6 Hoſpitalia, & quæcunque alia pia loca priuata, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue ſine illa inſtituta, poſſunt viſitari ab Epiſcopo; & in illis etiam procedit diſpoſitio Concil. Trident. *d. ſeſſ.* 22. *de reformat. cap.* 8. reſoluunt Altamitan. *de viſitat. verb. & teſtamentorum, à num.* 79. *& verb. alias pias locis.* Fuſch. *d. cap.* 13. *num.* 21. *cum ſeq.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 11. *quæſt.* 3. *num.* 54. Maſchard *d. concluſ.* 869. *n.* 30. *cum ſeq.* Mat. Anton. *d. lib.* 1. *reſol.* 14. *num.* 7. *verſ. ſi verò,* Azeued *diſt. l.* 3. *num.* 9. Bobadilla *dict. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 139. Valaſc. *conſult.* 105. *num.* 59. & deciſum referunt Marta *de Iuriſdict. part.* 2. *can.* 18. *à num.* 2. *& part.* 4. *caſu* 113. *num.* 113. *num.* 30. Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 602. *in fine.*

7 Licèt enim erecta fuerint ſine Epiſcopi auctoritate tamen idem Epiſcopus videre poteſt, an omnia procedant ſecundum mentem teſtatoris, ex Abb. *in cap. inter dilectos. num.* 12. *de donat.* reſoluit Galer. *in margarita caſuum conſcientiæ. verb. Hoſpitale;* quamnis etiam non habuerint Eccleſiam, nec altare, cum ſufficiat quòd ſint loca pia ad hoc, vt viſitari poſſint & prouideri, vt omnia intra voluntatem teſtatoris procedant, etiamſi teſtator prohibuiſſet, Cuart. *in cap. ſua nos. num* 6. *de teſtam.* Nauarr. *conſ.* 3. *de relig. dom.* quos refert Ptaſec. *d. c.* 1 *n.* 28. Niſi hoſpitale ſit mere laicale, quia tunc teſtatore nolente, Epiſcopo non ſubiicietur, Lap. *allegat.* 42. incip. *quæritur,* Cardin. *conſ.* 11. incip. *Quædam Societas,* Cochiet. *de*
8 *iuriſdict. in exemptes. p.* 4. *q* 57.

Ex quibus colliges non eſſe hodie veram ſententiam Pariſ. *conſ.* 34. *num.* 16. *lib.* 4 & Valaſ. *conſ.* 105. *n.* 50 dum putant Epiſcopum nullo modo poſſe viſitare hoſpitalia, quæ ſine ipſius auctoritate fuerunt erecta, quod etiam tenent Abb. *in cap. ſin. notab.* 1. *de cenſibus.* & Gabriel. *conſ* 195. *n.* 1 5. *lib.* 2 nam ſecundùm prædictos Doctores licet de Iure communi non competat Epiſcopo facultate propria viſitatio hoſpitalis ſine eius auctoritate. & conſenſu fundati, competit tamen vti Sedis Apoſtol. delegato in vim Concil. Trident. vt obſeruat Rota *in Sibulen. Iuris viſitandi* 28. *Iunij* 1600. coram *Illuſtriſſimo Cardin. Bononien.* poſtea Gregot. XV. impreſſa per Farinac. *deciſ.* 30. *n.* 8 *p.* 2. *recent.*

Colliges etiam quòd ſiue Hoſpitale, aut Oratorium ſit publicum & Eccleſiaſticum, ſiue priuatum & ſeculare, ſi agatur de executione piorum relictorum per viam viſitationis, competens eſt Eccleſiaſticus. *cap.* 3. *de relig. domib. ſi haredes* 6. *de teſtam.* Vaſc. *conſ.* 105. *n.* 59.

Colliges deniquè in vita illius, qui hoſpitale. vel Oratorium priuatum ædificauit, nec Eccleſiaſticum nec ſecularem ſe poſſe intromittere contra voluntatem inſtituentis, Card. *in Clem. quia contingit n.* 19 *de relig. domibus* Abb. *num. vlt. in fin. e ſeptæ, de cenſib.* reſoluit Marcel. Vulpe *d. c.* 11. *n.* 3. *cum ſeqq.* & non habere dubium ex aliis affirmat Valaſc. *d. conſ.* 105. *num.* 45. deinceps verò ſub Epiſcopi viſitatione & correctione remanere debebit; nam Epiſcopus poteſt compellere hæredem, vel legatarium ad executionem legatorum ad pias cauſas; etiamſi teſtator prohibuiſſet ne Epiſcopus ſe intromitteret quia illa clauſula fauore piarum diſpoſitionum habetur pro non adiecta, *d. cap. ſua nos,* Marta *de iuriſdict. p. ver. a. caſu* 88. *à num.* 14. *& caſu* 113. *à num.* 31. Cald Pereira *de nominat. emphyt. quæſt.* 19. *n.* 56. Valaſc. *d. conſ.* 105. *num.* 57. vide Alphonſ. de Leone *de officio Capellani quæſt.* 5. *ſect* 12 *a num.* 203 Perez de Lara *de Capell. & annuerſ. lib.* 2. *cap.* 1. *à num.* 16. Vnde poſſe Epiſcopum viſitare hoſpitalia, eſto teſtator prohibuiſſet ne ſe in tali viſitatione intromitteret, reſoluunt Fuſch. *de viſitat. lib.* 2. *c.* 12. *n.* 7. & 8. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1 *verb hoſpitale num.* 2. Vgolin *de poteſt Epiſcopi c.* 24. *§.* 1. *num.* 5. Duard *in Bull. Cœnæ lib.* 4 *can.* 15. *quæſt* 7. *num* 16. quos refert, & ſequitur Diana *moral. reſol. n.* 1. *tract.* 2 *reſol.* 83 *in prin.* vbi cum Gonzal Perez de Lara & aliis intelligit niſi Epiſcopus in fundatione conſentiat

Sic etiam teſtator fundans Capellam non poteſt 9
eam eximere ab Epiſcopi poteſtate. Anton. de Prætis *de poteſtate Epiſcopi, cap.* 1. *num.* 3. & 5. poſt alios Cochiet *de iuriſdict. Ordin in exemptos, p.* 1. *q* 35. *n* 3. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.* 2. *cap.* 2. *num* 56. nouiſſimè Franc. Carp. *de executorib. teſtament. lib.* 1. *c.* 21. *num.* 45. & *infrà allegat.* 82. *num* 27. *cum ſequentib.* nam ſi aliquis fundat Eccleſiam hoc pacto, quòd ſubſit Abbati: nihilominus erit ſub Epiſcopo, ve per Bartol. *in l. quoties* § *fin. num* 1. *ff. de adminiſtr. tut.* Felin. *in cap. cum venerabilis. ſub num.* 33. *verſ. & ideò dixit Bartol de exept.* vbi Deci. *in* 10. *notab. num.* 33. Abb. *in cap cum dilectus, num.* 4. *de conſuetud. & in c.* 3. *ſub num* 13. *de Eccleſ. ædif.* provt eos refert Rot. *deciſ.* 30. *num.* 5. apud Farinac. *part.* 2. *recent.* Ex quibus neſcio quo iure procedat deciſio, quam refert Armendat *d. loco num.* 66. in hæc verba. *Si in fundatione hoſpitalis ſit dictum, quòd Ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione, non poterit illud viſitare:* quod etiam per ſanctam Sedem reſcriptum fuiſſe aſſerit Carol. de Graſſis *de effect. lib. clerical. effect.* 1. *num* 610. & reſoluunt Mutta *deciſ.* 28. *num.* 29. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 1. *can.* 2. *num.* 95. vbi aſſerit ita nouiſſimè declaraſſe Paulum V. niſi hoc intelligetur præſuppoſito Epiſcopi in fundatione conſenſu: quaſi ſecus dicendum eſſet eo deficiente. Vnde Abb. *in c. requiſiti, de teſtam.* non valere ait clauſulam teſtatoris inſtituentis beneficium, vel dotantis Eccleſiam cum ea conditione, vt non ſubiaceat ordinationi Epiſcopi; cum reiicienda ſit talis conditio vt impia, & à Iure prohibita, poſt Lambertin. Palar. Rub. & Bernard. Diaz, ſequitur Paul. Duran. *in tract. de condit. & modis impoſſib. part.* 2. *cap.* 1. *n.* 107. niſi deciſionem illam intelligendam eſſe dicamus de hoſpitalibus, & Confraternitatibus, quæ à laicis veluti merè laicales reguntur, & in quibus piæ diſpoſitiones non adſunt. † Vel etiam de loco pio hoſpitalitatis cauſa priuatim inſtituto intra ipſiuſmet inſtituentis ædes interclusio, itaut ab extra, ſi quid opus ſit ſpiritualitatis, vocetur, excepto caſu, quo ab Epiſcopo licentiam petierit quærendi eleemoſynas, cum per huiuſmodi licentiam viſitandi ius 10

Epiſcopus

Epiſcopus acquiſierit, quia omoia ooſtra facimus, qualnetcunique noſtram interponimus auctoritatem; refert me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſt. tract. 10. cap. 4. quæſt 13. ſupp. 1.* Quicquid, & perpetiam, nos reprobet Diana *d. reſol. 8. verſ. tertiò explodit.* Auguſtinus Barboſa. Non obſtat quod Epiſcopus conſentiens quod hoſpitale erigeodum ſit liberum, ac proinde ab eius viſitatione eaemptum, præindicat non ſolùm ſibi, ſed etiam ſucceſſotibus, ſecundum Abb. *in c. 3. ſub n. 13. de Eccleſ. ædific.* Felin. *in d. cap. cùm venerabilis ſub n. 33* Barbat. *conſ. 33. colum. antepen verſ. & ſi dicatur Epiſcopus, l. b. 1.* Roch *de iurepatronat. verb. pro eo quod, ſub n. 26 & ſeqq.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. n. 41.* Perez de Lata *de aumuerſ. & capell. lib. 2. c. 1. n. 48.* quia reſpondetur cum Federico de Senis *conſ. 111 n. 4.* quòd per talem eaemproaem, ſicut per quamlibet aliam alicui Eccleſiæ ab Epiſcopo generaliter conceſſum, quod poteſt ille à ſe abdicare viſitationem, & correctionem & *conſ. 147.* reſoluit hoc ipſum habere locum etiam quando Epiſcopus id ageret in fundatione ipſius Eccleſiæ, & reſpondit contrariis, licèt Barbat. Abb. & Roch. *locis proxime citatis*, aliter diſtinguant.

11 Epiſcopus igitur viſitare poteſt omnia hoſpitalia, & pia loca, quocunque nomine nuncupentur, etiamſiſint privata laicorum, & corrigere, & reformare in caſibus à Iure expreſſis, ſcilicet ob negligentiam, vel dilapidationem bonorum. vtque teſtatoris voluotas ſeruetur, referunt decriſum Armendar. *d. loco num. 74.* & Marta *d. c. 8. num. 5.* Et poteſt corrigere, & reformare in his tantùm, quæ ad obſeruandum voluntatem fundatorum pertinent, & habete caigendi rationem ab adminiſtratoribus ipſius hoſpitalis, vna tamen eum illis deputatis, quibus ea conſuetudine ratione teddenda eſt, ea eodem Armend. *d. loco n. 67.*

12 † Et poteſt animaduettere in Rectores hoſpitalium, leproſariorum, eleemoſynariorum, aut Xenodochiorum, qui negligunt, ſeo non vetſantur, vt oportet, in adminiſtratione, non obſtante quacunque eaemptione, *Clem. quia eo 1. regit, de reſig. domib.* vbi Cardinal. ſenrit Cochiet. *de iuriſd. Ordinarij in exemptos. p. 2. q. 45. num. 79.*

13 Poteſt etiam Epiſcopus viſitare Confraternitates perſonatum ſecularium in Eccleſus Regularium caemptorum caiſtentes. non tamen earum Capellas, vel Altaria, quæ inter eaſdem Ecclelias conſiſtunt. Ita à *Sacrâ Congregat.* deciſum referunt Galet. *verb. Epiſcopus, penult.* Armend. *fol. 15. num. 14. & 15.* Marc. Anton Genuenſ. *in praxi Neapol. c. 21. in princ.* Vgolin. *de officio Epiſcopi part. 2. c. 49. §. 5. n. 3.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. c. 65. n. 6.* niſi quoad adminiſtrationem, vt reſcripſit *Sacra Congregat. Epiſcopo Imolen. de anno 1622.* teſte Aloyſ Ricc. *d. Neapol. deciſ. 209. num. 8. part. 4.* quam declarationem refert Carlin. *d. cap 65. num. 8.*

14 De Iure Luſitano hoſpitalia, Collegia, & Confraternitates ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutas non poterit ipſe Epiſcopus abſolorè viſitare, poterit oriſlominus viſitando inquitere de opetibus piis, quæ ipſis incumbunt ad effectum, vt adimplere cogat, & oegligentiam adminiſtratorum corrigat, & intendit Ordin. Regia Luſitan. *lib. 1. tit 62. §. 39. in fine*, ibi, *Porem neſte caſo. &c.* quando ſcilicet abſque Epiſcopi auctoritate ſunt inſtituta, *podem os Prelados viſitando prouer, ſe ſe cumprem as cauſas pias, que eſtinſtituidores mandarem*; quod etiam adnertunt Cardin. Tuſchus *litt. H, conclus. 160. n. 8.* Valaſc. *diſſert. conſult. 105. n. 55.* Maſcard. *conel. 869. n. 30 & 33.* Eſt ergo differentia, quòd quando hoſpitalia, & Confraternitates ſunt inſtitutæ auctoritate Epiſcopi de omnibus ooeribus ſiue piis, ſiue profanis poteſt cognoſcere Epiſcopus, & de omnibos aliis tebos ad ipſum hoſpitale, vel Confraternitatem ſpectantibus prouidere, atque etiam circa modum electioois, & formam tegiminis: at vero qoando inſtitutæ ſuot ſine prædicta Epiſcopi auctoritate, inquirete ſolum poteſt de piis, quatenus opos eſt, vt mandentur executioni, & ploribus Arteſtis declararum oſtendit ooſtet Cabedo *de patronatibus Regia Corona cap. 42.* Et demum qoòd Confraternitatum, quæ aoctoritate Prælatorum erectæ ſunt, ad ipſos Prælatos priuatiuè ſpectet viſitatio, docent Lup. *in tract. de libert. Eccleſ. q. 36 num. 4.* Ceual. *in tract. per viam violentia quæſt. 32 in fine*, Ceued. *preſtit. & Canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 22. num. 14.* noviſſimè Gabr Pereira *in tract. de Mann Regia cap. 17. de viſitat. hoſpital. num. 8.* Matta *de iuriſd. p. 2. cap. 18. a princ.* Io quo caſu Epiſcopus ſi ſit temporalis dominus, non poteſt tanquam talis rationes exigere, Dec. *conſ. 27. num. 148.* Gabr. Pereira *d. cap. 17. num. 9.* vbi *num. 10* ſubdit quòd in iis caſibus in quibus Ordinarij viſitare, vel rationes eapoſcere poſſunt ab adminiſtratotibus, adhuc viſitat Capellas, & loca pia in iis, quæ ad cultum diuinum ſpectant. Illud tamen aduertendum duai, quod Epiſcopi virtute Concilij *ſeſſ. 22 de reform. c. 8.* non ſolùm in ipſo actu viſitationis ius habent viſitandi hoſpitalia, & pia loca omnia quomodocunque nuncupentur, ſed etiam extta viſitationem, & io caſibos à Iure non expreſſis, vt eenſuit *Sacra Congregatio*, prout refert Beller. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de bonis cleric §. 12. n. 6.* vbi *n. 7.* teſtatur eandem Sacram Congregationem *in Montis Pietatis Rauennaten. ann. 1617.* reſpondiſſe *Epiſcopum poſſe pro bono regimine Montis pietatis decreta ipſius confirmare, reformare, & augere, non tam in viſitatione, quàm extra, & ſibi reſernare facultatem huiuſmodi decreta reformandi, moderandi, & augendi, prout ſibi videbitur, & placuerit.*

15 Quamuis Concil. *d. ſeſſ. 22 de reform. c. 8.* concedat Epiſcopis faculteteni viſirandi hoſpitalia, & cætera pia loca, noo prohibet tamen quin & iudices ſeculares, eadem viſitare poſſint, & hoc eis aliàs legitimè competat, vt deciſum refert Armend. *d. loco n. 65.* & eenſuit Rota apud Farin. *deciſ. 33. in princ. p. 2. recent*, poſſe Epiſcopum viſitare, niſi aliter cautum ſit in inſtiturione. Noo competit igitur hæc poteſtas ad Epiſcopos primariné, ſed inter ipſos, & ſeculares Magiſtratus præuentioni locus eſt, vt expreſſit Ordinar. Regia *d. tit. 62. §. 42.* & ex Iure communi probare nituntur magis communiter Doctores, ex text. *in l. hæreditas, §. 3. ad finem*, ibi, *principali, vel Pontificali, ff. de petit. hared.* Sed longè diuerſum habet intellectum, vt explicat Coſta *hb. 1. ſelect. quæſt. c. 10. num. 8.* Quare melius probatur ex text. *in Authent. de Eccleſiaſt. titulis, § ſi quis ædificationem*, ibi, *prondentia locorum Epiſcopi, & ciuilis iudicis*; ea quibus ita notauit poſt Rom. & alios, & Conat. *in c. ſi hæredes, num. 1. de teſtam.* & plures de quibus Suar. à Pace *in praxi tom. 2. pral. 2. a num. 15.* & Matta *de iuriſd. p. 2. c. 10. à n. 13.*

16 Speciali fauore contra Ordinarias regulas in hac materia conſtitutum eſt, vt hoſpitalia, & confraternitates, quæ ſub immediata Regum fuerint protectione, Epiſcopi non viſitent, nec in illis aliquo modo eorum officiales ſe intromittant, vt expreſſit Cooc. Trid. *d. c. 8.* & conſonat Ordin. Regia *d. tit. 62 §. 42. verſ. E eſta determinação*, notantque Azeued. *d. l. 3. n. 9.* Matta *d. c. 18. n. 2.* Perez de Lata *de Capellan. & aunuerſ. lib. 2. c. 1. n. 49.* Cabed. *de patronatibus Regia Corona c. 30. num. 3. & c. 42. n. 5.* Calaſc. *conſ 105. num. 62.* Ceuall. *commun. contra commun. quæſt. 87. num. 984. & de cognit. per viam violen. part. 2. quæſt. 32. num. 4.*

num. 4. Alzed. *de præcellent. Epiſcop. dignit. par.* 2. *cap.* 2. *num.* 50. Marta *de iuriſdict. par.* 2. *cap.* 18. *nu.* 8. vbi quòd Epiſcopus cognoſcit an hoſpitale ſit ſub immediata Regum protectione, me citato *in hoc loco* Diaos *moral. reſolut. par.* 1. *tractat.* 2. *reſolut.* 100. *in princip.* Gabr. Pereira *in dict. tractat. de Mann Regia cap.* 17. *de viſitat. Hoſpital. num.* 11. vbi *nu.* 13. agit de Confraternitatibus in Eccleſia Ordinum
17 Militarium conſtructis. † Exemplum ponit Ordio. noſtra *dicto loco*, io omnibus domibus, ſiue Confraternitatibus Miſericordiæ Regni Portugaliæ, quas ſub immediata Regum protectione eſſe profitetur: hæc enim Miſericordiæ Conſraternitas vbique terrarum eſt celebratiſſima, propter eximia charitatis opera, in quibus confratres exercentur in pauperibus ſplendis, curandis infirmis, orphanis, virginibus maritandis, peregrinorum neceſſitatibus ſubleuandis; de cuius laudibus, & inſtitutione agunt Cabed. *de patron. Regia Corona cap.* 46. *per totum, & deciſ.* 51. *par.* 1. Beoedict. Ægid. *ad l.* 11. *C. de ſacroſanct. Eccleſ. par.* 1. *in initio a n.* 34. Fr. Hieronym. Roman. *de Repu-*
18 *blica Chriſtiana lib.* 5. *cap.* 22. *per totum.* † Sicut etiam nobiliſſimum eſt, & toto orbe celeberrimum hoſpitale omnium Sanctorum Vlyſſiponenſe, quod velut per antooomaſiam Ordinario ſæpe vocat, *O grande hoſpital*, de quo aguot Cabed. *dicto tractatu de patron. Regia corona c.* 39. & Ft. Hier. Roman. *d. cap.* 22. *verſ. ſtone Lisboa.*

19 Quod autem hæc conceſſio ab Ordinariis regulis in hac materia exorbitet, oſtenditur; quia ſecundum illas certum eſt poſſe Epiſcopos viſitare omnia hoſpitalia, & Confraternitates, quæ de ipſorum auctoritate, & conſenſu fuerint inſtitutæ; & tamen ab hac regula excipit Trident. ea, quæ ſunt de immediata Regum protectione, ex altitudine, & præeminentia Regię dignitatis, quam præ cæteris conuenit anteferri, vt ait text. *in cap. vltim. in princ. verſic. nec aliquis, de offic. deleg. lib.* 6. quam rationem ad notabiles, & vſu frequentes quæſtiones exornant Rebuff. *in praxi par.* 3. *ſignatura à nu.* 61. Lambertin. *de iure patron. art.* 11. 9. 4. *principal. par.* 3. *lib.* 1. Couar. *pract. c.* 36. *nu.* 2. plures per Cened. *ad Decretal. collect.* 79. *num.* 2.

20 Licèt aliquando fuerit dubitatum, vtrùm in hac exceptione Trident. contineantur omnia hoſpitalia ſita in prouinciis, & ditionibus cuiuſque Regni, deciſum tamen fuit illa tantum continere, quæ expreſsè ſub immediata Regum fuerint protectione: ſi autem Epiſcopo viſitanti hoſpitale, aut Confraternitatem, opponatur, quod ſub immedista Regum ſint protectione, non ad ſeculare iudicem, ſed ad Epiſcopum pertinet talis exceptionis cognitio & deciſio pront referuat Marta *dict. c.* 18 *n.* 4. & 8. Atmodariz *dicto loco n.* 71. & 72. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *dict. c.* 65. *num.* 4. Illud te ſcire volo quòd Gabriel Pereira *de mann Regia par.* 2. *c.* 17. *num.* 12. quem refert, & ſequitur Diana *dict. par.* 1. *tractat.* 2. *reſolut.* 100. reſoluit in his Confraternitatibus, & hoſpitalibus de Regum protectione poſſe Prælatos viſitare decentiam diuini cultus, & ornamentorum.

21 Collegia inſtituta pro ſuſtentatione ſtudentium panperum, vel aliorum egenorum, ſunt loca pia, & gaudeor priuilegiis Eccleſiæ, & ſunt de iuriſdictione Eccleſiaſtica, & ſi ſunt inſtituta, ſeu erecta auctoritate Ordinarij, non ſolum loca pia, ſed etiam religioſa ſunt, vt tenent Gironda *de gabellis par.* 7. *nu.* 42. Azeued. *l.* 10. *nn.* 26. *tit.* 1. *lib.* 4. & *l.* 11. *num.* 3. *tit.* 18. *lib.* 9. quos refert, & ſequitur Garcia *dict. par.* 5. *cap.* 1. *nu.* 612. Ac proinde poſſunt ab Epiſcopo viſitari, vt diſponit Concil. *dict. cap.* 8. ibi, *collegia quæcunque.*

Confraternitates laicorum religioois cauſa inſti- 22
tutæ pia ſuot & religioſa loca, ac proinde à ſeculari poteſtate, & iuriſdictione exempta, præcipuè ſi proprium habeant Templum, vel in eis ſeruetur hoſpitalitas, aut Miſſæ dicantur, & alia pia opera exerceantur, vt poſt Couar. *in c. officij n.* 12. *de teſtam.* reſoluunt Fuſch. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 4. & 7. Zerol. *in praxi Epiſcop. par.* 1. *verb. Confraternitas* §. 4. Ren. Chopin. *de ſacra polit. lib.* 3. *c.* 6. *nu.* 6. Bobadil. *in ſua politica lib.* 2. *c.* 18 *n.* 228. Marta *de Iuriſdict. par.* 4. *cent.* 2. *caſu* 113. *à num.* 7. Cut. Philip. *par.* 1. §. 5. *num.* 13. Solis *dict. lib.* 2. *de cenſibus cap.* 3. *nu.* 11. Caſtill. *lib.* 1. *de vſufructu cap.* 54. *num.* 24. Flores de Mena *varior. lib.* 3. *queſt.* 21. *à num.* 190. Nicol. Garc. *dict. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 606. Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap.* 11. *in princ. num.* 13. & 4. & quòd piis cauſis annumeranda, omnibuſque gaudeant piæ cauſæ priuilegiis, ex Tiraquell. *de priuil. pro cauſa in præfat. pag.* 2. *verſ. item relictum Confraternitatibus*, ſcribit Luſitan. Bened. Ægid. *in repet. l.* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. par.* 1. *in initio n.* 54. Ceuall. *commun. contra commun. tom.* 4. *queſt.* 896. *n.* 982. Mantic. *de tacitis, & ambig. connent. lib.* 25. *ſec.* 6. *n.* 69. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. cap.* 17. Rot. *in Romana beneficiatus* 22. *Maij* 1623, coram *R. D. meo Cocrino Decano.* Quare † huiuſmodi Confraternitates 23
viſitari poſſe ab Epiſcopis, vt pia loca, expreſsè probat Coocil. Tridentin. *ſeſſ.* 22. *c.* 8. & 9. & vltra citatos latè explicant Azeoed. *ad l.* 3. *n.* 9. *tit.* 15. *lib.* 8. *Ordin.* Annib. Rocca *in tract. de viſit. in gloſſ. verb. Laicorum*, Carol de Graſſis *de effectibus cleric. eff.* 1. *nn.* 609. Ex ea ſcilicet ratione, quia Confraternitates auctoritate Epiſcopi, ſeu Romani Pooe. ſolent inſtitui, ac ſubinde religioſa loca debèt cenſeri, vt probat text. agens de hoſpitalibus *in c. de xenodochus*, & melius *in c. ad hæc*, ibi, *ſicut moris eſt auctoritate Pontificis deſtinatus cum ſit religioſus*, &c. *de relig. domib.* qua ratione ad iuriſdictionem Epiſcopi pertinere probant eadem Iura, & notaot omnes per tex. ibi, *in Clem. quia contingit. eod. tit.*

Verùm hæc reſolutio magis communiter à Do- 24
ctoribus improbatur: frequentiſſime enim reſoluunt laicorum Confraternitates loca pis cenſenda non eſſe, ſed potius profana & ſecularia, maximè ſi abſque Epiſcopi auctoritate inſtitutæ ſint, vt docuit Bald. *in auth. hoc ius porrectum num.* 2. *C. de Epiſc. & cler* ideo reſoluens bona Confraternitarum alienari poſſe ſine ſolemnitatibus requiſitis in alienationibus bonorum Eccleſiæ: quod etiam bene ex communi ſententia comprobat Gama *deciſ.* 387. ahàs *vlt. num.* 6. eadem etiam concl. poſt Abb. *conſ.* 31. *col. pen. par.* 1. Paul da Caſtro, Azon. & plures alios, magis communem teſtatur, & ſequitur Gabriel *lib.* 6. *communium opin. tit. de pia cauſa concl.* 1. *num.* 1. *cum ſeq. num.* 7. Gutier. *canon. quæſt. lib.* 1. *cap.* 35. *à num* 9. Petr. Gregor. *de Repub. lib.* 13. *cap.* 2 *n.* 7. Menoch. *remed.* 15 *recuper. à n.* 34. Cardin. Tuſch. *tom.* 3. *litt. E, concl.* 28. *n.* 5. & *tom.* 3. *litt. F, concl.* 455. Valaſc 105. *à n.* 5. & in Confraternitatibus Miſericordiæ Regni Portugaliæ Cabed. *p.* 1. *deciſ.* 51. Et in Confraternitatibus Corporis Chriſti Nauar. *conſ.* 3. *de foro comp.* & de omnibus generaliter agens Perez de Lara *de Capellanis lib.* 2. *c.* 1. *à num.* 5. & cenſuit Rota Roman. etiam in Confraternitatibus, quæ habent Altare & campanile *in deciſ. nouiſſ.* 574. *num.* 6. *part.* 1. & latè poſt Pariſ. & Lambert. Azoued. *dict. l.* 10. *numer.* 26. & 29.

Quare melius diſtinguendum puto inter Confra- 25

ternitates Epiſcopi auctoritate & fine illa inſtituntas;
26 † illæ enim quæ abſque Epiſcopi auctoritate ſunt
ſtitutæ, minimè Eccleſiaſticæ, aut Religioſæ ſunt
cenſendæ, ex eo quia qualitatem hanc, vt Eccleſiaſticæ, ſeu religioſæ fiant, ſecundùm Ius Canonicum
tribuere non poſſunt priuati abſque Prælati auctoritate, ex text. *in c. ad hæc, de relig. domib.* & notant *ibi* Doctores communiter, & alij, de quibus Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. numer. 38. cum ſequentibus*, & præter ſtatim referendos, Valaſc. *de conſ. 105. nu.*
27 *7.* Perez de Lara *d. cap. 1 à num. 5.* † Prius tamen eſſe
non eſt negandum; eum enim opera pietatis ibi exerceantur, prius cauſis debent annumerari; vt de hoſpitalibus ſine ea inſtitutis expreſsè reſoluunt Paul. de Caſtro *conſ. 167. ad finem vol. 2.* Abb. *in cap. de Xenodochijs num. 3. de relig. domib.* Roman. *conſ 477. num. 2.* & poſt Bald. Aochar. & alios, quos refert Tiraq. *in præfat. pia cauſa, pag. 1. verſ. item relictum hoſpitalibus, iuncto verſic. ſed aly indiſtinctè*, & poſt Felin Seluam. & plures alios, Gabr. *d. tit. de pia cauſa, concluſ. 2. num. 2. verſ. contrarium*, Bobadil. *d. numer. 228. iuncta litt. C*, Cardinal. Tuſch. *tom. 4. litt. H, concl. 158. & concl. 163. numer. 2. & 4. tom. 6. litt. P, concluſ. 538.* Ex quibus plene colligitur,
28 quod † licet plures, quos refert Gabr. *d. concluſ. 2. in fine, & concl. 1. num. 17.* voluerit relicta pijs cauſis ſolui non poſſe Hoſpitalibus & Confraternis inſtitutis ſine Epiſcopi auctoritate; longè verius eſt contrarium, vt tenent Tiraq. Valaſc. *num. 38.* & Bened. Ægid. *citatis locis*, nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *de variat. fori ſect. 2. quæſt. 50. num. 8. in vlt. impreſſ. & quæſt. 56. numer. 3.* Et hinc fit poſſe Epiſcopum viſitare Confraternitates laicorum etiam exiſtentes intus Eccleſias Regularium, ac illos ad reddendum computa compellere, non tamen earum Capellas, vel Altaria, quæ intra eaſdem Eccleſias conſiſtunt, vt dixi ſupra *num. 13.* Quoad adminiſtrationem tamen potent, vt hoc præſenti anno Epiſcopo Imolen. declaratum *Sacra Congregat.*
29 † quia exempta Eccleſia non cenſentur exemptæ
Capellæ Eccleſiæ ſubiectæ, accedentes, vel connexæ, glo. *in c. regamus 24. q. 1. c. cum capella, de priuil. Bix. in repert. verb. an exemptio monaſterio.* Cochier. *in tract. de iuriſd. Ordin. in exemptos p. 2. q. 45. n. 70.*

30 Quando verò Epiſcopi approbatio intercedit, piæ, & Eccleſiaſticæ ſunt cenſendæ, quæ in pia corpora conuertuntur, ad Forum Eccleſiæ pertinet cognitio, probatur ex *dict. cap. de Xenodochijs*, iuncto *dict. cap. ad hæc.* Non obſtat diſtinctio Bart. *in l. vltim. num. 15. ff. de colleg. illic.* quæ etiam deducitur ex *gloſſ. pen. in cap. 1. de locato*, tenet per Couar. *pract. cap. 34. num. 1. ad med.* & alios, quos refert, & explicant Decian. *tractat. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 4. cum ſequentib.* Armendariz *in addit. ad recopil. Iurium Nauarræ lib. 3. tit. 20 de Confraternis, num. 9.* & alios, de quibus Azeued. *lib. 10. num. 25. tit. 1. lib. 8. Recopil.* dum reſoluunt, quòd ſi Collegium vt Collegium conueniat, inſpici debeat an maior pars ſit clericorum, quia tunc ad Eccleſiaſticum pertinet iudicium, ad ſeculare verò, ſi maior pars ſit laicorum: nam ſi diſtinctio vera eſt, de qua dubitat Decian *vbi proximè*, debet intelligi de Collegijs omnino profanis, vt ſunt Vniuerſitatibus ſtudiorum, de quibus ſeorſim agunt; non ita tamen ad piatur collegijs Epiſcoporum auctoritate fundatis ad pia opera, vt bene explicat Azeuedo *d. lib. 10. n. 27.*

31 Ex quibus colligitur res Confraternitatum, quæ
Epiſcopi auctoritate inſtituuntur, vt Eccleſiaſticas cenſendas eſſe, & conſequenter ſine ſolemnitatibus requiſitis in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus alienari non poſſe, vt poſt Menoch. Lamb. Sfort. comprobat Guner. *d. cap. 35. num. 23.* abſque dubio verum eſt, quando Confraternitates alicui Eccleſiæ, Capellæ, ſeu altari vnitæ, ſeu affixæ ſunt; quia accedente Epiſcopi auctoritate Eccleſiæ fiunt, ac ſubinde de foro Eccleſiæ res, quæ in earum dominio incorporantur, iuxta reg. text. *in cap. vlt. de rebus Eccleſ.* ita vt non ſolum viſitatio & coactio adminiſtratorum, vt debitæ executioni mandent inſtitutoris voluntatem, ad Eccleſiaſticos iudices pertineat; verum etiam ipſorum proceſſuum, & cauſarum cognitio ſuper eiſdem bonis, iuxta reg. text. *in cap. quamo, de iudic.* & quæ notant Doctores communiter, per text. *ibi in cap. ad noſtram, de rebus Eccleſiæ, & in cap. 1. de reſtit. in integr.* eum ſimilibus, de quibus latè Cardin. Tuſch. *tom. 4. litt. I, concl. 447. & concluſ. 450.* quòd ſcilicet quotis agitur de re, quam Eccleſiaſticam eſſe conſtat, vel quod magis eſt, clerici, indiſtinctè cognitio ad iudices Eccleſiaſticos pertinet. Subintuntur huiuſmodi Confraternitates ex poteſtati Epiſcopi, vt videlicet poſſint compelli rationem ei reddere, iuxta termios Concil. Trident. *ſeſſ. 21. de reform. cap. 8. & 9.* prout reſolute Cened. *pract. & canon. quæſt. lib. 1. q. 22. num. 10. & 14.* vel per eum cogi ad recipiendum, vel reſciendum aliquem ex eorum cœtu, ex adductis per Bobadil. *in ſua politica lib. 2. cap. 17. n. 141.* nempe ſi agatur de ipſis rebus Vniuerſitatis, vel iure aliquo ſpirituali, ita quòd ratione rei ſubiectæ iuriſdictio ſpectet ad Epiſcopum; in reliquis verò quantumcumque ſint affixæ Eccleſiis, in quibus habent Oratoria, & ſint inſtitutæ auctoritate Epiſcopi, non habent priuilegium fori, quale in vniuerſum habent perſonæ Eccleſiaſticæ; vt obſeruant Bobadil. *d. lib. c. 15. n. 228.* & nouiſſimè Lotter. *in tract. de re benef. lib. 2. q. 10. nu. 52.* Ex dictis.

Primò inferrur reſolutio illius quæſt. verum ſcili- 32
cet bona ad Confraternitates pertinentia licitè poſſint alienari ſine ſolemnitatibus in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus neceſſariis? In qua affirmatiuam partem generaliter, & indiſtinctè tuetur Bald. *in auth. hoc ius porrectum, numer. 3. de ſacroſ. Eccleſ.* ſequitur Felin. *in cap. 2. num. 17. verſ. fraternitatis, de foro comp.* Paul. de Caſtro, Pariſ. & alij, quos refert, & ſequitur Gabr. *d. concl. 11. num. 11.* Rebuff. *in compendio alienat. num. 56.* & alij, de quibus Gutier. *d. cap. 35. num. 16.* Cabed. *d. deciſ. 51. numer. 3.* & poſt Redoan. *de rebus Eccleſiæ non alien. rub. 27. num. 16.* Baptiſta Coſta *de iure & factis ignor. in conſ. poſito poſt inſpect. 98 num. 3.* Filliuc. *tom. 3. tract. 44. cap. 4. num. 19.* nouiſſime Bonac. *var. tract. 2. quæſt. vnica puncto 2. num. 10.* Quorum fundamentum illud vnicum eſt, quod Confraternitates & collegia laicorum ſint mere profana, & ſecularia, & ideo ſolemnitates requiſita in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum, iuxta *c. ſine exceptione 12 quæſt. 2. c. nulla, & per totum, de rebus Eccl. non alien.* in illis locum obtinere non poteſt.

Sed Gutier. *vbi proximè à num. 22.* diſtinguen- 33
dum putat; aut enim, inquit ille, bona relinquuntur alicui Confratriæ, vel hoſpitali, vt illis deſeruiant, & ad libitum de illis poſſint diſponere; & concludit neceſſarias non eſſe prædictas ſolemnitates rerum Eccleſiarum, & procedere dictam Baldi doctrinam. Aut, ioquit, Confraternitas, loeus pius, vel oratorium extructum eſt principaliter, vt ſacrum fiat, & Deo Opt. Max. dicetur, & bona eo animo congeſta, vt ad opera Oratorij neceſſaria, nempe pro Miſſis, & ad pauperes ſubleuandos perpetua ſint

&

& concludit, quod etiamſi Epiſcopi conſenſus non acceſſerit, locus, & bona pia, & religioſa cenſenda ſunt, & conſequenter ſine Epiſcopi auctoritate, & aliis ſolemnitatibus rerum Eccleſiaſticarum alienari noo poſſunt. Verùm hæc diſtinctio Gutier. in multis peccat, oec aliqua ratione defendi poteſt: imprimis enim inaduertenter, & falsò ſupponit Confraternitatem, aut alium pium locum cum Oratorio conſtrui poſſe, vt ibi Miſſæ dicantur, ſine Epiſcopi auctoritate, contra deciſionem text. *in cap. vniuerſique, de conſecrat. diſt.* 1. falſum etiam aperte eſt dictum ſecundum diſtinctionis membrum, dum religioſa, & Eccleſiaſtica cenſet bona Confraternitatis, aut Hoſpitalis, quando ſine Epiſcopi auctoritate conſtruuntur, contra regul. text. *in d. cap. hæc*, & receptam traditionem de qua ſupra: falſum denique eſt, quod in primo membro ſupponit, poſſe ſine illis ſolemnitatibus alienari bona Confraternitatis inſtituæ com Epiſcopi auctoritate, quando relicta ſunt, vt poſſint alienari ad libitum pro neceſſitatibus Confraternitatis: nam ſi in eius domioiom tranſierunt, Eccleſiaſtica efficiuntur, ex ſtatim dicendis. Hanc diſtinctionem Gutierrez me in hoc loco improbaſſe teſtatur Rota *in Hortana Reflexiarum* 26. *Iunij* 1630. coram *R. D. meo Coccino Decano*, qui dum eſſem Romæ mihi retulit ſubtilitet & bene me hanc Ioannis Gutierrez locum reprobaſſe; ſed cum poſtmodum elapſis quibuſdam annis legerem in oppido Matriti tractatum ooum de officio Capellani auctore Alphonſo de Leone *quæſt.* 5. *ſect.* 10. *num.* 169. inueoi apud ipſum impreſſam deciſioocm Rotæ ſupractatam, in qua de reprobatione huiuſmodi meminit. Quare neceſſariò recurrendum eſt ad principalem reſolutionem: vel enim Confraternitates, & Hoſpitalia inſtitutæ ſunt abſque Epiſcopi auctoritate, & de plano procedit Baldi doctrina, & communis reſolutio, quod poſſint bona ad illa pertineotia licitè alienari ſine Epiſcopi auctoritate, & aliis ſolemnitatibus rerum Eccleſiaſticatum, ex ipſorum ratione, quod bona & Collegia ipſa, ſeu loca profana ſunt. Aut Confraternitates, & hoſpitalia inſtituta ſunt cum Epiſcopi auctoritate, & procedit reſolutio ſupradicta, quod religioſa ſunt, & Eccleſiaſtica, & conſequenter eorum bona, vt Eccleſiaſtica iudicanda, & requirunt ſolemnitates rerum Eccleſiaſticarum. Ita 10 terminis Confraternitatum diſtinguunt Catdin. & Rochus, quos refert, & ſequitur Gama *dec. vlt. n.* 6 & ex antiquis Concilius notat Renatus Chop. *de ſacra politia lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 6. & in hoſpitalibus Gabr. *d. concluſ.* 2. *num.* 9. & 10. Maſcard. *d. concinſ.* 869. *n.* 11. Valaſc. *d. conſult.* 105 *n.* 34. Card. Tuſch. *lit. H. concl.* 163. *à n.* 9.

34 *Secundò* inferitur deciſin ad alteram controuerſiam præcedenti proximam, Verum ſcilicet ex bonis Confraternitatum, ſi vendantur, gabella debeatur? In qua Doctores ſic communiter diſtinguunt; aut enim, inquiunt, Confraternitatum bona ad pios vſus relicta ſunt, pro Miſſis ſcilicet, vel pauperibus alendis, virginibus maritandis, & ſimilia: vel in profanos eapenduotur vſus, conuiuia ſcilicet, ludos, & ſimilia: priori caſu, inquiunt, à gabellæ ſolutione liberas eſſe huiuſmodi Confraternitates, & Collegia, exemplumque proponunt 10 Collegiis Salmanticæ, & aliarum Vniuerſitatum inſtitutis pro pauperibus, & ſcholaſticis alendis: in poſtenori verò non ita; quam diſtinctionem ea Baldo tradit Aucudan. *de exequendis mandatis part.* 2. *cap.* 15. *num.* 32. & poſt eum, ac Gabriel. & Salazar. Garſia Gironda *de Gabellis part.* 7. *in princ. n.* 42. Lazerne *de decima venditionis in addit. cap.* 18 *n.* 9. quos ſequitur Azeuedo *ad l.* 2. *n.*... *cum ſequentibus tit.* 28. *lib.* 9. *recop.* & primum verba tranſcribit Gutier. *de gabel. quæſt.* 97. *num.* 18. & partim ſequuntur Molina *de inſtitia tom.* 3. *diſp.* 671 *in princ.* & Curia. philipp. *part.* 2. *lib.* 1. *c.* 14. Diſtinctionis fundamentum illud eſt, quod priori caſu Confraternitates, & Collegia illa pia ſuor, ac ſubinde Eccleſiaſtico quoque priuilegio gaudere debent ex generali regula text. *in l. omnia* 34. *C. de Epiſcopis, & Clericis*, ea qua vulgò colligitur, pia loca omnibus gaudere Eccleſiaſticis priuilegiis.

Hæc tamen reſolutio difficultatem non abſoloit, 35
quia ea eo quòd pia ſunt Collegia, vel loca, vel quod ad pios vſus ſunt inſtituta, non ſequitur eſſe Eccleſiaſtica, & religioſa, niſi exceſſerit Epiſcopi auctoritas, oportebat diſtinguere inter Confraternitates, & hoſpitalia, quæ Epiſcopi auctoritate, vel abſque illa inſtituuntur, quemadmodum in hoſpitalibus expreſſe diſtinguit Lazarte *in corpore tractatus cap.* 19. *num.* 90. & poſt eum, & plures alios, Girooda *diſt. part.* 7. *in princ. à num.* 67. & Azeued. *diſt. lib.* 1. *n.* 4. Aduertas tamen exemptionem hanc à gabellis, & omoibus aliis tributis Principum ſeculanum dari noo ſolum Eccleſiis, & Eccleſiaſticis perſonis, verùm etiam ſpecificè & individualiter omnibus piis locis, & cauſis, vt *in authent. item nulla communitas, C. de Epiſcopis, & Clericis*, ibi, *Eccleſiis, vel aliis piis locis*, text. optimus *in cap. non minus, de immunitate Eccleſiarum*, ibi, *de bonis Eccleſiaſticis, & Clericorum, & pauperum Chriſti vſibus deputatis*, aduertit optimè Molin. *proximè citato loco*, & contra alios prædictorum Iurium immemor Modern. *de iuriſdict. part.* 4. *caſu* 14. Quare licet quoad alios effectus, & quæſtiones pendétes ex eo an bona ſint Eccleſiaſtica, atiendi oporteat, vtrum Confraternitas, aut Collegium ſint inſtituta auctoritate Epiſcopi, vt ſupra explicauimus; minimè tamen iſta inſpectio ſeruit ad præſentem articulum de exemptione gabellarum, quia ad illum ſufficit, quòd bona ad pios vſus ſint deſtinata; quod reperitor in omnibus Confraternitatibus, & Collegiis, ſeu locis, quæ ad pios vſus cooſtituuntur etiam ſine Epiſcopi auctoritate, vt ſuprà probauimus.

Tertiò inferitur Confraternitates, & hoſpitalia 36
Epiſcopi auctoritate inſtituta beneficio reſtitutionis in integrum gaudere, prout teſtatur Sforzia *in tract. de reſtit. in integr. part.* 1. *quæſt.* 3. *à num.* 37. oomniſſimè Nouar. *in tract. ſine praxi elect. & variat. fori ſect.* 2. *quæſt.* 54. *num.* 4. *in vlt. impreſſ.* ex ea ratione, quia Eccleſiæ competit remedium reſtitutionis in integrum, vt probant text. *in cap.* 1. vbi Beroi. *n.* 1. & 5. Mantu. *num.* 3. & 4 *& in cap. audiuit, de reſtitut. in integrum, cap.* 1. *eod. tit. lib.* 6. vbi Monach. *Clement. vnica, eod. tit gloſſ.* 2. *in l. reſpubl. C. ex quibus cauſis maiores.* Mench. *vſufrequent. cap.* 9. *n.* 3. Cald. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. moribus, num.* 60. Mortia *in emporio Iuris tit.* 5. *in prælud. num.* 9. *verſ.* 6. Molina *de inſtitia, tract.* 1. *diſp.* 574. *num.* 1. & 2.

† Appellatione autem Eccleſiæ comprehenduntor 37
cætera loca pia, de quibus licet noo reperiatur ſpecialiter in Iure cautum, provt in Eccleſia, militat tamen in illis eadem ratio. & inſuper, quia priuilegia Eccleſiarum, quale hoc cenſetur, cæteris locis pia communicata dicuntur, iuxta text. *in l. omnia priuilegia, C. de Epiſcop. & Clericis.* Vnde qooad Iuria effectus pia loca, & Eccleſiæ æquiparantur, vt bene deducitur ex text. *in cap. requiſiſti, verſ. ſecus autem*, ibi, *aut aliis piis locis, de teſtament.* tradunt in ſpecie Doctores communiter, de quibus Rom. *ſingul.* 272. Molin. *diſt. diſputat.* 574. *num.* 2. plures, de quibus

Cardas Pereira *dicta.verb. minoribus n.*63. Sfortia *d.* 9.3.*n.*26.

38 Verùm circa alias Confraternitates & hoſpitalia, quæ ſine auctoritate Epiſcopi inſtituuntur, noo leuis eſt inter ſcribentes controuerſia: quòd eorum iodiſtinctè gaudeane prædicto reſtitutionis in integrum beneficio, tenent communiter Doctores, qui docent omnia luca,immo quod generalius eſt, omnem piam cauſam hoc habere priuilegium, vt iure minoris reſtituantur, ex Ioan. Andr. Archid. & Domio.*in d.c.t.de reſtitutione in integrum,lib.*6. & pluribus aliis ex antiquioribus, de quibus Tiraq. *de pia cauſa, priuileg.*138. Coſta *in cap. ſi pater, verb. ipſis pauperibus, n.*4. ſequitur Cald. *in dict.l ſi curatorem, verb.minoribus.n.*64.& conſtanter Sfortia *dict.q.*3. *à num.*16. nouiſſimè Nauar.*d.ſect.*2.*queſt.*56.*num.*12.

39 *in vlt. impreſſ.* Ex dictis autem conſtat † omnia hoſpitalia, & Confraternitates, licet abſque Epiſcopi auctoritate inſtituantur, pias cauſas cenſendas eſſe; quare de Hoſpitalibus & Confraternitatibus agentes eandem reſolutionem ſequuntur Bald. & Paulus Caſtreſ.*in l.Orphanetrophos, C.de Epiſcopis,& Clericis*,argumento illius text quatenus æquiparat Hoſpitalia minoribus, & alij quorum meminit Tiraquel. *vbi proximè*,& Maſcard.*dict.concluſ.*869.*n.*10. ſequitur Sfortia *dict quæſt.*3. *à n* 46. Quorum fundamentum eſt præceptuum ex *d. l. Orphanetrophos*, & ex generali concluſione, quam colligunt ex *dict. l. omnia*, quòd Hoſpitalia, & alia pia loca gaudent omnibus priuilegijs,quæ Eccleſijs cóceduntur. Deinde receptum eſt generaliter, nun ita hoc beneficium reſtitutionis minoribus, & Eccleſijs concedi, vt aliis denegetur, in quibus idem fauor, & miſerationis ratio reperitur, quales cenſentur omnes illi, quorum bona ſub aliena cura ſunt, vel per adminiſtratores gubernantur, vt in Republica, Ciuitate, Villa,Caſtro,ſeu quacumque alia communitate probat text. *in l. Respub C. ex quibus cauſis maiores*, *l. Rempubl. C. de iure Reipubl. lib.*11. tradunt Bero. *n.*131.*cum ſequentib.*Mantua *n.*33.Abb.*n.*15.*in dict. cap.*1.*de reſtit.in integrum*, Maurit.*de reſtitut.in integrum,cap.*417.& furtia *dict.quæſt.*3.*art.*9.10 & 11. Cald Pereira *dict.verb.minoribus,num.*61.Moria *dict. tit.*5.*in princip.n.*9 *verſ.*11. & alij citati ab Alphano

40 *colleti.* 650. † Idemque admittendum eſt in Collegijs, ſeu Vniuerſitatibus ſecularibus; ex eo, quia Reipubl.æquiparantur per *l.*3.*quibus ff. quod vniuerſitatis nomine*, prolequitur, & diſtinguit poſt

41 alios, latè Sfortia *dict.q.*3. *art.* 12. Demque † inter eaſdé perſonas numerantur Fiſcus,& Princeps,quòd ſint immortales, Eccleſiæ,& Reipublicæ æquali,iuxta regulam *l. vltim. C. de ſacroſ. Eccleſijs*, quod licèt in fiſco ſpeciali caſu *l. vnica C.de ſententijs aduerſus fiſcum latis*, *lib.*10. abſque dubio procedat; in aliis tamen non ita ſimpliciter verum eſt, ſed cum diſtinctionibus, de quibus Lucas de Penna *in l.cubicularios, C.de Præpoſitis ſacri cubiculi lib.*12.Zazius *in l.Princeps,num.*6 *ff.de legibus* Cald.Pereira *dict verb.minoribus, n.*62. Sfortia *d.quæſt.*3.*art.*13. *&* 14. Quare ſi cuilibet Communitati, ſeu Collegio huiuſmodi reſtitutio conceditur,quia per adminiſtratores regun-tur,eodem modo concedenda eſt pijs locis,& Confraternitati' us licet Eccleſiaſtica noo ſint, quia inſtituta fuerunt ſine Epiſcopi auctoritate.

Contrariam tamen ſententiam, quòd ſcilicet huiuſmodi Hoſpitalia, & Confraternitates huc priuilegio iuuari non debeant,quando ſine † piſcopi auctoritate inſtitutæ ſunt,expreſsè ſequitur Anchar.*in cap.auditis,num.*9.*de reſtit.in integrum*,cuius ſententiam probant Gabr. *commun. lib.* 6. *tit. de pia cauſa conclus.*1. *num.*21. *& concluſ.*2. *num.*16. Gutier. *Canon.lib.*1.*c.*35.*n.*14.Valaſc.*dict. conſult.*105.*num* 44. Cald. Pereira *dict. verb. minoribus*, *num.* 63. Sfortia *dict.quæſt.*3.*num.*45.& reliqui,qui ſæpè alibi in hoc propoſito diſtinguunt, an prædicta loca, & Confraternitates Epiſcopi auctoritate inſtituta ſint necne? Quorum alij ea vtuntur ratione, quia putant Confraternitates, & hoſpitalia pijs cauſis anoumeranda non eſſa. Sed melius ex noſtra ratione confirmabis; diximus enim, quòd licet piæ ſint, Eccleſiaſticæ tamé, & religioſæ noo ſunt,ſi Epiſcopi auctoritate non inſtituuntur: nullibi verò beneficium reſtitutionis pijs cæſis indiſtinctè à iure conceditur, ſed tantum Eccleſijs, & Eccleſiaſticis, ac religioſis, locis. Ad argumenta verò in contrarium facile videtur reſpondeti poſſe. Nam ad *dict.l.omnia*,reſpondetur ſolum procedere in hoſpitalibus inſtitutis auctoritate Epiſcopi,vt ex eomu uni ſententia interpretatur Valaſc. *dict.conſul.*105.*n.*12. & ſimiliter ad *dict. l.orphanotrophos* reſpondet Anchar.*dict.cap.auditis*, *n.*9. *in fin.* & ſentire videtur Maſcard. *d. concl.* 869. *num* 9.Matta *de iuriſd.par.*4.*caſu* 113.*num.*25. Licet autem hæc ſententia ſit in puncto Iuris vera, primâ tamen, eodem attento, veriorem duco; quia non ſine violentia reſtringitur litteta text. *in d. l. orphanotrophos* ad ea hoſpitalia, quæ cum Epiſcopi auctoritate inſtituuntur: immo æquiparatio, quam text. facit adminiſtratoris hoſpitalium,& tuturis minorum, nihil commune habet eum auctoritate Epiſcopi, ſed omnibus hoſpitalibus, etiam abſque illa inſtituris,maximè conuenit; nouiſſimè banc quæſtionem examinat Fontanell.*Cathalon.deciſ.*180.*&* 109. *p.*1.vbi de Confratrnis,*& deciſ.*10 *per tot* an hoſpitalibus concedatur in integruon reſtitutio.

Quarto infertur decimo alterius quæſtionis in hoc 43
propoſito paritet controuerſiæ. Verum ſcilicet ex iis quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta Canonica debeatur? In qua quæſtione partem negatiuam tuetur *gloſſ.*3.*in cap.*3.*de ſepultur.* dum ſoluit pro relictis in pauperum vſus nihil eſſe detrahendum,& per text.*in l.ſi quis ad declinandam*, §. *in omnibus,C.de Epiſcop.& Clericis*, quatenus illud ipſum diſponit,notant Bald *ibi num.*19.Abb.*conſ.*31.*dub.*2. *volum.*1. Rom. *conſ.*477.*à num.*18. & alij,de quibus Petr. de Vbald.*de canon.portione, queſt.*14. *num.*15. & plures, de quibus Tiraq. *de pia cauſa priuileg.*28. & poſt Rebuff. Menoch. *remed.* 15. *recuperandæ*, *num.*32.& magis communis ex Quaranta *in ſumma Bullary,verb.quarta Epiſcopalis,in fin.*Azor.*inſtitut. moral par.*2.*lib.*9 *cap.*12.*quæſt.*11.Gutier.*dict.cap.*35. *num.* 13. atque ex Matta *de iuriſdict. par.*4. *cent.*2. *caſu* 113.*num.*19. qui omnes mouentur vltra text. *in dict. l.ſi quis ad declinandam.* ex ea ratione, quia † ſolum Iure reperiunt expreſſum, vt huiuſmodi 44
quarta præſtetur ex iis, quæ relinquuntur Eccleſijs, vel pijs locis, vt probat text.*in cap. officij*, 14. *de teſtamen.* & faciunt quæ Valaſc. *conſult.* 105.*num.*13. in relictis tamen generaliter pauperibus, vel ſine loci determinatione, non habet locum Canonica portio, vt aſſerit Tiraquell *dict.priuil.* 28. ſicut nec habet locum, quando relinquitur aliquid Eccleſijs, vel pijs locis ad perpetuũ cultum diuinum, prout reſolunt Valaſc.*dict.n.*13.Veluti quãdo relinquitur aliquid pro ornamentis Eccleſiæ,ſeu veſtibus,picturis, Calice, & alijs ſimilibus, Bernard. *regul.*237.*verſ.*1. Læl. Zech. *de repub. Eccleſ.c.*28. *de Parochi.num.*18. *verſ.*9.& Stephan.Quaranta *in ſumma Bullary,verb. priuilegia regularium*, *verſ. quarta Epiſcopalis*, *difficult.*3. vbi *difficult.* 2. idem aſſerit de relictis pro reſtauratione Eccleſiæ matricis, ædificatione, & repa-

ratione

ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, Hoſpitalium, & aliorum locorum piorum, per text. *cap. vltim. de teſtament.* Cùm ergo Confraternitates huiuſmodi pia loca non ſint, neque ea, quæ eis relinquuntur, locis relinquantur, ſed perſonis, videtur dicendum ex relictis Hoſpitali, ſi Epiſcopi auctoritate inſtituta ſit, quartam Canonicam deberi, quia locus religioſus, & Eccleſiaſticus reputatur, ſecus ſi abſque illa fuerit inſtitutum, ſecundùm Cardin. & plures alios, ex quibus receptum teſtantur Gabr. *d. concl. 2. num. 17.* Valaſc. *d conſult. 105 num. 13.* & 40. Cardin Tuſch. *tom. 4 lit. H, concluſ. 164.* & *tom 6. verb. quarta concluſ. 21. n. 33.* & 35. atque ita † duo requiruntur præcipui Doctores, vt quarta Canonica debeatur, alterum quod loco relinquatur, alterum, quod locus religioſus ſit.

45

46 At contrariam ſententiam, quod ſcilicet de illis, quæ Confraternitatibus relinquuntur, quarta Canonica indiſtinctè debeatur, tenuit Lapus *in tract. de Canon. portion. num. 13.* & 16. & multis argumentis confirmat Petr. de Vbald. *eodem tract. quæſt. 14. à num. 18.* & poſt eum, Barbat. & alios communem profitetur Couar. *in d. cap. officij, num. 12.* & eius verba tranſcribens Gutier. *d. cap. 35. num. 7.* Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 2. cap. 14. num. 21. cum ſequentibus*, Fr. Ludouic. Miranda *in manuali Prælat. tom. 2. quæſt. 48. art. 3. concl. 2.* Azeuedo *lib. 10. num 27. tit. 1. lib. 4. recopil.* Eo ducti fundamento, quia, vt quarta hæc debeatur, non requiritur, quod Eccleſius, vel pius locus relinquatur, ſed ſufficit, quòd ſit relictum in cauſam piam, vt probare videtur text. *in cap. requiſiſti, in princip. de teſtam.* ibi, *teſtatoris pro anima ſua legat*, iuncto ibi, *Epiſcopus debet de illis ſecundum diuerſas conſuetudines tertiam, vel quartam portionem habere*, & faciunt quæ Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 1. quæſt. 39. art. 2.* qua etiam ratione illam differentiam inter Hoſpitalia priuata, vel Epiſcopi auctoritate inſtituta alij tenentur, volentes indiſtinctè ea omnibus quartam hanc deberi, quia omnia pia ſunt loca, quamuis Epiſcopi auctoritas non acceſſerit.

Quare pro vera huius quæſtionis deciſione, & totius materiæ cognitione ſequentes caſus diſtingue.

Primus eſt, quando Hoſpitale auctoritate Epiſcopi inſtituitur, aut Confraternitates eadem auctoritate eriguntur, & alicui loco ſacro, aut religioſo, aut Capellæ vnitæ ſunt, aut affixæ; & in iis certum eſt procedere opinionem Lapi, & aliorum, qui eam ſequuntur, reſoluentes deberi Canonicam portionem, quia in toto rigore in illis verificantur verba prædictorum Iurium, quæ indiſtinctè decidunt quartam deberi de relictis Eccleſiis, vel piis locis.

Secundus caſus eſt de Hoſpitalibus, & Confraternitatibus mere profanis, quæ neque auctoritate Epiſcopi, neque ad pia opera exercenda inſtituuntur; eaſem plane proponit Bald. in Collegiis mercatorum, vel ſcholaſticorum, & ſimilium artium profanarum, & in iis ſecurè procedit ipſius reſolutio, & aliorum, qui eam ſequuntur, reſoluentes quartam non deberi, quia cum non ſint loca pia, ceſſat eorum fundamentum eam exigendi.

47 *Tertius* caſus eſt de Hoſpitalibus ad pia ſine Epiſcopi auctoritate inſtitutis, & licet quartam deberi ex ea ratione dicendum videretur, quia licet Eccleſiaſtica non ſint, ſunt tamen pia loca, vt ſupra reſoluimus: ea quæſita verò ratione contra Calderin. *conſi 23.* contrarium reſolut Roman. *d. conſilij 477. num. 15.* & 19. quia ſcilicet quarta debetur Epiſcopis ratione iuriſdictionis ſpiritualis, & curæ, quam habent in Eccleſias ſuas, & ideò in locis exemptis, quæ iuriſdictioni non ſubiiciuntur, huiuſmodi quartam non deducunt, vt probat text. *in Clement. dudum, §. vltra, de ſepult.* & reſolute Eraſm. à Cochier *in tract. de inviſd. Ordin. in exemptis, part. 4. q. 6.* concludunt Abb. *in dict. cap. officij.* Angel. *in ſum. verb. Canonica. n. 7.* Petr. de Vbald. *d. tract. c. 4. quæſ. 6.* Quare cum huiuſmodi Hoſpitalia, etiam ſi pia ſint, Epiſcopo non ſubiiciantur, vt ſuprà reſoluimus, non videtur ea illa huiuſmodi quartam deducere poſſe. Sed aduerte hanc rationem ſolum vigere in quarta Epiſcopali, non ita in Parochiali, quæ Parochis debetur, & iuneralis dicitur, debetur enim ratione Sacramentorum, quæ Parochus adminiſtrat. & ideo debetur etiã in locis exemptis, ſi ſpeciali privilegio non muniantur, iuxta dictum §. *vltra*, & quæ ea de re tenet Concil. Trident. *ſeſſ. 23 de reformat. cap. 13.* latè explicant Gutier. *de iuramento confirmat. 2. c. 4. num. 2.* Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici, part. 2. cap. 14.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 1. quæſt. 39. art. 2.* & *tom. 3. q. 46.* Cardin Tuſch. *tom. 6. verb. quarta, concluſ. 21.* Cochier *d. q. 6. n. 8.* latè Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu religioſorum. lib. 2. cap. 19 dub. 5.*

48 *Quartus* caſus eſt, & in quo tota verſatur difficultas, de Confraternitatibus ſcilicet, quæ denotionis cauſa fuerint inſtitutæ Epiſcopi auctoritate, vt ibi celebrentur Diuina, ac alia pietatis opera exerceantur: nam indiſtinctè ex illis quartam deberi dicendum videbatur, etiamſi Eccleſiæ, aut alij religioſo loco affixæ non ſint; ex ratione, quia ea Cou. & alius ſecundo loco tetulimus, quod ſcilicet piæ ſint cauſæ, & quia in iuriſdictione ſint Epiſcopi, atque ita eſſet fundamentum Romani, de quo proximè. Verum in hoc quarto caſu contrarium in rigore Iuris verius eſt; ex ea ratione, quia ex illis ſolum quartam deberi Iure captecum reperto, quæ Eccleſius, vel locis piis relinquuntur: quoſia non ſunt Confraternitates, quæ nulli Eccleſiæ, Hoſpitali, Capellæ, aut alij loco adhærent ſeu vnuntur. Nec contrarium probat text. *in dict. cap. requiſiſti*, vt ſupra expendebamus, ſed aliud, vel potius contrarium, quia ex ſequentibus manifeſtiſſimè apparet facere Pontificem differentiam inter ea, quæ pro animæ ſalute relinquuntur Eccleſiis, aut perſonis, vt illis, quæ Eccleſiæ relinquuntur, quarta debeatur, non ita de aliis, quæ relinquuntur perſonis: cum ergo conſtet Confraternitates loca non eſſe, ſed potius corpus quoddam fictum plurium perſonarum repræſentare, non videtur, quod ex illis quarta lubet debeat, iuxta mentem Baldi, & Romani, ac aliorum, qui hoc ipſum confirmant ex auctoritate text. *in d. l. ſi quis ad declinandam, ad fin. §. in omnibus*, vbi aiunt prohiberi de relicto pauperibus nullam portionem deducere Prælatos, & notauit gloſſ. *in d. cap. 2.* & alij, quos poſt eam retulimus: ſed ſi aduertas, allegatio illius text. minimè ſeruit ad præſentem quæſtionem, quia *in verſic. ſin autem*, immediatè præcedenti, loquitur de legato facto in pertinas certas, vel etiam certam domum, & vtroque caſu negat aliquid deduci poſſe, quod eſt contra noſtram concluſionem, & prædicta quæ de relictis locis piis quartam deducendam eſſe decidunt. Quare vel ſpecialiter procedit in relictis pro pauperibus, de quo videbis relatos à Tarraquell. *d. priuil 28.* latè Petr. de Vbald. *d. tract. c. 5. principali, n. 9.* Vel quod magis eſt, procedit ſecundum ius *Imperatorum*, quibus quartæ Canonicæ cognitæ non fuerunt, & propterea Canonicæ dicuntur, vt Lapus, & Vbald. *in principio ſuorum tract.* annotarunt, quod loquantur de Falcidia, cuius in principio meminit, & de qua ſtatim agendum eſt.

49 *Quintò* infertur ex his, quæ Confraternitatibus, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue abſque ea inſtituntur reliquuntur, quartam Falcidiam deduci non poſſe: diximus enim omnes Confraternitates, licet abſque Epiſcopi auctoritate inſtituantur, pias cenſeri, & inter pias cauſas eſſe connumerandas: ſed conſtat de legatis † ad pias cauſas nullam deduci Falci-
50 diam, iuxta text. *in Authent. ſimiliter, C. ad l. Falcidam*, & in corpore vnde ſumitur *in authen. de Eccleſiaſticis tit. §. ſin autem hæres, collat. 9 & ex d. l. ſi quis ad declinandum, ad finem*, ibi *nulla falcidia in hac parte interuenerat*, cum ſimilibus: ex quibus ita hanc concluſionem tradũt ſcribentes omnes eiſdem loci vt conſtat ex latiſſimè traditis per Tiraq. *de priuil. pia cauſa, priuileg. 26.* Conar. *in cap. Raynut. §. 3. num. 7. de teſtam.* Coſt. *in cap. ſi pater, verb. Trebellianica, à nam. 55.* Donel. *in commentar. iuris ciuilis, lib. 8. cap. 27. verſ. verum autem*, Spin. *in ſpeculo teſtamentor. gloſſ. 8. principali, n. 92.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 18. à num. 2.* Peregr. *de fideicommiſſ. art. 3. à nam. 62.* Gabr. *lib. 4. commun. tit. ad Trebellian. concluſ. 11.* Ceual. *comman. contra commun. quæſt. 155* Pichard. *in princip. Inſtitut nd l. Falcidiam num. 42. & 69.* Flores de Mena *variar. lib. 2. c. 21. nu. 190.* Paul. Comitol. *reſponſor. moral. lib. 7. q. 10. n. 3.* Matta *de Iuriſdict. part. 4. centuria 2. caſu 180.* Morla *in emporio iuris par. 1. tit. 5. à pralud. n. 27. verſ. neque.* nouiſſime Couar. *d. q. 54. à n. 7.* Ex quibus noſtram illationem ad Confraternitates rta deducunt Bal. Paul. Caſtienſ. Socin. Alex. Dec &. alij, quos refert, & ſequitur Gabr. *dict. tit. de pia cauſa, concl. 1. nn. 8.* & poſt eum Gotiet. *d. cap. 35 num. 12.* & Flotes de Mena *vbi proximè*. Et in Hoſpitalibus, Felin, Batbat. & alij, quos refert, & ſequitur idem Gabr. *d. tit. de pia cauſa, concluſ. 2. n. 16.* Ioſeph. Ludouic. *Peraſina deciſ. 30. n. 8.* Flotes de Mena *dict. quæſt. 31. num. 190.* Valaſc. *dict. conſult. 105. num. 39.* Maſcard. *concinſ. 869. num. 12.*
51 † Et in legatis pro alimentis, Lata *in l. ſi quis à liberis, §. verum, num. 27. ff. de liberis agnoſcend.* Surd. *de aliment. tit. 8. priuil. 18. num. 4.* Et in relictis pro ſtudio Theologiæ, miſis Canonici, aut Ciuilis, Cauale. *in tract. de vſufructu mariti relicto num. 226. adden. ad Bart. in l. fideicommiſſ. §. Stichus, in liis. A, ff. de legat. 3.* Horat. Lutt. *in tract. de priuileg. ſchol. priuil. 1.* Tiraq. *in tract. pia cauſa. in præſm. verſ. item relictum cauſa ſtudij*, Decianus *conſil. 14. nnmer. 12. lib. 1.* Catolus de Graſſis *de effect. cleric. in pralud. n. 56*
52 Vnde manifeſtè conuincitur ſententia, & fundamentum eorum, qui contrarium reſoluebant, ex ea ratione, quod Confraternitates, loca pia non ſint, vt volnere Corneus, & Pariſini, quos refert, & ſequitur Mcoch. *d. remed. 15. recuperanda, anm. 34.* quod quidem non ſufficit: quamuis enim ex dictis verum ſit Confraternitates loca pia, ſeu religioſa non eſſe, ſunt tamen piis cauſis annumerandæ, at de omnibus piis cauſis falcidiam non deduci expreſsè decidit Imperator *in d. Authent ſimiliter*, cum ſimilibus, imò ipſo iure Digeſt. hoc priuilegium pias cauſas fuiſſe conceſſum contendit Tiraq. *dict. loco*, ſed melius per text. *in l. 1. §. ad municipium, & in l. Titij in princip. ff. ad l. falcidiam*, contra Cuiac. reſoluit Coſta *nam. 20.* Peregr. *nam. 62.* Donel. *d. §. vtrum nunem d. locis.* Vnde etiam ſuppoſita communi ſententia, quæ reſoluit, ſimiliter ex fideicommiſſis vniuerſalibus, quæ ad pias cauſas relinquuntur, Trebellianicam non deduci, vt docent Bar. Bald. Salic. & alij *in d. Authent. ſimiliter*, & plures, de quibus Tiraquell. *priuileg. 27.* & poſt Couar. *conſ. 119. vbi ſuprà*, communem eſſe vtriuſque ſortis Doctorum ſententiam reſtatur Coſta. *nam. 21.* & latè Peregr. *à n. 62. dd. locis*: ſequitur etiam Trebellianicam deducendam non eſſe de huiuſmodi fideicommiſſo, ſi confraternitatibus relinquatur, vt poſt Paul. Caſtrenſ. notarunt Maſcard. Valaſc. & Gutier. proximè citatis locis.

Sextò infertur ad præſcriptionem rerum pertinentium ad Hoſpitalia, & Confraternitates, quæ Epiſcopi auctoritate inſtituta ſunt, tempus quadraginta annorum neceſſario requiri: diximus enim huiuſmodi hoſpitalia, & Confraternitates Eccleſiaſtica cenſeri, & vti talia eorum bona piis gaudere priuilegiis, quæ rebus Eccleſiaſticis conceduntur; ſed conſtat † res Eccleſiarum minori ſpatio, quàm quadraginta annorum præſcribi non poſſe, *cap. ad aures, cap. ſilud, cap. de quarta*, cum multis ſimilibus, *de præſcript.* Igitur merito hanc illationem deducunt Abb. per text. ibi *in c. accedentibus, notab. 2. de priuileg* quatenus agens de præſcriptione contra Hoſpitalarios, exigit hanc quadraginta annorum præſcriptionem, ſequutus Felin. *in dict. cap. de quarta, à num. 2.* Balb. *de præſcript. prima part. quinta in princip. à num. 3.* Padil. *2 à nma. 45. C. de ſemim.* vbi *nnm. 50.* nuncupatim agit de Confraternitatibus, Valaſc. *d. conſult. 150. num. 42.* Axeued. *d. l. 10. num. 28.* contrarium expreſsè reſoluentes ito Hoſpitalibus, & Confratrus inſtitutis ſine Epiſcopi auctoritate, quia ex dictis profana ſunt, nec ſubinde Eccleſiæ gaudent priuilegiis, vt reſoluit vlsta præcitatos ſic intelligendus Corne. *conſ. 189. num. 27. volum. 2.* & poſt eum Matta *de inriſdict. par. 4 centuria 2. caſu 113. num. 14.* nouiſſime me citato *in hoc loco* Homobon. *de exnmiae Eccleſiaſt. tract. 10. c. 4. queſt. 13, reſolat. 3. verſ. quo etiam*, & Nouat *dict. q. 54. nam. 15.*

Quæ ſententia, licet ex noſtra principali reſolutione rectè deduci videatur, inaduertenter tamen Abb. & reliqui ad eius comprobationem adducunt text. *in d. cap. accedentibus*; Hoſpitalarij enim de quibus ibi, verè religioſi ſunt, nec dubium eſt bona, quæ ad ipſorum pertinent Religionem, vesè Eccleſiaſtica cenſeri. Quare melius probatur illatio ex eleganti decriſione text. *in nuthent. de Eccleſiaſt. tit. §. pro temporalibus, collat. 9.* vbi expreſsè decidit contra Eccleſias, & alia loca venerabilia ſolam quadraginta annorum præſcriptionem opponi poſſe, & addit deinde hoc ipſum generaliter ſeruandum eſſe in exactione eorum, quæ ad pias cauſas relinquuntur: ex quo vlsta præcitatos rta notarunt plurea alij, de quibus Tiraquell *pia cnnſa priuil. 139.* Couar. *in regul. poſſeſſor. par. 2. §. 2. num. 3. verſ. imò*, Molin. *de inſtitia tractat. 2. diſput. 72. verſ. hoc verò priuilegium.* Vnde abſurdum non erit, ſi quis dicat hoc priuilegio in materia præſcriptionis gaudere Hoſpitalia, & Confraternitates ad pios vſus, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſine abſque ea fuerint inſtituta; cùm enim iam ex dictis pateat Hoſpitalia, & Confraternitates, in quibus pietatis opera exercẽtur, piis cauſis annumerari, quia defectus auctoritatis Epiſcopi efficit, ne religioſa, ſeu Eccleſiaſtica ſint, non tamen impedit quominus piæ ſint, ex text. *in dict. §. pro temporalibus* generaliter hoc quadraginta annorum priuilegium concedens pro omnibus præſcriptionibus eorum, quæ ad pias cauſas relicta ſunt, non rectè communis videtur in hoc propoſito diſtinguere inter Hoſpitalia, & Confraternitates, quæ auctoritate Epiſcopi, vel ſine illa inſtituuntur, ſed in omnibus indiſtinctè debet admitti, ex regula *dict. §. pro temporalibus*, vt benè conſiderabat Folgoſius *in l. omnes num. 13. C. de ſacroſanctis Eccleſiis*, à quo titubans recedit Padil. *in dict. l. 2. numero 46*, & aodactus, & minus rectè Valaſc. *conſult. 105. num. 43. nd fin.* Ampliatúrque hæc reſolutio, vt procedat etiam, quando vna confraternitas contra alteram vult præſcribere in vna Eccleſia

53 54 55

contra

contra alteram præſcribentre probat text. *in d. cap. ad aures, & in d c. de quarta*, cum ſimilibus, de quibus Tiraquell. *d. priuilegio 26. verſ. conerarium*, Balb. *n. 4.* & Couar. *n. 3. de locis.*

56 *Septimò* infertur Hoſpitalia, quæ Epiſcopi aoctoritate ſuerint inſtituta, gaudere immunitate Eccleſiaſtica, ita vt delinquens ad illa confugiens ſecurus ſit, reſoluunt Padil. *in d. l. 5. num. 49* Couar. *lib 2. variar. cap. 20. numer. 4. in fin. verſ. 3. conſtat.* Renat. Chop. *in lib. 3. Monaſticon, ſiue de iure cœnobiorum tit. 1. art. 27.* Maſcard. *de probat. concl. 869. num. 18.* Farin. *in praxi criminali, quæſt. 28. numer. 36.* Decian. *tract. crimin. lib. 6. cap. 24. num. 32. & caq. 35. num. 18. & 19.* Suar. *de relig. tom. 1. in tract. de locis ſacris, lib. 3. cap. 9. num. 9.* Curia. Philippica *p. 3. §. 12. numer. 1.* Flores de Mena *variar. lib. 3. quæſt. 21. num. 175. & ſequentibus*, Giurba *conſ. 10. numer. 4. verſ. & ſi hoſpitale*, Valaſc. *conſult. 106. numero. 43.* Bobadil. *in ſua politica lib. 2. cap. 14. numer. 80.* Azor. *inſtit. moral. p. 3. lib. 9. cap. 8. col. 1025.* Cardoſ. *in praxi iudicum, & aduocator. verb. Eccleſia, n. 75*, Nicol Garcia *de benef. part. 5. cap. 1. nnmer. 61. & 62.* Camill. Borrel. *in ſumm. omnium deciſ. ſub tit. de his, qui ad Eccleſias confugiunt n. 64.* Ludou. Miranda *de Ordin. iudic. q. 16. art 7. concl. 2. in fine.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. l. 1. c. 116. n. 7.* me citato in hoc loco oouiſſime D. Felician. de Vega, nuoc Archiep. Mexicanus *in relect. cap. cùm ſit generale, de foro compet. num. 45.*

57 Ordioarij, vt ad rem redeamus, in perenda rstione ab adminiſtratoribus piorum locorum debent eſſe ſolliciti, ipſi enim adminiſtratores tam Eccleſiaſtici, quam Laici fabricæ cuiuſuis Eccleſiæ, etiam Catbedralis, Hoſpitalis, confraternitatis, eleemoſynæ, montis Pietatis, & quotumcumque piorum locorum rationem reddere tenentur ſiogulis annis ſuæ admioiſtrationis, Ordinario, conſuetudioibus, & priuilegiis quibuscunque io contrarium ſublatis, niſi ſecus fortè io inſtitutione, & ordioatione talis Eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſsè cautum eſſet. Hæc ſunt formalia ferè verba Concilij Trident. *ſeſſ. 22. de. reformat. cap. 9.* de cutus materia vide Gutier. *lib. 1. cap. 35. num. 19. & ſeq.* Flores *variar. lib. lib. 3. quæſt. 51. num. 180. cum multis ſequentibus* Stephan. Gratian. *diſceptation. forenſ. cap. 395.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 3. collect. 714.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloſ. 5. num. 45. & gloſ. 29. num. 3.* Marta *de iuriſdict. p. 2. cap. 18. n. 6. 9. & 10.* Rora Romao. apud Fatin. *deciſ. 255. p. 1. tom. 1 recentior.*

58 De omnibus locis pùs Epiſcopo tatio teddeoda eſt ab adminiſtratoribus, ſiue ea ſint publica, ſiue priuata, Eccleſiaſtica, vel laicslia, tefert Decium Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 1. tit. 18. l. 7.*

59 *n. 78.* † Poſſunt ab huiuſmodi admioiſtratoribus rationes adminiſtratioois exigi, donec coram eodem Ordinario doctum fuerit de inſtitutione, in qua ſecus expreſsè cautum ſit. prout deciſum refert Marta

60 *de iuriſdict. d. loco*, & † Epiſcopi valeot laicos compellere ad executionem, vt teoent Stephan. Gratian. *Marchia deciſ. 189. dub. 2.* quem refert Aloyſ. Ricc.

61 *d. collect. 714. in fin.* † Et hæc poteſtas tranſit in Capitulum Sede vacante, Quaraot. *in ſum. Bullarij, verb. Capitulum. verſ. 7. p. 136.* Zerol. *in praxi Epiſcopal. p. 2 verb. Capitulum, §. 9.*

62 Si quis autem adminiſtrator piorum locorum videns ſe conſtrictum ad reddendam ratioem ſuæ adminiſtrationis appellaret, licet admittatur appellatio, non propter hoc impeditur, aut ſuſpenditur executio, ita refert deciſum Zetol. *in praxi Epiſcopali, par. 1. verb. Hoſpitale, §. 3. verſ. 6.* me citato in hoc loco Homobon. *d. quæſt. 13. reſolut. 3. verſ. aduerte.* Et †quamuis tantùm ſemel io anno Epiſcopis videatur 63 conceſſa poteſtas exigendi rationes à prædictis adminiſtratoribus, tamen plures repeti poſſunt, præcipuè quando Epiſcopo conſtiterit illas doloſè redditas fuiſſe, vel quàdo redditio non fuit finalis & plena cum reſtitutione reliquorum, ita Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici reſolut. 534. in 2. edit.*

De Confraternitate illa, quæ Mootis Pietatis di- 64
citur, cuius memioit Concilium Tridentinum *dict. cap. 9.* multa tradunt Doctores, quos plena manu refert Cened. *ad Decretal. collect. 41. numer. 1.* apud quos videre poteris plura in comprobationem hotum montium omnioo pauperum refugio neceſſariorum; quibus addo Molfeſ. *in ſum. Theolog. moralis tract. de contract. tit. 12. c. 7. num. 25. tom. 2.* nouiſſimè Nouar. *d. ſect. 5. quæſt. 57. & 58.* Sigiſm. Scacc. *in tract. de commerc. §. 1. q. 1. n. 440. cum ſeqq.* Petr. Gregor. *de republ. lib. 13. cap. 16. à num. 9.* Baptiſtam Gemin. *de vſuris, comment. 3. §. 3.* Bañes *q. 78. art. 4. ad fin.* plenè Perez de Lara *de Capellaniis. lib. 1. cap. 53.* Quaraotam *in ſumma Bullarij, verb. Montes pietatis*, Booacin. *de contract. diſput. 3. quæſt. 3. puncto 15.* & melius quàm omnes de illius validitate, & occurre otibus dubiis tractaount ex religioſiſſimis Patribus Societatis Ieſu, Tolerus *in inſtructione Sacerdotum, lib. 5. cap. 38. n. 5.* Valent. *tom. 3. diſput. 5. q. 23. puncto 4.* Molin. *de iuſtitia, tract. 2. diſputat 355.* Leſſi. *eodem tractatu lib. 2. cap. 20. dub. 23.* Rebell. *de obligat. iuſtitiæ part. 2, lib. 8. quæſt. 13.* Paul Comitol. *reſponſ. moral. lib. 3. quæſt. 35.* Azor. *inſtitut. moral part. 3. lib. 5. cap. 8.* Valer. Regiosld. *in praxi fori pœnitentialis, lib. 23. num. 207.* Salas *de contract. tractatu de vſur. dub. 33. n. 5.* Dubium occurrit. *an Conſtitutio ſ. mem Pauli V. prohibens diſpoſitionem pecuniæ Montium pietatis in alios quàm pauperum vſus in ipſorũ Montium erectione præſcriptos abſque Sedis Apoſt licentia, comprehendat diſpoſitionẽ frumenti eorumdẽ Monsiũ, quòd mutuo datur pauperibus, Sacra Cong. Cardinalium negotiis Epiſcoporũ præpoſita cenſuit huiuſmodi Conſtitutione prohiberi etiã diſpoſitionem frumenti in alios quam pauperũ vſus, iuxta modum & formam in erectione Montium præſcriptam.* Romæ die 14. Februarij 1631. Er. Antonius Card. S. Honufrij, P. Fagnsnus Secret.

Cætera de viſitatiooe ſi ſcire cupias, conſule Doct. 65
in cap. 1. de cenſibus. lib. 6 Pauin. *in tract. de Viſitatione, qui & baculus paſtoralis inſcribitur*, Petr. Sobert. *de cultu vineæ*, Socioum *de viſitatione*, Fuſcum *de viſitatione*, Paolum Salodrum *in praxi compendioſa de viſitatione*, Felicianum Comenſem *in manuali viſitatorum*, Matthæum Suarez Luſitan. *in praxi viſitationum*, Alcamitanum *de viſitatione*. Alphooſ. à Villadiego *in ſpeculo viſitatsonum*, Aotb. Rocca *de viſitatione.*

ALLEGATIO LXXVI.

Epiſcopo prædicandi munus quando incumbat?

SVMMARIVM.

1 *Predicatiouis populo facere præcipuum Epiſcoporum munus eſt.*

2 *Predicatio Epiſcopo non conceditur extra ſuam diœceſim, cum poſſit prohiberi ab Ordinario loci.*

3 *Priuilegium Epiſcoporũ, vt per vniuerſum mũdum poſſint predicare intelligitur, niſi in alienis diœceſibus prohibeatur ab Epiſcopis locorum.*

4 *Prædicationis munus ſi Epiſcopi impediti populo facere non valent, ad illud ſalubriter exequendũ viros aſſumere debent.*

5 *Prædicatorum deputandi munus ad Epiſcopum pertinet impedimum aliqua cauſa ex relatis in cap. inter cæteta, de offic. Ordin.*

6 *Prædicatoris electio, & deputatio ad ſolos Epiſcopos in eorum Cathedralibus ſpectat, nulla habita ratione cuiuſcunque conſuetudinis, etiam immemorialis.*

7 *Capitulum in electione concionatoris in Eccleſia Cathedrali nihil poteſt.*

8 *Prædicatores pro Eccleſijs ſua diœceſis à ſolo Epiſcopo abſque Capituli conſenſu deputari poſſunt.*

9 *Prædicatoris munus obire per ſe volentes, qui animarum curam habent, non debent prohiberi.*

10 *Prædicator pro ſola obligatione concionandi poteſt exigere pretium, locando libertatem ſuam.*

11 *Prædicatores deputandi ſunt impenſis eorum, qui eos præſtare tenentur, vel ſolunt.*

12 *Conſuetudo vbi viget, quod populus ſoluat concionatori, eſt ſeruanda.*

13 *Prædicatorum ſolita merces nulla ex parte à penſionarus eſt exigenda, atque munus ſi populus hos ſumptus facere ſolebat.*

14 *Prædicatoribus mercedem ſolitam exhiberi cõmunitas dare debet, ſi ex conſuetudine immemoriali conſtat eam olim ſuiſſe illis exhibitam.*

15 *Prædicator pro quadrageſima quorum expenſis ſit cõducendus quando dubitatur, debet Epiſcopus interim proprio ſumptu conducere illum.*

16 *Parochus quando nullum adeſt ſolitum, nec conſuetudo, ſi habeat reditus ſufficientes, ſoluere tenentur prædicatori; ſi vero ſit pauper, tunc tenebitur populus.*

17 *Prædicatores Regulares prædicare volentes in Eccleſijs ſui ordinis debent a Superioribus de vita, moribus, & ſcientia examinari, & approbari, & obtenta ab eis licẽtia, cũ ea perſonaliter ſe coram Epiſcopo præſentare, & ab eo benedictionẽ petere.*

18 *Regulares prædicare volentes in Eccleſijs, quæ ſui Ordinis non ſunt, vltra licentiam ſuorum Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam impetrare coguntur.*

19 *Regulares quando in Eccleſijs ſuorum ordinum prædicare volunt, obtenta ſuorum ſuperiorum licentia, debent ab Epiſcopo petere benedictionem, ſi tamen eam minime obtinuerint.*

20 *Regulares prædicatores quando in Eccleſijs ſuorum ordinum inuitis aut contradicentibus Epiſcopis prædicare non poſſunt, oſtenditur.*

21 *Prædicatoris idonei non eſt denegãda licentia prædicandi, nec poteſt eum Ordinarius ad libitum, & ſine rationabili cauſa ſuſpendere à prædicatione.*

22 *Prædicatorem ſi Epiſcopus ſuſpendat, non tenetur cauſam exprimere quare ad hoc prohibendum moueatur.*

23 *Prædicatoris regulares an poſſint de doctrina examinari ab Epiſcopis? oſtenditur.*

24 *Regulares in Eccleſijs quæ ſuorum ordinum non ſunt abſque Epiſcopi licentia prædicantes, non ab eo, ſed à ſuis Superioribus puniri debent.*

25 *Parochus, vt in ſua Eccleſia prædicetur poteſt dare licentiam approbatis ab Ordinario.*

26 *Parochus pro duabus, aut tribus vicibus poteſt impunè prædicandi licentiam concedere alicui viro docto, & noto Regulari, ſiue ſeculari, nondum præſentato coram Epiſcopo, ſaltem ſi ſemel fuerit approbatus ab aliquo Ordinario, & Epiſcopatus conſtitutio non prohibet.*

27 *Religio Societatis Ieſu habet priuilegium, vt ſui prædicatores ab aliquo Ordinario ſemel approbati & a ſuis ſuperioribus deputati, poſſint prædicare verbum Dei, contra impugnantibus Catholicis in oppidis & locis, vbi non adeſt Epiſcopus.*

28 *Regulari poteſt Epiſcopus interdicere ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita cauſa.*

29 *Conſtitutiones I. & V. quibus conceſſum erat regularibus, vt irrequiſito, & contradicente Epiſcopo prædicare poſſent, & per Gregorium XIII. reuocata, & ad terminos iuris, & Concily Trident. reducta fuerunt.*

30 *Prædicare debent, vel facere prædicare Epiſcopi tẽpore Quadrageſimæ, & Aduentus Domini.*

31 *Epiſcoporum arbitrio relinquitur an tempore Quadrageſimæ, & Aduentus quotidie, vel tribus diebus in hebdomada, vel minus prædicandum ſit.*

32 *Correctores ciuitatum facere poſſunt, etiam remente Vicario generali, vt ſaltẽ omnibus diebus Dominicis, & ſolemnibus feſtis populo prædicatio fiat.*

33 *Profeſſionẽ Fidei exigere debent Ordinarij à Regularibus antequam officium prædicandi aſſumant.*

34 *Parochiæ ſuæ intereſſe vnuſquiſque tenetur pro audienda prædicatione, ſi commodè id fieri poteſt.*

35 *Populus admonendus eſt, vt diebus Dominicis & feſtis maioribus frequenter ſuas parochias, excommunicandus tamen non eſt, ſi admonitionẽ non paruerit.*

36 *Populum non poteſt Ordinarius cogere multis vel pœnis ire ad audiendum ſacram concionem, & Miſſam in Eccleſia Parochiali.*

37 *Doctrinam Chriſtianam, & Fidei rudimenta pueris in ſingulis Parochijs Dominicis, & aliis feſtiuis diebus edocendam meminit Concil. Tridentin. ſeſſ. 24. de reformat. c. 4. in fine.*

38 *Ordinarius an poſſit multis & pœnis cogere puero, ad diſcendam doctrinam Chriſtianam? oſtenditur.*

39 *Fidei rudimẽta ad quæ tenemur ſub peccato mortali, qualia ſint? oſtenditur.*

40 *Abſoluendus an ſit ille, qui orationem Angelicam & Dominicam Symbolumque Fidei, ac præcepta Decalogi diſcere non curat.*

41 *Matrimonium ne contrahant an poſſint impediri illi, qui orationem ſaltem Angelicam, & Dominicam non didicerint.*

42 *Prædicationis munus committi poteſt Sacerdoti, aut aliis duobus ſacris Ordinibus inſignitis.*

43 Cap. aduertimus 16. q. 1. *declaratur.*

44 *Prædicare non eſt actus proprius alicuius Ordinis, ſed potius iuriſdictionis.*

45 *Prædicandi munus per Epiſcopum committi poteſt etiam clerico, qui non ſit in Sacris conſtitutus.*

46 *Prædicatio tempore cuiuſcunque interdicti licita eſt.*

47 *Prædicatores verbi Dei quales eſſe debeãt? oſtenditur.*

48 *Prædicatoribus errores, aut ſcandala diſſeminantibus in populum, quamuis Regulares ſint poteſt Epiſcopus prædicationem interdicere, etiam in ſuis monaſterijs.*

49 *Contra prædicatores etiam Regulares hæreſes prædicantes procedit Epiſcopus.*

MAXIMVM ac præcipuum munus Epiſcopi eſt prædicandi, & docendi, vt probat Alzed. *de præcellen. Epiſcop. dignitat. paſte prima cap. 13. num. 98.* & oſtendit Apoſtol. dum ſcribens ad Titum Epiſcopum ait: *Prædica verbum, inſta opportunè, importunè, argue, obſecra, increpa*, & poſt pauca. *Opus*, inquit, *fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple*

Chri

Christus quoque Apostolos suos, quos constituit Episcopos, mittens in Mundom vniuersum prædicare misit Euangelium omni creaturæ, neque id tantùm, sed docere etiam omnes gentes, ea quæ pertinent ad salutem. Hinc Eustitua Papa *in cap. sicut vir. 7. quæst. 1.* sic ait *Episcopus debet opportunè, & importunè, atque sine intermissione Ecclesiam docere, & illa cum tanta reuerentia eius doctrinam suscipere debet, eumque diligere, vt legatum Dei, & præconem veritatis.* Vnde idem summus Pont. *in Diaconi il 2. 93. dist.* prædicãti Episcopo septem Diaconos instituunt, qui eum, dum Euangelicæ prædicationis officio fungeretur, diligenter custodirent, eique prædicanti assisterent, propter honorem verbi Dei, & propter testimonium veritatis; nam secundùm Apost. *ad Timoth. 5. Oportet Episcopum testimonium habere bonum ab eis, qui foris sunt, vt nõ in opprobrium incidat.* Vnde *& ad Titum 2. Verbum*, inquit, *Episcopi sanum opus esse, & irreprehensibile, vt is, qui ex aduerso est, vereatur nihil mali inuenies quod opponere valeat*, & obseruat glos. *verb. præsumat in c. nullus Episcopus, de consecr. dist. 1.* quòd Mitram, & Baculum debet habere Ep scopus cum prædicat, quia tunc allegat causam Dei apud populum.

2 Est igitur prædicationis munus præcipuum Episcopi, *cap. Episcopus il 3. 88. dist.* Concil. Trid. *sess. 5. de reform. cap 5.* Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rub. 12. cap. 13. num. 13.* & id ex pluribus Concilijs comprobat Petr. de Bollo *in æcommia Canonica class. 3. c. 3. 3. 1. pag. 373. cum seqq.* Iotra suam scilicet diœcesim, extra illam enim non conceditur ei prædicatio, cùm possit prohiberi ab Ordinario, cuius est diœcesis: ita declaratum fuisse per Clementem VIII. referunt Piasec. *in praxi noua Episcop. part. 2. c. 3. n. 16.* Fusch. *de visitat. lib. 2. c. 20. nu. 23.* Aloys. Ricc. *in decis. 102 Archiep. Neapol. decis. 180. par. 2. & in praxi fori Ecclesiast. 543 in 1. edit. & resolut. 465. per totam in 2. edit.* Campan. *d. c. 13. n. 7. in princip.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 393. à nu. 9.* vbi *n. 11.* resolute quòd priuilegium Episcoporum, vt per vniuersum Mundum possint prædicare, iuxta illud *Matth. 9. Marci vltim. in c. in nouo, dist. 21.* intelligitur, nisi in alienis diœcesibus prohibeantur ab Episcopis locorum, quasi potestas prædicandi sit intelligẽda in proprio populo, vt non in alieno, Fusch. *dist. cap. 10. numer. 23. in fine.* Vnde laborare fuminopere debet Episcopus, quando potest prædicet, alias sciat se non esse immunem à peccato mort. vt tenet nouissimè Lauret. de Franchis *in controuers. inter Episc. & Regular. pag. 150. in resp. ad 13.*

4 Si verò Episcopi, Archiepiscopi, Primates, vel alij Ecclesiarum Prælati legitimo detineantur impedimento, tunc viros idoneos ad sanctæ prædicationis officium salubriter exequendum, potentes in opere, & sermone, assumere debent, qui plebes sibi commissas, verbo ædificent, & exemplo, iuxta *cap. Episcopus nullam, 88. distinct.* & Concil. Trident. *sess 5. de reformat. cap. 2. & sess. 24. de reformat. cap. 4.* Filesac. *de sacra Episcop. auctor. cap. 1. §. 4. & cap. 15.* meditato *in hoc loco* Alzed. *dict. part. 1. cap. 13. num. 100.* Ex quibus duobus Concilij Trident. decretis, tenetur etiam hoc munus per se, vel per alios exequi Archipresbyteros, Plebanos, & quoscunque alios Parochiales, vel aliàs curam animarum habentes, Ecclesias quouis modo obtinentes, docemur; quinimò, & in eos contemnentes hoc adimplere etiam in exemptos excandescere valeant superadicti Episcopi, tanquam Delegati Apostolici, in eisdem capitibus statuitur, quibus etiam ea adhiberi cautio, ne quis Regularis, aut secularis concionetur, nisi examinatus, probatus, & prædicandi licentiam adeptus, Aloys. Ricc. *in praxi aurea resolut. 290.* Nam prædicans sine licentia Episcopi in excommunicationem incurreret, *c. excommunicamus, il primo, §. quia verò, de haret.* Rendina *in prompt. uario recept. sent. tom. 1. tit. 17. n. 24.*

Munus deputandi prædicatorem ad Episcopum 5
pertinet impediens aliqua causa, ex deliberatia *in c. inter cætera, de off. ord.* nisi in contrarium sit consuetudo ab immemorali tempore; ita decisum refert Zerol. *in praxi Episcopal. par. 1. verb. prædicato, §. 7.* Franciscus Leo *in thesauro fori Ecclesiast p. 1. 8. sub n. 4.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ libr. 4. tit. 30. lib. 3. de prædicatoribus sacræ Scripturæ, n. 2.* Campanil. *d. c. 13. n. 14.* † Electio tamen, & deputatio prædicatoris in Cathedralibus Ecclesiis ad solos earum Episcopos spectat, nulla habita ratione cuiuscunque consuetudinis, etiam immemorialis, qua talis deputatio Capitulo, vel Episcopo, vnà cum Capitulo, sine de eius consilio, aut cuiusalterius competeret; in aliis vero Ecclesiis non est sublata immemorialis consuetudo nominandi, vel præsentandi prædicatorem pro illis Ecclesiis, decisum refert Armendar. *d. loco n. 11. & 15. & 18.* & Lauret. de Franchis *vbi supra pag. 149. in resp. ad 9.* Et ita † Capitulum in electione Concionatoris in Cathedrali nihil 7
potest, Armendar. *num. 21.* † Et pro aliis Ecclesiis à 8
solo Episcopo absque ipsius consensu deputari possunt huiusmodi prædicatores, Armendar. *nu. 2.* † Et 9
si curatores animarum per se volunt munus prædicatoris obire, non debent prohiberi, Armendar. *num. 20.*

Et cùm Concionator possit pro sola obligatione 10
exigere pretium locando litteratem suam, vt resoluunt Vgolin. *de simon. tab. 1. cap. 9. §. 1. num. 6. & §. 2. num. 3. & c. 44. §. 2. numer. 18. in fine*, Cardinal. Tolet. *in summ. lib. 5. c. 88. n. 6* vide ndum est quis debeat expensas subministrare? Quidam per Concil. Trideot. *d. c. 4.* ibi *vel tenentur, vel solent*, aperte fatentur † prædicatores deputandos impensis eorum, qui 11
eos præstare vel tenentur, vel solent; quod etiam pro Ecclesiis Cathedralibus intelligendum dicit decisum Armendaria *d. loco num. 27.* & Lauret. de Franchis *loco proximè citato.* Tamen in optione Episcopotum est vtrum ipsi malint prædicatores eligere, aut deputare, quando populus illos, etiam ab immemorabili tempore, eligere, & nominare consueuit, vel prædictam nominationem ex immemoriali consuetudine reuocare; ita tamen, vt si Episcopus electioem, deputationemque prædicatoris facere voluerit, populum ad eroganda eleemosynas non compellat; sin vero populum prædicta facultate eligendi prædicatorem Episcopus, vti sinat, eundem populum cogete potest ad eas expensas & eleemosynas prædicatori præstandas, quas ipse populus in hanc causam præstare solitus est, refert decisum Armendar. *d. loco n. 11. & 17.*

In Ecclesiis verò inferioribus, vbi viget consuetu- 12
do, quod populus soluat Cõcionatori, ea est seruanda, nisi forsan facultas nominandi prædicatorem Vniuersitati ab immemoriali tempore competeret, & Episcopus talem nominationem sibi vendicauerit, ita decisum refert Armendar. *d. loco numer. 22.* nouissimè meditato *in hoc loco* Specul. *dec. 70. à princ.* Et † merces, quæ prædicatoribus tribui solet, nulla 13
ex parte à pensionariis est exigenda, atque eò minus si populus hoc sumptus facere solebat, idem Armendar. *num. 23.* Si ex publico ciuitatis ærario concionatori solent eleemosynæ dari, ea consuetudo seruanda

14 uanda eſt, *ibid. num.* 24. Sic etiam † prædicatoribus merecedem ſolitam exhiben Communitas dare debet ſi ex conſuetudine immemoriali conſtat eam olim fuiſſe illis exhibitam, refert deciſum Galet. *in Margarita caſuum conſcientia, verb. pradicatores*, t.

15 Dum eſt dubium, quotum expenſis ſit conducendus concionator pro quadrageſima, debet Epiſcopus interdum proprio ſumptu conducere illum, deciſum referunt Zerol. *in praxi Epiſcop. p. t. verb. pradicatio*, §. 7. & Armeodar. *dicto loco num.* 4. Si verò nullum adeſt ſolitum, nec conſuetudo, ſoluet Parochus ſi habeat tedditus ſufficientes; oam cum ſit proprium oous ipſius parochi, per ſeipſum, vel alium idoneum verbum Dei prædicare tenetur, vt in Concil. Trid. *dict. cap.* 2. ſi per ſeipſum oon poteſt, debent per aliũ

16 propriis expenſis ſupplere. † Si verò parochus eſt pauper, qui ex redditibus, & emolumentis Eccleſiæ expenſas neceſſarias prædicatori ſubminiſtrandas ſuſtinere non poſſit, tunc populus tenebitur; cum ſit rationi conſonum, quod Prædicatores tali caſu ab ijs, quibus ſeminant ſpiritualia, temporalia metant, Paul. t. *ad Corinth. 7. cap. cùm ex officij, circa finem, de præſcript.* me citato nouiſſimè Spetcl. *d. deciſ. 70. num.* 15.

17 Prædicatores Regulates prædicare volentes in Eccleſiis ſui Ordinis debent à Superioribus de vita, moribus, & ſcientia examinari, & approbari, & obtenta ab eis licentia, cum ea perſonaliter ſe coram Epiſcopo præſeotare, & ab eo benedictiooem petere, ſine qua illis prædicare non conceditur, Concil. Trident. *ſeſſ. 5. de reformat. cap.* 2. ibi, *cum qua licentia perſonaliter coram Epiſcopis ſe præſentare, & ab eis benedictionẽ petere teneantur, antequam prædicare incipiant.* Quòd

18 † ſi in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis ooo ſint prædicare velint, vltra licentiam ſuorum Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam impertare coguntur, ſine qua nullo modo valent prædicare in Eccleſiis non ſui Ordinis, ex diſpoſitione Concilij Trid. *d. cap.* 2. ibi, *In Eccleſiis vero, qua ſuorum Ordinum non ſunt, vltra licentiam Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam habere teneantur, ſine qua in ipſis Eccleſiis non ſuorum Ordinum nulla modo prædicare poſſint, ipſam autem licentiam gratis Epiſcopi concedentes*, teſoluũt Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap.* 42. § 2. *n.* 4. optimè Miranda *in manuali prælatorum, tom.* 1. *q.* 50. *art.* 2. Campanil. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr.* 12. *cap.* 13. *à n.* 6. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 290. Homobon. *de examine Eccleſiaſt. tr.* 2. *c.* 3. *quaſ.* 36. Alxed. *d. p. t. cap.* 13. *n.* 102. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *de ſubdito quæſt.* 1. *de obedient. c.* 22. Gauant. *in man. Epiſcop. verb. Concio ſacran* t. 6. 51. 53. & 54 Lexana *in ſum. quæſt. Regul. p.* 1. *c.* 20. *n.* 2.

19 Supet quu repeti deciſum Regulates in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes, non teneti ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantùm à ſuis Superiotibus de vita, moribuſque, & ſcientia examinati, & approbati debere, ac ab eis habete licentiam, & cum ea ſe perſonaliter coram Epiſcopo præſentare, ab eoque petere benedictionem, tametſi eam minime obtinuerint, referunt Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Religiomb. num.* 56. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 3. *q.* 32. *art.* 5. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 259. *par.* 1. & *in praxi fori Eccleſiaſt. reſolut* 633. *in* 2. *edit.* Galet. *in margarita caſuum conſcientia, verb. licentia*, Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 18. *numero* 123. Laurent. de Peirinis *dict. cap* 22. Lezana *dict. cap.* 20. *num.* 3.

20 Prædicatores Regulates, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum tourtis, aut coontradicentibus Epiſcopis prædicare noo poſſont, vt ptobat Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 4. vbi dicitur ne vllus ſecularis, ſiue Regularis, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum contradicente Epiſcopo prædicare præſumat, Campanil. *dict. cap.* 13. *n.* 8. Miranda *dict. quæſt.* 50. *art.* 3. *concluſ.* 1. vbi dicit ſupradictum decretum de non prædicando contradicente Epiſcopo, quoad regulates, intelligendum eſſe ad limirandum de tllo teiopore, & hora, qua Epiſcopus prædicare voluerit, aut coram ſe facere ſolemniter prædicari, non vero aliàs, ne ſibi ipſi contraire videatur, dum primo ſcilicet *ſeſſ. 5. de reformat. cap.* 2. concedit prædicatoies Regulates prædictos in Eccleſiis ſuorum Ordinum cum ſola Epiſcoporum benedictione poſſe prædicare etiam non habita expreſſa licentia: poſtmodum verò in prædicto decreto præcipitur, vt oon præſumant prædicare, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum contradicente Epiſcopo, Laurent. de Peirinis *ad primi. Minim. tom.* 1. *conſt.* 2. Greg. XIII. §. 2. *num.* 21. me citato *in hoc loco* Diana *moral. reſolut. p.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 58. † Si præſentatus Ordinario fuerit prædicator idoneus, iuxta *cap.* 2. *ſeſſ. 5. de reformat.* oon eſt ei denegaoda licentia, nec poteſt Ordioarius ad libitum, & ſine rationabili cauſa ſuſpendere à prædicatione: ita Armendar. *in additionibus ad recopil. legum Nauarra lib.* 4. *tit.* 30. *l.* 3. *de Prædicatoribus, n.* 8. & 9. † Si tamen ſuſpendat, non tenetur cauſam exprimere, quare ad hoc prohibendum moueatur, prout referunt deciſum Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part.* 1 *cap.* 8. *num.* 9. & Campanil. *dict. cap.* 13. *num.* 8.

Dubitatur tamen, an Regulares concionatores poſſint ab Epiſcopis examinari de doctrioz? In qua quæſtione Henriq. *in ſumma lib.* 10. *cap.* 23. *in commento litter. L*, tenet Epiſcopos poſſe examinare Regulares ad Ordines, Confeſſiooes, & conciones, cui reſolutioni ſtipulari videtur Fr. Emman. *quæſtion. Regalarium, tom.* 2. *quæſtion.* 32. *art.* 6. dum vult Regulates ſemel ab vno Ordinario approbatos, fore iterum approbandos, ſi rurſus prædicare velint: ex quibus verbis oſtendit non modo illos eſſe probandos, id eſt examinandos circa doctrinam, verum etiam inſuper denuò examinandos. Verùm quamuis Epiſcopi interdum examinent prædicatores, & inxta Concil. examinare eos poſſint, ſi idem ſit ferendum iudicium omninò de Confeſſoribus, ac de Prædicatoribus; non tamen id ex verbis Concil. Trident. *dict. cap.* 2. colligitur, immo vero contrarium; nam Prædicatorum examen de vita, moribus, & ſcientia Superioribus committitur, ſeu potius de Iure ſupponitur eſſe commiſſum, pro peracto examine & approbatione facta, & licentia ab eiſdem conceſſa dicitur, quod etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare non poſſint, priuſquam cum eadem licentia perſonaliter coram Epiſcopis ſe præſentent, atque ab eis benedictionem petant, vbi nulla fit mentio, vt ſatis conſtet, de examine ab Epiſcopis faciendo, ſed ſolummodo de benedictione perenda: ita Hieronym. Roder. *in compend. quæſt. Regular. reſolut.* 112. *num.* 2. Mautinus Alxedo *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 13. *n.* 104. Diana *moral. reſolut. part.* 4. *tract.* 4. *reſolut.* 22. Miranda *d. quæſt.* 50. *art.* 2. *concluſ.* 1. *in med.* Et Concil. *dicto loco* non inficit conſuetudinem in contrarium forte exiſtentem, ideo ſi alicubi longo vſu obtentum eſſet examinari circa doctrinam Prædicatores omnes, etiam Regulares, ſeruari poterit, vt reſoluit Campan. *d. cap.* 13. *n.* 9.

Prædicatores Regulares io Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia prædicantes, oon ab eo, ſed à ſuis Superioribus

puniri

puniri debent, prout deciſum referunt Zerola *in praxi Epiſcop. verb. excommunicatio, cauſa materialis*, §. 4. Praſec. *in ſimili praxi part. 2. cap. 3. num. 41. verſ. prædicans*, Quaranta *in ſumma Bullarij verb. priuilegia Regularium*, Campanil. *d. c. 13. n. 10.* Tambutin. *de iure Abbatum to. 2. diſp. 11. q. 4. n. 3.* Hieron. Rodet. *in compend. q. Regular. verb. prædicatores n. 1.* Flaui. Cherubin. *in compendio Bullar. tom. 2. ſuper Bull. 41. Pij V.* Hodie ex nouiſſima Conſtit. Greg. XV. *incip. Inſcrutabili, ſub Dat. Nonis Februarij* 1622. aliter ſe res habet, cius autem verba ſunt, quæ ſequuntur. *Ac demum habeat Epiſcopus tanquam dicta Sedis delegatus auctoritatem coercendi ac punendi quoſcunque exemptos tam ſeculares, quàm Regulares, qui in aliena Eccleſia, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia, & in Eccleſiis ſuis, aut ſuorum Ordinum non petita illius benedictione; aut ipſo coneradicente prædicare præſumpſerint*, me citato *in hoc loco* Diana *moral. reſolut. part. 3. tract. 2. reſolut. 111.* Lezaoa *dict. c. 20 n. 3.*

25 Parochus vt in ſua Eccleſia prædicetur, poteſt dare licentiam approbatis ab Ordinario, vt refere deciſum Galet. *in margarita caſuum conſcientia, verb. parochus, 3.*

26 Alicui verò viro docto & noto, Regulari, ſiue ſeculari, nondum præſentato coram Epiſcopo licentiam prædicandi, poteſt parochus præſtare pro diuinis, aut tribus vicibus, nec ſic prædicans peccatum committeret mortiferum, quod iuxta *cap. excommunicamus, §. quia verò, de hæreticis*, partaret quis ſi ſine legitima facultate concionaretur. Ita Nauar. *in manuali cap. 25. n. 141.* Henriq. *in ſumma lib. 7. c. 26. propè finem, & c. 28. §. 8. verſ. parochus*, Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 3. quæſt. 32. art. 1.* Campanil. *d. cap. 13. n. 11.* Miranda *d. q. 50. art. 4. concl. 1.* Villal. *in ſum. tom. 2. tract. 35. diſſ. 5. n. 2.* Diana *d. reſolut. 111. verſ. notat etiam.* Saltem ſi prædicator ſemel fuerit approbatus ab Ordinario, & Epiſcopatus Conſtitutio nõ

27 prohibeat, Poſſeuin. *de officio Curati c. 3. num. 4.* † ſed quia hoc ipſum fieri poſſit ex ſpeciali priuilegio, abſque illo non eſſe admittendum probabilius docuerunt Gregorius XIII. conceſſit Societati IESV, quòd huius Sacræ Religionis Confeſſarij, ac Prædicatores ab aliquo Ordinario ſemel approbati, & à ſuis Superioribus, ad huiuſmodi munera deputati, quandocunque ſiue mati, ſiue terra itet faciunt, poſſint, non repugnantibus tamen Curatis parochialium Eccleſiarum, verbum Dei prædicare, & quorumcunque Chriſti fidelium Confeſſiones audire, dummodo id non faciant in oppidis, aut locis, in quibus Ordinarij exiſtunt, niſi eorum licentia de ſuper obtenta, refert Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 3. quæſt. 32. art. 6.* vbi in fine dicit illo priuilegio frui prædicatores Ordinum Mendicantium, & alij, qui cum ipſis communicant in priuilegiis conceſſis, & concedendis.

28 Poſſe Epiſcopum interdicere Regulari ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita cauſa deciſum referunt Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part. 1. c. 8. n. 9.* I tafec. *in praxi noua Epiſcop. par.*

29 *2. c. 3. nu. 41. verſ. ſi item.* Et † licèt Pius V. Conſtit. ſua incip. *Ad hoc nos Deus, de anno* 1571. *die verò 22. Septembris*, quam refert Quaranta *verb. priuilegia Regularium, pag. 537.* Regularibus conceſſerit, vt irrequiſito & contradicente Epiſcopo prædicare poſſint, in multi ſque aliis contra Concil. Trident. decretum; tum illa Conſtitutione, tum & alia incip. *Et ſi Mendicantium, de anno* 1567. 17. *Kalend. Iul.* quam refert idem Quaranta *d. verb. priuilegia Regularium pag. 527.* & alia incip. *Ex ſuperna, eiuſdem anni 7. Kalendas Septembris*, idemque alia incip. *Ad exequendum eodem anno Kalendis Nouembris*, cum ipſis Regularibus diſpenſauerit, pariterque inter omnes Regulares, tam Mendicantes, quàm nõ Mendicantes eadem priuilegia, & declarationes communicauerit; illa tamen omnia per Gregor. XIII. reuocata, & ad terminos Iuris, & Concilij Trident. redacta fuerunt Conſtitutione ipſius Gregorij incip. *In tanta rerum, & negotiorum mole, publ. Romæ Kalendis Martij anno* 1572. quam refert idem Quaranta *in ſumma Bullarij verbo priuilegia Regularium, pag. 539.* Et quamuis idem Gregorius poſtmodum priuilegia Mendicantium confirmauerit, cum clauſula, *nullis contrariis, etiam ſuis obſtantibus*, in ipſis tamen confirmationis litteris appoſita eſt alia clauſula, *in quantum decretis Concilij Tridentin. non ſunt contraria*, ita quòd nec poſteriores confirmationes reualident dicta decreta Pij V. in quantũ aduerſantur Concilio; quã clauſulam etiam alij Pontifices in ſimilibus ſuis confirmationibus ſemper apponi voluerunt, vt ex ipſarum confirmationum tenore recognoſcere licet.

Epiſcopi tempore Quadrageſimæ, & Aduentus 30
Domini prædicare debent, vel prædicare facere, vt probat Concil. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 4.* ibi, *tempore autem ieiuniorum*, quæ verba referuntur tantum ad tempus Quadrageſimæ, & Aduentus, non autem ad vigilias, in quibus illud prædicandi præceptum non eſt, prout refert deciſum Armendar. *d. 1. loco n. 28. &* 29. vbi *n. 31.* aſſerit etiam deciſum per dictum *c. 4.* † relinqui arbitrio Epiſcoporum an tempore Qua- 31
drageſimæ, & Aduentus quotidie, vel tribus diebus in hebdomada, vel minus illis tribus diebus prædicetur; Quoad Aduentum Domini hodie tantum tam in hac Romana Curia, quàm in Portugaliæ Regno, Dominicis, feſtiſque diebus prædicare video. In Quadrageſima verò in illo Regno ſingulis diebus per loci Eccleſias diſtributis excepto Sabbato prædicatur. In hac vero Curia in vnaquaque Parochiali Eccleſia ſingulis quibuſq; diebus, Sabbato excepto, verbi Dei prædicatio habetur. Verùm in aliis temporibus, ſaltem omnibus Dominicis, & ſolemnibus diebus feſtis prædicandum eſt, vt diſponit Coocil. Trident. *d. c. 4.* Et † poſſunt Correctores Ciuitatum 32
facere, etiam tenitente Vicatio generali, vt ſaltem omnibus diebus Dominicis, & ſolemnibus feſtis populo prædicetur, vt tenent Bobadil. *in ſua politica lib. 2. c. 19. num. 194. lit. K*, Fr. Emmao. *Regul. tom. 2. queſt. 62. art. 19.*

Ordinarijs conceſſum eſt, vt à Regularibus, ao- 33
tequam officium prædicandi aſſumant, profeſſionem Fidei exigant prout referunt deciſum Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 1. c. 6. n. 8.* Campanil. *d. c. 13. n. 8.* Armendar. *d. loco nu. 37.* Laurer. de Franchis *vbi ſupra pag. 148. in reſp. ad 2.* Vigore tamen Bullæ Pij V. de profeſſione Fidei facienda Regulares concionatores non tenentur facere profeſſionem Fidei antequam prædicandi munus aſſumant, poteſt tamen Ordinarius, quo tempore ſolet prædicandi licentiam concedere, ab eiſdem exigere hanc Fidei profeſſionem, ſi tamen videbitur ſibi expedire, refert deciſum Armendar. *d. loco n. 35.*

Pro audienda prædicatione tenetur vnuſquiſque 34
parochus ſuæ intereſſe, ſi commodè id fieri poteſt, ex diſpoſitione Concil. Trident. *d. cap. 4.* ibi, *moneatque Epiſcopus populum diligenter*, &c. Ita Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. prædicatio, §. 4.* Suar. *de Religione tom. 1, lib. 2. c. 16. n. 5.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. c. 3. quæſt. 7. & lib. 12. cap. 2. quæſt 1. verſ. deinde:* & ita † populus admonendus eſt, vt diebus Dominicis, & feſtis majoribus frequentet ſuas parochias,

excom

excommunicandus tamen non eſt, ſi monitioni non paruerit, prout tefert deciſum Armendar. *d. loco*
36 *num.* 33. † Nec etiam Ordinarius poteſt mulctis,& pœnis cogere populum ire ad audiendum ſacram Concionem,& Miſſam in Eccleſia parochiali, tefert deciſum Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *verb. parochia pag.* 82.

37 Circa doctrinam Chriſtianam, & Fidei rudimenta pueris in ſingulis parochus,Dominicis,& aliis feſtiuis diebus edocendum agit Concil. Trident. *d. ſeſſ.* 24.*de reformat.c.*4.*in fine*:ad cuius maiorem obſeruationem emanauit Conſtit.Pij V.incip. *Ex debito Paſtoralis officij die* 6.*Octobris anni* 1572.quam tefert Piaſec.*in praxi noua Epiſcopali part.*2.*c.*3.*n.*19.

38 † Ordinarius autem non poteſt mulctis, & pœnis, etiam in caſu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ, cogere pueros ad diſcendam doctrinam Chriſtianam,etiamſi hoc fieri noluerint in oppidis,villis, & aliis locis extra ciuitatem, nec valet ex eo quòd Concil.*d. loco* dicit poſſe compelli per cenſuras Eccleſiaſticas ,quod intelligitur de compulſione illorum, quorum intereſt, eam docere, & non de compulſione puerorũ,ſeu parentum ipſorum, tefert deciſum Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. doctrina Chriſtiana* §.3.tenet Ingol.*de Parochorum officio l.*3. *c.*1.*&* 9.Homobon.*de examine Eccleſiaſtico tractat.* 11.*cap.*12.*quæſt.*26 *reſolut.* 2 *quæſtionis.*Aloyſ.Ricc. *Neapol.deciſ.* 300. *part.* 4. Sed verum eſt dicere his noſtris temporibus(prout in Hiſpania vſu receptũ eſt)poſſe Præſulem cenſuris compellere ſubditos,vt eam doceant.Ita Petez *ad l.*1.*verſ. aliud etiam tit.*1. *lib.*1.*ordinamenti,fol.*29.Fr.Emman.*in ſumma tom.*1. *cap.*88.*n.*3.*& in edit.* quos tefert & ſequitur Campan.*in diuerſ.Iuris Canon rub.*11.*cap.*14.*nu.* 8.refert me citato Homubon.*d.loco*, Sanch.*in præcepta Decalogi lib.*2.*cap.* 3.*n.*14.Filliuc.*in quæſt.moral.tract.*22. *c.*2.*n.*54.Villalob.*in ſum.tom.* 2.*tract.*1.*diſſic.*4.*nu.*6. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Trulench *in expoſit. Decalogi lib.*1.*cap.*1.*dub.*3.*num.*12.*in fine,& dub.* 4. *num.*8.*&* 9.

39 Studere maximè debent Parochi, vt pueri Fidei rudimenta diſcant,quæ ſecundùm Sot.ſunt Symbolum Apoſtolorum,decem præcepta,& Oratio Dominica;præter hæc Concil.requirit, vt doceatur obedientia etga Deum & parentes, ad quod tenentur ſub peccato mortali,Azor. *part.*1. *lib.*5.*cap.* 6. *q.* 5. Poſſeuin. *de officio Curati, cap.* 4. *de doctrina Chriſtiana,num.* 2. vbi etiam dicit obedientiam diligenter, & ſufficienter doceri , ſi doceatur Decalogus explicite,quia in ipſo includitur obedientia Dei, & parentum.

40 Sciant Parochi nequaquam eſſe abſoluendum eum,qui ob negligentiam , orationem Angelicam, & Dominicam , Symbolumque Fidei , ac præcepta Decalogi addiſcere non curat. Si verò taliter ignorans pro viribus elaborat, vt hæc memoriæ tradat, & nec verbum quidem retinere poteſt ; abſolui tunc poterit, dummodo tamen credat ſingulos articulos, quæ odu ſibi proponuntur à miniſtris Eccleſiæ ,& ſciat de illis , ac de præceptis Decalogi reſpondere, quando interrogatur,& deprecetur Deum intendens ſaltem venialiter ad ea , quæ in oratione Dominica continentur.Ita Ludouic. Bera *reſponſorum caſuum conſcientiæ part.*3.*c.* 27.*verſ. tandem*,Zerol. *in praxi Epiſcop. d. verb. doctrina Chriſtiana*, §. x.latè explicans nouiſſimè Trullench.*d.dub.*4.*per tot.*

41 Sic etiam huiuſmodi ignorantibus impedire poſſe ne contrahant matrimonium , donec orationem ſaltem Angelicam , & Dominicam , Symbolumque Fidei , præcepta Decalogi & Eccleſiæ , ac ſaprem peccata capitalia didicerint niſi, qui præ ſenio , aut ingenij rudis tarditate incapax prorſus ſit , ex Bartholomæo de Ledeſm. reſoluit Vega *lib.* 3. *ſumma cap.*211.Verum non licere abſolute, & per longum tempus,aut vbi ſponſi inſtarent, detinere ob dictam cauſam ne matrimonium ineant ; expedire tamen ſuauiter,& abſque violentia ad breue tempus impedire,vt ſic doctrinę addiſcendæ curam habeant,tenet Sanch.*de matrim.lib.*3.*diſp.*15 *ſub n.*19.quem tefert Campan.*d.rub.*11.*cap.*14.*n.*7.

Prædicationis munus committi poteſt Sacerdoti, 42
aut alijs duobus ſacris Ordinibus inſignitis.Ita Nauar.*conſ.*x.*de tempor. Ordin.an antiq* aliàs *conſ.*7.*de offic.delig.in nouis*,vbi reſpondet ad cerum dicentem ne aliqui præter Sacerdotes Domini audeant prædicare,*in cap.admonemus*,16 *q.*1.†.vt procedat in eo qui 43
proprijs , & ordinaria auctoritate prædicare præſumit, qualem quidem auctoritatem habent Cutati, tefert Galete.*in margarita caſuum Conſcient. verb. prædicare*,2.& Laurent.de Franchis *in controuerſ.inter Epiſcop.& Regular.pag.*148.*in reſp.ad* 4.

Nam prædicare non eſt actus proprius alicuius 44
Ordinis,ſed potius iuriſdictionis, quia cũ Chriſtus Dominus dixit,*Prædicate Euangelium omni creaturæ*, non dedit Apoſtolis poteſtatem Ordinis , ſed iuriſdictionis;vnde officium prædicandi nemo ſibi vſurpare poteſt propria auctoritate, ſed conuenit tantum illi,qui à Prælato iuſſus eſt,iuxta illud Apoſtol. *Quomodo prædicabũt,niſi mittantur?*Et Innocent.III. *in c.excommunicamus,*§. *quia verò*, *de hæret.* mandat excommunicare,eum,qui officium prædicandi aſſumere præſumit,niſi à Sede Apoſtolica, aut diœceſano Epiſcopo licentiam obtinuerit; & ideo in Concil.Trident.*ſeſſ.*5 *cap.* 2.*& ſeſſ.*24.*cap.*1.*de reformat.* habetur,quod † prædicationis munus eſt proprium 45
Epiſcoporum;& Parochorum,vnde per Epiſcopum committi poteſt etiam clerico,qui non ſit in Sactis conſtitutus,prout reſoluunt , deciſumque referunt Rendina *in promptuario recept.ſententiæ tit.*17. *nu.*24. Armendar.*d.loco n.*36.Sayt.*in floribus dec. ſub tit. de tempor.ordin.deciſ.*2.Poſſeuin.*de offic. Curati, cap.* 3. *n.*14.*in fine*, Vgolin.*de poteſtate Epiſcopi , cap.* 42. §.1.*num.*1.Mihi tamen dubitationem affert videtur Henriq.*in ſumma lib.*6.*cap.*28.§. 8.quatenus aſſerit Paulum III. Societati IESV indulſiſſe, vt ipſius Regulares valeant prædicare , licet Sacris initiati non ſint:quod quidem ſi adhuc verum eſt,non partiam affert huic reſolutioni dubitationem , cui reſpondere non curo,dum mihi de tali priuilegio non conſtat.Hinc † prædicatio, cum non ſit actus alicuius 46
Ordinis,tempore cuiuſcumque interdicti licita eſt,Fuſc. *de viſitat. lib.*1.*cap.* 14.*num.* 13. Henriq.*in ſumma lib.*13.*c.*44.§ 2.*verſ. quinto.* Vgolin. *de cenſur. tab.*5.*c.*8. *in princ.num.*3. Sayt.*in eodem tract.lib.*5.*c.* 5.*n.*43.Campan.*d cap.*12.*n.*21.per text.*in c.reſponſo, de ſententia excommunicat.*

Prædicatores verbi Dei,quoad maximè fieri po- 47
terit,eſſe debẽt docti,apprime eruditi , vita irreprehenſibiles ,moribus maturi, corde impaniti,ſpiritu feruidi;debent quoque gratiam docendi habere, vt potentes poſſint exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt,arguere, prout habetur *in c. oportet*,8.*quæſt.*1.Deinde in ſuis ſermonibus,atque concionibus non eſſe debent multùm prolixi,ne ſua loquacitate nimis , atque prolixa odioſi fiant , prout habetur *in cap.ſit Rector*,43. *diſtinct.in fine* Origen. etiam *homil.*6.*ad librum Iudic. ad* hoc propoſitũ ſic dicit:*Brevitatem auctores diligunt;nam breuis,& prudens ſermo,& auditur libentius,& attentius, ac melius memoriæ cõmendatur;ac è contrario*, inquit Gregorius Nazian

Digitized by Google

Nsz ianzenus *in oratione de ſancto Lauacro. Satietas inimica eſt auribus, quemadmodum & ſuperfluus cibus corporibus.* Vtetiùs prædicatorum omnium doctrina debet eſſe ſana, & Catholica, examinata, & caſta, ullo modo laſciua, aut impudica, ſeu quæ leuitatis, ſeu vanitatis ſapotem habeat, & ita Concil. Trident. *ſeſſ. 5. de reformat. cap. 2.* admonendo aſſerit, quod Prædicatores fideles pro ſua capacitate paſcant ſalutatibus verbis docendo, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſaluteio, annunciando eis cum breuitate, & facilitate ſermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas ſectati oportet, vt pœnam æternam euadere, & cœleſtem glotiam conſequi valeant. Et *ſeſſ. 24. c. 4.* loquendo de eiſdem, dicit ſacram ſolummodo Scripturam, diuinamque legem in conciooibus eſſe aonunciaodam, & prædicandam; me citato in hoc loco hoc ipſum dicit Homobon. *de examine Eccleſ. tract. 11. c. 7. quæſ. 18. reſol. 3. in princ.* & præcipue fidelibus quinque ſunt prædicanda, videlicet quid credendum, quid vitandum, quid timendum, & quid ſperandum, hæc ſunt quinque verba quæ ſeoſu ſuo Apoſt. 1. *ad Corinth.* 14. volebat in Eccleſia loqui, ve & alios inſtitueret; ſunt enim in primis articuli Fidei populis prædicandi, quia in ſymbolo continentur, vt ſtatuit Agathen. Conc. *in cap. ſymbolum de conſec. diſt.* 4. deinde præcepta diuina ſeruanda, peccata verò vitanda, æternum ſupplicium timendum, & præmium æternæ vitæ ſperandum, *Clem. accipientes, verſ. & quia, de pœnis.*

48 Quod ſi contingat vt prædicatot errotes, aut ſcandala diſleminet in populum, etiamſi in monaſterio ſui, vel alterius Ordiois prædicet, Epiſcopus ei prædicationem interdicat. Quòd † ſi hæreſes prædicauerit, contra eum ſecunduio Iuris diſpoſitionem, aut loci conſuetudinem procedat, etiamſi prædicator ipſe generali, vel ſpeciali priuilegio exemptum ſe eſſe prætenderet; quo caſu Epiſcopus auctoritate Apoſtolica, & tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, procedere poteſt: cuitate autem ipſe debet Epiſcopus oe quis prædicatot, vel ex falſis informationibus, vel aliàs calumniosè vexetur, néve iuſta de eo conqueteudi occaſio habeatur, Concil. Brachaten. I V. *act. 4. cap. 22.* notant Mirand *d. queſt. 50. art. 7.* Campanil. *d. rub. 12. cap. 13. num. 21.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 2. c. 8. num. 12.* & me citato *in hoc loco* Homobon. *d. reſolut. 3. in fine.* Aloyſ. Riec. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. dec. 397. num. 2. part. 4.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Ioan. de Solorzaoo *de Indiarum iure to. 2. lib. 3. cap. 26 num. 64. & 65.* etiam nouiſſimè me quoque citato *in hoc loco* Nouat, *in lucerna Regular. verb. prædicatores n. 1. pag. 202.* Aduertendum tandem duxi prædicatores non poſſe ſuas inſpirationes, ſeu reuelationes prædicare abſque Romani Pontificis licentia, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ cum teſeruatione, Leo X. *Conſtitut. in Concilio generali lata* incip. *Superna* prout teſtet Galet. *d. verb. praduare, vltim.*

ALLEGATIO LXXVII.

Epiſcopi in erigendis, & gubernandis puerorum collegiis quomodo ſe habere debeant.

SVMMARIVM.

1 *Seminarium puerorũ in ſingulis Cathedralibus quomodo inſtituendum, & gubernandum, oſtenditur.*

2 *Seminario debet Epiſcopus primum ex ſua & Capituli menſa contribuere, & peſtea cogere alios ad contribuendum ſuo exemplo.*

3 *Seminario de eleemoſynis piorum & ſimilibus, quæ in incerto conſiſtunt, nihil debet contribui.*

4 *Epiſcopus ſi negligens fuerit in erectione Seminarij, Archiepiſcopus ſupplet eius negligentiam.*

5 *Cardinales S. R. E. tenentur contribuere Seminario de fructibus beneficiorum, qua habent in diœceſi, vbi eſt Seminarium.*

6 *Hoſpitalia data in titulum, vel admiaiſtrationem, ſi habeant beneficia annexa, aut reditus, vel prouentus Eccleſiaſticos, tenentur ſoluere Seminario.*

7 *Seminarij ratione poteſt taxa imponi ſuper Hoſpitale, quod in titulum, & non in adminiſtrationem, & mere laicale eſt.*

8 *Hoſpitalia, qua adminiſtrantur à laicis, & in quibus ſunt bona laicorum, qua data non in titulum, commendam ſeu adminiſtrationem, non ſoluunt Seminario.*

9 *Hoſpitale vnius diœceſis habens beneficium annexum, quod eſt alterius diœceſis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficij, in qua ſitum eſt beneficium.*

10 *Confraternitates, Capella, & ſchola habentes reditus Eccleſiaſticos, etiam intra Regalarium Eccleſias exiſtentes, tenentur contribuere Seminario.*

11 *Legata facta pro Magiſtro Grammatices, qui pueros pauperes edoceat, poſſunt applicari Seminario cum onere eradiendi pueros, ſicut teſtator iuſſit.*

12 *Penſionarius tenetur pro rata penſionis ſoluere ſubſidium, & alia onera impoſita reſpectu fructuum beneficij, ac proinde contribuere Seminario, ſiue illud erectum ſit ante reſeruationem penſionum, ſiue poſt.*

13 *Canonici de quotidianis diſtributionibus non tenentur Seminario diſtribuere.*

14 *Mendicantium monaſteria Seminario contribuere non teneatur.*

15 *Mendicantium monaſteria, qua dicantur ſoſtẽditar.*

16 *Doctores referuntur de quatuor primis ordinibus Mendicantibus tractantes.*

17 *Ordo D. Augnſtini eſt antiquior Mendicantibus.*

18 *Patres Soc. Ieſu inter Mendicantium ordines comprehendi voluit Pius V.*

19 *Ordo Minimorum S. Franciſci de Paula adnumeratus fuit inter Mendicantes à Pio V.*

20 *Ieſuatorum Congregatio Mendicantium Ordinibus adnumerata fuit per Pium V.*

21 *Carmelitas diſcalceator eſſe ex Ordine Mendicantium declarauit Clemens VIII.*

22 *Omnes & ſingula perſona ia beneficiis S. Ioannis Hieroſolymitani quomodolibet exiſtentes à Seminarij contributione eximuntur.*

23 *Seminaria debent prius eſſe erecta, & in illis Scholares actualiter adeſſe, vt vnioats eis facta ſubſiſtant.*

24 *Seminarium erectum dicitur ex iatreductione puerorum, non vero ex emptione pro eo, & creatione deputatorum.*

25 *Vnio ſeminario nondum erecto fieri non poteſt. & quoad hunc effectum requiritur præparatio domus conducta, vel empta, & introductio puerorum.*

26 *Poſſeſſio capta nomine Seminarij nondum erecti, eſt nullius conſiderationis, & non prodacit iuris effectus.*

27 *Seminarium erectum vt dicatur, qua concurrere debeant? oſtenditur.*

28 *Beneficia ſimplicia cuiuſcũque dignitatis fuerint,& qualitatis, poſſunt Seminario vnirí, vt commodè regi valeat, ſine tamen præiudicio obtinentium.*

29 *Vnio facta Seminario omnium beneficiorũm ſimplicium non valet.*

30 *Beneficia reſeruata,vel affecta Sedi Apoſtolicæ, an poſſint Seminario vniri, oſtenditur.*

31 *Canonicus electus ad Seminarij adminiſtrationem perpetuò illam habere debet, nec remoueri poteſt, niſi ex legitima, & iuſta cauſa.*

32 *Deputatos ad gubernationem Seminarij Epiſcopus tenetur adhibere in conſilium, non tamen obligatur eorum conſilium ſequi.*

33 *Vniones facta Seminario abſque conſilio deputatorum non valent.*

34 *Pueri ad Seminarium admittendi quales eſſe debeant,& qua ibi diſcere teneantur? oſtenditur.*

35 *Seminarium Bracharenſis Archiepiſcopatus Hiſpaniarum Primatis ad normam Concilij Tridentini inſtitutum, oſtenditur.*

1 SINGVLÆ Cathedrales, Metropolitanæ, atque his maiores Eccleſiæ pro modo facultatum, & diœceſis amplitudine certum puerorum ipſius ciuitatis, & diœceſis, vel eius prouinciæ, ibi non reperiantur, numerum in Collegio, ad hoc prope ipſas Eccleſias, vel alio loco conuenienti ab Epiſcopo eligendo alere, ac religiosè educare, & Eccleſiaſticis diſciplinis inſtituere teneantur; ad cuius Collegij fabricam inſtituendam, & ad metcedem præceptoribus, & Miniſtris ſoluendam, & alendam iuuentutem, ac ad alios ſumptus, pars aliquis, ſeu portio dctahenda eſt per Epiſcopos cum conſilio duorum de Capitulo, & duorum de Cleto, ex fructibus menſæ Epiſcopalis, & Capituli, & quatumcunque Dignitatum, Perſonatuum, Officiorum, Præbendarum, Portionum, & aliorum beneficiorum, necnon ex fabricis Eccleſiarum, & aliorum locorum, atque ex quibuſcunque aliis Eccleſiaſticis redditibus, ſeu prouentibus, etiam aliorum Collegiorum, ſeu coporum, vel Cooſtaternitatum, etiam Abbatiatum, Prioratuum, & quorumcunque Regularium beneficiorum, vt habetur in Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 18. de cuios materia vide latè Zerol. *in praxi Epiſcopal. part.* 1. *verb. Seminarium, pag. mihi* 326. Gonzal *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 7. *n.* 68. *cum ſequent.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici dec.* 489. *in prima edit. & reſolut.* 380. *in* 2. *edit.* Paul. Fuſc. *de viſitat. lib.* 1. *cap.* 16. *à n.* 8. Monetam *de diſtributionib. quotidianis part.* 3. *q* 3. *à num.* 13 Aloyſ. Ricc. *Neapol. dec.* 194. *part.* 4. nouiſſimè D. Hieron. Venero & Leyua *in examine Epiſcop. lib.* 6. *c.* 30. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæſt.* 30. *ex n.* 47. Roram *dec.* 835. *cum ſeqq. in nouiſſim. aliàs part.* 4. *diuerſ.* me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Epiſcop. dignit. part.* 2. *cap.* 9. *n.* 49. nouiſſimè etiam me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. Seminarij pag.* 235. Petr. Bollium *in œconomia Canonica, claſſ.* 3. *c.* 5. §. 8. *pag.* 530. *cum ſeq.* Erecta enim & conſtituta ſunt huiuſmodi Collegia vt adoleſcentes, & pueri à teneris annis ad pietatem & religionem informentur, doceantrque in his, quæ ſpectant ad diſciplinam Eccleſiaſticã, quaſi in Dei obſequium, & in Eccleſiæ, & diuini cultus miniſterium perpetuò inſeruiturí, ioxta id, quod habetur *in Concilio Trid. c.* 18. Quæ quidem Collegia fori electionem habent vt poſſint pro ſuis rebus agere coram Iudice Eccleſiaſtico, vel ſeculari, vt concludit Nouar. *in praxi electionis fori q.* 43. *à n.* 1. & Aloyſ. Ricc. *in praxi var. reſolut reſol.* 413. *per tot.* vbi dicit Seminaria hæc pia loca ſiue religioſa vocari tanquam prædictis rebus deſtinata, ſimulque aliis pietatis ac charitatis operibus, quæ mihi exercentur in Eccleſiæ, & totius Reip. decos & ornamentum, & ob hanc conſiderationem *in reſol.* 412. etiam concludit quòd ſicut Eccleſia habet immunitatem, vt ad eam confugientes tuti ſint, ne ab illa extrahantur iuxta *text. in cap. inter alia* 6. *de immun. Eccleſ.* ita & idem in his Collegiis, vt ante eum tradidit in propriis terminis Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 17. *n.* 10. vbi refert ſic fuiſſe deciſum in illo Archiepiſcopatu cum quodam homicida, qui ad domum cuiuſdam Collegij Seminarij confugeret etiam per alteram portam, quàm ordinariam, per quam pueri ingrediebantur.

2 Epiſcopus debet primum ex ſua, & Capituli menſa contribuere Seminario, & poſtea cogere alios ad contribuendum ſuo exemplo: niſi qui nominatim excipiuntur à Concil. *d. c.* 18. exigitur enim pro forma, vt præceſſerit detractio fructuum de menſa ipſius Epiſcopi, & aliorum beneficiorum ipſius diœceſis ad præſcriptum ſupradicti decreti, vt cenſuit Rota *in Auerſana beneficiorum* 3. *Iuly* 1606. coram *Cardin. Sacrato, & dec.* 361. *num.* 7. *part.* 2. *recent.* Niſi forte loco illius diſmembrationis à propria menſa Epiſcopus pinguius mentem Concilij adimpleuiſſet aſſignando pecunias, & reddirus ex proprio patrimonio, vt fuit reſponſum per *Sacram Congregat. in vna Tyraſſonen. vnionis de anno* 1610. cuius meminit Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 30. *num.* 61.

3 De illis verò, quæ in incerto, vt in eleemoſynis piorum, vel ſimilibus conſiſtunt, nihil debet contribui, provt Epiſcopo Trident. *die* 13. *Maij* 1586. reſponſum fuiſſe aſſerit Piaſec. *in praxi nona Epiſc. p.* 2. *c.* 2. *n.* 5. *in fine.*

4 Quòd ſi Epiſcopus in eius Seminarij erectione negligens fuerit, vel ſuam portionem denegauerit, Archiepiſcopus ſuppleat eios negligentiam, & acriter corripiat (cum ſine cauſa id omiſſum videnr;) Archiepiſcopum veto negligentem, Synodus Prouincialis, tam circa erectionem, quam eius conſeruationem, Concil. *d. cap.* 18. *verſ. quod ſi Cathedralium.* Ex dictis.

5 *Primo* amplia, etiam Cardinales Sanctæ Romanæ Eccleſiæ teneri contribuere Seminario de fructibus beneficiorum, quæ habent in diœceſi, vbi eſt Seminarium, vt cenſuit *Sacra Congregatio.*

6 *Secundò* infertur hoſpitalia data in titulum, vel admiſtrationem, ſi habeant beneficia annexa, vel reditus, ſue prouentus Eccleſiaſticos, etiam teneri ſoluere, refert deciſum Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Hoſpitale, verſ.* 10. *dub.*. Aloyſ. Ricc. *Neapol. dec.* 196. *n.* 6. 7. & 8. *part* 4. Et † poſſe ſuper hoſpitali

7 quod in titulum, neque in adminiſtrationem datur, ſed merè laicale eſt, taxam ratione Seminarij imponi dicit deciſum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib.* 4. *tit.* 29. *l.* 1. §. 2. *de Hoſpitalib. n.* 3. & *n.* 13. aſſerit † non procedere in hoſpitalibus, quæ

8 adminiſtrantur à laicis, & in quibus ſunt bona laicorum, quæ data non ſunt in titulum, commendam, ſeu

9 adminiſtrationem, & *n.* 15. † etiam teſtatur deciſum hoſpitale vnius diœceſis habens beneficium annexum, quod eſt alterius diœceſis, teneri contribuere pro rata fructuum beneficij annexi ſeminario, quod eſt in diœceſi, in qua ſitum eſt beneficium, de quo latè Futch. *d. c.* 16. *n.* 10.

10 *Tertiò* amplia in Confraternitatibus, Capellis, & ſcholis habentibus reditus Eccleſiaſticos etiam intra Regularium Eccleſias exiſtentibus, quæ quidem tenentur

nentur Seminario contribuere, vt censuit *Sacra Congregatio*, cuius meminit Aldan. *in compendio Canon. decis. lib. 2. tit. 14. n. 8.*

11 *Quarto* amplia in legatis factis pro Magistro Grammatices qui puetos pauperes doceat; illa enim possunt applicari Seminario cum onere erudiendi pueros sicut testator iniit, ita etiam bona, quæ fuerunt applicata alicui Collegio propter Christianam educationem miserabilium puerorum, si Collegium id tollatum sit, debent ea bona applicari Seminario, sic censuit eadem *Sacra Congregatio*, de qua Aldan. *eodem loco.*

12 *Quinto* amplia in pensionario, nam cum pensio apponatur super fructibus & redditibus beneficij, tenetur pensionarius pro rata pensionis soluere subsidium, & alia onera imposita respectu fructuum beneficij. Ita Nicol. Garc. *de benefic. part. 1. c. 5. n. 171.* Monet. *de decim. c. 9. à nam. 83.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 8. cap. 9. quæst. 2.* Et habere locum siue Seminaria erecta sint ante reseruationem pensionum, siue post, dicit decisum additio ad eundem Garciam *d. n. 171.* vbi etiam subdit titularem occasione contributionis per eum factæ Seminario, non posse detrahere ex pensione, quam soluit, nisi pro rata pensionis, & ad eam rationem, ad quam ipse titularis contribuit. Declaratio autem Sacræ Congregationis ita habet, *An decretum Concilij cap. 18. sess. 23. vers. Ad hanc autem portionem, habeat locum siue Seminaria erecta sint ante reseruationem pensionum, siue post? Congregatio censuit habere locum; ideo beneficiatum compellendum esse pro pensione, quam soluit, quamuis Seminarium erectum fuerit post pensionis reseruationem, sed beneficiatum posse retinere pro rata quodquod occasione pensionis soluerit Seminario.* Alia declaratio. *Canonici Regulares sancti Augustini monasterij sancti Vincentij Vlixbonensis diœcesis quasiuerant an ex omnibus redditibus Ecclesiarum, quas obtinent, teneantur integraliter ad Seminarium contribuere nulla habita ratione expensarum factarum, & faciendarum in percipiendis fructuum & reddituum, ac etiam obligationum, & onerum Capellarum dicti monasterij, necnon omnis Collegij in Vniuersitate Commbricensi, in quo sunt viginti quatuor Collegiales expensis dicti monasterij viuentes? Congregatio quoad expensas pro perceptione fructuum censuit habendam esse rationem istarum expensarū. Quoad obligationes, & onera censuit si imposita sunt ante Concilium Tridentinum dedacendam esse tanquam as alienum, & de reliquis redditibus contribuendū Seminario pro rata.* Tertia declaratio. *Camillus Veranus Commendatarius Abbatiæ sanctæ Mariæ de Ferrara Ordinis Cisterciensis contribuebat ad Seminarium monasterij Ordinis Fossa nouæ Cistercien. pro bonis ipsius Abbatia, vnde ne duplici onere grauaretur, negabat velle contribuere ad Seminarium Episcopi Theani? Congregatio censuit si ante Concilium cœpit contribuere, non ideo excusari à contributione Seminarij Episcopi, sed detrahendam tantam summam, quam solait pro seminario monasterij, & de reliquo contribuendum ad ratam Seminario Episcopi. Si verò post Concilium cœpit contribuere, nullam habendam rationem illius deductionis summæ.*

13 Limita tamen in Canonicis, qui de quotidianis distributionibus non tenentur contribuere Seminario, prout decisum referunt Zetola *in praxi Episcop. part. 1. verb. distributiones, §. 5.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. §. 7. proœm. n. 170. eam sequentes*, Monera *de distrib. quotid. part. 3. q. 9. n. 14.*

14 Collegia, & monasteria Mendicantium ab hac exactione immunia sunt, prout habetur in Concil. Trident. *d. c. 18. ibi, & omniam monasteriorum, non tamen Mendicantium*, &c. Fr. Enman. *quæst. Regularium*

to. 2. q. 5. art. 2. & q. 66. art. 3. Nouit, me citato *in hoc loco d. verb. Seminarium n. 3.* † quorum nomine veniunt monasteria S. Dominici, S. Francisci, ac Eremitarum S. Augustini, necnon Carmelitarum, & seruorum Beatæ Mariæ, vt declarauit Pius V. *Constitut. sua*, quæ incip. *Romanus Pontifex, sub. Dat. 1. Octobris 1568.* 15

16 De his quatuor primis Ordinibus Mendicantibus, & de eorum origine tractant D. Anton. *in sum. 3. part. tit. 6. cap. 1. §. 8. & tit. 19. cap. 3. & tit. 23. & 24.* Cassan. *in Catalog. gloriæ mundi part. 4. consid. 68. 69. & 70.* Redoan. *de spol. eccles. q. 8. in princ.* Zetola *in praxi Episcop. part. 2. verb. Mendicantes, pag. 671* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 12. c. 23.* Galgan. *de iure publico lib. 3. tit. 41.* Ludou. Miranda *in man. Pralat. to. 1. q. 11 art. 6.* Fr. Emman. *q. Regul to. 1. q. 2. art. 1. cum seqq. & q 4. art. 3. & to. 3. q. 49. art. 1. & 4.* Et † Ordo 17
D. Augustini est antiquior Mendicantium, Fr. Hier. Roman. *lib. 6. de Republ. Christiana cap. 2. ad fin.* sed ex priuilegio omnibus Mendicantium Ordinibus procedit Ordo Prædicatorum, vt dixi *infra alleg 78. post n 37. vers. fratres Pradicatores.*

Pares quoque Societ. Iesu inter Mendicantium 18
Ordines comprehendi voluit Pius V. constitutione sua, quæ incip. *Dum indefessæ, Dat. Romæ die 7. Iulij 1571.* refert Hieron. Gabr. *cons. 28.* Fr. Emman. *d. tom. q. 55. art. 5. & d. q 49. art. 2.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 13. cap. 7.* Rodoan. *d. q. 8. in præc. num. 5.*
† Similiter & Ordo Minimorum S. Francisci de 19
Paula annumeratus fuit inter Mendicantes ab eodem Pio V. *Constit. sua*, incip. *Apostolico, 9. Nouembris de anno 1567.* & alia sua Constitutione incip. *Romanus, 29. Nouembris eiusdem anni* Congregatio 20
Iesuatorum Mendicantium Ordinibus annumerata fuit. Denique Clemens VIII. *Constit. sua* incip. *Romano Pontifici decet. 20. Augusti anni 1603.* † Carmelitas 21
discalceatos declarauit esse ex Ordine Mendicantium, quæ omnia ex hoc loco desumens me non citato refert Aloys. Ricc. *d. decis. 196. part. 4.*

Dum Mattiti essem ad manus meos peruenit petitio quædam porrecta inuictissimo Regi nostro Philippo IV. à R. Patre Ioann. de Spiritu sancto Ordinis Carmelitani discalceati meritissimo Generali, in qua eleganter & doctè plura in laudem huius sacræ Religionis, & quod Propheta Dei Elias monachorum princeps primus extitit, ipsumq; & Elisæum, filiosque Prophetarum veraciter monachos fuisse multis ostendit, idque refert S. Hieron. *epist. 13. ad Paulin.* Ioan. Hieros. *in lib. de inst. Monach. c. 2.* Muñoz *lib. 2. tit. 1. c. 2. art. 3. n. 1.* Roman *in suo alphabet. verb. Elias*, Rupert. *lib. 3. super Cantic. c. 3.* Petr. Damian. *tom. 3. opusc. 15. c. 2. ad Stephan. Monachum*, Card. Bellarm. *lib. 2. de Monachis c 39.* Nicol. Cofecan. *in monarchia Ecclesiastica contra Marcū Anton. de Dominis lib. 2. cap. 12.* vbi eum carpit dum ausus fuit affirmare SS. Eliam, Elisæum, & Ioannem Baptistam Monachos non fuisse. Thom. VValden. *tom. 1. doctrinalis Fidei lib. 3. art. 2. cap. 4.* Deinde in eadem petitione compugnat Eliam, eiusque successores tria vota emisisse, sacrumque Carmelitarum Ordinem in tribus omnibus substantialibus Religionis pontis, voluntatis propertate, obedientia, & castitate, imò & virginitate sua eundem S. Eliam Prophetam sanctissimum instituisse, quod sentire affirmat Fr. Onufrius Salt. *in vita S. Onufrij c. 8* Fr. Ioseph de Seguença *in vita S. Hieronymi fol. 110. & 111.* Ft. Thom. de Aquino *lib. 1. de Patriarchis Eliæ p. 3. sect. 1.* Carthag. *to. 3. Homiliar. lib. 17. homil. 2. alias tom. 4. lib. 16. homil 27 obiect. 7.* Palionidor. *lib. 1. de origine & antiq. c. 1.* Petr. Thom. Sarracen. *in monologio de vita S. Eliæ fol. mihi 111.*

Saliano.*in annal.tom.4.anno.3139.num.12.* Ægid.Camart. *lib.de geſtu Elia cap.6.ſect.8.* Trithem *de laudib.Carmelitar. cap.* 2. Valet. Ximenes Embrun. *in ſtimulo p.1.c.1.§.4.* Petr. Luti.*in compendio hiſtor.c.3.* Ægid. Leo Delicet. *eu ſu Iardin. Carmelit. c.* 2. Fr. Ioan.Pinto *in hierarchia Carmelit. tract.* 2. *c.* 10 Fr. Emman Romao. *in antiquit. Carmel. tract.* 1.*cap.*2. *& in alphabet.verb. Elias , elucid.* 6. Fr. Marcus de Guadaxara *eu ſu theſoro cap.*2. Fr. Mich.de la Fuente *in catal. Sanctorum Carmelit.* Palinodor. citatum à Catolo Tapia *in auth.ingreſſi C.de ſacroſ.Eccleſ.verb. monaſteria cap.* 13. §. 1. *numer.*5. Et expreſsè quod S.Propheta Elias Carmelitani Ordinis fuodator extitit , & auctor , tenent Genebrad. *ann.* 3268. dum dicit quòd Ordo Carmelitarum initium habuit in deſertis Syriæ , Aimerici Antiſtitis opera : ſed eorum origo altius reperenda eſt , nempe,à Prophetis Elia,& Eliſæo,qui Carmelum montem Terra ſancta primi conſecrarunt, & diſcipulos ibi reliquerunt, quos ſcriptura filios Prophetarũ appellat;in Europam eum adduxit Albertus Patriarcha Hieroſolymitanus,Ioſeph. Antiochen. *in ſpeculo militia primitiua Eccleſiæ c.*17.*&* 72.Fr. Thom. de Ieſu *in expoſit. regulæ p.*1.*c.*1 *pag.mihi* 20.Erard.Carthuſ.*in faſciculo temporum anno* 1294. *&* *anno à creatione mundi* 4300.*&* *anno Chriſti* 450. VValenſ.*de Sacram.tit.* 9.*c.*89.Nau.*de horis Canon.c.*21.*n.*17.Guillielm. Eſſengren.*in hiſtoria Eccleſiaſt. cœmenario primo tit.de Religionib.* Trithem.*de laudibus Carmelit.c.*1. vbi ait quòd ſicut alij Baſilium ſui Ordinis habuerunt Principem,alij Auguſtinũ,alij Benedictum,Prædicatores ſanctum Dominicum, Minores ſanctum Franciſcũ, ſic huius Sacratiſſimi Ordinis inſtitutor eſt Elias Propheta maximus, propagator ſãctus Eliſæus,&c. Caſſan.*in catal.gloriæ mundi part.4.conſid.*53. Nicol. Goëffeteau.*in monarchia Eccleſiaſt.in diſcurſ. lib.* 2. *c* 12.*fol.mihi* 705.Alcaçar *ſuper* 11. *Apocalypſ.verſ.* 3. Fr.Didac.de Ypes *in vita S.Thareſiæ lib.*1. *c.* 2. Paul. Morigia *de origine Religionum cap.* 30. Palinodor. *lib.*2.*de origine Ordinis Carmelitarum*, Valet. Ximenes Embun *en el eſtimulo de deuocion de la Religion del Carmen,par.*1.*c.*1.§.4.Fr.Thom. de Ieſus *en el libro de la antiquedad del Carmen en la expoſicion de la Regla par.*1.Fr.Michaël Muñoz *in ſuo propugnaculo.* Et quòd Carmelitana Religio ſit de iure diuino, cæleſtuſque dimiſſa, eo quòd S. Elias diuinitus edoctus formam viuendi à Deo acceperit , affirmant Robert. Arboren. *tom.*2.*de ſacro calibatu* , VValenſ. *tom.*1. *tib.*3.*doctrinalis Fidei art.*1.*c.*4.Bacon.*lib.* 3.*quodlib. q.*7.*art.*2.Ioann.Lodenen. *in ſpeculo hiſtoria lib.* 3.*c.* 7.Philip. Rebon *de geſtis Carmelit.c.*5.Fr.Ioan. de Ieſu Maria *to.*2.*in vita B.Thareſiæ ad Paulum V.lib.* 1.*c.*2.Albert.Mar.telatus à Fr.Thom. de Aquino *lib. de Patriarchatu Eliæ p.*3.*ſect.*5.Franc.Camil *in ſammario antiquitat.Carmelit.c.*2.Specul.Carmelit.*lib.*1. *c.*2.Fr. Diego Maldonado *lib.*1.*de ſu elucidario c.*21. Petr.Luſi.*in compendio hiſtoriali c.*3.Ægid. Leo *en ſu Iardin.Carmel.p.*1.*c.*2.Fr.Ioann.Pinto de Victoria *in monarchia tract.*2.*c.*10.Muñoz *lib.*1.*tit.*2.*c.* 4.*art.* 2. *& lib.*2 *tit.*1.*c.*2.*artic.*8.Suarez *de Relig.tom.*4.*lib.*2. *c.*10.*n.*2.

22 Omnes & ſingulæ perſonæ (vt ad rem redeamus) 10 beneficiis Sanctæ Ioannis Hieroſolymitani quomodolibet exiſtentes à Seminarij clericorum contributione in qualibet ciuitate iuxta ſacri Concilij decretum erectis, ſeu erigendis,eximuntur per Bullam Greg.XIII. 10cip.*Quo magis,ſub Dat.* 23 *Martij anni* 1580.relatam. *inter priuilegia Relig. fol.* 57. Anton.Nouar.*d. verb.Seminarium* n.7.

23 Huiuſmodi Seminaria debent prius eſſe erecta & in illis ſcholares actualiter adeſſe, vt vniones eis factæ ſubſiſtant,Goozal.*ad regular.*8.*Cancell.g oſſ.*7. *n.*68.Aloyſ.Ricc.*d. reſolut.*380 *n.*1.vbi dicit ſic pluries Romam decidiſſe,Rota etiam *deciſ.*885. *nu.*5. *& deciſ.*836.*n* 4.apud Farin.*in nouiſſim.*aliàs *p.*4 *diuerſ.* latè & elegantèr Lotter.*de re benefic.lib.*1.*q.*30.*num.* 47.*cum ſeqq.*

Dicitur autem Seminarium erectum ex introduc- 24
tione puerorum , non verò ex exemptione domus pro eo , & creatione deputato.ũ, vt cenſuit Rota *in Corduben.præſtimonierata* 7.*Febr.* 1601. apud Farin. *deciſ.*835.*in nouis,*& ad huc eſt bona Rotæ Rom.deciſio,quæ ſequitur.

Reuerendiſſimo P.D Coccino Decano, Adiacen. beneficij Veneris 15. *Aprilis* 1622.

DVbitauit , an conſtaret de exiſtentia Seminarij ad effectum de quo agitur: effectus autem dubij eſt,vt videarur , an Seminarium poſſideat ? quia ſi poſſidet , non poteſt dari de attentatis , cum attentata in hoc caſu pendeant à poſſeſſione iuxta reſolutionem factam in hac cauſa 21. *May* ſuperioris anni.

Hoc dubium habet tres inſpectiones. Prima eſt, an vnio poſſit fieri Seminario nondum erecto? Secunda, dato quod non poſſit fieri,an poſſit in capta nomine Seminarij de facto erecti ſuffragari? Tertia, an conſtet de valida erectione?

Et quantum attinet ad primam difficultatem,Do- 25
mini fuerunt concordes,quod vnio Seminario nondum erecto fieri non poſſit; & quòd ad hunc effectum requiritur præparatio domus conductæ , vel emptæ,& introductio puerorum, vt fuit reſolutum *in Cauſa Oxomen.beneficij* 24. *Octobris* 1611. coram Illuſtriſſim. Cardinal. Sacrato *in deciſ.*361. *nu.* 3. *& ſeqq.p.*2.*recentior.*vbi refert ſententiam Congregationis Illuſtriſſimorum Interpretum Concil.Trident. & alias deciſiones Roralea, & latè proſequitur Garcia *de benefic.p.*12.*c.*2.*n.*93. *cum pluribus ſequentib.* & admittit Gõzalez *ſuper reg.*8.*gloſſ.*5.§.7.*n.* 68.quiliceè *n.*75.teneat,quòd ceſſante fraude vnio facta Seminario nondum erecto valeat , quem ſequitur Modern.*diſcept forenſ.c.*248.*n.*71.*&* *c.* 358.*n.*5. tamen iſta ſententia,vt aduertit Garcia *loco citato n.*196.*in fine*,eſt contra declarationes *Congregat. Concilij* , & contra ſententiam Rotæ.

Quantum attinet ad ſecundam difficultatem ali- 26
qui ex Dominis dicebant, quod ad effectum poſſeſſionis ſufficit,quod OEconomi deputati acceperint poſſeſſionem, etiam de facto,ad effectum vt dicantur eſſe in poſſeſſione , ſeu detentione , Bald. *conſil.* 155. *numer.* 2. *&* 3. *lib.* 2. vbi loquitur de miſſo 10 poſſeſſionem à Prætore nullitèr procedente, contra quem vti poſſeſſorem datur actio ſpolij. Doct. *inſtit poſſident.ff. de acq. poſſeſſ.* Aym.*conſil.* 18.*num.*8. & bene Molhedan. *deciſ.* 20. *de reſtitut. ſpoliat.* Cæterum reſpondebatur ab aliis Dominis , quòd concluſio procederet ſi O.cononi voluiſſent acquirere poſſeſſionem , nedum nomine Seminarij, ſed etiam nomine proprio,quia iſto caſu falſitas verſatur tantum circa cauſam poſſeſſionis , quare non impediret acq iſitionem quia non deficeret voluntas poſſidendi , aut nomine proprio, aut nomine ſeminarij,*l.*2.§.*ſi à papillo,l.quod vulgo. ff. pro empt.* & facit text.*in l. cum in corpus* , 36.*ff. de acquir.rer. domin.* prout Bartol.& Iaſ.*in l.ſi is ad quẽ,n.*2. *de acquir.hared.*& fuit dictum *in cauſa Macerate n. hæreditatis* 4. *Ianj* 1590 coram Cardinali Paphitho ſen.ſed in h. caſu ſi Seminarium non erat erectum , quia pue-

ros

nondum erant introducti, non poterant OEconomi acquirere quaſi poſſeſſionem, quia noluerunt acquirere nomine proprio, ſed nomine Seminarij, quod cum non fuerit factum, poſſeſſio eſt ex falſa cauſa circa factum, hoc eſt circa exiſtentiam Seminarij, & ideò eſt nullius conſiderationis, nec producit Iuris effectus, *l.* 1. § *hæc verba, ff. ne vis fiat ei.* Bald. *d. conſ.* 135. *n.* 2. *lib.* 2. Pott. Imol. *conſil.* 75. *n.* 1. & facit text. *in l. ſi me in vacuam, ff. de acquir. poſſeſſ.*

27 Quantùm attinet ad tertiam difficultatem, viſum fuit conſtare de exiſtentia Seminarij. Conſtat enim Epiſcopum elegiſſe duos Canonicos pro regimine, & gubernio Seminarij. Secundò elegit duos Conſultores pro inſtituendis taxis, & faciendis vnionibus, alterum, de Capitulo, & alterum de Clero, & mandauit, quòd alij duo eligerentur, alter per Capitulum, & alter per Clerum, prout fuerunt electi; & deinde cum conſilio prædictorum taxauit Epiſcopus ſeiptum, & menſæ ſuæ redditus, nec non alios in decima parte fructuum, relaxando præceptum de ſoluendis taxis, & conſtituti exactores, nec non in domum Seminarij introduxit puetos, vt patet ex mandatis procuræ datis per ipſos Seminariſtas: vnde ſatis conſtat de exiſtentia Seminarij legitima de tempore vnionis ad præſcriptum Concilij c. 18. *de reform. ſeſſ.* 25.

Et ita clauſum, &c. Hacteous deciſio.

28 Beneficia ſimplicia cuiuſcumque dignitatis fuerint, & qualitatis, poſſunt Seminario vniri, vt commodè regi valeat, ſine tamen præiudicio obtinentium, etiamſi eſſent effecta, aut in Curia effectum ſortirentur, Fuſch. *d. cap.* 16. *n.* 9. Non poſſunt tamen ſimplicia beneficia ad collationem inferiorum ſpectantia, nec Canonicatus, neque beneficia iuriſpatronatus, etiam Eccleſiaſtici, nec beneficia Sedi Apoſtolicæ reſeruata poſt illorum vacationem, nec præterea vacantia in menſe reſeruato per Epiſcopum ſeminario vniri, vt cenſuit *Sacra Congregatio* teſte Francisco Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.* 2. *c.* 16. *n.* 23. & cum Concilium Trid. *d. c.* 18. noo decernat, ve omnia beneficia ſimplicia vniantur Seminario, ſed

29 aliquot, ideò † vnio facta omnium beneficiorum nõ valet. Ita deciſum refert Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. dec.* 492. *in* 1. *edit. & reſol.* 383. *n.* 4. *in* 2. *edit.* item *& deciſ.* 720. *in* 1. *edit. & reſol.* 610. *num.* 10. *in* 2.

30 *edit.* Sed † cenſuit Rota *in vna Aſſiſien. beneficij* 11. *Maij* 1607. coram *Card. Marquemontio*, vnionem factam Seminario de beneficio reſeruato fuiſſe nullã, refert Nicol. Garcia *in addit. ad ſumm. tract. de benefic. p.* 12. *c.* 2. *n.* 103. vbi *n.* 106. dicit per *Sacram Congreg.* deciſum non poſſe, etiam ante vacationem, vniri Seminario beneficia, quæ obtinẽt perſonæ, quæ ob familiaritatem Cardinalium, vel aliam rationem tales ſint, vt quocumque meoſe decedant, certum ſit ea fore affecta Sedi Apoſtolicæ.

Vide deciſum extat in vna *Auerſana beneficiorum* 31. *Iunij* 1606. coram *Cardin. Sacrato* vnionem de beneficijs reſeruatis per *Extranag. ad regimen, de prabend. inter communia* innouatam *per reg.* 1. *Cancellaria*, factam per Epiſcopum quantumcunque adſtuorem Seminarij, & ſeruata in reliquis forma decretorum Concilij, eſſe nullam, quam opinionem iterum amplexa eſt *dec.* 201. *num.* 5. *part.* 2. *recent.* quarum Rotæ deciſionum meminit Lottet. *de re benef. lib.* 1. *q.* 30. *n.* 43.

31 Canonicus electus ad Seminarij adminiſtrationem perpetuò illam habere debet, nec remoueri poteſt, niſi ex legitima, & iuſta cauſa, refert deciſum Gelet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Canonicus, pag.* 30. *colum.* 1. † Epiſcopus tenetur adhibere in

32 *Barboſ. de Epiſcopo Part III.*

conſilium prædictos deputatos, non tamen obligatur eorum communi ſequi Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 46. *n.* 74. nec citato *in hoc loco* Alzed. *de præſtellen. Epiſcop. diſq. part.* 2. *c.* 9. *n.* 50. irauit † vniones factæ 33 Seminario abſque conſilio eorum, quos iubet Concilium adhiberi, non valeant; quia quando datur alicui poteſtas à lege, & ab eadem ad iuratur, quod factat cum conſilio alterius, illud de neceſſitate requiritur, *l. impuberibus, ff. de ſuſpect. tutor.* & Bart. *in l. Titium, n* 3. *ff. de admin. & periculo tut.* ita in terminis Franciſc. Leo *d. c.* 16. *n.* 25. vbi aſſerit quandoque vidiſſe diſputare de validitate, & invaliditate vnionum Seminario factarum defectu præſentiæ deputatorũ, & pro nullis reputari. Quos quidem deputatos etiam debet Epiſcopus adhibere in conſilium pro tota temporali adminiſtratione prædicti Seminarij, excepta exactione, quæ ad ſolum Epiſcopum ſpectat, Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 380. *n.* 5. Cuius Seminarij reddituum exactionem ſingulis annis † Epiſcopus ipſe accipere debet, adhibitis etiam præſentibus duobus de Capitulo, & totidem à clero ciuitatis deputatis, vt ſtatuit idem Concil. *d. c. p.* 18. *verſic. rationes*, & declarat Fuſch. *d. c.* 16. *n.* 15. Dum verò huiuſmodi duos ex Capitulo ea de cauſa ſine fraude tempore diuinorum Officiorum abeſſe ſimul cum Epiſcopo contingeret, priuandos non eſſe quotidianis diſtributionibus, tanquam abſentes propter Eccleſiæ vtilitatem, reſoluit Moneta *de diſtrib. quotid. p.* 2. *q.* 8. *num.* 17. vbi *n.* 16. idem reſoluit de illis Canonicis, qui ex præcepto Conc. Trid. *ſeſſ.* 2. *de reform. c.* 9. debent adhiberi ab Epiſcopis, ſeu locorum Ordinarijs in publicandis indulgeoris, altiſve ſpiritualibus gratijs, & *num.* 8. idem pariter ſtatuendum aſſerit de illis duobus Canonicis, altero ab Epiſcopo, altero per Capitulum eligendo, qui donec Synodus aliqua Prouincialis celebretur, in qua ea de re ſtatuatur, ab eodem Epiſcopo adhiberi debent in iis prouidendis, quæ neceſſaria videbuntur, circa diuina Officia, omneſque Eccleſiæ miniſtros, intra ea quæ eadem Tridentina Synodus decernit *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 12. *in fine*. Idem etiam numeris ſequentibus dicendum putat de aliis Canonicis eligendis præſcripto Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform c.* 6. *&* c. 8. *verſ. quod ſi hoſpitalia*, aliiſque in locis. Sed hoc ita indiſtinctè verum non eſt, niſi id concedatur priuilegio, vel conſuetudine legitima præſcripta, aut ſtatuto Eccleſiæ auctoritate Apoſtolica confirmato, quale eſt Mediolani, idem Moneta *d. p.* 2. *q.* 11. *n.* 68. *& ſequent* optimè Nicol. Garc. *de benef. in additio. ad p.* 3. *c.* 2. *n.* 355.

Pueri ad hoc Seminarium admittendi, debent 34 eſſe ad minus duodecim annorum de legitimo matrimonio, habitu clericali ſemper veſtiri, ſingulis diebus Miſſas audire, ſingoliſquemenſibus confiteri, ac corpus Chriſti ſumere, ſi id Confeſſor iudicauerit, non incorrigibiles, vt ad nouer Concil. *d. loco verſ. Diſcolos*, pauperum autem filios præcipuè eligi vult, prout refert Zetol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Seminarium*, § 2. Ibidem diſcere debent Grammaticam, cantum, computos Eccleſiaſticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum formam, & ritum, ac cæremoniarum formulas, prout diſponit Concil. *dicto loco*, §. *Vt vero*, & referunt Zetol. *d. verb. Seminarium*, § 3. Fuſch. *d. c.* 16. *n.* 14. & de educatione puerorum multa tradit Lotio. *in Act. Apoſt. cap.* 7. *verſ.* 22.

In Bracharenſi ciuitate, vna de antiquioribus 35 Hiſpaniæ Vrbibus, quam à Gallis Celtis cognomẽto Bracharis fuiſſe conditam fama eſt anno ante Virginis partum ducenteſimo nonageſimo, eſt celebre adoleſcentum Seminarium, ad normam Sacro-

ſanctæ Tridentinæ Synodi ſub Principis Apoſtolorum tutela,& patrocinio,cuius imago ex marmore inaurata fulget excelſo, ac ſublimi in loco pro foribus eiuſdem Collegij ædificij moles tum ad ſpeciem pulchra,tum ad diſciplinam tuendam, per quam accommodata eſt, Primatialibuſque ædibus vicina, hinc quinquaginta collegæ talari veſte coloris cærulei induti perampliè, & copioſe ſuſtentantur ſub Rectore,& Vicerectore viris doctis,& grauibus, qui in tardos animaduertunt,& incorrigibiles expellunt Archiepiſcopi auctoritate,qui reliquos pro vniuſcuiuſque in litteris,& virtute progreſſu præmijs afficit, omnes ediſcunt muſicam, & ad publica gymnaſia Grammaticæ,Philoſophiæ,ac moralis,& ſpeculatiuæ Theologiæ quotidie gregatim pergunt Vicerectore comitante; in omnibus mira modeſtia, mira domi, foriſque diſciplina elucet, magnus etiam per totam diœceſim fructus exuberat: de cuius fundatione agit illuſtriſſ. D. Acuña *in hiſtoria eccleſ. Archiepiſcopor. Bracharenſ. p. 2. c. 86. n. 2. pag. 376.*

ALLEGATIO LXXIII.

Epiſcopus publicas proceſſiones quando indicere valeat, & quas perſonas ad illas compellere poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Proceſſiones à procedendo,& eunde dicuntur.*

2 *Proceſſiones publica ſunt,quæ fiunt in Litaniis maioribus,& minoribus,aut pro bono publico, vel in aduentu noui Epiſcopi, vel in feſto Sanctiſſimi Corporis Chriſti.*

3 *Proceſſiones publicas nemo valet indicere,niſi Ordinarius ſit.*

4 *Proceſſiones publicæ dirigenda ſunt quo voluerit Epiſcopus cum conſilio Capituli.*

5 *Vicarius generalis abſente Epiſcopo poteſt publicas proceſſiones indicere.*

6 *Proceſſiones priuatæ ſunt, quæ à Capitularibus, & clericis,ac Cathedralibus tantum fiunt ob aliquas cauſas.*

7 *Regulares abſque Epiſcopi licentia proceſſiones etiã priuatas facere non poſſunt, præterquam intra Eccleſiam,eiuſque & monaſterij ambitum.*

8 *Exempti clerici tam ſæculares, quàm Regulares, etiam Monachi,ad accedendum ad publicas proceſſiones compelli poſſunt.*

9 *Clerici omnes diœceſani,quantumcunque exempti, ſi beneficia habeant, etiam ſimplicia,in diœceſi,vel obtineant officium in Eccleſia, poſſunt compelli accedere ad publicas proceſſiones.*

10 *Clerici qui ſunt nullius diœceſis,vel extra ciuitatem in locis in quibus habeat plebem,non poſſunt compelli accedere ad publicas proceſſiones.*

11 *Clerici inſeruientes Eccleſiis Religionis Hieroſolymitanæ nulla immunitate ſe tueri poſſunt quin ad proceſſiones vocari non debeant.*

12 *Canonicos & alios Presbyteros beneficia, vel officia Eccleſiaſtica obtinentes, poteſt Epiſcopus cogere, vt accedant ad proceſſiones publicas, aut indictas pro bono publico, vel honore.*

13 *Sacerdotes nullum officium, aut beneficium Eccleſiaſticum obtinentes in ciuitate, vel diœceſi, non ſunt ab Epiſcopo compellendi ad vllas proceſſiones accedere.*

14 *Regulares quãtumuis exempti tenentur accedere ad omnes,& quaſcumque proceſſiones publicas,& cõſuetas,aut indictas pro bono publico,vel honore.*

15 *Regulares,qui in ſtrictiori clauſura perpetuo viuũt, non poſſunt compelli accedere ad proceſſiones.*

16 *Conuentus, in quibus Fratres ſub arctiori clauſura degunt, itaut nec in choro cantent, nec ad mortuos accedant, non ſunt compellendi accedere ad proceſſiones.*

17 *Canonici regulares Sanctæ Crucis Conimbricenſis veniunt appellatione eorum,qui in ſtrictiori clauſura viuunt.*

18 *Monaſterium Sanctæ Crucis Conimbricenſis ab Alphonſo Henriquez I. Portugalliæ Rege extructum,& ab Emanuele reſtauratum fuit.*

19 *Conimbricenſis Ciuitas ſitus præſtantia, antiquitatis commendatione,& Regia quondam Sedis prærogatiua celebris.*

20 *Conimbricenſis Academia laudes quis cumulent, ciearur.*

21 *Regulares abſentes à ciuitate per dimidium milliare, non ſunt compellendi ab Epiſcopo accedere ad proceſſiones.*

22 *Regulares,vel alij habentes ex priuilegio,vt non teneantur ad proceſſiones ire,non ſunt compellendi, quamuis ſemel, vel ſæpius iuerint.*

23 *Religioſi Soc. Ieſu, habent ex priuilegio, vt non teneantur ad proceſſiones accedere.*

24 *Confraternitates laicorum an poſſint per Epiſcopum cõpelli accedere ad proceſſiones publicas oſtenditur.*

25 *Regulares non accedentes ad proceſſiones in caſibus, quibus tenentur, an pœnis, & cenſuris valeant per Epiſcopum puniri, oſtenditur.*

26 *Controuerſias omnes de precedentia inter Eccleſiaſticas perſonas tam ſeculares,quàm Regulares cõtingẽtes, Epiſcopus amota omni appellatione quoad effectum ſuſpenſiuum ſummariè componat.*

27 *Precedentia ſunt iudicanda ſecundum loci conſuetudinem.*

28 *Fundatio antiquior in precedentiis componendis maximè attendenda eſt.*

29 *Canonici Regulares præcedũt Monachos etiã nigros.*

30 *Fratres Predicatores precedunt reliquos Mendicantes.*

31 *Compromitti an poſſit in materia præeminentiarum? oſtenditur.*

32 *Controuerſia de precedentia quomodo componenda, declarauit Gregorius XIII.*

33 *Conſtitutio Gregorij XIII. de precedentiis habet locum in prioritate vnius diei, vel horæ.*

34 *Prioritas,ſeu præuentio cauſatur non ſolum per vnũ diem anteriorem actus, ſed etiam ratione vnius horæ.*

35 *Precedentiæ ſunt terminandæ ſecundum quod in Alma vrbe omnium magiſtra ſeruatur.*

36 *Religio debet precedere,quæ eſt prior in inſtitutione, & approbatione.*

37 *Monachi trium fontium, & Sanctæ Crucis in Hieruſalem, debent precedere Monachos S. Euſebij, ex quo eorum ordo, qui eſt Ciſtercienſium, fuit prius inſtitutus, & approbatus.*

38 *Parochus in ſua Eccleſia eſt præferendus Decano, & Capitulo Collegiatæ ad eam Eccleſiam perſonaliter ex antiqua conſuetudine accedentibus.*

39 *Confraternitates quomodo componenda dum inter eas contenditur de precedentia, remiſſiuè.*

40 *Indicium poſſeſſorium pro honore competit.*

41 *Antiquiores & nobiliores competit locus honorabilior, quod ſi ab eo deturbetur, fit ei iniuria, quam de facto poteſt propellere.*

42 *Controuerſias circa locum inter dendas in proceſſionibus*

int

bus an aliquando componat ſeculoris index? oſtendatur.

1 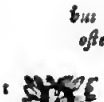 ROCESSIONES à procedendo, & eundo dicuntur, eamque conuocato, & procedente Cleto cum vexillis, Cruciſixo, & ceteris, ac ſequente populo fiunt.

2 Ita Petr. Greg. *lib.1.parſitionum iuris Canonici tit. 20.c.4.* † Publicæ autem proceſſiones ſunt, quæ fiunt in Litaniis maioribus, vt in feſto S. Marci, & in minoribus, vel in duo antecedente Aſcenſionem Domini; cuius orationes appellantur ab Eccleſia Rogationes: vel quæ fiunt pro bono publico tatione occorrentis neceſſitatis, vt imminente peſte, alioqoe flagello, vel in aduentu nouo Epiſcopi, vel in feſto Sanctiſſimi Corporis Chriſti, & quæ Epiſcopo videbuntur. Ita Zerola *in praxi Epiſcop.p.1.verb.proceſſiones* §.1. Seraphin. *deciſ.* 15, *nu.*2. vbi quòd Rogationes dicuntur proceſſiones generales, & *n.*1. quòd in proceſſionibus generalibus omnes clerici debent ad Cathedralem conuenire, Proſper de Auguſtino *in additionib. ad Quarantam in ſumma Bullarij, verb. præcedentia*, Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi p.1.c.20.§. 2.n.6.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.362. in 1.edit.& reſol.308.n.7. in 2.editione*, Campanil. *in diuerſorio Iuris Canonici rub.12.c.13.n.118.* multa ex hoc loco me non citato deſumpſit idem Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.39.nn.3.p.* 4. Latè Valenzuela *tom.2.conſ.184. à princip.* Et *Sacra Congregat. Cardinalium Concilij Trident. interpretum in Ferrarien.17. Julij* 1609. declarauit publicas proceſſiones, ad quas exẽpti ab Epiſcopis vocati accedere tenentur, ex decreto Concilij Trident. *ſeſſ. 25. de Regular.c.*13 eſſe intelligendas quæ toductæ fuerint pro bono publico, vel publico honore

3 Hoiuſmodi autem publicas proceſſiones indicere nemo valet, niſi Ordinarius ſit vt ſcholiunt Campan. *dict. loco*, Beliet. *diſquiſit. clerical. p.1. tit. de honore clericorum reali, §.2.n.5.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.4.c.2.n.142.* & cenſuit *Sacra Congr. Conc. in Elboren.14. Ianu.* 1617. vbi quòd idcirco habet Epiſcopus pnuatiõe quoad alios, Aloyſ. Ricc. *d.n.7.* ſubdẽs quòd † Epiſcopo competit decernere Eccleſias,

4 quæ aditi debeant. nam proceſſiones publicas ditigendas eſſe quò voluerit Epiſcopus cum conſilio Capituli, dicuot deciſum Franc. Leo *dict. part.4.c.2. n.145.* Armend. *in addit. ad recopil. Legum Nauarra lib.1.tit.4.c.28.§.31. de proceſſionibus, numer.1. & 2.* Aloyſ. Ricc. *dict. Neapol. deciſ.379.nn.4 p.4.* Valenzuela *d.tom.2.conſ.184.à nn.22.* & ſic tequiri conſilium, non autem conſenſum Capituli cenſuit *Sacra Congreg. Conc. ſub die 28. Martij* 1628. & expreſsè quòd conſilium Capituli tequiratur, declarauit nouiſſimè eadem *Sacra Congregatio in Comen. 7. Februarij* 1632. itaut Epiſcopus ſolus ſine conſilio Capituli eas edicere, & dirigere minime valeat, Atmẽdar. *citat. loco n.4.* non obſtante quòd Capitulum, vèl alij ſint per longum tempus in quaſi poſſeſſione inducendi publicas proceſſiones, vel præſcribendi quomodo, & quo ſint dirigendæ, *S. Congreg. Concilij*

5 *ſub die 16. February* 1619. & non obſtante enam immemorabili conſuetudine, *S. Rituum Congreg. in Camarinen. 24. Auguſti* 1619. † Abſente verò Epiſcopo proceſſiones publicas edicere ſpectat ad Vicarium generalem cum conſilio Capituli, prout poſſet Epiſcopus, ſi præſens eſſet, *S. Congreg. Rutin Vigilien. 28. Sept.* 1630. Armend *vbi ſup.n.3.*

6 Et in huiuſmodi proceſſionibus, maxime ſi ſunt generales, omnes clerici debent ad Cathedralem conuenire, *c.quoniam, diſt.38.* Seraphin. *d. deciſ. 15.* Boët. *de auctor. magni Conſ.n. 74.* Saodoual. *de officio Eccleſ.c.29.lo 2.* Valenguel. *d.tom. 2. conſ. 184.n.69.* Priuatæ verò proceſſiones ſunt quæ à Capitularibus, & Clericis, & Cathedralibus taneum fiunt ob aliquas cauſas, Armend. *d.n.3.*

Regulares tamen abſque Epiſcopi licentia eas 7 facere non poſſe vſus probat, præterquam intus Eccleſiam, eiuſque, & monaſterij ambitum, quod fuiſſe etiam non ſemel reſolutum teſtatur Zerol. *d. loco §. 4.* & ſic obſeruari vidiſſe refert Campan. *d.c.13.num. 118. in fine*, exploſa ſententia Portel. *in dub. Reg. verb. proceſſiones n.8.* quem refert Villal. *in ſum. tom.2. tract. 35. diffic.5.n.9.* exiſtimantis Regulares poſſe facere proceſſiones extra Conuentum ſine licentia Epiſcopi, & Iacob. de Graff. *conſ.20. de Regul.* opinantis illis licere per triginta paſſus extra ambitum proceſſiones facere per text. *in c. ſicut antiquitus*, 17. q. 1. Et ideo *Sacr. Congreg. Illuſtriſſ. D.D. Cardinalium Concilij Triden interpretum ſub die 2. Julij* 1620. conſuluit non licere Regularibus huiuſmodi proceſſiones facere extra Eccleſias, & ambitum illarum, vt refert Laor. de Peritis *in conſt. ſui Ordinis Minim. tom. 2. Conſtit.7. Pij V. n.13. verſ. ad* 8. *pag.193.* ine citato *in hoc loco* Diana *moral. reſol p.3. tract. 2. reſol. 77. verſ. non reticeam.* Circa proceſſiones autem Roſarij, refert Feſtus *in Conſtit. ſui ordinis p.1.c.23.* prout enim citat Laorent. de Peritis *d. loco*, ex declaratione *eiuſdem Congreg.* poſſe illam fieri per totam ciuitatem, ſi ita habeat conſuetudo à decem retro annis ſeruata, & in quatuor feſtiuitatibus B. Mariæ, nimirum Nariuitatis, Annunciationis, Purificanonis, & Aſſumptionis. Aduertit tamen Zerola *vbi ſup. verſ. ad 4.* quod ſuſpicienda ſunt Regularium priuilegia an habeant conceſſionem quòd poſſint facere p oceſſionem extra eorum clauſtra abſque licentia Ord narij, quæ ait ſe non credere eos habere, cum paſſim videat in proceſſionibus Roſarij, Conceptionis, & huiuſmodi, Neapoli, & alibi ſolum illos facere a intra clauſtra, & ambitum monaſterorum.

Clerici omnes exempti, tam ſeculares, quam Re- 8 gulares, etiam Monachi ad accedendum ad publicas proceſſiones compelli poſſunt, vt decidit Concil. Trident. *ſeſſ.25. de regularibus, cap.* 13. quod citant Zerol. *in praxi Epiſc. par.2. verb. proceſſiones*, §.2. Fr. Emman. *in quæſt. Regul. to.3. quæſt.36. art.1.* Stephan. Gratian. *deciſ. March.* 232. Tuſch. *de viſitat. lib. 2. c. 15. num.53.* Mar. Anton. *var. lib.1. reſol.13. num. 16.* Lezana *in ſumm. quæſt. Regul. cap. 9. numer. 47. &* 9 procedere in clericis omnibus diœceſanis quantumuis exemptis, ſi beneficia etiam ſimplicia in diœceſi obtineant, tefert deciſum Aloyſ. Ricc. *in Collectaneis deciſ. p.4. collect.* 882. *in princip.* † vel ſi non habeant, ſufficit quod ſaltem obtineant officium in 10 Eccleſijs, Bald. *deciſ. 339. p.2.* non comprehendere tamen eos, qui ſunt nullius diœceſis, vel extra ciuitatem in locis, in quibus habent plebem, reſoluit Franc. Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſt. p.1.c.8.n.18.*

Nullæ immunitates Religioni Hieroſolymitanæ 11 conceſſæ obſtant, quominus eius Sacerdotes interoientes Eccleſijs vocati debeant ad proceſſiones, ac niſi accedant, eti m compelli, vt refert deciſum Salgado *de protect. Regia part.2.c.9 n.103.* & me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. proceſſiones.n.8. pag.208.* Armendar. *d. loco n.5.* Cened. *pract. & Canon. q.lib 1. q.26.n.17.* idem Armend. *vbi ſup.n.13.* ſubd 1 † poſſe Epiſcopũ cogere Canonicos & alios 12 Preſbyteros beneficio, vel officia Eccleſiaſtica obtinentes vt accedãt ad omnes & quaſcumque proceſſiones publicas, aut inducias pro bono publico, vel honore, *n.12.* atteſtatur in *Sacra Congr.* deciſum † Sa- 13

cerdotes nullum officium,aut beneficium Eccleſiaſticum obtinentes in ciuitate, vel d œceſi, non eſſe ab Epiſcopo compelleodos ad vllas proceſſiones accedere.

24 Regulares, quantumuis exempti, tenentur accedere ad omnes, & quaſcumque proceſſiooes publicas,& conſueras, aut indictas pro bono publico,vel honoteeita diſponit Concil.*d.loco*, & tefe t deciſum Armendatiz *vbi proximè num* 15.reſoluunt Fr.Emmao.*d.tom.3.quæſt.36.art.*1.Cochier *de iuriſdict.Ordinary in exemptos part.* 2.*quæſt.*45.*nu* 109.Chopin. *de Sacra poliz.lib.*2.*tit.*6.*n.*18.Franciſc. Leo *d. par.*4. c.2.*n.*143.Vgolin.*d.c.*20 §.2.*n.*4.

25 *Primò* limita in Regularibus,qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt,vt diſponit Concil.*d.c.* 13.*in fine*, & reſoluunt Franc.Leo *d c.2.n.*144. Stephan. Gratian.*d.de c.*232.Aloyſ.Ricc.*de reſol.*308.*n.* 2.Armend.*d.loco n.*8.Vgolin.*d.c.*20.§.2.*n.*5.

26 Conuentus igitur in quibus Frarres ſub ſtrictiori clauſura degunt,ita vt nec in choro caotent,nec ad mortuos accedant,ſed tantùm ſtudiis,& lectionibus vacent, oon ſunt compellendi accedere ad proceſſiones, vt refert deciſum Armendat. *dicto loco num.*8.

27 Appellatione eorum, qui in ſtrictiori clauſura viuunt, venire Canooicos Regulares ſanctæ Crucis Conimbricenſis, refert deciſum Armend. *d. loco nu.*8.& me citato *in hoc loco* Nouar.*d.verb.proceſſiones,num.*9.

28 Monaſterium hoc, quod ab Alphonſo Henriq.I. Portugaliæ Rege extructum, ab Emmanuele reſtauratum,& perfectiſſima Religiooe, cura, & opera Ioannis III. reformatum vbique gentium eſt celebratiſſimumob corpora illa primorum Portugaliæ Regum Alphonſi, & Saocij filij,& Theoronij ſanctas Reliquias,& quinque Martrocmeoſium Martyrum,& inſignia virtutum omnium exempla, quod ibi petennat ex memoria Beati Antonij Luſitani, quem ſuę familiæ aliquando habuiſſe alumoom, in eaque prima tot,tantaſque virtutum, quæ vniuerſum iam Orbem Chriſtianum compleuerit, iacta fuiſſe ſemina in ſupremam dicere poſſunt ſuæ felicitatis partem: de cuius monaſterij laudibus multa tradunt Marizius *in dialogis varia hiſtoria fol.*46. & 361.Odoard. Nonius Leon. *in chronica Regum Portugaliæ in vita Alphonſi I.fol.*55.*verſo*,tatæ facundiæ & exquiſitæ eloquentiæ vir,Fr.Ludou.ab Angelis *in vita Auguſt.lib.* 4.*c.*21.*pag.*112.Fr.Emman.*q.Regul. to.*1 *q.*3 *art.*1.nouiſſime Illuſtriſſ.D. Acuña *in hiſtoria Eccleſiaſtica Epiſcop.Bracharenſium part.* 2.*c.*14. qui vitæ fabulam moralis impleuit Vlyſſipone an-

29 no 1643.† Monaſterium hoc ſecus eſt 20 Conimbricenſi ciuitate, quæ ſitus præſtantia, antiquitatis commendatione,& Regia quondam Sedis prærogatiua,tãrum alias inter caput extulit Vrbes,quotum lenta ſolent inter viburna cupreſſi, cuius agrorum vberratem, aëris temperiem, auriferi Mundæ amœnitatem graphicè deſcribit Marizius *in dialogis varia hiſtoria dialogo* 1. *e.t. cum ſequentibus*,de qua ita cecinit poëta noſter Luſitanus.

O domus ò Regum Sedes,ò dulce Camœnis
Hoſpitium,magis ò loca digna Deis.
Vt libet has vidiſſe tuas Commbrica moles,
Mœniaque Egnati verſibus aucta mei.
Agnoſco nunc Pieridum Palatia quondam
Luſitanorum tecta ſuperba Ducum.
Agnoſco celſas,ingens opus,Herculis arces,
Et videor Lymphas cernere Munda tuas.
Non me curuati pontis bona femina,non me
Egregium tota quicquid in vrbe latet.
Omnia miratus Muſis,& Apolline dixi,
Non erat in toto dignior orbe locus.

Non p oſſum igitur à recordatione huius ciui- 20
tatis puerituæ meæ alrticis diſcedere,in cuius celebri Academia per duodecim annorum ſpatium Iuri Pontificio, Cæſareoque integra lemper valetudine operam dedi,cui iure optimo ſtudiorum, laborumque meorum fructus, operamque meam, & iodu-ſtriam pro collato in prions educationis munere,me debere profiteor, de cuius encomiis late Vaſæus *de Hiſpaniæ antiquitatibus,cap.*20. Hieron. Roman. *de Republ.Chriſtiana part.*1 *l.*5.*c.*20.Fr. Amator Atiaz *dial.*3.*c.*8.Maiz.*d.cap.*1.*cum ſequentibus. & dial.*5. *fol.*353.*cum ſequentibus*.Lut.Marioæ.Siculus *lib.*2.*c.* 3.Doctor Franciſcus de Moncon,ſacrarum & humanarum litterarum eruditione & cognitione clarus, *in lib.*1.*ſui ſpeculi Principis Chriſtiani c.* 36.*fol.* 85. vbi late de inſtitutione huius celebris Academiæ Conimbricenſis, Camill Borrel.*de præſtantia Regis Catholici cap.* 40.*n.*137.vbi refert Conimbricenſem Academiam in Luſitania erectam fuiſſe à Ioan. II. Rege Alphonſi quinn filio, eamque à ſummis,præclariſſimiſque Viris 10 omni ſcientiarum genere indica excieuiſſe,& inde in omni diſciplinarum genere liberalibus artibus,& ſcientiis viros eruditiſſimos effluxiſſe.De qua idem poëta Luſitanus.

Regum olim hæc fueras,Muſarum Regia nunc eſt,
Eſſe vſquam melius non potuere Dea.

Secundò limita ſi Regulares abeſſent à Ciuitate 21
per dimidium miliare, quia tunc non tenentur, nec compellendi ſunt ab Epiſcopo accedere ad proceſſiones,prout deciſum referunt Aloyſ.Ricc.*d.reſolut.* 308.*n.*2.Armendar.*d.loco nn.*9.11.& 14. Vgolin.*d.c.* 20.§.2.*n.*5.*verſic.*2.Salgado *d.c.*9.*n.*14.Piaſec.*in praxi nona Epiſcop.part.*2.*c.*4 *n.*47.

Tertiò limita,ſi haberent ex priuilegio,vt non te- 22
nerentur ad proceſſiones ire,quamuis ſemel, vel ſæpius iuerint:ita reſoluit Aloyſ.Ric.*d. reſoluto* 308.*n.* 4.prout habent † Religioſi Societatis IESV à Gregorio XIII.*Conſtitut.*36. incip. *Quacumque, die* 16. *Iulij* 1576.*in Bullario nouo to.*2.& Parrea diſcalceati Carmilitani ex Conſtit.Clementis VIII incip.*Religioſorum,de anno* 1596.& in aliis per Lezan. *d.c.*9. *num.*47. Et nouiſſime S.D N.Vrbanus VIII. *in ſua conſtit.* incip. *Debitum paſtoralis officij,Kalendis Iunij* 1629.indulſit Clericis Regularibus pauperum Matris Dei ſcholarum piarum, vt de cætero perpetuis futuris temporibus in Vrbe arbitrio Cardinalis Vicarij pro tempore exiſtentis, quibuſcumque proceſſionibus, & aliis quibuſcumque actibus publicis quocumque tempore de more,vel conſuetudine,aut aliàs pro tempore faciendis,aut celebrandis, aut ab Ordinariis locorum quibuſuis indicendis intereſſe minimè teneantur, nec vbique locorum per quoſcumque Ordinarios huiuſmodi, aliaſque perſonas inuiti cogi,aut compelli poſſint, auctoritate Apoſt. perpetuò concedit, & indulget, deſuper ab eiſdem Ordinariis,vel aliis perſonis moleſtari, perturbari, aut inquietari nullatenus vnquam poſſe.

Clerici Regulares congregationis S. Pauli decollati ad proceſſiones & actus publicos accedere non cogũtur,vt eis indulſit Sixtus V.*Conſtit.ſua* 5.incip. *Ratioui ſub Dat.Kalend.Maij* 1585.*in Bullario nouo to.*2.*pag.*490.Nec clerici Regulares pauperum Matris Dei ſcholarum piarum ad eaſdem proceſſiones accedere tenentur,Vrbanus VIII. *Conſt.*100. incip. *Debitũ Kalen.Iulij* 1620,nec Frattes S. Hieronymi in Regnis Hiſpaniarũ, vt iuxta priuilegiũ Pij V. declaranit *ſacra Rit.Cõgreg.ſub die* 14 *Iunij* 1600. Nec Canonici Regulares,nec Lateranenſes, eadem *ſacra*

Congre

Congregatio ſub die 30. *Iuly* 1616. Nec Caſſineoſes Monachi vltra ſolitum adſtringendi, vt accedant ad publicas proceſſiones, eadem *S. Congregatio in Placentina* 10. *Iuny* 1602. Regulares hi omnes, vel quiuis alij, ſi qui ſunt, habentes priuilegium non accedendi ad publicas proceſſiones, non tenentur ad eas conuenire, etiamſi ſemel, vel ſæpius conuenirſet, quia eſt priuilegium facultatis, & poſſunt ire ſi velint, Vgolin. *de offic. Epiſcop cap.* 20. §. 2. *nn.* 5. Scip. de Rubeis *verb. priuilegium n.* 5.

24 *Quartò* limita in Confraternitatibus laicorum: nam per Epiſcopum non poterunt compelli accedere ad proceſſiones publicas: ſed ſolum inuitari, prout declaratum fuiſſe referunt Franciſcus Leo *in dict. theſaur. part.* 1. *c.* 8. *n.* 18. Aloyſ. Ricc. *reſolut.* 308. *num.* 5. & Campan. *dict. cap.* 13. *num.* 122. Vgolin. *de poteſtate Epiſcop. cap.* 11. *num.* 6. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *nn.* 32. nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccleſ. c.* 11. *n.* 9. Sed huiuſmodi laicorum Confraternitates compelli poſſe dixit Papiæ deciſum Mar. Ant. *var. lib. reſ.* 93. & facit quòd huiuſmodi Confraternitates, etſi quoad temporalia non ſubſint Epiſcopis, tamen quoad ſpiritualia ſubſunt, prout reſoluunt Nauarr. *conſil.* 3. *ſub tit. de foro compet.* Tiraquell. *pro cauſa in præf. verſ. item relictum fraternitatibus*, Sayr. *deciſ.* 5. *de officio Ordinary*, Franciſ. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici. part.* 2. *c.* 8. *n.* 18. & *part.* 2. *c.* 29. *nn.* 22. Mar. Anton. *d. lib.* 1. *reſolut.* 66. Sed prima opinio verior eſt, & vltra ſuprà citatos ſecundum illam reſcripſiſſe *ſacram Congregationem* referunt Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. cap.* 36. *nn.* 7. Stephan. Gratian. *March. dec.* 132. *num.* 6. Catol. de Graſſ. *de effect. claric. effectu c. n.* 613. Nam quamuis huiuſmodi Confraternitates poteſtati Epiſcopi in quibuſdam ſubiiciantur, vt videlicet poſſint compelli rationem ei reddere, iuxta terminos Concilij Trident. *ſeſſ.* 22. *de reform. c.* 8. & 9. prout reſoluit Cened. *pract. & canon. q. lib. c. q.* 22. *n.* 20. & 14. vel per eum cogi ad recipiendum, vel reiiciendum aliquem ex eorum cœtu, ex adductis per Bobadill. *in ſua politica lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 141. itemque ſi agatur de ipſis rebus Vniuerſitatis, vel iure aliquo ſpirituali, ita quod ratione rei ſubiectæ iuriſdictio ſpectet ad Epiſcopum; tamen in reliquis quantumcumque ſint affixæ Eccleſiis, in quibus habeat Oratoria, & ſint inſtitutæ auctoritate Epiſcopi, non habent priuilegium fori, nec ei ſubiiciuntur, ſicut perſonæ Eccleſiaſticæ, vt obſeruat Bobadill. *dict. l.* 2. *c.* 18. *n.* 228. & nouiſſimè Loter. *de re benef. lib.* 2. *q.* 10. *n.* 52.

25 Et quia eiuſdem Concilij diſpoſitione cauetur licere Epiſcopo non modo vacare, ſed cogere non curantes accedere, dubium eſt, qua pœna venirent plectendi Regulares non accedentes ad proceſſiones, & an ſub cenſuris compelli poſſint per Epiſcopum? In primis aliqui tenent cenſuris ab Epiſcopo diſtringi non poſſe, vt reſoluũt multi, quos refert & ſequitur Sanch. *de matrim. lib.* 5. *diſput.* 33. *num.* 28. idem tenent Henriq. *in ſumm. lib.* 7. *cap.* 25. §. 7. Fr. Emman. *in ſumm. tom.* 1. *cap.* 74. *num.* 4. Villalob. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 35. *diſſic.* 5. *nn.* 17. Portel. *in addit. ad dnb. Regul. verb. Epiſcopus, n.* 5. & *verb. proceſſiones n.* 1. Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regul. reſol.* 118. *nn.* 1. Scorr. *in Bullu ſolect.* 393. *verſ. ſi autem*, Laurent. de Petrinis *to.* 1. *in Conſt. ſui Ordinis Minim. conſt.* 2. Sixti IV. *nn.* 60. Aſc. Tamb. *de Iure Abbatum to* 1. *diſp.* 19. *q.* 7. *n.* 7. Anton. Diana *moral. reſol. p.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 76. & dicit deciſum Quaranta *d. verb. præcedentia, in fine.* Sed ab Epiſcopo puniri poſſe per cenſuras, & pœnas arbitrarias, aliaque Iuris remedia *in Sacra Congreg.* teſolutum refert Armendar. *dict. loco num.* 7. & Papiæ deciſum fuiſſe teſtatur Macerateo. *decis.* 35. *dub.* 2. & in Curia Neapolit. obſeruatum dicit Marc. Antun. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcopali, cap* 45. *nn.* 9. *aliàs c.* 59. *n.* 4. & ex aliis reſolutum Ciarlin. *controu. forenſ. lib.* 1. *c.* 50. *num.* 11. Laurent. de Franchis *in controuerſ. inter Regulares & Epiſcopos q.* 6. *verſ. ſecundo ſallit.* Alayſ. Ricc. *d. reſol.* 308. *num.* 6. Petez de Lara *de Capellan. & annim. par.* 1. *cap.* 24. *n.* 14. Armendar. *d.* §. 31. *de proceſſ.* Stephan. Gratian. *March. deciſ.* 232. *nn.* 15. Cened. *canon. lib.* 1. *quæſt.* 26. *nn.* 16. Salgad. *de protect. Regia part.* 2. *cap.* 9 *nn.* 109. & expreſſe quòd Epiſcopus poſſit compellere etiam ſub cenſuris omnes Religioſos Mendicantes, & Monachos, vt accedant ad publicas, & generales proceſſiones etiam cenſuit non ſemel *ſacra Cong. Rit.* vt *in in Ferrar.* 27. *Iuly* 609. & *in Chilen. in Indiis*, 27 *Febr.* & 15. *Maij* 1610. & *in Tolet.* 4. *Iunij* 1615.

Controuerſias quoque omnes de præcedentia inter Eccleſiaſticas perſonas tam ſeculares, quàm Regulares, in proceſſionibus publicis, aut iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus contingẽtes, Epiſcopus amota omni appellatione componit, ex Trident. *dict. c.* 3. tenet Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiep. Neapol. part.* 1. *deciſ.* 90. *n.* 1. & debet intelligi amotam appellationem quoad effectum ſuſpenſiuum dumtaxat, & compoſitionem hanc debere fieri breui manu, ſummariè, ac de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, nec comprehendi, quæ ſunt nullius diœceſis, referunt deciſum Armendar. *d. loco num.* 10. Fuſch. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 65. Campan. *d. cap.* 13. *nn.* 120. Franciſc. Leo *d. cap* 8. *nnn.* 18. & reſoluit Fr. Emm. *quæſt. Regularium to.* 3. *q.* 37. *art.* 3. Et quòd Conc. Trident. *eſt ato loco* ſolummodo diſponat vt Epiſcopus poſſit prouidere, & ordinare, quod ſibi videbitur, ad euitanda ſcandala; & ordinatum ab eo debeat quidem exequutioni demandari, ſed quod non tollat appellationem deuolutiuam, in cuius gradu bene datur manutentio poſſeſſori, cenſuit Rota *in Colonien. præcedentia* 9. *Iuny* 1627. coram *Card. Vbaldo inn.* impreſſa per Poſtium poſt ſuum tract. *manut. deciſ* 32. Cùm igitur modus, & ordo incedendi in proceſſionibus, ferendi Crucem, ſedendi in Eccleſia, & ſimilia ſint actiones ſpirituales, vt tenent Nauar. *conſ.* 3. *num.* 6. *de foro comp.* Petez de Lara *de anmin. & Capell. lib. c.* 24. *n.* 29. in quibus iudicio Epiſcopi laici ſubſunt, ideo nil mirum ſi Iudex Eccleſiaſticus ſit competens etiam inter laicos, & non Iudex ſecularis. Ita Gam. *deciſ.* 1. *nn.* 8. Zeto l. *in praxi Epiſcop. verb. proceſſiones.* Stephan. Gratian. *March. deciſ.* 232. *n.* 3. Piaſec. *in praxi Epiſcop.* 2. *c.* 3. *ſec. deviſitat. Regul à n.* 40. Petez de Lara *dict. c.* 24. *nn.* 29. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect.* 2863. *in princip.* Ceuall. *de cognit. per viam viol. part.* 2. *q.* 124. *per tot.* Salgad. *de Regia protect. tom.* 1. *p.* 2. *c.* 9. *n.* 3. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.* 12. 13. *n.* 14. Cancer. *var. reſolut. tom.* 3. *c.* 10. *nn.* 115. vbi ait quòd ſi contingat laicos contendere ſuper iure ſedendi in priori loco, vel alio in Eccleſia, Epiſcopus eſt Iudex competens etiam inter laicos, de quo *infrà nn. vlt.* Coram quo etiam dabitur actio iniuriarum contra amouentem ſcamnum de loco, in quo laicus habebat ius ſedendi in digniori parte Eccleſiæ, vt per Reigerum *in theſauro verb. præcedentia, num.* 1. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 110. *nn.* 14. licèt aliàs inuito Epiſcopo laici nun acquirant hoc ius in banchis, ſeu ſedibus in Eccleſia, ſed ſolum ex tolerantia, & ex gratis, Rot. *deciſ.* 222. *n.* 1. *p. t. diuerſ.* Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 23. *nn.* 34. *in fine.* Stephan. Gratian. *dict. cap.* 110. *nn.* 19. Intellige ab initio antequam ſedere cœperit

29

ſit

ſit quodammodo, non autem poſtquam, qui conſueuit ſedere in aliquo loco, quia tunc ex illo ſolito ſedendi dicitur conſtituì in quaſi poſſeſſione ſedendi, quæ non poteſt ex poſtfacto tolli, ita in terminis Apicella *alleg.* t 3. *n.* 19. *cum ſeqq. & n.* 22.

27 Io præcedentiis, & poſſeſſionibus debet attendi conſuetudo loci, cui regularitet, & vt plurimum defertur, Caſſan. *in catal. gloria mundi p.* 4. *conſid.* 33. *in fine, & conſid.* 37. 39. 40. & 41. *in fine*, Nauarr. *conſ.* 1. *n.* 3. *de maior. & obed.* Chopio. *monaſt. l.* 2. *tit. vlt. na.* 23. Paul. Patiſ. *conſ.* 149. *à n.* 1. *vol.* 4. Fab. de Anna *conſ.* 40. *à nn.* 1. Beſold. *in deſert. turidica politica de præcedent. & ſeſſionis prærogatiuis c.* 3. *n.* 8. Valenzuela *to.* 2. *conſil.* 201. *n.* 42. *cum ſeqq.* Medices *Marchia deciſ.* 21. Surd. *de Neapol. illuſtr. c.* 27. *n.* 22. vbi etiam quòd ad conſuetudinem inducendam in materia præcedentiæ de Iure Canonico requiritur decennium, Larata *conſ.* 2. *n.* 27. Boët. *in tract. de auctor. magni conſil. n.* 49. 52. & 68. Menoch. *conſil.* 51. *n.* 49. & 51. & *conſil.* 257. *n.* 39. & 42. Gama *deciſ.* 1 *num.* 49. Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Archiep. Neapolit. c.* 52. *nu.* 1. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. to.* 1. *c.* 106. *à n.* 8. & *to.* 2. *c.* 298. *n* 8. & *tom.* 3. *c.* 590. *n.* 23. Seraph. *deciſ.* 964. & *deciſ.* 716. *n.* 18. Maſtril. *de Magiſtratib. lib.* 4. *c.* 14. *n.* 1. & *lib.* 5. *c.* 4. *n.* 30. & *Sicil. deciſ.* 130. *a.* 16. D. Contelor. *de præcedene n.* 6 Salgad. *de poteſt. Regia part.* 2. *c.* 9. *à n.* 18. me citato *in hoc loco* Mich. Ferrus *de præcedent. Eccleſiaſtic. quæſt.* 18. *à num.* 7. & fuit reſolutum *in Segnitina præcedentia* 22. *Iuny* 1609. coram *Card. Pamphilio ſen. & in eadem* 8. *Marty* 1613. coram *Vbaldo ſen. & in d. Colonien præcedentia* coram *Vbaldo iun. & in Lucana præcedentia* 24. *Ianuary* 1618. coram *R. P. D. Giſterio*, Nouar. *in ſumma Bullarij tit. de præcedeatia in proceſſionibus & q. forenſ. part.* 2. *q.* 13. & me citato *in hoc loco* alter Nouar. ſtatet *in Laterna Regular. verb. præcedentia pag.* 197. Quòd procedit etiamſi conſuetudo iuri repugnet, Menoch. *conſil.* 51. *n.* 52. Seraphin. *deciſ.* 964. *na.* 1. Gregor. XV. *deciſ.* 114. *n.* 2. & 4. Aloyſ. Ricc. *in collectan. deciſ. part.* 4. *collectan.* 1069. & ideo etiamſi poſſeſſio eſſet cõtra ius, eſt manutenibilis quando eſt alicuius temporis conſiderabilis, Rot. *deciſ.* 534. *num* 7. & *deciſ.* 595. *nu.* 4. *part.* 1. *diuerſ. & in recent. deciſ.* 685. *n.* 3. *part.* 1. Gregor. *deciſ.* 370. vbi Adden. *ſub nam.* 10. & fuit dictum *in Orieten. iuriſdictionis* 22. *Marty* 1626. coram *Vbald. iun. & ita dicta Colonien. præcedentia*, coram *eodem.*

28 Perpendere tamen Epiſcopus debet, cum vult componere, antiquiorem fundationem, & illam, quæ eſt prior in inſtitutione, & approbatione, vt veluti iure potiores præferantur, Aloyſ. Ricc. *in pra-*
29 *xi aurea reſol.* 102. *n.* 1. † dum tamen Canonici Regulares præcedant Monachos, etiam nigros, vt poſt longam diſcuſſionem, multoſque proceſſus ſuper inde compilatos defiuit Pius IV. *die* 23. *Septembris* 1563. prout referunt Philipp. Portius *cõſ.* 164. incip. *Cum in ſupremo, lib.* 4. Rendin. *in promptuario recept. ſens tit.* 101. *num.* 3. Paulus Fuſcus *de viſitat. l.* 2. *c.* 15. *n.* 66. Nauar. *com.* 4. *de Regular. à n.* 4. quamuis Caſſan. *in catal. gloria mundi pare.* 4. *conſider.* 54. & 55. de-
30 fendat Monachos nigros debere antecedere Regulares Canonicos. Item † Fratres Prædicatores præcedunt reliquos Mendicantes, vt conſtitutum eſt *in Bulla Pij V.* & declaratit Gregor. XIII. prout referunt Foſch. *vbi proximè* Zerol. *in praxi Epiſc. part.* 1. *verb. proceſſiones.* §. 4. *pag.* 286. D. Contelor. *de præcedent. a.* 8 *cum ſeqq.* Salgad. *de protect. Regia part.* 2. *c.* 9. *a.* 33. Mich. Ferr. *de præcedent. Eccleſ.* 45 *n.* 9. & citati *infra n.* 37. *verſ. Fratres.*

31 Aduerteodom denique eſt materiam præeminentiarum regulariter eſſe magoi prætudicij, & propterea non licere de ea ſine Superioris authoritate compromittere, ſeeus eſt, ſi compromittatur ſuper modo incedendi, & conueniendi in proceſſionibus. Ita deciſum fuit in Rota *in una Calagurritana præeminentiarum* 30. *Ianuarij* 1568. coram *Illuſtriſſimo Seraph.* quæ deciſio eſt inter eius impreſſas, *deciſ.* 36.

Quis autem modus in controuerſiis de præce- 32
dentia componendis ſeruandus ſit, declarauit Gregor. XIII. Conſtitut. ſua relata apud Quatantam *in ſumma Bullarij, verb. præcedentia, pag.* 396. *alias* 504. *in noua edit.* & Confectium *fol.* 250. & Pialec. *d.c.* 3. *nn.* 48. Marc. Anton. Genuenſ. *in ſua praxi Archiepiſcop. Neapolit. c.* 52. *in fine*, Salgad. *de protect. Regia part.* 2. *c.* 9. *n.* 26. & 27. & illius meminit ouiſſimè Mich. Ferrus *de præcedent. Eccleſiaſt. q.* 16. *n.* 3. quæ eſt tenoris ſequentis. *Expoſcit paſtoralis officij nuus* 3 & 10ſta. *De nobis attributa poteſtatis plenitudine volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, quod quicunque ex dictis fratribus Mendicantibus inter ſe de præcedentia huiuſmodi concendentibus, aut Confratribus Confraternitatum prædictarum, inter quos lites, & cauſæ præmiſſeram occaſione orta tam ſine, ſeu orirt contigerit in futuram, qui in quaſi poſſeſſione præcedentia ac taris præcedendi ſunt, vt (quibuſcumque reclamationibus, proteſtationibus, appellationibus, & aliis ſubterfugiis prorſus remotis, & ceſſantibus, & poſtpoſitis) in poſſeſſionibus tam publicis, quam priuatis præcedere debeant. Quando vero non probetur, aut non conſtet de quaſi poeſſeſſione præcedentia huiuſmodi inter Fratres quidem Mendicantes; vt, qui antiquiores in loco controuerſia, inter confratres vero inter ſe litigantes, ij, qui prius faccus vſi ſunt, in proceſſionibus tam publicis, quam priuatis præcedere debeant; itaut ſi contigerit noua Monaſteria, aut Domos alicuius Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex Mendicantibus Monaſteria, aut Domus prius erecta, & inſtituta ſint, ille Ordo, qui prius Monaſterium, ſeu Domum in loco habuerit, præcedat. Præterea, quia inter prædictos Ordines plerumque alia in proceſſionibus, & alia in Conciliis generalibus, & aliis actibus publicis, ſiue priuatis, ratio circa modum præcedendi ſeruatur, nolumus per præſentes prærogatiuas dictorum Ordinum quoad præcedentias huiuſmodi, quæ propriis Ordinibus, præterquam in proceſſionibus prædictis debentur, aut Fratribus Capuccinis nuncupatis, qui in proceſſionibus publicis ſub Conuentualium ſancti Francisci, aut Minorum de Obſeruantia Fratrum nuncupatorũ Cruce, vt ſolent, incedere peſſint, aliquod præiudicium generari, ſicque per quoſcumque Iudices, & c. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon Eccleſiarum, Monaſteriorum, Ordinum, Congregationũ, Domorum, aut Confraternitatum quarumcunque, etiam iuramẽto, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate roboratis, ſtatutis, & conſuetudinib. priuilegiſque, indultis quoque, & litteris Apoſtolicis, &c. Datum Romæ apud S. Marcum die* 15. *Iuly* 1583.

Circa quam Conſtitutionem aduertendum duxi 33
illam, dum definit inter Fratres Mendicantes eos præcedere, qui priores ſunt in loco, habere locum in prioritate vnius diei, vel horæ, quia prioritas, ſeu præuentio cauſatur non ſolum per vnum diem anteriorita ris, gloſ. *verb. ſam in cap. ſi eo tempore*, 45. *de elect. in* 6. † ſed etiam ratione vnius horæ, gloſ. *verb.* 34
die obliganit, in l. ſi ex pluribus, 89. §. *fin. ff. de ſolut. & verb. ſi non appareat, in c. duobus*, 14. *de reſcriptis in* 6. Caſſad *deciſ.* 20. *na.* 1. *de prabend.* Put. *deciſ.* 172. *n.* 3. *lib.* 3. Menoch. *remed.* 4. *adipiſc. num.* 761. Aloyſ. Ricc. vir indefeſſi laboris & ſtudij, librorum helluo *in praxi aurea reſol.* 103. vbi etiam, quòd non ſolùm

vnius

vnius horæ prioritas, ſed etiam vnius puncti, vel momenti facit præuentionem.

35 Et quoniam poſt dictam Conſtitutionem quamplures ortæ fuerunt lites circa præcedentiam, ideo die 26. *Auguſt.* 1593. *Sacra Congreg. Illuſtriſſimorum & Reuerendiſſimorum D D. Cardinalium, negotiis & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium præfecta ad tollendas omnes lites & cõtrouerſias, quæ inter Regulares plerumque ſolent oriri ſuper eorum præcedẽtijs in proceſſionibus cæteriſque actibus, tum publicis, tum priuatis, illud in futurum obſeruandum cenſuit, quod in hac Alma vrbe omnium magiſtra ſeruatur; & die 30. Auguſti eiuſdẽ anni 1593. Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus Cardinalis Alexandrinus retulit ſupràſcriptã Congregationis ſententiã Sanctiſſimo placuiſſe, & iuxta eam in caſibus occurrẽtibus ſemper reſcribi, & ſi opportunum fore videbitur generalem Conſtitutionem deſuper fieri mandaſſe*, alia Gregor. *XIII. quæ incip. Expoſcit, aliiſque contrariis minimè obſtantibus.* Quacum declarationum meminerunt Piaſec. *in praxi nouæ Epiſcop. d. n.* 48. *in fine*, Campan. *d. c.* 13. *n.* 122. *verſic. & quoniam*, & Quarant. *d. verb. precedentia.*

Pro parte Eccleſiarum, Presbyterorum, ſeu Clericorum ſecularium Regni Caſtellæ, & Legionis in Hiſpania ſacra Congreg. Rituum expoſitum fuit, quod licet in libro Cæremoniali Epiſcoporum ſtatutum ſit vt in generalibus proceſſionibus Fratres, ſeu monachi, vel Ordines Regularium antecedant, & Presbyteri, ſeu clerici ſeculares, quæ Ordine ſanctæ Petri vocant, ſubſequantur, & vltimum locum obtineant, nec mixtim cum Regularibus incedant, prout per abuſum antea faciebant, idque per Breue Apoſtol. a Clemente VIII. etiam declaratum, & confirmatum fuit, tamen Regulares ipſi tenuerunt id obſeruare, nec vt ſolebant prius ad proceſſiones acceſſunt, vel ſi accedant quaſi per contemptum aliquos paucos Fratres, nouitios, ſeu cõuerſos, & ex vilioribus ad eaſdem proceſſiones mittit. Eadem ſacra Rituum Congreg. facto de prædictis omnibus verbo cũ eodem S. D. N. Papa, & de eius expreſſo ordine & mandato declarauit prædictos omnes Religioſos teneri ad obſeruantiam dicti libri Cæremonialis, & litterarũ Apoſtol. in forma Breuis expediarũ ſuper obſeruatione præmiſſorum omniũ, & ſingulorum, & ordinauit vt moneantur omnes Generales, Prouinciales, & quicunque alij Regularium ſuperiores, vt prædicta omnino etiam ſub pœnis arbitrio eiuſdem ſacræ Congreg. infligendis obſeruari faciant, & numerum debitum decentem, & conſuetum Fratrum ad proceſſiones mittant. Non obſtante quacunque aſſerta, ſeu prætenſa conſuetudine in contrarium, quam abuſum eſſe, & non conſuetudinem, eadem S. Congreg. declarauit, & quibuſcunque aliis non obſtantibus. Et ita pronuntiauit, decreuit, & declarauit in plena Congregatione, & de ordine expreſſo prælibati S. D. N. Clementis Papa VIII. & inſuper ordinauit, vt præſens decretum intimetur omnibus Generalibus, Prouincialibus, & aliis quibuſcunque ſuperioribus dictorum Ordinum. Roma die 30. Auguſti 1602. Alex. Card. Floron. I. P. Mucantius Proſecret Congreg. locus ſigilli.

Poſtmodum Clemens VIII. per ſuam Conſtit. incip. *Quæ ad remouendum, ſub die 5. Nouembris* 1603. ex voto eorundem Cardinalium Congregationis factorum Rituum declarauit *clerum ſecularem in omnibus locis, etiã in propriis Eccleſiis, & Conuentibus Fratrum, Monachorum, & Religioſorum quorumcunque in vniuerſo Regno Caſtellæ & Legionis præferendum eſſe, & præcedere debere, &c.* Quam Clementis VIII. conſtitutionem obſeruari mandauit Gregorius XV. in ſua Cõſtit. incip. *Alias à felic. ſub die Auguſti* 1622. commiſſa earum executione quibuſuis locorum Ordinariis in Regnis Hiſpaniarum exiſtentibus quoties pro parte alicuius ex clero ſeculari fuerint requiſiti, &c.

In materia præcedentiæ inter Religiones vbi Apoſtolicæ Conſtitutiones non habentur, vel ſi quæ ſint, acceptæ non extant, ſecunda eſt conſuetudo loci, ſecundum Bald. *in cap. cum olim, de conſuetud. num.* 1. Zabarel. *conſ.* 62. *num.* 1. Renat. Chopin. *monaſtic. lib.* 2. *tit. vltim. num.* 23. Seraphin. *deciſ.* 335. & *deciſ.* 663. & *deciſ.* 964. *num.* 1. vbi ampliat hoc etiam procedere, quamuis conſuetudo huiuſmodi repugnaret iuri communi, de quo etiam adden ad Gregor. XV. *deciſ.* 124. Menoch. *conſ.* 311. *n.* 49. & 51. Rotam apud Puſtinum poſt tract. mandati *de manut. deciſ.* 229. *num.* 1. & 2. Mich. Ferr. *de præcedent. Eccleſiaſt. queſt.* 45. *num.* 10. Vel inſpicitur qualis ſit prior in inſtitutione, & approbatione, ex gloſſ. *verb prædicator in c. quorundam, de elect. lib.* 6. Caſſian. *in catalogo gloria mundi. p.* 4. *conſid.* 52. *verſ. ergo modo*, Ricc. *p.* 1. *deciſ.* 131. *n.* 18. Tob. Non *conſ.* 71. *nn.* 35. tenuit Rota *in Ortolen. præcedentia* 10. *Martij* 1620. coram *D. Lutia*, & *in Romana præcedentia*, 24. *Maij* 1600. coram *Illuſtriſſimo Card. Lancellotto ſen.* vbi etiam fuit dictum Monachos trium fontium, & ſanctæ Crucis in Hieruſalem debere præcedere Monachos S. Euſebij, ex quo eorum ordo, qui eſt Ciſtercienſium, fuit primo conſtitutus, & approbatus: etenim illum inſtituit ſanctus Robertus Monachus ſancti Benedicti anno Domini 1098. Caſſ. *d. p.* 4 *conſid.* 58. & paulo poſt approbauit Vrban. II. vt poſt alios refert Platina *in vita eiuſdem Vrban. II. in fine.* At vero iſte Ordo, qui eſt Cæleſtinorum, fuit per ducentos annos poſtea à S. Petro Morone, qui fuit Papa Cæleſtinus V. inſtitutus, ſub eadem Regula ſancti Benedicti, Caſſan. *d. p.* 4. *conſiderat.* 60. Hieron. Rom. *de republ. Chriſtiana lib.* 6. *c.* 8. Illeſcas *in hiſtoria Pontif. l.* 5. *c.* 18. *in fin.* Qui Ordo, quamuis ab eodem Cæleſtino, tam in ſuis Bullis, quam in aliis, dicatur Ordo S. Benedicti, & ita appelletur, & Monachi ſequent regulam S. Benedicti, hoc tamen non eſt, quia Fratres ſunt eiuſdem Ordinis; nam re vera Ordo eſt diſtinctus, & ſeparatus, cum ſub Ordine S. Benedicti quibuſdam Conſtitutionibus, ſeu ſtatutis appoſiti ſint plures Ordines diſtincti, vt refert Caſſan. *d. cõſid.* 18. inter quos eſt Ordo Ciſtercienſium, & Ordo Cæleſtinorũ, Pelag. *de plãctu Eccleſiæ l.* 2. *c.* 21. Trithemius *de viris illuſtribus Ordinis ſãcti Benedicti l.* 1. *c.* 3. 36

Clemens VIII. Motu proprio *de anno* 1699. fui Pontificatus 8. *decreuit, vt Monachi reformati Ordinis Ciſtercien. Congregationis S. Mariæ Fulienſis in proceſſionibus, & functionibus publicis præcederẽt Ordines Mẽdicantes*, eſt *in to.* 3. *Bullar. cõſtit.* 56. cuius meminit Mich. Ferrus *de præcedent. Eccleſiaſt. q.* 45. *n.* 5. 73

Item idem Pontifex decreuit quod Fratres Ordinis S. Mariæ de Monte Carmelo, vbique præcedant Fratres B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtol. cæteriſque contrariis quibuſcumque, vt habetur *in Bullario nono to.* 3. *conſtit.* 95. *eiuſdem Pontificis*, cuius meminit idem Mich. Ferrus *de præced. Eccleſ. q.* 45. *n.* 4.

Fratres Prædicatores præcedunt alios Religioſos Mendicantes, etiam vbi Eccleſias non habent, aue alij Mendicantes antiquiores Eccleſias poſſident, vt declarauit Pius V. *in Bulla* quæ incip. *Diuina diſponente clementia* de anno 1568. *in Bullario nono tom.* 2. *conſtit.* 71. *eiuſdem Pont.* referunt Fr. Emman. *quæſt. Regular. to.* 1. *q.* 35. *art.* 1. Zetol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. proceſſione verſic. ad quartum*, Piaſec. *in ſimili cæremoniali p.* 3. *c.* 3. *fol.* 210. Mich. Ferrus *de præcedent. Eccleſiaſt. q.* 45. *n.* 3. alij, de quibus ſupra *n.* 30.

Inter

Inter Fratres verò minores de Obſeruantia & Conuentuales extitit olim magna controuerſia ſuper præcedentia, quæ poſtea ad fauorem Fratrum Minorum de Obſeruantia fuit reſoluta per Leonem X. *in Bullario nouo conſtitut. 16. eiuſdem Pontif.* incip. *Omnipotens Deus, Id Iulij* 1517. *in* §. 11.

Et de Canonicis S. Georgij in Alga, quòd præcedant Canonicos Regulares Lateranen. declarauit Pius V. *in ſua Conſtitut. 127.* incip. *Cum alias, 11. Kalend. Iunij* 1571.

Cæleſtini, qui ſunt antiquiores origine, & confirmatione Apoſt. Oliuetanis, ideò eos præcedunt, vt fuit reſolutum in Rot. *in Salernitana præcedentia 21. Iunij* 1625. coram *Burat.* inter eius impreſſas *deciſ.* 877.

Fratres mendicantes ſemper, & vbique tribuere debent præcedentiam Monachis. *S. Congr. Rituum in Monopolitana Martij* 1619.

Fratres Ieſuati præcedere debent Minoribus Obſeruãtibus *S. Congreg. Rituũ in Piſana 4. Sept.* 1621.

58 Rector verò in ſua Eccleſia quoſcumque alios, qui ordine hierarchico nõ ſunt Superiores, antecedit in ſolemnibus Miſſis dicendis, aliiſque omnibus præeminentiis, & ideo Rota cenſuit Parochum in ſua Eccleſia præferendum Decano, & Capitulo Collegiatæ ad eam Eccleſiam perſonaliter ex antiqua conſuetudine accedentibus, quodque maior minori in eius domo cedere teneatur, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. n. 101. & ſeq.*

Manutentio conceditur exiſtenti in quaſi poſſeſſione præcedentiæ, & præeminentiæ in proceſſionibus, in delatione Crucis, in ſeſſione in digniori loco, & in aliis actibus publicis, ac celebratione Diuinorum, Menoch. *conſ. 52. n. 49.* Poſt *de mãdato manutenendi obſerv. 10. n 31.* Rota apud eund. *deciſ. 32. 33. 35. 101. & 229.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiep. Neapol. part. 1. deciſ. 132.* Quando inter Fratres Mendicantes non probatur, aut non eõſtat de quaſi poſſeſſione prudentiæ, ſtatuit Gregorius XIII. *in dict. ſua Conſtit.* ſuprà relata, vt ij, qui antiquiores in loco controuerſiæ fuerint, in omnibus proceſſionibus tam publicis, quàm priuatis præcedere debeant. Ita ſæpè ſæpiùs cenſuit *S. Congr. Rit.* vt *in Vrgentin. 23. Maij* 1603. *& in Cuſẽtin. 1. Martij* 1614. *& in Terranen. 30. Sept.* 1614. *& in Roſſanẽ. terra noua 14. Febr.* 1615. *& in Agrigẽtin. terranari 4. Aprilis* 1615. *& in Spoletana 16. Auguſti* 1618 *& in Oriſtan. terra Tralle 29. Sept.* 1619. *& in Nucerina 24. Ianuar. & 19. Maij* 1617. *& in Tudert na terra Allazza 16. Ianuarij* 1620.

59 Cum Confraternitatibus autem quid ſeruandum ſit, dum inter eas contenditur de præcedentia? Vide Gutier. *l. 1. Canonic. cap. 35.* Ceuall. *comm. contra commun. to. 4. q. 897. n. 236.* Auend. *de exequendis mand. p. 1. c. 1. n 25. pag. 14.*

40 Pro honore competit iudicium poſſeſſorium, vt ex Bald. & Boër. reſoluit Ioannes Garcia *de nobilit. gloſſ. 35. num. 59. poſt princip.* vbi etiam, quòd † anti-

41 quiori nobiliori competit locus honorabilior, quòd ſi ab eo deturberur, fit illi iniuria, quam de facto poteſt propellere, de quo etiam idem Garcia *de expenſ. c. 8. ad finem*, Lara *in l. ſi quis à liberis, in princ. n. 25. ff. de liberis agnoſcen.* Hinc occurrit, quod nimis properè reſoluit Carolus de Graſſis *de effectibus cle-*

42 *ric. effect. 1. n. 613.* quod ſcilicet † in controuerſijs circa locum incedendi in proceſſionibus, vt ſi debẽt incedere in quarto, vel quinto loco, ſit iudex ſecularis competens, qui ſummariè, & de plano, cognita differentia cauſam terminare debeat. Quando autem differentia eſt an aliquis ſit malè cancellatus à Societatibus, Confraternitatibus, vel ſit recipiendus, vel non, an ſit canonicè quis vel electus ad gubernium, & adminiſtrationem, tales & ſimiles controuerſiæ diuimuntur per Epiſcopum, aut eius Vicarium. Sed quamuis hæc Caroli de Graſſis ſententia circa primum membrum videri poſſit tolerabilis, quando agitur iudicio poſſeſſorio, tamen extra illud eam non admitterem, ſed potius reſoluendum puto ad iudicem Eccleſiaſticum pertinere controuerſias dirimere, quæ eſſent inter ipſas laicorum Confraternitates circa modum procedendi, vel circa habitum, vel quid ſimile, teſtere me etiato *in hoc loco* Diana *moral reſol. part. 2. tract. 1.* & nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. c. 11. nu. 10. cum ſeqq.* cùm talia ſint actiones ſpirituales, Nauar. *conſ. 3. n. 6. de foro comp.* in nou & laici in dictis actionibus ſpiritualibus & concernentibus cultum diuinum, ſunt ſuppoſiti iudicio Epiſcopi, Stephan. Gratian. *March. deciſ. 342. n. 4.* latius ſupra hac *alleg. n. 26.*

ALLEGATIO LXXIX.

Epiſcopus extinguere inimicitias, & ad concordiam compellere quando debeat?

SVMMARIVM.

1 *Inimicitias in Epiſcopatu ortas debent Epiſcopi componere.*

2 *Beneficia certo modo impetranti debet Epiſcopus ſemper conſulere, & defectum obtinentem monere, vt impetret diſpenſationem.*

3 *Bullarum Apoſtol. executionem iniuſtè impedientes vltra excõmunicationem Papalẽ, quã incurrunt, tenẽtur ad fructus deperditos, & expenſas factas.*

4 *Recurrentes ad iudices laicos pro obtinendis inhibitorijs, & aliis impedimentis, ſunt ipſo iure excommunicati.*

5 *Recurſus ad curiam ſecularem probatur ex iuribus minus firmiter extractis, propter difficultatem illa extrahendi ſeruatis ſeruandis.*

6 *Concordes reducere ſub pœna excommunicationis poteſt Epiſcopus diſcordes etiam laicos.*

7 *Pacis violatores tenetur ſub peccato mortali Epiſcopus excommunicare.*

8 *Lites ne protelentur debet quilibet iudex laborare.*

9 *Litigantes poteſt Epiſcopus ad concordiam, & ad compromittendum compellere, quando lis diu durauit, & cauſa eſt intricata, vel quando imminet timor armorum.*

10 *Controuerſias ancipites componere pium, & ſacerdotale munus eſt.*

11 *Lites qui minuit, minuit peccata.*

12 *Litium occaſio amputanda eſt.*

13 *Litium introductio criminum occaſionem, & alia detrimenta præbet.*

14 *Lites ſunt cauſa multorum malorum.*

15 *Aduocati hac tempeſtate plures ſunt ad bonas cauſas malè perdendas.*

16 *Aduocati qui rectè, & iuſtè vtuntur legibus, multum merentur apud Deum.*

17 *Chriſtus Saluator noſter aduocationis officium pro Maria Magdalena, & in mulieris de adulterij accuſatione, ac ſuorum diſcipulorum criminationibus falſò impoſitis ſuſtinuit.*

18 *Beatiſſima Virgo aduocata peccatorum dicitur.*

19 *Ambroſius vndecim annis in Curiis, & foro cauſas egit.*

20 *Germanus*

20 *Germanus, & Lepandus Aduocati, & D. Leonardi fratres in numerum Sanctorum relati sunt.*

21 *Aduocationis officium vtile, ac neceſſarium Reipublicæ eſt.*

22 *Aduocati militibus, & equitibus comparantur.*

23 *Medicis præſtantiores ſunt aduocati.*

24 *Aduocatus debet ſemper eſſe verax in ſermone, inſtans in iudicio, plenus in conſilio.*

25 *Secreta clientis aduocatus reuelare tenetur pœna falſi*

26 *Conſulere vni ex partibus, & pro altera patrocinari non poteſt aduocatus.*

27 *Aduocatus actoris in prima inſtantia, non poteſt eſſe Rei in ſecunda, & vice verſa.*

28 *Aduocatus non poteſt cum cliente pactum de quota litis facere.*

29 *Aduocatus domum exiens debet habere ſumptus à ſuo cliente, antequam è domo pedem moueat.*

30 *Aduocatus pro modico aduocans contemptibilis habetur.*

31 *Aduocatus ſecundum ſuæ ſcientiæ probitatem, poteſt mercedem quærere, etiam abſque librorum reuolutione.*

32 *Salarium immodicum non poteſt aduocatus exterquere, quin teneretur ad reſtitutionem.*

33 *Salarium petens in principijs peccat.*

34 *Patrocinium ſuſcipere etiam pro miſerabilibus perſonis inuitus cogitur aduocatus.*

35 *Procurator non tenetur inuitus ſuſcipere mandatum.*

36 *Salarium certum à duabus perſonis quolibet anno pro patrocinio in eorum cauſis præſtando recipiens aduocatus, ſi litigent inter ſe, cui eorum teneatur auxilium oſtendere.*

37 *Salarium in propria cauſa non meretur aduocatus, niſi petat tanquam damni, & intereſſe.*

38 *Salarium aduocati poteſt quis petere, quamuis eum habeat gratis.*

39 *Salarium aduocato an in initio, medio, vel fine litis ſit ſoluendum, oſtenditur.*

40 *Aduocato patrocinium debetur, etiam cauſa ſuam per concordiam.*

1 CIRCA inimicitias, quæ naſcuntur in Epiſcoparibus, debent Epiſcopi ſummopere vigilare, quomodo illas componere poſſint, qui ſi negligentes ſint in reuocando diſcordes ad concordiam, peccabunt mortaliter, quamuis in aliis ſit veniale, gloſſ. *verb. neglexerit, in capite vnum oratium, verſ. quæres 24 diſt.* vbi citat *capite præcipimus 50. diſt.* Marc. Anton. Genuenſ. *in man. Paſtorum c. 43. n. 1.* Bellet. *diſquiſit. clerical. tit. de diſciplina clericali, §. 15. n. 96.* & citant Felin. *in c. 1. n. 5. de treuga & pace.*

2 Cauere igitur debet Epiſcopus ne alicui conſulat, vt impetret beneficia ab alio detenta certo modo, ſed potius moneat, & nonnisi obtenti defectum ad finem impetrandi diſpenſationem: etenim experimento compertum eſt, ex dictis impetrationibus ortas inter clericos, & eorum conſanguineos odia, inimicitias capitales, & homicidia, quorum non debet eſſe cauſa Epiſcopus, & quando ſine eius conſilio, aut fauore fiunt tales impetrationes, laboret, vt eos concordet, vel conferendo impetrantibus alia beneficia, vel omni meliori modo, & ſæpe aduertat, ne ſit cauſa diſcordiæ. Idcò enim dicit in Miſſa, *Pax vobis*, vt oſtendat ſe eſſe Vicarium Chriſti, qui venit mittere pacem in terra, & hæc fuit prima vox eius ad Diſcipulos poſt Reſurrectionem, gloſſ. *in capite hoc quoque, de conſecrat. diſt. 5.* ita & eiſdemmet verbis fitmat Marc. Anton. Genuenſ. *diſt. cap. 43. num. 15.*

Sed aliquando, quod ſummè dolendum eſt, non 3
ſine maximo Animarum diſpendio longè aliter fit contingit enim, vt canonice prouiſi poſſeſſione morum beneficiorum ſibi inique denegata, alij liti cedant, alij in impedimentis ſibi obiectis dirimendis plures annos in partibus conſumant, vſque dum è carceribus relaxata cauſa poſt innumeros ſumptus, & expenſas factas ſibi poſſeſſionem eſſe dandam in ſacra Rota obtineant. Meminerint igitur taliter impedientes integram ſe teneri facere reſtitutionem omnium fructuum, & expenſarum; aduertant que ſibi eſſe impoſitam excommunicationem à Summis Pontif. Clement. VII. Leone X. & Paulo V. in ſuis Conſtitut. contra impedientes Bullarum Apoſtol. executionem, & *in Bulla cœnæ Domini, cauſa 14.* à qua nulla poterunt ſe tueri excuſatione; ſi enim in hac vita damnatis ſubterfugus ſecuro animo ſtetetint, in alia tamen Deum vltorem habebuns.

Hinc aduertendum duxi, quod ſicut Bullarum 4
Apoſt. executionem impedientes ſuprà dictum incurrunt excommunicationem, ita etiam ad indices laicos pro obtinendis inhibitorijs, & aliis impedimentis recurrentes, qui ſunt ipſo iure excommunicati, *cap. nouerit, cap. quare, de ſententia excomm. & in Bull. in Cœna Domini, §. 13.* ſuprà *alleg. 50. num 70.* & ideò *in vna Vlixbonen. beneficij 16. Ianuarij 1598.* coram *D. Lutio*, fuit declaratum clericum, qui habuerat recurſum ad Curiam ſecularem, incidiſſe in excommunicationem Bullæ *in Cœna Domini*, quamuis recurreret ad finem impediendi executionem alicuius mandati nullitet relaxati, vt decidit Rota *in Brixien die 26. Ianuarij 1589.* coram *Orano*, vbi etiam fuit dictum recurſum ad Curiam ſecularem præſumi obtentum ab eo, de cuius intereſſe agitur, ad Batt. *l. fin. ff. de quæſt.* Ité *in altera Leodien. Canonicatus die 11. Martij 1596.* †coram *Illuſtriſſim. Card. Blanchetto* fuit dictum 5
ad probandum recurſum ad Curiam ſecularem Rotam pluries fidem adhibuiſſe iuribus mouis formiter extractis, propter difficultatem illa extrahendi ſeruatis ſeruandis, ibi etiam fuit deciſum excommunicatum ob recurſum non eſſe abſoluendum, niſi prius conſtet de partione. Vnde *in Oſcen. Canonicatus 1. Decembris 1595.* coram *D. Pelin* fuit ſentum bene fuiſſe declaratum excommunicatum quendam Paulum ob recurſum ad tribunal ſeculare, qui obtinuerat inhibitionem iudici Eccleſiaſtico; ne appellatione pendente aliud innouaret; ac fuit dictum non eſſe attendendam copioſam turbam Doctorum, quibus ille Paulus defendebatur, aſſerentium reos eſſe in quibuſcunque caſibus recurſus ad iudices ſeculares, quoniam ſacrorum Canonum auctoritas illis omnibus præponderat, dum habent conſuetudinem tanquam improbatam, ac ſacris Canonibus inimicam, quæ clericos iuriſdictioni laicorum ſupponit, non fuiſſe attendendam. *cap. qualiter & quando*, vbi communiter Doct. & Abb. *n. 7. de ind.* Rot. *dec. 10. de conſtet. in antiq.* Mar. Socin. *in conſ. ſi quis clericus, n. 28. & in conſ. ſinè, n. 10. de ſero comp.*

Poteſt item Epiſcopus per cenſuras compellere 6
etiam laicos, qui diu fuerunt diſcordes, & adhuc inter eos diſcordia durat, vt ad pacem, & concordiam deueniant, poſtquam eos prius admonuerit, *cap. placuit, & ibi gloſſ. 1. cap. ſtatuendum 90. diſt.* Felin. *in rubr. de treuga & pace, n. 5.* Barbat. *conſil. 1. num. 2. verſic. & adduco vol. 3.* Bellet. *d. tit. de diſciplina clericali, §. 55. num. 95. & tit. de fauore clericorum reali, §. 15. nu. 75.* Marta *de iuriſd. p. 1. c. 40. n. 3.* Vel ad inducias inter eos faciendas, Abb. *in d. rubr. de treuga & pace n. 1.* & ad treugam ex cauſa, Felin. *in d. rubr. num. 9.* Abb. *in cap. 1. illo tit.* quos refert Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap. 43 num. 14.*

7 Itemque † ſub peccato mortali tenetur violatores pacis excommunicare, *cap.1.de treuga,& pace cap.1. §.Epiſcopo, de pace tenenda, in vſib.feud.* Et iudicare poteſt frangentem iuramentum pacis, *cap.nouit.* vbi Abb.*num.49.de iudic.* Felin.*in cap.cum ſit,num.19.* vbi etiam Abb. *num.28. de foro comp.* citat à Bellecto *d. §.5. num.75.* Epiſcopes enim incumbit ad pacem ſtrmiter tenendam ſibi mutuum conſilium & auxilium præbere, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.20.num.54.in fine.* Olim enim proceſſus pro pace, & treugis violatis ſolebant fieri per Epiſcopos in ſuis diœcesibus, & Parochiis, nunc veto ea omnia iure correcta, & Conſtitutiones, quæ id diſponebant, abierunt in diſſuetudinem, atque ita in his non vocatur,nec interuenit Epiſcopus, Oliban. *in vſatic. Aliam namque,c.14.à num.23.cum ſeqq.* Iacob.Calid. *de Pace & treuga dub.8. in princ.* Fontanel. *de pactis nupt.clauſ.4.gloſſ.5 num.115.*

8 Ita & quilibet iudex laborare debet ne lites protelentur, & ſummopere curare eas componere, pacemque omni cura inter ſubditos quærere, *l.quidam, ff.ſi certum pet.l.congruit.* vbi Bart.& alij, *& l.illiterat, §.ne potentiores,ff.de offic.Præſidis,cap.finem litibus,de dolo & cont.gloſſ.1.in c.diſcordantes,90.diſt.* Gennat. *ad Veſtrium in praxi ciuili,lib.3.cap.1.num.11.* Brunor. à Sole *in locis communibus,verb.iudex.n.24.* Bellet.*d.§.15. n.27.* Ant.Monach. *Bon.dec.10.n.33.* Cardoſ. *in praxi*

9 *Iudicum,verb.index.num.32.& 33.* † Poteſt etiam litigantes partes ad concordiam, & ad comprimittendum compellere, quando lis diu durauit, & cauſa eſt intricata,etiamſi cauſa ſit ciuilis,*cap.placuit.90.diſt.* Abb.*in d.rub.de treuga & pace,n.1.* & ibi Felin.*n 5.* vbi etiam *in verſ.ſallus quarto,* idem reſoluit quando imminet timor armorum,ſi partes non conciliantur, & *n.6.* quando eſt diſſenſio inter perſonas inſignes, ex qua Reſpublica turbatur.

10 Pium enim & Sacerdotale munus eſt ancipites controuerſias componere, Modern. *de iuriſdict.p.4. cent.2.caſu 120.num.1.* Et publica vtilitas vt lites finiantur, Flamin. *de reſignat.lib.3.quæſt.5.num.12.* ad conſeruationem enim congregationis humanæ ſpectat,vt illæ terminentur, *Clem dudum, de ſepult.* Flamin.*d.q.5.n.13.* Vnde dictum emanauit, † qui minuit

11 lites, minuit peccata, de quo Gregor. per text. ibi *in l.26.tit.4.p.3.*

12 Occaſio igitur litium amputanda eſt, vt aduertit Adrian Pulix. *ad edictum,de alienatione iudicij, c.1. fol.10.* nihil ita ſimile eſt dæmonum moribus, quàm litigare, Paul Montan. *de tutel.& curis cap.33.n.256.*

13 litium enim introductio, criminum occaſionem, & alia detrimenta præbet, *d.Clem.dudum,* Tiraq. *de retractu lig.§.gloſſ.7.à num.20.* Rebuff. *in prooem conord.verb.ſpiritus pag.mihi.511.& in Litis nomen.36. ff.de verborum ſignif.* Cot. *in memorab. verb. lites,pag. 555.* Flamin.*de reſignat.lib.11.q.1.num.29.* Montan. *d.cap.33.nn.155. cum ſeqq.* Gonzal. *ad reg.8.Cancell.*

14 §.7. *prooem.numer.12. cum ſeqq.* † Eſt cauſa multorum malorum. Rebuff. *tom.1.ad leges Gallia, in prooem. gloſſ.5.num.154.* Montan.*d.c.33.num.256.* Vnde lites dicuntur flagella hominum duriſſima, idem Rebuff. *in reg. de ſubrogandis colhtigantibus gloſſ.1.* Pulchrè ideo dicebat Beatus Iuo Aduocatorum patronus, vt refert Rebuff.*d.gloſſ.5. nn.154.* quod in controuerſiis cauſarum corporales inimicitiæ oriuntur, fit amiſſio expenſarum, labor animi exercetur, corpus quotidie fatigatur, multa & inhoneſta crimina inde conſequuntur, bona, & vtilia opera poſtponuntur, & qui ſemper credunt obtinere, frequenter ſuccumbunt, & ſi obtinent compunctis laboribus, & expenſis, nihil acquirunt, vode tutior eſt pax incerta victoria, vt dicit text. *in l.vltim. C.commin. epiſtol.* Luſitanè *melhorhe mao, conferto, que boa demanda.* & Hiſpanè,*mas vale mala auenencia,que buena ſentencia;* quia ſatis luctatur, qui ſe à litibus eximit, Petez *ad lib.3. Ordinam.tit.1.p.448.in fine,& l.1.tit.3.pag.mihi.*15 Hinc Creeto laudat Sernium Sulpitium non tam ob admirabilem,& pene diuinam iuris ſcientiam, quam quod ſemper maluerit litium controuerſias tollere, quam actiones inſtituere. Et Iſocrates *in ſuo Areopagitico* laudat priſcos Athenienſes, quòd foro foecerint, neque eò deſcenderint vnquam, niſi coacti, & magno pudore; erubeſcant litigioſi, qui ſi de facie,& continuè litigauerint,& luminoſi præſumuntur, Rebuff.*de reprobat.teſtium,n.330.*

Illuminos hac tempeſtate Aduocatos foia noſtra 15 emittitur, quos in perniciem alt Reipub. & ad bonas cauſas male perdendas natos eſſe credas; quippe quod ad eos nulla alia ratione eatur frequentius, quàm quod muroris multò cæteris proſtent. Obtutbatrium loco erunt, qui callide excogitatis rationcul.s,quibuſdam putidis, fuffundunt tenebras, iudices ſuppeditant, obtundunt, reſiciunt, & cauſas, (ſic mihi illis inclytum) in nulle protrahunt annotum myriades. O quàm præſtaret nebulones iſtos meras harpyas foro pellere, immò & loco mouere, & in Cetibus tueſus referre; nihil enim aliud cindelibus in eos licet per Chriſtianam præſtarem optare; contra quos D. Bern. *lib. 1. de conſiderat. ad Eugenium,ſic ait: Miror quemadmodum aures diuinæ poſſint huiuſmodi Aduocatorum diſputationes,& pugnas verborum audire; hi ſunt, qui linguas ſuas docuerunt loqui mendacium, diſcreti aduerſus iuſtitiã,crudeles pro falſitate ſapientes vt faciant malum, & loquentes, vt impugnent verum, hi ſunt,qui inſtruunt à quibus fuerant inſtructi, adtruunt non comperta, ſed ſuas ſtruunt calumnias,innocentiæ,deſtruunt veritatis ſimplicitatem,& obſtruunt iudicis vias.* Plura alia in hoc propoſitum adducit Ste,h.Gratian.*diſcept.forenſ.c.186.a.57.*

Vnde non deſunt, qui dicant, periculoſam eſſe 16 Aduocatorum ſalutem,eo quod iniuſtas litium controuerſias vt plurimum ſuſtineant,ac ad longum maximis partium expenſis protrahant: illi tamen, & iudices, qui rectè, & iuſtè vtuntur legibus, multum merentur apud Deum,Caſſan.*in Catalogo gloriæ mundi,part.4.conſid.51 & p.7.conſid.32.* Syl.nupt.*verb.eſt tubendum, fol.parno.56. verſ.vndecima ratio,* Rebuff. *in repet.e cap.Rainutius,verſ.imò, de teſtament.pag.545.* Gregor.*ad l.1.verb.los iurgadores,tit.4 part.3.* factunt tradita per Tiraquell. *de nobilit,c.29.a.n.10.* Fr.Emm. *quæſt.Regul.tom.3.quæſt.48.art.1.* Matienſ.*in dialogo relatoris,part.1.cap.7.nn.5.* Amat.Roder.*in practica de modo,& forma videndi, ſeu examinandi proceſſum, cap.10.n.5.* Satni.*lib.2.ſelect.c.13.num.8.* Burg.de Pace *in prooemio ad leges Tauri,num:382.* Caualcan.*Flauz. deciſ.33.n.21.p.1.* Franc.Vtin.*Neapol.deciſ.123.n.24.* Cenall.*communi, contra communes quæſt.736.num.14.* Bernard.Grætæ,*ad practicam Camer.Imper.lib.1.conſinſ.43. num.7.* Et † ipſe Chriſtus Saluator noſter, & 17 vnicus Mediator, quin ſtudiorum noſtrorum benigniſſimus director IESVS Chriſtus (cuius Sanctiſſimi nominis memoria in præſentiarum piè erit reculenda) Aduocationis officium pro Maria Magdalena, & in mulieris de adulterio accuſatione, ac in Diſcipulorum ſuorum variis criminationibus ſuſtinuit,prout ex D.Auguſtino aſſerunt Rol.*conſ.36.n 5. vol.3.* Caccialup.*in ſuo tract de officio Aduocat.quæſt.1. nn.2.cum ſequentibus,* Ceuall.*d.quæſt.736.n.12.* Bern. Grætæ.*d. concl.43, num.4.* Matta *de iuriſdict. pare.4. caſu 115.à num.1.* Quem † & in Cœlis Aduocatum 18 habemus apud Patrem æternum, *Io. cap. 2.* Et etiam

Virgo

Virgo MARIA Aduocata peccatorum vocatur ab Eccleſia in quotidiana oratione, cuius exordium eſt, *Salue Regina*, ibi, *Eia ergo aduocata noſtra*. Et de Daniele liberante aduocando iudicialiter Suſannam oo-
19 tiſſima eſt hiſtoria. † D. Ambroſius vndecim annis in Curris & foro cauſas egit, Matra *d. caſu* 115. *num.* 2.
20 Ceuall. *d. q.* 736 *n.* 11. † Germanus, & Lipardus aduocati D. Leonardi Magni fratres in numerum Sanctorum relati ſunt Ioo etiam aduocatus inter Beatos connumeratur, Matra *d. n.* 2.

21 Aduocationis officium quàm honeſtum, quàm vtile, & quàm neceſſarium Reipublicæ ſit, teſtatur Imper. *in l. laudabile, C. de aduocat. diuerſ. iudicum*, & exornant Bernard. Græuæ. *d. concluſ.* 43. *a princ.* Ioan. Garc. *de nobilit. gloſſ.* 35. *num.* 11. *cum ſeqq.* Bobadill. *in ſua politica lib.* 3. *c.* 14. *à n.* 56. Cardoſ. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. Procurator, n.* 5. Matta *d. caſu* 115. *à n.* 3. Cabed. *p.* 1. *Luſitan. dec.* 214 *n.* 1. Amat. Rodoric. *in praxi de modo & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum, c.* 10. *num.* 9. *cum ſeq.* Mendez à Caſtro *in praxi Luſitana lib.* 1. *c.* 3. *n.* 27.

22 Aduocati enim militibus, ſeu equitibus comparantur, quia, vt hi armis, ita legibus illi hominum vitas & bona defendere dicũtur, *l. Aduocati*, 14. *C. de aduoc. diuerſ. iudicior.* Tiraquell. *de nobil. c.* 9. *a n.* 11. Bæc. *de inope debitore, cap.* 16. *à nam* 148. Ioann. Garc. *de nobilit. gloſſ.* 35. *n.* 10.

23 Medicis ſunt præſtantiores, quia ſi Medicinæ ſcientia præcisè ad curationem corporis tendit, ſcientia verò legalis principaliter ad curationem animæ dirigitur, vt per Mozz *de contract. tit. de locato, in princip. num.* 16. Bernard. Græuæ. *d. concluſ.* 43. *n.* 6. nic citato *in hoc loco* Ioan. Paul. Zammat. *de officio Iudic. & aduocat. p.* 2. *q.* 2. *n.* 38. Multis igitur honoribus, & prærogatiuis fruuntur, de quibus Imper. *in dict. l. Aduocati*, & quia nobile eſt officium, ad illud infamis admitti non poteſt, vt diſponit Ord. Regia Luſitan. *lib.* 1. *tit.* 48. §. 25. reſoluunt Bern. Græuæ. *d. concluſ.* 43. *conſid.* 3 Cardoſo *d. verb. procurator, n.* 5. D. Barboſa *in l. cum prætor, §. vlt. num.* 126. *ff. de iudic.* & ideò nec Iudæus, Bart. *in l. vltim. C. de poſtulando*, Couarr. *in Clem. ſi furioſus, p.* 2 §. 2. *ad fin.* Greg. *l.* 1. *tit.* 6. *p.* 3 Menoch. *de arbitr. caſu* 360. *n.* 69. Donell. *commentar. iuris Ciuilis lib.* 18. *c.* 3. *col.* 7. *verſ. præterea*, Cardoſo *d. verb. procurat. n.* 110. *& verb officialis, n.* 51. Nec etiam excommunicatus, niſi ad negotia, Peregr. *de iure fiſci lib.* 3. *tit.* 11. *n.* 30. Cardoſo *d. verb. procurator, n.* 110.

24 Aduocatus debet ſemper eſſe verax in ſermone, inſtus in iudicio, plenus in conſilio, Afflict. *libro* 1.
25 *conſtit. Neapolit. rubr.* 81. *num.* 4. † Secreta clientis reuelans tenetur pœna falſi, *l.* 1. vbi Greg. *tit.* 7. *part.* 7. *& l.* 17. *tit.* 16. *lib.* 2. *noua recopil.* Perez *ad l.* 1. *tit.* 19. *lib.* 2. *Ordin. pag.* 400 Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 10. *num.* 16. Cald. Pereira *in comment. ad l. vmc. C. ex delictis defunct. part.* 4. *num.* 31. *cum ſeqq.* plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decret. collect.* 28. *n.* 21. Ioann. Paul. Xammat me citato *in hoc loco de officio Iudic. & aduoc. p.* 2 *q.* 4. *n.* 6. vbi *num.* 10. reſoluit aduocatum recipientem pecunias à duabus partibus contrariis, vel pro vtraque parte aduocantem præuaricatorem eſſe, & vt ſaltem puniendum & *num.* 13. quod peccat aduocatus pro vtraque parte aduocans, & à *num.* 19. quod mortaliter etiam peccat ſi iura & arcana ſui clientis parti aduerſæ reuelauerit.

26 Non poteſt vni ex partibus conſulere, & pro altera patrocinari, Ordin. Regia Luſitan. *lib.* 1. *tit.* 48. §. 12. Auend. *de exequendis mand. part.* 1. *c.* 2. *num.* 24. Cabed. *d. Luſitan. deciſ.* 114. *num.* 16. *part.* 1. ſi tamen pars vna illi ſua offenderit iura, & poſtea tenuerit et debitum, & iuſtam præſtare mercedem, poterit pro Altera parte patrocinium præſtare. Vide Gregor. *l.* 1. *c. verb. ſalutio, tit.* 6. *p.* 3. Peregr. *de iure fiſci lib.* 7. *tit.* 2. *n.* 11. Auend. *de exequendis mandat. p.* 1. *c.* 2. *n.* 25. *verſ. non tamen.* Azeuedo *l.* 7. *n.* 5. *in.* 16 *lib* 2. *noua recopil.* Gutier. *pract. lib.* 1. *q.* 32. *a n.* 1. latè Xammat *d. p.* 2. *q.* 4. *n.* 21. *cum ſeqq.*

Et Aduocatus actoris in prima inſtantia, non po- 27
teſt eſſe Reus in ſecunda, & viceuerſa, Bernard. Græuæ. *lib.* 1. *in proœm. num.* 41. poſt Suar. de Paz. Batard. & Portoles idem tenet Xamm. *d. p.* 2. *quæſt.* 2. *num.* 32. *cum ſeqq.*

Nec cum cliente pactum de quota litis facere va- 28
let, *l. qui aduocaturum, 5. C. de poſtulando, c. infames, §. urgentur etiam à profeſſione*, 3. *q.* 7. Luſitani *d. tit.* 48. §. 11. Hiſpani *l.* 14. *tit.* 6. *p.* 3. vbi *gloſſ.* 7. Bonacoſ. *commun. crim. p.* 1. *verb. pactum. fol.* 125. *& p.* 1. *verb. aduocatus, fol.* 3. Nauat. *conſ.* 1. *ſub tit. de procurat.* Donel. *d. c.* 3. *col* 9. *verſ. præterea non debet aduocatus*, Surd. *conſ.* 306. *n.* 10. Caualcan. *deciſ.* 41. *n.* 43. *p.* 1. Azeued. *l.* 8. *tit.* 16. *lib.* 2. *noua recop.* Vincen. de Franch. *deciſ.* 205. Suar. de Paz *in pract. tom.* 1. *in initio annot.* 5. *n.* 63. Bobadil. *in ſua politica lib.* 3. *c.* 14. *n.* 68. *ad finem*, Molina *in emporio iuris, p.* 1. *tit.* 3. *in prolud. n.* 60. *cum ſeqq.* Sayt. *in clauu Regia lib.* 12. *c.* 23. *n.* 30. *cum ſeqq.* Bernard. Græuæ. *d. lib.* 1. *concl.* 24. *à n.* 21. Farin. *conſ.* 70 *lib.* 1. Paulin Berg. Lucenſ. *in praxi crim. Regularium tit.* 4. *n.* 33. Cabed. *Luſitan. deciſ.* 19. *à n.* 1. *p.* 1. Alexand. Trentacinq. *var. reſol. lib* 2. *tit. de poſtulando reſol.* 1. *pag.* 64. *cum ſeq* Cattaſc. *in explicat. ad aliquas leges recop.* 10. *n.* 46. *cum ſeqq.* latè Xamm. *de offic. Iudic. p.* 2. *q.* 9. *n.* 26. *cum ſeqq.*

Domum exiens Aduocatus debet habere ſumptus 29
à ſuo cheotulo, vt per Camil. Borrel. *conſ.* 21. *n.* 17. *p.* 1. Et vbi extra habitationis locum, vel ciuitatem proficiſci in cauſa clientis neceſſe eſſet, vltra ſalarium ſibi debent præſtari expenſæ alimentorum, & vecturæ, Surdus *de alim. tit.* 1. *q.* 68. *n.* 1. *& tit.* 4. *q.* 8. *n.* 6. adeo vt huiuſmodi expenſæ antequam de domo pedem mouerat, ſibi ſoluendæ ſint, ex eodem Surd *dicto tit.* 4. *q.* 17. *n.* 32. quem refert Bernard. Græuæ. *dicto lib.* 1 *concluſ.* 44. *à n.* 20.

Et quia Aduocatus pro modico aduocans contem- 30
ptibilis habetur, vt aſſerunt Viui. *Neapol. deciſ* 123. *n.* 1. Monter. à Cueua *Aragoniæ dec.* 14. *n.* 62. quos refert Bernard. Græuæ. *d. concl.* 44. *conſid.* 1. † poteſt ſe- 31
cundùm ſuæ ſcientiæ probitatem, & intellectum mercedem quærere, etiamſi abſque labore, & librorum reuolutione conſulat, Cened. *ad Decretum collectan.* 28. *n.* 10. Stephan. Gratian, *diſceptat. forenſ. c.* 39. *à n.* 15. Cattaſc. *d. c.* 10. *n.* 26. Bobadil. in politica *lib.* 3. *c.* 14. *n.* 68. Ioann. Paul. Xammar, me citato *in hoc loco, in tract. de officio Iudicis p.* 2. *q.* 7. *n.* 10 vbi tedditationem, propter præteritos in addiſcenda legum ſcientia, & ſumptus ea ex cauſa factos. † Non tamen im- 32
modicum ſalarium extorquere valet, quia tunc teneretur ad reſtitutionem, Aules *ad cap.* 1. *Prælatorum fol.* 57. Perez *l.* 2. *tit.* 9. *lib.* 2. *Ord pag.* 403. *& ſeq.* Sayt. *in Clam Regia lib.* 12. *c.* 23. *n.* 28. *cum ſeq.* Azeued. *d.* 21. *a.* 3. *tit.* 16. *lib.* 2. *noua recopil.* Suar. de Paz *in pract. tom.* 1. *annot.* 5. *n.* 50. Flores de Mena *var. lib.* 1. *q.* 7. §. 1. *n.* 49. Cald. Pereira *ad l. vmc. C. ex delictis defunct. p.* 4. *n.* 27. *cum ſeqq.* Cened. *d. collect.* 28. *n.* 15.

Et peccat ſi ſalarium petat à pauperibus, Tiraquel. 33
de nobilit. c. 29. *a.* 39. Couarr *pract. c.* 6. *num* 4. Azeued. *l.* 16. per text. *vbi tit.* 16. *lib.* 2. *noua recopilat.* Menoch. *illuſtr. c.* 41. *num.* 3. Perez *l.* 1. *tit.* 19. *lib.* 2. *Ord. pag.* 400. Rebuff. *ad l* 27. *ff. de verborum ſignific. pag.* 157. *& de priuileg. ſcholaſt. priuileg.* 90. Cornel. Bemincaſ. *de priuileg. pauperi. in* 1. *ſpec. ad num.* 10. Viui. *Neapol. deciſ.* 159. *num.* 2. *cum ſequentibus*, Fr. Emman. *in ſumm. verb. Abogados, cap.* 4. *num.* 6. Sayt. *d. cap.* 23. Cald. Pereira

d.part. n. 28. Cam.ll. Botell.*in ſumm. omnium tom.*1. *deciſ.tit.*65.*n.*38.

34 Inuitus coimcogitur patrocinium ſuſcipere,etiam pro miſerabilibus perſonis, Suar.*in theſauro commun. opin.litt.A,num.*93. Lanc.l.Polit.*de offic.aduocat.c.*3. Bernard.Græuæ.*d.lib.*1.*concl.*43.*conſid.*1.*num.*4 & 5. Carraſ.*d cap.*10. *à num.*34. Xim uar.*d.p.*2.*q.*9.*n.*22. Nam ad paupetum canlas ſuſcipiendas gratis, & Dei amore aduocati à Iudice compelli poſſunt ſub pœna iorerdictionis fori, Cou *pract.c.*6.*num.*4. Myn ſing. *cent.*4. *obſeru.*32. Rol. à Valle *conſ.*87. *à n.*28. Tiraq. *de nobil.c.*29.*à n.*40.& 46.Menoch.*de arbitr.caſ.*366. *n.*4. Bobadil.*in ſua polit.lib.*3. *cap.*14.*num.*18. & 56.

35 Villalob.*in ſumm.p.*2.*tract.*28 *diffic.*1. † licet ſecus in procuratore,qui non teneturinuitus ſuſcipere mandatum, Stephan.Gratian. *c.*56.*n.*22. *& ſeq.* Bernard. Græuæ.*d.conſid.*1.*num.*17.

36 Quæri hîc non abs re poteſt, quid faciendum, ſi à duabus partibus aduocatus accipit quolibet anno pro patrocinio in eorum cauſis præſtando aliquod ſalarium, & huiuſmodi partes in lite vnà ſunt inimicem contratiæ, cui earum tenebitur aduocatus in hoc caſu adiuuare? Dicilli, qui prius ſalarium huic aduocato conſtituit, quaſi prior tempore potior ſit iure. Vide Roland. *conſil.*24.*num.*24. *volum.*2. Alexand. *conſil.*118.*num.*25.& 16. *volum.*5. Rebuff.*ad l.*52.*ff.de verborum ſignific.pag.*268. Azeued.*ad l.*18. *tit.*16.*lib.*2.*noua recopil.*Carraſc.*d.c.*10.*num.*31. Cancer.*p.*2.*c.*14.*à n.*68. Xammar.*d.p.*2.*q.*4.*n.*59.

37 In propria cauſa Aduocatus ſalarium non meretur, Boër.*deciſ.*210.*num.*3. Tiraquell. *de retract.lign.* §.29.*gloſſ.*4.*num.*5 & 6. Menoch.*de arbitr.caſu* 154. *num* 5.& 6. Azeued. *l.*21.*num.*7.*d tit.*16.*& l.*1.*n.*20. *tit.*22.*lib.*4.*noua recopil.*Bernard.Græuæ.*d.lib.*1.*concl.* 151.*conſider.*1.*num.*4. niſi petat tanquam damnum, & iotereſſe, Abb.*in c.finem litibus, n.*30.*de dolo.* Rebuff.*tom.*3.*ad leges Gallie.tit.de expen.art.*5 *gloſſ.vnic. num.*27. & 28. Ioſeph.Ludon.*Peruſ.deciſ.*111.*n.*13. Camill.Bortell.*tit.*65.*à num.*111. Surd. *de alimen.d. tit.*9.*quæſt.*39.*n.*12. Viui.*tom.*1.*commun.opinion.lib.*2. *tit.*6.*num.*21.*verſ.ſed aduerte,pag.*311.Stephan.Grat. *diſceptat forenſ.c.*33. *num.*46. & *cap.*56.*n.*41. & 42. D Barbola *in l.cum qui temerè,num.*260. *cum ſequentibus.ff.de iudic.*Debet aſſumere alium : duorum in propria cauſa, in qua patrocinium ſibimet præſtare non decet, & ita practicatum in Regno Luſitaniæ referunt Valaſc.*conſult.*25. *num.vltim.* Bernard.Græuæ.*dict.lib.*1.*concl.*151.*conſider.*1.*num.*14. Cardoſ. *in praxi iudicum,verb.procurator,num.*106. D.Barboſa *vbi proximè num.*262. quamuis contra hanc praxim inſurgat Carraſc. *dict.cap.*10.*num.*23. & tunc ei debentur expenſæ, etiamſi alius aduocatus gratis illi patrocinium præſtiterit, Rebuff. *dicto tit.de expenſis, art.*5.*gloſſ.vnic.num.*28. Ioſeph.Iudouic.*d.deciſ.*111. *num.*3. Camill.Bortell.*d.tit.*65.*n.*114.& *ſeqq.*Cened. *d.collect.*28.*n.*10.& 11.

38 Sic etiam poteſt quis petere ſalarium Adnocati, quamuis eum gratis habeat, Bart. *in l.quod ſi domus, ff.locati,* Hippol.*in l.patre, vel marito,num.*69.& 70. *ff.de quæſt.*Petez *ad lib.*3.*Ord.pag.mihi* 760.Azeuedo *l.*2.*n.*20.*tit.*22.*lib.*4.*noua recop.*Steph.Gratian *d.c.*56. *num.*14.

39 Salarium Aduocato in initio litis ſoluendum eſſe per text *in l.*1. §.*proinde,ff.de variis,& extraordin.cognit. & l.vlt. Cod de condict.ob cauſum,* reſolunt damoat. memor. VVeſemb. *in l.*5.*de publi.* Et ab initio deberi dicit Alexand. *in l.diem functo,ff de offic.aſſeſſ.* vt per Magon.Flor.*deciſ.*12.*num.*3. Verum deberi aduocato in medio litis ex officio iudicis tenuit Mynſing.*cent.*3.*obſerv.*7.*verſ.quamuis autem.* Præſtandum tamen eſſe in fine litis reſoluunt ſaſ. *in dicta l. diem functo,n.*11. Bart *in l.Archiatri, C.de profeſſ.& medic. lib.*10.Salic.*in l.vnic.colum.*3.*num.*3.*in fine,verſ.aut eſt aduocatus in vna.C.de ſuffrag.*Denique in hoc ſeruandum eſſe ſtatutum, vel conſuetudinem, per quod datur certa quantitas, iuxta valorem cauſæ, præſertim bendo tempus principij, finis, & medij litis, quoad illius ſolutionem, aſſerit Stephan.Gratian.*diſceptat. forenſ.cap.*56.*n.*1. ſequitur me citato *in hoc loco* Ioan. Paul.Xammar. *d.p.*2. *p.*7.*n.*11. Et huiuſmodi ſalarij taxatio parte non citata fit, *l.ſalarium,ff.mandati.l.*1. §.*in honorariis, ff de var.& extraordin.cognit.* Camill. Bortell. *in ſumm.omnium dec.tit.*44.*decitation.n.*457. Et pro ſalario recuperando aduocatus habet tacitam hypothecam in bonis ſui clientuli, inductam cum priuilegio prælationis, Rebuff.*de priuileg ſebol. priuileg.*118.opumè Amar.Roderic.*de priuilegijs creditorum.p.*1.*urt.*3.*num.*18. Flores de Mena *var.lib.*1. *q.*8.§.1.*n.*70. Steph.Gratian. *diſceptat.forenſ.c.*257. *à num.*17. *cum ſeq.* vbi extendit ad ſalaria Doctorum, Scholaſticorum, iudicum, litteratorum, & ſimilium. Ex quo placere potent ſententia Coletj *de proceſſ. execut.p.*1.*c.*2.*n.*247. & Gailij *lib.*2.*obſerv.*12.*num.*5. qua volunt aduocatum poſſe retinere acta cauſæ donec ſalarium ſibi ſoluatur, licet contrariam amplectantur Boër. *de.ſ.*15.*n.*3. Parlad. *tom.*3. *differ.*130. §.1.*n.*3. Gratian.*diſcept.c.*56.*à n.*14.& *c.*618. *per tot.* Xammar *de officio Iudic.p.*2.*q.*9.*n.*57.quam veriorem & praxi acceptam exiſtimo.

Patrocinium Aduocato debetur etiam cauſa finita per concordiam,Suar.*in theſauro recept.ſent.lit.A,* 4d *n.*105. Caualcan.*p.*1.*deciſ.*41.*n.*48. Bernard.Græuæ. *d.concl* 44.*n.*10. & ex Cagnol. Guid. & ſaſ. reſolute Stephan.Gratian. *d.c.*55.*n.*16. Cancer. *var.p.*2.*c.*14. *n.*175.Xammar *de officio Iudic.p.*2.*q.*9.*num.*36. Et ad hæredes tranſmittit ſalarium illius anni, quo moritur,Suar. *d.litt.A,n.*102 & *litt.M.n.*237.Sebaſt.Medices *in tract. Mors omnia ſoluit,p.*1.*num.*26. Camill. Bortell.*in ſumma omnium deciſ.tit.*65.*n.*123.*tom.*1.me citato *in hoc loco,* Xammat.*d. p.*2.*q.*9. *n.*37. P.Rebel. *de oblig ſuſt.*

ALLEGATIO LXXX.

Epiſcopus an ſedere poſſit pro tribunali in quouis loco ſuæ diœceſis etiam // exempto?

SVMMARIVM.

1 *Papa dicitur diœceſanus totius orbis.*

2 *Eccleſiæ omnes, & loca diœceſis Epiſcopi iuriſdictioni, curæ & ſpirituali eius poteſtati ſubiiciuntur.*

3 *Iuriſdictionem Eccleſiaſticam tam voluntariam, quam contentioſam in tota diœceſi exercere poteſt Epiſcopus.*

4 *Sedere pro tribunali, & ius dicere poteſt Epiſcopus in quolibet loco ſuæ diœceſis, dummodo locus honeſtus ſit, & litigantes ſine magno incommodo eo loci venire poſſint.*

5 *Epiſcopus habens amplam diœceſim voleus cognoſcere de cauſis in loco multum remoto à partibus, poſſunt partes petere cauſam committi in loco propinquo.*

6 *Vicarius Epiſcopi, ſiue eius Officialis, non poteſt extra locum, vbi tribunal eſt conſtitutum, eius dicere partibus, niſi ſit in comitatu Epiſcopi, vel niſi ex aliqua*

ratione

rationabili causa se ad alium locum decentem transferre visum fuerit.

7 *Sedere pro tribunali, & ius reddere in loco exempto non potest Episcopus.*

8 *Tribunal exigere nequit iudex extra suam diœcesim, in qua haberetur vt priuatus.*

9 *Exemptus locus, & locus extra diœcesim, sine territorium, iudicantur à pari.*

10 *Episcopus expulsus à sua diœcesi, petita, licet non obtenta licentia, potest in aliena subditis suis iurisdictionem administrare.*

11 *Oblationes in Missa facta cedunt, & acquiruntur Rectori Parochialis Ecclesiæ.*

12 *Parochia Episcopi dicitur tota diœcesis.*

13 *Oblationes in Missa facta Episcopo celebranti in loco exempto, de vrbanitate ei debentur, de iure vero illæ, cui competunt iura Parochialia, nisi aliud consuetudine sit obtentum.*

14 *Mitra vti non potest Episcopus in locis exemptis, nisi inmitatn.*

15 *Pontificales vestes & insignia quæcunque potest Episcopus gestare in locis exemptis.*

16 *Cathedram in loco exempto possunt præsules erigere pro eorum ornatu & dignitate.*

17 *Baldachinum erigere in Ecclesiis Regularibus licet Episcopis Pontificalia exercentibus.*

18 *Baldachinum erigere non possunt Abbates S. Benedicti, & cæteri omnes similes, quando solemniter in propriis Ecclesiis celebrant.*

19 *Abbates Cassinenses, Olivetani, & Camaldulenses quomodo Baldachinum ex concessione Vrbani VIII. erigere possint?*

3 VEMADMODVM Pontifex dicitur esse Episcopus, siue diœcesanus totus Orbis, *c. cuncta per mundum 9. quæstione.* 3. Troil. *tract. de canonizat. sanct. §. sequitur seruandum, numer* 28. & 29. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. §.* 1. *proœm. num.* 8. Flamin. *de resignat. lib.* 1 1. *quæst.* 13. *n.* 132. Ita etiam † Episcopus in assignato sibi Episcopatu, siue diœcesi, quæ ideò dicitur territorium esse Episcopi, siue Parochia, eo quòd omnes Ecclesiæ, locaue, illius iurisdictioni, curæ, & spirituali eius potestati subiiciantur, *cap. omnes Basilicæ* 16. *q.* 7. *ca. cùm contingat, de foro competen. cxim Episcopus, de officio Ordin. in* 6. Socin. *in tract. de oblation. q.* 18. *num.* 63. Troyl. *dicto §. incip. Sequitur secundum, num.* 28. *& seq.* Rebuff. *in l pupillus, § territorium, verf. & tota ciuitas, ff. de verborum significatione.*

3 † illi enim regulariter competit in tota sua diœcesi iurisdictionem Ecclesiasticam, tam voluntariam, quàm contentiosam exercere, *d. cap. cum Episcopus,* Couarr. *in cap. alma. p* 1. §. 12. *n.* 3. Suar. *in praxi tom.* 2. *prælud.* 1. *num* 4. Fr. Emman. *quæst. Regularium tom.* 2. *quæst.* 63. *art.* 1. *colum.* 2. Nam habet intra fines suæ diœcesis intentionem fundatam pro exercitio iurisdictionis contra quoscunque, *c. cùm persona, de priuil. in* 6 *c. Basilica* 16. *q.* 7. *cap. cum venerabilis, de Relig. domib. Clem.* 1. *de foro compet.* Roman. *cons.* 180. *sub. n.* 4. *verf. habes enim Episcopus.* Federic. de Senis *cons.* 145. *n.* 6. *ante fin. verf. vnde si aliquis.* Verall. *dec.* 201. *p.* 2. Seraph. *dec.* 1104. *n.* 1. Rot *dec.* 243. *n.* 1. *p.* 2 *recèt.* cuiuscunque status sint, siue Regularis, siue secularis, *c. Abbates,* vbi gloss. *verb. in Episcoporum* 18. *q.* 2. Quod tamen respectu Regularium intelligitur de his causis, quæ sunt extra regulam; quæ enim tangunt regularem obseruantiam, subiiciuntur iudicio Prælatorum Regularium, vt post alios explicat Rot *decis.* 15. *n.* 47. & 10. *& dec.* 17. *n.* 1. *p.* 1. *recent.* cuius meminit Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 21. *n.* 6.

In tantum Episcopo competit in tota sua diœcesi iurisdictio ordinaria, vt † quouis in loco illius pro tribunali sedere, ibique ius reddere possit, *d. cap. cum Episcopus,* vbi Gemin. *num.* 13. ibi, *Dic quòd cum Episcopus vult perpetuo, vel ad longum tempus transferre Cathedrã de sua Ecclesia principali ad aliam eiusdem diœcesis, & hoc non potest; idem si velis quod Cathedra tollatur in alio loco, quam in Ecclesia in qua instituta est,* Gambar. *de officio, & potest. Legati de Latere lib.* 2. *tit. de variis Ordinar. nominibus n.* 168. Cuch. *inclitus, iuris Canonici, lib.* 1. *cap.* 12. *verf. cum Episcopus.* Bellencin. *in tract. de charitatiuo subsid. q.* 32. *num.* 3. Bertachin. *tract. de Episcopo lib.* 4. *part.* 5. *num.* 70. & 71. nouissimè me citato *in hoc loco* D. Felician. de Vega *in relect. rub. de foro comp. num.* 13. Rot. Roman. *in vna Placentina decis.* 297. *volum.* 2. *diuers.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 655. *n.* 9. *& Marchia decis.* 113. *num.* 2. *in addit.* vbi dicit non licere Præsuli ad longum tempus sine causa alibi tribunal erigere, & à ciuitate amouere, Campan. *in diuersor. Iuris Canon. rub.* 11. *c.* 13. *num.* 151. *verf. limitatur,* Vgolin. *de offic. Episc. c.* 4. §. 14 *n.* 2. *q.* 1. Ciatlin. *forens. contro. lib.* 1. *c.* 60 *n.* 17. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. §.* 2. *proœm. n.* 35. ibi. *Intellige ad modicum tempus, nam ad longum tempus non potest sine iusta causa remouere Cathedram, & Tribunal à ciuitate,* &c. idem Steph. Gratian. *discept. for. tom.* 5. *c.* 655. *n.* 27. ibi. *Tamen hoc intelligitur dummodo Episcopus hoc non faciat ad longum tempus, nam sine iusta causa non posset remouere Cathedram & Tribunal à ciuitate,* &c. plures me citato *in hoc loco* refert Doctor Don Ioannes Calderon in Martitensi Curia Aduocatus, in sua Iuris allegatione pro ciuitate Calciateosi contra Episcopum Calagurritanum, qui in ciuitate de Logroño suæ diœcesis residere, & Tribunal erigere intendebat, sed non obtinuit, Nauarr. *consil.* 3. *in antiq. aliàs* 4. *in nouis sub tit. de officio Ordinar.* Sayr. *in floribus decis. sub eodem tit. decis.* 3. qui duo potentiores id intelligunt dummodo locus honestus sit, & litigatores sine magno incommodo eò loci venire possint; nam † si Episcopus haberet amplam diœcesim, & vellet causam cognoscere in loco multum remoto à partibus, possunt partes petere causam committi in loco propinquo, & si hoc denegaret poterit appellari, ita resolut Quarantia *in summa Bullarij, verb. Archiepiscopi auctoritas, numer.* 20. *auctorit.* 30. *post princip.* me citato *in hoc loco* D. Felician. de Vega *in relect. d. rub. de foro compet. num.* 14. De qua quidem materia habemus optimam Rotæ decisionem, vt sequitur *R. P. D. Remboldo Calciaten iurisdictionis* 10. *Maij* 1624.

Dictum fuit causas Capitularium Ecclesiæ Calciaren. esse cognoscendas in domo Episcopi, seu in solito tribunali; Episcopus enim habet fundatam intentionem suam tam inspecto Iure communi, quàm etiam vigore S. Concilij Trident

Nam de Iure communi Episcopus potest exercere iurisdictionem suam in quacunque parte, seu loco suæ diœcesis, *c. cùm. Episcopus, de offic. Ordin. in* 6 *gloss. in c. finan verb. diœcesim, de constitut. eod. lib.* cum aliis per Gonzal. *super regul.* 8. §. 2 *proœm. n.* 3.

Nec obstat quod Episcopus debet ius dicere in loco honesto, & more maiorum, & sine incommodo litigantium, vt per Anchar. *in d. c. cùm Episcopus in.* 2. *not. ab de offic. Ord. in* 6. per text. *in l. pen. ff. de iustit. & iure, & in l. locis, ff. de iudic,* quia verba illa, *more maiorum.* debent intelligi, vt non iudicet extra territorium, & per Butr. Bald. & alios *in d. l. locis, & melius* Host. *in sum tit. de feudis §. apud quem, n.* 13. vbi quòd si Curia deberet accedere ad locum delicti, non iudicaret more maiorum, sed more inferiorum.

Et faciunt ad idem verba text.*in d. l. pen. ff. de inſtit. & iure.* ibi *ſalua maieſtate imperij ſui*, neque enim ſalua eſſet maieſtas Epiſcopi, ſi teneretur in loco ſubditi ius dicere.

Nec dicatur prædicta locum minimè ſibi vendicare, quando vnus & idem Epiſcopus eſt duarum dœceſium : tunc enim non poteſt delinquentem in vna dioœceſi extra illam trahere, vt latè per Mandoſ. *conſil. 27. n. 6.* Quia quicquid eſſet dicendum, quando dictæ duæ dioœceſes eſſent penitus diſtinctæ, & Epiſcopus teneretur in vtraque Vicarium generalem, ceſſat in caſu iſto difficultas, quia Eccleſia Calciatenſis eſt vnita Eccleſiæ Calaguritanæ, vt alibi fatentur Rot. *diciſ. 296. part. 1. & deciſ. 708. numer. 2. part. 2. recent.* & teſtatur Gonzal. *ad reg. 8. gloſ. 5. §. 7. numer. 32.* atque ita non verſamur in duabus dioœceſibus ſeparatis, nec Epiſcopus tenetur Vicarium generalem in loco Calciaten. nec adſtringi poteſt vt Vicarium generalem ibidem teneat, vt in ſortioribus fuit reſolutum *in Viterbien. ſeu Tuſcanen. Vicary* t3. *Marty* t617. *coram Cardin. Caualerio*, in qua etiam dicitur quod licet dioœceſes eſſent diſtinctæ, aut æquè principaliter vnitæ, tamen quoad Epiſcopum reputatur vna dioœceſis exemplo Præſidis duarum prouinciarum, Innocent. *in cap. nouit, in fine, de offic. leg.* Paul. de Caſtro, Iaſ. Alexand. Angel. & alij *in l. ſi a. ff. de iuriſdict. omn. iud.* Barb. *in l. vnica, nu. 12. C. de metropol. Beryto lib. 12.* ac propterea dicendum obiectum non applicari.

Nec etiam obſtat quod ſaltem verſamur in dioœceſi multum ampla, ideoque Epiſcopus non poteſt cogere ſubditos ad litigandum in loco longinquo, ſed debet vel ipſe accedere vbi vertitur litigium, vel alium delegare, Anchar. *in cap. nonnulli numer. 5 de reſcript. & in cap. cùm te, in princip. verſ. 2. noto, de offic. delegat.* Anton. de Butr. *in cap. ſanè, in fine, de foro comp.* & *ibi* Ioann. Andr. *numer. 5.* & Barbat. *in princip. & in cap. dilectus num. 59. cum ſeq. de reſcript.* Felin. *in cap. vltim. ſub n. 2. de ſuaic.*

Quia dicta concluſio communiter reprobatur à DD. vt per Abb. *in d. cap. ſanè num. 3. de foro comp. & in d. cap. dilectus num. 4. de reſcript.* Rot. *deciſ. 297. num. 4. part. 2. diuerſ.* Et reſtringitur vt procedat tantummodo quando locus valdè diſtat, & cauſa eſt modica, Barbat. *in dict. cap. nonnulli, num. 6.* & *ibi* Felin. *de reſcript.* Rot. *dict. deciſ. 297. num. 8. part 2 diuerſ.* atque eam de æquitate tantùm procedere dicit Imol. *in d. cap. ſanè, de foro compet.* & addit ad Abb. *in dict. cap. dilectus 2. dict. G de reſcript.* ſicque arcento Iudis rigore Epiſcopus poteſt in quolibet loco ſuæ dioœceſis exercere iuriſdictionem, *d. cap. cùm Epiſcopus, de offic. Ordin.* cum aliis ſuprà alegaris.

Hactenus deciſio.

6 Vicarius tamen Epiſcopi, ſiue eius officialis, cui tribunal, ſiue iudicialis locus eſt conſtitutus, non poteſt extra illum ius dicere partibus, niſi ſit in comitatu Epiſcopi : tunc enim ibi iura reddere poteſt, vbi reperitur enim Epiſcopo, Zaz. *in l. ſuis pluribus, ff. de iuſtit. & iure*, Breche. *in l. prouinciales, ff. de verborum ſignificat.* Vel niſi ex aliqua rationabili cauſa ſe ad alium locum decentem transferre viſum fuerit, Vant. *loco infrà cuando, num. t 11. verſic. niſi ex aliqua*, nouiſſimè me citato *in hoc loco* D. Felician. de Vega *in reſolut. d. ſub foro compet. n. 9.*

7 Verùm in loco exempto Epiſcopus pro tribunali ſedere, aut iura reddere minimè poſſe probat text. *in d. cap. cùm Epiſcopus*, gloſſ. *verb. aut eo, in Clement. quamuis, de foro comp.* Vant. *de nullit. int. ex defectu iuriſdict. Ordin. nu. 108.* Nauarr. *d. loco* Gonzal *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 13. n. 180. cum ſequentibus*, Steph. Gratian. *Marchia deciſ. 113. nu. 3. in addit.* Campanil. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr. 11 cap. 23. num. 151. verſic. limitatur.* Ratio eſt, quia † iudex exigere nequit tribunal extra ſuam dioœceſim, in qua haberetur vt priuatus, *cap. notandum, 2. q. 3. cap Epiſcopum, 9. quæſt. 3.* Borgaſ. *tract. de irregularit. part. 6. q. 2. fol. 352.* Vant. *d. n. 108.* & in ſpecie quòd Epiſcopus extra dioœceſim habetur vt priuatus, firmant Vgolin. *de officio Epiſcopi c. 4. §. 14. num. 4.* Caball. *crimin. reſolut. caſu 120. numer. 2. cent. 2.* mo citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. lib. 1. cap. 60. n. 6.* Etenim quæ ſunt iuriſdictionis contentioſæ nequeunt exerceri per eum in aliena dioœceſi. Vgolin. *d. cap. 4. §. 14. numer. 4.* Stephan. Gratian. *deciſ. 98. num. 4.* Caball. *d caſu 120. num. 3.* Ciarlin. *d. cap. 60. numer. 5.* † locos enim exemptos, & locus 9
extra dioœceſim, ſiue territorium iudicatur à pari, Hertiq. *in ſumm. lib. 7. cap. 15. §. 4.* vbi gloſſ. *litt. F.* Azeued. *lib. 1. num. 104. tit. 16. d. 8. nouæ. recopilat.* Gonzal. *d. gloſſ. 43 numer. 182.* Niſi † Epiſcopus ſit expulſus à 10
ſua dioœceſi ; is enim in aliena, penitè, licet non obtenta licentia, ſubditis ſuis iuriſdictionem adminiſtrare poterit, *clem. vnica, de foro compet.* Soyt. *de cenſur. lib. 2. c. 21. num. 28. in fine.*

Vnde non abs re inquirendum venit, cuius erunt 11
oblationes in Miſſa factæ Epiſcopo celebranti in loco exempto? In quo dubio tenent aliqui Epiſcopo deberi, ex eo, quia oblationes in diſtinctè cadunt, & acquiruntur Rectori Parochialis Eccleſiæ, *cap. quia, cap. ſanctorum, 10. quæſt. 1. cap. nulli, 12. quæſt. 2. cap. ex tranſmiſſa, de præſcript.* Abb. *in rub. de parochijs num. 4.* cum citatis à Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de bonis clericor. §. 3. num. 4.* † & cum tota dioœceſis dicatur 12
parochia Epiſcopi, *cap. licet, 16. quæſt. 3. cap. 1.* & *ibi* Hoſt. *num. 6. de raptor. cap. Apoſtolica, in princip.* & *ibi* Abb. *numer. 2. de donat.* Cochier *de iuriſdict. part. 1. quæſt. 14. num. 3. gloſſ. in Clement. 2. verb. Presbyteri, de priuil.* & alij Cuiati dicantur auditores Epiſcopi, *cap. fin. de offic. Archidiac.* igitur Epiſcopo celebranti in qualibet ſuæ dioœceſis parochia, pertinent oblationes, Hoſtienſ. *in ſumm. titul. de parochis, §. in quibus, verſic. quid ergo*, Fuſch. *de viſitat. lib. 1. cap. 24. num. 11.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practica cap. 57. numer. 8.* Afflict. *in Conſtitut. Neapol. lib. 1. rubr. de decimis, numer. 32.* quare ſequeodo Imolam in his terminis cenſet deberi Epiſcopo Troilus Maluet. *de oblat. imaginis factis, part. 4. num. 5.* Sed hoc ad præſentem quæſtionem adaptari non poteſt, cum locus exemptus extra dioœceſim dicatur, vt ſuprà reſolutum. Quare Petr. de Anchar. *in Clement. Archiepiſcopo, de priuileg.* ſic diſtinguit ; vt ſi celebret exequendo officium paſtorale, quòd ei oblationes debeantur, idque vt ſubueniatur in neceſſitate conſtituto, ſecus verò ſi voluntariè, Cardin. verò Zabarella *in d. Clement. Archiepiſcopo, num. 11.* eni etiam aſſentitur Felin. *in cap. dilectus, num. 1. verſ. & adde, de officio Ordinar.* quem citat Bellet. *dict. §. 3. num. 47.* dicit quod † de vsbani- 13
tate Epiſcopo celebranti debeantur, de iure verò, ei cui competunt iura parochialia. Sed hæc ſe rectius recutiendum eſſe ad priuilegia, & conſuetudines tenent Mat. Socin. *in tractat. de oblation. lib. 8. numero 60. cum ſequentibus*, Eraſm. à Cochice *de iuriſdictione Ordinarij in exemptos part. 4. quæſtione 18.*

An autem Oblationes, quæ ſacris imaginibus deferuntur, debeantur Epiſcopo, vel potius Paracho? Quæſtio eſt inter Doctores antiquos controuerſa ; multi enim partes Epiſcopotus tuentur, vt Angel. *in diſput.* incip. *Iure ſingenti, in 2. dub.* Maluet. *de oblation. in 4. dub. 4. num. 14.* Petr. de Vbald. *de canonica portione cap. 4. quæſt. 16.* & refert Decius.

cap. 18.

conſil. 16 *ſub num.* 7. *lib.* 2. Attamen verior, & hodie receptiſſima eſt ſententia, quòd ſiue in Eccleſia Parochiali poſitæ ſint huiuſmodi ſacræ imagines, ſiue extra, intra tamen limites Parochiæ habet fundatam intentionem Parochus ſuper omnibus obuentionibus contingentibus intra limites ſuæ Parochiæ, & ad eum ſpectant, vtgenſque eſt text. *in cap. paſtoralis*, & *ibi* noſtri, *de iis quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Cap.* & text. *in cap. hanc* 10. *q.* 1. & *in cap. dilectus*, *de offic. Ordin.* vbi Abb. *num.* 4. qui ſubdit *in verſic. quoad primam*, Epiſcopo ſolùm deberi oblationes quando ſacræ imagines repenuntur extra omnem Parochiam, Felin. *ibid. in princip.* & *num.* 3. & Abb. *in cap. quoniam, num.* 1. *de decimis*, vbi ſignanter quod ſpectant ad Parochum, & non ad Epiſcopum, Capell. Tholoſ. *deciſ.* 483. Ferter. *conſil.* 143. qui bene diſtinguit *nu.* 2. 3. & 4. Azor. *inſtitut. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 38. *quæſt.* 13. Decian. qui fuse pro Parocho contra Epiſcopum in his oblationibus, quæ Iconi ſanctiſſimi Crucifixi offerebantur, conſuluit *dict. conſil.* 16 *per totum lib.* 2. Gutierr. *canon. quæſt. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 162. Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 42. *num.* 6. 7. & 8. Aloyſ. Ricc. *in Neapol. deciſ.* 170. *num.* 7. *part.* 4. & hanc eandem opinionem videtur amplexus S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 86. *art.* 2. præſertim *in reſp. ad* 2. *argum.* & expreſsè ſequuta eſt Rot. *in Aquilana nullitatis erectionis* 20. *Decembris* 1610. coram *R. P. D. meo Pirouano*, quæ eſt *deciſ.* 256. *part.* 1. *recent.* & *in Beneuentana ſpoly* 2. *Decembris* 1585. & 2. *Decembris* 1587. coram *Orano*, vbi fuit dictum oblationes factas in Eccleſia Cathedrali ſpectare non ad Epiſcopum, ſed ad Archipresbyterum, qui curam animarum ibi exercebat: & idem reſpondit *Sacra Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum Concilij Tridentini in una Canen.* Iua enim vniuerſale habet Parochua iotra limites ſuæ Parochiæ, mediuſque eſt inter Deum, & populum; vnde quemadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ prouenium à Deo, exhibet populo, ita vice verſa exhibet Deo ea, quæ aunt populi; nempe preces, & oblationea; & qui Altari ſeruiunt, de Altari participant, vt egregiè tatiocinator S. Thom. *dict. art.* 2.

15 Et quamuis concluſio ſibi locum vendicet, oiſi oblationes in certum vſum ex piorum offerentium voluntate fuerint deſtinatæ, in dubio enim ſolummodo ſpectant ad Parochum; at quoties à fidelibus præſtantur ad certum fioem, pro Miſſis ſcilicet, & fabrica; tunc ad Parochum nullo modo ſpectant, & voluntas eorum, qui eleemoſynam, ſeu oblationes dedetuot, præcisè ſeruati debet, vt præcæati DD. monent, & præſertim addit. *Ad Capell. Tholoſ. d. deciſ.* 483 Mareſcot. *d. cap.* 42. *num.* 1. *lib.* 2. Riccius. *dict. deciſ.* 170. *num.* 1. & Rota *in Braebaren. oblationum* 17. *Decembris* 1612. coram *Cardin. Pamphilio iun.* Attamen aduertendum eſt quod non habet quidem fundatam intentionem Parochus ad effectum, vt hoc caſu oblationes conuertat in proprium vſum, cum debeant in vſus à largientibus deſtinatum erogari; verum adminiſtratio harum oblationum etiam tali caſu ad Parochum videtur ſpectare ex eodem iure Parochialitatis; & qua ratione oblationea ſpectant ad Parochum, niſi fuerint in determinatum vſum datæ; eadem immo & maiori tatione ad eundem Parochum ſpectat ſaltem adminiſtratio oblationum, quoties in certam cauſam ſunt erogandæ, cum & regulariter de illis oblationibus Parochus debeat eſſe fidelis adminiſtrator, ac diſpenſatoe, partim conuertendo in proprium vſum, partim erogando in us, quæ concernunt cultum diuinum. & partim ad pauperum ioopiam ſublcuandam; vt per S. Thom. *loco prælegato*, & de hatum oblationum diſtributione idem ſanctum fuit *in cap. Viterana*, & *in cap. quatuor* 12. *q.* 2. Et quod huiuſmodi oblationum ſolus Parochus habeat adminiſtrationem, dicit Abb. *in cap. poſtulaſtis*, *num.* 2. *verſ. adminiſtrationem autem*, *de his quæ fiunt a Prælatis ſine conſ. Cap.* & Ferter. *dict. conſil.* 143. *num.* 4. *verſ.* & *quod.* Colliguntur hæc omnia ex deductis *in Lucen. Sarzanen. oblationum* 8 *Februarij* 1617. coram *R. P. D. Merlino.*

Habet (vt ad rem redeamus) Epiſcopus ihro- 16
num & ſolium in ſignum ſuæ mag æ celſitudinis & poteſtatis, Aggia *de exhib. auxil fundam.* 6. Azed. *de præcellent. Epiſcop. dignit. part.* 1. *cap.* 12. *n.* 48. Haber etiam faldiſtorium, idem Alzed *dict. loco num.* 49. Et in ſua Eccleſia Cathedrali vti poteſt Baldachino etiam in præſentia Protegis, Maſtrill. *de magiſtrat. lic.* 4. *cap.* 13. *n.* 183. Alzed. *d. cap.* 1 .*n.* 50. Et quamuis in locis exemptis generaliter Pontificalia exercere non poſſit, vt diſponit Concil. Trident. *ſeſſ.* 6. *de reformat. cap.* 5. & *ſeſſ.* 14. *cap.* 4 nihilominus tamè poſſe in locis exemptis vti Pontificalibus veſtibus, & inſignibus quibuſcumque certum eſt, ex conceſſione Viennẽſis Concilij *in d. Clement. Archiepiſcopo*, *de priuileg.* cuius ſanctioni nunquam derogatum cenſetur, niſi aperta verba adſint derogatoria, *cap. ex parte*, *de Capellis Monach.* Non obſtat igitur Concil. Tridentin. *dictu locu*, quià verba facit de vſu Pontificalium, cum aliquo exercitio, vt aſſent Quaranta *à verb. Archiepiſcopi auctoritas. auctor.* 32. *verſ. propterea*, *pag. mihi* 84. Ex quo conſtat poſſe Epiſcopum omnia geſtare inſignia Pontificalia, veſteſque in locis exemptis, aliaque exequi, quæ ſibi conceſſa fuerunt *in d. Clem. Archiepiſcopo*, quinimò & ſolam celebrationem in Pontificalibus videri ipſia Epiſcopis vetitam in locis exemptis in alicna diœceſi, inferendum ob id eſt. ſicut nec antea erat, Cochiee *de iuriſdict. Ordinar. in exemptos par.* 2. *q.* 45. *verſ.* 26. & 62. Vnde reſpectu Diuinorum Pontificaliter celebrandorum poſſe Epiſcopos in quacumque Eccleſia etiam exempta ſuæ diœceſis ea celebrare tenet *in dict. Clemen. Archiepiſcopo*, Zahar. *num.* 5. *in fine*, Imol. *num.* 4. & 10 Vitalin, *num.* 13. oon in loco exempto, Pauin. *de viſit. part.* 2. *quæſt.* 3. *num.* 9. *verſ. poterunt enim*, Rot. apud Fatio. *deciſ.* 236. *num.* 3. *p.* 2. *recent.* vbi etiam cum Vitalin *num.* 30. *verſ. ratio decidendi*, hinc infert poſſe Sedem Pontificalem ad Diuina celebranda conſtituere. Nec contrarium reſoluit Nanar. *conſ.* 69. incip. *Quidam Epiſcopus*, *de ſentent. excom. in antiq.* & *conſ.* 12. *de clirico excommunic. miniſt. in nouis*, dum ſcripſit incurriſſe ſuſpenſionem in eo text Concilij communatam quemdam Præſulem in aliena diœceſi vtentem Pontificalibus, quià id non vtique opinatiua eſt propter ſolum vſum Pontificalium, & Miſſæ; ſed quoniam Chrisma etiam conſecrauit, & corporalia benedixit, abſque licentia diœceſani.

In Eccleſiis tamen Regularium, vel alia locia ſuæ diœceſis exemptis, Pontificalia exercens Epiſcopus, poteſt ſolium, thronum, & Baldachinum erigere, vt reſoluunt Lauter. de Franchis *in controu. inter Epiſcopum*, & *Regul. pag.* 95. *in reſp. ad* 1. vbi aut quod iuxta diſpoſitionem dictæ Clem. *Archiepiſcopo*, non poterant Epiſcopi prohiberi ab exemptia, ſicut hodie poſt decretum de quo inſta; cum hac tamen differentia, quòd olim opottebat agere coram Superiore exemptorum, ſed hodie iuxta terminum dicti decreti Regulares negligentea, vel oolentes poſſunt per Epiſcopoa coompelli cenſuria, & pœnia Eccleſiaſticis, Gambat. *in tract. de auctor. legati*,

§.*illud noſſe*,*lib.*2.*n.*243.me citato *in hoc loco* Hemob. *de examine Eccleſiaſt.tract.*1 t.*c.*6 *q.*12.*reſol.*2.Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.*363.*num.*1. vbi *num.*2. tenet Epiſcopum poſſe excommunicare impedientes, Lazzar.*in pr.quæſt tit.de blaſph.q.*10.*numer.*61.Steph. Gratian. *diſcept.forenſ.tom.* 3.*cap.*467. Campan.*in diuerſorio Iuris Canonici rub.*9.*c.*5.*num.*3.*verſ.ceteras*, Vgolin.*de officio Epiſc.p.*1.*c.*20.§.5.*n.*3.& 4 Ft.Emm. *in ſumm.tom.*4.*c.*67.*n.*35. me citato *in hoc loco* Alzed. *d.p.c.*12.*n.*51. Lezana *in ſumm. quæſt.Reg.c.*11.*n.*3.& cenſuit *Sacra Congreg. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium,negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum,& Regularium propoſita*,in ſequenti decreto,quod refert Quaranta *in ſumm.Bullarij*,*verb privilegia Regularium*, & Lauret. de Franchis *in controuer. inter Epiſcop. & Regular pag.*92.*& ſeq.*

Decretum, quo declaratur Epiſcopis in Eccleſijs Regularium Pontificalia exercentibus licere Baldachinum erigere.

DEcet Epiſcopis pro eo,quod in Eccleſia Dei excellãt dignitatis gradu,in quocunque ſuarum diœceſium loco,quoties eos ibi Pontificalia exercere,aut in Põtificalibus adeſſe,& aſſiſtere contingit,eam,quæ par eſt, reuerentiam,& honore decoro cultu,& ornatu exhiberi, Quare,no ſine graui animi dolore,auditum eſt nonnullos Regulares,vano quarundam immunitatum,& priuilegiorum prætextu,Epiſcopis in eorum Eccleſijs in Pontificalibus intereſſentibus,non modo remiſſe in eis, ſupra locum Epiſcopalis ſolij, baldachinum erigere, verum id etiam iuſſu ipſorum met Epiſcoporũ curantes,prohibere, & arcere auſos fuiſſe: atque ideo Sacra Congregatio S. R.E. Cardinalium negotijs & conſuetudinibus Epiſcoporum,& Regularium præpoſito,facto verbo cum S.D.N. Clemente Papa VIII. ac de Sanctitatis ſuæ ſpeciali, & expreſſo mandato,hoc preſenti decreto perpetuis futuris temporibus valituro declarat, ſtatuit, decernit,& mandat, vt de cetero Epiſcopi, vbi tam ex conſuetudine,& priuilegio,quam ex ſacrorum Canonum conſtitutionibus, & Pontificalis Romani præſcripto,aut alio iure, Pontificalia exercere,aut Pontificalibus paramẽtis,cum Mitra, vel etiam ſola cappa induti, in quibuſuis Regularium, tam Mendicantium quam non Mendicantium,Monachorum etiam Caſſinenſium Clericorum, Preſbyterorum, & cuiuſuis alterius Ordinis,& Religionis, Militiæ Societatis, aut Congregationis Eccleſijs intereſſe poſſunt, ipſi Regulares,quoties opus fuerit, teneantur ibi,& debeant in loco ad ſolitum Epiſcopi conſtituendum opportuno,& congruo baldachinum attollere. Eos etiã id facere negligentibus,aut nolentibus, liceat eiſdem Epiſcopis illud aſportari,& in quacunque eorumdem Regularium, aut alia quãtumuis exempta Eccleſia ſupra Epiſcopale ſolium, ſeu Pontificale ſaldiſtorij erigi facere,atque ſub eodem ſedere,& ſtare,quemadmodũ in proprijs Cathedralibus eorum Eccleſijs ſtare,& ſedere ſolent:eo tamen dumtaxat tempore,quo Pontificales eiuſmodi ſanctiones exercebunt,vel dum alius ipſe,cui in Pontificalibus aderunt,peragetur. Si qui verò Regularium huic declarationi,ſtatuto,decreto, & mandato inobedientes,& cõtumaces fuerint,ſciant ſe ab eiſdẽ Epiſcopis ad id per cenſuras,& pœnas Eccleſiaſticas,huius decreti virtute cogi,& cõpelli poſſe, aliaſque pœnis tam ſpiritualibus, quã temporalibus arbitrio Sũmi Romani Pontificis ſubiacere,& obnoxios fore. Non obſtantibus quibuſuis Conſtitutionibus, & ordinationibus. Apoſtolicis, ac dictorum Ordinum, Religionum, Militiarum, Societatum, & Congregationum quocunque nomine cenſeantur,ſtatutis,priuilegijs quoque, indultis, & literis Apoſtolicis ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, & cum quibuſlibet etiam derogatoriarum derogatorijs, aliaſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, atque irritantibus, & alijs decretis in contrarium præmiſſorum hactenus quomodolibet conceſſis,confirmatis,& approbatis: quibus omnibus,& ſingulis,etiamſi talia eſſent,quæ ſub generali expreſſione,& derogatione non venirent,ſed de illis,eorũque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & indiuidua mentio habenda foret,eorum tenores,præſentibus pro expreſſis,& ad verbum inſertis habeus, eadem Sanctitas ſua hac vice dũtaxat ſpecialiter,& expreſsè derogat,cæteriſq; in contrariũ facientibus quibuſcunque, Roma die 10.*Iunij* 1603

Alexander Cardinalis Florent. Epiſc. Præneſt.
Hier. Agucchius. Secret.

DEcretum quo declaratur Abbates S. Benedicti, & cæteros Abbates non poſſe vti Baldachino etiam in Eccleſijs ſibi ſubiectis, vel in proprio monaſterio.

Sacra Rituum Congregatio à Decreto aliàs in ſimili cauſa facto in vna Firmana ſub die 28.*Ianuarij* 1606. *non eſſe recedendum cenſuit, nempe vt Abbas præditus Monaſterij ſanctæ Seuerini Ordinis ſancti Benedicti,& cæteri omnes ſimiles Abbates eiuſdẽ, vel alterius Ordinis,in Ciuitate,& Diœceſi Neapolitana,& vbique,quãdo ſolemniter in propryis eorum Eccleſijs celebrant, conuenti ſint,& eſſe debeat ſua propria,& cõuenienti Sede, qua locata ſit,& eſſe debeat in cornu Euãgelij, in plano Preſbyterij,cum duobus tantum gradibus paruis,& ſine vllo ſuppedaneo ſuggeſtu lapideo, vel ligneo,ac ſine baldachino deſuper; ſed cum poſtergali tantum ex aliquo panno,vel ſerico leui ſine auro,coloris conuenientis ſolẽnitati, quæ celebratur. Nec dicti Abbates quando celebrant ſolemniter, vt ſupra,habeant duos Diaconos aſſiſtentes,ſed contenti ſint,& eſſe debeant Subdiacono,& Diacono, qui in Miſſa cantaturi erunt Epiſtolam, & Euangelium,& vno Monacho, ſiue Capellano cum pluuiali,qui aſſiſtat ad librum, nec alios miniſtros habeant præter prædictos,niſi aliquos Monachos, ſeu Clericos,& miniſtros cum cotta, qui Abbatibus præditis celebrantibus ſolemniter de Mitra,& Baculo,& alijs neceſſarijs miniſtrent, & Altari inſeruiant, ſuper quo Altari ſex tãtum,& non ſeptem candelabra,cum totidem candelis, & ſua Cruce locentur,nec abbacus alius,præterquã parua menſa in cornu Epiſtolæ paretur,ſuper qua duo poſſint locari candelabra,Mitra,qua Abbas vtetur,Calix, Miſſale, Turibulum cum nauicula,& alia neceſſaria pro actu celebrationis, & vt dicti Abbates ſub Mitra vtantur paruo bireto nigro,& non alterius coloris,& ita cenſuit,& declarauit,& eam à dicto Abbate,& Monachis S. Seuerini Ordinis ſancti Benedicti, quam aliis omnibus ſimilibus Abbatibus,& Monachis Oliuetanis, vel alterius Ordinis,quando ſolemniter in eorum Eccleſijs celebrant, tam in ciuitate, & diœceſi Neapolitana, quàm vbique Terrarum ſeruandum eſſe cenſuit, & declarauit die* 18.*Martij* 1617. Huius Decreti meminit me citato *in hoc loco* Alzed. *d.p t.cap.*12.*n.*52.& nouiſſimè Lauret.de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopos & Regul.pag.*92.*& ſeq.*

Hodie Abbatibus Caſſinen. quando ſolemniter celebrant, quòd in tribus ad ſummum feſtiuitatibus facere eis permittitur, licet vti Baldachino,ſine auro tamen & pompa, ac aliquibus etiam miniſtris paratis ſacris indumentis,qui ad ſummum ſint duo Diaconi, & Preſbyter aſſiſtentes, Diaconus, & Subdiaconus pro cantandis Euangelio, & Epiſtola, ac ſex ad ſummum alij,duo cum Plouialibus,duo cum Planetis,& duo cum Tonicellis coloris tempori conuenientis. Non debent tamen iidem Abbates habere, aut tenere ſedem ſuam Abbatialem fixam, & permanentem

nentem prope Altare, vt Sedes Epiſcopalis retineri conſueuit, minuſque licet ſupradictis ſex monachis paratis, vt ſuprà, ſedere in ſedibus choralibus, vt Canonicorum ſecularium mos eſt, ſed ſedes pro Abbate ſolemniter celebrante retineatur in Eccleſia his tantummodo tribus diebus, quibus ipſe Abbas ſolemniter celebrat, dictique ſex Monachi parati ſedere debent loco congruo iuxta Eccleſiarum conuenientem ſitum ſuper ſcabellis ad hunc effectum tunc appoſitis, panno laneo cooperiis. Ita S.D.N. Vrbanus VIII. *Conſt.* 101. incip. *Exponi*, 11. *July* 1629. Idem Abbatibus Oliuetanis conceſſit præfatus Vrbanus VIII. *Conſtit.* 79 incip. *Exponi ſub die* 4. *Aprilis* 1629. Idem denique Abbatibus Camaldulenſibus indulſit *S. Congreg. Rit. in Camalduleu. Baldachini* 21. *Auguſti* 1632.

ALLEGATIO LXXXI.

Epiſcopus in prima inſtantia an ſemper cognoſcat de cauſis ſuorum ſubditorum?

SVMMARIVM.

1 *Apoſtolica Sedes quaſcumque cauſas Eccleſiaſticas immediatè iudicare poteſt.*

2 *Cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum ſpectantes coram Ordinario loci in prima inſtantia decidi, & infra biennium terminari debent*

3 *Auditor Cameræ, aut quiuis alius iudex Romanæ Curiæ, non poteſt cognoſcere de cauſis Eccleſiaſticis in prima inſtantia.*

4 *Cauſas Eccleſiaſticas in prima inſtantia cognoſcunt Epiſcopi, & exempti quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentes, non autem Prælati inferiores, qui ſubſunt Epiſcopis.*

5 *Ordinary ſub vocabulo comprehenditur Epiſcopi Vicarius.*

6 *Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoſcendi cauſas in prima inſtantia.*

7 *Abbates, licet non exempti, quibus olim ex præſcripta conſuetudine, vel aliqua priuilegio de clericis ſuæ diœceſis, vel cumulatiuè cum Ordinario, vel priuatiuè cognoſcere competebat, etiam hodie vti poſſunt iuriſdictione.*

8 *Nullius religionis cauſa coram Ordinario, & ſuperiore regulari in prima inſtantia, & infra biennium terminari debet.*

9 *Biennium intra quod cauſa Eccleſiaſtica coram Ordinariis locorum in prima inſtantia terminari debeat, currit data culpa, apparentéque defectu.*

10 *Cauſas, quas iuxta Canonicas ſanctiones apud S. Sedem ſunt iudicanda, vel quas ſummus Pontif. arbitrio ſuo, ſupplicatione manu propria ſignata expreſsè ad ſe aduocauerit, non cognoſcit Epiſcopus etiam in prima inſtantia.*

11 *Inſtantia in Curia Romana nunquam extinguitur, niſi per ſententiam.*

12 *Beneficij poſſeſſio quando per Breue Apoſt. capitur, poteſt cauſa in prima inſtantia in Romana Curia tractari.*

13 *Conſeruatores Regularium an comprehendantur ſub decreto Concilij* ſeſſ. 24. de reform. c. 20. *oſtenditur.*

14 *Contractus celebrati, & etiam delicti commiſſi ratione ſortitur quis forum, ita vt cauſa ipſa non coram Ordinario in prima inſtantia, ſed iudice contractus ſit decidenda.*

15 *Contractus ratione vigore obligationis Cameralis, ſi quis in Romana Curia obligetur, vndecunque veniat ſortitur forum Curiæ Romanæ, in qua contractum celebrauit.*

16 *Auditores Cameræ cauſas obligatione Cameralis firmatas in partibus exiſtentes auocare poſſunt, etiamſi extra Curiam contraxerint, & licet pendeam coram Ordinariis.*

17 *Auditor Cameræ, ſeu alius delegatus Apoſt. quando deſſit de cauſis beneficiorum reſeruatorum Sedi Apoſt. etiam immediatè cognoſcere, oſtenditur.*

LICET ſancta Sedes Apoſtolica immediatè quaſcunque cauſas Eccleſiaſticas iudicare poſſit, *c. cuncta*, c. *nunc vero, quæſt.* 3. ipſius tamen Curiæ ſtylus ſeruat, & Conciliaris ſtatuit conſtitutio, vt † omnes cauſæ ad forum Eccleſiaſticum ſpectantes coram Ordinario loci in prima inſtantia decidantur, & infra biennium terminentur. Ita Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 20. per quod ita tradunt Mat. Antonin. *variar. lib.* 1. *reſolut.* 15. *num.* 3. Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici, p.* 2. *cap.* 1. *num.* 70. Praſec. *in praxi nona Epiſcop. p.* 2. *cap.* 4. *num.* 3. Vtuian. *in praxi ſur ſpatronat. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 3. *n.* 5. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. inſtantia*, § 4. Fulch. *de viſitat. lib.* 1. *c.* 3. *poſt num.* 3. Monald. *conſil. dec.* 94. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 4. *collect.* 1353 *in fine*, nouiſſimè Ioann. Solorzan. *de Iure Indiarum tom.* 2. *de gubern. Indiæ lib.* 3. *c.* 9. *à princ.* Ita vt hodie alij Superiores, etiam Nuncij, vel Legati de Latere ſpecificam poteſtatem minorem non habentes, cauſas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum inferiorum iudicum pendentes ad ſe non auocent, niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum tribunalia deferantur; ſicut refert decidſum Aloyſ. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 296. *num.* 5. *part.* 4. Prout nec etiam Auditor Cameræ, † nec quiuis alius iudex Romanæ Curiæ poteſt cognoſcere de eis in prima inſtantia, nec monitoria decernere ad extrahendas partes à ſuis domiciliis, idem Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 126. *& Neapol. deciſ.* 271. *n.* 6. *& dec.* 273. *num.* 3. *p.* 4. Cuius Conciliaris decreti præcipua cauſa fuit, & ſic ſtatuendi ratio, ne ſcilicet partes extra ſuas Prouincias & Diœceſes tot ſumptibus, & incommoditatibus degere & litigare cogerentur, vt per Flor. de Mena *var. lib.* 1. *q.* 1. a. *n.* 8. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 126. Ioann. Maria Nouar. *in pract. noui iuris Pontif. de cauſis primæ inſtantiæ concl.* 1. *aliàs* 54. *n.* 3. Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. tom.* 5. *c.* 837. *n.* 15.

Et Concil. Trident. *dict. loco* tribuens Ordinariis locorum in prima inſtantia cognitionem cauſarum ad forum Eccleſiaſticum pertinentium, de Epiſcopis, & exemptis Epiſcopalem iuriſdictionem habentibus tantum decreuit, non autem de Prælatis inferioribus, qui ſubſunt Epiſcopis, Fr. Emm. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 36. *art.* 4. Rota apud Farinac. poſt *tom.* 1. *cenſiturum deciſ.* 100. Flamin. *de reſign. lib.* 3. *quæſt.* 11. *num.* 19. *& n.* 22. reſoluit, quod ſub verbo, *Ordinariis*, de quo Concil. *d. loco*, † comprehenditur etiam Vicarius Epiſcopi, & faciunt quæ Sanch. *de matr. lib.* 3. *diſp.* 9. *num.* 5. *& 17.* & Gutier. *ced. tract. cap.* 66. *num.* 14.

Item & Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoſcendi de cauſis in prima inſtantia ex vi Concil. Tridentini *d. loco*, cum ſuccedat Epiſcopo in omnibus, quæ ſunt iuriſdictionis etiam voluntariæ, vt alibi diximus. Quare in noſtris terminis ita reſoluit Aloyſ. Ricc. *in d. praxi aurea reſol.* 130. *& in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. dec.* 273. *n.* 7. *p.* 4.

Poſſunt

7 Poſſunt tamen Abbates, licèt non exempti, & alij, quibus olim, vel ex præſcripta conſoetudine, vel aliquo priuilegio clericorum ſuæ Eccleſiæ, vel cumulatiuè cum Ordinario, vel priuatiuè cognoſcere competebat, etiam hodie non obſtante Concilio *d. loco* eadem vti iuriſdictione, cum Concilium generaliter de iuriſdictione ordinaria loquatur, & iuriſdictiones Abbatum iuſto iure, & titulo quæſitæ etiam Ordinariæ cenſeantur. Ita Nauart. *conſ.* 2 *ſub tit. de foro competen. in antiq. & conſ.* 9 *ſub tit. de priuil. in nouis*, Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de foro competenti deciſ.* 2.

8 Io cauſis nullitatis profeſſionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & Superiore Regulari non terminentur, eſſe locum decreto Conc. *d. loco* cenſuit *S. Congregatio*, teſte Armend. *in add. ad reſp. legum Nauarra lib.* 2. *tit.* 18 *lib.* 7 *de relig. in declar. n.* 40. & nouè poſt primam huius tractat. editionem me non citato refert Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 273. *num.* 6. *p.* 4.

9 Si verò cauſa intra biennium non terminetur, vt concedatur aduocatoria, opus eſt quòd ex parte iudicis nolentis, vel non curantis intra dictum biennium cauſam expedire, detur culpa, defectuſque appareat, quia ſi per illum non ſtetit quominus intra dictum tempus cauſam diffinierit, ſed ob grauitatem, & qualitatem cauſæ, vel partium cauillationes, non ſit diffinita, elapſo biennio non habet locum appellatio. Ita deciſum ſæpè fuiſſe per *ſacram Illuſtriſſ. Cardin. Congreg.* referunt Franciſc. Leo *dict. c.* 1. *n.* 72. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 334. *à princ. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 153. *part.* 4. Marcheſan. *de commiſſion. part.* 2. §. 4. *n.* 54. Et ad hoc, vt conſtet de culpa iudicis, debet ſæpe requiri, & de hoc coram iudice Superiore inſtari, *deciſ. Pedem.* de Communi atteſtans, 12. *num.* 6. Grammat. *voto* 31. *n.* 13. quos refert Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 334. *num.* 1. qui etiam *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapolis. deciſ.* 120. *part.* 4. oſtendit an requiratur vnica interpellatio, vel plures, vt dicatur ſtare per iudicem quominus cauſam expediat; elegantèr Matthæſ. *de commiſſ. part.* 1. *cap.* 6. *num.* 1127. *& ſeq.* vbi ait quòd in præfato Concilij Trident. decreto cauerit quòd intra biennium cauſæ per locorum Ordinarios debeant terminari, ſi ſecus, ad alios Superiores deuolui poſſint, ac illi pariter licitum ſit partes audire; in hoc autem ne per partem ſtetiſſe dicatur, ſaltem ad minus duæ requiſitiones neceſſariæ ſunt, & de talibus requiſitionibus conſtare debet, & *num.* 130. quòd biennium huiuſmodi ad cauſas finiendas non cuttit niſi ſtante Ordinarij negligentia in expediendo cauſas, & quod tunc vna ſufficit requiſitio quando Iudex ſemel requiſitus expedire recuſat, & *num.* 131. quærit quid ſi anteceſſor habens cauſam, fuit vt præmittitur requiſitus, & non expediuit, interim ſuperuenit ſucceſſor in officio antequam alter Superior pro cauſæ expeditione ſit aditus, & res integra reperitur, vtrum ſcilicet iſta, ſeu iſtæ requiſitiones factæ ſucceſſori ſatis ſint, vt poſtea cauſa à ſucceſſore auocati valeat, & appellari? Et breuiter dicit quod non, ſed quod denuo coram eo inſtare oportet, & acta producere, ac partem cirando requirere, vt cauſam expediat, & *num.* 135. ait quòd in ambabus Signaturis reſolutum fuit quod biennium datum à Concilio Trident. ad cauſas expediendas, intelligitur dummodo cauſa fuerit agitata, tumque pluries pro expeditione Iudex requiſitus vel expeditionem neglexerit. vel cauſam terminare noluerit, & ideo quando ſimiles commiſſiones appellationis & auocatoriæ reſpectiuè petuntur, guſtat de præmiſſis Signaturis, an ex allatis cauſis petitis annuendum ſit? nam quando non conſtat de requiſitione reiterata pro cauſæ expeditione, ac de ſubſequenti negligentia, non eſt locus ſupradicto biennio.

Primò limita ſupra poſitam regulam in cauſis, quæ 10
iuxta Canonicas ſanctiones apud S. Sedem ſunt iudicandæ, vel quas Summus Pontifex arbitrio ſuo, ſupplicatione manu propria ſignata, expreſsè ad ſe aduocauerit, vt per Concil. Trident. *d. c.* 20. *verſic. ab his excipiatur*, & referunt Præſec. *in praxi noua Epiſcop. d. c.* 4. *n.* 3. Franc. Leo *d. c.* 1. *n.* 73. Aloyſ. Ricc. *d. Neapol. deciſ.* 273. *num.* 7. *p.* 4.

Secundò limita in Curia Romana vbi lis, ſiue in- 11
ſtantia nunquam extinguitur, niſi per ſententiam, Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. inſtantia verſ. ſexto.*

Tertio limita quando per Breue Apoſtol. capitur 12
poſſeſſio beneficij, & aliqui volunt illius executionem impedire; tunc etiam in prima inſtantia poteſt cauſa in Romana Curia tractari, quia Auditor Cameræ ſimilium cauſarum eſt iudex competens, vt cenſuit *S. Cong. in vna Vlixbonen.* teſte Franc. Leo *d. c.* 1. *num.* 74.

Quarto limita in Conſeruatoribus Regularium, 13
qua cenſuit *Sacra Congregatio* decretum *d. cap.* 20. ad Regulares non pertinere, nec conſeruatorias Regularium imminuere, aut teſtringere, nec quoad primam inſtantiam ipſorum aliquid nouè inducere, vt per Aldrete *in allegat. pro omnimoda Regularium exemptione part.* 1. *cap.* 7. *num.* 4. Aloyſ. Ricc. *d. Neapol. deciſ.* 273. *num.* 7 *prope fin. part.* 4. & ſignantèr quod conſeruatoriæ Regularium non ſint ſublatæ per textum in præſenti, etiam quod cauſæ graues ſint, & plenariam cognitionem requirant, cenſuiſſe *Sacram Congregat. in vna Mediolanen.* refert, & ſequitur Rota *in Oſcen. iuriſdictionis* 12. *Decemb.* 1614. coram *Valdoſen.* Quicquid dicant Nauart. *conſil.* 1 *ſub tit. de officio deleg. in antiq. & conſil.* 3. *num.* 1. & 2 *eodem tit. in nouis*, Sayr. *ſub eod. tit. deciſ.* 1. Mar. Antonin. *variar. reſolut. lib.* 1. *reſol.* 15. Vnum tamen ſingulare in materia tibi aduertendum duxi, quòd Ioann. à Cochiet *de iuriſdict. Ordinarij in exemptos tom.* 2. *part.* 1. §. 15. *n.* 5. tradidit, cum alibi non inueniatur ita facilè, eius autem verba ſunt quæ ſequuntur. *Itaque licet exempti immediatè ſubiecti ſint Summo Pontifici, c. auctoritate, de priuil. in* 6. Chopin *de ſacra politica. lib.* 2. *tit.* 4. *n.* 6. *fol.* 231. *ac Legato eius a latere, c. ſi Abbatem, de elect. in* 6. Gloſſemateries *in pract. Sanction. tit. de cauſis, verb. ſubiectio, non tamen poterunt in prima inſtantia euocari ad Romanam Curiam, & ita pactis inter Romanum Pontificem, Reges Franciæ, Hiſpaniæ, Belgique Principes teſtatum reliquit* Chopin. *dict. tit.* 4. *num.* 8. *fol.* 233. *Proinde ſi contingat eos euocari, habebunt ius reuocandi domum ad Patres Prouinciales ſiue Iudices, quos ex priuilegio fortiuntur, quippe quod Eccleſiaſtica cauſa alibi quam in patriis litigatorum finibus à Pontifice rationè priuilegiorum committi non ſoleant*, vt Guicciardinus *in ſua hiſtoria* refert. *Si autem quidpiam contra hanc libertatem fiat, licebit eis, quorum interierit querelas libello ſupplicare Pontifici, immo etiam officium Conſeruatoris priuilegiorum implorare*, Chopin. *dict. loco: eſtque id à Concily diſpoſitione non alienum. ſeſſ.* 14. *cap.* 20. *&c.*

Quintò limita tatinne celebrati contractus, & 14
etiam delicti commiſſi, quia Concil. non ſuſtulit modos legitimos, quibus quis ex Iuris diſpoſitione ſortitit forum; ita deciſum atteſtatur Franciſc. Leo *dict. cap.* 1. *num.* 75. † Ratione enim contractus vigo- 15
re obligationis Cameralis ſi quis in Romana Curia obligetur, vndecumque veniat, & ſit oriundus, ſortitur forum Curiæ Romanæ, in qua contractum

cele

celebrauit. Galef. *in tract. ad formam obligat. Camer. ad 3. oblig. q. 2. num. 1. & 3.* nouiſſimè Catlaual. *de iudic. & foro compet. l. 1. tit. 1. diſp. 1. q. 8 ſect. 2. n. 1083.* vbi hanc reſolutionem firmat etiam in Clerico, qui contrahendo, vel delinquendo etiam ſine Superioris ſui conſenſu, fortaſſe iudicium iudicis loci contractus, quaſi tacite eius iuriſdictionem proroget, quod etiam in his terminis tenent Caroc. *deciſ. 52. num. 24.* Sigiſm. Scaec. *de ſent. & rem iudic. gloſſ. 7. q. 3. limit. 1. num. 43. cum ſeqq.* D. Mar. Cutelli V. I. peritiſſimus, & in humanioribus litteris ſupra modum doctus, *in Codice legum Sicular. ad leg. Petri 11. tit. 7. num. 6. vñ ſeqq. pag. 298. cum ſeq.* Et licet Salgado, ex infra dicendis id intelligat, quando contrahit ſine expreſſa fori renunciatione, inſinuans contrarium eſſe vbi hæc adeſt toti renunciatio, quod quàm ſit diſſonum à iure infrà oſtendimus; interim tamen ipſe ſciat hanc ſuam opinionem auctoritate, & ratione deſtituram, immo contrarium in his propriis terminis tenere Catlaual. *d. lib. 1. tit. 1. diſp. 2. q. 8. ſect 7. n. 1252. pag. 514* his verbis, *Ampliandus autem eſt hic reſolutus vt procedat etiamſi clericus contrahens extra locum domicilij, renunciauerit foro ſine ſui Superioris licentia, nam ex vi huius renunciationis remittendus eſt ad iudicem Eccleſiaſticum loci contractus, vt ſupra tenui* n. 1083. *& docuit Barboſa* in d. l. 1. art 3. n. 223. *quem ſequimur eſt Capiblanc.* in pragm. 8. p. 2. n. 153. de Baronibus, *ratio eſt, quia renunciatio iſta non dat forum, ſed corroborat forum contractus a iure conſtitutum* in d. c. dilecti, de foro comp. *&c.* Imò † Auditores Cameræ cauſas obligatione Camerali firmatas in partibus exiſtentes auocare poſſe, etiamſi extra Curiam contractum ſit, & licet pendeant coram Ordinarijs, reſoluunt Lancellot. *de attent. lite pendente, limit. 15. n. 3. & c. 20 limit. 26.* Flores de Mena *var. l. 1. q. 12. n. 48.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 118. in fine*, poſt alios Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut. 342.* Nouarr. *in fing. Iuris Canon. concluſ. 54. n. 5.*

16

17 *Sexto* limita in cauſis poſſeſſionis beneficiorum reſeruatorum Sedi Apoſtolicæ; poſſunt enim immediatè ab Auditore Cameræ, ſeu alio delegato Apoſtol. cognoſci, quod praxi quotidiana Signaturæ ſeruatur, & declarauit Gregor. XIII. ſuper executione litterarum in forma Breuis ad experendam poſſeſſionem, *in Conſt. ſua* incip. *Ad Romani Pontif. prouidentiam*, *Dat. Romæ die 10. Iuly. an. 1574.* quam refert Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. diſt. cap. 4. numer. 3.* & ſæpè diffinitiſſe *Sacram. Cardin. Congreg.* atteſtantur Franc. Leo *diſt. cap. 1. num. 76. & 77.* Et procedere in beneficijs reſeruatis ratione manus appoſitionis, refert deciſum Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 52. num. 36. & 37.* Concil. Trident. *d. c. 20.* non intelligitur de executionibus, ſed ſolum ponitur in litibus, & cauſis ordinarijs, & requirentibus altiorem indaginem, quia in his datur inſtantia, ſecus in exequutione Bullarum Apoſtol. cum magis extraiudicialis, quàm iudicialis ſit, & in extraiudicialibus non detur inſtantia, vt eum Socin. Iaſ. & alijs reſoluit Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 22. n. 6.* non habet locum diſpoſitio *d. c. 20.* Verùm ſi aduerſùs exequutionem gratiæ Apoſtolicæ allegetur aliqua exceptio, quæ altiorem indaginem requirat, & gratiam efficiat nullam, vel ſubreptitiam, aut obreptitiam, vel Bullam falſam, aut ſimile, quia tunc datur inſtantia, non poteſt auferri iuriſdictio ab Ordinario in prima inſtantia, *ex d. c. 20.* idque confirmat dicta Conſtitutio Gregor. XIII. ubi, *illarum tamen forma ſeruata*, vbi vult quòd executor in prima inſtantia poteſt procedere omiſſa formâ gratiæ, at verò in gratia ſemper ponitur, aut ſubintelligitur clauſula, *ſi preces veritate nitantur*, aut aliæ æquipollentes, vt dixi Ego ipſe *in meis Remiſſ. de dictionib. & Clauſulis cla. 1. ſ. 97. à nu. 2.* Quod intelligitur non retardata executione, niſi ex contextura litterarum Apoſt. procaretur exceptio, vel gratia eſſet commiſſa in forma *digeum*, quæ ante executionem venire inſtituendam, vnde ſi narrata vera non ſint inuenta, aut aliquid ex neceſſarijs omittatur, ceſſat iuriſdictio executoris, & non poteſt exequi gratiam, alias declarabitur vim inferre, & debere remittere cauſam Ordinario in prima inſtantia terminandam, quia ceſſat omnino via exequutiua. Si tamen ex verbis gratiæ teneatur exequutor aſſumere partes iudicis, vel gratia ſit ſignata manu ſummi Pontif. talis exequutor poteſt cognoſcere cauſam in prima inſtantia ad effectum executionis, & non tenetur eam remittere Ordinario, quia ex appoſitione manus Summi Pontif. cenſetur eauſe auocata, ex text. *in c. vt noſtrum, de appellat.* vbi Abb. Franc. & alij, ita Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut. 339.* Ex his quæ hucuſque per totum huc *num. 17.* adduximus, infertes quàm male & perperam nos improbet nouiſſimè Salgad *de ſupplicat. ad Sanctiſſ. p. 1. c. 14. nu. 51. verſ. & eodem modo lapſus ſuis.* nam in meo libro nihil tale quod nobis imponit, inuenire potuit, nec ideo ſua gemus excuſatione.

APPENDIX.

De primis inſtantiis, & iure Ordinariis locorum ad cognoſcendum de cauſis ſubditorum competenti, pro reſponſione ad ea, quæ contra hîc reſoluit. a nouiſſimè excitauit D. Franciſcus Salgado.

SVMMARIVM.

1 *Materia de primis inſtantiis Ordinarijs non adimendis frequentiſſima, & quare?*
2 *Franciſcus Salgado de Somnozza quid circa hanc materiam in lucem nouiſſimè ediderit oſtenditur.*
3 *Ius Ordinarijs competens cognoſcendi in primis inſtantijs de cauſis ſubditorum ſuorum fuit in fauorem vtrorumque introductum.*
4 *Prælati exempti Epiſcopalem iuriſdictionem habentes, non vero inferiores, & qui ſubſunt Epiſcopis, gaudent priuilegio primæ inſtantiæ.*
5 *Abbates qui gaudeant huiuſmodi priuilegio?*
6 *Vicarius generalis Epiſcopi venit appellatione Ordinarij in præſenti materia.*
7 *Capitulum Sede vacante habet priuilegium cognoſcendi cauſas in prima inſtantia.*
8 Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reform. c. 20. *procedit in cauſis Fidei.*
9 *Hæreticus poteſt puniri vbi reperitur, & non datur remiſſio ad locum delicti.*
10 Concil. Trident. d. cap. 20. *non ſuſtulit modos legitimos, quibus quis ex Iuris diſpoſitione ſortitur forum alienum.*
11 *Recuſationis cauſa legitima vbi probata fuerit Ordinario, non præferuatur illi prima inſtantia.*
12 *Triennium vbi tranſactum fuerit à die mota litis coram Ordinario, licet partibus adire Superiores Iudices, prima non finita inſtantia.*
13 *Auocatio ob lapſum biennium, quomodo fiat, & qua culpa ac defectus ex parte Iudicis apparere debeat?*
14 *Cauſæ, quæ iuxta Canonicas ſanctiones apud Sedem Apoſt. ſunt inchoandæ, non comprehenduntur ſub diſpoſitione* Concilij Trid. in d. c. 20.

15 *Cauſa*

15 *Cauſa quæ ſuper beneficijs reſeruatis agitantur poſſunt in prima inſtantia cognoſci in Curia.*

16 *Cauſæ omnes beneficiales, in quibus ſub plumbo expedita ſunt, ac de illarum nullitate, vel intellectu tractatur, in Curia committuntur.*

17 *Executores litterarum Apoſt. poſſunt cognoſcere de cauſis ſibi commiſſis in prima inſtantia.*

18 *Cauſa poſſunt ad Curiam auocari, ſeu alicui cõmitti in prima inſtantia per ſpeciale reſcriptum manu Sanctiſſimi ſignatum, & quomodo dicatur conſtare de tali reſcripto ſic ſignato.*

19 *Auditor Camerę poteſt cauſas obligatione Cameralis firmatas in quacunque inſtantia auocare.*

20 *Cauſæ conſeruatoriæ non ſunt neceſſariò in prima inſtantia coram Ordinarijs pertractanda.*

21 *Cauſa qua ratione contractus, vel delicti alibi geſtorum ſunt ventilanda, non comprehenduntur ſub diſpoſitione Concilij* in d.cap.20.

22 *Franciſcus Salgado præter communem omnium ſenſum exiſtimauit clericum Romæ degentem non poſſe ibi contrahendo ſe obligare in forma Camerę abſque licentia ſui Ordinarij.*

23 *Clericus abſolutè conſentiens in alterius iuriſdictionem ſine licentia proprij Epiſcopi nihil agit.*

24 *Clericus contrahendo, vel delinquendo poteſt alterius iuriſdictioni ſe ſubijcere ſine conſenſu proprij Epiſcopi.*

25 *Auditor Camerę habet in facultatibus ex Pontificis gratia vt poſſit in quacunque inſtantia de omnibus obligationibus Cameralibus cognoſcere.*

26 *Franciſcus Salgado reprobatur, & eius doctrina vt pernicioſa reijcitur.*

1 MATERIA de primis inſtantiis Ordinarijs locorum competentibus frequentiſſima eſt, quam nouiſſime integro tractatu exornauit P.Pozza è Societate Ieſu, vbi *capite primo, in verſ. Concil. non Tridentinum* plura tulit *præcedenti capiti* conducibilia; ſed 2 quia modò ad manus meas peruenit tractatus *de ſupplicatione ad Sanctiſſimum à laterii & bullis Apoſt. ſiue de retentione Bullarum Apoſtol.* quem Matriti compoſuit, & typis mandauit amicus noſter Licentiatus D. Franciſcus Salgado de Semozza, vir actis ingenij, in quo poſtpoſito amicitiæ noſtræ vinculo, non ceſſat noſtris detrahere ſcriptis, & præcipuè illis, quæ habentur in allegatione præcedenti, cùm inter nos nulla præceſſerint ſic calumniandi occaſio, operæ pretium duximus nonnulla hic aduertere, quæ ad defenſionem propriam facere videbuntur, præter alia, quæ ad materiam vtiliſſima ſunt, & ſingulari nota digna.

3 In primis præponendum eſt quòd ius Ordinarij competens cognoſcendi in primis inſtantijs de cauſis ſubditorum ſuorum fuit in fauorem vtrorumque introductum, nempe in fauorem Ordinariorum, & in fauorem partium, ne traherentur extra ſuas ciuitates & loca, vnde vt huic fauori & remedio renunciari poſſit, amborum conſenſus interuenire debet. Ita Suar.de Paz *in præct. tom.2.pralud.vlt.nu.18.* Ludou.à Sarzana *de iuriſd. Admitior q 7.nu.7.* Steph. Grat *d. ſcept. forenſ.tom.5.cap 837 n.16. cum ſeqq.* Iaſe Narbona *l.59.gloſſ.1.n.173. cum ſeqq tit.4. lib.2.nouæ Recopilat* Salgado *d.tract.de ſupplicatione ad Sanctiſſim part.2.cap.3.§.unic.num.5.cum ſeqq.* vbi *numer.7.* refert ita fuiſſe deciſum à *ſacra Congregat.* & reddit rationem, quia decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.24. de reformat. cap.* 20. emanauit non ſolùm fauore iuriſdictionis ordinariæ ſed etiam fauore ipſarum partium; ideo quod fauore plurium introductum eſt, non tollitur vnius renunciatione, & *numer.11.* teſtatur eandem *ſacram Congregationem* conſtitile licere Nuntio Sedis Apoſtol. cognoſcere ùe cauſis in prima inſtantia de conſenſu partium, ipſiuſque Ordinarij conſenſu accedente, ſubditque *num.* 12. quòd ſi cauſæ ſint inter Epiſcopum & alium, ad ſolius Epiſcopi inſtantiam cognoſci non potest parte reluctante in Curia coram alio, ſed cauſa committenda eſt viciniori, vt Curia obſeruat, & *numer.17.* ex Gratiano refert quòd ſi collitigans ſit Epiſcopus, licèt ſempet cauſa inter eum, & colligantem debeat committi, & cognoſci in partibus, tamen ſtante ſuſpitione committenti viciniori.

Quæ quidem Tridentini Concilij diſpoſitio citato loco tribuentis Ordinaria locorum in prima inſtantia cognitionem cauſarum ad forum Eccleſiaſticum pertinentium, de Epiſcopis, & exemptis Epiſcopalem iuriſdictionem habentibus tantùm decreuit, non autem de Prælatis inferioribus, qui ſubſunt Epiſcopis? Fr.Emmao *quæſt.Regul.tom.1.q.36. art.4.* Rota apud Farin. *in praxi crimin poſt tom.1.ſuorum conſil.deciſ.100.* Flamin.Parl. *de reſignat. benefic. lib.3.quæſt.11.num.19.* Veùm contra à nobis in hoc numero tradita inſurgit nimis rigide Salgado *dict. part.2.cap.4.num.2.cum ſeqq.* intendens oſtendere noſtram hanc reſolutionem ſuſtineri non poſſe, & ita inter ſe de eo fluctuat, vt ſit miranduin hominem alias doctum in re tam clara principia Iuris non callere: nun enim ignoramus qui comprehendantur appellatione Ordinariorum; nam id ipſum ſatis ſuperque expoſuimus *de appellatione verborũ veriſque Iuris ſignif.appellat.176.* nec etiã nobis incognitum vnquam fuit verum quidem eſſe in materia ſibi adaptabili & proportionabili veorie inferiores Prælatos appellatione Ordinarij, vt *d.appellat.176.num.1.* fatemur, & tamen hæc reſolutio nihil pugnat cum ſuperiori, vt perpetam ipſe Salgado *d.capite 4. numer.40. in fine* exiſtimauit: nam patet ad oculum materiam *dicti cap.* 20. non poſſe adaptari Prælato inferiori, qui ſubeſt Epiſcopo, nec ſubditos & territurium habet, cum iſte in quem exerceat iuriſdictionem non habeat; requirit enim Concilium, vt Ordinarius, de quo loquitur, habeat diſtinctum, hoc eſt, iuriſdictionem loco circunſcriptam, vt patet ibi, *locorum Ordinarius*, &c. ad excluſionem aliorum Prælatorum inferiorum Epiſcopis ſubditorum: & hanc noſtram ſententiam, & diſtinctionem approbauit *ſacra Congreg.Concilij*, quam refert Narbona *dicta l.59. gloſſ.1.n.70.* his verbis, *An c.20. tribuens primariò Ordinarijs locorum in prima inſtantia cognitionem cauſarum omnium ad forum Eccleſiaſticum pertinentium, de Epiſcopis tantum intelligatur, an de exemptis Epiſcopalem iuriſdictionẽ habentibus, an vero etiam de Prælatis inferioribus, qui ſubſint Epiſcopo, velut d. Archipresbytero, vel Plebano Eccleſiæ Collegiatæ, ſtant iſtis inferioribus, qui etiam in eorũ plebe Ordinarij dici poſſunt, huiuſmodi cognitio primariuè ad Epiſcopum etiam in prima inſtantia pertineat? Congregatio cenſuit non intelligi de iſtis, qui eſt habeat iuriſdictionem Ordinariam in perſonas de Collegio Cap. cùm ad Eccleſiarum, vbi gloſſ. & Abb.n.5. de offic.Ord. non poſſunt tamen dici Ordinarij locorũ, cũ nullus circa Epiſcopum habeat iuriſdictionem in diœceſi*, &c. hanc eandem declarationem pet eadem verba refert etiam Salgado *d.cap.4.n.55.* Quid tamen ſibi velit dum paſſim contra nos reſoluere aſſirmat, non percipimus, nec, ve credimus, ipſe quod cumulauit, miellexit; ideoque minus bene exiſtimae Flaminium *loco citato* contrarium illius, ad quod illum citauimus, affirmaſſe; noſtram enim comprobat expreſsè ſententiam dum ſub verbo Ordinarij

intelligit

intelligit omnes habentes iurisdictionem Ordinariam, non vetò loquitur de Prælatis illam non habentibus, & Rota apud Fatin. *dict. decis.* 100. dicit ideo cognitionem causarum iuxta decretum Concil. *in. d.cap.* 20. spectare ad Abbatem, de quo ibi est sermo, quia habeat Episcopalia iura, & non erat inferior Episcopo, nec ratione dignitatis, nec ratione potestatis; ergo certum est eum minimè comprehendisse illud decretum si non haberet Episcopalia iura, & esset inferior Episcopo, ac illi subditus, quod nullus hactenus negauit.

5 Abbates tamen, licèt non exempti, & alij, quibus olim, vel ex præscripta consuetudine, vel aliquo priuilegio clericorum suæ Ecclesiæ, vel cumulatiuè cum ordinario, vel priuatiue cognoscere competebat, etiam hodie non obstante Concilio *dict. cap.* 20. eadem vel iurisdictione possunt, cùm Concilium generaliter de iurisdictione Ordinaria loquatur, & iurisdictiones Abbatum iusto iure & titulo quæsitæ etiam Ordinariæ censentur. Ita Nauar. *conf.* 2. *sub tit. de foro compet. in ant.q.& consil.9. sub tit. de priuileg. in nouis.* Sayr. *in floribus decis. sub illo tit. de foro compet. decis.* 2. Et facit declaratio *sacræ Congreg.* quã refert Narbona *d.l.*59. *gloss.*1. *num.*66. quæ sic habet. *An Episcopus vicinior posset cognoscere de causis criminalibus, & matrimonialibus subditorum Abbatis vnius diœcesis, cui ex priuilegio ante Concilium facultas de illis cognoscendi competebat? Congregatio censuit non posse Episcopum cognoscere huiusmodi causas in locis huius Abbatis, quia non sunt de eius diœcesi. Idcirco linquis istas Abbati, si ex suis priuilegiis competunt: quam decisionem Sanctissimus approbauit. Postea cum de eodem dubitatum esset, fuit data eadem decisio, sed amplius additum, dummodo tales Abbates habeant in suos subditos omnem iurisdictionem.*

6 Vicarius generalis Episcopi, appellatione Ordinarij in præsenti materia venit, vt per Flamin. *de resignat. l.3. q.11. n.*22. latè Narbona *d.l.*59. *gloss.*1. *n.*50. *cum seqq.* vbi ad plura eleganter infert, Salgado *d.c.*4. *n.*27. & faciunt quæ Sanchez *de matrim. l.*3 *disp.* 29. *n.*5. & 27. Gutier. *in similib. tract. c.*66 *n.*14.

7 Capitulum quoque Sede vacante habet priuilegium cognoscendi causas in prima instantia, ex vi Concilij Trident. *in d.c.* 20. cùm succedat Episcopo in omnibus, quæ sunt iurisdictionis etiam voluntariæ. Ita Aloys. Ricc. *in d. praxi aurea resol.*130. *& in decis. Curiæ Archiepisc. Neapol. decis.* 273. *nu.*7. *part* 4. Nouar. *in sing. Iuris Canon. concl.* 54. *n.*4. Narbona *d. l.* 59. *glos.* 1. *nu.*63. vbi idem dicit de ipsius Vicario generali, me citato *in hoc loco* nouissimè Salgado *d.c.*4. *n.*26.

8 Nunc descendamus ad aliquas ampliationes & limitationes, quæ ad Concil. *in dict. c.* 20. magis frequenter adduci solent. Et *primò* ampliamus dispositionem Concilij citato loco procedere etiam in causis Fidei, vt per integrum tractarum de primis instantiis & aliis recentibus latè probat P. Pozza, & eo non citato multa ab illo mutuarus est Salgado

9 *d. part.* 2. *c.* 33. Haber † tamen crimen hæresis illud singulare quod cùm non sit momentaneum, sed successiuum, potest hæreticus puniri vbi reperitur, & non datur remissio ad locum delicti, quia vbi versatur, ibi peccando delinquere videtur. Ita tesoluunt Socin. *reg.* 87. *fallent.* 1. Duen. *reg.* 378. *in* 7. *limit.* Arnold. *de agnoscen. affer. Cathol. & hæret. q.* 25. *num.*12. Vmbert. Locat. *in verb. Inquisitor. n.*14. Roias *sing.* 173. *n.*7. Simanch. *de Cathol. instit. tit.* 2. *de absentibus n.*55. Decian. *tract. crimin. 5. cap.* 21. *num.*17. & *c.* 32. *numer.* 29. Ludou. à Paramo *de orig. n. sanctæ Inquisitionis l.* 3. *q.*4. *n.*77. Chartar. *de execut.*

*sent. capto bannito, c.t. nu.*45. & *seq.* Fatinac. *in praxi crimin. part.*1. *q.*7. *n.*17. & *de hæresi q.* 197. *§.*1. *nu.*10. Martin. Delrio *disquisit. magic. l.*5. *sect.*2. *versic. septimo requiritur. in fine,* Motta *in emporio iuris ciuilis p.* 5. *tit.*3. *q.*20. *n.*60. *versic. sextus casus,* D. Barbos. *in l. hæres absens §. proinde ff. de iudic. in art. de foro delicti, num.*187. Quidquid alij contrarium sentiant, quorum sententia intelligenda solum est in duobus casibus; veluti cum reus fugerit, vel iam in loco delicti sit causa contra eum cœpta, & crimen exactius delatum per citationem, & aliaa circumstantias, quæ inducunt præuentionem ex parte remissionem petentis: ita intelligendus est Couart. *pract. c.* 11. *n.*12. vt clarè eius verba insinuant, ibi, *per opus exterius*, &c. & ibi, *hæresis crimen publica Granata commiserit*, &c. & apertius hac de re agens P. Pozza *in d. tract. de primis instant. c.* 8. *versic. secunda limitatio*, ibi, *est consuetudo in viridi obseruantia ne remittatur ab Inquisitione Hispaniæ reus aliquis etiam ad Inquisitionem Lusitanam, quæ habet eundem secularem Principem, & dominum, nisi vel reus fugerit postea quam citatus fuerit iudicialiter, vel capta fuerit persona, vel fuerit falsus testis, & accusator in iudicio quod actualiter fiat contra innocentes in ea pronuncia a qua fugiens discesserit.* &c. & *c.*11. probat doctrinam huiusmodi de remissione non facienda quando criminosi in Fidem, non fugiunt post capturam, aut citationem iudicam.

Amplia *secundò*, seu potius declara Concilium *in* 10 *præalleguto c.* 20. non sustulisse modos legitimos, quibus quis ea inris dispositone sortitur forum alienum, vt in aliquibus casibus in limitationibus infrà referendis sigillatim ostendemus. Ita Narbona *d.l.*59. *gloss.*1. *num.* 238. Francisc. Leo *in thesauro fori Ecclesiast. p.*2. *c.*1. *nu.*75. Nouar. *d. concl.*54. *n.* 11. Salgado *de protect. Regia p.* 2. *c.*17. *n.*7. & *de supplicat. ad Sanctissim. p.*2. *c.*5. *in princ. n.*9.

Primò tamen limita dictum Tridentini decretum 11 præseruans primam instantiam Ordinariis locorum, omnino cessare, vbi Ordinarij Iudicis legitima adest probata recusationis causa. Ita Narbona *d. l.* 59. *gloss.*1. *n.*257. & 232. Piasec *d. p.*2. *c.*4. *n.*3. & 4. Stephan. Gratian. *d. c.*837. *à n.*15. Salgado *d. p.*2. *c.*5. §.1. *n.*8. vbi *n* 15. attestatur stylum Romanæ Curiæ obseruare, vt tunc vicinioti Ordinario committatur ne pars litigans vltra suam patriam cum tanto dispendio litigare cogatur. Narbona *dict. l.*59. *gloss.* 1. *numer.*232.

Secundò limita vbi transactum fuerit biennium à 12 die motæ litis numerandum, & intra illud causæ, quæ coram Ordinariis ventilantur, terminatæ non fuerint, quia tunc in pœnam negligentiæ commissæ libetum est partibus, vel alteri illarum Iudices Superiores, aliàs tamen competentes, adire, qui causam in eo statu, quo fuerit, assument, & quam primum terminari curent. Ita Concil. Trident. *d. c.* 20. *versic. atque omnino*, Narbona *d.l.*58. *gloss.*1. *n.*71. *cum seqq.* & *à nu.*86. me citato *in hoc loco* Salgado *d. p.* 2. *c.* 6. *numer.* 2. & in causis oultaris professionis, quæ infra biennium ab Ordinatio, & Superiore Regulari non terminantur, esse locum decreto Concilij *in dict. c.* 20. tenent Aloys. Ricc. *dict. part.*4. *decis.*273. *num.*6. post Narbon. Salgado *d. part.*2. *c.* 6. *num.* 5. & censuit *sacra Congreg.* teste Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib.*2. *tit.*18. *l.*7. *de Religion. in declarat. num.* 40. Verùm vt in casu huius secundæ limitat. concedatur auocatoria, opus est quòd † ex parte Iudicis nolentis, vel non 13 curantis intra dictum biennium causam expedire, detur culpa, defectusque appareat, quia si per illum

non ſtetit quominus intra dictum tempus cauſam definierit, ſed ob grauitatem, & qualitatem cauſæ, vel partium cauillationes, non ſit diffinita elapſo biennio,nõ habet locum auocatio. Ita deciſum fuiſſe per factam Coogr. atteſtantur Matheſ. *de commiſſionib.p.*2.§.4.*n.*54.Franciſc.Leo *d.c.*1.*n.*72.Aloyſ. Ricc.*in praxi aurea reſol.*334.*à princip. & d. par.*4. *deciſ.*153.Salgado *de poteſt.Regin p.*2.*c.*17.*n.*35.Ad hoc autem vt conſtet de culpa Iudicis, debet ſæpè requiri, & de hoc coram Iudice ſuperiore inſtari, deciſ. Pedemont. de communi atteſtans t2. *num.*6. Grammat.*voto* 31.*num.*13. Narbona *d. l.*59. *gloſſ.* 1.*nu.* 100. & alios, quos refert, & ſequitur Aloyſ. Ricc. *d. reſolut.* 334.*numer.*1.*& d.part.*4.*deciſ.*120. vbi diſſerit an requirente vnica interpellatio vt dicatur ſtare per Iudicem quominus cauſam expediat? me citato *in hoc loco* Salgado *dict. part.* 2.*c.* 6. *nu.* 8. ſublimita tamen noo procedere in Curia Romaoa vbi lis ſine inſtantia nunquam extinguitur niſi per ſententiam,Zerol.*in praxi Epiſc. p.*3.*verb.inſtantia, verſ.ſexto.*

14 *Tertiò* limita in cauſis, quæ iuxta Canonicas ſanctiones apud S. Sedem ſunt iudicandæ, vt diſponit idem Concil. Trident. *in dict. cap.* 20. *verſic. Ab his exiptuntur*, latè Narbona *dict. l.*59. *gloſſ.*1.*à num.* t88. vbi ait huiuſmodi cauſas referri per gloſſ. *in cap.quod tranſlatione, de offic.delegat.* & per *gloſſ.vlt. in cnp. vt debitus, de nppellat.* & *numer.* 190. inter eas enumerat cauſas exemptorum, exceptis tamen illis caſibus, in quibus Concilium Trideot dedit Ordinariis iuriſdictiooem in exemptos, & *numer.*191. generaliter tradit quòd omoes cauſæ, qoæ à principio ex diſpoſitione ſacrorum Canonum ante dictum *c.* 20. *Concily* poterant apud Sedem Apoſtol. cognoſci,poſſunt & hodie, decreto ipſo non obſtante.

15 Inter huiuſmodi cauſas, quæ iuxta legitimas ſanctiones apud S. Sedem Apoſtol. ſunt tractandæ, illæ enumerantur, quæ ſuper beneficiis reſeruatis agitantur, cum eoim non comprehendantur ſub dicto decreto Concilij *dict. cap.* 20. poſſunt in prima inſtantia cognoſci in Curia, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 52.*nnmer.* 36.*&* 37. Narbona *dict. l* 59.*gloſſ.* 1.*numer.* 192. Vnde ſimiliter inter has connumerantur illæ quæ ſuper poſſeſſione huiuſmodi beneficiorum Sedi Apoſtol. reſeruatorum agunt; poſſunt enim immediatè ab Auditore Cameræ, ſeu alio delegato Apoſtolico cognoſci, vt praxis quotidiana Siguaturæ obſeruat, & declarauit Gregor. XIII. ſuper executione literarom in forma Breuis ad expetendam poſſeſſionem, *in ſua Conſtitut.* incip.*Ad Romani Pontificis prouidentiam, ſub dat.Roma ſub die* 19.*Iuly* t574.quam refert Piaſec. *in praxi Epiſcop. dict.cnp.*4.*nnmer.* 3.& Salgado *dict.part.*2.*cnp.*10.*numer.* 10.& *ſacrnm. Congreg.* ſæpiùs conſuiſſe atteſtatur Franciſc. Leo *dict.cap.*1. *numer.*76*&* 77. vbi *numer.* 74. dicit in vna Vlixbonen. fuiſſe rentum quòd quando per Breue Apoſtol. capitur poſſeſſio beneficij, & aliqui volunt illius poſſeſſionem impedire, tuoc etiam in prima inſtanria poteſt cauſa in Romana Cuna tractari; quia Auditor Cameræ ſimilium cauſarum eſt lu-
t6 dex competens. Denique † cauſæ omnes beneficiales,in quibus litteræ ſub plumbo expeditæ ſont, ac de illarom nullitate, vel intellectu tractatur, per ſignaturam iuſtitiæ, etiamſi eſſemus in prima inſtantia, io Cuna committuntur, quia de vitibus litterarum Apoſtol. vel earum intellectu iudicare ad ſacræ Rotæ Auditores,non verò alios ioferiores Iudices ſpectat, Nicol. Garcia *de benefic. part. 6.c.* 3.*nu.6.cum ſeqq.* Narbona *d. l.* 69.*gloſſ.*t. *nnm.*194.

Quartò limita in executionibus litterarum Apo- 17
ſtol. quia Concilinm loquitur in litibus, & cauſis Ordinariis, & requirentibus altiorem indaginem in quibus deent inſtantia: non autem agit de executionibus huiuſmodi, quæ extraiudiciales ſunt, ac pinde carent inſtantia, vt com Socin. Iaſ. & aliis reſoluit Menoch. *de arbitr. lib.* 1.*quaſt.* 22.*n.* 6. & ideo ſic reſoluit Narbona *dict.l.*59.*gloſſ.*1.*num.* 239. & Salgado *dict.par.* 2.*c.* 10.*per totum.* Verùm ſi aduerſus executionem gratiæ Apoſtol. allegetur aliqua exceptio,quæ altiorem indaginem requirat, & gratiam efficiat nullam, vel ſubreptitiam, aut obreptitiam, ſeu Bullam falſam, quia tunc datur inſtantia, non poteſt auferri iuriſdictio ab Ordinario in prima ioſtaotia, ex *dict. cap.*20. Ita Flores de Mena *variar lib.* 1.*quaſt.*12.*numer.* 17.*cum ſeqq.* Aloyſ.Ricc.*in praxi aurea reſolut.* 339. Nicol. Garcia *de benefic. part.*1.*cap.*5.*numer.* 546. Ego ipſe *in praxi exigendi penſiones,q.*7.*n.*10 Quo caſo licèt dictus executor exceptiones huiuſmodi Ordinario, ad quem ſpectat prima inſtantia, remittere teneatur, vt de illis plenariè cognoſcat, nihilominus tamen non ob id tenetur,remiſſa cauſa,quæ coram eo pendebat, in executione ſuperſedere, nec idem Ordinarius illi poteſt inhibere, aut aliquo modo impedire poteſtatem,quam habet exequendi; vt expreſſe tenent Nicol. Garcia *dict.part.*1.*c.* 5.*n.* 525. Salgado *de protect. Regia part.* 3.*c.*3.*nu.* 44.*&* 45. Ego ipſe *dict.q.*7.*nnm.*11. niſi nullitas oppoſita exipſis actis & contextura Bullarum probaretur, nec altiorem indaginẽ requireret,quia tunc omnino ceſſaret executio, Gabriel Pereira *de manu Regia tom.*1.*c.*9. *n.*16.Ego ipſe *dict.q.*7.*nn.* 5.& hoc eſt valde notandum in ptaxi, quia ſæpè falluntur Iudices. At ſi ex verbis gratiæ teneretur executor aſſumere partes Iudicis, vel gratia eſſet ſignata manu Sanctiſſimi, de qno *numer. ſeq.* talis executor non obligatur eam remittere Ordinario, ſed poteſt cognoſcere in prima inſtantia ad effectum executionis, quia ex appoſitione manos Papæ cenſetur cautè aocata, ex text. *in cap. vt noſtrum, de appellation.* vbi Abbas, Franciſc. & alij, reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 339.

Quintò limita io cauſis, quas Summus Pootif. t8
ex vrgenti, rationabilique cauſa per ſpeciale reſcriptum ſua manu propria ſubſcribendum committere, aot auocare iodicauerit, ita Concil. Trideot.*dict.c.* 20. *verſic. niſi in vrgenti*, & ex eo colligunt Narbona *dict.l.*59. *gloſſ.* 1 *numer.* t95. Salgado *dict.part.* 2. *c.*6.*nn.*14.*cum ſeqq.*Piaſec. *d.pnr.*2. *c.*4.*n.*3.Franc. Leo *d.part.*2.*c.*1.*nn.* 73. Aloyſ. Ricc. *d.p.*4.*deciſ.* 273.*nu.*7. Gabr. Pereira *de manu Regia p.*2.63.*n.*38.*verſ.nec obſtabit,ibi,niſi quando Summus Pontifex contrarium ſuſſerit reſcripto ſna mnnu ſignato*,&c.Ego ipſe *d.praxi exigendi penſiones,q.*6.*nu.*15. *cum ſeqq.*nam cùm Romanus Pontif. cauſarum omnium Eccleſiaſticarum Ordinarius, & ſuptemus Iudex ſit,itaut omiſſo Ordinario Iudice in prima inſtantia aditi poſſit, inde fit vt ſi cauſam alicui ſpecialiter commiſerit, vel auocauerit, non poſſit amplius per Ordinarium inferiorem, ad quem aliàs cognitio pertinet, diſquiri, adeo vt, ſi quid poſt auocatum negotium, actum à Iudice Ordinario, vel alio inferiore fuerit, ipſo iure nullum teddatur. Ioann. VVameſ. *ad cap. vt noſtrum* 26. *nnm. 6. de nppellat.* Narbona *vbi ſnprà nn.* 196. Sufficit autem ipſas ſupplicationes auocationum, ſeu commiſſionum cauſarum in prima inſtantia,

ſupeꝛ

ſuper quibus Breuia conficiuntur, manu Pontificis eſſe ſignata; non vero requiritur ipſa Breuia, quæ ad partes tranſmittuntur, mano propria Pontificis eſſe ſubſcripta, vt ex duabus *ſacris Congreg.* declarationibus reſoluit Narbona *dd. 59. gloſſ. 1. n. 204.* poſt eum Salgado *d. part. 1. c. 6. num. 44.* quidquid ipſe *eadem p. 1. c. 30. §. 5. per tot.* ſtudeerit probare oſtendi debere ſupplicationem manu ſanctiſſimi ſignatã ad hoc vt cauſæ ſuocatio legitimè fiat, intrepidè contrà *ſacra Congreg.* deciſiones aſſerens ipſa Breuia, quæ ſub plumbo, vel annulo Piſcatoris expediuntur, vigore harum ſupplicationum non ſatisfacere ſolemnitati requiſitæ *in d. c. 10.* ſubdens *n. 50.* me interloquendo illi affirmaſſe iuxta ſtylum Romanæ Curiæ ſolere Coriales curioſos & attentos ipſam originalem ab officiali recuperare; & ſic facile eam oſtendere poſſe: ſed hoc verum eſt vbi ab ipſa ſupplicatione Breuia in partes expediuntur, & ſic non remanet in Curia. At vero quando cauſa in Rota committitur, ſupplicatio ipſa originalis conſignatur Notario Rotæ, & in eius officio apud acta cauſæ reponitur, nec partibus vnquam traditur, de illaque numquam ſatis conſtare hic poteſt, niſi ex ipſius Notarij fide & teſtimonio, cui in hac parte credendum eſt, ac proinde in mandato Rotali vigore talis commiſſionis expedito eam ipſe inſerit, & hoc modo de ſubſcriptione propria manu Sanctiſſimi facta, & non aliàs conſtare poteſt.

19 *Sexto* limita in cauſis obligationc Cameralis firmatis, quas audiror Cameræ velet auocare, licet in quacunque inſtantia pendeant coram locorum Ordinariis; ita Lancell. *de attent. limit. 15. nu. 3.* Flores de Mena *var. lib. 1. quæſt. 18. nu. 48.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 118. in fine,* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut. 348.* Nouar. *in fing. Iuris Canon. concluſ. 54. numer. 5.* Salgado *d. part. 2. c. 5. §. 5. num. 6. cum ſeqq.* Et licèt hactenus nullus dubitauerit de facultatibus Auditoris Cameræ à Summis Pontificibus illi conceſſis, & vſque ad hæc tempora innouatis, vt conſtat ex Bulla Pauli V. 28. *Bullary noui,* incip. *Eximiæ §. 7. & 10. ſub dat. Romæ apud ſanctum Marcum Kalend. Octob. 1606.* ipſe tamen Salgado *d. loco* præter omnium ſenſum affirmare auſus eſt poſt Concilium Tridentinum facultates Auditoris Cameræ detrahentes in aliquo primæ Ordinariorum inſtantiæ, ſoblatas eſſe; loquitur enim expreſsè contra quod totus ſeruat Mondus, & præcipuè Rota Romana iuſtitiæ cultrix, & expreſsè *in Romana, ſeu Bracharen pecuniaria 2. Decembr. 1594.* coram *Orano.* impreſſa per Zach. *de obligation. Camer. deciſ. 115. numer. 7. & in Elboren. fructuum 17. Nouembris 1619.* coram *R. P. D. Quexpo, & 14. May 1631.* coram *R. P. D. Guiſlerio.* impreſſa per Franc. Rip. *in fine ſuæ tr. de ſimonia,* & eatum meminit *in dict. praxi exigendi penſionu q. 5. à n. 14.* ex quibus colligitur ſententias Auditoris Cameræ vigore ſuarum facultatum latas in prima inſtantia contra debitores, fuiſſe & eſſe per ordinarios exequendas, vt apud noſtrates in conſeſſo eſt, & in Regno Siciliæ, ex quo Rex noſter partter Sedis Apoſtol. Legatus eſt, ac ex quo cauſæ nullatenus extrahuntur, in dies ſententiæ Auditoris Cameræ per Ordinarios exequuntur, vt affirmat Mar. Curelli *in codice legum Siculorum ad leges Petri II. c. 6 not. 7. ante num. 13. verſic. quo fit,* Miror equidem quòd Presbyter vnus hic Sedis Apoſtol. & ſuorum officialium auctoritatem diminuere ſtudeat, vt quod nullus ſecularis vnquam cogitauit, vel cuiquam laico in mentem venit, ipſe in medium proferat, temporaleſque Iudices ad id prouocet, & leuiſſimis rationibus, ac futilibus fundamentis

comprobare intendat, quibus igitur reſpondere ſuperuacaneum eſſe iudicant.

Septimo limita in cauſis vigore litterarum conſeruatoriarum Vniuerſitatibus, Regibus, ſeu alijs à Sede Apoſtol. conceſſarum ſgit. tis; hæ enim cauſæ non ſunt neceſſario in prima inſtantia coram Ordinariis locorum pertractandæ, ſed coram Conſeruatoribus ipſis, vt ſuprà deputatis; cùm certum ſit decretum Concilij *dict. cap. 10.* ad Regulares non pertinere, nec quoad primam inſtantiam ipſorum aliquid noui inducere. Ita Ceuall. *de cognit per viam violentiæ part. 3. queſt. 157.* Narbona *dicti d. 59. gloſſ. 1. à num. 206.* Aldrete *in allegat pro omnimoda Regularium exempt. part. 1. c. 7. num 4.* Nouar. *in fing. Iuris Canon. concluſ. 54. num. 15.* Aloyſ. Ricc. *dict. part. 4. deciſ. 273. numer. 7. prope fin.* Salgado *dict. part. 3. cap. 11. per tot.* vbi licèt multum inſudare videatur in oſtendendo quòd ego *in hoc loco, & in collect. ad Concil. Trident. dict. cap. 10. numer. 10.* inaduertenter pro contraria parte citauerim Nouar. *conſil. 3. ſub titul. de officio deleg. in antiquis, & conſil. 3. numer. 3. eodem tit. in nouis,* Sayr. *in ſtoribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ. 5.* Mat. Antonin. *variar. reſolut. lib. 1. reſolut. 15.* Nihilominus tameo in prima impreſſione non abſolutè eos pro contraria parte refero, ſed cum illis verbis, *Quiquid dicam* : eo quod Marius Antonin. priuilegium huiuſmodi Conſeruatoribus Iudicibus ex benignitate Apoſtol. conceſſum reſtringere nimis intendit, & quicquid ſit, non videtur tam culpabile vnum, vel alterum Doctorem ſenbentium meutis malè allegare, vel extra locum ſuum collocare; optionem eorum ſectamur veram, quam & ipſe Salgado impugnare non eſt auſus, propter varias *ſacra Congreg.* declarationes, quas præcitati Doctores referunt: & ſignanter quod conſeruatoriæ Regularium non ſint ſublatæ, per Concil. *in dict. cap. 10.* etiam quod cauſæ graues ſint, & plenariam cognitionem requirant, & cenſuiſſe eandem *ſacram Congreg. in vna Mediolanen.* refert Rota *in Oſcen. iuriſdictionis 12. Decembr. 1614.* coram *bonæ mem. Vbal. de ſen.*

Octauo limita in cauſis, quæ ratione contractus, vel ratione delicti ubi geſtorum ſunt vocilaodæ; nam eat non comprehendi diſpoſitione Concilij *in dict. cap. 10.* cùm non ſuſtulerit modos legitimos, quibus quis ex Iuris diſpoſitione ſortitur forum. Ita Franciſc. Leo *dict. cap. 1. numer. 75.* Aloyſ. Ricc. *dict. part 4. deciſ. 473. circa fin.* me citato *in hoc loco* nouiſſime Nouar. *in praxi electionis & variat. fori p. 1. quæſt. 9. n. 24. in vltim. impreſſ.* nouiſſimè etiam Salgado *d. part. 2. c. 5. §. 3. num. 8.* Attento autem iure communi, de quo *in l. hæres abſens §. proinde, ff. de indic. & in c. fin. de foro compet.* ſortitur quis forum in loco vbi contraxit, quandu ſcilicet contrahens in eo inuenitur, vt probat *c. Romana 1. §. contrahentes, de foro compet. in 6.* cum citatis à me *in d. praxi exigendi penſionu, q. 5 n. 1. & 2.* Vbi verò contrahens in contractu ipſo proprio foro renunciauerit, rectè poterit in loco contractus conueniri, licèt ibi non inueniatur, iuxta doctrinam celebrem *gloſſ. 2. in l. 1. ff. ſi quis in ius vocatus,* quam ſequuntur, eamque laudat Couar. *pract. c. 19. num. 5. in princip.* Parlador *lib. 2. rerum quotid. cap fin. part. 2. §. 1. à nu. 2.* Coler. *de proceſſ. b. execut. part. 2. cap. 1. num. 50.* Antonin. de Amato *reſolut. 33. num. 19.* Gutier. *de iuramen. confirm. part. 2. cap. 16. num. 4. & 5.* D. Barboſa *in l. 1 ff. de iudic. art. 3. nu. 134.* quod quidem Iuriſtro nullam patitur difficultatem, nec eſt quide illa dubitet.

22 Tota autem dubitandi anſa oritur ex obligationibus, quæ Romæ fiunt in forma Cameræ cum ampliſſimis clauſulis, renuntiationibus, & ſummiſſionibus etiam iuramento vallatis, nem quidam volunt ſic Romæ obligatos, vel quia pecunias pro ſuis neceſſitatibus ſubleuandis ad camerum acceperunt, vel quia illos pro expeditione Bullarum, aliarumve expeditionum extorquerunt, non poſſe iuxta formam ſuarum obligationum ibidem conuenirii pro adimplemento promiſſionis, & contractus, ſed cauſam debere remitti ad Ordinarium illarum partium, ex quibus contrahentes ſunt oriundi, & ſic mandata omnia Auditoris Cameræ, & aliorum Iudicum Romanæ Curiæ non eſſe exequenda eaſtimant, poſſeque ea omnia in Regio Conſilio retineri affirmant. Et quamuis Regium Conſilium non nunquam huiuſmodi mandata exequi mandauerit, aliquando vero ea retineri iuſſerit dum de iuſtificatione debiti dubitauit, vel de ſolutione tam facta ſibi conſtat; nihilominus Franciſ Salgado hoc a. bitriũ ſupremo Conſilio adimens indiſtinctè vult huiuſmodi obligationes Cameræles minimè eſſe exequandas, ſed ad locorum Ordinarios remittendas, vt eorum ibi partes iuſtitiam petant, ito loté comprobare nititur *dict. tractat. de ſupplication. ad Sanctiſſim. ſiue de retentione Bullarum part. 2. c. 27. per totum.* & præcipuè *à numer. 14.* reſoluens quòd clericus Romæ obligatus obligatione in forma Cameræ ad penſionem, vel quid aliud, ſi tempore executionis non ſit repertus in Romana Curia, non poteſt per iudicium contradictorium declarari excommunicatus, aut contra eum executio fieri: vnico tantùm mouetur fundamento, quod ſcilicet clerico prohibetur ſe ſubmittere iuriſdictioni alieni Iudicis abſque licentia proprij Ordinarij, c. *ſignificaſti, de foro competent.* D. Barboſa *in dict. l. 1. art. 3. n. 179. cum ſequentibus, ff. de iudic.* Auguſan. *de legibus lib. 3. controuerſ. 26. num.* 8. vnde infert idem Salgado *numer.* 20. ſi obligatus in forma Cameræ abſque proprij Ordinarij conſenſu, ſe ſubmiſerit Auditoris Cameræ iuriſdictioni, proprio foro expreſsè renũtiando, quod nullitet ſe obligauit, vt pote quia defuit dictus conſenſus in ipſa obligatione. qui præcisè neceſſariò præcedere debebat, ad hoc vt validè clericus ſuo foro renuntiare poſſet. Et quamuis plures cum eodem Salgado interloquendo ſuper hac materia latè diſputarem, ipſe ſua innixus opinione, non ſano, vt credo, animo, totus ſe oſtendit in euertendo meam, quam ſequor, ſententiam, quæ vt ex infra dicendis apparebit, veriſſimo refulget, contrariam verò vt falſiſſimam reprobare non dedignabor.

23 Et vt clariùs procedamus, ac certa ab incertis ſeparemus, & cum diſtinctione hac in re nos explicemus; præſupponendum eſt poſſe clericum alieni Superioris iuriſdictioni ſe ſubmittere abſque proprij Epiſcopi conſenſu, dnobus modis: *primò* conſentiendo in alterius iuriſdictionem, quo caſu nullus dubitat talem conſenſum minime valere, ex *dict. c. ſignificaſti*, ac proinde eo non obſtante teneri clericum coram ſuo Epiſcopo reſpondere, & hoc eſt quod voluit Couarru. *dict. c. 10. numer. 5. verſ. 8.* cuius verba refert *ad* ſuam opinionem firmandam Salgado *dict. part. 2. queſt. 27. numer. 21.* nam loquitur de ſimplici renuntiatione, iuxta terminos text. *in dict. c. ſignificaſti, de foro competent.* quem *ibi* allegat, velim quando ſit ab ipſo clerico renunciatio proprij tribunalis, ipſeque conſenſerit expreſsè in alienum Iudicem, nullo ad id cogente pacto, ſiue contractu.

Secundo modo ſit ſubmiſſio contrahendo, vel 24
delinquendo; & tunc cùm prorogatio iuriſdictionis fiat à lege, licet tacitè, vel expreſsè per factum hominis contrahentis, clericus ſine conſenſu proprij Epiſcopi poteſt alterius iuriſdictioni ſe ſubiicere Ita Matta *de iuriſdict. part. 2. c. 6. numer. 40.* Benedict. Ægid. *in repet. l. ex hoc iure ff. de inſtit. & iure. part. 2. c. 13. clauſ. 5. num. 13.* optimè de Barboſa *in l. bona abſens §. 1. num. 60. ff. de iudic.* ibi, *ſed inſiſtendum eſt, quia traditionum, gloſ. 2. in dict. l. 1. etiam locum habere in clerico contrahente, & renuntiante proprio foro*, defendit Decian. *hic col. 1. ad med.* Roger. à Mota. *num. 43.* Marian. *in dict. c. dilecti numer. 39. de foro compet. & in c. 1. numer. 68. de iudic. &c.* & infrà *à numer. 61.* ibi, *quia clericus poteſt conuenirii in loco contractus, etſi non acceſſerit conſenſus Epiſcopi proprij*, vt probat *c. dilecti, de foro compet.* & ibi notat Panorm. *numer. 4.* Alex. *conſ. 89. nu. 1. lib. 7. ergo in eo renuntiatio proprij priuilegij valida debet cenſeri, cum in effectu importet renunciationem exceptionis declinatoriæ ſi in loco contractus non reperiatur, & vellet quod in eo præcisè teneatur reſpondere, & planè deciſio dict. c. ſignificaſti, non habet locum ſi clericum renuntiauit, declinatoria, & obliget ſe reſpondere coram Iudice alias competenti, & eius non declinare iuriſdictionem*, Panorm. *conſ. 25. col. 1. lib. 1.* Rip. *in cap. 1. numer. 49. de iudic.* Aliam rationem aſſignat idem D. Barboſ. *in dict. l. 1. ff. de iudic. art. 3. numer. 224.* ibi, *Quod adeo verum eſt in loco contractus conuenire poſſe, etiamſi ibi non inueniatur, dummodo in contractu in illo proprio foro renuntiauerit, iuxta traditionem gloſ. & in dict. l. 1. ſup. ſi quis in ius vocatus non ſerit, nam cùm hac renuntiatio proprij fori cõueniat ad corroborationem fori inducti per legem, vt aliquid operetur, habebit effectum ſupra relatum, etſi non acceſſerit voluntas proprij Epiſcopi, &c.* Et hanc ſententiam ſectatum fuit Conſilium Regium Matritenſe; nam cum Bernardus Campellus Nunciaturæ Hiſpaniæ auditor *ſub die 4. Decembris 1634.* ſua diffinitiua ſententia pronunciaſſet Ioannem Bertozanum Canonicum Placentinum teneri reſpondere coram Ordinario Hiſpalen. vbi contraxerat eum renuntiatione proprij fori abſque ſui ordinarij licentia ad fauorem Alphonſi Moreni, non obſtante exceptione fori declinatoria, *quo* idem Ioannes ad proprium Ordinarium Placentinum remittendum fore & eſſe poſtulabat, nihilominus dictus Ioannes cauſam per viam violentiæ ad idem ſupremum Regium Conſilium detulit, vbi *ſub die 15. Februarij 1635.* fuit vnanimi conſenſu per DD. Conſiliarios reſolutum Auditorem nullam vim feciſſe nec facere: cuius decreti proprium tegeſtum vidi, & non ſemel legi, ad illudque videndum & legendum Salgadum noſtrum inuitaui; qui tamen parum, aut nihil de illo curauit, ſed ſuam vt prius tenaciùs tueberur opinionem, morus tantum auctoritate Præſidis Couar. qui, vt dixi, non agit de clerico, qui contrahendo, vel delinquendo renuntiat: prout expreſſe, & in his propriis terminis tenet Dom. Barboſa locis ſuperius citatis, cuius auctoritas non videtur contemnenda, eum propter eius ſingularem in vtroque iure peritiam longe plures alios vincat.

Vlterius id in Auditore Cameræ procedit abſque 25
dubio, cum ille in ſuis facultatibus habeat ex Pontificis gratia ſibi ſpecialiter attributo, vt poſſit priuariue quoad alios Iudices de contractibus Cameræli obligatione vallatis cognoſcere, vt expreſſit Paulus V. *in dict. ſua Conſtit.* 28. tum quia & plurimum quoad Hiſpanos huiuſmodi obligationes

fiunt

fiunt in beneficiorum ceſſionibus ſeu renunciationibus, pro ſolutione penſionum auctoritate Apoſtolica reſeruatarum; quibus caſibus videtur indecenter, & impie agere, qui coram Pontifice ſui ſuperioris licentiam & conſenſum quæreret ad contrahendum, & ad ipſius Pontificis iudicium, correctioni & mandatis ſe ſubiiciendum, cum eo eodem Concilio *dict. cap.* 20. ſemper ſalua ſit ſanctæ Sedis Apoſtol. auctoritas; & ſit Chriſtiana pietate indignum aſſerere per conſenſum, & auctoritatem Pontificis in facultatibus Auditoris Cameræ conceſſis, ac etiam per clauſulas, in quibus obligatos eſſe vult reſignatarios ad ſolutionem peoſiunum iuxta formam, & teoorem ſupplicationis à ſe propria manu ſignatæ, non ſuppleri Ordinarij conſenſum ad contrahendum, & ſe curiæ iudicibus ſubiiciendum, eſt enim Pontifex Ordinarius Ordinariorum, *cap. cuncta per mundum, 9. queſtion.* 3. cum aliis, quæ ad hoc propoſitum cumulauimus *in dict. praxi exigendi penſiones queſt. 3. n.* 11. haberque pro propria dicta eiſdem totum Orbem, gloſſ. *verb. primata, in cap. felicis* §. *fin. de præb. in* 6. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* §. 2. *prooem. a.* 46.

26 Hac in re eò deuenit aliquorum audacia, vt aſſerere non erubuerint obligationes Camerales hodie non tenere, eo quod in illis, omnibus defenſionibus renunciatur, & ſine cauſæ cognitione ac communicatio cenſuræ relaxantur contra debitores, vt poſt Gant. Pereira *de manu Regia part. 1. cap. 9. n.* 10. *cum ſequentibus*, tenet Salgado *dict. part.* 2. *queſt.* 27. *num.* 54. *cum ſequentibus*, qui ibi pro ſe allegat Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Eccleſ. Neapolitana cap.* 117. *ſub num.* 5. quam allegationem non inueni in meo codice, necaſcendit vltra centum capita, debebat enim allegare *cap.* 96. vbi contrarium reſoluit, videlicet hodie ſolum Auditoris Cameræ procedere contra obligatos in forma Cameræ, & vigore dictarum obligationum cenſuras Eccleſiaſticas promulgare: hoc enim eſt iodubitatum, & Rotæ deciſionibus ſæpè ſæpiùs conculcatum, vt *in dict. Romana, ſen Bracharen. pecuaria*, & *dict. Elboren. fructuum*, de quibus memini ſuprà *numer.* 19. & *in praxi exigendi penſiones queſt.* 5. *num.* 14. & 15. Hinc fit ſatis periculoſum eſſe contrarium docere, cum hoc ſit fidelium animas illaqueare, & aoſam præbere vt Eccleſiaſticæ cenſuræ contemnantur, vnde pluta damna in Eccleſia Dei ſuborta ſunt; quod autem ipſe Salgado *eodem cap.* 27. *numer.* 67. aſſerit inueniſſe me defendere de iure Eccleſiaſtico vniuerſo poſſe contra clericum obligatiooe Camerali obligatum exequutionem fieri in Romana nullo iuris colore tutam eſſe poſſe, oon egetalia reſponſione quàm quæ colligitur ex ſuperius deductis; quatenus vero ſubdit ſe non minari me hanc opinioocm tueri, cum cauſam propriam defenderem; ſimiliter ex dictis conſtabit an propriæ cauſæ affectio animum meum excæcauerit, vel potius expreſſi Iuris fundamenta, & tantorum Vtorum auctoritates ad eam firmandam me induxerint, iudicet lector, & quid verius ſini viſum fuerit, eligat; nam poſtpoſita omni humana affectione, & reſpectu, veritatem inueſtigare ſum ſolitus, quod an mihi damno fuerit, & ruinæ, vnuſquiſque qui me in hoc ſtatu videt, coniecturam poterit.

ALLEGATIO LXXXII.

Epiſcopus in concernentibus pietatem, & officium charitatis, an iuriſdictionem habeat in laicos?

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictionem in laicos habet Epiſcopus in concernentibus pietatem, & officium charitatis.*
2 *Executor omnium piarum diſpoſitionũ eſt Epiſcopus.*
3 *Eleemoſyna vt fiant, poteſt Epiſcopus ſubditos compellere.*
4 *Eleemoſyna vt pauperibus erogentur, poſſunt diuites ab Eccleſia cogi.*
5 *Laicos poteſt cogere Epiſcopus, vt eodem pretio merces, & res victus neceſſarias, peregrinis, & hoſpitibus vendant, quo publicè ab incolis vendi ſolent.*
6 *Annona victualia, vt iuſto pretio vendi faciat, pertinet ad Epiſcopum, ne pauperes fame pereant.*
7 *Prædicatori ad præſtanda eleemoſynam poteſt Epiſcopus cogere laicos, qui eam præſtare tenebantur.*
8 *Frumentum & alia res tempore penuriæ, vt vendantur poteſt Epiſcopus laicos cogere.*
9 *Alimenta etiam à laicis coram Epiſcopo peti peſſant.*
10 *Alimentorum cauſa dicitur pia.*
11 *Alimentorum legatum, ascitur pium, quando ſit pauperi.*
12 *Monacho factum legatum dicitur pium.*
13 *Heredes etiam laicos poteſt Epiſcopus compellere ad ſolutionem relictorum ad pias cauſas per defunctos factorum.*
14 *Legatarios poſſunt Epiſcopi etiam tanquam Sedis Apoſtol. delegati cogere ad exequendas pias diſpoſitiones, etiamſi executores ſint exempti à ſua iuriſdictione, vel officiales S. Inquiſitionis.*
15 *Teſtamenti executio tam ad pias, quàm ad non pias cauſas, negligente herede intra annum adimplere defuncti voluntatem, deuoluitur ad Epiſcopum.*
16 *Executor qui non adimplet voluntatẽ defuncti, peccat mortaliter ſecundum negligentiæ qualitatem.*
17 *Peccati ratione efficitur laicus de iuriſdictione Epiſcopi.*
18 *Executor teſtamenti ad implendam defuncti voluntatem poteſt ſtatim poſt aditam hereditatem cogi ab Epiſcopo, ſeu quocunque alio diœceſano, vel Capitulo Sede Vacante, niſi aliud refragetur.*
19 *Debitum quotieſcamque ex contractu, vel quaſi, non in diem nec ſub conditione, ſed purè contractum eſt, ſtatim peti poteſt, neque aliqua à iure dilatio conceditur.*
20 *Hares obligatur ex quaſi contractu, non in diem, neque ſub conditione, ſed purè.*
21 *Teſtamenti executio non impeditur ante aditam hereditatem.*
22 *Tempus à iure, vel ab homine præfinitum nun curri ignoranti, & legitime impedito, etiam data culpa ex parte impediti.*
23 *Tempus intra quod tenetur hares defuncti voluntatem exequi, poteſt à iudice reſtringi.*
24 *Monitio neceſſaria eſt ad effectum, vt data negligentia heredis ad Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas.*
25 *Monitiones plures non requiruntur, ſed vnica ſufficit, à iudice perſonaliter facienda.*

26 *Teſtatoris mandata exequi non ſolùm poteſt, ſed etiam de præcepto tenetur Epiſcopus.*

27 *Teſtator non poteſt prohibere ne Epiſcopus data heredis, vel executoris negligentia valeat ſe intromittere.*

28 *Teſtator prohibere poteſt ne executores rationes reddere compellantur.*

29 *Teſtator fundans Capellam non poteſt eam eximere ab Epiſcopi poteſtate.*

30 *Abbates habentes quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, & Capitulum Sede vacante, habent poteſtatem exequendi defunctorum voluntates.*

31 *Ordinarius loci vbi obiit defunctus rationes teſtamenti expoſcere debet.*

32 *Indicandum eſt in dubio pro pia cauſa.*

33 *Legatum ad pias cauſas eſt validum, & præſtandum etiamſi relictum fuerit in teſtamento.*

34 *Teſtator poteſt pro ſalute animæ ſuæ relinquere incertum heredem.*

35 *Inſtitutio heredis alterius voluntati commiſſa fauore piæ cauſæ valida eſt.*

36 *Legari poteſt ad pias cauſas ei, qui hæres inſtitui de iure non poteſt.*

37 *Legatum ad pias cauſas factum poteſt alteri ſimili vſus præſtari.*

38 *Legatum ad pias cauſas petì poteſt ſi hæres differat adire hereditatem.*

39 *Falcidia de legatis ad pias cauſas non detrahitur.*

40 *Legatum factum loco conſtruendo in fauorem piæ cauſæ valet.*

41 *Legatum factum Eccleſiæ, quam in ſpecie non expreſſit defunctus, valet.*

42 *Legata in pias cauſas non ſubiiciuntur ſolemnitatibus Iuris ciuilis.*

43 *Adminiſtratores laicos hoſpitalium, Confraternitatum, Montis pietatis & quorumcunque locorum poteſt Epiſcopus compellere ad reddendum rationem ſuæ adminiſtrationis.*

44 *Epiſcopus & Canonici deputati à Capitulo non debent exigere rationem quò recitantur Horæ canonicæ, & Diuina celebrantur.*

45 *Monaſteriorum adminiſtratores tenentur de ſuis Ordinario reddere rationem.*

46 *Capitulum de adminiſtratis per ſe de bonis Eccleſiæ tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis Epiſcopo.*

47 *Adminiſtratores etiam laici bonorum Eccleſiæ ſi inuenientur debitores in rationibus reddendis coràm Epiſcopo, poſſunt ab eo compelli ad ſoluendum.*

48 *Regulares ſiue Religioſi exempti poſſunt ab Epiſcopo compelli ad reddendam eoram ſe geſtæ executionis rationem, & ab eo puniri ſi male geſſerit.*

49 *Capitulum Sede vacante poteſt, ſicut Epiſcopus, compellere Religioſos piarum voluntatum executores ad reddendas adminiſtrationis rationes.*

50 *Regulares an, & quando poſſint eſſe teſtamentorum executores? oſtenditur.*

51 *Fabrica Eccleſiæ habet laicum reum ad ſorum Eccleſiaſticum.*

52 *Fabrica Eccleſiæ Cathedralis ratio quomodo reddenda?.*

53 *Appellatio non impedit redditionem rationum piarum diſpoſitionum.*

54 *Rationes adminiſtrationis quando poſſit Epiſcopus pluries in anno exigere? oſtenditur.*

1 IN concernentibus pietatem, & officium charitatis, & humanitatis in laicos habet Epiſcopus iuriſdictionem, *c. 1. & 2. diſt. 87. c. ſuper quibuſdam. in fine, de verbor. ſignificat.* Abb. *in repet. c. cum eſſet, numer. 32. de teſtamen. & in c. 1 numer. 5. quæſt.*. vbi Hoſt. etiam *numer. 9.* Bott. Imol. & alij, *de empt. & vendit.* Aufret. *in tract. de poteſt. Eccleſia ſuper laicos, num. 3.* † Eſt enim Epiſcopus executor indiſtinctè omnium piarum diſpoſitionum, non ſolùm morientium, ſed etiam viuentium, vbi nullus alius fuerit nominatus executor, *Clemen. 1. de teſtam. §. ſi quis autem pro redemptione, auth. de Eccleſiaſt. tit.* Caſt. *conſ. 177. n. 1. & per tot. l. 2.* Cutr. *tuo. conſ. 66 n. 2. & per tot.* Rota *in Romana 3.* Martij 1617. *coram Verſ. neque facit*, cotam *Reuerendiſſimo D. Coccino Decano*, vbi etiam quod executio legatorum profanorum vel ad ipſum Ordinarium, vel ad Prælidem fori ſpectat, Matta *de iuriſdict. p. 2. c. 10. à princip.* Seraphin. *Rote Roman. deciſ. 611. n. 7. p. 1.* Franc. Hieronym. Leo *Valent. deciſ. 20. n. 2 lib. 1.* Et addit Matta *d. c. 10. n. 3.* quòd Epiſcopus executor debet eſſe loci Epiſcopus, aut originis, vel municipij, ſeu villæ, quæ illi ſubeſt, aut etiam Epiſcopus loci rei, & *à n. 9.* oſtendit quis præferendus ſit pro executione piorum legatorum, ao Epiſcopus originis, an domicilij, ao rei ſitæ? Ex quibus

2

Iofertur *primo*, poſſe Epiſcopum compellere ſubditos ad eleemoſynas, vt probat Fr. Gabriel de Toro *in I theſauri Miſericordiæ c. 5 n.* Nam † tempore penuriæ cogi poſſunt diuites ab Eccleſia ad erogandam eleemoſynam pauperibus, Bentocaſſ. *in tract. de paupertate q. 7. princ. in ſpec. ſud. nu. 17.* Lara *in l. ſi quis à liberis, §. & ſi impubes, n. 36. & ſequent. ff. de liberis agnoſc.* Tiraq. *de pœnis temp. cauſa 44. n. 10.* Mexi. *in tract. taſſa panis, concl. 1 num. 5.* Snrd *de alimentis tit. 3. q. 3 n. 27.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. l. 12. c. 13. q. 3.* Henriq. *in ſummâ l. 13. c. 17. §. 5 in fine*, Matta *de iuriſdict. p. 4. caſu 163. nu. 13.* Valet. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib 4. n. 237.*

3

Secundò infertur poſſe etiam cogere laicos, vt eodem pretio merces, & res victui neceſſarias peregrinis, & hoſpitibus vendant, quæ publicè ab incolis vendi ſolent, *d. c. 1.* vbi Abb. *n. 5. & 6. de empt. l. hereditas, in fine*, vbi gloſ. & Doct. *ff. de petit. hered. l. 1. C. de Epiſcop. and. l. milli. §. quod ſi teſtator. & § quod ſi in via, C. de Epiſcopis, & Clericis, authent. ſi vero contingit, C. de iudic.* Couar. *l. 3. var. c. 14. n. 5. verſic. hinc tandem faciunt.* † Ad eum enim pertinet, vt annonæ victualia iuſto pretio vendi faciat, ne pauperes fame pereant, Card. Mantica *de tacitis, & ambiguis conuenſion. lib. 4. tit. 4. n. 12. & tit. 20. à n. 23. cum ſeqq.* Matta *de iuriſdict. p. 4. caſu 1 n. 5 n.*

4

5

Tertiò infertur poſſe Epiſcopum cogere laicos ad præſtandam eleemoſynam prædicatori, qui eam præſtare tenentur, vel ſolent, Coocil. Trideot. *ſeſſ. 24. de reformat. c. 4.*

6

Quartò infertur poſſe quoque compellere cenſuris laicos ad vendendum frumentum, & alias res tempore penuriæ, *l. fin. §. item Epiſcopi, ff. de muner. & honor.* Abb. *in d. c. 1. num. 8. & 9.* Snrd. *conſ. 3 n. 1. num. 47.*

7

Quintò infertur apud Epiſcopum, cæteroſque iudices Eccleſiaſticos alimenta etiam à laicis peti poſſe, qui coram eo hac ratione conuenire valent, cum cognitio huius cauſæ ſit mixti fori, Snrd. *de aliment. tit. 8. princ. 6. num. 6.* Sanctarel. *var. quæſt. 34. num. 2.* Bellet. *diſquiſit. cleric. part. 1. tit. de fauore cleric. reali §. 5. num. 69.* Ioan. Lup. *in repet. c. per veſtras, notab. 2. numer. 19. de donat. inter.* Molina *de primogen. lib. 2. cap 15. num. 75.* Lat. *in l. ſi quis à liberis, §. idem reſcripſit, num. 78. ff. de liberis agnoſc.* Guttet. *pract. lib. 1. quæſt. 44.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 60 nn. 30. cum ſequent. & c. 154. num. 10. cum ſequentibus*, D. Barboſa *in l. 1. part. 4. numer. 82. ff. ſoluto matrimonio.*

8

9

Ciatlin.

Ciarlio.*controuerſ.forenſ.c.*28.*num.*16. † Cauſa enim
10 alimentorum dicitur pia,*l. Mela.*§ 1 *ff.de aliment.legatis*, Crauet. *conſil.*169 *num.*10. Menoch. *conſil.*72. *num.*13. poſt multos Ciarlin *diſt.tract.cap.*56.*n.*7. nouiſſimè Franciſc. Carp. *de executorib. teſtament.*
11 *cap.*2. *num.*10. † Alimentorum verò legatum dicetur pium quando fit pauperi, non verò quando fit diuiti. Menoch. *de præſumpt. lib.*4.*quæſt.*115.*num.*17.& *præſ.*145.*num.*6.& 7.Surd.*de alimentis,tit.*8.*priuil.*1. *num.*3.& 9. D. Barboſa *in l.*2 *part.*1.*num.*55.*ff.ſoluto matrim.* Ceuall. *in tract.de cognit per viam violentiæ, par.*2.*quæſt.*13.*num.*12.& *quæſt.*21.*à num.*1.Ciarlin.
12 *controuerſ.cap.*5.*num.*8.Hinc † legatum factum monacho dicitur pium, quia pauperi factum dicitur, Bald.*in authent.ſimiliter,num.*5.*C.ad legem falcid.* Et relictum ex cauſa ſtudij dicitur etiam legatum pium, & pietatem continet, Tiraq. *de pia cauſa, in præfat. col.*12. *verſ.item relictum cauſa ſtudij*, Simoncel. *de decretis tit.*8. *inſpect.*15. Moneta *de commut. vltim. volunt.cap.*4.*quæſt.*4.*num.*3.*cum ſeq.* Ciarlin. *controu. forenſ.c.*2.*n.*10.
13 *Scatò* infertur poſſe Epiſcopum compellere ad ſolutionem relictorum ad pias cauſas per defunctos factorum,etiamſi hæres ſit laicus, *authent.de Eccleſiaſt.ſtatulia,*§.*ſiquis autem pro redemptione,cap.nos quidem,cap.ſi heredes,c.Ioannes,cap.tu nobis*,vbi Hoſtien. *num.*6.& 7.*de teſtam.*Concil.Trid.*ſeſſ.*22.*de reform. cap.*8. Abb.*in reperit. cap. cum eſſet*, *num.*32. *eodem titul. gloſſ.fin. in fine in cap. relatum*,vbi Couar.*n.*13. *eodem tit.* Cuchus *inſtitut. Canon. titul. de Epiſcop. n.*142. *cum ſequentib.*, Sbroz *de Vicar. Epiſcopi lib* 2. *q.*49.*n.*1.Marcel.Vulpe *diſt.cap.*10.*n.*10. oouiſſime Franc.Carp. *de executorib. teſtam. lib.*1.*cap.*2.*num.*1. *cum ſequentib.*Aloyſ.*in collect.*714.Matta *de iuriſdict. par.*2.*c.*18.nouiſſimè Fontanell.*Catalonæ deciſ.*228. *à princ.tom.*1.Cenced.*pract.quæſt.*14.*à n.*2. me citato *in hoc loco* D Felician.de Vega *in relect.cap.ex tenore*
14 11.*de foro comp.num.*41. † Eſt enim Epiſcopus in caſibus à Iure conceſſis omnium piarum diſpoſitionũ tam in vltima voluntate,quã inter viuos exequutor, nouiſſimè Ciarlin. *de indic. lib.*1. *tit.*1. *diſputat.*2. *quæſt.*5.*n.*334.*pag*155.vbi leges Iuris Ciuilis executionem legatorum Epiſcopis iniungentes, intelligit agere de legatis piis, & *n.*335. tenet executionem teſtamentorum quoad ea,quæ merè prophana ſunt, & pietatem non cõcernuot, non pertinere ad Epiſcopalem, aut Eccleſiaſticam iuriſdictionem, ſed ad ſolos ſeculares iudices,ſi hæres ſit laicus,& tunc hæredem pro legatis prophanis ſoluendis eſſe conueniendum apud ſecularem iudicem,non apud Eccleſiaſticum, *d. cap. nos quidem,& d.cap.ſi heredes,& d. cap. tua nobis*, Capra *in tract. de execut. vlt. volunt. memb.*8.*n.*56.Scraph.*deciſ.*611.*n.*7. nouiſſimè Ciarlin. *controu.forenſ.c.*5.*n.*11. & Marcel.Vulpe *in praxi iudic.fori Eccleſ.c.*10.*n.*10.Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſ.par.*2.*c.*2.*n.*42.Et in huiuſmodi cauſa piarum diſpoſitionum,quatum ad exequutio ad ipſum ſpectat, poteſt etiam Epiſcopus eſſe Iudex.& cõſtituere procuratorem ad agendum coram ſe, Gemin. *conſ.*214. quem refert Card.Tuſch *tom.*3.*concl.*257.*num.*7.quæ quidem executio ſpectat ad Epiſcopum illum in cuius diœceſi teſtator morabatur, Roman. *conſ.*150.*in princ.* quem citat Card Tuſch.*d.to.*3.*concl.*293.*n.*27. Iacob.de Canibus *in tract.de execut.vltim.volunt.p.*1. *n.*26. *fallent.*1 Capra *eod. tract. memb.*8.*n.*63. Matta *de iuriſdict.p.*2.*cap.*10.*n.*18. Ciarlin.me citato *in hoc loco, controuerſ.forenſ. c.*8. *à n.*16. Molin.*diſput.*247. *num.*8. nouiſſimè Franc. Carp.*d.lib.*1.*cap.*21.*num.*6. Quare Concil.Trident. *d.cap.*8. hac de re ſtatuit, *vt Epiſcopi in caſibus à Iure conceſſis omnium piarum diſpoſitionum ſint exequutores, atque omnia, quæ ad Dei cultum,ad animarum ſalutem, ſeu pauperes ſuſtentandos inſtituta ſunt, ex officio cognoſcant & exequantur*; cuius diſpoſitio habet locum etiamſi executores ſint officiales Sanctæ Inquiſitionis, & ob id exempti à iuriſdictione Ordinariorum, vel profectores in aliqua Vniuerſitate, ratione litterarum Conſeruatoriarum, quæ eximunt à iuriſdictione ordinaria, non autem à delegata à Sede Apoſtolica, vt decriſum refert Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p.* 2. *c.vltim. in fine.* Alzedo *d.p.*2.*c.*2.*n.*54.

Relicta autem ad pias cauſas dicuntur quicquid in vltima voluntate pro animæ redemptione relinquitur; quod enim teſtator relinquit & diſponit pro anima ſua, dicitur pium, ad text. *in* §. *ſi vnum, verſ.occaſionem,in auth.vt cum de appell.cognoſc.* Nau. *de reddit.q.*1.*mon.*26.*n.*3.& 4. Menoch. *lib.*4.*preſ.* 115.*n* 9. Molin. *de Iuſtit.tract.*2.*diſp.*34.*in princip.* Sanch. *de Matrim.lib.*1. *diſp.*4.*n.*9. Ciarlin.*d.cap.*5. *num.*9. nouiſſimè Franc.Carp.*de executor. teſtament. cap.*2. *à princip.*

Hoc autem lato modo, & ſtrictè etiam poteſt intelligi, nam ſtricte ſumptum relictum pro anima intelligitur quod Eccleſiæ, aut piis locis, vel ad pia opera pro animæ ſalute relinquitur, Eccleſiæ quidem pro celebratione Miſſarum, & alimentis clericorum, aut conſtructione, vel ornamentis ipſius Eccleſiæ, *cap. fin. de teſtament.* piis verò locis veluti hoſpitalibus, aut monaſteriis, vel aliis locis, in quibus pauperes, & miſerabiles perſonæ ſouentur, alia charitatis opera exercentur, *l. ſi quis ad declinandam. C. de Epiſcopis & cleric.* Ad pia verò opera intelligitur relictum, veluti quod pro redimendis captiuis, aut maritandis puellis, vel alendis egentibus datur, *l. nullis, C. eod. tit. auth. de Eccleſ. tit.* §. *ſi quis*, Bart. *in l.*1 *ff.ſoluto matrim.* Doct. *in e fin.de feriis.* Maſcard. *concl.*1177.*n.*3. oouiſſimè Carp.*d.c.*2.*n.*8.*cum ſequent.* Hæc namque omnia, & ſimilia, eo quod ex charitate erga Deum & proximum, & mortis contemplatione fieri videntur, pro redemptione animæ facta cenſentur, *c.Pontifices* 12. *q.*3. At latè ſumpto vocabulo relictum pro anima intelligitur quo pro bono publico legatur, veluti pro reſtauratione pontium, vel viarum gloſ.*in l.*1 §. *ad municipium*, *ff. ad legem falcid.* aut pro ciuitatis cuſtodia, & publicorum locorum, modo neceſſitatem loca huiuſmodi patercntur, argum. *cap.* 2. *de immun.Eccleſ.*& oot. *in l.illud C.de ſacroſanct.Eccleſ.* quia tunc præſumitur legata illa pro bono publico, & perſonarum vtilitate, ac conſequenter pro animæ ſalute relicta; at ſi non adeſſet eius rei neceſſitas, nullam habet ſpeciem legari ad pias cauſas, argum. *diſt. cap.*1.& *cap. non minus*, & *cap. aduerſus, eod. tit. de immun. Eccleſ.*& *l. ad inſtructiones*, *C. de ſacroſ.Eccleſ.* vbi vero pro huiuſmodi neceſſitate requiritur pro legato ad pias cauſas, omninò accipietur, præterquam quod eius exequutio ad Eccleſiaſticos non ſpectabit, vbi ius Eccleſiæ aliqua in re non attingeret.

Quamuis ad executores defunctorum vltimas 15
voluntates adimplere ſedulo ſpectet, tamen executores ſeu commiſſario teſtamentario exiſtente, & à teſtatore aſſignato, Epiſcopus excludatur, niſi in caſibus permiſſis, & infrascriptis nominandis, *l. nullis, verſ.* & *ſi quidem teſtator deſignauerit*, *verſ. ſin autem perſona non deſignata. C. de Epiſcop.* & *cleric.*I.*Hiſp.* 7. vbi, *ſi non ſeñalaſſe otros ciertos*, *tit.*10. *par.*6. Oldendorp. *de execut. vltim. volunt. tit.*2. *num.*5. & 6. Franc. Carp. *d.lib.*1.*cap.*13. *num.*3. nihilominus tamen executoribus teſtamentariis nullo tempore eis

à teſtatore præfixo ad executionem faciendam teſtamenti, datur à Iure annus ad ſoluenda quæcunque legata, quæ non ſint pietatis cauſa relicta,& ad exequendam in cæteris rebus vltimam voluntatem,vt *in l.nulli C.de Epiſcop.& cleric.c.nos quidem,de teſt.in d. Hiſp.*10.*tit.*6.*par.*6.Matienſ.*l.*7.*gloſſ.*2.*num.*2.*tit.*4. *& l.*14.*gloſſ.*1.*num.*45.*lib.*5.*noua recop.*Ad exequenda verò legata pia ſex menſium tempus à lege definitur, quod cedit à die inſinuationis teſtamenti, vt *in authent.de Eccleſ.tit.*§.*ſi legatum*, Ioan. à Cambus *in tract.de execut.vltim.vol.par.*2.*q* 45.Matienſ.*dict.l.*7. *gloſſ.*2.*nam* 2.*in fine,& dict.l.*14.*gloſſ.*1.*num* 58.Spin. *in ſpeculo teſtam.gloſſ.*28.*n.*9. Suid.*de alimentis tit.*8. *priuileg.*32. *num.*7. Ceuall. *comman.q.*374.*in princ.* nouiſſimè Franc.Carp *lib.*3.*cap.*1.*num.*6.*cum ſequentibus*.Quo tempore elapſo ad Epiſcopum deuolui tur ius exequendi, niſi teſtator caſu negligentiæ huius ſubſtituerit, *dict.l.nulli,dict.cap.nos quidem, cap.ſi hæredes, de teſtament.* vbi Cou. *nam.*3.*l.Hiſp.*5.*tit.*10. *part.*6. Guerrero *in ſpeculo Iuris Pontif. cap.*26. Matienſ. *dict. lib.*14.*gloſſ.*1.*num.* 45. vbi Epiſcopo incombere hanc curam ait,etiamſi legata non ſint pia, Gutier.*pract.lib.*1.*quæſt.*44.*num.*4.*& lib.*2.*quæſt.*45. *num* 1.*poſt med.& lib.*3.*quæſt.*29.*n.*8.*&* 27. Cened. *ad Decretal. collect* 114.*num* 1. Marc. Anton. Genuen. *in praxi Archiepiſc. Neapol. cap.*69.*num.*25. latè Fr. Hieron. Leo *dict. deciſ.*20. Azeued *conſ* 10. *num.*1. Matta *de iuriſdict.par.*2.*cap.*10.*num.*2. Gabr. Pereira *de manu Regia par.*1. *cap.*16. *num.*5 Mol n. *de Iuſtit.tract.*2.*diſp.*250.*nam.*1.*& diſp.*251.*nam.*4. Anton.n. Diana *moral.reſol.par.*1.*tract.*2.*reſolut.*98. Bobadil.*in ſua politica lib.*2. *c.*17. *num.*104. *&* 105. nouiſſimè Franciſc. Carp. *dict. lib.*1. *cap* 21. *per tot. & c.*22.*num.*26. Dixi inter parentheſes (*niſi teſtator in caſu negligentiæ alium ſubſtituerit*,) quia ſi teſtator loco mortui impediti, negligentis,vel alàs officium acceptare nolentis, alium eius loco ſubſtituerit, ſeu delegauerit, tunc exceptio ad Epiſcopum non pertinet, ſed ſubſtitutus vltimam defuncti pia voluntatem ad effectum perducet, Couar. *in dict. c.*3. *de teſtam.num.*2. *verſ. niſi teſtator*, Silueſt. *verb. teſtamentum* 2. *n.* 8. *verſ. quantum verò ad deuolutionem*, Matienſ. *dict.l.*14.*gloſſ.*1.*n.*45 *verſ. fallit tamen*,Molin.*dict.tract.*2.*diſp.*251.*n.*4. *verſ. ſi verò teſtator*, Bened. Ægid. *in repet.l.*1. *C. de ſacroſ. Eccleſ. par.*6.§.1.*n.*25.*in fine*,quos refert & ſequitur nouiſſimè Franciſc. Carp. *dict.lib.*1.*c.*22.*n.*5. *& lib.*3.*c.*1. *nam.*7.

16 Ratio illius reſolutionis eſt,quia faciens legatum poſt eius mortem eſt miſerabiliſſima perſona, cum deſtituta ſit omnium auxilio, nec habeat aliud velle, vt *in l.*1.*C.de ſacroſ.Eccleſ* Atqui Epiſcopus,& quilibet Iudex Eccleſiaſticus debet ſubuenire omnibus oppreſſis, & miſerabilibus perſonis deſtitutis omni auxilio. *c.ſuper quibuſdam, de verb.ſignif.* Ergo Iudex Eccleſiaſticus huiuſmodi legata prophana,& ad pias cauſas exequitur. Alia ratio mihi magis placet, quia executor, qui non adimplet voluntatem defuncti, peccat mortaliter ſecundum negligentiæ qualitatem, vt reſoluunt Palat *in rub. de donat. inter vir. & vxor.*§.6.*n.*20.Nauar.*in man.c.*25.*n.*65. Fr.Emman. *in ſumm.par.*1.*c.*33.*n.*8. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 28.*princ.n.*47.48.67.&68.Padil.*in ſam.legum pœnal. par.*2.*caſu* 25. *n.*3. Martin.Carrillo *en la explicacion*
17 *dela Bulla de los defunctos par.*2.*c.*15.*n.*8.Et † ratione peccan efficitur laicus de iuriſdictione Epiſcopi, *c. nouit,de iudic.* Stephan.Gratian,*diſcept.forenſ.c.*154. *n.*25.*cum ſeqq.*Sot.*in relect.de ſecreto tegendo memb.*2. *concl.*2.*q.*2.Suar.*de cenſur.diſputat.*4. *ſect.*5. *num.*10. *ad fin.*

Non modò ad Epiſcopum cura pertinet vt vltimæ exequantur voluntates, ſed & ad Diœceſanum, etiamſi Epiſcopus non ſit, *c. Ioannes, de teſtam.* vbi Couar.*n.*1.Matienſ.*d.l.*14.*gloſſ.*1.*nam.*46. vbi ſubdit diœceſanos dici Abbates,vel Archidiaconos,qui iuriſdictionem Epiſcopalem habere ſolent ex priuilegio, vel præſcriptione, & *n.* 47. ampliat ad Cap. Iuſtum Epiſcopali Sede vacante,& ad Prælatos Epiſcopo inferiores, ſed exemptos iuriſdictionem Epiſcopalem habentes.

Quæ quidem vltimarum voluntatum executio ad Epiſcopum,eiuſque Vicarium, Capitulum Sede vacante, ſeu alium Prælatũ Eccleſiaſticum cumulatiuè cum ſeculari Iudice,prout quiſque præuenerit, pertinet. *l. hæreditas* 54.§.*ſi deſancto ff. de petit. hared.* ibi,*principali,vel Pontificali auctoritate*, &c. *anth.de Eccleſ.tit.*3.*ſi quis ad ædificationem collat.*9.ubi,*prouidentia locorum Epiſcopi,& ciuilis Iudicis*,&c.*d.l.nulli. C.de Epiſcop.* Rebuff. *reſp.*135.*n.*7. *l.Hiſp.*7.*tit.*10. *part.*6. vbi Greg.Lop. *gloſſ.*1.Couar.*in dict.c nos quidem n.*8.*& in d. ſi hæredes num.*3. & 4. Thaq. *de priuil.pia cauſa, priuil.*149. Matienſ. *d. l.*14.*gloſſ.*1. *n.*57. Gutier.*pract.lib.*1.*q.*44.*n.*3. Suar.de Paz *tom.*2. *priu.*2.*n.*45.*cum ſeqq.* Spin.*in ſpeculo teſtam.gloſſ.*28. *princ a num.*20. Gabr. Pereira *dict.par.*1.*c.*16. *num.*2. & 3. Bobadil. *in ſua politica lib.*1. *cap.*18. *num.* 120. Molina *dict. tract.*2. *diſp.*134.*n.*5. nouiſſimè Franc. Carp. *dict. lib* 1. *cap.*21. *nam.*3. Franc. Hieron. Leo *dict.deciſ.*20.*à num.*18.*lib.*1.dum tenuit executionem vltimarum voluntatum eſſe mixti fori & intra annum executores teſtamentarios habere electionem tot dandi rationes coram Iudice ſeculari,& ab eo obtinendi liberationem, ſeu diffinitionem, vel coram Eccleſiaſtico, nouiſſimè Ioſeph.Vela *iuris controuerſi in Hiſpalenſi Senata, diſſert.*14.*num.*46. Refert Molin. *dict. tract. diſp.*250. *num.*2. in Luſitaniæ Regno ad diſſenſiones, & incommoda vitanda de communi Principum,& Prælatorum conſenſu ſanctum eſſe, vt ſit quidem locus præuentioni, verumtamen vt intra annum & menſem de Iure eiuſdem Regni executoribus conceſſum ad defunctorum vltimas voluntates executioni mandandas, itemque intra tempus à teſtatoribus ad hoc ipſum executionis conceſſum, vel ſi à Principe tempus illi ſit prorogatum, citationem factam à ſeculatibus, vel ab Eccleſiaſticis miniſtris eſſe nullam ac effectum vt ratione illius præuentæ iuriſdictio conſeruetur,eaque de cauſa poſſe nihilominus tranſacto eo tempore iuriſdictionem præuenire. De hoc anno 1638. à quodam eminentiſſimo accerſitus fui, & interrogatus quid ille agere deberet ſi huiuſmodi executio per cedulam Regiam Iudici ſeculari primariò quoad Epiſcopos nouiſſimè conceſſa reperiatur,& quamuis in congregatione doctiſſimorum virorum meam interpoluerim ſententiam,quam de Iure pro Eccleſiaſtica iuriſdictione tuenda amplecti deberent omnes cæperunt timeri, & ad Principem eſſe recurrendum Eccleſiæ armis depoſitis,cenſuerunt: quod quidem ſuperuacaneum eſſe reputaui,cum ſit auxilium in offendendo quærere, & Eccleſiæ poteſtatem ad ſuam defenſionem denegare.

Quod non ſolum in executore locum habere arbitror, ſed etiam in eo, cui à teſtatore fuerit commiſſa electio, veluti pauperum, inter quos aliquid diſtribuendum ſit, vel puellarum orphanarum, quæ nuptui tradi mandantur, vel alterius ſimilis rei, is enim ſi intra annum eligere neglexerit,elapſo eo tempore, electio deuoluitur ad Epiſcopum, quia vtrobique eſt eadem ratio, electoque in eo cuentu habetur quaſi para quædam executionis ad eam præ-

requiſitam

tequiſitam. Ita Couar. *in d.c. nos quidem n.7.* Matienſ. *d.l.14.gloſſ.1.n.6* t. Molin. *tract.* 2. *diſp.* 251. *n.* 13. vide latiùs ioſia *n.* 25. *verſ. verum ſi alicui.*

18 Quoties agitur ſolummodo de implenda vltima voluntate, Epiſcopus, ſeu quicunque alius diœceſanus, necnoo Capitulum Sede vacante ſtatim poſt aditam hæreditatem cogere poterit, niſi oatura operis, aut aliud ſimile impedimentum teſtagetur. Ita Matieoſ. *d.l.14.gloſſ.n.56.* vbi reſoluit poſſe Epiſcopum intra quinque menſes, aliudve tempus arbitrariom cogere hæredes, & executores teſtamentarios, vltimam voluntatem ad exequutiooem deduce re per cenſuram Eccleſiaſticam, vel per interdictum adminiſtrationis bonorum defuncti: conſtat enim hæredes ſeu executores cum primum potuerint, exequi debere, quæ 10 teſtamento diſpoſita fuerint, ſi cum primum potuerint, exequi tenentur, nimirùm ſi ad id cogi poſſint per Epiſcopum. Quod adeo verum eſt vt Epiſcopus poſſit propria Conſtitutione excommunicationis pœnam ſtatuere contra executores negligentes 10 executione vltimarum voluntatum. Ita Bottæ *in tractat. de Synodo Epiſcopi p.* 3. *art.* 1. *n.* 172. Couar. *in d.c. ſi hæredes n.4. in fine*, Greg. Lop. *d.l.6. verb. le mas tit.* 10. *p.* 6. Matienſ. *d.l.* 14. *gloſſ.* 1. *n.* 56. *in fine.*

19 Dixi, *ſtatim poſt aditam hæreditatem cogere poſſe Epiſcopum ad exequutionem vltimarum voluntatum*, quia quotieſcumque debitum ex contractu vel quaſi non in die, neque ſub eooditiooe, ſed putè contractum eſt, ſtatim peti poteſt, neque à Iure dilatio conceditur, ex tex. *l. enim qui* 41. *§. quoties ff. de verb. ſignif. l. quod dicimus* 105. *ff. de ſolut. l. cedere diem* 213. *ff. eod. tit. de verb. ſignif. l. omnis obligatio, in princ. vbi gloſſ. recepta verb. confeſtim, ff. de verb. ſign.* Couar. *in reg. peccatũ p.* 1. *§.* 1. *n.* 4. Sed hæres obligatur ex quaſi contractu in diem, neque ſub conditione, ſed pure, *§. hæres, Inſtit. de obligat. qua ex quaſi*, vbi *gloſſ. verb. ſuccedit igitur, l. apud Iulianum* 3. *§. vlt. cum l. ſeq. ff. quibus ex cauſis in poſſeſſ.* eum his, quæ Menchaq. *de ſucceſſ. creat. in præfat. n.* 27. Emman. Coſta *in cap. ſi pater, verb. Trebellianica n.* 10. *de teſtam. lib.* 6. Igitur ſtatim cogi poteſt, neque alicuius termini dilatio danda eſt, cum ſpatium illud vnius anni oon in fauorem hæredum, aut executorum, ſed ſolummodo defunctorum fuerit præfinitum. Quare ita ex Abb. Couar. & aliis concludit Molio. *d. tract.* 2. *diſp.* 251. *col.* 7. & noviſſimè tradit Gabr. Pereira *de manu Regia p.* 1. *c.* 16. *de cauſis mixtis num.* 35. *verſ. dubitari tamen*, Franc. Carp. *d. tract. lib.* 3. *c.* 1. *n.* 4. & 5.

20 Vtrùm executores poſſint diem à teſtatore deſignatum ad executiooem ſuæ voluntatis alterare, vel commutare? Vide Reodinam *in promptuario recept. ſentent. tit.* 42 *n.* 1. vbi pro vtraque parte plures refert Doctores, & ad propoſitum reſoluit Matieoſ. *d. l.* 14. *gloſſ.* 1. *n.* 54. quod annus à Iure præfixus executori teſtamentario ad executiooem faciendam prorogatur Epiſcopi, vel Iudicis ſeculoris arbitrio iuxta operis, vel executionis qualitatem; non enim expiat officium executoris, etiamſi aonus fuerit elapſus, ſi iocta ipſum opus fuerit incœptum: vnde infere *n.* 55. quod ſi legatarius, vel creditor executorem intra annum conuenerit, vel famulus famulitium petierit intra annum, etſi is in plures protrahatur annos, non expirabit eius officium, Ceual. *d q.* 374. *n. fin.* oouiſſimè Franc. Carp. *d. tract. de executorib. teſtament lib.* 3. *c.* 1. *n.* 14.

22 Spatium dicti anni in prophanis, & ſex menſium in piis relictis, aut aliud iuxta operis qualitatem à lege, vel ab homine præfinitum, ſiue agatur de conuincenda hæredis, alteriuſve executoris negligentia, deuoluendaque poteſtate exeqoendi ad Iudicem competentem, ſiue de priuando proprio emolumento, oon aliter currere incipiet niſi à remote aditæ hæreditatis, & ſubſequutæ monitionis, arg. *l.* 3. *§. ſi quis hæredi. ff. de ſtatulib. l. a filio* 15. *in princ.* ibi, *poſtquam legatum ſuum acceperit. ff. de aliment. & cibar. leg.* text. opt. *in auth. de hared. & falcid. §. illud quoque*, ibi, *poſt additionem*, &c. *C. de caduc. tollen.* Cou. *in d.c.* 3. *de teſtam. à n.* 2. Spin. *d. gloſſ.* 28. *à n.* 9. Cened. *d. collect.* 114. *n.* 1. Matienſ. *d.l.* 14. *gloſſ.* 1. *n.* 50. vbi ait per *l.* 6. *tit.* 10. *part.* 6. de Iure Hiſpanico huiuſmodi annum toeipere currere poſt mortem teſtatoris, & non poſt additionem hæreditaris, Ceual. *q.* 374. Franc. Carp. *d. lib.* 3 *c.* 1. *n.* 9.

Quod quidem tempus à Iure, vel ab homioe præfinitum non currit ignoranti, vel legitimè impedito, ex reg. *l.* 1. *in fine C. de annali except.* & 10 fortioribus terminis etiam data culpa ex parte impediti, quæ tamen non ſit ordinata ad cauſam, probat *cap. quia diuerſitatem 5. verſ. ſic tamen, de conceſſ. prab.* Quare ita tenent *Ordin. Reg. Luſit lib.* 1. *tit.* 62. *§.* 1. ibi, *porque entanto lhes naon correra o tempo*, &c. Couar. *in dict. cap. nos quidem n.* 3. Pinel. *in auth. niſi* 46. *C. de bonis mat.* Vtin. *tom.* 2. *opin.* 104 Greg Lop. *verb. haſta vn anno, propt. §. n. tit.* 10. *par.* 6. Matienl. *d.* 7. *gloſſ.* 4. & 7. & *l.* 14. *gloſſ.* 1. *n.* 51. *tit.* 6. *lib.* 5. *nona Recop.* Siq han. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 73. *num.* 11. *cum ſeqq.* Mulin. *d. diſp.* 251. *num.* 7. Surd. *de aliment. tit.* 8. *princ.* 3 *a n.* 7. & 8. nouiſſime Gabr. Pereira *de manu Reg. par.* 1. *c.* 16. *de cauſis mixtis num.* 35. nouiſſimè etiam Franciſc. Carp. *d. tract. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 22. Quamuis contrarium reſoluant poſt Specul. quem refert Catd. *in d. cap. nos quidem, n.* 4. *verſ. ſexto quæro*, Bald. *in l. captatores, as ad fin. C. de milit. teſtam.* Felin. *in c. cum ſit n. num.* 20. *lime. 3. de except.* niſi eorum opinionem intelligamus, vel quando impedimentum ſuperueoiens executori ſua natura perpetuum eſt, ſaltem ve diuturnum, v. g. mors, abſentia 10 remoris, vel 10 legatis piis, aut fauore alimentorum, Tiraq. *de priuileg. pia cauſa priuil.* 97. Surd. *d. priuil.* 33. *num.* 7. quia non debet impedimentum retardare pias cauſas, *l. ſi quando C. de teſtam.* Martin. Cauillo *en la explicacion de la Bulla de los defuntos p.* 2. *c.* 14. *n.* 13. *cum ſeqq.* 23

Potent tamen Epiſcopus bioa mootione præmiſſa, maximè ex iuſta cauſa, teſtringere annom ſiue in legatis piis, ſiue 10 prophanis; quia in legatorum præſtatione illud obſeruandum eſt quod veriſimilius fuerit teſtatorem voluiſſe præſtari, *l. cum res* 49. *in princ.* ibi, *veroſimile eſt eum voluiſſe, & c. ff. de legat.* 1. eum his, quæ Bart. *ibidem in princ.* Abb. *prope fin.* Couar. *num.* 6. *in cap. indicante, de teſtament.* Planè nullus inficiabitur ſatis veroſimile eſſe teſtatorem voluiſſe, quanto citiùs fieri poſſet, omnem ſuam vltimam voluntatem adimpleri, arg. *d.* 1. *C. de ſacroſanct. Eccleſ. l in teſtamentis* 12. *ff. de regul. Iuris*, cum vulgatib. Iuuat maximè *d. l. cum res, in princ.* vbi habetur quòd ſi hæres copiam habet rei legatæ, tenetur abſque mora eandem præſtare, *l. ſi domus* 74 *§. in pecunia, ff. de legat.* 1. ibi, *conſitentis hæredis modicum tempus, & c.* vbi gloll. *verbo modicum.* Quare hoc idem reſoluunt Abb. *in c. nec quidem num.* 11. vbi Couar. *n.* 5. Greg. Lop. *dict. l.* 6 *gloſſ.* 3. Matienſ. *dict. l* 7. *gloſſ.* 5. *num.* 6. *ad fin.* vbi Azeued. *n.* 5. *verſ. ſi tamen*, Padil. *in auth. hoc amplius n.* 9. *C. de fideicom.* nouiſſimè Fteociſc. Carp. *dict. lib.* 3. *c.* 1. *n.* 15. vbi *num.* 19. *in fine*, ait ex eadem ratione poſſe Epiſcopum ſemeſtre tempus teſtringere.

Si controuerſia ſit inter hæredes ſcriptos, & venientes ab inteſtato de vinbus teſtamenti, noo currit interim tempus, ſeu anous executionis ipſius teſtamenti

menti, vt reſoluit oouiſſimè Franc. Carp. *dict. lib. 3. c. 2. num. 18.* vbi *num. 35.* poſt Cou. *d. cap. nos quidem num. 7.* Ant. Gom. *l. 33. Tauro num. 2.* Marienſ. *d. l. 7. gloſſ. 3. per tot.* vbi Azeued. *num. 11. poſt princ.* tenet quòd commiſſarius teſtamentarius non conceditur purgatio motæ, & *num. 36.* poſt eundem Anton. Gomez *dict. l. 33. n. vlt.* Marienſ. *dict. l. 7. gloſſ. 5. num. vlt. in fine*, & ibi Azeued. *n. 12.* reſoluit quòd nec is inter commiſſarius teſtituitur aduerſus lapſum horum temporum.

Dixi ſupra, *& ſubſequuta monitionis*, quia neceſſaria monitio ad effectum, vt data negligentia hæredis ad Epiſcopum deuoluatur exequendi poteſtas, *d. c. nos quidem*; nam vbi agitur de priuando hærede, vel exequutore, proprio emolumento, ex eo quòd voluntatè defuncti intra tempus non adimpleuit, nunquàm neceſſaria eſt monitio, Doct. *in d. authent. hoc amplius, & in d. cap. ſi hæredes*, vbi Abb. & Couar. *n. 5.* plures quos referunt, & ſequuntur Guilelm. *in cap. Raynutius, verb. ſi abſque liberis, 2. à n. 198.* Menoch. *de arbitr. caſu 498. à n. 58.* Molina *de iuſtitia tract 2. diſp. 251. num. 5.* vbi reſoluit in regno Portugall ex eo ipſo, quod executores intra annum, & menſem à morte teſtatoris voluntatem illius non impleuerint, amittunt munus executoris, & priuantur legato, ac commodo, aut præmio ipſis à teſtatore relicto, quas pœnas aduerſus illos executioni mandare non poſſunt, ſi integrè antequam citentur eam adimpleuerint.† Plures monitiones non requiruntur, ſed vnica ſat eſt, *dict. c. nos quidem*, ibi, *commoneas*, in ſingulari, abſque aliqua duplicatione adiecta, quo caſu propriè in vnica monitione verificatur, *cap. cum nobis, in fine*, ibi, *monitione præmiſſa, de teſtament. d. authent. hoc amplius*, ibi, *admonuimus*, vbi Bart. Salicet & Doct. communiter, Iaſ. *num. 3.* Padil. *16.* Guilelm. *vbi proximè num. 201.* Gregor. *d. §. fin. 10. par. 9. in gloſſ. 1.* Menooch. *caſu 498. n. 53.* Cened. *ad Decret. al. collect. 114. n. 3.* A iudice perſonaliter facienda, non verò per nuntium, aut Epiſtolam, Paul. & Angel *n. 2.* ac Iaſ. *n. 3. in dict. authent. hoc amplius*, Abb. *in dict. cap. nos quidem, n. 10.* & Couar. *n. 2.* Guilelm. *ante loco n. 99. & 203.* alij relati per Cened. *dict. collect. 114. n. 3.* & colligitur ex *d. c. nos quidem*, ibi, *eam commoneas, & dict. authent. hoc amplius*, ibi, *monitus à iudice.*

Verum verò ſi is, cui commiſſa eſt electio pauperum, quibus diſtribuenda eſt certa pecunia à teſtatore relicta, poſſit poſt annum eligere, ſtante Conſtitutione Epiſcopi, qua cauetur quod executores debeant intra annum exequi, alias exequutio ad Epiſcopum transferatur? Quæſtio eſt dubia, in qua electum, etiam lapſo anno habere facultatem eligendi, nec illam eſſe ad Epiſcopum deuolutam, tenuit Bart. *in l. cum quidam, in 2. colum. 2. verſ. & per prædicta dixi, num. 9. cum ſequentib. de legatis 2. & in l. executorum, n. 2. verſ. contingit. C. de exequut. rei iudic. & conſ. 142. incip. Conſtitutione. colum. 1. num. 2.* quem alij plures ſequuntur, vt per Hentiq. Botæ *de Synodo Epiſcopi par. 3. art. 1. num. 187. verſ. limita.* Contrarium tamen verius profiteor, præcipuè in legatis ad pias cauſas. Bald. Angel. Corn. Petr. de Anchatran. Paul. de Caſtro, Felin. Barbat. Couarru. & alij, quos refert, & ſequitur Rendina *in prompt. recept. ſent. tit. 42. num vlt.*

Verum ſi alicui committatur electio pupillorum, vel pauperum, inter quos quantitas diſtribuenda ſit, elapſo anno cum negligentia electoris ad Epiſcopum deuoluatur electio, ſicut executio? Partem affirmantiuam, videlicet datis partibus terminis ad Epiſcopum deuolui, non ſolùm poteſtatem exequendi, ſed etiam eligendi, tenent Anchar. *in cap. nos quidem, de teſtam. num. 14.* vbi Imol. *num. 14.* & Couar. *num. 7.* communis, vt per Iaſ. *in l. vltim. §. 1. num. 7. C. communia de leg.* Plures vt per Padil. *in l. cum quidam, num. 27. ff. de legatis 2.* vbi in praxi communiter ſeruari affirmat, Greg. Lop. *l. 7. gloſſ. 3. verb. obiſpos tit. 10. part. 6.* Marienſ. *dict. l. 14. n. 61. verſ. ſed nihilominus* Molin. *dict. diſp. 211. num. 13.* Bened. Ægid. *in repet. l. 1. C. de ſacroſanct. Eccleſ. par. 6. §. 1. num. 25. in princ. & n. 26. verſ. itaut ſi intra præceptum*, nouiſſime Franciſc. Carp *dict. lib. 1. cap. 22. num. 32 & lib. 3. cap. 1. num 17.* Idque efficaciter comprobatur; & *primò* quia ſicut quando teſtator cenſum legat, verbi gratia, & hæres negligit præſtare legatum, deuoluitur ad Epiſcopum poteſtas adimplendi, vt apud omnes in confeſſo eſt: ita ſi legauerit poteſtatem eligendi, vel nominandi, & elector intra annum non eligat, ſimiliter deuolui debet, neque enim inter vnum & alterum caſum aliqua aſſignari poteſt differentiæ ratio, ſicut namque primo caſu vltima volũtate adimpletur per legati præſtationem, ita ſecundo per electionem, vel nominationem. *Secundo* oſtenditur, quia quando diſtributio pecuniæ fieri iubetur perſonis ab electore nominatis, nominatio eſt pars ipſius diſtributionis, vel ſaltem accedens neceſſarium, ſine quo diſtributio fieri non poteſt, vt patet: ergo cum diſtributio, ſeu executio in Epiſcopum transferatur, vt ſatis probat *l. nullis 28. C. de Epiſcopis & clericis*, cum aliis ſupra adductis, ſimiliter vt transferatur, oportet ipſa electio omninò neceſſaria, ſine qua diſtributio fieri non poteſt, iuxta reg. *l. 2. ff. de iuriſdict. omnium iud. & c. præterea 5. officio deleg. Tertiò* & vltimò expenditur, quia quando alicui competit electio, & is debito tempore non eligit, ſtatim petimitur eligendi poteſtas, *d. l. cùm quidam, verſ. idem ait, & verſ. videtur enim*, vbi Barth. Peralta *num. 8. &* Padil. *n. 23.* Molin. *de primog. lib. 2. c. 4. n. 41.* Ergo cùm in propoſito elector debito tempore non elegerit, perempta cenſeri debet reſpectu ipſius electoris, & ideo vt teſtatoris voluntati ſatisfiat, cùm eligendi ſint incerti de incertis, oportet vt ad Epiſcopum talis poteſtas deuoluatur. Quæ hæc opinio vera eſt: quicquid oppoſitum teneant Bart. *num. 9.* vbi addit *in d. l. quidam*, Abb. *in cap. non quidem, num. 12. de teſtam.* plures vt per Felin. *in c. ſi quis contra num. 2. de foro compet.* Iacobus de Canibus *de executorib. vlt. vol. 3. part. num. 14.* Mieres *de maior. part. 1. quæſt. 47. num. 3.*

Aduertendum eſt, conſtito legitimè de negligentia executorum, non ſolùm poſſe, vt ſuprà probatum eſt, ſed etiam teneri Epiſcopum teſtatoris mandata exequi, vt ex verbis *d. c. nos quidem*, importantibus præceptum, deprehenditur, ibi, *per te adificetur*, & ibi, *aſſignetur*; quæ verba cum à Pontifice in Epiſcopum dirigantur, omnino videntur præceptũ inducere, iuxta doctrinam D. Thom. 2. 2. q. 88. *art. 1.* & Sot. *de iuſtitia lib. 7. quæſt. 1. art 2.* Ratio eſt, quia ſuppoſita executorum negligentia ad Epiſcopum deuoluitur exequutio, vt illorum defectũ ſuppleat, vltimæque teſtantium voluntates, quam citò fieri poſſit, adimpleantur, ſanè ſi in his terminis nullum Epiſcopo cenſeretur iniunctum præceptum, non ita bene executorum ſuppletur negligentia, neque tam citò adimplentur teſtantium voluntates. Propter quæ ſatis probabile exiſtimo, quod licèt expreſsè Doctores non affirment Epiſcopum de præcepto teneri, ſed ſolum illud facere, vt per Abb. *n. 5. in c. ſi hæredes*, vbi Couar. *n. 4. de teſtam.* Henriq *de Synodo Epiſcopi par. 3. art 1. n. 72.* ex mente tamen Iurium ſecundum probabilem teſtatorum voluntatem præceptum in his terminis adeſſe negari non poteſt. 26

An

Ao poſſit teſtator prohibere ne Epiſcopus data hæredis, vel executoris negligeotia valeat ſe intromittere? In qua quæſt. verior eſt ſententria negatiua, quam optimè probane text. *in cap. tua nos*, 17. *de teſtament.* ibi, *licèt etiam à teſtatoribus id contigerit interdici*, vbi gloſſa *authent. licèt, in princip. C. de Epiſcopis & cleric. authent. de Eccleſia. tit. §. ſi quis autem pro redemptione, verſic. licet, collat. 9.* ſequuntur plures, vt per Couarr. *in dict. cap. tua nos, num.* 6. Matieof. *dict. l.* 14. *gloſſ.* 1. *num.* 48. Giton. *de priuileg. expoſit. num.* 715. Bobad. *lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 104 Cardinal. Tuſch. *tom.* 3. *concluſ.* 293. *num.* 38. Franciſc. Leo *par.* 4. *cap.* 2. *n.* 46. Rip. *in l. nemo poteſt, num.* 127. *ff. de legatis* 1. Mench. *de ſucceſſion. §.* 3. *num.* 8. Sarmi. *ſelect. lib.* 1. *cap.* 11. *numero* 13. Tiraquell. *in tract. le mort, par.* 7. *declar.* 5. *n.* 8. *cum ſequentib.* Spin. *in ſpec. teſtam. gloſſ.* 28. *princ. n.* 20. Matta *de Iuriſd. par.* 4. *caſu* 88. *à num.* 14. *& caſu* 113. *num.* 31. Cald. Pereira *de nominat. emphyt. quæſt.* 19. *&* 56. Valaſc. *conſult.* 105. *num.* 57. Molio. *de Iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 251. *n.* 9. vbi id admittit in caſu, quo teſtator de nullo alio executore in eo loco prouidit, nouiſſimè Franc. Carp. *dicto lib.* 1. *cap.* 22 *num.* 64. Pro qoa ſeoteoria expendit Sarm. *dicto loco* Nouellam Iuſtio. in hæc verba, *omnia enim facta ad pietatem pertinentia Epiſcopo intereſſe oportet, quamuis teſtatoris, vel donatoris verba contraria voluntatis expreſſerint*, intelligc tamco iuxta ſupra reſoluta *allegat.* 75. *num.* 9. *&* 10.

28 Sic etiam oon poteſt teſtator prohibere oe executores deſignati rationes reddere compellantur. Ratio eſt, quia exigere eiuſmodi ratiooem eſt munus publicæ poteſtatis in Reip. commnne bonum introductio, quod teſtator noo poteſt impedire, præſertim cum hoc impedimentum præberet occaſionem peccatis. Quare ita reſolnuot Salicet. Dyn. & alijex aortquitoribus relati à Iacobo de Canibus *de executorib. vltimarum voluntatum par.* 2. *nouiſſimè à num.* 2. plures, vt per Couar. *in d. cap. tua, num.* 6. Galeaul. *in repet. l. Centurio, num.* 347. *ff. de vulgari*, Ripa *in l. nemo poteſt, n.* 127. *ff. de legatis* 1. Spin. *in ſpeculo teſtam. gl.* 28. *princip. num.* 20. Ft. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 3. *quæſt.* 70. *artic.* 5. Matta *d. par.* 4. *caſu* 88. *à num.* 14. *& caſu* 113. *num.* 32 Valaſc. *dict. num.* 57. Martin. Carillo *en la explicacion de los defunctos, par.* 2. *cap.* 14. *num.* 23. & expreſsè ſequuta eſt Ordin. Regia Luſitan. *lib.* 1. *tit* 62. *in princip.* ibi, *poſtoque os teſtadores digam*, &c. Pro quibus expendi ſolet reg. *l. quidam diſcedens, in princip. ff. de adminiſt. tutorum*, vbi habetur, quòd quamuis teſtator prohibeat ne a tutoribus ratiooes exigantur, adhuc tutores cogi poterunt ad illss reddendas, quia ius publicum, quod conſiſtit in dolo vitando, à pxtibus remitti non poteſt, vt text. habet, immo omnis remiſſio doli futuri omnino nulla eſt, *lege ſi vnus*, 28. *§. illud. ff. de pactis*, Coo. *lib.* 2. *var. cap.* 14. *num.* 4. *verſ. quartum.* Non obſtant *l. Aurelio*, 21. *§. vlt. ff. de liberat. leg.* ibi, *quæſtionem curatoribus meis nemo faciat, & l. ſi quis rationes* 10. *l. petitur* 31. *ff. ſolo tit.* quia reiecta reſponſione Padil. *in l. cum neceſſitatem, num.* 3. *C. de fideicommiſſis*, teſpondebis illa iura loqui de liberatione circa admioiſtrxtionem prætcritam: vel melius dic ibi ceoſeri remiſſas rationes de futuro, quoad illa, quæ leui, vel leuiſſima culpa in ipſa adminiſtratione forraſſe contigerint, non xutem ſi dolo, vel lata culpa, quæ dolo æquiparatur, *l. quod Nerua, ff. depoſits.*

29 Sic etiam non poteſt teſtator fundans Cappellam esm eximere ab Epiſcopi poteſtate, iravt non valeat clauſula teſtatoris inſtituentis Capellam cum coodtiune vt noo ſubiaceat ordinationi Epiſcopi Bart. *in l. quoties, §. fin. ff. de adminiſt tutor.* Abb. *in cap. dilectus not 4. de conſuetud. & in cap. requiſiſti, num.* 32. *de teſtament.* Felio. *in cap cum venerabilem, num.* 33. *de excep.* Aoton. de Prætis *de iuriſdictione Epiſcopi c.* 1. *num.* 3. *&* 5. dixi *ſupra alleg.* 75. *à num.* 7. Mandoſ. *de ſignatura gratia, tit. exemptiones, colum.* 2. *verſic. ampliat etiam, & col.* 5. *verſ. exemptio ab Ordinario* vbi dicit Epiſcopum hoc noo poſſe concedere patrono in fundatione, *c. t. &* 2. 10. *quæſt.* 1. Innocent. *in cap. Lateranenſi, in fine, de prabend.* Menchaq. *de ſucceſſ. creat. par.* 1. 9. 7. *n.* 15. *in princ. verſ. quia in re, & num.* 16. *&* 17. Lam certin. *de iurepatr. quæſt.* 9. *princ. prime partis lib.* 1. *num.* 68. *&* 74. Ceual. *commun. contra commun. quæſt.* 282. *num.* 21. *&* 22. Franc. Carp. *dict. lib.* 1. *c.* 22. *num.* 64. *cum ſeqq.* Aduerſatetur enim Iuri, cui in teſtamento tenuociari non poteſt, *l. nemo poteſt, ff. de legatis* 1. Anton. de Prætis *d. cap.* 1 *num.* 7. Quibus noo obſtat Concilium Trident. *ſeſſ.* 22. *de reform. c.* 9. ibi, *niſi ſecus fortè in inſtitutione & ordinatione talis Eccleſiæ, ſeu fabrica expreſsè cautum eſſet, & ſeſſ.* 25. *de reform. cap* 8. ibi, *niſi aliter fortè etiam in hunc euentum in eorum fundatione, aut in inſtitutione fuerit expreſſum quod ordinatum ſint, obſeruari curet Epiſcopus*, quia reſpondet Franciſcus Carp. *d. lib.* 1. *cap.* 22 *num.* 69. id non habere locum in illis caſibus, 10 quibus Epiſcopus de Iure ſe intromittere valet, veluti data negligentia executorum.

Pureſtas hæc, quam habent Epiſcopi exeqocodi 30
pias defunctorum voluntates, competit etiam Abbatibus habentibus quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, vt tenent Flores de Mena *variar. quæſt. lib.* 2. *q.* 24. *n.* 22. Molin. *de Iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 250. *n.* 7. Matienſ. *d. l.* 14. *gloſſ.* 1. *num.* 4. Frxnc. Carp. *d. lib.* 1. *cap.* 22. *num.* 75. & ductiſſimus patrens meus *in annot. ad Ordin. Regias Luſitan lib.* 1. *tit.* 62. *§.* 39. *num.* 4 Sic etiam, quia id poterant Epiſcopi iure Ordinario, per text. *in dict. cap. nos quidem*, tranſit ea poteſtas in Capitulum, quatenus iure Ordinario competebxt Epiſcopis, Couar. *in c. Ioanno, n.* 1. *de teſtament.* Axor. *par.* 2. *lib.* 3. *c.* 30. *quæſt.* 6. Rendina *in promptuario receptarum ſentent. tom.* 1. *tit.* 10. *num.* 4. Carp. *d. c.* 22. *n.* 74. Saoch. *de matrim. lib.* 8 *diſp.* 2. *num* 10. tum quia io Concil. *dict. cap.* 8. adiicitur pxrticula, *etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati*, cuius virtute vtramque poteſtatem, Ordinariam ſcilicet, & delegxtam Epiſcopus habere dicitur, provt probaui, *alleg.* 92. *n.* 11.

Quid ſi defunctus io vna diœceſi obiit, iuſſitque 31
in alia ſepeliri, vel ſi illam deferri, dubitari poteſt an Ordinarius diœceſis vbi obiit, vel potius illius vbi ſepultus extitit, valeat compellere executorem, vt rationes teſtamenti reddat? Et licet teſtator quaſi ex deſtinxtione ſepulturæ videretur ſe ibi ſubiicere, & contrahere, arg. *l.* 3. *ff. de eo quod certo loco*, tamen ab Ordinxrio diœcelis vbi defuoctus obiit & degebat, rationes expoſcendas eſſe iudicatum refert Gabr. Pereira *de manu Regia c.* 16. *n.* 40. *verſ. quid ſi.*

Nunc verò ſupereſt, vt priuilegia præcipua videa- 32
mus, quæ ſpecialiter fauore piæ cauſæ legaris honuſmodi ſupra cætera legata conceduntur; vt Epiſcopus ſciat quid Iuris in his exequendis ſit. Quamuis autem plurima ſoleant eoumerari, nos omnino ea tantùm, quæ præcipux, & certiora eſſe videotur, ſub compendio enumerabimus. Et in primis aduertendum duximus in dobio pro pia cauſa iudicandum eſſe, *l. ſuns perſona, in fine de releg. & ſumpt. fun. cap. vlt. de re iudic.* Alex. *conſ.* 46. *num.* 2. Cardin. Tuſch. *verb. pia cauſa, concl.* 553. Sxnctar. *var. reſol. quæſt.* 69. *n.* 1. & quando ſumus in diuerſis opinionibus illam præualere quæ fxuet piæ caoſæ, Alex. *conſ.* 204. *num.* 12. *lib.* 6 Roman. *in auth. ſimiliter, C. ad leg. falcid.* & diſpoſitionem generalem non comprehendere piam cauſam, Calcan. *conſ.* 13. Crauct. *conſ.* 3. *numer.* 10.

Socin.

Socio.*conſ.*121.*n.*29.*lib.*4.quos refert Sanctacel.*dict.* 9.69.*n.*5. & valere argumentum à libertate ad piam cauſam ex multis,quos refert,obſeruat idem Sanctacel *loco citato.*

33 *Primum* ergo priuilegium eſt, quòd cum defectu teſtamenti etiam legatum io eo factum vitietur, §. *ante haredis,Inſtit.de legatis,* ſi tamen legatum ſit ad pias cauſas,cenſebitur validum,& omnino præſtandum, quotieſcumque videlicet de mente teſtatoris, & de poteſtate legandi conſtiterit, *c.indicante,* & ibi Panor.*de teſtam.cap.cum dilectus, de ſucceſſ. ab inteſt.* & notatur *in l.1.C.de ſacroſ.Eccleſ.*

34 *Secundum,* cùm de iure commnoi hæres certus ſit nominandus, vt valeat teſtamentum, *dict.*§.*haredis, Inſtit.de legatis,* ſi tamen teſtacor velit pro ſalute animæ ſuæ piè relinquere iocertum hæredem, veluti paupetes Chriſti, aut miſerabiles perſonas, valida erit huiuſmodi diſpoſitio, *l. id quod, & l. nulli, C.de Epiſcopis & cleric.* gloſſ. *verb. diſpoſitionem, in cap. cum tibi, de teſtam.*vbi *in collect.*tcfeto plures Doctores *n.*5.Menoch.*conſ*292.*num.*12. Cened. *ad Decretal. collect.* 91. *num.* 3. Petez de Lara *de anniuerſ. & capell.lib.*1.*cap.*10.*num.*97.*cum ſequentib.* Buccaton. *de diffetent. inter iudic. ciuilia & crim. differ.* 100. *num.* 18.

35 *Tertium,* cùm non valeat communiter illud teſtamentum, quo hæredis inſtitutio alterius voluntati committitur,*l.illa inſtitutio ff.de hared.inſtit.*ſi tamen aliquis bona ſua arbitrio,& diſpoſitioni alterius poſt mortem ſuam dimittere velit, quamuis etiam piam cauſam non exprimat, valida erit diſpoſitio huiuſmodi, vt ad pias cauſas ea bona diſponantur, quia talis præſumitur voluntas defuncti, niſi aliud de mente eius appareat, *dict. cap. cum tibi,*& ibi Panor. *de teſtam.*Bart.*in l.*1. *C.de ſacroſ.Eccleſ.*Craſſ.*§.inſtitutio,q.*18.*n.*8.Tiraq.*de priuileg.pia cauſa priuileg.*64. Fabr. *commun. tit. de pia cauſa concl.* 3. *n.* 6. Valaſc. *conſ.*68.*n.*4. *& conſ.*145.*n.*5. Surd. *de alimem. tit.*8. *priuileg.*17.*n.*5.

36 *Quartum,*ei,qui hæres inſtitui de iure non poteſt, quandoque tamen legari poteſt ad pias cauſas, veluti Religioſis, qui nec proprium in commune obtinere poſſunt, & ideo nec hæredes inſtitui, legari tamen eis poteſt,ita vt non videantur hæredes inſtituti: quare non poterunt eis bona immobilia legati,nec tantæ pecuniæ quantitas, quæ in bonis ſtabilibus magnæ æſtimationis poſſit impedi, niſi pro fabrica,aut alio certo vſu relinqueret,*Clem.exiuet* §. *cupientes, de verb.ſignif.* qua de re plenè,& eleganter tractauit Sanch.*in præcepta Decalogi te.*2. *lib.*7. *c.*26. *num.*9. *cum multis ſequentibus,* & non minus Rota *in Romana computorum* 10. *Aprilis* 1630. coram *R. P. D. Merlino.*

37 *Quintum,* cùm legatum factum ſub aliqua conditione non exeat petſonam ipſam, cui legatur, ſed ea ante conditionis euentum deficiente oulli de cætero debetur legatum, ſi tamen ita fuerit ad pias cauſas legatum, ſemper legatum alteri ſimili, aut ad alium prium vſum ſimilem erit præſtandum,quia talis præſumitur fuiſſe voluntas defuncti, niſi ratione ipſius tum perſonæ,quæ deficit,aut loci pij, non autem alterius mens teſtatoris declarata conſtaret, *l. vnic.* § *ſi autem aliquid ſub conditione.C.de caducis tollen.* Bart. *in l.pater* §. *Tuſculanus ff.de legat.*3.

38 *Sextum,*cùm certa legata non niſi adita hæreditate petantur,legatum tamen ad pias cauſas peti poteſt ſi hæres differat adire hæreditatem, aut illam repudiet, Panorm. *in c. relatum il* 1. *de teſtament.* Capel. Tholoſ.*q.*89.Franciſc.Marc.*q.*446.

39 *Septimum,* cùm de legatis aliis ſi maioris ſint quantitatis, certa pars detrahi poſſit quæ Falcidia, aut Trebellianica à legibus nominatur, de legatis vero ad pias cauſas non eſt detrahenda, ea ſaltem quæ falcidia dicitur,iuxta text.*in auth.ſimiliter.C ad leg. falcid.* & *in corpore* vnde ſumitur, Tiraquell. *de priuileg. pia cauſa priuileg.*26. Couar.*in c. Raynaldus* §.3.*n.*7.*de teſtament.* Coſta *in c.ſi pater, verb.Trebellianica à n.* 13. vide quæ diximus *alleg.* 75. *n.* 50 & quod nec Trebelliaoica detrahatur, videtur probari *in c.Pontifices, in fine,*te 2.*q.*3.

Octauum, cùm donatio facta loco conſtruendo, 40
qui adhuc noo extat, aut de re,cuius traditionis,aut poſſeſſioois eſt iocertus euentus,non valeat, adeò vt ſi euentat, non debeatur, quia ab initio non valuit; *cap. Abbate ſanè,de ſent.& re iudic.lib.*6.donatio ramco ſimilis,vel legatum factum ad pias cauſas ſemper eſt validum, Panorm. *in cap.nos quidem,de teſtament.* Couar. *in cap.*3. *num.*12. *eodem tit.* Matc. Anton. Genuenſ. *in praticab. Eccleſiaſt. quæſt.* 266. *prepè fin.*

Nonum, legatum factum Eccleſiæ quam in ſpecie 41
non expreſſit defunctus,adeo vt ignoretur quam voluerit intelligere, noo erit tnualidum: nam ſi Eccleſiam S. Matiæ ſimpliciter nominauit,erit parochiali Eccleſiæ,ſi eius ſit nomois,aut eius nomois pauperiori præſtandum, vel denique Carbedrali, ſi in ea Ciuitate,vel diœceſi nulla eſſet Eccleſia,quæ ſub illo titulo vocaretur, niſi mens teſtatores ſaltem per coniecturas valet comprehendi, gloſſ. & Panor. *in d. cap. iudicante,* Marc. Aoton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc.Neapol.c.*57.*num.*14.*&* 15.*ſecundum nouiſſ. ſimpreſſ.* Graſſ. §. *legatum quæſt.*64.*n.*5. Anton.Gom. *var. tom.*2. *cap.*11. *num.*8. Molin.*de Inſtit.tractat.*2. *diſp.*197.

Denique, genetale eſt priuilegium, ſiue prærogatiua huiuſmodi legatorum, quod non ſubiiciuntur 42
ſolemnitatibus Iuris Ciuilis, quibus legata cætera ſunt ſubiecta,iuxta ea,quæ notant Doct.& præcipuè Panor.*in cap.relatum il* 1.*de teſtam.*io hoc eoim præcipuè omnia ſetè,quæ poſſent priuilegia horum legatorum tecenſeri, ad hoc vnom tedigi facilè poſſunt,&to ſolemnitate teſtameotorum agooſcit Sanctacel.*var.reſol.q.*70.

Septimò inſertut poſſe Epiſcopum compellere lai- 43
cos adminiſtratores hoſpitalium,Confraternitatum, Montis pietatis,& quorumcunque piorum locorum ad teddendam rationem ſuæ adminiſtrattonis, *c. indicatum,& ibi* gloſſ.*verſ.aly dicunt* 89.*diſt.Clem.quia contingit,* §.*vt autem præmiſſa, de relig.domib.*Concil. Trid.*ſeſſ.*22.*de reform.cap.*9.vbi etiam habetur quod ſi ex conſuetudine, aut priuilegio,aut ex Conſtitutione aliqua loci non Epiſcopo,ſed aliis ad id deputatis ratio reddenda ſit,tunc eum iis adhibeatur etiã idem Epiſcopus, refert, & expendit optimè Rota *decif.*355.*n.*1.apud Farin.*p.*1.*recent.* Valenzuel.*to.*2. *conſ.*122.*n.*38.vbi *n.*39. ſubdit ad Epiſcopũ ſimiliter pertinere ratiooem exigere à cunctis electis de Eccleſiarum redditibus, & videre ao benè Eccleſiarum fructus expendantur? & procedere etiam iuxta viſitatiooem, & in eaſibus à Iure non expreſſis, dicie deciſum Marta *de iuriſdict.par.*2.*cap.*18.*num.*6. ſiue ea ſint publica. ſiue priuata,Eccleſiaſtica, vel laicalia loca, quod refert per *Sacram Congreg.* declaratum Armendar *in addit. ad recopil.legum Nauarra lib.*1. *tit.*18. *lib.*7. *num.*78. vbi etiam dicit pia Vniuerſitatum eſſe ſubiecta reditiooi rationum eoram Ordinatio:& aſſerit idem Marta *loco proximè citato,* tecete Epiſcopis exigere rationem ab adminiſtrationibus, etiam locorum mete laicorum, & priuatorum, & generalitet ſioe vlla diſtiooioone, & quando ex priuilegio

uilegio, vel, conſuetudine, vel alia conſtitutione aliis reddenda eſſet ratio, eiſdem reddendam eſſe adhibito cum illis Ordinario, niſi in fundatione aliter cautum eſſet, nempe quod rationes Ordinario reddendæ non eſſent, de qua coram eodem Ordinario dicendum eſt, & interim quod de ea dictum non fuerit, ipſe Ordinarius adminiſtratoribus hoſpitalium, aliorumque piorum locorum rationem adminiſtrationis exigere poterit, hæc ex deciſionibus *Sacræ Congregationis*, referet idem Maria *vbi ſupra*; Rota verò *dict. deciſ. 355. num. 1. par. 1. recent.* cenſuit adminiſtratores locorum piorum de adminiſtratis rationem reddere teneri ſolt Epiſcopo, niſi contraria adſit conſuetudo; quo caſu non Epiſcopum ſolum, ſed iunctum cum illis, quibus de conſuetudine tenebitur ratio, rationes recipere poſſe, & *num. 10.* aſſerit ideo *Sacram Concilij Congregationem* declaraſſe deputatos fabricæ vna cum Epiſcopo recipere debere rationes; quia, vt conſtat ex declaratione, prætendebatur quòd Epiſcopus non poſſet recipere rationes, ſtante quòd ipſe nunquam interuenerit dum fuit reddita ratio, quæ à ſolis deputatis recepta fuit, & *Sacra Cõgregatio* retoluit contrarium, quia ea verbis Concilij tollitur etiam immemorabilis; & ſimiliter ipſa Rota exponendo aliam *Sacræ Congregationis* declarationẽ, in qua dicebatur quod ratio eſſet reddenda Epiſcopo & deputatis, ait ea ratione proceſſe, quia conſuetudo erat quòd ſolis deputatis reddebatur, & propterea intrabat limitatio Concilij Trident, *dict. cap. 9. verſ. quod ſi ex conſuetudine*, vt iſto caſu Epiſcopus vna cum aliis recipere poſſet rationes, Vnde bene Atmendar. *dict. l. 7. de Epiſcopis, numer. 79. verſ. ſed & adminiſtratores*, deciſum fuiſſe refert quòd piorum locorum etiam exemptorum adminiſtratores nullam rationem reddentes eam Epiſcopo reddere tenentur: quod ſi aliis reddere ſolent, cum illis tamen præſentialiter adhibendus eſt Epiſcopus, qui quoties in dictis ad rationem computorum adhibetur, in condemnatione, vel abſolutè adminiſtratorum vnicum votum habet.

44 Nec Epiſcopum, nec Canonicos deputatos à Capitulo debere exigere rationes tempore, quo recitantur Horæ Canonicæ, & Diuina celebrantur, aſſerit teſolutum Armend. *dict. lib. 7. de Epiſcopis nu. 79. verſ. Neque.*

45 Monaſteriorum adminiſtratores de illis rationem Ordinario reddere non teneri refert deciſum idem Armend. *dict. lib. 7. de Epiſcopis num. 79. verſ. item adminiſtratores.* Et Abbates, Præpoſitos, & Abbatiſſas vitam Regularem ducentes non teneri de bonis Regularia monaſterij, cui ſunt præpoſiti, reddere rationem Epiſcopo, patuit dicit declaratum à *Sacra Congreg.* Atmend. *dict. lib. 7. de Epiſcopis num. 79. verſ. & Abbates.*

46 Capitulum de adminiſtratis per ſe bonis Eccleſiæ tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis Epiſcopo, vt cenſuit Rot. *in Illerden. viſitationis 6. Aprilis 1612.* impreſſa per Farin. *dec. 402. par. 1. recent.*

47 Quæſtio eſt quotidiana, an dicti laici adminiſtratores bonorum Eccleſiæ in redditione facienda Epiſcopo, iuxta Concil. Trident. *dict. loco*, ſi inuentantur debitores, poſſint per Epiſcopum compelli ad ſoluendum? In qua affirmatiua pars pluribus ſuadetur rationibus, *primò* ex text. *in l quamuis, ff. de condit. & demonſtr.* ex qua colligitur rationes reddere nil aliud eſſe, quam reliqua ſoluere; *ſecundo* ex text. *in l. cum ſeruus, ff. eodem tit.* vbi dicitur, *ſi ſeruo legata ſit libertas ea conditione, ſi rationes reddiderit hæredi, nõ hanc ſolũ habet ſignificationẽ, ſi actiones inſtrumentaque õnia actus ſui exhibuerit hæredi, ſed etiam & ſi aliqua debuerit ſoluat. Tertiò* ex *l. 9. ſi tabularij, §. quæro ff. de manumiſſ. teſtã.* & *ex l. purè, in fine, ff. de fideicommiſſ. libert.* cum ſimilibus; in quibus locis habent reddere rationem ſuo continere, ſcilicet computum dare, & reliqua reſtituere; non enim cententur reddidiſſe rationes, niſi fiat reſtitutio reliquorum & ſoluantur debita, Menoch. *de arbitr. caſu 109. num. 12.* & parum operaretur viſitatio, niſi poſſet Epiſcopus compellere ad executionem, Ioan. Monach. & Archidiaconus *in capite 1. §. ſanè, de cenſibus, in ſexto.* Quibus fundamentis hanc ſententiam tenet Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut. 2.*

Oldano infertur poſſe Epiſcopum, ſine alium Ordinarium inferiorem compellere Regulares, ſiue Religioſos exemptos ad reddendum coram ſe geſtæ executionis rationem, ac eos punire ſi male geſſerint, vt probat *Clement de teſtamen.* vbi gloſſ. *verb. reddere*, Panor. *num. 3.* Gaid *à num. 11.* Imol. *num. 2.* & 16. reſoluunt Angel. *in ſumm. verb. executor, num. 20.* Ioan. Andr *in addit. ad Specul. tit. de inſtr. edit. §. nunc aliqua, verſ. ſed an ſimplex commiſſarius, num. 45.* Matta *Paſſana acceſſ. 3.* Ioan. Franc. Paulin. *tract. de viſitat. quæſt. 5. ſecunda partis, num. 92.* & *de officio & poteſtate Capit. Sede vacante, par. 1. princ. quæſt 8. nn. 5. part. 2. princip. quæſt. 7. num. 6.* Rum. *verb. executor, num. 14.* Cochiet *de iuriſdict. Ordinary in exemptos, par. 4. q. 49.* Campan. *in amerſ. Iuris Canonici rub. 12. cap. 15. num. 130.* Sbroz. *de Vicario Epiſcopi lib. 2. quæſt. 52.* Ft. Emman. *quæſt. Regular. tomo. 3. quæſt. 70. artic. 5* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect. 503. verſ. & primò, & in praxi fori Eccleſiaſtici reſolut. 547. num. 7.* Molin. *dict diſputat. 347. num. 11.* nouiſſimè Franc. Carp. *de executorib. teſtament. cap. 5. num. 45. lib. 1.* vbi poſt Veg. *in ſum. c. 114. caſu 3.* Sylueſt. *verb. teſtamentum 2. num. 2. verſ. quartum*, & Ft. Emman. *dict. quæſt. 70. art. 5. tom. 3.* id intelligit in Religioſis habentibus exemptionem communem, qui tamen conuenirí poſſunt ratione contractus, delicti, ſeu rei; ſecus in his, qui in prædictis caſibus conuenirí nequeunt, quia tales nec ab Ordinario puniri, nec ei rationem reddere tenentur. 48

Poteſtas hæc compellendi Religioſos piarum voluntatum executores, ad reddendas rationes, tranſit ad Capitulum Sede vacante, Parin. *de poteſtate Capituli Sede vacante, part. ſecunda, quæſt. 7. num. 6.* quem refert, & ſequitur Axor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 39. ſub quæſt. 6.* 49

An & quando Regulares poſſint eſſe teſtamenturum executores? Couar. *in cap. tua, num. 1. ad med. de teſtam.* Ceuall. *commun. contra communes, quæſt. 88. in fine*, Ft. Emman. *dict. qua. 70 art. 1.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſium cap. 123. n. 25. & ſeq* Spin. *in ſpecul. teſtam. gloſſ. 28. princ. n. 35.* Mart. Carril. *en la explicacion de la bulla de los defuntos p. 2. cap. 14. n. 7.* Camp. *loco proxime citato*, late & elegantei Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 6. lib. 6. cap. 1. per totum*, nouiſſimè Franc. Carp. *d. erect. lib. 1. c. 5. per tot.* 50

Fabrica Eccleſiæ trahit laicum reum ad forum Eccleſiaſticum, Menoch. *conſ. 322. numer. 14.* quia ratio ſumptuum fabricæ cuiuſcunque Eccleſiæ eſt reddenda Epiſcopis Ordinariis, niſi in inſtitutione eius Eccleſiæ fabricæ aliter ſtatutum ſit. † Quoad teddendam rationem adminiſtrationis fabricæ Cathedralis Ordinario (niſi conſtet ex inſtitutis, & ordinationibus eius non poſſe Ordinarium ſe intromittere) tenentur Capitulum, & Canonici eam reddere, Armend. *d. num. 78.* vbi *nu. 79. verſ. Ordinarium*, addit Ordinarium habere vorum in abſoluendo, vel condemnando adminiſtratores piorum locorum, ſicut cæteros deputatos, & eius votum eſſe annumerandum cum aliis, ita vt maior pars vorotum abſoluat, 51 51a

vel condemnet.& repetit *lib.4.tit.29.l.2.§.1.de hoſpital.num.*10.

53 Si quis adminiſtrator piorum locorum videns ſe coaſtrictum ad reddendam rationem ſuæ adminiſtrationis appellaret,licet admittatur appellatio, non propter hoc impeditur , aut ſuſpenditur executio; ita *Sacrã Congregat.*cenſuiſſe refert Zeiol,*in praxi Epiſcop.part.1.verb.hoſpitale §.3.verſ.ſextum.*

54 Epiſcopus plories in anno poterit adminiſtrationis rationes exigere, quando illi conſtiterit doloſè, vel cum errore redditas fuiſſe , aut quando redditio non fuit finalis , & plena cum reſtitutione reliquorum,Aloyſ.Ricc.*d.collect.*714.*& in praxi fori Eccleſiaſt.reſol.* 534. *in 2.edit.* Stephan. Gratian, *Marchia dec.*188

ALLEGATIO LXXXI.

Epiſcopus pias defunctorum voluntates quando poſſit commutare?

SVMMARIVM.

1 *Papa ſolus pias defunctorum voluntates commutare poteſt.*

2 *Inferior nullus gerere poteſt illa,quæ ſupremo Principi reſeruantur.*

3 *Commutandi vltimas defunctorum voluntates nullam habet Epiſcopus poteſtatem.*

4 *Onus Capellæ intũctum,quod vel ex redituum diminutione, vel ex alia cauſa adimpleri non poteſt, per Epiſcopum diminui valet,*

5 *Defunctorum vltimæ voluntates concurrente iuſta & rationabili cauſa,poteſt Epiſcopus cũ heredis cõſenſu tanquã Sedis Apoſt.delegatus cõmutare.*

6 *Legatum quodcunque pium ad certum vſum relictum, in alium pium Epiſcopus cõmutare poteſt, ob cauſam , quæ ſuo iudicio videatur iuſta cum heredis conſenſa.*

7 *Pecunia ad aliquẽ vſum legata ſi ad illum non ſufficiat,poteſt per Epiſcopum ad alium conuerti.*

8 *Legatus vſus quando non poteſt adimpleri,in alium pium per Epiſcopum commutari poteſt.*

9 *Legata rei,quæ pro vſu deſtinato impedimẽto carij, vel facti deſeruire nõ poteſt,auctoritate Epiſcopi in alios pios vſus commutari valet.*

10 *Monaſteriam,quod in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt , ex auctoritate Epiſcopi alibi conſtrui valet.*

11 *Legatum factum pro conſtruendo monaſterio in loco campeſtri , quod conſtrui prohibet Concil.Trid. poterit Epiſcopus commutare.*

12 *Legatum quando eſſet factum ad aliquem vſum non ita neceſſarium , poteſt per Epiſcopum in alium pium magis neceſſarium commutari.*

13 *Legatum factum Eccleſiæ pro fabrica & ornamentis,quibus non indiget, poteſt commutari de conſenſu Epiſcopi in alium fructuoſum & conſimilem pium vſum.*

14 *Reditus alicuius capellæ pro Miſſis celebrandis deputates , in paramentorum emptionem pro vna vice conuertere poteſt Epiſcopus.*

15 *Qualitates in fundatione beneficiorum oppoſitas, nec de conſenſu patroni Epiſcopus tollere poteſt.*

16 *Legatum vbi non reſpicit certam perſonam,& cauſam,non poteſt per Epiſcopum commutari.*

17 *Eleemoſyna inter pauperes diſtribuenda prius debẽt dari illis,qui ſũt de ſanguine,& diſtribuẽda inter pauperiores,& nobiles,& vni omnes concedendæ non ſunt,*& num.18.19.

20 *Legatum factum pauperibus concurrentibus ad portam teſtatoris, non poteſt diſtribui pauperibus infirmis in hoſpitalibus.*

21 *Deputatus ad certa bona diſtribuẽda inter pauperes, poteſt eligere pauperes ſibi coaſumptos,& ſe ipſũ vti pauperem , ſi egeat , ac filios ſuos pauperes fraude ceſſante,*& num.22.& 23.

24 *Spurius filius teſtatoris eligi non poteſt ab executore, cui eligendi pauperes commiſſa eſt poteſtas.*

25 *Prior Fratrum Prædicatorum, ſi illis electio pauperum commiſſa ſit , poteſt eligere Fratres ſuos, quamuis ipſi filij ſint ſpurij.*

26 *Teſtator quando mandat bona ſua diſtribui inter virgines maritandas,non poterunt executores ea erogare in virgines ingredientes monaſterium.*

27 *Legatum quando reliquitur alicui perſonæ determinatæ , vt matrimonium ineat , ſere certum eſt deberi ſi religionem ingrediatur.*

28 *Legatum relictum ſub hac forma,* lego tibi mille ſi nubas,centum verò ſi religionem ingrediaris, *an mille debeantur monaſterio oſtenditur.*

SOLI Romano Pontif. pias defunctorum voluntates rationabili ex cauſa commutare licet , *Clement. quia eo ſtingit , in fine , de relig. domib.* ibi, *ſalua quidem Sedis Apoſtolicæ auctoritate* , Concil.Trident.*ſeſſ.* 22.*de reformat. capite* 6.vbi ſtatuitur huiuſmodi commutationes neque ab Apoſtol. Sede fieri debere , niſi ex iuſta & neceſſaria cauſa: ſic reſoluunt Tiraq.*de priuil.pia cauſa.priuil.*135.Pinel *in rub.C.de veſc.vend.part.1.cap.*2.*n.*19.Petez *tit.*2.*lib.*5. *Ordin. pag.*72. Nauar. *conſ.* 6.*in antiq. & conſ.* 13.*in nouis,ſub tit.de rebus Eccleſiæ non alien.*Sayr.*in floribus dec.ſub eodem tit,dec.* 2 *propè finem* , Marc. Anton.Genuenſ.*in praxi Archiep.cap.*59.*a.* 1.Hentiq.*in ſuam. lib.*7.*cap.*37.§.2.*littera F,& lib.*9.*c.*22.§.6.*littera M,* Mench.*illuſtr cap.*25.*n.* 26.*cum ſeq.*Fr.Emman.*quæſt. Regular.tom.*2.*q.*125.*art.*9.Fr.Ludou.Bejar*reſp.caſuam conſcient.p.*4.*caſu.*22.Iacob.de Graff.*de arbitr.Confeſſorum,lib.*3.*cap.*69.*n.*1. Cened.*pract.quæſt.lib.*1.*q* 35. *num.*12.Maſtrill.*Sicil.dec.*77 *num.*5.Petez de Lara *de Capell.lib.*1.*c.*14.*à nu.*18. *cum multis ſeqq.* nouiſſimè Ciarlin.*contro.forenſium.cap.*5.*au.* 16.*cum ſeq.*Franc. Carp.*de executor.teſtament.lib.*3.*cap.* 4.*à n.*4. Melch. Phœbos *Luſitana dec.* 47.*nu.*2.*cum ſequentib.tom.*1. larè Monet.*de commutat.vltim.volunt.cap.*5.*num.*241. *cum ſeqq.* Aloyſ.Ricc.*Neapol .dec.*171.*part.*2.Molin. *de Iuſtit.tract.*2.*diſp.*249. *num.*5.vbi *num.*9. ſubdit à Concil.Trid.*d. cap.*6. ſanctium eſſe vt quando commutatio alicuius vltimæ voluntatis à Sede Apoſtol. fuerit obtenta, non prius executioni mandetur; quàm Epiſcopus loci tanquam Sedis Apoſt. delegatus ſummariè , & extraiudicialiter cognoſcat num in precibus tacita veritate , vel ſuggeſta falſitate fuiſſe narratum. 1

Cùm nullus inferior poſſit gerere illa , quæ ſupremo Principi reſeruantur,*cap.quod tranſlationem* 4.vbi gloſſ.recepta,*de offic.Legati,cap. maiores* 3.*in priuc.de Bapt.* Ideo Epiſcopus nullam habet poteſtatem commutandi defuncti voluntatem, argum.*d cap.*1*aa*, dum ibi decidunt Epiſcopi munos eſſe executores compellere ad obſeruandam exactiſſimè defuncti voluntatem , vt ſic minime valeant commutare , vt in ſimili argumentantur Gom. *Luſitana dec.* 288. *num.*4.*in princip.* Quare ita reſoluunt Abb. *numer.*4. & Cooar.7.*in d. cap.*1*na*, Molin. *de Iuſtit. tract.* 2. *diſp.*249. *colum.*3. Mench.*de ſucceſſion.*§.7.*numer.*21. 2

Pinel.

Pinel.*part.1.rubr.de reſcind.vendit cap.2.nu.* 19. Rettachin. *in tract. de Epiſcopo lib.4.part.4.nn.7.* Marc. Anton. Cuch. *inſtit. maior. lib.2.tit.6.a na.*338. Marc. Anton. *var reſol. lib.1.reſol.*112. *caſu* 40. *ad fin.* Azor. *inſtit. moral. part.2.lib.5.c.33.qnaſt.9.in princ.* Molio. *d.tract.2.diſp.249.nu.5. verſ. quo fit vt inferior*, Marta *de iuriſd. part.2.cap.*10. *numer. vlt.* Nicol. Garc. *de benef part.7.cap.1.nnm.*110. Perez de Lara *d. cap.* 14. *num.*20. *cum ſeqq.* Franc. Carp. *d. lib.3.cap.4. num.*15. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.2.c.26.num.*29. *&* 34. Monet. *de commut. cap.* 5. *à num.* 312. etiam ſi voluntas defuncti ſemel vel nunquam habuerit executionem, Pinel. *in rub. C. de reſcind. vend. part.1.cap... num.*19. Couar. *in cap. tua aam.7. de teſtam.* Perez de Lara *d. lib.* 1. *cap.* 14. *numer.* 20. Quare Epiſcopus non poteſt mutare vſum elecmoſynarum de vna in aliam rem, vel perſonam, Marta *de iuriſd. part.2. c.*10. *numer.*35. Vnde ſi teſtator mandauit hæredi, vt intra annum conſtitueret Capellam, non poteſt Epiſcopus in fauorem hæredis tale tempus prorogare, quia id tenderet fortè in damnum teſtatoris, & eius voluntas non obſeruaretur, quæ maxime curare debet Epiſcopus vt ſeruetur. *cap. vltima voluntas* 13. *q* 2. Ita notabiliter tradunt Bart. *conſ.* 58. *lib.*1. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Eccleſ. qnaſt.* 490. Et ideo verum eſt Epiſcopum nullam habere poteſtatem commutandi defunctorum voluntates, vt id locum habeat, licèt commutatio fieret in melius, etiam de conſenſu hæredum, ſecundùm Abb. *in d. cap. tua nobis num.*4. Lap. Imol. Bonifac. & alios *in d. Clem. quia contingit.* quos refert Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.* 19. *num.*1. Monet. *d. cap.5. numer.*314. Bertachin. *in tract. de Epiſcopo part.4 num.*79. Mnlin. *de Inſtit. tract.*2. *diſp.*249. *num.*5. Nald. *in ſum. verb. legatum num.* 39. Aloyſ. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. p.* 2. *dec.* 125. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral ſum.2. tract.*13. *c.*5. 182. Quamuis contrarium, imò Epiſcopum poſſe legatum aliquod in æquale, aut in melius commutare, tenent Silueſt. *in ſum. verb. legatum 2. qnaſt.* 12. Ludou. Beia *reſp. caſuum Conſc. part.4. caſu* 22. Fernandez *in examine Theolog. moral. part.4.c.*18. §. 2. *num.*4. Marc. Anton. Genoenſ. mutaos opinionem *in practic. Eccleſ. qnaſt.*213. Iacob. de Graff. *tom.* 1. *reſolu. lib.*3. *conſ.*2. *n.*10. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 7. *q.* 9. *num.*2. Vaſq. *in opuſcul. de teſtamen. cap.* 8. §. 5. *dub.* 3. *num.*104. Diana *reſponſ. moral part.2. tract.at.3. miſcel. reſol.*26.

3 Non obſtante *d. cap. nos quidem*, ibi, *& alibi placeat*, quæ verba manifeſtè demonſtrant poſſe Epiſcopum commutare in alium locum diuerſum opus à teſtatore iniunctum, *& l. legatum*, 16. *ad fin.* ibi, *ta quam conuerti debeat de vſufract. legato.* Quia reſpondetur facillimè iura hæc procedere, vbi voluntas teſtatoris impleri nun poteſt, vel de facto, vt *ſa d. c. nos quidem*, vel de iure, vt *in d. l. legatum*, ibi, *non licet*; & ita in effectu reſpondet Couar. *in d. cap. tua, num.*7. qui rectè aduertit data maxima difficultate circa adimplendam defuncti voluntatem, quæ non facilè mutari patiatur, licere ab Epiſcopo commutari, aliquin. text. quem poſt alios expendit, *ſa d. l. vlt. §. non facilè, ff. de operibus puol.* Mench. *d. numer.* 21. nec citato *in hoc loco* nouiſſimè Franciſc. Carp. *d. tract. de executorib. teſtam. lib.3. cap.4. num.*23. Si verò vlcrius vrgeas, quod vbi voluntas teſtatoris adimplere non poteſt, legatum redditur caducum, vel habetur pro non ſcripto, & ideo conuertitur in vtilitatem hæredis, vel grauati, *l. vnica, §. in primo, C. de cadncis tollen.* ac proinde quòd Epiſcopus non poterat cogere cum hæredis præiudicio, vt in alio loco monaſterium fabricaretur; reſpondendum eſt cum gloſſ. *in d. c. nos quidem, verb. in loco*, & com Abb. ibi, *num.*13. & Couar. *vlt.* Tiraquell. *de priuil. pia cauſe, priuil.*38. non obſtante mutatione loci legatum neque fieri eadicum, neque haberi pro non ſcripto, idque fauore piæ cauſæ.

Quid autem dicendum eo caſu, quo onus Capellæ iniunctum, vel ex redituum diminutione, vel ex alia cauſa adimpleri non poſſit, verum per Epiſcopum tale onus diminui valeat? Affirmatiue reſolue cum Felino *in c. cum acceſſiſſent, n.*19. *in fine*, de *conſtit.* optimè Roch. *de iure patr. verb. pro eo quod*, *q.* 15. *nu.*33. quem vide ad hoc, vt huiuſmodi commutationes fieri nequeant per ſolum Epiſcopum, ſed tantùmul cum hærede, vel executore propter verba *d. c. nos quidem*, ibi, *tecum*, &c. 4

Concurrente igitur iuſta, & rationabili cauſa (de qua ſummatim cognoſcendum eſt, Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. c.* 6. Perez de Lara *de annuerſ. & Capell. lib. 1. c.14. na.*36.) Epiſcopus tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus vltimas defunctorum voluntates commutare poteſt, vt diſponit Concil. Trident. *d. c.* 6. *& ſeſſ.* 25. *de reformat. c.* 4. late Perez de Lara *d. lib. n. c.* 12. *numer.* 39. Maoſof. *de Signatura gratiæ rub. commutatio vltimæ voluntatis*, Rot. Rom. *deciſ.* 112. *p.3. lib.1. diuerſ.* Mar. Antonin. *variar. reſol. lib.2. reſol. ſi... caſu* 40 *in fine*, Mench Ludouic. Be a, & Iacob. de Graff. *dictis locis.* nec citatu *in hoc loco* Alzedo *de præcell. Epiſcop. digni p.2.c.* 2. *numer.* 57. Carp. *d.c.4.num.*29. Item etiam poteſt ob cauſam, quæ ſuo iudicio videatur iuſta, legatum quidem quæ primo ad certum vſum tenebatur, in alium pium commutare, quamuis tale legatum de iure, & facto valeat adimpleri, docet Syluest. *verb. legatum 4. quæſt.* quem refert, & ſequitur Fr. Ludou. Beia *d. caſu* 22. Et aduerte quòd Cardinales in rerum titulis poſſunt commutare vltimas voluntates in illis caſibus, in quibus poſſunt Epiſcopi reſpectu ſuorum ſubditorum, quia de iure habent in ſuis titulis iuriſdictionem Epiſcopalem. Ita Monet. *de com. vltim. volunt.c.* 5 *q.*13. *concl.* 1. *n.*452. nouiſſimè Diana *moral. reſol. part.5. tract.2. de poteſt. & priuil. S. R.E. Cardinal. reſolut.*57.

Dubitari tamen poteſt, an Epiſcopus poſſit hanc commutationem ſolus facere? In qua quæſtione tenent Doctores requiri hæredis conſenſum ex *d. cap. nos quidem*, ibi, *tecum.* vbi Abb. Pert. de Vbald. *de Canon. Epiſcop. in 7. c. principali.* Si tamen hæres nollet conſentire, poſſet ſolus Epiſcopus, Felin. *in c. cum acceſſiſſent, de conſtit.* quem ita intelligit Roch. *de iurepatro. ta verb. pro eo*, dicit etiam Pert. de Vbald. quod tamen requiritur conſenſus Eccl. ſic, cui legatur, ex *l. legatum ff. de vſufr. leg. & l. legatum, ff. de adminiſtrat. rerum ad ciuit. pertin.* Et ſi nec Eccleſia, nec hæres vellent conſentire, Epiſcopus ſolus id exequetur, ex Bartol. *in d. l. legatum, ff. de vſufruct. leg. per l.* 1. *C. de nupt.* Si hæres contradicat, & Eccleſia conſentiat Epiſcopo commutare volenti, præualebit conſenſus Eccleſiæ ad tuendam voluntatem defuncti, *d. l. legatum. ff. de adminiſtr. rerum* Ita Pert. de Vbald. *d. loco.* quem refert Marc. Anton. Genuenſ. *d. c.* 19. *à n.*3. 5

Inter iuſtas cauſas, ob quas Epiſcopus vltimas defunctorum voluntates commutare valet, illa *prima* eſt; quando pecunia legata ad aliquem vſum non ſufficeret, quia tunc in alium per Epiſcopum conuerti poteſt Bertachin. *de Epiſcopo, lib.4 p.4.n.*7 t. Roch. de Curte *in tract. de iure patron. verb. Conſtruxit q.* 11. Vgolin. *d.c.61.n.*3. Monet. *d. c.4.a.*330. Chopin *dec.* 91. quem refert Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. part.* 3. *collect.* 558. *verſ. tertia cauſa.* 7

Secunda cauſa eſt, quando vſus legatus non poteſt 8

adimpleri, tunc enim Epiſcopus poterit commutare quæcumque legata pia in alios pios vſus. Guid Pap. *dec.* 556. quem refert Aloyſ. Ricc. *d. coll.* 558. *verſ. prima*, Monet. *d. c.* 5. *n.* 322. Perez de Lata *d. lib.* 1. *c.* 14. *n.* 27. *cum ſeqq.* Molin. *d. tract.* 2. *diſp.* 249. *n.* 7. nouiſſimè

9 Franc. Carp. *d. lib.* 3. *c.* 4. *n.* 31. † Vel ſi tes legata non poſſit deſeruire pro vſu deſtinato impedimento inris, vel facti, quia tunc poteſt fieri commutatio in alios pios vſus auctoritate Epiſcopi. Ita Card. Imol. Boniſ. & alij *in dicta Clement. quia contingit*, Innocent. Imol. Abb. *in c. nos quidem*, per illum text. *de teſtament.* Pet. de Vbaldis *de canon. Epiſcop. in ſeptime c. principali*, Socin. *de oblat. lib.* 9. *quæſt pen.* Circa quæ impedimenta notandum duxi Marc. Anton. Genuenſ. *d. c.* 19. *n.* 2. quòd ſi impedimentum facti eſt temporale, & ſperatur temorio impedimenti, vt ſi teſtator legauit pro ſuccurſu Terræ Sanctæ, nec poteſt iti propter impedimentum facti, debet expectari tempus commodum, vt *in cap. non eſt, & in cap. quod ſuper hac, de voto.* Petr. de Vbaldis *vbi ſupra.* Quod verò ad impedimentum iuris, idem Petrus de Vbaldis diſtinguit, quòd ſi legatum eſt factum Eccleſiæ ad vſus honeſtos, quod de iure adimpleri poteſt, tunc fit commutatio; aut ad vſus honeſtos, vt ſi relinquatur, vt in ea fiant ludi theatrales, qui prohibentur *in cap. cum decorem, de vita, & honeſtate clericorum*, tunc legatum eſt inutile, & non fit commutatio, *l. filius, de cond inſtit.* Bart. *in l.* 1. *ff. eodem tit.* Ampliat hanc ſecundam cauſam, licèt non omnino impoſſibile de facto ſit vltimam voluntatem, ſeu diſpoſitionem prætextu cauſa mortis, vt teſtamentum, codicillum, & alias ſimiles diſpoſitiones eo modo quo emanarunt, impleri,

, ſed ſolum valdè difficile, Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.* 20. *num.* 3. Coch. *d. lib.* 2. *tit.* 6. *n.* 346. Perez de Lata *de Capellan. & anniuerſ. lib.* 1. *cap.* 14. *a num.* 24. Monet. *d. cap.* 5. *num.* 334. Licèt Mandoſ. *in tit. Commutatio vltimæ voluntatis, verſ. ſed dubium facit*, contrarium ſentire videatur.

10 *Tertiò* cauſa eſt, ſi monaſterium in certo loco teſtatoris iuſſu conſtrui non poteſt, quia tunc Epiſcopus, vt alibi conſtruatur illicere poteſt, arg. *cap.* 3. *de teſtam.* vbi Cou. *n.* 9. Alex. *conſ.* 73. *volum.* 7. *col.* 1. quem refert Gambatus *de officio Legati, lib.* 6. *an* 223. Farin. Rotæ Rom. *dec.* 126. *in nouiſſ.* quem citat Aloyſ. Ricc. *in d. collect.*, 558. *in fine*, Molin *d. tract.* 2. *diſp.* 249. *n.* 7. *verſ. vnde*, nouiſſimè Franc. Carp. *de executorib. teſtam. lib.* 1. *c.* 22. *n.* 11. Fr. Emm. *queſt. Regular. tom.* 2. *q.* 125. *art.* 10. pluribus citatis Flomobun. *de examine Eccleſ.*

11 *tract.* 9. *c.* 10. *q.* 27. *in reſol.* † Sic etiam legatum factum pro conſtruendo monaſterio in loco campeſtri quod conſtrui prohibet Concilium Trid. poterit Epiſcopus commutare, Alex. Raud. *Piſan. dec.* 44. quem refert Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. part.* 4. *collect.* 1270. *verſ. limita tertiò.*

12 *Quarta* cauſa eſt, quando legatum eſſet factum ad vnum vſum noo ita neceſſarium, puta ad pingendam Eccleſiam, quæ minatur ruinam, quia tunc Epiſcopus poterit pecuniam ad picturam non ita neceſſario deſtinatam, in alium pium vſum magis eidem Eccleſiæ neceſſarium commutare, Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 1270. *verſ. limita ſextò*, Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Neap. c.* 19. *in nouiſſ.* Vgol. *d. c.* 61. *n.* 5. Franc. Leo *in theſauro fori Eccl. p.* 2. *c.* 26. *n.* 48. *& ſeq.* Modern. *de Iuriſd. p.* 4. *caſ.* 74. *n.* 10. *&* 11. Monet. *d. c.* 5. *n.* 354. plures refert me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſtico tract.* 9. *c.* 10. *quæſ.* 28. *propè fin.* & quòd relictum pauperibus poſſit per Epiſcopum conuerti in fabricam Eccleſiæ, aut eius picturam, tradit Bertachin. *tract. de Epiſcopo lib.* 4. *q.* 4. *n.* 74. quem refert & ſequitur Moneta *d. c.* 5. *q.* 21. *n.* 359. *in fine.*

Sic etiam legatum factum Eccleſiæ pro fabrica, & ornamentis, quibus non indiget, poteſt commutari de conſenſu Epiſcopi in alium fructuoſum, & vtilem conſimilem vſum ex grauiſſima cauſa, & præſumpta mente teſtatoris veroſimiliter incluſa. Ita Marc. Anton. Genuen. *in practicab Eccleſ. queſt.* 213. *per totam, & d. cap.* 19. *num.* 6. Hinc quoque ſi teſtator reliquerit viginti annuatim pro anniuerſario celebrando in Eccleſia, quæ indiget reparatione; nec ſit alunde vnde reparari poſſit, tunc de auctoritate Epiſcopi, vt eius licentia poterit illa pecunia conuerti in Eccleſiæ reparationem per aliquod tempus. Ita Guilielm. Bened. *in c. Raynutius verb. reliquit n.* 17. *de teſtament.* quem refert & ſequitur Perez de Lata *de anniuerſ. & Capell. lib.* 1. *c.* 14. *n.* 29. vbi *n.* 30. ſubdit idem dicendum, ſi reliquit pecuniam pro conſtituenda Capella, vbi iam ſunt aliæ plures ad ſufficientiam, & Eccleſia indigeret reparatione. Et idem ſi reliquit pecuniam pro ædificanda Eccleſia in ciuitate, vbi ſunt plures Eccleſiæ ruinoſæ, & egentes reparatione, nec ſit vnde ſubuenti, aut prouideri poſſit, quia tunc auctoritate Epiſcopi poterit illa pecunia conuerti in reparationem antiquarum Eccleſiarum. 13

Quinta cauſa eſt, vt Epiſcopus redditus alicuius Capellæ pro Miſſis celebrandis deputatos in patamentorum emptionem pro vna vice tantum conuertere poſſit, Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 556. *verſ. Quinta.* Et poſſe Epiſcopum cum conſenſu hæredis pro vna vice tantum, & ad tempus alterare voluntatem defuncti tenent Vgolin. *d. c.* 61. *n.* 7. Mar. Socin. *tract. de oblat. libell.* 19. *n.* 19. Marc. Anton. Cuch. *inſt. maior. lib.* 2. *tit.* 9. *n.* 82. & relati à Gittier. *conſ. tom. n.* 19 Marc. Ant. Genuenſ. *d. c.* 19 *n.* 5. Diana *mor. d. reſol. p.* 2. *tract.* 3. *miſcel. reſol.* 26. *verſ. aliqui Doctores*, licèt contrarium ſentiat poſt alios Monet. *d. cap.* 5. *num.* 332. 14

Sic etiam poterit Epiſcopus pro vna vice tantum de conſenſu patroni inſtituere ad beneficium patronatus non habentem requiſita per fundatorem in limine fundationis poſita, & per Ctelcent. *decr. tit.* 1. *& tit.* 7. *de iurepatron.* quem refert Aloyſius Ricc. *d. collect.* 1270. *limit.* 1. Hodie tamen hoc non procedit, quia Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 5. contrarium diſponit, dicens Epiſcopum non poſſe tollere qualitates in beneficiorum fundatione appoſitas, nec etiam de conſenſu patroni, vt cenſuit *Sacra Congregatio*, & latè agit Nicol. Garc. *de benef par.* 7. *cap.* 1. *num.* 107. *cum ſeqq.* 15

Sexta cauſa eſt, vbi legatum non reſpicit certam perſonam, & cauſam, Guid. Pap. *dec.* 556. quem refert Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 1270. *verſ. quarto.* 16

Septima cauſa eſt, quando in Eccleſia ad cuius famorem emanauit defuncti voluntas, negligens eſt; data enim huiuſmodi negligentia potent Epiſcopus in alio loco, ſeu alio modo teſtatoris exequi voluntatem. Ita Lap. *alleg.* 87. poſt *num.* 4. Monet. *dicto cap.* 5 *num.* 535.

Octaua cauſa eſt, ſi vrgeat aliunde neceſſitas commutandi vltimas defunctorum voluntates, neque aditi poſſit Summus Pont. tunc enim poſſe Epiſcopum illas commutare, multis probat Monet. *d. c.* 5. *n.* 348. vbi *n.* 352. ampliat procedere licèt tunc patet recurſus ad Nuncium Sedis Apoſtol. ſeu legatum etiam de Latere.

Pro complemento materiæ aduertendum duxi non poſſe Epiſcopum commutare vltimas voluntates pertinentes ad Eccleſiam ſuam Cathedralem, menſamve ſuam, aut Capituli eiuſdem Cathedralis, quia non poteſt authorizare in rebus pertinentibus ad menſam ſuam, vel ſui Capituli, *cap. poſſeſſiones, de rebus Eccleſiæ non alien.* Ita Monet. *dict. cap.* 5. *num.* 378.

*n.*378.vbi *n.seqq.*resoluit hodie cum Capituli consẽsu,qui probatur ratione interesse, posse vltimas voluntates ad eiusdem mensam spectantes commutare.

Episcopus non potest regulariter commutare vltimas voluntates subditorum Prælatis inferioribus, seu quæ pertinent ad iurisdictionem Prælatorum inferiorum, sed solùm data eorum negligentia. Ita Quarant.*in tract.de Archiepiscop.auctoritate num.*21. *circa init.*Rot.*dec.*159.*num.*1 *part.* 2.*diuers.*Monet.*d. cap.*5.*num.*382 *& seq.*vbi *num.*389.resolut non posse Episcopum vltimas vuluntates pertinentes ad Ecclesias commutare ipsis inuitis ordinaria potestate, & *num.*391.quòd potest Episcopus commutare vltimas voluntates pias quoad tempus, concedendo modicam dilationẽ ad eas exequendas, *n.*396.quòd potest Episcopus consentientibus Rectoribus Ecclesiarum, in quibus sepulta sunt corpora defunctorum, & horum hæredibus ex causa facultatem dare,vt prædicta corpora perpetuæ sepulturæ tradita ab vna in aliam Ecclesiam transferantur.

Capitulum Sede vacante Episcopali potest commutare vltimas voluntates in casibus, in quibus de iure communi posset Episcopus. Ita Marc. Anton. Cuch.*institut.maior.lib.*2.*tit.*9.*nn.* 82.Monet.*d.cap.*5. *à num.*427.vt *num.*452.resoluit posse Cardinales in suis titulis Presbyteralibus, & Diaconalibus, si habeni aliquos subditos, eorum vltimas voluntates commutare in casibus in quibus possunt Episcopi respectu suorum subditorum, & *anm.* 454. pariter tenet Abbates, & alios similes Prælatos Episcopo inferiores habentes quasi diœcesim etiam intra fines diœcesis Episcopi, atque adeo iurisdictionem quasi Episcopalem posse commutare vltimas voluntates, prout possunt Episcopi in sua, & *à n.*484. tenet Vicarium Episcopi regularem non posse sine speciali facultate commutare vltimas voluntates etiam in casibus in quibus potest de iure Episcopus, si eius copia commodere haberi potest.

17 Deputatis ad certa bona distribuenda inter pauperes aliqua aduertendum duxi, & inprimis quod huiusmodi eleemosynæ prius debent dari illis, qui sunt de sanguine,Menoch.*cons.*391.*num.*3.*& de præsumpt. lib.*4. *quæst.* 125. *num.*13.

18 Et distribuendæ inter paoperiores, & nobiles,argum.*l.si quis ad declinandam*,ibi,*qui pauperior esse cognoscitur,C.de Episc.& cleric.* Decian.*cons.*72.*n.*3.ibi, *bona relicta pauperibus debent distribui inter illos qui sũt pauperiores*,Sim.de Prætis *de interpret.vltim.volunt.interpret.*1.*dub.*2.*n.*94.Azeued.*cõs.*14.*dub.*4.*a.*44.Surd. *de alimentis tit.*1.*q.*93.*n.*20.*cum sequentibus*,non peccare tamen qui pauperem relicto pauperiori eligit, nam locus est certificationi,resoluit Diana *resolut.morall.part.*2.*tract.*1.*miscell.resol.*8.*in pr. & resol.* 39.vbi citat Cordub.*in summ.quæst.*22.Card. Mantic.*de coniect.vltim.volunt.lib.*8.*tit.*5.*num.*6.Matienf.*l.*14.*gloss.* 1.*n.*12.*tit.*4 *lib* 5. *Recop.*Barthol.à S. Fausto *in specul. Confessar.p.*4.*q.*176.*num.*1.

19 Et vbi omnes concedendæ non sunt eleemosynæ, si in pauperes distribui mandentur, Bart. *in l.*1. *ff.de optionẽ leg.* Aules *ad c.*2. *Pratorum, verb.ninguno,n.*3. Aloys Ricc.*in collect.dec.part.*3.*collect.*522.Menoch.*d. quæst.*125.*n.*20.Pett.Magdalen. *de num. testium in testam.requis.part.*2.*c.*2.*n.*43.Vivian.*tom.*2.*c monumium opin.lib.*6.*tit.*26.*n.*99.*pag.*148.Cened.*pract.& canon. quæst.lib.*1.*q.*35.*num.*13.Diana *d p.*2.*tract.*1.*miscel.resol.in fin.*

20 Item legatum factum pauperibus concurrentibus ad portam testatoris, non potest distribui pauperibus infirmis in hospitali, Marc.Anton Genuens.*in pract. Eccles.quæst.*214.*per totam.*

Barbos. de Episcopo Part III.

Item deputatus ad certa bona distribuenda inter 21
pauperes, potest eligere pauperes sibi coniunctos, Vezin.*tom.*1.*commun.opin.lib.*6. *tit.*21.*a.*32.*pag.*141. Menoch. *de præsumpt. lib.*3.*quæst.* 54 *num.*3.Surd.*de aliment.tit.*1.*quæst.*93. *num.*5. nam pauperes consanguinei semper sunt præferendi in legato generaliter pauperibus relicto. Ita Tiber. Decian.*cons.*1. *num.*51. *vol.*3.Azeued.*cons.*16.*num.*40.quos refert,& sequitur Geronda *de priuilegiorum, & exemptionum explicat. num.*1503.

Verùm executor datus ad bona inter pauperes di- 22
stribuenda, possit sibi, tanquam pauperi distribuere? Pro parte negatiua est text. *in cap. sue nobis, de testam.* ibi,*non dubitas alios vsibus* &c.& ibi,*cum secundum defuncti voluntatem*,&c. Planè iussus à testatore pauperibus distribuere, distribuendo sibi non facit secundum defuncti voluntatem, argum.*l.si mandauero* 22. *§.si sibi centum,ff mandati*;deinde suspectus est, & minus idoneus executor, si sibi capere posset, iuxta *reg. l si quis legatũ 6 ff. de falsis,& per totum,C.de his,qui sibi adscribunt.* Propter quorum aliqua hanc partem sequuntur Bart. vl*t addit Iust B, ta d. §. si sibi centum num.*1. Cardinal.*in Clement vnica, de testam. num.*22. plures citati à Felin.*in c.ex frequentabili, § cæterum,n.*12. *de officio Ordin.*& à Palat.*in repet.rubr.*§ 65.*n.*42 & in effectu huic opinioni fultem excepto casu extremæ necessitatis,annuere videtur S. Thom. 2. 2 *quæst.*62. *art* 5.*ad* 4 & denique oppositum solummodo in foro conscientiæ cum auctoritate Episcopi,& Confessarij, quando aliorum pauperum grauior non fuerit miseria,defendit Sot.*de iustitia lib.*4.*q.*7 *art.*1.*ad* 3.*col* 15. Ledesm. 2.4 *q.*18.*art* 5.*vers. sed vtile est dubium*,post Bald. Anch. & Calden. quos refert, & sequitur Nau. *in man e.*25.*n.*123.*& de orat c.*7.*n.*34 Verùm contrarũ,immò indistinctè in vtroque foro posse sibi proportionaliter distribuere,probatur ex seqq *Primò* ex *l.*1.*§.vltim.in fine ff.de collat bonor.& ex auth.de Sanctissimis Episcopis,§. *Presbyteris autem, verf. Diaconissam*,ibi,*modo asterum accipiat,collat.*9.cum aliis adductis à Card. *d. n.*22. *Secundò* facit quod executor in proposito iussus est pauperibus distribuere, sed in rei veritate,vt suppono,executor pauper est; ergo si sibi distribuat facit secundum formam mandati. *Tertiò* expenditur illud vulgare quòd charitas bene ordinata incipit à seipso,de quo *in l.prafes,Cod.de seruitut. & aqua, c.astimamus*, ibi,*nemo vsquam carnem suam*, &c.13. *quæst.*2.

Quare hanc partem defendunt Caiet. *d.art.*5.*ad* 3. *vers.& cum ipse sanctior*,Palat. *in repetit.rub.*§.65.*n.*42. Afflict.*in c.si inter dominũ,n.*102. *& 10a si de iuuestitura inter dominum,& vasallum lib.*1.*fol.*97.Greg.*l.*3. *verb.sumere tit.*10.*part.*6.Mexia.*tract.sassa paru,concl.*1.*n.*49.*& concl.*6.*n.*49.*vers.tandem cõmissarius* Azeued.*ad curiam Pisanã,lib* 2 *c.*10.*a.*5 Menoch.*de præsumpt lib.*4 *q.*125.*n.*17 Spin. *in speculo tot am gloss.*6. *princip.num.*10.*& gloss.*28.*nnm.*28.Surd.*de alim.tit.*1. *quæst* 94 *num.*4.Card Mantic. *de coniectur.lib.*8.*tit.*5. *num.*9 *cum seqq.*nouissimè Francisc Carp. *de executor. testam vb.*1 *c*5.*n.*33 *cum seqq* Gonzal.*ad reg.*8. *Cancell gloss.*2.*n.*55.Cald.Pereira *de potest eligendi cap* 13. *num.*9.Valenz *cons* 98.*tom.*1. Homobon. *de examine Ecclesiastico tract.*9.*cap.*11.*quæ.*32.*in resol.* Petr.Ledesma *in sum.tom.*2.*tract.*4.*c.*3.*coacl.*15. Ioan.Sanch. *in select. disp.*14.*n.*18. nouissimè Diana *moral. resol p.*5.*tract.*8.*resol.*38.

Et potest in filios suos paoperes, fraude cessante, 23
distribuere,ex Bald.*in l.*1.*à nu.*29.*C.de sacrosanct. Eccles.* Alciat.*de præsumpt.reg.*3.*præsumpt.*29.*nu.*8. Mascard. *concl.*531.*n.*171.Cald.Pereira *d.c.*13.*n.*9.Gonzal.*dict. gloss.*2.*n.*54.

24 Spurius filius teſtatoris eligi ooo poteſt ab executore, cui eligendi pauperes commiſſa eſt poteſtas, Perez *tit.3.l.5.Ordiram pag.*154 Mex.*d.concl.6.n.*49. Menoch.*de præſumpt. l.*4.*quæſt.*96.*n.*12.Surd.*de alim. tit.*1.*q.*93.*n.*5.Gutier *pract.lib.* 3.*q.*55.*n.*21. Matienſ. *l.*7.*gloſſ.*5.*n.*2.*cum ſeqq.tit.*8.*lib.*5.*nona recop.*Cald.Pereira *d.cap.*13.*n.*9.*cum ſeq.*

25 Si tamen electio pauperum commiſſa ſit Priori Fratrum Prædicatorum, poterit eligere Fratres ſuos, quamuis ipſi filij ſint ſpurij, quia non datur eis de ſuo, ſed de alieno, Peregr.*de iure fiſci lib.*3.*tit.* 18.*n.*101. Gonzal. *d.gloſſ.* 2.*num.* 54.D.Barb. *in primatus ſcholiis ad l.ſi is qui,ff.de vulgari,n.*2.latè Franc. Cap.*d.cap.*5. *n.*41.vbi reſoluit,Religioſum, cui aliqua diſtributio commiſſa fuit, ſuo monaſterio largiri poſſe, etiamſi commiſſarius ſolus ſit,& erat Sylueſt.*verb. teſtamentum* 2.*n.*2.*verſ.quintum*,Fr.Emman.*quæſt.Regul.tom.*3. *q.*70.*art.*4.Cardin.Mantic. *de conject.lib.*8.*tit.*5.*nn.*7. *in addit.*

Vtrùm ſi teſtator iuſſerit certam quantitatem expendi ſingulis annis inter pauperes, ſeu ad virgines maritandas, poſſit executor totam quantitatem inſimul primo anno expendere? Pars affirmatiua, quæ vera eſt; ſatis oſtenditur ex reg.*l. ſtipulatio iſta* 38.§. *inter certam,ff.de verbor, obligat.l.poſt mortem* 12.*C.de fideicõ.l.vxorem.*39.§.*Scauola ff.de legat.*3. quibus habetur grauatum reſtituere puſt mortem poſſe ſtatim in vita reſtituere. Secundò expenditur, quod præmatura hæc diſtributio multò magis fauet animæ defuncti, arg. *cap.in litteris in fine,de raptorib.cap. animæ* 13.*quæſt.*2.vnde melius facta,ſeu opportunius iudicari debet, quippe cum magis ſecundum defuncti voluntatem facta ſit, arg.um. *l.in teſtam.*12.*ff.de regulis iur.& l.in conditionibus* 19.*ff.de condit.& demonſtr.* Igitur præmaturè fieri poterit, quinimò ſi teſtator ſciuiſſet hoc hæredem libenter facturum, ſtatim præcepiſſet,obſeruant Bald.*in l.poſt mortem numer.*10. Dec.*num.*2. vbi Cagnol. *num.*6. communem teſtatur *in l.cùm tempus, ff de regulis iuris*, Couar.*in cap.tua nobis, numer.* 5.*de teſtam.*Gomez *l.*57.*Tauri numer.*7. Mench.*de ſucceſſ.*§.7.*nnm.*19 Petalz.*in l.cum pater,*§.*à filia num.*3.*ff.de legat.*2. refert plures affirmans olim, & nunc ſibi veram videri opinionem Padil.*in l.vnum ex familia,in princip.numer.*2.*ff. de legat.*2. Molin.*de Iuſtit.tr.*2. *diſp.*249.*colum.*2.*in. princ.* Quamuis oppoſitum, immo tempus à teſtatore præfinitum præuenire non poſſe, affirmet Bart. communiterque receptus,& plerique alij, quos referunt Couar. Meneh.& Padil.*citatis lo. is.*

26 Quando teſtator mandat bona ſua diſtribui in virgines maritandas, non poterunt executores eas cogere in virgines ingredientes monaſterium, Natta *conſ.*249.*num.*4. Roland.*conſ.* 35.*n.*16.*vol.*3.Boët. *dec.*3.*n.*13. Cardin. Mantic. *de coniect. vltim.volunt. lib.*8.*tit.*5.*num.*22.&*lib.*12.*tit.*23. *num.* 5.Simon.de Pretis *de interpret.vltim.volunt.lib.*5.*dubit.*2.*num.*77. Gaſpar Baeca *de non meliorandis dotibus filiarum c.*14. *num.*9.Perez *l.*1.*tit.*2.*lib.*5.*Ordin pag.*72.& 79.Iacob de Graffiis *in aureis dec.part.* 1.*lib.* 2.*cap.*59.*num.*16. Marienſ.*l.*14.*tit.*5.*gloſſ.*1.*n.*14.*tit.*4.*lib.* 5.*nona recop.* Menoch.*de præſumpt.lib.*4.*quæſt.*189.*num.*95.Surd.*de alim.tit.*1.*quæſt.*93.*à nu.*35.Gutier. *Canon.lib.*1.*c.*32. *num.*20.*ad medium.& conſ.*26.*à nu.*13.Sanch.*de matrim.lib.*1.*diſp.* 33.*à num.*31. Molin. *de iuſtit.tract.*2. *diſp.*207.*concluſ.*10. Leſſi.*eod.tract.lib.*2.*c.*18.*dub.*15. Fr. Baſil. *de impedim. matrimonij c.*17.§.1.*verſ.ex hu*, Cened.*pract. & Canon. quæſt. lib.*1.*quæſt.* 35.*num.*11. Garſia Maſtril.*Siculæ dec.* 153. Perez de Lara *de Capellanis, & annuerſariis lib* 1.*cap.* 21.*num.* 24.Ioan. Maria Nouar.*in nona edit.de elect.fori ſcol.*1.*quæſt.*66. *num.*26. oouiſſimè me citato *in hoc loco* Trullench *in expoſit.Decalogi lib.*7.*cap.*18. *dub.*12.*n.*14.

Quando verò legatum relinquitur alicui perſonæ 27
determinatæ, vt matrimonium ineat, fere certum eſt non deberi ſi Religionem ingrediatur,per *auth.niſi rogati, C.ad S.C.Trebell.& auth.de Sanctiſſimis Epiſcopis,* §. *ſed & hoc preſenti collat.* 9. Couar. *lib.*1. *var.cap.*9. *numer.* 10. Emman. Caſta *in l. cum tale,*§.*ſi arbitratu. limit.*4.*numer.*5.Menoch.*d.lib.*4.*quæſt.*148.*à num* 13. Perez *d.l.*1.*verſ.legatum relictum*, Sanch. *d.diſp.*32.*à num.* 29.

Vtrùm autem ſi legatum relinquatur ſub hac for- 28
ma,*Lego tibi mille ſi nubas, centum ſi Religionem ingrediaris*, mille debeantur monaſterio? Affirmatiuam partem ſemper probabiliorem duxi:ratio quæ me in eam induxit, non ſumitur ex commutatione in melius,id enim priuata auctoritate fieri non poſſe in vltimis voluntatibus dicit Trident *ſeſſ.*25.*de reformat. cap.*8.ſed ex iuris diſpoſitione, quod in hoc caſu pro non adiectis huiuſmodi conditiones haberi voluit *Nouell.*123.*de Sanctiſſ. Epiſcopis, c.* 37.*d.auth.niſi rogati*:nun quidem quia Ius hanc interpretatur fuiſſe teſtatoris mentem, vt nonnulli exiſtimant; quomodo enim ea præſumeretur mens cùm leger ſæpe etiam Religionis mentione facta? ſed contra eorum voluntatem in fauorem Religionis. Verùm attendendum cenſuerim factumne id fuerit à teſtatore in odium Religionis, & quaſi in pœnam nè ingrediatur,vel habito reſpectu ad mortem loci, qui fere vniuerſalis eſt, & quantitatem dotis, quæ ſolet dari tàm contrahenti matrimonium, quàm ingredienti Religionem, quæ ſempet ſolet eſſe multò maior,quæ datur nubenti,quam ingredienti Religionem; & primo caſu bene poterit amplecti prima opinio, vt dentur mille tanquam quod cedat in pœnam ipſius teſtatoris. Secundo verò caſu à teſtatoris diſpoſitione non recedendum putarem, & hoc iudicis arbitrio decernendum,alias non eſt grauandus hæres vt ſubleuetur legatarius: ſed quia quæſtio hæc altiorem petit indaginem, qui eam cupit latiſſimè examinare, conſulat Anton. Gabr *lib.*4.*commun.tit. de legat.concluſ.*2.Roland.*conſ.*35.*vol.*3. Mich. Graſſ.*lib. ſentent.*§. *legatum quæſt.*50.*n.*12. Nicol. Moxx. *de contract. tract.de matrim.tit.de diuiſione matrimonij, num.*1. Ludouic. Beia *reſponſ.caſuũ conſcientiæ part.*1.*caſu* 44.Cacherano.*Pedem.dec.*126.*n.*6.Couar.*lib.*1.*var.cap.* 19.*num.*9.Capic.*dec.*204. Iacob Cancer.*lib.*1. *var.cap.* 44.*à n.*15. Perez *l.tit.*1.*lib.*1. *Ordin.* Coſt.*in l.cum tale,*§.*ſi arbitratu,ampl.*11.*n.*5 Lat.*in l ſi quis à liberis,*§.*ſi quis ex his,num*174.Menoch.*de præſumpt.lib.*4.*quæſt.*83.*n.*4. *& num.*26.*in fine,& conſ.*169.*nnm.*18. Zerol.*in praxi Epiſcop.p.*1.§.*legatum,verſ.ad quartum*,Spin.*in ſpecul. teſtament.gloſſ.*14.*princ.num.* 58.Leſſi.*d.dub.*15.Paul. Comitol.*reſponſ.moral l.*7.*quæſt.*7. *circa finem.* Fr.Baſil.*vbi ſupra*, Marc.Anton. Genuenſ.*in pract. Eccleſ. quæſt.*149 Fr.Emman.*quæſt. Regular.tom.*2 *quæſt.*127. *art.*1. Ceual.*commun.quæſt.*241. Perez de Lara *d.c.*21. *nnm.*25.Galganett.*de condit.& demonſtr. part.*10.*c.*8. *nu.*44.Molin.*de Iuſtit. diſp.*207.*verſic.dubium deinde eſt*.Maſtrill. *d. deciſ.*153. *numer.*9. Marta *de iuriſdict. part.*4.*caſu* 8.Rebel. *de obligat. iuſtit.part.* 2.*liber.*18. *quæſt.*16.*num.*3.Benedict. Ægid. *in repetit. l. Titia, ff. de condit.& demonſtr. part.*1.*num.* 48. Benedict, Pinel. *ſelect.iuris. interpret.lib.*1 *cap.*20.*à nu.* 29.plures Doctores ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretal. collect.*1.1.*num.*2.*& pract.canon.quæſt.lib.*1.*quæſt.*35. *per totam.*

ALLEGATIO LXXXIV.

Episcopus an solus habeat causarum matrimonialium cognitionem?

SVMMARIVM.

1 *Matrimoniales causæ inter arduas numerantur.*
2 *Matrimoniales causæ non per inferiores, sed ab Episcopis tantum sunt cognoscendæ.*
3 *Vicarius generalis Episcopi ex commissione generali potest de causis matrimonialibus cognoscere.*
4 *Capitulum Sede vacante de matrimonialibus causis potest cognoscere, secus de causis delegatis Episcopo, aut eius Vicario.*
5 *Inferiores Episcopo possunt ex præscriptione, consuetudine, vel privilegio quarere facultatem cognoscendi de causis matrimonialibus.*
6 *Papa causam matrimonialem potest delegare non solum Episcopo, sed etiam inferiori.*
7 *Matrimonialis controversia si à Romano Pontifice niquam delegatur, non poterit is delegatus etiam Episcopo eam subdelegare.*
8 *Causa matrimonialis est grauis.*
9 *Mulier in causa matrimoniali testis esse non potest.*
10 *Iuramentum in supplementum probationis non præstatur in causa matrimoniali.*
11 *Causa graues non possunt subdelegari sine magna causa.*
12 *Causa graues, & arduæ cum delegantur, censetur electa industria persona.*
13 *Industria persona quando est electa non potest quis mandare alicui vices suas.*
14 Cap. ex litteris, de in integr. restitut. *declaratur.*
15 *Causas matrimoniales, quæ spectant ad Episcopum iure ordinario, potest ipse commissere discutiendas, & decidendas Doctoribus, qui statuta Canonum non ignorent.*
16 *Natiuitatis incidens quæstio in iudicio seculari hæreditatis ad Episcopum, seu eius delegatum est remittenda.*
17 *Iudices laici omnino prohibiti, & incapaces sunt ad cognoscendum de his, quæ sine spiritualium supernaturalium cognitione decidi nequeunt.*
18 *Iudices incompetentes ad cognoscendum principaliter de causa aliqua, possunt cognoscere de incidentia.*
19 *Iudex Ecclesiasticus, qui respectu temporalium incompetens est, potest cognoscere de causa temporali si ea in Ecclesiasticam, quæ coram eo versatur, inciderit.*
20 *Iudex secularis cognoscens de causa ciuili hæreditatis an possit decidere quæstionem natiuitatis, vel aliud dubium matrimoniale? ponitur distinctio Bart. & num. 21 alia Abbatis.*
21 *Iudex criminalium causarum de ciuilis incidenter, & iudex ciuilium de criminali incidenter cognoscere potest.*
23 *Iudices alij dicuntur competentes simpliciter, alij incompetentes, prorogabiles tamen, alij incompetentes, & improrogabiles, & num. 24. inter eos differentia constituitur.*
25 *Iudex Ecclesiasticus an possit cognoscere de incidentibus solum ad decisionem causæ principalis? ostenditur.*
26 Cap. causam, quæ 7. qui filij sint legitim. *declaratur.*
27 Cap. tuam, de ordine cognit. *declaratur.*
28 Cap. 1. & cap. perlatum, qui hij sint leg. *declaratur.*
29 Cap. de prudentia, de donation. *declaratur*, & num. 30.
31 *Iudices laici de quæstione facti circa spiritualia cognoscere non possunt.*
32 *Iudices seculares de causa matrimonij seu natalium etiam summariè cognoscere non possunt.*
33 *Compromissi in laicum non potest de causa matrimoniali incidente.*
34 *Iudices seculares etiam super possessorio matrimonij cognoscere non possunt.*

MATRIMONIALES causæ cum arduæ sint, vt tradunt Abb. *in capite mulieri, numero septimo, de iureiurando*, Sbroz *de Vicar. Episcop. liber. 2. quæst. 44. num. quarto*, † non pertinetiores, sed ab ipsis Episcopis sunt cognoscendæ, quia 1
etsi matrimonium contractus sit, quia tamen Sacramentum Ecclesiæ est, Episcopis tantum de eo cognoscendi potestatem dari probant text. *in cap. multorum 35. quæst. 6. cap. auditis, de præscript. e. accidentibus. de except. Prælat.* & disponit Concil. Trid. *sess 24. de reformat. c. 20. vers, Adhæc causa matrimoniales*, & ita pat, instumque Sanctissimi Patres cæstimarentur tam sublimi Sacramento Superiores etiam omnium totius Orbis iudices tribuere, ac proinde cognitionem causarum Matrimonialium ad Episcopos, & non ad alios inferiores pertinere, ex citatis Iuribus tenent Cooat *de sponsal. part. 1. cap. 8. §. 12. n. 1.* Sbroz *de Vicario Episcopi, lib. 2. quæst. 43. in princ.* Franc Leo *in thesauro fori Ecclesiastici part. 2. cap. 9. nu. 6* Gutier. *practic. lib. 3. quæst. 26. n. 1.* Soar. de paz *in pract. tom. 2. pralud. 1 num. 8* Gregor. Lopez *l. 7. tit. 1. part. text. ibi, verb. à los Obispos tit. 10. part. 4.* Sanch. *de Matrim. lib. 3. disput. 29. num. 17.* Aloys. Rocc. *in praxi fori Eccles. decis. 245. in 1. edit. & resolut. 215. in 2. edit.* Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. diffinit. 10. num. 44.* Seraphin. *Rotæ Roman. dec. 765.* Suar. de eaz *in pract. tom. 2. pralud. 1. num. 1.* Fusch. *de visitat. lib. 2. numer. 9.* Et quod Curia Romana aliis, quàm Episcopis de stylo eam committere non consueuit, asserunt plures citati à Rendina *in promptuario recept. sentent. tit. 72. n. 6.* Vnde Episcopum habere Iuris communis assistentiam in cognitione causarum matrimonialium infra limites suæ diœcesis tenet Seraph. *dec. 595. num. 4.* Rota *dec. 273. num. 1. & dec. 383. num. 1. part. 2. recentior.* & Marchef. *de commission. p. 2. cap 6. num. 143. pag. 263. in vlt. impress & num. 190. in fine*, vbi dicit causas matrimoniales in partibus non demandari nisi Episcopis, Ego dum etiam Index Apostolicus in hac Matritensi Curia non semel obseruaui huiusmodi causas non delegari nisi Episcopis diœcesim habentibus, non verò titularibus, licet aliquando viderim aliter fieri. Et idem Marchef. *d. loco num. 191.* subdit. quòd matrimonialis causa non solum dicitur quando de matrimonio agitur, sed patitur si de filiorum legitimitate tractetur.

Ac proinde non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio etiam visitando huiusmodi 2
Matrimonialium causarum cognitionem relinquendam esse statuit expresse Concil. Trident. *d. cap. 20. Adhæc*, & sic cognitionem status causarum solius Episcopi, non autem aliorum inferiorum examini subiecit Rota apud Fosti. *in tract. mandati de manut. dec. 309. à princ.* etiamsi essent exempti, vt intellexit Rota *in Constantien. iurisdictionis Veneris 29. Nouemb.* 1627. coram *Ortenbergo*, & iterum inter decisiones

impreſſas Reuerendiſſimi Domini mei Ioan.Baptiſtæ Coccini *dec.346.n.8.* vbi cenſuit ſub nomine *Epiſcopi*,de quo in concil. Trident.*d.loco* non comprehendi Abbates exemptos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes. Et diſpoſitionem Concilij loco citato procedere in Decanis,& Archidiaconis,qui ſunt in diœceſi Epiſcoporum,non autem in illis,qui nullius diœceſeos ſunt,refert deciſum Aloyſ.Ricc.*in deciſ.Curiæ Archiep.Neapolit.dec.* 184.*part.*4.& cenſuit Rota apud Mantic.*dec.*102.*n.*7.non loqui de Decanis & Capitulo,ſed de aliis inferioribus, qui habent iuriſdictionem priuatiuè ad Epiſcopum. Propterea diſpoſitione Concilij ſæpè citato loco interdictum eſt Decanis, ſeu Archidiaconis, vel aliis inferioribus Iudicibus criminales cauſas etiam viſitando iudicare,vti aſſerunt Salzed.*ad Bernard.in pract.c.3.litt.A, in nouiſſ.edit.*Galgan.*de iure publico lib.*3.*tit.*21.*nn.*3.& 3.nam minore Epiſcopo eas non egere tenuit Rota apud Farin,*dec.*65.*n.*8 *p.*1 *recentior.* eas tamen iudicaſſe poſſe Abbates habentes iuriſdictionem pleno iure ſpiritualem,& temporalem,reſoluit Aloyſ.Ricc *in dec.Curia Archiep.Neapol. lec.* 184.*part.*4.

3 Poteſt etiam Epiſcopi Vicarius huius contingalis cauſæ cognitionem tractare, adhuc ex generali commiſſione Epiſcopi quod probatur ex text.*in cap.*1 *de frigidis.& malef.* vbi dicitur ponendam eſſe querelam coram Epiſcopo, vel eius miſſo ad diuortium, vbi gloſſ. *verb.miſſo*, explicat,id eſt, Vicario. Probatur etiam *in c.ultim.de cognat.ſpirit.* vbi dicitur propoſitum eſſe impedimentum matrimonij coram Officiali Cartuanenſi, & hic ſupponitur eam poſſe cauſas matrimonij cognoſcere. Ita tenent Anton. *numer.*2.Præp.*numer.*5.Abb.*num.*4.Alexand.de Neuo *num.*5.*in d.cap.fin.*Couar.*d.num.*1.*verſ.poteſt*, Anton. Cuch.*inſtitut.maior.lib.*2.*tit.*8.*nn.*105.Sbroz *d.lib* 2. *quæſt.* 44.*in fine*, Bertach. *in tract. de Epiſcopo. lib.*4. *part.*7.*quæſt.*10.*nn.*23.Sanch. *d.diſp.*29.*num.*18.*verſ. ſecundo*,Azor.*inſtitut.moral. part.*2.*lib.*3.*c.*45. *quæſ.*2. Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum part.*1. *num.*201.Quidquid contrarium velint Rebuff.*in praxi benefic tit.de forma Vicar.nn.* 155. Pert.de Ledeſma *de matrim.quæſt.*45.*art.*1.*punct.*3.*dub.*4.Vgolin.*de officio,& poteſtate Epiſcopi,c.*4.§.7.*n.*5.*verſ.nono.cauſas matrimoniales.*

4 Item & Capitulum Sede vacante, quod quidem de cauſis matrimonialibus cognoſcere poſſe probatur *in cap.veniens* in fine de in integrum reſtitutione, vbi dicitur, *de eo qui duxit in matrim.*& reſoluunt Couar.*d.nn.*1.*princ.verſ. atque etiam*, Paum. *de officio*, *& poteſtate Capituli Sede vacante*, *part.*1. *quæſt.* 10.*ſub num.* 8. Raguſ.*de voce Canonic quæſt.* 59.*numer.*1. Quaranta *in ſumma Bullarij,verb.Capitulum Sede vacante, quæſt.*5.vbi aſſerit per Concil.Tridentinum *d.loco* diſpoſitum,eſſe, quod cauſæ matrimoniales relinquantur examini,& iuriſdictioni Epiſcopi tantùm, vt excluderentur alij Prælati inferiores,ac Capitulum in hoc caſu non dicitur inferior Epiſcopo, ſed par. Elegantèr vero ſub diſtinctione reſoluit Aloyſ.Ricc.*d.reſol.*215.*verſic.ſed quicquid*,quod aut loquimur de cauſa matrimoniali ex ordinaria iuriſdictione, & tunc non eſt dubium quod in eis ſuccedat Capitulum Sede vacante in locum Epiſcopi,aut loquimur de cauſa delegata matrimoniali, commiſſa Epiſcopo, aut eius Vicario in hæc verba. *Dilecto filio Vicario fratris noſtri Epiſcopi*, & tunc Capitulum non ſuccedit in delegatione.Non enim valet Capitulum cognoſcere de cauſa delegata Epiſcopo,etiamſi appoſuerit clauſas ante obitum, per *c.quoniam Abbas,de offic. deleg.* Bellamer.*dec.*166. Marchel.*de commiſſ.ſuper cõmiſſione appellationũ extra Romanam Curiam p.*2.*cap.*6.*n.*32.Ex quibus ducta eſt Sacra Rota Romana elapſis annis ad validam iudicandam imperrationem quandam beneficiorum certo modo factam à quodam Hiſpano, eo quia illa ionus iuſtè poſſidebat altee adhuc Hiſpanua & illegitimè natus, quia obtinuerat diſpenſationem illegitimitatis à Vicario Capituli Sede vacante, ſolſulto delegatione Apoſtolica vigore Breuis expediti cum clauſula illa, *Officialis*, ſolita apponi in Breuibus diœcẽſis ad partes Hiſpaniarum, vbi dicitur, *officialis*, qui in Italia appellatur Vicarius,ex notatis per Bellamer, *dec.*5.*de officio Vicarij*, *& addit. ad dec.Rota* 2.*eodem titulo in nouis.*

Ex præſcriptione, conſuetudine, vel priuilegio 5 poſſunt inferiores Epiſcopo quærere facultatem cognoſcendi de cauſis matrimonialibus, & criminalibus,vt probatur *in d.cap.accedentibus* reſoluunt gloſſ. *in cap.*1.*de conſang.nec cap. litteras, de reſtitutione ſpoliat.*Couar.*d.n.*1.*verſ.verum*,Palar.*in repet.cap.per veſtras,notab.*2.§.1.*n.*33.Nauar.*conſ.*1.*ſub tit.de officio iudicis deleg.n.*5.*in ant.*19.*& conſ.*3.*ſub eodem tit.in nouis.* nouiſſimè me citato Mendez à Caſtro *in praxi Luſit. p.*2.*lib.*2.*c.*1.*n.*21.Concil.enim. Trid.*d.c.*20.nõ tollunt conſuetudinem, in qua ſunt inferiores Prælati, ſi ſit immemorialis,vt cenſuit *Sacra Congregatio*, prout referunt addit.*ad Nauar.d.conſ.*3. Gonzal.*ad regul.*8. *Cancell.gloſſ.*33.*n.*5.Rot.*in Theatina iuriſd.*5.*Decembris* 1614.coram *Reuerendiſſimo Domino Coccino*,impreſſa per Farin.*dec.*610.*n.*1.*part.*2. *recentior.*

Illud tamen aduertere oportet Sacram Congregat. cenſuiſſe, quod etiam quod inferior alleget immemorabilem, nihilominus Epiſcopus debet manuteneri; donec de ea per tres ſententias cognoſcatur, vt teſtatur Rot. *in Theatina iuriſdictionis* 17.*Decembris* 1612. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Decano*,apud Farin. *dec* 447. *num.*1.*part.*1.*recent.* vbi tamen *num.* 5. declarauit diſpoſitionem Sacri Concilij eſſe intelligendam quoad manutentionem dandam inferiori, qui docet de priuilegio, & poſſeſſione ſecundùm terminos *cap.cum perſona,de priuileg. lib.* 6. Sed in hoc receſſit poſtea in alia ſupra dicta *Theatina iuriſdict.*5.*Decembris* 1614.dũ cenſuit Epiſcopum habere non ſolùm de iure, ſed etiam vigore Concilij Trid. fundaram iotentionem in cognitione cauſarum criminalium, & matrimonialium iofra limites ſuæ diœceſis, & donec de contratia immemorabili dicuntur, manutenendum eſſe in ſua poſſeſſione,ac proinde per Concilium eſſe ſublaram quadragenariam cum titulo, ſeu priuilegio;ad quod propoſitum eadem Rota *in Marcilen, iuriſdictionis* 26. *Aprilis* 1609.coã *Illuſtriſſimo Patriarcha Manzanedo* impreſſa per Farin. *dec.*248. *num.* 1 *part.* 2. *recens.* aſſerit *S.Congregat.Illuſtriſſimorum Cardinal. Concil. Trident. interpretum* cenſuiſſe Decretum Concilij Trideot. *d.cap.*20.§.*ad hæc*, non excludere immemorabileio,ſed donec de illa conſtiterit per tres ſententias conformes, non inferiorem, ſed diœceſanum Epiſcopum debere interim huiuſmodi cauſas cognoſcere,& *num.* 2 cenſuit immemorabilem debere probari cum requiſitis,de quibus *in gloſſ.cap.*1.*de præſcript.lib.*6.quam ſequuntur ibi Lap.&.Franch.*nn.*16. & cæteri ſcribentes,Couar.*in reg.poſſeſſor.part.*2.§.3. *num.*7.Verall.*dec.*71.*part.* 1. videticeet per teſtes diſponentes de viſu per quadraginta annos ante litem motam, & habentes congruam ætatem, qualis eſt annorum 54.vt latè *in dicta Marſicen. iuriſdictionis* habetur.

Dubium tamen eſt, an ex delegatione poſſit infe- 6 riot Epiſcopo hal ere cauſarum matrimonialium cognitionem,in quo pro parte affirmatiua ſtant text.*in cap.propoſuiſti,de probat.& in c.ex litteris, de in integrum*

*grum reſtit.& in c.1.vt lite non conteſt.*quibus probatur cauſam matrimonialem à Romano Pontifice delegati non ſolùm Epiſcopis,ſed & inferioribus,nempe Archidiaconis, Prioribus, & Archipreſbyteris, Abb. *in cap.1. de conſangain. & affinit.* Rendina *dicto*
7 *tit.7 2.n.6.* Cou. *d.nam.1.verſic.eſt tamen,* † vbi addit non ſolere Romanos Pontifices cauſas matrimoniales, niſi ex iuſta cauſa, aliis quàm Epiſcopis committere.

Si matrimonialis controuerſia à Romano Pontifice cuiquam delegetur, non poterit is delegatus etiam Epiſcopo eam ſubdelegare,Couar.*vbi proximè*, Menoch.*conſult.17.to.1.*Sbroz *d.lib.2.quæſt.43.n.14.*
8 ex eo probatur, quia † cauſa matrimonij eſt grauis, gloſſ.*in c.mulieri, 4 de iureiurand.*Socin.iun.*conſ.86.*
9 *num.6.in* 2.Sbroz *d.quæſt.43 num.*10.† & ideò in illa mulier teſtis eſſe non poteſt, cum criminali par eſſe dicatur, vbi per text. *in d.cap. mulieri,* probat Duen. *reg.315 ampliat.1.*& contra alios declarat Franc.Molin.*de ritu nupt.lib.1.comp.8.à num.*14.Quicquid dicant Tiraquell.*l.9. connub.gloſſ.1. part.9. num.*64.*& de pœnis temper. cap.51. num.* 47. *& ſeq.* Maſcard *de*
10 *prob.tt.concl.762.num.*6.Hinc † in cauſa matrimoniali,quia eſt grauis, & ardua, & criminali æquiparanda, iuramentum in ſupplementum probationis non præſtatur, gloſſ.*verò abſoluto vt d.c. mulieri,* Turzan. *tom.1.communi.opinion.lib.4.tit.10.nota.*102.*propè fin. verſ.limita ſecundò,pag.*444.*&* 446. Maſcard.*de prob. in præm.q.9.n.*43.*& concl.*1030.*n.*1.Sard.*cõſult.*109. *n.*19. Camil.Borrell. *in ſamm.decuum dec.*10.1. *tit.*54. *de iuram.ſuppliet.aum.*45. Seraph *de priuilegiis,iuram. priuileg.*33.*à n.*113. poſt Gail.Caroc. Farin. & alios Franciſc.Molin.*d.lib.1.comp.*15.*n.*4. Sed ſic eſt quod
11 † cauſæ graues non poſſunt ſubdelegari ſine iuſta cauſa, vt probat text.*in cap.ſi pro debilitate,*3.*de offic. deleg.* quem intelligunt Menoch.*conſ.*17. *n.*8. *&* 11. Flamin.*de reſignat.lib.5.quæſt.*5.*num.*26.D.Barboſa *in*
12 *l.cum prator,* §.1.*n.*596 *ff.de iudic.* Ergo,&c. † Probatur etiam, quia cum delegantur cauſæ graues, & arduæ,conſeruat electa induſtria perſonæ, *cap.is, cui, de offic delegat.lib.6.* Menoch.*de arb.lib.*1. *quæſt.*54.*n.*7. *&* 11.*caſu* 68.*a.*15.*& caſu* 205.*& lib.*2.*de præſumpt. quæſt.*21.*n* 4.*& conſ.*69.*n.*58.Aloyſ.Ricc.*ſa dec.Curia Archiepiſc.Neapol.p.*1.*dec.*88.*n.*6.
13 Sed quando electa eſt induſtria perſonæ, non poteſt quis mandare alteri vices ſuas,*cap.vltim.* §.*is autem,in* 1.*de offic.deleg.* Suar.*in theſauro receptſent.litera D,num.*39.Menoch.*d.quæſt.*21.*num.*2. Vincent. Honded.*conſ.*55.*num.*79.*vol.*1. Surd.*conſ.*453.*n* 15. *&* 16. Peregrin.*var.ad rubr de officio,& poteſt.iudicis delegati n.*7. Sanch.*de matrimonio lib.*3.*diſp.*7.*a.*18. Ergo nec etiam poterit ſub delegate cauſas matrimo-
14 niales, quæ graues,& arduæ ſunt. † Ad text. *in cap.ex litteris,de in integrum reſtit.* reſpondet Cou.*d.verſ.eſt tamen, in fine,* ibi delegatum cauſam matrimonialem ſubdelegaſſe, quia eam commiſit collegæ, cui ipſe Romanus Pontifex eandem cauſam commiſerat, & cuius induſtria ab ipſo Principe ad idem negotium electa fuerat.
15 Cauſas verò matrimoniales,quæ ſpectant ad Epiſcopum iure ordinario , poteſt ipſe committere diſcutiendas, & decidendas Doctoribus, etiam qui non ſunt eius Vicarij, Alexand.*conſ.*149.*volum.*3 gl. *in d.c.2.de conſangainitate,* Sbroz *d.quæſt.*43.*num.*7. *&* 6.Cou.*d num.*1.*verſatem ex delegatione.*Et debent huiuſmodi cauſæ matrimoniales ob ſui grauitatem cognoſci, & iudicari ab his, qui ſtatuta Canonum non ignorant;vt probatur *in d.cap.1.in fine,*vbi cauſæ matrimoniales ſolùm modo committuntur peritis,& tractantur per iudices diſcretos, Couar. *vbi proximè* Sbroz *d.lib.2.quæſt.*43. *num.*32. *& quæſt.*44 *n.*1. Menoch.*conſ.*100.*num.*240.*&* 258. dicentes etiam iniquum eſſe quemquam coniugalem controuerſiam diffinire, qui non ſit iuris Canonici peritus, tamen latam ſententiam validam eſſe propter iuriſdictionem,quam habet is,qui eam tulerit.

Adeò verum eſt Epiſcopum, ſeu ab eo delegatum, 16
modo ſupra explicato, matrimonialium cauſarum cognitionem habere,vt etiam quæſtio naturalitatis incidens in cauſa ciuili hæreditatis, quæ vertitur coram ſeculari, ad Epiſcopum, ſeu eius delegatum ſit remittenda, vt probant text *in c.ſapdator* 5. *& in cap. cauſam quæ* 8.*qui ſily ſint leg.& in cap.tuam,de ordine cognit.* quibus in locis obſeruant communiter ſcribentes, Mantua *lib.*1.*dialogo* 42. Couar *de ſponſalib. p.*2.*cap.*8.§. 3. *num.*4 Garcia *reg.*353. D.Barboſa *in l. Titia nam.*22. *ff. ſoluto matrim.* Ratio verò facilis eſt, quia conſtat † iudices laicos incapaces,omninò pro- 17
hibitos, & incompetentes eſſe ad cognoſcendum de his, quæ ſine ſpiritualium ſupernaturalium cognitione decidi nequeunt,*c.*2.*de iud.*conſtat etiam cauſam legitimitatis diſcuti, & decidi non poſſe abſque eo quòd agatur de iuribus, & validitate matrimonij, ex quo pendet; atque ita cum matrimonium Eccleſiæ ſit Sacramentum,*cap.ad abolendam,de hæret.*Conc. Trident. *ſeſſ.*24.*de reform.matrim.can.*1. ſubindeque de cauſis matrimonialibus ſolus Eccleſiaſticus iudex ſit competens,*d.cap.accedentibus,de excell. Prælat.* Iud.*d.ſeſſ.*24.*can* 12. recte ſequitur minimè ſeculares de cauſa natalium, ſeu legitimitatis poſſe cognoſcere, ſed potius, ſi incidat in cauſa hæreditatis, quæ coram illis vertitur,ad Eccleſiaſticum iudicium eſſe remittendam.

Verùm, vt quicquid in hac materia adduci ſoler, 18
plenſſimè diſcutiatur, & veritas clarius elucſcat, difficultatem vnam, quam patitur ſupradicta reſolutio,in medium proferam quæ deducitur ex teg.text. *in l.quotiès,C.de iudic.& in l.*1.*C.de ordine iudic.* com ſimilibus,quibus probatur iudices incompetentes ad cognoſcendum principaliter de cauſa aliqua, poſſe cognoſcere de incidentia, Menoch. *de arbitr. lib.*1. *quæſt.*91.*num.*8. *&* 9. Garc.*de nobilit gloſſ.*1. *num.*17. Cald.Peteira *quæſt.forenſ.lib.*1. *quæſt.*25 *à num.*12.*& de empt.cap.*34.*num.*31.D.Barboſa *in d.l.Titia à n.*21. Mor.z *de emporio iuris part.*1 *tit.*2. *de prælud.n.* 145.
Vnde † iudex Eccleſiaſticus, qui reſpecto tempora- 19
lium incompetens eſt, ea teg. *cap.cùm ad veram* 86. *diſt.* poteſt cognoſcere de cauſa temporali, ſi ea in Eccleſiaſticam, quæ coram eo vertitur,inciderit, veluti de dote & alimentis, vbi principaliter agitur de matrimonio,vt probant text.*in cap.de prudentia,& in cap.ſuper,& in cap.per veſtras,de donat.inter virum & vxorem,* reſoluunt Mantua *d. dialog.*42. Gerard.*ſing.* 88. Hippol *ſing.*589.Palat *in repet.cap.per veſtras ex tab.*2.*num.*1. Gom.*l.*50.Tauri.*num.*53. Nouel.*de dote p.*1.*priuileg.*16. Suar.de Pax *in pract.tom.*2.*prel.*2. *aum.*21.Molina *de primogen.lib.*2.*cap.*15.*n.*76. Molina *de Iuſtit.to.*2 *diſp.*443.Gutier.*pract.lib.*1.*quæſt.*44. *à num.*6.*& l.*3.*quæſt.*29.*n.*28.Azeuedo *l.*10.*num.*44. *& ſeq.tit.*1.*lib.*4.*noua Recopil.* D.Barboſa *in l.*1.*p.*1. *num.*46.*ff.ſoluto matrim.*Ergo ſimiliter valetur dicendum iudicem ſecularem cognoſcentem de cauſa ciuili hæreditatis, poſſe incidenter decidere quæſtionem naturalitatis.

Monet difficultatem Bar.*in l.Titia, num.*3.*ff.ſoluto* 20
matr. & concludit *num.*5. quòd ſi quæſtio de validitate matrimonij incidat coram iudice ſeculari non intet coniuges ad finem, vt ſententia ab eo lata validitatem matrimonij decidat, ſed vt filius natus ſit, & iudicetur ex legitimo matrimonio per modum cauſæ,

cauſæ, vt hæreditatem conſequi valeat, concludit ille poſſe ſeculatem de matrimonio cognoſcere, vt eximeret difficultas ſuperpoſita. At contraria *in d.cap. lator, & in d.c.tuam*, procedere quando cauſa natalium ita incidit coram ſeculari, vt ſuper validitatem matrimonij pronuntiare oporteat inter ipſos coniuges. Verùm hic intellectus cononcitur ex *d.cap. lator*, in quo minimè agebatur inter coniuges, ſed inter filium, & nepotem, ad effectum ſucceſſionis auitæ, atque ita non ſuper matrimonio erat pronuntiandum, ſed ſuper validitate, matrimonij autem validitas ſolum veniebat per modum cauſæ, & nihilominus probat text. ſeculatem de legitimitate cognoſcere non potuiſſe, ſed neceſſariò debere remittere, conſonat text. *in d.c.tuam*, ſecundum communem intellectum, de quo in ſummario. Quare merito hanc Bar. reſolutionem à Doctoribus communiter improbari ceſſ. s eſt Alexand. *in eadem l. Titia, n.6.* inquiens vix ſibi poſſe perſuadere, quod ea verba Bartoli ſint, ſequitur D. Barboſa *d.num.22.* poſt Albertin. & alios, quos *ibi* refert.

21 Agitur *in d.cap.tuam, n.9.* diſtinguit inter cauſas incidentes inter eandem ſpeciem iuriſdictionis, vel diuerſam: nam ſi cauſa incidens, eſt eiuſdem ſpeciei cum principali, poteſt iudex alias incompetens de ea cognoſcere, & procedere *d.l. quoties*; non ita ſi ad diuerſam ſpeciem iuriſdictionis pertineat, vt eſt iuriſdictio ſeculans reſpectu Eccleſi. ſticæ, iuxta reg. *cap. Eccleſia, de conſtit.* cum ſimilibus. Verum non latisfacit hæc reſolutio; nam ex ea ſequeretur etiam iudices Eccleſiaſticos de cauſa ſeculari incidente in Eccleſiaſticam, veluti de dote quando principaliter coram illis de matrimonio agitur, cognoſcere non poſſe; quia æquè diuerſa eſt iuriſdictio Eccleſiaſtica reſpectu ſeculatium, vt ſecularis reſpectu ſpiritualium, ex reg. *d.cap cum ad verum, 96 diſtinct.* quod tamen eſt contra text. *in d.cap. de prudentia*, & communem, de qua ibi, ſequeretur etiam non poſſe iudicem criminalium de ciuili cauſa incidente cognoſcere; nec è contra iudicem ciuilium cognoſcere de criminali, quia diuerſa eſſe iuriſdictionis ſpecies probat text. *in l. ſolemni 61. §. latrunculator. ff. de iudic.* iunctis his, quæ de eius materia tradunt multi, de quibus Alphan. *collect. 758.* Valaſc. *conſult. 27. num. 5.* tamen

22 † iudicem criminalium cauſarum de ciuili incidenter cognoſcere poſſe, probat *l. 4. §. ſi dicatur, ff. princ. ff. finium regund.* ſicut e contra iudicem ciuilium de criminali incidenter poſſe cognoſcere probat *l. nullum, C. de teſtib.* ex quibus & aliis notant Abb. & plures quos referunt, & ſequuntur Vant. *de nullit. cit. ex defectu iuriſdict. Ordin. n 49.* Menoch. *de arbitr. lib 1. quæſt. 82. num. 10.* Æuæ. Robert. *rerum iudicat. lib. 3. cap. 5.*

23 Ego tamen pro clariori prædictorum explicatione iudices quoad noſtrum propoſitum expliciter poſſe conſiderari præmittendum duco: alij enim dicuntur competentes ſimpliciter, alij incompetentes prorogabiles tamen: alij tandem incompetentes, & improrogabiles. *Primi* membri exemplum poni debet in illis, qui attento inter ſe, abſque vlla prorogatione, ſeu conſenſu litigantium adiri poſſunt, & debent, ita vt illorum forum ſimpliciter competens ſit, qualis eſt iudex illius loci reſpectu ſui territorij, de quibus *in l. 2. ff. ſi quis in ius vocatus, & l. pen. ff. de iuriſd.* Secundi membri exemplum ponunt in iudice Eccleſiaſtico, reſpectu ſeculatium, licet enim incompetens ſit in cauſis temporalibus reſpectu laicorum, iuxta *d.cap. cum ad verum*, nihilominus tamen ſi laici in iudicem Eccleſiaſticum conſentiant, competens efficitur, poſſunt namque illius iuriſdictionem prorogare, iuxta text. *in l. Epiſcopale, 9. C. de Epiſcop. aud.* tradunt Bart. *in l. ex conſenſu, in princip. ff. de appellat.* communis ex Curt. *in l. 1. num. 6. ff. de iudic.* Bocr. *deciſ. 69. n. 4. &* 5. *Tertij* & poſtremi membri exemplum ponunt in iudice ſeculari reſpectu ſpiritualium, qui omnino incompetens, veritus, incapax, & directè prohibitus cenſetur ad cognoſcendum de illis, etſamſi partes conſentiant, *cap. ſi diligenti, cap. ſignificaſti, de foro compet.* immo nec ex delegatione Eccleſiaſtici iudicis, *cap. 2. de iudic* iuncta *gloſſ. 2.* & communi, de qua Dec. *num. 5.* & Ripa 34. atque alijs ibi.

Vnde inferes quoad effectum cognoſcendi de cauſis incidentibus maximum dari inter præfectos iudices diſcrimen; etenim illi, qui ſunt veriti, & omnino incapaces, nec principaliter, nec incidenter cognoſcere poſſunt de cauſis, in quibus ſunt incapaces & directè prohibiti: at verò iudices incompetentes, non tamen veriti, nec incapaces, quamuis non poſſint cognoſcere principaliter, in quibus ſunt incompetentes, poſſunt tamen de illis pronuntiare; quando illæ cauſæ inciderint in cauſa principali, in qua ſunt competentes; quia licet iudex quæſtionem incidentem examinet, non tam ſuper ea primò & principaliter, ſed ſuper alia, de qua competens eſt, definitiuè pronuntiat, iuxta *l. 1. ibi, vniuerſam incidentè quæſtionem examinare*, &c. *C. de ord. iudic.* explicant Anton. *in cap. cum Eccleſia, n. 15. de cauſa poſſeſſ.* Capyc. *dec. 7. num. 4.* Ex quibus clarè videbis quam magna inter iudices ſeculares, & Eccleſiaſticos quoad cauſas incidentes detur differentia: etenim ſeculares cum ſint veriti & directè prohibiti, cauſas Eccleſiaſticas nec principaliter, nec incidenter definitè poſſunt, immo cas cum in cauſa principali, de qua cognoſcunt, inciderint, tenentur ad forum Eccleſiaſticum remittere, iuxta *d.cap. lator, & d.cap tuam*, cum ſimilibus ſupra citatis: iudex tamen Eccleſiaſticus cum reſpectu cauſarum ſecularium incompetens tantum ſit, non verò veritus, aut directè prohibitus, quamuis non poſſit de ipſis principaliter cognoſcere, rectè tamen, ſi illæ incidentes in cauſa Eccleſiaſtica, in qua ſunt competentes, poſſunt de illis pronuntiare, iuxta *d.c. de prudentia, & c. per venerabilem*, ibi, *caſualiter exercemus, qui filij ſint legit.*

Sed dubium eſt an Eccleſiaſticus iudex poſſit cognoſcere de huiuſmodi incidenti us, ſolum ad decidendum cauſæ principalis, vel ſuper eis pronuntiare, & diffinitiuè decidere? In quo videtur recepta opinio illa, quæ habet Eccleſiaſt. cum iudicem ſoluto de incidenti temporali cognoſcere poſſe per modum cauſæ, vel vt ſuum iuriſdictionem, & ſententiam à ſe latam meatur, in pendentes executendo, vt voluerunt antiqui omnes, quos refert Præpol. *in cap. 1. num. 5. qui filij ſint leg.* & ſequitur ibi Quiac. Conar. *d. num. 4. in fine*, Robert. *d.c. 5. verſ. pro 7. to.* Pro quibus adduci poteſt ratio *d.l. 1. C. de ordine iudic.* quæ eximit iudicem, qui de principali cauſa cognoſcit, & reſpectu incidentis incompetens eſt, ſolum cognoſcere poſſe de incidenti per modum cauſæ in ordine ad principalem; non tamen de ea pronuntiare; nec ſententiam, quam profert circa principalem, parere actioni nil, vel exceptioni reſpectu incidentis, vt colligitur ex verbis ipſius *l. 1. ibi, vniuerſam incidentem quæſtionem*, iuncto ibi, *quantum tum de ea ſed de hæreditate pronuntiat.* Deinde facit text. *in d. cap. cauſam, qua 7.* 26 *qui filij ſint leg.* vbi de cauſa legitimitatis principaliter agebatur coram iudice Eccleſiaſtico, virtute reſcripti Apoſtol. & acceſſorie de reſtitutione terræ tum, quibus altera pars fuerat ſpoliata. & tamen decidit text. iudicem Eccleſiaſticum de ſola quæſtione legitimitatis eſſe competentem, & iudicium poſſe-

ſorium

ſotium Regi, ſeu ſeculari poteſtati eſſe relinquendum. Denique facie text. *in d.c. cùm, de ordine cognit.*
27 ex cuius litera planè deprehenditur † cauſam Natalium Reginæ Cypri principaliter coram Summo Pont. fuiſſe agitatam, & prius de legitimitate ipſa, quam de hæreditate fuiſſe incœptum iudicium, vt denotant illa verba, cauſam ſucceſſionis incipere, & tamen cauſam hæreditatis acceſſoriam, & ab illa Natalium dependentem, ad ſeculare iudicium Regis Francorum deductam fuiſſe, quem intellectum ſo ſe verum eſſe, & iuxta eum ſtare propriè verba text. cum ſecundum contrarium intellectum improprietur. fatetur Abb. *ibi num. 7. verſ. ſecundum intellectus.* Si quis autem petat, in quo maneat differentia, de qua ſupra, inter Eccleſiaſticos, & ſeculares iudices, reſpondebitur eam poſſe aſſignari, quod ſeculares nullo modo, etiam per modum cauſæ, poſſint de ſpirituali cognoſcere, Eccleſiaſtici verò poſſunt per modum cauſæ ex ratione diuerſitatis ſuperius aſſignata, non tamen cognoſcere poterunt ad effectum, vt pronuntient, & ex tali ſententia actio, vel exceptio oriatur; immo ſicut ſeculares tenentur incidentem quæſtionem ſpiritualem ad Eccleſiaſticum remittere, ita tenebitur Eccleſiaſticus incidentem quæſtionem ſeculärem laico iudici decidendam, ac diffinitiuè demandare.

28 Non obſtant huic reſolutioni text. *in cap. 1. & in c. perlatum, qui filij ſint leg.* quatenus videntur decidere poſſe Eccleſiaſticum pronuntiare de cauſa dotis, & hæreditatis incidente in cauſa legitimitatis, quæ coram eo vertebatur, reſpondetur enim cum Innocent. non iubere Pontifices ibi hæreditatem reſtitui, nec aliter ſuper ea pronuntiare, hoc enim tantummodo ad iudicem ſecularem pertinere conſtat ex proximè dictis, ſed ſolum præcipiendo ea lata parti, ne moleſtet ſuper hæreditate eum, qui legitimus iudicatus eſt, ex ea ſola occaſione, quod ſit illegitimus, quia per hoc directè offenderitur ſententia lata ab Eccleſia ſuper cauſa ſpirituali natalium, quæ in vtroque foro ſeruari debuit, & exceptionem rei iudicatæ producit, iuxta reg. *c. 2. de excep. in 6.* & quia ad eandem Eccleſiam pertinet, ſicut ad quemlibet alium iudicem, ſuam tueri iuriſdictionem, & reſiſtentes ſententiis à ſe latis coërcere, *c. 1. de offic. deleg.* & per totum *ff. ſi quis ius dicenti non obtemperauerit.*

29 Nec obſtat difficilis text. *in d. cap. de prudentia de donat. inter virũ, & vxorem,* dum claris verbis probat Iudicem Eccleſiaſticum, qui de validitate matrimonij cognouit, potuiſſe, & debuiſſe de cauſa dotis incidente acceſſoriè cognoſcere, & eſſentialiter definire, nam habet varios intellectus propter quos infirmum eſt argumentum ex illo deſumptum. In primis enim Innocent. Imola. Abb. & alij *ibi*, Dec. *in authent. quod locum, n. 1. C. de collationibus* Felin. *in c. licet, de foro cõpet.* Aufret. *de poteſt. Eccleſiæ ſuper laicos, fall. 27.* Gomez *in c. vltim. n. 22. de indic. in 6.* Ripa *in l. 1. n. 48. ff. ſoluto matrim.* Bold. Nouell. *de dote part. 9. priuileg. 16.* Perez *l. 2. in. 1. lib. 3. Ordin.* Suar. de Pace *d. pralud. 2. n. 21.* exiſtimant cauſam dotis, etiam principaliter motam, eſſe mixti fori, ita vt inter iudicem Eccleſiaſticum, & ſecularem ſit locus præuentioni, & ideo potuiſſe iudicem Eccleſiaſticum *in d. c. de prudentia,* de prædicta cauſa dotis cognoſcere, & ſuper ea pronunciare; quod etiam probant auctoritate text. *in cap. per veſtras eodem tit. de donat. inter vir. & vxor. & cap. ex litteris, de pignorib.* Verùm intellectus iſte conuincitur ex litteris prædictis text. *in cap. de prudentia,* ibi, *vos qui de matrimonio principaliter cognouiſtis, de dote, quæ eſt cauſa incident, acceſſoriè cognoſcere voluiſtis,* quæ verba oſtendunt Eccleſiaſticũ iudicem non alia ratione, quàm incidentiæ de dote cognouiſſe. Quare cõm Innoc. reſoluunt Doctores magis communiter ſoluentes ſententiam gloſ. *verb. acceſſoriè.* ibi, *vt teſtantur.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 15. n. 76.* D Barboſa *in d. l. 1. part. 1. n. 46.* Palat. *in repet. cap. per veſtras, notab. 2.* Nec contrarium probant Iura, quæ pro Innoc. adducuntur nam ad *d. c. per veſtras,* plenè ſatisfacit ibi Palat. *d. notab. 2. num. 5.* oſtendens loqui de paupere, atque ita miſerabili perſona, de cuius cauſa Pontificem, & Eccleſiaſticos iudices competentes eſſe notant Doct. communiter per text. ibi *in cap. ex parte, de foro cõpet.* vt vel inuitus fatetur Couar. *pract. cap. 6. n. 1.* D. Barboſa *d. part. 1. n. 49. ad fin.* qui etiam *num. 7.* ſimiliter reſpondet ad *d. c. ex litteris,* quod mulier, de qua ibi, erat oppreſſa per iudicem ſecularem, à quo propter delictum mariti fuerat propria dote ſpoliata.

Verùm, vt rectiùs percipere poſſis verum *dict. c.* 30
de prudentia, intellectum, aduerte cauſam dotis, de qua ibi, non eſſe propriè incidentem, quaſi ad deciſionem cauſæ principalis eſſet neceſſaria, vt eſt cauſa ſtatus *in d. l. quoties,* ſed eſſe propriè dependentem ex matrimonij validitate, vel nullitate, ad Eccleſiaſticum pertinere fatemur, ex auctoritate *d. cap. de prudentia.* Si verò principaliter de ea agatur inter laicos, ad iudicem ſecularem eſt deferenda, veluti quando ſoluto matrimonio repetitur ab hæredibus vxoris, vel quando eo conſtante mulier agit ex capite inopiæ, ad quam vergit maritus; vel ſi petatur à viro tanquam promiſſa, ex notatis *in l. ſi conſtante, ff. ſoluto matrimonio, & d. cap. per veſtras,* & traditis, per D. Barboſam, *d. part. 1. num. 46,* Bobadil. *in ſua politica lib. 2. cap. 17. num. 101.* Ceuall. *de cognit. per viam violent. q. 13.* Marta *de iur. ſd p. 2. c. 21. à num. 15.* Cened. *pract. q. 37.* nouiſſime D. Felician. da Vega me citato *in hoc loco loco relect. c. ex tenore 11. de foro compet. num. 39.* Pro ratione verò differentiæ inter dotem, de qua ibi, & hæreditatem de qua *in dict. cap. cauſam quæ,* occurrebat cum aliquibus præceptoribus dicere cauſam dotis eo caſu iudicio Eccleſiæ fuiſſe ſpecialiter reſeruatam, ex text. *in cap. 1. de donat. inter virum,* iuncto intellectu magis communi: de quo Couarr. *d. part. 2. c. 6. §. 8. num. 26.* D. Barboſa *in rubr. ff. ſoluto matrimon. part. 2. num. 39.* Cuius reſecuationis ratio reddi poteſt ex maxima coniunctione, ſeu connexitate, quam habet dos cum matrimonio, nam ſine matrimonio dos conſtare non poteſt, *l. 3. ff. de iur. dot.* atque ideo quod iudex Eccleſiaſticus iudicat matrimonium non valuiſſe, merito & conſequenter debet iudicare dotem reſtituendam, quæ neceſſaria dependentia non reperitur in hæreditate, longéque minus in reſtitutione terrarum, de qua *in dict. c. cauſam quæ.* Ex qua ratione non temerè tentari poteſt, abſque ſpeciali Eccleſiæ reſeruatione connexionem hanc matrimonij cum dote ſufficere debuiſſe, vt ſecundum generales regulas iudex, qui matrimonium nullum eſſe pronuntiauit, debeat iubere dotem reſtitui, tanquam quid connexum inſeparabiliter, iuxta principium illud, de connexis idem eſt iudicium, *cap. tranſlato, de conſtitut.* cum citatis in libello *de princ. virtuſque iuris littera C, num 39.* & in materia iuriſdictionis, *cap. quanto, de iudic.* vbi ratione connexitatis, quam iuſpatronatus habet cum iure ſpirituali miniſtri, cui præſentat patronus, ex iuris principio reſpondet Pontifex, quod coram Eccleſiaſtico iudice debeat tractari, vbi norant noſtri, præcipuè Decian. *num. 3.* adducens tanquam ſimile *dict. cap. de prudentia,* & alia, quæ vide.

Ex quibus infertur noſtram principalem reſolu- 31
tionem

tioocm procedete ſiue agatur de cauſa ex aliqua quæſtione iuris pendẽte,velun an matrimoonum legitimè ſit contractum,& validum, ſiue verſetur circa factũ ſolummodo;veluti quia dubitatur an matrimonium fuerit contractum de facto inter perſonas habiles ad contrahendum: de quæſtione enim facti circa ſpiritualia laicos iudices cognoſcere non poſſe tenent Baid.& Fulgoſ. *in l.quoties*, Abb.*in d. cap. tuam*, *n.*10. & alij,ex quibus communem dicit Aretin.*in l. omnis nouatione,num.*3.*C. de ſacroſ. Eccleſ.* & poſt Lap. coontanter tuetur Fachin. *controuerſ. iuris lib.*1.*c.*44. Axor. *inſtit. moral.part.*1.*lib.*7. *cap.*15. *quæſ.*5.*in fine*, Monet.*de decimis,*8.*quæſ.*1.*ſub n.*14. me citato *in hoc loco* doctiſſimus Spetell. *in dec. fori Eccleſiaſt. dec.*8. *num.*34.Qui pluribus mooẽrut fundamentis. *Primò*, quia qui cognoſcit de facto rei ſpiritualis, cognoſcit etiam de re ipſa ſpirituali; nam ex facto ius oritur, *l. ſi ex plagu,*§3.9. *in cliuo,ff.ad legem Aquil* cum citatis *in libello de princ.iuris,littera F,num.*13.Deoique moueretur præcipuè ex *cap. ſi index loc.iu,de ſemeut. excomm.in* 6.vbi agitur de ſola quæſtione facti,an ſcilicet quis ordinatus, ſeu clericus ſit, & tamen decidit ad iudicem Eccleſiaſticum pertinere, & laicos de ea non poſſe cognoſcere. Expendunt etiam verba text. *in c.vt ſuperfluitatis*, §. *prohibemus*,ibi, *quoquo modo,de hæret.in* 6. quæ verba omnem modum cogooſcendi, ſiue de iure,ſiue de facto, videntur excludere. Quamuis iudicem ſecularem de quæſtiooe facti poſſe cognoſcere teneant Bat. *in d.l quoties,& in d.l.Titia*, vbi late D Barboſa *à n.*22.& 24.& 53.*verſ. ſecunda principalis concluſio*, Vant.*d.n* 54.*in fine*, Couarr. *d.cap.*8. §.11.*num.*3.Garcia Falcon.*reg.*253.*num.*12.Menoch. *conſ.*336.*n.*11. *vol.*4. Ceuall. *communium contra communn.q.*403. Cabed. *part.*1. *deciſionum Portugal. areſto* 105.

32 *Secundò* deducitur ſeculares iudices de cauſa matrimonij, ſeu natalium etiam ſummariè cognoſcere noo poſſe,vt poſt Ioan.Andr. *in addit.ad Specul. tit. qm ſuly ſint legitimi,*§.1.*verſ.compeiit*, tenet Dec.*anc.* a. *de iudic.num.*24. *verſ. tertio fallit.* Pro quibus facit text. *in Clement. diſpendioſam*, *de iudic.* vbi inter cauſas ſpirituales, ponit Pontifex cauſas matrimoniales, de quibus agimus, cum ex dictis conſtet de his non poſſe ſeculares vllo modo cognoſcere, neceſſariò ſequitur de ſumma iis cognoſcere non poſſe. Veget etiam ratio, quia conſtat laicos omnino incapaces eſſe ad cognoſcendum de illis quolibet modo,& conſequenter cum in cauſis ſummariis cognitio iudicialis ſit neceſſaria,ſequitur etiam hanc ſummariam cognitionem laicis eſſe denegandam, quicquid dicat Bald.*in l.filium,n.*13.*ff.de iur. qui ſum ſui, & l.*2.*C.de Carbon.edicto.*

33 *Tertiò* deducitur de cauſa matrimoniali incidente non poſſe io laicum compromitti ex generali reg. text. *in cap. contingit*, *de arbitr.* vbi probatur, quod laici arbitri eſſe non poſſunt de rebus ſpiritualibus, tuoda generali æquiparatione iudicum, & arbitrorum,de qua *in l.*1 *ff.de receptis arbitris*; ex qua deducitur,quòd quemadmodum ex dictis laici nec principaliter,nec incidenter iudices eſſe poſſunt,ita nec arbitri.Quare ita tenent Alexand.*in d. l.Titia,n.*9. Roman. *conſ.*299. Anton. Blanc. *de compromiſſ.quæſt.*4. *num.*7. Couarr. *d.*§.12. *num.*2. qui etiam illam rationem conſiderant,quod cauſa matrimonialis io arbitrum etiam clericum compromitti non poteſt, *cap. penult.in fine,de reſtitut.in integr.*ergo multò minus poterit in laicum compromitti ſuper cauſa matrimonij, vel ſtatus, vbi de ea principaliter agitur, non ita ſi agatur incidenter; tunc enim arbitros admitti poſſe docuit *gloſſ. vltim.in fine in l.cùm proponat*, *C. de reoius cred.* Abb.*in d.c.penult. num.*6. Blanc. *dict.quæſt.*4.*num.*15. & 18. Calil. Pereira *in l.ſi curatorem,verb. implorandum,num.*26.Sed tollitur hæc ſolutio *in l.vlt. in fine*, *C. vbi & apud quem*, vbi etiam incidenter negat dari reſtitutionem in integrum ab arbitro, nec iure Canonico *in d.cap. pen.* cuntatium expreſſom reperitur, vt debeamus inter vtrumque ius facere differentiam, quam tenuit Abb. *d. loco* contra leg.text. *in c.*1.*de nouis operis nunt.* Nec obſtat tamo Bald. *in l.*1. *n.*28.*C.de confeſſis*, vbi ſcribit de cauſa matrimoniali incidenti poſſe in laicum compromitti, eamotus ratione, quia arbitri non tanquam iudices, ſed tanquam priuatæ perſonæ cognoſcunt, & eorum ſeotentia actionem, vel exceptionem rei iudicatæ non producit, ac ſubinde Eccleſiaſticæ iuriſdictioni non derogant,nec vſurpant;adducitque in ſuæ opinionis confirmationem reg.*d.aut prætor.*5.*in princ.ff.de re iudic.*vbi iuncta *gloſ.* probatur arbitros non iuriſdictionem habere,ſed notionem.Reſponderut enim rationem horus reſolutionis non cõſiſtere in præiudicio, ſeu vſurpatione iuris Eccleſiaſtici, ſed in prohibitione, & incapacitate laicorum, quos capaces facere non poteſt priuatorum conſenſus, iuxta *l. priuatorum*, *C. de iuriſd. omnium iud.* & *cap. ſi diligenti*, *de foro comp.*

Quarò deducitur, vbi de poſſeſſorio agitur inter 34
virum, & vxorem, quoties vir. poſſeſſione inuitur adiæſſus mulierem, quæ propria auctoritate diuertit, vel è contrario, non poſſe ſeculatem iudicem cognoſcere, ſed ad Eccleſiaſticum eſſe recurrendum, ſicut in cauſis matrimonialibus.Ita reſoluunt Aſſl.& *in Conſtitut.Sicul.lib.*8.*rub.*48.*n.*6.7.& 8. Couar.*d. cap.*53.*num.*2.*verſ.verum*, & *d.* §.12.*num.*3. Angel. de Vbald. *inter conſil. matrimon. conſil.*44. *num.* 57. & 60. *lib.*1. Plot. inter eadem *conſ.*87. *num.*15. poſt Roland.Menoch & alios Gutier. *canon.lib* 1.*cap.*34. *num.*26. *verſ.* & *in terminis*,Valaſc.*conſult.*93.*num.*2. *ad med.verſic.in cauſa matrimoniali.*Vicent.de Franchis *dec.*36.*num.*1.me citato *in hoc loco* Spetell. *in deciſ.fori Eccleſiaſt.deciſ.*9.*num.*22. Rota *in Ruuenaten. Emphyteuſis* 28. *Maij* 1631. coram *R.P.D. Merlino.* Quorum ſententia probatur ex gloſſ. inſigni, *verb. & ab eo*, *in cap. ex tranſmiſſa*, *de reſtitut. ſpoliat.* quæ expreſsè docuit enm, qui ad teſtitunonem agit coniugis,probare oportete deſponſationem,& copulam, ſubinde docuit poſſeſſorium hoc non ſicut cætera eſſe, non enim ſola ſufficit poſſeſſio, quia io matrimonio ſiue iure, & titulo haberi nequit, in cæteris vero poſſeſſoris titulus, etſi coloratus,ſufficit, vode etſi in his iudices laici cognoſcere poſſint, in illo minime: tum quia cauſa matrimonialis poſſeſſoria habet admixtam cauſam ſpiritualem, ex Butr. *in cap. litteras*, *de iuram. calumniæ*, haberque admixtum titulum, gloſſ. *in d. cap ex tranſmiſſa*, at vbi de titulo cognoſcendum eſt, tanquam laicus ius dicere poteſt, communis enim ſententia receptum eſt de cauſis poſſeſſorijs, quæ pertinent verum iuſtificari debeat,laicum iudicem eſſe non poſſe, Couar.*d.cap.*35. *num.*1.Menoch.*remed.*3.*retin. num.*328.& *remed.*15. *recuper. num.*278. Gutier. *d. num.*26. Non obſtat argumentatio noſtrorum, qua patificant cauſam poſſeſſoriam matrimonialem cum cæteris poſſeſſorijs beneficiorum, vel aliarum rerum Eccleſiæ, quia ratione ſpiritualitatis propter Sacramentum excedit cætera omnia ſpiritualia, beneficia, decimas, oblationes, & his ſimilia, de quibus vbi de poſſeſſiooe mera agitur, affirmant fere omoes iudices

dices laicos cognoſcere poſſe, vnde non rectè argumentum de his ad matrimoniales cauſas deducitur, quare minus bene ſeculares iudices de hac matrimonialis poſſeſſorij cauſa cognoſcere poſſe tenent, & defendunt Renat. Chopin. *de ſacra polit. lib. 2. tit. 1. n. 14.* Theſaur. *Pedem. deciſ. 117.* Camill. Bortel. *in ſumm. omnium deciſ. tom. 1. tit. 43. n. 104.*

ALLEGATIO LXXXV.

Epiſcopus an poſſit Eccleſiæ nouum cenſum imponere, vel antiquum augere?

SVMMARIVM.

1 *Cenſus Eccleſiis dupliciter imponitur, vel in perpetuum, etiam poſt mortem poſſeſſoris, vel ſolummodo ad vitam illius.*

2 *Prælatus nullus Papa inferior poteſt cenſum perpetuum, aut penſionem perpetuam imponere.*

3 *Cenſus, ſeu penſiones perſonales ad vitam poſſeſſorum, vel breuius tempus licitè poſſunt Epiſcopi ex cauſa impouere.*

4 *Cenſus apud Gallos vix conſtituitur ab alio, quàm à ſummo Pont.*

5 *Cenſus perpetuus ab Epiſcopis imponi non poteſt, niſi iuſta de cauſa, & tempore fundationis.*

6 *Cenſum perpetuum poſt Eccleſiam fundatam imponere nequit Epiſcopus, niſi quando locus religioſis applicanerit, & vltra iuſtam cauſam concurrat debita ſolemnitas.*

7 *Cenſum retinere poteſt Epiſcopus, ſi Epiſcopalia remiſerit in Eccleſiis, qua pleno iure ei ſubiiciuntur.*

8 *Penſionem Eccleſia imponere abſque Capituli conſenſu non poteſt Epiſcopus.*

9 *Cauſa Epiſcopo cenſum imponente requiritur.*

10 *Alienatio rerum Eccleſia fieri nequit præſertim ab inferioribus ſine iuſta cauſa, quamuis ſolemnitas concurrat.*

11 *Penſiones inualida ſunt abſque iuſta cauſa ab inferioribus impoſita.*

12 *Cauſa in Epiſcopo cenſum imponente probari debet concludenter, itaut illis affirmanti eam ſubeſſe credendum non ſit.*

13 *Epiſcopi an poſſint Presbyteris ſingulas aureos, aut aliam ſummam ſingulis annis ſoluendam imponere, oſtenditur.*

14 Cap. prohibemus, de cenſibus *declaratur.*

15 *Tributa iuris publici ſunt, & nonniſi à Principe ſuperiorem non recognoſcente imponi valent.*

1 DVpliciter poteſt cenſus Eccleſiis imponi, vel in perpetuum etiam poſt mortem poſſeſſoris, vel ſolummodo ad vitam illius, aliúdve tempus breuius: primo caſu Epiſcopi, & quicumque alij inferiores nequeunt cenſum imponere, *cap. ſcientes 3. cap. prohibemus 7.* cum aliis, *de cenſibus, Clement. 1. verſ. eadem quoque, de ſuppl. neglig. Pral.* Sed ſolus Summus Pont. diſpoſando in ſua lege, *cap. ad quæſtiones, 6. de rerum permut.* quem text. in id refert Sot. *lib. 9. de Iuſtit. q. 7. art. 2. col. 2.* vbi affirmat morem eſſe Romanum, † nullum prælatum Papa ioferiorem, cenſum, ac penſionem perpetuam imponere poſſe, neque in beneficiorum permutationibus, neqoe in ſimplicibus reſignationibus, Abb. *num. 2.* & Doctores communiter *in d. cap. pro-*

hibemus, & in cap. preterea, num. 3. eod. tit. Gig. *de penſionib. quæſt. 6. num. 1. & à num. 6.* Rebuff. *de pacificis poſſeſſor. num. 110.* Rot. *deciſ. 437. num. 1. in princ.* apud Farin. *p. 1. recent.* Camill. Cant *in princ. tract. Epiſc. in princ. à n. 1. tom. 15. tractatuum Doct. p. 12. fol. 534.* Poul. Rom. *de penſion. c. 4. n. 10.* Dec. *in cap. ex parte n. 15. de offic. deleg.* vbi quòd poteſt reſeruari in actu collationis, & *conſ. 142. n. 3.* Caccialup. *eod. tract. 413. n. 4.* Rmminald. *conſ. 298. n. 26.* Gamb. *de officio legati lib. 6. à n. 77.* Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 5. à n. 225.* Filliuc. *tract. 42. de penſion. c. 3. n. 4.* Rot. *deciſ. 166. n. 4.* apud Farinac. *p. 2. recent.* vbi repetit iuſtam cauſam, videlicet amorem, quo Epiſcopus ſuum ex fratre nepotem proſequebatur, ad text. *in cap. dilecto,* vbi notant DD. *de prab.* & quo commodius Sacræ Theologiæ operam dare poſſet, ex traditis per Rebuff. *loco proximè citato n. 23.*

Iuſtam ſimiliter cauſam reputat eadem Rot. *in Meliten. Canonicatus 9. Martij 1595.* coram *Illuſtriſſimo Domino meo Cardinal. Millino,* impreſſa per Matchetan. *de commiſſion. part. 1. §. 2. pag. 711.* quia ille, ad cuius fauorem Epiſcopus penſionem impoſuerat, originarius Meliten. erat, & in Vrbe factis literis operam dabat; quæ cauſa reſpicit vtilitatem non ſolùm illius particularis Eccleſiæ, ſed etiam vniuerſalis, quæ ad ſuum regimen Viris litteratis maximè indiget, ex dictis ſupra *allegat. 46. à princip.* & iſta cauſa eſt adeò fauorabilis vt Epiſcopus poſſet etiam contra Canones diſpenſare, Roman. *conſ 325. num. 8.* cum maiori parte Capituli, & contradicente minori parte, poteſt ſtatuere, vt quilibet Canonicus de ſuis præbendis conferat alicui pauperi ſcholari ſtudenti certam quantitatem ſingulis annis in ſubſidium, Abb *in cap. vlt. num. 2. de iis, quæ fiunt à maiori parte Cap.* Bologn. *in Authen. habita num. 387. C. ne filius pro patre,* Botiæ *de Synodo Epiſcop. p. 3. concl. 17. in 9. col. art. 1.* Rebuff. *de priuileg. ſchol. princip. 42.* Ee aduerte quod penſio ob Ordinatio impoſita, cauſa non iuſtificata, eſt nulla, non ſimoniaca; vt tenuit Rot. *in d. Meliten.*

In ſecundo verò caſu, Epiſcopi ad vitam poſſeſſorum, vel breuius tempus licitè poſſunt ex cauſa cenſus perſonales, ſeu penſiones ad fauorem alterius imponere, *c. niſi eſſent, 21. de prabendis, c. de catero, in fine, de tranſact. cap. vnic. propè finem verſ. credimus, vi Eccleſiaſt. benef.* Felin. *in c. ad audientiam num. 4. & 5. de reſcript.* poſt alios Gig *vbi proximè num 2. 3. & 4.* Cottaſ. *de Sacerdot. part. 1. c. 4.* Mandoſ. *de ſignatura gratiæ tit. penſionis, verb. Papa.* Boët. Epo *de ſaturn. permutat. benef. iure ad c. cum olim, de rerum permut. num. 105.* vbi reſoluit penſiones huiuſmodi beneficiales ob Epiſcopis conſtitui poſſe ad vitam vſque peoſionarij; adeo vt non ſolum ad eam ſoluendam teneatur præſens poſſeſſor, cum quo permutatio fuit inita; verum etiam eiuſdem, vel mortui, vel aliò tranſlati ſucceſſor in idem beneficium quantumlibet non hæreditarius, affecto ſcilicet ipſomet beneficio, arg. *c. de catero, de tranſact.* at perpetua penſione beneficium vllum grauare nequit Epiſcopus vltra vitam ſcilicet certi beneficiarij, ſed Summ. Pont. ad id requireretur auctoritas, *c. ſignificauit, de cenſib.* 3

Ratio differentiæ eſt, quia in primo caſu Eccleſia perpetuò oneraretur, & fit cenſualis, quod in Concilio Lateranen. relato *in dict. c. prohibemus,* vetitum eſt; in ſecundo non Eccleſia, ſed perſona obligetur, in quibus terminis prohibitio illa non datur, obſeruant Abb. *num. 9.* & Doct. communiter *in c. cùm veniſſent,* per text. ibi, *de reſtitut. ſpoliat.* Cardinal. *num. 1.* & omnes *in 4. cap. prohibemus,* vbi Anton. 4

*num.*4.Felin.*in c. ad audientiam*, 2. *n.*2. *de reſcriptis*, Gig. *de penſionib. q.*6. *à princip.* Rebuff. *de pacificis poſſeſſ. à num.* 106. Couar. *in cap. quamuis pactum part.*1.§.6.*num.*vlt. Cottaſ.*d.c.*4. Hodie tamen apud Gallos ab alio, quàm à Summo Pontif. via conſtituitur cenſus, vt poſt Gig. quem refert, affirmant Rebuff. *vbi proximè*, *n.*105. *ad finem*, Cottaſ.*d.c.*4. *à num.*9.

5 Ex quibus infertur cenſum perpetuum ab Epiſcopis imponi non poſſe, niſi iuſta de cauſa, & tempore fundationis, c. *præterea*, 23. *in princip. de iure patron.* Adducunt optimè Anton. *in c. ſignificauit*, 13. *de*
6 *cenſib. nnm.* 3. † Poſt fundatam verò Eccleſiam imponere nequibit, niſi quando locis Religioſis applicauerit, & vltra iuſtam cauſam concurrat debita ſolemnitas, nempè Capituli conſenſus, & cætera, quæ in alienatione rerum Eccleſiaſticarum requiruntur, vt tandem fateri cogantur Abb. *in d. c. ſignificauit*, *n.*3. & Card. *n.*5. argumento text. *in c. tua*, & *in c. paſtoralis*, 9. ibi, *viris Religioſis*, *de his, quæ fiunt à Prælatis*, *c. paſtoralis*, 7. in eiſdem verbis, *de donat* † In Eccleſiis verò, quæ pleno iure Epiſcopis ſubiiciuntur, poteſt Epiſcopus, ſi Epiſcopalia remiſerit, cenſum retinere, *c. cõſtuntus*, *de relig. domib. c. cum venerabilis*,
8 21. *de cenſib.* Et † quòd non poſſit abſque Capituli conſenſu penſionem Eccleſiæ imponere, facit text. *in d. c. paſtoralis*, 7. & *in c. ſi Epiſcopus*, vbi *gloſſ. vlt.* 12. *q.*2. tuuat efficax ratio; etenim Epiſcopus non poteſt alienare neque Eccleſiam, neque bona illius abſque debitis ſolemnitatibus, *c. nouit.* 4. cum multis ibidem, *c. tua nuper*, 8. *de his, quæ fiunt a Prælat. c. ſine exceptione*, 52. *q.*2. plane qui penſionem Eccleſiæ imponit, quaſi alienat, *c. nulli, de rebus Eccleſia*, ibi, *conditionem*, &c. agnoſcit Rebuff. *de pacificis poſſeſſ. n.*108. Igitur, &c. obſeruant Innoc. *in d. c. paſtoralis*, *ad finem*, communiter receptus, Anton. *n.*2.4. & 11. Cardinal. *n.*5. Abb. 1. & 3. *in d. c. paſtoralis*, in effectu Rebuff. *vbi proximè*.

9 Cauſa in Epiſcopo cenſum imponente requiritur, argum. *dict. c. conſtituimus*, & *c. per tuas*, 5. *de donationib.* & in fortiotibus terminis, *c. pen. de verbor. ſignificat.* & *c. ſi propter* 50. *in princ. de reſcript. lib.*6. *Clem. vni. verſ eadem*, *de ſuppleu. neglig. Prælat.* Etenim † alienatio rerum Eccleſiæ fieri nequit, præſertim ab inferioribus, ſine iuſta cauſa, quamuis ſolemnitas concurrat *d. c. ſine exceptione*, 12. *q.*2 referunt plures caſus Abb. *c.* 1. *n.*17. *de in integrum reſtit.* Couart *var. lib.* 2. *c.*17. *n.*2. poſt *gloſſ.* 2. *in d. c. prohibemus*, *gloſſ. in ſum n.* 12 *q.*2. *gloſſ. in c.* 1. *de rebus Eccleſia.* Gig. *de penſion q.*6. Rebuff. *d. loco n.*108. & 113. qui ſectè
15 aduertunt † inualidas eſſe penſiones ſine cauſa ab inferioribus impoſitas, Dec. 437. *n.*12. Cottaſ. *d. c.*4. *à num.*12. remiſſiuè Flamin. *de reſignat. lib.*6. *qnaſt.*2. *num.*534.

Poteſt Epiſcopus ex officio ceſſante pacto mandare quod recipiens beneficium pinguius ſoluat aliquam penſionem ſuo tempore duraturam ad coæquandos fructus vtriuſque beneficij permutati, vt per Anchar. *conſ.*279. *Quæſtio proponitur*, *verſ. ex qua cauſa n.*1. Camill. Caut. *de penſion. Epiſcop. in princ.* & ex *num.*1. Paul. Rom. *de penſion. c.*4. *num.*10. Cacialup. *ead. tract. q.*13. *n.*4. Gambarupt. *de officio Legati lib.*6. *ex n.*77. Rota *deciſ.*165. *n.*4 *p.*4. *recentiar.* & *in Melsten. Canonicatus* 5. *Martij* 1595. coram *Illuſtriſſimo Cardinal. Milino*, & *in Albuganen. canſidentia*, 6. *Martij* 1606. coram *Cardinal. Marquemontio*, Flamin. *de conferent. q.*28. *n.*120. *in princip.* & *in fine*, *verſ. ad coæquandum*, Rodoan *de ſimonia*, *part.*2. *c.*21. *num.*34 *cum ſequentibus*, Boër. Epo *de ſaturn. permut. benefic. iure*, *ad c. cum olim*, *de rerum permut. nnm.* 102. vbi etiam quærit cur per conſtitutionem penſionis compenſari magis poſſit inæqualitas illa beneficiorum permutandorum, quàm per numerationem pecuniæ præſentis, vel ſemel interuenientis, cum tamen penſio quoque conſiſtat in pecunia? Et reſpondit penſionem talem de fructibus, & obuentionibus ipſius beneficij depromendam ſic deliberari, vt natutam beneficij ſpiritualem quadantenus teneat, vt non tam temporale quin pro beneficio pinguiori vicißim tependatur, quàm ſpirituale quid, aut ſpirituali annexum ſaltem dependenter, aut conſequenter.

Circa eandem materiam aſſignandæ, ſiue conſtituendæ penſionis per Epiſcopum iam ſuprà *num.*1. aliqua retigimus, & de ea agunt plures, quos refert & ſequitur Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*617. *nnm.*1. & 2. vbi *num.*5 reſoluit quòd quamuis regulariter Ordinarius non poſſit reſeruare penſiones, cum illæ non reſeruentur, niſi auctoritate Papæ, ex *deciſ.*437. *n.*2. *part.*1. *recent.* tamen hoc intelligitur ſine iuſta cauſa, nam ea exiſtente paſſim permittitur talis reſeruatio, videlicet pro bono pacis, vel pro ſtudio alicuius ſcholaris pauperis, vel in vtilitatem Eccleſiæ, pro concordia litis, pro pauperibus, & egenis, pro benemeritis, pro vſu pio, pro renunciantibus ex cauſa renunciationis loco alimentorum in quantitate moderata, & non ex pactione partium, & *nnm.*18 quòd non ſufficit aſſertio Epiſcopi dicentis cauſam interuenuiſſe in ſimilibus penſionibus per eum reſeruatis, & ideò aliunde debet conſtare de cauſa, & à *n.*9. notat, vt talis penſio reſeruetur per viam quantitatis pecuniæ, bladi, vel vini, non autem per viam quotæ, videlicet quod detur tertia, vel quarta pars tedtituum, & à *num.* 52. obſeruat quod in caſu, quo Epiſcopus poteſt reſeruare penſionem, id intelligendum, & reſeruatio ſolum fiat vſque ad vitam onerati, itaut tantum teneatur ad talem penſionem primus onerarus, non autem ſucceſſor in illo beneficio, latè hac de re Lotter. *de re benefic. lib.*1. *q* 35. *à n.*11. *cum ſeqq.* vbi in tribus caſibus Epiſcopum poſſe reſeruare penſiones approbat. *Primò* quando ea compromiſſaria poteſtate inter duos ſuper beneficio contendentes, vni illorum beneficium adiudicat, & pro bono pacis iubet per eundem, dum vixerit, alteri aliquam annuam quantitatem perſolui abſque præiudicio ſucceſſoris. *Secundò* quando egente aliqua Eccleſia miniſtro de conſenſu illius Rectoris erigeret nouum beneficium, & ex eiuſdem Eccleſiæ ſuper eacteſcentibus fructibus vellet inſtituere annuum reditum, qui deinceps deſeruiret pro dote noui beneficij erecti, iuxta terminos *cap. conquerente*, *de cleric. non reſid. Tertiò* quando aſſignatur per Epiſcopum certus reditus ea proptia mensa alicui pro certo ſeruitio Eccleſiæ, quod ſi ſit proportionatum, toleratur. Hos & alios caſus percurrit Filliuc. *tr.* 32. *de penſionib. c.*3. *n.*3.

Nunc ſupereſt videre an ea noua conſtitutione Pij V. contra confidentias, aut aliter illis ſit derogatum? Qu dam exiſtimant etiam ante Pium V. per non vſum & deſuetudinem facultatem Epiſcopis conceſſam imponendi penſiones in illis caſibus ceſſaſſe, & ab aula receſſiſſe. Ita Rebuff. *de pacif. poſſeſſ. n.*105. Alij idem exiſtimant quia Pius V. in Conſtitut. ſua contra confidentias illam abrogauit, vt per Flamin. *de confident. q.*28. *n.*120. & 121. At cæteri melius putant non obſtante dicta Conſtit. Pij V. facultatem hanc in Epiſcopis adhuc remanere, ea quotum numero ſunt Nicol. Garc. *de benef. p.*1. *c.*5. *n.*313. Filliuc. *d. tract.*42. *c.*3. *n* 5. vbi obſeruat nullam facultatem per dictam Pij Conſtitutionem eſſe Epiſcopis abrogatam.

gatam, qua prius vti licitè poſſent, ſed tantummodo punitam impoſitionem penſionis ab ipſis factam ſine cauſa; & hoc non in omni caſu, ſed in collatione beneficij.

Ampliat in quolibet Regularium Superiore io beneficiis ſuæ Religionis, quæ ad proprietatem non tranſeunt in Religioſum, vt fuit dictum *in Troiana penſionis* 25. *Iunij* 1610. coram *Reuerendiſſimo Patre Domino meo Pirouano*, vbi ampliatur etiam ad omnem generalem Præceptorem Militiarum, veluti Magnũ Magiſtrum Religionis Hieroſolymitanæ, in Commendis eorum ſuæ Religionis ſpectantibus ad illum ad fauorem Religioſorum, ſiua Equitum eiuſdem Religionis. Vide Sreph. Grat. *d.c* 617. *à n.* 28.

12 Hæc autem cauſa io Epiſcopo cenſum imponente, probari debet concludenter, itavt Epiſcopo aſſitmanti cauſam ſubeſſe credendum non ſit, Abb. *in c. diuerſis fallacijs, n.* 3. *de clericis coniug.* Oldrad. *conſ.* 226. quem refert Rebuff. *d. loco n.* 107. Corraſ. *d.c.* 4. *n.* 14. l'io quibus expeditur quod ei, qui non poteſt libere actum facere, non creditur, niſi conſtito prius de veritate, *l. ſi fortè*, 8. *in fine, ff. de caſtr. pecul.* vt i Bart. & Doctores communiter, Gig. *de penſionib. quæſt.* 68. *num.* 2. ſanè Epiſcopi, & ſimiles Prælati non poſſunt liberè ſine cauſa penſiones imponere, vt ſupra reſoluimus.

Poterunt tamen eas imponere etiam non conſulto Papa in caſu remunerationis faciendæ, vt aduertit Hieron. Gig. *in tract. de penſionib. quæſt.* 6. *n.* 2. nam ob cauſam remunerationis multa diœceſanus Epiſcopus poteſt, quibus alias interdictus eſſet, ex laſ. *in l. ex hoc iure, num.* 60. *ff. de iuſtit.* & Decuedict. Canophil. *in repet. extranag. ambitioſa, n.* 52. *de rebus Eccleſ. non alien.* ac Tiraquell. *in d. l. vnquam, verb. donatione largitus, num.* 27. Labor enim ac ſudor cuiuſcunque virtuoſè operantis, & in Republ. auxilium afferentis remuneratodus eſt, *cap. fin.* 7. *quæſt.* 1. vbi gloſſ. *verb. laborem, cap. charitate, verſ. ſuſtum, c. ſi quos de ſeruis*, vbi gloſſ. *verb. benemeritos*, t 2. *quæſt.* 1. Ioann. Lup. *in repet. rubr. de donat. inter virum & vxorem* §. 50. *n.* 25. & 28. Loazes *in conſ. pro Marchione de los Velez, in oppido de Mula, in* 3. *fundamento pro eo, in fine, an* §. *præditis ſatis, num.* 7. & 8. Petr. Lenaud. *de primlegiis Doctorum part.* 3. *quæſt.* 12. *num.* 26. Et nihil magis neceſſarium eſſe in optima conſtituta Republ. quam in referenda gratia ex Ciceron commendat Paleoth. *de Sacris Conſiſtorij conſultationibus p.* 3. *q.* 1. *verſ. præterea.*

Adeò quòd Arriaoorum fautor, & Chriſtianorum perſequutor Conſtantius Imper. com ſanctiſſimum Pictauienſem Epiſcopum Hilarium miſiſſet io exilium, ipſum tamen ab exilio reuocauit, non ex eo tantùm quòd accuſatum libram ſcripſiſſet; (licèt hoc ſudoris, ac vigiliarum negotium ſit, vt experti ſciunt, & ex Luca de Peña commendat Rebuff. *de nominat. q.* 21 *n.* 49. & tetigit Dionyſ. Paul. *in floſcule de clericorum excellentijs in prooem. n.* 11. ex quo comprobari poteſt illa Angeli doctrina, quod cum Auctori proprius codex manuſcriptus furatur, actio illi competat tanquam pro magno furto, vt illum refert, & ſequitur Menoch. *de arbitrar. caſu* 295. *num.* 10. & 11.) ſed ob eam præcipuè cauſam quòd ipſi Imperatori librum illum detuliſſet, vt Breuiarium Romanũ teſtator *ad diem* 14 *Ianuary in lect.* 5. Hæc igitur animi gratitudo, & acceptı beneficij remuneratio, quæ in laicis per prædicta laudabilis eſt, laudabilior quidem in Eccleſia, & Eccleſiaſticis Viris erit; cum præcipuè hac antidorali obligatione teneantur, *c. liberti 12. verſ. pro remuneratione, c. quicunque, cap. Eccleſiaſticis*, vbi gloſſ. *verb. voluntarius*, 12. *q.* 2 & commendat Nauarr. *de Eccleſiaſticis reddit. q.* 1. §. *trigeſimo ſexto mouco*. Iacob Simoneta *de reſcript. quæſt.* 3. *num.* 5. vbi Paul. Granut. *in verb. Eccleſiaſticis, num.* 13. Rod. an. *in rebus Eccleſiæ non alien. rub.* 21. *de cauſa immemoratis n* 23. *& ſequentibus*, dicens vtile eſſe Eccleſiam ita ornatam benemeritus, vt inuitentur homines ad illi benefaciendum.

Vtrùm autem Epiſcopus tempore perceptæ libertatis Eccleſiæ, quam à manu laici, vel alterius vendicauit ſibi, valeat cenſum conſtituere? Dubium tangit Abb. *à n. t. an cap. Eccleſias 9. de cenſ.* circa illius intellectum; neg tuè videtur reſpondere text. ibi, *de manibus laicorum eripuit*, & ibi, *prohibemus, impoſ.*, & ibi, *præter Cathedraticum*, iuncta reg. quod excepto firmat regulam in contrarium, *l. nam quod liquidè, in fine, ff. de penu legata*, & ita exceptis iuribus Epiſcopalibus, de quibus *in c. conquerente* 16. *de officio Ordinar.* neque cenſum, neque aliud onus valet Epiſcopus exigere quocunque caſu eius induſtria à manu laicorum Eccleſia liberetur, veluti ſi decimæ alicuius Eccleſiæ in feudum à laicis detineantur, *cap. cum Apoſtolica 7. in fin. de his quæ fiunt à Prælatis*, vel iuſpatronatus in eadem detineatur, *cap. illud 8. verſ. licet, de iurepatr.* vel denique ſi Eccleſiæ, quoad proprietatem, vel quoad cenſum detineantur, *d. cap. Eccleſias*, obſeruat gloſſ. Innoc. Anton. Card. & omnes ibi, qui bonam ſeruant rationem; ſic text. illum intelligentes, & ampliantes laicis, ſiue iuſte, ſiue iniuſte aliquo ex prædictis modis Eccleſias detinentibus: ratio eſt, quia vtroque caſu viget Concilij Lateranen. prohibitio *in cap. prohibemus, de cenſib.* & tandem quia *d. cap. Eccleſias*, indiſtinctè loquitur de Epiſcopo Eccleſiam libetante, ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè à laico detineatur. Non ol ſtat quod eo caſu, quo iuſtè à laico detinetur, Epiſcopus non teuetur ex officio ad liberandum, ac iutinde ceſſat ratio propter quam exigere cenſum prohibetur, re pondetur enim cum Cardin. *d. cap. Eccleſias, in fine*, etiam eo caſu obligationem ex debito officio conſiderari ad eam liberandam, quamuis iuſte detineatur, cum ſemper ratione officij obligetur ad procurandam Eccleſiarum vtilitatem, ac libertatem. *cap. vtrum. de ſucceſſ. ab inteſt.* cum alijs.

Quæſtio eſt ad præſens inſtitutum, non contemnenda, an ſcilicet Epiſcopi poſſint Preſbyteris ſingulos aureos, vel aliam ſummam ſingulis annis ſolnendam imponere? In qua ſe pro Neapolitanis Preſbyteris conſuluiſſe refert Nauarr. *conſ. 7. in antiquis*, alias 3. *in nouis, de cenſibus*. & contra Prælatos citari non poteſt Concil. Lateran. *in d. c. prohibemus*, verat namque † Eccleſiæ cenſus imponi, de perſonis autem nec verbum quidem. Similiter minus bene adducitur *cap. 1. c. 2. cum ſeq. cap. illud, cap. inter caetera*, cum multis *ibidem*, 10. *quæſt.* 3. non enim ibidem agitur de perſonis, ſed de Eccleſiis non grauandis vltra duos ſolidos Cathedratici nomine quod ius Epiſcopale eſt *d. cap. conquerente* 16. vbi gloſſ. *verb. ſolidos, de officio Ordinary*. Tandem pro Preſbyteris non multum ad rem facit *c. exemendum, c. illa cauſa. & quæſt. ne* Epiſcopi tyrannidem exerceant erga ſocios, neve eiſdem ſcandalo ſint, ſed cum charitate, & gratuarum vectione ſtipendia alias debita exigant, de tallia vero, & exactionibus minimè expendit Nauarr. *dict. conſ. 7. num.* 1. Idcirco pro Preſbyteris aliunde agendum eſt, & primo contra Prælatos fortitet viget text. *in cap. cum Apoſtolus 6. verſ. prohibemus, de cenſibus*, & ratio illa à priori efficaciter concludent, quòd † tributa iuris publici ſunt, & nonniſi à Principe Superiorem non recognoſcente, imponi valent, vel niſi conſuetudo immemorialis ſit in contrarium,

cap. qua ſint regalia, verſ. vectigalia, vbi Sebaſtian. Næui. *à num.* 54. Boſſ. *in pract. tit. vectigalia qui poſſint imponere, & tit. de Principe, n.* 95. Anton. Auguſt. *in ſchol. ad collect.* 4. *Decretal. ad cap. ſuper quibuſdam, verb. Imperatorum, de verborum ſignificat.* Menoch. *conſ.* 302. *num.* 27. *verſ. quinto*, Menchaq. *Illuſtr lib.* 2. *c.* 8. *num.* 1. Molin. *de inſtit. tract.* 2. *diſp.* 666. Cardin. Tuſch. *littera G, concl.* 1. *n.* 7. *& littera V. concluſ.* 32. Cabed. *p.* 2. *deciſ.* 40. *num.* 4. Alexand. Trentacioq. *var. lib.* 1. *tit. de iure fiſci reſol.* 5. *à n.* 2. Terrio facit, quod etiam ad releuandas omnes neceſſitates Epiſcopi non poſſint Eccleſiis, neque Eccleſiaſticis perſonis tallias, vel collectas indicere, niſi prius Summus Pontifex conſulatur, *cap. aduerſus*, 7. *verſic. propter, de immunit. Eccleſiar.* Ergo à fortiori in propriam vtilitatem illud facere nequibunt. Vltimò, quod Epiſcoporum neceſſitatibus, ſi de nouo ſupereuenient, ſatis conſultum eſt, vt ſi manifeſta, & rationabilis cauſa conſtiterit, cum charitate moderatum valeant auxilium poſtulare, *dict. cap. cum Apoſtolus, verſ. ſuſtinemus*, de quo latè *allegat. ſeq.* igitur nihil proponitur, quod Prælatis contra Preſbyteros opituletur.

ALLEGATIO LXXXVI.

Epiſcopo quando, & à quibus canonica portio, quarta decimationum, & ius Cathedraticum debeatur?

SVMMARIVM.

1 *Canonica portio nihil aliud eſt, quam certa bonorum portio debita Epiſcopo ratione oneris, quod in adminiſtratione ſuæ Epiſcopatus ſuſtinet.*

2 *Canonica portio ſic dicitur, eo quod ſit à Canonibus approbata, ac debita Decretorum Canonicorum iure.*

3 *Canonica portionis quantitas iuxta diuerſa tempora, diuerſaſque diuerſarum prouinciarum conſuetudines, aſſignata fuit.*

4 *Canonica portio nulla debetur ex conſuetudine ſpatio 40. annorum præſcripta.*

5 *Luctuoſa in aliquibus Hiſpaniæ locis canonica portionis loco ſubrogata eſt.*

6 *Luctuoſa ex quibus ſoluenda, oſtenditur.*

7 *Canonica portio Epiſcopo debetur de legatis relictis Eccleſiis, vel piis locis.*

8 *Prælato, qui habet iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in Eccleſia, debetur Canonica portio de relictis ipſis Eccleſiæ.*

9 *Canonica portio eſt de lege iuriſdictionis.*

10 *Canonica portio Epiſcopo non debetur de legato relicto loco exempto.*

11 *Canonica portio ex quibus rationibus debeatur Epiſcopo? oſtenditur.*

12 *Epiſcopalia in locis exemptis Epiſcopus nec exigit, nec percipit.*

13 Clem. 3. §. verum, de ſepultur. *declaratur.*

14 *Eccleſia exempta, quæ habet capellas, vel populũ non exemptum, tenetur Epiſcopo ad canonicã, niſi populus pleno iure ſubiectus eſſet Eccleſiæ exemptæ.*

15 *Pleno iure dicuntur Eccleſiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt in ſpiritualibus eidem ſubiectæ ſunt.*

16 *Canonica an debeatur ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis, ſubiecta vero tempore teſtamenti, oſtenditur.*

17 *Regulares, qui eximuntur à ſolutione quartæ funeralium Epiſcopo debitæ? oſtenditur.*

18 Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 3. *declaratur.*

19 *Concil. Trident. fuit confirmatum die* 27. *Ianuar.* 1564.

20 *Canonica portio, ſeu quarta Epiſcopalis, ex quibus bonis, quæ Eccleſiæ, vel aliquibus locis pijs obueniunt, deduci non poſſit, oſtenditur.*

21 *Pauperibus quando aliquid relinquitur in genere, non debetur Canonica portio Epiſcopo, niſi relinquatur pauperibus certi loci, & n. ſeq.*

22 *Canonica portio non detrahitur de relictis perſonis.*

23 *Canonica portio non debetur de relictis pro ornamentis, cereis, Eccleſiæ luminariis, anniuerſariis, vel pro faciendo choro, pictura, Calice, ac aliis, quæ ad perpetuum diuinum cultum ſeruiunt, vel etiam pro prædictis ornamentis redimendis, ornandis, vel reparandis.*

24 *Canonica portio, an debeatur de relictis pro reſtauratione, vel adificatione Eccleſiarum, monaſteriorum, hoſpitalium, vel aliorum pierum locorum, ſi illa non egeant? oſtenditur.*

25 *Canonica portio non debetur quando aliquid legatur, vt omni anno fiat ſolemnitas alicuius Sancti.*

26 *Canonica portio non debetur quando quis in vita donat Eccleſiæ.*

27 *Canonica portio non debetur ex legato pro maritandis duabus puellis ſingulis annis facto.*

28 *Canonica portio an debeatur ex his, quæ hoſpitalibus, & confraternitatibus relinquuntur, remiſſa ſint.*

29 *Canonica portio non debetur ſi quis ſubditus Epiſcopo leget aliquid Eccleſiæ extra diœceſim conſtituta.*

30 *Epiſcopus, cui legatum abſolutè relictum eſt, poteſt inſimul canonicam vindicare portionem.*

31 *Legatum quando alicui factum eſt, eo adiecto, vt illo contentus, nihil amplius peteret, eo ipſo quod acceptat, videtur debito renuntiaſſe.*

32 *Beneficiarius teſtator ſi abſolutè leget Epiſcopo, cur tunc non poſſit ipſe Epiſcopus legatum, & luctuoſam inſimul retinere? oſtenditur.*

33 *Quarta decimarum Epiſcopo debita vnde initium ſumpſerit? oſtenditur.*

34 *Epiſcopus de iure communi in quarta decimarum fundatam habet intentionem.*

35 *Quarta decimarum iure communi debetur Epiſcopo ab Eccleſiis curatis, non autem ab ipſis Parochianis*

36 *Decima prædy, quod in alicuius Parochia ſitum non eſt, pertinent ad Epiſcopum.*

37 *Parochia vbi diſtincta non ſunt, decima pertinent ad Epiſcopum.*

38 *Quarta decimarum eſt legis diœceſana à qua exempta ſunt monaſteria.*

39 *Quarta decimarum poteſt in totum tolli conſuetudine, vel præſcriptione, & ideo de canonica portione.*

40 *Cathedraticum, quod ob honorem cathedræ Epiſcopalis ſic dicitur, vltra procurationem Epiſcopis debetur.*

41 *Cathedraticum debetur per Presbyteros ſuis Epiſcopis, & ſolet dari in feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini.*

42 *Cathedraticum non poteſt præſcribi licet per contrariam conſuetudinem poſſit aliter introduci*, & num. 45.

43 *Cathedratica taxa ſunt duo ſolidi.*

44 *Solidi*

44 *Solidi duo pro Cathedratico ſoluendi ſunt ſecundum taxam qua antiquitus ſolus conſuevit, atſenta ſemper in himuſmodi taxatione, conſuetudine illa, quæ bona, & rationabilis fuerit.*

46 *Cathedraticum non conferent remiſſum, licet pleno iure liberaretur Eccleſia, niſi expreſsè ponatur.*

De Canonica portione Epiſcopo debita. §. I.

1 CANONICA portio, id eſt, pars à Canonibus inſtituta, vel approbata, eſt duplex; vna quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſeu Rectori de ſingulis legatis, aut relictis factis Eccleſiæ apud quam eligitur ſepultura, *cap. cùm ſuper, de ſepultur.* de qua in præſenti à nobis nihil agendum eſt; altera quæ debetur Epiſcopo ab Eccleſijs ſuæ diœceſis, alia quæ debetur Eccleſiæ Parochiali, ſeu Rectori, *cap. de his,* cum ſimilibus, *cap. officij, de teſtam.* & nihil aliud eſt quàm certa bonorum portio debita Epiſcopo tatione oneris, quod in adminiſtratione ſui Epiſcopatus ſuſtinet, introducta ex ſimilitudine legitimæ patri, aut patrono debitæ, in bonis filij, vel liberti, ad inſtar cuius viſum fuit Epiſcopo, qui pater, & ſpiritualis patronus eſt, ius ad certam in bonis ſuorum portionem competere, dicitutque † Canonica portio pro eo quod ſit à Canonibus approbata, ac debita decretorum Canonum iure; Silueſt. *in ſumm. verb. Canonica portio, n.* 1. Frat. Ludouic. Miranda *in manuali Prælat. tom.* 2. *q.* 48. *art.* 1 *in princ.* latè Hoſt. *in ſumm. tit. de ſepultur.* & extat opuſculum, de Canonica quarta portione Lapi, & aliud de eadem re Petri Vbaldi Petruſini. Super qua Epiſcopus habet fundatam intentionem de iure communi, Greg. *deciſ.* 519. *n.* 1. Rot. *dec.* 311. *n.* 5. *p.* 1. *dauerſ. & deciſ.* 402. *n.* 5. *p.* 5. *recent.* & fuit dictum *in Pacen. decimarum* 12. *Febr.* 1608. coram *Card. Sacrato,* Seraph. *deciſ.* 1449. *n.* 4.

2 Attento inte certa portio fuit diffinita, ſcilicet quarta pars reddituum Eccleſiaſticorum, & oblationum, cæterarumque obuentionum, quæ intuitu pietatis Eccleſijs infectionibus acquiri contingit, *cap. conceſſo, c. de reddit. bus, c. mos eſt,* cum multis ibid. 12. *quæſt.* 2. Poſtea verò tertia pars fuit aſſignata iuxta varietatem Prouinciarum eo adiecto onere, vt Epiſcopis incumbat fabrica Eccleſiarum inferiorum, vt in noſtra Luſitania factum probat, *cap. priſcis, cap. vnio,* cum aliis *ibid.* 10. *quæſt.* 3. tamen egent, de illis bonis, quæ defunctorum iudicio relinquuntur Eccleſijs infectionibus iuſta pars ad Epiſcopos pertinet abſque illo onere, *cap.* 1. vbi de hac re agitur, neque alicuius oneris mentio fit, *cap. certificari, de ſepultur.* Aliquando quarta, aliquando medietas, iuxta diuerſarum Prouinciarum diuerſas conſuetudines, *d. cap. certificari, c. requiſiſti, in princip. de teſtament.* Couar. *in cap. officij* 14. *in princip. eod. in.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 209. *coroll.* 5. Battachin. *de Epiſcopo lib.* 4.

4 *p.* 4. *num.* 40. Aliquando verò † conſuetudine ſpatio quadraginta annorum præſcripta nulla Canonica portio debetur, Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p.* 2. *c.* 14. *de quarta funeralium, num.* 29. poſt Innoc. Petrum Petruſin. & Panorm. ſequitur Azor. *inſtit. moral. p.* 2 *lib.* 9. *c.ip.* 12. *quæſ.* 3. vbi *quæſ.* 4. cum Silueſt. *in*

5 *ſumm. verb. Canonica portio, quæſt.* 2. reſoluit † Epiſcopum non poſſe vi pacti renunciare iure prædictæ quartæ, quando notabili damno Eccleſia læditur.

6 † Vnde in aliquibus Hiſpaniæ diœceſibus leges huius quartæ, quæ penitus abrogata eſt, ſubrogatum fuit ius quoddam Epiſcopale, quod vulgariter dicitur, luctuoſa, quæ ſoluenda eſt ex bonis mobilibus beneficiarij mortui illius Eccleſiæ, quæ habebat quartam decimationum, & in aliquot locis eſt certa quantitas argenti, vel auri, vel in moneta, vel in materia: in alijs eſt plenoſior ſupellex quam habent beneficiarij prædicti. Et quamuis Capitula Eccleſiarum Cathedralium in certis locis habeant iſtam quartam mortuariorum ex aliquot piis locis, vel iſtam luctuoſam ſubrogatam in locum ipſius, ex beneficiatis mortuis aliquatum Eccleſiarum Epiſcopatus, non per hoc definit prædicta quarta, vel luctuoſa eſſe ius Epiſcopale ſua natura, licèt per accidens pertineat ad Capitula, cum hoc habeant propter ſeparationem bonorum factam inter ipſa Capitula, & Epiſcopos.

Regula igitur conſtituenda eſt in hac materia, 7
quod Epiſcopo debetur Canonica hæc portio de legatis relictis Eccleſijs, vel alijs locis, *cap. conquerente, de officio Ord.* vbi gloſſ. *verb. mortuariorum, cap. requiſiſti, cap. vltim. de teſtam. cap.* 1. *cum ſequent.* 10. *quæſ.* 3. 1. *de quarta, de præſcript.* Mat. Anton. *ver. reſol. lib.* 1. *reſol.* 51 2 *caſu* 5 b. Franc. Leo *d. c.* 14 *n.* 6. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 209. *n.* 1. Fr. Ludouic. Miranda *d. quæſt.* 48. *art.* 3. Ponſſimum verò tribus ex cauſis, *prima* in recognitionem ſuperioritatis, ſicut cætera iura Epiſcopalia, de quibus *in d. cap. conquerente & in c. de quarta, & in cap. audiuis, de præſcript. Secunda* ob communicationem quæ inter Epiſcopum & Eccleſias repertur, *cap. requiſiſti, verſ. ſecus, de teſtam. Tertia* ob curam & cæleſte pabulum, quod impertitur Eccleſijs inferioribus, vt latiùs deprehenditur ex *cap.* 1. ibi, *coleſti pabulo, de ſepultur.* tenent omnes ex Abb. *in* 1. *officij* 14. *num* 6. *de teſtament.* & ex Lap. *de canon. portione p.* 2. *n.* 5 † Epiſcopi autem 8
ne mine hic intelligo Archidiaconum, aut quemuis alium Prælatum inferiorem, qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem, quaſi Epiſcopalem. Ratio eſt, quia † Canonica eſt de lege iuriſdictionis, Epiſcopo 9
debita inte † piſcopali Innoc. *in cap.* 1. *de ſtatu Monach.* Vbald. *2. alt. de Canonica Epiſcop cap.* 1. *num.* 4. Planè cùm huiuſmodi Prælati habeant illud in Eccleſijs ſibi plenotore ſubiectis, habere etiam debent cum omnibus emolumentis connexis, & annexis, Vbald. *dict. tract. capit.* 5. *quæſ.* 4. *prim. numero* 5. *verſ. notandum.*

Ex quibus *primò* dubitari poteſt, vtrum ſi lega- 10
tum relinquatur loco exempto, debeatur Epiſcopo Canonica portio? Partem negatiuam, quæ vera eſt, ſequuntur Innoc. & Doct. communiter *in cap. officij, de teſtam.* Vbi Abb. *num.* 6. Bald. *in l. ſi quis ad declinandam, col.* 6. *verſ. iuxta hoc, ac Epiſcopus, & clerici.* Silueſt. *in ſumm. verb. Canonica portio, quæſt.* 3. *num.* 4. Angel. *eodem verbo, num.* 7. Lap. *d. tract. quæſt.* 4. Vbald. *eodem tract. cap.* 4. *quæſ.* 6. Franc. Ludou. Miranda *dict. quæſt.* 48. *art.* 2. nouiſſimè Alphonſ. de Leone *de officio Capellani quæſt* 4. *praxi* 6. *num.* 109. Pro quibus illud expenditur, quia huiuſmodi Canonica de- 11
betur Epiſcopo, vel in recognitionem ſuperioritatis, ſicut cætera iura Epiſcopalia, de quibus *in d. cap. conquerente.* Vel ob communicationem, quæ inter Epiſcopum, & Eccleſias ſibi ſubiectas reperitur, *d. cap requiſiſti, verſ. ſecus.* Vel propter onus, quod ſuſtinet in celebrando ſolemniter, Ordines conferendo præ cæteris, atque alia onera faciendo, quæ tam ad forum contentioſum, quàm pœnitentiale ſpectant. Vbald. *d. quæſt.* 6. *num* 5. quæ rationes nullatenus vigent reſpectu Clericorum exemptorum, quia cum immediatè Pontifici ſubiiciantur, non oportet, vt ſoluatur aliquid Epiſcopo in ſignum ſuperioritatis, quam non habet reſpectu illius loci: deinde nulla inter vtramque reperitur communicatio, neque vlla cura

paſtoralis, aut pabulum exercerent. Vltertius facit,
12 quòd † Epiſcopus neque exigit, neque percipit iura Epiſcopalia in locis exemptis, *cap. luminoſo*, 18. *q.* 2. *cap. cum Epiſcopus*, 7. *de offic. Ordin.* n. 6. vbi gloſſ. recepta *verb exempto*; cùm ſolus Papa dicatur Ordinarius Epiſcopus exemptorum, *cap. nulla, diſt.* 93. iuncta *gloſſ. vlt. ibid. & auctoritate*, 4. *de priuileg. in* 6. Non ob-
13 ſtat text. *in Clem.* 2. *§. verum, de ſepultur.* vbi † Religioſi, quamuis exempti, coguntur ſoluere Eccleſiæ Parochiali Canonicam portionem de omnibus obuentionibus, tam funeralibus, quam aliis quibuſcunque, & quomodocunque relictis, quia reſpondetur textum illum non agere de iure Epiſcopali, ſed de Parochiali, quod Parochus debetur propter miniſterium Sacramentorum, & cætera Officia paſtoralia, vt habetur *in d. §. verum, in principio*, quæ omnia cum Parochus exercuerit in Parochianum, quamuis in loco exempto elegerit ſepulturam, non autem ſi Eccleſiæ Parochiali debeatur quarta illa portio, reſpectu cuius non deficit, immo etiam viget ratio debiti, cum tamen circa ius Epiſcopale ſuppoſita exemptione rationes omnes deficiant, vt modo conſideraumus.

14 Illud tamen pro huius primæ dubitationis complemento aduertendum duxi, quod Eccleſia exempta, quæ habet Capellas, vel populum non exemptum, tenetur Epiſcopo ad Canoniçam, prout per text. *in c. ex ere, de priuileg.* tenent Innoc. & Ioann. Andr. *in cap. in noſtro, de ſepultur.* Lap. *d. tract. §. quia num.* 6. *verſ. ſecundo quæritur*, Vbald. *eodem tract. §.* 4. *quæſ.* 5. *& quæſ* 8. *cum tribus ſequentibus.* Etolm. à Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos part.* 4. *quæſt.* 6. *num.* 5. me citato *in hoc loco* Aſcan. Tamburin. *de Iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quam ſecularium Epiſcopis inferiorum, to.* 1. *diſp* 16. *quæſt* 13. *in fine.* Niſi populus pleno iure ſubiectus eſſet Eccle-
15 ſiæ exemptæ, Vbald *d. cap.* 4. *quæſ.* 9. *num.* 3. † Pleno autem iure dicuntur Eccleſiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt, in ſpiritualibus, & temporalibus eidem ſubiectæ ſunt, *cap. quoniam*, 21. *de priuileg.* vbi gloſſ. *& in cap. cum & plantare*, *§. in Eccleſia, verb. pleno iure*, *eodem tit.* quas ibi ſequuntur Anton. *num.* 26. Cardin. 1. Dec. 12. *&* 16. Rebuff. *in concord. tit. tit. formæ mandati, verb. plenum.* Cordo. Tuſch. *lit. P. concl.* 364. *num.* 3. Sayr. *de cenſur. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 2.

16 *Secundò* dubitatur an hæc Canonica debeatur, ſi fuit legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis, ſubiectæ vero tempore teſtamenti? In quo ſequentes diſtinguendi ſunt caſus. *Primus* ſi vtroque tempore, teſtamenti ſcilicet, & mortis exemptio ſit, non debebitur Canonica rationibus antea dictis. *Secundus*, ſi ſubdita ſit tempore teſtamenti, exempta vero tempore mortis, non debebitur quoque canonica; quia inſpicitur conditio, & ſtatus temporis, quo legatum cedit; non vero quo legatur, *l. poſt diem*, *ff. quando dies legat. l. qua legatis*, *ff. de regulis iuris*, Lap. *dict. §. quia de*, *num.* 12. *Tertius* ſi exempta ſit tempore teſtamenti, ſubdita vero tempore mortis, debebitur canonica, quia inſpiciendum eſt tempus mortis, non autem tempus teſtamenti, *l. ſi cognatus*, *ff. de rebus dub. l. generaliter*, 9. *ſi homas libero. ff. de fideicommiſſ. libert.* Vbald. *d. cap.* 4. *quæſ.* 9. *n.* 3. Denique an Regulares eximantur à ſolutione quartæ funeralium Epiſcopo debitæ, agit Fr. Ludouic. Miranda *d. quæſt.* 48. *art.* 6. & deciſum fuit in Rota, vt videre eſt ſequenti deciſione, quam etiam poſt primam huius tract. impreſſionem impreſſam reperij, me *in hoc loco* citato apud Aſcan. Tamburin. *de iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quam ſecularium cem. 1. diſp. 16. quæſt.* 14. *a.* 3. & me etiam citato nouiſſimè Alphonſ de Leone *de officio Capellani q.* 4. *praxi* 6. *n.* 126.

R. P. D. Decano Licien. quarta funeralium, Luna 15. Ianuarij. 1618.

17 DOmini cenſuerunt Monaſterium Clericorum Regularium, non teneri ad ſolutionem quartæ funeralium Reuerendiſſimo Epiſcopo, nam & ſi de iure communi iſta quarta ſpectet ad Epiſcopum, vel Parochum, *Clement. dudum, de ſepult. cap.* 1. *&* 4. cum aliis *eod. tit. cap. cum quis parter*, *eod. tit. in* 6. attamen ſecus eſt quando Monaſterium eximitur à dicta ſolutione, ad text. *in cap. priuilegia, diſt.* 3. *cap. in noſtra, de ſepultur.* In caſu autem, de quo agitur, eodem prædictum Monaſterium, ſed etiam tota Religio eſt exempta à dicta ſolutione quartæ funeralium, cum Paulus IV. & Gregorius XIV. dictis Clericis Regularibus communicauerit omnia priuilegia aliis Regularibus conceſſa, quare cenſentur etiam communicata priuilegia eximentia à dicta ſolutione quartæ, inter quæ eſt priuilegium Iulij III. conceſſum Minimis de anno 1506. & alij eiuſdem Pontificis conceſſum Minoribus de obſeruantia anno 1511. ſui Pontificatus 8. & aliud Pauli III. conceſſum Minoribus anno 1544. & poſtremo aliud Pauli IV. conceſſum Ordini Prædicatorum anno 1556. quæ per extenſum refert Archangelus Caracia *de quarta funeralium cap.* 1.

18 Neque obſtat Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap* 13. *de reformat.* quia cùm iſtud Monaſterium ſit fundatum poſt publicationem Concilij, & quatenus eſſet fundatum ante, cùm non eſſet ſolitum ſoluere dictam quartam, Concilium ei non obſtat, vt declarauit Sanctiſſimus Pontifex Pius V. *in ſua Conſtit. de anno* 1567. quam refert Archangelus Caracia *loco citato*, Gutierrez *de iuramento confirmat.* 2. *p. c.* 4. *a.* 3. Eman. Rodriguez *in quæſt. regul. to.* 1. *q.* 41 *art.* 2. & ita etiam teſtatur *Congreg. Illuſtriſſimorum Interpretum*, & refert Rodrigues *loco prædicto.*

19 Quod autem hoc Monaſterium fuerit fundatum poſt confirmationem Concilij, ex eo probatur, quia Concilium fuit confirmatum *die* 27. *Ianuarij* 1546. Religio autem Clericorum Regularium fuit confirmata à Clemente VII. *a.* 4. *Iunij* 1524. vnde per neceſſe inferendum eſt, quod hoc monaſterium ſit fundatum intra quadraginta annos, de quibus loquitur Concilium. & quatenus eſſet fundatum extra dictos quadraginta annos, non probatur quod eſſet ſolitum ſoluere quartam funeralium.

Neque eſt verum, quòd prædicta Conſtitutio Pij V. fuerit reuocata per Gregorium XIII. vt in eius Bulla, quam refert Nauarr. *in man. cap.* 27. *in fin.* quia cum dicta Bulla Pij plura contineret, per Gregorium reducta fuit ad terminos Concilij, vt cenſuit *Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum*, vt refert Carscia *loco citato*, qui etiam in fine tractatus refert ipſam declarationem, & bene aduertit Gutierrez *loco citato.*

Et ita fuit reſolutum vna parte tantùm informante, de qua declaratione meminit Paulus V. *conſt.* 4. incip. *Decet Romanum Pont.* 20. *Auguſti* 1605. dum tenet quòd cùm quæreretur, an Monaſteria ante annos quadraginta ædificata deberent quartam funeralium ſoluere, Eminentiſſimi S.R.E. Cardinales Decretorum ſacri Concil. Trid. Interpretes cenſuerunt Monaſteria ædificata à quadraginta annis citrà, non teneri ad ſolutionem quartæ funeralium huiuſmodi, ſi modò ſint eius Religionis, cui à Sede

Apoſt.

Apoſt. ante quadragiota annos iodulcum ſit, vt eandem quartam non teneantur ſoluere Epiſcopo.

20 *Tertiò* quæri poteſt an ſint aliqui caſus iure exempti, in quibus quarta Epiſcopalis ex bonis quæ Eccleſiæ, vel aliquibus locis pijs obueniunt, deduci non poſſit? Reſpondendum aliquos dari, quos eoumerant Azor. *d.c.* 12. *queſ.* 7. Franciſc. Leo *d. c.* 14. *à n.* 6. Silueſt. *dict. verb. Canonica portio quæſt.* 4. Fr. Ludouic. Miranda *dicta q.* 48. *art.* 3. *concl.* 1. Rota *in vna Syracuſana quarta, die Mercury* 5. *Martij* 1586. coram *Illuſtriſſ. Seraph.* quæ reperitur impreſſa *deciſ.* 726. & per Quarantam *in ſumm. Bullarij verb. quarta Epiſcopalis.*

21 *Primus* igitur caſus eſt, quando aliquid relinquitur pauperibus in genere, quia tunc nulla debetur quarta. gloſſ. *verb. decreuit, in c.* 2. *de ſepultur.* vbi Innoc. *n.* 1. & Abb. *n.* 8. Bald. *in l. ſi quod pauperibus, nu.* 30. *verſ. adde tertiam rationem, C. de Epiſcopis & cleric.* Roman. *conſ.* 233. *num.* 2. *verſ. tertio fallit*, Vbald. *de Canonica Epiſcop. c.* 5. *num.* 10. & 11. *c.* 7. *num.* 15. & 50. Thaquell. *de pia cauſa; priuileg.* 28. Franciſc. Leo *d.c.* 14. *num* 9. Azor. *d.c. quæſ.* 9. Seraphin. *dict.*

22 *deciſ.* 726. *num.* 1. Ratio eſt, quia quando relinquitur pauperibus in genere, relinquitur perſonis, non autem pijs locis, de relictis autem perſonis non detrahitur quarta Epiſcopalis, iuxta text. *in c. ex parte, il terzo, de verborum ſignific.* Vbald. *vbi proximè.* Fr. Ludouic. Miranda *dicta q.* 48. *art.* 3. *concluſ.* 3. Fallit autem caſus iſte in relicto facto pauperibus certi loci, quia tunc legatum videtur factum totuito illius loci, & ſic factum loco pio, vt poſt Ioann. Andr. limitant Abb. *in dict. cap.* 2. *num.* 3 & Petr. de Vbald. *dicto loco.* An & quando debeatur quarta de Miſſis relictis: Vide Alphonſ. de Lenne *d. quæſt.* 4. *praxi* 6. *num.* 115.

23 *Secundus* caſus eſt, quando aliquid relinquitur pro ornamentis, cereis, fabrica Eccleſiæ, luminaris, annuerſariis, vel pro facieodo choro, pictura, Calice, ac aliis quæ ad perpetuum diuinum cultum leguntur, vt eſt text. *in cap vltim. de teſtam.* vbi Abb. *num.* 2. Couar. *num.* 4. Petr. de Vbald. *de Canon. Epiſcop. c.* 6. Lap. *de canon. pert part.* 2. *à num.* 24. Valaſc. *conſult.* 105. *nu.* 13. Fr. Ludouic. Miranda *d. quæſt.* 48. *art.* 3. *concl.* 1. Franciſc. Leo *d.c.* 14. *numer.* 6. Azor. *d. cap.* 12. *quæſt.* 7. *caſu* 2. 4. & 5. Seraphin. *d. deciſ.* 726. *nu.* 4. Amplia etiamſi relinquatur pro operibus pijs in genere, & executores diſtribuerint legarum io fabricam, luminaria, & ornamenta Eccleſiæ, vel in concernentia diuinom cultum, Couar. *in d. cap. vlt. num.* 7. & ratio eſt, quia diſtributio, quam facit executor, cenſetur facta ab ipſo teſtatore, *l. vnum ex familia*, §. 1. vbi Dyn. Bart. & Doct. *ff. de legatis* 1. ſecus ſi executores diſtribuerunt legatum in vſum ooo pruil. giatum locorum piorum. Idem eſt iudicium ſi legetur aliquid pro prædictis ornamentis redimendis, ordinandis, vel reparandis. Fr. Ludouic. Miranda *vbi proximè*, ooniſſimè in generali Congreg. S. R. & vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſt. mötis Quirinalis coram S. D. N. Vrban. VIII. & Eminentiſſimis S. R. E. Cardinalibus aduersùs hæreticam pranitatem Inquiſitoribus generalibus à ſancta Sede Apoſt. ſpecialiter depuratis, die 8. Septembris 1625. *S. D. N. pro debito ſui Paſtoralis officij, corrigere volens abuſus nonnullorum in Statu Sedi Apoſt. mediatè, vel immediatè ſubiecto exiſtentium. qui libros à ſe compoſitos extra præfatum Statum abſque vlla Ordinariorum, & Inquiſitorum loci, vbi degunt, approbatione, imprimendos tranſmittunt, ſtatuit, & decreuit, vt in poſterum nemo in Statu prædicto degens, cuiuſuis conditionis, gradus, ordinis, & dignitatis exiſtat, libros de quauis materia tractantes, & vbicunque compoſitos audeat alio deferre, vel mittere imprimendos, ſine expreſſa in ſcriptis approbatione Eminentiſſimi D. Cardinalis S. D. N. Vicarij, & Magiſtri ſacri Palatij, ſi in vrbe; ſi verò extra vrbem exiſtat, ſine Ordinarij, & Inquiſitoris loci illius, ſine ab iis deputatorū facultate, & licentia operi præfigenda. Libros autem, quos contra præſentis decreti tenorem imprimi contigerit, præter aliæ pœnæ arbitrie ſuæ Sanctitatis infligendas abſque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expreſsè prohibitis haberi vult, & mandat, &c.*

Quod verò non debeatur quarta de relictis pro 24
teſtauratione Eccleſiæ matricis, ædificatione, & reparatione Eccleſiarum, monaſteriorum, hoſpitalium, & aliorum locorum pietum, probat expreſsè text. *in d. cap. vlt.* ibi, *ſeu fabrica, & in d. c. ex parte*, ibi, *vel ob fabricam.* Seraph. *d. deciſ.* 726. *num.* 3. Procedit tamen hæc reſolutio ſecundum aliquos quando Eccleſia, cui legatum pro fabrica fit, indiget ædificiis, aut refectione parietum, ſecus enim ſi hia nun indigeat; quia tunc ea legato fabricæ facto ne fiat fraus Epiſcopo, aut parochiali, quarta detrahitur, ita Fr. Ludouic. Miranda *d. quæſt.* 48. *art.* 3. *concluſ.* 1. Couart. *in d. vltim. num.* 4. *verſ. eſt tamen*, vbi dicit eſſe magis communem opinionem, Azor. *d. cap.* 12. *quæſt.* 7. *caſu* 3. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Eccleſ. q.* 384. & *q.* 444. Verùm contrarium tenuerunt Goffred. Card. & Barbat. *in d. cap. vltim.* relati ab eodem Couart. *loco proximè citato*, ſequitur Franciſc. Leo *d. cap.* 14. *num.* 8. per text. *in cap. vebis*, 12. *q.* 2. a. quia legatum Eccleſiæ non indigente ſeruandum eſt in futuram Eccleſiæ refectionem, & reſtaurationem. In hoc deoique opioiooum conflictu Rota *in dicta Syracuſ. quarta*, teoet attendendum eſſe formam legati ſi enim teſtator vult ſtatim, vel in ſingulos annos aliquid pro reſtauratione Eccleſiæ, quæ reparatione noo indigeat, tunc ſeruari poterit prio ſententia; ſi verò legat pro reſtauratione Eccleſiæ, quoties ea indigebit, tuoc poſterior ſententia contraria erit ſequenda, & ſub hoc articulo cadunt etiam relicta pro ſuboentione Eccleſiæ reſpectu luminarium, ornamentorum, & aliorum ad cultum diuinom pertineotium, ea his oamque noo debetur quarta *d. cap. vltim.* ſi verò vſus eſt indeterminatus, & non deſtinatus perpetuò cultui diuino, tunc debetur quarta, *d. cap. ex parte, & c. requiſiſti, de teſtam.*

Tertius caſus eſt quando aliquid legatur, vt omni 25
anno fiat ſolemnitas alicuius Sancti, vel quod io aliqua Eccleſia conſtituatur præbenda, vel altare, aut pulpitum, vel aliud huiuſmodi, Inooc. *in d. c. vlt.* Fnoc. Leo *d. cap.* 14. *num* 9. *in princ.* Azor. *d. cap.* 12. *q.* 7. *caſu* 7. F. Ludou. Miranda *d. q.* 48. *art.* 3. *concl.* 1. *verſ. quinto*, vbi etiam quòd de oblatiooibus non debetur quarta.

Quartus caſus eſt quando quis in vita donat Ec- 26
cleſiæ, videlicet ea donatione inter viuos, per *cap. de hu, de ſepult. & cap.* 1. *de ſtatu monach.* reſoluunt Azor. *d.c.* 12. *q.* 7 *caſu* 9. Fr. Lodou. Miranda *d. q.* 48. *art.* 3. *concl.* 1. *in fine.*

Quintus caſus eſt quando legatur pro matitandis 27
duabus puellis ſingulis annis, & pro vna puella cõſanguinea, quia aui ſunt pauperes, & oon debetur quarta, cùm legatum ſit factum perſonis, & non locis, vt ſupra diximus: aut non ſunt pauperes, & vltra præfatam rationem militat alia ratio, quod tale legatum non dicitur pium, & idco ex eo quarta non debetur, vt concluſum fuit per Rotam *in dicta Syracuſana quarta*, coram Seraph. *d. deciſ.* 726. *num.* 6. Idem iuris eſt ſi quid legetur certo alicui clerico, vel leproſis, qui in certo loco curantur, vel Religio-

ſis in certo loco commorantibus,vel viduis peregrinis,vtalantur,Silueſt.*verb.Canonica portio,q.*6.Azor. *dict.c.*12.*q.*10.

28 *Quarto* dubitatur an ex iis, quæ hoſpitalibus,vel Confraternitatibus relinquuntur, quarta Canonica debeatur? De qua quæſt. ſatis dictum eſt ſupra *alleg.*75.*n.*43.

29 *Quintò* dubitatur vtrum debeatur quarta Epiſcopalis ſi qui ſubditus Epiſcopo leget aliquid Eccleſiæ extra diœceſim conſtitutæ? Negatiue reſpondebitur, quia cura illius Eccleſiæ non eſt penes Epiſcopum,Abb.*in c.requiſiſti,de teſtament.*Innocent.*in c.officy,*& Ioan.Andr.*in c.certificari, eodem tit.* quos refert,& ſequitur Azor.*dict.c.*11.*q.vltim.*

30 *Sextò* dubitatur, an Epiſcopus, cui legatum abſolutè relictum eſt, poſſit in ſimul Canonicam vendicare portionem?In quo dubio affirmatiuè reſpondendum; ratio eſt,quia quando duo ex diuerſo capite,& à diuerſis perſonis debita concurrunt,& non datur animus compenſandi ea parte leganti,vtrumque debitum peti poteſt,iuuat *l.Titia,*29.*§.qui Marco.ff.de animus leg.*ſed quando legator abſoluit legat Epiſcopo,& locis piis, concurrunt duo ex diuerſo capite,& à diuerſis perſonis debita; deinde ea parte leganſis non proponitur animus compenſandi cum canonica portione. Quare ita reſoluunt per text. *in d. cap. officy, verſ. quod ſi*, Anton. *ibi nu.*6.Abb. 4. Couar.3.& plures ea nouioribus relati à Valdeſ. *in addit. ad Xuar. l.*1. *tit. de las arrhas ad n.* 36.*verſic. ſed poné*,optimè D.Barboſa *in l.cum dotem,§.ſi pater, num.*31.*ff.ſoluto matrimon.*Dixi *abſolutè*,quia ſi teſtator ſub conditione legauerit Epiſcopo,vt contentus legato nihil amplius petat de canonica portione, & Epiſcopus acceptauerit,nihil amplius vlebit exige-

31 re *d.c.officy,verſ.conſultationi.*Ratio eſt,quis † quando legatur alicui eo adiecto, vt amplius non petat, eo ipſo quod acceptat, videtur debito renuntiaſſe, text.*in d.cap.officy*, ibi, *renunciaſſe*, &c. inocta reg. *l.cùm ab vno,*,3.*de legatis* 2.*reg.quod ſemel,reg. ſcienti,de reg.iuris in* 6.Alexand.*in l.ſi cum dotem*, 23.*§ ſi pater.ff.ſoluto matrimon.n.*2.Roman.*conſil.*79.*lib.* 2. Socin.*iun.conſ.*173.*n.*3.*lib.*2. Graſſ.*§. legatum q.* 16. *num.vlt.*

32 Vnde, cùm luctuoſa noſtris temporibus,& apud Hiſpanos ſubrogeturin locum Canonicæ portionis,quæ modo in deſuetudinem ſhit apud noſtros, ſi teſtator ea conditione legatum Epiſcopo relinquat,vt illo contentus luctuoſam non exigat,ſi Epiſcopus legatum acceptet,luctuoſam petere non poterit,ea ſuprædictis. Quando tamen beneficiarius teſtator abſolutè legat Epiſcopo.non poterit Epiſcopus legatum,& luctuoſam inſimul retinere. Probatur manifeſtè,quia teſtator luctuoſę vere debitor eſt, neque eum illa exigitur ab aliqua Eccleſis inferiori, vt de Canonica portione patet; deinde neque ab aliquo tertio, ſed ab hærede, prout defunctum repræſentat, Nauarr. *de ſpolus cleric.§.*9. *nu.*7. Molina *de juſtit. tract.*2.*diſp.*147. *colum.* 10.Deinde teſtator debitor eſt non voluntarius, ſed neceſſarius,quippe cum ex vi conſuetudinis cogatur,velit,nolit luctuoſam ſoluere vt modo citati reſoluunt,& ideo cenſetur legaſſe animo compenſandi, iuxta reſolura per Parentem meum *in commentar.ad Ord.Regiam Luſitan lib.*4.*tit* 31.*§.*6.*num.*1.vbi plures refert Doctores. Verum vbi teſtator modicum legat Epiſcopo,vt nihil amplius exigat, quamuis acceptet, ſi fraudem intercuniſſe probet,poteſt teſtituto,vel compenſato legato integrum exigere portionem, vel hodie Inctuoſam vendicare, dummodo tamen prudens, & ſcitus fraudem commiſſam, nihilominus non acceptet, ratio eſt, quia fraus; & dolus non debent alicui patrocinari,neque vt commodum conſequatur, neque vt tertio præiudicium irrogetur,*cap.intellextmus. de iudic.Clem.*2.*§.verum,colum.penult. de ſepult.* Hæredes Baronum defunctorum ex antiqua conſuetudine ſolent dare Epiſcopo,in cuius diœceſi habent Baroniam, Regalia conſiſtentia in lecto,equo, pileo,enſe,annulo,calcatibus,& ocreis, ſed paucis abhinc annis dubitatum fuit in *ſacra Cõgregat.ſuper conſultationibus Epiſcoporum, & Regulariũ inter Archiepiſcopum Hydruntinũ & Alexanenſem,an ſi Baro moriatur in diœceſi alterius Epiſcopi,ſint ne huiuſmodi Regalia Epiſcopi illius vbi eſt Baronia, vel illius vbi moritur? Na cum obiiſſet Ioannes Baptiſta Gallone Baro terræ,ſeu caſalis nuncupati Specchio dells Vioſci in diœceſi Hydruntina exiſtentis.procurator dicti Archiepiſcopi petiit Regalia prad. ab illius hæredibus eò quod Baroniam habuerat in ſua diœceſi,cui petitioni,ſe oppoſuit Epiſcopus Alexanenſis,qui dicebat huiuſmodi Regalia ad ſe ſpectare,ſub prætextu quod dictus Baro licet poſſideret Baroniã in diœceſi Hydruntina,deceſſit tamẽ in terra Trimaſci Alexanenſis Diœceſis, & propterea Regalia ſibi deberi ratione funeraliũ & ſacramentorũ. Quo negotio delato ad eandem Sacram Cõgregationem Illuſtriſſimo Lancellotto referente,ſuit reſolutum ad fauorem Archiepiſcopi Hydruntini.*& Sacta Congregatio ſe fundauit in alia ſimili deciſione facta de anno 1600.inter eundem Epiſcopum Hydruntinum, & Epiſcopum Licien ſem;cum enim quidam Baro Catalis nuncupati Caſtri,diœceſis Hydruntinæ deceſſiſſet in Ciuitate Licij,Epiſcopus Licenſis prætendit ſibi debere Regalia prædicta ratione ſepulturæ & Sacramentorum, quæ in dicta Ciuitate fuerunt miniſtrata dicto defuncto, delato negotio ad eandẽ *Sacram Congregat.*ad relationem Illuſtriſſimi Gymnaſij fuit reſolutum Regalia ſpectare Archiepiſcopo Hydruntino,in cuius diœceſi erat Baronia,non autẽ Epiſcopo Licien ſi,in cuius Ciuitate Baro deceſſerat, ita refert nouiſſimè D.Inlius Lauor. multis nominibus à me commendandus *tom.*1.*var.elucubr. tit.*2 *de priſco,& recenti funerandi more cap.*3.*n.*204 vbi ſubdit rationem huius reſolutionis eam eſſe poſſe, quia iſta Regalia non dantur ratione ſepulturæ, & Sacramentorum,ſed Baroniæ.

De quarta decimationum Epiſcopo debita.
§. *II.*

33 DEueniendo ad quartam decimarum Epiſcopo debitam ſciendum tempore primitiuæ Eccleſiæ, cum Epiſcopi eſſent pauperes, ſtatutum fuiſſe, vt ipſi de oblationibus mattici Eccleſiæ factis ſumerent mediertatem, *cap. antiquos*, 30.*q.*1. Procedente tempore ex parochialibus tantùm tertiſm ublationum,decimarum, tributorum, & frugum habebant, *cap.de his,cap.decernimus,eadem diſt.*10.*quæſt.*1.*&* c. *conſtitutum*, 16.*quæſt.*1.cum onere fabricæ Eccleſiarum,*cap.*1.*& cap.vnio*,10.*quæſt.*3. & de noſtro Luſitaniæ regno ſgendo idem colligitur ex *cap. priſcis, eadem cauſa.& quæſt.* † Iure tamen recentiori quar- 34
tam tantùm debeti Epiſcopis ex omnibus decimis Eccleſiarum Parochialium ſui Epiſcopatus ſine vllo onere fabricæ probatur text. *in d.cap.conquerente, de officio Ordin.& in c.de quarta, de præſcript.* Zetol. *in praxi Epiſcop.p.*1.*verb.decimæ*, §. 10. *pag.*125.Suar. *de Relig.to.*1.*lib.*1.*de diuino cultu,c.*28.*num.*9. Franc. Leo *d cap.*14.*nnm.*53.ratione coniunctionis,& vniuerſalis eurę, quam habet Epiſcopus in Eccleſiis ſubiectis,poſt Innocent. *in cap. requiſiſti, de teſtam.* notant Tyndar.*tract. de decimis,n.*71. Moneta *eodem tract.*

tract. cap. 7. quæſt. 2. num. 14. in fine, ita ut in prædicta quarta decimarum, de iure communi fuodatui ſit, Tyndar. *d. num. 71.* Rebuff. *de decimis, q. 3. num. 14. & q. 7. nu. 11.* Moneta *loco proximè citato*, Rota *deciſ. 31. num. 5. part. 1. diuerſ. & deciſ. 402. num. 1. part. 2. & in Caurien. ſeu nullius iuriſdictionis*, 1576. coram *Lauregano, & in Tolentana pratenſarum redecimarum 19. Nouembris* 1585. coram *D. Aldobrandano*, poſtea S. D. Clemente VIII. impreſſa per Marcheſan. *de commiſſion. part. 1. pag. 682.* Rota *etiam in Pacen. decimarum 12. Februarij* 1608 coram *Illuſtriſſimo Cardinal. Sacrato, & in Nouarien. decim. 15. Aprilis* 1611. coram *Illuſtriſſimo Cardinali Ludouiſio*, nunc S. D. N. Gregorio XV. inter eius impreſſas *deciſ. 519. num. 1. & 2.* Vnde Rota eadem apud Seraphin. *deciſ. 1449. num. 4.* reprobauit opinionem illorum, qui tenuerunt iſtam quartam non de iure communi, ſed conſuetudine ad Epiſcopum pertinere. Hinc Epiſcopus dicitur habere coæquale ius cum parocho ratione dictæ quartæ, Rota *in Conchen. decim dell' Infantado*, 18. *Decembris* 1617. coram *Reuerendiſſimo Patre Domino Andrea.* Bene verum eſt, quod non poteſt exigere immediatè iſtam quartam à laicis, ſed illam exigere debet à parocho, *cap. conquerente, de offic. Ordin.* Seraphin. *d. deciſ. 1449. n. 5. & 6.* Gregor. XV. *deciſ. 519. num. 2. & 3.* Lotter. *de re benef. lib. 1. q. 20. nu. 81. cum ſequentibus*, Greg. XV. *deciſ. 529. num. 2.* Caualer. *deciſ. 487. num. 1.* Dutan. *deciſ. 320. num. 2. part. 2.* vbi tenet Epiſcopum habere Iuris aſſiſtentiam & intentionem fundatam ſuo perceptione quartæ decimalis, eum non agitur contra laicos, ſed contra Rectores.

Et hanc opinionem, quòd Epiſcopus fundat intentionem ſuam ſuper quarta decimarum, de iure debita, firmant Rot. *deciſ. 31. num. 5. part. 2. diuerſ.* & nouiſſimè *in Nouarien. decimarum 7. May* 1627. coram *R. P. D. meo Pirouano.*

Nec obſtat quod ſupradicta opinio bene procedit contra Rectorem, à quo Epiſcopus exigere debet ſuam Canonicam portionem, non autem contra parochianos incolas, qui tenentur reſpondere de decimis ſuo Rectori, & non Epiſcopo, *cap. cùm contingat, de decimis*, ibi, *quod cum perceptio decimarum ad parochiales Eccleſias de iure communi pertineat, & c. cum in tua*, eod. tit. ibi, *alioquin Parochialibus exoluantur, ad quas de iure communi ſpectat perceptio decimarum*, Caſtr. *conſ. 18. per totum p. 1.* Seraphin. *deciſ. 519. n. 2. & deciſ. 1449. n. 5.*

Quia Hoſt. ſentiens hanc contrarietatem illam conciliat *in d. cap. cum contingat nu. 1. verſ. vnde*, eam verum eſt quod *c. quoniam, & cap. dudum, de decim.* dicunt Epiſcopum fundare ſuam intentionem in portione Canonica, & *in c. cùm contingat, & in cap. cum in tua*, de iure communi decimas ſpectante ad Eccleſias Parochiales: ſed. toquit ille, Epiſcopus fundat quoad Canonicam, Parochialis verò Eccleſia quoad alia. & Ita vna diſpoſitio aliam non deſtruit, ſed bene inter ſe conuenient, & Ioan. Andr. *in d. cap. cum contingat, n. 4.* ſequitur hanc diſtinctionem; propterea aut Rector non eſt in cauſa aut neglexit exigere decimas. & Epiſcopus pro ſua portione Canonica poteſt agere iure proprio, aut ſi vult agere pro omnibus decimis, etiam poteſt, ſed nomine Eccleſiæ Parochialis, cui tenetur illas conſeruare, *cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſt.* Hoſt. *in d. cap. cùm contingat n. 2.* & Ioann. Andr. *in d. c. quoniam num. 3.* aſſerentes Ordinarios habere etiam fundatam intentionem quoad petitionem nomine ſuarum Eccleſiarum Parochialium, quod etiam admiſit Rota *in Cariен. decimarum 13. Martij* 1587. coram *Oram*, & per hanc diſtinctionem conueniunt deciſiones coram *bon. mem. Cardinal. Pamphilio, & bon. mem. Iuſto in Conchen. decimarum dell' Infantado*, quæ referuntur *in deciſ. 442. 485. & 520. part. 1. recentior.* & poſtmodum coram *bone mem. Andrea 18. Decembris* 1617. in quibus fuit firmatum Epiſcopum habere in prædiis decimationis ius reale, & coæquale cum Rectoribus, & eſſe inter ſe quaſi partionatos, & prout tales nuncupantur per Hoſt. *in dict. cap. quoniam*, & Ioann. Andr. *num. 3. de decim.* quæ realitas, & coæqualitas tolli non poteſt per negligentiam, aut malitiam Rectorum non comparentium: cum ſit ſuodata in proprio iure immediato, non autem mediato ex perſona Rectorum: ſimiliter ſi idem Rector eſt in cauſa, & Epiſcopus ſimul agentes contra laicos Parochianos, minor eſſet difficultas, quia vterque agit ea iure ſuo, & admittitur iſta ſimultanea actio *in Cerueten. decimarum 22. Aprilis* 1602. coram *Penia.* Ac demum quando Rector nec eſt in cauſa, aut negligit, ſed eſſe, aut agere, aut negligere non poteſt, quia decimæ ad illum non pertinent, tunc iura non prohibent quin Epiſcopus fundet intentionem ſuam contra laicos, & alios quoſcunque pro decimis prædialibus, *c. fin. de ſucceſſ. ab inteſtato, cap. quoniam, & cap. dudum, de decim.* & ideo admittit Rot. *in Peſſanien. decimarum 18. Martij* 1591. coram *Gypſio*: ea quibus patet conſequentia, quam faciunt Caſtr. *in d. conſ. 39.* & Gregor. *deciſ. 519.* non eſſe iuram, quod decimæ debent percipi à Rectoribus, & ab ipſis Epiſcopi exiguot quartam, & ſic mediatè, non autem immediatè à laicis, qui etſi *c. cùm contingat, & c. cùm in tua*, expreſsè dicant perceptionem decimarum de iure communi pertinere ad Eccleſias Parochiales, non tamen excludunt Epiſcopos, quin & ipſi fundent intentionem quod eorum Canonicam portionem, iuxta *c. quoniam, & c. dudum*, eodem tit. attenta comparibilitate, quam ponit Hoſt. vt dicebam *in d. cap. cum contingat n. ...verſ. non obſtat.* Colliguntur hæc ea deciſione *in d. Nouarien. decimarum*, coram *Reuerendiſſimo Patre Domino meo Pirouano* Ex quibus

Primò infertur, hodie iure communi deberi Epiſcopis quartam decimationum ab Eccleſiis Curatis, non autem ab ipſis Parochianis: nam parochiani tenentur Eccleſiis, Eccleſiæ verò Epiſcopis decimas ſoluere, ſecundum gloſſ. *verb. decimationum, in dicto cap. conquerente.* † Quando prædium non eſt in alicuius parochia ſitum, illius decimæ pertinent ad Epiſcopum, *cap. quoniam*, vbi Abb. *num. 2. & 4 cap. dudum.* gloſſ. *verb. iure communi in cap. cùm contingat, de decimis.* Rebuff. *d. quæſt. 7. nu. 8.* Tyndar. *d. tract. num. 69.* Azor *inſtit. moral. p. 1. lib. 7. cap. 36. quæſt. 9.* & cenſuit Rota *in vna Pacen. decimarum dell' Hebrero 9. Iunij* 1603. *& 21. Iunij* 1604. coram *Reuerendiſſimo Domino Coccino Rota Decano*, inter eius impreſſas *deciſ. 485. nu. 1. & in vna Placentina decimarum perſonalium de Trugillo*, 18. *Martij* 1616. coram *Reuerendiſſimo Patre Domino Buratto, & in Conchen. decimarum dell' Infantade*, 18. *Decembris* 1617. coram *R. P. D. Andrea.* † Idem dicendum eſt, vbi Parochiæ non ſunt diſtinctæ. Tyodar. & Azor. *proximè citati*, Rota *in Ciuitaten decimarum*, 26. *Martij, & 28. Iunij* 1618. coram *R. P. D. Veroſpio.* Lotter. *d. lib. 1. q. 1. n. 103.* 35 36 37

Infertur *ſecundo* nulla monaſteria, vel Eccleſias inferiores, exceptis Parochialibus, debere iſtam quartam, attento iure communi, eum eodem iure ad nullas alias Eccleſias pertineant decimæ, ex quibus iſta quarta detrahitur. Vnde ſequitur illam eſſe legis diœceſanæ, Cochier *de iuriſdict. Ordin. in excep. part. 1.* 38

part.1.q.15.num.6. à qua exempta ſunt monaſteria, Abb.*in c.2.de ſtatu monachor.* Bertachin.*tract.de Epiſcopo,lib.4.part.2.q.55.n.*80.quos refert, & ſequitur Cochier *d.part.1.q.16.*

39 Infertur *tertiò* conſuetudinem poſſe variare circa ſolutionem huius quartæ decimationum ; poteſt enim in totum tollere illam, cum præſcribi curſu temporis quadraginta annorum valeat contra Epiſcopum,*d.c.de quarta,* Lotter.*d.lib.1.q.20.num.*106. Vnde hodie tertia decimationum ab aliquibus Eccleſiis debetur Epiſcopis;ab aliis verò nec tertia, nec quarta. Et in aliquot Epiſcopatibus hæc tertio , vel quarta decimationum debetur Capitulis Eccleſiarum Cathedralium propter ſeparationem factam inter Epiſcopos , & Capitula ex conuentione illorum,ex quo tamen non ſequitur illam quartam, vel tertiam non eſſe ius Epiſcopale ſua natura. Hinc Canonica portio de qua ſupra egimus,Epiſcopo,vel Eccleſiæ patochiali debita pro parte , vel in totum conſuetudine,ſeu præſcriptione poteſt tolli,& ad id ſine titulo ſufficit tempus , de cuius initio non ſit memoria , quia illud habet vim tituli : cum titulo vero ſufficit tempus quadraginta annorum,ita poſt Panorm.& Sylueſt , reſoluit Fr. Ludouic. Miranda *d.q.48.art 5.concluſ.2.*

De Cathedratico , ſiue Synodatico Epiſcopo debito. §. III.

40 CAthedraticum, quod ob honorem Cathedræ Epiſcopalis ſic vocatur , *d.cap. conquerente , de offic. Ordin. cap. paſtoralis , de donat.* Flamin. *de reſident.q.15.nu.5.* Bellet. *diſgaiſit. cleric. part.1.tit.de clerico debitore §.15.num 7.verſ. appellatur*, & quandoque nuncupatur ſyoodaticum , quia in Synodo ſolui conſueuit,*cap olim , de cenſib.* Hoſt. *in dict. c. conquerente num.12.* Bellet. *loco citato* gloſſ.*verb.duos ſolidos in cap. conquerente , de offic. Ordin.* Lotter. *dict. lib.1.quæſt. 21.na. 54* Gratian. *diſcept. forenſ. tom.4.cap.620.num.1.* vltra procutationem Epiſcopi debetur, gloſſ. *in ſumm. & cap. 1. & cap. inter catera,10.quæſt.3.* Franciſc.Leo *dict.cap.14.namer.5.* Zerol. *in praxi Epiſcopali part.1.verb.ius Cathedraticum*, vbi *in §. 1.* allent , quòd † debetur per Preſbyteros ſuis Epiſcopis , & quod ſolet dari pro feſto Natiuitatis, & Reſurrectionis Domini , & *in §. 4.*

42 † reſoluit quòd non poteſt præſcribi, licèt per contrariam conſuetudinem , poſſit aliter introduci , de quo etiam Aloyſ.Ricc.*in praxi aurea reſolut. 182.*

43 Bellet.*dict.tit.de clerico debitore 9.12.n.13.* † Taxam autem huiuſmodi cathedratici vſque ad duos ſolidos ponit gloſſ. *in dict. c. conquerente , de offitio Ordin.verb.duos ſolidos,* Pauin.*tract.de viſit part.1.q. 5. n.13* Rota *decif 465.num.1 p.2.recentiff.in poſthum.* vbi *numer. 7.* quòd de conſuetudine potuit augeri, Lotter.*d.quæſt.21.num.53.* Gratian.*d c. 620. nam.3.* qui ſoluendi ſunt ſecundum taxam,quæ aoriquitus ſolui conſueuit, Bald.*conſil. 23. vol. 1.* quem refere Aloyſ.Ricc.*d.reſolut.182.numer.1.* Hentic. Bottæ.*de Synodo Epiſcopi part.3.nu.81.& 90.* Pauin.*de viſitat. part.1.quæſt.9.num.15.* Gratian. *dict.cap.620. num.4.*

44 Surd.*conſ.454.num.12.* Sed † quia ſolidorum valor conformis non eſt , immo varius , attento diuerſa Prouinciarum taxatione , vt per Couarruu.*lib. 1. variar.c.11.num. 3. de veter.numiſm. cap.6.numer.5.* Gregor.*l.9.verb.de Oro,tit.4.part.5.* Gutier. *de iuram.confirmat.part.1.cap.7. num.4.* Surd.*conſil.454. num.11.* Molina *de inſtit.tractat.2. diſput. 278. verſ. dubium tamen eſt* , Chriſtoph. de Paz *in ſcholijs ad leges ſtyli, l.84.à num.1.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.51.num.14.* ideo attendenda eſt diuerſarum Cathedralium conſuetudo bona , rationabilis in eius taxatione, Zerola *in praxi Epiſcopali dict. verb.ius Cathedraticum,* §. 5. Aloyſ. Ricc. *dict. reſolut.182.num. 1.in fine,* Piaſec. *in praxi nouæ Epiſcop. part.2.cap.2.numer.20.* vbi reſoluit etiam quod cum Cathedraticum detur in ſignum ſubiectionis, & in honorem Cathedræ , nullo tempore præſcribi poteſt quominus debeatur , niſi concurrat tempus immemorabile, Bottæ. *dict. part. 2. à numer.91.cum ſequentibus*,Bald.*de præſcript.part.1.part. 5. princip. quæſt.16. num.3.& part. 6.in princip. numer. 2.* Gratianus *d.cap.620.à nam.5.* Amplius neque Epiſcopus poſſet eximere Eccleſias ſibi ſubiectas à ſolutione Cathedratici. Abb. *in cap. cùm venerabilis 21. namer.3.& ibi* Anan.*num.4.in princip. de cenſib.* non enim venit in generali diſpoſitione, *c paſtoralis , de donation.* Bottæ.*part.3.num.83.* Gratian. *d. cap.620. nam.10.& 11.* Vnde licèt pleno iure liberaretur Eccleſia , adhuc non cenſeretur remiſſum Cathedraticum,niſi expreſsè donatur , gloſſ. *in d.cap.paſtoralis, de donat.* nemo enim cenſetur eſſe ſine ſubiectione, alioquin cenſeretur ocephalus,*cap.nullatenus , diſtinct.93.* Regulares tamen ab illius præſtatione ſunt exempti,*cap.inter catera,10.quæſt.3.* Lotter.*d. lib. 1. q.21.ex n.73.*

ALLEGATIO LXXXVII.

Epiſcopus charitatiuum ſubſidium quando, & à quibus exigere poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur qui de charitatiuo ſubſidio tractarunt.*

2 *Charitatiuum ſubſidium dicitur charitatis auxilium quia a principio ex charitate peti debet , non per vim extorqueri.*

3 *Charitatiuum ſubſidium petitur quãdo reditus propria Eccleſia non ſuffeiunt.*

4 *Diuites poſſunt compelli officio iudicis ad dandam eleemoſynam egentibus tempore magna famis, & neceſſitatis.*

5 *Epiſcopus ſubſiſtente manifeſta,& rationabili cauſa, poteſt ſubditos clericos compellere ad charitatiuum ſubſidium ſoluendum.*

6 *Iudex in cauſa propria poteſt eſſe Epiſcopus ſubſiſtente manifeſta & rationabili cauſa,qua ſpectat ad dignitatem,& honorem Eccleſiæ.*

7 *Epiſcopi, Archiepiſcopi,Primates,ſeu Patriarchæ in ciuitatibus,& diœceſibus ſuis poſſunt data manifeſta & rationabili cauſa ſubditos ad ſubſidium charitatiuum cogere.*

8 *Charitatiuum ſubſidium exigere poteſt Epiſcopus electus & confirmatus , licet nondum conſecratus.*

9 *Archiepiſcopus , Primas , & Patriarcha ab Eccleſiis ,& clericis ſuæ prouincia extra diœceſim ſuam ,iure ſubſidium charitatiuum exigere non poſſunt.*

10 *Adminiſtrator , ſeu coadiutor datus Epiſcopo per Papam vel Eccleſiæ Cathedrali vacanti , poteſt à ſubditis illius Eccleſiæ exigere charitatiuum ſubſidium, quod non habetur.*

11 *Charitatiuum ſubſidium debet Epiſcopus exigere cum conſilio Capituli ſui,& clericorum.*

12 *Vicarius generalis Epiſcopi nõ poteſt charitatiuum ſubſi-*

ſubſidium exigere, niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi mandato.

13 *Capitulum Sede Epiſcopali vacante poteſt charitatiuum ſubſidium exigere.*

14 *Capitulum Sede vacante non poteſt ſtatutum condere quo charitatiuum ſubſidium in futuram ex parte mutuatur.*

15 *Cardinales in Eccleſiis ſuorum titulorum charitatiuum ſubſidium petere poſſunt.*

16 *Legatus Papa habet ius exigendi charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis prouincie ſibi delegata.*

17 *Prælati Epiſcopo inferiores non poſſunt de iure ſubſidium charitatiuum exigere, ſed priuilegio, vel conſuetudine.*

18 *Abbates, vel Priores non poſſunt exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſecularibus, vel Regularibus monaſterus ſibi non pleno iure ſubiectis.*

19 *Præpoſitus, ſiue Præfectus totius Ordinis Regularis poteſt charitatiuum ſubſidium petere à monaſteriis Ordinis ſui pro ſumptibus neceſſarijs ad gubernationem ordinis, ſi aliunde non habeat bona.*

20 *Commendatarius perpetuus Eccleſiæ Cathedralis habet legitimam adminiſtrationem, & poteſt exercere iuriſdictionem, quia competeret Epiſcopo ſtudiato.*

21 *Commendatarius perpetuus Eccleſiæ Cathedralis poteſt exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſibi ſubiectis.*

22 *Papa charitatiuum ſubſidium poteſt exigere ab omnibus clericis, & Eccleſijs.*

23 *Papa liberam habet adminiſtrationem omnium beneficiorum, & eſt dominus, & ordinarius cunctorum, & Epiſcopus vniuerſalis Eccleſiæ.*

24 *Exemptio generalis non cenſetur eximere à charitatiuo ſubſidio per Papam, impoſito.*

25 *Charitatiuum ſubſidium non poteſt præſcribi.*

26 *Prælatus, qui poteſt charitatiuum ſubſidium exigere, debet prius congregato Clero cum charitate, & humilitate ei exprimere cauſam ſuæ indigentiæ.*

27 *Cauſa ad charitatiuum ſubſidium exigendum debet eſſe manifeſta, & rationabilis.*

28 *Cauſa manifeſta, & rationabilis, quæ dicatur in exigente charitatiuum ſubſidium, oſtenditur.*

29 *Charitatiuum ſubſidium poteſt exigere pro ſua conſecratione, vel pro ſolutione debitorum in Eccleſiæ vtilitatem contractorum.*

30 *Charitatiuum ſubſidium poteſt exigere Epiſcopus ſi magnas fecerit expenſas in negotijs totius diœceſis communibus pertractandis.*

31 *Charitatiuum ſubſidium poteſt Epiſcopus exigere pro fabrica ſuæ Eccleſiæ, vel alia re continente illius publicam vtilitatem, vel conſeruationem.*

32 *Charitatiuum ſubſidium exigere poteſt Epiſcopus ſi iter facturus ſit ad Papam, vel Imperatorem, vel Regem ob Eccleſiæ ſuæ vtilitatem.*

33 *Charitatiuum ſubſidium poteſt exigere Epiſcopus ſi viſitaturus ſit limina Apoſtolorum.*

34 *Charitatiuum ſubſidium poteſt exigere Epiſcopus ſi velit ire ad Concilium Prouinciale.*

35 *Charitatiuum ſubſidium poteſt exigere Epiſcopus ſi impenſas neceſſarias, & alicuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris, Regis, vel Principis.*

36 *Epiſcopus quoties rationabilis cauſa ſubſit, non ſolum ſemel, ſed etiam pluribus vicibus poteſt charitatiuum ſubſidium exigere.*

37 *Charitatiui ſubſidij ſumma quæ ſit exigenda oſtenditur.*

38 *Charitatiuum ſubſidium clerici ex voto cauſa poſſunt compelli ſoluere vltra taxam ſolitam.*

39 *Charitatiuum ſubſidium ratione beneficiorum poteſt Epiſcopus exigere a Clero, & Eccleſijs ſuæ ciuitatis, & diœceſis.*

40 *Laici charitatiuum ſubſidium ſoluere non compelluntur.*

41 *Cap. cùm Apoſtolus, §. prohibemus, de cenſibus, declaratur.*

42 *Feudi ipſius quarta pars annui reditus pro ſubſidio charitatiuo eſt ſoluenda.*

43 *Capitulum, ſeu Canonici Eccleſiæ Cathedralis tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium.*

44 *Charitatiuum ſubſidium non debetur ex diſtributionibus quotidianis ſuſpenſo iure commuui, niſi contrarium fuiſſet ſtatutum.*

45 *Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium.*

46 Clement. 1. & 2 de cenſibus, *declaratur.*

47 *Exempta Eccleſia non tenentur præſtare Epiſcopo charitatiuum ſubſidium, quod vt intelligatur ibi oſtenditur.*

48 *Clerici nullum Eccleſiaſticum beneficium habentes non poſſunt cogi Epiſcopo præſtare charitatiuum ſubſidium.*

Subſidium an ſolui debeat de bonis relictis pro capellanijs non collatis, remiſſiuè, ibid.

49 *Clerici pauperes, qui ex redditibus ſuorum beneficiorum nihil habent vltra honeſtum victum, minimè cogi poſſunt ad charitatiuum ſubſidium præſtandum.*

50 *Beneficium habet, ſed nullos fructus aliquo fortuito caſu percipiens, ad ſubſidium charitatiuum non tenetur.*

51 *Rector Eccleſiam habens in vna diœceſi, prædia vero in alia, tenetur ſoluere charitatiuum ſubſidium Epiſcopo in cuius diœceſi ſita eſt Eccleſia.*

52 *Penſionarius an teneatur ad ſubſidium charitatiuum oſtenditur.*

53 *Charitatiuum ſubſidium, cui Epiſcopo ſit ſoluendum, quando Eccleſia eſt in confinio duarum diœceſium oſtenditur.*

54 *Succeſſor in beneficio ſoluere ſubſidium cogitur, quod anteceſſor beneficiarius non ſoluit.*

55 *Hoſpitalia quando teneatur ad charitatiuum ſubſidium oſtenditur.*

56 *Subſidij Hiſpanici prima conceſſio de trecentis millibus ducatis auri.*

57 *Subſidij Hiſpanici ſecunda conceſſio.*

58 *Milites S. Iacobi de Spata (excepta tamen magiſtralis menſa) & quatuor mendicantium Ordinum Fratres immobilia poſſidentes ad ſubſidiorum hactenus non ſolutorum ſolutionem tenentur.*

59 *Subſidij Hiſpanici concordia inter vniuerſum Clerum Regnorum Caſtellæ, & Legionis. & Regem Catholicum inita.*

60 *Excuſatum ſubſidium in Regnis Hiſpaniarum quando ſuſceperit, & quomodo ſoluebatur, & ad quod tempus? &* num. 61.

62 *Excuſati ad conceſſionem teneatur S. Hieronymi & Ciſtercienſis Ordinum Religioſi.*

63 *Penſionum ratione a S. R. E. Cardinalibus obtentarum an excuſatum ſolui debeat?*

64 *Cruciata, ſubſidij, & prima decima excuſati officia vendi non poſſunt.*

65 *Millones quando incœperint?*

66 *Millio*

66 *Milliones in quibus ſpeciebus imponendi, & ad quod tempus ſolas debeant?* num. 67. 68. & 69. & 70.

71 *Tertia decimarum Regibus Catholicis Conceſſarum quando eis ſolui incœperint, & quomodo hodie perſoluantur?* & oumeria ſeq.

77 *Decimæ prædiales, gabella & ſubſidium ſolaenda ſunt non deductis exemptis.*

78 *Subſidium charitatiuum non Eccleſiaſticis perſonis, ſed redditibus imponitur.*

79 *Collecta quæ dicatur? oſtenditur, & in quo differat à tributo.*

80 *Subſidium quando augeri, vel diminui poſſit?*

81 *Fructus dicuntur deductis expenſis.*

82 *Cenſualia onera quomodo detrahenda?*

1 DE charitatiuo ſubſidio peculiares edidere tractatus Barthol. Bellencinus, Heinig de Gonnis, & Franciſc. Paulos, & aliqua tractauot Duen. *reg.* 89. Acouch. *de arbitr. caſu* 178. & 179. Nau... 10. *in antiq. alias* 5. *in nouis, ſub tit. de cenſibus*, Sayr. *in floribus deciſ. ſub eod. tit. deciſ.* 11. Quaranta *in ſumm. Bullarij, verb. Concilium prouinciale num.* 8. Axor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 14. Cened. *ad Decretal. collect.* 115. *à num.* 6. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part.* 2. *c.* 2. *n.* 11. Bellet. *diſquiſit. cleric. part.* 1. *tit. de clerico debitore* §. 12. nouiſſimè Alphonſ. de Leone *de officio Capellani q* 5. *fell.* 17. *n.* 258. *cum ſeqq.*

2 Charitatiouum ſubſidium ſecundùm Hoſt. & alios *in cap. conquerente, de officio Ordin.* dicitur charitatis auxilium, quia à principio ea charitate peti debet, non per vim extorqueri, vt colligitur ex *cap. ex parte, de cenſibus*, & appellatur ſubſidium, quia ſicut ſubſidiaria actio datur quando deficit propria, & ſpecialis actio, vt *in §. fin. Inſtit. ad leg. Aquil. & 1a §. fin.*

3 vbi gloſſ. *Inſtit. de interdict.* ita † hoc ſubſidium petitur quando reditus propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt pro oneribus incumbentibus, Bellencin. *dict. tract. de charit. ſubſid. quæſt.* 14. Axor. *d. cap.* 24. *quæſ.* 2. Guid. Papæ *deciſ.* 371. quem refert Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 1. *collect.* 52. Bellet. *d.* §. 12. *num.* 6. Præſcribi autem nunquam poteſt; eſſet enim præſcribere contra charitatem, Bellencin. *q.* 45. Piaſec. *d. n.* 11. Bellet. *d.* §. 12. *à n.* 9.

4 Quamus huiuſmodi ſubſidium charitatiuum dicatur charitatis auxilium, tamen cum officio Iudicis poſſint diuites compelli ad dandam eleemoſynam egentibus tempore magnæ famis, & neceſſitatis, Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 12. *c.* 13. *quæſ.* 3. Henriq. *in ſumm. lib.* 13. *cap.* 17. §. 5. *in fine.* Surd. *de aliment. tit.* 3. *quæſt.* 3. *n.* 27. Sic † Epiſcopus ſubſiſtente manifeſta, & rationabili cauſa poterit ſubditos clericos compellere ad huiuſmodi ſubſidium ſoluendum. Ita Hoſt. Ioan. Andr. Butr. & Abb. *in cap. cùm Apoſtolus, de cenſib.* & plures alij, quos refert, & ſequitur Rendtoa *in promptuario recept. ſent. tit.* 38. *num.* 12. me citato *in hoc loco* nouiſſimè Xammar *de officio Iudicis part.* 1. *quæſt.* 24. *num.* 81. immo Lap. *alleg.* 20. quæ incip. *Si vacante*, dicit poſſe Epiſcopum propter hoc clericos excommunicare, quod probat ex *Clem. frequens, de exceſſ. Pral.* & demum per cenſoras poſſe ipſum Epiſcopum compellere ſibi ſubditos ad charitatiuum ſubſidium ſoluendum, reſoluunt Alex. ind. de Neuo *conſ.* 58. *num.* 5. Boër. *deciſ.* 136. *num.* 1. & 2. Hoſt. *in cap. cum Apoſtolus, de cenſib. num.* 7. & 8. vbi Abb. *nam.* 5. Innoc. Anch. & alij, Bellet. *d.* §. 12. *num.* 15. Et Auditores Rotæ *in nouis deciſ.* 425. aliàs 23. quæ incip. *Item extra Romam petebatur conſilium*, dicunt poſſe Epiſcopum in ſua diœceſi edictum proponere, vt vbicunque clericus beneficium habens ooo ſoluerit ei charitatiuum ſubſidium infra certum tempus, ſit excommunicatus.

Nec obſtat quòd Epiſcopus videatur eſſe iudex in 6
cauſa propria contra *l.* 1. *C. ne quis in ſua cauſa*, quia reſponderitur, id non procedere ratione notorij & manifeſti, Alex. Trentacinq. *loco infrà citando num.* 6. D. Barboſ. *in l. ſi de vi num.* 143. *ff. de iudic.* tum etiam quia ſubſiſtente manifeſta, & rationabili cauſa, quæ ſpectet ad dignitatem, & honorem Eccleſiæ, poteſt Epiſcopus eſſe iudex in cauſa propria, *cap. Romana, de pœnis*, cum traditis per Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Epiſcopus*, Alexander Trentacinq. *variar. reſolut. lib.* 2. *tit. de iudic. reſolut* 5. *num.* 7. Maſta *in votis nouiſſ. deciſ. voto* 57. *num.* 23. Surd. *conſil.* 50. Aloyſ. Ricc. *in deciſion. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. part.* 1. *deciſ.* 144. Eſt enim Epiſcopus hic Iudex competens in cauſa ſuæ Eccleſiæ, Pureus *deciſ.* 210. *num.* 3. *part.* 2. Nauart. *conſ.* 21. *num.* 17. *de ſententi. excomm.* Marant. *de ordine iudic. part.* 4. *verb. ſeculare, vel Eccleſiaſt. num.* 26. Caſtad. *deciſ.* 6. *num.* 1. *de priuileg.* Cæſ. de Graſſis *deciſ.* 4. *num.* 1. *cum ſeqq. de except.* Sbroz *de offic. vicar. lib.* 3. *quæſt.* 60 Marc. Antonin. *var. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 48. *ſub num.* 8. quos refert Speiell *in deciſionib. fori Eccleſ. deciſ.* 93. *à num.* 1. vbi *num.* 18. *in princ.* ſubdit Epiſcopum in cauſis Eccleſiæ ſuæ poſſe Iudicem agere, ſed aliqua ratione allegari ſuſpectum.

Et nota pro huiuſmodi ſubſidio charitatiuo poſſe 6
telaaari executiooem non obſtante appellatione, Caputaq. *deciſ.* 228. *part.* 1. quem refert Bellet. *d.* §. 12. *a.* 34.

Huius alleg. materia in tres diuiderur articulos, *primò* examinabitur, qui poſſint huiuſmodi ſubſidium exigere? *ſecundò* quibus ex cauſis? *tertiò* à quibus perſoois?

Charitatiuum ſubſidium qui poſſint exigere?

EPiſcopi, Archiepiſcopi, Patriarchæ, ſeu Primates, in ciuitatibus, & diœceſibus ſuis poſſunt, data manifeſta, & rationabili cauſa licite ſubditos cogere † cum charitate tamen, & dubio moderamine) ad charitatiuum ſubſidium ſoluendum, quo ſuis conſulant neceſſitatibus, ita probant teat. *in cap. conquerente, in fine, de officio Ordinary, & in cap. cùm Apoſtolus, §. prohibemus, de cenſibus*, poſt alios Oldrad. *conſ.* 104. & 234. Lap. *alleg.* 20. Duen. *regal.* 89. Palar. *in repet. cap. per veſtras, notab.* 2. §. 27. *à num.* 10. Caſſan. *in conſuet. Burgund. rub.* 1. §. 4. *gloſſ. à num.* 13. Menoch. *de arbitr. caſu* 178. *num.* 1. Cened. *ad Decretal. collect.* 115. *num.* 6. Nauart. *conſil.* 7. *ſub tit. de cenſibus, in antiq.* Sayr *in floribus deciſionum ſub eodem tit. deciſ.* 7. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 11. Bellencin. *d. tract. de charitatiuo ſubſidio, quæſt.* 1. *num* 1. Azor. *d. cap.* 14. *quæſ.* 5. Franciſc. de Alfaro *de officio fiſcalis, gloſſ.* 9. *num.* 16. † Quod 8
quidem ſubſidium exigere poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus, nondum conſecratus, Bellenein. *quæſt.* 9. Azor. *d. quæſ.* 5. *in fine*, ea eo, quia hoc eſt iuriſdictionis, non Ordinis. *d. cap. conquerente, in fine.* Et hoc intelligendum eſt ſemper, quando ille ex ſuo proprio, vel per ſe non poteſt ſatisfacere, niſi forte tale ſubſidium charitatiuum, Hoſt. *in cap. cum Apoſtolus §. prohibemus num.* 7. vbi Abb. *num.* 5. *ante fin. de cenſib.* Alex. de Neuo *conſil* 57. *a.* 1. & *conſil.* 58. *num.* 1. & 4. Menoch. *de arbitr. caſu* 520. *n.* 10. Bellet. *d.* §. 12. *n.* 6.

Arch

9 Archiepiſcopus, Primas, & Patriarcha ab Eccleſiis, & clericis ſuæ prouinciæ extra diœceſim ſuam iure tale ſubſidium exigere non poſſunt, quamuis conſoetudine recepta alicubi id fortaſſis poſſint, Bellencin. *d.tr.q.*2. Azor. *d.cap.*14. *quæſ.*5. *verſ. ſed dubia quæſtionis eſt.* † Adminiſtrator verò, ſeu coadiutor datus Epiſcopo per Papam, vel Eccleſię Cathedrali vacanti, poteſt à ſubditis illius Eccleſiæ exigere charitatiuum ſubſidium, per text. *in cap. is cui, de elect. lib.* 6. *& in cap. vlt. in fine, de ſupplenda negligent. Prælator. eod. lib.* Bellencin. *q.* 8.

10

11 Et quando Epiſcopus à Clero ſuo exigere vult charitatiuum ſubſidium, debet facere cum conſilio Capituli ſui, & etiam ipſorum Clericorum, per text. *in cap. nouit, & in cap. quanto, de his quæ fiunt à Prælatis*, reſoluunt Innoc. Ioan. Andr. & Anton. de Butr. *in d. cap. cùm Apoſtolus.* Bellencin. *q.* 10. Alexand. de Neuo *conſil.* 58. *n.* 3. Bero *conſ.* 81. *n.* 40. *vol.* 2. Bellet. *d.* §. 12. *n.* 8.

12 Vicarius generalis Epiſcopo non poteſt tale ſubſidium exigere, niſi ſpeciali ipſius Epiſcopi mandato; hoc enim nullo iure eſt illi conceſſum, & proinde in generali mandato, quod accipit ab Epiſcopo, non continetur, Bellencin. *q.* 21. Azor. *d.c.* 14. *quæſ.* 5. *verſ. Vicarius.*

13 Capitulum Sede Epiſcopali vacante poteſt tale ſubſidium exigere, glot. *verb. aliunde, in cap. cupientes,* §. *ad hæc, de elect. lib.* 6. vbi Ioan. Monachi. Archidiacon. & Dominic. Bellencin *q.* 7. Azor. *d.q.*5. *verſ. item collegium*, Bellet. *d.* §. 12. *n.* 38. Nequit tamen ſtatutum concedere, quo tale ſubſidum io futurum ex parte minuatur, Bellencin. *q.* 45. Azor. *d.cap.* 14. *q.* 7. *verſ. item Canonicorum.*

14 Cardinalea, cum in Eccleſiis ſuorum Titulorum toriſdictionem habeant de Iure communi, Epiſcopaliaque iura obtineant, *cap. querelam, de elect.* Alphonſ. Aluarez Gueitero *in ſpeculo Pontif. cap.* 28. *poſt princ. verſ. de Reuerendiſſimis, pag.* 72. Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. tit. de Cardinal. num.* 9. Marc. Anton. Cuch. *lib.* 2. *inſtit. maiorum tit.* 4. Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinal.* & alij apud Homobon. de boms *de humanæ vitæ ſtatibus cap.* 5. paulò poſt *princip. par.* 1.

15 † tale ſubſidium petere poſſunt, Ioan. Monach. *in cap. 1. de maior. & obedient. lib.* 6. Bellenci[illegible]. 3. Azor. *d. quæſ.* 5. *verſ. quæres.* Remig. de Gonny *in tract. de charitatiuo ſubſidio q.* 2. t. Marcel. Megal. *in p.* 2. *lib* 2. *c.* 15. *q.* 3. *n.* 13. Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop. verb. charitatiuum ſubſidium n.* 9. nouiſſimè Diana *moral. reſolut. par.* 5. *tract* 2. *de poteſt. & priuil. S R.E. Cardinal. reſolut.* 55.

16 Legatus Papæ, cui commiſſum eſt plenæ legationis officium in ſua Prouincia, cum omnia liberè & immediatè poſſit, quæ quilibet Ordinarius iure, ſiue conſuetudine poteſt, vt probat Specul. *tit. de Legato,* §. *nunc oſtendendum, verſ. Legatus*; igitur habet ius exigendi huiuſmodi ſubſidium in Eccleſiis Prouinciæ ſibi delegatæ, Bellencin. *q.* 12. Azor. *d.q.*5. §. *quid dicendum.*

17 Prælati Epiſcopo inferiores iure quidem non poſſunt tale ſubſidium exigere, ſed priuilegio, vel conſoetudine. Ita Bellencin. *quæſt.* 4. Azor. *dict. quæſ.* 5. *verſ. quid dicendum.* Boër. *deciſ.* 133. quem refert Aloyſ. Ricc. *d. collect.* 52. Duen. *regul.* 91. Cened. *dict. collect.* 12. *num.* 7. *ad fin.* Bellet. *d.* §. 12. *nn.* 38. *&* idem

18 Bellencin. *quæſt.* 5. reſoluit quòd † Abbates, vel Priores non poſſunt exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſecularibus vel regularibus Monaſteriis ſibi non pleno iure ſubiectis, & addit ex Calderin.

19 *conſ. de cenſibus* † Præpoſitum, ſiue Præfectum totius Ordinis Regularis poſſe huiuſmodi ſubſidium petere à Monaſteriis Ordinis ſui pro ſumptibus neceſſariis ad gubernationem Ordinis, ſi aliunde ratione præfecturæ non habet bona, quæ ad hoc onus ſuſtentandum deſtinata ſufficiant.

Commendatarius perpetuus Eccleſiæ Cathedralis cum habeat legitimam adminiſtrationem, & poſſit exercere iuriſdictionem, quæ competeret Epiſcopo titulato, vt tenent Archidiacon. *in cap. nemo de inceps, de elect. lib.* 6. Inocent. *in cap. ſi conſiterit, de accuſat.* Cardinal. *in Clement. vlt. de procuratorib.* q 12. † poteſt exigere charitatiuum ſubſidium ab Eccleſiis ſibi ſubiectis, Bellencin. *quæſt.* 6. Azor. *dict. quæſ. verſ. Commendatarius.*

20

21

22 De Romano Pontifice dubitati non poteſt, quio hoc ſubſidium poſſit exigere ab omnibus clericis, & Eccleſiis, Bellencin. *quæſt.* 1. *num.* 2. Azor. *d. quæſ.* 5. *in princip.* tum quia liberam habet adminiſtrationem omnium benefactorum. *cap* 2. *de præben. in* 6. *Clem.* 1. *vt lite pendente*, tum quia † eſt dominus, & Ordinarius cunctorum, Epiſcopus vniuerſalis Eccleſiæ & Ordinarius Ordinariorum, *cap. cunctæ per mundum,* 9. *quæſt.* 3. Flamin. *de reſig. lib* 8. *qu.* 7. *num.* 100. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell* §. 2. *procem. num.* 44. Bottel. *in ſumma omnium deciſionum, tom.* 1. *tit.* 4. *num.* 10. Hinc † generalis exemptio non cenſetur eximere à ſubſidio per Papam impoſito, Ioan. Andr. *in cap. cum inſtantia, de cenſibus*, Cochier *de iuriſdictione Ordinary in exemptos, par.* 4. *q.* 7. niſi qui ſpeciali priuilegio ab huiuſmodi onere nominatim eximeretur, Bellencin. *dict. tract. quæſt.* 58. *num.* 3. vbi aduertit quòd nun eſt præſumendum, quippe, quòd illud concedi non conſueuit, per text. *in dict. cap. cum inſtantia, ibi, niſi forte per ſpeciale priuilegium Sedis Apoſtol. quod non credimus ſit exempta*, & per text. *in cap. accedentes, de præſcript.* ibi, † *niſi per ſpeciale priuilegium.* Epiſcopus tamen cum Clero in ſui præiudicium poteſt aliquem eximere à ſubſidio charitatiuo, Bellencin. *d. tract. qu.* 70. Cochier. *d. p.* 2. *q.* 8. Azor. *d.c.* 14. *quæſ.* 7. vbi etiam quòd ſubditi non poſſunt præſcribere, itaut ſubſidium præſtare non debeant, quia tale ſubſidium quadam naturali æquitate, & lege charitatis debetur, contra quæ præſcriptio nun euenit, de quo etiam Abb. *in d.c. cum Apoſtolus, n.* 5. *in fine*, Alexand. de Neuo *d. conſ.* 58. *n.* 9. Boër. *d. deciſ.* 133. *num.* 9. Bellencin. *q.* 50. Bellet. *d.* §. 12. *à num.* 9.

23

24

25

Quibus ex cauſis charitatiuum ſubſidium exigi poſſit.

26 PRælatus, qui iuxta ſupradicta, proteſtatem habet huiuſmodi ſubſidium exigendi, congregato Capitulo, & Clero cum charitate, & humanitate, debet illi exprimere cauſam ſuæ indigentiæ, eumque hortari, quòd cum quilibet proximo in neceſſitate ſit ſubueniendum, fortius ſibi ſubuenire debent, Alex. de Neuo *conſ.* 57. *num.* 2. Bellet. *d.* §. 12. *num.* 8. †. Cauſa

27 autem ad tale ſubſidium exigendum, debet eſſe manifeſta, & rationabilis, ne ſubditi grauentur pluſquam par eſt, vt dicunt text. *in dicto cap. conquerente, & in dict. c. cum Apoſtolus,* §. *prohibemus.* † Quæ nam

28 dicantur manifeſta & rationabilis cauſa quoad intentum, & hac in re nihil certum iure definitur, ſed arbitrio iudicis relinquendum arbitrantur, glot. *verb. rationabilis, in d.* §. *prohibemus*, recepta, vt per Abb. *n.* 4. *in fine*, Cardinal. *n.* 2. Anton. *vlt.* Hippol. *in l. quæſtionis medium, num.* 6. *de quæſt* Gramm. at. *deciſ.* 88. *num.* 3. Boër. *deciſ.* 133. *num.* 1. *& deciſ.* 134. *num.* 6. Bellet. *diſquiſit. clerical. par.* 1. *tit. de clerico debitore* §. 12. *n.* 3. Bellencin. *q.* 16. *n.* 12. & alij, quos refert, & ſequitur Menoch. *d. caſu* 178. *n.* 2. Et in dubio rationabilis cauſa

præſumenda non eſt,quia text.*in d.c.cùm Apoſtolus, verſ.ſuſtinemus*,non ſolùm requirit cauſam rationabilem,ſed quod ſit manifeſtè talis, & caſum dubium excludat,aduertit Bellencin.*quæſt.*18.

29 Irrationabili cauſa *primo* poteſt exigere charitatiuum ſubſidium Epiſcopus,pro ſua ſcilicet conſecratione, Grammatic.*dec.* 88. quem refert Aloyſ.Ricc. *d. collect.* 52.Boët. *dec.* 134. *num.* 1. 2. & 7.Purpur. *conſ.* 129. *num.* 2. *vol.* 1. Bellet. *d.* §. 12. *num.* 4. *in fine*, Lauret. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcop. & Regul. quæſt.* 71. *propè fin. verſ. prima.* Item pro teſolotione debitorum, quæ contraxit Epiſcopus pro ſuæ Eccleſiæ iure tuendo, videlicet quando multa,& magna ſunt debita,& aliunde ex bonis Eccleſiæ ſolui commodè nequeunt,Hoſtienſ. *in ſumm. tit.vt Eccleſiaſtica beneficia*,§. 1. *& in tit.de cenſibus*, §.*ex quibus cauſis.*Butr.&.Imol.*in d. d.cap.conquerenſe*, Azor.*d.cap.* 14. *quæſt.* 4.*in princ.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop.p.*2.*cap.*2. *num.*11. Boët.*dec.*134.*num.*2. Meooch.*caſu* 178.*num.*5. Bellet.*d.*§.12. *num.*4.*verſ. ſecunda.*

30 *Secundò.* Cauſa rationabilis exigendi huiuſmodi ſubſidium eſt, ſi Epiſcopus magnas fecerit expenſas in negotiis totius diœceſis communibus pertractandis,10000.*in cap.de ſtatu monach.*Azor.*d.c.*14.*quæſ.*4. *verſ.ſecundo.*Vel ſi lites magnæ in bonis Eccleſiæ moueantur.Franciſc. Marc.*quæſt.* 472.*n.*1,Bellet.*d.*§.12. *num.*4,*verſ.ſexta.*

31 *Tertiò.*Si Epiſcopus pro fabrica ſuæ Eccleſiæ, vel alia te contingenti illius publicam vtilitatem, vel conſeruationem, fecerit magnam emptionem, Oldrad,*conſ.*110.incip.*Circa propoſitam quæſtionem*,Bellenein.*d.tract.quæſt.*19.Azor.*d.quæſt.*4,*verſ.tertio.*Mcnoch.*d.caſu.*178.*num.*8.Bellet.*d.* §. 12.*num.*4. *verſ. quarta.*

32 *Quartò.*Si Epiſcopus iter facturus ſit ad Papam, vel Imperatorem,vel Regem, ob ſuæ Eccleſiæ, vel diœceſis, vel etiam totius Eccleſiæ generalis commune bonum,Innoc.*in cap.* 1.*circa fin.deſtatu monach.* Hoſt.Butr.& Imol.*in d.cap.conquerenſe*,Bellencio *d. tract.quæſt.*10.Azor.*d.q.*4.*verſ.quarto.*Menoch.*d.caſu* 178.*num.*9.*&* 10.Franc.Marc.*quæſt.*472.*num.*3 Bellet.*d.*§.*num.*4.*verſ.tertia*,Lauret.de Fraochis *d.quæſt.* 71.*verſ.tertia.*

33 *Quintò* Si Epiſcopus viſitaturus ſit limina Sancti Petri,vt iuſiurandum impleat,iuxta formam *cap.Ego N in fine, de iureiur.* &*Conſtit.* Siati V. Bellencin.*d. quæſt.*20.*verſ. vel quando*,Azor.*d.quæſ.* 4 *verſ. quinto*, Zitol *in prax.noua Epiſcop.t.n.*11

43 *Sextò.* Si Epiſcopus velit ire ad Concilium Prouinciale,Bellencin.*d.tract. quæſt* 21. Iacob.de Graſſis *lib.*1.*art.*5.*fol.*110.*colum.*1.Piaſec.*d.num.* 11. Bellet.*d.*§.12.*num.*4,*verſ tertia* Marc. Anton. Genueſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol.cap.* 71 *num.*8. Azor.*d. quæſ.* 4. *verſ. ſexto.*Quarania *in ſumma Bullarij verbo Concilium Prouinciale*,*num.*8.vbi hoc intelligit,quando Epiſcopus eſſet pauper, qui non haberet ad faciendum expenſas.

35 *Septimò.*Si Epiſcopus impenſas neceſſarias,& alicuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris, Regis,vel Principis, præſertim ſi ab eo habeat regalia, dumodo clericos, & Eccleſiaa nimium in hoc grauare,vel ad hoc compellere non debeat, Belleocin. *quæſt.*21.Azor. *d.quæſt* 4 *verſ.ſeptimo*, Bellet *d.*§. 12. *num* 4.*verſ.ſeptima.* Lauret.de Franchis *d.q.* 71. *verſ. quinta.*

*Octauò.*Quando Eccleſias formaliter viſitat.Abb. *d.cap.conquerenſe*,*n.*2.*verſ.tertiodecimè.*Sociu.*de viſita.lib.*1 *q.*13 *princ.p.*6 Boët.*dec.*133 quos refert, & ſequitur Bellet.*d.*§. 12.*n.*4.*verſ.quarta.*

Exiſtente qualibet ex prædictis cauſis poteſt Epiſcopus,non ſolùm ſemel, ſed etiam pluribus vicibus,quoties ſcilicet rationabilis cauſa ſubſit, charitatiuum ſubſidium exigere, Abb. hic. *in d.cap.cum Apoſtolus*,Bellenci.*d.tract.q.*23.Remig. *q.* 32. Azor. *d.cap.*14.*quæſ.*8.Bellet *d.* §. 12. *num.* 5. †Dummodo etiam à volentibus non exigat, niſi tantum quantum aſcendereot procurationes ſingulæ, ſi Prælati per alium licite viſitarent,per Extrauag.Benedict.XII. quæ incip. *Vias electionis*, *circa fin.*§, *præmiſſis quoque adiiciendo*,vt in ſuperiore eius parte declaratur,quæ ſit quantitas illarum procurationum; Bellencin. *d. tract. quæſt.* 41. Quantum tamen eſſe debeat hoc ſubſidium non eſt iure definitum, Nauar,*conſil.*10.*in antiq.*alias 5.*in nouis*, *ſub tit. de cenſibus*, Sayr.*in floribus dec. ſub eodem tit.dec.* 10. Menoch. *caſu* 179. *num. vlt.* Piaſec. *d. num.* 11. *verſ. neque*;itaut non valeat conſuetudo, quod Epiſcopi, vel alij Prælari à ſubditis ſuis poſſint exigere, & à volentibus recipere charitatiuum ſubſidium vltra taxam poſitam *in d.Extrauag.Vas electionis*, Bellencin.*quæſt.*42. *& quæſt.* 44.oſtendit quæ pœnæ imponantur exigentibus charitatiuum ſubſidium vltra taxam, & *quæſt*46. quòd ſubditi poſſint denegare charitatiuum ſubſidium Epiſcopo in eo,in quo excedit taxam.Et † quòd electi ex vrgenti cauſa poſſint compelli ſoluere charitatiuum ſubſidium vltra taxam ſolitam,dicit Marc. Anton.Genuenſ.*in practicab.Eccleſ.q.*640.

36 37 38

A quibus perſonis charitatiuum ſubſidium exigi poſſit?

39 EPiſcopus iure poteſt tale ſubſidium ratione beneficiorum exigere à Clero, & Eccleſiis ſuæ Ciuitatis,& diœceſis,*cap.conquerente,de officio Ordin.* Nauar. *conſ.* 10.*in antiq.* aliàs 5.*in nouis*, *ſub tit.de cenſib.* Sayr.*in floribus dec.* 10. Et licèt vrgente neceſſitate charitatiuum ſubſidium à ſuis clericis petere poſſit, *cap.cùm Apoſtolus*, §.1.*de cenſibus*; aliquid tamen tanquam ſibi debitum, ceſſante illa, dummodo conſuetudine immemoriali, & bona fide illud præſcripſerit,petere nequit.Nauar.*conſ.*7.aliàs 3.*in nouis ſub tit.de cenſur.* Sayr. *ſub eodem tit.dec.*7.

40 † A laicis verò non poteſt, vt colligitur ex *cap.quia cognouimus*, 10. *quæſt* 5. Nec obſtat quod dicitur *in cap.cum Apoſtolus*,§. *prohibemus*,*de cenſibus*, quatenus habet poſſe Epiſcopum huiuſmodi ſubſidium à ſubditis petere; quia reſpondetur † id intelligendum de Eccleſiaſticis, vt loquitur *d. c.conquerente*, tum quia ſtrictè,& propriè ſumendo laici diœceſani non dicuntur ſubditi Epiſcopi,licèt quoad quædam foro ſuo ſubiiciantur,vt notat gloſſ. *verb. ſubcitos. in Clem*,1.*de foro comp.* Ita Bellencin.*de charitatiuo ſubſidio*,*quæſt.*26.Azor.*inſtitu.moral.part.*2.*lib.*9 *c.* 14. *q.* 6.*in princip.*

41 Vtrum verò ratione feudi, vel officij gratuiti teneantur laici aliquid contribuere Dubium eſt præſentis inſtituti, in quo quartam annui reditus ipſius feudi pro ſubſidio charitatiuo eſſe ſoluendam reſoluit Afflict.*dec.*136 quem refert Aloyſ.Ricc. *d.collect.*52.Trulench *in e. poſit.Decalogi lib.*4.*cap.*1. *dub.*7.*num.*6.

42 Cardinales non tenentur ad onus ſubſidij charitatiui pro beneficiis,quæ poſſident.Roman.*conſ* 489, *n.*1.*&* 4.Cephal.*conſ.*2.*n.*10.*vol.*5.quos refert,& ſequitur Bellet.*d.* §. 12.*num.*25.

43 Capitulum, ſeu Canonici Eccleſiæ Cathedralis tenentur Epiſcopo ſuo præſtare charitatiuum ſubſidium,quando ab eo petitur ex legitimis cauſis, de quibus

quibus dictum est supra, quia fortius ipsi debent ei subuenire, quam cæteri, cum dignius sit, quòd membra subueniant capiti suo, quã extranei, argum. *cap. cùm non liceat, de præscript. & c. requisisti, de testam.* Belleocin. *d. tract. q.* 27. Remig. de Gonn. *de charit. subsid. q.* 38. Moneta [illegible] *q.* 9. *n.* [illegible]

44 Ex distributionibus [illegible] quotidianis [illegible] Iure cõmuni non debetur [illegible] nisi contrarium fuisset [illegible] Lap. *alleg.* 136. *n.* 7. Bellencin. *q.* 26. [illegible] *Cancell. q.* 7 [illegible] Moneta *de distrib. quot.* [illegible] 3. *q.* 9 *à num.* [illegible] *vers. non obstat* [illegible] Bellet. *d.* §. 12. *num.* 36. *vers. ex distributionibus.*

45 Monasteria [illegible] præstare [illegible] charitatiuum subsidium [illegible] Andr. Butr. [illegible] *dilectus, de officio Ordin.* [illegible] *in vers.* [illegible] *de statu monach.* Abb. *cons.* 26 [illegible] Host. *in summ. illo tit. & tit. de censibus* [illegible] *causis,* [illegible] *pus exigit.* Bellencin. *quæst.* 29. Remig. de Gonn. [illegible] *tract. quæst.* 21. [illegible] *quæst.* [illegible] *Regul.* [illegible] *tom.* 2. *quæst.* 66. *art.* 1. & 2. Azor. [illegible] *quæst. vers.* [illegible] *non potest.* Quicquid dicant Alex. [illegible] Neuum [illegible] Boët. *dec.* 135. *num.* [illegible] & alij, quos refert & sequitur Bellet. *d.* §. 12. *num.* 28. Ratio est quia exactio charitatiui subsidij, est de lege diœcesana, & non iurisdictionis Bellencin. *quæst* 28. Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos part.* 1. *quæst.* 15. *num.* 8. à qua lege diœcesana monasteria sunt exempta, vt probant text. *in cap. ne pro cuiuslibet,* 16. *quæst.* 1. *& in cap.* 1. *de*

46 *st.* [illegible] *monach.* Non obstat † *Clement.* 1. *&* 2. *de censib.* vbi dicitur Religiosos debere soluere iura Episcopalia, & subire onera, nisi se tueri possint speciali priuilegio Papæ, & consuetudine: quia respondetur ibi sermonem esse de monasteriis habentibus Ecclesias seculares sibi subiectas, quæ Ecclesiæ antequam monasterio subiicerentur, soluere consueuerant Episcopo tale subsidium charitatiuũ, & alia iura Episcopalia, ac proinde censetur vnita monasterio cum suo onere, cum quo transiuit res, *cap. pastoralis, de decim. cap. quia monasterium, de relig. domibus.* ita Azor. *vbi proximè,* & Cochier *d. num* 9. *vers. limita primò,* vbi *vers. limita secundò,* dicit quòd si monasterium habeat populum, ratione illius tenebitur ad omnia, quæ sunt legis diœcesanæ, & per consequens ad charitatiuum subsidium.

47 Exemptæ Ecclesiæ non tenentur præstare Episcopo charitatiuum subsidium. Ita Cardin. *in Clem. frequens,* § *nonnulli, in* 3. *opposit. de excess. Prælat.* vbi Paul. & Petr. de Anchar. *in vers.* 8. *not.* Bellenci. *quæst.* 32. Azor. *d. quæst.* 6. *vers. item non potest.* Cochier *de iurisd. Ordin. in exemptos, p.* 4 *quæst* 9. *per totam,* dubiè Lauret. de Franchis *in controu. inter Episcopos & Regul. quæst.* 71. *pag.* 394. Quod maximè procedit si exemptio sit data cum plena libertate, id enim importat exemptionem non modo à iurisdictione, sed etiam ab omnibus, quæ sunt de lege diœcesana, inter quæ charitatiuum subsidium numeratur, vt suprà dictum est *num præcedenti.* Ita Bellencin. *d. q.* 32. *n.* 8. Cochier. *de. q* 9. *n.* 1.

Limitatur tamen *primò*, nisi exempti haberent populum non exemptum, quia eo respectu exigi posset huiusmodi præstatio, Bellencin. *d. q.* 31. *n.* 5. *vers. & pro talibus,* Cochier *d. quæst.* 9. *n.* 1.

Limitatur *secundò*, nisi ex priuilegio exemptionis apposita esset clausula vulgaris, *volumus autem quod Ecclesia huiusmodi exempta cum charitate priori cum Episcopo suo remaneat,* Abb. *cons.* 101. incip. *Omnipotentis Dei postulato suffragio, vol.* 1. Bellencin. *d. quæst.* 32. *in fine,* Cochier *part.* 1. *quæst.* 9. *& part.* 4. *quæst.* 9. *num.* 3.

Cum huiusmodi subsidium peti debeat à personis clericorum ratione beneficiorum suorum, prout iuxta dict. *in d. cap. conquerente, & in d. c. cum Apostolus,* resoluunt Nauar. *cons.* 10. *in antiq.* alias 5. *in nouis, sub tit. de censibus.* & Swyr. *in florib. us dec. sub eodem tit. dec.* 30 non possunt clerici nullum Ecclesiasticum beneficium habentes vllo iure cogi Episcopo subsidium præstare, quamuis habeant ampla patrimonia [illegible] *quæst* 6 *vers. insuper,* licet [illegible] Ex quo inferri potest [illegible] eleemosynis, quæ [illegible] ad opus [illegible] decima, neque [illegible] illa non sunt fructus beneficiorum, [illegible] nec percipiuntur [illegible] ad opus [illegible] *eleemosynis. de decim.* [illegible] *num.* 3. & Imol. [illegible] *num.* 46 *de decim.* [illegible] *quæst.* 24. Franc. Monald. *cons.* [illegible] *num.* 51. *lib.* 2. [illegible] an solui debeat de bonis [illegible] non collationis? Vide Alphons. de Leone, *de Officio Capellani quæst.* 5. *sect.* [illegible]

49 [illegible] qui scilicet ex [illegible] beneficiis [illegible] non habent vltra cõmodum, & honestum [illegible] cogi possunt ad tale subsidium præstandum, tamen certè grauarentur, si eorum victus non tenetur. Bellencin. *quæst.* 30. Quaranta *vbi supra,* Piasec. *d. num.* 11. Azor. *d. quæst.* 6 *vers. quid dicendum.* Alex. de Neuo *cons* 57. *num.* 1. *& cons.* 58. *num.* 2. Boët *decis.* 135. *num.* 3. Bellet. *d.* §. 12. *num.* 19 *cum seqq.* vbi *num.* 21. obseruat iudicem arbitrari debere beneficium nonfore decimabile propter paupertatem. Hinc † beneficium habens, sed nullos fru- 50
ctus percipiens propter assidua bella, inundationes aquarum, vel ob alium fortuitum casum, nullo iure cogitur ad huiusmodi subsidium Episcopo præstandum. Remigi de Gonn. *quæst.* 37. *num* 5. *& quæst.* 40. *&* 41. Moneta *d. quæst.* 9. *num.* 21. Bellencin. *quæst.* 34. *cum* Azor. *d. quæst.* 6 *vers. Clericus,* qui etiam tenent tale subsidium exigi posse ab eo, qui est beneficij possessor, siue bona, siue mala fide: item resoluunt, si duo litigent de beneficio, quorum vterque contẽdit ad se beneficium pertinere, tunc liberum esse Episcopo subsidium exigere ab eo, quem maluerit, at si is, qui subsidium soluerit, victus in lite fuerit ab aduersario, ius habet repetendi tantundem, quantum soluit, alioquin iure compensationis vti potest. Minus possunt grauari huiusmodi subsidiis, & decimis etiam Papalibus Moniales pauperes, quarum redditus, & prouentus sunt adeò tenues & exiles, quòd de illis sustentari nequeant, sed pro vitę suæ sustentione coguntur publicè mendicare, vel artificio manuum suarum, vel ex sustentatione parentum victum procurare, Gemin. *d cons.* 85. *num.* 15. *vsque ad finem.* quem sequitur Rebuff. *cons.* 124. *col.* 2. *vers. item Bonifacius VIII.* Bellet. *d.* §. 12, *num.* 23. vbi *num.* 24 Constit. Pij IV. tenet ad huiusmodi subsidium non teneri Moniales non habentes redditus vltra summam quatuordecim ducatorum auri de Camera pro victu cuiuslibet Monialis alios redditus non habentis.

Rector Ecclesiam habens in vna diœcesi, in alia 51
vero prædia, & possessiones, ex quibus fructus beneficij percipit, debet soluere subsidium Episcopo, in cuius diœcesi est Ecclesia; quia tale onus sustinent beneficiarij, ratione Ecclesiarum, quas habent. Ita Bllencin. *quæst.* 35. Azor. *d. quæst.* 6. *vers. quid dicendum.*

Pensionarius clericus, & Rector beneficij pro ta-

Digitized by Google

ta portione tenentur ad ſubſidium, Bellencin *q.* 37. Gratian. *Marthia deciſ.* 20. *num.* 1. Azor. *d.q.* 6. *verſ. ſi quaras.* Gig. *de perſion. quæſt.* 28. *numer.* 19. Flamin. *de conſident. quæſt.* 23. *num.* 7. Bellet. *dict.* §. 12. *numer.* 32. Caccialup. *de penſion. quæſt.* 17. Rebuff. *conſ.* 125. & plures citati à Nicol. Garc. *de benefic. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 171. Sed re vera Cutiæ Romanæ ſtylus habet, vt penſio auctoritate Papæ aſſignata alicui, ſit immunis & libera ab omni onere, etiam ſubſidij charitatis; & ideò quando Papa clerico penſionem aſſignat liberam ab omni ſubſidio charitatis, Rector beneficij debet ex toto illud ſoluere. Ita Gig. Ioan. Garc. Nauar. & Marchesan. quos refert & ſequitur Nicol. Garc. *dict. par.* 1. *cap.* 5 *num.* 172. vbi *num.* 173. poſt Rot. *deciſ.* 161. p. 2. *diuerſ.* tenet huiuſmodi exemptionem in ſubſidio & excuſato ſolum durare in Regnis Hiſpaniarum, vbi illud ſoluitur pro illo quinquennio; nam in ſequenti ſolet derogari huiuſmodi exemptionibus, & clauſulis in concordia, quæ ſumitur inter Regem, & ſtatum Eccleſiaſticum, & confirmatione illius.

53 Eccleſia ſi in confinio duarum diœceſium ſit, ambo Epiſcopi ſe concordare debēt, vt alternis vicibus ſubſidium exigant, argum. *Clement. plures, de iure patron.* quod ſi conuenire renuant, tunc iure poterit Archiepiſcopus præcipere, vt conueniant; eo quod talis eorum diſcordia eſt Eccleſiæ damnoſa. Ita Bellencin. *q.* 52. Azor. *d. quæſ.* 6. *verſ. quid dicendum.*

54 Succeſſor in beneficio ſolnere ſubſidium cogitur, quod anteceſſor beneficiarius non ſoluit, argum. *l. Imperatores, de impenſis, & l. hactenus, ff. de vſufructu,* Bellencin. *queſtion.* 51. Azor. *d. quæſ.* 6. *in fine,* vbi reſoluit poſſe Epiſcopum conuenire ſucceſſorem, vel anteceſſorem, ſi adhuc viuus ſit, vt maluerit, & ſubſidium petere.

55 Hoſpitalia cauſa communis pietatis extructa, quando titulum beneficij habent, obligātur ad ſubſidium. Bellencin. *quæſtion.* 38. Azor. *dict. quæſ.* 6. *verſ. ſi roges.* qui etiam reſoluunt, quod ſi huiuſmodi hoſpitalia auctoritate Epiſcopi fundata non ſint, grauari nequeunt onere ſubſidij, quia religioſa, & ſacra loca non ſunt, & poſſunt ad prophanos vſus redire priuata fundatoris auctoritate, ſecus tamen ſi Epiſcopi auctoritate fundentur, cum ab illis ſicut ab Eccleſiis ſuæ diœceſis exigere ſubſidium charitatis, & alia iura Epiſcopalia Epiſcopus poſſit. Quomodo vero Epiſcopi auctoritate fundata diei poſſint; vide quæ diximus *in allegat* 75. *num.* 5. *cum ſequentibus.*

DE SVBSIDIO HISPANICO, excuſato ſubſidio, Millionibus, & tertiis decimarum Regi Catholico perſoluendis.

Subſidium Hiſpanicum quid, & quando ſoluendum?

56 SVbſidij Hiſpanici *prima* conceſſio incepit à Pio V. *in ſua Conſtit.* incip. *Ad Romani Pontificis indefeſſam, ſexto Nonas Martij* 1561. de trecentis millibus ducatis auri annuis vſque ad quinquennium proxime futurum à Kalendis Ianuarij proximè futuri computandum, & deinde vſque ad aliud quinquennium Sedis Apoſtol. arbitrio, *ſuper omnium & ſingularum Cathedralium, & Metropolitanarum, Collegiatarum, & aliarum Eccleſiarum, Monaſteriorum, Prioratuum & beneficiorum Eccleſiaſticorum cum cura & ſine cura, ſecularium & Regularium, Canonicatuum & Dignitatum etiam poſt Pontificales maiorum, Capitularium, Conuentualium, & aliarum Eccleſiarum fructibus, redditibus, & prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis, &c. ipſius S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus; qui pro vniuerſali Eccleſia ingiter laborant, Militibus Hieroſolymitanis duntaxat exceptis.*

57 *Secunda* conceſſio facta fuit à Pio V. *in ſua Conſtitut. incip. Cùm ſicut accepimus, ſub die* 16. *Maij* 1566.

Tertia conceſſio ab eodem Pio V. *in ſua Conſtit. Cùm ſicut accepimus, ſub die Maij* 15. 72. Idem Pius V. *in alia ſua Conſtit* incip. *Decet Romanum, ſub die* 7. *Martij* 1572. exactionem huius ſubſidij à Capitulis & Collegiis Prouinciæ, ſeu Epiſcopatus ſuſcipi mandat.

58 Gregorius XIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Conceſſit aliàs ſub die* 11. *Februarij* 1573. declarat *Militiam ſancti Iacobi de Spatha (excepta tamen Magiſtralitate) necnon quatuor Mendicantium Ordinum Fratres, bona immobilia, ſeu quæ immobilium loco habentur, poſſidentes ad ſubſidiorum hactenus non ſolutorum ſolutionem teneri,* &c.

59 Paulus V. *in ſua Conſtit.* incip. *Pro noſtro munere, ſub die* 31. *Octobris* 1614. Confirmauit *concordiam ſubſidij inter vniuerſum Clerum Regnorum Caſtellæ & Regem Catholicum initā,* &c.

Excuſatum ſubſidium quando inceperit, & quomodo hodie ſaluatur?

60 PApa Pius V. *per ſuam Conſtitut.* incip. *Circa paſtoralis, die* 15. *Iulij* 1567. conceſſit *Regi Catholico plenam, liberam, & omnimodam facultatem petendi, exigendi, & leuandi, ac recuperandi decimas tritici, hordei, vini, aquarum, lanæ, olei, caſei, & aliorum quorumcumque fructuum, & rerum, ex quibus decimæ tam de Iure, quā de conſuetudine, & priuilegio ſolui, & dari conſueuerunt, ex vna domo, illiuſque domino poſt duas, quæ vberiores, & opulentiores decimas habuerint, quam maluerint in qualibet Parochia tam ſeculari, quam cuiuſuis Ordinis Regulari ex vniuerſis Parochiis in regnis & Dominiis Hiſpaniarum, & inſulis eiſdem Regnis adiacentibus: nec non decimas huiuſmodi ab illis, qui hactenus ipſas percepērunt, exegerunt, & leuarunt, abdicat, & ſeparat, illoſque eidem Philippo Regi per Nuntium, ſeu perſonas Eccleſiaſticas ab eo deputandas, exigendas, leuandas, & recuperandas ipſi Philippo Regi, ſeu eius pro tempore ad hoc deputatis miniſtris cum effectu tradendas, & conſignandas applicat,* &c. *Voluit tamen conceſſionem, ac donationem huiuſmodi à Kalendis Ianuarij proximè futuri anni* 1568. *incipere, & ad quinquennium ex tunc proximè futurum durare,* &c.

61 Idem pius V. per aliam *ſuam Conſtit.* incip. *Sanctis aliis, ſub die* 21. *Maij* 1571. illam conceſſionem ad aliud quinquennium extendit. Nec non per aliam *Cōſtit.* incip. *Apoſtolica Sedis, ſub die* 24. *Martij* 1572. declarauit *ſub conceſſione huiuſmodi comprehendi omnes, & ſingulas decimas ex Parochialibus prouenientes, ex quibus primitiæ percipi, vel ſubſidia Eccleſiaſtica ſolui ſolent, & quæ ex indulto Apoſtolico laicis tam ſeparatim, quàm etiam, quæ eis & quibuſcumque perſonis, & locis Eccleſiaſticis mixtim, ſeu etiam per diſtinctas partes quomodolibet ſoluuntur, etiamſi illa in terris olim à Moris, & Sarracenis in bello recuperatis cōſiſtant,* &c.

62 Gregorius XIII. *in ſua Conſtit., Alias felicis, ſub die*

die 13. May 1575. prorogauit *huiuſmodi exceſſationum vſque ad aliud quinquennium.* Idem Gregor. *per aliam ſuam Conſtit.* incip. *Romani Pontificis, ſub die 25. Nouem. 1578.* declarauit *ad huiuſmodi conceſſionem Excuſati teneri etiam ſancti Hieronymi, & Ciſtercienſis Ordinum Religioſos, Monachos, Fratres, & Moniales; nec non quaſcunque ſeculares, ac quorumuis Ordinum Regulares perſonas, Militias, Ordineſque Militares, Domus, Vniuerſitates, Collegia, & alia pia loca,* &c. & in alia *ſua Conſtit.* incip. *Decet Romanum, ſub die 4. Ianuar. 1573.* confirmat. *concordiam initam inter Clerum Regnorũ Coronæ Caſtellæ, & Legionis cũ Rege Catholico, vt ſcilicet pro & loco huiuſmodi Conceſſionis citatus Eccleſiaſticus dicta Corona ſoluat ſuæ Maieſtati, & illi, qui ſuo nomine illud habere deberet, videlicet ducentos quinquaginta mille ducatos annuos in duabus ſolutionibus pro medietate, diuidendos pro certis quantitatibus cuilibet Dioeceſi dictæ Coronæ, prout diuiduntur: dummodo tamen extra hanc concordiam & diuiſionem remaneant Regna Aragoniæ, Cathaloniæ, & Valentiæ, & Inſula illis adherentes.* Confirmationem eandem fecit Paulus V. *in ſua Conſtit.* incip. *Pro noſtro, ſub Dat. die 28. Iulij 1620.*

63 Clemens VIII. *in ſua conſtit.* incip. *Perſonarum Eccleſiaſticarum, ſub die 11. Februarij 1594. Motu proprio & ex certa ſcientia* ſtatuit, & declarat, *vt in poſterum omnes, ac tota illa rata ad quam Cardinales ratione quarumuis penſionum, quas in regnis Hiſpaniarum quomodolibet percipiunt, & percipient in futurum, ſi ab eadem contributione exempti non eſſent, ſoluere tenerentur, & qua illos, ac penſiones ipſas quomodolibet tangeret, per eos, qui dictas penſiones nunc, & quandocunque in futurum ſoluere debent, & debebunt, quauis Dignitate, etiamſi Patriarchali, & Metropolitana prafulgeant, ac etiamſi S. R. E. Cardinales, beneficia tamen & Eccleſias huiuſmodi penſionum onere grauata obtinentes exiſtant, perſolui debeat,* &c. Idem Clemens VIII. *in alia Conſtit.* incip. *Propenſa noſtra, die 22. Aprilis 1601.* abſoluit & plenißimè libertat *Regem Catholicum, eiq; remiſit, & condonat notabilẽ, ac etiam nobilißimam ſummam ſubſidij, & excuſati per illũ in alios vſus cõuerſam, quàm in illos, ad quos fuit deſtinata, videlicet ad fuſtẽ tandiu ſexaginta triremes,* &c.

64 S. D. N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſtitut.* incip. *Apoſtolatus officij, die 9. Martij 1634.* committit & mandat *Lauretio Epiſcopo Senogalliẽ. Sedis Apoſtol. in Hiſpaniarũ Regnis Nuntio, vt ſignificet Commiſſario Cruciatæ poſt eius ſum Concordiæ, & Cõfirmationis Apoſtol. tempus nihil a Clero exigat ratione ſubſidij, & excuſati, donec alia cum eodem Clero concordia deſuper inita, & Apoſtolica auctoritate confirmata ſuerit. Necnon eundẽ Commiſſarium monere maneat ne Notariatus, & officia Cruciatæ, ſubſidij, & primæ decimæ excuſati, cum Eccleſiaſtica officia ſint, a Miniſtris Regis vendi, ſeu alienari quoquo modo permittat, minus cogat Clerũ ad ſolutionẽ aliquã faciendã eis, qui officia huiuſmodi, ſiue alterũ eorum emêt, ſeu iam ſerſan de facto emerint,* &c.

Milliones quando incœperint, & quomodo hodie imponantur, & perſoluantur?

65 GRegorius XIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Ad auxilium, die 16. Auguſti 1591. Motu proprio* ſtatuit, & concedit *Regi Catholico certa ſuperadditionalia ſeruitia, ſine ſubſidia, ad ſexennium duratura ſuper vitualibus in Regnis Coronæ Caſtellæ vendendis, aut aliàs in Regno huiuſmodi conſumẽdis, ſeu ſuper molitura frumenti & aliarum frugũ, declaratque omnes, & ſingulas Eccleſiaſticas perſonas ſeculares, & cuiuſuis etiam exemptionis, & Apoſtolica Sedi immediate ſubiectas Ordines Regulares, Monaſteria vtriuſque ſexus, Conuentus, & Collegia eorum Eccleſiarum Capitula Regnorum præfatorum in eiſdem Regnis commorantes, & conſiſtentes, ad conferendum, & contribuendum propertionabiliter prout laicos in dictis ſuperadditionalibus ſeruitiis, & ſubſidiis durante ſexennio dumtaxat, teneri, & obligatos eſſe,* &c.

Clemens VIII. *in ſua conſtitut.* incip. *Eximius,* 66 *die 23. Ianu. 1601.* cõcedit *vt adinſtar laicorum durãte ſexennio, Eccleſiaſtica perſona de quibus ſupra, teneantur ſoluere ſuperaddiuionalia ſeruitia, ſen ſubſidia, ſen ſiſſam ſuper vino, & oleo in prædictis Regnis colligẽdo, & conſumendis impoſitam,* &c. idem *Clement alia ſua Cõſtitut.* incip. *Alias per nos die 11. Auguſti 1603.* ſtatuit, *vt huiuſmodi gabella, ſeu ſiſſa ad carnes in eiſdẽ Regnis vendendas extendatur, & ex tribus rerum ſpeciebus, vini ſcilicet, olei, & carnis ſumma tantum decem & octo decies centena millium nummorum aureorũ fiat, & non vltra,* &c. Declaratq; *ſua intentionis eſſe vt exactores corã locorũ Ordinariis Eccleſiaſticos recuſantes ſoluere compellãt. Idem Clement in alia ſua Conſtitut.* incip. *Alias cum ac tepiſſimus, die 17. Decembris 1605,* declarauit *vt prædicta gabella ſeu ſiſſa vini, & olei cõtribuere deberent non ſolum ementes, & vendẽtes, ſed hi etiam, qui illa perciperẽt ex propriis terrenis, aut ex aſſictibus, aut emerent ex vuis & oliuis, ſeu colligerẽt pro decimis, aut etiam dono acciperent, vel alias ex quouis alio reddit u, & introitu haberent, & conſummerẽt in propriis domibus, & pro eorum & familiarium ſuarum vſibus; & ſimiliter quòd non ſolum de vino, ſed etiam de muſto aquato & aceto intelligeretur, & vlterius quod eadem gabella, ſeu ſiſſa vſque ad integram exactionem dicta ſummæ decem & octo deciet centenarum millium nummorum aureorum durare deberet,* &c. *Et declarat Eccleſiaſticas perſonas ſeculares, & Regulares, Monaſteria, Collegia, Cõuentus & Capitula ſupradicta ad ſoluendũ gabellam, ſeu ſiſſam prafatam iuxta declarationem prædictam quoad rerum ſpecies (non tamen quoad ea, qua pro eorum proprys, & familiarũ ſuarum vſibus conſumunt, ſitaut pro illorũ & ſuarum familiarũ vſibus prædictis ſint omnino immunes, & exempti) ad inſtar laicorum.* Præterea declarat *tempus dicti ſexennij ad aliud triennium à fine ipſius ſexenny computandũ, quo tantum durante ſi prædicta ſumma congeſta non fuerit, adhuc gabellas, ſeu ſiſſas huiuſmodi perſoluere teneantur.* Vultit item *vt exactores dictæ gabella, ſeu ſiſſa non per ſe ipſos, ſeu per alios Miniſtros ſeculares, ſed adhibita locorũ Ordinariorũ auctoritate, & corã illis tamũ Eccleſiaſticos ſoluere recuſantes cõpellere valeant,* &c.

S. D. N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſtitut.* incip. *Orthodoxæ fidei, 23. Nouembris 1625. Motu proprio, & ex certa ſcientia* ſtatuit *omnes & ſingulas Eccleſiaſticas perſonas tam ſingulares, quam cuiuſuis Ordinis,* &c. *Regnorum Caſtellæ teneri contribuere proportionabiliter ſicut laicos gabellam ſiſſam nuncupatã ſuper ſale, charta, tam impreſſa, quàm nõ impreſſa cuiuſlibet generis, in Regnis prædictis introducendis, ſen confectis, vel prodnctis, & vendendis, necnon vnius pro centenario aliarum rerum mobilium, & ſe mouentium, ac ſtabilium patrimonialium tantum, non autem Eccleſiarum, nec ſuper aliis rerum ſpecibus ſuper quibus olim gabella, ſeu ſiſſa decem & octo milionum nummorum ſimiliter aureorum impoſita ſunt, qua in totum ſummam anodecim millionum nummorum ſimiliter aureorum, ſpacio duorum ſcilicet pro quolibet anno perſoluendorum, conficere debeãt, ita tamen ſi ante ſexennij huiuſmodi finem prafata ſumma duodecim millionum confecta fuerit, Eccleſiaſtici prædicti amplius contribuere, & dictam gabellam, ſen ſiſſam ſoluere non debeant.*

Aliàs à nobis die 31. May 1628. declarauit *Motu proprio, certaque ſcientia gabellam, ſeu ſiſſam prædictam vnius pro cemenario per quoſcunque exigi non potuiſſe nec poſſe, reſpectu bonorum ſtabilium, mobilium, & ſe mouentium, ſiue fructuum, reddituum, prouentuum & emolumentorum quoruncumque, Eccleſiarum, Capitulorum, Monaſteriorum, beneficiorum, & aliorum locorum piorum quoruncumque, qua in Regnis Caſtellæ, & Legionis ab ipſis Eccleſiis, ſeu perſonis Eccleſiaſticis prædictis quomodolibet, ac quibuſlibet, & ad quemcumque vſum vendi contigeris, nec etiam reſpectu aliorum, qua ab Eccleſiis, ſeu Eccleſiaſticis, vel alijs perſonis nomine ad fauorem, & commodum Eccleſiarum, Capitulorum, Monaſteriorum, beneficiorum, & aliorum piorum locorum, ſeu etiam prauia ſuper hoc opportuna licentia, in euidentem ipſarum Eccleſiarum vtilitatem, vel aliàs quouis modo emi, permutari & reſpectiue acquiri contigerit, &c.*

69 Idem S D. N. Vrbanus VIII. *alia ſua conſtitut.* incip. *Romanus Pontifex, die 29. May 1629. Motu proprio & ex certa ſcientia* ſtatuit *vt omnes & ſingula Eccleſia perſona tam ſeculares quàm cuiuſuis Ordinis etiam exempti & Apoſtolica Sedi immediatè ſubiecti Regulares, nec non Monaſteria vtriuſque ſexus, Conuentus, & collegia, ac Capitula Eccleſiarum Regnorum Caſtellæ, & Legionis, ac in eiſdem Regnis commorantes, & conſiſtentes teneantur ad conferendum & contribuendum proportionaliter, & non aliter prout laici, in ſubſidio ſummam decem & octo millionum nummorum aureorum mediante ſolutione gabellarum ſeu ſiſſarum ſuper vino, aceto, oleo, & carne in dictis Regnis colligendis, & conſumendis imponendarum, ſeu forſan impoſitarum, & durante nouennio proximo dumtaxat, & non vltra, non tamẽ quoad prædictas rerum ſpecies, quas ex propriis terrenis ſeu decimis, aut aliis quibuſcunque redditibus proprijs per ſe vel alios vſufructuarios ſuos, vel etiam ex eleemoſynis percipiant, & pro diuino cultu, ſeu propriis familiarum ſuarum vſibus conſumunt, quibus omnino immunes & exemptos eſſe declarant, itaut elapſo prædicto nouennio, ſtatim præſens gratia expiret, & exactio nullatenus quouis prætextu, vel cauſa cõtinuari poſſit, niſi integra ſumma prædictorum decem & octo millionum adhuc non ſuiſſet exacta. Cum declaratione quod dicta perſona ex nunc de cætero aliorũ duodecim millionum conſtituta ſupradicta impoſitorum nullo modo contribuere debeant, & quoad reliquam ſiſſam vnius pro centenario pro ſolutione dictorum duodecim millionum quod durare debeat tẽpore præfixo, & non vltra, &c. Et in alia ſua Conſtitut.* incip. *Nuper à nobis die 5. Martij 1633. remittit & condonat Regi Catholico eiuſque miniſtris pœnas, ac pecunias ad quãcumque ſummam aſcendentes ex gabellis, ſeu ſiſſis huiuſmodi per eoſdem miniſtros, ſeu officiales ab Eccleſiaſticis exactas, eoſque à quibuſcunque Eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris & pœnis abſoluit; declaratque non teneri ex hac abſolutione, & eo donatione indultam cenſeri ſeu tenuei poſſe futuris tẽporibus aliquam etiam tacitam facultatem, vel approbationem gabellarum indebitè exactarum, vel exigendarum per quoſcunque ab Eccleſijs, vel Eccleſiaſticis prædictis, &c.*

70 Idem S.D.N. Vrbanus VIII. *in alia ſua Conſtitut.* incip. *Ad vniuerſalis Eccleſiæ regimen 5. Martij 1633.* eo quòd ceſſauit ſubſidium decem & octo millionum nummorum aureorum ad nouem annos ſub die 29. Maij 1629. impoſitum, ob obortas quaſque cauſas effectum ex tunc de cætero ſortiri non potuit, *Motu proprio & ex certa ſcientia* ſtatuit *vt omnes & ſingula Eccleſiaſtica perſona tam ſeculares, quàm cuiuſuis Ordinis, &c. Regnorum Caſtellæ & Legionis, ac in eiſdem commorantes & conſiſtentes conferre & contribuere, prout laici teneantur in ſubſidio decem & nouem millionum nummorum aureorum cum dimidio alterius millionis huiuſmodi, mediante ſcilicet ſolutione præfatarum gabellarum, ſeu ſiſſarum ſuper vino, aceto, oleo, & carne in dictis Regnis colligendis & conſumendis impoſitarum, durante ſexennio proximo à die prima Auguſt. 1632. non tamen quoad præfatas quatuor rerum ſpecies quas ex propriis terrenis, ſeu decimis, aut aliæ quibuſcunque redditibus propris per ſe, vel alios etiam affectuarios ſuos, vel etiam eleemoſynis percipiunt, & prodiuino cultu, ſeu propriis, vel familiarum ſuarũ vſibus conſumunt pro quibus omnino immunes, & exceptifint, & quod elapſo præfato ſexẽnio exactio reſpectu Eccleſiaſticorũ eſſet, & nullatenus quouis prætextu, vel cauſa continuari poſſet, etiamſi integra ſumma adhuc non fuiſſet exacta, &c.* voluit autem *quod iſtud ſubſidium decem & nouem millionum eũ dimidio alterius millionis, ſuccedat loco quorumcunque aliorũ ſubſidiorum ſuper millionibus per ſe hactenus approbatorum, & cõceſſorum, ita quod illorum vigore nihil amplius à quoquã exigi poſſit quodque pe. unia ex præfatis gabellis ſeu ſiſſis vi præmittitur à dicto Eccleſiaſticis exigerint alios vſus, quã catholica Religionis, ac bellorum contra hæreticos, religioniſque Catholicæ Fidei hoſtes, ac obedientiæ erga S.R.E. cõſeruationis, cõuertitur, &c.*

Tertia decimarum Regibus Catholicis conceſſarum quando eis ſolui inceperint, & quomodo hodie perſoluantur?

HOnorius *in ſua Bulla,* incip. *Ex parte tua ſub* 71
dat. 17. Kalend. Aprilis Pontificatus ſui anno 3. refert. *Archiepiſcopum Toletanum ſibi expoſuiſſe tertias decimarum illius prouinciæ ornamentis Eccleſiarum & fabricis deputatas à quibuſdam laicis teneri, qui eas in proprios vſus pro magna parte conuertunt, eoncediſque ei ad triennium nullius contradictione ſeu appellatione obſtante medietatem dictarum tertiarum inter Cruce ſignatos, quos huiuſmodi ſubuentione viderit indigere, ſecundum prouidentiæ ſuæ arbitrium diuidat. Proniſo, vt ſi alicuius Eccleſia fabricam reparatione ſic indigere videat, ita vt reliqua medietas ad eam non ſufficiat reparandam, illi nihil ſubtrahat de tertia memorata.*

Gregorius *in ſua bulla,* incip. *Quanto chariſſi-* 72
mum 16. Kaleud. Maij Pontificatus ſui anno 1. refert *quod Ferdinandus Rex Caſtellæ occupauit decimarum tertias Eccleſiarum fabricis deputatas, eaſque cum offenſione diuinæ ſuis vſibus applicabat, ideo mandat omnibus Epiſcopis Caſtellæ quatenus ipſũ Regẽ vel ab huiuſmodi vſurpatione deſiſtat, moneant prudenter & efficaciter inducant, ipſarum Eccleſiarũ Rectoribus diſtrictius inhibentes ne Baiulius Regijs ipſas præſumãt tertias exhibere,* reperitur in archiuio S. Eccleſiæ taxa 32.

Clemens *per ſuam Conſtitut.* incip. *Olim clara memoria Ferdinandus ſub dat. apud Caſtrum Noua Auenionen. diœceſis 4. Non. Nouembris. Pontificatus ſui anno octauo,* conceſſit *Alphonſo Regi Caſtellæ, vt duæ partes tertiæ portionis decimarũ Eccleſiarum terræ ſibi ſubiectæ, in quibus huiuſmodi portio ſoluebatur ipſarum Eccleſiarũ fabricis vſque ad triennium libere percipere poſſit pro reparandis caſtris & terris Regni ſui, quæ per Sarracenos extiterant occupata, ſuaque terra ab ipſorũ Sarracenorũ incurſibus defendat, ita tamen quod ſi Rex præfatus elapſo triennio ſupradicto perſe, vel per alios, ſeu alios quicquã exigeret, vel reciperet de duabus partibus ſupradictis, eo ipſo ſententiã excõmunicationis incurreret, ſuaque terra Eccleſiaſtico interdicto ſubiaceret.*

Alexander VI. *in ſua Cõſtitut.* incip. *Dum in defeſſa, ſub dat. Idib. February ann. Incarnationis Domini 1494* Ferdinando Regi, & Eliſabethæ Reginæ Caſtellæ &

Legio

Legionis ex certa ſcientia conceſſit *vt perpetuis futuris temporibus tertias decimarũ in Regnis prædictis & Granata percipere, & lenare licite, & libere valeret*, &c.

75 Paulus III. *in ſua Conſtitut.* incip. *Exponi nobis, ſub die* 22. *Iulij* 1541 refert *Innocentium VIII. eiſdem Ferdinando & Elizabetha Regibus conceſſiſſe omnes, & ſingulos fructus, redditus, & prouentus decimales in toto Regno Granatenſi pro tempore prouenientes, ea tamen conditione quod ipſe Ferdinandus, & Eliſabetha reges, ex eiſdem fructibus competentem dotẽ & portionem tum Archiepiſcopo Granatenſi, & prefati regni Epiſcopis, ac Cathedralium, & collegiatarum Eccleſiarum huiuſmodi Capitulis, nec non beneficiatis, & hoſpitalibus, ipſorumque hoſpitalium, & dictarum Eccleſiarum fabricis aſsignare debirent, & tenerentur.* Et deinde declarat *monaſteria, domus, & ordines, eorumque Prelatos, Conuentus, Fratres, & perſonas ad decimarum huiuſmodi ſolutionem iuxta diſpoſitionem & formam, ac tenorem Iuris cõmunis quibuſcunque priuilegiis non obſtantibus teneri, & efficaciter obligata, ac obligatos exiſtere*, &c.

De his tertiis decimarum Regibus Hiſpaoiæ conceſſarum agunt Put. *deciſ.* 19 *lib.* 3. *& deciſ.* 332. *eodem lib.* Mench. *cõtrouerſ. illuſtr. lib.* 1. *cap.* 89. *num.* 6. Auendan. *de exequendis mand. part.* 3. *cap.* 4. *num.* 21. perez *l.* 1. *col.* 7. *verſic. vnde prouenit, tit.* 5. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 120. Azeued. *l.* 1. *num.* 1. *tit.* 21. *lib.* 9. *noua Recopil.* Lazarte *de decima vendit. cap.* 19. *num.* 28. *cum ſeqq.* D. Barboſa *in l. Titia* 35. *ff. ſoluto matrim. à n.* 41. Gutier. *practic. lib.* 1. *quæſt.* 14. *& lib.* 3. *quæſt.* 26. *& de gabell. quæſt.* 5. *num.* 16. *cum ſeqq.* Bobadil. *in ſua politica lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 146. Molin. *de iuſtit. tom.* 3. *diſputat.* 663. *num.* 9. *&* 10. Ceuall. *commun. cõtra communem tom.* 3. *quæſt.* 822. *ex num.* 72. *tom.* 5. *quæſt.* 897. *ex num.* 636. *& de cognition. per viam violent. quæſt.* 5. *per tot.* Ioſeph. Scille *Aragon. deciſ.* 113. *&* 162. Franciſc. Alfaro *de officio fiſcalis gloſſ.* 10. *de Regio patrim.* §. 12. *num.* 469. Ioan. Franciſc. Leo *Valent. deciſ.* 3. Azor. *inſtitut. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 36. *quæſt.* 3. Petr. Calixto Ramirez *de lege Regia.* §. 31. *num.* 2. *&* 3. Hieron. Zurita *in annal. lib. Aragon lib.* 1. *cap.* 32. *col.* 7. *& cap.* 39. *& lib.* 6. *cap.* 50. Valdeſ. *de dignitate Regum, Regnorumque Hiſpania cap.* 20. *num.* 25. *cum ſequentibus.* Illeſcas *in hiſtoria pontificali lib.* 5. *in vita Petri primi Aragoniæ Regis fol.* 275. Mariana *lib.* 13. *cap.* 22. *col.* 4. *& lib.* 15. *cap.* 6. *&* 9. *&* c. 15. *ad fin. & lib.* 18. *c.* 13. *col.* 2. *& lib.* 26. *cap.* 6. nouiſſimè Ioan. del Caſtillo Sotomaior *tractatum edidit de tertiis debitis Catholicis, & inuictiſſimis Regibus Hiſpania, ex fructibus, & rebus omnibus quæ decimantur.*

77 Circa ſuſſidij Hiſpanici Regi Catholico conceſſi contributionem ſolet ab aliquibus dubitari, an ſit ſoluendum deductis oneribus? Pro parte negatiua faciũt ſequentia. *Primum* quòd decimæ prædiales ſoluendæ ſunt non deductis expenſis, *cap. tua nobis; cap. paſtoralis, cap non eſt in poteſtate, cap. cum homines, de decim.* Monet. *eod. tract.* 6. *quæſt.* 4. *a num.* 28. *Secundum*, quia idem ſit in gabellis, Gutier. *de gabell. lib.* 7. *quæſt.* 32. *&* 53. *per tot. Terminm.* quia in ſubſidio id ipſum cum multis tenet Monet. *dict. tract. cap.* 9. *queſ.* 2. *à num.* 52. *& quæſ.* 4. *à nnmer.* 174. & colligitur *ex Extranagant. vnic. verſ. rationi autem, de decim.*

78 Sed his, & aliis minimè obſtantibus, contrarium videlicet ſubſidium huiuſmodi deductis oneribus eſſe ſoluendum, verius eſt. Nam certum, & indubitati iuris exiſtit huiuſmodi ſubſidij impoſitionem faciendam ſuper fructibus & redditibus Eccleſiarum intra Hiſpaniæ fines exiſtentium, cùm non ſit onus Eccleſiaſticis perſonis impoſitum, vt apertè colligitur ex prima conceſſione Pij IV. cuius mentionem fecit, ibi, *Super omnium, & ſingularum Cathedralium, & Metropolitanarum fructibus redditibus, & prouentibus, obuentionibus, emolumentis*, &c. & in ſpecie reſolunt Laſatte *cap.* 19 *num.* 34. *&* 35. ibi, *Planiſſima ſane eſt, & veriſſima reſolutio ſi animaduertas quòd charitatiuum ſubſidium eſt onus iunctum non quidem Eccleſiaſticis perſonis, ſed redditibus potius, & prouentibus totius Eccleſiæ in his Regnis*, &c. Fr. Emman. *queſt Regul. tom.* 3. *queſtion.* 74. *art.* 6. *in princ.* ibi. *Quia charitatiuum ſubſidium impoſitum eſt; non quidem perſonis Eccleſiaſticis, ſed redditibus potius, & prouentibus totius Eccleſiæ*, &c. Licet autem à perſonis Eccleſiaſticis exigatur, nihilominus tamen id minime fit ratione alicuius perſonalis obligationis, ſed quatenus fructus Eccleſiaſticos percipiunt, & ſic tantum tenentur ratione redditiuum fructuum Eccleſiaſticorum, vt in ſpecie conceſſionis ſubſidij factæ Principi tenent Ferret. *conſ.* 133. *num* 11. Ioan. Andr. *in cap.* 1. *de immunis. Eccleſ. lib.* 6. *num.* 6. & *ibi* Domin. *nnmer.* 7. Card. *in Clemen.* 1. §. *ſane num.* 5. *de inrepatronat.* Federic. de Senis *conſ.* 151. *per tot.* præcipuè *à num.* 5. & alij, quos refert & ſequitur Bellencin. *de charit. ſubſid. queſtion.* 35. Vnde omnes conueniunt ſubſidium huiuſmodi potius æquiparari collectæ, quàm tributo; nam collecta proprie dicitur, quæ imponitur perſonis pro rebus, vt *in dict. cap* 1. *de immun. Eccleſiaſt. lib* 6. & ibi Gemin. *num.* 3. & ideo eſt variabilis, ſecũdum caſus, & occurrentes neceſſitates, vt tradit Paul. *in l. Imperatores num.* 3. *de publican.* & copiosè Franc. de Claper. *ceot. cauſarum; cauſa* 42. *queſtion.* 1. *num.* 8. & idem tenent Bald. *in l. neminem num.* 3. *C. ſacroſanct. Eccleſiis.* Caſſan. *in conſuetud. Burgund.* §. 4. *verſ. ex extraordinarium nnm.* 43. Bertach. *in tractat. de gabell. in prel. nnm.* 16. Hug. Celſ. *conſ.* 34. *n.* 22. Vincent. de Franchis *deciſ.* 107. *n* 4. Tributum verò è contra, quia eſt reale, perpetuum, vniforme, inuariabile, & ordinarium *l.* 1. *C. de vacat. publ, mun. l.* 2. *C. de indict. lib.* 10. *l. omnes C. ſine cenſu*, Abb. *in c. ſin. n.* 12. *de vita, & honeſt. cler.* Franc. de Claper. *d. loco n.* 8.

Cum ergo ſubſidium huiuſmodi exigatur ratione bonorum & fructuum perſonarum & vniuerſitatum Eccleſiaſticarum, tanquam ſubſidium ex cauſa à 79
Pontifice impoſitum, Rebuff. *de decim. queſt.* 3. *n.* 3. Franc. Mooald. *conſ.* 107. *nnm.* 1. *lib.* 2. & tanquam onus variabile, Bellencin, *dict. tract. queſt.* 69. *n.* 2. *cum ſequentibus*, bene ſequitur ad eius augmentum, vel diminutionem, iuxta eorumdem fructuum accretionem & imminutionem, vt in collecta dicit text. *in l. cum*, §. *inopes ff. de muner. & honorib. l. forma*, vbi Bart. *ff. de cenſib. l. bis oneribus*, §. *acuis; ff. de vacat. mun.* Franc. de Claper. *dict. loco num.* 8. Purpur. *concil.* 356. *lib.* 1. In decima Papali Rebuff. *conſ.* 125. *num.* 11. Iunat quòd valor fructuum Eccleſiarum, & beneficiorum conſideratur, quatenus ex illis ſupereſt deductis oneribus, *cap. præſenti, de offic. ordin. lib.* 6. ibi, *hoc de illis bonis ſolum debet intelligi ſolutis debitis*, &c. Rot *deciſ* 60. *in antiq. de conceſſ. prebend.* Felin. *in cap. ad aures num.* 33. *verſ. duodecima cõcluſio, de reſcripts.* & in probãdo verò valore beneficij quòd debeat probatio concedere quæ onera ſuper eo ſint impoſita, vt eis deductis verus valor remaneat, per text. *in l fructus, ff. ſoluto matrim.* tradunt Ioan. Ferretus *conſ.* 354. *num.* 15. Creſcentius *titul. de probat. deciſ.* 2. & poſt plures Nicolaus garcia *de benefic. par.* 5. *cap.* 3. *nnmer.* 164. vbi quòd debeat deduci onera, & quòd aliàs articulus ſuper valore eſt ineptus, quia debet dicere quòd valeat tantum oneribus deductis. Et quod fructus & redditus beneficiorum tantum æſtimari de-

debeant, quantum valeant deductis oneribus, tradit Bald. *in l.1.num.1.verſic. ſed pone, impetrauit à Papa, C.de fruct. & lit. expenſ.* Gutier. *canon.lib.1. queſt.1.num.126. cum ſequentibus,* Ioan. Bapt. Ferret. *conſ.156. num.8.* Rimin. iun. *conſ.717.num.45. & ſeq.lib.6.* Caualcan. *dec. 37.part. 2.ſub num.39.* vbi quòd fructus beneficiorum ſunt qui ſuperſunt deductis oneribus, & impenſis: & quod ſi beneficium eſſet ita tenue quòd onera abſorberent totos fructus, tunc ille, qui ex priuilegio Papæ debet percipere, vel detrahere, nihil habebit; quia propter oneta fructus non percipiuntur, & non eotis nullæ ſuot qualitates, & quia ex nihilo nihil fit, & nemo dat, quod non habet, idem tradit *deciſ. 27. num. 15. & 16. part. 3.* Quòd procedit, licèt fiat meotio de integris fructibus, quia nihilominus intelligitur deductis oneribus, Doro. mens Batbof. *in d.l.fructus num.7. ff. ſoluto matrim.* eum dictiones vniuerſales, *omnes, integrè,* & ſimiles reſtringantur ad ea, quæ veniunt ex natura ſrmonis, vt optimè probat, & declarat Caualcao. *d. deciſ. 27. num. 15. part. 3.* & notatur à Carolo Ruino *conſ. 62. num.7. verſ. nam aliquando vol.1.* dicente quòd quando tes, de qua agitur, diminuitur verè, vel interpretatiuè, mediante aliqua detractione; tunc diſpoſitio ſimpliciter loquens de re, vel de integra, ſiue de tota re, verificatur in eo, quod ſupereſt dicta diminutione, quia totalitas & integritas ipſius rei remanet in eo, quod ſupereſt, & ad illud reſtringitur. Facit etiam notabilis & ſingularis deciſio Magiſtri 112. vbi relicto debito fiſco Regio ſoluendo per hæredem in caſu ſucceſſionis feudi, quod releuium conſiſtit in medietate fructuum illius anni, in quo hæres ſucceſſit, fuit relolutum fi.eo eſſe ſoluendum ex medietate fructuum deductis oneribus.

82 Similiter cenſualia onera ſuper bonis impoſita ſunt diſtribuenda, quæ quidem in ſolutione collectæ, quæ imponitur perſonis pro rebus, etiam deducuntur, vt in ſimili probat *d.cap.1.de immun. Eccleſ. in 6.* Hern. *tit. qua ſint Regalia §. & plauſtrorum n.56.* & *ibi* Afflict. *num.14.* Lue de Peña *in l.fin.C.de fundis lim. num.6. lib. 11 & in l.1. num.7. C. de impoſ. lucr. deſcript.* Valaſc. *de iure emphyt. quæſt. 17. num.9.* Purpurat. *conſ. 356. lib.1 per tot.* Lud. Sacca *conſ.14. cum ſeqq.* Ioan. Garc. *de expenſ. cap. 11. num.57.* Vincent. de Franchis *dec.107. num.4.* Caualean. *dec.22. num.10. part.2.* Flores de Mena *var. lib.2. quæſt.21. num.62.* Iniquum enim eſſet quod qui non percipit omnes fructus beneficij, pro omnibus, ach omoes percepiſſet, contribuat, vt tradit Philip. Dec. *conſ. 156.* quem refert Cæſ. de Vrſill. *ad Afflict. dec.142. num.7.* Et hac de cauſa omnibus ſolutionibus ſi imper onera expenſæ deducuntur, *l.non amplius. ff. de legat.1.* eum multis relatis à Saneh. *de matrim. lib.7. diſp.29. num.10. cum ſeq.* Non obſtat quod cenſus huiuſmodi ſuper bonis alicuios Collegij Eccleſiaſtici impoſiti, antequam deducantur illorum redditus, ſunt Eccleſiaſtici, ac proinde neceſſatium videbatur quòd ex illis ſubſidium ſoluetetur, ad *d. Extrauag. vnic. de decim.* ibi, *Ratione autem arit alieni, quo perſona ſoluens decimam, obligata conſiſtit, nihil de decima minuatur, etiamſi certa res Eccleſiaſtica propter hoc fuerint à quoquam obligata,* &c. Quia reſponderetur cenſum eſſe quoddam ius reale ad percipiendum annuum redditum, quod inhæret rei ſuper qua imponitur, Couar. *lib 3. var. cap.7. n.2. & 6.* Aluar. Valaſc. *de iure emphyt. quæſt. 32. num.13.* Adeò vt ſine re conſtitui non poſſit, vt eſt verior, & communior opioio etiam iure communi, quam laré plures referens confirmat Bruoor à Sole *in ſuis quæſt. 9.4.* Ioan. Franc. Milanen. *Sicilia dec.2. num.115. cum ſeq. lib.2.* Surd. *conſ. 318. num.2. lib.3.* quod hodie eſt ſine dubio ſtante Motu proprio Pij V. in quo expreſsè diſponitur, vt aduertit Surd. *d. num.12.* facit Nauar. *in commen. de vſur. num.79.* dum ait requiri ad iuſtitiam cenſus, vt ex fundo, vel re, ſuper quo imponitur, percipiantur, Menoch *conſ. 445. num.11. ad fin. verſuertio admiſſo, & num 12. lib.5.* Et licèt redditus in pecuoia, non vetò in fructibus ſoluantor, hoc nihil incoouenit, quia redditus ſoluuntur loco fiuctuum, vt tradit Menoch. *vbi ſuprà num. 13.* & ante eum melius dixit Bald. *in l.etiam num. 8. C.de exeent. rei ind.* tradens quod huiuſmodi obligatio, ſeu penſio annua ſuccedit loco naturalis perceptionis fructuum, & in noſtra ſpecie conſiderat Rebuff. alios referens *conſ.125. num.18.* Pront videmus in decima Papali, quæ licèt imponatur pro fructibus, adhuc ſoluitur in pecunia, vt eſt notum, & probatur *in Extrauag. vnic. de decim.* ibi *Fiet autem ſolutio decima non ex ipſis rebus, quæ percipiuntur de prouenti. bus, ſed in pecunia numerata,* &c. Vnde tantum minus ex fructibus dicitur percipi, quantum ſoluendum eſt pro ipſis in pecunia, quia valor fructuum extenuatur deductis oneribus, Bald. *in l. ſed & ſi hoc §. iper illum text. de condit. & demonſtr. & in l.1. num.8. C. de fin. lib. & lit. expenſ.* late Tiraq. *de retractu lig. §.15. gloſſ.1 num.6.* & conſequenter tantò minus debet pro ſubſidio imponi dictis fructibus, vt in ſpecie argumentatur Rebuff. *d. conſ.125. num.11. & 13.* & in terminis quod deducendum eſt ad ſolutionem decimæ Papalis illud, quod ſoluitur ex cenſu, tradit Bellencin. *d. tract. de charitatiuo ſubſidio quæſt.37.*

ALLEGATIO LXXXVIII.

An Epiſcopus quodnam Indulgentiæ genus conferre valeat?

SVMMARIVM.

1 *Indulgentia eſt remiſſio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus iam dimiſſis, conceſſa hominis exiſtenti in gratia à Prælato per applicationem theſauri Eccleſiaſtici.*

2 *Plenaria Indulgentia eſt illa, qua remittitur tota pœna.*

3 *Indulgentia tẽporalis dicitur illa, qua non remittitur tota pœna, ſed eius tantum pars relaxatur.*

4 *Indulgentia carena, quadragena, & ſeptena quæ ſint, eſtenditur.*

5 *Papa tantum plenarias poteſt indulgentias concedere, Epiſcopi verò tẽporales, limitatas, ſeu partiales.*

6 *Indulgentias concedendi poteſtas eſt iuriſdictionis, & non Ordinis.*

7 *Indulgentias temporales poteſt concedere Epiſcopus etiam non conſecratus, aut ordinatus, dummodo ſit electus, & confirmatus.*

8 *Indulgentias concedendi poteſtas penes Papam eſt iure diuino à Deo proximè accepta, penes Epiſcopos verò eſt iure communi, & Ordinario.*

9 *Indulgentias plenarias concedendi poteſtas à Papa eſt delegabilis.*

10 *Indulgẽtias temporales cõcedendi poteſtatem Epiſcopus non ſolum ſuo Vicario, verum etiam Clerico demandare poteſt.*

11 *Laico non poteſt demandari ab Epiſcopo poteſtas concedendi Indulgentias.*

12 *Indul*

12 *Indulgentias non poteſt concedere Epiſcopus excommunicatus, denuntiatus, ſeu vitandus.*

13 *Indulgentias validè, ac ſine peccato ſecluſo ſcandalo non præviſo, concedit Epiſcopus dum in mort. peccato exiſtit.*

14 *Indulgentiæ temporales, quas Epiſcopus concedere poteſt, quæ ſint? oſtenditur.*

15 *Archiepiſcopus habet facultatem concedendi indulgentias per totam ſuam prouinciam, & Archiepiſcopatum, etiamſi non ſint in actu viſitationis.*

16 *Indulgentias concedere eſt voluntaria iuriſdictionis.*

17 *Indulgentias iure proprio nullus inferior Epiſcopo poteſt concedere.*

18 *Indulgentias concedit Epiſcopo inferior ex conſuetudine, etiamſi non ſit Presbyter.*

19 *Prælatus religionis quamuis habeat quaſi Epiſcopalem auctoritatem, in Regulares ſibi ſubditos, iure ipſo non poteſt Indulgentias concedere.*

20 *Parochus Indulgentias concedere non poteſt.*

21 *Capitulum Sede vacante, an valeat Indulgentias concedere oſtenditur*

22 *Indulgentiæ conceſſæ ab Epiſcopo, vel Archiepiſcopo ſi ex.eſſerint numerum taxatum* in cap. cum ex eo, de pœnitent. *an valeat? oſtenditur.*

23 *Indulgentias Epiſcopus concedere tantum poteſt ſubditis ſuis.*

24 *Indulgentias pro mortuis non poteſt Epiſcopus concedere.*

25 *Indulgentias ab alio Epiſcopo conceſſas lucrantur exteri de proprij licentia.*

26 *Exemptis an poſſit Epiſcopus Indulgentias concedere? oſtenditur.*

27 *Exempti habentur inſtæ extraneorum.*

28 *Indulgentiis, quas alij conceſſit, frui & gaudere poteſt Epiſcopus.*

1 INDVLGENTIA eſt remiſſio pœnæ rempotalis debitæ pio peccatis actualibus iam dimiſſis, conceſſa homini exiſtenti in gratia à Prælato per applicationem Theſauri Eccleſiaſtici, Cordub. *de Indulgent. q.1.* Nauar. *in comment. de indulg. & Iubil not. 20.n.1. cum ſequentib.* Alphonſ. Aluarez Guerrero *in ſpeculo Iuris Pontificij cap.18. in princip.* Valent. *tom.4. diſp.7. q.20. punct.1. verſic. nos autem,* Henriq. *in ſumm. lib.7. de indulg.c.1.* Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part.1.c.7.n.2.* & cæteti in diſcurſu citandi, ooniſſimè Torreblanca *in præct. Iuris ſpirit. lib.14.c.13.n.5.*

2 Alia eſt plenaria, alia temporalis. Plenaria eſt illa, qua remittitur tota pœna ſimplicitet, & ex communi eſt remiſſio totius pœnæ tempotalis, quæ nimitum poſt peccata remiſſa expianda remanſit, ſiue in hac vita, ſiue in Purgatorio; cui plenariæ indulgentiæ interdum addi ſolet parricula, *remiſſio omnium peccatorum*, quæ ſecundum omnes eſt potius declaratiua effectus Indulgentiæ plenariæ.

3 † Indulgentia verò temporalis dicitur illa, qua non temittitur tota pœna, ſed eius tantum pars telaxatur, & ſub duplici præſertim forma tribui ſolet. Aliquando enim dantur Indulgentiæ tot dietum, vel annorum, & eſt remiſſio tantæ pœnæ, quanta ſolui in hac vita debuiſſet per pœnitentiam tot dierum, vel annorum, vel quanta in purgatotio luenda foret, ſi hìc peracta oon fuiſſet. † Et hæc diuidi poteſt in carenam, quadtagenam, ſeptenam. Carena dicitur à carendo, & eſt quaſi cibotum carentia, qua temittuntur tot pœnæ, quot fuiſſent temiſſæ peragẽdo pœnitentiam in pane, & aqua, quadraginta diebos cum ſeptem annis. Quadragena eſt relaxatio tantæ pœnæ, quanta redempta fuiſſet per pœnitentiam quadtaginta dierum. Septena eſt remiſſio tantæ pœnæ, quanta redempta fuiſſet per pœnitentiam ſeptem annorum, ſeu quanta reſpondet pœnitentiæ ſeptem annorum. Quandoque dantur Indulgentiæ reſpiciendo ad certam partem peccatorum, vt cum datur remiſſio tertiæ, vel quartæ partis peccatorum; eſt enim remiſſio tantæ pœnæ, quanta perſolui debuiſſet hìc, vel in Purgatorio pro tertia illa, vel quarta parte peccatorum iam temiſſorum. Colliges hæc ex Valentia *dict. quæſt. 20.* Tolet. *in ſumm. lib. 6. cap.14.* Suar. *tom.4. diſp.50. ſect.4.& 5.* Card. Bellarm. *tom.3 lib.1. de Indulgent. c.9.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.7. n.94. cum ſequentibus.* Balduin. iun. *ſuper opera cõtrouerſ. Bellarmin. part.1. lib.6. de Indulgent.* Ægid. de Coninch *de Sacramentis, & cenſuris tom.2. diſput.12.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut. 306.* Franciſ. Leo *dict. cap. 7. à num.3.* Bonacina *de Sacrament. diſput.6. quæſt.1. punct.2.* noue Inl. Lauot. *de Indulg. 2.c.10.* nouiſſimè Torreblanca *dict. lib.14. cap. 14. à princip.* vbi de diuiſione Indulgentiæ in plenariam; pleniotem, pleniſſimam, & Iubilæum.

Solus Papa primariò poteſt Indulgentias concedere, ſoluſque plenarias concedit, & perpetuas; Fuſch. *de viſit. ad lib.1.c.1.num.2.* Card. Tol. *in inſtruct. Sacerd. lib.6. cap.25.* Boër. Epo *de iure Iubil. & Indulgent. num. 148.*, dum quærit cur cum ſolus ſponſus Eccleſiæ ſitæ ſit Epiſcopus, plenas illic Indulgentiaa date nequeat? & reſpondet, quia non in plenitudinem poteſtatis vocatus eſt Epiſcopus à Pontifice, *cap. multum 3. quæſt.6.* (qui ſolus hac plenitudine poteſtatis ex verbo Chriſti gaudet, *Ioan. vltim. cap. cum ex eo, in fine, de Pœn.*) ſed in partem ſolliciiudinis: deinde ſingularum diœceſum theſaurus Indulgeotiarius genetali theſauro commixtus non ita loeuples eſt fortaſſis, vt inde plena poſſit remiſſio concedi: ſolo theſauro generali, qui Pontifici in vniuerſum commiſſus eſt, numquam deficiente; quinimo quo plus inde hauritur, eo plus accipit incrementi, inſtar fontis, vel putei ſemper vberius, abundantiuſque ſcaturientis, propter operum piorum, quæ temporibus Indulgentiarum fiunt, abundantiam; Lauot. *dict. part. 2. cap.11. num.10.* vbi *num. 11.* aſſerit quòd Papa poteſt date ſibi ipſi Indulgentias, quia recipit vt Eccleſiæ membrum, vt veto caput concedit: Epiſcopi vero, tempotales, limitatas, ſeu partiales iure communi Canonico, & ab ipſo Summo Pontifice dependenti tantum concedunt. Ratio eſt,

6 quia † huiuſmodi poteſtas eſt iuriſdictionis, non Ordinis, *cap. quod autem, de pœnit. & remiſſ.* quatenus ibi dicitur Indulgentiæ conceſſionem eſſe actum abſoluendi, & iudicialem, S. Thom. *in 4. diſt. 20. quæſt.3. art.3.* Gambar. *de officio Legat. de latere rubr.8. tit. quid poſſit Legatus circa Indulgentias n.1.* Azor. *inſtit. moral. part.2. lib. 3. cap.54. quæſ.2.* Vgol. *de poteſtate Epiſcopi cap.41. in princip.* Aloyſ. Ricc. *dict. reſolut. 306. num.4. & reſolut.222. num.1,* Boët. Epo *de Iure Iubil. & Indulgent. num.145.* vbi reſoluit poteſtatem dandarum Indulgentiarum non eſſe annexam Clauibus Ordinis, vel ſacramento Pœnitentiæ, ſed Clauibos iuriſdictionis externæ eriam extra Sactamenta; & n.186. pulchtè quærit quomodo ſimul hæc duo conſiſtaot Indulgẽtias eſſe iuriſdictionis extetnæ, & nihilominus pertinete ad forũ internum, ſiue cõſcientiæ, ſiue animatum? Et reſponder hæc pulchtè ſimul conſiſtere, quia quoad poteſtatem dandi Indulgẽtias requiritur exterpa iuriſdictio, cum nemo poſſit hunc Eccleſiæ theſaurum diſpenſare, ſeu erogate, niſi qui eidem Eccleſiæ per externam iuriſdictionem ptęeſt:

verùm

verùm quoad fructum percipiendarum Indulgentiarum is in percipientibus non eſt alius,quàm vt in locum ſatisfactionis pœnitentialis (abſque tertij cuiuſquam tamen iniuria) ſuccedat ; & *num.* 187. quærit deinde quomodo theſaurus Indulgentiarum extra Sacramentum poſſit communicari, cum ex Clauibus Ordinis,quæ ſacramentis alligantur, prima facie videatur dependere?

7 Et ob id Epiſcopus etiam non ordinarius,aut non conſecrarus eas poteſt conferre, dummodo ſit electus,& confirmatus,quia actus iuriſdictionalis eſt, per gloſſ.communiter receptam *in cap. tranſmiſſa, de election.*tenent D. Thom.*dict. diſt.* 20.*quæſt.* 1.*art.* 4. *quæſtiunc.* 2.Suar.*dict. diſputat.* 50.*ſect.* 3.*num.* 3. Reginald.*dict.loco num.* 123.Nugn.*in addit. quæſt.* 25.*art.* 1. *quæſt.* 3.*verſ.ſecunda concluſio,* Alphonſ.Aluarez Guerrero *dict.loco,* Aloyſ.Ricc.*dict.reſol.* 306.*num.* 4. Azor. *dict.cap.* 55.*quæſt.* 1.*in fine,& cap.* 29. *quæſt.* 8.Auguſtin. de Ancona *de poteſtate Eccleſia quæſt.* 29. Campan. *in diuerſorio Iuris Canonici in proœmio num* 2. Iul. Lauor.*dict.part.* 2.*cap.* 21.*num.* 18.*&* 33.Sanctarel.*de Iubileo anni ſancti cap.* 3.*dub.* 2. Boët.Epo *d.tract. num.* 146.Vgolin.*dict.part.* 1.*cap.* 41.*num.* 1. Zerol.*in praxi Epiſcop.part.* 1.*verb.Indulgentia, num.* 1.Suar.*de legib.*

8 *lib.* 4.*cap.* 4.*num.* 9. me citato *in hoc loco* Alzed.*dict.p.* 2.*cap.* 3.*num.* 15. † Cùm ergo hæc ſit iuriſdictionis poteſtas, & non Ordinis, tectè infertur illam, licet penes Papam ſit Iure diuino à Deo proximè accepta, penes Epiſcopos vero eſſe Iure communi, & ordinario,ac per conſequens proximè accceptam à Papa,iuxta reſolura per me *parte* 1.*huius tract.tit.* 1.*cap.* 1.Torreblanca *dict.lib.* 14.*cap.* 13. *num.* 36. vbi quòd Epiſcopi non habent immediatè à Chriſto, ſed per Papam Iure communi participant facultatem aperiendi rheſaurum,& dandi Indulgentiam.Quicquid aliqui tenent Epiſcopos poſſe Iure diuino Indulgentias conferre,quos citant, improbantque Bonacina *dict.diſp.* 6.*quæſt.* 1.*punct.* 3.*num.* 1.Sanctarel.*dict. dub.* 2.*litt.B.*Azor.*dict.cap* 54. *quæſt.* 2. Henriquez *d. lib.* 7.*cap.* 31.§.3.Lauor.*dict.part.* 2.*cap.* 11.*num.* 45.*cum*

9 *ſeqq.*vbi citat metipſum in hoc loco. † Hinc etiam cum ea,quæ iuriſdictionis ſunt,mandari,ac delegari poſſint de Iure Pontificio,vt habetur *in c.aqua,& ibi* gloſſa ac Doctores,*de conſecrat. Eccleſiæ,& in c.quod* 10*ſcdes,de officio Ordin.*ideo † huiuſmodi poteſtas à Papa eſt delegabilis, qui poteſt Epiſcopo indulgere poteſtatem concedendi etiam plenarias Indulgentias,vt reſoluit Aloyſ Ricc.*d.ref.* 306.*n.* 2.

Et ipſe Epiſcopus facultatem concedendi temporales,non ſolum ſuo Vicario verum etiam Clerico demandare poteſt. Emmanuel Sà *verb. Indulgentia,num.* 16. Valent. *dict.quæſt.* 20. *punctо* 3. Suar. *diſp.* 55.*ſect.* 6.*num.* 6.Regin.*lib.* 7.*num.* 116. Bellarm. *de Indulgent.lib.* 1.*cap.* 11. Lauor.*dict. cap.* 11.*num* 48. Nugn.*q.* 28.*art.* 2.*deſiuem,* Vgolin. *dict.c.* 41.*in princ.* Bonacina *dict.quæſt.* 1.*punctо* 3.*num.* 11. Azor. *dict.lib.* 3.*c.* 43.*quæſt.* 13.*& d.cap.* 55.*q.* 5.me citato *in hoc loco* Alzedo *d.par.* 2.*cap.* 3.*num.* 25. Torreblanca *d.lib.* 14. *cap.* 13.*num.* 37.Nam prætextu genetalis commiſſionis Vicarius Indulgentias concedere non poteſt,vt dixi *alleg.* 54.*n.* 90.

11 Hæc tamen poteſtas nou poteſt ab Epiſcopo concedi laico, cum laicus iure humano remoueatur à muneribus Eccleſiaſticis, vt poſt Iacob. de Graff. Suar.& Regin.reſoluit Bonac.*d.loco n.* 12.& Lauor. *d.c.* 11.*n.* 49.

12 Hiuc denique ſit Epiſcopum excommunicatum, denunciarum,ſeu vitandum non poſſe Indulgentias concedere,quia excommunicatus vitandus caret vſu iuriſdictionis,& conſequeuter inualida ſunt ipſius acta ad iuriſdictionem pertinentia, *cap.tanta, de exceſſ.prælat.cap.quia,de except in* 6 cum citatis à Bonacina *de cenſuris,diſput.* 2.*quæſt.* 1 *punctо* 7.& reſoluit in terminis Azor. *dict.cap.* 55.*q.* 7. nec citato *in hoc loco alzedo d.part.* 2.*cap.* 3 *num* 2.& me etiam citato *in hoc loco* Lauor.*dict part.* 2.*cap.* 12. *num* 8.*&* 21.vbi *num.* 9.quærit an ſaltem ſic cenſura immodatus poſſit delegare vices ſuas alteri Epiſcopo vt concedat Indulgentias?Vtrum autem Prælatus putatiuus,ſeu præſumptus poſſit concedere Indulgentias ; Vide Felin. *de Indulg. in fine,* Burgaſ. *de irreg tit.* 8.*de Indulg.Epiſcopi n.* 4.Sanch.*de matrim.lib.* 3.*diſp.* 22.*n.* 54. Lauor.*d.p.* 2.*c.* 12.*n.* 12.

Ez quo parer à fortiori Epiſcopum, qui concedit 13 Indulgentias,dum in peccato mortali exiſtit,valide concedere, nec peccare ſecluſo ſcandalo non præuiſo,quia peccatum mortale præcisè non tollit iuriſdictionem,Henriq *d.lib.* 7 *cap.* 32.§.4. Valent. *loco citato punctо* 3.*verſ.tertio aſſerimus* Regin. *lib* 7.*nu.* 118.Nugn.*in addit. q* 27.*art.* 9. *conel.* 1. poſt Graff. Suar.& Cord.ſequitur Bonacina *d. diſp.* 6. *de indulg. q.* 1.*punctо* 3.*n.* 9.Vnde etiam ſit Epiſcopum,ſeu Archiepiſcopum non poſſe in loco exempto concedere Indulgentias,cum ſit poteſtas dignitatis,& iuriſdictionis Epiſcopalis,vt poſt Zabar. Anch.& Viral reſoluit Quarant.*verb. Archiepiſcopi auctoritas, anct* 31.*in fine,* Lauor.*d.c.* 11.*n.* 30.

Indulgentiæ temporales,quas Epiſcopus concedere valet,ipſo Iure communi præſcriptæ ſunt. In 14 dedicatione enim Eccleſiæ vnius anni Indulgétiam tantum concedere poteſt,ſiue ab vno ſolùm Epiſcopo, vel à pluribus dedicetur, & in anniuerſario dedicationis,vel aliàs concedit ſolum Indulgentiam quadraginta dierum.*c.cùm ex eo,verſ.ad hæc,de Pœn.* ibi. *Decreuimus,vt dum dedicatur Baſilica, non extendatur Indulgentia extra annum, ſiue ab vno ſolo Epiſcopo,à pluribuſue dedicetur, atque in vniuerſali dedicatione tempore quadragima dies de iniuncta pœnitentia indulta remiſſio non excedat.* Ita Vgolin. *dict.cap.* 41. §.1.*in principio,* Henriq.*d.cap.* 41.§. 1.Azor.*d cap.* 55. *q.* 6. Bonacina *d q.* 1. *punctо* 3 *num.* 2. Franc. Leo *d. cap.* 7.*num.* 18.Lauor.*d p.* 2.*cap.* 11.*num.* 18. Sanctarel. *d.cap.* 5.*dub.* 2.*litt. C.* Boët. Epo *d tract. de iure Iubil. & Indulg.n.* 129. vbi *num.* 121. ait Indulgentiam tot dierum nihil aliud ſignificare, quam remiſſionem tantæ pœnæ, quantam pœnitens in hoc ſæculo per dies tot pœnitendo delere potuiſſet,& *n.* 125.diſſerit an ij dies continui ſint,an vtiles:& *n.* 131.quærit cur quadraginta præcisè dies Indulgentiis Epiſcopalibus plerumque præſcribantur:Torreblanca *d.c.* 13.*n.* 36. Ægid.de Coninch *de ſacram.diſp.* 11.*dub* 1. *num.* 8. Zerol.*in praxi Epiſcop.p.* 1. *verb. Indulgentia nnm.* 1.me citato *in hoc loco* Alzed.*de præcll. Epiſc. dignit p.* 2.*c.* 3 *nnm.* 7.vbi cum Vgolin. *d.*§.1. *num.* 21 reſoluit quòd ſi in dedicatione piures aſſiſtant Epiſcopi,& quilibet annum Indulgentiæ concedat, valebit tantum conceſſio illius Epiſcopi, cui illa Eccleſia ſubiecta eſt. Rario autem quare Epiſcopis limitata extitit poteſtas in concedendis Indulgentiis ea fuit, ne in tanta Epiſcoporum multitudine hac poteſtate abutentes ſuperfluas, & indiſcretas concederent Indulgentias,quod annuit Alez. III *in c.quod autem,*& Innoc.III.*in Concil generali Lateranen.in d. c.cum ex eo,*Cordub.*q.* 12.Triumph.*q.* 29.*art.* 6. Suar. *tom.* 4.*diſp.* 55.*ſect.* 3.*n.* 5.Lanor.*d.cap.* 11. *n.* 21.vbi *n.* 2. cum Suar.*citato loco,* aduertit & ponderat rationem; quare quando conceditur facultas dandi Indulgentias in dedicatione Eccleſiæ,nó addirur particula illa,*de iniuncta pœnitentia,* prout addi ſolet in Indulgétia quadraginta dierum, & ponit aliqua diſcrimina.

inter

inter dictas duas Indulgentias? Boët. Epo *d. tract. de Iure Iubil. & Indulg. numer.* 133. vbi obſeruat Indulgentias haſce Epiſcopales non aliò quàm ad pœnitentias per Sacerdotem Confeſſarium ioiunctas pertinere, *dict. cap. cum ex eo*, cum tamen Indulgentiæ Pontificiæ, non ſolùm pœnitentias à Confeſſatiis iniunctas auferant, verum etiam pœniteotias quaſcunque ex ipſa Iuſtitia diuina, vel (ſi ſic loqui malueris) ipſi Iuſtitiæ Diuinæ quomodocunque debitas: niſi Pontifex nominatim ſuas Indolgeutias ad ſolas pœnitentias iniunctas reſtrinxerit; ſubditque hinc prouenire vt his temporibus Epiſcopales Iodulgentiæ raro ſint vtiles, cum pœnitentiæ nunc per Confeſſarios, vtplutimum, valde leues iniungantur, propter prauas delicatorum hominum conſuetudines, atque molliciem, graues illas pœnitentias peccatis debitas, quæ olim ſolebaot infligi, refugientium.

15 Archiepiſcopo datur facultas concedendi Indolgentias per totam ſuam prouiociam, & Atchiepiſcopatum, etiamſi non ſit in actu viſitationis, dummodo ſtatutum generalis Concilij nou excedat, *cap. noſtro, de Pœniteut.* Cotd. *q.* 14. Nugn. *q.* 26. *art.* 1. *verſ. difficultas tamen*, Stephan. Quarant. *verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.* 31. vbi limitat iu loco exempto, Bonacina *d. q.* 1. *punct.* 4. *n.* 2. *verſ. obſerua*, Franc. Leo *d. cap.* 7. *n.* 18. Lauor. *d. p.* 2. *cap.* 11. *num.* 28. Hentiq. *d. cap.* 32. §. 1. Marc. Anton. Geouenſ. *in praxi Archiep. c.* 70. *n.* 15. Coninch *de Sacram. diſput.* 12. *n.* 8. Vgolin. *d. c.* 14. §. 2. *n.* 2. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p.* 2. *c.* 3. *n.* 29. vbi *n.* 30. hoc priuilegium illis ademptum dicit per Concil. Trid.

16 Nam licet Archiepiſcopus non ſit iudex Ordinarius omnium de prouincia, *c. Paſtoralis, de officio Ordin.* oec extra ſuam diœceſim habeat contentioſam iuriſdictionem, cum tamen Indulgentias concedere ſit voluntariæ iuriſdictionis, Suar. *diſput.* 49. *ſect.* 3. *num.* 9. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 306. *num.* 5. Vgolin. *d. p.* 1. *c.* 41. *n.* 1. Franc. Leo *d. p.* 1. *c.* 7. *n.* 18. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p.* 2. *c.* 3. *n.* 49. illas concedere poteſt, vt per gloſ. *in d. c. noſtro*. Sed aduertendum cum Henriq. *loco proximè citato*, quòd ſi conceſſit quadraginta dies in perpetuum, oihil amplius poteſt ſucceſſor eius pro eadem cauſa concedere, quia reputaotur vnus Prælatus; ſed ſuperueniens Archiepiſcopus ex commiſſione Pontificis poteſt dum viſitat diœceſim Suffraganei, concedere 80. dies præter 40. datos ab Epiſcopo; totidem enim poteſt Atchiepiſcopus dare in ſua diœceſi: de quo etiam Azor. *d. c.* 55. *qu.* 6. & me citato *in hoc loco* Alzedo *d. p.* 2. *c.* 3. *n.* 23.

Concilium generale legitime congregatum etiam plenitſſimas Indulgentias, ſicut ſummum Pontif. concedere poſſe tenent Felin. *de Indulg. numer.* 44. Nauar. *in ſimili tract. not. ab.* 31. *num.* 2. Hentiq. *lib.* 7. *cap.* 31. §. 3. Benzoo. *lib.* 2. *cap.* 30. *verſ. quod autem, in fine*. Sed meritò negant Suar. *tom.* 4. *diſp.* 56. *ſect.* 1. & Lauor. *dict. part.* 2. *cap.* 11. *num.* 14. dicentes in Concil. Baſilien. *ſeſſ.* 24. vbi Legati aderant nomine Pont. conceſſas fuiſſe, prout aſſerunt reſpondendum, ſi aliquando factum reperitur. Cardinales, ſi non ſunt Epiſcopi, de Iure communi Indulgentias concedere non poſſe, niſi ex priuilegio, vel communione generali, aut conſuetudine, quæ dat iuriſdictionem, Hier. à Sorbo *in comp. verbo. Indulgentia* §. *ſecundum notab. fol.* 315. Nauar. *d. not.* 31. *num.* 17. And. Duuall. *in part.* 2 *D. Thomæ tract. de Indulg. q. vnica art.* 9. *concl.* 4. Gamachæ. *in ſum. Theolog. tom.* 2 *diſp. de indulg. cap.* 8. refert nouiſſime Diana *moral reſolut. part.* 5. *tract.* 2. *de poteſt. & priuil. S. R. E. Cardinalium reſolut.* 6. & tunc concedunt centum dies, Panor. *in cap. accedentibus, de exceſſ. Prælat.* Lauor. *d. par.* 2. *cap.* 11. *num.* 15. etiam quòd non ſint Sacerdotes, Pauin. *de poteſtate Capituli Sede vacante par.* 1. *princ. q.* 4. *num.* 4. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. in append. lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 32. Lauor. *loco proximè citato.*

Legati Papæ poſſunt etiam concedere Indulgentias in terminis ſuæ leganonis ex commiſſione ſpeciali, vel generali, *cap. fin. de officio Leg.* vbi gloſſ. Anton. 3. *part. tit.* 10. Sylueſt. *verb. Indulgentia nu.* 4. Lauor. *d. cap.* 11. *num.* 16. & ex conſuetudine concedunt centum dies, Gambar. *de officio Legati lib.* 8. *tit. quid poſſint legati circa Indulgentias num.* 8. vbi *num.* 20. ait quòd finita legatione finiuntur Indulgentiæ, refert Lauor. *dict. num.* 16. *verſ. ratio*. Summus Pœnitentiarius dat Indulgentias centum dierum, non quod adſit aliquod ius, ſed ex vinæ vocis oraculo, aut conſuetudine, Papa ſciente, & tolerante, Azor. *d. c.* 55. *verſ. ſexto quæritur*, Nauar. *not.* 31. *n.* 17. Lauor. *d. cap.* 11. *num.* 17.

Nemioem Epiſcopo inferiorem iure proprio In- 17
dulgentias poſſe concedere communiter traditum eſt *in cap. accedentibus, de exceſſ. Prælat. & in d. cap. noſtro*, Nauar. *tract. de Indulg. not.* 31. Bellarm. *de Indulg. lib.* 1. *cap.* 11. *quæſt.* 3. Cochlet *de iuriſd. Ordin. in exempt. p.* 4. *q.* 54. Bonacina *q.* 1. *puncto* 3. *n.* 18. Franc. Leo *dict. cap.* 7. *num.* 19. Sanctarel. *de iubilæo anni*, Sanch. *cap.* 3. *dub.* 1. *litt. D*, Azor. *d. cap.* 55. *q.* 3. Lauor. *d. c.* 11. *n.* 55. Boët. Epo *d. tract. de Iubil. & Indulg. n.* 146. quamuis ſit Cardinalis, † niſi ex conſuetudine, & 18
praxi concedere ſoleat, Henriq. *d. cap.* 21. §. 4. quia tunc etiamſi non ſit Ptesbyter eas dare poterit, Aug. de Ancoo. *in tr. de Eccleſia poteſt. q.* 29. *art.* 8. Pauin. *de poteſtate Capituli Sede vacante in* 4. *quæſt. princip. princip.* Gambar. *d. tit. quid poſſit Legatus circa Indulgentias, n.* 2. Torreblanca *d. c.* 13. *n.* 44

Vnde ipſo iure non poteſt Indulgentias conce- 19
dere Prælatus Religionis, vt Prouincialis, aut Generalis, quamuis habeat quaſi Epiſcopalem auctoritatem in Regulares ſibi ſubditos, Suar. *diſp.* 55. *ſect.* 5. *num.* 1. Lauor. *d. cap.* 11. *num.* 56. Sanctarel. *d. cap.* 3. *dub.* 2. *litter. L.* vbi citat metipſum in hoc loco, Henriq. *d. lib.* 7. *c.* 21. §. 5. Bonac. *d. n.* 18. Torreblaoca *d. c.* 13. *n.* 46.

Nec etiam Parochus; eſt enim inferior Epiſcopo, 20
Lauor. *d. c.* 11. *num.* 56. Hentiq *eod. cap.* 21. §. 8. Bonac. *d. puncto* 3. *num.* 25. Vgolin. *d. c.* 14. §. 1. *num.* 2. Alzedo *d. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 28. & 41. Coninch. *d. diſp.* 12. *dub.* 1. *n.* 8. Franc. Leo *d. p.* 1. *c.* 7. *n.* 19. Boët Epo *d. tract. n.* 14.

Nec demique Capitulum Sede vacante, quia non 21
ſuuecedit Epiſcopo in poteſtate iuriſdictionis extraordinariæ, talrem in iis, quæ ſunt reſeruata dignitati Epiſcopali, Nau. *d. not.* 31. *num.* 6. & 7. Selu. *de benefic. par.* 2. *quæſt.* 11. *n.* 4. Sot. Cordub. & Ledeſma, quos refert, & ſequitur Torreblaoca *dict. cap.* 13. *num.* 42. vbi declarat niſi habeat ex conſuetudine, Hentiq. *dict. cap.* 31. §. 4. poſt Soat. Reginald. & alios, ſequitur Bonacina *d. puncto* 3. *num.* 23 Laoor. *d. cap.* 11. *num.* 52. Sanctarel. *dict. dub.* 2. *litt. F.* me citato *in hoc loco* Alzedo. *d. par.* 2. *cap.* 3. *num.* 59. Contra quos tenent Sylueſt. *verb. Capitulum, num.* 10. Laxat. *verb. Indulgentia, num.* 47. Zetol. *in praxi Epiſcop. par.* 1. *verb. Indulgentia, num.* 2. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 222 Azor. *d. cap.* 55. *quæſ.* 4. & *d. lib.* 3. *cap.* 37. *quæſ.* 9. Quare iutios eſſe, vt Capitulum hoc committeret alicui Epiſcopo, qui ſuo nomine faceret, tenet Quaranta *in ſumma Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, verſ. vnde cimò quæro.*

Sed dubitari poteſt an valeant Indulgentiæ con- 22
ceſſæ ab Epiſcopo, vel Archiepiſcopo, ſi exceſſerint numerum taxatum *in d. cap. cum ex eo?* In quo dubio reſpon

reſpondendum eſt negatiuè, quoad eam tamen partem, quæ numerum præſcriptum non excedit valere concludendum eſt, quia eſt res ſeparabilis, & in ſeparabilibus vtile per inutile non vitiatur, *l. vtileſſ. de regulis. iuris l.* 1. *§. Trebatius, ff. de aqua quotid. & eſtiua.* Quare ita reſoluunt pet teat. *in cap. Indulgentia, de Pœnitent. in* 6. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccl. deciſ.* 117. *num.* 5. *in* 1. *edit. & reſol.* 102. *num.* 5. *in* 2. *edit.* Suar. *diſput.* 55. *ſect.* 3. *num.* 11. Nauar. *de Indulgent. notab.* 31 *n.* 16. Petr. Sot. *in l.* 2. *de indulg.* Reginald. *dict. loco num.* 120. Vgolin. *d. cap.* 14. §. 1. *num.* 2. Sanctarel. *d. dub.* 2. *litt. G.* Azor. *d. cap.* 35. *quæſ.* 6. Bonacina *d. diſp.* 6. *q.* 1. *punct.* 3. *n.* 3. & 4. Lauor. *d. cap.* 55. *num.* 39. & 40. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. par.* 2. *cap.* 3. *num.* 18. Torteblanca *d. cap.* 13. *num.* 38. Boët. Epo. *dict. tract. de iur. Inbil. & Indulg. numer.* 128.

23 Subditis ſuis Epiſcopus Indulgentias concedere tantum poteſt, nam ſicut ab ipſo tantùm ligati poſſunt, ita & ab eodem abſolui probat text. *in cap. quod autè, de pœnitent.* Nauar. *conſil.* 18. *num.* 12. *verſ. decimoſextò, de pœnitent.* Vgolin. *d. cap.* 41. §. 2. *num.* 1. me citato *in hoc loco* Alzedo *d. par.* 2. *cap.* 3. *num.* 26. Hentiq. *d. cap.* 32. §. 2. vbi tenet cum Nauar. quem refert *in commento*, quòd quando Epiſcopus concedit Indulgentiam loco intra diœceſim ſito, prodeſt etiam extremis ibidem motam facientibus, quaſi ratione habitationis diutinæ contrahant forum, & ſubditi efficiantur, refert Sanctarel. *dict. dub.* 2. *litter. H, & I.*

24 Non poteſt tamen Indulgentiam concedere pro mortuis; quia ipſius facultas videtur à Sede Apoſt. reſtricta ad eius ſubditos degentes in hac vita, Nauar. *de indulg. notab.* 22. *num.* 4. Bellarm. *de indulg. lib.* 1. *c.* 11. Emman. Sà *verb. indulg. n.* 18. Regin. *lib.* 7. *n.* 114. & 193. Sanctarel. *d. c.* 3. *n.* 2. *in fine*, Suar. *diſp.* 55. *ſect.* 3. *n.* 23. Lauor. *d. c.* 11. *n.* 43. me citato *in hoc loco* Alzedo *d. p.* 2. *c.* 3. *n.* 21.

25 Si verò Epiſcopi ſpeciatim ſuis ſubditis concederent vt indulgentias ab alio Epiſcopo conceſſas acciperent, tunc ea lucrarentur, vt probat text. *in d. cap. quod autem*, vbi Abb. *num.* 7. *verſ. vltimo note*, ait tutiſſimum eſſe, & valde expediens volenti peregrinari, & loca pia viſitare, ipſum licentiam ab Epiſcopo proprio habere capiendi alienas Indulgentias, ideſt, Indulgentias datas ab aliis; & dicit Nauar. *de Indulgent. notab.* 31. *vlt. num.* 13. *verſ. exceptis ſecundò*, quòd hac licentia habita, non ſubditi poſſunt acquirere Indulgentias ab alio Epiſcopo conceſſas, Ludou. Bologn. *tract. de indulgent. n.* 60. Cochier. *d. p.* 4. 38. *n.* 4 Lauor. *d. c.* 11. *n.* 36. me citato *in hoc loco* Alaedo. *d. p.* 2. *c.* 3 *n.* 27.

26 Exemptis Epiſcopum Indulgentias concedere non poſſe, ex quo iuriſdictionis nihil in eo vendicet, ſed Pontifici immediatè ſubiiciantur, velut proprio ac immediato, diœceſano, tenent Anton. de Roſel. *tract. de indulgent. n.* 321. Vgolin. §. a. *n.* a.

27 *verſ. ſecundo*: tum quia etiam eaempti habentur inſtar extraneorum, locaque exempta panificantur locis eatraneis, *c. luminoſo* 18. *q.* 2. *c.* 1. *de ſtatu Regul. in* 6. Roſel. *vbi ſupra n.* 323. Nihilominus contrarium eſt reſolnendum, videlicet Epiſcopales Indulgentias prodeſſe exemptis, quia inducta in fauorem exemptorum non debent conuerti in eorum læſionem, eunctaque in augmentum non debent patere diminutionem, *l. quod fauere C. de legibus*, *c. quod ob gratiam, de regul. iuris in* 6 *l. legata inutiliter ff. de legatis* 1. cum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris litt. R. n.* 249. Quare hanc ſententiá tenent Ludou. Bologn. *d. loco n.* 63. Bellarm. *d. lib.* 1. *c.* 11. *q.* 3. *verſ. quare cum iam*, Nauar. *notab.* 31. *n.* 12. *verſ. addo ſeptimo*, Sanctarel. *d. dub.* 2. *litt. K*, Cochier *d. p.* 4. *q.* 38. *n.* 3. Alzed. *d. p.* 3. *c.* 3. *n.* 31. *cum ſeqq.* Hinc etiam reſoluendum Epiſcopum poſſe Religioſis Indulgentias concedere ſuata ſuam facultatem, Palud. *in* 4. *diſt.* 20. *p.* 4. *art.* 4. Regin. *d. lib.* 7. *n.* 119. quos refert, & ſequitur Bonacina *d. punct.* 3. *n.* 15. Sanctarel. *d. litt. K.* Lauor. *d. p.* 2. *c.* 12. *n.* 4. Vnde colligitur poſſe Epiſcopum extra diœceſim eaiſtentem Indulgentias concedere ſuis ſubditis pro opere intra diœceſim propriam faciendo. Ita Nau. *in comment. de Iubila notab.* 31. *n.* 13. Alzedo *d. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 45. vbi *n.* 47. reſoluit poſſe etiam Epiſcopum Indulgentiam concedere ſuis ſubditis, etiamſi ille extra diœceſim eaiſtat, pro opere, quod eatra diœceſim fit, ſine licentia Ordinarij illius loci.

Hinc denique non abs re dubitari poteſt vtrum a8
Epiſcopus gaudere & frui poſſit Indulgentiis, quas aliis conceſſit? Ratio dubitandi eſt, quia nemo poteſt vti iuriſdictione in ſe ipſum. Reſpondendum eſt tamen affirmatiuè, quia Epiſcopus non debet eſſe deterioris conditionis aliis. Ita D. Thom. *in add. q.* 27. *art.* 4. & *ibid.* Nugn. Sot. *in* 4. *diſt.* 21. *q.* 1. *art.* 4. *ſub fin.* Nauar. *notab.* 20. *num.* 91. Regin. *lib.* 7. *n.* 199. Azor. *d. c.* 35. *q. vlt.* Cominch *d. diſp.* 12. *dub.* 2. *num.* 12. *verſ. obiicies tertiò*, Suar. *de legibus lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 8. & 11. me citato *in hoc loco* Alaed. *d. pars.* 2. *c.* 3 *n.* 44. poſt Cordub. & Emman. Sà. ſequitur Bonacina *d. punct.* 3. *n.* 16. Et ſic Prælatus concedens Indulgentiam auctoritate iuriſdictionis, & adminiſtrationis generalis toti Communitati Fidelium; illa poteſt frui quatenus eſt pars communitatis. Ita S. Thom. *in addit. ad* 3. *p. q.* 27. *art.* 4. Iacob. de Graff. *in aur. deciſ. lib.* 2. *append. cap.* 3. *num.* 23 & 24 Hentiq. *in ſum. lib.* 7. *c.* 32. *num.* 3. Fr. Emman. *in Bull. Cruc.* §. 8. *n.* 15. Benzon. *lib.* 5. *c.* 15. *lib.* 12. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 4. *c.* 54. *q.* 8. Zerol *de Iubilæo lib.* 1. *c.* 15. *dub.* 5 & *c.* 19. *dub.* 15. Fabrin. *eod. tract. c. vlt* Sanctarel. *in ſimili tract c.* 13. *dub.* 6. Ioan. Valer. *de differ. inter vtrumque forum, verb. iuriſdictio differ.* 11 *n.* 3. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 8. *n.* 131. Paul Layman *lib.* 1. *tract.* 1. *c.* 23. *n.* 31. *verſ. ſin verò hac reſponſio*, & non tenetur pro lucro Indulgentiæ adimplere in propria forma opus communiter iniũctum, ſed poteſt ſecùm diſpenſare, & in aliud opus pium commutare, Fr. Emman. Benzon. & Fabrin. *d. locis*, Gregor. Polacchius *in Bull. Vrbani VIII ſect.* 41. *n* 9. Lauor. *de Iubil p.* 2. *c.* 14 *n.* 3. oppoſuit Boët. Epo *d. tract. de iure Iubil. & Indulgent. a. num.* 191. *cum ſeqq.* ex ea ratione, quia quemadmodum (loquendo de Pontifice) ſeſe poteſt, & quidem debet, ſi ſaluti ſuæ conſulere voluerit, ſubijcere Confeſſario cuipiam tanquam priuatus peccatori, ita nihil eſt cauſæ cur Indulgentiarum iam omnibus per ipſum patefactarum, non poſſit ipſe tanquam priuatus fieri particeps, quãdoquidem non eſt in hoc opus alia iuriſdictione, quàm in aperiendo Theſaurum hunc Eccleſiæ, concedendoque, ſeu diſpenſando, ſeu diſtribuendo quibuſlibet hoc beneficio volentibus, quod conſequuntur dum faciunt, & explent præſcripta per litteras Indulgentiales: neque enim requiritur ad Indulgentias habendas alia ſententia, ſeu peculiaris abſolutio, ſiue per manuum impoſitionem, ſiue per aliam aliquam ſolemnem declarationem, ſed inſtar legis, vel priuilegij potius habet ſeſe Indulgentiarum datio; quo fit vt non minus ipſi danti quam ſubditis ex æquo ſeruiat.

ALLEGATIO LXXXIX.

Epiſcopus an poſſit aliquos eximere à ſua poteſtate.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopum poſſe eximere à ſua poteſtate, qui teneant, referuntur.*
2 *Epiſcopus nō poteſt in totum à ſua poteſtate eximere.*
3 *Exemptio Eccleſiarum pleno iure à poteſtate Epiſcoporum concedi non poteſt ab Epiſcopis, & Prælatis inferioribus, ſed ſolum à Romano Pont.*
4 *Pleno iure dicuntur Eccleſiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure eidem ſubiectæ ſunt.*
5 *Sententiæ ſupra relatæ ad concordiam reducuntur.*
6 *Exempti exemptione data ab Epiſcopo ad ius reuerentiale illis tenentur, ſecus ſi Pontifex exemerit ab Ordinario.*
7 *Eximi, & ad Religioſos transferri poteſt Eccleſia à poteſtate Epiſcopi per præſcriptionem.*
8 Cap. cùm non liceat, de præſcript. *declaratur.*
9 Cap. cùm venerabilis, de cenſibus, *declaratur.*
10 *Exemptiones à ſe conceſſas non poteſt Epiſcopus reuocare in caſibus, in quibus valet ſubditos à ſua iuriſdictione eximere.*
11 *Priuilegij à ſe conceſſi reuocatio de plenitudine poteſtatis ſolius Principis eſt.*

1 LEPISCOPVM poſſe eximere à ſua poteſtate tenuit gloſſ. *in ſum. 25. qnaſt. 2.* & latè tuentur Calderin. *conſ. 5. de rebus Eccleſiæ non alienandis*, Oldiad. *conſ. 172. col. 3. num 8. & conſ. 254. col. 2.* Dec. *conſ. 152. num 3. verſ. non obſtat ergo, & in cap. cùm & plantare, §. in Eccleſiis, num. 13 cum ſeq. de priuilegiis*, interueniente ſcilicet conſenſu Capituli collegialiter, & legitimè congregati, vt addit Rot. coram Card. Caualerio, impreſſa per Farin. *deciſ. 377. num. 3. part. 2. recent.* Quæ quidem principalis reſolutio hac potiſſimum ratione oritur, quod præſcriptioo, ac ſententia Epiſcopali Iuri præiudicetur, ac aduersùs illud his titulis exemptio acquiratur. *cap. auditis, de præſcript. cap. cum inter, de re iudicata*, & ita retento ſemper iure obedientiali videtur petmiſſum Epiſcopo eximere in ſui præiudicium, vt docet gloſſ. *verb. tradita, in cap. viſis litteris 16. qnaſt. 2.* modo accedat conſenſus Capituli, Rot. *dec. 383. num. 3. p. 2. recent.* cuius meminit Lotter. *de re benef. lib. 1. queſt. 23. n. 32.* quo accedente poſſe Epiſcopum etiam in præiudicium ſucceſſorum eximere aliquam Eccleſiam ab omni iuriſdictione, & conferre iuriſdictionem in alienam eiuſdem Eccleſiæ Prælatura, tradidit Calder. *d. con. 5.* per totum, qui ſub *n. 1.* videtur firmare hoc caſu tractari de leui præiudicio Epiſcopi, quia nihilominus apud eum remaneat omnis poteſtas, & iuriſdictio Epiſcopalis in Eccleſiis & perſonis ſuæ ciuitatis, & diœceſis, ſequitur Dec. *conſ. 151. ſub n. 3. verſ. non obſtat* & cum hac eadem iuriſdictione videtur tranſire Rot. *dec. 447. n. 1. p. 1. recent. & dec. 382. ſub n. 3. part. 2. etiam recent.*

2 Non poſſe tamen in totum eximere tenet gloſſ. *verb. à quocumque, in cap. conſtitutus, de relig. dom.* gloſſ. *pen. in cap. paſtoralis, de donat.* gloſſ. *in cap. 1. in princip. de primleg. lib. ſexto*, vbi Franch. *n. 4. verſ. in gloſſ. 2.* plures refert, & ſequitur Rendina *in promptuario recept. ſent. tit. 38. n. 9.* Gambat. *de officio & poteſt. Legati de Latere lib. 2. tit. de variis Ordinariorum nominib. n. 180.* Abb. *in cap. cum venerabilis, num 4 de cenſib.* Sbroz *de officio Vicarij lib. 1. quæſt. 51. n. 2.* Mandoſ. *de Signatura Gratiæ § Exemptiones ab Epiſcopis col. 1. verſ. eximere propriè.* Eraſm. à Cochiet *de intriſd. Ordinarij in exemptos part. 1. quæſt. 3. num. 13.* latè & elegantet Lotter. *in tract. de re benef. lib. 1. quæſt. 13 à num. 54.* Ratio eſt, quia iuriſdictio, totumque ipſum ius Epiſcopale pertinet ad Eccleſiam, non autem ad perſonam Epiſcopi, proindeque neque ipſe poteſt dare, vel remittere id, quod ſuum non eſt, Ioan. Andr. *in d. cap. cùm venerabilis ſub n. 7. verſ. item abſurdum eſt, de cenſibus*, & com iuriſdictiones ſint Iuris publici, Bald. *in cap. vnic. §. ex eadem lege num. 2. de lege Conradi*, in vſibus feudorum impoſſibile eſt vt hæc facultas ſit in alio, quàm in Papa, itaut neque eius Legato de latere id permittatur, vt docent bb. *in cap. vlt. n. 1. de reform. at. vtili*, quem referunt, & ſequuntur Gomb. *de officio Legati lib. 2. in princ. nn 80.* & Lotter. *d. quæſt. 23. num. 37.* Vnde hinc etiam tenuerunt Domin. *in c. 1. num. 5. verſ. & procedunt prædicta, de Capellis monachor. l. ſexto*, atque etiam Federic. de Senis *conſ. 247.* & alij, quos refert Dec. *d. conſ. 151. num. 1.* quibus addo Fulch. *de viſit. lib 2. c. 20. nu. 5.* † exemptionem 3
pleno iure Eccleſiarum à poteſtate Epiſcopotum concedi non poſſe Religioſis ab Epiſcopis, & Prælatis inferioribus, ſed ſolùm à Romano Pontifice: quia inquiunt non poſſe Epiſcopos totam ſuam iuriſdictionem in aliquam Eccleſiam, & viſitationem, ac reliqua omnia paſtoralia iura ab ſe abdicare, ex ratione text. *in cap. cùm venerabilis, de cenſibus.* Aduertit ex Iacob de Graffiis *in deciſ. aur. p. 2. lib. 3. cap. 28. num 66.* nouiſſimè Stephan Daluzin *de poteſtate Epiſcopor. cap. 21. num. 28.* Epiſcopum poſſe concedere alicui Abbati Eccleſiam aliquam pleno iure, & tamen per talem exemptionem non abdicare à ſe de facto, immo nec abdicare poſſe omnem iuriſdictionem, quam habet in illa; etiamſi acceſſerit ſui Capituli conſenſus, idque quoad octo, Viſitationem, Correctionem, Procurationem, Cathedraticum, Charitatiuum ſubſidium, Honorem, & reuerentiam, Inſtitutionem authorizabilem, quæ nihil aliud eſt quàm dare curam animarum, Adminiſtrationem denique Ordinis Epiſcopalis: excipit tamen cum eodem Iacob. de Graffiis *vbi ſup. num. 68.* in aliquibus caſibus. Primò ſi Epiſcopus eximit, & concedit plenum ius, & confirmatur exemptio talis per ſummum Pont. aliàs non. Secundo ſi exemptio plena tranſierit in rem iudicatam aliquando, & à ſententia lata non fuerit appellatum. Tertiò ſi acceſſerit Abbatis legitima præſcriptio plenæ exemptionis quadraginta, vel quaſi quadraginta annorum. † Pleno iure di- 4
cuntur Eccleſiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt, in ſpiritualibus, & temporalibus, eidem ſubiectæ ſunt. *cap. quoniam 21. de priuil. gloſſ. in d. §. in Eccleſiis*, vbi Anton. *nu. 25* Card. *n. 1.* Dec. *num. 12. & 16* Rebuff. *in concord. tit. forma mandati, verb. plenum*, Card. Tuſch. *pract. concl tom. 6. litt. P, concl. 364. n. 3.* Sayr. *de cenſur. lib. 1. cap. 6. n. 12.* Steph. Daluin *d. c. 21. num. 5.*

Verùm prædictæ pugnantes ſententiæ ad concor- 5
diam reduci poſſunt in hunc modum; vt ſcilicet prior affirmatiua procedat Epiſcopo huiuſmodi exemptionem cum Capitulo & iuſta cauſa concedente, poſterior verò his non intetuenientibus, iuxta regulam text. *in cap. ſine exceptione 12. quæſt. 2. & in c. nulli, & per totum, de rebus Eccleſiæ non alien.* & quæ latè vltra Ordinarius ibi explicant Rebuff. *in compendio alienationum, num 9. & 11 cum ſeqq.* Couar. *lib. 2. var. cap. 17. à princ.* Molin *de iuſtit. tract. 1. diſp. 465. & 463.* & magis in terminis argum. text. *in cap. Paſtoralis.*

*ſtoralis,de donat.*poſt Abb. notat idem Rebuff. *in tr. de congrua portione n.* 38.Roch.*de iurepatron. verb.pro eo quod de diœceſanis n.* 20. Lambert. *eodem tr. art.* 8. 6 *prima quæſtionis principalis 1.p.lib.* 12. *q.* 32. Et ſic † eaemptæ eaemptione data ab Epiſcopo ad eius reuerentiale illi tenentur,ſi eius ſi Pontifex eaemerit ab Ordinario ; quia suoe quoque reuerentiali iure exemptio conceſſa eſſe cenſetur. Ita Pute. *dec.* 515.*p.*3. quem referunt,& ſequuntur Fuſch.*d c* 20.*n.*52. Cochier *de iuriſdict. Ordinary in exemptos part.* 4.*q.*34. Quintil. Mandoſ.*in tr.de ſignatura gratia,verb.exemptionis ab Epiſcopis,verſ.an autem exemptio*, Ft. Emman.*qu.Regul.tom.*5.*q* 63.*art.*9. Aſcan. Tambarin.*de iure Abbat.& Prælatorum tam regularium, quàm ſeu-larium Epiſcopis inferiorum to.*1.*diſp.*16.*qu.* 7. *in fine*, & ſic intelligendus Flamin.*de reſignat.lib.*3.*q.* 12.*n.* 4. Steph. Daluin.*de poteſt. Epiſc.c.*21.*n.* 59. vbi quòd poteſt quis iura Epiſcopalia plenè, & vniuerſaliter præſcribere contra Epiſcopum in Eccleſia alioqui Epiſcopo ſubiecta,latiùs infrà *alleg.*127.

7 A poteſtate Epiſcopi poteſt etiam Eccleſia eximi, & ad Religioſos transferti per præſcriptionem , vt probant text. *in c.cum olim,verſ. quia , & in c.auditis*, cum multis aliis,*de præſcript.& in c.cum olim* , 24.*ad finem verſ.quia verò, de priuileg. & in c. cum perſona, verſ.ſi autem,eodem tit. lib.* 6. quibus locis ita obſeruant Doctores communiter,& latè Balb.*de præſcript. par.*1.3.*principalis qa.*11.*à n.* 4. Cochier. *de iuriſdict. Ordinary in exemptos par.*1.*q.*3.*n.*7.

8 Non obſtat text.*in dict. c. cùm non liceat* , omiſſis enim aliorum intellectibus,de quibus Pariſ.*ibi n.*42. facile reſpondetur text.illum ſolum negare præſcriptionem per quam omninò extinguitur obedientia Epiſcopo à ſubditis debita:non autem eam per quam talis obedientia aliis acquiritur,hanc enim expreſsè admittit text.*in d.c.cum olim* , cum ſimilibus de quibus Bald.*vbi ſup. qu.* 12. & in præſcriptione probat text.*in c.cùm ex officij, de præſcript.* & vltra Bald.*dicta loco q.*16.ootat Bernard. Diaz *reg.*604.*limit.* 3. Card. Tuſch.*pract.concl.tom.*5.*lit. L , concl.* 541. *& litt.O, concl.*5.

9 Minus obſtat *d.c.cùm venerabilis*, non enim poteſtatis quæſtio ibi erat,ſed voluntatis, de quibus,ſcilicet.iuribus Epiſcopus fecit remiſſionem,& ideo in ſummario habetur,quod remittens feroitia , non intelligitur procurationem, ratione viſitationis remiſiſſe,& vltra Ordinarios ibi notat Felin.*in d.cum eſſicy,n.*58.*verſ.& nota.*

10 Quæret aliquis an in illis caſibus,in quibus Epiſcopus poteſt ſubditos à ſua iuriſdictione eximere, poſſit exemptiones à ſe conceſſas reuocare ? In qua quæſtione habetur communiter , quod reuocare non poteſt,Franc.*in c.docet,n.*4.*verſ.quid autem ſit,de reg. iuris in* 6.Reſtaur.*in tr.de Imperat.q.*114.*n.*4. Felin.*in c.nouit.n.*11.*de iud.* Abb.*in c.& ſi clerici §.de adulteriis col.*4.*eodem tit.* per gloſſ.*in c.cum ex eo,verb.ſeptennio*, vbi Ioan. Andr.*de elect. in* 6.addit. *ad Rom.* poſt Oldrad. *conſ.* 201. præcipuè cum eaemptio plene ſuum ſortita ſuit effectum , ſeu cum res integra eſſe deſiit, tunc enim regulariter pœnitentiæ locus eſſe non ſolet,*c.quod ſemel,de regul.iuris in* 6.Reſtaur.*d.num.*14. me citato *in hoc loco* Aſcan.Tamburin.*de Iure Abbatum,& Prælatorum tam Regularium , quàm ſecularium* 11 *Epiſcopis inferiorum to.*1.*diſp.*16.*q.* 10.*in fine*,nam † eſt de plenitudine poteſtatis ſoliua principis reuocatio priuilegij à ſe conceſſi , vt poſt multos notauit Bald. *l.*2.*col* 8.*C.de ſeruit.& aqua*,& Felin. *in d. c.nouit , n.* 51.*& ſeq.*

ALLEGATIO XC.

Epiſcopus an poſſit licentiam concedere legendi libras prohibitos,& imprimendos approbare?

SVMMARIVM.

1 *Librorum ſana doctrina ad virtutem homines trahit, & à vitiis abducit.*

2 *Libri improbi,religionique noxy ſunt apti ad diſſenſiones & tumultus excitandos.*

3 *Hæreticorum librorum peruerſa dogmata melius eſt ignorare , quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere.*

4 *Hæreticorum libri tanquã peſtidum ouia ſunt fugiendi.*

5 *Libros prohibitos habentes non ſatisfaciunt illos comburendo,ſed neceſſariò eos deferre debent Superiori.*

6 *Reuerendiſſimus Sacri Palatij Magiſter virtute doctrina,ac morum honeſtate pollentibus dare ſolet in Romana Curia licentiam legendi libros prohibitos.*

7 *Epiſcopi locorum Ordinarij hodie non poſſunt dare licentiam legendi libros prohibitos,cum hoc tantum tribuatur Illuſtr. Cardinalibus Inquiſ. in plena Congreg.*

8 *Inquiſitores ipſi non poſſunt libros damnatos legere, niſi eis ab Apoſt.Sede , vel per Sacram Congr. Inquiſitionis fiat facultas.*

9 *Libri in Vrbe imprimi non poſſunt abſque examine, approbatione in ſcriptis Vicarij,& Palatij Apoſtol. magni Magiſtri.*

10 *Epiſcopi,& inquiſitoris hæretica prauitatis examen, & approbatio librorum imprimendorum extra Vrbem requiritur.*

11 *Pœna impoſita contra imprimentes libros abſque requiſita licentia,qua ſit?oſtenditur.*

12 *Libros vendere,aut apud ſe retinere ſub excommunicationis,& pecuniæ pœnis,nullus valet,niſi primum approbati & examinati fuerint ab Ordinario.*

13 *Excõmunicatio impoſita à Concilio cõtra vendentes, aut apud ſe retinentes libros ſine Epiſcopi licentia, illa eſt reſeruata,niſi tales libri eſſent hæreticorum.*

14 *Regulares volentes libros imprimere , vltra Epiſcopi, & Inquiſitoris examinationem,& approbationem, licentiam quoque à ſuis Superioribus impetrare tenentur.*

INTER ſalubres admonitiones , quas Imperator Baſilius filio ſuo Leoni dedit , ſequens circa librorum lectionem non eſt contemnenda. *Per hiſtorias veteres ire ne recuſes , ibi reperies ſine labore , quæ alij cum labore collegerunt,atque illuc hauries , & bonorum virtutes , & improborum vitia : vita humana varias mutationes, & rerum in ea conuerſiones , mundi huius inſtabilitatem,& multorum præcipites caſus ; & vt verbo complectar,malorum facinorum pœnas , & bonorum præmia,quorum illa fugies , ne in diuinæ iuſtitiæ manus incidas : hæc amplecteris , vt præmia , quæ illa conſequuntur , potiaris.* Ea qua admonitione colliges quantum ſana librorum doctrina ad virtutem homines trahit,& à vitiis abducit, ſicut è contra prava eorum lectio legentium aures corrumpit ; hæc penitus reſpuenda , quia plus eſt nocitura inſipientibus,quam profutura ſapientibus , vt dicit Sulpit.*in dialog* 2.*§.*1.& Vlpian.*in l.*4.*§.tamundem , ff. familiæ erciſc.* apertiſſimis verbis aſſerit libros improbæ lectionis protinus eſſe corrumpendos , ibique

eos

eos assimilat malis medicamentis, pro quibus Iudex officium suum interponere debet.

2 Rempubl. 6 expedit malis hominibus expurgari, vt illa pace, & tranquillitate lætetur. *l. congruit, ff. de officio Præsidis*, eo magis expedit expurgari improbis libris, religionique noxiis, qui sunt magis apti ad dissensiones, & tumultus excitandos. Hinc Plato *lib. 7. de legibus*, Poëtarum libros, qui de Diis suis parum religiosè loqui videbantur, repudiandos, & extirpandos censuit. Et Valer. Max. *lib. 1. cap. 1.* scribit, quod cùm Romæ reperti fuissent libri qui nonnihil videbantur soluere religionem, Prætor Vrbanus ex auctoritate Senatus in conspectu populi cremauit. Et Tullius *lib. 1. de natura Deorum* refert Prothagoram Alderitem, quod libros noxios religioni scripsisset, Athenensium iussu Vrbe, atque agro exterminatum, librosque eius in concione combustos.

3 Si Ethnici suæ falsæ religionis amatores, quicquid illi obnixium scriptum repericbant, igne concremabant, radicitùsque euellebant, quantò fortius nos, qui Christianam, Catholicam, & veram religionem amplexi sumus, hæreticorum libros, qui illam euertere impiè studeut, prorsus supprimere, & aholere debemus, non splùm propter falsam doctrinam, quæ in eis continetur, sed etiam ne remaneant faciuotosæ peruersitatis vestigia, sed flammis combusta depereant, *l. damnato, §. nec vero, C. de hæret. l. quicunque, §. omnes verò, C. eodem tit.* & de hæreticorum libris scribens S. Isidor. *in reg. 8.* asserit melius esse eorum peruersa dogmata ignorare, quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere,

4 & † perdendos esse hæreticorum libros tanquam aspidum ova scribit S. Greg. Nazianz *oratione 2. de fide*, quia, vt ille inquit, *nata sunt ad assidem, & basiliscos procreandos.* Quare Concil. Trid *sess. 3.* indicem librorum fieri iussit, vt omnes scirent, qui libri cauendi essent, & qui tradendi. Omnes enim siue falsam, vel erroneam contineant doctrinam aduersus Religionem, & Catholicam Fidem, siue contra bonos mores, abolendi penitus sunt; nam istos etiam è Republica esse eliminandos docet Arist. *lib. 7. Politic. cap. vltim.* Vnde idem in peët *l. 1.* tacite reprehendit Hermogenem, & Nicocharem, propterea quod hominum corruptos mores crimine expressissent. Postea Concilij Trid. Patres in indice librorum prohibitorum summa prudentia, & maturitate ita statuerunt. *Libri, qui res lasciuas, & obscœnas ex professo tractant, narrant, aut docent, cum non solum Fidei, sed etiã morum, qui huiusmodi lectione corrumpi solent, ratio habenda sit, omninò prohibentur, & eos qui habuerint, seuere ab Episcopis puniãtur. Atsiqui verò ab Ethnicis conscripti propter sermonis elegantiam, & proprietatem permittantur, nulla tamen ratione pueris prælegendi sunt, &c.* Concilio III Toletano in Hispania Episcopi Catholici duodecimo Leouigildi Regis anno libellum à Gothis Arrianis editum detestabantur, vt refert Ioan. Filesacus *de sacra Episc. auctoritate c. 1. §. 7 vers. Eutychetis*, vbi ex Seuero Sulpitio *Dial. 1. c.* 2. ait Episcopos frequentibus decreuisse Synodis ne quis Origenis libros legeret, aut haberet; probatque à principio illius §. librorum improbatæ lectionis, & qui scæuum aliquod dogma contineant, vt Inquuntur Imperstores, damnandorum ius ad Episcopos semper spectasse.

5 Prohibitos libros habentes, non satisfaciunt illos comburendo, sed necessariò eos deferre debent Inquisitoribus, vt resoluunt Pena *in add. ad Emerie. p. 2. tom. 3 vers. propterea.* Martin. Delr. *disquisit. magic. lib. 5 sect. 17. vers. sunt autem, tales libri*, Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 2. c. 10. n. 56* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. c. 16. quæst. 12.* Ricc *decis. 253. n. 4 & decis. 160 n. 7 p. 4* Fatinac *de hæresi. q. 180 n. 40* Scotia *in Bullam Cœnæ c. 1. disp. 15. concl. 3. n. 4* Duard. *in eandem Bullam lib. 2. can. 1 q. 52. n. 1.* Honoboni *de examin. eccles. p. 2. tr. 12. c. 7. q. 15 ref. 2.* me citato *in hoc loco* Diana *moral. resp. p. 1. tr. 11. ref. 37.* Quicquid contrarium sentire vi- 6
deatur Zanch. *de haret. c. 7. sub n. 1.* Vel † licentiam legendi obtinere, quam in hac Romana Curia concedere consueuit Reuerendissimus Sacri Palatij Magister, qui eam nonnisi Viris doctrinæ, ac morum honestate pollentibus dare solet. Verum pro habitantibus extra Curiam, quicquid antiquitus esset constitutum, negotium hodie est absolutum ex Constitutione Pij IV. quæ incip. *Cum inter crimina*, per quam huiusmodi facultas tribuitur tantum Illustrissimis Cardinalibus Inquisitoribus in plena Congregatione. Sed hodie strictis hoc procedit; quascunque enim licentias legendi & habendi libros prohibitos reuocauit Vrbanus VIII. *in sua Constit.* incip. *Apostolatus officium, sub Dat. Romæ 2. Aprilis 1631.* ibi, *Motu proprio, &c. omnes & singulas licentias legendi, & habendi libros quoscunque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspectionem, semper Constitutiones Apost. etiam ratione Astrologiæ iudiciariæ, vel alias quomodolibet prohibitos, quibuscunque personis laicis & ecclesiasticis tam secularibus quam Regularibus cuiuscunque Ordinis, Societatis, & instituti existentibus, ac quacunque Dignitate etiam ecclesiastica fulgentibus, cuiuscunque status, gradus, conditionis, qualitatis, & præeminentiæ etiam speciali nota & mentione dignis, ac per litteras Apost. ad tempus, seu ad vitam, & aliter quomodocunque, & ex quacunque causa tam in forma Breuis, quam aliter quomodocunque à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, seu à quibuscunque aliis à Nobis, vel ab eis facultatem, & auctoritatem habentibus, non tamen à nobis meipsis per litteras Apost. etiam in forma Breuis, seu chirographum manu nostra signatum concessas earum tenores præsentibus pro expressis, & insertis habentes, hac nostra perpetuo valitura Constitutione reuocamus, cassamus, & annullamus*, &c. refert nouissimè Liutet. de Franchis *in centreuersiãter Episcopum, & Regulares pag. 198 cum seqq.*

Vnde Episcopos loci Ordinarios hodie non pos- 7
se secum dispensare circa lectionem librorum prohibitorum, nec dare licentiam legendi libros prohibitos resoluunt Pert. Binsfel. *in Lucifer. culpa, C. de malefic. & mathem. vers. nec etiam Episcopi*, Naua. *cons. 11. quæst. 36. sub tit. de constitution.* Martin. Delr. *d. sect. 1. vers. solus Pontificalibus*, Azor. *d. cap. 16. quæst. 7.* Sanch *d. c. 10. n. 43.* nouissimè me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcellent. Episc. dig. p. 2. c. 6 n. 75*

Immo nec ipsi Inquisitores possunt libros dam- 8
natos legere, nisi eis ab Apostolica Sede, seu per Sacram Congregationem Inquisitionis fiat facultas, stante Constitut. Iulij III. incip *Cum meditatio cordis*, quæ expresse reuocat omnes, & quascunque facultates legendi libros damnatos, concessas quibuscunque personis cuiuscunque status, ordinis, & conditionis, etiamsi Episcopali, vel Archiepiscopali, vel alia maiori dignitate Ecclesiastica, seu seculari præeminentia fulgeant, cum qua concordat *Constit. 49.* Pauli IV. quæ incip. *Quæ in futurorum euentibus*, & alia eiusdem *constitut. 119.* quæ incip. *Cùm pro munere, quod sustinemus*, nouissimè S. D. N. Vrban. VIII. per suas litteras in forma Breuis, incip. Apostolatus officium, sub Dat. Romæ apud S. Petrum 5. Aprilis 1631. *Motu proprio, & ex certa scientia reuocat, cassat & annullat omnes, & singulas licentias legendi, & habendi libros quoscunque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, seu per Constitutiones Apost. etiam ratione*

Aſtrologia iudiciariè,vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuſcumque perſonis laicis, & eccleſiaſticis tam ſecularibus,quàm Regularibus cuiuſcumque Ordinis, Societatis,& inſtituti exiſtentibus, ac quacumque dignitate etiam eccleſiaſtica fulgentibus,cuiuſcumque ſtatus, gradus,conditionis, qualitatis, & præeminentiæ etiam ſpecialis notæ, & mentione dignis,ac per litteras Apoſt ad tempus,vel ad vitam,& aliter quomodocumque à Romanis Pontificibus,non verò à meipſo conceſſas,&c. & Vrbani VIII de qua ſupra.Ita Suar.*de Fide diſp* 20.*ſect.* 2.*n.* 28.Sanch *in præcepta Decal.lib.*2.*c.*10.*n.*46.Antoo.Riccius *de Iure perſecut.lib* 5.*c.*25.*n.*4. Quicquid contradicat Farin *de hæreſi quæſt.*180. *n* 43.Bonac. *in Bull.Cœnæ tom.*3.*diſp.*1.*q.*2.*punct.*4.*n.* 10. Diana p. 4 *tract* 8.*ref.*46.

Epiſcopi abſque Inquiſitore poſſunt cognoſcere, decidere,& terminare cauſas illorum, apud quos reperiuntur libri prohibiti non ſapientes manifeſtam hæreſim,*ut ſuſpectus, de hæret.* Eymer.*in directt. Inquiſ. q.*42 *num.*2 Laurer.de Franch's *vbi ſuprà, pag.* 298. *verſ.ad* 8 & cenſuit *Sacra Congregatio S. Rom. generalis & vniverſalis Inquiſitionis, ſub die* 2. *Decembris* 1612.

9 Ne libri imprimerentur aliquid continentes zelligioni,aut bonis moribus contrarium,prohibet Summus Pont.Leo X.*Conſtit.*12.incip.*Inter ſollicitudines, de anno* 1515.eaſque in Vrbe imprimi vetat abſque examine,& approbatione in ſcriptis vt ſui Vicarij,& Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtri,§ 1 & 2 Et in aliis diœceſibus Epiſcopi,& Inquiſitoris hæreticæ prauitatis,*d.*§ 2 † Contrariam oræſumentes librorum amittunt,publicè libri comburuntur, ducatos centum ſanctæ S Petri de Vrbe † perſoluunt, per annum ab exercitio imprimendi ſuſpenduntur,& excommunicationis ſententiam incurrunt, §.3. & creſcente eorum contuma ia ſupradicti Papæ Vicarius, in Vrbe, & Epiſcopi alibi pœnas augeant,§.4.

10

11

Erat decretum Concilij Lateranenſis ſub eodem Leone X *ſeſſ.*10.his verbis. *Statuimus, & ordinamus quod de cætero perpetuis futuris temporibus nullus librũ aliquem,ſeu aliam quamcunque ſcripturam tam in Vrbe noſtra,quàm aliis quibuſuis ciuitatibus, & diœceſibus imprimere ſeu imprimi facere præſumat niſi prius in Vrbe per Vicarium noſtrum,& ſacri Palatij magiſtrum; in aliis vero ciuitatibus, & diœceſibus per Epiſcopum vel alium habentem peritiam ſcientia libri ſeu ſcripturæ huiuſmodi imprimendæ,ab eodem Epiſcopo ad id deputandum,ac Inquiſitorem hæreticæ prauitatis eiuſdem, ſeu diœceſis, in quibus librorum impreſſio fieri, deligenter examinentur,& per eorum manu propria ſubſcriptionem ſub excommunicationis ſententia gratis,& ſine dilatione imponendam, approbentur. Quia temeſcus præſumpſerint, vltra librorum impreſſorum amiſſionem, & illorum publicam combuſtionem, & pœnam pecuniariam,& anno continuo exercitio impreſſionis ſuſpenſionem,excommunicationis ſententia ipſo facto incurrat.* Idem fere habetur in Indice librorum prohibitorum *reg.* 1n. vbi decretum præfatum Concilij Lateranenſis confirmatum,ſeu innouatum fuit.

12 Poſtea Concil.Trid *d ſeſſ.* 4.*in Decreto de editione, & vſu ſacrorum librorum,* ſub prædictis anathematis, & pecuniæ pœnis decreuit, ne aliquis in futurum vendere,aut etiam apud ſe retinere librorum valeat,niſi primum examinati,probatique fuerint ab Ordinario,eo maximè ſi de rebus ſacris tractent. Pro intellectu,& totius materiæ cognitione vide Caſtr *lib.*1. *de poteſt.legis pœnalis c.* 8. *verſ iſt etiam quædam lex,* Couar.*lib.*4 *var cap* 17 *n.* 1. *verſ.at hiſce calamitatis temporibus,*Felician.*de cenſuris de excommunicatione, c.*24 *verſ qui librum,*Andr.Gamb.*de offic.* Legati de latere *lib.*2 *n.*430 Fuſch *de Viſit.l* 2.*c.*32 *n* 9. Zor. *inſtit moral.p.*1.*l.*8.*c.*17.*quæſ.*1. Campan. *in diuerſorio Iuris Canon.rubr.*12.*c.*13.*n.*1. Valer Reginald *in praxi fori pœnit.lib.*19.*c.*23.*ſect.*4 *n.*256. Cened *ad Decretal collect.* 8.*n.* 7. Cherubin poſt hæc ſcripta viſus, *in compendio Bullarij in ſcholiis ad prædictam Leonis Decimi Conſtitutionem,* Piaſec.*in praxi nouæ Epiſcop. par.*2.*c.*3.*n.*41 *verſ & primò.* Homobon. de Boois *de examine Eccleſiaſt tr.*7.*c.*2.*quæſ.*9.*in prine.* me citato *in hoc loco* Alzed.*d.p.*2.*c.*6.*n.* 76.latè Bonacin *de cenſur.extra Bullam diſp.*2.*q.*2.*punct.*16. Alter. *in expoſ. Bullæ lib.*5.*diſp.*2.*c.*8.*quæſ.*2. † Quæ quidem licentia in ſcriptis eſt habenda,*vt in d.Conſtit.* & in Concilio Trid.*loco proximè citatis.* Excommunicatio verò ſupradicta eſt reſeruata Epiſcopo,niſi tales libri eſſent hæreticorum,quia tunc Summo Pontifici reſeruatur,ita ex Catech Neapol.reſoluit Iacob. de Graffis *in dec.aureis p.*1.*lib.*4.*c.*24.*n.*9. 13

Subnicit Concilium Trid. *loco citato*, quòd ſi volentes imprimere,Regulares fuerint,vltra prædictam examinationem, & approbationem, licentiam quoque à ſuis Superioribus impetrare tenentur,recognitis per eos libris iuxta formam ſuarum ordinationum Sub qua Concilij deciſione continentur lectiones annotationes, diſputationes, conciones, & alia ſimilia; nec non reſtatus permanentes, tum ad deuotionem,tum ad quietationem conſcientiarum, ſtimulationes Fratrum, & cætera huiuſmodi, quæ ſibi inuicem communicant Fratres, modo communicent ad effectum imprimendi, vt declarauit *Sacra Cong.* prout referunt Capucio. *in compendio primi legiorum Mendicantium,verb.imprimere,*Fr.Emman. *quæſt. Regul.tom.*2.*q.*104.*art.*1.*in fine* Galett. *in margarita caſuum conſc ent.verb.legere,*Cherub.*loco ſuprà citato, &* ex hoc loco poſt primam impreſſionem me noo citato pluta mutuatus eſt Aloyſ.Ricc.*Neapol.dec.*160. *n.*6 *p.*4.Nouar *in ſum.Bullarij tit de librorum impreſſione n.*2 me citato *in hoc loco* alter Nouar. frater *in Incerta Religionum verb.impreſſio librorum,à princ.* 14

Vnde Suar.*de cenſur diſp.*23 *ſect.*7.*n.*2.Azor.*d.q.*2. Alter.*d.c.*8.*q.*2.Filliuc.*tr.*4.*c.*6.*q.*6.*n.*83.reſoluunt ſi manoſcripta, quæ aliis communicantur, tractant de rebus ſacris, incurrit excommunicationem Concil. Trid.*d.ſ.ſſ* 4 *ad fin.* Subdit verò Bonac. *d. diſp* 2.*q.*2. *p.*6 *n.*12.*verſ.hoc tamen,* hoc debere intelligi modo huiuſmodi manuſcripta dici poſſint liber, quia in Tridentinn mentio fit de libris, ex quo ſequitur,ait Bonacin communicantem alteri conciones, ſcripta Theologica,priuatas orationes,prælectiones, annotationes, obſeruationes de rebus ſacris non examinatas,& approbatas iuxta ſupra ſcriptam ſolemnitatem,non incidere in excommunicationẽ, quia Concilium loquitur de libris,qui ſcribuntur,vel eduntur vt aliis communicentur, & diuulgentur,huiuſmodi autem manuſcripta non fuerunt ſcripta vt diuulgentur per modum librorum, ſed ad priuatum vſum, & commodum Its Suar *loco citato.n.*3 Azor *q.*4.Filliuc. *loco citato n.*5.,& Alter *d.q.*6. 15

Verùm in extendis concluſionibus, informationibus,poëmatibus,aut orationibus in alicuius laudem compoſitis,quamuis non fiant in modum libri, ſeruanda eſt prædicta ſolemnitas iuxta diſpoſitionem dicti Concilij Lateranen.ibi,*quicunque liber,aut quæcunque alia ſcriptura,*& iuxta *d.reg* 20 *I dicitur* ibi, *in librorum,aliarumve ſcripturarum impreſſione*, &c. Azor.*d.q.*2 Alter *d.q* 1.Filliuc.*d q* 6 *n* 84. Bonac *d. punct* 16.*n.*11 vbi ſit Mediolani vſu receptum eſſe, vt conſultationes,& aliæ ſcripturæ, quibus litigantes in forn contentioſo vtuntur,abſque, præuio Superiorum examine & approbatione imprimantur: 16

quam

quam conſuetudinem rece ptam videri aſſerit ſcientibus,& fotte aonuentibus locorum Ordinariis, & Inquiſitoribus,quia non vacat tempus ad hæc omnia examinanda,& periculum ſæpe eſt in mora, ex qua litigantes noo leue damnum paterentur: idem vidi obſeruari in Curia Matritenſi, dum ibi nonnullas informationes Iuris typis darem.

ALLEGATIO XCI.

Epiſcopus circa Medicos quam habeat auctoritatem?

SVMMARIVM.

1 *Medici quoties ad gradus Doctoratus ſunt promouendi,vltra Fidei profeſſionem eam ſunt obligati iurare in manibus Epiſcopi, vel Rectoris obſeruare ſtatutum factum per Pium V.*

2 *Medicus vltra tertium diem agrotum non viſitet,niſi per Confeſſarij ſcriptum ipſis de infirmi Confeſſione fides fiat.*

3 *Medici non ſeruantes Innoc.III.& Pij V.conſtitutiones,quas pœnas incurrant,oſtenditur.*

4 *Conſtitutiones Innoc.III.& Pij V quibus habetur,vt cum Medici infirmum viſitant,eum faciant confiteri,intelligantur de quacunque infirmitate,qua ex ſe lectum petat.*

5 *Medici an ſint nobiles?oſtenditur,&* num 6.

7 L.vlt.ff.de iure immun.*declaratur.*

8 *Medicus Regis magnam conſequitur dignitatem.*

9 D. Antonius Barboſa,*parentis Auctoris annunculus magnus*, & D.Balthaſ. Dazaredo *eius concinis, Regni Portugaliæ Protomedici,laudantur.*

10 *Medicina præſtantia,atque dignitas è Sacris litteris colligitur.*

11 *Chriſtus Dominus Saluator noſter à Sacris Scriptoribus medicus ſæpe ſolet appellari.*

12 *Medici tanquam Dei miniſtri accerſendi, & ad eos diuino primùm freti auxilio confugere debemus.*

13 *Aſa Rex, quoniam ſe totum humanis applicuit remediis,nulla Dei habita cognitione,mortuus eſt.*

14 *Chriſtus Dominus cur lutum poſuit oculis cæci,eum eum ſanauit,oſtenditur.*

15 *Parochi ſicut ad animas curandas fuerunt inſtituti, vt illarum ſaluti inuigilent;ſic medici ad curanda corpora conſtituti obſtringantur induſtria,conſilio, & labore morbo laborantibus opem ferre.*

16 *Medici ſicut ſolent agrotos admonere,vt à noxiis abſtineant,ne morbum contrahant, ita opportunè eoſdem debent inſtruere,vt animi morbos,ac vitia deſinant, ex quibus corporis ægritudines multoties ſubſequuntur.*

1 VOTIES medici ad gradus Doctoratus ſunt promouendi vltra Fidei profeſſionem per ipſos faciendam, ſunt obligati iurare in manibus Epiſcopi, vel Rectoris obſeruare ſtatutum factum per Pium V.Pont Max.*in ſua Conſt.* incip. *Super Gregem Dominicum*,*Dat.ſub die 8.Martij 1566 anno primo ſui Pontificatus*, in confirmationem antiquæ & ſalutaris Decretalis Innoc.III.*in Concilio generali*, incip.*Cùm*
2 *infirmitas,de Pœnit. & remiſſ.* vt † cum ad infirmum vocantur, primùm eum monent, & inducant ad procurandam ſalutem animæ, vocando medicum ſpiritualem;hoc addito nouiter ipſi Decretali quod medici vltra tertium diem ægrotum ne viſitent, niſi per Confeſſarij ſcriptum ipſis de infirmi Confeſſione fides fiat,vel niſi Confeſſarius ex iuſta cauſa longius tempus infirmo concedendum iudicet;præcipit igitur Vniuerſitatibus,& Collegiis, vt eum licentiam medendi alicui conceſſerint, aut ad Doctoris gradum eum promouerint, exigant ab eo iuramentum hæc ſeruandi,referunt Quaranta *in ſumma Bullarij verb.medicus*,Nauar.*in man.c.25.n.60 verſ.tertio.* Fuſch.*de Viſitat.lib.2.cap.* 30. *à n.* 5. Cened. *ad Decretal.collect.*107.*n.6.& collect.*166.*n.*5.Fr.Ludou Beja *reſponſ.caſuum conſcientiæ part.* 1. *caſu* 11. Armendar.*in addit.ad recopil.legum Nauarræ lib.*2.*tit.*23.*l.*3.* *de medicis*,latiſſimè Sanch.*in præcepta Decalogi lib.*3. *c.*16.*n.*2.*cum multis ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſ.*399.latè Diana *mor.reſ.p.*3.*tr.*4.*reſ.*93. vbi *in fine verſ.dico quinto*,poſt Scott. & Sanch. tenet iumentum à medicis præſtitum exequendi decreti, ſolum intelligi in quantum dicta Conſtitutio Pij V. viu tecepta eſt, Zambran.*de caſibus in art. mortis cap.* 4.*in princ.num.*11.

Medici non ſeruantes in viſitatione infirmorum 3
ad lectos iacentium prædictas Innoc. III. & Pij V. Conſtitutiones, ſunt arcendi ab ingreſſu Eccleſiæ, item & petitu;ac priuandi gradu, per *d. Conſtit. Pij V.* & incurrunt excommunicationem ipſo facto per Conſtitutionem Synodalem Papiæ *cap.*36 *p.*3 quam refert Mar. Anton. *var.reſol.lib.*1.*reſol.*112.*alias vlt. caſu.*39.& per Conſtit.Synod.Segobien. *lib.* 1.*tit.*4. *cap.*12.quam refert Aloyſ.Ricc.*d.reſolut.*399.*num.*2. & per Concil. IV. *Brachaven. act.* 5. *cap.*31. in hæc verba. *Præcipit ſancta Synodus ſingulis huius Prouincia medicis ſub excommunicationis pœna,vt quo primùm die ægrotos decumbentes inuiſent,illos de ſalutari ſaltem Confeſſione faciendæ admoneant. Alioquin ſi cum illos reuiſent,id prætermiſſum fuiſſe compererint, denuo admoneant,addita commination e, qua teſtentur ſe amplius non reuerſuros, nec decumbentium curam habituros, ſi cum tertio redierint factam ſaltem ab ægrotis Confeſſionem non reperient. Quod niſi ipſa medici compleant, prædictam excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrant, & indicta ab Ordinario multa pijs vſibus applicanda puniantur.*

Quidam prædictas Innoc. & Pij V.conſtitutio- 4
nea intelliguot de infirmia à morbia vitæ periculum afferentibus,quaſi ſecua ſit quando conſtat morbum periculo carere.Ita Nauat.*d.cap.*35.*num* 61. Vega *in ſum.tom.*2.*cap.* 35 *caſu* 3. Iacob. de Graſſiis *in aureis dec.part.*1.*lib.*3.*cap.*12. *num* 7. Fr. Emman. *in ſumm. tom.*1.*cap.*246.*in fine.& quæſt.regul.tom.*1.*q.*47.*art.*3. Scott.*in Bullas Pontif.epit.*89. *Theorem.*215. Homob. *de ſtatib.p.*2.*c.*3.Diana *citato loco*, Xambran.*d. c.*4.*in princ.n.*11.Mar.Anton *d.caſu* 30 *verſ.cæterùm*,vbi addit tenendum ſemper pro iutiori via infirmitatum omnem eſſe periculoſam,ſi infirmus iaceat in lecto, cum in temporis momento infirmus repente infirmitate aggrauetur, prout præ oculis quotidie habetur mors. Verùm alij melius prædictas Conſtit. intelligunt non de ſolo morbo periculoſo, ſed de quocunque,qui non ex deliciis,nec ex ſolo podagræ impedimento,ſed ex ſe lectum petat. Ita Suar. *tom.* 4. *diſp* 75.*ſect.*3 *n.*4.& 5.Aloyſ.Ricc.*d.reſ.*399. *num.*2. Sanch.*d.c.*16.*n.*7.

Verùm ſi æger in probabili mortis periculo conſtituatur,non eſt deſerendus à medico, etiamſi pertinax ſit in renuenda Confeſſione, immo idem dicendum eſt quotiesmedici abſentia eſſet grauiter ægro nocitura, & quod plus,quando creditur certo monitionem nihil profuturam ob ægri obſtinationem, nec medicus tenetur eum admonere, nec eum deſe-

tere Ita Sanch.*d.cap.16.num.10.11. & 16.* Villalob. *in ſum.tom.1.tract.9.diſſic.27.num.3.* Diana *d.reſol.93. verſ.tertio*, vbi *in verſ.dico quartò*, ſubdit non eſſe neceſſ rium, quod medicus exigat fidem Sacerdotis in ſcriptis ſed ſufficit teſtimonium illorum,qui eius curam gerunt,ſi ſint fide digni, & *in verſ.dico ſecundò*, tenet ſupradictam monitionem ſatis eſſe, vt medicus faciat per alium.

5 Illud hîc non ingratum erit differere, an medici nobiles ſint? Pro parte negatiua facit text. *in l. vlt.ff. de iure commun.* vbi inter alios vilem,& mechanicam artem exercentes Iureconſultus eos recenſet: facit etiám text.*in l.ambitioſa*,ibi, *ob liberalem artem, vel medicinam,ff.de decretis ab ordine faciendis*,cum aliis, quibus probari videtur medicinam liberalem artem non eſſe,vt contendit Ioan Garc. *de nobilit. gloſſ.* 48. § 4.*n.*12. iunctis multis, quæ in illius vtiliſſimæ,& neceſſariæ artis inuidiam,atque odium ſcribunt plures citati per Tiraquell.*de nobilit c.*44.*ferè per totum* Caſſan. *in catalogo gloria mundi p.*10. *conſid.*26.Gomar.*de excellentia legalis ſcientiæ,ad finem*, & alij diſputantes quæſt.illam,an Medici Iuriſperitis ſint præferendi?

6 Verùm, quia ſæpiùs bonam eorum operam ſum expertus,honore dignos ſemper profitebor, vt monet Sacra pagina,*honora medicum propter neceſſitatem*; & quia ſcio Leges docentibus æquiparari *in l. medicos,C. de profeſſor.& medicis lib.*10. & optimam rationem enilliges ea *l.1.§.medicorum,ff de variis & extraord cognit.* dum ait eandem eſſe cauſam medicorum, & profeſſorum Iuris:iunctis multis, quæ de eiuſdem artis excellentia, & prærogatiuis late proſequuntur Tiraq.*d.c.*31.*à n.*339. Pineda *in vita S. Ioannis Baptiſtæ lib.*2.*art.*3 *c.*2.*pag.*284. Caſſan.*d.p.*10.*conſid.* 43. Vnde autem primum cœperint medici nobilitari, explicat Briſſon.*ſelect lib.*2 *c.*3.

7 Nnn obſtat *d.l vltim ff. de iure immunit.* cum ſimilibus;quæ reſpondetur cum Tiraq *d.c.*31.*n.*323. diſtinguendo partes medicinæ:liæ enim ſpeculatiuæ ſunt,& ex iis aliæ eſſe liberalem fateri oportet:alia chirurgia,& hanc illiberalem, ſeu mechanicam eſſe fatentur,etiamſi ipſi medici, quia ſcilicet ebiturgi manu operantur: quia autem medici olim chirurgicam ſimul exercebant,vt ex *l.qua actione, §. vltimo,ff. ad legem Aquil* & plutibus alijs ex iure nnſtro,atque bonis auctoribus comprobat Briſſon.*d.lib.*2.*c.*4. non immeritò hæc ea parte medici inter mechanicam artem exercentes recenſentur *in d.l. vlt.* quamuis propter alias partes, quæ ſpeculatiuam reſpiciunt inter Philoſophos,Rectores,& Grammaticos ponuntur ab Vlpiano *in l ſed &,in princ.ff.de excuſat tut.*

8 Medicus Regis magnam conſequitur dignitatem Caſſan.*in catalogo gloria mundi,part.*5.*conſideraț.* 24.
9 *verſic.*27 *& part.*6.*conſider.*12. Tiraquel. *d.cap.*30. *num* 11.Boër.*dec.*222.*nu* 11. † In noſtro igitur Portugaliæ Regno magis afficitur honoribus, quod ſatis noſtris probant dominus meus Doctor Antonius Barboſa, magnus parentis mei auunculus, qui Promedicus Portugaliæ extitit, ac intimus infantis Cardinalis Henrici, poſtea vltimi Luſitaniæ Regis Cubicularius, quem nobilitas luget. Et hac noſtra tempeſtate inſignis Doctor Balthaſar Dazeredo conciuis meus, nunc meritiſſimus illius Regni Protomedicus, & Conimbricenſis Academiæ Medicinæ primarius profeſſor emeritus,vir generoſus,& Chriſti Cruce inſignitus, qui Regis noſtri Philippi III. munificentia beneficiis auctus, Luſitanicæ gentis decus eſt,& ornamentum.

10 De medicinæ præſtantia,atque dignitate in Sacris litteris præclara teſtimonia collecta legimus,veluti *in Eccleſ cap.*30.cùm dicitur,*honora medicum propter neceſſitatem; etenim creauit illum Altiſſimus*; & deindè, *à Deo eſt omnis medela*;& paulò poſt: *Altiſſimus creauit de terra medicinam;& vir prudens non abhorrebit illam*;& paulò poſt:*Fili in infirmitate tua da locum medico,etenim illum Dominus creauit,& non diſcedat à te, quia opera eius ſunt neceſſaria.* Et apud.Hierem. *cap.*8. *Nunquid Regina non eſt in Galaad? aut medicus non eſt ibi?* Sed & in Euangelio *Matth.*9 *Marc.*5. *& Luc.*5. dicitur, *non opus eſt bene valentibus medico, ſed male habentibus, & non egent qui ſani ſunt medico.* Immò † 11
Saluator noſter Chriſtus Dominus à ſacris Scriptoribus medicis ſæpè ſolet appellari,Cyrill.*lib.*7.*contra Iulianum,tom.*2.S. Auguſtin.*in Pſalm.* 58.*&* 103. S. Ambroſ.*ſerm.*28.*de Quadrageſima.* Quapropter huiuſmodi † medici ſunt acceſſendi tanquam Dei mi- 12
niſtri ad quos diuino primum freti auxilio confugere debemus,non ſicut † Aſa Rex;qui in infirmitate ſua non quæſiuit Dominum, ſed magis in Medicorum arte confiſus eſt,2.*Paralipom.c.*16. Hic enim Rex,quoniam abuſus eſt potius hoc præſidio, nec vt Dei beneficium agnouit: ſed tantùm ſe humanis applicuit remediis nulla Dei habita cogitatione, Deus illum neglexit,& mortuus eſt. At verò Naaman Cyrus curatus fuit à lepra lotione aquæ, 4. *Regum* 3. Et Ezechiæ vlcus ſanatum eſt ſuper impoſito ficuum cataplaſmate,4.*Reg.cap.*10. Et Diuus Ioannes Euangeliſta vſus diciur balneo ablutionis gratia, quod ad ſanitatem aliqui referunt,Euſebius *lib.* 4.*cap.*24. Immò † Chriſtus Dominus *Ioan.cap.*9. lutum impoſuit oculis cæci,vt collyrium,& inſtrumentum ſanitatis,quamuis ipſe eo non indigeret,qui mirabiliter ſanabat:vti tamen voluit, tum vt ait Franciſcus Valeſius *de ſacra philoſophia cap.*39. ad indicandum medicinæ vſum: tum ad maiorem ſuæ virtutis declarationem.qui medicamento potius rei naturæ contrario ſanitatem inducebat. 14

Sicut Parochi ad animas curandas fuerunt Inſtituti,aſſiduèque illarum ſaluti inuigilare debent, nec quicquam prætermittere, quo poſſit illorum incolumitas adiuuari, eum ramen ſciant rectè viuendi, atque in virtutibus proficiendi ſubſidium, à Dei prouidentia, ac miſericordia imprimis pendere. Sic Medicos ad curanda corpora conſtituros obſtringi quacunque poſſint induſtria,ratione, ac etiam conſilio morbo laborantibus opem ferre, ſibi nihilominus perſuadentes,illorum ſanitatem, aut interitum à Dei beneplacito pendere, qui dixit per Prophetam ſuum,*Deuteron.*32.*Ego occidam, & viuere faciam,ego percutiam, & ego ſanabo, & non eſt qui de manu mea poſſit eruere.* 16

Sicut etiam ſolent Medici veterè amantes, & ſtudioſi aliorum ſanitatis, eos eriam dum bene valent, admonere vt à nimio Solis æſtu à vino vehementiori,ab acerbioribus pomis,atque eduliis noxiis abſtineant, ne morbum contrahant: ſic opportunè eoſdem debent inſtruere,vt animi morbos, ac vitia declinent, ea quibus corporis ægritudines multoties ſubſequuntur,& ex ſacro Euangelio *Ioan.* 5. dicitur,*Ecce ſanus factus es*,ex quo euidens eſt ob peccata, & Dei offenſiones, infirmitates,ac languores, quandoque generari,vt eaorditur Innoc. *in d. c. cum infirmitas.*

ALLEGATIO XCII.

Episcopi illis casibus, in quibus tanquam Sedis Apostolicæ delegati procedunt, an delegati, vel Ordinarij Iudices sint censendi?

SVMMARIVM.

1 *Episcopis quibus in locis tam iuris communis, quàm Concilij Trident. facultas conceditur, vt tanquam delegati Sedis Apost. procedant, remissiuè ostenditur.*

2 *Delegatio quoties fit ab ipsa lege non delegatum, sed potius Ordinariam iurisdictionem tribuit.*

3 *Episcopi cum tanquam delegati Sedis Apostolicæ cognoscunt, quod Ordinariam iurisdictionem habeant, addaucuntur aliqua fundamenta, sed contrarium verius.*

4 *Respondetur fundamentis primæ opinionis.*

5 *Delegatio quando fit à Canone, seu lege per modum commissionis specialis, & non sub ratione officij, delegatam, & non Ordinariam iurisdictionem tribuere censetur.*

6 *Delegatus iudex dicitur ille, cui sine magistratu, officioue aut non habita ratione ad illud, iurisdictio mandata est.*

7 L. & quia. ff de de iurisd. omnium iudic. *declaratur.*

8 *Iurisdictio quando iudici Ordinario à lege, seu Principe committitur, quæ alias semota commissione ei competebat, adiecta clausula, auctoritate nostra, vel tanquam delegatus à nobis, & similiter, sit delegata.*

9 *Delegata causa iudex Ordinario quando illum in eis procedentem delegatum, quando verò Ordinarium iudicem constituant? ostenditur.*

10 *Iurisdictio, qua absolutè conceditur per illa verba, auctoritate Apost. seu tanquam Sedis Apost. delegatus, est delegata, licet fiat circa illa, ad qua alias Episcopus iurisdictionem habebat.*

11 *Iurisdictio cum conceditur adiecta particula, etiam, veluti cum dicitur, etiam tanquam Sedis Apostol. delegatus, vel etiam auctoritate nostra Ordinaria, & delegata est.*

12 *Dictio, etiam, vnũ casum exprimit, & aliũ includit.*

13 *Appellatio interponitur ad Metropolitanum ex sententia prolata ab Episcopo in casu, in quo processit, etiam tanquam Sedis Apost. delegatus.*

14 *Appellatio quoad effectum deuolutiuum ab Episcopo visitante etiam tanquam Sedis Apost. delegato interponitur ad Metropolitanum.*

15 *Iurisdictio quando Episcopo conceditur cum remotione obstaculi exemptionis, aut priuilegiorum Ordinaria restituta censetur.*

16 *Iurisdictio Episcopis specialiter concessa, simpliciter tamen nulla adiecta clausula, si non persona, sed muneri, aut dignitati perpetuò detur, ordinaria est.*

17 *Capitulum sede vacante an possit succedere in illis casibus, in quibus facultas Episcopo conceditur vt procedat tanquam delegatus Sedis Apost. ostenditur.*

1 VAST IO hæc ad multa deseruiens vtilis est; nam passim in Iure communi Episcopis facultas concessa reperitur, vt procedant tanquam Sedis Apostol. delegati, vel alia simili verborum forma, vt *in cap. ad abolendam, in fine, de haret. cap. irrefragabili, §. ceterum, de officio Ordin. cap. 1. §. vltim. de statu Regular. lib. 6. Clem. 2. de statu monach. Clement. 1. de suppl. neglig. Prælat. Clement. quia contingit, in fine princ. de relig. domibus*, & sæpe alibi; sic etiam per sacrum Concil. Trident. sub eadem verborum forma eisdem intrisdictio passim conceditur, vt *inc. 2. sess. 5. de reformatione & sess. 6. de reformatione cap. 2. 3. & 4. & sess. 7. c. 6. 8. & 14. & sess. 14. cap. 4. & sess 21. c. 5. & 7. & 8. & sess. 22. c. 3. 5. 6. 8. & 10. & sess. 24. de reform. c. 9. 10. & 11. & 14. & sess 25. c 8. & 9.* quæ habentur *in Indice Concily verb. Episcopi quibus in causis*, & congerunt Azor. *instit. mor. p. 2. lib. 3. c. 54.* Franc. Leo *in thesauro fori Ecclesiasticis p. 2. cap. 2. n. 59. cum multis sequentibus*, Aloys. Ricc. *in praxi aurea resol. 449.* ideò non abs re dubitari potest, vtrùm huiusmodi iurisdictio competens Episcopis virtute dictæ clausulæ, delegata, an ordinaria sit censenda?

Aliqui hanc iurisdictionem Ordinariam esse contendunt. *Primò*, quia quoties delegatio fit ab ipsa lege, non delegatam, sed potius Ordinariam iurisdictionem tribui, videtur probare text. *in l. & quia*, ibi, *nec ipsa lex defert*, per argumentum à contrario, *ff de iurisd. omnium iudic.* & in specie notauit *Geloff. 2. in d. cap. irrefragabili, §. ceterum* quam ibidem sequuntur plures, Berol. multis confirmans *in rub. de officio deleg. num. 57.* Orian. *in l. 1. num. 70.* & ibidem late Iacob. de Nigris *num. 37. cum sequentibus ff. de officio eius*, Lotter. *de re benefic. lib 1 quæst. 25. num. 92.* vbi tenet quòd cùm hæc omnia mandentur Episcopo, non ex delegatione aliqua particulari ad hanc, vel illam causam, neque tanquam Iudici, sed tanquam Episcopo, nihil est quin omni casu censeatur illi excitata ordinaria, etiamsi Concilium adiiciat delegatam plures Citati à Cened. *canon. lib. 1. quæst. 14. n. 3.* & à Salgado *in nouiss. tract. de supplicat. ad Sanctiss. im. part. 2. cap. 25. num. 15.* qui per totum illud cap. nos in hoc loco sæpè sæpius citat, & cum nostra distinctione licèt inuitus remanet. *Secundo*, quia si causæ illæ, etiam post commissionem Episcopo competebant, iurisdictionem non alterari, sed adhuc post commissionem manere Ordinariam probat expressè text. *in cap. licet. de officio Ordin.* vbi omnes notant. *Tertiò*, quia etiamsi causæ illæ semota commissione Episcopo non competerent, adhuc post commissionem manere Ordinariam manifestè deducitur ex decision text. *in cap. cum aliquibus, versic si vero*, ibi, *non Apostolica, sed recipientium censetur auctoritate receptus*, iúcto principio, ibi, *non obstantibus*, &c. *de refer. lib. 6.* dum probat, quòd vbi habenti alias potestatem de Iure communi ad aliquid faciendum, quæ tamen per priuilegia, seu exemptionem impedita erat, eadem iterum potestas conceditur, Ordinaria manet, constat autem, quod in specie prædictorum Iurium, & similium, si non darentur exemptiones, priuilegia, seu reseruationes, Episcopi de Iure communi iurisdictionem habebant ad illa omnia exercenda, de quibus in eisdem agitur, iuxta reg. text. *in cap. cùm Episcopus, 7. de offic. Ordin. in 6. c. omnes Basilica 16. quæst. 7.* & quæ passim tradunt Doctores tam nostri, quàm Theologi, asserentes Episcopos in suis diœcesibus omnia de Iure facere posse, quæ Summus Pontifex in toto orbe, nisi specialiter exempta, seu reseruata reperiantur, facitque regul. text. *in cap. nuper, 29. vers. in secundo*, ibi, *quia tamen*, &c. *de sent. excomm.* Henriq. *in summ. lib. 2. c. 55. §. 2. iuncta litt. D*, cum aliis citatis supra *alleg. 33. num. 16.*

His tamen non obstantibus alij melius tenent in omnibus casibus, in quibus per Ius commune, aut Concil. Trident. Episcopis facultas conceditur, vt procedant tanquam Sedis Apostolicæ delegati, non Ordinarios, sed delegatos Iudices esse censendos; cum enim in his terminis non iure officij sui, nec

habita ratione ad illud, ſed magis ex ſpeciali delegatione eiſdem iuriſdictio committatur, vt pater, conſequens ſit illos delegatos, non verò Ordinarios conſtitui, traduot in ſpecie poſt *gloſſ. vlt. in d. c. ad abolendam, de hæret. gloſſ. 2. in c. per hoc, eodem tit. l. 6.* gloſſ. *verb auctoritate, in cap. 1. de clerico ægrot.* & vtrobique Doctores, Abb. *num* 15. & *ibidem* Marian. *num.* 14 *& à num.* 37. *in d. cap. ad abolendam*, Dec. *in rubr. num. 6. de officio deleg.* Coſm. *in pragm. tit. de collation. §. item circa, verb legatorum*, Pauin. *de poteſtate Capituli, part. 1. q. 10. num. 3. &* 4. Sanch. *de matrim. lib. 8. diſp. 2. n. 10.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 449. remiſſiuè me citato in hoc loco Ioan. Paul. Xammar. *de officio iudicis p. 3. q. 5. n. 55.*

4 Qua opinione retenta non obſtant, quæ in contrarium pro prima ſupra adduxi: nam ad primum reſpondetur, quòd † licet delegatio à Canone, ſeo lege fiat, ſi tamen ſit per modum commiſſionis ſpecialis, & non ſub ratione officij, delegatam, non vero Ordinariam iuriſdictionem tributam cenſeri, vt probat text. *in l. 1. verſic. & ideo*, ibi, *lege, vel Senatuſconſulto delegatam, & in §. qui mandatam*, ibi, *ſed merum imperium quod legi datur*, &c. *ff. de offic. eius*, & ita in terminis reſoluunt ſupra citati: deinde hoc ipſum deducetur ex veriori iudicis delegati definitione, quæ habet

6 † illum verè dici iudicem delegatum, cui ſine magiſtratu officióve, aut non habita ratione ad illud, iuriſdictio mandata eſt, ſecundùm Molin. *de iuſtitia tom. 6. diſp. 14. n. 1.* Mutlam *in emporio iuris, tit. 2. in prælud. n. 88. in fine*, D. Barboſa, *in l. cum prætor*, §. 1. *num.* 21. *& 22. & à n. 24. cum ſequentibus, ff. de iudic.* nam ideò ibi dicitur, *iuriſdictio mandata eſt*, quia nihil refert an ab homine, vel lege mandetur, ſi per modum ſpecialis commiſſionis delegatur.

7 Nec refragatur text. *in l. & quia*, ibi, *nec ipſa lex deſert*; quia reſponderur aliud eſſe legem deferre iuriſdictionem, de quo text. ille loquitur, quod quidem ſolum Magiſtratibus Ordinariis lex facit, dum tales creantur: alij verò delegare, de quo agimus; vnde licet verum ſit illos, quibus lex iuriſdictionem defert per modum Ordinarij magiſtratus, Ordinarios eſſe (quod text. ille tantum concludit) non tamen inde ſequitur illos, quibus delegat per modum ſpecialis commiſſionis, etiam Ordinarios manere, neque text. hoc ſignifi. at; quod verò iuriſdictio non expiret, etiamſi re integra Legiſlator moriatur, vt omnes agnoſcunt, & verum eſt, non prouenit ex eo, quod talis iuriſdictio Ordinaria ſit, ſed quia lex delegans nunquam moritur; vulgata *l. Arrianum. C. de hæret.* faciſque bonus text. *in c. ſi gratioſè verſ. ſecus autem, de reſcr. lib 6.*

8 Ad ſecundum reſpondetur verius eſſe quando iudici aliàs Ordinario à lege, ſeu Principe iuriſdictio committitur, circa illa tamen, quæ ſemota commiſſione ad illius ſpectabant poteſtatem, non delegatam iuriſdictionem de nouo tribui, ſed Ordinariam, quam iam habebat, excitari, vt in ſpecie probat text. *in d. cap. licet*, ibi, *ſua iuriſdictioni ſubiectos*, & per totum text vbi poſt *gloſſ. penult* omnes ibi notant, Iaſ. *in l. ius Conſule num* 2. *ff. de iuſtit. & iure*, Cened *ad Decretal. collect. t* 57. *num.* 1 Menoch. *de præſ. lib.* 2. *quæſt. 16. n.* 24. Attamen hoc non proceſſit quoties in commiſſione adiecta fuerit clauſula, *Auctoritate noſtra*, vel *tanquam delegatus à nobis*, aut ſimiliter; quia tunc inata reg. text *in l.* § *ſi quis ſimpliciter, verſ cum adjectum. ff. de verb oblig.* viderot Superior iuriſdictionem Ordinariam inferioris mutare in delegatam, dum vult vt ipſe non tam ſuo nomine, ſed delegantis cognoſcat, quod proprium eſt delegatorum, ſuccedique regul *l. 1. verſ. omnia enim. C. de veteris iure enucl.* iuncta *l. 1. §. qui mandatam, & l. 3. ff. de officio eius*, probat in ſpecie text. *in d. cap cum aliquibus, verſic. niſi, de reſcr. lib. 6.* Exquo ita in terminis poſt Batt. & alios, quos citant, tradunt Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 121. à n.* 4. Azeued. *in rub. tit. 9. n. 37. &* 38. *lib. 3. nouæ recop.* Molina *tom. 6. tract. 5. diſp. 14. n. 15. verſ quando verò.*

Ad tertium reſpondetur etiam verum eſſe, quando alicui iudici Ordinatio cauſæ aliquæ committuntur, ad quas circa commiſſionem, poteſtatem non habebebat, illum non Ordinarium, ſed delegatum iudicem eſſe cenſendum, ſi quidem non ſub ratione officij, aut Magiſtratua, ſed ex ſpeciali commiſſione eidem competuot: facit bonus text. *in l. 3.* ibi, *& ſi Prior ſitis*, &c. *ff. de officio eius, d. c. cum aliquibus. verſic. ſi Canonicorum, de reſcript. in 6.* & eſt doctrina Bart. *in l. more maiorum, n. 8. ff. de iuriſdict. omnium iud. & in l. ambitioſa, n.* 34. *ff. de decretis ab ordine faciendis*, quam ſequitur D. Barboſa *in l. cùm Prætor* §. 1. *à num. 71. ff. de iudic.* eum latè traditis per Menoch. *de præſumpt. lib. 1. quæſt. 16. num.* 25. *cum duobus ſequentibus* Molina *d. tom. 6 diſp. 14 num. 1. verſ. quando autem* Limitando, niſi in his terminis commiſſio fiat habita relatione ad officium, ſeu magiſtratum; veluti ſi dicatur, *ad officium talis iudicis*, vel *ad talem iudicem pertineat*, &c. tunc enim non iuriſdictio noua delegata, ſed magis antiqua Ordinaria prorogata, ſeu extenſa cenſebitur; ſicque notabiliter in his terminis ampliabitur deciſio text. *in d. cap. licet, de officio Ordinar.* tradunt Balb. *in d. l. more maiorum, colum.* 2 Menoch *num.* 25. D. Barboſa *num.* 30. *cum ſeq proximè citatis locis* Per contrarium tamen ſi cauſæ, quæ committuntur, eius ſunt naturæ, quod ſecundum iuris regulas ad cognitionem iudicia ratione ſui officij pertineant, cum per priuilegia, ſeu aliter ab ipſius poteſtate eſſent exemptæ, iterum ſimpliciter ei committuntur, non obſtantibus illis priuilegiis, ſeu exemptionibus, tunc reſpectu illarum iudex cenſebitur Ordinarius, non delegatus; bonus textus ſic intelligendus *in d. cap. aliquibus, verſic. ſi verò*; quod ex eo probatur, quia tunc cognitio, ſeu poteſtas iam competit iure proprij officij, quod eſt iudicis Ordinarij proprium, nec ex commiſſione recipitur, vt in delegatis contingit: nam licet verum ſit, quod per illam commiſſionem remouentur impedimenta, ſeu exemptiones, per quas talia cognitio, aliàs iure communi competens ſuſpenſa erat, & interdicta, nullatenus tamen ipſa et poteſtas cognoſcendi de nouo recipitur, ſed tantum impedimentis ſublatis ad ſuam antiquam naturam redit, ac proinde ordinaria manet, iuxta regul text. *in l. ſi vnus*, a 7. *§. pactis, in fine*, iuncta gloſſ. *verb. redditur, ff. de pactis, in exordio, diſt.* 35. & optimo exemplo cernere licet in illo, qui ligatus cenſura aliqua Sacramenta recipere, aut conferre non poterat dum enim poſtea abſolutus illa recipit, aut confert, non dicitur recipere, ſeu conferre ex auctoritate eius, qui abſoluit, ſed magis ex priſtina facultate, ſeu poteſtate, quam habebat. tradunt bene explicantes, Anchar. & alij *in d. cap. cum aliquibus*, Iacob. de Nigris *in d. l. 1. num. 39. ff. de officio eius*, Iaſ. *in d. l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, num* 5. & ibi Crot *num.* 10. *ff. de verb. obligat.* Felin. *in d. cap cum ex officij, num.* 32. *verſic. & quia de præſcript.* Sed hæc omnia intelligenda ſunt, vbi cauſæ hæ ſublatis impedimentis ſimpliciter committuntur, ſecus, ſi adiiciatur clauſula illa, *auctoritate noſtra*, vel ſimilis; tunc enim iudex non Ordinarius, ſed delegatus manebit, *d. cap. cum aliquibus, verſ. niſi*, D. Barboſa *in l. cùm Prætor*, §. 1. *à num.* 32. *ff. de iudic.* iunctis reſolutis ſuprà *num.* 8.

9

Ex quibus, vt omnis æquiuocationis occaſio tollatur, obſeruandum eſt cum Nicol. Garc. *de benef. part. 5. cap. 7. à num.* 48. quòd iuriſdictio abſolutè conceditur,

10

editur, per illa verba, *Auctoritate Apoſtolica*, ſeu *tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatus*, vt in pluribus decretis Concilij Trident. & iuris communis *in d. cap. ad abolendam, & in d. c. irrefragabili, § caſtrum*, adductis *in princ. huius allegat.* tunc licèt conceſſio fiat circa illa, ad quæ aliàs Epiſcopus iuriſdictionem habebat, ſine dubio delegatus cenſetur ea regul. *d. cap. cum a liquibus, verſ. nisi.* Quicquid aliud diſtinctè dicat Cened *ad*
11 *Decretal. collect.* t. 57. *num.* 1. Vel turſus † in tali conceſſione adiicitur particula, *etiam*, veluti cùm dicitur, *etiam tanquam Apoſtol. Sedis delegatus*, vel, *etiam auctoritate noſtra*, vt *ſeſſ. 6. de reformat. cap. 6. & ſeſſ. 22. de re-*
12 *format. cap.* 10. tunc † vtramque poteſtatem, Ordinariam ſcilicet, & delegatam Epiſcopus habere dicitur, iuxta naturam dictionis, *etiam*, quæ vnum caſum exprimit, & alium includit, gloſſ. *verb. Eccleſia*, iuncto tenore *in Clem. 2. de hæret.* cũ citatis à me ipſo *in tract. de clauſul. vſufreq. clauſ.* t. 2. quamuis enim videatur hoc non poſſe ſubſiſtere cum duæ iuriſdictiones Ordinaria & delegata non ſint compatibiles, neque concurrant in vna, eademque perſona, vt cenſuit Butr. *in cap. cùm ex officij, ſub num* 8. *verſ. non puto, de præſcript.* tamen contraria ſententia Innocentij *ibidem ſub num* 2. & eſt verior & magis communis, vt teſtatur ex multis Lotter. *d. quæſt.* 25. *num.* 93. & ſic licebit Epiſcopis vtraque poteſtate procedere, vt bene docent Innoc. *in cap. cùm ex officij n.* 3. *de præſcript.* vbi Abb. *à num.* 18. & Felin. *num.* 22. Molio. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 74. & 75. Sanchez *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 181. vbi etiam alt quòd poterit eligere alterutra poteſtate procedere. Nec propterea cogi poterit Epiſcopus ad declarandum, qua poteſtate velit procedere, Innoc. *in d. c. cùm ex officij n.* 3. Anch. t. *n.* 11. Felin. *n.* 23. *ad fin.* & Abb. *ſub n.* 18. *verſ. ex hoc* Lotter. *d. q.* 25. *n.* 94. hanc diſtinctionem me *in hoc loco* citato refert & ſequitur Salgado *d. p.* 2. *cap.* 25. *num* 16. *cum ſeqq.*

13 Vnde ſi ab eodem Epiſcopo in hoc caſu appelletur, non ad Summum Pontificem, ſed ad Metropolitanum Ordinarium erit appellandum Scacc. *de appellat. quæſt.* 8. *num.* 87. *verſ. extende* 2. Cened. *ad Decretal. collect.* t. 57. *ſub num.* 1. *poſt med.* nouiſſimè Salgado *d. part.* 2. *cap.* 25. *n.* 21. Quaranta *in ſumm. Bull. verb. Archiepiſcopi auctoritas n.* 18. *verſ. item ſi Papa* nouiſſimè Marcel Vulpe *in praxi iud. cap.* 21. *n.* 39. ſi enim in viſitatione appellari contigerit ab Epiſcopo Suffraganeo etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, prout in ſacro Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 10. debet appellari ad Metropolitanum, quoad deuolutiuum effectum, non quoad ſuſpenſiuum, prout *in ſeſſ.* 22. *de reform in c.* 1. ita deciſum referunt Zerol. *in praxi Epiſcop part.* 2. *verb Viſitatio, §* 1. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 449. *n.* 1. *prope fin* Villadiego *in ſpeculo Viſitatorum fol.* 35. *n.* 31. Cochier. *de iuriſd Ordinar. in exemptos p.* 2. *q.* 54. *n.* 5.

14 Si verò non conſtet qua poteſtate procedat, aliqui cenſent, prout ſunt Federic. & Bobadil. citati à Sanchez *loco citato*, præſumi poteſtate Ordinaria procedere; quia Ordinaria iuriſdictio eſt fauorabilior, delegata autem odioſa Sed multò verius eſt cenſeri poteſtate delegata procedere, ex his. quæ Molin. *de primogen. lib.* 2. *c.* 10. *num.* 15. & alter Molin. *de Iuſtit. tract.* 2. *tom.* 3. *diſp.* 582. *num.* 2. & in propriis terminis Sanchez *d. n.* 181. prout etiam delegata iuriſdictione procedere cenſetur, ac proinde ab eius ſententia indiſtinctè ad delegantem appellandum eſt, quando vtraque procedit auctoritate, ordinaria ſcilicet, & delegata, aſſerit Scacc. *de appellat. quæſt* 8. *num.* 89. & nouiſſimè Salgado *d. part.* 2. *cap.* 25. *num.* 27. reprobata opinione Cened *d. quæſt.* 54. *n.* 8 & 7. *in fine*, Etaſm. à Cochier *de iuriſd Ordinar. in exemptes part.* 2. *quæſt.* 14. *num* 4. & aliorum Vel † in conceſſione ſolum temo- 15
uentur obſtacula exemptionis, aut priuilegiorum, dicendo, *Non obſtantibus priuilegiis, ſeu exemptionibus*, &c. vt *in ſeſſ.* 5. *de reform. c.* 2. *in fine verſ. quæſtores, & ſeſſ.* 5. & 7. cum alijs & de iure communi *in Clem.* 1. *de teſtam. & in Clem* 1. *de ſepultur* & ſæpè alibi, & in his terminis quicquid Anchar. & alij cenſuerint *in c. hi qui, de prebendis, lib.* 6. Felin. *in d. c. licet de offic. Ordin. in princ.* Alciat. *in l.* 1. § *ſi quis ſimpliciter, n.* 12. *ff. de verbor. oblig.* aſſerentes iudicem Ordinarium conſtitui delegatum, cum eidem poteſtas conceditur contra exemptos: verius tamen eſt, cum hoc caſu ſolum fiat reductio ad Iu commune, ſolam poteſtatem Ordinariam reſtitutam cenſeri, iuxta *d. cap. cum aliquibus, verſ. ſi verò.* Vel denique † aliqua poteſtas eiſdem 16
Epiſcopis ſpecialiter conceditur, ſimpl citet tamen, nulla adiecta clauſula, vt *ſeſſ.* 24. *c.* 6. *de reform* cum ſimilibus, & tunc ſi non perſonæ, ſed muneri, ſeu dignitati perpetuò datur, licèt ſpecialiter detur, Ordinaria dicitur, competens iure ſpecialis Ordinario, iuxta doctrinam *gloſſ.* 1. *in c. vltim. de officio Ordin.* quam cum infinitis à ſe relatis ſequitur Sanchez *de matrim. lib.* 2. *diſp* 40. *num.* 14. & *lib* 8. *diſp.* 2. *num* 10. Suar. *de legibus lib.* 6. *cap.* 17. *num* 1. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Fr. Battholom. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitijs diſp.* 7. *dub.* 1. *n.* 2. Quas omnes diſtinctiones mente tenebis, quia ea illis tum appellationes, tum ad alia diuerſi in iure noſtro reſultant effectus: & non ſine admiratione notaui Salgad. *d. p.* 2. *c.* 25. *num* 47. dixiſſe me in duobus numeris præcedentibus erudite quidem huius difficultatis veritatem fuiſſe aſſequutum, cum pluribus in locis eiuſdem ſui tractatus ſtuduerit in oppoſitum euertendis opinibus.

Hinc etiam colligi poteſt reſolutio ad illam quæ- 17
ſtionem. Vtrùm ſcilicet Capitulum Sede vacante, ſuccedat in illis caſibus, in quibus à Iure communi, vel ſacro Concil. Trident datur facultas Epiſcopo, quod procedat tanquam delegatus Sedis Apoſtolicæ? In qua dicendum eſt Capitulum Sede vacante, in hac facultate ſuccedere non poſſe; nam, vt ſupra reſoluimus, *n.* 10. *cum ſeqq.* iuriſdictio conceſſa prædicto modo delegata eſt; atqui in iuriſdictione Epiſcopo delegata non ſuccedit Capitulum Sede vacante, Rot. *dec.* 6. *de offic. delegat. in antiq.* Felin. *in c. eam te n.* 17. *de reſcript.* Azeued *ad Curiam Priſan lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 12. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part.* 2. *c.* 10. *num* 8 *verſ. Capitulum enim*, nouiſſimè me citato *in hoc loco* D. Felic de Vega *in relect. c & ſi clerici § de adulteriis, num.* 50. *cum ſeq. de iud.* Stephan. Quarant *in ſumma Bullarij, verb Capitulum Sede vacante, in principio*, Sbroz. *de Vicario Epiſcopi, lib* 1. *quæſt.* 16. *n.* 1. *& lib.* 2. *quæſt.* 135. *num.* 4. Nicol. Garcia *de benefic. part.* 5. *cap* 7. *num* 47. Azor *inſtit. moral part* 2. *lib.* 3. *cap.* 39. *quæſ* 4. Aloyſ. Ricc *in praxi aurea reſol.* t. 18 *per totam*, vbi *num* 2. ampliat procedere, etiamſi poſt præſentationem mandati fuiſſet mortuus Epiſcopus: ergo non ſuccedet Capitulum in hac facultate Epiſcopo prædicta clauſula delegata. Quare ita reſoluunt Nicol. Garcia *d. cap.* 7. *num.* 47. & Sanchez *d. diſp* 2. *num.* 10. quicquid diſtinguat Molina *d. tom.* 6 *diſp.* 11. *num.* 8. In aliis verò caſibus ſupra relatis, in quibus Epiſcopi eriam ex poteſtate ordinaria poſſunt procedere, ſuccedit Capitulum Sede vacante vt aduertit Nicol. Garcia *vbi proxime*.

reſpoodendum eſt negatiue, quoad eam tamen partem, quæ numerum præſcriptum non excedit valere concludendum eſt, quia eſt res ſeparabilis, & in ſeparabilibus vtile per inutile non vitiatur *l. vtileſſ. de regulis. iuris l.* t. §. *Trebatius, ff. de aqua quotid. & eſtiua.* Quare ita reſoluunt per text. *in cap. Indulgentia, de Panitent. in* 6. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccl. deciſ.* t 17. *nnm.* 5. *in* 1. *edit. & reſol.* t 02. *nnm.* 5. *in* 2. *edit.* Suar. *diſput.* 55 *ſect.* 3. *nnm.* 11. Nauar. *de Indulgent. notab.* 31 *n.* 16. Petr. Sot. *in l.* 2. *de indulg.* Reginald. *dict. loco nnm.* 120. Vgolin. *d. cap.* t 4. §. t. *num.* 2. Sanctarel. *d. dub.* 2. *litt. G.* Azor. *d. cap.* 55. *queſt.* 6. Bonacina *d. diſp.* 6. *q.* t. *punct.* 3. *n.* 3. & 4. Lauor. *d. cap.* t t. *nnm.* 39. & 40. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. par.* 2. *cap.* 3. *num.* 18. Torteblanca *d. cap.* t 3. *nnm.* 38. Boët. Epo. *dict. tract. de iur. Iubil. & Indulg. nnmer.* t 28.

23 Subditis ſuis Epiſcopus Indulgentias concedere tantum poteſt, nam ſicut ab ipſo tantùm ligati poſſunt, ita & ab eodem abſolui probat text. *in cap. quod antè, de panitent.* Nauar. *conſil.* t 8. *num.* 12. *verſ. decimo ſextò, de panitent.* Vgolin. *d. cap.* 4 t. §. 2. *num.* 1. me citato *in hoc loco* Alzedo *d. par.* 2. *cap.* 3. *nnm.* 26. Henriq. *d. cap.* 32. §. 2. vbi tenet cum Nauar. quem refert *in commento*, quòd quando Epiſcopus concedit Indulgentiam loco intra diœceſim ſito, prodeſt etiam externis ibidem motam facientibus, quaſi ratione habitationis diuturnæ contrahant forum, & ſubditi efficiantur, refert Sanctarel. *dict. dub.* 2. *litter. H, & I.*

24 Non poteſt tamen Indulgentiam concedere pro mortuis; quia ipſius facultas videtur à Sede Apoſt. reſtricta ad eius ſubditos degentes in hac vita, Nauar. *de indulg. notab.* 22. *nnm.* 4. Bellarm. *de indulg. lib.* 1. *c.* t t. Emman. Sà *verb. indulg. n.* 18. Regin. *lib.* 7. *n.* t 14. & t 93. Sanctarel. *d. c.* 3. *n.* 2. *in fine*, Suar. *diſp.* 55. *ſect.* 3. *n.* 23. Lauor. *d. c.* t t. *n.* 43. me citato *in hoc loco* Alzedo *d. p.* 2. *c.* 3. *n.* 21.

25 Si verò Epiſcopi ſpeciatim ſuis ſubditis coocedetent vt indulgentias ab alio Epiſcopo conceſſas acciperent, tunc ea lucrarentur, vt probat text. *in d. cap. quod autem*, vbi Abb. *num.* 7. *verſ. vltimo nota*, ait tutiſſimum eſſe, & valde expediens voleoti peregrinari, & loca pia viſitare, ipſum licentiam ab Epiſcopo proprio habere captendi alienas Indulgentias, id eſt, Indulgentias datas ab aliis; & dicit Nauar. *de Indulgent. notab.* 31. *vlt. nnm.* 13. *verſ. exceptis ſecundò*, quòd hac licentia habita, non ſubditi poſſunt acquirere Indolgentias ab alio Epiſcopo conceſſas, Ludou. Bologoin. *tract. de indulgen n.* 60. Cochier. *d. p.* 4. 58. *n.* 4 Lauor. *d. c.* 1 1. *n.* 36. me citato *in hoc loco* Alzedo. *d. p.* 2. *c.* 3 *n.* 27.

26 Exempris Epiſcopum Indulgentias concedere non poſſe, ex quo iuriſdictionis nihil in eo vendicet, ſed Pontifici immediatè ſubiiciantur, veluti proprio ac immediato, diœceſano, tenent Anton. de Roſel. *tract. de indulgent. n.* 321. Vgolin. §. 2. *n.* 2.

27 *verſ. ſecundo* num† quia etiam exempti habentur inſtar extraoeotum, loeaque exempta parificantur locis extraneis, *c. luminoſo* 18. *q.* 2. *c.* 1. *de ſtatu Regul. in* 6. Roſel. *vbi ſupra n.* 323. Nihilominus coortarium eſt reſoluendum, videlicet Epiſcopales Indulgentias prodeſſe exemptis, quia inducta in fauorem exemptorum noo debent conuerti in eorum læſionem, cunctaque in augmentum non debent parere diminutionem, *l. quod ſanxit C. de legibus*, *e. quod ob gratiam, de regul. iuris in* 6 *l. legata inutiliter ff. de legatis* 1. cum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris litt. R. n.* 249. Quare hanc ſententiã tenent Ludou. Bologn. *d. loco n.* 63. Bellarm. *d. lib.* 1. *c.* 11. *q.* 3. *verſ. quare cum iam*, Nauar. *notab.* 31, *n.* t 2. *verſ. addo ſeptimo*, Sanctarel. *d. dub.* 2. *litt. K*, Cochier *d. p.* 4. *q.* 58. *n.* 5. Alzed. *d. p.* 3. *c.* 3. *n.* 31. *cum ſeqq.* Hioc etiam reſoluendum Epiſcopum poſſe Religioſis Indulgentias concedere iuxta ſuam facultatem, Palud. *in* 4. *diſt.* 20. *p.* 4. *art.* 4. Regin. *d. lib.* 7. *n.* t t 9. quos refert, & ſequitur Bonacina *d. punct.* 3. *n.* 15. Sanctarel. *d. litt. K.* Lauor. *d. p.* 2. *c.* 12. *n.* 4. Vnde colligitur poſſe Epiſcopum extra diœceſim exiſtentem Indulgentias coocedere ſuis ſubditis pro opere intra diœceſim propriam faciendo. Ita Nau. *in comment. de Inbila notab.* 31. *n.* t 3. Alzedo *d. p.* 2. *cap.* 3. *nnm.* 45. vbi *n.* 47. reſoluit poſſe etiam Epiſcopum Indulgeotiam concedere ſuis ſubditis, etiamſi ille extra diœceſim exiſtat, pro opere, quod extra diœceſim fit, ſioe licentia Ordinarij illius loci.

Hinc deoiqoe non abs re dubitari poteſt vtrum 28
Epiſcopus gaudere & frui poſſit Indulgentiis, quas aliis conceſſit? Ratio dubitandi eſt, quia nemo poteſt vti iuriſdictione in ſe ipſum. Reſpondeudum eſt tamen affirmatiuè, quia Epiſcopus non debet eſſe deterioris conditionis aliis. Ita D. Thom. *in add. q.* 27. *art.* 4. & *ibid.* Nugn. Sot. *in* 4. *diſt.* 21. *q.* 1. *art.* 4. *ſub fin.* Nauar, *notab.* 20. *nnm.* 91. Regin. *lib.* 7. *n.* t 99. Azor. *d. c.* 55. *q. vlt.* Coninch *d. diſp.* 12. *dub.* 2. *nnm.* 11. *verſ. obiicies tertiò*, Soar. *de legibus lib.* 6. *cap.* t. *nnm.* 8. & t 1. me citato *in hoc loco* Alzed. *d part.* 2. *c.* 3. *n.* 44. poſt Cotdub. & Emman. Sà. ſequitur Bonacina *d. punct.* 3 *n.* t 6. Et ſic Prælatus concedens Indulgentiam auctoritate iuriſdictionis, & adminiſtratioois generalis toti Communitati Fidelium; illa poteſt frui quatenus eſt pars communitatis. Ita S. Thom. *in addit. ad* 3. *p. q.* 27. *art.* 4. Iacob. de Graff. *in aur. deciſ. lib.* 2. *append. cap.* 3. *num.* 23 & 24 Henriq. *in ſum. lib.* 7. *c.* 32. *num.* 3. Fr. Emman. *in Bull. Cruc.* §. 8. *n.* t t. Benzon. *lib.* 5. *c.* 15. *lib.* 12. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 4. *c.* 54. *q.* 8. Zerol *de Iubilaolib.* 1. *c.* 15. *dub.* 5 & *c.* 19. *dub.* 15. Fabrin. *eod. tract. c. vlt* Sanctarel *in ſimili tract c.* 15. *dub.* 6. Ioan. Valer. *de differenc. inter vtrumque forum, verb. iuriſdictio differt.* 11 *n.* 3. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 8. *n.* t 31. Paul Layman *lib.* 1. *tract.* 1. *c.* 23. *n.* 31. *verſ. ſin verò hac reſponſio*, & cooo icnerut pro lucro Indulgentiæ adimplere in propria forma opus communiter iniũctum, ſed poteſt ſecum diſpenſare, & in aliud opus pium commutare, Fr. Etoman. Benzon. & Fabin. *d. locis*, Gregor. Polacchius *in Bull. Vrbani VIII ſect.* 41. *n* 9. Lauor. *de Inbil p.* 2 *c.* t 4 *n.* 3. oprimè Boët. Epo *d. tract. de iure Iubil. & Indulgent. a. nnm.* 19 t *cum ſeqq.* ex ea tarioc, quia quemadmodum (loquendo de Pontifice) ſeſe poteſt, & quidem debet, ſi ſaluti ſuæ conſulere voluerit, ſubiicere Confeſſario cuipiam taoquam priuatus peccator, ita nihil eſt cauſæ cur Indulgentiarum tam omnibus per ipſum patefactarum, non poſſit ipſe tanquam prioatus fieri particeps, quãdoquidem non eſt in hoc opus alia iuriſdictone, quàm io aperiendo Theſaurum hunc Eccleſiæ, concedendoque, ſeu diſpeoſando, ſeu diſtribuendo quibuſlibet hoc beneficio volentibus, quod conſequuntur dum faciunt, & explent præſcripta per litteras Indulgentiales: neque enim requiritur ad Indulgentias habendas alia ſcotentia, ſeu peculiaris abſolutio, ſiue per quoouum impoſitionem, ſiue per aliam aliquam ſolemnem declaratiooem, ſed inſtar legis, vel priuilegij potius habet ſeſe Indulgentiarum datio; quto fit vt noo minus ipſi danti quam ſubditis ex æquo ſeruiat.

ALLEGATIO LXXXIX.

Epiſcopus an poſſit aliquos eximere à ſua poteſtate.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopum poſſe eximere à ſua poteſtate, qui teneant, referuntur.*
2 *Epiſcopus nõ poteſt in totum à ſua poteſtate eximere.*
3 *Exemptio Eccleſiarum pleno iure à poteſtate Epiſcoporum concedi non poteſt ab Epiſcopis, & Prælatis inferioribus, ſed ſolum à Romano Pont.*
4 *Pleno iure dicuntur Eccleſia ad aliquem pertinere, quando vtroque iure eidem ſubiecta ſunt.*
5 *Sententiæ ſupra relatæ ad concordiam reducuntur.*
6 *Exempti exemptione data ab Epiſcopo ad ius reuerentiale illi tenentur, ſecus ſi Pontifex exemerit ab Ordinario.*
7 *Eximi, & ad Religioſos transferri poteſt Eccleſia à poteſtate Epiſcopi per præſcriptionem.*
8 Cap. cùm non liceat, de præſcript. *declarantur.*
9 Cap. cùm venerabilis, de cenſibus, *declaratur.*
10 *Exemptiones à ſe conceſſas non poteſt Epiſcopus reuocare in caſibus, in quibus valet ſubditos à ſua iuriſdictione eximere.*
11 *Priuilegij à ſe conceſſi reuocatio de plenitudine poteſtatis ſolum Principis eſt.*

1 EPISCOPVM poſſe eaimete à ſua poteſtate tenuit gloſſ. *in ſum. 25. quæſt. 2.* & latè tuentur Calderin. *conſ. 5. de rebus Eccleſiæ non alienandis*, Oldrad. *conſ. 272. col. 3. num 8.* & *conſ. 254. col. 2.* Dec. *conſ. 152. num 3. verſ. non obſtat ergo*, & *in cap. cùm & plantare, §. in Eccleſiis, num. 13. cum ſeq. de priuilegiis*, interueniente ſcilicet conſenſu Capituli collegialiter, & legitimè congregati, vt addit Rot. coram Card. Cauallerio, impreſſa per Farin. *deciſ. 377. num. 3. part. 2. recent.* Quæ quidem principalis reſolutio hac potiſſimum ratione nititur, quod præſcriptione, ac ſententia Epiſcopali luti præiudicetur, ac aduersùs illud his titulis exemptio acquiratur, *cap. auditis, de præſcript. cap. cum inter, de re iudicata*, & ita retento ſemper iure obedientiali videtur petmiſſum Epiſcopo eximere in ſui præiudicium, vt docet gloſſ. *verb. trudita, in cap. viſis litteris 16. quæſt. 2.* modo accedat conſenſus Capituli, Rot. *dec. 383. num. 3. p. 2. recent.* cuius meminit Lottet. *de re benef. lib. 1. quæſt. 23. n. 32.* quo accedente poſſe Epiſcopum etiam in præiudicium ſucceſſorum eximere aliquam Eccleſiam ab omni iuriſdictione, & conferre iuriſdictionem in aliena eiuſdem Eccleſiæ Prælaruta, tradidit Calder. *d. con. 5.* per totum, qui ſub *n. 1.* videtur firmare hoc caſu tractari de leui præiudicio Epiſcopi, quia nihilominus apud eum remanear omnis poteſtas, & iuriſdictio Epiſcopalis in Eccleſiis & perſonis ſuæ ciuitatis, & dioceſis, ſequitur Dec. *conſ. 151. ſub n. 3. verſ. non obſtat* & cum hac eadem iuriſdictione videtur tranſire Rot. *dec. 447. n. 1. p. 1. recent.* & *dec. 382. ſub n. 3. part. 1. etiam recent.*

2 Non poſſe tamen in totum eximere tenet gloſſ. *verb. à quocumque, in cap. conſtitutus, de relig. dom.* gloſſ. *pen. in cap. paſtoralis, de donat.* gloſſ. *in cap. 1. in princip. de priuileg. lib. ſexto*, vbi Franch. *n. 4. verſ. in gloſſ. 3.* plures refert, & ſequitur Rendina *in promptuario recept. ſent. tit. 38. n. 9.* Gambat. *de officio & poteſt. Legati de Latere lib. 2. tit. de variis Ordinariorum nominib. n. 180.*

Abb. *in cap. cum venerabilem num 4 de cenſib.* Sbroz *de officio Vicarij lib. 1. quæſt. 51. n. 3.* Mandoſ. *de Signatura Gratiæ § Exemptiones ab Epiſcopis col. 1. verſ. eximere propriè.* Etaſm. à Cochlier *de iuriſd. Ordinarij in exemptos part. 1. quæſt. 3. num. 13.* latè & elegantèr Lotter. *in tract. de re benef. lib. 1. quæſt. 13 à num. 54* Ratio eſt, quia iuriſdictio, totumque ipſum ius Epiſcopale pertinet ad Eccleſiam, non autem ad perſonam Epiſcopi, proindeque neque ipſe poteſt dare, vel remittere id, quod ſuum non eſt, Ioan. Andr. *in d. cap. cùm venerabilis ſub n. 7. verſ. item abſurdum eſt, de cenſibus*, & cum iuriſdictiones ſint iuris publici, Bald. *in cap. vnic. §. ex eadem lege num. 2. de lege Conradi*, in vſibus feudorum; impoſſibile eſt vt hæc facultas ſit in alio, quàm in Papa, itavt neque eius Legato de latere id permittatur, vt docuit Abb. *in cap. vlt. n. 1. de reform. in. vtrib.* quem referunt, & ſequuntur Gomb. *de officio Legati lib. 2. in princ. nu.* 80. & Lottet. *d. quæſt. 23. num. 37.* Vnde hinc etiam tenentur Domin. *in c. 1. num. 5. verſ. & procedunt prædictis, de Capellis monachor. l. ſexto*, atque etiam Federic. de Senis *conſ. 147.* & alij, quos refert Dec *d. conſ. 151. num. 1.* quibus addo Fuſch. *de viſit. lib. 2. c. 20. nu. 5.* † exemptionem 3
pleno iure Eccleſiarum à poteſtate Epiſcoporum concedi non poſſe Religioſis ab Epiſcopis, & Prælatis inferioribus, ſed ſolùm à Romano Pontifice: quia inquiunt non poſſe Epiſcopos totam ſuam iuriſdictionem in aliquam Eccleſiam, & viſitationem, ac reliqua omnia paſtoralia iura ab ſe abdicare, ex ratione text. *in cap. cùm venerabilis, de cenſibus.* Aduertit ex Iacob. de Graffiis *in deciſ. aur. p. 2. lib. 3. cap. 18. num 66.* nouiſſimè Stephan Dalu n *de poteſtate Epiſcopor. cap. 21. num. 28.* Epiſcopum poſſe concedere alicui Abbati Eccleſiam aliquam pleno iure, & tamen per talem exemptionem non abdicare à ſe de facto, immo nec abdicare poſſe omnem Iuriſdictionem, quam habet in illa; etiamſi acceſſerit ſui Capituli conſenſus, idque quoad octo, Viſitationem, Correctionem, Procuratinnem, Cathedraticum, Charitatiuum ſubſidium, Honorem, & reuerentiam. Inſtitutionem authorizabilem, quæ nihil alind eſt quàm dare curam animarum, Adminiſtrationem denique Ordinis Epiſcopalis: excipit tamen cum eodem Iacob. de Graffiis *vbi ſup. num. 68.* in aliquibus caſibus. Primò ſi Epiſcopus eximit, & concedit plenum ius, & confirmatur exemptio talis per ſummum Pont. alias non. Secundò ſi exemptio plena tranſierit in rem iudicatam aliquando, & à ſententia lata non fuerit appellatum. Tertiò ſi acceſſerit Abbatis legitima præſcriptio plenæ exemptionis quadraginta, vel quaſi quadraginta annorum. † Pleno iure di- 4
cuntur Eccleſiæ ad aliquem pertinere, quando vtroque iure, id eſt, in ſpiritualibus, & temporalibus, eidem ſubiectæ ſunt. *cap. quoniam 21. de priuil. gloſſ. in d. §. in Eccleſiis*, vbi Anton. *nu. 25* Card. *n. 1.* Dec. *num. 12.* & *16* Rebuff. *in concord. tit. formamandati, verb. plenum*, Card. Tuſch. *pract. concl. tom. 6. lit. P, concl. 364. n. 3.* Sayr. *de cenſur. lib. 1. cap. 6. n. 12.* Steph. Dalun *d. c. 21. num. 5.*

Verùm prædictæ pugnantes ſententiæ ad concor- 5
diam reduci poſſunt in hunc modum; vt ſcilicet prior affirmatiua procedat Epiſcopo huiuſmodi exemptionem cum Capitulo & iuſta cauſa concedente, poſterior verò his non interuenientibus, iuxta regulam tenet. *in cap. ſine exceptione 12. quæſt. 2.* & *in c. nulli*, & *per totum, de rebus Eccleſiæ non alien.* & quæ latè vltra Ordinatios ibi explicant Rebuff. *in compendio alienationum, num 9.* & *11 cum ſeqq.* Couar. *lib. 2. var. cap. 17. in princ.* Molin *de iuſtit. tract. 1. diſp. 465.* & *468.* & magis in terminis argum. text. *in cap. Paſtoralis.*

ſteralis,de donat.* poſt Abb. notat idem Rebuff. *in tr. de congrua portione n.* 3. Roch. *de inrefragab. verb. pro ea quod de diœceſanis n.* 20. Lombert. *eodem tr. art.* 8. *prima quæſtionis principalis 1.p.lib.* 12. *q.* 32. Et ſic † exempti exemptione data ab Epiſcopo ad eius reuerentiale illi tenentur, ſicus ſi Pontifex exemerit ab Ordinario; quia tuoc quoque reuereoriali iore exemptio conceſſa eſſe cenſetur. Ita Pure. *dec.* 115. *p.* 3. quem referunt, & ſequuntur Fuſch. *d c* 20. *n.* 22. Cochier *de iuriſdict. Ordinary in exemptos part.* 4. *q.* 34. Quintil. Maodoſ. *in tr. de ſignatura gratia, verb. exemptionis ab Epiſcopis, verſ. an autem exemptie*, Fr. Emmao. *qu. Regul. ſom* 2. *q* 63. *art.* 9. Aſcan. Tombarin. *de iure Abbat. & Prælatorum tam regularium, quàm ſecularium Epiſcopis inferiorum te.* 1. *diſſ.* 16. *qu.* 7. *in fine*, & ſic intelligendus Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *q.* 21. *n.* 4. Steph. Daluin. *de poteſt. Epiſc.* 21. *n.* 29. vbi quòd poteſt quis iura Epiſcopalia plenè, & voiuerſaliter præſcribere contra Epiſcopum in Eccleſia alioqui Epiſ opo ſubiecta, latiùa in fra *alleg.* 127.

6 † exempti exemptione data ab Epiſcopo ad eius reuerentiale illi tenentur, ſicus ſi Pontifex exemerit ab Ordinario; quia tuoc quoque reuereoriali iore exemptio conceſſa eſſe cenſetur. Ita Pure. *dec.* 115. *p.* 3. quem referunt, & ſequuntur Fuſch. *d c* 20. *n.* 22. Cochier *de iuriſdict. Ordinary in exemptos part.* 4. *q.* 34. Quintil. Maodoſ. *in tr. de ſignatura gratia, verb. exemptionis ab Epiſcopis, verſ. an autem exemptie*, Fr. Emmao. *qu. Regul. ſom* 2. *q* 63. *art.* 9. Aſcan. Tombarin. *de iure Abbat. & Prælatorum tam regularium, quàm ſecularium Epiſcopis inferiorum te.* 1. *diſſ.* 16. *qu.* 7. *in fine*, & ſic intelligendus Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *q.* 21. *n.* 4. Steph. Daluin. *de poteſt. Epiſc.* 21. *n.* 29. vbi quòd poteſt quis iura Epiſcopalia plenè, & voiuerſaliter præſcribere contra Epiſcopum in Eccleſia alioqui Epiſ opo ſubiecta, latiùa in fra *alleg.* 127.

7 A poteſtate Epiſcopi poteſt eriam Eccleſia eximi, & ad Religioſos transferti per præſcriptionem, vt probant text *in c. cum olim, verſ. quia, & in c. audiite*, cum multis aliis, *de præſcript. & in c. cum olim*, 14. *ad finem verſ. quia verè, de priuileg. & in c. cum perſona, verſ. ſi autem, eodem tit. lib.* 6. quibus locis ita obſer- uant Doctores communiter, & latè Balb. *de præſcript. par.* 1. 5. *principalis qn.* 11. *à n.* 3. Cochier. *de iuriſdict. Ordinary in exemptos par.* 1. *q.* 3. *n.* 7.

8 Non obſtat text. *in dict. c. cùm non liceat*, omiſſis enim aliorum intellectibus, de quibus Pariſ. *ibi n.* 42. facile reſpondetur text. illum ſolum negare præſcriptionem per quam omninò extinguitur obedientia Epiſcopo à ſubditis debita: non autem eam per quam talis obedientia aliis aequiritur, hanc enim expreſsè admittit text. *in d. c. cum olim*, cum ſimilibus de quibus Bald. *vbi ſup. qu.* 22. & in præſcriptione probat text. *in c. cùm ex officij, de præſcript.* & vltra Bald. *dicto loco q.* 16. notat Bernard. Diaz *reg.* 604. *limit.* 3. Card. Tuſch. *pract. concl. tom.* 5. *lit. L, concl.* 241. *& lit. O, concl.* 5.

9 Minus obſtat *d. c. cùm venerabilis*, non enim poteſtatis quæſtio ibi erat, ſed voluntatis, de quibus, ſciebat. iuribos Epiſcopus fecit remiſſionem, & ideo in ſummatio habetur, quod remittens ſeruitia, non intelligitur procurationem, ratione viſitatioois remiſiſſe, & vltra Ordinarios ibi notat Felin. *in d. cum officij, n.* 18. *verſ. & nota.*

10 Quæter aliquis an in illis caſibus, in quibus Epiſcopus poteſt ſubditos à ſua iuriſdictione eximere, poſſit exemptiones à ſe conceſſas reuocare? Io qua quæſtione habetur communiter, quod reuocare oon poteſt, Franc. *in c. docet, n.* 4. *verſ. quid autem ſit, de reg. iuris in* 6. Reſtaur. *in tr. de Imperat. q.* 114. *n.* 4. Felin. *in c. nouit. n.* 11. *de iud.* Abb. *in c. & ſi clerici* 5. *de adulteriis col.* 4. *eodem tit.* per gloſſ. *in c. cum ex ee, verb. ſeptennie*, vbi Ioan. Andr. *de elect. in* 6. addit. *ad Rom.* poſt Ol. drad. *conſ.* 201. præcipuè cum exemptio plene ſuum ſortita fuit effectum, ſeu cum res integra eſſe deſiit, tunc enim regulariter pœnitentiæ locus eſſe non ſolet, *c. quod ſemel, de regul. iuris in* 6. Reſtaur. *d. num.* 24. me citato *in hoc loco* Aſcan. Tambutio. *de Iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quàm ſecularium*

11 *Epiſcopis inferiorum te. t. diſſ.* 16. *q.* 10. *in fine*, nam † eſt de plenitudine poteſtatis ſolius principis reuocatio priuilegij à ſe conceſſi, vt poſt multos notauit Bald. *l.* 2. *col.* 8. *C. de ſeruit. & aqua*, & Felin. *in d. c. nouit, n.* 21. *& ſeq.*

ALLEGATIO XC.

Epiſcopus an poſſit licentiam concedere legendi libros prohibitos, & imprimendos approbare?

SVMMARIVM.

1 *Librorum ſana doctrina ad virtutem homines trahit, & à vitiis abducit.*

2 *Libri improbi, religionique noxij ſunt apti ad diſſenſiones & tumultus excitandos.*

3 *Hæreticorum liberum peruerſa dogmata melius eſt ignorare, quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere.*

4 *Hereticorum libri tanquã aſpidum oua ſunt fugiendi.*

5 *Libros prohibitos habentes non ſatisfaciunt illos comburendo, ſed neceſſariò eos deferre debent Superiori.*

6 *Reuerendiſſimus Sacri Palatij Magiſter viris doctrina, ac morum honeſtate pollentibus dare ſolet in Romana Curia licentiam legendi libros prohibitos.*

7 *Epiſcopi hocorum Ordinarij hodie non poſſunt dare licentiam legendi libros prohibitos, cum hoc tantum tribuatur Illuſtr. Cardinalibus Inquiſ. in plena Congreg.*

8 *Inquiſitores ipſi non poſſunt libros damnatos legere, niſi eis ab Apoſt. Sede, vel per Sacram Congr. Inquiſitionis fiat facultas.*

9 *Libri in Vrbe imprimi non poſſunt abſque examine, approbatione inſcriptis Vicarij, & Palatij Apoſtol. magni Magiſtri.*

10 *Epiſcopi, & inquiſitoris hæretica prauitatis examen, & approbatio librorum imprimendorum extra Vrbem requiritur.*

11 *Pœna impoſita contra imprimentes libros abſque requiſita licentia, qua ſit? oſtenditur.*

12 *Libros vendere, aut apud ſe retinere ſub excommunicationi, & pecunia panis, nullus valet, niſi primum approbati & examinati fuerint ab Ordinario.*

13 *Excõmunicatio impoſita à Concilio cõtra vendentes, aut apud ſe retinentes libres ſine Epiſcopi licentia, illa eſt reſeruata, niſi tales libri eſſent hæreticorum.*

14 *Regulares volentes libros imprimere, vltra Epiſcopi, & Inquiſitoris examinationem, & approbationem, licentiam quoque à ſuis Superioribus impetrare tenentur.*

INTER ſalubres admoniones, quas Imperator Baſilius filio ſuo Leoni dedit, ſequens circa librorum lectionem non eſt contemnenda. *Per hiſtorias veteres ire ne recuſes, ibi reperies ſine labore, qua alij cum labore collegerunt; atque illunc hauries, & bonorum virtutes, & improborum vitia: vita humana varias mutationes, & rerum in ea connexiones, mundi huius inſtabilitatem, & multorum præcipites caſus; & vt verbo complectar, malorum facinorum pœnas, & bonorum præmia, quorum illa fugies, ne in diuina iuſtitiæ manus incidas: hæc amplectere, vt præmia, quæ illa conſequuntur, potiaris.* Ex qua admonitione colliges quantum ſana librorum doctrina ad virtutem homines trahit, & à vitiis abducit, ſicut è contra praua eorum lectio legentium aures corrumpit; hæc penitus reſpuenda, quia plus eſt occitura inſipientibus, quam profutura ſapientibus, vt dicit Sulpit. *in dialogo* 1. *§.* 1. & Vlpian. *in l.* 4. *§. tantundem, ff. familiæ erciſc.* apertiſſimis verbis aſſerit libros improbatæ lectionis protinus eſſe corrumpendos, ibique

eos

eos assimilat malis medicamentis, pro quibus Iudex officium suum interponere debet.

2 Rempubl. 6 expedit malis hominibus expurgari, vt illa pace, & tranquillitate lætetur, *l. congruit, ff. de officio Præsidis*, eo magis expedit exputgari improbis libris, religionique noxiis, qui sunt magis apti ad dissensiones, & tumultus excitandos Hinc Plato *lib. 7. de legibus*, Poëtarum libros, qui de Diis suis parum religiosè loqui videbantur, repudiandos, & extirpandos censuit. Et Valer. Max. *lib.* 1. *cap.* 1. scribit, quod cùm Romæ reperti fuissent libri qui nonnihil videbantur soluere religionem, Prætor Vibanus ex auctoritate Senatus in conspectu populi crem auit. Et Tullius *lib.* 1. *de natura Deorum* refert Protbagoram Alderitem, quod libros noxios religioni scripsisser, Athemensium iussu Vrbe, atque agro exterminatum, librosque eius in concione combustos.

3 Si Ethnici suæ falsæ religionis amatores, quicquid illi obnixium scripsum reperiebant, igne concremabant, radicitùsque euellebant, quantò fortius nos, qui Christianam, Catholicam, & veram religionem amplexi sumus, hæreticorum libros, qui illam euertere impiè studeut, prorsus supprimere, & abolere debemus, non splùm propter falsam doctrinam, quæ in eis continetur, sed etiam ne remaneant facinorosæ peruersitatis vestigia, sed flammis combustà depereant, *l. damnato, §. nec vero, C. de hæret. l. quicunque, §. omnes verò, C. eodem tit.* & de hæreticorum libris scribens S. Isidor. *in reg. c.* 8 asserit melius esse eorum peruersa dogmata ignorare, quàm per experientiam in aliquem laqueum erroris incurrere,

4 & † perdendos esse hæreticorum libros tanquam aspidum ova scribit S. Greg. Nazianz. *oratione* 2. *de fide*, quia, vt ille inquit, *nata sunt ad asfides, & basiliscos procreandos.* Quare Concil Trid *sess.* 3. indicem librorum fieri iussit, vt omnes scirent, qui libri cauendi essent, & qui tradendi. Omnes enim siue falsam, vel erroneam contineant doctrinam aduersus Religionem, & Catholicam Fidem, siue contra bonos mores, abolendi penitus sunt; nam istos etiam è Republica esse eliminandos docet Arist. *lib.* 7. *Politic. cap. vltim.* Vnde idem in poët *l* 1 racite reprehendit Hermogenem, & Nicocharem, propterea quod hominum corruptos mores crimine expressissent Postea Concilij Trid. Patres in indice librorum prohibitorum summa prudentia, & maturitate ita statuerunt. *Libri, qui res lasciuas, & obscœnas ex professo tractant, narrant, aut docent, cum non solùm Fidei, sed etiã morum, qui huiusmodi lectione corrumpi solent, ratio habenda sit, omninò prohibentur, & eos qui habuerint, seuere ab Episcopis puniãtur. Antiqui verò ab Ethnicis conscripti propter sermonis elegantiam, & proprietatem permittantur, nulla tamen ratione pueris prælegendi sunt, &c.* Concilio III. Toletano in Hispania Episcopi Catholici duodecimo Leouigildi Regis anno libellum à Gothis Arrianis editum detestabantur, vt refert Ioan. Filesacus *de sacra Episc. auctoritate c.* 1. §. 7. *vers. Eutychetis*, vbi ex Seuero Sulpitio *Dial.* 1 *c.* 2 ait Episcopos frequentibus decretisse Synodis ne quis Origenis libros legeret, aut haberet; probatque à principio illius § librorum improbatæ lectionis, & qui scæuum aliquod dogma contineant, vt loquuntur Imperatores, damnandorum ius ad Episcopos semper spectasse.

5 Prohibitos libros habentes, non satisfaciunt illos comburendo, sed necessariò eos deferre debent Inquisitoribus, vt resoluunt Pena *in add. ad Emeric. p.* 2. *tom.* 3 *versic. propterea.* Martin. Delr. *disquisit. magic. lib.* 5. *sect.* 17. *verf sunt autem, tales libri*, Sanch. *in præcepta Decalogi lib. a. c.* 10. *n.* 56. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib* 8. *c* 16. *quæ* 11. Ricc *decis.* 251. *n.* 4 *& decis.* 180 *n.* 7 *p.* 4 Farinac *de hæresi, q* 180 *n* 40 Soria *in Bullam Cœna c.* 1. *disp.* 15. *concl.* 3. *n* 4 Duard. *in eandem Bullam lib.* 2. *can.* 1 *q.* 52. *n.* 1. Hornobon. *de examin. eccles. p.* 2. *tr.* 11. *c.* 7. *q* 15 *ref.* 2. me citato *in hoc loco* Diana *moral. resp. p.* 1. *tr.* 11. *resp.* 37. Quicquid contrarium sentire videatur Zanch. *de haret. c.* 7. *sub n.* 1. Vel † licentiam legendi obtinere, quam in hac Romana Curia concedere consueuit Reuerendissimus Sacri Palatij Magister, qui eam nonnisi Viris doctrinæ, ac morum honestate pollentibus dare solet. Verum pro habitantibus extra Curiam, quicquid antiquius esset constitutum, negotium hodie est absolutum ex Constitutione Pij IV. quæ incip. *Cum inter crimina*, per quam huiusmodi facultas tribuitur tantum Illustrissimis Cardinalibus Inquisitoribus in plena Congregatione Sed hodie strictiùs hoc procedit; quæcunque enim licentias legendi & babendi libros prohibitos reuocauit Vrbanus VIII. *in sua Constit.* 11 cip. *Apostolatus officium, sub Dat. Romæ* 2. *Aprilis* 1631. ibi, *Motu proprio, &c. omnes & singulas licentias legendi, & habendi libros quoscunque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, semper Constitutiones Apost. etiam ratione Astrologiæ iudiciariæ, vel alias quomodolibet prohibitos, quibuscunque personis laicis & ecclesiasticis tam sæcularibus quam Regularibus cuiuscunque Ordinis, Societatis, & institutis existentibus, ac quacunque Dignitate etiam ecclesiastica fulgentibus, cuiuscunque status, gradus, conditionis, qualitatis, & præeminentiæ etiam specialis nota & mentione dignis, ac per litteras Apost. ad tempus, seu ad vitam, & aliter quomodocunque, & ex quacunque causa tam in forma Breuis, quam aliter quomodocunque à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, seu à quibuscunque aliis à Nobis, vel ab eis facultatem, & auctoritatem habentibus, non tamen à nobis metipsis per litteras Apost. etiam in forma Breuis, seu chirographum manu nostra signatum concessas earum tenores præsentibus pro expressis, & insertis habentes, hac nostra perpetuo valitura Constitutione reuocamus, cassamus, & annullamus*, &c. refert nouissimè Laurer. de Franchis *in controuers. inter Episcopum, & Regulares pag.* 198 *cum seqq.*

7 Vnde Episcopos loci Ordinarios hodie non posse secum dispensare circa lectionem librorum prohibitorum, nec dare licentiam legendi libros prohibitos resoluunt Petr. Binsfel. *in Lutpa, C. de malefic. & mathem. versic. nec etiam Episcopi*, Nauar. *conf.* 1. *quæst.* 36. *sub tit de constitution* Martin. Delr. *d sect.* 1. *versic. solus Pontifex alibus*, Azor. *d. cap.* 1 *quæst.* 7. Sanch *d c.* 10. *n* 43. nouissimè me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcellent. Episc dog. p.* 2. *c.* 6. *n.* 75

8 Immo nec ipsi Inquisitores possunt libros damnatos legere, nisi eis ab Apostolica Sede, seu per Sacram Congregationem Inquisitionis fiat facultas, stante Constitut. Iulij III. incip *Cùm meditatio cordis*, quæ expressè reuocat omnes, & quascunque facultates legendi libros damnatos, concessas quibuscunque personis cuiuscunque status, ordinis, & conditionis, etiamsi Episcopali, vel Archiepiscopali, vel alia maiori dignitate Ecclesiastica, seu sæculari præeminentia fulgeant, cum qua concordat *Constit.* 49. Pauli IV. quæ incip. *Quia in futurorum euentibus*, & alia eiusdem *constitut.* 119. quæ incip. *Cùm pro munere, quod sustinemus*, nouissimè S. D. N. Vrban. VIII. per suas litteras in forma Breuis, incip. Apostolatus officium, sub Dat. Romæ apud S. Petrum 2. Aprilis 1631. *Motu proprio, & ex certa scientia reuocat, cassat & annullat omnes, & singulos licentias legendi, & habendi libros quoscunque ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, seu per Constitutiones Apost etiam ratione*

Astrologia iudiciarè, vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuscumque personis laicis, & ecclesiasticis tam secularibus, quam Regularibus cuiuscumque Ordinis, Societatis, & institutis existentibus, ac quacumque dignitate etiam ecclesiastica fulgentibus, cuiuscumque status, gradus, conditionis, qualitatis, & praeminentiæ etiam specialis notæ, & mentione dignis, ac per litteras Apost. ad tempus, vel ad vitam, & aliter quomodocumque à Romanis Pontificibus, non verè à metipso concessas, &c. & Vrbani VIII. de qua supra. Ita Suar. *de Fide disp* 20. *sect.* 2. *n* 28. Sanch *in præcepta Decal. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 46. Anton. Riccius *de Iure person. lib* 5. *c.* 55. *n.* 4. Quicquid contradicat Farin *de hæresi quæst.* 180. *n* 43. Bonac. *in Bull. Cœnæ tom.* 3. *disp.* 1. *q.* 2. *punct.* 4. *n.* 10. Diana *p.* 4 *tract.* 8. *ref.* 46.

Episcopi absque Inquisitore possunt cognoscere, decidere, & terminare causas illorum, apud quos reperiuntur libri prohibiti non sapientes manifestam hæresim, *vel* accusatus, *de hæres.* Eymer. *in direct. Inquis. q.* 45 *num.* 2 Laurea. de Franchis *vbi suprà, pag.* 598. *vers. ad* 8 & censuit *Sacra Congregatio S. Rom. generalis & vniuersalis Inquisitionis, sub die* 5. *Decembris* 1612.

9 Ne libri imprimerentur aliquid continentes religioni, aut bonis moribus contrarium, prohibet Summus Pont. Leo X. *Constit.* 15. incip. *Inter solicitudines, de anno* 1515. easque in Vrbe imprimi vetat absque examine, & approbatione in scriptis vt sui Vicarij, & Sacri Palatij Apostolici Magistri, §. 1 & 5 Et in aliis diœcesibus Episcopi, & Inquisitoris hæreticæ pravi-
10 tatis, *d* § 1 † Contrarium præsumentes libros amittunt, publicè libri comburuntur, ducatos centum fa-
11 bricæ S. Petri de Vrbe † persoluunt, per annum ab exercitio imprimendi suspenduntur, & excommunicationis sententiam incurrunt, §. 3. & crescente eorum contumacia supradicti Papæ Vicarius, in Vrbe, & Episcopi alibi pœnas augeant, §. 4.

Extat decretum Concilij Lateranensis sub eodem Leone X *sess.* 10. his verbis. *Statuimus, & ordinamus quod de cætero perpetuis futuris temporibus nullus libri aliquem, seu aliam quamcumque scripturam tam in Vrbe nostra, quàm alias quibuslibet ciuitatibus, & diœcesibus imprimere, seu imprimi facere præsumat nisi prius in Vrbe per Vicarium nostrum, & sacri Palatij magistrum; in aliis vero ciuitatibus, & diœcesibus per Episcopum vel alium habentem peritiam sceatia libri seu scripturæ huiusmodi imprimendæ, ab eodem Episcopo ad id deputandum, ac Inquisitorem hæreticæ pravitatis ciuitatis, seu diœcesis, in quibus librorum impressio huiusmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manu propria subscriptionem sub excommunicationis sententia gratis, & sine dilatione imponendam, approbentur. Quòd si temerè præsumpserint, vltra librorum impressorum amissionem, & illorum publicam combustionem, & pœnam pecuniariam, & anno continuo exercitio impressionis suspensionem, excommunicationis sententia ipso facto existat.* Idem fere habetur in Indice librorum prohibitorum *reg.* 10. vbi decretum præfatum Concilij Lateranensis confirmatum, seu innouatum fuit.

11 Postea Concil. Trid *d sess.* 4. *in Decreto de editione, & vsu sacrorum librorum*, sub prædictis anathematis, & pecuniæ pœnis decreuit, ne aliquis in futurum vendere, aut etiam apud se retinere libros valeat, nisi primum examinati, probatique fuerint ab Ordinario, eo maximè si de rebus sacris tractent. Pro intellectu, & totius materiæ cognitione vide Castr. *lib.* 1. *de potest. legis pœnalis c.* 8. *vers. est etiam quædam lex*, Cunar. *lib.* 4 *var. cap* 17 *n.* 1. *vers. at hisce calamitatis temporibus*, Felician. *de censur. tit de excommunicatione, c.* 24 *vers. qui librum*, Andr. Gambar. *de offic. tit Legati de latere lib.* 2 *n.* 430 Fusch *de Visit. l.* 5. *c.* 31 *n* 9. Zoes. *instit. moral. p.* 1. *l.* 8. *c.* 17. *quæs.* 1. Campan. *in diuersorio Iuris Canon. rubr.* 12. *c.* 13. *n.* 1. Valer Reginald *in praxi fori pœnit. lib.* 19. *c.* 13. *sect.* 4 *n.* 556. Cened *ad Decretal collect.* 8. *n.* 7. Cherubin post hæc scripta visus, *in compendio Bullarij in scholiis ad prædictam Leonis Decimi Constitutionem*, Piasec. *in praxi noua Episcop. par.* 2. *c.* 3. *n* 41. *vers. & primò.* Homobon. de Bonis *de examine Ecclesiast. tr.* 7. *c.* 1. *quæs.* 9. *in princ.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. p.* 2. *c.* 6. *n.* 76. latè Bonacin. *de censur. extra Bullam disp.* 2. *q.* 2. *punct.* 16. Alter. *in expos. Bullæ lib.* 5. *disp.* 2. *c.* 8. *quæs.* 2. † Quæ quidem licentia 13
in scriptis est habenda, vt *ia d. Constit.* & in Concilio Trid. *locis proximè citatis.* Excommunicatio verò supradicta est reseruata Episcopo, nisi tales libri essent hæreticorum, quia tunc Summo Pontifici reseruaretur, ita ex Catech. Neapol. resoluit Iacob. de Graffiis *in dec. aureis p.* 1. *lib.* 4. *c.* 24. *n* 9.

Subiicit Concilium Trid. *loco citato*, quòd si vo- 14
lentes imprimere, Regulares fuerint, vltra prædictam examinationem, & approbationem, licentiam quoque à suis Superioribus impetrare tenentur, recognitis per eos libris iuxta formam suarum ordinationum. Sub qua Concilij decisione continentur lectiones, annotationes, disputationes, conciones, & alia simili; necnon tractatus permanentes, tum ad deuotionem, tum ad quietationem conscientiarum, stimulationes Fratrum, & cætera huiusmodi, quæ sibi inuicem communicant Fratres, modo cummunicent ad effectum imprimendi, vt declarauit *Sacra Cong.* prout referunt Capucin. *in compendio priuilegiorum Mendicantium, verb. imprimere*, Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *q.* 104. *art.* 1. *in fine* Galett. *in margarita casuum consc. cas. verb legere*, Cherub. *loco suprà citato*, & ex hoc loco post primam impressionem me non citato plura mutuatus est Aloys. Rice. *Neapol. dec.* 160. *n.* 6 *p.* 4. Nouar *in sum. Bullarij tit de librorum impressione n.* 2 me citato *in hoc loco* alter Nouar. frater *in lucerna Religiosorum verb. impressio librorum, à princ.*

Vnde Suar. *de censur. disp.* 25 *sect.* 7. *n.* 2. Azor *d. q.* 2. 15
Aliter. *d. c.* 8. *q.* 2. Filliuc. *tr.* 14. *c.* 6. *q.* 6. *n.* 83. resoluunt si manuscripta, quæ aliis communicantur, tractant de rebus sacris, incurrit excommunicationem Concil. Trid. *d. sess.* 4. *ad fin.* Subdit verò Bonac. *d. disp.* 5. *q.* 2. *p.* 6 *n.* 12. *vers. hoc tamen*, hoc debere intelligi modo huiusmodi manuscripta dici possint liber, quia in Tridentium mentio fit de libris, ea quo sequitur, aie Bonacin communicantem alteri conciones, scripta Theologica, priuatas orationes, prælectiones, annotationes, obseruationes de rebus sacris non examinatas, & approbatas iuxta supra scriptam solemnitatem, non incidere in excommunicationē, quia Concilium loquitur de libris, qui scribuntur, vel eduntur vt aliis communicentur, & diuulgentur, huiusmodi autem manuscripta non fuerunt scripta vt diuulgentur per modum librorum, sed ad priuatum vsum, & commodum Ita Suar. *loco citato n.* 3 Azor *q.* 4. Filliuc. *loco citato n.* 5. & Alter *d. q.* 6.

Verùm in eligendis conclusionibus, informationi- 16
bus, poëmatibus, aut orationibus in alicuius laudem compositis, quamuis non fiant in modum libri, seruanda est prædicta solemnitas iuxta dispositionem dicti Concilij Lateranen. ibi, *quicumque liber, aut quæcumque alia scriptura*, & ioan. *d. reg* 10 *I dicas*, ibi, *in librorum, aliarumve scripturarum impressione*, &c. Azor. *d. q.* 2. Alter *d. q.* 1. Filliuc. *d. q.* 6. *n.* 84. Bonac. *d. punct.* 16. *n.* 11 vbi ait Mediolani vsu receptum esse, vt consultationes, & aliæ scripturæ, quibus litigantes in foro contentioso vtuntur, absque, prævio Superiorum examine & approbatione imprimantur;

quam

quam conſuetudinem recte priam videri aſſerit ſcientibus,& forte annuentibus locorum Ordinarijs, & Inquiſitoribus,quia non vacat tempus ad hæc omnia examinanda,& periculum ſæpe eſt in mora, ex qua litigantes non leue damnum paterentur: idem vidi obſeruari in Curia Matritenſi, dum ibi nonnullas informationes Iuris typis darem.

ALLEGATIO XCI.

Epiſcopus circa Medicos quam habeat auctoritatem?

SVMMARIVM.

1 *Medici quoties ad gradus Doctoratus ſunt promouendi,vltra Fidei profeſſionem ſunt obligati iurare in manibus Epiſcopi, vel Rectoris obſeruare ſtatutum factum per Pium V.*
2 *Medici vltra tertium diem agrotum non viſitent,niſi per Confeſſarij ſcriptum ipſis de infirmi Confeſſione fides fiat.*
3 *Medici non ſeruantes Innoc.III.& Pij V.conſtitutiones,quas pœnas incurrant,oſtenditur.*
4 *Conſtitutiones Innoc.III.& Pij V quibus habetur,vt cum Medici infirmum viſitant,eum faciant confiteri,intelliguntur de quacunque infirmitate,qua ex ſe lectum petat.*
5 *Medici an ſint nobiles?oſtenditur,& num 6.*
7 L.vlt.ff.de iure immun.*declaratur.*
8 *Medicus Regu magnam conſequitur dignitatem.*
9 D. Antonius Batboſa,*parentis Auctoris annunculus magnus, & D.Balthaſ. Dazaredo eius concionis, Regni Portugalia Protomedici,laudantur.*
10 *Medicina præſtantia,atque dignitas è Sacris litteris colligitur.*
11 *Chriſtus Dominus Saluator noſter à Sacris Scriptoribus medicus ſæpe ſolet appellari.*
12 *Medici tanquam Dei miniſtri accerſendi, & ad eos diuino primùm freti auxilio confugere debemus.*
13 *Aſa Rex, quoniam ſe totum humanis applicuit remedijs,nulla Dei habita cognitione,mortuus eſt.*
14 *Chriſtus Dominus cur lutum poſuit oculis cæci,cum eum ſanauit,oſtenditur.*
15 *Parochi ſicut ad animas curandas fuerunt inſtituti, vt illarum ſaluti inuigilent;ſic medici ad curanda corpora conſtituti obſtringantur induſtria,conſilio, & labore morbo laborantibus opem ferre.*
16 *Medici ſicut ſolent agrotos admonere,vt à noxijs abſtineant,ne morbum contrahant, ita opportunè eoſdem debent inſtruere,vt animi morbos,ac vitia declinent, ex quibus corporis agritudines multoties ſubſequuntur.*

1 QVOTIES a medici ad gradus Doctoratus ſunt promouendi vltra Fidei profeſſionem per ipſos faciendam, ſunt obligati iurare in manibus Epiſcopi, vel Rectoris obſeruare ſtatutum factum per pium V.Pont.Maa.*in ſua Conſt.*incip. *Super Gregem Dominicum,Dat.ſub die 8.Martij 1566 anno primo ſui Pontificatus*, in confirmationem antiquæ & ſalutaris Decretalis Ionoc.III.*in Concilio generali*, incip. *Cùm*
2 *infirmitas,de Pœnit. & remiſſ.* vt † cum ad infirmum vocantur, primùm eum moneant, & inducant ad procurandam ſalutem animæ, vocando medicum ſpiritualem;hoc addito nouiter ipſi Decretali quod mediei vltra tertium diem ægrotum ne viſitent, niſi per Confeſſarij ſcriptum ipſis de infirmi Confeſſione fides fiat,vel niſi Confeſſarius ex iuſta cauſa longius tempus infirmo concedendum iudicet;præcipit igitur Vniuerſitatibus,& Collegijs, vt cum liceotiam medendi alicui conceſſerint, aut ad Doctoris gradum eum promouerint, exigant ab eo iuramentum hæc ſeruandi,referunt Quaranta *in ſumma Bullarij verb.medicus*,Nauar.*in man.c.* 25.*n.*60 *verſ.tertio.* Fuſch.*de Viſitat.lib.*2 *cap.* 30. *à n.* 5. Cened. *ad Decretal.collect.*107.*n.*6.*& collect.*166.*n.*3.Fr.Ludou Beja *reſponſ.caſuum conſcientiæ pars.* 1. *caſu* 11. Armendar.*in addit.ad recopil.legum Nauarræ lib.*2.*tit.*23.*l.*3.* *de medicis*,latiſſimè Sanch.*in præcepta Decalogi lib.*3. *c.*16.*n.*2.*cum multis ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſ.*399.latè Diana *mor.reſ.p.*3.*tr.*4.*reſ.*93. vbi *in fine verſ.dico quinto*,poſt Seort. & Saoeh. tenet iuramentum à medicis præſtitum eaequendi decreti, ſolum intelligi io quantum dicta Conſtitutio Pij V.vſu recepta eſt, Zambran.*de caſibus in are. mortis cap.* 4.*in princ.num.*11.

Medici non ſeruantes in viſitatione infirmorum 3
ad lectoa iacentium prædictas Inooc. III. & Pij V. Conſtitutiones, ſunt arcendi ab ingreſſu Eccleſiæ, item & periutiae priuandi gradu, per *d. Conſtit. Pij V.* & incurrunt eacommunicationem ipſo facto per Conſtitutionem Synodalem Papiæ *cap.*36 *p* 3.quam refert Mar. Anton. *var.reſol.lib.*1.*reſo.*112. aliàs *vlt. caſu.*39.& per Conſtit.Synod.Segobien. *lib.* 1.*tit.*4. *cap.*12.quam refert Aloyſ.Ricc.*d.reſolut.*399.*num.*2. & per Cooeil. IV. *Bracharen. act.* 5. *cap.*31. in hæc verba. *Præcipit ſancta Synodus ſingulis huius Prouincia medicis ſub excommunicationis pœna,vt quo primùm die ægrotos decumbentes inuiſent,illos de ſaluari ſaltem Confeſſione facienda admoneant. Alioquin ſi cum illos reuiſent,id prætermiſſum fuiſſe compererint, denuo admoneant,addita comminatione, qua teſtentur ſe amplius non reuerſuros, nec decumbentium curam habituros, ſi cum tertio vodierint factam ſaltem ab agrotis Confeſſionem non reperient. Quod niſi re ipſa medici compleant, prædictam excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrant, & indicta ab Ordinarijs multa pijs vſibus applicanda puniantur.*

Quidam prædictas Innoc. & Pij V conſtitutio- 4
nes intelligunt de infirmis à morbis vitæ periculum afferentibus,quaſi ſecus ſit quando conſtat morbum periculo carere.Ita Nauar.*d.cap.*35.*num.*61. Vega *in ſum.tom.*2.*cap.* 35 *caſu* 3. Iaeob. de Graffiis *in aurtis dec.part.*1.*lib.*3.*cap.*12. *num.* 7. Ft. Emman. *in ſumm. com.*1.*cap.*246.*in fine.& quæſt.regul.tom.*1.*q.*47.*art* 3. Scot.*in Bullas Pontif.epis* 89. *Theorem.*215. Homob. *de ſtatib.p.*2.*c.*5.Diana *citato loco*, Xambran.*d. c.*4.*in princ.n.*11.Mar.Anton *d.caſu* 30 *verſ.ceterum*,vbi addit tenendum ſemper pro tutiori via infirmitatum omnem eſſe periculoſam,ſi infirmus iaceat in lecto, eum in temporia momento infirmus repente infirmitate aggrauetur, prout præ oculis quotidie habetur mors. Verùm alij melius prædictas Conſtit. intelligunt non de ſolo morbo periculoſo, ſed de quocunque,qui non ea deliciis,nec ea ſolo podagræ impedimento,ſed ea ſe lectum petat. Ita Suar. *tom.* 4. *diſp* 75.*ſect.*3 *n.*4.*&* 5.Alnyſ.Ricc.*d.reſ.*399. *num.*2. Sancb.*d.c.*56.*n.*7.

Verùm ſi æger in probabili mortis periculo conſtituatur,non eſt deferendus à medico, etiamſi pertinax ſit in renouenda Confeſſione, immo idem dicendum eſt quoties medici abſentia eſſet grauiter ægro nocitura, & quod plus,quando creditur certo monitionem nihil profuturam ob ægri obſtinationem, nec medicus tenetur eum admonere, nec eum deſe-

tere Ita Sanch.*d.cap.16.num.10.11. & 16.* Villalob. *in ſum.tom.1.tract.9 diſſic.27.num.5.* Diana *d.reſol.93. verſ.ſecus*, vbi *in verſ.dico quartò*, ſubdit non eſſe neceſſarium, quod medicus exigat fidem Sacerdotis in ſcriptis ſed ſufficit teſtimonium illorum, qui eius curam gerunt, ſi ſint fide digni, & *in verſ.dico ſecundò*, tenet ſupradictam mentionem ſatis eſſe, vt medicus faciat per alium.

5 Illud hîc non ingratum erit diſſerere, an medici nobiles ſint? Pro parte negatiua facit text. *in l. vlt. ff. de iure commun.* vbi inter alios vilem, & mechanicam artem exercentes Iureconſultus eos recenſet: facit etiám text. *in l. ambitioſa*, ibi, *ob liberalem artem, vel medicinam, ff. de decretis ab ordine faciendis*, cum aliis, quibus probari videtur medicinam liberalem artem non eſſe, vt contendit Ioan Gsrc. *de nobilit. gloſſ. 48. § 4. n.12.* iunctis multis, quæ in illius vtiliſſimæ, & neceſſariæ artis inuidiam, atque odium ſcribunt plures citati per Tiraquell. *de nobilit c.44. ferè per totum* Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi p.10. conſid.26.* Gamar. *de excellentia legalis ſcientiæ, ad finem*, & alij diſputantes quæſt. illam, an Medici Iuriſperitis ſiot præferendi?

6 Verùm, quia ſæpiùs bonam eorum operam ſum expertus, honore dignos ſemper profitebor, vt monet Sacra pagina, *honora medicum propter neceſſitatem*; & quia ſcio Leges docentibus æquiparari *in l. medicos, C. de profeſſor. & medicis lib.10.* & optimam rationem colliges ex *l.1. §. medicorum, ff. de variis & extraord cognit.* dum ait esndem eſſe cauſam medicorum, & profeſſorum Iuris: iunctis multis, quæ de eiuſdem artis excellentia, & prærogatiuis late proſequuntur Tiraq. *d.c.31. à n.339.* Pineda *in vita S. Ioannis Baptiſtæ lib.2. art.3 c.3. peg.284.* Caſſan. *d.p.10. conſid. 43;* Vnde autem primum cœperint medici nobilitari, explicat Briſſon. *ſelect lib.2 c.3.*

7 Non obſtat *d.l vltim ff. de iure immunit.* cum ſimilibus; quia reſpondetur cum Tiraq *d.c.31.n.523.* diſtinguendo partes medicinæ: aliæ enim ſpeculatiuæ ſunt, & ex iis artem eſſe liberalem fateri oportet: alia chirurgia, & hanc illiberalem, ſeu mechanicam eſſe fatentur, etiamſi ipſi medici, quia ſe illi ſeet chirurgi manu operantur: quia autem medici olim chirurgicum ſimul exercebant, vt ex *l. qua actione, §. vltimo, ff. ad legem Aquil* & pluribus aliis ex Iure nnſtro, atque bonis auctoribus comprobat Briſſon. *d.lib.2.c.4.* non immeritò hac ex parte medici inter mechanicam artem exercentes recenſentur *in d.l. vlt.* quamuis propter alias partes, quæ ſpeculatiuam reſpiciunt inter Philoſophos, Rectores, & Grammaticos ponuntur ab Vlpiano *in l ſed & in princ. ff. de excuſat tut.*

8 Medicus Regis magnam conſequitur dignitatem Caſſan. *in catalogo gloria mundi, part. 5. conſiderat. 24. verſic.127 & part.6. conſider. 15.* Tiraquel. *d.cap.30. num 11.* Boër. *dec.221. nu 11.* † In noſtro igitur Portugaliæ Regno magis afficitur honoribus, quod ſatis noſtria probant dominus meus Doctor Antonius Barboſa, magnus parentis mei auunculus, qui Protomedicus Portugaliæ extitit, ac intimus iofantis Cardinalis Henrici, poſtea vltimi Luſitaniæ Regis Cubicularius, quem nobilitas luget: Et hac noſtra tempeſtate inſignis Doctor Balthaſar Dazeredo conciuis meus, nunc meritiſſimus illius Regni Protomedicus, & Conimbricenſis Academiæ Medicinæ primarius profeſſor emeritus, vir generoſus, & Chriſti Cruce inſignitus, qui Regis noſtri Philippi III. munificentia beneficiis auctus, Luſitanicæ gentis decus eſt, & ornamentum.

10 De medicinæ præſtantia, atque dignitate in Sacris litteris præclara teſtimonia collecta legimus, veluti in *Eccleſ cap.30.* cùm dicitur, *honora medicum propter neceſſitatem; etenim creauit illum Altiſſimus*; & deindè, *à Deo eſt omne medela*; & paulò poſt: *Altiſſimus creauit de terra medicinam; & vir prudens non abhorrebit illam*; & paulò poſt: *Fili in infirmitate tua da locum medico, etenim illum Dominus creauit, & non diſcedat à te, quia operatione ſunt neceſſaria.* Et apud. Hierem. *cap.8. Nunquid Regina non eſt in Galaad? aut medicus non eſt ibi?* Sed & in Euangelio *Matth.9 Marc.2. & Luc.5.* dicitur, *non opus eſt bene valentibus medico, ſed male habentibus, & non egent qui ſani ſunt medico.* Immò † 11 Salustor noſter Chriſtus Dominus à ſacris Scriptoribus medicis ſæpè ſolet appellari, Cyrill. *lib.7. contra Iulianum, tom.1.* S. Auguſtin. *in Pſalm. 58. & 103.* S. Ambroſ. *ſerm.28. de Quadrageſima.* Quapropter huiuſmodi † medici ſuot accerſendi tanquam Dei miniſtri ad quos diuino primum freti auailio confugere debemus, non ſicut † Aſa Rex; qui in infirmita- 13
te ſua non quæſiuit Dominum, ſed magis in Medicorum arte confiſus eſt, 2. *Paralipom. c.16.* Hic enim Rex, quonis mabuſus eſt potius hoc præſidio, nec vt Dei beneficium agnouit: ſed tantùm ſe humanis ſplicnir remediis nulla Dei habita cogitatione, Deus illum neglexit, & mortus eſt. At verò Naaman Cyrius curatus fuit à lepra lotione aquæ, 4. *Regum 5.* Et Ezechiæ vlcus ſanatum eſt ſuper impoſito ficuum cataplaſmate, 4. *Reg. cap.20.* Et Diuus Ioannes Euangeliſta vſus dicitur balneo ablutionis gratia, quod ad ſanitatem aliqui referunt, Euſebius *lib. 4. cap.24.* Immò † Chriſtus Dominus *Ioan. cap.9.* lutum impoſuit oculis cæci, vt collyrium, & inſtrumentum ſanitatis, quamuis ipſe eo non indigeret, qui mirabiliter ſanabat: vtitamen voluit, tum vt ait Franciſcus Valeſius *de ſacra philoſophia cap.39.* ad indicandum medicinæ vſum: tum ad maiorem ſuæ virturis declarationem, qui medicamento potius rei naturæ contrario ſanitatem inducebat. 14

Sicut Parochi ad animas curandas fuerunt Inſtituti, aſſiduéque illarum ſaluti inuigilare debent, nec quicquam prætermittere, quo poſſit illorum ineolumitas adiuuari, cum ismen ſciant rectè viuendi, atque in virtutibus proficiendi ſubſidium, à Dei prouidentia, ſc miſericordia imprimis pendere. Sic Medicos ad curanda corpora conſtitutos obſtringi quacunque poſſint induſtria, ratione, ac etiam conſilio morbo laborantibus opem ferre, ſibi nihilominus perſuſdentes, illorum ſanitatem, aut interitum à Dei beneplacito pendere, qui diait per Prophetam ſuum, *Deuteron. 32. Ego occidam, & viuere faciam, ego percutiam, & ego ſanabo, & non eſt qui de manu mea poſſit eruere.* 15

Sieut etiam ſolent Medici verè amantes, & ſtudioſi aliorum ſanitatis, eos etiam dum bene valent, admonere vt à oimio Solis æſtu à vino vehementiori, ab acerbiotibus pomis, atque eduliis noxiis abſtineant, ne morbum contrshant: ſic opportunè eoſdem debent inſtruere, vt animi morbos, ac vitia deſineut, ex quibua corporis ægtitudines multotiea ſubſequuntur, & ex ſacro Euangelio *Ioan. 5.* dicitur, *Ecce ſanus factus es*, ex quo euidena eſt ob peccata, & Dei offenſiones, infirmitates, ac languores, quandoque generari, vt exorditur Innoc. *in d. c. cum infirmitas.* 16

ALLEGATIO XCII.

Epiſcopi illis caſibus, in quibus tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati procedunt, an delegati, vel Ordinarij iudices ſint cenſendi?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopis quibus in locis tam iuris communis, quàm Concilij Trident. facultas conceditur, vt tanquam delegati Sedis Apoſt. procedant, remiſſiùs eſtenditur.*

2 *Delegatio quoties ſit ab ipſa lege non delegatum, ſed potius Ordinariam iuriſdictionem tribuit.*

3 *Epiſcopi cum tanquam delegati Sedis Apoſtolicæ cognoſcunt, quod Ordinariam iuriſdictionem habeant, adducuntur aliqua fundamenta, ſed contrarium verius.*

4 *Reſpondetur fundamentis primæ opinionis.*

5 *Delegatio quando ſit à Canone, ſeu lege per modum commiſſionis ſpecialis, & non ſub ratione officij, delegatam, & non Ordinariam iuriſdictionem tribuere cenſetur.*

6 *Delegatus iudex dicitur ille, cui ſine magiſtratu, officióve aut non habita ratione ad illud, iuriſdictio mandata eſt.*

7 L. & quie. ff de de iuriſd. omnium iudic. *declaratur.*

8 *Iuriſdictio quando iudici Ordinario à lege, ſeu Principe committitur, qua aliàs ſemota commiſſione ei cõpetebat, adiecta clauſula, auctoritate noſtra, vel tãquam delegatus à nobis, & ſimiliter, ſit delegata.*

9 *Delegata cauſæ iudex Ordinarie quando illum in eis procedentem delegatum, quando verò Ordinarium iudicem conſtituant? eſtenditur.*

10 *Iuriſdictio, qua abſolutè conceditur per illa verba, auctoritate Apoſt. ſeu tanquam Sedis Apoſt. delegatus, eſt delegata, licet fiat circa illa, ad quæ aliàs Epiſcopus iuriſdictionem habebat.*

11 *Iuriſdictio cum conceditur adiecta particula, etiam, veluti cum dicitur, etiam tanquam Sedis Apoſtol. delegatus, vel etiam auctoritate noſtra, Ordinaria, & delegata eſt.*

12 *Dictio, etiam, vnũ caſum exprimit, & aliũ includit.*

13 *Appellatio interponitur ad Metropolitanum ex ſententia prolata ab Epiſcopo in caſu, in quo proceſſit, etiam tanquam Sedis Apoſt. delegatus.*

14 *Appellatio quoad effectum devolutivum ab Epiſcopo viſitante etiam tanquam Sedis Apoſt. delegato interponitur ad Metropolitanum.*

15 *Iuriſdictio quando Epiſcopo conceditur cum remotione obſtaculi exemptionis, aut priuilegiorum Ordinaria reſtituta cenſetur.*

16 *Iuriſdictio Epiſcopis ſpecialiter conceſſa, ſimpliciter tamen nulla adiecta clauſula, ſi non perſonæ, ſed muneri, aut dignitati perpetuò datur, ordinaria eſt.*

17 *Capitulum ſede vacante an poſſit ſuccedere in illis caſibus, in quibus facultas Epiſcopo conceditur vt procedit tanquam delegatus Sedis Apoſt. eſtenditur.*

1 VASTIO hæc ad multa deſeruiens vtilis eſt; nem peſſim in Iure communi Epiſcopis facultas conceſſe reperitur, vt procedant tanquam Sedis Apoſtol. delegati, vel elie ſimili verborum forma, *vt in cap. ad abolendam, in fine, de haret. cap. irrefragabili, §. cæterum, de officio Ordin. cap. 1. §. vltim. de ſtatu Regular. lib. 6. Clem. 2. de ſtatu monach. Clement. 1. de ſuppl. neglig. Prælat. Clement. quia contingit, in fine princ. de relig. domibus*, & ſæpe alibi; ſic etiam per ſactum Concil. Trident. ſub eodem verborum forme eiſdem iuriſdictio paſſim conceditur, vt *in c. 2. ſeſſ. 5. de reformatione & ſeſſ. 6. de reformatione cap. 2. 3. & 4. & ſeſſ. 7. c. 6. 8. & 14. & ſeſſ. 14. cap. 4. & ſeſſ. 21. c. 5. & 7. & 8. & ſeſſ. 22. c. 3. 5. 6. 8. & 10. & ſeſſ. 24. de reform. c. 9. 10. & 11 & 14. & ſeſſ 25 c. 8. & 9.* quæ habentur *in Indice Concilij verb. Epiſcopi quibus in caſibus*, & congerunt Azor. *inſtit. mor. p. 2. lib. 3. c. 54.* Fsenc. Leo *in theſaure fori Eccleſiaſtici p. 2. cap. 2. n. 59. cum multis ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 449. ideò non abs re dubitari poteſt, vtrùm huiuſmodi iuriſdictio competens Epiſcopis virtute dictæ clauſulæ, delegata, an ordinarie ſit cenſenda?

Aliqui hanc iuriſdictionem Ordinariam eſſe contendunt. *Primò*, quia quoties delegatio fit ab ipſe lege, non delegetam, ſed potius Ordineriam iuriſdictionem tribui, videtur probare text. *in l. & quia*, ibi, *nec ipſa lex defert*, per ergumentum à contrerio, *ff. de iuriſd. omnium iudic.* & in ſpecie notauit *gloſſ. 2. in d. cap. irrefragabili, §. cæterum* quam ibidem ſequuntus plures, Beroi. multi confirmans *in rub. de officio deleg. num. 57.* Orien. *in l. 1. num. 71.* & ibidem latè Iacob. de Nigris *num. 37. cum ſequentibus ff. de officio eius*, Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæſt. 15. num. 92.* vbi tenet quòd eûm hæc omnie mandentur Epiſcopo, non ex delegetione eliqua particuleri ad hene, vel illam ceuſam, neque tanquam Iudici, ſed tenquam Epiſcopo, nihil eſt quin omni ceſu cenſeetur illi excitate otdineria, etiamſi Concilium adiciat delegetam pluses Citeti à Cened. *canon. lib. 1. quæſt. 14. n. 5.* & è Salgedo *in nouiſſ. tract. de ſupplicat. ad Sanctiſſim. part. 2. cap. 25. num. 15.* qui per totum illud cep. nos in hoc loco ſæpè ſæpiùs citat, & cum noſtra diſtinctione licèt inuitus remanet. *Secundò*, quie ſi cauſæ illæ, etiem poſt commiſſionem Epiſcopo competebant, iuriſdictionem non elterari, ſed adhuc pnſt commiſſionem menete Otdineriam probat expreſtè text. *in cap. licet. de officio Ordin.* vbi omnes notant. *Tertiò*, quia etiamſi cauſæ illæ ſemota eommiſſione Epiſcopo non competerent, edbuc poſt cnmmiſſionem manere Ordineriem manifeſtè deduetur ex deciſion text. *in cap. cum aliquibus, verſic. ſi vero*, ibi, *non Apoſtolica, ſed recipientium cenſetur auctoritate receptus*, ſũcto principio, ibi, *non obſtantibus*, & c. *de reſcr. lib. 6.* dum probat, quòd vbi hebenti eliàs poteſtetem de Iure communi ad aliquid faciendum, quæ temen per priuilegie, ſeu exemptionem impedita etet, eedem iterum poteſtas coneeditur, Ordinerie manet, conſtat autem, quod in ſpeeie prædictorum Iurium, & ſimilium, ſi non deretur exemptioner, priuilegie, ſeu reſeruationes, Epiſcopi de Iure communi iuriſdictionem habebant ad ille omnia exercenda, de quibur in eiſdem agitur, iuxta reg. text. *in cap. cùm Epiſcopus, 7. de offic. Ordin. in 6. c. omnes Baſilica 16. quæſt. 7.* & quæ paſſim tradunt Doctotes tam noſtri, quàm Theologi, aſſerentes Epiſcopos in ſuis diœceſibus omnie de Iure facere poſſe, quæ Summus Pontifex in toto orbe, niſi ſpecieliter exempta, ſeu ſeſerueta reperiantur, facitque regul. text. *in cap. nuper, 29. verſ. in ſecundo*, ibi, *quia tamen*, &c. *de ſen. excomm.* Henriq. *in ſumm. lib. 2. c. 35. §. 2. iuncta lit. D.* cum eliis citatis ſupra *alleg. 33. num. 16.*

His tamen non obſtantibus alij melius tenent in omnibus caſibus, in quibus per Iur commune, aut Concil. Trident. Epiſcopis facultas conceditur, vt procedant tanquem Sedis Apoſtolicæ delegeti, non Ordinarios, ſed delegatos Iudices eſſe cenſendos; cum enim in his terminis non iure officij ſui, nec

ederitur, per illa verba, *Auctoritate Apoſtolica*, ſeu *tanquam Apoſtolica Sedis delegatus*, vt in pluribus decretis Concilij Trident. & iuris communis *in d. cap. ad abolendam, & in d. c. irrefragabili, § cæterum*, adductis *in princ. huius allegat.* tunc licèt conceſſio fiat circa illa, ad quæ aliàs Epiſcopus iuriſdictionem habebat, ſine dubio delegatus cenſetur ex regul. *d. cap cum alias, verſ. nihil.* Quicquid aliud diſtinctè dicat Cened *ad*
11 *Decretal. collect.* 157 *num.* 5. Vel rurſus † in tali conceſſione adijcitur particula, *etiam*, veluti cùm dicitur, *etiam tanquam Apoſtol. Sedis delegatus*, vel, *etiam auctoritate noſtra*, vt *ſeſſ. 6. de reformat. cap. 6. & ſeſſ. 21. de re-*
12 *format. cap.* 10. tunc † vtramque poteſtatem, Ordinariam ſcilicet, & delegatam Epiſcopus habere dicitur, iuxta naturam dictionis, *etiam*, quæ vnum caſum exprimit, & alium includit, gloſſ. *verb Eccleſia*, iuncto textu *in Clem. 2. de hæret.* cũ citatis à me ipſo *in tract. de clauſul. vſufreq clauſ.* 112. quamuis enim videatur hoc non poſſe ſubſiſtere cum duæ iuriſdictiones Ordinaria & delegata non ſint compatibiles, neque concurrant in vna, eademque perſona, vt ceſſuit Bure. *in cap. cùm ex officij, ſub num* 8. *verſ. non pute, de præſcript.* tamen contraria ſententia Innocentij *ibidem ſub num* 2. & eſt verior & magis communis, vt teſtatur ex multis Lotter. *d. quæſt.* 25. *num.* 93. & ſic licebit Epiſcopis vtraque poteſtate procedere, vt bene docent Innoc. *in cap. cùm ex officij n.* 3. *de præſcript.* vbi Abb. *à num.* 18. & Felin. *num.* 22. Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 10. *n* 74. & 75. Sanchez *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 181. vbi etiam alt quòd poterit eligere alterutra poteſtate procedere. Nec propterea cogi poterit Epiſcopus ad declarandum, qua poteſtate velit procedere, Innoc. *in d. c. cùm ex officij n* 3. Auch 1. *n.* 21. Felin. *n.* 23. *ad fin.* & Abb. *ſub n.* 18. *verſ. ex hoc* Lotter. *d. q.* 25. *n.* 94. hanc diſtinctionem me *in hoc loco* citato refert & ſequitur Salgado *d. p.* 2. *cap.* 55. *num* 16. *cum ſeqq.*

13 Vnde ſi ab eodem Epiſcopo in hoc caſu appelletur, non ad Summum Pontificem, ſed ad Metropolitanum Ordinarium erit appellandum Scacc. *de appellat. quæſt.* 8. *num.* 87. *verſ. extende* 1. Cened. *ad Decretal collect.* 157 *ſub num.* 1. *poſt med.* nouiſſimè Salgado *d part.* 2 *cap.* 25. *n* 21. Quaranta *in ſumm. Bull. verb. Archiepiſcopi auctoritas n.* 18. *verſ. item ſi Papa* nouiſſimè Marcel Vulpe *in praxi ind. cap.* 21 *n* 39. ſi enim in viſitatione appellari contigerit ab Epiſcopo Suffraganeo etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, prout in ſacro Concil. Trident *ſeſſ* 24. *de reformat. c.* 10. debet appellari ad Metropolitanum, quoad deuolutium effectum, non quoad ſuſpenſiuum, prout *in ſeſſ* 21. *de reform in c.* 1. ita decſum referunt Zerol. *in praxi Epiſcop part.* 2. *verb Viſitatio, §.* 1. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 449 *n.* 2 *prope fin* Villadiego *in ſpecule Viſitatorum, fol.* 35. *n.* 31. Cochier. *de iuriſd Ordinar. in exemptos, p.* 2. *q.* 14. *n* 5.

14 Si verò non conſtet qua poteſtate procedat, aliqui cenſent, prout ſunt Federic. & Bobadil. citati à Sanchez *loco citato*, præſumt poteſtate Ordinaria proceedere; quia Ordinaria iuriſdictio eſt fauorabilior, delegata autem odioſa Sed multò verius eſt cenſeri poteſtate delegata procedere, ex his, quæ Molin. *de primogen. lib.* 2. *c* 2 *num.* 55. & alter Molin. *de Inſtit. tract.* 2 *tom.* 3. *diſp* 58. *num.* 2. & in proprijs terminis Sanchez *d n.* 181. prout etiam delegata iuriſdictione procedere cenſetur, ac proinde ab eius ſententia indiſtinctè ad delegantem appellandum eſt, quando vtraque procedit auctoritate, ordinaria ſcilicet, & delegata, aſſerit Scacc. *de appellat. quæſt* 8 *num.* 89. & nouiſſimè Salgado *d part.* 2. *cap.* 15. *num.* 27. reprobata opinione Cened *d quæſt.* 34. *n.* 8 & 7. *in fine*, Eraſm. à Cochier *de iuriſd Ordinar. in exemptes part.* 2. *quæſt.* 14. *num* 4. & aliorum Vel † in confeſſione ſolum remouentur obſtacula exemptionis, aut priuilegiorum, dicendo, *Non obſtantibus priuilegijs, ſeu exemptionibus, &c.* vt *in ſeſſ.* 5. *de reform. c.* 2. *in fine verſ quæſtores, & ſeſſ.* 5. & 7. cum alijs & de iure communi *in Clem.* 1. *de teſtam & in Clem* 1. *de ſepultur* & ſæpè alibi, & in his terminis quicquid Anchar. & alij exiſtiment *in c. hi qui, de prebendis, lib.* 6 Felin *in d. c. licet de effic. Ordin. in princ* Alciat. *conſ.* 1. § *ſi quis ſimpliciter, n.* 12. *ff. de verbor. oblig.* aſſerentes iudicem Ordinarium conſtitui delegatum, cum eidem poteſtas conceditur contra exemptos: verius tamen eſt, cum hoc caſu ſolum fiat reductio ad Ius commune, ſolam poteſtatem Ordinariam reſtitutam cenſeri, iuxta *d. cap. cum alias, verſ. ſi verò.* Vel denique † aliqua poteſtas eiſdem 16
Epiſcopis ſpecialiter conceditur, ſimpliciter tamen, nulla adiecta clauſula, vt *ſeſſ.* 24 *c* 6 *de reform* cum ſimilibus, & tunc ſi non perſonæ, ſed muneri, ſeu dignitati perpetuò datur, licèt ſpecialiter detur, Ordinaria dicitur, competens iure ſpecialis Ordinario iuxta doctrinam *gloſſ. 1. in c vltim. de officio Ordin.* quam cum infinitis à ſe relatis ſequitur Sanchez *de matrim. lib.* 2. *diſp* 40. *num.* 14 & *lib* 8 *diſp.* 1. *num* 10. Soar. *de legibus lib.* 6. *cap* 17. *num* 1. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Fr. Bartholom. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitijs diſp.* 7. *dub.* 1. *n.* 2. Quas omnes diſtinctiones mente tenebis, quia ex illis tum appellationes, tum ad alia diuerſi in iure noſtro reſultant effectus: & non ſine admiratione notant Salgad. *d p.* 2. *c.* 25. *num* 47. dixiſſe me in duobus numeris præcedentibus erudite quidem huius difficultatis veritatem fuiſſe aſſequutum, cum pluribus in locis eiuſdem ſui tractatus ſtuduerit in noſtris euertendis opinibus

Hinc etiam colligi poteſt reſolutio ad illam quæ- 17
ſtionem. Vtrùm ſcilicet Capitulum Sede vacante, ſuccedat in illis caſibus, in quibus à Iure communi, vel ſacro Concil. Trident datur facultas Epiſcopo, quod procedat tanquam delegatus Sedis Apoſtolicæ? In qua dicendum eſt Capitulum Sede vacante, in hac facultate ſuccedere non poſſe; nam, vt ſupra reſoluimus, *n.* 10. *cum ſeqq.* iuriſdictio conceſſa prædicto modo delegata eſt; atqui in iuriſdictione Epiſcopo delegata non ſuccedit Capitulum Sede vacante. Rot. *dec.* 6 *de offic. delegat. in antiq* Felin. *in c. eam te n* 17. *de reſcript.* Azeued *ad Curiam Philip lib* 1. *cap.* 8. *n.* 12. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part* 1. *c.* 10. *num* 8 *verſ. Capitulum enim*, nouiſſimè me citato *in hoc loco* D. Felic de Vega *in relect. c & ſi clerici §. de adulteriis, num.* 50 *cum ſeq. de iud.* Stephan. Quarant. *in ſumma Bullarij, verb Capitulum Sede vacante, in principio.* Sbroz *de Vicarijs Epiſcopi, lib* 1. *quæſt.* 16. *n.* 1. & *lib.* 2. *quæſt.* 135. *num.* 4. N. col. Garcia *de benefic. part.* 5. *cap* 7 *num* 4. Azor *inſtit. moral part* 2. *lib.* 3. *cap.* 39. *quæſ* 4 Aloyſ Rice *in praxi aurea reſol.* 118 *per totam*, vbi *num.* 2. ampliat procedere, etiamſi poſt præſentationem mandari fuiſſet motuus Epiſcopus: ergo non ſuccedet Capitulum in hac facultate Epiſcopo prædicta clauſula delegata. Quæ ita reſoluunt Nicol. Garcia *d. cap.* 7. *num.* 47. & Sanchez *d diſp* 2. *num.* 10. quicquid diſtinguat Molina *d tom.* 6 *diſp.* 11. *num.* 8. In aliis verò caſibus ſupra relatis, in quibus Epiſcopi etiam ex poteſtate ordinaria poſſunt procedere, ſuccedit Capitulum Sede vacante vt aduertit Nicol. Garcia *vbi proximè.*

ALLEGATIO XCIII.

Epiſcopus quando, & qualiter Synodum diœceſanam congregare teneatur?

SVMMARIVM.

1 *Synodus eſt triplex,generalis ſcilicet,prouincialis,& diœceſana.*

2 *Synodum ſemel in anno in ſua diœceſi quilibet Epiſcopus conuocare poteſt, vel ſæpius, vbi neceſſitas poſtularet.*

3 *Synodum per alium poteſt Epiſcopus iuſto aliquo impedimento detentus congregare.*

4 *Vicarius generalis Epiſcopi Synodum diœceſanam congregare poteſt ſpeciatim Epiſcopo id ei mandante.*

5 *Sacerdotes omnes,qui animarum curam habent,tenentur ad diœceſanam Synodum venire.*

6 *Rectores parochialium nullius diœceſis tenentur accedere ad Synodum viciniorem.*

7 *Monachi,& Prælati mendicantes, quorum Eccleſiis cura animarum non eſt annexa, venire non tenentur ad Synodum diœceſanam.*

8 *Exempti omnes,qui aliàs ceſſante exemptione Synodo intereſſe deberent, nec Capitulo generalibus ſubduntur,ad eam accedere tenentur.*

9 *Abbates exempti,& qui intereſſe debent Synodo, quo amictu,& ornamentis vti debeant remiſſiuè.*

10 *Libertas non veniendi ad Synodum an præſcribi poſſit? remiſſiuè.*

11 *Capitulum Eccleſiæ Cathedralis de neceſſitate debet intereſſe ad Synodum, cuius pars tantum debet venire,alia verò remanere in ſeruitio Eccleſiæ,*

12 *Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia ad Synodum ſunt vocanda.*

13 *Synodus diœceſana intimanda eſt in tempus,quo ieiunis,& deuotionibus, ſeu celebrationi præcipuarum ſolemnitatum non vocatur,neque graui hyeme & temporibus ad itinerandum periculoſis*

14 *Electio conſultorum Theologorum & in vtroque iure Doctorum,promotoris,& notarij,ſine ſecretary Synodi imprimis eſt facienda.*

15 *Notarius Synodi omnium Synodo intereſſe obligatorum nomina legit.*

16 *Præeminentia in ſedendo in Synodo diœceſana nullum præiudicium in futurum ſedentibus operatur.*

17 *Profeſſio Fidei, & decreta Concilij Trid. de reſidentia, intelligibili voce leguntur in Synodo diœceſana.*

18 *Examinatores ad minus ſex eligantur in Synodo diœceſana,tam per vota ſecreta,quam aperta,qui promouendos ad beneficia curanda examinent.*

19 *Aſſignantur in ſynodo diœceſana perſonæ aptæ,ad minus quatuor, quibus cauſa in partibus delegando committantur,quorum ſi aliquis deceſſerit,Epiſcopus de conſenſu Capituli in locum ipſius,aliam ſubſtituere poteſt uſque ad futuram Synodum.*

20 *Conſeruatores iudices pro quibuſcumque Contentibus in Synoda diœceſana nominandi.*

21 *Miſſarum celebrandarum, vbi tam magnus numerus defunctorum diſpoſitionibus impoſitus fuerit, prouidetur in Synodo diœceſana.*

22 *Seminarii redituum rationes in Synodo diœceſana audiendæ.*

23 *Statuta ſeu ordinationes aliquas licitum eſt Epiſcopo in diœceſana Synodo condere.*

24 *Ordinationes factæ in diœceſana Synodo ſunt perpetuæ.*

25 *Statuere quando poſſit Epiſcopus cum conſenſu Capituli,vel ſine illo? oſtenditur.*

26 *Conſtitutiones Synodales ante publicationem, ad Vrbem mittere non obligatur Epiſcopus.*

27 *Epiſcopus,qui in ſuis Conſtitutionibus, vel per edictum publicauit excommunicationem latæ ſententiæ,ipſo iure incurrendam contra clericos omnes, tam ludentes, quàm ludum ſpectantes,an incidat in eam ipſemet, & qui cum eo aliqua die recreationis cauſa luſerit? oſtenditur.*

28 *Epiſcopus,qui commiſit contra præceptum in diœceſi alterius Epiſcopi ſub pœna excommunicationis,non incidit in illam.*

29 *Statuta,quæ condit Epiſcopus, non debent contraire ſacris Canonibus.*

30 *Ratio oſtenditur quare Prælati inferiores Summo Pontifice poſſint inducere conſuetudinem contra Ius Canonicum, & non poſſint contra illud ſtatuere.*

31 *Epiſcopus quibus caſibus poſſit ſtatuere contra Canones,& conſtitutiones Summorum Pontificum? oſtenditur.*

CIRCA diuiſionem Conciliorum non ſatis conſtat inter ſcribentes In duplicem enim ſpeciem partitur text *in cap. regula,§. porrò 3. diſt.* in Geoeralia ſcilicet, & Prouincialia; gloſſ. verò *in cap.conuenientibus,verb. vniuerſalis 1.quæſt.7.* ex text. ibi colligit diuiſionem Synodi, ſeu Concilij eſſe, quod aliud ſit vniuerſale, aliud locale;ſed reptobatur communiter; addunt eoim DD. tertiam ſpeciem ſic diuidentes,quod aliud ſit vniuerſale,ſeu generale, id eſt omnium Prælatorum Orbis ſub Romano Pontif. de quo Gratian. *per totam 16. & 17. diſt.* Aliud Prouinciale, id eſt,Epiſcoporum alicuius prouinciæ ſub ſuo Metropolitano,de quo Gratian.*per totam 18. diſt.*aliud Epiſcopale,id eſt, clericorum vnius diœceſis ſub ſuo Epiſcopo,de quo agit text. *in cap.a.& vlt. 18 diſt & in cap. quod ſuper his,de maioris. & obed.*& iſtud ſecundùm communem loquendi vſum dicitur Synodus,vt *in cap.ſicut olim,in princip.*ibi,*prouincialia noa omittant Concilia,iuncto fine*, ibi,*in Epiſcopalibus Synodis, de excuſat.* atque ita hanc trimembrem diſtinctionem tradit gloſſ.*in ſum.17.*tecepta ex multis, de quibus Henric. Botiæ.*in tract. de Synodo 1. p. n.4.* Tutrec.*lib.3.cap.3.* Addunt alij quartum genus,ſcilicet Conuentuale,ſeu Monachale, quod propriè dicitur Capitulum,de quo *in cap. ia ſingulis. & in cap. ea quæ, de ſtata monach* Quintum etiam genus alij addunt,ſcilicet Nationale,in quibus ſcilicet conueniunt omnes Epiſcopi vnius nationis, ſeu Regni præſidente Primate,ſeu Patriarchæ:vnde in hæc quatuor membra, ſcilicet vniuerſalia, nationalia, Prouincialia, & Epiſcopalia diuidit omnia Concilia Cardin.Bellarmin. *de Conciliis lib.4 c.4* Circa quam diuiſionem quid ſecurius tenendum, dicam alibi commodius, interim tamen vide Vgolin. *de officio Epiſcop.cap.48.à princip.*Azor *inſtit moral p.2.lib.3. cap.47.quæſ.1.quæſt.8 num 100.verſic.Concilium*,Piaſec *in praxi Epiſcop.part.2 cap 2. pag.109.* In Concilio vniuerſali, ſeu generali congregantur totius Eccleſiæ Epiſcopi,& omnes Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, & etiam S. R. E Cardinales Abbates, Ordinum generales,Auditores Rotæ, Principum ſecularium Legati,Oratores, & alij,de quibus Hieron Roman.*in Republ.Chriſt.lib.5 cap 2 verſ & primò notea*;nec excludunt titulares, & illi, qui renuntiauit loco,non autem dignitati; quia ſicut alij Epiſcopi

ſcopi debent vocari ad Synodum, Stephan. Gratian. *diſcept forenſ. cap.* 391. *numero* 6. Nec contrarium inſinuat ſuprà *part.* 1. *tit.* 1. *cap.* 6. *num.* 10. vt perperam & malè dixit Alzedo *de præcellent. Epiſcop. dignit p.* 2. *c.* 1. *n.* 5. & quando Epiſcopi in Concilio congregantur, debent ingredi cum ſacrio, & Pontificalibus ornamentis, & cum Mitris albis, ac planis, ſine Baculo, & Pallio, Petr. de Mõte *de Monarchia Concilior. tit. de Conciliorum præambulis ſum.* 3. Hieron. Venero *de examine Epiſcop. tit. de Conciliorum congregat. num.* 3. & 4. Hæc ſatis de Concilio generali. De Synodo verò Epiſcopali, ſeu diœceſana, de quo noſter eſt ſermo, tractatus integros edidere Henric. Bottæ. Michaël Thomaſius, & nouiſſimè Ioan. Aoton Maſſobrius, ſecundum Romanam impreſſ.

2 Ad occurrendum igitur Eccleſiarum incommodis in dies naſcentibus, & ad mores Clericis reformandos, controuerſias componendas, ſalubriter ordinarunt ſacri Canones, vt quilibet Epiſcopus in ſua diœceſi ſemel in anno Synodum conuocet, *cap. quoniam.* 18. *diſt.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 24 *de ref. cap.* 2. Sebaſt. Medic. *de legib. part.* 1. *queſt.* 14 Fr. Emman. *queſt. Regular. tom* 3. *queſt.* 47. *fol.* 127. Moure *in examin theolog moral. part.* 4. *cap.* 7. §. 1. me citato *in hoc loco* Alzed. *d part.* 2. *cap.* 1. *num.* 25. niſi habita ſit Prouincialis Synodus, quia tunc diœceſana eſſet celebranda intra ſex menſes, Maſſobr. *de Synodo Epiſcopi cap.* 2. *dub.* 5. vbi cum Bottæ *in ſimils tract part* 1. *queſt.* 8. obſeruat huiuſmodi Synodum debere celebrari extra tempora abſtinentiæ & dies feſtos, nec in hyeme, aut tempore collectionis fructuum; & idem Maſſobr. *d. dub.* 5. *in fine*, ait huiuſmodi ſex menſes non incipere currere ſtatim poſt celebratum & diſſolutum Concilium Prouinciale, ſed de hia detrahendum eſſe tempus, quo Epiſcopus redire potuit ex Concilio, quia interim cenſetur impeditus. Vbi verò neceſſitas poſtulatet ſæpius in anno celebrari, poſſe per *cap. de*
3 *Concilio* 18. *diſt.* tenet Vgolin. *vbi proximè*. Si † ipſe Epiſcopus iuſto aliquo impedimento detineatur, congregare Synodum per alium poterit, id quod Concil. Trident. iunuit *d. cap.* 2. dum inquit, *Synodo diœceſanæ quotannis celebrentur*; indeterminatè enim loquitur, & non ſpeciatim mandat Epiſcopis vt ipſimet Synodum congregent: ergo per alios poſſunt; ita Piaſec. *d. cap.* 2. *num.* 1. & refert ſic *ſacram Congreg.*
4 cenſuiſſe Vgolin. *loco citato*. Idcò † Vicarius generalis Epiſcopi Synodum diœceſanam congregare poterit, ſpeciatim Epiſcopo id ei mandante, vt reſoluimos ſuprà *alleg.* 54. *n.* 103. Archiepiſcopus electus confirmatus, & conſecratus, ſed nondum palliatus, Synodum congregare nequit, *e. quod ſicut.* § *ſuperèo*, vbi Panor. *n.* 4. *de elect.* Petr. Greg. *Syntag. iuris p.* 2. *lib.* 15. *c.* 11. *n.* 6. quos refert Alzed. *p.* 2. *c.* 1. *n.* 26.

Poteſt quoque electus, & confirmatus in Epiſcopum, nondum tamen conſecratus, Synodum congregare, vt poſt Innoc. *in cap tranſmiſſam in fine, verſic ſequitur, de elect.* reſoluunt Bottæ *de Synodo part.* 1. *quæſt.* 6. & Maſſobr. *in ſimili tract. cap.* 2 *dub.* 1. Epiſcopum verò nominatum à Rege ante prouiſionem Papæ non poſſe Synodum congregare concludunt Bottæ. *d part.* 1. *quæſt.* 6 *num.* 16. & Maſſobr. *d c.* 2. *dub.* 2. reſoluentes idem in electo non confirmato, dummodo non ſit exemptus, & immediatè ſubiectus Papæ, vel ſit vltra Italiam in valdè remotis partibus, quia tunc poſſet adminiſtrare, per *cap. nihil*, 6. *fin. de elect.* An autem Epiſcopus electus, confirmatus, & conſecratus, qui nondum tamen eſt adeptus poſſeſſionem, poſſit Synodum congregare? Vide Bottæ. *d q.* 6 *num.* 39. & Maſſobr. *d cap.* 2. *dub.* 3. Capitulum Sede vacante poteſt, immo debet, ſingulis annis Synodum congregare, vt per Paum. *de poteſtate Capituli Sede vacante p.* 1. *quæſt.* 7. *verſic. ex præmiſſis*, & *queſt.* 10. Bottæ *part.* 1. *q.* 6. *num.* 40 Maſſobr. *d. c.* 2, *dub.* 4.

Pee edictum genetale, vel etiam ſpeciales litteras congregaodam eſſe Synodum probat Maſſobr. *d. c.* 2. *dub.* 7. In propria ſcilicet diœceſi, vel extra illam, de licentia tamen Ordinarij loci, iuſta exiſtente cauſa, Bottæ. *d. p.* 1. *queſt.* 9 *n.* 57. Maſſobr. *d c.* 2 *dub.* 8. Conſueuit autem celebrari in Eccleſia; ſed poteſt etiam extra, & in loco priuato, idem Bottæ. *d. p.* 1. 99 *n.* 56. Maſſobr *d. c.* 2 *dub.* 9.

Tenentur autem ad diœceſanam Synodum de Iu- 5
re venire omnes Sacerdotes, qui animarum curam habeant, *cap. quod ſuper hu*, iuncta gloſ. *de maior. & obed.* Coocil. Trid *d. cap.* 2. ibi *ratione tamen parochialium, aut aliarum ſecularium, etiam annexarum, debeant ij, qui illarum curam gerunt, quicumque illi ſint, Synodo intereſſe*, Franc Leo *d. cap* 9 *n.* 53. Laurent de Peirinis *in expoſit. Conſtit.* 2. *Iuly II profeſſo ordine Minimor. n.* 64 *tom.* 1. me citato *in hoc loco* Alzedo *d p* 2 *c.* 1. *n.* 28. Aſcarin. Tamburin. *in tract de Iur. Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quam ſecularium tom.* 1, *diſp.* 29. *quæſ.* 5. *n.* 4. *c.* 2 *n* . Vgol *d. c.* 48. § 1. *n.* 1. vbi etiam tenet locum habere non ſolùm vbi ſæculares cleri ſunt, verum etiam vbi Monachi, vel Regulares, de quo vide ſuprà *alleg.* 74. *n.* 23. & quòd † Rectores Parochialium nullius diœceſis teneantur accedere ad 6
Synodum vicinioremdicit per *Sacram Congr.* decisum Franc. Leo *loco proximè citato*, & tenet Sayr. *in floribus dec. tit. de officio Ordin. dec.* 1. quem citat Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. part.* 4. *collect.* 1153. Piaſec. *d cap.* 2. *n.* 2. *verſ. & non ſolum*, Vgol. *d* §. 1. *verſ. quarto*. Laor. de Petinia *citato loco n.* 65. Aſcan. Tambur. *d. anaſ.* 5. *n.* 4. † Alij autem Monachi, & Prælati Mendicantes, quo- 7
rum Eccleſiis extra animarum non eſt annexa, venire non tenentur, Felin. *in cap. quod ſuper de maior. & obed. n.* 1. Piaſec. *in praxi nona Epiſcop d cap.* 2. *num* 2.

Exempti omnes, qui alias ceſſante exemptione, 8
Synodo intereſſe deberent Capitulis generalibus ſubduntur, ad eam accedere tenentur, vt habetur in Conc. Trid. *d c.* 1. Vgol. *d.* §. 2. *n.* 1. Cochier *de iuriſd. Ordinarij in exemptos part.* 4. *q.* 19. Maſſobr. *d. c.* 2 *dub.* 2. *n.* 1. † Quo autem oroatu, & amictu in dicta Synodo 9
vti debeãt, habetur expreſsè *in c ve Apoſtolica, de priuil. lib.* 6 in quo ſtatuitur, vt Abbates, quibus ex priuilegio conceſſum eſt, vt Mitra, & aliis Pontificalibus vti poſſint, in Conciliis ſcilicet Prouincialibus, & Synodis diœceſanis, Mitras auri, phrygiatas, non tamen aureas, vel argenteas laminas habentes, geſtare poterunt; quod ſi exempti non ſint ſimplicibus albis planis vtantur: tradunt Specolat *l* 4 *p* 4. *rubr. de prin. & exceſſ. priu. n.* 6. & Card. Iacobat *de Concil lib.* 1. *rubr. de loco ſedium in Concil. verſ. poſt præmiſſos ſedebunt Abbates* Boër. *de auctorit. magni Concily p.* 1. *n.* 15 Alzed. *d p.* 2. *c.* 1. *n.* 31 & 32. Aſcan. Tambur *in tract. de iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quàm ſecularium Epiſcopis inferiorum tom.* 1. *diſp.* 19 *q.* 5. *in fine.*

Et quando Abbas teneatur accedere ad Synodum, tradit Botræ *de Synodo ex num.* 4. Tamburin. *d. tom.* 1. *diſp* 24 *quæſt.* 2. Mich Ferros *de præcedent. Eccl. quæſt.* 1. *n.* 2. Seraphin *dec* 0. vbi diſtinguit. *Si Abbas eſt exemptus, & habet curam animarum, quam per Vicarium perpetuum exercet, non tenetur per ſe accedere, ſed ſufficit quod Vicarius perpetuus accedat, penes quem actu reſidet cura; ſecus verò ſi per ſe, vel per Capellanos ad nutum amouibiles cuꝝ exerceat, cum hoc caſu eam reſideat penes ipſum Abbatem, cuius ratione tenetur.* Et de præcedentia, & loco, ſeu ſeſſione Abbarum in Synodo poſt Epiſcopum, agit larè Mich. Ferrus *de præcedent. Eccleſiaſt. quæſt.* 1. *n.* 3. Intellige quando ipſe Epiſcopus perſonaliter

ſonaliter aſſiſtit in Synodo;ſi vero per procuratorem aſſiſtit, tunc talem procuratorem eſſe poſtponendum Abbatibus in Concilio tradunt Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.part.* 1.*cap.*9.*num.*4.*verſ. Abbates.*Mich Fertus *d.quæſt.*1.*n.*27.

11 Vtrùm præſcribi poſſit libertas non veniendi ad Synodum?Vide Hentic Butt *part.*2.*num.*40 *cum ſequentibus.*

12 Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, de neceſſitate debet inuitari,*cap. vlt. de his, quæ fiunt à Prælat.* vbi Abb. *n* 4. me citato *in hoc loco* Alxed. *d part.*3. *cap.*1. *n.*29. & poteſt compatere per nuntios, ſeu aliquos deputatos ex gremio Capituli, non autem omnes ex Capitulo venire debent,ſed pars in ſeruitio Eccleſiæ manere,vt declarauit *ſacra Congregat.Vicario Epiſcopi Vercellen.*10. *Aprilis* 1594. prout refert Piaſec. *d. cap.*2. *num.*2. *verſ.ſeculares,*vbi etiam deciſum aſſerit

13 Capitula Collegiatarum, quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia, ad Synodum eſſe vocanda. Vicarius Epiſcopi an ſit de illis, qui intereſſe debeant in Synodo?Negat Mareſcot. *variar.reſol.lib.*1. *c.*69.*n.*3.contra quem Maſſobt.*c.*3 *dub* 4.

14 Poſtquam prædicti omnes muniti fuerint,qui Synodo intereſſe tenentur, vnica tantum monitione, vt dicit gloſſ. *in cap.ſi Epiſcopus,* 18. *d ſt.* circumlato proceſſu intimatorio Synodi, & loci ac temporis ipſius celebrandæ,*cap. propter* 18.*diſt. c. vlt. de his,quæ fiunt à Prælatis*, dummodo non iuſtimetur tempus, quo ieiuniis,& deuotionibus,ſeu celebrationi præcipuarum ſolemnitatum eſt vacandum, neque graui hyeme, & temporibus ad itinerandum periculoſis. Die præfixa ad celebrationem Synodi aduenientes, è domo ſua clero comitante campanis, & organis ſonantibus in Eccleſiam deſcendit Epiſcopus,ibique de Spiritu Sancto miſſa peracta, & orationibus, vt in Pontificali ordinatur, recitatis, ad vigilandum circa cultum diuinum,Synodumque cum fructu & vtilitate celebrandum cletum exhortatur, & ſequentia ſuo ordine in ipſa Synodo ſunt exequenda.

14 *Primò* fieri debet electio conſultorum Theologorum,& in vtroque iure Doctorum, Promotoris, &

15 notarij, ſine ſecretarij ipſius Synodi, † qui notarius omnium Synodo intereſſe obligatorum nomina legit, qui ſinguli vocati reſpondentes, *Adſum*, accedere debent ad oſculum manus Epiſcopi in ſignum obedientiæ, quam ipſi reddere tenentur. *d.cap. quod ſuper,de maiorit. & obedient.* & contra abſentes, nec legitimas excuſationes adducere curantes, veluti contumaces procedi debet, vt debita pœna mulctentur.

16 Quo peracto debet fieri, & promulgari decretum, quod ſi contigerit quem in ſedendo, loco ſibi debito non ſteriſſe, ſeu vocatum fuiſſe,aliudve egiſſe,quod nullum citra præcedentiam pariatur præiudicium; & apponenda eſt pœna, ne quis niſi tota ſynodalis ſeſſionis actione completa,ac benedictione obtenta diſcedere præſumat, & ad hoc ſolent eligi punctatores, aliaque agi, quæ Epiſcopo expedire videbuntur. Item idoneos viſos diligere,ac eos iureiurando ſibi obligare,vt ad ipſum,vel alium à ſe miſſum referant quicquid in locis ſuæ ditionis fieri cognouerint contra Eccleſiaſticos Canones, & iura, ſi delictum ad forum Eccleſiaſticum attineat,*cap. Epiſcopus in Synodo*,35.*quæſt* 6 Azor *inſtit.moral p.*2. *lib.* 3.*c.*31.*quæſ.*9.

17 Poſtea alta,& intelligibili voce legi debet profeſſio Fidei,iuxta formam præſcriptam in Bulla Pij IV. incip. *Iniunctum* Denique leguntur decreta Concilij Tridentini de reſidentia,quæ habentur*cap.*1.*ſeſſ.*6.*de reform. & ſeſſ.*23. *de reform. cap.*1, idque fit,vt magis memoriæ commendentur ad animarum ſalutem.

† Eligantur ſubſequenter ad minus ſex examinato- 18
res, qui promouendos ad beneficia curata examinent, ſuique officij rationem in Synodo de præterito reddant,& ib dem puniantur, ſi deprehendantur deliquiſſe circa huiuſmodi officia.Concil Trid. *ſeſſ.*24. *de reform. c.*18. Hæc autem approbatio tam per vota ſecreta, quàm aperta fieri poteſt ab ipſa Synodo, vt reſpondit *ſacra Congreg. Patriarcha Venetiarum, die* 15. *Iuly* 1595. ſicut referunt Stephan. Quaranta *in ſumma Bullarij,verb. Synodus diœceſana*,Piaſec. *d. c.*1. *n.*4.Vgolin.*d.cap.*48 § 3.*num.*3.

Aſſignantur & perſonæ ad id aptæ ad minus qua- 19
tuor, quibus cauſæ in partibus delegandæ committantur, quorum ſi aliquis deceſſerit, Epiſcopus de conſilio Capituli in locum ipſius alium ſubſtituere poteſt vſque ad futuram Synodum Concilij Tridentini. *ſeſſ.*25. *de reformat. cap.*10. † Alij etiam nomi- 20
nantur,vt in iudices Conſeruatores,pro quibuſcumque Conuentibus,Capitulis, &c. eligi valeant,iuxta Conſtitutionem Gregor XV. incip. *Sanctiſſimus, ſub die* 10.*menſis Septembr.anno* 1621.vbi ſic habetur. *In futurum vero Sanctitas ſua hac generali, & perpetuo valitura Conſtitutione ſtatuit,& decernit,vt iudices Conſeruatores huiuſmodi,ſiue prouinciales,ſiue ſubrogati,eligi,nominari, aut deputari non poſſint,niſi non ſolum habeant qualitates requiſitas,& reſcriptas in Conſtitutione ſimilis recordationis Bonifacij Papæ VIII. etiam prædeceſſoris ſui,quæ incip. Statutum,ituvt vel Dignitate Eccleſiaſtica præditi,vel Perſonatum obtinentes,vel Eccleſiarum Cathedralium Canonici exiſtant,ſed etiam in Conciliis Prouincialibus,aut diœceſanis iuxta Decretum Concilij præfati,iudices electi,ſeu deſignati ſint.*

Prouidere etiam debent pro ſua conſcientia iis 21
Eccleſiis, in quibus vel tam magnus celebrandarum Miſſarum numerus defunctorum diſpoſitionibus impoſitus fuerit,vt illi oneri ſingulis diebus ſatisfieri nequeat,Conc.Trident.*ſeſſ.*25. *de reform.cap.*4. de quo latè *alleg.*29.

Rationis reddituum ſeminarij in Synodo audien- 22
dæ ſunt per quatuor deputatos, quorum duo ex Capitulo, vnus electus à Capitulo, alter ab Epiſcopo, duo alteri ex Clero, ſimiliter vnus electus ab ipſo clero, alter ab Epiſcopo eſſe debet. Defectus etiam ſeminarij corrigendi ſunt:vbi vero erectum non fuerat, vel non ſit ſufficienter prouiſum, elaborandum eſt Epiſcopo quomodo erigatur, vel dotetur; alioquin à Synodo prouinciali iuris remediis ad hoc compelli poſſet,Concil. Trident. *ſeſſ.*13. *de reformat. cap.*18.

Ad retinendum in diſciplina Clerum, vel abu- 23
ſus tollendos licitum eſt Epiſcopo in diœceſana Synodo condere ſtatuta, ſeu ordinationes aliquas, prout ei viſum fuerit expedire, *cap.*1. iuncta gloſſ. *verb.generaliter,de conſecr.diſt.*3 *c.*2.*de maior.& obed. c.vt animarum, de conſtit. in* 6. Duen. *reg.*145. Alex. de Neuo *conſ.*60 *num.*16. vbi quòd poteſt Epiſcopus ſtatuta præceptiua, prohibitoria, & pœnalia condere,Mat Alret *de cenſur.tom.*1.*lib.*5.*diſput.*12. *cap.*2. *col.*5.*lit.D* Sebaſt Med *de legib.part.*1.*quæſt.*14.Suarez *in ſimili tract.lib.*4 *per tot.*Azor.*d cap.*47.*quæſ.vlt.* Bonac.*de Synodo Epiſcopi part.*3.*act.*1 8.*num.*104.Maſſobr.*in ſimili tract cap.*4.*dub.*41.Put.*dec.*355 *lib.*1.*in correctis*, me citato *in hoc loco* Ciarlin *controuerſ. forenſ. lib.*1.*cap* 61.*num.*8. & etiam me citatu Alxed.*d. part.*4 *cap.*1. *num.*40. Alia verò ab Epiſcopo condita extra Synodum, temporanea ſunt, Illiuſque obita expirant,vt per Bald. & Doctores*in l.*5 *ff.de verb. ſignif.*Berrachin.*in tract.de Epiſc.p.*2.*lib.*4 *q.*15. Aloyſ. Ric.*in dec.Curiæ Neapol.dec.*149.*num.*1.*part.*5.& pro

certo

certo ſupponitur à Rota *dec. 79. num. 6. p. 1. recentior.* & hanc partem ſequitur prædictos referens nouiſſimè Sperell. *in deciſ. fori Eccleſiaſt. dec. 14. num. 21.* contra Mare. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſcop. Neapolit. cap. 1. ſub num. 18* Vnde infert Sperell. *citato loco num. 22.* quòd caſus ab Epiſcopo reſeruati per eius obitum expirant, niſi in Synodo facta fuerit reſeruatio, *& num. 23.* quod exilium alicui ab Epiſcopo iniunctum per illius mortem expirat.

24 Et huiuſmodi edicta, ſeu ordinationes factæ in Synodo dioeceſana ſunt perpetuæ, & non expirant morte conditoris, gloſſ. *verb ſtatuto in d. cap. vt animarum*, Zerol. *in praxi Epiſcop. par. 1. verb. edicta, §. 3.* Alzedo *d. cap. 1. num. 41.* quæ quidem ſtatuta Epiſcopus cum conſilio Capituli ſui facere tenetur, *cap. Epiſcopus 24. diſtinct.* Videtur enim res ardua, licèt illud ſequi non teneatur, & ſatis erit conſilium perquiſiuiſſe, licèt poſtea diſſentiant, Quarant *in ſumm. Bullar. verb. Synodus verſ. in priuatis*, Piaſec. *dict. par. 2. cap. 2. num. 8* Franc. Leo *in theſaur. fori Eccleſ. part. 1. cap. 9. num. 15.* me citato *in hoc loco* Ciarlin *controuerſ. forenſ. lib. 1. cap. 61. num. 11.* Bonacin. *de legib. diſput. 1. quæſt. 1. punct. 3. num. 24.* Homobon. *de examine Eccleſiaſt. p. 5. tractat. 15. cap. 7. quæſt. 20. reſolut. 5. verſ. vnde.* Et addit Ciarlin. *vbi ſuprà. num. 12.* eſſe intelligenda de ſtatuto Synodali, non tamen de dictis, vel bannimentis, & gridis Epiſcoporum, quæ fiunt extra Synodum pro bono regimine dioeceſis, in quibus non requirit conſilium Capituli aſſerit: nam ſuper ſtatu Eccleſiæ non poteſt Epiſcopus ſine Capitulo aliquid ſtatuere, *cap. quanto, de his, qua fiunt à Prel. ſine conſenſu Capituli*, Ioan. Andr. *in cap. vnic. num. 1. de cleric. non reſid. in 6* vbi Franch. *§. ſtatuimus, num. 2.* Gemin. *num. 4.* Felin. *in cap. cum omnes, num. 9. de conſtit.* vbi Dec. *num. 7. in 2. diſput.* Abb. *in cap. ad audientiam, de cleric non reſid.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. q. 21. a num. 97.* hoc ipſum limitantes in caſu, quo Epiſcopus tollere vellet conſuetudinem ſuper non reſidentia Canonicorum; nam ſi Eccleſia valde indigeret miniſtris, poſſet ſolus Epiſcopus per ſtatutum tollere huiuſmodi conſuetudinem: non renebitur tamen ipſe Epiſcopus vbi ſine Capitulo aliquid ſtatuere non poteſt, eius conſilium ſequi, vt ſcripſit *ſacra Congregatio Patriarchæ Venetiarum die 27. Aprilis 1592.* & refert Piaſec. *dict. c. 2 num. 8.* & infrà latè probabimus.

25 Nec item obligatur ante Synodi publicationem ea mittere, vt Prouincialia, ſic enim *eadem Sacra Congregatio reſcripſit Epiſcopo Oſtienſi*, teſte Quarant. *dict. verb. Synodus dioeceſana, in fine.* Capitula verò quæuis poſſunt de iure ſtatuta condere in iis, quæ vniuerſalem ſtatum ſuæ Eccleſiæ, vel intereſſe Epiſcopi minimè concernunt: etiam ſine Epiſcopi conſenſu gloſſ. *verb. ſtatutum in cap. 2. de verb. ſignif. lib. 6.* Calder. *conſ. 2. num. 2* & *de conſtit.* vbi eatenus exigi vult conſenſum Epiſcopi, quatenus expreſsè requiritur, Butt. *in cap. conſtituunt num. 25. de reſcript.* qui tamen facit differentiam inter Capitulum Cathedralis & alia Capitula Collegiatarum inferiorum, Abb. *in cap. cùm acceſſiſſent num 4* & *ibi* Dec. *num. 8. de conſtit.* Ferret. *conſ. 286. num. 1.* veluti in otdinatione choti, vt fuit deciſum *in Illerden. ſtatuti 19. Martij 1577.* coram *Corduba*, & vbi accedit Epiſcopi conſenſus, poteſt ſtatuere etiam circa ardua, & concernentia vniuerſalem ſtatum Eccleſiæ, Capr. *reg. 9. n. 1.* Seraph. *dec. 447. n. 1. & 2.* & fuit dictum *in Paduana ſedilium 18. Maij 1618.* coram *Card. Sacrato*, vbi etiam fuit animaduerſum conſenſum Epiſcopi hoc caſu colligi ex ſcientia, & ipſius tolerantia, tefert Lot. *de re benef. lib. 1. q. 21. n. 88 cum ſeqq.*

26 Sed nunquid Epiſcopus ſuis Conſtitutionibus

renetur, in eiſque diſpenſare valeat? tractaui ſuprà *alleg. 34.*

Hic tamen aduertendum duxi difficilem eſſe quæ- 27
ſtionem illam an Prælatus, qui in ſuis Conſtitutionibus, vel per edictum publicauit in tota ſua dioeceſi excommunicationem latæ ſententiæ ipſo iure incurrendam contra clericos omnes, tam ludentes, quam ludum ſpectantes, incidat in eam ipſemet, & qui eum eo aliqua die reeteationis gratia luſerit? In qua tenet vna ſententia ipſum Epiſcopum non eſſe excommunicatum, quia ſermo generalis non compreheodit perſonam loquentis, *l. inquiſitio, C. de ſolutionibus, cap. petito*, vbi bona gloſſ. *de iureiurand.* Guid. Papæ *ſingul. 479.* ludentes tamen cum ipſo remanere vinculo excommunicationis obſtrictos, vt reſolnit Ioann. Ancharan. *in repet. cap. canonum ſtatuta, num. 183. de conſtitut* vbi oſtendit non eſſe abſurdum, quod in actu inſeparabili vnus peccet, alter minimè, vnus pumatur, alter non, ex *cap. propoſito 32. quæſt. 5* ſequitur Mar. Altet. *de cenſuris tom. 1. diſp. 1. ſect. 10. de cauſa excommunicat. lib. 3. cap. 5. littera E.* Sed ſalua eius pace mihi vltimum non placet, quia Epiſcopus auctor edicti ludendo cum eo cenſetur diſpenſaſſe, vt communiter notant Doctores *in cap. at ſi clerici. §. 1. de iud.* tum quia exemptio vni conceſſa, extenditur ad ſocium, *cap. licèt, de priuil. in 6.* tum quia quando quis eximitur ab interdicto, intelligitur exemptus cum ſocio, *cap. quod in te, de pœnit. & remiſſ.* tum denique, quia actus ludendi eſt indiuiduus, quoniam non poteſt exercen, niſi cum alio, ſed in indiuiduis victoria vnius prodeſt alteri, *l. 2. & 3. C. ſi vnus ex pluribus.* Ideo meritò hanc ſententiam amplectitur Alzed *d. part. 1. cap. 5. num* 21. & Aloyſ. Ric. *in praxi aurea reſolut. 162. reſol. 28 1.* tenet † Epiſco- † 28
pum, qui commiſit contra præceptum in dioeceſi alterius Epiſcopi ſub pœna excommunicationis incidere in illam.

Epiſcopale ſtatutum extra territorium ſuum delinquentem non ligat, Rota *deciſ. 165. num. 3. & 4. in nouiſſim.* aliàs *p. 4. diuerſ.*

Statuta, quæ condit Epiſcopus, non debent con- 29
traire ſacris Canonibus, *cap. inſtitutionis, 25. quæſt. 2. Clement. ne Romani, de elect.* cũ ſimilibus, Abb. *in c. fin. de conſuetud num 7 & 8.* & *ibi* Roch. de Curte *ſect 3. num. 7. 9. & 11.* Fleniq. Bott *de Synodo Epiſcopi part. 3. art. 1 concluſ. 8 à num. 36* Alber de Roſatis *in tract. de ſtatutis, par. 1. quæſt. 7. verſic. ſed quid ſi ſtatutum*, Piaſec. *in praxi noua Epiſcopal. dict cap. 2. num. 7.* Fr. Emman. *in ſumm. tom. 4. c. 67. num. 13.* Anguian. *de legibus lib. 2. controuerſ. 2. & 3.* me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. p. 2. cap. 1. num. 41.* Lotter. *d. lib. 1. q. 21. num. 100.* me citato *in hoc loco* Sperell *deciſ. 66. n. 4* Vgolin. *de officio Epiſcopi c. 48 n 4* Bonacin. *de legib diſp. 1. quæſt. 1 punct. 3. num. 33.* Marta *de iuriſdict. part. 2. cap. 38 n. 18. & 19.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 894. num. 14. & 15.* me citato *in hoc loco* Ciarlin *dict. lib. 1. cap 1. num. 17.* Certum eſt enim Epiſcopum, & quemlibet Ordinarium poſſe facere ſtatuta etiam pœnalia, & ipſo iure pœnam infligentia, Iuri tamen Canonico non aduerſantia. *cap. vt animarum*, vbi gloſſ. *de conſtit. in 6.* Carpan. *ad ſtatuta Mediol. in prol num. 39.* Fuſch. *de viſit. lib. 1. cap. 33. num. 3.* Vgolin. *de offic Epiſcop. c. 47. num. 2.* Piaſec. *dict. p. 1. c. 2. num 7.* Bonacin. *d. punct 3. num. 21.* Ciarlin. *d. c 61. n. 1.* quorum aliqui multum inſudant in reddenda ratione quare Prælati infetiores Summò Pontifice poſſint inducere conſuetudinem contra Ius Canonicum, ſeu contra Canones, inxta *dict. cap. fin.* & non poſſint contra eos ſtatuere: ex aliis illa optima eſt, quam indicant Abb. *in d. c. fin. num. 8. in fin.* & Felin. *in dict. cap. quod ſuper his, num. 3.*

nones,qui conditi ſunt principaliter in fauorem clericorum, & illud ſtatutum à ſubditis clericis acceptaretur, dummodo principaliter conditi non fuiſſent in fauorem publicum, vel Eccleſiæ, Curte *dict. ſect.3.num.*8.quia fauori ſuo quilibet poteſt renuntiare,*c.Ad apoſtolicam,de regular.l.ſi quis in conſcribendo, C. de pactis*, & ius publicum pactis priuatorum tolli,vel mutati non poteſt,*l.ius publicum,ff.de pactis, c.ſi diligenti,de foro compet.*

36 *Quintò*, quando ſtatutum Epiſcopi contra Iuri eſſet conforme conſuetudini, quæ contra Ius in illa Eccleſia inducta eſt,Felin.*in d.c.quod ſuper his,n.*10. *in fine*,Butr.*in d.c.dilectus,col.*10. *verſic. ex quo infertur*,Curte *d.ſect.*3. *n.*24.Piaſec.*d.n.*7.*in fine*.

37 *Sextò*, quando Epiſcopus ſtatueret circa aliquod dubium Iuris, quia tunc ſuper hoc dubio eius ſtatutum diſponens in alteram partem valeret,Phil. Prob. *in c.vnic.n.*48.*& ſeqq.de clericis non reſident. in* 6. Felin.*in d.c.quod ſuper his,n.*9.*circa fin* Hoied *de incompatib. benef,p.*1.*c.*17.*n.*12.Curt.*d.ſect.*3. *n.*23. Piaſec. *d.nam.*7.*verſ ſeptimo.*

38 *Septimò*, quando ſtatutum adderet Iuri communi imponendam nouam pœnam,gloſſ.*in Clement.ne Romani,verb.tolli,de elect.* Curt. *d.ſect.*3 *num.*22. Duen. *regul.*251.Hentiq.Bott.*p.*3.*art.*1.*concl.*13.qua lex Superioris per pœnæ adiectionem poteſt inuiari ab inferiore,Perez *l.*1.*tit.*1.*lib* 5.*Ord.pag.*23.Gutier.*pract. lib.*2. *quæſt.*1. *num* 14. Sanchez *de matrimon. lib.*3. *diſp.*47.*n.*12.Ft.Molin.*de ritu nupt.lib.*2.*d.ffer.*7.*n.*63.

39 *Octauò*,quando Epiſcopus ſtatueret contra Canones in caſibus, in quibus de Iure poteſt diſpenſare, Curte *dict. ſect.*3. *num.*21. Qui autem ſint caſus, in quibus poteſt Epiſcopus diſpenſare contra Ius commune ? adduco ego ipſe *alleg.*35.

ALLEGATIO XCIV.

Epiſcopus an teneatur ſtare locationi pradeceſſoris?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi ſucceſſor non tenetur ſtare locationi pradeceſſoris,niſi tribus concurrentibus,primò quod locatio fuerit facta nomine Eccleſiæ;ſecundo quod ſit facta pro vtilitate Eccleſiæ;tertio quod pecunia ſit conuerſa in vtilitatem Eccleſiæ.*

2 *Succeſſor in beneficio tenetur ſtare locationi, quando Summus Pontifex concederet licentiam locandi ad tot annos,eo adiecto, vt illis durantibus conductor à nemine moleſtaretur.*

3 *Succeſſor in beneficio tenetur ſtare locationi pro anno incæpto.*

4 *Succeſſor in beneficio tenetur ſtare colono exiſtente loci conſuetudine.*

5 *Prælatus,vbi tenetur ſtare locationi pradeceſſoris,poteſt de nouo exigere à conductore penſionem pradeceſſoris anticipatè ſolutam.*

6 *Prælatus ſciens ſe repudiaturum prælaturam, non obligat ſucceſſorem,etiamſi faciat locationem nomine Eccleſiæ.*

7 *Conductor anticipate penſionem ſoluens, ſi à ſucceſſore pro ea de nouo obligetur, habet recurſum contra heredes locatoris,ſi ſoluendo fuerint.*

8 *Succeſſor in beneficio recipiendo penſionem, videtur conſentire locationi pro anno,pro quo illam recipit.*

9 *Scholaris ſi locauerit fructus ſui beneficij, vt poſſet in litterarum ſtudio viuere,vel illic gradum ſumere,ſi intra locationis tempus decedat,ſucceſſor in illo beneficio,tenebitur ſtare locationi.*

10 *Canonici Eccleſia Cathedralis,vel Collegiata locantes fructus ſuarum prabendarum, nullo caſu huiuſmodi locationibus ſucceſſores obſtringunt.*

11 *Hæredes,vel fideiuſſores Prælati qui fecit locationem, ſi ipſe decedat ante illius impletum tempus,non tenentur de euictione, neque conductor ab eis petere poteſt quantum ſua interſit locationem impleri.*

12 *Prælatus,ſiue Rector ſi ex cauſa renunciationis, vel permutationis liberè dimittat ſuum beneficium eius hæredes, & fideiuſſores in locatione de eo facta tenentur de euictione locatoribus.*

13 *Prælatus quando bona ſui beneficij locat tanquam libera,tunc eius hæredes, & fideiuſſores de euictione tenentur.*

14 *Locator beneficij ſeu maioratus,quando pro ſecuritate vita ſua, & validitate totius temporis contractus locationis bona ſua generaliter, ſiue ſpecialiter obligauerit, vel fideiuſſores dederit pro ſolutionibus anticipatis,tunc eius fideiuſſores tenentur ſtare conuentioni.*

15 *Conductor poterit recedere à locatione in illis caſibus,in quibus mortuo locatore ſucceſſor nõ tenetur illi ſtare.*

REGVLARITER Prælatus ſucceſſor aut quilibet beneficiatius, non tenetur ſtare locationi, vel conductioni prædeceſſoris, ſi nomine proprio locauit fructus, & reditus Epiſcopatus, vel beneficij in ſuam vtilitatem, ad tempus Iure, vel Synodali Conſtitutione permiſſum,ipſeque ante tempus locationis expletum decedat. Quando verò Prælatus adminiſtrationem habens;non nomine proprio,ſed vti Rector,& nomine Eccleſiæ,debita Iuris ſolemnitate ſeruata,locationeque ad tempus iure permiſſum facta,contraxit, ac locauit, eius ſucceſſor tenetur ſtare locationi. Dixi, *debita Iuris ſolemnitate ſeruata*,quia quatuor concurrentibus illam ſeruari in hac materia conuenit:primò, quòd locatio fuerit facta nomine Eccleſiæ: ſecundò, quòd ſit facta pro vtilitate Eccleſiæ: tertiò, quòd pecunia ſit conuerſa in Eccleſiæ vtilitatem: quartò,quod intercedat auctoritas Superioris.Colliges hæc ex gloſſ *verb.terminum,in cap vlt.ne Prælati vices ſuas*,Couar.*variar.lib.*2.*cap.*15.*nam* 6,Molina *de primog.lib.*1.*c.*21.*a principio*,Carot,*de locato part.*3. *tit.de rebus Eccleſia locandis,q.*1.*cum ſequentibus*,Mich. Graſſ. *tom.*2. *commun.opin lib.*4.*tit.*43. *n* 40. *pag.*667. vbi Viul.*n.*123.*pag.*661.Spin.*in ſpeculo teſtament gloſſ.* 19.*princip.n.*41. Caid.*in praxi iudic & aduocatorum, verb fructus,num.*23.*& verb.locatio,n* 6.Matc.Anton. Gennen.*in praxi curia Archiepiſcop.Neapolit. cap.*97. Caualcan.*deciſ.*44.*num.*4.*p.*12.*& in deciſ.*25.*à num.*1. *part.*5.Gutier.*Canon lib.*1.*c.*36. & remiſſiuè *de tateli part.*2.*cap.*20.*n* 10 Cardin Puteus *deciſ.*176.*&* 181. *part.*1.Aloyſ.Rice.*in collect.deciſ.part* 4. *collect.*1007. *& collect.*1055. *in fine*, *& in praxi fori Eccleſiaſt. deciſio.* 112. *in prima edit & reſolut.*97. *in ſecunda edit* Flamio.*de reſignat.lib.*1.*quæſt.*16.*numer.*47.Sutd. *deciſ.*33.*num.*7.*& deciſ.*40.*num.*7.*& deciſ.*172.*num.*1. Stephan.Gatian. *diſceptat forenſ cap.*37.*à num.*18.*& cap.*606 *num.*1.*cum ſeqq.*Bonac.*de contract. diſp.*3.*q.*7. *puncto vlt. num.*10. *verſ. reſpondeo ſecundo*,nouiſſimè me citato *in hoc loco* Ciarlin.*contron forenſ.lib.*1.*c.*93. *num.*12.*cum ſeqq.*Morl.*in emporio iuris part.*1. *tit.*10. *quæſt.*2.*num.*20.Dock.Barb.*in l.ſi filio familias,§.vltim. à n.*17.*ff.ſoluto matrim.*Maeta *de Iurisdict p.*4 *caſu* 98. *n.*8.*& in votis nouiſſimarum deciſionum voto* 180 Cardio.Tuſchus *practic. concluſ verb.locatio concluſ.*419. Steph Quarant.*in ſumma Bullarij,verb.alienatio,n.*19.

Molin. *de Iuſtitia tract.*2.*diſp.*492.*verſ. quod denique*, Mar.Anton.*var.reſolut.*45.*num.*1. Ioan.Baptiſta Fertet. *conſil.*317.*volum.*2.Valer.Reginald. *in praxi fori pœnitent.lib.*25 *cap.*34.*num.*528.*cum ſequentib.* Azor. *inſtitut.moral.part.*3.*lib.*8. *de locato,& conducto,cap.*6. *n.*7.Rebel *de obligat.iuſtit.part.*2.*lib.*14.*queſt.*11.*num.* 17 Cald.Pereira *queſt.forenſ.lib.*2.*queſt.*3 a.*& de empt. cap.*26.*num* 5.Card.Mant. *de tacitis,& ambiguis conuent.* Mare. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſiaſt. queſt.*137. plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretal.collect.*76.*n.*5.

a *Primò* limita, quando Summus Pontifex concederet licentiam locandi ad tot annos, & vt dicto tempore durante conductor à nemine, nec à ſucceſſoribus in beneficio moleſtari poſſit,Mandoſ *de Signatura gratia tit. de indulto locandi, vel ſupponamus*, Quaranta *dicto verb.alienatio rerum Eccleſia,num.*39. *ver. quando*,Aloyſ Ricc. *dicta reſo.*97.*n.*4.

3 *Secundò* limita,quando inchoatus eſſet annus, vel laboterium,& res non eſſet omnino integra, & præſertim ſi recollectio fructuum eſſet de proximo, quo caſu pro anno incœpto ſucceſſor in beneficio tenetur ſtare locationi, Franc. Marc. *Delphin. deciſ.*196. *colum.fin.part.*2. Marc.Anton.Genuenſ. *in praxi dict.* c.97.*num.*1.Caualean.*deciſ.*44 *num.*12.*p.*1 Quaranta *vbi proximè*,Piaſec.*in praxi noua Epiſcop.par.*2 *cap.*1. *num.*12.*verſ ſeptimus caſus*,Mar. Anton. *d. reſol* 45.*n.*3. Oſaſc. *deciſ.*82.*num.*10.Bonacin *d q.*7.*p.vlt.num.*10. *verſ.hac doctrina*,Gratian *d cap.*606.*num* 9. me citato *in hoc loco* Ciarlin.*d.cap* 93 *num* 15. Aloy.Ricc *dict. reſol.*97.*num.*5.qui hoc ad ipſum conductorem extendit,ſcilicet,vt pro anno cœpto non poſſit recedere a locatione, vt quia forſè videret parum vtilitatis conſequuturum, de quo etiam Quarant. *dict. verb. alienatio num.*19.*verſ & hac caſus*,Bonacin. *d num.*10. *verſ hac doctrina*,Gratian. *d cap* 606. *n.*16. me citato *in hoc loco* Ciarlin.*d.c* 93.*n.*17.

4 *Tertiò* limita exiſtente conſuetudine loci,quæ ob ſeruet, vt ſucceſſor in beneficio teneatur ſtare colono,Franc.Marc.*deciſ.*144.*p.*1 Quaranta *d.n.*16.*in fine*, Aloyſ.Ricc. *d.reſol.*97.*n* 7.

5 Aduertendum in hac materia eſt, quòd vbi Prælatus tenetur ſtare locationi prædeceſſoris, poteſt de iure exigere à conductore penſionem prædeceſſori anticipatè ſolutam,Gig *de penſion quæſt.*88. *à n.*1. Card.Tuſch *dict concluſ.*419 *num.*15.Surd *deciſ.*326. 6 *num.*79.vbi *num.*80. reſoluit quòd † Prælatus ſciens ſe repudiaturum Prælaturam, non obligat ſucceſſorem, etiamſi faciat locationem minime Eccleſiæ, Bonacin. *d num* 10.*verſ. tertio*,Gratian *d.c.cap.*606. *num.*11. Barboſ.Scipuc *de ſi & ſuc eſſ.compl.*16.*num.* 5 *&* 6.me citato *in hoc loco* Ciarlin *dict.cap.*93. *num.* 16. † Habebit tamen conductor iuſtum contra hæredes locatoris,ſi ſoluendo fuerint,ſecundum reg. *l pro hæredibus*,*C.de hæred* D Barboſa *in l.ſi filio fam.*§.*fin n.*2. *ff ſolutomatr* Surd *d deciſ* 326.*num.*47, Cald.Pereira *de emption e.*25.*n* 6.

8 Succeſſor in beneficio recipiendo penſionem, videtur conſentire locationi pro anno, pro quo illam recepit Cauaſcan.*d deciſ.*25 *num.*3. Mar.Anton. *dict. reſol* 45.*num* 4.Surd *deciſ* 31 *num* 1 *&* *deciſ* 264.*num.* 13.*& deciſ.*265. *num.*15. Put *deciſ.*180.*part.*1. quia quando locatio non obligat ſucceſſorem, tunc Prælatus recipiendo penſionem, non cenſetur illam confirmare vltra tempus percepiæ penſionis, Surd. *deciſ.*15.*n.*9

Singulare eſt, quod Scholaris ſi lecuerit fructus ſui beneficij per triennium, vel aliud minus tempus, & pecunias illius temporis receperit, vt poſſet literarum ſtudio viuere, vel illic gradum ſumere ſi intra hoc tempus decedat, ſucceſſor in illo beneficio, quamuis nullum ius à prædeceſſore habere tenebitur ſtare illi locationi, quia cenſetur facta in vilitatem Eccleſiæ, Rebuff *de priuilegiis ſcholarium priuil.*26.

Canonici Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ locantes fructus ſuarum prębendarum nullo caſu huiuſmodi locationibus ſucceſſores obſtringunt,quia fructu huiſmodi ſemper ad eorum pertinent vtilitatem,Abb *in cap.ex literis,num.*7.*&* ibi Dec.*num.*9. *de probat.* D.Barboſ.*dict.* §.*fin.num.*27.*ad fin.* Tuſch. *d concl.*419.*num.*16.24 *&* 25.vbi etiam extendit ad omnem ſimplicem beneficiatum, qui non habet adminiſtrationem. 10

Quæres opportunè,an hæredes, vel fideiuſſores Prælati, qui fecit locationem, ſi ipſe decedat ante impletum tempus illius locationis,in caſu quo eius ſucceſſor illi non tenetur ſtare, teneantur de euictione, itaut conductor aduerſus eos poſſit habere recurſum, & ab eis petere quanta ſua interſit locationem impleri intra tempus præfinitum. In qua quæſtione dicendum puto, prædictos hæredes, vel fideiuſſores ad nihil teneri, vt reſoluunt Antnn. *in cap.vltimo,num* 9.*ut Prælati vices ſuas*,*& ibi* Innocent. Gutier *cano lib.*1.*cap.*36 *num.*15 ſequitur D.Barboſa *in d.*§.*fin.num.*21, *ad finem*.Pro quibus illud facit, quòd talis locatio finita fuit morte locantis, ac ſi res ipſa locata periſſet, vt alias inquit Iuriſconſult. *in dict.l ſi quis domum,*§.1.*ff.hoc tit.* ac proinde hæredes, ſiue fideiuſſores locantis non tenebuntur, quia cogitare debebat conductor euenire poſſe ante delaratum tempus locationis locatorem poſſe decedere,cuius morte locatio extingueretur, *d.*§.1. Quo fundamento in hæredibus poſſeſſoris maioratus idem amplexus eſt Molina *de primogen.lib.*1.*cap.*21.*num.*8. & 9. Per quod fundamentum idem dicendum eſt, etiamſi conductor in re locata plures expenſas fecerit, quaſi toto tempore locationis fruitnrus, nec enim eas ab hæredibus locatoria conſequetur, tradit Valaſc.*de iure emphyt.queſt.*25 *num.*35.ſequitur Molina *dicto num.*9. Licet contrarium in praxi ſeruari dicat ipſe Valaſc ne quis cum alterius iactura locupletetur,contra *regulam locupletari, de reg. iuris in* 6. & propter æquitatem. *l. ſi me & Titium,& l. ſi cum ſeruum,ff ſi certum pet.*

Declarabis tamen *primò* ſuptapoſitam reſolutionem,vt non habeat locum eo caſu,quo Prælatus ſiue Rector ex cauſa renunciationis, vel permutationis, vel ex alia cauſa libere dimittat ſuum beneficium, quia tunc hæredes,& fideiuſſores ipſius de euictione tenel untur: ratio eſt, quia propter factum voluntarium conductor non potuit frui re conducta intra tempus in locatione declaratum, in qua ſpecie procedere poteſt *l.qui feudum*, 32. *ff. de locato*, multum enim refert in Prælatos moriatur, an vero voluntarie dimittat beneficium,hoc enim voluntate,ſiue facto parris contingit:illud vero voluntate Dei, quam declarationem tenent Gutier.*d.c.*36.*n.*25.*cum ſequentibus*, D.Barboſa *d* §.*fin n.*22. 12

Secundò declarabis non procedere quando Prælatus bona ſui beneficij locat tanquam libera, quia tunc hæredes, & fideiuſſores de euictione tenebuntur,quod probari poteſt ex doctrina *l. ſi quis domum,* §.*fin.verſ.quod tamen ff.locati*,per quæ idem in poſſeſſore maioratus locante bona maioratus tanquam libera tenuit Molina *d c.*21. *n.*11. & in noſtra ſpecie probauit Gutier. *d c.*36.*n.*19. 13

Tertiò declarabis non procedere quando locator beneficij, ſeu maioratus pro ſecuritate vitæ ſuæ, & validatione totius temporis contractus locationis 14

bona

bons ſua generaliter, ſiue ſpecialiter obligauerit, vel fideiuſſores dederit pro ſolutionibus anticipatis, vel pro intereſſe locationis totius temporis conuenti, nam tunc conuentio ſeruanda erit ex *d. l. §. conueniat. ff. depoſit. & l. ſemper ſtipulationibus ff. de regulis iuris, cum ſimilibus.* Extra tamen hos caſus obligatio generalis, vel ſpecialis bonorum, vel fideiuſſores præſtiti ſimpliciter pro ſecuritate locationis, nihil quoad euictionem operabuntur: ratio eſt, quia ſunt acceſſoria contractus, quo extincto ex natura ipſius acceſſoria vt extinguantur, neceſſe eſt, iuxta vulgaria in 2. & *l. ſi homo mortuus, ff. de verborum obligation.* vt ex Ancharan. tener Gutier. *d. cap. 36. n. 20. cum ſeq.* Vnde erat optima cautela, vt aduertit Gutier. *ibid. num. 19.* quòd ſi clerici in prædictis caſibus velint ſibi prouidere, quando locant fructus ſuorum beneficiorum in triennium, iuxta *d. Extranag. Ambitioſæ*, pactum illud in locationibus adiiciant, vt ſi ante tempus in locatione declaratum deceſſerint, aut promoti fuerint ad aliud beneficium, aut præſtaturam, ſiue alio quocunque modo contingat beneficia illa dimittere, & poſſidere, quoad nihil teneantur ratione euictionis, ſiue intereſſe, immo potius ipſi, bona ſua, hæredes, & fideiuſſores liberi remaneant.

35 *Vltimò* aduertendum duxi, quod in illis caſibus, in quibus Prælati ſucceſſor non tenetur ſtare locationi per prædeceſſorem factæ, ita ſimiliter nec conductor; quinimò poterit ab ea recedere, etiam inuito ſucceſſore, vt æqualitas inter eos ſeruetur, & ne contractus claudicare videatur, *l. Iulianus, §. ſi à pupillo, ff. de actionib. empti.* notant Molina *d. cap. 21. n. 4.* Gutier. *d. cap. 36. num. 12.* refert plures D. Barboſa *d. §. fin. n. 20.* An autem & quando ſucceſſor in Epiſcopatu teneatur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris? Vide infrà *alleg. 12 n.*

Allegatio XCV.

Epiſcopus rerum Eccleſiæ alienationem quibus caſibus facere poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur de bonorum Eccleſiaſticorum alienatione tractantes.*

2 *Alienandi omnis modus etiam in caſu licito, & ſeruatis iuris ſolemnitatibus inconſulto Romano Pontifice hodie regulariter prohibetur.*

3 *Eccleſiarum res vltra triennium locari, aut alienari non poſſunt.*

4 *Triennium infra quod permittitur Eccleſiarum res locari, eſt computandum ex tribus fructuum collectionibus.*

5 *Locatio rerum Eccleſiæ facta vltra triennium in totum vitiatur, nec quoad triennium ſuſtineri poteſt.*

6 *Dictio*, omninò, *emni ex parte alienationem comprehendit.*

7 *Negatiua quæ adiungitur dictioni*, aliquid, *etiam in qualibet minima parte verificatur.*

8 *Locationem rerum Eccleſiæ factam ad plures annos validam manere, quoad dictum triennium, qui tenuerint, eſtenditur.*

9 *Emphyteuſis conceſſa in quartam, vel quintam generationem, quoad tertiam præmiſſam valida eſt.*

10 *Donatio facta abſque inſinuatione vltra quingentos aureos in exceſſu ſolum vitiatur, & firma remanet in ſumma à iure permiſſa.*

11 *Concordantur prædictæ opiniones ſub diſtinctione.*

12 *Tempus inutile ab vtili inſeparabile dicitur quando conſtituerit contrahentes ad minus tempus non eſſe tracturos.*

13 *Locatio rerum Eccleſiæ in totum corruit, ſi vltra triennium fiat, quando tunc datur vnicum pretium, ſeu merces.*

14 *Alienare prohibitum ſi locet ad longum tempus, locatio in totum vitiabitur.*

15 *Tempus licitum ab illicito ſeparari dicitur, ſi ex contexturis appareat contrahentes etiam pro tempore licite contracturos.*

16 Extrau. ambitioſæ, *ibi*, nullius momenti, de rebus Eccleſiæ non alien. *declaratur.*

17 *Locatio rerum Eccleſiæ ſi fiat ad duo triennia, eo adiecto pacto, vt poſt primum triennium incipiat ſecundum, omnino inualida eſt.*

18 *Triennium, intra quod Eccleſiarum res poſſunt alienari, ad vnum, vel dues annos per ſtatuta Epiſcoporum limitari valet.*

19 *Fructus Eccleſiarum an vltra triennium, intra tamen modicum tempus, alienari poſſint? oſtenditur, & n. 20. & 21.*

22 *Eccleſiæ res inconſulto Romano Pontif. in emphyteuſim dari poſſunt in caſibus à iure permiſſis, & de bonis ſolitis ab antiquo dari in emphyteuſim & cum euidenti Eccleſiæ vtilitate.*

23 *Alienari poſſunt Eccleſiarum res cauſa neceſſitatis ipſarum Eccleſiarum, vt ſi debitum vrgeat ab ipſis Eccleſiis contractum, vel cauſa pietatis, aut pro redemptione captiuorum, aut alimonia pauperum, vel quando res eſſent inutiles, aut incommodæ ipſis Eccleſiis.*

24 *Eccleſiarum res ex cauſa maioris vtilitatis alienari poſſunt.*

25 *Contractus ſi ſint vtiles Eccleſiæ, etiamſi fiant ſine ſolemnitate ſunt validi.*

26 *Emphyteuſis perpetua bonorum Eccleſiæ concedi poteſt de rebus incultis parum vtilibus Eccleſiæ.*

27 *Contractus vt videatur vtrum ſit vtilis, vel damnoſus Eccleſiæ, inſpici debet tempus celebrationis ipſius.*

28 *Emphyteuſis fieri non poteſt de manſo, ſeu paſſalibus Eccleſiæ, nec præſcriptio, aut præſcriptus titulus, admittitur.*

29 *Eccleſiæ res ſolitæ concedi in emphyteuſim cum beneplacito Apoſtolicæ ſemel impetrato, ſi ad Eccleſiam reuertantur, poſſunt iterum emphyteuticari abſque ſolemnitate requiſita in alienatione rerum Eccleſiaſticarum.*

30 *Iuramentum de non alienando ſine Papæ licentia non continet ſolita alienari.*

31 *Bona ſi ſint ſolita venire in diuiſionem ſufficit, vt in futurum etiam diuidi debeant.*

32 *Res ſemel effecta alienabilis cum ſolemnitate, efficitur perpetuò alienabilis abſque ſolemnitate, dummodo ſolitum non alteretur.*

33 *Res Eccleſiæ ſemel alienabilis ſi ceſſauit prima cauſa conceſſionis, iterum alienari ne poteſt.*

34 *Vtilitas Eccleſiæ euidens tempore vltimæ conceſſionis debet adeſſe in noua conceſſione rei emphyteutica, & non ſufficit adeſſe in antiqua.*

35 *Practica ponitur, qua vtuntur Epiſcopi in præſtando aſſenſu ſuper re ſolita alienari.*

36 *Soluta concedi in emphyteuſim, vt bona dicantur ſufficit vnica cõceſſio, & eſſe elapſus quadraginta annos.*

37 *Res Eccleſiæ, qua ſeruando ſeruari non poteſt inconſulto Romano Pontifice alienari permittitur.*

38 *Res Eccleſiæ, quæ ſeruando ſeruari non poteſt, dicitur mobilis, quæ non durat triennio, vel vſu conſumitur, & non fructificat.*

39 *Pretioſa res mobiles,cum immobilibus æquiparentur, ſine cauſa & ſolemnitate alienari non poſſunt.*

40 *Pecunia regulariter eſt de rebus, quæ ſeruari non poſſunt,quia retenta nihil operatur.*

41 *Pecunia,quæ eſt deſtinata ad emptionem ſtabilium, cenſuum, vel mobilium pretioſorum connumeratur inter immobilia, vel mobilia pretioſa, & tunc non poteſt alienari ſine ſolemnitate.*

42 *Pecunia minorum comparandorum prædiorum cauſa deſtinatu abſque decreto alienari non poteſt.*

43 *Pecuniæ magna quantitas,quæ eſt in Eccleſia proprietate,non in fructu, abſque aſſenſu Apoſtolico alienari non poteſt.*

44 *Pecunia in banchis campſorum poſita cenſetur iure rerum immobilium.*

45 *Pecunia,quæ ſeruatur pro aliqua futura neceſſitate, vel pro conſeruando magis patrimonio,aut pro locatione ad pompam,cenſetur iure rerum immobilium.*

46 *Reditus annui iuxta immobilia connumerantur, & ideo ſine cauſa alienari non poſſunt, idem de iuribus,& actionibus ad immobilia.*

47 *Pœna contra alienantes Eccleſia bona abſque ſolemnitatibus requiſitis quæ ſint in Extrauag.* Ambitioſæ,de rebus Eccleſiæ,*conſtituta?oſtenditur.*

48 Extrauag. Ambitioſæ,de rebus Eccleſiæ non alienandis,*an fuerit vbique recepta? oſtenditur & nam.*49.

50 *Eccleſiæ res immobilis parua cum conſenſu Epiſcopi abſque ſolemnitatibus alienari poteſt.*

51 *Res exigui ſeu modici valoris,quæ dicantur, arbitrio iudicis relinquitur.*

52 *Repudiare legatum,vel hæreditatem, aut rerum Eccleſiæ non incorporatam poteſt Prælatus abſque ſolemnitatibus.*

53 *Statutum in præiudicium Eccleſiæ valet in quærendis,quando tacet non odio Eccleſiæ, ſed bono zelo facunt.*

54 *Eccleſiarum res nõ ſolum acquiſita,ſed etiam acquirenda non poſſunt abſque ſolemnitatibus alienari.*

55 *Permutatio inter Rectores Eccleſiarum de bonis Eccleſiaſticis licitè fieri poteſt.*

56 *Aſſenſus Apoſtolicus non requiritur in alienatione ab vna Eccleſia alteri Eccleſiæ facta.*

57 Cap. caſellas 10.q.2.& c.ſine exceptione 12.q.1. *declarantur.*

58 *Eccleſiarum res ſine ſolemnitatibus alienari poſſunt, quando ſumma alienandi neceſſitas inſtaret,& Papa de facili adiri non poſſet.*

59 *Bona relicta,& donata Eccleſiæ, quæ eſt incapax retinendi etiam in communi,poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus, & pretium conuerti in Eccleſiæ neceſſitatem.*

60 *Regulares ipſorum bona alienare poſſunt ex pluribus priuilegiis ſibi conceſſis.*

Regulares indigentes victu,nec recipientes,qui credito illis tribuat,nec valentes conſenſum expectare ſummi Pont.an poſſint abſque dicto conſenſu,& abſque incurſu cenſurarum res pretioſas in pignus tradere, ſecus pecunias ad cambium ſumere,ſi aliter non reperiant? ibid.

61 *Eccleſiarum bona reſtitutioni ſubiecta abſque ſolemnitatibus reſtitui poſſunt.*

62 *Alienari poſſunt Eccleſiarum res ob remunerationem meritorum.*

63 *Tranſactio poteſt abſque ſolemnitatibus fieri ſuper aliquare Eccleſiæ,cuius poſſeſſio non ſit penes ipſam.*

64 *Caducitatis remiſſionem emphyteuta Eccleſiæ poteſt ſolus Prælatus ſeu Rector abſque ſolemnitatibus facere.*

65 *Emphyteuta exeuſatur à commiſſo ſi Prælatus etiam ſolus abſque Capitulo recipiat penſiones poſt commiſſum decurſas.*

66 *Eccleſiæres, quæ inconſulto Romano Pontifice alienari non poſſunt remiſſiuè.*

67 *Bona menſa Epiſcopalis ſunt, quæ principaliter ad alimentationem ſui ſuſtentationem ſunt deputata,& nullum alium Rectorem habent præter ipſum Epiſcopum.*

68 *Bona de menſa Eccleſiæ dicuntur ea, quæ perpetuò vnita fuerunt Eccleſiæ,atque ita,quæ nunquam alteri ab Eccleſia poſt à ſe quæſitum dominium conceſſa fuerunt.*

69 *Alienare, aut in perpetuam emphyteuſim concedere non poteſt Prælatus ea, quæ ſunt de menſa Eccleſiæ.*

70 *Capitulo aſſenſus vltra Apoſtolicum requiritur in alienatione bonorum menſæ Epiſcopalis ſeu aliis à menſa Capitulari.*

71 *Aſſenſus Apoſtolicus ſuper alienatione rerum Eccleſiæ de ſtylo Curiæ Romanæ quando concedatur, & quibus perſonis?oſtenditur.*

72 *Aſſenſus Apoſtolicus ex lapſu trigintæ, vel quadragintæ annorum cum poſſeſſione præſumitur.*

73 *Solemniter omnia interueniſſe præſumuntur ex longiſſimo temporis curſu,niſi ex inſpectione inſtrumenti appareat ſolemnitatem non interuenſſe.*

DE bonorum Eccleſiaſticorum alienatione tractant Redoan. *in ſpeciali tract. de rebus Eccleſiæ non alienand.* Peret. *in commentar. ad Extrauag. Ambitioſa, illo tit.* Nauar. *de alienat.rerum Eccleſ.* Villalob. *tom.1. communium opinion. lib.1. tit.1. num.*35. *cum ſequentibus pag.*149. vbi Bonacoſ. & Suar. *à num* 51. Valdeſ. *ad Xnar.part.2.pag.*97. Menoch. *de arbitrar. caſu* 172. Rebuff. *in compendio alienat.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 5. Petez *lib.*10. *tit.*2. *lib.*1. *Ordin.pag.*51. Quaranta *in ſumma Bullary,verb. alienatio rerum Eccleſiæ,*Azor. *inſtit. moral.part.*2. *lib.*9. *cap.*2. *cum ſequent.* Camill. Borrell. *in ſummam omnium deciſ.tit.*15. *de rebus Eccleſiæ non alienan.* Aloyſ. Ricc *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.*1. *cum multis ſequentibus,in vtraque edit.*Mar.Auton.*var. reſol.lib.*1. *reſolut* 21. Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.part.*1. *cap.*15. Valer.Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.*30. *tract.*3. *num.*61. *cum ſequencib.* Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap.*14 §.4. *cum ſequentibus,*Molin. *de Iuſtit. tract.*2. *diſput.*465. *cum ſeqq.* Gutier. *de iuramẽt. confirmat.p.*1. *c.*52. *& practic.lib.*1. *q* 8. nouiſſimè Bonac. *tract.*2. *de alienat. bonorum Eccleſiaſt.* nouiſſimè me plures citato *in hac alleg.* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. lib.*1. *c.*105. *per tot.*nouiſſimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iud.fori eccleſ cap.*7 *per tot.*Lezana *in ſum quæſt. Regul.tom.*1. *c.*10. Amar. *conſ.*63. *& ſeq.* Anton.Nauar. *alleg.*30. *cum ſeq.* Ioan. Baptiſta Thoro *in compendio deciſ.Neapolit verb. Alienatio rei Eccleſiæ,*Intrigl. *deciſ* 41. Camill.de Laratha *conſ.*37. Theſaur. *quæſt. forenſ lib.*3. *q.*37. Fachin. *lib.*1. *conſ.*71. *& lib.*3. *conſ.*24. *&* 45 Valenzuel. *conſ.*3. *p* 1. nouiſſimè me ſæpiſſimè citato *in hac alleg.* Caſtr. Palao *in opere morale tom.*2. *tract.*12. *quæſt.vnica puncto* 14 *&* 15.

1

Nullus olim poterat ea, aut Bona Eccleſiæ inconſulto Epiſcopo alienare, *cap. Abbates, & cap. placuit* 12. *q.*2. Epiſcopus verò eas tantùm res Eccleſiæ ſuæ alienare, aut ſubditis alienandi facultatem concedere, quæ Eccleſiæ plus incommodi, quam vtilitatis affectent, & ea de cauſa vt meliora proſpicerent, *cap. ſine exceptione, cum ſeqq cap. non liceat Papa, ead. cauſa, & quæſt.* aut ſi de propriis rebus tantum Eccleſiæ conſuliſſet, quantum alienare voluerat *cap. ſi quis qualibet, ead. cauſa & quæſt.* ſed oeque id poterat Epiſcopus facere abſque conſenſu Capituli, *dict. cap.*

2

cap. placuit ; eadem quoque lex Romano Pontifici circa res Apoſtol Eccleſiæ ponitur, teſte Symmaecho Papa *in diſt. c. liceat Pape*. Sed quoniam non recto indicio plerumque bona Eccleſiarum in graue earum damnum etiam ab Epiſcopis alienabantur, & propter alienationes huiuſmodi grauia detrimenta patiebantur, & plerique ambitioſa cupiditate detenti immobilia & pretioſa mobilia Deo dicata, ex quibus Eccleſiæ, monaſteria, & pia loca reguntur, atque illuſtrantur, & eorum miniſtri aluntur, profanis vſibus applicare, atque cum maximo illorum ac diuini cultus detrimento exquiſitis mediis vſurpare, aut alienare non verebantur, propterea Rom. Pont. Paul. II. *in extrauag. Ambitioſa, de rebus Eccleſiæ non alien.* expreſsè prohibuit omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, aut omne pactum per quod ipſorum dominium transfertur, conceſſionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, nec non infeudationem, vel contractum emphyteuticum, niſi in caſibus in ea expreſſis: vt probat Molin. *diſt. tract. 2. diſput. 468. num. 1.* Et etiam alienare, ac in feudum, vel emphyteuſim quocunque prætextu, vel cauſa quæcumque bona ad Eccleſias inferiores, & quæuis loca pia ounc, vel deinceps ſpectantia eoncedere, vel vltra triennium locare, & conceſſiones huiuſmodi reuocare, vel prorogare cum plurium pœnarum impoſitione, prohibet Vrbanus VIII. *conſtitut. 51. incip. Humana, Kalendar. Nouembris 1625.*

3 Horum primus eſt locationis, & conductionis infra trienoium, cum † tes Eccleſiarum vltra triennium non poſſint quoquo modo locari, aut alienari, Couar. *variar. lib. 2. cap. 16. numer. 4.* Maſeard. *de probat. concluſ. 603. num. 16.* Henriq. *in ſumma libro 13. cap. 40 §. 1.* Auend. *de exequendis mand. part. 1. cap. 4. num. 37.* Perez *tit. 7. libro 5. Ordin. pag. 202.* Vgolin. *d. cap. 14 §. 7. num. 5. verſ. quarto*, Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 7 cap. 20 quæſ. 3. & p 3. lib 8. cap. 3. quæſ. 10.* Azeued. *l. 33. nu. 3. lib. 1. noue recopilat* Cald Pereira *de reſolut. emphyt. cap. 2. num. 28.* plures refert Cened. *ad Decretal. collect. 76. num. 1.* Ciroc. *de locato part. 3. ſub tit. de rebus Eccleſia locandis concl. 5. & 9.* Card. Tuſch. *tom. 5. concluſ 406.* Leſſi. *de inſtit. lib. 2. cap. 24. dub. 11 n. 68.* Scort. *in ſelectas Conſtitut. theorem. 117.* Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 435. n. 1.* Fachin. *conſil. 71. num. 7. & 10. lib. 1.* Maſtrill. *deciſ. 77. num. 8.* Cardin. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 8. num. 53.* Camill. de Laratha *conſil. 37. num. 1.* Iacob. Anton. de Mauro *alleg. 31. & 50. in addit.* Marcell. Mauro *alleg. 89. num. 5.* nouiſſimè Bonacin. *d. tract. 2. q vnica, punct. 2. num. 24.* & Marcell. Vulpe *d. cap. 6. à num. 17.* Rota apud Marchef. *de commiſſion. p. 1. pag. 106.* Niſi in contrarium eſſet conſuetudo, Pariſ. *conſil. 98. lib 4* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 113. n. 5. in prima edit. & reſol. 98. n. 5. in 2. edit.*

4 Et huiuſmodi triennium infra quod permittitur, per *d. Extrauag.* Eccleſiarum res locari, eſt computandum ex tribus fructuum collectionibus, ita vt ſi ex quolibet triennio vnus tantum fructus percipiatur, tunc triennium pro vno anno computari debet, & locatio fieri poteſt vſque ad nouennium. Ita Couar. *d. cap. 16. num. 6.* Gutier *canon. lib. 1. capite 8. num. 12.* Azor. *d. part. 2 lib. 7. cap. 10. quæſ. 8. & libr. 9. cap. 2. quæſ. 2.* Cardin Mantica *de tacitis, & ambiguis conuentionibus tom. 1. lib. 5 tit. 3. num. 22.* Quaranta *d. verb. alienatio rerum Eccleſiæ numer. 18.* Cald. Pereira *diſt. cap. 2. nouicro 41.* Nauar. *de alienat. rerum Eccleſ. num. 21.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Curiæ Archiep. Neapol. cap. 60. numero 39.* Vaſqu. *de reddit. cap. 2. §. 2. dub. 6. numero 30.* Filliuc *tract. 44. capite 2. qu. 3.* Bonacin *diſt. punct. 2. num. 14. verſ. aduertendum tamen.*

Quæſtio eſt dubia, an locatio facta vltra trien- 5
nium in totum vitietur, aut quoad triennium ſuſtineatur? In qua Doctores in varias diuiſi ſunt ſententias. In primis Bart. *in authent. qui rem, numer. 7. & ibi* Iaſon. *num. 21. de ſacroſanct. Eccleſiis*, tenet hanc locationem in totum nullam eſſe, nec quoad triennium ſuſtineri, ſequuntur Matth. de Afflict. *deciſ. 107. num. 2* Purpur. *conſ. 340. num. 7.* Pinel. *in l. 1 p. 3. n. 75. in fine, C. de bonis matern* Gutier. *in lib. nemo poteſt, num. 53. ff. de legat. 1.* Valaſc. *de iure emphyt. quæſt. 29 num. 15.* Cardina Mantica *diſt. lib. 5. tit. 5. in princ.* Azor. *d. part. 3. lib. 7. cap. 10 quæſ. 4. & lib. 9. cap. 2. quæſ. 4.* Cald. Pereira *de reſolut. emphyt. cap. 2. num. 30. & de empt. cap. 32. num. 32* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 162. n. 22.* Camill. Borrell. *in ſumm. omnium deciſion. tom. 1. tit. 19. num. 5.* me citato pro contraria parte hanc dicit ſibi videri probabiliorem Caſtr. Palao *diſt. punct 14. num. 7.* & tenuit Rota apud Farin. *deciſ. 30. part. 2.* & apud Marcheſan. *de commiſſion. part. 1. pag. 108.* vbi ponit deciſionem *in Brixien. locationis 5. Octobris 1594.* coram *Peña*, quæ diſputat in vtramque partem, & tandem cum hac remanet. Et hanc ſententiam primò probant ex *d. Extrauag. Ambitioſa*, ibi, *nullius omnino ſit roboris, & momenti*; vbi † dictio illa, *omninò*, indiſtinctè omnes annos comprehendit, ac omni ex parte locationem annullat, ruata norata per me *in remiſſ. de dictionibus, & clauſulis, diſt. 206. Secundò ex Clement. 1. de Rebus Eccleſia non alien.* vbi dicitur, quod † nec 7
recipienti ius aliquod acquiratur, quia quando negatiua adiungitur cum dictione, *aliquid*, etiam in qualibet minima parte verificatur, gloſſ *verb. aut earum in Clement. 1. de foro competent.* vbi Cardin. notat Tiraquell *in l. ſi vnquam, verb. omnia, num. 5. & n. 14.* & faciunt quæ adduxi Ego ipſe *diction. 14. num. 6. Tertiò* adducitur text. *in authent. de non alienandis, §. emphyteuſim*, ibi, *neque quod ſit habere aliquod penitus robur ſinimus*. Tandem facit, quod in his, quæ pendent à voluntate duorum, & agitur de obligatione contrahenda, ſi contractus non valet, vt ſic, nec valebit vt valere poteſt, norat Bart. communiter receptus *in l. 1. §. ſi quaſita, ff. de verborum oblig.*

Contrariam opinionem, ſcilicet locationem re- 8
rum Eccleſiæ factam ad plures annos validam manere quoad dictum triennium, tenuit Bald. *in auth. ſi quas ruinas, C. de ſacroſanct. Eccleſ.* ſequuntur Paul. *in auth. qui rem C. eodem tit. num. 7.* vbi Decian. *n. 23.* Cure iun. *tract. de fendis p. 2. q. 6.* Couar. *d. cap. 16. num. 5.* Sylueſt. Aldobrandin. *conſ. 79. num. 3. lib. 1.* Tiraq. *de retract. lig. §. 23. gloſſ. 1. num. 11.* Clar. *in §. emphyteuſis, q. 6. & in §. feudum, q. 13. & in §. donatio, q. 17. n. 2.* Molina *de primog. l. 1. c. 21. n. 28. verſ. contrarium*, ait Molina *de inſtitia tr. 2. diſp. 467. col. 2.* Rebell. *de oblig. Inſtit. p. 2. lib. 14. q. 6.* Gama *deciſ. 390.* Card. Tuſch. *verb. locatio, concl. 406. in princip.* Perez *l. 1. tit. 6. lib. 5. Ordin. pag. 203. col. 1.* Steph. Quaranta *diſt. verb. alienario rerum Eccleſia, n. 18.* Vgolin. *d. cap. 14. §. 7. n. 5. verſ. quarto.*

Sic etiam emphyteuſis conceſſa in quattam, vel quintam generationem, quoad tertiam permiſſam, valida eſt, *auth. de non alienandis, §. quod autem, collat. 2.* Couar. *d. c. 16. n. 5. ad finem.* Molina *d. c. 21. num. 34.* Gam. *deciſ. 72. n. 1.* Cald. Pereira *d. c. 32. n. 33. & de nomin. q. 19. n. 81.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 117. n. 2. in prima edit. & reſol 102. n. 2. in ſecunda edit.*

10 Sic etiam donatio facta absque insinuatione vltra quingentos aureos,in excessu solum vitiatur & firma remanet in summa à iure permissa, vt docet expressè text. *in l. sancimus, in principio,verſic. ſi quid autem.C.de donat. Ord. Regia Lusitan. lib.4. tit.62. in principio*,resoluunt Clar.*in §.donatio,q.*17.*n.*2.Molin. *dicto tractatu* 2.*disp.*278. *in principio*,Aloys. Ricc. *d. resol.*107.*n.*3 Ceuall *commun. contra commun.q.*222. *n.*3.Rebell *d p.*2. *tit.*18.*q.*6. *n.*6. Cardin Mantica *d. tit.*5.*n.*23.

11 Ego verò prædictas opiniones inter se discordantes adhibita distinctione ad concordiam reducendas esse arbitror,& vt generaliter materia percipi possit, distinguendum est, quod aut tempus licitum in his contractibus ab illicito separari non potest, aut potest: priori casu dicendum est contractum, non solum pro tempore prohibito, sed neque etiam pro tempore permisso valere, immo in totum vitiari, & in hoc casu procedit prior sententia Bart. & sequacium, de qua supra; cum enim ratio totalis Doctorum, qui secundam opinionem sunt sequuti, in eo consistat, quod in his contractibus possit vtile ab inutili separari; cum tunc pars inutilis non tollat consensum à parte vtili, rectè fit, vt non procedat in his casibus, quibus tempus vtile ab inutili separari non potest, vt optimè notat Molin. *dict. cap.*11. *numero* 18. *verſic. vt autem* Per contrarium verò quando tempus potest ab inutili separari, cum tunc pars inutilis non tollat consensum parte vtili, rectè fit, vt contractus pro tempore permisso, & ita vtili sustineatur, & solum vitietur respectu temporis prohibiti, & hic est posterior casus, secundum quem potest procedere opinio Baldi, & sequacium, quos supra post ipsum citaui; regula enim,vtile per inutile non vitiatur, intelligitur in his quæ sunt diuisibilia, prout pluribus citatis Doctoribus habetur *in libello de principiis vtriusque iuris littera V, num* 78.

12 Dicitur autem tempus vtile ab inutili inseparabile, quando constiterit contrahentes ad minus tempus non esse contracturos;verbi gratia, si alicui considerabiliter interim contractum pro omni tempore, quod conuentum fuit, & non pro minori durare, quo casu contractus indiuiduus, & inseparabilis ex præsumpta partium voluntate censendus erit, resoluunt Felin.*in c.cùm super,colum.*1.*de officio delegat.* Tiraquel *de retract lign.*§.23. *gloss.*1. *num.*28. optimè Molina *dict num.*18 *verſic.quod intelligendum.* Vnde,

13 † quando pro multis annis datur vnicum pretium, seu merces, locatio in totum corruit,nec intra tempus permissum valet, non quidem ex eo, quod vnica tantum censeatur locatio; qua ratione mouetur Couar.*d.cap.*16.*n.*5.*verſ eadem ratione*,sed ex eo,quia ex illa vnica pretij,seu mercedis assignatione pro omnibus annis satis videtur constare contrahentes pro paucioribus annis non contracturos,Molina *d.n.*28. *verſic. ex quibus.*

14 Hinc fit, quod si prohibitus alienare locet ad longum tempus, verbi gratia ad decennium, ad vitam, vel similiter, talis locatio in totum vitiabitur, ita vt nec pro tempore permisso, & ita infra decennium sustineatur; ratio est,quia in hac specie constat contrahentes ad minus tempus non esse contracturos, cum illorum multum interſit contractum decennalem, vel ad vitam pro omni tempore durare, quia prædicta locatio alienationem vtilis dominij inducit,vt cum multis quos refert, & sequitur, resoluit Molin. *d.c.*21. *n.*17. per text.*ibi in l.*1.§.*quid autem, ff.de superficiebus*,contra Conzn. *comment. lib* 7. *c.*12. *fol.*535.& Pinel.*in l* 1 p.1.*n.*66. *C. de bonis matern.* ac subinde cùm ex locatione ad modicum tempus dentur multa incommoda partium, quæ non dantur ex locatione ad longum tempus propter dictam vtilis dominij translationem, rectè præsumitur, quod si partes, quibus aliàs interdicitur alienatio, locent ad longum tempus, non fuisse contracturos pro minori tempore, & ita in totum corruat locatio, vt elegantet circa locationem de rebus Ecclesiæ, seu maioratus factam ad longum tempus, vt in totum vitietur,prosequitur Molina *dict.num.*28.*verſic.illud tamen*, facit ad hoc propositum text. opt. *in l. cum eiusdem,*34. *verſic. interdum,ff de adil. edicto*; faciunt item quæ in simili Cabed. *Lusitan. decis.*87. *num.*7. *&* 15.*p.*2. citat intellectum text. *in cap. Massana,* 46. ibi,*nullam*,&c. *de elect.* & in hunc sensum potest intelligi *d.Clem.*1. ibi,*nec recipienti*,&c. intelligendo verba illa,ad certum tempus,scilicet decem annorum ad minus, per quod spacium inducitur alienatio, quemadmodum per locationem ad vitam, de qua ibi fit mentio.

15 Per contrarium vero dicetur tempus licitum ab illicito separabile, si ex coniecturis apparear contrahentes etiam pro tempore licito contracturos, & non dari notabile illorum interesse, etiamsi contractus non duret pro omni tempore.Hinc fit,quòd locatio rerum Ecclesiæ facta vltra triennium sustineri debet intra tempus licitum, & ita vsque ad triennium, quia non resultat considerabile interesse, ex eo quod locatio ad triennium solum, vel vltra valeat (dummodo tamen ad dicennium fiat, iuxta supradicta) cum sit eadem locationis species, ac subinde cum respectu temporis vtilis detur præsumptiuè consensus partium, nihil mirum si respectu ipsius locatio sustineatur, & solum vitietur respectu temporis prohibiti (quomodo autem hodie res Ecclesiæ locari possint, vide Concil.Ttident.*sess.*25.*de reformat. cap.*11.) & idipsum dicendum est in emphyteusi concessa vltra tres generationes, vt scilicet valeat quoad tempus à lege permissum, iuxta *dict. auth. de non alien. in §. quod autem, in fine*, & ita tenent Molin. *dict. num.*28.*verſic.* in 2. *ſpecie*, *& verſ. quod intelligendum*, Bald. *in dict. authent. ſi quas ruinas*, *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & cæteri omnes suprà citati.

16 Non obstat text. *in dict. Extranag. Ambitioſa.* ibi, *nullius momenti*, quia intelligitur respectu temporis illiciti, non vero liciti: leges enim generaliter loquentes non censentur improbare id quod aliis legibus erat permissum,*l. ſciendum* 15.*in princ. ff. qui ſatisd.cog* Ita Molina *vbi suprà verſ.cui opinioni*, vbi eodem modo respondet ad *d auth.de non alien. in §. emphyteuſim,collat.*2. *ibi*,*nec quod fit*,&c. vt scilicet prædicta emphyteusis concessio non teneat respectu temporis illiciti; quod si replicetur *d. text. in auth. in verſ. ſi verò*, quo mouetur Couar. ad contrariam sententiam amplectandam *d.n.*5. *verſ.tandem vt liberè*, respondebitur quòd immo text. ille pro nostra opinione facit: cùm enim ibi amphyteuta priuetur iure suo, scilicet emphyteusi pro tempore legitimo per viam pœnæ ab ea lege appositæ, planè apparet de iure non ex eo esse nullam emphyteusim pro annis præcedentibus, quod vltra tempus legitimum fuerit concessa,& ita non probat ille text. prædictam concessionem esse de iure in totum inualidam, vt Couar. arbitratur.

17 Quæres opportunè si locatio in specie *d. Extranag. Ambitioſa*, fiat ad duo triennia, eo adiecto pacto, vt post primum incipiat secundum, an valeat? Bald. *in cap.*1. *ſi libellario,quibus modis fund. amit. & in l. voluntas*, *C. de fideicom.* in ea fuit opinione, vt existima

exiſtimare talem locationem validam eſſe, etiam quoad ſecundum triennium, vel tertium. Contrarium, immo talem locationem vltra triennium non tenere, ample ctuntur Lap. *alleg.* 12. Alexand. *conſil.* 165. per totum, *lib.* 2. *& conſ.* 104. *num.* 6. *lib.* 3. Ruin. *cen.* 57 *num* 13. *libr.* 1. plures alij, quos refert, & ſequitur Valaſc. *de iure emphyt. q.* 23. *num.* 15. eandem etiam ample ctuntur plures, quos refert, & ſequitur Couar *dict. cap.* 16. *n.* 4. Molin *d. tr.* 2. *diſp.* 466. *col. fin.* Azor. *d. lib.* 9. *c.* 2. *q.* 3. Vaſq *in opuſc. de reddit. c.* 1. § 2. *n* 25. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.* 14. *n.* 3. Lezana *d. cap.* 10. *n.* 4. *prope fin. verſ. non poſſunt*, & ſic cenſuit Rota *in Comen. locationis* 10. *Maruy* 1600. coram *Cardin. Pamphilio ſen* apud Matchef *de commiſſ. p.* 1. *pag.* 107. vbi expreſsè habetur locationem fructuum eccleſiaſticorum de triennio in triennium vſque ad nouem annos eſſe nullam: quæ opinio probatur ex *d. auth. de non alien.* § *quod autem, prope fin. collat.* 2. vbi cum prohibitum eſſet concedi emphyteuſim rerum Eccleſiæ, niſi in viram accipientis, & duas alias vitas ſeu generationes dicitur nullum eſſe pactum, quod quidem adiiciebant, nempe quod finitis illis duabus aliis generationibus, teneretur Eccleſiæ miniſtri tertum concedere in emphyteuſim eandem tem ſequenti ſucceſſori, cumque pra ferrent cæteris, inquit teat. in hæc verba; *in hoc enim nihil aliud eſt quam per reuolutionem & machinationẽ perpetuas eas emphyteuſes, magis autem priuationes Eccleſiarum agi rerum, ſed & ſi quid factum eſt, talem nullam neceſſitatem eſſe Reuerendiſſimo Oeconomis duobus heredibus ceſſantibus cæteris tradere*; quibus verbis ſatis oſtenditur, prædictum pactum eſſe reuolutionem, & machinationem à iure reprobatas, quia in fraudem legis fiunt; ob quam etiam rationem non valebit pactum, quo permittitur tranſacto priori triennio fieri renouationem in aliud triennium, vt per Valaſc. & ſupra citatos Doctores: & colligitur ex his, quæ tra ſunt D. Barboſa *in l. ſi filiuſfam.* 16. *& ſin. n* 26. *ff. ſolut. matr.* Cent *in l.* 1. § *ſed ſi mihi Pamphilum n.* 5 *ff. de verb ſignif.*

18 Deinde ſi quæres an triennium, de quo *in d. Extranag. Ambitioſa*, poſſit per ſtatuta Epiſcoporum limitari ad vnum, vel duos annos? Affirmatiuè reſpondebitur cum Alexand. *conſil.* 160. *à n.* 6. *vol.* 6. Cardin. ſibi contrarium *in cap. vlt. num.* 2. *nt Prælati vices ſuas*, & eſt de mente Aneh. *conſ.* 116. *n.* 5. me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.* 14. *numer.* 10. Nec obſtat *d. Extranag. Ambitioſa*, quia reſpondetur illam non iubere locationes fieri vſque ad illud tempus, ſed ne vltra fiant, prohiberi; & ſicuti priuatus locando ad vnum, vel duos annos contra prædictam Extranag. nihil facit, ſic Epiſcopus illud ſtatuendo, arg glo. *in rub. C. de decretis decur lib.* 10. ex Gom. *l.* 22. *Taur. n.* 20. Quo fit valida eſſe ſtatuta, quibus ordinatur ne aliter locatio valeat quàm ſi fuerit à Prælato confirmata, prout fertur ſtatuiſſe in diœceſi Bracharen. ex Anch. *d conſ.* 111. probat Ias. *in l.* 1. § *ſuus quæſitum. ff. ad Trebel.*

19 Dubium eſt in præſenti materia non contemnendum an prædicta Extranag. habeat locum in fructibus, ſine reditibus rerum Eccleſiarum? In quo vna ſententia tenet, quod licet bona Eccleſiæ Archiepiſcopalis, Cathedralis, vel collegiatæ, aut cuiuſcumque alterius Eccleſiæ inferioris poſt triennium locari non poſſint per Prælatos, ſiue eorumdem beneficiatos, vt habetur *in d. Extranag.* fructus tamen ipſarum bene poſſunt etiam vltra triennium intra tamen modicum tempus, per eoſdem locari. Ita quidam Senator Regius apud Gam. *Inſtruct. deciſ.* 390. *n.* 4. Couar. *d cap.* 16. *n.* 6. *ad fin.* Auend. *de extraord. mand. p.* 1. *cap.* 4. *num.* 32 *ad finem*, Cardin. Mantica *de tacitis & ambig. conuent. tom.* 1 *lib.* 5. *tit.* 3. *n.* 21. Gregor. *l.* 9. *verb arrendar. tit.* 7. *p.* 1. Zetola *in praxi Epiſcop p.* 1. *verb. Alienatio*, § 1 *pag.* 12. Cened. *ad Decretal. collectan.* 76. *n.* 3 *& collect* 101. *num.* 3. *& ad Sextum collect.* 32. *n.* 2. Vaſq *de reddit. c.* 1. § 2. *n.* 34. Filliuc. *tract.* 44. *cap.* 4. *q.* 1. Scort *in ſelectis Conſitur. theor.* 115. Pro qua opinione inprimis adducuntur verba *d. Extran.* ibi, *bonorum Eccleſiaſticorum*, & ibi, *Eccleſiarum eiuſdem vtilitate*; quæ verba videntur tantum comprehendere bona Eccleſiæ, non autem fructus beneficiorum; deinde pro eadem parte adduci poſſunt verba eiuſdem Extranag. ibi, *; præterquam in caſibus à iure permiſſis*: tunc ſic attento iure antiquo permiſſum erat fructus Eccleſiæ ad modicum tempus, & ita etiam poſt triennium locare, iuxta text. *in c. per veſtras, de locato*, & quæ Abb. *ibi n.* 4. & Card. *in Clem.* 1 § *fin. q.* 4. *de rebus Eccleſiæ non alien.* Dec. *conſ.* 204. *vol.* 1.

Verùm contrariam opinionem tenet Gam. *d. deciſ.* 390. *num.* 6 & ſecundum eam magis communiter iudicatur affirmat ibi, *& deciſ.* 156 *n.* 2 ſequuntur Emman. Sà *verb. conductio n.* 13. Boër *deciſ.* 224. *n.* 2. & plures quos refert Bonacin. *d. punct.* 1. *n.* 25. *verſ. ſed oppoſitum*, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.* 14 *n.* 12. Bonacin *de contract. diſp.* 3. *q.* 8 *punct.* 4. *n.* 32. *verſ. falſum vero*, nemoſè defendit Gutier. *canon lib.* 1. *c.* 8. *n.* 4 & cenſuit Rot. apud Matchef. *de commiſſion p.* 1. *pag.* 107. Ex eo ſuadetur, quia d. Extranag. in præfatione agit de bonis immobilibus, & pretioſis mobilibus Deo dicatis, ex quibus Eccleſiæ monaſteria, & pia loca tenguntur, illuſtranturque, ac eorum miniſtri ſibi alimoniam vendicant, deinde in deciſione prohibet omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, locationem, & conductionem vltra trienoium; quibus verbis non ſolùm bona propria ipſarum Eccleſiarum, quarum fructus in vtilitatem ipſarum conuertuntur, vltra triennium prohibentur locari, ſed etiam illa ex quibus Eccleſiæ, & pia loca illuſtrantur, & earum miniſtri ſibi alimoniam vendicant, & ita fructus beneficiorum videntur comprehendere, omnia enim bona illa ſunt Eccleſiaſtica: † vnde meritò Extranag. vſa eſt prædictis verbis, *omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum*, &c vt vtraque bona comprehendetet. Deinde ex verbis *d. extran. in* 2. *excepr.* quam facit, ibi, *ac de fructibus, & bonis, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt pro toſt. antic temporis exigentia*, &c. manifeſtè videtur patibari, quod ſi fructus, & bona vltra triennium ſeruari poſſunt, poſt triennium locari non valent, vt ita excepto firmet regulam in contrarium, iuxta *reg. l. nam, quod liquide. ff. de penu leg.* cum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris, lit. C, n.* 5. Cùm igitur fructus beneficiorum, qui poſt triennium naſcantur, ſeruando ſeruari poſſint, quinimò cùm tunc nulla detur temporis exigentia, vt alienentur, ſi quidem adhuc nati non ſunt, manifeſtè ex præd. Extrau. concluditur fructus beneficiorum vltra triennium nec alienari, nec locari poſſe. Cuius reſolutionis illa vnica poteſt aſſignari ratio, vt occurreretur facilitati clericorum, qui præſentem pro pluribus annis recipientes futuris feudatentur alimentis, ad quæ ſunt deputati reditus Eccleſiarum, *c. a. de præbend.* Et Eccleſiæ ſe uit a, in qnn conductores totum acquirunt, & ipſi nihil percipiunt, negligerentur, iuxta *c. ſi quis obtulerit* 1. *q.* 2. deinde cùm in magnum ſucceſſorum præiudicium redundarent huiuſmodi locationes repræſentatæ pecuniæ factæ, ideo eas Inualidas pronuntiat quocumque indulto, vel priuilegio non obſtante, Concil Trid *ſeſſ.* 25. *de reformat c.* 11.

20

21

&

& faciunt quæ ad illius intellectum adducunt Rebello *de obligat. iuſtit. p. 2. lib. 1 4. q. 5. à n. 4.* Valet. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 25. cap. 43. n. 539.* Marc. Antou. Genuen. *in pract. Eccleſiaſt. q. 166.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. p. 2 cap. 4. n. 65. verſic. locationes.*

22 *Secundus* caſus ex tribus, quibus inconſulto Romano Pontifice res Eccleſiæ alienari permittuntur *in d. Extranag. Ambitioſa*, eſt emphyteuſis habens trea conditionea, ſcilicet in caſibus à Iure permiſſis, & de bonis ſolitis ab antiquo dari in emphyteuſim,
23 & cum euidenti Eccleſiæ vtilitate.† Caſus hi à Iure permiſſi quatuor ſunt principales. *Primus* eſt cauſa neceſſitatis Eccleſiæ, vt ſi debitum vrgeat ab ipſa Eccleſia contractum, *authent. ſanctimus, C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Marc. Anton. Geoucinſ. *in pract. Eccleſiaſt. q. 459. n. 2.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct. 15. § 2. n. 5. Secundus* eſt cauſa pietatis, gloſſ. *in c. 1. t 2. q. 1* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p. 1. c. 15. n. 9.* Veluti pro redemptione capt uorum, *l. ſacra, Inſtitut. de rerum diuiſ.* vel pro alimonia pauperum, ne fame, & frigore pereant, *l. ſanctimus, C. de ſacroſanct. Eccleſ. c. aurum habet Eccleſia, 12. qu. 1. Tertius* eſt cauſa
24 † incommoditatis, vt quando res eſt Eccleſiæ incommoda, de quo eſt text. *in cap. terrulas, 12. q. 2.* veluti ſi aliqua res Eccleſiæ potius afferret incommoditatem, quam vtilitatem, vt quia nullus, ſeu modicus ex ea percipitur fructus, & quando expendetur pluſquam redderet, poteſt alienari, ſeruata forma tradita *in d. c. ſine exceptione*, ita Marcel. Vul-
25 pe *d. c. 6 n. 33. Quartus* † vt res eſſet inutilis, tunc Prælatus illam alienare poteſt, *cap ſine exceptione, 12. q. 1 cap. non liceat. 12. q. 2. d. cap. terrulas*, Clement. 1. *de rebus Eccleſ. non alien. l. iubemus, C. de ſacroſanct. Eccleſ.* vbi ſi ſumus in refectione domus, in qua maior ſit impenſa, quàm vtilitas Eccleſiæ, præſtat quidem domum potius alienari, *authent. ſi quas, C. illo tit.* Sicut enim permittitur alienatio, vt res plus commodi tribuat, *d. c. ſine exceptione 12 q. 2.* Sic permiſſa eſt alienatio, vbi plus expenditur pro reparatione, quàm deducatur, *l. ſed an vltro, § 1 ff. de negot. geſtis*, quia res Eccleſiæ ex cauſa maioris vtilitatis alienari poſſunt, ſi quippe Eccleſia ipſa recuperet alteram rem meliorem, *c. vt ſuper, 8. de rebus Eccleſ. non alien* Viui. *tom. 1. comm. opin. tit. 1. n. 36. verſ. nono, pag 140.* Vnde contractus ſi ſint vtiles Eccleſiæ, etiamſi fiant ſine ſolemnitate, ſunt validi, Anton. Gabr. *commun. tit. de rebus Eccleſia non alien. ſub n 17.* Maſcard. *de probat. concluſ. 73.* Rebuff. *in compend. alien. num 34.* Fr. Emman. *quæſt. Regni. tom. 1. quæſt. 27. art. 9.* Quarant. *dict. verb. alienatio rerum Eccleſia, num. 34.*

26 Hinc emphyteuſis perpetua bonorum Eccleſiæ concedi poteſt de rebus inultis, parum vtilibus Eccleſiæ, vt per Gam. *deciſion. 323. incip. Monaſterium, num. 2.* Capye *deciſ. 105.* Petr. Rebuff. *reſponſ. 111. & 112.* Cened. *ad Sextum, collect. 32 num. 4.* Quarant. *dict. verb. alienatio rerum Eccleſia, numer. 40.* Camill. Bortell. *in ſumma omnium deciſion. titul. 33. numer. 128* Cald. Peteira *de nominat. emphyt. quæſt. 23. à num. 53.* vbi *num. 56.* reſoluit poſſe Prælatum ſi velit de Iure communi emphyteuſim perpetuam concedere. & *num. 57.* tenet, quod res ſterilis pro barredibus & ſucceſſoribus conceſſa ad extraneos tranſit. & *n. 59.* quod perpetua conceſſio eſt obſeruanda ſine augmento penſionis, & *n. 60.* quod conceſſio temporalis rei ſterilis finita debet reformari, etiam in fauorem extraneorum, de quo etiam idem
27 Cald Peteira *de renouat. emphyteuſ. q. 12. n. 2.* Et † vt contractus videantur an ſit vtilis, vel damnoſus Eccleſiæ, inſpici debet tempus celebrationis ipſius contractus, Rebuff *in compendio alienat. n. 73. in fine*, Surd *de aliment. tit. 8. primileg. 56. n. 78. & tit. 9. q. 11. n. 10.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Curiæ Archiepiſc. Neapol. c. 89. n. 3.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. puncto 15. § 2. n. 6. in princip.* Aduertendum tamen, eſt quod de † manſo, ſeu paſſalibus Eccleſiæ emphyteuſia fieri non poteſt, nec præſcriptio, aut præſumptus titulus admittitur, vt optimè reſoluit Cald. Peteira *de renouat. emphyt. q. 15. n. 15.* Menoch *de præſumpt. lib. 3. q. 108 n. 9.* & faciunt quæ idem Menoch. *conſ. 143. n. 22.* Maſcard. *de probat. concl. 371. n. 108.* 28

Res Eccleſiæ ſolitæ concedi in emphyteuſim cum beneplacito Apoſtol ſemel impetrato, ſi ad Eccleſiam reuertantur, poſſunt iterum emphyteuticari abſque ſolemnitate requiſita in alienatione rerum Eccleſiaſticarum, *Extranag. Ambitioſa*, ibi, *ab antiquo concedi ſolitis, l. 3 verſic. otroſy tit. 26. p. 4.* ibi, *aquellas coſas que los anteceſſores coſtumbraron à dar.* Clar. *§ emphyteuſ q 6. num. 1. & q. 28. num. 7. & verb. feudum q. 13. à princ.* Menoch *de arbitrar. caſu 81. à n. 5. & conſ 66. n. 31. & conſ. 79. num. 1. cum ſequentibus, & conſ 90. n. 22. & de præſ. lib. 6. præſ. 63. à n. 19.* Gam. *deciſ. 24. & deciſ. 6. num. 6 & deciſ. 344. num 4.* Steph. Quaranta *in ſumma Bullarij verb alienatio rerum Eccleſia, num. 39. & 40.* Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. alienatio rerum Eccleſia, §. 3.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. dec. 126. in 1. edit. ref. 110. in 2. edit* Melch. Phœbos *Luſitan. deciſ. 82. num. 34. tom. 1.* Vgolin. *d. § 7. num. 5. verſ. quinto*, Camill. Bortell *in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 33. à num. 129.* Cald. Peteira *de renouat. emphyt. q. 16. num. 71.* alios Doctores citat Cened. *ad Sextum collect. 32. num. 3.* Gonzal *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. num. 194.* Rot Bonon. *deciſ. 23. n. 7. & 8.* Ceuall. *communium contra. comm. tom. 4. quæſt. 897. à num. 899.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct. 15. § 4. num. 3.* Molin. *de primogen. lib 4. cap. 1. n. 32.* Andr. Gail. *lib. 2. obſerv. vltim. num. 1 & 4.* Nicol. Intrigl. *de feudis quæſt. 53. num. 27. & à num. 37.* Henric. Roſenth *eod. tract. cap. 4. concluſ. 21. per tot.* Guillelm. Rodoan. *de debus Eccleſ. q. 51. c. 6. per tot. & q. 60 per totam*, me citato *in hoc loco* nouiſſimè Ioſeph de Vela *Iuris conſerſi in Hiſpalen. Senatu lib. 1. diſſert. 15. num. 76.* Quod procedit etiam accedente iuramento de non infeudando, vel emphyteuticando, Romano Pontifice inconſulto; nam etiam in his terminis Prælatus præfato iuramento non adſtringitur quoad bona in emphyteuſim ab antiquo concedi ſolita, gloſſ. *verb. non nonum, verſ. vende ſi Epiſcopus, in cap. præceptis 12. diſt. gloſſ. vlt verſ. & eſt hic argumentum in cap. 1. 24. q. 1.* & gloſſ. *verb. rem nouam, in c. non ſatis 34. q. 1.* Guil Rodoan. *d. q. 60. n. 8.* Henriq. Roſenth. *d. c. 4. concluſ. 22. innect. a concl. 33. & 24.* vbi rectè eum Communi limitat in rebus iterum menſæ Eccleſiæ incorporatis, Seraphin. *de prin Iuram. prim. 52 n. vlc. verſ. vlt.* & ad eum Martin. Benechendorf plures congerens *n. 43.* me citato nouiſſimè Ioſeph Vela *d diſſert. 15. n. 79.* Vnde † iura- 30
mentum de non alienando ſine Papæ licentia, non continet ſolitum alienari, *c. ex parte, de feudis*, Gutier. *de iuramento confirm. p. 1. c. 52. n. 4.* Naual. *in cap. 21 de alienat. rerum Eccleſ. n. 11.* Cald. Pereira *de renouat. emphyt. q 11. n. 30.* 29

Hinc etiam ſufficit, quod bona ſint ſolita venire in diuiſionem, vt in futurum etiam diuidi debeant, Palaz. *in repet. cap. 6. 18 n. 37.* Molin. *de primogen. lib. 2. c. 6 num 26.* Pelaez *de maioratib. part. 4. quæſt. 20. num vlt.* 31

Eccleſiæ res ſemel effecta alienabilia cum ſolemnitate, efficitur perpetuò alienabilia abſque ſolemnitate, 32

tate, Alex. *conſ.* 189. *col.* 6. *vol.* 2. Franciſc. Leo *d. cap.* 15. *num.* 3. Gonzal. *gloſſ.* 6. *numer.* 114. Dec. *conſ.* 88. *volum* 1. Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 3. *num.* 14. *rebus Eccleſia non alien.* Steph. Rotæ Romanæ *deciſ.* 1490. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſtici deciſ.* 2 *. in vtraque edit.* Rot. *in vna Romana domus* 27. *Nouembris* 1588. coram *Card. Blanchetta*, & iterum *in vna Imolen. bonorum*, 21. *May* 1593. coram *Card. Pamphilio ſen.* Dummodo ſolitum non alteretur, Clar. *in §. fendum q.* 14. Rota *in d Imolen. bonorum*, Mat. Anton. Genuenſ. *d c.* 60 *n.* 6. *verſ ſextus*, Aloyſ. Ricc. *d deciſ.* 26. *n.* 2. Et dummodo ſolitum aliunde quàm ex partium aſſertione probetur, Rota *in vna Auerſana tenimenti*, 24. *Nouembris* 1581. coram Cantuecio, vt patet *in deciſ.* 160. *n.* 4. *p.* 2 *diuerſ.*

33 Si verò ceſſat prima cauſa conceſſionis, vt ſi fuit datum prædium ſterile, vt ad culturam ceduceretur; ſi illa rea poſtea ad Eccleſiam reuertatur, prima cauſa conceſſionis ceſſante, prædium deuolutum ſine noua cauſa alienari non poteſt, Abb. *in cap. vt ſuper ea, num.* 11. *de rebus Eccleſia non alienand.* Redoan. *in quæſt.* 12. *num.* 57. & 58. Franciſc. Leo *dict. cap.* 15. *num.* 3. *verſic. ſi verò*, Marc. Anton. Genuenſ. *dict. cap* 60. *num* 6. *verſic. primus*, Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. dict cap* 5 *num.* 32. *verſic ſecundus*, §. *vbi autem*, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *dict.*
34 *punct.* 15. §. 4. *num.* 4. *verſ. ſecunda.* Quia † in noua conceſſione rei emphyteuticæ debet adeſſe euidens Eccleſiæ vtilitas tempore vltimæ conceſſionis, ſeu nouæ, & non ſufficit adfuiſſe in antiqua, Cæſar de Graſſia *deciſ* 4. *de locato*, Ioyſ. Ricc. *in dict. praxi deciſ.* 5. *in vtraque edition.* & fuit dictum *in cauſa nullius Caſtri*, 9. *Martij* 1580. coram *Bruno*, & *in Romana domus*, 19. *Nouembris* 1587. coram Cacd. *Blanchetta.* Intellige ſupradicta procedere quando non adeſt proximior vltimi inueſtiti, quia finita emphyteuſi debet Eccleſia illum alij cuicumque præferre, Alexand. *conſil.* 80. *n.* 11. *lib.* 1. Dec. *conſil.* 131. *n.* 2. Rot. *deciſ.* 152 *n.* 12. *in fine p.* 2. *diuerſ.* & coram Mantic *deciſ.* 10. *n.* 6. & coram Duran. *deciſ.* 251. *n.* ... *p.* 2. niſi emphyteuſis denoluatur ob delictum, vel culpam inueſtiti, ſeu vocati, quia tunc poteſt Eccleſia, relicto proximiore, alium inueſtire, etiam quòd poſſit pro ſe retinere, Marcſe. *var lib.* 1. *cap.* 3. *n.* 10 Phœb. *Luſit. deciſ.* 30. *n.* 4. *lib.* 1. Rota coram Duran. *d. deciſ.* 251 *n* 3.

35 In præſtando aſſenſu ab Epiſcopo ſuper re ſolita alienari ita practicatur, *primò* datur memoriale, vel libellus, ſeu petitio Epiſcopo, quo petitur præſtari ab ipſo aſſenſum; *ſecundo* Epiſcopus decernit capi informationem, qua capta, & viſo quod tendit in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, interponit decretum, & præſtat aſſenſum Ita Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.* 94. *in* 1. *edit. & reſolut.* 80. *in* 2. *edit.*

36 Vt autem bona in emphyteuſim concedi ſolita dicantur, ſufficit vnica conceſſio, & eſſe elapſum ſpatium temporis iure requiſiti ad præſcribendas res Eccleſiaſticas, nempe 40. annorum, iuxta *c. illud* 8. *de. præſcript.* Vide Iaſ. *conſ.* 155. *colum.* 2. *lib.* 2. Dec. *conſil.* 142. *num.* 4. Balb. *de præſcript.* 1 *p.* 5. *principalis*, *q.* 20. Afflict. *deciſ.* 305 *n.* 10 Clar *§. fendum*, *q.* 13. *n.* 4 Ruin. *conſ.* 35. *n.* 30. *lib.* 1. Cephal. *conſ.* 155. *n.* 30 *lib.* 2. Rebuff. *de rebus Eccleſia non alienand. n.* 21. Gama *deciſ.* 142. *n.* 4. Bortell. *d. tit.* 33. *n.* 36. remiſſiuè Cened. *d. collect.* 32. *n.* 3. & Quarant *d. verb. alienatio rerum Eccleſ n.* 40. Aloyſ. Ricc. *d. deciſ.* 26. *n.* 3. Marc Anton. Genuenſ. *d. cap* 90. *num.* 5. Piaſec. *in praxi nona Epiſcop. d. cap* 5. *n.* 32. *verſ ſecundus* Licet ex ſupradictis Iaſ Dec Balb. Afflict Ruin Clar. Cauale. & Quarant necnon vltra citatos Nicol. Intrigl. *de feudis quæſt.* 53. *num.* 42. *iuncta num.* 52. Quid. de Amicis *de iure emphyt. quæſt.* 62. *num.* 1. & citati à Roſentli *addit. ca; 4. concl.* 29. *n.* 7. *lit. G*, exiſtimauerint binum actum intra ſpatium illud quadraginta annorum defideratum, nouiſſimè S. D. N. Vrbanus VIII Conſtitutione ſua *a cap. Humana ſalutis auctor, ſub dat. Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem anno Incarnationis Dominicæ* 1625 *Kal. Nouembris* interdicit & prohibet ſingulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus etiam Generalibus, cæteriſque Eccleſiarum, & locorum piorum vtriuſque ſexus Præſulibus, & prælatis, ne ciuitates, terras, caſtra, oppida, villas, arces, fortalitia, territoria, diſtrictus, Iuriſdictiones, aut quæuis alia loca, vel ea intra iuriſdictionalia ſuarum Eccleſiarum, monaſteriorum, & locorum piorum, in feudum, vel emphyteuſim concedere, aut vltra triennium locare, aut conceſſiones, inueſtituras, & locationes huiuſmodi poſt finitum illarum tempus, vel aliàs quandocunque renouare, prorogare, vel de nouo facere etiam ad fauorem deſcendentium haredum, vel conſanguineorum illorum, qui dicta terras, ſeu bona iuriſdictionalia obtinuerunt ſeu obtinent, etiam intuitu meritorum, etiamſi conceſſiones, & alia præmiſſa in euidentem, imò euidentiſſimam vtilitatem Eccleſia, Monaſterij, vel loci pij eedam, audeant, vel præſumant, &c.

Tertius caſus ex tribus, quibus inconſulto Roma- 37
no Pontifice res Eccleſiæ alienari permittuntur *in d. Extrauag. Ambitioſa*, eſt alienationis iterum, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt: nouiſſimè Bonacina *var. tract.* 2. *quæſt. vnic. punct.* 2 *n.* 3. quas quidem res ſi Eccleſiæ, piiſque operibus vtile viſum fuerit, poterit alienare ille, cui eſt rerum Eccleſiæ integra adminiſtratio commiſſa, gloſſ. *verb tractatum, in c tua de his, quæ fiunt à prælat. ſine conſenſu*, Valquez *in opuſc. de rebus* 2 § 2 *dub* 13 *in princ. n.* 44. Molin. *diſp* 468. 38
concl. 1. Caſtr Palao *d. punct.* 15. §. 2. *num.* 8. quæ † autem ſint illæ, vix ab aliquo recté definitur; poſſe autem definiri eſſe res mobiles, quæ non durant triennio, vel vſu conſumuntur, & non fructificant, argum. *l. qua lex, §. vltim C. de adminiſtrat. tutorum, & cap. veſtra, de locato*; tenet Nauar. *de alienat. rerum Eccleſiaſt. n.* 1. Rebuff. *in compendio alien. n* 25. Redoan. *q* 6. *n.* 29. Quatant. *vbi ſupra n.* 38. Aloyſ. Ricc *in praxi fori Eccleſiaſtici, deciſ.* 62. *in* 1 *edit. & reſolut* 59. *in* 2. *edit.* Marc. Anton. Genuenſ. *c* 60. *n.* 7. Suid *de aliment. tit.* 8. *princ.* 45. *n. vlt.* Caſtr. Palao *d. punct.* 15. §. 1. *n.* 7.

Vnde ſequitur validam eſſe alienationem vini, olei, frumenti, ouium, & pratum, & cæterorum factam ſine ſolemnitate, quia huiuſmodi bona non cenſentur pretioſa, quæ ſeruando ſeruari poſſint. Ita Molin. *de iuſtit. diſp.* 468. Bonacin *d punct.* 2 *n.* 4.

Pretioſæ tamen res mobiles, cum æquiparentur 39
immobilibus, & pari paſſu ambulent in hac materia *d. l. quæ tutores, l. ſanctimus. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* ſine cauſa. & ſolemnitate alienari non poſſunt. Ita Quarant. *d. verb. alienatio rerum Eccleſia, n.* 24 vbi nomine bonorum mobilium pretioſorum, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, intelliguntur vaſa aurea, argentea, veſtes prætioſæ, quæ longè ab initio ritu diſtant, & commodè ſeruari poſſunt, gemmæ, & his ſimilia. Azor. *inſtit. moral p.* 1. *lib* 9 *c.* 1. *q.* 5. & 7 me citato *in hoc loco* Caſtr Palao *d diſp. vnic. punct.* 15. §. 1. *n.* 2. vbi *num.* 7. reſoluit abbates ita prædio neceſſarias, vt illis ſublatis prædium grauiter redderetur deterius, inter bona mobilia pretioſa quæ conſeruando ſeruari poſſunt debere computari, & *num.* 8. ſubdit Reliquias Sanctorum, ſi inſignes ſint, ſub bonis mobilibus pretioſis alienationi non ſubiectia comprehendi, quia eſto pretio non æquentur, ſunt ſupra omne pretium, refert Lezana *d. c.* 10. *n.* 4. *in princip.* vbi idem cenſet de copioſa bibliotheca librorum.

Item

Item grex ouium, armentum boum, præſepium equorum, ſecus die de eorum fructibus. Ita Molin. *diſt.*464 Filliuc.*tom.*3. *Tract.*44. *cap.*4. *quæſt.*19.*n.*24. Bonacin.*d. punct.*2. *n.*2. *verſ.aduertendum eſt ſecundo*, Lezana *vbi proximè*,me citato *in hoc loco* Caſtr.Palao *d diſt.vnic.quæſt.*15.§.1.*n.*3.

40 Pecunia licet regulariter ſit de rebus,quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, quæ retenta nil operatur, gloſſ.*l.*1.§.*quæſitum.ff. ad Trebellian. e. ejectens,diſt.*88. *praxis noua Epiſcop.d.cap* 5.*n.*32. *verſ. primus*, Aloyſ. Ricc.*diſt.reſol.*59 *num.*4. *& reſol.*56.*num.*1. & quamuis vſui quotidiano deſeruiat, & ad illum ſit deſtinata, neque ſeruata illum fructum pariat, Azor. *d. p.*2.*lib.*9.*cap.*1 9 5. Molina *d.diſp.*465. *circa fin.* Caſtro Palao *d. punct.*15.*n.*4. Nihilominus tamen illa, quæ eſt deſtinata ad emptionem ſtabilium,eenſuum, vel mobilium pretioſorum, vel ad occurrentes Eccleſiæ neceſſitates ſeruata in area, conſiderando pecuniam quoad fructuoſam conſeruationem, connumeratur inter immobilia,vel mobilia pretioſa Alex. Iaſ.& Ripa*ind.*§.*quæſitum*.Ioſeph. Ludou.*tom.*4 *commun.opin. concluſ.vnic. de verborum ſignificatione,ampliat.*5.*pag.*541. Viu. *tom.*2. *communi. opin.lib.*7. *tit.*1. *num.*278. *verſic nicnon pecunia deſtinata*,Ceuall.*communium contra communes,q.*312. Bernard Græuæ. *ad præcticam Camera Imperial.lib.*2.*concluſ.*10 *conſider.*2. Cald. Pereira *de empt.ion. cap.*13.*num.*32. Praſec. *vbi proximè.* Contra Menoch. *de præſumpt. lib.*4. *quæſt,* 138 *num.*2. Pinel,*in l.*1. *C. de bonis mat. part.*2. *num.* 42. Theſaur. *Pedem. deciſ.*160 *num.*6. Aloyſ.Ricc. *d. reſol.*59.*in fin.* Matc.Anton. Genuenſ. *d cap.*60. *n.*9. & ideo non poſſe alienari ſine ſolemnitate, & cauſa tenent Quarant. *d verb. alienatio rerum Eccleſ.n.*25. Filliuc.*tom* 3.*tract.*4.*cap.*4. *quæſ.*19. *num.*25. *&* 26. Bonacin. *d. punct.*2.*num.* .Aaot. *diſt.part.*2.*lib.*9. *c.*1.*quæſ.*, vbi ſubdit quòd dicitur deſtinata pecunia quando auctoritate Prælati ad Eccleſiam, ſeu monaſterium adminiſtrantis deſtinata eſt, Caſtr. Palao *in ſi eremor.ds tom.*2.*tract.*12.*diſp.vnica punct.*15.§.1.*n.*5. vbi intelligi hanc reſolutionem quando deſtinatio pecuniæ ortum habetet ex eo quòd ſic à teſtatore ad illum effectum relicta fuit,vel facta fuit ex re aliqua immobili, vel pretioſa ipſius Eccleſiæ, quæ vt tenuaretur vendita fuit,vel tradita fuit Monialibus in dotem,quia ex voluntate donantium cenſetur data monaſterio vt perſeueret pro Monialis ſuſtentatione; aſſerens alias deſtinationes omnino videri accidentarias, neque conditionem pecuniæ mutare.

42 Hinc † pecuniam minoris comparandorum prædiorum cauſa deſtinatam, neutiquam abſque decreto alienari poſſe tenent Ioſeph. Ludouic. *Perſ.dec.*48. *n.*35.*cum ſequentibus*,Simoncell *de decretis,lib.*3.*tit.*8. *inſt.*5 *num.*122.*verſ.tertius caſus eſt*,Nicol. Reuſner. *lib.*2.*deciſ.*13.*ſub.n.*22. Menoch. *conſ.*114. *n.*32. Ioan.

43 Aquilin. *de monetis cap* 6. *corol.*2. Ita † etiam magna quantitas pecuniæ, quæ eſt in Eccleſiæ proprietate, non in fructu abſque aſſenſu Apoſtol. alienari minimè poteſt, vt fuit reſolutum in Rota Romana *in Venetiarum nullitatis contractus*,13.*Nouembris* 1602.coram *Card. Pamphilo*, vbi fuit quoque dictum hoc procedere, licet præſata pecunia veniret conuertenda in vtilitatem dictæ Eccleſiæ,reſeruit Aloyſ.Ricc. *d reſ.*59.*n.*5.Marc Anton.Genuenſ.*in praxi Archiep. Neapol.c.*75 aliàs 60.*in annot. n.*14.

44 Sic etiam pecunia in banchis campſorum poſita cenſetur inter rerum immobilium, Tiraquell.*de retract.lign* 5.1.*gloſſ.*7.*n.*114.Ioſeph.Ludon.*conſuſ.*48. *n.*42 Baiard *ad Clar.*§.*fin q.*78.*n.*152.Simoncel.*lib.*3. c.8.*ſub n.*118.Rein.Budel.*de monetis lib.*1.*c.*25. *n.*16. Marc.Anton.Genueſ.*d c.*60.*num.*9.*in fine.* Stephan. Gratian. *Marchiæ deciſ.*95.*n.*90.Caſtro Palao *d.punct.* 15.§.1.*n.*6.Licèt contrarium tueantur Mantic. & Pinel,quos refert,&ſequitur Theſaur.*d deciſ.*160.Paul. Montan *de tutelis,c.*33.*n.*80.Aloyſ.Ricc.*in praxi fori Eccleſiaſt.dec.*70.*in* 1.*edit.& reſolut.*56.*in* 5.*edit.*Idem iuris eſt de pecunia, quæ ſeruatur pro aliqua futura neceſſitate, vel pro conſeruando magis patrimonio *l.ſi Caius* §.1.*ff.de legatis* 3. Iaſ.*in d.* §. *quæſtum.n.*38. vel vt deſeruiret pro locatione ad pompam,*l.*3.*in fine cum ſequenti,ff.commodati*,Quarant.*d.verb.alienatio rerum Eccleſ.n.*25.

Vnde etiam annui redditus, qui cum inter immobilia connumerentur,Tiraquell.*d* §.1.*gloſſ.*6.*n.*4.Menoch. *remed.*1.*recup.n.*45.Matienſo *l.*7.*gloſſ.*1.*à n.*8. *cit.*5.*noua recopil.*Theſaur.*Pedem. deciſ.*160. Boër. *deciſ.*209.Coler.*Germ.deciſ.*59.Solis *de cenſib.lib.*1.*c.*7. *n.*2 *& lib.*3.*c.*3 *à n.*32.*& tom.*2.*lib.*1.*tap.*1.*n.*3.Rotæ apud Farin.*deciſ,*86.*n.*7.*in noniſſ.*Aloyſ.Ricc.*in collect. deciſ. p.*3.*collect.*668. *& in praxi rerum fori Eccleſiaſt. dec.*44 *in* 1.*edit.& reſol.*41.*n.*2.*in* 2.*edit.*Gaſp.Roderic *de annuis reditibus lib* 1.*q.*3.*n* 8.*& q.*14.Bernard. Græuæ.*d.concl.*10.*in prine.*Nicol.Garcia *de benef p.*2. *c.*5.*n.*95 ideò alienari ſine cauſa non poſſunt,Rebuff. *in compend.alien.n.*54.Quarant. *vbi ſuprà n.*26.Aloyſ. Ricc.*d dec.*44.*per totam*,aliàs *reſol.*40.† Idem de iuri- 46
bus,& actionibus ad immobilia tenent Viui.*Neapol. deciſ.*138.*à n* 46 Marth.Coler.*de proceſſib. execut.p* 1. *c.*3.*à n.*136.Menoch.*conſil.*300.*n.*45. *& lib* 4. *de præſumpt.q.*142.*à n.*10.Valaſc.*conſ.*77.*in princip.*Cald Pereira *de reſol.emphyt.c.*12.*n.*9.*&* 10.*de empt.c.*53.*n.*11.

Hi ſunt caſus,in quibus permittitur alienatio re- 47
rum Eccleſiaſticarum,per *d. Extranag. Ambitioſa*,vbi Paul.II.grauiſſimè,ſubque magnis pœnis ſtatuit diſiunctiuè contra eos,qui alienarent contra illam ſuam Conſtitutionem, aut inconſulto Romano Pontifice, ſcilicet quòd alienatio eſſet inualida, & accipiens eſſet excommunicatus, & alienans incurrere graues pœnas ibi contentas, & conſequenter ad eas incutrendas ſufficit, quòd alienatio fieret contra tenorem illius Conſtitutionis,vel inconſulto Romano Pontifice; cum ad veritatem diſiunctæ, ſiue alternatiuæ ſufficiat alteram partem eſſe veram, *regul. in alternatiuis, de regulis iuris in* 6. cui conſequens eſt, quod tam alienans inconſulto Romano Pontifice, quàm qui alienat contra præfatam Conſtitutionem,peccat, & incurrit pœnas prædictas:ita Nauar. *de alienat. rerum Eccleſiaſt.num.*13. Et ipſemet Prælatus,qui malè bona Eccleſiæ alienauit, poteſt nomine ipſius Eccleſiæ agere interdicto retinendæ,Caſſad.*dec* 7 *num.*13. *de cauſ.poſſeſſ.*Beltramin.*ad Gregor.XV.deciſ.*116.*num.* 5.Seraph.*deciſ.*1417.*num.*7.Rota *apud Poſt.poſt tract. de manut.dec.*339.*n.*27.

Quæſtio eſt controuerſa an prædicta Extraua- 48
gans fuerit recepta necne?In qua Bertachin. *in tract. de Epiſcopo* 4.*part.*4.*lib quæſt.*36. *num.*110. teſtatur illam vbique eſſe receptam,Sylueſt,verò *in ſum.verb. alienatio*, *num.*15. fatetur non eſſe moribus vtentium receptam, idem affirmat *in verb. excommunicatio*, 7. *num.*83.Sed Caietan *in ſumm. num.*75. *de excomm.ad finem*,inquit eſſe vbique receptam, & quod alicubi videtur recepta non in totum, ſed quoad aliquid, &. ideò eaurum debere eſſe Confeſſorem, vt ſciat conſuetudinem patriæ: quoad hoc ſequitur Nauarr. *in man.cap.*27.*num.*150 addens quòd idem per eandem rationem debet perpendere iudex fori exterioris, & quod credit nullibi eſſe omnino receptam, & quòd in Luſitania non videtur recepta quoad locationem in ſoloa tres annos, quia paſſim fiunt locationes in quatuor annos; & quod Salmanticæ iam tulit ſententiam, qua iudicauit nullam ſuiſſe quan-

dam

dam locationem factam in plures, quam in tres annos; clericum autem, qui eam fecit, non debuiſſe iudicari excommunicatum, iuxta *cap.1. ne Prælati vices ſuas*; vnde inquit ſe credere in paucis locis eſſe receptam quoad pœnas extrinſecas, quamquam in multis ſit recepta quoad diſpoſitionem principalem, & pœnam intrinſecam nullitatis alienationis, & locationis factæ in plures, quam tres annos: idem reſoluunt Sarm. *de redditibus Eccleſ. part.1.c.2.num.20.* Tolet. *in ſumm lib.5.cap.91. verſ. tertiò de hac Paulina.* Quarant. *d. verb. alienatio rerum Eccleſ.num.48.* Salzed *ad Bernard.in pract.cap.71.* aliàs 74. *in nouiſſ.edit. verſ Circa quam Conſtitut.* Cened. *ad Sextum collect.32. num.1.* Molina *de iuſtit.tract.2.diſp.466.num.10.* Satyr. *in claui Regia lib.3.cap.5.num.25.* Rebell. *de obligat.iuſtit.part.2.lib.14.quæſt.5.* Azor. *d.part.2.lib.9.cap.2.q.1. verſ.quad attinet.*

49 Verùm prædictam Extrauag. eſſe vſu receptam, & ita præſumi atteſtantur Balb. *dec.91.* quem refert, & ſequitur Aloyſ.Ricc. *incallect.dec.part.5.collect.2673. in princ.& in praxi rerum fori Eccleſiaſtici dec.91. in prima edit.& reſol.81. in ſecunda edit. & tam.2.reſol.372. n.1.ad fin.* Redoan. *de rebus Eccleſ.q.58.n.25.* Fachin. *controuerſ.lib.10.cap 99. in princ. & conſil.24.n.2.lib.3.* Fab.de Anna *conſ.28.n.1.* Borguin. *dec.43. à n.71.* Maſtrill. *dec.77.n.8.* Camill.Bottell. *in ſum.dec.par.7.tit.15. num 51.& tit.16.num.24. & ſeq.* Hentiq. *in ſum.lib.13. c.16. §.5. litt. T.* ine citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct.14.n.2.* Matc.Anton. *variarum reſol.lib.1.reſol.21. num.15.& reſolut.38. n.10. & reſolut.50. n.28.* Fillinc. *tract 44.cap.1.num.8.* Gutiet. *canon.lib.1.cap.8.* Gatc. *de benef.part.2.c.1.n.41.& 42.* me citatu *in hoc loco* Ciarlin. *d. cap.105. n 111.* quia, cùm ſit inſerta in corpore Iuris, Ius commune facere dicitur, Fab. *dec.262 num.6. part.3 diuerſ.lib.3.* & ita in terminis fuit reſolutum per eandem Rot.Rom. *in Brixien. locationis, 5. Decembris* 1594. coram *Pegna*, impreſſa apud Farinac. *dec.30.n.5. part.1. recent.* in qua fuit dictum Rotam non ſeruare deciſ. Mohedan. 8. *de locata* dicentem probandum eſſe vſum dict. Extrauag. quod etiam tentum fuit *in Militen. Abbatia, 25.Ianu.* 1590. coram *Orano*, & *in vna Laud.bonorum 6.Ianu.* 1588. coram *Gipſia.* & vnde receptam eſſe, & obſeruari in ciuitate, & diœceſi Neapolitana atteſtatur Matc.Anton. Genuenſ. *d.c.60. n.1.* & in Hiſpania aſſerit Melch. Phebos *Luſit. dec.88. n.* 28. quamuis Couar. *d. c.16.n.6.* aſſerere videatur dubium eſſe apud Hiſpanos an prædicta Extrauag. ſit in vſu, quia vidit eam adduci multoties in controuerſiam. Quod quicquid ſit, nonniſi ex Pontificis conniuentia fieri certum eſt. cuius leges ſemel latæ priuata auctoritate præteriri non poſſunt. In noſtro Luſitaniæ Regno eſſe receptam, & ſecundum eam controuerſias decidi affirmant Gam. *dec.390. n.2.* & Molin. *d. diſp.466. calum.7.* alias *n.10.* vbi addit ſe credere id verum eſſe quoad nullitatem contractus, non verò quoad pœnas excommunicationis & aliàs intrinſecas. Homobon. *de examine Eccleſiaſt.tract.9.cap.22. quæſt.66 ante reſol.*

Vltra ſuprà dictos tres caſus *in d. Extrauag. Ambitioſæ* expreſſos, alij ſunt, quibus eius diſpoſitio non habet locum, ac in eis res Eccleſiæ alienari, ineonſulto Romano Pontifice, poſſunt, quos percurrere mihi non inutile viſum eſt & ſunt qui ſequuntur.

50 *Quartus* caſus prædictis ſubſequens eſt rei immobilis paruæ, quæ poteſt alienari cum conſenſu Epiſcopi abſque ſolemnitatibus, *c. terrulas 12. quæſt.2.* & tunc tria copulatiuè requiruntur, vt res ſit exigua, & modica, quòd non ſit Eccleſiæ vtilis. & neceſſitas, Rebuff. *in compend.alienat.n.12.* Redoan. *de rebus Eccleſia non alienan. quæſt.13.num.19.& q.51.cap 8.& 20 num.6.* Hippol. *conſc.103.num.23. & 24.* plures refert Doct. Aloyſ.Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtic. dec.39. in 1. edit.& reſol.36.in 2.edit.& in praxi aurea reſol.383.* Guiet. *conſ.15. num.7. cum ſequentib.* Cald. Pereira *in l.ſi curatorem, verb contractum, n.15.* Seraph. *dec 401.* Maſcard. *de probation.concluſ.1277.num.12.* Zerola *in praxi Epiſcop.part.1.verb.alienatio, pag.13.* Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part. 2.cap. 15. num.6.* Matc. Anton.Genuenſ. *d.cap.60.num.3.* Marcel. Vulpe *d c.6. num.52.* Lezana *d.cap.10.num.4. verſ primus.* Bernard. Gtæux, *in pract. Camera Imperial.lib.2.concl.4.conſiderat.1.* Piaſce. *in praxi Epiſcop.d.cap.5.num.32.verſic.vltra prædictos*, Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi, cap 15.§.7. num.4.* me citato *in hac loca* Caſtro Palao *d. punct.16. §.2.num.8.* & nouiſſimè Diana *moral. reſol. p.2.tract.5. reſol.57.* Quarant. *d.verb. alienatio rerum Eccleſiaſticarum n.41.* vbi dicit per *ſacram Congregationem* fuiſſe deciſum ueque Conſtitutionem Pauli II. neque Concilij Tridentini decretum derogaſſe diſpoſitioni *d.c. terrulas*, dequa declaratione atteſtatur etiam Marcel. Vulpe *d.c.6.num.26.* † Et iudicis arbitrio eſſe temit- 51
rendum quæ dicantur terrulæ, & res exigui, ſeu modici valoris, ex Quarant. Redoan. & aliis dicit Aloyſ. Ricc. *d reſolut.36. in fine.* Matc. Anton. Genuenſ. *vbi proximè*, & Piaſec. *in d. praxi nona Epiſcop. dict. verſ. vltra prad.* Vnde modicum poteſt eſſe vſque ad quinquaginta aureos, alibi vſque ad viginti, & alibi vſque ad decem, ſiue minus, ſiue plus reſpectu qualitatum, & conditionum locorum, ſeu perſonarum, Maſcard. *de probat.concluſ.75.n.27.* Marcel. Vulpe *d.c.6.n.32.* Et procedere etiam in locatione vltra triennium exigui valoris, ex aliis refert Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt.dec.114.num.5.in prima edit.& reſolut.98.num.5.in ſecunda edit.*

Quintus caſus eſt in tepidationis, ſeu remiſſionis le- 52
gati, vel hæreditatis, aut rei Eccleſiæ non incorporatæ; cum Prælatis, ſeu beneficiarius poſſit præiudicare Eccleſiæ in acquirendis. Iaſ. & Ripa *in l. legatam, ff. de legatis 1.* Rebuff. *in compend. alienat. ſub num.31.* Syluſter *verb. alienatio, num.18.* Put. *dec.509. lib.2.* Riminald. *conſ.315. vol.2.* Rot. Roman. *diuerſ.dec.30 lib.1.part.3. & deciſ.233. num.6.& dec.284 num.2.part.3. lib.3.* Homobon. *de tract.9. c.21. quæſt.67. in fine*, & propterea cum hæreditas delata, nondum tamen Eccleſiæ incorporata, dicatur ius quærendum, ideò poſſe Prælatum abſque aſſenſu Apoſtol. repudiare tenet Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt.dec.96.in 1.edit.& reſol.82. in 2.edit.* Scor. *in ſelectus conſt.epit.1 theorem.2.* nouiſſimè Bonacin. *var.tract.2.quæſt.unica punct.2.n.33. verſ. ſed mihi*, Sanch. *de matrim.lib.7.diſp.4. num.12. & in præcepta Decal.tom.2.lib.7.cap.6.num.4.* Caſtr. Palao *d. puncto 15.§.1.num.11.* Huic etiam adiungitur, quòd repudiatio non eſt alienatio. *l. alienationis ff. de verborum ſignificat.* quemadmodum non acquitendo non dicitur quis alienare in fraudem creditorum, *l. qui autem, ff. de his, qua in fraudem cred.* † niſi legatum com- 53
muniter ſcuiret Epiſcopo, & Capitulo, quia tunc Epiſcopus renuntiare illi non poſſet in præiudicium Capituli, Rebuff. *n.30.* Quarant. *n.43.* Piaſec. *num.33. prope fin. dictu locu.* Sic etiam valet ſtatutum in præiudicium Eccleſiæ, quando laici non odio Eccleſiæ, ſed bono zelo, & pro familiarum conſeruatione faciunt, Dec. *in authent. caſſa, num.7. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Curſen. *conſil.27.num.28.* Couarr. *in regul. poſſeſſor. part.2. §.4.num.9. verſ. tertium*, Menoch. *vſu frequent. cap.9.* Menoch. *conſil.350. num.6.* Cald. Pereira *de emptio cap.8. num.33.& 37.& conſil.48. num.22.* Cened. *practic. & canon. queſt. lib.1. quæſt.35.n.29. & 20.* ſecundùm quod poteſt intelligi Ordin. Regia Luſit. *lib.2 tit.18. in princ.*

Verùm in puncto Iuris defenderem alienationem 54

rerum Eccleſiaſticarum, non ſolùm acquiſitarum, ſed etiam acquirendarum prohiberi, ex eo quia huiuſmodi res tranſeunt in Eccleſiam ipſo iure, & poſſeſſio abſque traditione in eam transfertur, *l. fin. C. de ſacroſ. Eccleſiis*, cum quia illis cedere non poteſt Prælatus, niſi prius ſaltem ordine intellectus intelligatur adiiſſe, & ita potius eſt in acquiſito, quàm in acquirendo. Quare hanc opinionem tenent Lambert. *de iure patron. lib. 3. q. 9. art. 1, num. 31.* Filliuc. *p. 3. tract. 44. cap. 9. num. 34.* Molina *d. tra. 2, diſp. 468. n. 11.* Quarant. *d. verb. alienatio rerum Eccleſiæ num. 23.* Nald. *verb. alienatio.*

55 *Sextus* caſus eſt permutationis inter Rectores Eccleſiarum de bonis Eccleſiaſticis, quæ licitè fieri poteſt, iuxta textum expreſſum *in cap. hoc ius porrectum, §. ſibi inuicem 10. quæſt. 2. cap. 1. de rebus Eccleſiæ non alienand. cap. ad quæſtionem, de rerum perm.* & ideò auctoritate Ordinaria poſſunt abſque Sedis Apoſt. beneplacito, & conſenſu permutare, vt reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ. 74. in 1. edit. & reſolut. 60. in 2. edit.* Permutatio bonorum Eccleſiæ an & quando valeat ſine beneplacito Sedis Apoſtol. Vide Rot. *deciſ. 70. part. 1. recentior.* me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct. 15. §. 1. n 7.*

56 Sic etiam † aſſenſum Apoſtol. non requiri in alienatione ab vna Eccleſia alteri Eccleſiæ facta tenent Triuiſan. *deciſ. 56. part. 2.* Aloyſ. Ricc. *d. praxi deciſ. 38. in 1. edit. & reſolut. 35. in 2. edit.* Nec obſtat

57 † textus *in cap. caſellas. 10. quæſt. 2. & in cap. ſine exceptione 12. quæſt. 2. & in d. Extrauagant. Ambitioſa*, quia procedunt tantùm in permutationibus faciendis cum ſecularibus, ne bona Eccleſiæ profanis vſibus applicentur; & ita probat expreſsè textus *in d. Extrauagant. Ambitioſa*, ibi, *profanis vſibus applicare, aut cum maximo illorum, aut diuini cultus detrimento exquiſitis mediis vſurpare præſumunt*; quæ verba cùm ſint procœmialia, cauſam finalem diſpoſitionis indicant, *l. fin.* & ibi Bart. *num. 3. ff. de haredib. inſtituend.* cum citatis *in bello de principiis vtriuſque iuris lect. P. n. 56.* & cùm in permutationibus, quæ inter Rectores Eccleſiæ fiunt, non transfetatur dominium ad profanos vſus, ceſſat cauſa prohibitionis; & ceſſante cauſa prohibitionis, ceſſat & prohibitio, iuxta regul. *cap. cum ceſſante, de appellat.* & quæ Tiraquel. *in tract. ceſſante cauſa part. 1. limitat. 23. num. 1.* In praxi verò ſeruari contrarium, cum in permutatione quoque requiratur Apoſtol. aſſenſus, dicit Aloyſ. Ricc. *d. reſolut. 60. in fine. & d. reſolut. 35. in fine*, & me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct. 15. §. 3. num. 7. in fine.*

58 *Septimus* caſus eſt, quando ſumma alienandi neceſſitas inſtatet, & Papa de facili adiri non poſſet, & eſſet periculum in mora, vt pro alimonia pauperum, vrgente neceſſitate, pro redemptione captiuorum, *cap. gloria Epiſcopi. 12. quæſt. 2.* Abb. *in cap. fin. num. 8. de Eccleſiaſt. ædific.* Rebuff. *d. compendio alienat. num. 35.* Redoan. *quæſt. 13, num. 13. cum ſequentibus, & quæſt. 9. num. 51. & quæſt. 35. num. 7. & 9.* Piaſec. *in d. praxi noua Epiſcop. diſt. cap. 5. num. 32. verſic. eſſet item* Quarant. *d. verb. aliquatio rerum Eccleſiaſt. num. 42.* Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap. 14. §. 7. num. 5. verſic. tertia.* Giouag. *conſil. 27. num. 19. lib. 2.* Bonacin. *de contract. diſp. 3. quæſt. 8. p. punct. 4. num. 5. verſic. prima eſt*, Filliuc. *moral. quæſt part. 3. quæſt. 44. cap. 3. n 11.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuerſ. foren. ſ. lib. 1 c. 105. n. 55.*

59 *Octauus* caſus, eſt de bonis relictis, & donatis Eccleſiæ, quæ eſt incapax retinendi etiam in communi, vt ſunt Fratres S. Franciſci de Obſeruantia, & Capuccini, de quibus mentionem facit Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de Regularibus c. 3*, quæ quidem bona poſſunt alienari ſine ſolemnitatibus, & pretium conuerti in Eccleſiæ neceſſitatem, Socin. *regul. 110. num. 3.* Dec. *in cap. in præſentia, num. 69. de probat.* Quarania *d. verb. alienatio rerum Eccleſiaſt. num. 41. verſic ſexto*, Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. d. c. 5. num. 33. in fine verſic. relicta*, Aloyſ. Ricc *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ. 56. in 1. edit. & reſolut. 53. in 2. edit.* me citato *in hoc loco* Caſtro Palao *d. punct. 15. §. 1. num. 12.* Ratio eſt, quia bona iſta non ſunt Eccleſiæ incorporata, iuxta text. *in Clement. exiui, de verb. ſignific.* & in rebus Eccleſiæ nondum incorporatis non requiritur aſſenſus in earum alienationibus, Franch. *in c. 2. in fin. de rebus Eccleſ. non alien. in 6.* Rebuff. *in d. comp. alien. num. 21.* Rol. *conſ. 15. vol. 1.* Limita in rebus pretioſis mobilibus, prout ſunt veſtes, Calices, & his ſimilia, quia ſunt Eccleſiæ incorporata, P. Emman. Sà *d. verb. alienatio, in fine*, Aloyſ. Ricc *d. reſol. 53. num. 5.*

Regulares i, ſorum bona alienare poſſunt ex plu- 60
ribus priuilegiis ſibi conceſſis, per Leonem X. *in eius Bulla Romæ die 27. Nouembr. 1519.* & per Clem. VII. *die 25. Febr. 1531.* & per Gregor. XIII *die 7. Septemb. 1572.* referunt Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. q. 27.* Confect. *in ſua recollect. priuilegiorum Mendicantium.* Specialiter Gregor. XIII. *in ſua Conſtitut.* incip. *Apoſtolicæ Sedis, de anno 1576. die 18. Decembris* indulſit Patribus Societatis IESV, vt bona locorum Præpoſiti Generalis, nulla ſuper hoc alia petita licentia à Sede Apoſtol. vel à loci Ordinario, referunt Fr. Emman. *in collect. priuil. pag. 49.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 53. num. 3. & 4.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. vbi proximè*, nouiſſimè Matcel. Vulpe *d. cap 6. num. 27.* vbi refert huiuſmodi alienationes & permutationes de bonis Regularium eſſe faciendas cum infra ſcriptis conditionibus. *Primò* vt adſit legitima cauſa alienandi, vt ſi eſt emergens neceſſitas, vel euidens vtilitas Eccleſiæ, vel cauſa ſoluendi debita monaſterij, vel ſi fratres non poſſunt ſe ſuſtentare. *Secundò* vt præcedat tractatus inter Fratres, vel Moniales, & inter ſe diſcutiatur an magis expediat alienare vnam rem quàm aliam, vel ſi poſſent ſubuenire eorum neceſſitatibus, vel vtilitatibus abſque bonorum alienatione, iuxta *cap. nuper, de iis quæ fiunt à maiore parte Cap. & c. dudum re rebus Eccleſ. non alien. Tertiò*, vt concurrat conſenſus duarum partium eſt tribus partibus Fratrum, ſeu Monialium illius Monaſterij, Domus, vel loci, cuius bona alienanda ſunt, & non ſufficiat maior pars eorum. *Quartò* vt dicta alienatio à generali, vel Prouinciali Ordinum Regularium diligenter examinetur per duos, vel tres probos Vitos, & non per ipſos Fratres examinatos, &c.

Verùm S. Concil. Trid. Cong. *ſub die 7. Septembr. 1624. iuſſu ſummi Pontif. Vrbani VIII. Religioſis cuiuſcumque Ordinis, & religionis etiamſi aliàs ex peculiari priuilegio, & conſuetudine facultatem alienandi haberent, perpetuo interdixit omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pretioſorum mobilium alienationē, omnesque pactum, per quod ipſorum dominium transferatur, cenſus perpetuos ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, & conditionem vltra triennium, conceſſionem in feudum, vel emphyteuſim; præterquam in caſibus à Iure permiſſis: pœna autem alienantium præfata bona abſque licentia in ſcriptis ipſius S. Congreg. gratis concedenda, eſt priuatio ipſo facto vocis actiuæ & paſſiuæ, perpetua inhabilitas ad illa in poſterum obtinenda, ſublata etiã Generali, & protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate, & permanentibus in ſuo robore pœnis Conſtitutionum Apoſtol. & præſertim felicis recor. Pauli II.* qnæ incip. *Ambitioſæ alienationes verò, & peccata, cenſus, hypothecas, locationes, conductiones, & conceſſiones quaſcunque contra huiuſmodi prohibitionem faciendas Sanctitatis ſuæ auctoritate ip-*

ſo

ſo iure nullas, atque irritas decernit, &c. referunt Bonacin. *d. diſp. 1. q. vnic. punct. 1.* Lezana *d. cap. 10. n. 2.* vbi addit quod qui hoc modo accipit bona alienata à monaſterio, non poteſt illa in conſcientia retinere.

Quæri hic opportunè poteſt, an Regulares indigentes victu, nec reperientes, qui ei creditò illis tribuat, nec valentes conſenſum expectare Romani Pontif. poſſint abſque dicto conſeſſu, & abſque incurſu cenſurarum res pretioſas in pignus tradere, ſeu pecunias ad cambium ſumere, ſi aliter eas non repetiant? Affirmatiuè reſpondent Megal. *1. part. var. reſolut. 113. n. 3.* Fr. Laurentius de Peiriis *in formular. Reg. iur. A. c. 11. n. 3.* vbi fundamenta referunt, vide apud illos.

61 *Nonus* caſus eſt, vbi rem reſtitutioni ſubiectam reſtitueret, exempli gratia, teſtator reliquit ſua bona Eccleſiæ, hac adiecta conditione, vt poſt aliquod tempus alteri reſtitueret, eo tempore elapſo ſine alia neceſſitate reſtituere ipſa poteſt conditione adimpleta, argumento *l. 1. & 3. C. quando decr. opus non eſt*, Quarranta *d. verb. alienatio rerum Eccleſ. n. 45. limit. 16.* Vgolin. *d. c. p. 14. §. 7. num. 5. in fine*, me citato Caſtr. Palao *d. punct. 15. §. 2. num. 14.*

62 *Decimus* caſus eſt pro remunetatione meritorum, quia ad hoc poteſt Prælatus Eccleſiæ res alienare gloſſ. *verb. de familiam cap. conſenſus 3. de rebus Eccleſiæ non alien.* Tiraquel. *in l. ſi vnquam, verb. donatione largiuus n. 27.* Magon. *Florens. dec. 64. n. 41.* latè Camill. Portell. *in ſumma omnium dec. tit. 15. à n. 11.* vbi *n. 13.* declarat procedere quando donarentur mobilia, & *n. 14* dummodo Prælatus renunciationis metas, & limites non excederet.

63 *Vndecimus* caſus eſt, vbi tranſactio fit ſuper aliqua re, cuius poſſeſſio non ſit penes Eccleſiam, Rebuff. *diſt. compendio alienat. num. 21.* Quaranta *d. verb. alienatio rerum Eccleſ. num. 43. limit. 12.* Si tamen per tranſactionem Eccleſia tem relaxaret, in cuius poſſeſſione exiſtebat, tunc requiruntur ſolemnitates, quia vera eſt alienatio, Quaraota *vbi ſuprà num. 20.* Seſſe *Aragoniæ dec. 121. num. 12.* Rota apud Marcheſ. *de commiſſion. p. 1. pag. 112.* & me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct. 15. §. 3. num. 1.* quia ſolemnitates, & iuſta cauſa requiruntur in tranſactionibus rerum Eccleſiæ, prout in aliis alienationibus rerum illius, Feder. de Seois *conſ. 94.* Aym. *conſ. 323. num. 1.* Caputaq. *dec. 109. part. 1. & dec. 318. part. 3.* Durao. *dec. 458. num. 2. part. 2.*

64 *Duodecimus* caſus eſt in remiſſione caducitatis emphyteutæ Eccleſiæ, quam poteſt ſolus Prælatus, ſeu Rector facere, laſ. *in l. legatum, num. 18. ff. de legatis 1.* Quarant *d. verb. alienatio rerum Eccleſiæ n. 44. limit. 13.* Clat. *in §. emphyteuſis q. 20. verſ. ſed numquid*, Capyc. *dec. 18. num. 10.* Vgolin. *d. c. 14. §. 7. num. 5. verſ. quinto, in fine*, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *d. punct. 15. §. 3. num. 4.* Et ideò † emphyteuta excuſatur à commiſſo, 65 ſi Prælatus, etiam ſolus, abſque Capitulo recipiat penſiones poſt commiſſum decurſas, ad quod plures refert Doctores, Cened. *ad Decretal. collect. 144. n. 77.* quibus adde Burg. de Pace *conſil. 44. num. 15.* Menoch. *de præſumpt. lib. 13. quæſt. 112. num. 17. & conſil. 79. n. 7. cum ſequentibus.* Gam. *Luſitaniæ dec. 268. n. 4.* Maſcard. *de probat. concluſ. 252. num. 12.* Cald. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. vel aduerſarij dolo num. 81.* Sanch. *de matr. lib. 6. diſp. 4. num. 13.* Catdin. Mantic. *de tacitis & ambiguis conuent. lib. 22. tit. 33. à num. 13.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. dec. 135. in prima edit. & reſolut. 118 in ſecunda edit.* quamuis caducitatem à ſolo Prælato ſine Capitulo non committi aſſerat Bonaſcoſ. *tom. 1. communi. opin. lib. 2. tit. 2. num. 64. pag. 158.*

66 Pro regula in hac materia habebimus, ſine licentia Romani Pontificis Eccleſiæ bona alienari non poſſe, exceptis caſibus ſupra poſitis, & ſi edifcere voluerit caſibus, quibus Eccleſiæ res incouſulto Romano Pont. alienari non poſſunt, conſule Quarantam *d. verb. alienatio rerum Eccleſiaſt. a n. 15.* & Aloyſ. Ricc. *in d. praxi deciſ. 1. cum multis ſequentibus*, ac cæteros in principio huius *alleg.* citatos. Vtrùm autem ſucceſſor teneatur ratam habere alienationem à prædeceſſore indebite factam, quando Eccleſiam hæredem reliquit? Vide infrà, *alleg. 115.*

Bona menſæ Epiſcopalis ſunt, quæ principaliter 67
ad illius ſuſtentationem ſunt deputata, & nullum alium Rectorem habent, præterquam ipſum Epiſcopum, gloſſ. *verb. ad menſam, in Clem. 1. de exceſſ. Prælat.* Innoc. *c. vt ſuper. de rebus Eccleſ. non alien.* vbi Abbas *n. 9.*

Item etiam † de menſa Eccleſiæ diuuntur ea bona 68
quæ perpetuò vnita fuerunt Eccleſiæ, atque ita, quæ nunquam alteri ab Eccleſia poſt à ſe quæſituru dominium, conceſſa fuerunt; vel quæ ad eam reuerſa, vel ei incorporata ſunt. Menoch. *de arbitr. caſu 433. à n. 2. & conſ. 79. n. 10. & 11.* Et ea, quæ ſunt de menſa Eccleſia, Prælatus alienare non poteſt, Menoch. *d. caſu 433. n. 1.* † Nec emphyteuſim perpetuam concedere. Me- 69
noch. *d. conſil. 79. à num. 1.* † In alienatione bonorum 70
menſæ Epiſcopalis ſeparatæ à menſa Capitulari vltra Apoſtolicum aſſenſum, requiritur Capituli aſſenſus, per gloſſ. *verb. defenſore, in fin. in e 8. de rebus Eccleſ non alien. lib 6.* vbi Geminian. *n. 7.* & Franch. *n. 20.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. dec. 54. in 1. edit. & reſol. 51 in 2. edit.* & fuit reſolutum per Rot. Rom. *in Auximana bonorum 1. Febr. 1581.* coram *Cardin. Seraph.* eſt inter eius deciſiones impreſſas *dec. 443. lib. 1.* vbi declaratur huiuſmodi conſenſum magis ſolemnitatem, quàm ſubſtantiam reſpicere. Illud in hac materia eſt animaduertendum quod ſi fuerit dotata, aut legata res aliqua Eccleſiæ cum expreſſa conditione vt poſſit illam Eccleſiam ad eius libitum alienare, adhuc oportet impetrati aſſenſus Apoſtolicus non obſtante voluntate teſtatoris, vel donatoris, vt poſſit alienari quæ tanquam illicita non eſt ſeruanda. *cap. tua*, & ibi Couar. *n. 6 de teſtam.* Marcel. Vulpe *d. c. 6. n. 35.*

De ſtylo, & obſeruancia Cutiæ Romanæ, conceſ- 71
ſio aſſenſus Apoſtolici ſuper alienationibus rerum Eccleſiæ non indulgetur, niſi prævia delegatione Summi Pontificis in perſonam aliquorum in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutorum, qui videant an conceſſiones cedant in euidentem Eccleſiæ vtilitatem: & ſi ita apparuerit, illas confirmet, alias non; & viſo quòd tendunt in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, interponit decretum, & nomine Sedis Apoſtol. tanquam delegatus ab illa, præſtat aſſenſum; Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 94. in prima edit. & reſol. 80. in ſecunda edit.* Quandoque ſolent fieri alienationes rerum Eccleſiæ ante beneplacitum obtentum, ſed eo expreſsè ſic reſeruato, *Saluo tamen ſemper Sanctiſſimi D. noſtri beneplacito*, eo adhuc non impetrato alienationes factæ nullum prodncunt effectum, Molued. *deciſ. 1. de ſimon.* Caputaq. *deciſ. 2. 5. num. 3. part. 1.* Seraph. *deciſ. 815. num. 8.* Durand. *d. deciſ. 458. n. 4.* Rota *deciſ. 624. n. 11. p. 1. recent.* & alienantes poſſunt pœnitere, & ab alienatione, concordia, vt tranſactioue recedere, *cap. intellecto*, vbi gloſſ. *verb. Regni ſui, de iureiur. c. preſbyterorum*, & *ibi* etiam gloſſ. *in verb. alienator, de rebus Eccleſ. non alienan.* Marcſc. *lib. 1. var. reſol. cap. 14. num. 1. cum ſeqq.* Rot *d. deciſ 614. n. 12.* Duran. *d. dec. 458. n. 6.*

Quæritur modò an prædictus aſſenſus Apoſtol. 72
ex temporis diuturnitate præſumatur? In qua quæſtione illa receptior eſt ſententia, quòd ex curſu triginta annorum cum obſeruantia præſumatur, vt reſolutum fuit in Rota *deciſion. 170. diuerſ. volum. 2.*

& deciſ. 237. *lib.* 1. *& in Romana domus de tribus mon-tib.* 29. *Octob.* 1582. coram *Illuſtriſſ. Aldobrand.* poſtea Clem. VIII. *& in cauſa Meſſan. pœnitentiarum*, 28. *Iuny* 1582. coram *Blanchetto*, *& in Romana Caſalis* 7. *Inny* 1591. coram *Gipſio*, quas citat Aloyſ. Ricc. *d. praxi deciſ.* 31. *in vtraque edit.* & in aliis cauſis, vt per Pur. *deciſ.* 365. *num.* 4. *lib.* 1. Seraph. *deciſ.* 792. *num.* 1. *&* 677. *num.* 1. *&* *deciſ.* 1080. *num.* 7. *&* *deciſ* 1228. *num.* 1. Gregor. XV. *deciſ.* 343. *nnm.* 1. 4. *&* 5. Coccin. *deciſ.* 32. *num.* 16. *&* *deciſ.* 301. *n.* 2. *&* 3. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.* tom. 5. *cap.* 867. *num.* 10. *&* *cap.* 893. *num.* 17. *&* *deciſ.* 150. *num.* 4. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 12. *cap.* 2. *n.* 179. *verſ. in qua*, *&* *n.* 180. Homobon. de bonis *de exam. Eccleſ. part.* 2. *tract.* 9. *cap.* 22. *quæſt.* 66. *ſuppoſ.* 2. *verſ. excipitur*, me citato *in hoc loco* Ciarlin. *contron. forenſ. lib.* 1. *cap.* 39. *à princ. & præcipuè nnm.* 4. Quarantа *d. verb. alienatio rerum Eccleſiaſticarum, num.* 46. vbi *in verſ. non immerito*, dicit prædictum tempus trigintа, vel quadraginta annorum non intelligi curtere viuente illo Prælato, ſeu Rectore, qui fecit alienationem; immò neque poſt mortem illius, niſi data ſcientia, & patientia eiuſlibet Rectoris, ſeu Prælati ſucceſſor s. Ratio principalis reſolutionis illa eſt, quia †ex longiſſimo temporis curſu omnia ſolemnitatе interueniſſe præſumuntur, Mich. Graſſ. *tom.* 1. *communi. opin. lib.* 4. *tit.* 4. *nnm.* 348. *pag.* 511. Surd. *deciſ.* 231. *num* 19. Floces de Mena *variar. lib.* 3. *quæſt.* 23. *num.* 40. *&* 89. Auendan. *ad l.* 42. *Tori gloſſ.* 1. *num.* 7. Menoch. *illuſt. c.* 63. *num.* 1. Maſcard. *de probat. conel.* 75. *num* 14. *&* *concl.* 1316. *unm.* 3. Gamb *deciſ.* 49. *num.* 3. *&* *deciſ.* 83. *n.* 2. *&* *deciſ* 325. *n.* 3. Brunor. à Sole *in locis comm. verb. ſolemnitas*, 3. Niſi ex inſpectione inſtrumenti appareat ſolemnitatem non interueniſſe, Bellacomb. *tom.* 2. *comm. lib.* 7. *tit.* 14. *unm.* 229. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *quæſt.* 132. *n.* 79. Maſcard. *concl.* 1140. *à num.* 25. *&* *conel.* 1316. *à nnm.* 33. Peregr. *de iure fiſci lib.* 6. *tit.* 8. *nnm.* 25. Stephan. Gratian. *diſceps. forenſ. capite* 268. *n.* 4. Valaſc. *conſ.* 162. *n.* 20. Cald. Pereira *de empt. cap.* 34. *num.* 40.

ALLEGATIO XCVI.

Epiſcopus monitoria pro rebus deperditis inuenientis ſub pœna excommunicationis, quando concedere poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatione magna circumſpectione vtendum.*
2 *Excommunicationes diebus feſtis, exceptis inſignioribus, publicari poſſunt*, & num. 43.
3 *Excommunicationes pro rebus deperditis inueniendis à nemine concedi poſſunt, praeterquam ab Epiſcopo.*
4 *Excommunicationum remittitur ſi deneget Epiſcopus, licet parti appellare ad Metropolitanum.*
5 *Appellari poteſt à commiſſis arbitrio iudicis, ſi partem ledit, aut grauat.*
6 *Vicarius generalis Epiſcopi an poſſit dare excommunicationes pro rebus deperditis prætextu generalis commiſſionis? quæſtio dubia, & reſoluitur* numer. 7. & 8.
9 *Vicarius foraneus excommunicationes pro rebus deperditis concedere non poteſt.*
10 *Vicarius generalis à Capitulo Sede vacante, excommunicationes pro rebus deperditis concedere poteſt.*
11 *Legatus a latere, & nuncius Apoſtolicus excommunicationes pro rebus deperditis concedere poſſunt.*
12 *Inferiores Ordinary etiam exempti, & immediatè Sedi Apoſt. ſubiecti, non poſſunt excommunicationes pro rebus deperditis dare.*
13 *Prælati Regulares in ſubditos excommunicationes pro rebus deperditis dirigere non poſſunt.*
14 *Excommunicationes pro rebus deperditis dantur in ſubſidium, deficiente ſcilicet alia probatione.*
15 *Excommunicationes pro rebus deperditis non ſunt concedendæ, quotiuc quis coram competente iudice ob iudicia, quæ ſunt contra eum, procedere poteſt.*
16 *Teſtes ſi non ſunt citati, concedantur monitoria ſi eſt datus terminus in cauſa.*
17 *Monitoria concedi poſſunt aduerſus teſtes non cognitos alicuius negotij veritatem ſcientes, vel notos, ſi veritatis teſtimonium ferre renuant.*
18 *Praxis concedendi monitoria aduerſus teſtes alicuius negotij veritatem ſcientes, refertur.*
19 *Monitoria excommunicationum pro rebus deperditis inſtante parte, & officium iudicis implorante conduntur.*
20 *Excommunicatus, vel notorius peccator non poteſt inſtare pro conceſſione monitorij excommunicationis pro rebus perditis.*
21 *Monitoria huiuſmodi inſtante iudice laico concedi poſſunt modo ea imploret a iudice Eccleſiaſtico, non tamen ſubeat.*
22 *Mandatum ſpectale requiritur ad obtinenda monitoria excommunicationum pro rebus deperditis.*
23 *Monitoria huiuſmodi quando index Eccleſiaſticus promulgare poſſit nemine petente, oſtenditur.*
24 *Monitoria huiuſmodi ſunt concedenda illi, cuius intereſt, non tamen aliis.*
25 *Monitoria huiuſmodi non ſunt concedenda quando certæ ſunt perſonæ.*
26 *Monitoria huiuſmodi pro qualibet parua re decernt non debent.*
27 *Monitoria debent continere expreſſionem rei deperditæ, & eius valoris, niſi fiant pro Eccleſiis, & locis piis, communitatibus, &c.*
28 *Excommunicatio pro furto, ſeu rebus ſubtractis, non ligat communiter, niſi illos qui mortaliter furtum fecerunt.*
29 *Excommunicatio pro furto à pluribus dato, poteſt publicari, quamuis eorum ſinguli parum acceperint.*
30 *Monitoria pro qua ſumma in Curia Romana, & Neapol. concedantur? oſtenditur.*
31 *Monitoria non ſunt concedenda contra habentem pro ſe rem iudicatam.*
32 *Monitoria hæc in criminalibus non conceduntur.*
33 *Monitoria non conceduntur ſi ſint infamatoria alicuius particularis perſonæ.*
34 *Teſtes, qui monitoriis excommunicationis impoſſi venuunt teſtimonium veritatis dicturi, quomodo inueniri oſtendatur.*
35 *Teſtes qui monitoriis excommunicat. impoſſi veniunt teſtimonium veritatis dicturi, tenentur inſcripte renelare, & propalare quis quid ſit.*
36 *Teſtibus fides non adhibetur in his, qua exciti ab litteris monitorialibus depoſuerunt in Curia Eccleſiaſtica.*
37 *Citatio partis non requiritur in conceſſione monitorialis excommunicationis.*
38 *Monitoria hæc concedi poſſunt tam ante cœptam litem, quam ea pendente, dum probationem terminus non elabitur.*
39 *Executio facta non ſeruato ordine dato* in l. à diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iud. *non ſubiacet nullitati.*
40 *Monitoria quomodo concedenda, & quæ præmitti debent, oſtenditur.*

41 *Episcopus tanquam delegatus Sedis Apostol. procedit in monitoriis vigore significatûr expeditis à Summo Pont.*

42 *Executor monitorialium Papalium an possit absoluere ab excommunicatione postquam paruit ei, qui in eam incidit, ostenditur.*

44 *Denuntiare aut restituere vt monitorij, qui non curarunt, possunt declarari ob contumaciam, in excommunicationem incurrisse.*

45 *Monitorij vi nemo tenetur seipsum patefactore aut denuntiare.*

46 *Infamare se nemo debet.*

47 *Restituere non tenetur vi monitorij, qui effectus est impotens ad restituendum.*

48 *Restituere non posse commodè dicitur ille, vbi restituendo damnum altioris ordinis subiret vel vita vel fama.*

49 *Restituere rem vi monitorij non tenetur ille, qui eam retinet in compensationem iustam; quod quomodo intelligi debeat, ibi declaratur.*

50 *Scripturas habent an vi monitorij teneatur illas exhibere, vel reuelare, quotiès exhibendo, vel reuelando damnum pateretur? ostenditur.*

51 *Reuelare non tenentur vi monitorij scientes, quando id quod sciunt saltem vno teste probare non possunt, quod qualiter intelligi debeat, declaratur ibi.*

52 *Reuelare vi monitorij non tenentur, qui de iure compelli non possunt ad testificandum.*

53 *Parentes non possunt esse testes in causis filiorum, de quibus filiis intelligatur, ibi declaratur.*

54 *Filij spirituales ex vi monitorij tenentur denuntiare patrem spiritualem.*

55 *Filij possunt esse testes contra patres spirituales.*

56 *Hereticum patrem reuelare tenentur filij.*

57 *Patrem læsæ maiestatis crimen committentem tenetur filius denuntiare.*

58 *Blasphemum patrem tenetur filius denuntiare.*

59 *Vxor non tenetur maritum vi matrimonij denuntiare.*

60 *Socer an possit esse testis in causa generi, vel è contra? ostenditur.*

61 *Frater pro fratre testis esse non potest.*

62 *Inhabiles ad testimonium ferendum vi monitorij tenuntur reuelare.*

63 *Reuelare vi edicti nemo cogi potest id quod nouit sub secreto naturali.*

64 *Confessarius vi monitorij non tenetur reuelare, ea quæ in Confessione audiuit.*

65 *Reuelare vi monitorij non obligantur medici, procuratores, vel aduocati secreta infirmorum, clientum, &c.*

66 *Denuntiare nemo tenetur, quæ nō verè & realiter scit.*

67 *Reuelare nemo tenetur vi edicti, quæ audiuit à personis ignotis, vel à persona nihil certum sciente.*

68 *Denuntiare an teneantur, qui audiuit delictum ab eo, qui iam denuntiauit, ostenditur.*

69 *Denuntiare nullus tenetur emendatum vel emendandum ante correctionem fraternam, quod qualiter intelligi debeat, ibi declaratur.*

70 *Denuntiare nemo tenetur quando probabiliter timet ex reuelatione sibi graue damnum imminere.*

71 *Denuntiare nullus tenetur nisi quos pars vel iudex intendit ligare.*

72 *Denuntiare quando quis teneatur iustum compensatorem? ostenditur.*

73 *Denuntiare ratione monitorij nullus tenetur quando tempore publicationis degebat extra territorium Episcopi denuntiantis.*

74 *Superior non potest suis censuris subditos extra dioecesim existentes ligare.*

75 *Terminus in edicto propositus ad denuntiandum, non apponitur ad finiendam obligationem denuntiandi, sed ad eam soluendam.*

76 *Non denuntians intra tempus præscriptum in edicto, tenetur elapso eo tempore denuntiare.*

77 *Terminus in monitorio prefixus an prorogari possit?*

78 *Monitoria hæc non dicuntur statuta, sed mandata generalia.*

79 *Impotentes ad restituendum non tenentur denuntiare.*

80 *Monachi, & fratres Regulares scientes rem de qua in monitorio, si non reuelant, non sunt excommunicati.*

81 *Denuntiare non tenetur, qui rem habet sibi debitam cum sunt creditores ipsi anteriores.*

82 *Denuntiare non tenetur vi monitorij, qui rite rem præscripsit.*

83 *Denuntiare non tenentur, qui bona fide rem alienam pretio numerato emit à latrone, negma, aut non sperata refusione.*

84 *Admonitio Auctoris pro his monitoriis concedendis.*

85 *Doctores referuntur, qui de monitoriis Ecclesiasticis agunt.*

QVONIAM Ecclesia Catholica Ecclesiasticas censuras, non ad animarum interitum, sed ad medecinam adinuenit, & exercet, & omnibus patet excommunicationis gladium neruum esse Ecclesiasticæ disciplinæ; ideo huiusmodi gladio nonnisi in grauissimis causis vtendum, sobriéque, & magna circumspectione adhibita exercendum est, cum experientia doceat eam, si temere, aut leuibus ex causis, & rebus incutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potius patere, quàm salutem, Concil. Trident. *sess. 25. de reform. cap. 3. in princ.* referunt Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 12. cap. 18. q. 60.* Aloys. Ricc. *in praxi rerum fori Ecclesiast. dec. 464. in 1. edit. & resol. 438. num. 1. in 2. edit.* Couarr. *in initio capit. alma, sub n. 10. de sententia excomm. lib. 6.* Quaranta *in summa bullarij, verb. Concilium prouinciale, versic. trigesime sexto, in fine*, oooiissimè Marcel. Vulpe *in praxi iudicialis fori Eccles. cap. 2. n. 1.* Quamuis enim Ecclesia voluerit sententiam excommunicationis etiam iniustam esse timendam, vt homo creseeret per obedientiam meritum, parendo iniustæ sententiæ; vel ea ratione vt Clauis Ecclesiæ in maiori obedientia habeatur dum timent Fideles etiam iniustas sententias; nihilominus non debent Iudices sententiam excommunicationis que maturitate proferre; alias vltra condemnationem, ad damna & expensus, & suspensionem suor grauiter puniendi, vt pœna docente discant quàm graue sit sententias excommunicationum sine maturitate proferre, vt notabiliter dicit text. *in cap. 1. in fine, de sent. excom. lib. 6.* nouissimè Lautet. de Franchis *de controu. inter Episcopos & Regulares q. 10. pag. 323.* 1

Monitoria huiusmodi, licet diebus festis coocedi, & publicari possint, in certis tamen insignioribus diebus, scilicet Natiuitatis Domini, Paschatis, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, & sanctissimi Corporis Christi, proferri non debent; his enim, teste Lazzario *de monit. sect. prima. q. 19. n. 4.* neque monitiones nisi fieri, neque excommunicatio promulgari debet: me citato *in hoc loco* nouissimè Theophil. Raynaudus *de monitoriis ecclesiast. ad exterquendam restitutionem, aut reuelationem, part. 1. cap. 1. quæstio 13. ante fin.* quamuis Sayr. *de censuris lib. 1. cap. 14. num. 10.* existimet excommunicationem, & quin denuncia- 2

tionem illis diebus fieri poſſe, vbi cauſæ cognitio non eſt neceſſaria; & vide latiùs *n.* 43.

3 Excommunicationes illæ, quæ monitionibus præmiſſis ad finem reuelationis, aut pro deperditis, ſeu ſubtractis rebus fieri ſolent, à nemine prorſus concedi poſſunt, præterquam ab Epiſcopo, & tunc non alias, quàm ex re non vulgari, cauſaque diligenter, ac magna maturitate per ipſum Epiſcopum examinata; Concil. Trid. *d. cap.* 3. referunt Sbroz *de Vicario Epiſcopi part.* 2. *queſt.* 171. *num.* 1. Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi, cap.* 45. *in prine. num.* 1. Campan. *in diuerſ. Iuris Canonici rubr.* 15. *cap.* 15. *num.* 103. & 104. Quaranta *in ſumma Bullarij, verb. excommunicatio, ad finem reuelat. in prine.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Archiepiſcop. Neapol. cap.* 1. *num.* 3. nouiſſimè Theoph. Raynaud. *d. tract. de monitor. eccleſ. part.* 1. *c.* 1. *queſ.* 3. & 4. vbi quæ cenſeri debeat tes non vulgatis; & habetur in Bulla Pij Quinti in hæc verba: *Sanctiſſimus in Chriſto Pater & D.N. Pius diuina prouidentia PP.V. volens ſuper expeditione mandatorum, quæ fiunt in forma ſignificauit, pro rerum ſubtractarum, aut deperditarum reſtitutione, ſeu illarum, & aliàs ſubtrahentium reuelatione modum, & formam ſtatuere (manente in aliis reformatione officij Correctoris litterarum contradictarum à Sanctitate ſua edita) præſumi, quod perpetuo obſeruari vult, ſcripto ordinat, vt mandata pro reſtitutione, ſeu reuelatione huiuſmodi dètur (modo ſuper illis ſupplicationibus in præſentia Sua Sãctitatis ſignata fuerint) ad eorum dumtaxat inſtantiam, quorum ciuiliter intereſt. Quæ ſupplicationes rem ipſam, de qua agitur, reique valorem nominatim in ſpecie exprimant, niſi forte ſint pro Eccleſiis, locis pijs, Communitatibus, Vniuerſitatibus, Collegijs, aut Vniuerſalibus ſucceſſoribus, quos verìſimile eſt certam rerum notitiã non habere, tunc etenim hæc ipſa perſonarum qualitate expreſſa, ita demum ferri poterit quadam in genere deſignatio rerum, ſi deſignatio neque nimis vaga, & incerta, atque adeo inueriſimilis ſit, & tamen oſtendat res ipſas (id quod præcipuè in omnibus attendendum eſt) minimè vulgares exiſtere. Cõmittantur autẽ Epiſcopo Ordinario loci, vel eius Vicario in ſpiritualibus generali ſub hac forma verborum, quæ eſt ex Concilio Tridentino, videlicet, ſi cauſa diligenter & magna maturitate examinata per ipſum, pro rei, loci, tẽporis, & perſonæ qualitatibus ſibi pro ſua conſcientia videbitur expedire, decernent irritum*, &c. Hæc Pius V. Ex quibus etiam probatur Epiſcopos delegatos eſſe pro executione litterarum monitoralium auctoritate Apoſtolica conceſſarum, quæ executioni mandari non debent, niſi prius Epiſcopus vti Apoſt. Sedis delegatus ſummatim cognoſcat an ſubreptitiæ, obreptitiæve ſint, Concil. Tridrnt, *ſeſſ.* 12. *de reform. cap.* 5. Vtrùm ille, qui monitorio feritur, debeat eſſe ſubditus Epiſcopi monitorium ferentis? Vide Theophil. Rainaud. *d. p.* 1. *c.* 1. *q.* 9.

4 Si Epiſcopus huiuſmodi monitiones excommunicationum, quæ fiunt ad finem reuelationis, deneget, licitum eſt parti appellare ad Metropolitanum, quamuis reſideat in eius arbitrio illas concedere, per Concil. Trident. *d. cap.* 3. & ita practicari aſſerit Proſper de Auguſtino *in addit. ad Quarantam in ſumma Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas, auctor.* 19. *in fine*, Marta *de iuriſd. part.* 2. *cap.* 4. *num.* 4. me citato *in hoc loco* Eſcouar. *in tractatib. ſelectiſſ. tract.* 2. *part.* 2. *q.* 2. §. 3. *num.* 123. Raynaud. *dict. part.* 1. *cap.* 1 *quæſ.* 9. *in princ.* a† commiſſis enim arbitrio iudicis, ſi partem lædit, aut grauat, appellari poteſt, gloſſ. *in cap. ſuper his, de accuſat. & in c. Romana,* 5. *quod ſi obijciantur, verb. minus legitima, de appellat. in* 6 Quaranta *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, auctor.* 18. *ſub num.* 18. *verſic item ſi Papa.* Et etiam lite pendente litteræ monitoriales abſque vitio attentationum concedi poſſunt ab Epiſcopo, niſi ſit inhibitus, Marc. Anton. *variarum reſol. lib.* 1. *reſol. fin. caſu* 36. Eſcouar me citato *in hoc loco d.* §. 3. *n.* 62.

Vtrum Vicarius profatas monitiones ad finem 6
reuelationis date poſſit? non exiguum videtur dubium, in quo Ego negatiuam partem libenter amplector, præterea enim generalis commiſſionis, & abſque ſpeciali facultate, ſeu licentia Epiſcopi, eas non poteſt Vicarius decernere: & ita tenent Vgolin. *d. cap.* 45. *in princ. verſ. ſecundo,* Campan. *d. cap.* 15. *n.* 105. Narbona *de appellat. & Vicario ad Epiſcopum, part.* 1. *num.* 205. nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccleſ. cap.* 2. *num.* 4. Satyt. *in claui Regialib.* 9. *c.* 1. *num.* 21. me citato *in hoc loco* nouiſſimè Teoph. Raynaod. *d. part.* 1. *cap.* 1. *queſito* 10. *verſ. hæc cum ratione*, & conſtat ex Concil. Trident. *d. c.* 1. vbi à nemine prætetquam ab Epiſcopo decetnenda ſtatuit; & quia verba illa taxatiua Concilij (à nemine prorſus, præterquam ab Epiſcopo decernantur) excludere videbantur alium non Epiſcopum, ideo *Sacra Congregat.* noſtram quæſtionem, & hoc dubium reſoluens, in hæc vetba cenſuit. *Vicarius generalis, & ad id facultatem habens ab Epiſcopo, poteſt ſine prauia cognitione facta ab ipſomet Epiſcopo excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis decernere, dum tamen ipſe Vicarius cauſa cognitionem adhibeat.* Sed alij dubitabant ex illis verbis, *à nemine prorſus*, præterquam ab Epiſcopo, quia taxatiua alios excludunt. *Congregatio itorum ſub die* 25. *Februarij* 1583. *primam firmauit reſolutionem,* Iterum *in d. c.* 3 declaratio ait, *præterquam ab Epiſcopo, vel vicario ex ſpeciali mandato, & non aliàs,* per eadem vtiba Narbona *d. loco.*

Affirmatiuam nihilominus opinionem, immo 7
Vicarium ex generali commiſſione huiuſmodi excommunicationes, ſeu monitoriales litteras decernere poſſere docuerunt, ſtante Concilio, Frechil. *de excommunic. par.* 2. *art.* 2. *num.* 5. me citato *in hoc loco* Eſcouar. *in tractatib. ſelectiſſ. tract.* 2. *p.* 2. *q.* 2. §. 3. *num.* 54. Fr. Emman. *in ſumm tom.* 1. *cap.* 79. *num.* 1. Henriq. *in ſumm. lib.* 13. *cap.* 17. §. 4. Sbroz *de Vicario Epiſcopi l.* 2. *q.* 171. *num.* 2 Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 8. Zetola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Vicarius, num.* 17. Soar. *tom.* 5. *diſp.* 20. *ſect.* 1 *num.* 2. Sayt. ſibi contrarius *de cenſuris lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 33. *verſic. primum eſt,* Auil. *eodem tract. part.* 2. *cap.* 5. *diſp.* 2. *dub.* 3. Cur. Philip. *part.* 3. §. 2. *n.* 29. Stephan. Grarian. *dec.* 97. *à num.* 14. Iacob. de Graffiis *tom.* 1. *conſ.* 6. *de ſenteut. excommun.* Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 29. *queſt.* 2 *num.* 16. Lazar. *de monitor. ſect.* 1. *queſt.* 6. *à num.* 1. Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.* 3. *c.* 7. *num.* 17. Coſta *de facti ſcientia, & ignorantia cent.* 2. *d.* 55. *num.* 5. *tom.* 1. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 14. *cap.* 1. *num.* 2. Aloyſ Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici dec.* 270. *in prima edit. & reſol.* 235. *num.* 4. *in ſecunda edit.* nouiſſimè Doctor Ioannes Machado indefeſſi ſtudij vir, *vel perfecto Confeſſor y Cura de Almas lib.* 1. *part.* 3. *tra.* 7. *docum.* 2 *num.* 1. *in fine,* Nicol. Garcia *de benefic. part.* 5. *cap.* 8. *num.* 94. qui alios citat, & in eius confirmationem adducit triplicem *Sacra Congregat. Cardinalium declarationem ſuper d. cap. Concilij Trid.* quarum prima hæc verba continet. *Vicarius Epiſcopi poteſt concedere litteras monitoriales, quibus in præſenti decretro,* Secunda vetò ſic an. *Vicarius generalis Epiſcopi poteſt has excõmunicationes decernere adhibita cauſa cognitione, nec indiget ſpeciali mandato Epiſcopi.* Tertiæ quidem hæc ſeries eſt. *Stante hac declaratione quærebatur an eadem poteſtas competat Vicario Capituli Sede vacãte? Congregat. cenſuit affirmatiuè, quia ad Capitulum tranſeunt ea quæ ſunt iuriſdictionis neceſſaria, vt eſt excommunicatio,* &c. Nituntur præcitati Doctores in reſpondendo ſupradictis declarationibus pro negatiua opinione adductis

ductis, & Gutierr. *d. loco* verba illa primæ declarat, *& ad id facultatem habens ab Epiſcopo*, referendum eſſe dicit ad poteſtatem generalem Vicarij. Sed huiuſmodi interpretatio nequaquam ſuſtineri poteſt; nam illud ſatis explicitum erat illis verbis, *Vicarium generalem*, cum non aliàs generalis nuncupari poſſit, quam ſi poteſtatem generalem haberet: ergo credendum non eſt poteſtatem, quam Vicarium habere Concilij Congreg. requirit, generalem eſſe, ſed peculiarem potius, & ſpecialem. Aliter tamen reſpondet Auila *d. loco* prædicta declarationis verba ad diſtinctam perſonam, quàm Vicarium generalem ſpectare; quaſi ſenſus ſit, vt alius quàm Vicarius generalis monitoriales litteras abſque ſpeciali Epiſcopi facultate haud quaquam decernere poſſit; nam alioquin coniunctio illa, *&*, eſſet ſuperflua, niſi diuerſas perſonas coniungeret, cum illius ea ſit natura, vt diuerſitatem copulatorum demonſtret, Ego ipſe *in meis Remiſſ. de diction. dict.91. n.2.* Diuerſimodè tamen Garc. *d. loco num.98.* prædicta verba interpretatur, ſiquidem exiſtimat poſita fuiſſe ad excludendum Vicarium generalem habentem in hoc facultatem limitatam, ſeu ablatam ab Epiſcopo, qui non poteſt has excommunicationes decernere, qui etiam ſecundæ declarationi, quæ vigere videtur, nihil reſpondet, ſed tantum *num. ſequenti* certam non eſſe affirmat.

8 Quare *prima* opinio ab aliorum cauillationibus liberata bono oritur fundamento, & prædictis declarationibus ſic defenſis in medium prodit, quia tamen aliæ extant pro *ſecunda*: propter quas quid certum inſectari debeat arduum eſt inueſtigare; ſanius credidi alia noua declaratione indigere, quæ inter prædictas falcem mitteret. Interim tamen minimè nos deterret magna Doctorum copia, quos pro ſecunda ſententia ſupra citauimus, quia cùm gloſſæ & Doctorum opiniones debeant intelligi & limitari ſecundum Iura per eos allegatas, Mandoſ. *ad reg.5. Cancell. quæſt.5. numero* 7. Roland. à Valle *conſ.34. num.21. lib.4.* Maſcard. *de probat. concluſ.488. per tot.* Valenzuel. *tom* 1. *conſ.18. n.52.* Tiber Decian. *reſp.6. num.33. & reſp.41. num.83. volum.1. & reſp.32. num.99. vol.3.* Salgad. *de poteſt. Reg. part.1. cap.1. prælect 5. à num.271. vſque ad num.276.* ſi ea non bene adaptantur ad caſum, vel noo probant intentum, nihil refert quod innitantur Doctorum ſententia, tunc enim opinione laboramus, non re, vt inquit Seneca quem citat Roderic. Xuar. *alleg.35. num.6.* Vode opinio probabilio dicitur, quæ fortioribus fundamentis innititur, vt tenet Sanch. *in præcepta Decalogi tom.1. lib.1. cap.9. num.5.* qui ad propoſitum *ibidem num.9.* ait quòd non dicitur communis Auctorum numero, qui propriorum veſtigia inſtar aninm ſequentes nulla diſcuſſione præmiſſa eam affirmant, ſed Communis dicitur ſi pauciores Doctores habeat, qui vtriuſque partis rationibus diſcuſſis, & perpenſis illam affirmat; idem dicit *de matrimon. lib.3. diſp. quæſt.44. num.2.* citaos Menoch *de præſumpt. lib.2. præſumpt.72. num.39.* Nam aliquando Doctores ſequuntur alium tanquam aues, & oues, Dec. *conſ.48. in fine*, Menoch. *conſil 37. num.172. lib.2.* Fab. Tirret. *in tractat. de effectib. clauſul. codicil. quæſt.4. effectu 4. verſ. hac opinio*, Ioan. Maria Corac. *in tract. de commun. Doctorum opinione in præfat. num.4.* optimè Seneca *in cap.1. de vita beata* ſic ait. *Nihil enim magis præſtandum eſt quàm ne pecorum more ſequamur antecedentium gregem, pergentes non qua eundum eſt, ſed qua itur; atqui nulla res nos maioribus malis implicat, quam quod ad rumorem componimur, optima rati ea, quæ magno aſſenſu recepta ſunt, quorumque exempla nobis multa ſunt, nec ad rationem, ſed ad ſimilitudinem vitiamur. Inde iſta tanta coacernatio alienarum ſupra alios ſtruentium. Quod in ſtrage hominum magna euenit cum ipſe ſi populus premit, nemo ita cadit, vt non alium in ſe attrahat; primi exitio ſequentibus ſunt: hoc in omni vita accidere, videas licet: nemo ſibi tantum errat, ſed aly erroris cauſa & auctor eſt. Nocet enim applicari antecedentibus & dum vnuſquiſque mauult credere, quam iudicare, nunquam de vita iudicatur, ſemper creditur: verſatque uos, & præcipitat traditus per manus error, alieniſque perimus exemplis.*

Vicarium foraneum huiuſmodi monitoria concedere 9
ooo poſſe reſoluunt Lazzar. *d. tract. de monitor. ſect.2. quæſt.5. num.9.* Vgol. *d. cap.45. in princip. verſ. excipiuntur*, Ricc. *reſol.235. in fine*, ooiiſſimè me citato *in hoc loco* Eſcou. *d.§.3. num.56.* Poſſe tamen ei delegari ab Epiſcopo ſpecialiter & expreſsè, & non niſi circumſpectis viris dicit deciſum Galett. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. littera, 2.*

Vicarius verò generalis à Capitulo electus Sede va- 10
cante eadem concedere non impeditur; quia ad Capitulum tranſeunt omnia, quæ ſunt iuriſdictionis neceſſariæ, vt eſt excommunicationis promulgandæ facultas, Mart. *de iuriſd. part.3. c.4. n.53.* Franc. Leo *d. c.7. n.18.* Ricc. *reſol.235. n5.* Campao. *d.c.15. n.106.* Volim *d.c.45. in princip. verſ. Tertio*, Pauin. *de poteſtate Capituli Sede vacante, quæſt.1. part.1.* Sayt. *de cenſ. lib.1.c.9.n.33.* Lazz *ſect.1.q.7.* nouiſſimè Marcel. Vulp. *d.c.2.n.6.* Theoph. Raynaud. *d.p.1.c.1.q.10.* Machad. *d. decum.2. n.6. in fin.* Et declarauit *S. Congregat. die 26. Octob.1590. præfata monitoria etiam Vicario Apoſtol. licere concedere, prauia cauſa cognitione*, Theoph. Raynaud. *d. q.10. verſ. omnia*, nouiſſimè me citato *in hoc loco* Eſcou. *d. §.3. num.58.*

Legatus etiam à latere, & Nuncius Apoſtolicus hu- 11
iuſmodi monitoria poſſunt concedere, vt reſoluunt Lazz. *d. q.5.* Gutier. *d. c.11. à n.5.* Vgol. *vbi proximè*, Aloyſ. Ricc. *d. reſol.235. n.2.* me citato *in hoc loco* Theoph. Raynaud. *d.p.1 c.1. q.10. in princ.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Eſcob. *d. §.3. n.60.*

Inferiores autem Ordinarij, etiam exempti, & im- 12
mediatè Sedi Apoſtolicæ ſubiecti, ac nullius diœceſis, nequeunt ea dare; etenim ſubditos illorum oportet ipſam Sedem pro his excommunicationibus in forma *Significauit* obtinendis, adire, referunt deciſum Vgol. *d. cap.45. in principio verſ. excipiuntur*, Fr. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.1. c.7. n.18. & 19.* Campan. *d.c.15. n.107.* Marcel. Vulpe *d. c.2. n.5.* Theoph. Raynaud. *d. quæſito 10. verſ. itaque*, d.cit probabilem Machado *d. lib.1. part.3. tract.7. docum.*, ooiiſſimè Eſcob. *d. §.3. num.59. & 63.*

Prælatos Regulares in ſubditos huiuſmodi monito- 13
ria dirigere non poſſe tenet Fr. Emman. *quæſt. Regularium tom.2. q.54. art.4.* Miranda *in man. Prælat. tom. quæſt.59. art.4.* Hieron Roder. *in compend. queſt. regul. reſol.62. num.4.* me citato *in hoc loco* Eſcob. *dict. §.3. numero 64.*

In concedendis huiuſmodi monitoriis, quæ ſint conſideranda?

PRimò conſiderandum eſt, quod dentur huiuſmodi 14
monitoria in ſubſidium, id eſt, deficiente alia probatione, & quando veritas alio modo haberi non poteſt, ſentit Conc. Trid. *d. cap.3.* & tenent Neuilan. *in ſylua nupt. lib. 3. in verb. monitoria, num.* 48. Nauar. *in cap. inter verba, coroll.66. 11.q.3.* Lazzar. *de monit. ſect.1. q.15. n.3.* Marc. Anton. *variar. reſol. lib.2. reſol. vltima, caſu 75. verſ. tum quia ad excommunicationem*, Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap.1. num. 4. in impreſſ. Romæ* 1613. Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi, c.45. §.3. verſ. quare*, Campan. *in diuerſ. lu-*

vis Canonici, tub. 11.*c.* 15.*n.* 89.*&* 119. Sayr. *in floribus deciſionum, dec.* 4. *de cenſibus*, Aloyſ. Ricc. *in dec.* 4 *Curiæ Archiep. Neapol. p.* 1. *dec.* 519. *p.* 4. *dec.* 301. me citato *in hoc loco* Homob. *de examine Eccleſiaſtico tract.* 11. *c.* 8. *q.* 19. *ſuppoſit. in princ.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Eſcouar *d.* §. 3. *num.* 94.

15 Concedenda enim non ſuot quotiea quis coram comperenti iudice oh indicia, quæ ſunt contra reum, procedere poteſt, vel habet teſtes, vel inſtrumenta, vt tradunt Sot. *lib.* 4. *ſent. diſtinct.* 22. *quæſt.* 1. *art.* 2 Neuiz. *dict. lib.* 3. *num.* 48. Franciſc. Marc. *dec.* 803. *part.* 3. Gutier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 59. Fr. Emman. *in ſumma part.* 1. *cap.* 70. *num.* 5. Heori 3. *lib.* 13. *cap.* 17. *num* 4. *littera B.* Lazzat. *ſect.* 1. *quæſt.* 15. Franciſc. Leo *d. cap.* 7. *num.* 12. quos refert, & ſequitur Ricc. *d. reſolut.* 235. *num. vlt.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Eſcouar. *d.* §. 3. *num.* 111. idque adeò verum eſt, vt ſi extra iudicium conſtaret cætera remedia deficere, ad ipſam promulgandam ceoſuram haud eſſe propetandum, quippe quòd ex actis patere debet executionem realem, aut perſooalem fieri non poſſe, vt tunc cenſura futatur in ſubſidium; ita ceoſuit *Sacra Congregatio*, teſte Campanil. vbi ſupra, & tenuit Matc. Anton. Genueoſ. *in practicab. Eccleſ. quæſt.* 780. *num.* 3. Idque taoia etiam veritate fulcitur, vt ſi duo in ſolidum obligentur in contractu, & contra alterum procedi poſſit realiter, & perſooaliter, cootra alterum vero non poſſit, tunc ita non poſſit excommunicari, referunt deciſum Galert. *in margarita caſuum conſcientia, verb. cenſura*, 2. Farinac. *inter deciſ. Rota* ab ipſos congeſtas *centur.* 1. *dec.* 97. Quare ille qui rem habet, comparet io termino, & aſſerat ſe paratum reſpondere, ceſſant huiuſmodi mooitoria, Lazzar. *ſect.* 1. *quæſt.* 10. *num.* 6. *& ſect.* 4. *q.* 1. *num.* 1. quem refert Vgolin. *d.* §. 2. *in fine*. Ex dictis Marc. Anton. Genueoſ. *d.c.* 1. *num.* 2. colligit practicabilia multa Curiæ Archiepiſcop. Neapol. in hac materia vltiſſima, dixitque ihi inoletc praxim, quod † quando pendet lis, & eſt datus terminus in cauſa, ſi non ſunt citati teſtes, concedunt monitoria generalia cootra teſtes, qoia adhuc poſſunt igoorari; verùm ſi ſuot citati, oon conceduntur. 16

17 Præſertim verò, quod præfata monitoria concedi poſſunt contra teſtes alicuius negotij veritatem ſcientes, eoſque pars altera ignoret illud ſcire, aut ſi ſciat, quia renuunt veritatis teſtimonium ferre, probant Abb. *in c. ad noſtram* 2. *n.* 2. *de iureiur.* Oliua *ſuper vitu* 3. *Archiep. Curiæ Neap. poſt. n.* 10. quos refert & ſequitur Campan. *d.c.* 15. *num.* 93.

18 Deinde refert practicari idem Genuenſ. quod quando teſtes ſunt citati, ſolet Vicarius coocedere monitoria cum clauſula, *dummodo non recipiantur reuelationes teſtium citatorum*, vel *teſtes citati non comprehendantur in monitorio*; ſed quando teſtes fuerunt citati in numero copioſo, puta triginta, vel quadraginta, ſolet Vicarius io totum denegare monitoria, quia non eſt vero ſimile, quòd à tot teſtibus para non poſſit habere veritatem oegotij. Item ſeruari teſtatur idem Marc. Antoo. quod poſt concluſum in cauſa ooo conceduntur monitoria, præterquam Eccleſiis, mulieribus, & aliis perſonis priuilegiatis, cæteriſque quando eis conceditur reſtitotio in integrum aduerſus omiſſas probatiooes, vide Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſolut.* 237. Vlteriùs in praxi eſſe conſuetum aſſerit idem Marc. Anton. quod qoando hæres petit monitoria cootra ſcientes bona hæreditaria, & para opponit de inuentario, & propterea dicit non eſſe concedenda; quia veritas alio modo haberi poteſt, ſolet Vicarius concedere monitoria contra ſcientes bona hæreditaria, & para opponit de inuentario. Denique dicit ſuper facto proprio non concedi monitoria cum eo non præſumatur ignorantia, niſi factum eſſet adeo antiquum, vt in eo preſumeretur ohliuio, de quo latè Ricc. *in d. praxi reſolutione* 243.

Secundò conſiderandum eſt monitoria hæc inſtante parte, & officium iudicis imploranie concedi, vt ſentit Concil. *d. cap.* 3. & tenent Neuiz. *d. verb. monitoria, n.* 58. Mandoſ. *in tract. de monitor. quæſt.* 47. *num.* 4. *cum ſeq.* quos refert, & ſequitur Vgolin. *d.c.* 45. §. 1. *in princ.* nouiſſimè Theophil. Raynaud. *de monit. eccleſiaſt. part.* 1. *lib.* 1. *quæſt.* 12. † dummodo non ſit excommunicatus, vel notorius peccator, qui inſtat, vt per gloſſ. Abb. & alios *in cap. nouit. de indic.* reſoluit Marc. Anton. Genueoſ. *d. cap.* 1. *num.* 9. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Eſcouar *d.* §. 3. *num.* 72. Si verò Epiſcopus à patte requiſitus, vt deceroar iſta monitoria ſine cauſa deneget illa, poteſt appellari, vt ſupra dixi *num.* 5. & firmat Marc. Anton. *d. cap.* 1. *n.* 13. vbi etiam cum Nauar. *conſ.* 11. *d. offic. Ordin.* tenet † poſſe etiam appellari, ſi detur breuis terminus ad reuelandum. Ioſtante iudice laico monitorium hoc concedi poteſt, modo id imploret à iudice Eccleſiaſtico, non enim iubere id poteſt, ſentit Coocil. *d.c.* 3. & tenet Nauar. *conſ.* 4. *de ſent. excom.* quem refert Vgolin. *d.* §. 1. *prope finem.* 19 20 21

Ad obtinendum iſta monitoria requititut ſpeciale mandatum, ex Matc. Anton. Genuenſ. *d.c.* 1. *n.* 12. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 236. *n.* 4. & Vgol. *d.* §. 1. *in medio.* 22

Ex officio etiam, id eſt, nemine petente, iudex Eccleſiaſticus monitoria hæc promulgare poteſt, vt pote contra detinentes res Eccleſiæ, ſi eas non reſtituant, vel contra non denunciates eos, quos nouerint eas detinere. vt habetur *in Extrauag. vnic. Ioan. XXII. de furtis*, Vgol. *d.* §. 1. *in fine*. 23

Tertiò conſiderandum huiuſmodi monitoria eſſe concedeoda illi, cuius intereſt, non aliis, vt conſtituit Piua V. d. conſtitutione, vbi ordinauit quòd mandata in forma *Significauit* pro rerum ſubtractarum, aut deperditarum reſtitutione, ſeu reuelatiooe, expediantur ad eorum dumtaxat inſtaotiam, qoorum ciuiliter intereſt, Vgolin. *d.* §. 1. *in med.* Lazzar. *de monit. ſect.* 1. *quæſt.* 9. *num.* 3. *& ſect.* 4. *quæſt.* 1. *num.* 21. *cum ſeq.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.* 1. *numer.* 12. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſtici dec.* 272. *in* 1. *edit. & reſolut.* 236. *in* 2. *editione*. Si verò ahſque peteotis iotereſſe fueriot conceſſa, ſunt reuocanda. Franc. Leo *d. cap.* 7. *num.* 18. Lazzar. *ſect.* 1. *q.* 9. quos refert, & ſequitur Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 239. *num.* 4. vbi etiam aſſerit poſſe concedi huiuſmodi monitoria pro hahendis teſtibus, & notitia bonorum quamuis interesſe non ſit clarum, ſed ſperatur in cuentu litis, quæ vertitur coram iudice laico, & timor eſt ne bona dilapidentur. 24

Quartò conſiderandum monitoria minime eſſe concedenda, quando certæ ſunt perſooæ, quia tunc ordinariè eſt agendum, vt deducitur ex Concil. Trid. *d. cap.* 3 & tenent Franc. Leo *d. cap.* 7. *num.* 21. Giurba *Sicilia dec.* 94. Coſta *de ſalis ſcientia & ignor. cent.* 2. *diſt.* 55. *num.* 2. Lazzat. *ſect.* 1. *q.* 10. *num.* 6. *& ſect.* 4. *q.* 1. *n.* 3. Aloyſ. Ricc *d praxi reſolut.* 235. *n.* 1. poſt Matt. *de iure ſ. part.* 3. *cap.* 5. *num.* 1. Campan. *d. cap.* 15. *n.* 113. me citato *in hoc loco* nouiſſimè Theoph. Raynaud. *d. part.* 1. *cap.* 1. *quæſt.* 8. *in princ.* quia excommunicario oon comprehendit atque ligat eos, qui ſunt certi, Rota *deciſion.* 383. *part.* 1. Sola *ad decreta Sabaudiæ in tit. vt nemo innitus, gloſſ.* 1. *num.* 7. Cardinal. Tuſch. *Inter. F. concl.* 441. *num.* 3. 25

Quintò conſideraodum oe, huiuſmodi mooitoria pro qualibet parua re deceruaotur, vt probat Coocil. Trideot. *d. cap.* 3. ihi, *ex re non vulgari*, & conſtat ex *d. conſtit. Pij V.* ibi, *id quod præcipue attendendum* 26

eſt,

eſt minimè vulgares res exiſtere. Ita Vgolin. *d. capite 45. §. 3. in princ.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. capite 1. numero 3.* Aloyſ. Ricc. *d. praxi reſolut. 238. numero primo,* Henriq.

27 *lib. 13. de excommunic. cap. 17. §. 4. littera B.* Et ideo † in iſtis monitoriis eſt exprimenda res, de qua agitur, & eius valor, niſi fiant pro Eccleſiis, locis pijs, communitatibus, vniuerſitatibus, collegiis, ac vniuerſalibus ſucceſſoribus, & tunc debet fieri in genere quædam deſignatio rerum, quæ non debet eſſe vaga, incerta, & inueriſimilis, vt colligitur ex d. Conſtit. Pij V. & referunt Marc. Antoo. Genuenſ. *d. capite 1. numero 5.* Vgol. *d. §. 3. num. 1.*

28 Excommunicatio enim pro furto, ſeu rebus ſubtractis non ligat communiter niſi illos, qui mortaliter furtum fecerunt, optimè Henriq *dict. §. 4. lit. P.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. capite primo, numero 3.* Mat.

29 Anton. *dict. reſolut. fin. caſu 75. verſ. ad quod facit.* † Si verò plures graue damnum intuletint, licèt non ſimul, ſed ſeparatim, & ſinguli patum acceperunt non continens peccatum mortale, vt ſi plures vineam depredati ſint, ſinguli teneotur ſuas partes reſtituere, vt domnus reddatur illæſus, & hoc caſu poteſt concedi excommunicatio, & ea ligantur accipientes, Suarez *tomo quinto, diſp. 20. ſect. 2. numero 3.* Lazz. *ſect. 3. quæſtio ſecundo,* Bonac. *de cenſ. diſp. 2. queſt. 9. punct. 1 num. 33. in fine.* Henriq. & Marc. Anton. Genuenſ. *dictis locis, & vbi*

30 aſſerit † in Curia Neapol. monitoria non concedi pro minori ſumma, quam quinquaginta ducatorum; conſiderata tamen paupertate petentis aliquando decerni in minori, in ſumma decem, viginti, vel triginta ducatorum pro Epiſcopi arbitrio. At verò ſtylus Curiæ Romanæ optime obſeruat monitoria non eſſe concedenda, niſi rerum ſubtractarum valor ſummam ſaltem quinquaginta aureorum attingat, licèt ſint ſeparatim ſubtracti, vt pet Aloyſ. Ricc. *dict. reſol. 238. in fin.*

31 Vnum andetem in hac materia vtile, videlicet, huiuſmodi monitoria non eſſe concedenda contra habentem pro ſe rem iudicatam, & ſi fuerint conceſſa, veniunt reuocanda, ita poſt Bart. Alex. Menoch. & alios Marc. Anton. *dict. caſu 75. verſ. 2.* qui ergo rem detinet ratione rei iudicatæ, vel iuriſiurandi litis deciſiui, vel tranſactionis, vel pacti iuraticum parte eo monitorio non obligatur. Ita poſt Lazzar. *ſect. 4. q. 1. num. 12. cum ſeqq.* Vgolin. *d. c. 45. 6. verſ. tertio,* vbi etiam cum Ripa *de peſte,* aſſerit huiuſmodi edicta generalia, in quibus mandatur vt reſtituant detinentes bona aliena, & vi retinent, qui ſciunt ea detinere, intelligenda ſunt de iis, qui indebitè ea detinent, & de iis, qui ſciunt ea indebitè teoere, vt furtu, non autem de eo, qui iuſtè detinet. Ideo, qui eam vſucepit tanquam iuſtè detinens ſe patefacere non debet, Nau. *conſ. 35. numero 8. verſ. 8. de ſent. excom.* Lazz. *d. q. 1. num. 13. cum ſeq.*

32 *Sexto* conſiderandum huiuſmodi monitoria in criminalibus non concedi. Ita Aloyſ. Ricc. *d. praxi dec. 278. in 1. edit. & reſol. 240. in 2. edit.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 1. num. 7.* Lazz. *ſect. 1. q. 10.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Eſcouar. *d. § 3. num. 12.* & Noguerol. *tom. 1. alleg. 23. n. 74. in fin.* ex ea ratione, quia infamiæ notam afferunt; iam etiam ad euitandam irregularitatem. Vnde ex ſtylo Curiæ Romanæ, & ex generali diceteſanorum vſu in ipſis monitoriis ponitur clauſula. *Volumus autem, quod ex reuelatione huiuſmodi, ſi eam fieri contingat, niſi pro ciuili intereſſe & eualiter tantum agi poſſit alia reuelatio ipſa, neque in iudicio, neque extra fidem faciat;* ita quoque ſtatuit Pius V. *in d. ſua Conſtit.* notat Franc. Leo *d. p. 3. cap. 38. num. 2.* quem refert Aloyſ. Ricc. *vbi proximè n. 4.* Et ideo in Curia Neapol. quando reuelationum datur copia, in eius calce decretum interponitur, præcipiens ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ ne aliquis præſumat quoquo modo, prædictis reuelationibus vti, aut eatum vigore procedere in alia cauſa, quàm ciuili, refert Campan. *d. c. 45. n. 120.* Quamuis ſpectata ſola rei natura non ſore illicitum concedere monitorium etiam in criminali cauſa exiſtimauerit nouiſſimè Theoph. Raynaud. *de monit. Eccl. ep. p. 1. c. 1. q. 6.*

Septimò conſiderandum ne concedantur, ſi ſint infamatoria alicuius particularis perſonæ, vt poſt Syl- 33
uam Nupt. & Prob. reſoluit Marc. Ant. Genu. *d. c. 2. n. 6.* vbi aſſerit in praxi nunquam nominati perſonam, quæ præſumitur rem detinere, Lazz. *d. ſect. 1. q. 10. n. 7.* Bapt. Coſta *d. diſ. 55. num. 7 ſom. 1.* poſt Iacob de Graſſis, Fr. Marc. Menoch. Tepat. & alios vtrumque firmat Aloyſ. Ricc. *d. praxi dec. 280. in 1. edit. & reſol. 242. in 2. edit.* & poſt Bern. Diaz dicit Camp. *d. c. 15. n. 114.* latè Theoph. Raynaud. *d. tr de mon. eccl. p. 1. c. 1. q. 8.*

Octauo conſiderandum, quod iſta monitoria non 34
compellunt deponere cum iuramento, vt tenet Marc. Ant. Genu. *d. c. 1. n. 16.* me citato *in hoc loco* Raynaud. *d. p. 1. c. 3 quæſt. 15. verſ. vtro, in fine.* Teſtes enim, qui eiſdem monitoriis impulſi veniunt teſtimonium veritatis dicturi, minime iurant, ſed ſequentibus verbis ſolent eorum reuelationes exordiri. *N. ætatis annorum triginta, vt dixit, teſtis veniens ad reuelationem prædictæ excommunicationis dixit, & reuelauit hoc tantum ſcire;* &c. niſi tamen in monitoriis ſanciretur, vt propalationes fierent cum iuramento, quod quippe & præcipi iuſtè poſſe, & tunc non niſi præcedente iuramento admitti teſtes ad reuelandum affirmant Mandel. de Alba *conſ. 15. ſub num. 6. propeſin. vol. 1.* Laz. *ſect. 4. q. 9. n. 15.* Ex quibus omnibus illud potiſſimum deſu- 35
mitur aſſumptum † teneri reuelantem in ſcriptis reuelare, ac propalare quicquid ſcit; atque ideò non ſatisfacere eiuſmodi monitoriis, qui Epiſcopos ore tenus illud manifeſtarct, quod cum Nauar. *conſ. 5. de furtis* ſcribit Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 1. num. 19.* Lazaar. *d. ſect. 2. q. 3. n. 2.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Eſcouar. *d. p. 3. q. 4. §. 2. num. 9.* Reſtringo tamen in loco, quem memorat Hier. à Laur. *Auen. dec. 136.* vbi non eſſe opus facti narratione, ſcriptis, aut verbis ait, ſed ſufficere, ſi dicat iudici, vel patri; *ſcio aliquid de contentis in tuo monitorio, & quando ere vocatus à iudice offero me paratum teſtificarè;* & tunc ſit ille exemptus, ſed coram iudice laico teneatur deinde veritatem dicere, cum de eius mandato citabitur. Sic etiam ſi alter compareat, & dicat bona ipſa penes ſe eſſe, ac tuta conſcientia retinete; ſe probaturum promittat coram iudice competenti, vlterius tunc non eſſe procedendum teſtatur Gut. *libro primo, canon. capite 11. numer. 81.* Marc. Anton. *d. reſol. vlt. caſu 75. verſ. verum,* poſt Bern. Ant. à Sola, & Fr. Emman. firmat Camp. *d. cap. 15. n. 115.* poſt Silu. Nupt. Card. & Nauar. tenet Marc. Ant. Genuenſ. *d. c. 2. n. 11. in fine.* Ex eo quia † huiuſmodi teſtibus fides 36
non adhibetur in his, quæ excitati litteris monitorialibus Epiſcopotum depoſuerunt in Curia Eccleſiaſtica, vt inquiunt Bertrand. *conſ. 112. ſub numero 14. volum. 6.* Raudenſ. *Piſana dec. 21. num. 11. & 12.* quos refert Campan. *d. capite 15. num. 121.* vbi *num. 122.* admonet, quòd ſi in eorum repetitione facta coram iudice ſeculari teſtes ipſi ſe remitterent ad propalationes per eoſdem propter monitorias prædictas coram Eccleſiaſtico iudice factas, eiuſmodi eorum atteſtatio prorſus corruerei, fulciutus doctrina Cacher. *dec. 128 numero decimo tertio,* Cauale. *de reſtit. part. 3. num. 204 in additamentar.* Lazzar. *ſect. 4. queſtio 9. numero 3.* Aloyſ. Ricc. *in dec. Curiæ Neapol. p. 4. dec. 378. a numero 2.* me citato *in hoc loco* Noguerol. *tomo primo, alleg. 13. n. 77.* & Eſcouar. *§. 2. numero 12.*

Nonè

37 *Nonò* conſiderandum, in his monitoriis partis citationem non requiri; & ita ſeruati in curia Neapolitana teſtatur Matc. Anton. *d. tap. t. num. 11*, noſſimè me citato *in hoc loco* Eſcouar *in tract. ſelect. fiſc. tract. 2. p. 2. q. 2. §. 3. num. 119.*

38 *Decimò* conſiderandum eſt hæc monitoria poſſe concedi tam ante cœptam litem, vt per Lazzar. *ſelect. 1. q. 18. ſub n. 9.* Campan. *d. c. 15. n. 116.* quàm ea pendente, dum probationum terminus non elabitur, Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris part. 3. lib. 48. cap. 13. n. 21.* Franciſc. Matc. *Delphin. dec. 656.* incip. *Quæritur an pro teſtimonio ſub n. 3. p. 2.* Mandell. de Alba *conſ. 14. n. 6. vol. 1.* quos refert idem Campanil. *d. c. 15. n. 116.* vbi *num. 117.* docet illa poſſe concedi in eadem cauſa, quoties & teſtes produci, & conſequentes vbicunque in aliqua cauſa iuta permittuntur, iterum, atque pluries in eadem inſtantia poſſe examinari teſtes, articuloſque produci, etiam in terminis teſtitutionis in integrum, & aliis caſibus, in quibus tunc poſſunt teſtes produci de iure, vel etiam in cauſa appellationis, de quo Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. excommunicationis cauſa materialis, §. 2.* Lazzar. *ſelect. 1. quæſt. 18. num 1. & ſelect. 4. quæſt. 1. n. 23.* Mandel. de Alb. *d. conſ. 15. num. 6.* Marcel. Vulpe *d. cap. 2. num. 6.* Et quòd poſſint concedi ab Ordinario etiam pendente lite in Rota ante inhibitionem Iudici intimatam, reſoluit Mat. Anton. *var. reſol. t 12. caſu 36.*

39 *Vndecimò* aduerte eodum prædictas conſiderationes ſupra relatas non eſſe de forma huiuſmodi monitorialium, nec Concil. Trident. *d. cap. 3. verſ. In cauſis verò iudicialibus*, imponere formam, ſed tantùm tradere inſtructionem. Ita tenent Mat. Anton. *d. caſu 75. verſ. inſuper dicitur*, Campan. *d. cap. 55. num. 90.* Gutierr. *canon. lib. 1. cap. 11. num. 89.* me citato *in hoc loco* Eſcouar *d. §. 3. num. 122.* & eo potiſſimum foueotur aſſumpto, quod text. *in d. l. à diuo Pio, §. in vendicatione, ff. de re iudic.* ſtatuens modum teneodum in quauis executione facienda, hanc pariter admittit interpretationem, vt exequutio aliter facta non ſubſiaceat oullitati, vt probant Bart. *in diſt. §. in vendicatione, num. 8.* Viui. *tem. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 26. n. 82. pag. 622.* Bellacomb. *tom. 2. lib. 7. tit. 15. num. 64.* vbi Micb. Graſſ. *num. 114. pag. 282.* Gam. *deciſ. 199. num. 6.* Azoed. *ad l. fin. num. 40. tit. 21. lib. 4. nouæ recopil.* Parlad. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. part. 5. §. 2. num. 4.* Gutierr. *practic. lib. 1. quæſt. t 31.* Surd. *dec. 170. num. 3. & conſ. 39. num. 22.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 7. auia. 25.* Alexand. Trentaciuq. *var. reſol. lib. 2. tit. de expenſis, reſol. 2. à num. 3*, Vide bene Nicol. Garcia *in addit. ad tract. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 587. in fine*, dicit declaratoriam cooceſſam prædictis diligentiis prætermiſſis non eſſe nullam, ſed iniuſtam; quia Concil. Trid. *d. cap. 3.* non annullat excommunicationem ſine illis latam, ac proinde illam eſſe validam, & qui taliter excommunicatur, ligatus exiſtit, indigeque abſolutione. Quamuis Sanctum Concilium dicto loco. ſalutiferam in his monitoria formam ſeruandam præſcribere teneant Franciſc. Leo *d. part. 3. cap. 38. num. 22.* Gutierr. *d. c. 11. num. 89.* Sayr. *de cenſur. lib. 1. cap. 9. num. 33.* Lazzar. *ſelect. 4. quæſt. 8. num. 7.* Quando vero in litteris Apoſt. datur facultas excommunicandi moroſum in ſolutione penſionis non teneri executorem in ferenda ſententia excommunicationis ſeruare formam Concilij *in d. c. 3.* nec huiuſmodi facultatem cenſeri datam in ſubſidium refert deciſum Nicol. Garc. *de benef. part. 5. cap. 5. num. 587.*

40 Epiſcopus igitur, ſeu eius Vicarius, iuxta ſupra reſoluta, ſemper præ oculis habere debet decretum prædictum Concilij Trident. conſiderando illa verba, *ex re non vulgari, cauſaque diligenter, ac magna maturitate examinata pro re, loco, perſona, aut tempore, & alia ſecundum iuris diſpoſitionem recollecta*; quare totius faciet, ſi prius cum iuramento interroget principalem de tei valore, eius interteſſe, & vt coloperat actio, an habeat teſtes, certas ſcripturas, vel alias probatiooes, & ſic de cæteris, quæ adducit Quaranta *d. verb. excommunicatio, ad finem reuelat. verſ. pro tutiori*, quibus præmiſſis monitorium eſt coocedendum, cuius formam ponit ideio Quaranta *d. loco, verſ. qua clauſula*, me citato *in hoc loco* Eſcooat. *d. §. 3. num. 118.* vbi hanc praxim laudare Ioan. Gutierr. aſſerit.

In illis verò monitoriis vigore *Significauit* expe- 41
ditis à Summo Pontifice, procedit Epiſcopus tanquam delegatus, & ideò non poſſunt partes ad cuius inſtantiam fuerunt expedita, formate alia capita vltra expreſſa in illis, niſi adſit clauſula, *latius arbitrio tuo*; quæ ſi deſit, publicanda ſunt de verbo ad verbum, non alteeando ſenſum, ſermonem, nec eorum verba; ſed pro idiotis poteſt publicari materna lingua, ſeu vulgari, & ita reſcripſiſſe *Sacram Congregationem Archiepiſcope Neapolitano* referunt Quaranta *d. loco verſ. notando*, Campan. *d. cap. 15. num. 125. & 121.* vbi *num. 114.* reſoluit, quòd habito hoc monitorij reſcripto à Summo Pontifice, ab eodem deiode vel altero Epiſcopo tanquam Ordinatio, aliud in eadem cauſa non eſt dandum, ſuſtultus Rotæ *dec. 383.* incipit. *Reſoluerunt, n. 10. part. 1. diuerſ.* & auctoritate Modernoi *de iuriſd. part. 3. cap. 4. ſub num. 57.*

Quæſtio eſt non contemnenda, an vigore monito- 42
rialium Papalium poſſit earum executor ab ea abſoluere poſtquam patuit, qui earum vigore in eam iociderat? Affirmatiuè reſolutum fuiſſe aſſerunt Raynaud. *d. part. 1. cap. 4. quæſt. 1. verſ. ſic Epiſcopus*, vbi citat metipſum *in hoc loco*, Mat. Anton. *variar. reſolut. lib. 1. reſolut. vlt. caſu 37.* vbi complures adducit rationes, & eam præſertim, quòd dicta ſententia excommunoicationis eſt generalis, prout ex verbis huiuſmodi monitorialium aperte conſtat, dum dicitur generalem excommunicationis ſententiam profectas: ex qua altera ſuboritur coocluſio, vt ſententia generali excommunicationis lata ab homine, abſoluere valeat, qui à cenſura à Iure lata, & nemioi reſeruata poſſee, Doct. *in cap. graue, de præbend.* Nauar. *in man. cap. 27. num. 44.* Couar. *in cap. alma mater, part. 1. §. 12. num. 4.* Tolet. *in ſumm. lib. 1. cap. 10. num. 9.* Sayr. *de cenſur. lib. 2. cap. 19. auia. 5. & cap. 20. num. 2.* Non obſtat doctrina gloſſ. *verb. ligare, in cap. cum inferior, de maiorit. & obedient.* recepta per citatos à Rendina *in prompt uar. recept. rum ſent. tit. 41. ſub num. 2.* dum in eius calce ienct non ei licere abſoluere, cui tanquam exequtori commiſſus fuerit certus articulus excommunicandi; quia reſpondetur ex verbis, quibus Papa ſolet vti litteris *Significauit*, apparere illum, cui delegatur poteſtas eacommunicandi, non eſſe merum caequutorem, ſed potius delegatum cum iutiſdictione excommunicandi, per illa præſertim verba, *ſi cum diligenter & magna maturitate per vos examinata prute, loci, temporis, & perſonarum qualitatibus, verbis pro veſtra conſcientia videbitur, expedire*, &c. Item per illa verba, *duxeritis*, &c. & per alia ibi, *quando & quoties eput fuerit, videbitur expedire, vſque ad ſatisfactionem condignam, & reuelationem debitam ſolemniter publicare*, &c. Formam autem ſub qua ſolent huiuſmodi monitoria expediri, pooont Quaranta *diſt. verb. excommunicatio, ad finem reuelation. in princ.* Campanil. *diſt. cap. 65. num. 126.*

Moni

43 Monitiones pro excommunicationibus ferendis concedi, & publicari poſſunt feſtiuis diebus, quin & excommunicatio proferri, Marcel. Vulpe *d. cap. 2. numero 23.* præterquam in certis inſignioribus diebus, ſcilicet Natiuitatis Domini, Paſchatis, Reſurrectionis, Aſcenſionis, Pentecoſtes, & Sanctiſſimi Corporis Chriſti: his enim teſte Lazzar. *ſect. 1. queſt. 19. num. 4.* neque monitiones ipſæ fieri, neque excommunicatio promulgari debet, referr me citato *in hoc loco* Eſcob. *d. §. 3. num. 129.* Vetùm Sayr. *de cenſ. lib. 1. c. 14. n. 10.* opinatur excommunicationem, quin & denunciationem illis diebus fieri poſſe, vbi cauſæ cognitio non eſt neceſſaria, refert Marc. Anton. *d. caſu 37. verſ. & dum.*

Denuntiare vi monitorij, qui non teneantur?

44 DEnuntiate, aut reſtituere vi monitorij, qui non curatunr, poſſunt declarati ob contumaciam, & inobedientiam in generaliter latam cenſuram incurriſſe, & inſuper cogi ad purgandam conſcientiam, ita quod abſolui non debeant, niſi prius reſtituerint rem, quam occupaſſe, & indebite detinere conuincetur. Ita tenent Campan. *dicto cap. 25. num. 134.* per *deciſ. Rota 383. Reſolnernut, ſab aam. 5 part. 1. diaerſor.* reſoluit Marc. Anton. *verſ. reſol. lib. 1. reſol. 112. caſa 75. verſ. contigit*, vbi reprobat Franc. Leon. *in theſaurb part. 3. cap. 38. num. 21.* Vt autem ab omnibus ſciri poſſit quando ex vi monitorij reſtituere, aut denunciare teneantur, & per conſequens an lata excommunicatio eos comprehendat: operæpretium duxi aliqua in medium adducere in hac materia haud inutilia.

45 *Primò.* Qui rem ipſam detinet, vi monitorij, non tenetur ad ſe pateſaciendum, vel denunciandum, vt tenent Vgulin. *de poteſtate Epiſcopi cap. 45. §. 4. nam. 1.* Marta *de iuriſd. p. 3. c. 7. ex num. 11.* Bonac. *d. punct. 1. §. 3. num. 3.* & me citato *in hoc loco* nouiſſimè Eſcobar *in tractatib. ſileciſſ. tract. 1. p. 2. §. 2. §. 2. à n. 30.* Nald. *in ſumm. verb. excommunicat. num. 8.* nouiſſimè Raynaud. *d. p. 1. cap. 3. queſt. 10.* vbi *queſt. 11.* reſolnit non aliter ferè complicem obligari ad probandum complicem criminis, quàm ad probandum ſe ipſum, Henriq. *in ſum. lib. 13. cap. 18. §. 2.* Marc. Anton. *d. caſu 75. verſ. primo*, nouiſſimè Machado *de perfecto Confeſſor. y Cura de Almas lib. 1. part. 3. tract. 7. docum. 4. num. 1.*

46 ex eo, quia † nemo ſe infamare debet, *cap. quis aliquando, de Pœnit. diſtinct. 1.* tum quia accuſatus de delicto, non tenetur illud confiteri, niſi fides ei fiat ſemiplene illud eſſe probatum, vt dicunt Sot. *de ratione tegendi, memb. 2.* Nauarr. *in man. cap. 2. num. 36.* Intelliguot locum habere ſi contra ſcientes, vt teuelent, fuerint data monitoria, Campan. *in rita 3. Curiæ Archiepiſcop. Neapolyt. nam. 18. & in diaerſor. Iuris Canonici, rubr. 11. cap. 15. aum. 134.* Poſſeuin. *de Officio Carati, cap. 11. nam. 46. verſ. principalit.* Sed hoc etiam procedere, quamuis ſpeciatim per monitorium cauetur, vt reus ſe patefacetet, tenet Vgolinus *d. §. 4. verſ. id qaod.* Hinc in Curia Archiepiſc. Neapolit. monitorium huiuſmodi noo datur contra detinentes non ſe pateſacientes, ſed tantùm contra principales non reſtituentes, & contra ſcientes, qui rem detinent, ſi eos non pateſaciant, teſerunt Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapolit. cap. 2. num. 1.* & Vgolin. *vbi proximè.* Vnde eximuntur ab obligatione denunciandi ſeipſos occiſor, fur, & ſocius criminis, niſi legitimè in iudicio fuerint interrogati, ſecundum Lazzar. *canon. quaſt. ſect. 2. q. 14. num 1.* Marta *de iuriſd. part. 3. cap. 7. num. 10. cum ſeqq.* Vgolin. *d. cap. 45. §. 4. nam. 1.* & me citato *in hoc loco* Eſcobar *d. tract. 2. p. 2. q. 1. §. 3. à num. 30.* vbi *nam. 31.* ſubdit quòd Confeſſarius ſolicitans ad venereum actu ſacramentalis Confeſſionis delictum ſuum coram Inquiſitore vltra propalare non tenetur, & quòd ſœmina, & alius quilibet pœnitens ſe prodere non teneatur ſi ſolicitet Confeſſarium.

Aliquibus in caſibus principalis vi huiuſmodi mo- 47
nitorialium non tenetur reſtituere, quando ſcilicet effectus eſt impotens ad ſoluendum, modò reſtituendi animum habeat, vt primùm poſſit, ex regula *l. impoſſibilium, ff. de regaliis iuris*, cum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris, litera I. numero 12.* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſt. tract. 11. cap. 7. queſt. 13. ſapp. 3. in fine*, & tenet Marc. Genuenſ. *d. capite 2. numero 1. poſt med.* Vgolin. *d. §. 4. verſ. octauo.* vbi etiam, quòd reſtituere non poſſe dicitur, non ſolùm, qui omninò non poteſt, verùm etiam & qui non commodè, *l. nepos Proculo, ff. de verbor. ſignificat.* Velaſc. *de priuileg. pauper. part. 1. queſt. 63. §. 1. nam. 275. & ſeq.* me citato *in hoc loco* Eſcobar *d. tract. 2. part. 2. queſt. 2. § 3. num. 35.* † Non 48
commode autem dicitur poſſe, vbi reſtituendo damnum altioris ordinis ſubiret, vel vitæ, vel famæ, Lazzar *ſect. 4. queſt. 4. aum. 1.* Vel † quando retinet 49
in compenſationem iuſtam, & tenent Sylua Nupt. *d. lib. 3. num. 43.* Emman. *in ſumm. part. 1. capite 79. numero 11.* Cardin. Tolet. *in ſumm. libro 1. capite 27. numero 10. verſ. ſecundò*, Marc. Anton. Genuenſ. *d. capite 1. numero 1. prope finem*, Vaſq. *in opuſculo de reſtitut. capite 1. §. 1. dub. 9. num. 51.* Lazzar. *ſect. 2. queſt. 8. & 9.* Suar. *tom. 5. diſp. 20 ſect. 3. num. 15.* Bonacina *de cenſur. diſp. 2. queſt 6. punct 1. num. 25.* & nouiſſimè *var. tract. 6. puncto 2. §. 6. num 1.* Filliuc. *tract. 14. cap. 1. num. 18.* Alter. *d. lib. 3. diſp. 1. cap. 7. col. 3. dub. 2.* nouiſſimè Raynaud. *d. p. 1. cap. 2. queſt. 4. in princip.* vbi intelligit dummodo debitum fuerit liquidum, & certum, nec qui ſe compenſauit plus acceperit, quæ verè eſſet debitoris; quia excommunicatio cadit ſupra iuſtum detentorem, non verò ſupra compenſantem, qui talis non eſt; ille enim, qui nulla Iuris via poſſet rem propriam ab aliquo repetere ob defectum probationum; tunc ſanè propria auctoritate ſine peccato percipere poterit, vt per Menoch. *remed. 1. recuper. nam. 353. & remed. 9. n. 191.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. compenſatio.* Btunor. à Sole *in locis communib. verb. furtum*, 1. Cald. Pereira *de empt. cap. 24. num. 63.* quinimò non ſolùm eandem, ſed aliam quamcumque rem, euiſdem tamen valoris, ex Butr. *in cap. cum olim, il 1. poſt num. 22. verſ. quinimò dicunt, de reſtitut. ſpoliat.* Couarruu. *libro 1. variarum cap. 2. numero 15. verſ. quartò eodem iure*, Clar. *§. furtum, num. 11.* Aduertit Bonacin. *d. num. 25.* quod licet compenſans fortè peccauerit accipiendo, ſi potuit rem ſibi debitam recuperare alia via, aut ſine periculo ſcandali, &c. non tamen peccat retinendo, modò debitum ſit liquidum, nec plus tutineat, quàm ſibi debeatur; additque compenſantem non ligari excommunicatione, quamuis in ſententia excommunicationis exprimatur iuſta compenſatio, quia huiuſmodi ſententia continet errorem intolerabilem: tum quia excommunicatio non incurritur, niſi ob peccatum mortale contra inobedientiam, compenſans autem retinendo rem acceptam in compenſationem, non peccat mortaliter contra inobedientiam cenſuræ. Si compenſans iuſtè habeat apud ſe rem debitoris iure depoſiti, eum ligari monitorio reſtitutionem mandante, exiſtimant Petr. à Nauarr. *de reſtitut. lib. 3. cap. 1. dubit. 8. numero 406.* Auila *de cenſur. p. 2. cap. 5. diſp. 5. dub. 1. coroll. 2.* Comitul. *reſp. moralib. lib. 3. quaſt. 39.* quia ex re apud debitorem

depo

depoſita non licet ſe compenſare, in hac enim caſu fieri compenſationem veriat *l. vlt. C. de compenſat.* Verum licet pro ſuo extremo hoc conducat, in conſcientia autem non obligat, vt rectè ait poſt Leſſium, Diana *moral. reſolut. part.3. tract.5. reſol.10.* Quod adeò verum eſt, vt ſi iudex monitorium concedens ea quoque reſtitui vellet, quæ per compenſationem vndecumque iuſtam fuiſſent accepta, monitorium eſſet nullum, quia contineret errorem intolerabilem, Medin.*quæſt.11.de reſtit.* Gutier. *lib.1.canon.cap.11.n.67.* Molin.*de Iuſtit.tract.2.diſp.692.* Nauar.*in man.cap.17. nam.114. cum ſeqq.* Bonacina *var.tract.6. part.1. §.6. nam.1.*

Secundò. Habens ſcripturas vi monitorium non tenetur illas exhibere, vel reuelare, ſecundùm aliquos, quoties exhibendo, vel reuelando damnum pateretur. Ita Henriq.*in ſumma lib.13.de excom.c.18. §.2.* Marc. Anton. Gennenſ. *d. c.2.nam.1.ad finem,* me citato *in hoc loco* Eſcouar. *in tractatib. ſelectiſſ.tract.2.p.2.q.5.§.3.num.10.* Lazxar.*ſect.3.q.1.* Suar. *d.ſect.3 regul.1.num.2. &* 3. Axor. *inſtit. moral.part.3. lib.1.cap.15.* Bonacin. *d. punct.1. nam.33.& d.tract.6. punct.1.§.6.nam.8.* Mar.Anton. *d.reſolut.vlt.caſu vlt. verſ.primo,* nouiſſimè Machado *d.lib.1.part.3. tract.7. docum.1. num.3.* vbi extendit quando ex tali exhibitione damnum redundaret conſanguineis proximioribus, veluti parentibus, filiis, vxori,fratribus,& ſimilibus,me citato *in hoc loco* Homobon.*d.quæſt.19.reſolut.3. in fine,* Nauar. *conſ16. de Pœnit. & remiſſ. & conſ.35. de ſent. excom.* & eriam Raynaud. *part.2. cap.2. qnæſ.15.* Cancer. *var. tom.2.cap.10.num.39.* vbi cum Nauar.*citatu locis,* ait monitorium de reuelando aliquam ſcripturam non ligare partem aduerſam, neque eius patronos, ſcilicet aduocatos & procuratores, Sayr. *de cenſur. lib.1.cap.9.nnm.30.* vbi reſoluit certum non teneri illum eas exhibere, ſi ex eis poſſet ius alterius confirmari, ipſius autem exhibentis ius poſſet aliqua ratione exinde iofirmari, quia edere actori inſtrumentum, vel libellos reus non tenetur, eum nullus contra ſe illos edere obligetur, *cap.1.de probat.* Kirchou. Villab.& alij *tom.1.ſummun. opia lib.5.tit.1. à nam.2. pag.279.* Menoch. *de arbitr. caſu 499.* Valaſe. *de iure emphyt. quæſt.8. nam.1.* Ioan. Garc. *de nobilit. gloſſ.2. §.1. nam.12. cum ſequentibus.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicabil.Eccleſ.quæſt.174. à princ.* vbi late probat, quòd in fauorem Eccleſiæ tenetur. Verùm doctiſſ. Campan. *d.cap.15.numero 95.* aſſerit ſe hanc ſententiam non audere approbare, tenerque quando proferatur, ſub cenſura, vt quicunque haberet aliquas ſcripturas, debeat illas producere, cogi illas exhibere, nec poſſe illa excuſatione ſe tueri, quod inde pertimeſcit vexationem, niſi manifeſtiſſimum omninò eſſet illas taliter ad eius ius conducere, vt nullatenus ad alterius ius confirmandum ſpectent. Quæ quidem opinio certè tuta eſt, licèt prior ab iis, qui facilè ſibi diſpenſant, in praxi receptior; præcipuè,ſi ex illarum exhibitione graue damnum reuelanti poſſit oriri, iuxta ſupra citata. Illud tamen cum eodem Campan. *d.capite 5.nam.96.* notabile,nec prætereundum iudicaui, quod non dato damno, non omnes ſcripturas ad ius alterius attinentes tenentur exhibere, vel propalare detinens, ſed publicas dumtaxat,non verò priuatas, per Nauar. *conſil.3. incip. Inter Seium, num.4. de cenſib. in antiq.* ſiue 35. *de ſentent. excom. in nouis,* quia nemo compelli debet, vt ſuas proprias rationes, ac priuatas ſcripturas edat, ex *libro primo,Cod.de edendo,* notat Dec.*in cap.1. de probation.*

Vnde habentem ſcripturarum tranſumptum ex vi monitorij prodere non adſtringi, cum illæ in indicio fidem non faciant, reſoluunt Bonac. *de cenſur.diſp.1. quæſt.6.punct.3.num.32.* Illinc *in ſum.tract.14.cap.2. num.40.* Suar.*tom.5. diſp.20.ſect.3.n.13.* quos refert,& ſequitur Homobon. *d.reſol.3. in fine.* Machado *d.lib.1. part.3.tract.7.*

Tertiò. Scientes non tenentur reuelare, quando id, quod ſciunt, ſaltem vno teſte probare non poſſunt, *gloſſ.1. in cap. Sacerdos, de pœnit. diſtinct.5.* Nauar.*in cap.27.num.134.& cap.25.num.33. & conſ.2.de teſtibus cog.ia nouis,* nouiſſimè & latiſſimè me ſæpiùs *in hoc loco* citato Eſcouar. *in tractatib. ſelectiſſ. tractat.2. part.2.q.3.§.6.per tot.* Laz.*de monit ſect 3.quæſt.12.n.2.* Auila *de cenſuris,part.1.cap.5.diſp 5 dub.4.concluſ.11.* Henriq. *d.cap.18. §.3.lit.B.* Vaſq.*de reſtitut.cap 9.§.3. num.4.* Gutier.*de matrimon.cap.59.num.5.* Sayr.*in claui Regia lib.12.cap.14.n.32.* Marc.Anton.Genuenſ.*d.c.2. nam.5.* Marcel. Vulpe *d.cap.2. num.18.* Raynaud.*d.p.1. cap.3.qaæſt.3.* Bonacin. *dict.punct.3.nam.9.* & nouiſſimè *var. tract.6.punct.1.§.4.num.1.* Vgolin.*d.cap.45. §.5. verſ.ſexto,* vbi extendit etiam ad participantes in furto,qui ad denunciandum non tenentur, ſi furtum probari non poſſit, quamuis iudex id iubeat, Machado *d.lib.1.part.3.tract.7. docum.1. numero 2.* Vode ſequitur eum, qui furtum commiſſum audiuit, aut vidit committi ab ipſo fure nemine præſente,non teneri illum denunciare, quia probare non poteſt; ſecus ſi habeat vnum teſtem omni exceptione maiorem, nam ipſe denuncians in hac materia valet pro teſte. Ita Nauar.*d.capit.5. num.33.* Henriquez *libro 13.capite decimo octauo,* Lazxar.*de blaſphem. quæſt.12.numer.55.* Vaſq.*de reſtit.capite 9.§.3. numero 4.* Alter.*de cenſur.libro tertio, diſp.1.cap.8. col.5.* Filliuc *tract.14.cap.2.numero 39.* Auil. *part.2. cap.5. diſp.5.dub.4.concl.11.* Gutier. *de matrimon. cap.59. num.2.* nouiſſimè Bonacin. *var.tract 6.punct.1.§.4.num.4.verſ.tertiò.* Excipiuntur tamen aliqui caſus. *Primus* eſt, quando in edicto non præcipitur denunciatio, ſed teſtificatio;tunc enim tenemur teſtari,& deponere tanquam teſtes, ſi iudice interrogemur, etiamſi delinquens ſit emendatus, Lazzar.*ſect.1.q.20.num.10.* Auila *d.dub.concl.10.* Sayrus *d. cap.14. num.33.* Bonacina *d.num.9.verſ. primas,& d. tract.6. punct.1. §.4. num.5.* Marc Anton.Genuenſ. *capite 1. numero 2.* vbi dicit in Curia Neapolitana quemlibet teneri reuelare id, quod probati non poteſt virtute monitorialium; cum ea concedatur in cauſis eiuilibus;additque teneri etiam prodere occulta,quando ſuperiores præcipiunt illa ipſis reuelari tanquam partibus, & perſonis, quæ poſſunt obeſſe, & non prodeſſe. *Secundas,* eſt quando præcipitur denunciari delictum reſpiciens Fidem, & Chriſtianam religionem, vt eſt hæreſis, vel blaſphemia hæreticalis: in his enim denunciator habetur pro teſte, & in illis vni teſti creditur,*capite in omni negotio, de teſtibus.* Ita Ban.2.2. *quæſtio 68.articulo primo,* Lazzar. *de blaſphemia,quæſtio 12.numero 55.* Scac. *de iudic.cauſ.ciail.libro primo, capite 56. num.4.* me citato *in hoc loco* Diana *moral. reſol. p.1. tract.4. reſol.1. verſ. At his.* Marc. Ant.Genuenſ.*d.praxi c.2.num.2. & cap.18.num.5.* Bonac.*d.numer.9. verſ.2.* & nouiſſimè *var. tract.6. punct.1.§.4. num.5.verſ.2.* Farinac.*in tract.de hæreſi q.197.* Filliuc.*d. cap.1. num.31. &* 39. Hæreſim enim tametſi occultam ex obligatione detegendam reſoluunt Suar. *de fide diſp.20.ſect.4. n.7.* Auila *de cenſur.part.2.cap.5.diſp.4. dub.3.* Bonacin.*d.tract.6.punct.2.num.2.* Sanctarel.*de hæreſi cap.9. nam.5.* Rayoand. *d.p.1. cap.3.quæſ.2.verſ ſemper dico. Tertius* caſus eſt in matrimonio, in quo qui aliquod impedimentum nouit, tenetur illud denunciare, quamuis probare non poſſit. Ita Gutier. *canon.lib.11.à num.58.* Raynaud.*d.part.1.cap.5.qua.3. verſ.aiebam,* Marc. Anton. Genuenſ.*capite 2.numer.2.*

verſ.5.

verſ. Bonacin. *d. un.9. verſ.4.& d. tract.6. puncto* 1. §. 4. *num.* 5. *verſ.*4. vnus enim teſtis ſufficit ad impediendum matrimonium, *cap. praterea, de ſponſal.* Cardoſ. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. teſtis, numer.* 43. Farinac. *in praxi crimin. quæſt.* 63. *num.*48.

52 *Quarò*, Non tenentur reuelare, qui de Iure compelli non poſſunt ad teſtificandum. Auil. *de cenſur. p.*2. *c.*5. *diſp.*5. *dub.*2. Lazarr. *de blaſphem q.*12. *num.*12. *& de monit. ſect.*3. *q.*11. Filluc. *in quæſt. moral. tract.*14. *cap.*2 *quæſt.*7 Marta *de iuriſd. part.*3 *cap.*7 *num.*1. *&* 2. me citato *in hoc loco* Eſcouar *d.* § 3. *n.* 36. Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.* 2. *num.*3. Vgolin. *d. cap.* 45. §. 7. *verſ. ſextò.* Bonac. *d. puncto* 1. *à num.*4. Raynaud. *d. p.*1. *c.*3. *quæſt.*20. Hinc fit filium non teneri ex vi monitorij, vel edicti denuntiare furtum, vel aliud delictum patris, nec partem teneri denunciare delictum filij, Auila *dict. diſput.*5. *dub* 2. Lazz. *ſection.*3. *quæſt.* 11. Vgolin. *d verſ. ſexto, & cap.*46. §.5. Poſſeuin. *d. n.*41. *verſ.*5. nouiſſimè Bonacin. *var. tract. 6. punct.* 1. § 3. *n.*5. Marcel. Vulpe *d. cap.*2. *num.*16. Et ſi pater, vel mater interrogentur contra filium, vel vxor contra virum, ſi periuri fuerint, de periurio puniri non poſſunt, Ludou. Rodulph. *var. concl.*5. *a numer.*3. Ex eo, quia damnum patris redundat in filium, & è contra: nemo enim tenetur denunciare quando ex denuntiatione impendet magnum periculum denunciantì: tum quia parentes non poſſunt eſſe teſtes in cauſis filiorum, vt probat *l. parentes, C. de teſtib.* & diſponit Ordin. Regia Luſitan. *lib.*5. *titul.*56. §. 1. & apud Hiſpanos *l.* 14. *titul.* 16. *part.*3. & tenent Maſcard. *de probation. concl.* 1148. *& concl.*1357. *num.*43. & plures, quos refert, & ſequitur Farinac. *in praxi crimin. part.* 2. *de oppoſit. contra perſonas teſtium quæſt.* 54. *num.* 145. *cum ſeqq.* quibus adde Morlam *in emporio iuris par.*1. *titul.*11. *in prælud. numer.* 40. Fr. Ludouic. Miranda *de ordine iudic. quæſt.*22. *art.*4. *concluſ.*2 Amat. Roder. *in practic. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum. c.*7. *num.*47. Cur Philip. *part.* 1. §. 17. *numer.* 15. *in fine*, Cardoſ. *in praxi iud. cum, verb. teſtis, num.*9. Procedit in filiis legitimis, naturalibus, ſpuriis atque ineeſtuoſis: in eorum enim cauſis parentes teſtes eſſe non poſſunt, Maſcard. *de concluſ.* 1148. *num.*8 Molin. *de iuſtit. tract.*2. *diſputat.* 170. *verſ. in*

53 *reliquis*, Farinac. *dict. quæſt.*54. *a num* 157. Et † in adoptiuis, ſi ſint in poteſtate patris; Maſcard. *concluſ.*1148. *num.* 18. Farinac. *dict. quæſt.*54. *num.*160. Et in emancipatis, Gabr. *d. tit. de teſtib. concluſ.* 17. *num.*7. Maſcard. *concl.*1148. *num.* 5. Farin. *d. quæſt.* 54.

54 *num.* 154. † Filij tamen ſpirituales ex vi monitorij tenentur denuntiare patrem ſpiritualem, vt firmant Marc. Anton. Genuenſ. *dict. cap.* 2. *num.*3. *in fine*, Lazzar *ſect.*3. *quæſt.* 21. *ad finem.* Bonacina *d. punct.*1. *num.*6. *& var. tract.*6. *puncto* 1. §. 3. *num.*7. me citato *in hoc loco* Raynaud. *d. part.*1. *cap.*3. *quæſt.*17. *verſ. neque igitur.* & Diana *moral. reſolut. part.*5. *tract.*13. *reſol.* 67. Machado *d. lib.*1. *part* 3. *tract at.* 6. *docum* 4 *nu-*

55 *mer.* 2. quia † poſſunt eſſe teſtes contra patres ſpirituales, vt tenent ſupra proximè citati, de quo vide Tiraquell. *in l. ſi vnquam, verb. ſuſceperit, numer.* 38. Menoch. *de arbitr. caſu* 100. *num.*1. *&* 2. Maſcard. *concluſ.*310. *num.*3. *&* 4. *& concluſ.* 332. *à num.*1. *& concl.*1357. *num.* 50. Farinac. *d. quæſtion.*54. *num.*198. Cardoſo *d. verb. teſtis, n.*24. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*180. *num* 19. *cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ.*376. *num.*3. *in* 1. *editione, & reſolut.*418 *n.*5. *in ſecunda editione.* plures ex antiquioribus refert Cened. *ad Decretum coſtell.*38. *num.*1.

Excipiuntur tamen ab hac doctrina aliqui caſus, 56
in quibus parentes contra filios, & è contra, teſtes eſſe poſſunt, ac per conſequens reuelare tenentur, v. luti in crimine hæreſis, cùm illud vergat in detrimentum commune, & ſerpat vt cancer, Simanch. *de cathol. inſtitut. cap.*64. *num.*47. Maſcard. *d. concluſ.* 857. *à numer.*18. Comit. *reſpon. moral. lib.*4. *quæſt.*8. *num.*5. Auila *part.*2. *cap.*6. *diſputat.*5. *dub.*2. Rainaud. *d. quæſt.* 12. *verſ. aiebam.* Farinac. *d. quæſt.* 54. *num.* 174. *& de hæreſi quæſt.*197. *numer.*40. Fr. Ludouic. Miranda *d. art.*4. *concluſ.*2. Suar. *de Fide diſputat.*20. *ſect.*4. *num.*21. Diana *moral. part.*1. *tract.*4. *reſolut.*4. nouiſſimè Bonacin. *var. tract.*6. *puncto* 1. §. 3. *num.*6. Portel. *in dub. Regular. tom.*1. *verb. correctio fratrum, numer.* 11. Caſtro Palao *in operemort. tract at.*4. *diſputat.*2. *puncto* 4. *numer.*12. *&* 14. me citato *in hoc loco* Eſcouar. *d.* §. 3. *num.*43. vbi etiam aduertit filium denunciare patrem hæreticum aliter non teneri niſi periculum peruerſionis plurimum immineret, me citato *in hoc loco* Caſtr. Palao *de hæreſi tract.*4. *diſp.*3. *puncto* 4. *num.* 10. & nouiſſimè Trulench *in expoſit. decalog. lib.*1. *cap.*2. *dub.*6. *numer.*17. Sanctarel. *de*

57 *hæreſ. cap.*9. *numer.*15. † Item in crimine læſæ maieſtatis, Maſcard. *concl.*561. *numer.*9. *& concluſ.*857. *num.* 20. *&* 23. Azor. *inſtit. moral. part.*2. *lib.*2. *cap.*2. *quæſt.*22. *&* 13. me citato *in hoc loco* Raynaud. *d. part.* 2 *cap.*3. *quæſt.*12. *verſ. dicebam*, Farin. *d. quæſtion.* 64.

58 *n.*173. Denique † in crimine blaſphemiæ, eo quod honor, & gloria Dei præferri debeat reuerentiæ parentum, Lazzar. *de blaſphemia quæſt.*12. *num.*57. Paul. Comitol. *reſpon. moral. lib.*3 *quæſt.*8. quos refert, & ſequitur Bonac. *dict. puncto* 1. §. 3. *numer.* 5. *verſ. tertiò*, & nouiſſimè *var. tract.*6. *puncto* 1. §. 3. *num.* 6. *verſ. tertiò.*

59 Vxor non tenetur maritum denunciare, quia cenſetur vnum & idem eam ſuo marito; ſunt enim duo in carne vna. Ita Peña *ad direct. Inquiſit. part.*2. *commento* 78. Lazzar. *de monit. ſect.*3. *quæſt.*11. *& de blaſphemia quæſt.*12. *num.* 67. quos refert, & ſequitur Bonac. *d. puncto* 1. *num.*4. quibus adde eundem Bonacin. *var. tractat.*6. *puncto* 1. §. 3. *numer.*4. Filliuc. *tract at.*14 *cap.*1. *quæſt.*7. Vgolin. *cap.*46. §. 5 *verſ. non*

60 *etiam*, † & de ſocero an poſſit eſſe teſtis in cauſa generi & è contra? Vide Menoch. *de arbitrar. caſu* 348. *num.*14. *& conſ.* 21. *num.*3. Mex. *in tract. taſſa panis concl.*2. *num.*31. Maſcard. *concl.*1318. *num.*52. Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.*39. *num.fin.* Farin. *d. quæſt.*54. *num.*11. Don. Chriſtoph. de Paz *in ſcholiis ad leges ſtyli l.*145. *a numer.*1. D. Barboſa *in l. maritum, numer.* 60. *ff. ſoluto matr.* attenta regni Portugaliæ praxi non poteſt teſtificari, quia in eo bona communicantur inter maritum, & vxorem, & licet maritus agat, vel conueniatur, eſt tamen vxor pro dimidia

61 participeps lucri, vel damni; & ita deciſum refert Cabedo *p.*2. *Areſto* 9.

Frater pro fratre teſtis eſſe non poteſt, vt probat *gl.* 61
vlt. verſ. ſed de fratre quæro in dict. l. parentes, Rebuff. *de reprob. teſtium, nu.*218. Maſcard. *concl.*811. Menoch. *caſu* 104. & alij plures per Farin. *d. quæſt.*54. *n.*85. *cum ſequentibus*, quibus adde Vezin. *tom.*1. *communn. opin. lib.*4. *tit.*10. *n.*235. Pinel. *in l.*1. *in princip. n.*16. *C. de bonis mat.* Cardoſo *d. verb. teſtis, n.*23.

Qui autem inhabiles ſunt ad teſtimonium feren- 62
dum, vt pote quoniam infames, & huiuſmodi, tenentur reuelare, quia eorum teſtimonium non omninò inualidum eſt. nã etſi non probent, facient tamen præſumptionem, gloſ. *verb. ad teſtimonium, in c.*1. *de teſtib. lib* 7. cum citatis à Farin. *p.*1 *q.*62. *n.*174. quo fundamento ita tenet Marc. Ant. Genuenſ. *d. c.*2. *n.* 10. & deficientibus aliis probationibus, vel illorum teſtimo-

niis non exceptis, fatetur Vgolin. *d. cap.* 45. §. 7. *in fine.*

63 *Quintò.* Nemo poteſt vi edicti cogi ad reuelandum id, quod nouit ſub ſecreto naturali; veluti per ſolam conſultationem præſtandam, vel, ad remedium adhibendum pro ſalute animæ, aut corporis, aut honoris, aut pro defenſione bonorum externorum, & ſimilibus: is enim, cui commiſſum eſt ſecretum, non poteſt loqui de illis, quæ ſibi ſub ſecreto concredita, & communicata ſunt, ſed ſolùm poteſt de iis loqui quatenus ea nouit alia via, quàm ſub ſecreto, niſi immineret graue damnum futurum in perniciem Reip. aut proximi; vt ſunt hæreſes, proditiones, machinationes, latrocinia, homicidia occultè graſſantia, & falſificationes monetæ, & ſimilia. Ita Nauar. *in man. cap.* 18. *numer.* 12. Salon. 2. 2. *quæſt.* 71. *artic.* 3. *concluſ. vltim.* vbi Aragon. Sayr. *in claui Regia lib.* 12. *cap.* 14. *numer.* 20. Caraſco *d. cap.* 4. *num.* 10. Alter. *de cenſur. lib.* 3. *diſput.* 1. *cap* 8. *col.* 5. *verſ.* 3. Filliuc. *tract.* 14. *cap.* 2. *quæſt.* 8. *numer.* 39. nouiſſimè Bonac. *var. tract.* 6. *puncto* 2. §. 5. Azor. *inſtitut. moral. part.* 3. *lib.* 13 *cap.* 18. Henriq. *dict. cap.* 18. §. 3. *verſ. quarto.* Auila *diſput.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. Soar *tom.* 5. *diſput.* 20. *ſect.* 3. *num.* 11. Lazzar. *ſect.* 2. *quæſt.* 16. *num.* 1. & *quæſt.* 17. *num.* 17. Tull. Criſpolt. *de caſib. miſerab. in* 23. me citato *in hoc loco* Raynaud. *d. part.* 1. *cap.* 3 *quæſ.* 4. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Eſcouar *d. p.* 2. *q.* 3. §. 4. *per tot.* Vnde maioti cum

64 † ratione † nullo modo tenebitur Sacerdos auricularius propalare, ſi rem illam, quam dirigendam eſſe moneat Superior ipſe Eccleſiaſticus, in Confeſſione Sacramentali ſciunt; non etenim ipſum obligat excommunicatio *gloſſ.* 2. *cap. Sacerdos, de pœnit. diſt.* 6. vbi Nauarr. *num.* 166. Vgolin. *dict.* §. 7. *verſ. excipitur.* latè Campan. *dict. cap.* 15. *numer.* 101. vbi *numer.* 102. cum Nauar. *vbi proximè, num.* 130. dicit hoc verum, quamuis Papa idem Sacerdoti auriculario præciperet, aut ſecum diſpenſaret, vt vir alterius deiraret Confeſſionem, quia tunc ei parere non deberet. Hinc enim

65 † reuelare non compellitur medicus procurator, aduocatus, vel rabellio ſecreta infirmorum, clientum, vel aliorum, Iacob. de Graffis *in deciſ. aureis, libr.* 4. *cap.* 8. *num.* 24. Campan. *dict. cap.* 15. *num.* 102. Henriq. *d.* §. 3. *verſ. quarto*, Marcel. Vgolp. *d. cap* 2. *num.* 15. Etenim, quæ aduocatus, aut alter quicunque ſciuit ab alio ipſius conſulente, ne dum compelli minimè poteſt ad propalandum, verum celare, obnoxius eſt, vt inquiunt Vincent. de Fraoch. *deciſ.* 122. *n.* 12. Aſflict. *in conſilt. Aduocatus, poſt n.* 6. Campan. *vbi proximè*, Carraſc. *d. cap.* 3. *num.* 9. Lazar. *in Canon. quæſt. p.* 1. *ſect.* 2. *quæſt.* 16. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. c.* 2. late Ioan. Paul. Xammar. de officio Iudic. & aduocat. *part.* 2. *quæſtion.* 4. *numer.* 42. *cum ſeqq.*

66 *Sexto*, Nullus tenetur denuntiare, quæ non vere & realiter ſcit, aut accepit ab illis, quibus nulla eſſet fides adhibenda, quia ridicta loquuntur de ſcientibus, qui verè, & realiter ſciunt, cum ſcire proprie ſit veritatem viſu, vel alio corporis ſenſu præceptam mente retinere: tum quia alioquin exponeremus nos ipſos periculo leuitatis, & Reum damno, quod fortaſſe iniuſtè reciperet reuelando ea, quæ non ſcimus vere, & realiter. Ita Fr. Emmanuel *in ſum. part.* 1. *cap.* 79. *n.* 7. Satyr. *d. cap.* 14. *n.* 33. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 24. *num.* 63. Lazzar. *ſect.* 2. *quæſt.* 22. *n.* 2. Bonacina *d. puncto* 1. *num.* 12. Campan. *d. cap.* 15. *numer.* 100. *verſ. alios*, Vgolin. *d. cap.* 48. §. 5. *verſ. verùm*, *in fine*, me citato *in hoc loco* Homobon *d. quæſt.*

67 *19. ſuppoſ.* 3. Aduertendum verò eſt, † edicta non obligare ad denuntianda ea, quæ quis audiuit, vel quæ audiuit à perſonis ignotis, vel à perſona nihil certum ſcienti, Nauarr. *in cap. inter verba. numer.* 291. Fr. Emmanuel *part.* 1. *ſum. cap.* 217. *n.* 9. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 133. *n.* 7. Valer. Reginald. *dict. numer.* 33. ques refert, & ſequitur Bonacin. *dict. punct.* 1. *num.* 4.

Septimò Non tenetur denuntiare, qui audiuit de- 68
lictum ab eo, qui iam denuntiauit, nam ex quo iudex factus eſt certus, certior fieri non poteſt, *cap. cum qui, de regul. iuris in* 6. Ita Nauarr. *in cap. inter verba, n.* 191. Iacob. de Graffis *in aureis deciſ. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 3. Fr. Emmanuel *dict. part.* 1. *cap.* 79. *numer.* 7. Auila *dict. diſput.* 5. *concl.* 6. Sayr. *de cenſuris libro* 1. *cap.* 9. *numer.* 34. Lazzar *ſect.* 2. *quæſtion.* 12. *numer.* 9. nouiſſimè Bonacina *var. tractat* 6. *puncto* 1. §. 4. *num.* 2. verùm contrarium ſequitur Campan. *dict. cap.* 14. *num.* 100. *verſic. alios*, præſertim ex eo, quod licet vnius denunciatione ſciuerit iudex vetitatem, non tamen de ea ita certus eſt, vt poſſit iurem, aut alium delinquentem, ſiue detentorem rei ponire, vel coodemnare, ſeu cogere ad rem ipſam reſtituendam, intelligetem eo tantum caſu procedere, quoties audiuit ab alicero, & non ab illo, qui prius denuntiauit: verum enim eſt reuelatione illius, qui audiuit à primo denuntiante non fieri iudicem magis inſtructum, nec contra delinquentem maiorem dari probationem, me citato *in hoc loco* Homobon. *dict. quæſt.* 19. *reſolut.* 3.

Octauò. Nemo tenetur denuntiare emendatum 69
ante correctionem fraternam, etſi iudex id præcipiat, niſi quando fraterna correctio non eſt neceſſaria, & in crimine hæreſis, proditionis, & aliorum, in perniciem Reip. vergentium, vel quando non ſperatur emendatio, quia ſuperior non præſumitur velle ſibi fieri denuntiationem, cum iam ſufficienter ſit ipſius intentioni ſatisfactum: tum quia non poſſumus proximum infamare, niſi adſit aliqua neceſſitas, & rationabilis cauſa: tum quia Chriſtus Dominus iuſſit, vt tunc Eccleſiæ diceretur, vbi peccator admonitus ſa non corrigeret Ita Petr. Nauarr. *de reſtitut. lib.* 2 *c.* 4. *num* 247. Nauarr. *in man. cap.* 27. *num.* 40. Sot. *de iuſtitia lib.* 5. *a* 11. 1. *quæſt.* 5. Sylueſtr. *verb. denunciatio, q.* 4. Henriq. *d.* §. 3 *littera C*, Gutier. *canon. libro* 1. *cap.* 11. *num.* 73. Valer. Reginald. *d. lib.* 24. *num.* 60. Sayr. *dict. cap.* 14. *num.* 27. Marc. Anton. Genuenſ. *dict. cap.* 2. *num.* 5. Vaſq. *de reſtit. c.* 9. §. 3. *num.* 4. Vgolin. *d. c.* 46. §. 4. *verſ. poſtremo.* Suar. *d. diſp.* 20. *ſect.* 3. *num.* 4. Auil. *p.* 2. *diſp.* 5. *cap.* 5. *n.* 4. *concl.* 1. Lazzar. *ſect.* 2. *quæſt.* Filliuc. *tract.* 14. *cap.* 2. *quæſt.* 1. nouiſſimè Bonacin. *var. tract.* 6. *punct.* 1. §. 8. *num.* 1. Sanch. *in Decalog. lib.* 6. *cap.* 18. *num* 49. & *lib.* 6. *conſ. cap.* 2. *dub.* 5. *n.* 2. Raynaud. *d. p.* 1. *cap.* 3. *quæſt.* 9. Intellige, modò iudex intendat ſolùm emendationem, vel ſatisfactionem, quia ſecus ſi præter emendationem intendat etiam punitionem in ſua inquiſitioue, nam tunc excommunicatio incurretur non denunciando delinquentem iam emendatum, modo delictum ſit publicum, & quando dubitatur an Superior intendat correctionem, an ſatisfactionem partis, aut punitionem, præſumi intendere punitionem, dicit Valer. Reginald. *dict. lib.* 24. *num.* 51. & 61. Sed melius cum Bonacin. *dict. tractatu* 6. *puncto* 1. §. 3. *num.* 3. Raynaud. *dict. part.* 1. *capite* 3. *quæſt.* 9. *verſ. At addebam*, *propè fin.* exiſtimo Prælatos Eccleſiaſticos in edictis generalibus magis prætendere emendationem, quam punitionem delinquentis. Illo tamen caſu reus quantumcumque emendatus venit vi monitorij denuntiandus, videlicet ſi ſit periculum relapſus, & damni grauis inde ſecuturi comomnitati, aut etiam priuatæ perſonæ, vt in hæretico, qui licet emendato ad vomitum redibit in tempore & occaſione, exemplificant Farin.

de

*de hæreſi q.*179.§.1.*num.*52.Suar. *de Fide diſp.*20.*ſect.*4. *num.*13.

70 *Nonò.* Nemo tenetur denootiare, nec teſtificati, quando probabiliter timet ſibi aliquod graue damnum ſpirituale, vel temporale, ſiue inimicitiam capitalem euenturam ex reuelatione. Ita Nau. *in man. cap.*25.*num.*50.Neuiaan. *dict.lib.*3.*num.* 47. Sot. *de ſecreto memb.* 2. *quæſt.* 6.*dub.*5. Ludou. Vitalis *de vsu & iuſtit. per cenſum cogen. num.* 37. Raynaud. *cap.* 3. *quæſt.* 17.Mare. Anton. Genueſ. *dict.cap.*2. *num.*6. Vgolin. *dict. cap.* 46.§. 5.*verſ. poſtremo*, Poſſeuin. *dict. cap.* 12. *num.* 46.*verſ. quarto*, Iacob. de Graffis *in aureis deciſ. par.* 1.*lib.*4.*cap.* 8.*num.* 3. Suar. *de cenſur. diſputat.* 20. *ſect.* 3.*reg.* 3.*num.* 9. *verſ. ſecundum exemplum.* Auil. *in ſimils tract. par.* 2.*cap.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 2.Filliuc.*tract.*24. *cap.*2.*quæſt.*5 *&* 6. Lazzar. *dict.ſect.* 2. *quæſt.*14. *num.*1. Bonacin.*var.tract.*6. *punct.o* 1.§. 2.*num.*1. Marcel.Vulpe *dict. cap.* 2. *num.* 11. Souſa *de Conſiſſ. ſollicitant. part.*2.*cap.*8.*num.*10.*&* 11. Ioan. Sanc. *in ſelect diſp.*51. *ſub num.*9. Cabreiros *de metu lib.*1. *cap.* 8. *num.* 29. me citato *in hoc loco* Eſcouar *d.tract.*2.*p.*2.*q.*3.§. 7. *num.* 4.

Decimò. Nullus tenetur denuntiare, niſi quoa
71 pars, vel iudea intendit ligare; nam eacommunicatio vim habet ab eotuio voluntate. Ita Sot. *de iuſtit. lib.*5. *quæſt.* 3. *art.* 1. Petr. Nau. *de reſtitut.lib.*3.*cap.*2. *q.*2.*dub.* 5. Nauar. *in man cap.*27. *num.* 14. Salon. 2.2. *q.*76.*art.*3. Lazzar. *ſect.*2.*num.*3. *& ſect.*3. *quæſt.*8. Molina *de Iuſtit.tract.*2. *diſp.*686. *num.* 2. Sayr. *d. cap.* 14. *num* 69. Marc. Anton. Genoeoſ. *dict. cap.* 2. *num.* 8. Rebell. *de obligat. Iuſtit. par.*1. *lib.* 2. *quæſt.* 15. *ſect.* 7. *num.* 15. Vaſq. *in opuſc.cap.*5.§.1.*dub.*7.*num.*37. Filiuc. *tract.*14.*cap.*2.*quæſito* 7. *num.*18.*& cap.*2.*quæſito* 7.*n.*38. Mar.Alter. *de conſ.lib.*3.*cap.*8. *col.* 5. *verſ.premo excuſatur*, nouiſſimè Bonacin. *var. tract at.* 6. *punct o* 1. §. 1. Raynaod.*d.par.*1.*cap.* 3. *quæſt.* 13. *&* 14. vbi metipſum eiiat; qui hine infenuot patrem oon ptæſumi, quòd velit filium, qui eius bona ſurripuit, eacommonicari, nec matitum vxorem, & ſimiles, oooiſſime me eitato *in hoc loco* Eſcouar *in tractatib. ſelectiſſim. tract.* 2.*p.* 2. *q.*2.§.3.*n.*22.

72 *Vndecimò.* Nemo teoetur denuntiare iuſtum eompenſatorem, in eaſibus, qoibus ipſe eompeoſans vi monitorij oon tenerut ad le pateſaciendum, vt ſuprà dixi *num.* 49. etiamſi eacommunicatio ſpecialiter lata ſit contra ſcientes, & non manifeſtantes, quia quando principalis noo ligatur, etiam minus principalis non ligatur: tum quia oemo tenetur ſe, aut alterum inooceotem prodere. Ita Salon. 2. 2. *quæſt.* 66. *art.* 5. *controuerſ.* 2. Arag. 2.2. *quæſt.*61.*art.* 1. Leſſi. *de juſtitia lib.*2.*cap.*12.*dub.*10. *num.*5. Sayr. *dict. cap.* 14. *num.* 30. Ioao. Neuizan. *in ſylua nupt. verb. monitoria*, *num.* 43. Nauar. *in man.cap.*25.*num.*46. Clar. *in practic.verb furtum*, *num.* 21. ooiiſſimè Marcel. Vulpe *dict. cap.* 2. *num.* 10. Laazar. *ſect.* 2. *quæſt.* 8. *&* 9. Caſtro Palao *in opere moral.tract.*6.*diſp.*3.*punct.*14. *num.*5. nouiſſimè me pluries citato *in hoc loco* Eſcouar *d. par.* 3.*q.* 3. §. 3. *per tot.* Vide ſuprà *num.* 49. In tantum quòd conſcius iuſtæ compenſationis libete poteſt iurare ſe oihil habere, iotelligendo intra ſe, vt teneatur manifeſtare; babet enim iuſtam tergiuerſandi cauſam, Nau. *in man. cap.*13.*num.*166. Aragon. 1. 2. *quæſt.*69.*par.* 2. *ad finem*,*& ibi* Ban.ac Salon.*controu.* 11. Valeor.*tom.* 3. *diſput.* 5. *quæſt.* 13. *punct o* 2.Molina *diſp.*692. *ad finem.* Si verò de iuſtitia compenſationis, vel de impotentia reſtituendi dubitet, tenetur deounciare, niſi rationabiliter deponat dubium, vt poſt Petr. Nauat. Lazaar. Henriq. Fr.Emman.& Azor. firmat. Bonacin. *d.punct o* 1. *num.* 30. vbi hoc verum eſſe dicit, etiamſi ille, qui rem aecepit, aſſerat ſe illam io coinpeoſatiooem accepiſſe, niſi forte eſſet vir tantæ fidei, vt illi metito præſtanda ſit fides, & *num.* 31. reſoluit eos, qui occultant bona ob æs alienum, vel ob delictum commiſſum, ne à fiſco, vel à creditoribus capiantur, teocri vi monitorij ad illa manifeſtanda: ſimiliter etiam dicit, quòd impetrantibus creditoribua excommunicationem contra retinentes booa Titij, & contra noo manifeſtantes, tenetur Crius denuociare Titium, qui ſibi vendidit poſſeſſionem in confidentia ne creditores illam capereot; ſi facta correctione Titius non vult ſatisfacere creditoribus. Quando autem poſſit concedi monitorium cootra dooatarios, vel legatarios, qui fidem præſtitetunt teſtatori, de reſtituendo bona filiis ſpuriis teſtatoris, vel donatoris. ttadit latè Laaaar. *de monitor. ſect.*3.*q.*5.

Duodecimò. Nullus tenetur denuntiare ratione 73
mooitorij, quando tempore publicationis, & excommuoicatioois degebat extra territorium Epiſcopi excommunicantis; ſecus verò ſi nondum elapſo termino in monitorio cooceſſo, ſe transferat ad aliam diœceſim, iotentione ibi manendi maiore anni patte, vel ibi perpetuò habitandi. Ita Henriq. *dict. cap.* 18. §. 4. *littera I.* Marc. Antoo. Genuen. *dict. cap.* 2. *num.* 7. Sayt. *de cenſur. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 19. Laazar. *ſect.* 4.*quæſt.* 17. *num.* 2. Marcel. Vulpe *dict.cap.*2.*num.* 13. me citato *in hoc loco* Eſcouat *d. tract.*2.*p.*2. *quæſt.*2. §. 3. *num.* 24. tum quia † Superiot non poteſt ſuis 74
eenturis ligare eaiſteotes in alieno tetritorio, *cap.* 2. eum *ibi* notatis, *de conſtit.* reſolutis per Bonacinam *de cenſuris, diſp.* 1.*quæſt.* 1.*punct o* 11. *à num.*6. tum quia
†excommunieatio lata ſub eonditione, vt ſatisfa- 75
eiat infra certum tempus, ligat ſi pendeote conditiooe efficiatur alterius ſori, gloſ. *verb. impedire*, *in cap. præterea*,*il* 2.*de appellat.* recepta per Innoc.& Abb. ibi, Obligatio in monitoriis conſtituta ad reuelandum, ineipit à die, & hora qua publicatur mooitorium, eacepto primo die, modò eodem die monitorij ootitia habeatur; tempus eoim conſtitutum in mooitoriia incipit eurrere à die ſcieotiæ, Hentiq. *dict.cap.*18. §.6. Suar. *tom.*3.*diſput.* 20. *ſect.* 3.*num.* 13. Bonacin. *in var.tract at.tract.*6. *par.*1. §.7.*num.*2.Diana *par.*3.*tract.*5.*reſolut.*95. Raynaud. *dict.p.*1.*cap.* 1. *quæſt.* 14. Lazzar. *ſect.*2. *quæſt.* 1. *num.*2. vbi *num.*4.tenet in mooitorio lato ad denuntiandum iniuſtum rei alienæ deteotorem intra quindecim dies, ooo comprehendi primum diem, niſi fortè dicatur, hinc ad quintedecim dies; hac enim forma loqueodi videtur terminus ſtatim inchoari.

Qui non denuotiat iotra tempus præſeriptum in 76
edicto, tenetor elapſo eo tempote denuntiare quamprimum commode poteſt, quia termioos noo apponitur ad finiendam obligationem denuntiandi, ſed ad eam ſolicitandum; Nauar. *cap.* 25. *num.* 46. Soat. *dict. ſect.*3. *num.* 13. Fr. Emman. *in ſumm. par.*1. *cap.* 79. *num.* 18. me citato *in hoc loco* ooiiſſimè Eſcouar *in tractatib. ſelectiſſimis*, *tract at.* 2. *par.* 2. *quæſt.* 1. *num.* 27. Valet. Reginald. *dict. lib.*24.*num.*63. Lazzat. *dict.quæſt.* 2. *num.* 7. Diana *reſol. moral. pao.*3. *tract.*5. *reſol.* 95. me citato *in hoc loco* Raynaud. *d.p.* 1. *quæſt.* 14.*verſ. difficultas ſecunda*, vbi in eootrarium eitat Pbiliatch. Vgolin. & Naldum; quia elapſotermioo ſemper teoetur ſub excommunicatione deountiate, Graffis *in deciſ. aureis par.*1. *lib.*4. *cap.*18. *num.* 10. Lazzar. *ſect.* 2. *quæſt.* 4. *num.* 8. oiſi impotentia, vel alia ioſta cauſa tenereiur, qua ſablata ſub eadem excommunicatioois obligatione deouotiare obligatur, ea Suar. ac Fr. Emmao. *dict is locis*, & Laaaar. *dict. quæſt.* 4. *num.* 5. & tune non denuntiando toties incurriteacommunicat iooem, quoties eommodè poteſt denuntiare, quia tot ſunt eenſuræ, quot ſunt moraliter,

& formaliter actus contra recepmm, ſeu quor ſunt tranſgrationes formaliter, & moraliter, iuxta reſolura per Bonacin. *d. quæſt.* 1. *puncto* 5. *à num.* 2. Sed equior videtur opinio, quam Nauar. Lazzar. & alij ſequuntur, dum videntur ſupponere, quod iſte talis maneat in eadem excommunicatione non denontiando intra triennium, & aliam nouam non incurrat, referr, & ſequitur me citato *in hoc loco* Theophil. Raynaud. *d. part.* 2. *cap.* 1. *quæſt.* 14. *verſ. monetur quarto*, & probabilem iudicat Diana *d. part.* 3. *tract.* 5. *reſolut.* 95.

77 Sed ao terminus in monitorio præfixus prorogari poſſit ex iuſta voluntate partis, ad cuius inſtantiam conceſſum eſt monitorium, Iudice interim prorſus inſcio, ac ne taciè quidem conſentiente in prorogationem poſt habitam eius notitiam? Quidam exiſtimarunt terminum huiuſmodi prorogati poſſe, quia monitorium in gratiam partis eſt conceſſum, vt ab iniuria indemnis ſit; ſi ergo pars vltra cedat iuri ſuo, & ſicut poteſt obligationem proſus remittere, ita eam prorogei vltra terminum præfixum à Iudice, nihil obſtabit quominus licear frui beneficio partis, cui Præſul monitorium concedens velificari voluit. Ita Nauiz *dict. lib.* 3. *num.* 55. Toler. *in inſtruct. lib.* 1. *cap.* 9. *numer.* 5. Suar. *de cenſur. tom.* 5. *diſp.* 1. *ſect.* 6. *num.* 9. Hurtado etiam *de cenſur. in communi diſſic.* 26. *num.* 113. Alij verò contrarium ſuſtinent eo moti fundamento, quia communicatio non poteſt ſuſpendi, nec impediri quominus ſuo tempore effectum habeat, niſi ſit in ſuſpendente iurisdictio; hæc autem non eſt in parte, ad cuius inſtantiam conceſſum eſt monitorium: igitur non poteſt vim eius ſuſpendere, quod faceret ſi elapſo termino à Iudice præfixo, puſſet inducias elargiri ei, quem monitorium viget ad nunc exequendum, ex horum numero ſunt Sylueſt. *in ſumm. verb. excommunicatio* 2. *notab.* 1. *caſu* 13. Nau. *in man. cap.* 27. *num.* 15. Nald. *in ſum verb. excommunicatio num.* 25. Sayr. *de cenſur. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 20. Inter vtramque opinionem mediam viam aſſumit Raynaud. *dict. part.* 1. *cap.* 1. *queſt* 24. *verſ. eſt quarta difficultas*, dum ait ante factum tenendam eſſe ſecundam ſententiam, quippe ſ. eutiorem, ſed poſt factam primam ſententiam eſſe ſatis ſecuram, poſſeque approbari abſque ſcrupulo.

78 Monitoria hæc non dicuntur ſtatuta, ſed mandata generalia, vel ſ. eciala, lata ab homine, quæ morte, aut remotione concedentis ab officio, expirant, antequam incurrantur in excommunicationem, Naua. *in man. cap.* 27. *num.* 2. Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi cap.* 1 *num.* 18 Hentiq *dict. cap.* 1. §. 4. *in princip.* vbi etiam quod dum edicta per modum viſitationis promulgantur, expirant, non quidem ſtatim poſt ſex dies, inter quos iuber denuntiare, ſed finito viſitationis tempore, aut paulo poſt, quamuis publicentur per parochias Vrbis, vbi reſidere ſolet Epiſcopus.

79 *Decimotertiò*. Impotentes ad reſtituendum non tenentur denuntiare, vt per citatos ſuprà *num.* 47. quibus addo Marcel. Vulpe *dict. cap.* 2. *numer.* 22. vbi tol dit quòd ille dicitur non poſſe reſtituere non ſolùm qui eſt in extrema neceſſitate, ſed etiam qui commodè non poteſt ſine probabili damno bonorum ſuorum altioris ordinis, qualia ſunt vitæ, ſalutis, honoris & famæ, niſi ille, cui facienda eſt reſtitutio, non ſit in eadem, & æquali neceſſitate, vt quia oportet eum viuere indecenter, niſi reſtituantur ei ſua bona ablata, vel iniuſtè detenta, latè Raynaud. *d. p.* 1. *c.* 2. *queſito* 3.

80 *Decimoquartò*. Monachi, & Fratres Regulares ſcientes rem, de qua in monitorio, ſi non reuelant, non ſunt excommunicati, quia ſunt exempti à iuriſdictione Ordinariorum, qui decernunt huiuſmodi monitoria, Marcel. Vulpe *d. c.* 2. *num.* 14.

Decimoquintò. Non tenetur denuntiare, qui rem habet ſibi deb.tam, cum ſunt creditores ipſo antetiores, quia Iudex Eccleſiaſticus intendit tantum obligare ad reſtitutionem, id quod non poteſt retineri abſque peccato, iſte autem benè poteſt rem huiuſmodi ſibi debitam retinere. Ita Comitul. *reſp. moral. lib.* 3. *q.* 39. Ferdinand. *p.* 4. *exam. c.* 5. *n.* 13. Dian. *reſp. moral. p.* 3. *tract.* 5. *reſol.* 20. quos refert, & ſequitur Raynaud. *d. p.* 1. *c.* 2. *q.* 6. 81

Decimoſextò. Non tenetur etiam denuntiare vi monitorij ad finem reſtitutionis, qui rite rem præſcripſit, quia per vſucapionem & præſcriptionem rea fit propria vſucapientis, & præletibentis. Ita Nau. *conſ.* 35. *n.* 8. *de ſent. excom.* Auila *de cenſur. p.* 2. *c.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 2. *illat.* 3. Raynaud. *d. p.* 4. *c.* 2. *q.* 7. 82

Decimoſeptimò. Non tenetur etiam denunciare, qui bona fide rem alienam pretio numerato emit à latrone, negata, aut non ſperata refuſione pretij. Ita Rebell. *de obligat. Iuſtitiæ p.* 1. *lib.* 1. *q.* 9. *num.* 6. Sanch. *de matrim. lib* 2. *diſp.* 41. *a num.* 27. Sayr. *in claui Regia lib.* 10 *tract.* 1. *c.* 3. *n.* 5. Raynaud. *d. part.* 1. *cap.* 2. *quæſt.* 10. vbi ſubdit quòd bona fide emiſſe is dicitur, qui inuincibiliter ignorans rem fuiſſe furto ſubductam, aut eſſe alienam, appendit pro ea pretium: vel qui conſcius rem fuiſſe furto ſubductam, tamen cum à latrone numerato pretio accipit eo animo vt domino reſtituat; ſi contingat illum comparere, alioquin eam ſibi retenturus. Qui enim à latrona bona fide emit, quamuis iuxta opinionem Couarr. Medinæ, Molinæ, & aliorum teneatur rem à fure emptam domino comperto reddere, etiam cum pretij diſpendio ſi dominus nolit illud refundere, nec poſſit reſcindendo contractum rem latroni reddere, vt pretium à ſe datum recuperet; attamen iuxta ſententiam valde probabilem poteſt contractum reſcindere, & pretium ſuum quod aliter perderet, recuperare. Ita Nau. *in man. cap.* 17. *n.* 12. Philiarch. *de officio Sacerd. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 18. Valent. 1. 2. *diſput.* 5. *q.* 6. *puncto* 4. Leſſi. *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 14. Rebell. *de obligat. Iuſtit. p.* 1. *lib.* 2. *q.* 9. *n.* 3. Torres *tom.* 2. *diſp.* 13. *dub.* 2. Bonacin. *de contract. diſput.* 2. *de reſtit. q.* 4. *puncto* 2. 83

Decimooctauò. Reuelare ad Epiſcopi monitorium nullo modo tenetur, vbi quis rem ſuam detentam ab aliquo propria auctoritate, ſine ſcandalo tamen, accepiſſet, eo quòd via iudiciaria ei ſuccurri non poſſet. Ita Franc. Viui. *decif.* 223. *num* 4. & 5. *lib.* 2. Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 67. Padil. *in l. cum quidam*, 17. *C. de iuris & facti ignor.* quos & alios refert Cacer. *var. reſolut. tom.* 2. *c.* 10. *n* 39. licet enim ex intereſſe rem meam occupare, quotics Iudicis auctoritate ſuccurri non poſſet, ita ut per viam Iuris & iuſtitiæ non poſſem conſequi ius meum, Nau. *in man. c.* 17. *n.* 112. & *conſ* 1. *n.* 9. *de iniur. & damno dato*, plures per Cancer. *d. c.* 10. *n.* 35. 84

Aduertendum tamen duxi, quod cum huiuſmodi monitoria ſint remedium ſubſidiarium, & concedi non ſolitum, niſi cum probationes aliæ haberi non poſſunt reuelandi obligatio extendi videtur ad omnes cuiuſcumque ſint, quomodocumque, & qualitercumque ſciuerint, quare licet ſupradictæ exceptiones addiderim, quia ab aliis poſitas reperio, præmoueri tamen volui, ne qui ita illis ex ſe fidat, vt ſtatim ex iis ſecum iudicet; nam ſi indiſtinctè, & incautè hoc faciat, fruſtratoria remanerent monitoria, quod in præiudicium non ſolum ea petentium, vel etiam

etiam animarum eorum, qui aliquid ſciunt, vergere poteſt; cautela igitur præcipua erit, qui aliqua prædictarum exceptionum vti poſſe conſuetit, noo ſibi videre, ſed peritum conſulere, & idoneum Confeſſarium, qui rei veritate petpenſa poſſet ſibi dicere teneatur ne, an non teneatur reuelare. Illud demum te ſcire volo quòd qui cum teuetur denuntiare furem, non denuntiat, non ſolum incuttit excommunicationem, ſed ioſuper teuetur reſtituere damnificato. Ita Aragon. 2 2.q.70.art.1. Auila *de conſtr. p.2.c.5.diſp.4. dub. 3. concl. 8.* licèt in rigore contrarium ſit verius, prout ſuſtinent Theophil. Rayoaud. *de monit.p.1 c.3. q.24.* & nouiſſimè Diana *moral.reſol. part.5. tract.13. reſol.68.*

85 Cætera ad materiam litterarum monitorialium ad finem reuelationis, ſub excommuoicationis pœna pertinentia, luculentiſſimè ſcripſit Petrus Anton. Lazzatius *in ſuo tractatu de monitoriis*, & ttadunt Ioan.de Neuiz.*in ſua ſylua nupt. lib.3. verb.monitoria*, Nauarr.*in repetit.cap. inter verba* 11. *quæſt.3. concl.6. coroll.66.* Franc. Mate. *Delphin. deciſ.*850. & 82.*cum ſequenti*, Achil.de Graſſis *deciſ.6. de ſententia excommunicat.* Zerola *in praxi Epiſcop.part.1. verb.excommunicatio, pag.* 134. Gutiet. *canonic. libr.* 1. *cap.* 11. Quatanta *in ſumma Bullary,verb.excommunicationes, ad finem renuntiationis*, Henriq. *in ſumm. lib.3. cap.* 18. Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p.3. cap.7. n.13.cum ſequentibus*, Campan. *in diuerſ.Iuris Canonici rubr.11. cap.15. à n.* 88. Aloyſ. Rice. *in praxi rerum fori Eccleſiaſtici dec.*267.*cum ſequentibus in prima edit. & reſolut.*233.*cum multis ſequentibus in ſecunda editione*, Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi c.*45. & 46.nouiſſimè Carraſc. *in aliquas leges noua recop c.*4. *de cenſuris monitorialibus*,Marcel.Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccleſiaſt.c.*2.

ALLEGATIO XCVII.

Epiſcopus an poſſit noua miracula approbare, & Sanctorum reliquias publicè venerandas exponere?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus quòd non habeat poteſtatem; & iuriſdictionem examinandi, & approbandi noua miracula, qua fundamenta oſtenditur.*
2 *Contrarium verius.*
3 Concil. Trident. ſeſſ. 25. de inuocar. & venerat. Sanct.*declaratur.*
4 Cap.1. de Reliq. & venetation. Sanct. *declaratur.*
5 *Canonizatio Sanctorum ſolo Romano Pontif.eſt reſeruata.*
6 *Teſtes diligenter examinandi ſuper miraculis Sanctorũ & de ſingulis circumſtantiis reſpondere debent, & rationem reddere tenentur, & non ſufficiunt ſingulares.*
7 *Miraculum dicitur mirum factum.*
8 *Miraculum vt propriè dicatur qua requirantur? oſtenditur.*
9 *Miracula examinandi poteſtas ſolo Epiſcopo, non tamen alio inferiori competit.*
10 *Reliquias Sancti etiam antiqui nondum canizati, non licet Epiſcopo approbare.*
11 *Reliquia inuenta alicuius Sancti in Sanctorum numerum iam diu relati,cognoſcente, & approban-*

te Epiſcopo,etiam publicè coli poſſunt.
12 *Preces ſolemnes,& publicas fundere non licet defuncto non canonizato.*
13 *Nemini licet publice, aut ſolemni caſu abſque Sedis Apoſtol. auctoritate perſonam non canonizatam venerari,* & n.14.
15 *Reliquias Sancti ab Eccleſia canonizati competit Epiſcopo in ſua diœceſi approbare.*
16 *Epiſcopus extra ſuam diœceſim exiſtens poteſt facultatem concedere,vt in ea publicè reliquia alicuius Sancti canonizati collocentur veneranda.*
17 *Reliquias nouiter inuentas approbandi an ſint Sanctorum iam canonizatorum?refertur modus.*
18 *Reliquiarum ſancti canonizati qua certitudo veritatis requiratur, vt huiuſmodi Reliquia venerari poſſint? oſtenditur.*
19 *Decretum nouiſſimum S.Congreg.refertur.*

PRo parte negatiua, quod ſcilicet Epiſcopus non habet poteſtatem, vel iuriſdictionem ad prædicta miracula examinanda, facit ratio text. *in c. audiuimus in* 1.*de reliq. & vener. Sanct.* vbi teptobat Romanus Pontifex, & reprehendit quoſdam venetantes quendam, qui fuit occiſus, & concludit his verbis, *cum etiamſi per eum miracula fierent,non liceret vobis ipſum pro Sancto abſque auctoritate Romana Eccleſia venerari.* Facit etiam text.*in c.venerabili,de teſtib.* vbi ſummus Pontifex imptobat probationes quaſdam factas eſt Abbate quodam Ciſtercienſi de vita cuiuſdam Religioſi, & eas committit faciendas quibuſdam delegatis. Faeit denique Bulla Leonis X. lecta, & publicata in Concil. Lateranen. eiuſdem Pontif. tempore congregati, vbi inhibentur ſacri verbi Concionatotes noua, & conficta miracula prædicare, & reuelationes, niſi à Romaoo Pontif. fuerint approbata? quibus forſan fundamentis in hanc partem inclinare videtur Dominus meus Felix Contelor. *in addit. ad* Iacob. Caſtellan. *de canonizat. Sanctorum q.3.art.1.* Philiarch. *de officio Sacerd. tom.1. p.2. lib.3.c.9. verſ. quinò*,Ioan Baptiſta Sign. *de reliquis & venerat. Sanctor.c.3.in princ.* Dominic. *Anſoſſ. de ſacrarum Reliq. cultu §.22.n.42.* 1

His tamen non obſtantibus affirmatiua pars verior eſt, quam probat Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de innocat. & verat. Sanct.* ibi, *Nulla etiam admittenda eſſe noua miracula,nec nouas Reliquias recipiendas, niſi eadem cognoſcente,& approbante Epiſcopo,qui ſimul atque de his aliquid compertum habuerit,adhibitis in conſilium Theologis,& aliis pijs viris ea faciet,quæ veritati,& pietati conſentanea indicauerit*;referunt Mate.Antonin. *var.reſol.lib.1.reſol.*112. *caſu* 42.Piaſec.*in praxi Epiſc. p.2.cap.3.num.*18.*verſ.miracula*, Franciſ.Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.part.2.cap.* 1.*num.*21. me citato *in hoc loco* Homobon. de bonis *de examine Eccleſiaſtico tractat.*12. *cap.*3. *queſit.* 16.*ſupp.*2. nouiſſimè Lauret.de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopum Regulares pag.*252.*verſ.ad* 1t. 2

Non obſtat ſi quis dixerit verba illa Concilij Trident. eſſe tantum intelligenda de miraculis Sanctorum Canonizatorum, quia reſpondetur eius verba, *nulla etiam admittenda noua miracula*, eſſe vniuerſalia, & comprehendere omnia miracula facta per Sanctos ante, & poſt Canoaizationem, iuxta reg.*l.1. §. generaliter, ff. de legatis præſt. & l. pretio, ff. de public.in rem actione*,cum ſimilibus, & ita cenſuit *Sacra Congregat. Concilij de menſe Ianuary* 1626. nam mihi inſtanti & quærenti, *an diſpoſitio Concilij citato loco intelligenda eſſet de miraculis perſona etiã non cano-* 3

nizatæ, an vero de miraculis Sanctorum canonizatorum? reſpondit de omnibus eſſe intelligendã; prout habetur in originali reſponſione apud me aſſeruata, de qua memini *ad c. vlt. n. 3. de reliquiis & vener. Sanctor.* Franciſ. Carraſc. *ad leges nouæ recopil. c. 5.* Quicquid aliter reſpondere conetur D. meus Felix Contelor. *d. cap. 5. n. 14. verſ. & ex his.*

4 Nec etiam obſtant quæ ſuprà pro parte negatiua expendebamus; nam ad *cap. audiuimus* reſpondetur, quòd ideo ibi reprehenſi fuerunt quidam homines eò quod diabolica fraude decepti quendam in ebrietate occiſum venerarentur, & deciſio illius text. eſt non licere venerari, ſeu colere quemquam, etiamſi miracula fecerit, niſi auctoritas Romani Pontif. interueniat; vnde eo ligitur in eu text. Epiſcopo non adimi facultatem faciendi informationes miraculorum: nam licèt Epiſcopi canonizare non poſſint, poſſunt tamen capere informationes de vita, & moribus, & miraculis illius, qui beatificari & canonizari petitur, Dom. Contelor. *d. tract. de canonizat. Sanctor. c. 4. n. 20.* in actu enim de quo agimus, tria diuerſa conſiderari debent, videlicet examen miraculorum, quod Epiſcopus facere poteſt, iuxta ſupradicta. Et beatificatio, per quam Beatus declaratur Ciuis, non tamen dies mortis, nec officium in eius memoriam celebratur, nec etiam illi Eccleſia dedicari poteſt, Maluef. *de canoniz. Sanctorum dub. 1. n. 20.* Beatificatis enim adhuc non Canonizatis deferri ſolum poteſt is cultus, & veneratio, quam Summus Poot. in eius beatificatione præſcripſit, D. Contelor. *d. tractat. de Canoniz. Sanctor. cap. 22. n. 2.* Et denique Canonizatio, quæ ſolo Romano Pont. Eccleſiæ Capiti, & Chriſti Vicario in hac Militanti Eccleſia eſt reſeruata, vt reſoluunt plures per me citati *allegat. 50. n. 43.* Intellige quantum ad ipſius canonizationis decretum, & iudicium, non autem reſpectu cæterorum actuum, ſiue iudicialium, ſiue extraiudicialium, præcedentium ipſam Canonizationem, quales ſunt inquiſitiones de moribus canonizandi, perueſtigationes de forma Sanctitatis, examina teſtium ſuper probitate, vitæ humilitate, patientia, caſtitate, conſtantia Fidei, & charitate erga Deum, & proximum; iſta enim, & ſimilia cum non reperiantur ſoli Romano Pontif. & Sedi Apoſt. reſeruata tanquam relicta diſpoſitioni Iuris communis, ab Epiſcopis, & eorum legitimis Vicariis fieri poſſunt, vt optime reſoluit D. Contelor. *d. tract. cap. 4. n. 21.* ſubdens infirmationes & proceſſus huiuſmodi factos per Epiſcopos, aut eorum Vicarios, vel ab eis deputatos, ſeruatis de iure ſeruandis, legitimos eſſe, & validos, eiſque plenam fidem adhibendam, aduertit tamen *n. 22.* quod non conſueuit, licet poſſit Sedes Apoſtolica procedere ad alicuius canonizationem ex ſolis proceſſibus factis auctoritate Ordinaria, ſed vlterius requirit proceſſus factos auctoritate Apoſtolica. Et *n. 24.* aſſerit Superiores Religiooum, ſeu earum Prælatos nullam habere iuriſdictionem, vel auctoritatem in fabricando proceſſu ſuper ſanctitate vitæ, & miraculis alicuius Religioſi, qui ſubiectus ſit, nec aliquam fidem illis dari ſi proceſſum fabricauerint: & multo minus inferiorem Epiſcopo, vel habentem quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem poſſe manus apponere. Vnde Mulſeſ. *conſ. 46. n. 21. cum ſeqq.* quem refert D. Contelor. *d. tr. c. 5. n. 23.* tenet quod licet hæc procedant de ſtylo; de iure tamen ex ſolis proceſſibus ab Ordinario rite, & recte fabricatis poſſe Papam ad canonizationem proceedere.

5 Ad text. verò *in d. c. venerabili*, reſpondetur ideo Summum Pont. ibi commiſiſſe Coriſopiten. & Trecor. Epiſcopis, vt ſigillatim examinarent teſtes producendos ſuper vita, & miraculis piæ memoriæ M. Abbatis Ciſterc. quos Abbas, & Monachi eiuſdem Ordinis iam examinauerant, quia eos ſine debita diligentia & minus iudicialiter, prout oportebat, examini ſuppoſuerunt.

Nam ſuper miraculis, quæ omnimodo ad canoni- 6
zationem alicuius requiruntur, cum ſint ſignia ſanctitatis propter influentiam virtutis in facientem miracula, ſeu in impetrantem. Triumph. *de poteſt Eccleſ. q. 15. art. 4. verſ. 2.* Molfeſ. *conſ. 46. num. 42. & 43.* D. Contelor. *d. tract. c. 14. num. 16.* teſtes diligentiſſimè ſunt examinandi, nec ſufficit aliquem deponere de vno miraculo, & alterum de altero, ſed requiritur, vt frequentia miraculorum probetur à pluribus teſtibus, Maſcard. *de probat conel. 262. n. 39. cum ſeqq.* cuius tamen opinionem reprobat D. Contelor. *d. tract. de canoniz. ſanctor. c. 18. num. 10. cum ſeqq.* aſſerens fieldem locus foret, impoſſibile eſſe aliquem Sanctum canonizare, niſi ipſe de cuius canonizatione agitur, eoſdem teſtes ſemper ſecum duceret, qui viderent ipſum facientem miracula, & poſtea de miraculis teſtificarentur; & ideo melius *num. 3. cum ſeqq.* tenet ad indirectam miraculi probationem, ſeu ad probandum miraculum duos teſtes conteſtes, & idoneos, regulariter loquendo, ſufficere; etiamſi ſint domeſtici, vbi agitur de probando aliquo facto domeſtico, vel eius Religionis, in qua vixit, & deceſſit ille Sanctus de cuius canonizatione agitur, & *num. 17. cum ſequent.* concludit miraculum aliquando probari per vnicum teſtem fide dignum, quando ſcilicet ex natura miraculi illud non poteſt probari niſi per vnicum teſtem, vt eucnit in reuelationibus, & apparitionibus illius, de cuius canonizatione agitur, & ſimilibus; & quando ipſe teſtis deponit de miraculo in ſua perſona perpetrato, quando aliter probari non poteſt; vel quando cum dicto vnius teſtis concurrunt indicia & adminicula, ex quibus Iudex poteſt animum ſuum informare quod teſti ſit credendum, vt puta ſi cum dicto teſtis vnius de viſu concurrat publica vox & fama prout ata ſaltem per duos teſtes. Et non probant. niſi etiam rationem reddant, quia hæc tranſcendunt naturam, Rebuff. *de reprob. teſtium n. 460.* Marc. Ant. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neap. c. 49. n. 3. in vltima impreſſ.* vbi etiam cum Abb. *in d. c. venerabili.* reſoluit quòd teſtes diligenter examinari, & de ſingulis circunſtantiis reſpondere debent, quod etiam tenet Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. d. c. 3. num. 17. verſic. nec credendum*, Lauret. de Franchis *d. tractat. pag. 249. verſ. 6. & in verſ. ad 7.* monet huiuſmodi miracula ſumma diligentia examinanda eſſe ob plurimas, quæ de ſuper exoriri ſolent, difficultates, vt diſcernantur vera à ludificatoriis; & deo Concil. Trid. in admiſſione nouorum miraculorum, Epiſcoporum, Theologorum, & aliorum piorum virorum operam requiſit, & *pagin. 252. verſ. ad 10.* refert quòd quando miracula fieri dicuntur in aliqua Eccleſia ſeculari, ſine Regulari virtute factarum Imaginum, ſtatim Epiſcopi mandant operiri Imagines, ianuas Eccleſiæ claudi, & impediunt concurſum hominum ne miracula publicentur, niſi prius per teſtes legitimes fuerint ſufficienter probata, & proceſſus, ſiue aliquid huiuſmodi mittatur ad Papam, & *in verſ. ad 12.* tenet quod tam ſeculares, quam Regulares admittentes nouæ miracula ponſint poſſint ab Epiſcopo. Et hac de re plura aduertit D. Contelor. *d. tract. c. 25. n. 62 cum ſeqq.* quòd ſcilicet debent rutare de veritate dicenda, & ſigillatim examinari, & cauſam ſui dicti etiam non interrogati reddere, & *n. 77. cum ſeqq.* diſputat an debeat examinati ſuper interrogatoriis, ſi fuerunt inſerta in remiſſoria?

Miracu

7 Miraculum enim dicitur, mirum factum, vel quaſi admiratione plenum, & probari poteſt, quando probatur aliquid, quod vires naturæ ſupetat, Maſcard. *concl.*1066. *à n.*1. Caſtell. *de canoniz. Sanctor. quæſt.*6. *verſ. quare quid ſit miraculum*, Viguet. *in inſtit. Theolog. cap.*9. §.2. *verſ.*1. *tit. de miracul. definit. & eſſent fol.*103. plures relati per D. meum Contelor. *d. tract.*
8 *de canoniz. Sanct. c.*16. *à princ.* †quòd vt proprie dicatur, quatuor concurrere debent. *Primò*, vt ſupra dicebamus, quod ſit ſupra naturam, ſicut de Virga Moyſis mutata in colubrum, & de aſina loquente ad Balaam, ex *c. cum ex ininncto, de haret. in*6. Troil. Maluet. *de canon. Sanct. dub.*3. *num.*4. Caſtell. *eod. tract. quæſt.*6. D. Contel. *in ſimili tract. cap.*17. *n.*2. Nam illud, quod per cauſas natutales fieri poteſt, non eſt miraculum, Bart. *in tract. de teſtib. n.*57. *Secundò*, quod appareat illud ex Deo, non ex arte contingere; neque ex Diabolo: nam miracula quandoque fiunt per malos, *cap. teneamus, cap. prophetauit*, 1. *quæſt.*1. Sic Balaam ſceleratus atiolus Spiritu Dei prophetauit. *Numer. c.*22. Saul deprauatus Rex ſimile donum à Deo obtinuit *Reg.* 1. *cap.*10. Caiphas peſſimus Pontifex, & Chriſti hoſtis acettimus per eius mottem humano generi redemptionem eſſe paratam diuino Spiritua nunciauit, *Ioann. cap.*21. Iudas proditor gratiam habuit miraculorum, Anath. *in quæſt. ſacra ſcriptura quæſt.*32. Couatruuias *de vera prophetia lib.*1. *c.*16. Et aliis etiam Gentilibus, & Infidelibus datam eſſe miraculorum gratiam referunt S. Thom. 2. 2. *quæſt.*172. Suar. *p.*3. *q.*14. *tom.*2. Maiol. *dierum canicular. tom.*1. *colloq.*2. Perez *in laurea Salmantina certam* 1. *de Deo trino, & vno, dub.*1. *c.*1. *n.*33. *& dub.*2. *cap.*1. *& certam*4. *c.*3. quos refert nouiſſimè Torreblanca *in practic. Iuris ſpiritualis lib.*1. *c.*11. *ex n.*14. *& n.*12. Raph. de la Torre *to.*2. *q.*90. *art.*2. *diſp.*8. *n.*8. Caſſan. *in Catalog. gloriæ mundi p.*3. *conſ.*49. *verſ primo quod ex Deo*, Caſtell *d.q.*6. *in princip.* idem Torrebl. *de iure ſpirit. lib.*1. *cap.*9. *à princ.* D. Contel. *d. tract. c.*17. *n.*1. Et quod miracula per malo edi poſſunt, expreſsè fatentur Thom. Valdenſ. *in opere Sacr. tom.*1. *tit.*24. *cap.*168. *ex num.*1. Raph. de la Torre *tom.*2. *de vit. oppoſ. Relig. qn.*90. *art.*2. *diſp.*8. *num.*8. Perez *in laurea Salmantina cert.*2. *dub.*1. *cap.*1. *ex num.*32. *& cert.*4. *dub.*1. *c.*3. Maluend. *de Antichriſto lib.*6. *cap.*1. *& lib.*7. *cap.*15. *Tertiò*, quod effectus fiat præter ſolitum, & conſuetum modum cauſandi, Ioan. *cap.*9. *de cæco nato*, vbi fecit lutum, quod non ſolum non eſt illuminatiuum, ſed obcæcatiuum; & ſic iuſtificatio impij non eſt opus mitaculoſum: nam conſuetus eurſus iuſtificationis eſt, vt Deus moueat animam, & homo conuertatur, D. Thom. 1. 2. *q.*113. *art.*10. *Quartò*, quod ſit ad corroborationem Fidei; & ideò ea, quæ fiunt miniſtetio hominum, & non tenduot ad confirmandam Fidem, non ſunt dicenda miracula, Maſcard. *concl.*64. *n.*9. *Quintò* vt fiat ad bonum finem, vt patet in Languido Ioan. cap. 5. *Vade, & noli amplius peccare*; & de paralytico, ſeu hydropico Luc. *cap.*13. *Remittuntur tibi peccata tua. Sextò* vt rarò, S. Auguſt. *tract.*14. *in Ioan.* vbi ait quotidiana viluerunt, gloſſ. *verb. paucitate in cap. legitimus* 93. *diſt.* Multa ad rem nouiſſimè Lauret. de Franch. *in controuerſ. inter Epiſcopum, & Regulares pag.*246. *verſ. ad* 2. *reſp.* vbi *in verſ. ad* 3. *reſp.* plura cumulat ad quæ fiunt miracula. Nam miraculorum poteſtas eſt vnum ex præcipuis ſignis, quibus Deus vſus eſt ad ſtabiliendam fidem. Card. Bellarm. *tom.*1. *lib.*4. *de notis Eccleſ. cap.*14. *& tom.*2. *lib.*2. *de Sacram. Confirm. cap.*2. Thom. Boſſi. *de ſignis Eccleſ. lib.*4. *cap.*6. *pag.*107. *& lib.*5. *cap.*1. *& lib.*20. *c.*1. *fol.*310. Corin. *in Actis Apoſtol. c.*2. *num* 44. Anton. Poſſeuin. *in bibliothec. tom.*1. *lib* 2 *c.*37. Bern. Alderete *de antiq. Hiſpan. lib.*2. *cap.*15. Torreblanca *dict. cap.*11. *num.*9. Maluet. *de canoniz. Sanct. dub.*3. *num.*41. *verſ.*4. *& vltimo*, Caſtell. *eod. tract. quæſt.*6. *in princip.* At D. Contel. *dict. cap.*17. *num.*6. & Molfeſ. *conſ.*46. *num.*45. tenet quòd non eſt neceſſe vt miraculum fiat ad fidei corroborationem. De probatione mitaculorum latè D. Contelor. *dict. tract. capite* 18. Et an ſint neceſſaria miracula ad canonizationem *capite* 19. & quid in vita & poſt mottem *capite* 20.

Ex quibus *primò* colligitur huiuſmodi poteſtatem 9
examinandi miracula ſolo Epiſcopo, non tamen alij inferieri etiam quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habenti competere, vt probare videtur Conc. Ttid. *d. loc.* in illis verbis, *Nemini licere, niſi recognoſcente, & approbante Epiſcopo*, &c. ponderando dictionem illam, *niſi*, quæ vim habet taxatiuæ dictionis, vt reſoluunt per me citati *tract. de dictionib. & claus. d.*184. Ponderandu etiam verbum illud, *nemini*, quod importat omnimodam excluſionem, Ego ipſe *dict.*179. Facit denique quia ibi fit mentio Epiſcopi, vnde excluditur inferiot, Titaquel. *de retract. connent. gloſſ.*9. *num.*9. Ex quibus ita in termiois concludunt Marc. Anton. *var. reſol. lib.*1. *reſol. vlt. caſu* 42. Homobon. de Bonis *de exam. Eccleſ. tract.*12. *cap.*3. *quæſt.*15. *ſuppoſ.*1. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.*563. *in* 1. *edit. aliàs reſol.* 485. *in* 2. *edit. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol: deciſ* 397. *num.*1. *p.*4. nouiſſimè me citato *in hoc loco* D. meus Felix Contelor. *dict. tract. de canoniz. Sanct. cap.*4. *num.*24.

Secundo colligitur nullo modo licere Epiſcopo ap- 10
probare Reliquias perſonæ nondum canonizatæ, ac eas publicè venerandas exponere, vt probat text. *in cap. fin. de reliq. & vener. Sanct.* quatenus habet Reliquias denuò inuentas publicè abſque Summi Pont. licentia non eſſe adorandas; cui deciſioni, cùm ſit derogatum per Conc. Trid. *dict. loco*, eum oportetet ſpecificam fieri de ea mentionem, cum clauſula deſumptá ex Concilio generali Lateranenſi, non eſt detogatoria, iuxta per me reſoluta *alleg.*33. *num.*24. Quare ita tenent Suar. *tom.*1. *in* 3. *part q.*25. *art.* . *diſp.*55. *ſect.*2. *verſ. ſed quæret aliquis*, Sayt. *in Claui Regia lib.*4. *c.*7. *num.*3. *verſ. & qui*, Valet. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.*19. *num.*6. *in fine*, Azot. *inſtit. moral. part.*1. *lib.*9. *cap.*8. *quæſt.*8. *& part.*2. *lib.*1. *cap.*26. *quæſt.*4. *& lib.*5. *cap.*6. *quæſt.*1. Sanch. *in præcept. Decaleg. tom.*1. *lib.*2. *cap.*43. *num.*10. Fr. Lumman. *quæſt. Reg. tom.*3. *quæſt.*55. *art.*1. *in fine*, Emman. do Valle de Moura *de enſalmis, & incantat. ſect.*2. *cap.*3. *num.*34. me citato *in hoc loco* Diana *morat. reſol. part.*2. *tract.*1. *miſcel. reſol.*51. *verſ. quæritur ſecundo*, Tulench nouiſſimè *in expoſ. Decal. lib.*1. *cap.*9. *dub.*6. *num.*22. *verſ. infertur tertiò*, vbi *in fine, huius num.* cum Caſt. Palao *tom.*2. *tract.*8. *diſp.*1. *punct.*3. *num.*8. tenet probabilius & tutius eſſe tenere imagines & Reliquias vitorum non canonizatorum
etiam in Altati priuato collocati non poſſe: † niſi eſ- 11
ſent alicuius Sancti antiqui; nam *Sacra Congreg.* cenſuit *illas, quæ fuerint antiquæ, habendas eſſe in illa veneratione, qua hactenus fuerunt*, refert Bonac. *in primum Decalogi præceptum, diſp.*3. *quæſt.*1. *punct.*4. *num.*4. *verſ. dixi*, vbi cum Sanch. & Suar. idem dicit de Reliquiis, quæ per antiquam Eccleſiæ traditionem, aut vniuerſalem Eccleſiæ conſenſum approbatæ ſunt; quia huiuſmodi approbatio æquipollere videtur canonizationi, cum præſens canonizationis forma antiquitus non eſſet in vſu, & *eodem num.*4. *verſ. an autem*, reſoluit poſſe Epiſcopum noo ſolum in diœceſi, verùm etiaoi extra diœceſem Reliquias approbare, & licentiam concedere vt publicè imponantur. Antiquas Reliquias vocat Baptiſta Signius *de Reliq. & venerat. SS. c.*3. *in princ.* illas quæ ſunt exploratæ virginis; nouas

quotum eorpora non eſt adhuc declaratum an ſint necne Sanctorum vera, & propria? & ſubdit Concil. Later. *in dict. cap. fin.* loqui de Reliquiis non canonizati, ſeu Sancti non cogniti, Cone. verò Trid. de SS. canonizatis, & Azor *d. c.8. q 9.* ſimiliter intelligit loqui *Conc. Lateran.* de oouis Reliquiis, Conc. Trid. de antiquiis SS. Reliquiis, ſequitur Dominic. Anfoſſi, *de Sacrarum Reliquiarum cultu §.2 5. n 42.* addens Conc. Trid. loquens de Reliquiis nouiter inuetis, intelligi de Reliquiis nouiter repertis. ſuper quibus nulla oritur dubitatio; nam ſi aliqua ſuborietur dubitatio, vult prius eſſe tecurrendum ad Sedem Apoſt. Ber. *conſ.285. n.8. vol.3. p.2.* vbi tenet Reliquias iouentas habendas eſſe ac venerandas pro Reliquiis illius Sancti nominati in ſcriptura publica cum illis reperta, ſecus ſi eſſet priuata; Iac. de Graff. *lib.5. de ſent. excomm. conſil.17. n.26.27.& 28.* vbi quòd Conc. Latetan. loquitor de Reliquiis nouis, Conc. Trid. de Reliquiis SS. numero aggregatis, refert hæc & alia D. meus Felix Contelor. *d. cap.5. num.14.*

12 Illud tamen aduertendum duxi, quod ſi reliquiæ fuerint denuò inuentæ alicuius, qui iam pridem fuerat in Sanctorum numerum relatus, coli poſſunt etiam publicè, prius tamen eas cognoſcente, & approbante Epiſcopo, vt reſoluit Azor. *d. quæſt.8.*

13 Neminem publico, aut ſolemni cultu abſque Sedis Apoſt. auctoritate, debere perſonam non canonizatam venerari probat text. *in c. vlt. de reliq. & vener. ſanct.* ſecus autem ſi priuatis precibus, vt per gloſſ. *verb. Sedis Apoſt. in cap. vnico eod. tit. lib.6.* Innoc. *in cap.1. in fine*, Hoſt. *n.11. illo tit. in antiq.* Zabar. *in d. cap. vlt. n.5. verſ quarto*, & Anchar. *num.2.* nouiſſimè Trullench *in expoſit. Decal. lib.1. cap.9. dub.6. per tot.* Iacob. Caſtellan. *de canoniz. Sanct. quæſt.9. art.1.* vbi D.Contelor. *n.23.* Cardin. Tuſcb. *verb. canonizatio concluſ.1.* Ideò licere in ſecrero alicui defuncto, quem Sanctum credit, preces portigere, vt pro ſe apud Deum intercedat, tenent plures, quos refert & ſequitur D. Contelor. *in dict. tractat. de canonizat. Sanct. cap.22. num.6.* Pro ſolemni autem, & publico cultu intelligendus eſt ille cultus, qui fit publicus ratione loci, vt puta ſi fiat in loco publico, ſeu coram aliis, vt obſeruat D. Contelor. *dict. tract. cap.22. num.7.* vbi *numero 9.* aduertit *in d. cap.2. de reliq. & veneras. Sanct. verb. publicè*, ſecundùm veram ſignificationem, & ex ſubiecta materia imp ortare idem ac palam, & prohibere cultum in loco publico; & reptobat illorom opinionem, qui volunt *in d. cap.2.* prohiberi publicum cultum, id eſt, cultum, qui fit à perſona publica nomine Eccleſiæ, vt puta Sacerdote, vel alio Eccleſiæ miniſtro. Vnde ex *d. cap. vlt.* directè iam colliges non licere ſolemnes preces aut publicas fundere defuncto non canonizato, ſeu beatificato, vt vltra Innoc. & Abb. *citatis locis*, tenent S. Anton. *in ſumm. part.3. tit.12. cap.8. §.1.* Catho *in ſumma ſummarum tom.3. lib.1. cap.17. verſ. tertium dictum*, Bertrand. *conſ.285. part.2. ſeu vol.6.* † nec licere feſtum celebrare, nec nomen eius in litaniis nominare, nec imaginem cum diademate, nec Templa, aut aliatia erigere, nec eius imaginem in templo oratorio, ſacriſtia, vel alio loco affigere, & venerari, obſeruant Cardin Bellarmin. *de ſanctorum beatitudine controu.7. generali lib.1. cap.10. num.1.* Luyſ. Turrian. *in 2.2. S. Thoma diſp.17. dub.11.* Philiarch. *d. tom.1. p.2. lib.3. cap.9. verſ. tertio.*

Quando quis beatificatus eſt, & conceſſa fuit facultas vt Sacerdotes certæ Religionis poſſint de illo Miſſam celebrare, an in tali caſu omoes Sacerdotes ſæculares poſſint celebrare Miſſam de eo Beato in Eccleſia aſſignata in decreto Beatificationis? Negatiuam pattem ſuſtinent Aloyſ. Turrian. & Molfeſ. quos refert, & ſequitur Diana *d. part.2. tract.1. miſcel. reſolut.55.* vbi multis comprobat; oouiſſimè D.Contelor. *dict. tract. de canoniz. Sanct. cap.22. num.2.* vbi ſic air *Hinc fit non licere ſolemnes, aut publicas preces porrigere, aut in litaniis, vel Martyrologio deſcribere, aut canere Miſſam; nec Templa, aut Altaria erigere, aut ſepulchra extruere cum Angelorum comitatu, minuculorum delineatione, vel ſimili ſigno. Nec ornare Eccleſias, & ad eas imitare fideles: aut defuncti ſepulturarum viſitantibus quadam ſignu plumbea tradere, ſicut euntibus ad ſepulchra Sanctorum. Nec cereos, aut lampades ad eius corpus accendere. Nec in die obitus in diuino Officio ſolemniter efferre. Nec pingere imaginem cum miraculo, ſeu reuelationibus, vel cum diademate ſine radiis, & Laureolu, ſen cum claritate, vel lumine veniente deſuper: cum hæc claritas videatur apponi ad ſignificandum, quod ille, qui eſt depictus cum tali lumine, ſit in gloria, vel ad denotandum peculiare aliquod ſignum, quo Deus oſtenderit defuncti ſanctitatem, aut in Templo, Oratorio, Sacriſtia, vel aliquo loco publico affigere imaginem. Nec defuncti veſtes, carnes aut cupillos infruſtra publicè ſcindere, vel tanquam Reliquias aſſernare, vel eas applicare ad depellendas infirmitates. Nec publicè tangere Coronas, ſiue Roſarias corpus defuncti, quia huiuſmodi cultus eſt ordinatus ex conſuetudine Eccleſiæ in honorem Sanctorum approbatorum. Nec ieiunium in vniuerſitate, collegio, monaſterio, vel in Conuentu in defuncti memoriam indicere. Vel in die obitus pulſare campanas. Vel feſtum celebrare ab operibus manualibus abſtinendo: quicquid in eius memoriam Deo vacare, & peculiariter laturi licitum eſſe affirment Bellarmin. d c.10. de Sanctorum beatitudine, & Carbo in ſum. tom 3. lib.1. verſ. octauum, Sanch. in Decal. lib.2. c.43. n.8.* &c. Et idem D.Cootelor. *d. c.22. n.5.* ibi: *Licet ceſſante ſcandalo defuncti manus oſculari, quia oſculatio manus eſt actus indifferens, nec directè arguit cultum, aut venerationem, vel Sanctitatem cum fieri poſſit propter amorem: quod oſculatio fieret, vel fieri crederetur ad Sanctitatem denotandam, crederem non licere pedes, ac manus, defuncti publicè oſculari, niſi defunctus eſſet Summus Pontifex*, &c.

Vtrùm autem poſſint in loco vbi corpus defuncti ſepulrum eſt, affigi votiuæ tabellæ, & alia huiuſmodi in ſignum gratiæ receptæ? Affirmant Viguer. *in inſtu. Theolog. tit. de virtute Fidei cap.10. §.1.* Andr. Molfeſ. *conſ.45. n.33.* Luyſ. Turrian. *de Fide, Spe & Charit. diſp.27. dub.10. in fine*, Trulench. *dict. dub.6. num.7.* Contrarium tamen meriò tenet D.Contelor. *in addit. ad* Iacob Caſtellan. *quæſt.9. art.1. num.29.* quia non licet aliquem pro Sancto abſque auctoritate Sedis Apoſt. publicè venerari, vt habetur *in dict. cap.1.* hæ autem tabellæ, & huiuſmodi ſimilia affiguntur in teſtimonium ſanctitatis, & eſt quædam publica veneratio, quod & nouiſſimè cenſuit *Sacra Congregat. generalis & vniuerſalis inquiſitionis in decreto* ad calcem huius *alleg.* relata & aduertit Trulench *loco proximè citato*, quod & nouiſſimè ſuſtinet idem D.Contelor. *d. tract. cap.21. num.4.*

14

15 *Tertiò* colligitot Epiſcopo competere in ſua diœceſi approbare Reliquias Sancti ab Eccleſia canonizati, & illo approbante ranquam veras, & ad illum Sanctum pertinentes poſſe abſolutè venetati, vt colligitur ex Concil. Trident. *dict. loco* noniſſimè me citato *in hoc loco* Nauarr. *in Lucernu Regul. verb. Reliquia pag.126.* Cui reſolutioni non obſtat *dict. cap. fin.* quia loquitur de Sancto non canonizato, Concilium verò de Reliquiis Sancti canonizati. Quare ita reſoluunt Philiarch. *de offic. Sacerd. part.1. lib.3. cap.9. ad finem*, Suat. *dict. diſp.55. ſect.2. verſ. quarer*

uliquis

aliquis, Azor. *d.* 9.8. Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta lib.* 1 *cap.* 4 *num.* 1. Sanch. *dict. cap.* 43. *num.* 14. vbi
16 etiam tenet † poſſe Epiſcopum extra ſuam diœceſim exiſtentem, abſque aliqua Epiſcopi diœceſis licentia eam approbationem facere, & facultatem concedere, vt in ſua diœceſi publicè Reliquiæ collocentur venerandæ; quia cum iuriſdictio hæc non ſit inter partes exercenda, non eſt contentioſa, ſed voluntatis, iuxta tradita p.t eund. Sanc. *de Matrim. lib.* 3. *diſputat.* 19. *num.* 7. Quare hanc eandem amplectitur Fagund. *d. cap.* 4. *num.* 8. *verſ. non poteſt*, me citato *in hoc loco* Diana *moral. reſol. par.* 2. *miſcel. reſolut.* 51. *verſ. quæritur quinto*, Nauar. *dict. verb. Reliquiæ, num.* 2. *&* 3.

17 Modus autem quem proponit Concil. Trid. *citato loco* approbandi Reliquias nouiter inuentas, & iudicandi an ſint Sanctorum iam canonizatorum, vt publicè ad venerationem proponantur, hic eſt. Simul atque repertæ fuerint, Epiſcopus adhibitis in Conſilium Theologis, & aliis Viris piis eo faciet, quæ pietati, & veritati conſentanea iudicauerit: quòd ſi aliqua grauior quæſtio ſuper iis orta fuerit, totum negotium reſeruabit ad Concilium Prouinciale Metropolitani antequam illud diſtimat, cuius ſententiam expectet: hæc in Concilio Trident. cuius auctoritate obſeruat Sanch. *d. c.* 43. *n.* 15. teneri Epiſcopum ad hanc Reliquiarum approbationem faciendam Theologos conſulere, & aliquos Viros pios, ac doctos, illorum tamen ſententia audita ſolius Epiſcopi eſſe decidere, quia Concil. Trid. tantùm petit vt eos conſulat, non vt ſuffragium ferant, ſequitur Pagund. *d. cap* 4. *num.* 4. Bonacin. *de legibus diſp.* 3. *quæſt.* 1. *puncto* 4. *num.* 5. Diana *d. tract.* 2. *miſcel. reſol.* 51. *verſ. quæritur tertiò*, vbi reſoluunt vota Theologorum ita eſſe conſultiua, vt Epiſcopus poſſit decernere aduerſus eorum placita, me citato *in hoc loco* Nouar. *dict. verb. Reliquiæ num.* 5. Quidquid dicat Azor. *dict. cap.* 8. *quæſt.* 8. aduertit tamen Fagundez *eod. cap.* 4. *num.* 5. quòd ſi grauis aliqua quæſtio ſuboriatur; ita vt res deducenda ſit ad Concilium Prouinciale, eiuſque ſententia expectanda, tunc deciſio non erit Epiſcopi, ſed Concilij Prouincialis: quia Trid. Concilium non petit conſilium prædicti Concilij Prouincialis, ſicut petit Theologorum, ſed ſententiam: & quod tunc non ſatis erit ſi Metropolitanus, & omnes in Concilio congregati ſeorſim ſententiam ſuam dicant, ſed opus eſſe vt Patres collegialiter ſint congregati.

18 Dubitari non abs re poterit, quæ certitudo veritatis Reliquiarum *Sancti canonizati requiratur, vt huiuſmodi Reliquiæ venerari poſſint? Reſpondet Diana *moral. reſol. p.* 2. *tract.* 1. *miſcel. reſol.* 51. *verſ. quæritur primò*, eſſe neceſſariam certitudinem moralem deductam ex probabilibus argumentis, non autem euidentiam, & argumenta infallibiliter concludentia, & citat Ambroſ. de Morales *in* 1. *p. hiſtoriæ generalis Hiſpaniæ lib.* 17. *cap.* 5. *in fine*, narrantem inuentionem Sanctorum corporum, quæ Cordubæ inuenta ſunt *anno* 1575. & *lib.* 13. *c.* 37. loquentem de Cruce ab Angelis fabrigata tempore Regis Alphonſi cognominati el caſto. Sub diſtinctione autem melius reſoluitur quæſtio, aut loquimur de cultu priuato, & tunc ſatis eſſe, ſi Vir pius & fidelis Reliquias tradiderit, reſolnit Azor. *d. cap.* 8. *quæſt.* 8. quem videtur ſequi Fagondez *d. cap.* 4. *num.* 6. & vlterius ſatis eſſe primatum teſtimonium Viri pij ſi ſit digni, vel aliam rationem & coniecturam ita probabilem, vt prudenter iudicentur illæ Reliquiæ eſſe Sancti canonizati, vel per vniuerſum conſenſum & traditionem Eccleſiæ, vel per canonizationes ſummi Pontifici tradunt Vaſquez *de adoratione imaginum lib.* 3. *diſp.* 3. *cap.* 8. *num.* 114. Sanch. *dict. cap.* 43. *num.* 13. Si verò loquamur de cultu publico, abſque dubio dicendum eſt Epiſcopis ſingulis in ſuis diœceſibus competere approbationem Reliquiarum ſancti canonizati, & poſt eam approbationem, & teſtimonium, quo iudicent illas eſſe moraliter veras, & ad illum Sanctum pertinere, publicè venerari poſſunt, vt docent citati ſupra *n.* 13. quibus adde Fagundez *d. c.* 4. *n.* 7. vbi *n.* 8. cum Sanch. *d. cap.* 43. *num.* 18. reſoluit quòd quando Reliquiæ ſuot approbatæ per Bullam Apoſtol. aut teſtimonium Epiſcopi Diœceſis, à qua tranſlatæ fuerunt, non poteſt Epiſcopus diœceſis, ad quam tranſferuntur, eatum veritatem iterum examinare, an ſint eæ reliquiæ, quæ tali approbatione continentur, vt ſic licentiam præbet vt collocentur in ſua diœceſi publicè venerandæ, & *num.* 10. obſeruat eum Suar. *tom.* 1. *in* 3. *part. S. Thomæ quæſt.* 25. *art.* 6. *diſp.* 55. *ſect.* 2. *verſ. at verò*, & Sanch. *d. cap.* 43. *num.* 19. Quod ſi debita præmiſſa diligentia res maneat anceps, ac dubia, an ea reliquiæ ſint alicuius Sancti canonizati, vel per vniuerſum conſenſum Eccleſiæ ac traditionem, vel per publicum Sedis Apoſt. teſtimonium, abſtinendum eſt à cultu illarum: non eamen ſunt contemnendæ, ſed ſeruandæ ſeparatim in loco decenti quoad vſque de veritate conſtet. & *num.* 12. cum Sanch. *d. cap.* 43. *num.* 12. tenet quòd ſi Reliquiæ Sancti canonizati permixtæ ſint cum aliis perſonarum nondum canonizatarum, ita ve diſcerni, ac dignoſci non poſſint, non poteſt Epiſcopus eas tunc approbare, ac publicè venerandas proponere.

Feria V. die 2. Octobris MDCXXV.

In Generali Congregatione S. Romanæ Vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram S. D. N. D. Vrbano Diuina prouidentia Papa Octauo, ac Illuſtriſſimis & Reuerendiſſimis DD. S. R. E. Cardinalibus, aduerſus hæreticam prauitatem Inquiſitoribus generalibus à Sancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

VM Sanctiſſ. In Chriſto Pater, & D N.D. Vrbanus, diuina prouidentia Papa VIII. die 13. Martij 1625. decretum ediderit ioſrafetipti tenoris, videlicet:

Sanctiſſ. D. N. ſollicitè animaduertens abuſus, qui irrepſerunt, & quotidie irrepere non ceſſant in colendis quibuſdam cum ſanctitatis, aut martyrij fama, vel opinione defunctis, qui, etſi neque Canonizationis, neque Beatificationis honore inſigniti ſint ab Apoſtolica Sede, eorum tamen Imagines in Oratoriis, atque Eccleſiis, aliiſque locis publicis, ac etiam priuatis, cum laureolis aut radijs, ſeu ſplendoribus proponantur, miracula, & reuelationes alteque beneficia à Deo per eorum interceſſiones accepta, in libros verum ab ipſis geſtarum enarrantur, & ad illorum ſepulchra, Tabellas, Imagines, & res alias beneficia accepta teſtificandi, & lampades, & alia lumina appoſuntur. Voluſque proinde huiuſmodi abuſibus pro debito officij paſtoralis occurrere, re etiam cum Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem in vniuerſa Republica Chriſtiana Generalibus Inquiſitoribus, communicata, & maturè conſideratu, ac diſcuſſa, declarauit, ſtatuit, & decreuit, ne quorumuis hominum, cuiuſcumque ſanctitatis, ſeu martyrij fama (quantacumque illa ſit) defunctorum Imagines, aliaque prædicta, & quodcumque aliud veneration em, & cultum præ ſe ferens, & indicans,

in Oratoriis, aut locis publicis ſeu priuatis, vel Eccleſiis tam ſecularibus, quàm Regularibus, cuiuſcumque Religionis, Ordinis, Inſtituti, Congregationis, aut Societatis opponantur, antequam ab Apoſtolica Sede canonizentur, aut Beati declarentur, & (ſi quæ oppoſita ſunt, amoueantur, prout ſtatim amoueri mandauit.

Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros eorumdem hominum, qui ſanctitatis, ſiue martyrij fama, vel opinione (vt profertur) celebres è vita migrauerint, geſta, miracula, vel reuelationes, ſeu quæcumque beneficia tanquam eorum interceſſionibus à Deo accepta continentes, ſine cognitione, atque approbatione Ordinarij, qui in iis recognoſcendis, Theologos aliſque pios, ac doctos viros in conſilium adhibeat, & ne deinde fraus, aut error, aut aliquid nouum, ac inordinatum in re tam graui committatur, negotium inſtructum ad Sedem Apoſtolicam tranſmittat, eiuſque reſponſum expectet. Reuelationes verò, & miracula, aliaque beneficia ſupradicta, quæ in libris horum hominum vitam, & geſta continentibus, hactenus ſine recognitione, atque approbatione huiuſmodi impreſſa ſunt, nullo modo approbata cenſeri vult, mandatque ſua Sanctitas.

Ad horum hominum ſepulchra vetuit etiam, ac inhibuit, tabellas, atque imagines ex cera, aut argento, ſeu ex alia quacunque materia, tam pictas, quàm fictas, atque exculptas, appendi, ſeu affigi, & lampades, ſiue alia quæcumque lumina accendi ſine recognitione ab Ordinario omnino, prout ſupra facienda, Sedique Apoſtolicæ referenda, ac probanda.

Declarauit, quod per ſupraſcripta præiudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, quæ aut per communem Eccleſiæ conſenſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per Patrum, virorumque Sanctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcientia, ac tolerantia Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij, colantur.

Vt autem præmiſſa diligentius obſeruentur; Vniuerſis & ſingulis, tam Ordinariis, quàm hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus diſtrictè præcipit, vt in ſua quiſque Diœceſi, vel Prouincia ſedulò perquirat, ne ſine approbationibus prædictis, Imagines commemoratis ſignis exponantur, aut miracula, reuelationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliáve contra ſuperius diſpoſita fiant: tranſgreſſores verò, ſi regulares fuerint, priuationis ſuorum officiorum, ac vocis activæ, & paſſiuæ, necnon & ſuſpenſionis à diuinis, ſi verò Clerici ſeculares, priuationis pariter ſuorum officiorum, ſuſpenſionis à diuinis, & ab adminiſtratione Sacramentorum, executioneque ſuorum Ordinum reſpectiuè, aliſque arbitrio prædictorum Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum pro modo culpæ infligendis pœnis plectendo. Qui autem libros impreſſerint, aut imagines pinxerint, ſculpſerint, ſeu quoquomodo affinxerint, vel formauerint, cæteraque artificia circa præmiſſa qualitercumque delinquentes, prædicta omnia admittant, & inſuper pecuniariis, aliſque etiam corporalibus pœnis, iuxta criminis grauitatem eorundem Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum arbitrio efficiantur. Contrariis quibuſcunque non obſtantibus.

Et ne præmiſſorum ignorantia poſſit ab aliquo prætendi, voluit, vt Decretum huiuſmodi, ſeu illius exemplum ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum Vrbis, ac in Acie Campi Floræ affixum omnes proinde arctet, atque afficiat, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatum fuiſſet, quodque præfectum tranſumptis, etiam impreſſis manu Notarij publici ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides habeatur, quæ præſentibus haberetur, ſi forent exhibita, vel oſtenſa.

POſtmodum verò idem ſanctiſſ. D. N. à quibuſdam reuocari in dubium accepit, an Tabellas, & Imagines, quas in poſterum offerri contigerit, recipere, & antea oblatas conſeruare liceret Sanctitas Sua, quæ tantummodò ve-

luit, occurrendo abuſibus, qui irrepere videbantur, ceriorem parare viam ad eorum in terris gloriam, quorum ſanctimoniam diuina Clementia placuerit admirandis operibus illuſtrare, re prius cum Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem generalibus Inquiſitoribus communicata, præſenti Decreto declarauit; Quòd ſicut nunquam prohibuit, nec ſua intentionis fuit prohibere oblationem, receptionemque Tabellarum, & Imaginum huiuſmodi, ita, vt nulli deinceps hæſitationi locus relinquatur, ſtatuit in præfatiarum, & decernit, vt quoties ad aliquam Eccleſiam, aut Oratorium, locumve alium publicum ſecularem, ſeu regularem Tabellæ, & Imagines, aliudve ſimile quiſpiam detulerit, ac interceſſione hominum inter Sanctos, vel Beatos, non aſcriptorum, quamuis eum martyrij, vel ſanctitatis fama diſmortuorum, optata, ſe impetrauiſſe dixerit, liceat Eccleſiaſticis perſonis, Eccleſiarum, locorumque prædictorum cura Præpoſitis, Tabellas, & Imagines, ſiue pictas, ſiue ex quauis materia fictas, atque aliqua quæcunque collatæ gratiæ fidem facientia ſimul cum deferentis, aliorumque qui conſcij fuerint atteſtationibus recipere, atque approbantibus Ordinariis, ad quos referre ſtatim omnia teneatur, in ſecreto aliquo, ſeorſum ab Eccleſia, loco cuſtodire, ibidemque iam anota collocare, & aſſeruare, vt ſi quando Dominus ſalutem virorum merita Beatificationis, ſeu Canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent huiuſmodi ſanctitatis qualeſcumque probationes Apoſtolicæ Sedis iudicio tunc examinandæ, Contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Ioan. Antonius Thomaſius S. Rom. & vniuerſ. Inquiſitionis Not.

Anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto, Indictione octaua, Pontificatus S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ octaui, die verò 30. menſis Octobris, ſupradictæ Literæ, ſiue Decretum affixum, & publicatum fuit ad Valuas Principis Apoſtolorum Vrbis, ac in Acie Campi Floræ, vt moris eſt, per me Brandimartem Latinum, prælibati Sanctiſſ. D. N.PP.Curſorem.

ROMÆ, *Ex Typographia Reuer. Cam. Apoſtol.* 1625.

Refert nuniſſimè poſt aliquas huius tract. impreſſiones Lauret. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopum, & Regular. pag.* 242. *cum ſeqq.*

Decretum S.Cong. Rituum ſuper immemorabili.

Sacra Rituum Congreg. S.D. N. decreuit immemorabilem probatam ſuper cultu, & veneratione alicuius Sancti non canonizati, nec beatificati, non ſuffragari ad effectum quòd de illo poſſit concedi Miſſa, vel Officium, ſed in ſpecie, & in illo loco eſſe probandam immemorabilem quoad cultum cum Miſſa & officio, & ita in poſterum ſeruari mandauit die 20. *Nouembr.* 1628.

Decretum eiuſdem S. Congreg. ſeruandum in recipiendis informationibus pro cauſis beatificationum, & canonizationum Seruorum Dei.

Sacra Rituum Congreg. prohibet omnibus & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis tam ſecularibus, quam Regularibus, etiam S. Ioannis Hieroſolymitani, & Societatis IESV, *vel aliorum quamcumuis ſpecialis nota dignorum, ne audeant ipſi per ſe, aut per alios aperire informationes ſuper ſanctitate, aut miraculis alicuius Sancti, neque vllo modo*

exqui-

exquirere atque obtinere ad hunc effectum extraiudiciales teſtificationes, aut ſubſcriptiones ſub pœnis arbitrio Sacræ Congreg. infligendis. Quòd ſi Superiori, Sacriſtæ, ſeu alteri officiali illius Eccleſiæ, in qua requieſcit corpus ipſiuſmet defuncti, vel alterius etiam Eccleſiæ, fuerint revelata aliqua miracula, ſiue prophetiæ dona, poſſint ea recipere ſub ſigillo ſecreti ab ipſis tantum relatoribus, in quorum gratiam contigiſſe narrabitur: teneantur tamen quamprimum commodè poterunt eadem deferre, vel obſignata tranſmittere Epiſcopo loci cum expreſſa declaratione quod revelationes, ſic vt ſupra recepta, non faciant aliquem probationis gradum etiam cuiuſuis longiſſimi temporis curſu. Quod decretum cum fuerit ad notitiam S. D. N. Vrbani VIII. deductum, Sanctitas ſua illud approbauit, ac imprimi, & vbique publicari mandauit die 12. Martij 1631.

E. Epiſcopus Portuenſis Card. Pius.
T. Tegrinius Epiſc. Aſſiſſien. Secret.

Iſta & alia S. Congregationis & S. D. N. Vrb. VIII. decreta referunt poſt primam huius tract. impreſſionem D. Felix Contelor. *dict. tract. de canonic. Sanctor. cap. 25. n. 19.* & nouiſſimè Truleneh *in expoſit. Decal. lib. 1. cap. 9. dub. 6. num. 26. cum ſeqq.*

ALLEGATIO XCVIII.

Epiſcopus an poſſit numerum Religioſorum, vel Monialium in quolibet monaſterio ſtatuere?

SVMMARIVM.

1 *Religioſorum, & mulierum numerus in quolibet monaſterio is tantum conſtitui debet, qui ex propriis monaſteriorum reditibus, vel conſuetis eleemoſynis ſuſtentari poſſit.*
2 Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Regularib. cap. 3. *declaratur.*
3 *Ordinarij in monaſteriis ſibi ſubiectis, & etiam exemptis numerum Monialium ſtatuere debent in quolibet monaſterio, qua commodè ibi ſuſtentari poſſint ex Bulla Greg. XIII.*
4 *Deciſio Sacræ Congreg. refertur.*
5 *Qua Paulus V. & S. Congreg. Greger. XV. & S. D. N. Vrbano VIII. approbantibus circa certum numerum Religioſorum vnicuique monaſterio præfigendo ediderint, oſtenditur à numero 6. 7. 8. & 9.*
10 *Puella cauſa educationis in monaſteriis monialium, an & quando recipi poſſint, oſtenditur ex S. Congregationis deciſione.*

1 IN Monaſterio, & Domibus tam virorum, quàm mulierum, is tantum Religioſorum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui ex propriis monaſteriorum redditibus, vel ex conſuetis elemoſynis pro modo, & facultate loci commodè ſuſtentari poſſint, vt habetur in Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. c. 3.* quod antea diſpoſitum erat *in cap. vnic. §. ſanè, de ſtatu Regul. lib. 6.* per quæ tuta ita tenent Nauar. *in tract. de redit. Eccleſ. q. 1. monit. 62.* Zetol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. moniales, §. 6. pag. 256.* Stephan. Quaranta *in ſumma Bullary verb. monaſteria monialium pag. 359.* Fr Emm. *queſt. Regul. tom. 2. q. 48. art. 1.* Azor. *inſtit. moralium part. 1. lib. 13. cap. 9. queſt. 1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 202.* Campan. *in dineſ. Iur. Canon. rub. 12. cap. 16. num. 7. & 14.*

Inter ius antiquum *in d. cap. vnico*, & nouum Concilij Trident. *in d. cap. 3.* ea reperitur differentia, quia illud loquebatur tantùm de Monialibus Ordinum non Mendicantium, præcipiens ne reciperentur, niſi quot poſſint de ipſorum monaſteriorum bonis, ſeu prouentibus abſque penuria ſuſtentari, hoc verò poſtmodum extendit ad omnes Regulares tam maſculos, quàm fœminas, atque etiam Mendicantes; in quibus 2 certus numerus ſtatui non poſſit pro facultate bonorum, vel introituum, eo quod iis carere debent, nihilominus ſtatuendus eſt habita conſideratione ad conſuetas eleemoſynas, quibus valeant commodè ſuſtentari. Deinde ad ipſum poſteriotibus ſummorum Pontificum Conſtitutionibus confirmatum auctumque fuit: refert me citato *in hoc loco* Tamb. *de iure Abbat. diſp. 5. quæſt. 1. num. 1. verſ. notat autem*; nam Pius V. *in Conſt. ſua*, ioeip. *Circa paſtoralis officij. Dat. Rom. apud S. Petrum ann. Incarnat. Domin. 1566. quarto Kal. Iunij* diſtinctè præcipit, *ne plures Moniales intra eorum monaſteriis recipiantur, & admittantur, ſiue recipi, & admitti permittantur, quàm ex propriis redditibus ipſorum monaſteriorum, vel conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari poſſint.* Denique Greg. XIII. *Conſt. ſua*, ineip. *Deo ſacrus ann. 1575.* iniunxit Ordinariis, † *vt prafatum ſtatuam numerum in monaſteriis ſibi ſubiectis, & etiam in* 3 *exemptis*, ſequentibus verbis: *Eleemoſynarum vero predictarum contributionem, & applicationem durare, & valere decernimus, ac ſuos effectus ad plenum ſortiri debere, donec numerus Monialium, etiam Tertiariarum huiuſmodi (quem per ipſos locorum Ordinarios, etiam in monaſteriis ab eorum cura, & regimine quomodocumque exemptis cum illarum ſuperiori interuentu, ſtabiliri, & ordinari, neque ſupra illum numerum aliàs recipi poſſe etiam de conſenſu ſuorum Superiorum, volumus, & mandamus) ita imminutus fuerit, vt reliqua Moniales, & Tertiaria ex propriis redditibus monaſteriorum ipſorum, vel conſuetis eleemoſynis, ſe commodè ſuſtentari queant*, &c. refert Piaſec. *in praxi nona Epiſc. part. 2. cap. 3. num. 55. in fine*, ex quibus verbis colligit Nauar. *in cap. ſtatuimus num. 57. verſ. tertio nota, 19. queſt. 3.* & me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſtico tract. 12. cap. 3. queſt. 15. reſol. 3. pag. 455.* vbi citat Saneh. *in præcept. lib. 7. cap. 23. num. 3.* Ordinarios locorum ſub pœna peccati mort. ad id faciendum obligari, ſuleitus verbis *in dict. Conſt.* appoſitis, ſibi *ſuper quo Ordinariorum conſcientiam oneramus*; me citato addit Tamburin. *d. quæſt. 1. num. 4.* quòd huiuſmodi numerus Monialium ab Ordinario præfigendus eſt in monaſteriis ſibi ſubiectis; in aliis verò, quæ Regularibus ſublecta ſunt, ab Ordinario, cum interuentu tamen Superioris Regularis præfixio fieri debet. Pro monaſteriis Monialium Regni Portugaliæ quomodo præfixio huiuſmodi facienda eſſet, teſcripſit *Sacra Congregatio*, cuius deciſionem tetuli *de Iure Eccleſiaſt. vniuerſ. lib. 1. cap. 44. num. 19.* & illius meminit Tamburin. *d. quæſt. 1. num. vlt. verſ. pro monaſteriis.*

Clem. VIII. *in Decretis de Reform. Regul.* incip. *Nullus omninò, ſub die 25. Iulij* 1599. apud Quaranta *verb. monaſteria, & Conuentus §. 12.* ſic ait. *In vnoquoque Conuentu Fratrum is tantum deinceps conſtituatur, & impoſterum retineatur numerus, qui ex redditibus illius propriis, vel ex communibus conſuetis, vel etiam ſingulorum eleemoſynis, aliiſve quibuſcumque obuentionibus in commune, vt præfertur, conferendis commodè poſſit ſuſtentari; redditus vero & ſupradicta omnia in communi loco, ac tuto diligenter aſſeruentur.*

4 De recipiendis autem vitra numerum præfixum modo prædicto edidit *Sacra Congregatio* Regularium ordinationem, quam reperiiſſe apud Impreſſores Camerales aſſerit Piaſec. *dict. cap. 4. num. 55. in fine*, & vidiſſe ſubſcriptam manu Illuſtriſſimi Cardinalis Florentiæ refert Compan. *d. cap. 16. num. 14.* eiuſque verba annecto.

Quemadmodum ſacri olim Canones, & nouiſſimè ſacram generale Couc. Trid. ſumma ratione decreuit, vt in monaſteriis, & Domibus tam virorum, quàm mulierum bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus, vt tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui ex redditibus propriis monaſteriorum, vel conſuetis eleemoſynis commodè poſſit faſtemari; ita quoque Sacra Congregatio ſancta Romana Eccleſia Cardinalium, quæ negotiis, ac conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præeſt, cui antiquius nihil eſt, quam ſalutaria huiuſmodi decreta debita executioni demandari curare, ſæpius locorum Ordinariis reſcripſit vt certum numerum in ſingulis monaſteriis monialium, etiam cura Regularium, ſeu Militiarum ſubiectis, iuxta cuiuſque monaſterij facultates præſcriberent, & ſi qua ſupra ſtatutum numerum reciperentur, duplicem eleemoſynam afferre, & ſupra numerarium totum tenere deberent. Verùm quia in dubium plerumque venit, num ſupranumeraria prædicta aliquibus ex numero in quolibet monaſterio definito, decedentibus in eorum locorum ſubrogari poſſent, aut deberent, eadem Sacra Congregatio, qua peculiariter ſuper ea re ſæpenumero reſcripſit, prouidere voluit, ne quis deinceps dubitationis locus relinquatur, huius generalis decreti tenore ſtatuit, & declarat, moniales, quæ ſupra numerum in quolibet monaſterio conſtitutum recipiuntur, in locum monialium decedentium intra numerum nequaquam ſubrogari, neque impedimento eſſe, quin alia in locum earundem ex numero de mortuarum recipi eo modo valeant quo in ſingulis monaſteriis moniales intra numerum poſſint admitti, quinimò eaſdem ſic ſupra numerum receptas ſupranumerarias ſemper quoad hoc remanere, etiamſi in cæteris ab aliis nihil differant, ſed illis omnibus pares, & æquales iuxta cuiuſque monaſterij inſtitutum eſſe debeant. Declarat inſuper eadem Sacra Congregat. duplicis eleemoſyna nomine intelligi ſemper debere duplicatam ſummam eius, quæ in receptione cuiuſque monialis intra numerum in quolibet monaſterio conſtitutum erogari pro tempore conſueuerit: ita tamen, vt vbi ſumma, qua confertur, minor eſt ſcutis ducentis, ibi ſaltem ratione duplicata eleemoſyna ſoluenda ſint ſcuta quadraginta, & non minus.

Eadem quoque Sacra Congreg. diſtrictè prohibet ne locaper obitum monialium intra numerum decedentium pro tempore vacaturæ cuiquam puellæ ad habitum Regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, niſi ſequuta vera, & reali illorum vacatione, atque ita demum & non antea de eis diſponi, ac in monialis demortuæ locum, promiſſionem aut receptionem in Capitulo, ſeu quouis alio modo fieri iubet, dummodo tunc temporis puella ipſa recipienda, & ætatem habeat idoneam, & cæteras qualitates requiſitas, quibus etiam præditas eſſe debere vult eas puellas, quæ ſupra numerum recipiendæ ſint, iam tunc, cum eis loca, vel promittuntur, vel dantur. Si quid verò contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momenti ſore & eſſe decreuit. Ac nihilominus Abbatiſſas, Prioriſſas, & alios quoſcunque monaſteriorum ſuperiores, qui cuiuſuis puellæ receptioni, vel admiſſioni, aut locorum vacaturorum promiſſioni, ſeu conceſſioni aduerſas præſentis decreti diſpoſitionem conſenſerint, priuationi vocis activæ, & paſſiuæ, aliiſque arbitrio eiuſdem Congregationis infligendis pœnis obſtrictos, & obnixios ſore declarat, ſaluis etiam ſemper, & in ſuo robore permanentibus aliis quibuſcunque ipſius Congregationis decretis aliàs latis, præſenti decreto non contrariis, præſertim circa monialium admiſſionem, & receptionem, ad habitum, & profeſſionem, & circa eleemoſynarum diſpoſitionem, ſolutionem, & erogationem in loco ſtabilia, quibus nullatenus derogare vult, & intendit. Roma die 6. Septembr. 1604. Alexand. Card. Florent.

Paulus V. in decreto de certo Religioſorum numero cuicunque monaſterio, Conuentui, ac domui Regulari præfigendo incip. Sanctiſſimus *ſub 4. Decemb.* 1605. quod referunt Quaranta *dict. verb. monaſteria, & Conuentus pag.* 432. & Caſtellin. *de elect. in addit. pag.* 502. decreuit, & præcipit, *vt in qualibet prouincia quorumcunque, tam Monachorum, quam Mendicantium, & non Mendicantium Regularium intra fines Italiæ, & Inſularum adiacentium, Generales, ſeu Prouinciales, Præſidentes, &c. adhibitis duobus, aut tribus Monachis, Fratribuſue ſui Ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerum vſu peritioribus, bona immobilia, cenſus, redditus, & prouentus omnes, conſuetas item eleemoſynas, & obuentiones tam communes Monaſteriorum, ſconuentuum, & domorum eiuſdem Prouincia, quam etiam ſingularibus perſonæ Religioſis aſſignatas, ſeu permiſſas, in communem vſum deinceps conferendas, decem annorum diuerſorum habita ratione diligenter, maturéque recognoſcant, iis omnibus detractis quæ reparationes, præſtationes, grandines, & ſterilitates conſueuerunt abſorbere, eaque omnia ſcripto fideliter exarata idem Superior, cuius intereſt, in primo Capitulo, ſeu Congregatione Prouinciali coram tribus Iudicibus ab ipſomet Capitulo, vel Congregatione diligendis propona, qui computatis huiſmodi redditibus, eleemoſynis, & obuentionibus vniuerſis, ac oneribus, vt ſuperius detractis, ſedulo examinent quot Religioſi homines in vnoquoque Monaſterio, Conuentu, domo Regulari iuxta regionis, & propriy inſtituti morem, victum & veſtitum in communi habentes, competenter valeant ſuſtentari: tum eorundem bonorum reddituum eleemoſynarum, & quorum præciſam notam ipſimet Congregationi, Capitulove Prouinciali exhibeant, vt in illo diligenter omnibus diſcuſſis cuicunque familiæ, Conuentui, Monaſterij, & domus Regularis quonis nomine nuncupatæ in ſingula quoque prouincia certus eorum tantum perſonarum numerus communi Patrum capitularium voto præfigatur, quæ redditibus, eleemoſynis, obuentionibus, vt ſuperius ſufficienter ali poſſint. Ne vero Superiores, qui id præſtare debent, ſerius, aut remiſſius, quam par eſt muneri ſuo ſatisfaciant, mandauit, ac mandat Sanctitas ſua, vt infra annum à die dati præſentis Decreti computandum, omnia hoc de genere capitulariter geſta in authenticam formam redacta, ad Congregationem Reformationis Apoſtol. ſinguli mittant, &c.*

Gregorio XV. approbante *Sacra Congreg. Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum ſub die* 17. *Auguſti* 1621. reuocat licentias à Paulo V. conceſſas erigendi nouos Conuentus, volens quod de cætero non erigantur, niſi in quolibet eorum ſaltem duodecim Fratres, ac Monachi, ſeu Religioſi habitare, atque ex redditibus, &c. refert Caſtellin. *de elect. cap. 16. in fine.* 6

S. D. N. Vrban. VIII. approbante *Sacra Congregatione Concilij Trident. in Decretis de celebrat. Miſſarum ſub die* 21. *Iunij* 1625. poſt ordinationem datam ad ſciendum quot redditus & eleemoſynas Monaſteria habere debeant, vt ex illis Regulares ea habitantes ſuſtentari valeant, in hæc verba prorupit. *Deinceps verò Monaſteriorum, Conuentus, domus, vel Societatis Religioſorum, ſeu Regularium, vbilibi recipiantur, niſi præter alia ad id requiſita, in ſingulis eiuſmodi locis duodecim, ſaltem Fratres, aut Monachi, ſeu Religioſi, degere, &* 7

& ex redditibus,& cõſuetudinis oleemoſynis,detractis omnibus:vt ſupra detrahendis , competenter ſuſtentari valeant ad præſcriptum Decreti Gregor. XV. hac de re editi. Alioquin monaſteria,& loca huiuſmodi poſthac recipienda,in quibus duodecim Religioſi, vt ſupra,ſuſtentari,atque inhabitare non poterunt,& actu non habitauerint. Ordinarij loci viſitationi,correctioni,atque omnimoda iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelligantur.

8 Poſtea *eadem Sacra Congregat.* ipſomet S. D. N. Vrbano VIII. approbante inter aliquas declarationes quas ſuper prædictis decretis de celebratione Miſſarum in lucem edidit de anno præterito 1626. quoad hoc propoſitum declarauit, vt ſi hæc numeri præfinitio facta non fuit in vim ſimilis decreti ſanctæ mem. Pauli V. abſque tamẽ computatione reddituum cuiuſque Religioſi, eſſe iterum faciendam ſeruata forma vltimi decreti hac de re editi: inſuper declarauit *nouitios poſſe admitti ad profeſſionem in monaſteriis,in quibus habita vt ſupra prafixione numeri commodè ali non poſſunt,ſi alias habiles exiſtant,ac deinde in aliquo alio Monaſterio eiuſdem religionis collocandos eſſe,vbi commodè ali poſſint. Denique cenſuit ſupradictum decretum, vbi cauetur,vt nulli recipiantur Conuentus Regularium,niſi præter alia ad id requiſita duodecim ſaltem Fratres in eis degere,& competenter ſuſtentari valeant,atque alioquin ſubſint iuriſdictioni ordinaria comprehendere eas Religiones,quæ non conſueuerunt onera Miſſarum recipere , vt ſunt Religioſi Capucinorum,ac Societatis* IESV, *pariterque illud habere locum tam in Italia ad quam eſt reſtrictum,quàm extra Italiam.* Quæ quidem decreta, & declarationes deſuper factas originales præ manibus habui, & impreſſas vidi in typographia R. Cameræ Apoſtolicæ.

9 Cùm expletus eſt numerus perſonarum Religioſarum,quæ ali poſſunt ex annuis redditibus Monaſterij,vtrum poſſit aliqua ſufficienter dotata cum ſua dote ſupra illum numerum admitti? In quo dubio affirmatiuam partem tuentur Nauar. *de reddit. q. 1. monitu* 62. Suar. *de Relig. tract. 3. lib. 4. c. 9. n. 17.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 23. n. 194.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 7. c. 23. n. 1. verſ. tertia*, aduertentes Decretum Concilij *d. c. 3.* prohibere, ne, quando Monaſteriũ plures fœminas alere non poteſt quàm in eo iam ſine, admittantur aliæ ſine dote expenſis Monaſterij alendæ,& notat Sanch. *d. n 4. verſ. ſecunda inclinatio*, quod quamuis attento iure antiquo *c. vnic. §. ſanè, de Statu Regul. in 6.* profeſſio Monialis receptæ in monaſterio non Mendicantium vltra numerum earum,quæ ex redditibus Monaſterij,& conſuetis eleemoſynis abſque penuria ſuſtentari valeãt, eſſet irrita: hodie tamen locum non habet, quia conſuetudine abrogatum eſt; cum compertum ſit plures ſæpè admitti, nec vnquam noſtris temporibus auditum ſit in controuerſiam verti valorem profeſſionis, ne dum illam irritari.

10 Puellas etiam cauſa educationis in Monaſteriis, Monialium recipi poſſe, nec obſtare decretum prædictum de numeri Monialium determinatione reſcripſit *Sacra Congregatio Concily Epiſcopo Hieracen.* quod reſcriptum refert Quarant. *tit. verſ. monaſteria monialium*, tenotis ſequentis.

11 *Reuerendiſſ. Domine. Ex Sacra Congreg. Cardinal. Tridentini Concily Interpretum, Amplitudinis tuæ nomine quæſitum eſt, an puellæ in monaſteriis monialium educationis cauſa permanere poſſint. Ij verò ſic conſueuerunt ad te ſcribendum, tam dudum ab eadem Congregat. ſtatutum eſſe nullo Concily decreto prohiberi, quominus puellæ in monaſteriis monialium educẽtur, ſi tamen eadem monaſteria ante Concilium conſueuerint huiuſmodi puellas recipere, ſiquæ à Superioribus mona-*

ſteriorum ſcriptam licentiam impetrarint, atque Abbatiſſæ & reliquarum monialium conſenſus acceſſerit: tunc verò hæ ipſæ puellæ eo veſtitu in monaſteria intromittantur, nullamque ſecum famulam adducant, nec manero in eis poſſint. niſi vſque ad ætatis ſuæ annum vigeſimũ quintum, atque in eis dum erunt eandem ſeruent clauſuræ legem, quam moniales ipſæ, & ſi ſemel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem. Proinde Congregatio his literis imperſtendam tibi hanc facultatem dixit, vt quotieſcunque in iſtia tua Ciuitate, & diœceſi Hieracenſi id expediri Amplitudo tua iudicauerit, poſſit permittere puellas, in monialium monaſteria, in quibus piè, & honeſtè inſtituantur, introduci, adhibitis tamen conditionibus ſupraſcriptis, & bene in Domino valebit.

Amplitudinis tuæ vtfrater,

Philippus Boncompagnus Card. S. Sixti.

ALLEGATIO XCIX.

Epiſcopi, ſeu eius vicary licentia quando ſit neceſſaria in diſpoſitionibus bonorum temporalium à nouitiis faciendis?

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio bonorum temporalium fieri non poteſt à nouitiis, cum primum recipiunt habitum, ſed intra duos menſes ante profeſſionem cum licentia Epiſcopi, vel eius Vicary.*

2 *Doctores referuntur, qui tractant de materia* Concilij ſeſſ. 25 de Regul. c. 16.

3 *Epiſcopus confirmatus, licet non conſecratus, poteſt concedere licentiam, vt à nouitio poſſit fieri diſpoſitio bonorum temporalium.*

4 *Archiepiſcopus conſecratus, etiamſi nondum pallium receperit, poteſt licentiam impertiri in diſpoſitionibus faciendis per nouitios de bonis temporalibus.*

5 *Capitulum Sede vacante poteſt licentiam concedere, vt nouity diſponant de bonis temporalibus.*

6 *Abbates, & alij Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nullique Epiſcopo ſubiecti poſſunt in ſuis diœceſibus licentiam concedere nouitiis ad diſponendum de ſuis bonis temporalibus.*

7 *Prælati Regulares in monaſteriis exemptis, & ſibi ſubiectis non poſſunt facultatem concedere nouitiis diſponendi de ſuis bonis temporalibus.*

8 *Vicarius Epiſcopi, vel quorumcunque Prælatorum iuriſdictionem Epiſcopalem habentium in ſua diœceſi, ac etiam à Capitulo Sede vacante conſtitutus, poteſt facultatem concedere nouitio diſponendi de ſuis bonis temporalibus.*

9 *Licentiam, quam Epiſcopi, vel eorum Vicary concedunt nouitiis diſponendi de ſuis bonis temporalibus, poſſunt alteri delegare.*

10 *Licentia, quam Epiſcopi, & habẽtes Epiſcopalem iuriſdictionem, eorumque Vicary concedere poſſunt nouitiis faciendi diſpoſitiones bonorum temporalium, non exigitur quod ſit in ſcriptis, nec ſatis eſt petita, ſed debet eſſe ob certa.*

11 *Menſes duo profeſſioni proximi, intra quos renũciatio, & obligatio fieri poteſt de licentia Epiſcopi à nouitio, computantur ſecundum quod occurrunt in Kalendario, & ibi vide alia vtilia ſuper hac re.*

12 *Concilium Trid.* ſeſſ. 25. de Regularibus cap. 16.

non habet locum in teſtamentis, donatione cauſa mortis, & codicillis.

13 *Teſtamentum an ante profeſſionem factum ſubſequenti profeſſione rumpatur, & an ante profeſſionem poſſit expreſsè reuocari, oſtenditur.*

14 *Profeſſus Religioſus non poteſt teſtamentum ante profeſſionem reuocare.*

15 *Monachus etiam ad dignitatem Epiſcopalem promotus non poteſt teſtamentum ante profeſſionem factum reuocare.*

16 *Renunciatio, ſeu donatio bonorum facta ab exiſtente adhuc in ſeculo praetextu & intuitu ingreſſus religionis ſtante Concilij Trid. diſpoſitione* ſeſſ. 25. de Regul. c. 16. *an valida ſit non obſeruata illius forma, oſtenditur, & n.* 17.

18 *Concilium Trid.* d. c. 16. *an procedat in mari viginti quinque annis renunciante oſtenditur.*

19 *Concilij* d. cap. 16. *diſpoſitio non habet locum in reſignatione beneficij.*

20 *Renunciatio beneficij, cuius titulo quis eſt ordinatus ante ſuſceptionem habitus, eſt omnino inualida.*

21 *Beneficij renunciatio an infra duos menſes ante profeſſionem poſſit à nouitio fieri, oſtenditur.*

22 *Donationes inter viuos comprehendit decretum Concilij dicto loco.*

23 *Renunciationem officiorum publicorum tẽporalium comprehendit decretum Concilij dicto loco.*

24 *Fideiuſſionem comprehendit Concil. dicto loco.*

25 *Liberationem qua nouitius à tutorem, ſeu curatorem ſuum à reddendis rationicinis liberat, comprehendit Conc. citato loco.*

26 *Eleemoſynas per nouitios factas non comprehendit Concil. vbi ſupra.*

27 *Donationem Deo, ſeu B. M. vel Sanctis oblatam non comprehendit Concil. vbi ſupra.*

28 *Victum ac veſtitum, quem profeſſus nouitius monaſterio, non comprehendit Conc. citato loco.*

29 *Donationes, oblationéſve facta monaſterio ab aliis quam à nouitiis non comprehendantur ſub dicto Concilij decreto.*

30 *Contractus quos non includat diſpoſitio Concilij citato loco, oſtenditur.*

31 *Nouitius Canonicus neceſſario vocandus non eſt ad electionem Epiſcopi, quamuis iure eligendi poteſtate minimè priuatus ſit.*

32 *Concil. Trident.* ſeſſ. 25. de Regular. c. 16. *non habet locum in nouitiis Societatis* IESV.

1 DIſpoſitio bonorum temporalium fieri non poteſt à nouitijs, cùm primum recipiunt habitum, ſed intra duos menſes ante profeſſionem, cum licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij, vt habetur expreſsè in Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap.* 16. in hæc verba. *Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcunque cauſæ pia valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſine eius Vicary fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem, & non alias intelligatur effectum ſunm ſortiri, niſi ſecuta profeſſione: aliter verò facta, etiamſi cum huius fauoris expreſſa renunciatione, etiam iurato fiat, ſit irrita, & nullius effectus,* decuius
2 materia tractarunt † Aloyſ. Ricc. *in collectan. deciſ. part. 2. collect.* 454. Ceuall. *commun. contra commun.* q. 806 *nnm.* 3. *cum ſeqq* Piaſec. *in praxi noua Epiſcopali part. 2. c. 3. nnm.* 50. *verſ. renunciatio*, Fr. Emman. *quæſt. Regularium tom. 2. quæſt. 47. art. 8.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 2. cap. 1. num.* 38. *cum ſeqq.* & Stephan. Gratian. *Marchiæ deciſ.* 37. Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 2. col.* 169. Molin. *de Inſtit. tract. 2. diſp.* 539. *verſ. antequam* Leonard. Leſſius *eod. tract. lib. 2. cap. 41. dub. 4. n.* 40. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 18 *n.* 397. Marius Anton. *var. reſol. lib. 1 reſolut. vlt. caſu* 62. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 12. cap. 3. anum.* 50. *& cap. 4. num.* 5. Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. q.* 99. *alias vltim. nnm.* 18. *cum multis ſequentibus.* Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra lib. 2. tit.* 18. *lib* 7. *de relig. n.* 18. *cum ſeq.* Luſitanus Benedictus Ægid. *in repet. l. vnica. C. de ſacroſanct. Eccleſ. p.* 4. §. 2. *per tot.* larè Aluar. Valaſc *de portionib. cap.* 16. *n.* 2. *cum ſeqq.* latiſſimè Fr. Ludouic Mitanda *in manuali Prælator. Regularium q* 33. *ſom.* 1. Nicol. Garc. *de benef. p.* 11. *c.* 9. *à n.* 10. Sanch *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 5. nouiſſimè Fr. Bartholom. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitijs diſp.* 8. *dnb.* 7. *cum multis ſeqq* D. Hieron. Veneto, & Leyua *in examine Epiſcopi. lib.* 6. *cap.* 15. *num.* 17. *cum ſeqq.* Vgolin. *de officio Epiſcopi cap.* 20 §. 7. Barthol. à S. Fauſto *in theſauro Relig. lib.* 5. *à quæſt.* 178. *vſque ad* 200. Pottel *in dubiis Regular. verb. nouitij à num.* 73. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Alzed. *de præcellent. Epiſcop. digu. part.* 2 *cap.* 8. *n.* 44. Hieron. Rodet. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 53. *ex. num.* 10. *& reſol.* 101. *num.* 48. *cum ſeqq.* Laut. de Peirinis *in Conſtit. ſua Relig. Minimor. conſt.* 2. *Sixti IV. à n.* 72. Petegr. *in conſtit. cleric. Regulal. part.* 2. *cap.* 1. *lit. G, pag.* 152. *cum ſeqq.* nouiſſimè Laurent. de Fraochis *in conuerſ. inter Epiſcopos & Regulares quæſt.* 42. *cum ſeqq. pag.* 357. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap.* 24. *nnm.* 32. *cum ſeqq.* nouiſſimè Tambutin. *de iure Abbatiſſar. diſp.* 4. *q.* 10. *cum ſeqq.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Nouat. *in lucerna Regular. verb. diſpoſitio bonorum.*

3 Ad excludendas fraudes, metum, preces importunas, meritò exigit Concil. in præcitatis verbis in bonorum temporalium diſpoſitione à nouitio facienda, vt licentia Epiſcopi, aut eius Vicarij præueniat, & ſufficit, ſi obtineatur ab Epiſcopo confirmato, quamuis nondum conſecrato; ex eo, quia illis à tempore confirmationis competunt ea omnia, quæ ſunt iuriſdictionis, quale eſt hoc, vt in terminis reſoluit Sanch. *d. cap.* 5. *nnm.* 65. *& nnm.* 66. aſſerit Archiepiſcopum conſecratum, qui nondum pallium recepit, poſſe huiuſmodi licentiam in ſua diœceſi impertiri, quippe quod illi tantùm interdicatur ante receptum pallium cogere Concilium, &c. 1, quæ ad ordinem Epiſcopalem pertinent, exercere; non verò quæ ſunt iuriſdictionis, quæ facta confirmatione ante receptum pallium exercere poteſt, de quo etiam Barth. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *quæſt.* 196. tam in monaſteriis ſibi ſubiectis, quam in exemptis ſemper exigitur licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij, nec eſt neceſſaria, nec ſufficit licentia Prælati Regularis, quia decretum Concil. Trid. *in d. cap.* 16. vitiuate cuius huiuſmodi licenna ad hanc renunciationem poſita eſt, ſolam Epiſcopi, aut eius Vicarij licentiam petit, quando autem aliud voluit id expreſſit: quare ita reſoluunt Fr. Emman. *quæſt Regul. tom.* 2. *q.* 46. *art* 14. Laurent. de Fraochis *vbi ſupra q.* 43. 4

5 Capitulum Sede vacante, quia ſuccedit in omnem Ordinariam iuriſdictionem Epiſcopis competentem, vt probant *alleg.* 39. *num.* 9. poteſt huiuſmodi licentiam concedere, vt reſoluit in terminis Sanch. *d. cap.* 5. *n.* 67. Barth. à Fauſto *d. lib.* 5. *quæſt.* 195. F. Barthol. de Vechis *d. diſp.* 8. *dnb.* 9. *nnm.* 2. Perez. *d. cap.* 1. *lit. C.* § 261. nouiſſimè Tambutin. *d. diſ.* 4. *q.* 10. *nnm.* 3.

6 Abbates, & alij Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nullique Epiſcopo ſubiecti in

ſuis

ſuis diœceſibus poſſint huiuſmodi licentiam concedere, vt per Fr. Barthol. de Vechis *d. diſp. 8. dub. 9. num. 2.* Sanch. *d. cap. 5. num. 68.* vbi etiam tenet Archiepiſcopum in diœceſi ſuffraganei non habere poteſtatem concedendi huiuſmodi licentiam, niſi Epiſcopo eam denegante dilueretur per appellationem cauſa ad ipſum. † Prælati regulares eam facultatem concedere non poſſunt in monaſteriis exemptis, & ibi ſubiectis, quia Decretum Concil. *in d. cap. 16.* ſolum Epiſcopi licentiam ad hanc renunciationem petit. Quare ita tenent Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 47. art. 14.* Sanch. *d. cap. 5. numer. 74.* vbi *num. 75.* cum eodem Fr. Enman. *in ſumma tom. 2. cap. 7. num. 1. in fine*, & Veg. *tom. 2. Sum. cap. 50. caſu 3.* aſſerit in aliquibus Religionibus indiſſuetudinem abiiſſe hanc petere licentiam ab Epiſcopo, quod ille approbat, ſi conſuetudo fuerit legitimè præſcripta, vt contra prædictum Trident. decretum vires obtineat.

7 † Prælati regulares eam facultatem concedere non poſſunt in monaſteriis exemptis, & ibi ſubiectis, quia Decretum Concil. *in d. cap. 16.* ſolum Epiſcopi licentiam ad hanc renunciationem petit. Quare ita tenent Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 47. art. 14.* Sanch. *d. cap. 5. numer. 74.* vbi *num. 75.* cum eodem Fr. Enman. *in ſumma tom. 2. cap. 7. num. 1. in fine*, & Veg. *tom. 2. Sum. cap. 50. caſu 3.* aſſerit in aliquibus Religionibus indiſſuetudinem abiiſſe hanc petere licentiam ab Epiſcopo, quod ille approbat, ſi conſuetudo fuerit legitimè præſcripta, vt contra prædictum Trident. decretum vires obtineat.

8 Vicarius Epiſcopi, vt dicit idem Tridentini Decretum, poteſt hanc licentiam elargiri, idem etiam poteſt Vicarius à Capitolo Sede vacante, quia quamuis in Concilio expreſſa fiat mentio Vicarij Epiſcopi, qualis non dicitur Vicarius Capituli Sede vacante, tamen verius eſt nomine Vicarij Epiſcopi intelligi Vicarium habentem iuriſdictionem Epiſcopalem, qualis eſt Vicarius huius Capituli. Quare ita in terminis firmant Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 5. q. 198.* Tambur. *d. q. 10. n. 16.* Sanch. *d. cap 5. n. 69.* vbi *n. 70* idem dicendum putat de Vicariis quorumcuoque Prælatorum iuriſdictione Epiſcopali in ſua diœceſi gaudentium, quia cenſentur Vicarij Epiſcopi, id eſt, habentium iuriſdictionem, quali Epiſcopalem, & *n. 72.* aſſerit non eſſe integrum Vicariis foraneis hanc licentiam concedere abſque expreſſa commiſſione ſibi facta, & *n. 73.* tenet, 9 quòd poſſunt facultatem huius licentiæ concedendæ delegare tam Epiſcopi, & habentes iuriſdictionem Epiſcopalem, quam eorum Vicarij: quia cum hæc iuriſdictio ſit in iure communi per Tridentinum conſtituto annexa perpetuò non perſonæ, ſed dignitati & officio, eſt Ordinaria & conſequenter delegabilis, iuxta ea quæ diximus *alleg. 54. num. 92.*

10 Licentia, quam Epiſcopi, & habentes Epiſcopalem iuriſdictionem, eorumque Vicarij concedere poſſunt nouitiis faciendi diſpoſitiones bonorum temporalium, non exigitur, quod ſit in ſcriptis. cum Tridentinum *dicto loco* nullam ſcripturæ mentionem fecerit, prout fecit hac eadem *ſeſſ. 25. de Reg. c. 5* nec ſatis eſt petita, ſed debet eſſe obtenta, & quàuis procedere debeat, ſatis tamen eſt eam eſſe tacitè habitam ex ratihabitione de præſenti, vt ſigillatim in terminis tradit Saoch. *d. cap. 5. n. 76. cum tribus ſequentibus*, Fr. Barthol de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis diſp. 8. dub. 9. n. 3. & 4.* nouiſſimè Laoret. de Franchis *in controu. inter Epiſcopos & Regul. q. 42 pag. 357.*

11 Circa tamen aliam eiuſdem Concilij *in d. c. 16.* ſolemnitatem petitam, nempe vt renunciatio, & obligatio fiant intra duos menſes profeſſioni proximos, obſeruat Sanch. *d. cap. 5. num. 80.* non exigi, vt hæc fiant integro bimeſtri ante profeſſionem, ſed ſatis eſſe toto eo bimeſtri fieri, q uauuis immediatè ante profeſſionem ex dictione *intra*, qua vtitur Concil. *dicto loco*. Et hoc caſu nullam eſſe renunciationem ſi fiat abſque dictis ſolemnitatibus reſoluit Sperell. *d. dec. 15. num. 54.* quamuis Nouar. *a. forenſ. part. 5. q. 78.* exiſtimauerint huiuſmodi renunciationes ſi fiant per paucos dies ante profeſſionem valdas eſſe abſque dictis ſolennitatibus, Pereg. *d. cap. 1. lit. G. §. 20.* Tamburin. *d. q. 10. num. 4.* Et idem Sanch. *num. 81.* exiſtimat computando eſſe prædictos duos menſes de momento ad momentum, & ſecundum quod occurrit menſis in Kalendario, Ft. Barth. de Vechis *d. dub. 9. num 5.* Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 5. q. 193.* Pereg. *d. cap 1. lit. G. §. 20. verſ. probatur, quia*, Laoret. de Franchis *d. loco q. 44.* Tamburin. *d. diſp. 4. q. 10 num. 10.* vbi ſubdit fuiſſe *à ſacra Congreg. Concilij* deciſum renunciationé factam à Moniale per diem ante dictos duos menſes non valere: & idem Saoch. *ſæpe citato c. 5. num. 81.* aſſerit nihil refetre facta ſemel renunciatione bimeſtri illo ante profeſſionem legitimè faciendam, vt quia tranſacto bimeſtri eſt completa ætas, & annus nouitiatus, differre profeſſionem ex quacunque cauſa dilatto contingat. refert deciſum Armendariz *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 2 tit 18. l. 7. de Religion. n. 28.* & *n. 17* aſſerit Concilij verba, *intra duos menſes*, verificari, etiamſi vltra plures menſes anni probationis profeſſio fiat, & *num 22.* aſſerit quoque deciſum tenere renunciationem quæni aliquis fecerit ante profeſſionem per duos menſes, licet ante expletum 26. annum. Item idem Sanch *loco proximè citato, n. 83.* verius credit ſtante diſpoſitione Pontificia, vel nouitius nono menſe profeſſus ſit, vt minor 16. annis non poſſe recountare bimeſtri illo ante profeſſionem, ſeu renunciationem debere fieri proximè profeſſioni vt eodem die, vel præcedenti, & *num. 84.* id obſeruandum dicit, quod ſi nouitius ante finem anni profeſſionem deferat ſiue tacita, *ſiue* non facta renunciatione, atque iterum pœnitentia ductus tedeat, renunciationem illam, quæ eo egreſſu irrita facta fuerat, nunquàm conualeſcere Huiuſmodi autem renunciatio, ſeu obligatio memoratis ſolemnitatibus facta adeo eſt valida, vt ab ipſo nouitio renunciante non poſſit illo bimeſtri perſeuerante in Religione amplius infirmari, vt reſoluunt Sanch. *d. cap. 5. à n. 57.* Fr. Barth. de Vechis *d. diſp 8. dub. 9. num. 6.*

Si verò nouitius profeſſionem non emitteret, tedieſque ad ſeculum tunc perſpicuum eſſet renunciationem reuocari, vt per Menoch. *de arbitr. caſu 5. num. 7.* Honded. *cenſ 73. à num. 16 vol. 2* Ft. Barthol. de Vechis *d. diſp. 8. dub. 8. num. 3.* nam non niſi realiter ſequuta profeſſione non ſortiuntur effectum donationes, ſeu renunciationes huiuſmodi factæ à nouitiis cum ſolemnitate petita à Concilio; ita Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap. 24 n. 36.* Caſtr. Palao *tom. 3. tract. 16. d ſp. 1. punct. 17. a num. 34.* Noguerol. *alleg. 6. num. 24 in fin.*

An renunciatio, & donatio nouitij, facta cum ſolemnitate Concilij *in d. c. 16* corruat morte nouitij in Religione tanquam non ſequuta profeſſione; Latiſſimè diſſerit Sanch. *d lib 7. cap. 5. à num. 48.* vbi affirmatiuam ſuſtinet opinionem, cuius quidem ſententiæ ſectatores ſunt Fr. Enman. *in ſum. m. tom. 2 cap. 90. num 6. & tom 3. quæſt Regul. quæſt. 47. artic. 12.* Paſſarel. *in priuil. Minor. c. 30.* Molin. *tom. 1. d. 140. colum. 1* Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 5. q. 186.* vbi *q. 187.* reſoluit vt donatio nouitij facta cum ſolemnitate huius decreti ſit firma, requiri vt profeſſio ſit validà; de quo etiam Laurent. de Peiriuis *conſtit. 2. Sixti IV. num. 78* Sanch. *d lib 7. cap. 5. num. 65.* Lezana *d. cap. 24. n. 36.* Tamburin. *à diſp. 4. quæſt. 12. num. 1.* Ratificata vero profeſſione cenſeri quoque renunciationem ratificatam & validam, reſoluunt Tamburin. *d. diſp. 12. n. 2.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiepiſcop. Neapolitan. dec. 146. part 4.* Pro ornatu præſentis materiæ, ſuot à me certa dubia diſcutienda, & ideo

12 Quæro *primò*, an prædicta Conciliaris diſpoſitio locum habeat in teſtamentis, donatione cauſa mortis, & codicillis? In qua quæſtione incautè admodum Spin. *in ſpeculo teſtamentorum gloſſ.* 12. *n.* 50. ſcribit *d.c.* 16. Concil. Trid. probati nullam renunciationem, donationem, aut teſtamentum valere eius, qui monaſterium ingreditur, niſi ſeruata illius capitis forma. Sed verius eſt contrarium, immo non procedere in vltimis voluntatibus prædictam conciliarem diſpoſitionem, quoniam ſacrum Concil. libertati proſpiciens eorum, qui Religionem ingreſſuri ſunt profitendo, ſtatuit in ea, quæ ſuperius verba recenſui; at ratio huiuſmodi in teſtamento neceſſaria non eſt, quia poteſt liberè reuocari, & quæ antea libertas nouicio concedebatur, eadem ipſa ante profeſſionem viget. Quamuis autem Guttier. *in cap. quamuis pactum, de pactis lib. 6. verb. dum nuptui tradebatur, n.* 4. auſus non fuerit hanc terminate quæſtionem, idem tamen *lib.* 2. *Canon. quæſt. cap.* 1. *n.* 26. *cum ſequentib.* hanc ſequitur opinionem; quam etiã amplectuntur Garcian. *regula* 456. *n.* 7. Nauar. *comment. de Regular. num.* 50. *& conſ.* 83. *n.* 2. *&* 3. *ſubtit. de Regular. in nouis* Hentiq. *dec.* 21. Tabia *in authent. ingreſſi, verb. ideoque nec de his, c.* 1. *num.* 15. *in fine*, Humada *l.* 7. *gloſſ.* 3. *à nu.* 4. *tit.* 7. *part.* 1. Cauale. Fiuizana *dec.* 10. *n.* 113. *part.* 3. *ſubtit. de vltimis voluntatibus*, Menoch. *in addit. ad lib.* 2. *de arbitr. caſu* 436. *n.* 16. Molina *d. diſp.* 139. *verſ. ambiget fortaſſe*, Azor. *d. part.* 1. *lib.* 12. *c.* 2. *quæſ.* 14. *in fine, & lib.* 23. *c.* 9. *quæſ.* 2 Veg. *in ſum. tom.* 1. *cap.* 91. *caſu* 4. *& tom.* 2. *c.* 50. *caſu* 3. Aloyſ. Ricc. *in collectan. deciſion. collect.* 584. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 3. *quæſt.* 16. *art.* 1. *& tom.* 2. *q.* 47. *art.* 10. *& in ſumm. tom.* 1. *cap.* 90. *num* 5. *& tom.* 2. *c.* 7. *num.* 8. *&* 8. Leonard. Leſſius *d. cap.* 41. *num.* 40. Aluarus Valaſc. *d. cap.* 16. *à num.* 13. Ceuall. *commun. contra commun. quæſt.* 63. *num.* 7. *& quæſt.* 121. *à n.* 4. Cened. *ad Decretum collect.* 20. *in fine*, Nicol. Garcia *de benef. part.* 11. *c* 9. *n.* 17. Emman. Sà *in ſumm. verb. Religio n.* 5. Zech. *de Republ. Eccleſ. tit. de Regular. cap.* 3. *n.* 10. nouiſſimè Sanch. *d. cap.* 5. *num.* 13. Luſitanus noſter Benedictus Ægidius *d. §.* 2. *n.* 21. *cum ſequent. & num. vl eim.* Fr. Ludouic Miranda *d. quæſt.* 23. *art.* 4. optimè Campanil *d. rubr.* 12. *cap.* 13 *n.* 12. Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap.* 5. *n.* 11. Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *quæſt.* 189. Laurent. de Peirinis *in conſt. ſui Ordinis Minimor. conſt.* 2. *Sixti IV. n.* 74 Pereg. *d. c.* 1. *lit. G, §.* 4. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 5. *c.* 587. *n.* 30. Monet. *de commut. vlt. volunt. cap.* 5. *n.* 11. Barth de Vechis *d. diſp.* 8. *dub.* 10. *num.* 3. Hieronym. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 53. *n.* 19. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap.* 24. *num.* 35. Melch. Phœbos *l. unic. deciſ.* 137. *n.* 6. *cum ſeqq. par.* 2. nouiſſimè Tamburin. *d. diſp.* 4. *quæſt.* 10. *n.* 12. & deciſum fuiſſe referunt Franc. Molin. *d. q.* 99. *nu.* 26. & Armend. *d. loco num.* 21. Per huiuſmodi enim Concilij decretum nouitij non carent facultate condendi teſtamentum ante vel poſt Religionis ingreſſum, vt per Lael. Zech. *de Republ. Eccel. tit. de Regal. c.* 3. *n.* 10. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 5. *cap.* 587. *n.* 30. nouiſſimè Fr. Barthol. de Vechis *dict. diſp.* 1. *dub.* 10. *n.* 3.

13 Et cùm dixerim prædictam conciliarem Conſtitutionem non habere locum in vltimis voluntatibus, imò licere teſtari cuicunque volenti ingredi Religionem, aut etiam ingreſſo, dum annus probationis excucurrit, non exilis inde dubitatio exoritur, teſtamentum illud rumpatur ne ſubſequenti profeſſione? & vtrum ante profeſſionem poſſit expreſsè reuocari? In qua quæſtione verior eſt opinio, quod Monachus, dum in nouitiatu agit, poteſt reuocare teſtamentum factum ante ingreſſum Religionis, & durante eodem nouitiatu aliud condere, cùm Laicus reputetur, & quia in illius enodatione aliquas admittunt diſtinctiones, longaque reſolutiones vtrinſque Iuris Doctores, apud illos latius veritatem inquirere poteris, & videre Bart. *in authent. ingreſſi num.* 1. *de Sacroſanctis Eccleſiis*, vbi cæteri ordinarij, Anton. Butr. *in cap. in præſentia n* 34. *de probat.* vbi Canoniſtæ omnes, Couar. *in cap.* 2. *num.* 4. *de teſtamentis*, Iulium Clarum *in §. teſtamentum quæſt.* 28. Craſſ. *ad verb. quæſt.* 34. *num.* 2. Gutier. *Canon. lib.* 2. *cap.* 1. *& in cap. quamuis pactum, verb. dum nuptui tradebatur n.* 4. Molinam *de primogenit. lib.* 2. *cap.* 9 *à num.* 38. Gomez *l.* 3. *Tauri num.* 23. vbi Corneio, Fachin. *lib* 6. *controu. cap.* 14. *&* 15. Carol. Tapiam *ad d. authent. ingreſſi, verb. Ideoque nec de iis, à num.* 46. Carol. de Graſſis *de effectib. clerical. effectu* 4. *num.* 31. *&* 32. Mench. *de ſucceſſionum creat. lib.* 2. *§.* 20. *num.* 29. *& de ſucceſſionum progreſſu lib.* 1. *§.* 1. *num.* 52. Matien. *d.* 1. *gloſſ.* 3. *num.* 4. *tit.* 4. *lib.* 5. *noua recopilat.* Fr. Emman. *quæſt. Regularium tom.* 2. *quæſt* 3. *art.* 8. Ceuall. *commun. contra commun. quæſt.* 61. *& quæſt.* 221. Azor. *inſtitut. moralium part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 2. *in fine, & cap.* 6. *quæſ.* 5. Nauar. *commento* 2. *de Regularib. num.* 49. Theſaur. *lib.* 2. *quæſt. forenſ. quæſt.* 555. *num.* 2. Cæſar. Manet. *conſ.* 58. Giouagnon *reſp.* 85. *nu.* 7. *lib.* 1. Fr. Ludouic. Miranda *d. quæſt.* 23. *art.* 8. Gama *Luſitania deciſ.* 316. *num.* 5. *& 6. & dec.* 375. *num.* 5. Coſta *in cap. ſi pater, verb. teſtatorem, num.* 8. *&* 10. *de teſtamentis lib.* 6. Caldas Pereira *in l. ſi curatorem, verb. ſine curatore, num.* 59. *& de nominat. emphyt. quæſt.* 6. *n.* 5. *cum ſequentibus, & de poteſt. eligendi cap.* 3. *num.* 17. Valer. Reginald. *d. in praxi fori pœnitent. lib.* 18. *n.* 397. Aluar. Valaſc. *d. cap* 16. *num.* 14. Franc. Molin. *d. q.* 99. *num.* 23. *&* 24. Caſtill. *quotidianarum q. lib.* 1. *de vſufructu cap.* 65. *num.* 6. *& lib.* 3. *cap.* 12. *n.* 3. Molin. *d. tract.* 2. *diſput.* 139. *dub. vltim & diſp.* 64. *n.* 3. Iarè Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 24. *cum multis ſequent.* Marc. Ant. Genuenſ. *in practicabil. lib. Eccleſ quæſt.* 332. nouiſſimè Bartholom. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis diſp.* 8. *dub* 10. *n.* 1. Hieron. Roder. *d. reſ.* 101. *n.* 49. nouiſſimè Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.* 4. *quæſt.* 13.

14 Eſt etiam alia quæſtio in hoc propoſito patitet controuerſia, an ſcilicet profeſſo integrum ſit teſtamentum ante profeſſionem factum renocare? In qua vna ſententia tenet abſolutè poſſe reuocari, quam ſequuntur Doctores *in l.* 2. *de teſtamen.* vbi Bart. *num.* 7. Cuman. 5. & cæteri ſcribentes. Xuar. *allegat.* 20. *num.* 25 *cum ſequentibus*, Tell. *l.* 17. *Tauri n.* 6. Decian. *conſ.* 31. *lib.* 3. Burg. de Paz *l.* 3. *Tauri num* 688. Matienſo *l.* 1. *gloſſ.* 3. *n.* 4. *tit.* 6. *lib.* 5. *noua Recopilat.* Cald. Pereira *de nomin. emphyt. cap.* 3. *n.* 17. Altera verò & communior, ac receptior tenet integrum non eſſe profeſſo teſtamentum reuocare; quia per profeſſionem ita moritur mundo Religioſus, vt nihil propium habere poſſit, nec deinceps de bonis antehabitis quicquam diſponere, *auth ingreſſi, C. de Sacroſanct. Eccl.* & ideo hanc tuentur Abb. *in cap. in præſentia, num.* 61. *de probation.* Imol *l.* 1. *n.* 13. *ff. de teſtament.* Nauar. *com.* 2. *de regularib. num* 53. Couar. *in cap.* 2. *num.* 9. *de teſtament.* Gutier. *canon. lib.* 2. *cap.* 1. *à num.* 37. Tapi. *in d. auth. ingreſſi verb. ideoque nec de his, cap.* 1. *num.* 63 Spioo *gloſſ.* 6 *ſubr. in fine* Thad. Piſo *lib.* 1. *var. cap.* 8. *nu.* vlt & Hieron. Roder. *reſol.* 135. *num.* 3. Fachin. *controu. Iuris lib.* 6. *c.* 15. *verſ. ego ſententiam*, Augul. *de meliorat. lib.* 1. *gloſſ.* 3.

gloſſ.3.num.12.Fr.Emman.in ſumm.tom.2.c.32.n.2. quæſt.Regular.tom.3.quæſt.16.art.3.& q.69.art.3. Azor.*inſtit.moral.part.1.lib.12.cap.6 q.5.* Ceuall. *commun contra commun.q.806.per tot.*Peteg.*d.c.1. lit.G.§.35.*Valaſc.*de partitum.cap.16.n.18.*Molina *d.tract.2 diſp.140.verſ.verùm verò Religioſus.* Bened.Ægid.*in repet.d.l.1.part.4.§.2.n.6. in fine.*Miranda *in manu.Prælat.tom.1.q.24.art.10.* Regin.*in praxi fori pœnitent.1.d.8.c.27.n.397.*Theſaut. *d.q. 56.n.1.*Fr.Barthol de Vechis *d. diſp.8.dub.11.n.2.* D.Hieron. Venero *d.c.15. n.20.*

15 Quod adeò verum eſt,vt nec Monachus etiam ad dignitatem Epiſcopalem prouectus poſſit teſtamentum ante profeſſionem factum reuocare, vt docent Tapia *d.c.1.n.67.*Ceuall.*d.q.806.n.19.*Mar. Cutel. *de donat.tom.1.tract.1.diſc.2.part.3.n.145.* Sanch. *d.lib.7.c.11.n.6.*Alzed.*d.p.1.c.14.n.21.* Quicquid contrarium velint Iaſ.*in d auth.ingreſſi n.17. & ibi* Petr.de Vergnia *in addit.ad Butrigar.limit.6.*Matc. Ant.Genuenſ.*in practicab.Eccleſ.q.263.n.4.* Molfeſ.*conſ.1.poſt.vol.1.comment.ad conſuet. Neapol.n.* 21.vbi velle & nolle recipetare dicit,*& n.22.cum duobus ſeqq.*id confirmat exemplo mortui reuiuentis,& omnia ſua recuperantis.

Verum legitimæ renunciatio ante profeſſionem, & iuxta Concilij Trideot.normam facta monacho, ad Epiſcoparus culmen euecto,ſit impedimento,vt ad illam noo habeat regreſſum?Andr. Molfeſ. *conſ. 1.poſt vol.1.comment. ad conſuet. Neapol. & conſ. 39.poſt.vol.2.* conſtanter affirmat Monachum in Epiſcopum promotum poſſe legitimæ renunciationem ante profeſſionē factá reuocare, legitimamque vendicare;eiuſdem ſunt ſententiæ Philip. Paſcal. *de viribus patria poteſt.patri.1.c.3.n.98.*Aloyſ. Ricc. *in praxi part.1.reſol.152.*Marc.Anton.Geruenſ. *in practicab.Eccleſ.q.45.per tot.vol.2.*Mar. Cutell. *de donat contemplatione Matrimonij to.1.tract.1. diſc. 2.part.3.cx n.132.* Et hac de re extat Eminentiſſimorum Patrum Concilij Trident. interpretum declaratio,vt ſequitur. *Die 11.Januarij 1631. propoſito in ſacra Congregatione Concilij Trid.dubio ad inſtantiam N.Regularis profeſſi,& ad Epiſcopatū promoti,Eminentiſſimi Patres cenſuerunt dictū oratorum recuperare ius ſuccedendi etiam in bonis ab eo renuntiatis.dummodo non ſint alteri quæſita.*Nouiſſimè poſt hæc ſcripta reperi ita tenuiſſe Lauret. de Franchis *in contron.inter Epiſcopum & Regulares q.* 118.vbi multis fundamentis hanc partem ſuſtinet.

An autem liceat Religioſo ſuom teſtamentum ante profeſſionem confectum declarare? Quæſtio eſt dubia,in qua Gaſp. Theſaur. *d.quæſt.56.n.3. &* Miranda *d.tom.1.q.23.art.10.* tenent ideò efficaciter valere priſtinum Monachi teſtamentum, vt non admittatur poſt profeſſiooem declaratio ab eodem Monacho facienda circa verba teſtamenti ambigua. Verùm contrariū eſt omnino tenendum, dummodo teſtamentum dubiæ vel obſcuræ voluntatis interpretatiooe indigeat,& Religioſus declarationem verbis congruam proferat.Ita Gozadin.*conſ.41. n.* 15.16.& 17.Fr.Emman.*tom.3.q.69.art.3.* Valer. Regin.*d.lib.18.c.27.n.397.* Sanch *d.lib.7.c.11.n.* 16.Monet.*de commut.vlt.volunt.c.5. quæſ.1. n.14.* Fr.Barth de Vechis *d.diſp.8. dub.12.* Diana *moral. reſol.part.3.tit.2.reſol.75.*

16 *Secundò* quæro, an renunciatio, ſeu donatio bonorum facta ab exiſtente adhuc in ſeculo,prætextu, & intuitu ingreſſus Religiooris,ſtante prædicta conciliari diſpoſitione valida ſit, non obſeruata illius forma?In qua quæſtione æquiorem opinionem tenere huiuſmodi renunciationem nullam, & inualidam eſſe affirmant Nauar.*conſ.7. & 8.de donat in ant.& conſ.81.de regul.in nouis.*Molin.*de Inſt.tract. 2.diſp.139.& verſ.ambiget,& diſp.149.verſ.quoad Eccleſiam, & diſp.604.num.2.* Cancer. *var. lib.2. cap.8.num.81.* Flamin.*de reſignat. lib. 3. quæſt.13. num.9.*Ceual. *quæſt.121. num 4. & 5.* Fr. Ludou. Mitanda *d. quæſt.23. art.2. & 3.*& multis rationibus cootrariis reſpondens coofirmat Mar. Anton. *var.reſol.lib.1.reſol.vlt. caſu 42.* ſequuntur Leſſius *de inſtit,lib.2.cap.41.n.39.& 40.*Rojas *in epiſt. ſucceſſ.cap.7.num.30.& 32.*Fuſc. *Viſit.lib. 2. cap.18. num.37.*Spin.*in ſpeculo teſt.gloſſ 12. princ. num.5.* Menoch.*conſ.388.num.7.* Emman. Sà *verb.religio. num.5.*Ceual.*commun.contra commun.quæſt.115.in fine,*Gutier.*in cap.quamuis pactum,de pactis, in 6. §.dum nuptui tradebatur,in fine,* Azor. *inſtit. mor. part.1.lib.13.cap.9.quæſ.2.* moltis ſuffiulti rationibus. Principalior eſt, quoniam oiſi ita diceremus, fieret omnino,vt diſpoſitio *d.cap.16.*tedderetur eluſoria, fruſtraretur, eo quod curarent parentes, vel conſanguinei,vt ante ingreſſum filiæ renuntiarent,ne deinde poſt ingreſſum poſſent retrocedere, vel ſi diſcedere vellent,non facilis erit recuperatio bonorum, & multa paterentur litium incommoda; mens autem Concilij fuit prouidere ne reſtringeretur libertas animi donantis in diſcedendo, vel emittendo profeſſionem,vt ex ipſomet colligitur *in d.cap.16.*in finalibus verbis,duns vult monaſterio ante duos menſes ante profeſſionem donari, aut renunciari non poſſe per ipſum ingredientem, aut ingreſſum,quia velit pœnitere, & egredi, non ita liber erit animus, cum monaſterium, aut alius bona donata poſſideat. Deinde Cancer *ſupra citato loco*, ſe idem conſuluiſſe refert, & ea ratione quoniam interpretes Legiſtæ ingreſſum io monaſteria,& non ingreſſum, volentem tamen ingredi,æquiparant *in d.amb.ingreſſi*, Canoniſtæ *in c. in præſentia,de probat.*

Verùm contrariam opinioorm, immo prædictam Conciliarem Conſtitotorionem intelligi de renunciationibus tantùm factis poſt ingreſſum Religionis, non autem de factis ante ingreſſum, tenent multi alij non minoris auctoritatis,& opinionis Viti: quoniam text, apertiſſimè de ingreſſo, ſiue ingreſſa Religionem loqnitur,à cuius verbis,& diſpoſitione recedendom oon eſt, *l.non alter, cum vulgaribus,ff.de legat.3.* Ita reſoluunt Mandoſ.*conſ. 22.à n.8.vol.1.*Veg.*tom.1.ſum.c.91.caſu 4.& ſem. 2.c.50.caſu 3.*Zanard.*in direct.Theolog.part.2.c.17. verſ.primo ſi facta,*Theſaut.*qnæſt.ſorenſ.l.2 q.56. n.8.&* 9 Megag.*1.2.lib.2. cap.27. num.25. &* 26; Nald.*verb,religioſus n.1.* Fr. Barthol. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis diſp.8 dub.8.n.4* Stephan.Quaranta *in ſumma Bullarij,verb.monaſteria,& conuentus, verſ. dubiū illud,* Ceuall.*d.q.806.n.14.* Aloar. Valaſc.*d. c.16.n.22.cum ſequent* Stephan. Gratian. *Marchia deciſ.37.part.1.*Benedict.Ægid *in repetit.d.l.1 p.4. §.2.n.22.ad finem,*Franciſc. Molin. *de rerum rupt. dicta quæſt.99 n 30.*Caſtil *controuerſ. l.b.1. de vſufruct.c.65. n.7.* Menoch *in addit. ad lib.2. de arbitr.caſu 436.à num.3.*Camp.*d.rubr 12. c.3. n.17.* Alexaod.Peteg.*in comment.ad conſtit. cleric. Regular.part.2.cap.1.litter.C §.a* Lezana *in ſum. quæſt. Regular.c.24.n.34.*Melch. Phœbos *Luſitan. deciſ. 137.n.12.& 13.part.2.*me citato *in hac loco* Tamburin.*de iure Abbatiſſar.diſp.4.q.10.n.1 & q.11;* latè Sanch *in precepta Decal.to.1.m.2.l.7.c.5.n.4.cum ſequentib.*Barth à Fauſto *d.l 4.q.183.*Csuag.*Mediolan.dec.17.n.21.cum ſeqq.p.1.*Galerat.*de reuent.l.3.*

17 Verùm contrariam opinioorm, immo prædictam Conciliarem Conſtitotorionem intelligi de renunciationibus tantùm factis poſt ingreſſum Religionis, non autem de factis ante ingreſſum, tenent multi alij non minoris auctoritatis,& opinionis Viti: quoniam text, apertiſſimè de ingreſſo; ſiue ingreſſa Religionem loqnitur,à cuius verbis,& diſpoſitione recedendom oon eſt, *l.non alter, cum vulgaribus,ff.de legat.3.* Ita reſoluunt Mandoſ.*conſ. 22.à n.8.vol.1.*Veg.*tom.1.ſum.c.91.caſu 4.& ſem. 2.c.50.caſu 3.*Zanard.*in direct.Theolog.part.2.c.17. verſ.primo ſi facta,*Theſaut.*qnæſt.ſorenſ.l.2 q.56. n.8.&* 9 Megag.*1.2.lib.2. cap.27. num.25. &* 26; Nald.*verb,religioſus n.1.* Fr. Barthol. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouitiis diſp.8 dub.8.n.4* Stephan.Quaranta *in ſumma Bullarij,verb.monaſteria,& conuentus, verſ. dubiū illud,* Ceuall.*d.q.806.n.14.* Aloar. Valaſc.*d. c.16.n.22.cum ſequent* Stephan. Gratian. *Marchia deciſ.37.part.1.*Benedict.Ægid *in repetit.d.l.1 p.4. §.2.n.22.ad finem,*Franciſc. Molin. *de rerum rupt. dicta quæſt.99 n 30.*Caſtil *controuerſ. l.b.1. de vſufruct.c.65. n.7.* Menoch *in addit. ad lib.2. de arbitr.caſu 436.à num.3.*Camp.*d.rubr 12. c.3. n.17.* Alexaod.Peteg.*in comment.ad conſtit. cleric. Regular.part.2.cap.1.litter.C §.a* Lezana *in ſum. quæſt. Regular.c.24.n.34.*Melch. Phœbos *Luſitan. deciſ. 137.n.12.& 13.part.2.*me citato *in hac loco* Tamburin.*de iure Abbatiſſar.diſp.4.q.10.n.1 & q.11;* latè Sanch *in precepta Decal.to.1.m.2.l.7.c.5.n.4.cum ſequentib.*Barth à Fauſto *d.l 4.q.183.*Csuag.*Mediolan.dec.17.n.21.cum ſeqq.p.1.*Galerat.*de reuent.l.3.*

cap.7.n.7.pag.217.Cutell.*de donat.tom.*1.*tract.*1.*diſcurſu* 2.*part.*3.*num.*152.& 153. nouiſſimè Petr. Diaz Noguerol.*in allegationibus Iuris tom.* 1.*alleg.* 6.*n.*24.me citato Aloyſ Ricc.*in deciſ.Curiæ Archiepiſcop.Neapolitan.dec.*295.*ad finẽ p.*1.Læli.Caput. *ad conſuet.Neapol ſuper conſuet.ſi moriatur p.*3.§.9. *n.*6.& 7.Hermoſil.*l.*1 g *off.*41.*n.*14.& 15.*tit.*4. *p.* 5.Barbat.*de diuiſ.fructuum p.*2.*c.*2. *n.*85. & 86. & deciſum fuiſſe teſtantur Palatell.*in ſuo tractatu primi legionũ.in primil.Minimorũ.fol.*200.*n.*37.Sorbus *in ſuis additionib.ad cõpendiũ Medicã.verb.nouitius, verſ.ſed hæc ſunt aliqua aduertenda*,Fr.Emman.*tom.* 2.*q.*47.*art.*8.Cancer.*var.lib.*3.*c.*15.*n.*335 & 336. Nicol.Garcia *de benefic.p.*11.*c.*9.*n.*15.Galet.*in margarita caſuum conſcientiæ verb.religioſus , pag.*226. *col.*1.& *verb.Nouitius* 1.Ioan. Baptiſt. Confect. *in ſum.prin.Medic.tit.*13.*c.*13. *pag.*325.Barth.de Vechis *d.diſp.*8. *dub.*8.*n.*4.nouiſſimè Ego ipſe *in votis deciſ.Canon.l.*1.*voto* 6.*à prin.*Melch Phœbos *d.deciſ.*137.*n* 13.Vgolin.*de poteſtate Epiſcopi c.*20.§.7. *n.*3.Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ l.*2.*tit.*18.*l.*3.*de Religionibus, n.*20. & 25.Rota *in Parmen.tranſactionis* 20. *Decembris* 1627. coram *Reuerendiſſimo D. Duran Epiſcopo Vegelea. & in Romana donationis de Mongellinis* 14. *Ianuarij* 1636.cotã *R.P.D.Carrillo* impreſſa per Tamburin. *poſt d.tract deciſ.*8.*n.*13.nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar.*in lucerna Regular.verb Renunciatio bonorũ n* 9.*pag.*228.Hæc opinio ſic ſumpta,& deciſiones,quibus fulcitur, tecipere tantũ eo caſu , quo talis donatio, ſeu renunciatio facta eſſet ſine dolo fraudandi prædictã Conciliarẽ diſpoſitionem, dato ipſo renunciante,vel abalio illũ inducente,tali enim dolo commiſſo in ipſo ingreſſu credo donationem factam eſſe nullam;& in hoc euentu poteſt procedere prima ſententia, & declaratio , quam pro ſua opinione adducunt Doctores *ibi* citati,& refert Armend.*d.loco n.*23.nam poteſt euenire,eadem facilitate, qua non ingreſſurus Religionem induceretur ad donandum,poſſet etiam induci ad donandum intentione ingreſſus ; & hoc caſu ceſſat dolus fraudandi tam Conciliatem diſpoſitionem, quàm ipſum renunciantem;vt per ſe pater:& hoc modo cunciliare poteris pluta,quæ Doctores ſupra citati adducunt in varias diuiſi ſentẽtias,reſponſiones, & diſtinctiones.Non placet igitur,quod docent Nauat.*conſ.*82. *de Regularib.*& Molina *d.loco*,ac Fr. Ludou. Mitanda *d.q.*23.*art.*1.aſſerentes eſſe inualidas donationes, ſeu renunciationes bonorum temporalium factas ab aliquo volenti intrare Religionẽ, antequam ſuſcipiat habitum,cum pacto, & quòd in quocunque euentu,quo prædictus è monaſterio exeat,dicta donatio non ſit valida,prout tenet Nicol.Garc.*d.c.*9. *n.*19.vbi *n.*21.etiam reſoluit non valere donationẽ factam à nouitio cum pacto,& modo vt eo non profitente ſit nulla, ob non ſeruatam formam decreti *d.c.*16. Hinc etiam prouenit reſolutio, quam cum Rota defendimus *in votis deciſiuis Canon.d.part.*1. *voto* 6.*n.*3 , quod ſi ſtatutum ſeculare requirat in omni donatione,ſeu renuntiatione cum decreto irritante vt contrahentea expreſſe iureiurando proteſtentur,& affirment donationem non eſſe factas,aut ſimulatas, ſeu doloſas,ſed eſſe veras , & fieri bona fide, donans abſque illius ſolemnitate etiam prætextu ingreſſus in Religionem , dummodo eo tempore adhuc eſſet in ſeculo,inualide donat , de quo etiam Tamburin.*d.diſp.*4.*q.*11.*n.*2.

18 *Tertiò* quæro,an prædicta Conciliaris diſpoſitio procedat in maiori 20.annis renunciante?Et videbatur dicendum,quòd non,ex verbis dicti *c.*16.conjunctis cum aliis præcedentis cap.in quo decernitur inualida profeſſio emiſſa ante 16.annum perfectum, & ante annum profeſſionis,vt copulatiuè requirere videatur,ſcilicet quòd prolapſu ſit annus 16. & annus profeſſionis; quare dum poſtmodũ ſubiungit *c.*16.*Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta*,&c.propter dictionem illam,*quoque*,& diſtinctionem,*antea*,dicatur diſpoſitionem illius Canonis cum qualitatibus poſitis in Canone antecedenti,vtſcilicet donatio vel renunciatio facta à minore 16.annorũ,& ante profeſſionem non valere,niſi infra vltimos duos menſes, & conſequenter emiſſa à maiori valeat:vode Menoch.*de arbitr.caſu* 436.*n.* 8.ſubtiliter arbitratur formam,& ſolemnitatem *dict. c.*16.in ea,vel eo locum non habere,qui , vel quæ ætatis annum 16 excedit;is enim,inquit,libere poteſt ſe obligare & bonis renunciare abſque Ordinarij Epiſcopi,vel Vicarij præſentia,cum eſſet minor illa ætas 16.annorum conſiderata à Sancto Concilio,quam ad hoc aptam non credidit , ad emittendã profeſſionem,neque ſe obligandum, vel renuntiandum iuxta dictam Concilij diſpoſitionem,& ſequitur Theſaur *lib.*5.*quæſt.forenſ.q.*56. *n.*7.

Contrarium tamen tenent Gutier. *Canonic.l.*2. *c.*1.*n.*34.Cened.*ad Decretum collect.* 50.*n.* 5. Peguera *deciſ.*252. Campanili *d. cap.* 3.*n.* 18. Franc. Molin.*d. q.* 99. *n.*43.Valaſc.*de partit. c.* 16.*n.*2. Molfeſ.*ad conſuet.Neapol.tit.de renunt.q.*16.*n.*31. *cum ſeqq.*qui teſtatur ita *Sacram Congregat.* declaraſſe,nouiſſimè Sperel.*in dec.fori Eccleſiaſt.dec.*16. *n.*48.Fr.Barthol. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatũ diſp.*8. *dub.*8. *n.*1. vbi dicit ita declaraſſe *Sacram Congregat. die* 15. *Ianuarij* 1601.F.Emmanuel.*to.*2.*q.*4.*art.*13.Lezana *d.c.*24.*n.*34.*verſ.intelligitur tamen.*Sanch *d. cap.*5. *n.*7.& Armendar.*d. loco n.*36. vbi refert deciſum *d.c.*16.vendicate ſibi locum etiam in his,qui excedunt annum 16.& illa verba,*antea factũ*,non referri ad ætatem renunciantis,ſed ad duos menſes proximos ante confeſſionem:ex ea tatione,quia diſpoſitio Conciliaris prohibentis dictas renunciationes, fuit facta ad euitandas fraudes,quæ in dies committebantur per parentes,conſanguineos,vel alias perſonas,& quandoque per eoſdem Monachos, vt rectè aduertit Nauar.*d. conſ.*8.*ſub tit.de donat.* atqui fraus huiuſmodi ſic committi poteſt per prædictas perſonas nouitiæ,vel nouitio ætatis 17.vel 20.annorum,ſicut in eo,qui 16.tantùm annum habet,& ideo cum in vtroque eadem militet ratio,debet etiã eadem vigere diſpoſitio,iuxta vulgatia Intra.Deinde forma illa renunciandi præſcripta à Sacro Concilio, eſt de ſolemnitate renunciationis, quia ea omiſſa vult renunciationem nullam,& innalidam iudicandam;forma autem,& ſolemnitas eadem vbique eſſe debent, non diuerſa , & cum Concilium generice formam dederit in nouitiis,variare ex multiplicitate annorum non poteſt.

Quæreò quæro, an prædicta Conciliaris diſpoſi- 19
tio locum ſibi vendicet in reſignatione beneficij?Affirmatiuè reſoluunt Azor.*inſtitut.morul.part.*2. *l.*7. *cap.*20.*quæſ.*6.Veg.*com* 2.*ſumm.c.*10.*cnſu* 3 Fr Ludou.Miranda *in man.Prælat.tom* 1 *quæſt.*29. *art.*5. Sanch.*in præcepto Decalogi l.*7.*c.*5.*num.*38.Sperel. *d.dec.*16.*n.*49.Suar.*tom.*3.*de Religion.l.*5. *cap.*16. *n.*12.nouiſſimè Fr.Barthol. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatũ nouitiis diſp.*8.*dub.*7.*n.*4.D.Hieron.Venero *d.cap.*15.*n.*13. & ita etiam plures deciſum fuiſſe referunt Maiol.*de irregul.l.*3.*c.*6.*poſt.n.*1.Bartol.à S.Fauſto *dict.lib.*5. *quæſt.*181.Molfeſ.*tom.*1.*ad conſuetud. Neapolitan.*

part. 4.

part.4.tit.de renunc.quæſt.16.n.34.& 35.& in ſumma Moralis Theolog.tract.6.cap.12.n.18.in fine,vbi duobus numeris ſequentibus contrariis reſpondet, nouiſſime me citato *in hoc loco* Nauar.*d. verb. Renunciatio bonorum n.*8. Ceuall. *q.*121.*n.*4. & 5.Fr. Luduu.Miranda *in manuali Prælat. tom.*1.*q.*23. *artic.*5. Marc.Anton. *variarum reſ.lib.*1.*reſ.*112. *caſu* 62.Flamin.*de reſignat.lib.*3.*q.*13.*à n.*4.qui ex ea ratione id admittit, ne temere quis renuntiet dum eſt nouitius, & poſtea contingat carere beneficio, & monachatu; ſi fortè non admittatur ad profeſſionem,vel ipſe nolit poſtea profeſſionem emittere;& refert etiam deciſum Epiſcopum non debere conferre illa beneficia, niſi facta profeſſione; aſſeritque habere locum ſupradictam ſententiam affirmatiuam, etiam quando quis renuntiat ante ingreſſum intuitu ingreſſus religionis, cum videatur facta in fraudem,præcipuè quando non habet aliunde, ex quo viuere poſſit,vel eſt ordinarius ad titulum illius beneficij;nam his caſibus reſignatio non debet admitti,niſi habeatur certitudo de profeſſione, & hæc veritate niti affirmat Campan. *d. rubr.*12.*c.*3.*n.*10. Contrarium tamen, immo dictam Conciliarem diſpoſitionem non habere locum in renuncianone beneficij,cum ſolum loquatur de renunciatione,& obligatione bonorum,tenet Nicol.Garc. *de benefic. part.*11.*c.*9.*n.*12.*&* *n.*13.cum duobus ſequentibus, reſponder fundamentis Flaminij *d.loco*,cuius Garciæ opinioni libenter aſſentior.

20 Renunciationem verò beneficij Eccleſiaſtici,cuius titulo quiſpiam eſt ordinatus ante ſuſceptionem habitus, eſſe omnino inualidam non eſt dubium, non ex deciſione Conciliaris Cõſtitutionis dicto loco,ſed ex alio capite, ex prohibitione ſcilicet Concil.Trident.*ſeſſ.*21.*de reformat.c.*2.& idem procedit in renunciatione patrimonij, cuius titulo quiſpiam ordinatus eſt,niſi ſimul habeat alia bona,de quibus à Religione egreſſus ſe ſuſtentare, & viuere poſſit. Ita Fr.Ludou.Miranda *d. q.*23.*art.*5. Sanch. *d.c.*5. *n.*40.*&* 41.Fr.Barthol.de Vechis *dict.diſp.*8.*dub.*7. *n.*6. Vnde nullatenus reciperem reſolutionem Fr. Emman. *quæſt.Regul.tom.*1.*quæſt.*37.*art.*2.aſſerentis beneficium neque infra duos menſes ante profeſſionem poſſe à nouitio renuntiari,etiam cum ſolemnitate in dicta Conciliari diſpoſitione ſtatuta: quam quidem ſententiam duabus comprobat rationibus: *prima* quia eſt ſimoniaca renunciatio hæc; cum illi inſit tacitum pactum quòd in quocunque euentu,quo renuntians non profiteatur,aut Religionem egrediatur, ille in cuius fauorem fuit facta, reddit ei iterum præfatum beneficium; quæ omnia procul dubio eſſe ſimoniaca aſſerit Fr.Ludou.Mirãda *d.loco.Secunda* deinde ratio ab eo relata eſt,quod ſcilicet præfata renunciatio ex alio capite non valeret,quamuis ſimoniaca minime eſſet, aitque quod qui beneficium recipit non à renunciante,ſed à collatore recipit, atque inſuper certum eſſe beneficij collationem debere eſſe perpetuam,non autem temporalem; neque aliquam expreſſam addi poſſe conditionem,aut tacitam ſubintelligi: quare addit impoſſibile videri, quòd valeat nouitius infra duos menſes à Concilio ſtatutos ante profeſſionem renunciare, cum hoc euentu temporalis ſit collatio,& conditionalis,videlicet,ſi ſubſequatur profeſſio: & ſic ſubinngir reſignationem etiam infra duos menſes ante profeſſionem fieri non poſſe, ſed etiam infra paucas horas ante illam, cum ſcilicet ad eam properar.eſtque receptus à Monachis,ſuntque omnia parata, ita quod moraliter loquendo ipſa profeſſio ſubſequi indubitanter debeat.

Sed iis non obſtantibus à reſolutione Garciæ *dict.* 21
loco non recederem;& rationibus, quas adducit Fr. Emman *dict.loco*,facilis paret reſponſion.Ad primam igitur dico non conſiderari illic ſimoniam, quia nulla emendi, vel vendendi voluntas adeſt, nullaque conuentio,ſiue pactio de emendo,vel vendendo:neque præterea ſimonia confidentialis poteſt aliquo modo in illo caſu conſiderari, ex alia eiuſdem confidantiæ definitione relata per Flamin. *de confid.q.*1.*n.*19.maximè quòd tacitum illud factum cum recipiente, quod à Fr.Emman.præſupponitur ineſſe, reuera non eſt;tum quia ipſe renuncians libere, atque abſolute renunciauit, tum quia licet profeſſionem poſtea non emittat, non propterea dici poteſt beneficium regredi,atque iterum deuolui ad ipſum renunciantem, cum ab ipſo abdicatum nunquam fuerit:ita diſponente Concilio,quod effectum ipſius renunciationis ſuſpendit ad tempus emiſſæ profeſſionis, ac prohibet renunciationis admiſſionem, & beneficij collationem. Ad ſecundam vero Fr.Emman. rationem reſponderi poteſt, conſiderando differentiam inter renunciationem, & collationem;prohibet enim Concilium renunciationem fieri,niſi infra duos menſes ante profeſſionem, & hnius effectum ſuſpendit vſquequo ſit emiſſa profeſſio,ipſius verò beneficij renunciari collationem vetat, niſi profeſſio antecedat, ex ſupra adductis, ac ita perpetuò tunc durabit, & ceſſabit.Fr.Emmanuelis dubitatio, quomodo poſſit infra duos menſes antea renuntiari, & collatioeſſet temporalis vſque ad profeſſionem contra iuris diſpoſitionem;namque ita renunciatio erit valida, & collatio temporanea; ſed perpetua, quia facta tempore, quo vacabat beneficium; ſed eleganter reſpondet Campan. *d.cap.*3.*n.*11. cuius verba hic tranſcribere propter eius ſingularem doctrinam operæpretium duxi.

Sextò quæro,an ſupradicta Conciliaris diſpoſitio 22
comprehendat donationes inter viuos?Reſp. quòd ſic,cum Nau.*conſ.*81.*&* 82. *de Regular. in nouis,& comment.de Regular.n.*5.*in fine*, Menoch.*de arbitr. caſu* 436 *n.*8.Molin.*de Inſtit.tract.*2.*diſp.*139.*ſcl.*9. *verſ.ambiget præterea*,Barth à S.Fauſto *lib.*5.*q.*180. Fr.Emman *in ſum.part.*2.*cap.*7.*n.*8. Sanch *d.lib.*7. *c.*5.*n.*20.Pereg.*d.c.*1.*litt.G.*9.6. nouiſſimè Tamburin.*dict.diſp.*4.*q.*10.*n.*8. *in princip.*Ratio eſt, quia donatio & renunciatio pari paſſu ambulant, & quod de vna dicitur, in alia etiam procedit, vt docent Bald.*in l.illud num.*7.*de ſacroſanct.Eccleſ.*Menoch.*conſ.*990.*num.*11. Honded.*conſil.*66.*num.*79. Srephan. Gratian.*diſcept. forenſ. cap.*409. *num.*18. *&* 19.nouiſſimè Merlin. *de legitima lib.*1. *titul.*2. *quæſtion.*11. *num.* 3. *&* 4. me citato *in hoc loco* Nouar.*in lucerna Regular.verb. diſpoſitio bonorum num.*2.

Septimò quæro an habeat locum in renunciatio- 23
ne officiorum publicorum temporalium, vt ſi nouitius eſſet tabellio, vel aliud huiuſmodi officium haberet? Reſp. affirmatiuè,ſi fiat renunciatio officij quatenus ſtatim transferatur in eum,in cuius fauorem fit renunciatio.Ita Sanch.*d.c.*5 *num.*43.Fr.Barthol.de Vechis *d. diſp.*8.*dub.*7.*n.*7.Tamburin.*d. diſput.*4.*q.*10.*n.*8.*verſ idem.*

Octauò quæro an comprehendat fideiuſſorem? 24
Reſp. affirmatiuè. vt benè docent Sanch.*c.*5.*n.*34. Fr.Barthol de Vechis *d.diſp.*8 *dub.*7.*n.*8.Tamburin. *d.q.*10.*n.*8.*verſ. ſpdeuſſionem.*

No. ò quæro an habeat locum in liberatione, qua 25
nouitius tutorem, ſeu curatorem ſuum à reddendis rationiis liberat? Affirmatiuè reſp. cum Nauar.

*conſ.*83.*de Regular.*&Fr.Barth.de Vechis *de diſſ.*8. *dub.*7.*num.*9. vbi ſubdont ſecus eſſe ſi hæc liberaeiofacta ſit à nouitio in teſtamento non alterando naturam teſtameoti, Tamburin.*d.q.*10.*num.*8.*verſ. comprehenditur.*

26 *Decimo* quæro,an ſinealiquæ donationes,& contractus,in quibus præfata Concil. Tridenr. diſpoſitio locum non habeat? Reſp.nonnullas extare.*Primò* ooo compteheodere eleemoſynas per nouitios factas traduot Garc. *d. cap.*9.*n.*17. Azor.*inſtit.moral.p.*1.*lib.*1 3.*c.*9.*q.*2.F.Barthol.de Vechis *d.dub.*7. *num.*11.*verſ.ex dictis,* vbi intelligit de eleemoſynis paruis, vel moderatis, idem dicit Lezana *d.cap.*24. *num.*35.*verſ. Poſſunt.*Taioburin.*d.queſt.*10.*n.*9. *Secundo* † non comprehendere donatiooem Deo,ſeu

27 B. Mariæ, vel Sanctis oblatam, tenet Fr.Emman. *q. Regul.tom.*1. *q.*47. *art.*3. quem ſequitur Sanch. *d.cap.*5.*num.*28. Tamburin.*d. q.*10.*n.*9. Quamuis Fr.Barth de Vechis *d.dub.*7.*n.*11. *in princ.* contra-

28 ctum teneat, dummodo attentis facultatibus nouitij ſit alicuius momenti. *Tertiò* † non comprehendere victum, & veſtitum quem pro ſe tribuit oouitius monaſterio,ve expreſsè habetur in dicto decreto,affirmant Fr.Barth.de Vechis *dub.*7.*n.*12.Lezana *d.c.*24.*n.*35.*verſ.Idem dico. Quartò* non includi ſub illo decreto quód tribuiturmonaſterio, vel Monialibus in ipſa profeſſione, non pro ipſa,ſed pro ſuſtentatione nouitiæ,& Mooialium, & pro ſolemnitate,& feſtiuitate profeſſioois,iuxta cooſuetum morem,reſoluit Suar.*tom.*5.*diſp.*22.*ſect.*5.*n.*15.&idem ctedit Sanch.*d.cap.*5.*n.*22. de conuiuio facto in ingreſſu 10 nouitiatum,& de conſuetis tunc dari Mo-

29 nialibus.Tamburio.*d.q.*10.*n.*9.*in fine.Quintò* † oon comprehendi ſub dicto decreto donationes,oblationeſve factas monaſterio, ſeu Religioſis, aot tutoribus,curatoribus, ac cooſanguioeis nouitiorum,bene ootant Suar.*tom.*3. *de Relig. lib.*3.*cap.*9.*n.*16.Fr. Barth.de Vechis *d.dub.*7.*num.*14. Idem dicendum de donatione facta à parentibus ouoitij ex propriis ipſorum pareotum bonis,oon io dotem nouitij,ob-

30 ſeruat Sanch.*d.c.*5.*num.*23. *Sextò* † non includere contractus emprionis, venditionis, permutationis, locationis, & alios huiuſmodi,quia tn iis taotumdem tecipit oouitius quantum dae,ac proinde non efficitur paupeciot,idem dicendum de contractibus in quibus exponitur nouitius periculo lucri & iacturæ, quales ſunt contractus ſocietatis; eò quod non veoiunt ſub oomine tenunciationis,vel obligationis, reſoluunt Saoch.*c.*5 *n.*33. Ft. Batth.de Vechis *d.dub.*7.*n.*15. Lezana *d.c.*24.*n.*35. *verſ. idem etiam dico.*Tamburin.*d. diſp.*4.*q.*10.*n.*11. Denique non comprehenduntur renuotiationes,donationes, vel ceſſiones iurium factæ per monaſterium Monalium capitulariter congregatarum de hæreditate, quæ debebatur ingreſſuræ monaſteriom, Aluat.Valaſc.*d.c.*16.*num.*28.*verſ.tertius modus,* Cabal *conſ.* 104.*n.*1.Barbat.*de diuiſ.fruct.p.*2.*c.*2.*n.*85. & 86. Noguetol.*d.alleg.*6.*n.*23.

31 *Vndecimò* quæro, ad nouitius Canonicus vocandus oeceſſariò ſit ad electiooem Epiſcopi,aut alicuius beneficij Canonicis competentem? Io qua quæſt.ex eo quod vere Canonicus ſit, illum vocaodum eſſe tenent Archid.*in cap. beneficium,num.* 1. *verb.aſſenſus,de Regular. in* 6. Cardin.*in Clem. fin. n.*8.*q.*10.*cod.tit.*Bertachin.*de gabellis p.*7.*princ. numer.*56.Mandoſ.*in caſibus annalibus.n.*66.*caſu* 197. Verius tamen exiſtimo non eſſe vocandum, quamuis iure eligendi priuatus minimè ſit,legitima namque Religionis cauſa rite, & legitimè abeſſe cenſetur,gloſſ.*verb.conferendam in diſt.cap. beneficium* vbi Monach.*num.*2. & cæteri ſcribentes, Tap. *in authen. ingreſſi, verb.ſua cap.*2.*num.*8. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Læl Zech.*de Republ. Eccleſ. tit.de Regularib.cap.*3.*num.*10. Azor.*inſtit. moral. part.*1. *lib.*12.*cap* 3.*quæſ.*1.vbi etiam addit prædictum nouitium non poſſe procuratorem conſtituere ad eligendum, vtpote qui neceſſariò ad electionem vocandus noo eſt,

Duodecimò quæro an donatio facta ob ingreſſum 32
Religionis cum pacto de noo reuocando, & cum iuramento,reuocari poſſit?In qua Rota *in d. Romana donationis de Mougellis* 14. *Ianuar.*1636. coram *R.P.D.Carillo,* affirmatiuè reſpõdet,ex eo quia cuta facta fuerit ob ingreſſum Religionis, dicitur donatio cauſa mortis,cum eius effectus pendeat à profeſſione,quæ dicitur mors ciuilis;& ſic tectè poteſt reuocari, non obſtante pacto de non reuocando;cùm illud noo operetur irreuocabilitatem quotieſcunque contractus,ſeu donatio irreuocabilitatem noo patitur, ptovt in hoc caſu, additque iuramentum cenſeri appoſitum iuxta naturam donationis,quæ cùm ſit reuocabilis, iuramentum pariter reuocabile cenſeri debet.

Pro complemeoto huius Alleg.aduertendum du- 33
xi,prædictum Concilij Trideot,decretum non habere locum in nouitiis Societatis Iesv, qui poſſunt renuntiare bonis in fauotem Societatis, vel cuiuſcunque, non ſeruata ea forma, nec expectato bimeſtri ante profeſſionem,vel ante vota bienoij, ex conſtit.eiuſdem Societatis,quæ omninò per decretum Concilij *in d.cap.*16.*verſ.per hæc,* ac Summos Pootifices Pium V. Gregor. XIII, & ſequentes approbantur. Quæreita ſuſtioent Fr. Emman. *tom.*2. *quæſt.*47.*art.vltim.* Emman.Sà *verb. religionum.*3. Molina *de inſtit.d.tract.*2.*diſp.*139.*verſ.antequam,* Leſſi.*d.lib.*2.*cap.*41. *dub.*4.*num.*41.quos tefert, & ſequitur Sanch.*d. cap.*3. *num.*9.mecitato *in hoc loco* Alzed.*d.p.*2.*cap.*8.*n.*45.Nouar.*d. verb.Renunciatio bonorum n.*13.

ALLEGATIO C.

Epiſcopus quando voluntatem Virginum Deo dicandarum explorare debeat?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus, vel illo impedito eius Vicarius,aut ab eis deputati quomodo voluntatem virginum Deo dicandarum explorare teneantur,oſtenditur.*

2 *Doctores referuntur materiam tractantes Concily Trident:*ſeſſ.25.de Regular.c.17.

3 *Puellæ quæ ſumſerunt Sacrum habitum in aliquo monialium monaſterio,debet ab Ordinario certus dierum numerus prafigi,intra quem deberent declarare vtrum velint profeſſionem emittere,vel non.*

4 *Voluntas puellæ Deo dicandæ explorandæ eſt per Epiſcopum tam ante ſuſceptum habitum,quam poſtea ante profeſſionis emiſſionem,tam in monaſteriis ſibi ſubiectis, quam in aliis ab eius iuriſdictione exemptis*

5 *Ordinarius non debet explorare voluntatem puellæ, qua habitum recipit in monaſterio, ad petitionem illius, qui vult illam in vxorem ducere, ſed expectandum tempus faciendæ profeſſionis.*

6 Epi

6 *Epiſcopus non ingreditur clauſtram, ſed ſtat ante feneſtellam cancellorum, cum explorat puellæ voluntatem.*

7 *Puella incluſa per vim monaſterio, debet inde educi, ſi tamen monialis effici velit deſideriſ ſui compos eſt faciendæ. licet eius pater contradicat.*

8 *Vicarius generalis voluntatis virginis explorationem facere non poteſt, niſi Epiſcopo impedito.*

9 *Exploratio prædictarum ſi neutra fiat, non eſt profeſſio nulla.*

10 *Epiſcopus poteſt animadvertere contra Abbatiſſas, aliaſque ſuperiores habitum Sacrum dantes, vel patientes profiteri Moniales abſque dicta exploratione.*

11 *Doctores de materia & intellectu Concilij Trident.* ſeſſ 25. de Regular. cap. 7. *agentes, referuntur.*

12 *Abbatiſſa debet eligi non minor annis 40. & quæ octo annis paſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit.*

13 *Illegitima abſque diſpenſatione Papæ, non poteſt de iure in Abbatiſſam eligi.*

14 *Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa officium habere non poſſunt illa quæ Virgines non ſunt.*

15 *Bigama Monialis abſque Apoſtol. diſpenſatione in Abbatiſſam eligi non poteſt.*

16 *Infamis non poteſt in Abbatiſſam eligi.*

17 *Abbatiſſa debent eligi per vota ſecreta.*

18 *Abbatiſſarum in electione poſſunt vota per Epiſcopum vna cum Vicario vel alio iure aſſumpto, oretenus accipi.*

19 *Schedula pura & ſimplex oſtenſio ſecretò facta ab aliquo ex electoribus non tollit, quin electio ſubſequens immediatè ſit ſecreta.*

20 *Electio reputatur ſecreta, & canonica, ſi electi fuerint à ſuperioribus aliquibus, qui vota omnium eligentium recipiant.*

21 *Eligentes per ſchedulam aliquo patenti ſigno ſignatam faciunt electionem non ſecretam, & peccant mortaliter.*

22 *Electio quando ſit nulla? oſtenditur in caſu occurrenti, &* num. 23.

24 *Abbatiſſa in electione extripartito numero Monialium duæ partes concurrere debent.*

25 *Electio officialium, qui adminiſtraturi ſunt monaſteriorum bona ad monaſterij ſpectat Superiores.*

1 PERTINET ad Epiſcopum, vel eo impedito ad eius Vicarium, aut aliquem eorum ſumptibus ab eis deputatum, explorare virginis voluntatem diligenter, an coacta, an ſeducta ſit, an ſciat quid agit? & ſi voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requiſitas iuxta monaſterij illius, & Ordinis regulam, nec non monaſterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat; & præfecti monaſterij vno menſe ante de huiuſmodi profeſſione ſignificare debet Epiſcopo, alioquin poſſet ſuſpendi ab officio ad libitum Epiſcopi, vt diſponit Concil.
2 Trid. *ſeſſ 25. de Regul. c. 17.* † de eius materia vide Zerol. *in praxi Epiſcop part. 1. verbo moniales pag.* 232. *& pag.* 258. *verſ ad* 14. Fuſch. *de viſitat. libr. 2. cap. 18. num.* 40. Piaſec *in praxi noua Epiſcop part. 2. cap. 3. num. 55 verſ exploratæ*, Azor. *inſtitut moral. part. 1. lib. 12. c. 1. col. 1160.* Fr Emman. *quæſt. Regul tom. 3. q. 12. art. 2.* Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu religionis, lib. 1. c. 8 in fine*, Fr. Lodouic. Miranda *de ſacris Monialibus, quæſt. 8. are 2.* nouiſſimè D. Hieron. Veneto & Latua *Archiepiſcopum Montis Regalis in examin Epiſcoporum lib. 1. cap. 25.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauar. lib. 2. tit. 18. l. 7. de Religiosis num. 47. & 44. cum ſeq.* Sanch. *in præcepta Decalogi, lib. 4. cap. 13. num. 32. cum ſeqq.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr. 12. cap. 16. à num. 11.* noniſſimè me citato *in hoc loco.* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. exploratio.* Lament. de Peitinis *in formular. Regul. lit. M. cap 6. num 2.* Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regul. reſol. 101. num 81. cum ſequent.* Gauant. *in man. Epiſcopor. verb. Monialium receptio à num. 21.* me citato *in hoc loco*, Lezana *in ſum. quæſt. Regular cap. 25. num. 12.* Prohibere igitur poterit Epiſcopus Abbatiſſis, & aliis Superioribus Regularibus Monialium ipſis Regularibus ſubiectarum ſub cenſuris, & aliis pœnis ſibi beneuiſis, ne quæ puella profeſſionem emittat, niſi prius explorata illius voluntate ab Ordinario, ad præſcriptum Concil. *in Burgen. 4. Decembr. 1627.* reſoluit nouiſſimè Tamburin. *de iure Abbatiſſarum diſp 3. quæſt. 2. num. 8. cum ſequentibus*, & hac de re *eadem Sacra Cong.* ſic cenſuit, † *Puellæ, quæ ſumpſerunt ſacrum habitum in aliquo monaſterio, debet ab Ordinario ſcitus iterum numerus 15. vel 20. præfigi, intra quem deberent declarare vtrum velint profeſſionem emittere, vel non: & ſi noluerint, remittenda ſunt ad domos conſanguineorum, vel affinium*, refert. Campanil. *d. cap. 16. num. 16.* poſtquam Epiſcopus hac de re certior factus fuerit intra 25. dies, examen hoc perficere tenetur, quibus elapſis amplius de eo ſe non intromittat, deciſum referunt Armendar. *d. loco n* 45. & Galett. *in margarita caſuum conſcient. verb. Nomin vlt.* Campan. *d. c. 16. n. 10.* Tamburin. *d. q. 1. n* 10. 3

Voluntas puellæ explorandæ eſt, non ſolùm quãdo profeſſionẽ emittere procurat de quo caſu loquuntur ſupra citati Doctores, ſed etiam quando habitum ſuſcipere intendit; itaut ſpectet ad Epiſcopum, tam ante ſuſceptum habitum, quàm poſtea ante profeſſionis emiſſionẽ dictæ puellæ voluntatem explorare, non obſtante quod monaſterium ſit Regularibus ſubiectũ, vel aliàs ab eius iuriſdictione exemptum, & ſi prior exploratio non fuerit facta, ſufficit quod fiat ſecunda, & hoc totum fuiſſe deciſum referunt Piaſec. *d. loco*, Campan. *d. cap 16. num. 10. &* 11. Armendar. *diſt. loco num. 37. 46. &* 50. Dicunt Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. quæſt 12. art. 2.* Miranda *de Monial. q. 8 art. 4.* Lautent. de Peitinis *d. c. num. 2* quòd vſu iam receptum eſt, ſaltem in Hiſpania, ſemel tantùm, id eſt ante profeſſionẽ dictas puellas examinare; conſueuerunt enim videtur receptum quòd ſolùm ſemel ante profeſſionem examinentur, Miranda *in tract de ſacris Monial. q. 8 art. 4.* Antonin. Diana *in reſolut. moral. tract 2. de dub. Regul. reſol. 47.* Lezana *d. c. 25. num. 12. verſ conſuetudine.* 4

Ordinarius non debet explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monaſterio ad petitionem illius, qui vult illam in vxorem ducere, ſed expectandũ tempus faciendæ profeſſionis, & tunc ſi ſit ſuſpicio, quod inueſtigatur à Monialibus, prò ſuo officio curabit inde duci ad exteriorem Eccleſiam monaſterij, vel in aliam propinquiorem, & commodiorem; prout magis conuenire iudicauerit vbi voluntatem eius exquirere poſſit. At ſi nulla ſit ſuſpicio, & nullã aliam iuſtam cauſam ſubeſſe apparebit, tunc non in alio loco quàm ad crates ferreas monaſterij voluntatem puellæ explorabit: ita deciſum referunt Armend. *d. loco num.* 48. Campanil. *d. cap. 16. num.* 15. 5

In hac volũtatis exploratione, ſeu alio ſimili actu cum fit in ipſo monaſterio, Epiſcopus non ingrediatur clauſtram, ſed ſtet ante feneſtellã cancellorũ 6

exami

examinando mentem ipſius puellæ, vt aduertit Fuſcus *d.n.40. in fine*, & referunt deciſum Campan. *d. n.5.* Lezana *d cap.25.n.12. in fine*, Ganant. *verb. Monaſtium profeſſio.n.14. & 15.* me citato *in hoc loco*, Nou. *in Lucerna Regular. verb. clauſura n.6.*

7 Puella ſocluſa per vim in monaſterio, debet inde educi, & ſi quid damni ob eam cauſam paſſa eſt, curare debet Epiſcopus, vt indemnitati eius prouideatur eorum impenſis, qui talē illue inruerunt, qui debent etiam ſeuerè caſtigari, ſed puella, ſi Monialis effici velit, deſideri, ſui compos eſt faciēda, licet patet eius contradicac, refert deciſum Campan. *d c.16 n.12 propè finem.* De pœnis impoſitis contra cogentes aliquam virginem, vel viduam, aut aliam mulierem ad ingrediendum monaſterium, egi *in allegat.50. n.247.*

8 Huiuſmodi voluntatis explorationem non poteſt facere Vicarius, niſi Epiſcopo impedito iuxta Sacri Concilij diſpoſitionem, & notant Sbroz *de officio Vicarij lib.3.q.207.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum part.1.num.237.*

9 Si verò Antiſtes alteram, vel neutram prædictarum explorationum fecerit, contra Concilium feciſſe cenſuit *Sacra Congregatio*, addens ab iſtis Sacris Virginibus, à quibus non ſolùm habitus eſt ſuſceptus, ſed iā profeſſio facta, ſiue prædicto examine, nihil Ordinarium debere ſciſcitari, ſed permittere eas in ſuo ſtatu permanere. Vnde defectum huius examinis non irritare profeſſionem Monialis, me citato *in hoc loco* reſoluit Lezana *d.cap.13 num.10 in fine*, & Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.6. quæſt.3. nu.6.* In Abbatiſſas tameo animaduertere poſſe ait, debereque per earundem Ordinarū, Moniales, earumque Superiores admoneri ne Virginibus ſdent ſacrum habitum, nec eas patiātur in Religione profiteri, niſi prius voluntas earum perſpecta ſit, &

10 explorata ab eodem Ordinario, † & ipſum poſſe cōtra facientes euēicere non ſolùm pœnis à Concilio Tridentino ſtatutis, & præſcriptis, ſed etiam Eccleſiaſticis cenſuris, & aliis iuris remedijs, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs, refert Campanil *d. cap.16.num.1.* Ex Sanch. aduertit Laureot. de Petrinis *d.c.6 n.2. verſ. & addit.* quòd omiſſio talis examinis eſt quidem peccatū mortale ex genere ſuo, tam ex parte puellæ profitentis, quàm ex parte Abbatiſſæ recipientis: nam contrauenire Concilio generali in re graui, qualis cenſetur à Concilio res illa, vt patet ex appoſitione pœnæ ſuſpenſionis, quæ res grauis eſt, peccatum mortale eſt, non tamen profeſſionē irritat; quia Concilium idnō dicit, & cum limus in odioſis, non debet fieri extenſio, Lezana *d.ſum c.26. num.17. varſ. tenetur.*

Ad Superiores, & Prælatos Monialium pertinet earum dotes taxare, vt reſoluit Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.5. quæſt.5 num.1.* vſus enim iam obtinuit, vt mulieres, quæ Deo dicantur, ſuas dotes habeāt pro ſua ſubſiſtentatione, & veſtitu, Miranda *de ſacris monial. quæſt.8. num. 8.* Tamburin. *d. diſp.5.q.1. nu.1.* & ſic in pactionibus, & conuentionibus ſuper dotibus huiuſmodi factis nulla committitur ſimonia, dūmodo ſit pro ſuffitienti, & congruenti earū ſuſtentatione, & non tanquam pretium vt patiter obſeruat communis Eccleſiæ vſus, & conſuetudo, Suar. *tom.1. de Relig. lib. 4. cap. 17. num. 16. & tom. 3.* etiam *de Relig. lib.3 cap.9. num 15.* Sanch *de matrim. lib.9. quæſt.27. num.5.* Miranda *d quæſt. 8. art.6. & 7.* Leſſi *de Iuſtit. lib.2. cap. 35. dub. 13. num. 15.* Hieron. Roderan *compend. quæſt. Regul reſol.54. numero 1.* Barthol. de Vechis *in pr. xi nonit. diſp.1. dub.1. num.5.* Portel *in addit ad dubia Regul. verb. Monialet num.19.* Diana *moral. reſol. tract.2. de dub. Regul. reſolut.100.* Ripa *de ſimon part.1. art.3. num.17.* Tamburin. *d. diſp.5. q.2.* In qua quidem dote conſtituenda pro Monialibus nubentibus ſponſo cœleſti, ſeruanda eſt moderata monaſterij cōſuetudo, & in minori quātitate quàm vbi mulieres nubunt terreſtri ſponſo, Aonaſing. tt. Riminald. *conſ. 85. n. 22. & conſ. 466. num.2.* Viſill. *ad Afflict. dec. 136. num.3.* Vincent. de Franch. *dec. 44. num.2.* Gimba *ad conſuet. Meſſanenſ. cap.3. gloſſ.3. cnm.35.* Franc. Anton. Coſta *conſ.25.n.31.* Rota *dec. 249. num.5. part 2. recentior.* eadem Rota *in Romana dotis 14. Maitij 1635.* cotam *R.P.D. Merlino*, impreſſa per Tamburin. *poſt d. tractatum deciſ. tt. numero 19.* qui *d.diſp.5. q.4. num. 6.* aduertit poſſe Superiores Monialium in aliquibus caſibus taxam dotium limitare inſtis concurrentibus cauſis, eñā inſciis & contradicentibus Monialibus, dummodo ſufficiens ſemper remaneat quantitas pro ſuſtentāda Moniali & *n.7.* ſubdit pro tertia Sorore Moniali & pro ſupernumerarijs duplicem eleemoſynam, hoc eſt duplicatam ſummā eius, quæ in receptione Monialis inrta numerum dari conſueuit, ſolui debere, & *n.8.* tenet tertiam ſororem carēre ſuffragio in Capitulo quouſque altera ex duabus primis eius ſororibus deceſſerit.

De ætate & qualitate eligendæ in ſuperiorem.

CVm *ſtleg 102 num.46* ex diſpoſitione Concil. Trident. *ſeſſ.25. de Regular. cap.7.* dixerim Epiſcopum ſiue alium ſuperiorē, qui electioni eligendæ in ſuperiorem Monialium præeſt, clauſtra monaſterij nun ingredi, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingulatium audire & recipere debere, oiſi prudenter iudicent non poſſe fieri canonicè dictam electionem ipſis non intrantibus, & nouiſſimè Greg. XV. *in ſua Conſtitut.* de priuilegijs exemptorum, incipit *Inſcrutabili, Nonis Februar. 1622.* decreuerit *vt poſſit Epiſcopus vna cum ſuperioribus Regularibus declarare quaramcumque Abbatiſſarum, ſine per ſe, ſiue per alium ſ. tereſſe, & in reſp. ad dub.15. ſuper eadem conſtitut. Sacra Congreg.* reſponderit, *teneri Regulares ab Epiſcopo ſignificare diem electionis Abbatiſſæ, eamque vſque ad præfinitum tempus expectare ſi ante ipſe expreſſe declaranerit ſe vti velle ſa ultate, ſibi hac in parte attributa, Abbatiſſarumque electionibus per ſe vel per alium intereſſe, ac præſidere*, vt refert nouiſſime Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.28. quæſt.6.* Operæ pretium duxi aliqua de ætate & qualitate eligendæ in Superiorem breuiter percurrere, vt Epiſcopus quæ efficere debeat non ignoret & in primis commendo diſpoſitionem Concil. Tridnt. *d.cap.7.* hac de re editam, ac Doctores de eius materia agentes, ex quibus videri poſſunt Fr. Emman. *quæſt Regular. tom. 1. quæſt 15. art.3.* Zetol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb. Abbatiſſa §.1.* Azor. *inſtitut. moral. part.1. lib.11. cap.10. à princip.* Zipæ. *in analytica poſtremi iuris Eccleſiaſt. enarrat ſub tit. de elect. num.9.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part 1. cap.2. de Benedict. Epiſcopi numero 3. pag.71. & part.2. cap.3. num.57.* Franeſc. Leo *in theſauro for. Eccleſiaſt part.2. cap.1. nam.45. cum ſequentibus*, Valet. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.30. tract.3 num 166. in princip.* Nicol. Garcia *de benef. part.7. cap.4. num.42. & 41.* Vivian *in praxi Iuriſpatron. part.2. lib. 5. cap.3. num.7. cum ſequentibus* Aloyſ. Ricc. *in dec. Curiæ Archiepiſc. Neapol. part 4. dec.281. num.3. & dec.309.* Campan. *in diuerſ. iuris Canon. rubr.7. cap.6.n.89.* Homob. de Bonis *de examine Eccleſiaſtico part.2. tract.22. c.3. quæſt 15. ſuppoſit.4.* nouiſſimè Lauter. de Franchis *in controu Epiſcop. & Regular. pag.153. cum ſeq.*

Primò

12 *Primò* circa qualitatem perſonæ aduerto eligendam eſſe in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam, Præfectam, aut Præpoſitam, non minorem annis quadraginta, & quæ octo annis poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit, vt diſponit Concil. Trident. *d. c. 7. in princip.* Portel. *in dub. Regul. verb. Abbatiſſa* 3. nouiſſime me citato Tamburin. *de iure Abbatiſſ. diſp.* 28. *q.* 2. *n.* 4 & Molfeſ. *in ſumm. Theolog. moralis tract. 6. cap. 7. n.* 46. Lauret. de Franchis *dict. loco pag.* 154. *in reſp. ad* 1. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 6. *à n.* 7. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap.* 26. *n.* 3. Circa quam ætatem non poſſe Epiſcopum diſpenſare refert deciſum Armendar. *in addit. ad recopil. legum, Nauarra l.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Epiſcopis, n.* 102. & obſeruant Azor. *inſtit. moral par.* 2. *lib.* 6. *c.* 5. *quæſt.* 9. Fr Sigiſm. à Bononia *de electi. dub.* 2. *n.* 6. Aloyſ. Ricc. *dict. Neapol. deciſ.* 309. *n* 9. *par.* 4. Nicol. Garcia *d. c.* 4. *num.* 71. vbi etiam aſſerit prædictos 40. annos debere eſſe completos. Quod ſi his qualitatibus non reperiatur in eodem Monaſterio, ex alio eiuſdem Ordinis eligi poſſit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni præeſt, videatur, quod ex iis, quæ in eodem monaſterio annum vigeſimum exceſſerint, & quinque ſaltim annis profeſſionem rectè vixerint, Epiſcopo, vel alio Superiore conſentiente eligatur, ſtatuit Concil. Trident. *citato loco*, refert Lauret. de Franchis *vbi ſuprà pag.* 155. *in reſp. ad* 1. *verſ. nouo.* Nulla tamen erit Abbatiſſæ electio, quæ ætatem quadraginta annorũ requiſitam non habebat, ſi in monaſterio non deſunt aliæ Moniales quadragenariæ, atque habiles, licet non adeò idoneæ ſicut electa. Ita cenſuit *Sacra Congreg. Concily in Viterbien.* 16. *May* 1623.

13 *Secundò* ſecluſis Religionum priuilegiis illegitimam non poſſe abſque diſpenſatione Papæ in Abbatiſſam, vel Prioriſſam eligi, tenent gloſ. *in Clem. attendentes §. ſtatuimus, de ſtatu mon.* Gitooda *de priuil. n* 1502. Maiol. *de irregular. lib.* 1. *cap* 10. *fine*, Mandoſ. *de Signatura gratia tit. de diſpenſat. ſuper defectu natal. in fine.* Nanat. *in m u. c.* 27. *n.* 201. *& commento* 2. *de Regularib. n.* 60. Suar. *tom.* 5. *diſp.* 50. *ſect.* 5. *n.* 15. Flamin. *de reſignat. benefic. lib.* 3. *q.* 12. *n.* 11. Sayt *de cenſur. lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 3. *in fine*, Beller. *diſquiſit. clerical part.* 1. *tit. de diſcipl. cleric. §.* 3. *n.* 5. Tambur. *dict. diſp.* 18. *q.* 11. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *l.* 5. *cap.* 5. *n.* 19. *&* 20. Sanctarel. *var. reſolut. quæſt.* 40. *n.* 7. Caſtellin. *de electi. cap.* 17. *n* 5. Homobon. *de ſtatib. parte* 1. *cap.* 24. Nald. *in ſum. Abbatiſſa num.* 2. Azeued. *conſ.* 24. *num.* 8. Ego ipſe *in collectan. ad cap.* 1. *n.* 7. *de filiis Preſbyt.*

Contra Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom* 1. *quæſt.* 13. *art.* 1. Portel. *in dub. Regul. verb. Abbatiſſa n.* 6. Miranda *in tract. de monialib. q.* 6 *art.* 3. Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 2. *n.* 21. Lezana *d. c.* 26. *n.* 6. Diana *moral. reſol. par.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 101. exiſtimantes Monialem illegitimam poſſe eſſe abſque diſpenſatione Abbatiſſam.

14 *Tertiò* non ſolas illegitimas, ſed etiam quaſcunque, quæ Virgines non ſunt, excludi ab Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ officio, per *cap. inuenerias* 20. *q.* 1. *& cap.* 21. *q.* 7. tuentur poſt gloſſas, & Ordinarios Iuris Canonici, Mandoſ *de ſignatura gratia tit. diſpenſatio pro corrupta, ſtatum in princip. & §. ſeq. & in addit.* ad Lap. *illeg.* 60. *lit N.* Selu. *de benefic. par.* 4. *q.* 7. *n.* 7 Maiol. *de irregul. lib* 1. *c.* 29 *n.* 13. Vinald. *in candel. aureo par.* 3. *cap.* 5. *n.* 13. *in* 2. *edit.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. to.* 2. *q.* 54. *art* 3. Tamburin. *d. diſp.* 28. *q.* 12. *à principio.* Homobon. *de ſtatib. par.* 5. *c.* 24. Lauor. *lucub. tom.* 1. *tit.* 4. *cap.* 24. *num.* 10. Caſtellin. *de electi. c.* 17. *n.* 5. 14. *&* 17. Diana *dict. par.* 3. *tract.* 2. *reſolut.* 99. Lauret. de Franchis *vbi ſupra pag.* 158. *in reſp. ad* 6 Lezana *d. c.* 26. *n.* 5.

Cõtra Sanch. *in præcepta Decalogi to.* 2. *l.* 5. *c.* 5. *n.* 22. Portel. *in dubijs Regularib. verb. Abbatiſſa queſt. n.* 10. exiſtimantes ad Abbatiſſæ munus non deſiderari virginitatem, niſi vbi mos eſſet imperiendi Abbatiſſis benedictionem ſpecialem Virginum propriam, ſeu conſecrationem.

Sed an quis habeat in hoc caſu facultatem diſpenſandi, ſoler ab aliquibus in dubium reuocari? In quo magis communis tenet ſolùm Papam diſpenſare, vt reſoluunt Caſtell. *in tract. de electi. c* 17. *n.* 14. Lauor. *var. lucubrat. tom.* 1. *tit.* 4. *c.* 24. *n.* 10. Tamburin. *dicta diſp.* 28. *q.* 12. *n.* 1. *verſ. quod intelige*, aſſerentes declaraſſe *Sacram Congregat. Concily* quòd ſi vidua monaſticum habitum aſſumat ad Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ munus obeundum, abſque Sedis Apoſtol. diſpenſatione eligi non poteſt.

Quartò bigamam Monialem abſque Apoſtol. 15
diſpenſatione in Abbatiſſam eligi non poſſe, per *c.* 2. 78. *diſt.* aſſerunt Maiol. *d c.* 19. *n.* 14. & Vinald. *d. c.* 5. *n.* 8. obſeruantes quoad hunc effectum dici etiam bigamam, quæ poſt caſtitatis votum præuaricata eſt, refert Sanch. *dict. c.* 5. *num.* 23. Lezaoa *dict. cap.* 26. *n.* 7. me citato Tamburin. *d. diſp.* 28. *queſt.* 3.

Quintò infamem non poſſe in Abbatiſſam eligi 16
reſoluunt Maiol. *d c.* 29. *n.* 12. *&* 13. Vinald. *d. c.* 5. *n.* 11. Sanch *d. c.* 5. *n.* 24 extendentes, ſiue infamia ſit iuris, ſiue facti, Lezana *d. c.* 26. *n* 7. *in fine*, Portel. *in dub. Regul. verb. Abbatiſſa n.* 1.

Per vota ſecreta, itaut ſingulorum eligentium 17
nomina nunquã publicentur, debere eligi huiuſmodi Abbatiſſas, atque alias Præpoſitas ſtatuit Concil. Trident *ſeſſ.* 25. *de Regular. c.* 6. *in princip.* vbi quãuis diſponatur quod omnes electiones Regularium debeant fieri per vota ſecreta, non tamen cenſetur ſublata forma *cap. quia propter, de electi* ſed adhuc in ſuo robore perſeuerat; ita ſentiunt Fr. Emmanuel. *in ſum par.* 1. *c.* 102. *num.* 2. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Abbatiſſa* §. 6. Azor. *inſtit. moral. par.* 1 *l.* 13. *c.* 10. *q.* 2. Fr. Sigiſm. à Bononia *de electi. dub.* 27. *n.* 10. *&* 11. & tenetur fuit in Rota *in Metten. Manaſterij* 5. *Iuly* 1621. *in fine, verſ. denique*, coram *Reuerend. D. Coccino*, & iterum *in Treueren. Abbat. S. Maximini* 20. *Nouembris* 1624. coram *eodem* apud Maſſobr. *in praxi habendi concurſum pralud.* 8. *in princip. n.* 68. Quamuis contrarium, immo diſpoſitionem text. *in d. c. qua propter*, modò ſublatam eſſe per Concil. *d. c.* 6. teneat Fr. Ludouic. Miranda *in man. Pralat. to.* 2. *q.* 23. *art.* 15. *concluſ.* 2. *circa med.* Electionem Abbatiſſæ factam per vota non ſecreta per ignorantiam Decreti Concilij *d. c.* 6 non valere, nec Epiſcopum poſſe diſpenſare, vt valeat, referunt Aloyſ. Ricc. *Neapol. deciſ* 197. *n.* 7. *par.* 4. & Sigiſm. à Bononia *dub.* 31. *n* 10. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moralis p.* 1. *tract.* 6. *c.* 16. *n.* 156. Nouar. *an ſingul. Canon. concluſ.* 86. *n.* 6.

In electione Abbatiſſarum, vel alterius Superio- 18
riſſæ poſſe vota per Epiſcopum vnà cum Vicario, vel alio Vito aſſumpto oretenus accipi referunt deciſum Galet. *in margarita caſuum Conſcientia verb. Abbatiſſa*, Nicol. Garc *de benefic. part.* 5. *c.* 4. *n.* 189. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. reſolut.* 637. *in* 2. *edit.* Caſtellin. *de electi. cap.* 4 *n* 41 F Sigiſm. à Bononia *in ſimils tract. dub.* 27. *n.* 11. Hieron Roder. *in compendio q. Regular reſol.* 2. *n.* 22. nouiſſime Tamburin. *d. diſp.* 28. *q.* 4.

Puram & ſimplicem oſtenſionem ſchedulæ ſe- 19
creto

cretò factam ab aliquo ex electoribus ad effectum, vt videat quem ipſe eligat,non tollere quin electio ſubſequens immediate ſit ſecreta, tradunt Nauar. *conſ.7.in antiquis,aliàs 4.in nouis,de elect.*Fr Emmanuel *in ſum part.*1.*cap.*102.*de elect.n.*4. Caſtellin. *d.cap.*5.*n.*3. obſecuantes eo caſu electionem eſſe irritam,& nullam,quando electorum vota culpa,& dolo totius, vel maioris partis Monaſterij,ſeu Capituli publicarentur:vel quando manifeſtatio vnius, vel plurium votorum eſt realis cauſa,vel præſumptiua rationabiliter, quod electio ſequatur ío hac, vel illam perſonam particularem ex vi illius oſtenſionis,quo caſu loquitur Rota *in d.Trevteren.Abbatia S.Maximin* apud Maſſobr.*d.prælud.*8.*in princip.n.*53.*&* *n.*67. reſoluens electionem eſſe nullam,etiamſi vnicum tantum ſuffragium publicetur. Nam ita ſtrictè diſpoſitio Concilij citato loco eſt intelligenda, vt ſi poſt electionem factam in Bullis confirmationis, ſeu patentibus exprimerentur nomina eligentium,electio eſſet nulla, vt refert deciſum Caſtellin.*d.c.*4.*n.*61.

20 Si electi fuerint à ſuperioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant,electionem reputati ſecretam & Canonicam referunt deciſum Nicolaus Garcia *d.c.*4.*n.*189 Aloyſ Ricc. *in dec. Curia Archiep.Neapol.dec.*197.*n.*2.*part.*4.Caſtellin.*de elect. cap.*4.*n.*4.Fr. Sigiſm.à Booonia *in ſimili tract. dub.* 27.*num.*11.

21 Eligentes per ſchedulam aliquo petenti ſigno ſignatam,vt innoteſcant ſcrutatoribus,vel vni ex illis,quòd talis electos eligit illum nominatum ex ſchedula, facere electionem non ſecretam, & peccare mortaliter,ac proinde ſic electum factum de hoc certum teneri reſignare Prælaturam, ſiue officium,vel petere à Sanctiſſimo confirmationem cum diſpenſatione,referunt deciſum Laurent.de Peitin. *tom.*1.*de Religioſo ſubdito, & Prælato, quæſt.*1.*de obedientia c.*21. Caſtellin.*d.c.*4.*n.*61.& dicit Fr. Emmanuel *quæſt.Regular.tom* 2.*q.*52.*art.*9. quòd ſotentio Concilij *d.c.*6.fuit ſtatuere quòd monaſteria facerent electiones ſecretas in hoc ſenſu,id eſt quod ooo permittant fieri aliquid,ex quo publicari poſſunt nomina eligentium,& ſi tale quid factum fuerit,electio non valet,ſubdens ex doctrina Nanar. *conſ.*4.*in antiq.*aliàs 9.*in nouis,de elect.* quod hoc habet locum in electione per ſcrutinium, noo autem in electione per compromiſſum.

22 Electionem eſſe oullam, quando aliqui ex electoribus vnicam ſchedulam tecipiont vnico nomine ſcriptam, & nomen electi nutum ſcribæ vel alteri reponunt in capſula;ſimiliter, qui accipiunt de manu ſcribæ duas ſchedulas,& vnam,quam voluerint,reponunt,alteram ſcindunt;quia ſcriba potuit reuelare talem,qui non habuit,niſi vnam ſchedulam,vel talem,qui non habuit duas, referunt deciſum Nicol.Garcia *d.c.* 4.*n.*193. Aloyſ. Ricc.*d. Neapol.deciſ.*197.*n.*8.*p* 4.Caſtellio.*de elect.c.* 5.*n.* 25.Fr.Sigiſm.à Bononia *in ſimili tract.dub.*31.*n.*6. & tenuit Rota *in d. Treueren.S. Maximini* . apud Maſſobr.*d.prælud.*8.*n.*69.

23 Vtrum autem in electione Superiorum Regularium præſidens Capitulo poſſit præcipere ſcrutatoribus ſub præcepto ſanctæ obedientiæ,& pœna excommonicat.latæ ſententiæ oe tecipiant ſuffragia oretenus tradi ſolita pro aliqoibus vltra certum numerum electioni inſufficientem, ſed eo completo dicant electoribus ad aures, vt ſeruari dicitur, vt dent aliis eorum vota, & an electio hoc modo celebrata ſit valida? *Congregatio Concilij cenſuit de anno* 1625.*hanc eligendi rationẽ, qua libertati electionis, ac naturali conſenſui aduerſatur, omninò impr obari, electioneſque hactenus celebratas ſi ſcrutatores præcepto Superioris obtemperantes ſingulorũ eligentium vota non receperint,pro Canonicis non haberi*, tefert Caſtellin.*d.c.*4.*n.*66.

Ex tripartito oumero Monialium duas partes cõ- 24
cuttere debere in electione Abbatiſſæ, niſi alia fuerit loci conſuetudo,& ſi fuerint diſcordes,poſſe Epiſcopum nomioare vnam, quam magis idoneam iudicauerit, aſſerit deciſum Piaſoc.*in praxi Epiſcop. p.*1.*c.*3.*n.*57.*verſ.in monaſteriis*, quem refert Zipæ. *d.n.*9.*verſ.Abbatiſſa,in fine.* latè me citato Tamburin.*d. diſp.* 28. *q.* 9. Quamuis Miranda *de ſacris Monial.q.*7.*art.*4.*in concluſ.* teneat quòd ad validitatem electionis cuiuſlibet in omnibus monaſteriis Monialium ſufficiat habere maiorem ſuffragiorum numerum , dummodo ipſa ſint legitima.

Electio officialium,qui adminiſtraturi ſint mo- 25
naſteriorum bona,ad monaſterij ſpectat Superiores, & ideò licet Epiſcopus ſit eius Superior,ipſi tamen poſſunt eligere officiales, vt refert deciſum Atmend.*in addit. ad recopil. legum Nauarræ l.* 2. *tit.* 18.*l.*7. *de Religionib. n.*5. & Lauret. de Franchis *vbi ſuprà pag.*164.*in reſp ad* 1.

ALLEGATIO CI.

Epiſcopus circa Regularium profeſſionem an aliquam habeat profeßionem.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius poteſt profeſſionem ante expletum decimumſextum annum factam nullam declarare.*

2 *Profeſſionis nullitas ſi proponatur coram Ordinario,& ſuperiore Regulari,debet intra biennium terminari, quia ſubintrat diſpoſitio Concily* ſeſſ.24.de teformat. cap. 20.

3 *Profitori nullus valet expreſsè,nec tacitè ante decimum ſextum annum expletum , & profeſſio antea facta ipſo iure eſt nulla.*

4 *Doctores referuntur agentes de materia Concily Tridem.*ſeſſ.25.de Regulat. cap.15.

5 *Milites Regulares non comprehenduntur decreto Concily Trident.* ſeſſ.25. de Regular. cap.15.

6 *Milites S.Stephani neu comprehenduntur ſub diſpoſitione Concilij* ſeſſ.25.de Regular.cap 15.

7 *Fratres tertij Ordinis non ligantur diſpoſitione Concily* ſeſſ.25.de Regulat.cap.15.

8 *Hieroſolymitani Milites ex neuo ipſorum ſtatuto comprehenduntur ſub decreto Concily Trident.* ſeſſ 25.de Regulat.cap.15.

9 *Puella ad profeſſionem ante decimum ſextum annum admitti non poteſt.*

10 *Diſpenſari neu poteſt,vt puella,qua duodecimum annum non complenit,poſſit habitum in monaſterio ſuſcipere.*

11 *Puella,in ætate duodecim annorum matrimonio nouinucta ſi religionem ſit ingreſſa, cogendus ſponſus per quatuor annos expectare vſque dum illa profiteatur.*

12 *Profeſſio Monachi facta ante decimumſextum annum eſt nulla.*

13 *Profeſsionem quorum dierum defectus nullam efficiat, oſtenditur.*

14 *Profeſſionem ante decimumſextum annum expletum,vel intra annũ probationis valide emittere poteſt, qui ex vote Religionem ingreditur.*

15 *Pre*

15 *Profeſſio, quæ in quibuſdam Religionibus facienda eſt in decimo octauo ætatis anno, ſi fiat ante illud tempus poſt tamen decimum ſextum à Concil. Trid. expreſſum valida eſt.*

16 *Annum probationis ante profeſſionem emittendam debet habere Religioſus, alias profeſſio eſſet nulla.*

17 *Profeſſio intra annum probationis emiſſa nullum obligat, nec in ſpecie, nec in genere Religioni, nec etiam in foro conſcientia.*

18 *Profeſſio durante anno nouitiatus emiſſa non poteſt haberi rata, niſi accedat Papa diſpenſatio de conſenſu recipientium, & receptorum.*

19 *Annus probationis incipit à die ſuſceptionis habitus, ſiue abeo die, quo communem ſequitur aliorum Religioſorum vitam.*

20 *Annus biſſextilis an ſit integre finiendus ad profeſſionem emittendam, eſtenditur.*

21 *Annus 1582. à quo Greg. XIII. abſtulit decem dies, teger reputatur ad ſacros Ordines, & ad quæcunque officia, vel beneficia.*

22 *Profeſſio facta in vltimo anni die non eſt ipſo iure nulla.*

23 *Annus probationis debet eſſe continuus, & non ſufficit interpellatus.*

24 *Tempora non cõtinguntur in nouitio pro complendo Anno probationis.*

25 *Abſentia trium dierum à Conuentu interrumpit annum probationis.*

26 *Profeſſio Monachi ob non ſeruatum annum probationis intra clauſtra monaſterij, dicitur nulla.*

27 *Anni probationis pars ſi extra monaſterium iuſta de cauſa eam habitu de Superioris licentia habeatur, non per hoc dicitur diſcontinuatus.*

28 *Licẽtiam ad exeãdum in anno nouitiatus, vt ille non interrumpatur, concedunt Miniſtri Prouinciales.*

29 *Habitus Regularis à nouitijs deferendus eſt de eſſentia, atque ſubſtantia anni probationis*

30 *Probatio debet fieri in habitu monachali.*

31 *Annus probationis poteſt impleri ab eo, qui nondum expleuerit annum decimum ſextum ætatis.*

32 *Profeſſio facta ante expletum probationis annum eſt nulla, neque huiuſmodi terminus ex conſenſa parcium poteſt remitti.*

33 *Nouitij in articulo mortis exiſtentes ante expletum probationis annum habentes legitimam ætatem poſſunt profiteri.*

34 *Monaſterium virtute profeſſionis facta à nouitio intra annum probationis in mortis articulo non poteſt ſuccedere in bonis ipſius nouitij in præiudicium ſuorum hæredum.*

35 *Nouitijs intra annum probationis licitum eſt à monaſterio exire.*

36 *Nouitijs nolentibus profiteri, ſunt omnia bona reſtituenda, quæ tempore ingreſſus detulerunt in monaſterium.*

37 *Nouitius egredicndo recuperat omnia bona etiã feudalia, vna cum fructibus inde perceptis, dedactis tamen alimentis temporis, quo in monaſterio fuit.*

38 *Nouitio egreditati ſi non vult monaſterium habitum religioſum dare, ei ad minas eius pretium reſtituere tenetur.*

39 *Dictio, omnis, eſt vniuerſalis, & qui omne dicit, nihil excludit.*

40 *Nouitius ſi deceſſerit intra tempus probationis, & dos ſoluta ſit, eſt reſtituenda hæredibus, vna cum fructibus, deducto tamen victu, & veſtitu.*

41 *Informationes pro nouitijs volentibus profiteri quomodo ſint faciendæ, oſtenditur, & n. 32.*

43 *Profeſſio Monachi erit nulla, quando facta fuit non ſeruata Conſtitut. Sixti V. pro informationibus faciendis.*

44 *Profeſſi nulliter, quia in eorum informatione non fuit ſeruata forma præſcripta à Sixto V. poſſunt etiam poſt quinquennium reclamare.*

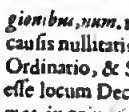

RDINARIVS poteſt profeſſionem 1
ante expletum 16. ætatis annum factam, nullam declarare, vt aſſerit deciſum Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. de religionibus, num. 11. & num. 40.* dicit etiam reſolutum in cauſis nullitatis profeſſionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & Superiori Regulari non terminantur, eſſe locum Decreto Concil. *cap. 26. ſeſſ 24 de reformat. in princip.*

De iure communi ad profeſſionem emittendam 2
decimus quartus annus completus in viro, in fœmina verò duodecimus etiam completus ſufficiebat, *cap. ad noſtram, cap. ſignificatum, de Regular. cap. 1. eod. tit. lib. 6. Clement. 3. & illo tit. gloſſ. in cap. 1. 20. quæſt. 1.* Poſt Concil. verò Trident. ; nulli licet profiteri; 3
expreſsè, nec tacitè ante 16. annum expletum, & profeſſio antea facta eſt ipſo facto nulla, & irrita, vt *in ſeſſ. 25. de Regular. cap. 15.* vbi ſequentia verba habentur. *In quacunque Religione, tam virorum, quam mulierum profeſſio non fiat ante 16. annum expletum; profeſſio autem antea facta nulla ſit, nullámque inducat obligationem, aut alicuius regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obſeruationem, aut ad alios quoſcunque effectus.* De cuius intellectu vide Nau. *conſ. 23. de Regular.* 4
in nouis quod deeſt *in antiq.* Suyr. *in floribus deciſ. ſab illo tit. deciſ. 97.* Zero. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. Monialis, §. 2. pag. 233.* Azor. *inſtitut. moral. par. 1. lib. 12. c. 2 column. 1067. & l. 13. cap. 9. col. 1316.* Sanch. *de matrim. lib. 2. diſp. 24. num. 22.* Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici par. 2. c. 1. num. 36.* Petr. Ledeſm. *in ſum. part. 2. tratado de los eſtados de los Religiones en comma, cap. 7.* Fr. Ioan. de la Cruz *de Statu Religionis, l. 1. c. 9. dub. 2. & 4.* Campanil. *in diuerſ. Iuris Canonici rub. 12. cap. 11. à num. 1.* Armendar. *in addit. ad recop. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. de Religionibus, num. 41. cum ſequent.* Fr. Ludou Miranda *in man. Prælat. tom. 1. quæſt. 24 art. 2.* Rot. apud Farin. *deciſ. 175. num. 6. par. 1. recentior. & in Meten. profeſſionis 2. Iuny 1636.* coram *R. P. D. Carillo* impreſſa per Tamburin. poſt *tract. de iure Abbatiſſ. deciſ. 3. num. 18.* nouiſsimè Sanch. *in præcepta Decalog. tom. 2. lib. 5. cap. 4. à num. 1.* Laurent. de Petrinis *de ſabdito Religioſo tom. 1. ca. 20. §. 3.* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regal. reſol. 101. num. 30. cum ſequent.* Hieron. Veneto *in examine Epiſcop. lib. 6. cap. 15.* Lezana *in ſumm. quæſt. Regul. cap. 2. ex num. 9.* me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatiſſ. diſp. 6. q. 4.* nouiſsimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb. profeſſio à n. 8. pag. 214.*

Milites Regulares decreto dicti *cap. 15.* non com- 5
prehendi refert deciſum Armendar. *d. loco num. 7. &* reſoluunt Fr. Ludou. Beia *reſpon. caſuum conſcientiæ par. 4. cap. 28.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancellar. gloſſ. 8. à num. 61.* Azor. *inſtitut. moral. par. 1. lib. 13. cap. 4. quæſ. 2.* Sanch. *de matrim. lib. 7. diſputat. 42. num. 8.* & nouiſsimè *de cap. 4 num. 17.* Flamin. *de reſignat. lib. 6. quæſt. 2. num. 117. cum ſequent.* Barthol. à S. Fauſto *in theſauro Relig. lib. 5 quæſt. 169.* Seraph. *deciſ. 121. n. 2.* quæ reperitur eriam impreſſa *part. 1. diuerſ. deciſ. 591.* Barthol. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouit. diſputat. 11. dub 2 num. 4.* Lezana *dict. cap. 2. num. 9. verſic. decretum.* Quamuis huiuſmodi Milites in emittenda profeſsione comprehendi ſub illo decreto affirment Fr. Emman. *in ſum. tom. 2. c. 8. n. 2. concl. 2.* Stephan. Gratiao. *diſceptat.*

forenſ.cap.363.num.27. Hieron. Veneto *dict.cap.15. num.7.*

6 Vnde in Militibus S. Stephani nuncupatim non procedere decidit Rot. Romana *deciſ.591 par.1. diuerſ.in nouiſſima edit.* quam refert Aloyſ.Ricc.*in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ.1. in prima edit. & reſolut.* 617. *num.6.in ſecunda edit.* † Nec comprehendere Fratres tertij Ordinis cenſuit eadem Rota Romana *dicta deciſ.591.num.7.* relata per Aloyſ. Ricc. *d. reſol.617.n.4.*

8 Milites tamen Hieroſolymitanos comprehendi ſub illo decreto ex noua ipſorum ſtatuto illi adhærenti referunt deciſum Flamin. *d. quæſt.2.num.120.* Armend.*d.loco num.16.* Barthol. de Vechis *dict. dub.2. num.4.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in Incerna Regular.verb. Milites num.10.* nam in habitus ſuſceptione emittunt profeſſionem, quæ poſtea per habitus declarationem intelligitur poſt annum ratificata, Nauar.*conſ.23.de Regular.* Rouit *conſ.96.numer.9* Rota *deciſ.591.ſub n.9.par.1.* Peregrin. *vol.5. conſ.116.* Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. par.2. cap.16.num.37.* Azor.*inſtit.moral.part.1.lib.13.cap.4. quæſ.2.* Et totum Ordem habent pro monaſterio, vt vbicumque ſint cenſentur eſſe ſub obedientia magni magiſtri, Nauarr. *conſ.41.num.2.& 3.de Regul.* & in fauorabilibus verè Religioſi dicuntur, Mohed. *deciſ.10.d: cauſa poſſeſſ.* Nau.*conſ.12.num.1.de Regul.* Mench. *illuſtr. controu. lib.3.capit.105.num.49. & 50.* Oſaſch. *deciſ.27.num* 18. Caball. *crimin.reſol. caſu 64.n.2.* Anna. *ſing.207.* Menoch.*conſ.54.n.17.* Fr. Emman.*q. Regular.tom.1. quæſt.1. art.6.* Decian. *tract. crimin. lib.4 cap.9. num.36.* Riminald. iun. *conſ.527.num.23.24.& 27.* Azor. *dict.part.1.lib.12. cap 12.quæſit.5.* Molfeſ.*conſ.33.* Ponte *conſ.14.vol.2.* Villagut *deciſ.34. numer.1. & 5.* Farinac. *conſil.197. num.1.& 10.* Aloyſ. Ricc. *collectan.216.* Czrol. Tapia *in autb.ingreſſi C.de ſacroſanct. Eccleſ.verb. ſuac.13. num. 19.* Cardinal. Tuſch. *practicab. concl. litt. H. concl.107.num 1.* Nicol. Garcia *de benefic. par.1.c.4. num. 50.* Sanch. *in precepta Decalog. tom.2. lib.7. cap.8. num. 36.* Gregor. XV. *deciſ. 87.à num. 1. & deciſ.109 per tot.* Srephan.Gratian.*diſcept.forenſ. cap. 360.à num.21.* Gabriel.Pereira *de manu Regia tom.2. c.27.n.20.*

9 Non admittitur puella ad profeſſionem ante dictum 16 annum, vt aſſerit deciſum Armend *dict. loco n.41.* † Nec eſt diſpenſandum, vt puella, quæ 12.

10 annum non compleuerit, poſſit habitum in monaſterio ſuſcipere, ex Fr.Emman.*q.Regul.tom.3.q.12.art.2.* Azor.*p.1.lib.12.c.18.q.55.& 56.* Nald.*verb. habitus n.6.& verb. monialis n.5.* Barthol.de Vechis *d.praxi diſp.2.dub.6.n.16.* Armendar.*n 43.* vbi *n.42.* aſſerit *à*

11 *Sacra Congreg.* reſponſum fuiſſe *anno* 1580. † quòd ſi puella in 12. ætatis anno matrimonio coniuncta, & Religionem ingreſſa fit, cogendum ſponſum per quatuor annos ſpectare vſque dum illa profiteatur. Quamuis circa prefatã harum puellarum receptionem nullam limitationem eſſe conſtituendam exiſtimauerint Miranda *de ſacris mon. q.8 art.2. in concl.* Sanch. *in precepta Decalog.lib.4.cap.18.n.33.* Suar.*tom.3.de Relig.lib.2.cap.1.n.9.* Vide Laurent.de Peirinis *in form. Regul.dir.M.c.6.n.2.in fin.*

12 Profeſſio Monachi facta ante 16. annum expletum eſt nulla, vt definit Concil. Tridene. *dict.c.15.* & cenſuit Rota Roman. apud Farinac. *deciſ.173. n.6, tom.1. p.1.* itaut ſi deficiant 12. dies ante annum 16. expletum profeſſio dicatur inualida, prout reſoluunt, Galett.*in margarita caſuum conſcien.verb.profiteri penult.* Aloyſ.Ricc.*in praxi fori Eccleſiaſt.deciſ.*

13 *656 in 1.edit.& reſolut.549.in 2.edit.* vbi etiam † reſoluit quòd ſi deficiat vnus dies, nulla eſſet profeſſio; aſſeritque habere locum in anno biſſextili, quia niſi dies vna adderetur, non valet profeſſio, cum debeat fieri in vltimo anni inſtanti, vel poſt lapſum vnius anni. Ego tamen dicendum puto profeſſionem in ſuprema die 16. anni emitti poſſe, etiam poſt Concil. emiſſamque ſubſiſtere, ex his quæ in ſimilibus adducit Sanch.*de Matrim.lib.2.diſp.24.num.22.* & in terminis reſoluit Campanil. *in diuerſ.Iuris Canon.rub.7. cap.6.num.129.& rub.12. cap.11. num.1.* vide tamen quæ infrà *n.* 20. † Qui ex voto Religionem ingredi- 14
tur, poteſt in ea valide ante 16. annum expletum, vel intra annum probationis profeſſionem emittere: ita deciſum fuiſſe refert Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p.2.c.1.n.37.in fine.*

Dubitari poteſt an ſtante ſtatuto ne quis ante 18. 15
ætatis ſuæ annum ad profeſſionem admittatur, provt adeſt in ordine Minimorum, ſen potius Sancti Franciſci de Paula, ſi profeſſio fiat ante illud tempus ab ſtatuto requiſitum, poſt tamen 16. à Concilio Trident. expreſſum, valida ſit? Ego dicendum credo, validam eſſe profeſſionem contra prohibitionem prædicti ſtatuti non annullantis, aut irritantis factam, arg.text.*in cap.ad Apoſtolicam, de Regularibus*, & ita tenent Ludou.Miranda *in manuali Prælatorum Regularium par.1. quæſt.24.art.2.concl.2.* Peirinis *de ſubdito Relig.tom.1.cap.26.§.3.* Hieron Veneto *d. cap.15. num.10.* & dicit deciſum Armend. *dict. loco num.14.* In conſtitutionibus Religionis ſanctiſſimæ Trinitatis redemptionis captiuorum, eſt inſtitutio confirmata auctoritate Apoſtol. ante & poſt Concil. quod in Religione aliquis non recipiatur antequam annum 20. videatur expleuiſſe. Hoc ſtante quæritur per Superiores Religionis an pro validitate profeſſionis in dicta religione ſufficiat illam emiſiſſe poſt 16. annum iuxta diſpoſitionem Concilij? *S. Congregatio die 2. Auguſti 1631. & 24. Auguſti 1632.* cenſuit *profeſſiones emiſſas iuxta diſpoſitionem Concilij eſſe validas*, nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *d. verb. profeſſio num.17. pag.215.* In dubium etiam aliquibus reuocabatur, an Regulates qui vltra vota ſolita etiam votum emittunt de non petenda, aut acceptanda extra Religionem dignitate, per quamcumque eorum tranſlationem, ſen habitus priuationem, ſeu dimiſſionem, à voto huiuſmodi liberentur? Ad cuius deciſionem emanarunt litteræ in forma breuis à S. D.N. Vrbano incip. *Cum ſicut, die 21. May 1635.* in quibus declarat & decernit *quoſcumque Regulares cuiuſuis Ordinis, Congregationis, & Inſtituti etiam quomodolibet exempti etiam Societatis* IESV *vltra alia vota etiam votum, promiſſionem, ſiue iuramentum ſolemniter, ſine ſimpliciter emittentes, aut præſtantes de non petenda, nec procuranda, minuſue acceptanda aliqua dignitate, neque aliqua ſuperioritate extranearũ Religionum, per quamcumque tranſlationem hactenus, & impoſterum quandocumque de ſua ad aliam Religionem, vel Ordinem, & per quamcumque expulſionem, habit inſque Regularis dimiſſionem pro tẽpore factas, non eſſe nec fore, minuſue dici, aut cenſeri poſſe, ſen debere à prefato voto, promiſſione, ſeu iuramento liberatos, ſed eos hactenus, & pro tempore tranſlatos, expulſos, ac à delatione habitus Regularis abſolutos, vel priuatos, quarumcumque dignitatum huiuſmodi proinde incapaces, & ad illas petendas, & acceptandas, obtinendas, inhabiles remanere in omnibus, & per omnia perinde ac ſi tranſlati, expulſi, ſiue à delatione habitus liberati, ſen priuati non fuiſſent.*

Cùm quis Religionem ingreſſus eſt, habitumque 6
Regularem ſuſcepit antequam prædictam profeſſionem emittat, annum debet habere, qui probationis dicitur, intra quem aſperitates regulæ experiri debebit

bebit, vt eas ſufferre aſſueſcat cognoſcatque ſi propriæ complexioni, viribus, & voluntati congruant; quòd ſi profeſſionem eo currente emittere auderet, nihil ageret, vt definit Concil. Trident. *d. cap.* 15. De cuius materia, quoad hanc partem, vide Fr. Emman. *quæſt. Regularium tom.* 2. *q.* 2. *artic.* 7. *& tom.* 3. *q.* 13. *art.* 4. *& q.* 15. *art.* 1. 2. 7. *&* 8. Aaor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *c.* 4. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 18. *num.* 385. *cum ſeqq.* Armendar. *d. l.* 7. *de Religionib. n.* 4. *cum ſequent.* Campanil. *in diuerſor. Juris Canonic. rub.* 12. *cap.* 3. *à principio.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. Regularium part.* 1. *quæſt.* 22. *art.* 1. *cum ſequentibus*, Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 4. *num.* 8. *cum ſeqq*, Barthol. à S. Fauſto *in theſauro Religioſ. lib.* 5. *quæſt.* 160. *cum ſeqq.* Bonacin. *de clauſura Religioſ. q.* 2. *puncto* 10. *diffic.* 2. §. 2. Fr. Barthol. de Vechis *diſt. diſputat.* 11. *dub.* 2. me citato *in hoc loco* Tamburin. *d. diſp.* 6. *quæſt.* 4. *num.* 2.

17 Ex profeſſione ſiue tacite, ſiue expreſſe, intra annum probationis emiſſa, non obligari aliquem, nec in ſpecie, nec in genere Religioni, nec etiam in foro conſcientiæ, referunt deciſum Nicol. Garc. *de beneficiis part.* 11. *cap.* 9. *num.* 6. Armend. *diſt. loco num.* 1.

18 & 2. itaut iam † hodie non poſſit haberi rata poſt annum huiuſmodi profeſſio, quæ illo durante emiſſa fuit, ex Nauar. *conſ.* 16. incipit, *Orta ſunt*, poſt *num.* 18. *de Regular.* præterquam ſi Papæ 'accederet diſpenſatio de conſenſu recipientium, & receptorum habendo annum nouitiatus pro legitimè completo, & profeſſiones, pro ratis; ex eodem Nauar. *d. conſ.* 26. *num.* 20. quem ſequuntur Iacobus de Graffiis *in deciſionibus aureis lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 23. & Campan. *d. c.* 3. *num.* 5.

19 Probationis annus, ſiue in maſculis, ſiue in fœminis incipit à die ſuſceptionis habitus; ſiue ab eo die, quo communem ſequuntur aliorum Religioſorum vitam, & incipiunt experiri Religionis aſperitates; ita Fr. Ludou. Miranda *dicta quæſt.* 22. *artic.* 3. *concl.* 1. Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 160.

20 Ad hanc profeſſionem in Religione anno biſſextili ſatis eſt ad probationem compleuiſſe dies 365. Ita Sylueſt. *verſ. religio*, 3. *q.* 19. §. 3. Henriq. *in ſumm. lib.* 10. *cap.* 19. *litt. K*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici poſt reſolutionem* 76. *in notab. de materia Sacramenti Ordinis verſ. quo ad interſtitia*, Martin. Forn. *de Ord. cap.* 3. *num.* 4. Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 161. Quamuis contrarium, imo diem biſſextum computari debere iuxta ritum, & vſum Eccleſiæ, aſſerat Bonacin. *de Sacram. diſp.* 8. *quæſt. vnica, puncto* 5. *n.* 15. *& de clauſura Religioſ. q.* 2. *puncto* 10. *diffic.* 2. §. 3. *n.* 4 & Lezana *d. c.* 2. *n.* 9. *verſ. ex eis*,

21 Nam probationis annus eſſe debet annus à Republ. taxatus, atque, vt ab aliis declaratur, id quod communiter ſeruatur in aliis negotiis, atque commerciis humanis. Vnde in noſtris temporibus, & noſtra ætate anno 1582. quo tempore authoritate Summi Pont. Gregor. XIII. Lab anno dempti ſunt decem dies, hoc eſt, à 5. die Octobris vſque ad 16. ille annus debet integer reputari, nec in ſeq. expectandi ſunt illi decem dies; quamuis enim non fuerit integer naturaliter & ſecundum curſum ſolarem, fuit tamen integer ciuiliter, atque politicè. Ita reſoluit Fr. Ludou. Miranda *d. art.* 3. *concl.* 2. *in fin.* & plures Theologi, ac Iuriſperiti apud Henriq. *lib.* 13. *d. excom. cap.* 40. *nu.* 2. *in com. lit. O.* quem citant Bonac. *de puncto* 5. *num.* 14. Barth. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *quæſt.* 162. nouiſſimè Sanch. *d. tom* 2. *lib.* 5. *cap.* 4. *n.* 5. vbi extendit ad ſacros Ordines, & ad quæcunque officia, & beneficia.

22 Et licèt huiuſmodi annus probationis debeat eſſe

expletus curſu Solis, lapſuque dierum 356. præteritorum, tamen poſt factam non eſt computandus ab vno puncto, & inſtanti ad idem punctum, & inſtantem, quia eſſe aſſertio nimis rigida, dum in poſtrema die anni emiſſam profeſſionem non eſſe inualidam affirmat Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 413. *num.* 22. quem refert & ſequitur Campan. *diſt. cap.* 13. *num.* 4. *in fin. rub.* 12. nouiſſimè Diana *moral. reſol. part.* 5. *tract.* 5. *reſol.* 18. quamuis vltimam anni diem non ſufficere cœpiſſe, ſed debere annum integrum de momento ad momentum impleri poſt Fr. Emman. teneat Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 31. *in fine.*

Verùm in hac tertia impreſſione re matura diſcuſſa à mea ſententia diſcedere cogor, & ita ſecurè teneo probationis annum de momento ad momentum eſſe neceſſariò complendum, *primò* quia Concil. Trident. *d. cap.* 15. ponit initium computationis anni probationis, id eſt, à die aſſumptionis habitus, & vbicunque lex requirit certum tempus incipiens ab aliqua die determinata, computari debet de momento ad momentum *l.* 3. §. *minorem, ff. de minoribus Secundò* quia Concil. Trid. loquitur per verba, *per annum*, quæ adiecta implemento temporis ſignificant perfectionem, iuxta per me reſoluta *in tract. de clauſul. diſt. diſt.* 249. *num.* 3. *&* 4. quibus & aliis fundamentis hanc opinionem tuentur Iacob. de Graff. *tom.* 1. *conſ. lib.* 3. *conſ.* 6. *n.* 2. *de Regular.* Zanard. *in direct. Theol. p.* 2. *cap.* 26. *nu.* 12. *verſ. nota autem*, Leſſi. *de Iuſt. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *n.* 59. Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 22. *art.* 3 Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 1. nouiſſimè Fr. Barthol. de Vechis *in praxi obſeruandain admittendis ad ſtatum Religionis nouitiis diſp.* 11. *dub.* 4. *à princ.* Nald. *in ſum. verb. profeſſio num.* 6. Villalob. etiam *in ſum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 15. *num* 4. Diana *moral. reſolut. par.* 3. *tract.* 2. *reſolut* 57. Homobon. de Bonis *de exam. Eccleſ. part.* 3. *tract.* 15. *cap.* 9. *quæſt.* 6. *in obſeruat. verſ. proinde* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. cap.* 108. *num.* 20. Pereg. *in conſtit Regularium cleric. par.* 2. *c.* 1. *lit. C.* §. 6. Hieron. Roder. *diſt. reſol.* 101. *num.* 38. Tambur. *de iure Abbatiſſa. d. diſp.* 9. *q.* 9. nouiſſimè me citato Nouar. *in lucerna Regul. verb. annus n.* 2.

Vnde pari modo dicendum videtur, quòd ſi nouitius compleat probationis annum die 24. Februarij anno biſſextili, non dicitur expletus hic annus, niſi ſecunda die, quæ etiam appellatur 24. id eſt 25. dies; quare emittere non poteſt profeſſionem niſi eadem die 25 in puncto diei. 24. Februarij præcedentis anni, in quo ſuſcepit habitum, quia vtraque dies pro vna habetur in Iure, *l.* 3. §. *minore ff. de minoribus. l. cum biſſextus ff. de verb. ſignif. cap. quæſiuit, eod. tit.* & hanc opinionem tenent. Fr. Emman. *d. tom.* 3. *q.* 15. *art.* 4. *&* 5. Molin. *de Iuſt. tr.* 2. *diſp.* 573. *verſ. atque vt minori ætate*, Sanch. *de Matrim. lib.* 2. *diſputat.* 24. *num.* 22. *verſ. ſimiliter credo.* Leſſi. *d. n.* 59. *verſ. hinc ſequitur*, Iacob. qe Graff. & Fr. Ludou. Miranda *ciratis locis*, Fr. Barthol. de Vechis *diſt. dub.* 4. *num.* 5. nouiſſimè D. meus Inl. Lauor. *var. lucubrat. tom.* 1. *tit. de Comitiis cap.* 6. *n.* 15. Pereg. *d. lit. C.* §. 7. Hieron Roder. *d. reſol.* 101. *num.* 39. Tamburin. *d. diſp.* 4. *q.* 9. *n.* 2 & nouiſſimè *Sacr. Congreg. Concil.* Trid. *in vna Patauina de menſe Iunij* 1627. cenſuit *non valere profeſſionem reſpectu anni biſſextilis cuiuſdam qui ingreſſus eſt Religionem* 27. *Martij & die* 26. *eiuſdem menſis ſequentis anni currente anno biſſextili emiſit profeſſionem.* Annus enim probationis debet eſſe completus & integer, vt cenſuit *Sacra Congreg. Concil. die* 1. *Februarij* 1631: Nouar. *d. verb. annus n.* 4.

Continuus debet neceſſariò eſſe huiuſmodi pro- 23

bationis annus, neque ſufficit, quòd ſit interpolatus Ita Nauar. *conſ.* 2. *num.* 2. *& conſ.* 34. *num.* 2. *& conſ.* 36. *num.* 2. *& conſ.* 42. *num.* 2. *& 4. ſub. tit. de Regularibus in antiq. & conſ.* 9. *num.* 2. *& conſ.* 3 2. *num.* 4 *ſub eodem tit. in nouis*, Sylu. *verb. Religio* 5. *quæſt.* 4. Henric. *in ſumm. lib.* 13. *cap.* 40. § 2. *in medio*, Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *quæſt.* 13. *num.* 11. Ft. Emman. *in ſumm. tom.* 2. *cap.* 8. *num.* 4. *& quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 15. *art.* 8. Campan. *dict. rubr.* 12. *cap.* 13 *num.* 2. Fr. Ludou. Miranda *dict. quæſt.* 22. *art.* 4. *concl. vnica*, Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 12. *cap.* 2. *quæſ.* 8. Sanch. *d. lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 31. Iacob. de Graff *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 15. Sorb. *verb. nouitius*, vbi *de nouitiorum profeſſionis emiſſione, verſ. ſecundo eſt.* Leſſi. *de Inſtit. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 59 Nald. *verb. Nouitius nu.* 4. nouiſſime Diana *moral. reſol. par.* 5. *tract.* 5. *reſol.* 19. Steph. Gratian. *Marchiæ deciſ.* 335. *num.* 3. *in addit.* Soar. *ſom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 3. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. lib.* 1. *cap.* 108. *num.* 15. Pereg. *d. tit. C.* §. 8. Hieron. Roderic. *d. reſol.* 101. *num.* 42. Tambur. *de iure Abbatiſſar. diſputat.* 4. *quæſt.* 8. *num.* 3. Fr. Barthol de Vechis *in praxi obſeruandain nouitiis ad Religionis ſtatum admittendis, diſp.* 11. *dub.* 3. *num.* 1. vbi *num.* 5. ampliat vt hæc continuatio non ſolum eſſe debeat per annum expletum, ſed etiam vſque ad profeſſionem; ita vt completo anno ſi nouitius egrederetur Monaſterium, & poſtea iterum rediret, profeſſionem emittere non poſſet virtute præfatæ vnius anni probationis, ſed iterum inchoare deberet nouitiatuo, citans pro ſe Suar. *dict. cap.* 15. *a num.* 8. Contra Franc. Angel. & Sylueſt. qui exiſtimant non eſſe neceſſariam continuationem probationis cum profeſſione, & etiam contra Fr. Emman. *d. tom.* 3. *quæſt.* 15. *art.* 16. *verſ. aduertendum denique*, qui idem cenſet circa nouitias Monialium. Vbicunque enim fit mentio de tempore, quando ſumus in dubio ſemper intelligitur continuum, niſi aliud ſpecialiter lege cautum reperiatur, gloſ. *verſ. ſed hic notandum, in rub. de diuerſ. & temp. præſc.* Franc. Balb. *de præſcript.* 1. *par.* 4 *princip. quæſt.* 6. *& vlt. num. vlt.* Ludouic. Gom. *in reg. de annali poſſeſſ. quæſt.* 73. *poſt princ. verſ. nam lex noluit*, Franc. Per. *conſ* 99. *num.* 24. Surd. *deciſ.* 189. *num.* 1. quos refert nouiſſimè Ioſeph. Vela *in ris controuerſi in Hiſpalenſi Senatu lib.* 1. *diſſert.* 18. *n.* 3.

24 Tempora non coniungi in nouitio pro complendo anno probationis tenuerunt Abb. & Anchar. *in c. ad Apoſt. de Regul.* Sylueſt. *verb. Relig.* 5. *q.* 4. *n.* 4.

25 Aliàs enim per abſentiam trium dierum à Conuentu annus dicitur interrumpi, ex Nauar. & Azor. docent Galet. *in margarita c. ſiſumconſcientie, verb. nouitius* 2. Pereg. *d. tit. C.* §. 8. *verſ. ſed quid*, Sanch. *d. cap.* 4 *n.* 32. Barth. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 164. Contra Leſſi. *d. lib.* 2. *c.* 41. *dub* 7. exiſtimantem paucorum dierum interpolationem non impedire.

26 Et ita profeſſio Monachi ob non ſeruatum annum probationis intra clauſtra monaſterij, dicitur nulla, vt cenſuit Rota Rom. apud Farinac. *deciſ.* 173.

27 *num.* 1. *tom.* 2. *par.* 1. *recentior.* vbi *nu.* 2. quod † in hoc anno nouitiatus non debent nouitij extra monaſteria vagari: quia, vt ibi dicitur, cum annua probationis detur in ſubſidium humanæ fragilitatis, & in fauorem tam nouitij, quàm monaſterij, vt & ille experiatur Religionis aſperitates, & cum illis ſuas vires metiatur, & monaſterium eiuſdem nouitij animum, & mores inſpicere, & cognoſcere poſſit, *cap ad Apoſtolicam, de Regular.* manifeſtum eſt non ſatisfieri diſpoſitioni Iuris, quamdiu procul à Regulari diſciplina, & à Prælati oculis Nouitius in domo paterna blande & benenole habetur, & forſan in illis diebus, & noctibus, quibus extra monaſterium degit, occurreret in Religione aliquaaſperitas, quam ferre vel nollet, vel non poſſet, & propter quam decreueret non profiteri.

Ille verò qui de licentia ſui Superioris, atque Prælati cum habitu aliqua iuſta de cauſa intra annum probationis extra monaſterium egreditur, quamuis ibidem per aliquod tempus commoretur, non per hoc diſcontinuari dicetur annus probationis, imò verò poteſt licitè profiteri, & profeſſio ab eo facta tenet. Ita Nauar. *diſt. conſ.* 8 2. *num.* 4. *& conſ.* 41. *nu.* 3. *Regul. & conſ.* 10. *num.* 3. *de Clericis non reſid.* Iacob. de Graffis *in aureis deciſ. lib.* 3. *cap.* 5. *poſt nu.* 18. Flamin. *d. quæſt.* 13. *num.* 12. Gonzal. Mendez de Vaſconcellos *diuerſ. iuris argumentorum lib.* 2. *c. ap.* 15. Sayr. *deciſ.* 15. *de regul.* 1. Emman. *q. Regul. ſom.* 3. *quæſt.* 15. *art.* 8. Ft. Lndouic. Beta *reſponſor. caſuum conſcientia p.* 4. *caſu vlt. in fine*, Campan *d. rubr.* 12. *c.* 3. *n.* 3. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ* 501. *in* 1. *edit. & ref.* 392. *num.* 3. *in* 2. *edit.* Armendar. *d. loco num.* 13. Stephan. Gracian. *in additionib. ad deciſ.* 35. *num.* 2. *& diſceptat forenſ. cap.* 66. *num.* 14. Suar. *ſom.* 5. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 3. *cum ſequentib.* Nald. *verb. nouitius num.* 4. Ft. Barthol. de Vechis *in praxi obſeruanda in nouitiis ad Religionis ſtatum admittendis diſp.* 11. *dub.* 3. Diana *moral. reſol. part.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 84. me citato *in hoc loco* Ciarlin *d. cap.* 108. *num.* 24. Bonacin. *de clauſur. quæſt.* 2. *punct.* 10. *diffic.* 2. §. 2. *n.* 6. Hieron. Roder. *in compend q. Regul. reſol.* 101. *num.* 44. Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.* 4. *q.* 8. *a n.* 1 Ft. Ludouic. Miranda *dict. q.* 22. *art.* 5. *concluſ. vnica*, vbi *in fin.* reſoluit huiuſmodi licentiam ad exeundum poſſe tantum concedere miniſtros Prouinciales, ipſis præſentibus vero ipſorum abſentia, & quando facilis ad eoſdem non habetur recurſus, vrgetque neceſſitas, id ipſum poſſe facere Guardianos, & alios Prælatos Conuentuales, niſi aliqua ordinatione generali, ſeu prouinciali, aut particulari mandato ſibi fuerit interdictum.

Intellige ſupra dictam reſolutionem, quæ habet probationis annum, non interrumpi ſi nouitius de ſui Superioris licentia extra monaſterium maneat cum habitu, vt procedat etiamſi huiuſmodi licentia nouitio illicitè, & ſine rationabili cauſa concederetur, vt bene probant Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *c.* 14. *num.* 14. *poſt. med.* Ft Batthol. de Vechis *d. dnb.* 3. *n.* 14. Diana *dict. reſol.* 84. Contra Nauar. & alios requitentes iuſtam cauſam; quia licet Superior præſtans indebite licentiam peccet, ob talem tamen culpam non interrumpitur nouitiatus.

Probationis anno expleto ſi nouitius deſereret Religionem, & poſtea rediret, non egere nouo probationis anno ad profitendum tradunt Sylueſt. *verb. Religio* 5. *q.* 4. Ft. Emman. *tom.* 3. *q.* 15. *articulo* 10. Bonacin. *d. punct.* 10. *diffic.* 2. §. 2. *num.* 4. Bathol. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *quæſt.* 165. vbi *q.* 166. aſſerit per Concil. Trid. *d. cap* 15. tenuocarum eſſe priuilegium Iulij II. conceſſum minoribus, vt nouitiatus interruptus poſſit continuari. Vnde durante probationis anno ſi nouitia curandæ valetudinis cauſæ de licentia Superiorum à monaſterio exierit, & poſt reuertatur eodem tempore profeſſionem emittere poſſe, ac ſi nunquam egreſſa fuiſſet; refert deciſum Armend. *d. loco n.* 13.

Habitus Regularis à nouitiis deferendus eſt de eſſentia, atque ſubſtantia anni probationis, & ſaltem hoc tempore profiteri nullus poterit, qui exiſtens in probatione non ſuſceperit, & per annum detulerit habitum illius Religionis, quam intendit profiteri. vt probatur ex Concilio Tridentino *d. cap.* 15. in illis verbis,

28

29

verbis,ibi.*mineri tempore,quàm per annũ poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterat*,vt optimè ex eo colligunt Azor.*dict.lib.*1 a.*c.*2 a.*quæſt.*9.Fr. Emman. *tom.*3.*q.*15.*art.*9. Sanch. *d.l.*5. *cap.*5.*num.* 29. Fr. Ludouic. Miranda *dicta quæſt.* 2 a. *art.* 6. *concluſ. vnica*,Fr.Barthol.de Vechis *diſp.*11.*dub.*7. *num.*1. D.Roder.à Cunha *ad cap.*5.*num.*1 a. *diſtinct.*53. me citato *in hoc loco* Tamburin.*de iure Abbatiſſar. diſp.*4.*q.*4.*num.*6.& ante eos tenuit Syluest. *verb. Religio* 5.*q.*5.per gloſ.*in c. fin. verb. habitus*, 57. *quæſt.*2.*&in c.ſuper eo,de Regul.*vbi dicit † probationem debere fieri in habitu monachali, & citat *cap.& ſtatuimus,eod.tit.*alioquin,inquit,non poſſet probare auſteritatem monachalem, quæ magna ex parte in veſtibus conſiſtit; non eſt tamen de ſubſtantia anni probationis nouitiũ induere habitum nouitiorum ab habitu profeſſorum diſtinctum, vt latè probant Suar. *tom.*3. *de Religion.l.*5 *cap.* 14. *dum.*10.Fr.Barthol. de Vechis *dict. diſputat.*7. *dub.* 7.*n.*3.Nonnullæ tamen Religiones habitum proprium non habent, vt non habet Societas IESV, cuius Religioſi ex vſuregionis,in qua habitant,veſtiuntur,Sanch.*in præcepta Decal. eo.*2.*d.*6.*cap.* 8. *num.*70.D. Roder.à Cunha *in dict.cap.*1. *num.*13. *diſt.*33.Portare enim habitum Religionis,eſt obligationis ſignum,S.Thom.2.2. *q.* 185. *art.* 8.quem refert & ſequitur Suar.*de Relig.tom.*4 *l.*3. *cap.*17. *n.*9.quod adeò verum eſt, vt dicat S. Bonauent. *in ſpeculo diſciplinæ ad nouitios par.*1.*tom.*7.vſum habitus,prout habitus pro ſpeciali ſigno Religionis accipitur,continuum eſſe debere,vt Religioſus Frater non ſit,vel modicum, ſine ipſo,ſiue neceſſitas euidens eum cogat,& Siluest.*in ſumm. verb excommunicatio* 9.*num.* 52. ait habitum adeò eſſe annexum oſſibus Monachorum,quod in quocumque loco conſiſtentes,ſiue in lecto quieſcentes,conſtanter eo vti debent,per *c.vidua* 20 *q.*1.Vnde Pictor.Gem. *l* 2.*carm,Cret.*refert mutationem habitus, mutationis morum,& animorum argumentum eſſe. Habitus nanque,inquit *Conc. Aquiſgranenſe c.*125.ſingulorum Ordinum idcirco in Eccleſia Dei diſcreti ſunt,vt his viſis,cuius propoſiti ſit geſtans,vel in qua profeſſione Domino militet, liquidò cognoſcatur, & Card.Zabarel.*in Clem* 1 *n.*14. *&* 15. *de elect.* affirmat Religiones diuerſificari ex diuerſitate habitus,quod tradit Suar.*d.tom.*4.*l.*1.*c.*1.*n.*6.& Tamburin.*de iure Abbatum* 10.1.*diſp.*27.*q.*1. qui quidem habitus Religioſi debet eſſe ſecundùm regulæ ſuæ ſtatuta.Syloeſt.*verb.habitus n.*1.*&* 3.Iacob. de Graffiis *in aureis deciſ.par.*1.*l.*3. *cap.*5. *num.*71. & cenſetur ſubſtantialis,quem diſponit regula Suar.*d. to.*4 *lib.*2.*cap.*6 *n.*6.Et vbi figura,color, & materia veſtium determinata ſunt,peccaret mortaliter varians,vel mutans,niſi fieret mutatio parua, quæ non ſit notabilis,vt in prolixitate,vel breuitate in quantum talia non ſunt omnino determinata ſub-præcepto. Alphonſ.Toſtat. *in c.*1. *Matth.q.* 23. nam tranſmutatio habitus ſine iuſta cauſa abſque apoſtaſiæ incurſu fieri non poteſt, Tamburin. *d. diſp.* 27.*q.*1.*n.*2.quod prius dixerat Ioan.Andr. *de regulis Iuris reg* 88.*n.*3.

31 Huiuſmodi probationis annus poteſt impleri ab eo,qui nondum expleuerit annum 16. & vi talis probationis poteſt probatus admitti ad profeſſionẽ expleto 15.anno, prout tenent Nauar. *conſ.* 30. *de Regularib.n.*1.*in* 1. *edit.& conſ.*20. *n.*1. *in* 2. *edit.* Azor.*inſtit.moral.par.*1.*l.*12. *cap* 4. *quæſt.* 9. *in fin.* Henriq *l.*13.*de excommunic.c.*40 *n.*2. *in fine.* Fr. Emman.*tom.*3.*quæſt.*15.*artic.*1. *in fine*; Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ,verb. profiteri,tertio,* Valet.Reginald.*in praxi fori pœnitent.l.*18. *n* 385. *prope finem*,Sanch.*d.tom.*2.*l.*5.*cap.*4. *n.*22. *in fine.* Et ideo ex hac, vel alia inſta, ſeu rationabili cauſa poteſt prolongari nouitiatus completo probationis anno,Leſſi.*lib.*2 *cap.*41.*dub.*7.*num.*59.Suar. *tom.*3. *de Relig.l.*5.*c.*13.*num.*8.F.Barth.de Vechis *d. diſp.* 11.*dub.*5.*n.*3.vbi *n.*4.poſt Galuan.*conſ.*12.*n.*1.ſubdit differri non poſſe profeſſionem illorum nouitiorum,quos Superiores expleto probationis anno habiles inuenerint, quia omnino admitti debent ad profeſſionem

Poſt Concil. Trident. nullus vnquam poteſt 32
profiteri,niſi poſt expletum ſuæ probationis annũ, nec huiuſmodi terminus, & probationis tempus, etiam ex conſenſu partium poteſt renunciari,aut remitti,quamuis enim hoc ipſum in Concil.Trideor. *d.c.*15.non exprimatur,aut expreſsè ſit prohibitum; colligitur tamen ex ipſius verbis, & eorum tenore, maxime ex illis,*profeſſio antea facta,nulla ſit, nullamque inducat obligationem*,&c. Ita Nauar.*conſ.*33. *ſub.tit.de Regularib.*Beja *dict.caſu final.verſ. tertio*, Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ to.*5. *c.*850. *num.* 16.Fr.Bartbolom de Vechis *dict.diſp.*11. *dub.*2. *n.* 7.Fr.Emman.*quæſt.Regul.*3.*q.*15.*artic.*7. Fr. Ludouic.Miranda *dict.q.*2 a.*art.*7.*concluſ.vnica*, Pereg.*d. c.*1.*lit.C.*§.1 a.D. Acunha *ad d.c.*1.*n.*22.

Ex priuilegio Pij V. relato *in eius Conſtitutione*, 33
incip.*Summi Sacerdotij cura, ſub dat.*23. *Auguſti* 1570.quam refert Fr.Emman *tom.*3.*quæſtione* 15. *artic.*6.& Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſputat.* 4.*q.*6 *in princ.*conceſſum reperitur Monialibus nouitiis Ordinis S.Dominici, vt ſi contigerit tempore nouitiatus aliquam earum ex iodicio Medici, ab hoc ſæculo tranſlituram eſſe, profeſſionem mittere poſſe non expleto probationis anno,in manibus Abbatiſſæ,ſeu Prioriſſæ,vel alterius Superioris nouitiatum illius monaſterij,dũmodo in legitima ætate ſit conſtituta. At quia hoc priuilegium eſt contra decretum Concilij Trident.*dict.cap.*15.controuertitur inter Doctores an ſit abrogatum per Gregor. XIII.in quadã ſua *Bulla*,incip.*In tanta rerũ, ac negotiorũ mole*,relata ab eodem Fr.Emman.*in ſua collect.priuileg. in Bullis* Gregor. XIII. *Bulla* 38. vbi reuocauit omnia conceſſa per Pium V. Ordinibus Mendicantium contra Concilij Trid.decreta.Quòd ſit abrogatum præfatum priuilegium ſuſtinent Emman.Sà *verb.Religio numer.*56. Cruz *de ſtatu Relig.l.*1.*c.*8.*dub.*4. *&* 1.2.*cap.*3. *dub.* 6. *concl.*3.Fr. Barthol de Vechis *dicto tractat.diſputat.*13 *dub.*11. *num.*4.

Attamen illud non eſſe abrogatum tenet Fr Emman *tom.*1.*quæſt.*8.*art.*9.*& d.tom.*3. *q.*15. *art.*6. Henriq.*in ſumm.l.*13.*c.*40.*num.* 2. *& in commento lit.R*, Megagli.1.2.*l.*2.*c.*27. *num.* 50. Lezana *in ſumm.quæſt.Regular.cap.*25.*num.*39. Diana *tom.*3. *tract.*2.*reſolut.*17.Pertinis *tom.*3 *priuileg. Ordin. Mimm.cap.*6.*num.*13. Sanch.*in præcepta Decalogi lib.*5.*cap.*4.*num.*16.Petr.de Ledeſma *in ſumma p.*2. *tract.de ſtado de los Religioſos,c.*7.*concl.* 2.*difficult.* 1 Beja *dict.caſu final.*vbi à principio probat profeſſionem Nnuirij ante annum probationis factam in mortis articulo eſſe validam, teneri tamen; ſi conualuerit,& ex ea infirmitate non deceſſerit,complete poſtea integrum probationis annum & profeſſionem de nouo emittere:& huiuſmodi conceſſioneni Pij V.aſſerit Fr Ludouic.Miranda *dict.q.*22.*art.*10: non eſſe reuocatam per Gregor. XIII. *in ſua Conſtit* quæ incip.*In tanta*,qua reuocauit quicquid cõceſſerat Pius V.ſuper ſtatu & regimine Monachorũ. & Sanctimonialiũ contra Ius & contra decreta

ſancti Concilij Trideotini. Nam poteſt dici *primò*
34 quòd † noo eſt reuocata quoad formm conſeientiæ vel *ſecundò*, quod Gregor. XIII. non loquitur de iis gratiis,& Indulgentiis, & maxime conceſſis in mortis articulo Monachis & Sanctimonialibus,ſed etiam de aliis gratus,& priuilegiis ſpectantibus ad ſtatum, & regimen eorundem Monachorum, aut ipſatum Monialium.Aduertitque idem Fr.Ludouic. Miranda *dicto loco*, quòd virtute huius conceſſiotis,& profeſſionis ſic factæ monaſterium non poteſt ſuccedere in bonis nouitiæ ſic profeſſæ in præiudicium ſuorum hæredum,& aliorum venieotium ab inteſtato.Quicquid teneat Tambur.*d.diſp.4.q.6. n.10. cum ſeqq.*

Conuertitæ,eo ipſo qoòd ingrediuotut monaſterium,poſſunt emittere profeſſionem, iuxta Bullam Pontificis ante Concilium emanatam,quæ non eſt, ſublata per illius decretum *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 15.*eo quòd infrà *c.18.hac ead.ſeſſ.*præſeruantur eatum Conſtitutiones;ergo multm magis hoc priuilegium Pontificis,*S.Congregat.Concil. ſub die 11. Ianuarij 1620.*

35 Nouitiis intra annum probationis licitum eſt è monaſterii exire,vt tenet Sylueſt.*verb.Religio, 5. q.8.*vbi etiam dicit, quòd non teneatur ſoluere expenſas factas ſibi à monaſterio,per *e. non ſolum, de Regularibus*,ibi,*aliquatenus impedire*,& quòd egrediendo etiam ſine licentia non incurrunt aliquâ inhabilitatem ad Ordines,vel ad beneficia Eccleſiaſtica,iuxta *c.poſtulaſti,de Regularib.*prout eitat Fr. Ludouic.Miranda *dict. q. 22. art. 8. concluſ. vnica*
36 † Nouitiis ſic nolentibus profiteri,ſed à Religione volentibus egredi,ſunt reſtituenda omnia bona, quæ tempore ingreſſus detulerunt io monaſterium, nec quid minimum ex eis retiocre valent Religioſi, quod vt rectèfiat ,Epiſcopus etiam per cenſuras Eccleſiaſticas,ſi opus fuerit,compellere poterit Superiores Regolares, prout ſtatutum eſt io Concil. Trident.*ſeſſ.25.de Regularib.c.16.*in final.verbis,& declarant Zerol.*in praxi Epiſcop.p.1.verb. monachales,§.3.& p.2.eodem verb. verſ. 11. pag. 73.* Paol. Fuſch *de viſitat.l.2.c.15.n.67.*vbi etiam addit quòd ſi moriatur ante finitam profeſſionem, remanent bona ipſi monaſterio, niſi bona detulerit, vel expreſsè conſignauerit, aliàs tantummodo intrando, quia tunc ſuccedent proximiores.

37 Egrediendo autem recuperant oouitij omnia bona,Nau.*conſ.1.de ſtatu monach.in antiq.aliàs conſ.9. de ſucceſſ.ab inteſt.in nouis*, Sayr.*in ſioribus. deciſ. ſub illo tit.de ſtatu monach.deciſ.*1.Ioan.Valer.*de different.inter vtrumque forum, verb. Regulares differ.* 8.Campan.*in diuerſ.Iuris Canon. rub.*12. *c.13.an.* 125.Azor.*dict.par.1.l.13.c.9.quæſt.*1. Barthol.à S. Fauſto *dict. l. 5. q.190.* etiam feudalia, iuxta veriorem ſententiam,quam tenent Thomas de Marino *in tract.at.de feudis l.1.tit.2.de feudo expacto, & prouidentia,n.* 139. Carolus Tapia *in repet. authent.ingreſſi,in verb.ſua, cap.14. num.16.* Caldas Pereira *in l.ſi curatorem,verb.implorare, à num.27.* Carol. de Graſſ. *in tract. de effectibus clericalibus, effectu 4.ſub n.15.* & debet intelligi vnà cum fructibus inde perceptis, dednctis tamen alimentis illius tempotis,quo in monaſterio fuit. Ita Azor.*inſtit. moral.par.1.l.13.c.9.q.2.poſt med.* quem refert ,& ſequitur Galett. *in margarita caſuum conſcientia verb.Nouitius,5.*quando ſcilicet nouitius tenetur ea ſolnere alimenta, prout intelligitur à Sanch. *d. tom 2.l.7.c.4.n.25.*

38 Dubium maximum in hac materia ventilati vidi in Sacra illuſtriſſimorum Cardinalium Congreg. Sacri Concilij Interpretum ſæpe pmpoſitum, an ſcilicet Nouitio egredienti habitus religioſus eſſet reſtituendus ? Io qua quæſtione iuxta ſupradicta reſoluerem omnes nouitij veſtes eſſe reſtituendas propter verba illa, *omnia reſtituantur*, quibus vtitur Concil. Trident.*d.c.16.in fine*,† dictio,coim, 39 *omnis*,eſt vniuerſalis;vt citatis Iuribus multiſque Doctoribus probo Ego ipſe *in meis remiſſionibus de dictionibus,dict.*207.& qui omne dicit,nihil excludit,prout,dictũ eſt *in libello de princ.& locis cõmunibus vtriuſque iuris litt.O,n.4.* Vetũ *Sacra Cõgr.* cenſuit *habitũ religioſũ exeunti nõ eſſe reſtituendũ eius tamẽ pretiũ ei ſoluendũ* eſſe,vt referunt me citato *in hoc loco* Lezana *in ſum.q.Regular.c.25.n.38.verſ.pro eiſdẽ in fine*,& nouiſſimè Nouat.*in lucerna Religioſorum verb.habitus, n.6.* † Si quis tamen deceſſerit 40 intra huiuſmodi tempus probationis, & dos ſoluta ſit,eſt reſtituenda hæredibus,,vna cum fructibus, ſi quos monaſterium recepiſſet,deducto tameo victu, & veſtitu,ita tefert deciſum Arm.end.*d.loco n.30.*

Circa Nouitiorum informationes faciendas Sixtus V.*ſua Conſtit.*quæ incip *Sixtus Epiſcopus*, edita *6.Kalẽd.Decẽb.anno Incarnat.Dominica 1587.ſtatuit,ac præcipit,ne illi illegitimi,aut debitis onuſti,ratiociniis obligati,& ſceleati, criminoſi & facinoroſi reciperẽtur ad Ordines,ac voluit de iis omnibus rebus in receptione eorũdẽ Nouitiorũ,& antequã reciperẽtur,ſeu admitterẽtur adhabitũ,fieri inquiſitionẽ,& informationẽ:fuitque ipſius decretũ ita rigidũ,ſine rigoroſũ vt nullius tamen,ſeu viri à ſeculo ad Religionẽ* 41 *eraſcũtis maioris 16.an.receptio,admiſſio,& approbatio fieri poterat,niſi in Capitulo generali, ſeu Prouinciali,& niſi prius per Prælatos,& Superiores Ordinis facta de eo fuiſſet informatio de rebus ibidẽ cõtẽtis,& huiuſmodi informatio in Capitulo Generali,aut Prouinciali præſẽtata,approbeata ſimul.fuiſſet per Definitores. Poſtmodũ verò videns,quod ex prædicta ſua Cõſtitutione innumera ſequsbãtur incõueniẽtia, illã mitigare,atque modificare volẽs in alia quadã,quaincipit ad Romanum ſpectat Pontificem,ſtatuit ,vt in qualibet Prouincia ſaltem duo & ſi commodè fieri poſſet , tria , aut plura deputarentur monaſteria quorum Superiores infra annum ſaltem congreganeur ad faciendam Inquiſitionẽm ſuper nouitiis, & ad ipſos in religioſos ſuſcipiendos,iuxta formam ſua prafata Cõſtitutionis,& ad alia peragẽda,qua ibidẽ cantinẽtur.Et addidit,quod ſi paucitas,aut nimia monaſteriorũ diſtantia nec id ipsũ facere permitteret,ſaltẽ tribus antiquioribus Patribus vnius monaſterij,domus ſiue Prouincia huiuſmodi facultas, & authoritas per Capitulũ generale monachorũ,vel Prouinciale Mẽdicantiũ,& reliquorum Regularium demandaretur, & concederetur,*& alia ad hoc pmpoſitum ſtatuit, quæ *ibidem* videri poſſunt,Sed Gregor.XIV.amplius volens eandem Sixti V. Conſtitutionem declarare, & ampliare circa Nouitiorum receptionem, nouam quandam fecit Conſtitutionem,quæ incipit,*Circunſpecta Romani Pontificis prouidentia*, quã refert Fr. Emman.*quæſt.Regul.tom.3.q.10.art.1.*vbi ſtatuit, *vt Superiores monaſteriorũ de conſenſu ſui Capitulo prahabita ſimul cũ his,de quibus in vnaquaque Religione,aut monaſterio iuxta eiuſdẽ cõſtitutiones recipiẽdus interrogari ſolet,aliqua informatione ſuper iis, qua in dictis cõſtitutionibus eõtinẽtur ad eorũdẽ Nouitiorũ receptionẽ procedero valerẽt,dũ tamẽ antequã ad profeſſionẽ admitterẽtur,plenaria de eiſdẽ faceretur inquiſitionẽ , qua plenaria informatio præſentaretur examinaretur, & probaretur ab illis à quibus in prædictis monaſteriis examinari, & approbari ſolẽt , vt* refert nouiſ.Fr.Bart.de Vec.*in praxi obſeruãda in admittẽdis ad Religionis ſtatũ nouitiis diſ.6.dub.4.n.2.*

Iuxta

42 Iuxta prædictas Conſtitutiones Sixti V. & Greg. XIV. informationes Nouitiorum debebant fieri modo ſupradicto tempore verò Clem. VIII. *ſua Conſtit.* quæ incipit, *Altiſſima pauperatis via data* 1 4. *Aprilis* 1592. *conceſſum eſt Fratribus Minoribus de Obſeruantia in Hiſpania tantùm, quod quocunque tempore, etiam extra Capitulum poſſent recipere Nouitios, & iuuenes ad pradictum ordinem venientes de conſenſu quattuor Definitorum, vel de conſenſu quatuor Fratrum ex antiquioribus illius domus, in qua iuuenes erãt recipiendi. Conceſſum eſt etiam, vt coram Notario, vel per Fratres ad hoc muneris deputatos pradictam inquiſitionem facere poſſent, vocãdo teſtes, ab ipſis recipiẽdo iuramentum*, de qua vide Fr. Emman. *in ſum. p. 2. c. 4. n. 3. & q. Regul. tom. 3. q. 10. art. 2. & 3.*

Vltetiùs idem Clem. VIII. *Conſtit. ſua* quæ incip. *In his, de anno* 1597. *cooceſsit priuilegium Conuentui S. Stephani Salmanticenſis, vt nouitiorum informationes fieri poſſint, & debeant, vel coram Iudice, & notario publico, vel coram aliquo alio Fratre ad id muneris deputato, abſq; omni ſtrepitu iudiciario, ſed ſolummodo ſimpliciter, & de plano*; quod quidem priuilegium licet tantum quoad Conuentum S. Stephani Salmanticenſis Ordinis Prædicatorum fuerit conceſſum, eo proculdubio fruuntur omnes in vniuerſum Religiones habentes priuilegium communicationis, quale habent omnes Mendicantes, & ſi quæ ſunt aliæ quæ ſimilem habeant gratiam, vt refert Fr. Barthol. de Vechis *d. diſp. 3. dub. 4. n. 3.*

43 Profeſſio igitur Monachi dicitur nulla, quando facta fuit non ſeruata prædicti Sixti V. Conſtitutione, videlicet capta prius diligenti informatione de parentibus, patria, vita, & moribus, eademque informatione relata, & approbata in Capitulo Generali, vel Prouinciali, prout reſolutum fuit in ſacra Rota Romana apud Farin. *deciſ. 173. n. 3. 4 & 5. tom. 2. p. 1. recentior.* me citato *in hoc loco* Ciarlio. *controu. forenſ. tom. 3. c. 440. n. 14.* Ego ipſe *in Votis deciſuis Canon. voto 15. n. 44. cum ſeqq.* Vel etiam facta Nouitiorum informatione, iuxta prædictas Clem. VIII. Conſtitutiones, de qaibus ſupra. Sic etiam oulliter profeſſos, quia in eorum informatione non fuit ſeruata forma præſcripta à Sixto. V. poſſe etiam poſt quinquẽnium reclamare, cum eorum profeſsio annullerur propter bonum commune Religionis, declarauit idem Sixtus V. in ſoa ſecunda Conſtitutione moderatoria, & declaratoria primæ, his verbis: *Sed cum eadem ratio vigeat in tacita profeſſione emittenda, quæ militat in expreſſa, & ſtatuimus, quod in quibuſuis Ordinibus, & Religionibus, nec etiam tacita profeſſio quoruncumque Religioſorum induci poſſit, nec inducta intelligatur, niſi in receptione forma Conſtitutionis ſeruata fuerit*, refert Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici deciſ. 57. in prima edit. & reſolut. 550. in fine, in ſecunda edit.*

ALLEGATIO CII.

Epiſcopus circa Sanctimonialium clauſuram quam habeat poteſtatem.

SVMMARIVM.

1 *Clauſura Monialium quibus conſtitutionibus commendetur? oſtenditur, & n. 2.*

2 *Epiſcopi procurare debẽt vt in omnibus monaſteriis ſibi ſubiectis ordinaria, in aliis vero Sedis Apoſtolice auctoritate clauſura monialium inuiolabiliter obſeruetur.*

4 *Moniales, quæ priuilegio, vel indulto Papa ſunt immunes, in iis, quæ ad clauſuram & ſpiritualium rerum curam pertinent, ſubiicuntur Epiſcopis.*

5 *Moniales exempta poſſunt toties viſitari ab Epiſcopo quoad obſeruationem clauſura, quoties ei videbitur expedire.*

6 *Moniales in ciuitate degentes, ſed alieno Epiſcopo ſubiecte, viſitantur ab Epiſcopo diœceſis, ſicut alia Moniales ſubiecta Regularibus.*

7 *Clauſura ſi conſeruetur in monaſteriis Monialium, quæ regularibus ſubduntur, videre debet Epiſcopus nec ab ipſis Regularibus impediri poterit.*

8 *Epiſcopus non poteſt impediri quominus ingrediatur ſepta monaſterij ipſis Regularibus ſubiecti ad effectum videndi, ſi clauſura ſeruata ſit, vel non.*

9 *Reprobatur opinio Fr. Ludou. Miranda.*

10 *Clauſura mœnia ſi ſint confracta, & facultates non ſuppeterent, fidelium eleemoſynis reſtaurãda ſunt, vel monialium conſanguinei ad hoc compellendi, & illis deficientibus, tunc compellendus erit is, cuius auctoritate fuit erectum monaſterium.*

11 *Monialium clauſura cuſtoditur impediendo acceſſum ad ipſas Moniales, & colloquia cum eiſdem.*

12 *Clauſura Monialium vt ſciatur qualiter ſit cuſtodienda, qua ſunt attendenda? oſtenditur.*

13 *Monialium exitus è ſuis monaſteriis quibus conſtitutionibus prohibeatur? oſtenditur, & numer. 14.*

15 *Moniales an poſſint è monaſteriis egredi ex aliis caſibus vltra illos tres relatos in Conſtit. Pij V. pro parte negatiua expenduntur fundamenta, & citantur Doctores.*

16 *Pro affirmatiua fundamẽta, & rationes adducũtur.*

17 *Filij licitè exheredari poſſunt à parentibus ex quatuordecim tantum cauſis expreſſis, quo non excluduntur ſimiles.*

18 *Donationes facta ob ſolas quinque cauſas iure reuocari poſſunt, quod etiam ad alias ſimiles ex identitate rationis extenditur.*

19 *Dictio tantùm, quamuis excludat omnes caſus præter expreſſos, non excludit tamen caſus ſimiles.*

20 *Moniales è monaſterio egredi poſſunt in aliis infirmitatis caſibus ſimilibus illis tribus, de quibus in conſtitut. Pij V. ſi infirmitas omnibus præiudicialis ſit.*

21 *Conſeruatio propria vita eſt de iure naturali, vbi periculum imminet mortis, non naturalis, ſed violente.*

22 *Caſus tres, quibus licet Monialibus è monaſterio egredi ex ſimilitudine rationis extẽdi ad caſus hoſtium innademium, aque ductus, & ruina domus.*

23 *Incendium magnum, quo poſſunt moniales à monaſterio egredi, tale debet eſſe, vt certũ ſit, aut ſaltim probabile, quod niſi moniales omnes ſtatim è monaſterio exeant, omnes ſint ſimul moritura.*

24 *Infirmitas lepra, cuius occaſione Moniales poſſunt è monaſterio egredi, poteſt etiam extendi ad quamuis infirmitatem adeo contagioſam, quòd ſi ipſius radix foris non eiiciatur, cito omnes eiuſdem monaſterij ſoroes inficiet.*

25 *Moniales ab vno monaſterio in aliud poſſunt transferri cauſa noue fundationis, correctionis, vel reformationis, pro cuius licentia obtinenda ad Sedem Apoſtol. eſt recurrendum.*

26 *Moniales quando transferuntur de vno monaſterio in aliud permiſſu Sedis Apoſt. quomodo, &*

quando huiuſmodi tranſlatie ſit facienda? oſtenditur.

27 *Meniales eundi è monaſteriis iuſtam cauſam non habent,vt curam nepetum ſuorum gerant, etiamſi nullum propinquum haberent.*

28 *Monialis volentes exire è monaſterio eb aliquem caſum neceſſarium,à quo debeant obtinere licentiam?oſtenditur.*

29 *Moniales è ſuis monaſteriis exeuntes ſunt excommunicata excommunicatione maiori Summo Pontif. reſeruata, & in eandem incurrunt Prelati eiſdem egrediendi licentiam quoquo modo concedentes.*

30 *Concomitantes Meniales è ſuis monaſteriis egredientes, & recipientes eas incurrunt excommunicationem Papa reſeruatam, niſi compaſſione quadam naturali in extrema neceſſitate id faciant.*

31 *Monialium monaſteria ingredi prohibentur omnes cuiuſcunque ſexus viri,ac mulieres habētes vſum rationis,& diſcretionem ad peccandum.*

32 *Infantes diſcretione carentes abſque peccato mort. admitti poſſunt ad clauſtra Monialium.*

33 *Conſtitutiones Greger. XIII.quibus reuocat omnes facultates ingrediendi monaſteria & domus Monialium referuntur,& n.34.*

35 *Sixtus V. fecit reuocationem omnium licentiarum quarumcunque ingrediendi Monialium monaſteria.*

36 *Monialium monaſteria intrantes ſine licentia an incurrant excommunicationem comminatam contra ingredientes vigere alienarum facultatum? oſtenditur.*

37 *Monaſteria Monialium expraſumptione intrantes pretextu aliquarum licentiarum ſine ratione, & cauſa, vel à Summis Pontif. iam reuocatarum, incurrunt excommunicationem comminatam contra ingredientes vigore aliquarum facultatum.*

38 *Monaſterij ſepta non licet ingredi in caſibus neceſſariis ſine licentia Epiſcopi,aut Vicarij generalis ſpeciale mandatum habentis.*

39 *Monialium prafecta,ſi Superior longè abſit,in caſibus repentinis,ſed tamen neceſſarijs,poteſt licentiam concedere.*

40 *Epiſcopi eenſenſus abſque alia Superioris Regularis voluntate an ſufficiat,vt poſſit aliquis ingredi ſepta monaſterij Monialium exemptarum in caſibus neceſſariis oſtenditur.*

41 *Superiores Regulares tantùm poſſunt concedere facultatem intrandi ſepta monaſterij Monialium ipſis ſubiecta.*

42 *Epiſcopi ingredientes monaſteria Monialium ſibi non ſubiecta ſine licentia Superioris,an ſcripti,includuntur ſub decreto* Concil. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 5.

43 *Epiſcopi,& ſuperieres Prelati ſicut poſſunt alij facultatem concedere ingrediendi monaſteria Monialium ſibi ſubiecta in caſibus neceſſariis; ita etiam & ipſi viſitationis,aut alterius cauſa neceſſaria gratia intrare poſſunt.*

44 *Miniſtro Generali Fratrum Minorum an hodie, ſicut olim, liceat ingredi monaſteria Monialium S.Clara?oſtenditur.*

45 *Prouinciales Miniſtri, atque viſitatores quando poſſint intrare monaſteria Monialium ſibi ſubditarum?oſtenditur.*

46 *Epiſcopus,vel alius Superior, qui electioni Abbatiſſa preeſſe poteſt, clauſtra monaſterij ingredi non valet, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audire.*

47 *Vota Monialium earum monaſteria ingredientes recipere poſſunt Prelati, quando prudenter iudicauerint non poſſe fieri canonicam electionem ipſis non intrantibus.*

48 *Cauſa ad intrandum Monialium monaſteria non requiritur,quod ſit ſtrictiſſima, ſed ſufficit, quod ſit neceſſitas quadam moralis, rationabilis, & manifeſta.*

49 *Confeſſarij quibus in caſibus, & proquo tempore monaſterij Monialium ſepta ingredi valeant? oſtenditur.*

50 *Monialis cum vicam ebiit,ante & quibus in caſibus liceat Sacerdoti ingredi clauſtrum? oſtenditur.*

51 *Sepulcura pro Moniali defuncta,an poſſit aperiri ſine peccato ab aliquo,qui ad hoc ſolum ingrediatur?oſtenditur.*

52 *Medicus cauſa multum gravis infirmitatis cum neceſſitas exegerit poteſt ingredi Monialium monaſteria.*

53 *Medici, vt poſſint monialium monaſteria ingredi, non neceſſariò requiritur, quod ſint Doctores, aut graduati,ſed quod mederi ſciant.*

54 *Tonſor ad emittendum ſanguinem qualiter monialium monaſteria intrare poſſit oſtenditur.*

55 *Monialium monaſteria officiales intrare poſſunt pro aliquo opere exercendo,quod commodè extra monaſterium fieri non poteſt.*

56 *Sarsores monialium monaſteria intrare non poſſunt*

57 *Licentia in ſcriptis neceſſaria non eſt ad intrandum monialium monaſteria in caſibus permiſſis, qui communiter ſolent occurrere.*

58 *Monialium clauſuram intrantes pro aliqua permiſſo negotio,finito illo,ſub peccate mortali tenentur ſtatim exire, quamuis poſſint per aliquantulum temporis amplius ſe detinere.*

59 *Confeſſio facta alicui de intrando monaſterio monialium,intelligitur de prima vice.*

60 *Monialium monaſteria licitum eſt intrare mulieribus volentibus vti famulabus domeſticis ſeruitiis incumbere.*

61 *Moniales ancillas pre ſeruitio communi habere non poſſunt,quibus licitum ſit clauſtra intrare, & exire quando libuerit.*

62 *Puella educationis gratia,licet ſacro veſtitu induta non ſint,poſſunt in monaſteriis monialium retineri eam certis conditionibus.*

63 *Conditiones,quibus licitum eſt retinere puellas educationis gratia in monaſteriis monialium, reſtruntur.*

64 *Puella cauſa educationis in monaſteriis monialium recipi non poſſunt minores ſeptennio, & maiores vigeſimoquinto.*

65 *Puella educationis gratia in monaſterio monialium recepta, ſi ſtatim poſtquam preterit vigeſimumquintum annum non egreditur, nec ipſa, nec alia quauis incidit in excommunicationem.*

66 *Nupta mulieres quando poſſint in monaſteriis monialium recipi oſtenditur.*

67 *Vidua ex licentia Epiſcopi non poſſunt monialium monaſteria ingredi,ve in habitu laicali ibi permaneant.*

68 *Matribus non poteſt licentia praſtari ingrediendi monaſteria monialium ad inuiſendas filias morti proximas.*

69 *Monialium monaſteria frequentantes qua pœna puniantur?oſtenditur.*

70 *Frequentia alloquendi cum monialibus, ex quibus vicibus inducatur?oſtenditur.*

Cauſa

71 *Cauſa legitima alloquendi cum Monialibus non eſt occaſio conſanguinitatis.*

72 *Regulares cuiuſcunque ordinis prohibentur accedere ad Monialium monaſteria.*

73 *Regulares adeuntes monaſteria Monialium, abſque Epiſcopi licentia an incidant in excommunicationem quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit; oſtenditur.*

74 *Cenſura per ſtatum, aut edictum Epiſcopale ipſo iure aduerſus adeuntes monaſteria Monialium & cum illis alloquentes, an comprehendat accedentes ad exempta Regularibus ſubdita, oſtenditur.*

75 *Epiſcopus imponens pœnam eunti ad monaſterium ſuæ diœceſis, comprehendit tam ſubditum, quam non ſubditum.*

76 *Licentia pro acceſſu ad Monialium monaſteria exempta vtrum petenda ſit ab Epiſcopo, an à Superiore Regulari, oſtenditur.*

77 *Litterarum ſeu Epiſtolarum miſſio ad Monachas an iure communi reperiatur prohibita, oſtenditur.*

78 *Litteras ſcribens Monali, & mittens an incidat in cenſuram comminatam ab Epiſcopo aduerſus euntes in monaſteria Monialium, oſtenditur.*

79 *Per Epiſtolas cum abſentibus, tanquam præſentibus loquimur.*

80 *Veritus loqui cum excommunicato, eſt inſuper prohibitus nuncium, vel litteras ibi mittere.*

81 *Mittens litteras ad Monialem non incidit in cenſuram comminatam aduerſus alloquentes cum illa*

82 *Excommunicatio eſt pœna, quæ cum ſit lata contra euntes, & loquentes, non comprehendit mittentes.*

83 Cap. Clericus 81. diſt *declaratur.*

84 *Malè egens odit lucem.*

85 *Fœmmam virorum monaſteria qualiter ingredi prohibeantur? oſtenditur & n. 86.*

87 *Monaſterij nomine quid intelligatur?*

88 *Horis Religioſorum qui ſubiecti ſint clauſuræ?*

89 *Sacriſtia quæ ſubiecta ſit clauſuræ?*

90 *Infirmaria non ſubiacetur clauſuræ.*

91 *Mulierem medicam, an liceat introducere in infirmaria pro curatione Religioſi infirmi?*

92 *Licentia, & indulta ingrediendi à mulieribus Religioſorum Conuentus, reuocantur.*

93 *Clauſura Religioſorum an liceat mulieribus ingredi cum proceſſione?* & n. 94.

95 *Mulieres ingredi poſſunt Fratrum monaſteria, quæ ſunt in fieri, vel in quæ dum fabricantur adhuc Conuentus ad ibi merendum non fuerit introductus.*

96 *Regina, & fundatrices monaſteriorum aliquorum Fratrum poſſunt ea ingredi abſque incurſu alicuius cenſuræ.*

VT Sanctimoniales Deo Opt. Max. ſint deſponſatæ, & non hominibus, omninò ſtudere debent quomodo Deo placere poſſint. Nam nihil eſt quod oculos cœleſtis ſponſi magis delectet quàm videre Virgines ſibi deſponſatas, ornatus ut monialibus, quæ tantas Reginas decêt, vt merito cum ſponſo poſſint dicere, *Dilectus meus mihi & ego illi.* Quare neceſſe eſt, vt in cœnobus Monialiũ, quæ Religiones ingreſſæ diuino ſe cultui manciparunt, vetus diſciplina integra perduret, omni conatu Epiſcopi debent ſtudere pro paſtorali officio circa illarum clauſuram, pro ea re præcipit Sacrum Concil. Tridentin. *ſeſſ. 25 de Regularib. capite* 5. his verbis: *Bonifacij VIII. Conſtitutionem, quæ incipit. Periculoſo, renouans Sancta Synodus vniuerſis Epiſcopis ſub obteſtatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus monaſteriis ſibi ſubiectis, ordinaria, in aliis Sedis Apoſt. auctoritate clauſuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, conſeruari maxime procurent; inobedientes, atque contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas aliaſque pœnas quacunque appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Quod auxilium, vt præbeatur, omnes Chriſtianos Principes hortatur Sancta Synodus, & ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda, omnibus magiſtratibus ſecularibus iniungit* Vide Victorel. *de origine & clauſura monial.* § *an Epiſcopus pag.* 33. nouiſſime Tamburin. *de iure Abbatiſſarum diſp.* 17. *q* 3. *num.* 3. *cum ſeqq.*

Cuius Decreti omnimodam obſeruantiam cupiens poſtea Pius V. Pont. Max. eadem de re Bullam quandam, ſiue Motum proprium edidit *anno Dominicæ Incarnat.* 1566. 4. *Kalend. Iunij*, Pontificatus ſui anno primo, & incip. *Circa Paſtoralis officij*, vbi in fine ad propoſitum ſubdit. *Mandantes propterea in virtute Sanctæ obedientiæ, ſub obteſtatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ vniuerſis Venerabilibus Fratribus, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, quatenus ciuitatibus, & diœceſibus proprijs præſentes noſtras litteras publicari faciant, ac in monaſteriis Monialium ſibi Ordinario ſubiectis, in iis vero quæ ad Romanum mediatè, & immediatè ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtol. auctoritate, vnà cum ſuperioribus eorundem monaſteriorum clauſuram, vt præmittitur, quam primum poterunt, ſeruari procurent, contradictores atque rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita, compeſcendo, inuocato ad hoc ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Ac vt hoc tam ſalutare Decretum facilius obſeruetur, omnes Principes ſeculares, & alios Dominos, & Magiſtratus temporales rogamus, requirimus, obſecramus per viſcera Miſericordiæ Domini noſtri Ieſu Chriſti eiſdem in remiſſionem peccatorum iniungentes, quòd in præmiſſis omnibus eiſdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & aliis Monialium Superioribus aſſiſtant, ac ſuum fauorem, & auxilium præſtent, & impedientes pœnis etiam temporalibus affligant. Præmiſſis Conſtitutionibus, & ordinibus Apoſt. ſtatutis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, etiam per Sedem Apoſtol. approbatis & confirmatis, priuilegiis quoque, indultis, litteris Apoſt. etiam in fundatione, & inſtitutione eiſdem Monaſteriis, Domibus, & Monialibus, ſub quibuſcunque verborum formis, & clauſulis irritantibus, & aliis Decretis quibuslibet conceſſis, confirmatis atque etiam iteratis vicibus approbatis, & inuocatis. Quibus omnibus, etiamſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenoris huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, pro ſufficienter expreſſis habentes, quoad effectum validitatis noſtra Conſtitut. tantum, derogamus, contrarijs quibuſcunque, &c.* Hanc Pij V. Conſtit. etiam confirmauit poſtmodum Greg. III. *in alia ſua Bulla*, ſiue motu proprio *ſub dat. Romæ anno Domini* 1572. 3. *Kalend. Ianu.* Pontificatus ſui etiam ann. 1. qui incip. *Deo ſacris.*

Ex quibus clarius patet quantum procurare debeat Epiſcopi, vt omnibus in monaſteriis, eiſdem Epiſcopis ſubiectis, ordinaria, in aliis verò Sedis Apoſtol. authoritate, clauſura Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter reſtituatur; & vbi inuiolata eſt, inuiolabiliter conſeruetur, Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos p.* 2. *q.* 45. *n.* 15. & 81. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. ſub.* 11. *cap.* 1. *n.* 83.

Habet enim Epiſcopus iuriſdictionem in Moniales, quæ priuilegio, vel indulto Papæ ſunt immunes, in

in iis, qui ad clauſuram, & ſpiritualium rerum eorum pertinent, vt refert deciſum Armendar. in *addit. ad recopilat. legum Nauarra lib. 2. tit. 18. l. 7. de Relig. num. 95.*

5 Et huiuſmodi Moniales exemptæ poſſunt toties viſitari ab Epiſcopo quoad obſeruantiam clauſuræ, quoties ei videbitur expedire, refert decciſum Galet. *in margarita caſuum conſcient. verb. monialis* 3. & faciunt quæ Armend. *in dictis addit. lib. 1. tit. 6. l. 3. de viſitat. quoad Canonicos, n* 18.

6 Et ſi quæ ſunt in ciuitate ſituatæ, ſed alio Epiſcopo ſubiectæ, viſitantur ab Epiſcopo diœceſis, ſicut aliæ Moniales ſubiectæ Regularibus, refert deciſum Galett. *verb. Moniales* 4. contra Sanct. *lib. 6. cap. 15. num.* 11. & Fr. Ludouicum Mirandam *de ſacris Monialib. quæſt. 2. art. 14. num. 3.* Bonacina *de clauſura Religioſ. quæſt. 1. puncto 6.* exiſtimantes non poſſe Epiſcopum ad clauſuram cogere Moniales exemptas ab eis, nec illis licere intrare huiuſmodi monaſteria exempta, Prælatiſque Regularibus ſubiecta, etiam prætextu videndi an violata ibidem fuerit clauſura, niſi ſolummodo in caſu quo publicè conſtaret illam eſſe violatam.

7 Clauſura hæc ſi non ſeruetur in monaſteriis Monialium, quæ Regularibus ſubduntur, videre debet Epiſcopus: nec ab ipſis Regularibus impediri poterit, quominus ea viſitet, quoties id expedire iudicauerit, refert etiam deciſum idem Galett. *verb. clauſura*, 1. reſoluit Zerola *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. Moniales quæſt. 4. & 8. verſ. 3.* me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſput. 24. q. 9. n. 4.* me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb.*

8 *clauſura n. 4.* † Sicut etiam nec ab ipſis poterit impediri, quominus ingrediatur ſepta monaſterij ipſis Regularibus ſubiecti, ad effectum videndi ſi clauſura ſeruata ſit, vel non, refert quoque deciſum *die 28. Aprilis* 1584. Armeodatiz *in dictis addit. lib. 1. titulo 18. l. 7. de Epiſcopis, num. 44.* nouiſſimè *die 26 Maij huius currentis anni* 1640. *Sacra Congregat. Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij Tridentini interpretum cenſuit Epiſcopum Colimbrienſem vti Sedis Apoſtol. delegatum potuiſſe quoad clauſuram monaſteriorum monialium Conuentus & cellas Ordinis Ciſtercienſis Regularibus eiuſdem Ordinis ſubiectum viſitare, etiam aſſumpto ſecum Vicario generali, & Confeſſario earundem Monialium, Monialeſque ipſas in iis, quæ ad eandem clauſuram pertinent, examini ſubicere: ſemotis etiam ſuſpitione violata clauſura, & quacumque ſuperiorum Regularium negligentia, ipſiſque inconſultis, & irrequiſitis: ac inſuper eidem Epiſcopo licuiſſe Rectorem Collegij dicti Ordinis ex ſupradicta cauſa inobedientem declarare in pœnam excommunicationis, ac alias comminatas incurriſſe.* I. Card. Pamphilius. Ex quibus non ita facilè admitterem reſolutionem Fr. Ludouic. Mirandæ *in tract. de Sacris Monial. qu. 2. art. 14.*

9 *n. 3.* tenentis † non licere Epiſcopis intrare Monialium monaſteria exempta, Prælatiſque Regularibus ſubiecta etiam prætextu videndi ao violata ibidem fuerit clauſora, niſi ſolummodo in caſu, quo publice conſtaret ipſam eſſe violatam, nec in tali caſu, niſi poſtquam eadem de re ſemel, & iterũ admonuerint ipſarum Mooialium Prælatos Ordinarios: fallitur enim ex ſupradictis, & prineipaliter ex deciſ. quam refert Armendarix *loco vltimo citatus.* Quicquid etiam nouiſſime tenear Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib 5. c. 15. n. 21.* videlicet non poſſe Epiſcopum ad clauſuram cogere Mooiales exemptas ab eis, & ſubditas aliis Prelatis exemptis aliorum Ordinum. Nam Moniales omnes etiam profeſſæ Ordinum Militiarum. Sancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcantaræ clauſuræ præcepto adſtringuntur, vt colligitur ex Concil. Tridentin. *ſeſſ. 25. de regularib. cap. 22. verſ. hac omnia*; & conſtat ex Motu proprio Pij V. incip. *Circa paſtoralis*, ibi, *cuiuſcunque Ordinis, vel Militiarum, etiamſi Hieroſolymitana ſint*, Portel. *in dubus Regular. verb. clauſura, n. 1.* Nauar. *com. 4. de Regularibus n. 44. artic. 2. & 3.* nouiſſimè Nauar. *de elect. & variat. fori ſect. 2. q. 79. n. 26. in vlt impreſſ.* Lezana *in ſum quæſt. Regular. part. 1. c. 25. n. 17.*

Item eodem clauſuræ præcepto tenentur Moniales illorum monaſteriorum, à quibus ante Concil. Trideot. nunquam admiſſa, aut ſeruata fuerat. Nauar. *d. comm. 4. num. 45. verſ. 8.* Axor. *inſtitut. moral par. 1. lib. 13. cap. 8. quæſt. 1. verſ. ex his planè*, Fr. Emman. *d. q. 44. art. 2.* Item ad eandem tenentur clauſoram Moniales Conuerſæ, & Tertiariæ, ſiue de pœnitentia cuiuſcunque Ordinis, vel congregationis ſint, & vtræque vere profeſſæ ſint, ex dicto Motu proprio Pij V. Nauar. *d comm. 4 n. 45.* Fr. Emman. *d. quæſt. 44. art. 7.* Llamas *in methodo curationis, in append. §. 1. ad finem.* Sanch. *d. cap. 15. n. 13.* Fr. Lndon. Mirandæ *de Sacris monialib. quæſt. 1. art. 3. & 5.* Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 1. cap. 8. numero 14. & 17.* Bonacin. *de clauſura Relig. quæſt. 1. puncto 2 num. 1.* vbi *num. 3.* cum Suar. *d. cap. 8. num. 16.* aduertit nouitias non teneri ad clauſuram, & *n. 4.* tenet illas fœminas, quæ non ſunt verè Mooiales, non teneri ad clauſuram, etiamſi aliqua ſimplicia vota emittant, nouiſſimè Gregor. XV. *in ſua Conſtit.* de exceptorum priuilegiis incip. *Inſcrutabilis*, ſub *Dat. Nonis Februarij* 1622. inter alia circa hanc materiam in hæc prorupit, verba: *Ad hæc tam Seculares quàm Regulares huiuſmodi nullis priuilegiis, & exemptionibus tueri ſe poſſint, quominus ſi deliquerint circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem monaſteriorum Monialium etiam Regularibus ſubiectarum ab Epiſcopo loco ſimiliter tanquam ad hoc Sedis Apoſtol. delegato quoties, & quando opus fuerit puniri, & corrigi valeant.* Super qua *Sacra Illuſtriſſimorum Cardinalium Congregat. Concilij Tridentin. interpretum poſtea cenſuit illam in ſupraſcriptis verbis habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantum, & cum populi ſcandalo.*

Quid veniat appellatione clauſuræ in hac materia, tractant Comitol. *reſp. moral. lib. 6. quæſt.* Soat. *tom. 4. de Relig. lib. 1. cap. 10. num. 6.* Bonacin *de clauſur. q. 1. puncto 1.* latè Tamburin. *de iure Abbatiſſ. diſp. 18 q. 1.* breuiter, ſed dilucidè declarat Lezana *in ſum quæſt Regular cap. 25. anum. 18.* bis verbis. *Locus clauſura, ex quo prohibetur eſt Monialibus egredi, eſt totus ille ambitus monaſterij, qui intra interiori clauſa continetur. Vade ſi vltra interiorem tantum exeant ad Eccleſiam, vel ad alia loca, vbi ſeculares intrant, clauſuram violant. Ratio eſt, quia ita habetur in Bulla Gregorij XIII. ſuperiùs adducta*, Nau. *comment. 4. num. 44. tit. 4. de Regular. & lib. 3. conſil. in 1. edit. tit. de Regular. conſ. 66.* Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. q. 44. art. 3. Vnde ſi Monalis aſcendat ſuprà tectũ tegulas ſupra eam partem, qua monaſterium reſpicit, aut egrediatur ex aliqua domo priuata, in qua ſine iuſtè ſine iniuſtè, è monaſterio egreſſa commoratur, non frangit clauſuram; eo quòd hoc non eſt egredi è monaſterij ambitu*, Nau. *ibidem*, & Sanch. *lib. 6. in Decaleg. cap. 15. num. 7. & 9. Ingredi tamen domos monaſterij contiguas, etiamſi in illis ſolum fiat aliqua fœmina ſeruitio monaſterij deputata, eſt clauſuram violare; propter contrariam rationem, ſcilicet, quia hoc eſt egredi è monaſterij ambitu*, Nau. *de Regular. commento 4. n. 56.* Bonacio. *de clauſur. q. 1 puncto 1. Idem dico propter eandem cauſam de ingreſſu in Eccleſiam exteriorem, ad quam ſæculares ſecularibus patet acceſſus*, Bonacin. *ibidem*, Gauant. *in man. Epiſcop. verb. Monialium clauſura*

*ſura n.*10.*cum ſeq. Quid porrò ſentiendum de Monialis, quæ ſe ponit in Rota, & facit illam volvi verſus partã externam, vbi non eſt clauſura, ipſa tamẽ non egrediẽtur è Rota? Probabile ſane eſt non violare clauſuram, quia non egreditur ex ambitu, ſed ſe habet acſi eſſet in ipſo oſtio clauſuræ,* Diana *tract.*2.*d. dub. Regul. reſol.* 12.*vbi etiam an in huiuſmodi violatione clauſuræ poſſit dari paruitas materiæ?* Hactenus Lezana.

10 Operæ igitur debent Epiſcopi, vt clauſura ipſa circumſepta ſit, & munita altis mœnibus, excelſiſque vndique partibus claudaturque vna tantum, ſi fieri poteſt, porta eaque claue, & ferro munita ſit: ſi vero in mœnia clauſuræ confracta ſint, & Monaſterij facultates noo ſuppetereor, fidelium eleemoſynis teſtaoranda eſſent, aut Monialium conſanguinei ad id cogerentur; perdurat enim conſanguinitatis vinculum, remanetque obligatio illas conſeruandi in debita honeſtate, vt inquit Iſidor. Moſcon. *in ſuo tract. de militanti Eccleſia p.*4. *lib.*1. *cap.*4. *verſic. primò itaque conſiderandum,* & facit text. *in c. ſi quis dereliquerit,* 30. *diſtinct.* Quod ſi inopia laborarent conſanguinei præfati, illum compellendum eſſe ſubiungit illic Moſcon. cuius auctoritate, vel potius voluorate fuit erectum monaſterium, quoniam præuidere debebat huiuſmodi neceſſitates futuras, cui reſolutioni opitulatur Petr. Gregot. *in tract. de benefic. cap.*15. *num.*2 & 3. vbi multa vtiliſſima congerit.

11 Ad auctoritatem Epiſcoporum in cuſtodienda Monialium clauſura pertinet impedire acceſſum ad ipſas Moniales, & colloquia cum eiſdem: necnon ingreſſum intra ſepta monaſterij, & illorum egreſſum è monaſterijs, inxta diſpoſitionem Concil. *d. cap.* 5. in hæc verba. *Nemini autem Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire è monaſterio, etiã ad breue eſſpatium, quocunque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda, indultis quibuſcunque, & priuilegijs non obſtantibus. Ingreſs autẽ intra ſepta Monaſterij nemini licet cuiuſcunque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerit, ſine Epiſcopi, vel Superioris licẽtia inſcriptis obtẽta, ſub excõmunicationis pœna ipſo facto incurrenda. Dare autẽ tantũ Epiſcopus, vel Superior licentiã debet in caſibus neceſſariis, nec aliter vllo modo poſſit etiam vigore cuiuſcunque facultatis, nec indulæ hactenus conceſſi, vel in poſterum concedendi.*

12 Præfata autem clauſura, vt ſciatur qualiter ſit cuſtodienda, duo attendenda aduerto, & dilucidè explicanda, primum qualiter ipſarum exitus è ſuis monaſteriis prohibitus, & quibus permiſſus? Secundum aget de ingreſſu in ipſarum monaſteria prohibendo, & quando permittendo.

13 Quod attinet ad primum, habemus expreſſam de hoc prohibitionem Bonifacij VIII. *in c. periculoſo, de ſtatu Regular. l.*6. in hæc verba *Præſenti Conſtitutione perpetuò irrefragabiliter valitura ſancimus, vniuerſas & ſingulas Moniales præſentes, atque futuras, cuiuſcunque Religionis ſint, vel Ordinis, in eum libet Mundi partibus exiſtentes, ſub perpetua in ſuis monaſteriis debere de cætero permanere clauſura: ita quod nulli earũ, Religionẽ tacitè, vel expreſsè profeſſæ, ſit vel eſſe valeat quacunque ratione, vel cauſa (niſi ſortè tanto, & tali morbo euidenter earum aliquam laborare conſtaret, quod non poſſet cum alijs abſque graui periculo, ſeu ſcandalo commorari) Monaſteria ipſa deincepſ egrediendi facultate,* &c. Hæc eadem Bonifacij VIII. prohibitio innouatur in Concil. Tridentin. *dict. cap.* 5. verbis proximè citatis *num.*1. Pius idem V. *dicta ſua Conſtit.* incip. *Circa Paſtoralis*, de ann. 1566. prædictam Bonifac. VIII. Conſtitutionem & Concil. Tridentini decretum renouat his verbis. *Hac igitur perpetuò valitura. Conſtit. inhærentes etiam Cõſtitutioni felicis recordat. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri,* quæ incip. *Periculoſo, & decretis Concilij Tridentini ſuper clauſuram Monialiũ editis, auctoritate Apoſtolica ſtatuimus tenore præſentiũ, atque perpetuò decernimus, vniuerſas, & ſingulas Moniales præſentes atque futuras cuiuſcũque Religionis, Ordinis, vel Militiarum, etiamſi Hieroſolymicana ſint, quæ vel in poſterum in quibuſuis Monaſterijs, ſiue domibus recipiẽtur, eaſue, vel expreſsè Religionem profeſſa etiamſi Conuerſa, aut quocunque nomine appellentur, etiamſi ex inſtitutis, vel fundationibus, earũ regula, ad clauſuram non teneantur, nec vnquã in earũ monaſterijs, ſeu Domibus, etiam ab immemorabili tempore ea ſeruata non fuerit, ſub perpetua in ſuis Monaſterijs, ſeu domibus, de cætero debere permanere clauſura, inxta formam dicta Cõſtitutionis felicis recordationis Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri,* quæ incip. *Periculoſo, in Sacro Cõcilio Tridentino approbata & innouata, quã nos auctoritate prædicta etiã approbamus, & innouam⁹ in omnibus, & per omnia, ac illa diſtrictè obſeruari mandamus. Quod ſi aliquæ Moniales forſan reperiantur, quæ conſuetudine etiam immemorabili, aut inſtituto, vel fundatione regulæ ſuæ facta, animo obſtinato huic clauſuræ reſiſtant, aut quoquo modo reluctentur, Ordinarij vnà cum Superioribus earũ omnibus iuris, & facti remediis cõpellant eaſdẽ tanquã rebelles, & incorrigibiles, ad præfatè ſubeundam dictam clauſurã, & perpetuò obſeruãdam. Mulieres quoque, quæ Tertiaria, ſeu de pœnitentia dicũtur, cuiuſcunque Ordinis fuerint, in Congregatione viuentes, ſi & ipſa profeſſæ fuerint, itaut ſolemne votũ emiſerint, ad clauſurã præcisè, vt premittatur, & ipſæ teneantur. Quod ſi votũ ſolemne non emiſerint, Ordinarij vnà cũ Superioribus earũ hortentur, & perſuadere ſtudeant, vt illud emittant, & proficeantur, ac poſt emiſſionẽ, & profeſſionẽ eidẽ clauſura ſe ſubiiciant. Quod ſi recuſauerint, & aliquæ ex eis inuentæ fuerint ſcandaloſè viuere, ſeuerißimè puniantur. Cæteris autẽ omnibus ſic abſque emiſſione profeſſionis, & clauſuræ viuere omninò volentibus, interdicimus, & perpetuò prohibemus ne in futurũ vllam aliam præſtu in ſuũ ordinẽ, religionem, cõgregationemue recipiant. Quod ſi circa huiuſmodi, ac noſtram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad ſic viuendum omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaſlibet profeſſiones, ac receptiones irritas decernimus, & nullas, prout etiam præſenti decreto irritas facimus, & annullamus.*

Deinde anno 1569. idem Pontifex Pius V. aliam edidit Conſtitut. quæ incip *Decori*, vbi ſeuerius prohibet exitum Monialium è monaſterio, his verbis, *Volumus ſanciimus, & ordinamus, nulli Abbatiſſarũ, Prioriſſarũ, aliarumue Monialiũ, etiam Carthuſienſiũ, Ciſtercienſiũ, Sanctj Benedicti, & Mendicantium, & quorumcunque aliorum Ordinũ, etiam Militiarum, & ſtatuũ, graduũ, conditionum, dignitatum, & præeminentiarum, etiam à regia, vel illuſtri proſapia ortarũ, de cætero infirmitatis, ſeu alterũ Monaſteriorum eis ſubiectorum, aut domorũ, parentũ; aliorum ve propinquorũ viſitandorũ, aliaue occaſione, & pretexu licere exire, niſi ex cauſa magni incẽdij, vel infirmitatis lepræ, aut Epidimiæ: quæ tamẽ infirmitas præter alios Ordinũ Superiores, quibus cura monaſteriorũ incũberet, etiam per Epiſcopũ ſeu alium loci Ordinarij* etiamſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporũ, & Ordinariorũ iuriſdictione exẽpta eſſe reperiantur, cognita, & expreſsè inſcriptis approbata ſit, *à monaſterijs præfatis exire, ſed nec in prædictis caſib⁹ extra illa, niſi ad neceſſariũ tẽpus ſtare licere. Aliter autẽ, quã, vt præfertur, egredientes, ſeu licentiam exeundi quomodocunque, cẽcedentes, necnon comittentes, at illarũ receptatrices*

perſonas

in hoc loco Bonacin. *de clauſura Relig. q. 1. punct. 9. n. 6.* & Nouar. *in Lucerna Regul verb. clauſura. n. 12. cũ ſeq.*

Quamuis aliqui ex prædictis DD. indiſtinctè teneant licere Monialibus exire propter alias cauſas iis affines, quas Pius V. expreſſit, exemplum affectentes, ſi bellum ingruat, quod Moniales ad exitum compellat, vel ſi Monialis ab aliis eligatur, vt earum cœnobio præſit, aut denique ſi morbum habeat periculoſum, qui licet aliis contagione non obſit, eſt tamen talis, vt medici iudicent eſſe alioquin morituram, niſi exierit. Ego tamen primum admitterem exemplum, aliis reiectis, quia iuxta prædictæ Conſtitut. verba extendendi ſunt tantummodo illi tres caſus Moniales omnes tangentes, & concernentes itaut niſi è monaſterio exeant, ſtatim videantur morituræ, ad alios ſimiles caſus eiuſdem qualitatis, morbi, & periculi omnibus præiudicialis: non ſic in occurrentibus caſibus particularibus, qui ſimile periculum, ſiue contagionem non habent, ſed reſpiciunt particularem vtilitatem alicuius Monialis infirmæ, quæ ipſarum cœnobium non tranſcendit; nam re vera non ſunt ſimiles niſi pertineant, & ſpectent ad bonum, ſeu potius ad euitandum damnum monaſterij, & totius Communitatis, & hæc fuit proculdubio prædicti Summi Pontificis mens & intentio, vt attente ipſius verba conſideranti facilè etir colligere.

21 Nec obſtat argumentum adductum à Nauar. *dict. num.* 49. quo probare intendebat ſub illis tribus caſibus à ſimili comprehendi morbum Monialis periculoſum. propter quem medicorum iudicio proculdubio eſſet mortura, niſi exierit; quamuis aliis contagione non obſit; & ſic arguebatur: Conſeruatio propriæ vitæ, naturaliſque defenſio eſt de Iure naturali, oeminique videtur tollenda, iuxta *Clemen. paſtoralis. §. caterum, de re indic. & l. vi vim, ff. de iuſtit. & iure*; ergo in propoſito caſu licitum exit Moniali prædictæ, de qua eſt ſermo, è monaſterio exire, neque in contrarium vlla lege, præcepto, ſeu ſtatuto poteſt cogi, aut obligari. Reſpondetur tamen, ſi adhuc verum eſt, quod conſeruatio propriæ vitæ eſt de Iure naturali naturaliſque defenſio nemini debeat deoegari, procedere vbicumque periculum imminet mortis non naturalis, ſed violentæ, non tamen id vſquequaque verum habet, vbi mors violenta non eſt, ſed naturalis, & quæ ortum habet ab ægritudine naturali; nam in tali caſu probabiliſſimum eſt conſeruationem propriæ vitæ non ſemper eſſe licitam, nec vitam propriam in omnibus caſibus adeo eſſe obſeruandam, & maxime à viris religioſis, qui propter Deum ſuam abnegaruot voluntatem, atque, vt videtur, prædicto iure ſe priuauerunt. Quare Moniali non poſſe licentiam concedi clauſtro egrediendi cauſa medendi morbo ita periculoſo, vt deſperaretur ſalus ea non egreſſa, niſi morbus adeo contagioſus eſſet, vt in reliquas ſeperet, tenent Gut. *canon. lib. 1. c. 14. à num. 7.* Cened. *ad Sextum collect 21. n. 2.* Hieron. Roderic. *reſol. 26. n. 50.* Bonacin. *d. q. 1. puncto 9 n. 18.* Zerola *in praxi Epiſcop. part. 2. verb. Moniales, in fine*, Fr. Miranda *de ſacris Monialib. q. 4. art. 4.* Fr. Emman. *tom. 1. quæſt. 49. art. 3* Sanch. *d. l. 6. c. 15. n. 39.* me citato *in hoc loco* Tamb. *d. diſp. 20. q. 3.* hanc partem probabiliorem me citato *in hoc loco* dicit noueſſi-nè Dian. *moral. reſol. p. 3. tract. 3. reſol. 137.*

Contra Nauar. *commen. 4. de Regularibus num. 49. & 50.* Azor. *d. p. 1. lib. 13. c. 8. q. 1.* Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 1. capite 9. numero 9* Laurent. de Peirinis *tom. 3. priuil. in addit. ad conſtit. Pij V. capite 6. nor. 3.* exiſtimantes poſſe moniali licentiam concedi clauſtro egrediendi cauſa morbo ita periculoſo medendi vt deſperaretur ſalus ea non egreſſa.

Nec etiam ex ſimili ratione poſſe Abbatiſſam è monaſterio exire, vt viſitet ædificium Eccleſiæ, cum ſibi placeat, vel vt cæmeotariis, ſignificet, qua forma conſtruendum ſit, aſſerunt Sanch. *d. c. 15. n. 52.* Bonacin. *d. q. 1. punct. 9. n. 3.*

Quare prædicti tres caſus ex ſimilitudine ratio- 22
nis extendi poſſunt ad caſus hoſtium inuadentium, aquæductus, aut ruinæ domus, vel alios ſimiles nociuos communitati Monialium, vt bene aſſerit Fr. Ioan. de la Cruz *d. dub. 4. verſ. an verò liceat*, & cum aliis reſoluit Sanch. *d. l. 6. c. 15. n. 44.* Vnde poſſe Moniales tempore belli è monaſterio exire, ſeque in locum recipere, dum bellum contra hæreticos, aut infideles geritur, periculumque eſt, vt niſi Moniales monaſterio egrediantur, graui damno afficiantur, reſoluunt Azor *d. p. 1. l. 13. c. 8. q. 1. ad med. verſ. ſertio quæro*, Gutier. *d. c. 14. n. 9.* Nauar. *d. commento 4. n. 48.* Sách. *d. c. 15. n. 44.* Bonac. *de clauſura Relig. q. 1. punct. 9. n. 7.* Contra Zerola *verb. Moniales §. 16. dub. 2.*

Circa explicationem verò illorum trium in dicta 23
Conſtitut. Pij V. contentorum, ſciendum ſub nomine *incendij magni*, intelligi incendium ita magnum, & euidens, vt certum ſit, aut ſaltem probabile quod niſi Mooiales omnes ſtatim à Monaſterio exeant, omnes ſior ſimul morituræ, atque conſumendæ præ oimia exuſtione ignis. Sub nomine verò *infirmitatis lepræ*, intelligi infirmitatem quandam contagioſam, quod ſi ipſius radix & origo foras non eiiciatur (hoc eſt Monialis huiuſmodi morbo infectæ) cito omnes Monaſterij eiuſdem ſorores inficiet, proindeque tunctæ periclitabuntur, & prædictam lepram debere eſſe notabilem, ac talem, quod ſi perſona eſſet ſeculatis, iure poſſit extrahi de populo, & mitti ad domum aliquam in campo ſeparatam. † Sub nomine 24
denique *infirmitatis epidimiæ*, quantum ad præſens attinet propoſitum, intelligi morbum quendam peſtiferum, ſimiliter atque eadem tatione contagioſum, communitati præiudicialem, & pernicioſum qui populariter graſſetur in populo, maioremque ægrotorum partem interimit. Sic explicant Læl. Zecb. *de Republ. Eccleſ. tit. de Regular. c. 3. num 15. verſ 9.* Nauar. *comm. 4 de Regular. n. 48. nor. 4.* Gutier *d. cap. 14. num. 8.* Fr. Emman. *tom. 1. q. 49. art. 4. verſ. ex his*, Sanch. *dict. cap. 15. à num. 33.* optimè Fr. Ludouic. Miranda *dict. q. 3. de clauſura Monialium in particulari, artic. 5.* Lezana *dict. cap. 25. num. 20.* & de hoc refert Dian. *d. part. 2. tract. 1 miſcel. reſol. 23.* decretum *Sacra Congreg.* tenoris ſequentis, videlicet, *Sacra Congreg. Cardinalium Concily Trident. interpretum ſuprædicta opinionum varietate, ſingularumque rationibus diligenter perpenſis deelinauit in ſententiam Doctoris Ludouici de la Valle medici Camera Hiſpaniarum Regis, cuius in reſponſo à ſe edito zelũ & prudentiã in aſſequẽda Sanctæ mem. Pij V. mente plurimum in Domino cõmendauit eiuſdẽ Pij V. Conſtitutionẽ de clauſura Monialiñ loquentẽ nomine epidimia eam tantum epidimiam intelligere, quæ eſt vera, & realis peſtis, ieaut ob aliæ infirmitates huic aliquo pacto conſimiles, ſed tamen benigniores, etiãſi epidimæ nuncupẽtur, nullo pacto monialibus profeſſis ex monaſterio exire liceat, atque hoc decretũ ab omnibus, ad quos pertinet, inuiolabiliter obſeruari mandauit.* Ioan. Garcia Card. Millinus.

Quæri opportunè poteſt, an Moniales de licen- 25
tia Superiotis valeant tranſire de vno monaſterio ad aliud, vel cauſa nouæ fundationis, vel correctionis, vel reformationis, vel perfectionis, itaut huiuſmodi caſus comprehendatur ſub illis tribus exceptis in dicta Conſtitut. Pij V? Et videtur dicendum quod ſic, iuxta ſuprædicta; nam huiuſmodi caſus totam concernunt communitatem Religionis, &

non particularem vtilitatem alicuius Monialis, cum exeant ad plantandum,vel ædificandum aliqnod monaſterium, reformandamque eandem Religionem, ob quam cauſam hanc ſententiam tenent Nauar. *in d.e.ſtatuimus,n.*48.*& conſ.*57.*n.*6. *de Reg.* Fe. Emm. *quæſt.reg.tom.*1.*q.*49.*art.*5. nouiſſimè Sanch. *in præcep.Decalog.tom.*2.*lib.*6.*c.*15.*à n.*46 Portel. *in dubiis Regul.verb. clauſura monialium n.* 20. *&* 21. Diana *tract.*2.*de dub.reg.reſol.*99.*&* 127.Caſtellin.*de elect. c.*17.*n.*6.Gauant.*in man.Epiſc.verb. clauſura.n.* 14. Tambur. *de iure Abbatiſſarum diſp* 21. *q.*1. *cũ ſeqq.* Secundùm quam pluries cenſuit *Sacra Congregat.ſuper negotiis Epiſcoporum,& Regulariũ*,& ſignantet *in vna Nanetен.*16.*Ianuarij* 1615.*& in Redonen.*31.*Ianuar.* 1617.*& in Meſſanen.*9.*Octobris* 1618. quas citat D. Aoton.Ricciul.almæ Vrbis aduocatus egregius,*in ſuo tractatu de iure perſonarum, extra gremium Eccleſia exiſtentium l.*5.*c.*5.Scd ipſa *Sacra Congregat.* caotius cenſuit in his recurrendum eſſe ad Sedem Apoſtolicam,vt teſtantur Zerol.*in praxi Epiſcop.part.*1.*verb. Monialis,*§.16.*& part.*2.*eod. verb.dub.*8.*&* 12. Anton.Ricciul.*d.c.*5.*n.*11.Sanch.*de cap.*15.*num.*47.Bonacin.*d.punctо 9.num.*10.Marcel. Vulpe *diſt. cap.*4. *n.*51.*in fine*,me citato *in hoc loco* Lezana *d.cap.* 25. *n.*20.*in fine*, nouiſſimè Tamburin. *de iure Abbatiſſar.diſp.*21. *q.*1. Ex cauſa enim ipſa Sedes Apoſtol. concedere conſueuit quibuſdam Monialibus vt tranſirent ad aliud monaſterium alterius obedientiæ, de conſenſu tamen Superiorum, vt refert deciſum Armend.*in add.ad recop.legum Nauarra l.*2. *tit.*18.*l.*7. *de relig.n.*101.

26 Et quando ex permiſſu Sedis Apoſtol. transferuntur Moniales de loco ad locum, tranſlatio debet fieri in aurora, vt à paucis conſpici poſſint, atque à perſonis grauibus, & honeſtis, & ſanguine eis proximioribus coniunctis deducantur, earumque dotes monaſterio, qnod relinquetur, remaneant, referuntur deciſum Tambutio *d.diſp.*21.*q.*10.*num.*5. Armend.

27 *vbi proximè num.*100. vbi *n.*205. † etiam deciſum aſſerit exeundi è monaſteriis iuſtam cauſam Moniales non habere, ve curam nepotum ſuorum gerant, etiamſi nullum propinquum haberent, referunt etiam Campan.*d.cap.*16.*num.*22.*prope fin.* Tambur. me citato *in hoc loco diſp.*19.*q.*4.*verſ. ad* 13.etiam nouiſſime me citato *in hoc loco* Nouat *in lucerna Regular.verb.receſſus à monaſteriis n.*8.& Bonacina *d.q.* 1.*punct.*9.*n.*4.vbi *n.*5. pariter dicit Monialem egredi non poſſe ad parentes, conſanguineos, aut alios infirmitatis cauſa, ſeu alio prætextu viſitandos. Manifeſtè tamen erit iuſta egreſſus cauſa, quando auctoritate Prælati ex cauſa iuſta totus Monialium Conuentus locum mutat, iuxta Concil. Trid. *ſeſſ.*25. *de Regular.c.*5.Fr.Emman.*d.q.*49.*art.*5.Sanch.*d.d.c.*16. *n.*53.Fr.Ludouic.Miranda *de ſacris Monial.q.*3.*art.* 2.*verſ.ſextus*,Bonac.*d.q.*1.*punct.*9.*n.*3.

Moniales poſſe ad aliam Religionem perfectiorem tranſire docent Tap.Zerola, Fr. Emman.& alij, quos refert Sanchez *d.lib.*6.*cap.*7.*num.*6.quibus adde Barthol à S.Fauſto *in theſauro Religioſor.l.*5.*q.*3 27. Anton Ricc.*diſt.l.*5.*cap.*5.*à princip.* vbi *num.*4. probat nec Concil.Trid. oec Conſtit. Pij V. prohiboiſſe hanc tranſlationem, metipſom *in collect. ad cap. licet* 18.*n.*3.*de Regul.*Bonacin.*diſt. q.*1.*punct.* 9.*à n.* 11. contra Azor.*diſt.part.*1.*lib.*5.*c.*18.*quæſ.*1. Monialj licitum eſſe exitum, quæ dum in proprio monaſterio aliqua de cauſa commodè corrigi non poteſt, ad aliud monaſterium correctionis gratia transfertur, tenene Sanch.*diſt.l.*6.*cap.*15.*num.*47. Ft. Ludouic. Miranda *de ſacris Monial.q.*3.*art.*2.*verſ. quartus caſus,& art.*3.Bonacin.*d.q.*1.*punctо 9.n.*13.Tamburin. *d.tract.diſp.*21.*q.*3. Ego ipſe *in collect. ad d.c.vlt.de Regularib. n.*16.

Vtrùm Monialis,quæ adeo incorrigibilis eſt, vt ipſius emendatio, & correctio in nullo monaſterio ſperetur,eiici poſſit;Negatiuè cenſuit Rota *in Vlixbonen.monaſterij* 19.*Nouembris* 1625.coram *Rmo D. meo Coccino*,& me citato *in collect.ad cap.vlt.* docet Bonacin.*d.punctо 9.num.* 14.Gauane.*in man.Epiſcop. verb.Monialium clauſura num.* 23. Lezana *d.cap.*25. *num.*17 *verſ.hinc colligo*, vbi tenet attenta Eccleſiæ conſuetudine, & Sactæ congreg. declaratione incorrigibiles Moniales ſine Sedes Apoſtol. conſenſu eiici non poſſe,me citato *in hoc loco* Tamburin.*d.diſp.* 21.*q.*4.Contra Sanch.*d.l.*6.*c.*9.*n.*6. exiſtimantem talem Monialem in rigore eiici poſſe.

Monialibus Conuerſis licitum eſſe exire è monaſterio ad petendas eleemoſynas Conuentui neceſſarias,dum eas per alios commodè petere non poſſint, ſeruatis conditionibus præſcriptis in Motu Pij V. incip.*Circa paſtoralis* & in alio Gregor.XIII.incip. *Monialium clauſura à n.*18.Lezana *d.c.*25.*n.*17.*verſ. circa conuerſas*,vbi conditiones has refert, dummodo Conuerſæ ſint ætatis ſaltim 40. annorum, nec publicè,nec foris pernoctent, neque plures quàm octo deſtinentur ad quæſtum, & quòd ſi deinde non egeant,ceſſent à quæſtu,Bonacin.*d.q.*1.*punct.*9.*n.*15. vbi *n.*16. aſſerit Moniales Conuerſas poſſe adhuc ob receptam conſuedinem recipi,& ad profeſſionem admitti,& citat pro ſe Sanch.*d.c.*15.*n.*59.Suar.*de Relig, tõ.*4.*l.*1.*c.*8.*n.*19.Fr.Emman.*to.*1.*q.*44.*art.*4.*concluſ.* 3.*verſ.ſecunda aſſertio* contra Miranda *de Monialib. q.*1.*art.*6. Nauar. & alios.

Deinde dubitari non abs re poteſt quis in caſibus 8
neceſſariis, & paulo ante relatis, impartietur licentiam Monialibus volentibns exire è monaſterio, & reſponder Concil.*diſt.cap.*5.ab Epiſcopo approbandam eſſe cauſam; cuius decreti verba intelligenda eſſe inquit Nauar. vt approbatio requiratur Epiſcopalis, quando exire volunt è monaſteriis Epiſcopo ſubiectis,vel ita exemptis, quod ſoli Papæ immediatè ſubſint,non autem de aliis exemptis, & Regularibus ſuppoſitis, in quibus ſatis ſit licentia Superioris Ordinis.Ita ipſe Nauar.*conſil.*6 incip. *An generalis, num.*6.*de ſtatu monach.*1t,Bonacin. *diſt. quæſt.*1. *punctо* 8.*num.*1.Ludouic. Miranda *de ſacris Monial. quæſt.*3.*art.*6.*concluſ.*1.Suar.*de Relig.tom.*4.*lib* 5.*c.*9. *num.*13.Lezana *diſt.cap.*25.*num.*21.Tamburin *diſt. diſp.*20 *q.*6 F.Emman.*q.Regul. tom.*1. *q.* 49. *art.* 4. vbi inquit,' quod Monialis in prædictis caſibus in dicta Conſtitut. exceptis exire poteſt è monaſterio abſque vllo conſcientiæ ſcrupulo cum ſola licentia ſuorum Generalium,aut Prouincialium, Prælatorum, quibus fuerit ſubiecta, ſine vlla aula approbatione Epiſcopi ſecularis: & io Hiſpania ſolùm Superiorum licentiam eſſe neceſſariam dicunt Fr. Ioan. de la Cruz *d.cap.*5.*dub.*3.Sanch.*in præcepta Decalogi* 10.2. *l.*6.*c.*15.*num.*28.Lezana *d.cap.*25.*num.*21. Verum ab illorum opinione diſcedere cogor propter expreſſa verba prædictæ Conſtitutionis. Pij V. *de anno* 1569. ſic diſponentis.*Quæ tamen infirmitas præter alios Ordinũ Superiores,quibus cura monaſteriorum incũberet, etiamſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporũ,& Ordinariorũ iuriſdictione exempta eſſe reperiantur,cognita,& expreſsè in ſcriptis approbata ſit*: ex quibus verbis facilè erit colligere qnid dicendum, atque reſpondendi difficultati propoſitæ.Monialibus enim à Monaſterio exire non licet, etiam cum cauſa probabili, niſi adſit communis conſenſus Superioris Regularis,& Epiſcopi diœceſani, & ſi illæ, quæ poteſtati Regularium ſubiectæ ſnnt, ſine Bulla, & licentia Ordinarij egreſſæ

egreſſæ fuerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, & alia iuris remedia debent ipſæ, & earum Superiores, (de quorum licentia è Monaſterio fuerint egreſſæ) ab eodem Ordinario puniri, non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis; ita deciſum referunt Campanil. *dict. rub.* 12. *cap.* 16, *num.* 22. *prope finem*, Armendariz *in addition. ad dict. lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *num.* 103. nouiſſimè me citato *in hoc loco*, Tambur *de iure Abbatiſſ. diſp.* 20. *q.* 5. *n.* 61. Extat hac de re decretum tenoris ſequentis, videlicet *Sacra Congr. negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita ſub die* 13. *Nouembr.* 1610. *facultate ſibi à Sanctiſſimo tributa ſtatuit & decreuit, vt deinceps intra huiuſmodi ſepta nemini ingredi liceat, niſi licentia in caſibus neceſſariis concedenda nedum à Superioribus Regularibus dictorum monaſteriorum, ſed etiam à locorum Ordinariis obtenta fuerint, nõ obſtantibus quibuſcumque contrariis legibus, ſtatutis, conſuetudinibus etiam immemorabilibus. Poſtremo autẽ ad removendam omnino difficultatem, quæ ex huiuſmodi decreto forſan oriri poſſet, negotio iterum in S. Congreg. propoſito, atque S. D. N. relato die* 21. *May* 1630. *Sanctitas ſua declarauit huiuſmodi licentias à Superioribus Regularibus nõ eſſe petendas in illis locis, in quibus adeſſet conſuetudo vt iſtæ ab Epiſcopis tantũ concedantur; hoc enim caſu ſtatuit, & decreuit talẽ conſuetudinẽ eſſe obſeruandã, & ipſorum Epiſcoporũ tantummodo licentias ſufficere etiam priuatiue quoad ipſos Regulares.* Deinde *eadem S. Congr. in Camerin.* 21. *Febr.* 1617. cenſuit *licentiam eorum, quibus ordinarie intra ſepta monaſteriorum Monialium Regularibus ſubiectarum ingredi neceſſe eſt, concedendam eſſe ab Epiſcopo ſeu eius Vicario generali, & à Superiore Regulari, cui Moniales ipſæ ſubiecta ſunt conuentim, itaut idem Epiſcopus, ſeu eius Vicarius primo loco ſubſcribat, reperiantur tamen caſibus extremæ neceſſitatis exceptis, in quibus licentiam alterius ſubſcriptionæ roborare ſufficit.*

Vtrùm hæc licentia in ſcriptis dari debeat. Affirmatiuè definitum eſt in prædicto Motu Pij V. incip. *Decori*, ibi, *ex cauſa cognita, & expreſsè in ſcriptis approbata*, & per eum tenent Miranda *dict. q.* 3. *art* 6. *concl.* 2. Suar. *de Relig. tom.* 4. *lib.* 1. *c* 8 *n.* 16. Victorel. *loco citando* § *an ad eundandam culpam.* Tamb *d. diſp.* 20. *q.* 6 Bonac. *d. punct.* 8. *n.* 4. vbi *n.* 5 reſoluit licentiam non tenere ſi ſolo verbo detur.

Hinc non abs re dubitari poteſt, an Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali eius commiſſione hanc egreſſus Monialis è monaſterio licentiam concedere poſſit? In quo dubio cum Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap* 5 dicat eam licentiam ab Epiſcopo approbandam, credo nomine Epiſcopi Vicarium quoque generalem, non vero foraneum comprehendi, vt in terminis reſoluunt Llamas *in methodo curationis in appendice*, §. 5. Sanch. *d. c.* 15. *n.* 30. vbi etiam extendit ad generales Capituli Sede vacante Vicarios. Bonac. *d. q.* 1. *punct.* 8. *n.* 3. Victorel. *de origine & elauſ. Monial.* § *an ſolus Epiſcopus*, Tambur. *d diſp* 20. *q.* 5.

29 Si verò extra caſus permiſſos Moniales è ſuis monaſteriis exierint, ipſo iure ſunt excommunicatæ excommunicatione maiori latæ ſententiæ, ſummo Pontif. reſeruata, & in eandem incurrunt Prælati eiſdem exeundi licentiam quoenmque modo concedentes, necnon & ipſas concomitantes, ac perſonas illarum receptatrices, vt habetur expreſsè in dicta Conſtit. Pij V. *de anno* 1569. refert me citato *in hoc loco* Tamb *de iure Abbatiſſ. diſp.* 19 *q.* 1. *in fine.* Circa quam Conſtit. Nauar *in d. cap ſtatutum n* 51. quem poſt Fr. Emman. ſequuntur Fr. Lud. Miranda *dict. quæſt.* 5. *de monialium clauſura art.* 6. Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Monialis.* § 16. *dub.* 1. Azor *p.* 1. *lib.* 13. *c.* 8. *quæſt.* 1. *verſ.* 3. *quarto*, Bonac. *d q.* 1 *punct.* 8. *n.* 6. Sanch. *d. c.* 15. *n.* 72. † pœnas ſupra poſitas circa recipientes, & concomitantes prædictas Moniales egredientes è ſuis Monaſteriis, non videri comprehendere illos, qui compaſſione quadam naturali in extrema, vel graui neceſſitate id faciunt; vt ſi verbi gratia, aliqua perſona cognata vel amica reciperet, vel comitaretur Monialem egreſſam è tuo Monaſterio, & aliquot milliaribus progreſſam rectu, vel din in loco deſerto, cum periculo amittendi vitam, vel famam, ne ipſa Monialis damnum aliquod pateretur, exhortandn eam, vt ad ſuum Monaſterium rediret, etiamſi ipſa nollet redire Illud tandẽ aduertendum duxi ex quodam Motu proprio Gregorij XIII. incip. *Deo ſacris, de anno* 1572. locum clauſuræ dici eum, qui ianua elauſa continetur, ad quam ſeculares non pater acceſſus, refere Sanch. *d. l. b.* 6. *c* 15. *n.* 6. & *n.* 68. reſolnit ad incurrendas ſupradictas pœnas ſolum egreſſum ſuffieere ex ſtricta clauſura, non verò ita leuem, vt ſolam venialem culpam conſtituat 30

An Monialis, quæ ſe ponit in rota, & facit illam volui verſus partem externam, ad quam ſeculares accedunt, frangat clauſuram, & incidat in pœnas, etiamſi non egrediatur è Rota? Affirmatiuè reſpondent Paul. Comit *reſp. moral. lib* 6. *q.* 3. Pottel. *in dub. Regular. verb. clauſura Monialium num.* 24 vide *ſupra n.* 9. *in fine.*

Deuenicndo igitur ad ſecundum aſſumptum, de ingredientibus Monialium monaſteria, dicendum eſt omnes emuſcumque ſexus viros, atque mulieres cuiuſcumque ſtatus, & conditionis extiterint, habentes vſum rationis, & diſcretionem ad peccandum, vel qui ad peccatum incitare poſſint, ingredi prohiberi quatunicunique Monialium monaſteria, vt habetur expreſsè in Concilio Tridentino *d. cap.* 5. his verbis. *Ingredi autem intra ſepta Monaſterij nomini licear, cuiuſcumque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerint, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia, in ſcriptis obtenta, ſub excõmunicationis pœna ipſo facto incurrenda*; quibus ſimilia verba ſunt *in d. c periculoſo*, ibi, *nullique aliquateaus inhoneſta perſona, nec etiam honeſta (niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, te de illius, ad quẽ pertinuerit, ſpeciali licentia) ingreſſus, vel acceſſus ad eaſdẽ (nempe Moniales) pateat, vt ſic à publicis, & mundanis ſpectaculis ſeparata omnino ſeruire Deo valeãt liberius, & laſciuiẽdi opportunitate ſublata, eidẽ corda ſua, & corpora in omni ſanctimonia diligentius poſſint cuſtodire*, de quorum materia Concil Brachar IV. *act.* 5. *c.* 5. *de Monialibus*, Anula *ad c. c. Prator. fol.* 50 *num.* 29. Fuſch *de viſitat. lib.* 2. *c.* 18. *à n.* 24. Franc Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part.* 2. *cap.* 1. *num.* 52. Azor. *inſtit. mor. part.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *quæſ.* 5 *cum ſequentibus*, Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 46. *art.* 1. *cum ſequentibus*, & *q.* 47. *art* 4 *cum ſequentib.* Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 2. Campan. *d. rubr.* 12. *c.* 16 *à n.* 24 Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 16 Steph. Quaranta *in ſumma Bullarij, verb. Monaſteria Monialium*, Armend. *in addit. ad recopil legum Nauarra lib.* 2. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Relig. à n.* 106. Fr Ludon. Miranda *in manual. Prælat. in fine tom.* 2. *in tr. de ſacris Monialibus*, & *q* 2. & 4. Vgolio. *de officio Epiſcopi c.* 21. §. 5 Bonac. *de clauſura Religioſ. q.* 4. 31

Hinc fit infantes diſcretione carentes, ſeu nondum doli capaces admitti poſſe ad elauſtra Monialium, nec illas eos admittentes incurrere aliquam excommunicationem, cum nec ipſi ad peccandum incitare poſſint. Ita Gambarupta *de caſibus reſeruatis cap* 15. *caſu* 6. *n.* 37. *fol.* 147. Henriq *in ſumma lib.* 15. *c.* 42 §. 3. *in comment. lit. S.* Nauar. *comm.* 4 *de Regul. num.* 59. Paul. Comit. *reſponſ. mor lib.* 6. *quæſt.* 19. *ad finem*, Azor. *d. lib.* 13. *c.* 8. *quæſ.* 5. Aloyſ. Rice *in praxi* 32

*deciſ.*648.*in* 1.*edit.& reſol.*644.*n.*6.*in* 2.*edit.* Suar. *de Religion.tom.*2.*lib.*6.*cap.*16.*num.*4. & me citato *in hoc loco* Bonacin.*de clauſura q.*4.*punct.* 1.*u.* 5. *&* 6. Fr.Ludouic.Miranda *d.q.*2.*art.* 1. *concluſ.*1. Granad. *in* 1.2.*D.Thoma controuerſ.*7.*ar.*3.*p.*1.*diſp.* 6.*ſect.*5. Hieron.Roder.*in compend. quæſt.Regul.reſol.*26.*n.*7. Diana *moral.reſol.p.*3.*tract.*2.*reſol.*67.*verſ.nota tertiò.* Lezana *in ſumm quæſt.Regul.tom* 1.*c.*25.*n.*24.nouiſſimè Tambur.*de iure Abbatiſſarum diſp.* 22. *q.*4. Fr. Ioan.de la Cruz *dict.cap.*5.*dub.*2.*concluſ.*3. vbi reſoluit Concil. excludens omnes cuiuſuis ætatis, loqui de habentibus vſum rationis; & de illis, qui ad peccatum mouere poſſunt,vt ſunt fatui,qui licet intrando non peccent, peccant tamen moniales eos admittentes, & citat Nauar. *in dict.cap.ſtatuimus n.*59.me citato *in hoc loco* Tambur.*d.diſp.*22 *q.*5. quod etiam tenet Sanchez *lib.*6.*cap.*16.*à num.* 8. Quid nomine Monaſterij comprehendatur, quando interdicitur hic ingreſſus? Vide Fr. Emman.*tom.*1.*q* 46.*art.* 1.*in fine,*Coriolan.*de caſibus reſeruat.part.*2 *caſu* 3 *quæſ.*2. *num.*29. Sanch.*d.lib.*6.*cap.*16.*num.*11. Suar.*de Relig. tom.*4.*lib.*1.*c.*11.*n.*6.*&* 7.Bonac.*de clauſ.q.*4.*punct.*1. *num.*1.& ſupra ante *num.* 10. Illud eſt aduertendum cum Homobon.*in conſult.moral.tom* 1.*part.*4.*reſp.*61. quòd ingreſſus vtroque pede, & toto corpore, etiamſi ad vnum, vel duos tantum palmos ianuam introierit,clauſuram perfectè violat.Quod quidem videtur nimis rigidum, & ideo verius eſt tranſgredientem clauſuram modico ingreſſu excuſari à culpa lethali, & cenſuris. Ita Sanch.*in præcepta Decalogi tom.*2.*lib.* 6.*c.*16 *n.*70.Nald.*in ſumm.verb.clauſura n.*1. Lopez de Tezada *in controuerſ.tom.*1.*lib.*2.*tract.*1.*controuerſ.* 14.*dub.*1.*nu.*9.Merol.*tom.*1.*diſp.*1.*c.*2.*diffic.*7.*n.*502. vbi ait eſſe modicum ingreſſum quando per duos ſolos pedes quis eſſet intra portæ clauſuram, quia licèt ille ſit verus & perfectus ingreſſus, tamen eſt in parua materia,nouiſſimè Diana *moral.reſol.par.*5. *tract.*5.*reſol.*22. vbi ſubdit dicta de violantibus clauſuram Monialium modico ingreſſu extendi ad fœminas ingredientes clauſtra Religioſorum quando ingreſſus eſt modicos.

33 Vt pleniùs conſuleretur Monialium clauſuræ, ne quis intrando eam violarer,Gregor XIII. Conſtitut. edidit, incip. *Vbi gratia,Idibus Iunij ann. Incarnat. Domin.*1575 *qua reuocat,& abolet omnes licentias,& facultates ingrediendi monaſteria,domos, & loca Monialium,atque etiam virorum quorumuis Ordinum,quibuſuis etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis,& aliis cuiuſcumque ſtatus,& conditionis mulieribus, & omnes licentias ingrediendi monaſteria,domos, & loca Sanctimonialium,conceſſas quibuſcumque viris eiuſdem ſtatus, & dignitatis,à quibuſcũque Pontificibus,& ſedis Apoſt. Legatis,aut aliàs ex quibuſcũque tenoribus,& clauſulis,etiamſi Imperatoriis,Regum,Reginarum,aliorumue Principum intuitu,ſub excommunicationis pœna ipſo facto contrahenda,à qua niſi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo,abſolutionis beneficiũ obtineri nequeat.Item præcipit Abbatiſſis,necnon & Abbatibus & Conuentibus,& aliis Monaſteriorum vtriuſq;ſexus Superioribus,& perſonis quocũque nomine vocentur, ſub eadem excommunicationis pœna,necnon priuationis dignitatum,beneficiorum,& officiorũ ſuorum, atque inhabilitatis ad illa,& alia in poſterũ obtinenda,ne in monaſteria,domos,& loca ſua quocunque prætextu huiuſmodi facultate ingredi faciant,vel permittant: & ſub eiſdem pœnis ipſo facto contrahendis imperat quibuſcumq;perſonis Eccleſiaſticis & ſæcularibus, & etiam Ordinũ quorumcumq;etiam Mendicantiũ,Regularibus, ne prætextu facultatum ab Epiſcopis, vel Superioribus quibus illas concedendi in caſibus neceſſariis tantũ ex decreto Concilij Tridentini tribuitur,ne monaſteria ipſa Monialium pro libito,ſed neceſſitatibus vrgentibus duntaxat ingredi, neue Moniales ſub eiſdem pœnis illos admittere præſumant.*

Idem Gregorius per aliam ſuam Conſtitutionem 34
de anno 1584.*die* 8.*Septembris, Pontificatus ſui anno* 13.incip. *Quæ Sanctimonialium,*ſimilem aliam generalem prædictarum licentiarum,& quorumcumq;priuilegiorum reuocationem fecit, cum quadam inouticatione,& limitatione, in hæc verba. *Cùm igitur poſt Concil.Tridem.Decretum de non ingrediendo Monialium monaſteria,& reuocationem à nobis factam omnium, & quarumcumq;licentiarum ingrediendi Monialium monaſteria,& reuocationem à nobis factam omnium,& quarumcumq;licentiarum ingrediendi Monaſteria,domos ac loca Monialium quorumuis Ordinum,quibuſcumq;& quorumuis contemplatione,ac quocunq;modo conceſſarũ,importunis multorũ precibus aliquas huiuſmodi licentiarũ præſertim in Hiſpanarũ Regnis reſtituimus,alia quoq;motiuer conceſſimus,quarum cauſa vt piorum virorum relatione intelleximus,& ex frequentibus ſecularium mulierum viſitationibus, & colloquiis, deuotio in dictis Monaſteriis & locis tepeſcit debitaq; in clauſtris minſteria paulatim remittuntur. Quare nos iis incommodis prouidere volentes authoritate præſentium reuocamus,& abolemus omnes,& quaſcumq;licentias,facultates,& indulta ingrediendi Monaſteria,domos,& loca in dictis Regnis,& deminis conſiſtentia. cuiuſcumq;ſtatus,& conditionis mulieribus (præterquã ipſorum Monaſteriorum,domorum, & locorum fundatricibus,aut dotatricibus,ſiue altricibus, nocnon Marchionum, Comitum, Ducum & ſuperiorum graduum Principum coniugibus,eorumq;filiabus) etiam conſideratione,motuiu,contẽplatione,ſupplicatione, vel ad inſtantiam Imperatoris Regum,Reginarum, aliorumue Principũ,ſeu etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia conceſſa,reſtituta, & in nouas,quibuſcumq; concepta formulis,necnon reuocat.nec,an nullatinus, reſtituimus, irritatinis,aliuſq clauſulis,& decretis communita cenſamus,& annullamus litteras omnes de ſuper cõfectas,&c.*

Cui quidem Gregorio XIII. ſuccedens poſtea Si- 35
xtus V.ſimilem aliam etiam generalẽ reuocationem fecit omnium licentiarum quarumcumque ingrediendi Monaſteria & inibi permanendi mulieribus ſecularibus cuiuſcunque ſtatus & conditionis exiſtentibus,etiam Comitiſſis,Marchioniſſis, & Ducaliſis conceſſarum,*in ſua Bulla,*quæ incipit,*Sanctimonialium,ſub dat.ann.*1589 *die quinto Ianuarij Pontif.ſui ann.*4.Item Paulus V.*in ſua Conſt.*incip. *Monialium ſtatus,ſub die* 10.*July* 1612. ſimiliter reuocauit caſſauit,& irritas fecit omnes & ſingulas licentias ingrediendi monaſteria mulieribus cuiuſcumque ſtatus, gradus, & conditionis exiſtentibus, etiam Marchionali.& Ducali dignitate fulgentibus,tam à Sanctitate ſua,quàm à ſuis prædeceſſoribus ad tempus; vel in perpetuum concellas, inhibentes mulieribus prædictis licentiam huiuſmodi habentibus ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ,à qua niſi à Romano Pont. præterquam in mortis articulo abſolui poſſint, ne monaſteria Monialium prætexto licentiarum huiuſmodi ingredi audeant, ſeu præſumant: ipſorum autem monaſteriorum Abbatiſſis ſeu Prioriſſis,ac Superioribus ſub eadem pœna, ac priuatione ſuorum officiorum,qua obtinent, & inhabilitatis ad illa impoſterum obtinenda ipſo facto ſine alia declaratione incurrendis pœnis, ne eas introducere, ſeu admittere vel admiſſas quoquomodo retinere audeant,refert Marcel.Vulpe *d.c.*4.*n.*10.meminit Memor cleric.*c.*9 *n.*12.

Denique S.D.N.Vrbanus VIII.*in ſuo motu proprio* incip.

incip. *Sacroſanctum Apoſtolatus miniſtrium, ſub dat.* 27. *Octobris* 1624. vt habetur *tom.* 4. *Bullarij* inter Bullas Vrbani *n.*29. declarauit conſenſum Monialiũ, qui requiritur ad hoc quòd fœminæ ſeculares ipſarum monaſteria ingrediantur, per eaſdem Moniales capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtanda eſſe, aliàs licentiæ huiuſmodi mulieribus, quibus conceſſæ fuerunt, nullatenus ſuffragentur; refer Lezana *in ſum. q. Regul. c.*25, *n.*33. vbi ſubdit Pontificem loqui ibi in caſu, quo fœminæ intrare velint ex vi licentiarum à Sede Apoſtolica impetratarum.

36 Cùm igitur à prædictis Summis Pontif. reuocatæ ſint omnes, & quæcumque licentiæ ab illis, aliiſque conceſſæ ingrediendi Monaſteria, & loca Monialium, & ingredientes vigore præfatarum facultatum, vel habentes licentias ab Ordinariis in caſibus neceſſariis, ac eis vltra prædictos caſus vtentes excommunicati pronuntientur, dubitari poteſt, an cenſuram illic comminatam, & reſeruatam incurrat, qui ſine licentia intrat? Affirmat Nauarr. aſſereos ſub dicta excommunicatione comprehendi etiam intrantes ſepta monaſterij noo habentes licentias ex intentione Pontificis, à quo emanauit vna prædictarum Conſtitut. & ab vſu ſacræ Pœnitentiariæ, *in commento* 4. *de Regularibus ad cap. ſtatuimus* 19. *q.* 2. *ſub num.*62. *verſic. quarto, & in manual. cap.*27. *ſub n.* 150. *verſ. adde hus primo*, ſequuntur Ludou Beja *in reſp. caſuum conſc. part.*1. *caſu.*3. Cottolan. *de caſibus reſeruatis part.*2. *caſu* 3. *n.* 40. Proſper de Auguſtino *in addit. ad Quarant. in ſummã Bullarij, verb. Monialium monaſteria, verſ. Ampliæ, pag.* 448. *in nouiſſ. impreſſ.* vbi dicit præfatas Bullas latis videri illam declarationem, & extenſionem tecepiſſe, & aſſumpſiſſe ex cõmuni obſeruantia Prætorij ſactæ Pœnitentiariæ.

37 Verùm virtute Conſtitutionum prædictarum non comprehendi, nec excommunicari, niſi intrantes ex præſumptione, & qui prætextu dictarum licentiarum ab Epiſcopis, vel Superioribus conceſſarum ſine ſufficienti ratione, & cauſa, vel à Summis Pontif. iam renocatarum, intrare præſumpſerint, probabilius duco: propterea quòd prædictæ Conſtitutiones loquuntur de ingredientibus virtute alicuius licentiæ, nulla facta mentione de intrantibus ſine tali facultate, idcirco non extendenda, ex *regul. odia, de regulis iuris lib* 6. Ita Tamburin. *d. tract. diſp.*22. *q.*1. *n.*7. & 8. Zerola *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. Monialis* §.8. vbi addit intrantes ſine tali facultate incuttere tantùm cenſuram commi oatam à Concil. Trident. *d. cap.*5. quæ cum non ſit reſeruata, aboleri valet ab Epiſcopo, iuxta *c. nuper, de ſentent. excommun.* ſequuntur Hieron. Llamas *in append. ad ſuam ſummam Confeſſ.* §.13. Suar. *de cenſur. tom.*5. *diſp.*22. *ſect.*6. *num.*11. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*1. *quæſt.*48. *art.*2. me citato *in hoc loco* Bonac. *de clauſura quæſt.*4. *punct.*5. *num.*4. latè Campan. *d. rub.*12. *c.*16. *n.*24. Megal. *in* 3. *part. l.*4. *c.*3. *quæſt.*2. *num.*11. me citato *in hoc loco* Diana *moral. reſol. part.*1. *tract.*4. *reſol.*23. *in fine, & part.*2. *tract.*1. *miſc. reſol.*32. Ludou. Mirada *d. q.*2. *de clauſura Monial. art.*12. *concl.*1. vbi *concluſ.*2. limitat in ignorantibus prohibitionem factam ſub tali cenſura, dummodo ignorantia non ſit affectata, craſſa, & ſupina, & citat pro ſe Nauar *d. c.*26. *n.*109. vbi dicit quod qui intrant monaſteria S. Claræ & S. Catharinæ de Senis ducti ignorantia iuſta, vel quaſi iuſta, excommunicationem à Romanis Pont. latam non incurrunt, nec etiam, qui ſciens ingreditur, ſed perſuaſus cauſam, ob quam ingreditur, eſſe iuſtam. Idem Mitanda *d. art.* 12. *concl.*3. aſſerit pœnas excommunicationis, & inhabilitatum contentas in ſuprædictis Extrauag. Gregor. XIII. & Sixti V impoſitas contra Abbatiſſas, & Abbates conuentuum, atque alios monaſteriorum vtriuſque ſexus Superiores, Prælatos, & Priores quocumque prætextu prædictarum licentiarum facultatem ingediendi facientes, vel permittentes, non comprehendere Monachos, ſiue Moniales ipſas priuatas, ac in particulari prædictas perſonas ad dicta Monaſteria admittentes. Nec prædicti, obſtat verbum, *Conuentibus*, de quo in ſupradict. Conſtit. Greg. XIII. *de ann.* 1575. quo ſignificari videtur quaſcunque etiam ſingulares perſonas, Monialium ipſius Conuentus admittentes aliquem ad clauſuram prædictas pœnas, & cenſuras incurrere; quia reſpondetur verbum illud, *Conuentibus*, non ſignificare ſingulares perſonas de Conuentibus, nec multitudinem Monialium in vnum Congregatarum, ſed maiores Conuentus, veluti Abbatiſſas, Abbates, & Superiores. Reſeruata excommunicatione non affici illem; qui facultatem ingrediendi habet, ſed non ingreditur prætextu facultatis, perinde ſe getens, ac ſi illam non haberet, reſoluunt Nauar *d comm.*4. *num* 62. *notab.*4. Sanch. *d. c.*16. *num.*80. Bonac. *d. quæſt.*4. *punct.* 5. *n.*5. vbi *n.* 6. tenet ingredientem prætextu facultatis inualidè conceſſæ non affici reſeruata illa excommunicatione Greg XIII. ſed Concil. Trident. in præſenti, & *n.*7. addit eum, qui tempore ingreſſus confingeret ſe habere aliquam facultatem ingrediendi clauſtra monialium obtentam poſt præfatum Gregor. XIII. Morem non affici reſeruata illius excommunicatione, ſed Concil. Trident.

38 Non licet ingredi ſepta monaſterij in caſibus neceſſarijs ſine licentia Epiſcopi, aut Vicarij generalis, ſpeciale mandatum habentis, vt referunt deciſum Bonac. *d. q.*4. *punct.*2. *num.*2. Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarra lib.*2. *tit.*28. *l.*2. *de Relig. n.*109. me citato *in hoc loco* Tambur. *d. diſp.*23. *quæſt.*1. *n* 3. & *quæſt.*2. *num.*1. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. licentia n.* 3. Et promotorem à Capitulo nominatum eſſe Superiorem ad licentiam concedendam dicit Fr. Ioan. de la Cruz *d. cap.*5. *dub.*2. *concl.*3. *notab.*1. me citato *in hoc loco* Tamb. *d. diſp.*23. *quæſt.*2. 7. Si verò Superior longè abſit, in ca- 39 ſibus tepentibus licentiam concedere poteſt Præfecta, Fr. Emman. *d. tom.*1. *q.*46. *art.*2. *in fine*, Campan. *d. cap.* 16. *num.*25.

Vnde viderur ſufficere ſolius Epiſcopi conſenſus, 40 abſque alia Superioris Regularis voluntate; quoniam tum in Conſtitution. Bonifacij VIII. tum in Concil. Trident. decreto ſub diſiunctione ponitur conſenſus, ſiue voluntas, cum dicitur, *vel Epiſcopi, vel Superioris*; vnde per *ſacram Congreg.* dicit deciſũ Piaſec. *in praxi noua Epiſc p.*2. *c.*3. *n* 54. quòd ita demum ſpectat ad Epiſcopum huiuſmodi conceſſio licentiæ, ſi fuerit conſuetudo loci legitimè præſcripta, vt licentia huiuſmodi vel à ſolo Epiſcopo, vel ab Epiſcopo, & ſuperioribus Regularibus coniunctim obtineatur: in dubio tamen ſub diſtinctione reſoluendum eſt: aut enim monaſterium eſt Epiſcopi ſolius iuriſdictioni ſubiectum, aut exemptum, ſed Romano Pont. proximè ſubditum, aut ſubiectum ſoli Superiori Rgulari. Si *primò*, & *ſecundò*, Epiſcopus ſolus habet ius concedendi ingreſſum, auctoritate quidem propria in monaſteria ſibi ſubiecta, auctoritate verò delegata, in iis, quæ Rom. Pont. ſunt proximè ſubiecta. Si verò *tertiò*, ſolius eſt Superioris Regularis facultatem ingrediendi concedere. Ita Nauar. *d. com.*4. *de Regul. ſuper c. ſtatuimus* 19. *q.* 3. *n.*60. Azor. *inſtit. moral. p.*1. *l.*13. *c.*8. *q.*7. Hier. Llamas *in append. ad ſuam ſummam* §.5. & 7. Fr. Emm. *q. Regul. tom.*1. *quæſt.*46. *art.*2. Ft. Ludou. Mitanda *diſt.*

d.queſt.2.art.2. Camp.*d.rub.12.c.16.n.31.* nouiſſimè Sanch.*d.lib.6.c.16.num.13.* me citato Bonac.*dict.q.4. punct.2.n.3.* Tambur.*d. diſp.23. q.1.*

41 Et facultatem concedere intrandi ſepta monaſterij Monialium Regularibus ſubiectarum pertinere ad earum Superiores Regulares cenſuit *ſacra Concilij Trident.Congreg.* cuius decretum vidi ego ipſe hoc præſenti anno ſignatum propria manu Illuſtriſſimi Domini mei Card. Millini. & illius verba me citato *in hoc loco* refert Tambur.*de iure Abbatiſſarum diſp.23. q.1.num.6* Lezan.*d.c.25.num.25. &* reſoluunt Suar. *tom.4.d.Relig.c.10.num.12.* Camp.*d.rub.12. cap.16. num.31.* Laurent de Petrinis *in priuil.ſuis Ordinis Minimor.tom.2.conſtit.6* Pij.V.*n.29.& in formul. Regul. lit.M.cap.3.n.3.* Andr.Victor *de origine, & clauſur. Monal.pag mihi 31.*

42 Vnde ſub dectero Concil.*d.cap.5.* includi Epiſcopos ingredientes Monalium monaſteria ſibi non ſubdita ſine licentia Superioris in ſcripris reſoluunt Nau. *d.n.39. ad med. verſ. quartus.* Steph. Gratian. *diſceptat.forenſ.c.393.n.5.& 10.* me citato *in hoc loco* Tambur.*de iure Abbatiſſar diſp.24.q.9.n.1.verſ. & ſignanter*, vbi refert ſic deciſum fuiſſe *in ſacra Cong. Concilij in Ianuen.10. May 1631.*

43 Epiſcopi, & Superiores Prælati ſicut poſſunt aliis facultatem concedere ingrediendi Monalium monaſteria ſibi ſubiecta in caſibus neceſſarijs, & pro, neceſſitatibus vrgentibus; ita etiam poterunt & ipſi viſitationis gratia, ſeu alterius rei neceſſariæ, dummodo intrent pro tam vrgenti neceſſitate, pro quanta ipſi ad intrandum licentiam poſſint dare aliis. Ita Nauar.*conſ.9.* incip.*an Epiſcopus, de ſtatu monach. in nouis* Fr.Emman.*tom.1.q.46.art.5. in initio*, Azor.*l. 13.c.8.q.9.* Hieron. Llyamas *in append. ad ſuam ſum.* §.7. Campan.*d.rub.12.cap.16.num.38.* Sanch.*d.lib.6. cap.16.num.25.* Fr.Ludou.Miranda *d.quaſt.2.art.14. concl.1.& 2.* & clariſſimè diſpoſuit Gregor. XIII. *in ſua Bulla*, quæ incip. *Dubius, qua emerguntur, Dat.23. Decembr. ann.1581.* vbi in hæc verba. *Dubius, quæ emerguntur, declarationis remedium expedit adhibere. Cum igitur ſuper eo quod optima primũ ratione Concilij ſanxit Trident. deinde in Conſtitut. felicis recordationis Pij Papæ V. predeceſſoris Nonis Pontificatus ſui anno quarto editæ, fuit prouiſum, ne cuis in poſterũ, niſi in caſibus neceſſarijs, ſepta monaſteriorũ Monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis fuiſſe dubitatũ ſciamus circa perſonas, qua alterius ad id licentia nõ indigẽt, ſed ſui auctoritate officij nitũtur, an liceat eis pro libito ſuæ voluntatis huiuſmodi ſepta ingredi, vel potius ſeruare debeãt ipſi quoque regulã à Concil. præſcriptã: nes omnis haſitationis materiam tollere, & viã ſcãdalis præcludere, ac Sãctimonialium quieti eõſulere volẽtes, harũ tenore auctoritate Apoſtol. declaramus Prælatos omnes tã ſeculares, quam Regulares, quibus cura, & regimẽ Monaſteriorũ Monialiũ quouis modo incũbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediẽdi Monaſteria prædicta, ita demũ vti poſſe ſi id faciãt in caſibus neceſſarijs, & à paucis, iiſq; ſenioribus, ac religioſis perſonis comitati. Quocirca vniuerſos, & ſingulos, Epiſcop. ſeu maioris etiã Cardinalatus dignitate prædictos, necnon quorumuis Ordinũ Abbates, Præpoſitos, Priores, Miniſtros, & alios quoſcũque Superiores Regulares ſerio monemus, vt facultate huiuſmodi, qui eam habẽt, præterquã in caſibus, vt præfertur, neceſſarijs, nentiquã vtãtur quod ſi cõtra fecerint, eadẽ auctoritate Apoſtolica ſtatuimus, atque decernimus, qui Põtificalis dignitatis fuerint, eos prima vice, qua cõtrà fecerint, ingreſſu Eccleſiæ interdictos, pro ſecunda à munere Pontificali, & à diuinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto abſque alia declaratione excommunicatos exiſtere. Regulares verò omni officio ac miniſterio priuatos excommunicationi ſimiliter ſubiacere non obſtantibus quibuſcunque,* &c. De his pœnis, quas incurrunt Prælati monaſteria Monialium ſine prædictis conditionibus intrantes, vide Sanch. *d. diſp. capite 16. à numero* 71. Gauant.*in man. Epiſcoper. verb. Monialium clauſura à numero* 46. Lezanam *d. capite 25. numere* 27.

Si auctoritate Pontificia id monaſterium cuidam ſoli peculiari Prælato Conuentuali ſubiectum eſſet: non poſſe Generalem, aut Prouincialem licentiam ingreſſus in id monaſterium concedere, quod oullam iuriſdictionem in illud habeant, at poſſe dum viſitant inquirere ao Prælatus ille iuſtè vſus ſi erit hac facultate, tradunt Fr. Emman. *tom.1.q.47. art.5.* Bonacina *de clauſ.quaſt.4.punct.2.num.4.* Sanchez *d. cap.16.num.16.* vbi ob eandem rationem idem dicendum aſſerit de Epiſcopo reſpectu clerici ſeculatis, cui ſoli monaſterium illud ſubderetur. Abbatiſſam non poſſe facultatem ingrediendi monaſterium concedere tenent Nauar.*comment.4.de Regularib. n.59. verſ. tertiò*, Azor.*part.1.lib.13.c.8.q.6.* Fr. Emman. *tom.1. quaſt.46.art.2.verſ.obſerua*, Sanchez *d.lib.6. cap.16. num.22.* Bonacin.*d.quaſt.4.punct.2. num.5.* Poſſe tamen iuſtè Superiorem concedere generalem Abbatiſſis licentiam, aut Confeſſariis concedendæ huius ingreſſus facultatis in caſibus frequenter occurrentibus, ne paſſim Epiſcopus, ſeu Prælatus Regularis, qui non tam præ manibus habentur, adiri debeant, docent Fr.Emman.*d.q.46.art.2.propè finem*, plures apud Sanch.*d.cap.16.num.23.* Bonacina *d.punctо 2. num.5.verſ hoc tamen.* Contra Suar.*de Relig. tom.4. lib.1.cap.10. n.14.*

In regula Monialium ſanctæ Clarę ordinata per *Vrbanum IV.* quæ habetur in monumentis Ordinum, de qua *in compendio priuileg.verb.ingredi monaſteria Monialiũ, §.7.rubr.18.* permiſſum eſt Generali Magiſtro Ordinis Fratrum Minorum ingredi monaſteria Monialium ſanctæ Clarę, quando ibidem celebrare voluerit, vel proponere[ſ] ſororibus verbum Dei cum quatuor, vel quinque Fratribus ipſius Ordinis, ſi quando ei videbitur expedire, & refert Fr. Ludouic Miranda *d.q.2.art.15. conel.1.* quod Ego ita libenter non teciperem propter reuocationem prædictarum licentiarum factam à Summis Pontificibus, de quibus ſupra, & prohibitionem Gregor. XIII. *in ſua Bulla num proximè precedenti relata*, qua ſub grauibus pœnis Miniſtris, aliiſque quibuſcunque Superioribus Regularibus mandatur, ne facultate ingrediendi dicta Monaſteria, ſi quam habent, præterquam in caſibus neceſſarijs vtantur, cum deroganone quorumcunque priuilegiorum: cùm igitur celebratio, aut prædicatio verbi Dei intra Monaſteria fieri non ſit neceſſarium, ſiquidem per feneſtellas Eccleſiæ videre, & audire poſſunt ipſæ Moniales, ſequitur quod talis ingreſſio non ſit neceſſaria, immo tali cauſa ingredientes incurrere pœnas, de quibus in dicta Conſtit. Gregor. XIII.

Viſitationis tamen gratia Prouinciales Miniſtri, 45
atque Viſitatores poterunt intrare Monaſteria Monialium ſibi ſubditarum, comitati duobus, aut tribus ſociis, non ex conceſſione Vrbani IV. vt tenet Fr. Ludouic. Miranda *d. art.15. concl.2.* ſed ex eo quòd Viſitario eſt cauſa neceſſaria, qua huiuſmodi Prælati, & Miniſtri poſſunt intrare monaſteria prædicta, à paucis, iiſque ſenioribus ac religioſis perſonis comitati, vt permiſit Gregor. *d ſua Bulla.* Et hoc intelligerem, vt huiuſmodi Prouinciales, & Viſitatores ingredi poſſint dicta Monialium Monaſteria, non ſolùm ad tenendum culparum Capitulum, verum etiam ad faciendum Viſitæ denunciationem, ſeu exhortationem,

nem, quaſi præambula præuia, atque præparatoria ſunt eidem viſitæ, nempè ad videndum. & proſpiciendum propriis oculis ſint ne omnia conuentus ædificia rectè diſpoſita, & clauſuta conuenienter, & ſufficienter reparata, ad viſitandas infirmas; & Monialium dormitoria, an ſint conuenienter, & religiosè aptata, cæteraſque domus, & officinas, ex quibus, vt plurimum, quam plura reſultant emendanda, & correctione digna, & ſummopere neceſſaria.

46 Is verò qui electioni præeſt Epiſcopus, ſiue alius Superior, vt verbis vtar Concil. Trid. *d. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 6. in fine*, elauſtra monaſterij non ingrediatur, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audiat, vel recipiat, firmant Nauar. *in d. cap. ſtatuimus num. 59.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 2. c. 1. n. 46.* Ioan. de la Crux *de ſtatu relig. lib. 1. c. 5. dub. 2. concl. 3. notab. 3. propè fin.* Fr. Emman. *q. Regul. tom. 1. q. 46. art. 5.* Sanch. *d. lib. 6. c. 16. n. 50.* Fr. Ludou. Miranda *d. q. 2. art. 13. concl. 3.* me citato *in hoc loco* Tambur. *d. diſp. 24. q. 3. n. 2.* quæ vota vnà cum Vicario, vel alio vito aſſumpta oretenus accipere poteſt, provt deciſum referunt Gallett. *in Margarita caſuum conſcien. verb. Abbatiſſa*, Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. reſol. 637. in 2. edit.* Si tamen Prælati huiuſmodi prudenter iudicent non poſſe fieri canonice dictam electionem ipſis non intrantibus ob inquietudinem Monialium, & ſuſpicionem ſubordinationis votorum inter ipſas ſubortæ, aut ob alias iuſtas cauſas à Superioribus prudenter arbitrandas, tunc ſolùm licite poterunt prædicta ingredi monaſteria, ibique ipſarum Monialium vota audire, & recipere, vt tenent Franc. Ioan. de la Crux, & Fr. Ludouic. Miranda *dictis locis* me citato *in hoc loco* Bocinacin. *d. punct. 4. n. 7.* nouiſſimè S. D. Gregor. XV. felic. record. *in ſua Conſtit. de exemptorum priuilegiis*, incip. *Inſcrutabili ſub dat Nonis Februarij 1622.* citat hanc materiam electionis Abbatiſſarum, &c. in hæc verba. *Ac ſimiliter poſſit Epiſcopus vnà cum Superioribus Regularibus quarumcunque, Abbatiſſarum, Prioriſſarum, Præfectarum vel Prupoſitarum eorundem monaſteriorum quocumque nomine cuppellentur, electionibus per ſe, vel per alium interueſſe, ac præſidere, abſque vlla tamen ipſorum monaſteriorum impenſa.* Hæc *in d. Conſtit.* Super qua poſtea *Sacru Congreg. Illuſtriſſimorum Cardinalium Concil. Trid. interpretum cenſuit ius confirmandi Abbatiſſas minimè fuiſſe Epiſcopis per eiuſmodi conſtitutionem attributum*, quam quidem declaratationem originalem præ manibus habui, & poſtea in typographia R. C. Apoſtol. impreſſam vidi *de anno 1624.*

48 Cauſa ad intrandum Monialium Monaſteria non requiritur, quòd ſit ſtrictiſſima, aut quòd dicitur abſolutè & ſimpliciter neceſſaria, ſed ſufficit quod ſit neceſſitas quidem moralis, rationabilis, & manifeſta. Ita Portel. *in dubiis Regular. verb. clauſura num. 4.* Fr. Emman. *d. quæſt. 46. art. 4.* Ft. Ludou. Miranda *dict. quæſt. 2. art. 4 concl. 2.* Campan *d. rub. 12. cap. 16. n. 25.* me citato *in hoc loco* Bonacina *quæſt. 4 punct. 4. num. 2.* obſeruantes minorem eauſam requiri in concedenda licentia fœminis quàm viris; matri aut ſorori, quam aliis, & minorem cauſam ſufficere ad ingrediendum in loca ſtarim poſt elauſuræ ianuam exiſtentia, quam ad loca intetiota. Illum qui licentiam ingrediendi Cœnobia Monialium obtinuit ex cauſa, quæ ſuberat tempore conceſſionis licentiæ, ſed tempore ingreſſos ceſſauit, non eſſe tutum in Conſcientia ingrediendo reſoluit Bonacin *d. punct. 4. num. 19.* vbi *n. 20.* docet eum, qui licentiam obtinuit ex cauſa, quam falsò narrauit Superiori, non poſſe licite ingredi, ſi tempore ingreſſus iuſta cauſa ſupetueniat, & *num. 21.* aſſerit non eſſe licitum ingreſſum ſi Superior conſcius erat nullitatis cauſæ, & nihilominus licentiam concedere voluit.

Aliqui ſunt ſpeciales caſus, in quibus licitus eſt intra monaſteria Monialium ingreſſus abſque alia licentia ſpeciali. Primus caſus eſt de Sacerdotibus auricularijs, quibus Monaſterij ſepta ingredi non eſt denegandum, ſi tanta corporis infirmitate detenta fuerit Monialis, quòd venire ad locutorium nequeat, vel ſaltem commodè accedere non valeat, inhiatque propria peccata confiteri, ſeu Domini corpus, aut alia recipere Sacramenta, & tunc exhibitutus talia Sacramenta, alba, & ſtola atque manipulo indutus ingrediatur, & ſolus, vbi ita fieri conſueuit, vel cum duobus, aut vno ſaltem idoneo, & religioſo ſocio, vbi mos eſt, alba ſimiliter, vel ad minus ſuperpelliceo indutus, quos ita veſtitos oportet ſemper intbi morari, ita quod audita Confeſſione, vel alio miniſtrato Sacramento, inde egrediantur, vt ingreſſi ſint veſtiti, nec moram intbi faciant longiorem, & caueant ne quandiu intra Monaſterium fuerint, aliquo modo ab inuicem ſeparentur, quin ſemper mutuò poſſint libere ſe videre; ſic etiam ſe habentes in animæ commendatione. Ita quidem Vrbanus IV. ſtatuit in reg. quam fecit pro Monialibus S. Claræ, *cap. 7.* & refertur *in comp. verb. ingredi monaſterium Monialium, §. 6* referunt etiam Portel. *in dubiis Regul. verb. clauſura, num. 9. &* 10. Ft. Ludouic. Miranda *d. quæſt. 2. art. 7.* Campan. *d. rub. 12. c. 16. num. 27. verſ. aliud præcipuum*, nouiſſimè Tambur. *de iure Abbatiſſar. diſp. 24. q. 1.* Quod quidem intelligendum non eſt ſolummodo de caſu extremæ neceſsitatis, vel de articulo mortis, ſed generaliter, atque vniuerſaliter, quando Monialis aliqua graui infirmitate laborat, & etiam in caſibus, quibus eadem ſic exiſtens infirma aliæ Moniales communicant, ſeu communicare conſueuerunt, ex præcepto ſuæ regulæ: tunc enim licitum eſt Vicario, ſeu Confeſſori prædictarum Monialium clauſuram intrare ad communicandas infirmas, quæ commodè ad communem cetatem venire non poſſunt. Ita Ft. Emman. *d. tom. 1. q. 47. art. 3.* quem refert & ſequitur Fr. Ludouic. Miranda *vbi proximè*. Sic etiam in illis feſtiuitatibus, quibus Moniales ex regula tenentur confiteri, & communicare, bene poſſunt earum Vicarij intrare clauſuram ad celebrandum in infirmaria, ad communicandas infirmas; quia quoad Communionem in caſibus, de quibus ſupra, nullus negat: quoad celebrationem verò permittunt; tum quia eſt maior decentia, & reuerentia Sanctiſſimi Sacramenti, dum Sacerdos celebrans eodem loco communicat infirmas, quàm ex alio deſumendo, clauſuram, aſſociatus, vt decet, ingredietur; tum quia maxima conſolatio, & ſpirituale gaudium infinnæ Moniales recipient, dum Sacrum audiunt, Miſſámque vident, cum nullibi reperiatur probibitum ne celebretur, aut Sacrum fiat in infirmaria, in Otarorio, ſiue Altari, vt moris eſt, approbato, & ad hoc debitè diſpoſito, & præordinato. Ita Ft. Emman. *d. art. 4. primo caſu in 2. dub.* Ft. Ludou. Miranda *d. q. 2. art. 18. concl. 2.* Et ſeruandam eſſe huiuſmodi Vrbani IV. regulam pro Monialibus ſanctæ Claræ factam ab aliis, ſalubertima cum habeat documenta, aduertit Campan. *vbi proximè*. Et probabile eſt Confeſſarium poſſe intrare clauſuram non ſolum quando regula confiteri præcipit, ſed etiam quoties infirma dixerit ſe indigere Sacramento pœnitentiæ, Portel. *in dub. Regul verb. clauſura Monialium num. 9* Villalob. *in ſum. tom. 2. tract. 35 diffic. 47 num. 4.* Dian. *d. p. 4. tract. 2. reſol 67. verſ. notandum.*

Cùm verò Monialis vitam obiit, non ingreditur Sacerdos clauſtrum, ſed exterius in Capella exequa

tur quicquid ad officium pertinet. Iuxta regulam tamen ſanctæ clarę ad exequias celebrandas debet introire, ſi Abbatiſſa, & Conuentus ingreſſum petierint, & tunc modo ſupradicto ingrediendus eſt, indutus ſcilicet, & eum duobus ſocijs, & ſepulta mortua cum eis exeat ſine mora. Ita Andr. Victor. *de orig. & elauſur. monaſt. §. an Confeſſor ad exequias pag.* 49. nouiſſimè Tambur. *de iure Abbatiſſar. diſp.* 24 *q.* 5. Fr. Ludou. Miranda *d. queſt.* 1 *art.* 7. *concl. vnic. verſ. tertius*, vbi aduertit cum Collect. priuileg. ingredientes in maiori numero non euadere excommunicationem Papalem, quod limitat quando Abbatiſſæ, & Conuentui viſum fuerit in die funeris, quod plures Fratres ſint neceſſarij propter imbecillitatem Sororum, quia nempè ipſæ non ſunt aptæ ad ferendam defunctam, neque ad extrahendam, & collocandam eam in ſepultura; neque fortè ad id habent animum; quia tunc plures ingredi poterunt, per quos huic neceſſitati prouideri poſſit, vt vſu teccepit. Iuxta prædictam ſanctæ Claræ regulam *d. cap.* 7 ad aperiendam ſepulturam, ſeu poſtmodum coaptandam, ſi Abbatiſſæ, & Conuentui viſum fuerit expediens, licitum eſt Sacerdoti, vel alicui alij ad hoc idoneo, cum vno ſocio, vel duobus intrare, & eo peracto, etiam ſine mora, exire. refert Portel. *in dubijs Regul. verb. clauſura n.* 12. & Fr. Ludou. Miranda *d. concl. vn. verſ. quartus caſus*. Quoad alia alterius Ordinis monaſteria certè caſus iſte inter caſus neceſſitatis connumerandus venit, ideoque Superior omnibus penſatis licentiam elargietur, ſi cognouerit neceſſarium, ſcilicet nuſquam fuiſſe à Monialibus, & Conuerſis monaſterij tale miniſterium exequutum, vel fuiſſe hactenus exequutum, & ob earum aduerſam valetudinem, vel imbecillitatem, ſiue animi exinanitionem id ipſum tunc expleri non poſſe aduertit Campan. *d. cap.* 16. *num.* 27. *verſ. cum verò*. Circa huiuſmodi ſepulturam aduertit Lezana *in ſumma quæſt. Reg c.* 35. *num.* 43. *in fine*, ne in ſepultura Monialium, quæ intra clauſuram eſt, ſepeliantur extranei, & addit permittendam conſuetudinem ſepeliendi Moniales in Eccleſia exteriori.

52 Medicus cauſa multùm grauis infirmitatis, cum neceſſitas exegerit, poteſt ingredi, qui non abſque duobus ſociis de familia monaſterij introducatur, nec ab inuicem intra monaſterium ſeparentur, vt inſtituit Vrbanus IV. *in ſecunda regula S. Clarę cap.* 18. circa quem caſum aduertit Collect. *priuileg. verb. ingredi monaſteria, in* 2 *notab. verſic. quintus caſus*, quod nunc iam habetur conceſſio facta per Sixtum IV. vt loco duorum familiarum prædictorum, ſufficiat quod Medicus, duabus, vel tribus Monialibus antiquis aſſocietur; aduertens etiam procedere, quoties alia non ita grauis infirmitas vexat aliquam Sanctimonialem, nempè ſi quartana, aliaue ſimilis; ſubdens quòd quando grauis impulſus Monialis infirmitate monaſterium ingreditur Medicus, non poteſt ingredi cum illo famulus eius. neque præticus, aut alia perſona: ob grauem verò illius infirmitatem, præter Medicum, ſiue Medicos ordinarios eiuſdem Monaſterij, poſſunt & alij Medici conoorari, vt tenet Campanil. *d. cap.* 16. *n.* 27. *verſ. & cum in ſecunda*, ooiuſſime me citato *in hoc loco* Tamburin. *d. diſp.* 24. *q.* 6.
53 *num.* 1. & 2. † Et hoc, vt medici ſupradicti intrare poſſint Monialium monaſteria, non neceſſario requiritur, quòd ſint Doctores, aut graduati; quia Medicus non à dignitate dicitur, ſed à medendo, vt tradit Bart. *in l ſecundum, ff. de edilit. edicto*, quem ſequitur Sylueſter *verb. Medicus num.* 1. reſoluit to termino Fr. Ludou. Miranda *d. concl. vnicu, verſ. quintus caſus* & Tambur. *d. q.* 6. *n.* 2

Minutor inſuper, ſiue tonſor, ita quoque aſſociatus introducendus eſt ad emittendum ſanguinem, dum tamen antea medicus ſanguinis emiſſionem determinauerit expedire, & neceſſarium eſſe; aut ſi aliqua Monialis conſueuerit ſe aliquoties minuere, nàmque permitteudum ſibi eſſe cum conſilio Præfectæ & Diſcretarum monaſterij. Ita idem Collect. *in eod. verſ. quintus caſus.* 54

Licitum etiam eſt introire pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra monaſterium fieri non valet: poteſt exemplificare in fabricatoribus, fabris lignarijs, molitoribus, puteatijs, & puratoribus: nam pergulas perſæpè illic habent, arbores ſque, præſertim in hortulis, ſuntque alij artifices ad res neceſſarias, Llam. *in uppend. ad ſuum ſummam Confeſſ.* §. 6. Campan. *d. cap.* 16. *num.* 26. Tambur *d. diſp.* 24. *q.* 6. *num.* 6. Fr. Lud. Miranda *d. conc. vnic. verſ. ſeptimus caſus eſt*, vbi cum Collect. priuil. & Cordub *in addit. ad cōpend. verb. ingredi monaſteria Monialium*, §. 33. *in explicat. ſeptimi caſus*, addit quòd † licèt Frater Minor ſi fuerit 56
artifex operis alicuius, poſſit ingredi ſicut ſecularis, de decentia tamen fieri non debet. Illud autem quod gloſſ. *in cap. vnic. de ſtatu Monach. lib.* 6. opinata eſt de ſartoribus, ſi intellexit de iis ſartoribus, qui Latinè ita dicuntur, & à ſarciendo prodeunt, alióve nomine ſoſſores appellantur, tunc ſubſiſtere illius dictum non dubito: quod ſi de illis ſartoribus intellexit, qui à ſarcio ita dicti ſunt, alio nomine ſutores, vel ſarcinatores vocati, tunc eius reſolutionem non admitterem, cum illorum introitus neceſſarius non ſit, qui plerumque menſuram meuti ab extra facilè poſſunt. Quando verò res aliqua nimium ponderoſa defertur ad Monaſterium, nec poſſet à Monialibus introduci, ſeu Conuerſis dando illam à foris, neque in partes diuidi, vt ſic partita intromittatur, tunc præcedente licentia ingredi poſſet, qui ad hoc neceſſarius eſſet, & cum ſocio, & ſociis, ſi vnus eſſet inhabilis, quod idem dicendum non ambigitur, ſi ex monaſterio foret res huiuſmodi extrahenda, & colliguntur ex notatis per Collect. *d. verbo ingredi monaſteria Monalium in* 1. *notab. ſeptimus caſus.*

Cùm igitur prædictis caſibus neceſſitatis com- 57
munitèr occurrentibus, aliiſque ſimilibus ſi qui ſint, permiſſus ſit ingreſſus ſupradictorum, quorum tepentina opera paſſim ſunt neceſſaria, intra ſepta monaſteriorum Monialium, pro illis non eſt neceſſaria licentia in ſcriptis, vt firmant Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. *notab.* 3. Hieron. Roder. *in comp. quæſt. Regul. reſol.* 26. *num.* 8. Villalob. *in ſumm. tom.* 2. *tract.* 35. *diſſic.* 46. *n.* 4 & taliter ingredientes ſolum dum vrget neceſſitas permanere debent: conceſſum enim ob neceſſitatem, dicitur permiſſum quouſque durat neceſſitas, ita quod ceſſante neceſſitate, debeat pariter ceſſare quod vrgebat, ad reſt. *in cap. quod pro neceſſitate, q.* 1. Hoſtienſ. *in cap. cum in cunctis, ſub n.* 4 *verſ. neceſſitate, de elect.* Bart. *in l.* 1. §. *nunciatio, n.* 28. *ff. de noui operis nunciat.* Dec. *conſ.* 403. incip. *Quamuis, num.* 18. Tiraq. *ceſſante cauſa n.* 184 Deſideratur autem Epiſcopi licentia in ſcriptis extra illos caſus neceſſitatis ex diſpoſitione Concilij Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 5. ibi, *ſine Epiſcopi, aut Superioris licentia in ſcriptis obtenta*; Suar. *de Relig. tom.* 4. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 15. Sanchez *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 3. Diana *moral. reſol. p.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 129.

Vniuerſi igitur, qui io aliquo ex prædictis caſibus 58
ingreſſuri illuc ſunt, non ignorent incontinenti, omnique poſtpoſita mora debere inde exire, poſtquam eorum miniſterium expleuerint, imminenti neceſſitati ſatisfecerunt, idque recto itinere exequi eos oportere

oportere,ita quod aliò non ſe diuertant,quin etiam illic comedere,aut dormire eſt illis prorſus inhibitum,teſte *Collect.d. verſ.ſeptimus caſus*,ibi, *idem Vrbanus* Et quamuis intrantes Monialium clauſuram ,finitis negotiis ſtatim debeant exire & id facere,multò ſit melius,conſultius,ac magis rationi congruum, nihilominus tamen quamuis aliquantulum demorentur,& ſe detineant ibidem ,non corrupta,aut ſiniſtra intentione,ſed curioſitatis, vel chatitatis gratia,nec peccabunt(ſaltem mortaliter) nec aliquam cenſuram incurrent.Idemque dicendum eſt de Monialibus,exeuntibus,& egredientibus clauſuram in caſu ſibi permiſſo,& cum debita licentia ,quod non peccabunt etiamſi finito negotio,per aliquantulum temporis amplius ſe detineant, quia eum huiuſmodi præcepta ſint moralia , moraliter ſunt intelligenda, atque interpretanda,& non ſecundum regulas Metaphyſicas,iuxta quas res in puncto conſiſtunt indiuiſibili,non ſic autem eſt in rebus moralibus,in quibus quàm maxima eſt latitudo prudentum iudicio, atque arbitrio perpendenda, & conſiderando. Ita Collect. priuil.*d. verb. ingredi monaſteria Monalium §.34.*optime Fr.Ludou.Miranda *d q 2. art.10.* me citato *in hoc loco* Tamburin. *d.diſp.20.q.7.* Verùm ſi finito miniſterio multo ſpatio ibi morentur ob malum finem,non ſolùm peccabunt mort. ſed etiam incurrent io excommunicationem latam à Gregotio XIII. vt ſentiunt Bonacin. *de clauſur.q. 4. puncto 4. num.22.* Merola *in diſput. Theolog. moral. tom.2. diſp.1. diſſic.7. num.498.*

59 Conceſſio facta alicui de intrando ad monaſteria Monialium,intelligitur de prima vice, adeò quod ſi ſemel vigore illius facultatis ingreſſus fuerit , amplius accedere non poſſit;ita indicatum dicit Aloyſ. Riec. *in praxi rerum fori Eccl.dec. 649. in 1.edit. & reſol.545. in 2.edit.* Vgol.*de offic. Epiſc.c. 21. §. 3.* Salas *de legib.diſp. 17. ſect.13. num. 61.* Diana *moral. tract. 2. de dub.Regul.reſol.38.* me citato *in hoc loco.*Tambut.*diſput.26.q.1.num.2.* Contra Bonac. *q.3.punct.3. num.8.* Et extendi ad ſocium obtinentis obſetuant Galet. *verb.licentia 2.* Fr.Emman.*tom.3.q. 6. art.2.* Aloyſ.Rie. *in praxi fori Eccl,deciſ.649.in 1. edit.aliàs reſol.632. in 2. edit.*Extra caſus neceſſitatis dare licentiam alicui ingrediendi monaſteria Monialium ad ſolum Papam pertinet,vt per Concil.Trid.reſoluit Fr.Laurent.de Peitinis *in form. Regul.lit.M.c.3 num.4.* Mulieres autem in vim licentiarum huiuſmodi ingredientes quomodo, & cum quibus conditionibus,eis vti poſſint , declarauit S.D.N.Vrbanus VIII.*in ſua Conſtit.* incip.*Sacroſanctum,19.in ord tom.4.Bullar.*his verbis *Mulieres in vim licentiarum obtentarum à Romanis Pontific.ingrediendi aliquod monaſterium Monialium, nonniſi de expreſſo earundem Monialium , & illarum Superiorum conſenſu illud ingredi poſſint,aut debeant. Decernimus autem conſenſum dictarum Monialium de cætero per eaſdem Monales capitulariter & per ſecreta ſuffragia præſtandum eſſe,& præſtari debere, aliàs licentiæ huiuſmodi mulieribus ,quibus conceſſa fuerunt, nullatenus ſuffragentur, & qua ſanctimonialium monaſteria vigore licentiarum prædictarum abſque conſenſu capitulariter , vt præfertur, præſtito,ingredi præſumpſerint, ſententias , cenſuras,& pœnas contra clauſuras monaſteriorum Monialium violantes inflictas ſe nouerint incurſuras.*Refert Fr. Laurent. de Peitinis *d.c.3. num.5.*

60 Hactenus de maſculis egimus , quibus licentia indulgetur pro neceſſitatibus occurrentibus Monialium ingredi monaſteria, nunc cum fœminæ non poſſint monaſteria Monialium ſine licentia ingredi, vt ait Bonac. *d.quæſt.4. punct.1. num. 3.* locus erit adiungere caſus aliquos, in quibus fas erit fœminis ad illa intrare.Et primò licentia indulgetur volentibus intrare,vti famulabus,& cauſa inſeruiendi domeſticis ſeruitiis ; licitum namque videtur etiam in monaſteriis Monialium S.Claræ,& aliarum,quæ à ſua fundatione clauſuram promiſerunt, ſi ibi non ſint Moniales laicæ , ſiue Conuerſæ ſeruentiales,habere ſeculares ancillas de licentia potentis illam dare; quia in Concilio *d.cap.5.* conceditur facultas præſtandi licentiam ad ingrediendum Monialium monaſteria in caſibus neceſſariis,Epiſcopis,aliiſque Superioribus Prælatis,& certum eſt(vt ſuprà dixi)quod prædicta neceſſitas ad ingrediendum, ſeu ad exiſtendum ibidem non debet eſſe ſimpliciter neceſſitate abſoluta,Logica,aut Metaphyſica,extrema, aut ſtrictiſſima:ſed moralis,& rationabilis. Moraliter autem loquendo,quis non videat Moniales prædictas, præſertim vbi ad id non ſunt aliæ Moniales laicæ,quàm maximè indigere ſupradictis ſecularibus ancillis,vt iuſeruiant infirmis,& exerceantur in aliis infirmis miniſteriis coquinæ,& aliis,in quibus commodè exerceri non poſſunt aliæ Moniales,quæ choro,ac diuinis Officiis ſunt deſtinatæ, & mancipatæ? tum etiam,quia poſt vnam conceſſionem Pauli III. *de anno 1536.* aliam obtinuit Fr. Ioan. de Aguilera Rom.Curiæ Commiſſarius 27. *Septembr.1569.* vt in quolibet Monialium Conuentu poſſint ipſæ Moniales habere tres, vel quatuor ancillas pro communi ſeruitio monaſterij , ſi commodè eas ſuſtentare poſſent, dummodo ſint honeſtæ vitæ , & à Conuentu non egrediantur.Quæ ita tenent Sotb.*in ſua anrot. ad compend. medicant. verb. ingredi monaſteria, verſic. de illa verò*, Nauar. *ad d. cap ſtatuimus, num 66.* latè , & eleganter Fr.Ludouic.Miranda *d quæſt.2 art.5.*me citato *in hoc loco* Bonacin.*d punctо 4.num* 10.& vide infra *n.65.*Non poterunt tamen ancillas habere, quibus libetum ſit clauſtra intrare, & exire quando libuerit, etiamſi adſit conſuetudo,vt declaratum exiſtit per *ſacram Congregat. Concilij in vna Abulenſ.die* 20. *Febr.* cui ſub his verbis ſupplicauit Reuerendiſſimus Epiſc. Abulenſ. *Illuſtriſſimi , & Reuerendiſſimi Domini, Abbatiſſa & Moniales monaſterij ſanctæ Annæ Ordinis ſancti Bernardi prope , & extra muros ciuitatis Abulenſis, quæ Epiſcopo Abulenſi immediatè ſubiectæ ſunt , prætendunt quod intra clauſtra monaſterij pro ſeruitio Monialium poſſint habere , & retinere , quaſdam ancillas in habitu & vita ſeculari degentes , quibus clauſtra intrare , & exire etiam quandoque libuerit , & aliàs de nouo poſſe recipere teſtantur,quod ſit contra Decreta Concilij Tridentini & Apoſtol.Conſtitutiones ; Reuerendiſſ.Dom.Epiſcopus Abulenſ. Monialibus prohibuit , ne intra clauſtra dicti monaſterij prædictas ancillas ſeculares vlterius de nouo reciperent; ſed Abbatiſſa & Moniales prædicta contra præceptum dicti Epiſcopi inſurgunt , ex eo quod aſſerunt habere conſuetudinem recipiendi , & retinendi dictas ancillas; quare Reuerendiſſimus Epiſcopus Abulen. Illuſtriſſimus , & Reuerend.Dominationibus veſtris ſupplicat, dignentur illis reſcribere , quid in hoc Sacra Congregat. faciendum ſore dignum iudicabit In Congregat. autem confirmatum,& approbatum fuit quicquid per Reuerendiſſ. Dominum Epiſcopum prouiſum fuit vt ſupra , ac executioni demandari,* &c.refert Campanil.*d rub.12.cap.16. num .28.* & me citato *in hoc loco* Tambut.*d.diſp.24.quæſt.16.*

Secundus caſus ,quo fœminia permittitur ingreſſus in monaſteria Monialium,eſt ſi cauſa educationis illuc velint ingredi. Diximus enim de mente Concilij Trident.Epiſcopos,& Superiores Prælatos facultatem poſſe concedere intrandi, ſiue exiſtendi in monaſteriis Monialium in caſibus neceſſariis: quod eum ita ſit,non à ratione videtur alienum dicere introductionem prædictarum puellarum ſecularium nobilium 61

nobilium bonam eſſe ex caſibus neceſſariis,& multùm toti Reip. Chriſtianæ conuenientem, vt ibidem bonis ac ſanctis moribus inſtructæ, ad Religionem efficiantur,atque ad profitendum incitentur,& præmoneantur,aut ſi forſan coniugalem ſtatum voluerint aſſumere,ſanctè,&religioſè educatæ maiorem proculdubio vitæ curam habebunt,operibúſque miſericordiæ amplius inuigilabunt;quæ omnia moralem quandam conſtituunt neceſſitatem,ob quam iuxta Concil. licitum eſſe videatur eiſdem licentiam indulgere,vt intra prædictarum Monialium monaſteria nutriantur. Vnde *Sacram Congregat. reſcripſiſſe Epiſcopo Hieracen. die vlt. Auguſti* 1575. *puellas educationis gratia licet ſacro veſtitu indutas non ſint,non prohiberi in monaſteriis Monialium retineri cum certis conditionibus ibi expreſſis*, referunt Zerola *in praxi Epiſcop. par.1.verb.Moniales.* §.10. Piaſec.*in ſimilis praxi part.2. cap.3 num.57.* Quarant.*in ſumma Bullarij verb. Monaſteria Monialium,pag.449.in nouiſſ. impreſſ.* Campanil. *d.cap.16 num.28. verſ ſecundus.* Fr. Ioan. de la Cruz *d. cap.5.dub.2.propè finem.* Fr. Emman. *quæſt.Regul. tom.1. quæſt.46 art.10.* Fr. Ludouic. Miranda *d.quæſt.2. art.6.* Azor.*d.lib.13.cap.8.quæſ.4.* Sanchez *d.lib.6. cap.16.à num.61.* Suar.*de Relig tom.4 lib.1.c.10.num.21.* me citato *in hoc loco* Bonacina *d.punct.4.num 15.* nouiſſimè Marcel. Vulpe *in d praxi iud. fori Eccl.cap.4.num.16.* Gauant.*in man. Epiſcop. verb. Monialium educatio.* Lezana *in ſumm.quæſt.Regular c.25.num.29.* Andr. Victorel. *de origine, & clauſur. Monial. §.de puellis ſecular. pag.42.* me citato *in hoc loco* Tamburin. *diſp.1.q.1 n.2. & ſeq.*

63 *Prima* igitur conditio eſt,vt Monaſterium,vbi recipiuntur,non habeat inſtitutum in contrarium,quo id ipſum prohibeatur;nam ſeruanda ſunt cuiuſlibet Monaſterij inſtituta, ex declarat. Illuſtriſſ. Cardinal. dicit Fr. Ludou. Miranda *d.art.6.concl.2. verſ prima.* & colligitur ex illa Epiſcopo Hieracenſi. tranſmiſſa, ibi,*ſi tamen eadem monaſteria ante Concilium conſueuerint huiuſmodi puellas recipere. Secunda*, quod prædictæ puellæ non ſunt admittendæ, & recipiendæ, niſi de conſenſu Abbatiſſæ, & Monialium,& de conſenſu, & licentia in ſcriptis Superiotis earundem, & conſtat *ex eadem declarat.* ibi,*ſicque à Superioribus monaſteriorũ ſcriptam licentiam impetrauerint, atque Abbatiſſa, & reliquarum Monalium conſenſus accęſſerit. Vnde ſacra Congregat. ſuper negotiis Epiſcop. & Regular. præpoſita in Ameliten. 4.Ianuar.* 1608. eenſuit Abbatiſſæ relationi ſimpliciter ſtandum non eſſe vt puella recipi poſſit educationis cauſa in monaſteriis Monialium, niſi præcedat omnium conſenſus ſingulariter præſtitus, nouiſſimè Tambur.*de iure Abbatiſſar. diſp. 1. quæſt.1. num.5. Tertia*, quod debent in monaſteriis manere ſine ancillis;Tamburin.*d diſp.1.quæſt.2.num.8.* nec inde exire,(niſi non reuertũrę) poſſint, & obligatæ ſunt ad clauſuram,& ad cæteta ſicut ipſæ Moniales, alitee ſtatim excludendæ, Tamburin.*d.diſp.1.quæſt.2. n.14. Quarta*, quod ſi ſemel à monaſterio exierint, non ſunt amplius ibidem admittendæ,& recipiendæ, niſi illæ,quæ valetudinis gratia, & alicuius infirmitatis grauit curandæ de licentia Superioris in ſcriptis obtenta ad balnea exierint, dummodo Abbatiſſæ,ac reliquarum Monialium accedat conſenſus, quia ob ægritudinem curandam de licentia Superioris, & conſenſu Abbatiſſæ,ac Monialium exiens cum conſenſu, & licentia ipſarum poteſt admitti. *Quinta*, quod vtantur eo veſtimento,quod virginali modeſtiæ,& pudori conueniat, Tamburin. *d.quæſt.2.num.7. Sexta*, quod in prædictis monaſteriis Monialium educationis gratia receptæ,reſtituantur patribus,ſeu parentibus quandocunque eas petierint. *Septima*, quod non ſint ſuper numerum præfixum. Tambur. *d.diſp.1 quæſt.2. num. 6. Octaua*, quod quolibet ſemeſtri eis anticipata ſoluatur portio pro alimentis, Tamburin.*d.quæſt.11.num.17. Nona*,quod ſit locus ſeparatus à loco,vbi degunt aliæ Moniales profeſſæ,& nouitiæ pro dormitione,& laboratio, Tamburin. *d. diſp.1. quæſt 2. n.12. & 13. Decima*, quòd puellæ delectæ ex hoſpitalibus,& aliis piis locis,donec offeratur occaſio,ſiue facultas ipſas nubendi, quamuis in prædictis Monialium monaſteriis recipi poſſint, vt ibidem inſeruiant,· nulli tamen Monali priuatim,atque in particulari poſſint inſeruire. *Vndecima*, quòd licèt puellæ,quæ iam à parentibus ſuis ad Religionem deſtinatæ fuerint in habitu ſeculari, ſeptimo,vel octauo ætatis ſuæ anno in Conuentibus,ſeu monaſteriis Monialium poſſint recipi, ibique manere vſque ad duodecimum, vel decimumquartum annum,vt ſic poſſint litteras, & cantum addiſcere, ac bonis motibus imbui, expleto tamen prædicto tempore, ſi Religionem elegerint, habitu regulari induantur,ſin autem id tennerint, libetè in domum parentum ſuorum mittantur, & amplius monaſterium non ingrediantur. Tambur. me citato *in hoc loco d.q.2. n.18.*

Puellæ huiuſmodi cauſa educationis in monaſte- 64
riis recipi non poſſunt minores ſeptennio, & maiores vigeſimoquinto, vt deciſum *à Sacra Congreg.* referunt Galet.*in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Monialis*, §.11. Aloyſ. Ricc.*in praxi ſori Eccleſiaſtici ſol.641.an.2. edit.* Lezana *d.c.25. num.29.* † Poſtquàm verò præterit 65
tempus annorum 25. intra quod illic morari conceditur ex cauſa educationis,ſi ſtatim puella non egreditur, neque ipſa, neque alia quæuis incidit in excommunicationem,ſeu cenſuram,ſed poteſt Epiſcopus terminum conſtituere,intra quem eligat puella, vtrum velit Monialis fieri, aut è monaſterio egredi, iuxta alterum eiuſdem Congregat. declarationem, cuius teſtes ſunt Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part.2.cap 16.num.54.* Campan. *d c.16. num.29.* me citato *in hoc loco* Bonac.*d punct 4.num.16.* Tamburin.*d quæſt.2.num.9.* nouiſſimè me etiam citato *in hoc loco* Nouar. *in luceina Regular. verb. educatio. num.9.*

Famulæ ſeculares pro totius monaſterij obſequio poſſunt Moniales habere,quando ibi non ſunt Conuerſæ,quæ iſtud miniſterium exeteere valeant,dummodo foras non exeant, & admittantur de licentia Superiorum,Nau.*d.comm.4.de Regular.num.66.& 67.* Sanch.*d.lib 6.cap.16.num.66.* Lauret de Petinis *tom.2. priuileg. Minimor.in conſtitut.6. Pij V. num.31.* & dixi ſupra *num.60.* Pro ptiuato autem miniſtetio alicuius Monialis nobiliſſimæ ægrę valetudinis, aut nimiæ ſenectutis,exiſtimauit Fr. Emman.*d.tom.1.q 46 art 9.* poſſe ſuperiores ancillas concedere; ſed id non eſſe licitum reſolnit Miranda *d.tract.de ſacris Monial q.2. art 9.* ſaltem ſine licentia Sedis Apoſt. Gauant. *in man.Epiſc verb. Monialium receptio n.14. cum ſeqq.* Monialibus verò S. Claræ ancillæ non dantur in communi, ex deciſione *S.Congreg. Concil. in Tarentin. 12. Aprilis,& in Foglinen. 22.Nouemb.1619.* nec pro puellis educandis, *S.Cong.negotiis Epiſcop.& Regul præpoſita in Neapol 12.Martij 1619.*

Quoad mulieres verò nuptas dicendum in mona- 66
ſteriis Monialium recipi non debere,& ideò *à Sacra Congreg.* reiectam fuiſſe petitionem cuiuſdam Comitiſſæ,quæ propter quandam infirmitatem à ſuo marito volebat ſeparari, & cum tribus filiabus ingredi quoddam Monialium monaſterium, vt aſſerit Fr. Ludou. Miranda *d.quæſt.2,art.6.concl.vnic.* Illæ tamen,

quæ

quæ ſunt in diſcordia cum maritis, & eorum ſæuitiam timent, ſi extra culpam ſunt, quandiu iuſtam cauſam timeodi habuerint, debent ſi ſunt in monaſterijs, tolerari; io poſterum vero huiuſmodi mulieres non poſſunt recipi. Ita referunt deciſum Zerola *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. Monales*, §. 12. Campan. *d. c. 16. num. 30.* me citato *in hoc loco* Bonacin. *de clauſur. q. 4. punct. 3. num. 17.* & Tamburin. *diſp. 24. q. 14. num. 1.* Mulier verò, quæ venie in ſuſpicionem marito, & timet ob id ne ab eo vis aliqua inferatur, debet permitti, vt poſſit ingredi monaſterium Monialium, ſi modo Conſtitutiones monaſterij non repugnant: & accedat conſenſus Superiorum Abbatiſſæ, & Monialium, & cauſa ceſſante ingreſſus, debet iode exire; & ſi ſemel exierit, nuoquam poſtea in idem monaſterium ingredi poterit, & tenetur ad clauſuram, ſic vt aliæ Moniales, & ſtare ſine ancillis, & ſeruare conditiones alias ſupra poſitas, referunt quoque deciſum, Zerola & Campan. in locis proximè citatis, Fr. Ioan. de la Cruz *d. c. 5. dub. 2. concl. 3. in fine.* me citato *in hoc loco* Tambur. *d. q. 14.*

67 Reſpectu verò viduarum ſcio quoque deciſum, quòd illæ, quæ viris mortuis honeſtatis cauſa ſe concluſerunt in monaſterium, modo ſint bonæ exiſtimationis, & famæ, legibuſque Monialium pareant, tolerari debent, niſi Moniales fieri vellent. Et aduertendum duxi non poſſe Epiſcopum dare licentiam viduæ ingredi volenti, atque in habitu laicali permanere, etiamſi toto tempore vitæ ſuæ illic degere, nec amplius inde exire veller, quia in iſtis oulla adeſt cauſa neceſſaria, referunt deciſum, Pr. Ludou. Miranda *d. art. 6. concl. vnic.* Campao. *d. c. 16. n. 30. verſ. & reſpectu, & n. 31. verſ. tandem*, me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſt. tract. 9. quæſt. 31. in fine.* me citato Lezana *d. c. 25. num. 28. & 30.* & me citato Tambur. *d. q. 14. n. 3.* & Nauar. *in Incerna Regul. verb. educatio n. 13.*

68 Non poteſt præſtari matribus licentia ingrediendi monaſteria Monialium etiam ad inuiſendas filias morti proximas, quia iſte matrum ingreſſus non eſt medium adeo neceſſarium ad medendum huiuſmodi ægritudinibus, nec ad tollendas infirmitates, in quibus filiæ ſunt conſtitutæ; immo ipſis filiabus Monialibus damnoſus, atque nociuus & corpori, & animæ: nam præ nimia amoris teneritudine in præſentia matrum affligentur & ipſæ filiæ, diſtrahenturque ab intentione charitatis, & amoris, quem (maximè io tali tranſitu) habere debent erga Deum, quo oaturali amore diſtractæ impedientur etiam, ne ſurſum corda ſua leuare poſſint. Quare ſic deciſum fuiſſe per *ſacram Congregationem* referunt Fr. Ludou. Miranda *d. quæſt. 2. art. 8.* Zerol *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Moniales*, §. 8. *verſic. ſecundo*, Fr. Ioan. de la Cruz *d. cap. 5. dub. 2. concl. 3. notab. 3.* Fr. Emman. *tom. 1. quæſt. 46. art. 12.* Quarantа *diſt. verb. monaſteria Monialium, verſic. ſed an liceat, pag. 453. in noniſſ. impr.* Lezana *d. cap. 25. num. 31.* me citato *in hoc loco* Tambur. *diſp. 24. quæſt. 17.*

69 Pro meliori Monialium clauſuræ obſeruatione, & ne illæ à Diuinis aliquatenus hominum colloquiis videantur ſeparati, Alexand. III. *in monaſteria. 8. de vita & honeſt. cleric.* conſtituit, quòd frequentans monaſteria Monialium, & monitus non deſiſtens, ſi clericus ſit deponatur, ſi verò laicus, excommunicetur, ex quo text. gloſſ. ibi aſſerit iſtam frequentiam non in vnico actu exemplificari, ſed pluribus, ſcilicet duobus, ſequitur Abb. *num. 5.* freqnencia enim ex duabus vicibus inducitur, iuxta reſoluta per Maſcard. *de probation. concl. 424 num. 16.* & in ter-
70 minis quod † frequentia alloquendi cum Monialibus indocatur ex duabus vicibus, tenent Coſm. *in pragmat. ad c. frequens, §. quapropter. fol. 54.* Stephan. Gratian. *diſceptation. forenſ. cap. 393. num. 17.* Zerola *d. verb. Moniales*, §. 7. vbi etiam dicit, quòd circa frequentiam locutionum clerici cum Monialibus oon eſt reſtringedum ad dictum illius gloſſæ, quia frequentare non intelligitur, enam qui tribus annis duodecies alloqueretur. Ego tamen credo melius dicendum iſtius frequentiæ declarationem, ſi ea iotercedat in hoc caſu, remittendam eſſe iudicis arbitrio, Nauar. *in d. cap. ſtatimus, n. 61. verſ. quibus addo, & in cap. cum conſideret, verſ. multiplici, num. 23. de Pœnit. diſt. 5.* Campan. *d. cap. 16. n. 40.* Sanchez *d. lib. 6. c. 16. à n. 109.*

Locutio cum Monialibus ſtrictiſſimè prohibetur 71
in Concilio II. Hiſpalen. relato ab Ambroſio de Morales *part. 2. chronica Hiſpania lib. 2. ca. 15. fol. 115.* & ſi adſit ſcandalum, praua intentio, occaſio peccandi, vel ſuſpicio de fama monaſterij, vt fere ſemper ex frequenti iſta allocutione Monialium inſurgit, ſine dubio eſt peccatum mort. propter grauitatem materiæ, Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 1. cap. 10. num. 27.* Lezana *d. cap. 25. num. 36.* Debet autem adeſſe legitima cauſa, ob quam permittatur alloquutio cum Monialibus, & accęſſus ad earum monaſteria, eum non ſufficiat occaſio conſanguinitatis, Zerola *d. verb. Moniales*, §. 7. *verſ. circa ſecundum*, Stephan. Gratian. *d. cap. 393. n. 16.* Vnde contra Laicos ſine manifeſta & notabili cauſa frequentantes monaſteria Monialium fertur excommunicatio comminatoria, quam ſolo frequenti accęſſu non incurrunt, niſi ab Epiſcopo moniti, vt deſiſtant, nolint ab accęſſu deſiſtere, *d. c. monaſteria*, ibi, *ſi Laici excommunicationi ſubdantur*, &c. refert Bonacina *de clauſura Relig. q. 3. punct. 4. n. 1.* reſoluit Bobad. *in ſua politica lib. 2. cap. 17. num. 50.* Contra Clericum vero frequentantem monaſteria Monialium ſi ab Epiſcopo monitus corrigi noluerit, ferenda eſt pœna ſuſpenſionis, *d. cap. monaſteria*, ibi, *ſi quiſpiam clericus ſine manifeſta & notabili cauſa frequentare præſumpſerit, per Epiſcopum arceatur* (id eſt, *moneatur*, ſeu, *monendo corrigatur*) *& ſi non deſiterit, ab officio Eccleſiaſtico reddatur immunis* (id eſt, ſuſpendatur ab officio Eccleſiaſtico.) Ita Bonacina *d. punct. 4. num. 2.* Regulares ab ipſarum Sanctimonialium habitatione, & collocutione antiquitus arcebantur, atque adeo quòd ſi contigiſſet videre aliquam propioquam coram Abbatiſſa, permiſſum erat illi confabulari per modica, & compendioſa verba, breueque tempus, iuxta *cap. diffinimus, 18. q. 1.* conſimileque decretum prodit ex *d. Concil. Hiſpalenſi*, regiſtrato *in cap. in decima, eadem cauſa, & quæſt.* præcipiente reſpectu Monachorum, vt remoti ab illarum familiaritate degerent, nec vſque ad veſtibulum haberent accedendi familiare permiſſum, & neque Abbas, vel ei, quæ præficiebatur extra eam, quæ præerat, loqui Virginibus Chriſti aliquid, quod ad inſtitutionem earum pertineret, licuiſſet, neque cum ea ſola, quæ præerat, frequenter eos loqui potuiſſe, ſed ſub teſtimonio duarum, vel trium ſororum; ita vt rara eſſet acceſſio, & breuis omninò loquutio.

His etiam noſtris temporibus per Decretum *ſacræ* 72
Congr. ſupra Epiſcopos & Regulares iuſſu Sixti V. ſub Nonis May 1590. prohibentur iidem Regulares ad Monialium monaſteria cuiuſcumque Ordinis accedere & auferrur Epiſcopis, aut aliis Superioribus omnis poteſtas concedendi illis licentiam illuc eundi. & cum eis alloquendi, ſibique eam facultatem retinuit eadem *ſacra Congregatio*. Decretum autem huiuſmodi eſt quod ſequitur: *Illuſtr. & RR. DD. Cardinales ſacra Regularium Congreg. Prafecti ad occurrendum ſcan-*

dà

ſcandalis, quæ cõtigere poſſunt, aliiſque iuſtis & rationabilibus cauſis animum ipſorũ piè mouẽtibus de ſpeciali, & expreſſo mandato S. D. N. Sixti diuina prouidentia Papæ V. viua voce oraculo eis facto decreuerũt, & mandauerũt nulli poſthac Religioſo quibuſcumque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis exiſtat (Superiore, cui monaſterij ſeu domus cura iniũbit. Viſitatore, vel Viſitatoribus. Confeſſarioque ordinario, & extraordinario cum ad tẽpus deputabitur, dumtaxat exceptis,) licere abſque licẽtia expreſſa eiuſdem S. Congr. accedere ad monaſteria, ſeu domus quarunciũque Monialium, vel Sororum, ſiue ſuis, ſiue alterius cuiuſuis Ordinis colloquendum, ſiue tractandũ cum eis. Quod ſi aliquando mandato ſui Superioris aliquos Religioſos ad prædicãdum Verbum Dei & ad celebrandas Miſſas in ipſarum Monialium, ſeu locorum Eccleſiis, ſiue oratoriis exterioribus, ſiue extra clauſtra exiſtẽtibus miſi contigerit, prohibuerũt ne dicti Religioſi vllo quæſito colore Moniales, Sorores, aut quamlibet aliam perſonam intra clauſuram degentes alloqui poſſint. Confeſſariis autem ſimiliter interdixerunt ne in ædibus monaſterij, ſeu domus, vel monaſterio, ſeu domui Monialium, Sororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel alias ſecum retineant; neve extra tempora generalium Confeſſionum (quibus ſolum tãtum Confeſſarios refectionem diurnam accipere vix permittitur, & tam demum videlicet cum ſua habitatio, aut virorum domus, vel monaſteriũ, in quo degit, à Monialium, ſeu Sororum monaſterio, vel domo nimium diſtat, niſi tamen & eo caſu contrarium ſpecialiter conſtitutum ſit) ibi nullo modo comedant, reficiantur, aut cibum ſumant. Quæ omnia, & ſingula ſub pœnis priuationis officiorum, ac vocis activæ & paſſiuæ ipſo facto incurrendis, aliiſque eiuſdem Congr. arbitrio præceperunt inuiolabiliter obſeruari, iniungentes cunctis RR. Patribus Generalibus, &c. cuius decreti tenorem referuot Sotb. *in compendio Mendicantium, verb. in gredi monaſteria*, Quarant. *d. verb. monaſteria Monialium, pag. 453. in nouiſſ. impreſſ.* Campan. *d. c. 16. n. 43. verſ. Illuſtriſſimi*, vbi etiam aſſerit Decretum hoc fuiſſu extenſum ad Regulares ſancti Ioannis Hieroſolymitani per *ſacram Congregat.* Vicario Neſpol. reſcribentem, & Bonacina *de clauſura Regul. q. 2. punct. 4. n. 3.* vbi *n. 4.* tenet hoc decretum obligare ſub mortali, & Coriolan. *de caſibus reſeruatis, p. 2. caſu 3. n. 42.* refert hoc ipſum fuiſſe deciſum in hæc verba. *Sacra Congre. die 1. Iulij 1606. attentis narratis, at dubio prafato maturè diſcuſſo, ac examinato cenſuit, ac declarauit Regulares accedentes ad monaſteria Monialium contra formam decreti que huiuſmodi acceſſus per ſacram Congr. prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum, ac vocis activæ & paſſiuæ incurrere etiam pœnam peccati mortalis,* & de hoc decreto meminerunt Laurent. de Peiriuis *tom. 2. priuileg. Minimor. in conſtit. 6. Pij V. n. 16.* Lezana *in ſumma queſt. Regular. cap. 25. n. 17. verſ. quod decretum*, ibi, *inſuper præter prædictas pœnas peccare.* Salas *in part. 2. diſputat. 15 ſect. 1. conſluſ. 2. num. 16.* Bonacina *de clauſura queſt. 3. punct. 4. num. 4.* Diana *moral. reſol part. 1. tract. 10. reſol. 22.* Tambutin. *de iure Abbatiſſar. diſput. 25 q. 5.*

Nouiſſimè *à Sacra Cardinal. Congreg. ſub 12. Kalend. Decembris 1623.* de mandato S. D. N. Vrbani VIII. *conceſſum fuit Epiſcopis, vt licentiam dare valeant Religioſis alloquendi Moniales ſeruatis certis regulis, & conditionibus*, vt patet ex ipſu ſacræ Congreg. decreto, in quo ſic habetur, *& quatenus ſibi viſum fueris in Domino expedire, licentiam concedere poſſint per quatuor vices ad ſummum quolibet anno cuicumque Regulari vt Moniales ſibi in primo, & ſecundo conſanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui poſſit, id verò non aliter quàm ſeruata ad vnguem forma infra ſcripta; Vt id nullo modo liceat diebus feſtiuis, aut in Aduentu, Quadrageſima, feria ſexta, ſabbato, & vigiliis, prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem ſpectet eam concedere, configuetur Confeſſario Ordinario monaſterij, qui penes ſe retinere debeat, iſque aſſocies, & præſens ſit, & auſcultatrices de more, non autem alia aſſiſtant: prædictaque licentia pro die, & hora certa, & in ſcriptis concedatur, in libris Cãcellaria eiuſdem Ordinarij annotetur. Quod ſi prædicti locorum Ordinarij per plures vices vel in vlteriori gradu conſanguinitatis, aut aliter quàm ſeruata forma ſupradicta licentias conceſſerint, vel permiſerint, ſciant ſe intentionis S. D. N. & ſacra Congreg. tranſgreſſores, iudicium reformident: Regulares autem in pœnis in ſupradicto decreto contentis, ac ſi nullam licentiam obtinuiſſent, eo ipſo ſe nouerint eſſe addictos, & arbitrio ſacra Congreg. ſeuerius puniendos. Romæ 19. Kaleud. Decembris 1623.* referunt Lauret. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcop. & Regul. pag. 225.* Lezana *d. c. 25. n. 36. verſ. quod decretum*, Bonacina *d. punct. 4. n. 4.* vbi *n. 5.* reſoluit Religioſorum præfatis pœnis affici vnico acceſſu, quia Decretum loquitur de accedentibus ſine licentia ſacræ Congregationis, non verò de frequentantibus, & *n. 6.* aſſerit Religioſum in conſcientia teneri has pœnas ſponte ſubire ante ſententiam Iudicis declaratoriam, ſi loquamur de priuatione vocis activæ, & paſſiuæ; & quia ad executionem huius pœnæ nulla hominis actio requiritur. Coriolan. verò *de caſibus reſeruatis p. 2. n. 43.* aſſerit pœnam illam priuationis vocis activæ & paſſiuæ exactam à Congregat. Illuſtriſſimorum DD. Cardinal. contra Regulares alloquentes cum Monialibus, ſi delictum eſt occultum, non teneri quem ſubire, nec ſe prodere in foro contentioſu, ſed procurare rehabilitationem ſecreto modo; vnde nec ſtatim debet officium ſuum relinquere cum iactura ſuæ famæ & honoris, vt tenent Cordub. Nouar. Sot. & alij, licèt in foro conſcientiæ ſecus ſentiat, Portel. *in dubiis Regularibus verb. electio num. 17.* vide quæ tradit Soar. *de legibus lib. 5. cap. 9.* maximè *num. 5. & 6.*

Regularis abſque legitima licentia accedens ad monaſterium Monialium Regularibus ſubiectarum, ibique in loco colloquij deſtinato cum Moniali colloquens à diœceſano Epiſcopo tanquam Sedis Apoſtol. delegato coërceri & puniri poteſt. Ita per *ſacram Congregat. Concily* fuiſſe deciſum referunt Nouar. *in ſumm. verb. clauſura & acceſſus num. 8.* & Tamborin. *d. diſp. 25. q. 4. num. fin.*

Dubitari poteſt an regulares adeuntes monaſteria Monialium abſque Epiſcopi licentia incidant in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit? videbatur quod ſic per text. *inc. 5. de priuil. lib. 6.* & perea, quæ reſoluunt Iacob. de Graff. *in dec. aureis p. 1. lib. 2. c. 39. n. 68.* Nauarr. *conſ. 2. incip. Regulares, de ſentent. excommun.* Campan. *d. cap. 16. num 42.* intendentes reſpondere textui *in Clement. 1. de priuileg.* & *Sacra Congreg.* idem cenſuit, niſi Regulares illi haberent ex priuilegio, quod non poſſint excommunicari, *ſub die 19 Aprilis 1587.* ex Capucinis refert Fr. Emman. *tom. 1. q. 45. art. 2. in fine*, referunt etiam Quaranta *d. verb. monaſteria Monialium, verſ. dubitari, pag. 453. in nouiſſ. impreſſ.* Campan. *diſt. n. 42. in fine*, Marcel. Volpe *d. cap. 4. num. 8.* Suar. *de Relig. tom. 4. lib. ...c. 10. num. 27.* Lezana *d. c. 25. n. 35.* Diana *part. 3. tract. 2. reſol. 103.* Taburin. *d. diſp. 25. q. 9.* ex eo quia à non ſuo iudice nemo poteſt ligari, ſicut nec ſolui, *c. cum inferior, de maiorit. & obed.* tum quia iuriſdictio, ad quam pertinet poteſtas ligandi cenſuris, non conuenit Epiſcopo in exemptos, Henriq. *in ſumm. lib. 7. cap. 25. §. 7. liter. K.* tum etiam quia

Epiſco

Epiſcopus non poteſt exemptos excommunicare, ſuſpendere, vel interdicere, ſi priuilegium ſpeciale habeant ne poſſint excommunicari, ſuſpendi, vel interdici, c. t. §. *in eos autem do primleg. lib.* 6. Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 33. *n.* 23.

74 Prædicta cenſura per ſtatutum, aut edictum Epiſcopale ipſo iure aduerſus adeuntes Monaſteria Monialium, & cum illis alloquentes, comprehendit etiam accedentes ad monaſteria exempta Monialium ſubdita Regularibus, qui non ſubſunt iuriſdictioni Epiſcoporum, exiſtentia intra ſuam diœceſim. Ita cum Genuinian. *in cap.* 1. §. *& quoniam num.* 8. *de ſtatu Regular.* optimè reſoluit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 393. *num.* 23. *cum ſequent.* & latè per multa fundamenta Lauret. de Franchis *vbi ſuprà pag.* 228. *& ſeqq.* Bonacin. *de clauſur. q.* 3. *puncto* 4. dum tamen expreſsè vetitus fuerit acceſſus ad monaſteria etiam exempta, aliquin generica prohibitio non afficit euntes ad exempta, Syluest. *verb. excommunicatio*, 2. *num.* 14. ſumm. Roſcl. *eodem verb.* 7. *ſub. num.* 4. Roland. à Valle *conſil.* 33. incip. *Illuſtris. ſub. n.* 32. *volum.* 3. quos refert, & ſequitur Campanil. *dict. cap.* 16. *num.* 45. me citato *in hoc loco* Tamb. *d. diſp.* 25. *q.* 7. *&* 9. *n.* 1. *in fine*, Nouar. *in ſumm. Bullar. tit. de clauſura & acceſſu num.* 15. † Et comprehendere tam ſubditum quàm non ſubditum, ex eo quòd Epiſcopus imponens pœnam eunti ad monaſterium, iſtud ire eſt delinquere, & ſic delictum eſt factum in loco non exempto, licet ſit conſummatum in loco exempto, quod Ordinarius poterit punire, reſoluit poſt Roland. *dict. conſil.* 33. *num.* 16. Stephan. Gratian. *vbi proxime*, & me citato *in hoc loco* Bonac. *de clauſur.* 3. *punct.* 4. *num.* 1. *propè fin.* Vnde non videtur tuta reſolutio Iacob. de Graff. *in ſuis deciſ. aureis lib.* 5. *cap.* 2. *nu.* 19. dicentis quòd ſi Conſtitutio excommunicaret committentem aliquod facinus, aut aliquod inhoneſtum exequentem in monaſterio quocumque etiam exempto, vel inhoneſtè proferentem verba Monialibus, non eum ligaret, qui illa ageret in monaſterio exempto niſi intelligamus de monaſterio exempto ſito etiam in loco exempto; ſi verò ſit in diœceſi alicuius Epiſcopi; & verba foris proferantur, vel ad illud earum intentione profetendi illa, credo excommunicationem non euitare; propter rationem, quam affert Stephan. Gratian. *loco citato*, & hoc tempore euidenter hoc ipſum colligitur ex Conſtit. Gregor. XV. *de exemptorum priuilegiis*, incip. *Inſrenabili*, de qua ſuprà *alleg. n.* 9. *in fine.* & ex decreto *Sacr. Cong.* approbante S. D. N. Vrb. VIII. *de anno* 1624. vt refert Bonac. *d. q.* 2. *punct.* 4 *n.* 8.

76 Quo verò ad licentiam petendam pro acceſſu ad hæc monaſteria exempta, opus eſt ab Epiſcopo loci eam obtinere, vltra aliam ſuperioris Regularis, iuxta ſuprædicta, quod hodie admittitur ſi conſuetudo ſuppetat, quia refertur *Sacram Congr.* cenſuiſſe facultatem concedendi licentiam adeundi ad colloquium cum Monialibus Regularibus ſubiectis, ſpectare ad ipſos ſuperiores Regulares, niſi eſſet conſuetudo legitimè præſcripta, vt huiuſmodi licentiæ, etiam quoad monaſteria, quæ Regularibus ſubſunt, ab Epiſcopo, tantum, vel ab Epiſcopo, & Superiore Regulari coniunctiuè obtinerentur, tunc enim conſuetudinem eſſe obſeruandam voluit. Ita aſunt Quaranta *dict. verb. monaſteria monialium, verſ. hic tangenda, pag.* 453. Campan. *dict. cap.* 16. *num.* 45. me citato *in hoc loco* Homob. *de examino Eccleſiaſt. tract.* 11. *c.* 29. *in fin.* latè me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.* 26. *quæſt.* 2. Praſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *n.* 54. Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarre lib.* 2. *tit.* 8. *l.* 7. *de Relig.*

nu. 99. Et *Sacra Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita in Camerinen.* 21. *Febr.* 1617. cenſuit *licentiam alloquendi Moniales Regularibus ſubiectas concedendam eſſe ab Epiſcopo ſeruatis Vicario generali, & à Superiore Regulari, cui Moniales ipſæ ſubiectæ ſunt, coniunctim, itaut idem Epiſcopus ſeu eius Vicarius primo loco ſubſcribebat. Edicta verò, quibus perſonis ſecularibus ad earundem Monialium monaſteria acceſſus prohibetur, ab Epiſcopo dumtaxat ſubſcribenda, & publicanda eſſe.*

Quamuis iure communi reperiatur prohibitum 77
Monialium frequentare monaſteria, & ad eadem accedere ſine iuſta, manifeſta, & rationabili cauſa, & Superioris licentia eius, ad quem illam dare ſpectat, vt ſupra dixi, non tamen iure repetitur prohibita miſſio litterarum, ſeu epiſtolarum ad moniales ipſas, niſi ſpeciali edicto fiat: vnde Nau. *in d. cap. ſtatuimus, n.* 61. air Romæ factum fuiſſe olim edictum, ne quis vir, vel fœmina nocte, vel die loquatur, vel ſcribat alicui Monachæ, vel Prælatæ, vel Zitellæ, ſiue puellæ in monaſterio incluſæ quacumque de cauſa ſine licentia Vicarij Papæ, vel protectoris Ordinis, ſub pœna quingentorum ducatorum, & alia arbitraria, excepto deferente eleemoſynam, vel opera ab eis facienda, qui ſolam Abbatiſſam, vel Vicariam poterit alloqui, & idem Nauar. *conſil.* 60. *de ſentent. excomm.* refert etiam prohibitionem quandam, quam fecit Gregor. XIII. ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, Fratribus cuiuſdam Religionis, ne litteras aliquas ſcriberent ad Moniales ſui Ordinis; cuius occaſione quærit an fuerit excommunicatus quidam Frater, qui Epiſtolam quandam ſcripſit ad Monialem, ſed tamen illa ad eandem non peruenit? In qua parte negatiuam ſequitur, nempe quod prædictus Frater non remanſit excommunicatus, nec cenſuram aliquam incurrit, quamuis mortaliter peccauerit, quod ibi multis probat, ſequuntur Fr. Emman. *tom. t. q.* 45. *art.* 3. Sanch. *d. lib.* 6. *cap.* 16. *n.* 117. Bonacin. *de clauſur. q.* 3. *punct.* 2. *n.* 6. Tambur. *d. diſp.* 25. *q.* 8. *verſ. ad* 6.

Quæſtio non eſt contemnenda, an ſcribens lit- 78
teras Moniali, & mittens, incidat in præfatam cenſuram comminatam ab Epiſcopo aduerſus euntes in monaſteria Monialium? In qua quæſtione affirmatiua pars videtur probari, ex text. *in cap. clericus, diſtinct.* 81. vbi illis pœnis, quibus prohibetur clericis acceſſus ad matronarum domicilia, eiſdem illis interdicitur aliquid ſecreti per domeſticos matronæ mandari: tum † quia per epiſtolas cum abſentibus 79
tanquam præſentibus loquimur. Pereg. *conſ.* 94. incip. *Ex facto ſubiecto num.* 9. *&* 14. Vnde Hieron. *in epiſtola ad Nuiam. Quid eſt, vt ita dicam, tam præſens inter abſentes, quam per Epiſtolas & alloqui, & audire quod deliget?* tum † quia vetitus loqui cum excõmunicato, eſt inſuper prohibitus nuntium, vel litteras illi mittere, iuxta gloſ. *verb. participatione, in c. conſtitutiõ, 9. de ſent. excomm. lib.* 6. *& gloſſ. verb. literis, in Clem. vlt. eod. tit.* Couar. *in c. alma, par.* 1. §. 2. *n.* 1. Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 15. *ſect.* 1. *n.* 2. Sayr. *eod. tract. lib.* 2. *c.* 13. *n.* 2. poſt. multos Bonac. *eod. tract. q.* 2. *punct.* 6. §. 1. *n.* 2.

Sed his non obſtantibus in contrarium opinio- 81
nem potius inclinarem, quam ſequuntur Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 65. *per totam*, & me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſt. tract.* 11. *cap.* 3. *queſt.* 3. *ſupp.* 2. D. Roder. à Cuña *ad cap. reatum n.* 8. *diſt.* 81. me etiam citato *in hoc loco* Tamburin. *d. diſput.* 25. *quæſt. vlt.* quia prohibito acceſſu, & loquutione cum Monialibus ob id fit, ne illæ ab Officus diuinis abſtrahantur, & in mundanis colloquiis tempus conſumant, vel ad peccatum incitentur;

82 quod quidem deeſt dum litteræ mittuntur; tum quia † omnis cenſura eſt pœna,vt conſtat ex eius diffinitione,quam adducit Bonacin. *de cenſur. diſp.*1.*punct.*1.*quæſt.*1.*num.*1 & excommunicatio eſt cenſura, vt demonſtrat illius definitio, de qua Nauar. Suar. & alij citati ab eodem Bonacin. *diſp.*1.*quæſt.*1.*punct.*2.*num.*2.me citato *in hoc loco* Diana *moral.reſolut.part.*2.*tract.*2.*miſcel.reſol.*32.*in fine.*ergo excommunicatio eſt pœna,quæ cum ſit lata contra euntes, & loquentes, non comprehendit mittentes , quia ad alios caſus extendi non debet *l. factum cuique, §.in pœnalibus,*vbi Dec.*ff.de regul.iur. cap.in pœnis, eod.tit.lib.*6.me citato *in hoc loco* Diana *moral.reſolut. part.*1.*tract.*4.*reſol.*23.*verſ. adde illud.* etiamſi extenſio fiat ex ſimilitudine rationis ; vt dictum eſt pluribus citatis Doctoribus *in libello de princip.vtriuſque iuris lit.P,num.*15.

83 Non obſtante igitur text. *in d.cap.clericus,*quiatesſpondetur ibi ex eo prohiberi aliquid ſecreti per domeſticos matronæ mandari , quia plerumque fit ad malum finem;occultè enim & clandeſtinè facta ſuſpicione non carent,*c.*1.§,*cum enim,& ibi* gloſſ.*verb.*

84 *occulta.vt Eccleſ.beneficia ſine dimin. confer.* † malè agens odit lucem,ex auctorit. Chriſti Domini , *Ioan.* 3,referrur *in c.conſuluit,*24.vbi gloſſ. *verb. qui malè. de offic.deleg.*cum citatis *in d.libello de princip.vtriuſq; Iuris litter. M , n.*6 & ideo,piæſupponit text.eiſdem matronis poſſe mandati omne,quod ſecretum non fuerit.Nec etiam obſtat,quod vetitus loqui cum excommunicato,eſt etiam prohibitus litteras , vel nuntium illi mittere : reſponderur enim maximam conſideraci diſtantiam inter mittentes litteras Monialibus,& mittentes excommunicatis : quia cum Monialibus inhibetur loquutio , cum excommunicatis vero participatio , quod verbum tanquam latius complectitur etiam litteras,nec nuntium mittentes, Socin.*in*4.1.*n.*7.vbi Iaſ.*n.*14.*ff.ad verb.oblig.* Quare debent Epiſcopi expreſſis verbis excommunicare etiam mittentes ad Monales nuntium , vel Epiſtolas, & ſuo edicto prohibere fœminis accellum ad monaſteria Monialium , non omnibus tamen, ſed tantum deferentibus litteras ex parte vitorum, vel ambaſiatas continentes aliquid turpe, & inhoneſtum,aut quoquo modo hominis cuiuſlibet deſidetium explicantibus,aut inſinuantibus explicite, vel implicite, quia internunciæ perſæpè ſunt , atque ad malum hortatrices.

Loquens cum Moniali audiente, ſed non reſpondente , ligatur excommunicatione lata contra alloquentes Monales,vt reſoluit Iacob de Graff. *tom.*1. *conſ.*22.*de ſentent.excom.num.*5. quem refert Tamb. *d.diſp.*25.*q.*8.*verſ.ad ſecundum,*vbi aduertit,in eandem excommunicationem non incidere Monialem quæ audit,& tacet, & *in verſ.ad primum* , tenet eam incurrere,qui,de domo ſua prope monaſterium cum Monialibus intra clauſuram exiſtentibus loquitur, *& in verſ.ad nonum* ex noſtra collect. Bullarij refert cenſuiſſe *Sacram Congreg. Concily in Verulen.*29. *Ianuary*1633.*Moniales regularibus ſubiectas alloquentes cum Regularibus etiam eiuſdem Ordinis licentiam legitimam non habentibus incurrere pœnas, & cenſuras à Conciliis Prouincialibus , vel edictis Epiſcopalibus in ſimilibus appoſitas.*

85 Poſt hæc aduertendum opinor præfatam clauſuram, non modo conſeruandam eſſe in monaſteriis Monalium, ne quis tam maſculus , quàm fœmina ingredi in ea audeat, verùm etiam in monaſteriis ipſis vitorum,non tamen , vt ita dicatur prohibitus omnis cuiuſcunque ſexus intrare in illa , ſed mulieres dumtaxat , vt omnis radicitus euellatur occaſio violandi votum caſtitatis *cap.peruenit.*18. *quæſt.*2. Si verò intrare præſumpſerint , afficiuntur excommunicatione referuata , etiamſi ingrediantur abſque prætextu facultatum, vt ex declaratione Pij V. quam ex Alexandro Cardin. Cubello refert Quaranta, reſoluit Bonacina *de clauſura Relig quæſt.*5.*punct.*3. & ex praxi factæ Pœnitentiariæ probat Filiuc. *tract.* 33.*cap.*5.*quæſt.*7.*n.*118. licet illi non adhæreat Suar. *de Relig. com.*4.*lib.*1.*cap.*7.*num.*8. † Religioſi verò 86 qui faciunt , aut permittunt fœminas ingredi ſua monaſteria prætextu facultatum à ſumm.o Pont. vel ab aliis conceſſarum , incurrunt excommunicationem Papæ referuatam , & priuationem dignitatum & beneficiorum,inhabilitatem ad illa , & alia in poſterum obtinenda ; vt expreſsè patet ex Motu Gregor. XIII. incip. *Vbi gratia,*Alij verò Religioſi, qui fœminas in monaſteria intromittere, vel admittere præſumunt , etiamſi fœminæ abſque prætextu facultatum ingrediantur, incurrunt ipſo facto ſuſpenſionem à Diuinis, & prætertea priuationem officiorum & inhabilitatem ad illa , & alia in poſterum obtinenda,vt expreſsè decernitur in Conſtitut. Pij V.incip.*Regularium perſonarum,*obſeruant & multipliciter declarant Coriolanus *de caſibus reſeruatis pare.*2.*caſu* 3.*à num.*36.& Bonac.*diſt.punct.*3.*num.*2. Suar.*tom.*4.*de Relig.tract.*8.*lib.*1.*c.cap.*7.*nu.*9. Lezana *in ſumm.quæſt.Regul.cap.*10.*num.*9.vbi *n.* 10.ſubdit permitti poſſe intrare in monaſteria , Religioſorum puellas paruulas,Imperatricem,& Reginas , eorumque filias. 87

Dubitari poteſt quid intelligatur nomine monaſterij,in quod fœminæ intrare non poſſint ? Et intelligi totum illud ſpatium ; quod intra monaſterij ſepta continetur,videntur ſentire Fr. Emman.*quæſt. Regular.tom.*1.*q.*46.*art.*1.Sanch.*in præcept. Decalogi tom.*2.*lib.*6.*c.*17.*n.*12.Bonacin. *de clauſura Religioſ. q.*5.*punct.*1.*n.*1.Lezana *d.c.*10.*n.*11.

Hortos Religioſorum contiguos ſubiectos eſſe 88 clauſuræ , ac proinde in eos non licere mulieres introducere, aſſerunt Sotb.*verb. ingredi* 1. Sanch.*d.c.* 17.*n.*15. Coriol.*d.caſu* 3.*n.*30.*verſ.tertio*, Bonac.*d. punct.*1.*n.*6.*verſ quinto.*Lezana *vbi ſupra.*

Sacriſtiam,ad quam non patet aditus niſi per clau- 89 ſtra monaſterij,ſubiici clauſuræ, ac proinde mulieres nullo modo illuc ingredi poſſe,contra Sanch.*n.*17. dicto loco obſeruant Coriol.*d.cap.* 3. *n.*31.*verſ. quæritur quarto,*Lezana *d.n.*11.*verſ. Addunt alij,* & Bonac.*d.punct.*1.*n.*4.vbi *in verſic.ſi vero.*adnetrit Sacriſtiam , ſi duas habeat portas, vnam in Eccleſia exiſtentem,alteram in clauſtro Religioſorum , comprehendi nomine monaſterij , & *in verſ.in praxi* , cum Sanch.*d.n.*17.*ad finem,*ſubdit in praxi non eſſe condemnandos illos Religioſos,apud quas vſitte eeptum eſt , vt fœminas in Sacriſtiam cauſa Confeſſionum audiendarum,aut alia de cauſa admittant , quia non omninò perſpicuum eſt Sacriſtiam ſub monaſterij nomine comprehendi.

Infirmarias,ſeu domos deputatas ad recipiendos 90 infirmos,vel ad excipiendos Religioſos tanquam hoſpites,non aſtringi clauſuræ , quia nomine monaſterij non comprehenduntur ; non enim Conuentum habere & Eccleſiam,referunt *Sacram Congr.*cenſuiſſe Sotb.*verb.ingredi n.*11.Sanch.*d.c.*17.*n.*19. Coriol *d. cap.*3.*num.*29. *verſ.quæritur ſecundo in fine* Bonac.*d. punct.*1.*num.*5.

Verùm autem liceat introducere aliquam mulie- 91 rem medicam in dormitorium pro curatione alicuius Religioſi infirmi? Reſpondet Coriol.*d.c.*3.*n.* 32. quando infirmitas non poſſit aliter curari, niſi ope & aure illius,nec infirmus poſſet in Eccleſiam , vel

alio

eliò extra venire,quod tunc licet mulierem medicam cum honeſtis perſonis aſſociatam cum licentia Prouincialis,vel Guardiani in infirmariam,vbi Frater infirmus manet introducere ; aſſeritque idem dicendum videri, ſi quis Religioſus abſconderet pro aliquo bono fine aliquam mulierem, vtputà dum fugit perſequentes,qui ei ad vitam , vel ad honorem inſidiantur , quia pœnæ aſſignatæ in decretis ſummorum Pont.prædictorum imponuntur contra eos, qui temerario auſu , & præſumptione eas introducunt. quoad primam partem ſequuntur Fr. Emman. *quæſt.Reg.tom.1.q.46.art.7.* Sanch. *d.lib.6.c.17.n.* 30. Lezana *d.c.10.n.10.*

92 Pius V. *in ſua Conſtitut.* incip. *Regularium perſonarum* & Greg.XIII. in altera incipit, *Vbi gratiæ*, reuocarunt,& annullarunt omnes licentias, facultates, & indulta , quibuſcumque perſonis ſexus fœminei antea cooceſſas intrandi virorum monaſteria , vel domos , etiamſi ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumque Principum contemplationem , vel ſupplicationem conceſſæ , & confirmatæ fuerint,atque etiam iteratis vicibus renouatæ, prout refert Fr. Ioan. de la Cruz *d.c.5.dub.1.concl.1.* vbi etiam probat ſub illis Conſtit. non comprehendi Imperatrices , Reginas, Infantes,& ancillas , quas ſecum deferunt , & expreſsè quod præfatæ Reginæ, Imperatrices , ac ipſarum filiæ poſſint monaſteria virorum ingredi, etiamſi nullum habeant priuilegium,tenent Fr. Emman. *quæſt.Regular.tom.1.q.48.ar.1 verſic.circa quam Decretalem*, Sanch. *d.cap.17.n.5.* Soar. *tom.4.de Relig. lib.1.c.7.n.5.* quos refert, & ſequitur Bonac. *de claus. Relig. quæſt.5 punct.2.n.5.*

93 Ex verbis cuiuſdam declarationis Pij V. conſtat omnibus mulieribus licere ingredi cum aliis Catholicis perſonis clauſtra , & alia ſimilia loca, præter officinas interiores monaſteriorum Regularium ex cauſa proceſſionis ordinariæ , ſcilicet , & ſolitæ vel quando in eis Miſſa, & alia diuina Officia celebrantur,& quando fidelium cadauera ibi ſepeliuntur, atque etiam pro eis ſuffragia fiunt : quod inſuper fas eſſe ait, quoties in Eccleſia Fratrum Minorum prædicaretur, & præ multitudine intrare aliunde nequiret, quam per clauſtrum, vel alium locum eorumdem Fratrum , dummodo directè ad Eccleſiam pergant. Ita referunt Campan. *d.cap.16.num* 37. ratè Lezana *d.c.10.n.12* Fr. Ioan. de la Cruz *d.dub.1.concl.3.* Coriol. *de caſibus reſeruatis p.2.caſu 3.n.33.vbs n.34.* quærit quid dicendum ſi Prælatus Regularis præciperet, vt fieret aliqua proceſſio extraordinaria , vt illius occaſione poſſent mulieres ad dicta loca intrare, an incurrat inpœnas? & reſpondet quòd licet Fr. Emman. *in explicat. Bullæ Cruciatæ folio 511.* concludat,quòd talis Superior non excuſatur de peccato & de pœnis taxatis,ipſe tamen dicendum putat, quòd talis non incurrat pœnas in decretis prædictis taxatas,ſed bene meretur puniri & grauiter à Religione,& *n.35.* aſſerit idem videri dicendum in tempore conſecrationis Eccleſiæ , ſcilicet quod tunc mulieres poſſunt ire ad omnia illa loca , quæ Epiſcopus cum proceſſione ; dum tamen eant ſimul cum proceſſione, non autem ſi peractum ſit officium ,quia ſi amplius non fit proceſſio,non licet mulieribus ingredi clauſuram.

94 Sed credo quòd hodie ceſſat ſupradicta declaratio Pij V,ex decreto infra ſcripto *Sacræ Congr. Rit.* tenoris ſequentis videlicet, *Illuſtriſſ.& RR.Domini.Archidiaconus Oriolen.exponit DD. VV. Illuſtr.& RR. qualiter in ciuitate Oriolen.vſq; ſeu forſan etiam conſuetudine immemorabili introductum eſt in aliquibus monaſteriis Regularium , ſcientibus & non contradicentibus Epiſcopis pro tẽpore, vt annuatim faciant ſuas proceſſiones tam ſolemnes Rogationum,Candelarũ,Palmarum,de S.Sacram.ac aliàs, quam priuatas de Cruce tempore Paſſionis, de Roſario, de carmine,de cingulo S. Franciſci,de corrigia S.Auguſtini,cum ſimilibus,ſingulis menſibus per clauſtra dictorum monaſteriorum comitantibus vndiq; deuotionis,& Religionis cauſa virilaſq; ſexus Fidelibus,quod cum videatur contrariã Conſtitutionibus Sanctæ mem. Pij V. & Gregorij XIII. quibus præcluditur aditus maleribus accedẽdi ad clauſtra Regularium,ideo orator ſupplicat declarari an hoc iure liceat? Sacra Ritũ Congregatio reſpondit non licere mulieribus comitari proceſſiones per clauſtra monaſteriorũ Regularium , niſi adſit in hoc expreſſa licentia Sedis Apoſt.die* 30. *Sept.* 1618. F. Fulvius Secret. refert Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccleſ.c.4.n.7.*

Aduerteodum,& notandum,eſt quòd *Illuſtriſſ.mus* 95
*Cardinalis Alexandrinus nomine aliorum Cardinalium Cong.reſcripſit Prælatis Ordinis Capuccinorum ſub hac prohibitione non comprehendi monaſteria , ſeu loca eorum,quæ ſunt in fieri,vel in quæ,dum fabricantur,adhuc Conuentus ad ibi morandum non fuerit introductus, ſed ſolum ibi aliqui habitauerint Fratres pro fabricæ potius ſeruitio quàm aliter , & proinde clauſuram non eſſe talem, vt ſi mulieres intrarent,pœnas propterea in ſupradictis Conſtitutionibus contentas incurrerent,*refert Marcel. Vulpe *d.c.4.n.8.*

Item Greg. XIII. ex ſententia *Cong.Concil.Trid.* 96
*quærentibus Fratribus Minimorum Sancti Franciſci de Paula,an per ſupradictam Conſtitutionem Pij V.conferretur derogatum ſuæ regulæ,vt ſingula domina de ſtirpe Regia procreata,ac etiam omnes illius Ordinis fundatrices,quæ locorum eiuſdem Ordinis ſepta communiter videre poſtulauerint eadem honeſtè cum ſua comitiua intrare, ac deuote viſitare tolerenturſuis declaratum non cenſeri derogatum quoad Reginas & fundatrices dumtaxat,*referunt Sorb. *in compend.primi.verb.ingredi monaſteria.* Camp. *d.c.5.n.37.in fin.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccl.ref.544.n.8.in ſecunda edit.* Laur. de Petrinis *ad Conſt.ſm ordinis Minimor.tom.1.conſt. 6.July II.a n.6 & in formulario Regul.lit. F. c.3.n.30* vbi *n.4.* de filiabus & neptibus fundatricum.

ALLEGATIO CIII.

Epiſcopus an poſſit diſpenſare cum Monialibus ſibi ſubiectis ad retinendum moderatum peculium, ſeu annuos redditus , vel aliquos cenſus pro ſuis particularibus neceſſitatibus?

SVMMARIVM.

1 *Religioſus,aut Religioſa ſolemniter profeſſa nihil poteſt habere,quod in rigore verè ſit proprium particulari.*

2 *Doctores referuntur tractantes de materia Concil. Trid.*ſeſſ.25.de Regular.cap.2.

3 *Regulares vtriuſque ſexus non poſſunt tenere propria, ſed omnia dare debent ſuis Superioribus à quibus primò ſubueniendum eſt earum neceſſitatibus.*

4 *Regularis nullus Superior poteſt concedere facultatem retinendi aliquid abſque irreuocabilem.*

5 *Prælatis Religionum licitum eſt concedere Religioſis peculium ad nutum eorum reuocabile ex cauſa legitima ad ſolos vſus honeſtos & pios,quod ceſſantibus non eſt per* Concil. Trid.cap.2.*ibid.n.6.*

7. *Moniali an liceat poſſidere quod ſibi legatur, relinquitur, vel donatur?*

8 *Moniales non poſſunt poſſidere tanquam proprium quod ſuis manibus laborando acquirunt, & quo caſu illa ſibi comparare poſſint, oſtenditur.*

9 *Conſuetudo aliquarum Religionum licita eſt, in quibus ex Superiorum licentia certi annui redditus cuilibet Religioſo aſſignantur ad victũ & veſtitũ.*

10 *Monialis quando poſſit ſibi conſtituere redditus vitalitios?* & num. 11.

12 *Monialis non dicitur contrauenire profeſſioni & voto paupertatis retinens proprium de liceatia ſuperiorum cum certis moderationibus.*

13 *Regularibus non licet poſſidere agros, aliaque bona ſtabilia vel mobilia ſuperflua ex diſpoſitione inferiorum ſummo Pont.*

1 RELIGIOSVS, aut Religioſa ſolemniter profeſſa nihil poteſt habere, quod in rigore vere ſit proprium in particulari, vt probant text. *in c. non dicatis, 12. quæſt. 1. cap. cum ad monaſterium, §. vlt. de ſtatu Monach.* & ſtrictiùs Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 2.* de cuius materia vide

2 † Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 3. collect. 519. & in deciſ. Curia Archiep. Neapol. deciſ. 340. part. 4.* Ioan. Valer. *de differ. inter vtrumque forum verb. Regulares diff. 9.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 12. à num. 7.* Barthol. à S. Fauſto *in theſauro Relig. lib. 8.* Iacob. de Graff. *in nureis deciſ. part. 1. lib. 3. cap. 5. de Regular. a num. 48.* Portel. *in dubiis Regular. verb. Peculium*, Fr. Emman *q. Regul. tom. 2. quæſt. 57. art. 2. & q. 47. art. 5. & tom. 3. q. 29. art. 8. 10. & 12.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p. 2. cap. 1. num. 41.* Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. c. 3.* Camp. *in diuerſorio iuris Canonici ubi. 12. c. 7. & c. 16. à n. 71.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 18. num. 397. cum ſeqq.* Fr. Lud. Miranda *in tract. de ſacris Monialibus q. 9. & in man. Prælat. tom. 1. quæſt. 28 art. 7.* Lezana *in ſumm. q Regular. cap. 6.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 1. de Relig. num. 58. & 63. cum ſequentib.* me citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſt. tr. 12. q. 15. ſupp. 3. pag. 453.* Cotiolan. *de cenſibus reſeruat. part. 2. cenſu 4.* Laurent. de Petrinis *de ſubdito Religioſo tom. 2. q. 2. de paupert.* Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regul. reſol. 98. n. 7. cum ſeqq.*

3 Per quæ Iura cenſuit *Sacra Congregatio Regulares vtriuſque ſexus non poſſe tenere proprium, ſed omnia dare debere ſuis Superioribus, à quibus primò ſubueniendum eſt neceſſitatibus earum vel eorum, quibus munera deſtinata ſeruiunt, reliquum vero conferendum in vſum monaſterii*, referunt Nauar. *comm. 2. de Regul. n. 18. & in tract. de reddit. ſubdit. Eccleſ. q. 1. num. 84.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. c. 9. quæſt. 2. propè fin.* Franc. Leo *dict. cap. 1. num. 41.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 12. tit. 18. l. 7. de Religiomb. n. 58.* Lezana *dict. cap. 6. num. 8* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiep. Neapol. deciſ. 340. n. 12. & deciſ. 390. à n. 11. part. 4.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb. proprietas n. 1.*

4 Vnde nullum Superiorum poſſe concedere Monacho facultatem retinendi aliquid ad vſum irreuocabilem tenent Nauar. *conſil. 46. n. 2. ſub tit. de ſtatu monach. in nouis*, plures, quos refert, & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 17. n. 28.* Aloyſ. Ricc. *in praxi auren reſolut. 194.* Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori eccleſ. cap. 4. num. 15.* me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatiſſar. diſp. 8. quæſt. 2.*

Vtrùm licitum ſit Religionum Prælatis concedere Religioſis peculium ad nutum eorum reuocabile ad ſolos vſus honeſtos & pios, idque ex cauſa legitima? Quæſtio dubia, in qua licèt per *cap. cum ad monaſterium, verſ. prohibemus, de ſtatu monach.* negatiuam ſententiam renuerint Felin. *in cap. cum Mon. 26. verſic. eadem reaſſumit, de conſtit.* & Carol. Tapia *in auth. ingreſſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ. verb. ipſo ingreſſu n. 3. num. 54.* Affirmatiua tamen (cui tanquam probabiliori adhæreo) communior & receptior eſt, eamque ſequuntur Nauar. *commento 2. de Regularib. n. 14. & commente 3. n. 27. & conſ. 20. num 5. de Regul. in antiq. aliàs conſ. 14. num. 5. de ſtatu monach. in nouis*, Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. q. 29. art. 8. & in ſumma tom. 2. c. 31. num. 3. in initio*, Beia *reſponſ. caſuum Conſcientia part. 4. caſu 17.* Azor *inſtitut. moral. part. 1. lib. 12. cap. 12. quæſt. 1.* Fr. Ludou. Miranda *in manual. Prælat. tom. 1. q. 28. art. 8.* Sanch. *d. lib. 7. c. 12. num. 5.* aſſerentes text. *in d. c. cum ad monaſterium*, in contrarium allegatum interdicere regularirer, & vniuerſaliter concedi Religioſis peculium propter eorum importunitatem, & leues cauſas, ſecus quando ex cauſis grauibus & iuſtis.

Sed dubium remaner, an per Concil. Trid. *ſeſſ 25. de Regul. c. 2.* hoc ſit correctum? Duæ ſunt opiniones; 6
primo ait huiuſmodi peculium, quod cum communiori, Religioſo concedi poſſe ſupra annuum, iam non eſſe licitum, quam ſequuntur Fr. Emman. *in ſum. tom. 2. c. 31. num. 3. verſ. tenero digo, & d. q. 29. art. 12.* Val. 2. 2. *diſp. 1. q. 4. punct. 3. col. 2. corol. 4.* Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. Monialis. §. 2.* Tap. *in d. auth. ingreſſi verb. ipſo ingreſſu c. 3. num. 55.* Molin. *de Inſt. tract. 2. tom. 3. diſp. 276. col. pen. verſ. vtrum autem*, Leſſ. *de Inſt. lib. 2. cap. 4. dub. 5. num. 30.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 8. cap. 14. num. 18. Secunda* verò, cui tanquam probabiliori adhæreo, tener non eſſe correctum per decretum Concilij dicto loco, cum in eo nihil noui iuris inducatur, ſed ſolum confirmentur ſtatuta iure antiquo *cap. 2. & dict. c. cum ad monaſterium, de ſtatu monach.* eámque tuentur Nauar. *dict. commento 2. n. 15. & 18. & d. conſ. 14. num. 6.* Iacob. de Graff. *in nureis deciſ. p. 1. lib. 3. cap. 5. num. 53.* Fulu. Paciao. *conſ. 36. à n. 99.* Ioan de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. c. 3. dub. 2.* Villal. *in ſumm. part. 2. tract. 35. dub. 30. n. 2.* Ludouic. Miranda *dict. tom. 1. q. 28. art. 8.* Fagundez *in quinque Eccleſ. præc. tract. 2. lib. 8 c. 6. num. 13.* Hieron. Cened. *de pauper. Relig. dub. 9. num. 4. & ſeq.* Laur. de Petrinis *d. tract. de ſubdito Religioſo tom. 1. q. 2. c. 2. §. 2.* Barth. à S. Fauſto *d. lib. 8. q. 30.* Sanch. *d. lib. 7. c. 22. num. 11.* vbi *num. 13.* reſoluit hodie licere ex iuſta cauſa concedere cuicunque Religioſo, licet non ſit officialis Ordinis, adminiſtrationem aliquorum bonorum ſtabilium nutu Superioris amouibilium. Quæ, & quotnam ſint cauſæ rationabiles, ob quas iuſtè aliquibus Religioſis peculium concedi poſſit? oſtendunt Barth. à S. Fauſto *dict. lib. 8. q. 32.* Sanch. *d. c. 22. à n. 20.* Peculium conceſſum Religioſo debere eſſe moderatum, & non ſuperfluum air Sanch. *d. cap. 22. num. 17.* & arbitrio, ac præfinitioni Superiorum ſtatui debere Regulares quoad mobilium ſuperfluitatem, vel conuenientiam, niſi de exceſſu arbitrij conſtiterit. habita tamen ratione perſonæ, officij, & Regularis ſtatus pauperaris, quam profeſſi ſunt. & cæterarum qualitatum, refert deciſum Armendar. *d. loco num. 84.*

Quæ quidem, & alia inferiùs dicenda vt magis euaneſcant placuit declarationes Eminentiſſimorum DD. Cardinalium hac de re editas afferre. prout ſequuntur. *Quæritur primò an ex diſpoſitione inferiorũ à ſummo Pont. liceat Regularibus poſſidere, vel tenere*

negot.

agros, annuos reditus, aliaque bona, immobilia videlicet, & mobilia superflua, non obstante decreto Cœcily sess. 25. de Regul. c. 2. Secundò an propter talem dispensationem, seu scientiã Superiorũ, possidentes, vel tenentes immobilia, vel mobilia superflua à culpa, vel à pœna excusentur? Tertiò an Superioribus asseuerãtibus hmusmodi licẽtias posse sic eõcedere, fides adhibẽda sit? Quartò an Superiorũ arbitrio, & præfinitionis stare debeant Regulares quoad mobilium superfluitatẽ, & cõuenientiã? Quinto, an Superiore quãtumuis requisito necessaria suis Regularibus negante, vel subtrahente, liceat ipsis clam, vel inuito eo, illa sibi cõparare, seu retinere? Sexto, & quatenus liceat, an idẽ liceat cũ necessaria ideo negãtur vel subrahũtur, quia monasterij facultates nõ suppetũt? Septimò an dicti Superiores Regulares dictũ c. 2. declarare & interpretari possint? ad primũ Cong. Concily respondit nõ licere. Ad secũdũ non excusari neque à culpa, neque à pœna ipso facto incurrẽda. Ad tertiũ minimo adhibẽdũ. Ad quartũ nisi do excessu arbitrij constiterit, vtique stare debere, habita videlicet ratione personæ, officij, & regulæ, statusque paupertatis, quã professi sunt, & qualitatẽ. Ad quintũ non licere. Ad sextũ licere si præcisa necessitas sit ad individui sustentationẽ, cæterũ communem penuriam ab omnibus percipiendam vsque adeo vt si quid priuatim alicui delatum, vel ab ipso partum fuerit, id omne ad Superiorem vtilitatem deferri oporteat, qui ex eo primum succurrat eius necessitati, cuius instructu illud obtinuerit, si peculiari aliqua necessitate vltra communem prematur, reliquum Conuẽtui incorporetur, & in communem cedat vtilitatem. Ad septimum non posse, refert Lezana *d. c. 6. num.* 14.

7 Ex quibus omnibus infertur *primò* Monialibus non licere possidere propria. & si quid legatum, relictum, datum, donatumve fuerit, vel earum labore, aut industria partum, tradi debere Abbatissæ. quæ ex eo primum Monialis ipsius, cuius causa id quæsitum est, necessitati prouidebit, reliquum conferri debebit in vsum monasterij. Ita decisum refert Armendat. *d. l. 7. de Religionib. n.* 74. vbi *n.* 77. pariter resolutum allegit Moniales, & cæteros Regulares. tes etiam parui momenti sibi donatas, aut alias acquisitas vti propias retinere non posse, Marcel. Vulpe *d. c.* 4. *n.* 15.

8 *Secundò* infertur Moniales, nec tanquam proprium posse possidere quod suis manibus laborando acquirunt, vel eis à parentibus donatur, quamuis monasterium esset pauperrimum, vt per Armend. *d. l 7. de relig. num.* 75. vbi tamen *n.* 82. & 83. obseruat licere ipsis, clam vel Superiore inuito illa sibi comparare, seu retinere ad individui sustentationem, si ille quantumuis requisitus necessaria negauerit, vel sob traxerit.

9 *Tertiò* infertur licitam esse aliquarum Religionum consuetudinem, in quibus ex Superioum licentia certi annui redditus cuilibet Religioso assignantur ad victum, & vestitum, ita vt si deest aliquid, ipsi quærant, si autem superest, applicent pijs & religiosis vsibus, dummodo Religiosi non excedant limites licentiæ illis concessæ, & parati sint reformationi legitimæ faciendæ obtemperare; ita tenent Nauarr. *d. commento* 5. *num.* 26. 27. & 32. Tapia *d. verb. ipso ingressu cap.* 3. *num* 45. & 59. Sanch. *d. cap.* 22. *num.* 14. vbi respondet ad *c.* 2. *sess.* 25. *de Regularib.*

10 *Quartò* infertur licitè posse Monialem, cui externus centum aureos ad suum libitum expendendos concessit, de Superioris licentia alicui seculari eos tradere, vt viginti sibi quotannis soluat, dum vixerit, atque ea defuncta centum illos aureos sibi retineat, si ita Moniali concessi fuit illi centum aurei, vt concedens noluerit dominium in monasterium transferri, sed omninò cedere in Monialis vsum, & eadem Monialis acceptantis mens fuerunt a docent Cordub. *in tract. casuum Conscient. quæst.* 54. *dub. vltim.* Vega *in sum. tom.* 2. *cap.* 32. *casu* 19. Fr. Emman *d. quæst.* 47. *art.* 15. & *tom.* 1. *sum. cap.* 90 *num.* 8. & 9. *concl.* 3. & 4. Sanch. *d. l.* 7 *cap.* 22. *num.* 16. vbi aduertit quòd quamuis Fr. Emman. *dict. cap.* 90. *num.* 9. & Vega *citato loco* dicant hodie attento Tridentino non licere Monialibus redditibus frui, loquuntur iuxta suum sententiam habeorem sus communc contectum esse per Concilium Tridem. *d. cap.* 2.

11 *Quarto* infertur Moniales de licentia suorum Superiorum pro suis occurrentibus necessitatibus posse habere aliquos cens.s, siue redditus annuos, cum per hoc non videantur ipsæ habere proprium. quia ex debita obedientia eos retinent, semper paratæ illos dimittere ad libitum suorum Superiorum. Ita Ioan. Andr. Panormit. & Dec. quos refert Nauarr. *in repet. cap. nullam*, 18 *quæst.* 2. *cap.* 3 *à num.* 25. Verùm ego verius puto prædictis Monialibus non licere habere census, siue redditus annos. eo modo, quo aliquibus in partibus, vt dicitur, habentur ab eisdem, non omninò tamen videtur illicitum cum debitis circumstantiis, ac moderationibus, easdem habere quotidian redditus vitalitios, ex quibus possint viuere, ac facultatem, & prouidere suis particularibus necessitatibus p.o victu, & vestitu, & aliis, quæ illi a monasteriis non suppediuntur, & sic eos habentes non peccare, nec Concil Trid. contrauenire loquenti de redditibus vt proprijs, & irreuocabilibus per Prælatos, & sine eorum licentia distrahendis. Colliges hæc ex Cordub *in tract. casuum conscient. q.* 54 Nauarr. *in comment. to* 2. *de Regularib. num.* 14. Azor. *instit. moral. part* 1. *lib.* 11. *cap.* 9. *q.* 2. Fr. Ioan. de la Cruz *d. cap.* 3. *dub.* 2. Fr. Ludouic Miranda *d. q.* 9. *art.* 1. *concl.* 2. Valet. *in margarita cas. Conscien. verb. Monialis pen.* Suar *to.* 3. *de Relig. l.* 8 *c.* 14. *ex n.* 12. Hieron. Roderic. *in compend. q. Regul. resol.* 98. *n.* 7. Roderic. à Cunha *in commentar. Ad cap. reatum* 33. *v* 6. *dist.* b 1. Lezana *d. c.* 6. *n.* 20.

12 Monialis enim retinens proprium cum suprædictis moderationibus de licentia Ordinarij, vel Superioris, non dicitur contrauenire professioni, nec vero paupertatis, Rot. Roman. *decis.* 216. *num.* 12. *p.* 2. *in nouiss.* Galeti. *in margarita casuum conscient. verb. Monialis penult.* Et ex eadem resolutione tenendum puto licitum esse Monialibus cum debita moderatione de licentia suorum Prælatorum habere aliquod peculium, non tamen illud expendere in quos voluerint vsus, etiam de eorundem licentia, vt tenet Fr. Ludouic. Miranda *d. q.* 9. *art.* 2. *concluſ. vnic.*

13 Ex dispositione tamen inferiorum Summo Pont. non licere Regularibus possidere, vel tenere agros, aliaque bona stabilia, vel mobilia superflua, ac proinde si propter talem licentiam possideant, non excusari à culpa, nec à pœna ipso iure incurrenda refert decisum Armendat. *d. l.* 7. *de Religion. n.* 64. & 65. Etiamsi Superior licentiam concedat iusta aliqua de causa magnæ vtilitatis, vel necessitatis monasterij, seu Ordinis, vt post Quarant Petr. Nauar. Fr. Emman. & alios resolui Barthol. à S. Fausto *dict. lib.* 8. *quæst.* 31.

14 In communi Regulares omnes, exceptis Capuccinis, & Minoribus de Obseruantia, possunt tenere & possidere bona immobilia, vt disponit Conc. Trident. *sess.* 25 *de Regularib. cap.* 3 Azor. *instit moral. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 23. *q.* 8 Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 11. *art.* 6. In hac exceptione Fratrum Minorum de Obseruantia non comprehenduntur

Moniales S.Claræ,Burſat.*conſ.*60.*num.*21. *vol.*1. expreſsè Caualcan.*dec.*18.*num.*52.*part.*3. Armendariz *in addit.ad recopil.legum Nauarra fol.*158.*num.*3.

15 Verùm Hieroſolymitani Fratres & Milites capaces ſunt quorumcunque bonorum,etiamſi lege, vel ſtatuto illa prohibeantur ad Religioſos venire; nam talis lex vel ſtatutum debet intelligi de his,qui propriè & ſtrictè loquendo ſuot Religioſi, ex quo tractant de amiſſione bonorum, & ſic materia eſt odioſa,in qua milites & Fratres huiuſmodi veri Religioſi dici noo poſſunt, ad not.ſuprà *alleg.* 101. *num.* 8. *in fine*: tum denique quia appellatione Religioſorum non veniunt Clauſtrales, niſi adiecta aliqua dictione vniuerſali. Quare ita reſoluunt Bald.*in cap.*1.*num.*4. *de milite vaſ.qui arma depoſ.*& ibi etiam Aluarot.*n.*9. Martin. Laudenſ.& Afflict. *num.*16. idem Afflict.*in cap.*1.§.*quis clericus n.*22.*verſ.ſed.iuxta hoc quæro,ſi de feudo defuncti contentio ſit*,Curt.iun.*in tract.de feudis ia* 2.*part.tertia partis princ. quæſt.*10. *num.*29. *verſ. ſeptimò videtur limitanda*,Iacob.*in inneſtitura feudali in verſ.dictique valli n.*41.*cauſa* 14.Neuizan.*conſ.*30. *num.*1.& 4. vbi dicit quòd hæc opinio ſeruatur de conſuetudine in prouinciis Pedemontij, & Montisferrati,Petr.Calefat.*in tract.de equeſtri dignit.num.*33. Curt.ſen.*conſ.*62.*n.*63.Rub.*conſ.*80.*n.*1.Hent. à Roſenthal.*in tract.de feudis cap.*7.*conel.*77.Petr.de Raueona *in cap.*1.*de milite vaſal.qui arma bel.dep* Sonſbech.*in tract.de feudis part.*2.*aam.*15. Schrad.*eod. tract part.*7.*cap.*5.*n.*30 Foreſt.*de ſucceſ.ab inteſt.e.*23. *n.*39.Natt.*conſ.*507.*nam.*9.& *conſ.*508.*per tot.præcipuè num.*27. vbi reſoluit poſſe huiuſmodi Milites Hieroſolymitanos parentibus,& eorum agnatis ſuccedere ab inteſtato, Ozaſc.multis allegatis, licèt ipſe contrarium teneat,*dec.*72.*num.*17. Dueu.*reg.*103.*limit.*6.Carol. Tapia *in auth.ingreſſi C.de ſacroſ.Eccl. verb. ita cap.*14.*num.*19.& 20 vbi dicit quòd non dubitat deſcendere in hanc ſententiam, quia in Militibus prædicta ceſſant omnes conſiderationes, quæ militant contra Religioſos, Rimioald iun. *conſ.*27. *num.*3.*cum multis ſeqq.*

ALLEGATIO CIV.

Epiſcopus quando habeat iuriſdictionem in Regulares prætendentes ſe per vim ingreſſos Religionem?

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur agentes de materia Concilij Trident.*ſeſſ.25.de Regularib.cap.18.

2 *Religionis ſtatus,non precibus,vt, aut metu eſt aſſumendus, ſed cum maxima libertate.*

3 *Virginem inducentes monaſterium ingredi, non incidunt in excommunicationem comminatam à Concilio Tridentino* ſeſſ. 25. de Regularibus, cap.18.

4 *Haredem mulierem inſtituens à lege, vt monialis fiat,ſin minus ad monaſteriam bona pertineant, non incidit in excommunicationem latam contra cogentes Virginem monaſterium ingredi.*

5 *Cogentes fœminam ad monaſterij ingreſſum non vt profiteatur,nec vt habitum ſumat,ſed vt ibi ſeculari veſtem edatetur,incidit in excommunicationem Concilij Tridentini* ſeſſ.25.do Regularibus, cap.18.

6 *Pater,& frater,qui filiam,ſororeſque aut habitum religionis ſuſcipere,vel votum,aut profeſſionem emittere cogunt,excommunicationem incurrunt.*

7 *Cogens virginem monaſterium ingredi, ingreſſu non ſequuto in nullam excommunicationem incidit.*

8 *Regularis prætendens ſe per vim ingreſſum Religionem,aut nullitèr profeſſum fuiſſe,intra quinquennium tantum poteſt cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis coram Ordinario,& Superiore religionis deducere.*

9 *Doctores referuntur agentes de materia Concilij Trideatini* ſeſſ.25.de Regularib cap.19.

10 *Milites S.Ioannis Hieroſolymitani comprehenduntur ſub decreto Concilij Trideat.*ſeſſ.25.de Regular.cap.19.

11 *Ordinarius,coram quo,& ſuperiore Regulari nullicet profeſſus poteſt intra quinquennium cauſam nullitatis ſuæ profeſſionis deducere, ſi etiam ſit Superior monaſterij,ſufficit quod ſolus procedat.*

12 *Regularis deducens intra quinquennium nullitatem profeſſionis, tenetur eam probare coniunctim coram proprio Superiore Regulari illius monaſterij, in quo profeſſionem emiſit, & coram Ordinario illius loci, vbi exiſtit monaſterium, in quo profeſſus eſt.*

13 *Reclamatio de nullitate profeſſionis facienda eſt habitu religionis retento.*

14 *Cauſa nullitatis profeſſionis nullæ, ita ſunt proponenda coram Superiore, & Ordinario copulatiuè, vt nullo modo poſſit Superior per ſe ſolum de illis cognoſcere.*

15 *Regularis prætendenti profeſſionem eſſe nullam, ſicut licet cauſas nullitatis coram Superiore ſuo, & Ordinario proponere, an ita ipſe Superior coram eodem Ordinario illas deducere poſſit,vt è monaſterio religioſum dimittat,illo nihil proponente? remittitur.*

16 *Quinquenniam intra quod dici poteſt profeſſio nulla,incipit à die,quo quis expreſſam emiſit,in tacita verò à die,quo fecerit actus ſolummodo profeſſis propriè.*

17 *Quinquennio elapſo poteſt audiri Regularis deducès cauſam nullitatis ſiue profeſſionis, ſi intra illud non potuit reclamare.*

18 *Profeſſionem aſſerens fuiſſe metu factam,& cauſam metus duraſſe,etiam poſt quinquennium,exaudiri poterit per viam reſtitutionis.*

19 *Profeſſio nulla an ratificetur à perſiſtente in religione,ignorante tamen nullitatem,oſtenditur.*

20 *Profeſſi nullitèr, quia non fuit in eorum informationibus ſeruata forma præſcripta à Sixto V.poſſunt etiam poſt quinquennium reclamare.*

21 *Quinquennium intra quod Regularis poteſt deducere cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis, an currat minoribus oſtenditur.*

SACROSANCTI Concil. Trident. *decreto ſeſſ.*25.*de Regular.cap.*18. cautum eſt neminem debere compellere ſuam, vel alienam virginem monaſterium inuitam ingredi, habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere; nec eorum ſanctam voluntatem ingrediendi impedire, quæ libera eſſe debet ſub pœna anathematis, hit verbis. *Anathematis ſanctâ Synodus ſubijcit omnes & ſingulas perſonas,cuiuſcunque qualitatis,vel conditionis fuerint,tam clericos,quàm laicos,ſeculares vel regulares,atque etiam qualibet dignitate fungentes,ſi quomodocunq; coegerint aliquam virginem, vel viduam,aut aliam quancunque mulierem inuitam præterquam in caſibus à Iure expreſſis,ad ingrediendũ monaſterium,vel ad ſuſcipiendũ habitum*

bitum cuiuſcunque religionis, vel ad emittendã profeſſionem, quique conſilium, auxilium, vel fauorem dederint, quique ſcientes eam non ſponte ingredi monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionẽ emittere quoquo modo eidem actui, vel præſentiã, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint. Simili modo anathemati ſubiicit eos, qui ſanctam Virginum, vel aliarum mulierum voluntatẽ veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo ſine iuſta cauſa impedierint, &c. de cuius materia, & intellectu agunt ex nouioribus, qui antiquos citant, Fuſch. *de viſitat. lib. 2. cap. 15. n. 68.* Nauar. *conſ. 55. & 56. in antiq. de ſent. excomm. aliàs conſ. 5. 6. & 7. de Regular. in nouis,* Sayr. *in floribus decif. ſub illo tit. de ſent. excom. deciſ. 51. & 52. in claui Regia lib. 5. c. 1. à n. 27.* latè Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part. 1. lib. 4. c. 24. num. 7.* Memoriale clericorum *cap. 9. num. 60. & 61.* Barth. à S. Fauſto *in theſauro Religioſorum lib. 5. q. 35. cum ſeq.* Henriq. *in ſumm. lib. 11. c. 19. §. 4 verſ. ſecundo,* Suar *de cenſur. diſp. 23. ſect. 5. n. 8.* Azor. *inſtit. mor. part. 1. lib. 13. c. 9. quæſ. 2. verſ. præterea,* Zerola *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Moniales, §. 2. pag. mihi 261.* Petr. Ledeſma *in ſua ſumma part. 2. tr. del Eſtado de los religioſos, cap. 5. concluſ. 8.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 3. q. 14. art. 3. & q. 17. art. 18.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 18. n. 357.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælatorum tom. 1. q. 17. art. 4. concl. 2.* Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Religionis lib. 1. c. 8. dub. 4. verſ. nota,* latiſſimè Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 4. c. 4.* Armendar *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. n. 62.* Sayr. *in claui Regia lib. 5. cap. 1. n. 27. cum ſequentib.* Cened. *ad Decretum collect. 49. num. 2. & ad Decretal. collect. 165. num. 5.* Bonacin. *de cenſur. diſp. 2. q. 6. punct. 3. & de cenſur. extra Bull. diſp. 2. q. 2. puncto 2. & 3.* Filliuc. *in quæſt. mor. tr. 14. c. 6. quæſ. 5. num. 89.* Barth. de Vechis *in praxi obſeruanda in admitten. ad Religionis ſtatum nouitios, diſp. 1. dub. 6. concluſ. 4.* Hieron. Roderic. *in compendio q. Regul. in addit. verb. Monialis n. 5. cum ſeqq.* Megal. *in 3 p. lib. 4. cap. 6. n. 100.* nouiſſimè Tambur. *de iure Abbatiſſar. diſp. 1. q. 4. & diſp. 2. q. 1.*

2 Status Religionis non precibus, vi, aut metu eſt aſſumendus, ſed cum maxima libertate, & ideo Conc.

3 Trident. *dicto loco* † ſub anathematis pœna coërcee cogentes Virginem monaſterium ingredi, quod quidem cum loquatur per verbum, *coegerint*, intelligendum eſt de vi coactiua, non inductiua, prout deciſum refert Armendar. *d. l. 7. num. 62.* & reſoluit me citato *in hoc loco* Tambur. *d. tract. diſp. 3. q. 1. num. 2.*

4 Azor. *d. quæſ. 2. verſ. quæres*, vbi etiam tenet † hanc pœnam non incurrere illum, qui hæredem inſtituie mulierem ea lege, vt monalis fiat; ſin minus ad monaſterium bona pertineant. Metus igitur reuerentialis non ſufficit, vt reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ. 708. in 1. edit. & reſol. 599. in 2. edit.* nouiſſimè Tambur. *d. tract. diſp. 3. q. 2. num. 2.* vbi *n. 3.* reſoluit parentes importunis precibus ſuadentes filiabus vt Religionem ingrediantur, non affici excommunicatione, ſecus ſi illis graue minarentur malum, & *q. 3.* cenet non eſſe prohibitum pnellæ Religionis ingreſſum perſuadere, vel benevolentiam muneribus abſque vllo pacto captare.

5 In prædictam anathematis pœnam incurrunt etiam cogentes fœminam ad monaſterij ingreſſum, non vt profiteatur, nec vt habitum ſumat; ſed, vt ibi ſeculari recento educetur, donec ætatis aptæ matrimonio ſit. Ita Nauar. *conſ. 56. ſub tit. de ſenten. excommunic. in 1. edit. & conſ. 6. ſub tit. de Regular. in 2. edit.* Soar. *d. ſect. 5. num. 9.* Zerol. *d. verb. Moniales, 13. pag. 73.* Sanch. *dict. cap. 4. n. 12.* Filliuc. *in quæſt. moral. tract. 14. c. 6. num. 89.* Portel. *in addit. ad dub. Regul. verb. Moniales n. 14.* idem Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 9. dub. 4.* Diana *mor. reſol. part. 2. tract. 1. miſcel. reſol. 56.*

Sic etiam patres, & fratres, qui filios ſororéſve, 6
habitum Religionis ſuſcipere, vel votum & profeſſionem emittere cogunt, excommunicationem incurrunt, vt reſoluunt Nauar. *in man. c. 14. n. 17.* Fr. Lud. Miranda *d. concl. 2.* Portel. *in dub. Regul. verb. clauſura monialium n. 9.* Tambur. *de iure Abbatiſſarum diſp. 2. q. 4.* Azor. *d. q. 2. propè finem, & p. 2. lib. 2. c. 11. q. 15.* licèt nihil reſoluat, tamen cum ſecunda ſententia manere credendum eſt, præcipuè cum illam *d. q. 2.* primum ſequutus fuerat. Ingreſſu non ſubſequuto 7
coactionem effectum ſortiri non dicitur; aliud eſt enim cogere, aliud verò cogete conari: vnde certum eſt cogentem cum effectu ſolummodo eſſe decreto Concilij *d. loco* excommunicatum, non autem eum, qui conatus eſt cogere, neque conſulentes, fauentes, ſiue auxilium præſtantes effectu non ſequuto, Nau. *in man. c. 27. num. 55. de ſentent. excom.* Sayr. *deciſ. 51. eod. tit.* Fr. Lud. Miranda *d. concl. 2.* vbi etiam probat in prædictam non incurrere excommunicationem, qui cogit virum, ſiue puerum, cum non ibi expreſsè habeatur, licet peccet mortaliter.

Regularis quicunque prætendens per vim, & 8
metum ingreſſum eſſe Religionem, aut etiam dicensante ætatem debitam profeſſionem emiſiſſe, aut quid ſimile, velitque habitum dimittere quacunque ex cauſa, aut cum habitu diſcedere ſine licentia Superiorum, non erit audiendus, niſi intra quinquennium tantum à die profeſſionis, & tunc non aliter, niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario, per Conc. Trident. *ſeſſ. 25. de Regular. c. cap. 19.* de cuius materia & intellectu vide Nauar *tom. 4. de Regularib. num. 73. & 77.* 9
Zerola *in praxi Epiſc. part. 2. verb. profeſſio §. 2. verſ. verum,* Fr Emman. *quæſt. Regular. tomo 3. q. 17. art. 16. & ſeq.* Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Religioſ. 1. cap. 8. dub. 4. verſ. ſecunda concluſio*, Franc Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 2. c. 1. num. 42.* Flan. in. *de reſignat. lib. 13. quæſt. 5. n. 45. cum ſeqq.* Spin. *in ſpecul. teſtam. gloſſ. 12. princip. num. 62. cum ſequentib.* Fr. Ludouic. Beia *reſponſ. caſuum conſcientiæ, p. 4. caſu 18.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 657. in 1. edit. & reſ. 550. in 2. edit.* & etiam *deciſ. 744. in 1. edit. & reſ. 629. in 2. edit. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ. 48. pare 4.* Ioan. Valer. *de differen. inter vtrumque forum, verb. Regularis differ. 2.* Sanctarel. *var. reſol. quæſt. 48. per totam,* Bonacin. *de clauſura Religioſ. q. 2. puncto 10.* Campanil. *in diuerſorio iuris Canon. lib. 12. cap. 34. num. 129.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 4. quæſ. 10.* Sanch. *de matrimon. lib. 7. diſp. 37.* Leſſ. *de inſt. lib. 2. cap. 41. dub. 7. n. 63.* Flores de Mena *var. lib. 3. q. 23. num. 68.* Armendar. *in addit. ad recopilat. legum. Nauarræ lib. 2. tit. 18. l. 7. de Religioſis, n. 38. & 51.* latè Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. quæſt. 30. art. 1. cum ſequentibus*. Diana *moral. reſolut. part. 3. tract. 2. reſo. 62.* Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 35. diffic. 15.* Valer. *in differ. vtriuſque fori, verb. Regularis differ. 2.* Nouar. *in ſingul. concl. 116.* Hieron. Roder. *in compend. queſt. Regul. reſ. 101. n. 68. cum ſeqq.* Lezana *in ſumm. quæſt. Regul. c. 2. à n. 7.* Reta *in Meten. profeſſionis 2. Iunij 1636.* coram *R. P. D. Carillo* impreſſa per Tambur. *poſt tract. de iure Abbatiſſ. dec. 3. num. 16* vbi refertur quod S. D. N. Vrbanus VIII. ad effrænandam facilitatem conuolandi ad ſecnlum, decreuit *ſub die 18. Decembr. 1625.* declarando decreta ſanctæ mem. Clementis VII. vt Regulares contra eorum formam profeſſi allegantes propterea nullitatem profeſſionis, non poſſint poſt lapſum quinquennij à

die profeſſionis ſuper huiuſmodi nullitate auditi.

10 † Et dicto decreto comprehendi Milites S. Ioan. Hieroſolymitani dicit deciſum Armendar *d. loco num.* 51.

11 † Porrò ſi Ordinarius ſimul ſit ſuperior, verbi gratia, ſi Epiſcopatui monaſterium eſt vnitum, ſolus Ordinarius de nullitate poteſt cognoſcere, nam Concilium dum vtrumque coniungit, præſupponit vtrumque adeſſe.

12 Regularis huiuſmodi deducens intra quinquennium nullitatem profeſſionis, tenetur eam probare coniunctim coram proprio Superiore Regulari illius monaſterij, in quo profeſſionem emiſit, & coram Ordinario illius loci, vbi exiſtit monaſterium in quo profeſſus eſt, ita deciſum refert Armendar. *d. l. 7. n.* 38. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb. nullitas* 1. *pag.* 177. Si verò ante cauſæ cognitionem propria authoritate habitum dimiſerit, nullatenus ad allegandam quamcumque cauſam eſt admittendus, ſed vt ad monaſterium redeat eſt cogendus, & tanquam Apoſtata puniendus, interim verò nullo priuilegio ſuæ Religionis iuuari poteſt, de eiſum refert Franc. Leo *d. c.* 1. *num.* 42. & tenent Nauar. *d. tom.* 4. *num.* 77. & 78. Azor. *d. q.* 10. *in fin.* Fr. Ludouic. Miranda *d. quæſt.* 30. *art.* 6. *in prin.*

13 Reclamatio de nullitate profeſſionis facienda eſt cum habitu, atque habitu Religionis retento, alias reclamans non exaudietur, Miranda *d. art.* 6. *concl.* 1. Lezana *d. c.* 2. *num* 8 & hoc eſſe intelligendum quando habitum temerè abſque cauſa dimiſit, & non reaſſumit, tradunt Azor. *d. cap.* 4. *quæſ. vlt.* Sanch. *d. lib.* 7. *diſp.* 37. *num.* 3. Fr. Emman. *tom.* 3. *quæſt.* 17. *circa med.* Bonac. *d. punct.* 10 *diſſic.* 3. *num.* 1. Aloyſ. Ricc. *dec.* 48. *num.* 7 & 8. *part.* 4. quod quidem etiam intelligendum eſt procedere in foro exterinri, nnn in interiori, ſi cauſa ſubſit aliter faciendi Nauar. *comment.* 4. *de Regul. nu.* 77. Bonacin. *d. punctо* 20. *diſſic.* 3. Lezana *d. c.* 2. *num.* 8.

14 Qui verò ceſſante ſcandalo, & præiudicio alterius habitum dimittit, & fugit de carceribus ante reclamationem, & antequam deducat cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis coram Otdinario, & Superiore ſciens, aut iuſtè credens ſuam profeſſionem non valuiſſe coram Deo, in foro conſcientiæ non peccat mortaliter, nec etiam quoad forum exterius metetur ſubire pœnas in prædicto Cœlio poſitas ei, qui interueniente aliqua iuſta cauſa habitum dimiſerit, & illo non retento reclamauerit, ille nempè, qui non poſſet habere licentiam eundi ad reclamandum, neque ire niſi dimiſſo habitu, aut non ſibi permittitur cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis coram Superiore, & Ordinario proponere. Ita Nauar. *d. loco* vbi inquit ſed vidiſſe in vrbe, ſiue Romana Curia multos, quia prius dimiſſo habitu, ac poſtea reaſſumpto benignè exaudiri ſunt. Vnde dimiſſionem habitus non impedire vt regularis non audiatur ſuper nullitate profeſſionis, ſi poſtea eundem habitum reaſſumat, reſoluunt Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 12. *cap.* 11. *num.* 18. Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.* 7. *cap* 3. *nu.* 14 Portel. *in dub. Regul. verb. profeſſionis nullitas n.* 45. Gratian. *d. cap.* 413 *nu.* 7. & 8. Villalob. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 35. *diſſic.* 25 *nu.* 4 Diana *moral reſol. p.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 53. *in fine.*

15 Illud aduertendum duxi cauſas nullitatis profeſſionis nullæ ita proponendas eſſe coram Superiore, & Otdinario copulariuè, prout requirit Concil. *d. cap.* 19. vt ſi Superior Regularis per ſe ſolum profeſſionem nullam declaret, religioſumque è monaſterio eiiciat, illum teneatur ad monaſterium reuocare, cum prædicti Superioris decretum vti factum contra formam, & diſpoſitionem Concilij, ſuerit nullum, ſic cenſuit *Sacra Congreg. menſe Ianuarij* 1618. vt refert Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 20. Illud tamen non me laret, an ſicut cuicunque Regulari prætendenti profeſſionem ſuam eſſe nullam, licet cauſam nullitatis coram ſuperiore ſuo, & Ordinario proponere, vt diſponit Concil. poſſit etiam ipſe Superior coram eodem Ordinario illas proponere, vt è Monaſterio Religioſum dimittat, illo nihil proponente? Adhuc ſub iudice lis eſt, ego dubiam iudico quæſtionem, quam præſenti anno pro vtraque parte in varias diuiſi opiniones, diſputarunt Illuſtriſſimus D. meus Cardinalis Tonrus, & D. Felix Contelorius I. V. ac Sacræ Theologiæ Doctor, in hac Romana Curia Aduocatus, qui omnium literarum ſcientia egregiè præditus de ſe multa, & grauia in dies pollicentur, poſt primam horus tractatus impteſſionem eum digniſſimè in commiſſarium Cameræ Apoſt. & Canonicum Baſilicæ SS. Apoſtolorum, aſſumptum vidi, ac modo, vt audio, Secretarius ſacræ conſultæ creatus eſt.

Prædictum quinquennium in profeſſione expreſsè facta incipit à die, quo quis illam emiſit, in tacita verò à die, quo fecerit actus ſolummodo profeſſis proprios, quibus inducitur, Franc. Leo *d. c.* 1. *num.* 42. Franc. Miranda *d. quæſt.* 30. *art.* 1. *concl. vn. propè finem*, Azor. *d. c.* 4. *q.* 10. *verſ. poſtremo.* Bonacin. *d. punct.* 10. *diſſic.* 4. *num.* 1. vbi *num.* 2. tenet diem illam computandam eſſe à die profeſſionis etiam in illo, qui tunc temporis laborabat ignorantia inualiditatis profeſſionis, aut alio impedimento, nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. reclamare. n.* 3 *pag.* 223. 16

Non reclamantem intra quinquenninm, vel quia 17
fuit impeditus, vel quia ignorauerit iuſta ignorantia ſuam profeſſionem eſſe nritam, poſſe reclamare etiam poſt quinquennium, & vti remedio extraordinario reſtitutionis in integrum, vt audiatur, reſiluune Buni. *conſ.* 57. *num.* 8. & *ſeq.* Ft. Emman. *d. quæſt.* 17. *art.* 16. quos refert, & ſequitur Aloyſ. Ric. *d. reſ.* 550. *num.* 5. Azor. *d. quæſ.* 10. *verſ. poſtremo, in fine*, Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 550. *à num.* 2. Fr. Ludou. Miranda *dict. art.* 1. *concl. vn. propè finem*, Flores de Mena *var. reſol. quæſt.* 23. *n.* 68. Sanch. *d. diſp.* 37. *num.* 22. Sanctarel. *var. quæſt.* 48. *num.* 3. Bombin. *conſ.* 22. *num.* 7. Iacob. de Graſſis *conſ.* 1. *num.* 8. *de Regular. tom.* 1. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nauar. *in lucerna Regular. verb reclamare num.* 4. Leſſi. *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *n.* 66. Stephan. Gratian. *diſcept forenſ. tom.* 3. *c.* 413. *num.* 9. & *cap.* 440. *num.* 25. Diana *moral. reſol. part.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 53. Portel. *in dub. Regul. verb. profeſſio n.* 45. Hieron. Roderie. *d. reſ.* 101. *num.* 61.

Sed quia hoc ita generaliter ſumptum ſuas pati- 18
tur difficultates, ſaltem quando nullitas procedat ex defectu ætatis, vt inſinuare videtur Sanch. *d. diſp.* 37. *num* 27. quia Superiores Religionis tenentur ex officio inquirere ætatem nouitij, & nouitius ſimiliter ſuam, & in facto quòd quis ſcire tenetur non præſumitur ignorantia, *cap. annotuit, de elect.* cum aliis citatis à Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *punct.* 23. *n* 66. ideo remedium illud extraordinarium reſtitutionis in integrum nnn eſt ab Ordinariis concedendum, ſed vt aduertit Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 550. *num.* 6. *verſ. tandem*, huius teſtitutionis petitio debet fieri coram Sanctiſſimo, & conſeqnentet in eius ſpeciali reſcripto obtinenda eſt præmiſſa ſummaria metus, & nullitatis informatione, Niger Citiac. *controu. forenſ. tom.* 2. *controu.* 371. *nu.* 37. nouiſſimè Nouar. *in lucerna Regul. verb. profeſſio n.* 31. *pag.* 216. Et ſic quòd bodie, vt quis poſſit audiri poſt quinquennium, debet adire ſacram Congreg. Concilij Trident. per alteram *Regularium*

gularium negotiis præpoſitum, quæ prius cogniris ſaltem ſummariè nullitatibus deducendis, & iuſto impedimento non reclamandi intra quinquennium, reſtitutionem concedere ſolet, vt ſeruari vidi & inſinuant Portel.*d.n.*45. *verſ. circa quod*, Hieron. Roder.*d.reſol.*101.*n.*71. Et in hunc ſenſum Ceuall.*comm. queſt.*500.*in fin.* Flamin.*de reſignat.lib.*13.*q.*5.*n.*46. Armendar.*in addit.ad recopilat.legum Nauarræ lib.*2. *tit.*18.*l.*7.*de Relig.n.*19. Bonacin.*d.puncto* 10.*diſſic.*4. *num.*4. exiſtimantes elapſo quinquennio ad reclamandum contra profeſſionem per vim, vel metum factam non competere reſtitutionem, nec reclamantem exaudiri, non ſunt penitus excludendi ſi fuam ſententiam intelligant de reſtitutione petenda, & reclamatione facienda coram Ordinario.

Profeſſio enim, quæ à principio fuit irrita, forſan per vim, & metum etiam paternum, vt cenſuit Ror. Rom.*dec.*175.*num.*5.*part.*1. *recent.* non fit, aut fieri poteſt rata, & valida, niſi voluntatè ratificetur, nam Deus, vt dicitur *inc. ſi quis iuuenibus*, 14. *quæſt.*5. cor reſpicit, & non manum, & qui nunquam voluit eſſe profeſſus, ſed ſemper renuit, nunquam erit talis. Vnde quinquennio elapſo non eſſe in foro Conſcientiæ verum profeſſum, qui ob vim, metum, vel aliquid ſimile profeſſionem emiſit, ſi illam non ratificauit, & ſolum in foro externo præſumi eſſe Religioſum docent Nauar.*conſ.*23.*num.*5.*& conſ.*89.*num.*6.*& 7.de Regular.* Henriq.*in ſumm.lib.*11.*c.*6. *in commento*, *& cap.*8.§.9.*in com.* Saoch *d.lib.*7. *diſp.*37.*n.*9. Sanctarel.*d.queſt.*48 *n.*18. 11. Barthol. de Vechis *diſp.* 14. *dub.*3.*n.*5. Rota *Vlixbonen. profeſſionis* 10. *Decemb.* 1621. coram *R.P.D.Merlino*, Lezana *d. c.*2. *n.*7. Et ita in eodem foro conſcientiæ non teneri etiam poſt lapſum quinquennij ex vi voti ſeruare occultè regulas Religionis, nec vota ſecluſo ſcandalo, tradunt Azor.*part.*1.*lib.*12.*c.*5.*quæſt.*1. Fr. Emman. *in ſumm. part.*2.*c.*92.*concluſ.*5. Sanch.*d.diſp.*37. *num.*36. Sanctarel.*d.quæſt.*48.*à n.*24. Bonacin.*d.punct.*10. *diſſic.*5. *num.*1. Imò nec per promotionem ad ſacros Ordines, ſi talis metus durabat, præſumendum eſt quempiam tacitè eſſe profeſſum, Fr Ludouic Miranda *dict. art.*1.*concl.vnic.in fine*, & dicit Nauar. *conſ. 6. de his, quæ vi*, quòd profeſſio propter metum patris mortem minantis in Religione approbata factæ, & in qua per tres annos viuente patre manens ſacris Ordinibus ad titulum Religionis promouetur, per promotionem ad ſactos Ordines valida non cenſetur, eum votum, quod ab initio ob metum aliquem nullum eſt, ſolo tractu temporis, neque coram Deo, neque coram hominibus, concurrente etiam geſtatione habitus, & permanſione in monaſterio, & præſtatione ſuffragij in Capitulo, & alia faciendo, quæ ſolis profeſſis competunt, conualeſcit, *c. non firmatur*, *de regulis iuris*, *l.*6.*l.quod ab initio*, *ff.eodem tit.* multóque minus per ſuſceptionem Ordinis, durante iuſta cauſa metus, profeſſionem ſuam ratificare præſumi debet, quæ eſt res ſeparata à profeſſione, & à ſeparatis non fit illatio, *l.Papinianus exuli*, *ff.de minorib.* eum citatis *in libello de principiis vtriuſque iuris*, *littera I.num.*6.

19 Profeſſio igitur, quæ eſt ipſo iure nulla, non ratificatur ex eo, quod ſic profeſſus perſiſtat per longum tempus in Religione, quam profeſſus eſt; ſed oportet vt ſciat ipſam fuiſſe nullam, & animo approbandi, & ratificandi eam in eadem Religione perſiſtat; quod ſi non fecerit, intra quinquennium, immo verò, & vltra quinquennium, poterit reclamare, ſi alleger iuſtas, atque legitimas cauſas, ob quas non potuit ante ipſum facere: ſolummodo enim qniſpiam tacite cenſetur conſentire, profiteri, & re vera profiteatur, quando ſciens profeſſionem fuiſſe nullam, & inualidam ob aliquam prædictarum cauſarum ad ratificandam, & approbandam eam, ſciens, & prudens in Religione perſiſtit per integrum annum continuum, & non interpollatum à tempore, quo ſciuit illam eſſe nullam cum animo, & intentione eam ratificandi, & de nulla faciendi eam validam, & ab eo tempore incipiet eſſe verè profeſſus, & non aliter, quod ſi noluerit facere intra prædictum quinquennium, immo vero & vltra illud poterit reclamare, vt per Nauar *d.com* 4.*n.*71.*& conſ.* 9. *de his quæ vi*, *& conſ.*34.*n.*4 *& conſil.*89.*n.*3. *de Regular.& in man. cap.*12.*n.*71. Ludouic. Miranda *d.q* 30. *art.* 9. *concl. vnica.* Et in puncto de Moniali quòd non cenſeatur ratificare profeſſionem ſine ſcientia nullitatis ipſius, tenet Rota *deciſ.*179.*n.*7.*& deciſ.*379.*num.*5.*part.*4. *recentior.*

Verùm in hac nouiſſima impreſſione à præfata ſententia diſcedere cogor, & teneo profeſſionem nullam tacitè ratificari ex pluribus actibus factis in monaſterio, licet profeſſus non habuerit ſcientiam indubiuam nullitatis profeſſionis ab eo priùs emiſſæ auctoritate text *in cap.*1.*de Regul.in* 6. in quo non obſtante nullitate profeſſionis ab eo priùs emiſſæ, auctoritate text.*in cap.*1.*de Regul.* in 6. in quo non obſtante nullitate profeſſionis præcedentis, diſponitur induci tacitam profeſſionem, abſque eo quod requirat aliquam ſcientiam dictæ nullitatis. Et confirmatur ſumpto argumento ex matrimonio carnali, in quo ignorantia impedimenti illud dirimentis non innalidat ipſum matrimonium ſi ſequatur actus, ex quo inducatur præſumptio matrimonij, vt tenet Sanch.*de matrimon.lib.*2.*diſp.*26.*n.*2.*verſ quinto*, *& n.*9. Quare ita cenſunt *ſacra Congreg. in Romana profeſſionis* 28. *Auguſt.*1621. quam declarationem S. D. N. Vrbanus VIII. obſeruari mandauit *die* 1. *Februarij* 1631. vt refertur Rota *in Metens. profeſſionis* 2. *Iunij* 1636 coram *R P. D. Carrillo* impreſſa per Tamburin. poſt ſuum tract.*de iure Abbatiſſar. deciſ.* 3. *num.*12.

At ſi Religioſus priorem profeſſionem irritam expreſsè ratificare velit, hic quidem verus Religioſus abſque eo quod nouitiatus annum iteret. Ita Nauar.*conſil.*27.*n.*2.*de Regular.* Azor.*d. lib.*12.*cap.*1. *queſt.*6.*verſic.ſi quæras*, Bonacina *de clauſur. q.*2.*p.*2. *diſſic.*1.*n.*5. Suar *tom* 3.*de Relig. lib.*7. *cap* 1. *num.*8. Sanctarel.*d. q* 48. *num.* 33. *cum ſeqq.* Villalob. *dict. tract.*35.*difficult.*24.*a num.*5. Hieron. Roder.*d. reſol.* 10.*n.*76. Barthol. de Vechis *d.diſp.*14.*dub.*5.*à princip.* & abſque nouo conſenſu, & acceptatione Superioris, vt eum multis reſoluit Sanctarel.*d. queſt.*48. *n.*3. Contra Sanchez *dict.lib.*7.*diſput.*37.*n.*64. *& lib.*2. *diſp.*35.*n.*4 & Bonacina *d.punct.*10. *difficult.* 1. exiſtimantes in hoc caſu non ſatis eſſe ſolo interno actu profeſſionem reuocari, ſed oportere iterum profeſſionem recipi actu externo, & Superiore monaſterij denuo admittente.

In dubio autem an fictè profeſſus videatur ſuam profeſſionem nullam ratificare? videtur diſtinguendum inter fictè profeſſum, qui dubitare incepit de ratificatione profeſſionis ante quinquennium elapſum, & inter illum, qui poſt tranſactum quinquennium dubitat, an priorem profeſſionem inualidam ratificauerit, itaut in primo caſu non teneatur ſtare priori profeſſioni, quia ante quinquennium non præſumitur ius ratificationem profeſſionis; ſecus in ſecundo caſu cum Concil. *d.cap.*19. præſumat profeſſum ratificaſſe ſuam profeſſionem ſi per quinquennium contra eam non reclamauit. Ita Meroll. *tom.*1.*diſp.*3.*c.*3.*n.*283. Sanctarel.*variar.reſol. part.*1. *queſt.*

q.48. n.46. cum ſeq. quos refert, & ſequitur Diana *moral.reſol.part.4.tract.4.reſol.49.*

20 Inhabiles ad profitendum, putà habentes perpetuum impedimentum, poſſe reclamare etiam tranſacto quinquennio, nec Concilium Trident. *d.cap.19.* loqui de huiuſmodi perſonis obſeruant Nauar. *conſil.26.n.12.& vltim.de Regularibus.* Sanctarel. *dict. q.48. num.36.* Bonac. *d. puncto 10. diffic.4. num.7.* Portel. *d.verb.profeſſio,num.5.* Villal. *d. diffic.24. n.8.* Hieron.Roder. *reſol.101.n.74.* Vnde dicunt Steph. Gratian. *diſcept.forenſ tom.3.c.440.num.14.* Ego ipſe *in actis deciſionis Canon.lib.1.voto 15.n.44. cum ſeqq.* Rota *dec.575.num.3.part.1.recentior.* & apud Nicol. Garc *de benef.part.9.cap.2.n.338.* Hieron. Roder. *d. reſol.101.n.74.* Aloyſ.Ricc. *d.reſol.550.in fine*, quod profeſſi nulliter, quia non fuit in eorum informationibus ſeruata forma & accurata illa, ac diligens perquiſitio morum, natalium, parentum proficentis, & aliorum, de quibus in Conſtitutionibus felicis record Sixti V. prima, edita 6. *Kalend. Decembris* 1587. & altera 12. *Kalend. Nouembris* 1588. poſſunt etiam poſt quinquennium reclamare, cum eorum profeſſio annulletur propter bonum commune Religionis, & ſic Sixtus V. in ſua ſecunda Conſtitutione moderatoria, & declaratoria primæ, ait in hæc verba. *Sed cum eadē ratio vigeat in tacita profeſſione emittenda, quæ militat in expreſſa, ſtatuimus, quod in quibuſuis Ordinibus, & Religionibus, nec etiā tacita profeſſio quorūcumque Religioſorum induci poſſit, nec inducta aliter fiat, niſi in receptione forma Cōſtitutionis ſeruata fuerit,* &c. quibus verbis videtur definire, quod allegatio quinquennij non admittatur, ſiquidem talis allegatio, ſaltem in foro exteriori, inducit tacitam profeſſionem. Verum quamuis non ita clarè deducatur ex dict. Conſtitut. adhuc tamen dico, quod ſupradictorum profeſſiones ſunt irritæ, & nullæ, ſpecialiter propter defectū conſenſus recipientium ipſos ad Ordinem, & propter expreſſam proteſtationem, quæ hac de re eiſdem fit, antequam profitentur, faciunt quæ Nauar. *conſ. 26. à principio*, & præcipuè *n.12. de Regularib. & conſil.87. eodem tit.* vbi quæſtionem proponit, an qui de genere Iudæorum deſcendit, & contra ſtatutum Religionis ei notum factum, eum proteſtatione, quod nulla eſſet profeſſio, ſi de tali genere deſcenderet, interrogatus negauit ſe de tali genere deſcendere, ob quā negationē fuit admiſſus, ſecus, ſi confeſſus fuiſſet veritatem, ſit verè religioſus? Cui propoſitæ quæſtioni, atque difficultati reſpondet, quod videtur ſibi huiuſmodi conſulentem coram Deo, & in foro conſcientiæ non eſſe verè Religioſum: tum quia profeſſio fuit nulla, quia contra legem habentem decretum irritans facta fuit; tum etiam, quia profeſſio in effectu eſt quidam contractus, & actio vltro citroque obligatoria, qua profitens obligat ſe monaſterio, vel Ordini ad ſeruiendum ei, ſecundum regulam eius, & è contra monaſterium ad alendum & tractandum ipſum vt filium, atque ita eſt neceſſarius conſenſus vtriuſque partis, tam Conuentus, & Prælati profeſſionem acceptantis, quàm ipſius profitentis: & inquit quòd in caſu propoſito defuit conſenſus Conuentus, atque Prælati, quia fuit præſtitus ſub tali conditione ſi non eſſet de tali genere; atque ita defuit conditio, ſub qua fuit admiſſus, ex quo proinde ſequitur, quod ipſa admiſſio nulla fuit, quia diſpoſitio, conditionalis nulla eſt deficiente conditione: nam ceſſante cauſa ceſſat effectus. hactenus Nauarr. quem ſequitur Fr. Emman *quæſt. Regular. tom.3.q.15. art.2.* vbi præmiſſa difficultate, & quæſtione de ſtatuto expellente à Religione deſcendentes ab infidelibus prædictis, irritante, & annullante ipſorum profeſſionem, etiamſi fiat in Capitulo generali habente licentiam à Sede Apoſtolica ſpecialiter, vt in eo aliqua ſtatuta edantur, an vſleat? poſtquam reſpondet quod non, & quod huiuſmodi ſtatutum non eſſet miſtum, quia eſt contra ius, & contra ſacros Canones, poſtquam etiam dicit, quod ſi recepti, & profeſſi non ſunt repellendi à Religione, neque eiciendi, quia contra prædictum ſtatutum, ſubdit, & addit, quod poſſunt eiici, atque expelli ſi non intervenit conſenſus legitimus ex parte recipientium, & inquit quod licet eis, quoad forum conſcientiæ tantum ab ordine, & Religione exire ſine vlla prorſus diſpenſatione, cum quoad illud forum non ſint ligati, vt tradunt Doctores *in cap.humana aures, 22.quæſt.5.* Quoad forum verò exterios ſciens ſuam receptionem ad ordinem & profeſſionem fuiſſe nullam ob aliquam ex ſupradictis cauſis, poteſt & debet intra quinquennium reclamare, & ipſas coram ſuo Superiore, & Ordinario allegare, ita Fr. Ludouic. Miranda *d. q.30. art. 4.concl. 2.*

Verùm contrarium illius, quod diximus ſupra in principio numeri anteced. verius & receptius eſt in profeſſis ſine illa perquiſitione, ac informatione, & per plures annos cum habitu profeſſorum commorantibus, actuſque publicè veram profeſſionem indicantes exercentibus, ex quibus inſurgere aliam taciam profeſſionem per *cap.1.de Regular.in 6.* tenent Nauar. *in cap ſtatutum eod.tit.n.37.* Menoch. *de præſumpt.lib.6.præſ.85.à n.5.* Fr Emman. *quæſt. Regular. tom.3.quæſt.12. art.1.* Huic autem tacitæ profeſſioni ne dum non obſtat Conc. Trid. prout non obſtare ex receptiſſima omnium ſententia tradunt Nau. *conſ.35. n.2.de Regular.* Sanch. *de matrim.lib.7.diſp.37.num.1.* Fr. Emman *d.quæſt.17.art.1.verſ.nec hac tacita*, & Fr. Ludouic. Miranda *in man.Pralat.tom.1.quæſt.24. art. 12.* ſed etiam plurimum fauet, eam *ſeſſ.25.c.19.de Regular.* expreſsè ſit ſancitum non poſſe Religioſum poſt quinquennium contra profeſſionem reclamare, ex lapſu autem ne dum quinquennij, ſed plurium annorum videtur inducta, vel noua profeſſio tacita, ſecundùm Fr. Emman *d quæſt. 17. art.17. in fine*, vel ratificatio anteeedentis profeſſionis expreſſæ, iuxta opinionem Sanch. *d.lib.7.diſp 37.num.6.* Nec prædictis videtur obſtare Conſtitutio illa ſecunda Sixti. dum *in verſ.ſed eum eadem ratio*, reuocat, & infringit quaſcumque tacitas profeſſiones, niſi & in ipſis fuerit adhibita forma inquiſitionis, & informationis ab eo Pont. præſcripta, ob quam Conſtitutionem etiam poſt quinquennium poſſe profeſſum reclamare aduerſus ſuam profeſſionem abſque dictis informationibus emiſſam & terminum quinquennij à Concilio præfixum tali caſu non obſtare firmat Fr. Emman. *d.quæſt.17.art.12.verſ.aduerterdum*, vbi & à Senatu ita fuiſſe iudicatum atteſtatur, & etiam Sanch. *d. diſp. 37.in princip.* Quia reſpondetur Felic record. Clem. VIII. *in ſua Conſtit.* edita *ſub die 2. Aprilis* 1602. quæ eſt in ordine *Conſtit.83. eiuſdem Pontificis* prædictas Sixti V. Conſtitutiones quoad eam partem, in qua profeſſiones non præmiſſis diligentiis, & informationibus emiſſas irritabant, ad terminos Iuris communis reduxiſſe, vt *in §.3.in fine*, & ſublato obſtaculo Conſtitutionis Sixti V. nihil eſt quòd tacitam profeſſionem impedire poſſit, iuxta diſpoſitionem Iuris communis, ad tradita per Caſſad. *dec. 8. num.6.* & Capuraq. *dec.214.n.5.cum ſeqq. lib.2.* & ita in his propriis terminis dictum fuit *in Vlixbonen. profeſſionis* 10. *Decēbris* 1621. coram *R.P.D. Merlino.* Clemens VIII ſtatuerat profeſſionem per eos emiſſam, qui probationis annum in Monaſteriis, ſeu domibus Regularibus, ad id deſignatis, vel ab Apoſtol. Sede approbatis minimè

nimè fecerint, innalidam existere; sed S. D. N. Vrbanus VIII. *Constit. sua* incip *Religiosos viros* 2. *Aprilis* 1631. Ordinariis locorum, in quibus talia monasteria consistunt, seu eorum Præfectis iniungit, vt omnes & singulos Religiosos prædictos, ad professionem denuò seruans aliàs seruandis, emittendam absque nouo probationis anno ex speciali Sedis Apost. benignitate recipiant. Postmodum idem S. D. N. *die 5. Ianuary 1636. ad occurrendum motibus, qui possent in Religionibus oriri occasione receptionis nouitiorum, & professionis per eos emissa in Conuentibus non designatis contra formã decretorũ sanctæ mem. Clement. VIII. de nonitiis ad habitum Regularem, & professionem non admittendis nisi in Conuentibus designatis, audita super hoc sententia S. Congregationis Concily declarauit, ac decreuit huiusmodi receptos, & professos contra formã dictorũ decretorũ allegantes propterea nullitatẽ receptionis non posse super huiusmodi nullitate post lapsum quinquennij quoquomodo audiri. Quod si aliqui contra formã præfatorũ decretorũ recepti & professi, è Religione infra quinquennium exire, vel Superiores extra eam respectiuè illos eiicere voluerint, eadẽ Sanctitas sua decreuit, vt tam ipsi professi, quàm Superiores respectiuè teneãtur iura, quæ sibi fauere visa fuerint, priùs deducere coràm eadẽ sacra Congr. qua ex speciali etiã sua Sanctitatis facultate super hoc conceſſa prouidebit; inhibentes propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iurisdictionẽ exercẽtibus, ac quibuscũque iudicibus Ordinariis, & delegatis etiã causarũ Palatij Apost. Auditoribus, & S. R. E. Cardinalibus, etiã de latere Legatis, Sedisque Apost. Nunciis ne in posterũ in hoc quoquomodo se ingerãt absque speciali eiusdẽ S. Sedis cõmissione sub pœna ipso facto incurrẽda, quod ad Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & Primates interdicti ab ingressu Ecclesiæ, quoad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios iudices prædictos excommunicationis latæ sententiæ: quo verò ad Nuncios, & ad S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos indignationis suæ Sanctitatis, & pœnarum arbitrio eiusdem ponendarum.*

21 Prædictum quinquennium correre Regulari minori tenet Aloys. Ricc. *in prax. fori Ecclesiast. dec. 658 in 1. edit. & resol. 551. in 2. edit.* vbi citat Fr. Emman. *d. art. 17. vers. ex quibus infertur.* Sed melùs Flores de Mena *q. 23. n. 68* resoluit illud non currere tempore inhabili, veluti durante pupillari ætate, aut aliqua causa nullitatis irremissibilis alicuius inhabilitatis personalis. Nec obstant verba ipsius Concilij, ibi, *quamcumque causam*, quibus significare videtur, quod generaliter debet repelli ab allegandis quibuscumque causis, quæ litem possunt mouere, quia respondetur verba illa generalia restringi per narrationem prius factam, & per illa verba, *quicumque regularis prætendat se per vim, & metũ ingressum esse religionẽ, aut etiam dicat ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile*, &c. Vnde de his tantummodo causis intelligitur Concilium, non verò de aliis, ob quas forsan quispiam intrà quinquennium non potuit, aut non fuit sibi permissum reclamare, quapropter huiusmodi non obstante, quod elapsum sit quinquennium, reclamare poterit, neque erit repellendus, sed ad iendus: ita Aloys. Ricc. *d. dec. 650. n. 6.* Fr. Ludouic. Miranda *d. q. 30. art. 1. concl. vnica in med.* additque Lezana *d. c. 2. num. 7.* ex Nauar. *comment. 4. de Regul. à n. 71.* Concilium esse intelligendum nisi taliter professi allegauerint legitimas causas, ob quas non potuerint intra prædictum tempus reclamare, quia ita piè interpretanda est mens Concilij. Et idem Lezana *citato loco*, post Laurent de Peritis *tom. 1. de subdito q. 1. de obedient. cap. 25. §. 4.* subdit illo Concilij decreto *d. cap. 19.* non obstante posse Prælatos Religionis etiam transacto quinquennio eiicere Religiosum, quem nouerint habuisse in professione defectum alicuius conditionis irritantis illam, quia Concilium solum videtur determinare illud quinquennium pro reclamatione professorum.

ALLEGATIO CV.

Episcopus quibus casibus in Regulares, & exemptos habeat iurisdictionem.

SVMMARIVM.

1 *Monachi omnes olim attento iure communi fuerunt Episcopis subiecti, in quorum diœcesibus monasteria sita erant.*

2 *Episcopi de iure communi intentionem fundatam habent, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus contra Abbates, & Regulares.*

3 *Regulares ferè omnes sunt hodie exempti ab Ordinariorum potestate ex Summorum Pont. priuilegiis.*

4 *Superiores Regularium ob exemptionem ab Ordinariorum potestate, ea omnia exercere possunt in suos qua Episcopi in subditos.*

5 *Episcopus hodie nullum potest ad professionem monasticam admittere.*

6 *Dispensare non potest Episcopus cum Religioso, vt ad minus strictam religionem transeat.*

7 *Licentiam eundi ad studia absque Abbatis consensu, non potest Episcopus Monacho concedere.*

8 *Licentiam non potest Episcopus concedere, vt Religiosus munus executoris testamenti, aut cuiuscumque vltimæ voluntatis suscipere valeat.*

9 *Aduocati, & procuratoris munus, vt etiam pro se obire possint, non potest Episcopus Religiosis licentiam concedere.*

10 *Abbas potest Monacho licentiam concedere, vt procuratoris munus pro Episcopo obire possit.*

11 *Regularium monasteria à quo tẽpore fuerint exempta à potestate Episcoporum, ostenditur.*

12 Cap. quàm sit necessarium 18 quæst. 2. *declaratur subscriptio.*

13 *Regulares an illis casibus, in quibus subsunt Episcopis, valeant ab iis puniri, ac censuris inuolui, ostenditur.*

14 *Regularis etiam intra monasterium degens si deliquerit ab Ordinario loci visitari, puniri, & corrigi valet.*

15 *Concilij Trid. dispositio* sess. 6. de reform. cap. 5. *locum sibi vendicat in Equitibus S. Ioannis Hierosolymitani.*

16 *Regularis qui potest puniri ab Ordinario loci, si extra monasterium degat, intelligitur dum non viuit sub Superiori commentualiter.*

17 *Regularis manens de Superiorum licentia sub Regulari obseruantia in aliquo membro, vel grangia sui monasterij pro religionis seruitio, si deliquat, non ab Ordinario, sed à suo Superiore puniri debet.*

18 *Regularis intra monasterij claustra degens, si extra ea teriè deliqueris, instante Episcopo à suo Superiore, vel eo negligente, ab eodem Episcopo puniri potest.*

19 *Dolle*

19 *Doctores referuntur, qui tractant de materia Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 14.*

20 *Regularis intra clauſtrum monaſterij degens, & extra illud delinquens, an poſſit antequam remittatur ad ſuum Superiorem, ad carcerem Epiſcopi duci, oſtenditur.*

21 *Ordinarij tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum Regulares debitores cogere, & compellere ad ſoluendum debitum poſſunt.*

22 *Doctores referuntur qui tractant de materia Concil. Trid. ſeſſ. 7. de reform. cap. 14.*

23 *Concilium Tridentinum* ſeſſ. 7. de reformat. cap. 14. *an deroget textui* in cap. 1. de priuilegiis, lib. 6. *oſtenditur.*

24 *Regulares abſque Ordinarij approbatione, vltra licentiam à ſuis ſuperioribus impetratam, libros imprimi facere non poſſunt.*

25 *Regulares ſua diœceſis cogere poteſt Epiſcopus, vti à Sede Apoſtolica delegatus, vt lectionem Sacræ Scripturæ in monaſteriis ſuis habeant, ſi commodè fieri poteſt.*

26 *Regulares in Eccleſiis, qua ſui Ordinis non ſunt, prædicare volentes vltra ſuorum Superiorum licentiam, Epiſcopi etiam licentiam impetrare coguntur.*

27 *Regulares quamuis exempti ſubiiciantur Epiſcopis quoad Ordines ſuſcipiendos.*

28 *Epiſcopi ſuper Regulares, etiam Ordinis S. Ioannis Heroſolymitani, habent auctoritatem in concernentibus curam animarum, quam ipſi exercent.*

29 *Epiſcopalis auctoritas in Regulares verſatur circa Confeſſiones audiendas.*

30 *Regulares etiam exempti, ſi in loco non exempto Eccleſiam ædificare voluerint, id facere non poſſunt ſine Epiſcopi diœceſani conſenſu.*

31 *Monialium clauſulam in omnibus monaſteriis, etiam exemptis conſeruare, & reſtituere poteſt Epiſcopus.*

32 *Regulares omnes, etiam exempti ſubiacent Epiſcopis in colendis feſtis.*

33 *Regulares peccant contra præceptam obſeruationis feſtorum ab Epiſcopis præceptorum.*

34 *Regularium ritus in diebus feſtis quoad Miſſas celebrandas, & cætera diuina Officia ab ipſis in eorum Eccleſiis perſoluenda, remanere debent.*

35 *Concones, & lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerint, debent deſumi ex Euangeliis, & Apoſtolis, quibus Clerus ſecularis vtitur illis diebus feſtis.*

36 *Feſta ſacra in propria diœceſi cum Clero, & populo indicere valet Epiſcopus in honorem alicuius Sancti in Sanctorum numerum adſcripti.*

37 *Epiſcopus habet poteſtatem abrogandi, vel ſubrogandi dies feſtos prout eſſe magis expedire videbitur.*

38 *Princeps ſecularis non poteſt ſubditis ſuis indicere, & præcipere obſeruantiam alicuius feſti ſine auctoritate Epiſcopi.*

39 *Feſta obſeruanda de præcepto poteſt Epiſcopus in Synodo abſque populi conſenſu indicere.*

40 *Feſtis diebus, quibus rebus liceat operam dare? oſtenditur.*

41 *Epiſcopus procedere poteſt contra laicos non obſeruantes feſta.*

42 *Laici Superiores pro feſtorum obſeruatione poſſunt etiam ſtatuere, & pœnas violantibus imponere, quod quomodo ſit intelligendum, ibi oſtenditur.*

43 *Regulares interdicta, & cenſuras ab Epiſcopo promulgata in eorum Eccleſiis publicare, ac ſeruare tenentur.*

44 *Concilium Tridentinum* ſeſſ. 25. de Regular. cap. 12. *an reuocet priuilegia Regularibus conceſſa ad celebrandum tempore interdicti, & admittendos laicos ad diuina eodem tempore? oſtenditur.*

45 *Regulares ad publicas proceſſiones accedere per Epiſcopos compelli poſſunt, iis tantum exceptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt.*

46 *Regulares omnes quoad denunciationes faciendas Epiſcopis ſubiiciuntur.*

47 *Epiſcopus per cenſuras Eccleſiaſticas, ſi opus fuerit compellere poteſt Superiores Regulares, vt nouitijs nolentibus profiteri, omnia bona reſtituant, quæ tempore ingreſſus in monaſterium detulerant.*

48 *Regularis quicunque prætendens pervim, & metum, aut quid ſimile ingreſſum eſſe Religionem, debet intra quinquennium cauſam nullitatis coram Superiore ſuo, & Ordinario proponere.*

49 *Regulares de manibus laicorum Eccleſias recipere ſine conſenſu Epiſcopi non poſſunt, & quomodo id intelligatur, ibi oſtenditur.*

50 *Epiſcopus poteſt compellere Regulares, ſiue Religioſos exemptos ad reddendum coram ſe geſta teſtamentorum executionis rationem, at eos punire, ſi malè geſſerint.*

51 *Regulares ſi extra loca vbi monaſteria exiſtunt queritare voluerint, tenentur ſuorum Superiorum licentiam Ordinario oſtendere.*

52 *Religioſum leuiter percutientem clericam ſecularem abſoluit Epiſcopus.*

53 *Monachos etiam exemptos ſe ad inuicem percutientes de aquitate abſoluit Epiſcopus.*

54 *Laicos percutientes Monachos ipſe Epiſcopus abſoluit, non verò eorum Superiores.*

55 *Moniales exemptas Epiſcopus abſoluit.*

56 *Regulares omnes, etiam exempti, in cauſis hæreſis ſubiacent Epiſcopi iudicio.*

57 *Superiores Regulares non poſſunt hodie iudicare ſuos ſubditos in cauſa hæreſis, ſed tenetur eos deferre ad Inquiſitoribus, vel locorum Ordinarijs.*

58 *Epiſcopi locorum Ordinarij, & hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedere poſſunt, & ſeuere animaduertere in Regulares audeates publicè aſſerere, quod B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali.*

59 *Conſtitutio nouiſſima Sanctiſſ. D. N. Gregorij Decimiquinti ſuper Conceptione Beatiſſimæ Virginis, referitur.*

60 *Ordinarij locorum omnium Regnorum, & omnes hæretica prauitatis Inquiſitores poſſunt procedere, & ſeuere animaduertere in Regulares, qui perſonas ad inhoneſta perpetranda in actu Confeſſionis Sacramentalis indaxerint.*

61 *Monachus monaſterij exempti ſi ſine habitu extra monaſterium iaceat, poterit per Ordinarium puniri, ſecus ſi intra.*

62 *Epiſcopus punit Regulares Mendicantes (exceptis Prædicatoribus) qui, cum debeant eſſe contenti vnica campana, plures habeat.*

63 *Regulares punit Epiſcopus, qui ſibi Epiſcopalia arrogant.*

64 *Exemptos, ſi fuga ſit periculum, poteſt Epiſcopus capere, & remittere ad competentem iudicem.*

65 *Exempti ſubiiciuntur Epiſcopis, in ſis omnibus, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis.*

66 *Archiepiſcopi, & Epiſcopi poſſunt in locis exemptis ſua diœceſis facere ſolemnes benedictiones, & diuina officia celebrare.*

67 *Ordinarius audiri poteſt ex defectu iuſtitiæ in exemptis, vt ſuppleat.*

68 *Regulares adminiſtrantes clericis, vel laicis Sacramentum*

mentum extremæ vnctionis, Euchariſtiæ, vel Matrimonij ſine licentia Parochi, poſſunt ab Epiſcopis excommunicari.

69 *Regulares ſine Ordinarij licentia Indulgentias publicantes ſubſunt Epiſcopi iuriſdictioni.*

70 *Regulares die Sabbati maioris hebdomadæ, antequam campana Cathedralis, vel maioris Eccleſiæ pulſetur, campanas in Eccleſijs ſuis pulſantes, ab Epiſcopo in pœnam centum ducatorum condemnantur.*

71 *Epiſcopus amota omni appellatione componit controuerſias omnes inter Regulares in proceſſionibus blicis contingentes.*

72 *Exempti in cauſis matrimonialibus ſubduntur Epiſcopis.*

73 *Exempti ſubduntur Epiſcopo ad hoc, vt per eum poſſint denunciari, & mandari vt eniteantur, quãdo eſſet notoriè excõmunicati à iure, vel ab homine.*

1 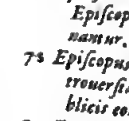

LICET attento iure communi omnes Monachi fuerunt Epiſcopis ſubiecti, in quorum diœceſibus monaſteria ſita erant, *cap. Abbates, cap. monaſteria* 18. *q.* 2. Mandoſ. *de ſignatura gratiæ tit. de exempt. ab Epiſcopo, verſ. omnes Eccleſiæ.* Triuiſan. *Venetia deciſ.* 36. *num.* 2. *lib.* 1. latè Cened. *pract. & canon. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 26. *num.* 1. Homobon. de Bonis *de exam. Eccleſ. part.* 3. *tr.* 15. *cap.* 9 *ſuppoſ.* 2. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Ciarlin *forenſ. controu. lib.* 1. *cap.* 50. *num.* 16. nouiſſimè etiam Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap.* 42. *in princ.* & Lauretus de Franchis *in controuerſ. tam inter Epiſcopos & Regulares, quàm inter Regulares & Laicos. quæſt.* 1. *pag.* 301. ita vt Epiſcopi, veluti Generales Monachorum quoſdam ad profeſſionem admittere, alios repellere potuiſſent, *cap. qui verè,* 16. *quæſt.* 1. *cap. viduitatis,* 27. *q.* 1. *cap. Abbates,* 18. *quæſt.* 2. *gloſſ. verb. ſi Prælati, in c. quanto, de offic. Ordinar.* Abb. & communis *in cap. porrectum, de Regular.* Sylueſt. *verb. religio* 3. §. 4 Nauar. *in cap. non dicatis,* 12. *q.* 2. *num.* 63. *verſ. addo ſecundo,* Cabed. *diuerſorum iurit argumentorum lib.* 3. *cap.* 18. *in princip.* Ft. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 63. *art.* 1. *& art.* 3. *vtrobique, in princ.* Campan. *in diuerſorio. Iuris Canonici rubr.* 1. 2. *cap.* 1. 3. *n.* 1. Fileſac. *de ſacra Epiſc. auctor. cap.* 7. §. 2. *cum ſeq.* Alzed. *de præcellent.*

2 *Epiſcop. dignit. part.* 1. *cap.* 11. *n.* 27. † qui propterea de ipſo iure communi intentionem fundatam, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus contra Abbates, & Regulares habent, Ioan Andr. Butr. & alij, atque Decian. *in cap. ſua nobis, nn.* 16. *de confirm. vtili,* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 23. *n.* 24 Rot. Rom *dec.* 78. *part.* 1. *diuerſ.* quos refert Campanil. *d. loco.* nam quod attinet ad iuriſdictionem & gubernationem Religioſorum cœnobia erant Epiſcopo ſubiecta, licet Preſbytero Parochiali ſubeſſent in Sacramentis ſuſcipiendis, quando Regulares non erant clerici, Abb. *in cap. dilectus n.* 17. *de capell. mon.* Lauret. de Franchis *de tract. q.* 2. *in princ.*

3 Hodie tamen attentis Summorum Pont. priuilegiis omnes fere Regulares ſunt exempti ab Ordinariorum poteſtate, ſiue priuilegia directè, ſiue indirectè per communicationem talem largiantur exemptionem, & conſequenter monaſteria his temporibus habeot iuriſdictionem pleno iure quaſi Epiſcopalem, iuxta doctrinam gloſ. receptæ *verb. propriis, in Clement.* 1. *de rebus Eccleſiæ non alien.* Nauar. *d. n.* 63. *verſ. addo ſecundo,* vbi gloſſam illam ſingularem dicit, Cabed. *diſt. lib.* 3. *cap.* 18. *in princ.* Cochier. *de iuriſdict. Ord. in exemptos, p.* 1. *q.* 17. *n.* 9. *&* 25. Sayr. *de cenſur. lib.* 4. *c.* 2. *num.* 12. Antonn. Corn. *in tract. de abſolutione iuram. p.* 2. *q.* 4. *num.* 28. Fr. Emman. *d. q.* 63. *art.* 3. vbi varia refert priuilegia, Campan. *d. cap.* 1. *n.* 2. Fuſch. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 15. *ante nu.* 1. Marc Anton. Cuch. *inſtit. maior. lib.* 2. *tit.* 6. *num.* 68. Cened. *d. q.* 26. *num.* 3. nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi ind. fori Eccleſ. c.* 12. *n.* 1. Lauret de Franchis *d. q.* 2. *verſ. Iure tamen nouo,* ita 4 quòd eorum Superiores ea omnia exercere poſſint in ſuos, quæ Epiſcopi 10 ſubditos, Nau. *conſ.* 23. *de priuil. in nouis,* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ.* 25. Cochier. *d. q.* 17. *n.* 25.

Vnde cùm Epiſcopus hodie Superior Religioſorum non ſit, nullum iam poterit ad profeſſionem Monaſticam admittere, Abb. *in cap porrectum, n.* 12. *de Reg.* Ang. *verb profeſſio, n.* 1. Sylueſt. *verb. Religio,* 3 *q.* 14. Nau. *conſ.* 6. *à n.* 4 *ſub tit. de Regul. in antiq. & conſ.* 40. *à num.* 1. *ſub eod. tit. in nouis,* Azor. *inſtit. moral. lib.* 12. *c.* 5. *q.* 4. *p.* 1. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *q.* 17. *art.* 1. quos refert, & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 4. *num.* 74. † Nec diſpenſare cum 6 Religioſo, vt ad minus ſtrictam Religionem tranſeat, Greg. *l.* 9. *verb. mat fuerter, tit.* 7. *part.* 1. Ang. *verb. religioſus, nu.* 34. Sylu. *verb. religio,* 4 *q.* 2. Leſſi. *de Iuſt. lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 13. *num.* 103. Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 6 *c.* 7. *n.* 56. & pluribus citatis DD. idem tener Homob. de Bonis *de examine Eccl tr.* 12. *c.* 6. *q.* 12. *ref.* 3. † Nec ei 7 date licentiã eundi ad ſtudia abſque Abbatis conſenſu, gloſ. *in caſu poſitione in c.* 2. *ne Clerici, vel Monachi, in* 6. vbi Ioan. And. *n.* 1. Archid. *n.* 3. Anchar. *n.* 2. *not.* 2. Domin. *in princ n* 8. Sayr. *de cenſuris lib.* 3. *c.* 33. 8 *n.* 15. Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 8. *n.* 86. † Nec poteſt licentiam concedere, vt Religioſus munus executoris teſtamenti, aut cuiuſcumque vltimæ voluntatis ſuſcipere poſſit, Bald. *in rub. de maior. & obed. n.* 3. Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 11. *n.* 19. vbi *n.* 2. reſoluit quòd Superiore Religionis mortuo, qui hanc facultatem deberet concedere, ſi iuriſdictio Prælati reſideret in conuentu, ſicut iuriſdictio Epiſcopalis manet eo defuncto in capitulo, tunc poterit conuentus hanc licentiam concedere, ſi autem reſidet in aliquo priuato, qui plenas Prælati vices obtineat, illius erit dare licentiam, quod ſi apud nullum ea iuriſdictio maneret, quod nunquam contingit, ſpectanda eſt noui Prælati electio. † Nec etiam poteſt 9 Epiſcopus licentiam Religioſis dare, vt poſſint munus Aduocati, & Procuratoris obire, Sanch *d. lib.* 6 *c.* 13. *n.* 9. contra Innoc. *in c. cum I, à n.* 3. *de ſent. & re iudic.* vbi Hoſt *n.* 2. Ioan. And. et etiam 2. Anton. 7. Abb. 29. Hentiq 4. Quod quidem adeò verum eſt, vt † nec 10 etiam Epiſcopus ad ſua negotia valeat Religioſo licentiam concedere procuratoris munus obeundi, in hoc enim caſu licentia Abbatis requiritur, qui eam concedere valet, nam vtilitas monaſterij eſt modica, habere Epiſcopum, à quo in multis dependet, propinquum, Hoſtien. *in d. c. ſopita, n.* 1 *de cenſibus,* vbi Abb. *n.* 3. Felin. *in d. c. cum I. à n.* 12. Fului. Pacian. *conſ.* 162. *n.* 190. *vol nm.* 1. Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 13. *n.* 22. Quis autem exemptorum ſit Iudex, & de eorum cauſis cognoſcere valeat, & an poſſint euocari ad Romanam Curiam, vel de illis in patriis litigatorum finibus ſit cognoſcendum? Vide quæ dixi *alleg.* 81. *n.* 14. *verſ. quarto limita in Confirmatoribus, in fine.*

Sunt qui teneant Regularium Monaſteria à Greg. 11 I. fuiſſe exempta à poteſtate Epiſcoporum, *in c. quam ſit neceſſarium,* 18 *quæſt.* 2. cuius ſubſcriptio concipitur à Gratiano, *Item Gregor. omnibus Epiſcopis de libertate Monachorum*; cum multò poſt per eius ſucceſſores hæc exemptio illis fuerit attributa; nam auctoritas illa reperitur originaliter apud regiſtrum D. Gregor. *lib.* 7. *epiſtol. c. & epiſt.* 18 ſub longè diuerſa ſubſcriptione, nempe, *Gregor. Epiſcopo Rauennati primlegium dat monaſterio SS. Ioannis & Stephani*

vnde ſatis conſtat Gratianum in ſuperſcriptione illius text. in tribus peccaſſe. † *Primò*, dum tit quit epiſtolam Gregorij ad omnes Epiſcopos ſuiſſe directam, cum tamen ex originali conſtet ad ſolum Epiſcopum Rauennatem miſſam. *Secundò* dum ſubdit, de libertate Monachorum generaliter, cum tamen Gregor. ibidem libertatem, ſeu priuilegium exemptionis dederit vni tantum monaſterio Sanctorum Ioannis, & Stephani, vt conſtat ex verbis, quæ habentur in originali, & in tenore ipſius Epiſtolæ, ibi, *& ideo quia monaſterii*, &c. & ibi *prædicti monaſterij. Tertiò* dum in plurali retulit *in d. e. quàm ſit*, verbo, *monaſteriorum*, quod tamen in originali reperitur tantùm in numero ſingulari. Ex quibus & alijs ſatis conſtas textum illum citari non poſſe in eum ſenſum, quòd Gregorius magnus generaliter exemerit omnes Monachos à iuriſdictione Epiſcoporum, prout cum ettare videtur Aſcan. Tamburin. *in tract. de iure Abbatum, & Prælatorum tam Regularium, quàm ſecularium Epiſcopis inferiorum tom. 1. diſp. 16. quæſt.* 1. cum tamen vnicum ſolummodo monaſterium per priuilegium in nonnullis liberauerit: patet ibi, *nullus igitur vltra audeat de reddit ib*, *de rebus, vel chartis prædicti monaſterij, vel de loco aliquo, qui ad eum pertinet, quocunque modo minuere*, &c. Ita que text ille non probat monaſteria Religioſorum exempta fuiſſe à Greg. Iabſolutè à poteſtate Epiſcoporum, quod quidem ſi ſcire cupias, conſule priuilegia exemptionis Religionibus conceſſa de quibus Fr. Emman. *d. q. 63. art. 3.* in Gallia longè diutius Epiſcoporum poteſtas in Monachos perduranit, vt latè probat Ioan Filefacus *de ſacra Epiſcoporum auctoritate c. 7. §. 3 pag. 70 cum ſeq. & § 8, pag. 82.*

12

Vnde non à tempore B. Gregorij, ſed potius per eius ſucceſſores omnes Monachorum Congregationes, & Religiones ex ſpeciali Sedis Apoſtol. gratia, & Summorum Pontif. benignitate plenariam, ac omnimodam exemptionem obtinuerunt, vt patet ex libris priuilegiorum ſingulorum Ordinum, ex quibus ſequentes notaui.

Canonici Regulares præſupponuntur à Diœceſano cum imperio ſoluti *in t. 2. 3. & 4. priuilegiis* Paſchalis II. dicto Ordini conceſſis, relatis *in eius priuilegio 1um libro, in princip.*

Ordo Cluniacenſis exemptus fuit ab Ordinariorum poteſtate per Clement. IV. *anno* 1265. *die* 2. *Nouemb. Pontificatus ſui an.* 1. vt habetur in eiuſdem Pontificis Bulla relata per Renat. Chopin. *monaſt. lib. 1. tit 2 n. 20.*

Caſinen. Abbatia exempta fuit ab omnium Epiſcoporum & Ordinariorum iuriſdictione per priuilegia Sedis Apoſt. ei indultum à Zacharia Papa, qui Gregorio III. Summo Pont. ſucceſſerat teſtatur in chronica Caſſinen. *lib. 1. cap. 4* & apud Renat. Chopin. *monaſt. l. 2. tit. 1 n. 4* in margine. Nam licet Ordo S. Benedicti exemptionem aliquo modo habere videretur iam à tempore D. Gregorij Magni, vt colligitur ex *c. quàm ſit neceſſarium, & c. ſeq. 18. q. 2.* tamen hæc Caſſinen. Abbatia omnimodam exemptionem à Zacharia Papa obtinuit, totam verò congregationem plenariè ab Ordinariorum & aliorum iuriſdictione eximit Eugen. IV vt patet ex eius Bulla incip. *Regularem vitam ſub dat. Bononiæ pridie Kalend. Iuly anno* 1436 Pontificatus ſui *an. 6. & eſt 9. in Bullario nouo.*

Camaldolenſis congregationis exemptio adeſt in Bullario nouo *Conſtit.* 21. Leonis X. *ſub dat. Romæ apud S. Petrum 4. Non. Iuly* 1513. Pontificatus ſui *anno* 1. de cuius laudibus videatur Arnold. Vuion. Belg. *p. 1. ligni vitæ lib. vlt. a 2. cum ſeqq.*

Vallumbroſa Congregatio licet à Paſchali II. & aliis Sumanis Pontificibus ſub Diui Petri, & Sedis Apoſt. protectione recepta fuerit, omnimodam tamen, & plenariam omnium ſuorum monaſteriorum, ac locorum, & perſonarum exemptionem ab Ordinariorum, & aliorum imperio obtinuit ab Innocentio IV. incip. *Innocentius Epiſcopus*, ſub dat. Aſſiſij per manum Ioannis de Camezan. Auditoris contradictarum S. R. E. Vicecancellarij Viceſgerentis 12. Id. Iulij Incarnationis Dominicæ anno 1213. de cuius laudibus vide Eudox. Lucatel. *in vita S. Ioann. Gualberti*, Caſſan. *in eccl. p. 4. conſid.* 51. Azor. *p. 1. lib. 12. c. 21. quæſ.* 2. Hieron. Roman. *de Rep. Chriſt. lib. 6. c. 11.* Mitanda *in man. Prælat. tom. 1. q. 4. art. 2.* Suar. *de Relig. tom. 4 tract. 9. lib. 2. c. 3. num. 8.*

Ciſtercien. Ordo ab omni diœceſanorum impetio, & iuriſdictione ſolutus fuit ab Alexandro III. Summo Pont. *Id. Nouembr. anno* 1161. Pontificatus ſui 3. vt patet ex eius priuilegio incip. *Dilectis*, quod refert Renat. Chopin. *de ſacra politia forenſ. lib. 2. tit. 3. n. 5.* de quo late agunt Guid. Clarauallen. & Bernard. de Britto Lufitanus.

Cœleſtinorum Ordo ab omni Epiſcoporum iuriſdictione exemptionem & immunitatem obtinuit à Cœleſtino V. eius inſtitutore anno Domini 1244. Kalend. Octob. incip. *Cœleſtinus*, &c. habetur *in Bullario nouo Bulla vnica eiuſdem Pont.* & refertur à Ren. Chopin. *mon. lib. 2. tit. 1. n. 13.*

Silueſtrinorum Ordinem ab Epiſcoporum iuriſdictione immunem & exemptum reddidit Innocentius IV. qui ex eremus S. Benedicti de Monte Fano, eius Ordinis caput ſub Diui Petri, & Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcepit quinto Kalend. Iulij anno 1247. Pontificatus eius 5. de quo vide S. Antonin. *p. 2. hiſtor. tit. 15. q. 23. §. 2.* Caſſan. *p. 4. conſid. 57.* Azor. *p. 1. lib 12. c. 21. q. 20.* Arnold. Vuion *vbi ſup. lib. 3. c. 41.* Ioan. Lucid. *lib. 10 de temp. emendat. c. 7.* Locatel. *in vita S. Ioannis Gualberti lib. 2. c. 27.*

Monachorum B. Mariæ Montis Oliueti Ordo omnimodam & plenariam exemptionem à diœceſanorum iuriſdictione habuit à Iulio II. per eius Bullam incip. *Iulius Epiſcopus, pridie Non. Iuny* 1507. Pontificatus eius 4. habetur *in Bullario nouo inter Bullas eiuſdem Pontificis in ord.* 12.

Monachorum B. Mariæ Montis Virginis Ordo etiam ab Ordinariorum iuriſdictione exemptus fuit, eiuſque principale Monaſterium, quod eſt totius Congregationis caput, ſub diui Petri, ac Sedis Apoſtol. protectione receptum fuit à Cœleſtino III. *die 4. Nouembris* 1197. Pontificatus eius *ann. 7.* Cum verò hanc Congregationem Leo X. vnitam & incorporatam habuiſſet Sacriſtæ hoſpitalis B. Mariæ V. per eius Conſtit incip. *Dudum felicis record. 28. Auguſti anno Domini* 1588. Pontificatus ſui 4. eam à iuriſdictione dicti Sacriſtæ ſoluit.

Præmonſtratenſes ab Epiſcoporum iuriſdictione exempti fuerunt per Alexandrum V. *an. Domini* 1409. *die 31. Iuly*, Pontificatus ſui *ann.* 1. vt refert Renat. Chopin. *de ſacra politia lib. 1. tit. 3. num. 7.*

Carthuſienſium Ordo plenariam exemptionem, & immunitatem ab Ordinariorum, & aliorum iuriſdictione obtinuit à Bonifacio IX. vt in Bulla incip. *Bonifacius Epiſcopus* 17. *Martij* 1391. Pontificatus ſui *an.* 2. quæ eſt in Bullario nouo tertia in ordine inter Bullas eiuſdem Pontificis, de quo vide S. Antonin. *part. 2. tit. 15. cap. 22.* Sur *tom. 5. die 6. Octobr.* Dionyſ. Carthuſ. *in opuſculo de laudibus Ordinis Cartuſ.* Caſſan. *p. 4. conſid. 62.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 1. quæſt. 3. art. 8.* Mitand. *d. tom. 2. quæſt. 4 art. 3.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract 9. lib. 2. cap. 4.*

S. Baſilij Ordo iam penè collapſus à Gregorio XIII.

XIII. inſtauratus, atque ab Ordinariorum, & aliorum iuriſdictione exemptus fuit per eius Bullam incipien. *Benedictus Dominus, ſub dat. Kalend. Novemb.* 1579. Pontificatus ſui *an.* 8. quæ eſt 58. in ordine in noua collect. Bullarij Ft. Emman. Roderic. *Conſtit.* 22. *dicti Greg.*

Fratres S. Spiritus de Vrbe à Superioritate, & iuriſdictione omnium Prælatorum, & aliorum præterquam Magiſtri generalis exempti fuerunt à Sixt. IV. per eius Bullam *de an.* 1483. quæ habetur in *Bullario conſt.* 22. eiuſdem Pontificis.

S. Antonij Viennen. Ordo exemptus eſt per multa priuilegia Summorum Pontificum, præſertim Vrbani IV. Gregorij X. Benedicti XI. Nicolai IV. Martini V. Cæleſtini III. Pij II. & aliorum, quæ confirmata fuerunt à Clemen. VII. *conſt.* 2. *eiuſdem Pontificis* in Bullario nouo.

Prædicatorum Ordinem à multis Summis Pontif. exemptum fuiſſe teſtantur eorum priuilegia, & habetur in compendio Indultorum eiuſdem Religionis, & præcipuè à Gregor. XI. per eius *Conſt.* 7. in Bullario nouo, à Martino V. vt refert Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 62. *art.* 3. de cuius amplitudine, & ſanctitate agunt Azor. *d. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 23. Fr. Emman *tom.* 1. *q.* 2. *art.* 2. Suar. *d. tract.* 9. *lib.* 2. *c.* 6. Miranda *d. tom* 1. *q.* 4. *art.* 5.

Minorum Ordo à plurimis Summis Pontif. exemptus fuit, & præcipuè à Clemente IV. vt teſtatur Fr. Emman. *d. tom.* 2. *q* 62. *art.* 3.

Cruciferi approbati, & ſub Sedis Apoſtol. protectione fuerunt recepti ab Vrbano III. vt conſtat ex eius Conſtit. quæ refertur in Bullario nouo *Conſtit.* 1. eiuſdem Pontificis.

Seruorum Beatæ Mariæ Virginis Ordo ab Ordinariorum iuriſdictione exemptus fuit ab Vrbano VI. vt habetur in Bullario nouo *Conſtitut.* 2. eiuſdem Pontificis.

Minimorum Ordo receptus fuit ſub protectione Sedis Apoſtol. à Sixto IV vt habetur in Bullationouo, *Conſtit* 5. eiuſdem Pontificis.

Theatini ſimiliter recepti fuerunt ſub protectione Sedis Apoſt. & à iuriſdictione Ordinariorum exempti à Clemente VII. vt habetur in Bullario nouo *Conſtit.* 38. eiuſdem Pontificis.

Clerici Regulares S. Pauli Decollari ſub protectione Sedis Apoſtol. recepti fuerunt à Paulo III. vt habetur in Bullario nouo *Conſtit.* 5. eiuſdem Pontificis.

Societas IESV recepta eſt ſub protectione Sedis Apoſtol. ſimulque exempta, ac multis priuilegiis munita à Paulo IV. *an.* 1540. & *an.* 1549. ex Ft. Emm. *citato loco.*

Clericos Regulares de Somaſcha eximit Sixtus V. vt habetur in Bullario nouo *Conſtit.* 4. eiuſdem Pontificis.

Miniſtrantes infirmis eximuntur, & multis priuilegiis decorantur à Gregorio XIV. vt habetur in Bullario nouo *Conſtit.* 17. eiuſdem Pontificis.

15 Deinde variæ Summorum Pontificum Conſtitutiones, ac ipſa Tridentina Synodus multis in locis prædictam exemptionem in aliquibus caſibus reſtrinxerunt, quos quidem ſigillatim referre conſtituit, cum annotationibus ad illorum veram declarationem neceſſariis, vt Epiſcopis notum ſit, quando de cauſis Regularium, & exemptorum cognoſcere, & in eos animaduertere poſſint. Nam in caſibus enarrandis, in quibus Regulares omnes ſubſunt Epiſcopis, valent iidem Prælules punire, ac cenſuris eos innoluere ſi contrafaciant, vt tenet Hentiq. *in ſum. lib.* 7. *c.* 25. §. 7. Franc Leo *in theſaur. fori Eccleſ. p.* 1. *cap.* 8. *prope nu-*

mer. 19. Marc. Anton. Genuenſ *in praxi Archiep. c.* 59. *verſ. aliud eſt dubium*, nouiſſimè me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *in praxi Luſit. p.* 2. *l.* 2. *c.* 1 *n.* 5 Mar. Anton. *var. reſol. p.* 2. *caſu* 35. Zetola *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. excommunicationis cauſa materialis*, §. 4. Lazzar *in pract. quæſt. Canon. tit. de blaſp. q.* 10. *à n.* 55. & Nouar. *in Lucerna Regul. verb. excommunicare, à princ.* Et plures caſus, in quibus Epiſcopus poteſt Regulares excommunicare, cumulant Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 210. Laurent. de Franchis *vbi ſupra q.* 6. Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 2. *q.* 2. *art.* 6. & *q.* 63. *art.* 11. Flamin. Paris. *de reſig. benef. lib.* 3. *q.* 11. *ex n.* 8. Ceuall. *de cognit. per viam violent. p.* 2 *q.* 22 Narbon. *lib.* 59. *gloſ.* 1. *ex n.* 230. *tit.* 4. *l.* 2. *Recop.* Cardin. Tuſch. *pract. concl. lit. E. concl.* 244. 245. 565. & 566. Cened. *pract. & Canon. queſt. lib.* 1. *q.* 26. *n.* 6. *cum ſeqq.* Eraſm. à Cochier *de iuriſ. Ordin. in exemptos tom.* 1. *p.* 2. *q.* 45. *per tot.* Quamuis quoad Religioſos habentes priuilegium ne poſſint excommunicatione, ſuſpenſione, vel interdicto ligari, quale habent omnes Mendicantes, non poſſe ab Epiſcopis compelli cenſuris, defendant Quarant. *in ſum. Bullar. verb. præcedentia, verſ. an in caſu*, nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. c.* 42. *n.* 26. Lauret de Franch. *vbi ſup q* 7. Sanch. *de matr. l.* 7. *diſp.* 33. *n.* 23. & *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 1. *n.* 14. Lezana *d. c.* 11 *n.* 14.

Primus igitur caſus eſt. Regularis extra Monaſte- 14
rium degens, etiamſi ſui Ordinis priuilegij prætextu tutus non eſt, quominus ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tanquam ſuper hoc à Sede Apoſt. delegato, ſecundum Canonicas ſanctiones viſitari, puniri & corrigi valeat, Concil. Trid. *ſeſſ.* 6. *de reformat. c.* 3. Marc. Antõ. Cuch. *lib.* 2. *ſuſti. maior. tit.* 6. *n.* 163 Paul Fuſch. *de Viſit. lib.* 2. *c.* 17. *à n.* 1. & *c.* 20. *an.* 7. Cened. *pract. & canon. quæſt. lib.* 1 *q.* 26. *n.* 33. nouiſſimè Marcel Vulpe *in praxi iudic. fori Eccl. c.* 42 *à n.* 21. Lauret de Frãch. *vbi ſupra q.* 5. *n.* 2. & *q.* 6. *verſ. ſeptimò fallit.* Lezana *d. cap.* 11. *num.* 8. Campan. *in diuerſ. Iurib. Canonum ſub.* 12. *cap.* 13. *à princip.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. dec* 223. *n.* 4 *p.* 1. & *dec.* 231 *p.* 4 Cuius decreti diſpoſitio locum ſibi vindicat † in Equitibus S. Ioan. 15
Hieroſolymitani, Nauar. *conſ.* 21. incip. *An Milites S. Ioannis ſub tit. de Regular. in antiq. & cõſil.* 12. *an nouiſſ.* Sayr. *in floribus deciſionum ſub eodem tit. deciſ.* 26. Campan. *d. c.* 13. *n.* 22. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 30 *collect.* 503. *verſ. Ampliat primò & d. deciſ.* 231. *n.* ...*p.* 4. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 4 *quæſ.* 3. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2 *q.* 2. *art.* 4. & *q.* 63. *art.* 7. *verſ. quinto* me citato *in hoc loco* Nouar. *de elect. fori ſect.* 2. *q.* 69. *n.* 11 *in vlt. impreſſ.* Et verbum illud, * *extra monaſte-* 16
rium, intelligitur dum non viuit ſub Superiore conuentualiter, vt declarauit *Sacra Congr.* his verbis. *Regularis manens extra clauſtrum de licentia Superioris, etiam in domo deputata ad erectionem monaſterij, niſi in dicta domo ſit regularis obſeruantiæ, vt ſaltem viuat ſub Superiore conuentualiter, ſi deliquerit, poteſt puniri ab Ordinario*, referunt poſt multos Marc. Anton. Genuẽſ. *in pract. Archiep. Neapol. c.* 59. *n.* 2. *ad fin.* me citato *in hoc loco* Ciarlin. *controu. forenſ. lib.* 1. *c.* 30 *n.* 6. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. p.* 2 *c.* 3. *n.* 42. reſoluit Campan. *d. c.* 13. *n.* 22. *in fine.*

Si tamen maneat de Superiorum licentia ſub Re- 17
gulari obſeruantia in aliquo membro, vel grangia ſui monaſterij pro Religionis ſeruitio, ſi delinquat, non ab Ordinario, ſed à ſuo Superiore puniri debet, ſecundum formam Concil. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 14. quia cùm huiuſmodi Superior illi poſſit dare licentiam, Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 25. *cap.* 4. & dicta loca ſint membra & dependentia à ſuis monaſteriis, cenſetur eodem iure, & gaudent priuilegiis ſuorum

monaſteriorum, *cap. recolentes, §. cæterùm, de ſtat. monach.* refert me non citato Aloyſ. Ricc. *deciſ.* 281. *n.* 4. *p.* 4 & me relato Ciarlin *d. c.* 50. *n.* 8.

18 Verùm ſi Regularis intra clauſtra monaſterij degat, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, à ſuo Superiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeuerè puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat: ſin minus, à ſuo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Epiſcopo puniti poſſe ita habetur in Concil. Trident. *diſt. ſeſſ.* 25. *cap.* 14. De cuius materia Nauar. *comm.* 2. *de Regular. n.* 63. Nald. *in ſumm. verb. Epiſcopus num.* 28. Portel. *in addit. ad dub. Regular. verb. punitio Relig. extra conuentum*, Villalob. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 5. *num.* 5. Diana *moral. reſol. p.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 132. Duard. *in Bullam Cœnæ lib.* 1. *cap.* 1. *quæſt.* 4. *n.* 129. *ad fin.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Ciarlin *ſorenſ. contron. lib.* 1. *c.* 50. *n.* 2. & 9. *cum ſeqq.*

19 Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 2. *art.* 6. & *q.* 63. *art.* 4. Armendar. *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ l.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Relig. n.* 59. *cum ſeqq. & fol.* 86. *n.* 71. Aldrete *in alleg. omnimoda Regularium exempt. part.* 1. *c.* 6. *n.* 9. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. reſol.* 546. *in* 2. *edit. & in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 202. *num.* 6 *verſ. verùm, p.* 5. Fr. Laurent. de Peitinis *in formul. Regul. lit. P. cap.* 7. Ego ipſe *in collect. ad cap. vlt. n.* 8. *de ſtatu monach.* Emanauit Bulla S. D. Clementis VIII. contra Superiores non punientes ſuos ſubditos iuxta formam illius decreti ſub pœna priuationis ipſo facto dignitatum, & officiorum, & inhabilitatis, incip. *Suſcepti muneris, Romæ publicata die* 18. *Martij*, 1596. quam referunt Quaranta *in ſumm Bullarij, verb. Excommun.* Marc. Anton. Genuenſ. *diſt. cap.* 59. *n.* 5. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.* 1. *cap.* 8. *num.* 14. Ciarlin. *diſt. cap* 50. *num* 9. ooniſſimè & latè Sperell. *deciſ.* 38. *n.* 12. *cum ſeqq* Cocb. *de iuriſd. Ordinary in exempeos part.* 1. *quæſt.* 17. *n.* 29. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 44.

20 vbi *num.* 43. reſoluit ꝙ poſſe Regularem in caſu illius decreti deprehenſum in delicto deduci ad carcerem Epiſcopi, & ſumpta informatione ſuper delicto, dummodo ſine mora ſumatur, remitti cum copia proceſſus ad ſuum Superiorem puniendum cum præfinitione termini ad puniendum: de quo etiam Vgolio *de offic. Epiſcopi par.* 1. *cap* 20. §. 8. *n.* 2. *verſ. immo comprehendi*, Marc. Anton Geouenſ. *d. c.* 59. *n.* 3. *in magnis* Ciarlin. *d. c.* 50. *num.* 10. Portel. *in addit. ad dubia Regular. verb punitio Relig. extra conuent. n.* 17. Lezana *in ſum quæſt. Regular. cap.* 16. *n.* 27. vbi vult. intelligere in caſu, quo Epiſcopus timeret fugam Religioſi; de quo vide Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos part.* 1. *quæſt.* 17. *n.* 28. & *de conſeruat. par.* 2. *quæſt* 97. *n.* 4. Aldrete *de relig. diſciplina tuenda lib.* 1. *c.* 3. *num* 40 Laurent. de Peirinis *in conſtit. ſui ordinis Minim. conſtit.* 2. *Sixti IV. num.* 62. & 64. & *in formul. Regular. lit. P. cap.* 7 *num.* 2. & dicit Fuſch. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 67. *num.* 11. quòd Epiſcopus loci litteras ſcribat Superiori monachi delinquentis de delicto commiſſo, & exceſſibus, de ſcandalo populo illato, & inſtabit, vt intra talem terminum præfixum ipſum puniret velit, & de punitione facta ipſum Epiſcopum certiorem reddat. aliàs, ipſo Superiore negligente, poterit ipſe Epiſcopus eum punire, & illas litteras, quas requiſitorias vocamus, de ponitione Monachi delinquentis in præſentia duorum teſtium ex communi practica aſſignati faciet, nouiſſimè Lanret. de Franchis *incontroner ſaucer Epiſcopum & Regu. laros pag.* 37. tradit obſeruari in Ordinatiorum locorum Curiis quòd Regolares degentes in clauſtris, qui inueniuotur in domibus meretricum, vel aliàs notoriè delinquunt cum populi ſcandalo, iuxta *diſt. c.* 14. carcerantur per eorum officiales, & non remittuntur ad ſuos Superiores antequam capiatur informatio delicti, & poſtea remittuntur cum copia actorum, præfixo termino Superioribus Regularibus ad docendum de punitione intra viginti dies, vel menſem. Conari tamen debet loci Ordinarius, quam primum informationem capere, & quam citius poterit, remittere eodem die, quo fuerint capti, vel ſequenti: nam ſi differret capere informationem, & Regularem petentem nollet remittere, vt ipſum vexaret carceribus, crederem non euitare excommunicationem tanquam detinentem carceratum Regularem in caſibus non permiſſis à iure, iuxta gloſ. *verb. capiunt. in Clem. frequens, de exceſſib. Prælat.*

Ego ipſe *in collect. ad diſt. cap. vlt. num.* 8. refero me vidiſſe propria & originalia reſponſa Sactæ Congreg. Concilij Trident *edita ſub die* 19. *Septembris* 1625. ad quædam dubia propoſita per D. Ioannem Cebicos Theſaurarium Cathedralis Eccleſiæ Mantlæ Metropolitanæ Philippinarum, inter quæ quod attinet ad materiam Concilij *diſt. cap* 14. ita legit *cum cap.* 14 *de Regularib. ſeſſ.* 25. *det normam Epiſcopo procedendi in caſtigando delicta Regularium, qui degunt intra clauſtra, & extra ea notorie cum ſcandalo delinquunt, dubitatur an Epiſcopus ſtatim habita notitia delicti poſſit capere informationem, & illam ad Superiorem Regularis mittere, vt nequeat de eodem delicto ignorantiam præſumere? Congregac. reſpondit, poſſe. Dubitatur etiam, an ſufficiat quod Epiſcopus vnica vice Superiorem Regularem moneat, eique terminũ præfigat ad caſtigandum ſubditum delictum: nam Religioſi aliqui in libris ab eis editis explicando verbũ* inſtante, *aſſerunt neceſſe eſſe Epiſcopum monere, ac requirere dictum Superiorem duabus, vel tribus vicibus? Congregatio reſpondit ſatis eſſe, vt Epiſcopus ſemel inſtet Superiori Regulari, eique tempus præfigat ad eiuſdẽ Concilij præſcriptum.* Deinde dubitatur, *eo quod eodẽ c.* 14. *Superiori Regulari præcipitur quod Epiſcopum certiorem faciat de punitione intra tempus ab eodẽ Epiſcopo præfixum, an ſufficiat quod Superior Regularis ad Epiſcopũ mittat copiam tantum ſententiæ, vt Religioſi dicunt, vel debeat remittere acta omnia ſuper dicto actitata ad effectum, vt Epiſcopum videre poſſit ſi in hoc adimpleta fuerint verba Concilij in d. c.* 14. *vt ſeuere puniatur necne? Congregatio reſpõdit nõ ſufficere, vt Superior Regularis, ſententiã, aut ceiã acta ad Epiſcopũ trãſmittat, ſed opus eſſe, vt de punitione ipſa & ſemetipſa executione Epiſcopũ certiorẽ faciat.* Denique dubitatur, *an quod conceditur Epiſcopo in præfato c. ſuper Regulari, qui intra clauſtra monaſterij degit, & extra ea notorie cum ſcandalo deliquerit, intelligatur etiam cum delictũ cõmiſſũ fuerit intra Eccleſiam vel clauſtra? Cõgregat. reſpõdit facultatẽ Epiſcopo attributã in Regulares notoriè, & cum ſcandalo extra clauſtra delinquentes, vendicare ſibi locũ etiã cum Regulares notorie, & eũ ſcãdalo intra Eccleſiam delinquũnt, nõ ita ſi intra clauſtra.* Hactenus declaratio factæ Congr. quam originalem præ manibus habui Refert Summus Pont. Paulus V. *in quadam ſua Conſtit.* 34. *aliàs* 23. incip. *Religioſorum* 24. *Auguſti* 1607. *in Bullario nouo tom.* 3. *pag.* 223. quod in ſacra Congreg. S. R. E. Cardinalium Tridentini Concilij interpretum expoſitum fuit in Hiſpaniarum Regnis, quoſdam Ordinarios locorum contendere Religioſos intra clauſtra degentes eorum ipſis Ordinariis conueniri debere in cauſis ciuilibus, *cap. volentes, de priuil. in* 6. comprehenſis, propter illius innouationem à Concilio Trid. factam *ſeſſ.* 7. *cap.* 14. quo præfatos Religiolos eorum priuilegiis abrogatis, defenduns comprehendi. Præterea eoſdem

dem

dem locorum Ordinarios pariter contendere eoſdem Religioſos intra clauſtra degentes in prima inſtantia coram ipſis conuenirí debere, ex decreto eiuſdem Concilij Trid *ſeſſ.* 24. *cap.* 20. *de reform.* Et ſubdit ab eadem ſacra Congr. fuiſſe reſponſum, neque Conſtitutione in generali Concilio Lugdunenſi edita, quæ incipit, *Volentes*, neque decreto Concilij Trid. *cap.* 14. *ſeſſ.* 7. comprehendi Regulares, ideoque eos iuxta eorum priuilegia coram ſuis Superioribus, vel Conſeruatoribus eſſe conueniendos: necnon decretum eiuſdem Concilij Tridentini *dict. cap.* 20. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* ad Regulares non pertinere, nec eorum Conſeruatorias imminuere, nec quoad primam illarum inſtantiam aliquid noui inducere: quam declarationem idem Summus Pont. in eadem conſtitutione approbat, & ſeruari mandat quibuſcumque non obſtantibus, &c. Quidquid huic declarationi reſpondere ſtudeat Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regular. reſolut.* 62. *num.* 8. nouiſſimè Gregor. XV. *in ſua Conſtitut.* incip. *Inſcrutabili, ſub dat. Nonis Februar.* 1622. expreſſiùs ceoſuit Regulares circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa clauſuram ipſam delinquentes ab Epiſcopo loci tanquam ad hæc Sedis Apoſt. delegato quoties, & vbi opus fuerit, puniri & corrigi poſſe; quod Lotter *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 24. *num* 66. & 67. air non intelligi de notoriis tantùm delictis, & quæ ſunt ſcandalo toti populo, quaſi quòd Conſtitutio debeat ſumere hanc interpretationem à decreto ſacri Conc. *ad c.* 14. Sed de omnibus indiſtinctè, eum in legibus indefinita oratio æquipolleat vniuerſali. Vnde bene reſoluunt Cochier *de conſeruat part.* 2. *q.* 102. *à num.* 5. & Laurent. de Peirinis *d. litt. P. c.* 7. *n.* 3. quòd ſi Regularis delinquat ita intra clauſtra, vt delictum extra clauſtrorum metas exieos, generet in populo ſcandalum, non per hoc tamen poteſt ab Epiſcopo in caſu negligentiæ ipſius Superioris puniri; nec poteſt Epiſcopus hoc caſu Prælato inſtare vt talem delinquentem puniat; nam hoc delictum non eſt commiſſum extra clauſtra, quod neceſſariò requiritur ad hoc vt Epiſcopus poſſit Superiori inſtare vt puniat, ſicut ipſe de Petrinis ratiocinatur.

21 *Secundus.* Ordinarij tanquam Sedis Apoſtol. delegati in cauſis metcedum, & miſerabilium perſonarum Regulares debitores extra monaſterium degentes cogere, & compellere ad ſoluendum debitum poſſunt, quamuis certum iudicem à Sede Apoſtol. deputatum in partibus habeant, & io aliis quoque, ſi ipſum iudicem non habuerint, priuilegiis, exemptionibus, &c. nequaquam valituris, ita habetur in Conc. Trident. *ſeſſ.* 7. *de reformat. cap.* 14 & per illud reſoluit Marcel. Vulpe *d. c.* 42. *n.* 24. ſubdens eius auctoritate in dictis cauſis Ordinarium poſſe procedere, eam ſaſque cognoſcere, & ipſos ad ſoluendum debitum cogere; ſi verò degunt Regulares intra clauſtra, ait eſſe conueniendos coram ſuo Superiore. Laurent. de Franchis *vbi ſuprà quæſt.* 5. *n.* 1. *pag.* 310. De cuius Concilij materia aliqua tradunt † Gutier. *pract. l.* 3. *q.* 10. 22 Aloyſ Ricc. *in collect.* 503. *verſ. tertius, & in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 651. *in 1. editione, & reſol.* 547. *n.* 1. *ſecundæ editione, & in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 14 *part.* 4 Fuſch. *de viſitat lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 44. & *c.* 16. *n.* 1. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici part.* 1. *c.* 3. *num.* 34. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1 *q.* 65. *art.* 5. & *tom.* 2. *q.* 2. *art.* 8. Ceual. *commun. contra communes tom.* 4 *q.* 897. *ſub n.* 813. Flamin. *de reſignat. l.* 3. *q.* 11. *n.* 7. *verſ. tertio.* Campan. *in diuerſorio iuris Canonici rub.* 12. *c.* 13. *à n.* 29. Thom. Treuiſ. *deciſ.* 36. *n.* 2. *d.* 1. Cened. *Canon. q. l.* 2. *q.* 26. *n.* 33. *in med.* Lezana *d. c.* 11. *num.* 10.

Difficultas eſt, an illa Conciliaris diſpoſitio *in d. cap.* 14. deroget in rorum Innocentij IV. Conſtitutioni *in c.* 1. *de priuil. lib. ſexto?* In quo dubio pro meliori *d. c.* 1. intellectu aduertendum duxi illum locum obtinere, quando exemptionis priuilegium eſt loco certo circunſcriptum, & ideò extra illum ſic exemptus contrahens, vel delinquens coram loci Ordinario conuenitur; non verò locum habere quando ſunt exempti non ratione certi loci, ſed perſonarum; quia vbicumque contraxerint, vel res ſita ſit, vel delictum commiſerint, minimè coram Ordinariis conueniri debent, neque illa Innocentij Conſtitutione ſunt comprehenſi. Ita Mar. Socin. *in c. recepimus, à num.* 57. *de priuileg.* Couar. *pract. cap.* 11. *num.* 5. Fr. Emman. *quæſt. Regul tom.* 2. *q.* 63. *art.* 3. Aldrete *in alleg. pro omnimoda Regularium exempt. part.* 1. *c.* 8. *n.* 17. Hoc ſuppoſito aliqui apud Aldret *in d. alleg. p.* 1. *c.* 3 *n.* 13. tenent Regulares eſſe abſolutè ſub Ordinaria iuriſdictione in caſibus dict. Conſtit. & vltra eos in illis duobus Concilij caſibus, videlicet in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum, & in aliis cauſis ciuilibus, ſi non habent certum iudicem à Sede Apoſtol. deputatum in partibus; qui duo caſus intelligendi ſunt de Regularibus extra clauſtrum degentibus, vt reſoluit Marc. Vulpe *d. c.* 42. *n.* 24. vbi tamen ſubdit Gregorium XIII. conceſſiſſe omnibus Regularibus Italiæ, vt ſibi Conſeruatores eligerent, coram quibus cõuenirentur; & ideo refert idem Aldrete *d. p.* 1. *c.* 7. *n.* 2. ſuper hoc *à Sacra Congr.* ita deciſum fuiſſe. *Sacra Card. Congr. Concil. Trident. Interpretum declarauit neque Conſtitutionem in generali Concil. Lugdunen. editam*, quæ incip. *Volentes, neque decreto eiuſdem Concilij ſeſſ.* 7. *de reform. c.* 14. *cõprehendi Regulares, ideóque iuxta eorum priuilegia coram ſuis Superioribus, vel Conſeruatoribus eſſe conueniendos*; me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb. cauſa n.* 3. & 4.

Tertius. Sicut nulli licet imprimere, vel imprimi 24 facere quoſuis libros, niſi prius examinati, probatique fuerint ab Ordinario ſub pœna anathematis, & pecuniæ appoſitæ in Concil. Lateran. *ſeſſ.* 10 *de impreſſione librorum*; ita etiam Regularibus non licet abſque prædicta Ordinarij examinatione, & approbatione vltra licentiam à ſuis Superioribus impetratam, libros per eos iuxta formam ſuarum Ordinationum tecognitios imprimere, aut imprimi facere, & ita Regulares pro licentiis obtinendis ad imprimendos libros Ordinariis ſubiiciuntur, vt colligitur ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 4 *in decreto de editione & vſu ſacrorum librorum*, dixi *alleg.* 90.

Quartus Epiſcopus vti à Sede Apoſt. delegatus co- 25 gere poteſt Regulares ſuæ diœceſis, vt lectionem ſacræ Scripturæ in monaſteriis ſuis habeant, ſi commodè fieri poteſt, vigore diſpoſitionis Concil. Trid. *ſeſſ.* 5. *de reformat. c.* 1. *verſ. in monaſteriis* de cuius materia dixi ſuprà *alleg.* 56. *num.* 16. & 17. & ibi per me citatis adde Campan. *dict. cap.* 13. *num.* 5. Lezana *dict. cap.* 11. *num.* 11. Marcel. Vulpe *dict. cap.* 42. *n.* 12. vbi *num.* 13. *in fine* air poſſe Epiſcopos procedere contra Regulares errores prædicantes, & *n.* 14. & contra eos, qui reuelationes, aut miracula non authentica prædicauerint.

Quintus. Regulares in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis 26 non ſunt, prædicare volentes vltra ſuorum Superiorum licentiam, Epiſcopi etiam licentiam impetrare coguntur, ſine qua nulla modo in eis prædicare valent. Concil Trident. *ſeſſ.* 5. *de reformat. cap.* 2. Laurer. de Franchis *d. cap.* 6. *verſ.* 1. Si verò in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis ſunt, prædicare voluerint à Superioribus de vita, moribus, & ſcientia examinati, & approbati eum eorum licentia ſe coram Epiſcopo præſen-

tate,& ab eo benedictionem petere tenentur; ita diſponente Concil.Tridcot.*d.c.*2.& dixi ſuprà *alleg.* 76. & ibi citatis adde Cened.*d.q.*26.*n.*12.Marcel.Vulpe *d.c.*42.*n.*3.vbi *n.*4.quòd poſſunt Epiſcopi compellere Regulares ad emittendam profeſſionem Fidei antequam prædicationis munus incipiant, ſi ita ipſis Epiſcopis videbitur.

27 *Sextus.*Regulares, quamuis exempti, ſubiiciuntur Epiſcopis quoad Ordines ſuſcipiendos, itaut tenentur Ordines ſuſcipere ab alio Antiſtite,quam ab Epiſcopo illius loci,curà Superiore Regulari deputari fuerunt,vt dixi *alleg.*4.*à n.* 58. & ibi per me citatis adde Campan.*d.c.*3.*n.*32.*cum ſeqq.*Cocbier *de iuriſd.Ordin.in exemptos p.*2.*q.*45.*num.*49. Flamin. *d. num.*7. *verſ.nono.*

28 *Septimus.*Epiſcopi ſuper Regulares,etiam Ordinis S.Ioannis Hieroſolymitani, habent auctoritatem in concertentibus cutam animarum, quam ipſi exercent,ex Conſtit.Pij V.incip.*Expoſcit,ſub die* 22.*Septembr.* 1571. Marcel. Vulpe *d.c.*42.*n.*7. Lauret. de Franchis *d.q.*6.*verſ.nono.*

29 *Octauus.*Epiſcopalis auctoritas in Regulares verſatur circa Confeſſiones audiendas,cum nullus etiam Regularis poſſit illas audire, niſi Parochiale retineat beneficium, aut ab Epiſcopo per examen idoneus iudicatus approbationem obtineat, iuxta Concil. Trid *ſeſſ.*23,*de reformat.c.*15. & dixi latè ſuprà *allegat.*25.*n.*24.*cum multis ſequentibus;* adde Flamin. *d. n.*7.*verſ.decimoquarto.*Lauret. de Franch. *vbi ſuprà q.* 6.*verſ.tertiò fallit.*

30 *Nonus.* Regulares etiam exempti, ſi in loco non exempto Eccleſiam ædificare voluerint,id facere non poſſunt ſine Epiſcopi diœceſani conſenſu,& ita Epiſcopalis auctoritas in Regulares verſatur circa conſtitutionem Eccleſiarum,& monaſteriorum ab eis in loco non exempto ædificandorum, de quo dixi ſuprà *alleg.*26.*n.*3.*cum ſeqq.*

31 *Decimus* Vt Epiſcopi in omnibus monaſteriis ſibi ſubiectis Ordinaria, in aliis verò, Sedis Apoſtolicæ auctoritate clauſuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit,diligenter reſtitui, & vbi inuiolata eſt, conſeruari maximè procurent,ex Cone.Trid. *ſeſſ.*25. *de Regular,c.*5.Lauret.de Franchis *d.q.*6.*verſ.decimoquinto*, de quo egi *alleg.*101. *per totam.*

32 *Vndecimus.*Regulares omnes,etiam exempti, ſubiacent Epiſcopis in colendis feſtis: dies enim feſtos, quos in ſua diœceſi Epiſcopus ſeruandos præceperit, Regulares quoque ſeruare tenentur, vt habetur in Concil.Trident.*ſeſſ.*25.*de Regularib.c.*12. Aloyſ. Ricc.*in praxi aureæ ſolut.*210.*verſ.ſexto*, me citato Trullench.*in Expoſit.decalogi lib.*3.*c.*1.*dub.*3.*n.*12. Fuſch.*de viſitat.lib.*2.*cap.*15.*num.*63. Cocbier *de iuriſd.Ordinarij in exempt.p.*2.*quæſt.*45.*num.*55. Marcel.Vulpe *d.cap.*42.*nnm.*10.Lauret. de Fraochis *vbi ſuprà quæſt.*6.*verſ.ſextò fallit.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar.*in lucerna Reg.verb.feſtus dies:* quotexcu ſuffultus Fr.Emman *quæſt.Regular.tom* 1.*quæſt.*70. *art.*1.hæc inter alia ſcribit verba. *Quod huic conſonum eſſe patet;regimen enim monaſteriorum,quoad celebrationem feſtorum ad Epiſcopum pertinere videtur.argũ. c.de hu,d.*23.*& c.ſingulos,*9.*q.*3.*c.qui verè,*16 *q.*1.& 33 clariùs *art.*2. ¶ Et peccant contra præceptum obſeruationis feſtorum, à qua obligatione non eximuntur Regulares,cum nullum,quod viderim, illis ſit priuilegium conceſſum, quo in diebus feſtinis poſſint in opere ſuorum monaſteriorum operibus ſeruilibus ſeculares,& ipſi Religioſi occupari, quapropter vt iam licitè facere, aut permittere poſſint, petere licentiam ab Epiſcopis tenentur.qui ad hæc, & alia minimè diſpenſanda habent conſuetudine auctoritatem:ſine dicta enim licentia laborantes, & Prælati permittentes laborare in dictis diebus peccato ſunt 1. etiti. Circa quam feſtorum obſeruationem emanauit præſens Sacræ Congreg. decretum. *Congregatio Concily cenſuit decretum c.*12.*verſ.dies etiam feſti,ſeſſ.* 25.*de Regular.ita eſſe intelligendum.* † *vt Regularium* 34 *ritus illis feſtis ſemper permaneant quoad Miſſas celebrãdas,& cætera diuina Officia,tam publicè,quam priuatim ab ipſis Regularibus in eorũ Eccleſiis perſolenda: nec circa hæc ab ipſis quoquomodo quicquã cõtrariũ eiuſdẽ Regularibus præcipi poſſe,quod ſi de facto præceperint Regulares,nunquã ipſis Epiſcop.obedire teneri.Verũ* † *quoad conciones,& lectiones,quas iidem Re* 35 *gulares ad populum habuerint, debere ſe conformare Euangeliis,& Epiſtolis quibus clerus ſecularis vtitur illis diebus feſtis,*referũt Quaranta *in ſumm. Bullarij, verb. priuilegia Regularium*, Piaſec. *in praxi noua Epiſcopali d.c.*3. *n.*39. Marcel. Vulpe *d.c.*5. *n.*19.

Epiſcopus etiam antiquorum Canonum diſpoſi- 36 tione feſtos dies in propria diœceſi cum clero,& populo indicere valet,*cap.*1.*de conſecr.diſtin.*3.*cap.conqueſtus,de feriis,*Couar.*var.lib.*4.*cap.*19.*num.*9.*verſ. præterhos feſtorum dierum,*Tabien.*in ſum. verb. feria* § 9.nouiſſimè Marcel Vulpe *in praxi iudic. fori eccleſ. c.*5.*num.*11.Filliuc.*in quæſt moral. tract.*27.*c.*6.*q.*3. *num.*83.Paul.Lazm.*in theolog.mor.lib.*4. *tract.*7. *c.*1. *num.*3.Bonacin.*in* 3.*præceptum Decalogi diſp.*5.*quæſt. vni.part.*1.*num.*3.Trulenc b.*d.lib.*3 *cap.*1.*dub.*2. *n.*1. Azor.*inſtit.moral.part.*2.*lib.*1.*cap.*26.*q.*1. & *quæſt.*4. reſoluit non poſſe Epiſcopum dies feſtos factare iis, qui non ſunt auctoritate Romani Pontif. in Sanctorum numerum adſcripti; de quo etiam Carraſco *ſuper aliquas leges nona recopil.c.*2. *num.* 32. Sanch.*in præcepta Decalogi lib.*2.*cap.*42.*n.*9.Suar.*tom.*1.*de Relig.lib.*2.*de diebus feſtis cap.*11.*num* 3.nouiſſimè Doctiſſimus D. meus Felix Conrelor.*in tract. de canonizat.Sanctor,cap.*4.*num.*35.Hinc etiam cum Rota firmat ſolum Papam indicere poſſe feſtum in honorem non canonizatorum, Fagondez *in quinque Eccleſiæ præcepta lib.*1.*cap* 3.*num.*5.vbi *num* 15.*verſ.dubitari hic poteſt,*cum Suar.*d.c.* 11.*n.*4. & 5. reſoluit poſſe Epiſcopum dies feſtos conſecrare in honorem Sanctorum,qui iam ſunt beatificati, non tamen canonizati. Adhibetur autem populus, non quidem vt cum Epiſcopo ſtatuat venerandos dies, ſed potius vt ab eo audiat Præſul ſi multipliciate feſtorum onerentur, quæ ve ſint, quæ ex conſuetudine coli omiſſum eſt aut ſi patronorum Eccleſiarum feſta venerari præcipiantur nec ne: nam his, atque aliis auditis ſolus Epiſcopos ſtatuet,Petr.Greg *lib.*1.*par.iur. iuris Canon.* 19.*cap.*4.*ſchol.*3 Azor *d. cap.*26. *q.*2. vbi latè Fagundez *d.cap.*3.*à num.*8.latè Caſtr. Palao *in opere moral.tract.*9.*diſp.*2.*punct.*2.*n. cum ſeqq.* vbi ſæpiſſimè *hoc in loco* me citat Quinimũ † abrogabit aliquis, 37 vel ſubrogabit,prout ſibi videbitur magis expedire, itaut non prodigus, ſed parciſſimus in inſtitutione feſtorum ſit,vt admonet Sayr.*in claue Regia l.*7. *c.*3. *n.*16.*prope finem.* Fagundez *d. l.*1.*c.*6. *n.* 4. vbi ait Epiſcopus debere potius abrogare dies feſtos,quàm nouos introducere,ſi multitudo illorum ſit.

Vnde obſeruationem feſtorum ad publicum Dei 38 cultum ordinatam, cum inter ſpiritualia contineatur, ſecularis Princeps non poteſt ſubditis ſuis indicere, & præcipere ſine auctoritate Epiſcopi, Abb. *in c.*2. *n.*2.*de feriis.*Azor.*d.c.*26.*q.*5.D.Contelor.*d.c.*4.*n.*26. Trull.*d.lib.*3.*c.*1.*dub.*2.*n.*3.vbi idem ait de feſtis indictis à Rectoribus Academiarum Eccleſiaſtica facultate carentibus,Suar.*d.lib.*2.de diebus feſtis *c.*12. *n.* 2.Filliuc.*diſt.cap.*6.*q.*7.*num.*93.Bonacin.*diſt.q.quinta punct.*1.*n.*5.latè Fagundez *d.lib.*1.*c.*5.vbi *c.*6.latè diſcrit

ſerit quid poſſit conſuetudo laicorum circa dies feſtos quoad eorum introductionem & abrogationem? vbi tandem *num.* 6. concludit conſuetudinem laicorum ſeparatam à conſuetudine Eccleſiaſticorum, & ab Epiſcopo non approbatam non poſſe dies feſtos introducere, aut abrogare, de quo etiam Caſtr. Palao *d. diſp.* 2. *punct.* 2. *num.* 9. vbi *n.* 10. ex hoc infert poteſtatem laicam præcipientem aliquos dies feriare, intelligere de feria honoraria, & politica, non religioſa, Trul. *d. dub.* 2. *n.* 4.

39 Et quòd Epiſcopus in Synodo abſque populi conſenſu poſſit indicere feſta obſeruanda de præcepto, tenent Caſſan. *in catalog. gloria mundi p.* 3. *conſid.* 48. Marc. Anton. Gennenſ. *in praxi Neapol. c.* 51. vbi reſpondet ad text. *in c. fin. de feriis*, referet me citato Caſtro Palaò *d. diſp.* 2. *punct.* 2. *ſub n* 6. Trullench *d. lib.* 3. *c.* 1. *dub.* 2. *n.* 2. *poſt princ.* vbi citat metipſum *in hoc loco.*

40 Circa feſtorum obſeruationem aduertendum duxi à *Sacra Congreg.* deciſum eſſe *licere diebus feſtis dare operam rebus ad vitam neceſſariis, tempore perituris; præſertim tempore vindemiarũ & meſſium, ac collectionis fructuũ, vel vbi neceſſitas vrgeat, aut ſuadeat pietas; ad indicium ſcilicet Ordinarij, ne priuatis affectibus, ac domeſticarum rerum ſtudio aliqui eo perducuntur, vt ea indulgentia aliis etiam caſibus abutantur, itaque rurſum ibidem cenſuit prætextu mercatuum, nundinarum, & feriarum feſta nullatenus eſſe violanda: caterum hac diebus licere farcinas, & onera nundinarum cauſa exonerare, incæptúmque iter, Miſſa tamen prius audita, proſequi, non autem farcinas componere, & iumenta onerare ad iter de nouo accipiendum, aut merces quibuſcumque etiam viatoribus, & clauſis apothecis vendere, niſi tantum ad victum neceſſaria, & alia minuſcula, & modici momenti operata confecta pro tranſeuntium hoſpitum, aduenarum, & externorum vrgenti, & præſentanea neceſſitate, & opportunitate. Quia tu re Epiſcopi propoſitis edictis curare debent, vt feſti dies debita obſeruatione colantur, & populorum eò conflictium neceſſitatibus, quantum ſine diuina offenſione fieri poteſt, conſulatur*, refert Quaranta *in ſum. Bullary, verb. dies feſti.* & Marcel. Vulpe *d. c.* 5. *n.* 18.

Si dubitetur an adſit ſufficiens neceſſitas laborandi in die feſto, recurrendum eſt ad Epiſcopum, vel ſaltem ad Parochum pro facultate obtinenda, iuxta conſuetudinem loci; vel ſaltem ſtandum erit iudicio boni, & prudentis viri; nam poſſeſſio ſtat pro præcepto, & cauſa dubia non tollit obligationem præcepti, Filliuc. Sayr. Suar. Reginald. & alij, quos refert & ſequitur Bonac. *d. diſp.* 5 *q. vnic. punct.* 3, *num.* 14. vbi *num.* 11. cum multis reſoluit in dubio cauſæ iuſtæ, & ſufficientis ad ſeruiliter laborandum adeundum eſſe Epiſcopum, ſi commodè aditi poteſt: Epiſcopus enim diſpenſare poteſt in caſibus frequenter contingentibus; ſi verò commodè aditi nequeat Epiſcopus, Parochus poteſt ob iuſtam cauſam facultatem ad tempus, non verò in perpetuum concedere; ſubdirque idem Bonacin. Epiſcopum poſſe in obſeruatione feſtorum cum perſonis particularibus, aut etiam cum populis diſpenſare, etiamſi dies feſti non ab ipſo Epiſcopo, ſed à Summo Pont. indicti ſint, vel communi conſuetudine ſeruentur, tiam hæc poteſtas in Epiſcopo neceſſaria eſt ad rectam animarum gubernationem, ſaltem pro caſibus repentinis, & frequentioribus, & demum tenet Epiſcopum dare poſſe facultatem ſeruiliter laborandi, ea conditione ſeu onere adiecto, vt aliquid eroget ad emendas veſtes pro Eccleſia, aut oleum pro liminaribus, vel quid ſimile fiat in vſus pios.

41 Contra laicos non obſeruantes feſta procedere poteſt Epiſcopus, vt definiuit Pius V *in ſua Conſtit.* 5. §. *Cum verò, verſ. in aliis autem.* Sot. *de iuſt. lib.* 2. *q.* 4. *art.* 4. *poſt med.* Couar. *de ſponſal. p.* 2. *c.* 6. *n.* 18. † Poſſunt etiam Superiores laici pro eorum obſeruatione ſtatuere, & pœnas contra violantes ea iam indictas ab Eccleſia imponere, *c. irreligioſa, de conſec. diſt.* 3 *l.* 1. *& totus. C. de feriis*, & pro relaxatione dictæ prohibitionis, & pœnarum indictarum licentiam operandi, & contrauenienti concedere. Sot. *d. art* 4. *poſt med.* Alderan. Maſcard. *de generali ſtat. interpr. concl.* 2. *num.* 257. vbi ſubdit, quòd laici ſic operantes intuitu licentiæ à ſuperiore ſeculari illis conceſſæ, poſſunt nihilominus puniri à Superiore Eccleſiaſtico, non obſtante huiuſmodi licentia; quæ tantum operabitur, quod contrauenientes obſeruationi feſtorum non poterit puniri pœnis in edicto laici contentis; & Alderan. *d. concl.* 1. *num.* 256. reſoluit à Superiore ſeculari puniri non poſſe laicos non obſeruantes cum licentia Epiſcopi prohibitionem à ſe factam circa feſtorum obſeruantiam. Trullench *d. lib.* 3. *c.* 1. *dub* 6. *n.* 12. vbi ait poſſe Epiſcopum concedere licentiam laborandi in die feſto cum onere, & conditione, vt aliquid erogetur ad emendas veſtes pro Eccleſia, aut oleum pro luminaribus, aut aliud ſimile; quia hoc non imponitur tanquam pœtium, ſed tanquam compoſitio, & commutatio. & *num.* 15. ſubdit in dubio cauſæ iuſtæ, & ſufficientis ad laborandum adeundum eſſe Epiſcopum, ſi commodè aditi poteſt; ſi verò commodè aditi nequeat, poſſe Parochum ob iuſtam cauſam facultatem ad tempus, non verò in perpetuum concedere.

Duodecimus. Regulares interdicta, & cenſuras ab 43
Epiſcopo promulgatas in eorum Eccleſiis publicare, ſi Epiſcopus præcipiat, ac eas ſeruare tenentur, vt habetur in Conc. Trid. *ſeſſ.* 25 *de Regul. c.* 12. quod antea diſpoſitum erat *in c. cum & plantare. §. Excommunicatos, de priuil.* Ita Henriq. *in ſum lib.* 13. *c.* 42. §. 3. *in fine*, Franch. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.* 1. *c.* 7. *n.* 19. Cochier *de iuriſd. Ordinary in exemptos, p.* 2. *q.* 45. *n.* 46. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea ref.* 220. *verſ. quinto.* Fuſcb. *de Viſitat. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 62. Piaſec. *in praxi noua Epiſcop p.* 2. *c.* 3. *num.* 47. *verſ. cenſurat.* Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 2. *c.* 7. *dub.* 2. nouiſſimè Lauret. de Franch. *in tract. de controuerſijs inter Regul & Epiſc. q* 6. *verſ. quintò ſallit.* & *q.* 20. reſoluit quòd ſi Regularis ſit excommunicatus à Iure, poteſt Epiſcopus mandare ipſum denunciari publicè, vt euitetur. Et non modò Regulares ſeruare Epiſcoporum interdicta præcipiuntur, ſed etiam quod nec celebrare in locis ita interdictis faciant, nec excommunicatos ad diuina, aut Eccleſiaſticam ſepulturam admittant, *d. §. excom. municatos, c. Epiſcoperum, de priuil. in 6. c. is qui*, † *is verò. de ſent. excom. eod. lib.* cùm priuilegiati, & exempti Religioſi teneantur vitare excommunicatos, & nominatim interdictos, vt *d. §. excommunicatos*, vbi Abb. *num.* Couar. *in c. alma p.* 1. §. 1. *num.* 2. Vgolin. *de cenſur. tab.* 2. *c.* 23. *in princ. à n.* 2. Sayr. *eod. tract. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 32.

Dubitari non abs re poteſt, an per Concil. *d. c.* 12. 44
reuocata ſint priuilegia Regularibus conceſſa ad celebrandum tempore interdicti, & admittendos laicos ad Diuina eodem tempore? Partem affirmatiuam conſtanter tuentur Nauar. *in man. cap.* 27. *num* 190. & latiùs ex profeſſo *conſ.* 7. *de priu. in nouis*, cuius ſententiam veriſſimam eſſe contendit Nicol. Garc. *de benef. part.* 3. *c.* 2. *à num.* 718. & conſultos ab Epiſcopo Abulenſi reſpondiſſe Illuſtriſſ. Cardinal. teſtatur idem Garc. *p.* 5 *cap.* 8. *n.* 87. *verſ. Ad octauum*, nam propoſita quæſtione prædicta in hæc verba reſponderunt: *Priuilegia ſi ante Concilium conceſſa fuerunt, vtique re-*

uocata exiſtunt. Et idem deciſum fuiſſe in alia cauſa refert Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarræ l. 2. tit. 18. l. 7. n. 73.* in hæc verba. *Priuilegia Regularium, quod non teneantur ſeruare interdicta aliquibus diebus tantum, ſi ante Concilium conceſſa fuerint, reuocata ſunt.* Quamuis contrariam negatiuam, quod Tident. in decreto ſpecialia Regularium priuilegia, vt pro ſuis feſtis, & aliis certis diebus non ſeruent interdicta, non ſint reuocata, tueantur Henriq. *in ſum. lib. t 3. c. 40. § 1.* Sayt. *de cenſuris lib. 5. c. t 3. n. 24. & 25.* Ft. Emman. *in Bullam Cruciatæ § 5. n. t 5. & in addit. n. t 3. & 35. & quæſt. Reg. tom. 1. q 512. art. 1.* Ft. Ioan. de la Cruz *d. c. 7. dub. 2. concl. 2.* Bonac. *de cenſur. extra Bullam Cœnæ diſp. 2. q. 8. punct. 4. n. 11.* Non poſſe tamen Epiſcopum denuntiare Regulares noo incidiſſe in excommunicationen à Iure, vel Apoſtolicis Conſtitutionibus inflictam, reſoluit Matcel. Vulpe *d. cap 42. n. 25.* & me citato *in hoc loco* Nouat. *in Lucerna Regularium verb. interdict. n. 2.*

45 *Decimutertius.* Clerici omnes tam ſæculares quam Regulares, quicunque etiam monachi ad publicas proceſſiones vocati accedere per Epiſcopos compelli poſſunt, iis tantùm exceptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt, iuxta Conc. Trid. ſanctionem *ſeſſ. 25. de Regul. c. 13.* Lauret. de Franch. *vbi ſuprà, c. 6. verſ. 2.* de quo multa ſuprà *alleg. 78. à n. 14.* & ibi citatis adde Matcel. Vulpe *d. c. 42. n. 8.*

46 *Decimuquartus.* Epiſcopis quoad renunciationes faciendas Regulares omnes ſubiiciuntur: quandoquidem nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento in fauorem cuiuſcunque cauſæ præualeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſiue eius Vicarij fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem, ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione, ita diſponente Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 16.* de cuius materia multa adduxi *in alleg 99.* & *ibi* citatis adde Matcel. Vulpe *d. capit. 42. n. 13.*

47 *Decimuquintus.* Nouitiis nolentibus profiteri, ſed è Religione volentibus egredi, ſunt reſtituenda omnia bona, quæ tempore ingreſſus detulerunt in monaſterium nec quid minimum ex eis retinere valent religioſi, quod vt rectè fiat. Epiſcopus, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas, ſi opus fuerit, compellere poterit Superiores Regulares, vt habetur in Concil. Trid. *d. cap. 16. in fine*, & dixi *alleg. 101. à num. 36.* & *ibi* citatis adde Matcel Vulpe *d. c. 42. n. 11.* Lauret. de Franchis *vbi ſupra q. 5. n. 10.*

48 *Decimuſextus.* Regularis quicunque prætendens per vim, & metum ingreſſum eſſe religionem, aut etiam dicens ante ætatem debiram profeſſionem emiſiſſe, aut quid ſimile, velitque habitum dimittere quacunque ex cauſa, aut cum habitu diſcedere ſine licentia Superiorum, non erit audiendus, niſi intra quinquenium tantum à die profeſſionis, & tunc non aliter niſi emiſſa, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario, per Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de Regul. c. 19.* de cuius materia tractaui *alleg. 104.*

49 *Decimuſeptimus.* Religioſi de manibus laicorum Eccleſias recipere ſine conſenſu Epiſcopi non poſſunt, *cap. decimas 16. q. 7. cap. quod autem, in fine, cap. illud, verſ. tum quia cap. nullus, de iurepatron. cap. eum & plantare, in prine verſ. Eccleſias, de priuil.* vbi Ant. & Abb. Lambertin. *de iurepatron. part. 2. lib. 1. quæſt. 1. art. 9. & 10.* Intellige de donatione Eccleſiæ, quam laicus deſinet, non ita tamen in donatione iurispatronatus facta loco religioſo, quia tunc Epiſcopi conſenſus minimè neceſſarius eſt, vt dixi *allegat. 75. num. 11.* Ratio differentiæ eſt, quia cum iuſpatronatus à patrono tranferatur, qui verus eſt ipſius dominus, illudque iuſte poſſidet ex Eccleſiæ conceſſione tatinne fundationis, vel dotationis, iuxta text. *in cap. decernimus*, cum multis *ibid. 16. q. 7. c. 3. & per totum, de iurepatron.* meritò talis donatio facta à domino, qui magis capax, & habilis eſt ad illud obtinendum, tata & firma manere debet abſque aliquo Epiſcopi conſenſu. At verò laicus detinens Eccleſiam iniuſtè donat id, quod ſuum non eſt, nec retinere poteſt, & ideò iis illud transferendi in Eccleſiam minimè ad eum pertinet, ſed ad Epiſcopum, iuxta generalem reg. text. *in cap. omnes Baſilicæ, t 6. quæſt. 7.* meritóque Pontificiæ leges, quæ permiſerunt Eccleſias ſic malè detentas in locum religioſum transferri, requirunt eiuſdem Epiſcopi conſenſum, vt poſt Roch. multis explicat latè Lambertin. *d. art. 9. à num. 36.*

Decimuoctauus. Epiſcopus poteſt compellere 50
Regulares ſiue Religioſos exemptos ad reddendam coram ſe geſtæ teſtamentorum executionis rationem, ac eos punire, ſi malè geſſerint, *Clement. 1. de teſtament.* ad quod plures citaui Doct. *alleg. 82.* & ibi citatis adde Triuilao. *lib. 1. deciſ. 36. num 2.* Fuſch. *de viſit. lib. 1. c. 17. n. 8. verſ. & in alio caſu*, Cened. *pract. & Canon. q. lib. 1. q. 26. num. 35.* Lauret. de Franch. *d. q. 5. num. 7.*

Decimunonus. Regulares ſi extra loca, vbi mona- 51
ſteria exiſtunt, quætitare voluerint, tenentur ſuorum Superiorum licentiam Ordinatio nſtendere, vt cenſuit *ſacra Cong. anno præterito 1621.* in deciſione, quam refero ſuprà *alleg. 109. n. 10.*

Vigeſimus. Epiſcopus abſoluit Religioſum leuiter 52
percutientem cleticum ſecnlatem, *cap. religioſo, de ſentent. excomm. in 6.* Lauret. de Franchis *in diſtu controuerſ. quæſt. 21. pag. 335.* & de æquitate Monachos etiam exemptos ſe ad inuicem percutientes abſoluit ab excommunicatione, *cap. ſi quis ſuadente, 16. quæſt. 4. dist. alleg. 41. num. 17. & 18.* Et laicos percu- 53
tientes Monachos ipſe Epiſcopus abſoluit, non verò eorum Superiores, vt reſoluunt Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 465. in 5 edit. & reſol. deciſ 459. in 2. edit.* Campan. *d. cap. 13. num. 536.* Lauret de Franchis *vbi ſupra quæſt. 22.* 54
† Et Moniales exemptas Epiſcopus abſoluit, Cochiet *de iuriſdict. Ordin. in exemptos, part. 2. quæſt. 45. num. 56.* ooniſſimè me citato *in hoc loco* Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp. 17. q. vlt. num. 7.* 55

Vigeſimusprimus. In cauſa hæreſis Regulares om- 56
nes, etiam exempti, ſubiacent Epiſcopi iudicio, vt probat text. *in cap. ad abolendam, § fin. de hæret. & in cap. vt officij, § denique, eod. tit. in 6.* Maynard. *deciſ. 25. lib 1.* Treuiſan. *Venet. deciſ. 36. num. 2.* quos citat Aloyſ. Ricc. *d. collect. 503. verſ. quartò, & in praxi fori Eccleſ. d. reſol. 547. num. 6 in 5. edit. & in praxi aurea reſ. 210. verſ. decimotertiò*, Zerclas. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. excommunic. cauſa materialis, verſ. quarto, an Epiſcopi*, ibi, *decimotertiò fallit.* Matcel. Vulpe *d. cap. 42. num. 2.* Lauret. de Franchis *d. tract. de contron. inter Regulares & Epiſcop. quæſt. 5. n. 6. pag. 312.* Cened *pract. & canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 26. num. 29.* Licèt prædicti textus ſolùm de Inquiſitoribus verba faciant, tamen ſub eiſdem verbis Epiſcopi comprehenduntur; habent enim titulum Inquiſitorum, imò ſunt Inquiſitores hæreticæ prauitatis, vt inquit. Fr. Emman. *quæſt. Regul. com. 1. quæſt. 20. art 10. verſic. hoc tamen.* Vnde rectè Peña *in direct. inquiſ. p. 3. q. 28. comm. 78. verſ. ſuſtiſſimè* aſſerit huius cauſæ cognitionem contra quoſcumque à cæteris abdicatam rectiſſimè ad ſolos Inquiſitores, ſeu delegatos, ſiue Ordinarios delegatam, & non poſſe Regulares hodie iudicare ſuos ſubditos

in

io cauſa hæreſis, aſſerit idem Peña *com. 77. ad Eymeric. verſ. ſameſi* Imò † teneri omnes & quaſcumque
57 cauſas de hæreſi ſuorum Monachorum qualitercumque exemptorum ipſius prauitatis Inquiſitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus terminandas committere, ipſoſque Fratres, & Religioſos, quos hæreſis labe infectos, vel ſuſpectos, etiam in viſitationibus eſſe nouerint, abſque alia conſultatione eiſdem Inquiſitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus denunciare, decidit S. D. Paulus V. fel. record. *conſt. ſua 26. Kalend. Septembris* 1606. incip. *Romanus Pontifex*, quam refert Lauret. de Franchis *in controu. Epiſcop. & Regul pag. 122. cum ſeq.*

58 *Vigeſimus ſecundus.* Epiſcopi locorum Ordinarij, & hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores, procedere poſſunt, & ſeuerè animaduertere in Regulares audentes in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & aliis quibuſcunque actibus publicis aſſerere, quòd Beatiſſima Virgo fuerit concepta cum peccato originali, vt cenſuit *Sacra Congregatio Rom. & vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtol.* coram S. D. Paulo V. fel. record. *feria quinta 31. Auguſti 1617.* cuius memini ſuprà *all. 50. num. 110.* Nouiſſimè emanauit † alrera deciſio ſuper
59 Conceptione Beatiſſimæ Virginis die 24. Maij huius anni 1622. quam referunt Iulius Lauret. *de Iubil. p. 2. cap. 21. n. 129* Lauret de Franchis *vbi ſuprà pag. 190.* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap. 20. num. 12.* quæ ita ſe habet. *In generali Congreg. Sancta Romana & Vniuerſalis Inquiſitionis habita coram S. D. N. Gregorio diuina Prouidentia Papa XV. ac Illuſtriſſimis, & Reuerendiſſimis DD. S. Romana Eccleſia Cardinalibus aduerſus hæreticam prauitatẽ Inquiſitoribus Generalibus à S. Sede Apoſt. ſpecialiter deputatis, tenoris ſequẽtis: Sanctiſſimus D. N. auditis votis Illuſtriſſimorum, & Reuerendiſſimorum DD. Card. contra hæreticam prauitatem generaliũ Inquiſitorum Decretum alias editum à felicis recordat. Paulo V. eius prædeceſſore, hoc ſuo præſenti Decreto ex eiſdẽ cauſis euitandi ſcandala diſſenſiones atq; diſcordias in populo Chriſtiano, quæ pari ratione oriri poſſunt; & vt acceptum, in aliquibus Religionibus iam orta ſunt ex ſermonibus priuatis occaſione aſſertionis affirmatiua, extendit, & ampliauit etiam ad priuata colloquia, & ſcripta; mandans, & præcipiens omnibus, & ſingulis ſupradictis, ne de cætero, donec articulus huiuſmodi à Sede Apoſtolica diffinitus, vel per Sanctitatem ſuam, & ſedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum, neque etiam in ſermonibus & ſcriptis priuatis audeant aſſerere, quod eadem Beatiſſima Virgo fuerit concepta cum peccato Originali, nec de hac opinione affirmatiua aliquo modo agere, ſeu tractare; exceptis tamen, quibus à Sancta Sede Apoſtolica fuerit ſuper hoc ſpecialiter indultum. Per hoc tamẽ Sanctitas ſua non intendit reprobare hanc opinionem, nec ei vllum prorſus præiudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, præterquam quoad in ſupradicto fel. record. Pauli V. & hoc ſuo Decreto diſpoſita; eademq; Sanctitas Sua voluit & expreſsè mandauit, vt in reliquis cõnibus, vt huiuſmodi Decretis, non aduerſantur, Conſtitutionis Sixti IV. Alex. VI. & Pij V. ac Pauli V. eius prædeceſſorum ſuper Conceptione Beatiſ. Virginis firma, & illibata remaneant, ac exactè obſeruentur. perinde ac ſi huiuſmodi Decretum non emanaſſet. Inſuper eadem Sanctitas Sua cum Sancta Romana Eccleſia de Beatiſ. Virginis Concept. Feſtum ſolemniter, & Officium celebret, omnibus, & ſingulis perſonis Eccleſiaſticam ſaecularibus, quàm cuiuſuis Ordinis, & Inſtituti Regularibus mandat, ac præcipit, vt in Sacroſancto Miſſæ Sacrificio, ac diuino Officio celebrandis, tam publicè quàm priuatim, non aliò, quàm Conceptionis nomine vti debeam. Contrauenientes autem Sanctitas Sua voluit, & declarauit ſubiacere debere, & ſubiecit cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis Conſtitutionibus, ac præfato Decreto ſuorum Prædeceſſorum ipſo facto incurrendis. Et ita decreuit, & mandauit vbiq; inuiolabiliter obſeruari, non obſtantibus in hac parte Conſtitutionibus ſupraſcriptis, Decreto præfato Pauli V. conſuetudinibus etiam immemorabilibus, necnon omnibus, & ſingulis, qua Prædeceſſores prædicti voluerunt non obſtare, ac aliis quibuſcunq; in contrariũ facientibus, Volens, & decernens pro obſeruatione, & executione præſentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiuſmodi tranſgreſſores etiam Regulares cuiuſuis Ordinis, & Inſtituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quaſcunq; Eccleſiaſticas, & ſeculares perſonas cuiuſcunq; ſtatus, conditionis, gradus, ordinis aut dignitatis, tam Eccleſiaſtica, quàm ſacularis, Epiſcopi, & Prælati Superiores, aliiq Ordinarij locorum, quàm hæretica prauitatis vbiq; locorũ deputati Inquiſitores procedant, & in eos ſeuerè animaduertant; tribuens eis & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eoſdem tranſgreſſores procedendi, ac pœnis coercendi, & puniendi. Volunt demum ne præmiſſorum ignorantia à quoquam prætendi poſſit, quod præſens Decretum, ſeu illius exempla ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent, & afficiant, perinde aſſi vnicuiq; perſonaliter intimata fuiſſent, quodque præſentium tranſumptis etiam impreſſis manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent adhibita, vel oſtenſa.

Andreas de Pettinis, Sanctæ Rom. & vniuerſalis Inquiſit. Not.

Idem Gregorius XV. *in alia ſua Conſtit.* incip. *Eximy atque ſingularis fructus ſub dat. die 28. Iunij* 1622. Fratribus Ordinis Prædicatorum indulſit, vt de cætero in quibuſcunque priuatis eorum colloquiis, ſeu conferentiis inter ſe dumtaxat, & non inter alios aut cum aliis de materia eiuſdem Conceptionis B. Mariæ diſcernere & tractare abſque vllo pœnarum in dicto decreto contentarum incurſu liberè poſſent.

Circa ſolicitantes in Confeſſione, eorumqoe ſic delinquentium pœnis plures Pontificiæ emanarunt Conſtitutiones, quarum prima exticit Pij Papæ IV. directa Archiepiſcopo Hiſpalenſi in Regno Hiſpaniæ hæreticæ prauitatis Inquiſitori generali, *ſub die 16. Aprilis* 1561. quam referunt Patam. *de origine Inquiſ. lib. 3. quæſt. 10. in fine*, Ft. Emman *quæſt. Regul tom. 1. quæſt. 59. art. 4.* Cotiolan. *in tract. de caſibus reſerv. p. 2. ſect. 2. art. 22.* Ioan. Sanc. *in ſelect. diſp. 11. n. 18.* Deinde Paulus Papa V. aliam directam Inquiſitori generali in Portugaliæ & Algarbiorum Regnis *die 16. Septembris* 1606. quam referunt D. Acuña *in princip. ſui tract. de Confeſſar. ſolicit.* Portel. *in addit. ad dubia Regul. verb. ſolicitare*, Souſa *in opuſc. ul. de ſollicitantib.*

Nouiſſimè Sanctiſſ. D. N. Gregor. XV. *Motu pro-* 60
prio, datum ſub die 30. Auguſti huius anni 1622. incip. *Vniuerſi*, confirmans Bullam Pij V. contra ſollicitantes molieres in Confeſſione, *præcipit, & mandat, vt omnes hæretica prauitatis Inquiſitores, & locorũ Ordinarij omnium Regnorum, prouinciarum, ciuitatũ, dominiorum, & locorum vniuerſi Orbis Chriſtiani in ſuis quiſq; diœceſibus, & territoriis, etiam priuatiuè quoad omnes alios, perpetuò iudices delegati inquirere, & procedere poſſint contra quoſcunq; etiam quomodolibet exemptos, & Sedi Apoſtol. immediatè ſubiectos, quorumcunq; Ordinum, inſtitutorum, Societatum, & Congregationũ Regulares,*

*gulares,cuiuſcunque dignitatis,& præeminẽtiæ,aut quouis priuilegio muniti exiſtant,qui perſonas,quacũque illa ſint,ad inhoneſta,ſine inter ſe,ſiue cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis Confeſſionis,ſiue ante, vel poſt immediatè, ſeu occaſione, vel prætextu Confeſſionis huiuſmodi,etiam ipſa Cõfeſſione non ſequuta,ſine extra occaſionem Confeſſionis, in confeſſionario, aut in loco quocunque , vbi Confeſſiones Sacramentales audiantur,ſeu ad Confeſſionem audiendam electo,ſimulantes ibidem Confeſſiones audire , ſollicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, ſiue tractatus habuerint. Qui quidem hæreticæ prauitatis Inquiſitores,& locorum Ordinarij,citra quos in aliquo ex huiuſmodi nefariis exceſſibus culpabiles reperirent pro criminum qualitate, & circumſtantiis ſuſpenſionem ab executione Ordinis,priuationis beneficiorum,dignitatum,& officiorum quorumcunque,ac perpetua inhabilitatis ab illa,necnon vocis, actiuæ,& paſſiuæ, ſi regulares fuerint, exilij, damnationis ad triremes, & carceris etiam perpetuos,abſque vlla ſpe gratiæ,aliaſque pœnas decernant,eos quoque ſi pro delicti grauitate graniores pœnas meruerint,debita præcedente degradatione Curiæ ſeculari penitus tradant.*refert Lautet.de Franchis *vbi ſuprà pag.* 179.

De Confeſſariis ſolicitantibus in Confeſſione agunt D. Acuña *in ſpeciali tract. hac de re edito*, & ibi Seraph.de Freitas *in addit.* Anton.de Souſa *in opuſc.de ſolicitantib & in aphor.Inquiſit. lib.1.c.*34. Laurent. de Peitinis *tom.*2.*priuil.Conſt.*4.*Gregorij XV.& tom.*3. *c.*11.*n.*3.*cum ſequent.*Ferdinand.à Caſtro Palao *tom.*1. *operum moral.tract.*4.*diſp.*9.Bonacin *var.tract.diſp.*9. Ioan.Sanc.*in ſelect. diſp.*11.*à c.*17. Laurent à Portel. *in dubiis Regul.verb.ſollicitare fœminas*,Barth.Gypti. *de caſib.reſerv.c.*14. Anton. Sanctar.*de hæreſi cap.*44. *cum ſequentibus* , Ludouic.à Paramo *de origine Sanctæ Inquiſitionis lib.*3.*c.*10.Stephan.Faguodez *de quinque Eccleſiæ præcepe.part.*2.*lib.*4.*cap.*3.*num.*31. Antonin. Diana *reſol.moral. part.*1.*tract.*4. Ioan.Bapt. Lezzana *in ſum.quæſt. Regul.c.*19. Hieronym. Vener.à Leyua *in examine Epiſcop.lib.*5.*c.*17. Ioan Angel.Boſſi. *de triplici Iubilæi priuilegio,in appendice*, Traſmiera *de Polygamia lib.*3.*part.*2.*à n.*31. Hieron Tremarch. *in tract. de Confeſſario abutente Sacramento Pœnitentiæ.* Illud tamen te aduertete propono quòd licet ante Bullam Gregorij XV. non poterant Ordinarij cognoſcere de crimine Confeſſariorum ſollicitantium mulieres in confeſſione, cum talis cognitio tunc pertineret ad Inquiſitores ; hodie tamen poſt dictam Bullam poſſunt etiam Epiſcopi cognoſcere de hoc crimine, vt ex ipſius verbis clare apparet, & expreſſe reſoluunt Sanctarel.*in tract de hæreſi cap.*44.*num.*11. Bonacin.*var.tract.diſp.*6.*punct.*3.*num.*23.Laurent.de Peitinis *ſuper Priuil.Minimor.tom.*2.*conſt.*4. *Gregorij XV.*§ 6.*n.*20.

61 *Vigeſimustertius.* Monachus monaſterij exempti, ſi ſine habitu incedat extra monaſterium , potetit per Ordinarium puniri,ſecus ſi intra , Franc. *in c.*1. *n.*5.*de priuileg.in* 6.Boët.Epo *in cap.relatum, num.*8. *de clerici,vel monachis*,Cochiet *de iuriſdict. Ordin. in exemptos part* 2.*quæſt.*43.*n.*33. Fuſch.*de viſitat lib.*2. *cap.*16.*n.*2.

62 *Vigeſimusquartus.* Epiſcopus punit Regulares Mendicantes , qui cum debeant eſſe contenti vnica campana, plures habent; quod tamen fallitin Prædicatoribus,*Extrauag.quæ contra os,de offic.Cuſtodis*,Abb. *in cap.patentibus ſuper gloſſ.*2.*de priuileg.*Alber.*in diction.verb.Campana*, Cochiet *d. quæſt.*45.*n.*86.ex ea ratione , quia licèt in loco exempto delinquere incipiant, effectus tamen & complementum porrigitur extra locum exemptum, quia ſcilicet ſonus Campanum indebitus lædis , & turbat audientes extra ipſum locum.

Vigeſimusquintus. Epiſcopus punit Religioſos, 63
qui ſibi Epiſcopalia arrogant , & declarat Eccleſias , in quibus exercuerint, interdictas , *cap. cum & planeare* §. *de conſuetudinibus , verſ. quod autem , de priuil.* vbi gloſſ.*verb.priuilegiorum*, Cochiet *de quæſt.*45. *num.*100.

Vigeſimusſextus. Epiſcopus exemptos , ſi fugæ ſit 64
periculum , poteſt capere, & remittere ad competentem,Felin.*in cap. fin.num.*7 *de foro comp.* Caldin. *in Clem.*1.*q.*3.*de offic. Ordin.* Fr. Emman.*quæſt. Regular. tom.*2.*q.*63.*art.*7. *verſ. tertio*, Fuſch. *de viſitat. lib.*2. *cap.*8.*num.*20.*& c.*20. *num.*25. Henriq. *in ſum.lib.*7. *cap.*25.*n.*7.*in litt.Q*,Flamin.*de reſign.lib.*3.*quæſt.*51. *num.*52.optimè Cened. *d. quæſt.*26.*n.*31.*d.q.*45.*n.*11. *& part.*4.*q.*52.*à princ.*vbi *num.*3. id limitat , ſi commodè, ac citra periculum haberi , aut expectari poſſet auctoritas iudicis exemptorum , Ordinarius tali captura iniuriam faceret,& exempto capto,& iudici illius,per *l.generali*,ibi, *ſi præſidis copia deſit*,*C. de decurionib.lib.*10.non poteſt enim ſemoto tali periculo, Epiſcopus exemptos capere , & carceri mancipare, *Clem.*1.§.*nonnulli,de exceſſib.Prælat.*Fr.Emman.*d.art.*7. *verſ.tertio*, etiam in caſibus in quibus exempti tenentur parere Ordinariis . ſi non pareant, ex Natt.*conſ.* 257. *num.*7. ſubdens eo in caſu debere Ordinarium querelam deferre ad Papam, & contra eos delegarum impetrare, Camil. Borrel.*ad Bellug.rubr.*11.§. *videndum in litt.F.*

*Vigeſimusſeptimus.*Exempti ſubiiciuntur Epiſcopis 65
in eis omnibus,quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis,nempe in petitione Chriſmatis , conſecrationis Eccleſiarum,ſuſceptionis Ordinum, & ſimilium,*cap. veniens*, vbi Abb.*notab.*2.*de præſcript.* gloſſ.*in cap. Abbatibus* 27.*quæſt.*2. Cochiet.*d.quæſt.*45.*n.*16.*& part.*4.*q.*11. Rot. apud Poſtium *in fine ſui tract. de manus deuiſ.*75. *num.*4.

Vigeſimusoctauus. Archiepiſcopi,& Epiſcopi poſ- 66
ſunt in locis exemptis ſuæ diœceſis facere ſolemnes benedictiones , & diuina Officia celebrare,Franc. *in c.Abbates,num.*1.*verſ.in gloſſ.de priuil.in* 6.*Clem. Archiepiſcopo, de priuil.* Franciſc. Paum.*in tract. de viſitat. q.*3.2.*partis num.*9. Cochier. *d. q.*45.*num* 34. *&* 35. me citato *in hoc loco* Alzedo *d. part.*2.*cap.*13. *num.*78.

Vigeſimusnonus. Ex defectu iuſtitiæ in exemptis 67
adiri poteſt Ordinarius , vt ſuppleat , ſi facilè non poſſit haberi recurſus ad Papam , ſeu Superiorem exemptorum, Auſtet.*in repetit. Clem.*1 *quæſt.*10.*n.*3. *verſ. vnde in principali , de officio Ord.* Cochier.*d.tit. quæſt.*45.*n.*63.

Trigeſimus. Regulares adminiſtrantes clericis, vel 8
laicis Sacramentum Extremæ vnctionis, vel Euchariſtiæ, vel Matrimonij ſine licentia Parochi , poſſunt ab Epiſcopis excommunicari, *Clement.*1.*de priuileg.* Aloyſ. Ricc.*in praxi aurea reſolut.*210.*verſ. duodecimo* , Lauret.de Franchis *d q.*6.*verſ. duodecimo.& quæſt.*25.

*Trigeſimusprimus.*Regulates ſine Ordinarij licen- 69
tia Indulgentias publicantes, quas à Summo Pontifice impetrarunt,ſubſunt Epiſcopi iuriſdictioni,Concil. Trident.*ſeſſ.*6.*de reformat cap.*3.*& ſeſſ.*24. *de reformat.cap.*15. Aloyſ Ricc.*in praxi aurea reſol.*210. *verſ. decimoſexto* , Lauret. de Franchis *d. q.* 6. *verſ. decimoſexto.*

Trigeſimusſecundus. Et vt debitus honor Matrici 70
Eccleſiæ reddatur, tam Regulares, quàm Clerici ſeculares, etiam ſuper hoc Apoſtol. Sedis priuilegio muniti die Sabbati maioris Hebdomadæ , antequam

eam

campana Cathedralis, vel maioris Eccleſiæ pulſentur, campanas in Eccleſiis ſuis pulſare minime poſſunt. Contrauenientes autem pœnam centum ducatorum incurrunt, vt *in Conſt.* 17. *Leonis X.* incip. *Sacro approbante Concilio*, §. *& vt debitus*, referunt Campanil. *dicta rubr.* 12. *c.* 13. *num.* 162. Franciſcus Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici parte* 1. *cap.* 8. *num.* 21. notiſſimè Marcel. Vulpe *dict. cap* 42. *num.* 15. Lauret. de Franchis *vbi ſupra quæſt.* 5. *num.* 13. me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. Campana num.* 1.

71 *Trigeſimotertiò.* Epiſcopus amota omni appellatione componit controuerſias omnes inter Regulares in proceſſionibus publicis, aut iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus contingentes, ita diſponente Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regular. c.* 13. breui manu ſommariè, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicij, vt declarauit *Sacra Congr.* prout refert Campan. *d.c.* 13. *n.* 120 & de hac materia latiùs dixi *allegat.* 78. *à n.* 26. & *ibi* citatis adde Marcel. Vulpe *d.c.* 42. *num.* 14.

72 *Trigeſimoquartò.* Epiſcopis ſubduntur exempti in cauſis matrimonialibus, Concil. Triden *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 20. §. *adhæc*, niſi habeant iuriſdictionem priuatiuè ad Epiſcopos, vel immemorabilem pro ſe conſuetudinem, vt cenſuit *Sacra Congregatio* teſte Flamin *d. n.* 7. *verſ. duodecimò.*

73 *Trigeſimoquintò.* Epiſcopo ſubduntur exempti ad hoc vt peti eum poſſint denuntiari, & mandari, vt euitentur, quando eſſent notoriè excommunicati à Iure, vel ab homine, Ioan. Andr. & Dominic. *in cap.* 1. *de priuil. lib.* 6. Lauret. de Franchis *q.* 5 *num.* 3. Gambata *de officio Legati de latere, tit. de poteſtate Legati in Regulares, & exemptos, n.* 2. & hæc optimo, data ſcilicet notorietate delicti, vetior eſt, cùm eo caſu declaratione opus non ſit; licèt indiſtinctè poſſe Epiſcopum denuntiare vt euitentur, ſi Regulares exempti inciderint in aliquam excommunicationem, teneaot Henriq. *lib.* 7. *ſum. c.* 25. *n.* 7. Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 1. *diſp.* 10. *d.* 3. *c.* 5. *in fine*, Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. §. 6. *num* 59. Cened. *canon. quæſt.* 16. *n.* 50. & id licere Epiſcopis tantum in illis caſibus io quibus id illis ſpecialiter permittitur, aſſeruut Zerol *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. excommunicatio*, vbi *de excommunicat. cauſa mater. in fine.* Petrinis *in priuil. Minimor. tom.* 1. *conſt.* 3. *Sixti IV.* §. 16. *num.* 13.

Trigeſimoſextò. Epiſcopus exceptis iis, quæ concernunt Regularia inſtituta, habet omnimodam iuriſdictionem in Monachos Regulares Cathedralis Eccleſiæ, *c. t. ne Sede vacante, gloſſ. fin. in cap. nullus, verſ. vt Epiſcopus etiam ſecularis de elect. in* 6. vbi Anchar. *n.* 3. *verſ. ſed aduerte*, Ioan. Andr. *num.* 3. *verſ. in gloſſ. vlt.* Gemin. *n.* 7. *verſ. an ea gloſſ.* Franc. *n.* 3. *verſ. in gloſſ. fin.* Corn. *conſ.* 193. *num.* 4. *& ſ. lib.* 2 Rot. apud Farin. *deciſ.* 69 *num.* 2. *part.* 1. *recent.* etiam quòd procedatur in forma iudicij, vt tenent omnes *in cap. quarto, de offic. Ordin.* excepto Panorm. Bertachin. *de Epiſcopo lib.* 4. *part.* 2. *quæſt.* 35. *num.* 81. Rot *d. dec.* 69. *nam.* 6. & latiùs *dec.* 15. *ead. part.* 1. *recent.* Quamuis enim Epiſcopus non poſſit excommunicare, nec per cenſuras procedere contra exemptos extra caſus à Iure permiſſos, & in hac allegatione numeratos, quia non ſubſunt eius iuriſdictioni, iuxta tradita per Henriq *in ſumm lib* 7. *cap.* 15. §. 6. 7. Fr. Emman. *q. Regular. tom.* 2. *q.* 59. *art.* 5. *&* 6 Nat. *conſ.* 257. *num.* 7. Zerola *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. excom. cauſa mater. verſ. quarto an Epiſcopi poſſint*, tamen ſi conſtat Regularem exemptum incidiſſe in aliquam excommunicationem Iuris, aut Papæ, poteſt ex cauſa illum publicè declarare, & tanquam excommunicatum denunciare, Gemin. *in. c.* 1. §. *nunquid*, *de priuil. in* 6. Henriq. *d.* §. 7. *verſ. nec poteſt*, Triuiſan. *deciſ.* 36. *n.* 2. *lib.* 1. Fr. Emman. *d. to.* 2. *q.* 63. *art.* 11. Pro quo facit, quòd quamuis Ordinarius non poſſit cognoſcere de delictis exemptorum, poteſt tamen declarare ipſum delinquentem eſſe, vt tradunt Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 8. *& cap.* 20. *num.* 24. Carol. Tap *in l. fin. ff. de conſtit. princ.* 1. *cap.* 5. *n.* 19. Cened *d. quæſt.* 26. *num.* 30.

Trigeſimoſeptimò. Quia exemptiones perturbationem in Epiſcoporum iuriſdictione quandoque exeitant, exemptiſque occaſionem laxioris vitæ præbere experientia compertum eſt, ideo S. Concil. Trident *ſeſſ.* 24 *de reformat. cap.* 11. non obſtantibus quibuſcunque, plenam tribuit auctoritatem Epiſcopis ſuper Acolytos, Comites Palatinos, Protonotarios, Capellanos Regios & ſimiles exemptos, & decernit quod nihil ex priuilegiis conceſſis eiſdem intelligatur eſſe Ordinariis detractum, cum exemptio à proprij Epiſcopi iuriſdictione ſit odioſa, & ſtrictè accipienda, vt notat Abb. *in. cap. cum capella. n.* 5. *de priuil.* Tuſch. *d. lib.* 2. *cap.* 8 *n.* 9. *in fine, & cap.* 20. *num.* 6. Fr. Emman. *d. tom.* 2. *q.* 64 *art.* 4 Flamin. *de reſign. l.* 3. *q.* 11. *a num.* 5. & quoad Capellanos Regios iubet Concil. obſeruari *d. c. cum capella*, vbi habetur, quod dum actu ſeruiunt, ſunt exempti à iuriſdictione prædicta, Zerol. *p.* 1. *verb. exempti, in prin.* tamen ratione beneficiorum, quæ obtinent extra dictam capellam Regiam, coercentur & iuriſdictioni Ordinarij ſubſunt, Zerol. *p.* 1. *verb exemptio, in princ.*

Trigeſimoctauò. Quamuis ex priuilegio quis ſit exemptus à iuriſdictione Epiſcopi, non tamen videtur exemptus à iure reuerentiali ex lege diœceſana, Roman *ſing.* 486. Fuſch. *d. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 69 Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi p.* 4 *conſid.* 27. Carol Tapia *in l. fin. ff. de conſtit. Princip. p.* 5 *c.* 5. *n.* 20 Camil. Borrell. *in addit. ad Beilng in ſpeculo Princip. rubr.* 11. §. *videndum, in litter. F, verſ. & tales exempti.* Cened. *dict. q.* 26. *n.* 6. *verſ. primus.* Quamuis Humin. *de reſignat. lib.* 3. *quæſt.* 11. *num.* 4 cenſeat cum Puteo exemptum non teneri ad ius reuerentiale Epiſcopo; niſi eum intelligamus in exempto à Papa, aliorum verò opinionem in exemptis priuilegio Epiſcopi, qui non poteſt concedere exempti, nem à ſuo iure reuerentiali, vt tradunt Boer. *dec.* 133. *n.* 8. Futch. *d. lib.* 2. *c.* 20. *num.* 22.

Trigeſimononò. Habet Epiſcopus iuriſdictionem, quando eſſet in poſſeſſione, & conſuetudine iudicandi Regulares exemptos; nam tunc videtur per non vſum eos renonciaſſe ſuo priuilegio, vt tradunt Antoo. Gomb. *de offic. & poteſt. Legati de latere l.* 8. *quæſt. de poteſt. Legati in Regulares à n.* 6. Anton. Cuch. *verſtat. maior. lib.* 2. *tit.* 6. *à n.* 5. Capt. *reg.* 23. *à n.* 21. Thom. Triuiſ. *lib.* 1. *deciſ.* 36 *n.* 2. Lauret. de Franchis *vbi ſupra quæſt.* 5. *num.* 8. Verùm hoc difficultato noo caret; quia exemptus ſine licentia Summi Pont. non poteſt exemptioni etiam expreſsè renunciare; ergo multò minus tacitè; ex ea ratione, quia intereſt Romani Pont. qui eſt Superior, ſubditos ſuos ab alio nun iudicari; vt tradunt per me citati *in collect. ad cap. caterorum num.* 4 *de arbitr. & in addit.* & fuit plenè reſolutum *in Vlixbonen monaſterij* 19. *Nouembris* 1625. coram *Reuerendiſſ. Domino meo Coccino*, & me citato *in hoc loco* hanc partem ſuſtinent Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regular. reſolut.* 63. *n.* 23. Diana *moral. reſol. p.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 134. Lezana *d. c.* 11. *num.* 5.

Quadrageſimò. Regulares, qui extra clauſtra, vel ambitum ſuorum monaſteriorum faciunt proceſſio-

nes

nes(niſi conſuetudine, aut priuilegio id fuerit abeis obtentum)puniti poſſunt & impediri ab Ordinario; & ratio eſt, quia non habent territorium, & id ita practicari vidiſſe teſtatur Zerol. *in praxi Epiſcop.p.* 1. *verb.proceſſiones, verſ.ad quartum*, quem refert. Cened. *d.q.*26.*n.*18.

78 *Quadrageſimoprimò.* Regulares abſoluentes pœnitentes, quos audiunt in Confeſſionibus à caſibus reſeruatis ipſi Ordinario, poſſunt ab Ordinario excommunicari, Concil. Trid. *ſeſſ.*14.*c.*7. *de caſuum reſeruat.* Lauret de Franchis *d.tract.de controuerſ. inter Regulares & Epiſcopos q.*6. *verſ. quarto fallit.*

79 *Quadrageſimoſecundo.* Regularis delictus ab Ordine ſuo, debet ſtatim ſe præſentare Epiſcopo, & efficitur de illius iuriſdictione, Nauar. *conſ.*76.*&* 79 *de Regular.* Lauret. de Franchis *d.tract.q.*5. *n.*9. Zerol. *p.*2. *verb.Regulares. verſ. tertio.*

80 *Quadrageſimotertiò.* Regulares, quorum Religio extincta eſt, vel alia ratione à Regularium iuriſdictione liberi ſunt, Epiſcopo ſubiiciuntur, *capite* 1. *de Relig.dom.lib.*6. Lauret. de Franchis *d. quæſt.*5. *n.*11. vbi ſubdit quòd Religioſus huiuſmodi non permittitur amplius in ſuis monaſteriis ſecundum ſuam regulam viuere, ſed in Epiſcopi ſui obedientiam tranſeunt.

81 *Quadrageſimoquartò* Regulares commorantes in Abbatiis, Prioratibus, Præpoſituris, & in beneficiis, ſiue Curatis, ſiue non, vbi non viget Regularis obſeruantia, ab Epiſcopis poſſunt excommunicari, Concil. Trident *ſeſſ.*21. *de reform.c* 8. Lauret. de Franchis *d.c.*6. *verſ. duodecimo.*

82 *Quadrageſimoquinto* Regulares ad duodecimum non eſtimum non aſcendentes in aliquo monaſterio recepti, Ordinarij loci viſitationi, correctioni, ac omnimodæ iuriſdictioni ſubiecti ſunt. *Sacra Congregat. Concil. Trid.* cuius meminit ſupra *alleg.*26. *num* 6. *prope fin.*

83 *Quadrageſimoſextò.* Regulares admittentes ad diuina officia, vel ſepelientes excommunicatos ab ipſo Epiſcopo, poſſunt excommunicari per illum, Anchar. *in c. Epiſcopi n.*3. *de priuil.lib.*6. Abb. *in c. ſacris n.*7. *de ſepult.* Laurer. de Franchis *d.c.*6. *verſ. decimo-ſeptimo.*

84 *Quadrageſimoſeptimo.* Regulares in reconuentione in cauſis ciuilibus ſubſunt iuriſdictioni Epiſcopi, quia id procedit ex natura cauſæ, & non ex natura perſonæ, vt aduertit Bald. *in auth.habita, C.ne filius pro patre n.* 23. & ideo ita reſoluit in terminis Lauret. de Franchis *d.q.*5. *num.*12. *&* *d.q* 6. *verſ. decimo-nono.*

85 *Quadrageſimooctauò.* Regulares poſſunt ab Ordinario reformari, vt eant bini, & bini. Ita reſoluit Zerol. *in praxi Epiſcop p.*2. *verb.Regularis, verſ. quinto*, Lauret. de Franchis *in dictis controuerſ.p.*36 nam monachus non debet ſtare, nec incedere ſolus, *c* 2 *de ſtatu monach. Clem.ne in agro* 3. *ad hæc.cod. tit.* Rebuff. *in praxi tit. Vicario Epiſcopi n.*31.

86 *Quadrageſimonono.* Regularibus non licet à ſuis Conuentibus recedere etiam prætextu ad Superiores ſuos accedendi, niſi ab eiſdem miſſi, aut vocati fuerint: qui verò ſine prædicto mandato in ſcriptis obtento, repertus fuerit, ab Ordinariis locorum tanquam deſertorem ſui inſtituti puniri poteſt. Ita Lauret. de Franchis *d.tract.de contineſ inter Epiſcop & Regular.pag.* 38. *verſ. ad decimum.*

87 *Quinquageſimo.* Regulares, & exempti Epiſcopis reuerentiam præſtare tenentur, Lezana *in ſum. quæſt. Regular.cap.*11. *num.*3. Vnde cùm Epiſcopi venerint ad eorum Eccleſias ad celebrandum, teuetenter recipiendi ſunt; nam polluor in Regularium Eccleſiis vti Baldachino, & contradicentes cenſuris, & pœnis cogere, de quo ſuprà *alleg.*80. *n.*16. *cum ſeq.*

Quinquageſimoprimo. Contra Regulares, dantes, vel accipientes aliquid pro ingreſſu monij, proceduot Epiſcopi per cenſuras, Concil Trid. *ſeſſ.* 25. *de reformat.cap.*18. ibi. *Quin potius præcipit ſancta Synodus ſub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat; & vt abeuntibus ante profeſſionem omnia reſtituantur, quæ ſua erant, quod vt rectè fiat, Epiſcopus etiam per cenſus ad Eccleſiaſticas ſi opus fuerit, compellat.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*2. *q.*63. *art.* 11. Lezana *d.c.*11. *n.*12. 88

Quinquageſimoſecundo, Regulares obedire tenentur conſtitutioobus Synodalibus concernentibus actiones communes totius populi, & obſeruantiæ Regulari noo derogantibus, vt de celebrandis aliquibus feſtis, de quo ſuprà *hac allegat. n.*32. *cum ſequent.* de ieiunis ſeruandis, & aliis huiuſmodi, non quidem debito obedientiæ, cum Religioſi ſubditi non ſint Epiſcopis, ſed debito & iure naturali, quo ſicut partes, & membra illius populi tenentur ſe toti corpori conformare. Ita Lezana *d cap.* 11. *n.* 13. vbi etiam poſt Laurent. de Petrinis *tom.*1. *priuileg. Mutuor. conſtit* 2. *Iuliy II. n.*67. & Dianam *moral. reſolut tract.*10. *de legibus reſolut* 11. ſubdit Regulares non teneri Conſtitutionibus Synodalibus, ſeu Epiſcopalibus ſolum coocernentibus reformationem cleticorum. 89

Reſtat nunc videre, quam poteſtatem habeat Epiſcopus in Canonicos Regulares, ſi Eccleſia Cathedralis ſit Regularis, quarum plures in Anglia exiſtentes refert Hoſt. *in ſup. cauſam qua, in principio de iudic.* & duas in Sicilia, Panormitanam ſcilicet & Montis Regalis, commemorat ibidem Abb. *ſub.n.*8. *verſ. & die quod in Sicilia.* Io quo dubio communis & recepta eſt Doctorum traditio Epiſcopis competere omnimodam iuriſdictionem in Canonicos Regulares ſuæ Cathedralis, Abbatialis, & Epiſcopalis ſimul vnitis potentiis, vt loquitur Abb. *in d.cap. cauſam quæ num.*10. quem refert Lottet *de re benef. lib.*1. *quæſt.* 18. *n.*14. vbi *num* 7. hoc intelligit, licèt non ſit Religioſus: vnde in Epiſcopo repræſentatur duplex perſona, videlicet proprij, & veri Abbatis in his quæ concernunt inſtituta Regularia, vt firmat Gemin. *in c. nullus Religioſus ſub. n.*7. *verſ. in eod gloſſ. de elect. lib.*6. & ſimul proprij Epiſcopi quoad reliqua, ſcilicet non pertinentia ad Regularia inſtituta, vt patet ex *d.cap. nullus Religioſus.* 90

Quo fit, vt dum confert Canonicatum, aut Dignitatem in ſua Cathedrali Eccleſia, non conferat tanquam Abbas, ſed tanquam Epiſcopus; neque enim eſt vllibi iure eautum in Eccleſiis Cathedralibus Abbati competere ius conferendi, & propterea licet Epiſcopus etiam ibi ſit loco Abbatis, tamen dum actum collationis non exercet tanquam Abbas, ſed tanquam Epiſcopus, impoſſibile eſt, vt eundem exerceat tanquam in ſuum obedientiarium, vt firmauit Rot. *in Pampil. Theſaurario* 23. *Ianuary* 1617. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino*, cuius meminit Lottet. *d lib.*1. *quæſt.*33. *num.*118. vbi *n.*115. 91

Subdit ex eadem ratione quòd Canonicus Regularis prouiſis per Epiſcopum de Canonicatu, vel Dignitate in Cathedrali Regulari, non poteſt amoueri per Superiorem Regularem.

Verùm in his, quæ ad regulam pertinent, Epiſcopus vicaria vti debet poteſtate Monachi alicuius tanquam melius verſati in iis, quæ ad regulam huiuſmodi ſpectant, vt obſeruant Ioan. And & Gemin. *d.cap.nullus*; hincque dum viſitat, adhibet vnum Regularem ad minus, vt diſponitur *in Extranec. debent* 92

ſæpe

ſuperioribus ſuis, de officio Ordin. inter communes, nec tenetur explicare an quod faciat magis vt Epiſcopos, quam vt Abbas, prout docet Panorm. *in d. cap. cauſam quæ, ſub num.* 10. *verſ. & etiamputo*, ſed quouis modo procedere poſſe cenſuit Rot. *dec.* 69. *n.* 6. *part.* 1. *recent.* etiam priuatiuè quoad omnes alios Regulares ex ead. Rot. *dec.* 121. *n.* 4. *d. part.* 1. *recent.* etiamſi menſæ ſint ſeparatæ, vt *ind. dec.* 69. *num.* 9. refert Lotter. *diſt. lib.* 1. *q.* 18. *a n.* 14.

93 Præcipuam verò prærogatiuam habet ſtatus hic Eccleſiæ Regularis, vt qui Clerici ſeculares in ea ſint recepti, vel recipiantur pro celebratione Diuinorum, teneantur ij celebrare officium Regulare, nec ſint admittendi ad ſeculare, proeuitando ſcandalo, vt optime docuit Vitalin. *in Clement. vaic. ſub num.* 53. *verſ. eodem modo, de celebr. Miſſar.* quem probauit Rot. *eadem part.* 1 *recent. dec.* 79. *num.* 3. vbi *n* 5. *& deciſ.* 84. *per tot. ead. part.* 1. ſubdit, nec contrarium poſſe per Epiſcopum ſtatui, vt refert Lotter. *d. lib.* 1. *quæſt.* 18. *num.* 19.

ALLEGATIO CVI.

Epiſcopus in Regularium Conſeruatores an aliquam habeat iuriſdictionem?

SVMMARIVM.

1 *Conſeruator eſt iudex delegatus à Papa datus ad tuendum aliquos contra manifeſtas iniurias, ſeu violentias iudiciales non vtens iudagine.*

2 *Conſeruator eſt iudex delegatus niſi Bulla conſeruatoria expreſsè concedatur, vt ſit iudex Ordinarius.*

3 *Conſeruator non poteſt ſubconſeruatorem deputare.*

4 *Appellandum eſt à ſententia Conſeruatoris ad ſolum Papam.*

5 *Conſeruator tanquam delegatus poteſt de iure procedere contra quoſcunque Ordinarios, etiam Legatos, ſi eos impedianat in ſuis conſeruatoriis.*

6 *Differentia conſtituitur inter iudices Conſeruatores, & iudices delegatos.*

7 *Conſeruatores à ſolo Papa concedi poſſunt.*

8 *Conſeruatores de iure communi eſſe non poſſunt, niſi Epiſcopi, aut eorum Superiores, vel Abbates, ſeu dignitates in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis obtinentes.*

9 *Canonici Eccleſiarum Cathedralium delegati Sedis Apoſtolicæ conſtitui poſſunt, non tamen valeat Conſeruatores deputari.*

10 *Canonici in Cathedralibus licet ſecundum latam interpretationem dicantur in dignitate conſtituti, non ſtat ex propria ſignificatione.*

11 *Canonici in Cathedralibus attentis ſpecialibus Religionis priuilegiis in conſeruatores oleg valent.*

12 *Canonici Eccleſiæ Collegiatæ Synodales iudices conſtitui non poſſunt.*

13 *Vicarij generales Epiſcoporum non poſſunt eſſe Iudices Conſeruatores.*

14 *Conſeruator nemo poteſt eſſe ſui Conſeruatoris.*

15 *Priores, ſeu Guardiani Mendicantium Conſeruatores eſſe non poſſunt.*

16 *Conſeruatores attento iure ſolummodo poſſunt procedere contra manifeſtas iniurias, ſeu violentias.*

17 *Concil. Trident. quid circa Conſeruatores diſponat? oſtenditur.*

18 *Conſeruator vt procedere valeat, neceſſe eſt quod ante omnia appareat iniuriam, ſeu violentiam fuiſſe manifeſtam, & notoriam.*

19 *Iuriſdictio vbicunque competit alicui reſpectu certæ qualitatis, debet ante omnia eidem de illa qualitate conſtare.*

20 *Conſeruator vbi dubitat de notoria qualitate, poterit ante omnia ſummariò examinare, an violentia, ſeu iniuria fuerit notoria.*

21 *Conſeruator non tenetur præmittere notoriæ examinationem, cum reus fatetur factum ad qualitatem ipſius notorium fuiſſe.*

22 *Delictum aliquod nix reperiri poteſt tam notorium, quod non poſſit habere aliquas excuſationes, ſeu dubitationes.*

23 *Notorium non offuſcatur, licet allegentur circumſtantiæ notorium delictum excuſantes.*

24 *Notorij vbi qualitas exigitur ad fundandam iudicis iuriſdictionem, tunc etiamſi non negetur, debet ante omnia ſuper ea proceſſus fieri.*

25 *Notorium notorietate falli continuò, ſeu permanentia, nulla probatione indiget.*

26 *Iniurias, ſeu violentias eſſe manifeſtas dum non conſtiterit, non poterunt ipſi Conſeruatores habere Iudicibus Ordinariis, ne in illis procedant.*

27 *Ordinarius poteſt, & tenetur præcipere delegato etiam Principis, ne aliter ſua poteſtate vtatur, quam in ſuis litteris continetur.*

28 *Notorium eadem illud dicitur, quod omnibus, vel plurimis Ciuitatis populis, ſeu vicinæ manifeſtum ſit.*

29 *Teſtes duo legitimi legitimè deponentes, & rationem reddentes ſufficiant ad probandum factum aliquod fuiſſe notorium, ſeu manifeſtum.*

30 *Conſeruatorum poteſtas adeo reſtricta eſt ad iniurias manifeſtas, vt ſi de aliis, quàm de illis cognoſcant, proceſſus, & ſententia ipſo iure in totum corruant, & Conſeruatores pœnam incurrant ſuſpenſionis ab officio per annum.*

31 *Conſeruatores qualem iuris ordinem obſeruare debeant oſtenditur.*

32 *Conſeruator vti ſuſpectus recuſari poteſt.*

33 *Appellatio à ſententia Conſeruatoris eſt admittenda.*

34 *Conſeruatoribus poteſtas eſt conceſſa non ſolum aduerſus illatas iniurias, ſed etiam inferendas.*

35 Cap. Romana, §. caueant, de ſent. excom. lib. 6. declaratur.

36 *Conſeruatores ad munus, & officium ſuum exequendum per cenſuras, aliaque iuris remedia contra inobedientes, & contumaces poſſunt procedere.*

37 *Conſeruatores qualiter contra Epiſcopos procedere poſſint oſtenditur.*

38 *Conſeruatores poſſunt per excommunicationem cogere brachium ſeculare ad ſuffragandum ſibi contra inferentes ipſis iniurias.*

39 *Delegatus iudicis Eccleſiaſtici brachium ſeculare ad executionem demandati ſibi negotij implorare poteſt.*

40 *Conſeruatores aduerſus debueres ex cauſa ciuili procedere non poſſunt. Ampliatur ibi habes.*

41 *Debiti negatio quomodo dicatur iniuriam importare? oſtenditur.*

42 *Concilium Tridentin.* ſeſſion. 24. de reformat. cap. 6. verſ. Vniuerſitates autem, *declaratur*, & num. 43.

44 *Delegatus Summi Pontificis, in totum delegare valet.*

45 *Conſeruatores non poſſunt ſubdelegare, niſi quoad citationes; & ſententiarum promulgationem.*

46 *Conſeruatores quare nequeant committere vices ſuas oſtenditur.*

47 *Conſeruatores limites ſuæ poteſtatis excedentes per annum ſuſpenſi ſunt ab officio.*

48 *Suſpenſio, quam incurrunt Conſeruatores excedentes ſuam iuriſdictionem, non tantum eſt ab officio munoris Conſeruatoris, ſed etiam ab officio clericali, non tamen à beneficio.*

49 *Conſeruatoribus ſuadentes, vt ſuam tranſgrediantur poteſtatem, ſententiam excommunicationis incurrunt, à qua non poſſunt abſolui, niſi partis integraliter ſatisfecerint de expenſis.*

50 *Conſeruatoris officium extinguitur morte concedentis, quod attinet ad negotia non cœpta.*

51 *Conſeruatorum officium in ordinibus, & Religionibus, non eſt temporale, nec expirat morte concedentis.*

52 *Bulla Conſeruatoria ſunt inſpicienda, nam in amplori forma ſunt aliquibus Religionibus, quam aliis conceſſa.*

55 *Circa Conſeruatorum materiam videnda Conſtitutiones ſuper hac re editæ à Clemente VIII. & S. D. N. Gregorio XV.*

54 *Conſtitutio Clementis VIII. refertur.*

55 *Conſtitutio S. D. N. Gregory XV. refertur.*

1 CONSERVATOR eſt iudex delegatus à Papa datus ad tuendum aliquos contra manifeſtas iniurias, ſeu violentias, iudiciali non vtens ſodagine, *cap. 1. & vlt. de officio iudic. deleg. lib 6.* vbi Ioan. Andr. & Domin. Sylueſt. *in ſuum. verb. Conſeruator, nu. 1.* Petez *l. 1. verſ. quari poteſt, tit. 7. lib. 1. Ordin.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de officio deleg. deciſ. 1.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 5. cap. 34. quæſt. 1.* Fr. Ludouic. Mitanda *in man. Prælat. tom. 2 quæſt. 47. art. 1. concl. vnic.* Cochet *de iuriſd. Ordin. in exemptos part. 1. quæſt. 59. num. 1.* Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Religion. 2. cap. 10.* Mooet. *de Conſeruat. capit. 1. numer. 8.* Laurent. de Peirinis *in Conſtit. 5. Gregory XV. §. 1. num. 2.*

2 Dixi, *delegatus*, quia Conſeruatores iudices ſunt delegati, non Ordinarij; nam iuriſdictio illis conceſſa non ratione officij, ſed delegationis competit, & ſi officium habent, illud habere dicuntur iure eiuſdem delegationis, vt contingit in aliis delegatis, notant gloſſ. *verb. Conſeruatores, in princip. ſindic. c. 1.* vbi Atchid. & Domin. *num. 5.* Ioan. Andr. *col. 2.* Anchar. *num. 2. & in d. cap. vltim. num. 6. & 7.* Fuſc. *de viſitat. lib. 2. c. 25. num. 3.* Alciat. *in rubr. num. 18. de offic. Ordinarij* Rom. *conſ. 3. num. 1. volum. 4* Marc. Anton. *variar. reſol. lib. 1. reſolut. 16. num. 4.* Valaſc. *tom. 1. conſult. 152. num. 6.* Nauar. *conſ. 5. aliàs 3. ſub tit de offic. iudiciis deleg. num. 1. in nouiſſ. edit.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canonici rub. 12. cap. 15. numer. 24. in fine.* Monet. *dict. capit. 1. num. 11.* Laurent. de Peirinis *citato loco.* Azor. *dict. capit. 34. quæſt. 2.* Molioa *de iuſtit. tom. 6. diſputat. 19. numer. 1.* cum quo aduerte hoc procedere,

3 ¶ niſi in Bulla conſeruatoria expreſsè conceſſum ſit, vt Conſeruatores per illaio eligendi Iudices ſint Ordinarij, provt Societati IESV à Pio V. & Gregorio XIII. indultum eſſe aduertit idem Molina *vbi proximè.*

4 Hinc ſit Conſeruatorem noo poſſe ſubconſeruatorem deputare, cum hoc expreſsè ſit caorum *in d. cap. vlt.* vbi gloſſ. *verb. nullis*, dicit in hoc differre Conſeruatorem à delegato Principis, Fuſch. *dict. cap. 23. num 8.* Marc. Antoo. *d. reſol. 16. num. 5.* Campao. *d. num. 24.* Matc. Anton. *var. reſol. lib. 1. reſolut. 112. caſu 61. verc. b. primo*, niſi per litteras cooſeruatoriai in Regularibus concedatur, vt aduertunt Sotb. *in compcd. tit. conſeruator. verſ. item conſeruator 3. pag. 159.* Fr. Emman. *d. quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 65. art. 18.* Monet. *de conſeruat. cap. 7. quæſ. 2. n. 58.* Lauteut. de Peirinis *vbi ſup. §. 1. num. 5.* Marc. Anton. *d. loco* Vode etiam fit, quod à ſeotcotia Conſeruatorii tanquam delegati à Papa, ad ſolum Papam eſt appellandum, neoue ad ipſius legatum attepto iure poteſt procurari, niſi alind Legati habent in ſuis commiſſionibui, tradunt Anchar. *conſ. 132.* Ruin. *d. conſ. 3. à num. 2.* optunè confirmantes ex reg. *cap. ſupor quæſt. 9. porrò, de offic. deleg.* iunctæ reg. *c. 2. de offic. legati*, cum aliis relatis per Cardin. Tuſch. *littera C, conclus. 760. num. 6.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *in praxi Luſit. lib. 2. cap. 3. num. 27. p. 2. pag. 44.*

Inde etiam tales Conſeruatorei tanquam dele- 5
gatoi poſſe de iure procedere contra quoſcunque Ordinatioi etiam Legatoi, ſi eos impediant in ſuis Conſeruatoriis, iuxta reg. *d. cap. 2. de officio leg.* tradit ex eodem Anchat. *d. conſ. 152. num. 3.* idem Cardin. Tuſch. *d. concluſ. 760. num. 1. & 2.* Marc. Anton. *d. lib. 1. reſol. 17. num. 5.* meeitato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *d. punct. 2. lib. 2. cap. num. 27. pag. 44.* Nec obſtat quòd nonnullæ in Iure dantur differentiæ inter Conſeruatores, & alios iudices delegatos, in quibus ſe ad inuicem excedunt, quibus agunt text. *in d. cap. 1. & vlt. de officio delegati lib 6.* Reſpondetur enim prædictas differentias non reſpicere ſubſtantiam iuriſdictionis delegatæ, quæ tantum in eo conſiſtit, quod comperat ratioue officij: vnde non faciunt eam mutare, differre ſpecie, iuxta doctrinam gloſſ. *verb. nouæ, in l. pacta conuenta, ff. de contrahen. emption.* optimè Alciat. *d. loco.*

Quæ autem ſint illæ differentiæ inter iudices 6
Conſeruatores, & iudices delegatos, colligi poteſt ex iis, quæ adducunt Doctores *in d. cap. vltim.* & enumerant Azor. *d. cap. 34.* *quæſ. 5.* Fr. Ludouic. Miranda *d. quæſt. 47. art. 3. concluſ. vnic. Primò*, inquiunt, differunt in hoc, quod iudex delegatus eſſe poteſt quiliber Canonicus cuiuſliber Eccleſiæ Cathedralis, Conſeruator verò non niſi ſicut ſit in aliqua dignitate conſtitutus. *Secundò* differunt, quia illius, qui eſt iudex delegatus alicuius, poteſt & ille alter eſſe iudex delegatus in alia cauſa, ſaluo iure recuſationis, ſecus verò eſt in Conſeruatore, etiamſi huiuſmodi non ſibi opponatur exceptio. *Tertiò*, quia ſaluo prædicto iure recuſationis ſibi ſubditum bene poteſt quis impetrare delegatum, non verò Conſeruatorem. *Quartò*, quia delegatus à Principe poteſt cauſam ſibi commiſſam to totum, vel in parte alteri committere, iuxta *cap. paſtoralis, de officio deleg.* at Conſeruator non. *Quintò*, iudex delegatus etiamſi ſe ingerat in his, quæ non ſunt iuriſdictionis, non afficitur pœna *in prad. cap.* conſtituta, quia hoc non inuenitur expreſſum in Iure, ſecus eſt de Conſeruatore. Præter ſupradictas differentias, quas hoc ordine adducunt Azor. & Ludouic. Miranda *dictis locis*; vnum notare oportet, de quo Nauar. *vbi ſuprà*, Concil. Tridentin. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 20. in princip.* dum præcipit cauſas omnes in prima inſtantia coram Ordinario locorum dumtaxat poſſe agitari, non excludere Conſeruatores Religionum, & alios, qui oon comprehenduntur reſtrictione eiuſdem Concilij facta circa Conſeruatores *ſeſſ. 14. cap 5.* apud illos enim cauſæ ad ſuam iuriſdictionem, alios ſpectantes etiam in prima inſtantia poterunt ventilari, & conſequenter quoad hoc reputandi erunt Ordioarij, quod quidem idem Nauar. *vbi ſuprà num 1.* putat ſe audiuiſſe definitum ab Illuſtriſſ. Card. de-

putatis

purgatis ad declaranda dubia concil. Tridentin. & nunc decisum fuisse mihi vere constitit: de quo latè sup. *alleg. 81. n. 13. & in appendice n. 20.*

7 Dixi, *à Papa datus*, quia huiusmodi Conseruatores à solo Romano Pontif. concedi possunt, vt probat text. *in dict. cap. 1. de officio deleg. lib. 6.* ibi, *concedimus, & in dict. cap. vlt. eodem tit. & lib.* ibi, *in Sede Apostolica conceduntur*, &c. vbi Ioan. Andr. *col. 2.* tenent Sylvest. *verb. Conseruator, quæst. 1. num. 2.* Fr. Emman. *dict. tom. 1 quæst. 65. art. 2. in princip.* Azor. *dict. cap. 34. quæst. 6.* Molina *dict. disputat. 29. num. 1.* Fr. Ludouic. Miranda *dict. quæst. 47. art. 1. conclus. 2.* Cochier *dict. quæst. 39. num. 2.* Laurent. de Peirinis *dict. §. 1. num. 3.* Monet. *de conseruat. cap. 4.* vbi *quæst. 2.* quærit an Concilium generale id possit? & *quæst. 3.* an cœtus Cardinalium? & *quæst. 4.* an Legati Papæ? & *quæst. 5.* an & quando Princeps supremus secularis id possit? Sic etiam Iure Ciuili inferiores prohibentur loci Conseruatores constituere, *nunthent. vt iudices sine quoquo suffragio, §. nulli quoque iudici, & §. interdicimus*, ibi, *violentiarum inhibitores, collat. 8. auth. vt nulli iudicum licent habere loci seruatorem, in princip. collat. 9.*

Quare Summi Pontifices Religionibus nonnullis Conseruatores cum amplissima facultate concesserunt, & signanter Monachis S. Iustinæ Eugenius IV. *Constitut. 10.* incip. *Militanti, 8. Kal. Decembris* 1436. & Montis Oliueti Iulius II. *Constit. 5.* incip. *Militanti, 8. Kalend. Nouembris* 1505. & Canonicis Regularibus Lateranensibus Sixtus IV. *Constit. 10.* incip. *Dum ad vniuersos 10. Kalend. Septembris* 1476. & Monachis Camaldulensibus Leo X *Constit. 2.* incip. *Etsi, 4. Nonas Iulij* 1513. & Fratribus Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula Clemens VII. *Const. 6.* incip. *Conquestione, 19. Martij* 1524. & clericis Regularibus S. Pauli decollati Iulius III. *Constit. 10.* incip. *Ad hoc 3. Idus Augusti* 1550. & Equitibus Hierosolymitanis Pius IV. *Const 9.* incip. *Circunspectin, Kalend. Iulij* 1560. Et Patribus Societatis Iesv Gregorius XIII. *Constit. 1* incip. *Æquum, 8 Kalend. Iunij* 1572. Religiones aliæ Conseruatores non habentes per communicationem priuilegiorum cum aliis eos habentes, possunt Conseruatores eligere, stante dispositione *dict. cap. fin. de officio deleg. lib. 6.* vbi habentur ea verba, quod plerumque à Sede Apost. Conseruatores conceduntur; ergo cum de facili concedantur, veniunt sub communicatione priuilegiorum, ita *Sacrn Cong. Concily sub die 12. Septemb* 1620.

Olim ante Constitutionem Gregorij XV. de qua infra, cum Conseruatorum Regularium priuilegia ex dispositione Pij V. extenderentur ad tres diætas, & sic posset eorum iurisdictio extendi ad plures Episcopatus, & ex dispositione Gregorij XIII. tenerentur iidem Conseruatores & Regulares notificare dictam electionem, & deputationem Conseruatorum Ordinario loci; debebat illa fieri non solum Ordinario prædicti loci, sed etiam omnibus Ordinariis, ad quorum diœceses se extendit eorum facultas, seu iurisdictio, *Sacrn Congreg. Concily sub die 11. July* 1620. Hodie post dictam Constitut. Gregorij XV. eadem *Sacrn Congreg. in Possinen. 25. Aprilis* 1628. *& in Lunclanen. 29. January* 1633. *censuit Regulares debere eligere Conseruatores in singulis diœcesibus, in quibus monasterin, Conuentus, seu Domos Regulares habent.*

8 De Iure communi Conseruatores esse non possunt. nisi Episcopi, aut eorum Superiores, vel Abbates. seu Dignitates, vel Personatus in Cathedralibus, seu Collegiatis Ecclesiis obtinentes, probat text. *in dict. cap. vlt. de offic. deleg. lib. 6.* ibi, *de cætero deputari non possint nisi Episcopi*, &c. notant omnes *ibi*, & Sylvest. *verb. Conseruator, numer. 2* Petr. Gregor. *syntagm. iuris, lib. 47. cap. 22. num. 28.* Cochier *dict. quæst. 39. num. 3.* Fr. Emman. *dict. quæst. 65. art. 2.* Azor. *dict. cap. 34. quæst. 4.* Molina *dict. disputat. 19. num. 3.* Fr. Ludouic. Miranda *dict. quæst. 47. art. 2. concl. 1.* nouissimè Alexan. Moneta *in tract. de conseruatoribus, cap. 5.* Marcel. Vulpe *in prnxi iudic fori Eccles. c. 12. à num. 5.* Bonacin. *de censur. extrn Bullam disputat. 2. quæst. 2 punct. 3 5. num. 6.* Curia Philip. *tom. 1. pag. 3. §. 7. num. 3.* Quia tamen in proposito text. *in dict. cap. vlt.* recessit à decis. text. *in cap. statutum, in princip. de rescript. lib. 6.* innouata per Trident. *sess. 25. de reformat. cap. 10.* vbi proponitur regula circa eos, qui à Sede Apostolica, vel eius Legato possunt delegati constitui, aduertendum est, quòd licet attenta decis. *dict. cap. sinistrum*, Canonici Ecclesiarum Cathedralium delegati Sedis Apostol. constitui possint, vt patet ibi. *Ecclesiarum Cathedralium Canonicis*, &c. vt *ibi* tenet Gomez *à num. 24.* & plures, de quibus Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. glos. 2. num. 39.* Anton. Fabric. *in praxi tit. de benef. Cathed. & Colleg. num. 10.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. quæst 612.* Massobr. *de synodo diœces. cap 4. dub. 13. num. 23. cum seqq.* secundùm Roman. impress. nouissimè Sreph. VVeyms *in const. 24. ex nntiquo Iure desumptas, & per* Concil. Trident. *innouatas, const. 5. num. 7. in princ.* Cur Philip. *dict. part. 3. §. 7. num. 3.* dummodo non sint monachi, Duen. *regul. 78.* Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 270. num. 6. cum sequent* nequaquam tamen attenta dispositione text. *in dict. cap. vlt.* valent Conseruatores deputari, cum ex propria significatione non dicantur habere Dignitatem, vt per Aloys. Ricc. *in praxi fori Eccles. decis. 105. num. 1. in prima edit. & resolut. 90. n. 1. in 2. edit.* Achil. *decis. 1. n. 2. de rescript.* Azor. *instit. moral. part. 3. lib. 3. cap. 11. quæst. 16.* Sebast. Cæsar. *in select. de Eccles. hierarch. disputat. 12. §. 6. num. 25.* Rot. *decis 483. in fine. part. 1. recentiss.* Monet. *de conseruat. cap. 5. num. 117.* Bonac. *dict. disputat. 2. quæst. 2. punct. 3 5. n. 6.* † quamuis secundùm latam interpretationem Canonicatus in Cathedrali possit dici Dignitas, prout resoluunt Flamin. *de resignat. lib. 2. quæst. 1. num. 102.* Aloys. Ricc. *dict. resolut. 90. num. 2.* Insuper loquitur *d. cap. vlt.* per dict. *nisi*, quæ cæterorum est exclusiua secundùm Doctores, quos Ego ipse refero *in meis Remiss. de dictionibus, dict. 184.* Quare ita tenent vltra *glos. 1. in dicto cap. vltim.* glos. *verb. Canonicis, vers. scias in dict. cap. sinistrum*, in princip. quam sequuntur *ibi* omnes, vt per Gom. *num. 109.* Sicul. *in Clement. 2. num. 34. de rescrip.* Petr. Gregor *dict. lib. 47. cap. 22. numero 28.* Mandos. *de Signatura gratiæ tit. Conseruatoria, vers. sed quoad Canonicos,* Et Emman *dict. art. 2.* Cochier *dict. quæst. 39. num. 3.* Fr. Ludouic. Miranda *dict. conclus. 1.* Monet. *de Conseruatorib. cap. 5. quæst. 8. n. 117.* Laurent. de Peirinis *dict. §. 2. num. 10.* Quicquid contrarium dixerit Specul quem refert idem Fr. Emman. *vbi proximè*, & constanter defendit Gomez *in dict. cap. sinistrum, num. 110.* quorum opinio licèt de Iure communi non procedat, satis tamen defenditur, attentis specialibus priuilegiis Religionum quibus indultum est, vt etiam Canonicos Ecclesiarum Cathedralium in Conseruatores eligere valeant, pro vt concessit Sixtus IV. Pius V. & Gregor. XIII. vt referunt Fr. Emman. *dict. quæst. 65 art. 3.* Molina *dict. disputat. 29. n. 3.* Aloys. Ricc. *d. resolut. 90. num. vlt. & in praxi aurea resolut. 349.* quòd verò genetaliter esse possint, satis videtur constare ex constitution bus Clemeo-

tis VIII. & S. D. N. Gregorij XV. de quibus infrà.

12 An Canonici Eccleſiæ Collegiatæ poſſint conſtitui delegati Papæ,ſeu iudices Synodales?Dubia eſt quæſtio, in qua affirmatiuam partem tuetur Aloyſ. Rice. *in praxi fori Eccleſiaſt deciſ.* 637.*in* 1. *edit.& reſolut.* 575.*in* 2.*edit.*quia in Eccleſia Collegiata ſolent adeſſe Canonici obtinentes Dignitatem,& Collegiata dicitur quoque obtinere in ſe Dignitatem, Seraphin.*deciſ.* 22.*part.* 1. & in nonnullis æquipollent Canonicis Eccleſiæ Cathedralis , idem Seraphin. *deciſ.* 1223.*part.* 2.Verùm contrarium melius amplectitur Marc. Anton. Genuenſ.*in pratt. Eccleſ.*9.612. *num.*2.vbi extendit,quamuis ſint peritiſſimi, Monet. *dict.cap.*5.*quæſ.*8.*nu.*118.Laurent.de Petrinis *d.n.*10. *in fine.*

13 Vicarij , ſeu officiales Epiſcoporum Ordinarij, non poſſunt eſſe iudices Conſeruatores, licet enim habeant honorem , ſeu officium cum iurisdictione, nequaquam tamen obtinent Dignitatem ſeu Perſonatum in aliqua Eccleſia, Abb.*in cap.de multa, n.*23. *de prabendis*,Selu.*de benef.part.*1.*quæſt.*2.*nu.*74 Menoch.*conſ.*51.*num.*23. quam tamen dignitatem text. *in dict.cap.vlt.*requirit.Ita ex hoc,& aliis fundamentis in ſpecie defendunt Cardin.*in dict. Clem.*2.*q.*12. & *ibi* Bonifac.*a num.*36. Paulin.*de poteſtate Capituli part.*2.*quæſt.*20.*num.*16. Ft. Emman.*dict. quæſ.*65. *art.*13.*verſ.ex his.* Quamuis contrarium teneat gloſ. *verb. delegatus,in dict. Clemen.*2. quam ſequuntur Anchar. Paul. Imola *ibi* , Picard. *inter conciliа Menoch.conſ.*52.*num.*33.*cum ſeqq.*Aloyſ.*in d.praxi aurea reſolut.*349.Sbroz *de Vicario Epiſcop lib.*2.*quæſt.*27. Cochier *dict.quæſt* 39.*num.*4. Monet.*de Conſeruator. cap.*5.*quæſ.*5.*num.*66. Laurent. de Petrinis,vbi ſuprà *num.*14.Quorum ſententia tantùm hodie locum habere poterit,ſi ſpeciali priuilegio Religioni conceſſum fuerit vt poſſit Vicarios generales in ſuos Conſeruatores eligere , vt obſeruant Ft. Emman. *dict. art.*13. Fr. Ludou. Miranda *dict. art.* 2.*concluſ.*2. Vicecancellarium verò Papæ , Camerarium , ſummum Pœnitentiarium , Clericos Cameræ , Auditorem Curiæ cauſarum dictæ Cameræ , Auditores Rotæ,Referendarios, Protonotarios poſſe eligi in Conſeruatores,quia iſti omnes habent dignitatem , tradunt Monet.*de Conſeruat.cap.*5.*a num.*106 Laurent, de Petrinis *citato loco num.*17. Et de Archidiaconis, Archipreſbyteris, Primicerijs , Præpoſitis , Decanis, & aliis habentibus Eccleſiaſticam Dignitatem, idem tenet Monet *d.cap.*5 *quæſ.*7. *num.* 88.89.90.91.92. & 93.Laurent de Petrinis *citato loc n.*15. vbi etiam de Priore ſeculari Eccleſiæ Collegiatæ.

14 Nemo poteſt eſſe Conſeruator ſui Conſeruatoris,nec poteſt quis habere eum Conſeruatorem , qui eſt ſub eius iuriſdictione, ſeu dominio,vel diſtrictu Eccleſiaſtico, aut temporali , exceptis tamen Regibus,aut Reginis,*dict.cap.vlt.*Cochier *dict.quæſt.* 29. *num.*3.Azor.*d.cap.*34.*quæſ.*4.Molina *diſp.*29. *num.*3. *verſ.item non poſſunt*, Petr. Gregor.*ſyntagm.lib.*47.*c.* 22.*num* 8.

15 Vtrùm autem Priores Conuentuales , ſeu Guardiani Mendicantium poſſint eſſe Conſeruatores, prout delegati dati valent in terminis *d. Clem.* 2 *de reſcript.* Vide Ft.Emman.*d.quæſ.*65.*nr.*3. *verſ.ſecundò eſt notandum*,Fr.Ludouic.Miranda *d.art.*2.*concluſ.*3. & 4. Capell. Tholoſ.*deciſ.*13 *num.*3. Paſſarel.*in not. priuileg.not.*32.*verſ.tamen per priuilegium* , Monee.*de Conſeruatorib.cap.*5.*quæſt.*2.*n.*24. nouiſſimè Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*2 *lib.*6.*cap.*12. *num.*79. Felician. à Vega *in cap.cauſam.qua* , 9.*num.*46.*de iudic.*me citato *in hoc loco* Solorzan. *de Indiarum iure tom.*2.*lib.*3.*cap.*26.*num.*123.Quicquid tamen ſit de Iure communi , habemus nouiſſimam *Illuſtr. Card. deciſionē* in hæc verba. *Quæ ſanto Archiepiſc.Turritano,an Regulares vnius Conuentus,Monaſterij,vel Domus aliquem Priorem , ſeu Guardianum, vel quemuis alium quamuis dignitate regulari fulgentē,in ſuum Conſeruatorem eligere,vel deputare poſſint?Sac.Cong.Card. negotijs Regularium præpoſitorum non poſſe reſpondi, Romæ* 6.*Octobris* 1617. Anton. Maria Cardin.Gallus V.Theat.Sectet.Inpeni tamen *Sacram Cong. Concilij ſub die* 2. *Martij* 1619. cenſuiſſe *Abbatem Ordinis Oliuetani poſſe eligi in conſeruatorem, ſi Epiſcopus in Synodo eum deputauit Iudicem Synodalem.*

Si electus in conſeruatorem non foret in altero Iurium graduatus , debet aſſumere ſibi conſultorem partibus non ſuſpectum , quia regula eſt quod Iudex non gradoatus in aliquo Iurium tenetur omnino ſibi eligere , & aſſumere aſſeſſorem & conſultorem non ſuſpectum partibus,aliàs eius ſententia eſt nulla, ex Bulla Leonis X.*in Conc. Lateranenſi* , quæ incip. *Regimini*, cuius hæc ſunt formalia verba *Iudices, & Conſeruatores a Sede Apoſtol.deputati , ſi in altero Iurium graduati non fuerint aſſeſſorem partibus non ſuſpectum ab his partibus,vel illarum altera requiſiti aſſumere,& ſecundum eius relationem iudicare teneantur,non obſtantibus*,&c.refert Marcell. Vulpe *dict.s.*11. *num.*10. Vnde cùm caſus incidiſſet in hoc tribunali Nunciaturæ Hiſpaniæ in quadam cauſa matrimoniali Toletana commiſſa à Sede Apoſt. Rom.Epiſcopo Aſpanen. Carmelitano Theologo in hac Curia commoranti, fuit ei datus in aſſeſſorem Doctor Planus del Frago.

Conſeruatores attento Iure , ſemotis ſpecialibus 16
conceſſionibus, ſolummodo poſſunt procedere contra manifeſtas iniurias , ſeu violentias , ideſt , illas, quæ iudicialem examinationem non requirunt , nec ad eos , qui talem examinationem exigunt , ſeu cauſas alias,ſuam poſſunt extendere poteſtatem , probant text.*in dict.cap.*1. *& vltim. de offic.deleg lib.*6. & diſponit apud Hiſpanos *l.*1.*tit.*8. *lib.*1 *nouæ recopil.* reſoluunt gloſ *verb. Conſeruatores,in dict.cap.* 1. vbi Ioan.Andr.*col.*2.Monach.*num.* 1.Anchar *num.*5. Franch.*num.*7.Specul.*part.*1.*tit. de iudice deleg.*§.*excipi poteſt,num.*24.Antun. de Butr.*in tract. de notorio, art.*4.*num.*4 Pet.Gregor.*ſyntagm.iuris lib.*47.*cap.*12. *nu.*16 Perez *l.*1.*tit.*7.*lib.*1.*Ordin.*Gutier.*pract. lib.*3. *quæſt.*9.*num* 9.& 11. Salzedu *ad Bernard.in practic. cap* 3.§.*ſed dubium.* Curt. Philip.*part.*3.§ 7. *num.*1. Valaſc.*conſ.*152.*num.*1.& 2.Fr.Emmao. *dict. tom.*1. *quæſt.*65.*art.*11 Azor.*dict.cap.*34 *quæſ.*7.Ft.Ludouic. Miranda *dict.quæſt.*47.*art.*7.*concl.*1.*cum ſeqq.*Molina *d.diſp.*29.*num.*2.Ceuall.*communium contra communi. tom.*4 *quæſt.*897.*à nu* 696.Caro. Tuſch.*d.concl.*76 . *num.*3. Cochier *dict.quæſt.*39.*à num.*6. Campanil.*in diuerſ.Iuris Canonici tub.*12.*cap.*13.*num.*26.Laurent. de Petrinis *d.loco num.*34 *cum ſeqq.* Rota apud Marchef.*commiſſ.part.*1. *cap.*2. *pag.* 143.*in Toletana iuriſdictione coram Card. Lancelloto* , & *pag.*144 *in vna Mediolanæ reſciſſionis contractus coram eodem*,vbi tenet Conſeruatorem non poſſe cognoſcere circa' requitentia iudicialem indaginem , ſed ſolum in defendendo à notoriis iniuriis.

Hodie per Concil. Trident.*ſeſſ.*14. *de reformat.* 17
*cap.*5. ſupradicta ſunt reſtricta , diſpoſitumque conſeruatorias litteras conceſſas ſingularibus perſonis, cuiuſcunque dignitatis , vel conditionis,etiamſi Capitulum ſit,& cum quibuſcunque clauſulis , aut decretis non habere locum in cauſis criminalibus , ſeu mixtis, ex criminalibus ſcilicet& ciuilibus , ſed tantum in ciuilibus , & in iſtis , vbi perſonæ, quibus

conceſſæ

concessæ sunt, Rei fuerint, non Auctores, & cum aliis limitationibus ibidem adiectis, sub qua tamen restrictione idem Concil. declarat non comprehendi Conseruatores datos Vniuersitatibus generalibus, Collegiis Doctorum, seu scholarum, Regularibus locis, necnon hospitalibus actu hospitalitatem seruantibus, hi enim manent in dispositione Iuris communis *in dict. cap.* 1. & tenore litterarum sub quibus fuerint dati, vt inspecte notant Gutier. *dict. quæst.* 9. *num.* 15. Molina *d. disp.* 29. *num.* 2. *in fine*, Fr. Emman. *d. quæst.* 65. *art.* 12. *in princip.* nouissimè me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *in praxi Lusit. part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 30. *pag.* 44. Circa quod tamen aduertes, quòd licèt hodie in casibus à Concilio exemptis plerumque concedi soleant litteræ conseruatoriæ sub ampliori forma, quam sit ea, quæ traditur *in dict. cap.* 1. *& vlt.* vt per Nauar. *in man. cap.* 27. *num.* 125. traditque latè Fr. Emman. *d. art.* 12. fatetur Gutier. *pract. lib.* 4 *quæst.* 63. *à num.* 3 quia tamen semper clausulæ illarum litterarum ad Ius commune, de quo *in d. cap.* 1. sunt reducendæ, & secundùm illud, quoad fieri poterit, interpretandæ, nisi vbi in eis contrarium expressè fuerit dispositum, vt bene aduertit Valasc *d. consult.* 152. *num.* 8. & 9. dicens se ita vidisse practicari in Bulla conseruatoria concessa Fratribus Prædicatoribus, quæ habebat amplissima verba; iam apparet quàm necessarium erit declarationes, & quæstiones necessarias in proposito eodem Iure attento adiicere, licet aliquatenus extra materiam digressum facere videamur.

18 Necessarium igitur est ad effectum, vt procedere valeat Conseruator datus sub forma *d. cap.* 1. quòd ante omnia appareat iniuriam, seu violentiam fuisse manifestam, & notoriam, item quod eidem constet de qualitate notorij. Ita glos. *verb. Conseruatores in d. c.* 1. vbi Ioan. Andr. *col.* 3 & 4. Monach. *num.* 4. & 5. Anchar. *num.* 5. Franch. *num.* 4. Sylues. *verb. Conseruator num.* 3. Fr. Emman *d. quæst.* 65. *art.* 11. *vers. ad nertendum insuper.* Azor. *d. cap.* 34. *quæst.* 7. Molina *d. disput.* 29. *num.* 2. Fr. Ludouic. Miranda *d. q.* 47. *art.* 8. *concl.* 2. Cochier *d. quæst.* 39. *à num.* 6. me citato *in hoc loco* Mendez à Castro *d. part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 25. quia iurisdictio non competit Conseruatoribus super iniuriis, & violentiis simpliciter, sed super qualificatis, & notoriis. Gutier. *pract. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 14. Gabr. Pereira *de mann Regia part.* 1. *capit.* 7. *num.* 5. Anton. Ripol. *var. cap.* 1. *num.* 48. Mendez à Castro
19 *d. p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 26. *pag.* 44. † Vbicunque enim iurisdictio competit alicui respectu certæ qualitatis, debet ante omnia eidem de illa qualitate constare, vt per Bart *in l. multum interest, num.* 2. & 5. *ff. de condit. & demonst.* Sicul. *num.* 50. *cum seqq. in cap.* 2. *de offic. deleg.* Vant. *de nullit. cit. ex defectu iurisd. Ordin. num.* 167. D. Barbos. *in l. si quis ex alien. anum.* 148. *ff. de iudic.*

20 Si autem Conseruatot dubitet de illa notorij qualitate, vel clare de ea non appareat, poterit ante omnia summariè examinare, an violentia, seu iniuria, de qua agitur, notoria fuerit, & super eum probationes recipere ad fundandam suam iurisdictionem; itavt si inueniat illam notoriam, procedat, aliàs se incompetentem pronuntiet, ita constituunt glos. & Doctores ferè omnes, de quibus suprà, quibus addo Mendez à Castro *d. p.* 2. *lib.* 2. *c.* 3. *num.* 26. *vers. vnde si inueniat.* Nec huiusmodi iudicialis indago illi prohibita est in violentiis, seu iniuriis notoriis, in quibus aliàs iurisdictionem habet, si tales inueniantur, nam ad hunc effectum, & ita videndum an sua sit iurisdictio, poterit indagare, & inquirere, etiam in forma iudicij, iuxta reg. texe. *in l.* 2. *ff. de iur. omn. iud. & cap. præterea, de officio iud. deleg.* vt in terminis resoluunt Ioan. Andr. *col.* 3. Domin. *num.* 6. & 7. Anchar. *num.* 6. *dict. cap.* 1. Fr. Emman. *d. quæst.* 65. *art.* 12. *vers. sed contrarium*, Azor. *dict. cap.* 34. *quæst.* 7. Molina *dict. disp.* 29. *num.* 2. *vers. potest tamen.* Sic etiam quamuis in terminis *cap. si clericus laicum, de foro compet.* iudici Ecclesiastico competat iurisdictio aduersus laicos, si ipsi fateantur, vel non negauerint res, de quibus agitur, esse Ecclesiæ; poterit iudex Ecclesiasticus in euentu, quo reus ad suum iudicium vocatus negauerit rem esse Ecclesiæ ad instantiam actoris summariam de hoc ante omnia cognitionem adhibere, & ea tali comperta non obstante negatione Laici in causa procedere, vt bene aduertunt Abb. *col. pen.* Felin. *num.* 3. Socin. *num.* 13. & 15. Collect. *num.* 1. *in dict. cap. si clericus laicum*, sic illum intelligentes, Cuc. iun. *in l.* 2. *num.* 34 *ff. si quis in ius vocat.* idque per reg. text. *in l. si quis ex aliena, ff. de iudicijs*, cum similibus; quia aliàs esset in potestate laici conuenti per simplicem negationem euertere priuilegium *d. cap. si clericus laicum*, quod videtur absurdum.

Hanc notorij examinationem non tenetur Con- 21
seruator præmittere, cum reus fatetur factum, & qualitatem ipsius notoriam fuisse; tunc enim sine in rei veritate tale sit, siue non, semper processus validus erit; nam sufficit partis confessio, vt per illam notorium dicatur, & de notoritate appareat, licet aliter illa non probetur, iuxta reg. text. *in cap. vestra*, vbi glos. *verb. non diffitetur, & c. vlt.* ibi, *seu confessionem, de cohabit. cleric. & cap cum olim, de verb. signif.* cum multis, de quibus Mascard. *de probat. concl.* 1107. *num.* 2. Farinac. *in praxi crimin. tom.* 1. *quæst.* 21. *n.* 31. Quæ quidem resolutio procedit, licèt reus, qui factum notorium fatetur, excusationem alleget, dicens se iure suo fecisse; adhuc enim Conseruator procedere poterit, solùmque tenebitur reum admittere ad excusationes suas probandas, vt contra alios magis videtur sequi glos. *verb Conseruatores, vers. Si autem confiteatur, in dict. cap.* 1. ex ratione, quam præstat *in vers. aliàs facilè esset*; nam † cùm vix posset reperiri 22
aliquod delictum tam notorium, quod non possit habere aliquas excusationes, seu dubitationes, iuxta doctrinam glos. *verb. receptis in cap. bona, il* 1 *de elect.* iuncta reg. text. *in auth. de tabellionibus*, ℞. *nos autem, vers. proinde, collat.* 4. Aretin. *cons.* 165. *col* 5. *vers.* 2. *principal.* Masc. *concl.* 1106. *num* 9. & *concl.* 1108. Farin. *dict. quæst.* 21. *num* 50. de nihilo esset Conseruatoris officium, si quando factum in se notorium est, procedere non posset propter excusationes à reo allegatas, quæ notoriæ non sunt, & probationes requirunt, tradunt optimè Anchar. *dict. cap.* 1. *num.* 5. *vers. ad aliud contrarium.* Franch. *num. etiam* 5 Sylues. *verb. Conseruator num.* 3. *vers. dico* 3 Azor. *dict. cap.* 24. *quæst.* 7. *vers. quæres*, Cochier *dict. quæst.* 39. *num.* 11. † Licèt enim allegentur circumstantiæ notorium 23
delictum excusantes, non per hoc notorium offuscatur, quominus super eo probari debeat, quamuis illas allegans ad probandum debeat admitti, vt tenent Ant. *in cap. vestra, de cohabit. cleric* Mil. *in repert. verb. notorium contra quod* Capta *in tractat. de notoria memb.* 4. *num.* 59. & 69. Farinac. *dict. quæst.* 21. *num.* 5. quicquid distinguat Masc. *conclus.* 1106. *numer.* 11. & 12.

Quando verò reus neque fatetur, neque etiam 24
negat, sed tacet nihil opponendo de defectu notorietatis, & incompetentia iurisdictionis, & Conseruator dubitet, & factum in se notorium non appareat, tenetur ad suam iurisdictionem fundandam, & vt certus de illa existat, ante omnia probationes

facere, an illud notorium ſit; nam vbi qualitas notorij exigitur ad fundandam iudicis iuriſdictionem, tunc etiamſi non negetur, debet ante omnia ſuper ea proceſſus fieri, tradunt Capra *de mem.4 num.56. cum ſeqq.* Mut.*verb. notorium facti geſti*, Maſcard.*concl.*1108. *num. vlt.* Farin. *d.quæſt.*21.*n.*86 & 87. Sin autem eius neget, diſtinguendum eſt, quod ſi iniuria, ſeu violentia notoria fuerunt notoriate facti continoi, ſeu permanentis. ita quod nulla excuſatione, ſeu tergiuerſatione celari valeat, non tenebitur Conſeruator probationes ante omnia ſuper notorio recipere: ſi verò iniuria manifeſta tantum fuerit notorietate iuris, tunc debeat prius Conſeruator, ſi pars negauerit notorij examinationem præmittere, iuxta doctrinam gloſſ. *verb. Conſeruatores, verſ. ſed quid ſi negetur, in d.c* 1. Ratio vtriuſque membri ea eſt, quia
25 † in priori notorium per ſe tale eſt, quod nulla probatione indiget, iuxta text. *in cap. ſuanos*, ibi, *nec teſtis, de cohabit. cleric. & cap.*3. *de teſtib. cog. in princip.* vbi *gloſſ.* 2. ac ſubinde in eo negatio partis rem dubiam non facit, vt videtur probare text. *in d.cap.*3. ſi bene expendatur, ibi, *factum negauerit*, &c. per quem notant Felin. *ibi num.*7. Abb. *in d.cap. tua nos, num.*4. Maſcard. *a.concl* 1106. *num.*8 Farin. *d. quæſt.*21.*n.*18 tale negotium per negationem dubium non effici. Poſteriori vero cum tale non ſit, vtique per negationem dubium redditur, iuxta reg. *l.*3 *C. quibus ad libert.* Vnde in eo ante omnia neceſſaria probatio erit, per quam non probatur quidem iniuria, ſeu violentia in ſe, quæ notoria eſt, ſed magis probatur illam notoriam eſſe, cùm non conſtet eſſe notoriam, facit text. *in cap. bone, s. verſ licet autem*, iuncta gloſſ. *verb. recepit, in fine, de elect. gloſſ.*2. *in cap. ad noſtram.*21. *el* 3. *de iureiuran.* Si denique Conſeruatori notoriè conſter de ipſa iniuria, & qualitate illius, nempè quod notorie illata fuiſſet, non tamen æquè notoriè appareat de eiuſdem auctore, hoc caſu bene poterit procedere, nam teat. *in d.c.*1. *& vlt. de officio deleg. lib.*6. dum iuriſdictionem tribuunt Conſeruatoribus, non ſe referunt ad perſonas iniurias, ſeu violentias notoriè inferentes, ſed magis ad ipſas iniurias, ſeu violentias manifeſtas: ergo vbi illæ tales fuerint, iuriſdictioni locus erit: nec refert quod perſonæ inferentes & ita auctores notorij non ſint, quamuis contrarium teneant poſt Ioann. Andr. & Innoc. Anchar. *d.cap.*1. *n.*6. *ad finem*, & Domin. *n.*9.

26 Interim verò dum non conſtiterit iniurias, ſeu violeotias eſſe manifeſtas, nec per conſequens de Conſeruatorum iuriſdictione, non poterunt ipſi (licèt delegati ſint, & quoad has cauſas maiores Ordinariis, ne in illis procedant, & ſi de facto inhibitio facta fuerit, ei parendum non erit, vt in terminis tradit Ceuall. *d.tom.*4. *quæſt.*897. *n.*755. *cum ſeqq.* me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *d.part.*2. *lib.*2. *c.*3. *num.*26. *in fine*. Et poterit ſupplicari ad iudicem Coronæ Fr. Emman. *quæſt. Regni. tom.*1. *q.*65. *art.*9. Valaſc. *conſ.*100. *num.*3. *& conſul.*152. *in princ.* Molin *de Iuſtit tom.*4. *tract.*5. *diſp.*29 *num.*8. & alij, quos refert, ſequitur Gabr. Pereira *de mann Reg. part.* 1. *cap* 7. *num.*3. intendit Concil. Trident. *ſeſſ.*7. *de reform. c.*14. *in fine*, ibi, *& eorum inhibitionibus aduerſus præmiſſa nequaquam valeturus*, & ea eo comprobatur quia iudex, de cuius iuriſdictione & ſuperioritate non cóſtat, non poteſt inhibere iudici, qui ab eo iuriſdictionem non habet, aliterque facta inhibitio non tenet, & ſperni poteſt, ex reg. text. *in cap. non ſolum, in fine*, ibi, *inhibeat canonice*, &c. per argumentum à contrario, *de appellat. lib.* 6. cum ſimilibus, ex quibus ita tradunt omnes communiter, Beroi. *conſ.*117. *num.*2. *cum ſequentibus, vol.*3. Mandoſ. *de inhibit. quæſt.*28. *num.*2. Surd. *conſ.* 814. *n.*37. *cum ſeq. & à n.*32 *lib.*3. Ceuall. *d.* 9.897. *à num.*756. Marc. *de iuriſd. part.*2. *cap.*42. *à n.*8 planè dum non apparet iniurias, ſeu violentias eſſe manifeſtas, nec conſtat de iuriſdictione, & ſuperioritate Conſeruatorum (quæ in hac qualitate ſolum fundatur) nec item Ordinarius ab eis iuriſdictionem ſuam habet, vt pareat: etgo nequaquam ab eis poterit inhiberi, aut ipſe tenebitur inhibitioni parere: quod adèo verum eſt, vt in terminis Iuris communis liceat per contrarium ipſi Ordinario in Conſeruatorem animaduertere, ſi fortè vltra cauſas ſibi permiſſas cognoſcat, illumque prohibere ne limites ſuæ poteſtatis excedat, vt aduertit Ceuall. *d.quæſt.*897. *a n.*762. comprobans ex decil. text. *in aut. vt iudices ſine quoquo ſuffragio, §. volumus, verſ. ſed etiam eos, collat.*2. iuncta reg. *l. prohibitum*, vbi gloſſ. *verb. reſiſtentibus, & l. defenſionis facultas, C. de iure fiſci, lib.*10. Ex quibus Doctores communiter notant † poſſe, imò teneri Ordinarium præcipere delegato, etiam Principis, ne aliter ſua poteſtate vtatur, quàm in ſuis litteris continetur, & ſi exceſſerit, in eum animaduertere, vt per Cardin. *in Clem.*1. *n.*16. *de offic. Ordin.* Abb. *in c. ſignificanit, n.*3. *eod. tit.* Auiles *ad c.*1. *Prætorum. verb. mandato, n.*33. Nauar. *in c. contingat, remed.*4. *de reſcript.* Ceuall. *d.q.* 897. *à num.* 869. Hodie verò ad tollendas huiuſmodi controuerſias, & difficultates, quæ inter Conſeruatores, & Ordinarios poterant oriri, ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.*14. *de reformat. cap.*5. *verſ. quod ſi in iis*, datâ tali competentia iuriſdictionis nominandos eſſe arbitros in forma Iuris, qui de illa cognoſcant, interimque in cauſa ab vtroque ſuperſedendum ſit, meminit Ceuall. *d.q.*897 *à num.*741. *&* 775. ponens *ibi numeris ſequentibus* practicam procedendi adeligendos huiuſmodi arbitros inter Conſeruatorem, & Ordinarium deductam ex reg. text. cum *ibi* notatis *in cap. ſuſpicionis. de offic. deleg. lib.*6. *& in cap.* 2. *de appellat. eod. lib.*

27 Notorium euidens, ſeu manifeſtum vt aliquid dicatur, oportet quòd omnibus, vel pluribus ciuitatis populis, ſeu vicinię manifeſtum ſit, iuxta text. *in cap. cum dilectus*, 15. *verſ. ducuntur, de purgat. canon. cap. quæ Lotharius*, ibi, *oculis omnium, cap de manifeſtis*, ibi, *metà plurimis cauſa*, & ibi, *omnes enim*, &c. *c. vltim.* ibi, *omnibus* 2. *q.*1. & eſt doctrina Archid. *in d.cap.*1. Anton. de Butrio *tract. de notorio art.*1. *num.*3. poſt alios Menoch. *de arbitr. caſu* 195. *n.*8. Maſcard. *concl.*1106. *num.*4. *&* 16. Farin. *d. quæſt.*21. *num.*41. *cum ſequentibus*, controuertentes, qui nam perſonarum numerus ad hoc exigatur, vt per Maſcard. *num.*17. Farin. *num.*47. *&* 48. dictis locis. Nihilominus tamen quia
28 † ad probandum factum aliquod fuiſſe notorium, ſeu manifeſtum (vbi probatio hæc deſideratur) ſufficit duorum teſtimonium legitimè deponentium, & rationem reddentium, nec requiritur, quod omnes teſtificentur, qui aliàs requirentur ad notorium efficiendum, vt argum. text. *in c. tam litteris* 33. *in princ. de teſtib. & in l.*2. iuncta gloſſ. *verb. doceri, C. de bonor. poſſeſſ. contra tab.* obſeruat elegantèr *gloſſ. pen. verſ. ſed pone, in cap. Dominus omnipotens, quæſt.*1. vbi Doctores, Salic. *in l. ea quidem, n.*88. *C. de accuſat.* Butr. *d. art.*4. *n.*63. Capra *in tract. de notorio memb* 6. *n.*7. *cum ſequentib.* Gom. *tom.*3. *var. cap.*1. *n.*44. *in princ.* cum multis aliis, de quibus Farin *d. quæſt.*21. *n.*109. Ideo in propoſito in caſibus, in quibus probatio notorij neceſſaria ante omnia fuerit, ſufficiet Conſeruatori per duos legitimos teſtes conſtare de illa notorietate, vt in ſpecie tradit Domin. *d.cap.*1. *num.*9. ad quem ſe remittit Franch. ibi *num.*5. ſatiſque etiam erit talem probationem de plano, & abſque ſolemnitate iudiciorum aſſumere; cùm ſolum pertineat ad fundandam

dandam iuriſdictionem, vt per Domin. *d.c.1. num.7.* & *ibi* Franch. *num.4.*

30 Conſeruatorum poteſtas in terminis Iuris communis adeò reſtricta eſt ad iniurias, ſeu violentias manifeſtas, vt ſi de aliis, quàm de illis cognoſcant proceſſus, & ſententia ipſo iure in totum corruant, & Conſeruatores pœnam incurrant ſuſpenſionis ab officio per annum, vt probat text. *in cap. vlt. verſ. vlt.* iuncto *verſ. vt autem, de offic. deleg. lib. 6.* & *ibi gloſſ. fin.* notant Sylueſt. *verb. Conſeruator, num. 5.* Fr. Emman *d. quæſt. 65. art. 19.* Azor. *d. cap. 14. quæſ. 13.* Suar. *tomo 5. de cenſur. diſp. 31. ſect. 3. num. 17.* Molina *d. diſp. 29. num. 2. & 6. in fine.* Quæ quidem poteſtas illis conceſſa ad eos defendendos a de illis ſolum iniuriis, ſeu violentiis, quæ notoriæ fuerint, id eſt, quæ non requirunt Iuris indaginem, & examinationem iudicialem, debet eſſe ſeruato Iuris ordine, qui aliàs ſecundum eiuſdem Iuris regulas in notoriis exigitur, vt arg. text. *in cap. ad noſtram il 3.* iuncta gloſſ. *verb. obſeruandus de mreitur.* poſt ſmol. & Domin. concludit Franc. *d. cap. 1. num. 3.* & ſentit *ibi* Anchar. *num. 6.* declarat Fr. Emman. *d. quæſt. 65. num. 18.* vbi ſecundùm declarationem text. *in Clem. ſæpe, de verb. ſignif.* exponit qualiter intelligenda ſit, & practicanda clauſula illa, quæ in litteris conſeruatoriis apponitur, vt Conſeruatores procedant ſimpliciter, & de plano, ſola facti veritate inſpecta, ſine ſtrepitu, & figura iudicij. † Ad illum 31
iuris ordinem, qui in notoriis à iure requiritur, & quem Conſeruatores obſeruare debent, pertinet citatio ea tea. expreſſo *ind. cap. vlt. verſ. vices, de offic. deleg. lib. 6.* vbi manifeſtè ſupponitur illam in proceſſu Conſeruatorum interuenire debere. Requiritur etiam ſententia, prout habetur *in d. cap. verſ. vices*, conſonatque text. agens ſimiliter de notorio *in d.c. cum dilectis 15. verſ. cùm nimirum* ibi, *ſed in eum condemnationis ſententia*, &c. iuncta doctrina *gloſſ. 2. in d. cap. ad noſtram 113. & in d. cap. quæ Lotharius*, aſſerentis etiam in notoriis ſententiam eſſe neceſſariam, quâ ſequuntur & communem dicunt Gomez *num. 44.* Clar. *num. 8. dictis locis*, Farinac. *d. quæſt. 21. num. 114.* declarando etiam non exigi in propoſito ſententiam cum ſolemnitatibus illis, à iure præſcriptis, de quibus text. *in cap. vltim.* vbi gloſſ. & Doctores *de re iudicat. lib. 6. & in tit. C. de ſentent. ex breuicul. reſcind.* ſed qualem qualem ſufficere, vt docent ſic diſtinguentes in eadem materia notorij Doctores, de quibus proximè cum aliis citatis à Farinac. *d. quæſt. 21. n. 115.* Nauar. *conſ. 12. num. 3. ſub. tit. de hæret.*

32 Quamuis gloſſ. *verb. Conſeruatores, ad finem in d.c. 1.* referat Bernardum exiſtimantem appellationem, & recuſationem in Conſeruatoribus non admitti, vtpote, quia ſolum de notoriis cognoſcere valent, in quibus vtraque tam appellatio, quàm recuſatio à iure prohibentur, vt de appellatione ſunt, text. *in cap. cum ſit Romana, §. vlt. & c. peruenit, 13 & in cap. conſulatur, 14. & in cap. cum ſpeciali 61. §. porro, de appell.* In recuſatione *cap. propoſuit, 24 eod. tit.* quam gloſſam ſequuntur Innoc. Hoſt. & Anchar. vt per Franch. *ibi nu 5.* & Azor. *d. cap. 34. quæſ. 11.* Nihilominus tamen reſoluendum eſt, non ſolum recuſationi locum eſſe, Conſeruatoremque vt ſuſpectum recuſari poſſe, ſi cauſa de qua agitur talis ſit, in qua ipſe valeat reum grauare, vt bene agnoſcunt Franch. *in d. cap. 1. num. 5.* & *ibi* Domin. *num. 23.* nam his terminis & ſimilibus etiam in notoriis, recuſatio admittitur, iuxta doctrinam gloſſ. *verb. & ſi manifeſta*, vbi communis *in cap. quia ſuſpecti 3. quæſt. 5.* Butſat. *conſ. 21 n. 55. lib. 1.* Gomez *d. cap. 1 num. 46.* Fatin. *d. quæſt. 21. n 130.* ſic limitata regula tenet *in d. cap. propoſuit, in fine*, & probat expreſsè Concil. Trident. *ſeſſ. 14. de reformat. cap. 5. verſ. quod ſi*, vbi præſcribit formam, ſecundùm quam procedi debeat ſi Conſeruator ſuſpectus eſſe dicatur, & per illud ita tenet in terminis Ceuall. *commun. contra commun. tom. 4. q. 897. num. 779. cum ſeqq. ut.*

Sed etiam à ſententia eiuſdem Conſeruatoria appellatio erit admittenda, vt quotidie praxi obſeruatum videmus, quod imprimis vbi ille procedit ſuper notorio iuris tantum, veluti ea confeſſione, & appellans exprimit iuſtam cauſam, conforme eſt doctrinæ gloſſ. *verb. mandetur, in cap. Romana, 5. ſi autem, de appellat lib. 6.* quæ in his terminis etiam in notoriis appellationem admittit, eamque ſequuntur magis communiter Doctores, vt per plures, de quibus Couar. *pract. cap. 23 num. 25. verſ. ſecunda concluſio*, Farinac. *d. quæſt. 21. num. 118. cum ſeqq. & part. 3. quæſt. 101. n. 64.* facit deciſio text. *in l. 2. quorum appellat. non recipit. & cap. ei, qui, verſ. nullus 2. quæſt. 6.* vbi probatur non ſufficere confeſſionem ad denegandam appellationem, ſed requiri, quod reus inſuper teſtibus conuictus ſit, tradunt latè citati à Clar. *§ fin. quæſt 94. num. 1.* Farin. *d. quæſt. 101. à num. 114.* Vbi verò iidem Conſeruatores procedunt ſuper notorio facti licet magis dubium ſit propter communem Doctorum ſententiam, quæ habet à ſententia ſuper huiuſmodi notorio appellationem non dari, vt per Gom *cap. 1 num 47.* Farin. *d. quæſt. 21. num. 117.* Nihilominus tamen dici poteſt, etiam tunc appellationem admittendam in caſibus limitationum, quos ad eam regulam tradunt iidem Doctores, & proſequitur Farin. *d. quæſt. 21. à num. 118. vſque ad 128.*

Non ſolum aduersùs illatas iniurias, ſeu violen- 34
tias manifeſtas, ſed etiam inferendas Conſeruatoribus poteſtas eſt conceſſa, quia propriè in vtiſque (licet magis propriè in inferendis) conſiſtit defenſio, tradunt gloſſ. *verb. defendere in d. cap. 1.* vbi Monach. *num 5.* Franc *num. 7.* Domin. *num. 13.* Azor. *d. cap. 14. quæſ. 7. verſ. ſi iterum quæras*, Molina *d. diſp. 29. num. 2. verſ. poteſt tamen in fin.* Fr. Lndou. Miranda *d. quæſt. 47. art. 7 concluſ. 4* Cochier. *d. quæſt. 39. num. 13.* amplia eſſe Conſeruatores violentiis, ſeu iniuriis probabiliter inferendis non ſolùm aliis modis occurrere, ſed etiam proferendo generalem excommunicationis ſententiam, in eos, qui illas fecerint, vel commiſerint, vt noiat dicta gloſſ. *verb. defendere.* & Franch. *n. 6.* ac omnes ſuprà citati, probatur ex reg. text. *in cap. dilecto, in princip. verſ. quoniam, de ſentent. excomm. lib. 6.* iuncto text. *in cap. à nobis il 1. ibi, quiſquis furtum fecerit. & c. eod tit. in antiq.* cum traditis per Couar. *cap. alma, part. 1. §. 10. num. 1.* Gutier. *canon. lib. 1. cap. 4. num. 10.* Suar *tom. 5. de cenſuris diſp. 3. ſect. 4. à num. 4.* vbi latè comprobant, & defendunt generalem praximiudicum Eccleſiaſticorum, ſecundùm quam vbi crimen aliquod veroſimilibus coniecturis committi timetur, ad illud obuiandum cautè ſolent hanc generalem ferre excommunicationem in eos, qui illud commiſerint Nec obſtat prohibitio text. *in cap. Romana, § caueant, de ſentent. excommun. lib. 6.* per quam dicebat Hoſt. † talem generalem excommunicatio- 35
nem hodie ferri non poſſe, vt referunt Ioann. Andr. Franch. & Domin. *d. cap. 1.* Reſpondetur enim prohibitionem, ſeu potius admonitionem illius text. locum non habere, vbi iuſta ſubeſt cauſa, ſicut idem text. declarat *in verſic niſi, ibi, aut alia rationabilis*, &c. quæ ſanè iuſta cauſa manifeſtè datur, vbi violentia inferenda timetur, cui Conſeruator intendit obuiare, vt bene agnoſcunt Monach. *in d. cap 1. num. 5.* Gutier. *d. cap. 4. nnm. 10.* Sayr. *de cenſur lib. 1. cap 9 à numero 24.* Suar. *d. ſect. 4. à num. 4. & diſp. 20 ſect. 1. num. 5. cum ſeqq.*

facere, an illud notorium ſit; nam vbi qualitas notorij exigitur ad fundandam iudicis iuriſdictionem, tunc etiamſi non negemr, debet ante omnia ſuper ea proceſſus fieri, tradunt Capra *de mem.4 num.56. cum ſeqq.*Mil.*verb. notorium facti geſti*, Maſcard.*concl.*1108. *num. vlt.* Farin. *d.quæſt.*21.*n.*86 & 87.Sin autem reus neget,diſtingue odum eſt, quod ſi iniuria, ſiu violentia ootoria fuerunt notoritate facti continui, ſeu permanentis, ita quod oulls excuſarinne, ſeu tergiuerſatione celari valeat, non tenebitur Conſeruator probationes ante omnia ſuper notorio recipere: ſi verò ioiuria manifeſta tantum fuerit notorietate iuris,runc debeat prius Conſeruator,ſi pars negauerit notorij examinationem præmittere, iuxta doctrinam gloſſ. *verb. Conſeruatores,verſ ſed quid ſi negetur,in d.c.*1. Ratin vtriuſque membri ea eſt, quia
25 † in priori notorium per ſe tale eſt, quod nulla probatione indiget, iuxta text.*in cap.tua nos*,ibi,*nec teſtis, de cohabit.cleric.& cap.*3.*de teſtib.cog.in principi.* vbi *gloſſ.* 2. ac ſubinde in eo negatio partis rem dubiam non facit,vt videtur prnbare text. *in d cap.*3. ſi bene expendatur,ibi, *factum negauerit*, &c. per qoem notant Felin.*ibi num.*7.Abb.*in d.cap.tua nos,num.* 4.Maſcard.*a.concl* 1106.*num.*8 Farin.*d.quæſt.*21.*n.*18 tsle negotium per negationem dubium non effici.Poſteriori vem cum tale nnn ſit, vtique per negationem dubium reddituit,iuxta reg *l.*3 *C.quibus ad libert.*Vnde in eo ante omnia neceſſaria prnbatin erit, per quam non probamr quidem iniuria, ſeu vinlentia in ſe, quæ notoris eſt, ſed magis probarur illam notorism eſſe, cùm non conſtet eſſe notoriam, facit text. *in cap.bona,*n.1.*verſ licet autem*,iuncta gloſſ.*verb.receperi,in fine,de elect. gloſſ.*2.*in cap.ad noſtram.*21.*vl* 3.*de iureiuran.*Si denique Conſeruatori notoriè conſtet de ipſa iniuria, & qualitate illius, nempè quod notorie illata fuiſſet, non tamen æquè notoriè appareat de eiuſdem auctore. hnc caſu bene poterit procedere, nam text.*in d.c.*1.*& vlt.de officio deleg.lib.*6. dum iuriſdictionem tribuunt Conſeruatoribus, nnn ſe referuot ad perſonas iniurias, ſeu violentias nntoriè inferentes, ſed magis ad ipſas iniuriss, ſeu vinlentias manifeſtas: ergo vbi iliæ tales fuerint, iuriſdictioni locus erit: nrc refert quod perſonæ inferentes & ita ſuctores notorij non ſint, quamuis contrarium teoeant poſt Inann.Andr.& Innoc.Anchar.*d.cap.*1.*n.*6. *ad finem*,& Domin.*n.*9.

26 Interim verò dum nnn conſtiterit iniurias, ſeu violentiss eſſe manifeſtas, nec per conſequens de Conſeruatorum iuriſdictione, non poterunt ipſi (licèt delegati ſiut, & quoad has cauſas matores Ordinariis, ne in illis procedant, & ſi de factn inhibitio facta fuerit, ei parendum non erit, vt in terminis tradit Ceuall.*d.tom.*4.*quæſt.*897.*n.*755.*cum ſeqq.* me citatn *in hoc loco* Mendez à Caſtro *d.part.*2.*lib.*2.*c.*3. *num.*26.*in fine.* Et poterit ſupplicari ad tudicem Cotonæ.Fr.Emman.*quæſt. Regul.tom.*1.*q.*65. *art.*9. Valaſc.*conſ.*100.*num.*3.*& conſul.*152.*in princ.* Molin *de Iuſtit tom.*4.*tract.*5.*diſp.*29.*num.*8.& alij,quns refert, ſequitur Gabr. Pereira *de manu Reg.part.* 1.*cap* 7. *num.*3.intendit Concil.Trident.*ſeſſ.*7.*de reform.c.*14. *in fine*,ibi, *& eorum inhibitionibus aduerſus præmiſſa nequaquam valituris*,& ex eo comprnbarur quia iudex, de cnius iuriſdictione & ſuperioritate nnn conſtat,nnn poteſt inhibere indici, qui ab eo iuriſdictinnem nnn habet, alitetque facta inhibitin non tenet, & ſperni poteſt,ex reg.text.*in cap.non ſolum,in fine*,ibi, *inhibeat canonice*,&c.per argumentum à cnntrario, *de appellat. lib.* 6. cum ſimilibus, ex quibus ita tradunt nmnes communiter, Bercl. *conſ.*117.*num.*2.*cum ſequentibus, vol.*3. Mandoſ.*de inhibit.quæſt.*28.*num.*2. Surd.*conſ.* 834.*n.*37.*cum ſeq.& à n.*32 *lib.*3.Ceuall.*d. q.*897.*à num.*756.Mart.*de iuriſd.part.*2.*cap.*42.*à n.*8. planè dum noo appatet ioiurias, ſeu violentias eſſe manifeſtas, nec conſtat de iuriſdictione,& ſuperioritate Cnnſeruatorum(quæ in hac qualitate ſolum fundatur)nec item Ordinarius ab eis iuriſdictionem ſuam habet,vt patet:ergn nequaquam ab eis poterit inhiberi,aut ipſe tenebitur inhibitioni parere:quod adeò verum eſt, vt in terminis Iuris communis liceat per contrarium ipſi Ordinario in Cnnſeruatorem animaduertere, ſi fortè vltra cauſas ſibi permiſſas cognoſcat,illumque prohibere ne limites ſuæ poteſtatis excedat,vt aduertit Ceuall.*d.quæſt.*897.*a n.*762. comprobans ex decil.text.*in ant.vt iudices ſine qno,no ſuffragio,§.volumus,verſ.ſed etiam eos,collat.*2. iuncta reg.*l.prohibitum*,vbi gluſſ.*verb.reſiſtentibus, & l. defenſionis facultas,C.de iure iſci,lib.*10.Ex quibus Doctores communiter ootant † poſſe, imò teneri Ordinarium præcipere delegatn,etiam Principis,ne aliter ſua poteſtate vratur,quàm in ſuis litteris continetur,& ſi excelleric,in eum animaduertere,vt per Cardin.*in Clem.*1.*n.*16.*de offic.Ordin.* Abb.*in c. ſignificauit,n.*3.*eod.tit.*Aules *ad c.*1.*Prætorium.verb.mandato,n.*33.Nsuar.*in c.conſuetudo,remed.*4.*de reſcript.* Ceuall.*d.q.* 897.*à num.* 869. Hodie verò ad tollendas huiuſmodi controuerſias, & difficultates, quæ inter Cnnſeruatores,& Ordinarins poterant oriri, ſtatuit Concil.Trid.*ſeſſ.*24.*de reformat.cap.*5.*verſ. quod ſi in iis*,datâ tali competentis iuriſdictionis nominandos eſſe arbitros in forma Iuris, qui de illa cognoſcant, interimque in cauſa ab vtroque ſuperſedendum ſit, meminit Ceuall.*d.q.*897.*à num.*741.*&* 775. ponens *ibi numeris ſequentibus* practicam procedendi ad eligendos huiuſmodi arbitros inter Conſeruatorem, & Ordinarium deductam ex reg.text. cum *ibi* notatis *in cap.ſuſpicionis.de offic.deleg. lib.*6. *& in cap.* 2. *de appellat.eod. lib.* 27

. Nntorium euidens, ſeu manifeſtum vt sliquid dicatur,oportet quòd omnibus, vel pluribus ciuitatis populis,ſeu vicinix manifeſtum ſit,iuxes text. *in cap. cum dilectus*,15.*verſ.dicitur.de purgat.canon.cap. que Lotharius*,ibi,*oculis omnium,cap de manifeſtis*,ibi, *nota plurimis cauſa*,& ibi,*omnes enim*, &c.*c. vltim.* ibi, *omnibus* 2.*q.*1.& eſt doctrina Archid.*in d.cap.*1.Anton.de Buttin *tract.de notorio art.*1. *num.*3. poſt alios Menoch.*de arbitr.caſu* 195.*n.*8.Maſcard.*concl.*1106. *num.*4 *&* 16.Farin.*d.quæſt.*21.*num.*41. *cum ſequentibus*, controuertentes,qui nam perſonarum numerus ad hoc exigatur, vt per Maſcard. *num.* 17. Farin. *num.*47.*&* 48.dictis locis. Nihilominns tamen quia 28
† ad prnbandum factum aliquod fuiſſe notorium, 29
ſeu manifeſtom(vbi probatio hæc deſideratur) ſufficit duorum teſtimonium legitimè deponentium, & rationem reddentium, nec requiritur, quod omnes teſtificentur,qui aliàs reqoiruntur ad notorium efficiendum,vt argum.text.*in c. tam litteris* 35. *in princ. de teſtib.& in l.*2.iuncta gloſſ.*verb.doceri, C.de bonor. poſſeſſ.contra tab.*nbſeruat eleganter *gloſſ.pen.verſ.ſed pone,in cap.Dominus omnipotens,quæſt.*1. vbi Doctores, Salic.*in l.ea quidem,n.*88.*C. de accuſat* Burr.*d. art.*4.*n.*63.Capra *in tract.de notorie memb* 6.*n.*7. *cum ſequentib.*Gom.*tom.*3.*var.cap.*1.*n.*44. *in princ.* cum multis aliis,de quibus Farin *d.quæſt.*21.*n.*109. Ideo in propoſito in caſibus, in quibus probatio nntorij neceſſaria ante omnia fuerit, ſufficiet Conſeruatori per duos legitimos teſtes conſtare de illa notorietate,vt in ſpecie tradit Domin.*d.cap.*1.*num.*9.ſd quem ſe remittit Franch.ibi *num.*5. ſatiſque etiam erit talem probationem de plano, & abſque ſolemoitate iudiciorum aſſumere; cùm ſolum pertineat ad fundandam

dandam iuriſdictionem, vt per Domin. *d.c.t. num.7.* & *ibi* Franch. *num.4.*

30 Conſeruatorum poteſtas *in terminis* Iuris communis adeò reſtricta eſt ad iniurias, ſeu violentias manifeſtas, vt ſi de aliis, quàm de illis cognoſcant proceſſus, & ſententias ipſo iure *in* totum corruant, & Conſeruatores pœnam incurrant ſuſpenſionis ab officio per annum, vt probat text. *in cap. vlt. verſ. vlt.* iuncto *verſ. vt autem, de offic. delag. lib. 6.* & *ibi gloſſ. fin.* notant Sylueſt. *verb. Conſeruator, num.5.* Fr. Emman. *d. queſt. 65. art.* 19. Azor. *d. cap. 14. queſt.* 13. Suar. *tomo 5. de cenſur. diſp. 31. ſect. 3. num.* 17. Molina *d. diſp. 29. num. 2. & 6. in fine.* Quæ quidem poteſtas illis conceſſa ad eos defendendos de illis ſolum iniuriis, ſeu violentiis, quæ notoriæ fuerint, id eſt, quæ non requirunt Iuris indaginem, & examinationem iudicialem, debet eſſe ſeruato Iuris ordine, qui aliàs ſecundum eiuſdem Iuris regulas in notoriis exigitur, vt arg. text. *in cap. ad noſtram il 3.* iuncta gloſſ. *verb. obſeruandas de hæreſ.* poſt Imol. & Domin. concludit Franc. *d. cap. 1 num. 3.* & ſequitur *ibi* Anchar. *num. 6.* declarat Fr. Emman. *d. queſt. 65. num. 18.* vbi ſecundùm deciſionem text. *in Clem. ſæpe, de verb. ſignif.* exponit qualiter intelligenda ſit, & practicanda clauſula illa, quæ in litteris conſeruatoriis apponitur, vt Conſeruatores procedant ſimpliciter, & de plano, ſolo facti veritate

31 ſuſpecta, ſine ſtrepitu, & figura iudicij. † Ad illum iuris ordinem, qui in notoriis *à* iure requiritur, & quem Conſeruatores obſeruare debent, pertinet citatio *ex* text. expreſſo *in d. cap. vlt. verſ. vices, de offic. deleg. lib. 6.* vbi manifeſtè ſuppoitur illam in proceſſu Conſeruatorum interuenire debere. Requiritur etiam ſententia, prout habetur *in d. cap. verſ. vicis*, conſonatque text. agens ſimiliter de notorio *in d. c. cum dilectis 15. verſ. cùm nimirum* ibi, *ſed in eum condemnationis ſententia*, &c. in hoc a doctrina *gloſſ. 2. in d. cap. ad noſtram il 3. & in d. cap. qua Lotharius*, aſſerentis etiam in notoriis ſententiam eſſe neceſſariam, quæ ſequuntur & commuoem dicunt Gomez *num.* 44. Clar. *num. 8. dictis ſetis*, Farinac. *d. queſt* 21. *num* 114. declarando etiam noo exigi in propoſito ſententiam cum ſolemnitatibus illis, à iure præſcriptis, de quibus text. *in cap. vltim.* vbi gloſſ. & Doctores *de rerum dicat. lib. 6. & in tit. C. de ſentent. ex breuicul. recitand.* ſed qualem qualem ſufficere, vt docent ſic diſtinguentes in eadem materia notorij Doctores, de quibus proximè cum aliis citatis à Farinac. *d. queſt. 21. n. 115.* Nauar. *conſ. 12. num. 3. ſub tit. de hæret.*

32 Quamuis gloſſ. *verb. Conſeruatores, ad finem in d. c. t.* referat Beroardum exiſtimantem appellationem, & recuſationem in Conſeruatoribus non admitti, vtpote, quia ſolum de notoriis cognoſcere valeat, in quibus vtraque tam appellatio, quàm recuſatio à Iure prohibeantur, vt de appellatione ſuo, text. *in cap. cum ſit Romana, §. vlt. & c. peruenit, 13 & in cap. conſuluit, 14. & in cap. cum ſpeciali 61. §. porro, de appell.* In recuſatione *cap propoſuit, 24 eod. tit.* quam gloſſam ſequuntur Inocc. Hoſt. & Anchar. vt per Franch. *ibi nu. 5.* & Azor. *d. cap. 34. queſt. 11.* Nihilominus tamen reſoluendum eſt, non ſolum recuſationi locum eſſe, Conſeruatoremque vt ſuſpectum recuſari poſſe, ſi cauſa de qua agitur talis ſit, in qua ipſe valeat reum grauare, vt bene ſgooſcunt Franch. *in d. cap. 1. num. 5.* & *ibi* Domin. *num. 13.* nam his terminis & ſimilibus etiam in notoriis, recuſario admittitur, iuxta doctrinam gloſſ. *verb. & ſi manifeſta*, vbi communis *in cap. quia ſuſpectis 3. queſt. 5.* Burſat. *conſ. 21 n. 25. lib. 1.* Gomez *d. cap. 1. num. 46.* Farin. *d. queſt. 21. n 130.* ſic limitata regula text. *in d. cap. propoſuit, in fine*, & probat expreſsè Concil. Trident. *ſeſſ. 14. de reformat. cap. 5. verſ. quod ſi*, vbi præſcribit formam, ſecundùm quam procedi debeat ſi Conſeruator ſuſpectus eſſe dicatur, & per illud ita tenet in terminis Ceuall. *commun. contra commun. tom. 4. q. 897. num. 779. cum ſequent.*

Sed etiam à ſententia eiuſdem Conſeruatoris appellatio erit admittenda, vt quotidie praxi obſeruatum videmus, quod imprimis vbi ille procedit ſuper notorio iuris tantum, veluti ex confeſſione, & appellans exprimit iuſtam cauſam, conforme eſt doctrinæ gloſſ. *verb. mandetur, in cap. Romana, §. ſi autem, de appellat lib. 6.* quæ in his terminis etiam in notoriis appellationem admittit, eamque ſequuntur magis commuoiter Doctores, vt per plures, de quibus Couar. *pract. cap. 23 num. 25. verſ. ſecunda concluſio*, Farinac. *d. queſt. 21. num. 118. cum ſeqq. & part. 3. queſt. 101. n. 64.* facit deciſio text. *in l. 2. quorum appellat. non recipit. & cap. ei, qui, verſ. nullus 2. queſt. 6.* vbi probatur noo ſufficere confeſſionem ad denegandam appellationem, ſed requiri, quod reus inſuper teſtibus conuictus ſit, tradunt latè citati à Clar. *§ fin. queſt 94. num. 1.* Farin. *d. queſt. 101. à num. 114.* Vbi verò iidem Conſeruatores procedunt ſuper notorio facti licet magis dubium ſit propter commuoem Doctorum ſententiam, quæ habet à ſententia ſuper huiuſmodi notorio appellationem non dari, vt per Gom. *cap. 1 num. 47.* Farin. *d. queſt. 21. num. 117.* Nihilominus tamen dici poteſt, etiam tunc appellationem admitteod-m in caſibus limitationum, quos ad eam regulam traduot iidem Doctores, & proſequitur Farin. *d. queſt. 21. à num. 118. vſque ad* 128. 33

Non ſolum aduersùs illatas iniurias, ſeu violen- 34
tias manifeſtas, ſed etiam inferendas Conſeruatoribus poteſtas eſt cooceſſa, quia propriè in vtriſque (licet magis propriè in inferendis) conſiſtit defenſio, tradunt gloſſ. *verb. defendere in d. cap. 1.* vbi Monach. *num. 5.* Franc *num. 7.* Domin. *num. 13.* Azor. *d. cap. 14. quæſt. 7. verſ. ſi iterum quæras*, Molina *d. diſp. 29. nam. 2. verſ. poteſt tamen in fin.* Fr. Ludou. Miranda *d. queſt. 47. art. 7 concluſ. 4* Cochier. *d. queſt. 39. num. 13.* amplia eſſe Conſeruatores violentiis, ſeu iniuriis probabiliter inferendis non ſolùm aliis modis occurrere, ſed etiam profiteodo generalem excommuoicationis ſententiam, in eos, qui illas fecerint, vel commiſeriot, vt notat dicta gloſſ. *verb. defendere.* & Franch. *n. 6.* ac omoes ſuprà citati, probatur ex reg. text. *in cap. dilecto, in princip. verſ. quoniam, de ſentent. excomm. lib. 6.* iuncto text. *in cap. à nobis il 1.* ibi, *quiſquis furtum fecerit. & c. eod tit. in antiq.* eum traditis per Couar. *cap. al. ma. part. 1. §. 10. num. 1.* Gutier. *canon lib. 1. cap. 4. num. 10.* Suar. *tom. 5. de cenſuris diſp. 3. ſect. 4. à num. 4.* vbi latè comprobant, & defeoduot geoctalem praximiudicum Eccleſiaſticorum, ſecundùm quam vbi crimen aliquod veroſimilibus cooiectuis committi timetur, ad illod oboiandum eautè ſolent hanc generalem ferre excommunicationem in eos, qui illud commiſerint Nec obſtat prohibitio text. *in cap. Romana, § cæterum, de ſentent. excommun. lib. 6.* per quam dicebat Hoſt. † talem generalem excommunicatio- 35
nem hodie ferri non poſſe, vt referunt Ioann. Andr. Franch. & Domin. *d. cap. 1.* Reſpoodetur enim prohibitioom, ſeu potius admonitionem illius text. locum non habere, vbi iuſta ſubeſt cauſa, ſicut idem text. declarat *in verſic niſi, ibi, nec alia rationabilis*, &c. quæ ſanè iuſta cauſa manifeſtè datur, vbi violentia inferenda timetur, cui Conſeruator intendit obuiare, vt bene agnoſcuot Monach. *in d. cap 1. num. 5.* Gutier. *d. cap. 4. num. 10.* Sayr. *de cenſur lib. 1. cap 9 à numero 24.* Suar. *d. ſect. 4. à num. 4. & diſp. 20 ſect. 1. num. 3. cum ſeqq.*

36 Conſeruatores ad munus, & officium ſuum exequendum per cenſuras, aliaque Iuris remedia contumaces poſſunt procedere, prout illis conceditur in omnibus litteris conſeruatorijs, Fr. Ludou. Miranda *d. q. 47. a. 8. conclaſ 5.*

37 Contra Epiſcopos tamen procedendum iuxta formam traditam *in cap. quia Pontificali, de offic. deleg. lib. 6.* vbi ſtatutum eſt, vt Conſeruator, vel Iudex delegatus contra Epiſcopos procedens modeſtia vtatur, ſcilicet *primo* Epiſcopo interdicatur ingreſſus in Eccleſiam, vel Sacerdotale officium. *Secundò* vt ſuſpendatur ab officio. *Tertiò* contra eum Eccleſiaſtica cenſura aggraueetur, niſi fortè aliud fieri ſuaſerit nimiæ contumaciæ proteruitas, quia ſcilicet, vt dicit gloſſ. iniurias, & contumelioſa verba profert in iudicem Epiſcopus. ita Sylueſt. *verb. Conſeruator, num. 4. verſ. dico.* Azor. *d. cap. 34 quæſt. 11.* Fr. Lodou. Miranda *d. concluſ. 5.* vbi *in verſ. aduerto*, tenet Epiſcopum non irrogare iniuriam prædictis Conſeruatoribus Iudicibus pro eo, quod ab eiſdem poſtulent, vt oſtendant ſibi ſuas litteras, quin vero nec ſecundum Ius eiſdem teneantur obedire, niſi, dum ab eis expoſtulatur, vt ſuarum litterarum oſtenſionem faciant. Vnde iodex Conſeruator, ſiue delegans, ſi de ſuo man dato Apoſtolico litteriſue Conſeruatorijs non vult Ordinario fidem facere, non poteſt ipſum excommunicare, eo quòd nolit ſuam ſententiam exequi: nam delegatus ſuper Ordinarium iuriſdictionem non habet niſi eidem rebellis extiterit, nec rebellis rectè dici poteſt, qui fidem fieri ſibi petit de commiſſione eiuſmodi; noo enim aliud facit, quàm quod Iure ſibi conceditur, niſi malitioſè hoc faciat, imo ſi ipſe delegatus delinquat, poterit puniri ab Ordinario loci in quo deliquit, vt optimè reſoluunt Pett. Cauall. *reſol. crimin. com 1. caſu 53. num 1. cum ſeqq.* Iacob. Laurent. *de Iudice ſuſpetto cap. 4. n. 33* me citato *in hoc loco* Meodez à Caſtro *in praxi Luſit. part. 2. lib. 2. cap. 1. num. 9. pag. 41.* Farin. *fragm. crimin part. 2. lit. I, num. 973.* vbi *num. 974.* ampliat poſſe ipſum delegatum conueniri coram Iudice Ordinario pro damnis & intereſſe, ſi delinquat etiam in cauſa, in qua eſt delegatus in iudicando, & non reddendo Ius, & abutendo ſua iuriſdictione, & illam excedendo, aut aliàs litem ſuam faciendo, & o. 977. reſoluit Iudici delegato reſiſti poſſe ab Ordinario, quando voluerit exequi aliquid iniuſtum, & citat gloſſ. *in cap. ex litteris. de offic. deleg.* Gig. *conſ. 163. in fin.* Iacob. Lauteot. *d. cap. 4. nu. 33.* Auſtet. *ad Capell. deciſ. 424.*

38 Deinde Conſeruatores prædicti poſſunt per excommunicationem cogere brachium ſeculare, ſiue ſecularem poteſtatem ad ſuffragandum ſibi contra prædictas iniurias, ac infetentes ipſas, Azor. *d. cap. 34. quæſ. 10.* Fr Ludou. Miranda *d. quæſt 47. art. 8. conol. 7.*

39 Ceuall. *d. quæſt. 897. num. 718.* † Delegatus enim Iudicis Eccleſiaſtici brachium ſeculare ad executionem demandari ſibi negotij implorare poteſt, Auiles *ad cap. 20.* Prætor. *gloſſ. vſurpan. num. 27.* Pen. *in direct. Inquiſitoram lib. 3. commento 115* Azeued. *l. 15. n. 3. tit. 1. lib. 5. noue. recopil.* Bernad. Græuæ *ad practic. Camera Imper. lib. 1. concluſ. 115. conſid. 1.* Rutger. Ruland. *de commiſſ part 1 lib. 6. cap. 4. nn. 21.* Bobadil. *in ſua politica lib. 2. cap. 17. na. 179.* Farin *in praxi crimin. q. 97. num. 86* Marta *de iuriſd. part. 1. cap. 50 à n. 15.* Ludouic Rodolphin *in tract. de brachio ſeculari, num. 30.* Brunot. à Sole *in locis communibus, verb. brachium ſecolare*, Baptiſt. Coſta. *de remed. ſubſid. cap. 11.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt deciſ. 320. num. 2. & reſol. 278 n. 2. in ſecunda editione*, plures per Cened. *ad Sextum collectan. 13.*

40 Cùm debitum non ſoluere nequaquam violentiam, ſeu manifeſtam iniuriam importet in eo ſenſu, in quo loquitur *d. cap. de officio delegati*, rectè huiuſmodi Conſeruatores aduersùs debitores ex cauſa ciuili procedere non poſſunt, cùm talis proceſſus iudicialem exigat indaginem, & ita expreſsè tenent Alciat. *de præſumption regul. 1. præſumpt. 23.* Fuſch. *de viſitat. lib. 2. cap. 23. num. 5.* Franciſc Leo *dicto loco ſub num. 101.* Gutier. *pract. lib. 3. q. 9. à nam. 8.* Cabed. *diuerſ. iuris argum. lib. 3. cap. 18. num. 5.* Ceuall. *communium contra communes, tom. 4. quæſt. 897. à num. 711.* Campan *in diuerſorio Iuris Canonici rubr. 12. cap. 13. nn. 10.* Fr. Ludouic. Miranda *d. quæſt. 46. art. 7. concl. 5.* Verùm contra illam ante omnes ſcripſit Guid. Papæ *deciſ. 18. n. vltimo*, quem ſequutus fuit Perez *l. 1 verſicalo Conſeruatores autem, tit. 7 lib. 1. Ord.* & denique multis adductis rationibus inſurgit Fr. Emmanuel. *d. q. 65. art. 12.* vbi non ſolùm affirmat poſſe conſeruatores procedere aduersùs debitores ex cauſa ciuili in terminis de quibus proximè; ſed etiam in multis, quæ in propoſito dixerat Gutier, *d. quæſt. 9.* adeò illum carpi, & reprehendi, vt coëgerit ab illius impugnationibus poſtea ſe liberare, *in lib. 4. quæſt. 63.* quam totam in prædicta defenſione conſumpſit. Quibus non obſtantibus à priori ſententia ne recedas, & eam amplia procedere etiam caſu, quo Religioſi Conſeruatorem habentes Rei proponantur; adhuc enim non poteruot coram illo pro debito ciuili conueniri, vt comprobat Fr. Emanuel. *d. q. 65. art. 13.* Amplia etiamſi conſeruatores Religionum ſint, & ex forma litterarum ſuarum poteſtatem habeant ad cognoſcendum de quibuſcunque cauſis, ſub illis verbis, in quibuſcunque cauſis, vel aliis, tam ciuilibus, quàm criminalibus, vel mixtis; nam huiuſmodi conceſſio ad iniurias, & violentias manifeſtas referenda eſt, ita vt ſit ſenſus, quod de omnibus cauſis tam ciuilibus, quàm criminalibus, vel mixtis, dummodo tamen ſine iniuriæ, ſeu violentiæ manifeſtæ, valeant cognoſcere, ſentit gloſſ. *in cap. 1.* in caſus poſitione, ibi. *videlicet vt poſſent cognoſcere de iuuenis, & aliis cauſis*, &c. intendit Gut *d. lib. 3. q. 9. num. 17.* & in terminis aduertit Valaſc. *conſult. 152. nnm. 8. & 9.* teſtatus ſe ita vidiſſe practicari in Conſeruatoria Fratrum Prædicatorum, quæ habet ampliſſima verba: quamuis contrarium fateantur idem Gutier. *d. quæſt. 63. n. 3. 4. 6. & vlt.* Cabed. *d. cap. 18. num. 5.*

41 Non obſtant fundamenta, quæ pro ſua parte in medium adducunt. nam ad præcipuum, nempe quod debitor non ſoluens dicitur iniuriam facere ex doctrina Specul. *t. de inſtrument. edit. §. nunc verò aliqua, verſ. de hoc autem quæritur*, vel ſaltem creditori damnum culpa irrogare: nam omiſſa ſolutiooe Guriet. *d. quæſt. 9. num. 16. & dicta quæſt. 63. à n. 5.* reſpondetur retentionem, ſeu negationem debiti ſolum importare iniuriam in generali illa ſignificatione ſumptam, prout ſignificat quamcumque iniuſtitiam, aut iniquitatem, ſeu omne id quod noo iure fit, iuxta *l. 1. in principio, & verſic. interdum, ff. de iniur. & princip. Inſt. eodem tit.* & in his terminis procedit doctrina Specul. *dicto loco.* In præſenti verò materia de qua agimus, iniuria accipitur pro damno culpa dato, quod in negatione, ſeu retentione debiti propriè non conſiſtit: accedit quòd etiamſi talis debiti retentio damnum culpa importaret, quod negamus, nuſquam tamen, licèt de illo per ſcripturam, vel ſententiam conſtaret, ſuppoſita partis negatione, poſſe ita notorium effici, prout in præſenti materi requiritur, iuxta ea, quæ de notorio reſultante ex inſtrumento, vel ſententis tradunt communiter Doctores, cum Maſcard. *concluſ. 1107. num. 19.* Farinac. *d. quæſt. 21. n. 23.* † Nec etiam conſtat Concil. Trid. *ſeſſ. 14. de reformat. cap. 5.* dum

dum prohibet Conſeruatores cognoſcere de cauſis ciuilibus, recipit Conſeruatores Religionum, & ſimiles, vt *in verſic. Vniuerſitates autem*, eaſdemque Conſeruatorias religiooum, & ſimilium nulla ex parte diminutas eſſe declararunt Illuſtriſſimi Cardinales ſuper *d.cap* 5. Vnde videbatur ſuccedere regula *l.cùm prætor, ff.de iudic. & l.nam quod liquide, ff. de penu leg.* Reſpondetur enim exceptionem Concilij ſicut & declarat. Cardinal. ſolum concludere tales Conſeruatores non comprehendi ſub prohibitione, & reſtrictione illius decreti, non tamen per hoc Concil. diſponere ſub qua forma, & in quibus cauſis debeant procedere, id enim reliquit diſpoſitioni Iuris communis, & tenori priuilegiorum, ſub quibus fuerint conceſſi, argum. *l commodiſſimè ff.de liber. & poſthum.* vt agnoſcunt Gutier. *d. quæſt.9 n um.14. & d. quæſt.63.num.3.* Fr. Emmanuel *d. qx.63. art.12.in principio.*

43 Nec denique obſtat Concil. Trident. *ſeſſ.7. de reformat. cap.14. verſ. Addendo inſuper*, vbi diſponit Regulares quoquo modo exemptos in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum conueniendos eſſe coram locorum Ordinariis, etiamſi iudicem aliàs habeant à Sede Apoſtolica deputatum, in aliis verò cauſis tunc demum coram eiſdem Ordinariis primo debitis eſſe conueniendos, quando ipſi Regulares iudicem non habuerint; vnde manifeſtè probari videtur, quòd ſi iudicem habuerint (prout habent, ſi habeant Conſeruatorem) coram illo eſſe conueniendos, & tenet Gutier *d.lib 3.quæſt 10.à num 2.* non diſſitetur Flamin. *de reſignat. lib.4 queſt.11.num 9.* quem refert, & ſequitur Ceuall. *d. queſt.89. à num.81.* Non, inquam, obſtat prædictum decretum, quoniam enim laté Emman. *dict. art.13. verſ.nec ſupradictis*, vbi illud declarat, & interpretatur, cuius interpretationem licet poſtea idem Gutier. *lib.4 practic quæſt 64.* mutare diſſoluere, & ſe inſuper ab impugnationibus Fr. Emman. libetare, tres caſus in propoſito diſtinguens; meo tamen iudicio tantùm abeſt, vt Concil. eo loco dictam ſententiam probet, quod immò contra eam torqueatur; nam vltra quod loquitur ſolùm de Regularibus extra monaſterium degentibus, vt ex littera illius patet, & aduertit Fr. Emmanuel. *vbi proximè.* Aduertendum etiam eſt Concil. ibi expreſſe tractare de illis Regularibus, qui Conſeruatores aliàs habent, vt conſtat ex illis, ibi, *Conſeruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus*, &c. in quibus manifeſtè ſupponit tales Regulares, de quibus agit in illo decreto, Conſeruatores habere; clauſula enim hæc in fine poſita refertur ad omnes caſus præcedentes, ad tradita per me *in remiſſ. de clauſuris, conſul. 199. num. 1.* & tamen in illis terminis decidit Concil. quod ſi Regulares iudicem non habuerint, coram Ordinario conueniantur, ergo exceptio hæc, ſi ipſi iudicem non habuerint, nequaquam intelligi poteſt de iudice Conſeruatore, ſed de alio à Sede Apoſtolica deputato, itaut non ſufficiat Regulares habere Conſeruatorem ad effectum ne coram Ordinario pro iſtis cauſis ciuilibus conueniantur, & ſic ceſſat omninò fundamentum Gutier. & aliorum ſuprà *citatis locis.*

44 Licèt quilibet Summi Pontificis delegatus in totum ſubdelegare valeat, ex text. *in cap.ſi pro debilitate, & cap. ſuper quæſtionum, in fine princip. de officio deleg.* cum citatis per Cardoſ. *in praxi iudicum, verb iudex, num.75.* Molam *in emporio part.1.tit.2 queſt.15.num.10.* Fr. Ludou. Miranda *de ordine iudic.q.2. art.11.* Saneb. *de matrimon. lib.2. diſput.31.* D. Barboſa *in l. quia eale, num.47. ff. ſoluto matrimon. & in l. cùm Prator. §. t.*

45 *num.385.cum ſequentib. ff. de iudic.* † Conſeruatoribus tamen id permittitur, niſi quoad citationes, & ſententiarum promulgationes, vel vbi ex beneficio litterarum id eiſdem foetit conceſſum, traduot vltra gloſſ. & Ordinarios *in cap.vltim. de officio deleg. lib.6.* gloſſ. *verb. ipſorum, in Clement.1.de hæret.* (Petr. Gregor. *ſyntagm.iuris lib.47 cap.12.num 27.* Quintanad. *de iuriſdict. & imper.lib.2.tit de ſubdelegat.n.7.* Fr. Emman. *dicta quæſt.65.art.10.* Azor. *d.cap.34.queſ 9.* Molina *d. diſp.29.n.5.* Fr. Ludou. Miranda *d.quæſt.47. art.8.concluſ.4.* Cochier *d.quæſt 39. num.20.*

De cauſa autem quare attento iure Conſeruatores ne queant committere vices ſuas, inquirit gloſſ. *in dicta Clement.1.* eam reddens, quia ſcilicet eorum induſtria præelecta videtur, ac ſubinde ſuccedit reg. *cap.ie cui, de officio delegat lib.6.* aliam tradit Petr. Gregor. *d num 27.* Sed melior videtur, quam ſentit gloſſ. *verb.nulli, in d.cap vlt.* intendens textum ibi ius ſpeciale conſtituere in propoſito circa Conſeruatores, ſicut in multis alils conſtituit ad eorum poteſtatem reſtringendam, vt quantò minus fieri poſſet Ordinariæ præiudicium afferret. Addit deinde text. *in d.cap. vltim. verſ ſed nec tunc*, quòd ſi ex beneficio litterarum poteſtas ſubdelegandi Conſeruatoribus competat, nequaquam tamen poſſe eos cuicunque voluerint committere vices ſuas, ſed illis tantùm perſonis, qui aliàs in Conſeruatores elegi valeant, quod idem in cæteris delegatis generale eſt, per text. *in cap ſtatutum, § in nullo, verſ. & perſonis, de reſcript. lib.6.* vbi gloſſ. *verb.legatorum*, ex fine. gloſſ. *verb. Superioribus, in fine, in cap.paſtoralis, in princip. de offic. deleg* vbi Abb. *n 10.* Fr. Emman. *d.quæſt.65. art.10. verſ aduertant*, Aloyſ. Riec. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.622. in prima edit. & reſol 1.410.in ſecunda edit.* Azeued. *l.20.num.3. in fine, & num 4.tit.7.lib.1.noua recop.* Subdit denique idem *d vltim verſ circa munera*, teneri Conſeruatores circa munera, & expenſas Aſſeſſorum, atque notariorum obſeruare omnia ea quæ de iudicibus delegatis ſunt ſtatuta in conſtitutione, ſcilicet *cap ſtatutum, §. inſuper, cum ſequentibus, de reſcript. lib.6.* vbi latè proſequuntur ſcribentes, Petr. Gregor. *lib 47.cap.12.n.29.* Molina *d diſp.29 n.6 ad fin.* Fr. Lud. Miranda *d.q.47. art.8.concluſ 8.*

Conſeruatores limites ſuæ poteſtatis, ſine ſuam 47
iuriſdictionem excedentes, per annum ſuſpenſi ſunt ab officio, *d.cap.vlt.verſic.vt autem*, ibi, *eo ipſo per vnum annum ſint ſuſpenſi*, tradit Fr. Ludouic. Miranda *dict. quæſt.47. art.9. concluſ.1.* & dixi ſuprà *allegat.50.n.205.* Intellige de illis tantùm, qui id ſcienter egerint, non tamen ſufficiet delinquere per ignorantiam iuris craſſam, vel affectatam, vt malè voluit gloſſ. *verb. ſcienter, in d.cap.vlt.* cui ſimilis *verbs ſciunter in Clem.1. de conſanguin.* ſequuntur Fr. Emman. *d quæſt.65.art.19.* Fr. Ludou. Miranda *d.concluſ.1.* † Verius enim eſt te- 48
neri vt culpabiliter, & grauiter peccando id faciant, cum text. ſcientiam exigat, nec ſine cauſa verbum, *ſcienter*, in eo additum ſit ad includendam ſcilicet quamcunque ignorantiam, vt in terminis defendunt Suar. *tom.5. de cenſur. diſp.31.ſect.3. num.17.* Fillincius *in quæſt. moral. tract.17. num.18.* Monet. *de Conſenuat. cap.7.quæſ.12.* Bonacina *de cenſur. extra Bullam diſput.2. quæſt.2. puncto 36.num.10.* Quod ex eo confirmatur, quia quælibet ignorantia etiam craſſa excuſat à pœna, licèt non à culpa, quando lex pœnam imponens vtitur verbo, *ſcienter*, vt argum. text. *in l. igitur, ff. de liberali cauſa*, eum ſimilibus comprobat poſt alios Nauar. *in man. cap.27. num.141.* Suſpenſio hæc, licèt ex generalitate verborum includat ſuſpenſionem non tantùm ab officio moneris Conſeruatoris, ſed etiam ab ipſo officio clericali, iuxta doctrinã, quam ex D. Thom. & aliis tradit Suar. *d tom.5. diſp.16.ſect.1.*

à *num.*3.non includit ſuſpenſionem à beneficio, vt. per Suar.*d.diſp.*31.*nu.*17.*in fine*, Monet.*de Conſeruat. cap.*7.*quæſ.*12.*num.*561.Bonacin.*d punctо* 36. *num.*8 quoties enim à Iure,ſen etiam ab homine ſuſpenſio ab officio præcisè, vel abſoluté imponitur ſi, aliud non addatur, non includit ſuſpenſionem à beneficio, vt ex text.*in cap.cùm inter,in princip.de purgat. Can.* & aliis fundamentis comprobat latè idem Suar. *d. diſp.* 26. *ſect.*3. *à num.*4. Henriq. *in ſumm. lib.* 13. *cap.*32.§.3. quamuis inuoluere etiam ſuſpenſionem ab officio malè inferat gloſſ.*verb.officio,in d.cap.vlt.* cum qua poſt Archid. & Monach.*num* 4.manſit Domin.*ibi num.*2.

49 Suadentes prædictis iudicibus Conſeruatoribus, vt ſuam tranſgrediantur poteſtatem, id ipſumque procurantes incidunt in pœnam, atque ſententiam excommunicationis, àqua nullarenus poſſunt abſolui, niſi prius parti integraliter ſatisfecerint de expenſis,ita habetur *in d cap vltim.*ibi, *pars verò,qua ad hoc fieri procurabit ſententiam excommunicationis*, &c. quod tamen intelligendum non eſt de quocunque procurante,ſed tantùm de eo,qui pars in iudicio exiſtit,vt manifeſtè probant eius verba, & notant,ac declarant Domin. ibi *num.*2. Nauar.*in man. cap.* 27. *nnm.*115 Azor.*d.cap.*34.*quæſ.*13.Suar.*tom.*5.*diſp.*23. *ſect.*4 *nu.*10.Fr.Emman.*d.quæſt.*65.*art.vlt.*Fr.Ludou. Miranda *d.art.*9.*concluſ.*2. aduertentes inſuper eandem pœnam non incurri ex ſola procuratione, niſi effectus ſequatur.Licèt autem ab hac excommunicationi nequeat pars abſolui, niſi prius alteri parti integraliter expenſas reſarciat,vt text. ait, nec ſubinde cautio ſufficiat, quemadmodum proſequuntur declarantes,Domin.*ibi n.*3.Monach.*num.*4. Franch. *num.*2 *in fine* gloſſ.*verb. manifeſta*, *in cap.*2.*de ſententia excommun.lib* 6. iunctis traditis per Doctores *in cap.venerabilibus,*§.*porro.verſic.ſecus,eodem tit.& lib.* Couar.*in cap.alma,part.*1.§. 11.*num.*11. Henriq. *in ſumm.lib.* 13.*cap.*28. abſolutio tamen ab Ordinario præſtari poteſt, cum conſeruata non reperiatur, ex regul text.*in cap. nuper*, *verſ.in ſecundo de ſentent. excommunicat.*obſeruantque Domin. Franch. & Monach.*dictis locis*,Azor *dict.capite* 34. *quæſtione* 13.*in fine.*

50 Conſeruationis officium extinguitur,& expirat per obitum concedentis, quod attinet ad negotia non cœpta, in iis enim,quæ cœpta ſunt,res deſinit eſſe integra,& durat poſt obitum Papæ concedentis. Ita habetur *in d.cap vltim* Mandoſ.*de reſignat gratia. est.de Conſeruatoria,verſ.addè deberet,in fine*, Cochier. *d quæſt.*39.*num.*40.Fr.Ludouic. Miranda *d. quæſt.*47. *art.*6.*in princip* Azor.*d.cap.*34.*quæſt* 14 vbi etiam aſſerit negotia incepta cenſeri poſt citationem, vel aliquem actum alium iudicialem inchoatum. Monera *de conſerv.cap.*10.*quæſt.*6.*num.*32. Bonacin.*d.punctо* 36 *num.*7.*verſ.obiicies* † In Ordinibus,& Religionibus conſeruatorum officium non eſſe temporale, nec expirare morte concedentis,quin verò eiuſmodi delegationem in Religionum fauorem factam eſſe perpetuam reſoluit idem Fr. Ludouic.*d.art.*6.*concluſ. vnic.* Quid dicendum quoad negotia iam cœpta, quando tempus præfinitur, ad quod conſeruatoria limitata eſt;veluti in terminis Conc. Trid.*ſeſſ.*13.*de reformat c.*5 *verſ.nemo etiam*, vbi conſeruatoriæ, quæ non ſunt Religionum,& ſimiles ibi conceptæ quinquennio terminantur? Diſputant Domin. *d.cap.vlt. num.*2.*verſ.quid ſi datur*, &ibi Franch.*num* 1 & Anchoran *n* 9 Fr. Emman *d.q.*65.*a* 9.nouiſſimè Laurent.de Peirinis *in formulario Regul.tit. C.c.* 20.& 2. vbi reſolnit quòd ſolita clauſula,*pro futuro quinquennio*,ſignificat quòd iuriſdictio iſto tempore elapſo finitur etiam quoad negotia inchoata, alioqoin ſi ea omittatur quoad negotia ſaltem accepta perpetuò durabit iuriſdictio, & citat Mandoſ. *de ſignat. gratia est,conſeruatoria,verſ.addè deberet*, Eraſm. à Cochier *de exempt.p.*1.*q.*39.*n.*18.Vnde idem de Peirinis conſulit vt ſemper dicta clauſula in Conſeruatoriis apponatur propter inconſtantiam humanæ vitæ; nam eo tempore finito, in libertate eligentium eſt dictam iuriſdictionem prorogare, Cochier *de Conſerv.p.*2. *q.*7.*num.*7. Circa notarios per Conſeruatores aſſumendos,quæritur *primo* idem de Peirinis *num.*3.*citato loco*,an Conſeruator poſſit ſibi aſſumere ad placitum notarium,quo vtatur in ſuis negotiis,& cauſis expediendis?Et reſpondet affirmatiuè per text. *in cap. ſtatutum,de reſcript.in* 6.& *in c.quoniam,*§ *ſtatuimus,de probat.* Quæritur *ſecundo* an Epiſcopus poſſit præcipere Conſeruatori vt vtatur notariis Epiſcopalibus? Et reſponder negatiuè.Quæritur *tertio* quid tenendum ſi conſuetudo obtinuerit vt Conſeruator Epiſcopalibus ſolum notarus vtatur? Et reſpondet eam non poſſe impedire quin Conſeruator poſſit ſibi ad libitum notarium eligere. Quæritur *quarto* quid faciendum ſi ſtante dicta conſuetudine Epiſcopus ſuis notariis inhibeat ne quicquam pro Conſeruatore ſcribant?Et reſpondet quòd ea Epiſcopi inhibitione non obſtante poteſt Conſeruator aſſumere ſibi alium notarium habentem facultatem acta ſcribendi in cauſis Eccleſiaſticis:ſi verò omnibus inhibeatur, poterit tales inhibentes tanquam ſuam iuriſdictionem impedientes excommunicare.

Hæc omnia à nobis ſupra relata procedunt de Iure communi attenta diſpoſitione text. *in cap.*1.& *vlt. de offic.deleg.lib.*6.quæ quidem non habebunt quoties in Bulla Conſeruatoria amplior forma à Summo Pontif.fuerit conceſſa; tunc enim illa inſpicienda erit,argum.text.*in cap,porrò*, & *in cap.recepimus*, cum ſimilibus,*de priuileg.* & patet ex conceſſis aliquibus Religionibus, quas referunt Cabed.*diuerſ.iuris argum.lib.*3.*cap.*18.*num.*3. Fr. Emman.*dict.q.*63. *art.*18.Gutier *pract.lib.* 4.*q.*63.*nu.*6.& 7. Conſeruatores enim cum ampliſſima auctoritate habent Monachi S.Iuſtinæ,Eugen. IV. *Conſtitut.*10. Canonici etiam Regulares Lateranenſes eligunt ſibi Conſeruatores cum ampliſſima iuriſdictione,iuxta *Conſtit.*10. Sixti IV. Monachi inſuper Montis Oliueti Ordinis S. Benedicti pro ipſorum defenſione Conſeruatores habent, ex Iulij II. *Conſtitut.*51. Item Fratres Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula multis cum facultatibus per *Conſtitut.*8. Clementis VIII. Quin & Hieroſolymitani quoque equites Conſeruatores ſibi eligunt, atque electi recuſari nequeunt, ſancitur *Conſtit.*9. Pij IV. Item Clerici Regulares Sancti Pauli Decollati Iulius III.*Conſtit.*10. Camaldulenſes quoque per Leonis X. *Conſtitut.*2. Necnon Patres Societatis Ieſu vigore Conſtit. Pij. V. & Gregorij XIII.de qua Fr.Emman.*d.art.*12.*verſ.* & *certè*, Molin.*d.diſp.*29.*n.*2.*in fine*.Marcel.Vulpe *d.cap.* 12. *num.*19.& 20.

Verùm vt hac in re tam frequenti quid hodie ſeruandum ſit, non ignorer ſtudioſus lector, hîc apponere cenſui Conſtitut.vnam editam *ann.*1591 à felicis memoriæ Clemente VIII.& alteram hoc præſenti anno 1621. ſimiliter editam à Sanctiſſim D. N. Gregorio XV.cuius tenorem cum noſtris his temporibus ſtandum ſit.& omninò parendum, hîc inſerere operæ pretium duxi, & primùm ſequitur illa Clementis VIII.

Sanctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus noſter D. Clemens diuina prouidentia Papa Octauus,ne ob malitioſa petentiũ ſuggeſtione,& ex eo, quod ob locorũ diſtantiam,

ſtantiam, perſonarum, quibus cauſa mandantur, certa notitia haud ita facilè haberi poteſt, perſuadeat aliquos minus interdũ idoneos in Conſeruatores deputatos cauſas ipſas cognoſci contingat, cupiens ſalubriter prouidere, reuocauit, ac declarauit nullas, irritas, & ſubreptitias omnes, & quaſcunque iudicũ deputationes, in litteris conſeruatoriis iuxta formam in quinterno Cancellaria deſcriptam, ſeu aliàs quomodolibet expeditis hactenus per Sedẽ Apoſtolicã perpetuo, vel ad tẽpus nondũ elapſũ conceſſas, & directas iis Conſeruatoribus, & iudicibus, qui qualitates non habent requiſitas, & deſcriptas in Conſtitutione felicis recordat. Bonifacy Papæ VIII. prædeceſſoris ſui, quæ incip. Statuũ, quique etiã in Conciliis Prouincialibus, aut diœceſanis iuxta Decretũ Concilij Tridẽtini electi, & deſignati non ſunt ad inſtantiã quorumcunque Conuentuum, Capitulorũ, Militarum, Vniuerſitatum, Collegiorum, Ordinũ, ac in fauorem quorumcunque monaſteriorum hoſpitaliũ, & aliorum quorumuis piorum tam ſecularium, quàm cuiuſuis Ordinis, aut inſtituti Regularium locorum, quantũuis exemptorum obtentas, cum quibuſuis præſeruatoriis, reſtitutionis, mentis atteſtationis, derogatoriarum derogatoriis, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, & decretis, quorum omnium tenores Sanctitas ſua haberi voluit pro expreſſis: non tamen quoad negotia iam cœpta, vel quoad ea, in quibus illa ſuum ſortita effectum, ſeu exequutionem habuerunt, ac etiam inſuper voluit, & ordinauit, quod omnes deinceps littera conſeruatoria huiuſmodi per Sedem Apoſtol. concedenda ad Conſeruatores, & Iudices dumtaxat dirigantur, qui qualitates iuxta dicti Bonifacy conſtitutionẽ habeant, quique in præfatis Concilijs electi, & deſignati ſint, & non alis, aliter vero expeditis litteris præfatis nullius ſint roboris, & momẽti. Decernẽs, &c.

Poſt hæc emanauit Conſtitutio Gregorij XV. quam referunt Laurea. de Franchis *in concord. inter Epiſcop. & ſecul. pag* 269. & Peitinis *tom.* 2. *Conſtit. Minimor. in Conſtit.* 5. *Gregory XV.* tenoris ſequentis, videlicet.

Sanctiſſimi D.N D. Gregorij Diuina prouidentia PP. XV. Conſtitutio de Conſeruatoribus.

55 SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus noſter D. Gregorius diuina prouidentia PP. XV. in certis rationabilibus cauſis animum ſuum mouen. & de voto Venerabilium Fratrum ſuorũ S.R.E. Cardinalium Cõcil. Tridentini Interpretũ, partim fel. record. Clementis Papæ VII. Prædeceſſoris ſuis veſtigiis inhærendo, reuocauit, ac nullas & irritas decreuit omnes, & quaſcumque Iudicũ Conſeruatorũ electiones, nominationes, ſeu deputationes: tã in vim litterarũ conſeruatoriarũ, iuxta formam in quinterno Cancellaria deſcriptã, quàm in vim quorũcunque priuilegiorũ perpetuo, vel ad tẽpus nondũ elapſum Apoſtolica auctoritate conceſſorũ, ſeu aliàs quocunque iure, vel titulo hactenus factas pro quibuſcũque Conuentibus, Capitulis, Miniſtris, etiã Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Congregationibus, Collegiis, Ordinibus, Monaſteriis, Hoſpitalibus, aut aliis quibuſuis piis, tam ſecularibus, quàm cuiuſuis Ordinis, etiã Mendicantiũ, ſeu Inſtituti, vel Societatis regularibus locis, quãtumuis exẽptis, etiã de neceſſitate exprimẽdis ſeu illorũ perſonis, cuiuſnis qualitatis, ſeu cõditionis exiſtãt. In futurũ verò Sanctitas ſua hac generali, & perpetuò valitura Conſtitutione ſtatuit, & decreuit, vt Iudices Conſeruatores huiuſmodi, ſiue principales, ſiue ſubrogati, eligi, nominari, aut deputari nõ poſſint, niſi qui non ſolũ habeãt qualitates requiſitas, & deſcriptas in Cõſtitutione ſimilis record. Bonifacy Papæ VIII. etiã Prædeceſſoris ſui, quæ incipit. Statuũ, ita vel dignitate Eccleſiaſtica præditi, vel perſonatũ obtinẽtes, vel Eccleſiarũ Cathedralium Canonici exiſtant, ſed etiã in Conſulibus prouincialibus, aut diœceſanis iuxta Decretũ Cõcilij prædicti Iudices electi, ſeu deſignati ſint. Quodque deinceps littera Cõſeruatoria per ſedẽ Apoſtolicã cõcedẽda ſuprà ſcriptis tamũ dirigãtur, & ſi qua littera aliter expediẽtur, illa, ac deputationes huiuſmodi, omniaque exinde ſequẽda nullius ſint roboris, vel momẽti. Et nihilominus quiſcunque, quam iuxta formã ſuperius præſcriptã Cõſeruatores huiuſmodi cũ effectu eligere, nominare, ſeu deputare, aut electis, nominatis, ſeu deputatis, vti auſi fuerint, Regulares quidẽ voce actiua, & paſſiua ſint ipſo iure priuati, adeo, vt habilitationẽ à nomine prætereà a Romano Pontifice cõſequi valeãt, reliqui verò alias pœnas arbitrio Sanctitatis ſuæ coerceãtur, & prædictorũ omnium Conuentus, Monaſteria, ac loca huiuſmodi, eorumque perſonæ, ac bona earum Conſeruatore ad animam, ita vt illorum cauſa meerea eorum locorum Ordinarius dumtaxat cognoſci, ac definiri debeant. Cæterum vt latius pateat Conſeruatorum huiuſmodi diligendorum facultas, Sanctitas ſua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, vt in Synodis Prouincialibus, aut Diœceſanis quamplures perſonas ex habentibus qualitates in prædicta Conſtitutione eiuſdem Bonifacy prædeceſſoris cõtentas, & aliquin ad id aptas deſignari procurent & ſi aliquẽ interim ex deſignatis mori cõtigerit ſubſtituas Ordinarius loci cum conſilio Capituli aliũ in eius locũ vſque ad futurã prouincialẽ, aut diœceſanã Synodum. Inſuper Sanctitas ſua, inhærendo hac in parte decreto ſimilis recordationis Greg. Papæ XIII. etiã Prædeceſſoris ſui, ſtatuit, & ordinauit, vt regulares, ac perſonæ huiuſmodi in Italia ſuprà dictos, extra Italiã verò infra ſex menſes à die publicationis in Vrbe præfatis Cõſtitutionis inchoãdis debeãt ſibi eligere, ſeu aſſumere Conſeruatores iuxta formã ſuperiùs propoſitam, eiuſque electionis, ſeu aſſũptionis documẽtũ infra tẽpus huiuſmodi penes acta Curiæ Ordinarioris exhibere, & dimittere tenẽatur, aliàs quo termino elapſo, quadiu Cõſeruatores ſecũdùm formã præfatis Cõſtitutionis non elegerint, coràm eiſdẽ Ordinariis conueniantur: quodque Conſeruatores huiuſmodi ſemel legitimè deputati, niſi ex legitima cauſa a Sede Apoſtolica, aut locorũ Ordinarius, prout iſtẽ Regularibus, & aliis ſuprà dictis tribuerit, approbanda, durante quinquẽnio à die deputationis, amoueri, aut mutari nullatenus poſſint, aut valeãt. Ad hæc ſtatuit Sanctitas ſua, vt eorã ipſis Cõſeruatoribus Regulares, ac perſonæ ſuprà ſcriptæ cõuenire quidẽ, aut trahi debeant, ſed alios cõuenire, aut trahere non poſſint, ſicut memorati Cõſeruatores in cauſis, in quibus regulares, & alij actores fuerint, nullã prorſus Iuriſdictionẽ habeãt, ſed in iis tãtùm in quibus Reus extiterint; neque extra Ciuitates, ſeu Diœceſes, in quibus fuerint deputati, contra quoſcũque procedere præſumãt. Si qua verò inter Iudices Conſeruatores huiuſmodi, & locorũ Ordinarios cõtrouerſia ſuper cõpetẽtia Iuriſdictionis orta fuerit, nequaquam in cauſa procedatur, donec per Arbitros in forma Iuris electos ſuper iuriſdictionis cõpetentia fuerit indicatum. Quod ſi qui Cõſeruatores, ſiue in hac parte, ſiue aliàs quomodolibet ſuos limites exceſſerint, per annũ ab officio Cõſeruatoris huiuſmodi ſuſpẽſi ſint, & pars, qua hoc fieri procuranerit, ſententiã excõmunicationis incurrat iuxta formã ulteriùs Cõſtitutionis eiuſdẽ Bonifacy Prædeceſſoris, qua incipit, Hac cõſtitutione, quã Sanctitas ſua in his omnibus, qua præſenti Cõſtitutioni non aduerſantur, inuocauit, & immouat. Per hoc tamẽ non intẽdit Sãctitas ſua prohibere quominus regulares, & alij ſuprà dicti in caſibus à iure permiſſis petãt Iudicẽ non ſuſpectũ à Prælatis, ſeu Magiſtratibus Secularibus; dum tamen hæc tria copulatiue concurrãt, videlicet, vt Regulares, & alij prædicti ſint actores, non autem Rei, vt-

que

qne agant contra laicum, non autem contra Eccleſiaſticum, vel aliàs à iuriſdictione ſeculari exemptum, atque vt cauſa, in qua Iudex deputatur, fuerit profana, non autem Eccleſiaſtica, & in ea iuxta ſacrorum Canonũ diſpoſitionem laicus, vt præfertur, eligendus Iudex competens exiſtat. Quæ omnia, & ſingula in præſenti Conſtitutione contenta Sãctitas ſua voluit inuiolabiliter obſeruari; decernimus ſic in iis, cæteriſque omnibus præmiſſis per quoſcunque, &c. etiam Sacri Palatij Apoſtolici Auditores, necnon ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata, &c. indicari, &c. necnon irritum, & inane, &c. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinibus Apoſtolicis, ac litteris conſeruatoriis, quas omnes ad formam præſentis Conſtitutionis reduxit, in ſauorem querumcũque Ordinum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantiũ, Militiarum, etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, aut cuiuſuis alterius inſtituti, etiam neceſſariò exprimendi, Collegiorum, Capitulorũ, Eccleſiarum, Monaſteriorũ, ac piorum quorũcunque tam ſeculariũ quàm Regularium locorum necnon illorum etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate aliaroboratis ſtatutis, & cõſuetudinibus etiã immemorabilibus, priuilegiis quoque, etiã ex cauſa, & titulo oneroſo, indultis, & litteris Apoſtolicis, etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiã derogatoriarũ derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, etiã Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine aut aliàs quemodolibet etiã per uiam communicationis, ſen extenſionis conceſſis & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiãſi pro illorũ ſufficiẽti derogatione de illis, eorũq; tenoribus, & formis ſpecialis, & individua, ac de verbo ad verbũ, non autẽ per clauſulas generales idẽ importantes, mentio, ſeu quauis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbũ nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerti forẽt, præſentibus pro expreſſis habẽs, quibus quoad, qua præſentibus aduersãtur, illis, aliàs in ſuo robore permãſuris, hac vice dũtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogauit, cæteriſque cõtrariis quibuſcũque. Caterũ vt præſens Cõſtitutio facilius omnibus innoteſcat. Sãctitas ſua voluit, & mandauit, vt non ſolùm in Cancellaria Apoſtolica, ſed etiã ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorũ de Vrbe, & in acie Campi Floræ publicetur, illiuſque exẽplaria iniſdẽ locis affixa dimittantur, ac in quinterno Cancellariæ inter Conſtitutiones perpetuas deſcribatur, & annotetur.

Ex Typographia Reuer. Cam. Apoſt. 1621. publ. die 20. menſis Septemb. eiuſdem anni.

56 In ſuprædicta Conſtit. de Conſeruatoribus edita à S mem Gregorio XV. inter cætera ſtatutum eſt, vt coram Conſeruatoribus Regulares conueniri quidem, aut trahi debeant, ſed alios conuenire, aut trahere non poſſint, itaut memorati Conſeruatores in quibus Regulares, & alij actores fuerint, nullam prorſus iuriſdictionem habeant, ſed in iis tantum, in quibus Rei extiterint. *Dubitatum fuit an per hac verba ſublata ſit facultas quam habent Conſeruatores defendendi Regulares, & alios à manifeſtis iniuriis, & violẽtiis, quæ illis de facto inferũtur, dum à ſuis poſſeſſionibus deiciũtur, & propriis bonis vti, ac fruì impediũtur? Sacra Cong. Card. Concil. Trid. interpretum cenſuit eiuſmodi verbis minimè ſublatam fuiſſe facultatem quam habent Conſeruatores defendendi Regulares à manifeſtis iniuriis ac violẽtiis, dũmodo obſeruent formam præſcriptam Conſtitutionibus Innoc. IV. & Bonifacij VIII. relatis in c. 1. & fin. de offic. deleg. in 6. refert Laur.* de Franchis *vbi ſuprà pag.* 176. & Lezana *d. cap.* 3. *n.* 11. *in fine.*

C. Card. de Terres.

Locus † ſigilli.

Proſper Fagnanus S. Congr. Secret.

Item *eadem Sacra Congreg. Concilij die 6. Februarij* 1627. *cenſuit dictam Bullam non afficere Religionem Hieroſolymitanam, niſi quoad Iudices Conſeruatores, eidemque Religioni adhuc ius huiuſmodi Conſeruatores eligendi competere,* vt refert nouiſſimè Nouar. *in tract. ſine praxi electi. & variat. fori ſecl.* 2. *q.* 69. *n.* 12. *in vlt. impreſſ.* vbi etiam teſtatur hoc decretum fuiſſe nuper confirmatum per S. D. N. Vrbanum VIII. *ſub die* 17. *Februarij* 1628. cuius meminit Lanter de Franchis *vbi ſuprà pag.* 178. 57

Alia in materia Conſeruatorum, & litterarum conſeruatoriarum ſi ſcire cupiat, vide lariſſimè Alexand. Monetam, & Ioan. Antonium Maſſobrium *in ſpecialis tract. de Conſeruatoribus,* & alios incidenter ſuper hac materia ſcribentes, videlicet Azeued. *ad tit.* 8. *lib.* 1. *nona recopil. pag.* 118. Curi Philip. *ſom.* 1. *part.* 3. §. 7. *de Conſeruatoribus,* Gutier. *practic. lib.* 3. *quæſt.* 9 Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſion. p.* 4. *collect.* 899. *& in deciſ. Curia Archiepiſcop. Neapol. part.* 1. *deciſ.* 258. Fr. Emman. *quæſt. Regular. ſom.* 1. *q.* 65. Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Religion. lib.* 2. *c.* 10. Fr. Ludouic. Miranda *in man. Pralat. tom.* 2. *quæſt* 47. Ioan. Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p.* 2. *cap.* 3. *n.* 102. *cum ſequentibus,* Campanil. *in diuerſorio Iuris Canonic. rubr.* 12. *c.* 13. *n.* 24. *cum ſequentib.* Ceuall. *communium contra commun. ſom.* 4. *q.* 792. *cum ſequentibus,* Cardoſ. *in praxi Iudicum & aduocat. verb. Conſeruator.* Portel. *in dubiis Regular. eod. verb.* Eraſm. à Cochier *in tract. de Conſegnat, eccleſiaſt. vbi* 130. quæſtiones adducit, Fr. Ioann. Bapt. *in ſuis aduertent. fol.* 167. *&* 176. Salgad. *de protect. Regia part.* 2. *c.* 10. *num* 63. *cum ſeqq.* nouiſſimè Ioann. de Solorzano *de Indiarum Iure tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 26. *n.* 111. *cum ſeqq.* Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori eccleſiaſt. cap.* 12. Lezana *in ſumm. quæſt. Regular. c.* 3. *num.* 11. Ioann. Maria Nouar. *in Lucerna Regul. verbo Conſeruator,* Ioan. Anton. Nouar. *in ſumma Bullarum eodem verbo,* nonnulla etiam ad hanc materiam pertinentia tradit nouiſſimè celebertimus Doctor Maiorum nobilitate clarus, vtriuſque Iuris conſulriſſimus, & in omnium ſcientiarum genere apprimè verſatus, D. Gabriel. Pereira de Caſtro, Senator Regius meritiſſimus, in ſuis Regni Luſitaniæ deciſionibus *deciſ.* 118. *n.* 15. *&* 16. 58

ALLEGATIO CVII.

Epiſcopus an habeat territorium, familiam armatam, fiſcum, & carcerem?

SVMMARIVM.

1 *Familiam armatam Epiſcopus tenere non poteſt ſecundum aliquos.*
2 *Multo plures tenent eum habere poſſe familiam armatam.*
3 *Rubrica de Epiſcopali audientia quomodo intelligenda.*
4 *Territorium habet Epiſcopus,*
5 *Epiſcopus poteſt indicare, & punire delinquentes.*
6 *Poteſt ſuas ſententias exequi Epiſcopus.*
7 *Iuriſdictione conceſſa omnia licent, quæ ad illam tuendam neceſſaria ſunt.*
8 *Territorium dicitur à Terrendo.*

9 *Familia Epiſcopi quamuis ſit laica potiſur fori priuilegio.*

10 *Familiaris,& de familia alicuius dicitur, qui eſt deputatus ad aliquod ſeruitium, & officium.*

11 *Notary Curia Epiſcopi gaudent priuilegio.*

12 *Cancellarius Epiſcopi officium exercens, gaudet fori priuilegio.*

13 *Fiſcalis,nuncij,cuſtodes carcerum,ac littores Epiſcopi gaudent fori priuilegio.*

14 *Prator habet poteſtatem puniendi ſuos officiales pro delictis in officio commiſſis.*

15 *Epiſcopus,ſiue eius Vicarius punire poteris exceſſus officialium laicorum, qui Curia Archiepiſcopali inſeruiunt.*

16 *Fiſcum habent Epiſcopi.*

17 *Bona patrimonialia clericorum hæreticorum applicãtur fiſco Epiſcopi, ſecus in Hiſpania, & Francia.*

18 *Pœnam pecuniariam indicere poſſunt Epiſcopi,eamque ſibi vel Camere ſuæ applicare.*

19 *Pœnas pecuniarias ſibi Epiſcopus retinere non debet, ſed in pios vſus erogare, niſi ſit admodum pauper.*

20 *Carcerem debet Epiſcopus habere, tum ad cuſtodiam delinquentium, tum etiam ad pœnam.*

21 *Carcerij cuſtos æquiparatur depoſitario.*

22 *Carcerij cuſtos ſi carnaliter cognoſcat mulierem,etiam meretricem, ſub ſua cuſtodia carceratam, acerrimè punitur.*

23 *Mulier ſi pragnans reperiatur in carcere, culpa cuſtodis præſumitur.*

24 *Brachium ſeculare implorare valet Epiſcopus, vbi per ſe ſuas ſententias exequi non poteſt.*

25 *Brachij ſecularis auxilium ſi ſecularis neget, poteſt ad illud præſtandum cenſuris compelli*

26 *Brachij ſecularis auxilium antequam ſit præſtandum an poſſit ipſe iudex laicus cauſa cognitionem ſumere? oſtenditur, & n.27.*

28 *Cancellarius Epiſcopi ſiue notarius quas expeditiones gratis præſtare debeat? oſtenditur.*

29 *& quod ſalarium ſiue ſtipendium ex aliis accipere poteſt? oſtenditur.*

30 *Cancellarius Iudicis à quo,an teneatur gratis exhibere copiam proceſſus criminalis reo appellanti, &c.*

31 *Epiſcopi pro Paſtorali officio omnia crimina in ſuis diœceſibus a quibuſcunque commiſſa, punire poſſunt, ac debent.*

32 *Ad Epiſcopum ſolum ſpectant cauſa plures ciuiles,& non ad laicum.*

33 *Iudex Eccleſiaſticus de Iure competens cenſetur aduerſus laicos in crimimbus mixti fori, ſi ſecularem præueniat.*

34 *Iudex Eccleſiaſticus in crimine violationis monialis, vel eius attentatione contra laicum procedere poteſt.*

35 *Epiſcopi quoque cognoſcere poſſunt ſi victualia plus æquo venundantur aduenis, quam ciuibus,vel etiam ipſis ciuibus vel ſi aromataria, & huiuſmodi merces falſas pro bonis vendant.*

36 *Epiſcopi,ac reliqui Eccleſiarum Prælati,& Eccleſiaſtici Iudices,ne dum contra laicos delinquentes cenſuris Eccleſiaſticis procedere poſſunt, ſed etiam eos perſonaliter capere,& in carcere detrudere valent.*

37 *Conſuetudo quid hodie teneat, explicatur.*

1 QVÆSTIO hæc de territorio à Doctoribus prolixè diſputata in duas contrarias diuiſa eſt ſententias, quarum vna negatiuam ſequitur, immò quòd niſi Epiſcopus etiam in loco habeat temporalem iuriſdictionem, non poſſit familiam tenere armatam, quia non habet territorium, nec fiſcum, & propterea oporteret eum Iudicis ſecularis implorare auxilium: ita Germio. Prob.Anchar. & Franch. *n.7.in cap.dilecto,de ſent. excommun.lib.6.*Panor.*in c.1.de offic.deleg.*Clar.*in §.fin. q.37.num.8.*Boet.*deciſ.264.num.3.*Palat.*in repet.cap.per veſtras,de donat.inter virum & vxor. notab.2. à num.1.* Longaual.*in repet.lib.imperium,num.226. de iuriſd.omnium iud.* Auil.*ad c.20. Pretorum n.14.* Oliban.*in comment.ad vſatic.15.n.50.verſ.ſed quia familia,*Decian.*tract.crim.lib.8.c.3.n.47.* Auend.*de exequendis mandat. c.1.num.22.* Mench. *de ſucceſſ.creat.§.6.n.16. verſ.illud autem, & §.22. num.17.* Perez *l.48. gloſſ.3.tit.1.lib.3. Ordin.* Soar. de Pace *in pract. pralud.2. num.54.* Azeued. *lib.14.num.4.& 5.tit.1.lib.1 nona Recopil.* Berreta *conſ.4.per tot.* Bobadil.*in ſua politica lib.2.cap.15.n.28. & cap.17. num.86. & cap.18. num.85.* D. Larrea *Granat. deciſ.1. num.16. cum ſeqq.tom.1.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* doctiſſimus D.Franc.de Amaya *ad l.2. num.36. C. de exactorib. tribut. lib.10.* Vnde Iacob. Cuiac. *in ſuis paratulis C. de Epiſcop. aud.* & Dionyſ. Gothofred. *ad eandem rub. Codicis*, negarunt Epiſcopos habere iuriſdictionem, apparitorem, & executorem, ſed eorum & Iudicum delegatorum, qui notionem, non autem iuriſdictionem habent Magiſtratus ſecularis impartito ſuo ſeculari brachio ſententias exequitur, ac proinde Iuſtinianum non tractaſſe de Epiſcopali iuriſdictione, ſed de audientia, id eſt, notione, & iuriſdictionem negari Epiſcopis clarè probari ex Valentin. *nouel. de Epiſcop. aud.* & Sozomen. *hiſtor. libro* 8. qui Epiſcopo notionem tantum concedunt, & Accurſium malè fuiſſe interpretatum verba eiuſdem iub. dum dicit audientiam idem eſſe quod iuriſdictionem; Cuiacio, & Gothofredo aſſentiuntur relati à Ioanne Tilennio *in ſuo tract. de iuriſdict. & imperio præpoſ.33.* dum dixerunt plauſibilius ſibi videri Epiſcopos, & quoſuis alios Eccleſiæ Antiſtites ex ſui officij natura ſeculari carere iuriſdictione. Ex quo forſan prouenit illorum ſententia, qui affirmant non poſſe Iudices Eccleſiaſticos capi facere delinquentes in caſibus ad punitionem Eccleſiæ ſpectantibus, ſed tantum excommunicare, atque aliis ſpiritualibus vti remediis, vbi autem volunt alias pœnas, debent vti auxilio Iudicis ſecularis, prout inueni tenere Palat. *d. not. 1. numero* 18. Clar. *d. quæſt.37.num.8. verſ.vnum tamen,* Roman. *ſing.303.* Guid. Pap. *ſing.* 220. Franc. Marc. *deciſ.* 448. incip. *Quæritur an Epiſcopus, num.2. vol.1.* Auendan. *dict. num.22.* Mich. Gialſ. *lib.commun.opinion.cap.8.quæſt.8.* Decian.*tract.criminal.tom.1.lib.4.cap.47.num.15.* Couar. *pract.cap.10.num.2.*Bellug.*in ſpeculo Principum rub.12. de iuramento §. quadam num. 96. cum ſeqq.* Aulles *ad cap.20. Prator. num.14.* Azeued. per text. *ibi in lib.14. & 15.tit.1.lib.4. nona Recop.* Gutier. *pract. lib.1.q.45.* Ioan. Gate. *de nobilit. gloſſ.9.n.53.* Bobadil. *in ſua politica lib.2.cap.17.num.167.* Franc.Hieron.Leo *Valent. deciſ.154. num.9. lib.2.* vbi *num.15.* multipliciter reſpondere nititur ad Concil. Trid. *ſeſſ.26.de reform.c.3. verſ. ſed liceat eis.*

Altera verò, cui tanquam veriori & probabiliori 2
libenter adhæreo, tenet Epiſcopum habere territorium, in eoque vti poſſe iuriſdictione contentioſa, tenendo familiam armatam, fiſcum & carcerem, quam quidem bene probat text. *in cap. omnes Baſilica 16.quæſt.3.* vbi cum dicitur Eccleſias eſſe in poteſtate eius Epiſcopi in cuius territorio poſitæ, patet Epiſcopum habere territorium, *& in cap. vt animarum, de conſt.* vbi cum Bonif. Pont. conſtituiſſet excommunicationem latam in fores non ligare ſubditos foraneos extra diœceſim excommunicantis, eam ſuæ conſtitutionis rationem eſſe refert, quia extra territorium ius dicenti impune non paretur, quare inde infertur diœceſim & territorium idem eſſe.

Ideoque hanc partem merito tuetur Ioan. Andr. *in cap. cum contingat* 13. *de foro comp. num.* 4. & Philipp. Franch. *in cap. fin. eod. tit. num.* 13. *vſque ad finem, & in cap.* 2. §. *ſtatuto num.* 3. *de conſtit. in* 6. gloſſ. *in cap. contra idolorum* 25. *quæſt.* 8. Felin. *in cap. cum ſit generale, num.* 20. *de foro comp.* vbi Marian. Sociu. *in fine*, Berret, *conſ.* 3. *num.* 10. Bald. *in l. nam ſalutem* §. *fin. ff. de offic. præfecti vig.* Decian. *in cap. ſignificaſti num.* 19. *verſ. vnde infert, & num.* 21. *de officio deleg. & in c. cum non ab homine, numero* 29. *ff. de iudic.* Roland. à Valle *conſ.* 37. *lib.* 4. Aufrer. *de poteſt. Iudicis Eccleſiaſt. ſuper latcis, & eorum bonis num.* 18. Gondiſalu. *de hæretic. part.* 11. *num.* 70. Segura *in direct. Iud. cap.* 13. *num.* 22. & 41. me citato *in hoc loco* Bonacin. *in Bull. Cœna diſp.* 1. *quæſt.* 20. *puncto* 3. §. 1. Martin. Vrau. *Vtram conſ.* 7. *num.* 3. *verſ. ſeptimo, & numero* 13. & 14. *libro* 1. Anton. Scap. *in tract. de iure non ſcripto lib.* 3. *cap.* 209. *num.* 8. Salxed. *ad Bernard. cap.* 140. *alias* 151. *in noua impreſ. num.* 23. Ludou. Alfer. *alleg.* 10. *in* Ioan. Aloyſ. Leo *in auth. caſſa numero* 24. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Marcel. Vulpe *in praxi iud. fori eccleſ. cap.* 41. *num.* 48. Alzed. *d. part.* 1. *cap* 12. *num.* 63. & 72. Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.* 1. *cap.* 9. *à num.* 19. & *part.* 2. *cap.* 16. *num.* 16. Menoch *de arbitrar. caſu* 394. *num.* 70. Sbroz. *de Vicario Epiſcopi lib.* 2. *quæſt.* 191. Læl. Iordan. *in tract. de Romana Sedis origine c.* 8. *part.* 2. Penia *ad direct. Inquiſitor. part.* 3. *commento* 103. *verſ. poſtremo, alias commento* 116. Duard. *in Bullam Cœna lib.* 2. *can.* 1. *quæſt* 33. *concluſ.* 2. *num.* 23. & 26. Ciatlin. *for. enſ. controuerſ. lib.* 1. *cap.* 50. *num.* 23. Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap.* 4. § 12. Mar. Anton. *var. reſolut. lib.* 3. *reſol.* 14. *à num.* 1. Carol. de Graſſis *de effectibus clerical. effect.* 1. *num.* 119. Bellet. *diſquiſit. clerical. part.* 1. *tit. de fauore clericorũ reali* §. 1. *numero* 18. & *tit. de bonis clericor.* §. 14. *num.* 11. Card. Tuſch. *lit. E, concluſ.* 236. *n.* 3. & *lit. F. concluſ.* 233. *n.* 11. Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rubr.* 12. *cap.* 13. *n.* 87. *cum ſeq.* late Franc. Molin. *de brachio ſeculari cap.* 18. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Sperell. *in deciſ. fori Eccleſiaſt. deciſ.* 3. *n.* 9 10. & 16. & *deciſ.* 4. *num.* 7. *cum ſeqq.* vbi atteſtatur ſic cenſuiſſe pluries *Sacram Congregat. eminentiſſimorum Cardinalium S. Concilij Tridentini interpretum.* Lottet. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 9. *num.* 94. *cum ſeq.* affirmans *num.* 96. hodie non longè eſſe ab errore, qui contrarium teneret, cum ſacrum Concil. Trident. ſupponens iuriſdictionem Epiſcopi in laïcos, tanquam principium eos coërceti perſonaliter, & per ſuam militam armatam iuſſerit, ptohibens neque ad cenſuras, neque ad inuocationem brachij ſeculatis deueniri, niſi in ſubſidium, vt legitur *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 3. Cuius ſententiæ plura & validiora ſunt fundamenota, ptour conſtabit ex reſpoſ. ad contraria.

3 Qua quidem communi ſententia tetenta, non obſtant conſideratione Cuiacij & ſequacium, quia quòd Epiſcopus, & reliqoi Primates Eccleſiæ ſint capaces iuriſdictionis, ac proinde territorij, & cæterorum inde proueoienrium, & quòd verba *rub. C. de Epiſcopali audientia*, intelligenda ſint de iuriſdictione, conſtat ex relatis à VVeſembec. *in eadem rub. n.* 2. *vſque ad finem*, immo ipſum fuiſſe hallucinatum patet, cum concedat Epiſcopum habete notionem, quæ tanquam generale nomen continet ſub ſe iuriſdictionẽ, *leg. notionem* 99. *ff. de verb. ſignifi.*

4 Minus obſtat quod aliqui ex citatis pro contraria opinione affirmant, videlicet Epiſcopos habere iuriſdictionem. ſed tamen carere territorio, quod præ cæteris nititur defendere Longaual. *in d. lib. imperium numero* 266. loquens de Epiſcopis, & Archiepiſcopis Franciæ, quia dupliciter reſponderi poteſt, primò iuriſdictionem effectualiter, & actiuè cohærere perſonæ habenti facultatem iudicandi, & cogendi iudicatos parere maodatis, ex Bart. *in lib.* 1. *de iuriſd. omnium iudic. num.* 15. & Sebaſt. Sap. *n.* 63. *& ſeq.* Vel ſecundò minimè poſſe fieri vim in carentia territorij, quia diœceſis, & territotium ſunt idem, Abb. *conſ* 82. incip. *quamquam, n.* 7 *libro* 1. Alex. *conſ.* 248. *Pondetatus nn.* 10. *& ſeq. lib.* 6. late Ruiu. *conſ.* 22. *Viſis n.* 3. *libro* 1. Card. Tuſch. *tom.* 2. *lit. D. concl.* 450. tum quia iuriſdictio ordinaria ſubſiſtere ſioe territotio non poteſt, Bald. *in l. ſi quis ex conſenſu num.* 9. *C. de Epiſco. aud.* Boër. *de c.* 227. immo territorio adhærere docuerunt Bart. Bald. & Angel. *in libro fin. C. vbi & apud quem*, Moron. *conſ.* 46. *a n.* 12. in tantum quòd hinc euenit vt iuriſdictio dicatur ineſſe toti territorio ſicut nebula in tota palude, ex Bald. *in d. l. impertum*, Aogel. *in l. fines, de euict.* Abb. *in cap. ſi diligenti in* 2. *notab.* & *ibid.* Felin. *de præſcript.* Pariſ. *conſ.* 16. *n.* 2. *vol.* 4. Curt. iun. *conſ.* 41. *numero* 9. & *conſ.* 158. *n.* 24. & *conſ.* 184. *n.* 8.

Poſito ergo quòd Epiſcopus iuriſdictionem habeat 3
cum territorio ex ſupradictis, ac proinde quòd ſubditos ſuos delinquentes punire & iudicare poteſt, vt haberut *in capite quoniam* 18. *diſt.* & *in capite ſtatuimus* 16. *q.* 1. *cap.* 1. *de officio Ordin. ca. in Archiepiſcopatu, de raptoris b.* cum aliis citatis à Mar. Anton. *d. reſol.* 14. *n.* 1. *verſ. ſecundo*, & quòd † ſententias ſuas, & res iudica- 6
tas ſui ipſius, non aliena ope exequi valet, *comm.* 16. *q.* 7. *cap. fin. de conſtit. libro* 6. Iordan. *d. cap.* 8. *numero* 16. Franc. Leo *d. cap.* 9. *numero* 30. Franc. Molio. *d. capite* 18. *num.* 86. *cum ſeqq.* per neceſſariam conſequentiam debemus concludere illum familiam armaram, iſcum, & 7
carcerem tenere poſſe; tum quia † conceſſa iuriſdi-
ctione omnia licent, quæ ad illam tuendam & exercendum ſunt neceſſaria, arg. *lib.* 2. *de iuriſd. omnium iud.* & mixta ea, quæ vendit Eraſm. à Cochier *de iuriſdict. in exemptos part.* 2. *quæſt.* 11. *num.* 18. & 19. tum etiam quia † territorium dicitur à terrendo, *lege pupillus*, §. 8
territorium, vbi Rebuff. *ff. de verb. ſignif.* quaſi terrendi ſint & mulctandi incolæ ab eo, qui territotium haber, cui iuriſdictio adhæret, Panor. *conſ.* 20. *num.* 1. Bald. *in capite . num.* 4. *quibus modis feud. amit.* Vnde Inquiſitores quia delinquentes contra Fidem iudicare, & punire poſſuot, familiam armatam ideo tenere valent, *Clem.* 1. §. 1. *de hæret.* Roias *de hæret. ſing.* 21. *n.* 6. Lucerna Inquil. *verb. Inquiſitor numero* 14. Simanch. *de Cathol. inſtit. cap.* 34. *num.* 24. & *cap.* 41. *numer.* 13. Ioardan. *d. cap.* 8. *num.* 42. Menoch. *d. caſu* 394. *num.* 66. Fuſc. *d. c.* 32. *num.* 7. Mar. Aotonin. *vbi ſup. verſ. tertio*, Carol. de Graſſis *d. effectu* 1. *num.* 130. Franciſc. Molin. *d. cap.* 18. *num.* 12.

Quæ quidem familia Epiſcopi, qnamuis laïca, po- 9
titur eodem priuilegio fori, ſicut ipſi clerici, ptout notatur *in capite cum noa ab homine, de ind.* & *in capite fin. de offic. Archidiac.* Clar. §. *fin. q.* 33. *numero* 18. *verſ. quæro aunquid familiares.* Bonacoſ. *in tract. de ſerun, & famulis, q.* 3. Capyc. *deciſ.* 12. Boſſi. *in tract. criminal. tit. de foro compet. num.* 127. Burſat. *conſ.* 23. *num.* 13. *lib.* 1. Michaël Graſſus *tom.* 1. *communi opin. lib.* 1. *tit.* 2. *num.* 48. *pag.* 138. Belluga *in ſpeculo princ. rub.* 11. §. *videndum, numero* 6. *in fine, verſ. de exiſtentibus*, Maranta *de ordine iud. p.* 4. *diſt.* 1. *numero* 4. Capell. Toloſan. *deciſ.* 378. Hippol. de Marſil. *conſ.* 67. *num.* 60. Dec. *tract. crimin. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 47. Farin. *in praxi crimin. q.* 8. *num.* 46. Giurba *conſ.* 88. *n.* 1. *cum ſeqq.* Alder. Maſcard. *de ſtatu interp. conſel.* 1. *n.* 135. Duard. *in Bull. Cœna Domini can.* 13. *q.* 8. *concl.* 1. *num.* 2. Marcel. Vulpe *d. cap.* 41. *num.* 48. me citato *in hoc loco* Alzedo *d. part.* 1. *cap.* 12. *num.* 73. Franc. Leo *in theſaur. fori Eccleſ. part.* 1. *c.* 1. *num.* 19. Zetol. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *verb. Epiſcopus pag.* 47. *verſ. decimoprimo*, Marta *de iuriſdict. part.* 4. *caſu* 111. *num.* 3. me citaro *in hoc loco* D. Felician. de

Vega

Vega *in relect. cap. cùm contingat, de foro compet. num.* 3. licet *à numero* 44. contrarium aſtruere videatur. Theſaur. *deciſ.* 22. *num.* 6. Ioan. Aloyſ. Leo *in d. authent. caſſa numero* 23. Villab. *in erario communium opinion. lit. F. num.* 33. Stephan. Gratian. *March. deciſ.* 233. *num.* 1. *& diſceptation. forenſ. cap.* 340. *num.* 31. *& ſeq.* Mar. Antonio. *var. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 73. *ante numero* 2. Carol. de Graſſis *d. effectu* 1. *num.* 128. Bellet. *d.* §. 1. *num.* 13. Mooteale gre *in praxi Ciuili lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 149. Thom. de Catlaual. *de indic. & foro compet. diſput.* 2. *q.* 6. *ſect.* 3. *num.* 427. *&* 509. Gauant. *in enchirid. Epiſcop. verb. familiares Epiſcopi, num.* 2. *& verbo forum Epiſcopale num.* 31. Squill. *de priuil. clericor. cap.* 7. *num.* 54. Anton. de Matin. *reſol. quotid. capite* 11. *à princip.* Diana *reſol. moral. p.* 1. *tract.* 1. *de immũ. eccleſ. reſol.* 97. *& p.* 3. *tract.* 1. *reſol.* 2. *& p.* 4. *tract.* 1. *reſolut.* 30. Ciarlin. *contronerſ. cap.* 10. *à num.* 4. Licèt nononlli contrarium non improbabiliter tenuerint cùm ſit qualitas Concil. Trident *ſeſſ.* 23. *de reform. capite* 6. quòd prima Tooſura initiari, aut etiam in minotibus Ordinibus conſtituti debeant Eccleſiæ deſeruire de mandato Epiſcopi, non ſufficere vt deſeruiant Epiſcopo, vel eius Vicario, niſi habeant vnam ex qualitatibus. Concilij: ex quorum numero videntur eſſe Suar. *de defenſ. libro* 4. *cap.* 19. *num.* 9. Ceuall. *de cognit. per viam violent. part.* 2. *q.* 58. *à numero* 9. Gabriel Pereira *de manu Regia tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 13. Felician. de la Vega *in repet. cap.* 2. *de foro comp. num.* 22. Mar. Cutel *part.* 2. *contron. num.* 194. latè & eruditè D. Don Chriſtophorus de Moſcoſo y Curdoua *in ſua iuris alleg. pro defenſione Regiæ iuriſdictionis contra familiares Nuncy Apoſtol. in Regnis Hiſpan. commorantis.*

Amplia noſtram reſolutionem vt procedat etiam in familia Epiſcopi titularis, vt per Galup. *in praxi ſacri Regni Conſ. Neapol. p.* 2. *capite* 6. *ex numero* 47. Catlaual. *de indic. lib.* 1. *diſp.* 1. *q.* 6. *ſect.* 6. *numero* 509. *pag.* 19. Ciarlin. *d. cap.* 20. *num.* 16. vbi deciſum refert *à Sacra Congreg. Immunitatis in cauſa Regien. ſub die* 17. *Ianuar.* 1628. in hæc verba. *Sacra Congreg. Cardinalium controuerſias iuriſdictionalibus præpoſitorum cenſuit familiares etiam Epiſcopi ſen Archiepiſcopi titularis gaudere debere priuilegio fori, ita tamen vt conueniri debeat, & ſint puniendi ab Ordinario loci vbi degunt, non ab ipſo Epiſcopo, ſeu Archiepiſcopo titulari.*

10 Familiaris, & de familia dicitur eſſe, qui eſt deputatus ad aliquod ſeruitium, & officium, *lib. fin. C. de de proxim. ſacr. ſcrin. lib.* 11. Bart. *in l.* 1. §. *familiæ, num.* 5. *ff. de trib. & vectib.* Theſaur. *d. deciſ.* 22. *n.* 4. Maſcard. *de probation. concluſ.* 756. *num.* 1. latè Marc. Antonin. *d. reſolut.* 75. *à principio.* Farinac. *in praxi criminal. quæſt.* 55. *num.* 135. & quandoque degens ſub poteſtate & correctione alicuius. *l.* 1. *C. ſi Rect. prouincia, ſ.* 1. *C. ſi quacunque præditus pot.* Mar. Anton. *d. reſo.* 75. *n.* 3.

11 Ex quibus infertur, Notarios Curiæ Epiſcopi gaudere fori priuilegio, vt reſoluunt Gratian. *d. deciſ.* 234. *per totam, & dict. capite* 340. *à princip.* Bellet. *dict.* §. 1. *num.* 16. me citato *in hoc loco* Alzedo *dict. cap.* 12. *n.* 74. de his ſetè omnibus D. Felician. de Vega *in relect. dict.*

12 *cap. cùm contingat. num.* 23. *cum ſeqq.* Item † & Cancellariæ officium exercens, Mar. Anton. *dict. reſolut.* 75.

13 *num.* 1. *erſi. caterum*, Sic † etiam fiſcalis nuntij, cuſtodes carcerum, lictores, Felin. *in capite* 2. *in fine, de foro compet.* Mandoſ. *de priuileg. ad inſtar, gloſſ.* 11. *num.* 31. Rebuff. *de priuileg. ſcholar. quæſt.* 166. *num.* 1. Gratian. *d. deciſ.* 235. *num.* 11. *&* 20. de omnibus Ciarlin. *d. cap.* 10. *num.* 34. vbi *à num.* 16. probat hoc priuilegium conceſſum Epiſcopis concedi etiam Abbatibus, & aliis Prælatis habentibus territorium diſtinctum, & intra Epiſcopalia, vſumque Mitræ, & Baculi cum poteſtate iuriſdictionis.

Quemadmodum Prætor dicitur habere poteſtatem 14
puniendi ſuos officiales, veluti notarios, nuntios, bi-
ruarios, & huiuſmodi, præſertim pro delictis in offi-
cio commiſſis, Boër. *deciſ.* 9. Farin. *in praxi criminal. quæſt.* 101. *numero* 86. † ita etiam Epiſcopus, ſiue Vi- 15
carius punire poterit exceſſus officialium laïcorum, qui Curiæ Epiſcopali inſeruiunt, vt ſunt Cancellarij, notarij, ountij, & executores, & eorum, qui ſunt de ſua familia, Archid. Ioan. And. & alij *in capite ſi Epiſcopus, de offic. Ordin. libro* 6. Boër. *deciſ.* 9. *numero* 7. & 8. Stephan. Gratian. *dicta deciſ.* 233. *numero* 19. *& dict. capite* 340. *numero* 31. Mar. Antonin. *dict. reſolut.* 75. *numero* 2. Bellet. *d.* §. 1. *numero* 19. me citato *in hoc loco* Diana *moral. reſol. p.* 2. *tract.* 1. *reſol.* 12. me etiam citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. capite* 20. *n.* 15. & 21. & me quoque citato *in hoc loco* D. Felic. de Vega *vbi ſupra.* † Habent etiam Epiſcopi fiſcum, *capite* 16
ſi quis, 17. *quæſt.* 4. *capite quia diuerſitatem*, vbi gloſſ. *verb. præter, in fine*, & Butr. ac Imol. *de conceſſ. præben.* Cardin. *in Clem. nolentes*, §. 1. *quæſt.* 3. *de hæret.* Couar. *libro* 1. *var. capite* 9. *numero* 11. Beller. *dict.* §. 1. *n.* 21. Oldrad. *conſ.* 301. *col.* 2. & Franc. Pauin. *inter eius conſilia conſ.* 34. *verſ. circa* 4. Cochier *de iuriſdict. Ordinar. in exemptos part.* 4. *quæſt.* 112. *numero* 3. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 387. *numero* 1. Alzed. *d. part.* 1. *capite* 11. *numero* 60. *& ſeq. &* 70. quicquid ſentiat Franc. Alfato *de offic. Fiſcalis gloſ.* 9. *numero* 9. † Cui 17
applicantur bona clericorum hæreticorum patrimo-
nialia, prout cum multis, quos refert, conſtantiſſimè reſoluit Farinac. *de hæreſi q.* 190. §. 11. *à numero* 154. licèt aliter obſeruet praxis Luſitaniæ, Caſtellæ, & Franciæ, vt atteſtantur Couar. *libro* 2. *var. capite* 9. *num.* 11. *&* 12. Azeued. *libro* 1. *numero* 200. *tit.* 3. *libro* 8. *noua recop.* Salzed. *ad Bernard. capite* 114. *verb. hæretici, lit. F.* Pereg. *de iure fiſci libro* 4. *tit.* 5. *num.* 31. *verſ. clericorum vero bona*, Bobadil. *in ſua politica libro* 2. *cap.* 17. *num.* 201. *lit. D.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 2. *c.* 20. *à num.* 1. plures ex antiquioribus, quos refert Cened *ad Decret. collect.* 55. *num.* 6.

Et ex eo quòd Epiſcopi habent fiſcum, poſſunt in- 18
dicere pœnam pecuniariam, illiſque mulctare etiam laïcos in caſibus ad eius forum ſpectantibus: vt per Bern. *in pract. apice* 134. aliàs 141. *an nouus*, vbi Salzedo, Palat. *in repet. rub.* §. 39. *numero* 13. Couar. *d. cap.* 9. *numero* 8. *verſ. poſtremo*, Fichar. & Bonacoſ. *tom.* 1. *comm. opin. libro* 1. *tit.* 1. *n.* 138. *pag.* 162. *& numero* 153. *pag.* 163. Clat. *libro* 5. §. *final. quæſt.* 80. *num.* 5. Pereg. *de iure fiſci lib.* 1. *tit. de iis, qui iura fiſci alia habent, n.* 106. *pag.* 3. Azcued. *ad leg.* 12. *numero* 3. *tit.* 6. *libro* 3. *noua recopil. pag.* 48. Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 387. *numero* 1. Bobadil. *in ſua politica libro* 2. *capite* 17. *numero* 199. Cabed. *part.* 1. *luſit. deciſ.* 85. Conc. Brach. IV. *act. cap.* 14. *fol.* 24. Zerola *in praxi Epiſc. part.* 1. *verb. Compoſitio, verſ. ſe undo, pag.* 10. Marc. Anton. Genuen. *in practic. E clef. q.* 251. Cened. *ad Decretal. collect.* 170. *numero* 1. me citato *in hoc loco* Ciarlin. *d. cap.* 50. *n.* 37.

† Non licet tamen Iudici pœnas pecuniarias vel in- 19
dicere, vel exigere pro ipſis criminibus toletandis; pernicioſum etenim eſt ſiue ex lege, ſiue ex ſententia, aut decreto Iudicis annuum cenſum à concubinariis accipere, quo ſoluto ipſi criminoſi in ſceleribus, & peccatis perſeuerent, & hoc eſt, quod decidit text. *in ca.* 5. *de pœnis*, vt per Couar. *in d. cap.* 9. *numero* 9. *verſ. ſecundùm.* Quare honeſtius viſum eſt, vt huiuſmodi pœnas Epiſcopus ad effugiendam auaritiæ ſuſpicionem ſibi non retineat, in propriam conuertendo vtilitatem, ſed in pios vſus eroget, & deputet: id expreſsè decreto Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 3. *& capite* 14. præcipitur, *vt mulctæ pecuniariæ eo ipſo, quod exactæ fuerint, piis locis aſſignentur, adeo quod referatur Sacram*

eiuſdem Concilij Congregationem cenſuiſſe, nec poſſe Epiſcopum ex mulctis, & pœnis, quas exigi contigerit in eius mercede: & minus Camere Epiſcopali, non obſtante contraria conſuetudine, etiam in minima parte; ita elegan-ter Stephan. Quaranta *in ſumma Bullary pœna pecuniaria, pag.* 295. & tenet Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part.* 2. *capite* 4. *numero* 97. *in princ.* Galet. *in margarita caſuum conſcientia, verb. pœna*, 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſtici dec.* 349. *in* 1. *edit. & reſolut.* 300. *num.* 3. *in* 2. *edit.* Sbrozz *de offic. Vicary in addit. lib.* 2. *q.* 143. me citaro *in hoc loco* Ciatlin. *dict. cap.* 50. *num.* 3. Sed per *ſacram Congreg.* fuiſſe declaratum, vbi Epiſcopus admodum pauper eſſet, eas ſibi aſſumere poſſe reſtatur Andr. Molfeſ. *ad conſuetud. Neapol. part.* 4. *quæſt.* 64. *num.* 24. quem refert Aloyſ. Ricc. *d. reſol.* 300. *num.* 3. *verſ. limita.* Super materia pœnarum & mol-ctarum nonnullas audio *à Sacra Cong. Concilij* emanaſſe deciſiones. In primis *in vna Meſſanen.* fuit reſo-lutum *pœnas omnes, & mulctas ſiue ex Conſtitutionibus ſynodalibus, ſiue ex præceptis, ſiue decretis Archiepiſcopi, vel Vicary prouenant, eſſe piis locis, non autem fabricæ, vel ſacriſtiæ Eccleſiæ applicandas.* Item fuit deciſum *pœnas pecuniarias, quæ arbitraria fuerint, locis piis eſſe omnino applicandas, reliquas autem, quæ non fuerint arbitrariæ, poſſe Epiſcopum ita demum ſibi ſumere, ſi ipſe egeat, dummodo non ſint mulctæ pecuniariæ, vel pœnæ non reſidentium, aut concubinariorum, quas omnes Concilium mandat locis piis applicari.*

Pœnas criminales, vbi redditus Eccleſiæ ſunt pin-gues, non poſſe erogati pro fabrica Eccleſiæ Cathe-dralis, vel reparatione domus Epiſcopalis, ſed aliis lo-cis, & vſibus piis ad formam Concilij Trident. cen-ſuit *ſacra Congreg. negotijs Epiſcop. & Regularium præpoſitis in Amerſana* 22. *Ianuar.* 1591. *Pœnas crimina-les diſtribuendas eſſe locis piis ad arbitrium Epiſcopi, & in pari neceſſitate eſſe ſubuenendum pauperibus loci, in quo habitat clericus condemnatus*, cenſuit *eadem ſacra Congregat. in Venoſina* 21. *Nouembris* 1600.

Pœnarum nulla portio poteſt aſſignari depoſita-rio earundem pœnarum, nec in reſtaurationem car-cerum Epiſcopalium, nec pro veſtiendis Apoſtolis, quibus lauantur pedes in die Cœnæ Domini, nec pro ſupplemento ſalarij muſicorum Eccleſiæ Cathedrali inſeruientium, *ſacra Congregat. Concilij in Firma-na* 16. *Aprilis* 1633. Nec pro bitruatiis Curiæ Epi-ſcopalis, *eadem ſacra Congr. in Ianuen.* 5. *Iunij* 1632. Nec pro Vicario Curiæ Epiſcopalis, aut ſalario nota-rij, & miniſtrorum, *eadem ſacra Congr. in Albanen.* 5. *February* 1618.

20 Carcerem quoque debent Epiſcopi habere, tum ad cuſtodiam delinquentium, tum etiam ad pœnam, vt habetur *capite* 3. *de pœnis*, & tenet Vgolin. *d.* §. 12. *numero* 3. Paz *in pract. part.* 4. *capite vnic. numero* 4. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.* 1. *capite* 12. *numero* 59. latè Marta *de iuriſdict. part.* 2. *capite* 29. *numero* 10. ha-bent enim merum imperium, & proinde cenſutas, & ius incarcerandi, Abb. *in capite quod ſedem, numero* 7. *verſ. in Eccleſ. de offic. Ordin. & in capite cum ab Ec-cleſiarum, numero* 4. *eodem tit.* Cochier *de iuriſdict. Or-din. in exemptos p.* 4. *quæſt.* 111. *numero* 15. Matta *dict. part.* 1. *capite* 29. *per tot.* vbi probat Epiſcopum in ſuæ iuriſdictionis caſibus habere capturam perſonæ con-tra laïcos. Non tamen in eodem carcere mares & fœ-minæ poni poſſunt, *libro* 3. *C. d. cuſtodia reorum*, Bona-coſ. *commun. crimin. part.* 1. *verb. mulieres, fol.* 118. Gre-gor. *lege* 5. *tit.* 29. *part.* 7. Menoch. *de arbitr. libro* 1. *quæſt.* 88. *numero* 21. & 25. Azeued. *in libro* 2. *tit.* 24. *libro* 4. *noua recopil.* Farinac. *in praxi crim. quæſt.* 27.

21 *numero* 59. † Fideli cuſtodi carcer eſt tradendus, ille enim æquiparatur depoſitario, Boër. *deciſ.* 216. *poſtn.* 6. Ioſeph. Ludouic. *Peruſin. deciſ.* 78. *numero* 6. Farinac. *in praxi crimin. quæſt.* 31. *numero* 76. Vnde † ſi cogno-ſ. 22 cat carnaliter mulierem ſub ſua cuſtodia carceratam, acerrimè punitur, prout atteſtantur Bonacoſ. *part.* 1. *verb. cuſtos carcerum carnaliter cognoſcens*, Hippolyt. *in libro* 1. *numero* 5. *ff. de ficar. & in pract.* §. *aggredior, nu-mero* 26. Clar. *in* §. *fin. verb. fornicatio, verſic. cum carce-rata.* Boër. *deciſ.* 317. *numero* 2. *cum ſeqq.* Gregor. *libro* 15. *verb. conſin ſeruo, tit.* 17. *part.* 7. Plac. *de delictis capite* 10. *ad fin.* Iodoc. *in pract. crim. rubr. de carcer. ſiue comment. capite* 17. *numero* 16. Perez *lege* 12, *tit.* 14. *lib.* 2. *Ordin. pag.* 336. Maſcard. *de probat. concl.* 267. *nu.* 4. Benedict. Ægid. *priuileg. honeſt. art.* 12. *à princ.* latè Farinac. *d. q.* 31. *à numero* 110. Ord. Regia Luſit. *libro* 1. *tit.* 33. §. 4. quamuis ſit metetrix, quia tunc arbitrio Iudicis puniē-dus erit, Hippol. *in d. libro* 1. *numero* 3. Menoch. *de ar-bitr. caſu* 291. Azeued. *libro* 2. *tit.* 24. *libro* 4. *noua recopil.* Fatinac. *d. q.* 31. *à numero* 120. Hortenſ. Caualcan. *de brachio Regio p.* 2. *à numero* 151. *cum ſeqq.* Benedict. Ægid. *d. art.* 12. *numero* 4. Hinc etiam fit, quod ſi mulier prægnans reperiatur in carcere, culpa cuſtodis præſu-mitur, Boër. *dec.* 216. Maſc. *concl.* 267. *numero* 4. prout etiam eius culpa præſumuntur inuecta in carcerem, ex eodem Maſcard. *d. concl.* 267. *numero* 11. & punitur ex eo omni, quod inmittitur, per quod poteſt ſequi mors, vel fuga carcerati, ſi non fecerit ſolitam carceratorum perquiſitionem, Fatin. *d.* 31. *à n.* 95.

Vbi Epiſcopus per ſe ſuas ſententias exequi non 23 poſſet, brachium ſeculare implorare valet, *capite* 1. *de Offic. Ord. cap. dilecto, de ſentent. excomm. libro* 6. Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. & ſeſſ.* 25. *de reform. capite* 5. me citato *in hoc loco* Bonac. *in Bull. Cœna diſp.* 1. *quæſt.* 20. *punct.* 5. §. 1. *num.* 1. Menoch. *de arbitr. caſu* 452. *num.* 4. Suar. de Paz *in praxi tom.* 1. *prælud.* 1. *num.* 2. & 3. Ste-phan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 66. *numero* 8. *cum ſe-quentib.* Cened. *ad Decretal. collect.* 101. *num.* 12. & 13. Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Curiæ Archiep. Neapol. capite* 36. facit *lib.* 6. *tit.* 4. *lib.* 1. *noua Recopil.* vbi prohi-bentur omnes Prælati, & Iudices Eccleſiaſtici quoſcū-que laïcos capere ſine inuocatione brachij ſecularis, D. Franciſc. de Amaya *ad d. lib.* 2. *num.* 38. Ioſeph. Vela in eleganti rep. *ad dict. capite* 1. *de offic. Ordin.* Salgado *de protect. Regia part.* 2. *capite* 4. *ex numero* 36. Ceuall. *de cognit. per viam violent. q.* 93. *ex numero* 38. Palador. *rerum quotid. libro* 2. *cap. fin. part* 2. §. 2. *à num.* 1. Ordoc. Sabag. *in cap.* 2. *de iudic. num.* 176. Mich. Agia *de exhi-bend. auxil. fundam.* 27. *concl.* 1. Cancer. *var. lib.* 2. *cap.* 15. *à num.* 2. Ioan. à Montealegre *in praxi ciuil. lib.* 1. *cap.* 9. *à num.* 157. Mord. *in emporio Iuris tit.* 2. *q.* 20. *ex num.* 9. Anguian. *de legib. lib.* 2. *centreuerſ.* 17. *num.* 88. *& contro-uerſ.* 19. *num.* 23. *& 24. & libro* 3. *controuerſ.* 30. *num.* 11. *& 20. & controuerſ.* 31. Monera *de Conſeruator. capite* 8. *à numero* 257. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 12. *cap.* 3. *à num.* 84. Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 2. *cap.* 52. *per tot. & maximè num.* 9. *cum ſeqq.* Accac. An-ton. de Ripol. *var. Iuris reſol. cap.* 1. *num.* 36. *cum ſeqq.* nouiſſimè Ioſeph. Vela *de poteſtate Epiſcop. circa inquirenda & punienda crimina in ſuis diœceſibus commiſſa part.* 1. *à princip.* Quod auxilium ſi ſecularis neget, pro-teſt ad illud præſtandum cenſuris compelli, *dict. cap.* 1. & *ibi* gloſſ. *verb. publicum, libro* 4. *tit.* 1. *libro* 3. *Ordin.* me citato *in hoc loco* Alzed. *dict. part.* 1. *cap.* 12. *num.* 68. Fuſch. *de viſit. lib.* 1. *cap.* 31. *n.* 14. Franciſc. Leo *in the-ſauro fori Eccleſiaſt. p.* 1. *cap.* 16. Mar. Antonin. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 112. *caſu* 32. me citato *in hoc loco* Bonac. *d.* §. 1. *numero* 2. Cancer. *var. reſolut. tom.* 2. *capite* 15. *numero* 4. *cum ſeqq.* Menoch. *d. caſu* 45. *num.* 4. Bellacomb. *tom.* 1. *commun. opinion. lib.* 3. *tit.* 1. *numero* 117. *pag.* 367. Auiles *ad cap.* 20. *Prætorum, verb. uſurpan. num.* 21. Petez *lib.* 4. *tit.* 1. *lib.* 3. *Ordin. pag.* 473. Ceued. *d. collect.* 101. *num.* 12.

Decian.

Decian. *tract.crimin.lib.4.cap.10.numero 3.verſ.octauo* Bobadil.*in ſua politica lib.2.cap.17.num.80.*Ft.Emman *quæſt.Regul.tom.1.quæſt.8.art.14.* Fatinac. *in praxi criminal.quæſt.97.num.22.*Marta *de iuriſd. part.1.cap.52. numero 1.* Lndon. Rodolphio. *tract.de brachio ſeculari n.45.* Franciſc. Molin. *eod.tract.cap.14.*

26 Quamuis probabilis ſit ſententia eorum,qui tenent ſeculatem Iudicem requiſitum per Ordinarium , vel obligatum per Eccleſiaſticum,petere non poſſe ſe inſtrui velle ex actis coram tali Eccleſiaſtico requirente factis,ex quorum onmero ſunt Segora Daual.*in direct. ind. Eccleſiaſt.part.2. capite 3.numero 33.* Bonacina *d. quæſt. 20.punct.3.§.3.numero 1.* Monet.*de conſeruat.c.8. numero 261. & ſeq.* Anguian. *de legib.lib.3.controu.31. numero 7. & 8.* à multis tamen Doctoribus probatum inuenio , prædictum auxilium minimè eſſe præſtandum ab ipſo laïco Iudice, niſi cauſæ cognitio antecedat ſummariè præſtita, an auxilium ſit concedendum necnè,ne celeri,propenſo,& veluti præcipiti ducti voluntate Iudices Iuris Ordine prætermiſſo ſubſidiarij alioquin impertiantur auxilium , cuius quidem ſententiæ fuerunt Innocent. *in capite 1. de ſtatu monachorum,libro 6.*Afflict.*dec.220.numero 9.*Roland.*conſil. 37.numero 7.& 8.lib.1.* Clarus §. *fin. quæſt.96. num.7.* Alciat.*in cap.1.num.120.de offic.Ordin.* Segut.*d.part.2. capite 13.num.33.*Bellug. *in ſpeculo Principum rubr.11. nam.41 ad med.§.tractandum,verſ.& de his ſaltem ſummariè.* Nauar. *in cap.cum contingat, de reſcript.remed.1. num.8.verſ.ex prædictis,*Auiles *in cap.Prætorum,ca.20. verb.vſurpan.num.10.*Bernard.*in pract.*vbi Salzed.*capite 154.num.21.* aliàs *cap.160.num.17.* Perez *l.4. gloſſ.3. tit.1.lib.3.Ordinam.* nouiſſimè me citaro *in hoc loco* D. Felician. de Vega nunc Archiepiſcop. Mexican. *in relect.cap.at ſi clerici 4.de iudic.num.57.*Azeued.*l.15.n.1. tit.1.lib.4.recopil.*Anton.Pichard.*in manuduct.ad prax. part.2. prac.4. numero 39.cum ſeqq.* D.Larrea *d.decis.1. numero 26.*me citato *in hoc loco* D. Franciſc.de Amaya *ad libro 2. numero 45.* Bernard.Græuæus *ad pract. Camera Imper.lib.1.concluſ.115.numero 5.* Valaſc.*conſul. 48. numero 13.* Cened. *Canon.quæſt.36.num.13. & ad Decretales collect.105. num.13.* me citato Alzed. *d.p.1. capite 12.num.69.* Mar. Anton. *vbi ſuprà.* Ex eo,quia Iudex ſecularis non tenetur brachium ſuum impertiri,quando Eccleſiaſticus nulliter proceſſit, vel ſententia eſt nulla , vt tenent Sbroz. *quæſt. 190. numero 7.* Ceual. *comm.conera communem.tom.4. quæſt.897.num.89. & de cognitione per viam violentiæ part.2.quæſt.93. numero 69.* Ludouic. Rodolphin.*in tract.de brachio ſeculari numero 36.* Cened. *Canon. quæſt. libro 1.quæſt.36. numero 13. cum ſequenti.* Molin.*de brachio ſeculari c.9. numero 27. & capite 11. numero 35. & 45.* admittit Bonac. *d. punct.3.§. 3. numero 4.* latè Amat. Roder.*in tract. de execut. ſententia capite 2. numero 31. verſ. verumtamen,& numero 34.*Vel etiam quando de incompetentia Iudicis Eccleſiaſtici apparet, Menoch. *remed. 3.retinenda num.360. verſ.debet autem Iudex,* Bernard. *d.concluſ.115.num.9.*Lndou.Rodolphin.*d.tract.de brachio ſeculari num.17.*

27 Quæ quidem ſententia à præcitatis Doctoribus vltimo loco relata in illis terminis ſubſiſtere poterit, in quibus & Doctores ipſi magis communiter loquuntur,cum ſcilicet iudex Eccleſiaſticus damnauit aliquè de crimine mixti fori , eumque deinde tradidit Curiæ ſeculari puoiendum ; eo ſiquidem caſu opinati ſunt non ſempet teneri laïcum Magiſtratum ezequi ſententiam Eccleſiaſtici Iudicis , vt dicit Campan. *d. capite 13. numero 87.* At quaodo in criminalibus cauſis merè Eccleſiaſticis,quorum cognitio nullatenus pertinet ad ſecularem Iudicem , quales ſunt crimen hæreſis , vel ſimoniæ, & alia huiuſmodi, ſecularis Iudex requiſitus vt ſuum impartiatur auxiliom pro executione ſententiæ Iudicis Eccleſiaſtici,tenetur, & debet illud impartiri abſque eo quòd ſibi fiat fides de proceſſu , ſeu de iuſtitia & viribos ſententiæ. Ita Clar. §. *fin. quæſt. 96. numero.7.* Suar. de Pax *in practic.tom.2.pral.1.num.10.* Amar.Roder. *d.capite 2.numero 24.* Et in crimine hæreſis eſt indubitatum,vt reſoluont Petr.Gatc.*in ſuis deciſ. Fidei deciſ. 2.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. dec.330. in prima edit. & reſolut. 287. in 2. edit.* Curia Philipp. *part.3. §.3. num. 19.* Lorca *in 2. 2.* S.Thomæ *quæſt.11.art.4.diſp.49.num.9.* Diana *moral.reſol.part.1. tract.2.reſol.134.*Auiles *ad capite 20.Prætor.gloſſ.vſurpan. numero 20.* Anton. Scap. *de iure non ſcripto lib.6. capite 132.* Cancer. *d.tom.2.cap.15. numero 13.* & dixi *alleg.40.num.50.*

An Ordinarius , vel Iudex delegatus debeat neceſſariò præmittere cenſuras antequam imploret pro ſua ſententia exequenda brachium ſeculare ? Vide Diana *d.part. 1. tract. reſolut. 120.* vbi pro vtraque parte Doctores tefert , & tandem cum negatiua ſententia remanet.

Epiſcopus vt ſuam regat Cancellariam cum iuſtitia , & ne in ea nimium partes grauentur , nec officiales à lingannibus , quæ ſibi minime pertinent , extorqueant,debet publicare conſtitutione, vel edicto ad id confecto quid exigere eius officiales debeant , in hoc ſequendo decretum *ſacra Congr.Concily in vna Vien.8. Martij 1602.* vbi reſolutum fuit Cancellarium Epiſcopi,ſiue notarium debere gratis præſtare his quorum intereſt,hæc omnia,videlicet, 28

Approbationem ad audiendas Confeſſiones.
Licentiam adminiſtrandi Sacramenta.
Licentiam deſeruiendi beneficio.
Licentiam ſepeliendi defunctorum corpora in Eccleſia.
Licentiam celebrandi Miſſas.
Licentiam colligendi eleemoſynas.
Mandata publicãdi in Eccleſiis eos,qui primam Tonſuram, vel minores ad ſacros Ordines ſuſcipere voluerint.

Quoad alia verò,quæ ſequuntur, poſſe aliquid percipere declarauit eadem ſacra Cong. ſi nullum ſibi ſalarium,vel ſtipendum conſtitutum fuerit, nempe congruam tantùm ſui laboris mercedem , quæ quoad litteras collationis, vel inſtitutionis curatarum Eccleſiatum , vel deputationem Vicariorum in illis vnum aureum , & quoad litteras dimiſſorias , & teſtimoniales decimam vnius nunquam excedat. 29

Pro litteris collationum , inſtitutionum ſeu proviſionum,beneficiorum vacantium per obitum,vel per reſignationem etiam ex cauſa permutationis,vel alia.
Pro litteris dimiſſorialibus , ſeu teſtimonialibus , quæ conceduntur Preſbyteris , ſeu clericis ad alias diœceſes tranſituris.
Pro litteris recipiendi Ordines ab alienis Epiſcopis.
Pro licentia ordinandi ſe ad titulum patrimonij , ſeu pro approbatione titulorum huiuſmodi.
Pro licentia abſentandi ſe ab Eccleſia,ſeu beneficio.
Pro licentia erigendi Capellas.
Pro litteris approbationis concurrentium ad Parochialium vacationes in menſibus reſeruatis , quæ ad Sedam Apoſt. tranſmittuntur.
Pro approbatione iuriſpatronatus ex fundatione , vel dotatione.
Pro creationibus Vicariorum in Parochialibus.
Pro deputationibus œconomorum dum beneficia vacãt.
Pro executionibus litterarum Apoſtol.gratiam,ſeu iuſtitiam concernentibus.

Dubitatum fuit *in ſacra Congregat. Concily ſub die 26. Septembris 1623.* an Cancellarius Iudicis à quo teneatur gratis exhibere copiam proceſſus criminalis

reo apellanti ad præſcriptum Concilij Trideot. *cap.*1. *ſeſſ.*13. quando ad querelam tertij, & ad illius inſtantiam in criminalibus cauſis proceditur, an verò ſeruari debeant forma & deciſio alterius decreti *cap.*20.*§.porro*, *ſeſſ.*24. *de reformat.* & quid & quaodo ex officio proce atur? Et reſpondit non eſſe diſtioguendum, an ad querelam tertij,an verò ex officio Iudicis procedatur in cauſa criminali,ſed *dict. cap.*3.*ſeſſ.*13. intelligendum eſſe de perſona Iudicis,qui in criminali cauſa ſẽtentiam tulit, à qua appellatum fuit, vt ipſe,quantum in ſe erit, acta ipſa poſtulanti exhibeat graris, nec vllam mercedem ſibi eo nomine accipiat: dictum autem *cap.*20. *ſeſſ.*24. intelligendum eſſe de perſona Notarij, qui ipſam actorum copiam tenebatur exhibere appellanti,congrua mercede accepta.

Curent denique Epiſcopi ne Cancellariæ Epiſcopalis redditus locentur,ſed efficiant vt per proprios eorum miniſtros exerceantur, vt declarauit *ſacra Congr.* teſte Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.*1. *numero* 2. *in fine*

31 Ex dictis iam infertur Epiſcopus pro Paſtorali officio omnia crimina in ſuis diœceſibus à quibuſcunque commiſſa,ex quibus Deus Opt.Max. intaque ſpiritualia maximè offendantur,ac lædantur, & ſcandalum, ac ptompta peccandi occaſio in Chriſtiana Rep. pareatur, inquirere & punire poſſe ac debere, *capite* 1. *de officio Ordin. cap. conquerente, verſic. nos autem.* ibi *correctionem*, *& reformationem*, *eodem tit.* onium nanquam ſibi commiſſarum rationem domino teddere tenentur, earumque ſanguis ex ſuis manibus tequirendus eſt, *cap.irrefragabili* 13. *in princip.eodem tit.cap.qualiter & quando* 24.*§.pen.de accuſat.* Exornant Nauar.*in rubr.de iudic. num.*65. *verſic.*2. *& num.*66. *& a numero* 92. *& in cap.nouit,notab.*6.*eodem tit.*Lancel.Conrad.*in templo omn.Iudicum lib.*2.*tit.*5 §.3.Marc.Anton.Cuch.*de inſtitut.maiorū lib.*2.*tit.*6.*numero* 75. Læl.Zech. *de munere Epiſcop. capite* 3. *à numero*.3. Anaſtaſ. Germon. *de ſacrorum immun.lib.*3.*capite* 8.*à num.*58. Suar.de Paz *in praxi parte* 4 *tom.*1.*capite* 10.*num.*4.*& tom.*2.*pralud.*1. *per tot.*Gabriel Pereira *de manu Regia tom.*1. *capite* 10. *ex num.*15.Sebaſt. Cæſar *in relect.de Eccleſiaſt. hierarchia part.*1.*diſputat.*6. *de Epiſcopis*, §.4. *per tot.maximè num.* 22. *&* 23. Mich. Agia *in tractat. de exhibendis auxil. fundamentis*, 6, *in princip.* vbi probat ſemper in Eccleſia Dei ciuitatum eſſe Epiſcopos in ſuis Eccleſiis eſſe veros Principes Eccleſiaſticos,qui poſſũt ſua auctoritate iudicare extra forum conſcientiæ in cauſis Eccleſiaſticis more aliorum iudicum ſeculi, & punire crimioſos. eoſque debitis pœnis afficere, noniſſimè Ioſeph. Vela *in tract.de poteſtate Epiſcoporum circa inquirenda & puniuda crimina in ſuis diœceſibus commiſſa,part.*1. *à princip.* ſubdens *à num.*39. meritò textum *in d.capite* 1.*de officio Ordin.* non tantum ſcelerum in communi, ſed & adulteriorum ſpecialiter meminiſſe, vt nimirum per generale ſcelerum vocabulum, indiſtinctè ſignificaret cuiuſcunque generis crimina à clericis Epiſcopo ſubditis commiſſa; per adulteria verò, quæ ad ſpeciem criminum mixti fori pertinent, cæreta indicaret ad eandem ſpeciem pertinentia à laïcis quoque admiſſa præuentione facta.

32 Ad Epiſcopum ſ l ns ſpectat r cauſæ plures ciuiles, & ollo modo ad laïcum; prom ſunt omnes cauſæ pie, & etiam ſpirituales, cuiuſmodi ſunt omnes pertinentes ad Fidem, Religionem, Sacramenta, Eccleſ æque inſtitutionem, ritus, & cæremoniæ, & id genos ali *capite ſi Iudex laicus,de ſentent. excommunicat.in* 6. vbi gloſſa *verb. ſpirituali.huc cap.suauis,de ordine cognitor.cap.per venerabilem, cap. lator, qui filij ſint leg.* huius generis ſunt omnes cauſæ matrimoniales,& eas tangentes,*capite multorum* 55. *quæſt.*6.*capite auditis,de præſcript.capite accedentibus,de exceſſ.prælat. Clem diſpendioſam,de iudic.* Mich.Agia *d.tract. de exhiben.auxil.fundam.*15.

Competens etiam de Iure cenſetur Iudex Eccle- 33
ſiaſticus aduerſus laïcos in criminibus mixti fori ſi ſecularem præueniat. Delicta ad mixtum forum pertinentia ſunt hæc, videlicet, adulterium, Sacrilegium, Concubinatus, Vſura, ſortilegium, Blaſphemia, Periurium, Sodomia, inceſtus, falſum commiſſum in litteris Apoſtol. vel alia re Eccleſiaſtica; de quibus, & aliis Petr. Gregor. *in d. capite conquerente cap.*6. *n.*14. Cenall. *commun. libro* 4.*quæſt.* 897. *num.*573. *&* 574. Bobadil. *in ſua politica lib.* 2. *cap.*17. *&* 18. Marta *de iuriſd. part.*2. *cap.*19.*cum ſeqq.* Mich. Agia *d.tract. de exhibendis auxil.fundamen.*17. *cum ſequentib.* Ioſeph. Vela *dict.tract.de poteſtate Epiſcop.part.*1.*num.*43.*cum ſequentib.*

In crimine violationis Monialis, vel eius attenta- 34
tione contra laïcum procedere poteſt Eccleſiaſticus Iudex,*l.ſi quis non dicam,C.de Epiſcop.& clericis.* Sic fœminæ, quæ cum perſonis Eccleſiaſticis deliquerint, poſſunt ab vtroque Iudice puniri, & datur locus præuentioni, Mich. Agia *in d.tract.de exhibend.auxil.fundam.*17.*rubr.de violat.monialis.*

Cognoſcere quoque poſſunt Epiſcopi ſi victualia 35
plus æquo venundantur alienigenis quàm ciuibus:vel ſi aromatarij, & huiuſmodi merces falſas pro bonis vendant; contra hos enim excommunicatione procedere poteſt,vt deſiſtant,*cap.*1.*de empt. & vendit* vbi *in Collectan.* plures Doctores retuli, quibus addo Mich. Agia *d.tract. de exhibend. auxil. fundam.*17. *rubric. de aliis crimnibus laicorum fol.* 69. Similiter poteſt Epiſcopus laïcis prohibere ſuperfluos ornatus vitorum,& mulierum, maximè vbi facies deturpantur, ludos & ſpectacula inhoneſta,tripndia,& choreas in diebus feſtis,vel vbi ſementinam vitiorum præbent,idem Mich. Agia *cita loco, & fundam.*18. tenet quòd quamuis ſuper omni crimine,quatenus eſt peccatum lethale,aditi poſſit Eccleſiaſticus Iudex, ex *cap.nouit, de iudic.* niſi reus excipiat;id tamen non ſemper expedit, præſertim ſi actor malitioſè,dolo aut fraude videatur eum trahere ad forum Eccleſiaſticum omiſſo ſeculari, cuius indicio ſe ait paratum teſtare.

Quam quidem poteſtatem Epiſcopis, ac reliquis 36
Eccleſiarum prælatis, & Eccleſiaſticis Iudicibus conceſſam, delicta in ſuis diœceſibus à quibuſcunque commiſſa iuxta ſuprædicta inquirendi ac puniendi; dic eouſque procedere, vt ne dum contra laïcos delinquentes cenſuris Eccleſiaſticis procedere poſſint, ſed etiam eos perſonaliter ca; ere, & in carcerem detrudere valeant. Ita Domin. & Franciſc. *in capite eum Epiſcopus, de officio Ordin. in* 6. Bellam. *numero.* 8. Imol. *ad fin.* & Guid. Papæ *num.* 7. *in capite ſignificaſti* 7. *de offic. deleg.* Couat. *pract. capite* 10. *num.*2. *verſic. contrarium planè, & verſic. ſecundo quotiet,*Salzed.*ad Bernard.regul.*397.*& in practic.cap.*160. *verſic. contraria tamen*, Marc. Anton. Coch. *in inſtit. maior.lib.*1. *tit.*6. *numero* 12. Segura Danalos *in direct. Iudic.part.*1.*c.*1. *num.*24. Gutier. *canon.lib.*1.*quæſt.* 45. *num.*2. *in princip.* Salzag.*in c. præterea num.*15. *de offic. deleg.* Marta *de iuriſdict.part.*1. *capite* 50.*a num.*5. *& part.*2. *cap.* 29. *ex num.* 1. Iacob Cancer. *var. libro* 3. *capite* 19.*a numero* 57. Mich. Agia *d.tract.de exhibendis auxil. fundament.* 11. vbi tenet Iudicem Eccleſiaſticum. qui aduersùs laïcos in criminibus mixti fori de Iure cenſetur competens, & legitimus, cum de ipſo agitur crimine, poſſe eos perſonaliter capere, carcerare, atque punire, vbi id conſuetudine legitime præſcripta obtinuit eſt, Franciſc. Molin. *de bracho ſeculari lib.*1. *cap.* 4. *per tot.* maximè *n.num.* 31. *verſic. contraria,*

contraria, Antonin. Diana *resol.moral.part.1.tract.2. de immun.Eccleſiaſt.reſolut.88.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canon.rubr.2.cap.13.num.85.& 87.poſt med. verſic.ſed perlegi etiam,& n.88.* nouiſſimè Ioſeph.Vela *d.tract.de poteſtate Epiſcop.p.1.n.104.* Quicquid contrarium, in ſolo hæreſis crimine Eccleſiaſticis Iudicibus licitum fore laicos capere, & incarcerare, in cæteris minimè, niſi Epiſcopi temporalem iuriſdictionem habeant, minus bene exiſtimauerint Clar. *§.fin.q.57.num.8.* Palat.Rub *in cap. per veſtras, not.2. §.ſed eſt pulchra dubitatio num.18.* Auiles *ad cap.20. Prætor.verb.vſurpatum 14.& 15.* Tiber.Decian.*in tract. crim.lib.4.cap.26.n.15.& lib.8.cap.3.n.47.ad fin.* Bobadil.*in ſua polit.lib.2.cap.17.num.16. ante med.& latius num.170.& 173.* Peit.Cened.*an q.Canon.q.39. per tot.* Salgad.*de protect.Regia p.1.cap.4.à num.36.* Ceuall. *commun.com.2.q.897.num.37.& de cognit.per viam violent.part.2.q.93.num.17.* Anguian. *de legib.lib.3. controuerſ.30.n.12.* Et quicquid alij perperam & temere crediderint Eccleſiaſticos Iudices non ſolum non poſſe laicos capere, & incarcerare, verum neque clericos, alioquin ſil i ſubditos, eo quod in eos neque merum imperium, neque aliquam propriam iuriſdictionem illos habere putent, ſed ſolum notionem, & ſimplicem audientiam; ex quorum numero ſunt plures citati in principio huius allegat. & illis addo Duaren.*lib 1.de ſacris Eccleſiæ miniſtr.c.4.* Ioan. Bodin.*de Republ.lib.3. cap.5* Arguian. *de legib.lib.3. controu.30.n.6.*

37 Quid hodie teneat conſuetudo bene explicat Ioſeph. Vela *dict.part.1. num.106. cum ſeqq.* his verbis. *In praxi tamen quoad delicta mixti fori, vbique ferè moribus eſt receptum, vt ad laicorum delinquentium capturam Eccleſiaſtici non procedant, vt teſtamur Couar. Iulius Clar.Guiter.& alij proximè relati, Sigiſm. Scaccia de iudic.lib.1.cap.12.num.80. qui tali conſuetudini omnino deferendum eſſe docet, idque apud nos in Iuris ſtantum tranſiit ex l.14.& 15.tit.1.lib.4. noua Recop. vbi contraria eſt iam conſuetudo improbatur. Verum huius conſuetud. ſ. improbatio (vt rectè ibi notant Azeued. cum.7.& Paz dicto 2.pralud.num.55.& 56.poſt Couar. in practic.dict.c.10.num.2.verſic. tertio illud erit) dumtaxat accipienda eſt in cauſis ciuilibus, vel criminalibus ciuiliter tractandis, in quibus improbatur conſuetudo, qua certe illas leges vigebat, vt Eccleſiaſtici Iudices aduerſus Laicos ad cap.ſuram procederent; neque enim talis conſuetudo tam aperte improbatur ac ea, quæ in cauſis criminalibus ad forum Eccleſiaſticum quoquomodo ſpectantibus incarcerandi poteſtatem Eccleſiaſticis Iudicibus tribuit, quomodo procedendum, quæ circa negandam ipſis in ima ſententia executione aduerſus laicos poteſtatem illos incarcerandi, vel in eorum bonis executionem faciendi tradit Mich. Agia de exhibend.auxil.fauendi.n.12. latè Anguian.dict.controu.30.ex num.12. non autem conſuetudine improbatio a prafatis Regni legibus fulta, intelligi debet in criminalibus cauſis criminaliter intentatis ad Eccleſiaſticum fœrum quomodolibet pertinentibus, vt in his nequeant Eccleſiaſtici etiam ſtante conſuetudine contra laicos ad capturam procedere, quia imo hæc communi poterant ante generalem conſuetudinem, qua contrarium fuit receptum, vt diximus.* Hactenus Ioſephus Vela.

ALLEGATIO CVIII.

Epiſcopus an poſſit iudici laico criminales clericorum cauſas delegare?

SVMMARIVM.

1 *Delegare non poteſt Epiſcopus iudici laico vt cognoſcat de cauſis criminalibus clericorum.*
2 *Laicus etiam coniunctus cum clerico de cauſa criminali clericis cognoſcere non poteſt.*
3 *Delegare non poteſt Epiſcopus cauſas ſpirituales laico ſimul cum Clerico coniuncto.*
4 *Clerico coniugato non poſſunt cauſa criminales Clericorum ab inferiore a Papa delegari.*
5 *Delegare poteſt Epiſcopus iudici laico criminales clericorum cauſas, ſi non adeſſet clericus ſufficiens & habilis, cui Epiſcopus poſſet huiuſmodi cauſas delegare.*
6 *Aſſeſſorem laicum in cauſis criminalibus Clericorum poteſt Epiſcopus aſſumere.*
7 *Delegare poteſt Epiſcopus, & quilibet index Eccleſiaſticus laico cauſas ciuiles, & temporales, non tamen generaliter.*
8 *Arbiter poteſt eſſe laicus in cauſa Clericorum ſi in ipſum in ſimul cum clerico compromittatur.*
9 *Eccleſiaſticus index adtundus eſt in cauſa commiſſa clerico, & laico, ſi ab eorum ſententia appellari contingat.*
10 *Laici poſſunt in Epiſcopalem iuriſdictionem conſentire, & illam in profanis controuerſiis prorogare.*
11 *Religio eſt primum & præcipuum Regnorum, & poteſtatum vinculum.*
12 *Iudicandi ſa ultas olim fuit apud Sacerdotes, & Sacrorum miniſtros.*

EPISCOPVS non poteſt delegare 1
iudici laico, vt cognoſcat de cauſis criminalibus clericorum; licet fatendum ſit quod laici ex Summi Pontificis commiſſione poſſint eſſe delegati in cauſis Eccleſiaſticis, & ſpiritualibus, gloſſ. *verb.laico in cap.bene quidem 96. diſtinct. & gloſſ. 2.in cap.1.de iudi.* Couarr.*in cap. alma mater part.1.§.11. num.3.* Tib.Decian.*tom.1.lib.4.cap.9.num.70.* Vgolin. *de cenſur.tab.1.§ 10.* Suar.*in ſimili tract. diſp.2.ſect.3. & de defe.ſime Fidei lib.4. ap.31.num.8.* Sayr. *etiam de cenſur.lib.2.cap.1.à num.15.* Bobadil.*in polit.a lib.2. cap.18.num.41.cum ſequentib.* Farinac. *in praxi crimin. queſt.8.num.* Cened. *canon.q.4. num.4.* Bonacin. *de legib.diſp.6.q.10.de iudi 10 publico punct.1.num.1.* Ex Epiſcopi tamen delegatione id nullatenus licet, gloſ.*verb.non præſumat.in cap.2. de iudicijs*, vbi Ripa *num 34.* & Panormit.*num.5.* Clar. *§.final.q.41.num.5. verſic.quæro nunquid*, Segura Damalos *in director. Iudicum Eccleſiaſt.part.1.cap.11.num.1.* Marcheſ. *de commiſſion.part.2.ap 34. ap.prin ipalis,num 40.* Iul. Cæſ. Imbrian.*in tract.de iudi e Regni, parte vltim.num.59.* Camil.Borell.*conſil 68. num.19.* Decian. *tract.crimin. tom.1.lib.4.cap.9.num.70.* Farinac. *in praxi crimin.q.8. num.4.verſ.ſublimata*, Camill. de Curte *in diuerſ.ſine comprehenſ.Iuris feud.part.2.cap.2 num.124.in fine*, Merc.Anton.Gennenſ.*in pract Eccleſ.queſt.730.* nouiſſime Hieron. Baccaron. *in tract. de differen. inter iudicia ciuilia & criminal.diff.127.num.23.* Anton. de Souſa *in Bullam Cœnæ cap.20.diſput.96.num.3.ad fin.* Comitol.*reſponſor moral lib 6.q.21.* Filliuc. *in queſt. moral.tract 16.c.11.quæſ.5.num.308.ad fin.* Valer.Reginald

ginald. *in praxi fori pœnit. lib. 19. num. 66.* Bonacina *in Bullam Cœnæ diſp. 1 quæſt. 16. puncto 2. num. 10.* Sigiſm. Scacc. *de iudic. lib. 1. cap. 11. num. 4.* Carol. de Graſſ. *de effectib. clericalib. effect. 1. num. 566.* latè D. Felician. Vega *in relect. ad cap. decernimus 2. de iudic. num. 148. cum ſeqq.* vbi licèt *num. 152.* aſſerat attento rigore iuris veriorem eſſe ſententiam, quæ admittit delegationem ſimplicem quoad omnes cauſas in Epiſcopis, nihilominus tamen *num. 156.* quod attioet ad praxim, noſtram ſententiam receptam eſſe affirmat, ex ea ratione quia maxima datur indecentia quod cauſæ ſpirituales, & criminales clericorum tractentur à laicis etiam per poteſtatem delegatam; quia quamuis verum ſit quod huiuſmodi indecentia quaſi ſublata videatur in caſu, quo delegatio fit per Sedem Apoſtol. propter eius auctoritatem & grauitatem; quando tamen ea fit ab Epiſcopis ſecus eſt ſaltim quoad communem exiſtimationem, ſiquidem frequentet minor reuerentia, minuſque obſequium eorum mandatis præſtatur, quàm quod Sedi Apoſtol. exhiberur.

2 Amplia *primò*, etiamſi Epiſcopus cauſam criminalem clerici delegaſſet laico ſimul cum clerico, vt de cauſa cognoſcerent, quia nec laicus ita coniunctus de cauſa criminali clerici cognoſcere poſſet, Abb. *cap. ſignificaſti, de foro compet.* Decian. *in d. cap. 2. num. 5. in fine*, Roland. à Valle *conſil. 4 n. 4. lib. 1.* Clar. *dicta q. 41. num. 5.* Farinac. *d. q. 8. n. 4. verſic. limita*, Sigiſmund. Scacc. *de iudic. part. 1. cap. 11. num. 40.* Decian. *d. cap. 9. num. 71.* Segura Daualos *dict. cap. 11. nnm. 1.* Sbroz. *de officio Vicarij lib. 2. quæſt. 66. num. 20.* Hieron.

3 Buccaron. *loco proximè citato.* Sicut † etiam non poterit delegare cauſas ſpirituales laico ſimul coniuncto cum clerico, Decian. *in d. c. 2. num. 154.* Marcheſ. *d. cap. 3. num. 41.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 32. quæſt. 4.*

4 *Secundò* amplia, vt nec etiam clerico coniugato inferior Papa poſſit cauſas criminales delegare, Abb. *in dict. cap. 2. num. 15.* & *ibi* Rip. *num. 64.* Clar. *dict. quæſt. 41. num. 6.* Deciao. *dict. cap. 9. num. 72.* Sbroz. *dict. quæſt. 66. num. 20.* Segura Daualos *dict. cap. 11. n. 1.* Rendina *in promptuario recept. ſentent. tom. 1. tit. 17. num. 14.*

5 Limita *primò* vbi in partibus, in quibus eſt facienda delegatio, non adeſſet clericus ſufficiens, & habilis, cui Epiſcopus poſſet delegare tales cauſas, quia tunc poterit illas laico delegare, Iul. Cæſar. Imbr. *in tract. de iudice Regni part. vlt. num. 60.* Carol. de Graſſis *de effectibus clericalibus effect. 1 num. 564.* D. Felician. de Vega Archiep. Mexican. *in relect. d. cap. 2. de iud. n. 151. in fine.*

Limita *ſecundò*, vbi pro delicto eſſet inferenda pœna ſanguinis, quia tunc non ſolum poteſt illas delegare, verum etiam tenetur Epiſcopus, vel alius quiuis Iudex Eccleſiaſticus delegare ſententiam ferendam laico, poſtquam ipſe delegans de cauſa cognouerit, & proceſſum compilauerit, Rip. *in d. cap. 2. num. 44.* Decian. *d. c. 9. num. 76. in fine.* Aduertas tamen,

6 quòd † licèt Epiſcopus regulariter non poſſit delegare cauſas criminales clericorum laico, poterit nihilominus in talibus cauſis ſibi aſſumere vel adhibere aſſeſſorem laicum, Abb. *in cap. ſignificaſti, de foro compet.* Camil. de Cutte *dict. cap. 2. num 64.* Rendina *dict. tit. 17. num. 21.* Bonacin. *dict. num. 10. verſ. neque obſtat.*

7 Limita denique in cauſis ciuilibus, & temporalibus, quas poterit Epiſcopus, & quilibet alius Iudex Eccleſiaſticus delegare laicis, quia hoc eis non eſt interdictum præter poteſtatem imponendi cenſuras, gloſſ. *verb. non præſumas, in dicto cap. 2. de iud.* vbi Abb. *num. 5.* Bald. 10. Felin. 6. Decian. 5. & cæteri ſcribentes, Vant. *de nullit. tit. de nullit. ex defectu iurisd. num. 69.* Segura Daulos *d. cap. 11. num. 2.* Sigiſm. Scacc. *d. cap. 1. num. 41. verſic. aduerte modo*, Decian. *d. cap. 9. num. 70.* Cuch. *in inſtit. maior. lib. 2. tit. 6. n. 139. & 140.* Marc. Antoo. Genuenſ. *d. q. 730.* vbi intelligit dummodo abſint clerici idonei, & non fiat commiſſio generalis ad omnes cauſas ciuiles, refert nouiſſimè Sperell. *in deciſ. fori Eccleſiaſt. deciſ. 14. num. 17.* Duard. *in Bullam Cœnæ can. 15. q. 11. n. 59. verſ. 13.* quicquid aliter ſentire videatur Bonac. *in eandem Bullam Cœnæ diſp. 1. q. 16 ſect. 1. punct. 6. n. 1.* Illud eſt in præſentiarum aduertendum quod Epiſcopus in alieno territorio poteſt cauſas delegare, Vitalin. *in Clement. vnic. in princ. n. 24. verſic. idem in delegatione, & ibi* Card. *num. 1.* quos refert, & ſequitur Stephan. Gratian. *March. dec. 98. num. 8.*

Sic etiam laicus poteſt eſſe arbiter in cauſis cle- 8
ricorum, ſi in ipſum in ſimul, vnà cum clerico compromittatur, vt probat text. *in cap. per tuas, 9. de arbitris*, & reſoluunt Viu. *tom. 1. commun. opin. lib. 2. tit. 26. num. 17. verſic. Et ſi compromiſſum*, Cou. *pract. cap. 34. n. 1. verſic. Et etiam ratio*, Maſc. *de probat. concl. 2358. nnm. 60.* Bonacoſ. *commun. crimin. part. 2. verb. laicus, fol. 45.* Cotta *in memorabil. verb. compromiſſum; in 1.* Rebuff. *de priuilegijs ſcholar. priuil. 106. verſ. 7.* Alexander Monet. *in ſno tract. de decimis cap. 8. num. 23.* Farin. *in praxi crimin. part. 1. q. 7. ſub num. 24. verſic. limita* 1. Bobadil. *in ſua politica lib. 2. cap. 17. num. 93.* Bernard. Graux. *ad practicam Camera Imperial. lib. 1. concluſ. 37. conſid. 2. num. 2.* Cened. *d. collect. 176. num. 3.* Cald. Pereira *in l. ſi curatorem, verb. implorandum n. 6 colum. 6.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 100. num. 51.* optimè D. Felician. de Vega *in relect. ad d. cap. 2. num. 159.* vbi ait prohibitionem illius textus ſolummodo ſe extendere ad negandum quòd laici auctoritate propria, & publica poſſint habere iuriſdictionem in cauſis Eccleſiaſticis, & nil intereſſe quòd fateamur quòd poſſint in illis eſſe arbitri, cum ratione arbitrij nullam conſequantur iuriſdictionem, eo quòd partes, à quibus eliguntur, non poſſunt eos vetos Iodices efficere, argument. text. *in l. priuatorum conſenſus 3. C. de iuriſdict. omn. iudic.* tantùm ergo illis tribuni oortionem, quæ videtur importare tractum miniſterialem, & non iudicialem; & ita ex hoc reſpectu non ratione iuriſdictionis, vel poteſtatis, ſed ſolum metu pœnæ appoſitæ in compromiſſo illis obtemperatur, vt probarut *in l. 1. ff. de recept. arb. & in l. ait Prator 5. ff. de re iudic.* & proſequntur idem D. Felician. de Vega *n. 160. cum ſeqq.* reſpondendo ad nonnulla, quæ in contrarium allegari ſolent; aduerteos quòd licèt ante Concilium Lateranenſe, de quo *in cap. contingit 8. de arbitr.* poſſent laici eligi in arbitros in quibuſuis negotiis Eccleſiaſticis, poſtea in eod. Concilio indecens fuit iudicatum quòd deinceps fierent talia arbitria, vt in verſ *Ad hec generaliter prohibemus*, inncta ratione, *quia non decet vt laicus in talibus arbitretur*; vnde conſtat nouam prohibitionem fuiſſe factam, quaſi limitando communem interpretationem, quæ apud omnes vbique erat tecepta in contrarium, ex text. *in cap. dilecti 4. & in cap. expoſita 11. de arbitr.* quæ quidem indecentia ceſſare videtur cum compromiſſum fuerit factum non ſolum in laicum, ſed ſimul in clericum, & interueniente auctoritate Indicis Eccleſiaſtici; propterea quod his concurrentibus, videtur iam ceſſare prædictam indecentiam, & ad hoc notantur verba finalia *d. cap. per tuas*, ibi, *quod autem, à duobus laicis, & vno clerico dicitur eſſe prolatum, nequaquam obuiare videtur, cum auctoritate dicti Archiepiſcopi factum ſit, cui cauſa, de qua*

dicitur

dicitur compromiſſum, fuerat delegata, &c. Ita D. Felician. de Vega *vbi ſupra n.* 12.

9 Si autem contendentes coram clerico & laico infimul non acquieſcant eorum ſententiæ, ad quem debeant appellare dubitatur ab aliquibus. Verior tamen ſententia tenet ad Superiorem Eccleſiaſticum appellandum eſſe, & cauſam vel coram Archiepiſcopo, vel Papa introducendam; & ratio eſt, quia cùm appellario ſit interponenda coram Iudice, qui ſit maior primo iudicante, *cap. Romana §. debet, de appellat. in 6. l. Imperatorum, ff. de appellat. l. præcipimus, C. eod.* non enim licet ad parem, vel inferiorem recurrere, *l. 1. §. ſi quis in appellatione, ff. de appell.* nec par in parem habet impetium, *l. nam magiſtratus, ff. de receptis arbitr.* & ſit abſurdum dicere, vt inferior corrigat, vel confirmet acta ſui Superioris, ſed naturæ ordo & ratio expoſcat potius contrarium, gloſſ. *in cap. 2. de conſuet. in 6.* Bart. *in l. 1. ff. de appellat. num.* 1. Surd. *conſil.* 106. *num.* 11. & vitietur ac nihil operetur appellatio ad minorem Iudicem interpoſita, Bart. *in l. 1. §. ſi quis, in fine, ff. de appellat. num.* 1. & 7. cùm quælibet perſona Eccleſiaſtica ſit maior quouis Superiore laico, *cap. beatus 6. q. 1. cap. duo ſunt 96. diſt.* gloſſ. *in cap. ſedes, verb. maiores, de reſcript.* appellatio erit vtique ad Superiorem Eccleſiaſticum interponenda, nec de iuſtitia, vel validitate actorum iudicabit laicus ſuperior ipſius appellantis, Ioan. Fab. *in authent. ſi quis in appellatione num.* 13. Alexand. *conſil.* 12. *num.* 1. *lib. 6.* Hippol. *de fideiuſſ. num.* 131. concludentes laïa ſententia à laico & Eccleſiaſtico Iudice ſimul appellationem eſſe interponendam ad Eccleſiaſticum, non autem ad ſeculatem ſuperiorem, ſequitur Stephan. Gratiao. *d. cap.* 100. *num.* 52. Et licet reductio ad arbitrium boni viri ſit petenda coram Iudice, qui de cauſa cognouiſſet, ſi factum non fuit compromiſſum iuxta coogeſta per Surd. *conſil.* 106. *num.* 1. *& ſeq.* Perez *l.* 12. *verſic. quæro art.* 15. *lib.* 2. *Ordinam. pag.* 364. Steph. Gratian. *d. n.* 52. Attamen ſi Eccleſiaſticus ſimul cum laico fuerit electus arbiter, reductio ſententiæ illorum ad arbitrium boni viri petitur coram Eccleſiaſtico, non autem ſeculari ſuperiore, vt per Bald. *in l. præcipimus* 3. *num.* 3. *C. de appellat.* & Salicet. *n.* 6. quos ſequitur Marin. Vtan. *conſ.* 32. *num.* 23. *vol.* 2. Brun. à Sole 9. 14. *n.* 2. vbi plures concordantes, & rationes refert.

10 Nec dubium eſt, quin laici poſſint in Epiſcopalem iuriſdictionem conſentire, & illam in profanis controuerſiis prorogare, vt per Socin. *in cap. ſignificaſti, de foro compet. num.* 45. *in princip. verſ. ſed quæro*, & illius opinio probatur *in l. ſi quis ex conſenſu* 8. *& in l. Epiſcopal. C. de Epiſc. aud.* vbi expreſsè dicitur iuriſdictionem Epiſcopi à laicis poſſe prorogari, & ſententiam illius eſſe validam, nec appellatione ſuſpendi illius exequutionem, quæ tamen ſuſpenſio ao negetur virtute prorogationis, vel ſpeciali iure dignitatis Epiſcopalis, Ludouic. Butgheſ. *in repet. l. ſi ſe ſubiiciant, ff. de iudic. num.* 173. *vſque in finem*, nam † cùm
11 primum, & præcipuum Regnorum, & poteſtatum vinculum ſit religio, Iuſt. Lipſ. *Polit. lib.* 1. *cap.* 3. inde
12 factum eſt, † vt omni ævo & apud gentes omnes fuerit apud Sacerdotes & ſacrorum Miniſtros iudicandi facultas, ſic iudicaſſe apud Ægyptios, qui curam ſacrorum gerebant, legimus apud Ælian. *lib.* 14. *cap.* 34. Apud Romanos non ſolum de rebus ſacris, ſed & de pertinentibus ad Rempubl. iudicaſſe Pontifices teſtantur Dionyſ. Halicarnaſ. *lib.* 2. & Cic. *in orat. pro domo ſua*, & cum exoriente Romana Republ. ius ſacrorum eſſet penes Reges, Dionyſ. Halicarn. *lib.* 2. pulſis deinde illis relicta eſt ſpecies, & imago eius creato Rege, qui à curandis ſacrificiis Rex ſacrificulus eſt dictos Feneſtaſ. *de Sacerdot. cap.* 11. & Halicarn. *lib.* 5. Iudicarunt & apud Hebræos 10 populo Dei Sacerdotes, *Paralip. lib.* 2. *cap.* 19. *Ezech.* 44. Apud Tyrum florentiſſimam Phœnicis vrbem, & Vlpiani patriam, vt ille teſtatur *in l.* 1. *ff. de cenſib.* Sacerdotum iudicium adeò plauſibile erat, teſte Iuſtino *in epitome Trogi lib.* 1. vt poſt Regem ſecundò illi iudicarent, & re Romana ad nutum vnius redacta plures impetrantes cum ſago induerunt Sacerdotalem togam, credentes bonorum ſumma culmina minimè conſeendiſſe, niſi Pontificatum etiam aſſumpſiſſent, Iuſtin. *in epitom. lib.* 18. Suet. *in Veſpaſian.* Nec Epiſcopi, & reliqui in Eccleſia Dei iuxta ea, quæ *ad Corinth. epiſt.* 1. *cap.* 6. ſcripſit D. Paulus, ſunt iodigni, qui iudicent inter ſeculares & ſecularia negotia, cum de Angelis, & mundo iudicaturi ſint, ioxta Chriſti Saluatoris noſtri promiſſionem, de qua *Luca c.* 22. *Sedebitis & vos iudicantes duodecim Tribus Iſrael.* Et Epiſcopos olim habuiſſe iuriſdictionem in temporalibus, quicquid recentiores dixerint in contrarium, & de illis iudicaſſe, & ab Imperatoribus potius fuiſſe factam declarationem ipſis competere iuriſdictionem, quam ſuis Conſtitutionibus datam latè probat Ioſeph. Steph. *tr. de poteſt coactiua Rom. Pont. c.* 12. *n.* 4. *vſque ad fin.* Quare dici non poteſt temporalem lædi iuriſdictionem ſi in Epiſcopum conſentiant litigantes laici, cum iſto caſu vetius dici poſſit reductio cognitionis, ſeu iuriſdictionis ad priorem ſtatum, quàm facta prorogatio, cum ab inirio, quo homines cœperunt litigare, omnes cauſæ cognoſcerentur à Sacerdotibus, *Deuter. c.* 7. referiur *in c. per venerabilem §. rationibus, qui filij ſint leg.* Petr. à Monte *erect. de monachia q.* 4. *n.* 6.

ALLEGATIO CIX.

Epiſcopus in prauos eleemoſynarum quæſtores an poſſit animaduertere?

SVMMARIVM.

1 *Quæſtorum ſacra pecunia qualitates deſcribuntur.*
2 *Quæſtores eleemoſynarum admittendi non ſunt ſine Epiſcoporum, vel Apoſtolicis veris litteris.*
3 *Quæſtorum vſus qua ratione extinctus fuerit? oſtenditur.*
4 *Quæſtores non obſtante qualicumque exemptione poteſt Ordinarius incarcerare, excõmunicare, & caſtigare.*
5 *Eleemoſynas ſponte datas in pios vſus conuertendas accipientes, non comprehenduntur decreto Concilij* Trident. ſeſſ. 21. de reform. cap. 9.
6 *Quæſtuary propriè dicuntur, qui quæſtũ ſibi referunt.*
7 *Regulares Mendicantes, ac Fratres S. Antony, aut pro eis quærentes eleemoſynas non comprehenduntur decreto Concilij* ſeſſ. 21. de reform. cap. 9.
8 *Regulares quæſtuantes tenentur Epiſcopo fidem facere per litteras authenticas de licentia ad huiuſmodi quæſtuationem à ſuis Superioribus ſibi data.*
9 *Eleemoſynas per loca quærendi licentias concedere ſpectat ad locorum Ordinarios.*
10 *Regulares Ordinum Mendicantium nequaquam poſſunt ab Epiſcopis prohiberi, quominus per ſeipſos in diœceſibus, vbi habent Conuentus, eleemoſynas quarant.*
11 *Eleemoſynas petendi licentiam poteſt dare Epiſcopus pro vſu alicuius pij loci, vel operis, & vbi aſſignatur qualitates, quas debent habere earum collectores.*
12 *Epiſcopus in prauos eleemoſynarum quæſtores, quamuis laicos, poteſt animaduertere.*
13 *Eleemoſynas cuiuſuis Sanctj nomine petentes in Regno Portugalia, Caſtellæ, & Gallia non permittuntur*

à Regiis magiſtratibus, niſi regias litteras oſtendant.

1

VÆSTORVM ſactæ pecuniæ vſus olim frequens erat, atque etiam eorum prædicandi officium, iuxta text. *in cap. tuarum, de priuileg. & in cap. cum ex eo, de pœnitent. & remiſſ.* vbi *in verſic. qui autem*, deſcribit qualitates, quas iſti habere debent, ibi, *modeſti ſint, & diſcreti, nec in taberna, aut alius locis incongruis hoſpitentur, nec inutiles faciant, aut ſumptuoſas expenſas*, notant Dec. *à num.* 3. & Socin. *num.* 6. *in d. cap. tuarum*, Paul. Fuſch. *de viſitat. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 36. Petr. Boll. *in œconomia Canon. claſſe* 3. *cap.* 2. §. 4. Nauar. *de indulgent. notab.* 31. *à num.* 46. Henriquez *in ſumm. lib.* 7. *cap.* 29. *in princip.* Quia tamen facultate ſibi conceſſa abutebantur, iuſtè ſtabilitum fuit † eos admittendos non eſſe ſine Epiſcoporum, vel Apoſtolicis veris litteris, ex quibus conſtet de eorum moribus, & peritoria cauſa, ſeu neceſſitate, ſanctiſſimè *in generali Concilio* relato in *dicto cap. cùm ex eo*, quod ſtrictius deinde in Viennenſi Concilio fuit ſtatutum *in Clement. 2. de pœnitent.* Cernens enim Concilium abuſus huiuſmodi quæſtorum exceſcere in maximum totius Chriſtiani orbis ſcandalum, dum in prædicationibus multa confingebant mendacia de Reliquiis, & Indulgentiis, quas infinitas propè falsò prædicabant ad animarum extorquendum, eis omninò interdixit prædicandi officium, relicta ſolum ſ cultate dicendi, quod in litteris Apoſtolicis, aut Epiſcoporum contineretur: quod decretum ab Archemiſij calumniis rectè ruerut Illuſtriſſim. Cardinal. Bellarm. *tom. 2. de Indulgent. lib 2. cap 20. §. igitur.*

3 Sed hæc deinde omninò per ſe, vel per alios prædicare prohibuit Concilium Tridentinum *ſeſſ. 5. de* 4 *reform. c. 2. in fine, verſic. quæſtores.* † Quia verò neque huiuſmodi remedia profuerunt, imò quæſtorum malitia in dies magis, ac magis exceſcebat, atque etiam fidelium ſcandalum, indéque & peruerſis eorum factis anſa hæreticis data eſt in vſum Indulgentiarum debacchandi, ſeu oblatrandi, nouiſſimè eadem Tridentina Synodus *ſeſſ. 21. de reform. cap. 9.* ſtatuit, vt Quæſtuariotum nomen, atque vſus penitus abolcatur, neque ad hoc officium exercendum vllatenus admittantur, non obſtantibus priuilegiis Eccleſiaſticis, aut monaſteriis, vel hoſpitalibus conceſſis, iubetque vt Indulgentiæ, & aliæ ſpirituales gratiæ debito tempore publicentur per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, quibus datur facultas fideliter colligendi elecmoſynas, nulla prorſus mercede accepta. Et aduertit nouiſſimè Bonac. *de cenſur. extra Bull. Cœnæ diſp. 3. §. 3. punct. 10. num. 9.* quod licet ob hoc decretum nequeant Ordinarij locorum prohibere quominus Religioſi, inconſultis ipſis Ordinariis, publicent Indulgentias olim ſibi à Summo Pontif. conceſſas, nihilominus nullus etiam Religioſus exemptus poteſt Indulgentias de nouo conceſſas publicare in ſua Eccleſia abſque Ordinarij licentia: & de illius decreti materia agunt citati per Cened. *ad Clement. collect. 9. pag. mihi* 401. quibus adde Henriq. *d. cap. 9.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. quæſtores*, Stephan. Quarantam *in ſumma Bullary, verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſic. 26. in fine.* Fr Emman. *quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 57. art. 7. & quæſt. 98. art. 1.* Iul. Lauor. *de Iubileo & Indulgent. part. 2. cap.* 14. Timoth. *de Eccleſ. milit. lib. 1. tract. 2. cap.* 12. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regul. verb. quæſtuarij num. 2. pag.* 20. Proinde Ordinarius, non obſtante qualicumque exemptione, poterit eos incarcerare, excommunicare, & caſtigare, prout expedire fuerit arbitratus, vt per Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos, part. 2. quæſt. 45. num. 96.* Adeſt prohibitio ad quæſtum publicandi Indulgentias, & Confeſſionalia, emanata à ſanctæ mem. Pio V. *in ſua Conſtit. 99.* incip. *Quam plenum 4. Non. Ianu. anno Incarnationis Dominicæ* 1570. necnon reuocatio Indulgentiarum quomodolibet conceſſarum contrariarum facultatem quæſtuandi, & pro quibus conſequendis portigendæ ſunt manus adiutrices, prohibitioque de cæteto quæſtuandi, & quæſtores deputandi, ab eodem Pio V. *in Conſtit. 30.* incip. *Etſi dominici gregis, ſub dat. Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1567. ſexto Id. Februarij.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* Speteli. *dec. 38. num. 29. cum ſeqq.*

Illud in præſentiarum aduertere oportet, ſub præ- 5 dicto Concilij Tridentini decreto prauos comprehendi elecmoſynarum Quæſtores, non ipſas elecmoſynas, aut nuntios, ſeu receptores, qui collectas in pios vſus conuertendas ſine fraude ſponte datas accipiunt, deciſum refert Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, ver. elecmoſyna* 1. & ſic per *ſacr. Congregat. Concilij* fuiſſe declaratum atteſtatur Bonacina *dict. diſp. 2. quæſt. 1. punctо 3. num. 9. verſic. tertio*: & confirmatur ex doctrina Baldi *conſil. 25. vol. 2.* vbi reſoluit † Quæſtuarios propriè dici, qui quæſtum ſibi refe- 6 runt, & negotia gerunt, vt ſibi quæſtum faciant, iuxta text. *in l. ſed & ſi adiuciatur, ff. pro ſocio*; nuntios autem, qui verè mittuntur, & idonei ſunt ad pias elecmoſynas colligendas, non ita eo nomine comprehendi, & per totum conſilium multa adiicit, quæ declarationem illam ex Iuris principus ſatis confirmant, meritóque Baldum laudat Card. Tuſch. *tom. 6. verb. quæſtores concl. 46.*

Sic etiam eodem decreto non contineri Fratres 7 ſancti Antonij, alioſque Regulares Mendicantes, qui omnimodam profitentur paupertatem, aut pro eis quærentes elecmoſynas, probat Nauart. *conſil. 33. de pœnitent.* quem refert, & ſequitur Vgolin. *de poteſtate Epiſcopi cap. 8. §. 4. num. 6.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 57. art. 7.* Quia cùm iſti proprium nihil habere poſſint, lex naturalis concedit, vt per ſe, vel per alios mendicando victum quærant, iuxta inſtituti ſui regulam à Sede Apoſtolica approbatam, ac ſubinde debito obſeruato modo minimè eis videtur deneganda facultas, vt per ſe, vel per alios elecmoſynas quærant. Dixi, *debito obſeruato modo*, quia ſuperfluas elecmoſynas petere non poſſunt Regulares; & refert Lauret. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopum. & Regulares pag. 39. verſ. ad undecimum*, ſe vidiſſe quòd aliquando Vicarius Neapolitanus impediuit Mendicantes quærentes per ciuitatem elecmoſynas ſuperfluas, vt quia in vno Conuentu aderat vnus, vel duo Fratres ad ſummum, & mittebant quatuor, vel quinque quæſtores per ciuitatem, ſine neceſſitate auferendo elecmoſynas verè indigentibus, de quo multi Fratres fuerunt conqueſti in Vrbe, & fuit reſcriptum Vicario quòd prædicta faceret cum benignitate, non tamèn fuit prohibitum.

Tenentur igitur huiuſmodi Regulares quæſtuan- 8 tes Epiſcopo fidem facere per litteras authenticas de licentia ad huiuſmodi quæſtionem à ſuis ſuperioribus ſibi data, prout deciſum refert Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part. 2. cap. 3. num. 17. verſ. quoad quæſtuationes.*

Ad locorum enim Ordinarios ſpectat elecmoſy- 9 nas per loca quærirandi licentias, & facultates concedere, Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part. 4. cap. 2. num* 146. Regulares enim prohiberi poſſunt per Epiſcopum ab immoderata exactione elecmoſynæ;

vel

vel exigant eleemoſynas pro Conuento extra diœceſim exiſtente,& oe exigant,miſi illis, quorum licentias confirmaoetit prios Epiſcopus, quod praxi ſuatum partiom obſeruari referont Marc. Anton. Genuenſ.*in praxi Archiepiſcop. Neapolit.cap.59.num.11.* Campanil.*in diuerſorio iuris Canon.rubr.* 12.*cap*,13. *num.*134. & cùm ſuper hoc dubium incidiſſet prætetito anno 1621. reſponſum fuit à *ſacra Congregatione Illuſtriſſim.Cardinalium Concilij Tridentini interpretum* io hæc verba: *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij*
10 *Tridentini interpretum cenſuit †Fratres Ordinum Mendicantium nequaquam poſſe ab Epiſcopis prohiberi quominus per ſeipſos in diœceſibus,vbi habent Cœuentus,eleemoſynas quærant,ſed tantum ſi extra loca, vbi monaſteria exiſtant,quæritare voluerint, teneri ſuorum Superiorum licentiam Ordinario oſtendere*,R. Cardinalis Vbaldinus,Proſper.Fagoanus S. Coocilij Congregat. Sec. quam quidem deciſionem propriam & originalem præ manibus habui, & poſtea in Typographia Camerę Apoſt.impreſſam vidi.

11 Epiſcopus licentiam petendi eleemoſynas dare poteſt pro vſu alicuius pij loci, vel operis, dommodo perſonæ, quæ eas colligant, honeſtæ ſint, ſpectatæ Religionis,& iudicio ipſius Epiſcopi approbatæ, & minimè participes eleemoſynarum, & quæſtorum nomen nullo modo gerant, ſed ſimpliciter eleemoſynarum collectores appellentur; non concionentur, non circumferant ſua priuilegia, aut Reliquias: non campanulam, nec alia inſtrumenta pulſent ad excitandas perſonas: non petant taoquam debitam eleemoſynam, aut aliqoa arre, aut prætextu dicendi orationes Beati Antonij,aut ſimiles, aurum extorqueant, ſed ſimpliciter, & modeſtè recipiant, quod liberaliter fuerit oblarum, refert deciſum Zerol. *in praxi Epiſcop.d.verb.quæſtores*,& Bonacina *d. diſp.*2.*q.*3.*punct.* 30.*nnm.*10.

12 In prauos enim eleemoſyoarum quæſtores, quamuis laicos, poteſt Epiſcopos animaduertere, *cap.ſuarum*,vbi Abb.*num.*1.*de priuileg. Clement.abuſionibus,de pœniten.* Laici enim non poſſunt quærere eleemoſynas pro aliqua cauſa, niſi re cognita per Epiſcopum, *l.vnica*, vbi gloſſ.Bart. & Ioan. de Platea, *C. de mendicant, validis*, *lib.* 11. quia iſtorum mendicatio ſioe cauſa concernit materiam peccati mortalis, ex ſubtractione, quæ inde reſultat iis, qui verè indigent, *cap.Paſtor.*1.*qnæſt.*2. Omnes autem Indulgentiæ quęſtuariæ à Pio Quinto, vel prædeceſſoribus conceſſæ, aot in poſterum concedendæ quibuſcumque perſonis,& locis, pro quibus ſcilicet conſequendis manus ſunt porrigendæ adiutrices, etiam quæ quæſtuandi facultatem quomodolibet continent, ab ipſo Pio Quinto reuocatæ ſunt, vt refert Galett. *in margarita caſuum conſcientiæ,verb.Indulgentiæ*, *primo*. Nam cùm in Hiſpania inualuiſſet praua quædam conſuetudo & corruptela, qua prætextu repatationum Eccleſiarum, & aliarum piarum cauſarum ſoluentibus certam pecuniæ ſummam concedebarut Indulgentia, & facultas eligendi Confeſſarium, qui eum à caſibus reſeruatis abſolueret: præterea concedebatur licentia ſumendi duos, vel plures compatres in baptiſmo; denique priuilegium Miſſæ, & ſepulturæ tempore interdicti concedebatur; ne autem iſtæ ſimoniacæ facultates in futurum à quoquam concedaotur, Pius V.*in ſua Conſtit.*99.incip.*Quam plenam*, Epiſcopis,aliiſque Prælatis, etiamſi Cardinalatus dignitate præditi ſint, imponit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ,& à perceptione fructuum, Summo Pontif. teſeruatam, à qua abſolui nequeunt, niſi præſtita ſatisfactione, qua vero Epiſcopo inferioribus excommunicationem eidem Pont. reſeruatam impooit, vt per Bonacio. *de cenſur.extra Bullam Cœnæ diſp.*2.*q.*3. *puncto* 30.*num.* 5. vbi *num.*6. eos hanc cenſuram incurrere ait, etiamſi per alium huiuſmodi Indulgentias & facultates publicent,& *num.*7. quòd requintur poblicatio cum effectu, & *num.* 8. quòd non ſubiciunrut huic ſuſpenſioni, & excommunicationi cooperantes publicationi.

In Loſitania igitur, vt plenios, & facilius omnibus abuſibus, & fraudibus iſtorum quæſtorum occurratur, per *Ordinat. Regiam Lnſitan. lib.*5.*tit.*103. prudenter conſtitutum eſt, ne petitoria cuiuſuis ſancti nomine permittantur à Magiſtratibus Regiis, oiſi regiæ litteræ oſtendanrur, quibus expreſsè nominetur perſona,quæ eleemoſynas quæſitura eſt, & nec per ſe,nec per alios prædicare faciant, vel Indulgentias publicare,quemadmodum *in dicta Clement.* 2. & *in dictis Concil. Tridentini decretis* conſtitutum eſt, quod ſi aliter factum ſit, omnes pecnnias ab illis quæſitas qoæſtori redemptionum Captioorum tradendas præcipit,vt per Cardoſum *in praxi Iudicum,& Aduocat.verb.eleemoſyna*, *num.* 2. practicatum fuiſſe refert Cabed.*p.*1 *deciſ.*193. ſimilis apud Hiſpanos extat *l.*1.& 2.*tit.*18.*lib.*1.*Ordin* vbi Perez, nunc *l.*1.*tit.* 9.*lib.*1.& *l.*37.*tit.*6.*lib.*3.*nouæ recopil.* vbi Azeued.refert Auendan.*de exeqnend.mandat.lib.* 3.*c.*30. & apud Gallos idem Regij Senatus decretis diſpoſitum aſſerit Renat. Chopin. *de ſacra politia lib.* 3.*tit.*5.*à num.*23.

13

ALLEGATIO CX.

Epiſcopus ad depoſitionem, ſeu degradationem, quomodo & quando procedere poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Degradatio dnplex, verbalis ſcilicet, & realis, ſine actualis.*

2 *Degradatio verbalis dicitur illa,quæ fit per ſolam,& ſimplicem ſententiam, qua Clericus criminoſus ab Ordinibus Clericalibus, ſeu ab eorum executione depoſitus declaratur.*

3 *Priuilegium fori,& Canonis per degradationem verbalem nunquam amittitur.*

4 *Degradatio actualis, ſeu realis eſt quando vltra depoſitionis ſententiam ob incorrigibilitatem clericus perſonaliter priuatur,exauctoratur,exuitur,& ſpoliatur Eccleſiaſticis Ordinibus.*

5 *Clericus vbicunque ſolemniter degradatus conficit Euchariſtiæ Sacramentum.*

6 *Clericus degradatus,ſi ex aliqua inſta cauſa reſtituatur ad Ordines clericales, non debet de nouo ſacris inſignari.*

7 *Clericus etiam degradatus adhuc clericus dicitur.*

8 *Clericus in minoribus, vbi amittunt priuilegium clericale,& veniunt puniendi à iudice ſeculari, eſt neceſſaria degradatio.*

9 *Declarationis pœna, vbi in iure, vel aliqua conſtitutione reperitur impoſita, eſt intelligenda de lenori.*

10 *Degradationem verbalem, qua crimina mereantur? oſtenditur.*

11 *Degradationem realem merentur crimen hæreſis, crimen falſi, & conſpiratio contra proprium Epiſcopum.*

12 *Degradari, & curiæ ſeculari tradi poteſt clericus propter*

propter crimina hæreſis, aut falſi, aut conſpirationis contra proprium Epiſcopum, etiam non data incorrigibilitate.

13 *Degradari, & Curiæ ſeculari tradi poteſt Clericus, quando fuerit incorrigibilis, & tranſierit in profundum omnium malorum.*

14 *Incorrigibilis à parte rei ille dicitur, qui ita obduratus in peccato perſeuerat, vt nullo modo velit ad correctionem perduci.*

15 *Incorrigibilis ex Iuris præſumptione quando quis dicatur? oſtenditur.*

16 *Clericus incorrigibilis ſi tandem impœnitens, at obduratus in profundum malorum venerit, an abſque expreſſa Curia ſeculari traditione poſſit per eam comprimi? oſtenditur.*

17 Cap. cùm non ab homine, de iudic. *declaratur.*

18 *Celebrans, vel Confeſſionis Sacramentum audiens non ordinatus ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerit, ritè degradatus, ſtatim Curiæ ſeculari traditur.*

19 *Sodomiam committentes, ſi Clerici fuerint, degradationis, & traditionis Curiæ ſeculari pœna puniuntur.*

20 *Abortum animatum cauſans, ſi Eccleſiaſticus fuerit, tradatur Curiæ ſeculari.*

21 *Mulieres ſollicitantes in Confeſſione, ſi delicti grauitas petat, poſſunt Curiæ ſeculari puniendæ tradi.*

22 *Degradatio ab Ordinibus eſt à proprio Epiſcopo facienda ſibi aſſiſtentibus ſecundum ſacros Canones, ſeu Epiſcopis, ſi degradatus Presbyter, ſi Epiſcopus, duodecim Epiſcopis; ſi verò Diaconus, ſine Subdiaconus, tribus.*

23 *Degradatio attento Concilio Trid. à quo, & quibus aſſiſtentibus fieri debeat? oſtenditur.*

24 *Degradare actualiter clericum non poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus, ante conſecrationem, ſecus in verbali depoſitione.*

25 *Degradandi, ſeu deponendi ſuos ſubditos non habent facultatem Prælati Religioſorum, niſi illis conceſſum ſit per priuilegium, vel conſuetudinem à Romano Pontifice toleratam.*

26 *Prælati, quorum præſentia in degradatione Clerici neceſſaria eſt, ex diſpoſitione Concil. Trid.* ſeſſ. 13. de reformat. cap. 4. *debent cum proprio Epiſcopo in cognitione, & examine cauſæ tanquam iudices ferre ſuffragium.*

27 *Sententia actualis degradationis Sacerdotis proferenda nemine diſerepante,* & num. 28.

29 *Non ſic in Diaconorum, & ſubdiaconorum degradationibus.*

30 *Degradatio quomodo fieri debeat? oſtenditur.*

31 *Epiſcopus contra exemptos cognoſcit in omnibus criminibus actualem, ſeu ſolemnem degradationem requirentibus.*

32 *Degradatus Clericus, qui famæ reſtitui vult, an debeat à Papa tantum reſtitutionem petere, an etiam ab Epiſcopo à quo degradatus fuit? oſtenditur.*

1 DEPOSITIO, prout à ſuſpenſione differt, in effectu nihil aliud eſt quàm perpetua remotio ab ordinibus, vel Altaris miniſterio, vt poſt alios tradit Bernard. *in pract. cap. 141. in princip.* hæc autem depoſitio dupliciter conſideratur; alia namque verbalis, quæ & verbalis degradatio appellari ſolet; alia verò actualis, quæ & actualis degradatio; ſeu, vt alij volunt, degradatio ſimpliciter dicitur: quam duplicem depoſitionis ſpeciem tetigerunt, & declarant Scacc. *de indic. part. 1. cap. 11. §. 71.* Simanch. *de Cathol. inſtit. tit. 46. num. 69.* Conrad. Brun. *de hæret. lib. 4. cap. 13.* Roxas *in ſingularib. Fidei ſing. 48.* Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris par. 3. lib. 31. cap. 3.* Bernard. & Salzed. *in pract. cap. 143. in nouiſſ. edit.* Menoch. *de arbitr. caſu 415.* Piaſec. *in praxi noua Epiſcop. part. 2. cap. 4. num. 93. in fine, & num. 94.* Sbroz *de Vicario Epiſcopi lib. 2. quæſt. 157.* Clar. *§. fin. quæſt. 74.* Perez *tit. 4. lib. 4. Ordin. pag. 89. cum ſeq. & pag. 159. cum ſequentibus,* Fichard. & Bonacoſ. *tom. 1. commun. opinion. lib. 1. tit. 1. num. 141. cum ſequentibus, pag. 161.* Eymer. *in direct. Inquiſit. p. 3. q. 46.* vbi Penna *commento 46. pag. 519. & comm. 49. pag. 352.* Henriq. *in ſumm. lib. 13. c. 55.* Alphonſ. Aluarez Guerrero *in ſpeculo Iuris Pontificij cap. 29. pag. 74. praxis Epiſcop. verb. degradatio,* Horten. Caualcan. *in pract. de teſtibus part. 3. memb. 64.* Mar. Alter. *de cenſur. tom. 2. diſp. 2. c. 1. verſ. degradatio,* Farinac. *in praxi criminal. quæſt. 8. num. 72.* Carol. de Graſſis *de effectib. cleric. effect. 1. à num. 814.* Moneta *de diſtribut. quotidian. quæſt. 17. à num. 1.* Bellet. *diſquiſit. cleric. part. 1. tit. de fauore clericorum perſonali, §. 10. à num. 3.* Illuſtriſſim. D. Roderic. à Cunha *in tract. de Confeſſariis ſollicitantib., mulieres in Confeſſione quæſt. 24.* Fernandez *in examine Theologiæ moralis part. 2. cap. 14. §. 1.* plures alios refert Cened. *ad Decretal. collect. 65. n. 3.*

† Prior, ſcilicet verbalis, fieri ſolet, quando oretenus 2
ſententia contra clericum profertur, per quam priuatur Ordinibus, vel Altaris miniſterio, à quibus remouetur, itaut officium clericale exercere nequeat, quæ propriè & ſimpliciter depoſitio appellatur, *cap. Sacerdos 81. d. cap. qualiter & quando, de accuſat. cap. 2. de pœnis, lib. 6.* Clar. *in §. fin. quæſt. 74. in princip.* Menoch. *d. caſu 415. num. 5.* Ioann. Aloyſ. Leo *in l. officiales, num. 14. C. de Epiſcop. & cler.* & Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris lib. 31. cap. 30. num. 1. 2. & 8. & in partit. Iuris Canonic. lib. 4. tit. 15 cap. 4. num. 8. lit. K,* Scacc. *d. cap. 11. num. 71.* Flamin. Chattar. *de exequut. ſentent. capi. bann. cap. 1. num. 289.* Farin. *d. quæſt. 8. num. 72.* Henriq. *in ſumm. lib. 13. cap. 55. §. 3.* Bellet. *d. §. 10. n. 4.* Carol. de Graſſis *d. effect. 1. à num. 815.* Moneta *dict. quæſt. 17. num. 1.* per quam † minimè amittitur fori, & 3
Canonis priuilegium, ex Menoch. *d. caſu 415. num. 5. & 9.* Sigiſm. Scacc. *d. cap. 11. num. 72.* reſoluit Carol. de Graſſis *d. effectu 1. num. 817.* & ex Henriq. *d. cap. 55. §. 3.* Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. degradatio,* & cum Nauarr. *in man. cap. 27. num. 81.* Sayr. *de cenſur. lib. 5. c. 20. num. 12.* Valent. *tom. 4. diſp. 7. quæſt. 19. puncto 4.* Bonacina *de cenſur. diſp. 4. puncto vnic. num. 3.* nouiſſimè me citato *in hoc loco* D. Felician. de Vega, nunc Archiep. Mexican. *in relect. cap. at ſi clerici §. de adulteriis num. 26. de iudic.*

Actualis, ſeu realis degradatio eſt, quando vltra 4
depoſitionis ſententiam, ob incorrigibilitatem clericus perſonaliter priuatur, exauctoratur, exuitur, & ſpoliatur Ordinibus Eccleſiaſticis per detractionem clericalium inſignium, ſicque à clericali militia remotus clericus reiicitur priuatus conſortio, & priuilegio clericali, quando ſcilicet Epiſcopus, præſente iudice ſeculari, cui degradandus debet tradi, publicè abradit illis loca capitis, & manuum, in quibus in collatione Ordinum vnctio facta fuit; & poſtea ſucceſſiuè detrahit omnia ſigna, quæ in ſuſceptione Ordinum ſuſcepit, & demum exuit eum habitu clericali; & dicit Iudici, & officiali ſeculari, vt illum ita ſpoliatum & depoſitum in ſuum forum, & iuriſdictionem recipiat: de qua vide *cap. Felix. 5. quæſt. 7. cap. non poteſt, de re iudicata, cap. cùm non ab homine, de iudic. c. degradatio, de pœnis lib. 6.* Conc. Trident. *ſeſſ. 13. de reformat. c. 4* Maranta *de ordine iudic. part. 4. diſt. 11. num. 71. & 72.* Ioan. Aloyſ. Leo *in dicta l. officiales, n. 15.* Scacc. *d. cap. 1. num. 73. & 55.* Borgaſ. *in tract. de irregularit.*

*gularit.tit.de ſent.depoſit.nu.*7. Menoch. *dict.caſu* 415. *num.*8. Andr. Gambar.*de officio Legati lib.*2.*num.*196. Marta *de iuriſd.part.*1.*cap.*51.*num.*18.*& p.*4.*caſu* 131. *num.*6. Carol. de Graſſis *d.effectu* t.*à num.*818. Bellet. *d.*§.10.*num.*5. Bonacina *d.diſp.*4.*puncto vnic.numer.* 2. Fr. Emman. *queſt. Regular. tom.* 2. *queſt.* 123. *art.* 3. Henriquez *d.c.*55.§.1. *&* 3. Moneta *d.q.*17.*n.*4.

5 Clericus vtcumque ſolemniter degradatus conficit Euchariſtiæ Sacramentum, etiamſi hæreticus ſit, ſi vtatur debita materia & forma cum intentione; non tollitur enim character impreſſus, Couar. *lib.*1. *variar.capite* 10.*num.*8. Alex. de Neuo *in capite* 1.*nu-mero* 17. *qui clerici vel vou.* Decian. *tract.crim. part.*3. *libro* 4.*capite* 9.*numero* 78.*in fine*, Mar. Alter.*d. diſp.*2. *capite* 2.*verſ.ſecundo*, Nauar.*commun.*2.*de Regular.numero* 36. Sayr. *de Sacrament.in genere lib.* 2.*capite* 6. *art.*5.*verſic.Ad quintum,pag.*233. Cened. *ad Decretal. collect.*6.5 *num.*4. *& pract.ac canon.quæſt. libro* 1.*q.*30. *num.*85. Carol. de Graſſis *dict. effectu* 1. *num.*819. *in*

6 *fine,num.*834.*in fine*,dicit quòd † ſi degradatus ex aliqua iuſta cauſa reſtituatur ad Ordinem clericalem, non debet de nouo Sacris inſigniri, & citat Marta *de*

7 *iuriſdict.d.caſu* 132.*a num.*3. † Clericus enim degradatus,adhuc clericus dicitur, licet verè non ſit in eadem dignitate conſtitutus, in qua erat ante degradationem, gloſſ. *in c.accedens* 50. *diſt. & in c.ad abolendum,verb.prærogatiuam,de hæreſic.& in d.cap.degradatio,verb.priuilegia*,Decian.*conſ.*119.*num.*115.*lib.*3.

8 Aduertere oportet quòd in caſibus, in quibus clerici in minoribus amittunt priuilegium clericale, & veniunt puniendi à Iudice ſeculari, eſt neceſſaria degradatio, ex eo, quia clerici in minoribus dicuntur charactere clericali inſigniti, Abb. *in cap. clerici, de vita, & honeſt.cleric. & in cap.*1. *ſi quis Preſbyter,in* 1. *notab. de cler. excomm.* Bernat.*in d.cap.* 143.*nu.*3. Cetuantes *ad l.*5.*Tauri num.*17.Carol.de Graſſis *effectu* 1. *numero* 839. Quamuis contrarium teneant Couar.*pr. c.*32.*num.*1.*verſ. hoc equidem*, Caſſan. *in conſuet. Burg. rub.*1.§.5.*verſ. Archid.n.*66. Guillem. *in cap. Renuntius verb.vxorem nomine Adelaſiam deciſ.*2. *num.*440. Suar. de Paz *in praxi tom.* 1.*prælud.*2.*n.* 8. Auend. *de exequend.mandat.c.*22.*n.*3.

9 Obſeruandum etiam eſt, quod quando in Iure,vel aliqua Conſtitutione reperitur impoſita pœna degradationis, eſt intelligendum de leuiori, & ſic de verbali degradatione,non autem de actuali;quia verbum illud ſimpliciter prolatum ita interpretari debemus, vt de minori pœna, quam ſub ſe etiam comprehendit, veluti diſpoſitio odioſa intelligatur iuxta reg. *in pœnis* 49.*lib.*6. Ita Bernard. *in pract.cap.*143.*num.*4.in noua impreſ.Foler.*in pract.crim.numero* 27. *verſ. quid ſi ſtatutum ſimpliciter*,quem refert, & ſequitur Bellet. *d.*§.10.*n.*5.& Bonac. *d.punct. vnic.n.*6.*vbi ſ.addo*, contra Tolet. *lib.*1. *cap.* 17. nam cùm actualis degradatio ſit grauiſſima pœna,ea infligi non debet,niſi pro caſibus à Iure decretis, Dec.*in c.at ſi clerici,de iud.* Moeta *d.q.*17.*n.*6.

10 Crimina quæ merentur verbalem degradationem ſunt adulterium, concubinatus perſeuerans poſt monitionem,ſimonia notoria,ſtuprum, inceſtus, furtum, periurium,homicidium,etiamſi patratum ſit ſolo conſilio delictum,quo quis permittit ſua culpa ſuum patochianum decedere ſine baptiſmo, & præterea alia crimina maxima,& atrocia, quæ inferunt irregularitatem. Vide Emm. Sà *verb.diſpoſitio* 1. & Bonac. *d.puncto vnic. numero* 6. Petr. Greg. *d. capite* 4. *num.*4. Bertachin. *in tract.de Epiſcop. part.* 8. *libro* 4. *tit.de cauſa mater.degrad.* Henriq.*d.c.*55.§.5. Moneta *d.q.*17. *n.*6. me citato *in hoc loco* D.Felteian. de Vega *de adulteriis numero* 27.

Crimina verò, quæ merentur tealem degradationem,ſunt grauiora. *Primò* crimen hæreſis,*cap.ad abolendam,& cap.excommunicamus,il* 2.*de hæret.* Bonac.*d. punct.vn.n.*6.Bellet. *d.*§.10.*n.*6.*verſ. ſecundus*, Mar.Alter. *d.diſp.*2.*c.*6.*verſ.quod ſi*,Carol.de Graſſis *d.effect.*1. *num.*836. *Secundò* crimen falſi in litteris Apoſt. commiſſi,*c.ad falſariorum,de crimine falſi*,gloſ. *verb. poſtmodum,in cap.cùm non ab homine,de iud.* Cou.*var.l.*2. *c.*10.*n.*7.Clar.*d.q.*36.*n.*34.*verſ.videmus etiam*, Humada *lib.*60. *à num.*1.*tit.*6.*p.*1. Perez *libro* 21. *in gl.falſa mueſtro ſello,tit.*19.*lib.*8.*Ord.*Zerol.*in praxi Epiſc.p.*1. *verb.falſarij,pag.*162.Fatin.*in praxi crim.p.*6.*tit.de falſi.q.*151.*à num.*1. Menoch. *de arbitr.caſu* 306.*a n.*6. Bobadil. *in ſua politic.lib.*2.*cap.*17.*num.*95. Aldrete *de religioſa diſciplina tuenda lib.* 2. *cap.* 17. *à numero*21. Bellet. *d.*§.10. *numero* 6.*verſ.primus*, Carol.de Graſſis *d.numero* 836. *Tertiò*, crimen conſpirationis contra proprium Epiſcopum, *capite ſi quis ſacerdotum* 11.*q.* 1. Dec. *in d.capite & ſi clerici, num.*243. Bellet. *à n.*6. *verſ. tertius*,Carol.de Graſſis *d.n.*836.Mar.Alter *d.c.*6. *verſ. quod ſi*, *in fine.*

Propter hæc tria crimina poſſe clericum tantùm degradari,& tradi Curiæ ſeculari,& ob nulla alia quãtumuis grauia,aſſerunt Lrl.Zech. *in tract.de priuileg. Eccleſ.priuileg.*79.*n.*7.Clar. *l.q.*36.*n.*31. Boſſi.*in tract. crim.tit.de foro compet.num.*135.*&* 136. Scacc.*d.c.*11. *n.*60.*&* 61. Borgaſ. *in tract. de irregul.lib.*6.*tit.de ſent. depoſit.n.*4.Farin.*d.q.*8.*n.*75. Et licet aliqui teneant in prædictis caſibus nullum clericum poſſe tradi Curiæ ſeculari, niſi ſit incorrigibilis, hoc tamen non eſt tutum, quia Iura ex quibus probatur, quod in ſupradictis caſibus poteſt clericus tradi Iudicibus ſecularibus, nihil prorſus dicunt de incorrigibilitate, niſi quoad crimen conſpirationis in perſonam Epiſcopi, in quo requiritur incorrigibilitas,vt voluit gloſ.commonitet recepta *in dict. cap. cum non ab homine*, Soc. *reg.*55.*limit.*3.Farin.*d.q.*8. *n.*78. Clar. *dict.q.*36.*n.*33. *verſ.infertur*.Bellet.*d.*§.10.*n.*6. *verſ.tertius*. Ex quibus rectè infertur non eſſe totam illorum reſolutionem, qui aſſerunt quòd conuictus de hæreſi tunc traditur Curiæ ſeculari, quando eſt incorrigibilis, ſed ſi vult corrigere,& emendare,non poterit degradari, & tradi Curiæ ſeculari, ſed in monaſterium, vel carcerem detrudendus, niſi eſſet relapſus in eodem crimine, quia ſi eſt relapſus,licet ſit paratus ſe corrigere,adhuc non eſt audiendus, ſed omninò tradendus Curiæ ſeculari, Socin. *d.reg.*55.*num.*5.Boſſi.*d.tit.de foro compet.n.*17. Farin.*d.q.*8. *num.*76.Carol.de Graſſis *d.effectu* 1.*n.*8,7. *in fine*,Bellet.*d.*§.10.*n.*6.*verſ.ſecundus*.

Vtrùm autem propter crimen læſæ maieſtatis clericus ſit actualiter degradandus, Curiæque ſecolari tradendus?dubium eſt graue,in quo affirmantium partem in effectu tuentur Abb. *in capite at ſi clerici, in princ.num.*39. *de iudic.* Anchar. *num.* 10. & *ibi* Alciat. *n.*22.*in d.c.cùm non ab homine*, Rom.*conſ.*36.*à n.*1. *& fin.*701. Albert. *in c.*1.*de hær.d.q.*11.*&* 13. Mench. *de ſucceſſ.reat.*§.2.*num.*53. contendentes propter grauitatem criminis, etiamſi in Iure expreſſum non ſit, clericum tradendum eſſe Curiæ ſeculari,quamuis non proponatur incorrigibilis. Contrariam tamen ſententiam tenent Barbat. *conſ.*22.*dub.*1.*l.*3. Curt.*conſ.*154. *num.*1.Rol.*conſ.*4.*lib.*1.Gig.*de læſa maieſt.q.*63.Boſſi.*in pract.crim.tit. de foro comp. num.*137.*& tit.de crimine læſa maieſt.n.*86. dicit communem Clar. *in* §.*fin.q.*36. *num.*27.§.*læſa maieſtatis crimen.n.*7. Bern.& Salzed.*in praxi c.*121. quæ ſententia & communis eſt, & tanquam verior attento Iure ſequenda; quicquid inter voluntatem & obligationem tradendi Curiæ ſeculari faciat differentiam Clar.*d.n.*27.*in fine*, & cogitandum relinquat Cabed. *Lnſit.deciſ.*83.*p.*2.

Vtrùm etiam pro crimine aſſaſſini cleticus ſit actualiter degradandus ab aliquibos dubitari ſolet ; inter quos negatiua ſententia receptior eſt,quæ patet ſi expendas talem degradationem non fieri, niſi in caſibus à Iure expreſſis,vt ſupra dixi ; è quorum numero non eſt crimen aſſaſſini , neque text. *in cap. 1. de homicid. libro 6.* hoc dicit, ſiquidem tantum aſſerit depoſitionem ipſo iure à lege eſſe impoſitam , quæ depoſitio huiuſmodi verbis,vel ſimilibus à lege conſtituta non eſt depoſitio de qua agimus , ſed potius irregularitas cenſetur;ſi autem dicatur text. illum *in d.cap.1.*etiam imponere pœnam diffidationis , dicendum videtur pœnam illam eſſe conſtitutam reſpectu ſecularium, quibus eriam prohibitio,de qua hîc,facta fuit,vt colligitur ex illis verbis ibi, *cum ſuis bonis mundanis*,iuncta reg. *odia libro 6.*quæ pœna vtrum à Pontifice poſſit imponi, vide per Dominic. Anch. & alios *in d.c.1.* Accedit quod crimé læſæ maieſtatis grauius eſt quàm crimen aſſaſſini,iuxta text. *in lib. quiſquis, C. ad legem Iuliam maieſt.* & tamen pro illo regulariter non imponitur depoſitio in ordine ad actualem degradationem, vt clericus Curiæ ſeculari tradatur, vt ſupra dixi : vnde de rigore iuris idem dicendum videtur in crimine aſſaſſini,prout in effectu videtur ſentire Guillelm. *poſt repet. cap. Raimutius in q. de homicidio nu.3.* quicqoid contrarium teneant plures relati à Bernard. *in pract. cap.100. num.4.* & dicit communem Clar.*d. q. 36.num.3.* quorum ſententia in praxi ſeruari teſtatur Clar. *vbi proximè num. 30.* quæ quidem ſi in praxi obſeruarur,temperanda eſt,dummodo circa crimen prius præcedere debeat declaratoria per Eccleſiaſticum antequam à ſeculari iudice clericus delinquens capi & puniri poſſit, arg. text. *in cap. cùm ſecundum,de hæret. lib.6.* aduertunt plures, quos refert, & ſequitur Bern. *vbi ſupra lit. B,* licet *num. 31.* aliud teſtetur de conſuetudine ſeruari; iuxta quæ non videtur vera ſententia illorum , qui affirmant propter crimen parricidij,ſicut & aliud qualificatum,clericum ita eſſe deponendum , vt Curiæ ſeculari relinquatur,de qua opinione agunt Bern. & Salz. *d.loco num.1.* Borgaſ.*d.tit. de ſent.depoſit.à. num.16.* Farin. *d.q.8. à num.76.* Bellet. *d.§.10.n.6.verſ.quartus,cum ſeqq.* Carol.de Graſſis *d.effectu 1. num.838.* iuſtum tamen videretur , prout etiam iuſtum iudicant nonnulli DD. ſi hodie pet nouam aliquam Conſtit. aliqua grauiſſima crimina exprimerentur, in quibus Clerici actualiter degradarentur, Curiæque ſeculari traderentur, vt ſaltem rimote pœnæ inſolétia malorum temperaretur,prout in quodam homicidio graoiſſimo virture cuiuſdam Bullæ Apoſt. factum dicit idem Bernard. referens tenorem eiuſdem Bullæ *in d.pract. c.99.in fine,* ſecundum nouam impreſ.

14 Incorrigibilis duobus potiſſimum modis dici poteſt, vel à parte rei , vel Iuris præſumptione. Primo modo dicitur ille , qui à parte rei ita obduratus in peccato perſeuerat,vt nullo modo velit ad correctionem perduci , D. Paul. *ad Hebr. 7. Nolite obdurare corda,*& *1.ad Cor.5.tradidi hominem Satanæ,*&c. *Exod. 7. Obdurabo cor eius,* & iterum *c.9.cor Pharaonis,*&c.

15 Secundo modo ex Iuris præſumptione † Cleticus incorrigibilis dicitur ad effectum,vt per poteſtatem ſecularem iudicetur,& comprimatur,quando ſcilicet in grani crimine deprehenſus depoſitus fuit , & deinde

16 propter contumaciam † excommunicatus inſuper illa creſcente anathematis mucrone percuſſus , & tandem impœnitens , ac obduratus in profundum malorum veniens contemnit,& tunc cum Eccleſia vlterius nó habeat quid faciat abſque eo,quod expreſsè exnatur priuilegio clericali , aut alia ſubſequatur expreſſa Curiæ ſeculari ttaditio per ſecularem poteſtatem cõprimi poteſt,tex.ſic neceſſariò intelligendus *in c. cùm non ab homine,de iud.* Ratio eſt,quam text. *ibidem* adducit,cùm Eccleſia non habeat vltra quid faciar;quaſi neceſſariò ſupponat ſeruata forma inibi præfinita tacite inuolui , quod clericus fuerit exotus priuilegio claricali, tacitéque Curiæ ttaditus ſeculari, aliter non verificantur prædicta verba, vt ſaris inſinuant Abb. *in d.cap.cum non ab homine,num.19.* Boſſ. *ſub tit. de foro comp.num.131.* communis, vt per Coo.*pr.cap.32.n.2. verſ. ſecundo* , & ex aliis ita tenere Doctores communiter affirmat Clar. *§.vlt.q. 36.num.32.* plures, vt per Salzed. *ad Bernar.cap.139. n.4. lit. A,* aliàs *c.142. in nouiſſ.* Menoch. *de arbit.caſu 415. n.vlt.* qui rectè aduertit *in d. cùm non ab homine* , fictam dari à lege degradationem,ſicut *in c.1.de homicid.lib.6.* Gutier. *practic.lib.4.q.7. n.23.* Quamuis contradicant plures citati à Cou.Clar.& Salz. *dictu locis*,contendentes non aliter ſecularem poſſe in terminis *d. c. cùm non ab homine*,clericum punire, niſi prius Eccleſiaſticus iudex formaliter ſententiam ferat declaratoriam incorrigibilitatis,traditionisque Curiæ ſeculari : ſed manifeſta ſit violentia formę prefinitæ † *in d.c.cùm non ab homine*,cui plenè ſatis fit, quamuis Eccleſiaſticus expreſsè 17
non pronuntier ſuper tali incorrigibilitate ; eo maximè,quia ſi adhuc reſtat talis pronunciatio,iam Eccleſia haber vltra quid faciar , quod tamen text. ille in ratione vlrimò adiecta prorſus oegat, quamuis extra terminos illius text. in quo forma præfinitur,libenter fateamur neceſſarium eſſe,vt ſecularis clericum punire valeat,quod deponatur,actualiterque degraderur,& ſaltem in conſequentiam exuatur priuilegio clericali, traditióque ſeculari Curiæ ſubſequatur , bonus text. *in capite nouimus , 27. de verbor. ſignif.* iuncto *capite degradatio 2. de pœnis lib.6.c. ad falſariorum, 6.de crimine falſi*,ibi,*poſtquam per Eccleſiaſticum iudicem fuerint degradati,ſeculari poteſtati tradantur, c.ad abolendam 9.de hæret.verſ.præſent.*Concil.Trid. *ſeſſ.13.de reform.c.14.*ibi,*deponenda, & Curia ſint tradenda ſeculari*,obſeruanr plures, quos referunt,& ſequuntur Boſſ. Clar. & Salz. *citatis locis*,Cou.*lib.1.var.c.20.num.7.& d.c.32.num.2.verſ.ſecundo,& ve.ſ.ſertio*,Menoch.*d.caſu 415. num.14.* quem vide in materia degradationis verbalis , & actualis circa Sacrum Concil. *d.c. 14.* refert plures, quos ſequitur Farin. *in praxi crimin. p.1. tit. de inquiſit.q.8. à num.71.* vbi multipliciter declarat vſque ad *num.81.* & alios modos proponir,quibus Clerici incorrigibiles præſumuntur.

Non Ordinarus celebrans,vel Sacramentalem Cõ- 18
feſſionem audiens,à Iudicibus S.Inquiſitionis,vel locorum Ordinariis, ranquam Eccleſiæ miſericordia indignus , à foro Eccleſiaſtico abiicitur , & ab Ordinibus Eccleſiaſticis , ſi quos habuerit , titè degradatus, ſtarim Curiæ ſeculari traditur , per iudices ſeculares debitis pœnis plectendus , pròut ſtatuit Clem. VIII. *Conſt. ſua* incip. *Eiſi aliàs* , dat. *Romæ 1. Decembris 1601.* quam refert Quarant. *in ſumm.Bull.verb.Ordo, pag.387.* & de ea meminerunt Aldrete *de relig. diſciplinen.lib.2.cap.10.num.14.* Scott.*in Bull. Pontif.ept. 162.theorem.403.*Moura *de incarnat.& enſalm.opuſc.2. ſect.2.c.3.n.9.* Sanctar.*de hæreſi c.42. dub.vnic.art.n.5.* Homob.*in conſult.p.1.reſp.150.vol.1.*Souſa *in opuſc.de ſoliciuant.tract.1.c.9.n.1.*Diana *moral.reſol.p.4.tract.7. reſol.11.* vbi de laïcis, ſeu Eccleſiaſticis non Sacerdotibus audientibus Confeſſiones , & *reſolut.12.* de his Miſſam celebrantibus.

Sic etiam crimen nefandum contra naturam eadem 19
pœna degradationis,& tradirionis Curiæ ſeculari puniri volnit Pius V. cuius Conſtit. verba refert Natar. *in man capite 27.num.249.*& dicit intelligendum eſſe noo de quocumque committente hoc crimen, ſed de

exercente

exercente frequentatione actuum, vt dixi *allegat.* 44. *num.* 25. Et quòd in Regno Portugaliæ, Aragoniæ, Valentiæ & Barcinone Inquisitores habeant cognitionem nefandi criminis, dixi *ead. allegat.* 44. *ante numerũ* 31.

20 Et de abortu animato propter quod Ecclesiastica persona potest tradi Curiæ seculari, vide Quarant. *verb. abortus, num.* 6.

21 Mulieres sollicitantes in Confessione, si delicti grauitas petat, possunt Curiæ seculari puniendi tradi ex constit. Gregorij XV. de qua suprà *allegat.* 105. *n.* 60.

22 Quis autem sit numerus Episcoporum requisitus ad electum deponendum, non abs re inuestigandum erit, & ideo dicendum in Sacerdote sex Episcopos, in Diacono tres desiderari, vt probat text. *ia e. si quis* 15. *q.* 7. ibi, *à tribus vicinis*, &c. In Subdiacono verò licet per Canones antiquos numerus declaratus non sit, nihilominus tamen etiam tres debent intervenire, eo quod licet hoc tempore Decreti Ordo Subdiaconatus non connumeraretur inter Ordines maiores, postea tamen declaratum fuisse constat, vt patet ex text. *ia e. muramur, pen. de seruis non ordin.* & ita in specie tradit gloss. *in cap.* 1. *de haret. lib.* 6. *& in c.* 2. *verb. Canonibus, de pœnis, illo lib.* Abb. *in e.* 3. *n.* 4. *de re iud.* In clerico autem posito in minoribus solus vnus Episcopus sufficit, vt probat text. *in d. cap.* 2. *vers. quamquam*, vbi gloss. *d. verb. Canonibus.* In Episcopo verò deponendo duodecim Episcopi requiruntur, vt dicam *alleg.* 112. Vide Bellet. *d.* §. 10. *num.* 7. Piasec. *in praxi nouæ Episcop. p.* 2. *cap.* 4. *num.* 93. *in fine.* Mar. Altet. *d. disput.* 2. *cap.* 7. *à princip.*

23 Verumtamen, quia tantum Episcoporum numerum adhiberi posse aliquando difficile est, si quando autem interuenire possent, eorum residentia interim-teretur, propterea Conc. Trid. *sess.* 13. *de reform. cap.* 4. statuit, & decreuit Episcopo per se, seu illius in spiritualibus Vicario generali contra clericum in Sacris, etiam Presbyteratus Ordinibus constitutum ad illius condemnationem, necnon verbalem depositionem, & per seipsum etiam ad actualem, atque solemnem degradationem ab ipsis Ordinibus, & gradibus Ecclesiasticis in casibus, in quibus aliorum Episcoporum præsentia in numero à Canonibus definito requiritur, etiam absque illis procedere liceat, adhibitis tamen, & in hoc sibi assistentibus totidem Abbatibus vsum Mitræ, & Baculi ex priuilegio Sedis Apost. habentibus, si in ciuitate, aut diœcesi reperiri, & commode interesse possint: alioquin aliis personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, quæ ætate graues, ac iuris scientia commendabiles existant: de quo vide Suar. *de cens. d. sp.* 30. *sect.* 1. *n.* 19. Aullam *ord. tract. p.* 3. *disp.* 5. *dub.* 1. *con.* 1. 3. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. l.* 32. *tract.* 2. *n.* 52. Seraphin. de Freitas *ad d. tract. de Confessariis sollicitantibus mulieres in Confessione, Illustrissimi Domini mei Roderic à Cunha q.* 24. *num.* 107. Fiane. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 1. *cap.* 4. *num.* 47. *&* 48. Sayr. *de censur. lib.* 5. *cap.* 20. *num.* 18. Aldrete *de religiosa disciplina tuenda lib.* 1. *capite* 3. *num.* 18. Piasec. *in praxi Episc. p. d. cap.* 4. *nu.* 93. *in fine.* Bellet. *d.* §. 10. *numero* 7. Bonac. *d. punct. vnic. num.* 8.

24 Episcopus tamen electus, & confirmatus ante consecrationem non potest actualiter clericum degradere, quia huiusmodi degradatio videtur quidam actus Ordinis dependens ab ipsa consecratione. Ita gloss. sic intelligenda *verb. de talibus, in cap. eransmissum, de elect.* Sed non habet locum in depositione verbali, etiamsi ordinetur ad actualem degradationem, quia verbalis depositio etiam respectiua nihil aliud est, quam sententia quædam, & ita est actus solius iuris dictionis, non Ordinis, teste Mar. Altet. *d. Barbos. de Episcopo Part. III. tom.* 2. *disp.* 2. *capite* 17. *vers. quærunt Doctores.*

Prælati verò Religiosorum non habent facultatem 25 deponendi, vel degradandi suos subditos, nisi illis cõcessum sit per priuilegium, vel consuetudinem Romano Pontifici toleratam Sayr. *d. c.* 20. *n.* 28. Sylvest. *verb. degradatio* 1. Aulla *d. disp.* 5. *dub.* 4. post alios Bonacin. *d. n.* 8. vbi etiam resoluit degradationem Episcopi pertinere ad Papam.

Huiusmodi Prælati, quorum præsentia necessaria 26 est ex dispositione Concil. Trid. *d. cap.* 4. debent cum proprio Episcopo adesse in cognitione, & examine causæ, & in pronuntianda sententia depositionis tanquam iudices ferendo suffragium, eo modo, quo ante Conc. Trid. requirebatur ex Gem. *in cap. degradatio, num.* 5. *de pœnis in* 6. Archid. *in summ.* 3. *quæst.* 8. Marc. Anton. Genuens. *in practicab. Eccles. quæst.* 730. Suar. *de censur. tom.* 5. *disp.* 30. *sect.* 1. *num.* 20. Quicquid nec assessores, nec consultores esse, sed adhibitos ad solemnitatem, dicat Aldret. *de religiosa Disciplina tuenda lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 15. & fortè ob hanc causam Concil. Trident. vbi copia tot Abbatum in diœcesi haberi non potest, & vocandæ sunt aliæ personæ Ecclesiastica dignitate insignitæ, postulat, vt iuris scientia commendabiles existant, qua debent officium iudicis exercere, & iudicare.

Verùm autem de Iure communi, quo attento in de- 27 positione Sacerdotis sex Episcopi desiderabantur, sufficiat maior iudicantium pars, an verò sententia sit proferenda nemine discrepante? Dubium est ad præsentem materiam non contemnendum, in quo non requiri iudicantium concordiã in effectu sentit gloss. *verb. præsentes in cap. cum olim, de sentent. & re iud.* apertius gloss. *verb. Sacerdotum*, vbi Bald. *d. num.* 2. *in cap.* 3. *allo tit.* dicit communem Sylvest. *verb. degradatio num.* 1. *&* 3. ex eo, quia factum à maiori parte ab omnibus fieri dicitur, *lib. nulli* 13. *ff. quod cuiusque vniuersi. quod maior.* 19. *ff. ad municip.* tum quia dicit text. *in c.* 1. 6. *quæst.* 4. in deponendis Episcopis requirit vnanimem iudicantium sententiam, itaut ad illius validitatem nemo dissentiat, iam viderit probati non requiri eandem iudicantium concordiam, quaodo Sacerdotes, vel alij inferiores deponendi sunt.

Contrariam tamen opinionem tenuerunt Abb. 28 *n.* 16: Felin. *n.* 5. Bellam. *a num.* 4. Imola & alij *in dict. cap.* 3. in effectu gloss. *verb. plures in cap. pastoralis in princip. de rescript.* Abb. *num.* 8. *in caput. causis, de elect.* sentit Maranta *de ordine iudic. part.* 4. *dist.* 11. *a num.* 71. Menoch. *de arbitr. casu* 222. *num.* 10. quorum sententia attento Iure nobis veriori videtur; pro qua facit textus expressus *in d. cap.* 3. *de sentent. & re iudic.* vbi Pontifex agens de depositione Sacerdotis, patet ibi, *à Sacerdotali gradu*, requirit apertè concordem iudicantium sententiam, patet ibi, *concors Sacerdotum sententia*; quod quidem verbum, *concors*, importat iudicium nemine discrepante, vt optimè probat text. *in c. in causis*, ibi, *quem illi concorditer, vel tres ex his*, &c. *de elect.*

Obserua tamen non sic dicendum esse in aliis in- 29 ferioribus, nempe Diaconis, & Subdiaconis; licet enim certus numerus iudicantium in illorum depositione requiratur, vt supra dixi, nihilominus tamen illorum depositio per maiorem Iudicum partem regulanda est: patet si expendas attento iure ab omnibus iudicibus factum censeri, quod fit à maiori parte illorum, itaut concors non requiratur opinio, nisi à lege aliqua id particulariter exprimatur, ex teg. text. *in l. quod maior, ff. ad municip.* Vnde cùm in depositionibus clericorum inferiorum lex expressè non requirat concordem iudicum opinionem, sicut requirit in Episcopo, & Sacerdote, in quibus maius repetitur præiudicium,

grauiorque cauſa iudicatur, vtique videtur talem iudicantium conformitatem non deſiderari, vt in ſpecie fatetur Abb. *num.*16.Fol.*num.*7.Bellam.*à n.*4.*in d. cap.*3.gloſſ. *verb.plures in cap.paſtor.in princip.de reſcr.* Abb. *n.*8.*in d.c.in canſis*,Menoch.vbi *ſupr.n.*10.

50 Fiet autem degradatio eodem modo,quo fit exauctoratio eius,qui militiæ deſeruit armatæ,cui militaria detrahuntur inſignia,ſicque à militia remotus caſtris reiicitur primatus conſortio, & priuilegio militari; clericus igitur degradandus veſtibus ſacris indutus in manibus habens librum, vas vel aliud inſtrumentum, ſeu ornamentum, ad Ordinem ſuum ſpectans,ac ſi deberet in officio ſuo ſolemniter miniſtrare,ad Epiſcopi, ſeu eius Vicarij præſentiam adducitur,cui Epiſcopus publicè ſingula, ſiue ſint veſtes,calix, liber, ſeu quæuis alia, quæ illi iuxta morem ordinandorum clericorum in ſua ordinatione ab Epiſcopo fuerint tradita, ſeu collata, ſingulariter auferat ab illo veſtimenta, ſeu ornamentum, quo datum, vel traditum fuerat;ab vltimo inchoando, & deſcendendo gradatim degradationem continent vſque ad primam veſtem, quæ datur in collatione Tonſuræ,tuncque radatur caput illius, ſeu tondeatur, ne Tonſuræ, ſeu clericatus veſtigium remaneant in eodem.Poterit autem Epiſcopus in degradatione huiuſmodi vti verbis aliquibus ad tenorem illis oppoſitis, quæ in collatione Ordinum ſunt prolatæ, dicendo Preſbytero hæc, vel ſimilia verba in remotione planetæ, *Auferimus tibi veſtem ſacerdotalem, & te honore ſacerdotali priuamus*, ſicque in remotione reliquorum inſignium ſimilibus verbis vtens. In ablatione vltimi, qui in collatione Ordinum fuit primum,infra ſcripto, vel alio ſimili modo pronunciet, ſiue dicat: *Auctoritate Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ac noſtra tibi auferimus habitum clericalem, & depomimus,degradamus, ſpoliamus, & exuimus te omni Ordine, beneficio, & priuilegio Clericali*; & ita conſtituit Bonac. VIII. *in d.cap.*2.*de pœn.in* 6.

51 Cognoſcit Epiſcopus contra exemptos in omnibus criminibus actualem, ſeu ſolemnem degradationem requirentibus. Ioan. de Lignano *in cap. ne in agro.de ſtat. monach.* Abb. *in cap. cum contingat, col.* 6. *circa med. de foro compet.* quos refert, & ſequitur Coch. *de iuriſdict. Ordin. in exemptos p.*2.*q.*45.*n.*98.

52 Quæri opportunè poteſt vtrum clericus degradatus, qui famæ reſtitui vult, debeat à Papa tantùm reſtitutionem petere, an etiam ab Epiſcopo, à quo degradatus fuit? In qua quæſt. dicendum eſt talem famæ reſtitui non poſſe,niſi à Papa, vt in terminis reſoluit Mat.Alter.*d.diſp.*2.*cap.*4.*ver. quæret tertiò*,quia à ſolo Principe homo diffamatus reſtitui famæ debet, gloſſ. *verb.infamia,in c.ex diligenti,de ſimonia*, optimè Sfor. *de in integ.reſtit.p.*2.*q.*92.*art.*4.*cum ſeq.*& ideò ſecure tenendum actualiter degradatum per ſolum Papam poſſe reſtitui, ſecus verò in verbaliter depoſito, qui poteſt per ſolum Epiſcopum reſtitui, Abb. *in cap.ex tranſmiſſa,num.*8. *de renunt.* quem refert, & ſequitur Bell. *d.*§.10.*num.*9. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.*121. Nau. *conſ.*2.*de reditibus,in vtraque edit.* Sayr. *in ſtatibus deciſ. ſnb cod.tit.dec.*2. Mar.Anton.Genuen. *in praxi Archiep. Neapol.*48.*num.*1 *in nouiſſ.edit.& in pract. Eccleſ. quæſt.*721.

ALLEGATIO CXI.

Epiſcopus ob illicitam ordinationem, vel ob prauum muneris Paſtoralis vſum, quando ſuſpenſionem incurrat?

SVMMARIVM.

1 *Suſpenſionem non incurrunt Epiſcopi,niſi eorum ſpecialis & expreſſa fiat mentio.*

2 *Doctores referuntur,qui in vnum reducunt caſus omnes,in quibus ſuſpenſionem incurrunt Epiſcopi.*

3 *Tonſuram ſi minto homini conferat Epiſcopus, ipſe ture fit ſuſpenſus.*

4 *Tonſuram ſi Epiſcopus infanti præſumat conferre, per annum ab eius collatione ſuſpenditur.*

5 Cap.vlt.de tempor.ordin.lib.6. *declaratur.*

6 *Illiterato Tonſuram conferens Epiſcopus,ab eius collatione per annum ſuſpenditur.*

7 *Tonſuram ſi Epiſcopus conferre præſumat homini alicuius diœceſis ſine licentia ſui Superioris, ab eius collatione per annum ſuſpenditur.*

8 *Suſpenſionem incurrit Epiſcopus ordinans, etiam in propria diœceſi alienum non ſubditum ſine teſtimonio ſui Ordinary.*

9 *Pontificalia in alterius diœceſi exercens Epiſcopus, etiam omniſnis priuilegij prætextu, ſuſpenſionem incurrit à Pontificalibus.*

10 *Tonſuram conferens coniugato non ingredienti Religionem,ſuſpenditur per annum ab eius collatione.*

11 *Sacerdotem indignum,& minimè idoneum ordinans, ſuſpenditur à collatione Ordinis Sacerdotalis.*

12 *Epiſcopus ordinans aliquem eodem die, vel duobus continuato tenuio ad dnos Ordines ſacros, ſuſpenſus eſt à collatione vtriuſque.*

13 *Ordinans Epiſcopus in aliena diœceſi abſque licentia expreſſa Ordinary loci,aut ordinis de licentia Epiſcopi ſibi non ſubditos,a Pontificalibus ſuſpenditur.*

14 *Epiſcopi tunicares conferentes Ordines, aut primam Tonſuram alicui non habenti litteras dimiſſorias, incurrunt ſuſpenſionem per annum à Pontificalibus.*

15 *Bigamum, vel ſolemnem pœnitentiam peragentem ſcienter ordinans, ſuſpenſionem incurrit per annum à celebratione.*

16 *Religioſos non profeſſos abſque patrimonio promouent ad ſacros Ordines, ſuſpenditur per annum à collatione illorum Ordinum, quos huiuſmodi perſonis contulit.*

17 *Monachum exemptum ſine licentia proprij Abbatis ordinans, dicitur ipſo iure alienus à communione aliorum Epiſcoporum.*

18 *Ordinans aliquem accepto ab eo iuramento,vel promiſſione de non inferendis moleſtijs ſuper eius promiſſione per triennium à collatione Ordinum eſt ſuſpenſus.*

19 *Ordinans aliquem, vel primam Tonſuram conferens ſimoniace,accepta pecunia,pretio, vel præmio, ſuſpenditur à Pontificalibus, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdicitur.*

20 *Confirmans indignum ætate, ſcientia, & moribus ad beneficium curatum,perdit poteſtatem confirmandi primum ſucceſſorem, & à perceptione proprij beneficij ſuſpenditur,quouſque reſtitutus fuerit.*

21 *Epiſcopus,qui poſt Concilium prouinciale celebratum infra ſex menſes non conuocat omnes Abbates, Preſbyteros,clericos,& vniuerſam plebem ſuæ diœceſis, eiſque annua geſta in Concilio prouinciali non*

non refert, ſuſpenſionem duorum menſium ab officio incurrit.

22 *Epiſcopus, qui ſciens Sacerdotem ſubditum ſuum pro Sacramentis adminiſtrandis aliquid præmij accipere, niſi fuerit ſponte, & voluntaria oblatio, & eum negligit corrigere, ſuſpenditur ad duos menſes.*

23 *Epiſcopus, qui condonauerit pœnam contentam aduerſus incendiarios* in cap. peſſimam 23. quæſt. 8. *per annum ab officio Epiſcopali ſuſpenditur.*

24 *Epiſcopus per annum ſuſpenditur non ſeruans cõſtit. Concilij Lugdunen. relatam* in cap. quamuis, de elect. in 6.

25 *Patriarcha, Archiepiſcopi, & Epiſcopi ſuſpenduntur ſi domos ſuas locent, vel ſub alio titulo concedant ad ſœnus vſurarium exercendum alienigenis.*

26 *Vſurarius publicus, & manifeſtus quando dicatur, oſtenditur.*

27 Cap. 1. de vſuris lib. 6. *declaratur.*

28 *Meretrici domum locans non peccat mort. dummodo nec principaliter, nec minus principaliter meretricij vſum in domum conductam exercendum intendat.*

29 *Epiſcopi, & Prælati Eccleſiæ, qui procurant, vt Clerici capiantur à dominis temporalibus, vt beneficia remittant, vel vt exuti ad Apoſtol. Sedem ad ipſum ire non poſſint, ſuſpenduntur a perceptione fructuum ſuarum Eccleſiarum ad triennium.*

30 *Epiſcopi ſuſpenduntur per triennium ab officio, ſi odio, gratia, amore, vel lucro in crimine hæreſis contra aliquem procedere omiſerint.*

31 *Epiſcopus accipiens aliquid in viſitatione, in pecunia, vel victualibus, vltra id quod ſibi debetur, ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ, donec duplum reſtituat.*

32 *Epiſcopus ſuſpenditur à Pontificalibus, & ingreſſu Eccleſiæ ſi non ſeruauerit ea, quæ* in Extrauag. 2. de elect. Ioan. XXII. *ſtatuta ſunt.*

33 *Pontificalium nomine qua veniant? oſtenditur.*

34 *Adminiſtrationem ſuarum Eccleſiarum Prælati recipientes abſque litteris authenticis Sedis Apoſtol. ſuæ promotionis, vel confirmationis ſuſpenduntur ab adminiſtratione fructuum earundem Eccleſiarum.*

35 *Poſſeſſionem Epiſcopatus nullus capere poteſt, nec illum adminiſtrare, niſi litteris expeditis, & oſtenſis.*

36 *Alienans Epiſcopus bona Eccleſiarum abſque licentia Summi Pont ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ.*

37 *Epiſcopi ſuſpenduntur, qui in cauſis alienationis rerum Eccleſiaſticarum, in detrimentum Eccleſiarum vtuntur, poteſtate eis commiſſa.*

38 *Doctoris gradum conferens Epiſcopus, niſi ſub certa limitatione, à collatione gradus ſit ſuſpenſus.*

39 *Epiſcopus in illis caſibus, in quibus beneficiorum reſignationes poteſt recipere, ſi contrafecerit, à beneficiorum collatione tamdiu ſit ſuſpenſus, donec remiſſionem à Romano Pontif. meruerit obtinere.*

40 *Epiſcopus qui iudicem caſuum gratiarum, & indulgentiarum ſoluto certo pretio proponit, incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, & perceptione fructuum.*

41 *Limina Apoſtolorum, qui non viſitauerint ſtatutis temporibus, quas pœnas incurrant oſtenditur.*

42 *Frater Ordinis Prædicatorũ promotus ad Epiſcopatum ſuſpenditur à Pontificalibus, ſi conſecretur antequam reſignet Ordini libros, & alia quæ habet.*

43 *Epiſcopus etiam ignoranter conſecratus ab aliqua cenſura irretito, non tolerato ſuſpenditur ab Ordine Epiſcopali, ſeu Pontificalibus.*

44 *Examinans Epiſcopus parum diligenter electionis proceſſum, & perſonam electam ad regimen animarum, ſuſpenditur.*

45 *Bona immobilia Eccleſiarum ſibi commiſſarum ſubiiciens Epiſcopus laicis, ſine licentia Capituli, & Sedis Apoſtol. niſi modo & caſibus à Iure permiſſis ſuſpenditur.*

46 *Bona Eccleſiarum & Dignitatum vacantium vſurpans Epiſcopus ſine titulo ſuſpenditur ab adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ.*

47 *Monialium Monaſteriorum regimen habens Epiſcopus etiam Card. ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſ. pro prima vice, pro ſecunda verò à diuinis ſi ea ingrediatur in caſibus non neceſſariis.*

48 *Concubinarius Epiſcopus & à Synodo admonitus non ſe emendans ſuſpenditur.*

49 *Indulgentias publicans Epiſcopus etiam Cardin. in illis vti poſſit ſoluto certo pretio ſuſpenditur à percepsione fructuum.*

50 *Epiſcopus negligens procedere contra ſimoniacos ſuſpenditur.*

51 *Iuramentum à Doctorando ſi prius non receperis Epiſcopus ſuſpenditur.*

52 *Epiſcopus conſecratus ſine conſilio, & præſentia Metropolitani ſuſpenditur.*

53 *Beneficia Sedis Apoſt. reſeruata, ſeu affecta Epiſcopi conferentes ſuſpenduntur à Diuinis & ab ingreſſu Eccleſiæ.*

54 *Commentarios ſuper Concil. Trident. Epiſcopus edere audens ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ.*

VM Epiſcopi, & Superiores Prælati ob præminentiam Epiſcopalis dignitatis nunquam ipſo iure ſuſpenſionem incurrant, ratione cuiuſuis generalis conſtitutionis, ſententiæ, au mandati, niſi eorum ſpecialis, & expreſſa mentio facta fuerit, vt habetur *in cap. quia periculoſum, de ſent. excom. libro 6.* vbi gloſſ. *verb. conſtitutionis, & verb. ſententiæ, & in ea, ſi compromiſſarius, §. hunſmodi quoque pœna, de elect. eodem lib. & ibi* gloſſ. *verb. de iure, & in cap. expoſcente, §. cæterum, in verb. ſuſpenſos, eodem tit.* Nauar. *in man. c. 27. num. 161. verſ. quinto dico,* Sayr. *de cenſuris lib. 1. cap. 8. num. 25.* Bellet. *de quæſtio. clericor. part. 1. tit. de diſciplin. clericali §. 2. nu. 47.* Marc. Alter. *de cenſur. com. 1. diſput. 10. lib. 3. cap. 5. verſ. ſed quæro poteſt,* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. queſt. 65. art. 3.* Henriq. *in ſumm. cap. 34 §. 1. lit. V, & capite 43. §. 5. lit. I.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 211. num. 1.* Vgolin. *de officio epiſcopi part. 1. c. 2. §. 2. numero 4.* me citato *in hoc loco* Alzed. *de pœnis clementia Epiſcop. dignit. part. 1. cap. 7. num. 1.* Iul. Lanoy. *de Indulgent. part. 2. capite 23. numero 94.* Rainer. *in catalogo ſuſpenſionum in annotat.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. libro 3. capite 32. quæſ. 8.* vbi etiam reſolunt ſecus eſſe de ſententia excommunicationis, tenetque Epiſcopos comprehendi *in cap. ſi quis ſuadente, 17. quæſt. 4. & in capite pro humanis, de homicid. in 6.* † ideò operæpretium duxi in vnum reducere, ac in præſenti Allegatione ponere ſuſpenſiones Iure communi, variſque Summorum Pont. Conſtitutionibus latas contra Epiſcopos ob illicitam ordinationem, & praunm paſtoralis muneris vſum in diſpenſationibus, ordinationibus, confirmationibus, aut in actibus iuriſdictionibus, vel in aliis ſimilibus ad officium Epiſcopi pertinentibus, vt clarè pateat quibus in Iuribus ſuſpenſionis cenſura Epiſcopis expreſsè impoſita reperiatur, quorum expreſſio non eſt neceſſaria, vt ſint ſub nomine Epiſcopi, ſed ſufficit, vt ex verbis, & textura conſtitutionis, aut ſententiæ colligatur comprehendi Epiſcopos, prout *in c. ſi quis ordinauerit de ſimon.* vbi fertur ſuſpenſio contra eum, qui ordinauit aliquem ſub promiſſione de non petendo ab ipſo promiſſionem; hæc ſuſpenſio affecit Epiſcopos, quamuis illos non

Digitized by Google

nominet, quoniam ordinare eſt actus pertinens ad officium Epiſcopi.

3 *Primò* ſit ipſo iure ſuſpenſus per annũ à celebratione Miſſæ Epiſcopus, ſi inuito homini conferat Tonſuram, *cap. Epiſcopus, 1. diſt. 74.* Angel. *verb. ſuſpenſio, numero 4. & verb. Ordo 1. n. 24.* Sylueſt. *eodem verb. ſuſpenſio, §. 6. verſ. tertio ſuſpenditur*, Hentiq. *in ſumm. lib. 13. 38. §. 3. verſ. primo*, Bonacina *de cenſuris diſp. 3. q. 6. punct. 5. num. 23. & de cenſur. extra Bullam diſſ. 3. q. 2. puncto 2.* Mar. Alter. *eod. tract. tom. 2. diſp. 16. de ſuſpenſione, c. 1. verſ. quintus caſus*, Lauor. *d. c. 24. num. 28.* Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moralis tract. 2. c. 17. nu. 10.* Filliuc. *tract. 17. n. 140.*

4 *Secundò* ſuſpenditur etiam per annum à collatione clericalis Tonſuræ duntaxat, ſi illam infanti præſumat conferre, *cap. vlt. de tempor. ordin. lib. 6.* Bonacin. *d. punct. 5. numero 24. in fine.* Rainet. *d. capite 1. ſuſpenſ. 6.* Hentiq. *d. cap. 38. §. 2. litera O*, Lauot. *d. cap. 14. nn. 8.* Valet Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 2. tract. 2. nu. 61.* Marcel. Vulpe *in praxi fori Eccleſiaſt. c. 8. n. 59.* Suar. *de cenſur diſp. 3. ſect. 5.* Filliuc. *tract. 17. capite 3. quæſ. 2. num. 140.* Bonacina *d. q. 2. punct. 1.* Mar. Alter. *d. cap. 1. in princip.* vbi aſſerit, quod infantis nomine intelligitur quicunqoe non peruenies ad ſeptimum annum, per gloſ. *verb. infanti, in d. capite vlt.* nouiſſimè doctiſſimus Ioan. Machado *in tract. del perfecto Confeſſor y Cura de Almas, libro 1. p. 3. tr. 11. do ſum 6. num. 5. verſ. la quinta.* Sed additur limitatio in illo tex.

5 † niſi forte Religionem intraret, ſcilicet infans; tunc enim, qui illi conferret primam Tonſuram, euitaret ſuſpenſionem; quæ exceptio videtur repugnanteram includere, nam ſi infans eſt, qui ſeptimum annum non attingit, qui in ea ætate eſt conſtitutus, ingredi nequit Religionem. Cui obiectioni reſpondet. Mar. Alter. *d. tit. loco*, prioribus illis Eccleſiæ temporibus vſu receptum fuiſſe, vt infantes à parentibus ante illam ætatem Religioni offerentur, & dicarentur, & hoc ſignificare voluiſſe Summum Pontificem illis verbis, *præſertim ſi in ea ætate habitum Religionis ſuſcepiſſent, licet ætate legitimam ætatem non omitterent profeſſionem*, hoc etiam intendit Hentiq. *vbi proximè*, dum prædicta verba, *niſi forte infans Religionem intret*, explicata, id eſt, *oblatus ſit monaſterio, vt in illo educetur, & adultus ſeruet.* Aduertit Bonacin. *d. diſp. 3. quæſt. 2. punct. 1. num. 7.* quod ab hac cenſura poteſt ſummus Pont. non verò Epiſcopus abſoluere, quia eſt lata per annum, & in ſuſpenſionem latã ad tempus Epiſcopus non diſpenſat, niſi forte delictum ſit occultum, elapſo verò anno ceſſat abſque alia abſolutione.

6 *Tertiò*, à collatione Tonſuræ per annum ſuſpenditur, ſi illam illiterato conferat, *dict. cap. vltim.* ibi, *ſtu illiterato*, Sayr. *de cenſuris libro 4. cap. 12. num. 18.* Henriq. *dict. cap. 38. §. 3. verſ. ſecundo*, Lauot. *dict. cap. 24 n. 8.* Mar. Alter. *d. cap. 1. verſ. ſecundo*, Rainet. *d. cap. 1. ſuſp. 6.* Soar. *de cenſur. ſuſp. 31. ſect. 5. a num. 1.* Memor. cleric. *tit. de ſuſpenſ. Epiſcop. num. 6.* vbi dicit reſeruari Papæ. Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moralis tract. 2. cap. 17. n. 8.* Marcel. Vulpe *dict. cap. 8. numero 18.* Bonacin. *dict. q. 2. puncto 4.* Sed hanc ſuſpenſionem non eſſe in vſu, aſſerunt Emman. Sà *verb. ſuſpenſio, num. 13.* & Bonac. *dict. puncto 5. num. 25.* Et an illiteratus ſit irregularis. & quando cum eo poſſit Epiſcopus diſpenſare, habes *ante 46.*

7 *Quartò*, eodem modo à collatione Tonſuræ per annum ſuſpenditur, ſi eam conferre præſumat alicui homini alienæ diœceſis ſine licentia ſui Superioris, *dict. capite vltim.* ibi, *ſed nec abſque ſui Superioris licentia hominem diœceſis alienæ clericalem præſumat conferre Tonſuram*, citant plures Doctores *alleg. 8. num. 2.* quibus adde Mar. Alter. *dict. cap. 1. verſ. tertiò incurrit-*

tur, Filliuc. *tract. 17. numero 139. verſ. quarto*, nouiſſime Ioan. Machado *d. tract. de perfecto Confeſſor y Cura de Almas, libro 1. part. 3. tract. 11. docum. 6. numero 4.* Marcel. Vulpe *d. capite 8. numero 21.* Bonacina *d. diſp. 1. q. 2. puncto 7.* Sic etiam † ſuſpenſionem 8 incurrit Epiſcopus ordinans etiam in propria diœceſi non proprium ſubditum, licèt is accedat cum litteris dimiſſoriis, vel prætextu alicuius generalis, vel ſpecialis teſcripti, vel priuilegij, ſi careat teſtimonio ſui Ordinarij, quo eius probitas, ac mores commendentur, vt habetur in Conc. Trid. *ſeſſ. 23. de reform. capite 8.* Toler. *p. 1. capite 48. numero 4.* Suar. *diſp. 31. ſect. 5. numero 6.* Sayr. *l. b. capite 12. num. 13.* Lauot. *d. capite 24. num. 5.* Rainer. *d. capite 1. ſuſp. 5.* Hinc etiam † ſuſpenſionem incurrunt Epiſcopi cuiuſuis priuile- 9 gij prætextu Pontificalia in alterius diœceſi exercentes in alias perſonas, præter ipſi Ordinario ſubiectas, Concil. Trid. *ſeſſ. 6. de reform. cap. 5.* & eſt ſuſpenſio à Pontificalibus, & reſeruatur Papæ, Rainer. *in tract. ſuſpenſ. cap. 1. ſuſp. 3.* Memor. cleric. *tit. de ſuſpenſ. Epiſcop. n. 3.* vide ſuprà *alleg. 5. à num. 10.*

Quinto etiam ſuſpenditur per annum à collatione 10 primæ Tonſuræ, illam conferens coniugato, niſi velit ingredi Religionem, aut ad ſacros Ordines promoueri, *d. capite vlt.* ibi, *nec etiam coniugate, niſi velint Religionem intrare, aut ad ſacros Ordines promoueri*, Mar. Alter. *dict. cap. 1. verſ. quarto*, Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moralis tract. 2. cap. 17. num. 7.* Bonacin. *d. diſp. 3. quæſt. 2. puncto 5.* nouiſſime Ioan. Machado *d. docum. 6. num. 3.*

Sexto. Suſpenditur à collatione Ordinis Sacerdo- 11 talis, qui indignum, & minimè idoneum ordinauerit Sacerdotem, *cap. ſi qui Epiſcopi, 1. quæſt. 1.* Sayr. *lib. 4. cap. 12. num. 17.* Suar. *tom. 5. tit. 31. ſect. 5. n. 2.* Bonacina *dict. puncto 5. num. 24.* Mar. Alter. *dict. cap. 1. verſ. ſecundus caſus*, Lauor. *dict. cap. 24. num. 16.* latè Bonacina *dict. quæſt. 2. puncto 3.* vbi quod iſta ſuſpenſio non eſt ipſo iure lata, ſed ferenda, & quod ſolum ſuſpendit à collatione Ordinis ſacerdotalis, Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori eccleſ. cap. 8. n. 28.* nouiſſimè Ioann. Machado *d. tract. del perfecto Confeſſor y Cura de Almas, lib. 1. p. tract. 11. docum. 6. num. 9.*

Septimo. Epiſcopus ordinans aliquem eodem die, 12 vel duobus continuato ieiunio ad duos ordines ſacros, ſuſpenſus eſt à collatione vtriuſque, quouſque à Sede Apoſt. abſolutionem, & diſpenſationem impetrauerit, vt habetur *in cap. litteras, prope fin. de temporib. ordin.* dixi ſuprà *alleg 14. num. 11.* adde Molfeſ. *d. tract. 2. cap. 17. num. 17.* Filliuc. *tract. 17. num. 139. verſ. tertiò*, Rainet. *d. cap. 1. ſuſpenſ. 8.* Mar. Alter. *d. capite 1. verſ. tertius caſus*, Lauor. *d. cap. 4. n. 10.* Memor. cler. *tit. de ſuſp. Epiſcoporum, c. 8.* vbi dicit reſeruari tantum Papæ, vel alicui ex quatuor Patriarchis, nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori eccleſ. cap. 8. num. 15.* Bonacin. *d. diſp. 3. quæſt. 2. punct. 8.* nouiſſimè Ioan. Machado *d. docum. 6. num. 3.*

Octauo. Epiſcopus ordinans in aliena diœceſi abſ- 13 que licentia expreſſa Ordinarij loci, aut ordinans de licentia Epiſcopi ſibi non ſubditos, à Pontificalibus ſuſpenditur, & reſeruatur Papæ, habetur in Concil. Trident. *ſeſſ. 6. cap. 5.* dixi ſuprà *alleg. 6.* & *ibi* citatis adde Memor. cleric. *de ſuſpenſ. cap. 1. numero 3.* Rainer. *dict. cap. 1. ſuſp. 5.* Molfeſ. *dict. tract. 2. cap. 17. num. 9.* Filliuc. *tract. 17. num. 140. verſ. ſexto.* nouiſſimè D. Hieron. Veneto & Leyua *in examine Epiſcopor. lib. c. 17. numero 20.* Marcel. Vulpe *dict. capite 8. num. 22.* & 23. me citato *in hoc loco.* Alzed. *de præcedent. Epiſcop. digniſ. part. 2. capite 5. num. 17.* Epiſcopi titulares, 14 etiam in loco nullius diœceſis, ſeu exempto conſtientes Ordines, vel primam Tonſuram alicui non

habent

habenti litteras dimiſſorias, etiamſi tales Epiſcopi habeant priuilegium promouendi quoſcumque ad ſe accedentes, incurrunt ſuſpenſionem per annum à Pontificalibus, & reſeruatur Papæ, Concil. Trid. *ſeſſ.14.cap.2.*dixi *alleg.8.num.7.* adde Lanor. *d.cap.24. num.4.*Rainer.*in catalogo ſuſpenſ.oap.1.ſuſpenſ.* 4.& ibi citans adde D.Hieron.Venero & Leyna *dict.cap.18. num.11.* vbi *num.* 12. ſubdit quòd ſi aliquis Epiſcopus titularis ſit parochus,non poteſt in ſua patochia ſine licentia Epiſcopi diœceſani Pontificalia exercere.

15 *Nonò.* Suſpenditur Epiſcopus per annum à celebratione,qui ordinat enim, quem ſcit ſolemoem pœnitentiam peregiſſe; vel ordinat quem ſcit eſſe bigamum,*cap.nullus pœnitentem diſt.*55. Hentiq. *d.cap.*38. §.3.*verſ tertiò*,Bonacin.*d.punct.*5. *num.*22. Mar.Alter. *d.cap.*1.*verſ. quartus caſus*, Lanor.*d.cap.* 24.*num.*27. Filliuc.*tract.*17.*num.*139.*verſ.ſecundo*,noniſſimè Ioan. Machado *d.lib.*1.*part.*3.*tract.*11. *docum.6. num.*2. Bonacin.*d.quæſt.* 2.*punct.*6 vbi ait hanc pœnitentiam publicam iam non eſſe in vſu, ac propterea ceſſare diſpoſitionem *dict. ap.nullus pœnitentem.* Pœnitentes ſolemniter quòd ſint infames, ac cum eis propter neceſſitatem, & vtilitatem ad minores Ordines poſſit Epiſcopus diſpenſare, dixi ſupra *alleg.* 43. *num.6. & 7.*

16 *Decimò.* Epiſcopus promouens ad ſacros Ordines abſque titulo beneficij Eccleſiaſtici, ſeu patrimonij Religioſos non profeſſos,vel illos, qui intra clauſtra monaſteriorum, ſiue domorum more Regularium in communi viuentes,nunquam, ſeu non niſi ad certum tempus profeſſionem emiſerunt, & ex clauſtro exire, vel dimitti ad ſeculum liberè, & licitè poſſunt, per annum à collatione illorum Ordinum, quos huiuſmodi perſonis contulit,ſuſpenſus eſt, ex bulla Pij V. 74.*in ordine*,incip.*Romanus Pontifex*, *de anno* 1568. Lanor.*d.cap.*24.*num.*22.Rainer *d.cap.*1.*ſuſp.* 9.*&* 24. Filliuc.*tract.*17.*num.*142.Marcel.Vulpe *d.cap.*8 *n.*24. Bonacin. *dict.diſput.*3. *quæſt.* 2.*punct.*9.*&* 10. à qua excepit Gregor.XIII. *anno* 158 .per aliam Bullam clericos, & Religioſos Societatis Ieſu, non emiſſa profeſſione, & declarauit non comprehendi ſub Bulla Pij V.ſi ordinantur ad titulum ſufficientis litteraturæ,refert Mar. Alter. *d.cap.* 1.*verſ. ſextus caſus*, Sayr.*dicti.cap.*12.*num.*21. Memor clericorum *dict.tit. de ſuſpenſione Epiſcoorum.num.*22.vbi dicit quòd deſinit hæc ſuſpenſio finito anno abſque alia abſolutione. Et de ſuſpenſione, quam incurrunt huiuſmodi Religioſi facientes ſe ordinari, egi ſupra *alleg.*20. *num.*33.

17 *Vndecimò.* Epiſcopus ordinans Monachum exemptum ſine licentia proprij Abbatis, dicitur ipſo iure alienus à communione aliorum, nempe Epiſcoporum, & vt contentus ſit communione ſuæ diœceſis, quod videtur ad ſuſpenſionem quandam pertinere, *cap.vlt.*58.*diſtinct.*Hentiq.*d.cap.*38.§.1.*verſ. ſecundo*, Bonacina *d.punct.*5.*num.*22.*in fine.*Mar.Alter.*d.cap.*1. *verſ.octauus*,Lanor.*d.cap.*24.*num.*29. Filliuc. *tract.*17. *num.*114.noniſſimè Ioan. Machado *d.lib.*1.*p.*3.*tract.* 11.*docum.6.num.*7.

18 *Duodecimò.* Epiſcopus ordinans aliquem accepto ab eo iuramento, vel promiſſione de non inferendis moleſtus ſuper eius promotione, per triennium à collatione Ordinum eſt ſuſpenſus,*c.ſi quis ordinauerit,de ſimonia*,Nauar.*in man cap.* 27.*num.*158. *verſ. decimaquinta*,Lanor.*d.cap.*24.*num.*11.Filliuc.*tract.*17.*n.*143. Mar.Alter.*d.cap.*1.*verſ.ſeptimus caſus*,Rainer.*d.cap.*1. *ſuſp.*11 noniſſimè Ioann Machado *d. docum.6.num.*8. Sed Sixtus V *in Bulla*,quæ incip.*Sanctum & ſalutare*,

19 † & hunc, & quemcumque alium ordinauerit, vel etiam ſolam primam Tonſuram conferentem ſimoniacè,accepta pecunia,precio, vel præmio, ſuſpendit etiam à Pontificalibus, & ab ingreſſu Eccleſiæ interdicit, & in hoc hanc Sixti V. Bullam non fuiſſe à Clement. VIII.reuocatam reſoluunt Sayr. *d. cap.*12. *num.*32.*in fine*,Memor.Cleric.*tit.de ſuſp. Epiſcoporum num.* 9. vbi dicit talem ſuſpenſionem teſtetuari ſoli Papæ,Bonacin.*d.q* 2.*punct*o 11.

Decimotertiò. Epiſcopus confirmans indignum ætate,ſcientia, & motibus ad beneficium Curarum, perdit poteſtatem confirmandi primum ſucceſſorem,& à perceptione proprij benef.ſuſpenditur,quouſque reſtitutus fuerit,vt habetur *in cap.nihil.* 44.*de elect.*Conc.Trident.*ſeſſ.*7.*cap.*3.*lib.*2.*tract.*2.*num.*62. *in fine*,Viuian.*in praxi inquiſitorum part.*2.*lib.*12.*c.*11. *num.*6.Mar. Alter.*d.diſputat.*16.*cap.* 2.*verſ. primo loco.* Lanor.*d.cap.*24.*num.*30.Sayr.*d.lib.*4.*cap.*12. *num.*34. Mem.cler.*tit.de ſuſp. Epiſcoporum*,*num.*10. Bonacin.*d. diſp.*3.*q.*4.*punct.*4.

Decimoquartò. Archiepiſcopus, qui poſt Concilium Prouinciale celebratum infra ſex menſes non conuocat omnes Abbates, Presbyteros, clericos, & vniuerſam plebem ſuæ diœceſis, eiſque omnia geſta in Concilio Prouinciali non refert, bunestrem excommunicationem, id eſt, ſuſpenſionem duorum menſium ab officio incurrit.Ita habetur *in cap. vlt.in fin.*18.*diſt.& cap.vnic.*10.*qnæſt.*3.ſic exponunt Sylueſt. *verb ſuſpenſio,*§.6 *verſ.primo enim*,Hentiq. *d.c.*38.§.3. *verſ.quartò ſi Epiſcopus*, Bonac.*d.punct*o 5.*n.* 28. Mar. Alrer.*d.cap.*2.*verſ. ſecundo*,Filliuc.*tract.*17.*n.*145. vbi tamen cum Suar *ſect.*6.*num.*7. aſſerit non eſſe in vſu etiam in Hiſpania, vbi Canones illi fuerunt ſtatuti Toletano Concilio, Bonacin. *dict. diſput.* 3. *quæſt.*5. *part.*6.noniſſimè Ioann.Machado *d. tract. del perfecto Confeſſor y Cura de Almas,lib.*1.*p.*3.*tract.*11. *docum.* 6. *num.*10.

Decimoquintò. Epiſcopus, qui ſciens Sacerdotem ſubditum ſuum pro Sacramentis adminiſtrandis aliquid præmij accipere,niſi fuerit ſponte, & voluntariè oblatio,& eum negligit corrigere, ſuſpenditur ad duos menſes, *cap.quicquid*,1. *quæſt.* 1. vbi gloſſ. *verb. excommunicationi*, nomine excommunicationis ſuſpenſionem interpretatur. Ita Mar. Alter. *d.diſput.*16. *c.*3.*verſ.decimaquarta*, vbi etiam dicit probabile eſſe vt nomine excommunicationis intelligatur ſi parcio à Sacramentorum perceptione,vt *in cap ſancta.*86. *diſt.*ibi *Eos verò, quorum conſilio hæc egiſti in duobus menſibus excommunicatos eſſe decernimus*, & ita explicat ibi Turrec.*num.*6.Vide Bonac.*dict. diſp.*3. *quæſt.*5. *punct*o 11.

*Decimoſextò.*Epiſcopus, qui condonauit pœnam contentam aduerſus incendiarios *in cap. peſſimam*,23. *quæſt.*8. vltra obligationem teſtituendi damnum de incendio illatum, per annum ab officio Epiſcopali ſuſpenditur. Ita habetur *in d.cap.peſſimam*, ibi, *ſi quis autem Archiepiſcopus, aut Epiſcopus hoc relaxauerit*, ſcil.pœnam ibi ſtatutam contra incendiarios, *damnum reſtituat,& per annum ab officio Epiſcopali abſtineat*,Sayr.*lib.*4 *cap.*12.*num.*44. Memor. Cleric. *tit. de ſuſpen. Epiſcoporum,num.*19.Lanor.*d.cap.*24. *num.*19. Sayr.*lib.*4.*cap.*12.*num.*44 Rainer *d.cap.*1.*ſuſp.* 22. Filliuc.*tract.*17.*num.*159.*verſ.ſecunda.* Bonac.*diſp.*3.*q* 5. *punct.*9 noniſſimè Ioann Machado *d.tract. del perfecto Confeſſor y Cura de Almas,lib.*1.*p.*3.*tract.*11.*docum.* 6 *num.*22.

*Decimoſeptimò.*Epiſcopus per annum ſuſpenditur, vt habetur *in cap.prohibeda.de elect. lib.* 6. non ſeruans Conſtitut Conc Lugdun quæ referunt *in c.quamuis eodem tit.& lib.* qua prohibetur ne Epiſcopi, vel Archiepiſcopi in cauſis ſpectantibus ad electionem

Epiſcopotum poſtquam à Sede Apoſt. appellatum eſt, ſe intromittant, etiamſi partes ab appellatione voluntariè recedant, niſi conſtiterit eis poſt adhibitam diligentiam nullam fraudem, vel prauitatem in tali negotio interceſſiſſe, ponitur à Memor. cler. *tit. de ſuſp. Epiſcop. num.* 7. Lauor. *d. cap.* 24. *num.* 9. Rainer. *d. c.* 1. *ſuſp.* 7. Bonacin. *d. q.* 3. *p.* 6. Filliuc. *tract.* 17. *n.* 146. nouiſſimè Ioan. Machado *in d. tract. del perfecto Confeſſor y Cura de Almas, lib.* 1 *p.* 3. *tract.* 11. *docum.* 6. *n.* 11. Mat. Alter. *d. diſp.* 16. *c.* 2. *verſ. tertio*, & *in verſ. ſecundo*, aſſerit quòd licèt *in d. c. pronida*, nunquam exptimantur Epiſcopi, ſed inferiotes iudices, negari tamen minimè poteſt nomine Superiotum iodicum ibi ſignificate vellc Epiſcopos, vel eorum Superiotes, ſcilicet Archiepiſcopos, & Patriarchas, quoniam de facultate cognoſcendi an interuenerit pranitas ſimuniaca, ſi quis renuntiauerit appellationi interiectæ ad Sedem Apoſt. io cauſa electionis ad Epiſcopatum, quæ inter maiores annumerarut *in dict. cap. quamuis*, igirut cognitio ordinaria de illis non poteſt, niſi ad Epiſcopos pertinere, qui dicuntur inſetiores in diœceſi comparitione Summi Pontif. Et probabile eſt ad hunc ſuſpenſionem incurrendam coofirmationem & conſecrationem copulatiuè requiri, Suar. *diſp.* 31. *ſect.* 5. *n.* 5 *an fine.*

35 *Decimoctauo*, Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi ſuſpenduntur, ſi domos ſuas locent, vel ſub alio titulo concedant ad fœnus vſuratum exercendum hominibus alienigenis, & alios non oriundis ex terris ipſorum, aut illicitam negotiationem exercentibus, vel ſi etiam in terris ſuis eos habitare permittant. Ita habetur *in cap.* 3. *de vſuris in* 6. referunt Henriq *d. cap.* 18. §. 5. *verſ. quinto.* Bonacin. *d. punct.* 5. *num.* 15. Lauor. *d. cap.* 24. *n.* 7. Rainer. *d. cap.* 1. *ſuſp.* 17. Filliuc. *tract.* 17. *num.* 152. Memor. cleric. *tit. de ſuſpenſ. Epiſcop. num.* 15. Mar. Alter. *d. diſp.* 16. *cap.* 2. *verſ. ſexto.* Et procedit quoties alieni alieoigenæ locatur domus, niſi ſit publicus, & manifeſtus vſurarius, ve inſinuat clarè *d. c. cap.* 1 in illis verbis, *publicè fœneratotem pecuniam exercentem*, Quando dicatur publicus, & manifeſtus vſurarius, ait gloſ. *ibi verb. manifeſtos*, & latè tractarunt Clar. §. *vſura, num.* 15. Conar. *lib.* 3. *variar. cap.* 3. *num.* 4. Menoch. *de arbitr. caſu* 235. Maſcard. *de probat. con.* 1, 1418. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 1. *ornm ap n.* 18. Sed ſcrupulum monet text. † *in d. c.* 1. dum videtur permittere locationem vſurariis indigenis ibi, *non oriundos*, ad finem exercendi fœnebrem pecuniam. Cui volens occurrere Nauar. *in manual. c ap.* 17. *num.* 196. *verſ. quarto, in fine*, ait licere id in foro interioti, quia in caſu *dict. cap.* 1. agebatur de locatione facta vſuratiis indigenis, non quidem eo fine fœnerandi, quod attinet ad intentionem locantis (quamuis talis finis detur ex parte vſurationum, ad quos referuntur verba tex. ibi, *ad has domos*, &c) ſed ſolùm ex fine, & cauſa inſta percipiendi vtilitatem moralem ex ipſa locatione. Ita docet Rebello *de obligat. iuſtit. p.* 2. *lib.* 14. *q.* 7. *num* 8. & ex Valent. & Azor. idem reſoluunt Sanch. *in præcepta Decalogi lib.* 1 *cap.* 7. *num* 20 Sic etiam meretrici domum locans non peccat mortaliter, dummodo nec principaliter meretricium vſum in domum conductam exercendum intendat, vt reſoluunt Rebel. & Sanch. *d. cap. lo ro*, Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 12. *cap.* 18 *præf.* 3. Molina *de iuſtit. diſp.* 500 *verſ. tertia*, Leſſi. *eodem tract. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 14 *dub.* 8. Fr. Emman. *in ſum. p.* 1. *ap.* 203. *con.* 1. Beia *reſpons. aſſum conſcien. p.* 1. *aſſ.* 27. Petr. Ledeſma *in ſumma p.* 2. *tract* 27. *c.* 9. *oncl.* 6. *dub.* 3. *verſ. d. g. lo ſegundo*. Benedict. Egid. *tract de priuilegiis hoſpit. art.* 9. *num.* 4 *in medio*, plures ex antiquioribus refert Cened. *in Dc. retal. collect.* 140. *n.* 5.

Decimonono. Epiſcopi, & Prælati Eccleſiæ, qui procurant, vt clerici capiantur à dominis temporalibus, aut beneficia renuntient, vel vt citati ad Apoſtolicam Sedem ab homine, vel à iure ad ipſam ire non poſſint, ſuſpenduntur à perceptione fructuum ſuarum Eccleſiatum ad triennium. Ita habetur *in Clem.* 2. *de pœnis*, vbi Cardin *num.* 16. quaſdam conditiones recenſet, quas dicit neceſſariò eſſe attendendas, vt cenſuræ prædictæ Clement. incurrantur. *Prima* conditio eſt, vt perſoœ captæ ſint Eccleſiaſticæ, non laicales, ex text. *ibi, viros ſæpe Eccleſiaſticos capere*, & notat ibi gloſſ. quia hoc grauamen infertur perſonis Eccleſiaſticis, vt cogantur renuntiare beneficia, quæ poſſident; laici verò non ſunt capaces beneficiorum. *Secunda*, vt capiantur ob cauſam aliquam ex tribus expreſſis in text. id eſt, vt clericus reſignet beneficium, vel ne citatus ad Sedem Apoſtolicam accedere valeat; vel tandem ſi citatus ad Sedem Apoſtolicam, procuret, vt ipſemet capiatur, ne poſſit venire. *Tertia*, vt re vera ſequatur captura, & clericus compellatur reſignare, & patet ex illis verbis, *ſanè reſignationes beneficiorum modo ſuprædicto factas*, argum. *l.* 1. §. *hæc verba, ff. quod quiſque iuris, & c. relatum, de clericis non reſidẽ* Si enim capiatur clericus ad hunc finem, vt cõpellatur reſignare beneficium, & illud cum effectu non reſignauit, non incurritur ſuſpenſio, vel ſi captus fuit vt non valeret ad Curiam Rom. citatus debito tempore comparere, & tamen adhuc comparuit: vel ſi non acceſſit, manifeſtè probari poſſit detentionem non fuiſſe cauſam non eundi; quia ſimiliter in hoc caſu non erit locus ſuſpenſioni. *Quarta* conditio, vt quis procuret capi; ſecus enim eſt ſi per ſeipſum capit clericum, quia magis videntur delinquere procurantes, quàm facientes, argum. *l. athletæ*, §. *Pomponius ff. de his, qui not. infam. Quinta*, vt tales procurantes ſint Eccleſiaſticæ perſonæ, refert Mat. Alter. *d. diſp.* 16. *cap.* 3. *verſ. octaua*, Lauor. *d. cap.* 24. *num.* 17. Suar. *d. ſect.* 5. *n.* 17. Reiner. *d. cap.* 1. *ſuſp.* 19. Bonacina *d. diſp.* 3. *q.* 4. *puncto* 12.

Vigeſimò. Epiſcopi, & eorum Superiores ſuſpenduntur per triennium ab officio, ſi odij, gratiæ, vel amoris, lucri, aut commodi temporalis obtentu contra iuſtitiam, & conſcientiam ſuam omiſerint contra quemcumque procedere, vbi fuerit procedendum ſuper huiuſmodi prauitate, ſcilicet hæreſis, aut obtentu eodem prauitatem ipſam, vel impedimentum offitij ſui, ſcilicet Inquiſitionis, alicui imponendo, præter alias pœnas, &c. Epiſcopus ſuſpenſionis ab officio per triennium, alij verò excommunicationis cenſuras eo ipſo incurrant. Ita habetur *in Clement.* 1. 6. *verum*, *de hæret.* vbi gloſſ. *verb. alij*, inquit, ſcilicet Inquiſitores, vel ſubſtituti ab eis, vel ab Epiſcopis, vel à Capitulis vacante Sede, refert Mat. Alter. *d. diſp.* 16. *cap.* 2. *verſ. ſexto*, Nauat. *ap.* 27. *n.* 100. Suar. *d. ſect.* 5. *num.* 16. Sayt. *d. lib.* 4. *cap* 13. *n.* 50. Rainer. *d. c.* 1. *ſuſp.* 18. Lauor. *d. ap.* 24. *num.* 16 Filliuc. *tract.* 17. *num.* 153. Bonacina *d. diſp.* 3. *q.* 5. *puncto* 10.

Vigeſimoprimo. Epiſcopus accipiens aliquid in viſitatione in pecunia, vel victualibus, vltra id, quod ſibi debetur, ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ, donec duplum reſtituat, non obſtante quauis remiſſione: ita habetur *in cap exigit, de cenſibus lib.* 6. vbi gloſſ. *verb. interdictum*, aſſerit, quòd ſi illo durante moriatur, non ſepelietur in cœmeterio, & ſi iterum celebret in Eccleſia in ſuo officio, ſicut prius, irregularis efficitur. Bonacin. *d. puncto* 5. *num.* 25. Rainer. *d. cap.* 1. *ſuſ.* 29.

Vigeſimoſecundò. Epiſcopus ſuſpenditur à Pontificalibus, & ingreſſu Eccleſiæ, ſi non ſeruauerit ea, quæ *in Extrauag.* 2. *de elect. Ioan. XXII.* ſtatuta ſunt, quoad perceptio

perceptionem fructuum Epiſcopatus primi, & ſecundi anni, de quo etiam *in Extranag. ſuſcepti regiminis, inter comm. ne Sede vacante*, referunt Mar. Alter. *d. diſp. 16. c. 3. verſ. decima*, Lauot. *d. cap. 24. n. 21.* Memor cleric. *de ſuſp. & piſcoporum, n. 21.* Suar. *diſp. 21. ſect. 5. num 21.* nouiſſimè Ioan. Machado *d. tr. del perfect. Confeſſor y Cura de Almas, lib. 1. part. 3. tract. 11. docum. 6. n. 19.* Bonacina *dict. diſp. 3. queſt. 4. puncto 11.* facta tamen integra reſtitutione ceſſat abſque alia abſolutione, ſicut aliæ ſimiles ſuſpenſiones, & etiam illæ, quæ ad certum ſeruntur tempus, Nauar. *in manual. cap. 27. num. 161. in fine*, Anila *de cenſ. part. 3.*

33 *diſputat. 6. dub. 1. concl. 1.* † Quænam Pontificalium nomine veniant: dixi *allegat. 6. num. 5. cum ſequentib.* & *ibi* dictis adde reſoluta per eundem Mar. Alter. *dicto cap. 4. verſ. quæret aliquis*, vbi paulo inſtè ait, quod per ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ prohibetur Epiſcopus ab iis, quæ referuntur *in cap. is cui, de ſentent. excommunic. lib. 6.* id eſt, ne in Eccleſia poſſit celebrare Diuina, & ſi interdicto durante decedat, non poteſt in Eccleſia, aut Cœmeterio Eccleſiaſtico, niſi pœnitentiam egerit, ſepeliri, item ſi Diuina in Eccleſia celebrat, contrahit irregularitatem, gloſ. *verb. ingreſſu, in cap. quia Pontificali, de officio deleg.*

34 *Vigeſimotertiò.* Epiſcopi Abbates, vel Prælati Religionum, qui ab Apoſtolica Sede confirmationem recipiunt, aut ab ea pronouentur, ſi abſque litteris authenticis eiuſdem Sedis adminiſtrationem ſuarum Eccleſiarum recipiant, ſuſpenduntur ab adminiſtratione fructuum earundem Eccleſiarum, Capitula verò, Conuentus Eccleſiarum, & Monaſteriorum, & alij quicumque ipſos abſque huiuſmodi Sedis litteris recipientes, vel obedientes eiſdem, tandiu à beneficiorum ſuorum perceptione ſuſpenduntur, donec ſuper hoc eiuſdem Sedis gratiam meruerint obtinere. Rurſus Epiſcopi, Prælati, Abbates, & alij monaſteriorum regimina excercentes prædicti ſolito fidelitatis, & obedientiæ iuramento non præſtito, vel illi Pontifices, quos apud prædictam Sedem pallium contingit recipere, abſque litteris traditionis palij, nequaquam ab ea diſcedere poſſint. Diſcedentes verò quouſque huiuſmodi iuramenta præſtiterint, & litteras obtinuerint, nihil de ipſarum Eccleſiarum, & monaſteriorum prouentibus percipere debent, & quidquid interim per eos actum fuerit, nullius eſſe roburis. Ita habetur *in Extranag. immenſa, de elect. inter comm.* referunt Lauot. *d. cap. 24. num. 18.* Mat. Alter. *d. diſp. 16. cap. 3. verſ. vndecima*, Soar. *dict. ſect. 5. num. 25.* Rainer *d. cap. 1. ſuſp. 20.* Filliuc. *tract. 17. num. 157.* Azor. *inſtit. moral part. 2 lib. 7. cap. 1. quæſt. 2.* nouiſſimè Ioan. Machado *d. docum. 6 n. 20.* Bonacin. *d. diſp. 3. q. 4. puncto 10.* Ex quo text. colligunt Doctores, quòd † Epiſcopus prouiſus non poteſt capere poſſeſſionem Epiſcoparus, nec adminiſtrare, niſi litteris expeditis, & oſtenſis. Ita Azor. *dict. part. 2. lib. 3. cap. 29. quæſ. 9. verſ. ſexto*, D. Barboſa *in l. diuortio, in prin. part. 2. num. 50 ff. ſoluto matrim.* Flamin. *de reſign. lib. 8. q. 5. num. 31.* qui *lib. 7. q. 21. num. 20.* aſſerit text. hunc non habere locum in Commendatario ad tempus, Iul Lauor. *var. lucub. tit. 4 cap. 25. num. 10.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Diana *moral. reſol. part. 5. tract. 2. de poteſt. & priuil. S. R. E. Cardinal. reſolut. 47.* Lotter. *de re benef. lib. 2. q. 27. num. 10* vbi reſolut non ſolum requiri litteras eſſe expeditas, ſed etiam tacitè oſtenſas Capitulo Cathedralis Eccleſiæ, quod videtur probare *d. Extranag.* dum decidit oſtendendas litteras Collegio antequam Prælatos admiſtret, vel recipiatur, & *num. 32.* ſubdit quòd emanauit dicta Extranag. ad tollendos abuſus aliquorum Prælatorum, qui volebant ſibi credi ſuper prouiſionibus, ſine litteris, & ſua auctoritate, malo more concurrebant Collegia ad ſe recipiendum, quo etiam fit vt id de ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus non niſi temerè poſſimus ſuſpicari, receptum quoque ſit, ad illos dictam Extranag. non extendi, cùm finalis ratio illius non videatur Cardinalibus vllo modo conuenire, vt punctualiter tenent Sgraphin. *de iuſ. 1144. num. 1. verſ. alia verò rationes, & deciſ. 1148. n. 1.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel gloſſ. 24. num. 7.* Lotter *d. q. 27. n. 32.*

Vigeſimoquarto. Epiſcopus alienans bona Eccleſiarum, monaſteriorum, vel locorum piorum abſque licentia Summi Pontificis, ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ, quæ ſuſpenſio etiam extenditur ad Abbates. Alij verò inferiores ligantur excommunicatione. Ita habetur *in Extranag. ambitioſa, de rebus Eccleſiæ non alienan. inter comm.* referunt Bonac. *d. punct. 5 num. 33.* & ad longum Filliuc. *tract. 17. num. 130.* Mar. Alter. *d. diſp. 16. cap. 2. verſ. alia ſuſpenſio*, Rainer. *d. c. 1 ſuſp. 28.* Memor cleric. *tit. de ſuſp. Epiſc. num. 25.* Bonacin. *dict. diſp. 3. quæſt. 4. part. 17.* Lauot. *d. c. 24. num. 15.* de qua Extranag. multa dixi ſupra *allegat. 10.*, nouiſſimè Ioan. Machado *d. tract. del perfecto Confeſſor y Cura de Almas, lib. 1. p. 3. tract. 11. docum. 6 num 13.* 36

Vigeſimoquintò. Epiſcopi ſuſpenduntur, qui in cauſis alienationis rerum Eccleſiaſticarum in detrimentum Eccleſiarum vtuntur poteſtate eis commiſſa. Ita habetur *in Conſtit. 2. Pauli Secundi*, incip. *Cum in omnibus*, vbi Epiſcopus deputatus commiſſarius in cauſa alienationis rerum Eccleſiaſticarum, ſi per gratiam timorem, aut ſordes in detrimentum Eccleſiæ vtatur poteſtate ſibi commiſſa, ab exequutione officij per annum ſuſpenditur, quod ſi damnabiliter ſe ingerat Diuinis, ſuſpenſione durante, irregularitatem incurrit, quam ſolus Papa poteſt auferre, referunt Bonac. *d. diſp. 3. q. 2. n. 18.* Rainer. *d. c 15. ſuſp. 15.* Suar. *de cenſ. diſp. 22. ſect. 6. num. 3. & diſp. 31. ſect. 5. num. 12.* Lauot. *d. c. 24. num. 15.* Memor. cleric. *tit. de ſuſpenſione Epiſcoporum, num. 12.* vbi dicit eſſe ſuſpenſionem per annum ab executione officij, & reſeruari Papæ. Mat. Alter. *d. diſp. 16 cap. 2. verſ. quartò*, vbi dicit, quòd ad incurrendam huiuſmodi ſuſpenſionem duæ debent concurrere conditiones. *Prima*, vt decretum, ſeu ſententia, aut conſenſus ſit in detrimentum Eccleſiæ, *Secunda*, vt Epiſcopus ad id moueatur per gratiam, timorem, vel ſordes, nouiſſimè Ioan. Machado *d. lib. 1. part. 3. tract. 11. docum. 6 num. 15.* 37

Vigeſimoſexto. Epiſcopus, qui in dando gradum doctoratus non ſeruat *Clem. 2. de magiſtr.* in qua omnia iuramenta & profeſſio Fidei, & omnes ſolemnitates quæ ſeruantur in tali actu ponuntur, ſuſpenditur per ſex menſes ab auctoritate, & poteſtate dandi gradus tanquam negligens in ſuo officio, vt habetur *in dict. Clem.* Henriq. *d. c. 38. §. 12. ſexto*, D. Hier. Veucro & Leyua *in examine Eccleſ. lib. 4. c. 18. n. 17.* 38

Vigeſimoſeptimò. Epiſcopi, & alij ab eis facultatem habentes, vt reſignationes eorum beneficiorum recipere, & admittere poſſint, qui aut ſeoio confecti, aut corpore impediti, aut ceenſuris Eccleſiaſticis ſciteriti, aut nequeunt, aut non debent Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire, &c. ſi contrafecerint, vt in eo, in quo deliquerunt, puniantur, à beneficiorum, & officiorum collatione, &c. tandiu ſuſpenſi remanent, donec remiſſionem à Romano Pontifice meruerint obtinere: quod ſi nihilominus ſic ſuſpenſi conferre, eligere, præſentare, confirmare, vel inſtituere voluerint, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrant, cuius abſolutio, vel relaxatio reſeruatur Romano Pontifici, præterquam in mortis articulo. 39

Ita habetur in Conſtit. Pij V. *in ordine* 58. quæ incip. *Quanta Eccleſia, edita Kal. Aprilis* 1558. Pontificatus. *ſui anno tertio*, ponitur à Mat. Alter. *d. diſp. 16. c. 1. verſ. quinto*, & à Sayr. *lib. 4. cap. 12. num.* 55. Lauot. *d. c. 24. num. 6.* Rainer. *d. cap. 1 ſuſp.* 16. Filliuc. *tract. 17. n. 151.* Memor. cleric. *tit. de ſuſp. Epiſc. n.* 14. vbi addit, ſi collator ſit immediatè ſubiectus Papæ, ſuſpenſionem ei reſeruari, Bonacin. *d. diſp. 3. q. 4. puncto* 2.

40 *Vigeſimooctauò.* Epiſcopus, qui iudicem caſuum gratiarum, & Indulgentiarum ſoluto certo prerio proponit, incurrit ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, & perceptione fructuum. Ita habetur *in Conſtit. 99. Pij V.* incip. *Quam plenum*, referunt Bonacin. *dict. punct. 5. n. 31.* Sayr. *d. c. 12. n. 52.* Memor. cleric. *d. tit. de Epiſcop. num. 23.* vbi dicit ſoli Papæ reſeruari, Filliuc. *tract. 17. n. 159. verſ. quinta*, vbi ait eſſe ſuſpenſionem, vel potius interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, & perceptione fructuum ſuarum Eccleſiarum, donec à Papa abſoluantur.

41 *Vigeſimonouò.* Patriarchæ omnes, Primates, Archiepiſcopi, & Epiſcopi per vniuerſum Orbem conſtituti, etiamſi Cardinalatus honore præfulgeant, incurrunt ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ, perceptione fructuum, & adminiſtratione ſpiritualium, & temporalium, ſi ſtatutis quibuſque temporibus perſonaliter, ac per ſeipſos Beatiſſima Apoſtolorum Petri & Pauli limina non viſitent, vel ſi impediri legitimè per certum nuntium ad id ſpeciale mandatum habentem de gremio ſuorum Capitulorum, aut alium in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum, ſeu aliàs perſonarum habentem, aut ſi huiuſmodi h minem Eccleſiaſtica dignitate, & perſonatu præditum non habeant, per diœceſanum Sacerdotem, etſi Cleto careant omninò, per aliquem alium Presbyterum ſecularem, aut Regularem ſpectatæ probitatis & religionis, bene de omnibus inſtructum, hoc ipſum adimplerent: ita habetur in Conſtitutione Sixti Quinti *de viſitandis liminibus Apoſtolorum edita* 15. *Kal. Ianuary* 1585. cuius meminerunt Marcel. Vulpe *in praxi iudiciali fori eccleſ. c. 9. per tot.* Lauot. *d. c. 24. num. 24* Rainer. *d. cap. 1. ſuſp. 27* vbi tempus, quo hoc viſitationis debitum officium fieri debet, aſſignatur maius, & minus pro diuerſitate longioris, & breuioris diſtantiæ ab Vrbe; & recenſentur diſtinctè nimes Prouinciæ, in quibus Catholica Fides viget in qualibet mundi parte, ſcilicet Europa, Africa, & Aſia, & quoto anno Epiſcopus ex qualibet dictarum Prouinciarum ad limina Apoſtolorum viſitanda accedere debeat. Quare viciniores tertio quoquo anno; alij verò pro maiori, vel minori diſtantia quarto, quinto, vel decimo anno iter ſuſcipere, & Deo concedente, perficere debent. Et ſuc eſſinè eiſdem temporibus tranſactis repetere teneantur: referunt Sayr. *de cenſur. lib. 4. cap. 12. num. 33.* Bonacina *d. punct. 5. num. 32.* Mar. Alter. *dicta diſp. 16. cap. 3. verſ. noua*, Memor. cleric. *tit. de ſuſpenſ. Epiſcoporum, num. 24.* Anaſt. Germon. *de indultu Cardin. in fine.* D. Hieron. Veneto, & Leyua *in examine Epiſcop. lib. 4. cap. 18. num. 28.* & ine citato *in hoc loco* Homobon. *de examine Eccleſiaſt. tract. 11. c. 9. quæſt. 21. prælud. 2.* & Alzed *d. par. 1. c. 4. n. 20.* Bonac. *d. diſp. 3. q. 4. punct. 7.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcop. p. 1. c. 3. num* 8. Nald. *verb. Epiſcopus num. 35.* Filliuc. *tract. 17. num. 159. verſ. ſexta*, Vulpe *in praxi fori eccleſiaſt. c. 9.* Nouar. *in ſumma Bullarij tit. de Apoſtolorum liminibus*, alt. Nouar. facet *in lucerna Regular. verb. limina.* Adueniente verò tempore dictæ ſacrorum liminum viſitationis faciendæ, qui ad præficiendum tenetur, debet perſonaliter ad Vrbem accedere, & ſui Paſtoralis officij rationem reddere, ac totius eius Eccleſiæ ſtatus relationem facere: ſed ſi fuerit legitimè impedi-

tus, vt ſi fuerit infirmitate detentus, debet per certum nuntium, ſeu procuratorem de gremio ſui Capituli ad id ſpeciale mandatum habentem cum documento legitimi impedimenti hoc ipſum adimplere, Marcel. *d. c. 9. n. 4.* Limina igitur Apoſtolorum per Ptesbyterum exiſtentem de Capitulo Cathedralis viſitari debent; cum enim Elboren. Archiepiſcopus petiiſſet admitti ad viſitanda limina eius nomine Presbyterum diœceſanum non exiſtentem de Capitulo Cathedralis, neque in dignitate eccleſiaſtica conſtitutum, & iam ad Vrbem tranſmiſſum. Sacra Congr. *die 4. Decembris* 1627 pro hac vice fecit gratiam, ſed cenſuit ſcribendum eſſe Collectori Portugaliæ, qui omnes Epiſcopos impoſterum admoneat. Non concedit Sacra Cong. Concilij vt limina Apoſtolorum viſitentur per manentem in Curia, vt ipſamet declaratit *in Foglinen. 11. Iulij* 1626. Nec admittit Regularem Epiſcopi familiarem & commenſalem, etiamſi alium non inueniſſe diceret, & iſte iam eſſet in Vrbe, eadem Cong. *in Viſen. 15. Nouemb.* 1627.

Debent etiam Epiſcopi prædictum certum nuntium, ſeu procuratorem cum relatione ſtatus Eccleſiæ ad Sacram Concilij Tridentini Congregationem tranſmittere, quæ ſolet in infraſcripta, vel ſimili forma reſcribere prædicto Epiſcopo. *Relationem quam N. de gremio iſtius Capituli exiſtens Amplitudinis tuæ nomine exhibuit Sacra Congregat. Cardinalium Concilij Trid. Interpretum, iuxta fel. record. Sixti V. Conſtitutionem de Beatorum Apoſtolorum liminibus viſitandis; Eminentiſſimi Patres benigne exceperunt, cognouerunt que ex ea quanta animi cura, ac diligentia Amplitudo tua cõmiſſo ſibi gregi inuigilet, & Paſtoralis munia expleat. Quapropter ipſam tantum monitam eſſe voluerunt Synodum, qua nihil ad agras Eccleſiæ partes reficiendas aptius, vtiaque radicitus exturpanda accommodatius quolibet anno celebrare, iſtamque diœceſim viſitare non prætermittat, ſimulque iuriſdictionem eccleſiaſticam acerrimè ſemper, & vbique tueatur, & Deus Amplitudini tuæ in vinea ſibi credita defudanti, ſua gratia dona impartiatur. Romæ die, &c.*

Trigeſimò. Frater Ordinis Prædicatorum promotus ad Epiſcoparum ſuſpenditur à Pontificalibus, ſi conſecretur antequam reſignet Ordinis libros, & alia, quæ habet tempore promotionis ad Epiſcopatum, vel alias Prælatutas, ex Conſtit. Clemen. IV. S. Anton. *p. 3. tit. 27. de ſuſp. c. 4. n. 10.* Fr. Emman. *quæſt. reg. tom. 2. q. 58. art. 6.* Lauot. *d. p. 2. c. 24 n. 2.* Rainer. *in catalogo ſuſpenſ. c. 1 ſuſp. 2.* 42

Trigeſimoprimò, Epiſcopus etiam ignoranter conſectatus aba liqua cenſura irrerito non tolerato ſuſpenditur ab Ordine Epiſcopali, ſeu Pontificalibus, *in c. gratia 1. q. 1. c. 1. & 2. de ſchiſm.* Suar. *de cenſ. diſp. 31. ſect. 1. n. 65.* Lauot. *d. part. 2. cap. 14. num. 1.* Ægid. de Coninch *diſp. 15. dub. 5 de ſuſp. n 31.* Rainer. *in catal. ſuſp. c. 1. ſuſp. 1.* 43

Trigeſimoſecundò. Suſpenditur Epiſcopus non diligenter examinans quando quis electus fuerit ad regimen animatum, & electionis proceſſum, & perſonam electam, *in cap. nihil, de elect.* Sayr. *lib. 4. cap. 12. num. 35.* Lauot. *dict. cap. 24. num. 12.* Rainer. *dict. cap. 1. ſuſp. 10.* 44

Trigeſimotertiò. Suſpenditur Epiſcopus ſubiiciens laicis bona immobilia Eccleſiarum ſibi commiſſarum ſine licentia Capituli, & Sedis Apoſtol. niſi modo & caſibus à Iure permiſſis *in cap. hac conſultiſſima, de rebus Eccleſ. non alien.* Rainer *d. cap. 1. ſuſp. 13.* Suar. *diſp. 31. ſect. 5. num. 9.* Lauot. *d. cap. 24. num. 3.* Filliuc. *tract. 17. num. 174.* Bonacin. *d. diſp. 3. q. 1. punct. 16.* noniſſimè Ioan Machado *d. tract. del perfect. Confeſſor y Cura de Almas, lib. 1. p. 3 tract. 11. docum. 6. n. 12.* 45

Trigeſimo

46 *Trigeſimoquartò.* Suſpenditur Epiſcopus ab adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ in temporalibus, & ſpiritualibus, vſurpans ſine titulo bona dignitatum, Eccleſiarum vacantium, & ad ipſarum curam pertinentium,*cap.exigit,de cenſibus lib.*6. Suar. *diſp.*31.*ſect.*5. *n.*11.Sayr.*lib.*4.*c.*11.*n.*37.Rainer.*d.c.*1.*ſnſp.*12.Filliuc. *d.tract.*17.*num.*148.

47 *Trigeſimoquintò.* Suſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ pro prima vice, pro ſecunda verò à Diuinis Epiſcopus etiam Cardinalis,qui curam, & regimen monaſteriorum Monialium habens, ea ingreditur in caſibus non neceſſarijs in Conſtitut. Gregor. XIII. incip.*Dubius*,Reiner. *d.c.*1. *ſuſp.* 30. Filliuc. *tract.*17. *num.*159.*verſ.ſeptima.*nouiſſimè Ioan.Machado *d docum.*6.*num.* 26.

48 *Trigeſimoſextò.*Suſpenditur Epiſcopus ſine limitatione temporis,ſi eſt concubinarius, & à Synodo admonitus non ſe emendauerit, in Conc. Trid.*ſeſſ.*25. *de reform.c.*14.Ita Auila *de cenſur.p.* 3. *diſp.*2.*concl.*1. Suar.*diſp.*21.*ſect.*5.*n.*24.Reiner.*d.c.*1.*ſnſp.*23. Lauor. *d.c.*24.*n.*20 Filliuc.*d.tract.* 17. *n.* 58. nouiſſimè Ioan. Machado *d.docum.*6.*num.*21.

49 *Trigeſimoſeptimò.* Suſpenditur Epiſcopus etiam Cardinalis à perceptione fructuum publicans Indulgentias, quibus poſſunt vti,certo ſoluto pretio *in Conſtitut.*99.*Pij V.*incip. *Quam plenum*, Sayr.*lib.*4. *c.*12.*num.*52.Bonacin.*d.punct.*5.*num.*31.Lauor.*d.c.*24. *num.*23.Reiner.*d cap.* 1.*ſuſpenſ.* 26. Viuald. *de ſuſpenſ. num.*228.

50 *Trigeſimooctauò.* Suſpenditur Epiſcopus negligens procedere contra ſimoniacos,*c.quicquid* 1.*quæſt.*1.vbi gloſſ.*verb.excommunicatus*,Lauor. *d.c.*24.*n.*32 Filliuc. *d.tract.*17.*n.*159.*verſ.tertia.*nouiſſimè Ioan.Machado *d.tract del perfecto Confeſſor y Cura de Almas*, *lib.*1. *p.*3.*erabt.*11.*docum.*6.*num.*23.

51 *Trigeſimononò.* Suſpenditur Epiſcopus à doctorando,non recepto prius iuramento, &c. *in Clement. cum ſit,in fine,de magiſtr.*Nauar.*cap.*27.*num.*153. *verſ.ſeptimo dico*,Lauor *d.c.*24.*num.*35.

52 *Quadrageſimò.*Suſpenditur Epiſcopus conſecratus ſine conſilio & præſentia Metropolitani, *in cap.Epiſcopus* 65.*diſt.* Sed non eſt in vſu, prout nec eſt alia ſuſpenſio *in cap.Archiepiſcopus* 66. *diſt.*contra Archiepiſcopum non conſecratum ab omnibus Suffraganeis;nec pariter alia *in cap.fin.*18.*diſt. & in cap.nullus* 55.*diſt.& in cap.fin.*58.*diſt.& in c.Epiſcopus* 73.*diſt.* quoad ea, quæ ſtatuuntur de Conciliorum celebratione.Vide Auilam *de cenſur.part.* 3.*diſput.*2. *dub.*1. *concluſ.*3.Sayr.*lib.*4.*cap.*11.*num.*10. Lauor. *d. cap.* 24. *nam.*34.

53 *Quadrageſimoprimò.* Suſpenditur à Diuinis, & ab ingreſſu Eccleſiæ Epiſcopus, & Archiepiſcopus, qui quouis prætextu & quæſito colore beneficia Sedi Apoſtol.reſeruata, ſeu affecta alicui conferre, aut de illis prouidere, aut io illis, vel eorum poſſeſſione quoquomodo ſeſe intromittere præſumit, *in Conſtitut.*35 *&* 36.*Pij IV.*Reiner.*d.cap.*1.*ſnſp.*11.

54 *Quadrageſimoſecundò.* Suſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ Epiſcopus, qui vllos commentarios, &c. ſine auctoritate Apoſtol. edere audet ſuper decretis Concil.Trident. etiam ad majorem eorum corroborationem,*in Conſtit.*96.*Benedictus Deus*,Pij IV. Reiner.*d. cap* 1.*ſuſp.*33.

55 *Quadrageſimotertiò.* Suſpenditur à Pontificalibus Epiſcopus qui aliquid recipit in collatione, aut alia prouiſione, ſeu admiſſione beneficiorum à prouiſis auctoritate Ordinaria, vel Apoſtol. de illis *in Conſtit.* 106.*Pij V.* incip. *Durum nimis*, Rainer. *diſt. cap.* 1. *ſnſp.*34.

56 *Quadrageſimoquartò.* Suſpenditur, vel potius interdicitur ab ingreſſu Eccleſiæ Epiſcopus, ſi non faciat combuti libros Talmud *in Conſtitut.* 46.*July III.*incip.*Cum ſicut*,refert Filliuc. *tract.*17. *num.*159. *verſ.quarta*, vbi dubitat an ſit in praxi: videndus ad id Clemens VIII.*in ſua Conſtitut. Cum Hebraorum malitia*, in qua Hebræis ipſis præcipitur, vt comburant huiuſmodi libros, Chriſtianis etiam ſub excommunicatione latæ ſententiæ oe eos habeant, legant,&c.

Quadrageſimoquintò. Suſpenditur Epiſcopus à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione,præſentatione,confirmatione, & inſtitutione, donec à Roman. Pontif. remiſſionem meruerit obtinere,eo ipſo quòd admittit renunciationem alicuius beneficij, & poſt illud conferre ſuis, aut reſignantis conſanguineis,affinibus, vel familiaribus in Conſtit. Pij V. 58. incip. *Quanta Eccleſia, ſub Dat. Kalend. Aprilis* 1568.quam referunt Quarant. *in ſumma Bullary verb.beneficiorum reſignationes*,Flamin.*de reſignat. benefic.lib.*5.*quæſt.*6.*n.*1.Vgolin. *de poteſt. Epiſc. c.*50. §.18.*num.*3.huius ſuſpenſionis meminit Ror.*in Aſſiſten.Canonicatus* 25.*Iunij* 1599. impreſſa per Farin. *dec* 17.*num.*3.*part.*2.*recentiorum*, vbi *num.*2.obſeruat conſanguinitatem quoad hoc propoſitum probari per teſtes de publica, voce & fama. Vide ſupra *allegat.*69.*num.*48.*cum ſeqq.* 57

ALLEGATIO CXII.

Epiſcoporum cauſæ quando, & quomodo ſint cognoſcendæ, & diffiniendæ?

SVMMARIVM.

1 *Cauſa Epiſcoporum à Romano Pontifice, Sedéque Apoſtolica cognoſcuntur.*

2 *Deponi,aut priuari à prouinciali Concilio non poteſt Epiſcopus.*

3 *Patriarcha, aut Legatus de latere abſque ſpeciali mandato Papæ Epiſcopum deponere non poteſt.*

4 *Cauſa Epiſcoporum Criminales non poſſunt ſubdelegari a delegato Papæ.*

5 *Epiſcopi,eorumque cauſa ſummo Pontifici immediatè ſubiiciuntur.*

6 *Citari non poſſunt Epiſcopi ad Romanam Curiam pro delicto etiam atrociſſimo,niſi accedat ſpecialis commiſſio Papæ.*

7 *Cauſas Epiſcoporum criminales ſi Papa extra Curiam deleget, requiritur ſpecialis commiſſio ipſius manu ſignata, & vt adſint ad ſententiam duodecim Epiſcopi cum Metropolitano,reſeruata eidem Sanctiſſimo ſententia diffinitiua.*

8 *Deponere Epiſcopos ſemper ad Romanum Pontificem ſpectat.*

9 *Cauſa depoſitionis ab Epiſcopatu an requirat eandem ſolemnitatem, quam requirit depoſitio ab Ordine,& dignitate,oſtenditur.*

10 *Epiſcoporum numerus præſcriptus à Concilio, an requiratur quando cognoſcitur contra Epiſcopum à iudice per Papam delegato,oſtenditur.*

11 *Teſtes ſeptuaginta requiruntur ad deponendum Epiſcopum.*

12 *Clericus ordinatus à Papa ab inferiori nõ deponitur.*

13 *Abſolutio Epiſcopi an ſit danda à duodecim Epiſcopis, & Metropolitano, ac diffimenda per Papam,ſicut condemnatio.*

14 *Inquiſitores contra hæreticam pranitatem non poſſunt cognoſcere de cauſa hæreſis Epiſcoporum.*

15 *Cauſa*

15 *Cauſæ ciuiles, vel criminales minores Epiſcoporum in Concilio tantum Prouinciali cognoſci, & terminari poſſunt, etiam non exiſtentibus duodecim Epiſcopis.*

VANTA cum reuerentia, & circunſpectione ſit in Epiſcoporum correctione, eùm deliquerint, procedendum, & quantum ſit hac in re Pontificiæ dignitati deferendum, monent Sacri Canones, Sanctique Patres docent: accuſati enim & ad iudicem ſecularem trahi non poſſe ſpecialiter ſupra cæteros clericos verant ipſi Canones *in cap.* 1.& per tot. 11. *quæſt.*1. & Ciuilis conſtitutio *in l.qua per calumniam,C.de Epiſcopis & clericis.* Illorum autem accuſatio non eſt facilè recipienda, dicit enim Apoſtol.1.*ad Timoth.*5. aduersùs Presbyterum accuſationem non recipiendam abſque duobus, vel tribus idoneis teſtibus,quantò magis aduerſus Epiſcopos, vt ait Sixtus Papa *in c.accuſatio Epiſcoporum.*2.q. 7.Et Innoc.III.*in Concilio generali*,telato *in c.qualiter il* 2.*de accuſat.* dicit quòd in Prælatorum inquiſitionibus cum de crimine diffamantur, veritas eſt diligentius perſcrutanda,quia ipſi ſunt quaſi ſignum poſiti ad ſagittam Vnde nec quilibet ad eorum accuſationem admittitur, ſed honeſti tantummodo viri, & probatæ fidei perſonæ,*c.accuſatio quoque* 2.q.7 repelluntur autem infames,& præcipuè hæretici,& criminoſi,*c.alsem, cum ſeqq.*2.q.7. Sic namque ait S.Auguſtinus relatus *in c.præſumunt,ead. cauſa & quæſt. Præſumunt*,inquit,*Prælati non debere ſe reprehendi, vel accuſari eo quod Canones non eos paſſim conſtituunt accuſandos,quod tamen negatur ſolis criminoſis,&c.* Verum niſi grauiter erret Epiſcopus, aut à Fide exorbitare noſcatur,oues, quæ Paſtori ſuo commiſſæ ſunt, eum nec reprehendere,nec accuſare poſſunt, vt ait Euſeb. Papa *in c.oues* 2.q.7.Si quis autem contra Epiſcopum quamlibet querelam iuſtam ſe habere crediderit, monemr prius eum familiaritet conuenire, non ſemel,ſed ſæpiſſimè, vt ab eo vel iuſtitiam, vel accuſationem accipiat Monentur etiam Eccleſiaſtici Iudices *in c.ſi qui ſunt*,2.q.7.vt Epiſcoporum accuſatores, aut vituperatores non audiant, antequam eorum diſ-
10 curiatur exiſtimationis ſuſpicio, vel opinio, qua ſcilicet intentione, qua temeritate, qua conſcientia, ſi pro Deo, aut pro inimicitia, aut cupiditate iſta præſumpſerint. Epiſcoporum igitur cauſas à Romano Pontifice,Sedéque Apoſtolica, & non ab alio, finiti, vel ab Apoſtolicæ Sedis conſtitutis Iudicibus cognoſci oportere traditur *in c. inquiſitores, de hæret. in 6.cap.nullam* 2.q.5. faciunt *cap.omnes,cap.ad Romanam,cap.ſi quis putauerit,cap.ideo,cap ſi quis Epiſcopus,* 2.q.6. *cap.dndum,*3.*quæſt.*6 *cap.*1. *& ſeq 6.quæſt.*4.*cap. maiores,de baptiſmo,cap.vltra prouincias,*3.q.6.*cap.Synodum,diſt.*17.*cap ipſi canones* 9. *quæſt.* 3. *cap. cuncta per mundum,eadem cauſa, & quæſt.cap.multis* 17.*diſt.*18.in quibus Iuribus habetur difficiliores & maiores cauſas ad Sedem Apoſtol. referre oportere, & *in cap. præceptis*,12.*diſtinct.*aut Gregor. Papa I V. *nulli dubium eſſe,non ſolum Pontificem accenſationem,ſed etiam omnem ſanctæ religionis relationem ad Sedem Apoſtolicam quaſi ad caput Eccleſiarum debere referri, & inde normam accipere, vnde ſumpſit exordium*, & huiuſmodi cauſas Epiſcoporum tanquam maiorea ad Rom. Pont.ſpectare reſoluunt.Abb.*in d.c.maiores, n.*1. *&* 3. *de baptiſmo,& in cap.vt debitus,num.*9.*&* 37.*de appell. & in c.*2.*de accuſ.* vbi cum Felin *num.*2. *notab.vlt.*adnertit Primates poſſe cognoſcere de crimine Epiſcopi, & licet non poſſe deponere ctedatur, tamen deponendum Epiſcopum pronunciare, & ad Papam ſententiam depoſitionis referre, Aug. Bero. *in cap.*1. *de iud.num.*69. *cum ſeqq.* demonſtrat Epiſcopi pnuationem ad ſolum Papam ſpectare, & ab alio deponi non poſſe,Turrecrem.*in cap.x bique* 15.*quæſt.*7.*num.*5. 6.*&* 7.reſoluit Epiſcopi cauſam criminalem, in qua aut deponendi, aut priuandi ab Ordine agitur, ſolum Papam cognoſcere, idque decere Summum Pontif. facere adhibito ampliſſimorum Cardin. conſilio, ſicut in cæteris aiduis, de quo etiam vide Galgan.*de iure publico lib.*3.*tit.*10.*num.*5.*cum ſeqq.*Salzed. *ad Bernard.in practi.cap.*124 *litt. A*, Vgolin. *de offic. Epiſcopi c.*2.5.2.*num.*4*verſ.* 11. Aloyſ.Ricc.*in Neapol.deciſ.*142.*part.*4.Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gloſſ.*41. *num.*21. Itant † à prouinciali Concilio non poſſit 1
Epiſcopus deponi,aut priuari, imo nec deponendum pronuociati,Doct. *in cap.* 1. *de tranſlat.Epiſcopi*, vbi Aot.Butr.*num.*2.*in* 4 *notab.* Abb.*n.* 3. Aug.Bero.*ind. c.*1.*n.*4.Ad prouinciale namque,ſeu locale Coocilium deferri non poſſunt m iores quæſtiones, veluti cauſæ Epiſcoporum depoſitionem, & quæſtiones reſpicientes articulos Fidei, & mures Eccleſiæ vniuerſalis,vt probat *cap.Concilia*,ibi, *non de maioribus negotiis* 17. *diſt.* cum aliis, ex quibus communiter receptum teſtatur Bortæ.*de ſynodo part.*3.*art.*1.*num.*25.& Caſtro *adnersus hæreſes lib.*1. *cap.*8. Sed in iis agitur de correctione morum clericorum, & aliis ſimilibus,quæ minora ſunt.*cap.omnis ſingulis* 18.*diſt.*conſonat Concil.Trident.*ſeſſ.*24.*de reform.cap.*5.*in fine.*Vnde Concilium prouinciale non poſſe formare proceſſum in cauſis criminalibus grauioribus contra Epiſcopum ad effectum tranſmittendi illum ad Summum Pontificem, refert deciſum Aloyſ. Ricc. *d.deciſ* 145.*num.*5.*part.*4.

Nec à Patriarcha,vel Legato de latere abſque ſpe- 3
ciali Papæ mandato deponi, aut priuari poſſunt, Gemin.*in..Primates* 2.q.1,*& in c.renouantur* 2.*diſt.*vbi ita declarat *c.quia ſaſpe&ti* 3.*q.*5. & addit cum Felin. *in c.non oportet, ol.*3.*n.*4.*de re iud.* † criminales Epiſco- 4
porum cauſas non poſſe delegari, vel, vt ipſe loquitur,non eſſe delegabiles, auctoritate gloſſ. magnæ *in d.Inquiſitores,de hæret.in* 6. quod tamen ſic eſt accipiendum,vt Papæ delegatus,vel Vicarius, iudexve in hiſce caſibus conſtitutus non poſſit alteri delegare, non autem quin poſſit Papa delegare, vt loquuntur Doct.relati à Felino *d.n.*4.*in d.c.non poteſt.*

Speciali igitur teſtimatione Epiſcopi, eorúmque 5
cauſæ Summo Pontifici immediatè ſubiiciuntur, vt probant text.*in cap.quamuis* 1.*quæſt.*6. *cap.frater* 16. *quæſt.*1.notat Borgal.*de irregular.& diſpenſ.part.*6.*tit. quis poſſit excommunicare,in fine*,adeò † vt nec quidem 6
citari poſſint, vt perſonaliter compareant, niſi ob cauſam ex qua de Iure deponendi, ſiue priuandi venient, etiamſi ex officio, aut per inquiſitionem, ſeu denunciationem, vel accuſationem, ſiue alio quouis modo procedatur,Concil.Trident.*ſeſſ.*13. *de reformat. cap.*6.*in fin.*Salzed.*ad Bernard.in practi.cap.*124.*lit. A, in noniſſ.edit.*Sbroz *de Vicario Epiſcopi lib.*2.*quæſt.*19. *num.*1.*&* 2.Srephan.Gratian.*diſcept.forenſ.cap.*169. *num.*15. nouiſſimè D Hieron. Venero & Leyua *in examine Epiſcoporum lib.*4.*cap.* 8. *num.*3. vbi *num.* 4. ſubdit delicta eſſe, quæ de Iure petunt in Epiſcopis depoſitionem, ſeu degradationem; crimen hæreſis,crimen læſæ maieſtatis contra ſummum Pontifice. vel Reges; † Epiſcopus ſit aſſaſſinus, ſi falſificet literas Apoſt.ſi agrorum depopulator ſit, ſi ſit inobediens Summo Pontif. ſi ſit ſimoniacus ſimonia realis, ſi in monaſteriis ſtupret Virgines, & ſi ſit falſificator moneræ. Et ex quouis delicto etiam atrociſſimo ad Romanam Curiam cirati non poſſunt, niſi in primis accedat ſpecialis commiſſio manu Papæ

ſignata

ſignata vt ſanciuit bonæ mem. Pius IV. *in Conſtitut.* incip. *De ſalute gregis, anno eius primo*, prout refert Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos part. 1. quæſt. 41.* præcipuè ſi reſideant, *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glo. 41. numero 5.* Teſtes vero contra eos in criminali cauſa nonniſi conteſtes, & bonæ famæ, & exiſtimationis, & conuerſationis fuerint recipiendos, & ſi falſum depoſuiſſe deprehendantur, grauibus pœnis eſſe mulctandos ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ. 13. de reform. cap. 7.* Cauſas autem eorum criminales ex quibus competere perſonaliter debent, à ſolo Romano Pont. cognoſcendas, ac terminandas: † vel ſi extra Curiam cauſa ſit committenda, nonniſi Metropolitanis, aut Epiſcopis ab ipſo Papa committi debere ſtatuit idem Concil. Trid. *ſeſſ. 13. capite 8.* Papa verò Alex. III. *in capite 2. de offic. deleg. libro 6.* Iudicibus Eccleſiaſticis à Sede Apoſtol. deputatis iubet, vt ſi contra Epiſcopos ad correctiones aliquas, ſiue pœnas fuerit procedendum, ita gradus, & modeſtia in tali proceſſu ſeruetur ab eis, vt non ſtatim cenſuris, ac priuati ne mulctentur, ſed primo eis, ſi opus fuerit, ingreſſus Eccleſiæ, vel Sacerdotale interdicatur officium, deinde ab Epiſcopali officio ſuſpendantur, & ſubſequenter aggrauetur cenſura Eccleſiaſtica contra eos ſecundum eorum culpam, & contumaciam: nouiſſimè D. Hieron. Venero & Leyna *in examine Epiſcoporum lib. 4. c. 18. num. 1. 7. & 8.* quamuis de Iure antiquo ſi contingeret criminaliter agi contra Epiſcopum, & crimen poſtularet depoſitionem ab Ordine, & dignitate Epiſcopali, examinanda erat cauſa ab omnibus Epiſcopis totius prouinciæ, vnà cum Metropolitano, vel vt minimum à duodecim Epiſcopis vltra Metropolitanum, vt notat glo. *in ſum. verb. quod autem, 3. q. 8.* per tex. *in cap. ſi quis Epiſcopus criminaliter 6. q. 4.*

8 Iure poſtea recentiori dicti Epiſcopi cognoſcere poterant vſque ad ſententiam incluſiuè, ſententia autem, & definitio reſeruabatur Papæ, vt *in capite accuſatus, in cap. quamuis, & in cap. multum ſtupeo, 3. q. 6.* Alphonſ. Aluarez Guerrero *in ſeculo Iuris Pontificij c. 29.* quia ſemper ad ſolum Papam pertinet Epiſcopos deponere, vt aſſerit Innoc. III. *in c. cum tranſlationem 4. & ibi* glo. *verb. reſeruata, de officio Legati*, & glo. *verb. peruenire, in cap. ſicut, 9. de exceſſib. prælator. inter corporalia, de tranſlat. Epiſcopi*, vbi poſtquam idem Innocent. prædixit matrimonium ſpirituale Epiſcoporum tranſlatione, depoſitione aut ceſſione diſſolui, ſubiunxit hæc verba: *Et ideo tria hæc, quæ præmiſimus, non tam conſtitutione Canonica, quam inſtitutione diuina ſolis ſunt Romano Pontif. reſeruata.* Abb. *in cap. grauis nimis, de præbendis num 4. & in cap. non poteſt, de re iudic. num. 5.* Aula *de cenſuris, p. 4. diſp. vnic. dub. 2. con. 1. 1.* Gonzal. *d. gloſſ 41. num. 21.* Azor. *inſtit. moral. 5. 2. lib. 5. cap. 5. verſ. ſe undum*, & præter ſententiam Romani Pontif non poſſunt damnari, *c. dudum, c. ſententiam 3. q. 6.* hinc notat Felin. *in d. cap. non poteſt, n. 7. de ſent. & re iudic.* omnia Intra, in quibus legitur aliquando Epiſcopos fuiſſe damnatos ab inferioribus à Papa, loqui, aut de Iure antiquo, aut ex commiſſione ipſius Papæ.

Verùm vt certa ab incertis ſeparemus, ex mente Abb. *in cap. 3. de ſentent. & re iud. num. 14.* & communis, vt per Albertin. *in cap. 1. de hæreſ. lib. 6. numero 8.* tria tempora cooſideranda ſunt. Primum tempus fuit, in quo Epiſcopis prouincialibus cum Metropolitano data fuit cognitio criminis, de quo Epiſcopus accuſabatur; ſententia verò, vel ſaltem conſultatio Sedi Apoſt. erat reſeruata, quod quidem tempus incepit ab Apoſtolis, & continuatum fuit per Sixtum II. *anno* 260. vſque ad tempus Iulij Pontificis, vt patet *ex epiſt. 1. eiuſdem Sixti*, qui floruit eo tempore de qua conceſſione, & reſeruatione loquitur text. *in cap. accuſatus*, tex. opt. *in cap. quamuis*, tex. ſic intelligendus *in cap. 2. & in cap. dudum 3. quæſt. 6.* Secundum tempus fuit, in quo propter graues Eccleſiæ perſecutiones commode non poterant in prædictis cauſis Sedis Apoſtol. iudicium requirere, ideóque ſtatutum fuit vt ab eiſdem Epiſcopis abſque aliqua reſeruatione ſententia proferretur, patet ex Concil. Antiocheno *cap. 14.* celebrato ſub Iulio I. Pont. qui floruit *anno* 350. & ex Concil. Laodiceno ſub Damaſco Pont. celebrato circa *annum Domini* 380. de quo tempore agit tex. *in cap. 1. & in cap. ſi quis Epiſcopus 3.* cum aliis *6. quæſt. 4.* tex. ſic intelligendus *in cap. ſi quis à proprio 21. quæſt. 5.* Quæ Conſtitutio duravit vſque ad tempora Nicolai I. qui floruit circa annum 866. quo tempore iam licuit & potuit Sedis Apoſt. iudicium expectari, & iterum decretum eſt, vt ſine Romani Pont. auctoritate non poſſet ferri ſententia, vt colligitur ex text. *cap. hæc quippe 3. q. 6.* optimè ex tex. *in cap. denique 6. q. 3.* ibi, *ad Sedem Apoſtol. referri*, & ibi, *decreta penitus expectari*, & ibi, *quod quia omiſſum eſt hactenus dolemus*, vbi Nicolaus apertè fatetur in præteritis temporibus prædictam relationem, & conſultationem fuiſſe omiſſam, & apertè probat tex. *in c. 2. de tranſlat. Prælat. verſ. ſicut ergo*, ibi, *ſolis eſt Pontifici Romano reſeruata.* Quod quidem hodie tam circa definitionem cauſæ, quam circa illius cognitionem innouauit, & declaraoit Concil. Trident. *ſeſſ. 13. de reform. cap. 8. & ſeſſ. 14. de reform. cap 5.* & antea etiamne hæreſis fuit ſtatutum per tex. *cap. Inquiſitores 16. de hæret. lib. 6.* refert Marchеſ. *de comiſſ. part. 1. capite 6. num. 146. pag. 264.* quòd cauſæ contra Epiſcopos ſi de illis criminaliter agitur, vel de depoſitione, per S. D. N. terminantur. & ſi extra Curiam contra illos aliqua venient demandanda, nemini præterquam Metropolitano committitur, aut Epiſcopis ab eodem Sanctiſſimo deputandis, vel Sanctitatis ſuæ Nunciis, & quod in cauſis criminalibus ſolum loquendo ab eodem Sanctiſſimo commiſſio ſignari debet. Ex quibus omnibus.

Colligitur *primò* explicatio ad tex. *in cap. 3. de ſent. & re iud.* dum dicit in ſententia de qua ibi, plures Epiſcopos deſiderari, intelligendum eſſe conſulto, & obtento prius Romani Pontificis decreto, caſu quo de Epiſcoporum criminibus tractetur: licet enim Greg. I. auctor illius tex. floruiſſet circa annum 603. & ita ſecundùm ſupra relatam computationem tempore ſecundo, nihilominus tamen poſitus in hoc volumine Decretalium à Gregorio IX. ſecundùm tertium tempus intelligendus eſt, vt decretum Romani Pontif. expectetur, ſiquidem originale illius tex. magis de Epiſcopo delinquente, quàm de Sacerdote aperte loquitur.

Secundò colligitur, non eſſe veram ſententiam gl. *verb. adnot. aſſerit in c. dudum, §. fin. 2. q. 6.* dum aſſerit quòd licèt Epiſcopi cum Metropolitano non poſſint Epiſcopum delinquentem deponere, poſſunt tamen deponendum pronunciare inconſulto Romano Pont. idem dicit glo. *in capite frater noſter 16. q. 1.* ſequuntur Felin. qui alios refert *numero 2. in d. capite 3* Domin. & alij *in capite 2. de pœnis lib. 6.* aduertere namque debuiſſent vltra ſupradicta, quod vel per talem pronunciationem proferunt ſententiam condemnatoriam, & tunc facere non poſſunt inconſulto Romano Pont. aut ſolummodo ſuam exprimunt opinionem quatenus talis eſt, & tunc nihil agunt, ac proinde non mirum ſi contrarium dicendum ſit, prout reſolunt Abb. *numero 6. in d. capite 3. & in capite 2. numero 5. de officio deleg.* qui tamen loquitur contra ſupradicta Iura, dum dicit Epiſcopos prouinciales non potuiſſe

aliquando cauſas criminales Epiſcoporum definire, nec de illis cognoſcere.

Tertiò colligitur explicatio ad Concil. Trident. *ſeſſ.24. de reformat. cap.* 5. dum dicit fieri poſſe delegationem à Pontifice circa cauſam criminalem Epiſcopi deponendi, vt ſcilicet delegata etiam ſententia non poſſit aliter valere, quàm ſi nemine diſcrepante concors Iudicum delegatorum opinio intercueniat. Patet ſi expendas *Trid. in illo cap.* 5. tantummodo corrigere Ins antiqnum in eo, quia cum antea per Epiſcopos Iure ordinario prædicta cauſa tractaretur, hodie tamen non poſſit, niſi iure delegationis, ac proinde dicendum videtur quod in reliquis requiſitis Ius commune ſeruari debet ab eiſdem delegatis, iuxta reg. tex. *in libro ſed ad poſteriores, ff. de legibus* cum Iurium correctio, quantum fieri poteſt, vitanda ſit, Ius autem commune *in cap.*1. 6. *queſt.*4. dictat in deponendis Epiſcopis requiri vnanimem iudicantium ſententiam, itaut ad validitatem ſententiæ nemo diſſentiat; ergo, &c. Accedit quia decretum prædictum Concilij in fauore Epiſcoporum delinquentium factum eſt, & viuale non debet in odium eorum redundare, contra reg. text. *in lib. quod fauore, ff. de legib. & in reg. quod ob gratiam lib.*6. quod contingeret ſi cauſæ, quæ à duodecim terminandæ ſunt, non poſſent niſi concordi ſententia definiri, & à paucis delegatis diſcordi ſententia terminarentur. Vnde ſi nihil aliud ex forma teſcripti commiſſionis appareat, neceſſarium eſt, vt ſententia delegatorum ſit concors caſu, quo non teſeruetur Romano Pontifici, ſed ab eodem iuxta formam Concilij committatur, ſic ceſſat reg. tex. *in cap. vlt. de ſentent. & re iudic.* quod etiam notandum eſt ad explicationem Concil. Trid. *d. ſeſſ.* 13. *de reform. cap.*8.

9 Quæres non abs re, an ſupra dicta procedant, quando non agitur contra Epiſcopum ad depoſitionem ab Ordine, & dignitate Pontificali, quia crimen non eſt adeò graue, vt dignum ſit huiuſmodi pœna; ſed tantum ad depoſitionem ab Epiſcopatu? In qua quæſt. Abb. *in dicto cap.non poteſt, num.*7. tenet quòd in cognitione huiuſmodi cauſæ, quando Epiſcopus
13 eſt conſecratus, idem numerus Epiſcoporum exigitur, & tandem deciſio cauſæ teſeruatur Papæ, & *num.* 9. reſoluit quòd ſi Epiſcopus, cuius cauſa cognoſcenda eſſet, adhuc conſecratus non fuiſſet, ſufficeret numerus ſex Epiſcoporum.

10 Vtrùm verò præſcriptus numerus Epiſcoporum requiratur, cum cauſa digna depoſitione ab Ordine, vel ab Epiſcopatu contra Epiſcopum cognoſcitur à iudice ſpecialiter per Papam delegato? Quæſtio eſt non contemnenda, in qua gloſ. *verb. quod autem, in fine, in fin.*3. *queſt.*8. tenet eundem numerum Epiſcoporum requiri, quando Epiſcopus iudicatur à delegato Papæ ex ſpeciali commiſſione. Oppoſitum tamen putat, *ibi* Archid. & *in cap. illud.* 23. *diſt.* & Innoc. *in capite graue, num.*6. *de prabend.* credit hunc numerum Epiſcoporum non requiri ex neceſſitate in delegatione, ſed ex congruentia ob excellentiam dignitatis Epiſcopalis, & hanc opinionem videtur ſequi Abb. *in*
11 *dict. capite non poteſt, numero* 9. Et aduerte † ad deponendum Epiſcopum neceſſarium fuiſſe numerum ſeptuagintaduorum teſtium, *capite præſul, cum ſeq.*2. *queſt.* 4. etiam in eius purgatione *capite omnibus* 2. *queſt.*5. & refert Felin. *in dict.cap.non poteſt, num.*10. De Iure verò Concil. Trident. *ſeſſ.*13. *de reformat. c.*7. teſtes contra Epiſcopum debent eſſe bonæ famæ omni exceptione maiores, conteſtes, aliàs recipiendi non ſunt, & grauiter puniuntur, refert D. Hieron. Veneto & Leyua *dict. capite* 14. *numero* 9 duos caſus, in quibus clericus non Epiſcopus non deponitur ab Epiſcopis, ſed à ſolo Papa. *Primus* eſt de eo, qui renunciauit Epiſcopatui, & id permittitur ob memoriam priſtinæ dignitatis, *gloſſ. fin. in cap.ſi qui Epiſcopi,*92. *diſtinct. Secundus* caſus clerico ordinato à Papa,† qui 12
ab inferiore non deponitur, gloſſ. & Doctor. *in cap. filium* 1. *queſt.* 1. Sicut in depoſitione Epiſcopi cauſa cognoſcenda eſt à duodecim Epiſcopis, & Metropolitano, ac definienda à Papa, vt dictum eſt, ita quoque ſi Epiſcopus de tali crimine iniuſtè accuſetur, abſolui nequit à dictis duodecim Epiſcopis, ſed abſolutionis ſententia à ſolo Papa eſt pronuncianda, ita gloſ. *verb. non tamen definire, in capite accuſatus* 3. *queſt.* 6. Abb. *in capite non poteſt, numero* 5. *de re iudic.* reprobata opinione gloſ. *verb. cauſatio, in c. præceptus, diſt.*12. quia Felin. *d. capite non poteſt, num.*10. tradit hoc eſſe ſpeciale in Epiſcopo, vt ſicut non poteſt condemnari, nec deponi ab alio, quàm à Papa, ita qnoque in crimine de quo accuſatus fuerit, abſolui non valet ab altero.

Hæreticæ prauitatis Inquiſitores vbique conſtituti iudices, viri alioqnin eruditione, prudentia, probitate, & auctoritate præſtantes, minimè excuſandi, nec laudandi ſunt, immo potius vituperandi, ſi hæreſis cauſam (eam ſi fortè ſibi vendicarent ſuo veluti iure) in Epiſcopo cognoſcant, cum non ignorent in Pontificali gradu dignitatis locatos, ſcilicet Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, etiam crimine hæreſis notatos, non poſſe, nec debere alibi, nec ab alio, quàm apud Summum Pontificem aut eum, qui ipſum Chriſti Vicarium nominatim demandaſſe conſtet, damnari; ſed omninò ad Papam eorum cauſas, licet de hæreſis crimine, deferendas, vt *in dicto capite Inquiſitores, de hæreticis in* 6. vbi Ioann. Monach. & Prob. *in addit. ad eum*, Eymer. *in direct. Inquiſit part.*3. *quæſt.*27. vbi Peña *comm.*76. Simanch. *de Cathol.inſtitut. tit.*25. *numero* 11. & 12. Caſtro Palao *tom.*1. *opin.moral. tract.* 4. *diſputat.* 9. *punct.* 9. *numero* 2. Ioan. Sanc. *in ſelect. diſputat.*11. *num.*33. Trimarch. *de Confeſſario abſente Sacram. Pœnitent. diſputat.* 8. *ſect.* 1. *numero* 3. *cum ſeqq.* Iſidor. Moſcon. *de maieſtate militantis Eccleſ.*1. *part.*1. *cap.*11. *de Inquiſitorib.* Boſſi. *poſt ſuum tractat. de triplici Iubil. priuilegio in appendice de Confeſſar. ſolicit.dub.*19. late Farin. *de hæreſi q.*186. *numero* 112. *cum ſeqq.* Læl. Iordan. *de maioribus Epiſcopi cauſis ad Papam deferendis, capite* 12. *à numero* 11. & *num.*14. tenet † ab ipſis Inquiſitoribus non poſſe ad Roma- 14
nam Sedem accuſatum, capitiſque reum Epiſcopum tranſmitti, quod & nouiori iure Concil. Trident. *dict. cap.*5. ſancitum eſt, reſoluunt Peña *in direct. Inquiſitorum part.*3. *commento* 76. & 77. *pag. mihi* 557. Roias *ſing.*55. *num.*2. Locar. *in opere iudic. verb. Epiſcopus*, Farin. *de hæreſi, quæſt.* 182. *num.* 113. Nauar. *conſ.*1. *num.*5. *de foro competen.* Henriq. *in ſumm. l.*13. *cap.* 55. §. 2. *litt. P*, Fr. Emman *quæſt. Regular. tom.*1. *quæſt.*81. *art.*1. *verſ. aduertendum tamen*, Sonſa *de ſollicitant. tract.*1. *part.*2. *quæſt.*3. *num.*3. & 4. Ioan. Sanc. *in ſelectis diſputat.* 18. *numero* 33. & 34. Caſtro Palao *in opere morali tract.*4. *diſp.*9. *puncto* 9. *num.*2. nouiſſimè me citato *in hoc loco* Eſcouar. *in ſelectis tractatib. tract.* 2. *part.*1. *q.*2. vbi *num.*9. ampliat ad Nuncium & Officiales Sedis Apoſt. qui licet edictis ſolicitantium cõtineantur, non debent tamen eorum cauſæ tractari, nec ipſi puniri per Inquiſitores. Molin. *de Iuſtit. tract.* 5. *diſp.*18. *n.*19 Diana *moral. part.*4. *tr.*8. *reſolut.*21. & in puncto quod Epiſcopus electus nondum conſecratus Inquiſitorib⁹ ſubiiciatur, poſt Freitas, Acuñam, Ioan. Sanc. Caſtro Palao, & alios tenet Eſcouar. *d. tract.* 2. *p.* · *q.*2. *n.*9. & *p.*3. *q.*1. *num.*20. Verùm licet dixerim Epiſcopos, Nuncios, & Papæ officiales exemptos ab Inqoiſitorum iuriſdictione, nihilominus tamen potetunt

iunt Inquiſitores probatione recipere contra ipſos, quam ad Sedem Apoſt. mittere debeant, ex text. *in d. cap. Inquiſitores* 16. *verſ. ſit tamen*, vbi gloſſ. *verb. nunciare*, plures congeſti à Farinac. *de hæreſi q.* 186. §. 5. *num.* 121. & à D. Acuña *q.* 12. *de Conſeſſ. ſollicitant. n.* 9. & *ibi* Freitas *num.* 30. Martin. Bonacin. *de onere & obligat. denunc. punct.* 3. *ſub n.* 8. *verſ. ſecundo ſequitur, poſt med.* Ioan. Saoc. *d. diſp.* 12. *numero* 33. & 34. Souſa *de ſolicitant. tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 4. & 5. vbi *n.* 8. ſubdit quòd hoc intelligi deber de informatione tantùm, non verò de fulminando proceſſum, nec de puniendo, ſed tantum ad mittendum receptas informationes ad Sedem Apoſt. conueniunt Caſtro Palao *in opere morali, tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 6. *nu.* 4. & Fagundez *de quinque Eccleſiæ præceptis prec.* 2. *libro* 4. *cap.* 3. *ſub n.* 64. Suar. *de Fide deſp.* 20. *ſect.* 4. *num.* 25. & aliud apud Dian. *moral. reſol. part.* 4. *tract.* 8. *reſol.* 21. *in fin.* quos omnes refert, & ſequitur Eſcouar. *d. tract. part.* 3. *q.* 2. *num.* 8. vbi *num.* 9. poſt Farin. Caſtr. Palao, Fagundez, & D. Acuña, addit Inquiſitores poſſe tales carcerare, & carceratos ad Papam tranſmittere ſi eos ſuſpectos de fuga animaduertant, dummodo tamen hac facultate parciſſime, & ex vrgentiſſimis, & grauibus cauſis vtantur. Et habere locum etiamſi Epiſcopus ſit titularis, obſeruant Molin. *de Iuſtit. tract.* 5. *diſp.* 28. *num.* 19. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in tract. de Confeſſariis ſollicitantibus mulieres in Confeſſione, queſt.* 12. *num.* 6. & 7. *in princip.* Simanch. *de Cathol. inſtit. tit.* 5. *num.* 13. Ioan. Sanc. *in ſelect. diſputat.* 11. *num.* 33. Trimarch. *dict. diſputat.* 8. *ſect.* 1. *n.* 15. & *cum ſeqq.* Idem dicendum eſt de Epiſcopis electis & Confirmatis, licet nondum conſecratis, vt per D. Acuñam *dict. q.* 12. *num* 11. Ioan. Sanc. *dicta diſp.* 11. *num.* 35. Molin. *dict. diſp.* 28. *num.* 19. Trimarch. *dict. diſput.* 8. *ſect.* 1. *numero* 6. *cum ſeqq.* per ea quæ Sanch. *de matrim. lib.* 6. *diſputat.* 2. *num.* 11. Secus etit ſi nondum confirmati, electi iam ſint, Simanch. *dict. tit.* 25. *num.* 12. Molin. *d. diſp.* 28. *num.* 19. Ioan. Sanc. *d. diſp.* 11. *num.* 35. D. Acuña *vbi ſuprà*. Boſſi. *d. dub.* 19. *num.* 60. niſi electi fuerint à Papa, cum eius electio vicem confirmationis habeat, Simanch. *d. tit.* 15. *num.* 11. Ioan. Sclua *de benef. p.* 1. *q.* 2. *n.* 31. Trimarch. *d. diſp.* 8. *ſect.* 1. *num.* 13.

17 Multipliciter declarat concluſionem principalem Farinac. *d. q.* 186. *à num.* 114. vbi ampliat Inquiſitores non ſolùm non poſſe Epiſcopum hæreticum declarare & punire, ſed nec etiam poſſe contra ipſum inquirere, aut procedere, etiam ſub prætextu quòd cauſam inſtructam, velint Pontifici referre, per tex. *in d. c. Inquiſitores*, & ibi gloſ. *verb. Apoſtolicæ*. & *à num.* 117. limitat quando ſic procedendi poteſtas ipſi à Papa fuerit expreſsè conceſſa, vel quando hæreſis eſt notoria, vel quando Epiſcopus eſſet ſuſpectus de fuga, vt ſcilicet poſſint illum carcerare, carceratumque ad Papam tranſmittere, & *num.* 120. ſubdit Inquiſitores contra Epiſcopum hæreticum procedere poſſe quando is aliquid in manifeſtam Fidei detrimentum, & Fidelium pernicium moliretur, vt ſi hæreſes prædicaret, fideles ſeduceret, aut quid ſimile graue & hortendum patraret, tunc enim Epiſcopum capere, & cuſtodire, donec Romanus Pont. certior redderetur, expediret, & *num.* 121. aduertit quod licet Inquiſitores non poſſint contra Epiſcopum pro hæreſi procedere, debent tamen habita notitia de hæreſi alicuius Epiſcopi illam Papæ denunciare.

18 Hæc de maioribus Epiſcoporum cauſis criminalibus; ciuiles verò, vel criminales minores in Concilio tantùm Prouinciali cognoſci, & terminari poſſunt, vel à deputandis per Concil. Prouinciale: ita de criminalibus Epiſcoporum cauſis minoribus loquens decidit Conc. Trid. *d. cap.* 5. *verſ. minores*. Henriq. *d.* §. 2. D. Hier. Venero & Leyna *d. c.* 18. *n.* 2. Nau. *conſ.* 1. *n.* 5. *de foro compet.* Anguian. *de legibus lib.* 1. *controu.* 26. *n.* 10. Alzed. *part.* 1. *cap.* 7. *nu.* 1. *verſ. minores*, & declaratum fuiſſe in *Sacra Congreg.* refert Armendar. *in add. ad recopilationem legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 18. *lib.* 7. *de Epiſcopis, n.* 80. vbi quoque dicit etiam non exiſteotibus duodecim Epiſcopis poſſe dictas cauſas criminales in Conciliis Prouincialibus tractari, quia prædicta Concilia ex minore numero Epiſcoporum, vt plurimum, conſtant. Vtrùm autem & quando Principi liceat Epiſcopos, alioſque Prælatos Eccleſiaſticos è Regno expellere? Vide nouiſſimè Ioan. de Solorzan. *de Indiarum iure tom.* 2. *libro* 3. *capite* 27. *numero* 71. *cum ſeqq.* Franciſc. de Alphar. *de officio fiſcalis ofoſ.* 20. §. 10. *num.* 300. vbi *num.* 341. 20 Epiſcopus degradetur ob crimen læſæ Maieſtatis.

ALLEGATIO CXIII.

Epiſcopus an, & quibus ex cauſis Epiſcopatum reſignare poſſit, & debeat.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopatus renuntiatio dupliciter poteſt fieri, vel renuntiando locum tantum, vel loco ſimul, & dignitati.*
2 *Epiſcopatus renunciatio ex quibus cauſis fieri debeat? remiſſiuè.*
3 *Renuntiare Epiſcopatui poteſt & tenetur Epiſcopus propter debilitatem corporis.*
4 *Infirmitas, quomodo, & quibus teſtibus ſit probanda.*
5 *Senectus, quæ Epiſcopum impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, relinquitur arbitrio Iudicis, id eſt, Summi Pont.*
6 *Conſcientia criminis eſt cauſa renunciandi Epiſcopatui.*
7 *Scientia defectus eſt cauſa renunciandi Epiſcopatui.*
8 *Malitia plebis eſt cauſa renunciandi Epiſcopatui.*
9 *Scandalum graue eſt cauſa reſignandi Epiſcopatum.*
10 *Irregularitas perſonæ eſt cauſa reſignandi Epiſcopatum.*
11 *Penſio non ſolet imponi in Epiſcopatibus, quorum fructus non excedunt valorem mille ducatorum.*
12 *Conſenſus in ceſſionibus Epiſcopatuum præſtatur Cardinali, qui confecit proceſſum, & eſt relationem in Conſiſtorio facturus.*

VPLICITER poteſt fieri Epiſcopatus renunciatio, vel renunciando loco tantum, vel loco ſimul & dignitati: loci renuntiatio fit, quoties renunciantur cura, & adminiſtratio illius Eccleſiæ, *cap. ad ſupplicationem, de renunt.* quia renuntians ſolitarie viuere vult ſine magnis Epiſcoparus cutis, vel ob ægritudines, vel quia vocatur ad præſidentiam, Alzed. *de præcellent. Epiſc. dignit. p.* 2. *capite* 5. *num.* 3. & ſic renuntians poteſt appellari Epiſcopus, quia retinet dignitatem, & ea, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, *cap.* 1. *de ordinatis ab Epiſcopo, qui renuntiant Epiſcop.* vbi omnes, Fuſch. *de viſitat. libro* 1. *cap.* 18. *numero* 10. ac auctoritate Sedis Apoſt. poterit ad Eccleſiam eandem redire, vel aliam, ſiue per viam electionis, ſiue per viam poſtulationis, ſiue per viam collationis habere, Flamin. *de reſignat. libro* 1. *q.* 17. *numero* 13. Potent etiam cum licentia Epiſcopi dioeceſani, eius ſubditos ordinare, *dict. capite* 1. *ibi, verſ. in* 1

primo caſu, Ordines, ſicut antea rogatus ab Epiſcopo aliquo poterit de ratione conferre, & ſic ab alio Epiſcopo rogatus minores, & ſacros Ordines ſicut antea, cõferre poterit, *d. cap.* 1. Lancel. *in templo omn. Indie. lib.* 2. *cap.* 5. *tit. de potentia Epiſcopi in ſpiritualibus num.* 21. Ragu. *in lucerna Parochiali de ſacram. Ordinis q.* 18. Hieron. Veneto *de examine Epiſcop. lib.* 1. *cap.* 12. *n.* 14. me citato *in hoc loco* Alzedo *de præcellent. Epiſcop. dignit. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 11. & 12. Loci, & dignitatis ſimul renunciatio fit, quoties renuntians ex ipſa renunciatione amittit dignitatem, & denominationem illius dignitatis, quæ renunciatio regulariter fit ob crimen, Abb. *in d. capite* 1. *num.* 8. Maiol. *de irregul. lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 6. Alzedo *d. cap.* 5. *num.* 13. Et ideo non poteſt Ordines conferre, etiam de licentia alicuius Epiſcopi, nec ad eandem Eccleſiam redire, vel aliam habere, Maiol. *d. cap.* 6. *num.* 8. Fuſch. *d. cap.* 28. *numero* 10. Flamin. *d. queſt.* 17. *num.* 14. & 19.

Et quando dubitatur an Epiſcopus renuntiauerit loco, & dignitati, ſeu loco tantùm, in dubio tenendum eſt reoun . aſſe loco tantùm, non dignitati. Ita Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. capite* 291. *numero* 50. *cum ſeqq.* Alzed. *d. p.* 1 *cap.* 5. *num.* 14. vbi rationem reddit, quia qui renunciauit loco, & dignitati, ideò renuntiat, quia aut crimino ſus, aut inſufficiens totaliter eſt, ſed inſufficiens & crimino ſus nemo præſumitur niſi probetur, *c. cum in iuuenute. c. dudum, de præſumpt.* Et ibi etiam cum Vincent. de Anna *conſ. ſeu alleg.* 133. *num.* 1. tener Epiſcopum, qui ob ignorantiam renunciauit loco, & dignitati, & poſtea operam litteris dedit, poſſe iterum eligi, & poſtulari, neque ideò repelli, quia fuit inſufficiens; nam ſtudio, & diligentia illud amouit impedimentum.

2 Cùm igitur Epiſcopatus poſſit renuntiare, vt probat *cap. quidam, 7. quæſt. 2. c. 1. de renunc.* Put *deciſ.* 162. *libro* 1. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *queſt.* 1. *num.* 53. etiam per procuratorem, *Clem.* 1. ibi, *Pontificali, de renunciat.* Flamin. *de reſign. benef. lib.* 9. *q.* 2. *num.* 1. præſtito conſenſu Cardinali, qui confecit proceſſum, & eſt relationem in Conſiſtorio facturus per ſe, vel per ſchedulam, vt de quotidiana praxi teſtantur Flamin. *libro* 8. *quæſt.* 8. *num.* 10. Ioan. à Cochier *in comment. ad reg.* 43. *alias* 44. *Cancel. num.* 34. *pag.* 421. neceſſe eſt vt inquiramus quæ in illius renonciatione requirantur. Plures adeſſe debere legimus *in capite niſi cum pridem, de renunc.* quas latè declarant Fuſc. *d. cap.* 28. *à numero* 1. Flamin. *de reſign. lib.* 5. *queſt.* 3. *per totam,* & nos breuiter ipſas percurremus.

3 *Prima* igitur cauſa, qua poteſt & tenetur Epiſcopus reſignare Epiſcopatum, eſt propter debilitatem corporis procedentem per infirmitatem continuam, & ſenectutem, eam tamen, quæ impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, refert. rex *in d. cap. niſi cum pridem*, ibi: *alia verò cauſa eſt debilitas corporis*, & addunt Gig. *de reſidentia Epiſcoporum cap.* 17. *num.* 11. Fuſch. *d. cap.* 28. *num.* 3. Flamin. *d. queſt.* 3. *n.* 13.

4 *cum ſeqq.* † Infirmitas quomodo & quibus teſtibus ſit probanda, decent Maſcard. *de prob. concl.* 896. Flamin. *d. queſt.* 3. *à num.* 34. vbi refert plenè probari ex aſpectu, vel per medicos, ac per iuramentum ipſius, &

5 per familiares, ac teſtes domeſticos. † Senectus verò, quæ Epiſcopum impotentem reddit ad exequendum officium paſtorale, iudicis, hoc eſt, Summi Pont. arbitrio relinquitur, vt per Menoch. *de arbitr. caſu* 53. *num.* 3. Maſcard. *concl.* 1095. *num.* 8. Flamin. *d. queſt.* 3. *num.* 56. & *queſt.* 6. *num.* 5. *cum ſeqq.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi cap.* 53. *n.* 1. Rendana *in promptuario recept. ſent. com.* 1. *prope finem in miſcell. num.* 4.

6 *Secunda*, propter conſcientiam crimis, *d. cap. niſi cum pridem*, ibi, *propter conſcientiam enim crimen*, vbi Abb. *num.* 3. Redoan. *de ſimonia p.* 2. *cap.* 13. *num.* 11. S. Thom. 2. 2. 185. *art.* 4. *verſ. reſpondeo*, Gig. *d. capite* 17. *n.* 12. Fuſch. *d. cap.* 28. *num.* 2. *verſ. & de primo*, Flam. *d. q.* 3. *num.* 8. vbi hoc intelligit eo tantùm caſu quando committit crimen, quod poſt peractam pœnitentiam impedit Ordinis executionem, & citat gloſſ. *verb. ſed dum axat, verſ. quæ ergo. in d. c. niſi cum pridem*, & Innoc. *n.* 2. & 3. ac Abb. *num.* 7.

Tertia, propter defectum ſcientiæ, *d. capite niſi cum* 7
pridem, ibi, *pro defectu quoque ſcientiæ*, Gig. *d. capite* 17. *num.* 13. Fulc. *d. cap.* 28. *num.* 4. *verſ. ex defectu.* Flam. *d. quæſt.* 3. *à num.* 67. *vbi num.* 83. ampliat vt propter defectum ſcientiæ non ſolum ſit concedenda licentia Epiſcopo petenti, & volenti renunciare, ſed etiamſi non poterat, poterit compelli vt renuntiet. & *num.* 84. interpretatur verbum, *poteſt*, de quo, *in d. cap. niſi cum pridem*, ideſt *debet*; aliquando tamen tam ardens in homine charitas eſſe poteſt, vt ſcientiæ defectum ſupplere valeat, *d. cap. niſi cum pridem*, ibi, *& ideo imperfectam ſcientiæ*, vt de Macedonio, & Antonio Anachoretis eruditis diſciplinæ expertis ob eorum incredibilem charitatem Sacerdotio dignis, teſerunt Salzed. *ad Bern. in pract. cap.* 21. *lit. A. in fine, verſ. aliquando*, Maiol. *de irregul. lib.* 1. *cap.* 32. *n.* 4. *cum ſeqq.* Flamin. *d. quæſt.* 3. *n.* 112. *cum ſeqq.* Bellet. *diſquiſit. clerical. p.* 1. *tit. de diſcipl. clericali* §. 4. *num.* 37.

Quarta, propter malitiam plebis, in cuius cauſa 8
non poteſt Prælatus plebi & gregi ſibi ſubiectis doctrinam dare, *d. c. niſi cum pridem*, ibi, *propter malitiam autem plebis*, vbi Innoc. *num.* 4. Hoſt. *num.* 20. & 21. & Abb. *n.* 10. Gig. *d. cap.* 17. *n.* 18. Rebuff. *in praxi benef. tit. de reſign. expreſſa.* Fuſc. *d. cap.* 28. *num.* 5. Flamin. *d. quæſt.* 3. *à num.* 117.

Quinta, propter graue ſcandalum, *d. c. niſi cum pri-* 9
dem, ibi, *pro graui quoque ſcandalo*, S. Thom. 2. 2. *q.* 185. *art.* 4. *verſ. reſpondeo*, Roman. *ſing.* 794. incip. *An Epiſcopus*, Marſil. *ſing.* 634. *n.* 2. Conar. *in reg. peccatum p.* 1. *ſub n.* 5. Franc. Marc. *Delphin. dec.* 944. *n.* 1. *part.* 1. Ant. Ricciul. *de iure perſonarũ extra gremium Eccleſiæ exiſt. lib.* 9. *cap.* 1. *n.* 8 Bellet. *diſquiſ. clericæ. p.* 1. *tit. de diſciplina cleric.* §. 15. *n.* 19. vbi ampliat etiamſi ipſe non ſit in culpa illius ſcandali, Gig. *d. cap.* 17. *num.* 19. Fuſch. *d. c.* 28. *num.* 6. Maiol. *de irreg. lib.* 1. *c.* 2. *n.* 4. & *c.* 13. *num.* 7. Flam. *d. q.* 3. *n.* 153. vbi *n.* 176. declarat vt quoties cogitur Epiſcopus renuntiare ob ſcandalum, ei ſit danda compenſa, aut contracambium reddituum, vt poſſit viuere, & non habeat mendicare.

Sexta, propter irregularitatem perſonæ, *d. cap. niſi* 10
cum pridem. ibi, *perſone vero irregularitas*, &c. Gig. *d. c.* 17. *n.* 10. Fuſch. *d. c.* 28. *n.* 7. Flam. *d. q.* 3. *à n.* 177. vbi *n.* 179. aſſerit quòd ſtante huiuſmodi irregularitate Epiſcopus cogi poteſt renuntiare Epiſcopatui.

Epiſcopo an & quando coadiutor cum futura ſucceſſione dandus ſit? Vide inf. à *alleg.* 118. 11

Epiſcopus ſucceſſor in Epiſcopatu, an & quando 12
teneatur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris? Vide infrà *alleg.* 120.

ALLEGATIO CXIV.

Epiſcopus de bonis ſuis, & intuitu Epiſcopatus acquiſitis, an & quando teſtari poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Vitam communem omnes fideles agebant in principio naſcentis Eccleſiæ, prædiumque nihil habebant.*

2 *Hinc*

2 *Laici à communi vitu primum recedere cœperunt.*
3 *Eccleſiaſticorum bona in quatuor partes olim diuiſa fuerunt, ſcilicet vna Epiſcopo, ſecunda clericis, tertia pauperibus, quarta fabricæ Eccleſiæ.*
4 *Beneficiarij an habeant dominium ſuorum beneficiorum, oſtenditur.*
5 *Epiſcopi, ac alij beneficiarij non Monachi teſtari non poſſunt ex fructibus ſuorum beneficiorum, quia à lege Canonica prohibentur.*
6 *Beneficiatus ex conſuetudine totius Hiſpaniæ poteſt teſtari de acquiſitis intuitu beneficiorum.*
7 *Epiſcopi quare de acquiſitis intuitu Eccleſiæ, ſicut clerici ſecundum hodiernam conſuetudinem teſtari, non valeant, oſtenditur.*
8 *Vacationis tempore aduenientia ad futurum ſucceſſorem pertinent.*
9 *Epiſcopus de bonis intuitu Epiſcopatus tam verè, quàm præſumptiuè acquiſitis, præter Eccleſiam, nullum poteſt facere hæredem.*
10 *Teſtari de patrimonialibus, & de bonis, quæ ſuo labore, & induſtria acquiſiuit, valet Epiſcopus.*
11 *Bona quando cenſeantur intuitu Eccleſiæ acquiſita, oſtenditur.*
12 *Bona intuitu Eccleſiæ acquiſita præſumuntur, quando tempore promotionis conſtat Epiſcopum non habuiſſe.*
13 *Bona ſi ſint dubium penes Prælatum, & neſciatur vtrum acquiſierint ante, vel poſt Epiſcopatum, tunc præſumuntur intuitu Eccleſiæ ſaſſo comparata.*
14 *Bona penes Prælatum reperta potius ex ipſius bonis, quam Eccleſiæ, quæſita præſumuntur, ſi de tenuitate beneficij & de proprijs diuitijs Prælati conſtet.*
15 *Inuentarium illarum rerum debet facere Epiſcopus, quas ipſe ex ipſius patrimonio comparauit tempore, quo Epiſcopatum conſequitur.*
16 *Epiſcopus tranſlatus tenetur priori Epiſcopatui relinquere fructus iam perceptos, & res ex illis emptas, ac etiam libros, ornamenta, & mrgentaria de redditibus prioris Epiſcopatus quæſita.*
17 *Bona empta per Prælatum ex fructibus, vel pecunia Epiſcopatus, an ipſo iure tranſeant in dominium Eccleſiæ, an verò penes Prælatum, vel alium emptorem manere debeant, oſtenditur.*
18 *Teſtari nõ poteſt Monachus in Epiſcopum promotus.*
19 *Monachus factus Epiſcopus non eximitur à paupertatis voto, nec efficitur verus dominus redditnum Eccleſiaſticorum inſtar Epiſcoporum ſæcularium.*
20 *Monachus factus Epiſcopus quicquid acquirit, ſuæ Eccleſiæ acquirit cum ſola adminiſtratione.*
21 *Monachus factus Epiſcopus non poteſt poſt mortem de bonis diſponere.*
22 *Monachus factus Epiſcopus in vita tam plenè poteſt diſponere, quam amplè poteſt laicus Epiſcopus ſecularis.*
23 *Licentiam concedere poteſt ſummus Pontifex Monachis Epiſcopis vt teſtentur.*
24 *Monachus Epiſcopus in obtinenda à Pontifice licentia ad teſtandum etiam ad opera pia dnplex impedimentum tenetur explicare, alterum ſe eſſe Religioſum, alterum ſe eſſe Epiſcopum.*
25 *Licentia conceſſa Epiſcopis ad teſtandum non expirat, etiam re integra morte concedentis.*
26 *Licentia conceſſa Epiſcopo ad teſtandum non expirat vigore præfictæ facultatis ſemel teſtamẽto facto.*
27 *Licentia teſtandi ſuperueniens validum efficit primus teſtamentum abſque ea factum.*
28 *Bona acquiſita ab Epiſcopo Monacho poſt adeptum Epiſcopatum ea deſinẽto non ad monaſterium, ſed ad Eccleſiam cuius eſt Epiſcopus, pertinent, quamuis iure hereditario, vel donatione, aut propria induſtria, & labore poſt Epiſcopatum acquiſita ſint.*
29 *Monachus factus Epiſcopus ex Minorum Fratrum ordine dum vixeris habet ius ſuccedendi parentibus, & ingratis, ac recuperandi bona vndecumque quæſita, in quibus ipſo mortuo ſuccedat ſua Eccleſia à tempore confirmationis Pontificiæ, & num. 30.*
31 *Epiſcopus tunularis acquirit Pontifici.*
32 *Donatio cauſa mortis quoad ſuum effectum & efficaciam accedit, & aſſimulatur vltimæ voluntati.*
33 *Donare poteſt Epiſcopus inter vtaos etiam non modicè, & in profanos vſus.*
34 Cap. ad hæc, verſ. viuentes, de teſtamentis, *declaratur.*
35 *Beneficiarius in agritudine conſtitutus an liceat immoderatas facere donationes, oſtenditur.*
36 *Patrimonium habens Epiſcopus an poſſit illud conſeruare, & reddens Eccleſiaſticos in vſus profanos expendere, oſtenditur.*
37 Cap. Cleticos 1. quæſt. 2. *declaratur.*
38 Cap. illi autem 22. quæſt. 2. *declaratur.*

IN principio naſcentis Eccleſiæ, tempore ſcilicet Apoſtolorum, & in Eccleſia primitiua, omnibus fidelibus fuiſſe vitam communem, conſtat ex epiſtola Diui Clementis relata *in cap. dilectiſſimis 12. quæſt. 1.* propriumque fideles nihil habebant, ſed cum ad Fidem conuertebantur, vendebant omnia, & pretium Apoſtolis offerebant, qui loculos habebant, vbi hæc reponebantur, vt ſuis, clericorumque neceſſitatibus prouiderent, Act. *cupite 2. 5. & 6.* D. Paul. 1. *ad Cor. 9.* text. *in c. habebat Dominus 12. quæſt. 1.* Bellet. *diſquiſit. cleric. part. 1. tit. de bonis clericorum §. 1. num. 3.* † à qua communione primùm laici recedere cœperunt, deinde clerici multis temporibus retinuerunt (degebant enim vitam communem ſub Epiſcoporum poteſtate) & in Epiſcopi adminiſtratione erant bona omnia temporalia, conſtat ex *cap. quin tua, & cap. ſcimus, 12. quæſt. 1.* † cum enim poſtea à tempore Conſtantini mirum in modum creſcerent Eccleſiæ bona, vt refert *in cap. ſmaragdum 12. quæſt. 1.* & clerici, ac ſi vita receſſerint Epiſcopi, etiam minus fideliter, quæ offerebantur, diſpenſarent; prudenter Romani Pont. in quatuor partes bona omnia diuidenda conſtituerunt, vt vna Epiſcopo, ſecunda clericis, tertia pauperibus, quarta fabricæ applicaretur, *in cnpite quatnor, & in cap. de redditibus, cum ſequentib. 12. quæſt. 2.* Poſt hæc tempora diuiſis iam parochiis à Papa Dionyſio, vt habetur *in cap. 1. 15. quæſt. 1.* & recedentibus clericis ab illa communi vita, cœperunt ſinguli oblationes, atque decimas, & alia bona quæ ad Eccleſias ſibi traditas pertinebant, ſibi retinere. Deinde cum iam hæc ſuerint in omnibus Eccleſijs præſcripta conſuetudo, Romani Pontifices eam comprobarunt, vt probatur *in cnpite nec numeras 10. q. 3.* atque ita decimæ, & oblationes pro Eccleſiaſtico ſtipendio, & loco quartæ ſibi debitæ iuxta antiquam illam diuiſionem ſingulis clericis in Eccleſijs ſibi traditis relictæ ſunt, cùm onere tamen reparandi fabricam, vt probat *cap. 1. de Eccleſ. ædific.* iunctis traditis à Cened. *ad Decretal. collect. 133.*

Ex quibus infertur reſolutio ad illam difficilem quæſtionem, an ſcilicet beneficiarij habeant dominium in fructibus ſuorum beneficiorum? In qua pars affirmatiua verior eſt, nam redditus beneficiorum aſſignant non in ſuſtentationis ſtipendium, ſed magis in ſtipendium laboris, vt ſatis probant auctoritates adductæ *in cap. clerici omnes 1. quæſt. 2.* cum ſimilibus; conſtat

conſtat autem eas portiones, quæ alicui aſſignantur in labo-ris ſtipendium, quoad plenum dominium eidem acquiri, vt apparet in ſtipendio militis pro militia, vel Doctoris pro lectione,& in multis aliis exẽplificari etiam poteſt in diſtributionibus quotidianis, quæ dantur miniſtris Eccleſiæ ob laborem, vt ob illud ſeruitium, & miniſterium, quod diuino cultui, ac diuinis Officiis impendunt,ita Rodoan. *de ſpol.eccleſ. quæſt.*1.*numero* 27. Hinc in multis Iuribus beneficiarios fructus ſuos facere, vel non facere dicitur, quaſi in eis dominium acquirant, vt in Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 23. *de reformat. capite* 12. *verſ. præterea obtinentibus.* ibi, *quos ratione etiam prabendæ,ac reſidentiæ fecit ſuos*, & *verſic. prouiſi autem*,ibi, *fructus non faciant ſuos*, & *ſeſſ.*23. *de reformat.capite* 1.*verſ.ſi quis autem*, ibi, *tunc pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non facere.* Deinde pars hæc affirmatiua ex eo probatur, quia facta diuiſione illa redituum Eccleſiaſticorum in quatuor partes, omnes, quibus portiones illæ fuerunt aſſignatæ, earum dominium liberum ab omni onere ſibi acquirunt, vt patet in pauperibus, licet enim ex ſua parte aliquid eis ſuperſtituat, nemo dicet teneri id aliis pauperibus erogare: & ſimiliter in fabrica; eſt enim titulus diuiſionis à lege,vel Superiore habitus ſufficiens ad dominium transferendum, non minus,quam exemptio & ſimiles, *libro* 1.*C. communia vtriuſque*,cum ſimilibus; igitur eum loco prædictæ quartæ ſubſequantur beneficiariis oblationes, atque decimæ pro Eccleſiaſtico ſtipendio, ſicut illius habeant dominium, ita & huius facit auctoritas text. *in capite vnic.de cleric. non reſident. in* 6. ibi, *dominiũ ſion acquirant.* Ex quibus hæc ſententia recipitur ab omnibus nonioribus, quam ſequuntur, & etiam hodie communem eſſe teſtantur Couar. *in capite cum in officijs num.*4. *de teſtament.* Molin. *de primog.l.*2.*c.*10. *num.*34. Sarm. *de reddit.bus Eccleſiaſt. part.* 4. *cap.*6. Marſil. Colum. *eodem tract. capite* 34. & 35. Spin. *in ſpeculo teſtament.in rubric. gloſſ.*14.*num.*7. D.Barbo.*in l. diuortio,ff. princip. part.*2. *num.*25. *ff. ſoluto matrimon.* P. Malder. *de Iuſtitia, & Religione tit.*4. *cap.*4. *diſp.*2. Leſſi. *eodem tract.libro* 2.*cap.*4.*nmn.*43.Molin. *tract.*1. *diſt.*242. Nicol. Garcia *de benefic.part.*1. *cap.*1.*num.*5. plures per Cened. *ad Decretal. collect.*12.*num.*5.Gregor. XV. *deciſ.*401. *numero* 1. Quamuis beneficiarios quoſcumque ſolum eſſe cenſuarios horum bonorum, ita & vt neceſſaria ſibi, & familiæ ſuæ habeant,quantum ſcilicet ad eorum victum, veſtitum, cæteroſque vſus congruos & neceſſarios ſufficiat, reliqua in pauperes diſpenſent, mordicus defendere niuatur Nauar. *de reddit. Eccleſiaſt. quæſt.*1. *monit.* 20. *cum ſequent.* quem ſequuntur Menoch. *conſ.*66. *num.*32. & *de arbitrar. caſu* 433. *num.* 35. Paul. Comitol. *reſponſ. moral.lib.*1. Fr. Emman. *quæſt.Regular. tom.*3.*q.*74.*art.*4. *verſic. quinta ratio*,Hieron. Mainacia *in reſp.de ſpol.ſeu de fructib.numero* 33. & 34. *pag.* 652. Valaſc. *de part. capite* 36. *numero* 4. Cald. Pereira *de reſolut. emphyt.capite* 5. *num.*43. & *de empt. cap.*16. *n.*1. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 601. *numero* 1. *in prima edit.* & *reſolut.*426. *num.*1. *in ſecunda edit.* Quę quidem ſententia affirmatiua primo loco relata adeò vera,& amplectenda eſt,vt propterea beneficiatus vanè,ac male conſumens fructus beneficij, non teneatur ad reſtitutionem, quamuis peccet, & quidem mortaliter, non contra iuſtitiam, ſed contra charitatem, ſeu miſericordiam. ſi in oorabili quantitate id faceret, & exceſſus eſſet magnus, prout reſolumi Molin. *de primogen. libro* 2. *capite* 10. *numero* 46. & *n.* 52. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.*1. *verbo clericus*, §.10. Paul. Comitol. *dict. lib* 1. *quæſt.*71. & videtur tenere Rodoan. *dict.quæſt.*1.*à num.* 5.

Hinc colligitur falſam eſſe illorum opinionem, qui tenent Epiſcopos,ac alios beneficiatios non Monachos ideo teſtari non poſſe de acquiſitis ex fructibus ſuorum beneficiorum, quia domini illorum non ſunt,conuincitur enim ex ſupradictis; nam vera ratio eſt,quòd ideò Epiſcopi, & clerici de acquiſitis intuitu ſuorum beneficiorum teſtari non poſſunt, quia à lege Canonica prohibentur *in capite præſenti*, & *in capite quia ſæpe*,& *in capite Epiſcopi* 12.*q.*1. *in capite cum in officijs*,& *in cap.ad hæc*,& *in cap.quia nos*,& *in c. relatum*,12. *de teſtam.* & *in Clement. ſtatutum,de elect.* neque valet argumentum,non poteſt teſtari,vel non poteſt alienare; ergo non eſt dominus, probat text. *in lib. non ideo minus, ff. de ves vendicat. libro pen.* & *per totum, C. qui teſtament. facere poſſunt* & *per totum, Inſtitut. quibus non eſt permiſſum facere teſtament.* explicat poſt multos Pinel.*in libro* 1 *de bonis maternis,part.* 2. *numero* 1. & *num.* 5. Et confirmatur ex verbis illorum Iurium, quæ ſemper iuris prohibitionem denotant *dict. cap. cum officijs*, ibi, *antiquis Canonibus conſtat inhibitum,dict.cap.quia nos*, ibi, *nullum de iure poſſunt facere teſtamentum, dict.cap. ad hæc*,ibi,*de iure teſtari non poſſunt.*

Ex conſuetudine tamen poteſt beneficiatius teſtari de acquiſitis intuitu beneficiorum, quæ conſuetudo eſt in Hiſpania quoad clericos Epiſcopis inferiores, nempe quod poſſint de illis teſtari, & in illis ab inteſtato conſanguinei ſuccedere; de qua conſuetudine teſtantur Conar. *in d. capite cum in officijs num.*9. Duen.*reg.* 366 *num.*11.Nauar.*in man.cap.*25.*num.*129. & *de reddit. Eccleſ.q.*3.*num.*10. & *in apologia quæſt.*1. *mont.*40. & *q.* 3. *mont.*5. & *de ſpoliis clericorum*, §.6. *num.*6. Sarm. *de reddit. Eccleſiaſt.part.*4. *cap.*1.*num.*8. Molin. *de primogen.lib.*2.*cap.*10.*num.*56. Craſſ.*de ſucceſſ.*§.*teſtamentum*, *q.*34.*n.*9. P. Molin.*de iuſtit.tract.*2. *diſp.*147.*verſ. hæ explicatis* Salzed.*ad Bernad.in pract. c.*132. *lit. A.vbi as c.*135.*in nouis edit.* Gam. *deciſ.*35. *à num.*6.D.Barboſ.*in l.diuortio, in princip.*2. *num.*60. *ff. ſoluto matrimon.* Azor. *inſtit.moral.part. lib.*7.*cap.*9. *quæſt.*1.& *lib.*8. *cap.*4.*quæſt.*4.Sund.*de aliment.tit* 9.*q.*12. *à num.*1. Gutier.*pract.lib.*2.*q.*114. Valaſc.*conſult.*165. *num.*11.& *de partit.cap.*35. *à num.*7.Matta *de iurisdict. part.*4.*caſus* 24.*num.*21. Caſtil.*quotidian.l.*1. *de vſufructu cap.*79. *num.*7.*in fine*, Nicol. Garc. *d.part.*2.*cap.*1. *à num.*8.Aloyſ Ricc.*in collect.deciſ.part.*5.*collect.*1718. late Rodoan,*de ſpol.eccleſ.q.*4.*per tot.* vbi de conſuetudine teſtandi, vel diſponendi de fructibus, & rebus Eccleſiaſticis, & *n.*14. refert Carolum V. *anno* 1523. comitiis totius Regni,Pinciæ habitis *c.*27. hanc conſuetudinem vti bonam,laudabilem,ac legitimè inductam ſeruari mandaſſe plures per Cened. *ad Decret. collect.*12. *num.*2. & eſt apud Hiſpanos *libro fin. tit* 8. *lib.* 5. *recopilat.* & apud Luſitanos Ordinatio Regia *lib.*18. §.7. quæ conſuetudo approbata eſt per Rotam *in vna Palentina fructuum Archipreſbyteratus de Portillo* 26. *February* 1580. coram *Cardin.Lancellotto ſen.* relata per Gaici. *dict. cap.* 1. *num.* 12. & in tota Gallia eandem eſſe conſuetudinem referunt Rodoan. *d.q.*4. *num.*14.*in fine*, Anton. de Leſtang. Præſ. Tholoſ. *en ſes Arreſts de Tholoſe, arreſt* 5.*num.*6. 7.23. Chopin. *monaſt.lib.*1.*tit.*2. *n.*13.*in margarita tit.*3.*n.*9. niſi comparata bona ſint ſub nomine,& ad opus Eccleſiæ,Ludouic. Charond. *reſponſ.lib.*7.*c.*127.

In aſſignanda differentiæ ratione, quare Epiſcopi de acquiſitis intuitu Eccleſiæ ſecundum conſuetudinem hodiernam teſtari non poſſint, & tamen reliquis beneficiatis conſuetudo teſtandi facultatem generaliter conceſſerit, laborant Doctores: aiũ enim eam aſſignant, quod Epiſcopi ſpeciali mandato præcepto tenentur pauperibus ſuperflua erogare;

alij

alij inter habentes, & non habentes adminiſtrationem diſtinguunt, qui omnes iuxta ſupradicta non ſunt audiendi. Gans verò *d. decis.* 313. *num.* 10. eam eſſe inquit, quia clerici Epiſcopis inferiores introduxerunt conſuetudinem ſuis Prælatis ſcientibus, & conſentientibus, Epiſcopi autem ſine ſcientia Summi Pontificis, qui conſuetudinum particularium non habet notitiam, *cap.* 1. *de conſtit. lib.* 6. Quæ ratio minimè defendi poteſt, ſi aduertas conſuetudines rationabiles, & præſcriptas vim, & auctoritatem accipere à legibus, ſeu Principe, dum hanc vim conſuetudini deferunt, vt legem poſſint vincere, non autem eſſe neceſſariam ſpecialem in quauis conſuetudine legis, vel Principis approbationem, notant contra *glaſſ. vltimam, ibi*, Abb. & Doctor. communiter *in cap. vltim. de conſuetud.* vt poſt Roch. teſtatur Couar. *in reg. poſſeſſor.* 2. *part. in princ. num.* 9. *verſ. tertio*, & multi, quos copioſè refert Duen *reg.* 141. multóque minus inferiorum Prælatorum ſcientia neceſſaria eſt, cùm licèt velint hanc vim conſuetudini tribuere, non poſſint, ex notatis *in c. quod ſuper his, de maiorit.* cum multis, de quibus Duen. *reg.* 250. Bernard & Salzed. *reg.* 2. 8. Falcon. *reg.* 43.

8 Quare facilis ratio illa poteſt eſſe, quia in Prælatis Eccleſiarum Cathedralium, qui ſunt Epiſcopi, & ſimiles, ſtatutum fuit vt obnenientia tempore vacationis ad futurum ſucceſſorem pertinerent, vt probant text. *in cap. quia ſæpe, de elect. lib.* 6. *Clement. Statutum, eod. tit.* Conar. *in cap. relatum* 2. *num.* 3. *de teſtament.* Surd. *conſ.* 333. *n.* 23. *lib.* 3. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 2. *cap.* 1. *num.* 89. Noguerol me citato in hoc loco *tom.* 1. *alleg.* 16. *num.* 9. D. Barboſ. *d. part.* 9 *num.* 59. licèt in Hiſpaniæ Epiſcopatibus regulariter fructus menſæ Epiſcopalis pro vacationis tempore ad Cameram Apoſt. ſpectent, Nicol. Garcia *de benef. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 91. Duran. *Rota deciſ.* 14 *num.* 1. *part.* 2 idque in reliquis omnibus beneficiarijs ſtatutum fuit, ſub illa tamen differentia, quod in Epiſcopis, & ſimilibus contraria conſuetudo reprobatur *in d. cap. quia ſæpè, & in d. Clem. ſtatutum*, in aliis verò inferioribus expreſsè approbatur *in d. cap. præſentis*, nam vt ſuprà dixi, conſuetudines ex legis prohibitione vires accipiunt, nimirum ſi in Epiſcopis, & ſimilibus conſuetudo non induxerit, vt teſtari poſſint de quæſitis meritu Eccleſiæ, ſed adhuc in illis ſunt in viridi obſeruantia Sacri Canones, qui ſic relicta inbent ſucceſſori reſeruari, in clericis verò inferioribus contrarium induxerit: & confirmant, quia licet valde controuerſum ſit inter ſcribentes an nona conſuetudo valeat introduci, quando per legem aliquam in ſpecie reprobata repetitur? Verior & receptior ſcotentia eſt poo valere, niſi noua cauſa proponatur, ex qua rationabilis reddatur, nulla autem apparet ratio noua, quare oporteret contra *dictam Clement. ſtatutum*, cum ſimilibus, quæ hanc conſuetudinem improbant, de nouo eandem introducere.

9 E hucuſque dictis iam infertur de bonis incuitu Epiſcopatus, tum verè, quàm præſumptiuè quæſitis Epiſcopum teſtari, & præter Eccleſiam vllum facere hæredem non poſſe propter legis humanæ prohibitionem, *cap.* 1. *cap. ad hæc, cap. quia nos, de teſtam. can. Epiſcopus* 12. *q.* 1. *auth. licentiam, C. de Epiſc. & cler.* Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 27. Gabr. Pereira *Luſit. deciſ.* 5. *n.* 1. *& deciſ.* 95. *num.* 7. De aliis verò patrimonialibus, atque aliunde, non autem contemplatione Eccleſiæ, acquiſitis, liberè teſtari valet, ac de ipſis maioratum facere, *cap. ſicut manifeſtè*, 16. *ſicut noluerit* 12. *q.* 1. *cap. ſi verum* 12. *q.* 5. *auth. licentiam, C. de Epiſcop. & cler.* Molin. *d. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 27. Matta *de reſtitut. part.* 4 *caſu* 24. *num.* 1. Catdo. *in praxi indicum, verb. Epiſcopus, num.* 55. Item de bonis, quæ ſuo labore, & induſtria acquiſiuit, quamuis ratione Ordinis, non tamen præcexte Epiſcopatus, vel bonorum Eccleſiæ: qualia ſunt, quæ Epiſcopus acquiſiuit, quatenus Vice Rex, vel ab illis cæteri qui ad Ordines promouentur, ſtipendium, & illud quod Cardinales accipiunt à Rom. Pont. ratione Cardinalitij galeri, vt vocant; ita Doctor. communiter *in authent. licentiam, C. de Epiſcopis, & Cleric.* Couarr. *in cap.* 1. *de teſtament. num.* 11. Azor. *d. tom.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *quæſ.* 6 nouiſſimè Diana *moral. reſol. part.* 5. *tract.* 2. *de poteſt. & priuileg. S. R. E. Cardinalium reſol.* 50. Nauar. *de reddit. b. q.* 1. *mon. num.* 19. *num.* 1. Clar. *§. teſtam. q.* 27. *n.* 3. Molin. *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 27. *&* 51. D. Barboſ. *in l. diuertio part.* 2. *ff. ſoluto matrim. num.* 66. *&* 67. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. p.* 3 *cap.* 1. *num.* 1. *&* 2. Emman. Sà *verb. Epiſcopus num.* 32. Decian. *reſponſ.* 80. *tom.* 4. me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part.* 1. *cap.* 14. *num.* 4. *& num.* 45. Rodoan *de ſpol. ec leſ. q.* 3. *§. & in hac materia num.* 12. vbi quòd poſſuot teſtari de illis, quæ ſibi offeruntur pro ordioationibus, Craſſ. *§. teſtament. q.* 27. *num* 3. Et adde Prælatum de fructibus beneficij, qui ſibi ex propria patcimonia obuenerunt, poſſe diſponere ſicut de bonis propriis patrimonialibus, Sot. *de Iuſtic. lib* 10. *q.* 4 *art.* 4. *col.* 4. *verſ. cum ergo*. Nauar *de reddit. eccleſ. q.* 1. *mon.* 3. *n.* 2. *& 4. verſ. quæ ratio* Molin. *d. diſp.* 146. *verſ. contrarium, ibi, tertio quoniam*, Gregor. X V. *deciſ.* 101. *num.* 6. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 50. vbi ait quòd Epiſcopus poteſt pro ſuæ voluntatis arbitrio libere expendere de fructibus Epiſcopatus, qui iuxta dignitatem ſuam ſibi pro ſuſtentatione propria, atque familiæ neceſſarij ſunt, tanquam de alos rebus, quas ſua induſtria acquiſiuit, D. Barboſ. *in d. l. diuortio, in princ. p.* 2. *n.* 68.

Dum Matriti eſſem fui interrogatus de occurrenti caſu, vtrùm ſcilicet Prælati Occidentalium Iodiarum, ad libitum tam viui, quàm morientes diſponere poſſint de tertia parte, quæ ex redditibus decimalibus Epiſcopatuum vacantium Rex noſter ſucceſſori concedere ſolet, tanquam de aliis ſuis bonis patrimonialibus, vel quaſi? In qua quæſtione doctiſſimus D. Ioannes Solorzano *de Iudiarum iure tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 10 *num.* 78. meritò reſoluit affirmatiuè, quia non indicantur bona Eccleſiaſtica, ſed potius Regia quædam donatio; & addit ſic reſponſum fuiſſe per Sattam Congregat. Cardinalium ad dubitationem recolendæ mem. D. Toribij Alphonſi Mogroncio Archiepiſcopi Limani. Et ita practicatum ſuit ſæpè, ſæpius; cuius doctiſſimi viri reſolutio his potiſſimum niritur fundamentis. *Primò*, quia vocantur bona patrimonialia, quæ acquiruntur à Principe titulo habili, etiamſi obtineantur contemplatione dignitatis, ſeu ſtatus Epiſcopalis, aut Clericalis, Zabarel *in cap. fin. de pecul. cleric.* Fedet. de Seniis *conſ.* 20. Calderin. *conſ.* 1 *de pecul. cleric.* Fillnc. *tom.* 3. *de Statu cleric. tract.* 43. *de ſoluat Eccleſiaſt. cap.* . *num.* 15. ibi, *dico quarto. Bona quæcunque, quæ Eccleſiaſticis donantur, vel relinquuntur rationabili ex cauſa etiamſi ad id dignitas, vel ſtatus cleri alis concurrat, vt conditio ſine qua forſitaſſe donata ac relicta illa non fuiſſet, ipſorum propria ſunt, & quaſi patrimonialia*, &c. *Secundò*; quia quæ à Sede Apoſtol. aliquibus Cardinalibus in ſubſidiũ expenſarum conferuntur quotannis, quo ſe decentius ſuſtentent, & quæ idem Summus Pontif. interdum in expenſarum ſubſidium tribuit Epiſcopo, & his ſimilia, patrimonialia, vel quaſi patrimonialia cenſenda ſunt, Nauar. *in tract. de reddit. Eccleſiaſt. quæſt.* 1. *monetu* 9 Molin. *de Iuſtit. tract.* 2 *diſp.* 12. *Tertiò*, quia quæ clerici, & Epiſcopi acquirunt, ſeu lucrantur ex diſtributionibus quotidianis ſuorum Canonica-

rium interteſſendo diuinis Officiis, vel prædicando, Confeſſiones audiendo, Miſſas celebrando, mortuos ſepeliendo, Sacramenta adminiſtrando, viſitando, ſeu ſententias proferendo in cauſis coram ſe vertentibus, ac in illis laborioſis actibus, habentur tanquam bona patrimonialia, & vti talia ad hæredes tranſeunt, libereque de illis diſponere poſſunt, Natar. *d. monitu* 39. Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. parte* 3. *cap.* 3. *num.* 14. Moneta *de diſtribut. quotid. part.* 3. *quæſt.* 1. *n.* 21. Ceual. *commun. contra commun. quæſt.* 672. Filliuc. *d. tr. 18. 43. cap.* 4. *num.* 14. Felician. à Vega *ad cap. ſi clericus* 5. *num.* 7. *cum ſequentibus, de foro compet.* Solorzan. *d. cap.* 10. *num.* 75. & 76. *Quarto*, quia cum fructus huiuſmodi ex donatione, ſeu conceſſione Regia Prælatis acquirantur, non ſuot iam vt tales cenſendi, nec appellatione fructuum comprehenduntur, ad oot. per Franch. *dec.* 172. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 2. *c.* 399. *n.* 25. Vnde Oldiad. *conſ.* 129. quem referunt Ias. *n.* 8. & D. Barbos. *n.* 6. *in l diuortio §. quod in anno, ff. ſoluto matrim.* tenet quòd in locatione fructuum cuiuſdam Archidiaconatus, non venitot quæ extra oidioem præſtabantur Archidiacono in primo intuitu.

11 Et vt ſcire poſſis quando bona cenſeantur intuitu Eccleſiæ acquiſita, ſequentes diſtingue caſus. Aut enim conſtat Prælatum habuiſſe bona tempore ſuæ promotionis: aut conſtat quòd non habeat: aut ſumus in dubio. *Primo* caſu non iotuitu Eccleſiæ, ſed perſonæ quæſita cenſeutur, cum præſumatur pio poſſeſſore, & contrarium intendenti incumbat onus probandi: & deinde, quia in his terminis pro Eccleſia nulla, & pro ipſo Prælato non parum probabilis detur coniectura, cum conſtet bona illa iam multò ante Epiſcopatum fuiſſe penes eundem, text. *in d. cap. 1. de teſtament.* ibi, *quod eum ante Epiſcopatus Ordinem, d. cap. de Syracuſana*, ibi, *vniuerſa ſui Epiſcopatus quæſita tempore Eccleſiæ ſuo dominio ſociaret*, quaſi longè aliud in quæſitis ante Epiſcopatum eſſet reſoluendum. † In ſecundo verò caſu, quando tempore promotionis conſtat nihil habuiſſe, pio Eccleſia præſumendum eſt, quod intuitu illius fuerint quæſita. text. *in d. cap.* 1. dum probat nulla Epiſcoporum bona poſſe ab aliis detineri, niſi illa ſolummodo, quæ Epiſcopus ante Epiſcopatum propria habuiſſe conſtuerit, Rodoan. *quæſt.* 9. 9. *quia*, *num.* 40. ego cùm excepno firmet regulam in coneratum, fateñ omnino oportet omnia quæſita poſt Epiſcopatum præſumi intuitu Eccleſiæ quæſita, intetim dum aliud legitimè non probatur: iduani maximè vltima verba eiu ſtleui text. ibi, *vel in Epiſcopatus Ordine prædictum Epiſcopum acquiſiuiſſe*, &c. *d. cap. de Syracuſana*, 3. *de peculio clericor.* ibi, *poſt dies conſe rationis*, gloſſ. *verb. probentur*, per text. ibi *in authent. de Eccleſiaſt. tit. § interdictum, col. 1.* gloſſ. *verb. Prælatos* per text. ibi *in Authent. de ecclam, C. de Epiſcopis, & Cleric.* gloſſ *verb. morientium, in cap.* 2. *de ſucceſſ. ab inteſt* Abb. *in d. cap.* 1. *nu. ab.* 6. *& ibi* Couar. *num.* 6. communis, vt per Clar. *§. teſtamentum, quæſt.* 27. *verſ. ſed quid.* Menchaq. *illuſtr. c.* 105. Bellet. *diſquiſit. cleric. parte* 2. *tit. de bonis cleric.* 6. 2. *n.* 3. Menoch. *conſ.* 195. *à prine.* Gam. in caſu notabili *dec.* 313. *num.* 2. † Tandem in tertio caſu, quando ſumus in dubio, quia neque conſtat bona inuenta penes Prælatum fuiſſe quæſita ante, vel poſt Epiſcopatum, tunc etiam pio Eccleſia præſumendum eſt, quod illius intuitu fuerint comparata, text. optimus *in d. cap.* 1. ibi, *vel in Epiſcopatus Ordine prædictum Epiſcopum acquiſiuiſſe*, ſi conſideres æquiparationem, quam text. facit de bonis, quæ erant Eccleſiæ ante Epiſcopi conſecrationem, & de illis, quæ in Epiſcopatus Ordine Epiſcopus acquiſiuit, ad effectum vt vtraque in Eccleſiæ dominio conſentiantur; priora, quia tealiter ad ipſam Eccleſiam pertinent, poſteriora verò, quia ſalem præſumptiuè, *d. c. 3. de peculio clericor. c. res in Epiſcopatu* 12. *quæſt.* 2. Craſſ. *§. teſtamentum, quæſt.* 34. *n.* 2 Menoch. *d. caſu* 105. *num.* 3. Cened. *ad Decretal. collectan.* 145. *num.* 2. Camill. Borrell. *in ſumma omnium deciſ. tom.* 1. *tit.* 6. *num.* 35. Mart. *in ſum ſucceſſion. legal. tom.* 1. *part.* 3. *quæſt.* 13. *art.* 5. *n.* 19. *cum ſequentibus, & part.* 4. *quæſt.* 1. *art.* 3. *n.* 29. & 33. me citato *in hoc loco* nouiſſimè Petrus Diaz Noguerol *allegationum Iuris tom.* 2. *alleg.* 26. *n.* 16. latè Gregot. XV. *deciſ.* 87. *num.* 21. & 12. vbi reſoluit quòd in perſona, præſertim Religioſa & paupertatem profitente, bona cenſentur potius acquiſita ex bonis Eccleſiæ per ipſum adminiſtratis, Rodoan. *de ſpol. Eccleſiaſt quæſt.* 9 §. *& quia*, *num.* 43. vbi ait quòd quando non apparet de tempore, & titulo acquiſitionis, præſumitur pro Eccleſia, Tiber. Decian. *tom. reſp.* 80 *n.* 1. *cum ſeqq.*

Si verò conſtet de renuntiare beneficij, & de bonis, 14
ac diuitiis propriis clerici, bona, quæ reperta fuerint, ¶
potius præſumi debent quæſita ex bonis clerici, quàm Eccleſiæ, Abb. *in cap.* 3. *num.* 3. *de pecul. cleric. & in cap. cum eſſes, num.* 24. *de teſtament.* Couar. *in cap.* 2. *num.* 10. *col. vlt.* Bero. *conſ.* 7. *n.* 7. *volum.* 2. Rota *diuerſ. pare.* 2. *dec.* 582. *num.* 7. & 10. Bellet. *d. tit. de bonis cleric. §.* 6. *n.* 8. optimè Rodoan. *de ſpoliis Eccleſiaſt. quæſt.* 15. *num.* 21. ibi, *Et duo æqualiter, quia vnum in hoc non debet præualere alteri, ad hoc vt ſit æqualis præſumptio, quia ſi patrimonium ſit ſufficiens ad acquirendum illa bona in totum, vel in partem, Eccleſia verò non, nec in totum, vel in partem, tunc eſt præſumptio pro hærede; & Eccleſia, vel Camera habet tunc probare, quia ceſſat præſumptio, c.* 1. *de pecul. clericor cap.* 1. 12. *quæſtion.* 4. *Vel eſt contrarium, quia Eccleſia erat opulenta, & efficiens ad acquirendum, patrimonium verò, vel induſtria perſonæ, erat tenue, & tunc eſt præſumendum pro Eccleſia; & habet locum præſumptio, cap.* 1. *præallegato: quia tunc ſe prætendat aliquid hæres, probare habet, quia omnis præſumptio eſt pro Eccleſia & Camera facienda. Si verò vtraque erat ſufficiens, puta Eccleſia, & patrimonium, & induſtria perſonæ, quæ hoc caſu æquiparatur patrimonio, & eſt ve patrimonium, & ſuccedit loco patrimonij, & tunc ſecundum plus & minus erit facienda diuiſione, ponderationis, & præſumptionis conſideratio; & diuiſio & præſumptio fiet ſecundum qualitatem rerumque*, &c. Hactenus Rodoanus.

Vt igitur omnis in hac re dubietas tollatur, debet 15
Epiſcopus tempore, quo Epiſcopatum conſequitur, inuentarium illarum rerum facere, quas ipſe ex patrimonio, vel alio titulo comparauit, ve probat text. *in d. cap. de Syracuſana* 28. *diſtinct.* ibi, *præſentis temporis habita rerum deſcriptione ſubſtantiam*, &c *c. manifeſta. cap. ſine manifeſta*, 12. *quæſt.* 1. poſt Specul. quem refert Cened. *d. collectan.* 145. *num.* 2. Abb. *in d. cap.* 1. *num.* 9. *verſ. tamen Epiſcopus*, me citato *in hoc loco* Alzed *d. cap.* 14. *num.* 14. Quod ſi Prælatus non fecerit, præſumitur contra eundem nihil habuiſſe, & quod omnia intuitu Eccleſiæ acquiſierit, vt in ſimili de hærede non conficiente inuentarium probat *auth. de hered. & falcid. §. ſancimus. collat.* 1. *verſ. patet*, Rodoan. *d. quæſtion.* 9. 9. *& quia num.* 4. vbi quòd præſumitur contra Prælatum omittentem facere inuentarium, & *num.* 42. quòd propter culpam Prælati deferitur Eccleſiæ iuramentum ſuo litem, ſciunt nostri per Decian. *d. reſp.* 80. *num.* 2. *& tom.* 4. Alzed *d. part.* 1. *c.* 14. *num.* 14. vbi *num.* 23. tenet Epiſcopum ſecularem, cuius Epiſcopatus apud infideles conſiſtit, de omnibus bonis teſtari, & diſponere poſſe, quia contra eum non eſt præſumptio, ſi acquiſiuit ex redditibus Eccleſiæ, cum non percipiat ex ea reddatus, Boet. *l. po. de*

iure

Iure prouentuum Eccleſiaſticor.in comment.ad cap.1.de teſtament.num. 08. vbi ait quemlibet Epiſcopum antequam tebus Eccleſiæ ſemet immiſceat, inte teneri inuentarium conficere bonorum propriorum, ne bona propria cum bonis Eccleſiæ confundantur ac miſceantur,ſed maneant omnino diſtincta ſemper, ſi deficeret hac in parte ſibi Epiſcopus; manifeſta naſcitur præſumptio fraudis, ideoque cuncta præſumentur eſſe quæſita in Epiſcopatu, ſiue hæredes Epiſcopo mortuo bona arripuerint,eaque detineant, ſiue Eccleſia,vel eius procurator ea poſſideat.

16 Epiſcopus tranſlatus tenetur priori Epiſcopatui relinquere fructus iam percep os, & tes ex illis empras;prout reſoluunt Paul. *conſ.* 337. *num.6.lib.* 1. Alciat.*reſp.*1 *num.*49.*lib* 1.Sarm.*de reddit.ib part.*1 *cap.*4. *in fine,*ſeqoitur D.Barboſa *in l.duorum,in princip.n.*52. *cum ſequenti.ff.ſoluto matrimon.*ac etiam libros, ornamenta,paramenta, & argentaria de tedditibus priotis Epiſcopatus empta, Barbat. *conſil.*10. *num.*13.*verſ.* & *vidi hoc anno,volum.*3.quem refert, & ſequitur Bellet. *d.tit.de bonis clericorum* §.8.*nnm.*6. Mouentur *primò*, quia,vt ſupra dictum eſt, morte Epiſcopi conſeruanda ſunt in dominio Eccleſiæ omnia illius intuitu comparata, & futuro ſucceſſori reſeruanda. *cap. quia ſæpe* 40.*de elect.lib.*6.*cap.vltim.*§.*oorro.de officio Ordin. eod.*lib. ſanè tranſlatus, quoad Epiſcopatum à quo transfertur, pro mortuo reputatur; vode qui eidem ſuccedit, non viuenti, ſed defuncto quodammodo ſubſtituitur,*cap.in apibus,*§.*ec e verſ.*tranſlatus, 7.q.*1. *gloſſ.pen.*tecepra*in cap. ſuſceptum, 6. de re cript. in* 6. gloſſ.*verb.morte,in cap.ſi Epiſ opus,de ſuppl.ad.neglig. Prælat.in* 6.gloſſ.*verb.morti,in Clement.*1. *vt lite pend.* Deinde ſuadetur ex *cap.manifeſta*, 12.*quæſt.* 1. ibi, *ſi Epiſcopo contigerit inopinatus tranſitus,vel Eccleſia nullo modo poſſint munui,aut perire,*bonus text.*in c.ſi quis iam tranſlatus,*ibi,*nihil habeat commune cum priori,*21. *quæſt.* 2.Denique quia tranſlatus legitimè dicitur ille, qui Apoſtolica auctoritate tranſit,*d. cap. ſi quis*, *verſ. aliud eſt,*& *per totum,de tranſlat. Prælat.* Sanè Principis conceſſio in dubio,dum aliud non exprimit, nullum continet tertij præiudicium,*l.*2.§.*ſi quis à Principe,ff.ne quid in loco publico,c.ſuper eo,*15.*ad fin. de offi. deleg.*cum ſimilib.igitur tranſlatio non debet operari præiudicium priotis Epiſcopatus. Quicquid contrarium velint VValdenſ. *de ſuc. eſſ. ab inteſt parte* 2.6.*ſexta,num.*11. Paun. *de poteſt. Capituli parte* 1. *quæſt.*8.*num.* 28.*verſ. & adde*, Calderin. *conſ.* 1. *de rebus Eccleſiæ*, prout omnes refert D. Barboſ. *dict. num.*52.

17 Virùm autem bona empta per Prælatum ex fructibus, vel pecunia Epiſcopatus ipſin iure tranſeant in dominium Eccleſiæ,an verò penes Prælatum, vel alium emptotem manere debeant? Quæſtio eſt ad præſens inſtitutum non contemnenda; in qua pars affirmatiua, quæ vera eſt, ſuadetur ex verbis text. *in d.cap.*1. *de teſtament* ibi, *in eiuſdem Eccleſiæ dominio conſeruetur*, quæ ſupponunt dominium item quæſitum, illiuſque conſeruationem omninò procurandam, quaſi eo ipſo, quod ſit empta, ſtatim Eccleſiæ facta ſint quæſita;bonus text.*in auth.huc etiam*, *verſ. ſi vero,C.de Epiſcopis,*& *clericis,*ſi expendas Epiſcopum ſolummodo poſſe diſponere de acquiſitis ante Epiſcopatum,vel de illis, quæ ſibi iure conſanguinitatis vſque ad quartum graduũ poſt adeptum Epiſcopatum obtenerunt, quibus duobus ſolummodo exceptis,cætera omnia dominio Eccleſiæ reſeruantur: ergo non ſolùm tedditus, & bona ſimilia, ſed etiam alia ex eiidem empta ipſo iure in dominium Eccleſiæ tranſeunt,in quo conſeruantur. *cap. inquirendum, de peculio clericor* vbi gloſſ.*verb. acquirant.* Hanc igitur partem affirmatiuam ſequuntur gloſſ. *verb.comparauit,in d.cap.inquirendum,*gloſſ. *verb.non negabit in l. ſi vt proponu,C.de rei vendicat.*gloſſ. *verb.conſtituta,m, in l.penult.C.ſi quis alteri, vel ſibi*, gloſſ. *verb.conſtruxiſſe,in cap.Apoſtolicos,*12.*quæſt.*2.poſt alios Couar.*in d.cap.*1 *de teſtam.num.*5. Tiraquell. *de priuileg pia cauſa.priuil.*120.Xuar.*allegat.*28.*n.*25. *à princip* Sarm. *de reddit.b. part.*3.*cap.*2.*a num.*5. me citato Noguerol. *d. alleg.*26. *num.*159.& 215. Quamuis oppoſitum tueatur poſt Innoc.& Socin.ac Ioan. Andr.*in d.cap.inquirendum,*vbi Sicul.falsò communem dicit, Nauar. *in Apologia quæſt.*1.*mon.*37.& 66.& *in cap. non dicatis,* § 1.*num.*4.& §.6.*num.*4.

18 Vnde à fortiori ſequitur monachom in Epiſcopum promotum teſtati non poſſe, nam vleta rationes ſupra expenſas in Epiſcopo non Monacho,viget & alia efficax in Epiſcopo Monacho, quia ab eo vota in religione emiſſa non laxantur, nec limitantur, niſi quatenos illorum obſeruantia obſtat executioni munetis Epiſcopalis tanquam maiori bono, iuxta reſoluta pet me *part.*1.*tit.*1.*cap.*4.*à num.*12. cum ergo teneatur voto paupertatis, poſt factum Epiſcopum ab eo non abſoluitur, nec efficitur dominus teddituum Eccleſiaſticorum,ſed ſolum adminiſtrator, quia abdicatio omnis dominij non obſtat Epiſcopali muneri, dummodo talis Epiſcopus habeat adminiſtrationem omnium bonorum Eccleſiaſticorum, vt ea in quoſlibet vſus decentes expendat. 19 † Quare Religioſum ereatum Epiſcopum non exiri à paupertatis voto, nec effici vecum dominum teddituum Eccleſiaſticorum inſtar Epiſcoporum ſecularium,tuentur S.Thom. *quæſt.*88.*art.*11.*ad* 4. & *quæſt.* 185.*art* 4.*ad* 3.& *in* 4.*ſentent.diſt.*38.*quæſtion.*2.*art.*1. *quæſtiunc.*1.*ad* 5.gloſſ.*in cap.quorundam, verb. mendicantium,de elect.in* 6.& *in cap.vn.verb.legimus,*18.*q.*1. Nauar.*tom.*1.*de reg.al.num.*31.& *tom.*2. *num.* 17. *verſ. quæſtionis eſt,*& *de reddit. Eccleſiaſt. quæſt.* 2. *mon.*5. *n.*1.& *mon.*12.*n.*2.& *mon.*52. *num.*1. & *conſ.*15.*n.*12. *ſub tit.de Regular.in antiq.*& *conſ.*6. *num* 11. *ſub tit.de voto,in nouu,*Couar.*in d.cap.*1. *n.*8. *de teſtam.* Valent. 2.*d.diſp.*10.*quæſt.*1.*puncto* 8. Fulu. Pacian. *conſil.*132. *n.*35.& 37.*volum.*1.Henriq.*in ſum. lib.* 10. *de ſacram. Ordinis cap.*32.§.5.& *cap.*33.§.3.& *lib.*12.*de matrim. cap.*5.§ 5.*in fine,*& *in com. lit. H*, Graff. *in dec.aureis p.ar.*2 *lib* 3.*cap.*19.*n.*87.Molina *de primog. lib.*1.*c.*10. *num.*28 alt.Molina *d.tract.*1.*diſp.*140. *ad fin.* Sutd. *de alim.tit.*7.*princ.*79.*num.*99. Tapia *in authent.ingreſſ, verb.in*1,*cap.*6.*num.*85.& *verb.*1deoque, *nec de his,cap. vt ii.num.*32.*C.de ſacroſanct. Eccleſ.* Fr.Emman. *in ſum. tom.*2.*c.*10.*num.*4.& *quæſt.Regul.tom.*1.*quæſt.*58.*art.*8. Leſſi.*de inſtit.t lib.*2.*cap.*40.*dub.*14.*num.*113. Suar.*de Relig.tom.*4 *tract.*8.*lib.*8.*cap.*16.*ex num.*4.me citato *in hoc loco* Alzed.*d.part.*1.*c.*14.*num.*5. Azor.*inſtit. moral. part.*1.*lib.*12.*cap.*7.*quæſ.*2.*verſ. profecto hanc quamuis*, Petr.Ledeſm.*in ſum. art.*2.*tract.*32.*cap.* 3. *del ſtado de los Obiſpos concluſ.*25. *verſ.digo lo tercero*, nouiſſimè Sanch.*in pra. epta Dec alogi tom.*2.*lib.*6.*cap.*6.*n.*8. Barthol.à S.Fauſto *d.lib.*6.*q.*190.me citato *in hoc loco* addens.a i Molin *de primog d.*1.*cap.*10.*num.*26. *um ſeq.* Suar.*de Regul.tom.*4.*tract.*8.*lib.*3.*c.*16.*num.*29. Tamburin.*de iure dibus in tom.*2.*diſp.*21.*q.*17 Matta *de ſucceſſ.Regali p.*4.*q.*1.*art.*4.*n.*13 Noguerol. *tom.*1 *alleg.*16.*n.*1.156.Roxa *de* .548.*num.*2.*tom.*4. *in poſthumis Flam. alias part.* 2. *recentiſſ.m.* Quicquid velint Hurtado de Mendoça *de F.de,Spe & Charit. tom.* 2.*diſp.*160.*ſubſect.*3.§ 6.*verſ.ſed in aliquibus*,Anton. Diana *reſol moral part.*3.*tra* 2.*reſol.*50.& alij per eos citati. Votum enim paupertatis non reſoluitur per tranſitum ad Epiſcopatum in his,quæ ſe cõparantur cum Epiſcopali dignitate, & officio, conſequenter-

que

que non poteſt proprium habere, neque ſibi acquirere, Abb. *in cap. cum olim, num. 7. de priuil. & in cap. clerici el 2. in addit. in fine, de vita, & honeſt. cleric.* Rota *in d. Vſſelen. hæreditatis, 24. May* 1629. coram *R. P. D. meo Pirouano.* Nec ex adminiſtratione tali Epiſcopo à Iure conceſſa (de qua Sanch. *lib. 7. cap. 31. num. 61.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr. 12. cap. 14. num. 6*) illi plenum dominium, & alienandi facultatem tribuere debemus, vt ab oppoſitis ſupponitur, cùm nuda ſolum bonorum poſt Epiſcopatum quouis titulo acquiſitorum adminiſtratione fungatur, proprietatem autem Eccleſiæ, cui præeſt, proculdubio quærat, *d. cap. ſtatutam, verſ. poſtquam enim*, Molin. *d. c. 10. n. 18.* Pelag. *de planctu Eccleſ. lib. 2. cap. 24.* Fab. de Anna *d. conſ. 45. num. 107.* Cened. *de paupert. Relig. dub. 43. n. 5. & 6. num. 31.* Campan. *de rubr. 12. cap. 14. num. 8.* Gabr. Pereira *Luſit. dec. 75. num. 1. & 3.* Nam indubitata eſt differentia inter Epiſcopum à monachiſmo promotum, vel à clericatu; quòd ille omnia poſt Epiſcopatum ſibi obuenientia ſiue iure hæreditatis, ſiue quouis alio ad eum, velut ad verum dominum pertinent, déque illis libere diſponere poteſt; ille verò nudam tantùm habet adminiſtrationem ex munere Epiſcopali ipſi iniuncto competentem, Sanch. *d. c. 6. num. 8. & 10.* Nicol. Garcia *de benefi. part. 7. cap. 10. num. 89.*

20 Quod quidem adeò verum eſt, monachum ſcilicet creatum Epiſcopum habere ſolum adminiſtrationem omnium bonorum, vt nec de patrimonialibus, aut propria induſtria acquiſitis liceat ei teſtari eo modo, quo id fas eſt Epiſcopis ſeculatibus; quia paternam hæreditatem, & quicquid aliud vndecunque acquirat Religioſus Epiſcopus, acquirit ſuæ Eccleſiæ cum ſola adminiſtratione, *cap. ſtatutum*, 18. *queſt. 1. in fine*, Carol. de Graſſ. *de effectib. cleric. effectu 3. num. 15.* Suar. *tom. 2. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 16. num. 14.* Molina *diſput. 140. ad fin.* Azor. *d. lib. 12. c. 10. quæſt. 6.* Nauat. *com. 4. de Regular. num 6.* Fr. Emman. *tom. 2. quæſt 58. art. 6. & tom. 3. quæſt. 69. art. 4. & in ſum. tom. 4. cap. 88. num. 1.* Bellet *diſquiſit. cleric. part. 1. tit. de bonis cleric. §. 8. num. 8.* Sanch. *d. lib. 6. cap 6. num. 10. & d. lib. 7. cap. 3. num 2.* Rodoan. *de ſolut. Eccleſiaſt. quæſtion 3. §. & in hac materia num. 15.* vbi ampliat etiamſi ſit Cardinalis, & *num. 14.* dixerat Regularem non poſſe diſponere de rebus poſt Epiſcopatum acquiſitis etiam intuitu perſonæ; adden. ad Molin. *d. loco*, Lal. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. de Regular. ap. 3. num. 14.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 46. n. 25. tom. 2. & cap. 880. num. 10. tom. 5.* Gabriel Pereira *Luſit. dec. 75. num. 1.* Franciſc. de Soſa *d. libels a num. 15. vſque ad 30.* Cened. *de paupert. Relig. dub. 45.* Thadæ. Piſo *lib. 1. tract. reſol. cap. 8. num. 33.* Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regular. reſol. 135. num. 5.* Mat. Cutell. *de donat. tom. 1. tract. 1. diſcept. 2. part. 1. n. 158. cum ſequent.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. ap 14. n. 7.* Lezana *in ſum. quæſt. Regular. cap. 17. num. 5.* vbi etiam poſt Suar. *d. cap. 16. num. 15.* extendit ad Religioſum Religionis non ſuccedentis, an hæreditate, Nugeriol. *d. alleg. 16. num. 57.*

Quamuis in dubio eſſemus, niſi conſtet alteri voluiſſe acquirere, Rota *in vna Vſſellen. donat. 28. Iuny* 1610. coram Illuſtriſſ. Ludouſio, nunc Sanctiſſimo D. N. Gregorio XV. inter eius impreſſas *deciſ. 401.*
21 & antea *deciſ. 409. num. 5.* † Adminiſtratio autem morte finitur, ex qua teſtamentum incipit valere: ergo non eſt ei integrum diſponere poſt mortem, quod fit per teſtamentum, G. aff. *d. cap. 19. num. 87. & 88.* Fulu Pacian. *d. conſil. 1. 2. n. 3.* Nau. *de reddit. quæſtion. 1. mon. 9. num. 2. & quæſt. 2. mon. 11. num. 1.* Henriq. *de d. lib. 10. cap. 33. §. 3. in fine, & §. 4.* Fr. Emman. *tom. 3. quæſtion. 69. art. 4.* Sanch. *dict. cap. 6. num. 10.*

Verùm Regularis effectus Epiſcopus poſſit reuocare teſtamentum factum ante profeſſionem? Vide *ſupra allegat. 99. num. 5.* vbi etiam an Religioſus qui ante profeſſionem donauerat monaſterio vel conſanguineis, ea recuperet ſi ad Epiſcopatum promoueatur?

In vita verò religioſus beneficiarius, ante Epiſco- 22
pus, tam ample poteſt diſponere, quàm ample poteſt licitè Epiſcopus ſeculatis, Cardinal. *in Clement. 2. verſ. ſed & talis, not. 1. de vica, & honeſt. cler.* Nauar. *de reddit. Eccleſ. quæſt. 1. num. 81. in prima edit. & quæſt. 1. mon. 8. num. 1. & mon. 13. n. 1. in ſecunda edit & conſ. 70. num. 4. ſub tit. de Regular. in antiq. & conſ. 13 num 4 ſub tit. de ſtatu monachin nouis*, Mat. Cutelli *in tract de donat. tom 1. tract. 1. diſc. 2. part. 3. n. 136.* Molineſ. *d. conſ. 1. num 39.* Lauret. de Franchis *vbi ſuprà quæſt. 119.* licèt dubiè, Emman. Sà *verb. religio, num. 46.* Fr. Emman. *com. 2 quæſt. 8. art. 8.* Rota *dec. 2. 6. num. 1. part. 2 in antiq.* Graſſ. *part. 2. lib. 3. cap. 5. num. 4.* Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardin §. regal. ria beneficia, num. 47.* Lorca *in 2. 2. D Thomæ quæſt. 2. art. 9. ſect. 4. diſp. 4. mem. 2. num. 31.* Granad. *in 2. 2. controuerſ. 3. tract. 11. diſp. 5.* Andr. Duualli *in 2. 2. tract. de eleemoſyna quæſt. 8. art. 5. in fine*, nouiſſimè Diana *moral. reſol. part. 4. tract. 2. reſol. 50. & part. 5. tract. 2. reſol. 54. verſ. non tamen*, Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. cap. 4. dub. 3 num 29. & cap. 41. dub. 2 n. 93.* Molina *d. tract. 2. diſp. 276. verſ. Religioſus in comment.*, Lezana *d. cap. 17. n. 6.* & tenuit Rota *in vna Vſſellen. ſpoliorum decimaterria Febr. 1609* coram *Illuſtriſſ. Ludouſio*, nunc Sanctiſſ. Domino noſtro Gregorio XV. impreſſa per Farin *deciſ. 241. num. 4. part. 2. recent.* & inter eius deciſiones collectas per Beltramin. *deciſ. 401. num. 7.* eadem Rota *in Vſſellen. hæreditatis 24. May* 1629. coram *Reuerendiſſimo Patre Domino Pirouano*, Alphonſ. de Leone *in tract. de officio & auctoritate Confeſſariorum part. 1. reſol. 1. n. 178.* & nouiſſimè *de officio Capellani quæſt. 4. in princip. n. 6.* me citato *in hoc loco* Nogueirol *d. alleg. 16. n. 160.*

Poteſt tamen Summus Pontifex licentiam concè- 23
dere etiam monachis Epiſcopis, vt teſtentur, idque in praxi ſeruari defendunt plures citati à Nauar. *in d. cap. non dicatis, à num. 57.* Dilect. *de arte teſtandi, tit. 1. cautel. 4 num. 2.* Ceuall. *quæſt. 388. num. 63.* Molina *d. lib 2. cap. 9. num. 67. & cap. 10. num. 30.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 9. quæſt. vlt.* Fr. Emman. *dict. q. 69. art. 6. & 7.* plures per Sanch. *dict. to. 2. lib. 7. cap. 7. à num. 43.* Decian. *d. reſp. 80. num. 14 tom. 4.* Alzed. *d. p. 1. cap. 1. num. 2.* Quæ quidem licentia teſtandi conceſſa Epiſcopo intelligitur ad pias cauſas, non ad prophanas, licèt in conceſſione dicatur ad quoſcunque vſus, ſi non exprimatur etiam ad prophanos, Nau. *in apolog. de reddit. quæſt. 3. non. 6. num 2.* Molin. *de primogen. lib. 2. c 9 num. 67 & cap. 10. num. 30.* alr. Molin. *tract. 2 diſp. 147. & diſp. 604. a. 4.* Alzed. *d. part. 2. c. 14. num. 38.* vbi *num. 39.* poſt Molin. Iuniſtam *act. cap. 10. num. 40.* reſoluit illum, licèt habeat licentiam teſtandi, ad quoſcunque vſus maioratum inſtituere non poſſe, cùm licentia intelligatur ad vſus pros, & cùm maioratus ſit ad prophanos, nihil prodeſt niſi in licentia diſponendi ad prophanos licentia concedatur, & *num. 40.* cum eodem Molina *num. 50.* poſſe Epiſcopum affirmat maioratum iura conſcientia inſtituere de fructibus, qui iuxta dignitatem ſuam erant neceſſarij ad ſuæ familiæ ſuſtentationem, & ramen genus ſuum fraudando conſumere noluit, ſed conſeruare ad maioratum inſtituendum; addit que Epiſcopum ſeculatem dum viuit recti valetudine validè donare, aut maioratum inſtituere de bonis acquiſitis.

quiſitis, ex redditibus etiam ad prophanos vſus, dummodo per contractum inter viuos irreuocabilem faciat,& poſſeſſionem tradat, licèt in hoc euentu cum grauiter peccare dicat. Circa hanc materiam de licentia vel diſpenſatione teſtandi Prælatis conceſſa latè agit Rodoan. *de ſpol. Eccleſ. quæſt. 7. per tot.* vbi à principio tradit licentiam teſtandi concedi per viam iuſtitiæ, & per viam gratiæ, & *in §. occurrit num. 13.* tenet licentiam teſtandi concedi à Papa ſine cauſa expreſſa, & *num. 16.* quòd quotidie per quemlibet obtinetur licentia pro qualibet ſumma teſtandi à Papa,& *num. 27.* quòd valet diſpoſitio licèt non ſit facta mentio de licentia, quia præſumitur teſtator voluiſſe vti faculeate, quam habet, & *num. 36.* quòd licentia teſtandi non amittitur etiam ſi quis non teſtetur per decennium,& *num. 70.* quòd ſufficit licentiam ſuperuenire Monacho poſt conditum teſtamentum.

24 Vnde Religioſus Epiſcopus obtinens à Pont. licentiam teſtandi, etiam ad opera pia, duplex impedimentum tenetur explicare, vt diſpenſatio legitima ſit: alterum ſe eſſe religioſum: alterum autem ſe eſſe Epiſcopum, quòd duplici hoc impedimento ad teſtandum affectus ſit, Alzed. *d. cap. 14 num. 25.* Carol. de Tapia *in authen. ingreſſi C de ſa roſanct. Eccleſ. verb ideoque ca. 1. num. 32.* vbi ampliat in Cardinal. Epiſcopo, Sanch. *d. lib. 6. cap. 6. num. 11.* tot enim diſpenſationes requiruntur quot ſunt impedimenta, Surd. *conſ. 244. num. 4.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 13. num. 97.* Gregor. XV. *deciſ. 87. num. 6.* Quod intelligendum eſſe in caſu, in quo talis Epiſcopus vellet teſtari de bonis acquiſitis intuitu Eccleſiæ, aſſecit nouiſſimè Lauret. de Franchis *in controuerſ. inter Epiſcopum & Regulares quæſt. 113. pag. 465.* Sanchez eodem *num. 11.* quia ſi vellet de ſolis patrimonialibus, vel propria induſtria acquiſitis per teſtamentum diſponere, ſufficit explicare ſe eſſe Religioſum, quia huic teſtandi facultati non Epiſcopalis ſtatus, ſed ſolus Religioſus obſtar,me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. cap 17. num. 26.* Addunt Couar. *in cap. cum ex officio, num. 8. de teſtam.* & Granut. *theoremate 13.* Socin. iun. *conſ. 89 lib. 1. num. 33.* Cnch. *in inſtit. Canon. lib. 2. tit. 4. n. 96.* Zech. *de Republ. Eccleſ. tit. 3. de Cardinal. num. 9. primd. 8.* quòd licentia teſtandi à Papa Prælaris conceſſa morte Pontificis re integra expirat; ea ratione, quia hic actus odioſus eſt, & ideò
25 morte ipſius auctoris extinguitur. † Contrarium tamen verius eſt, vt tenent Nat. *conſ. 6 47. lib. 4.* Burſat. *conſ. 29. lib. 1.* Nauar. *in apologia quæſt. 3. monitu 8 n. 3.* Sanch. *de Matrimon. lib. 8. diſp. 28. num. 82.* D. Barboſ. *in l. diuortio, §. quod in anno, num. 20. ff. ſoluto matrim.* Fr. Emmanuel *q. 69. art. 6.* Gonzal. *gloſſ. 12. in princip. num. 33.* Cened. *canon. quæſt. lib. 1. quæſt. 38. num. 21.* Gig. *de penſion. quæſt. 9. a num. 2.* Megal. *in promptuario verb. Cardinals num. 10.* nouiſſimè Diana *moral. reſol. p. 5 tract. 2. de poteſt. & priuileg. S. R E. Cardinal. reſolut. 54.* poſt Gurier. & Sarmien. idem tenet Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta part. 2. lib. 8. cap. 8. num. 14.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. cap. 14. num 28.* & hanc opinionem ſequutam fuiſſe Rotam Romanam *in vna Placentina facultatis teſtandi, 24. Ianuary 1578.* coram *Reuerendiſſ. Patre Domino de Rubeis*, teſtatur Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 386.* vbi etiam in eadem Rotali deciſione dictum fuiſſe profitetur Epiſcopum vigore facultatis teſtandi poſſe primum teſtamentum reuocare, & facere ſecundum, dummodo aliæ ſolemnitates requiſitæ interueniant, reprobata etiam in hoc opinione Couar. *dicto loco.* Mouentur ex eo quòd in conceſſionibus gratioſis, prout diſtinguuntur à litteris iuſtitiæ, regula eſt receptiſſima morte concedentis, etiam re integra non finiri, *l. vlt. ff. de conſtit. Principum, reg. decet 16. de regul. iuris lib. 6. cap. ſi ſuper gratia 9. de offic. deleg. eodem libro.* vnde † cùm 26
facultas teſtandi ſit conceſſio gratioſa, quamuis Princeps concedens re integra moriatur, expirare non debet, ſicut regulare eſt in quacunque conceſſione gratioſa.

Nec denique expirat vigore prædictæ facultatis teſtamentum ſemel factens, cum poſſit illud reuocare,& nouum toties, quoties ſibi placuerit, condere, vt ſecurè tuentur Sarm. *de reddit. Eccleſ. part. 4. cap. 4. à num. 3.* Nauar. *eodem tractat. quæſt. 3. monit. 11. num. 22.* D. Barboſ. *in diſt. §. quod in anno, num. 19. in fine, cum ſequent.*; Peralt. *in l. ſi quis, in princip. num. 94. ff. de legat. 3.* Gutier. *pract. lib. 3. quæſt. 48. num. 7.* Sanchez *d. lib. 8. diſp. 1. num. 17.* Fr. Emman. *d. quæſt. 69. art. 5.* Gonzal. *diſt. gloſſ. 11. num. 97.* Ægid. de Coninck *de Sacram. diſp. 33. dub. 2. num. 18.* Sim. de Prætis *vbi ſup. num. 42.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. part. 1. cap. 14. num. 37.* quorum fundamentum potiſſimum illud eſt, quòd verba cuiuſcunque diſpoſitionis, quamuis maximè odioſæ, in dubio cum effectu ſunt intelligenda, argum. *cap. relatum, 4. verſ. cùm igitur, de cleric. non reſid.* cum his, quæ Felin. *in cap. inter cæteras, num. 8. de reſcript.* Hippolyt. *in l. qui falſam, num. 84. ff. de falſis*, Rebuff. *in §. hoc ſermone, limita. 2.* Sanè teſtamentum tunc dicitur cum effectu celebratum, quando morte confirmatur, & immobile perſeuerat, *cap. cùm Martha, de celebrat. Miſſar.* & ideò non primum, ſed ſecundum, cum quo teſtator moritur, dicitur, cum effectu teſtamentum, vt per ſe patens eſt; igitur quamuis prædicta teſtandi facultas odioſa ſit, non eſt de prima vice ſolummodo, ſed de illa, in qua teſtamentum plenum ſortitur effectum, accipienda; eo maximè, quia intentio Principis concedentis fuit vtiliter eam facultatem elargiri ad effectum, vt vltima teſtantis voluntas perfectè ad executionem perducatur, ſicut ille diſpoſuit: vnde neceſſariò oportet intelligere de illa teſtamenti factione, quæ adimpletur, & ad perfectam executionem perducitur, qualis eſt omnis, & ſola illa, cum qua teſtator moritur.

Vnde etiam colligitur licentiam teſtandi ſuper- 27
uenientem validum efficere prius teſtamentum abſque ea factum, quia ſufficiens eſt ad eius valorem, vt habilitas teſtandi adſit tempore mortis, à quo robur ſumit, vt colligitur ex *l. ſi quis filio exheredato, §. irritum, verſ. qua ratione. ff. de inoff. tupto*; quare hoc non eſt extendere diſpenſationem, ſed eam accommodare naturæ teſtamenti; quæ cum ea ſit, vt nihil cenſeatur conſummatum vſque ad mortem, licentia ſuperueniens adeſt ante teſtamenti perfectionem, & ideò nil mirum ſi trahatur ad tempus præteritum, quo confectum eſt, argum. *l. talis ſcriptura, 30. in fine, ff. de legatis 1. & l. iubemus, ff. de ſatiſd. cogn.* Igitur hanc ſententiam in monacho de licentia Papæ teſtante ſuſtinent Caſtr. *in diſt. l. ſi quis filium, §. irritum num. 4.* & *ibi* Inola *num. 2.* ac Bart. *in fin.* Anton. Gom. *l. 42. Tauri num. 2.* Nauar. *com. 2. de Regular. num. 57.* Tapia *in authent. ingreſſi, verb. ideoque nec de his, cap. 1. num. 25. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Matienſ. *l. 5. gloſſ. 3. num. 4. tit. 4. lib. 5. nouæ recopil.* Molina *diſput. 181. in fin.* Flamin. *de reſignat. lib. 11. quæſt. 7. num. 90.* Sanchez *d. tom. 2. lib. 7. cap. 8. num. 60.* Graſſ. *de effectib. clerical. effectu 1. n. 1191.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 895. num. 15.* Marchin. *de ſacram Ordinis tract. 3. p. 1. cap. 28. num. 15.* me citato Alzed *d. cap. 14. num. 33.* Marc. Anton Genuenſ *in pract. Eccl. q. 40.*

Et

Et quòd quando Papa concedit Cardinali, vel Epiſcopo licentiam teſtandi de fructibus beneficiorum, huiuſmodi licentia ſe extendat ad teſtamentum iam factum, tenent Alex. & Imola *in l. ex militibus, ff. de militari teſtam.* quos refert, & ſequitur Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut. 294. in fine.* Aduertit tamen Sim. de Prætis *de interpret. vltim. volum. tom. 1. lib. 2. dub. 1. an interpret. 1. ſolut. 4.* incip. *Inhabilis qui tempore, à num. 64.* quem refert Alzed. *d. part. 1. c. 14. n. 34.* quod ad maiorem ſecuritatem poſtquam licentiam teſtandi acceperit, debet coram notario, & teſtibus per ſcripturam declarare quod virtute talis licentiæ confirmat teſtamentum antea factum.

An autem facultas teſtandi conceſſa Epiſcopo extendatur ad codicillos? Vide Rodoan *de ſpol. queſt. 6. num. 22.* Iacob. Aoton. Maur. *allegat. 15. num 6.* Alzed. *d. cap. 14. num. 31.* Marc. Anton. Genuenſ. *in præft. ab. Eccleſ. q. 468. num. 2.* vbi reſoluit non extendi, & antea *num. 1.* tenuit licentiam teſtandi conceſſam Epiſcopo intelligi de his bonis tantùm, quæ ſuperſunt ſolutis debitis, & reſeruatis his, quæ ſunt neceſſaria Eccleſiæ vacanti pro ſeruitoribus & miniſtris, ac incumbentibus oneribus vſque ad nouos tedditus ſupportandis. Et quòd Epiſcopus vigore licentiæ obtentæ ad teſtandum non poſſit in vita diſponere, tenent Molfeſ. *conſ. 24. n. 6.* poſt *tom. 1. conſuet. Neapol.* adden, ad Molin. *de primog. lib. 2. c. 10. num. 30. in fine.*

Verum ſi Epiſcopus deceſſerit non condito teſtamento, licet haberet licentiam teſtandi, nihil proteſt ad hoc vt bona Eccleſiæ, vel Cameræ non applicentur, niſi in licentia cautum ſit quod ſi non condito teſtamento decedat, ſuccedant proximiores ab inteſtato. Ita Franc. Leo *in praxi fori Eccleſ. part. 3. cap. 3. num. 30.* Anell. Amatus *conſ. 1. num. 52. vol 1.* quos refert Alzed. *d. part. 1. cap. 24. num. 9.* vbi *num. 30.* ex Menoch. *de arbit. caſu 203. num. 36.* ſubdit quòd ſi in aliqua Eccleſia priuilegium ſit quod eius Epiſcopus poſſit tempore mortis diſponere vſque ad ſummam centum, ſi impetrat licentiam teſtandi, tenetur exprimere, ac facere mentionem de primo priuilegio.

28 Quo non obtento priuilegio indubitati Iuris eſt acquiſita ab Epiſcopo monacho poſt Epiſcopatum adeptum ab eo adminiſtranda eſſe, duo ſuperſtes fuerit, & eo defuncto non ad monaſterium, ſed ad Eccleſiam, cuius eſt Epiſcopus, ea pertinere, vt probat text. *in cap. vnic. 18. queſt. 1.* vbi gloſſ. *verb. legitimus.* reſoluunt D. Thom. *2. 2. queſt. 188. art. 8. ad 3.* Abb. *in cap. fin. num. 2. de Regularib.* Sot. *de iuſtit. lib. 10. quæſt. vlt. ad 3.* Lezana *d. cap. 17. num. 12.* Quod quidem verum eſt, quamuis inter hæreditaria ea bona poſt Epiſcopatum acquiſita ſint, Molina *d. tract. 2. diſp 140. in fine.* Leſſi *d. lib. 2. cap. 41. dub. 11. num. 92.* Fr. Emman. *tom. 2. queſt. 58. art. 7.* atque idem dicendum eſt de acquiſitis donatione, Leſſi. *in proxime citato.* Azor *part. 1. lib. 12. cap. 10 quæſ. 6.* & propria induſtria, ac labore, Couar. *in cap. 1. num. 19. de teſt. in.* Lezana *d. cap. 17. num. 1.* Azor. *d. quæſ. 6.* Fr. Emman. *d. q. 58 art. 6.*

Epiſcopo autem negligenti bona hæreditaria, vel renuntianti, ſuccedit Eccleſia proprietaria ex diſpoſitione *cap. ſi autem 18. queſt. 1.* & pro ea Capitulum poteſt agere, dum tractatur de præiudicio Eccleſiæ & Epiſcopatus, vt per Innoc. *in cap. dilecti in 1.* vbi Abb. *num. 3. de maior. & obed.* idem Abb. *in cap. 1. num. 2.* & Felin. etiam *num. 2. de teſtib.* Rota *in d. Vrſelen. hæreditatis* coram *R. P. D. meo Pirouano.*

29 Procedit ſuprædicta reſolutio, etiamſi Religioſus ille Epiſcopus ſit ex Minorum Fratrum ordine, is enim factus Epiſcopus ius ſuccedendi parentibus, & agnatis, adminiſtrandique bona vndecunque acquiſita, dum vixerit, recuperat; Batt. *in tract. Minorit. lib. 4. diſt. 3. cap. 3.* Rota *in d. Vrſelen. hæreditatis*, coram *R. P. D. Pirouano.* quare ipſi mortuo ſuccedit ſua Eccleſia, Duen. *reg. 381.* Tapia *diſt. authent. ingreſſi, verb. ſua, cap. 6. num. 87.* Molina *diſt. diſp. 140. verſ. quando Religioſus Minor.* Azor. *diſt. lib. 12. cap. 9. quæſ. 6. & cap. 15. quæſ. 3.* Qui à tempore coofirmationis Pontificiæ incipit Eccleſiæ acquirere, Fr. Emman. *in ſum. tom 2. c. 70. n. 6. & quæſt. regul. tom. 3. quæſt. 69. art. 4.*

Epiſcopum verò titularem monaſterio acquirere, ex eo quod nullam Sedem habet, tenent Sot. *d. quæſt. vltim. art. vltim. ad 3.* Fr. Emman. *dict. art. 4. in fine.* Sà *verb. Religio, num. 52.* Alij autem dicunt per ſe, & ex vi Iuris adquirere illi Eccleſiæ, cuius titulum habet; quia verò non poſſunt illi cum effectu applicari talia bona, in opera pia diſpenſanda eſſe: ita Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 17. num. 5.* Lezana *d. cap 17. num. 13.* Sed verius eſt † eum acquirere Pontifici, quia ſolutus eſt omninò à Religionis obedientia, ſubeſtque immediate Papæ, Azor. *diſt. cap. 10. quæſ. 7. in fine.* me citato *in hoc loco* Alzed. *diſt. part. 1. cap. 14 num. 12.* Sanch. *d. lib. 7. cap. 32. num. 68.* Layman. *in Theologia morali lib. 4. tract. 5. c. 7. num. 18.* Bonacin *de cleſura mental q. 2. puncto 9. §. 4. diſſic. 2. n. 16. ad fin.* Nogueral. me citato *in hoc loco d. adeq. 2. num. 99* 30 31

Cùm donatio cauſa mortis quoad ſuum effectum, & efficaciam cedat, & aſſimiletur vltimæ voluntati, licet quoad modum, & ordinationem contractui comparetur, vt probat gloſſ. *verb legatum, in l 12. primo. ff. de dote prælег.* quam Doctores paſſim ſequuntur, vt per Clar. *verb donatio quæſt. 5.* Catd. Mantic. *de coniect. lib. 1. tit. 12. num. 1. in princ.* Fuſar. *de ſubſtit. quæſt. 682. n. 10.* Surd. *de alimen. tit. 8. princ. 22. n. 26.* Molina *de primog. lib 1. cap. 11. num. 16.* Caldoſo *verb. donatio, num. 61.* ideò ſicut Epiſcopi de bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis teſtari non poſſunt, ſic & donationem cauſa mortis de eiſdem facere non valent. 32

Inter viuos tamen poſſunt ſaltem in exteriori foro donare, etiam non modicè, & in prophanos vſus, Molin. Theolog. *diſp. 48. concl. 3.* alt Molin. *de primog. lib. 2. cap 10. num. 33.* Vnde Prælatus in ſanitate poteſt primogenitum inſtituere, & talis inſtitutio habet vim irreuocabilis donationis, quam de bonis & fructibus ſuæ dignitatis Epiſcopalis non prohibetur facere, nam citra teſtamentum quoad omnia Prælatus æquiparatur vſufructuario. gloſſ *verb. reſeruari, in cap. præſenti, de offic Ordin. in 6* latè Molin. *d. cap. 10. num. 33.* Stephan. Granado *diſcept. forenſ. cap. 854. num. 9.* P. Molin. *dict. tract. 2. diſput. 148. num 3.* vbi quod donatio, & inſtitutio maioratus ad vſus etiam prophanos facta à Prælato inter viuos per contractum irreuocabilem dum proſpera vtebatur valetudine in vtroque foro valida eſt, ex eo quia omnis alienatio, quam Prælatus inter viuos facit, valida eſt, per eamque confertur ius, & transfertur dominium, illudque comparat accipiens, Rota coram Gregor. XV. *deciſ. 401. a prime.* vbi quòd Prælatus per actus inter viuos poteſt de fructibus ben. ficij diſponere. Venim ſi Prælatos ex ſola familiæ conſeruatione maioratum fecerit, licèt in foro ſori id ſibi permittatur, mortaliter tamen peccabit, niſi inſtitutio facta ſit in cauſam piam, vel relictum conſanguineis ſit moderatum, vel vbi Prælatus ſibi ſubtrahit neceſſaria, & ex eis facit maioratum, vel ſi illum faciat ex ſtipendiis, & fructibus officiorum ſibi 33

datorum

datorum à Principibus ſecularibus, vt per Molin. *d. capite* 10. *num.* 48. *cum ſeqq.* Srephan. Gratian. *diſc. cap.* 854. *num.* 59. *cum ſeqq.* Intellige & declara huiuſmodi donationes inter vinos fieri debere ſtatim bonis & poſſeſſione dimiſſis, itaut nulla poſſit fieri vſusfructus reſeruatio ad fauorem donantis; donans enim cum tali reſeruatione dicitur donare poſt mortem, qua ſequuta ſunit effectum talis donatio, ideo non poteſt fieri per Prælatum, iuxta *lib.* 2. §. *ſi pecuniam, ff. de donat.* Port. *conſ.* 104. Roman. *conſ.* 26. *in prine.* Mandel. *conſ.* 4. *num.* 8. *& conſ.* 173. *num.* 7. Stephan. Gratian. *d. cap.* 854. *num.* 46. Rota coram Gregor. XV. *d. deciſ.* 401. *num.* 17. vbi refert quoddam Clementis VIII. Breue inualidans donationes factas in vita reſeruato vſufructu Epiſcopo donanti. Valle *in praxi Collector. part.* 1. *capite* 9. *à princip.* bene Solorzan. *de Iure Indiarum tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 88. *cum ſeqq.* Noguerol. *allegat. iuris tom.* 1. *allegat.* 26. *num.* 350. *cum ſeqq.* qui ad hoc referunt Motum proprium Pij IV. & Pij V.

34 Sed obſtat difficilis text. *in cap. ad hæc, verſ. viuentes, de teſtam.* quarenus probat beneficiarios viuentes, & in ægritu ine conſtitutos poſſe facere moderatam donationem de bonis per Eccleſiam quæſitis, non per viam vltimæ voluntatis, ſed intuitu eleemoſynæ; cum enim ex dictis conſtet illos dominos eſſe ſic acquiſitorum, & proinde de illis poſſe diſponere in quoſcunque vſus, excepta vltima voluntate, videbatur dicendum non ſolùm facere poſſe moderatas donationes, & eleemoſynæ intuitu, ſed etiam non moderatas, & alio reſpectu præter eleemoſynam, quod tamen text. ille aperte negat. Quare Molina *de primog. d.c.* 10. *n.* 40. *&* 42. intelligit text. non agere de bonis quæſitis à beneficiario intuitu ſui beneficij, ſed de bonis ipſius Eccleſiæ, quod non conuenit literæ textus, neque id aſſerunt Doctores, quibus Molina hoc imponit. Nauarr. igitur *d. q.* 1. *monitu* 81. & poſt eum Molina Theolog. *d. tract.* 2. *diſp.* 148. *num.* 6. reſpondent argumentum à contra io ſenſu, quod ex eo deducit, ſcilicet permittitur moderata donatio in infirmitate intuitu eleemoſynæ; ergo non moderata alio reſpectu prohibetur, admittendum non eſſe, contra rationes & Iuris fundamenta, quæ contrarium concludunt. Sed mirandum eſt negare Nauarrum hoc argumentum à contrario, in hoc text. cùm ipſe eam ſequatur ſententiam, quòd beneficiatij non ſint domini redituum ſuorum beneficiorum; ea enim poſita, rectè ſequitur argumentum. Textus permittit beneficiariis, qui domini non ſunt, moderatas donationes; ergo immoderatas videtur prohibere.

A communi igitur Doctorum interpretatione non 35
videtur recedendum, qui reſoluunt beneficiariis in ægritudine conſtitutis non licere immoderatas facere donationes, neque alio reſpectu, quam eleemoſynæ propter præſumptam ſtandis ſuſpicionem. Ita Abb. *in d. capite ad hæc, in fine*, Anchar. *numero* 6. Imola & Conar. *ibi*, Satm. *p.* 4. *cap.* 4. *numero* 6. Rota *in Arboren. ſpoly* 17. *Iuny* 1624. coram *Illuſtriſſ. Patriarcha Manzanedo.* Cùm enim beneficiarij de dictis bonis lege Canonica teſtari prohibeantur, qui in ægritudine conſtitutus maximas fecerit donationes, merito in fraudem legis prohibentis teſtamentum, cenſendus eſt facere donationem, vt in ſimili probat text. *in lib. filia mea. ff. ſoluto matr. & in c. de his, de ſepult.* aliàs illuſoria maneret legis Canonicæ prohibitio, cùm facilè clericus de bonis per Eccleſiam quæſitis, & de quibus per vltimam voluntatem diſponere non potuit, moriens iam ſe dnnare pronunciaret: & iuxta hęc intelliges doctrinam gloſſæ *verb. reſeruari, in d. cap.*

præſenti, dum beneficiarios in infirmitate conſtitutos æquiparat vſufructuariis ad effectum ne poſſint teſtari de quæſitis per Eccleſiam, quæ communiter recipitur ſecundum Molinam *d.c.* 10. *n.* 83. atque ita ſit clariſſimum excepta diſpoſitione per viam vltimæ voluntatis, vel quando in fraudem legis prohibentis immoderatas donationes in ægritudine facit, beneficiarios poſſe in quoſcunque vſus de redditibus ſuis diſponere; ideóque Pontificem ſolum inuenta tempore mortis præcipere vt futuro ſucceſſori reſeruentur, non verò viuenti Prælato idem præceptum imponere. Vnde defenſionem bonorum Prælati, vt conſeruentur Eccleſiæ & ſucceſſori, poſſe etiam ſpectare ad Regem in obſeruantiam legis Canonicæ tradunt Bobad. *in ſua politica lib.* 2. *c.* 18. *n.* 180. Gutier. *præl. l.* 2. *c.* 49. *n.* 3. D. Barboſ. *in l. hæres abſens, in princ. nu.* 210. *ff. de iudic.* Cabed. *p.* 1. *deciſ.* 84.

Denique non abs re quæri poterit, an Epiſcopus 36
habens patrimonium poſſit illud conſeruare, & redditus Eccleſiaſticos in vſus profanos expendere? In qua quæſtione affirmatiuam partem ſequuntur Innoc. Abb. & Doctores, vt per Dec. ibi, *num.* 6. *in cap. Epiſcopus, de prabend.* Felin. *in cap. poſtulaſti, num.* 6. *de reſcriptis*, refert plures, quos ſequitur Couarr. *in d. cap.* 1. *de teſtam. num.* 2. Sot. *de iuſtit. libro* 10. *quæſt.* 4. *art.* 3. Nauarr. *de reddit. quæſt.* 1. *num.* 78. Horeda *de compatib. benefic. cap.* 19. *num.* 45. Sarm. *cod. tract. part.* 1. *cap.* 1. *num.* 18. Mench. *Illuſtr. cap.* 105. *num.* 9. Menoch. *de arbitr. caſu* 145. *num.* 5. Molina *d. tract.* 2. *diſp.* 145. plures per Cened. *ad Decretal. collect.* 33. *num.* 4. Bellet. *diſquiſit. cleri. part.* 1. *tit. de bonis cleric.* §. 1. *num.* 11. *&* §. 6. *n.* 7. *verſ. nam clericus.* me citato *in hoc loco* Alzed. *d. cap.* 14. *num* 43. Fr. Enman. *in ſumm. tom.* 4. *cap.* 68. *num.* 5. Marcel. de Mauro *alleg.* 63. *num.* 10. Rodoan. *de ſpol. quæſt.* 9. §. *fin. num.* 37. *&* 9. Pro quibus *primò* illud expenditur quòd † vnuſquiſque licite percipit 37
& expendit illud, quod ſuis laboribus, velut iuſta merces, deputatur, iuxta illud Pauli 1. *ad Timoth.* 5. *dignus eſt operarius mercede ſua, & Matth.* 10. *dignus eſt operarius cibo ſuo*, & 20. *voca operarios & redde, capite cùm ſecundum*, 16. *in princip. de prabend.* nec aliàs ſequeatur abſurdum, quòd vel cogatur quis propriis ſtipendiis militare, contra *cap. charitatem in fine* 12, *quæſt.* 2. vel cogatur de proprio facere beneficium, contra *cap. precaria, propè finem* 12. *quæſt.* 2. refert *gloſſ. pen. in cap. vnico, de cler. ægrot. in* 6. Sanè redditus Epiſcopales debentur Epiſcopis, velut merces ſuis laboribus depurata, bonus text. *in capite pen.* ibi, *clerici omnes*, & ibi, *ſtipendia ſanctis laboribus debita*, 1. *quæſt.* 2. *d. capite cùm ſecundum*, cum ſimilibus & hinc eſt quod voluit Caieran. 2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 7. *ad* 3. dum inquit præbendam ſe habere vt proprium, clerici, vel Epiſcopi bonum: igitur ſi Prælatus habeat patrimonium, licite poterit, illo conſeruato, reddituſ Epiſcopales expendere.

Quamuis contrarium teneant Dec. *d. numero* 6. & 38
Barbat. citati à Couarr. *d. numero* 2. Sylueſt. *in ſumm. verb. ſimonia quæſt.* 16. Adrian. *in* 4. *de reſtit. quæſt.* 32. Palud. *ibid. diſtinct.* 34. *quæſt.* 3. Maior. *diſtinct.* 24. *quæſt.* 21. *in fine.* Quibus non multum opitulatur auctoritas Hieronym. *in cap. clericos* 1. *quæſt.* 2. ibi, *quibus parentum & propinquorum nulla ſuffragantur bona*; exploſa enim prima ſolutione, de qua per *gloſſ.* 2. *ibi*, & per Couarr. *vbi proxim.* affirmantes procedere de conſilio: confunduntur namque manifeſtè per *text.* ibi, dum habet ſacrilegium commitiere illos, qui cum ſuo patrimonio ſuſtentari valeant, ſtipendia Eccleſiaſtica in ſuos vſus impendunt, quod tamen nullatenus commiſiſſent, ſi Hieronymus loqueretur de conſilio, iuxta reg. *capite vltim. verſ. quod præ-*

pitur, ibi, *offerentis arbitrium* 14. *quæſt.* 1. *gloſſ. in reg. nullus* 62. *in* 6. Planius ergo reſpondetur cum eadem *gloſſ.* & Couarruu. *d. numero* 2. *verſ. prima*, textum illum procedere attento tempore antiquo, quo bona Eccleſiæ erant ſolummodo deſtinata ad alendos pauperes Chriſtianos, & cleticos egenos, vt ſatis inſinuat *caput certè* 12. *quæſt.* 1. aduertunt poſt alios Sot, *d. art.* 3. Sarm. *d. part.* 1. *cap.* 3. *num.* 17. Nec etiam in contrarium facit text. *in cap. illi autem* 12. *quæſt.* 1. *ad*
39 *finem*, † quia facilè reſpondetur procedere inſpecto eodem tempore antiquo, quo Eccleſia Catholica veluti nouum germen floreſcere incipiebat, & Apoſtolicis conſiliis ita addicta, vt multitudinis Chriſtianorum eſſet cor vnum, & anima vna, omnia namque erant communia, nemo ſibi aliquid proprium vindicabat, *d. capite illi, ad fin.* teſtet plures, quos ſequitur Couarr. *d. n.* 2. *propè finem.*

40 Epiſcopus poteſt ſibi ſepulturam eligere vbicunque voluerit, etiam extra diœceſim, & extra remotos limites prouinciæ, & debent fieri expenſæ ex bonis ipſius defuncti, licet acquiſitis in mitu Eccleſiæ, Gemin. *conſ.* 1. *numero* 5. Hieronym. Veocro *de Examine Epiſcop. lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 7. Alced. *d. part.* 1. *capite* 12. *numero* 46. vbi *num.* 48. ſubdit quòd ſi moriatur non electa ſepultura, debet ſepeliri in Eccleſia Cathedrali, & *num.* 49. cum Sebaſt. de Medicis *de ſepultur. quæſt.* 7. *numero* 6. reſoluit, quòd ſi extra ciuitatem, vbi habet Sedem Epiſcopalem, moriatur, oſſa ad ſuam Eccleſiam Cathedralem teduci debent, & ſi ſortè duos Epiſcopatus habuiſſet, quorum vnus alteri vnitus eſt, ſepelietur in Eccleſia Cathedrali, cui vnita eſt altera Eccleſia Cathedralis; nam illa vt principalis habetur: ſi duos Epiſcopatus diſpenſatiuè habuiſſet, io Eccleſia Cathedrali, vbi fere continuò reſidebat: ſi fuiſſet alterius Epiſcopi coadiutor, in illius Epiſcopi Cathedrali, cui datus erat coadiutor; ſi extra propriam diœceſim, & in ciuitate alterius Epiſcopi, in Cathedrali illius ciuitatis.

ALLEGATIO CXV.

Epiſcopus an teneatur ratam habere alienationem factam à prædeceſſore, quando Eccleſiam hæredem reliquit?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus non tenetur ratam habere alienationem factam à prædeceſſore, cum Eccleſia reliquitur hæres.*
2 *Eccleſia nomine poteſt quis venire contra proprium factum.*
3 *Alienatio rerum Eccleſiaſticarum nulla eſt.*
4 *Alienationi inſtituentis prohibitio reſiſtit.*
5 *Qui ſub modo donat, non aliter reuocare cum effectu, quam modo adimpleto.*
6 *Epiſcopum non teneri ratam habere alienationem prædeceſſoris, qui teneam.*
7 *Hæres prælati alienantis bona Eccleſiæ tenetur ſtare alienationi in quantum hæres eſt.*
8 *Hæres adeundo hæreditatem in quantum contrahat, & cum eribus?*
9 Cap. ſi quis Preſbyterorum in fine, de rebus Eccleſ. non alien. *declaratur.*
10 *Debita prædeceſſoris quando teneatur Epiſcopus ſoluere?*
11 *Officia quæcunque veluti notariatus, Audientia Epiſcopalis expirant mortuo Epiſcopo, poteſtque nouus ſucceſſor illa concedere.*
12 *Epiſcopus non poteſt concedere furtum in præiudicium ſucceſſoris.*
13 *Officij datio, ſeu conceſſio quando fuit facta ab Epiſcopo ad vitam officialis cum conſenſu Capituli non poteſt reuocari à ſucceſſore.*
14 *Epiſcopus ſucceſſor non poteſt reuocare officia ſua Audientia conceſſa ab antiquo, & quæ ex diuturno tempore, & longa quaſi poſſeſſione poſſidentur.*
15 *Officia à Prælato defuncto conceſſa non poſſunt reuocari à ſucceſſore ſi confirmata ſunt à Summo Pontifice.*
16 *Officium collatum ſine conceſſum à Prælato, tametſi concedatur cum clauſula Ad beneplacitum, vel ad libitum, ſeu ad voluntatem concedentis, non poteſt reuocari ab ipſo Prælato concedente niſi iuſta, & legitima cauſa interueniat.*

RO parte negatiua facit primò reg. 1
text. *in capite ſi quis Preſbyterorum* 6. *in fine*, *de rebus Eccleſiæ non alien.* vbi gloſſ. *verb. perſonas*, & *in libro iubemus* 14. §. *ſanè ſi* 1. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* dum omnibus indiſtinctè Eccleſiaſticis perſonis, immò & ipſis alienatoribus repetendi, & reuocandi temere alienata, obſeruant innumeri propemodum relati à Cened. *ad Decretal. coll. tit.* 17. *a numero* 2. quamuis enim nulli liceat nomine proprio venire contra proprium factum, *capite cum ſuper* 8. *verſ. nec ipſi, de conſtit. præcedd.* iunctis latè addictis per Pinel. *in libro* 1. *part.* 3. *a numero* 8. *C. de bonis mater.* † nomine tamen Eccleſiæ, vel alterius, cui ius 2
quæſitum eſt, rectè venire poteſt, vt ſatis conſtat ex mente plurium limitationum, quas congerit Pinel. *vas proximè à numero* 83. igitur omninò videtur affirmandum liberum fore ſucceſſori temerè alienata reuocare, quamuis Eccleſia hæres fuerit inſtituta, alitet reſtringitur, & violentia infertur, teg. *d. capite ſi quis Preſbyterorum*. Confirmatur hoc ipſum, quia quando alienatio nulla eſt, ex eo capite, quia lege prohibetur, liberum eſt alienatori reuocare. *leg. quamadmodum* 7. *de agricolis & cenſ. libro* 11. *d.* §. *ſanè*, *in fin.* cum his quæ Pinel. *d. part.* 3. *numero* 75. Peralta *in rub. de hæred. inſtit. numero* 79. plures, vt per D. Barboſ. *in leg. Lucius numero* 20. *ff. ſoluto matrimon.* Planè † alienatio 3
rerum Eccleſiaſticarum in propoſito nulla eſt propter legis prohibitionem, vt ſatis deprehenditur ex decreto irritanti adiecto *in capite ſine exceptione* 12. *quæſt.* 12. *capite nullis*, & *per totum*, *de rebus Eccleſiæ non alien.* latè Nauarr. *in repet. capite non licet Papa* 12. *quæſt.* 1. Couarruu. *libro* 2. *variar. capite* 17. *per totum*. Sic aliàs poſſeſſor maioratus, qui rem ſubiectam teſtitutioni alienat, poteſt alienationem à ſe factam reuocare, poſt alios Tiraquell. *de tractatu tit.* 1. §. 26. *gloſſ.* 2. *numero* 6. Aſflict. *deciſ.* 240. *numero* 8. Peralta *d. loco numero* 73. reſiſtit enim alienationi inſtituentis prohibitio ad ſimilitudinem legis prohibentis. *Secundò* † hæc eadem pars negatiua ſequenti comprobatur 4
argumento. Multò magis, vel ſaltem æque offendit voluntatem donantis ille, qui modum donationi adiectum non adimplet, quàm ille qui cum hæce inſtituitur, non habet ratam alienationem factam à defuncto, ſeu quamuis Eccleſia, cui facta eſt donatio ſub modo, illum non adimpleat, donatum non reuocato; igitur quamuis Eccleſia hæres inſtituta non fuerit alienationi factæ à defuncto, relicta hæreditas non reuocabitur, ac ſubinde non tenebitur ratam habere alienationem: maior ſuadetur ex eo quia † qui ſub modo

do-

5 donat, non aliter vult donare cum effectu, quàm modo adimpleto, ſicut & ille, qui Eccleſiam hæredem facit, non aliter vult quod hæreditas cum effectu acquiratur, quàm ſi hæres ſaltem tacite polliceatur de adimplenda ipſius voluntate, *d. §. hares*, & ita vtroque caſu propter defectum adimplementi, deficit voluntas donandi, ſicque datis paribus terminis vtraque ſimilitudinis propoſitio in bono ſenſu vera eſt: minor oſtenditur *ex capite verum* 4. *de condit. appoſit.* cum his, quæ Couarr. *libro* 1. *variar. capite* 14. *numero* 6. *igitur*, &c. *Tertiò* facit text. *in capite* 1. *de teſtament.* dum ibi proponitur Eccleſia hæres inſtituta in tertia parte, nempe in quatuor vnciis, vt patet, & tamen neque pro ea parte tenetur ſucceſſor ratas habere alienationes, quas fecerat Epiſcopus teſtator, cum quicquid alienatum eſt, reuocari iubeatur, patet ibi, *quidquid*, &c. quo pacto opponit Anton. *ibi num.* 8.

6 His tamen non obſtantibus, partem affirmatiuam tenet gloſſ. *in d. cap.* 1. verb. *patiaris*, ibi, *tenetur tunc*, &c. dum putat teneri Epiſcopum ſucceſſorem ratam habere alienationem factam à prædeceſſore ſaltem pro ea parte, qua Eccleſia hæres fuit inſtituta, ſimilis gloſſ. *verb. ab hæredibus in capite Epiſcopus, qu.* 12. *queſt.* 2. ſequuntur Abb. *in d. cap.* 1. *num.* 3. Imola *ibid. num.* 9. & Couarr. *num.* 13. communis, vt per Tiraq. *de priuilegio pia cauſa, priuil.* 88. l. 1. qua ſententia, quæ vera eſt, expenditur primo reg. *lib. ex qua perſona* 192. *ff. de regulis Iuris*, & *l. 1. dedicationem* 17. *ff. de euiction.* melior text. *in l. cum à matre* 14. *C. de rei vendicat.* quibus habetur ex ea perſona, ex qua quis lucrum capit, pro ea parte, qua illam repræſentat, non poſſe venire contra illius factum, cum his, quæ Gom. *l.* 70. *Tauri, num.* 10. Pinel. *in d. l.* 1. *part.* 3. *num.* 79. Gam. *deciſ.* 18. *numero* 2. & *deciſ.* 222. *num.* 4. *Secundò* facit, quia quamuis pater alienare non poſſit aduentitia filij bona, ſicut nec poſſeſſor majoratus bona reſtitutioni ſubiecta, *libro pen.* 71. *§. prædium*, & *§. fratre ff. de legatis* 2. ſi tamen filius, vel ſucceſſor majoratus hæredes inſtituantur, tenetur ille in perpetuum, hic verò ſaltem in vita ratam habere alienationem talium, vt ſatis conſtat ex reg. *d. leg. cum à matre*, iunctis reſolutis ad plures ſpecies per Pinel. *d. lib.* 1. *part.* 3. *à num.* 79. Clar. *§. feudum queſt.* 42. *cum ſeq.* Couarr. *lib.* 2. *var. capite* 18. *num.* 2. *verſ. quarta concluſio*, Valaſc. *de iure emphyt. q.* 49. Molin. *de primog. lib.* 4. *cap.* 1. *à num.* 17. Graſſ. *§. hæreditas, queſt.* 12. *à num.* 6. D. Barboſ. *in d. lib. Lutius num.* 20. Ergo in ſimili † quamuis Prælatus
7 non poterit bona Eccleſiaſtica alienare, ſi tamen Eccleſia ab eodem hæres inſtituatur, tenebitur qua talis alienationi ſtare, ſaltem pro ea parte, qua hæres
8 eſt. *Tertiò*, & vltimò facit quòd † hæres adeundo hæreditatem, ceſſerit quaſi contrahere non ſolùm cum legatariis, & cæteris defuncti creditoribus, ſed etiam cum ipſo defuncto ad effectum, vt eius voluntatem adimplere teneatur, *§. hæres, iuncto gloſſ. vlt. Inſtit. de obligat. ex quaſi contractu*; ergo cùm Eccleſia hæres inſtituta qua talis contrahere cenſeatur cum defuncto de adimplenda ipſius voluntate, fit conſequens omninò teneri ratam habere alienationem factam à defuncto, ſaltem pro ea parte, qua hæres eſt.

9 Qua retenta opinione, non obſtant quæ pro prima affirmatiua conſideratimus, omnia enim fere vnica ſolutione diriminntur. Ad primum ex reg. *d. capite ſi quis Preſbyterorum*, cum aliis reſpondetur non habere locum in noſtris terminis quando Eccleſia, cuius nomine reuocatio fit, hæres inſtituitur, iuxta *d. lib. cum à matre*, cum ſupra adductis. Ad ſecundum facilè reſpondetur concedendo totum, atque ita hæreditatem non reuocari, cogendam tamen eſſe Eccleſiam hæredem ſtare prædictæ alienationi iuxta modo reſoluta, ſicut Eccleſia donataria cogitur ſeruare modum adiectum *in d. cap. verum*. Ad vltimum reſponderetur cum Anton. *d. num.* 8. text. intelligendum fore de rebus detentis ab aliis non ex contractu Epiſcopi defuncti, vt in propoſito, explicando cum D. Barboſa *in lib. ſi cum dotem §. ſi pater n.* 20. *ff. ſoluto matrim.*

Supereſt vt videamus, quibus caſibus Epiſcopus 10
teneatur ſoluere debita ſui prædeceſſoris, vel redimere alienata per illum? De quo latè agit Rodoan. *de ſpolus Eccleſ. queſt.* 10. *per tot.* vbi à principio probat quòd debita contracta pro ſuſtentatione Prælati debent ſolui, & quòd ideo tenetur ſucceſſor redimere tem Eccleſiæ pignoratam pro ſuſtentatione Prælati, & *numero* 36. notabiliter reſoluit quòd hæres repetit expenſas per Prælatum de ſuo patrimonio pro Eccleſia factas.

Cùm ſupra egerimus, an & quando teneatur Epi- 11
ſcopus ratam habere alienationem factam à prædeceſſore? nunc ſe offert videndum an mortuo Prælato, qui conceſſit officia ſui Epiſcoparus, poſſit eius ſucceſſor ipſa officia denuò concedere aliis, vel debeat primam conceſſionem ratam habere? In quo dubio vera reſolutio eſt quod mortuo Epiſcopo expirant Notariatus, & ſimilia officia, poteſtque nouus ſucceſſor illa concedere, auctoritate gloſſ. *verb. comeſtata in Clem. procuratorem, de procurat.* & Afflict. *deciſ.* 101. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 25. *num.* 5. Maſtrill. *de Magiſtratib. lib.* 1. *c.* 10. *num.* 50.

Cuius reſolutionis præcipua ratio illa eſt, quia 12
Prælatus non poteſt concedere futura in præiudicium ſucceſſoris, ex traditis per Bald. *in capite* 1. *qui ſucceſſores feudum dare teneantur*, immo ſucceſſor poteſt gratiam & conceſſionem à prædeceſſore factam reuocare, vt tradunt Curt. & alij *in libro digna vox, C. de legibus* per text. *in capite ſi is cui, de prebend. lib.* 6. & probatur *in capite intellecto, de tureur. & in capite Abbate ſanè, de re iudic. libro* 6. Dec. *conſ.* 15. *num.* 2. *vol.* 1. *& conſ.* 2. *num.* 123. *vol.* 2. vbi ait hoc procedere etiamſi gratia, vel conceſſio fiat per prædeceſſorem nomine dignitatis.

Triplicitet reſoluitio de qua ſuprà *numero* 9. limita- 13
tur, & primò quando officij datio, ſeu conceſſio fuit facta ab Epiſcopo ad vitam officialis cum conſenſu Capituli, quoniam in ea ſpecie Eccleſia ipſa videtur contrahere, quæ nunquam moritur, *cap. libert* 11. *q.* 1. Afflict. *d. deciſ.* 101. *n.* 2. & 3. qui hanc limitationem aliorum auctoritate firmat.

Secundò limitatur in officiis conceſſis ab anti- 14
quo, & quæ ex diuturno tempore, & longa quaſi poſſeſſione poſſidentur, in his namque officiales, & notarij inquietari non poſſunt, immo debent conſeruari per nouum ſucceſſorem, quoniam ex eo longi temporis cui ſu præſumitur titulus, vt reſoluit ita iudicatum referens Ceuall. *commun. contra commun. q.* 425. *numero* 1. vbi *num.* 5. ampliat etiamſi prædicti Notarij accepta pecunia fuiſſent creati ad libitum Epiſcopi, adhuc enim eo mortuo non poterunt amoueri a ſucceſſoribus ſuis.

Tertiò limitatur ſi huiuſmodi officia à Prælato de- 15
functo conceſſa, confirmata ſunt à Papa, ex traditis per Rip. *in capite* 1. *num.* 14. *de iudic.* & per Gutierr. *pract. lib.* 1. *q.* 11. *num.* 9. & ea eſt ratio, quia per illam confirmationem dicitur de nouo dare, ſeu concedere qui confirmat, Bart. & alij *in lege & quia, ff. de iuriſd. omn. iudic.* Gutierr. *d. lib.* 3. *q.* 17. *num.* 40. Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris lib.* 17. *c.* 15. *num.* 27.

Officium verò collatum, ſine conceſſum à Præla- 16
to, tametſi concedatur cum clauſ. Ad beneplacitum,

vel ad libitum, ſeu ad voluntatem concedentis, non poteſt reuocari ab ipſo Prælato concedente, niſi iuſta & legitima cauſa interueniat, quod in ſpecie tradit Nicol. Boër. *deciſ.149.nu.23. & 24. & de auctoritate magni Concily, num.154.* vbi de officiali conſtituto ab Epiſcopo ad ſui beneplacitum, Greg. Lop. *l.ib.2.verb. mantenerlo en el tit.10.part.2. & l.4.verb.acabar en el ſu tiempo,tit.3.part.3.* Burg. à Pace *conſ.21. numero 5.* Guillelm. Benedict. *in cap.Raynutius,verb.duas habens filias, num.40.* Gutierr. *d.lib.3. pract.q.11. num.4.* vbi *num.9.* agit de Vicario Epiſcopi confirmato à Papa,& ait non poſſe remoueri per Epiſcopum, Ceuall. *commun. q.425. num.24. cum ſeqq.*

ALLEGATIO CXVI.

Epiſcopo legatum relictum an, & quando intuitu Eccleſiæ ſuæ, vel perſonæ propriæ relictum cenſeatur?

SVMMARIVM.

1 *In claris non eſt opus coniecturis.*
2 *Diſpoſitiones omnes vel in perſonam, vel in locum terminantur.*
3 *In dubio quando legatum relinquitur alicui ſub nomine proprio, ſolum habetur reſpectus ad perſonam.*
4 *Legatum conceptum ſub nomine appellatiuo dignitatis tranſit in ſucceſſorem regulariter in dubio.*
5 *Quando ſub vtroque nomine ſimul relinquitur legatum, ad illud quod precedit recurrendum.*
6 *Coniecturis in contrarium vrgentibus quid iudicandum?*
7 *Plures hinc inde dum concurrunt coniecturæ, ad fortiores recurrendum.*
8 *Teſtator ſi relinquat legatum Epiſcopo pro anima, Eccleſiæ, non perſona relictum præſumitur.*
9 *Legatum relictum reſpectu Eccleſiæ cenſetur pium, reſpectu vero perſonæ, ſeculare.*
10 *In legatis pro anima relictis non eſt habendus reſpectus ad nomen proprium, vel appellatiuum.*
11 *Teſtator cum intendat potiſſimum anima ſuæ conſulere, intendit quoque Eccleſiæ relinquere, abſque perſonarum reſpectu.*
12 *Legatum Epiſcopo relictum à propinquo, præſumitur relictum intuitu perſonæ, non Eccleſiæ.*
13 *Donatio militi facta à conſanguineo potius ratione ſanguinis facta præſumitur, quam militiæ.*
14 *Teſtator ſtricta amicitia legatario coniunctus, quamuis ſub nomine appellatiuo legatum relinquat, perſona legaſſe intelligitur.*
15 *Multoties fortius eſt vinculum amicitiæ, quàm ſanguinis,* & num.18.
16 *Probata affinitate eo ipſo præſumitur legatum relictum intuitu perſonæ.*
17 *Legatum relictum Epiſcopo ab extraneo valde amico, præſumitur relictum intuitu perſonæ, non Eccleſiæ,*
19 *In donatione facta Epiſcopo & Eccleſiæ quomodo procedendum in diuiſione,* & num.20.
21 *Eccleſia eſt corpus mixtum, cuius caput eſt Epiſcopus.*
22 *Quando Eccleſiæ vel Epiſcopo coniunctim relinquitur, diuiſio inter eos facienda eſt, & quomodo?*
23 *Coniungi à lege, vel ab homine quid differat?*
24 *Coniuncta legali coniunctione veluti diuerſa conſiderantur.*
25 *Hereditati, legato, vel alteri iuri quærendo, an ſolus Prælatus renuntiare poſſit?*

PRo materiæ cogoitione *primò* obſeruandum, in claris non eſſe opus coniecturis, vnde ſi manifeſtè conſtiterit de mente teſtatoris, quòd ſolus perſonæ intuitu legauerit, vel ſolus Eccleſiæ, illud ante omnia ſeruabitur, arg. *lib. in conditionibus, ff. de condit. & demonſtrat. l. non aliter, ff. de legatis 3. cap. vltima voluntas 13. quæſt.21.* In dubio autem quid dicendum, vt clarius percipi poſſit *ſecundò* obſeruandum † diſpoſitiones omnes vel in perſonam, vel in locum terminari: & rurſus illæ quæ in perſonam terminantur, vel expreſſo nomine proprio, vt *in leg. nonnunquam 24. ff. ad Trebell. & in leg.turpia 57. §.vlt.leg. ſi heredes 127. ff. de legat.1. leg.ſi ita liber 8.ff.de ſtatulib.* vel appellatiuo, vt *in d.l. ſi heredes,d.leg.ſi ita leg. lib. Lucius 78.§. Mœuia,ff.ad Trebell.* Vel vtraque coniunctim præmittuntur,& hoc vel propoſito, vel poſtpoſito nomine poſt appellatiuum, vt docet gloſſ. *verb. nomina in d. leg. ita liber, gloſſ. in d.l. nonnunquam,* extra quos terminos non eſt dabilis alius caſus,qui in diſputationem venire poſſit. 1 2

Iuxta quæ pro clariori ordine ſit *prima* regula. † *In dubio quando legatum relinquitur alicui ſub nomine proprio, ſolum habetur reſpectus ad perſonam, ita vt alteri non debeatur,* iuxta reg. *d.leg.nonnunquam,d.§. vlt.d.l.ſi heredes,* iuncta celebri doctrina *c. quoniam Abbas 14. de officio deleg.* communemque omnium ferè mentem in prædictis locis, Abb. *in cap.regnans,ſiſti 15. de teſtam. num.8.*vbi Couarr.*à num.1.& lib.3.var.cap.15.num.2.* Turſan. *commun.quæſt.14.* Anton.Gom. *tom.1.var.c.5. n.20.* Fulgoſ.*in l.1.C.de impuber.* Cuman. *d.l.turpia §. vlt.in fine,* Alciat.*de præſumpt.reg.1.præſ.28.* Menoch. *de arbitr.lib.1.quæſt.68.à num.21.* 3

Secunda regula. *Legatum conceptum ſub nomine appellatiuo dignitatis regulariter in dubio tranſit in ſucceſſorem,* arg. *d.l.ita liber, & d.l.ſi heredes, d.§. Mœuia, d.l.nonnunquam, cum Ordinarius ibidem, & in l.2. ff. de liberis, & poſth.* 4

Tertia regula. *Quando ſub vtroque infimul nomine legatum relinquitur, ad illum quod precedit recurrendum eſt, & ſecundum illud vel perſonale, vel reale legatum iudicandum,* bonus text. *in leg. communis ſeruus 37. in fine, ff. de ſtipul.ſeru.* gloſſ. *d. verb. nomina, d.gloſſ. 2.* Bald. *in d. leg. turpia §.vlt.* Ial.*num.21 in d.l.1.* Gomeſ. *in d.cap.5.num.2. & in cap.vlt.num.15.* Dilect. *de arte teſtandi tit.6. cant.14.* Quamuis abſque fundamento efficaci contradicant Dec. *in d. leg. 2. numero 6 & ibi* Curt.inn.*num.20.* quos ſequitur Alciat. *in leg. coheredi,§.ex ijs,num.8 ff. de vulgari,* & hæc in dubio, dum aliud ex coniecturis non conſtiterit, dicta ſufficiant. *Tertiò* obſeruandum eſt, quòd † ſi coniecturæ in oppoſitum magis vrgeant, tunc non obſtante quod ſub nomine proprio concipiatur realis, & vice verſa, quãuis ſub nomine appellatiuo, nihilominus perſonalis indicabitur diſpoſitio. Ratio eſt, quia † quando plures hinc inde concurrunt coniecturæ, ad fortiores recurrendum eſt, vt illæ præualeant, per quas veroſimiliter appareat de mente diſponentis, argumento *cap. afferte,& cap.quia veriſimile,& cap.litteras,* cum multis ibidem, *de præſumpt. cap. licet ex quadam, verſ. ex præmiſſis,de probat.* His ita ſuppoſitis, 5 6 7

Iam *primò* infertur, quod ſi teſtator quantumcumque extraneus pro anima Epiſcopo relinquat legatum, intuitu Eccleſiæ, non perſonæ relictum 8

præſu

præſumatur, vt probat text. *in cap. requiſiſti 15. verſ. ſi ab extraneo, de teſtam.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſ. quæſt. 523. numero 2.* Ratio eſt, quia relictum fuit Epiſcopo ſub nomine appellatiuo, tum vel maximè, quia in teſtatore, qui pro anima legatum relinquit, veriſimilius eſt quòd potius Eccleſiæ,
9 quàm perſonæ legauerit: patet, quia † reſpectu Eccleſiæ legatum manet pium, & multò magis ſuæ animæ profuturum; reſpectu verò perſonæ, ſeculare, & non ita tendens in animæ ſalutem; cùm ergo teſtator legando intendat animæ ſalutem, vt Pontifex *in principio dict. capitu requiſiſti*, exoriditur, & eidem magis conſulat, ſi legatum pium maneat quàm ſi ſeculare, ſit conſequens in his terminis intuitu Eccleſiæ relictum omnioò præſumendum. Ita gloſſa *verb. nec eſt, in d. capite requiſiſti*, vbi Anton. *numero* 15. Abb. *numero* 8. & Couar. *numero* 4. Bart. receptus *in leg. 2. ff. de reb. dub.* Lap. *de Canonica port. nu. 21. tom. 4. tractatuum*, plures, vt per Card. Mant. *de conject. vltim. volunt. libro 8. tit... numero 19. cum ſeqq.* Quæ quidem coniectura adeò efficax eſt, vt etſi teſtator pro anima legatum relinquat Epiſcopo, expreſſo nomine proprio, adhuc intuitu Eccleſiæ relictum ſit præſumendum, Bart. *dict. numero 2. communis*, vt per Couarr. *in d. cap. requiſiſti, numero* 8. quamuis ibi contradicat Card. *numero* 4. arbitratus tunc ſolum habendum non eſſe reſpectum ad nomen proprium, quando ſimul cum appellatiuo fuerit coniunctum, quaſi aliter reſoluendum, quando ab extraneo legatum fuerit Epiſcopo, ſub nomine proprio tantum. Communis
10 tamen in contrarium vera eſt, quod † in legatis pro anima relictis non eſt habendus reſpectus ad nomen proprium, vel appellatiuum; licèt autem in aſſignanda ratione cogitandum relinquat Bart. *d. numero 2.* illa tamen aſſignari poteſt, quod licèt regulariter in omnibus diſpoſitionibus in dubio habenda ſit ratio nominis proprij & appellatiui, vt in regulis ſuprapoſitis; in legatis tamen piis ſiue ſub vno, ſiue ſub altero no-
11 mine concipiantur, res non eſt dubia; cùm enim † teſtator potiſſimum intendat ſuæ animæ conſulere, intendit quoque Eccleſiæ abſque perſonarum reſpectu relinquere, cùm eo pacto, vt mod diximus, multò magis animæ conſulat, & hæc eſt mens gloſſæ *dict. verb. nec eſt Abbas*, & aliorum, quos ſuprà tetulimus, affirmantium extraneum, qui ceſſante affectione amicitiæ, vel conſanguinitatis Epiſcopo legat, potiſſimum Eccleſiam ipſam, cui præeſt, conſideraſſe. Intellige tamen niſi qualitas rei legatæ aliud enuncet, verbi grat. quando teſtator Epiſcopo legat canes ſolertiſſimos ad venandum, ceruos, mulos ad equitandum, de quibus *l. cùm eundem 34. ff. de adil. edict.* vt poſt Bart. & alios reſoluunt communis *in d. cap. requiſiſti*, & Teixeira *in d. l. 2. de reb. dub.*

12 *Secundò* infertur in dubio relictum Epiſcopo à propinquo, non Eccleſiæ, ſed perſonæ ignoto relictum præſumi, vt probat Pontifex *in d. cap. requiſiſti, verſic. ſi ſic*, Marc. Anton. Genuenſ. *dict. quæſt. 523. numero 1.* Etenim conſanguinitatis affectio, eo vſque potens eſt, vt non obſtante nomine appellatiuo, reſpectus perſonæ principaliter habeatur. Sic aliàs
13 † donatio facta à conſanguineo alicui militi potius ratione ſanguinis, quàm militiæ facta præſumitur, *arg. l. tutor. 31. §. quæ tutoribus, ff. de excuſ. tut.* Couarr. *in d. cap. requiſiſti, num. 8.* poſt Corraſ. *libro 2. miſcel. in capite 4.* in ſimili Bart. *in lib. penult. §. 1. ff. de rebus dub.* Abb. *in dict. cap. requiſiſti, numero* 8. Alciat. *dicta præſumpt. 28. poſt gloſſ. penultim.* communiter receptam *in cap. vltim. de teſtam. libro 6.* Tiraquell. *in leg. ſi vnquam, verb. donatione largitus, numero 74.* Sic in ſimili,
14 † quando teſtator ſtricta amicitia legatario coniunctus eſt, quamuis ſub nomine appellatiuo legatum relinquat, non dignitati, ſed perſonæ legaſſe intelligitur: quia † multoties fortius eſt amicitiæ quàm 15
ſanguinis vinculum, gloſſ. *verb. præſumitur in d. cap. requiſiſti*, gloſſ. *dict. verb. nec eſt*, Bart. & communis *in l. cùm quid, ff. ſi certum petatur*, latè Tiraq. *in leg. ſi vnquam, verb. libertis n. 85. & 102.* Teixeir. *in d. l. 2. col. 4.* Iuuant quæ in ſimili Doctores reſoluunt circa amicorum affectionem, per text. *ibi, in l. amiciſſimos 39. ff. de excuſ. tutor.* Iaſ. *in l. exigendi, C. de procur.* & *in l. Titia, in princip. ff. eod. tit.* & *in l. ſancimus, C. hoc tit.* Alciat. *in l. latè §. amicos, de verb. ſignificat.* Hippol. *in rub. de fideiuſſor. num. 236.*

Neque prædictis refragatur *l. hæreditate 19. ff. de caſtr. peculio, in princip.* quam in his expedit Couarr. *d. numero* 8. vbi habetur, quòd ſi donatio fiat à militę conſanguineo commilitoni, quæritur an militiæ, non perſonæ, quaſi non obſtante conſanguinitate non perſonæ, ſed militiæ contemplatione relictum videatur? Reſpondetur enim reiecta ſolutione Cotaſij, quem refert, & ſequitur Couarru. vbi proximè, Iun ſconſultum ibidem ſub diſtinctione reſpondiſſe, vt hæreditas relicta ante ſocietatem militarem, non cenſeatur relicta contemplatione militiæ; & ideo non ſit in bonis caſtrenſibus; ſecus dicendum in hæreditate poſtea relicta: ſed in vtroque caſu hæreditas perſonæ acquiritur; vnde in nihilo nobiſcum pugnat, ſed magis pro nobis potuit expendi. Deinde non refragatur, quod ſi quis ab Eccleſia beneficium accepit, & poſtea Prælato legatum relinquat, quantumuis conſanguineo, nihilominus non perſonæ, ſed Eccleſiæ intuitu reliquiſſe præſumitur in remunerationem beneficij accepti, gloſſ. *verb. Iure, in auth. licentiam, C. de Epiſcopis & Cleric.* recept. vt plures, quos ſequitur Guillelmus *in cap. Raynutius, verb. teſtamentum 3. num. 47.* Alciat. *reg. 1. præſumpt. 28.* Tiraquell. *in d. l. ſi vnquam, verb. donatione largitus, numero 74.* Corraſ. *lib. 2. miſcellan. cap. 4. num. 40.* Non, inquam, refragatur; quia hæc opinio recè procedit propter antidotalem obligationem, quæ in dubio potentior iudicari debet, quàm ſola ratio conſanguinitatis ſecundùm rectam rationem, argumento *l. ſed & ſi 28. §. conſuluit, ff. de petit. hared. cap. cùm in officiis, in princ. de teſtam.* vbi Couarr. *num. 10.* S. Thom. *2. 2. quæſt. 106. art. 5.* Fortun. *in l. 1. §. Ius naturale, num. 57. ff. de iuſtit. & iure.*

Intellige *primo* modo reſoluta de propinquo intra quartum conſanguinitatis gradum, gloſſ. *verb. à propinquo in d. capite requiſiſti*, per text. quem citat *in d. authent. licentiam*, vbi gloſſ. *dicto verb. iure*, poſt alios Cardin. *in d. capite requiſiſti, numero* 4. Imola *numero 38.* communis, vt per Couarr. *num 9.* qui plures refert, Mantic. *de coniectur. vltim. volunt. lib. 8. tit. 6. numero 17.* quamuis abſque fundamento Iudicis arbitrio relinquendum exiſtiment Couarr. & Mantic. *locis proximè citatis*, locuti contra text. *in d. authent. licentiam*, innicta regula *ap. de cauſa 4. de officio delegati.* In ellige *ſecundo* de affine intra eundem gradum; ſi enim in amico maximè coniuncto idipſum communiret recipitur, vt infrà dicetur, ex veriſimili mente teſtatoris, ſimiliret in tali affine admittere debemus; neque eſt huius rei leue indicium, quod text. *in d. cap. requiſiſti*, tam in principio, quàm *in dict. verſ. Si verò*, ait *propinquo*, vt ſic videatur vtramque propinquitatem tam per viam ſanguinis, quàm affinitatis comprehendere voluiſſe: iunat maximè quòd etiam in fidei commiſſo familiæ relicto nulla ſpeciali adiectione ſuper certis perſonis facta, non ſoli conſanguinei, ſed iis deficientibus affines contineantur, *lib. vltim. verſ. & ſi quis, C. de verb. ſignific.* conſonat 16
tex-la

tegula *libro* 1. *C. unde vir & vxor.* Quamuis enim ex vi verbi appellatione agnatorum, & cognatorum affines minimè contineantur, *per tot. tit. ff. unde cognati, unde legitimi*, & alibi paſſim; vt plurimum tamen ratione affectionis, & ad pleroſque effectos æquiparantur, *cap. non debet*, cum multis *ibidem*, inuocta *rub. de conſanguin. & affinit.* atque ita in terminis Petr. *de Canonica port.* quem refert Couarr. *d. num.* 9. Intellige *tertiò*, prolata conſanguinitate eo ipſo præſumi legatum intuitu perſonæ relictum, text. *in d. cap. requiſiſti*, & ideo ſi Eccleſia contendat non perſonæ, ſed ſui ipſius reſpectu relictum eſſe, probare tenebitur; quia habens pro ſe Ioris præſumptionem, dum aliud non oſtenditur, tutus eſt, iuxta reg. *lucè Imperator, ff. de legat. 1. gloſſ. vltim. recept. in l. ſi tutor* 5. *C. de periculo tutor.* Bart. *in l. vltim. ff. de pubi. iudic.* Abb. *in c. 1. notab. 2. de cleric. non reſid.* Dec. *in rub. de prob. num.* 13. Couarr. *lib. 2. variar. cap. 6. n.* 1. Anton. Gom. *l. 9. Tauri. nu.* 25. Aſſlict. *deciſ.* 44. *num.* 15.

17 *Tertiò* ioſeffus legatum relictum Epiſcopo etiam ab extraneo (qui tamen valde amicus ſit) ipſi relictum videri, non Eccleſiæ: ratio eſt, quia amicitia conſanguinitati ſimilis eſt, *lib. nemo dubitat.* 58. *ff. de hæred. inſtit. lib. ſi pater* 4. *C. illo tit.* & † aliquando fortius eſt illius, quàm ſanguinis vinculum: non, inquam, quia in pleriſque conſanguinitati præfertur amicitia, argumento *l. ſed ſi plures* 10. §. *an adnocato. ff. de vulg. lib. ſi ſeruus plurium* 53. §. *vltim. ff. de leg. 1. lib. Theopompus* 14. *ff. de dote præleg. l. affectionis* 5. *ff. de donat. lib. hæreditate* 19. *an princip. ff. de caſtr. pecul.* Vnde à pari procedere in Iure, eiſdemque regulis conſiſtere amicitiam, & conſanguinitatem, eruentur ſtatim referendi. Hinc eſt quòd amicitia coniectura eſt in dubio præſumendi donationem ſicut conſanguinitas, Bart. *in l. cum quid, num.* 11. *ff. ſi certum petatur.* Tiraquell. *d. verb. donatione largitus, num.* 74. Atque ita in terminis obſeruat gloſſ. *verb. præſumitur, & verb. nec eſt, in d. cap. requiſiſti*, vbi Abb. *num.* 8. & Couarr. *nu.* 7. Guliel. *d. verb. teſtamentum* 3. *num.* 4. Mantic. *de coniect. lib.* 8. *tit.* 16. *num.* 18.

19 *Quarto* inferunt reſolutio illius dubij, qualiter inter Epiſcopum & Eccleſiam, vel aliam piam cauſam, diuiſio facienda ſit, quando vtriuſque legatum eſt. In quo obſeruandum eſt *primò*, quod quando aliquid relinquitur Epiſcopo ſub conditione, vt nihil quæratur Eccleſiæ, diuiſio facienda non eſt, ſed totum cedet lucro Epiſcopi, text. *in d. cap. requiſiſti, verſ. &*
20 *hoc verum eſt*, vbi gloſſ. *verb. exprimat*, † quamuis quando relinquitur Eccleſiæ ſub eadem conditione, ne Epiſcopo acquiratur, reiecta conditione communicatur legatum. Rationem differentiæ vnam & alteram proponit gloſſ. *d. verb. exprimat aliquid*, Lap. *de Contract. part.* 3. *num.* 3. inter quas illa videtur probabilior, quam præſtitit gloſſa *d. verb. exprimat*, quia
21 † Eccleſia eſt corpus mixtum, cuius caput eſt Epiſcopus, *cap. nouit. de his quæ fiunt à Prælat.* Vode non poteſt Eccleſia ſine illo conſiderari, quia maneret monſtrum ſine capite, contra *cap. cùm non liceat, de præſcript. in 6. quoniam* 14. *de officio Ordin.* At Epiſcopus poteſt conſiderari vti priuata perſona ſine Eccleſia, & ideò in ſecundo caſu ſuppoſita conditione non datur communicatio bonorum, datur verò in primo, vt textus habet *in d. cap. requiſiſti.* Neque obſtat idem textus in ſæpe citato *cap. requiſiſti, ad fin. verſic. quocunque*, vbi habetur maximam eſſe communionem inter Epiſcopum & Eccleſiam, cui eſt ſpirituali contagio copulatus; vnde quæ Epiſcopus acquirit, illa acquirit, prout maritus reſpectu vxoris, & vice verſa, ex reſolutis per Couarr. *de ſponſal. part. 2. cap. 7. §. 1. num.* 3. Molin. *de primogen. lib. 2. cap.* 10. *n.* 66. Gama *Luſit. deciſ.* 176. Reſpondetur enim eiuſmodi communicationem bonorum non procedere inuitis donantibus, argumento à ſimili, *authent. excepit, de bonis quæ liberis.* Si verò vlteriùs vrgeatur de eodem textu *in d. cap. requiſiſti, verſ. ſecus autem*, ibi, *diſpoſitio teſtatoris non poteſt*, &c. reſpondebit diſpoſitionem teſtatoris facere non poſſe, vt in te minis in quibus lex iubet bona inter vtrumque communicari, impediatur communicatio, non verò vbi nullius legis prohibitio reperitur, ſicut in propoſito, vbi ſuppoſita conditione legatum relictum cenſetur ſoli perſonæ Epiſcopi, quo caſu nullibi iniungitur legati cõmunicatio; vnde ſumus extra terminos *diſt. verſ. ſecus*: neque in aliquo offendit regula ibi tradita, *& in l. nemo poteſt, ff. de legat. 1. & in l. 1. in publicum ff. de pact.* cum ſimilibus.

Obſeruandum deinde eſt, quòd quemadmodum 22
quando Epiſcopo, vel Eccleſiæ aliquid abſolutè relinquitur, inter eoſdem fit diuiſio; ita etiam quando Epiſcopo, vel Eccleſiæ coniunctim relinquitur, diuiſio facienda eſt, vt probat text. *in d. cap. reliquiſti, verſ. quod ſi relinquatur, & verſ. ſi verò.* Itaque vnus, & alter caſus in eo conueniunt, quod in vtroque diuiſio facienda eſt ſecundùm canonicam portionem: differunt tamen maximè, quod in priori Epiſcopus, & Eccleſia cenſentur coniuncti à lege, ſeu legali coniunctione; in poſteriori verò coniuncti ab homine, nempe ab ipſo teſtatore. Vnde & illa alia inſurgit notabilis differentia, quod in priori ſi Epiſcopus ſuæ portioni renunciet, non accreſcet Eccleſiæ, & vice verſa, ſi Eccleſia renunciauerit, Epiſcopo non acquiretur; non ſic dicendum in poſteriori. Ratio eſt, quia in coniunctis à lege non eſt locus iuri accreſcendi, *l. & Proculo* 20. *ff. de legat.* 2. ſecus dicendum in coniunctis ab homine, *leg. re coniuncti* 87. vbi *leg. omnes ff. de leg.* 3. *leg. vnic. C. quando non petent partes*, ita Bart. Paul. & omnes *in d. leg. in Proculo*, vbi Petrus affinnat omnium communem eſſe doctrinam, nemine diſcrepante, & † quinque huius differentiæ rationes refert *à* 23
numero 1. *vſque ad numerũ* 6. inter quas illa vulgo recipitur, vt affirmat Alciat. *libro* 4. *paradox. capite* 8. *in fin.* quòd ius accreſcendi prouenit ex mente & voluntate teſtatoris, & in iure reputatur veluti quædam ſubſtitutio in parte accreſcente, *leg. ſi Titio & Mæuio* 67. §. *Iulianus, ff. de leg.* 2. Gutier. *in d. leg. vnic. num.* 19. qui autem ſuccedit ex legis diſpoſitione, non ſuccedit ſecundum voluntatem teſtatoris, ſed ex legis potentia, vel præter illius voluntatem, *leg. qui liberis* §. *& verba, ff. de vulgari*, vnde inter coniunctos coniunctione legali non eſt locus iuri accreſcendi, ne contingat abſurdum, quod portio deficiens accreſcat, vel præter teſtatoris voluntatem. Sed contra vulgarem opinionem inſurgit Alciat. *citato loco*, dando manifeſtam inſtantiam; etenim qui contra parentum teſtamentum bonorum poſſeſſionem petit, adoerſatur teſtatoris voluntati, vt palam eſt *leg. 1. & per tot. ff. contra tabulas*; & tamen ſi duobus filiis, & ex altero filio duobus neporibus bonorum poſſeſſio competat, & alteri ex neporibus non petat, pars iſtius alteri accreſcet, *l. ſi duobus ff. ſolo tit.* deinde qui ſucceſſit ab inteſtato, ſucceſſit ex potentia legis, & non ex iudicio teſtatoris, *per totum, de ſucceſſionib. ab inteſtato l. 3. v. ab inteſtato, ff. de petit. hæred. l. hoc venire* 130. *ff. de verb. ſignificat.* quamuis enim hæc ſint ex verſimili mente teſtatoris qui ita credit relicturus, *l. conficiantur, ff. de iure codicill.* non tamen ex iudicio, & diſpoſitione teſtatoris, *d. §. hæc verba*, ibi, *quia non ex iudicio teſtatoris venerit*, & tamen ſi in cauſa inteſtati deficiat portio alicuius ex fratribus, alteri accreſcet, *d. leg. ſi duobus.* Quamobrem circa veriorem intellectum *dicta leg. &*

Proculo.

Proculo,& ſimilium,in quibus agitur de coniunctis à lege,dicendum eſt cum *gloſſ.unica*,communiter recepta,*in l.qui haredi* 44.§.*ſi duorum*, *ff.de condit. & demonſtrat.* †coniuncta legali coniunctione veluti diuerſa conſiderari,& perinde eſſe legarum illis relictũ,ac ſi pluribus ſeparatim legatum foret, patet exemplum in ſeruo communi plurium dominorum,qui plurium vices gerit,& ſuſtinet, *l.1.communis*, *ff.de ſepul.ſeru.* vnde perinde eſt legarum illi relictum, ac ſi plurib̃ per partes legatum foret, gloſſim ſequuntur DD. communiter *in d.l.& Proculo*,quibus maximè conſonat ratio adiecta ibi,*non enim coniunctum,ſed partes videri legatas*, iuncta illa ibi, *nam ſi ambo vendicarent eam,quemcumque legati partem habiturum quàm in ſeruo haberet*; itaq; nulla in propoſito conſideratur coniunctio,quæ potens ſit operari ius accreſcendi, & in hanc rationem magis inclinat Peralt.*in d.l. & Proculo,n.3.verſ.tertium,& n.6.verſ quintum.*

25 Remanet vt videamus an hæreditari, legato, vel alteri iuri quærendo ſolus Prælatus renunciare poſſit?In quo dubio vera eſt ſolutio,quę affirmatiuam ſuſtinet partem ex Roland.*conſ.*115.*n.* 23.*ad* 42.*lib.*1. Menoch.*de arbitr.caſu* 171.*n.*55.Simoncel.*de decretis lib.*3.*tit.*8.*tit.pect.*9.*n.*67.*verſatem etiam*,& plures ſequuta eſt Rota coram Puteo *deciſ.*507.*lib.*1.& in aliis relatis per Aloyſ.Riccˉ *in collect.*3054 *col.* 2. *circa fin.* p.7 nam in quærendis Prælatus ſolus Eccleſiæ præiudicare poteſt,Felin.*in c.in præſentia*,*n.*57. *verſ. decimo quæro,de probat.*Mandoſ.*ad Lap.alleg.* 25.*verb.prælatus,in princ.*Steph.Grat.*diſcept.forenſ.c.* 668.*n.*51.*cũ ſeqq.*Greg XV.*deciſ.* 401.*n.*9. & 10. Quamuis Quarant.*in ſumm.Bullar.verb.alienatio rerum Eccleſ.n.*23. *verſ.ſed verius*,& *n.*43.*verſ.prælatus*, appeller contrarium veriorem, & tutiorem. Sed noſtra ſententia procedit quando repudiatio ſit in eodem actu, in quo ſit acquiſitio, ſiue adirio, quæ ſecundum ordinem intellectus præcedere debˉt, & ille actus acquiſitionis non præcedit ſimpliciter, ſed tendit ad ipſam repudiationem,ſiue renuntiationem, itaut acquiſito illa ſit momentanea, quæ non habetur in conſideratione,Natt.*conſ.*441.*num.*20.*lib.* 2. Roland. *conſ.*15. *num.*34.*lib.*1.Vincent de Franchis *deciſ.* 14. *num.*25. *cum ſeqq.*Rot.*in Romana tholi*31.*Ianuar.*1629.coram *Reuerendiſſimo Dom Decano.* Secus autem quando eſſent duo actus ſeparati, licet incontinenti vnus poſt alium facti; puta,ſi monaſterium prius adiuiſſet hæreditatem, & deinde in eodem inſtrumento ceſſiſſet,& renunciaſſet, prout declarat Phanuc. *de iure dotis gloſſ.*8.*num* 18.*verſ.quæ conditio*, Rota *deciſ.*30. *lib.*2.*part.*3.*diuerſ.*Stephan.Gratian.*cap.*132. *num.* 26. *& d.cap.*568.*in fine.*

ALLEGATIO CXVII.

Epiſcopo reſignanti Epiſcopatum, ſeu potiùs reſignatario, & ſucceſſori, an & quando debeantur fructus naturales, induſtriales, ſeu ciuiles, vel etiam pendentes ante reſignationem,& quid in alis beneficiatis?

SVMMARIVM.

1 *Fructus ciuiles, quorum de tempore reſignationis adhuc non venerat dies ſolutionis,ſpectant ad ingreſſorem,ad quem etiam ſpectant fructus pendentes*

2 *Fructus à ſolo ſeparati ante diem reſignationis debentur reſignanti, cæteri verò omnes reſignatario.*

3 *Fructus beneficij Eccleſiaſtici qualiter inter heredem beneficiati defuncti, & ſucceſſorem in beneficio ſint diuidendi,oſtenditur,& numeris ſeqq.*

4 *Fructus inter beneficiatum defunctum, ſeu etiam renunciantem,& ſucceſſorem,diuidendos eſſe pro rata annisteuent D D.citati.*

5 *Fructus à ſolo ſeparatos inexactos ſpectare ad ſucceſſorem, non autem ad heredes prædeceſſoris, concludunt alij.*

6 *Fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos ad heredem defuncti tranſire, pendentes verò ad Eccleſiam, vel ſucceſſorem in beneficio pertinere tenet communis, & probabilior ſententia.*

7 *Bulla Iulij III. quid ſtatuat ſuper fructibus decedentium beneficiatorum oſtenditur.*

8 *Bulla prædicta Iulij III.non eſt vſu recepta in Regnis Hiſpanarum.*

9 *Conſtitutio ſynodalis Bracharenſis ſtatuit,quod ſi obtinens beneficia ſimplicia moriatur ab inteſtato, habeant omnia eius heredes integrè, & ſi illos non habuerint,habeat dicta bona Eccleſia.*

10 *Bulla prædicta Iulij III. an ſit vſu recepta in ſtatu Mediolanenſi? oſtenditur*, & 11.

VM hæc quæſtio incidiſſet olim inter Reuerendiſſimum Sanuitalem Archiepiſcopum Batenſem, & Reuerendiſſimum D. Caracciolum, in cuius fauorem Archiepiſcopatum reſignauerat, ſuper fructibus decurſis & inexactis vſque ad diem reſignationis, Domini de Rota, vbi cauſa per appellationem ab A. C. fuerat introducta, dixerunt eſſe diſtinguendum inter fructus ciuiles, & naturales, ſeu induſtriales: nam quoad fructus ciuiles,quales ſunt cenſus, penſiones domorum, reſponſiones, & ſimiles, quorum de tempore reſignationis adhuc non venerat dies ſolutionis, cenſuerunt ſpectare ad ſucceſſorem,ad quem etiam ſpectant fructus pendentes, gloſſ. *in caput præſenti, de officio Ord. lib.*6. Cardinal. & alij *in cap. vlt. de peculio cler.* Calder. *conſ.*2. *cod.tit.*late Couarr. *lib.*1.*var.cap.*15.*ſub num.*2.† Quo verò ad fructus naturales, & induſtriales, iidem domini ſimiliter diſtinxerunt, nam eos, qui erant à ſolo ſeparati ante diem quintam Iulij, quà die reſignatarius fuit prouiſus, cenſuerunt ſpectare ad reſignantem,iuxta terminos *l. defuncta ff.de vſufructu*, & *l.diuortio.*cum ibi notatis *ff.ſoluto matrimon.* etiamſi fuiſſent locati, & dies ſolutionis affictus veniret poſt reſignationem, quæ de tali affictu ſeu pretio locationis, quod deberur ratione fructuum, idem indicatur quod de fructibus, quorum loco affictus ſubrogatur, & ſic non conſideratur dies ſolutionis affictus, ſed potius tempus perceptionis fructuum,pro quibus affictus ſoluitur, Salycet. *in leg.fructus*, *num.*3.*verſ. & probatur ratione*, *C. de act.empti*, Alex. *conſ.*28.*num.*1. *lib.*1.Nat.*conſ.*141.*n.*1.cumalus adductis per Honded. *conſ.*85.*n.*13. & 23. *lib.*2. & demum fuit concluſum ex iis, & aliis deductis per informantes fructus à ſolo ſeparatos ante diem reſignationis debeti reſignanti, cæteros verò omnes reſignatario, vt habetur *deciſ.*278 apud Farin.*part.*2.*recent.*& latiùs *deciſ.*240. apud Farinac. *part.* 1. *recent.* vbi pariter fuit dictum quòd ſi aliquis tranſlatus eſt de Eccleſia ad aliam, & ſic conſuetudo primæ Eccleſiæ quod fructus decedentis perueniant ad Capitulum, non habeˉ fructus pendentes de tempore tranſlationis, quod & prius dixerat eadem Rot. *deciſ. vnic. de tranſlat. Epiſcopi in antiq.& deciſ.*809.*p.vlt.*1.*diuerſ.*vbi reiicit dictum Cardin.*conſ.*110.*n.*2 Pauin.*de officio & potest.*

Capituli ſede vacante part. 2. quæſt. 8. num. 28. Sutd. conſ. 333. n. 57. vol. 3. Aym. conſ. 873. num. 2. verſ. neque monet, vol. 5.

5 Hæc ſi breuiter ex præcitata deciſ. pro præſentis quæſiti reſolutione dicta ſufficiant, quorum occaſione in hoc loco reſoluendam duxi quæſtionem illam à DD. latis ventilatam, qualiter ſcilicet fructus beneficij Eccleſiaſtici inter hæredem beneficiati defuncti, & ſucceſſorem in beneficio ſunt diuidendi? Pro cuius facilioti deciſione ne terminos confundamus, ſciendum imprimis nobis eſt, quid attento Iure communi tenendum, deinde quid inſpecta Bulla Iulij III. & denique quid attentis particularibus conſuetudinibus?

4 Attento Iure communi aliqua extat inter DD. controuerſia: quidem enim indiſtincte tenent fructus inter beneficiatum defunctum, ſeu etiam renunciantem, & ſucceſſorem diuidendos pro tata anni, arg. *l. diuortio, ff. ſoluto matrim.* nam cùm beneficium detur propter officium & ſeruitium Eccleſiæ, *cap. cùm ſecundum Apoſtolum, de præb. cap. fin. de reſcript. in 6.* ſicut dos propter onera Matrimonij. *l. pro oneribus, C. de iure dotium*, inducenda videtur diſpoſitio, & diuiſio; & ideo hanc partem tuentur Couar. *lib. 1. var. cap. 15. à n. 12.* Flamin. *de conſid. q. 15. n. 49.* Molin. *de primogen. lib. 3. c. 11. n. 4* Sarmien. *de reddit. Eccleſ. lib. 4. c. 6. n. 13.* Gutier. *canon. quæſt. lib. 1. q. 33.* Zeiol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. beneficium §. 6. & p. 2. verb. renunc. §. 2.* Eſcob. *de ratiocin. tom. 2. comput. 20. n. 23.* Caſtil. *queſtd. lib. 1. de vſufructu c. 79. à princ.* Molin. *de inſtit. tract. 2. diſp. 635. num. 7.* Patlad. *differ. 120. §. 1.* Marc. Anton. Geonenſ. *in praxi Archiep. Neapol. c. 53. an annot. n. 11.* ſecundùm nouam impreſſ. Nicol. Garc. *de benef. p. 1. cap. 1. num. 97.*

5 Alij verò ſuſtinent fructus à ſolo ſeparatos inexactos ſpectare ad ſucceſſorem, non autem ad hæredes prædeceſſoris, vt per multa Iura concludit Calder. *conſ. 12. num. 1. verſ. tertius caſus, de peculio cler.* & Iaſ. *conſ. 75. n. 6. & ſeq. vol. 3.* Cardinal. *conſ. 110. n. 2.* & fuit dictum *in Palentina fructuum 26. Februarij 1580.* coram *Cardinal. Lancellotto ſeniore, & in nullius, ſeu Romanæ pecuniaria 4. Iunij 1593.* coram *Cardin. Blancheto*, impreſſa apud Marcheſao. *de commiſſ. part. 1. fol. 424. num. 3.* & oonè *in Papien. fructuum 21. Februarij 1622.* coram *Remboldo*, & latè conſulnit Surd. *conſ. 333. n. 6. verſ. contrarium tamen, cum multis ſeqq.* Et hanc ſententiam perpetuò ſequi Rotam, ipſamet teſtatur coram Reuerendiſſimo Coccino Decano *deciſ. 476. num. 2.* & coram Reuerendiſſimo Duran. Epiſcopo Vrgellen. *de. 1. 304. num. 1. p. 2.* niſi probaretur conſuetudo quòd clerici de huiuſmodi fructibus poſſint teſtari, prout eadem Rota ſuam limitat ſententiam, & ſignanter *in Palentina fructuum 26. Februarij 1580.* coram *bonæ mem. Cardinal. Lancellotto* quæ habetur apud Nicol. Garciam *de benef. part. 2. c. 1. n. 122. & in Mediolanen. fructuum 9. Martij 1592.* coram *bonæ mem. Oratio*, apud Marcheſ. *p. 1. pag. 558. & in Gerunden. fructuum 21. May 1599.* coram *bonæ mem. Iuſto*, ac *in Barchinon. fructuum 4. Iulij 1607.* coram *eodem.* quarum deciſionum meminit Duran. *d. deciſ. 304. num. 2.*

6 Communis tamen ſententia (cui tanquam probabiliori adhæreo) tenet ad hæredem defuncti tranſire fructus ante obitum eius, qui beneficium habebat, collectos, pendentes verò ad Eccleſiam, vel ſucceſſorem in beneficio pertinere, quia clerici in vita æquiparantur vſufructuarijs, qui faciunt ſuos fructus tam collectos, & à ſolo ſeparatos, & eos tranſmittunt ad hæredes. Ita gloſſ. *verb. primi anni, in cap. ſi propter*, vbi Dominic. *num. 9.* & Franciſc. *n. 5.* & alij, *de reſer. in 6.* gloſſ. *etiam verb. reſeruari, in cap præſenti*, vbi Prob. *ad Monach. n. 3. de officio Ordin. in 6* Hoſt. *in cap. fin. num. 5.* & *ibi* Zabarel. Imola, & Barb ar. *de peculio clericor.* Anton. Cotſet. *in ſing. verb. clericus.* Nicol. Gemin *in enchirid. benef. tit. 4. de gratiis expectatiuis, n. 24.* Nauarr. *de redditibus Eccleſiaſt. quæſt. 2. monitu 11. & conſ. 7. ſub tit. de ſucceſſ. ab inteſtato*, & *conſ. 3. de peculio cleric. & conſ. etiam 3. de donat. in nouis*, D. Barboſ. *in d. l. diuortio, part. 1. n. 44. & à num. 56.* Bellet. *diſquiſit. cleric. parte 1. de bonis cleric. §. 15.* Rendina *in prompuario recept. tit. 50. num. 6.* Lottet. *de re benefic. lib. 2. quæſt. 44. num. 27. cum ſeq.* Monet. *de diſtribut. quotid. part. 2. queſt. 4. à num. 21.* vbi *num. 24.* aſſetit merito admitti poſſe opinionem Couarr. de tata temporis quoad fructus, qui percipiuntur ex domibus locatis, propter rationem, quam affert idem Couarr non quidem *d. n. 12.* ſed *n. 4.* vbi de emptione agit, quia penſio in prædio vrbano ſoluitur pro fructibus, qui quotidie percipiuntur, ſcilicet pro eius vſu & habitatione, quod etiam ſentit Ioan. de Imola *in d. l. diuortio, in princ.* dicens quod pro tata temporis præteriti in prædiis vrbanis poteſt exigi penſio propter continuatam vtilitatem, ſecus verò in prædiis ruſticis, in quibus percipitur vtilitas ſolum tempore meſſium, & vindemiarum.

Supernenit Bulla Iulij III incip. *Motu proprio*, edita *de anno 1550.* qua expreſsè diſponitur fructus, vbi non ſpectant ad Cameram tanquam ſolia, ſpectare ad ſucceſſores etiam quod maturari fuerint tempore beneficiari, dummodo realiter, & cum effectu percepti non fuerint, & aliis propriis bonis non incorporati, etiam quod per beneficiatos non ſteterit quominus illos exegerint, immo etiamſi pro eorum exactione omnem diligentiam iudicialiter agendo adhibuerint, cuius quidem Bullæ vigore reſolutum fuit in allegatis *nullius, ſeu Romana pecuniaria, & in Papien. fructuum.* 7

Extat nunc maxima controuerſia, an prædicta Bulla Iulij III. ſit vſu recepta in Regnis Hiſpaniarum, & in ſtatu Mediolanenſi. Quoad Hiſpaniarum Regna, Nauarr. *conſ. 4. de ſucceſſ. ab inteſtato, in nouis*, & Nicol. Garc. *d. cap. 1. n. 102.* aſſerunt dictam Bullam non eſſe in illis vſu receptam; quod Rota ſæpius firmauit, & ſignanter *in dicta Palentina fructuum 26. Februarij 1580.* coram *Carnual. Lancellotto*, & *in Gerunden. fructuum 24. May 1599.* coram *Iuſto*, & *in Barchinonen. fructuum 4. Iulij 1607.* coram *eod. & in eod. 10. Decembris eiusdem anni, & 3. Decembris 1610.* coram *Reuerendiſſimo Domeo Coccino*, & notè *in Corduben. beneficiorum 24. Februarij 1620.* coram *Cardinal. Cunalerio*, in hæc verba. *Quamuis Rota per duas deciſiones ſub diebus 16. Nouembris 1618. & 1. Iulij præteriti, reſoluiſſet fructus beneficij S. Andreæ decurſos à tempore obitus Ludouici, quos A. C. declarauerat reſtituendos eſſe Piccardo, debere Ioanni Lopez tanquam plenioſſimè ſubrogato ad ius ipſius Piccardi, nihilominus hodie cauſa de nouo propoſita ſuper eiſdem Domini receſſerunt à deciſis, & moti ſunt ex notoria conſuetudine vigente in Regno Hiſpaniarum, qua non reuocabatur in dubium, & ſuper eſſet ſtatutum reſolutum in Palentina fructuum Archipresbyteratus 16. Februarij 1580. coram Cardin. Lancellotta ſenore, relata per Ciarc. de benefic. part. 1. cap. 1. n. 12. quod ſcilicet fructus ſeparati à ſolo ſpectarẽt ad hæredem, & per quam conſuetudinem ceſſabat ratio illa, cui deciſiones facte innitebantur, vt ſcilicet quemadmodum diẽti fructus debeantur Piccardo, ità debeantur Ioanni in ipſius loco ſubrogatoriam ſi debetur hæredibus Piccardi, non poſſunt dici comprehenſi in ſubrogatione, &c.*

Verum hodie magna circumſpectione circa non 9 receptionem dictæ Bullæ vtendum eſt. Ego enim

anno 1625. in Rota coram R. P. D. Buratto *in vna Bracharen. fructuum* inſtanter petij declarari dictam Bullam in Regno Luſitaniæ (quod pars eſt Hiſpaniæ, vt aſſerit Nauarr. *conſ.* 1 *num.* 2. *de decimis*) vſu receptam non eſſe, & tamen Rota coram dicto D. in deciſione facta ſuper hac cauſa *ſub die* 28. *Aprilis* 1625. nihil certi firmare voluit, ſed dubium in hæc verba reſoluit. *Iuſtitia autem dictarum trium conformium in hoc capite, quicquid ſit de iure communi an fructus à ſolo ſeparati ſpectent ad ſucceſſorem, vel ad hæredem, vt latè per* Calder. *conſ.* 1. *de peculio clericc. & quicquid ſit ſtante conſuetudine, de qua in Regnis Hiſpaniarum.* Garc. *de benefic. parte* 2. *cap.* 1. *num.* 102. *& in Barchinonen. fructuum* 10. *Decembris* 1607. coram R. D. meo Decano, *in qua aliæ deciſiones, & doctrina allegantur, certum eſt quod ſublata eſt difficultas ex Conſtitut. Synodali Bracharenſi, qua caueturquod ſi obtinentes beneficia ſimplicia moriantur ab inteſtato, habeant omnia eorum hæredes integrè, & ſi illi non habuerint, habeat dicta bona Eccleſia; ſpectant igitur ad hæredes beneficiati.* Hæc in illa deciſione *Bra. haren. fructuum.*

10 Quoad ſtatum Mediolanen. partes aſſerunt dictam Bullam in eo non eſſe vſu receptam, Borgnin. Cauleon. *deciſ.* 90. *num.* 1. *part.* 5. & Nicol. Garc. *d. cap. n.* 103. Sed contrarium firmauit Rota *in dicta Papien. fructuum*, coram *D. Remboldo*, in hæc verba: *Nec obſtat quòd dicta Conſtitutio non fuit vſu receepta, vel quod ſaltem præſumptio obſeruantiæ dictæ Conſtitutionis eluditur ex turbibus ponderatis in Mediolanen. fructuum* 9. *Martij* 1592. *coram bonæ mem. Orano, quia præterquam quod videbatur, quod dicta Conſtitutio fuerit publicata, habetque decretum irritans, non poſſet dari de eo vſu ipſius, nec minus prætendi quod fuerit per contrarium vſum abrogata, ex deductis per Gabriel. de claus. lib.* 6. *conclus.* 3. *n.* 4. Rot. *deciſ.* 197. *num.* 3. *part.* 1. *in recent. Ceſſat etiam difficultas, ex quo etiam dicta Conſtit. eircumſcripta dicti fructus inexacti ſpectant iuxta diſpoſitionem Iuris communis ad ſucceſſorem, vt dictum eſt, non verò ad hæredem. Non obſtat quod dicta diſpoſitio locum non habeat, quando in contrarium viget conſuetudo. Calderin. d. conſ.* 2. *ante fin. verſ. puto concludendum, Conarrub. in cap. cum in officiis, num.* 6. *de teſtam. quia non probatur quod adſit aliqua conſuetudo in contrarium in ciuitate Papien, que tamen plenè & concludenter probanda eſſet,* gloſſ. *in l.* 1. *in verb. probatus, C. quæ ſit longa conſuet. Alexand. conſ.* 131. *num.* 9. *lib.* 1. *Surd. conſ.* 314. *n.* 23. *Caſ. de Graſſis deciſ.* 6. *num.* 5 *de prabend. cum aliis per Mantic. de tacitis, & ambig. conuen. lib.* 3. *tit.* 9. *num.* 72. *Nec dici poteſt, quod dicta conſuetud. ſit probata ex quadam enunciatiua eiuſdem Iulij III in Breui, ſeu litteris anni* 1553. *quarũ copia datur, qui quid eſſet dicendum dicta an littera eſſent in forma probanti, & vtrum dicta enunciatiua, vtpote que emanauit ad partes ſuggeſtionem, probet, & præſertim quia, vt aliqui ex dominis dicebant, Papa in dicto Breui non dicit quod dicta conſuetudo fuerit legitimè probata, ſed tantùm quod fuit deducta, vt apparet ex lectura dicti Breuis; & inſuper viſum fuit quòd dum Papa narrat quòd in Statu Mediolani antiqua viget cõſuetudo quòd ſpolia perſonarum & eccleſiaſticarum ad eorum hæredes tranſeat, huiuſmodi narratiua intelligi debeat de fructibus ſi exactis, & in horreum reconditis, aut de bonis ex fructibus ſic exactis emptis, que vere & propriè dicãtur ſpolia clericorum; quia ſpolia ſunt rerum ad beneficiatos ſpectantium, & quæ in eorum peculio reperiuntur, vt in ſimilib. fuit dictum in Romana, ſeu Vercellen. teſtimiaria coram bona mem. Cardin. Seraphino, quæ eſt inter improſſas deciſ.* 554. *num.* 5. *non autem de fructibus inexactis, quos idemmet Iulius III. per Conſtit. vt ſupradictum eſt ante dictam Breue editum voluit pertinere ad ſucceſſores, adeò quòd dicta narratiua non poſſit deſeruire ad probãdum aliquam conſuetudinẽ quoad dictos fructus inexactos de quibus agitur, ſed tantum quoad ſpolia, id eſt, fructus exactos, qui ſunt extra controuerſiam. Et in omnem euentum ad effectum de quo agitur, ſufficit quod ex dicta narratiua Breuis non remanet claro probatum quod adſit in Statu Mediolani talis conſuetudo quoad fructus inexactos, cum maximè huiuſmodi conſuetudo eſſet plenè, & concludenter probanda ex ſupra allegatis,* &c.

Hæc quæ ex ſuprædicta deciſione colliguntur de 11
receptione dictæ Bullæ Iulij III. procedunt in Statu Mediolanenſi, non vero in prouincia: Papia enim non eſt de prouincia, ſed exempta, & immediatè ſubiecta Sedi Apoſt. nam in prouincia conſtat ex Concil. prouinciali Mediolanen. V. *part.* 3. *tit. de Eccleſiis, earum ſupellectili, & fructib.* §. *vt litibus*, quòd dicta Conſtitutio non eſt vſu tecepta, immo in corroborationem prædictorum poſtea ſuccedit Concil. Prouinciale Mediolanen. VII. *tit. de fructibus elorics defuncti*, in quo præſcribitur quod fructus ſeparati à ſolo pertineant hæredibos beneficiati defuncti cum ſupportatione onerum vſque ad nouos fructus.

Poſt hæc ſcripta prodit à Sacra Rota ſingularis deciſio ab Auditore mirabilis doctrinæ, & eruditionis extenſa, in qua omnia ferme in hac allegatione contenta, & tractata comprobantur, cuius copiam, quia multum ad rem facit, hîc inſerere operæ pretium duxi.

R. P. D. PIROVANO.

Bracharen. fructuum 3. *Decembris* 1627.

DVbitatum fuit, an fructus induſtriales & ciuiles ſpectent ad hæredem Archidiaconi, vel ad ſucceſſorem in beneficio? effectus autem huius diſputationis eo tendebat, quia Georgius hæres Archidiaconi, per cuius obitum orta eſt controuerſia ſuper fructibus, obtinuit in partibus tres ſententias, pro quarum executione iuxta illarum conformitatem Signatura reſcripſit, & exinde Rota coram bonæ mem. Buratto 28. *Aprilis* 1625. reſpondit conformes eſſe quoad fructus naturales, & executoriales relaxauit. Cæterùm quia pro induſtrialibus, & ciuilibus non cadebat eadem conformitas, nunc de prædictis ſeparatim agitur, & eos viſum fuit Georgio hæredi ſpectare.

Nam quoad pertinentiam reſpectu recollectionis bene probatur, quia Bartholomæus Archidiaconus deceſſit *die* 29. *Nouembris*, de quo tempore iam fructus induſtriales omnes à ſolo ſunt ſeparati, ciuiles verò, qui ex re fructifera non prouenuntur, & ſolent à diœceſi percipi vſque ad illam diem ſpectabunt hæredi nulla habita diſtinctione quòd nondum venerit dies eorum ſolutionis, ex quo attenditur an vetè à ſolo ſuetine ſeparati, vel in illa die obitus prædeceſſoris debiti ſint; prout hæc omnia firmantur *in Baren. fructuum*, coram Illuſtriſſ. Cardin. Canalerio, quæ eſt *inter recentiores* 240. *parte* 1. & plenius *in Cremonen. fructuum* 278. *parte* 2. *recent.*

Quo verò an de iure pertineant ad hæredes beneficiati, regula eſt in contrarium, niſi conſuetudo, aut facultas teſtandi aliter determinent; nam fructus etiam ſeparati à ſolo, oondum tamen exacti ad ſucceſſorem in beneficio pertinent, Calder. *conſil.* 2. *de peculio clericc.* quem Rot. ſemper ſequuta eſt, vt *in cauſa nullius, ſeu Romana pecuniaria* 15. *Decembris* 1585. & 4. *Iunij* 1593. coram *Caraffa, Blanchetto*, quæ

eſt

eſt apud Matchef. *fol.* 424. *p.* 1. *& in Barchinonen. fructuum* 8. *Febr.* 1610. coram *D. meo Decano*, *& in Varmien. fructuum*, coram me 24. *Ianuary* 1611. & nouiſſimè *in Papien. fructuum* 21. *Februarij* 1622. coram *bon. mem. Remboldo.*

Viſum tamen fuit conſtare de generali conſuetudine Regnorum Hiſpaniarum quod hæredes beneficiatorum ſuccedant in fructibus à ſolo ſeparatis, & nondum exactis, quam Rota firmauit in pluribus Regnis ſub eodem nomine Hiſpaniæ comprehenſis, nempe *in Palentina fructuum* 26. *February* 1580. coram *Cardin. Lancellotto ſen.* quæ eſt in Regno Caſtellæ, & in Regno Nauarræ *in Pampilonen. fructuum* apud Guidobon. *deciſ.* 50. & de Regno Cordubæ eſt alia deciſio coram *Illuſtriſſimo Card. Cauallerio in Corduben. beneficiorum* 24 *Februarij* 1620. & de Comitatu Cathaloniæ *in Barchinonen. fructuum* 4. *Iuly* 1607. coram *bonæ mem. Iuſto*, in eadem cauſa 10. *Decembris eiuſdem anni*, *& 3. Decemb.* 1610. coram *D. meo Decano*, *& in Gerunden. fructuum* 24. *May* 1599. coram *bonæ mem. Iuſto.*

Non obſtat quòd hæc generalis conſuetudo dici non poſſit, probata ex conſuetudine aliorum locorum, dum illa non extenditur de loco ad locum, quia argumentum non deſumitur ex locali conſuetudine, aut ratione illius ad extenſionem quoad alia regna, ſed ex multis regnis ad comprehenſionem aliorum eiuſdem regionis, inter quæ regnum Luſitaniæ comprehenditur, & pro eiuſdem locali conſuetudine multa concurrunt adminicula, quæ ad perficiendam probationem ſolent admitti, *c. fin.* ibi, *tanquam vehementer adminiculantes de ſucceſſ. ab inteſt. l. inſtrumenta*, ibi, *adminicula adiuuantur C. de probat.* Guid. I ap. *deciſ.* 441. Achil. *deciſ.* 1. *de confeſſis*, Rot. *deciſ.* 376. *p.* 1. *recent.* nam datur vnus teſtis ex duobus in Curia examinatis, qui deponit de hac conſuetudine in diœceſi Bracharenſi; & pro notorio allegatur quod in regno Portugalliæ, prout in aliis regnis Hiſpaniarum, non colligantur ſpolia Clericorum à Collectoribus ordinariis, ac demum de hac generali conſuetudine atteſtantur Couar. *an cap. cum in officiis n.* 9. *de teſtam.* Nicol Gatt. *de benefic. p.* 2. *cap* 1. *n.* 101 quorum dicta etſi de per ſe non releuent ad perfectum probationem, cùm non deponant de Curia in qua practicatur, Gabriel *de probat. ex conſ. lnſ.* 4. *n.* 3. attamen pro adminiculo tanquam de fama affirmantes poſſunt deſeruire. Quibus accedit Conſtitutio Synodalis non quidem de per ſe diſponens, vt fuit præſuppoſitum *in ſupr. adita deciſ.* 18. *Aprilis* 1625. quia non poteſt Ordinarius ſtatuere contra Ius commune, *cap. venientes, de iureiur.* Felin. *in c. quod ſuper his, num.* 4. *in* 1. *fallem. de maior & obed.* Rot. *in Calagurritana de Oliuar.* 22. *Martij* 1604. coram *bonæ mem. Peña*, ſed tanquam acceſſoria, & inhærens conſuetudini, & adminiculans vniuerſidem regnorum comprehenſionem ſupradictam, quæ conſtitutio eo magis ad hanc probationem coadiuuandam videtur deſeruire, quia dantur duo teſtes bene concludentes de illius obſeruantia *ab anno* 15 8. quo condita fuit à Cardinale Henrico tunc Archiepiſcopo Bracharen. abſque eo quòd ſucceſſores ibi ben ficus conqueſti fuerint, nec Collectores manum apposuerint

Nec vim facit quòd hæc obſeruantia debuiſſet probari ob oenta in iudicio, & coram delegato Apoſtol. ſecundùm Put. *I cſ.* 122. *l. b.*. quia quitur de ſtylo procedendi ſeruando inxta ſtylum delegantis, non autem Ordinarij, cuius contraria obſeruantia debet probari in contradictorio iudicio, ex quo ſtylus Ordinarij non extenditur ad ſtylum delegantis: non autem loquitur de generali obſeruantia, qui eſt caſus noſter, quæ probari poteſt ex ſolicitis requiſitis, nempe vſu populi, frequentia actus, & diuturnitate temporis, quæ ponuntur per Alberic. *in l. quibus ff. de legib.* Rebuff. *de conſuetud. n.* 106. & ab aliis allegatis per Maſcard. *de probat. concl.* 424. *in princip.*

Non obſtat quod regnum Luſitaniæ non probetur comprehenſum inter regna Hiſpaniæ, quia & ratione ſitus eſſe eadem Coſmographi referunt & deſignant, & ratione dominij ſub regno Caſtellæ, prout ſunt alia Regna Nauarræ, Valentiæ, Cathaloniæ, & Aragoniæ, & idem teſtatur Nauarr. *conſ.* 1. *num.* 1. *de decimis.*

ALLEGATIO CXVIII.

Epiſcopo an & quando coadiutor cum futura ſucceſſione dandus ſit, & de coadiutoris auctoritate?

SVMMARIVM.

1 *Concil. Tridem.* ſeſſ. 25. de reformat. cap. 7. *quid ſtatuat, refertur.*

2 *Coadiutores cum futura ſucceſſione ad quæcumque beneficia etiam Epiſcopatibus inferiora nonniſi Papa conſtituit.*

3 *Papa antequam coadiutorem cum futura ſucceſſione alicui Epiſcopo deputet, ſolet cauſam vrgentis neceſſitatis, ſeu euidentis vtilitatis à Concilio requiſitam priuatim per Cardinales, & in conſiſtorio examinare.*

4 *Cauſa, propter quas Papa coadiutorem cum futura ſucceſſione alicui Epiſcopo deputat, quæ ſint, referuntur.*

5 *Coadiutor Epiſcopo dandus eſt ſufficiens, habens qualitates omnes, quæ in Epiſcopis requiruntur.*

6 *Coadiutor quam obtineat poteſtatem, ſiue auctoritatem, oſtenditur numeris ſeqq.*

8 *Coadiutori cum futura ſucceſſione non licet ingredi ciuitatem Pontifi. aliter.*

9 *Cruce in dioceſi, & in functionibus Pontificis non debet vti Archiepiſcopus coadiutor.*

10 *Archiepiſcopus coadiutor exercens Pontificalia in Eccleſia preſente coadiutore vti poteſt cappa, eo autem abſente vti debet mantelletto, & Rochetto*

11 *Canonici ſunt compellendi, vt coadiutori Epiſcopo ſolemniter celebranti, & Pontificalia exercenti ſemper aſſiſtant.*

12 *Canonici non debent accedere ad circulos cum adiuto.*

13 *Coadiutor Epiſcopus debet facere confeſſionem cum Sacerdote canonice celebrante.*

14 *Coadiutori, de licentia tamen Archiepiſcopi coadiutis et benedicere populo data per ciuitatem incedit.*

15 *Canonici ex prædicta obuiam coadiutori Epiſcopo ad Eccleſiam Pontificaliter accedenti, maximè decet.*

16 *Coadiutor non habet facultatem largiendi Indulgentias.*

17 *Beneficiorum collatio eis competat, coadiutori ne, an coadiutoribus extenditur.*

ACROSANCTVM Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 25. *de reformat. c.* 7. decreuit quod ſi quando Eccleſiæ Cathedrales vegens neceſſitas, aut euidens vtilitas poſtulat Præſulem dari coadiutorem, is non aliàs cum futura ſucceſſione detur, quàm hac-

hæc causa prius diligenter à Sanctissimo Romano Pontif. sit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à Iure, & decretis huius S. Synodi in Episcopis & Prælatis requiruntur, aliàs accessiones super iis factæ subreptitiæ esse censeantur. Ex quo decreto circa hanc materiam & præsentis dubij resolutionem:

2 *Primo* colligitur coadiutores cum futura successione ad quæcunque beneficia etiam Episcopatibus inferiora nonnisi Papam constituere, ita in Episcopatibus probat *cumul. de clerico agrot. lib. 6.* & sentiunt Campeg. *in speculi tract. de coadiut. Episc. versic. si coadiutor*, Gambar. *de officio legati, sit. de coadiutor. num. 4.* Campan. *in observatio Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. n. 105. versic. est tamen*, Quaran. *in summ. Bullarij verb. Archiepiscopi auctoritas, num. 9.* & in aliis ioeferioribus beneficiis agnoscunt Flamin. *de resignat. benef. lib. 6. q. 5. n. 15. & l. b. 7. q. 20. num. 14.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. glos. 5. § 9. n. 91.* Monet. *de distribut. quotid. p. 2. q. 1. n. 33.* Nicol. Garcia *de benefic. p. 4. c. 5. n. 19.* quibus suppetit ratio euidens quòd ad beneficia vacatura solus Papa tribuit ius, *cap. 2. de prabend. lib. 6.* & tunc dari coadiutori titulum alicuius Episcopatus in partibus infidelium, quo vtitur viuente coadiutore, obseruant Piasec. *in praxi Episc. part. 1. cap. 1. num. 9.* & Flamin. *d. quæst. 20. num. 18.*

3 *Secundo* colligitur Summum Pontificem antequam coadiutorem cum futura successione alicui Episcopo deputet, solere causam vrgentis necessitatis, seu euidentis vtilitatis à Concilio requisitam priuatim per Cardinales, & in Consistorio examinare, vt attestatur Flamin. *d. lib. 7. q. 20. n. 14. in fine.* Causæ autem concedendi huiusmodi coadiutorem suot
4 plures.† *Prima* est senectus Episcopi, *cumul. de clerico agrot. lib. 6.* Archid. & Gemin. *n. 5.* Rebuff. *in praxi benef. tit. de reprobat benef. vsu impetrat. num. 50.* Flamin. *d. q. 20. n. 6.* Campan. *d. c. 6. num. 110. cum seq. Secunda* propter ægritudinem Episcopi, *cap. 1. 7. q. 1. d. c. vnic.* Parisi. *cons. 49. num. 38. lib. 4.* Flamin. *d. quæst. 20. num. 7.* vbi exemplificat, si maiori parte anni sit infirmus, vt non possit exercere ea, quæ muneri suo incumbunt, vel sit cæcus, aut lepram habeat. *Tertia* propter Clementiam Episcopi, *d. cap. vnic.* Bertachin. *de Episcopo 2. part. 4. lib. num. 24.* Flamin. *d. q. 20. num. 9. Quarta* causa, si Prælatus sit suspectus de dilapidatione bonorum Ecclesiæ, Abb. *in cap. licet Heli, num. 8. de simon.* Flamin. *d. quæst. 20. num. 10. Quinta* causa, si aliàs est inhabilis, vt non possit muneri sibi iniuncto incumbere, Ioan. Andr. Zabar. & alij, quos refert Flamin. *d. quæst. 20. num. 11.*

5 *Tertiò* colligitur dandum esse coadiutorem sufficientem ad adiuuandum & sublenandum officium illius, habentem qualitates omnes, quæ à Iure, & decretis sacrosanctæ Concil. Trid. in Episcopis, & Prælatis requiruntur, idoneum scilicet, vita, scientia, & ætate, Flamin. *d. q. 20. n. 15.* bene obseruans in eucentu quòd talis coadiutor detur circa temporalia propter dilapidationem, debere esse proundum, & fidelem, ac scire ea bene dispensare: si verò circa spiritualia aduertendum, vt sciat prouidere saluti animarum, Campan. *d. cap. 6. num. 103.* & in quocunque alio coadiutore, quod debeat esse eiusdem ætatis, cuius & stile, cui datur, clarè iolinnat Gambar. *d. tit. de coadiutoribus, num. 8.*

6 Sed quam retineat ipse coadiutor potestatem, siue auctoritatem vltra ea, quæ ad hoc colligit Nauarr. *cons. 3. de elect. o agrot. cons.*, habemus speciale decretum *Sacr. Congreg. Rituum*, quod referunt Prosper. de Augustino *in addit. ad Quarant. in summ. Bullarij verb. Arcinepiscopi auctoritas post num. 12.* Piasec. *in praxi Episcop. part. 1. cap. 1. num. 10.* Campanil. *d. cap. 6. n. 107.* nouissime Mich. Ferrus *de præcedent. Ecclesiast. quæst. 15. in fine.* Cuius verba sunt. *Die Ionis 31. Ianuarij 1591.* † *Congregatio Illustrissimorum Cardinal.* 7
super sacris Ritibus ad dubia nomine Illustriss. Cardinal. D. D. Cardinal. Paleotti, & Veronen. proposita sic respondendum censuit.

Ad primum dubium, censuit coadiutorem cum futura 8
successione non licere ingredi ciuitatem Pontificaliter; quia licet sit coadiutor cum futura successione, ex quo tamen non habet ius in re, sed ad rem, non debet recognosci tanquam superior & caput, sed vti coadiutor, & eo magis quia contingere potest, vt non succedat in Episcopatu, sed prior moriatur.

Ad secundum respondit ipsum non debere vti Cruce in Domus, nec in sanctissimus Pontificus, nec dum incedit per Vrbem, cum Crux sit signum & ornamentum dignitatis, & iurisdictionis, & coadiutor vtraque careat. 9

Ad tertium censuit coadiutorem Pontificalia in Ec- 10
clesia exercentem absente Archiepiscopo, vti posse cappa, cum ea sit tantum ornamentum dignitatis Episcopalis, præsente autem Archiepiscopo vti debet mantelletto, & rochetto, neque licere vnquam coadiutori vti mozzetta, & rochetto etiam absente Archiepiscopo, cum hoc proprium sit eius, penes quem est dignitas, & iurisdictio.

Ad quartum respondit negatiuè, cum vna Sedes non capiat duos.

Ad quintum, censuit Canonicos esse compellendos, 11
vt coadiutori Episcopo solemniter celebranti, & Pontificalia exercenti semper assistant; alioquin indecorum videretur si Episcopus sine Canonicorum assistentia celebraret, necnon videretur esse contra decretum Concilij Trident. quod extensiuè huic etiam casui accommodari potest.

Quoad circulos respondit Canonicos non debere accе- 12
dere ad circulos, cum ipsi circuli deroteut in subrorum vnionem ad ipsum caput, & ex aperto de multis constat coadiutorem non debere esse caput.

Quo verò ad Confessionem faciendam cum cele- 13
brante solemniter, respondit de ere, vt coadiutor episcopus Confessionem faciat cum Sacerdote Canonico celebrante, & vt idem quoque benedicat in fine Missæ, ne populus præsens diuinis benedictione episcopali defraudetur, & iam est vsu receptum, vt Episcopus benedicturus in fine Missæ faciat etiam confessionem cum celebrante.

Ad sextum, censuit licere coadiutori, de licentia ta- 14
men Archiepiscopi benedicere populo dum per ciuitatem incedit.

Ad septimum respondit maximè decere, vt Canonici 15
prodeant obuiam coadiutori Episcopo ad Ecclesiam Pontificaliter accedenti ad ostium Ecclesiæ, eumque discedentem ad idem ostium dedicere, animo esset valdè commendandum, si tamen Canonici officij, & vrbanitatis gratia ad ipsum coadiutoris ades accederent.

Ad decimum respondit, coadiutorem non habere fa- 16
cultatem largiendi Indulgentias, & sic eas Archiepiscopi nomine si quas Archiepiscopus concedere voluerit, esse publicandas.

Hæc sunt illius S. Congregationis verba, ex quibus non modò clara habetur cognitio multorum dubiorum per ipsam decisorum, sed insuper clarior redditur aliorum complorum ad hanc rem spectantium: ac præterea † cui competat beneficiorum 17
collatio? nam alij coadiutori, alij coadiuto hanc tribuunt facultatem, vt per Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. glos. 23. num. 12.* & citatos à Zerola *in praxi Episcop. part. 1. ver. coadiutor, pag. mihi 100.* Filliuc. *tract. 1. de benef.*

*benef.cap.2.num.*52. Mihi tamen ſemper placuit concilatio illa,quam tradit Oldrad.*conſ.*44. incip. *Quæritur ſi Epiſcopus,ſub num.*3. vbi probat ſententiam in gratiam coadiuti, quoties ob ſenectutem, aut alteram legitimam cauſam, & aduerſam valetudinem corporalem, quæque mentis exiliom ooo operaretur, datus eſt: alteram verò tuetur in gratiam coadiutoris,vbi datus fuit ob cauſam concludentem perfectum impedimentum alienationis mentis, vel intellectus, ptrà propter dementiam: & huic diſtinctioni ſubſcribunt Gemin.*in cap.vnico* §.*fin.num.*4.*de clerico egrot.in ſexto*,& ex Selua Azor.*inſtit.moral.p.*2. *lib.*6.*cap.*25.*quæſ.*15.Cardio. Tuſch.*tom.*1.*verb.coad-inter concluſ.*402.*num.*11.

ALLEGATIO CXIX.

Epiſcopus ad aliam Eccleſiam tranſlatus, quando primæ Eccleſiæ deſinat eſſe Epiſcopus?

SVMMARIVM.

1 *Solutio Matrimony ſpiritualis inter Epiſcopum & Eccleſiam, vt & carnalis inter virum & fœminam,reſeruatur à Chriſto.*
2 *Matrimonium carnale in lege gratiæ planè factum eſt indiſſolubile,quoad vinculum.*
3 *Matrimony ſpiritualis vinculum fortius eſt quàm carnalis.*
4 *Papa cum tranſfert Epiſcopum de vno Epiſcopatu ad alium, poteſt & ſolet eum abſoluere a vinculo prioris Eccleſiæ.*
5 *Pontifices ſummi ſolent vti S. Scriptura teſtimonijs in ſenſu morali ad propria decreta confirmanda.*
6 *Matrimonium ſpirituale facilè diſſoluit Summus Pontifex,cum non ſit conſummatum lege diuina.*
7 *Tranſlatio quando ſit de conſenſu ipſius tranſlati, iſte talis ſic tranſlatus perdit ſtatim iura prioris Eccleſiæ.*
8 *Capitulum eanquam Sede vacante ſtatim debet vti iurisdictione ac Vicarium conſtituere,cum Epiſcopus tranſlatus eſt ad alium Epiſcopatum.*
9 *Tranſlatus ſine ſuo conſenſu non deſinit eſſe Epiſcopus primæ Eccleſiæ.*

1 SOLVTIONEM Matrimonij ſpiritualis inter Epiſcopum & Eccleſiam contracti, ſicut & carnalis, quod eſt inter virum & fœminam, reſeruatam eſſe a Chriſto præcipiente, vt, *quos Deus coniunxit,homo non ſeparet*, probat expreſsè text. aliàs difficilis *in cap.inter corporalia* 2.*ſtatim poſt prin.de*
2 *tranſlat.Epiſcopi.*Planè † Matrimonium carnale conſummatum in lege gratiæ factum fuit indiſſolubile quoad vinculum,vt latè probant Magiſt.*in* 4.*diſt.* 27. *cap.*5.*& diſtinct.*36.*cap.*3.& *ibid.*S.Thom.*quæſt.vnic. art.*5.*& in addit.ad* 3.*part. quæſt.* 61. *art.* 1. Durand. *diſtinct.*35.*quæſt.*2.Ledeſma 2.4.*quæſt.*64. *art.* 2. Specul.*comun.part.*3 *art.*7.Perez *l.*1.*verb.por que ne puede tit.*15.*lib.*8.*Ordin.*Couarruu.*de ſponſal. part.*2. *cap.*7. §.4.*ad fin.*Sanch. & plures ab eo citati *de Matrim.*
3 *lib.*2.*diſput.*13.Ergo & ſpirituale, † cuius vinculum fortius eſſe,quàm carnalis minimè dubitandum aſſerit text.*in d.cap.inter corporalia*, *in princip.* ex quibus de Pontificis poteſtate circa huiuſmodi tranſlationes faciendas dubitarunt Gabr. Vaſquez *in* 3. *part.tom.*3.*diſp.*241.& Nauarete *en la conſumacion de Mon.tit.*22.*diſcurſu* 28.*verſic.no ſe quisiera*. Attamen veriſſimum eſt, † quando Papa tranſfert Epiſcopum 4
de vno Epiſcopatu ad alium, poſſe & ſolere illum abſoluere à vinculo prioris Eccleſiæ, iuxta formam, de qua per Hoſt.*in ſumm.tit.de tranſlat.Prælat.*& motem Curiæ Romanæ, vt *in d.cap. inter corporalia*, & per Ioann.Monach. *in cap.generali, num.* 10. *verſic. ſi aliquis habet Regalia,de elect.lib.*6.Ioann.Andr.*in cap. quod ob gratiam,num.*1.*in princip.quæſtionis, de regulis iuris in* 6.*in mercur.* & *ibid* Franch. *num.* 3. *in princip.* Franciſc.Marc.*deciſ.*1100.incip. *Quæritur de tali caſu, verſ.*...& maximè propter abſolutionem vinculi,Abb. *conſ* 101.*num.*7.*part.*2. prout eos refert Rot. *in Photen.Canonicatus* 26.*May* 1613. coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Decano*,apud Farin.*deciſ.*475.*n.*1. *parte* 1.*recent.*Zapata *en el diſcurſo de la obligation de los Prelados,concluſ.*3. *num.* 7. Bañez *de Iuſt.& Iure, quæſt.*63.*art.*2.*verſ.ad octauum.* nam verum eſt ſpirituale vinculum, ſeu ſpirituale fœdus coniugij, ſeu ſpirituale matrimonium contrahi inter Epiſcopum, ſeu Parochum,& Eccleſiam,*d.cap. inter corporalia*,vbi Innocẽtius III.ſic ait *Cum fortius ſit ſpirituale vinculum,quàm carnale, dubitari non debet, quin omnipotens Deus ſpirituale cõiugium,quod inter Epiſcopum,& Eccleſiam eſt,ſuo tantum iudicio reſeruauerit,præcipiens,vt quos Deus coniunxit homo non ſeparet: non enim humana, ſed potius diuina poteſtate coniugium ſpirituale diſſoluitur*,&c.Idem ferè dicitur *in cap. fin. eod. tit.* cuius verba ex integro illius Decretalis per Contium, & Anton.Auguſt.*in collect.* 1. *ſub eod.tit.* deſumpta, ſic ſe habent. *Quædam vero ſibi Apoſtolica Sedes reſeruat quodammodo ſpecialiter,& ſingulariter,vt præter ſpecialem auctoritatem ipſius nec iure agi valeant,nec attẽtari debeant cum effectu. In his autem ſpecialiter tranſlationes Epiſcoporum adeo non tam conſtitutio Canonica, quam Diuina eius tantum poteſtas commiſit,vt ſicut legitimi matrimony vinculum,quod eſt inter virũ & vxorem,homo diſſolnere nequit, Domino dicente in Euangelio,quos Deus coniunxit,homo nõ ſeparet:ſic & ſpirituale fœdus coniugy,quod eſt inter Epiſcopum, & Eccleſiã, (quod in electione imitatum,in confirmatione ratum,& in conſeruatione intelligitur cõſecratum)ſine illius auctoritate ſolui non poteſt,qui eſt ſucceſſor Petri,& Vicarius Ieſu Chriſti*,&c.Vnde Calderin.*conſ.* 1. & 4. *de tranſlat.Epiſc.*Abb.*quæſt.*1.*num.*15.*& in cap.cum cauſa n.*2. *de raptorib.*Burr.*in cap.in præſentia*, *num.* 2. *de probat.* Rebuff.*in praxi tit.de requiſ.ad bonam collat. num.*13. Hieron.Mangiar.*in declar.arboris conſang.n.* 104.*tom.* 9.*tract.*quos refert Card. Anton. Zapata *en el diſcurſo de la obligacion en Cocien.ia y Iuſticia que los Prelados tienen de ſ rouear los dignidades y beneficios Eccleſiaſticos en perſonas que puedan y quieran y tengan intencion y propoſito de reſidir p.*1.*concl.*3.*num.*6.affirmant quòd nec ex diſpenſatione poſſet matrimonium carnale, vel ſpirituale contrahi ad tempus; & addit Cardin. Tuſch.*tom.*5.*concluſ.*120.*n.*13. & 14 quòd ſicut Matrimonium carnale non contrahitur ſine conſenſu, ita nec ſpirituale: & ſicut Matrimonium carnale non poteſt contrahi ad tempus, ita neque ſpirituale. Qua ſuppoſita veritate retento themate *dicti c. inter corporalia*,vel eſt dicendum ſub illis verbis Chriſti Domini ſuprà relatis non reſeruari Matrimonij ſpiritualis ſolutionem, cuius contrarium expreſsè dicit *d.cap.inter corporalia*, aut fatendum etiam Matrimonium conſummatum poſſe à Pontifice diſſolui contra Doctores ſupra relatos, qui aſſerunt iam hodie hæreticum eſſe dicere Matrimonium conſummatum in Lege gratiæ diſſolui poſſe.

Potuerunt certè verba obſcuriſſima *d. c. inter corporalia*,& Ius ſupeapoſitæ argumentationis in falſam opinionem trahere Socio.*conſ.*28.*col.pen.vol.* 1. Bald.

in

in c. lator, de re indic. Sylu. *nupt. pag.* 20. Ioan. And. *in reg. actus legitimi, de regulis Iuris, lib.* 6. Philip. Dec. *in c. qua in Ecclesiarum, col.* 5. *de constit.* Grat. *consil. n.* 31. *vol.* 2. & alios, quos tacito nomine refert Sanch. *d. disp.* 53. *n.* 11. dum omnes pessime arbitrantur Matrimonium consummatum dissolui posse à Summo Pontif. quasi tunc non homo separet à Deo coniunctos, sed ipse Deus: parum enim refert (vt inquit S. Bernard. *lib. de dispensat. & præc. col.* 4.) an nobis Deus suam voluntatem exponat per seipsum, vel per suos Angelos, aut per suos Vicarios; sed quantum à veritate aberret huiusmodi sententia, ostendunt Doctores pro contraria suprà citati: nam qui homini potestatem denegauit separandi sic à Deo copulatos, Pontificem Max. excludere videtur, quia homo est.

5 Quare asserere oportet Christum Dominum directè & principaliter, ac in sensu litterali sub illis verbis, *quos Deus coniunxit*, &c. Matrimonium solùmodo carnale suo indicio reseruasse dissoluendum; solutionem verò Matrimonij spiritualis non sic in sensu litterali, sed in sensu morali à Christo ibidem reseruatum deprehendi, qui quidem moralis sensus licet in sacra Scriptura ab Spiritu sancto intentus sit, non tamen facit intentum efficax ad probandum aliquid esse legis diuinæ obligatoriæ; soleat enim Summi Pontifices vti S. Scripturæ testimoniis in sensu morali ad propria decreta confirmanda, vt patet in materia pluralitatis beneficiorum; ad probandum enim aliquem non posse habere duo beneficia, adducunt verba Pauli, *oportet Presbyterū esse vnius vxoris virum*, & Christi, *nemo potest duobus dominis seruire*. quæ verba in sensu litterali longè aliud significant. Sic *in Extrauag. vnam sanctam*, inter communes, *de maiorit. & obed.* Bonifacius VIII. adduxit verba Christi de duobus gladiis in sensu morali ad summam potestatem, & suam stabiliendam; eùm litteralis aliud esset, vt Sacri Doctores in eundem locum explicarunt, probat latissimè Alphons. à Castro *lib.* 1. *contra hæres. c.* 3. S. Thom. 1. *p. q.* 1. *art.* 10.

6 Cùm igitur † Matrimonium spirituale non sit reseruatum Lege diuina in sensu litterali ipsi Christo, vt carnale est, nil mirum si illud Summus Pontifex facile dissoluat, non verò carnale. Licèt non absolutè aliquibus displiceat subtilis responsio Abb. *in d. c. fin. n.* 13. *de translat. Prælat.* dum considerat in Episcopi translatione, vinculi matrimonialis conseruationem respectu vniuersalis Ecclesiæ, his verbis. *Placet mihi quod efficiatur inuisus Prælatus alterius Ecclesiæ, quia non dicitur de nouo Matrimonium contrahere. Ecclesia enim vniuersalis est vnum corpus mysticum; vnde ex quo semel consensit Episcopari in hac Ecclesia vniuersali non potest resilire. Papa si pro bono publico vult eum transferre ad aliam Ecclesiam particularem: quia solum hic alteratur locus, non autem dignitas respectu Ecclesiæ vniuersalis*, &c. refert Card. Anton. Zapata *d. loco p.* 1. *concl.* 3. *n.* 7.

Probata Pontificia potestate in dissoluendo Matrimonio spirituali, quod contrahitur inter Episcopum & Ecclesiam, ac subinde explicato text. *in d. c. inter corporalia*, qui ad hoc propositum difficilis meritò reputatur; restat nunc vt respondeamus ad quæstionem propositam sub distinctione: vel enim translatio Episcopi ad aliam Ecclesiam fit de eius consensu ob benemerita, aut propter vtilitatem necessitatémve Ecclesiæ, siue etiam ad electionem, postulationem, seu præsentationem alicuius ad id tus habentis. Aut demum fit sine consensu ipsius transferendi, quamuis transferatur ob benemerita.

In primo casu, quando scilicet translatio fit eum consensu illius, qui erat transferendus, iste talis ac translatus est. statim perdit ius primæ Ecclesiæ, vt per Abb. *cons.* 101. *num.* 3. & 4. *part.* 2. Massobr. *in praxi habendi concursum resp.* 1. *dub.* 9. *n.* 4. Secundùm Romanam impress. Rot. *d. dec.* 475. *à num.* 5. *p.* 1. *recent.* vbi ex Ioan. Andr. *in cap. quod ob gratiam, n.* 5. *de regulis iuris in* 6. refert quod si postulatio fiat a Capitulo de consensu transferendi, definit esse Episcopus loci à quo transfertur statim post ipsam translationem factam à Summo Pontif. non expectato aliter ipsius consensu, quia licet ignoret translationem, scitit tamen postulationem, & submisit se voluntati Papali. Et huius sententiæ est *S. Congregat. Illustrissimorum Card. S. Conc. Trid. interpretum*, dum consulta, *an Capitulum potuerit deputare Vicarium in Ecclesia, à qua quæ fuit translatus, si translatio fuit facta de ipsius translati consensu, etiam ante adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ? censuit quod sic*, attestante Rot. *d. dec.* 475. *n.* 6. *in fine*, & nouissimè *sub die* 10. *Decembris* 1624. *S. Congreg. Illustriss. Card. super negotijs Episcoporum præposita* pariter censuit in hæc verba. *S. Congreg. S. D. N. approbante censuit Ecclesiam à qua volens transfertur, seu quam dimittit Episc. vacare ab eo tempore, quo idem Episcopus ab illius vinculo absolutur in Consistorio Sanctitatis suæ etiam ante expeditionem litterarum, vel adeptam possessionem secundæ Ecclesiæ, & postea quam huiusmodi absolutionis notitiam Episcopus habuerit etiam ex testimonio, seu documento Secretary Sacri Collegij illico teneri enim abstinere ab exercitio Ordinariæ iurisdictionis, eamque transire in Capitulum tanquam Sede vacante, & ita posse, & debere Capitulum statim ea iurisdictione vti, ac Vicarium iuxta Trident. Conc. præscriptum eligere, Sedemque vacantem publicare*; quam declarationem refert Ego ipse *in collect. ad c.* 1. *de translat. Episcop.*, & me citato in illo loco refert etiam Massobr. *dict. dub.* 9. *num.* 12.

7

In secundo verò casu, quando scilicet nullus interuenit transferendi consensus, tota est difficultas; in qua Rot. *d. dec.* 475. *n.* 6. nihil firmare videtur, annuit tamen in simplici translatione etiam non facta pro vtilitate, aut necessitate Ecclesiæ, aut ob benemerita, statim post translationem absque alio consensu præcedente, aut subsequente translatum petere ius in prima Ecclesia, ea ratione, quia in Episcopatibus contrahitur Matrimonium spirituale, & Papa transferendo absoluit à vinculo primæ Ecclesiæ, quocirca facta absolutione prima libera manet, nec ad eam datur regressus, Host. *in sum. de translat. Prælat. num.* 6. *vers. sed si Episcopus, quod verius puto*, Calderin. *cons. fin. circa primæ p. vers. & sic pronunciatum*, Bellam. *in cap. si quis iam translatus num.* 2. *col.* 10. *in princip. vers. ad cuius quæstionis declarationem, & col.* 11. vbi refert huius sententiæ, ex quatuordecim Auditoribus, qui nunc erant, octo fuisse. Et rationem videtur elegantèr assignare Abb. *in c. fin. n.* 13. *de translat. Episc.* in verbis supertius relatis *n.* 6.

8

9

Sed Ego credo verius, quod translatus sine eius consensu non definit esse Episcopus primæ Ecclesiæ, quia translatio & absolutio etiam ob benemerita sine præuio consensu facta intelligitur quatenus translatio placuerit, eum intentio Papæ sit complacere translato, vt ex dict. decisione Rotali obseruat Massobr. *dict. dub.* 9. *n.* 14. & 15. cum quia hoc ipsum deprehenditur ex suprà dictis *Sacra Congregat. declarationibus.* in quibus de consensu transferendi fit mentio, quasi innuens aliter resoluendum

eſſe ſi nolens traosferretur, vel traoslatio noo fuiſſet facta de ipſius translati conſenſu, co maximè, quia Epiſcopus oon poteſt ad aliam Eccleſiam etiam motu proprio transferri, oiſi interueoiat eios cooſenſus Rot. *in Cremonen. fructuum* 18. *Marty* 1610. coram *D. Pirouano*, impreſſa pet Fario. *dec.* 278. *num.* 7. *part.* 2. *recent.*

10 Non obſtat gloſſ. *in cap. ſi quis translatus* 21. *q.* 2. quatenos probare videtor, quod quis noo dicitor vere translatus, niſi poſt adeptam poſſeſſionem ſecoodæ Eccleſiæ, qoia reſpondetur loqui in translatione abuſiua, oon autem in vera: at prouiſio Papæ habet vim ooo ſolùm electionis, ſed etiam confirmationis, & ſic cum ſit abſolotus à vinculo primæ Eccleſiæ, & habeat ius acquiſitum in ſecunda, dicitur proiode effectus ſponſus ſecundæ Eccleſiæ, quaproptet ceſſare debet ei omne ius, quod habebat in prima, ne videaror ſponſus duarum Eccleſiarum. Ita Rota *in d. decis.* 475. *num.* 7. & ea citata Maſſobr. *d. dub.* 9. *n.* 16. *cum ſeqq.*

11 Nec etiam obſtat, quòd beneficia translati non vacant, niſi poſt adeptam pacificam poſſeſſionem Eccleſiæ ad quam transfertur, vt apud omnes in coofeſſo eſt, quia reſpondetur hoc prouenire ex eo, quia iſta beneficia noo vacant per abſolutionem à vinculo, prout vacat primus Epiſcopatus, ſed per adeptionem Epiſcopatus, vt per Rotam *d. dec.* 475. *n.* 18. & Maſſobr. *d. n.* 9. *à n.* 20.

12 Hac de re vnum te ſcire volo, quod obſeruat Boët. Epo *de ſaturnino permutationis beneficialis in re num.* 31. migrationes ſcilicet, arqoe translatiooes Epiſcoporum ſæpius in Eccleſia primæua fuiſſe viſas, nunc auſo temeratio ſua ſponte migrantium, nunc etiam legitima ſimul auctoritate frequeoter interueniente translatorum: ſicuti D. ipſe Petrus Antiochia relicta, Romam dioioo outo migrauit, *e. mutationis Epiſcoporum* 7. *q.* 1. propter maiorem Eccleſiæ vtilitatem; ſed permutationis beneficialis exempla nollis in antiquis aut Canonibus, aut hiſtoriis Eccleſiaſticis reperiri aſſerit, adeo vt nec apud Iſidorum, nec apud Borchardum, nec apud Iuonem, oec apud ipſum quidem nooiſſimum Decretorum collectorem Gratianum vlla prorſus extet permutatioois beneficiorum mentio.

ALLEGATIO CXX.

// Epiſcopus ſucceſſor in Epiſcopatu, an, & quando teneatur ad penſiones decurſas, & non ſolutas tempore prædeceſſoris?

SVMMARIVM.

1 *Penſio eſt onus reale & cohærens beneficio.*
2 *Onus rei tranſit cum ſua cauſa.*
3 *Succeſſor in beneficio obligatur ad ſolutionem penſionis, non ſolum in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis decurſis.*
4 *Penſionarius agere poteſt hypothecaria contra ſucceſſorem in beneficio, ſuper quo fuerit impoſita penſio.*
5 *Penſionarij in electione erit, vel agere contra beneficij poſſeſſorem, vel contra hæredem defuncti prædeceſſoris in caſibus in quibus hæres eſt obligatus, ſiue contra prædeceſſorem in beneficio ſi adhuc viuit.*
6 *Penſionarius in caſu quod agat contra ſucceſſorem in beneficio, idemmet ſucceſſor habebit actionem contra ſuum prædeceſſorem ſi viuit, vel eius hæredes.*
7 *Epiſcopus in ſua ciuitate Epiſcopali penſionem ſuper Epiſcopatu impoſitam ſoluere tenetur.*
8 *Penſionario datur actio contra ſucceſſorem in beneficio pro terminis decurſis, ſi diligentia præceſſiſſent contra ipſummet ſucceſſorem.*
9 *Succeſſor in Epiſcopatu tenetur ad penſiones decurſas, & non ſolutas tempore prædeceſſoris, quando conſtat de diligentijs factis per penſionarium oötra prædeceſſorem; ex quibus aut probentur huiuſmodi diligentia, vide ibi* n. 10.
11 *Congrua in primis deduci debet ex redditibus Epiſcopatus ducatorum mille moneta illarum partium.*
12 *Iuriſdictio temporalis alicuius loci competens Epiſcopo non cenſetur reſeruata reſeruatario fructuum Epiſcopatus, niſi Papa expreſſerit.*
13 *Penſio non ſolet imponi in Epiſcopatibus quorum fructus non excedunt valorem ducatorū mille.*
14 *Epiſcopo reſignanti quòd mille remaneant, vel non remancant, cui incumbat? oſtenditur.*
15 *Titularis an, & quando teneatur ad penſiones decurſas pro tempore, quo intruſus fructus percepit?*
16 *Penſio, cuius ſolutionis dies venit poſt mortem penſionary, quomodo ſoluenda ſit?*

VM penſio ſit onus reale, & cohærens beneficio, *cap. ſi quis laicus* 16. *quæſt.* 1. *cap. querelam, in fine, & ibi* Abb. *n.* 2. *de elect.* Rot. *dec.* 176. *numer.* 3. *part.* 2. *recens.* Gig. *de penſion. quæſt.* 39. *num.* 5. & 6. *q.* 40. *num.* 1. & *conſ.* 35. *ſub numer.* 9. *verſ. eſt enim cenſio*, Iacob. Gall. *conſ.* 67. *num.* 1. Seraphin. *deciſ.* 335 1. *num.* 2. Rota *deciſ.* 176. *num.* 3. *part.* 2. *recentior.* Lottet. *de re benef. lib.* 1. *quæſt.* 39. *n.* 71. *cum ſeqq.* Decian. *conſ.* 37. *num.* 14. *vol.* 2. ooo iſſimè Dutan. *deciſ.* 369. *num.* 1. *part.* 2. & † onus rei annexum 2
traoſeat cum ſua cauſa *l. Iulianus, l. Caius*, vbi Bart. *ff. de manum. teſtam. l. Pomponius* §. 1. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Pariſ. *conſ.* 127. *num.* 12. *vol.* 4. Tiraq. *de retrait. lig.* §. 1. *gloſſ.* 10. *n.* 10. 13. & 14. Proptetea † obligatur ſucceſſor in beneficio ad illius ſolutionem, ooo ſolùm in futurum, ſed etiam in præteritum pro terminis decurſis ante ſuam prouiſionem. *l. quare, ff. de vſufructu*, Bellcozin. *de charitatiuo ſubſidio quæſt.* 53. Gambat. *de officio & poteſt. Legati lib.* 6. *tit. de penſion. à num.* 427. Franc. Leo *in theſauro ſori Eccleſ. part.* 2. *cap.* 7. *num.* 46. Nauar. *conſ.* 21. *num.* 3. & 4. & *conſ.* 2. *num.* 3. & 5. *de ſolution.* Monct. *de diſtribut. quotid. part.* 3. *qu.* 8. *num.* 22. Decian. *dict. conſ.* 37. *num.* 12. & 14. Bellet. *diſquiſit. clerical. part.* 1. *tit. de clerico debitore* §. 8. *à prine.* Caſtro Palao *in opere mor. tom.* 2. *tract.* 13. *puncto* 5. §. 6. itaut † penſionarios agere poſſit hypothecaria contra ſucceſſorem in 4
beoeficio ſupet quo fuerit impoſita penſio, ſecundùm Romao. *conſ.* 388. & Rimin. tuo. *conſ.* 197. *n.* 9. *volum.* 3. quos refert, & ſequitur Bellet. *d.* §. 8. *n.* 9.
† In cuius tamen electione erit, vel agete contra be- 5
neficij poſſeſſorem, vel contra hæredem defuncti prædeceſſoris in caſibus in quibus hæres eſt obligatus, ſioe contra prædeceſſorem in beneficio, ſi adhuc vioit, vt per Gig. *d. q.* 39. *n.* 11. & *q.* 43. *n.* 5. Rot. *dec.* 1182. *n.* 1. *p.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* Franc. Leo *d. p.* 2. *c.* 7. *n.* 51. Bellet. *d.* §. 8. *n.* 10. vbt *n.* 11. cum Gig. *d. qu.* 39. *n.* 13. aduertit conducibilius eſſe penſionario quod potius agat contra poſſeſſorem beneficij, quàm con-

tra

tra hæredem defuncti prædeceſſoris, quiâ contra poſſeſſorem beneficij procedit executiuè, quatenus non ſoluat: ſi autem vellet agere penſionarius contra hæredem defuncti prædeceſſoris, tunc eſſet ne-
6 ceſſe Iuris ordinem ſeruare: † in caſu verò quod penſionarius agit contra ſucceſſorem, idemmet ſucceſſor habebit actionem contra ſuum prædeceſſorem ſi viuit, vel eius hæredes. Ioan.Andr.*in cap. non eſt in mora, de regulis Iuris in 6.*Federic.*conſil.* 209. *n.*6. Gemin. *conſ.*4 *n.*9. *& per totum*, quos refert, & ſequitur Beller.*dict.*§.8.*n.*12. Illud ignoran-
7 dum non eſt † teneri Epiſcopum in ſua ciuitate Epiſcopali peoſionem ſoluere, vt cenſuit Rota *in Aretina penſionis* 17. *Aprilis* 1598. coram *D Litta* impreſſa per Marchef. *de cõmiſſion.p.*1.§.2.*pag.*636.
8 Et licèt Rota aliquando dubitauerit, an detur actio penſionario contra ſucceſſorem in beneficio pro terminis decurſis & non ſolutis in vita prædeceſſoris, vt per Caſſad.*deciſ.*3.& 4 *de locato*, Achil. *deciſ.*3.*de penſionib.*& Creſcent.*deciſ.n.*3.6.& 7. *de ſolutionib.* ipſa tamen poſtmodum eam conceſſit cum hoc temperamento æquitatis.ſi diligentiæ ſcilicet præceſſiſſent contra eundem ſucceſſorem,adeò vt penſionarius nulla notari poſſit oegligenria, ita fuit *in vna Canarien.penſionis* 15.*Ianuary* 1597.coram *Gipſio*, *& in cauſa Hiſpalen. penſionis* 16. *Decemb.* 1577.coram *Card. Blanchetto & in Oſien.& Barbaſtren.penſionis* 19. *Aprilis* 1609.coram *Card. Lancelloto iunior*e, & ſæpiſſimè in aliis citatis *in Nerſton.penſionis* 10. *Iunij* 1611.coram Greg. X V. impreſſa per Farin. *deciſ.*352. *n.*2. *p.*2.*recent.* & per Beltramin. *deciſ.*507.*n.*2.& per Campan. *in diuerſario Iuris Canonici rub.* 1 t. *c.*14. *n.*20. referunt laréque exornant Beller. *d.*§.8. *n.*13. Fraoc.Leo *d.cap.*7. *n.*52 & 53. Nicol. Garc. *de benef.p.*1.*c.*5.*num.*199. Steph.Grat.*diſcept.forenſ.c.*94.*n.*59. Mareſcot. *var. lib.*1.*c.*18.Pacific. *de Salviano interdicto deciſ.*99. *& inſpect.*3.*cap.*4. *à n.*199.
9 Vnde iam inſertur reſolutio ad quæſtionem ſupra propoſitam, vt ſcilicet ſucceſſor io Epiſcoparu teneatur ad peoſiones decurſas,& non ſolutas tempore prædeceſſoris, quando conſtat de diligentiis factis per penſionarium contra prædeceſſorem, vt in puncto cenſuit Rota *in dicta Nerotinen.penſionis*, & ſufficere diligentias contra prædeceſſorem, vel eius hæredem,& bona,firmauit ead. Rota *in Toletana penſionis* 13.*Iunij* 1608. coram *Dom.Penia.*
20 Ex quibus autem probentur huiuſmodi diligeotiæ, oſtendit Ror.*in d. Nerotinen.* apud Farin.*deciſ.* 352.*n.*3. *verſ. diligentia, part.*1. *recentior.*veluti ex mandato executiuo, ſequeſtro,& declaratorijs, vbi etiam tentum fuit negligentem non dici qui petere diſtulit multo tempore, quando non erat obligatus petere certo tempore, additque hæc omnia cum temperamento modcranda, dummodo ſucceſſari congrua remaneat, quæ in primis, & ante omnia
12 † deduci debet ex redditibus Epiſcopatus, ducatorum mille monetæ illatum partium iuxta diſpoſitionem Sac.Concilij Trident.*ſeſſ.*24.*de reformat.c.*13. *verſ. ad hæc*, prout etiam reſoloit eadem Rot.*Campanien. penſionis* 22. *Iunij* 1609. coram *Dom.Iuſto, & in Policaſtren.congrue* 16. *Nouembris* 1615. coram *D.Vbaldo*,impreſſa per Fatio.*deciſ.*763. *num.*1.
12 *p.*2.*recent.*vbi *n.*3.& 4.tentum fuit † iuriſdictionem temporalem alicuios loci competentem Epiſcopo non cenſeri reſeruatam reſeruatorio fructuom Epiſcopatus,niſi Papa expreſſerit, licet ſecus in fructi-
13 bus iuriſdictionis. Vnde colligitur † in Epiſcopatibus, quorum fructus non excedunt valorem mille ducatorum, non ſolere penſionem impooi, tenet Flamin.*de reſignat.lib.*6.*q.*2.*n.*34.Nicol.Garc.*de benef.p.*1.*c.*5.*n.*193.vbi *n.*397.*cum ſeq.* diſſerit de quo tempore debeat intelligi illa clauſula, *dummodo remaneant mille pro Epiſcopo.*

Cui autem incumbat onus probandi quod mille 14
remaneant Epiſcopo, dubium eſt ad præſentem materiam non contemnendum, in quo approbata eſt diſtinctio, quòd aut penſionarius agit iudicio poſſeſſorio,& tunc onus probandi incumbit Epiſcopo, quod ei non remaneant mille, pura quaſi poſſeſſio releuat ab onere probandi,cum non teneatur exprimere cauſam ſuæ poſſeſſionis, vel quaſi, & ideo debet in ſua quaſi poſſeſſione tueri,donec contra eum fuerit in petitorio pronunciatum, Abb. *inc.querelam num.*2. *de elect. & not.gloſſ.*per tex.*ibi in l. ſicuti §.ſed ſi quæritur.*& *ibi* Paul.de Caſtro *n.*9. *ff. ſi ſeruitus vend.* Ruin. *conſ.*154. *n.*10. *verſ. ſicut ergo lib.*4. Aut verò Epiſcopus agit contra peoſionarium petitorio dicens ſe non teneri ad ſolueodam penſionem, quia reſeruatio eſt oulla, & tuoc onus probands quod mille remaneant Epiſcopo penſionario incumbit,quia cum agitur ſuper proprietate iuris petendi, cauſa exprimi debet ab eo, qui aſſerit ſibi deberi peoſionem, nec quaſi poſſeſſio releuat illum ab onere probandi,Abb.*in dict. c.querelam n.*11. *& ſeq. gloſſ.*1. *in d.l.ſicuti*,vbi Paul. de Caſtro *n.*8.& 9. Ruin. *dict. conſ.*154. *n.*4. quam diſtinctionem præſtitit Rota *in vna Vrcellen.penſionis* 16.*Iunij* 1592. coram *Card.Mantica*, inter eius deciſiones impreſſas *deciſ.*196.

Quæſtionem ſuperiori non abſimilem hîc appo 15
nendam duxi, & quando titularis teneatur ad penſiones decurſas pro tempore, quo intruſus fructus percepit? In qua verum eſt dicere illas non deberi à Titulari pro eo tempore,in quo non ipſe,ſed intruſus,etiam nullum titulum habens, fructus percepit ſine culpa Titularis, vt in puncto Gig. *reſp.*29.*per tot.*quem ſequitur Butſar.*conſ.*161.*n.*19.*verſ.*1.*quod vero intruſus,& n.*25.& *per tot.lib.*4.Seraph.*deciſ.*66.niſi titularis ſe obligauerit præciſè & in forma Cameræ ad ſoluendum,quo caſu regulariter debitor non adimplet cedendo, ſed debet præciſè ſoluere. Pur *deciſ.*10. *in fine verſ. ſecus autem eſt lib.*1. Vel niſi ipſe Titularis,licèt tempore introſionis nihil percepiſſet per plures alios annos fructus percepit,quia fructus, de Iure & iuxta formam litterarum teſtuationis non ſolùm ſont obligati pro penſibus decurrendis ſingulis annis reſpectiuè, ſed immo fructus vnius annr ſunt etiam obligati pro peoſionibus aliorum annorum. Gig.*de penſion.q.*43. *n.*2.*verſ.quia autem*, cùm dicti fructus in aliis annis percepti per Titulatem præſumantur vberes, & ſufficientes etiam pro penſionibus decurſis tempore intruſionis; conſequenter dum non conſtat de inſufficientia fructuum Titularis vigore obligationis Camcralis debet cogi ad ſoluendum, itaur ſit in electione penſionarij pro penſionibus decurſis de tempore intruſionis agere contra titularem,aut contra intruſum, Feder.de Senis *conſ.*81.*n.*4.Gig.*de penſionib.q.*39.*n.*11. *verſ.ant quarimus*, & *q.*43. *per tot.* Lutter. *de re benef.lib.*1. *q.*39. Rota *deciſ.*176. *n.*3. *p.*2. *recentior.* Colligunatur hæc ex Duran.*deciſ.*369.*per tot p.*2. vbi *n.*9. reſpondet Seraph.*d.deciſ.*66.vbi quòd titolaris,etiam quòd ſe obligauerat in forma Cameræ ad ſoluendum, non tenetur ſoloere penſionem,ſi fructus non percepit, quia in caſu illius decciſionis Seraphini titolarem nunquam habuit poſſeſſionem beneficij, nec aliquos fructus percepit.

Vidi noo ſemel dubitari, quomodo ſit ſoluenda 16
penſio,cuius ſolutionis dies venit poſtmortem penſionarij)

ſionatij ? Tres hac de re inuenio opiniones. *Prima* tener penſionem deberi hæredibus penſionarij pro rata temporis, quo ille vixit, iuxta diſpoſitionem textus *in l. diuortio, ff. de iure dot. & in l. ſi operis, ff. de vſufr.* Ita Couar. *var. lib. 1. cap. 15. num. 13.* quem ſequuntur Molin. *de primog. lib. 3. c. 11. num. 4.* additio *ad Theſaur. deciſ. 143.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 2. cap. 1. num. 11.* vbi ſubdit hanc ſententiam hodie veriorem ſibi videri, ſtante Conſtitutione Pij V. quæ obligat penſionarios ad recitandum officium parnum B. Mariæ, ita ut ex hoc penſio hodie dicatur dari propter officium, ſeu beneficium: fructus autem beneficiorum, circumſcripta conſuetudine, debere de iure diuidi inter hæredes titularis defuncti, & modernum beneficij poſſeſſorem pro rata temporis, iuxta diſpoſitionem dictæ *l. diuortio*, firmant idem Couar. *d. lib. 1. cap. 15. n. 10. cum ſeqq.* Sarm. *de reddit. lib. 4. c. 6. n. 14.* Molin. *d. lib. 3. c. 11. n. 4.* Gutier. *canon. lib. 1. q. 6. à n. 79.* cum aliis, quos ſequitur Nicol. Garc. *d. c. 1. n. 96.*

17 *Secunda* ſententia abſolutè firmat penſionem huiuſmodi non deberi nec pro rata temporis, nec pro rata fructuum, quia terminus non maturatus ante mortem penſionarij, nunquam fuit illi debitus, quem ideo non potuit ex ſua perſona tranſmittere ad eius hæredes, ex reg. text. *in l. ſi ex plurib., in princ. ff. de fund. & legat. hared.* Gutier. *in l. vnic. n. 3. C. quando no. per.* Quare ita reſoluunt Nauar. *in apoleg. de reddit. Eccleſiaſt. q. 2. mon. 16.* aſſerentes de ſtylo Curiæ ita ſeruari, Sarmien. *in defenſ. libelli de reddit. qu. 2. mon. 16.* vbi quod ita obſeruatur in Rota, vt non ſoluatur tota penſionis, ſi is, cui debetur, decedat antequam dies ſolutionis veneriit, Ceuall. *conſ. ciuili 160. n. 15. cum ſeq. vol. 1.* D Barboſ. *in l. diuortio p. 2. n. 43. ff. ſoluto matr.* Caſtill. *de vſufruct. c. 79. num. 17.*

18 *Tertia* ſententia, cui tanquam probabiliori adhæreo, haber terminum non maturatum ante mortem penſionarij deberi pro rata fructuum perceptorum hæredibus penſionatij, quia materia penſionis Eccleſiaſticæ eſt regulanda tam actiuè, quàm paſſiuè, ſecundum diſpoſitiones loquentes de vſufructu, & ſic iuxta text. *in l. defuncta ff. de vſufruct.* Gig. *de penſion. q. 44. num. 52.* Vnde ſicut tota penſio etiam in pecunia promiſſa à colonis pro fructibus vnius anni, eſt integraliter ſoluenda hæredibus vſufructuarij, quamuis illa decedat ante diem ſolutionis, poſt tamen fructus collectos per colonos; *ex diſt. l. deſmilla*, patitur etiam mortuo penſionario ante diem ſolutionis fructibus iam perceptis per titularem, integra penſio debetur, & ſolui debet eius hæredibus. Quare hanc partem firmarunt Alexand. *conſ. 15. n. 3. vol. 2.* Ruinin. iun. *conſ. 634.* vbi ex profeſſo reſpondet obiectis in contrarium factis per Couar. *vbi ſupra*, Bellon. ſen. *conſ. 3. nu. 11. & 12.* Ferret. *conſ. 372. n. 9. poſt med. verſi. hinc ſuccedit alia ratio*, Honded. *conſ. 86. n. 23. cum ſequentibus, vol. 2.* Surd. *conſ. 333. n. 2. in verſ. videmus enim. & n. 3. cum ſeqnenti*, vbi cumulat plures in eandem ſententiam, Caccialup. *de penſ. q. 25.* Gig. *in ſimili tract. q. 53.* Gambar. *de offic. Legat. lib. 6. n. 584. q. 25.* qui diſputat articulum ad partes, Hieronym. Gabriel *conſ. 191. n. 13. verſic. tametſi de rigore Imit., cum ſequent.* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c. 548. n. 43. & 44.* Rota *deciſ. 648 p. 2. diuerſ.* & coram Mantica *deciſ. 14. num. 10. cum ſequenti.* & coram Reuerendiſſimo Coccino Decano *deciſ. 327. num.* & apud Marcheſ. *p. 2. pag. 277.* & coram Cardinal. Caualer. *deciſ. 129. per tot.* quæ reperitur apud Marcheſ. *de commiſſion. p. 1. pag. 604.* & coram Reuerendiſſimo Duran Epiſcopo Vigilen. 448. *n. 34 cum ſequent.* vbi reſpondet fundamentis in contrarium.

ALLEGATIO CXXI.

Epiſcopus quam poteſtatem habeat in Iure percipiendi decimas laicis concedendo, & in earum compoſitionibus inter Eccleſiaſticos & ſeculares faciendis?

SVMMARIVM.

1 *Quæſtiones diſputandæ proponuntur.*
2 *Decimas percipiendi ius laicis regulariter concedere non poteſt Epiſcopus.*
3 *Decimæ temporales non ſunt propriè decimæ, ſed certæ decimationes, ſeu annuæ præſtationes.*
4 *Decimas titulo feudi, vel alio temporali ante Concil. Lateranenſe concedere poterant Epiſcopi, & ex eo deinde prohibitum.*
5 *Decimæ ſi laicis fuiſſent conceſſæ, & neſciatur an poſt, vel ante Concil. Lateranenſe fuerint conceſſæ, in dubio cenſentur conceſſæ poſt Concil.*
6 *Epiſcopi conſenſus neceſſarius non eſt ad decimas reſtituendas Eccleſiæ ad quam pertinent: ſufficit vero vt in aliam Eccleſiam, vel locum Religioſum transferantur, & declara n. 7.*
8 *Decimæ à laicis in laicos transferri non poſſunt etiam de Epiſcopi conſenſu, declarando vt n. 9.*
10 *Decimæ ſi ante Lateranenſe Concilium laicis fuerint in feudum, vel emphyteuſim conceſſæ, & finita generatione ad Eccleſiam reuertantur, an poſſit Epiſcopus eas laicis iterum dare in emphyteuſim, oſtenditur, & n. 11. & 12.*
13 *Compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſoluendas, valet, modò cauſa cognitio, & ſuperioris accedat auctoritas.*
14 *Vicary auctoritas ſufficit in compoſitionibus factis inter perſonas Eccleſiaſticas ſuper decimis in futurum ſoluendis.*
15 *Compoſitio ſuper decimis præteritis non ſolum cum Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis poteſt fieri ſine auctoritate ſuperioris.*
16 *Epiſcopi auctoritate poteſt fieri compoſitio cum laicis ſuper tempus, & locum ſoluendarum decimarum.*
17 *Compoſitio ſi fiat inter laicos & clericos, vt minus quam ſit decima eis ſoluantur, vel vt de aliquibus rebus non præſtentur, non valebit, niſi ſit approbata à Papa, vel magno temporis interuallo firmata cum obſeruantia, ſcilicet 30. annorum.*
18 *Tranſactio valet de decimis futuris facta cum aſſenſu Epiſcopi, ſi pro decimis compenſetur Eccleſia in aliis rebus.*

CONTROVERSÆ ſunt hac de re excitatæ per Doctores quæſtiones, quæ ad quinque potiſſimum redocuntur. *Prima* eſt, an Epiſcopi aliquo tempore potuerint, vel poſſint hodie decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere? *Secunda*, an ſufficiat auctoritas Epiſcopi vt laici decimas tranaferre poſſint in quamcunque Eccleſiam, vel Religioſum locum, an vero neceſſario reſtitui debeant Eccleſiis ad quas de iure pertinent? *Tertia*

Tertia, an laici in laicos eas transferre poſſint caſu aliquo ſaltem de Epiſcopi conſenſu? *Quarta*, vtrum ſi decimæ ante Lateranenſe Concil. laicis fuerint in feudum, vel emphyteuſim conceſſæ, ac finita geocrarione ad Eccleſiam reuertantur, poſſit Epiſcopus eas laicis iterom dare in feodum, vel emphyreuſim? *Quinta*, an & quando compoſitio ſeu tranſactio de decimis cum conſenſu Epiſcopi valida ſit, & ſine eo inualida?

2 Pro quorum ſolutione ſnpponendum eſt, Epiſcopum regulariter non poſſe ius percipiendi decimas laicis concedere, vt probant tex. *in cap. peruenie 1. quæſt. 4. c. bene quidem 96. diſt. cap. venerabilis, de confirmat. vtili*, & docent Rebuff. *de decimis q 5. num. 52. & queſt. 13. num. 73.* Azor. *inſtitut. moral. part. 1. lib. 7. c. 36. queſt. 12.* Mooet. *de decimis cap. 5. num. 59.* niſi concedat aliis Eccleſiis cum aliqua cauſa *cap. plures, cap. ſtatuimus, & cap. fin. vbi gloſſ. 16. quæſt. 1.* Rebuff. *diſt. n. 32.* Monet. *diſt. c. 5. num. 60.* Verall. *deciſ. 340. part. 3.* Rot. *in Conchen. decimarum de Villanena 5. Maij 1600.* coram *Cardin. Pamphilio.* Vel oiſi concedat ad vitam, aliudve tempus ipſarum decimarum fructos, non ius percipiendi illas, alicui laico ex iuſta cauſa, purà quia Eccleſiam, eiuſve patrimonium à tyranni oppreſſione liberauerit, gloſ. *in c. quamus, de decimis*, Rebuff. *diſt. tract. quæſt. 10. num. 34. & quæſt. 13. num. 110.* Cou. *lib. 1. var. c. 17. num. 5.* Azor. *diſt. cap. 36 qu. 11. & 14.* Monet. *diſt.*

3 *cap. 5. num. 61.* † decimæ enim temporales non ſunt proprie decimæ, vt aduertit Bald. *conſ. 419. vol. 1.* ſed ſunt certæ decimationes, ſeu annuæ præſtationes in quantitate frumenti, vel pecuniæ, deſcendentes à iure temporali, & ea contracta pro rebus debitæ. Rot. *in Ferrarien. decimarum 16. Iunij 1615.* coram *Reuerend. Patre Domino Pirouano*, impreſſa per Fatio. *deciſ. 420. p. 1. recent.* Vel denique niſi concedat cum conſenſu eius, de cuius intereſſe agitur, non in vim priuilegij, ſed alienationis cum cauſæ cognitione, & aliis ſolemnitatibus, *c. 2. de iis quæ fiunt à Prælatis*, Rebuff. *quæſt. 35. n. 62.* Puterit nihilominus Papa concedere alicui Principi laico quòd percipiat decimas omnium locorum paganorum, vel hæreticorum, vel ſchimaticorum, quos potuerit ſubiugare, & ad vnitatem Eccleſiæ adducere, vel reducere; vt reſoluit Gregor. Lopez per text. ibi *in l. 23. gloſſ. 2. tit. 19. part. 1.* Couar. *lib. 1. var. c. 17. num. 9.* D. Barboſ. *in l. Titia n. 40. ff. ſoluto matrim.* Gilchen. *de præſcript. part. 3. cap. 8. num. 18.* Ioſeph. Seſſe *deciſ. 162. num. 8.* Melch. Reinoſo *obſeruat. 50. n. 5. cum ſequentibus.* Prout conceſſit Alexander VI. Catholicis Regibus Ferdinando & Eliſaberhæ decimas Indiarum occidentalium aſſignata ex eiſdem prius dote ſufficiente Eccleſiis ioxta Diœceſanorum locorum ordinationem, habito reſpectu ad ſimprus & labores intolerabiles, quibus Fidem Catholicam ad incultas, & ignoratas Nationes extolli, & propagari curaueruot, Thom. Boſſi. *de rninis gent. lib. 2. per tot.* Camil. Borrel. *de pract Regis Cathol. c. 43. n. 6.* latè & elegante: Balthaſar Chauatios *de notis vera Religionis lib. 4. c. 4.* D. Ioan. de Solorzano *de iure Indiarum lib. 1. cap. vlt. n. 88.* Et quòd iidem Reges Catholici decimas Regni Granatenſis obtinuerunt à Pontifice Max. cum ooere dotãdi Eccleſias, refert Con. *pract. c. 35. n. 2. verſ. tertiò quotiès.*

4 Quibus certiùs præhabitis, deueniendo ad primam quæſtionem, pro firmo habendum communem eſſe Doctorum reſolutionem potuiſſe Epiſcopos aote Concilium Lateranenſe ſub Alexandr. III. (quod celebratũ fuiſſe circa annum 1179. ſeu 1180. aduertunt per me citati *ad c. cùm Apoſtolica 7. n. 2.*

de iis, quæ fiunt à Prælatis) decimas titulo feudi, vel alio temporali laicis concedere, ſed ex eo deinde fuiſſe prohibitum, vt ex tex. *in cap. cum plantare, de priuil. diſt. c. cum Apoſtol. de his, quæ fiunt à Prælatis, & cap. 2. §. ſane, de decimis, in ſexto*, notant Couar. *lib. 1. var. c. 17. num. 5. verſic. olim*, Gutier. *pract. lib. 1. quæſt. 14. num. 5. & quæſt. 15. num. 4.* D. Barboſ. *in l. Titia n. 45. verſ. non obſtat ff. ſoluto matrimon.* Azor. *inſtitut. moral. parte 1. lib. 7. cap. 36. quæſt. 12.* Suar. *de Relig. tom. 1. tractat. de decimis lib. 1. c. 26. num. 2. & 3.* Mcooch. *de præſumpt. lib. 6. præſ. 86. num. 2.* Monet. *de decim. cap. 5. quæſt. 3. num. 66.* Faguodez *in quinque Eccleſiæ præcepta præc. 5. lib. 3. c. 1. num. 31. & cap. 4. num. 2.* Rot. *in Placentina decimarum 31. Ianuarij 1586.* coram *Bubale*, & *in Sabinen. decimarum 1. Iulij 1609.* coram *Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Rota Decane*, & *in Ferrarien. honorum 19. Ianuarij 1615.* coram *Reuerendiſſimo Patre Domino Dunezetto*, nouiſſimè Trulench. *in expoſit. Decalogi lib. 3. cap. 3. dub. 8. num. 14.* Quod † ſi decimæ laicis ſuetint datæ, & neſciatur an poſt, vel ante Concilium Lateranoeſe fuerint conceſſæ, in dubio cenſentur conceſſæ poſt Concil. Rot. *in Taurinen. decimarum 12. Ianuarij 1607. verſic. non obſtaret*, coram *Cardin. Marquemontio*, per Betoi. *cõſil. 21. n. 14. lib. 1.* qui refert Ioan. Andr. Hoſt. Anchar & Gemin. 5

Secundæ verò quæſtionis communis reſolutio 6 eſt, ad decimas reſtituendas Eccleſiæ, ad quam pertinent, Epiſcopi conſenſom neceſſarium non eſſe: vt verò in alteram Eccleſiam, vel tel. groſſum locum transferantur Epiſcopi conſenſuor ſufficere, vt ſatis deducitur ex *d. cap. eum & plantare, iuncta d. c. cùm Apoſtol. & d. §. ſanè*, vbi notauit gloſ. & teſtatur communem Suar. *d. c. 26. n. 10.* aſſerens ſine difficultate procedere in decimis iuncto titulo obtentis à laico, quia cum iam ſint extra dominium Eccleſiæ, & laico iuſto titulo applicatæ, nulli Eccleſiæ fit præiudicium, & ideo accedente Epiſcopi conſenſu in quemlibet Religioſum locum tranſferuntur: contrarium tamen aſſerit eſſe reſoluendum in illis decimis, quas laici ſine ioſto titulo detinebant: quia iſtas neceſſariò tenentor reſtituere Eccleſiæ, ad quam de iure pertinent, cui Epiſcopus conſenſu ſuo præiudicium facere non poteſt, iuxta reg. generalem text. *in l. ad quod noſtrum, ff. de regulis iuris*, & in terminis videtur probare text. *in cap. ad hæc, de decimis*, cum ſimilibus; ſed fallitur; vetius enim eſt decimas iniuſtè à laicis detentas ex conceſſione Epiſcoporum tranſferri poſſe in locum religioſum ex *d. §. ſanè*. Ad argumeot. verò Suarez reſpondet ut concluderc tantum ſecundum Iuris rigorem eidem Eccleſiæ reſtitutionem fieri debuiſſe, ſed Concilium ad euitanda ſcandala permiſiſſe, vt cuicunque alij Eccleſiæ fiat reſtitutio, vt ipſemet Suar. *d. c. 26. n. 3. ad finem*, aduertit.

Sed pro faciliori, & pleniori reſolutione tres ca- 7 ſus oportet diſtinguere in hoc propoſito. *Primus* eſt de laicis introſis, qui ſine titulo aliquo decimas detinebant, & in iis veram eſſe agnoſco ſententiam, Soar. quas eas neceſſariò debent reſtituere Eccleſiæ, ad quam de iure pertinent, vt coincitatio ab eo facta. *Secundus* eſt de decimis, quas laici obtinent titulo feudi perpetui habiti ab inferioribus Prælatis, qui iuxta noſtram ſententiã etiam ante Lateranenſe Concilium erat inualidus, & procedit in his permiſſio, vt eas de Epiſcoporum conſenſu tranſferre ſufficiat in aliam Eccleſiam, vel religioſum locom, neqoe ſit neceſſarium facere reſtitutionem eidem Eccleſiæ ad quam pertinebant, vt expreſsè probat tex. *in d. c. cùm Apoſt. verſ. quia verò, iuncto fine*, & ex vltimis verſ.

bis *d.* §. *ſanè*, dum ſemper hanc Lateranenſem prohibitionem, & conceſſionem reſtringunt ad decimas, quas laici titulo feudi ante Lateranenſe obtinebant, atque ita non procedere in aliis, quæ ſine huiuſmodi titulo feudi perpetui in laicum ſint alienatæ. *Tertius* caſus eſt, quando decimæ à laicis titulo iuſto, & valido in perpetuum obtentæ ſunt, vel à Summo Pontif. vel aliis Prælatis, qui ſufficienti poteſtate fuerint muniti, & in eo non videtur Epiſcopi conſenſus neceſſarius, vt in locum Religioſum transferantur, vt in donationibus tertiarum, quas à ſummo Pontif. obtinent Hiſpaniarum & Luſitaniæ Reges, communiter receptum eſt poſt Sot. *d. lib. 9. q. 4 art. 3. & q. 7. art. 1.* & poſt Greg. Lopez, Gutier. D. Barboſ. *d. n. 42. verſ. adde*, Cabed. *Luſit. deciſ. 63. n. 5. p. 2.* Vnde etiam in laicos transferri poſſe reſoluunt, de quo ſtatim plenius: & oſtenditur, quia ſi huiuſmodi decimæ titulo feudi perpetui iuſto & valido ſemel in laicum ſunt alienatæ, efficiuntur ipſius patrimonium, nec in diſputationem cadere poteſt an reſtitutio ſit facienda Eccleſiæ ad quam de iure pertinent; ſiquidem poſtquam ſic perpetuo alienatæ ſunt in laicum titulo iuſto & valido, non pertinent iam ad Eccleſiam aliquam, & tamen text. *in d. c. cùm Apoſtol. verſ. taliter*, in his decimis, quæ in eam Eccleſiam pertinebant, decidit neceſſarium non eſſe eidem Eccleſiæ facere reſtitutionem, ſed ſufficere, quod religioſo loco, vel alteri Eccleſiæ fiat: ergo non de decimis titulo iuſto obtentis, ſed iniuſto modo prædicto, ſcilicet habito ab Epiſcopis, iuta iſta ſunt intelligenda.

8 Tertiæ quæſtionis ſolutio difficilior eſt, plures enim Doctores maximi nominis & auctoritatis tenent nullo modo decimas à laicis in laicos transferri poſſe, nec ſine Epiſcoporum conſenſu, nec etiam eo accedente, vt expreſsè deducitur *in c. prohibemus, de decimis*, quæ altera eſt dict. Concilij Lateranen. pars, quod quidem multipliciter expenditur: primò ibi, *aliquo modo*, quaſi ſit ſenſus quod licet in Religioſos cum Epiſcopi conſenſu decimæ transferri poſſint, in laicos tamen nullo modo, nec de Epiſcoporum conſenſu, nec abſque eo: deinde quia ipſum Concil. Lateranen. *in d. c. cùm & plantare*, & ſimilibus ſpecialiter permiſit, vt in alias Eccleſias, vel religioſa loca poſſint tales decimæ transferri de Epiſcoporum conſenſu, quia vtilius iudicauit Concilium id fieri, quàm ſi in laicos alienatæ perpetuo remanerent, quod ius ſingulare ad caſus diuerſos in quibus eadem non repetitur ratio, ſed potius negatiua ceſſat, & contrariè trahendum non eſt, iuxta reg. *l. cum ſingulare ff. de legibus*, & quæ notant omnes arg. text. *in l. adigere §. quamuis ff. de iurepatron.* & proſequitur Tiraquel. *ceſſante cauſa p. 1. num. 130.* & 165. Sot. *de iuſtit. lib. 1. q. 6. art. 8.* communem Theologorum diſtinctionem reſtatur, & explicat Morla *in emporio Iuris Ciuilis tit. de legibus q. 11. à n. 17.* Facit etiam, quia vt bene conſiderat Rebuff. *de decim. q. 10. n. 18.* iuſtè Concilium iudicauit laicos, qui decimas vſurpant, ſaltem in morte ſalutis æternæ memores eas reſtituturos Eccleſiis, ad quas vt citius reuertterentur ſtatuit, ne in alios laicos in vita tranſfere poſſint. Ex quibus rationibus ita reſoluunt, intelliguntque text. Abb. *ibi nu. 4.* Betoi. *conſ. 21. à n. 9. vol. 5.* & poſt Zaſium, & alios Couar. *d. num. 5. verſ. præter hæc*, D. Barboſa *d. n. 45. verſ. non obſtat ſecundò*, & conſtanter tuetur Azor. *d. cap. 36. qu. 13.* Filliuc. *p. 2. tract. 27. c. 9. q. 5. 6. & 7.* Caſtr. Palao *eam. 2. tract. 20. diſp. vnic. punct. 9. à n. 4.* Trullench. *d. lib. 3. c. 3. dub. 8. num. 15.* & expreſsè quod Epiſcopus non poſſit præſtare auctoritatem, vt decimæ de laico in laicum tranſferantur, cenſuit Rot. *dec. 193. num. 10.* apud Farin. *p. 2. recent.*

In contrarium tamen eſt auctoritas *gloſſ. vltim. in d. c. prohibemus*, quam ſequuntur Ioan. Andr. & alij ex antiquioribus, quos refert Azor. *vbi proximè*, & ex illis poſt Caſſan. & alios, quos refert, & ſequitur, communem & magis communem teſtantur Mench. *illuſtr. c. 89. nn. 2.* Gutier. *d. lib. 1. c. 15. num. 6.* Gilch. *de præſcript. part. 3. c. 8. à n. 9.* Cenal. *commun. contra communes quæſt. 367.* Cabed. *d. dec. 63. num. 8.* & hanc partem ſequitur Suar. *d. c. 27. nnm. 7.* reſoluentes decimas, quas laici iuſto titulo feudi perpetui habent à Summo Pontif. vel aliàs à legitimo ſuperiore, ſcilicet ante Lateranenſe iuxta communem ſententiam ab Epiſcopis licite poſſe in alios laicos transferre, ac de illis diſponere ſicut de quibuſcumque aliis bonis ſuis profanis per donationes, venditiones, emphyteuſim, & ſimiles contractus, quia poſtquam in laicos licite fuerunt alienatæ, efficiuntur de ipſorum patrimonio, & vt profana bona cenſeri debent, iuxta regulam text. *in l. pater filium 36. §. quindecim ff. de legatis 3. & c. 2. de feudis*, vbi citati Doctores *in collect.* Retorquent enim contra priorem communem ſententiam verba text. *in d. c. prohibemus*, expendentes ibi, *cum animarum ſuarum periculo detinentes*, quibus ſatis oſtenditur non agere Concilium de his laicis, qui iuſto titulo, & licitè decimas obtinent, vt etiam eiuſmodi verbum illud, *detinent*, quod propriè refertur ad iniuſtè detentores, non verò ad iuſtos poſſeſſores, nec iſtos impediri videtur ex tali prohibitione quominus decimas, quas iuſtè detinent, in alios transferant. Nec patitur littera intellectum, quem aliqui afferùt, tefereotes clauſulam illam, *cum animarum ſuarum periculo*, ad verbum transferte: huiuſmodi enim tranſpoſitio offendit, & impropriat litteram, ex qua apertiſſime conſtat clauſulam iungi verbo, *detinentes*, vt beoe aduertit Card. *ibidem.* Cõfitmant deniq; hanc partem Mench. Gutier. Nicol. Garc. & Cabed. quia atteſtantur eam eſſe generali Hiſpaniarum praxi receptam, quæ eſt optima legum interptes, ex reg. *l. ſi de interpretatione ff. de legib. c. cùm dilectus, de conſuet.* cum ſimilibus neque ab hac parte recedi poſſe abſque maximo animarum periculo & plurimorum contractuum euerſione bene aduertit Mench. *d. n. 2. in fine.*

9

Quartæ quæſtionis ſolutio pariter dubia eſt: nam 10
pars negatiua ex multis ſuadetur, & in primis, quia diximus ſupra ante Concilium Lateranenſe licitum fuiſſe Epiſcopis decimas laicis dare, etiam titulo temporali feudi, vel ſimili, poſt illud tamen omninò prohibitum; ſed certum eſt, quod ſi decimæ ante Lateranenſe conceſſæ laicis ad Eccleſiam propter finitas generationes deuerſæ iterum laicis cõcedantur, noua eſt conceſſio; ergo id prohibitum debet cenſeri. Maior ex dictis manifeſta eſt. Minor patet ex reg. text. *in l. ſed etſi manente ff. de precario. l. 4. in princip.* iuncta gloſſ. *verb. renouare ff. de damno infecto, l. cùm ſtipulatus ſim. 113. ff. de verb. oblig.* cum ſimilibus, ex quibus receptiſſima illa deducitur differentia inter protogationem, quæ fit durante tempore, ſeu obligatione priori, & inter renouationem, quæ fit poſt finitam obligationem; vel exactum tempus, quo durare debuit; vt in priori caſu non noua fieri, ſed priſtina videatur durare obligatio; in poſteriori verò noua cauſa conſtitui cenſeatur: comprobat multis latiſſimè adductis Tiraq. *de retract. conuent. §. 1. gloſſ. 7. à n. 24.* Betoi. *conſ. 129. n. 2. vol. 1.* Gabri. *lib. 2. commun. tit. de dilat. concl. 2. & 3.* Gutier. *de iur. confirm. p. 1. c. 45. à princip.* Cald. Pereira *de renonat. emphyt. q. 2. à princip. & q. 14. à n. 3.* hinc plura vtiliter inferentes

inferentes ad praxim, illudq; præcipuũ quòd licet in prorogatione, quæ fit durante termino ſcriptura, & aliæ ſolemnitates neceſſariæ non ſint, requiruntur tamen in reuocatione, quæ fit finito tempore, & obligatione ea prædicta ratione, quòd dotis conceſſio eſt, nouaque cauſa conſtituitur, ſecundum quam diſtinctionem iudicatum refert Gama *Luſitania dec.* 24. à quo inaduertenter recedit Flote de Mena ibi *in addit.* aſſerens contra auctorem ſtare communem ſententiam, non aduertens quod Gama loquitur in caſu, quo adhuc durabant vitæ, in quo non tenonatio fit, ſed prorogatio, veraque eſt, & receptiſſima reſolutio ſolemnitates in priori conceſſione requiſitas neceſſarias non eſſe. Quare hanc pattem negatiuam, quod ſcilicet ſi decimæ ante Lateranenſe Concilium laicis fuerint in feudum, vel emphyteoſim cõceſſæ, & finita generatione ad Eccleſiam reuertantur, non poſſit Epiſcopus eas iterom laicis dare in feudum, vel emphyteuſim, tenent Doctores commuoiter, & ea Ioan. Andr. *in d.c. prohibemus*, & Calder. *conſ.* 1. *de decim.* vetiotem, & tutiorem, ac magis communem ſententiam prohitetur, & comprobat Beroi. *d. conſ.* 21. *à n.* 12 Cou. *in d. verſ. prater hac*, Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſ.* 86. *à n.* 3. & multis aliis adductis Fachin. *controu. lib.* 7. *c.* 72. Et hìc euenit quòd ſi decimæ rettodonentur Eccleſiæ à laico, teallumunt primęuam ſuam naturam, Oldtad. *conſ.* 91. *n.* a. Rebuff. *de decimis q.* 10. *n.* 50. *verſ. & vbi decima ſunt fondales*, Reoat. Chopio. *de Domin. Franciæ tit.* 23. *n.* a. Rot. *in Valentina decimarum de Catalba.* 10. *Dec.* 160. coram *Litta*, & *in alia Valentina decimarum de Aurora* 9. *Decemb.* 1602. coram *Penia*, cum addnctis per Greg. Lopez *lit. D, areſto* 60. Franc. Grimalder. *in paraphraſi decimar. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 50. Fabric. *de benefic. lib.* 5. *c.* 5. *num.* 24.

11 Contrariam tamen ſententiam tenent Card. *in c.* a. *de feudis*, vbi Imola magis communem dicit, Caſtr. & Alnatot. quos refert Menoch. *vbi proximè*, Curt. Iaſ. & alij, quorum meminere Couat. & Fachin. citatis locis, quod etiam teſtatur, & in praxi ſeruari refert Gilchen. *d. cap.* 8. *à num.* 10. ſequitur etiam Burſat. *conſ.* 127. *n.* 122. *vol.* 2. magis communę profeſſus, addocentes pro hac parte auctotitatem gloſſ. *verb. laicos in d.c. prohibemus*, mouenrutque præcipuè ex text. *in cap.* 2. *de feudis*, dum decidit Epiſcopum, qui inrauit non alienare bona Eccleſiæ, poſſe ſine tranſgreſſione iutamenti dare in feudum alteri, qnia iuramentum non inſendandi de nouo, non comprehendit bona ſemel data io ſcudum, licet propter finitas geoerationes ad Eccleſiam redierit, vnde ea eadem ratione prohibitio Lateranenſis Concilij decimas dari laico oon comprehendit eas, quæ ſemel titulo licito laicis ſint conceſſæ. Secundò, quia decimę laicis ſemel conceſſę, & ad Eccleſiam reuerſæ, eis iterom concedantur, non noua videtur conceſſio, ſed potius antiqua continuatio, vt videtur colligi *ex c.* 1. *qui teſtes ſint neceſſarij ad nouam inueſtituram faciendam*, in vſibus feudorum; vbi feudum nouum dicitur, quod habuit initum à perſona accipieotis; ſi verò à ſucceſſione primogeniti proueniat, antiquum dicitur, vt multis adductis explicat Cald. Pereira *de renouat. empyt. q.* 1. *à num.* 3.

Quibus argumentis adductis Snar. *d. cap.* 26. *n.* 8. & 9. à communi receſſit diſtinguẽs tant enim, ait ille, feudum ad huc durat, & fatetur, poſſe in alium laicum transferri, aor catinctum eſt, & ad Eccleſiam renerſum: & ſubdiſtinguit, an ſit iam incorporatum in dominio ipſius Eccleſiæ, quo caſu fatetur procedere priorem communem ſentcotiam oegatiuam, ex ipſius fundamentis: aut Eccleſiæ incorpotatum non eſt, & concedit non eſſe inconueniens quòd laicis iterum concedatur, quia licet feudum vacauerit, non ſtatim ipſo facto dominium vtile, quod erat penes laicos, in ipſa Eccleſia incorporatur, ſed opus eſt vel expreſſa declaratione Prælati, quòd illud velit incorporari, vel aliàs coniectutaraea ſignis, quæ latè proſequuntur Doctores pet text. *ibi in c. vt ſuper, de rebus Eccleſ. non alien.* vbi Abb. *num.* 9 *cum ſeqq.* Franc. Sonsbech. *de feudis part.* 8. *num.* 8. Menoch. *de arbit. caſu* 435. *à princ. & conſ.* 78. *à num.* 10. *vol.* 1. Fachin. *d. lib.* 7. *c.* 71. Ego tamen hanc Suarez diſtinctionem ſic in totum recipiendam eſſe non conſulo: ties enim caſus continer, *primum* quod ſcilicet decimæ in feudum, quod adhuc durat, conceſſæ licite in laicos transferuntur, libentet recipio; ſimiliter & *ſecundum*, quod ſcilicet decimæ tenerſæ ad Eccleſiam, & in eius dominio incorpotatæ non poſſint ab Epiſcopo itetum laicis infeudari. *Tertium* verò omninò reiicio, & in eo veriotem iudico priorem opinionem negatiuam, quod ſcilicet poſtquam decimæ ad Eccleſiam tenertuntur propter finitam geoetationem, licet adhuc modo prædicto incorporatæ non ſint in Eccleſiæ dominio, quod iterum laicis concedi non poſſunt, vt efficaciter concludunt fundamenta ſupra pro illa adducta.

Non obſtant quæ pro poſtetiori contraria ſeo- 12
tentia affirmatiua ſupra adduat; nam ad primum ex *c.* a. *de feudis*, reſpondetur cum Beroi. & Fachin. regulã, quæ ea eo ſolet deduci quòd bona ſolita alienatt, poſſunt liberè alienati in quoſcunq; etiam laicos ſiné ſolemnitanbus, deficere in decimis reſpectu laicorum, in quibus ſpecialis reperitur prohibitio, vt in lutibus citatis in princ. huius alleg. Vnde licet alia bona profana Eccleſiarum alienari ſolita ſi ad Eccleſiam reoettantor, non comprehendantur in iutamento de non alienando, non inde efficax eſt argumentum quod decimæ laicis in eodem caſu poſſint iterom licite coocedi, ex vulgari reg. tea. *in §. affinitatis, Inſt. de nupt.* cum ſimilibus quibus probatur quod ſi lex dupliei vtitur ratione, quamuis alteta deficiat, ſuſtioetur tamen deciſio propter alteram, & proſequitur Valaſc. *conſ.* 60. *num.* 6. Deinde reſpondetur etiam in aliis rebus profanis non probate text. id ad quod vulgariter adducitur, nam verbum, *liberè* ſolum concludit non obſtante iurameoto tes illas alienati, non tamen eaclodit neceſſitatem ſolemnitatum, quæ aliàs in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum requiruntur, quaſi iuramentum ſic intelligator, vt non eacludat caſu de iure licitos, vt optime explicat Molin. *de iuſt. tom.* 2. *diſp.* 468. *verſ. Panorm. & concl.* 8. & deduettot ea reſolutis per Gutier. *de iuram. confirm. p.* 1. *c.* 5 a. *à n.* 3. Ad ſecundum, quod vbi decnoæ ad Eceleſiam teuerſæ iterum laicis conceduntur, non noua, ſed antiqua conceſſio cenſeri debet reſpondetur vetius eſſe contrarium ea tea. *d. l. ſed teſi manente.* text. verò adductus *in d. c.* 1. *qui teſtes ſint neceſſary*, ſolùm probat nouum eſſe feudum, quod acqoitenti conceſſum eſt, antiqonm quod à genere procedit; quod debet intelligi ex vi prioris conceſſionis, quæ adhuc durat; non verò negat nouum etiam dici poſſe, quod poſt finitas generationes itetum de nouo conceditur, iuxta receptiſſimas traditiones, de quibus ſupra. Ad tationẽ verò incorporationis, quam conſiderat Soat. pro ſua ſubdiſtinctione reſpoodetur, quod licet illa ratio aliquid concluderet in aliis bonis Eccleſiaſticis, non tamen rectè applicaretur decimis, quæ ſemel ad Eccleſiam tenerſæ ſunt, cum iam finito titulo, ſeu tempore conceſſionis, ſi iterum conecdantur ſit noua

conceſſio,quæ laicis prohibita eſt,ea dictis.Deinde reſpondetur verius eſſe generaliter bona Eccleſię ſemel alienata, ſi ad eam reuertantur, ſiue modo prædicto incorporatæ ſint, ſiue non, alienari non poſſe ſine debitis ſolemnitatibus,ſiue ea tra caſus iure expreſſos, vt magis probat text. *in d.c. vt ſuper,in fine principij*,ibi, *ſiue intelligantur de menſa,ſiue non, ve alienentur, conſultius eſtimamus*, reſoluit Abb.*ibi n.*11.expreſsè docens eo ipſo quòd tedeunt ad Eccleſiam, fieri de menſa, & aſſumere naturam reium Eccleſiaſticarum,ſentit Rebuff. *in compend.alienat. n.* 233. dum ioteligit tum demum poſſe Prælatos iterum alienare res Eccleſiæ, quæ ad eam reuertuntur, ſi duxerit cauſã conceſſionis antiquæ,non ita ſi ceſſauit,vt in terminis de quibus agimus.

13 *Quinta* quæſtio,quæ petit an & quando compoſitio,ſeu tranſactio ſuper decimis cum conſenſu Epiſcopi valida ſit,& ſine eo inualida? reſoluitur ex ttibus ſequentibus concluſionibus. *Prima* eſt. Valet compoſitio facta inter perſonas Eccleſiaſticas nomine ſuarum Eccleſiarum ſuper decimas in futurum ſoluendas, vt decimæ vni Curato,vel Parochiæ debitæ,alteri Parochiæ,& Curato ſoluantur in poſterum, vel etiam Religioſis Parochiam habentibus, modo caoſæ cognitio à Superiore facta interueniat conſenſuſque ſeu auctoritas Epiſc. vel alterius Superioris accedat:ita probant text.*in c.*2. vbi gloſ.& Doctores,*de tranſact.c.dilecti,de decimis.*Rebuff.*de decim.q.*13.*n* 16.Monet. *in ſimili tract.c.*5.*à n.*119. Fagundez *in quinque Eccleſ. præcepta,prec.*5.*lib.*3. *c.*2.*n.* 1. vbi *n.*3. dicit eſſe neceſſarium ad valorem iſtius compoſitionis,vt cognitio præcedat ab Epiſcopo, vel Superiore facta, aliàs compoſitio non valebit, & *n.*5. quòd ſufficit conſenſus, & auctoritas alterius in dignitate inferiotis Epiſcopo, modo habeat iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem,& an ſufficiat auctoritas Vicarij,dubitat Rebuff.*d.q.*13.*n.*23.

14 vbi videtur concludere † quòd ſic,prout eum refert Monet. *d.c.*5.*n.*121.& idipſum tradit Fagundex *d.*

15 *c.*2.*num.*5.vbi *num.*6. reſoluit quòd † ſi huiuſmodi compoſitio de noo ſoluendis decimis in futurum inter parochos ſine auctoritate Epiſcopi, aut ſuperioris fiat,valebit quidem pro vita componentium, at illam non excedet. De decimis verò præteritis non ſolum cum Eccleſiaſticis perſonis, ſed etiam cum laicis poteſt fieri compoſitio ſine auctoritate ſuperioris,vt per gloſſ. & Doctores *in cap.vt ſuper, de rebus Eccleſia non alien.*Rebuff. *dic. qu.*13.*n.*25. & 33.Monet.*d.cap.*5.*num.*128.Fagundea *d.c.*2.*à*

16 *num.*7. *Secunda* eſt. † Auctoritate Epiſcopi poteſt compoſitio fieri cum laicis ſuper tempus, & locum ſoluendarum decimarum; ita docent Rebuff. *dict. q.*13. *n.*19. Fagundez *d.c.*2.*quæſt.*14. Deinde ſi ius Eccleſiæ dubium ſit. quia v. g. ageretur de priuilegio Papæ laico conceſſo,tunc etiam cum auctoritate Epiſcopi, valeret fortè compoſitio cognita prius cauſa, an id expediat Eccleſiæ, vt per Rebuff. *d.*

17 *q.*13.*n.*30.& Fagundez. *d.num.*14. † Si verò compoſitio fiat inter laicos & clericos, vt minus quàm ſit decimæ eis ſoluantur, vel vt de aliquibus rebus non præſentur,non valebit niſi ſit approbata à Summo Pontif. vel magno temporis interuallo firmata, cum obſeruantia ſcilicet triginta annorum. Rota *in Mediolanen.decimarum* 10.*Aprilis* 1600.coram *R.D.meo Coccin.& in Taurinen.decimarum* 27.*Iunij* 1607.coram eodem Monet. *d.q.*5. *à n.* 125. vbi *n.* 126. obſeruat ad hoc vt talis compoſitio etiam inter clericos facta petpetua ſit, & valeat atque obliget ſucceſſorem,debere fieri cum auctoritate Supe-

18 rioris. *Tertia* eſt. † Valet tranſactio de decimis futuris facta cum aſſenſu Epiſcopi, vel alterius Superioris, ſi pro decimis compenſetur Eccleſia in aliis rebus;ita Rebuff. *d.q.*13.*n.*36.& Monet.*d.c.*5.*num.* 129.vbi *n.*130.contra Rebuff.tenet poſſe etiam aliquid temporale, vt prædium dari Eccleſiæ pro ſe eximendo ab onere decimarum, dummodo ad id Superioris auctoritas cum Eccleſiæ vtilitate accedat,per *c.ve ſuper,in princ.*iuncta gloſ.*in figuratione caſus,de rebus Eccleſia non alien.*

ALLEGATIO CXXII.

Epiſcopus proprius an neceſſariò ſit adeundus, ſi clericus aduerſus clericum negotium habeat?

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus proprius neceſſariò eſt adeundus, ſi clericus aduerſus clericum negotium habeat.*

2 *Partes poſſunt foro ſuo renunciare, & in alium Iudicem conſentire.*

3 *Ratio mueiplex ſpecialitatis præſtatur quare partes foro ſuo renunciare poſſunt,& in alium Iudicem conſentire,at clerici minimè ſine Epiſcopi diœceſani voluntate,*& num.4.& 5.

6 *Laici cauſis in quibus contra eos Index Eccleſiaſticus competens eſt,an poſſit in alium Iudicem Eceleſiaſticum ſine diœceſani voluntate conſentire?oſtenditur,*& num.7. & 8.

IN hac quæſtione partem affirmatiuam,quæ veta eſt,probant text.*in c.*1. *de foro compet.* vbi Socin. *num.*18. & *in cap.ſignificaſti,eod.tit.* vbi Abb.*n.*7. Bart.*in l.*1.*num.*1.*ff. de iudic.*Couat. *practic.cap.*10. *num.*6.*verſ.oſtenditur*,Boſſi. *in præl.ſub tit.de foro compet.num.*146. Petez *ad l.*1. *tit.*4.*lib.*3.*Ordin.* Suat. de Pace *in pract.tom.*2.*prel.*1.*à n.*1.Roland. *conſ.*4. *à n.*8.*lib.*1. & *conſ.*23.*n.*10.*lib.*2. Gail. *lib.*1.*obſeruat.*37.*à princip.*Suid.*conſ.*396.*à num.*14.*lib.*3.Decian. *in tract. crimin. lib.*4.*c.*9. *à n.*44. reſoluentes quòd ſi clericus aduerſus clericom cauſam habeat, nec poteſt proprium Epiſcopum deſerere, nec ad alienum ex vi formali conſenſus adite. 1

Obſtat tamen maaimè quòd partes poſſunt foro ſuo renuntiare,& io alium Iudicem conſeorire,ſioe Iure communi competat forum, ſiue ſpeciali priuilegio in priuatam ſuam vtilitatem fuerit conceſſum,ex generali reg.*e.ſi de terra,de priuil.*ſecundùm quam vnicuique licet iuri ſuo renuntiare,deinde ex reg. text. *in l.*1.*&* 2. *ff. de iudic.& in l.pen.C.de pactis,& in l.ſi quis in conſcribendo,C. de Epiſcopis, & cleric.* cum aliis, quæ latè proſequuntur Perez *vbi ſuprà*, Decian. *d. lib.*4.*c.*23.*n.*1.& plures,alij, quos copioſè refert D.Barboſ.*in l.*1.*per totam*,& præcipuè *art.*4.*à princip.ff. de iudic.* 2

Sed tetenta ſupradicta ſententia ad obiectionem reſponſio pendet in aſſignanda ratione ſpecialitatis quam text. *d.e. ſignificaſti*,cum ſimilibus in clericis conſtituit,vt ſcilicet conſentire non poſſint in Iudicem nou ſuum ſiue Epiſcopi diœceſani voluntate, eos excipiendo à regula,quã *in verſ.præcedenti* præmiſerat,quod priuatorum conſenſus ſufficit vt eum, qui iuriſdictioui præeſt,Iodicem ſuũ faciat; conſonant Iura ſupra in obiectione adducta. Tres enim rationes ponit gloſſ.*verb. Pontif.in c.inolita* 11.*q.*1. 3

quæ

quæ parum concludunt; quia ſolum gloſſ. percurrit aliquos caſus, ſeu actus, quos clerici gerere non poſſunt ſine ſuo Epiſcopo, vt tamen laici poſſint, veluti iurare pro teſtimonio ferendo, vel de calumnia, vt *in c. 1. verſ. verum, de iuram. calumn.* Ordines accipere, iuxta *cap. nullus Primas*, cum multis *ibidem q. 9.* s. atque animæ iudicium, ſcilicet in Sacramento Pœnitentiæ, iuxta *c. placuit, de Pœnit. diſt. 6.* Vecùm has rationes nihil concludere apparebit ſi conſideres *primam* de iuramento omninò ſeparatam ab hoc propoſito de prorogatione iuriſdictionis, & magis ſpectare ad religionem iuramenti, & honeſtatem, ac decentiam perſonæ clericorum debitam, vt explicant Salzed. *in prætl. c. 98. à n. 27.* Suar. *de Religione tom. 2. de iuramento lib. 1. c. 14. n. 10* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 3. c. 3. n. 7. & 8. Secunda* verò, & *tertia* ratio pariter concludunt in laicis, quos etiam conſtat ſine proprij Epiſcopi conſenſu primam Tonſoram, alioſque minores Ordines accipere non poſſe, iuxta *d. cap. nullus Primas.* Neque etiam ſine proprij Sacerdotis licentia ab alio accipere poſſunt Pœnitentiæ Sacramentum, iuxta *d. c. placuit, cap. omnis. de Pœnit. & remiſſ.*

4 Bartol. igitur *in d. l. 1. n. 1.* ſpecialitatem in eo ponit, quòd Epiſcopus perpetuam habet iuriſdictionem, & clerici ratione beneficij ei tenentur præſtare cenſum. Sed meritò improbat D. Barboſ. *d. art. 3. n. 187. cum ſeqq* quia huiuſmodi ratio ſolùm milita in clerico habente beneficium, deciſio autem text. generalis eſt. Quare magis commodè recipitur illa ratio, quòd clerici magis ſubditi ſunt Epiſcopis, quàm laici iudicibus ſuis, & ideò clerici iurameotum fidelitatis præſtant Epiſcopo, non ita laici, *c. ego N. de iureiur. cap. quamquam* 33. *diſt.* ita Abb. *n. 7. cum ſeq. in d. c. ſignificaſti*, & *ibi* Felin. *n. 5.* Socin. *n. 44.* & alij, quos adducit D. Barboſ. *vbi proximè n. 190.* & defendere nititur *n. 199.* Sed adhuc obſtat, quia horum rationis ratio quæri poteſt, quare ſcilicet magis ſubiecti ſint clerici quàm laici ſuis Superioribus. Alij ergo alias excogitarunt rationes, quod ſcilicet tota Eccleſiaſtica poteſtas ad bonum ſpirituale ſupernaturale ordinatur, cuius finis poſtulat, vt propriè Prælati ſubiectorum mores cognoſcant, vt poſſint corrigere. Verùm hæc ratio nihil in clericis ponit ſpeciale, ſed magis reſpicit naturam cauſarum ſpiritualium reſpicientium bonum animæ, in quibus vera, & recepta ſententia docet etiam laicos in alienum Prælatum conſentire non poſſe, vt ſtatim diſputabimus: deinde nihil omninò concludit ratio in cauſis temporalibus pecuniariis clericorum, de quibus directè, & principaliter agit text. *in d. c. ſignificaſti*, adducunt etiam clericos in Eccleſia primitiua commoeem duxiſſe vitam ſub Epiſcoporum diſciplina, vt *in c. dilectiſſimi* 12. *q. 1.* & ideò licèt poſtea ab hac communi vita receſſerint, ſempec tamen ſtrictori modo ſuis Epiſcopis ſubiecti remanſerunt. Verùm & hæc ratio ad præſentem ſtatum minimè pertinet, iuxta reg. text. *in c. tranſlato, de conſt.* moltoque minus arridere poteſt nouiſſima ratio, quam adducit dominus meus Barbol. *d. art. 3. n. 195. cum ſeqq.* quòd ſcilicet clerici ratione Ordinis afficiantor res ſpiritoales, & ideò ſine Epiſcopi, à quo Ordines acceperunt, conſenſu, in alium conſentire non poſſunt, ratio enim hæc ad ſuiomum concluderet, vbi de perſona ipſius clerici agitur, vel de crimine ab eo commiſſo, iuxta text. & quæ ibi notantur *in c. ſi iudex laicus, de ſentent. excom. lib. 6.* minimè ante concludit in dictis cauſis pecuniariis.

5 Quare his & aliis reiectis aliorum rationibus concludit Alex. *in l. 3. §. & poſt operis, n. 19. ff. de noui operis nunciat.* primariam & formalem rationem huius deciſionis ponendam eſſe in ſpeciali Sacrorum Canonicum prohibitione, nullamque efficaciorem, & concludentem rationem aſſignari poſſe, quæ prædictam differentiam inter clericos, & laicos concludat, licet omnes prædictæ, & aliæ, quas affert uot ſimul iunctæ, vel aliquæ ex illis ſufficiant ad iudicandam prohibitionem factorum Canonicum, qui prohibuerunt ne Clerici ſine Epiſcopi conſenſu alium Iudicem Eccleſiaſticum adire poſſint in cauſis ſuis, ſiue ſpiritualibus, ſiue Eccleſiaſticis, vt *in d. c. nullus Primas*, quæ manifeſtius explicant text. *in d. cap. ſignificaſti.*

Vtrùm autem principalis noſtra reſolutio locum habeat in cauſis Eccleſiaſticis laicorum, hoc eſt vtrù laici in cauſis, in quibus contra eos iudex Eccleſiaſticus competens eſt, poſſint in alium Iudicem Eccleſiaſticum ſine diœceſani voluntate conſcribere? Quæſtio eſt dubia, in qua Hoſt. quem ſequitur Abb. *in d. c. ſignificaſti. n. 15.* & alij, de quibus ſtatim referendis, indiſtinctè tenent partem negatiuam, quòd ſcilicet minimè poſſint laici in cauſis Eccleſiaſticis abſque ſui Epiſcopi voluntate in alium conſentire, addocentes pro hac parte text. *in d. c. omnis*, & text. quem fortiorem putant *in d. c. 9. q. 2.* ibi, *nec alterius parochianum iudicares*, quæ verba pariter comprehendunt laicos, quia & hi parochiani propriè dicuntur, iuxta *c. nullus*, & per totum, *de parochiis*

Verùm meritò ſub diſtinctione alij quæſtionem reſoluunt; vel enim agitur de cauſis ſpiritualibus Sacramentalibus, veluti ad Ordines conferendos, vel quoad iudicium in Sacramento Pœnitentiæ, & procedit prædicta Hoſt. doctrina, & ratio quam ſupra conſideramus, quòd in hoc Sacramentali iudicio multum intereſt quòd à proprio Paſtore ſubiecti iudicentur & cognoſcantur, vt corrigat: aut agitur de aliis cauſis Eccleſiaſticis, quæ Sacramentales non ſunt, veluti de decimis, iure patronatus & ſimilibus, & verius eſt, atque receptius poſſe laicos ſine ſui Iudicis conſenſu in alium Eccleſiaſticum Iudicem conſentire, vt efficaciter deducitur ex generali regula *d. c. ſignificaſti*, quæ in ſolis clericis ſpecialiter limitata reperitur. Ex quibus ita tenuerunt Innoc. *in c. de cauſis, de offic. delegati*, Abb. *in c. P. & G. eod. tit. n. 15. verſ. item dubitatur*, teſtatur communem Marian. Socin. *in eod. c. ſignificaſti n. 30. verſ. Innoc. tamen.* & poſt Felin. Imol. & alios, ſequitur D. Barboſ. *d. art. 3. n. 206. cum ſeqq.*

Ad tex. verò *in d. c. omnis*, facilè reſponderur, agere de iudicio in Sacramento Pœnitentiæ; eodem. 6
etiam modo intelligi poteſt text. *in d. c. 9. q. 3.* ibi, *ordin. & ibi, iudicare:* intelligi enim poteſt de iudicio in foro Sacramentali Pœnitentiæ, in quo vere iudicatur Parochianus ipſe, & ita ei magis conueniunt verba quàm cauſę iuris patronatus, in qua Parochianus non dicitur iudicari, ſed cauſa ipſa. Vel etiam dici poteſt textum illum regulam ponere ſimpliciter, & abſolute veram, quod nullus iudicet, vel ordinet Parochianum alienum, in iudicantem ipſum, & ordinantem referri prohibitionem, minime verò loqui, nec verbum aliquod ibi reperiri ex quo colligatur agere Pontificem de clericis volentibus, & conſentientibus, vt à Iudice non ſuo iudicentur, ſed caſum hunc ex aliis principiis eſſe reſoluendum, & ex aliis deciſionibus, in quibus magnis ſpecificè ſequentes Pontifices declararunt.

ALLEGATIO CXXIII.

Epiſcopus an poſſit exemptos ſi extra locum exemptum delinquant, aut contrahant ratione delicti, vel contractus, coram ſe conueniri facere?

SVMMARIVM.

1 *Exempti ratione delicti, contratus, vel rei ſita coram Ordinariis locorum conueniri poſſunt.*
2 *In contrarium fundamenta addeuntur.*
3 *Concordantur opiniones.*
4 *Concordia & diſtinctio reprobatur.*
5 *Exemptionis priuilegium quando datur reſpectu certi loci, & eo circumſcribitur, ſi exempti extra illum delictum committunt, coram Ordinario conueniri poſſunt.*
6 *Priuilegium exemptionis conceſſum perſonis per viam legis, ſen in corpore Iuris clauſum, an per delictum amittatur, oſtenditur.*
7 *Exemptio quando data eſt reſpectu generis iuriſdictionis, per delictum non amittitur.*
8 *Priuilegium exemptionis, quando conceditur perſonis reſpectu delictorum, vt ſcilicet propterea nō Ordinarijs puniri non poſſint, ſatis Pontifex ſub ea forma cenſetur eximere delinquentes quoad effectus expreſſos à poteſtate Ordinariorum.*
9 *Exemptio quando conceditur reſpectu certi Iudicis, veluti eximendo à poteſtate propry Ordinarij, tunc ſi exempti delinquant, conueniri poſſunt coram Ordinariis locorum in quibus deliquerunt.*
10 *Exemptio quando eſt ſimplex & abſoluta reſpectu omnium, & quorumcumque Iudicum, tunc exempti ratione delicti nō Ordinariis locorum, in quibus committitur, puniri non poterunt.*
11 *Exemptio conceſſa iudicatur ſi Pontifex eximat nō Ordinarij poteſtate, vel cum plena libertate.*
12 *Item ſi dicat, ne audent Epiſcopus ibi Cathedram ſuam collocare, vel quamlibet poteſtatem exercere, aut Ordinationem aliquam quamuis leuiſſimam facere.*
13 *Item ſi dicat locum, ſiue Eccleſiam eſſe liberam, ſeu quod potiatur libertate Eccleſiæ Romanæ, nō quod eius ſpeciali prærogatiua gaudeat.*
14 *Item ſi dicat,* gaudeat plena libertate.
15 *Exemptio non plenè probata cenſeatur ſi in priuilegio dicatur, vt quis exiſtat iuris B. Petri, vel ſpecialiter pertineat ad Romanam Eccleſiam? oſtenditur.*
16 *Priuilegium, ſententia, aut ſcriptura quando non ſunt principaliter ſuper exemptione, ſeu libertate, ſed incidenter propter aliud, narrant aliquam Eccleſiam, vel perſonam eſſe Iuris B. Petri, tunc per vnlinverbum exemptio non probatur.*
17 *Princeps priuilegium exemptionis concedens, aut Iudex de exemptione ipſa ſententiam proferens, quando apponunt verba quod Eccleſia ſit Iuris B. Petri, aut ad Eccleſiam Romanam pertineat, tunc exemptio plenè probatur.*
18 *Exemptio an plenè probata cenſeatur, quando verbis priuilegij narrantibus quod Eccleſia ſit Iuris B. Petri, accedit ſolutio cenſus?*
19 *Exemptio an plenè probetur ex verbis narratiuis priuilegij, aut ſententiæ non principaliter ad exemptionem concedendam: ſed propter aliud prolatis, ſi ſententia, aut Princeps in illis, principaliter ſuum fundat intentionem? oſtenditur.*
20 *Exemptio à poteſtate Ordinariorum conceſſa videtur, ſi Papa recipiat in ſubiectos Eccleſiæ Romanæ, ſecus verò ſi recipiat aliquos in filios, & aſſignatur ratio differentia.*
21 *Exemptio à poteſtate Ordinariorum non probatur ex ſolutione cenſus facta Sedi Apoſt. niſi appareat quod ſit in ſignum ſubiectionis, & percepta libertatis,* & num. 22.
23 Cap. recepimus 8. de priuileg. *declarantur.*
24 *Vulgare illud,* Quæ non proſunt ſingula, multa collecta iuuant, *declarantur.*
25 Cap. ſi Papa, verſ. idem dicimus, de priuileg. lib. 6. *declaratur.*
26 *Exemptio ab Ordinariorum poteſtate an probetur ex receptione ſub protectione Sedis Apoſtolicæ,* & num. 27.
28 Cap. recepimus 8. de priuileg. & cap. ad audientiam 34. de appellation. *concordantur.*
29 *Exempti tantummodo Romano Pontif. immediatè manent ſubiecti, & in totum eximuntur ab Ordinariorum iuriſdictione.*
30 *Exemptio ſimplex neminem eximit à viſitatione ſi de illa ſpecialis, & expreſſa mentio non fiat.*
31 *Exemptionis generalis priuilegium minimè ſufficit, vt exempti ab onere procurationis liberi cenſeantur, ſed requiritur ſpecialis de illa mentio.*
32 *Exemptio prodeſt quoad poteſtatem Ordinarij, non quoad poteſtatem Legati de latere.*
33 *Sedis Apoſtolicæ appellatione venit eius Legatus.*
34 *Exemptionis priuilegium à iuriſdictione Epiſcopi non ſuffragantur, niſi probetur quaſi poſſeſſio exemptionis, & præcipuè ad effectum impediendi manutentionem,* vt num. 37.
35 Cap. cùm perſonæ, de priuileg. lib. 6. *emanauit ad fauorem iuriſdictionis ordinariæ.*
36 *Ordinarius Epiſcopus eo ipſo quod exercet iuriſdictionem in vna parte Diœceſis, videtur conſtitui in quaſi poſſeſſione exercendi dictam iuriſdictionem quoad alias partes in quibus alter non habet particularem quaſi poſſeſſionem.*
37 *Exemptionem à iuriſdictione alicuius per quaſi poſſeſſionem non dicitur habere ſubditus ex eo ſolo quod non appareat ſuperiorem in illum exercuiſſe iuriſdictionem, niſi probetur quod venerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieuerit*
39 *Argumentum à contrario ſenſu non valet ad inducendum correctionem Iuris.*
40 *Exemptus non poteſt priuilegio ſuo renunciare,* & num. 41. 42. & 43.
44 *Exemptionis priuilegio renunciari non poteſt etiam in præiudicium exempti.*

PARS quæ affirmat efficaciter ſuadetur ex text. optimo, alias difficili, *in c. 1. in princ. de priuileg. lib. 6.* dum generaliter decidit exemptos ratione delicti coram Ordinariis locorum conueniri poſſe, non obſtante libertatis, ſeu exemptionis priuilegio, & in fine eiuſdem principij concludit idem eſſe dicendum de illis, quibus conceſſum eſt priuilegium, vt nonniſi coram certo Iudice valeant conueniri, quæ Decretalis innouata, & ampliata eſt per Conc. Trid. *ſeſſ. 7. de reform. c. 14.* Conſonat text. *in auth. quo in prouincia,* ibi, *omni priuilegio ceſſante, C. vbi de crimine agi oporteat,* & facit *c. delicto 17. de ſent. comp.* Ex quibus, atque aliis

aliis latiſſimè addictis hanc ſententiam tenet gloſ. *verb. priuilegijs in c. suarum 11. de priuileg.* vbi Dec. *à num. 49.* Abb. *in cap. vlt. num. 11.* & *ibi* Felin. *num. 5. de foro compet.* Paul. Caſch. *de viſitat. lib. 2. c. 27. à princip. & c. 50. à num. 7.* Nauar. *comment. 2. de Regularib. num. 63.* Decian. *tractat. crimin. l. 4 cap. 17. à num. 13.* Azeued. *ad l. 1. num. 118. cum ſeqq. tit. 16. lib. 8. noua Recop.* Card. Tuſch. *tom. 3. lit. E, concl. 244. & concl. 565.* Sanch. *de Matrim. lib. 7. diſp. 33. n. 53.* Cabed. *Luſit. dec. 86. n. 7. p. 2.* Lott. *de re benef. lib. 1. q. 25. n. 51. cum ſeqq.*

2 Pro contraria tamen opinione faciunt text. *in c. frater noſter 16. quæſt. 1. cap. ſicut nobis §. fin. de ſupplenda negligentia Prælat.* ibi, *niſi à iuriſdictione tua exempta ſint.* Vrget ſecundò text. *in eod. c. 1. §. in eos*, dum expreſsè decidit quòd ſi quis priuilegium habeat ne ab aliquo Epiſcopo excomunicari, ſuſpendi, aut interdici valeat, nullam quoad hoc Ordinarios in eum exercere poſſe iuriſdictionem vbicunque deliquerit, ſiue in loco exempto, ſiue non exempto delinquant; conſonat text. *in cap. cùm capella, de priuil.* Et deinde facit efficax ratio, quia ſi exempti ratione perſonæ non eximantur à poteſtate Ordinariorum, in quorum diœceſi delinquuot, otioſum maneret ſuum priuilegium, contra reg. text. *in cap. in hu, de priuileg.* præcipuè ſi Summo Pontif. per priuilegium ſubiiciantur, vel alicui Iudici, qui territorium non habeat; ſiquidem vbicunque deliquerint, contraxerint, vel res ſita eſt, totam Ordinarijs conueniuntur; atque etiam quia ſequeretur monachos delinquentes extra monaſteria ab Ordinarijs puniri poſſe, contra *d. cap. frater 16. q. 1.* tuncto *cap. hominoſo 18. quæſt. 2.* cum aliis, de quibus Decian. *d. cap. 17. num. 35.* Quare hanc partem veram aſſerit Eraſm. à Cochier *de iuriſdict. Ordinary in exemptos p. 4. q. 3. a.*

3 In quibus difficultatibus reſoluendis gloſ. *d. verb. priuilegij, in d. c. suarum*, multum inſudat, & varias adducit concordias, & *ibi* Butr. *n. 17.* & Abb. *num. 8.* necnon Socin. *in cap. recipimus n. 57. cum ſeqq. & n. 70. de priuileg.* ac tandem concludunt eſſe diſtinguendum inter priuilegium exemptionis, quod ſimpliciter datur perſonis, quod reſoluunt prodeſſe etiam quoad delicta, quæ poſtea perpetratunt, iuxta *d. §. in eos, & d. c. cum capella*, & procedere tationem ſupra proximè factam; & inter illud, quod datur tatione loci, itaut certo loco priuilegium ipſum ſit circumſcriptum; quo caſu inquiunt procedere text. *in d. c. 1. in princ.* in eum ſenſum vt ſi priuilegiatus extra locum illum delinquat, priuilegio touari non poſſit, eandémque reſolutionem ſequitur latè comprobans Cooar. *pract. c. 11. n. 5.*

4 Verùm hæc diſtinctio manifeſtè offendit, & violenter reſtringit litteram text. *in d. c. 1. in princ.* qui ſimpliciter loquitor de habentibus priuilegium exemptionis, vel vt non niſi coram certo Iudice teneantur reſpondere, neque ibi verbum aliquod reperitur ex quo reſtringi poſſit ad priuilegiū loco certo circumſcriptum: reſtringit etiam generalitatem text. *in d. auth. qua in prouincia*, atque etiam *in d. c. suarum*, ibi, *nullo prorſus*, & omnium Iurium, ex quibus Doctores paſſim norant priuilegium immunitatis delinquentibus non prodeſſe, *l. 2. C. de priuileg. ſcholæ. lib. 12. auth. de mandatis Principum, §. quod ſi delinquentes*, cum aliis, ex quibus tradunt Menoch. *conſ. 2. n. 33.* Mart. *de iuriſd. p. 2. c. 50. n. 13.*

Sed ad materiæ cognitionem præmitteodum eſt diuerſas eſſe exemptionum ſpecies. Vna dicitur perſonalis, qua nimirum quis in ſua perſona ita eximitur, vt à ſolo Poot. Max. dependeat, à nullo que etiam Legato ſanctæ Sedis, aot ab illo ſolo, non autem ab aliis delegatis Iodicibus excommunicari, interdici, vel ſuſpendi poſſit. Ita Stephan. Daluin. *de poteſtate Epiſcop. c 21. n. 25. verſ. Primam.* Altera vocatur localis, quæ ſit loco ſeu territorio, Eccleſiæ, aut monaſterio. Diuiditur hæc perſooalis, & localis exempto in particularem, & vniuerſalem. Particularis ea dicitur, qua perſona, locus, aut cœnobium non in omnibus, ſed in quibuſdam caſibus & rebus tantùm eximitur. v. g. ſi ſorte aliqua Eccleſia quantum ad hoc ſit exempta, vt nullus Epiſcopus vel Archiepiſcopus poſſit excommunicationem promulgare, aut Diuina ſuſpendere; vel aliam aliquam iuriſdictionem vt in ſua Diœceſi exercere, aliàs autem Eccleſia illa teneatur illi exhibere hoootem & reuerentiam: aut alium Superiorem à Papa recognoſcere vt aliquem Prælatum Regularem: aut ſi Eccleſia, vel monaſterium ſit quidem exemptum, non autem Capellæ, aliæque Eccleſiæ vnitæ, & populi ab eo dependentes: Stephan. de Daluin. *d. c. 21. n. 26.* Vniuerſalis autem exempto illa appellatur, qua nimirum perſona ſimul & Eccleſia vel Monaſterium ita eximitur, vt cum vniuerſitate rerum, & iuriom, appenditiorum, & homioum à ſolo Summo Pont. & à ſancta Roman. Eccleſia dependeat. Metropolitanus autem, aut Epiſcopus Diœceſanus nihil Iuris in huiuſmodi Eccleſias Monaſterijs, territotiis, & populis ita exemptis habeat, niſi ſortè aliquando non vt Ordinarius, ſed vt Delegatus tantum Apoſtol. Ita idem Stephan. Daluin. *d. c. 21. n. 30.* vbi *num. 31.* ait quòd *exempti quidem dicuntur in Diœceſi, & de Diœceſi. alij in Diœceſi quidem, ſed non de Diœceſi; alij denique nullius eſſe Diœceſis. Sunt illi proprie in Diœceſi, & de Diœceſi, qui nullo exemptionis priuilegio muniti directè imperio, & coercioni Diœceſanæ ſubſunt. In Diœceſi, tamen & non de Diœceſi, qui ſunt quidem exempti, ſed capellas, territorium ac populum exemptum habent, quòd nulli Diœceſano ſubſint illi, nec illorum ſubditi: vnde exempti habentes Eccleſias, territorium, & populum exemptum, & iura Epiſcopalia, poſſunt dici nullius Diœceſis, & ſunt Ordinary ex Concilio Trid. poſſuntque regulariter omnia, quæ ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis, & Ordinarij generaliter conceſſa, non autem ea, quæ Diœceſanis, cum nomen Diœceſani de inferioribus Epiſcopo non intelligatur.* Hactenus Steph. Daluin.

Quibus præmiſſis vt in difficili & controuerſo articulo vera appareat reſolutio, & certa ab incertis ſeparentor, aliquos caſus oportet diſtinguere. 5

Primus eſt, quando priuilegium exemptionis datur reſpectu certi loci, & eo circumſcribitur, nam ſi extra illum delictum committatur, coram Ordinario conueniri poteſt delinqueos; quæ quidem concluſio ab omnibus recepta eſt, & efficaci ratione probatur, ex geoetralibus principiis, limita cauſa limitatum producit effectum, *l. in agro, ff. de acquirendo rerum dominio*, cuin vulgaribos: eam etiam probant Doctores ex *d. c. 1. in princ.* & ex *d. c. suarum*, quem ſic intelligunt Butr. *ibi d. n. 17. & 19.* Socin. *in d. c. recipimus num. 58.* ſed non aduertunt text. illum *in d. c. suarum* non loqui de ipſis Fratribus hoſpitalis, ſed de laicis, aut clericis, ſecularibus, qui ab illis mittebantur; quare non opotret ſupponere exemptionis priuilegium ratione loci, aut religionis, multóque minus poſſint reſtringi verba *d. c. 1. & d. c. suarum*, ibi, *nullo prorſus*, &c. ad priuilegiom, quod loco circumſcribitur, ſicut ex eadem tatione non probatur *in c. patentibus, de priuil.* ampliatio, quam Doctores communiter inde colligunt ad hunc caum, qu od ſcilicet exemptus tatione certi loci ponti,

niri, poſſit ab Ordinario ſi extra locom delinquat, etiam quando delictum inchoatum eſt in loco exempto,& extra illum eſt conſummatum, vt *in d.c. patentibus*, quod ſic intelligunt,quibus adde longam diſtinctionem, quam in propoſito ponit, & poſt Felin.*in d.c.vlt.n.6.& 13.*& alios,quos latè teſert,& proſequitur Fatio. *in praxi crimin.p.1.q.7.à n.44.* varia quoque exempla videri poſſunt apud Decian.*d.lib.4.c.17.à n.9.*

6 *Secundus* caſus eſt de priuilegio exemptionis conceſſo perſonis per viam legis, ſeu in corpore Iuris clauſo,in quo commonis reſoluit per delictum non amitti,vt docuit gloſſ. *in d.c. auth qua in prouincia, verb.priuilegio,verſ.dic ergo*,cui ſimilis *verb.non conqueritur in l.2.§.legatis, ff.de iudic.* excepto ex Barr. Paul.& aliis,de quibus D.Barboſ.*ibi n.*110.& latiùs *in l.1.p.1.num.12.ff.ſoluto matr.*& tanquam certum tradit Couar. *d. num.5.in princ.* exemplum ponens in priuilegio clericorum ne coram ſeculari Iudice conueniantur,quod locum habet etiam in delictis, *auth.clericus, auth.caſſa,C.de Epiſc.& cleric. c.clerici,de iudic.*cum vulgaribus,ſed exemplum hoc pertinet ad caſum ſequentem. Deiode reſolutio Gloſſarum certa non eſt, immo contrarium probatur ex multis caſibus, quos commemorat D.Batoſ. *in d.§. legatis n.*117. *cum ſeqq.* tum etiam quia monachos Iure communi exempros & ſolis Prælatis ſubiectos conſtat ex *d.c.luminoſo.*& tamen delinquentes extra monaſterium in non tangentibus regulam,ab Ordinariis puniuntur, ſemoris ſpecialibus priuilegiis, vt tanquam certum tradit Nauar. *d.num.63.* Paul. Fuſch. *d.c.17.à princ.* Card. Tuſch.*d.lit. E, concl.* 248.Fr.Emm.*q.Regul.tom.2.q* 63.*art.11.verſ.quartus*, iunctis iis,quæ ſpecialibus priuilegiis adducit *ibi art.*3.præcipuè ex Martino V.Patet etiam & retorquetur exemplum de clericis, quia certum eſt artento Iure communi apud proprios Epiſcopos eſſe conueniendos,*d.cap.clerici,c.de foro compet.*& tamen ab Epiſcopo eius loci,in quo delinquunt, puniri poſſe nemo dubitat, ſicut etiam conueniuntur in loco contractus, *c. dilecti. cap. vlt.de foro compet.* cum aliis

7 *Tertius* igitur caſus eſt,quando exemprio data eſt reſpectu certi generis iuriſdictionis, quando ſcilicet à certo genere Iudicum exempri transferuntur ad aliud genus,velut in clericis,qui in rotum eximuntur à iuriſdictione ſeculari, iuxta *d. auth. vt clerici apud proprios Epiſc. c.2. de foro compet.* cum aliis,& in his terminis per delictum non amitti priuilegium,neque clericus delicti ratione poſſe coram ſeculari Iudice conueniri,niſi in caſibus ſpecialim expreſſis,velut in terminis *c. perpendimus, de ſentent. excomm.* apud omnes receptum eſt tam de Iure Ciuili,iuxta *d.auth.clericus*, quàm de Iure Canonico, iuxta *d.c.clerici*, & ex Cyno,Butr.& aliis latè explicat Abb.*à n.*11.& eſſe apud omnes receptum comprobat Couar.*d.n.5.verſ. ſic nec.*

8 *Quartus* caſus eſt de exemptionis priuilegio perſonis conceſſo expreſsè reſpectu delictorum,vt pro illis ab Ordinariis puniri non poſſint,ſed coram certo Iudice ſolum reſpondere teneantur,vel generaliter cum expreſſa derogatione *d. c.*1. vel ſub ea forma de qua *in §.in eos*,ne ſcilicet ab Ordinariis valeat excommunicari, vel interdici:cum enim cēſutæ ſine culpa non profitentur, ſatis Pontifex ſub ea forma cenſetur eximere delinquentes quoad ipſos effectus à poteſtate Ordinariorum, vt Abb. & Felin.*d.c.vlt.* Dec.*in d.c.tuarum n.49.* aduertunt, licet Fuſch. *d. lib.2. cap.*20.*à num.7.* contendat etiam ſub ea forma exemptos ab Ordinariis puniri poſſe, ſed lequitur contra *d.§.in eos,& c.ne aliqui,eod.tit.& libro*,& quia negandum non eſt poſſe Pontifices aliquos eximere ab his generalibus regulis, iuxta *c. propoſuit, de conceſſ. prabend.* & patet in omnibus Religioſis, quos ſub hac forma exemptos iam hodie conſtat ex priuilegiis,de quibus Nauar.& Fr.Emm. *dictis locis.*

Quintus caſus eſt, quando exemptio conceditur 9
non reſpectu certi generis iuriſdictionis, vt de ſecundo caſu,ſed de reſpectu certi Iudicis,veluti eximendo à poteſtate proprij Ordinarij,vel concedendo priuilegium,vt non niſi coram certo Iudice conueniantur;in quibus terminis dicendum eſt ratione delicti conuenirì poſſe coram Ordinariis locorum in quibus deliquerunt.& procedere text.*in d.c.1.in princ.*cuius verus ſenſus vt facilius petcipiatur,aduertendum eſt, nihil ſpeciale continere in delictis, ſed potius contrariam regulam, quod priuilegium exceptis caſibus ſpecialibus per delictum non amittatur, tecceptam eſſe, vt per Sociu. *reg.* 309. Card. Tuſch.*tom.6.lit.P,concl.*757.*n.*3.Suar. *de leg.lib.*8. *c.*36.*n.*2 & probatur per locum ab ſpeciali *in l.1.C. Senatores,vel Clariſſimi.*vbi poſt commemorata certa crimina grauiora ait, *omnem huiuſmodi*, &c. Sic etiam intelligi poteſt text. *in l.2.in fine,C.de priuil. ſcholar. lib.* 12. ea ratione procedere, quia priuilegium non fuit ſimpliciter conceſſum, ſed pro cauſis ciuilibus tantùm, licet ſub ampliori forma concedatur. Quare vera ratio eſt, quæ colligitur ex eodem *c.1.verſ.nunquid*,ibi,*quia nec coram Ordinariis ipſis*, &c. vt coim integrum, & perfectum ſyllogiſmum conficiat Pontifex, ſubintelligeoda eſt maior eius propoſitio io illom modom: Exemptionis priuilegium ſolum conceſſum eſt reſpectu Ordinariorum,& quoad ea in quibus poteſtatem ſuam exercere potetant: ſed hanc non habetent in iſtis caſibus quamois ratione priorum eis iſti eſſeot ſubiecti:ergo etiã exempti eiſdē caſibus delicti, cōtractus,vel rei ſitæ conueniendi ſūt in locis,in quibus deliquetunt,contraxetont,vel res ſita eſt;quē diſcurſū vnico verbo ſentire videtur Fuſch. *d.c.*17.*n.*5. dum in noſtro propoſito conſiderat priuilegia imitati Ius cōmune,eaſdemq; limitationes reſpicere io materia de qua loquuntur, quas recipit Ius commune, qoi ſenſus planus eſt ſubintellecta maiori prædicta, & procedit iuxta reg. *ſubrogatorum*, de qua *in l.ſi eum* 10.*§.qui inimicarum,ff.ſi quis caution.& in c.Eccleſ. vt lite pendente*,cum volgaribus;& ioxta hos terminos intelligi poteſt text. *in d.auth.qua in prouincia*, vt ſcilicet procedat in priuilegiis, quæ aliquibus conceduntur,vt nonniſi coram certo Iudice conueniantor, veluti in clariſſimis, & illuſtribus perſonis, iuxta *l.2.C.vbi Senatores,vel clariſſimi*,& in Legatis, de quibus *in d.§.Locatis*,&in viduis & popillis,iuxta *l.1.C.quando Imper.inter pupillos & viduas*,& in religioſis,iuxta *d.c.luminoſ.*iunctis reſolutis per Nauar. *citato loco*, atque etiam *d.c.tuarum*, vt ſcilicet agat de priuilegio quod miſſis de quibus ibi,cōceſſum erat,vt coram certo Iudice ſolū conuenirì poſſent. Nec obſtat ratio ſupra facta, quòd ioxta hanc interpretationem manet priuilegium otioſom; reſponderur enim communiter operari quoad ciuilia, ſed replicatur ex text. *in eod. c.1.in princ.* vbi in ciuilibus ratiooe contractus, vel rei ſitæ idem decidit:or.Melius igitur reſponderi poteſt cum eodē Pontif.*in verſ.nunquid*,quod operetur *in* aliis omnibus, io quibos coram Ordinariis potuit conueoirì,arque ita ſi delinqoant,vel contrahant, in territorio illius Iudices ad quem per priuilegium tranſlati ſont; quod ſi replices poſſe contingere quod is Iudex territorium

ritorium non habeat, reſponderur per accidens contiogere, quod non attenditur iuxta vulgares traditiones.

10 *Sextus* tandem caſus eſt, quando exemptio non eſt reſpectu certi Iudicis, vel eorum, quæ ad propriã Ordinarij ioriſdictionem pertinebant, ſed eſt ſimplex, & abſoluta reſpectu omnium, & quorumcunque Iudicum: quo caſu etiam ratione delicti ab Ordinariis locorum, in quibus committitur puniti non poſſe, verius videtur iuxta poſteriorem ſententiam Abb. & aliorum ſupra relatam, ſiſtic explicatur. Et comprobatur efficaciter ex *dict. c. cum capella, de priuileg.* in facti narratione ibi, *ita ſe dicunt exemptos, vt quãtumcunque grauiter interdum excedant*, &c. iuncta deciſione ibi, *quantum exempti ſunt eiuſdem rationis capella Apoſtolicis priuilegijs deforas reuenerenter.* Et ſic etiam intelligi poteſt text. *in d. §. in eos.* de perſonarum enim aguntexemptione, & tamen illa gaudere delinquentes apertè decidunt. Poteſt etiam exemplum poni io iis, quos Summus Pontifex in ſuam ſuſcepit immediatam ſubiectionem; de eorum enim cauſis nullam aliam inferiorem ſe poſſe intromittere per text. *in c. ſi Papa, de priuil. lib. 6.* Si verò placuerit defendere communem, quod ſimpliciter exempti non gaudent in delictis priuilegio ſori, poterit reſponderi ad *d. c. cum capella*, quòd procedat ex iuxta terminos *d. §. in eos*, & quartum caſum ſupra poſitum, quando ſcilicet expreſsè reſpectu delictorum exemptio conceditur, veluti ne poſſint excommunicari, &c. Hactenus de quæſtione.

Paſſim à Doctoribus dubitari ſolet an, & quando & quibus verbis Summus Pontifex exemptionem à poteſtate Ordinariorum concedere videatur; ſatisfaciam breuiter nonnullas formulas ſparſim in Iure vſitatiores cumulando, quibus exemptionem conceſſam eſſe manifeſtiſſimè indicatur.

11 *Primò* ſi Pontifex priuilegio eximat ab Ordinarij poteſtate, *c. ſi Papa. de priuil. lib. 6. concedatur eum clauſula ad beneplacitum vel ad libitum ſou ad voluntatem concedentis, non poteſt reuocari ab ipſo Prælato concedente niſi iuſta & legitima cauſa interueniat.* Vel ſi eximat cum plena libertate, Inoc. *in c. veniens n. 7. de verborum ſignific.* Bellencin. *de charitatiuo ſubſidio q. 32. n. 8.* Eraſmus à Cochiet *de iuriſdiction. Ordinary in exemptos part. 1. quæſt. 9. num. 1. verſ. deinde.*

12 *Secundò*, ſi dicat ne audeat Epiſcopus ibi cathedram ſuam collocare, vel quamlibet poteſtatem exercere, aut ordinationem aliquam quamuis leuiſſimam facere, *d. cap. ſi luminoſo 18. quæſt. 2.* Bellencin. *d. q. 32. num. 3.* Eraſm à Cochiet *d. q. 9. num. 1. verſ. ſi dicat.*

13 *Tertiò*, ſi dicat locum, ſiue Eccleſiam eſſe liberam, ſeu quod potiatur libertate Eccleſiæ Romanæ, aut quod eius ſpeciali prærogatiua gaudeat, *c. cum olim 1. 2. de priuil. d. c. ſi Papa*, §. *& eſt idem*, Eraſm. à Cochiet *d. q. 9. n. 1. verſ. ſi dixerit.*

14 *Quarto* ſi dicat gaudeat plena libertate, Franc. *in c. 1. §. illum n. 3. de verb. ſignif. lib. 6.* Eraſm. à Cochiet *d. q. 9. n. 2. verſ. gaudeat.*

15 *Quintò* ſi in priuilegio dicatur, vt quis exiſtat iuris B. Petri, vel ſpecialiter pertineat ad Romanam Eccleſiam, aut ſimilibus, tunc enim plene probatam indicari exemptionem reſoluunt Abb. *num. 2.* Socin. *n. 7. & 32. in c. recipimus, de priuil.* Eraſm. à Cochiet *d. q. 9. n. 1. verſ. in primis*, Maſc. *de probat. concl. 713.* Cardin. Tuſch. *tom. 3. lit. E, concl. 552. num. 11.* Rationem vero expreſſit Pontifex *in d. c. ſi Papa*, quia de natura priuilegij eſt, vt eius verba ſemper aliquid operentur, iunctis iis quæ tradit Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 6. à num. 26.* Quare cum omnes mundi Eccleſiæ ad ius B. Petri pertinoant, & Romanæ Eccleſiæ ſubiectæ eſſe noſcantur, *cap. cuncta per mundum 9. q. 3.* iuncta veriſſima & Catholica doctrina de Eccleſiæ Romanæ Primatu, quam tradit Pontifex *in cap. Sacroſancta 22. diſt. in cap. rogamus 24. q. 1. & in cap. 1. de ſumma Trinit. lib. 6.* cum aliis citatis *in 1. p. huius tract. tit. 2. cap. 2. num...* tectè ſequitur quòd vt prædicta priuilegij verba aliquid ſpecialiter operentur, debet fieri interpretatio, quod per illa voluit Pontifex concedere, vt ſpeciali modo ſubiecti maneant Iuri ſuo, eximendo ſcilicet ab omni Ordinariorum poteſtate. Verum in contrarium adeſt ex deciſio text. *in d. c. recipimus*, dum probat quod ex eo, quod aliqui ſpecialiter Iuris B. Petri exiſtant, non probatur exemptio à poteſtate Ordinariorum, niſi concurrat ſolutio cenſus in ſignum ſubiectionis facta, vt pater ex principio, iuncto fine illius text. & quod ita indiſtincte in eo videatur probari notauit contra alios Dec. *ibi n. 11.*

Ego igitur in hac materia aduertendum duxi *d. c.* 16
ſi Papa optimam eſſe gloſſam, & apoſtillam ad vniuerſam hanc materiam, & quatuor caſus principales in hoc propoſito poſſe conſiderari.

Primus eſt, quando priuilegium, ſententia, aut ſcriptura non fiunt principaliter ſuper exemptione, ſeu libertate, ſed incidenter propter aliud, narrant aliquam Eccleſiam vel perſonam eſſe iuris B. Petri, vel ad Eccleſiam Romanam pertinere, in quo planum eſt per talia verba exemptionem, aut libertatem non probari, & ita decidit text. *in d. cap. ſi Papa, in princ.* & conſtat ex g netalibus principijs, quæ docent verba narratiua, quæ non proferuntur principaliter propter ſe plenam probationem non efficere, vt probat text. vbi notant omnes *in l. ex hac, ff. de donat. in l. ex his verbis C. de teſtam. militis* cum ſimilib. de quibus Maſcard. *de probat. concl. 622.* Meooch. *de præſumpt. lib. 3. præſ. 133.* Card. Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 12.* Card. Tuſch. *tom. 8. lit. V, concl. 81.* & in verbis narratiuis Summi Pontificis probat generaliter reat. *in Clem. 1. de probat.* & notant omnes de illius materia agentes in locis in quarto caſu referendis.

Secundus caſus proponitur *in d. cap. ſi Papa verſ. ſi* 17
autem, quando ſcilicet Princeps priuilegium exemptionis concedendo, aut iudex de exemptione ipſa ſententiam proferens, apponunt verba prædicta quod *Eccleſia ſit Iuris B. Petri*, aut *ad Eccleſiam Romanam pertineat*, vel ſimilia, & tectè decidit ex illis exemptionem pleoe probari, ea ratione ſupra adducta; vt ſcilicet verba aliquid operentur, & ne maneant ſine effectu, quemadmodum remanerent oſi concedendo quod iuris Beati Petri ſpecialiter exiſtant, conceſſa cenſeatur exemptio ab Ordinariorum poteſtate, & quod ſoli Papæ B. Petri ſucceſſori ſubiicianrur, & ſic procedit reſolutio, quam poſt Abb. ſuprà recepram oſtendi.

Tertius caſus eſt quando verbis priuilegij narran- 18
tibus quod *Eccleſia Iuris B. Petri exiſtit*, accedit ſolutio cenſus, & hic eſt proprius caſus *dict. cap. recipimus*, videbantur enim his duobus concurrentibus quod priuilegium narret Eccleſiam iuris eſſe B. Petri, vel ad Eccleſiam Romanam pertinere, & inſimul quod eidem cenſus ſoluatur, ſatis concludit ſpecialem ſubiectionem, & ab Ordinariis exemptionem, quia ſolutio cenſus non leue exemptionis præſtat argumeotum, iuata tex. *in c. quanto*, ibi, *nihil teneatis ab eis propter quod*, &c. *de cenſib.* Sed tamen Pontifex ſub diſtinctione reſoluit, verum cenſum in

ſignum ſubiectionis,an verò protectionis ſoluatur: & in priori caſu ſolutio cenſus, in ſignum ſubiectionis factæ ab Eccleſia, quæ B. Petri Iuris eſſe dicitur, efficaciter probat exemptionem; non ita in poſteriori, quando ſoluitur in ſignum protectionis, ea rationibus, quas circa vtrumque membrum infrà explicabo.

19 *Quartus* caſus erit,ſi quæras vtrum ex verbis narratiuis priuilegij, aut ſententiæ non principaliter ad exemptionem concedendam, ſed propter aliud prolatis, plenè probetur exemptio,ſi ſententia, aut Princeps in illis principaliter ſuam fundat intentionem, qui caſus in illis Iuribus non deciditur, ſed pendet ex iis,quæ latiſſimè Doctores ſcripſerunt de materia & intellectu text. *in d.Clement.1.de probat.* quæ proſequuntur Coſm. *in pragm. ſanction. tit. ſuper declarat. Clem.litteris*, & Rebuff. *in concord. ſuper eadem Clement.* Mant. *dialog.79. & Paralip. c.40.* Gabriel *commun.tit.de probat.concl.* 2. Flamin. Patiſ. *de reſigu. benefic. lib.*8. *quæſtion.*11. Maſcard. *de probat.concluſ.*1233. Cardinal.Tuſch. *tom.6.concluſ.*62. *& ſequentib*; quotum dicta breuiter colligendo communis reſolutio eſt, tria copulatiuè requiri, vt verba hæc narratiua plenam efficiant probationem. *Primum*, quod à Pontifice Romano,ſeu alio Principe Superiorem non recognoſcente proferantur,vt deducitur ex text.ibi,*litteris noſtris. Secundum*, quòd ſint de facto proprio, ibi, *quibus non dignitates*, &c. *reſeruaſſe. Tertium*, quod ſuper illis gratia vel intentio Principis principaliter funderur, ibi, *quibus gratia, vel intentio noſtra fundatur*, quæ omnia & ſingula breuiſſimè proſequi poteris eum Maſcard. & Gabr.proximè citatis locis, qui hinc inferunt ad rex.*in Clem.vlt.verſ.ſimiliter, de ſentent. excomm.* quod ea ratione procedat, quia non agit de facto proprio ipſius Pontificis,vt ibi interpretatur gloſſ.pen.melior gloſſ.*verb.narramus,in fine in d. Clem.* 1. & reſoluit notabiliter Caldetin. *conſ.*1.*de priuil.* & plenè adducti à Maſcard. *d. concluſ.*1233. *à n.*51. notantes ad caſum quotidianum in quo vulgo erogatur,ſi Princeps aliquem Doctorem nominat, aut equitem, non enim gradum, aut dignitatem inde probari, aut conferre voluiſſe dicendum eſt auctoritate illius text. Quare ad noſtrum propoſitum redeundo concludendum eſt, quod ſi Princeps per verba narratiua, in quibus principaliter fundat ſuam intentionem,dicat Eccleſiam ſuſcepiſſe in ius B. Petri, plenè probata cenſeri debet exemptio, non ita ſi eadem verba ponantur in ſententia Iudicia inferioris.

20 *Se.vtò* Pontifex exemptionem à poteſtate Ordinariorum concedere videtur, ſi recipiat in ſpecialiter ſubiectos Eccleſiæ Romanæ, *d.cap.ſi Papa,§.ſimiliter, gloſſ.verb.à quorumcunque, in cap.ne aliqui, de priuileg. in* 6. Eraſmus à Cochier *d.parte* 1.*quæſt.*9. *num.* 1. *verſ. ſi recipiat.* Secus verò dicendum, ſi Pontifex recipiat aliquos in filios, vt expreſsè probat idem *cap.ſi Papa,§.non ſic filios*,vbi gloſſ.Franc. & Doctores, Eraſmus à Cochier *d. quæſt* 9.*num.*9. Ratio autem differentiæ inter eoſdem caſus, quando Pontifex aliquos recipit in ſpecialiter ſibi ſubiectos,vel ſpeciales filios,notat gloſſ. *verb.non exiſtunt in dict.cap.ſi Papa*; in priori enim caſu ſi alicui inferiori præter Pontificem ſubiiciantur, iam non ſunt ipſi Pontifici ſpecialiter ſubiecti, atque ſubinde talis conceſſio, & ſimiles manifeſtè inducunt exemptionem à poteſtate Ordinariorum,quod in poſteriori non contingit; ex eo enim quod in ſpeciales filios recipiantur, non ſequitur quod ſint ſpecialiter ſubiecti, vnius enim filios alteri quàm patenti ſubiectos eſſe non inconuenit, immo & in Iure,& in vſu quotidiano videmus in aliorum tranſire poteſtatem,vel per ſeruitutem,iuxta *l.*1 *cum ſequentib.ff.de iis,qui ſunt ſui,vel alieni iuris*,vel adoptionem, *l.*1.*& per totum ff.de adoptionib.* vel quoad iuriſdictionem,*l.qui iuriſdictioni ff.de iuriſd.omnium iudic.* vel quoad tributa, & reliqua omnia, in quibus ſubiectionis ratio poteſt conſiderari,& ideo ſpecialis hæc filij denominatio non exemptionem, ſed magis honoris titulum, & ſpeciale amoris pignua denotat,& ideo ſic recepti in filios ea gaudent priuilegij prærogatiua,vt ab alio præter Romanum Pont aur eius legatum excommunicari,aut interdici non poſſint,quamuis alia remaneant ſub Ordinariorum poteſtate,vt decidit text. *in cap.*1.*de verbor. ſignific.lib.*6. Verùm obſtat quòd ius hatum exemptionum regulatur ad inſtar emancipationum, manumiſſionum: & eiuſmodi iurium, idque præſertim ex Rebuff. *reſp.*142.quorum ſimilitudine licèe argumentari, quod ſicut dominus ſeruum eximit à ſeruitute,nominando filium, *l.vnic.§.ſimilique modo C.de latina libertate tollen.* ita quoque Pontifex. Sed omiſſa differentiæ ratione, quam ponit gloſſ. *verb.non exiſtunt,in d.c.ſi Papa*,& Socin. *in d.c.recepimus,à n.*41. quod illic ſoliua domini, qui ſeruũ nominat filium ſuum, ſeruatur præiudicium,hic verò quando de exemptione agimus, verſatur præiudicium Ordinarij, à cuius poteſtate eximitur, facilius reſpondetur Iuſtinianum exemplum Catonis, qui liberum dixit ſeruum, quem dominus in filium adoptauit, ſpeciali fauore libertatis conſtituiſſe, vt etiam liber fiat is,quem dominus apud acta,id eſt in figura iudicij filium nominauit, vt deducitur ex *§. vlt.Inſtit. de adoptionib.* & notauit Duen. *reg.*341. *limit.*3. ſentit Donel. *comm.iuris Ciuilis lib.*2.*c.*15. *§.factus*, ibi,hæc ſunt Iuſtin. Conſtitutione, meliùs Cuiac. dum ibidem notat per talem nominationem iure nouo fieri ciuem Romanum,qui olim tantùm fiebat Latinus.

Septimò,ex reſolutione cenſus facta Sedi Apoſtol. exemptio probatur à poteſtate Ordinariorum,ſi appareat,quòd ſit in ſignum ſubiectionis,& percepræ liberratis;vnde colligitur ex ſolutione tantum cenſus huiuſmodi exemptionem non probari, vt probat text. *in d.c.recepimus*,ibi, *non omnes cenſuales ab Epiſcoporum ſubiectione habentur immunes, d.cap. ſi Papa,verſ.& eſt idem*,iuncto *verſ.ſi verò dicatur ſimpliciter*, vt notauit Franc. & poſt Abb. *in d.cap.recepimus*, Socin. *num.*3. & Dec. *n.*2.*cum ſeqq.* Valaſc. *de iure emphyt.quæſt.*32. *num.*6. & poſt Felician. *de cenſib.in proœm.num.*6.Et ratione confirmatur,quia nomen, *cenſus*, æquiuocum eſt, varias habens ſignificationes, vt explicant Valaſc. & Felician. *locis citatis*, Roderic. *de annuis redditib.lib.*1. *quæſt.*21. *num.*66.*cum ſequentib.* & ideò rectè ſequitur ex ſolutione cenſus neceſſariò non probari ſpecialem ſubiectionem, & exemptionem ab Ordinariorum poteſtate, iuxta vulgarem regulam quod probatio debet concludere per neceſſe,non per poteſt eſſe,vt Doctores colligunt *ex l.neque nuptiales, C.de probation. & in cap.præſentia, eod.tit.* cum ſimilibus, de quibus Maſcard. *concluſ.*671.*n.*11. Cardin. Tuſch. *tom.6. litt.P.concluſ.*765. 21

Intellige autem regulam prædictam deficere,vbi aliæ coniecturæ concurrunt cum ſolutione cenſus, ſuccedit enim vulgaris regula, *Quæ non proſunt ſingula, multa collecta iuuant*, de qua gloſſ. *verb.legitimis,in l.*2.*ff.de excuſ.tutor.* recepta ex infinitis,quos citat Gabr. *lib.*2.*commun.tit.de probation.concluſ.*1. *in princ.* Exemplum ad noſtrum propoſitum adducunt 22

cuni Doctores, veluti in Eccleſia ſoluẽtes cenſum exiſtat in diœceſi Epiſcopi, cui ſoluitur, nam cum Epiſcopus in tota ſua Diœceſi habeat iure communi ſundatam intentionem, *c. cùm Epiſcopus, de offic. Ordin. in* 6. meritò ſoluto cenſus facta ab Eccleſia intra eandem diœceſim exiſtente concludit quod fiat in ſignum ſubiectionis, vt concludunt Fedetic. de Senis, quem refetunt, & ſequuntur Abb. per tex. ibi *in c.* 1. *nnm.* 4. *de Reſig. domib.* Deci. *in d. c. recepimus, nnm.* 6.

23 Non obſtat *d. c. recepimus*, vbi cum ſoluẽtione cenſus concurrebat receptio ſub protectione Papæ, vel etiam quod de iure B. Petri exiſtebat, & tamen hæc duo, vel tria ſimul iuncta non ſufficere ad probandam exemptionem decidit Pontifex, & notant poſt Abb. *num.* 1. Socin. *num.* 8. & 43. ac Deci. *in princip.* Reſpondetur enim illud vulgare, *Qua non proſunt* 24 *ſingula, multa collecta iuuant*, † procedere quando ſingula genere ſuo perfecta ſunt, non ita ſi vitioſa ſint, & genere ſuo imperfecta, vt ſcripſit Bald. *in l.* 1. *num.* 2. *C. de legitimis hared.* commendat Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſ.* 39. *nnm.* 6. & faciunt multa quæ copioſè adducit Gabr. *d. concl.* 1. *n.* 33. *cum ſeqq.* Cum ergo ex dictis conſtet cenſum eſſe quid æquiuocum, & inde ſubiectionem non inferri, & ex dicendis etiam appareat fœuolam, & debilem eſſe aliam coniecturam ex receptione ſub protectione, atque aliam de iure B. Petri ex ſupra reſoluta, meritò oeque omnia ſimul iuncta concludunt.

25 Hinc etiam inferri poteſt intellectus ad text. in ſæpe citato *c. ſi Papa, verſ. idem dicimus*, dum decidit non probati huiuſmodi exemptionem ſi circa aliquid ſpecialiter libertas concedatur, veluti ne quis ab Ordinatijs excommunicari, aut interdici poſſit, & deinde adiiciatur clauſula quod in ſignum perceptæ libertatis cenſus annus perſoluatur, cum enim cenſus præſtetur in ſignum illius libertatis, quæ percepta eſt, hæc autem non ſimpliciter data ſit ſed ſpecialiter quoad certum articulum, meritò quoad illum reſtringitur exemptio, & quoad alia Ordinarius manet ſubiectus, nec duplex clauſula cum reſtricta ſit, & limitata vltra expreſſa operatur, iuxta generalem regulam *l. in agris, ff. de acquir. rerum dominio*, & ad noſtrum propoſitum conſuluit Bart. *conſ.* 59. quem ſequuntur plures alij, de quibus Dec. *in d. c. recepimus, nnm.* 9. & magis ad noſtros terminos, & intellectum text. *in cap. cum capella, priuileg.* cenſuit Rot. *dec.* 744. *part.* 1. *diuerſ.* quod licet iuxta priuilegij ſui formam excommunicari non poſſit, vel ſuſpendi ab Ordinario Capellani, de quibus ibi, aliis tamen pœnis ab eo puniri valent.

26 Verùm tamen ex receptione ſub protectione Sedis Apoſtolicæ exemptio ab Ordinariorum poteſtate probetur? Solet ab aliquibus in dubium vocari, cuius partem negatiuam probat text. *in cap. ex parte* 18. *de priuil. & in c. recepimus*, ibi, *ad iudicium percepta protectionis, eod. tit.* vbi Cardio. *in princ.* Socin. *à n.* 7. Dec. *à num.* 13. Maſcard. *de probat. concl.* 713. *num.* 2. Eraſm. à Cochiet *diſt. part.* 1. *quæſt.* 9. *nnm.* 3. latè Gail. *lib.* 2. *obſerv.* 54. *à princip.* vbi *num.* 4. teſtatur eſſe communem omnium ſcribentium ſententiam. Ratio autem facilis eſt, nam protegere idem eſt, ac defendere, vt notat gloſſ. *in l. deſertorem, §. vltim. ff. de milit.* ac ſubinde non importat ſuperioritatem, imò in inferiore, ſicut & defenſio verificatur, vt patet in militibus, qui pro ſalute Regis & patriæ ad eius aſſiſtunt cuſtodiam, vt per gloſſ. *in rub. C. de domeſt. & protect. lib.* 12. vbi *in l.* 1. benè explicat Cuiac. protectores dici eos, qui armatam militiam ſubeuntes non ſolùm defendendi corporis ſui verùm etiam protegendi latera Principis ſollicitudinem patiuntur, & ex auctoritate quam adducit ex Caſſiodoro colligitur ab his domeſticos differre, quia domeſtici familiares militant, & aulæ Regiæ videntur iugiter excubare, quorum omnium munus, & qualitates bene deſcribit *l.* 9. *tit.* 9. *part.* 2. vbi Gregorius Lopez multa ad propoſitum adducit. Sic etiam Romanæ Eccleſiæ protector dicitur Imperator *in Clem.* 1. *de iureiur.* & tamen non ideo ſuperior eſt Papæ, aut ipſius Eccleſiæ Rom. *c. ſolita, de maior. & obed.* immo inferiorem ſe profitetur, *in c. Valentinian.* 63. *diſt.* ibi, *cui & nos, qui gubernamus Imperium ſincere noſtra capita ſubmittimus.* Pater etiã in Eccleſiarum patrimonijs, qui eas tueri, & defendere tenentur, nihil tamen iuris, vel ſuperioritatis in eas poſſunt vſurpare, *c. filius, vel nepotibus* 16. *q.* 7. ibi, *ſalutarem ſolicitudinem*, iuncto *ibi, non liceat quaſi propry iure*, &c. conſonat *c. preterea* 23. *de iurepatr.* cum ſimilibus; vnde ciuitates ſub Imperij protectione poſitas non ſubiectas eſſe, ſed confœderatas cenſeri ex Bart. *in l.* 2. *C. de excuſat. munerum lib.* 10. & Bald. ootauit Dec. *in c. recepimus, n.* 16. & 17. Gail. *d. obſerv.* 54. *n.* 1.

Vetùm obſtat maximè text. *in c. ad audientiam* 27 34. *de appellation.* vbi innecta gloſſ. clarè deciditur quod poſtquam aliquis Sedis Apoſtol. protectioni ſe ſubiecit, non debet aliqua ſententia ab Epiſcopo condemnari, imò geſta ab illo inualida pronunciari, & conſequenter probat ſubiunctos protectioni Sedis Apoſtol. eximi ab Ordinariorum poteſtate, immo in tacita ſubiectione, quæ fit per itineris atreptionem ad ipſam Sedem Apoſt. hoc ipſum decidit text. *in c. 1. de clericis peregrin.* quorum iurium doctrinam Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 2. *q.* 63. *art.* 3. *in fine*, tenet per receptionem in ſuo protectione, quam ſæpe facit Papa in priuilegijs Regionibus conceſſis, facile induci exemptionem à poteſtate Ordinariorum.

Pro reſolutione tamen aduertendum duxi, duos 28 eſſe caſus in propoſito inter ſe longè diuerſos. Primus quando qui generaliter ſubiicitur, aut recipitur ſub protectione Sedis Apoſtol. in quo procedit text. *in d. c. recipimus, & in d. c. ex parte*, cum ſimilibus, dum regulam negatiuam conſtituunt quod poſiti ſub protectione Sedis Apoſt. non eximuntur à iuriſdictione Ordinarij. Secundus eſt, quando pendente aliqua cauſa in iudicio, quis propter grauamen ſibi illarum, vel comminatum ponit ſe ſub protectione Sedis Apoſt. & talis ſubiectio habet effectum appellationis, & conſequenter ſuſpendi iuriſdictionem Iudicis inferioris, à quo ſic tacitè appellat, iuxta generalem regulam text. *in c. ſi à iudice, de appellat. in* 6. cum ſimilibus, atque ita ex hoc capite geſta, poſtquam quis ſe ſubiecit Sedi Apoſtol. ſeu magis appellauit, tanquam attenta, ſeu innouata appellatione pendente ſunt inualida, aut remedio attentorum renocanda, ioxta diſtinctiones, de quibus Doctores in materia *cap. non ſolum, de appellat. lib.* 6. & ſic procedit text. *in dict. cap. ad audientiam*; eius enim ratio non conſiſtit in ſubiectione inſurgente ex eo, quod ille ſe poſuerit ſub protectione Apoſtolicæ Sedis, ſed in vi, & virtute tacitæ appellationis, quæ illis verbis includitur, & explicat eleganter Piepoſ. ibi *à num.* 3. *cum ſeqq.* & poſt eum Marant. *de ordine iudic. part.* 6. *c. de appellat. num.* 133. ſicut in ſimili de atreptione itineris ad Papam ex cauſa grauaminis probat text. *in cap. meminimus* 9. *& in cap. dilectis* 52. *de appell. cæum elim, in fine, de dole, & con-*

tum. & ex aliis proſequitur latè Lancellot. *de attentat. pare.* 2. *c.* 12. *ampl.* 6. vbi *n.* 8. bene aduertit tunc effectum appellationis, & ſuſpendendi iuriſdictionem inferiorem ſolum conſiderari, & operari quoad cauſam, vel articulum grauaminis, quoad reliqua verò manere poteſtatem & iuriſdictionem Ordinariorum, iuxta text. *in d. o. dilecti*, ibi, *cùm pro cauſa, & propter dictam cauſam*, &c.

29 Quamuis verba priuilegij vt ſuprà conſiderata exemptionem concludant in illis caſibus, quibus ea concludere ſupra probauimus, ac proindè ſic exempti in totum eximantur ab Ordinariorum iuriſdictione, & ſoli Romano Pont. immediatè maneant ſubiecti, *c. pen. de offic. Ordin. cap. cum Epiſcopus, eod. tit. in* 6. *cap per exemptionem, de priuil. eod. lib.* gloſſ. *verb. acephalus in c. nulla* 93. *diſtinct.* cum multis quæ latè explicant Socin. *in d. cap. recepimus n.* 53. *cum ſeqq.* Fr. Emman. *d. tom.* 2. *qneſt.* 63. *art.* 9. & 11. Catd. Tuſch. *dict. litt. E, concl.* 294. & *concluſ.* 565. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 43. *n.* 190. Tamen varij ſunt caſus, in quibus deficit hæc regula, & Ordinarij ſuam in exemptos exercent iuriſdictionem, viginti quatuor enumerat Socin. *in dict. c. recepimus n.* 160. *cum multis ſeqq* multo plures cumulat Etaſm. à Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos part.* 2. *q.* 45. vbi proſequitur caſus 116. non paucos cumulatiuè & ego ipſe hac *part.* 3. *alleg.* 105. *num.* 14. *cum ſeqq.* ad quem locum remitto Lectorem, dummodo tamen vnum & alterum, quia generaliores ſunt, mente tenear; *primus* eſt is de quo *in cap.* 1. *in princ. de priuileg. lib.* 6. dum probat priuilegium exemptionis non prodeſſe exemptis quominus coram Ordinariis poſſint conueniri ratione delicti, contractus, aut rei ſitæ, de cuius materia & intellectu latè eginus in principio huius allegat. *Alter* caſus eſt in cauſis viſitationis, ab his enim † ſimplex exemptio nemini eximit ſi de illis ſpecialis, & expreſſa mentio non fiat, notauit ex aliis Paul. Fuſch. *de Viſitat. lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 10. & cenſuit Ror. *dec.* 186. *num.* 2. *p.* 1. *diuerſ.* licèt contrarium ſcripſerit Iacob. de Graff. *in aureis dec. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 28. *num.* 70. Aliamiran. *de Viſitat. verb. diœceſim propriam num.* 68. niſi per ſimplicem, & vniuerſalem exemptionem intelligas illam, in qua viſitatione ſpecialis mentio fit: vnde quia viſitationi annexa eſt procuratio, *cap. cùm ex officij, de præſcript.* Etaſm. à Cochier *de iuriſd. Ordinar. in exemptos, lib.* 3. *queſt.* 27. *num.* 2. † generale exemptionis priuilegium minimè ſufficit vt exempti ab onere procurationis liberi cenſeantur, ſed requiritur ſpecialis de illa mentio, vt probat rexi. *in c. cùm inſtantia, de cenſib. & in c. accedentes, de præſcript.* vbi communis ex Pariſ. *n.* 7. Marian. *de Viſit. n.* 46. Illud præſentiarum aduertere oportet, quod reſpectu Dominorum Pontificalium celebrandorum explorati iuris eſt Epiſcopos in quacumque Eccleſia, etiam exempta ſuæ diœceſis ea celebrare poſſe *Clem.* 2. *de priuil.* vbi Zabar. *n.* 5 *in fine, verſ. ex hoc inferetur, & ſimili n.* 5. *verſ. quintò quæro*, & Imola. *n.* 4. & 10. Bonif. Vitali. *n.* 13. *verſ. nam in loco exempto*, Pauio. *in tract. de viſit. p.* 2. *q.* 3. *n.* 2. *verſ. poterunt, enim*, vnde infertur poſſe Sedem Pontificalem ad cerebranda conſtituere, Bonif. *in d. Clem.* 2. *n.* 30. *verſ. ratio decidendi eſt*, Rot. *dec.* 236. *acud. farin. p.* 2. *recent.*

32 Tandem notari oportet exemptionem prodeſſe quoad poteſtatem Ordinarij, non ita quoad poteſtatem Legari de latere, hic enim eandem quam Summus Pontifex, cuius vices gerit, in exemptos exercere valet poteſtatem, vt per rexi. quem ad hoc ſingulariter dicit, notauit Ioan. And. *in c.* 1. *de verb. ſignif. in* 6. iuncta gloſſ. *ibi, verb. de latere*, commendat Roman. *ſing.* 507. Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. eit. de offic. Illuſtriſſimi Legati n.* 4. *poſt princ.* Fr. Emman. *d. tom.* 2. *q.* 63. *art.* 4. & confirmatur ex generali doctrina, quam ex text. qui de exemptis agit *in cap. ſi Abbat.* ibi, *à nobis, vel Apoſt. Sedis legato, de elect. lib.* 6. quòd ſcilicet † omnioe Sedis Apoſtolicæ veniat eius Legatos, notant ſcribentes ad varios caſus, vt per Nicol. Garc. *de benef. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 10. & 12. & ad notabilem quæſtionem, quòd ſcilicet appellatione propoſita ad Sedem Apoſtolicam, ſeu Papam nomine proprio S. D. N. Vrbani VIII. poteſt Legatus cognoſcere de eadem appellatione, ex Fr. Emman. & aliis Valaſc. *conſ.* 62. Cabed. *diuerſ. iuris argument. lib.* 4. *c.* 20. *n.* 11. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 12. *num.* 30. 33

Virùm autem exemptionis priuilegium à iuriſdictione Epiſcopi ſuffragetur exemptus non probata quaſi poſſeſſione exemptionis? Cui quæſtioni eleganter, vt ſolet, reſpondit Rot. *in Sipontina iuriſdiction.* 23. *May* 1613. coram *Cardin. Sacrato*, impreſſa per Farinac. *dec.* 491. *à num.* 4. *part.* 1. *recent.* in hæc verba: Ad enitandam maiorem inconuenientiam non ſufficit exhibitio priuilegij, niſi vltrius adſit quaſi poſſeſſio exemptionis, vt habetur *in c. cùm perſona, de priuil. lib.* 6. ibi, *quia de priuilegio faciunt fidem inſtrumenta, vel exemptionis poſſeſſione, non violata, non oblandeſtina, nec conceſſa precario, de qua fidem coram eiſdem fecerint, non turbentur.* Si enim Papa mandat eos non turbari in poſſeſſione, per neceſſarium antecedens præſupponit quod poſſideant, quia priuatio præſupponit habitum, iuxta notor *in l. decem, ff. de verb. obligat.* 34

Et iſte intellectus ſuadetur ex eo, quia *d. cap. cùm perſona* emanauit ad fauorem iuriſdictionis Ordinariæ, vt patet in princip. ibi, *Ordinariorum correctiones, & ordinationes ſubterfugientes, ac eorum forum ſiue iudicium declinantes, nos volentes ſuper hoc de ſalubri remedio prouidere, ſtatuimus, vt hi, qui ſe aſſerunt per priuileg. ſeu indulgentias Apoſt. Sedis exemptos à locorum Ordinar. requiſiti*, &c. ex qua oratione proœmij colligitur cauſa finalis, *l. fin. ff. de hæredib. teſt.* Oldrad. *conſ.* 103. *n.* 2. Roman. *conſ.* 38. *n.* 1. Alex. *conſ.* 160. *n.* 10. *lib.* 6. Si igitur allegantes priuilegium exemptionis per ſolam exhibitionem priuilegij antequam de illius intibus cognoſcatur, liberarentur ab exercitio iuriſdictionis Epiſcopi, diſpoſitio text. emanaſſet ad illorum fauorem, ſiquidem per regulas iuris ſola exhibitio priuilegij, ooo tolleret exercitium iuriſdictionis Ordinarij. 35

Nam eo ipſo quòd ordinarius exercet iuriſdictionem in vna parte ſuæ diœceſis, videtur conſtituì in quaſi poſſeſſione exercendi quoad omnes, in quibus alter non habet particulatem quaſi poſſeſſionem, Abb. *conſ.* 71. *col. fin. verſ. tertio ad idem*, ibi, *nec alius erat in poſſeſſione, lib.* 1. Felin. *in c. audiru, n.* 19. *in* 3. *declar. de præſcript.* Rebuff. *in tract. de decim. qu.* 9. *n.* 9. Menoch. *remed* 3. *retin. num.* 135. Cephal. *conſ.* 369. *n.* 15. *cum pluribus ſeqq.* Ror. *in cauſa Ortolen. decim.* 19. *Iunij* 1591. coram Gypſio, *& in Valentina decimarum* 27. *Octobr.* 1598. coram *bonæ mem. Seraph.* & in terminis iuriſdictionis tradit Ionoc. *in c. dilectus n.* 3. *verſ. poſſeſſorium ex eo*, Hoſt. *n.* 1. *verſ. ex prædictis etiam*, Ioan. Andr. *n.* 8. Burr. *n.* 15. Boich. *n.* 11. *de capellis Monach.* Vetall. *dec.* 306. *p.* 1. 36

Et proinde per iſtam exhibitionem priuilegij, 37
quæ concernit petitorium, remaneret Epiſcopus priuatus ſua quaſi poſſeſſione, contra notata per Abb. *in c.* 1. *n.* 4. Burr. *n.* 2. *ve lite pendente*, Lancellor.

lor. *de attentat. part.* 2. *c.* 17. *num.* 161. *& ſeq.* Et in ſpecie quòd ſola exhibitio priuilegij exemptionis non impediat manutentionem, fuit deciſum *in cauſa Carthaginen. decimarum* 27. *Iunij* 1590 coram *Gypſio.*

38 Nec poteſt ſubditus dici conſtitutus in quaſi poſſeſſione exemptionis ex eo ſolùm quòd non appareat Superiorem in illum exercuiſſe iuriſdictionem, niſi probetur quòd venerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieuerit, vel aliàs habuerit ſe pro ſpoliato, vt per Inocc. Hoſt. Ioan. Andr. Butr. Boich, & Verall. *locis ſuprà allegatis.*

39 Et licet glo. *in dict. c. cùm perſona, verb. turbentur*, innuat quòd ſola exhibitio priuilegij ſufficiat *per §. ſeq.* infra eodem; attamen loquitur contra regulas iuris, vt patet ex prædictis, & ducit argumentum ſuum à contrario ſenſu, vt aduertunt Lap. Anch. & alij infrà allegandi, quod argumentum non valet ad inducendam correctionem iuris, vt latè per Euerad. *in loco à contrario ſenſu, n.* 8. prout inducereturin propoſito caſu, & iſte eſt communis intellectus illius *cap. cùm perſonæ*, vt per Lap. *ibi num.* 4. *verſ. & hoc videtur*, Anch. *num.* 6. *verſ. hoc tamen*, Gemin. *in §. ſi verò, verſ. & hoc videtur*, Franc. *ibid. n.* 3. *verſ. & hoc procedit*, dum dicunt exhibentem priuilegium ita demum euitare manutentionem Epiſcopi, ſi ipſe eſt in quaſi poſſeſſione exemptionis. Hactenus dicta Rotæ deciſio, & ita ſi exemptus alleget poſſeſſionem & priuilegium, proculdubio erit manutenendos contra Epiſcopum nitentem ſola Iuris communis diſpoſitione, vt cenſuit eadem Rot. *deciſ.* 447. *n.* 3. apud Farin. *p.* 1. *recent. & deciſ.* 377. *n.* 3. *p.* 2. *recent.*

40 Verùm verò exemptus priuilegio ſuo renuntiare poſſit? Quæſtio eſt ad præſens inſtitutum non contemnenda; in qua negatiuè reſpondet text. *in cap. cum tempore, de arbitr.* & per illum tradunt Abb. *ibi num.* 2. *& in cap. graue, n.* 3. *de offic. Ordin. & in c.* 1. *n.* 19. *de re iudic.* Albetic. *in l. nemo videtur fraudare, ff. de regul. iuris*, Caſtr. *conſ.* 432. *lib.* 1. Baptiſt. *de arbitr. lib.* 2. *c.* 4. Gail. *lib.* 1. *obſern.* 40. Tiraq. *de retract. lignag. §.* 1. *gloſſ.* 9. *num.* 121. Couat. *lib.* 2. *var. cap.* 4. *num.* 1. Viu. *tom.* 1. *comm. opinion.* 177. Perez *ad l.* 2. *verſ. vtrum autem ſors, tit.* 1. *lib.* 3. *Ord. pag.* 467. Surd. *de aliment. tit.* 1. *q.* 113. *num.* 2. Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 1. *q.* 36. *art.* 3. *verſ. praterea facit, & tom.* 2. *q.* 64. *art.* 10. Cened. *canon. q.* 26. *ſub. num.* 9. *verb. cogitandum tamen*, Aloyſ. Ricc. *in dec. Curiæ Arch. Neap. p.* 1. *deciſ.* 163. *n.* 6. Cteſcent. *deciſ. vlt. de foro comp.* Seraph. *dec.* 1025. *ante n.* 16. Lott. *de re benef. lib.* 1. *quæſt.* 24. *n.* 238. *&* 239. vbi *num.* 257. poſt Seraph. *dec.* 182. *num.* 4. ſubdit non cenſeri exemptionibus derogatum per derogationes generales, cum ſemper obſtet regula de iure quæſito. nouiſſimè Tambutin. *de iure Abbatiſſar. diſp.* 17. *q.* 4. Etaſm à Cochier *de iuriſd. Ord. in exemptos p.* 2. *q.* 7. *n.* 2. *&* 3. *& p.* 3. *q.* 34. Galer. *de renunc. tom.* 2. *cent.* 2. *renunc.* 140. *n.* 18. latè & eleganter Rot. *in Vlixbon. monaſterij* 19. *Nouembris* 1625. coram *R. D. meo Coccino Decano.*

41 De ratione autem huius deciſionis non conueniunt Doctores, quidam enim exiſtimant quod eum exempti à poteſtate Ordinarij eorum efficitur diœceſanus, iuxta text. *in cap. auctoritatem*, iuncta gloſſ. *verb. diœceſani, de priuil. lib.* 6. ſuccedit regula text. *in d. cap. ſignificaſti, de foro compet.* quòd nullus clericus ſine proprij diœceſani voluntate poteſt in Iudicem non ſuum conſentire, atque ita notarunt Ioan. Andr. Butr. *num.* 12. Abb. *n.* 11. & Socin. *n.* 42. *verſ. ex quibus infertur, in d. c. cum tempore*, Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 36. *art.* 1. *& tom.* 2. *q.* 63. *art.* 10. & hanc rationem licèt aliam ioſimul addat, veram & receptam non negat D. Barbol. *in l.* 1. *art.* 3. *n.* 47. *ff. de iudic.*

Verùm licèt hæc ratio efficax ſit, quando agitur de prorogenda iuriſdictione iudicis non ſui, in quibus terminis procedit *d. cap. ſignificaſti*, non ita quando agitur de ſola renuntiatione priuilegij, quo ab Epiſcopi iuriſdictione quis eximitur. Quare illa ratio videtur conformior, quod in exemptione vetetur fauor oe dum exempti, ſed etiam Superioris, qui eximit, cuius intereſt huiuſmodi exemptionem intactam conſeruare, ac proinde intereſt Romani Pont. qui eſt Superior, ſubditos ſnos ab aliis noo indicari, quam rationem poſt Etaſm. à Cochier *d. q.* 7. *n.* 3. Gail. & alios præſtat Rot. *in d. Vlixbonen. monaſterij*, coram *R. D. meo Coccino Decano.* 42

Vnde infertur non eſſe diſtinguendum cum Angel. *in §. idem iuris, n.* 44. *Inſtit. de excep.* Fedet. de Senis *conſ.* 14. Felin. *in c. P. & G. num.* 13. *de officio deleg.* & Fuſc. *de viſit. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 11. vtrum priuilegium exemptionis in priuatorum ſingularem fauorem, vel in gratiam Sedis Apoſt. Religionis, aut Eccleſiæ conceſſum ſit, ita vt in primo caſu ei poſſint exempti renunciare, ex tex. *in d. c. ſignificaſti*, ſecus verò in ſecundo, quo caſu aſſerunt procedere deciſionem text. *in d. c. tempore*; aduertete namque debuiſſent quod in exemptione non ſolum verſatur fauor illius priuatioæ perſonæ, ſed etiam ſuperioris eximentis, ideſt, Rom. Pont. cuius intereſt permultos habere immediatè ſubiectos, vt poſt Rebuff. *reſp.* 142. aduertit Eraſm. à Cochier *d. tr. p.* 1. *q.* 1. *n.* 17. & magis in his terminis *p.* 2. *q.* 34. 43

Ex qua etiam ratione paritet infertur vetam ooo eſſe ſententiam glo. *verb. libertatis in d. c. cùm tempore*, dum ait huiuſmodi priuilegio exemptioois poſſe renuntiari in præiudicium exempti, non verò eximentis, quia, vt bene aduertit Abb. *ibi n.* 7. oon poteſt conſiderari aliquis effectus quantum ed exemptum, nam ius libertatis eſt ita coniunctum ioter exemptum & Superioré, vt commode ſeparatio fieri non poſſit; quare nec etiam veritate nititur, quòd ait Albetic. *in l. ſi quis in conſcribendo 39. n.* 9. *Epiſc. & cleric.* quòd ſcilicet poſſit renuntiari priuilegio ſpecialis exemptionis, quando motu proprio non fuit conceſſum; Sylu. enim *in ſum. verb. exempt. §.* 10. dicit contrariù eſſe vetius, euidentiſſima ratione, quia ex petio ſit gratia exemptoris, quod dictum ſequitur Armil. *in eod. verb. n.* 8. Rebuff. *d. reſp.* 142. *ce l.* 2. *verſ. exempt.* teſtet, & ſequitur Rot. *in d. Vlixbonen. monaſt.* coram Rmo *D. meo Coccino.* 44

ALLEGATIO CXXIV.

Epiſcopo competens iuriſdictio ſi inferiori concedatur, vel aliter acquiratur, an in dubio iudicanda ſit quæſita cumulatiuè, vel potiùs priuatiuè?

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio in dubio cumulatiuè, & non priuatiuè quæſita iudicatur.*

2 *Iudicum inferiorum dationes ſunt odioſa, & Ordinariorum præiudicium includunt.*

3 *Oppenitur contra principalem concluſionem.*

Cap. generi, de regulis Iuris lib. 6. & num. 5. *declaratur.*

5 *Iuriſdictio quando prinatinè quæſita, vel data iudicanda ſit, oſtenditur.*

6 Cap. auditis, de præſcription. *declaratur.*

7 *Iuriſdictio quando prinatiuè data eſt alicui Iudici an poſſint ſubiecti, ſine eius conſenſu, alterius Iudicis iuriſdictionem prorogare, oſtenditur.*

8 *Conceſſio ſpecialis eum clauſula,* vt is ſolus de illis cauſis cognoſcat, *prinatiuè facta dicitur.*

9 *Iuriſdictio quando aſſignatur alicui caſtro, vel loco, vt ibi tractetur cauſa per Iudicem illius loci, eſt prinatiua.*

10 *Iuriſdictio quando conceſſa eſt Prælatis Regularibus in ſuos vel Monachos, vel Fratres, prinatiuè præſumitur conceſſa ad Epiſcopum.*

11 *Magiſtratus ſpecialis videtur datus prinatiuè ad generalem.*

12 *Iudices Ordinarij & generales quando ſunt plures, & vni ex illis certum genus cauſarum ſpecialiter committitur, videtur conceſſum prinatiuè ad collegam.*

13 *Datâ iuriſdictionis, ſeu poſſeſſionis, cumulatiua præſumptione, quid probandum ad eam præſcribendam contra illum, qui iuriſdictionem exercet, vel poſſeſſionem habet cum alia cumulatiuè.*

1 IVRISDICTIONEM in his terminis cumulatiuè quæſitam in dubio iudicati metitò probant Ioan. Andr. Hoſt. Ant. Imol. Fel. *à n. 2. in c. paſtor. de, offic. Ord.* Bart. per tex. *ibi in l. 1. ff. de offic. Prafecti Vrbis,* Couar. *in c. alma mater p. 1. §. 1 2. n. 3.* Roland. *conſ. 80. à n. 22. lib. 2. & conſ. 1. n. 1 34.* Grammat. *conſ. 72. per totum,* Pariſ. *conſ. 9. n. 11. lib. 4.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 40. à n. 5. & remed. 3. retin. n. 367.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu iuriſdictionis n. 25.* Cabed. *p. 2. dec. 13. à n. 1.* Put. *dec. 238. lib. 3 in correctis.* affirmat magis communem Iaſ. *in l. quod in rerum §. ſi quis, poſt n. 8. & in l. Titia textores, in princ. à n. 29. ff. de leg. 1.* Ruin. *conſ. 7. n. 5. lib. 4.* Rot. apud Farin. *deciſ. 121. n. 4. p. 1. recent. & dec. 30. n. 3. p. 2. recent.* Greg. XV. *dec. 4. n. 5.* Rot. *in Meliten. præeminentiarum 9. Iuny* 1625. coram *R. P. D. Vbaldo in fin.* Greg. Aueud. & alij, quos refert, & ſequitur Gutier. *practi. lib. 3. q. 24. à n. 2.* Suar. de Pace *in practica tom. 2. pralud. 1 n. 9.* Ioan. Garcia *de nobilit. gloſſ. 1. n. 5. verſ. faciet præterea,* Mareſcot. *var. lib. 1. c. 54.* nouiſſimè D. Felician. de Vega nunc Archiep. Mexican. *in relect. c. ex tenore 11. n. 44. de foro compet.* Surd. *conſ. 1. n. 73. lib. 5.* poſt Abb. *n. 7. in c. ceterum, de iudic.* vbi docet conceſſa iuriſdictione à lege Rectori in cauſia concernentibus ſuam profeſſionem, iuxta reg. *l. vlt. de iuriſd. omnium Iud.* in perſonas illorum, qui ſunt de Collegio, in dubio cenſeri conceſſam cumulatiuè, & ideò non cenſeri adeptam poteſtatem Ordinario loci enam reſpectu earundem cauſarum, idque ad varia ſtatuta, & iuriſdictionum conceſſiones in praxi expendunt nouiores modo citati, vt per Gutier. *vbi ſuprà,* affirmantes in his terminis locum eſſe præuentiuni. Vnde poſſeſſionem in dubio præſumi potius cumulatiuè quàm prinatiuè acquiſitam tenent Seraph. *dec. 339. n. 2.* Poſt. *in tract. mandati de manutenendo obſern. 7. n. 31.*

2 Pro quibus in auctoritatem adducuntur *primò d. l. 1. ff. de offic. Prafecti Vrbis,* text. optimus *in d. l. vlt. verſata tamen C. de iuriſdictione omnium iud. l. ſi in aliquam, l. nc quicquam 9. de offic. Proconſ. l. in prouinciali 3.* ibi, *vel per Pratorem, vel per arbitr. ff. de noui operis nunciat. l. ſolemne 61. §. latrunculator. ff. de indic.* iuncta reg. *l. eius militia 35. militia,* iuncto ſummario, *ff. de militari teſtam. Auth. de defenſorib. ciuitatum, §. & indicare, in prine. coll. 3. l. tam collatores 18. C. de re militari lib. 2.* bonus text. *in c. per hoc 18. de haret. lib. 6.* Et maximè cum alias receptum ſit quòd quælibet lex nona addens perſonam alicui diſpoſitioni nunquam videtur excludere aliam, quæ in ea habebat ius interueniendi, iuxta tex. ſingularem *in l. 1. C. de offic. Prafecti Vrbis,* ex quo ita docent Paul. de Caſtr. *in l. cum Prator 12 ff. de iud. n. 5.* D. Felician. de Vega *in relect. de c. ex tenore, n. 44. Secundò* ſi ratione agamus, illud facit quòd huiuſmodi inferiorum Iudicum dationes ſunt odioſæ, & Ordinariorum præiudicium includunt, regulaſque Iuris inſtingunt, quibus ſua vnicuique iuriſdictio conſeruari præcipitur, *c. peruenit, ad finem 11. q. 1. eap. Epiſcopi 9. queſt. 2.* & ideò omninò reſtringi debent, vt minus quàm fieri poſſit in dubio Ordinariis præiudicent, *l. quod verò 1. ff. de legib. reg. odia, reg. qua à Iure exorbitant, de regulis Iuris lib. 6.* Vnde in obſcuris, quando res hinc inde æqualiter dubia eſt, ſequitur id, quod minimum eſt, *l. ſemper in ſtipulation. 35. ff. de reg. Iuris, cap. ex part. 18. de cenſib.* plures, vt per Tiraquell. *de retract. lig. §. 1. gloſſ. 18. n. 73.* Couar. *in cap. indicante n. 4. de teſtament.* Denique ex eadem ratione dicere ſolemus iuriſdictionem delegatam eſſe odioſam, & ideò reſtringendam propter præiudicium Ordinariorum, quorum poteſtati aliquatenus derogatur; igitur, &c.

In contrarium verò, quòd ſcilicet in his terminis 3
iuriſdictio in dubio cenſeatur conceſſa priuatiuè, non leuiter obſtat reg. *generi 34. de reg. Iuris lib. 6.* quam ad propoſitum expendit Alex. III. *in c. 2. de offic. Legati,* dum inquit, quòd ſi poſt conſtitutum Legatum generalem in prouincia, qui Ordinarius eſt, *ex c. 2. ſic tit. lib. 6.* Pontifex committat in eadem prouincia certam cauſam ſpecialem, derogatur per ſpecialem commiſſionem generali, itaut priuatiuè conſtitutus cenſeatur, neque poſſit Legatus circa cauſam ſpecialiter commiſſam cognitionem aſſumere, aduertit Fel. *in c. 2. n. 7. verſ. limita ſecundò de foro compet.* conſonat *c. vnic. §. vlt. de prohibita feudi alienat. c. ex tranſmiſſa 6. c. verum 7. de foro compet.* quibus habetur iudicem in cauſa feudi (qualis eſt dominus directus, ciſi feudatarius ſit clericus) datum eſſe priuatiuè ad proprium Epiſcopum. Rurſus in contrarium facit quod iuriſdictio ab inferioribus legitimè præſcripta non cumulatiuè, ſed prinatiuè acquiſita cenſetur, vt ſentit *gloſſ. 1. c. paſtoralis 11. de offic. Ordin.* vbi Abb. *n. 7.* & Felin. *n. 5.* idem Abb. *num. 7.* & Felin. *n. 9 in c. auditis, de præſcript.* plures, vt per Couar. *d. n. 3.* Balb. *de præſcript. 1. part. 5. principalis n. 88. & part. 2. num. 22.* Auend. *lib. 1. Pretorum c. 5. n. 25.* mouentur per tex. *in d. c. auditis 15.* ibi, *pleno iure ſubiectas,* & *ibi, Epiſcopo ſuper illis ſilentium imponatis,* quaſi Epiſcopus per Abbatis præſcriptionem ita cenſeatur priuatus iuriſdictione, & aliis iuribus Epiſcopalibus, vt perpetuum ſit eidem ſilentium impoſitum; ſimilitet expendunt eadem verba *in cap. cum olim 18. in fine,* ibi, *perpetuum ſilentium impouende, ille tit. de præſcript.*

Verùm retenta priori ſententia, quæ veriſſima eſt, 4
non obſtant in contrarium adducta, nam ad primum de dicta *reg. generi,* ſunt qui reſpondeant limitari ia iuriſdictione, itaut fauore illius, & ratione boni publici per dationem Iudicis ſpecialis non cenſeatur derogatum generali, quia per cumulationē plurium Iudicum, multo magis bono publico cōſulitur, arg. *l. 1 Iunius ſtudy 9. an magiſtratibus, ff. de Iuſt.* iuuat. c.

prudent

prudentiâ 21.*verſilla quippe*,ibi, *iudicium quedplurimorum*,*&c. de offic.deleg.*ita Dec. *in c.caterum n.5. de iudic.*Couar.*in cap.alma mater p.1.§.12. n.3.*lic intelligentes text.*in d.l.1.de officio Præfti Vrbi*,*& in auth.de defenſor.ciuitatum §. & iudicare, collat.3. & c.per hoc 17.de hæret.l.6.* Sed hæc Doctorum limitatio manifeſtè confunditur per text. *in d.c.2.de officio Legati.*Inſuper ex eo,quia nulla proponitur differentiæ ratio inter materias iuriſdictionis,& cæteras;text.verò *in d.l.*1.cum modò citatis peocedunt ſecundùm communem ſententiam,quam ſequimur, quia in dubio iuriſdictio ab inferioribus quæſita, vel aliter conceſſa cumulatiua præſumitur, ve per

5 Doctores in initio huius Allegat.citatos.†Si tamen ex legitimis coniectoris colligatur iuriſdictionem eſſe ſpeciali iure priuatiuè quæſitam, vel alicui ſecundo loco ſpecialiter data in fauorem aliquarum perſonarum,vel aliàs quando certa cauſa ſpecialitee alicui committitur, tunc priuatiuè quæſita,vel data iuriſdictio iudicanda etit. Ratio eſt, quia fauor illarum perſonarum, ſpecialis ceteræque cauſæ datio demonſtrant derogatum eſſe iuriſdictioni generaliter competenti :conſulerut enim maximè & perſonis, & cetræ cauſæ in eo quòd iudices ſpecialiter conſtituant,ut,vt ita ſpecialitee deſignati,& nõ multis intenti oppotrunius valeant cauſas diffinire, & perſonarum, ceteræque cauſæ iuſticiæ, vrilitatique prouidere,ve in omnibus iudicis ſpecialibus experientia docet; ita in terminis Iacob. de Arena *in l. quod in rerũ §. ſi quis ff.de legatis* 1.aduerit elegãter ex aliis Cabed. *Inſtan. doc.*13.*n.9.p.*2. obſeruant plures;vt per Riminald.*in* §.1.*Inſt.de donat. n.*182. Dec.*n.5.in d.c.caterùm.* Caſtr. *in l. ſi procuratorio §. Iulianus n.2.ff.de procuratorib.*Afflict.*dec.*101.Quo ſuppoſito dicendum eſt *reg.generi*, &c. non habere locum quando vel ex mente diſponentis, vel aliàs legitimè conſtat noluiſſe concedentem derogare generi per ſpeciem,vel propter præiudicium tertij, quod concedens in dubio inferri oon præſumitur, quãdo aliud non exprimir,*l.*2.§ *ſi quis à Principe,ff. ne quid in loco publico,c.ſuperoot* 2.*de offic.deleg.*poſt alioa Pinel.*in rub.C.de refeind.vẽdit.p.*1.*c.*2.*n.*8.vel ſi publica vtilitas offenditur,cui regulariter non parum conſolitur quando plures Iudices ad cauſarum definitionem conſtituuntur ;arg.*d.verſilla quippe*, iuuat.*l.duo ex tribus* 29.*ff.de re iudic.* cum aliis:planè hic mentis defectus verofimiliter præſumitur ad effectum ne in dubio iuriſdictio inferioribus competens ex priuilegio,præſcriptione, conſuetudine, vel alio iure ſpeciali cenſeatur priuatiuè competere, vt conſtat ex fundamentis, & Doctoribus initio huius Allegationis citatis.

6 An ſecundum ex *d.cap.anditis*,reſpoodetur *ibid.* non agi de præſcriptione in dubio, ſed de illa tam clara,& abſoluta, vt non ſolùm in Abbatẽ tranſtulerit omnem iuriſdictionem,& iura Epiſcopalia, de quibus ibi,ſed etiam omninò exemeritab Epiſcopi iuriſdictione,& pleno Iure ſubiecerit, puta ex verbis text.*ibi,ab eius iuriſdictione prorſus exemptas*, & *ibi pleno iure poſſeſſa*,ae tandẽ *ibi adiudicantes illas Abbati pleno Iure ſubiellat*, itaque Abbas ibidem præſcribens per integrum rempus præſcriptionis Epiſcopo excluſo ſolus quaſi poſſidet, ſolus iura Epiſcopalia exercet,vt conſtat ex prædictis verbis, ac ſubinde nil mirum ſi præſcriptio tam clara & abſoluta fuerit priuatiua reſpectu Epiſcopi, etenim ſi ibidẽ tes forer dubia, neque conſtaret quod Abbas pleno inre poſſediſſet,ſine tune text.cõtrarium reſpondiſſet,quia tamen tantum præſcriptum quantũ poſſeſſum,*c.cùm in tua* 30.*de decim.*& Abb.*in d.cap. anditis*,non ſolùm poſſideri illa omnia,ſed ita ſolus, vt Epiſcopus nunquam poſſederit, neque vſus fuerit,merito non cumulatiua,ſed priuatiua iuriſdictio iudicatur,vt text habet.

Verùm autem quando iuriſdictio priuatiuè data 7
eſt alicui Iudici,poſſint ſubiecti ſine eius conſenſu alterius Iudicis iuriſdictionem prorogare? Negant DD.cõmuniter,ſed melius latè D.Barboſ.*l.*1.*art.*3. *n.*48.*cum ſeqq.*reſoluit quòd ſi in priorem aliquorum gratiam priuatiuè iuriſdictio data ſit,non prohibentur alterius Iudicis iuriſdictionem prorogare, cum quo proſequete : plenè enim, & eruditè hunc articulum examinat,qui eadem *lib.*1.*p.*4. *n.*61.*ff.de iudic.* ſubdit quod quando Princeps concedit aliquibus Iudices certos priuatiuè,videtur qu dẽ prohibuiſſe,ne alij Iudices propria auctoritate in illis cauſis ſe intromittant, non videtur autem tollere proteſtarem partibus,vt ſi velint,non poſſint prorogare alterius Iudicia iuriſdictionem.

Aliquibus modis limitatur ſupradicta reſolutio, 8
& *primo* ſi in cõceſſione ſpeciali addatur clauſula,*vt is ſolus de illis cauſis cognoſcat*,nam tunc vt particula, *ſolus*,aliquando operetur,dicendum eſt in illis cauſis priuatiuè ei fuiſſe conceſſam iuriſdictionem. Ita Rip.*de peſte tit.de remed. præſer.n.*62. Menoch. *de præſum.l.*2.*præſ.*18.*n.*13.vbi *n.*14. ſubdimitat quãdo iuriſdictio competit ex conſuetudine, D.Barboſ.*d. l.*1.*p.*4.*n.*98.*ff.de iudic.*vbi *n.*107. reſoluit ſuperiores Iudices ſpeciales noo videri exclnſos.

Secundò limitatur quando iuriſdictio aſſignatur 9
alicui Caſtro,vel loco,vt ibi tractetur cauſa per Iudicem talis loci, & caſtri, quia tunc iam ex aperta mente concedentis vt ſit priuatiua, Rom.*ſing.*21.*& conſ.*393.*num.*10. Fel.*in c.paſtoralis,limit.*1.*de offic. Ord.*Crauet.*conſ.*411.*num.*28.*verſ.tertio ceſſat*,Menoch.*d.l.*2.*p.*28.*num.*10.*&* 11. Ioſeph.Seſſe *tom.*4. *dec.*438.*n.*24.

Tertiò limitatur quando conceſſa eſt iuriſdictio 10
Prælatis Regularibus in ſuos, vel Monachos, vel Frattes,hoc ſanè caſu præſumitur conceſſa primariuè ad Epiſcopum,Pute.*dec.*239.*l.* 3. Menoch *d.lib. præſ.*18.*num.*22.

Quartò limitatur eo caſu,quo conſtaret Magiſtra- 11
tum ſpecialem creatum eſſe,quia generalis propter multitudinem negotiorum non poterat illa commode expedire,nam tunc ſpecialia videbitur darus priuatiuè ad generalem,quia aliter non eſſet ſuccurſum neceſſitati publicæ,propter quam creatus eſt,ex *l.*2. *§.& cum placuiſſet ff.de orig.Iuris*, D. Barboſ.*in d. l.*1.*p.*4.*à n.*123.vbi id declarat.

Quintò limitatur quando iuriſdicto ſpecialia 12
conceditur per viam priuilegij in fauorem certarum perſonarum,nam tunc vt priuilegium aliquid operetur, credendum eſt iuriſdictionem datam fuiſſe priuatiuè ad alios Iudices,& non cumulatiuè:ita videtur probare text.*in l.nec quiſquam,v.*1.*ff.de offic. Proconſ.*Vincent.de Franchis *deciſ.*417.*n.*7.*part.*2. Monoch.*d.lib.*2.*præſ.*13.*n.*18. Ioan. Garc.*de nobil. gloſſ.*1.*n.*9.*verſ.item facit*, D.Barboſ.*in d.l.*1.*part.*4. *num.*134.

Sextò limitatur quando ſunt plures Iudices Or- 13
dinarij,& generales,& vni ex illis certũ genus cauſarum ſpecialiter committatur, videtur conceſſum priuatiuè ad collegam : nam cum prædictus ex ſua generali poreſtate poſſet de illis cognoſcere,vt commiſſio illa ſpecialis aliquando operetur, debet ſpecialis commiſſio cenſeri facta priuatiuè, *l.quoniam augeri*,iuncta gloſ.*verb.mandatam C. de canuen.ſiſci debit.l.*10.Menoch.*d.l.*2.*præſ.*18.*num.*12.D.Barboſ. *d.l.*1 *p.*4 *n.*143.*cum ſeqq.*

13 Sed dubium remanet,datâ præſumptione iuriſdictionis,ſeu poſſeſſionis cumulatiuæ, quid probandum ad eam præſcribendam contra illum,qui iuriſdictionem exercet,vel poſſeſſionem habet cum alio cumulatiuè? Dic quòd oceſſe habet illam probare cum iſta qualitate, quòd ſcilicet actos poſſeſſorios fecerit priuatiuè quoad alium, Maoric. *deciſ.*207. *n.*1 *cum ſeqq.*Seraphin.*deciſ.*399. *num.*1. Poſt.*d.obſerv.*73.*n.*29.& quòd etiam probet prohibitionem, & quod aduerſarius prohibitioni acquieuerit,Greg. XV. *dec.*272.*num.*1.*&dec.*493. *num.*1. Poſt. *d.obſerv.*73.*num.*30.

ALLEGATIO CXXV.

Epiſcopi confeſſio an, & quando Eccleſiæ præiudicet?

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia tanquam corpus fictum ſine anima confeſſionem per ſeipſum facere non poteſt.*
2 *Confeſſio Prælati habentis adminiſtrationem communem cum Capitulo non nocet, niſi ſit facta eum conſenſu Capituli.*
3 *Confeſſio Prælati Eccleſiæ præiudicat,ſicut & tutoris,procuratoris & ſimilium ſi ſit facta ex neceſſitate iudicij per modum contentioſæ iuriſdictionis,ſecus ſi extra & abſque neceſſitate iudicij per viam iuriſdictionis voluntariæ.*
4 *Cõfeſſio Prælati ſeu procuratoris dicitur volũtaria quãdo fuit facta non precedente Iudicis iuſſu.*
5 *Confeſſio Prælati,ſeu procuratoris voluntaria non præiudicat,nec eſt apta ad obligandam Eccleſiam,ſeu principalem in aliquo.*
6 *Confeſſio Prælati,ſeu procuratoris voluntaria reuocari debet, quamuis geminata facta ſit, & etiam non docto de errore.*
7 Cap.ſi diligenti, de præſcriptionib.*declaratur.*
8 *Citare Epiſcopum non ſufficit, niſi etiam citetur Capitulum quando agitur de præiudicio Eccleſiæ, itaut ſententia contra Eccleſiam lata cito ſolum Epiſcopo ſit nulla,& inualida. Intelligе,vt num.*9.

1 CVM Eccleſia tanquam corpus fictum ſine anima confeſſionem per ſeipſum facere non poſſit,ea reg.tear.*in c.Romana §.in vniuerſitatem,de ſent.excomm.l.*6.ac proinde per Prælatũ,ſeu alium de ipſa Eccleſia fieri debeat,non erit extra materiam quærere an,& quando Eccleſiæ ipſi præiudicet hæc Epiſcopi, ſeu Prælati confeſſio? In qua quæſtione quidam conſtituunt differentiam inter confeſſionẽ Prælati non habentis Capitulum,vel ſaltem habentis adminiſtrationem diuiſam ab illo,iuxta terminos text.*in c.decet, de reſcript.gloſſ.pen.verſ.& ſi vnus,in c.potuit,de locato,*
2 & per contrarium † inter confeſſionẽ eiuſdem prælati adminiſtrationem communem cum Capitulo gerentis,itaut priori caſu conſeſſio noceat,poſteriori verò minimè,niſi cum conſenſu Capituli facta ſit, gloſ.celebris *in c.de Conſtantinopolitana, verb.neſcio 22.diſt. gloſſ.verb. de veritate verſ.ſed nunquid, in cap.dudum il 2.de elect. gloſſ.verb.nulla ,ad fin.in c. vlt.de præſ.& verb.conuentnum,per text.ibi in c.2.de teſtib.l.*6. quas ſequuntur in ſpecie relati per Menoch.*conſ.*39.*n.*24. Abb. *in c.vlt.de præſcript. n.*43. *& in d.c.*2.*de capellis monach.n.*4. quem refert Dec. *conſ.*474.*n.*7.Card.Tuſc.*in.*2.*lit.C.concl.*669. *n.*34. *& ſeq.*Maſcard.*de probation.concl.*367.*num.*10. *cum duobus ſeqq.* faciunt quæ Rot. *deciſ.*118.*in.*1.apud Farin.*part.*1.*recent.*conſeſus autem Capituli debet præſtari collegialiter, & Capitolo ad id legitime congregato,ad norata per Rot.*deciſ.*377.*n.*3.*part.*2. *recent.*

Alij verò Summo cum iodicio ſubdiſtinguunt inter confeſſionem factam in iudicio,& ita ex neceſſitate illius per modum contentioſæ iuriſdictionis,in quibus terminis ferè omnes agnoſcunt ſolios Prælati confeſſioonem Eccleſiæ præiudicare,ſicut & tutoris,procuratoris, vel ſimilium, ſic intelligentes text.*in c.ſuborta*, vbi *gloſſ.*1.*de re iudic.*& *d.c.*2.vbi gloſ.*verb.ſponte,de capellis monach. & e.vlt.de confeſſ.& c.*1.*in fine princip.* & ibi gloſ. *vt lite non conteſt.l.non ſolum,in princip.ff.de procurator.*cum ſimilibos;& inter confeſſionẽ factam carta,& abſq; neceſſitate iudicij per viam iuriſdictionis voluntariæ, quo caſu non præiudicare Eccleſiæ communiter reſoluunt iuxta textus, quos in his terminis aſſerunt procedere,*in l.certum §.ſed an & ipſos,ff.de confeſſis, l.ſi defenſor* 10.*in princ.*alias *l.ſine in princ.verſ.ſexus ff.de interrog.actionib.l.proinde §.ſi procurator, ff.ad legem Aquiliam*;quã diſtinctionẽ tradidit Bart. poſt alios antiquiores,*in d.§.ſed an,& ipſos,n.*2.vbi Paul. Cuman.& alij.Sarmien.& plures ab eo relati *l.*3.*ſelect.c.*15.*n.*5.citati ab Octanian. *Pedemont.deciſ.*39. *n.*6.& 34.Surd.*deciſ.*326.*n.*4.*l.*3.& ſequitur Rot.*in Maſſilien.,pecuniaria*6.*Iuny* 1611.coram *Greg.XV.* impreſſa per Farin.*deciſ.*334.*n.*5.*part.*1.*recent.& in Virdunen.Abbatia*27.*Nouembris* 1615. coram *Buratto*,impreſſa per eundem Farin.*deciſ.*768.*n.*5.*p.*2. *recent.& in Mediolanen.Fabrita* 29.*Ianuarij* 1616. coram *R.P.D.Pironano.* impreſſa per eundem *dec.* 779.*n.*2.*eadem p.*2.*recent.*

Dicitur autem Prælati,ſeu procuratoris confeſſio 4
voluntaria, quando fuit facta non præcedente Iudicis iuſſu,vt per Alex.*conſ.*222.*num.*16.*lib.*2.Rot. *in Pampilonen. decimarum de Gongara* 14.*Maij* 1610. coram *Reuerendiſſimo Bononien.& in dict.Virdunen. Abbatia* coram *Buratto deciſ.*768. *n.*5.*in med. p.*2. *recent.*Vel nullo Inte cogente, vt poſt Ægid. *dec.* 694.*in princip.* exemplificat Rot.*in d. Mediolanen. penſionis*,coram *R.P.D.Pironano deciſ.*770.*n.*2. *in med.p.*2.*recentior.*

Amplis adeò verum eſſe confeſſionem Prælati, 5
ſeu procuratoris voluntariam non præiudicare,nec aptam reperiri ad obligandam Eccleſiam ſeo principalem in aliquo,per ea quæ tradunt Bald. *in lib.*1. *n.*30.*C.de confeſſis*,Pariſ.*conſ.*47.*n.*92.*l.*1.*vol.*1.Auſtrer. *in addit. ad Capell. Theloſ.dec.* 392. Honded. *conſ.*66.*n.*72.*vol.*1. quos refert, & ſequitur Rot.*d. dec.*669.*n.*2.*in fine.*vt † reuocari debeat etiam non 6
docto de errore, vt per Rot. *dec.*19. *de procurat.& dec.*2.*de confeſſ.in nouis,& in Pampilonen. decimarũ* 10.*May* 1610.coram *Card.Sacrato*,& quamuis geminatè facta fuiſſet ſecundùm Caputaq. *dec.* 198. *p.*1.& Rot.*d.dec.*768.*n.*5.*in fine p.*2.*recent.*

Non obſtat *c. ſi diligenti.de præſcript.* ibi,*cùm ſe-* 7
cundũ confeſſionem tuam,&c.ex quo deduci videtur Eccleſiæ præiudicare cõfeſſionem ſimplicem ſolius Prælati,qui reſpondetur ad hunc text. varios adduci intellectus,nec placet quem refert *gloſſ.*2.ibi.ſcilicet confeſſionem illam præiudicare ſoli Archiepiſcopo confitenti:quia ſi aduertas,præiudicat etiam Eccleſiæ Piſanæ circa quaſi poſſeſſionẽ, & præſcriptioonem. Nec item placet reſpondere in propoſito agi de negotio,quod Archiepiſcopus ipſe tractauerat, & de quo aliter quàm per confeſſionem illius conſtare non poterat, in qua ſpecie confeſſionem

ipſius

ipſius Prælati valere, & præiudicare teoet *gloſſ.vlt. in d.c.vlt.* probata à Tiraq.*de retractu lig. §.1. gloſſ. 14.a.48.* prout intellexit Abb.*in d.cap.vlt.à n.43.* liquidem hic intellectus nec in ſeverus eſt, nec conuenit textui,ex his,quæ poſt Antoo. & Imol. notat Parif.*in cons.cap.vlt.n.54.in princip.& in d.cap.ſi diligenti n.8.verſ.vnde Abbas.* Quare vltra alios intellectus,de quibus per Doctores *in d. c. de Conſtantinopolitana.*& per Parif.*vbi ſupra*,Crot *in l.re communi §.in fine.ff.de leg.3.* obtinuit communis,confeſſionem ſolius Archiepiſcopi in propoſito attendi, & præiudicare Eccleſiæ, quia cum liquido conſtaret Indicatum Calaritanum,& totam Sardiniam ad Romanæ Eccleſiæ patrimonium immediatè pertinere, vt text.habet *in princip.*& deducitur ex *c.ego Ludouicus 63.diſt.& cap.Conſtant.2.96.diſt.* vtique Iuris præſumptio erat pro confeſſione Archiepiſcopi, ac ſubinde non illa tanquam Iuri & præſumptioni cõformis apparebat,maximè veroſimilis,& ita admittenda fuit abſque alio concurſu vel conſenſu Capituli,etiam in eiuſdem præiudicium,prout intelligit Abb.*n.4.*& alij *in d.cap. ſi diligenti*, communis ex Parif.*d.n.8.in princip.& d.n.54.verſ.quarta*, Curt. *de feudis 1.part.q.8.n.66.* Aym. *de antiquit. part.1. d.cap.propoſitum,a n.73.* Sed oee is communis intellectus Iure probatur, nec videtur ſufficere quòd confeſſio ſit veroſimilis, vt alteri quam confitenti præiudicare poſſit,vt aduertit Crot.*vbi ſupra*, & licet tota Sardinia ad Romanam Eccleſiam ſpectaret, potuit nihilominus Eccleſia Piſana aliquo titulo, vel Iure ſpeciali habere quaſi poſſeſſionem, de qua *in d.cap.ſi diligenti.* Vnde cùm text.coottarium noo aperiat,nec principaliter de confeſſione dubitatum ſit,longè verius,& ſecurius videtur ſupponere terminos habiles,& ita quod confeſſio ſecundùm Iuris regulas valuit etiam in Eccleſiæ præiudicium : nam ſiue dicamus(vt ex littera colligi videtur)quod Archiepiſcopus iudicio apud Pontificem Max.agebat, vel defendebat cauſam ſuam, vel ſaltem commnnem, ſiue cum Eccleſia Piſana, in qua ſpecie ſolus agere,& conueniri potuit, iuxta communem *in d.cap.edoceri*, vbi latè Felin. *à n.2.* meritò confeſſio Archiepiſcopi ex neceſſitate iudicij procedeos præiudicat etiam Eccleſiæ, vt ſupra reſoluimus ; ſi verò dicamus confeſſionem fuiſſe illic factam per viam voluntariæ Iuriſdictionis,& abſque oeceſſitate iudicij,tunc vt Eccleſiæ,vel Capitulo præiudicet, neceſſariò requiritur conſenſus,vel maodarum ſpeeiale,nec ſufficit generale,iuxta *d.§.ſed an*,vbi Bart. *n.2.*& ita ſupponendi ſunt termioi habiles, id eſt, quòd intesueneriot omnia neceſſaria, arg.*c.1.* iuncta gloſſ.*verb ab omnibus, de conſtitut. gloſſ.2.in l.1. C.de tranſact.*

8 Verùm autem quando agitur de præiudicio Eccleſiæ, ſufficiat citare Epiſcopum abſque eo quod citetur Capitulum,itaut ſenteotia contra Eccleſiam lata citato ſolum Epiſcopo ſit nulla,& inualida? Io qua quæſt. Rota *in Montis Regalis iuriſdictionis 5. Iaay 1606.* coràm *Penia.* impreſſa per Farin. *dec.118. part.1.recent.* cenſuit in his termiois ſententiam latam contra Eccleſiam citato ſolum Epiſcopo eſſe nullam & inualidam;& præcipuè ex eo,quia appellatione Eccleſiæ non ſolùm venit Capitulum, *cap. cùm clerici*, vbi gloſſ. *verb. Eccleſia Placentina*, *de verb.ſignif.* ſed etiam,quia illius defenſio præſertim in arduis,non pertinet ad Epiſcopum ſolùm,ſed etiam coniunctim ad Capitulum, Felin.*in d.c.edoceri n.3.verſic.prima declaratio,& deſcript.* Innoc.*in cap. fin.in verb.requiratis*,& *ibid.* Zabarel.*in 2.opposit.*& Aochar.*notab.5.*& Butt.*n.9.& 27.* Abb.*n.1. & 2.de maior.& obed.* Lap.*alleg.48.n.5.verſ.quæro quid inardua*, Roman.*conſ.369.n.21.*

Verùm Farin. *in apoſtilla ad d.deciſ.118.lit.C.* obſeruat quòd vt ſententiæ præiudiceot Capitulo,oeceſſaria eſt illius citatio,ad not.per Roman.*d.n.21. in fine.*& Felin.*in c.fin.n.3. & 4. de maiorit.& obed.* addirque vt ſententia valeat,ſufficere citationé Epiſcopi,ex tex.*in cap.expoſtuſti,de dilat.cap.fin.de dolo & cont.* Bellam.*in d.c.fin.de maioris,& obed.n.9.in 3, oppoſit.* Zabarel.*conſ.134.in 2. dubio*, cum aliis ibidem citatis. Ratio autem quare noo ſit neceſſaria huiuſmodi citatio Capituli,eſt, quia magis principaliter intereſt Epiſcopi,& ad illum magis pertinet huiuſmodi defenſio,Butt.*in c.dilecti n.17.de maior. & obed.* Abb.*in cap.cum olim.col.5.verſ.fatetur.de teſtib.*& pro validitate iudicij ſufficit citare illũ, cuius principaliter magis ioteresſt, Felin.*in d.c.fin.de maiorit.& obed.a.3. &* 4.Aduertit tameo idem Farin. aliod eſſe Epiſcopum facere aliquem actum, quo amittitur libertas Eccleſiæ, & Eccleſia inducitur in ſeruiturem,& tunc fauore libertatis non amittendæ,requiritur conſeoſus omnium,& aliud eſſe Epiſcopum facere actum quo defenditur libertas Eccleſiæ,vt libeteturs à ſeruitute io qua teperitur conſtituta,& hoc caſu fauore Eccleſiæ ſolus Epiſcopus, & quiliber alius admittitur ad viodicaodam Eccleſiam à ſeruitute,vide ibi per eum.

9

ALLEGATIO CXXV.

Epiſcopi negligentia an, & quando per alios ſuppleatur?

SVMMARIVM.

c *Negligentia eſt rationis cunctatio, ſeu tarditas ineficaciter imperando eo quod eſt iam bene conſultatum iudicatum.*

a *Virtus,cui negligentia oppoaitur,eſt prudentia.*

3 *Negligentia formalis & propria vitiũ non ſemper conſtituit peccatum mortale & in Confeſſione ſpecificandum, niſi in duobus tantum caſibus.*

4 *Iuriſdictio contentioſa eſt illa,qua redditur in inuitos.*

5 *Iuriſdictio voluntaria dicitur illa,quæ in volentes exercetur.*

6 *Archiepiſcop. in prima inſtantia nõ habet iuriſdictionem cuiuſcũque negligẽtiæ protextu circa cauſas pertinentes ad ſubditos ſuffraganeorum.*

7 *Statutũ,edictum, ſeu quodlibet aliud preceptum Archiepiſcopi eo acedentiũ,aut subentiũ,vt ſubditi Epiſcoporum ſuffraganeorum ad eius Curiam pro audiendis,& terminandis ſuis cauſis in prima inſtantia accedant,eſt nullum.*

8 *Archiepiſcopus non poteſt in prima inſtantia cognoſcere de cauſis pertinentibus ad ſubditos Epiſcopi ſui ſuffraganei, etiamſi in ob excommunicationem in ſe latam impediatur vti Epiſcopali iuriſdictione.*

9 *Iuriſdictio contentioſa Epiſcopi excommunicati non tantum non deuoluitur ad Archiepiſcopum pro ſua culpa,ſed nec etiam pro illius negligentia.coatra aliquos citatos,*num.10.

11 *Deuolutio iuriſdictionis,vt inducatur ad Archiepiſcopum ex capite negligentiæ, vel ex alia qualibet cauſa, non eſt ſatis eam non inuenire prohibitam Archiepiſcopo,ſed oportet vt inueniatur expreſsè in iure eidem conceſſa.*

12 *Deuolutionis negotiũ non pendet ex ſolis rationib.*

vel

vel ex rei natura,ſed ex ſola legis diſpoſitione.

13 Cap.cùm ſimus 9.q.3.*declaratur.*

14 *Archiepiſcopus non poteſt adiri in prima inſtantia per viam ſimplicis querelæ propter negligentiam Epiſcopi,ſecus per viam appellationis.*

15 *Spectantia ad iuriſdictionem voluntariam,ſi per negligentiam omittantur,multoties ſupplentur per alios,& ad hunc finem ad eos ſæpe devoluitur poteſtas negligentibus competens.*

16 *Devolutio inducta ob negligentiã Prælatorũ Eccleſiaſtic. non procedit ex natura rei, ſeu aliqua ratione cõcludenti,ſed immediatè tribuenda eſt voluntati,& diſpoſitioni legis Canonicæ.*

17 *Dominij devolutio de vno in alium fit per præſcriptionem à lege inductam ne rerum dominia eſſent in incerto.*

18 *Devolutio poteſtatis Prælatorum Eccleſiaſticorum propter negligentiam non inducitur extra caſus à Iure expreſſos.*

19 *Ius inſtituendi ob negligentiam Prælati in inſtituendis præſentatis etiam idoneis,non devolvitur ad proximum ſuperiorem,ſed patronus legitimo tempore præſentans poteſt interpellare Epiſcopum pro inſtitutione facienda.*

20 *Devolutio vbi expreſsè à Iure inducta reperitur, non ſemper fit ad proximum Superiorem.*

21 Cap.1. de ſuppl.neglig.Prælat. in 10 Decretalib. *declaratur.*

22 *Epiſcopo negligente præſtare abſolutionem ab excommunicatione à ſe lata in eum,qui ex iuſta cauſa petit abſolui, poteſtas abſolvendi an ad Archiepiſcopum devoluatur ex capite negligentiæ,oſtenditur.*

23 *Abſolvendi poteſtas ex ſolo capite negligentiæ quo caſu ad Archiepiſcopũ devolvatur,oſtenditur.*

24 *Archiepiſcopus per ſimplicem querelam adiri non poteſt ob negligentiam Epiſcopi abſolutionem ab excommunicatione denegantis.*

25 *Appellatione interpoſita ad Archiepiſcopum ob abſolutionem ab excommunicatione denegatam,an, & quando debeat excommunicatum abſolvere,oſtenditur.*

26 Cap.ſignificauit,de officio Ordin.*declaratur.*

27 Cap.nullus,de iurepatron.*declaratur.*

28 *Epiſcopo negligente concedere inſtè petitum conſenſum ad decimas,& c. ad Romanum Pont.pro eo conſenſu præſtando recurrendum eſt, & non ad Archiepiſcopum,amplia quamuis negligent ſit inferior Epiſcopo,vt n. 33.*

29 Cap.cùm ſimus,verſ.ſimiliter,9.q.3.*declaratur.*

30 Cap.2.de tranſactionib.*declaratur.*

31 *Licentia ab Epiſcopo inſtè petita,& ab eo per iniuſtam negligentiam non exhibita,vt obtinuator, non poteſt per viam ſimplicis querelæ curri ad alium quàm ad ipſum Rom.Pont.*

32 *Archiepiſcopus non poteſt ſupplere Epiſcopi negligentiam in præſtandis licentiis, ſed ſolum compellere ipſum Epiſcopum iniuſtè negligentem concedere diſpenſationem ab illo ex iuſta cauſa per officium Iudicis petitam.*

34 *Archiepiſcopus poteſt adiri ad effectum compellendi Epiſcopum,vt conſentiat,quamuis eo negligente concedere pro eo conſenſu præſtando recurrendum eſſet ad Summum Pont.*

36 *Archiepiſcopus poterit præſtare conſenſum denegatum ab Epiſcopo, & illius negligentiam in eo præſtando ſupplere, vbi actum fuerit remedio appellationis*

37 *Negligentia iniuſta Prælati circa prouiſionem beneficiorum non committitur, niſi per lapſum certi temporis.*

38 *Negligentia eorum,quibus incumbit prouiſio maiorum dignitatum, committitur per lapſum trium menſium.*

39 *Negligentia prouidere debentium inferiorus dignitates,& beneficia, committitur per lapſum ſex menſium.*

40 *Negligentia patronorum in præſentationibus ad beneficia faciendis vt committatur, præfinitum laicis eſt tempus quadrimeſtre, Eccleſiaſticis autem ſemeſtre.*

41 *Semeſtre tempus quare potius quàm aliud ad prouidendum de beneficiis inferioribus conceſſum fuerit ordinariis collatoribus,remiſſinè.*

42 *Tempus ad committendam eligentium,ſeu collatorum negligentiam præfixum non computatur, niſi à die notitia vacationis.*

43 *Tempus à lege,vel ab homine præfinitum in dubio dum aliud non apparet,intelligitur continuum, intellige,vt num.44.*

45 *Tempus ad prouidenda beneficia præfixum datur in odium negligentium.*

46 *Tempus conferendi currit ab eo tempore,quo Epiſcopus potuit,vt ſcire debuit vacationem.*

47 *Viſitare debet Epiſcopus bis,aut ſemel ſaltem ſingulis annis diœceſim ſuam.*

48 *Ignorantia vacationis beneficij non præfinitur in Epiſcopo.*

49 *Tempus ad committendam eligentium,ſeu collatorum negligentiam non currit legitimè impeditis,intellige vt ibi.*

50 *Tempus ad committendam collatoris negligentiam ſtatutum non poteſt per ſuperiorem arctari.*

51 *Devolutio poteſtatis ad Superiorem non habet locum ex negligentia eorum,qui Canonicatus,& prębendas in Eccleſia non numerata minimè prouident.*

52 *Prælato iniuſtè negligenti inſtituere bene præſentatum,aut confirmare bene electum,nullus certus terminus à Iure præfinitur.*

53 *Papa nullum tempus præfixum eſt ad conferenda beneficia,quia non habet Superiorem, qui poſſit eius negligentiam ſupplere.*

54 *Collatoris committa eorum negligentia per lapſum temporis ad conferenda beneficia ſibi à Iure præfixi,ſtatim pro ea primò occurrente collatione amittunt ipſo iure poteſtatem prouidendi,& aliter facta collatio eſt nulla, vt n.55. etiamſi mora ſit vnius etiam diei, vt n.56.*

57 *Mera purgatio non amittitur vbi dies & pœna ſimul à lege,vel ab homine ponuntur.*

58 Cap.licèt Canon.de elect.lib.6.*declaratur.*

59 *Collator negligens infra præfinitum tempus conferre licet non poſſit iure proprio, poteſt tamen iure alieno procedere ad collationem facendam.*

60 *Collatori non elabitur tempus præfixum ad conferendum ſi intra illud pro viribus fecit,quamuis promiſſo effectum ſortita fuerit.*

61 *Patrono non labitur tempus datum ad præſentandum ſi bona fide ſe præſentauit coram non habente ius inſtituendi.*

62 *Collator,ſeu electer fraudulenter ſe gerens in collatione beneficij,qua effectum ſortita non fuit, non poteſt iterum prouidere,*

63 *Epiſcopus in conferendo negligens poteſt beneficium ſic devolutum vnire.*

64 *Poteſtas prouidendi beneficia Eccleſ. ex negligentia Prælatorum, quibus hoc munus incumbit,devolvitur regulariter de inferiori ad primum ſuperiorem donec perueniat ad Papam.*

65 *Pa*

65 *Patrono negligente intra tempus ſibi præſtitutum ad præſentandum in beneficio, deuoluitur ius conferendi ad inſtituentem, & procedit etiam in patronis regularibus, vt n. 56.*

66 Clem. vnica, de ſuppl. negl. Prælat. *declaratur.*

67 *Inſtituenti ad conferendum ex negligentia patroni etiam laici ſex menſes à die deuolutionis, & notitiæ reſeruantur.*

68 *Prælatus Epiſcopo inferior ſi ius conferendi beneficia habuerit, eo negligente conferendi poteſtas deuoluitur ad Epiſcopum.*

69 *Poteſtas collatorum Regularium ex negligentia in conferendis beneficijs, an & quando ad Epiſcopum deuoluatur? eſtenditur.*

70 *Deuolutio, quæ in caſu negligentiæ fieri debet ad Epiſcopum, non poteſt fieri Sede vacante ad Capitulum.*

71 *Capituli Cathedralis Eccleſiæ ob negligentiam in conferendis beneficijs, quæ ad ſuam collationem ſeparatim ab Epiſcopo pertinent, ad ipſum Epiſcopum tanquam immediatum ſuperiorem ſit deuolutio, etiamſi Epiſcopus collationi intereſſe debuerit, vt Canonicus, & n. 72.*

73 *Compromiſſario per Capitulum electo ad conferendum negligente deuoluitur ipſius poteſtas ad Epiſcopum.*

74 *Beneficiorum collatio, vbi ad Epiſcopum & Capitulum communiter ſpectauerit, tunc deuolutio ex Capituli negligentia non fiet ad Epiſcopum, ſed potius ad Archiepiſcopum, & n. 77.*

75 *Epiſcopo negligente intra debitum tempus conferre beneficia ad ſuam collationem ſeparatim à Capitulo ſpectantia, collatio deuoluitur ad ipſum Capitulum.*

76 *Deuolutio in quibus caſibus fiat à Superiore ad inferiorem? remiſſiuè.*

77 *Ius conferendi quando ſpectat ſimul ad Epiſcopum & Capitulum, qui inter ſe prouiſionem diuiſerunt per turnos, ſi Capitulum in ſuo turno non confert infra tempus à iure ſtatutum, aut confert indigne, non fit deuolutio ad Epiſcopum, ſed ad Archiepiſcopum.*

78 *Collatio beneficiorum vbi ſpectat ad Epiſcopum iure ſpeciali, vel deuolutio, eo negligente non deuoluitur ad Capitulum, ſed ad Superiorem.*

79 *Epiſcopus vbi fuerit exemptus, & Romano Pont. immediatè ſubiectus, eo negligente poteſtas ad ſolum Romanum Pontif. deuoluitur.*

80 *Deuolutio ob negligentiam ſit gradatim de Epiſcopo ad Capitulum, de Capitulo ad Archiepiſcopum, de Archiepiſcopo ad Patriarcham, & de hoc ad Summum Pontificem.*

81 *Papa poteſt quandocunque ex vi maioris poteſtatis ſibi ſemper reſeruata conferre, quin deuolutionis ordinem ſpectare teneatur.*

82 *Papa in beneficijs inferiorum conferendis vti poteſt non ſolum iure deuolutionis, ſed etiam iure præuentionis.*

83 *Deuolutio ex negligentia dimanans ſit cum onere, & qualitatibus requiſitis in prima prouiſione.*

84 *Deuolutio ex negligentia ſit ad Superiorem, qui dolosè non procuranerit negligentiam collatoris.*

85 *Superior ſi ante deuolutionem iure deuoluto conferat, collatio eſt nulla, quantumuis poſtea deuolutio contingat.*

86 *Ordinarius ſi iure ordinario beneficium iuriſpatronatus contulerit ſpreto patrono infra tempus datum ad præſentandum, talis collatio valet non præſentante, nec contradicente patrono.*

87 *Deuolutio ceſſat in reſeruatis.*

88 *Deuolutio ſit, ſi ij, ad quos ſpectat, prouident indignis, ſeu inhabilibus, & incapacibus.*

89 *Vicarius ſi contulerit beneficium indigno, non fit deuolutio, nec eſt Epiſcopus conferendi poteſtate priuatus.*

NEGLIGENTIA eſt rationis conſtatio, 1
ſeu tarditas in efficaciter imperando eo quod eſt tam bene conſultatum, & iudicatum, vt definit Valent. *tom. 3. diſp. 4. q. 5 punct. 1. verſ. negligentia*, vel eſt omiſſio actuum rationis, qui neceſſarij ſunt, vt opus ſuo tempore fiat, ſecundum Leſſi. *de Iuſt. lib. 2. c. 2. num. 19.* † Vitius igitur, cui opponitur, eſt prudentia, vt poſt D. 2
Thom. 2. 1. *quæſt. 54. art. 2.* & Cajet. *ibidem*, Tabien. & Sylueſt. *in ſumm. verb. negligentia*. reſoluunt latè explicantes Valent. *diſt. quæſt. 5. punct. 1.* & Leſſi, *d. num. 19.*

Licèt autem vitium formalis & propriæ negligentiæ ſit contra ſpecialem prudentiæ virtutem ex proximè dictis, tamen ob id non ſemper conſtituit peccatum mortale, & in confeſſione ſpecificandum, ſed tunc ſolum quando negligentia per ſe & ex directa intentione fuerit voluntaria, vt eſt contra prudentiam, nec ſemper etiam in hoc caſu conſtituit peccatum mortale, niſi in duobus tantum caſibus. 3

Primus eſt, ſi ex negligentia committatur, vel omittatur aliquid, ad quod non omittendum, vel non committendum negligens teneretur ex aliquo præcepto ſiue diuino, ſiue humano obligante ad culpam mortalem, prout tradunt D. Thom. *d. q. 54. art. 3. in corpore*. Sylueſt. Tabien. & alij ſummiſtæ *verb. negligentia*, Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 3. c. 5. n. 132.* & *p. 2. lib. 3. cap. 15. num. 81.* Leſſi. *d. cap. 2. ſub n. 20.* Valent. *d. punct. 1. verſ. quarto notandum*. pariter obſeruantes quòd negligentia circa opus prohibitum ſub veniali tantum, non vero ſub mortali, obliget ſolum ad veniale. Iuxta quam reſolutionem reducendum, & intelligendum eſt illud quod de Prælato negligente tradunt indiſtinctè Gregor. Lop. *l. 50. gloſſ. 2. col. 2. poſt prine.* Ludou. Gom. *in reg. de annali q. 28. in epilogo caſuum negligentia caſu 140.* poſt gloſſ. *verb. vcata in c. ea quæ, de officio Archid.* reſolucotes negligentiam in Prælato eſſe peccatum mortale, vt non ſit ita generaliter, & indiſtinctè accipiendum, ſed potius moderandum iuxta grauitatem rerum, quas Prælatus negligenter omiſerit, iuxta modo reſoluta.

Secundus autem caſus in quo negligentia obligat ad mortale, tunc contingit quando intellectus in imperando, & voluntas in exequendo ſe habuerint adeò remiſſe circa ea, quæ ſunt Dei, ſicque ea quis omittat cum tali iniuria propriæ ſalutis ſpiritualis, vt nihil curet Dei amicitiam, immo coraliter ab ipſius charitate deficiat, tunc etenim etiamſi non interueniat illa directa contra prudentiam volitio, adhuc tamen conſtituitur ſpecificum negligentiæ peccatum mortale in Confeſſione ſpecificandum, vltra illud aliud ex ipſo lethali opere ex negligentia commiſſo inſurgens, maximè ſi hæc negligentia ſequatur ex contemptu, vt reſoluit D. Thom. *d. art. 3. in corpore*, Valen. *d. verſ. quarto notandum*, & conſtat ex iis, quæ elegantèr, vt ſolet, agens de tranſgreſſione legis ex contemptu, reſoluit ouiſſimè Sotr. *de legib. lib. 3. cap. 24. à princip.*

Negligentia Prælatorum Eccleſiaſticorum, de quibus agitur *in tit. de ſupplenda negl. Prælatorum*, contingere potiſſimùm poteſt duobus modis, vel in iis, quæ ſpectant ad eorum iuriſdictionem, vel con- 4

tentio

tentioſam,qualis eſt illa,quæ tedditur in inoitos,vt explicant communiter Doctores *in lib. 2. ff. de offic. Proconſ.* poſt gloſſ.*ibi verb.contentioſam*, Matant.*de ordine iudic.part.4.diſt.* 18.vel circa ea,quæ ad † voluntariam pertinent, quæ eſt illa,quæ in volentes exercetur,vt prædicti Doctores explicant, prout eſt ordinatio confectatio,benedictio,auctoritatis, ſeu decreti interpoſitio,abſolutio, beneficiorum prouiſio,diſpenſatio,& his ſimilia,vt notant Doctores *in cap.decernimus, de tud.* Franc.*in cap. cum nullus ſub n.5.de tempor.ordin.l.6.* vbi Anch.*ſub n.*2. Domin. *ſub n.3.verſ.Religioſi*, Couar.*l.3.var.c.*20. *n.6.cum ſeqq.*Boër.*deciſ.*30. Vant.*de nullit. tit. ex defect iu riſdictionis,n.* 109.Heoriq.*in ſum.l.6.c.7.* §.1. iuncta *tit.G.*qui hanc duplicem iuriſdictionis ſpeciem, & cuiuſlibet exempla notant ad varios effectus,maximè ad intellectum,& limitationem text.*in l.vlt.ff.de iuriſd.omnium iud.& in c.vlt.* §.*ſtatuto, de conſt.l.6.* vbi latè controuertit Ludou. Gom. *n.* 57. *cum ſeqq.*

De negligentia Prælatorum in iis, quæ pertinent ad iuriſdictionem contentioſam.

6 QVoad Prælatorum negligentiam in expediendis iis, quæ pertinent ad iuriſdictionem contentioſam, reſoluendum eſt Archiepiſcopum in prima inſtantia non habere iuriſdictionem cuiuſcunque negligentiæ prætextu, circa cauſas pertinentes ad ſubditos Prælatorum Suffraganeorum, vt probant text. *in cap.nullus primas 9.q.* 3. *c.*1.*de offic. Legati,cap.paſtoralis,de officio Ordin.c.*1.*eod.tit l.6. c.*1.*de foro compet.eod. lib.c.*1. *de ſuppl.negl. Prælat. eod.lib. cap. Romana,*§.*cum vero, de appellation.eod. lib.*tradunt Couar.*pract.c.*9.*n.*2.*cum ſeqq.*Hentiq.*in ſumm.l.*11.*de Matrimon.c.*3. §.4. Spin.*in ſpeculo teſtam.gloſſ.*15.*princip.n.*39.*&* 40.Sanch.*de Matrim. lib.*3.*diſp.*28.*num.*3.

7 Vnde infertur nullum eſſe edictum,ſtatutum,ſententiam,ſeu quodlibet aliud præceptum Archiepiſcopi concedentis,aut iubentis, vt ſubditi Epiſcoporum Suffraganeorũ ad eius Curiam pro audiendis,& terminandis ſuis cauſis in prima inſtantia ioconſulto Epiſcopo accedant; nam cum earum reſpectu Archiepiſcopus nullam habeat poteſtatem, iuxta Doctores proximè citatos,ſuccedit reg.*ea quæ fiunt, de regulis Iuris l.*6 text.*in cap. etſi clerici, de iud. & in cap. quod autem, de pœnit.*cum ſimilibus, iunctis his,quæ de nullitate legis,aut ſtatuti intentati à non habente ſufficientem poteſtatem ſcribit poſt alios Suar. *de legib.l.*1.*c.*8. & in ſpecie probat dictum *c.*1.*de ſuppl.neg. Prel.lib.*6.

8 Amplia adeò verum eſſe Archiepiſcopum non poſſe in prima inſtantia cognoſcere de cauſis pertinentibus ad ſubditos Epiſcopi ſui ſuffraganei, ve procedat etiamſi is ob excommunicationem in ſe latam impediatur vti Epiſcopali iuriſdictione, ita probat text. *in d.c.*1 *de ſupplenda negl. Prel.l.*6.vbi Doctores, tradunt Ioan.Andr.*in c.paſtoralis in princ.ſub n.*21.*de officio Ordinar.*vbi Attan.*n.*3 *in fine*, Butt.*n.*16.Panorm.*ſub n.* 10.& Felin.*num.*5. *in fine*, Dec.*in cap.ſollicitudinem num.*5.*de appellat.*Hoſt.*in ſumm.de offic.Ordin.*§.*quod pertinet ſub n.*7.*col.*3.*poſt med.*Sylueſt.*in ſumm.verb. Archiepiſcopus n.*3. Petr. Gregor.*ſyntagm. iuris part.*2. *c.*9.*n.* 35. *l.*17. Ratio eſt,quia deuolutio poteſtatis de vno ad alterum induci non poteſt, niſi in caſibus à iure expreſſis, vt infra oſtendemus,nec de vno ad alium ad eam inducendam argui poteſt, etiamſi ratio videretur eadem in vtroque, niſi verba caſus expreſſi conuenerint, itaut alium comprehendant,iuxta ea,quæ notantur *in reg.ea quæ à Iure exorbitant, de regulis Iuris l.*6. atque caſus in quo Epiſcopus Suffraganeus excommunicatus fuerit,aut aliter ſuſpenſus,expreſſus non eſt quoad hunc effectum, vt expreſſit text.*in dict. c.*1.ibi, *eum id non inueniatur à Iure conceſſum, de ſupp.negl.Prælat.lib.*6. Igitur,&c.

9 Rurſus amplia, vt non tantum non deuoluatur Epiſcopi excommunicati iuriſdictio contentioſa ad Archiepiſcopum pro ſuis culpis, ſed nec etiam pro illius negligentia; in hanc enim licet ille incidat circa exercitium Epiſcopalis iuriſdictionis contentioſæ,tamen non ob id eadem iuriſdictio per viam regulæ ad Archiepiſcopum deuoluetur ad effectum, vt Archiepiſcopus per viam ſimplicis querelæ adiri poſſit vltra caſus in Iure ſpecialiter expreſſos: quæ ampliatio probatur ex eo, quia deuolutio poteſtatis,aut iuriſdictionis alicui cõpetentis nõ eſt ex eius negligentia inducenda,niſi in caſibus à Iure expreſſis,vt clare probat *d.c.*1. atqui nullibi in Iure inuenitur conceſſum,vt per viam regulæ iuriſdictio Epiſcopi ex eius negligentia deuoluatur ad Archiepiſcopum.Igitur,&c.Quare meritò ita reſoluunt Dominic.*ſub num.*5.*col.*2.*in d.cap.*1.Abb.*in cap. ſi quis contra n.*4.*de foro compet.& in cap.paſtoralis, n.*10. *de offic.Ordin.*vbi eandẽ regulam conſtituit in quolibet Iudice negligente,ſequitur Felin.*ibid.ſub n.*6. *& in cap.quoniam,in fine,eod.tit.*Gregor. Lop.*d.*11. *tit.*5 *part.*1.*gloſſ.*6.& quoad cauſas iam cœptas coram Iudice negligente agnoſcit Gail. *l.* 1. *obſer.*28. *n.*1.*&* 3.& habetur inter communes opiniones *l.*1. *l.*4.*ſub tit. de rebus creditis n.*139.*&* 140.*n.*2.*lib.*7.*ſub tit.de appell.num.*26.

10 Contrarium verò,immo quod generaliter ex negligẽtia Epiſcopi deuoluatur iuriſdictio ad Archiepiſcopum,tenuerunt gloſſ. *verb. culpis in d.c.*1. *de ſuppl.negl. Prælat.l.*6.*& verb.exceptis in cap paſtoralis,de offic.Ordinar.& verb.Capitulum in cap.irrefragabili,eod.tit.& in ſumm.*9.*q.*3. Hoſtien.*in ſum. tit.de officio Ordin.*§.*quod pertinet, ſub n.*7.*col.*2.*in med.*cui adhæret Anch.*in d.cap.*1.*ſub n.*1. Franc.*ſub n.*3.Dominic.*ſub n.*5.*col.*3.*poſt princip.* & Monach. *ſub n.*1.*&* 2.Azor.*in inſtit. moral.part.*2.*lib.*3.*cap.*34. *q.*10.*verſ.quæres.* Ex illo tamen fundamento quòd licèt *in d.cap.*1.expreſſum ſit,vt pro culpis Epiſcopi non deuoluatur iuriſdictio ad Archiepiſcopum,id tamen expreſſum non eſt reſpectu negligentiæ eiuſdem Epiſcopi, ac proinde quod ea ſtante fieri himuſmodi deuolutio, præſertim quia cum Epiſcopus per eam negligentiam peccet in ipſammet iuriſdictionem, quam per negligentiam deſinit exercere, per culpas autem de quibus in illo text. non peccauerit in eam,nil mirum ſi ob hanc fiat iuriſdictionis offenſæ deuolutio ad Archiepiſcopum,licet non fiat propter illam.

11 Retenta tamen noſtra ampliatione non obſtat fundamentum illorum, qui contrarium tenuerunt, facile enim reſpondetur quod ad inducendam iuriſdictionis deuolutionem ad Archiepiſcopum ex capite negligentiæ,vel ex alia qualibet cauſa, non eſt ſatis eam non inueniri prohibitam Archiepiſcopo, ſed oportet vt inueniatur expreſſe in Iure eidem conceſſa, vt habetur *in d. cap.*1. quia ſcilicet huius deuolutio eſt de genere prohibitorum, nam inter alia quæ ſunt de genere prohibitorum, reſpectu Archiepiſcopi potiſſimum locum obtinent actus iuriſdictionales in prima inſtantia exercendi inter ſubditos Epiſcoporum ſuffraganeorum,nam huiuſmodi iuriſdictionis exercitium generaliter non ſolùm prohibetur à Iure per modum conſequutionum, id eſt in conſequentiam factorum Canonum, qui

ſingulis Epiſcopis ſuam in ſuos ſubditos ordinariam iuriſdictionem priuatiuè conceſſerunt, ſed etiam per modum directum, videlicet directè prohibendo Archiepiſcopis ne in prima inſtantia iudicent, vel audiant cauſas eorum, qui Epiſcopis ſubduntur, vt conſtat ex text. *in c. 1. de offic. Ord. lib. 6.* cum aliis ſuprà adductis.

12 Ad confirmationem vero prædicti fundamenti ex diuerſitate rationis, quæ cernitur inter culpas, de quibus *in c. 1. de ſuppl. neglig. Prælat. lib. 6.* & negligentiam, de qua in dicta eius gloſſa, facile etiam ex dictis reſponderetur negotium huius deuolutionis non pendere ex ſolis rationibus, vel ex rei natura, ſed ex ſola legis diſpoſitione, vt infra oſtenditur, *n.* 16. Vnde cum nulla lege diſpoſitum inueniatur vt per viam reg. iuriſdictio etiam contentioſa Epiſcopi ex eius negligentia ad Archiepiſcopum deuoluatur, ſequitur non eſſe in his terminis deuoluendam, quantumuis ipſa per huiuſmodi negligentiam offenſa ſit, ſed alio potius remedio ordinario vtendum erit, vt infrà dicetur.

13 Præterea pro gloſſ. Hoſtien. & communi non facit text. cui plurimum inniti untur *in c. cùm ſimus 9. q. 3.* quia reſponderetur procedere in ſuo caſu, eſſeque vnum ex illis in quibus in Iure expreſſum ſpecialiter reperitur, vt non obſtante regula negatiua, quam ſupra firmauimus *in verſ. rurſus amplia, n. 9.* iuriſdictio Epiſcopi ex ſua negligentia deuoluatur ad Archiepiſcopum, vt cum Abb. *in c. nullus n. 7. de iurepatron.* infrà latè reſoluamus, qua etiam ratione ſpecialiter à prædicta regula negatiua excipitur, & procedit text. *in authent. de quæſtore verſ. ſi vero, & in c. Romana §. ſanè verſ. notoria, de cenſib. lib. 6. & in c. venerabilis §. ſanè. de ſentent. excommun. eod. lib. & in c. ad reprimendam, de officio Ordin.* de quibus latè iuſtà agemus: ſic etiam procedit Concil. Trident. *ſeſſ. 13. de reform. c. vltim. verſic. quòd ſi*, prout etiam ex eadem ratione ſpecialitatis procedunt alia iura, in quibus ſpecialiter expreſſum reperitur, vt de vno ad alium iudicem fiat deuolutio iuriſdictionis ex negligentia, vt videre eſt *in c. ſignificauit, de offic. Ordin. & in c. quanto, eod. tit. & in c. ex tenore, & in c. ex tranſmiſſa, & in c. licet 10. de foro compet. & in Clem. 1. verſ. non igitur. de celebr. Miſſarum, & in c. excommunicamus §. volumus, de hæret.* cum aliis, quæ facilè colligi poterunt ex traditis per Hoſt. *d. col. 3. in med.* & per Gom. *in epilogo caſuum negligentia poſt reg. de triunali poſſeſſore.*

14 Extra hos autem ſpeciales caſus ſtandum eſt prædictæ noſtræ, & Abb. ac aliorum regulæ negatiuæ ex fundamentis de quibus ſuprà. Circa quam tamen aduertere oportet eam ſolum procedere ad effectum, ne in prima inſtantia per viam ſimplicis querelæ poſſit aditi Archiepiſcopus propter negligentiam Epiſcopi; non verò ad effectum ne ad eum recurri poſſit per viam appellationis: etenim ad eum ex capite prædictæ negligentiæ appellari poterit, proindeque ad eum cauſa deuoluetur, ſicque parti per negligentiam Epiſcopi læſæ iuſtitia per Archiepiſcopum diligenter miniſtrabitur, & conſtat tum ex generali & ordinario appellationis remedio à lege omnibus expreſsè non prohibitis conceſſo ad reparandum grauamen à iudice iniuſtè illatum, iuxta text. *in l. 1. ff. de appellat.* cum vulgaribus, tum etiam ex iis quæ reſoluit Sneh. *de Maurim. lib. 3. diſp. 28. n. 4.* & diximus in prima parte *huius tract. tit. 4. de Archiepiſcopali præſtantia n. 61. cum ſeqq.*

De negligentia Prælatorum in iis, quæ pertinent ad iuriſdictionem voluntariam.

Vidimus ſupra de Prælatorum negligentia in expediendis iis, quæ pertinent ad iuriſdictionem contentioſam, reſtat nunc vt videamus de illa, quæ continetur in expediendis iis, quæ ſpectant ad iuriſdictionem voluntariam, in qua conſtituendum eſt ad illam ſpectantia, ſi per negligentiam formalem, ſiue propriam, ſiue impropriam omittatur, ſupplere multoties per alios, & in hunc finem ad eos ſæpe deuolui poteſtatem negligentibus competentem, vt ſingula ſingulis referendo conſtat ex text. *in c. 1. cum ſeqq. de ſuppl. neglig. Prælat. & in c. 2. & in c. quia diuerſitatem, & in c. cum noſtris, & in c. dilectus, & in c. poſtulatis, de conceſſ. prælend. & in c. ne pro defectu, de elect. & in c. poſtquam 50. diſt.* & poſt Ordinarios in præcitatis Iuribus obſeruant & proſequuntur Sylueſt. *in ſumm. verb. benefic. 2. n. 6. & 7. & verb. Prælatus n. 3.* latè Rebuff. *in praxi benef. tit. de deuolutionib.* Hentiq. *in ſumm. lib. 7. c. 25. à n. 4. in fine*, Iacob de Graff. *in aureis deciſionib. p. 1. lib. 3. c. 5. n. 132. & n. 146. & p. 2. lib. 3. c. 15. n. 81.* Gutier. *canon. quæſt. lib. 1. c. 28.* Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris p. 2. lib. 17. c. 9.* Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 3. cap. 34. verſicul. quæres*, & latè *lib. 6. c. 27.*

15 Intellige tamen hanc deuolutionem inductam ob negligentiam Prælatorum Eccleſiaſticorum non procedere ex natura rei, ſeu aliqua ratione concludenti, ſiue eam conſideremus vt pœnalem, prout conſiderant Doctores poſt gloſſ. *in c. duobus, de reſcript. lib. 6. & in c. quamquam, de elect. eod. lib.* teſte Petr. Gregor. *d. c. 9. num. 17.* ſiue vt principaliter inductam in publicum fauorem ex rationibus, de quibus infra, non inquam deuolutio hæc concluditur in prima conſideratione; licet enim ratio poſtulet, vt hæc negligentia, vtpote culpabilis, non maneat impunita, iuxta reg. text. *in l. ita vulneratus ff. ad legem Aquil. & in c. vt fama, de ſentent. excommun.* tamen nulla eſt ratio, quæ concludat hac vel illa pœna fore puniendam. Rurſus nec concluditur in vltima conſideratione, poterit enim alia via negligens cogi vt, idemnet à ſua negligentia deſiſteret, & proprio muneri ſatisfaceret, ac tandem per hoc vtilitati publicæ conſuleret. Igitur ſolum reſtat vt dicamus hanc deuolutionem immediatè tribuendum eſſe volùtari & diſponi legis Canonicæ, quamuis fatendum ſit eam pluribus rationibus bonum Eccleſiæ concernentibus, immo & ipſo legum Ciuilium exemplo ſuaderi. De rationibus conſtat: nam aliter Eccleſiæ, aut earum iura diu in ſuſpenſo eſſent Paſtoribus & Præfectis viduatæ; vel abſolutè; vt quia propter negligentiam prouiſio nec ſit tam cito, & commodè fieri ab ipſo negligente ſperatur, vt obſeruat Eraſm. à Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos p. 2. quæſt. 30. n. 2.* vel ſecundum quod, vt ipſe dum in expediendis Eccleſiaſticis muneribus ſe negligenter gerit vt inutilis ſuo muneri & officio, oportuit igitur ſecundum ſuadentem rationem hac via obuiare huic diutnæ creationi tanquam nimium periculoſæ, & animabus ſubditorum, & Eccleſiis diſpendioſæ, iuxta text. *in c. quàm periculoſum, de elect. & in c. 1. & 2. 84. diſt. & in c. 1. & 3. 86. diſtinct.* Deinde vt obuietur auaritiæ Prælatorum, qui alioquin permitterent Eccleſiaa diutius vacare, vt tandem pro eo tempore eorum fructus colligarent, quos in ipſa earù collatione reſeruare, & colligere non poſſent, iuxta reſponſionem Pontifi. *in c. vnic. verſ. omnibus, vt Eccleſiaſtica beneficia.* Denique vt eorum negligentia puniatur in eo in quo per eam deliquerunt, iuxta reg.

text. *in c.paſtoralis,de cleric.exeom.miniſt.& in cap. litteras,de tempor.ordin.* proue ex Doctorum ſententia tradit Petr. Greg. *d. n.* 27. Et hæc ſatis de rationibus, quibus prædicta ob negligentiam deuolutio ſuaderetur.

17 De exemplo autem legum Ciuilium patet ex *l.* 2. §. *ſi mater ff. ad ſenatuſc. Tertull.* coi etiam addi poteſt ea dominij deuolutio, quæ de vno in alium fit per præſcriptiooem à lege inductam ne terum dominia eſſent in incerto, neve tameo lata domioorum negligentia impunita remaneret, contra text. *in c. vigilanti, de præſcrip.* iuncta *l.2.de vſueap.* Sic etiam nemini licoit intet Ethnicos imponè vineam ſuam inculcam habere, immo Romani nota infamiæ afficiebant eum, qoi negligenter ſuodum ſuum atalet, vel vineam pro derelicto habmiſſet, vt ex Aul. Gellio *lib.3.c.*13. tefert Petr. Gregor. *d.c.9.n.26.* vbi plura alia exempla adducit.

18 Cùm igitur iuxta ſupradicta conſter hanc poteſtatis Prælatorum Eccleſiaſticorum deuolutionem inductam propter negligentiam nó concludi, & immediatè deduci ex natura tei, nec ex alia ratione coocludenti, ſed immediatè procedere ex voluntate, & determinatione iuris Canonici, iam ſequitur eam oon eſſe inducendam extra caſus ab eodem iure expreſſos, vt vltra volgarem reg. de legibus pœnalibus, & odioſis non extendendis traditum à Doctoribus *in regul. odia, & in reg. in pœnis, de regulis iuris lib.6.* probat expreſsè *d.c.*1. *de ſuppl.negl.Prel.lib.6.* ſuprà non ſemel ponderatum.

19 Vnde colligitur ob negligentiam Prælati in inſtituendis præſentaris etiam idoneis, ius inſtituendi non deuolui ad proximum Superiorem, ſed patronum legitimo tempore præſentantem, iuxta text. *in c.vnic.§.verum, de iurepatr. lib.6.* poſſe interpellare Epiſcopum pro inſtitutione facienda, quamuis illud poſt præſentatiooem lapſum fuerit, arg. text. *in c. eum inter* 18. *de elect.* & eo adhuc negligente poſſe recurrere ad Supetiorem, qui terminum ad inſtitutionem faciendam præfigit inferiori, arg. text. *in cap. ad reprimendam. de offic. Ordin. & in c. ſi grauè, de prabend.* Ratio eſt, quia licèt negligentia Epiſcopi circa collationem beneficiorum operetur hanc deuolutionem iuxta infra dicenda, expreſſim tamen noo eſt vt eam opetetur, quando ſolum verſatur circa prædictam inſtitutionem, vnde ſuccedit noſtra reſolutio; quate ita tenent Abb. *in c.* 2. *num.*12. *de conceſſ.prabend.* Lambert. *de iurepatr. p.*1. *lib.*1. *q.*1. *art.*20. *num.*8. *declarat.*2. *eum ſeqq.* Petr Greg. *d.c.*9. *num.*44.

20 Vbi autem à iure prædicta deuolutio exp eſsè inducta reperitur, nou ſemper ſit ad proximum Superiorem, quaſi hic deuoluendi ordo præcisè dependeat ex natura rei, id eſt ex ea ſubordinatione, quæ ſit de inferioribus ad ſuperiores; licèt enim huiuſmodi ordinatio per ſe, natura rei plures effectus producat, & concludat in materia obedientiæ ſuperioribus debitæ, iuxta illud Pauli *ad Hebræos* 13. *obedite Prapoſitis veſtris*, ex reg. text. *in cap. omnis anima, de cenſib.* licèt item prædicta ſubordinatio concludat ſuperiorem poſſe compellere inferiorem, vt faciat quod facere tenetur, vt bene conſidetat Petr. Gregor. *diſt.num.*45. & poſt multos vatiis in locis, Lambertin. *d. art.* 20. tamen non concludit prædictum deuoluendi ordinem, nec proinde ve proximus ſuperior conficiat quod inferior facere tenebatur, vt in quodam caſu ad hanc materiam pertinente, de quo infra ex Ioann. Andr. Cardin. Panorm. *in cap.paſtoralis, de offic.Ordin.* ſuper *gloſſ.* 2. tefert Nauar. *in cap. placuit*, 14. *de Pœnitent. diſt.*6. & in pluribus aliis caſibus tradit poſt alios Lambert. *vbi proximè*; nec id mirum, cùm prædicta ſubordinatio, dum aliud à iure expreſſum non reperitur, eò ſolum tendat vt inferiores obtempetent iuſtis ſuperiorum præceptis, vt conſtat ex reſolutis per citatos Doctores, qoapropter ordo prædictæ deuotutioois aliunde deſumendus eſt immediatè, videlicet ab expreſſa legiſlatoris voluntate, itaut ſecundum eam deuolutio fiat modo ad hunc, modo ad illum, licet ſupetior non ſit, prout in iure fuerit expeſſum, iuxta ea, quæ ſuprà diximus. & ideò cautè legendus eſt Eraſm. à Cochier *de iurisd. Ordinarij in exemptos p.*4. *quæſt.*30. per totum; qui pacto procedit multiplex, & diuerſus denoluendi ordo, quem Ius Canonicum in hac materia præſcripſit, vt ex ioſrà dictis, quatenus ſpectet ad Epiſcopos, figillatim apparebit.

21 *Primò* igitur ex hucuſque dictis infertur intellectus ad text. *in c.*1. *de ſuppl.negl.Prælat. in Decretal.* dum inquit quòd ſi Epiſcopus diœceſanus legitimè requiſitus negligat benedicere Ciſtercienſem Abbatem, ipſe Abbas poterit monachos proprios benedicere, & cætera ad Abbatis iam benedicti officium ſpectantia exercere, quaſi propter huiuſmodi negligentiam, poteſtas benedicendi Epiſcopo iure communi competens deuoluatur in torum ad Ius ipſum Canontcum, & ab hoc cenſeatur obtenta illa benedictio per Abbatem oeglectum, vt in effectu poſt Innoc. & Hoſt. ſentiunt ibidem Ioao. Andr. *n.*4. Butr *n.*11. Panorm. *à n.*2. & alij communiter, idem ex tationis identitate reſoluentes in confirmatione per negligentiam ab Epiſcopo legitimè requiſito non exhibita Abbati electo, quaſi hic tanquam ab ipſa lege Canonica confirmatus poſſet omnia in temporalibus ad iuris correctionem pertinentibus gerere, quæ ſolum poſt confirmationem, non autem ante illam geti poſſunt; iuxta text. *in c. neſts, & in c. tranſmiſſam, de elect.* quod tamen vltimum non probamus, cum hic modus deuoluendæ & ſupplendæ poteſtatis Epiſcopalis, quoad huiuſmodi confirmationis articulum non exprimatur à iure prout exprimi neceſſe erat, vt induci poſſet, iuxta ſupra reſoluta.

22 *Secundò* infertur reſolotio illius quæſt. an ſcilicet Epiſcopo negligente præſtare abſolutionem ab excommunicatione à ſe lata in eom, qui ex iuſta cauſa petit abſolui poreſtas, abſoluendi ad Archiepiſcopum deuoluatur ex capite prædictæ negligentiæ? Pro cuius ſolutione præmittendum eſt tuſtitiam cauſæ ob quam petitur huiuſmodi abſolutio, dupliciter contingere poſſe; primò quando excommunicatus contendit, & coram eodem excommunicatore allegat eandem excommunicationem eſſe ioiuſtam, proindeque humiliter petit eius renocationem, & abſolutionem; ſecundò quando ipſe licet fateatur iſtam fuiſſe prædictam excommunicationem, tamen coram eodem ſe præſentat emendatum, & parere paratum.

23 In termimis primi caſus reſoluendum eſt hanc abſoluendi poteſtatem moltiplici quidem via poſſe ad Epiſcopum denolui, ſed ad oullam ex illis excepta vna, de qua infra, neceſſarium eſt conſiderare prædictam, neglgeotiam quaſi eidem tribuenda ſic huiuſmodi deuolutio; nam abſque aliquius negligentiæ reſpectu poteſt illa fieri, & primò per remedium appellationis vbi excõmunicato in fauorem alterius colitigantis, videlicet pro offenſa ei facta, vel pro debito non ſoluto lata fuit ioxta text. *in c. venerabilibus, in prine.de ſent.excom.lib.6.* tum etiam, quia Archiepiſcopus ad quam appellatum eſt, poterit de rigore

tigore ſi dubiteretur, an iuſta, vel iniuſta fuerit excommunicatio, ab eadem abſoluere, niſi ex honeſtate velit ad excommunicatorem remittere excommunicatum abſoluendum, vt in eodem tex. *in §. ſanè, verſ. quod ſi, & in c. per tuas, verſ. niſi, de ſententia excomm. & in c. ad reprimendam, verſ. ſi verò, de offic. Ord.* iuxta intellectum Innoc. qui *in d. c. per tuas, n.* 4. credit ibi actum fuiſſe per viam appellationis. *Secundò* prædicta deuolutio abſque reſpectu alicuius negligentiæ fieri poteſt per remedium ſimplicis etiam querelæ, vbi cauſa iniuſtæ excommunicationis non verſatur inter ſubditos Epiſcopi Suffraganei, ſed potiùs inter ipſum Suffraganeum, & ſuum ſubditum, iuxta reg. text. *in c.* 1. 99. *diſt. & in c. per ſingulas* 9. *quæſt.* 3. *in c. ſi clericus* 11. *quæſt.* 1. & text. in ſpecie *in diſt. c. venerabilibus, in princ. verſ. ſed ſi, & in diſt. cap. ad reprimendam, verſ. ſi verò,* iuxta vnum intellectum, quem plurimum adiuuant illa verba eiuſdem text. ibi, *eidem Epiſcopo ſatisfaciat competenter,* dum per ea ſatis demonſtratur cauſam iniuſtæ excommunicationis, verſari ibi inter ipſum ſubditum, & Epiſcopum; quod idem erit etiamſi huiuſmodi cauſa verſetur inter ipſoa ſubditos, dummodo tamen excommunicatus contra ſuum Epiſcopũ ex tali iniuſtitia prætendat intereſſe, iuxta *d. c. venerabilibus, in princ. verſ. ſed ſi,* & text. qui intelligitur *in c. ſacro* 48. *verſ. caueat, de ſentent. excomm.* iuncto *verſ. cumque,* ibi, *excommunicator condemnetur ad intereſſe excommunicato,* quibus verbis ſatis oſtenditur in eo text. contra Epiſcopum excommunicatorem actum fuiſſe ad intereſſe, cùm aliter non poſſet ſuper eo ferri ſententia condemnatoria, iuxta text. *in l. vt fundus, ff. communi diuidendo,* cum volgaribus; atque ita multiplici via poteſtas abſoluendi deuolui poterit ad ſuperiorem Archiepiſcopum, ſed non ex capite negligentiæ, vt ſuprà diximus, quippe quod etiam ante vllam Epiſcopi excommunicationis negligentiam in abſolutione impendenda poteſt excommunicatus eam ab Archiepiſcopo poſtulare, interpoſita contra Epiſcopum vel appellatione, vel ſimplici querela, iuxta ſupra dicta.

23 Via igitur per quam in terminis prædicti primi caſus poteſtas abſoluendi ad Archiepiſcopum deuoluatur ex ſolo capite negligentiæ, tunc contingit, quando poſt interpoſitam dictam appellationem, ſeu querelam apparuerit prima facie ex tenore proceſſus excommunicationem fuiſſe iuſtè prolatam, & ob hanc cauſam Archiepiſcopus excommonicatum abſoluendum ad excommunicatorem remiſerit, prout (niſi periculum ſit in mora) tenetur ad eò remittere, vt antea non poſſit eum abſoluere, ne aliter excommunicatori fiat iniuria manifeſta, pront fieret ſi eo non requiſito petalium in talibus terminis abſolueretur, vt conſtat ex *d. c. venerabilibus, §. ſanè, in princ. & ex d. c. ſacro,* ibi, *qui ſi abſque periculo mora* &c. iuncta reg. text. *in c. ſeruaretur* 11. *q.* 3. Facta igitur huiuſmodi remiſſione ſi contingant excommunicatorem requiſitum ab excommunicato abſolutionem illi per malitioſam negligentiam non exhibere, tunc ad Archiepiſcopum abſoluendi poteſtas deuoluereter, vt conſtat ex *d. §. ſanè,* ibi, *niſi excommunicator requiſitus malitioſè illi abſolutionis beneficiũ deneget exhibere,* intelligẽdo hęc verba nõ tantũ de denegatione quæ verbis, ſed de illa etiam quę factia, puta per prædictam negligentiam explicatur, prout intelligi neceſſe eſt. quia aliter illuſoria maneret eotum diſpoſitio, cum facilè abſolutio, qox vetbis non denegatur, poſſet factia exhibitionem eiua negligendo denegari, & iniuſtè tetardari contra intentionem eiuſdem text. & in his terminis verum erit dicere hanc deuolutionem fieri immediatè ex capite negligentiæ formalis, quippe quod ſi hæc non daretur, non poſſet in his terminis pro huiuſmodi abſolutione ad Archiepiſcopum recurri vlla alia via, ſed ſolum ad ipſum Epiſcopum excommunicatorem, vt patet ex *d. §. ſanè.*

Quod attinet verò ad ſecundum caſum, dicen- 24
dum eſt in eius terminis poteſtatẽ abſoluendi nullatenus deuolui ad Archiepiſcopum ex ſola negligentia Epiſcopi excommunicatoris, itaut per ſimplicem querelam ille adiri poſſit pro huiuſmodi abſolutione impetranda: cum enim deuolutio hęc non reperiatur in iure expreſſa, ſuccedunt ſupra reſoluta *n.* 18. Reſtat igitur, vt in hoc caſu locus tantom ſit appellationis remedio, iuxta ea, qox de licentia ad aſſiſtendum matrimonio per negligentiam à proprio Prælato non exhibita dicit Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 28. *n* 4. † Interpoſita autem huiuſmodi 25
appellatione, & per eam delata cauſa ad Archiepiſcopum, ipſe poterit, & debebit ſtatim abſoluere excommunicatum cautione recepta quod ipſe patebit excommonicatoris mandato circa ea propter quæ fuit ab eo iuſtè excommunicatus, vt efficaciter colligitur ex text. in terminis excommunoicationis etiam iniuſtæ loquuto; *in c. per tuas* 40. *de ſent. ex. eam. & in c. venerabilibus, §. porrò, eod. tit. in* 6. quod ampliatur, vt Archiepiſcopus non teneatur in hoc caſu excommunoicatum remittete ad excommunoicatorem pro huiuſmodi abſolutione impendenda, ſic limitata deciſione text. *in d. §. ſanè,* quia ſcilicet (vt ex eodem textu conſtat) remittendi neceſſitas, & abſoluendi prohibitio de qua ibi, omninò ceſſat, vbi excommunicator requiſitus malitioſè illi abſolutionis beneficium denegat exhibere, hæc autem malitioſa denegatio datur in hoc caſu ſuppoſita prædicta negligentia excommunicatoris pro huiuſmodi abſolutione requiſiti, iuxta ſupradicta *in verſ. precedens.*

Tertiò infertur intellectus *ad c. ſignificauit, de offi-* 26
cio Ord. dum probat ſtante negligentia Iudicis delegati à Papa circa poſſeſſum cauſæ, quæ ſuper inceſtnoſa quorumdam coniunctione vertebatur, poſſe Ordinarium, qui eos, ob eam cauſam infamatoa excommunicauerat in priſtinam excommunicationia ſententiam reuocare, quamtumuis ab ea fuerine per eundem delegatum abſoluti; vt ſcilicet procedat ſpecialiter, cum in eo expreſſum ſit, vt ad prædictum effectum ex negligentia talis delegati fiat ad ipſum Ordinarium deuolutio poteſtatis, quæ ſoli delegato, non veto Ordinario competebat in eam cauſam, ſuppoſita Summi Poot. delegatione, & aduocatione eiuſdem cauſæ per eam delegationem, vtpote ex certa ſcientia factam inducta, iuxta reg. tex. *in c. paſtoralis, §. preterea,* ibi, *iuriſdictionem priorum Iudicum renocare. de offic. deleg.* iuncta reg. text. *in c. vt noſtrum, de appell.* reſoluunt Hoſt. Hentic. Abb. *n.* 2. & omnes *in d. c. ſignificauit,* & poſt Vincent. Rip. Staphil. & alios tradit Couarr. *pract. c.* 9. *n.* 14. *in fine.* Intellige prædictam deuolutionem, de qua *in d. c. ſignificauit,* ſolum habere locum ad effectum repetendæ excommunicationis, de qua ibi, non verò ad effectum, vt huiuſmodi Ordinarius ad definitiuam vſque ſententiam in cauſa procedere poſſit, vt denotare videntur verba eiuſdem text ibi, *donec cauſa,* &c. & obſeruant *gloſſ. vlt.* Innoc. & Doctores communiter, vt per Abb. *ibidem n.* 5.

Quartò infertur intellectos ad text. *in c. nullus,* 27
de iurepatr. dum probat Epiſcopo negligente concedere iuſtè petitum conſenſum ad decimas & Ec-

cleſias in proprietatem, hoc eſt, ad redditus, & prouentus temporales à laico tetentos, iuxta text. *in c. extirpanda in prine. de prabend.* religioſo etiam loco per eundem laicum donandos tequiſitum, iuxta terminos text. *in c. illud, de iurepatron.* ad Romanum Pontif. pro eo conſenſu præſtandum tecurrendum eſſe, vt procedat ex eo, quia ſic in eo text. expreſſum eſt, vt in his terminis ex Epiſcopi negligentia poteſtas præſtandi hoinſmodi conſenſum auferatur ab eo, & ad Romanum Pontif. denoluatur, vt per eum ſupplcatur.

28 Amplia *primò* huiuſmodi poteſtatem adeò ad Romanum Pontif. denolui, vt ille ſolus, non autem Archiepiſcopus poſſit ea vti; & prædictam Epiſcopi negligentiam ſupplere conſenſu ab eo iniuſtè non exhibito; cum enim in Iure non inucniatur expreſſum, vt in hoc caſu ad Archiepiſcopum hæc poteſtas denoluatur, immo oppoſitum efficaciter colligatur, ex *d. c. nullus*, ſuccedunt ſuptà teſoluta; & ita ex hoc fundamento hanc ſententiam tenent Panorm. *ibi n.* 3. poſt Catd. & Ioann. Andr. *ibidem*, quos ſequitur Roch. *de iurepatr. verb. pro eo quod, num.* 16. Paul. de Citadinis *in ſimili tract. part. 9. n.* 10. *in fine*, Lambert. *in eod. part.* 2. *lib.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 20. *num.* 8. *cum ſeqq.*

29 Quamuis contratiom tenuerit Calderin. telatus à Panorm. *vbi proximè n.* 2. Palat. *in repet. rub. de donation. inter virum & vxor.* §. 22. *n.* 4. & quoad ſpeciem text. *in d. c. nullus*, ſequitur poſt alios Cald. Pe eita *de extinct. emphyt. c.* 11. *num.* 28. *in fine*, licèe *ibidem n.* 29. hoc non admittat in ea quæſtione, an conſenſus directi domini ex ipſius negligentia in alienatione emphyteuſis non exhibitus ſuppleti poſſit per Præſidem, & in eum poteſtas conſentiendi ad huiuſmodi officium denoluatur. Nec pro Calderin. & ſequentibus facit text. *in c. cùm ſimus, verſ. ſimiliter 9. qu.* 3. quia cum Panorm. & aliis poſt eum telatis reſpondetur procedere tantum in ſuo caſu, videlicet, vbi negligentia Epiſcopi verſatur circa Conſtitutionem œconomi, de quo ibi: hoc itaque caſu ad Archiepiſcopum prædicta poteſtas conſtituendi denoluetur, quia ſic expreſſum eſt in eo text. non tamen inde poterit argui ad alios caſus non expreſſus, proindeque nec ad eum, de quo ægimus in terminis text. *in d. c. nullus.* Sic etiam pro ſententia Calderini non facit text. (cui multum innititur
30 Palat. *vbi proximè*) *in c. 2. de tranſact.* † dum probat, compoſitionem ſupet decimis faciendam eſſe de conſenſu Epiſcopi, vel Archiepiſcopi, quaſi (vt Palat. inducit) Archiepiſcopus pro huiuſmodi conſenſu adeundus ſit, vbi Epiſcopus iniuſtè, neglexerit conſentire, reſpondetur enim facillimè cum altero ex antiquis præceptoribus verba huius text. id non probare, quippe quod intelligenda ſolum reſpectiuè, ſcilicet quoad Epiſcopum reſpectu ſui Epiſcopatus, & ad Archiepiſcopum reſpectu ſui Archiepiſcopatus, pertinet facultas conſentiendi in prædicta decimarum compoſitione, quando ea aliaquin licitè fieri poteſt, iuxta ea quæ ad illius textus, & ſimilium explicationem latè poſt alios tradit Snar. *de relig. tom.* 1. *tract.* 3. *lib.* 4. *cap.* 51. *n.* 16. *cum ſeqq.*

53 Amplia *ſecundò* ſuprà poſitam illationem, vt procedat non ſolùm in actibus in quibus Epiſcopi conſenſus requiritur per modum auctoritatis ad eos ſolemnizandos, & formandos, vt in ſpecie text. *in d. c. nullus*, ſed etiam in illis, in quibus huiuſmodi conſenſus non ita exhibendus deſideratur ſed ſolum ad colligendam eius voluntatem, & licentiam ne aliter abſque ea videatur iure aliquo ſibi competente priuati, contra reg. *id quod noſtrum, ff. de reg. iuris*, prout videre eſt in caſu in quo clericus, nec ex cauſa ſtudij poteſt à ſua Eccleſia abeſſe abſque licentia Epiſcopi, iuxta text. *in c. relatum, de clerie. non reſid.* & in caſu in quo abſque illa nullus poteſt Eccleſiam conſtroere, iuxta eex. *in c. nemo, de conſecrat. diſt.* 5. nec in ea ioſpatronatus acquitere, iuxta text. *in cap. nobis, de iurepatr.* & in caſu in quo abſque eadem licentia nullus poteſt ab alieno Epiſcopo Ordines ſuſcipere, iuxta text. *in cap.* 1. *cum aliis, ibidem 9. quæſt.* 2. *& in c.* 1. *cum ſeqq. de tempor. ordinat. lib.* 6. & Concil. Ttident. *ſeſſ.* 14 *de reform. cap.* 2. *& ſeſſ.* 23. etiam *de reform. c.* 8. & alibi. In his etenim, & aliis ſimilibus caſibus, quos ad ocnandam deciſionem text. *in d. c. nullus* congerit Lambert. *in d. art.* 20. & alij, vt per Roch. *verb. pro eo quod num.* 13. teſolne pro obtinenda Epiſcopi licentia iuſtè petita, & ab eo per iniuſtam negligentiam non exhibita, non poſſe per viam ſimplicis querelæ recurti ad alium, quàm ad ipſum Romanum Pontificem, cum aliud 10 iore non reperiatur expreſſum, vt bene poſt Abb. & alios plures teſoluunt Roch. *d. verb. pro eo quod, n.* 16. & Lambert. *d. art.* 20. q. 8. *cum ſeqq.*

Quamuis contrarium abſque bono ſundamento 32
tenuerit vnus ex antiquis ptæceptoribus Conimbricenſis Acamediæ *in ſch. olis ad d. cap. nullus*, etedens diſtinguendum eſſe inter prædictos duos modos tequitendi conſenſum Epiſcopalem, qoaſi in primu procedae noſtra teſolutio, proinde prædictum conſenſum requiſitum, ſcilicet per modum auctoritatis ſolus Rumanus Pontif. ſupplere poſſit, ex eo quia is ſolum, & non Archiepiſcopus, nec alius Romano Pont. inferior, ex teg. text. *in cap. propoſuit, de eonceſſ. prab.* poteſt ſupplere luris defectus huiuſmodi, & actuum ſolemnitates neceſſarias, proue prædictus conſenſus, & auctoritas, qui vt talis debuit ad validitatem prædictæ donationis aliàs non valturæ, neceſſariò concurrete, iuxta text. *in l. obligari, §. tutor, ff. de auctor. tutorum, & in c. pen.* iuncta gloſ. *verb. mandantibus, de re iud. lib.* 6. at verò in poſteroti modo à ceſſante huiuſmodi tatione dicendum eſt, licentiam ab Epiſcopo ex negligentia non exhibitam poſſe per Archiepiſcopum ſupplen. Hæc itaque diſtinctio quoad ſecundam eius partem admittenda non eſt, aduertere namque debuiſſet colendiſſimus præceptor, quod vt ad Atchiepiſcopum denoluatur prædicta poteſtas ad ſupplendam Epiſcopi negligentiàm, non ſatis eſt quod agatur de ſupplenda tali te, quæ cadere poſſit ſub poteſtate Atchiepiſcopi, ſed vlteriùs requiritur quod talis denolutio teperiatur in Iure expreſſa, iuxta ea quæ diximus *ſub num.* 18. Vnde in omnibus ſpeciebus, in qoibus illa non teperitur expreſſa, prout non teperitur in illis, quas ſupra ex Lambertin. tetulimus, concluditur eam non eſſe admittendam, proindeque in illis non poſſe Atchiepiſcopum ſupplere Epiſcopi negligentiam in præſtandis prædictis licentiis, iuxta hanc ſecundam ampliationem, prout etiam non poteſt eam ſupplere. ſed ſolum compellere Epiſcopum iniuſtè negligentem concedere diſpenſatiooem ab illo ex iuſta cauſa per officium Iudicis petitam, ve bene teſoluit Lambert. *d. n.* 8. poſt gloſſ. ad hos terminos teducendam *verb. cauſa, in fine, in c. exigunt.* 1. *q.* 7.

Amplia *tertiò*, ſupradictam ſecundam illationem 33
procedere, etiamſi agatur de conſenſu ad prædictam donationem iuſtè petito, & per negligentiam non exhibito ab eo, qui fuerit inferior Epiſcopo & cui eum conſenſum exhib ere ſpectabat ratione, verbi gratia

gratis,imis quaſi Epiſcopalis:adhuc enim ad ſolum Romanum Pontif. & non ad aliud ipſi inferiorem pertinebit ſupplere,& præſtare eundem conſenſum, ex ea ratione,quia oppoſitum non reperitur expreſſum, vnde ſuccedunt illa que reſoluimus ſuprà *n.* 16.*cum ſeqq.*

34 Contrarium verò in iis terminis tenet Lambert. *d.art.* 20.*n.* 22.exiſtimans in illis poſſe Epiſcopum præſtare huiuſmodi conſenſum; *primò*,quia ipſe reſpectu omnium ſibi inferiorem Prælatorum habet intentionem fundatam ad iuriſdictionem in eos exercendam,ſicut in cæteros omnes in eiuſdem diœceſi exiſtentes,iuxta text.*in c.omnes Baſilica* 16.*q.*7. *Secundò*, quia res de facili reuertitur ad ſuam naturam,iuxta text. *in c.ab exordio*,35.*diſt.*cum vulgaribus.Retenta tamen noſtra ampliatione non obſtante Lambertini fundamento,namad primum reſpondeat poteſt,non habere locum, vbi conſtiterit Prælatum inferiorem ex ſpeciali titulo primatiuè habere iura Epiſcopalia,& per conſequens poteſtatem præſtandi prædictum conſenſum, tunc enim eius reſpectu ceſſabit Ordinarius Epiſcopi iuriſdictio,iuxta text. *in c. audiuit*, cum alijs *ibidem*, *de præſcript.* & conſequenter illa tam propria fieret ipſius inferioris Prælati, quantumuis in Epiſcopali diœceſi exiſtentis,vt ad inſtar cæterorum eius bonorum non poſſit abſque ipſius conſenſu ab eodem auferri,etiamſi in eius exercitio negligens fuerit,niſi in caſibus à iure expreſſis,iuxta reg.*in quod noſtrum*, *ff.de reg. iur.* ex quo conſequitur reſponſio ad vltimum fundamentum, neque enim regreſſus ad priſtinam naturam admitti poteſt,vbi adhuc durat primus ab ea diſceſſus,vt in noſtris terminis.

35 Limita iam *primò* prædictam illationem ſic explicatam,& deſumptam ex *d.c. nullus*, vt procedat ſolum quoad effectum ne Archiepiſcopus quidem,ſed ſolus Romanus Pontif. poſſit præſtare prædictum conſenſum ab Epiſcopo per negligentiam non exhibitum,non verò procedat ad effectum compellendi Epiſcopum, vt conſentiat prædictæ donationi, hæc enim compellendi facultas competit etiam Archiepiſcopo;itaut is pro compellendo Epiſcopo adiri poſſit quin Romanus Pontif.adeatur.Cùm enim Archiepiſcopus ſit Ordinarius ſuperior Epiſcopi, iuxta text.*in c. paſtoralis, de offic.Ord.* nil mirum ſi eum ſic iniuſtè negligentem compellere poſſit;quare ita tenent Iosnr.Andr.Card.Panorm.*citatis locis*, & alij communiter, vt per Roch.*d.verb.pro ea quod*, *n.* 15.Paul.de Citadin.*d.p.*9.*n.* 10.Lambert.*d.num.*8. *cum ſeq.*Quicquid oppoſitum tenuerit Hoſt.relatus à Panorm.*in d.c.nullus*, *n.*2. pro quo non facit text. *in eod.c.nullus*; licèt enim de ſolo Romano Pontif. menſionem faciat,id tamen procedit ſolum reſpectu ſuppleudi conſenſus ab Epiſcopo per negligentiã non exhibiti,vt idem text.habeat;non verò reſpectu prædictæ compulſionis;hæc enim,tanquam caſibus ab eodem text.omiſſis,regulanda eſt iuxta regulam ordinariam textus *in d. c.paſtoralis*, vt docet illa alia reg.text.*in l.commodiſſimè,ff.de liberis,& poſthum.*& ita in effectu reſpondent, & prædictam deciſionem text. *in d. c. nullus*, intelligunt ſuprà citati Doctores,& alij communiter, vt per Lambert.*d.art.*20.*n.*9. & quidem bene:quicquid ipſe ibidem aliter reſpondeat,intelligens ideò in eo text.ſolius Romani Pontificis mentionem fieri,quia eius deciſio dirigebatur in Epiſcopum Adonenſem, qui eum ſolum, & non alium ſuperiorem recognoſcebat;aduertere namque debuiſſet Lambertin.(proue nos modo aduertimus lapſi aliquando)verba eiuſdem text.geoerslia eſſe ſd quamlibet Epiſcopum,vt patet ibi, *ſi quis Epiſcop.*

&c. *Secundò* quòd etiamſi daremus cum ipſo Epiſcopo Adonenſi partes ſd eum deſtinatis Romanum Pont. loquutum fuiſſe in eo text. tamen poſtquam is ad corpus Iuris Canonici redactus fuit,communis à Gregorio IX. iam non vt epiſtola fuit, priuata ad priuatum,ſed vt lex generalis ad omnes cenſendus eſt.

Limita *ſecundò*,vt procedat ſolum ad effectum ne 36
per viam ſimplicis querelæ negotium ita deuoluatur ad Archiepiſcopum,vt ipſe poſſit præſtare prædictum conſenſum, non verò procedat vbi actum fuerit remedio appellationis,& ſuper eis plenè pronunciatum contra Epiſcopum ſententia tranſeunte in rem iudicatam: nam tunc ipſe Archiepiſcopus præſtare poterit huiuſmodi conſenſum,& Epiſcopi negligentiam in eo præſtando ſupplere,quaſi in his terminis ex natura appellationis ſuſpendenie,& deuoluente,iuxta reg. text. *in c.paſtoralis*,§. *verum*,& *in cap.vt debitus*, cum aliis *ibidem*,*de appellat.* & *in cap.Romana*,§. *ſi verò*,& *in c.cum appellationibus*,& *in c. non ſolùm.eod.tit.in* 6. & quæ poſt alios proſequitur Rebuff. *in concord. tit.de finalib appellat. in princ.& tom.*3.*ad leges Galliæ*,*tit.de appellat.art.vlt. gloſſ.vnica*,*n.*21. Duen. *reg.*42. Couar. *pract.c.*23. *num.*1.ad eundem Archiepiſcopum ſit delata poteſtas negligentis Epiſcopi,& in illum transfuſa,vt in terminis licentiæ,vt alienus Sacerdos aſſiſtat matrimonio concedendæ ab Epiſcopo,qui iniuſtè negligit eam concedere,poſt Spin.Segur. & F. Emman. bene reſoluit Sanch.*de matrim. lib.*3. *diſp.*28. *n.*4. quorum tamen reſolutio ita cautè accipienda eſt,vt intelligatur negligentiam Epiſcopi in his terminis præbere quidem ſufficientem cauſam ad iuſtificandam prædictam appellationem,itaut ea probata coram Archiepiſcopo ſit ab eo pronunciandũ contra Epiſcopum negligentem, & poſt huiuſmodi pronunciationem ſit in eius defectum predicta licentia per Archiepiſcopum concedenda, non verò eidem præbere ius deuolutionis ante prædictam pronunciationem,cum hoc in Iure expreſſum non ſit iuxta ſupra reſoluta:nam deuolutio Iuris ad Archiepiſcopum,vbi locum habet,operatur vt ad eum,tanquam ad immediatum Ordinarium recurri poſſit per viam ſimplicis querelæ,quod tamen ſecus eſt, vbi non ex Iure deuoluto, ſed mediante remedio appellationis Archiepiſcopus adeundus eſt,vt conſtat ex text. *in c.1.in princip. de foro comper.lib.*6. *& in cap.venerabilibus*, *in princ.verſ. neutra,de ſentent. excomm.eod. lib...& in c.1.de offic. Legati*, poſt alios proſequitur Couar.*practic.c.*9.*num.*2.Azor.*inſtit.moral.part.*2. *lib.*3.*c.*34. *quæſt.*10. Quæ reſolutio ſumme notanda eſt,non ſolùm ad ſpeciem text. *in d.c. nullus*, ſed ad omnes alias,quarum meminimus ſuprà *in verſ. amplia ſecundò*,*num.*31.

Regvla I.

De negligentia Prælatorum Eccleſiaſticorum circa beneficiorum prouiſionem.

INiuſta Prælati negligentia circa prouiſionem be- 37
neficiorum non committitur,niſi per lapſum certi temporis.Conſtat hæc reg.*ex text.in c.*5.*cum ſeqq. de ſuppl.negli.Prælat.& in Clem.vnica*,*eod.tit.& in c.*2. *& in c. quia diuerſitatem*, cum aliis *ibidem*, *de conceſſ.prab.& in c.ne pro defectu*,*de elect.*cum multis aliis Azor.*inſtit.moral.p.*1.*lib.*6.*c.*27.Nic.Gatc. *de benefic.p.*10.*c.*3.*num.*1.

Dixi,*niſi per lapſum certi temporis*, quia hoc tem- 38
pus non ſemper eſt idem,ſed modo breuius,modo

longius, videlicet pro diuerſitate exſuum,& Canonicarum diſpoſitionum,nam in maioribus dignitatibus, vt Archiepiſcopalibus, & Epiſcopalibus, & Abbatiis Regularium Eccleſiarum prouidendia negligentix eorum, quibus hæc prouiſio incumbit, conuincitur per lapſum trium menſium, vt colligitur ex text.*in d.c.nę pro defectu,& in c.poſtquam* 50. *diſt.* ſic antiquata deciſione text.*in c.diloctus,de conceſſ.prab.* vt obſeruat *gloſſ.vlt.*&omnes *ibi,& in d.c.*2. vbi *gloſſ.*4.huic ſimilis *verb.denoluatur,verſ.ſciat tamen, in c. quamquam, de elect. lib.*6. vbi omnes notant,Nicol.Garc. *d.p.*10.*c.*2.*num.*3.& 4.

39 In aliis verò inferioribus dignitatibus,& beneficiis conuincitur negligentix illa prouidere debentium per lapſum ſex menſium,ſiue per electionem, ſiue per collationem prouiſio eorum ſit expediendx, vt conſtat ex Concil.Lateranen.IV.ſub Alex.III. de quo *in c.*x. *conceſſ. prab.* & ex text. *in c. cum noſtris, & in cap. dilectus, & in cap. poſtulaſtis, & in d. cap. quia diuerſitatem, co tit.& in c. ſicut*, cum aliis *ibidem,de ſuppl.neglig. Prał.& in Clem.vnica, eod.tit.* docent Cuch. *inſtit.maior.lib.*4.*tit.* 1.*n.*168. Nicol. Garc.*d.p.*10.*c.*x.*n.*5.*cum ſeqq.*

40 Præterea ad conuincendam etiam patronorum negligentiam in præſentationibus ad beneficia faciendis,preſinitum latcia'eſt tempus quadrimeſtre, Eccleſiaſticis xutem ſemeſtre, iuxta text. *in c. vnic. de iurepatr. lib.*6. xrque itain his,& aliis collatoribus,de quibus ſuprà poſt Ordinarios in dictis iuribus obſeruant Rebuff.*in praxi,tit.de denolution.n.*3. & 4. Petr. Greg. *ſytagm. Iuris part.*2. *lib.*17. *cap.*9. *num.*xx. Guttier. *canon. queſt. lib.*1.*c.*18.Petez.*l.*1. *tit.*3.*lib.*1.*Ordin.pag.*59. Ioxnn.Aloyſ.Ricc. *in coll. deciſ.p.*1.*coll.*119.Azor.*d.lib.*6.*c.*27.*quaſ.*x. Cardoſ. *in praxi iudicum,& aduoc.verb.inſpatronatus, n.*15. & 16.Menoch. *de arbitr.caſu* 572.*n.*5.Nicol.Garc. *de benefic.p.*5.*cap.*9.*num.*209.*cum ſeq.* & dixi ſuprà hac *p.*3.*alleg.*72.*à n.*116.

41 Cur autem ſemeſtre tempus potius, quam aliud xd prouidendum in beneficiis inferioribus,conceſſum fuerit Ordinariis collatoribus, conſule Petr. Gregor. *d.cap.*9. *num.*18.& 29. vbi id tribuendum credit voluntati Lateranenſis Concilij,motæ tamen ex pluribus veriuſque iuris exemplis,& negotiis,in quibus xd negligentiam conuincendam præſcripti ſunt ſex menſes, vt videre eſt in abſentix clericorum,iuxta text.*in c.ex tna,de cleric.non reſid.*& xdilitio edicto,iuxta text.*in l.cum ſex ff.de aditit.edict.* & in dilationibus,iuxta text. *in l.*1. *C. de dilationib.* & in appellationibus iuxrx text. *in l.ſancimus. C.de appellation.* cum aliis ſimilibus, vt per Menoch. *d. caſu* 562.*n.*5.*cum ſeqq.*

42 Declxra huiuſmodi tempus ad conuincendam eligentium,ſeu collatorum negligentiam præfixum non computari,niſi à die notitix vacationis,vt conſtat ex text. *in d.c. quia diuerſitatem, in fine, & in cap.licet,de ſupplenda neglig. Prał.* & patet ex ex ratione,quia cùm huiuſmodi tempua,iuxta modo dicta præſcriptum ſit ad conuincendxm, & cohibendam culpabilem Prælatorum negligentiam,hæc xutem talia eſſe neqneat ſtante eorum probabili ignorantia,vtpote quia hac ſtante,deficit voluntas,quæ ad inducendam culpam requiritur,iuxta reg.text.*in c. cum voluntate,de ſentent. excommun. & in c.*2. *in princ.iuncto fine,*ibi,*ignorantes,de conſt.* proſequitur poſt alios latè Couxrr. *in c.alma mater.part.*1.§.10. *num.*12. conſequitur huiuſmodi tempus à ſolo die notitix vacationis eſſe computandum;vnde merito hanc declarxtionem poſt Ordinarios *in d. cap. quia diuerſitatem, & in d. cap.* 2. obſeruant Rebuff. *vbi ſup.n.*10. *& in concord. tit. de nominat. Regia,*§.1.*in gloſ.verb.intra ſex menſes,in princ.* Petr. Greg. *d.c.*9. *n.*30.*&* 31.Greg.Lopez *l.*8.*verb.ſupreſſe tit.*16.*p.*1. Cald. Pereira *de renouat.emphyt.q.*5. *n.*25. Azor. *d. lib.*6.*c.*26.*q.*10.Zerol.*in praxi Epiſc.p.*1.*verb.Inſpatronat.*§.8.*dub.*1.Flores de Menx *var. lib.*1.*q.*3.*n.*6. Mxntic.*dec.*270.*n.*3. *& dec.*158.*n.*1. & alij plures, quos refert Nic.Garc.*d.p.*10.*c.*x.*n.*15.Rot.*dec.*309. *p.*1.*recentiff.in poſtnum.& deciſ.*173.*n.*1. apud Farin. *part.*x.*recent.*vbi poſt Mohedxn.*dec.*4.*n.*1.*& ſeq.de probation.* etiam fuit dictum probxtionem ſcientiæ debere eſſe veram,& concludentem, vt præſumptiua non ſufficiat quod etiam habetur *dec.*186. *n.*2. *p.*x.*recent.*Mantic.*dec.*271.*n.*4.

Huic tamen declarationi obſtare viderut text. *in* 43
*c.*3.*de prabend.lib.*6. dum probat tempus x lege dxtum Romano Pontif.ad conferenda beneficia,quæ licèt xdOrdinariorum collationem ſpectent,tamen in Romana Curix vxcarunt,continuum eſſe, & ita curtere à die vacationis.Deinde obſtare videtur,quia omne tempus x lege, vel ab homine præfinitum in dubio, dum aliud non apparet, intelligitur continuum,iuxta text. *in l.nunquam* §.1.*ff.de vſuc.*& poſt gloſſ. celebrem ad *rub.ff. de diuerſ. & temper. præſcript.*& Doctores *in c.vnic.per text.* ibi,*de vita & honeſt.cler.lib.*6.reſoluit Anton.Gom.*var.ſo.*3.*c.*1.*n.*3. hinc contra alios deducens tempus certum pro quo aliquis ad carcerem, v.g. condemnatur,continuum eſſe debere,& proinde non ſufficere interpollatum, & conſequenter contra eoſdem ſentiens idem in Doctore, cui certum aliquod priuilegium conceſſum ſit,ſi per aliquod tempus legerit foxe reſoluendum,niſi ſtatuto ſuæ Vniuerſitatis,prout Salmanticenſis,cautum fuerit,vt non interpollaretur per iuſtam abſentiam,vel infirmitatem,& in noſtra celebri Conimbricenſi Acxdemia,vt haberur *in eius ſtatutis lib.*3.*tit.*22.§.1.tempus infirmitatis non diſcontinuat vicennium xd iubilationem,& ad eius priuilegia præfinitum;extra hos terminos optima rxtione procedent prædictæ Gomezij reſolutiones,quippe quod ex differentix gloſſ. *verb. continuum in Clem.*1.*de in integrum reſtit.*receptę communitur ex Doctoribus *ibi*,vt per Menoch. *remed.*15. *recuper. n.*115.Cuiae.*lib.*1.*obſerv.*18.licèt tempus vtile nec diebus feriatis,nec xbſentibus,nec impeditis curtat, curtit tamen, xtque omnem interpollationem excludit tempus, quod fuerit continuum prout eſſe debet in dubio dum alind legitime non conſtitent ioxta ſopra dicta,& poſt Bapt.*in praxi* §.1x.*in princ.* 1. pertranſit tanquam indubitatum, Cald.Pereira *in l. ſi curatorem, verb.infra legitimum,n.*3.*C.de in integr.reſtit.*refert communiter receptum Salzed.*ad Bern. in pract.c.*68.*lit. A*, Mynſing. *cent.*3.*obſerv.* 59.*n.*4.& in caſu frequentiſſimo notat Nxuar. *conſ.* 37.*num.*2.*de Regul.* quod cum ita ſit,viderut dubia prædicta ſecundx declarxtio.

Quapropter pro plenioti explicatione & ſolutio- 44
ne harum difficultarum aduertendum eſt dupliciter quoad noſtrum intentum contiogere poſſe quòd tempus x lege præfiniatur;vel enim præfioiri poteſt in odium eius, cui præfinitur, & intra tale tempus ita iuberut facere,vt alter eo elxpſo,aut lucrũ xmittat,vt *in auth. hoc amplius, C.de fideicom.*aut damnũ cenſeat,vt *in d.c.quia diuerſitatem*;vel tutſua præfiniti poteſt in fauorem,aut odium non eius, qui facere debet, ſed alterius, vt *in d. cap.*3. vbi in fauotem Eccleſiarum ne diu vacarent,& Ordinariorùm, vt ita citius ſuam conferendi poteſtatem reaſſumerent, & res ad priſtinam cauſam rediret,non autem in odium Summi Pont.tempus vnius tantum menſis

ipſi

ipſi fuit ad prouidendum in prædictis beneficiis aſſignatum, vt bene ibidem obſeruat gloſſ. *verb. numerandum, poſt princip.* & alij *ibid.* Inter vtrumque modum illud eſt diſcrimen, nam in primo tempus non currit, niſi à tempore notitiæ, proindeque non currit probabiliter ignoranti propter rationem ſupra poſitam *n.* 42. & in his terminis tempus non currit continuum, cum ſuppoſita prædicta ratione non ſimus in dubio, immo appareat intentio legis volentis, vt tempus ſit vtile, nec proinde ad huiuſmodi terminos pertinere poſſunt reſolutionea relatæ ex Gomezio *d. num.* 3. In poſteriori verò modo tempus contra ignorantem curret à die, verbi gratia, vacationis; ratio eſt, quia cum in his terminis non agatur de odio, ſed fauore eiuſdem ignorantia ne ipſi præiudicium aliquod infetatur, nihil eſt quod eius ſcientia & negligentia expectetur, ſed illud ſolum ex quo liberius ſequitur altertna fauor principaliter intentus, ac proinde ſolius vacationis dies attendetur, & exinde tempus computetur, iuxta text. *in d. c.* 3. quem ſic eleganter intelligit gloſſ. *d. verb. numerandum*, recepta per Abb. *in repet. cap. cùm eſſet, n.* 34. *de teſtament.* & per Rebuff. *in concord. tit. de nominat. Regia §.* 1. *in gloſſ. verb. à die vacationis, & dict. tit. de deuolut. n.* 15. & per Tiraqnell. *de retract. in lig. §.* 35. *gloſſ.* 4 *num.* 26.

45 Cum ergo tempua huinſmodi, vt ſupra præfixum ad prouidenda beneficia detur in odium negligentium, vt innuit Nicol. Garc. *d. p.* 10. *c.* 2. *n.* 16. ideo vbi ptimum Prælatua ſciuerit Eccleſiam vacaſſe, ſtatim incipiet curtere tempua ad ſui negligentiam in prouidendo conuincendam ſtatutum, vt apertè deducitur ex *d. c. quia diuerſitatem, & ex d. cap. licet.* Quorum deciſiones ampliantur procedere non ſolùm

46 † vbi Prælatus prædictam vacationem actualiter ſciuerit, ſed etiã vbi eam ſcire debuerit, vt quia adhibita ea diligentia quam eios profeſſin poſtulauerit, ſcire potetit prædictam vacationem; uam licet à parte rei eam ignorit, tamen ſi eam ſcire debuit non excuſabitur, cum huiuſmodi ignorantia ſit craſſa, & ita ab eo tempore computabitur tempos quod ſibi ad beneficium conferendum aſſignatum eſt, vt bene reſoluunt poſt alios Rebuff. *d. tit. de denol. n.* 10. Petr. Greg. *d. num.* 31. *in fin.* Rot. *deciſ.* 323. *n.* 2. *p.* 2. *recent.* & apud Nicol. Garc. *d. part.* 10. *c.* 2. *num.* 29. Vnde ſit quòd ſi vacatio ſit de facto inſimul, & de iure, vt aiunt, velutt quia cõtingit morte beneficiarij, tunc vt tempus ad prouidendum curtat Epiſcopo, non expectabitur eiua actualis, & vera notitia, quia in his terminis eius ignorantia craſſa eſt & ſupina, ac proinde nõ exeuſat, iuxta ea, quæ reſolnunt Zetol. *d. verb. in ſſ. ſtatu, §.* 8. *dub.* 2. Gom. *in e.* 2. *de conſt. in.* 6. *n.* 54 Nicol. Garc. *d. p.* 10. *c.* 2. *n.* 30. debuit enim ſcire, quippe quod ſcire potuit de morte ſui beneficiarij ſi debitam ſuæ profeſſioni diligentiam adhi-

47 beret, † viſitando ſcilicet bis aut ſemel ſaltem ſingulis annis diœceſim ſuam, & ita intra quolibet ſemeſtre antequam hoc idem tempus ad conferendum ſibi datum labatur, prout eam tenetur ſic viſitare, iuxta text. *in c. venerab. de cenſ.* quam rationem poſt alios conſiderat Greg Lop. *d. gloſſ. verb. ſapieſſe*; & Mantic. *deciſ.* 271. *nn.* 5. & ex ea prædictam ſententiam tenuit in ſpecie Petr. Greg. *vbi proximè* poſt Rot. *deciſ.* 6. *in non.* aliàs 263. *à nu.* 1. *de iurep.* & alios quos *ibid.* refert, quorum ſententia licèt non leuiter inuetur ex dictis, & etiam arg. text. *in cap. cùm in tua, qui matr. accuſar. poſſ. in ver. alioquin*, tamen ita

48 eſt accipienda & moderanda, vt dicamus † in dubio quidem contra huiuſmodi Epiſcopum ſcientiam præſumi, nec ei prædictã ignorantiam, vt pote craſſam prodeſſe, niſi ipſe tot, & tam veroſimiles probabilis ignorantiæ cauſas per arbitrium Iudicis conſiderata beneficij qualitate, modo vacationis & locorum diſtantia, ac remotione & fama tegulandas allegauerit, & probauerit, vt benè reſoluunt Rot. *dict. deciſ.* 6. Maſcatd. *de probat. concl.* 626. *à n.* 9. Zetol. *d.* §. 8. *dub.* 1. & 2. & alij citati à Nicol. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 31. ſentit in effectu Petr. Gregor. *vbi proximè* dum reſolnit ignorantiam vacationis non imputari Epiſcopo, quando vacatio noo ita de facto, ſed de iure contigerit, cum hæc potuerint impunè eſſe incognita Epiſcopo, quod exemplificati poteſt in ea, quæ reſultat ex Matrimonio beneficiati inxta terminos text. cum ſua materia *in c. de clericis, de clericis coning.* ſi illud fuerit clandeſtinè contractum, vel etiam in ea, quæ inducitur per ademptionem ſecundi incompatibilis beneficij, iuxta terminos text *in cap. de multa, de prabend.* in remotiou alia prouincia forſan exiſtentis & incogniti Epiſcopo primi beneficij vacantis.

Secundò declara huinſmodi tempus ad conuin- 49
cendam diligentium, ſeu collatorum negligentiam non curtere legitimè impeditis, ſiue fuerit impedimentum Iuris, ſiue facti, vt eſt text. *in ſpecie in d. c. quia diuerſitatem*, & docent Rebuff. *d. tit. de denolut. n.* 13. Couart. *in cap. nos quidem num.* 4. *de teſtament.* Menoch. *de arbitr. caſu* 182. *n.* 59. & 60. Gutier. *canon. li. t. c.* 28. *n.* 2. *cum ſeqq.* Pinel. *in auth. niſi tricennale, n.* 46. *C. de bonis matern.* Petr. Gregor. *d. cap.* 9. *n.* 33. *cum ſeqq.* Flamin. Patri. *de reſignat. benefic. l.* 11. *quæſt.* 13. *nn.* 4. *cum ſeqq.* Cabed. *Luſit. deciſ.* 76. *n.* 6. *part.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 3. *proam. num.* 38. *cum ſeqq.* Nicol. Garc. *d. part.* 10. *c.* 2. *n.* 17. Intellige procedere tantum vbi impeditoa oegligens nõ fuerit in remonendo eo impedimento ſi enim cum poſſet illud remouere, tamen negligenter omiſit, erit in negligentia culpabili quoad iuris effectus, ac ſi oollum impedimentum haberet, iuxta reg. *text. in l. quis poteſt* 134. *ff. de regulis Iuris*, obſeruant gloſſ. *verb. ſuſpenſionis in d. cap. quia diuerſitatem*, Panorm. *in cap. vlt. de elect.* Petr. Gregor. *d. c.* 9. *n.* 37. & alij, vt per Menoch. *de arbitr. caſu* 118. *ad finem*, plures, vt per Flamin. *d. quæſt.* 13. *nn.* 27. Intellige etiam procedere vbi conſtiterit impedimentum fuiſſe cauſam immediatam omiſſionis, ſi enim tale non fuerit, ſed mediatam ſolum cauſam præbuerit, non excuſabit, vt reſoluunt Panorm. *in cap. plerumque, n.* 6. *de reſcript.* & alij, vt per Flamin. *dict. quæſt.* 13. *num.* 30. Demum intellige, vt procedat etiamſi huiuſmodi impedimentum prouenirtet ex tali culpa, ſine qua id non contingetet, dummodo tamen ad illud noo fuerit ex ſe, & natura ſua, vel à communiter accidentibus ordinata, adhuc enim taliter impeditus negligens non cenſebitur quoad effectus Iuris, vt probat expreſsè text. *in dict. cap. quia diuerſitatem*, & in ſpecie docent Menoch. Couartun. Guttert. & Pinel, *ſuprà citatis locis*, Valaſc. *de iure emphyt. queſt.* 27. *nn.* 17. 39. & 40. apud quos eſt vulgata illa concluſio, culpam ad caſum non ordinatam oon eſſe cooſiderabilem.

Tertio declara prædictum tempus ad conuincen- 50
dam collatoris negligentiam ſtaturum non poſſe per ſupertorem arctari, proindeque non poſſe Epiſcopum certam temporis metam præfigere inferiori Otdinatio, intra quam debeat conferre ea beneficia ad quorum collationem certum tempus à Iure præfinitum ſit, iuxta ſupra reſoluta *n.* 37. *cum ſeqq.* aliter enim iam ab Epiſcopo ptiuaretur iure ſuo abſque proprio conſenſu, contra reg. *l. quod noſtrũ ff. de regulis Iuris*; vode meritò hanc ſententiã io his ter-

minis ceatr Rebuff.*dict.tit.de deuolutionib.num.*34. ſequitur Azor.*dict.cap.*27. *verſ. pen.* bene aduer-
51 teotes † oppoſitum ex iuſta cauſa per Epiſcopum fieri poſſe reſpectu beneficiorum,pro quorum collatione non fuerie adhuc certus terminus à lege præfixus, veluti reſpectu caoooicatuum, & præbendarum,quæ cum electo in Caooni cum oaſcuntur,& cum eo defuncto deſinunt, ve illis ſcilicet Eccleſiis, vbi non eſt certus numerus præbendarum,& Canonicorum,iuxta text.*in ca.dilecto, verſ. preterea, de prabend.* in his enim neque certum tempus ad prouidendum præfixum eſt,vtpote quia illud ſolet tantùm præfiniri à Iure quoad beneficia, quæ vacant, qualia non ſunt hæc, quia nunquam vacare cenſetur, ſed ceſſare, & euaneſcere, quando prouiſus vel moritur, vel aliter fit ab illis alieous,veconſtat ex *dict.cap.dilecto, verſ.preterea*; neque rurſus in illis locum haber deuolutio poteſtatis ad ſuperiorem ex negligentia eorum,qui prædictas præbendas,ſeu Canooicatus poſſunt denuò cerrare,& conferre, quia cum nunquam vacare cenſeantur, vt modo dictum eſt, non verificantur in illis verba,& iotentio Lateraneoſis Concilij prædictam deuolutionem reſpectu ſolum beneficiorum vacantium inducentis, *in dict. cap.* 2. cum ſimilibus, *de conceſſ.prabenda*, vt bene poſt Innocent. & Hoſt. reſoluit Abb. *in cap.cum Eccleſia, num.*7. ex mente *gloſſ.*1.*ibi, de elect.* quem ſequitur Gregot. Lopez.*l.*9.*gloſſ.*1.*tit.*16.*part.*1.& in ſpecie eſt text. expreſſus *in cap.ex parte, de conceſſ. prabenda*, per quem ita etiam reſoluit Rebuff. *in concord. tit. de nominat. Regia*, §.1. *in gloſſ.verb. intra ſex menſes, verſic.item quando.* In his igitur terminis ſi Epiſcopus viderit Eccleſiæ ſeruitio expedire, vt aliqui ex prædictis Caoooicatibus, & præbeodis, qui iuxta ſupra dicta eſſe deſirunt, iterum oouis mioiſtris conferaotur, poſſe Canonicis aſſignari certum terminum etiam ſex menſibus breniorem, intra quem ſic drbeant Eccleſiæ de miniſtris prouidere, alioquin elapſo termino ipſe prouidrbit, prouc argum. text.*in cap. irrefragabili,§.exceſſus,& in cap.quanto, & in cap.ad reprimendam,de officio Ordin.* reſoluunt Hoſt. & alij communiter, vt per Abb. *dict.num.*7. ſequuntur Rebuff. & Azor. *proximè citatis locis,*
52 † quod idem ex eadem ratione dicendum vidrtur reſpectu illius Prælati qui iniuſtè nrgligie inſtituere in quoliber beneficio bene præſentatum, aut confirmare brne electum, qua ſcilicet conſtat nullum certum trrminum ad inſtituendum,ſeu confirmandum à Iure præfiniri, ve poſt alios rrſolnunt Rebuff.*d.gloſſ. intra ſex menſes,verſ.in inſtitutione, & ſeq.& in d.tit.de deuolution.num.*6. Zerol. *in praxi Epiſcop.part.*1.*verb.beneficium,*§.3.*& verb.inſpatronatus,*§.8.*dub.*3.*& part.*2.*verb.inſtitutio*, Anaſtaſ. Germon.*de indultis Cardin.*§.*volumus à num.*76.& alij plures, quos refert & ſequitur Nicol. Garc. *de benefic.part.*10.*cap.*4.

53 *Quarto*, & vltimò declara ſupradictam regulam de negligentia Prælatorum in conferendis beneficiis per lapſum præfixi temporis conuincenda habere locum in ſolis Prælatis Romano Pontif. inferioribus, in illo verò minimè, etenim ipſi nullum tempus præfixum eſt ad conferenda beneficia, quia noo habet ſuperiorem,qui poſſit eius oegligentiam ſupplere; vt argument.text.*in c. aliorum* 9.*queſt.*3. reſoluit in ſpecie Rebuff. *d.tit.de deuolut. num.*5.*& d.gloſſ.intra ſex menſes, verſ. Papa verò.* Nec obſtat text.*in cap.*3.*de prabend. l.*6. quia reiecta ſententia Rrbuffi dictis locis inaduertentes exiſtimantis hanc vltimam limitari ne procedat io terminis *d. cap.*3. quaſi in eo ſpecialiter præfioiatur tempus ad conuincendam Summi Pontif. negligentiam in conferendis beneficiis in Curia vacantibus, reſpoodetur tempus de quo ibi, non eſſe datum ad conuinceodam prædictam negligeotiam in Summo Pontif. nec itidem ibi agi de ea per Ordinarios, & antiquos collatores ſupplenda, ſed ſolum de conſuleodo fauori Eccleſiarum, & Ordinariorum, iuxta ea quæ diximus ſuprà *in verſic. qnapropter, num.*44.

REGVLA II.

POſtquam Collatorum negligentia conoicta fue- 54
rit per lapſum temporis de quo in prima regula ſtatim,pro ea primò occurrente collatione amittunt ipſo iure poteſtatem prouidendi huiuſmodi beneficia,ea enim poteſtate ſic priuantur à lege Canonica,vt conſtat ex text.*in d.ca.* 2.cum aliis *ibidem, de ſupplend.neglig.Pral.& in d.c.*2.*de conceſſ.prabenda*, cum aliis ſuprà citatis *à n.*37.

Vnde infertur collatores beneficiorum ſic negli- 55
gentes elapſo cooferendi tempore non poſſe pro ea primò occurrente collatione beneficia huiuſmodi conferre, aliterque factam collationem eſſe oullam, cum rnim per huiuſmodi negligrotiam amiſeruot poteſtatem conferendi, ſuccedit vulgaris reg.*ea quæ fiunt,de regulis Iuris lib.*6.*& in l.factum à iudice, ff. eod.* cum iis, quæ circa eius materiam poſt ſcribentes vtrobique profequuntur Vant. *de nullitatib.tit.ex defectu iuriſdictionis, à n.*9. Graoat. *ad Ottanian.de ſtylo Curia l.*7.*cap.vlt. num.* 40.& ita in ſpecie deducitnr ex text.*in cap.licet,& in cap. vlt.de ſuppl.negligent.Prælat.*& poſt gloſſ.*verb.menſes in dict.c.*2.*de conceſſ.prabend.* vbi Abb.*à num.*1 t. & omnes *ibidem*,obſeruat Rebuff.*d.tit. de deuolutionib.n.*27.*cum ſequentib.* Azor.*d.cap.*27.*queſt.*16. poſt Hoſt.*ex ſumm.illius tit.de ſuppl.neglig. Prælat. ſub num.*7.

Amplia huiuſmodi corollarium, vt procedat 56
etiamſi huiuſmodi collatores intra modicum tempus iuris, etiam diei ſrquentis poſt lapſum prædicti temporis à legr Caoooica ad conferendum præfiniti,velint moram in cooſerendo purgare, adhuc enim nec conferre poterunt, nec ſi de facto conferant,collario valebit, vt omnes proximè citati obſeruant. Accedit communis illa Doctorum traditio, ſecundum quam vbi dies, & pœnæ ſimul à lege, vel ab homine ponuntur,non admittitur moræ purgatio, vt generaliter ad hominis, ſeu legis diſpoſitiones, & ad contractus ſine bonæ fidei ſiue ſtricti iuris, per text.*in l. tractatitia, §. de ollo.ff. de actionib. & obligat. & in l. magnam, Cod.de contrah. & committenda ſtipul. & in l.*1.*verſ.niſi.ff. de penis legata,& in l.*2.*C de iure emphytent.* refert ex aliis Valaſe.*de iure emphyt. q.*5.*num.*13. Couarruu. *variar. lib.*3.*cap.*27.*num.*4.*verſic.multo minus*, Gutierr. *de iuram.confirmat.part.*1. *c.*56.*à num.*4. & alij plures vt per Cened.*ad Decretal.collect.*144.*num.*6. Ratio autem † quare huiuſmodi moræ pnrgatio non per- 57
mittrrur collatori oegligenti intra debitum tempus beneficia prouidere, eſt qnia aliter fierer præiudicium tum ipſi legi Canonicæ, quæ de tali collatore pro ea occurrnte collatione non beoe confidit, tum etiam alteri tertio in quem elapſo prædicto tempore ſtatim ab eadem lrge transfrrtur ius prouidendi,inxta infra dicenda *in* 3.*regula*. Qua eriam ratione procedit text. † *in cap. licet canon, de elect.* 58
*lib.*6. ideò enim in eo moræ purgatio oon admittitur, quia aliter fieret conſiderabile præiudicium

tum

tum ipſi Eccleſiæ, ſi tam periculoſa beneficiati oegligentia in ſuſcipiendo Sacerdotio non cohiberetur, vt conſtat ex verbis eiuſdem text. tum etiam ipſi collatori, & omnibus, quibus prædictæ Eccleſiæ prouiſio incumbit, & prouidendi facultas iterum ſe offert ſuppoſita priuatione. Non obſtat *cap. Iuterau, de ſupp. negligem. Prælat.* quia reſpondetur cum *gloſſ. vltim.* & ſcribentibus ibidem, eum text. procedere ex ſpeciali Papæ, & non alterius infectionis diſpenſatione inducta per eiuſdem Summi Pontif. patientiam, de qua ibi, vt bene declarat Panorm. *ibid. num.* 2. immo poſt *dict. gloſſ. vltim.* egregiè aduertens hanc diſpenſationem ibi operari validitatem collationis prout ex nunc, non autem prout ex tunc, iuxta vulgò notata *in reg. non firmatur, de regul. iuris lib.* 6 *& in cap. de ijs, quæ ſunt à Prælatis*, & alibi, vt per Barbat. plures referen-eem *conſil.* 7. *colum.* 5. *&* 2. *lib.* 3. & per Tiraquellum *in l. ſi vnquam, verb. reuertatur, num.* 415. *cum ſeque-ti.*

59 Limita *primò* prædictum corollarium, vt procedat ſolum ad effectum ne collator negligens infra præfinitum tempus conferte iuxta reſolita in prima regula, poſſit iure proprio procedere ad prædictam collationem faciendam, non verò ne id poſſit iure alieno, videlicet ex commiſſione eius, ad quem ex præfata ſibi negligentia prouiſio de beneficio deuoluta fuerit, iuxta infra dicenda *in* 3. *Regula*, quam limitationem tenent Rebuff. *d. tit. de deuolut. n.* 30. & Azor *d. cap.* 27. *q.* 16.

60 Limita *ſecundò*, vt procedae ſolum quando collator intra prædictum legitimum tempus non fecit, quod reſpectu huiuſmodi prouiſionis ſpectabat ad ipſum, non verò vbi illud pro viribus fecit: tunc enim ſi prouiſio non fuerit effectum ſortita, vt quia prouiſus noluit acceptare, aut poſt conſeſum ſe prædicto iure abdicauit, aut etiam quia prouiſio ob aliquod occultum vitium irrita fuit, non deuoluitur ad alium poteſtas prouidendi, immo idem-met poterit iterum prouidere iuxta aliud tantum tempus, quod ſibi integrum à die prædicti diſſenſus, renunciationis, aut irritationis reſeruatur, ac ſi denuò beneficium vacaret, vt probat text. *in cap. ſi electio, de elect. lib.* 6. per quem poſt Abb. & Ror. variis in locis ita reſoluunt *vbi* Domin. *num.* 2. Anch. *col.* 2. *in princip.* Franch. *ſub num.* 4. Tiraquell. *in l. bonec, §. hoc ſermone, limit.* 1. *num.* 4. *ff. de verb. ſignificat.* Molin. *de primogen. lib* 2. *cap.* 4. *num.* 38. Rebuff. *dict. tit. de deuolution. n.* 35. Azor. *dict. c.* 27. *quæſt.* 7. Put.

61 *deciſ.* 200. aliàs 194. *in correctis lib.* 1. vbi ait † reſolutum beneficium non vacare per mortem præſentati, qui non fuit inſtitutus, ſed per mortem primi, & potuiſſe patronos de nouo præſentare, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 45. §. 3. *n.* 6. Roch. *de iurepatron. verb. honorificum, quæſt.* 37. vbi loquitur in patrono qui bona fide præſentauit coram non habente ius inſtituendi, & dum interim tempus datum ad præſentandum laberetur, & poſtea intelligetet ius inſtituendi ſpectare ad alium, coram illo volebat præſentare, & tandem cmo Lap. *allegat.* 95. affi matiuè reſpondet iuxta huius limitationis reſolutionem, quod etiam tradit Garc. *d. part.* 10. *cap.* 3. *num.* 7. Quæ quidem ſecunda limitatio adeò vera eſt, vt huiuſmodi collator, ſeu electior poſſit in eius terminis iterate collationem, ſeu electionem, noo ſemel, ſed etiam pluries, donec tandem collatio, ſeu electio effectum ſortiatur, vt poſt gloſſ. *verb. aliam, in d. cap. ſi electio*, & Ordinarios ibi, reſoluunt Molin. *d. num.* 38. Azor. *d. cap.* 27. *quæſt.* 6. Et procedit etiam in patrono abſque effectu, ioculpabilitet tamen præſentante vt doeent Fraoch. *num.* 4. *in fine*, Domin. *num.* 6. & Rnchar. *col.* 2. *in princip. d. cap. ſi electio.*

Subiimita tamen, ne procedat vbi collator, ſeu 62
electior ſe geſſerit fraudulenter io prædicta collatione, quæ effectum ſortita non eſt, tunc etenim non poterit eam iterari, immo poteſtas conferendi, ſeu eligendi deuoluetur ad eum ad quem alioquin io caſu omnimodæ negligentiæ deuoluenda eſt, iuxta iofra dicenda *in* 3. *regula*, vt conſtat ex *d. cap. ſi electio*, vbi omnes notaot, & poſt eos Azor. *vbi proximè*, quia vna com illis poſt gloſſ. *verb. fraudulenter*, optima ratiooe haoc fiandem exemplificat ſn eo collarote, ſeu in iis electoribus, qui vltima die termini ſibi iuxta ſupra poſitam primam regulam ad prouidendum præfixi intet ſe conueniunt, vt eligant eum quem diſceſſurum nouerant, vt ita nouus terminus ſibi daretur, ac ſi beneficium denuo vacaret. Deiode ſubhimita, vt procedat ſolum in iis collatoribus, quibus iure proprio competit conferre, ſeu eligere, non verò in iis, quibus id munus conceditur ſolum iure deuolutionis; vnde ſi v. g. Archiepiſcopus ad quem hæc poteſtas ex negligẽtia inferioris collatotss delata fuerit, confetat, vel eligat, collatio tamen ſeu electio abſque culpa etiam ſua effectum non habuerit, iuxta terminos text. *in dict. cap. electio*, non poterit iterum cunferre nec eligere, ſed potius hæc facultas pertinebit ad eos, qui negligeotes exiteraot. Ratio eſt, quia hotum negligentia nun ptiuat eos iure ſuo pro tota illa vacatione, ſed ſolum pro prima collatione, ſeu electione, quæ ptimo occurterit, etiamſi effectum non habuerit, nec per eam ceſſauerit eadem vacatio, cuius reſpectu ipſi fuetant oegligentes, vt per argumeotum à fortiori deducitur ex text. *in c. cum Vintonienſis, de elect.* iuncto communi intellectu, vt per Abb. *ibi, a num.* 11. Cùm igitur occurtente prima collatione etiam inutili ceſſet prædicta priuationis pœna, & per conſequens ius deuolutionis ex ea dimanans, conſequitur poſſe prædictos negligentes reaſſumpto proprio iure in prædictis terminis conferre, non autem ſuperiores ad quos illud fuerat deuolutum, quam ſententiam tenuit Abb. *vbi proximè*, *num.* 12. & ante eum tenuctant Huſt. & alij, vt per gloſſ. *verb. integrum in dict. c. ſi electio*, quam ex prædicto fundamento ſequuntur Domin. *in illo text. ſub num.* 6. vbi Anchar. *col.* 1. *poſt med.* Tiraq. *d. limit.* 1. *n.* 49. Azor. *d. cap.* 27. *quæſ.* 7. *& quæſ.* 14.

Limita *tertiò* ne procedat quoad effectum vnien- 63
di beneficium: hanc enim ipſius voionem Epiſcopus in conferendo negligens facere adhuc poterit cum ſolemnitatibus alioquin ad Eccleſiarum vniones neceſſariis, iuxta ea, quæ poſt ordinarios *in c. ſicut vnire, de exceſſib. Prælat.* vbi Panotm. *num.* 2. proſequuntur Rebuff. *in praxi ſub tit. de vniombus beneficiorum. num.* 38. *cum ſequentib.* Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 28. *quæſ.* 4. 12. *&* 13. *cum ſeq.* Ratio huius limitationis eſt, quia ius vniendi longe diuerſum eſt à iure conferendi, hoc enim ad ittulum beneficij, illud vero ad eius proptietatem ſpectat, vt conſtat ex traditis per Doctores proximè citatos, vnde licet negligentia in noo conferendo operetur pro prima collatione amiſſionem Iurisad conferendum Epiſcopo competentis, quia ſic in Iure expreſſum eſt, tamen à ceſſante huiuſmodi ratione id operari non debet reſpectu iuris vniendi, argum. eorum quæ habentur *in l. ſi ſeruitus, ff. de ſeruit. vrban. prad. & in c. paſtoralis, de priuileg.* vbi conſtat quòd voo iuri ſublato, temanee

aliud,

aliud, quod ab illo ſeparatum eſt; atque ita prædictam limitationem tenent Panorm. *vbi proximè n.* 6. Imol. *in cap.* 1. *num.* 18. *ne ſede vacante.* & poſt Federic. de Senis *conſ.* 111. *col.* 3. Rebuff. *d. tit. de vnienib. num.* 31. Azor. *d. cap.* 28. *qnæſt.* 15. Rot. *deciſ.* 186. *n.* 2. *part.* 2. *recentior.*

REGVLA III.

64 CAnonicis diſpoſitionibus inductum eſt, vt poteſtas prouidendi beneficia Eccleſiaſtica ex negligentia Prælatorum, quibus hoc munus incumbit, deuoluatur regulariter de inferiore ad proximum Superiorem, donec perueniat ad Papam, ita tradunt Doctores *in cap. poſtulaſtis*, per text. *ibi, de cenceſſ. prebenda*, Panormit. *in cap.* 2. *n.* 7. *de conceſſ. prebenda.* Rebuff. *dict. tit. de deuolutionib. num.* 7. Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris part.* 2. *lib.* 7. *c.* 9. *num.* 38. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 27. *in princip. & qnæſt.* 5. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 10. *c.* 3. *in princ.* Mantic. *deciſ.* 260. *n.* 2. Rot. *in Vercellen. capella* 28. *Iunij* 1606. coram Cardin. Marquemont. impreſſa per Farinac. *deciſ.* 186. *part.* 2. *recent.* & huius regulæ materiam per ſequentes caſus diſtinctè explicare conabor.

65 *Primus* igitur caſus vt ab inferioribus incipiamus ille eſt, quando patronus neglexerit ad beneficium Eccleſiaſticum præſentare intra tempus ſibi præſtitutum ioxta ſupradicta *num.* 40. in hoc etenim caſu ius conferendi ad inſtituentem tanquam ad proximum huius negotij ſuperiorem deuoluetur, iuxta text. *in cap.* 3. *& in cap. cùm propter, & in cap. cum te, de iurepatron.* notant Cardinal. *in Clement. vnica, num.* 5. *& 9. cum ſequentib. de ſuppl. neglig. Prælat.* Panormitan. & alij communiter *in dict. cap* 2. *de conceſſ. prebenda*, idem Panormitan. *in cap.* 1. *num.* 10. *de election.* Gregor. Lopez *l.* 9. *gloſſ.* 1. *tit.* 16. *part.* 1. Rebuff. *d. tit. de deuolut. num.* 54. Roch. *de iurepatron. verb. beneficium, qnæſt.* 35. Petr. Gregor. *dict. num.* 38. Azor. *dict. cap.* 27. *qnæſt.* 5. obſeruantes hoc idem reſoluendum eſſe quamuis inſtituens fuerit Epiſcopo inferior, & cui ex aliquo ſpeciali titulo, veluti præſcriptionis, aut ſimili ſpectauerit inſtituendi poteſtas, adhuc enim ad eundem ius conferendi in prædictis terminis deuoluetur, idque adeò vt Epiſcopus illud nullatenus prætendere poſſit; quæ communis ampliatio probatur efficaci ratione deſumpta ex eo quia ſine culpa ſua nemo debet alterius odio abſque cauſa per legem approbar aggrauari, ex reg. *non debet ſine culpa, de reg. iuris in* 6. *& in l. ſacrum* 197. *ff. eodem*, cum concordantiis; at qui taliter grauaretur Prælatus Epiſcopo inferior ſi iure inſtituendi ſibi legitimè competente priuaretur, ſic eodem ad Epiſcopum delato propter negligentiam patroni. Igitur, &c.

66 Quæ quidem ampliatio adeò vera eſt, vt procedat etiam in patronis Regularibus, adhuc enim his negligentibus collatio iuxta ſupradicta deuoluetur ad inſtituentem etiamſi non ſit Epiſcopus, ſed alius ipſi inferior, vt bene reſoluit gloſſ. *verb diſpoſitionem, in dict. Clement. vnica*, quam expreſsè ſequuntur ibi Imol. *numer.* 33. Cardinal. *num.* 5. & Rebuff. *dict. tit. de deuolution. num.* 26. & eſt de mente omnium, quos modo citauimus. Non obſtat quod negligentia Prælatorum Regularium circa beneficia ad eorum diſpoſitionem pertinentia ſuppleri debet per Epiſcopum, iuxta text. *in dict. Clement. vnica*, quia reſpondetur illius deciſionem procedere in beneficiis pertinentibus ad ſolam Prælatorum Regularium præſentationem, quippe quod per eam perfectè non diſponitur de beneficio, prout ille text. requirit, ſed tantum paratur via ad diſponendum, nec per eam datur ius in beneficio, ſed tantùm ius petendi ſe admitti ad beneficium, iuxta notata *in cap. cùm Bertoldus, de re iudicata*, quorum argumento ſic in ſpecie reſpondent, *& d. Clement. vnicam* intelligunt, iuxta eius mentem iuncta qualitate materiæ reſtringunt Card. & Imola *vbi proximè*, apud quos, maximè apud Cardin. *d. loco num.* 2. vide quando verba *diſpoſitio beneficiorum*, extra terminos text. *in d. Clem. vnica*, porrigantur etiam ad præſentationem, & electionem ad intelligentiam text. *in cap.* 5. *in princip. & in cap. cùm in illa, §. cum autem, de prebend. lib.* 6. vbi omnes notant, *& in Clement.* 2. *poſt gloſſ. ibi, verb. quamuis, eod. tit.* poſt alios Flamin. Patri *de reſignat. benefic. lib.* 3, *quæſt.* 6. *num.* 90.

Facta ſic prædicta ad inſtituentem deuolutione 67
ex negligentia patroni non præſentantis, inſtituendi ad conferendum ſex menſes à die deuolutionis, & notitiæ ad hoc muous reſeruantur, etiamſi patronus eſſet laicus, cui ſoli quatuor menſes ad præſentandum competerent, iuxta text. *in cap.* 1. *de iurepatronat. lib.* 6. cùm enim huiuſmodi deuolutio in effectu nihil aliud operetur, quàm remotionem illius ſeruituris, quam veluti habebat inſtituens, eaque ſublata ipſe vtatur non noua, & aliena, ſcilicet patroni, ſed antiqua & ſua poteſtate, conſequitur quod prout ſi Eccleſia non eſſet patronata ſea menſes ad conferendum haberet, iuxta *cap.* 2. *de conceſſ. prebenda*, cum aliis Iuribus ſupra adductis, pariter eoſdem habebit in prædictis terminis: quare ita docent Roch. *vbi ſuprà n.* 63. & poſt Lambert. & alios Azor. *d. cap.* 27. *quæſt.* 11. Hæc de prædicto primo caſu, ad quem etiam ſpectat negligentia eorum quibus incumbit de beneficiis prouidere etiam per electionem. hæc enim ſupplebitur per confirmantem, quippe quod ad eum illa interueniente deuoluitur ius eligendi eodem prorſus modo, & ratione, quibus deuoluitur propter negligentiam in præſentando, vt docet gloſſ. *d. verb diſpoſitionem*, quam plurimum in hoc commendat Panorm. *dict. cap.* 1. *num.* 10. *de elect.* quem ſequitur Rebuff. *d. tit. de deuolution. num.* 18.

Secundus caſus eſt, in quo Prælatus Epiſcopo in- 68
ferior, ratione, v.g. iuriſdictionis quaſi Epiſcopalis ſibi legitimè alioquin acquiſitæ habuerit ius conferendi beneficia Eccleſiaſtica, etenim eo negligente conferendi poteſtas deuoluetur ad Epiſcopum tanquam ad proximum ſuperiorem, ita probant text. *in d. c.* 2. ibi, *Epiſcopus, de conceſſ. prebend. & in Clem. vnica, de ſuppl. neglig. Prælat.* & notant Rebuff. *d. tit. de deuolut. num.* 25. Petr. Gregor. *d. n.* 38. *in fine*, Azor. *d. cap.* 27. *qnæſt.* 4.

Amplia primò, vt præfata ſecundi caſus reſolu- 60
tio procedat etiam in collatoribus Regularibus, horum etenim poteſtas ex negligentia in conferendis beneficiis ad Epiſcopum deuoluetur, vt ipſe poſſit conferre tanquam Ordinarius ſi illi exempti non fuerint, at verò tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati ſi exempti ſint, & Romano Pontif. immediatè ſubiecti, vt conſtat ex text. *in dict. Clem. vnica*, vbi notant omnes, Rebuff. *vbi proximè*, *nnm.* 27. *& 39.* Petr. Gregor. *dict. cap.* 9. *num.* 38. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. beneficia, verſic. ad tertium.* Azor. *dict. cap.* 27. *qnæſt.* 4. optimè id intelligentes de Epiſcopo illius loci in quo ſita fuerint beneficia, etiamſi collatores in alia diœceſi morentur, quod etiam vltra gloſſ. *verb. loccrum in d. Clement. vnic.*

vnic. tradunt Cald.Pereira *de empt.cap.*t 4. *num.*14. & Nicol.Garc.*de benefic.part.*5.*c.*3. *num.*28. Quam tamen ampliationem declara, vt procedat ſolum in iis Prælatis Regularibus, qui immediate ſubſunt Romano Pontifici, non vero in iis licet exempti à iuriſdictione Epiſcopi, tamen non ſubſunt immediate Romano Pontif. ſed alij Prælato iuxta terminos text.*in Clement.*1.*de reſcriptis*, horum etenim poteſtas ex prædicta negligentia deuoloetur ad huiuſmodi Prælatum, non verò ad Epiſcopum etiam tanquam delegatum Sedis Apoſtol. ſicque io eis locum oon habebit deciſio text.*in d.Clem.vnica, de ſuppl.neglig.Prælat.* quippe quod extra terminos cum tanta prædicti Prælati iniuria & præiudicio trahenda non eſt, ſed potius inducenda ordioaria deuolutio, quæ ſcilicet gradatim fit ad proximum ſuperiorem, quo argumento vltra alia iura in idem expenſa hanc ſententiam poſt gloſ. *verb. Prælati in d.Clement.vnica*, tenent *ibi* Cardio.*n.*6. & Imol.*n.* 31.& 32. Deinde declara ſupradict.ampliat. vt pro ea parte qua prædictam conferendi poteſtatem deuoluit ad Epiſcopum tanquam Sedis Apoſt.delegatum ex noua deciſione text. *in d.Clem. vnica*, procedat ſolum reſpectu beneficiorum, & Eccleſiarum quæ prædictis Regularibus Prælatis fuerint ſubiectæ pleno iure, ideſt non ſolum in temporalibus, ſed etiam in ſpiritualibus; harum itaque Eccleſiarum reſpectu locum abſolutè habet prædicta ampliatio, ad eamque neceſſaria fuit deciſio noua prædictæ *Clem.vnica*, nam cum præfata regularium, & monaſteriorum exemptio, & immediata ſubiectio ſimpliciter data porrigeretur ad huiuſmodi Eccleſias quamtumuis populum habentes, *ex reg.in toto de reg.Iuris lib.*6. & ex ratione text. *in cap. cùm non liceat, de præſcript.* inde reſultabat vt Epiſcopus prout oon poterat in eos, ita nec in eas ſuam iuriſdictionem exercere, & per conſequeos nec negligentiam in eis conferendis ſupplere, iuxta text. ſic in prædictis terminis intelligendum *in cap.*2. *verſ. niſi, de ſuppl.negl.Prælat.* & ita neceſſaria fuit commiſſio & poteſtas Sedis Apoſtol. Epiſcopo nouiter data *in dict.Clement.vnica.*

70 Vtrùm autem deuolutio, quæ in caſu negligentiæ fieri debet ad Epiſcopum iuxta ſupra reſoluta in hoc ſecundo caſu, fiat Sede vacante ad Capitulum, quæſtio eſt difficilis, to qua affirmatiuam partem tuentur Ioan. Andr. *in cap.quamquam, de elect.lib.*6. quam ſequuntur Panorm.*c.*2.*n.*3.*ne Sede vacante*, & Petr.Gregor. *dict.c.*9.*num.*43. Contra quos melius oppoſitum tenent tdem Panorm. ſibi contrarius *in c.cùm olim ſub num.* x. *col.* 2. *in med.de maiorit.& obed.* Ioan. Monach.*in dict.c.quamquam n.*7. quem ſequitor Prob.*ad eundem ibi*, Rebuff. *d. tit.de deuolut.num.*93. Azor.*dict.c.*17.*n.*93. Quorum ſeotentia probatur ex eo, quia deuolutio in iis etiam caſibus in quibus à iure expteſsè decernitur, non debet fieri niſi ad eum ſolum Prælatum, qui ab eodem iure fuerit expreſſus, iuxta ſupra reſoluta *n.*18. conſtat aotem nullibi in iure Canonico expreſſum eſſe, ve deuolutio, quæ de Prælatis Epiſcopo inferioribus ex eorum negligeotia facienda eſt, fiat ad Capitulum, nam tex. *in c.*2. *in fine. de conceſſ. prab.* loquitur ſolum in deuolutione collationis iure proprio competenee Epiſcopo negligeotijgitur, &c. Deinde eadem ſententia probatur ex text. *in dict.cap.*x. *ne Sede vacante*, vbi regula negatiua ponitur aduerſus Capitulum, vt videlicet illud noo ſuccedat in collatione competente ipſi Epiſcopo, dum aliud io iure cautum non inuenitur; atqui beneficia taliter ad Epiſcopum deuoluta dici verè poſſunt pertinere ad collationem ipſi competentem; rurſus & in iure non inuenitur ſautum, vt in ea Capitulum ſuccedat, immo oppoſitum ſatis expreſsè deducitur ex genetalitate verborum, de quibus in proxime citato *cap.*2. igitur. &c. Noo obſtat quod hæc deuolutio pertineat ad Epiſcopum ratione iuriſdictionis Epiſcopalis, ac proinde io ea debeat ſuccedere Capitulum Sede vacante ex reg. text. *in cap.pen.de ſuppl.neglig.Prælat.lib.*6. quia reſpondetur quòd licèt deuolutio de qua agimus, pertineat ad Epiſcopum ratione iuriſdictionis Epiſcopalis, id tamen non tollit quominus verum ſit huiuſmodi iuriſdictionem verſari in his terminis circa beoeficiorum collationem, & propterea illam io eis exercori ex capite negligeotiæ commiſſæ per primos collatores: quæ cum ita ſint, neceſſe eſt fateri illam iuriſdictionem non deuolui niſi ad eum tantum Prælatum, qui ad hunc effectum in iure fuerit expreſſus iuxta ſupra reſoluta, proindeque ad Capitulum vtpote in iure non expreſſum minime deuolui.

Propter negligentiam Capituli Cathedralis Ec- 71
cleſiæ in conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatim ad Epiſcopo pertineot, ad Epiſcopum taoquam ad immediatum ſuperiorem fit deuolutio, iuxta text. *in d.tit.cap.de conceſſ.prabend.* vbi Panorm.*num.*6. & omnes alij, reſoluit elegantet gloſ. *verb. Capitulum in carrefragabili, de officio Ordin.* expreſſit *l.*9.*tit.*16. *part.*1. vbi Greg. Lopez, Rebuff. *dict.tit. de deuolut. num.*21. Petr. Gregor. *dict.cap.*9.*num.*40. Azor.*dict.cap.*27.*queſt.*2. Quod
ampliabis † vt procedat etiam ſi Epiſcopus eorum 72
collationi intereſſe debuerit vt Canonicus, etenim adhuc in his terminis niſi eam doloſè impedierit & ita ipſum Capitulum in oegligentiam induxerit, vteotur iure deuoluto, vt conſtat ex *cap. poſtulaſtis, de conceſſ.prabend. verſ.niſi forte*, vbi omnes obſeruant, & poſt alios Rot.*deciſ.*1.*in nouis, de ſuppl.negl. Prælatorum*, aliàs 353. exponit elegantet *dict.l.*9. *tit.*16.*p.*1. Ratio eſt, quia licèt Epiſcopus qualitercumque eidem collationi debuerit intereſſe, fit naturaliter vna & eadem perſona, ita vt ipſi partter, ac alijs de Capitulo poſſit illa negligentia naturaliter imputari, quia tamen actus, qui à communitate ſub ratione vniuerſi geruntur, non tribuitur ciuiliter ſingulis, ſed ſoli communitati, ex text. *l.*1.§. *ſi autem ff.ad Trebell.& in cap. Epiſcopus, verſic.qui manumittitur* 12. *queſt.*2. & traditis per Archid. *in cap. tantis* 81. *diſtinct.* & per Felin. *num.*2. *in cap. omnipotens. de accuſat.* ideo prædicta negligentia ſingulis de Capitulo, & ita Epiſcopo vt Canonico tribui non poteſt, & per conſequens nec imputari quominos ad eundem vt Epiſcopum fiat huiuſmodi deuolutio. Ampliabis etiam prædictam reſolutionem, † vt procedat non ſolum quan- 73
do negligentia contingit in ipſomet Capitulo, ſed etiam in compromiſſario per illud electo ad conferendum, hæc etenim negligentia adeo imputatur Capitulo, vt ob eam ipſius poteſtas deuoluatur ad Epiſcopum, vt bene voluit gloſſ. *verb. Epiſcopo in cap. ſi compromiſſarius, de elect. lib.*6. quam ſequuntur Dom. *ibidem ſub num.*6. & Franc. *ſub n.*2.

Vbi aurem beneficiorum collatio ad Epiſcopum 74
& Capitulum communiter ſpectauerit, tunc deuolutio ex capite negligeotiæ oon fiet ad Epiſcopum, ſed potius ad Archiepiſcopum tanquam ad proximum ſuperiorem, *d.c.poſtulaſtis ad l.*9. *partitar.* Ratio eſt, quia in his termiois Epiſcopus & Capitulū cenſetur ciuiliter vnum corpus, quaſi Epiſcopus ca-

put

put ſit, Canonici verò membra, iuxta text. *in cap. nouit, de his, quæ fiunt à Prælatu ſine conſenſu Cap.* proinde negligentia totegro corpori imputari, & ab eo tota poteſtas deuolui debet ad Archiepiſcopum, vtpote reſpectu totius prædicti corporis immediatum ſuperiorem. Non obſtat text. *cap. vnico verſ. idem, ne ſede vacante l. 6.* quia reſpondetur eum text. nō loqui, nec procedere in caſu negligentiæ, de qua loquimur, ſed ſolum loqui in caſu impotentiæ reſultantis ex ſuſpenſione, vel excommunicatione, ve ille text. habet, vnde com in eo contra id, quod antea ratione prædicti ex tali deuolutione Capitulo inſurgentis dictabat reg. text. *in l. id quod noſtrum ff. de regulis iuris*, iuncto text. *in l. cohæredibus C. familiæ hercisc.* nouiter inductum fuerit, vt Capitulo ſuſpenſo à prædicta beneficiorū collatione ad ſe communiter & ad Epiſcopum pertinente, vel omnibus de ipſo Capitulo ſingulariter excommunicatis ad eundem Epiſcopum, vtpote non culpabilem conferendi poteſtas deuoluatur, tamen non poteſt inde inferri ad caſum negligentiæ Capitulo inſimul, & Epiſcopo contingentis, tum quia id expreſſum non reperitur iuxta ſupra reſolura *à num...* tum etiam quia ſtante ea negligentia idemmet Epiſcopus culpabilis eſt, & proinde indignus prædicto iure deuolutionis, ex quibus ita reſoluunt gloſſ. *verb. Capitulum in dict. cap. irrefragabili*, Abb. *in dict. c. 2. num. 6.* Gregor. Lop. *dict. l. 9.* itaut demiter viros alioquin doctiſſimos Reboffum, Petr. Gregor. & Axonum *proximè citatis locis*, inaduertenter expreſſiſſe Capitulo negligente ad Epiſcopum collationem deoluui, non ſolùm quando ipſa diuiſim, ſed etiam quando coniunctim pertinet ad vtrumque, contra expreſſum text. *in dict. cap. poſtulaſtis*, & alio modo à nobis reſoluta.

75 *Tertius* caſus ex prædicta tertia regula reſultans eſt de Epiſcopo negligeote intra debitum tempus conferre beneficia ad ſuam collationem ſeparatim à Capitulo ſpectantia: tunc etenim collatio deuoluitur ad ipſum Capitulum, iuxta text. *in dict. cap. 2. de conceſſ. prabend.* vbi notant omnes, tradunt Rebuff. Greg. Lop. & Axor. *vbi proximè*, Nicol Garc. *d. p. 10. cap. 3. num. 33.* ex qua reſolutione obiter notabis in

76 hoc caſu † fieri deuolutionem à Superiore ad inferiorem, quia ſcilicet ſic expreſſum reperitur, proue etiam reperitur in aliis caſibus, de quibus *in c. vlt. verſ. quod ſi 65. diſt. & in c. 2. verſ. ſi verò 89. diſt. & in cap. cum ſimus 9. q. 3.* obſeruant Panorm. *in d. c. 2. n. 6. de conceſſ. prab.* nec id mirum, cum oppoſitum præcisè non concludatur ex rei natura, ſed totum à priori pendeat ex iuris diſpoſitione iuxta ſuprà reſolura, *num. 16.*

77 Limita *primò* hunc tertium caſum, vt non procedat vbi collatio pertinuerit ad Epiſcopum inſimul, & ad Capitulum, tunc etenim deuoluto non fiet ad ipſum Capitulum, ſed potius ad proximū ſuperiorem, nempè Archiepiſcopum, iuxta text. *in d. cap. poſtulaſtis*, & quæ ſupra reſoluimus, vnde bene Nic. Garc. *d. part. 10. c. 3. num. 35.* obſeruat, quòd quando ius cōferendi ſpectat ſimul ad Epiſcopum & Capitulum, qui inter ſe promiſionem diuiſerunt per turnos, ſi Capitulum in ſuo turno non confert infra tempus à iure ſtatutum, aut confert indigno, non fit deuolutio ad Epiſcopum, qui eſt par collator cum Capitulo, ſed ad Superiorem, quia diuiſio non tollit, aut mutat ius deuolutionis, quæ eſt ad proximum Superiorem, & non ad eundem inferiorem, qualia eſt in hoc caſu Epiſcopus; additque ipſe Garcia idem eſſe, quando per Canonicum, qui in turno Capituli ex commiſſione, ſeu ordine ipſius prouiſio competit, non prouideretur infra tempus

Limita *ſecundò*, vt procedat ſolum quoad benefi- 78
cia ſpectantia ad collationem Epiſcopi proprio iure, non verò vbi ad eundem pertinuerint iure ſpeciali, vel deuoluto, tunc etenim hæc collatio negligente Epiſcopo non deuoluetur ad Capitulum, ſed ad Superiorem, vt docent Abb. *in d. c. 2. n. 6. & 8. de conceſſ. prab.* Felin. *in d. cap. irrefragabilis, n. 3.* Franc. *in cap. vnic. §. cum verò num. 3. & 4. ne Sede vac. l. 6.* Reboff. *d. tit. de deuolut. à num. 21.* Caſſad. *deciſ. 8. de prabend.* Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardin. §. volumus, n. 56.* Axor. *dict. c. 27. quæſt. 2.* Nicol. *d. cap. 3. num. 34.*

Limita *tertiò*, vt non procedat vbi Epiſcopus fue- 79
rit exemptus, & Romano Pontif. immediate ſubiectus, tunc enim illo negligente poteſtas ad ſolum Romanum Pontif. non autem ad Capitulum deuoluetur, vt reſoluunt Panorm. *in dict. cap. 2. num. 7. & 8.* Rebuff. *dict. tit. de deuolu. num. 36. & in concordatis tit. de coll. §. ſi quis verò, in gloſſ. verb. ad alium. verſus exemptis*, Rot. apud Nicol. Garc. *dict. part. 10. cap. 3. num. 3.* & ſatis conſtat ex text. *in cap. licet, de ſuppl. negl. Prælat.* ſi intelligas ibidem agi de beneficio, cuius collatio negligenti Archiepiſcopo competebat, vel iure proprio, vel iure deuoluto, ob negligentiam ſcilicet ſui Capituli, cui alioquin eadem collatio ſpecialiter competeret, vt ſatis conſtat ex eodem text. ibi, *quo vel ad Archiepiſcopum, vel ad Capitulum donatio pertinebat*, & nihilominus in eo text. deciditur, quod licet collatio beneficij Archiepiſcopo competeret iure proprio, & proinde ob eius negligentiam eſſet iuxta prædictum tertium caſum ad Capitulum regulariter deuoluenda, tamen quia Archiepiſcopus Romano Pontif. erat immediatè ſubiectus, neque alium Superiorem habebat, hæc deuolutio non fiat, niſi ad eundem Romanum Pontificem.

Extra terminos igitur præcedentium trium limi- 80
tationum liberè procedit reſolutio ſupradicti tertij caſus. Cæterum ſi collatio, quæ iuxta ſupra reſolura ex negligentia Epiſcopi ad Capitulum deuoluitur, adhuc per huius negligentiam non fiat, tunc iterum deuoluetur ad proximum Superiorem, nempe ad Archiepiſcopum, iuxta text. *in cap. 2. de conceſſ. prabend.* tunc eodem Archiepiſcopo adhuc negligente fiet illa ad Patriarcham, cui idemmet, ſubſit, iuxta text. *in cap. duo, in fine, verſ. niſi cauſa, de offic. Ordin.* & quæ ibi communiter notantur, atque ita gradatim ad Summum Pontif. ſic enim concluditur ex illo ordine de inferiori ſcilicet Prælato ad ſuperiorem à lege Canonica ad huiuſmodi deuolutionem præſcripto ex text. *in Clement. ſi de beneficio, in fine, de prabend.* iuncta gloſſ. *ibidem verb. ſuccedentium.* & ita in ſpecie hanc deuolutionem gradatim ſic faciendam obſeruant Doctores *in dict. cap. 2. de conceſſ. prabenda*, maximè Panorm. *num. 7.* Sylueſt. *in ſumm. verb. beneficium in 2. num. 6.* Azor. *dict. c. 27. quæſt. 11.* & alij citati per Nicol. Garc. *dict. part. 10. cap. 3. num. 41.* Quamuis oppoſitum, immo quod licet ea vſque ad Archiepiſcopum gradatim fiat, tamen ab eo non ad Patriarcham, ſed ſemper ad Summū Pontificem immediatè facienda ſit, tenuerint abſque ratione, & text. id probante Rebuff. *dict. tit. de deuolut. n. 23. in fine, & n. 24.* ſequutus Imol. *in dict. Clement. ſi de beneficio quæſt. 2.* & Petr. Gregor. *dict. c. 9. ſub num. 38.* quorum ſententia ſolum procedere poterit in Archiepiſcopo exēpto & Romano Pont. immediatè ſubiecto, iuxta text. *in d. c. licet, de ſuppl. neglig. Pral.* aliter enim ex eodemmet

text.

text. *ibi, cùm pro eo*, &c. contra eos conſtat ſemota exemptione deuoluendam fuiſſe poteſtatem ad alium ipſi Archiepiſcopo Superiorem, & ita ad Patriarcham, quippe quod is ſolum iuxta ordinarium, & rectum ordinem eſt Archiepiſcopo Superior, iuxta text. *in cap. 1. verſ. reliquæ, 99. diſt. & in c. antiquun, de priuileg.*

81 Quamuis, vt ſuprà dictum eſt, deuolutio gradatim ad Romanum Pont. fit facienda, tamen non per hoc ligantur interim manus eius, quominus poſſit procedere ad collationem huiuſmodi beneficiorum inferioribus collatoribus competentium, ea enim ſi ordinarius legibus, & iuri eorum ordinario deferre noluerit, poterit ex vi maioris poteſtatis ſibi ſemper reſeruatæ conferre, quin prædictum deuolutionis ordinem ſpectare teneatur, ex reg. tex. *in cap. ita dominus 19. diſt. & in cap. cuncta per mundum, & in c. aliorum 9. qu. 3. & in cap. omnes 22. diſt. & in cap. 2. in princip. & in cap. dudum, & in c. ſi à Sede, de præb. lib. 6. & in cap. quia diuerſitatem, verſ. miſi, de conceſſ. præbend.* cum his, quæ circa poteſtatem Papæ in beneficialibus ſcribit latè Specul. *tit. de legatu, §. nunc eſtendendum*, Nauar. *in cap. non liceat Papæ §. 3. maximè n. 4. 12. q. 2.* poſt alios Pinel. *in rub. de reſcind. vendit. part. 1. c. 2. num 29. cum ſeqq.* Salmien. *electi. lib. 1. c. 8. num. 25.* Vnde meritò hanc noſtram reſolutionem obſeruant in materia prædictæ deuolutionis Rebuff. *d. tit. de deuolut. n. 46. cum ſeqq.* Petr.

82 Gregor. *d. c. 9. num. 23.* optimè reſoluentes † Summum Pontif. in beneficiis inferiorum cooſerendis vti poſſe non ſolùm iure deuolutionis, ſed etiam iure præuentionis, iuxta text. *in d. c. dudum*, vel iure concurſus, iuxta *d. c. quia diuerſitatem, verſ. niſi, & c. ſi eo tempore, de electi. lib. 6.*

83 Circa prædictam deuolutionem ex negligentia dimanantem notandum eſt *primò* illam fieri cum onere, & qualitatibus requiſitis in prima prouiſione, quod probatur tum ex generali reg. quæ habet rem tranſire cum ſua cauſa, ex *l. alienatio, ff. de contrah. empt. & ex l. traditæ, ff. de acquir. rerum dominio*, & ſubrogatum aſſumere naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, ex *l. ſi eum §. qui iniuriarum, §. ſi quis cuntseu. §. fuerat. Inſtit. de actionib.* tum etiam ex text. in ſpecie *in Clem. vnic. de ſuppl. negl. Prælatorum*; vnde meritò hanc declarationem tenent Doctores *in d. Clem. vnica*, & maximè Anch. *ibidem n. 6.* Felin. *in c. cùm acceſſiſſent col. 2. de conſtit.* quem ſequitur Gregor. Lopez *l. 9. gloſſ. 1. tit. 16. p. 1.* Roch. *de inrepatr. verb. honorificum, q. 3. ſub n. 63.* Rebuff. *d. tit. de deuolut. num. 40. cum ſequentib.* Azeoed *l. 5. num. 2. tit. 6. lib. 1. nouæ recopil.* Petr. Gregor. *d. cap. 9. num. 23.* Gutier. *conſ. 1. num. 31.* Azor. *diſt. cap. 27. quæſt. 8.* Cabed. *Luſitan. deciſ. 42. num. 4. & deciſ. 98. num. 9. part. 2. & de patronat. Regia Corona cap. 28. num. 3. & 4.* Perez de Lara *de anniuerſ. & capellan. lib. 2. cap. 10. num. 27.* Nicol. Garc. *d. part. 10. cap. 3. num. 42.*

84 *Secundò* notandum eſt deuolutionem prædictam procedere, dummodo is ad quem ea facienda erat non procurauerit dolosè negligériam collatoris, aliter enim ad huiuſmodi dololum non deuoluetur poteſtas conferendi, vt conſtat ex tex. *cap. poſtulaſtis, in fine, de conceſſ. prab.* vbi omnes notant, maximè Panorm. *num. 6. & 7.* ſubinde meritò inferens quod ſi aliquia dolosè procurauerit alterius delictum, vbi ex lege, vel ſtatuto alioquin applicata ſunt ipſi bona committentis huiuſmodi delictum, non habebit in hoc caſu prædicta bona, quod etiam tenuit Roman. *conſ. 263.* Sicul. *conſ. 28.* proſequitur latius exemplificans etiam in adulterio vxoris procurato per maritum, & in delictis Palat. *in reper. rub. de donat. inter virum & vxorem §. 70. num. 21. cum ſequentib.* Vtrùm autem ſtante prædicto dolo collator in præfatam negligentiam incidens amittat pro ea collatione poteſtatem conferendi, ita vt ea néque ad alium Superiorem excluſo prædicto dolo deuoluatur, controuertit *gloſ. vlt. in dict. cap. poſtulaſtis*, hinc inde varia iura adducens, ſed placet diſtinctio Ioan. Andr. *ibi innota declaratione*, Panor. *ibidem n. 15.* quem vidiſſe ſat erit.

Tertiò notandum eſt, vt tunc demum & non aliter ius conferendi per deuolutionem tribuatur, quando ipſa iam facta fuerit, poſt amiſſam ſcilicet collatoris poteſtatem per lapſum temporis, & per negligentiam ipſius legitimè conuictam; cæterum ſi ante huiuſmodi deuolutionem Superior iure deuoluto conferat, collatio nulla erit, quantumnia poſtea deuolutio contingat, nec per eius ſuperuenientiam conualeſcit, niſi denuo fiat, vt per text. *in cap. ex parte, verſ. nos igitur, de conceſſ. prabend.* reſoluunt Felin. *in cap. cum ex officio num. 37. de præſcript.* Rebuff. *diſt. tit. de deuolut. n. 32.* Petr. Gregor. *diſt. cap. 9. num. 23.* Azor. *diſt. cap. 27. quæſt. 6.* Nicol. Garc. *diſt. part. 10. cap. 3. num. 31.* eſtque adeò vera, vt procedat etiamſi is, qui iure deuoluto à ſe poraro contulit, habere poteſtatem ad conferendum iure ordinario, quod eoim potuit noluit, quod voluit adimplere nequiuit. *cap. cùm ſuper, de officio deleg. l. multum interoſt, verſ. ſi verò, C. ſi quis alteri vel ſibi*, & ita reſoluit Rebuff. *ibi proximè num. 52.* vbi *n. 53.* inde iofert ad caſum notabilem; † Non obſtat quod 86 ſi Ordinarius iure ordinario beneficium iuriſpatronatus contulerit ſpreto patrono infra tempus datum ad præſentandum, talis collatio valet non præſentante, nec contradicente patrono, quia reſpondet Garc. *diſt. cap. 3. num. 32.* ex quo Ordinarius tunc confert ex iure & poteſtate originali, collatio ab eo facta ſprero patrono ſolum eſt nulla in fauorem patroni, atque adeò eo volente, & reclamaote, non aliàs.

Quartò notandum eſt, deuolutionem ceſſare in 87 reſeruatis, quippè cum beneficia reſeruata Ordinarius conferre non poſſit, nec etiam illius negligentia dari poſſit in illorum collatione, vt per Caſſad. *deciſ. 8. num. 5. & 8. de publ.* Rota *in Vrcellon. capellu 28. Iunij 1606.* coram Cardinal. Marquemontio impreſſa per Farinac. *deciſ. 186. n. 2. part. 2. recent.*

Quintò notandum eſt, deuolutionem huiuſmodi 88 fieri, ſi ij ad quos ſpectat, prouident indignis, ſeu inhabilibus, & incapacibus, *cap. cùm in eunctis, §. fin. de electi.* vbi dixi. *cap. ſi compromiſſarius, eod. tit. in 6.* Zech. *de benefic. & penſionib. cap. 5. num. 15.* Nicol. Garc. *de benefic. part. 10. cap. 3. num. 2.* Cardin. Mantic. *deciſ. 158. per totam*, vbi ait quod quãuis non poſſit argui negligentia Ordinarij, niſi à die ſcientiæ, tamen ille debebat ſcire conditionem eius cui contulit beneficium, quia ita præſumitur cum anteqoam conferat, de vita, & moribus illius debeat inquirere, & plenam eius notitiam habere, *cap. innotuit, de electi. cap. bona il 2. in fine*, vbi notat Abb. *num. 15. de poſtulat. Prælat.* Rebuff. *in prax i benefic. ſub tit. de pœnis contra collatores indigne conferentes, num. 3.* ac proinde dicatur eſſe in mora iuxta ſupra reſoluta. Verùm ſi Vicarius cootulerit beneficium indigno non fieri deoolutionem, nec eſſe Epiſcopum conferendi poteſtate prinatum, niſi habeat ratam collationem reſolnunt, Rebuff. *in pract. benefic. tit. formn Vicariatus num. 140.* Sbrozz *de Vicario Epiſcopi lib. 3. quæſt. 37.* quos re-

feroego ipſe *in collectan. ad dict. cap. eùm in cunctis, num.* 38.

ALLEGATIO CXXVII.

Epiſcopalia iura,& iuriſdictio an,& quando ab inferioribus præſcribi poſſint?

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio & iura Epiſcopalia poſſunt per Romanum Pontif. priuilegio concedi aliis quàm Epiſcopis.*
2 *Priuilegia quæ acquiri poſſunt acquiruntur etiam præſcriptione.*
3 *Iuriſdictio,& Iura Epiſcopalia etiam cum territorio præſcribi poſſunt ab inferioribus.*
4 *Res ſacræ quæ propriè dicantur.*
5 *Inſpatronatus,ius eligendi ad beneficium,ius decimandi, & ſimilia licet non emantur, nec transferantur aliquo temporali dato, ſunt tamen in commercio,quatenus per aliquos titulos acquiruntur,transferuntur,& retinentur.*
6 *Iuriſdictio Epiſcopi non præſcribitur per iuriſdictionales actus ab alio factos nomine ipſius Epiſcopi.*
7 *Iura Epiſcopalia ardua,& quæ ſolis Epiſcopis reſeruantur,præſcribi poſſunt ab inferioribus,non procedit in reſeruatis Ordini, vt n.* 8.
8 Cap. quanto,de conſuetud. *declaratur.*
9 *Collatio,ſeu inſtitutio beneficiorum contra Epiſcopos præſcribi poteſt, itaut ad alios inferiores pertineat.*
10 Cap. ex frequentibus 3. de inſtit. *declaratur.*
11 *Inſtitutio authorizabilis præſcribi non poteſt.*
12 *Contrarium verius.*
13 Cap. cum olim,de præſcript. & cap. cum ſatis,de officio Archid. *conciliantur.*
14 *Iura Epiſcopalia præſcripta non competunt præſcribenti accumulatinè cum Epiſcopo,ſed priuatiuè.*
15 *Contrarium non eſt improbabile.*
16 *Iuriſdictio,& poteſtas ſpecialis alicui communicata intelligitur accumulatiuè,non verò priuatiuè reſpectu illius qui Ordinarius de Iure habet.*
17 *Viſitandi ius alicui conceſſum non cenſetur conceſſum priuatiuè quoad Epiſcopum,niſi expreſsè dictum ſit quod Epiſcopus non poſſit viſitare.*
18 *Prima opinio de præſcribente priuatiuè procedit, vbi præſcribens ſolus vſus eſt iuriſdictione; ſecundo vero de præſcribente accumulatiuè vbi præſcribens & præſcriptus ſimul exercuerunt.*
19 *Iuriſdictio priuatiuè ab Epiſcopo præſcribi non poteſt, quia ſaltem penes eum remaneat habitus, licet actus ſit penes inferiorem, quo negligente reuertitur ad Epiſcopum.*
20 *Reſpondetur obiectis.*
21 Cap. auditis,in fine,de præſcript. *declaratur.*
22 *Epiſcopalia Iura quæ ſint in quibus Epiſcopus habet fundatam intentionem de Iure communi.*
23 *Iuriſdictionem exercendi in omnibus Eccleſia ſua diœceſibus fundatam intentionem habet Epiſcopus de Iure communi.*
24 *Exercitium Iuriſdictionis ſpiritualis quoad omnes perſonas ſine diœceſis habet Epiſcopus de Iure communi.*
25 *Epiſcopus exercet iuriſdictionem in loca & perſonas ſua diœceſis licet exemptionem allegent niſi priuilegio exhibito,& diligenter excuſſo.*
26 *Manutentio in quibus rebus & cauſis danda eſt Epiſcopo etiam reſpectu exemptorum, ſeu monaſterij exempti.*
27 *Exemptus ſeu priuilegiatus manutentionem conſequitur contra Epiſcopum ſi in poſſeſſione illius exemptionis, ſeu priuilegij reperiantur.*
28 *Cauſarum omnium cognitio pertinet ad Epiſcopum in ſua diœceſi, in eaque habet fundatam intentionem de Iure communi.*
29 *& in cognitione cauſarum criminalium,& matrimonialium.*
30 *Examinatores deputare pro collatione Parochialium ſpectat ad Epiſcopum de Iure communi.*
31 *Confeſſarios approbare ſpectat ad Epiſcopum, & in quaſi poſſeſſione debet manuteneri.*
32 *Beneficiorum omnium ſuper collatione habet Epiſcopus intentionem fundatam de Iure in tota ſua diœceſi.*
33 *In cura animarum non habentium proprium Parochum habet Epiſcopus aſſiſtentiam Iuris.*
34 *Super decimis prædiorum,quæ ſunt in nullius Parochia, & ſuper decimis prædierum exiſtentium in Eccleſia Cathedrali,quæ ſit Parochialis,habet Epiſcopus aſſiſtentiam Iuris communis.*
35 *Quarta decimarum in exactione profana portione Pontificali habet Epiſcopus intentionem fundatam de Iure intra limites ſuæ diœceſis.*
36 *Cathedratici pro eredito habet Epiſcopus Iuris aſſiſtentiam contra Eccleſias ſibi ſubditas ratione viſitationis,ſeu procurationis vſque ad duos ſolidos.*
37 *Manutentio in materia iuriſdictionali competit ratione ſolius Iuris communis.*
38 *Manutentio vigere aſſiſtentia Iuris communis competit abſque alia probatione.*
39 *Aſſiſtentiam Iuris communis habens pro ſe, dicitur habere liquidiſſimam probationem.*
40 *Aſſiſtentia Iuris communis quando eſt offuſcata, & redditur turbida,tunc non ſufficit vt competat manutentio.*
41 *Manutentio non datur ex ſola Iuris communis aſſiſtentia quando alius eſt in poſſeſſione;& quando ex aduerſo allegatur & probatur exemptio, priuilegium,ſeu titulus,vna cum præſcriptione, ſeu poſſeſſione.*
42 *Epiſcopo ſine poſſeſſione non datur mandatum de manutenendo in quarta decimarum,ſuper qua habet de Iure communi fundatam intentionem.*
43 *Decimarum in materia Rota non dat mandatum de manutenendo propter Iuris communis aſſiſtentiam,niſi probata etiam quaſi poſſeſſione.*

VM iuriſdictio, & iura omnia Epiſcopalia ſaltem à Pontifice Max. poſſint priuilegio concedi aliis quàm Epiſcopis, *c. cum contingat, de foro comp. c. accedentibus* 12. *de exceſſib. Prælat. cap. Abbates* 3. *de priuileg. lib.* 6. † & ea, quæ poſſuot priuilegio acquiri, acquirantur etiam præſcriptione, vt vulgò deducitur ex *c. ſuper quibuſdam, verſ. præterea, de verb. ſignificat. dict. c. accedentibus, in fine*, vbi gloſſ. cum aliis traditis per Couarr. *lib.* 1. *var. cap.* 19. *num.* 4. & Gabr. *commun. ſub. tit. de præſcript. concl.* 1. *à principiam ſequitur* † iuriſdictionem, & omnia iura Epiſcopalia etiam cum territorio præſcribi poſſe ab inferioribus: quare ita probant text. *in cap. auditis, & in c. de quarta* 4. *& in cap. cum olim* 18. *verſ. quia de præſcript. & in c. vltim. de offic. Archid. gloſſ.* 2. *in c. quicumque* 16. *q.* 3. Calderin. *conſ.* 2. *de præſcript.* Balb. *eodem. tract.* 1. *p.* 5. *à num.* 83. Boër. *deciſ.* 153.

*num.*16. Conar. *in cap. alma mater part.*1.§.12.*n.*3. Abb. *in c. cum contingat num.*11. *de foro compet.* Rot. *in Volaterranen. seu nullius iurisdict.*13. *April.*1584. coram Orano, *& in Constantin. iurisdictionis.*18. *May* 1611. coram *Reuerendiſſimo Attrebat.* impreſſa per Farin. *dec.*324. *num.*12. *part.*1. *recent. & in Barcin. iurisdictionis* 16. *Febr.*1609. coram *Reuerendiſſime D. mee Ceccine Decane,* impreſſa per eundem *dec* 243. *num.*9. *part.*2. *recent.* vbi etiam fuit dictum, quòd ad hoc propoſitum debet probari immemorialem, aut quadragenariam cum titulo.

4 Non obſtat quòd iuſpatronatus, ius eligendi ad beneficium, ius decimandi, & reliqua ferè omnia Iura Epiſcopalia, & Parochialia, ſunt ſpiritualia, vel ſpiritualibus annexa, *cap. quante, de iudic. c. de iure, de iurepatron. c. Meſſana,* vbi omnes, *de elect. c. cauſam, que, & c. cum eius,* ibi, *vniuerſa ſpiritualia, de præſcription.* dicuntur res ſacræ, *c. ſuper ee,*7. *de tranſact.* Atqui res ſacræ præſcribi non poſſunt, *l. vſucapionem* 9. *ff. de vſucap.* §. *ſed aliquande, Inſt. eodem tit.* Igitur, &c. Reſponderur enim res ſacras in propoſito intelligi tantùm, quæ per Pontifices ſpecialiter conſecratur, & in vſum Diuinorum benedictione quadam ſanctitatis conſtitura dicuntur, & ſacra conſtituuntur; vnde ſtrictè loquendo ſacræ efficiuntur, per quam conſecrationem eximuntur à commercio, vt iam non ſint in bonis alicuius, *l. in tantum, verſ. ſacra. ff. de rerum diuiſ.* §. *ſacra, Inſtit. eod.* explicat poſt D. Thom. & alios Nauar. *de ſpoliis* § 17. *n.*7. Planè † iuſpatronatus, & ſpiritualia, de quibus ſuprà, non 5 ſunt eiuſmodi, quia permanent in bonis eorum, quibus competunt, & veluti iura propria abillis adminiſtrantur, qui licet non plenum, reſtrictum tamè dominium, & veram quaſi poſſeſſionem habent, ac ſubinde licet illa iura non emantur, neque traoſferantur aliquo temporali dato, vel terenro ad vitandum ſimoniæ vitium, *d. c. ſuper ee,* nihilominus ramen ſunt in commercio, quatenus per aliquos titulos acquiruntur, transferuntur, & retinentur, vt colligitur ex *c.*1. cum aliis, *de iurepat. Clem. ſi plures, eod. tit. c. querelam,* ibi, *in quaſi poſſeſſione, c. cum Eccleſia* 32. ibi, *iure ſuo. de elect. c.*1. ibi, *iure ſacerdotum* 16. 6 *q.*7. *cap.* 2. *de tranſact.* cum aliis intelligo † principalem reſolutionem procedere vbi præſcribitur abſque vllo Epiſcopi miniſterio, quia illius iuriſdictio non præſcribitur per iuriſdictionales actus ab alio factos nomine ipſius Epiſcopi, vt poſt Ruin. *conſ.* 217. *n.*13. *verſ. alleg. etiam lib.*1. conſult Rot. *in Marſicen. iurisdictionis* 26. *Aprilis* 1609. coram *Patriarcha Manzanedo,* impreſſa per Farin. *dec.*248. *n.*6. *part.*2. *recent.*

7 Amplia id ipſum procedere etiam in turibus Epiſcopalibus arduis, & quæ ſolis Epiſcopis, & ipſorum dignitati reſeruantur, vt colligitur ex *dict. cap. cùm eius, verſ. quia*; & conſtat, quia cognitio cauſarum matrimonialium eſt de arduis, quæ ſoli Epiſcopo ſe reſeruantur, & ex ſtylo Curiæ commituntur, *dict. cap. antecedentibus,* Concil. Trident. *ſeſſ.*24. *de reformat. cap.*20. *verſ. adhac,* & tamen text. *in dict. cap. auditis,* probat huiuſmodi cognitionem legitima præſcriptione poſſe inferioribus acquiri, vt *ibi* notaot omnes, vt per Pariſ. *num.* 3. *gloſſ.* 2. *& vltim.* per text. *ibi, dict. cap. accedentibus, gloſſ* 1. *in cap. litteras, de reſtitut. ſpoliat* communis ea Palat. *in repet. cap. per veſtras, de donation. inter virum & vxorem, notab.*2.§.1. *num.*33. Balb. *vbi ſup. num.*85. Conar. *de ſponſal. part.*2. *cap.*8. §.12. *in princip.* quicquid dicat Hoſt. *in dict. cap. litteras.* quem ſequitur Laſ. *in rubr. maiorum. ff. de iuriſdict. omnium. iud. num.*49.

Non obſtat *cap. quanto, de conſuetud.* vbi ius conferendi ſacramentum Confirmationis vti res ardua, 8 eſt Epiſcopis reſeruata, vt text. habet, non poteſt præſcribi ab inferioribus non Epiſcopis: nam vltra multa, quæ ad illius materiam, & intellectum traduni D. Thom. vbi Caiet. *part.*3. *q.*72. *art.*11. Cou. *lib.*1. *var. c.*10. Martio. Ledeſm. 1. 4. *q.*13. *art.*11. reſpondetur principalem huius allegationis regulam, & ampliationem huiuſmodi procedere 10 iis, quæ reſeruantur dignitati, & iuriſdictioni Epiſcopali, non aurem in reſeruatis Ordini, de quibus agit *cap. quamuis* 68. *diſtinct.* malè allegatum à *gloſſ.* 2. *in dict. cap. accedentibus.* Planè collatio Sacramenti Confirmationis ex Apoſtolorum traditione reſeruata eſt Ordini Epiſcopali, vt probat text. ſic intelligendus *in dict. c. quanto, c.*1. *cum. ſeqq. de conſecrat. diſtinct.*1. cum aliis per me adductis ſup. *part.*2. *alleg.*30. vnde merito præſcribi non poteſt ab iis, qui non habent ordinem Epiſcopalem, quippe qui non poſſunt in ea ſpecie habere poſſeſſionem legitimam, ſine qua non præſcribitur, reg. *ſine poſſeſſione lib.*6. & ita intendunt *gloſ.* 4. *verſ. item,* Abb. *num.*6. Pariſ. 4. *in dict. cap. auditis.* Balb. *vbi ſup. num.*89. *verſ. tertio.* Couar. *dict. cap.*10. *num.*14. iuuat *c. aqua, verſ. non, de conſecrat. Eccleſ. vel Alt.* Nec aliud probat *c. peruenit* 95. *diſt.* vbi ex priuilegio & commiſſione Sedis Apoſt. poſſunt non Epiſcopi Sacramentum Confirmationis conferre, ac ſubinde potuerunt id ipſum acquirere præſcriptione immemoriali, arg *cap. ſuper quibuſdam, verſ. præterea, de verb. ſignific.* nam vltra alia quæ ad intellectum *dict. cap. peruenit,* tradunt Doctores, vt per Couar. *dict. c.*10. *à num.*7. *&* 10. & Martin. Ledeſm. *vbi ſup.* ſatisfit, vt per eundem Couar. *n.*14. & per citatos à Gabr. *commun. ſub tit. de præſcription. concl.*1. *à num.*16.

Ex quibus infertur collationem, ſeu inſtitutionem beneficiorum contra Epiſcopos præſcribi poſſe, ſtante ad alios inferiores pertineat, vt probat 9 *cap. cùm eius, verſic. quia,* ibi, *inſtitutionibus, de præſcript.* & ſuadetur ex eo, quia ſuprà diximus iuriſdictionem, & iura Epiſcopalia poſſe præſcribi ab inferioribus, collatio autem, & inſtitutio beneficiorum pertinet ad iuriſdictionem & iura Epiſcopalia, *cap. conquerente* 16. *de officio Ordin. cap. neſti* 9. *de elect.* Ergo, &c.

Non obſtat *c. ex frequentibus* 3. *de inſtit.* quia ſo- 10 lùm reprobat conſuetudinem, vel præſcriptionem, per quam clerici recipiebant beneficia ab iis, qui poteſtatem non habebaot, intrudentes ſe ſine auctoritate alicuius legitimi ſuperioris, ad quem id iure pertinet, iuata quem ſenſum Pontifex in eo text. agit de conſenſu Epiſcopi, vel officialium, non vt excludat alios, qui priuilegio, vel præſcriptione legitima inſtituendi poteſtatem habuerint, immo tacitè eoſdem includit, dum ſimpliciter noo egit de Epiſcopis, & officialibus, ſed adiecit, *qui de iure poſſunt,* quæ verba licèt paſſim intelligentur ea poſitiuè multò planiùs, vt pungit Abb. *ibi num.*8. accipiuntur reſtrictiuè ad præcedentia, quaſi textus agat non de conſenſu Epiſcopi, vel officialium quorumcunque, ſed illorum, qui de Iure poſſunt. Ita quòd vbi Epiſcopi, vel officiales iure non poſſunt, neceſſarius ſit, & ſufficiat conſenſos aliorum, qui aliàs poſſunt, planè vbi aliquis contra Epiſcopum præſcripſit collationem, vel inſtitutionem, iam non Epiſcopus, ſed præſcribens poteſt de Iure confere, iuxta *d. cap. cùm eius.*

Licèt ſupradicta illatio de plano procedat in in- 11 ſtitutione tituli collatiua, tamen noo deſunt, qui aliter ſentiant in inſtitutione illa, quam vocant au-

thorizabilem,per quam in beneficiis Cutatis committitur populus, vel animarum cora, obſeruantes limitari regulam *dict. cap. auditis, & dict. cap. cum olim,de præſcript.*dom habent Iura Epiſcopalia præſcribi poſſe, vt non procedat in dicta inſtitutione authorizabili, per *dict. cap. ex frequentibus.* Ita tenent Guid. Papæ *in dict. cap. auditis num.* 1. *ad finem*, & alij, quos refert Felin. *numer.* 8. Miles & alij, de quibus Gilchen *de præſcript.part.*3.*cap.*10. *num.*10.

12 Sed his non obſtantibus verius eſt inſtitutionem etiam authorizabilem præſcribi poſſe, vt intendunt gloſſ. 1. *ad fin. in dict. cap.ex frequentibus*, *gloſſ.*2. *in cap.cum Bertoldus,de re iudic.*Abb. *in dict. cap. cum olim num.*5.*& in cap.cum ex officio,num.*6. *de præſcript. & in dict. cap. auditis num.*6. vbi poſt alios Felin. *num.* 8. teſtatur in tota Italia ita ſeruari,Balb.1. *part.*5. *num.*88. communia ex Patiſ. *in dict.cap.auditis num.*5. & colligitur ex *dict.cap.cum olim*, *verſ. quia*, vbi Eccleſiæ ad Epiſcopum pertinentes poſſunt ab aliis pleno iure præſcribi, ieaut vel quoad omnia, vel qooad pleraque grauiſſima, de quibos *in d.verſ.quia*,eximantur ab Epiſcopi poteſtate; igitur præſcribi poterunt etiam quoad inſtitutionem hanc,in qua non apparet maior,vel diuerſa ratio; iuuat idemmet text. *in dict. verſ. quia*, in verbo, *inſtitutionibus*, ſub quo comprehenditur omnis inſtitutio ad Epiſcopum pertinens,ſiue titulicollatiua, ſiue authorizabilis ſit. Facit tandem text. *in c. cùm ſatis, de offic.Archid.* dum probat inſtiturionem hanc poſſe competere Archidiacono de licentia & mandato Epiſcopi igitur; non occurrit cur ſimiliter per legitimam præſcriptionem acquiri nequeat.

13 Non obſtat *d. c. cùm ſatis*, dom videtur probare Archidiaconum, ſiue maodato Epiſcopi obtentu alicuius conſuetudinis habere non poſſe ioſtitutioem authorizabilem, qoi omiſſis multorum interpretationibus quorum aliqui interpretantur de conſuetudine,vel præſcriptione non completa,alij diſtinguunt ioter præſcriptionem, & conſuetudinem, vt in hac procedat *dict.c.cum ſatis*, in illa *dict. cùm olim*;nonnolli vero in præſcriptione ſine titulo, & bona fide;facilius intelligitur cum Card.*in Clem. 1.in princip.oppoſit.6.de exceſſib.Prælat.*Balb.*de præſcript.1.part.5.quæſt.*11.*num.6.*& Gilchen *eod.tract. part.*3.*cap.*10.*num.*10.qnod *in d.c.cum ſatis*,ſolum prohiber Pontifex conſuetudinem', ſeu magis præſcriptionem, per quam aliquis inferior intendit inſtituere in beneficiis nomine proprio, non ita ſi præſcribat nomine,& vice Epiſcopi tanquam ipſius Vicarius faciat inſtitutionem,vt deducitur ex litteta eiuſdem tex. ibi, *ſine licentia & mandato Epiſcopi*, quæ verba oſtendunt quod ſi præſcripſerit vt faciat tanquam de mandato Epiſcopi non eſſe prohibitum,iuncta vulgari reg.quod omnia,quæ priuilegio acquiri poſſunt, acquirantur etiam præſcriptione, *d.c.ſuper quibuſdam.§.præterea.*

14 Iura hæc ſic præſcripta non competunt præſcribeoti accumulatiuè cum Epiſcopo, quaſi illi cum hoc inſimul accumulentur,vt vterque vtatur & locos ſit præuentioni, ſed potios priuatiuè reſpecto Epiſcopi,itaut ſolos Abbas præſcribens vtatur,Epiſcopus vero priuetur, & excludatur ne amplius vti valeat,vt probant *dict.c.auditis,in fine*,ibi. *ſilentium imponentes*,&c. obſeruant ibi Abb. *num.*7.Felin.*n.*9. & Patiſ. *num.* 7. poſt alios idem Abb. & Imol. per tex.ibi *in d.c.cum olim*, Abb.*num.*7. & Felin.*num.*5. *in c.paſtoralis in princ.de officio Ord.*Bald.*conſ.*201. *lib.*1.Marian.*num.*8.*in c.cùm contingat,de foro comp.* Balb. *de præſcript.*5. *part.*5. *num.*88.*& part.*2.*n* 22. refert alios Coar. *in cap.alma mater part.*1. §.12. *num.* 3. & ſequitur Rot. apud Mantic. *deciſ.* 296. *num.* 1. vbi iotelligit de præſcriptione longiſſimi temporis,Auend. *lib.*1.*Pratorum cap.*5.*num.* 25. ex quibus iam hodie hæc videtur recepta ſententia, pro qua non leuiter vtget oatura præſcriptionis ſecundum quam,ea, quæ præſcribuntur,acquituotor, itaut alius contra quem præſcribitur, omninò ab illa excludatur, & eius dominium vel ius omninò perimatur, *l.*1.*poſt princ.*ibi,*excludebantur*, &c.*C.de vſucap.transform.l.qui* 23. ibi, *dominium mutet.ff.do vſucapion. gloſſ.pen.in fine in l.*3.§.*ex pluribus*, *ff.do acquir.poſſeſſ.*

Contrariam nihilominus ſententiam, immo 15
quod iurisdictio,& iura Epiſcopalia,vel ſimilia oon priuatiuè,ſed accumulatiuè ad Epiſcopum præſcribantur, probarunt Ioan. Andr. Hoſt. Anton. Imol. & alij *in d.cap.paſtoralis*,Roland.*conſ.*80.*à num.*22. *lib.*2. quam & praxi ſeruandam,& communem(antiquorum ſortaſſe) teſtatur Couarru. *dict.loco.* Pro
quibos facit,quia † iurisdictio,& poteſtas ſpecialis 16
alicui communicata,intelligitur accumulatiuè,non verò priuatiuè reſpectu illius, qui Ordinatiam de Iure habet, itaut locus ſit præuentioni, arg. *l.*1.*C. de officio prafecti Vrbis*, *l.vlt.C. de iurisdict. omnium indic. cap. per hoc, de haret.in* 6. communia *in dict. c.paſtoralis*,& alibi,vt per Roman. *conſ.*393.*num.*1. *cum ſequent.* Rnin. qui de communi teſtatur *conſ.*7. *num.*5.*lib.*4. Couarru.& Rol. *citatis locis*, Rot. ex ſententria Illuſtriſſimorum interpretum Concilij *in cauſa Piſien. Iurisdiction.*15.*Iunij* 1590.coram *Card. Plato,& in Montis Regalis iurisdictionis*27.*Nouembris* 1606.coram *R. D.meo Coccino Decano*,impreſſa per Fari.*dec.*121.*n.*4.*part.*1.*recentior.& in Abulen. iuris viſitandi* 28.*Iunij* 1600.coram *Gregor.XV.* impreſſa per eundem *dec.*30.*num.*3.*part.*2.*recentior.*& 10 eadem coram eodem 10.*Nouemb.*1600.impreſſa per eundem Farin.*dec.*33.*num.*1.*d.part.*2.*recens.*vbi
fuit dictum qnòd † viſitandi ius alicui conceſſum, 17
non cenſetur conceſſum priuatiuè quoad Epiſcopum, niſi expreſsè dictum ſit qnòd Epiſcopus oon poſſit viſitare, tum etiam quia ſi iurisdicto & iota Epiſcopalia in propoſito præſcriberentur priuatiuè, vtique Epiſcopus priuabitur iure obedientiæ, & procutationis debitæ, coortæ. *cùm non liceat,& c. cùm ex officio,de præſcrip.*

Vnde ex mente Abb.*in dict.cap.auditis,num.*14. 18
*& in dict. cap. paſtoralis,num.*7. Roland. *conſ.*439. *num.* 11. *verſ.* 3.*lib.*3. & aliorum dici poteſt priorem opinionem procedere vbi per integrum præſcriptionis tempus præſcribens ſolus vſus eſt iurisdictione, & iuribus præſcripris, Epiſcopus verò, vel aliàs contra quem præſcriptio proceſſit, intra tempus vſus non fuit: tunc eoim ex quo ſolus ille vel quaſi pocedit, ſolus acquiſiuit, & ita priustiuè,vt colligi poteſt ex *l. ſi quiſquam.ff.de diuerſis, & temp. præſcripts.* Poſteriot verò opinio procedat, vbi etiam ia contra quem præſcriptio compleiur, intra tempus illius exercuit iurisdictionem vel iura alia, quæ ſimilitet alius præſcribens quaſi poſſidens exercuit: tunc enim quia is non ſolus, ſed accumulatiuè cum illo præſcribit, & acquirit, vt videmus contigiſſe in pleriſque cauſis mixti fori, de qnibus cognitio cum natura ſua eſſet temporalis ex præſcriptione accumulatiuè pertinet ad Eccleſiaſticos, qui noo ſoli, ſed etiam laici cognoſcentibus accumulatiuè cognouerunt. Illud tamen admertere oportet, qnòd † præſcribi non po- 19
teſt iurisdictio priuatiuè ab Epiſcopo quin ſaltem

penes

penes eum remaneant habitus, licet actus ſit penes inferiorem, quo negligente reuertitur ad Epiſcopum, vt obſeruant Abb. *in cap. cum contingat n.* 18. *de foro compet.* Eraſm. à Cochier *de iuriſd. Ord. in exemptos p.* 1. *q.* 6. *n.* 20. Rot. *dec.* 414. *n.* 1. *p.* 1. *diuerſ.*

20 Nec aduertatur quod Epiſcopus, vel is contra quem præſcribitur, exercens iuriſdictionem, vel iura alia intra tempus præſcriptionis, videtur præſcriptionem interrumpere, ita vt iam amplius nec etiam accumulatiuè poſſit alius præſcribere, quia teſellitur ex mente Abb. *d. num.* 14. & aliorum, ſi dicas huiuſmodi vſum Epiſcopi tantumodo interrumpere & impedire præſcriptionem priuatam, cui ſoli aduerſatur, & ita efficere ne præſcribeos, qui ſolus non exercuit, ſolus acquitat, non vero interrumpere ne is, qui accumulatiuè cum alio quaſi poſſedit, accumulatiuè cum illo acquirat, qui huic acquiſitioni accumulatioæ non aduerſatur ſimplex vſus illius contra quem præſcribitur, cum quo ſtare poteſt vſus alterius accumulatiuus, ita vt locus ſit præuentioni. Sic ſane tenenda haec concordia ceſſant omninò, & componuntur argumenta ſupra in vtramque partem addicta. Nam text. *d. cap. auditis, in fine* procedit vbi Abbas per integrum præſcriptionis tempus ſolus quaſi poſſedit, & exercuit iura Epiſcopalia in Eccleſiis de quibus *ibi*, idem intendit *cap. auditis, de in integ. reſtit.* vbi, *pleno iure poſſeſſa.* Sic ſimiliter

21 † natura præſcriptionis rectè defenditur in propoſito, dum præſcribens acquirit eo modo quo poſſedit, & ita priuatiuè ſi ſolus, accumulatiue vero ſi non poſſedit ſolus, in quo poſteriori caſu alter contra quem præſcriptio currit, priuatur, & excluditur ab illo iure, quod antea habebat, ſecundum quod ſolus iuriſdictione, & aliis iuribus vtebatur, & nunc poſt præſcriptionem cogitur admittere alium ſecum accumulatiuè vtentem iuriſdictione, & ioribus incorporalibus quæ poſſunt à pluribus in ſolidum obtineri, licèt in rebus corporalibus aliud ſeruetur. *l. ſi vt certo §. ſi duobus ff. commodati*; ſicut etiam vbi iuriſdictio ſpecialis alicui committitur in faurem perſonæ, per huiuſmodi commiſſionem derogatur poteſtati ordinariæ, *c. ſtuduiſti, de officio legati.*

De Iuribus Epiſcopalibus, in quibus & ſuper quibus per Iuris communis aſſiſtentiam ad ſolum Epiſcopum ſpectat cognitio, & illi datur abſque alia probatione manutentio.

22 DVm ſupra variis in locis de his iuribus Epiſcopalibus egimus, nihil ex profeſſo de Iuris communis aſſiſtentia & fundata iotentione, quam ſo illis habent Epiſcopi ad plura deſeruiente diximus, quare in hoc loco aliquid dicere operæ pretium duximus, poſtquam de horum Iurium præſcriptione ſupra tractauimus. Multa igitur ſunt huiuſmodi Iura.

23 *Primò.* Epiſcopus habet fundatam intentionem de Iure communi ſuper iuriſdictione omnium Eccleſiarum, ideſt. excercendi iuriſdictionem quoad omoes Eccleſias ſuæ diœceſis, *c. omnes Baſilicæ 6. q.* 7. *c. conquerente, de officio Ord.* plures refert Poſt *in tract. mandati de manutenendo, obſeruat.* 45. *n.* 6. Seraphin. *dec.* 1104. *num.* 1. & *dec.* 1328. *num.* 1. Rota *dec.* 525. *num.* 1. *part.* 1. *recentiſſ.* aliàs *in peſthumis Farinacii*, & quoad omnia loca exiſtentia intra fines diœceſis, etiam quòd ſint nullius, Rota *dec.* 101. *n.* 1. *p.* 2. *recent.*

24 *Secundò.* Habet etiam Iuris communis aſſiſtentiam in exercitio iuriſdictionis ſpiritualis quoad omnes perſonas ſuæ, diœceſis *dict. cap. conquerente, de officio Ordinar. cap. cum Epiſcopus, eod. tit. lib.* 6. Caputaq *deciſion.* 306. *num.* 1. & 7. *lib.* 1. & *dec.* 203. *lib.* 3. Poſt. *d. tract. obſeruat.* 29. *num.* 17. Rota *deciſion.* 713. *num.* 1. *p.* 4. *diuerſ. & deciſion.* 171. *n.* 2. & *deciſion.* 491. *num.* 1. *part.* 1. *recentior.* Etiamſi illæ perſonæ profiteantur ſe inſeruire Capellæ exemptæ à iuriſdictione Epiſcopi, Rota *deciſion.* 726. *num.* 8. *verſ. & quatenus part.* 1. *diuerſ. & deciſion.* 313. *n.* 2. *p.* 2. *recentiſſim.* † non eſt enim inhibendum Epi- 25
ſcopo quominus ſuam iuriſdictionem in exerceat in loca & perſonas ſuæ diœceſis, etiam ſub prætextu exemptionis, ſeu priuilegij, niſi eo exhibito, & diligenter diſcuſſo, itaut manutenendus veniat donec de exemptione, ſeu priuilegio diſputetur, *cap. cùm perſona, de priuileg. lib.* 6. Seraphin. *dec.* 595. *ſub num.* 1. & *dec.* 1067. *num.* 3. Beltramin. *aa Gregor. dec.* 315. *ſub num.* 4. Rota apud Marchef. *de commiſſ. p.* 1. *pag.* 957. & apud Paciſ. *de Salmano interd. dec.* 42. *num.* 6.

Etiam vbi de exemptione, & priuilegio conſti- 26
terit, adhuc manutenendus eſt Epiſcopus reſpecto monaſterij exempti quoad ea, quæ concernunt clauſuram ipſius monaſterij, & quoad viſitationem curæ animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, admiſſionem miniſtorum etiam amouibilium, & in his, quæ pertinent ad Ordines, Rota apud Marchef. *commiſſion. part.* 1. *pag.* 958. *in princip. & num.* 2. Poſtius *dict. tractat. obſeruat.* 45. *num.* 16. & reſpectu exemptorum, qui habent ſuas Eccleſias & loca in territorio, & intra fines ſuæ diœceſis ex ſola iuris communis, & Concilij Trideotini aſſiſtentia erit danda manutentio Epiſcopo in conuocatione Synodi, vt in viſitatione Eccleſiarum Parochialium earum Rectorum ſecularium, necnon eorum correctione in concernentibus curam animarum, eorumdemque inſtitutione, & deſtitutione, & conceſſione litterarum dimiſſorialium, Ordinumque collatione; Seraphin. *dec.* 1278. *in princip. num.* 1. & *in fine*, quæ eſt inter diuerſas *dec.* 166. *part.* 4. & apud Marchef. *dict. part.* 1. *pag.* 982. refert Poſt. *dict. tract. obſeruat.* 45. *num.* 15.

Quæ tamen reſtringenda veniunt eo caſu, quo il- 27
le, qui exemptionem, ſeu priuilegium exhibet, ſit etiam in quaſi poſſeſſione illius exemptionis, quia tunc illi, & non Epiſcopo manutentio datur, *d. cap. cùm perſona, de priuil. in* 6. Mateſcot. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 21. & 22. *cum ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in coll. dec. tollect.* 1314. Rota apud Marchefan. *d. part.* 1. *pag.* 980. *num.* 2. & inter recentiores *dec.* 491. *n.* 4. 7. & 9. *part.* 1. vbi *n.* 8. & 10. ait quòd in quaſi poſſeſſione exemptionis tunc quis conſtitutus dicitur ſi probatur veniſſe caſum, & Ordinarium voluiſſe exercere iuriſdictionem, & fuiſſe repulſum, & repulſioni acquieuiſſe, vel habuiſſe ſe pro ſpoliato, non autem ex eo ſolo quod non apparetet Superiorem in eum exercuiſſe, refert Poſt. *d. obſerv.* 45. *num.* 17. & 18.

Tertiò. Epiſcopus habet iuris communis aſſiſten- 28
tiam, ac in eo fundatam intentionem in cognitione cauſarum omnium, iuxta text. *in d. c. cùm perſona, & ibi* Doctores, *de priuil. in* 6. Rota *dec.* 306. *num.* 1. apud Poſtium poſt dictum eius tractatum. Et ſic in 29
cognitione cauſarum criminalium, & mixtarum, Rot. *dec.* 383. *num.* 2. *p.* 2. *recentiſſim.* † Et in cognitio-
ne cauſarum criminalium, gloſſ. *verb. per Capitulum in cap. vtreſi agabitur §. exceſſus, de offic. Ord.* Caputaq. *dec.* 203. *p.* 3. Rot. apud Marchef. *de commiſſ. part.* 1.

pag.1069.in vlt.impreſſ.& deciſ.197.à num.1.& deciſ.306.num.3.& 5. apud Poſtium, *& inter recentior. deciſ.447.p.1.& deciſ.610.p.2.* vbi fuit dictum non ſolùm de Iure communi, ſed etiam vigore Concilij Trident. Epiſcopum habere fundatam intentionem in cognitione cauſarum criminalium intra limites ſuæ diœceſis, & donec de contraria immemorabili diſcutitur, manutendum eſſe in ſua poſſeſſione, proindeque per Concilium *ſeſſ.24. de reform.c.20. prope fin.* ſublatam eſſe quadrigenariam cum titulo, ſeu priuilegio, eadem Rota *inter recentiſſ. dec.126. num.1.part.2.* Et quòd in cognitione cauſarum criminalium & matrimonialium habeat Epiſcopus infra limites ſuæ diœceſis fundatam intentionem tenent Seraph. *deciſ.595.num.4.* Rota *deciſ.273.n.1. & deciſ.382.num.2. & deciſ.610.num.2.part.2. recent.* Vnde *Sacra Congreg. Concilij in nullius, ſiue Conuerſanen.20. Auguſti 1627.* cenſuit cauſarum matrimonialium, & criminalium cognitionem ad Epiſcopum ſpectare donec per alium prætendeotem probetur immemorabilis, & quòd ſit nullius: & iterum *in Theatina Abbatia S. Ioannis in Venere 11.Septemb.1621.* ſuit reſolutum ſpectare ad Epiſcopum cognitionem cauſarum matrimonialium, & criminalium etiam in Abbatiis exemptis, donec per tres ſententias conformes, vel vnicam, quæ in rem iudicatam tranſierit, Abbatiam præfatam, ac loca illi ſubiecta, ſeu ab ea dependentia nullius diœceſis eſſe conſtiterit.

30 *Quartò.* Epiſcopus cum habeat Ioris aſſiſtentiam in deputandis examinatoribus pro collatione Parochialium, in quaſi poſſeſſione Iuris huiuſmodi debet manuteneri, vt per Mantic. *deciſ.228.n.6.* Poſt. *in d.tract.obſeruat.10.num.18.*

31 *Quintò.* Et in quaſi poſſeſſione approbandi Confeſſarios ob eandem rationem manutenendus eſt, Rota *deciſ.332. p.1.recent.* Poſt. *d.obſeru.10.n.19.* Rota *apud eundem dec.197.num.13.*

32 *Sextò.* Epiſcopus habet fundatam intentionem de Iure communi ſuper collatione omnium beneficiorum ſuæ diœceſis, *d.cap.omnes Baſilicæ 16.qu.7.* Selu. *de benefic.p.2.q.22.n.41.* Seraphin. *deciſ.799. num.1.* Gregor.XV. *deciſ.291.num.1.* vbi Addcn. *ſub num.4.* Rot. *deciſ.382.num.2.& deciſ.416.n.1.p.2. recentior. & deciſion.125.num.1.* apud Poſtium *poſt eum tract.*

33 *Septimò* Epiſcopos habet aſſiſtentiam Ioris in cura animarum Eccleſiarum non habentium proprium Parochum, *c.cùm ſatis,* vbi Abb. *num.1.& 2.* Cardin. Anch.& alij *de officio Archid.* Butr. *in cap.1. num.7.de capell.monach.* Rot. *deciſ.93.num.2.part.2. recentiſſ.*

34 *Octauò.* Habet quoque fundatam intentionem de Iure communi ſuper decimis prædiorum, quæ ſunt nullius parochiæ, *cap. quoniam in 2. dilto,* vbi Hoſt. *num.1.& 2.* Abb. *n.2.* & Botch. etiam *2.de decim.c.dudum,* vbi gloſ. *verb.de Iure communi in verſ. vtrius puto,* & *ibi* Anch. *num.1.in fine.* Butr. *n.2.eod. tit.* Coccio. *dec.118.num.5.& deciſ.237.n.2.& deciſ.485.num.1 & dec.254.num.1.* Poſt. *d.tract.obſeruat.45.num.46.* Rot. *dec.262.num.1.par.2.recentior.* Et ſuper decimis prædiorum exiſtentium in Eccleſia Cathedrali, quæ ſit Parochialis, Coccin. *deciſ.38. num.1.& dec.254.n.4.* Poſt. *d. obſeruat.43. num.45.*

35 *Nonò.* Intentionem fundatam habet Epiſcopus in exactione quartæ decimarum pro ſua Pontificali intra limites ſuæ diœceſis, *c.de his,s.decernimus 10. q.1.cap.conquerente,* & *ibi* Hoſt. *num.15.* Ioan. Andr. *num.40.* Imol. *num.8.* Butr. *num.4.de officio Ord.* Rebuff. *de decim.q.7.num.11.* Mareſc. *d.lib.1.c.21.n.17.* Seraphin. *deciſ.1449.num.4.* Poſt. *obſeru.45.n.54.* Gregor. XV. *dec.519. num.1.& 2.* Rot. *dec.402.n.1. part.2.recentior.* vbi etiam quæ dicatur Pontificalis portio; intellige probata poſſeſſione, vt infrà oſtenditur *num.43.*

Decimò. Epiſcopus habet Iuris aſſiſtentiam pro 36
credito Cathedratici contra Eccleſias ſibi ſubditas ratione viſitationis, ſeu procurationis vſque ad duos ſubditos, *c.1.to.q.3.c.conquerenteverb.duos ſolidos, de offic.Ord.* Pauin. *de viſitat.p.1.q.5.n.13.* Rot. *deciſ.465.num.1.p.2.recentiſſim.*

Pro quorum Iutium aſſiſtentialium, & manuteni- 37
bilium cognitione eſt obſeruandum quòd in materia iuriſdictionali competit manutentio ratione ſolius Iuris communis, *d.c.cùm perſona §.fin.de priuil. lib.6.* Caput. *deciſ.306.n.7 dub.1.* Rot. *dec.145.n.3. in fine, & ſeq.p.1.diuerſ.& deciſ.313.n.2.in fine p.2. recentiſſim.*

Vigore enim aſſiſtentiæ Ioris competit manuten- 38
tio, etiam alio non probato, ſeo abſque alia probatione quaſi poſſeſſionis, Caputaq. *dec.206.in princ. num.1.2.& 7.part.1.& dec.201.part.2.* Mareſcor. *d. lib.1.c.11.num.3.* Veralli. *dec.203.part.2.* Seraphin. *dec.1067.num.3.* Mantic. *dec.40.ſub num.4.& deciſ.322.num.2.* Coccin. *dec.471.* Cardin. Caualet. *dec.193.num.1.& dec.506.num.2.& 4.& deciſ.617. num.1.* Rot. apud Pacificum *dec.39.num.2.& 3. & dec.42.num.5.* & apud Poſtium *dec.125.num.1. & dec.184.num.2.& dec.306.num.21.* eadem Rota *dec.416.num.1.part.2.recentior.* † Habens enim 39
pro ſe aſſiſtentiam Iutis communis, dicitur habere liquidiſſimam probationem, gloſſ. *verb.oſtenderis in l.ſi tutor,* vbi Bald. *n.2.C. de priuil.ſtat.* Rota *dec.4. in fine part.2.diuerſ.& deciſion.313.n.8.in fine p.2. recentiſſim.*

Tunc autem ſola Ioris aſſiſtentia abſque alia pro- 40
batione reuelat ad effectum manutentioois, de qoa agimus quando nihil adeſt in contrarium, ſeu aſſiſtentia non eſt offuſcata, nec redditur turbida; ſecus è contra, vt ſi reſpectu Epiſcopi ſit incertum, & dubium, an locus ſit intra fines diœceſis, vel pendeat ſuper co lis, vel adſit contra eum ſententia, ſen aſſiſtentia ſit turbida, vel offuſcata actibus, & probationibus in contrarium, Mareſcot. *d. lib.1.c.11.n.11.* Gregor. XV. *dec.312. num.1.* & adden. *ſub num.4. verſ. limitatur.* Seraph. *dec.1278.num.1.& 5.* Rota apud Poſt. *dec.184.num.6.& dec.187.num.9.& deciſ.200.n.25.& dec.305.n.4.& dec.306.n.2.* eadem Rot. *dec.382.n.5.& dec.501.num.2.p.2.recentior.* At ſi actus contrarij ſint turbidi interim donec probentur, debet concedi manutentio, eadem Rota *dict. deciſ.382.num.6.*

Similiter ea ſola Ioris aſſiſtentia manutentio non 41
datur, quando alius eſt in poſſeſſione, Beltramin. *ad Greg.deciſ.312.n.4.verſ.item aſſiſtentia.* Caual. *deciſ.655.num.10.* Rot. *dec.165.ſub num.1.part.2. diuerſ.& dec.685.n.2.in fine p.1.recentior.& dec.423. num.3.& dec.505.num.4.part.2.etiam recentior.& deciſ.184. num. apud* Poſtium: intellige ſi poſſeſſio ſit alicuius temporis conſiderabilis, Beltramin. *d.n.4.verſ.item aſſiſtentia,* Rot. *apud Poſt. dec.200. n.24.* Et quando ea aduerſo allegatur, & probatur exemptio, priuilegium, ſen titulus, vna cum præſcriptione, vel poſſeſſione, quia tunc manutenendi debet qui titulum, & præſcriptionē, ſeu poſſeſſionem allegat, & probat donec ſuper petitorio cognoſcatur, Mareſcot. *d.lib.cap.12.num.5.& 18.* Gutier. *pract. lib.3.q.14 num.65.* Seraph. *deciſ.595.num.2.& 3.& dec.1382.num.1.& dec.1386.num.1.* Rot. *dec.382.*

num.4.

num.4.& decis.493.n.2.p.2. recentior. & apud Post. *dec.166. nnm.10.*

42 Denique licèt Epiſcopus habeat in quarta decimarum ſuodziam iorentiooem *tutra* limites ſuæ diœceſis, vt dixi ſuprà *num.35.* attamen ſine poſſeſſione non datur illi maodatum de manurenendo, Mateſcor. *dict.lib.1.cap.11.nnm.17.* Seraphin. *dict. decis.1449.* Poſt. *dict.obſeruat.45.num.55.* ſed probata quaſi poſſeſſrooe eidem manurentio concedituɾ, Seraphin. *decis.1380. num.1.* Rota *dec.402.*

43 *num. 2. part. 2. recentior.* † Sicut etiam io materia quarumcumque decimarum Rota non dat mandatum de manurenendo propter Iuris communis aſſiſtentiam, otſi probata etiam quaſi poſſeſſione, Beltramin. *ad Greg.XV. dec.312.in fine.* Poſt. *d.obſeru. 45.num.42.*

ALLEGATIO CXXVIII.

Epiſcopis, & Prælatis inferioribus debita obedientia, an poſsit à ſubditis præſcribi?

SVMMARIVM.

1 *Obedientiam Epiſcopis, & Prælatis debitam ſubditi præſcribere non poſſunt.*
2 *Obedientia numeratur inter iura Epiſcopalia.*
3 *Præſcriptio omnia extinguēs omninò obedientiam Epiſcopo diœceſano iure communi debitam indiſtinctè prohibetur.*
4 *Præſcriptio quæ iuri ſeu bono publico nocet, repugnantiam, confuſionem, & inordinationem continet, prohibetur.*
5 *Præſcriptio per quam obedientia Epiſcopo debita non extinguitur, ſed tranſfertur ad alium, non excluditur.*
6 *Exemptionem à reuerentia debitam Epiſcopo nemo in totum præſcribit.*
7 *Prælatus inferior poteſt præſcribere, vt ſua parochia præcedat Epiſcopum.*
8 *Exemptio extinctiuè præſcribi non poteſt ſed tranſlatiuè.*
9 *Populus non exemptus Abbatia exempta præſcribere poteſt contra Epiſcopum exemptionem.*
10 *Obedientia quæ iure ſpeciali debetur poteſt præſcribi.*
11 *Præſcriptio etiam immemorialis non poteſt extinguere omninò obedientiam Epiſcopo diœceſano iure communi debitam.*
12 *Epiſcopalia iura licet regulariter præſcribi poſſint, nannulla tamen excipiuntur ſpeciatim iure prohibita.*
13 Cap. cùm olim, il 2. de priuileg. *declaratur.*
14 Cap. cùm perſonæ, verſ. ſi autem, de priuil. lib. 6. *declaratur.*
15 *Subditus Eccleſiæ Romanæ, & ab Ordinarij Epiſcopi ſubiectione exemptus, vt quis per præſcriptionem dicatur, qua requirantur, oſtenditur.*

1 BEDIENTIAM Epiſcopis, & Prælatis debitam ſubditos præſcribere non probat text. *cap. cùm non liceat*, ibi, *præſcriptione non obſtante, de præſcr.* vbi gloſſ. & Doctores tradunt *gloſſ. 4. in cap. auditis, eod.tit. gloſſ.vltim. in cap. enim inter, de conſuetud. gloſſ. verb. conſuetudine in cap. 2. de Pœnitent. & remiſſ. lib. 6.* Ror. *decis. 1. de præſcript. in nouis, alias 239.* Altet. Alex. & Iaſon *à num. 9. in l. 14, qui putat. ff. de acquirend. hæred.* latè Balb. *de præſcript. 1. part. 5. à num. 91.* Pereg. *de iure fiſci lib. 6. tit. 8. num. 9.*

Obſtat tameo quòd obedientia oumeratur ioter 2
Iura Epiſcopalia, *cap. congnerente, de offic. Ordin.* igrtur præſcribi poteſt, iusta *cap. cùm olim, cap. auditis, de præſcript.* Rurſus obſtant *cap. cùm olim 2. ad fin. de priuileg. cap. eim perſona, eod. tit. in 6.* vbi omoimoda exemptio à poreſtate, & ſubiectione Epiſcopi, & Ita ab obedientia eiuſdem poteſt præſcriptione comparari. Accedit, qoia ratio, quam text. *in dict. cap. cùm non liceat, in princip.* ſeotit, oon videtur ſufficiens, imò nec vera, licet enim ſubditus contra Epiſcopum præſcribat obedientiam, non propterea recedit à capite, com adhuc maneat ſubiectus Roman. Pontific. qui exiſtit Vicarius Chriſti Domini, qui eſt caput omnium Eccleſiarum, iuxta illud Pauli *ad Epheſ. 1.* ipſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiam, *Clemens. 1. in princ. de iureiur.*

Verùm vt quæſtio breoitet reſoluatur, ſequen- 3
tem conſtituo concluſionem. *Omnis præſcriptio extinguens omninò obedientiam Epiſcopo diœceſano à ſubdita iure communi debitam indiſtinctè prohibetur.*

Patet concluſio, ſiquidem † omnis illa præſcri- 4
ptio prohiberur, quæ iuri, ſeu bono publico nocet, repugnantiam, confuſionem, & inordinationem continet, & neruum Eccleſiaſticæ diſciplioæ infringit, vt conſtat ex *l. præſcriptio, C. de operibus publ.* iuncta *l. 1. ff. de vſucap. cap. licet, in princip.* ibi, *confuſio naſceretur 16. q. 3. d. cap. cùm inter*; ſed † præſcriptio omnioò extinguens obe- 5
dientiam Epiſcopo diœceſaoo à ſubditis iure communi debitam eſt eiuſmodi, quia maxime nocet iuri, & booo publico, quòd in ſubditorum obedientia conſiſtit. *cap. ſciendum, verſ. obedientia 8. quæſt. 1. cap. vltim. in princip. 23. quæſt. 1.* ioſuper coorinet repugnantiam, concluſionem, & inordioationem, dum membrum ſuo capiti non obtemperat, ſed ab eo recedit, & quis acephalus efficitur, *cap. nulla 93. diſtinct.* & qui ſubditus eſt ſuperiotem non agnoſcit per obedientiam, quæ verſatur in exequendis ſuperiorum præceptis, & eſt de intrinſeca ratione ſuperioritatis, ex latè adductis per S. Thom. 2. 2. *quæſt. 104. art. 1.* Syloeſt. & Summiſtas *verb. obedientia*, io quo manifeſta repugnantia, confuſio, & inordioatio cernitur, & eaodem infringitur vis & neruus poteſtatis Eccleſiaſticæ, dum Epiſcopis, qui propriè ſunt Prælati, & ſuperiores Eccleſiaſtici, ſubtrahitur obedientia ſine qua inaois eſt poteſtas, quæ io imperando conſiſtit, *l. poteſtatis in princip. ff. de verb. ſignification.*

Dixi in concluſ. *omnis*, vt ita includatur etiam im- 6
memorialis, & cum titulo, vt infra oſtendetur. Dixi etiam, *omnino extinguitur*, ad excludendam præſcriptionem, per quam obedieotia Epiſcopo debita non extinguitur, ſed transfertur ad alium, qui in ſubditis Epiſcopi eandem præſcribit, vel cui ipſimet ſubditi ſe ſubiiciuot, quoad illam, quia exemptionem à reuerentia Epiſcopo debitam nemo in totum præſcribit, vt per Fel. *in cap. ſi diligenti num. 14. de fora compet. & in eoiim inter num. 3. de rest.* Caſtr. *in l. ſed ſi hæ §. patronum num. 4. ff. de in ius vocando*, Rom. *ſing. 482.* Henric. Bottæ. *de ſynodo p. 3. n. 47. eum ſeq.* † io parte tameo præſcribi poſſet, v.g. quòd 7

Prælatus inferior to ſua Patochia præcedat Epiſcopum, Felin. *in d.cap.cùm non liceat,colum.*1.Balb.*de præſcripc.1.partu princ.qnæſt.*1 a.*nnm.6.in fine*, quos refert Eraſm.à Cochlet *de iuriſd.Ordin.in exemptos*

8 *p.1.quæſt.6.n.*16. & ita † exemptio extinctiuè præſcribi non poteſt,ſed translatiuè, Mil.*in repert.verb. præſcribi non poteſt exemptio.* Roman.*conſ.*239.Butr. *in dict.c.auditis col.*7. *verſ. oppono quod non poſſit,de præſcript.* Balb. *dict. qnæſt.* 1 a. *nnm.* 1. *ſub fin.* Vnde

9 † populum non exemptum Abbatiæ exemptæ præſcribere poſſe contra Epiſcopom exemptionem, vt ſubſit Abbatiæ exemptæ traduot Abb. *in dict. cap. cùm non liceat*, *n.*17. Cacculup. *in tract. de vnionib. art.*3.*nnm.*20.*cum ſeqq.* Eraſm.à Cochlet *d.qnæſt.*6.* *num.*20.

10 Adieci, *Iure communi debitam*, vt excludatur ea, quæ iure ſpeciali debetur,quam text. *in dict.c. cùm non liceat*, & ratio prædicta non includit. Sic ſanè hanc concluſionem ſatis probat *d. c.cùm non liceat*, cuius verba in principio, ibi, *à cupite membra recedere*,intelliguntur de receſſu ...ali, & abſoluto,per quem omninò tollitur obedientia:ſicut etiam verba illa, *obedire ſibi tanquam Epiſcopo veſtro*,& ibi,*ſicut alij clerici ſuæ diœceſis*, ſignificant textum agere de obedientia iure communi debita Epiſcopo diœceſano , cui cleriei , & Eccleſiæ totius diœceſis iure communi ſubiiciuntur,& obedire tenentur,*c.omnes Baſilica 16.q.7.dict.c.cùm perſona,nd fin.de priuileg. lib.* 6. obſeruant *gloſſ.* 2. & omnes *in d.cap.cùm non liceat.*

11 Sic ſimiliter concloſio prædicta, & text.*in d.cap. cùm non liceat* , procedunt etiam in præſcriptione immemoriali,vt ſatis deducitur ex tatione præhabita,& ex verbis illius text. quæ in propoſito ſimpliciter, & abſolutè præſcriptionem reiiciunt, ac ſubinde nec immemorialis locum habet , & ita notant Rot. *vbi ſuprà*, & alij,vt pet Aretin.*in d.l.u,qui pnæt.n.*3. Pro qoibus efficaciter vrget , quia in terminis *dict. c.cùm non liceat*, Ius commune (qoo Epiſcopi io ſubditos ſuæ diœceſis ſundatam habent intentionem *dict. cnp.cum perſonæ, ad finem*) elt contra ſubditos præſcribentes, & pro Epiſcopo contra quem præſcribitur & conſequentet licet præſcriptio non eſſet prohibita , non ſuit admittenda, niſi vel quadraginta annorum cum titulo,vel immemorialis, iuxta *c de præſcription.lib.*6. obſeruant in ſpecie Pariſ. *in dict. cap. cnm non liceat*, *nnm.* 46. Balb. *vbi ſupra num.*94. & alij, igitur dum *dict. c. cùm non liceat* , præſcriptionem prohibet, neceſſariò intelligi debet de illa ,quæ aliàs ſemota prohibitione fuit admittenda,& ita etiam de immemoriali,quicquid contradicant , Oldrad. *conſil.* 171. *poſt princip.* poſt alios Iaſon. *vbi ſuprà n num.* 10. quorum fundamenta facilè ſoluuntur ex dictis prælegata allegat.

12 Nec retenta prædicta concluſione obſtant argumenta ſupra in princip.adducta;nam ad primum ex meote *gloſſ.*4. *in dict.cap.auditis*, Bellam.& aliorum *in dict. cap. cùm non liceat* , Ioan. Andr. Domin. & Franciſc. *dict. cnp. cùm non liceat*, Ioan. Andr. Domio. & Fraociſc. *in dict. cap. cùm perſonæ* , *verſ. ſi autem* , reſpondetur fatendo iuxta Epiſcopalia vtplurimom præſcribi poſſe , oon tamen omnia , quia excipiuntur nonnulla ſpeciatim iure prohibita , in quibus diuerſa ratio, & grauiſſimom præiudicium ita ſuadet, vt *in cap. cùm ex officij* , *de præſcript.* & ſimilibus ; vnde licèt ſubditi præſcribere poſſint exemptionem , & libertatem à nonoullis oneribus, in quibus ſubiiciuntor Epiſcopo , iuxta *dict. cap. auditis*, cum ſimilibus, non tamen præſcribere valent exemprionem ab obedientia,de qua hîc,quippe quæ præſcribi prohibetur propter grauiſſimum præiudicium , & abſurda ſupra relata , quæ in aliis turibus præſcribendis non repetiuntur , &.io eis non tollitur intrinſeca ratio ſuperioritatis , nec membta à capite tecedunt , vt in propoſito contingit.

Nec item obſtat *dict.cap.cùm olim, il 2. de priui-* 13 *leg.* quia cùm Pariſ. *dict. nnm.* 42. Balb. 1. *part.*5. *nnm.*92. & commuoitet ex Atet. *in dict. l. u qui pnt* , *num.* 3.*ff. de acqnirend. hared.* reſpondetur illum noo agete de præſcriptiooeper quam eiuſmodi obedientia omoinò extinguitur , vt in terminis *dict. cnp. cum non liceat* , ſed pet quam ab Epiſcopo transfertur ad Eccleſiam Romanam , cui ſe monaſteriom ſubiecerat. Qui intellectus ſatis ſuadetur , ex *dict. cap. cùm olim* , *verſ. nos igitur*, ibi, *exprimebant ius noſtrum* , & ibi , *in nos laſio monaſterij redundaret* , ſiquidem Pontifex *in verſ. qua vero*, admittit præſcriptiooem contineotem idipſum , quod priuilegio concedebant ; at priuilegiis concedebatur exemptio à ſubiectione Epiſcopi , ita vt monaſterium quoad illam ſubiceretur Eccleſiæ Romanæ.

Sic ſanè text. *in dict. cap.cùm perſonæ, verſ. ſi au-* 14 *tem* , ex omnium ſententia ibi , ſimiliter procedit in eo præſcriptione , quæ ſecondùm ius commone admitti potuit cootra obedientiam , & ſubiectionem Epiſcopi , & ſic in ea pet quam quis ita eximitur ab Epiſcopo diœceſano , vt obedientia illi debita non extinguatur , ſed pet præſcriptionem acquiratur alij , cui ſe ſubditi ſubiecerunt ; pro quo intellectu videntur verbo illius text. quæ expendit Pariſ. *in dict. cap. cùm non liceat* ; facit text. *in dict. cnp. cùm ex officij* , *de præſcript.* ibi , *quamuis alius*, &c. nam vbi per præſcriptionem obedientia Epiſcopo debita tequiritur alij in quem transfertur, propriè loquendo ſubditus non præſcribit obedientiam, quam non extinguit , ſed alius illam præſcribit io ſubditis contra Epiſcopum, & io eius præiudicium, iuxta gloſſ. *verb. præſcripſiſſet* , *in dict. cap. cùm olim* , cum ſimilibus , ac ſubinde maner obedieotia , & ſubditi non ſunt acephali , nec abſolutè recedunt à capite, immo recognoſcunt illud,cui ſe in eum locom Epiſcopi ſubiecerunt. Sic ſimiliter notabis quoad effectum , † vt quis per præſcriptio- 15 nem dicatur ſubditus Eccleſiæ Romanæ , & ab Ordinarij Epiſcopi ſubiectione exemptus , tequiritur quo ab ipſa Eccleſia Romana habitus ſit & tractatus tanquam ſubditus immediotus quoad illa , in quibus Epiſcopo ſubiiciebarut , & ita Eccleſia Romana per præſcriptionem acquirat ſubiectionem ſpecialem ; oec ſat eſt quod tractetur tanquam ſubditus quoad vniuerſalem ſubiectionem , quam attento iure abſque præſcriptione Eccleſia Romana haber in omnes fideles, vt bene aduertuot ex mente aliorum Felin. *in dict. cap.cùm non liceat* , *num.* 12. *ad finem*,Pariſ.*num.*45. Balb.*vbi ſupra num.*93. Caſtal. *de Imperat. qnæſt.* 54.*nnm.* 6. Pro quibus facit, quia aliter cùm eiuſmodi ſubiectio vniuerſalis ſemper maneat , ſemper admittenda eſſet præſcriptio contra obedientiam Epiſcopo debitam , & ita eſſet illuſoria prohibitio *dict. cap. cùm non liceat* , iuuae *dict. cnp. cùm olim* , vbi , *in verſ. quin vero*, iuncto *verſ. nos igitur* , agit Pontifex de exemptione & præſcriptione , per quam Eccleſia Romana acquirebat ios, quod tolli poterat, & eo ſublato ipſa Eccleſia Romana læſionem incurrebat , id quod iotelligi non poteſt de ſubiectione vniuerſali , quæ per exemptiooem , vel præſcriptionem non acquiritur

quitit ut Eccleſiæ Romanæ, nec ab eadem vllatenus tolli poteſt, iuxta *cap.1.& 2.diſtinct.*cum vulgaribus.

ALLEGATIO CXXIX.

Epiſcopi viſitatio an præſcribi poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Viſitatio præſcribi non poteſt.*
2 *Epiſcopus ſi aliquam Eccleſiam à ſe generaliter eximat, non poteſt viſitationem, & correctionem à ſe abdicare.*
3 *Contraria opponuntur.*
4 *Viſitatio illa propriè dicitur quæ Ordinarijs Eccleſiaſticis ad correctionem ſubditorum, & reformationem Eccleſiarum iure incumbit.*
5 *Viſitatio aliquando competit iure communi aliquando iure ſpeciali.*
6 *Viſitatio iure communi competit Epiſcopis intra diœceſim, Archiepiſcopis etiam intra prouinciam & Legato Apoſtol.*
7 *Viſitatio competit ceteris aliis, qui conſuetudine, priuilegio, fundatione, vel Eccleſiæ inſtitutione, ſeu alias ius habent viſitandi.*
8 *Præſcriptio contra viſitationem multis modis contingere poteſt, aliquando abſolutè illam extinguendo, aliquando verò transferendo.*
9 *Præſcriptio tollens omninò viſitationem iure communi immunitam, meritò prohibetur, quamuis admittatur, qua illam transfert, vel aly accumulat.*
10 *Præſcriptio omninò viſitationem tollens quare prohibeatur? offenditur.*
11 *Præſcriptio qua transfert viſitationem, vel aly accumulat, nullo iure prohibetur.*
12 *Conſuetudo viſitandi in præiudicium Epiſcopi debet eſſe præſcripta ſaltem ſpatio 40. annorum.*
13 Cap. cùm ex officij, de præſcr. *declaratur.*

1 VIsitationem præſcribi non poſſe probat tenet. *in cap. cùm ex officij*, ibi, *nec contra viſitationem, de præſcript.* tradunt *gloſſ. 2. in cap. irrefragabili, de officio Ordin.* Hoſt. *in ſumm. de officio Archid. num. 5.* Matian. *de Viſitat. à num. 19.*

2 Bernard. *reg. 604.* quia † nec Epiſcopus ſi aliquam Eccleſiam à ſe generaliter eximat, poteſt viſitationem & correctionem à ſe abdicare, vt poſt Feder. *conſ. 511. num. 4.* refert Rot. *in Abulen. iuris viſitandi 28. Innij 1600.* coram Gregor. XV. impreſſa per Farin. *dec. 30. num. 7. part. 2. recent.* vbi hoc intelligit in Eccleſia iam conſtructa, & fundata, ſecus autem in fundatione.

3 Sed obſtat quòd iura Epiſcopalia præſcribi poſſunt, *c. auditis, cap. cùm olim, de præſcription.* cum latè traditis *ſup. alleg. precedentibus*; igitur & viſitatio præſcribetur, quippe quæ eſt de iuribus Epiſcopalibus. *c. conquerente, de offic. Ordin.* Nec ſatisfacit ratio gloſſ. *verb. viſitationem, in dict. c. cùm ex officij*, exiſtimantis viſitationem continere obedientiam, quæ Prælatis debetur, ac ſubinde præſcribi non poſſe, iuxta *cap. cùm non liceat, de præſcript.* refellitur enim, tum quia obedientia, & ſubiectio huiuſmodi non magis cernitur in viſitatione, quàm in coërtione debitorum in inſtitutionibus, & teliquis iuribus Epiſcopalibus, quæ præſcribuntur, vt ſatis deducitur ex *c. 2. in princip.* ibi, *in ſcrutiniis, baptiſmate, & ſimilibus ſubiectionem poſtulans, de capellis Monach.* iuncto *dict. cap. auditis, verſ. quia*; tum etiam, quia Abbates, de quibus *in dict. cap. cum ex officij*, licèt ab Archiepiſcopis non viſitarentur, in teliquis tamen omnibus agnoſcebant, & non ſubtrahebant obedientiam Metropolitano debitam. Ec tandem quia *dict. cap. cùm non liceat*, agit de præſcriptione, per quam directè, & abſolutè tollitur obedientia; non verò de illa obedientia, quæ per indirectum cernitur in hoc, vel illo actu particulari, alioquin nullum Ius Epiſcopale præſcribi poſſet, cum in omnibus obedientia, & ſubiectio per indirectum conſiderari valeat.

Quare pro terminorum cognitione *primò* aucten- 4
drendum duxi, quòd licèt viſitatio, ſicut & verbum *viſitare* multiplicitet accipiatur tam apud bonos Auctores, quàm in ſactis litteris, vt conſtat ex Calepino, Theſauro, & alijs, Matian. *de viſitat. in princip.* nihilominus tamen ex mente Iuris *in dict. cap. conquerente, de officio Ordinar. & cap. 1. §. vltim. & per totum, de cenſib. lib. 6.* cum alijs, viſitatio quatenus ſpectat ad Paſtores Eccleſiarum, deſcribi poteſt, vt ſit illa, quæ Ordinarijs Eccleſiaſticis ad correctionem ſubditorum, & reformationem Eccleſiarum Iure incumbit.

Secundò, aduertendum eſt hanc viſitationem, vel 5
ius viſitandi ad morum, & Eccleſiarum reformationem aliquando competere iure communi, aliquando verò iure ſpeciali. Priori modo † competit Epi- 6
ſcopis intra diœceſim, *dict. cap. conquerente*, *cap. cùm venerabilem*, 21. *de cenſibus*, item & Archiepiſcopis Metropolitanis non tantùm intra ſuam diœceſim, ſed etiam intra prouinciam quoad diœceſes Suffraganeorum, vt *in dict. cap. cùm ex officij*, & *in cap. ſopita 14. & in cap. cùm nuper 25. de cenſib. c. 1. eodem tit. in 6.* quamuis Suffraganei non ſint negligentes, *cap. vltim. de cenſib. in 6.* proſequitur Matian. *vbi ſup. num. 7. verſ. tertiò*, & *numer. 8. verſ. quarto*, Ruſæ. *de præeminentia Archiepiſcop. dignitatis primleg 16.* communis contra gloſſ. *verb. conſuetudine in dict. cap. cùm ex officij*, & contra *gloſſ. 1. in dict. cap. cùm nuper*, quæ tamen loquuntur ante tempora *dict. cap. vltim.* licèt hodie id temperatum ſit per Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 3.* competit etiam hoc priori modo Legato Apoſtol. qui Ordinarius eſt, *cap. 2. de officio Legati*, & ita viſitat, *cap. procuratores 23. in princip.* tbi, *Sedis Apoſtol. Legatis, de cenſib.* † *Secundò* competit 7
alijs, qui conſuetudine, priuilegio, fundatione, vel Eccleſiæ inſtitutione, ſeu alias ius habent viſitandi, vt etiam ſunt Archidiaconi, *cap. mandamus, de officio Archidiac.* vbi gloſſ. & Doctores, *gloſſ. 1. in cap cùm ſatis, eod. tit.* communis, vt per Matian. & alios citatos a Sarmen. *lib. 3. ſelect. cap. vltim.* qui tamen verius putat etiam iure terminis Iuris communis viſitationem Archidiacono competere, iuxta quæ intelliges *dict. cap. procurationes.* dum de Archidiaconis agit, & Concil. Trident. *dict. cap. 3. verſ. Archidiaconi.*

Tertiò, aduertendum præſcriptionem contra vi- 8
ſitationem Iure communi, vel ſpeciali competentem multis modis contingere poſſe, aliquando abſolutè extinguendo, & tollendo omninò viſitationem ipſam, ita vt ſubditi iam amplius à nemine viſitentur; aliquando verò non tollendo, nec extinguendo, ſed transferendo viſitationem, vel ius viſitandi ad alium, ita vt maneat quidem viſitatio, ſed tamen non is, ad quem pertinebat, ſed alius viſitet, & tandem aliquando non tollendo, nec transferendo,

ſerendo, ſed accumolando; ita quod maneat viſitatio penès illum ad quem ſpectabat, ſed tamen non ſit penès illum ſolum, ſed per præſcriptionem alius eidem 10 viſitatione accumuletur, vt colligitur ex *dict. cap. cùm ex officij*, cum *ibi* traditis per Doctores.

9 His ita præmiſſis quæſtio ſub hac vnica reſoluitur concluſione: *Præſcriptio tollens omninò viſitationem Iure communi iniunctam, meritò prohibetur, quamuis admittatur, quæ illam transfert, vel alijs accumulat, ſicut etiam admittitur, quæ omninò tollit viſitationem Iure ſpeciali competentem.*

10 Probatur concluſio quoad ptiotem eius partem: nam meritò prohibetur præſcriptio impediens morum correctionem, & Eccleſiarum reformationem, argum. *c. cùm inter, & cap. ex parte, de conſuetud.* cum aliis, quippe quæ cedit in damnum publicum, & ex eo prouenirent multò maiora mala in Republ. quam ſit bonum vitandi lites, certitudinem dominiorum, pro quibus bono publico introducta fuit præſcriptio, *l. 1. ff. de vſucap.* ſed præſcriptio omninò tollens viſitationem iniunctam Iure communi impedit morum correctionem, & reformationem Eccleſiarum, & ita obuiat bono publico, quod per viſitationem prætenditur, ac ſubinde maiora mala prouenirent; igitur, &c. Iuuat *d. cap. irrefragabili, in princip. verſ. vt autem, c. ad noſtram, de appellat.* Quare ita tenent Molin. *de inſtit. tract. 2. diſput. 79. verſ. obedientia, & diſp. 85. lit. A, in fine*, Etaſin. à Cochlet *de iuriſdict. Ordin. in exemptos part. 3. q. 27. ante num. 1.*

11 Poſterior verò pars ſuadetur, quia præſcriptio illa admittenda eſt, quæ nullo Iure prohibetur, nec impedit morum, aut Eccleſiarum reformationem, nec aliàs obuiat bono publico, *dict. l. 1.* ſed præſcriptio, quæ transfert viſitationem, vel alij accumulat, ſicut etiam omninò tollens illam, quæ competit Iure ſpeciali, nullo Iure prohibetur, morum, & Eccleſiarum reformationem non impedit, nec bonum publicum offendit, cum adhuc maneat viſitatio facienda ab eo, in quem transfertur, vel accumulatur, vel etiam ab ipſo, cui Iure coniungitur, penès quem etiam ſublata viſitatione iure ſpeciali competenti remanet viſitatio iuris communis, per quam bonum publicum reputatur. Ergo ſanè concluſionem recipiunt in effectu omnes *in d. cap. cùm ex officij*, Hoſt. & ſuprà citati expendentes, quod in viſitatione iuris communis, de qua in illo text. verſatur ius publicum, contra quod præſcriptio admitti non debet, argum. *l. præſcriptio. C. de operibus publ. & l. vltim. in princip. ff. de vſucap.* ſequitur quoad iſtam partem, Rot. *in nullius de Conarruuias 16. Martij 1612.* coram *R. P. D. mto Piſtoano*, impreſſa per Farin. *deciſ. 394. numer. 2.*

12 *part. 1. recent.* vbi etiam fuit dictum, quòd † conſuetudo viſitandi in præiudicium Epiſcopi debet eſſe præſcripta ſaltem ſpatio 40. annorum, & ſatis

13 eandem concluſionem probat † *dict. cap. cùm ex officij*, quòd agit de viſitatione Iure communi competente, qualis eſt, illa, quam Archiepiſcopos exercet in prouincia, & dicit contra viſitationem hanc præſcribi non poſſe: quæ verba intelliguntur de præſcriptione, quæ ex diametro opponitur, & omninò tollit viſitationem, hæc enim præſcriptio propriè, & abſolutè loquendo dicitur contra viſitationem; cum verò Pontifex ſubiungit, *quamuis alius contra eandem præſcribere poſſit*, apertè ſignificat admitti præſcriptionem per quam transfertur, vel accumulatur viſitatio, quia talis præſcriptio abſolutè loquendo non eſt contra viſitationem, quam non tollit, ſed contra Prælatum, cui præiudicat, iuxta quem ſenſum verba illa text. *aliquomodo*, non ſunt intelligenda de modo per quem præſcribitur transferendo, vel accumolando, ſed de modo per quem præſcribitur contra viſitationem, ſcilicet tollendo, & extingoendo illam, nam quoad hoc nullus modus præſcriptionis admittitur, veluti ſi præſcribatur ſine titolo, vel cum illo, per tempus quadraginta annorum, vel vlterius, & ſimiles, qui omnes ad tolleodam viſitationem iure communi coniunctam nullatenus proſunt. Sic planè tollitur argumentum de quo ſupra, licèt enim iura Epiſcopalia præſcribi non prohibeantur, quia per illorum præſcriptionem non ita præiudicatur bono publico, ſed magis Epiſcopo contra quem præſcribitur, nihilominus tamen viſitatiu iure commoni competens præſcribi prohibetur ob grauiſſimum Reipub. detrimentum, quod illa ſublata ſequeretur.

ALLEGATIO CXXX.

Epiſcopis debita procuratio ratione viſitationis, an præſcribi poſſit?

SVMMARIVM.

1 *Procuro accipitur pro ſuſtento, & procuratio pro ſuſtentatione.*
2 *Procuratio in Iure Canonico dicitur ſuſtentatio, vel refectio illa, quæ Ordinario ratione viſitationis, vel legatis Apoſt. iure legationis debetur.*
3 *Procurationes ab Eccleſijs viſitatis præſtandas eſſe Epiſcopis & Archiepiſcopis viſitantibus, quanam ratione lex Canonica conſtituerit, oſtenditur.*
4 *Epiſcopi vt ad ſynodum celebrandam alicuo teantur, ſtatutum fuit vt Cathedraticum in honorem Cathedræ ſolueretur ab omnibus vocatis ad ſynodum.*
5 *Præſcriptio omnis prohibetur contra procurationem ratione viſitationis Iure communi debitam, manente viſitandi onere.*
6 *Procurationes, quæ ratione viſitationis iure aliquo ſpeciali debentur, præſcribi poſſunt.*
7 *Procuratio manente viſitandi onere præſcribi non poteſt, ſecus inſimul cum illo.*
8 *Præſcriptio an admittatur de Iure communi contra partem procurationis? & quid retento Concil. Trid. vt num. 9.*
9 *Procuratio ratione viſitationis iure communi debita non poteſt præſcribi immemoriali præſcriptione manente viſitandi onere.*
10 *Procuratio reſpectu modi poteſt præſcribi.*
11 *Procuratio futura licet præſcribi non poſſit, poteſt tamen præſcribi preterita, id eſt annorum preteritorum.*

PRo terminorum cognitione, & facilioti huius quæſtionis reſolutione *Primò* adoertendum duxi, quod vltra alias acceptiones, de quibus per Calepin. Theſaur. & alios, verbum, *procuro*, accipitur pro, *ſuſteneo*; & *procuratio*, pro *ſuſtentatione*, vt ex alijs obſeruant idem Calepin. & Theſaur. in quo ſenſu freqoenter Iure Canonico procuratio importat ſuſtentatiooem, quæ aliquando prandium, aliquando 1

conui

conuiuium, vel refectio dicitur, de qua paſſim *in titulis de cenſibus in Decretalibus, Sexto, & Clementinis*, licèt autem iuxta hanc acceptationem variæ in Iure reperiantur procurationes, quæ variis de cauſis debentur, vt colligitur, ex *gloſſ. vltim.* & Doctoribus *in cap. accedentes, de præſcript.* & ex text. vbi gloſſ. *in cap. procurationes, de cenſib. Clement. 2. verſ. ipſis, illo tit.* Marian. *de viſitat. n. 33.* ſæpenumero tamen, & paſſim apud Pontifices † procuratio dicitur ſuſtentatio, vel refectio illa, quæ Ordinariis ratione viſitationis, vel Legatis Apoſtol. iure legationis debetur, de priori agit *cap. conquerentes de offic. Ordinar. d. cap. procurationes, cap. cum ex officij, de præſcription.* de poſteriori verò text. *in dict. cap. accedentes, & in cap. cum inſtantia, de cenſib. & in Clement. 1. eodem tit.*

2

3 *Secundò*, aduertendum eſt valde dubium eſſe, quanam ratione lex Canonica conſtituerit procurationes ab Eccleſiis viſitatis præſtandas eſſe Epiſcopis & Archiepiſcopis viſitantibus, quibus pro ſpiritualium adminiſtratione ad eorum eorumdem ſtatus, & onerum ſuſtentationem aſſignantur redditus opulenti, qui pro his omnibus ſatis ſufficiunt, argum. *c. cùm ab omni, verſ. nos, de vita, & honeſt. cleric.* varias congerit Marian. *vbi ſup. num. 37.* inter quas probabiliùs videtur illa, quæ colligitur ex *dict. cap. cùm ex officij, verſ. quia ſecundum, & ex c. ſi Epiſcopus, de offic. Ordin. lib. 6.* ſcilicet quòd cùm viſitantes ſpiritualia ſeminent in vtilitatem Eccleſiarum quas viſitant, merito ab eiſdem præſtantur procurationes, & ita temporalia in ſuſtentationem; licet enim redditus Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus ſufficiant etiam ad huiuſmodi opus viſitationis peragendum, nihilominus lex Canonica prudenter intellexit, ne contemnatur negotium bono publico maximè conueniens, ſed facilius expediatur, vt viſitantes magis alliciantur, & ne pertimeſcant difficultatem in victualibus de loco ad locum deferen...lis, aut in eiſdem inquirendis per Epiſcoparum, vel prouinciam, ſatius, & vtilius eſſe procurationes viſitatoribus ſolui, vt ſic toti incumbant viſitationi, & prouentus illi quos interim non expendunt, cedant in alios vſus, & neceſſitates communes, vt bene conſiderant Abb. *in dict. cap. cùm ex officij num. 9. & in dict. cap. procurationes num. 5.* Marian. *vbi ſuprà*, & alij. Sic in ſimili, † vt Epiſcopi ad Synodum celebrandam alliciantur, ſtatutum fuit vt Cathedraticum in honorem Cathedræ ſolueretur ab omnibus vocatis ad Synodum, vnde & Synodaticum dicitur, pro quo duo ſolidi perſolui iubentur, *dict. cap. conquerente*, vbi gloſſ. & Doctores, *c. placuit 10. q. 3.* Bottæ. *de Synodo n. 38. & 81.* Couar. *de numiſm. & cap. 3. §. 2. num. 8.*

4

5 Quibus ſic præmiſſis quæſtio ſub vnica reſoluitur concluſione. *Contra procurationem ratione viſitationis Iure communi debitam manante viſitandi anere prohibetur omnis præſcriptio.* Probatur, nam omnis præſcriptio tollens viſitationem iure communi inductam meritò prohibetur ex adductis *ſup. alleg. 129.* at præſcriptio contra procurationem ratione viſitationis Iure communi debitam ſaltem Iuris præſumptione tollit in effectu viſitationem ipſam, qua Ordinarij præſumuntur negligere, & omittere admiſſa præſcriptione contra procurationem, quæ ad viſitationem peragendam iure conſtituitur. Igitur, &c. & ita hanc rationem ſatis præſentit Pontifex *in dict. cap. cùm ex officij, de præſcript.* dum dicit contra procurationem ratione viſitationis debitam præſcribi non poſſe, quemadmodum nec contra viſitationem ipſam, eandem rationem probant omnes ibi, aduertentes procurationem eſſe annexam viſitationi, ac ſubinde de illa & de iſta circa præſcriptionem idem eſſe iudicium, arg. *cap. ſuper eo, de parochiis.*

Dixi in concluſ. *Iure communi debitam*, quia de hac agit *dict. cap. cùm ex officij*, & ita excluduntur procurationes, quæ ratione viſitationis Iure aliquo ſpeciali debentur, contra quas non prohibetur, ſed admittitur præſcriptio, per quam manente procuratione debita Iure communi non tollitur, nec efficitur inutilis viſitandi poteſtas, & ita obſeruant poſt Imol. Card. & alios, Felin. *in dict. cap. cùm ex officij, num. 11.* Marian. *de Viſit. num. 54.* Bernard. *reg. 604. verſ. ſexta.* Iuuat illud vulgare, quia facilius tollitur id, quod competit iure ſpeciali, quàm quod Iure communi nititur. *l. eius §. militia, ff. de milit. teſtamento.*

6

Adieci *manente viſitandi anere*, quia eo manente prohibetur præſcriptio, vt viget inconueniens de quo ſupra, aliàs enim (niſi aliud obſtet) inſimul cum viſitandi onere procuratio præſcribi poteſt, quia non tollitur, nec impeditur tunc viſitatio, quæ à præſcribente exercenda eſt, in quem ſenſum poſſunt accipi verba *dict. cap. cùm ex officij*, ibi, *quamuis alius contra eundem præſcribere poſſit vtramque*, nam cùm Pontifex ibi incipiat à procuratione de qua erat controuerſia, meritò dictio illa, *vtramque*, intelligenda eſt de vtraque inſimul, id eſt, procuratione, & viſitatione, non verò de vna, vel altera per ſe, quia procuratio abſque viſitatione non præſcribitur, licet incipiendo à viſitatione poſſit illa abſque procuratione præſcribi, ſecundum gloſſ. *in fine, in reg. 15. de regulis Iuris lib. 6.* Felin. *in cap. auditis num. 10. de præſcript.* Gabr. *com. tit. de præſcript. concl. 2. num. 4.*

7

Intellige *primò* concluſionem procedere, ac proinde prohibitam eſſe præſcriptionem contra procurationem vt ſupra, ratione viſitationis debitam, ſiue totam, ſiue partem, veluti cum minuitur quantitas aliàs ſoluenda, iuxta *cap. cùm Apoſtolus, de cenſibus, Extrauag. c. illo tit. inter communes*, idque intendit gloſſ. 1. *in fine, in c. relata 10. quæſt. 1.* Abb. *num. 13.* & alij, vt per Felin. *num. 16.* & Pariſ. *n. 10. in dict. cap. cùm ex officij*; & ſuadetur ex illo text. ibi, *quæ ratione viſitationis debetur*, ſiquidem procuratio, quæ debetur ratione viſitationis, eſt illa integra, de qua *in dict. cap. cùm Apoſtolus*; & rurſus ex eodem text. ibi, *nec contra viſitationem ipſam poteſt aliqua modo præſcribi.* nam aliquo modo præcribitur contra procurationem ſi quoad aliquam eius partem admittatur præſcriptio. Iuuat & ratio ſupra expenſa *in verſ. Secundò aduertendum*, ſicut enim omittitur, & negligitur viſitatio admiſſa præſcriptione contra totam procurationem, ita etiam ſi contra partem illius notabilem admittatur, manente reſidua, quæ fortaſſe minima, cum non ſufficiat Ordinarius de ſuo expenſurus à viſitatione retardabitur, & conſequenter cum eadem ſit ratio in parte, quæ in toto, idem vtrobique dicendum eſt, arg. *l. qua de tota. ff. de rei vendic.* Ex quibus hæc ſententia non eſt improbabilis, licet Doctores communiter *in dict. cap. cùm. ex officij, & alibi*, vt per eundem Abb. *num. 13.* & Felin. *dict. num. 16. in princip.* ac Marian. *de viſitat. num. 47. & 55.* & alij contradicant, admittentes præſcriptionem contra partem procurationis, quotum opinio non probatur hodie per *d. Extrauag. t. ver. noſtra*, vt exiſtimant Felin. & Pariſ. *cit. locis*, quia text. ille non approbat præſcriptiones minuentes procurationem, de qua ibi, ſed conſuetudines, in quibus longè di-

8

nerſa

uetſa videtur tertio, ex infra dicendis,& inſuper veſticulus ille referri poteſt ad conſuetudinem alicuius loci, vel prouinciæ, vt intepdunt Abb. *num.* 17. poſt alios Pariſ. *num.* 11. & omnes *in dict. cap. cùm ex officij*, Anch.& communis *in cap. vltim. de ceaſib. lib.* 6. Marian. *vbi ſuprà num.* 56 quorum ſententia licèt non probetur *in dict. cap. cùm ex officij*, quod de præſcriptione, non vero de conſuetudine agit, ſaris tamen probatur *in dict. cap. vltim.* & ſuaderut ex ratione ſuprà expenſa, tuncto *cap. irrefragabilis, in priacip.* ibi, *nulla conſuetudo, de officio Ordinar.*

9 Verum id hodie locum non habet ex Tridene. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 3. *verſ. in his verò*, qui text. de conſuetudine propria intelligendus eſt, iuxta *tit. de conſuet ad.* vnde non habet locum in præſcriptione, de qua *in dict. cap. cùm ex officij*, tum quia deciſio illa tanquam exorbitans à Iure, *in dict. cap. vltim.* reſtringenda eſt ad conſuetudinem propriam de qua loquitur, non verò extendenda ad præſcriptionem, quæ ex proprietate ſermonis differt à conſuetudine, vt patet ex *tit. de præſcription. & ex tit. de conſuet ad.* tum etiam, quia in conſuetudine admittenda viget multò maior, & longè diuerſa ratio, cum in ea datur frequentia actuum totius multitudinis vel maioris partis, pro qua magis præſumitur, & cui magis fauendum eſt, & inſuper cum conſuetudo rationabilis eſſe debeat, *cap. vltim. de conſuetud.* neceſſariò in ea ſupponitur ratio, ſeu cauſa aliqua iuſta, per quam cohoneſtatur, at vero in præſcriptione, de qua *in dict. c. cùm ex officij*, nec ratio eiuſmodi requiritur, nec multitudinis, vel maioris partis, ſed vniuſcuiuſque ſingularis præſcribentis actus ſuponitur.

Secundò intellige procedere etiam in præſcriptione immemoriali, vt probat expreſsè text. *in dict. cap. cùm ex officij*, nam Abbas & Prior, de quibus illi, colligebant præſcriptionem immemorialem, vt patet ibi, *cùm nō meminerint*, &c. quam allegationem cum Pontifex reiecerit, ibi, *præmiſſam allegationem eorum nullam penitus repatantes*, apertè ſignificatur in propoſito non admitti præſcriptionem etiam temporis excedentis hominum memoriam, vt obſeruant Vincent.& antiquiores, Abb. *n.* 4. Pariſ. 3. Felin. *in princip.*& xlij *in d. cap. cùm ex officij*, Ioan. Andr.& Abb. *in c. cùm taſtantia, de cenſib.* Felin. *in cap. accedentes n.* 6. *verſ. ſallit tertio, cum ſeq.* & *ibi* Pariſ. *n.* 13. *de præſcript.* Duen. *reg.* 144. *ampl.* 3. Pro quibus facit etiam *d. c. cùm ex officij.* ibi, *nec contra viſitationem ipſam poteſt aliquo modo præſcribi*, nam ſi admittitur præſcriptio temporis excedentis hominum memoriam, vtique aliquo modo præſcribitur, id quod text. ille negat; vnde ex his & aliis hæc ſententia probanda videtur, quicquid contradicant Marian. *vbi ſuprà num.* 52. & Abb. ſibi contrarius *conſ.* 26. *num.* 4. *lib.* 1.

10 *Tertiò* intellige præſcriptionem in propoſito non prohiberi reſpectu modi, vt ſcilicet procuratio potius, in fructibus his vel illis, quàm in pecunia, vel è conuerſo, ſeu iuxta alium quamuis modum diuerſum præſtetur, vt obſeruant Doctores communiter *in dict. cap. cùm ex officij*, Marian. *vbi ſupra num.* 49. Bernard. *dict. reg.* 604. *verſ.* 1. Iuuar gloſſ. recepta *verb. compoſitiones in Clement.* 2. *de cenſibus*, & quod habetur *in cap. exigit*, *illo tit. lib.* 6. & apud Concil. Trident. *dict. cap.* 3. *verſ. ſic tamen ia potione.*

11 *Quartò* & vltimò intellige procedere in prohibitione præſcriptionis contra procurationem futuram, ne ſcilicet in futurum eximatur quis à ſolutione illius, admittitur tamen præſcriptio contra procurationem præteritam, id eſt, annorum præteritorum, ſecundùm omnes *in dict. cap. cùm ex officij*, quia ceſſat ratio ſupra expenſa *in verſ. ſecundo aduertendum*, cùm nullum vertatur præiudicium viſitationis, quæ iam pro illis annis præceſſit, ſed ſolius Ordinarij, cui quantitas ſoluenda eſt, contra quem præſcribi poſſe apertè docet Pontifex *in d. c. cùm ex officij*, ibi, *quamuis aliud contra eundem.*

ALLEGATIO CXXXI.

Epiſcopatuum, ſeu diœceſum fines an præſcribi poſſint?

SVMMARIVM.

1 *Fines dicuntur ee quod finiant aliquid,& termini, vel limites, quia terminant,& limitant.*

2 *Fines dupliciter conſiderantur, vel in quantum fines ſunt, per quos prædia à prædiis diſtinguuntur, vel non in quantum fines ſunt, ſed in quantum ſolum, vel pars aliqua prædij ab illis occupatur.*

3 *Fines prædiorum etiam Eccleſiaſticorum præſcribi poſſunt.*

4 *Diœceſum, prouinciarum, ſeu parochiarum fines præſcribi non poſſant, quia non priuata, ſed publica auctoritate conſtituti ſunt, vt* num. 5.

6 *Præſcriptio intra fines diœceſum, prouinciarū, ſeu parochiarum admittitur ad effectum, vt præſcribens intra illos obtineat iuriſdictionem, vel iura Epiſcopalia, ſeu parochialia.*

7 *Fines ipſi præſcribi non poſſunt ad effectum, vt deſinant eſſe qui antea erant, & reſtringantur, vt alij exte adantur, & ſint vbi non erant.*

8 L. vlt. C. de feudis limitroph. lib. 11. *declaratur.*

9 *Fiaibus diœceſum coherentia præſcribi non poſſunt.*

10 *Præſcriptio etiam immemorialis prohibetur in præſcribendis finibus diœceſum, prouinciarum, & parochiarum.*

11 *Fines diœceſum quatenus fiaee ſunt, & habent rationem finiendi, præſcribi non poſſunt, aiſi conſideretur reſpectu ſoli, quod occupant quoad dominium & proprietatem eiuſdem.*

12 *Præſcriptio admittitur, vbi de finibus non apparet.*

13 *Epiſcopus contra Epiſcopum locum per ſe conuerſum ad Fidem triennio præſcribit.*

14 Cap. 1. de præſcript. *declaratur.* & n. 16. & 17.

15 *Opponitur contra communem textum intellectum, & reſpondetur numeris ſeqq.*

18 Cap. placuit il 2. c. 6. q. 3. *declaratur,& concordatur* cum d. c. 1. de præſcript.

ANTEQVAM ad præſentis quæſtionis 1
reſolutionem deueniamus, ſciendum eſt fines tam in Iure noſtro, quàm apud bonos Latinæ linguæ Auctores dici eò quod finiunt aliquid, ſicut & termini, vel limites dicuntur, quia terminant,& limitant, vnde actio finium regendorum, de qua *in tit. ff. & C. finium regendorum, & in cap. ex litteris* 3. *de probation.* dicitur illa, per quam habentes prædia ruſtica conſiti, petunt illorum fines regi, id eſt, decerni, & ſuis locis conſtitui, vt ex Heſiod. & aliis tradit Verrut. *verb. fines.*

Rurſus ſciendum eſt huiuſmodi fines dupliciter 2
conſiderari, vel in quantum fines ſunt, per quos

præ

prædia à prædiis distinguuntur, vel non in quantum fines sunt, sed in quantum solum, vel pars aliqua prædij ab illis occupatur, vt aduertunt gloss. magna, & Doctores, *in cap. quia indicante, de præscript. & in c. quicunque 16. quæst. 3.* priori modo dicentur propriè, & principaliter fines, quia habent rationem finiendi, de quibus *in d. tit. finium regund.* & principaliter non censentur portio prædij, sed veluti qualitas eiusdem. Posteriori verò modo non dicuntur propriè fines, sed principaliter attenditur locus, vel pars prædij ab illis occupata, à qua denominantur, vt colligitur ex *l. locum 60. ff. de verb. signif. l. fines 10. C. de iudic.*

3 Quibus præmissis ad quæstionem respondeo, quòd licèt fines prædiorum etiam Ecclesiasticorum præscribi possint, *dict. cap. quia indicante*, cùm latè traditis per Sylvest. *in sum. verb. præscriptio 2. n. 6.* Balb. *de præscript. 1. part. 6. num. 8. vers. decimus*, nihilominus † fines diœcesium, prouinciarum, seu Parochiarum præscribi prohibentur *in cap. super eo, de parochis, & in cap. quicunque, & in cap. licèt, cum sequentib. 16. quæst. 3.* resoluunt *gloss. vltim.* & communis, *in cap. cùm sine 18. de decimis.* gloss. magna, & omnes *in dict. cap. quia indicante*, gloss. etiam *in cap. cum non liceat, de præscript.* post alios Balb. *vbi suprà*, Mich. Graff. *lib. 3. commun. verb. confines q. 8.* Alciat. *in l. quinque pedum num. 23. Cod. finium regund.* Parlad. *lib. 1. rerum quotid. cap. 1 §. 17. num. 3.* Hieron. de Monte *de finibus regund. cap. 107. num. 2.* Menoch. *cons. 147. num. 44.* secundum quos vltra reliquas rationes, de quibus per gloss. *in dict. cap. quicunque*, illa potissima videtur ne aliàs admissa in proposito finium præscriptione cum publico incommodo oriatur confusio tam iuris Prælatos, quàm inter subditos, vt intendit text. *in dict. cap quicunque, & dict. cap. licet*, ibi, *ne per consuetudinem*, &c. † quæ ratio satis defendi potest, si aduertas fines diœcesium, Prouinciarum, & Parochiarum, non priuata, sed publica vtilitate constitutos, & distinctos fuisse. *cap. 1. 80. distinct. cap. 1. 13. quæst. 1.* intendit text. *in dict. cap. super eo*, ibi, *Ecclesiastica ordinatione statutos*, Concil. Trident. *sess. 14. de reform. cap. 9. & sess. 24. de reformat. cap. 13. in fine.* Vnde fines huiusmodi quatenus fines, sunt Iuris publici, publica auctoritate, & vtilitate constituti, vt in simili probat *l. ita quod 7. §. 1.* ibi, *limites. ff. de pericul. & commodo rei vend.* & consequenter immutabiles esse debent, & merito præscribi prohibentur, ne aliàs priuata cuiusque præscribentis auctoritate sublatis aoriquis passim non limites constituantur, & ram in iurisdictione, quàm in reliquis ad publicam vtilitatem pertinentibus frequens detur occasio incertitudinis, & confusionis; id quod non ita contingit in finibus prædiorum, quia non publici, sed priuati iuris sunt, non publica, sed priuata vnioscuiusque auctoritate, & voluntate instituuntur, & mutantur. *l. 1. Cod. finium regund. l. in finalibus, cum seq. ff. illo tit.* & confusio, quæ timeri potest, non ita principaliter publicum, sed magis priuatum continet detrimentum.

6 Sic sanè † licèt intra fines diœcesis, Prouinciæ, vel Parochiarum admittatur præscriptio ad effectum, vt præscribens intra illos obtineat iurisdictionem, vel Iura Episcopalia, seu Parochialia, vt colligitur ex reg. *cap. audiuit, & cap. cum olim*, & clarius *ex capit. ad aures, de præscript. capit. 2. illo tit. lib. 6. gloss. vltim. in dict. cap. licet, dict. cap. quicunque, & dict. cap. quia indicante, in fine*, vbi Felin. *num. 5. in fine cum seq.* post Abb. *num. 6. in dict. cap. super eo.* ni-

7 hilominus tamen † hoc ipsi præscribi non possunt ad effectum vt desinant esse qui antea erant, & restringantur vt alij extendantur, & sint vbi non erant, quia ratio prædicta, & *dict. cap. quia indicante*, prohibitio non offenditur vbi manentibus finibus sicut antea intra illos præscribitur; nec obstat *dict. cap. cum sint, vers. & attendendum*, satisfit enim vt per *gloss. vltim.* communiter recepta ex Cardin. *ibi.*

Amplia *primò* supradictam resolutionem ex sæpè 8
citato *cap. quia dicante*, desumptam esse seruandam etiam in finibus Regnorum, Comitatuum, vel statuum secularium, vt obseruant Paris. ibi, *n. 17.* Abb. *in dict. c. super eo, in fine*, Balb. Alciat. & Mich. Graff. *citatis locis*, expendentes text. *vlt. C. de feudis limitroph. lib. 11.* qui tamen non agit de finibus huiusmodi, nec prohibet illorum præscriptionem, sed loquitur in prædiis limitropb. seu limitaneis, qui assignabantur militibus limitaneis, id est disponitis, & constitutis per limites, Regni, vel Prouinciæ ad repellendos hostium incursus, vt ex alijs explicat Valasc. *de iure emphyt. part. 1. quæst. 16. num. 11.* ac subinde non proponitur illis quod prædia essent limites, nec prohiberet præscriptio propter limites, sed propter milites, quibus etant assignata, & pro bono publico vsu capi prohibita, ex ratione longè diuersa, quam ex Lampred. refert Alciat. *vbi suprà num. 25.* Nec item probatur hæc ampliatio ex text. *in l. nomine, col. 2. vers. bandalorum, ff. de officio Prafecti prætorio*, quia non agit de præscriptione, nec illam prohibet concurrentibus necessarijs, vt intendunt post alios Henric. *in dict. cap. super eo, & in cap. si diligenti, num. 1. de præscript.* Vnde meliùs suadebitur communis ampliatio, argum. *dict. cap. super eo*, cum similibus, *iuncta* ratione prædicta.

Amplia *secundò* idipsum locum habere etiam in 9
iis, quæ cohærent finibus, de quibus hic, vt apertè probat text. *dict. cap. super eo*, ex quo ita colligunt omnes, gloss. & communis *in dict. cap. quicunque, & in dict. cap. cum sint*, vbi Abb. *num. 9.* Balb. & Sylvest. *citatis locis*; tuetur reg. *l. qua Religiosis 44. ff. de rei vendicat.* expressè per Doctores *in cap. quanto*, per text. *ibi. de iudic.*

Amplia *tertiò* procedere etiamsi præscriptio im- 10
memorialis proponatur, siquidem & hæc excluditur per generalia verba *dict. cap. super eo*, cum similibus, & per rationem prædictam, Abb. illic *num. 1.* Felin. *in dict. cap. quia indicante, num. 5. in fine*, & satis intendit *gloss. vltim. in cap. felix 16. quæst. 1.* Pro quibus facit, quia alia vix esset differentia inter præscriptionem finium, & præscriptionem intra fines, quoniam licèt intra fines præscriptio non prohibeatur, quia tamen communis præsumptio est contra possidentem, non procedit præscriptio, nisi cū titulo per quadraginta annos, vel nisi sit immemorialis, *cap. 1. de præscript. in 6.* igitur vt aliqua sit differentia in finibus ipsis, qui vltra præsumptionem Iutis communis resistentis specialiter præscribi prohibentur, fateri oportet præscriptionem cū titulo per quadraginta annos, vel etiam immemorialem admittendam non esse, quamuis contradicat Curt. *cons. 56.* quem referunt & sequuntur *addit. vltim. ad Abb. in dict. cap. super eo*, Balb. *vbi suprà*, Paris. *in dict. cap. quia indicante, num. 17. & cons. 11. n. 22. lib. 1.* existimantes in proposito admittendam esse præscriptionem, quæ hominum memoriam excedit, quasi hæc prohibita præscriptione non censeatur sublata cum vim habeat privilegij, argum. *cap. super quibusdam, vers. præterea, de verb. significat.* sed fundamentum resellitur ex his quæ dixi *in tract. de*

clauſulis vſufrequent.clauſ.88.à n.2.ſecundum Lugdun. impreſ.

11 Intellige iam *primò* ſupradictam reſolutionem, vt tantùm procedat in finibus quateous fines ſuot, & babent tationem fioiendi, itaut per præſcriptionem deſinant eſſe fines qui, & vbi aotea erant; ſi verò conſiderentur noo in quantum fines ſunt, ſed reſpectu ſoli quod occupant quoad dominium, & proprietatem eiuſdem, itant maneant apud fines, & retineant finiendi tatiooem, ſicut antea, quamuis ſub dominio alterius, vtique admittenda eſt præſcriptio, quia propriè loquendo non præſcribuntur fines, ac proinde ceſſant confuſio, & tationes, de quibus ſupra. Ita intendunt gloſſ. *in d.cap.quicumque*, Card. *in d. cap.quia indicante.* & *ibi* Felin. *num.5. in princip. & verſ.conſidera.* Pariſ. *n.vlt.* & Balb. *vbi ſuprà*, qui tameo poſt gloſſ. *in d. c.quicumque, in fine*, ſalsò exiſtimant fines iure proprietatis præſcribi, vbi fioes ipſi non manent amplius, ſed deſinunt eſſe tales, ſiquidem longè vetius eſt præſcriptionem iure proprietatis in propoſito dici, vbi terra, vel ſolum ipſum præſcribitur quoad dominium, vt alicuius efficiatur proprium; ioterim tamen manent fines ſub tatione finium, quia adhuc poſt præſcriptionem habent tationem finiendi, & limitandi, ſicut antea, iuata ſupradicta.

12 Intellige propterea tantum procedere vbi de finibus conſtat, nam ſi de illis oon appareat, admittitur præſcriptio, quia non præſcribuntur fines, ac ſubinde ceſſant verba *dict.cap.ſuper eo.* & tatio prædicta, vt ſatis expreſſit *ibi* Pontifex, text. *in d.cap. inter. verſ.ob hoc, cum ſeq.* 16. *qu.* 3. Qualitet autem de finibus conſtare poſſit, & quæ probatio io eis ſufficiat, vide Doctores, quos tetuli *part.* 1. *huius tract. tit.* 1. *cap.* 7. *n.* 12. & Rot. *decif.* 295. apud Fatin. *par.* 1. *recentior.*

13 Singulare eſt in hac materia, quod Epiſcopus contra Epiſcopum locum per ſe conuerſum ad Fidem triennio præſcribit, vt expreſsè probat text.

14 *in cap.* 1. *de præſcript.* † cuius quidem deciſio procedit in Fidei Catholicæ fauorem, itaut Epiſcopus proprius diligens fiat ne intra tam breue temporis ſpatium amittat locum & partem diœceſis, quæ à fide defecerat, & aliàs ſperans acquirere intra illud maiori cum diligentia procuret vt locus ille, vel pars diœceſis, ad Fidei, & Eccleſiæ voiratem reuertatur, ita *gloſſ.* 1. *in fine*, & Abb. communis *in dict. cap.* 1. *gloſſ.* 4. & omnes *in c. placuit il* 2. 16. *qu.* 3. *gloſſ. vltim. in reg. poſſeſſor, de regulis Iuris lib.* 6. Balb. *de præſcript.* 1. *part.* 4. *quæſt.* 1. *in fine.* Couarru. *in reg. poſſeſſor. part.* 2. §. 11. *n.* 8. Mench. *illuſtr. c.* 7 2. *num.* 6.

15 Verùm contra hanc reſolutioouem, & communem intellectum *d.cap.* 1. obſtat *primò* text. *in cap. vlt. de præſcript.* & generalia eius verba, ibi, *nulla valeat*, &c. inſuper & tatio illic addita, quæ in ſanotem Fidei Catholicæ oegligenda non fuit, immo eo magis admittenda quod Fides Catholica magis abhorret peccata, & magis aliena eſt ab omoi iniuſtitia, & legis naturalis, ſeu diuinæ violatione, neque par credere eſt maximos Eccleſiæ Pontifices inter Eccleſiaſticos, & præſertim Epiſcopos admittere præſcriptionem cum mala fide, quàm *in c. vigilanti, & in d.vlt. de præſcr.* inter ſeculares, & in foro ſeculari abſolutè improbarunt arg. text. *in l. in arenam, C. de inr. offic. teſtament. Secundò* obſtat quod tempore *d.c.* 1. & Concilij Africani, ea quo deſumitur circa annum 425. non apparet lege aliqua, quæ contra Eccleſias, & Epiſcopos quadraginta præſcriptiooem requirat; vnde ſermo Fidei fauore fortaſſe eo tempore minor ſufficiebat, ac ſubiode per illud *cap.* 1. non limitatur text. *in c. de quarta, & in c. illud, eod. tit. de præſcript. Tertiò* vrget *d. cap. placuit il* 2. 16. *quæſt.* 3. quod habetur io Concil. Mileuitano ſub Innoc. I. *cap.* 24. vt conſtat *tom.* 1. *Concil. pag.* 484. *col.* 2. & rurſus refertur io d. Concil. Africano *c.* 88. vbi io eadem ſpecie de qua hîc agitur, in Fidei fauotem procedit præſcriptio per ſex taotummodo menſes, nec tequiritur triennium.

His tamen non obſtantibus prædicta reſolutio & 16
commuois iotellectus tetinendus eſt, & ad primum reſpondetur, negari non poſſe fauotem Fidei io propoſito attendi, & ea auctoritate legis Pontificiæ maximè operati, *primò* citea poſſeſſionem, quam lex ibi & iuſtificat, & tribuit Epiſcopo coouertenti; vt ex lutis auctoritate iuſtus ſit poſſeſſor, arg. *l. iuſtè poſſidet, de acqmr. poſſeſſ.* quam poſſeſſionem neque iuſtificat, neque tribuit regulariter in aliis caſibus; ſanè Epiſcopus conuertens, de quo *in d.c.* 1. quamuis ſciret plebem, & partem diœceſis, quam conuertebat eſſe alienam, & ad alium Epiſcopum pertioere, io actu practico non habeat conſcientiam rei alienæ, vel peccatum iniuſtæ retentionis, quippe qui ex legis auctoritate iuſtè & abſque peccato poſſidebat *d.l. iuſtè.* & conſequentet non malæ, ſed bonæ fidei poſſeſſor erat, vt inteoduot Angel. *in l.* 1. *n.* 63. *C. de indic.* Couar. *vbi ſuprà. Secundo* circa tempus, quia ſufficit in propoſito triennium, cùm aliàs attento iure ſpatium quadraginta anoorum eſſet neceſſarium, *c. de quarta*, cum ſimilibus, *de præſcript.* Deoique circa titulum, qui omuinò tequitebatnt in hac præſcriptione io qua Epiſcopus intra alienam diœcefim contra ius commune præſcribebat, *c. ſi deligenti, ad finem*, ibi, *iuſtus titulus, eodem tit. de præſcr. c.* 1. *eodem, titul. in* 6. & tamen in præſeoti ſuppletur à lege in fauotem Fidei Catholicæ, qui exceptis his tribus, & circa malam fidem nihil operator.

Ad ſecundum reſpõdeti poterit, quod licet tem- 17
pore dict. Concilij Africaoi non requireretur quadragenaria præſcriptio contra Eccleſias, vel Epiſcopos, nihilomious tameo quo tempore Gregoriut *d. c.* 1 *ſub tit de præſcript.* iam erat teceptiſſima huiuſmodi præſcriptio, vnde ea mente illius videtur ille text. eo loci adiectus, vt in fauotem Fidei limiretur, teg. *dict. cap. de quarta, & dict. cap. illud*, cum ſimilibus.

Ad tertium communis concordia eſt, quod teat. 18
in d. cap. 1. *de præſcript.* ſuppleti debeat per *d.c. placuit*, & è conuerſo, ita quod ſea menſes, de quibus *in d.c. placuit*, à tempore mooitionis computandi, non tribuaot ius loci conuerſi, quaſi Epiſcopus conuertens per illos præſcribat, ſed tequitantur vt Epiſcopus proprius monitus cooſtituatur in mora, & negligentia, qua interueoiente fit facultas alij Epiſcopo conuertendi, & ſi poſt conuerſiooem proprius Epiſcopus per triennium non recuperat, inducitur præſcriptio loci conuerſi, *gloſ.* 1. & communis *in d. c.* 1. *gloſ.* 3. *in cap. placuit*, gloſſ. *in d. reg. poſſeſſor*, probat ex multis Con. *vbi ſuprà* Anaſtaſ. Germon. *animaduerſ. lib.* 1. *c.* 20. Sed hæc communis concordia non ſatisfacit, tum quia diuinar ad vtrumque text. num, nam *in dict. c.* 1. nolla fit mentio mooitionis. aut ſex menſium, ſicut nec *in d. cap. placuit*, vllum eſt verbum de triennio; tum etiam, quia ſea menſes, de quibus *in d. cap. placuit*, non præſioiuntur tantum vt Epiſcopus proprius motam incurtat, ſed etiam vt illis elapſis alius conuertens ſtatim locum acquirat, ita quod vlteriot expectatio triennij non requiratut, prout ſignificat verbum, *pertineat*, de quo *in eo*

text.

text. præſertim ſi adiungantur verba illa, quæ præcedunt, ibi, *ad ſuam Cathedram pertinentia*, quæ important plenum ius competens Epiſcopo proprio negligenti, quod idem præſt ſex menſes acquiritur conuertenti. Nec aliquid probant verba illa, *poſt leges*, quia, vt conſtat ex eodem Conc. Africano *cap.* 88. & paſſim alibi intelligunt, id eſt, poſt leges latas de Donatiſtis hæreticis, vel contra eoſdem hæreticos, & propterea omiſſa ſunt à Gregorio qui per illum text. *in dict. cap.* 1. voluit conſtituere legem generalem non habito reſpectu ad Donatiſtas, vel leges eorundem, de quibus Concil. Africanum loquebatur: alias enim ſi verba prædicta referentur ad leges monitionis neceſſariæ, vt credit Couarru. ſaoè Gregorius non omiſiſſet, vel omittens apertè ſignificaret non eſſe neceſſariam monitionem, nec illam poſſe à nobis ſuppleri, quam cum antea eſſet in integro Pontif. Gregor. reſecauit. Quare de hoc ſtudioſo lectori cogitandum relinquo.

ALLEGATIO CXXXII.

Epiſcopali Sede vacante an currat præſcriptio contra Eccleſiam?

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio ipſo iure dormit contra Eccleſiam quocumque modo vacantem.*
2 *Eccleſia dum vacat vtpote carens legitimo defenſore iure agere prohibetur.*
3 *Eccleſia quaſi vacare dicitur ad hoc vt contra illam præſcriptio non currat, quando licet prælatum habeat, is tamen quoad res illius, vt oportet tuendas inutilis eſt.*
4 *Prælato excommunicato exiſtente tam contra Eccleſiam, quàm contra ipſum, præſcriptio non currit.*
5 *Præſcriptio ipſo iure dormit contra Eccleſiam Paſtore viduatam non ſolùm in rebus ad Eccleſiam, vel menſam Prælati pertinentibus, verum etiam in iis, qua Eccleſia, vel Prælato ſimul cum Capitulo & clericis cõmunes ſunt.*
6 *Præſcriptio non currit interim dum vixit Prælatus, qui rem Eccleſiæ temere alienauit.*
7 *Eccleſia vacare dicitur ad hoc vt præſcriptio contra illam non currat, quando caret proprio, & immediato Paſtore.*
8 *Duo opponuntur contra ſuperius reſoluta.*
9 *Præſcriptio contra vacantem Eccleſiam dormit non ex eo quod deficit is, contra quem præſcribitur, adeſt enim Eccleſia, ſed quoniam ea vacante non eſt qui agere poſſit.*
10 *Præſcriptio an & quando progrediatur contra hæreditatem iacentem, eſſenditur.*
11 *Hoſtilitatis, ſchiſmatis, vel peſtis, an exilij tempore dormit præſcriptio contra Eccleſiam.*
12 *Impedimento facti exiſtente videtur aliquibus currere præſcriptionem contra Eccleſiam, quamuis illi ex iuſta cauſa deſint reſiſtentia.*
13 *Alij intelligunt procedere vbi tempore belli, vel ſchiſmatis graſſantis non redditur ius partibus.*
14 *Nonnullis placet diſtinctionem Iuris & facti procedere attento Iure Ciuili non autem iſto Pontificio, quo attento putant præſcriptionem dormire ipſo iure ſtante aliquo facti impedimento.*
15 *Aliquibus videtur idem impedimentum facti aquiparari impedimento Iuris in hoc caſu, quia hoc expreſſum eſt in Iure.*
16 *Præſcriptio ipſo iure dormit contra eos, qui non Iure, ſed facto aliquo impediuntur, vbi huiuſmodi facti impedimentum non fuerit, ſeu generale.*
17 *Epiſcopo capto à paganis, ſeu ſchiſmaticis tunc Sedes Epiſcopalis quaſi vacare dicitur, & iuriſdictio Epiſcopalis pertinet ad Capitulum, non verò ad Archiepiſcopum.*
18 *Mors ciuilis non equiparatur naturali quoad iuris effectus, niſi quando ex qualitate, & natura negotij mors ciuilis fuerit eiuſdem effectus, cuius eſt mors naturalis.*
19 *Archidiaconus, vel alius de Capitulo, qui ex legitima conſuetudine, vel priuilegio iuriſdictionem Sede vacante exercere poteſt, id poterit in vacatione vera, non autem in ficta.*
20 *Epiſcopus quando captus fuerit à paganis, vel ſchiſmaticis ad quæ extendatur, & circa quæ verſetur adminiſtratio Capituli, remiſſiuè.*
21 *Capitulum Sede vacante exercere poteſt omnem poteſtatem, adminiſtrationem, & iuriſdictionem Epiſcopalem Ordinariam, exceptis caſibus in Iure expreſſis.*
22 *Capitulum Sede vacante poteſt exercere iuriſdictionem Epiſcopalem Ordinariam ſi neceſſarium fuerit ad vitandum Epiſcopatus præiudicium, & periculum ex Epiſcopi defectu, ſeu abſentia alioquin imminens.*
23 *Capitulum occaſione Sedis etiam fillè vacantis nõ poteſt ita libere etiã in neceſſariis adminiſtrare, quin teneatur reddere rationes nouo Epiſcopo.*

ONTRA Eccleſiam quocumque modo vacaotem Prælato, nuſquam curtete, ſed ipſo iure dormire præſcriptionem probat text. *in cap.* 1. *verſ. ſe tamen, de præſcript. cap. de querta, verſ. niſi, cap. auditis, verſ. quod ſi, eod. tit.* tradunt Abb. *in cap. cùm deputati num.* 19. *de iudic. & in cap.* 1. vbi Felin. *num.* 5. *verſ. dum Abbas, de præſcript.* Batt. *in l. naturaliter num.* 14. *ff. de vſucap.* Arnulph. *de commendis quæſt.* 9. Gnid. Papæ *deciſ.* 152. Aym. *de antiq. temporum part.* 4. *cap. materia, num.* 68. Balb. *de præſcript.* 1. *part.* 6. *princip. à num.* 7. Molin. *de Iuſtit. tract.* 2. *diſput.* 78. *num.* 7. Rota *deciſ.* 415. *num.* 3. *p.* 2. *recentiſſim.* † qoicquid controueritat, & confundat Annib. *in d. l. naturaliter, num.* 298. Iuuat ratio, nam Eccleſia dum vacat, vtpote carens legitimo defenſore, iure agere prohibetur, *e. vlt. ne Sede vacante*, ac ſobinde contra huiuſmodi Eccleſiam iure impeditam dormit ipſo iure præſcriptio, quantumcunque adſint omnia ad illam neceſſaria, iuxta teg. *l.* 1. §. *vlt. C. de annali except.* & facit, quia durante pupillari ætate etiam illa dormit contra pupillum. *l. ſicut, C. de præſcript. triginta*, Surd. *deciſ.* 4. *n.* 1. Rot. *deciſ.* 419. *n.* 4. apud Fatin. *part.* 1. *recent.* Ratio quoque reſolutionis principalis ea potuit eſſe, quia mortuo Prælato, Rectore, beneficiato, ſeo altero dignitatem, vel officium detinente, vacat quidem poſſeſſio Prælaturæ, beneficij, dignitatis, & officij, & ſic carent legitimo defenſore, licet bonorum, & iurium illius poſſeſſio retineatur per ipſam Eccleſiam, dignitatem, vel officium, quæ nunquam moriuntur, & nunquam deſinunt poſſidere, ciuiliter ſcilicet, Saluſt. Tiber. *in præſt. Auditor. Camerali. 2. c. in fine*, Boccac. *de interdicto vti poſſid. cap.* 2. *n.* 91. Pontan. *de ſpol. lib.* 3. *c.* 9. *num.* 149. Rodoan. *de ſpol. Eccleſ. qu.* 7. *num.* 35. *& quæſt.* 14. *num.* 28. *&* 29. *&* 9. 15. *num.* 12. Setaphin. *deciſ.* 117. *n.* 2. Caualet. *deciſ.* 299. *n.* 1.

Coccin. *decif.* 49. *ſub n.* 2. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 5. *nnm.* 38. Paz *de tenuta cap.* 50. *nnm.* 25. Cyriac. *controuerſ. forenſ. lib.* 2. *centroner ſ.* 300. *num.* 38. Rota *deciſ.* 390. *ſnb num.* 2. *& ſ. p.* 1. *diuerſ.* vbi huiuſmodi poſſeſſionem per Eccleſiam tententam vocat ciuilem, ſeu ciuiliſſimam, & in *Celimbrien. praſtimenien.* 10. *Decembris* 1631. coram *R. P. D. Dunezetto*, & 18. *Iunij* 1632. coram *eedem.*

3 *Primò* intellige principalem reſolutionem procedere etiam vbi Eccleſia quaſi vacat, vt quia licèt Prælatum habeat, is tamen quoad iuris effectos & res Eccleſiæ vt oportet tuendas inutilis eſt, vtpote hæreticus, aut ſchiſmaticus, probat text. *in d. cap.* 1. *verſ. item ſi*, iuncta *c. pen. de ſuppl. neglig. Prælat. li.* 6. reſoluit Balb. *vbi ſuprà*, iuxta reg. *c.* 2. *de tranſlation. Epiſcopi*, *verſ. ſicut*, iuxta *gloſſ. vltim.* per text. *ibi*, *ad l. vltim. C. ad legem Flauiam*, tecepta communitet ex Couar. *præct. cap.* 7. *num.* 27. Tiraq. *ad leges connub.*

4 *part.* 6. *num.* 12. † Sic idem eſt vbi Prælatus eacommunicatus exiſtit, quia cum iure agere prohibeatur, *cap. ante lexinnus*, *de iud.* tam contra Eccleſiam, quàm contra ipſum etiam in rebus propriis præſcriptio dormit, iuxta *c. quin diuerſitatem*, *de cenecſſ. prebend.* gloſ. magna *in cap. primn nllione* 1. *q.* 3. communis, vt per Abb. *num.* 7. Felio. etiam 7. Pariſ. 18. *cum ſeqq. in d. cap.* 1. Balb. *de præſcript.* 1. *part.* 6. *num.* 24. idipſum admittentes quantumcumque excommunicatio iuſta ſit.

5 *Secundò* intellige procedere non tantùm in rebus ad Eccleſiam, vel menſam Prælati pertinentibus, verum etiam in iis, quæ Eccleſiæ, vel Prælato infimul cum Capitulo, & clericis communes ſunt, ex Abb. *num.* 4. Felin. 5. *in fine*, & aliis in *d. c.* 1. Balb. *p.* 2. *ſexta nnm.* 7. Iaſ. *in l. ſi emancipati n.* 18. *C. de cellat.* pro quibus vltra teg. *l. ſi communem ff. quemadmodum ſeruitutes*, facit quòd in huiuſmodi rebus communibus adminiſtratio ad Prælatum pertioet, quod deficiente Capitulum, vel clerici agere prohibentur, *cap. edoceri*, *de rtſcr.* Hoſt. & communis *in c. t. & vlt. ne ſede vacante.*

6 *Tertiò* intellige, ſeu potius amplia procedere etiam dum viuit Prælatus ille, qui tem Eccleſiæ temerè alienauit, vel aliquid aliud contra factos Canones, & in Eccleſiæ præiudicium fecit, quia ſcilicet dum is viuit perinde, quoad hoc, acſi Eccleſia non haberet Prælatum, cum habeat ad hoc inutilem, quem lex veroſimilitet non credit ventutum contra, id quod temerè fecit, vt probat text. *in c. ſi Sacerdotes* 16. *q.* 3. quem ad hoc notant gloſ. *verb. cauſa*, *in c.* 1. *de in integ. reſtit. lib.* 6. Felio. *n.* 10. *in d. c.* 1. poſt alios Roman. *ſing.* 267. Rebuff. *in compend. alienat. n.* 37. Balb. 1. *p.* 5. *n.* 8. Cald. Pereita *in l. ſi cnr aterem*, *verb. inſrn legitimum*, *n.* 5.

7 *Quartò* intellige Eccleſiam in propoſito vacare, vbi caret proprio, & immediato Prælato, qui pro rebus Eccleſiæ iure agere debuit, qualis eſt Epiſcopus reſpectu Cathedralis, Abbas reſpectu Abbatialis Eccleſiæ, quantumcumque non deſint alij Prælati ſuperiores, & mediati, vt ſatis probat *dict. cap.* 1. ibi, *fuerit Epiſcopus*, & ibi, *acceperit Epiſcopum*, docet Innoc. *inc: olim il* 1. *de reſtit. ſpolint.* Abb. *n.* 2. & alij, vt per Felin. 5. *in dict. c.* 1. Vnde licèt Sede Imperiali vacante ſuccedat interim Eccleſia, & ſummus Pontifex Imperium regat, *c. licet*, *de foro comp.* vbi communis, quia tamen deficit Imperator proprius, & immediatus Imperij ſuperior contra Imperium, vtpote vacans, dormit interim ipſo iure præſcriptio, Bart. *in d. l. nnturnliter n.* 28. & *ibi* Annib. *n.* 30. Abb. *nnm.* 3. Felin. 5. Pariſ. 12. *in d. c.* 1. Balb. 2. *p. 6. num.* 8.

Verùm prædictis & aliis, quæ hìc traduntur per Doctores, duo maxime obſtant, primum quod vt præſcriptio aliqua mero iure procedat, nec attenditur, nec requiritur exiſtentia illius, contra quem præſcribitur, probat Bart. *in d. l. naturnliter num.* 18 receptus communiter ex Balb. 3. *p. 6. num.* 23. Igitur quantumcumque Eccleſia vacet & careat Prælato, præſcriptio contra illam progrederetur. Rurſus obſtat, quia contra hæreditatem iacentem non dormit præſcriptio, quinimò procedit non ſolum, quæ antea fuerat inchoata, verùm etiam noua, arg. *d. vlt. ff. de vſucap. l. ſed ſi conditione §. ſeruus alienus ff. de hæredib. inſtituend.* reſoluunt poſt alios Ctor. *in l. ſi is qui n.* 35. *ff. de vſucap.* Annib. *in d. l. nnturaliter num.* 303. tradit Abb. *in dict. c. de quartn n.* 8. & *ibi* Felin. *n.* 18. *de præſcript.* Ergo idem erit vacante Eccleſia, præſertim quia hæreditate iacente hæres hæreditarias actiones exercere prohibetur, *l. aut prator*, *ff. de iure deliber.*

9 Sed tententis ſuprædictis, ad primum argumentum vltra Annib. *vbi ſuprà*, cuius reſolutio confunditur *ex dict. c.* 1. & *ex dict. cap. de quærtn*, & *cap. audita*, in quibus Iuribus probatur præſcriptionem contra vacantem Eccleſiam dormire ipſo iure, dici poteſt in his terminis dormire non ea eo quod deficit is, contra quem præſcribitur, adeſt enim Eccleſia, ſed quoniam ea vacante noo eſt qui agere poſſit, vt ſatis innuit *dict. c.* 1. ibi, *ſi nntem non fuerit*, *non præiudicetur Eccleſiæ*, &c. ac ſubinde quia dum Eccleſia vacat regulariter ius impedit, ne quis interim agat *dict. cap. vltim.* & per totum *ne ſede vacante.* Meritò contra illam vtpote iure impeditam agere præſcriptio dormit.

10 Ad poſterius verò argomentum vltra Abb. *n.* 8. qui difficultati ſuccumbens veriis putat contra hæreditatem iacentem non progredi, ſed dormire præſcriptiooem, arg. *dict. c.* 1. cum ſimilibus, reſponderi poteſt longe diuerſam eſſe rationem in Eccleſia vacante, & in hæreditate iacente, vel vacante; in hac enim ſi aliquis ſit hæres, qui adire poſſit, ſuccedit reg. *l. qui poteſt ſneere*, *de regnl. Inris*, *lib.* 6. vel poterit inſtitutus bonorum poſſeſſionem agooſcere & adminiſtrare, iuxta *l. ſi quis* 23. *in princip. cum ſuis §§. ff. de hæred. inſtituend.* tradit Anton. Gom. *tom.* 1. *var. cap.* 2. *num.* 13. quòd ſi hæres noo appareat, dabitur curator qui adminiſtrare, & agere poſſit, iuxta reg. *l.* 1. *ff. de curat. bonis dand.* tradit Menoch. *de arbitrar. enſn* 150. *n princip.* quòd ſi nullus extat qui ſuccedere poſſit, & ita hæreditas verè vacat, defertur fiſco, cuius procurator adminiſtrat. *l.* 1. §. *qui bona*, *de iure fiſci*, Menoch. *vbi ſuprà.* Vnde meritò ſtantibus his, & aliis, qui iacente, vel vacante hæreditate agere poſſint, non datur in ea impedimentum iuris agendi, prout datur in Eccleſia; neque refragatur *dict. l. aut Prntor*, ibi, *alionu exercere*, quia procedit tantum intra tempus deliberandi, & etiam in eo non ſimpliciter, ſed abſque cauſæ cognitiooe, denegat agendi facultatem, planè ſe hæreditate iacente hæres facto aliquo impediatur, licet præſcriptio mero iure procedat, dabitur nihilominos contra eom reſtitutio, ſecondùm Abbat. & omnes præciiatos.

11 *Quintò* intellige, ſeu potius amplio procedere etiam hoſtilitatis tempore, tunc enim dormire ipſo iure præſcriptionem probant text. *in prima nllione* 16. *qnaſt.* 3. *& in c. ex trnuſmiſſn*, ibi, *præſcriptione hoſtilitatis tempore non currente*, *de præſcr.* & idipſum de tempore ſchiſmatis probat *cap. cum vobis*, 14. *eod. tit. de præſcr.* Gration. *in c. ſi Sacerdotes verſ. item* 16. *q.* 3. tradunt Abb. & communis *in dict. c. ex trnſmiſſa*,

Bart.

Bart. *in d.l.naturaliter num.*16.& 23. vbi etiam nomores, *ff.de vſucap.* Dom. *conſ.*153. Balb. *de præſcr.* 2. *p.*6.*à n.*3. Pariſ. *conſ.*104.*à num.*143. *lib.*1. poſt alios Rebuff. *de pacifiis poſſeſſ.n.*301. *cum ſeq.* Rip. *de pe-ſte* 2.*part.princ.à n.*121. Rolaod. *conſ.*79.*num.*20. & *conſ.*81. *à n.*16. *lib.*1. idem reſolueotes de tempore peſtis (quaſi tunc ſit bellum inter Deum, & homines) exilij, captionatis, & ſimilium, tradit deciſ. Pedem. 177. *num.*5. vbi idem coocludit de tempore, quo per treugam, & inducias bellum hinc inde remittitor.

12 Sed obſtat maximè quòd impedimentum proueoieos ex bello, ſchiſmate, & prædictis ſimilibos, non eſt impedimentum iuris, ſed facti, quia non lex, ſed factum impedit tunc in iudicio agere, & lites exercere, ac ſubinde præſcriptionem iure currere debet, quamuis illi ex iuſta cauſa detur reſtitutio, iuxta *l.& Attilicinus ff.de ſeruit.ruſt.prad.* cum ſimilibus, & ita in ſpecie obſeruat Annibal. *in l.naturaliter n.*294. & 303. iotelligens tex. *in d. c.ex tranſmiſſa, & in dict.cap.cum vobis*, procedere impetrata prius reſtitutione contra præſcriptionis curſum, quod tamen eſt contra expreſſa verba *dict. cap. ex tranſmiſſa*, ſupra relata, & *d.c.cum vobis*, ibi, *curſum præſcriptionis impediunt*, cum ſimilibus præcitatis, in quibos apertè dicitur præſcriptionem in his termiois ipſo iure, & ita ſecluſo omnis reſtitutionis beneficio non currere.

13 Nec ſatisfacit reſolutio communis Bartoli *vbi ſuprà*, & omoium *in dict.cap.ex tranſmiſſa*, & in loeis præcitatis, ſecundom quos rext. ille & ſimiles ptoceduot, vbi tempore belli, vel ſchiſmatis graſſantis non tedditur ius partibus, & ceſſant omnia iudicia ita quòd iuris potius quàm facti impedimentum ſubſiſtat; tum qoia hæc explicatio reſtringit verba illius text. & ſimilioni, qui ſimpliciter, & indiſtinctè dicunt bello, vel ſchiſmate dutante præſcriptionem non eurrere; tum etiam, qoia quamuis partibus ius non reddatur, & lites in ſorenſibos eontrouerſiis non exerceantur, quia tamen hoc oon à lege aliqua, ſed ex facto impedieote ptouzoit, magis facti, quàm iuris impedimentum dicetur, vt per ſe patet.

14 Vnde alij putant diſtinctiooem, & differentiam illam impedimenti iuris & facti tantùm procedere attento iure Ciuili, non autem iſto Pontificio, qoo inſpecto præſcriptio non procedit ipſo iure, ſed dotmit interim dum etiam impedimentum facti perdurat, & ita intelliguntur text. *in d. cap.ex tranſmiſſa, & in d. c.cum vobis*, cum ſimilibus, prout opinantur Imol. *in princip.* per text. *ibi in e.quia diuerſitatem, de conceſſ.prabend.* Pariſ. *in d.c.ex tranſmiſſa, num.*23. & alij relati per Pinel. *in auth.miſi, n.*47. *C. de bonis maiern.* præſentir gloſ. magna *in d. c.prima actione.* Sed & hæc reſolutio commoniter reiicitur, vt per eundem Pinel. Confunditur enim *ex d.c.cum vobis*, ibi, *ſecundùm Iuris ordinem*, & ex vulgari reg.*c.*1. *de noui operis nunciat.*

15 Tandem alijs videtor in ſpecie *d.c.ex tranſmiſſa, & dict.c.cum vobis*, impedimentum facti æquiparati impedimento iuris, & illo, ſicut hoc ſtante, præſcriptionem dormire; quia Iure cautom reperitur, vt in his caſibus ſpeciatim Iure expreſſis limitetur prædicta differentia communis collecta ex *dict.l. & Attilicinus*, cum aliis, idque intenduni Abb. *num.*13. *ad fin.* Felin. *num.*8. *in dict.cap.ex tranſmiſſa*, Boër. *dec.*40.*num.*3. Pinel. *vbi ſuprà num.*43. *ampl.*2. *n.*47. *colum.*2. Adhne tamen hæc explicatio non ſatisfacit; tom qnia refragantur verba *d.c.cum vobis*, ibi, *ſecundum Iuris ordinem*, quæ innuunt nihil ibi ſpecia-

le cootra Iuris tegulas contineri; tum etiam quia Doctores paſſim admittunt præſcriptionem dormite tempore peſtis, io quibus nihil ſpeciatim iure expreſſum reperitur.

Quare probabiliter dici poteſt communem illam 16
tiaditionem, quæ docet præſcriptioocm ipſo iure dormire cootra eos, qoi non iure, ſed facto aliquo impediuntur, locum non habere vbi huiuſmodi facti impedimeotum commune, ſeu generale eſt, & vti tale notorium omnibus; tuoc eoim perinde ac ſi eſſet impedimentum iuris præſcriptio impeditur ipſo iure, oec eſt neceſſaria reſtitutio, & in his terminis procedoot text. *in dict.cap.ex tranſmiſſa, & in d.c.cum vobis*, eum ſimilibus; id quod ſuadetur, quia vbi facti impedimentum generale eſt, & notorium omnibos, ita quòd neque probatione, neque proteſtatiooe, aut excuſatione vlla indigeat, eadem ferè videtor vrgere ratio, quæ ſtante iutis impedimento ſuadet præſcriptionem ipſo iure dormire; etenim lex de illo commuoi, & notorio facti impedimento certa eſt, & ſiuſtra reſtitutionem requireret, quæ nihil aliud quàm circuitum & dilationem inutilem, litem, labores, & expenſas continere videtor, cum certiſſimom & notiſſimum ſit reſtituoioem in omnem euentum, & ſimilibus competere, abſque vlla ptobationis, aut cauſæ cogoitioois neceſſitate. Iuuant quæ aliàs circa ſententiam contra ius conſtitutioois, & ius litigatoris notantur *in cap.* 1. & *in cap. eum inter, & in e.inter cateras, de re iudic.* Nam licèt ſententia cootra ios conſtitutionis ipſo iure non valeat, neqoe appellatio neceſſaria ſit *dict.c.*1. *de ſententia & re iudic.* per contratium verò contra ius litigatoris prolata ipſo iore valeat, & appellatio requiratur *dict.c.cum inter*, nihilominus ſi ſententia contra ius litigantis pronoociata notoriam continear ioiuſtitiam, perinde ac ſi eontra ius conſtitutionis proferrur, noo teoer ipſo iure, neque appellatio neceſſatia eſt, *dict. c.inter cateras*, quia videlicet lex, qoæ certa eſt, de huiuſmodi iniuſtitia ootoria ſtatim per ſe occurrit, & appellationem, & eius circoitom ſuperfluum oon requirit. Sic ſimiliter licet in propoſito differant impedimeotom iutis, & facti, vbi hoc particulare eſt contra aliquem, & à probatione pendet, nihilominos tamen vbi generale, ſeu commune, & inſimul notorium quoad omnes proponitur, perinde ac iuris impedimentom iudicabitor, & lex ipſa per ſe occorrens abſque aliqua reſtitutione præſcriptionem impediet, & iuata hunc ſenſum intelligi poteſt opinio Abb. *dict.num.*13. & aliorum, quos ſuprà proximè citauimos; vt ſcilicet impedimentom facti & iuris æquipareotur in ſpecie *dict. c.ex tranſmiſſa, & dict.cap.cum vobis* quia in iuribos facti impedimentum ex bello, & ſchiſmate ptoueniens genetale eſt, & notoriom omnibus. Vnde ſi pares termini proponantur, idem dicendum eſt in quouis alio ſimili, vipotà peſtis; in reliqois autem impedimentis facti, quæ nec generalia, nec ootoria ſunt, procedit communis differentia, quæ notari poſſunt ad ea, quæ prædicti Doctores reſolunt circa præſcriptionem cootra eos qui in captiuitate, exilio, vel carcere ſunt, vt infra oſtenditur.

Sexto intelligo, ſeu potios amplia ptocedete Epi- 17
ſcopo capto à paganis, ſeu ſchiſmaticis; nam tunc Sedes Epiſcopalis quaſi vacare dicitur, & iutiſdictio Epiſcopalis pertinet ad Capitulum, non verò ad Archiepiſcopum, ac ſi Epiſcopalis Sedes per mortem vacaret, vt obſeruant omnes per text. *ibi in c.ſi Epiſcopus* 3. *de ſuppl.negl.Prælat.lib.*6. Alex. *conſ.* 110. *à n.*6. *vol.*6. Marian. Soc. *conſ.*92. *in princ. vol.*1.

Pauin. *de poteſt. Capituli Sede vacante part. 1. princip. quæſt. 1. ſub num 4.* † Ratio eſt, quia licèt mors ciuilis non æquiparetur naturali quoad inris effectus, ex text. *in l. ſed ſi mors 13. ff. de donat. inter virum & vxor. & in l. cùm puter 77. §. hæreditatem ff. de legat. 2. & in l. Statius Florus 48. §. Cornelio Felici ff. de iure fiſci*, cum ſimilibus, tamen quando ex qualitate, & natura negotij mors ciuilis fuerit ciuſdem effectus, cuius eſt mors naturalis, tunc vtraque mors æquiparabitur, vt per text. *in l. actione §. publicatione ff. pro ſocio, & in l. ſi necem §. ſi deportatus ff. de bonis libert. & in cap. 1. §. 1. ne ſede vacante lib. 6.* cum ſimilibus, quæ adducunt Mench. *de ſucceſſ. creat. §. 21. num. 172. verſ. eſt tamen verum*, Pelaez *de mandatu part. 2. quæſt. 3. num. 36.* Molin. *de primogen. lib. 1. cap. 13. num. 94.* Gutier. *Canon. quæſt. lib. 2. cap. 1. num. 44.* Card. Tuſch. *tom. 5. lit. M. concluſ. 393. num. 24. & 25.* Arqui in hoc caſu mors ciuilis prouenies ex ſeruitute Epiſcopi à paganis, vel ſchiſmaticis iuſto bello capti ſuppoſito defectu & abſentia Epiſcopi impediti apud hoſtes, quominus Eccleſiam ſuam & Epiſcoparum gubernet, tam operatur idem inconueniens quod lex Canonica vitare, & regimini Eccleſiæ prouidere intendit, dum alioquin propter illud ſtatuit, vt Epiſcopo naturaliter mortuo contra Eccleſiam præſcripto non curtat, ſed ipſo iure dormiat; igitur, &c.

19 Illud aduertendum duxi, adeo verum eſſe in hoc caſu Epiſcopalem iuriſdictionem pertinere ad Capitulum, vt nullo modo eam exercere valeat Archidiaconus, vel alius de Capitulo, qui ex legitima conſuetudine, vel priuilegio illam Sede vacante exercere poteſt, vt reſoluunt Dominic. *in dict. cap. ſi Epiſcopus 3. num. 6.* & Franc. *num. 2.* ex ea ratione, quia conſuetudo & priuilegium huiuſmodi verificari ſolum debent in vacatione propria, & vera, quæ ſcilicet contingit per mortem, aut per alium ſimilem modum, iuxta ea, quæ latè proſequitur Panin. *de poteſtate Capituli, prulud. 6. num. 4. cum ſeqq.* non verò in vacatione ficta, quæ ſcilicet contingit per capturam Epiſcopi, de qua agimus, vel per alium ſimilem modum, ex adductis per Pauin. *vbi proximè num 13.* nam ſic poſtulat conſuetudinis & priuilegij natura, quod videlicet ita reſtringatur, vt minus lædatur ius commune, iuxta *reg. ea quæ à iure exorbitant, & reg. odia, de regulis iuris lib. 6.* & text. *in cap. vlt. de offic. Archid. & in cap. ſanè & in cap. porrò, de priuil.*

20 Conſtito igitur adminiſtrationem Epiſcopatus ad Capitulum pertinere, quando Epiſcopus captus fuerit à paganis, vel ſchiſmaticis, ac ſi Sedes Epiſcopalis hoc modo fictè vacauerit, ſupereſt videndum ad quæ extendatur, & circa quæ verſetur hæc adminiſtratio; ſed quia huius loci non eſt peculiarem huius rei diſputationem facere, ideo ſit ſatis legere *gloſſ. vltim. in cap. his quæ, de maiorit. & obedient. gloſſ. vltim. in cap. cùm olim, eod. tit.* vbi Abb. *à num. 2.* Domin. *num. 4. & 5.* & Anch. *num. 2. in dict. cap. ſi Epiſcopus*, Decr. *in cap. ſi clerici §. de adulteriis num. 21. de iudic.* Bart. *in l. vbi adſunt num. 2. ff. de tutor. & curat. dueis ub iis*, proſequitur per varia exempla Pauin. *de poteſt. Capituli part. 1. princip. quæſt. 1. cum ſeqq.* Rebuff. *in praxi benefic. part. 2. tit. de deuolution. num. 57. cum ſeqq.* Menoch. *de arbitrar. caſu 209. num. 9.* Couar. *in cap. Ioannes num. 2. de teſtament.* Gregor. Lopez *l. 2. gloſſ. 6. tit. 6. part. 5.* Sarmien. *ſelect. lib. 3. cap. 15. ſub num. 1.* Azeued. *ad Curiam Piſanam lib. 1. cap. 8. num. 10. cum ſeqq.* Lambertin. *de iureputron. lib. 1. quæſt. 2. princip. partis 1. art. 9. num. 1. & 2.* Molin. *de Iuſtit. tom. 6. tractat. 5. diſputat. 21. num. 3. cum ſeqq.* Card. Tuſch. *tom. 1. liter. C. concluſ. 56. cum duabus ſeqq.* Cardoſ. *in praxi iudicum, & aduocat. verb. Capitulum n. 2.* apud quorum plures licèt controuerſum ſit an regula affirmatiua pro Capitulo, an verò negatiua contra illud, exceptis caſibus à iure expreſſis, conſtituenda ſit in hac materia, tamen verior, & receptior eſt regula affirmatiua, quòd videlicet † Capitulum Sede vacante exercere poſſit omnem poteſtatem, adminiſtrationem, & iuriſdictionem Epiſcopalem ordinariam tam in temporalibus, quàm in ſpiritualibus, exceptis caſibus, quæ vel iure in contrarium exprimuntur, vel ex aliqua ratione concludente pro expreſſis habentur, ve contra alios pro regula conſtituit Rebuff. *vbi proximè num. 58.* Card. Tuſch. *dict. concl. 56. num. 5.* Azeued. *dict. cap. 8. num. 10. cum ſequentib.* Molin. *dict. diſputat. 11. num. 3.* & eſt communis, ve per eoſdem per text. *in dict. cap. ſi Epiſcopus, & in cap. vltim. de ſuppl. negl. Prul. lib. 6. & in cap. vnic. de maior. & obed. eod. lib. & in dict cap. cùm olim*, cum ſimilibus. 21

Declara tamen hanc reſolutionem, ne procedat, 22
niſi quatenus exercitium iuriſdictionis Epiſcopalis ordinariæ neceſſarium fuerit ad vitandum Epiſcopatus præiudicium, & periculum ex Epiſcopi defectu, ſeu abſentia alioquin imminens. Ceſſante autem huiuſmodi neceſſitate non poterit Capitulum vti prædicta iuriſdictione, nequeunt enim ius Canonicum eam illi indulſit, vt eſſet adminiſtrator voluntarius, ſed ſolummodo neceſſarius, qui tanquam talis ſola neceſſaria miniſtraret, vt tradit gloſſ. *verb. Capituli in Clemene. 1. §. 1. de hæret.* Panorm. *in cap. his quæ, in fine, de maior. & obed.* Imola variè exemplificans *in c. 1. ſub num. 15. ne Sede vacante*, Panin. *dict. part. 1. princip. quæſt. 7. ſub num. 7.* Rebuff. *vbi proxime num. 86.* Sarmien. *dict. cap. 15. num. 3.* Signorol. *conſ. 28. Sic quæritur, verſ. ſed ſi Eccleſia*, Azeued. *dict. c. 8. num. 11. & 12.* Card. Tuſch. *d. concl. 56. num. 41.*

Rurſus declara ne poſſit Capitulum occaſione 23
Sedis etiam fictè vacantis, ita liberè etiam in neceſſariis adminiſtrare, quin teneantur teddere rationes nouo Epiſcopo; has enim teddere tenetur, ve in omni adminiſtratore alienarum rerum reſoluunt Doctores *in l. ſi procurator §. 1. ff. mandati, & in l. 1. §. officio ff. de tutel. & rationibus diſtrub. & in Clem. 2. §. illa etiam, de relig. domib.* proſequitur latè poſt alios Menoch. *de arbitrar. caſu 209.* Card. Tuſch. *tom. 1. liter. A, concl. 203. cum ſequentib.* & in Capitulo ſic adminiſtrante per ſe, vel per Officiales ſuos adeſt decretum Concilij Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 16.* intendunt Rub. *conſ. 131. num. 3.* Fuſch. *de viſitat. lib. 1. cap. 15. num. 31.* Menoch. *vbi proximè numer. 8. & 9.* Cardoſ. *dict. verb. Capitulum num. 11.* Rot. *deciſien. 402.* apud Farin. *part. 1. recent.* Alias plures limitationes, & declarationes vides, & neceſſarias, per quas reſtringitur poteſtas Capituli Sede vacante, vide per Doctores ſupra citatos *num. 20.* & per Gutier. *canon. lib. 2. cap. 17. num. 13.* Cardoſ. *citato loco num. 8. cum ſequentibus*, Thom. Valaſc. *allegat. iuris tom. 1. alleg. 5. num. 11.* Nicol. Garc. *de benef. p. 12. 2. 5. 1. n. 67.*

ALLEGATIO CXXXIII.

Epiſcopali Sede vacante quis poſſit deputare Viſitatorem?

SVMMARIVM.

1 *Papa ſolus deputare poteſt viſitatorē Sede vacante, nec id permiſſum eſt Capitulo, immo nec Archiepiſcopo, niſi ob negligentiam vel malitiam ipſius Capituli, & probatur* num. 2. & 3.

4 *Capitulum Sede vacante non poteſt exercere niſi neceſſaria.*

5 *Contrarium tamen quod Capitulum Sede vacante poſſit viſitatorem deputare, tenent plures, quod probatur* num. 6. & 7.

8 *Diſtinguunt alij inter viſitationem generalem & particularem, illam Capitulo negantes, hanc verò illi concedentes.*

9 *Capitulum Sede vacante poſſe deputare viſitatorem, ideſt adminiſtratorem generalem Epiſcopatus in ſpiritualibus, & temporalibus receptior tenet opinio.*

10 Cap. vltim. de ſuppl. neg. Prælat. lib. 6. *declaratur* & num. 15.

11 Cap. 15 cui 42. de elect. lib. 6. *declaratur*, & n. 15.

12 Cap. obitum, & cap. vltim. 61. diſtinct. *declarantur.*

13 *Capitulum Sede vacante non poteſt viſitatori generali in ſpiritualibus & temporalibus à ſe conſtituto plenam omninò, & vndique liberam adminiſtrationem concedere.*

14 *Capitulum Sede vacante habet etiam ius viſitandi in ordine ad merum conſtitutionem, & poteſt ad hoc munus particularem viſitatorem deputare.*

16 Cap. Charitatem 12. q. 2. *declaratur.*

17 *Procurationes viſitationu facta per viſitatorem à Capitulo Sede vacante deputato quomodo reſeruanda Epiſcopo futuro ſucceſſori.*

18 Concil. Tridentin. ſeſſ. 24. de reformation. c. 3. *declaratur.*

19 *Capitulum Sede vacante poteſt in ordine ad morum correctionem deputare non ſolum viſitatorem particularem, ſed etiam generalem totius diœceſis.*

20 *Capitulum Sede vacante ſecundum communem opinionem non poteſt viſitatorem reſpectu exemptorum, & Sedi Apoſtol. immediatè ſubiectorum.*

21 *Diſtinguitur cum Molina.*

22 *Capitulum Sede vacante poteſt ſuccedere etiam in iuriſdictione delegata cōmiſſa in perpetuum Epiſcopali muneri.*

23 *Viſitater Sede Epiſcopali vacante deputatus eo ipſo cenſetur habere generalem adminiſtrationem, quamuis ea non exprimatur in mādate.*

24 *Procurater non cenſetur habere liberam & generalem adminiſtrationem, niſi id in mandate exprimatur.*

25 *Ratio differentia datur.*

26 *Adminiſtratores Vniuerſitatum cenſentur habere adminiſtrationem cum libera.*

27 Cap. cum vobis 19. de elect. & c. 2. de donat. *declaratur.*

28 *Beneficia ſpectantia ad ſolam collationem Epiſcopi non poteſt viſitator Epiſcopali Sede vacante deputatus ab inferiore à Papa conferre, ſecus ſi ſit deputatus à Papa, vt* num. 29.

30 *Viſitatore ſpeciali à Papa pro aliena diœceſi deputato, an poſſit generalis Epiſcopi, vel Capituli Sede vacāte viſitare, oſtenditur*, & n. 31. & 32.

SOLVM ſummum Pontificem poſſe deputare viſitatorem, nec id permiſſum eſſe Capitulo, immo nec Archiepiſcopo, niſi ob negligentiam, vel malitiam, ipſius Capituli, videtur colligi ex text. *in cap. vltim. in princ. de ſuppl. neglig. Prælat. lib. 6. & in cap. ſi cui 42. de elect. eod. lib. & ex cap. obitum, & c. vlt. 6. diſtinct. & cap. charitatem 12. queſt. 2.* tradunt Monach. *in d. c. vlt. n. 5. & 6. de ſuppl. negl. Prel. lib. 6.* Imol. *in c. 1. ſub n. 15. col. 2. in fine, & col. 3. poſt med. ne Sede vacante*, Fulch. *de viſitat. lib. 1. cap. 2. ſub num.* 10. Boër. *deciſ. 2. num.* 29. & videtur facere Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. c. 3. verſ. Viſitatores.* 1

Primò probari videtur hæc ſententia ea ea ratione, quaſi ſi Capitulum poſſet viſitatorem Sede vacante conſtituere, eſſet ex eo, quia Capitulo tunc competit munus viſitandi, ſi enim ſibi competeret, non poſſet illud alteri committere, ex reg. text. *in c. Daibertum 1. q. 7. & in l. nemo plus iuris ff. de regulis iuris.* Atqui munus viſitandi videtur non poſſe ad hoc munus viſitatorem deputare. Conſequentia legitimè colligitur. Minor autem probari videtur ex eo, quia ſi dictum munus Capitulo competeret, poſſet Capitulum recipere procurationnes, quæ deberentur ratione prædictæ viſitationis, iuxta reg. text. *in c. conquerente, de offic. Ordin. & in c. accedentes, & in c. cum ex officij, de præſcript.* cum ſimilibus. Atqui hæ probationes, vt quia ſunt fructus Epiſcopatus, iuxta *dict. c. conquerente, in fine*, videntur reſeruandæ futuro Epiſcopo ſucceſſori, ex reg. text. *in c. cùm vos, in fine de offic. Ordin. & in c. præſenti eod. tit. in 6.* cum ſimilibus. Igitur per argumentum à ceſſantibus prædictis viſitandi muneris procurationibus, videtur reſoluendum hoc munus Capitulo non competere Sede vacante. 2

Secundò iuuari videtur ea eo, quia huiuſmodi viſitatio non videtur adeò neceſſaria, quin poſſit commodè differri in tempus Epiſcopi futuri ſucceſſoris, vt credit Monach. *dict. num. 6.* Vnde videtur ſuccedere communis reſolutio quæ dicat † non poſſe Capitulum Sede vacante exercere niſi neceſſaria, vt per gloſ. *verb. Capituli in Clem. 1. §. 1. de hæret.* Paulin. *de poteſt. Capituli, p. 1. princ. q. 7.* Azened. *ad Curiam Piſanam lib. 1. c. 8. n. 11. & 12.* Sarmien. *ſelect. lib. 3. c. 15. num. 3.* 3 4

Contrarium tamen, immo quod Capitulum Epiſcopali Sede vacante poſſit viſitare per ſe, vel per alium, & ita viſitatorem deputare, nec huiuſmodi deputationem ſoli Summo Pontifici competere, tenuit gloſſ. *verb. Capituli poſt med. in dict. Clement. 1. §. 1. de hæret.* & ſuſtinent poſt Archid. Abb. *in c. cùm olim, n. 2. col. 3. princ. de maiorit. & obed.* Marian. Sancin. *de Viſitat. q. 11. ſub n. 4.* Paulin. *de poteſtate Capituli, p. 1 princip. q. 7. ſub num. 1. & 2. & ſub num. 3.* Rebuff. *in praxi benefic. par. 1. tit. de deuolut. n. 65.* Sylueſt. *ſumm. verb. Capitulum n. 3.* Molin. *de iuſtic. tom. 6. tract. 5 diſp. 11 ſub num. 7.* Card. Tuſch. *tom. 1. lit. C, concl. 56. num. 12.* 5

Quorum ſententia probatur *primò* ea ea ratione, quia Capitulum Sede vacante ſuccedit in iuriſdictione Ordinaria ad Epiſcopum pertinente tam quoad ſpiritualia, quàm quoad temporalia neceſſaria, ſi ſpecialiter Capitulo non ſint prohibita, vt ſupra proxima allegatione prope finem probauimus. 6

Atqui munus viſitandi per ſe, vel per aliom pertiner ad iuriſdictionem Epiſcopalem ordinatiam, turſus & eius executio neceſſaria eſt in ordine ad morum correctionem, & vitam ſubditorum ſpiritualem reparandam, & totum conſtat ex text. *in cap.conquerente,de offic.Ordin.cum ſimilibus*, iuncto etiam text. *in cap. 5. §. fanè, de cenſib. lib. 6.* & ex Concil.Trident. *diſt. cap.3. verſ. viſitationem*. Igitur, &c.

7 Deinde in eandem ſcotentiam expenditur idemmet text. *in diſt. cap. vltim.de ſupp.neglig.Prælator. lib.6.verſ. niſi fortè*, quem ſupra pro contraria opinione adduximus in princip.dum enim *in diſt.verſ. niſi fortè*, inquit ad Epiſcopum deuolui poteſtatem deputaodi viſitatorem Sede vacante, ſi Capitulum negligenter, aut perperam adminiſtrauerit in ſpiritualibus, & temporalibus; conſequenter probat eandem poteſtatem in eodem Capitulo otiginaliter eompatatione Archiepiſcopi reſidere, prout conſtat in quolibet negligente reſidere originaliter ea munera, quæ ex Capituli negligentia ad alium deuolountur, vt per eum ſuppleantur, iuxta text. *in c.2.de concеſſ.præben.& in c.1. & per totum,de ſuppl. negl.Prælat.*

8 In hac controuerſia diſtinguit Ioan.And.*in d.gloſ. verb.Capituli,in fine*, inter viſitationem genetalem, in qua viſitatot diſcutrete inteudat per totam diœceſim, & hanc negat Capitulo, ſic intelligena Monachi, & ſequacium ſcotontiam; & inter viſitationem particulatem, pro aliquo ſcilicet particulari crimine in præſens damnum Epiſcopatus vrgente vitando, & hanc viſitationem coocedit Capitulo Sede vacante, ſic intelligens ſententiam Archid. & ſequacium ſecundo loco relatam, quam diſtinctionem ſequuntur multi, quos teſert Paoin. *diſt. q.7. num.3.*

9 Ego vetò, reiecta hac diſtinctione, ad clariorem huius quæſtionis reſolutionem ante omnes aduertendum duxi, duas qoæſtiones ſub hac vnica ab omnibus ferè Doctoribus hucuſque relatis confuodi, quaſi vna & eadem tantùm eſſet, com tamen duæ ſint inter ſe diuerſæ. Quapropter conſtituere, oportet aliud eſſe quærere, an Capitulum Sede vacante poſſit deputare viſitatorem,id eſt adminiſtratorem generalem Epiſcoparus in ſpiritualibus & temporalibus; aliud vero eſſe quærere, an poſſit deputare viſitatorem particolarem pro expediendo, ſcilicet munere viſitationis ad hunc ſolum particularem finem, vt in ea agatur de morum correctione? Etenim ſi de prima qnæſtione ſermo fuerit, affirmatiuè reſoluendum eſt; tum propter fundamenta in fauorem Capituli ſuprà adducta *in verſ.contrarium num.5.* iuncta teg.text. *in l.imperium,in fine,& in l. more maiorum ff. de iuriſd. omnium iud.* tum etiam propter text. *in d. Clem.1. §.propter quod,in fine,de hæret.* & denique propter decretum Concilij Trideot. *ſeſſ.24. de reformat. c.16.* reſoluunt Domin. *in d. cap. vltim. in fine*, Rebuff. *d. tit. do deuolut. num.62.*Panin. *do poteſtate Capituli p.1.princ.q.10. ſub num.2.*Gutier. *canon.lib.2.cap.17.num.22.* Cardoſ. *in praxi indicum verb.Capitulum num.3.*Molin. *de inſtit.tom.6.tract.5.diſp.11.ſub n.1.*Catd.Tuſch. *d.concluſ.56. num.5.* qui omnes generaliter reſoluunt poſſe Capitulum Epiſcopali Sede vacante conſtituere viſitatorem, ideſt adminiſtratorem generalem,de quo in hac prima qnæſt. & etiam Vicarium generalem, & cæteros officiales neceſſarios pro adminiſtratione Epiſcopatus.

10 Qua tetenta opinione non obſtant fundamenta, quæ pro prima *num.2.& 3.* ſuprà adduximus, quia reſpondetur text. *in diſt.cap.vltim.de ſupplenda negl. Prælat.lib.6.* non negare facultatem Capitulo iuxta ſupra dicta competentem Epiſcopali Sede vacante ad conſtituendum viſitatorem, id eſt adminiſtratorem generalem Epiſcoparus antequam is conſtituatur à Sommo Pont. ſed ſolùm decidere, quod nec Archiepiſcopus,nec quilibet alius Superior,excepto eodem Rom. Pont. poteſt ſine cauſæ cognitione, videlicet negligentis, aut proteruæ Capituli adminiſtrationis viſitatorem illum conſtituere; qui intellectus & reſponſio ad *diſt. cap. vltim.* conſtat expreſsè ex littera eiuſdem, ſi rorum eius principium attente legarut, & exceptio, quam facit *in verſ. Niſi fortè*, ad priora verba eiuſdem text. referatur cum promiſcua terminorum relatione, pront eſt de natura exceptionis ad regulam, iuxta text. *in l.nam quod liquidè §.vlt.verſ. ſed ſi ita ff de penu.legata*, quæ ad eius materiam poſt alios proſcquitur Couar. *var.lib.2.cap.5.num.5.& 6.* & ſatis eundem intellectum ſentit gloſſ. *verb. poteſt in d. cap.vltim.* iuxta quem ille text. tantum abeſt quod intendat negare Capitulo hanc poteſtatem deputandi viſitatorem generalem in ſpiritualibus, & temporalibus Sede vacante, vt immo in eadem poteſtate defendar,& prohibeat turbari ab Archiepiſcopo, vel quolibet alio ſuperiore ſiue cognitione cauſæ legitimæ,quando Capitulum ea poteſtare vti voluerit, dum aliud ab ipſo Summo Pontific. circa eandem dicti viſitatoris deputationem non fuerit ex plenitudine poteſtatis, & ex generali omnium Eccleſiarum cura ſibi competente diſpoſitum,pront ab eodem diſponi poteſt, tum ex verbis text. *in c. pen. de ſuppl.negl.Pral.lib.6.*

Præterea aduersùs hanc eandem dictæ primæ 11
quæſtionis reſolutionem non obſtat text. *in diſt. c. ſi,cui*, quia reſpondetur eum text.non negare quod Capitulum Sede vacante poſſit dictum generalem viſitatorem deputare iuxta noſtram reſolutionem, ſed ſolùm intendere aliud longè diuerſum per quod modificari, & limitari debet eadem reſolutio, iuxta infrà dicenda *num.20.*† Ad text vetò *in diſt.cap.obi-* 12
tum,& in diſt.cap.vltim. vltra reſponſionem Ionoc. *in c.ad abolendam,de hæretic.* quam ſequitur Patin. *diſt.quæſt.7.num.2.* reſpondetur verum quidem eſſe in terminis horum luriam deputatum fuiſſe à Summo Pontific. viſitatorem prædictum generalem, ſed id non contigiſſe ex eo quòd Capitulum non poſſet illum conſtituere ſi à Summo Pontific. non eſſet conſtituroa, ſed ſolum ex eo, quia vel Capitulum deputationem huiuſmodi indebitè differebar,vt innuunt verba text. *in diſt. cap. obitum*, ibi, *aſſiduis adhortationibus*,&c.vel quia Summus Pont.aliunde nolnit in eadem deputatione præuenire ipſum Capitulum, prout poteſt ex plenitudine poteſtatis, iuxta text. *in diſt. cap.vltim.de ſuppl.neglig.Prælat. lib.6. in Princip.* iuncto eius intellectu ſupra adducto;& ex cora vniuerſali quam ipſe impendit,& impendere poteſt omnibus Eccleſiis, iuxta text. *in cap. grandi, oed.tit.& lib.* prout pro ratione prædictæ deputationis exptimit, text. *in diſt. cap. vltim. poſt princ.* 61. *diſtinct.* Ad quæ autem attendere debeat Capitnlum in creatione huius viſitatoris generalis, & cæterum officiom ab eo deputandorum pro neceſſaria Epiſcoparus adminiſtratione, vide poſt alios Fuſch. *de Viſitat. lib. 2. cap. 15. num.32. eum ſeqq.*

Hæc tameu reſolutio modificatur & limitatur, vt 13
licet Caporulum Sede vacaote poſſit dictum generalem viſitatorem conſtituere in ſpiritualibus, & temporalibus, tamen non prolnde poſſit ai concedere

dere plenam omninò, & vndique liberam administrationem, nam cum hæc ita sumpta, nec ipsi competat Capitulo, immo causam quantumuis generalem habeat, oeqncat exercere in multis, in quibus eadem limitatur, vt suo loco diximus, succedit reg. text. *in l. nemo plus iuris, ff. de regulis Iuris, & in cap. Dubertum 1. quæst. 7.* & ita secundùm hanc limitationem procedit text. qui sic intelligeodus est *in dict. cap. is cui*, prout bene intelligit Monach. *in dict. cap. vltim. num. 1. de suppl. neglig. Prælat. lib. 6.*

14 Quod verò attinet ad secundam quæst. an scilicet Capitulum Sede vacante habeat ius visitandi in ordine ad morum correctionem, & possit ad hoc munus particularem visitatorem deputare. Resoluendum est etiam affirmatiuè propter fundamenta adducta *sup. in vers. contrarium tamen, n. 3.* per quæ merito ita tenent *ibi* Archid. & reliqui post eum citati; quicquid oppositum minus bene crediderint Monach. & alij post relati *n. 1*:

15 Neque aduersùs hanc secundæ quæstionis resolutionem, obstant fundamenta illorum, de quibus sup. *num. 1. 2. & 3.* nam ad text. *in dict. cap. vltim. de supp. neglig. Prælat. lib. 6. & in d. cap. is cui, & in dict. cap. obitum, & in dict. cap. vltim. 61. distinct.* respondetur non pertinere ad hanc resolutionem secundæ quæstionis, sed solùm ad solutionem primæ, de qua supra *in vers. Ego verò num. 9.* & ita in Iuribus agi de alio longè diuerso visitatore ab eo, de quo hic agimus, iuxta *ibidem* dicta pro eorum in-
16 tellectu. † Ad text. verò *in c. charitatem 1 a. q. 1.* respondetur quòd vel Summus Pont. ibi se iniecit deputatione visitatoris animarum ex plenitudine potestatis, & ex cura Ecclesiarum, quam habet, vel quòd in eo text. non constat à quonam deputati fuerint visitatores huiusmodi, de quibus *ibidem* agitur *in vers. visitatores*, nec id text. decidit, sed solum addit de iusto subsidio eisdem adhibendo pro labore visitandi parochias, ac proinde in deputatione de illis facta in casu eiusdem text. supponendi sunt termini habiles Iuris communis, secundùm quos ipsemmet Capitulum poterat eos deputare, iuxta nostram resolutionem.

17 Præterea ad primum fundamentum respondetur concedendo maiorem, sed negando minorem, pro qua non facit illud, quod ibidem adducitur procurationibus huius visitationis reseruandis Episcopo futuro successori tanquam fructibus Episcopatus; quia respondetur quòd licèt hoc verum sit, tamen id non tollit quominus dicto visitatori per Capitulum deputato exhibeatur ex illi iusta sustentatio, & ex eisdem ea deducetur tanquam impensa necessaria, & redundans in vtilitatem Ecclesiæ & Episcopatus, prout quoad omnes similes impensas, & onera necessaria generale est in omnibus fructibus Episcopatus Sede vacante perceptis, iuxta text. *in dict. cap. præsenti, vers. porrò, & in dict. cap. cum voi, in fine*, cum adductis per Molin. *de Iustit. tom. 1. disputat. 147. col. 2. in fine, & col. 3.* & per Nicol. Garc. *de benefic. tom. 1. p. 1. cap. 2. numer. 89. cum sequentib.*

18 Ad secundum verò fundamentum facilè respondetur negando antecedens; aliter enim absurdè sequeretur quòd Episcopatus sine debita morum correctione maneret, ac inde oues eo tempore pabulo & antidoro spirituali destituerentur, vt post Archid. bene considerat Papin. *dict. quæst. 7. sub num. 1.* Ad Concil. verò Trident. *dict. cap. 3.* respondetur non loqui Visitatoribus à Capitulo deputandis Episcopali Sede vacante, prout nos loquimur, sed agere solum de eis ab eodem constituendis in vita ipsius Episcopi, vbi ex aliqua speciali ratione, aut priuilegio munus hoc visitandi competit Capitulo; tunc etenim solùm, & non in nostris terminis Concilium Trident. requirit approbationem Episcopi viui in constitutione huiusmodi visitatorum à Capitulo facienda, vt patet ex tenore eiusdem Concilij.

Quæ quidem resolutio ampliatur, vt procedat 19
non solùm in visitatione particulari, sed etiam in generali totius diœcesis, adhuc enim etiam hæc vltima competit Capitulo Sede Episcopali vacante, proindeque poterit in ordine ad morum correctionem visitatorem huiusmodi deputare, sic enim concluditur ex fundamentis huius nostræ resolutionis, de qua *in vers. quod attinet num. 14.* Vnde meritò sic resoluunt Archid. Abb. & reliqui antiqui & moderni supra relati *in vers. Contrarium tamen, n. 3.* Quicquid oppositum in visitatione generali tenuerint Ioan. Andr. *in gloss. dict. verb. Capituli in fine, Clement. 1. §. 1. de hæreticis*, & alij citati per Paum. *dict. quæst. 7. num. 3.* sic accipientes sententiam Monachi *num. 3. & 6. in dict. cap. vltim. de supplenda neglig. Prælat. lib. 6.* & distinctè negantis Capitulo facultatem visitandi, & deputandi visitatorem in ordine ad solam morum correctionem.

Limitanda tamen videtur prædicta resolutio, ne 20
procedat respectu exemptorum, Sedi Apost. immediatè subiectorum, hos etenim Capitulum Sede vacante non videtur posse ita visitare per se, vel per alium, nam licet hæc eorum visitatio incumberet Episcopo si viueret, iuxta tex. *in Clem. attendentes, in princip. vers. hoc igitur, de statu monach.* Concil. Trid. *sess. 23. de Regul. cap. 9.* tameo, quia Episcopus viuus taliter exemptos visitare non poterat iure Ordinario, sed solùm iure delegationis Apost. vt constat ex eodem decreto, & ex *d. Clement. attendentes, vers. hoc igitur*; & rursus Capitulum Sede vacâte succedit solum in his, quæ competunt Episcopo ex iurisdictione Ordinaria, non verò ex delegata, iuxta ea, quæ per tex. *in c. pastoralis § præterea, de officio Ord.* resoluunt Abb. *in d. cap. cum olim, sub num. 2. col. 3. in med.* Paun. *d. tract. de potest. Capituli p. princ. q. 10.* Card. Tusch. *dict. concl. 36. num. 3.* Molin. *dict. disputat. 11. sub n. 8. & 9.* Ideò infetri videtur Capitulum non posse taliter exemptos visitare Sede vacante: & ita ex hoc fundamento resoluit in termois Abb. *dict. col. 3. in med.* & Marian. Socin. *sub dict. num. 4.* Paun. *dict. p. 1. princ. q. 7. n. 2.* qui tamen id restringit *q. 10. sub num. 4. & 5.*

Verùm in hac limitatione nuna placet potius di- 21
stinguere cum Molin. *dict. disp. 11. n. 8. & 9.* inter casum in quo aliquid iurisdictionis io perpetuum committitur muneri Episcopali ex delegatione Sedis Apostolicæ, vt ex officio deinceps competat Episcopis, & inter casum in quo id eidem Episcopo, & sub nomine dignitatis, & consequenter etiam eius successori à Summo Pontif. delegatur ad aliquam peculiarem tantum causam, vel negotium, iuxta tex. *in cap. quoniam Abbas, de offic. deleg.* Et eorum in hoc vltimo casu iurisdictio delegata non transit in Capitulum Sede vacante, & ita procedit limitatio communis Doctorum, de qua suprà, quam ad dictam regulam affirmatiuam pro successione Capituli Sede vacante retulimus numero precedenti. At in primo casu non procedat eadem limitatio, sed potiùs dictæ regulæ affirmatiuæ standum est, & secundum eam resoluendum, Capitulum in dubio succedere etiam in huiusmodi iurisdictione in perpetuũ Episcopali

ſcopali muneri delegata, niſi aliud aliunde legitimè colligatur ex mente deleganris. Ratio eſt, quia ſuppoſita perpetuitate huius delegationis,per quam id de quo actum fuerit, annectitur in perpetuum Epiſcopali muneri,non quidem principaliter in bonum Epiſcopi, nec tanquam eius priuilegium , ſed in bonum eorum,in quos ea iuriſdictio talitèr delegata exercetur,vel aliorum,& Eccleſiæ,conſequitur eandem iuriſdictionem cenſeodum eſſe,vt acceſſoriam, immo vt partem totius iuriſdictionis Epiſcopalis in communi, ac proinde vt talem transituram in Capitulum, in quod Sede vacante tranſit per viam tegulæ tota Epiſcopalis iuriſdictio, vt ſanè cum iudicio aduertit Molin.*ſub d.n.*8.

22 Cùm ergo hoc ita ſe habeat in iuriſdictione in perpetuum Epiſcopali muneri delegata, iam infertur prædictam limitationem,de qua ſupra *num.* 120. veram non eſſe in terminis *d. Clement. attendentes, verſ.hoc igitur,*& Concil. Trident.*dict.cap.*9.& ſimilium, cum conſtet iuriſdictionem delegatam , de qua in his iuribus , commiſſam eſſe in perpetuum Epiſcopali muneti, ac proinde quod in ea ſuccedet etiam Capitulum Sede vacante, ſicque poterit eius virtute viſitare in ſpiritualibus prædictas moniales talitèr exemptas iuxta modo reſoluta: quod magis confirmatur ex eo,quia,vt bene aduertit Molin. *ſub dict. num.* 8. ante finem, credeodum non eſt, nec id eſſet conſentaneum tationi quod inrenderet Conc. Trident.& Clemens *dicto loco*,vt toto tempore Sedis quoquo modo vacantis monaſteria monialium ſic exempta,& Suli Summo Pont.immediatè ſubiecta ,& eorum moniales deſtituantur viſitatione, & quolibet alio regimine ſpirituali , quod ab eodem Clemente,& ab eodem Conc.Trid.tantopere dictis locis intendirur,& procuratur.

23 Viſitatot huiuſmodi Sede Epiſcopali vacante deputatus eo ipſo cenſetur habere generalem adminiſtrationem, quamuis ea non exprimatur in mandato, ita poſt Lap. & Ioaon.Andr.obſeruant Domin. *num.*10. Anchat. *ſub num.* 2. Franch. etiam *n.*2. per text. *ibi in dict.c. vltim.de ſuppl.neglig.Prælat.lib.6.*

24 Non obſtat † *c.cum nobis* 19.*in fine*,ibi,*in procuratorem concedimus*,&c.*de elect.*& per argumẽtum à fortiori *c.*2.*de donat.* ibi, *ſit procurator*,qui tamen non cenſetur habere liberam & generalem admioiſtrationem, niſi id in mandato ea primatur, iuxta text. ia *l.mandatum* 60.*ff.de procurat.&c.qui generaliter, in princ.eod.tit.lib.6.*quia reſpondetur hæc iura procedere, & concludere ſolùm in procuratore priuati, aut ad negotia priuata , ſeu cauſas ſingulares , noſtram verò reſolutionem procedere in viſitatore, id eſt adminiſtratore corporis cuiuſdam myſtici, & vniuerſalis , prout eſt Eccleſia, & Epiſcopatus , to eum finem conſtituto , vt per eum expediatur vniuerſitas omnium cauſarum & negotiorum quæ cadunt ſub adminiſtratione conſtituentis , videlicet

25 Capituli , aut ſimilis. † Ratio differentiæ ſumenda eſt tum ex maiori dignitate dicti officij viſitatoris, quod quidem dignius eſt quam officium procuratoris, vt pro ſolutione huius obſtaculi conſideiat Domin. *dict.num.*10.cum etiam propter naturam commiſſionis factæ viſitatori,quæ eùm ordinetur in dictum finem , conſequenter poſtulat in eodem viſitatore prædictam generalem & liberam adminiſtrationem,per quam ſolum,& non aliter illa finis ſufficiéret aſſequi poteſt:vnde ſuccedit reg.text.*in l.*2. *ff.de iuriſd.omn.iud.&in l.*3.§.*qui habet.ff.de ſerv.ruſtic.&in l.*1.§.1.*ff. ſi vſusfructus petatur*,cum ſimilibus. Vnde meritò dicit Bart. *in l. præſes num.*4.*C.de*

26 *tranſact.*quòd † adminiſtratores vniuerſitatum cenſentur habere adminiſtrationem cum libera , quod etiam tenent Dec.*conſ.*204.incip. *Viſo elegauti, ſub n.*5. & Card.Tuſch. *to.*5.*lit.M,concl.*45.*n.*25.quod tamen ſecus eſt in procuratore priuati, aut ad cauſas ſingulares, & negotia priuata conſtituto , quippe quod hic ſufficienter poteſt ea procurare abſque generali illa adminiſtratione. Verba autem text. † *in* 27
*d. cap. cum nobis,& in d. cap.*2. quatenus loquuntur de procuratore,non ſunt intelligenda de procuratore proprio, & formali , qualis eſt ille , qui vel priuati negotia , & cauſas ſingulariter , vel vtiliter adminiſtrat,iuxta text. *in l.*1.*ff.de procuratorib.* vel vnam & alteram, & ita ſingulares cauſas & negotia corporis etiam myſtici , & vniuerſalis ſingulariter tantùm gerit , iuxta text. *in c.quia in cauſis, de procurator.*ſed intelligenda ſolum ſunt de procuratore improprio, qualis aliquando vocatur abuſiuè quilibet adminiſtrator etiamſi generalem alicuius corpotia myſtici , verbi gratia , Eccleſiæ & Epiſcopatus adminiſtratioonem gerat, iuxta reg text. *in c. Salnator,verſ.nomine t.quæſt.*3.*& in cap.is cui* 42.*in princip. de elect. lib.*6. obſeruat *gloſſ.*1. & *ibi* Doctores *in dict. cap. quia in cauſis* , idque adeò vt etiamſi ipſemet Epiſcopus, ſeu quilibet alius Prælatus aliquando dicatur procurator ſuæ Eccleſiæ , vt *in d. cap.* 2. cùm tamen conſter eum non eſſe proprié & formaliter eius procuratorem, quippe quod non adminiſtrat alieoa omninò negotia , ſed veluti ſua , nec rurſus mandato domini , ſed iure ſuo, ſecus ac ille qui propriè & formaliter eſt procurator alterius,iuxta text. *in dict.l.*1.*in princip.ff.de procurator.*

Beneficia autem ſpectantia ad ſolam collationem 28
Epiſcopi non poteſt viſitator Epiſcopali Sede vacante deputatus ab inferiori à Papa conferre,vt probat text.in ſæpe citato *c.vlt.de ſupplenda negl. Prælat.lib.*6. & *ibi* obſeruant Domin.*num.*3. Franc.*ſub num.*2. Menoch. *num.*1.& 2.Cardoſ.*in praxi indicum,verb.Viſitatio n.*14. Ratio eſt, quia ſiue hic viſitator generalis deputetur à Capirulo, ſeuut deputati poteſt, iuxta ſup. teſoluta *in verſ. Ego verò,n.*9. ſiue deputetur ab Atchiepiſcopo ex iure deuoluso propter negligentiam, vel malitiam eiuſdem Capituli,iuxta eundem text. *in verſ.niſi fortè*, nunquam habere poteſt maiorem poteſtatem , quàm is à quo deputatus eſt, iuxta reg. text. *in cap. Daibertum* 1. *quæſt.*7.*& in l.nemo plus Iuris,ff.de regul.Iuris*;atqui nec ipſum Capitulum,nec ipſe Atchiepiſcopus vtena ſola eius poteſtate ex capite dicti iuris deuoluti poteſt Sede verè , vel fictè vacante conferre beneficia ad ſolam Epiſcopi collarionem ſpectantia,iuxta tex. *in cap.*1.*ne Sede vacante*,cui ſimilis *in cap.vlt.de regularibus,lib.*6.*& in c.t.in princ.de inſtitutionu. eod. lib.* cum ita,quæ latè proſequuntur Monach. *d.n.*2. Pauin. *de poteſt. Capituli,part.*2.*in princip.q.*1. Molin. *diſt.tract.*5.*diſput.*11 *t.num.*11 *t.cum ſeqq.* Rebuff. *in praxi benefic.part.*1.*tit.de deuolut.à n.*70. Igitur, &c. cum quibus , & præcipuè Rebuff. *vbi proximè, num.*103. poteſt ampliari, vt procedat etiam in beneficiis parochialibus.

Si verò talis viſitator, id eſt,admioiſtrator ge- 29
neralis Sedis vacantis à Summo Pont.deputatus fuerit, poterit tunc conferre beoeficia etiam ſpectantia ad ſolam Epiſcopi collationem, vt probat *dict. cap. vlt.de ſuppl. negl. Pral.* & tradit Rebuff. *d.tit.de deuolutionib. n.*99. Ratio eſt,quia huiuſmodi viſitator Sede vacante poteſt omnia , quæ competerent Epiſcopo viuo,& iam confirmato,vt conſtat ex tex. *in cap. is,cui* 42.*de elect.lib.*6. atqui Epiſcopus electus, & confirmatus poteſt beneficia conferre , *cap.*

noſti,

noſti, cap. tranſmiſſam, de elect. Igitur, &c. quam rationem ſequitur *gloſſ. vltim.* communiter recepta *in d. cap. vltim.*

30 Vtrùm autem dato ſpeciali viſitatore à Papa pro aliqua diœceſ. deputato, poſſit generalis Epiſcopi, vel Capituli Sede vacante viſitare, quæſtio eſt dubia: quod autem vbi datur ſpecialis viſitator, generalis viſitare non poſſit, tenent Felin. *in cap. cùm venerabilis, n. 2. in fine, de excep.* Bald. *in anth. habita num. 58. C. ne filius pro patre*, vbi dicit quòd quando datur ſpecialis viſitator per Papam, derogatum eſt viſitatori generali, quod tamen *num. 59.* aſſerit hoc verum, quando eſt datus ad petitionem viſitandorum, non quando Motu proprio: ratio diuerſitatis eſt, vt explicat Corn. *conſ. 76.* poſt *num. 8. lib. 1.* quia quando datur ad poſtulationem, datur ad fauorem ipſorum, quando datur motu proprio, poteſt alia ſubeſſe cauſa, & quod ſpecialis viſitator quando eſt datus fauore viſitandi, ſolus viſiter, tradit Angel. *in l. teſtamenta, verſ. ſi fauore perſonarum, C. de teſtam.* & facit quod dicit Iacob. de Arena *in l. quod in rer. §. ſi quis poſt, num. 1.* quem ſequitur Alberic. *num. 2.* & Bald. *num. 1. ff. de legat. 1.* quòd Epiſcopus non poteſt viſitare Fratres humiliatos de Mediolano, quibus per priuilegium fuit indultum, vt per miniſtrum viſitentur, idem tradunt Corn. *conſ. 30. n. 4. lib. 2.* Ruin. *conſ. 7. num. 6. lib. 4.* Troil. de Maluet. *de oblation. part. 2. dub. 4. num. 13. aliàs 44. cum ſeqq.* Rimin. ion. *conſ. 715. num. 10.* Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 18. ſub num. 16. verſ. nonus eſt caſus*, Sard. *conſ. 56. num. 13. verſ. & exemplum de viſitatore.*

Contrarium tamen, quòd viſitator ſpecialis à Papa deputatus non faciat quominus Epiſcopus viſitet, tradit Anchar. *in cap. ſi tibi, n. 2. verſ. quid ergo ſi Papa, de reſcript. lib. 6.* ſequitur Laſ. *in l. quod in rer. §. ſi quis poſt, ſub n. 6. verſ. breuiter hic non obſtantibus. ff. de legat. 1.* & deciſionem Iacobi de Arena eſſe dubiam aſſerit Menoch. *conſil. 468. ſub num. 14. verſ. reſpondetur primò*, vbi adducit multos diſſentientes. 31

Sed prima opinio procul dubio eſt vera, & rationibus Laſ. reſpondet Menoch. *vbi ſuprà*, & quamuis Aretin. *in d. cap. ſi quis poſt*, dubitet de doctrina Iacobi de Arena, tamen (vt aduertit Ruin. *diſt. conſ. 7. ſub n. 6.*) idem Aretin. *conſ. 10. 2.* ſequitur doctrinam Angeli, quando fauore perſonæ eſt datus viſitator, ita Rota *in Abulen. iuris viſitand. 28. Iuny 1600.* coram Gregorio XV. impreſſa per Farin. *dec. 30. n. 9. cum ſeqq. p. 2. recent.* quæ tamen in eadem coram eodem *10. Decemb. eiuſdem anni*, impreſſa per eundem Farin. *dec. 33. num. 2. eadem p. 2. recent.* cenſuit hoc procedere in Prælato Regulari, cui ſpeciali iure cenſetur conceſſa iuriſdictio priuatiuè, ex Abb. *in cap. paſtoralis, ſub n. 6. verſ. ſed in Regularibus alind pnto* & *ibi* Felin. *num. 4. de officio Ordinar.* 32

F I N I S.

FORMVLA

FORMVLARIVM
EPISCOPALE,

IN QVO

Variæ continentur formulæ ad Epiſcopalem iuriſdictionem ritè & rectè exercendam maximè vtiles, & neceſſariæ:

AVCTORE

AVGVSTINO BARBOSA,
V. I. D. Luſitano, Protonotario Apoſtolico.

Addita mantiſſa Apoſtolicarum Conſtitutionum, & Decretorum, quæ in hoc opere minutatim, & per partes adducta, hîc integrè, & ad verbum inſeruntur.

AD LECTOREM.

CVM non ſemel in componendis litteris ad Epiſcopale munus ritè obeundum expediri ſolitis, errores quamplures fiant, ob multiplicem earum varietatem, qua Epiſcopi nouelli, & alij inexperti Vicarij quandoque minùs bene, & iuridicè vtuntur, vnde nullitates, & iurgia oriri ſolent in magnum vtriuſque partis detrimentum; ideò gratum me Epiſcopis facturum eſſe cenſui, ſi principaliores formulas ad Epiſcopalem iuriſdictionem ritè & rectè exercendam neceſſarias, & opportunas in vnum redigerem libellum. Quapropter aliquas ſumma qua potui diligentia, caſtigatiores condidi, alias ex Actis Eccleſiæ Mediolanenſis, & Archiepiſcopali Bononienſi, quibuſdam mutatis collegi; ac demum nonnullas ad quindecim ferè, accepi à doctiſſimo D. Iulio Lauorio Protonotario Apoſtolico, & Illuſtriſſimi, ac Reuerendiſſimi mei Cardinalis Muti Auditore, Iuris vtriuſque conſultiſſimo, & à me multis nominibus commendando, cuius Formularium vniuerſale duobus tomis diuiſum, & innumeras penè in omni materia formulas continens propediem vt lucem aſpiciat, expectamus. Latina lingua, & ſub Epiſcopi nomine præſentes formulas eſſe volui, licèt & vernacula lingua, ac de mandato, & cum ſubſcriptione Vicarij generalis, earum quamplures expediri ſoleant. In quo tamen cuiuſlibet Epiſcopatus conſuetudines legitimè præſcriptas ſeruandas eſſe admoneo. Sub Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi D. mei Roderici à Cunha Archiepiſcopi ac domini Bracharæ Auguſtæ, Hiſpaniarúmque Primatis nomine formulas haſce euulgandas eſſe cenſui, vt ſic Archiepiſcopatus illius, à quo originem duco, & doctiſſimi viri, ac vigilantiſſimi Paſtoris memoriam recolerem, cuius admirer-ne magis humanitatem nobilitati coniunctam, ac omnium litterarum ſcientiam, & rerum variarum cognitionem, neſcio. Meritò igitur conſultóque illius vberioribus ſuperſedeo laudibus, quia felix, vt ille ait,

——————— dicique beatus
Ante obitum nemo, ſupremaque funera debet.

INDEX FORMVLARVM
Epiſcopalium, quæ hîc continentur.

A

ALternativæ acceptatio ttipliciter ponitur, for. 89. 90. & 91.

B

BEneficij erectio cum reſeruatione iuriſpatronatus de aſſenſu Epiſcopi ob augmentum. form. 55.

Beneficij ſimplicis vnio facta Parochiali exigui redditus, form. 76.

Beneficij ſimplicis vacantis per liberam reſignationem de eo factam in manibus Epiſcopi, form. 34.

Beneficiorum ſimplicium vnio facta Collegio feminarij, form. 80.

C

CAnonicatus, & præbendæ vacantium per obitum collatio facta per Epiſcopum familiari præſenti, form. 65.

Canonicatus, & præbendæ collatio vigore Bullarum Apoſt. form. 66.

Canonicatus, & præbendæ Eccleſiæ Collegiatæ collatio, form. 67.

Canonicatus, & præbendæ reſignatorum ex cauſa permutationis pro aliis Canonicatu, & præbenda collatio, form. 73.

Capellaniarum duarum in Eccleſia Collegiata vnio cum diſmembratione fructuum alterius, form. 78.

Celebrandi licentia pro Presbytero abeſſe volente ad biennium, form. 32.

Celebrandi licentia pro Presbytero alienæ diœceſis, form. 34.

Collatio Eccleſiæ Parochialis, form 63.

Collatio Parochialis vacantis per aſſequutionem, ſeu ingreſſum Religionis, aut contractum Matrimonij, form. 64.

Collatio facta familiari præſenti de Canonicatu, & præbenda Eccleſiæ Cathedralis vacantibus per obitum, form. 65.

Collatio Canonicarus, & præbendæ, vigore Bullarum Apoſtolicarum, form. 66.

Collatio Canonicatus, & præbendæ Eccleſiæ Collegiatæ, form. 67.

Collatio facta per Decanum, & Capitulum de Capellania ad eorum collationem ſpectante, form. 68.

Collatio, & prouiſio auctoritate ordinaria facta de beneficio per obitum vacante, in fauorem abſentis, ead. form.

Collatio litterarum Capellaniæ, ead.

Collatio Parochialis vacantis per reſignationem ex cauſa permutationis, pro Canonicatu, & præbenda, form. 72.

Collatio Canonicatus, & præbendæ reſignatorum ex cauſa permutationis pro aliis Canonicatu, & præbenda de licentia Epiſcopi, in cuius diœceſi ſunt, form. 73.

Collatio beneficij ſimplicis vacantis per liberam reſignationem de eo factam in manibus Epiſcopi, form. 74.

Confeſſoris ſecularis licentia, form. 23.

Confeſſoris Regularis licentia, form. 24. & alia 25.

Confeſſoris monialium licentia, form. 26.

Confeſſoris monialium licentia ad crates tantum, ſiue allocutoria, form. 27.

Confeſſoris monialium licentia, neceſſitate vrgente intra clauſtra monaſterij miniſtraturi Sacramenta, form. 28.

Confeſſoris monialium licentia cum facultate caſuum Epiſcopo reſeruatorum, form. 29.

Confirmationis Sacramenti adminiſtratio indicitur, form. 22.

Confraternitatis erectio, form. 95.

Confraternitatem erigendi aſſenſus, for. 96.

Confecratio Epiſcopalis teſtimonij, form. 104.

D

DEnunciatio in Eccleſia illius qui ad Ordines promouendus eſt, form. 3.

Depoſitarij deputatio, form. 57.

Dimiſſoriæ litteræ pro prima Tonſura, form. 11.

Dimiſſoriæ litteræ pro Ordinibus minoribus, form. 12.

Dimiſſoriæ litteræ ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem, form. 13.

Dimiſſoriæ litteræ ad ſacrum Diaconatus Ordinem attenta abſentia Ordinarij petentis, form. 14

Dimiſſoriæ litteræ ad ſacrum Presbyteratus Ordinem ſtante abſentia Ordinarij, form. 15.

Dimiſſoriæ litteræ ad omnes ſacros Ordines ſtante Epiſcopi, & Ordinarij petentis abſentia, form. 16.

Dimiſſoriales litteræ, quæ mihi Presbytero Romam proficiſcenti conceſſæ fuerunt, form. 33.

Diſpenſatio auctoritate ordinaria pro illegitimo ad Ordines minores, & beneficium ſimplex, form. 18.

Diſpenſatio ſuper denunciationibus matrimonij, form. 30.

Dispensatio auctoritate Apost. concedenda super Matrimonio iam contracto ob aliquod impedimentum dirimens, form. 31.
Donationis Iurispatronatus assensus, form. 84.

E

EDictum affigendum facta coram Episcopo præsentatione de beneficio iurispatronatus, form. 61.
Edictum pro examine Ordinandorum, form. 10.
Edictum de examine eorum qui Ecclesiæ Parochiali præficiendi sunt, form. 58.
Edictum pro visitatione Cathedrali, for. 94.
Ecclesia Parochialis, vide *Parochialis*.
Erectio beneficij cum reseruatione iurispatronatus de assensu Episcopi ob augmentum, form. 53.
Erectio Patochialis Ecclesiæ cum vnione beneficij simplicis, form. 54.
Erectio nouæ Parochialis cum dismembratione alterius, form. 55.
Eleemosynas colligendi faculras in Parochia tantùm pro Confraternitate, form 39.
Eleemosynam colligendi facultas in Vrbe, & diœcesi, form. 40.
Eleemosynas colligendi pro locis piis facultas, form. 41.
Exactoris, & depositarij bonorum Ecclesiæ vacantis deputatio, form. 57.
Examinis, & approbationis ad Parochialem vacantem fides, form. 59.
Examinis, & approbarionis in concursu, & electionis ad Parochialem vacantem in mense Apost. fides, form. 60.

F

FActoris deputati ad negotia, & res monasterij monialium, licentia illud ingrediendi, form. 50.
Faculras euulgandi nomina eorum, qui Ordinis Sacramento initiandi sunt, form. 2.
Fides examinis, vide *Examinis fides*.
Functionum exercitarum litteræ testimoniales, form. 9.

H

HOspitale creandi, seu fundandi assensus, form. 97.

I

INdictio diei sacræ Ordinationis, form. 1.
Indictio administrationis sacramẽti Confirmationis, form. 22.
Indictio Synodi diœcesanæ, form. 108.
Indulgentiarum concessio, form. 37.
Indulgentiarum cõcessio, qua vti debet Episcopus post solemnem benedictionem in Vesperis, & Missis cantatis, form. 38.
Informationes assumendi de veritate miraculorum facultas, form. 81.
Institutio Ecclesiæ Parochialis de iurepatronarus, form. 61.
Iuramenrum præstandum ab admittendis intra clausuram monasteriorum monialium, form. 52.
Iuramentum, cùm Bullis ad Episcopum transmissum, ad effectum illud emittendi ante eius consecrationem, form. 103.
Iurispatronatus donationis assensus, for. 84.

L

LIterræ testimoniales pro prima Tonsura à proprio Ordinario collata, form. 17.
Litterræ testimoniales collationis primæ Tonsuræ pro bastardo cum dispensatione ad minores Ordines, & beneficium simplex obtinendum, form. 18.
Litterræ testimoniales collationis Sacri Ordinis Subdiaconatus ad titulum patrimonij, form. 19.
Litteræ testimoniales collationis sacrorum Ordinum vigore Breuis extra tempora, form. 20.
Litteræ testimoniales Ordinis susceptiin propria diœcesi ab alieno Episcopo de Ordinarij licentia, form. 21.

M

MAgistri scholæ testimonium pro iis, qui ad minores Ordines promoueri volunr, form. 8.
Mandarum procuræ ad impetrandam confirmationem præseruationis factæ per Regem nostrum, ad Episcopatum sui Regij patronatus, & ad expediendas de eo litteras Apostolicas, form. 100.
Mandatum procuræ Episcopi nominati per Regem nostrum ad se obligandum de soluendis mediis annaris anriquarum pensionum super Episcopatu auctoritate Apostolica impositarum, form. 101.
Mandatum procuræ ad consuetudinem nonis pensionibus super Episcopatu imponendis, form. 102.
Mandatum procuræ ad capiendam possessionem alicuius Episcoparus, form. 105.
Matrimonialium denunciationum dispensatio, form. 30.
Medico & Chirurgo licentia concessa septa monasterij monialiũ ingrediendi, for. 47.
Monialium professionis recipiendæ facultas, form. 43.
Monialium monasteria visitandi facultas, form. 44.
Monialium monasteria visitandi facultas ex delegatione Apost. form. 45.
Monialium monasteria pro ingredientibus licentiæ, form. 46. cum seqq.
Monialium Confessores, vide *Confessores monialium*.

Monialium in Eccleſia pro Prædicatore licentia, form. 36.
Monitoriales ad finem teuelationis, for. 98.

N

NAtalium, morum, & profeſſionis Fidei atteſtationes, form. 88.

O

OPerariis quomodo concedenda licentia ingrediendi monaſteria monialium, form. 48.
Oratorium ſimplex conſtituendi facultas, form. 85.
Ordinationis Sacræ Indictio, form. 1.
Ordinum minorum dimiſſoriales litteræ, form. 12.
Ordinis Subdiaconatus dimiſſoriales litteræ, form. 13. & eiuſdem collatio, form. 19.
Ordinis Diaconatus, dimiſſoriales litteræ, form. 14.
Ordinum ſacrorum collationis vigore Breuis extra tempora litteræ teſtimoniales, form. 20.

P

PArochialis Eccleſiæ erectio cum vnione beneficij ſimplicis, form. 54.
Parochialis nouæ erectio cum diſmembratione alterius, form. 55.
Patochialis Eccleſiæ de iurepatronatus inſtitutio, form. 62.
Parochialis Eccleſiæ collationis litteræ, form. 63.
Parochialis vacantis per aſſequutionem, ſeu ingreſſum Religionis, aut contractum Matrimonij collatio, form. 64.
Patochialis vacantis per reſignationem ex cauſa permutationis pro Canonicatu, & præbenda collatio, form. 71.
Parochialis vnio facta alteri ſimili propter earum paupertatem, form. 75.
Parochiali exigui redditus vnio facta de beneficio ſimplici, form. 76.
Parocho licentia conceſſa ſe abſentandi per triginta dies, form. 87.
Paupertatis atteſtatio pro iis, qui ob illam in Romana Curia diſpenſationem matrimonialem impetrate intendunt, form. 82.
Pontificalia munera, vt Epiſcopus in aliena diœceſi exercere poſſit facultas, form. 86.
Poſſeſſio Epiſcopatus, form. 106.
Prædicatori quadrageſimali quomodo licentia concedatur, form. 35.
Prædicatori in Eccleſia Monialium quomodo licentia concedatur, form. 36.
Profeſſionis recipiendæ monialium facultas, form. 43.
Puellam recipiendi in monaſterio ad habitum Religionis facultas, form. 42.
Præbendatum aliquarum Eccleſiæ Collegiatæ inſignis ob tenuitatem ſuppreſſio, form. 79.
Præbendæ tenui dignitatis Eccleſiæ Cathedralis vnio quomodo facienda, form. 77.

R

REſignatio alicuius beneficij in manibus Ordinarij facta coram Notario, for. 68.
Reſignationes etiam ex cauſa permutationis recipiendi facultas, form. 69.
Reſignatio facienda de beneficio per proprium Rectorem coram Epiſcopo cum eius admiſſione, form. 70.
Reſignatio facienda de beneficio per procuratorem coram Epiſcopo cum eius admiſſione, form. 71.

S

SEminatio vnio, ſeu applicatio beneficiorum ſimplicium facienda, form. 80.
Suppreſſio aliquarum præbendarum Eccleſiæ Collegiatæ inſignis ob tenuitatem, form. 79.
Synodus diœceſana quomodo habenda, form. 100.

T

TEſtimonium iuramenti ab Epiſcopo emittendi ante conſecrationem, for. 107.

V

VIcarij deputatio ad Parochialem vacantem donec de Rectore prouideatur, form. 56.
Vicarij generalis Epiſcopi deputatio, form. 92.
Vicarij generalis à Capitulo Sede vacante deputatio, form. 93.
Vicarij foranei deputatio, form. 99.
Villicis, ſeu colonis quomodo licentia concedenda ad ingrediendum ſepta monaſterij monialium, form. 49.
Viſitandi monaſteria monialium facultas, form. 44.
Viſitandi monaſteria monialium ex delegatione Apoſt. facultas, form. 45.
Vnio Eccleſiæ Parochialis, quomodo facienda alteri ſimili, propter earum paupertatem, form. 75.
Vnio beneficij ſimplicis quomodo facienda Parochiali exigui redditus, form. 76.
Vnio quomodo facienda renui præbendæ deputatis Eccleſiæ Cathedralis, form. 77.
Vnio duarum capellaniarum in Eccleſia Collegiata cum diſmembratione fructuum alterius, form. 78.
Vnio, ſeu applicatio beneficiorum ſimplicium collegio ſeminarij, form. 80.

FORM.

FORMVLÆ

CIRCA SACRAMENTVM ORDINIS.

CVM illa omnia quæ ſacris Canonibus, Concilio Tridentino, Catechiſmo, & ipſo Pontificali Romano præcipiuntur, ſeu traduntur de Sacramento Ordinis ritè adminiſtrando, & recipiendo, legere, & cognita habere debeant, non ſolum qui paſtorale officium, & miniſterium habent, ſed etiam quicumque ad Ordines, ſiue minores, ſiue maiores promoueri poſtulant, & ipſi etiam Parochi, quorum opera vti debent Epiſcopi in eiuſdem Sacramenti adminiſtratione, vt denunciationes fiant in Eccleſia, & alia plura parentur, & perficiantur, quæ decretis Concilij Tridentini ſtatuta ſunt; ideò vt nihil prætermittatur eorum, quæ ad huius ſacræ functionis grauitatem pertinent, primùm ponam formulam edicti indictionis ſacræ Ordinationis, quam mox ſequetur quædam breuis inſtructio, qualiter ſe gerere debeant Parochi in denunciationibus, litteris teſtimonialibus, & aliis, quæ ſui muneris ſunt, erga Ordinandos præſtandis; deinde ſubſequetur formula alterius edicti, quo dies, locus examinis, & ratio ab examinatoribus ſeruanda promulgatur. Demum adiiciam varias formulas litterarum teſtimonialium collationis, & dimiſſoriarum ad vnumquemque Ordinem ſpectantes: omnia ad præſcriptum S. Concilij Tridentini ſeſſ. 23. de reform. c. 5. & 7. *accomodata in hunc qui ſequitur, modum.*

FORMVLA PRIMA.

Indictionis diei ſacræ Ordinationis.

D. RODERICVS à Cunha, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus & Dominus Bracharæ Auguſtæ, Hiſpaniarumque Primas, &c. Auxiliante Domino Deo, ac Saluatore noſtro IESV CHRISTO, nos ex ſanctæ Matris Eccleſiæ inſtituto ſacram Ordinationem ſolemniter celebraturi, vt quicumque ad Ordines admitti petentes, paratiores, & præmiſſis iis omnibus, quæ à ſacris Canonibus, & Concilio Tridentino præcipiuntur, accedant, hoc publico edicto vniuerſos, & ſingulos admonemus, noa generales clericorum Ordinationes in noſtra Metropolitana Eccleſia intra Miſſarum ſolemnia celebraturos die Sabbati poſt.... quæ erit dies..... Menſ..... præſentis anni. Omnes igitur & ſinguli incolæ Ciuitatis, & diœceſis Bracharenſis, ſeculares ad primam clericalem Tonſuram initiandi, aut ad minores, vel maiores Ordines promoueri cupientes, ante vnum menſem præcedentem dictas Ordinationes, nomina, & cognomina ſua deſcribi faciant per N. Cameræ Archiepiſcopalis notarium à nobis ad id deputatum, ab eoq; ſuſcipiant facultatem euulgandi eorum nomina: & deinde omnibus iis teſtimonijs, facultatibus, ſeu licentiis, & ſi opus fuerit, diſpenſationibus neceſſarijs muniti ſe præſentent coram RR. NN. & N. examinatoribus patiter per nos deputatis in loco, die, & hora quæ illis ſignificabuntur. Regulares verò quorumuis Ordinum Bracharæ, & per totam diœceſim commorantes, ipſi etiam ante menſem, vt ſuprà, faciant nomina ſua per eundem notarium deſcribi, & ſe præſentent coram dictis examinatoribus, ac illis oſtendant licentiam authentieam ſuorum ſuperiorum, & fidem de ætate probatam ab Ordinatio loci, vbi baptizati fuerint. Item de vita, moribus, aliiſque per prædictos examinatores videndis, & recognoſcendis. Exteri autem tam ſeculares, quàm Regulares, feria ſecunda & tertia præeedentibus diem ſacratum Ordinationum, videlicet die.... Menſ.... ſe præſentent coram eiſdem deputatis examinatoribus cum ſuorum Ordinariorum litteris dimiſſoriis, in quibus teſtimonium ſit de ætate & approbatione eorumdem ab eiſdem ſuis Ordinarijs facta. Quibus omnibus, & ſingulis notum ſit, quòd elapſo dictorum dierum termino nemo vlteriùs admitteretur. Dat. Bracharæ Auguſtæ in Archiepiſcopali Palatio die.... Menſ.... Ann....

FORMVLA. II.

Facultatis euulgandi nomina eorum, qui Ordinis Sacramento initiandi ſunt.

D. Rodeticus, &c. Reuerende dilecte noſter. Pro noſtræ Bracharenſis Eccleſiæ vtilitate iam in proxima ſacra Ordinatione N. promouendum eenſemus, quemadmodum in Domino piè expedit. Quamobrem nos, fide, prudentia, circumſpectioneque tua confiſi, tibi N. his litteris mandamus, vt quamprimum die Dominico feſtóve intra Miſſarum ſolemnia populo ſequenti in Eccleſia tua illius nomen & cognomen promulges, denuncies, deſideriumque pium exponas; deinde tu etiam abſque

notario de eios ipſius natalibus,ætate,vita,ac moribus diligeoter ioſſu noſtro inquitas, idque vtumque ad præſcriptum inſtructionis ioſertæ à te præſtati iubemus. De promolgatiooe aotem,denunciatione & inquiſitione eioſmodi, quam præſtitiſti,& de eo irem,ſi quid illo nomine, cauſàve ad te delatum erit,litteras ſigillo tuo obſignatas ad nos accuratè mittas. Vale in Domioo, Dat.Bracharæ Auguſtæ die.... Menſ.... Ann....

Pro obſeruantia ſapradicti mandati Illuſtriſſimi Domini Archiepiſcopi Parochus in præſentia dnorum proborum virorum deferre debet cuilibet teſti iuramentum de veritate dicenda circa atatem, natales,& habilitatem ordinandi: eunc ſeparatim & ſecretè coram illis dnobns probis viris examinet quemlibet teſtem,& eius dicta ſcribat,illnm ſic interrogando.

An nonerit N. qni fuit denanciatus in Eccleſia,& valt ordinari?

An cognonerit eius Parentes,& quanto tempore,& qua occaſione nonit?

An ſciat, quòd dictum N.ſit coram filius,& quomodo ſciat?

An ſciat, quòd eundem N. illi, quos eius parentes teſtatur,pro ſno filio aluerint,tenuerint, ac tractanerint,& an communi voce & fama omnium enm pro talium filio haberi & reputari,ſine vlla ſuſpicione contrarij, ſciat?

An ſciat quo anno,menſe, die ſit natus,& vbi natus ſit?

An ſciat eundem N. eſſe legitimè natum ex iſdem parentibus, videlicet ex legitimo Matrimonio, & quomodo ſciat eoſdem parentes eſſe coniuges legitimos?

Rogetur etiam, an ordinandus careat rationis vſu, ſit irregularis,aut excommunicatus,ſuſpectus,interdictus,hereticus, aut de fide ſuſpectus,hareticorum filius, cuius parentes in hareſi mortui ſunt,& etiam ipſorum nepotes vſque ad ſecundam generationem per lineam maſculinam deſcendentes, aut vſque ad primam per lineam fœmininam,aut apoſtata, neophytus, ſimoniacus publicus,vſurarius publicus,condemnatus pernicij cauſa,obligatus Curiæ,infamis,homicida,vel mutilans, aut qui homicidio, ſeu mutilationi cauſam dedit,miles qui bello interfuit vbi mors hominum faceſſit, qui in foro ſeculari criminalibus ſubſcripſit, ſen interfuit,ex quibus ſententia ſanguinis enenerit, ſolemniter pœnitens,bigamus,coniugatus,exceptis iis,quorum coniuges in ſacra clauſtra monialium ſe recepernnt,ibique profeſſionem emiſerint, à ſpiritibus immundis vexatus, morbo caduco obnoxius, hermaphroditus, notabiliter deformis,& defectu aliquo corporis manifeſto notatus, membris captus,rationis obligatus, ſernus ſiue mancipium, peregrinus, ignotus, officio aliquo infami & ſordido perfunctus,non confirmatus, promotus per ſaltum,vel furtinè? De his qualitatibus Ordinandorum latè egi allegat. 10.nam.24.cum ſequent.

Formvla III.

Denunciandi in Eccleſia illum, qui ad Ordines promouendus eſt.

EGo N. Parochus Eccleſiæ S. N. de mandato Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi Domini D. Roderici à Cunha Archiepiſcopi denuncio N.qui ad Ordinem N. admitti petit:hortor igitur omnes & ſingolos, qui hîc adſont, aut ad quos huius rei noritia peruenerit,vt ſi aliquod cognoſcunt Canonicum impedimentum, quominus idem ſupetiùs denunciatus poſſit ad ſuptadictum Ordinem admitti, Chriſtiana charitate ducti me de omnibus certiorem faciant, &c. *Commodiùs verò erit denunciare valgari ſermone,vt ab omnibus intelligi poſſit.*

Formvla IV.

Litterarum teſtimonialium Parochi emanantium vigore facultatis euulgandi nomina Ordinandi.

EGo N. Parochus, ſiue Rector Eccleſiæ S.N.oppidi N.huius diœceſis Brachatenſis admonitus de Ordinationibus ſacris habendis ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo D. Roderico Cunha Archiepiſcopo Bracbarenſi.& rectè perſpectis omnibus quæ ab ipſius Amplitudine præcepta ſunt,ſeu admonita, denunciaui in Eccleſia intra Miſſarum ſolemnia N. ex Parochia mea,qui ad Ordinem N.promoueri cupit,& poſtulat,& de natalibus,de vita,& moribus ipſius certior fieri curaui,eumque idoneum eſſe exiſtimo,quatenus ex cognitis intelligere potui,qui ad prædictum Ordinem admittatur, fidemque facio, illum ſæpiùs infra annom ſacram Confeſſionem,& Communionem frequentare ſolitum fuiſſe, & me ac reliquos doctrinæ Chriſtianæ miniſtros ſua opera,& aſſiduitate iuuaſſe(vel ad Chriſtianæ doctrinæ ſcholam venire ſolitum eſſe, ſi minor ſit.) In quorum fidem, &c. mea manu ſubſcripſi,& ſigillo Eccleſiæ meæ Parochialis mooiui. Dat.in ædibus Parochialis Eccleſiæ S. N.hac die....

Si verò alicuius dyſficultatis impedimentum obeſſe videat,illud ante Ordinationis diem Illuſtriſſimo Archiepiſcopo ſignificet,neque teſtimoniales litteras ante conficiat, quam ab eodem Illuſtriſſimo Domino, quid agendum ſit acceperit.

Formvla V.

Litterarum teſtimonialium de titulo patrimonij.

CVm ego N. Notarius publicus ciuitatis Bracharenſis in actis meis habeam pluta iura N.... ex quibus conſtat, illum habere partimonium verè & pacificè poſſidere bona immobilia, quæ iuſta & vera eſtimatione quinquaginta millia numorum noſtratium pretio vendi poſſunt, & ſita ſunt in loco....quorum redditus efficiunt ſummam viginti quinque aureorum numorum ſingulis annis percipiendorum, rogauerit queme notarium prædictum idem N.vt de hoc illi teſtimoniales litteras conficerem,cùm,vt aſſerit,ad Ordines Eccleſiaſticos cupiat promoueri, cautionemque idoneam præſtiterit de eis non alienandis priuſquam illi ex Eccleſiæ redditibus,aut aliunde ſuppetat, vnde arbitrio Ordinarij decenter viuat,propterea per præſentes litteras fidem facio, & arteſtor hæc omnia ita ſe habere, vt ſupra dixi,& eas ſolito ſigno,meaque propria manu roboraui,hac die....Menſ....Ann....

De titulo patrimonij agit Conc.Brachar.IV.act.2. c.6.dixi ſupra alleg.19.& 20.

FORMVLA VI.

Publicandi bona ad quorum titulum quis Ordinandus ſit Subdiaconus.

NOueritis dilectiſſimi in Domino N. ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem promouendum eſſe ad titulum patrimonij illi aſſignati in & ſuper bonis & iuribus infra ſcriptis, quæ ſunt valoris annui aureorum viginti quinque.... vt ipſe aſſerit. Quare ſi quæ fictio, vel alia fraus ſubeſt, vel aliud propter quod bona ipſa, & iura non pacificè & verè à prædicto N. promouendo poſſideãtur, vel ſi quæ bonorum, & iurium ipſorum pars æte alieoo, alióve modo obſtricta ſit, vnde is deinde initiarus non habeat ſatis vnde viuat, ad me, vel ad Illuſtriſſimum Archiepiſcopum, ſeu ad eius Vicarium geoetalem quamprimum ſtudeatis deferre.

FORMVLA VII.

Litterarum teſtimonialium de huiuſmodi bonis publicatis.

ATreſtor Ego N. Parochus S. N. loci N. huius Archiepiſcopatus Bracharenſis iotet Miſſarum ſolemnia, dum frequens adeſſet populus me denunciaſſe, N. promouendum fore ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum patrimooij, ſeu bonorum immobilium infraſcriptorum valoris annui aureorum viginti quinque, videlicet.... vt ſi quæ ſubeſſent fraudes, ſeu fictiones eo præſcripto defeetentur, neque hucuſque quicquam contrarium delatum fuit, quin ad eorundem bonorum, & reddituum titulum ordioari poſſit. In cuius tei fidē, &c.

FORMVLA VIII.

Teſtimonij magiſtri ſcholæ pro iis, qui ad minores Ordines promoueri volunt.

EGo N. qui approbatus, & emiſſa Fidei profeſſione Grammaticam, ſeu, &c. doceo publicè in oppido Vimaranenſi, Bracharenſis diœceſis fidem facio N. qui ad Ordinem N. admitti petit, meum gymnaſium modeſtè frequentate ſolitum fuit, bonæ indolis eſſe, bonis moribus prædictũ, Chriſtianè educatum, & in litteris ſatis proficientem. In quorum fidem, &c. præſentes mea manu ſubſcripſi hac die....

FORMVLA IX.

Litterarum teſtimonialium functionum exercitarum.

EGo N. Parochus, ſiue Curatus Eccleſiæ Collegiatæ, &c. vel Parochialis, &c. S. N. præſentibus litteris teſtor, N. promotum Bracharæ ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo D. Roderico à Cunha ad Ordinem N. & meæ Eccleſiæ conſignatum, vt in ea eiuſdem ſuſcepti Ordinis functiones exeteceret, ad præſcriptum eiuſdem Illuſtriſſimi Archiepiſcopi prædictas functiones ſingulis diebus Dominicis, feſtiſque in eadem mea Eccleſia exercuiſſe. In quorum fidem, &c. præſentes mea manu ſubſcripſi, & ſigillo Eccleſiæ prædictæ muniui, hac die.... Menſ.... Ann....

Vide Concil. Bracharen. IV. act. 2. cap. 2. & 3.

FORMVLA X.

Edicti pro examine Ordinandorum.

SCiant omnes, & ſinguli tam minores, quàm maiores Ordines ſuſcepturi, & ad illos promoueri cupieotes, Illuſtriſſimum & Reuereodiſſimum D. D. Rodericum à Cunba Archiepiſcopum Bracbaten. feria.... quæ etit.... huius menſis.... ſabbato, & feria.... ſequentibus, & ſic in qualibet hebdomada diebus prædictis vſque ad diem celebrationis ſacrarum Ordioatiooum io Atchiepiſcopali palatio ad præſcriptum Sacri Concilij Trident. adſcriptis Sacerdotibus, & aliis prudentibus viris peritis diuinæ legis, & in Eccleſiaſticis functionibus exercitatis, examen Otdinandorum habiturum. Quapropter quicumque ad Ordioes promoueti voluerint, bora & diebus prædictis adſint perſooaliter, & examini ſe ſubiiciaot, oam nonniſi examinati, & approbati ad Ordines admitteotur: Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c. N. Vicarius generalis.

Deputati ad examinandos eos qui ad Ordines, ſiue minores, ſiue maiores promoueri petunt, antequam ad examen articulorum veniant, inquirant ab eo, qui ad examen acceſſit, hæc quæ ſequuntur.

Quo nomine vocetur?

Cuius ſit?

Si Bracharenſis, aut diœceſanus, & cuius ſit Parochia?

An litteras habeat Parochi, in quibus teſtetur de denunciatione à ſeipſo facta circa natalia, vitam, & mores, quòd debitis temporibus Confeſſus fuerit, & Communicauerit, quod doctrina Chriſtiana ſcholas frequentauerit?

An ſi ad minores Ordines promouendus eſt, habeat litteras a Magiſtro ſcholæ in qua educatur, aut inſtituitur, ſimiliter de vita, & moribus teſtimonium afferentes?

Si beneficium aliquod habet, quale ſit, cuius reddituus, an Bullas habeat, quas oſtendat, aut ſaltem legitimam fidem?

Si beneficium non habet, & ad titulum patrimonij promoueri petit, quod habeat patrimonium, & an litteras teſtimoniales patrimouij, & de bonis publicatis, ad quorum titulum ordinari vult?

Si aliquo Ordine initiatus fuerit, an habeat litteras teſtimoniales authenticas manu & ſigillo Epiſcopi munitas Ordinum ſuſceptorum?

An ab vltimo Ordine, quem ſuſcepit, ad eum quem nunc petit, debuerit interceſſerit inſtitium?

Si Regularis ſit Brachara, aut in diœceſi commorans, an licentiam habeat ſuorum ſuperiorum, in qua teſtimonium ſit de vita, & moribus, & fides de ætate probata ab Ordinario loci vbi baptizatus ſnit, & an ſimiliter habeat teſtimoniales litteras Ordinis ſuſcepti, ſi ad alium Ordinem promotus ſit?

Si ſit externus tam ſecularis, quàm Regularis, an habeat litteras dimiſſorias ſui Ordinary, in quibus appareat ab eo fuiſſe approbatum, & præcepta à Concilio Trid. ſeruata eſſe, & an ſimiliter habeat litteras ſuſcepti Ordinis ſi in aliquo Ordine ſit conſtitutus?

Hu omnibus breuiter cognitis, ad examen ipſum venient iuxta decretum Sacri Conc. Trid. in quo quidem examine nulla regula, nullique articuli ipſis præſcribi poſſunt, tum quia iuxta varian examinandorum conditionem, ætatem, & profeſſionem non poteſt vniformis omnibus examinandi norma conſtitui, ſed hoc potiùs examinatorum prudentia, & circunſpectioni relinquendum eſt; tum etiam ne fortè exiſtiment examinandi, ſe de his tantum interrogandos fore, & circa

alia

alia quandoque ſcitu neceſſaria minimè laborandum, tum denique quia ex ipſis decretis Concil. Trid. ideoneam examinis formã examinatores colligere poſſunt.

Nam vt habetur in eodem Trid. Concil. ſeſſ. 23. de reform. cap. 4. *Prima tonſura non initientur qui ſacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & Fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere & ſcribere neſciant, quapropter bi diligenter ſuper doctrina Chriſtiana (que parua dicitur) examinandi erunt, vide ſup.* alleg. 11. nom. 1. cum ſeqq.

Et in eodem Concilio ſeſſ. 23. de reform. c. 12. *ſtatutum eſt, vt minores Ordines iis, qui ſaltem latinam linguam intelligunt, per temporum interſtitia conferantur, vt accuratius quantum ſit huius diſciplina pondus poſſint edoceri. Vide ſup.* alleg. 11. n. 6.

Et in eodem Concilio eadem ſeſſ. cap. 12. *decidit, vt Subdiaconi & Diaconi ordinentur, habentes bonum teſtimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati, & literis & iis que ad Ordinem exercendum pertinent, inſtructi, &c.*

Et in eodem Conſilio etiam eadem ſeſſ. c. 14. *habetur, vt qui ad Presbyteratus Ordinem aſſumuntur, ij ſint, qui ad populum docendum ea, que ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, ac miniſtranda ſacramenta diligenti examine precedente comprobentur, &c. Concil. Brachar. IV.* act. 2. cap. 10.

Quapropter Examinatores dum hoc munere perfunguntur eiuſdem Conc. Trid. ſanctiones pro viribus ſedulo conentur, & in vnoquoque Ordine, quod ipſum Concilium ſpectant, diligenter animadvertant, ne Theologicos articulos, aut alia graviora extra Ordinum miniſteria examini immiſceantur.

FORMVLA XI.

Dimiſſoriarum litterarum pro prima Tonſura.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. ſcholari noſtræ Bracharenſis diœceſis Salutem in Domino. Tibi de legitimo Matrimonio, vt nobis conſtat, procreato, cuius vita, & morum probitas, per teſtificationes nobis factas comprobantur, quique etiam per examen iuſſu noſtro ſpecialiter factum idoneus nobis reperiatus fuiſti, vt à quocumque Catholico Antiſtite quem malueris, gratiam & communionem ſanctæ Sedis Apoſt. habente, & in propria diœceſi reſidente, vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente, ad primam clericalem Tonſuram ritè ac licitè promoueri poſſis, & valeas, facultatem concedimus, & impartimur. In quorum fidem præſentes literas manu noſtra ſignatas, ſigilloque noſtro munitas, & per notarium Cameræ Archiepiſcopalis ſubſcriptas ei conceſſimus. Dat. Bracharæ Auſtuſtæ die.... Menſ.... Ano....

FORMVLA XII.

Dimiſſoriarum litterarum pro Ordinibus minoribus.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. clerico noſtræ diœceſis, Salutem in Domino ſempiternam. Vt à quocumque Catholico Antiſtite gratiam & communionem S. Sedis Apoſt. obtinente, & in propria diœceſi reſidente, vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente, quem malueris, valeas ſtatutis ad id temporibus, ad quatuor minorea Ordines ſtante tua idoneitate, & noſtra diſpenſatione ſuper temporum interſtitiis, ob neceſſitatem, & vtilitatem Eccleſiæ, titè facere promoueri, & harum ſerie tam dicto Antiſtiti præfatos Ordines confcrendi, quàm tibi illos ſuſcipiendi licentiam damus, & concedimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XIII.

Dimiſſoriarum litterarum ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N.... noſtræ Bracharen. diœceſis, in quatuor minoribus Ordinibus conſtituto, Salutem in Domino. Tibi de legitimo matrimonio, vt nobis conſtat, procreato, cuius vita, & morum probitas per teſtificationes nobis factas comprobatur, quique etiam per examen iuſſu noſtro ſpecialiter factum idoneus nobis reperiatus fuiſti, vt à quocumque, quem malueris, Catholico Antiſtite gratiam & communionem S. Sedis Apoſtol. obtinente, in propria diœceſi reſidente, vel in aliena de licentia Ordinarij loci Pontificalia exercente, ad Sacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum tui ſufficientis patrimonij, de quo nobis legitimè conſtat, liberè, ac licitè, ſeruata forma S. Concilij Trident. promoueri poſſis & valeas, & tam dicto Antiſtiti prædictum Ordinem conferendi, quàm tibi illum ſuſcipiendi tenore præſentium licentiam concedimus, & impartimur. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XIV.

Dimiſſoriarum litterarum ad ſacrum Diaconatus Ordinem, attenta abſentia Ordinarij petentis.

D. Rodericus, &c. Vt à quocumque Catholico Antiſtite gratiam & communionem S. Sedis Apoſt. habente, & in propria diœceſi reſidente, vel in aliena de licentia Ordinarij loci Pontificalia exercente ad ſacrum Diaconatus Ordinem ſtatutis à Iure temporibus promoueri valeas, idem Antiſtiti præfatum Ordinem cõferendi, tibique illum ſuſcipiendi licentiam tenore præſentium concedimus, & impartimur; attenta tua à nobis abſentia, ac probatis & morum teſtimonio, quod te abſente accepimus, ſtatuatis tamen ab eodem Antiſtite Sacri Concilij Tridentini ſuper hoc decretis circa examen de re facienda, approbationem legitimam & interſtitio, ſuper quibus Conſcientiam eius oneramus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XV.

Dimiſſoriarum litterarum ad ſacrum Preſbyteratus Ordinem ſtante abſentia Ordinarij.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N.... noſtræ Bracharenſis diœceſis in Diaconatus Ordine conſtituto, Saluté in Domino ſempiternam

nam. Vt à quocumque quem malueris, Reuerendiſſimo D. Catholico Antiſtite gratiam, & communionem S. Sedis Apoſt. obtinere, & in propria, ſeu in aliena diœceſi de Ordinarij loci conſenſu Pontificalia exercere, ad ſacrum Presbyteratus Ordinem ioxta Conſtitutiones Summorum Pont. ſacrorum Canonum, & S. Concilij Trident. ad titulum tui patrimonij, de quo nobis legitime conſtat, dummodo ad id idoneus reperiatis, ſuper quo Cõſcientiam dicti Reuerendiſſimi Antiſtitis oneramus, promouere poſſis, & valeas, ſtante noſtra abſentia, tenore præſentium dicto Reuerendiſſimo Domino illum conferendi, tibique ab eo recipiendi, diſpenſantes quoad interſtitia propter Eccleſiæ vtilitatem ac neceſſitatem, licentiam concedimus, & gratiosè elargimur; de tua ætate, vita, & moribus, ac de proclamationibus in Parochiali Eccleſia diebus feſtis per Curatum factis, & nobis præſentatis fidem indubitatam facientes, In quorum, &c. Dat. &c.

FORMVLA XVI.

Dimiſſoriarum litterarum ad omnes ſacros Ordines ſtante Epiſcopi, & Ordinarij petentis abſentia.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis præſentes noſtras litteras viſuris, lecturis pariter, & audituris, Salutem in Domino ſempiternam. Cùm dilectus nobis in CHRISTO N.... noſtræ Bracharenſis diœceſis in quatuor minoribus Ordinibus conſtitutus, in eiſque legitimè verſatus, cupiat ad ſacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines quàm citiùs promoueri, illóſque propter noſtram & ipſius à dicta diœceſi abſentiam ſubcipere minimè queat, nobis ſupplicauerit, vt eidem dictos Ordines ab alieno Antiſtite ſuſcipiendi licentiam concedere dignaremur. Nos igitur attendentes, peritiunè hanc fore iuſtam, & rationi conſonam, eũdem N. quem legitimo Matrimonio oatum, in ætate legitima conſtitutum, nullo vitio, crimine, defectu, irregularitate, vel alio ſimili Canonico impedimento, quod ſciamus, detentum, alicuius excommunicationis, ſeu alterius cenſuræ vinculo obſtrictum, ſed bonæ vitæ conuerſationis, & famæ, optimiſque moribus ornatum eſſe comperimos, vt à quocumque quem malueris, Catholico antiſtite gratiam, & communionem S. Sedis Apoſt. habente, & io propria diœceſi reſidente, vel in aliena de Ordinarij loci licentia Pontificalia exercente ad dictos ſacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines in temporibus ad id à Iure ſtatutis, & ſeruatis interſtitiis à S. Concilio Trident. deſignatis, ad titulum patrimonij ſui, cuius fructus, &c. de quo legitimè nobis conſtitit; dummodo quoad litterarum ſcientiam idoneus reperiatur, promoueri poſſit, & valeat, harum ſerie tam dicto Reuerendiſſimo Antiſtiti dictos Ordines conferendi, quàm dictũ N. illos ſuſcipiendi licentiam damus, & concedimus. Io quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XVII.

Litterarum teſtimonialium pro prima Tonſura à proprio Ordinario collata.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis præſentes litteras ioſpecturis fidem facimus, & atteſtamur, quòd nos hodie ſabbato quatuor temporum..... generalem Ordinationem in noſtra Eccleſia Metropolitana celebrantes dilectum nobis in CHRISTO N. ſcholarem noſtræ Bracharenſis diœceſis procedentem ex N. & N. coniugibus, de Parochia S. N. examinatum, & approbatum ad primam clericalem Tonſoram ritè promouimus, & clericali charactere inſigniuimus, clericalique militiæ, ac Eccleſiæ S. N. adſcripſimus. Io quorum fidem præſentes litteras noſtro ſigno ſigillóque munitas ei cooceſſimus. Dat. Bracharæ Augoſtæ, &c.

FORMVLA XVIII.

Litterarum teſtimonialium collationis primæ Tonſuræ pro baſtardo, cum diſpenſatione ad minores Ordines, & beneficium ſimplex obtinendum.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis & ſingulis præſentes noſtras litteras inſpecturis, lecturis pariter & audituris, Salutem io Domino ſempiternam. Notum facimus, & atteſtamur, quòd nos die ſabbati quatuor temporum die... Menſ... in Eccleſia noſtra Metropolitana ſacros Ordines celebraotes dilectum noſtrum N. ſcholarem hoius noſtræ diœceſis ad hoc repertum idoneum inter Miſſarum ſolemoia charactere clericali ioſigniomus, ac primam clericalem Tonſuram illi conculimus: & cum eodem ſoper defectu natalium quem patitur, de Presbytero genito, & ſoluta, vt ad minores Ordines promooeri, & beneficium Eccleſiaſticum, cui cura nos immineat animarum, ſi ſibi canonicè conferatur, recipere & retinere liberè, & licitè poſſit, huiuſmodi defectu noo obſtante, aoctoritate noſtra Ordinaria diſpenſaoimus, & per præſentes diſpenſamus. In cuius rei teſtimouium, &c. Dat. &c.

Epiſcopus cum illegitimis ad Ordines & beneficia quando poſſit diſpenſare ſup. Alleg. 45.

ALIA FORMVLA.

Diſpenſationis auctoritate Ordinaria pro illegitimo ad Ordines Minores, & beneficium ſimplex.

D. Rodericus, &c. dilecto nobis in CHRISTO N. filio naturali N. & N. incolarum oppidi N. huius noſtræ diœceſis, Salutem in Domino. Laudabilia tuæ puerilis ætatis indicia, ex quibus veriſimiliter concipitur, quòd in futurum te debes producere in virum probum, & quòd iocontinentiæ patet: næ imitarnr non etis, nos inducunt vt tibi fauorabiliter concedamus, quæ tuis commoditatibus fore conſpicimus opportuna. Propterea tecum, qui (ſicut accepimus) defectum natalium ex ſoluto, & ſoluta genitus pareris, vt eo non obſtãte prima clericali Tonſura inſigniri, & ad quatuor minores Ordines titè & rectè promoueri facere, ac vnum tantum beneficium Eccleſiaſticum ſine cura, ad quod te pro tempore præſentari, & in illo inſtitui, ſeu de illo tibi prouideri Canonicè contigerit, recipere, & obtinere, ſeu illius loco penſionem Eccleſiaſticam tibi aliàs Canonicè reſeruandam, percipere, exigere, leuare, ac in tuos vſus, & vtilitatem cõuertere libeè, & licitè poſſis & valeas, auctoritate noſtra Ordi-

oaria,

natia, vel vt meliùs de Iote poſſumus, diſpenſamus, contrariis non obſtantibus quibuſcumque. In quorum fidem præſentes litteras noſtris nomine & ſigillo munitas, ac per infraſcriptom Secretarium noſtrum referendaras tibi ioſſimus concedendas, & conceſſimus. Datom, &c.

FORMVLA XIX.

Litterarum teſtimonialium collationis ſacri Ordinis Subdiaconatus ad titulum patrimonij.

D.Rdericus, &c. Vniuerſis præſentes litteras inſpectutis, fidem facimos, & atteſtamur, quòd nos hodie ſabbato quatuor temporũ die....Menſ.... in Eccleſia noſtra Metropolitana generales Ordinationes celebrãtes, dilectum nobia in CHRIATO N. ad primam clericalem Tonſuram, cæteróſque minores Ordinea iam promotnm, in eiſque legitimè vetſatum, nunc ad ſactum Subdiaconatus Otdinem ad titulum ſufficientis patrimonij examinatum, & admiſſum titè promouimus, eique dictum Ordinem contulimos. In quotum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XX.

Litterarum teſtimonialium collationis ſacrorum Ordinum vigore Breuis extra tempora.

D.Rodericus, &c. Vniuerſis præſentes litteras inſpecturis, lecturis, paritet & audituris, Salutem in Domino ſempiternam. Notum facimus per præſentes, dilectom nobis in Chriſto N. noſtræ diœceſis Bracharenſis ad Primam clericalem Tonſuram cæteroſque minores Otdioes iam promotum, in eiſque legitimè verſatum, nobis quoddam Breue extra tempora nuncupatum S.D.N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. præſentati feciſſe, quod nos cum ea, qua decet reoerentia, recepimus, tenoris ſequentis, videlicet, &c. Quapropter nos Rodericus ſupradictus vigore dicti Breuis, & facultatis ſpecialiter in eo per S.D.N. nobis attributæ ſactos Otdines tribus Dominicis, vel aliis feſtiuis diebua extra tempora à Iute ſtatuta dicto N. confetendi, in noſtra Capella ſita in Archiepiſcopali Palato eundem N. procreatum ex N. & N. coniugibus de Parochia S. N. oppidi N. huius noſtræ diœceſis Bracharenſis idoneum tepertum, & ad titulum beneficij ſufficientis ad quod etat arctatus, Dominica die, quæ fuit 8. Menſ..... ad Subdiaconatus, ſucceſſiuè die Iouis..... qua fuit celebratum feſtum S.N. ad Diaconatus; poſtremò verò Dominica N. Menſ..... intra Miſſarum ſolemnia ad Sacroa Ptesbyteratus Ordines ioxta ritum, & conſuetudinem S. Romanæ Eccleſiæ in talibus fieri ſolitos doximus ordinandũ, & promouendum, ac ordinauimus, & promouimos, ac promotũ & ordinatum decetnimus, & atteſtamur per præſentea. In quotum omnium & ſingulorum fidem, &c. Dat. Btacharæ Auguſtæ die....Menſ....Ann....

FORMVLA XXI.

Litterarum teſtimonialium Ordinis ſuſcepti in propria diœceſi ab alieno Epiſcopo de Ordinarij licentia.

D.N. Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopus N.... vniuerſis præſentes litteras inſpecturis fidem facimus, & atteſtamnt, quòd anno Domini..... ſabbato quatuor temporum..... facultate, & ſpeciali mandato Illuſtriſſimi & Reuetendiſſimi Domini, D. Roderici à Cunha, Atchiepiſcopi ac Domni Bracharæ Auguſtæ, Hiſpaniarúmqne Primatia, &c. genetales Otdinationes in Eccleſia S.N Bracharæ celebrantes dilectom nobis in CHRISTO N. procreatum ex N. & N. coniugibus de Parochia S.N. oppidi N. huius Brachatenſis diœceſis ad.... Ordinem titè promouimus, eique dictum Ordinem de ſpeciali licentia præfati Illuſtriſſimi contulimus. In quotum fidem, &c. Dat. & actnm vt ſuptà, &c.

CIRCA SACRAMENT. CONFIRMATIONIS.

EPISCOPVS quilibet Sacramentum hoc in ciuitate, vbi Sedem habet, ſingulis annis, in diœceſi verò quolibet tempore, & loco dum ipſe perſonalem viſitationem peragit, adminiſtrare debet, cuius monaſterij dignitati, & ſanctitati vt ex omni parte reuerentia, cultuſque reſpondeant, hæc, quæ adiciemus, ab omnibus debent vti neceſſaria obſeruari.

De hoc Confirmationis ſacramento egi ſup. *alleg.* 30.

FORMVLA XXII.

Indictionis adminiſtrationis ſacramenti Confirmationis.

NOtum ſit omnibus, & ſingulis Parochis, Abbatibus, Rectotibus, &c. ciuitatis Brachaten. cæteriſque qoibuſcumqoe in eadẽ cinitate & diœceſi commotantibus, Illuſtriſſimum & Reoetendiſſimum Dominum D. Rodeticum à Coṅha, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Atchiepiſcopom, ac Dominum Bracharæ Auguſtæ, Hiſpaniatúmque Primatem, &c. die.... cum tribus ſeqnentibus ſacramentum Confirmatioois, iuxta titom S. Romanæ Eccleſiæ in Cathedrali adminiſtraturum, ideò quicumque intra hnius ciuitatis, & diœceſis finea habitantes, qui adhuc Confirmati non ſiot, illud omnes ſuſcipiaot, qui per ætatem idonei etunt, ſciantque, qui neglexetint, non ſine Canonicis diſciplinis poſſe illnd prætetmittere. Dat. Brachatæ Auguſtæ die.... Menſ.... Ann....

Poſtquam

Poſtquam Parochus de conſtituto die Chriſmatis adminiſtrandi ex ſupradicta Illuſtriſſimi Domini Archiepiſcopi indictione admonitus fuerit, ys diebus, qui ſacram hanc actionem præcedent, eos omnes qui confirmandi ſunt in ſua Parochia perquirere debebit, & non ſolùm ipſos ſeparatim, ſed etiam vniuerſum populum ſuæ curæ, & cuſtodiæ ſpirituali commiſſum inter Miſſarum ſolemnia diligenter edocere ea omnia, quæ ad Sacramentum hoc rite adminiſtrandum, & recipiendum pertinere intelliget.

Quapropter etſi hæc indictio per ciuitatem, & diœceſim ita quibuſlibet Eccleſiis Parochialibus, alyſque publicis locis affixa ſit, & ab ipſis etiam Confeſſionatoribus iuſſa eiuſdem Illuſtriſſimi D. Archiepiſcopi diuulgata, non tamen ipſe Parochus ſuo munneri hac iure vlla ex parte deſit, ſed illam pariter inter Miſſarum ſolemnia legere, & declarare non prætermittat.

Atque vt paratiores fideles ad hoc Sacramentum ſe conferre poſſint, illiuſq; ſanctitatem, vtilitatem, & neceſſitatẽ rectè expendere ex Romano Catechiſmo, aliyſque Eccleſiaſticis Auctoribus colligere curet quædam præcipua ipſius capita, doceatque opportunè, quàm neceſſaria ſit huius doctrina Sacramenti, declaret nomen ipſum Confirmationis, ipſiuſque vim appetat, quid inter Baptiſmum, & Confirmationem interſit, quæ ſit eius materia, qua forma, quis miniſter eſſe debeat, quos effectus pariat, aliaqae huiuſmodi, qua tanquam incitamẽta erunt, vt ipſi fideles eo præſertim tempore intelligentes ſe Chriſti milites fieri, ardentiore animo, totiſq; viribus ad dimicandum contra humani generis hoſtem, & contra peccata toto ſuæ vitæ tempore ſe comparent.

Et quia per hoc Sacramentum Spiritus ſancti gratia in corda fidelium infunditur, hortetur in primis Parochus confirmandos vt eorum vnuſquiſque, ſi ſint in idonea ætate, per ſanctam Confeſſionem illa purificet, & munda eiuſdem ſancti Spiritus vaſa, templaque efficiat. Hortetur inſuper, vt ſi fieri poteſt, ad illud recipiendum ieiuni accedant, aut ſaltem parcam, & ſobriam corporis refectionem adhibeant. Moneat, eurétque, vt tam Confirmandi, quàm Patrini in Parochialem Eccleſiam hora, die que præſtituto conueniant, vnde ad illam Eccleſiam eundum erit, in qua Chriſma adminiſtrabitur, deuotè, & proceſſionis ritu, Cruce vexillo præcedente, eóq; ordine vt mares à fœminis ſegregentur, ſam inter eundũ, quàm in ipſa Eccleſia, & priùs mares, quàm fœmina ad Confirmationem recipiendam accedant. Demùm hortetur vt quiſquis ad hoc Sacramentũ accedit, ſiue Patrinus ſit, ſiue confirmandus, modeſtè, & reuerenter depoſito omni armorum genere eo ſe conferat mulieres verò velato capite ſint, eámq; pietatis, & religionis ſpeciẽ præ ſe ferant, qua huius myſterij celebrationi à deuoto præſertim fœmineo ſexu debetur.

Cùm Sacramentum hoc characterem imprimat, atq; ipſum iterare ſit nefas, qui ſemel eo Confirmati fuerint, caueant, ne illud iterum recipiãt. Quòd ſi quis Confirmatum ſe eſſe ignoret, aut non meminerit, de hoc certior fieri diligentiſſimè ſtudeat à parentibus, aut affinibus, aliſve, quos id ſcire poſſe exiſtimet. Si verò aeq; ab ys aliquid certi accipere potuerit, tunc re priùs cum Illuſtriſſimo Archiepiſcopo communicata, illius conſilium ſequatur. Nemo ſine mas, ſine fœmina ad Confirmat. recipiendã addaccatur, qui annis ſeptem minor ſit natu, vt aliqua ex parte illius Sacram. vim intelligere poſſit, cumq; adoleuerit, ſe illud pereepiſſe reminiſcatur. Nemo itẽ adducatur, aut ad idem Sacramentum accedat, quia ſit ex diœceſi, niſi legitimam aliquam ob cauſam, quã Illuſtriſſ. Archiepiſcopo proponat, vt illa cognita, antequam confirmetur, ab eodem vel admitti, vel dimitti poſſit. Confirmãdi verò omnes & ſinguli faſciam albam, mundamque ſecum afferant, qua poſt Cõfirmat. receptam ſacra illa Vnctio donec exſiccetur, alligari debet, poſtmodum autem à fronte ablatam igni comburendam tradent, & per aliquos dies à capitu ablutionc abſtinebunt. Afferant etiam ſchedulam ipſorum Parochorum ſubſcriptione communitam, in qua nomina, & cognomina ipſorum Confirmandorum, item patris, matriſque eorundẽ, & patrini, ſeu matrinæ, & Parochiæ, in qua habitant, deſcripta ſint, in hãc quæ ſequitur formam. N. ætatis annorum.....filius, vel filia N. & N. de Parochia ſancti N. oppidi, vel loci N. huius diœceſis Bracharenſis Chriſmatis Sacramento Confirmati petit, Patrinus erit N. ſiue Matrina erit N. ex Parochia Sancti N. In quorum fidem, &c. die....Menſ.... Ano. Ego N. Parochus Sancti N. manu propria.

In hoc Sacramento Patrinus, ſiue Matrina neceſſarius eſt, vnus tamen, aut vna tantum, neque enim admittuntur Patrini, & Matrinæ ſimul, quemadmodum in ſacramento Baptiſmi, eorum verò eſt de gerendo adaerſus Principem tenebrarum bello, Confirmatos inſtruere, & aoa ſolùm ſpirituali opere, vbi aeceſſe ſit, pro viribus iuuare, atque idcirco antiquiſſimi ritus obſeruatio illa myſtica eſt, vt Patrinus, ſiue Matrina dextra Confirmandam teneat, quem Epiſcopo offert, aut ſi iam adultus ſit, pedem ſanm ſuper dexterum Patrini, ſiue Matrinæ poaat, nempe vt intelligat ſe ad id vſque tempus imbecillem ſpiritualibus viribus fuiſſe, neque aduerſus Satanam fortiter pugnare potuiſſe, niſi per hoc Sacramentum confirmaretur, & ſuſtentaretur, Patrini & Matrina maiores aatu eſſe debent ipſis Confirmandis, vt in officio ſuo erga eos, quos ſuſcipiunt, melius ſatisfacere poſſint; nec etiam qui ſacro Chriſmate nondũ Confirmati ſunt, vel eo ipſo die quo confirmantur, item nec illi qui excommunicationis, aue interdicti vinculo irretiti ſunt, quive item Paſchali tẽpore proximo ſacram Communion, non ſumpſerunt; nec verò præterea, qui in graui, publicóve peccato iacent. Viri pueros, fœminæ puellas ſuſcipere in hoc Sacram. debebũt. Iisdemq; eodem die duos, aut tres ad ſummum pueros, puellaſve ſuſcipere licebit, non autem plures.

Res porrò, quæ ad miniſtrandi huius Sacramenti vſum neceſſaria apparabuntur, eruat ha. Indumenta ſacra tum Archiepiſcopi, tum aſſiſtentium. Vaſculum Chriſmatis in pelucula ritè & decenter accommodatum, lana goſſipina, ſeu bombacium ad vſum abſtergenda fontis ſacro Chriſmate illita, cuius bombacij tanta copia parabitur, quanta ſatis videbitur pro ratione multitudinis fidelium ad Confirmationem ſuſcipiendam conuenientium Mantilia duo vſui Eccleſiaſtico addicta, vnum ad abluendam, alteram verò ad abſtergendam frontem. Pelues duæ, vna ad bombacium colligendum, altera ad manus lauandas. Medulla panis ad abſtergendas manus, & manutergium. Cerei duo, qui præferentur Archiepiſc. Sacramentum hoc miniſtranti. Vas aqua ad alterum mantile madefaciendum.

Habeat vnuſquiſque Parochus librum, qui aulli alij vſui inſeruiat, niſi vt in eo deſcribantur nomina, & cognomina Confirmatorum, patrumque & [illegible] rum parochia in qua habitant, item ſimiliter P[illegible]orum, ſeu Matrinarum, necnon ipſius Epiſcop[illegible] miſtrantis, tum dies, menſis, & annus, & nomen [illegible]u Eccleſia, in qua Chriſma fuit adminiſtratum [illegible]nc formam. Liber Confirmatorum Sacramento [illegible]matis Parochiæ S. N. die....Menſ....Ano...N. ætatis annorum... filius N & N. ex Parochia ſancti N. Chriſmatis ſacramento fuit Confirmatus ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo Domino D. Roderico à Cunha Archiepiſcopo ac Domino Brachatæ. Patrinus, ſeu Matrina fuit N. ex Parochia ſancti N. adminiſtratum verò fuit hoc ſacramentum in Eccleſia Collegiata, ſeu Parochiali Sancti N.

CIRCA SACRAMENT. POENITENTIÆ.

QVAMVIS Preſbyteri in ſua Ordinatione à peccatis abſoluendis poteſtatem accipiant, decernit tamen ſancta Tridentina Synodus ſeſſ. 23. de reform. c. 15. *nullum etiam Regularem poſſe Confeſſiones ſecularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut Parochiale beneficium, aut ab Epiſcopo per examen, ſi illi videbitur eſſe neceſſarium, aut aliàs idoneus iudicetur, obtineat, priuilegiis, & conſuetudine quacumque etiam immemorabili non obſtantibus. Quare viſum fuit mihi noninutile, formulas inſerere, quibus hæ licentiæ ſint concedendæ, & ſunt quæ ſequuntur.*

FORMVLA XXIII.

Licentiæ pro Confeſſario ſeculari.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus, ac Dominus Brachatæ, Hiſpaniarumque Primas, &c. Dilecto nobis in Chriſto Presbytero N. præſentium tenore tibi per examinatores noſtros idoneos reperto, & per nos approbato, vt in Ciuitate, & diœceſi noſtra Bracharenſi. (*ſi verò ſit reſtricta ad locum vel Eccleſiam, dicatur, vt in loco N. ſeu in Eccleſia N.*) Confeſſiones fidelium audire, & pœnitentes abſoluere valeas, præterquam à caſibus & cenſuris nobis reſeruatis facultatem concedimus & impartimur. Te in Domino admonentes, vt quæ pro recta huius Sacramenti adminiſtratione per ſacros Canones ſancita, vel à nobis ordinata fuerint, attentè perlegas, accuratéque obſerues. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Auguſtæ ea Archiepiſcopali Palatio..... Menſ... Ano...

FORMVLA XXIV.

Licentiæ pro Confeſſario Regulari.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO fratri N. Ordinis S.N. præſentium tenore tibi à tuo ſuperiore nobis legitimè præſentato, & per nos approbato, vt in ciuitate, & diœceſi noſtra in Eccleſia monaſterij, ſeu Conuentus Ordinis tui, vbi habitas, & in aliis item Eccleſiis quæ non ſunt Ordinis tui, dum tameo admoneas priùs Parochiæ Curatum, Confeſſiones fidelium audire, & pœnitentes abſoluere valeas, præterquam à caſibus, & cenſuris nobis reſeruatis, & priuilegio tibi non conceſſis, facultatem concedimus, & impartimur. Te in Domino admonentes, & hortantes, vt quæ pro recta huius Sacramenti adminiſtratione per ſacros Canones ſancita, vel à nobis ordinata fuerint, attentè perlegas, accuratéque obſerues. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

FORMVLA XXV.

Licentiæ pro eiſdem primæ Claſſis Confeſſariis Regularibus.

D. Rodericus, &c. Tibi Dilecto nobis in CHRISTO Fratri N. Ordinis S.N. à tuo Superiore legitimè præſentato, & à nobis approbato Pœnitentiæ ſacramentum in ciuitate, & diœceſi Bracharenſi in Eccleſiis tui Ordinis, atque etiam grauiter ægrotantibus, quorum Confeſſiones tu aliàs audire conſueueris in eorum domibus, monito tamen priùs ipſius ægrotantis Patocho, vbi ægritudo non ſit repentina, aut mortis periculum non immineat, (quo caſu ipſo etiam non monito, volumos tibi licere, ita tamen vt quamprimum Confeſſione audita, eundem certiorem facias, teſtimonio itom huiuſmodi Sacramenti per te miniſtrati manu tua ſubſcripto familiaribus infirmi relicto, vt medico exhiberi poſſit ad formam Conſtitutionis Pij Papæ V. Conciliorumque tum Prouincialium, tum diœceſanorum) miniſtrandi facultatem per... tenore præſentium concedimus, atque impartimur. Te io Domino admonentes, &c.

FORMVLA XXVI.

Licentiæ pro Confeſſario Monialium.

D. Rodericus, &c. Licentiam concedimus tibi N. Presbytero per examinatores noſtros idoneo reperto, & per nos approbato, vt in Eccleſia, & monaſterio S. N. Confeſſiones Monialium audire, & ſecularium etiam, ſi quæ in eodem Monaſterio erunt, eaſque abſoluere valeas, præterquam à caſibus, & cenſuris nobis reſeruatis, à quibus abſoluendi facultatem cum opus erit tibi impartiemur. In clauſuram Monaſterij non ingredieris, niſi ſuperpelliceo, & ſtola indutus, vt adminiſtres tantummodo S. Sacramenta Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Extremæ Vnctionis, & ſpiritualem opem agonizantibus præſtes, quibus caſibus ſemper tuo hoc munere perfungeris, ſociatus à duabos ea ſeoiotibus Monialibus, quæ cum Confeſſiones audis, te etiam videre poſſint, licèt non audire. Caue, ne te Monaſterij aut Monialis alicuius quibuſcumque negotiis immiſceas, nec ad crates, aut toras colloquaris, niſi vt tantummodo petas, ea quæ Eccleſiæ cultui, & diuinorum Officiorum celebrationi, aut Sacramentorum adminiſtrationi ſunt neceſſaria. Vocatus tamen

vt

vt aliquod præſtea ſpirituale conſilium id effice ad crates, quæ clauſæ ſint, præſenteſque adſint Monia-les auſcultatrices, & non aliter, ſub pœnis in Conſtitutionibus fœlic. recod. Clementis Papæ VIII. & aliorum Summorum Pont. inflictis, & arbitrio noſtro infligendis Te in Domino admonentes, &c.

De his monialium Confeſſoribus, vide ſup. alleg. 25. *num.* 68. *cum ſeqq.*

FORMVLA XXVII.

Licentiæ pro Confeſſario Monialium ad crates tantùm, ſiue allocutoria.

D. Rodericus, &c. Concedimus licentiam tibi N. Presbyteto per examinatores noſtros idoneo tepetto, & per nos approbato, vt poſſis in Eccleſia monaſterij S.N. Confeſſiones audire in Confeſſionali tantùm ad id deputaro tempore, & hora decenri poſt ortum Solis, & vſque ad horam Completorij, quod Confeſſionale duas habeat clanes, quorum altera ſetuetur ab Abbatiſſa, alrera maneat apud Confeſſorem, nihilque extra Confeſſionem ibi agas, nec in alio loco poſſis abſque licentia Abbatiſſæ loqui cum illis Monialibua. Sacramentum autem Communionis miniſtrare non poſſis, niſi io loco, aut feneſtella conſneta cum debito cultu, & cætemonis. Dona verò cniuſcumque generis nullo colore à qualibet Moniali, ſeu alia intra clauſtra Monaſterij manente accipias, ſub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XXVIII.

Licentiæ pro Confeſſore Monialium neceſſitate vrgente intra clauſtra Monaſterij miniſtraturo Sacramenta.

D. Rodericus, &c. Tibi N. Confeſſori & Curaro Monialium S. N. à nobis deputaro licentiam concedimus, vt inramento priùs præſtito ſi infirma fuerit aliqua Monialis, atque in lecto iaceos de licentia Abbatiſſæ intùs ſuperpelliceo, & ſtola, aliiſque officio tuo neceſſariis tecum delatis, abſque vllo tecum ſocio poſſis ingredi clauſtra dicti Monaſterij, ſociatus ſemper duabus, aut tribus grauioribus Monialibus ad id deputatis, & dato campanulæ ſigno, vt cæretæ omnes Moniales in tuo adnentu in Eccleſiam, aut cellulam ſuam ſe recipiant, tu ipſe verò comitatus, vt ſuprà, tecta via accedas ad cellam ægrotantis ad Confeſſiooem audiendam, interimque Cameræ oſtium maneat apertum, peractáque Sacramentorum adminiſtratione ſtatim diſcedas. Quod ſi contingat eam mori, & ſepulturæ tradi debere, tunc eriam cœmeterium funeris cauſa ingredi poſſis, non aliter ac ſuprà dictum eſt, ſub pœois, &c. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XXIX.

Licentiæ ampliſſimæ, etiam cum facultate caſuum Epiſcopo reſeruatorum pro Confeſſario Monialium.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis io CHRISTO N. Presbytero, tibi cuius vita, & morum probitas per teſtificationes oobis factas probantur, vt Monialium Monaſterij S. N. Confeſſiones audire, eiſdemque Eccleſiaſtica Sacramenta poſſis, cum facultate caſuum nobis reſeruatorum, necoon prædicti Monaſterij clauſuram in caſibus vrgentis oeceſſitatis, atque Confeſſario aliàs permiſſis, ingredi, ſeruatis tamen quæ in Conc. Prouincialibus, & Synodo diœceſana Bracharenſi, ac etiam decretis generalibus Viſitationis Apoſtol. Sacerdotibus, & Confeſſariis Monialium præſcripta ſunt ad.... his noſtris litteris facultatem concedimus, & impartimur, &c. Dat. &c.

CIRCA SACRAMENT. MATRIMONII.

SACRVM *Concil. Trident.* ſeſſ. 24. de reformat. Matrim. cap. 1. *animaduertens, prohibitiones clandeſtinorum Matrimoniorum olim à Sacris Canonibus factas propter hominum inobedientiam non prodeſſe, & grauia peccata perpendens, quæ ex eiſdem clandeſtinis coniugiis ortum habent, præcipit, vt antequam Matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis feſtiuis diebus in Eccleſia intra Miſſarum ſolemnia publicè denunciètur, inter quos Matrimonium ſit contrahendum. Quod in hunc qui ſequitur modum fieri poterit.* Notum ſit omnibus, quòd N. ex Parochia S.N contracturus eſt Matrimonium cum N. filia N. & N. huius Parochiæ, atque ideò ſi quis ſciat aliquod intercedere inter ipſos impedimentum conſanguinitatis, affinitatis, cognationis ſpiritualis, quæ in Baptiſmo, & Confirmatione naſcitur, aut cuiuſuis Canonicæ prohibitionis, ob quam Matrimonium contrahere non poſſint, neque debeant, certiorem faciat me Parochum, aut Illuſtriſſimum D. Archiepiſcopum, ſiue eius Vicarium generalem, &c. *Poſt tres denunciationes ſic factas*

in Eccleſia Parochiali, vt ſuprà Parochus de illis fidem præſtabit ab eo ſubſcriptam, & Eccleſiæ Parochialis ſigillo munitam, in hac videlicet forma. Teſtor ego N. Parochus S.N. à me denunciatum fuiſſe in mea Eccleſia prædicta intra Miſſarum ſolemnia Matrimonium contrahendum inter N. ex mea Parochia, & N. ex Parochia S. N. infraſcriptis feſtiuis diebus, hoc eſt, prima denunciatio die.... ſecunde die.... tertia die.... neque aliquod impedimentum cognitum eſt, quominùs Matrimonium celebrari poſſit. In quorum fidem, &c. die.... Menſ. Ann.... Ego N. Parochus, &c.

Quia verò aliquando probabilis debet eſſe ſuſpicio Matrimonium malitiosè impediri poſſe, ſi tot præceſſerint denunciationes, tunc Ordinarius ipſe ſi expedire iudicauerit, vt denunciationes ipſæ remittantur, poterit ex diſpoſitione S. Concilij Trid. dict. cap. 1. & Conc. Brachar. IV. act. 4. cap. 34. *concedere licentiam contrahendi illis omiſſis, in hunc qui ſequitur modum.*

FORMVLA XXX.

Diſpenſationis ſuper denunciationibus Matrimonij.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus, ac Dominus Bracharæ Auguſtæ, Hiſpaniarumque Primas, &c. iuſtis de cauſis animum noſtrum mouentibus his noſtris litteris facultatem tibi concedimus, vt tribus, vel ſaltem duobus teſtibus præſentibus N. & N. in Matrimonium (cum nullum ex informationibus oretenus ſumptis inter eos legitimum detectum fuerit impedimentum) coniungere valeas; ita tamen vt celebrato Matrimonio intra.... denunciationes tribus continuis feſtiuis diebus ex præſcripto Concilij Trident. fiant, & interim ſponſi ſe à carnali copula abſtineant; in reliquis verò forma ab eodem S. Concilio Trident. noſtriſque Prouinciali, & Diœceſana ſynodis præſcripta ſeruetur. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

FORMVLA XXXI.

Diſpenſationis auctoritate Apoſtol. concedendæ ſuper Matrimonio iam contracto ob aliquod impedimentum dirimens.

D. Rodericus, &c. Dilectis nobis in CHRISTO N. & N. Salutem in Domino. Oblatæ nobis nuper pro parte veſtra petitionis ſeries continebat alias vos in.... conionctos inuicem Matrimonium contraxiſſe, illudque poſtea conſummaſſe, in eodemque ſic contracto Matrimonio legitimè viuere cupere, quia ſi Matrimonium inter vos non ſequeretur, grauia exinde ſcandala, & alia incommoda in animarum veſtrarum periculum poſſent verosimiliter exoriri, tuque.... perpetuò diffamata, & fruſtra innupta remaneres. Verùm cum deſiderium hoc veſtrum adimplere non poſſitis abſque Sedis Apoſtol. diſpenſatione, propterea nobis humiliter ſupplicari feciſtis, vt nobis in præmiſſis de abſolutionis beneficio, ac diſpenſationis gratia, auctoritate Apoſtol. nobis in hac parte conceſſa, prout ex litteris S.D.N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. ad nos hac de re ſcriptis opportunè prouidere dignaremur. Nos igitur ſaluti animarum veſtrarum conſulere volentes, præmiſſis ex cauſis animum noſtrum mouentibus, ſeu aliàs omni meliori modo, cùm tu.... propter hoc ab aliquo rapta non fueris, auctoritate Apoſtol. qua fungimur in hac parte, vos quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Canonicis ſententiis, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, quibus quomodolibet ob inceſtus reatum, & exceſſus huiuſmodi innodati forſan exiſtitis, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum harum ſerie abſoluimus, & liberamus, iniuncta vobis ſalutari pœnitentia.... qua peracta, vt impedimento.... gradus huiuſmodi ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtol. cæteriſque contrariis nequaquam obſtantibus, Matrimonium inter vos publicè, videlicet coram proprio Parocho, & duobus, vel tribus teſtibus in Eccleſia, omiſſis tamen denunciationibus (quas hac vice ex gratia ſpeciali remittimus) contrahere, & in eo poſtmodum remanere liberè, & licitè poſſitis, & valeatis, auctoritate Apoſtol. harum litterarum ſerie diſpenſamus. Diſtantiam verò.... gradus prædicti vobis non obſtante declarantes, prolem ſuſceptam, ſi quæ ſit, & ſuſcipiendam, legitimam nunciando. In quorum fidem præſentes manu noſtra ſignatas, & per infraſcriptum notarium Cameræ Archiepiſcopalis ſubſcriptas, ſigilloque noſtro munitas fieri iuſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ.

CIRCA

CIRCA FACVLTATES CELEBRANDI, & prædicandi.

QVIA *Concil. Trid.* ſeſſ. 23. de reform. cap. 16. in fine, *commendat vt nullus Clericus peregrinus ſine commendatitiis ſui Ordinarij litteris ab vllo Epiſcopo ad Diuina celebranda, & Sacramenta adminiſtranda admittatur*; pariterque ſeſſ. 24. de reform. cap. 4. *prope finem ſtatuit, vt nullus tam ſecularis, quàm Regularis cuiuſcumque Ordinis, contradicente Epiſcopo prædicare audeat: niſi Regularis ipſe, ſic, vt ſupponimus, in Eccleſia ſui Ordinis prædicare volens à ſuo Superiore de vita, moribus, & ſcientia examinatus, & approbatus ſit, ac cum eius licentia ſe perſonaliter coram Epiſcopo præſentet, ab eoque benedictionem petat antequam prædicare incipiat: illo ſuperaddito, quòd ſi in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, prædicare velit, vltra Superioris ſui facultatem teneatur licentiam Epiſcopi obtinere, vt ait idem Trident. Concil.* ſeſſ. 5. de reformat. cap. 5. *ideò ſamulas concedendi has licentias in hunc qui ſequitur modum, ſubijcio.*

FORMVLA XXXII.

Litterarum dimiſſorialium Miſſæ Sacrum faciendæ pro Preſbytero abeſſe volente ad biennium.

D. Rodericus à Cunha, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus, ac Dominus Bracharæ, Hiſpaniarumque Primas, &c. Dilecto nobis in Chriſto N. Presbytero Bracharenſi, Salutem in Domino ſempiternam. Tibi ve ad ciuitatem Vlixbonenſem, acad alia huius Regni loca proficiſci, ibiqoe Sacrum facere, Confeſſiones Chriſti fidelium audire, aliaque diuina Officia celebrare, de licentia tamen Ordinatij loci, ſeu illius Vicarij geoeralis, poſſis & valeas, biſce litteris per biennium faculratem concedimus, & impartimur; atteſtantes te in ſacro Presbyteratus Ordine conſtitutum eſſe, non excommunicatum, ſuſpenſum, interdictum, ſeu Eccleſiaſticæ cenſuræ vinculo irretitum, nec de aliquo crimine ad præſens inquiſitum, vel diffamarum, qood ſciamus, ſed bonis moribus prædirum. Quare ecipſum omnibus in Chriſto Patribus Illuſtriſſimis, & Reuerēdiſſimis DD. Archiepiſcopis, Epiſcopis. Abbatibus, Prioribus, Vicariis, cæteriſque officialibus quibuſcnmque quantum cum Domino poſſumus pro commendato per præſentes damus. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XXXIII.

Litterarum dimiſſorialium, quæ mihi Preſbytero Romam proficiſcenti conceſſæ fuerunt.

D. Alphonſus Furtado de Mendoça, Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus, ac Dominus Bracharæ Auguſtæ, Hiſpaniarumque Primas, &c. Omnibus, & ſingulis Illuſtriſſimis & Reuerendiſſimis Dominis ac DD. Patriarchis Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Prælatis tam ſeculatibus, quàm Regularibus, ac eorum Officialibus, locum tenentibus, aut viceſgerentibus, ſeu quibuſuis alus miniſtris vbique tertarum exiſtentibus, Salutem ac ſummam felicitatem. Notum facimus, & atteſtamur, quòd ex hoc Archiepiſcoparu Bracharenſi proficiſcitur Romam, atque in alias Orbis terrarum Regiones R. Doctor Auguſtinus Barboſa, oriundus exoppido Vimaranenſi huius diœceſis, ritè & rectè ordioatus, vir ſanè doctus, ac in iuris Pontificij, Cæſareique facultatibus apprimè verſatus, cuius ac patris eius viri doctriſſimi cura, & opera libri in lucem iam editi in omnium ore cum commuoi vtilitate verſantur. Ipſe verò Auguſtious bonis moribus præditus, nullius criminis infamia laborat, nullo impedimento à ſacrorum in primiſque Presbyteratus Ordinis exercitio prohibetur, eſtque homo ſtaturæ mediocris, coma capitis, ac barbæ cubra, cicatrice in ſiniſtra capitis parte locata, facie alba, ætatis circiter triginta annorum. Quare Illuſtriſſimas & Reuerendiſſimas Dominationes veſtras, Illuſtriſſimi Præſules, voſque Domioos Officiales Reuerendiſſimos obnixè deprecamur, ve N. Presbyterum Auguſtinum Barboſam prædictum in veſtris ſingulis diœceſibus, ſeu Eccleſiis benignè ac charitatiue recipi, ac tractari, eique neceſſaria ad ſanctiſſimom Miſſæ Sacrificium peragendum, reliquoſque Ordines exercendos, curetis & iubeatis; ſimiliter & nos quidqoid ab Illuſtriſſimis, & Reuerendiſſimis Dominationibus veſtris, ſic veſtria Officialibus, & miniſttis per ſuas nobis litteras fuerit iniunctum, ac commendarum, libentiſſime ſuſcipiemus, & promptiſſime excquemue. Dat. Bracharæ Auguſtæ ſub ſigno noſtro, ſigilloque hoius Cuciæ pridie Idus Aprilis anno à Natiuitate Domini M D C XX. &c.

FORMVLA XXXIV.

Facultatis celebrandi pro Preſbytero alienæ diœceſis.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO R. Presbytero N. diœceſis N. Salutem in Domino

mino ſempiterno sm. Cognita ſacrarum cæremoniarum peritia tua, perſpectiſque Ordinarij rui litteris commendatitiis fcultatem tibi concedimus ad menſes....Miſſæ Sacrum faciendi io Vtbis, & diœceſis noſtræ Bracharenſis Eccleſiis, quæ tamen monisliom non ſiut, conſenſu tamen earundem Eccleſiarum Rectorum, vel Vice Rectorum accedente, & dummodo in habitu & tonſura incedas, & in altari non petas elcemoſynam. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XXXV.

Licentiæ pro Prædicatore quadrageſimali.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis præſentes noſtras litteras inſpecturis, lecturis pariter, & audituris, Salutem in Domino ſempiterno sm. Cùm proprium noſtri moneris ſit, animarum noſtræ Brachsrcoſis diœceſis ſaluti conſulere, diuinique cultus incremeorum ſemper curare, quadrsgeſimali tamen tempore commiſſo nobis gregi maiori ſtudio inuigilandum videtur. Quare cùm in oppido N. noſtræ diœceſis de idonco coociooatore à nobis pro futura Quadrageſima prouidendum ſit, te R. Fratrem N. Ordinis S. N. de vita, morum integritate, ac ſcientia à rno ſuperiore multiplicirer commendatum, vt oobis per patentes ipſius litteras conſtsr, præuia Fidei profeſſionis per te cotam nobis emiſſione, verbi Dei Prædicatorem prodicto oppido N. in toto quadrageſimali tempore facimus, deputamus, & nominamus; mandantes R. Rectori, cleto, & populo dicti oppidi, vt benignè te recipiant, & in omnibus vt decet excipere curent: & inſuper tua ſtante apptobarione tibi facultatem concedimus, vt durante dicto quadrageſimali tempore in prædicto oppido Sacramentum Pœnitentriæ adminiſtrare, & CHRISTI fidelibus peccata ſua confitentibus abſoluriooem impertiti valeas cum facultate sbſoluendi etiam à caſibus nobis reſeruatis à Dominica Palmarum per totam octauam Pſchæ doratura. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XXXVI.

Licentiæ pro Prædicatore in Eccleſia Monialium.

D. Rodericus &c. Tibi R. P. N. Ordinis S. N. à Superiore tuo, & à nobis approbsto fcultatem concedimus, vt in Eccleſia exteriori monsſterij Monislium S. N. quæ clauſa ſit, nulliquc auditores præſentes adſint, exceptis capellsno, & ſocio tuo, poſſis ex ſuggeſtu verbum Dei die..... prædicare cum deuotiooe, & iuxta S. Eccleſiæ Romanæ doctrinam, & peracta concione ſtsnm ab Eccleſis diſcedas, nullo prorſus colloquio, aut quouis negotij genere ad crates, rotas, aut alia locs intermixto ſub quouis pietatis, aut etiam conſanguinitsis prætextu, nec monere vllo etiam minimo accepto ioxta formam Bullæ fœlicis record. Clementis Papæ VIII. ſub pœnis arbitrio noſtro, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

CIRCA INDVLGENTIAS.

NE nimia facilitate Eccleſiaſtica diſciplina eneruetur, ſtatuit Concil. Trident. ſeſſ. 25. in decreto de Indulgent. *vt in illis concedendis moderatio iuxta veterem, & probatam in Eccleſia conſuetudinem adhibeatur. Vetus autem conſuetudo deſumitur ex text.* in cap. cùm ex eo 14. prope fin. de Pœnit. & remiſſ. *vbi decernitur vt cum dedicatur Baſilica, non extendatur Indulgentia vltra annum, ſiue ab vno ſolo, ſiue à pluribus Epiſcopis dedicetur, & deinde in anniuerſario dedicationis tempore quadraginta dies de iniunctis pœnitentiis indulta remiſſio non excedat, qua & in aliquibus feſtiuitatibus, ac poſt Veſperum, & Miſſam cantatam vtuntur Epiſcopi in hunc qui ſequitur modum.*

FORMVLA XXXVII.

Conceſſionis Indulgentiarum.

D. Rodericus Dei & Apoſt. Sedis grstia Archiepiſcopus, ac Domious Bracharæ, Hiſpsnistumque Primas, &c. Vniuerſis CHRISTI fidelibus præſentes litteras inſpecturis, Salutem in Domino. Quanto frequentriùs fidelium meotes ad opera deuotionis inducimus, tanto ſalubrius aoimarum ſnarum ſaluti cooſulimus. Itaque de omnipotentis Dei miſericordia, omoibus & ſingulis Chriſti fidelibus vtriuſque ſexus verè pœnitentibus & confeſſis, quà Eccleſiam S. N. à primis Veſperis vſque ad occaſum Solis ciuſdem diei feſti deuotè viſitauerint, ibique pias ad Deum preces pro felici ſtatu S. Matris Eccleſiæ, ac hæreſum extirpstione, & pace inter Principes Chriſtianos effuderint, quadraginta dies de iniunctis eis, ſeu quomodoliber debitis pœnitentiis harum ſerie miſericorditer in Domino in forma Eccleſiæ conſuets remittimus, & relaxamus, præſentibus poſt dictum diem minimè valituris: quss in huius rei fidem manu noſtra ſignsuimus, ſigilloque noſtro, ac Notarij Cameræ Archiepiſcopalis ſubſcriptiooe muniri iuſſimus. Dat. Brachsræ Augaſtæ, &c. *Quòd ſi Indulgentia auctoritate Summi Pontificis delegata concedatur, loco eorum verborum,* & quadraginta dies de iniunctis, &c. *dicatur,* ſeptem, aut decem annos, &c. de vera Indulgentia in forma Eccleſiæ conſueta Auctoritate Apoſt. nobis, delegsta miſericorditer in Domino concedimus, &c.

FORMV

FORMVLA XXXVIII.

Conceſſionis Indulgentiarum, qua vti debet Epiſcopus poſt ſolemnem benedictionem in Veſperis, & Miſſis cantatis.

ILluſtriſſimus, & Reuerendiſſimus D.D. Rodericus à Cunha, huius S. Sedis Brachatenſis Archiepiſcopus dat, & concedit omnibus hic præſentibus quadraginta dies de vera Indulgentia in forma Eccleſiæ conſuera. Rogate Deum pro felici ſtatu S. D. N. D. Vrbani diuina Prouidentia Papæ VIII. Dominationis ſuæ Illuſtriſſimæ, ſanctæ Matris Eccleſiæ.

CIRCA QVÆSTORES ELEEMOSYNARVM.

OVIA quæſtores eleemoſynarij nullo modo per ſe, nec per alium prædicare poſſunt, vt diſponit Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 2. in fine, *nec Indulgentias prædicare, vt ſtatuit idem* Concil. ſeſſ. 21. de reform. cap. 9. *Ideò Epiſcopus in concedenda illis facultate colligendi eleemoſynas hac, vel ſimili forma vti debebit.*

FORMVLA XXXIX.

Facultas colligendi eleemoſynas in Parochia tantùm pro Confraternitate S.N.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO, Tibi N. homini laico, cuius vita, & mores per teſtificationes nobis factas probãtur, his noſtris literis eleemoſynas nomine Confraternitatis, ſeu Eccleſiæ S.N. petendi facultatem damus, his infrà per te ſeruatis conditionibus: eleemoſynas ſolùm intra fines Parochiæ S.N. eiuſque vicinium oſtiatim colligas, præ foribus eiuſdem Eccleſiæ in iis petendis ſubſiſtens nullo modo per Eccleſiam vagando procurare, aut colligere eas tibi licebit. Vas illud, quodeomque ſit, quo veteris ad eleemoſynam excipiendam, duabus clauibus clandatur, quæ diuerſo fabrili opere ſint, earum altera apud N. à nobis electam, altera verò apud eum qui pro tempore eiuſdem Confraternitatis Prior exiterit. Illod officium graris, vel conſtituta certa mercede præſtabis, nec vllo modo eleemoſynæ particeps ſis. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

FORMVLA XL.

Facultatis colligendi eleemoſynam in Vrbe, & Diœceſi.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis io CHRISTO N. Salutem. Neceſſitatibus, aqoe aliis domeſticis difficultatibus..... quantũ poſſumus ſuccurrere volentes, tibi homini laico, cuius vira, & morum probitas nobis per teſtificationes factas commendantur, eleemoſynas quærere, petere, & colligere in Vrbe & Diœceſi noſtra per præſentes licere volumus, præſtito ptiùs per te corporaliter tactis ſcripturis iuramento, quod eleemoſynas quas collegeris, fideliter... conſignabis, nec Indulgentias aliquas promulgabis, non prædicabis, nec orationes recitabis, priuilegia nulla, aut Sanctorum imagines, vel campanulas, aor alia quæſtoris inſignia deferes, vel oſtendes, nec minis, aut perſuaſionibus, vel alio aliquo indirecto modo, ſeu artificio, ſed pie, ſimpliciter & omoi conueniente modeſtia tibi ad effectum & finem prædictum illas erogari curabis. Omnibus præterea Rectoribus, Vicariis, & Præpoſitis Eccleſiarum præcipimus, & mandamus, vt ſuis quoque in Eccleſiis populo te ſuo commendent, ad promptamque tibi exhibendam eleemoſynæ largitatem in Domino hortentur, quod cum fecerint, ſciant, quicquid de temporalibus facultatibus io pauperibus opem ferendo dempſerint, id omne multiplicatum in æterna retributione receprutos. Præſentibus tamen poſt menſes..... minimè valituris. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XLI.

Licentiæ quæ iis, qui eleemoſynas pro locis piis colligunt, concedi ſolent.

D. Rodericus, &c. Ordinibus, & ſingulis Rectoribus, Plebanis Vicariis perpetuis, capellanis, & curatis ciuitatis & Diœceſis noſtræ Brachatenſis notum facimus, & atteſtamur; quòd diligenter admoniti, & bene inſtructi de pauperrate, & neceſſitate, qua premitur hoſpitale S.N. loci N. pro paſtorali noſtro munere, pareina charitate, qua loca omnia pia complectimur ad colligendas, & exquirendas eleemoſynas, quæ in eiuſdem hoſpitalis vſum, & non in alium conuertantur, deputauimus, N. quem ad hoc munus rectè & fideliter obeundum idoneũ eſſe certiores facti ſumus, quemque iuramenti obligatione deuinximus ne pro aliqua portione, & rara eleemoſynatum, quas colliget, particeps fiat, neque eas, aut earum partem ſibi applicet, quamuis certam quantitatem hoſpitalem prædicto ſe ſoluturum pacto, vel inſtrumento obligetur, ſed eas, vt collegerit, hoſpitali conſignet, neque per aliam perſonam colligere eaſdem faciat, ſed ipſemet quærat, & colligat. Ante verò quàm prædictus N. quærere, aut colligere eleemoſynas incipiat, teneatur præſentes noſtras literas vobis conſignare, vobiſque ſeſe cognoſcendum præbere, vt animaduertere poſſitis, an ea ad quæ illum obligauimus, rectè ſeruet, quæ ſunt videlicet: Ne, cuiuſuis generis ea ſint priuilegia, grarias,

Indulgentias publicet, ne defetat campaoulam, crucem, aut alias quaſlibet ſacras imagines populo oſtendendas, ne prædicet, ne otatiooes, aut Pſalmos recitet, aut concinat: neque quidquam ſactum Latino, aut vulgari ſermone populo enunciet, ne commutet vota cuiuſcumque generis ea ſint, aut abſoluat, ne campis, agris, domibus, animalibus, aut aliis rebus benedicat, oeque quouis ſigno animalia, ianuas, domos, aliáve ſigoet, neque maledicat, aut comminetur iis qui eleemoſynam non tribuunt, nulla arte, nulliſque verbis vtatur ad eoſdem perterreſaciendos: ſed modeſtè eleemoſynas petat, non tanquam debitas, ſed à fidelium charitate liberè expoſcendas, illiſque rebus acquieſcat quæ ſponte ſibi tribuuntur. Quæ omoia & ſingula, ſi ab ipſo N. minimè obſeruati videbitis, ſtatim ab hoc quæſtu, & eleemoſynarum collectione illam prohibebitis, & eleemoſynas, quæ collectæ etuot, in manibus Maſſarij deponatis, ipſúmque N. ad noſtrum Archiepiſcopale tribunal defetatis, Quòd ſi maoiſeſtum vobis non ſit, illum ommno his noſtris præceptis tepugnare, in aliqua tamen ſupet hoc dubitatione eſtis, tuoc præſentium litterarum ooſtrarum vigore, prædictum hoſpitale populo commendabitis N. prædictum N. ſemel tantũ eleemoſynas quærere permittetis, populúmque veſtrum de omoibus iis ad quæ N. prædictus tenetur, admonebitis. Cæterùm hortamur omnes etiam, atque etiam, vt pro ſingulorum qualitate pecuniam, frumentom, oleum, vinum, aliaque prædicto hoſpitali impertiant, ſciántque quòd tetribuet gratiam, qui offert ſimilaginem, & qui facit miſericordiam, offert ſacrificium. Hanc autem deputationem noſtram nolumus eſſe validam, aut duraturam, oiſi ſex menſium ſpatio. In quorum fidem, &c. Dat. Brachatæ Auguſtæ, &c.

CIRCA LICENTIAS SPECTANTES AD PVELLAS Religionis habitum petentes.

PVELLA quæ Religionem ingredi poſtulat, antequam examinetur, & Capitulo Monialium proponatur, ſupplicem libellum exhibet, in quo ſuum exprimit Epiſcopo deſiderium ingrediendæ Religionis: Epiſcopus verò, vt admonet Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 17. *vel eo abſente, ſeu impediente, eius Vicarij, aut aliquis eorum ſumptibus ab eis deputatus puellæ voluntatem ſecretò examinare, & diligenter explorare debebit, illam de his potiſſimum interrogando:*

De libera & pia puellæ Religionis ingrediendæ voluntate:

An precibus, aut minis parentum, vel cuiuſuis alterius inducta fuerit?

Quamdiu eogitauerit de ingredienda Religione?

Qua potiſſimum de cauſa Monialis fieri velit?

An Religionis vim, & pondus intelligat?

An ſit conſcia votorum, quæ in ea emittuntur?

An regulas, & conſtitutiones norit, quæ propriæ ſunt illius Monaſterij, in quo Religionem profiteri eogitat, & an illarum obſeruationi totam ſe tradere omninò cupiat, & libenter amplectatur?

Interrogatur etiam de doctrina Chriſtiana, an ſcilicet in ea rectè ritéque inſtituta ſit?

An ſciat legere? eamque ſe præſente legere iubeat.

Tum etiam ſi examen fiat propriè ante profeſſionem, videat an rectè dicere officium norit.

Quòd ſi examen ab alio quàm Epiſcopo, aut Vicario fiat, is qui eam examinauerit, totum id quod in examine deprehenderit, in ſcriptis ad eundem Vicarium deferet.

Cognita per examen vt ſuprà factum libera puellæ Religionis ingrediendæ voluntate, niſi aliquid aliud ex iis, quæ ad Religionis ingreſſum in huiuſmodi puellis requiruntur, obſtare videntur, Vicarius pro dote, & aliis ſolitis Monaſterio præſtari, à parentibus ſponſionem accipit, qua confecta, ſtatim Monialibus cogendi Capituli facultatem concedit; ſi verò Monaſterium Monialium non Ordinario, ſed Regularibus ſubiectum ſit, ipſe Vicarius examinis tantùm confecti teſtimonium puellæ tradit.

Deinde puella per calculos à Monialibus approbata, earum Præfecta, ſeu Abbatiſſa ſtatim de ſuffragiorum exitu Superiorem admonet, illique cùm dies ingrediendi Religionem inſtat, tam etatis puellæ à Parocho ex libro baptiſterio, ſi is reperiatur, & ſuſceptæ Confirmationis teſtimonium, quàm etiam inſtrumenti depoſitionis dotis, & aliorum, quæ monaſterio traduntur confecti, exemplum authenticum exhibetur.

Omnibus

Omnibus ita confectis examinatur ſecundò puella eadem vt ſuprà ratione, ſed accuratius aliquantò, eiuſque voluntate perſpecta facultas ingrediendi pro habitu, & ſuſcipiendi illum à Vicario datur, in hunc qui ſequitur modum.

FORMVLA XLII.

Facultatis recipiendi puellam in Monaſterio ad habitum Religionis.

D.Rodericus,&c. Cùm voluntatem N.diligenter explorauerimus, eamque liberam & piam eſſe quantum humano iudicio exiſtimari poteſt, compererimus, eandem quoque N. ætatem annorum XVI. expleuiſſe nouerimus, nihilq; habere ſciamus contra ſacra decreta, & conditiones ac requiſita, iuxta monaſterij Ordinis S. N. inſtitutra, vidimus quoque fidem inſtrumenti depoſiti,& obligationis dotis, ſeu eleemoſynæ monaſterio debitæ, vbi profeſſio legitimè emittatur, iuxta taxam annis ſuperioribus præſcriptam, licentiam & facultatem concedimus,vt ea in monaſterij S.N. Religionem admittatur,recipiaturque,& profeſſionem emittere valeat,cuius tempus Præfecta nobis ante menſem denuncier,ſub pœna Concil.Trident. decreto expreſſa, & conſtitutum ex nunc fiat rurſus, & quæcumque alia quæ in hoc genere decreta ſunt,obſeruentur. Dat.&c.

Habita ſupradicta Vicarij licentia ad monaſterium puella ducitur,paucis tamen comitata affinibus,& ſine vlla pompa, & ſtato die inter Miſſarum ſolemnia, vt moris eſt,ab ipſo vicario,ſen deputato ab eo ſacris adhibitu benedictionibus, poſtquam ipſa cœleſti cibo refecta fuerit, vetere homine cum actibus ſuis ſeſe ſpoliando ad Communionis feneſtellam humiliter,& deuotè recipiet Regularem habitum ſibi à Vicario,vel ab eo,quem ille deputauerit, foris manente oblatum.

Probationis anno current e, ante menſem quàm nouitia profiteatur,ex Conc.Trid.ſeſſ.25.de Regular. c.17. in fine. *Præfecta Monaſterium Superiorem ſub pœna ſuſpenſionis ab officio ad arbitrium Epiſcopi,admonere debet, vt iterum de voluntate nouitiæ à Vicario examen fiat,aut ab alio,vt ſuprà,Sacerdote,& cùm Epiſcopus pro facultate ſibi decreto Concilij Trid.data voluntatem Nouitiæ explorare voluerit, hoc agere ei liceat loco,vbi crates monaſterij ſunt,nec propterea à ſeptis illa egrediatur,niſi cauſa ſit, probabiliſque eiuſdem Epiſcopi iudicio ſuſpicio, quamobrem potius eſſe ceuſuerit, vt alio loco eius voluntas perquiratur, tunc vel in Eccleſiam monaſterij exteriorem,vel in aliam proximam,prout commodius,decentiuſue poſſe fieri viderit,illam perduci iubeat. Quain Eccleſia præſentibus matronis duabus,ætate grauibus,honeſtis,& nouitiæ gradu cognitionis quantum poteſt propinquioribus, quas ipſa,aut moniales delegerint,eius animum,voluntatémq; Epiſc. rectè indaget loco paulo remotiori,ſtant quæ adſunt matronæ,videre, non tamen auribus percipere poſſint,indignationem,reſponſionémve. Quod autem à puella parentibus alimentorum,ſeu educationis nomine,aut pro alijs rebus ad eiuſdem puellæ, vel monaſterij vſum pertinentibus etiam ex conſuetudine perſoluitur, de eo ſatisfactum fuiſſe monaſterio Præfecta Monialium Vicario inſcriptis teſtatum faciet, vt de nouitia ad profeſſionem recipienda Capituli cogendi facultas detur, ſi Ordinario ſubiectum ſit monaſterium, aut examinis teſtimonium, ſi Regularium cura ſubiaceat. Denique Capitulo habito, ſi nihil obſtare deprehendatur,& nouitia decimum ſextum ſuæ ætatis annum expleuerit, profeſſionis emittendæ facultatem concedet Vicarius, vt infrà.*

FORMVLA XLIII.

Facultatis recipiendæ profeſſ. Monialium.

COncedimus licentiam Reuerendæ Matri N. Abbatiſſæ monaſterij S.N. vt ſtante Superiore in Eccleſia exteriore ad feneſtellam ſanctiſſimæ Communionis, & ſeruatis aliis Ordinibus præſcriptis,poſſit recipere expreſſam, & ſolemnem profeſſionem N. iam approbatæ,& facient nos certiores in ſcriptis fidem gerentibus de die,& coram quo dicta N. emiſerit profeſſionem. In quorum fidem, &c. Dat. Brachatæ Auguſtæ,&c.

CIRCA FORMVLAS LICENTIARVM VISITANDI Monaſteria Monialium.

SVB obteſtatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit vniuerſis Epiſcopis S. Concilium Trid. ſeſſ.25. de Regularib. cap. 5. in princ. *vt in omnibus Monaſteriis ſibi ſubiectis Ordinaria, in aliis verò Sedis Apoſtol. auctoritate clauſuram Sanctimonialium vbi violata fuerit, diligenter reſtitui, & vbi inuiolata eſt conſeruari maximè procurent. Quod quidem cùm non niſi per viſitationem exequi poſſit, quomodo per illam ſuo muneri ſatisfacere debeat Epiſcopus, ſequentibus formulis explicabo.*

FORMVLA LXIV.

Facultatis viſitandi monaſteria Monialium.

D.Rodericus à Cunha,Dei,& Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus, ac Dominos Bracharæ Auguſtæ,Hiſpaniarumque Primas,&c. Tibi dilecto nobis in CHRISTO Reuerendo N. per præſentes facultatem damus,& mandatum viſitandi omnia & ſingula Monialium cœnobia ciuitatis & diœceſis noſtræ Bracharenſis, téque Viſitatorem noſtrum conſtituimus, vt noſtra, & alia quacumque nobis competèri auctoritate,Canonicas ſanctiones,& Sacri Concilij Trid.noſtræque Prouincialis, & diœceſanæ

ſanæ ſynodi decreta,aliaque ſtatuta,regulas,& ordinationes de obſeruantia Regulari,pietate,moribus, Religione, regimine bonorum, admioiſtratione, clauſura, & aliis rebus omoibus io capite & membris omoium & ſingulorum monaſteriorum,eorumdem eaequutioni cures,& facias mandari, ſub pœnis ac ceoſuris tuo arbitrio infligendis,vbi & quando inſtum ſuerit,licere tibi volumus. Item coëtcendi,&cogendi omnes& ſingulas vtriuſque ſexus perſonas in prædictis omnibus, & ad ea pertinentibus tibi poteſtatem facimus,atque ad huiuſmodi viſitationis acta nomine, & vice Cancellarij noſtri Archiepiſcop. recipienda, & conſcribenda eligere, & aſſumere tibi liceat vnum quem volueris ex N. N. & N. ſi qui tameo horum notarij non ſint,ad acta publica ſcribenda non adhibeantur. Poſtremò tibi etiam facultatem damus,vt cauſa & occaſione huiuſmodi viſitationis, quoties opus fuerit, ſepta & clauſuram eorundem monaſteriorum poſſis vna cum vno ea illis, quos ſuperiùs nominauimus,tibi adiuncto comite,ingredi,cui eriam comiti eo caſu intra eadem ſepta ingrediendi licentiam impartimur. Præſentimus ad beneplacitum noſtrum,& donec reuocentur per nos dumtaaat duraturis. In quorum fidem,&c.

Formvla XLV.

Facultatis viſitandi monaſteria Monialium ex delegatione Apoſtolica.

D. Rodericus,&c. Dilecto nobis in Christo Reuerendo N. ſalutem in Domino. De tua fide, prudentia,ac in rebus gerendis experientia in Domino confiſi,auctoritate Apoſt. nobis per dinetſas litteras tum Apoſtolicas, tum etiam Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium ſuper reformatione ſpecialiter conceſſa tibi per præſentes committimus, & mandamus, vt monaſteria Monialium S S. N N. & N. Ordinis S. N. caiſtentia in diœceſi N. provt expediens tibi videbitor, viſites, & de ipſorum monaſteriorum ſtatu, ac ipſarum Monialium vita, & moribus Regularibus inſtituris, ac monaſticæ diſciplinæ obſeruantia diligenter inquiras, ac ſuper his, & quibuſcumque abuſibus, nec non criminibus,exceſſibus, & delictis,ſi quæ deptehenderis, proceſſus facias,informationes quaſcumque ſumas, atque alia quæ tibi commiſimus, & quæcumque io præmiſſis, & circa ea occeſſarias, ſeu quomodolibet opportuna fuerint, facias, geras, & exequatis. Super quibus omnibus & ſingulis plenam, amplam, & omnimodam poteſtatem tibi concedimus,& impartimur. Mandantes omnibus, & ſingulis Abbatiſſis, Prioriſſis, Præfectis, & alia quibuſcumoque ſuperiotibus dictorum monaſteriotum, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna priuationis officiorum obtentorum, atque etiam cenſuris, aliiſque pœnis Eccleſiaſticis arbitrio tuo infligeodis, vt maodatis tuis pareant, oc te in viſitatione,correctione,aliiſque per te faciendis qnoquomodo impediant per ſe, nec per alios quouis quæſito colore,vel prætexn. Io quorum fidem,&c. Dat.&c.

CIRCA LICENTIAS PRO IIS, QVI NECESSITATE vrgente erunt intra clauſtra Monaſteriorum Monialium admittendi.

INGREDI verò (vt verbis vtar Concilij Trid. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 5.) *intra ſepta monaſterij nemini licet cuiuſcumque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerit ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda. Dare autem tantum Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſariis; quare in his licentiis concedendis ſequentibus formulis vti poterit.*

Formvla XLVI.

Pro Confeſſore miniſtraturo Sacramenta.

Vide quæ habes ſub formula XXVI. vſque ad XXIX.

Formvla XLVII.

Pro Medico, & Chirurgo.

TIbi N. Medico licentiam concedimus ad annum duraturam, vt iuramento priùs præſtito ſepta monaſteriorum Monialium Sanctorum N. & N. ingredi poſſis ad curandum infirmitatem earum quæ in infirmaria communi in lecto,vel vbi ea non fuerit,io propria camera,in lecto iacent,nec ad ctares ſe transferre poſſunt,iure iurando te obſtringentes, vt omni honeſtate ſeruata, non ingeras te in alias vllas tes,nec cum aliis Monialibus, aut domicellis in monaſterio manentibus loqoaris, ſed recta via eundo, & redeondo comitatus ſemper duabus grauioribus Monialibus ad id ab Abbatiſſa deputaris,præcedenteque ſemper ad roi ingreſſum campanulæ ſigno,& nonoiſi poſt ortum Solis ingrediaris, & ante occaſum exeas, ſub pœnis ſi contrafeceris, &c. Io quorum fidem,&c. Dat.&c.

FORMVLA. XLVIII.

Pro Operariis, Fabris, baiulis, aliiſque auxiliariis, & artificibus.

TIbi N. fabro lignatio, ſeu bainlo, aut cæmentario, ſine....licentiam concedimus, vt iuramento præſtito clauſuram monaſterij S.N. ingredi poſſis, ſociatus duabus ad minùs Monialibus ex antiquioribus ab Abbatiſſa deputatis, atque in eo opere tuam per dies.... præſtare, quam quantocius perficere curabis, nec ad alia loca monaſterij accedes, neque aliis te rebus, aut colloquiis vllo pacto immiſcebis, tractando tantum cum Abbatiſſa, aut aliis deputatis ad illud opus, ita vt ante ortum Solis non ingrediaris, & ante occaſum ſemper exeas, ſeruesque in omnibus præſtitum in manibus noſtris iuramentum, ſub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA. XLIX.

Pro villicis, ſeu colonis.

TIbi N. villico monaſterij S.N. licentiam damus, vt quando res ad agros, & officium tuum pertinentes ad crates in allocutorio publico expedire non poteris, & frumenta, vinum, aut alia omnino neceſſaria intra clauſuram erunt deferenda, tunc in hoſpitium tantum cum dictis rebus admitti poſſis præſentibus Monialibus deputatis, vbi de aliis rebus quibuſcumque extra officium tuum loqui non debeas, nec etiam ibi comedere, aut ampliùs quàm neceſſitas deponendi dictos fructus poſtulat, manere, cùm in factoris æde, vt poſſis cibum ſumere tibi commoditas erit præbenda. Atque hanc ob cauſam ante omnia iuramentum præſtare debebis in manibus eorum, qui à nobis ſunt deputati, ſub pœnis, &c.

FORMVLA L.

Pro factoribus vrbanis.

TIbi N. factori deputato ad res omnes monaſterij S. N. concedimus licentiam per annum duraturam, vt ſi aliquando ex magna neceſſitate oportuerit te ingredi ſepta monaſterij (cum alioquin res, & negotia tua ad crates in alloquutorio publico expedire debeas,) vt tunc nonniſi poſt ortum Solis, & aſſociatus duabus Monialibus ſeniotibus deputatis, & dato ſigno campanulæ, recta via petgas ad locum vbi opera tua fuerit neceſſaria, & quamprimum inde te expedite procures, ita vt omninò eas ante occaſum Solis, nec interim cum aliqua alia loquaris, aut litteras, ſeu nuncium intus, vel extra deferas, & in omnibus iuramentum in manibus noſtris, ſeu eorum, quos deputauimus, præſtes, ſub pœnis, &c.

FORMVLA LI.

Pro Olitore, aut alio huiuſmodi operario.

TIbi N. licentiam concedimus per ſex menſes duraturam, vt iuramento priùs præſtito, quando ab Abbatiſſa vocatus, neceſſe fuerit te ingredi clauſtra monaſterij S. N. horti, aut viridarij colendi, ſeu fructos legendi, aut alterius ſimilis operis cauſa non aliter, quàm tecto itinere in locum deputatum pergas, poſt ortum Solis aſſociatus ſemper duabus Monialibus ſeniotibus ab Abbatiſſa deputatis, nec in alium locum tranſeas, nec cum alia vlla ſub quocumque prætextu loquaris, aut litteras, vel nuncium iotus, ſiue extra deferas, ſed in omnibus iuramentum in manibus noſtris præſtitum obſerues, & ante Solis occaſum exeas, pœnis, &c.

FORMVLA LII.

Iuramenti præſtandi ab admittendis intra clauſuram monaſteriorum Monialium.

EGo N. Sacerdos ætatis quadraginta annorum Confeſſarius electus & deputatus monaſterij S. N. polliceor & iuro, me eos tantum ob cauſas clauſuram monaſterij ingreſſurum, quos vrgens neceſſitas afferet, hoc eſt, vt infirmarum Monialium Confeſſiones audiam, iiſdem oleum ſanctum præbeam, earumdemque animas ex titu S. Eccleſiæ commendem, *(ſi Medicus fuerit; dicat,* vt infirmatũ curationi vacem. *Si eſt alius, adiungat,* vt murum ædificem, *aut* panem coquendum feram, *vel* ſatinam afferam, *vel* vt tabulata accommodem, ſeu cancellos, aut ianuas, *& ſic deinceps, prout vniuſcuiuſque erit ars, & occaſio monaſterium ingrediendi, qua ſemper explicetur.* (Quibus caſibus ita me habebo, vt nonniſi claro die ingrediar, & ante Solis occaſum egrediar. & præter munus metum, quòd ritè adminiſtrare curabo, nihil aliud omninò in monaſterio agam, neque colloquiis vllis vtar, ſed egomet, *(ſi Confeſſarius ſit)* perſonaliter Stola indutus, & ſuperpelliceo accedam, *(ſi Medicus erit)* alios Medicos non ducam, niſi qui aliis etiam monaſteriis medeantur, & facultatem in ſcriptis de nouo paritet habeant, *(ſi aly erunt)* neque colloquiis vllis vtar, ac ipſemet perſonaliter accedam, nec vllum meo loco mittam, niſi obtenta à ſuperioribus licentia in ſcriptis. Ita me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

CIRCA BENEFICIORVM ERECTIONES.

IN formulis beneficiariis adſtruendis Epiſcopi aliquando inconſideratè ſe agunt; vnde nullitates naſcuntur, & lites. Quare circa hanc quotidianam materiam aliquas principaliores formulas in præſenti adiicere operæ pretium duxi, præcipuè circa erectiones, prouiſiones, inſtitutiones, & vniones quorumcumque beneficiorum, in hunc qui ſequitur modum.

FORMVLA LIII.

Erectiones beneficij cum reſeruatione Iuris patronatus, de aſſenſu Epiſcopi propter augmentum.

D. Rodericus à Cunha, Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus ac Dominus Bracharæ Hiſpaniarumque Primas, &c. Vniuerſis, & ſingulis has præſentes litteras inſpectutis, viſuris, & lecturis tam præſentibus, quàm futuris, Salutẽ in Domino. Norum facimus, & atteſtamur, qualiter in pertinentiis ciuitatis Bracharenſis, & prope, vbi dicitur N. exiſtit quæ iam capella ſeu Eccleſia ſine cura ſub inuocatione S. Mariæ, &c. carens Rectore, capellano, & beneficiato, nullos redditus habeos niſi ducatos decem debendos per N. nec in beneficium Eccleſiaſticum erecta fuit. Quare comparuit coram nobis Magnificus N. & ob ſuam magnam deuotionem quam erga prædictam Eccleſiam geſſit, & gerit, eam dotauit de alio annuo reditu, ſiue ceſu ducatorum xv. ad complemẽtum ducatorum xxv. de ſumma annui cenſus emphyteotici perpetui ducatorum, debendorum in medietate menſis Auguſti cuiuſlibet anni per Magnificum N. ſuper his bonis, videlicet.... prout latiùs in inſtrumento dotationis confecto Bracharæ ſub die.... manu notarij N. apparet, cum reſeruatione iuriſpatronatus præſentandi Rectorem & Rectores, ſeu capellanum, & capellanos in dicta Eccleſia, ſeu capella per ipſum Magnificum N. ſuoſque hæredes, & ſucceſſores ex ſe deſcendentes tantum. Nos igitur attendentes, & conſiderantes, quòd in iis, quæ ad diuini cultus augmentum tendunt, fauorabiliter eſſe deberemus, propterea huiuſmodi ſupplicationibus inclinati dictam Eccleſiam, ſeu capellam Ordinaria auctoritate, & omnibus melioribus modo, via iure, cauſa, & forma nobis de Iure permiſſis, in perpetuum beneficium Eccleſiaſticum erigimus, & erecto loco dotis appropriamus, & applicamus, nec non præfato Magnifico N. hæredibus, & ſucceſſoribus ex ſe deſcẽdentibus tantum ioſpatronatus, & præſentandi Rectorem, & Capellanum, & Rectores, & Capellanos toties quoties caſus vacationis occurrerit inſtituendum, & confirmandum; & inſtituendos, & confirmandos per Archiepiſcopum Bracharenſem pro tempore exiſtentem in Eccleſia, ſeu capella prædicta ad celebrationem vnius Miſſæ in die lunæ cuiuſcunque hebdomadæ pro ſalute animæ fundatoris, & donatoris, & ſuorum hæredum, & ſucceſſorum teneri, & obligatum eſſe, iuribus tamen noſtræ Metropolitanæ Eccleſiæ ſemper ſaluis, & expreſsè reſeruatis. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LIV.

Erectionis Parochialis Eccleſiæ cum vnione beneficij ſimplicis.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis & ſingulis has præſentes noſtras litteras inſpecturis, viſuris, lecturis pariterque auditurus, Salutem in Domino. Significamus qualiter in genetali viſitatione per nos facta in dicta noſtra Ciuitate, & diœceſi Bracharenſi reperimus, quòd in loco N. noncuparo eiuſdem diœceſis, non aderat Eccleſia Parochialis, vbi populus, & Chriſti fideles ibi commorantes ſanctiſſima Sacramenta iuxta temporis opportunitatem recipere potuiſſent, quando ipſa Sacramenta etiam extraordinaria tempore indigentiæ, ab Eccleſia N. per vnum miliarium diſtanti recipiebant per Presbyterum non certum, nec propriũ Parochum pro Rectore Eccleſiæ N. longiùs diſtante, cuius etiam Parochiani, non ſine ipſarum animarum periculo, ac proinde ob carentiam Eccleſiæ Parochialis, Parochi, & Curati in dicto loco N. qui continuò apud eos perſiſteret eiſdemque Sacramenta omnia opportunis temporibus miniſtraret, Miſſaſque, & alia diuina officia Dominicis, & feſtiuis diebus celebraret, aliquando accedebant ad Eccleſiam prædictam N. & non ad propriam, & multoties occurrebat omitti præceptum de audienda Miſſa in dictis diebus Dominicis, & feſtiuis, & non ſemel dicti loci habitatores abſque Eccleſiæ Sacramentis ob prædictam cauſam, & loci diſtantiam mortebantur. Propterea attendentes nos ſaluti animarum prout poſſumus, conſulere, & ſcandalis occurrere, quæ pro dictis cauſis oriri in dies potuiſſent, accedente etiã conſenſu, & beneplacito ipſorum huiuſmodi dicti loci, qui etiam nos humiliter ſupplicarunt, & maxima cum inſtantiæ requiſierunt pro erectione, & deputatione Eccleſiæ Parochialis in dicto loco pro eorum ſalute, & commoditate, cum deputatione alicuius Sacerdotis Parochi, obligantes ſe etiam penes acta Curiæ Cameralis noſtræ Ciuitatis Bracharenſis vnuſquiſque ipſorum ad dandam, & conſignandam, quandam pecuniarum ſummam, & certam vini & frumenti quantitatem dicto Parocho, vt commode ſuſtentari poſſit. Ideo inuocato ad hoc Domini noſtri IESV CHRISTI nomine, cioſque Matris Virginis ſemper Mariæ, & Sanctorum N. & N. Patronorum ciuitatis & diœceſis noſtræ auxilio, per tenorem præſentium erigimus, ſtatuimus, eligimus, & deputamus in Parochialem Eccleſiam Sancti N. exiſtentem in medio dicti loci N. in qua, cùm fuerit accommodata, & bene apta, & reſerata, volumus, & mandamus deponi ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, fonte baptiſmalem, & alia quæ ad Eccleſiam Parochialem pertinent, quæ omnia Sacramenta iuxta opportunitatem

tem temporis miniſtrati volumus, & mandamus, ipſis dicti loci N. per Sacerdotem & Parochum per nos & ſucceſſores noſtros pro tempore exiſtentes eligendum & deputandum, qui etiam Miſſas in Eccleſiæ prædicta diebus Dominicis & feſtiuis celebrare debeat, & teneatur. Declãrates etiam ex nunc in antea & in perpetuum dictam Eccleſiam S. N. in medio dicti loci N. exiſtentem eſſe Eccleſiam Parochialem & curatam, electionemque & deputationem Parochi & ſucceſſorum in futurum pro cura animarum fidelium in dicto loco exiſtentium ſpectare & pertinere ad nos, & ſucceſſores noſtros pro tempore exiſtentes, & ad meram collationem & prouiſionem noſtram Ordinariam, nulli iuriſpatronatus ſeruituti ſubiectam, ad ipſoſque Parochos ſpectare & pertinere omne id tantum, & quidquid per homines dicti loci N. vt ſupra Parochianos, promiſſum extitit, & ſic prænominatam obuentionem, ac omnes alias eleemoſynas pro tempore in dicta Parochiali Eccleſia S. N. prouenientes. Quia tamen redditus huiuſmodi ſũt adeo tenues, ita vt nõ ſufficiant pro congrua Parochi ſuſtentatione, idcirco ad illius commoditatem, & aliorum pro tempore in dicto loco exiſtentium, beneficium ſimplex ſine cura, ſancti N. nuncupatum, in loco N. huius diœceſis exiſtens, eum omnibus iuribus & pertinentiis ſuis, vnimus, annectimus & incorporamus dictæ Parochiali Eccleſiæ S. N. ita vt ex nunc prout ex tunc, fuerit, & ſit dictum beneficium ſimplex, & Eccleſia vbi illud exiſtit eum iuribus, fructibus ſuis omnibus, redditibus, & obuentionibus incorporata, vnita, & aggregata prædictæ Eccleſiæ Parochiali S. N. Concedentes Parocho ipſius, qui pro tempore erit, liberam & plenariam poteſtatem, quòd poſſit per ſe, vel per procuratorem ſuum nomine ſuo, & dictæ Eccleſiæ, S. N. auctoritate huius vnionis apprehendere corporalem poſſeſſionem ipſius Eccleſiæ, eum iuribus, & pertinentiis ſuis, ipſamque tenere, & poſſidere nomine dictæ Parochialis perpetuò vnitam & incorporatam pro euidenti vtilitate, & augmento dictæ Parochialis Eccleſiæ S. N. ac ipſius Parochi. Quam quidem vnionem, incorporationem, & aggregationem ſupra factam, tatam, gratam, & firmam habentes, & tenentes, ipſamque omni tempore promittentes non reuocare, nec contranenire quoquo modo de iure, vel de facto. Vt autem prædictam Parochialem Eccleſiam S. N. ſic de nouo erectam de idoneo Rectore quamprimum, vt decet, prouideamus, nos pro exercitio curæ in populum & vtriuſque ſexus homines in dicto loco habitantes, nominamus & deputamus dilectum nobis in Chriſto N. Presbyterum, qui populo & Eccleſiæ prædictis in diuinis, & animarum cura regenda præſit, & tanquam habilem, & idoneum per RR. Patres examinatores in Synodo Diœceſana deputatos reperimus præfeimus, illique curam, regimen & adminiſtrationem Sacramentorum pro populo, & inhabitatoribus dicti loci committimus, ac eidem de præfata Eccleſia ſic nouiter erecta prouidemus, Mandantes, &c. In quorum fidem, & teſtimonium, &c. Dat. &c.

Vbi ob locorum diſtantiam ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda Parochiani accedere non poſſunt, concedit Concil. Tridentin. ſeſſ. 21. de reformat. cap. 4. verſ. in iis, Concil. Bracharen. IV. act. 4. cap. 26. *auctoritatem Epiſcopis, etiam inuitis Religioſis, nouas Parochias conſtituendi, etiam tanquam Sedis Apoſtol. delegatis, aſſignata Presbyteris præficiendis Eccleſiis nouiter erectis cõgrua portione ex fructibus Eccleſiæ Matricis, & ſi neceſſe fuerit compellendi populum, eam ſubminiſtrare quacumque reſeruatione generali, vel ſpeciali, vel affectione ſuper dictis Eccleſiis non obſtantibus.*

FORMVLA LXII.

Erectionis nouæ Parochialis cum diſmembratione alterius.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis præſentes litteras inſpecturis, Salutem in eo qui eſt omnium vera ſalus. Circa Eccleſiarum & locorum ſtatum ſalubriter dirigeodum, & iuxta Paſtoralis officij noſtri debitum in his eis libenter aſſiſtimus per quæ animarum occurritur periculis, & perſonarum commoditatibus prouidetur, & quemadmodum Eccleſiarum ipſarum neceſſitas exigit, cauſæ ſuadeot rationabiles, Catholici populi incremẽtum expoſcit, quatenus Eccleſiarum earumdem ſtatua immutetur, ſed in melius teformetur, prout retum, temporum & locorum circunſtantiis penſatis id cognoſcimus in Domino ſalubriter expedire. Sanè prn parte incolarum, & inhabitatorum loci N. noſtræ Diœceſis, qui ſub Eccleſia Parochiali Sancti N. exiſtit, nobis expoſitum fuit lamentabili cum querela quod flumen N. inter dictum locum, & præfatam Parochiam mediat, quod rapido decurſu perſæpe labitur, multa pericula ipſis inhabitatoribus dicti loci ad eorum Matricem Eccleſiam diebus Dominicis & feſtiuis nauigio tendentibus ſæpenumero obuenerunt, plures ex ipſis repetitis vicibus ſubmerſi ſint, etiam cum funeribus verſus dictam Eccleſiam nauigio delati, nonnulli ex ipſis Sacramenta Eccleſiaſtica deſiderantes ſine ipſis ab hac vita pleriſque vicibus deceſſerunt, ac interdum in feſto Natiuitatis Domini noſtri IESV CHRISTI, cum tribus diebus ſequentibus nullus de dicto loco propter inundationem aquarum intermediarum, & ventorum, ac aliarum tempeſtatum abundantiam ad Eccleſiam peruenire poterat, ac multò plura his ſimilia ipſis contigiſſent. Nec etiam Vicarius perpetuus dictæ Parochialis Eccleſiæ S. N. conſentire voluit, vt alius Sacerdos ipſis incolis dicti loci N. in capella Sancti N. notabiliter conſtructa, & fundata Miſſam celebraret. Et quoniam Prior & Capitulum inſignis Collegiatæ Eccleſiæ Vimaranenſis, quibus dicta Eccleſia Parochialis incorporata dicitur, tantum haberet in decimis, redditibus, & cenſibus, quòd ſi ſeparatio, ſeu diſmembratio dictarũ Eccleſiarum fieret, vt præfertur, bene ipſis ſuperet eſſet, vnde eorum Vicario perpetuò depurando congrua fieret prouiſio; petentes propterea diſmembrationem, ſeu ſeparationem dictæ Eccleſiæ, quódque ipſis Sacramenta Eccleſiaſtica in capella eorum miniſtranda eſſent, de cætero ordinari, & Sacerdotem ipſa Sacramenta populo ibidem miniſtrantem, ac cœmeterium pro mortuis eorum tumulandis deputari humiliter poſtularont, officium noſtrum in & ſuper præmiſſis implorantes. Nos igitur de præmiſſis diligenter inquirere volentes, dilecto nobis in Chriſto R. Abbati N... dedimus in mandatis, vt ad dictum locum accederet vna cum notario publico, ac ſuper propoſitis & geſtis omnibus, & ſingulis, ac eorum circunſtantiis ſupradictis inquireret veritatem, vt in litteris noſtris deſuper confectis, & eidem præſentatis plenius continetur. Præſentata deinde nobis inquiſitione facta vnà cum atteſtationibus teſtium

per euodem R. Abbatem coram N. ooſtræ Curiæ notario iurato, receptorum, iuratorum, & examinatorum, ac ex relatione dicti R. Abbatis inuenimus, præmiſſa omnia & ſingula ooo ſolùm veritate fulciri, ſed &(prob dolor) euidentis facti illa & multo maiora, quæ meritò nos ad diſmembrationem, ſeu ſeparationem voios Eccleſiæ ab alia ioducuor, & præſertim animarum pericola, viarum diſcrimioa, perſooarum neceſſitas, & incommoda, ab omoibus, & ſingulis ciuſdem loci notitiam habentibus ſoiſ, & eſſe adeò publica, & notoria, quòd nulla tergiuerſatione celari poſſit. Idcirco dictum locum N. cum ſuis hominibus, iocolis, & voiuerſitatibus, à Parochis dictæ Parochialis Eccleſiæ S. N. auctoritate ooſtra Ordioaria, & à Sede Apoſt. delegata ſeparaoimus, diuiſimus, & diſmembraoimos, & futuris temporibus diſmembratas, ſeparatas, & diuiſas eſſe volumus, dictam capellam S. N. cum ſuo loco, & diſtrictu vſque ad.... in Parochialem Eccleſiam erigentes, conſtituentes, & ordinantes dantes & concedentes vnioerſitati, & iocolis ac habitatoribus dicti loci, & ſui diſtrictus, pleoam & liberam poreſtatem apud dictam Parochialem Eccleſiam Sãcti N. cœmeterium, fontem bapriſmalem, campanile, campanas, & alia iura, & inſignia Parochialem Eccleſism demonſtrantia ædificari, & conſtrui faciendi. Et nihilominus pro exeteitio curæ io populum, & vtriuſque ſexus homines in dicto loco, & diſtrictu habitaotes faciendo, dilectum nobis io Chriſto N. Presbyterum, qui populo, & Eccleſiæ prædictis in diuinis, & animarum cura regenda præſit tanquam habilem, & idoneum à RR. Patribus examioatoribus in Synodo Diœceſana deputatis examinatum, & approbatom præficimus, & deputamus, illique eutam, regimen, & adminiſtrationem Eccleſiaſticorum Sacramentorum pro populo, & in habitatoribus dicti loci, & diſtrictus committimus, ac eidem de Eccleſia ſic nouiter erecta prouidemus. Voleotes, & mandaotes Priori, Canonicis, & Capitulo inſigois Eccleſiæ Vimarancoſis prædictis pro tempore exiſtẽtibus, quateous de cætero ſingulis annis in feſtis Natioitatis Domini ooſtri IESV CHRISTI, & ſancti Ioanni Baptiſtæ de vniuerſis fructibus decimalibus, quos ipſi infra limites dicti loci pereipiunt, quinquaginta modios fattaginis & milij, triginta frumeoti, ac viginti ſcuta monetæ, quæ omnia eidem N. vt Curato, & ſuis in dicta Eccleſia Curatis, & ſucceſſoribus Eccleſiæ prædictæ nouæ per oos erectæ voà cum legatis, oblationibus, & aliis Eccleſiaſticis obueotionibus ipſi Eccleſiæ Parochiali oouæ cedentibus, & ſieodis pro ipſius ooui Corati ſuſtentatione deputamos, & ordioamus, perſoluere habeaor, & teneantur, & debeant eum effecto, omnibus aliis iuribus, ipſis Priori, Canonicis, & Capitulo permaoentibus, & illis ſaluis, & vt honor competens dictæ *inſigni Eccleſiæ Vimaranenſi*, in dicta nooa Parochiali S. N. reſeruetur, Prior, Canonici, & Capitulum Eccleſiæ hoiuſmodi pro tempore exiſtentes ad oouam Eccleſiam prædictam, quoties ipſam decætero per ceſſum, aut deceſſum dicti Curati, & illius ſucceſſorum vacare contigerit, perſonam habilem, & idooeam infra tempus à iure ſtatutum coram nobis, & noſtris pro tempore ſucceſſoribus per oos inſtituendam, præſẽtabunt, quæ ſic inſtituta in ipſa noua Eccleſia, Papalia, Epicoſpalia, ac alia iura, & onera eidem incumbentia ſioe Prioris, Caoooicorum, & Capituli prædictorum, ac alterius cuiuſcomque præiudicio ſupportabit, ſuſtioebit, & ſubibit, ac ſuſtinebit ſit adſtrictus. Volẽtes oihilomious, & ſtatuentes, vt omoes & ſinguli vtriuſq; ſexus homines dictæ Eccleſiæ nouæ ſubditi, ætatem legiomam habentes, qui Sacramento Saoctiſſimæ Eucbariſtiæ anoustim commuoicari conſueuerunot, & apti ſuot ſnnis ſingulis, in feſto Aſceoſionis Domini prædictam Matricem Eccleſiam proceſſionaliter viſitare, & in ſigoum recognitioois ſioguli vnum denarium argenteum ad Altare ioibi offerre, & io proceſſionibus aliis eandem Matricem Eccleſism ad conſueta loca proceſſionem temporibus fieri conſuetis, aſſociare debeant, & teoeantur. Quæ omnia & ſingula nos Rodericus Archipiſcopus præfatus ex certa ſcientia, auctoritate ooſtra Ordinaria, & à Sede Apoſtol. ex decreto Coocilij Trident. delegata, & omnibus melioribus modo, via, iure, cauſa & forma nobis de iure permiſſis, ſtatuimus, ordinamus, ac ab omnibos, quorum intereſt, vel iotererit, quoſque præſens tangit negotium, ſeu taogere poterit quomodolibet io futurum iooiolabiliter obſeruari volumus, & præcipimus. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

CIRCA HABENDVM CONCVRSVM AD Parochiales Eccleſias vacantes.

VIA Epiſcopus ſtatim habita notitia vacationis Parochialis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, idoneum in vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis aſſignatione, conſtituere debet, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec de Rectore prouideatur, vt ſtatuit Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18. *ille igitur conſtituendus erit in hunc qui ſequitur modum.*

FORMVLA LVI.

Deputationis Vicarij ad Parochialem vacantem donec de Rectore prouideatur.

D. Rodericos, &c. dilecto nobis in CHRISTO Presbytero N. Salutem io Domioo. Parochiali Eccleſiæ S. N. loci N. vacante, ne ob id animæ dicti loci in Sacramentorum ſuſceptione, & cæteris ſpiritualibus adiumentis detrimentum ſeotiaot, illi de Sacerdote prouidere volentes, qui hæc omnia miniſtret, agatque, cognita per examen coram nobis ab examinatoribus factum ſufficieocia tua, te Vicarium ipſius Eccleſiæ S. N. conſtituimus, & deputamus, eum auctoritate Miſſas, & alia diuina Officia celebrandi, Sacramenta miniſtrandi, & alias Eccleſiaſticas functiones obcundi, ad quæ teoetur, & quæ animatum

matum quilibet Rector, & adminiſtrator præſtare, & obire ſolet, cum congrua portione fructuum dictæ Parochialis tibi debito tempore aſſignanda, præſentibus vſque eo duraturis, quouſque de perpetuo Rectore à nobis vel à Sede Apoſtol. (*ſi mensis ſit Apoſtolicus*) prouiſum fuerit. In quorum teſtimonium, &c. Dat. &c.

Qua Vicary deputatione facta donec de Rectore prouideatur, debet ſtatim fieri deputatio alia depoſitarij, & exactoris bonorum Eccleſiæ vacantis in hunc qui ſequitur modum.

FORMVLA LVII.

Litterarum deputationis depoſitarij, & exactoris bonorum Eccleſiæ vacantis.

D. Rodericos, &c. Magnifico N. Salutem in Domino. Conſueuimus ſæpè pro tecta rerum Eccleſiaſticarum admioiſtratione, præſertim temporalium, opera laicorum virorum prudentia & pietate maximè prælucentium, in huiuſmodi vti, quo rebus Eccleſiaſticis commodiùs & tutiùs conſultum ſit. Vacante igitur Parochiali Eccleſia S. N. loci N. huios Diœceſis, tua prudentia & ſingulari pietate plurimum freti, te 10 exactotem, & depoſitatiom quoruneunque fructuum, reddituum, prouentuum, & obuentionum ad dictam Parochialem quomodolibet ſpectantiom tam hactenus percepiorum, & maturatorum, quàm etiam in futurum ſimiliter maturandorum, itaut contra quoſcunque pto exigẽdis & conſequendis fructibus huiuſmodi, etiam iuris omnibus remediis, atque aliis modis, & formis, prout tibi meliùs videbitur, cum facultate etiam ab aliis quibuſcunque depoſitatiis rationem repoſcendi, agere poſſis, & valeas, deputamus, donec aliud per nos ſuper admioiſtratione huiuſmodi expreſsè decretum fuerit, nec non bona, poſſeſſiones, ac iura nouis colonis locandi, veteteſque confirmandi, prout meliùs expedire cenſueris, ſeruatis in his tamen ſolitis ac debitis conditionibus, fructuſque per te ſic exactos in depoſitum habeas, oobis, vel cui à nobis iniunctum fuerit, rationem ſuo tempore redditurus. In quorum fidem, &c.

Porrò Epiſcopus, vel eius Vicarius generalis intra dies decem à die habitæ notitiæ vacationis Eccleſiæ, debet connocare omnes qui ſe examini per concurſum ſubiycere voluerint, propoſito edicto ad valuas Cathedralis & vacantis Eccleſiæ, aliiſque publicis locis ſi videbitur, hac forma.

FORMVLA LVIII.

Edicti de examine eorum, qui Eccleſiæ Parochiali præficiendi ſunt.

D. Rodericus, &c. Vacante Parochiali Eccleſia Sancti N. noſtræ diœceſis, cupientes eidem de idoneo prouidere Rectore, atque Sacri Concilij Tridentini decreta pro viribus Deo adiuuante exequi tenore præſentium requirimus, & monemos, primò, ſecundò, tertiò, & peremptoriè omnes, & ſingolos Presbyteros, & clericos volentes ad examen per concurſum faciendum ſe præſentare, ac omnes volentes clericos ad id aptos nominare, quatenus infra decem dies proximè futuros à die affixionis præſentis edicti computandos, debeant in actis Notarij infraſcripti N. noſtræ Curiæ deſcribi facere eorum nomina, ætatem & patriam, vt de eorum natalibus, vita, & moribus, ac aliis rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis iuxta decreta dicti S. Concilij inquiri, & tranſacto conſtituto tempore examinari poſſint coram nobis, ac examinatoribus in Syoodo Diœceſana deputatis, vt ex iis, quos confecto examine, ætate, doctrina, prudentia, aliiſque rebus ad curæ animarum bene gerendæ rationem opportunis idoneos eſſe compertum erit, nos quem cæteris magis idoneum cenſuerimus, illum Eccleſiæ vacantis Rectorem, Pastochúmve eligamus, ac præficiamoi. Quod ſanè ſicut nos pro eo quod debemus integrè, ſanctéque in Domino præſtare cupimus, ita omnes, præcipnéque illos quorum Eccleſiæ & Curæ ſpirituali per nos conſcribendum, ac prouidendum eſt, magnopere hortamur, ac requirimus, vt hanc noſtram ſolicitudinem, paſtoraléque ſtudium, omoi ſupplicatione, omnique intima pietate, ac religioſis precibus continenter adiuuent. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LIX.

Fidei examinis, & approbationis ad Parochialem vacantem.

D. Rodericus, &c. Voiuerſis, & ſingulis ad quos præſeotes litteræ peruenerint, indubitaram fidem facimus, & atteſtamur, quòd cùm Parochialis Eccleſia Sancti N. noſtræ Diœceſis, quam Presbyter N. dum viueret, obtinebat, per ipſius obitum, qui de menſe N. præſentis anni extra Romanam Curiam diem ſuum clauſit extremum, vacauerit, & vacet adpræſens, cùmque occaſione vacationis huiuſmodi per publica edicta vocati ſũt, qui examinari vellent, iuxta formam ſacro ſancti Concilij Trident. Nos vnà cùm tribus examinatoribus in Diœceſana Synodo deputatis, & electis, Presbyterum N. huius Diœceſis tranſacto tempore inter alios plures examinauimus, ipsúmque ad præfatam Eccleſiam regendam, gubernandam, & obtinendam moribus, ætate, doctrina, & aliis rebus ad id opportunis magis idoneum iudicauimus, & approbauimus. In quorum fidem præſentes manu noſtra ſubſcriptas, & noſtro ſigillo obſignatas fieri iuſſimos, & ab aliis examinatoribus ſubſcribi curauimus. Dat. Brachatæ Auguſtæ, &c.

FORMVLA. LX.

Fidei examinis & approbationis in concurſu, & electionis ad Parochialem vacantem in menſe Apoſtolico.

ILloſtriſſimo & Reuerendiſſimo Domino S. D. N. Datario, & quibuſcumque præſentes litteras inſpecturis, lecturis, ſeu viſuris ſignificamus, vacare nuper de menſe N. proximè præterito Parochialem Eccleſiam, Abbatia nuncupata, ſub inuocatione Sancti N. loci N. huius Brachstenſis Diœceſis per obitum N. fuiſſe per Curiam noſtram mediãtibus edictalibus iuxtã formam & præſcriptam S. Concilij Tridentini, & conſtitutionis felicis recod. Pij Papæ

V. vocatos omnes de ſic vacante Eccleſia prouideri volentes, quatenus infra terminum decem dierum cumparerent in eadem Curia ad faciendum deſcribi, & annotari nomina ipſorum, & cùm in eodem termino multi comparuiſſent, tandem iiſdem deſcriptis legitimè vocatis & citatis, ſub die 15. præſentis meoſis coram nobis rigoroſo præuio examine per tres examinatores ex Diœceſana Synodo deputatos factam fuiſſe experientiam de ſcientia & ſufficientia ſingulorum deſcriptorum, ac demum ſeruatis de iure ſeruandis per dictos tres examinatores fuiſſe repertum, habitum, & exiſtimatum idoneum vita moribus, ætate, ſcientia, & aliis à iure requiſitis ad obtinendam à Sede Apoſt. dictam Parochialem Eccleſiam N. Sacerdoti loci N. huius Diœceſis, & tanquam habilem, & idoneum approbatum, & ſucceſſiuè à nobis poſt examen, & approbationem prædictam, fuiſſe magis idoneum reputatum, & iudicatum, & vt talem pro obtinenda dicta Parochiali Sedi Apoſtolicæ proponendum, & approbandum, prout proponimus, & appobamus *(declaretur hic an alia obtineat beneficia.)* In quorum fidem præſentes litteras ſubſcriptione & ſigillo noſtris munitas fieri iuſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

In beneficio de iure patronatus ſit à patrono præſentatio intra tẽpus à Iure ſtatutum, coram Epiſcopo de perſona in tali beneficio ſeruatis ſeruãdis ab eo inſtituenda, Epiſcopus vero generaliter in vacanti Eccleſia, & aliis locis publicis edicta publicè propoñ iubet, vt qui ſint, qui ſe velint opponere, compareant, aſſignato peremptorio termino competente, vt iure probatur, in c. vlt. de elect. lib. 6. *quod in præſentatione locum habere, niſi conſuetudo ſit in contrarium, tradunt* gloſſ. *ibi* verb. electionem, *Pute.* deciſ. 297. lib. 1. & deciſ. 473. lib. 2. in correctis, *Lotter.* de re benef. lib. 2. q. 13. num. 30.

Formvla LXI.

Edicti affigendi facta coram Epiſcopo præſentatione de beneficio iuriſpatronatus.

D. Rudericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis hoc præſens edictum inſpecturis, viſuris, & audituris pariter, & lecturis, Salutem in Domino. Nupeer vacante Parochiali Eccleſia S. N. per obitum N. vltimi & immediati Rectoris eiuſdem, comparuit coram nobis N. laicus nobilis Bracharenſis, aſſerens ſe patronum, & habere iuſpatronatus, ſeu eſſe in quaſi poſſeſſione ipſius, & iuris præſentandi Rectorem ad dictam Eccleſiam cùm illam vacare contigerit, & ſic præſentauit nobis in Rectorem R. N. peteos illum à nobis inſtitui. Nos dictam præſentationem ſic coram nobis factam de dicto R. N. infra tempus à iure patronis laicis datum ad præſentandum de prædictis veram noticiam non habentes admiſimus, ſi & in quantum. Quare tenore præſentis noſtri edicti requirimus, & monemus omnes & ſingulos aliquod ius vt præſentantes, vel vt præſentati prædecedentes, in prædictis vel contra dictam præſentationem & perſonam præſentantis, ſeo præſentati, opponere volentes, & quomodolibet ſua intereſſe putantes, quatenus infra terminum nouem dierum, quorum tres pro primo, tres pro ſecundo, & reliquos tres pro tertio, & vltimo peremptorio termino eis, & cuilibet ipſorum aſſignamus, comparere debeant coram nobis ad dicendum, opponendum, & allegandum quidquid dicere, opponere, vel allegare voluerint, quare non debeat procedi ad petitam inſtitutionem, vigore dictæ præſentationis coram nobis factæ: alioquin dicto termino elapſo, & aliquo non comparente, & legitimè ſe non opponente procederetur per nos iuribus præſentantis, & præſentati valentibus, & ipſius præſentati meos requirentibus ad eius inſtitutionem, prout iuris fuerit, non obſtante, quòd de tempore dato ad præſentandum ſupereſſet, vt de præmiſſis nullus ignorantiam allegare poſſit, hoc præſens publicum, & generale edictum per infraſcriptum Cancellariæ noſtræ notarium deſcribi fecimus, & ſigillo noſtro muniuimus, & per nuncium noſtræ Curiæ ad valuas Eccleſiæ Metropolitanæ Bracharenſis, & dictæ Eccleſiæ Sancti N. legi, affigi, & dimitti fecimus, à nemine auferendum ſub excommunicationis pœna, niſi per eundem noſtrum nuncium. Dat. Bracharæ Auguſtæ in Archiepiſcopali Palatio die.... Menſ.... Ann....

Formvla LXII.

Inſtitutionis Eccleſiæ Parochialis de iurepatronatus.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis has præſentes noſtras inſtitutionis litteras inſpecturis, viſuris, & lecturis, tam præſentibus, quàm futuris, Salutem in Domino. Notum facimus, & atteſtamur, quod vacante Parochiali Eccleſia S. N. loci N. huius noſtræ diœceſis per obitum N. illius dum viueret vltimi & immediati poſſeſſoris, quæ de iurepatronatus infraſcripti patroni laici exiſtit. Cõparens poſtmodum coram nobis, & in noſtra Curia N. clericus.... aſſerens, ſe fuiſſe præſentatum à patrono dictæ Parochialis & iuſpatronatus in ea habente, & exiſtente in Pacifica poſſeſſione, ſeu quaſi præſentandi Rectorem, ſiue Rectores in eadem Parochiali toties quoties caſu vacationis occurrerit, petens à nobis, ordinario iure inſtitui & confirmari in Rectorem dictæ Paroshialis eum eius honoribus & oneribus ſolitis, & conſuetis: & volentes in præmiſſis maturè proceedere, quoddam generale edictum ad inſtantiam prædicti N. expediri, & ad valuas Eccleſiæ noſtræ Cathedralis, & dictæ Parochialis affigi, legi & dimitti iuſſimus, per quod citari & moneri fecimus omnes, & ſingulas perſonas ſua quomodolibet intereſſe putantes, quateous infra terminum certum, & competentem, in eodem edicto præfixum comparere deburſſent coram nobis, & in dicta noſtra Curia, ad dicendum, opponendum, & allegandum quidquid voluiſſent tam cõtra perſonam præſentatam, quàm præſentantes, quare dicta inſtitutio fieri debuiſſet. Quo edicto affixo, & poſtmodum elenaro, accuſatiſque debitis contumaciis, & quia ex quibuſdam ſcripturis, & aliis iuribus productis, & præſentatis, exiſtentibus penes infraſcriptum actuarium clarè conſtitit, & conſtat, de vacatione, & præſentatione prædictis, & quòd N.... præſentans fuit, erat, & eſt verus eiuſdem Parochialis patronus, & exiſtere in pacifica poſſeſſione, ſeu quaſi iuriſpatronatus, & præſentandi in Rectorem. Idcirco eundem R. N. per examinatores in ſynodo diœceſana deputatos examinatũ, & approbatum, tanquam habilem, idoneum, & ſufficientem, inſtituendum, & confirmandum duximus, prout ipſum tenore præſentium inſtitui

Digitized by Google

inſtituimus,& confirmamus,de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter conſtitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impoſitionem inueſtimus. Quocirca vniuerſis,& ſingulis perſonis Eccleſiaſticis,notariiſque ac rebellionibus publicis ciuitatis,ac diœceſis noſtræ in virtute ſanctæ obedientiæ,ac ſub pœnis & cenſuris contra inobedientes Superiorum mandatis à iure inflictis,& arbitrio noſtro infligendis, per præſentes præcipimus, & mandamus, vt cum pro parte tua vigore præſentium requiſiti fuerint, vel eorum aliquis requiſitus fuerit, ad ipſam Parochialem Eccleſiam præfati loci accedant,réque vel procuratorem ruum pro te incorporalem,realem, & actualem poſſeſſionem prædictæ Parochialis Eccleſiæ, ac omnium illi forſan annexorum iurium, ac pertinentium prædictorum ſeruatis ſeruandis,inducant auctoritate noſtra, & defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, quem nos etiam harum ſerie amouemus, & denunciamus amotum. Fictalibus verò,colonis, & aliis arcendatariis,de prædictæ Parochialis Eccleſiæ, ac omnium illi annexorum, iuriumque & pertinentiarum prædictarum fructibus, redditibus prouentibus,iuribus,& obuentionibus, vniuerſis tibi, vel procuratori tuo legitimè debito tempore reſpondeant, atque ab aliis quantum in ſe fuerit, reſponderi faciant. *(Et ſi contigerit eum cui de beneficio prouidetur, aliud incompatibile obtinere,addatur.)* Volumus autem ac præſentium tenore declaramus, per huiuſmodi Parochialis pacificæ poſſeſſionis adeptionem, alteram Parochialem Eccleſiam loci N. vel Canonicarum, ac præbendam, quos obtines in Cathedrali Eccleſia N. eo ipſo vacare,&c. In quorum fidem præſentes manu noſtra ſignatas, & per iofraſcriptum Cameræ Archiepiſcopalis notarium ſubſcriptas, ſigillique noſtri appenſione munitas fieri iuſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ,&c.

CIRCA VARIAS BENEFICIORVM COLLATIONES.

FORMVLA LXIII.

Litterarum collationis Eccleſiæ Parochialis.

D. Rodericus,&c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero Bracharenſi, Salutem in Domino. Inter cætera quæ pro Paſtoralis noſtri officij debito præſtare cupimus,illud præcipuè nobis cordi eſt,vt Parochialibus Eccleſiis, quibus de Rectoribus per nos prouidendum eſt tales præficiamus,qui officio, & miniſterio curæ animarum, quod omnium grauiſſimum eſt, laudabiliter ſatisfaciant. Vacante igitur nuper de meoſe Februarij proximè prætetito nobis Alternatiuæ beneficio gaudentibus Parochiali Eccleſia, Abbatia nuncupata ſub inuocatione S. N. oppidi N. huius Bracarenſis diœceſis per obitum N. illius dum viueret vltimi poſſeſſoris,fuerunt per Curiam noſtram mediantibus edictalibus iuxta formam & præſcriptum S. Concilij Trident. & Conſtitutionis fœlicis record. Pij Papæ V. vocati omnes de ſic vacante Eccleſia prouideri volentes, quatenus intra terminum decem dierum comparerent in eadem Curia ad faciendum deſcribi, & annotari nomina ipſorum, & eum in eodem termino multi comparuiſſent, tandem iiſdem deſcriptis legitimè vocatis, & citatis ſub die... coram nobis rigoroſo præuio examine per tres examinatores in diœceſana ſynodo deputatos, facta fuit experientia de ſcientia,& ſufficientia ſingulorum deſcriptorum,ac demum ſeruatis de iure ſeruandis fuiſti per dictos tres examinatores repertus, habitus, & exiſtimatus idoneus, vita, moribus, ætate, ſcientia, & aliis à iure requiſitis, & vt talis ad hanc Parochialem Eccleſiam regendam eiuſque curam per te ipſum gerendam coobis ab eiſdem renunciatus fuiſti,& ſucceſſiuè à nobis poſt examen, & approbationem prædictam magis idoneus reputatus, & iudicatus. Nos igitur eidem Eccleſiæ, ac animabus illi ſubditis de idoneo Rectore prouidere volentes, tibi, quem præ cæteris ſummo cum iudicio delegimus Parochialem eandem cum illi forſan annexis, ac omnibus iuribus, & pertinentiis ſuis voluerſis conferimus, & aſſignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter conſtitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impoſitionem inueſtimus. Quocirca vniuerſis, &c. vt *in form.* 62.

FORMVLA LXIV.

Collationis Parochialis vacantis per aſſequutionem, ſeu ingreſſum Religionis, aut contractum Matrimonium.

D. Rodericus,&c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero Bracharenſi, Salutē in Domino ſempiternam. Cùm itaque Parochialis Eccleſia Sancti N. loci N. huius noſtræ diœceſis,ex eo vacauerit,& vacet ad præſens, quòd dilectus noſter nuper dictam Eccleſiam Parochialem obtinens Eccleſiam ſimilem Parochialem Sancti N. etiam noſtræ diœceſis, tunc certo modo vacantem per nos ſibi collatam auctoritate noſtra ordinaria pacificè aſſequutus exiſtit. Nos eidem Eccleſiæ per aſſequutionem huiuſmodi,vel aliàs quomodolibet vacanti de idoneo Rectore prouidere volentes,tibi qui à RR. Patribus examinatoribus in Synodo diœceſana deputatis in concurſu iuxta ſacri Concilij,& Conſtitutionis fœlicis record. Pij Papæ V. præſcriptum examinatus, prudentia,moribus,ætate,& doctrina ad hanc Parochialem Eccleſiam regendam,eiuſque curam per te ipſum gerendam idoneus nobis renunciatus fuiſti, & quem nos ipſi præ cæteris, qui ad eandem nobis renunciati fuerunt,deleginus,Parochialem eidem Eccleſiam cum illi forſan annexis,ac omnibus iuribus, & pertinentiis ſuis vniuerſis conferimus, & aſſignamus, de illaque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter conſtitutum, & acceptantem per birreti capiti tuo impoſitionem inueſtimus. Quocirca,&c. *vt ſupra form.... Vel ſi vacat per ingreſſum Religionis dicatur.* Cùm itaq; Parochialis Eccleſia S. N. loci N. noſtræ diœceſis vacauerit, & vacet ad præſens ex eo quod nuper dilectus noſter N.... illam obtinens deuotionis zelo ductus monaſterium S. N. Ordinis S. Franciſci ſitum in oppido Vimaranenſi huius diœceſis ingreſſus eſt, expreſſa

profeſſione eiuſdem Ordinis ſubſequuta. *Vel ſi vacat per contractũ Matrimony, ſic dicatur.* Cùm itaque Parochialis Eccleſia S.N. huius noſtræ diœceſis vacauerit, & vacet ad præſens, ex eo quòd dilectus noſter N. illam obtinens Matrimonium pet verba de præſenti cum quadam muliere legitimè contraxit, atque illud carnali copula ſubſequuta conſummauit. Nos eidem, &c.

FORMVLA LXV.

Litterarum collationis factæ familiari præſenti de Canonicatu, & præbenda Eccleſiæ Cathedralis vacantibus per obitum.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Iuris Canonici Licentiato familiari noſtro clerico N. diœneſis. Salutem in Domino ſempiternam. Grata familiaritatis obſeqoia, quæ nobis hactenus impendiſti & adhuc ſolicitis ſtudiis impendere non deſiſtis; nec non litterarum ſcientia, vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus perſonam tuam tam familiari experientia, quàm etiam fide dignorum teſtimoniis, inuati percipimus, nos inducunt, vt tibi teddamur ad gratam libetales. Cùm itaque, ſicut accepimus, Canonicarus, & prabenda Cathedralis Eccleſiæ Bracharenſis, quorum collatio, prouiſio, & omnimoda diſpoſirio ad nos hac vice ſpectare dignoſcuntur, & quos quondam N... qui extra Romanam Curiam de menſe Aprilis, nobis perſonalitee & verè reſidentibus, alternariuæ beneficio gaudentibus, diem clauſit extremum, vacauerint, & vacent ad præſens. Nos volentes tibi, qui à RR. Patribus examinarotibus in ſynodo diœceſana deputatis examinarus, & idoneus repertus fuiſti, qui etiam continuus commẽſalis noſter exiſtis, præmiſſorum obſequiorum, & meritorum tuorum intuitu gratiam facere ſpecialem, Canonicatum, & præbendam prædictos ſic vt præmittitur vacantes, cum plenitudine Iuris Canonici, ac omnibus iuribus, & pertinentiis ſuis tibi auctoritate Ordinaria tenore præſentium conferimus, & prouidemus de eiſdem. Teque coram nobis perſonalitet conſtitotum in corporalem poſſeſſionem Canonicatus, & præbendæ, iuriumque & pertinentium prædictorum pet annuli noſtri traditionem, & birreti tui capiti tuo impoſitionem inducimus, & inueſtimus de eiſdem, recepto primitus à te, & per te præſtito ad ſancta Dei Euangelia corporali iuramento, quòd nobis, & ſucceſſoribus noſtris Archiepiſcopis Bracarenſibus obediens etis, & fidelis, ac ſanctæ Matris Eccleſiæ, noſtriſque & ſucceſſorum noſtrorum parebis mandatis, eiſdemqoe Canonicatui, & præbendæ, acipſi Eccleſiæ ſecundùm ipſius ſtatuta conſuetudines, ordinationeſque deſeruies, & deſeruiri facies in diuinis, iuraque & libertates eiuſdem Eccleſiæ, ac Canonicatus, & præbendæ prædictorum manutenebis, & defendes pro poſſe, oihilque quod ad dictos Canoicatum, & præbendam pertinet, alienabis, ſeu diſtrahes, ſed alienata, & diſtracta ad ius, & proprietatem eorundem Canonicatus, & præbendæ reduces, & redoci procurabis pro poſſe. Quocirca vniuerſis & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, & præſertim Decano, Canonicis & Capitulo dictæ noſtræ Eccleſiæ Bracarenſis, aliiſque notariis, ac tabellionibus publicis quibuſcumque per ciuitatem & diœceſim noſtras prædictas ac alibi vbilibet conſtitutis, tenore præſentium committimus, & damus in mandatis, quatenus ipſi vel eorum alter, qui ſuper hoc fuerit requiſitus, ad prædictam Eccleſiam accedant, ſeu accedat, téque vel procuratorem tuum tuo nomine in corpotalem, realem, & actualem poſſeſſionem Canonicatus, & præbendæ, iuriumque & pertinentium prædictorum, ponant, & inducant, ac defendant inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac te, vel procuratorem ruum tuo oomine, in præfata Eccleſia Cathedrali, in Canonicum tecipi faciant, ſeu faciat, & in fratrem, ſtallo tibi io choro, & loco in Capitulo ipſius Eccleſiæ cum plenitudine Iuris Canonici aſſignatis, tibique de ipſorum Canonicatus, & præbendæ fructibus, tedditibus, & prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuerſis integrè reſpondeant, & faciant ab aliis quantum in eis fuerit, plenariè, & integrè teſpondeti, Cuntradictores eadem auctoritate, per cenſutam Eccleſiaſticam compeſcendo. In quorum omnium & ſingulorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum præſentes litteras fieri, & per notarium noſtræ Cameræ Archiepiſcopalis infraſcriptum ſubſcribi, & publicari mandauimus, ſigillique noſtri iuſſimus, & fecimus appenſione muniri. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

FORMVLA LXVI.

Litterarum collationis eiuſdem generis, ſi collatio facienda ſit vigore Bullarum Apoſtolicarum.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. clerico Brachareoſi, Salutem in Domino. Cùm per te nobis præſentatæ fuerior litteræ Apoſtolicæ Sanctiſſimi in CHRISTO Patris, & Domini noſtri Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. in pergameoto ſcriptæ, eius verò Bulla plumbea cordula canapis motte Romanæ Curiæ pendente bullata, quas nos ea qua decet reuerentia recepimus, & ſunt tenoris infraſcripti, videlicet: VRBANVS Epiſcopus Setnus ſeruorum Dei, &c. Venetabili Fratri Archiepiſcopo Bracharenſi, &c. (*& ponatur tota Bulla*) & ſucceſſiue debitam inſtantiam nobis fecerit, vt ad ipſarum litterarum exequutionem Procederemus, iuxta ttaditam ſeu directam per eas à Sede Apoſtol. nobis formam. Nos igitur vnlentes mandatum Apoſtolicum nobis in hac parte directum reuerentes exequi, vt tenemur, re prius pet diligentem examinationem de re factam ad hoc idoneo reperto, verificatiſque contentis in prẽmiſſis litteris Apoſtolicis auctoritate Apoſtolica nobis commiſſa, qua fungimur in hac parte, præfatos Canonicarum & præbendam, ſic vt in dictis littetis Apoſt. vacantes cum illis forſan annexis, ac omnibus iuribus, & pertinentiis ſuis vniuerſis contolimus, & aſſignauimus, ac conferimus, & aſſignamus, de illiſque te coram nobis propter hoc flexis genibus humiliter conſtitutom, & acceptaotem per birreti tui capiti tuo impoſitionem, cum Iuris Canonici plenitudine inueſtiuimus, & inueſtimus per præſentes. Quocirca, &c. *vt in ſuprà proxima formula.* Fictalibus verò, *vt in form.* in omoibus, & per omoi iuxta præinſertarum litterarum Apoſtolicarum vim, tenorem, formam, & cootinentiam. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMV

FORMVLA LXVII.

Litterarum collationis Canonicatus, & præbendæ Eccleſiæ Collegiatæ.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO N. clerico N. diœceſis, Salutem in Domioo. Cùm ſicut accepimus, Canonicatus, & præbenda in Collegiata Eccleſia S. N. loci N. huius noſtræ diœceſis quos Reuerendus Canonicus N. illorum vltimus poſſeſſor obtinebat, per obitum eiuſdem N. de meoſe, &c. vacauerint, & vacent ad præſens, ne diuinus cultus in ipſa Collegiata Eccleſia detrimentum patiatur, eidem Eccleſiæ de idoneo Caoonico prouidere volentes, tibi N. cuius vita & morum probitas aliaque laudabilia prohitatis, & vitturum merita, quæ nobis ipſis nota ſunt, & aliorum fide digoo commendantur teſtimonio, præfatos Canonicatum & præbendam, ſicut, ve præfertur, ſiue alio quouis modo vacantes, com illis ſorſao annexis, & omnibus iuribus & pertinentiis ſuis vniuerſis auctoritate noſtra Ordinaria, & etiam vigore, &c. ac omnibus melioribus modo, via, iure, cauſa, & forma, quibus melius poſſumus, & debemus, cõferimus, & aſſignamus, de illiſque te coram nobis propter hoc flexis genibus humilitee conſtitutum, & acceptantem per birreti tui capiti ruo impoſitionem cum iuris Canonici plenitudine inueſtimus, Recepto primitùs à te, &c. Quocirca vniuerſis, &c. Contradictores, &c. *vt in form. 65. mutatis mutandis.*

FORMVLA LXVIII.

Litterarum collationis factæ per Decanum, & Capitulum de capellania ad eorum collationem ſpectante.

VNiuerſis, &c. Ioannes de N. Decretorum Doctor Decanus, & Capitulum ſanctæ Sedis N. Salutem in eo qui ſine fine viuit, & tegnat. Cùm itaque capellania ad altare S. N. ſitum in Eccleſia noſtra, cuius collatio, prouiſio, & omoimoda diſpoſitio ad Decanum pro tempote exiſteotem, & Capitulum dictæ Eccleſiæ quoties vacat, pertinet pleno iure, quam quondam N. dictæ capellaniæ capellanus dum viuetet obtinebat, per ipſius N. obitum qui nupet vitæ ſuæ diem clauſit extremũ, vacauerit, & vacare ooſcarit ad præſens; nos, volentes dilectum noſtrum N. clericum N. diœceſis apud nos de litteratum ſcientia, vitæ, ac morum honeſtate aliiſque virtutum meritis multipliciter commendatum, horũ intuito, ſauore proſequi gratioſo, capellaniam ipſam ſic vacantem cum omnibus iuribus, & pertinentiis ſuis præfato N. auctoritate noſtra conrulimus, aſſignauimus, & prouidimus etiam de eadem, prout tenore præſentium cooferimus, aſſignamus, ac prooidemos, ac ipſum N. in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem, ſeu quaſi, capellaniæ, iuriumqoe & pertinentium prædictorum poni & induci mandamus ac pnnimus, & ioducimus per præſentes, & exinde ab eo in forma ſolita, & cooſueta accepimus iuramentũ præſtari conſuetum exhibitis ſolemnitatibus in talibus, fieriſolitis, & conſuetis. In quorũ omnium teſtimonium præſentes litteras ſigilli noſtri Capituli appenſione munitas præfato N. duximus concedendas. Dat. &c.

ALIA FORMVLA.

Collationis, & prouiſionis auctoritate Ordinaria factæ de beneficio per obitum vacantibus, in fauorem abſentis.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in Chriſto clerico N. diœceſis, Salutem in Domioo, &c. Vitæ, ac morum honeſtas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus apud oos fide digno commendatis teſtimonio, nos ioducuot, vt tibi reddamus ad gratiam liberales. Cùm itaque ſicut accepimus, perpetuum ſimplex ſeruitorium beneficium Eccleſiaſticum, aut præſtimonium, vel præſtimonialis portio in Eccleſia S. N. cuius collatio, prouiſio, & omnimoda diſpoſitio ad nos, & ſucceſſores ooſtros, dum & quoties vacat, pleno iure pertiuet, quod ſeu quam quodam N. illius vltimus poſſeſſor dum vixit, obtinebat, per ipſios N. obitum, qui nuper ſuum clauſit diem extremum (vel ceeto modo, quem hic pro expreſſo haberi volumus) vacauerit, & vacet ad præſeos. Nos tibi præmiſſorum meritorum tuorum ineuito ſpecialem gratiam facere volentes beneficium præfatum, ſicut peæmirtitut vacans, cum omnibus iuribus, & pertioentiis tibi, auctoritate ooſtra Ordinaria, conferimus, & de illo, ſeu illa tenore præſentium etiam prouidemus. Quocirca vniuerſis, & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, ſpecialitee Rectori, ſeu Vicerectori dictæ Eccleſiæ de N. ac Notariis, & tabellionibus publicis qoibuſcũque pee cioitatem & diœceſim noſtras prædictas conſtitutis, & eorum cuilibet inſolitum ptæſentiom tenore damus in mandatis, quatenus ipſi, vel eorum alter, qoi ſuper hoc fuerit requiſitus ad dictam Eccleſiam de N. accedant, vel accedat, & te, vel procuratotem tuum tuo nomine in corporalem, realem, & actualem poſſeſſiooem beneficij, præſtimonij, aut præſtimonialis portionis, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum inducant, vel inducit, auctoritate noſtra, & defendãt, ſeu defendat inductum, amotoexinde quolibet illicito detentore, ac ſe vel procuratorem tuum prædictum ad beneficium præfatum, vt eſt moris, admittaot, ſeu admittat, & tibi de illius fructibus, tedditibus, pronentibus, iuribus, & obuentionibus vniuerſis integrè reſpondeant, & faciant ab aliis plenariè, & integrè teſponderi, contradictores per ceoſuram Eccleſiaſticam compeſcendo. In quorum omniom, & ſingulorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum præſentes litteras fieri, & per Notarium, & Secretarium noſtrum infraſcriptum ſobſcribi, ſigillique noſtri iuſſimus, & fecimus communiri. Datum N. ſub anno à natiuitate Domini N. die verò N. menſis N. præſentibus pro teſtibus, &c.

ALIA FORMVLA.

Litterarum collationis Capellaniæ.

D. Rodtricus, &c. Dilecto nobis in Chriſto N. &c. Salutem in Domino ſempiternam. Vitæ, ac morum, &c. Cùm itaque ſicut accepimus perpetua Capellania in Eccleſia de N. fundata per quondam N. cuius collatio poſt parconi præſentationem ad nos pertioet, quam qoodam N. illius vltimus poſſeſſor, dum vixit obtinebat, per ipſius N. obitum (qui nupet diem ſunm clauſit extremum) vacauerit & vacet ad præſens. Nos tibi præmiſſorum

meritorum tuorum iotuitu ſpecialem gratiam facere volentes, Capellaniam prædictam, ſi vt præmittitur vacantem, & ad quam per eius modernum patronum coram nobis nominatus, & præſentatus exiſtis, cum omnibus iuribus, & pertinentiis ſuis tibi auctoritate noſtra Ordinaria conferimus pei præſentes. Quocirca, &c. In quorum fidem, &c. vt in præcedenti formula.

CIRCA RESIGNATIONES ETIAM EX CAVSA permutationis coram Epiſcopis faciendas.

FORMVLA LXIX.

Facultatis recipiendi reſignationes etiam ex cauſa permutationis.

D. Rodericus, &c. Reuerendo N. Decretorum Doctori, &c. Salutem in Domino. Cum nonnulli in ciuitate & diœceſi noſtris dignitates, perſonatus, & officia, ſeu beneficia frequenter deſiderent ex rationabilibus cauſis de expreſſis in conſtitut. fœlicis record. Pij Papæ V. purè & libere in manibus noſtris reſignare, ſeu ad inuicem permutare; Nos diuerſis etiam Eccleſiæ noſtræ occupati negotiis, omnibus præmiſſis intendere non valentes, & perſonatum huiuſmodi, quibus fieret ſumptuoſum, perſonaliter, vel per ſuos procuratores noſtram adire præſentiam, volentes parcere laboribus & expenſis, de tua induſtria ſpecialiter confidentes, tibi, vt à quibuſcumque perſonis cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, noſtrarum ciuitatis, & diœceſis prædictarum ex eiſdem, & quibuſlibet eorum dignitates, perſonatus, Canonicatus, ſeu beneficia quæcumque Eccleſiaſtica continentibus, etiamſi ipſis, vel eorum alteri cura immineat animarum qui huiuſmodi beneficia ex cauſis rationabilibus de expreſſis in dicta Conſtitutione, & non aliàs purè & liberè reſignare, ſeu adinuicem permutare deſiderant, eorumque beneficia per reſignationem, vel ex cauſa permutationis huiuſmodi faciendam recipias, alteramque perſonarum loco alterius inſtituendi, ſeu inueſtiendi ipſa beneficia, ſic vt præmittitur, reſignata conferendi, ac ipſam permutationem ad debitum effectum deducendi, præuio, ſi opus fuerit, de vita, moribus, & ſcientia eorumque examine, ſeruatiſque alijs de iure ſeruandis. Contradictores, & rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcendo, & coërcendo, recepto tamē prius ab ipſis perſonis dicta ſua beneficia liberè reſignare, ſeu adinuicem permutare deſiderantibus corporaliter per eas præſtito iuramento ſuper eo quòd nulla ſimoniaca prauitas, aut alia illicita pactio inter eos ex huiuſmodi permutationibus interueniet, & omnia alia & ſingula faciendi in præmiſſis neceſſaria, & quomodolibet opportuna plenam, & liberam concedimus poteſtatem.

FORMVLA LXX.

Reſignationis faciendæ beneficio per proprium Rectorem coram Epiſcopo cum eius admiſſione.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, &c. Noueritis, quòd cum R. Presbyter N. Rector Parochialis Eccleſiæ Sancti N. loci N. huius Bracharenſis Diœceſis Eccleſiam ipſam quam obtinebat, ex certis rationabilibus cauſis ad hoc animum ſuum mouentibus, & præcipue, quia corpore impeditus non poterat nec poteſt muneri ſuo ſatisfacere, & animarum curæ incumbere, reſignare intenderet Eccleſiam ipſam, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, in manibus noſtris ſponte & liberè intra formam Conſtitutionis felicis record. Pij Papæ V. reſignauit, aliunde habens, quò in vita poſſit commodè ſuſtentari, de quo obis legitimè conſtitit; & nos ſic factam reſignationem admittere curauimus, prout tenore præſentis publici inſtrumenti admittimus, recepto per nos primitùs ab eodem N. quòd in reſignatione huiuſmodi non interuenit dolus, &c. corporali iuramento. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

ALIA FORMVLA.

Reſignationis alicuius beneficij in manibus Ordinarij factæ coram Notario.

IN nomine Domini. Amen. Notum ſit vniuerſis, & ſingulis hoc præſens publicum inſtrumentum viſuris, lecturis, & audituris quòd in loco N. anno à natiuitate eiuſdem Domini, &c. Indictione, &c. Die verò, &c. menſis, &c. Pontificatus S.D.N. &c. in mei Notarij publici Apoſtolici, teſtiūque infraſcriptorū præſentia perſonaliter cūſtitutus N. &c. ex certis rationabilibus cauſis ad hoc animum ſuum mouentibus tenuntiauit, ſponte, & liberè omnibus melioribus modo, via, & forma, quibus de Iure potuit, & debuit Parochialem, ſeu beneficium N. cum omnibus iuribus & pertinentijs ſuis in manibus Illuſtriſſimi, & R.D. Archiepiſcopi N. &c. ad quem dicti beneficij prouiſio ſpectat, & dictus D. renuntians in verbo Sacerdotis tacto pectore (vel ad Sancta Dei Euangelia (iurauit quod in reſignatione huiuſmodi non interuenit, nec interuenier, nec interuenire ſpetatur fraus, dolus, ſimoniæ labes, aut quæcis alia illicita pactio, vel etiam corruptela (vel & dictus D. renuntiás in manibus mei Notarij corporale præſtitit iuramentum quod in reſignatione, &c. (Actum in dicta Ciuitate N. ſub anno, Indictione, die, menſe, & Pontificatu, quibus ſupra, præſentibus ibidem N.N. & N. teſtibus ad præmiſſa vocatis, atque rogatis D. reſignans ſuo ſe hîc ſubſcripſit nomine, &c.

FORMVLA LXXI.

Reſignationis faciendæ de beneficio per procuratorem coram Epiſcopo, cum eius admiſſione.

IN nomine Domini, &c. R. Presbyter N. Canonicus præbendatus in Collegiata Eccleſia Sancti N. huius

huius Bracharensis diœcesis deuotionis zelo ductus ingrediendi Religionem S N.desiderans & affectans iuxta formam Constitutionis fœlicis record. Pij Papæ V.eusdem Canonicatum & præbendam,quos in dicta Ecclesia obtinet,resignare,&c. Ideo in manibus præfati Domini Archiepiscopi per discretum virum N. Clericum procuratorem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum prout de suæ procurationis mandato legitimè per publicum instrumentorum fidem fecit,ex prædicta causa,sponte,purè,& liberè, ac simpliciter resignauit,idémque Dominus Archiepiscopus resignationem huiusmodi sic,vt præmittitur, vt in manibus suis factam admisit, & recepit, præstito per eundem procuratorem, nomine quo suprà, procuratorio, quòd in huiusmodi resignatione non interuenit fraus,dolus,seu quæuis illicita pactio, ad sancta Dei Euangelia corporaliter iuramento,&c.

Vide sup.alleg.69.num.43.

FORMVLA LXXII.

Litterarum collationis Parochialis vacantis per resignationem ex causa permutationis pro Canonicatu, & præbenda.

D. Rodericus,&c. Dilecto nobis in CHRISTO N. Presbytero nostræ Diœcesis, Salutem in Domino sempiternam. Desideria iusta petentium congruo fauore prosequenda sunt,in votis eorum, quæ à rationis tramite non discordant, nosque libenter ad ea exhibemus promptum & benignum. Cùm itaque hodie tu per te ipsum Canonicatum & præbendam Ecclesiæ S. N. & dilectus, noster in CHRISTO N.Parochialem Ecclesiam Sancti N.nostræ Diœcesis, quam obtinebat, per dilectum nostrum N. procuratorem suum ab eo ad hoc specialiter constitutum, ex causa permutationis de ipsis inter vos fiendæ,& non aliàs, sponte,& liberè resignauerittis in manibus nostris; Nosque resignationem ex causa prædicta admissis votis tuis, in hac parte fauorabiliter annuentes, Parochialem Ecclesiam prædictam per huiusmodi resignationem vacantem,tibiqui per RR.Patres examinatores in Synodo diœcesana deputatos,examinatus,& idoneus repertus fuisti,cum omnibus iuribus,&pertinentiis suis,auctoritate nostra Ordinaria conferimus, assignamus,& prouidemus etiam de eadem.Teque coram nobis personaliter constitutum, in corporalem possessionem,seu quasi,Parochialis Ecclesiæ,&pertineotium prædictorum per annuli nostri traditionem inducimus, & inuestimus de eadem, præstito per te, & per nos recepto ad sancta Dei Euangelia corporali iuramento, quòd nobis & successoribus nostris Archiepiscopis Bracharens. fidelis, & obediens eris,sanctæ Matris Ecclesiæ,nostrisque & successorum nostrorum parebis mandatis,dictæque Ecclesiæ, in spiritualibus,& temporalibus, ac diuinis bene, & laudabiliter deseruies, & deseruiri facies, onera que ipsius Ecclesiæ debita supportabis, & iura nostra persolues, terras, domos, vineas, & alias possessiones atque iura Parochialis Ecclesiæ manutenebis, & defendes pro posse, nihilque quod ad dictam Ecclesiam pertinet, alienabis, vendes seu distrahes; sed alienata, distracta, & vendita ad ius, & proprietatem dictæ Parochialis Ecclesiæ tedoces pro posse, & reduci procurabis. Quocirca, &c.vt *in form.62.*

FORMVLA LXXIII.

Litterarum Collationis Canonicatus & præbendæ resignatorum ex causa permutationis pro aliis Canonicatu, & præbenda de licentia Episcopi, in cuius diœcesi sunt.

D. Rodericus,&c. Dilecto nobis in CHRISTO N.Canonico N. Salutē in Domino sempiternam. Desideria iusta peretntium congruo fauore prosequimur, & in votis eorum quæ à rationis tramite oō discordant,libenter exhibemus nos promptum & benignum. Cùm itaque hodie to per dilectum nostrum N. clericum ooſtræ Diœcesis Canonicarum & præbendam,quos in nostra Ecclesia Cathedrali obtinebas,& dilectus noster N. Canonicatum & præbenda,quos in Ecclesia similiter Cathedrali N.obtinebat,per etiam dilectos nostros N.& N. procuratores vestros, à vobis specialiter constituros,in manibus nostris ex causis permutationis de ipsis inter vos faciendæ,& non alias,sponte,& liberè resignaueritis. Nos resignationem huiusmodi ex causa prædicta,auctoritate nostra Ordinaria quoad partem,& ex speciali commissione per Reuerendissimum in Christo Patrem D.N.Dei & Apost.Sedis gratia Episcopum N.quoad aliam,super hoc nobis in modum qui sequitur factam.N.Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N. R. in Christo Patri, Domino N.Episcopo N.Salutem,&c.recepimus,& admisimus.Nosque vigore commissionis huiusmodi votis vestris io hac parte fauorabiliter annuentes,prædictos Canonicatum, & præbendam Ecclesiæ Cathedralis N. tenore præsentium tibi conferimus,& assignamus,ac prouidemus etiam de eisdem, téque licet absentē, in personam dicti procuratoris tui coram nobis propter hoc personaliter cōstituti, in corporalem possessionem, seu quasi Canonicatus, & præbendæ,iuriúmque & pertinentium prædictorum,per annuli nostri traditionem inducimus & inuestimus de eisdem,præstito per te, vel procuratorem tuum prædictum pro te,in manibus nostris ad sancta Dei Euangelia corporali iuramento,quòd eidem D. Episcopo N. & exinde successoribus suis Episcopis fidelis, & obediens eris,ac sanctæ Matris Ecclesiæ,eiosdem Domini N.Episcopi,& successorum suorū parebis mandatis,iura,libertates Ecclesiæ N. necnon Canonicarum,& præbendam prædictos,aduersùs omnes manutenebis,& defendes,eidémque Ecclesiæ ratione Canonicatus,& præbendæ deseruies,&deseruiri facies laudabiliter,in diuinis,ac nihil quod pertinet ad ensdem Canonicatum & præbendam alienabis,nec distrahes,sed alienata, & distracta ad ius,& proprietatem dictorum Canonicatus, & præbendæ reduces, pro posse, & reduci procurabis.Quocirca vobis R.Decano,& Capitulo Ecclesiæ N.prædictæ,vice & nomine præfati D.Episcopi,præsentium tenore damus in mandatis,quatenus eundem N.vel procuratorem suum eius nomine, in, & ad corporalem & actualem possessionem Canonicatus,& præbendæ,iuriúmque & pertinentium prædictorum recipiatis;amoto ab eis quolibet detentore illicito,ac eundem N. vel procuratorem suum prædictum ad eosdem Canonicatum & præbendam,

bendã in præfata Ecclesia N. ioCanonicum recipiatis,& io fratrem,stallúmque sibi in choro,& locum in Capitulo ipsius Ecclesiæ cum Caoonici iuris plenitudine assigneris,sibique de ipsorum Canonicatus & præbendæ fructibus,redditibus,prouentibus,iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè respondeatis,& sb aliis plenariè,& integrè respondere facistis. In quorum fidem,&c. Dat.&c:

FORMVLA LXXIV.

Litterarum collationis beneficij simplicis vacantis per liberam resignationem de eo factam in manibus Episcopi.

D. Rodericus,&c. Dilecto nobis in Christo N. electo Bracharensi in iure Canonico Licenciato,Salutem in Domioo sempiternam Litterarum scientia,vitæ ac morum honestas,aliaque probitatis & virtutum merits,quibus fide digno commẽdaris testimonio, oos inducunt, vt tibi ad gratias reddamur liberales. Cùm itaqoe beneficium simplex, &c. quod nuper N. illius vltimus,& immediatus possessor obtinebat, per simplicem resignationem dicti N. ad præscriptum Constitutionis fœlicis record. Pij Papæ V. in manibus nostris sponte & liberè factam, & per nos auctoritate nostra Ordinaria admissam liberè vacare noscatur. Nos meritorum tuorum iotuitu,tibi,qui ad hoc examinatus,& idoneus repertus fuisti, præfatum beneficium confestimus, & assignamus,ac prouidemus de eodem, téque coram nobis personaliter constitutum,in corporalem possessionem,seu quasi dicti beneficij,iuriumque & pertinentium per annuli nostri in manibus tuis traditiooem inducimus,& iouestimus de eodem,recepto à te primitus,&c. Quocirca,&c. vt *in forma mutatis mutandis*. In quorum omnium,& singulorum fidem, & testimoorum præsentes litteras collationem,& prouisiooem oostram in se continentes fieri, & per secretariom nostrum infrascriptum subscribi, & publicari fecimus, nostrique sigilli iussimus appensiooe communiri. Dat. Bracharæ Augustæ die.... Ann....

CIRCA VNIONES.

QVAMVIS singulis Ecclesiis singulos Rectores præficiendos esse veteres sanctiones iubeant, quandoque tamen postulat plebis vtilitas, vt quæ antea plures, ac diuersæ erant,nunc in vnum veluti corpus redigantur, ac simul coniunctæ pro vna Ecclesia habeantur; quandoque etiam vt quæ coniunctæ, connexæque vnionis vinculo habebantur, nunc dirimantur, singulæque seorsum tanquam recens erectæ constituantur,& gubernentur. Quæ omnia cùm ab vna tantùm ratione publicæ vtilitatis adiuuandæ proficiscantur, non possint inter se pugnantia, sed maximè ad eundem finem consentientia, & coëuntia censeri.

Quamobrem Concil. Trid. sess. 21. de reform. c. 5. *constituit,vt possint Episcopi, etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegati,iuxta formam iuris, sine tamen præiudicio obtinentium facere vniones perpetuas quarumcumque Ecclesiarum Parochialium,& baptismalium,& aliorum beneficiorum curatorum,vel non curatorum cum curatis,propter earum paupertatem, etiamsi dictæ Ecclesiæ,vel beneficia essent generaliter, vel specialiter reseruata, aut qualitercumque affecta. Quæ vniones etiam non possint reuocari,nec quoquo modo infringi vigore cuiuscumque prouisionis etiam ex causa resignationis,aut derogationis, aut suspensionis. Quod quidem Concilij Trid. decretum declaratur per aliud* sess. 24. de reform. c. 13. *statuens,Parochiales Ecclesias vniendas non esse monasteriis quibuscumque,aut Abbatijs, seu dignitatibus, siue præbendis Ecclesiæ Cathedralis,aut Collegiatæ, siue aliis beneficiis simplicibus,aut hospitalibus,Militijsve. Quare ad præscriptum decretorum Concilij Trid. prædictorum, poterit Episcopus facere vniones in hunc, qui sequitur, modum.*

FORMVLA LXXV.

Vnionis Ecclesiæ Parochialis, alteri simili propter earum paupertatem.

D. Rodericus,&c. Vniuersis,& singulis præsentes litteras audituris, lecturis, & inspecturis, illis præsertim,quorum interest,intererit, aut interesse, quoslque instrascriptum tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet in futurum,Salutem in Domino sempiternam. Ad hoc vt Ecclesiarum omnium per ciuitatem & Diœcesim nostras Bracharenses consistentium, ac illas obtinentium personarum status salubriter dirigi, seruarique possit honestius,ac personæ ipsæ,animarum cure & officio imbi incumbentes habeant redditos sufficientes,vt ex altari viuere possint, nostri libenter fauoris impartimur præsidium, potissimè cum temporum requirit necessitas, causæ persuadent rationabiles, & diuini cultus augmentum salubriter id exposcit. Exhibita siquidem nobis nuper per dilectum in CHRISTO N. Rectorẽ Ecclesiæ Parochialis Sancti N.

N.huius Diœceſis petitio continebat,quòd in dicto loco alia Parochialis Eccleſia ſub inuocatione Sancti B. conſiſtit,cuius fructus,redditus, prouentus, ad ſuſtentationem Rectoris eiuſdem pro tempore exiſtentis,propter eorum exiguitatem & tenuitatem minimè ſuppetunt,&ſicut eadem petitio ſubiungebat, ſi Parochialis Eccleſia Sancti B. dictæ Eccleſiæ ſimiliter Parochiali Sancti N. quæ in medio loci & commodiori ſitu exiſtit vniretur, annecteretur, & incorporaretur, per hoc congrua remaneret pottio Rectori Eccleſiæ S.N in eaque diuina officia maiori eum decore celebrarentur, cultuſque diuinus in eiſdem augmentaretur.Quare per dictum N fuit nobis humiliter ſupplicatum,vt ſuper præmiſſis prouidere auctoritate Ordinaria dignaremur. Nos igitur attendentes petitionem huiuſmodi præmiſſis vetia exiſtentibus , eſſe iuſtam & conſonam rationi , de præmiſſis omnibus & ſingulis ac eorum circumſtãtiis vniuerſis inquiſiuimus,& nos informauimus diligenter;& quia per informationem legitimam,& diligentem per nos à nonnullis teſtibus fide dignis coram nobis per præfatum N. ad informandum animum noſtrum , & deſuper omnibus & ſingulis prænarratis, prodoctis,ac ritè receptis, & ad intandum admiſſis,iuratiſque examinatis,factam & receptam examinationem; reperimus,omnia & ſingula per dictum N.aſſerta,vt præinferuntur,veritate fulciri. Ideirco auctoritate noſtra Ordinaria, & Sedis Apoſtol. delegata , qua fungimur in hac parte , & omnibus aliis melioribus modo, via & forma, quibus de iure poſſumus, Parochialem Eccleſiam S.B. prædictam cum omnibus iuribus, & pertinẽtiis ſuis eidem Parochiali Eccleſiæ S.N.in perpetuum vniuimus, incorporaoimus, & annexuimus, ac ex nunc vnimus,incorporamus, & annectimus per præſentes;ita quòd cedente,vel decedente moderno ipſius Parochiali Eccleſiæ S. B. Rectore , ſeu illam alias quomodolibet dimittente,etiamſi actu quouis modo vacet , & eius diſpoſitio ad nos hac vice pertineat,liceat Rectori dictæ Eccleſiæ S.N.pro tempore exiſtenti,corporalem,tealem,& actualem, Eccleſiæ S. B. iuriumque & pertinentium prædictorum poſſeſſionem auctoritate propria libere apprehendere,illiuſque fructus,redditus,&prouentus huiuſmodi percipere, & habere, ac in ſuos , & dictarum Eccleſiarum vſus,& vtilitatem conuertere, & perpetuò retinere, cuiuſuis alterius Superioris licentia ſuper hoc alias minimè requiſita, Volumus autem quòd ſi vnionem,annexionem,& incorporationem huiuſmodi effectum ſortiri contigerit, Parochialis Eccleſia S. B. prædicta debitis propterea non fraudetur obſequiis,nec animarum cura in ea aliquatenus negligatur,ſed eius debitè, ſi opus fuerit, ſupportentur onera conſueta. Quæ omnia & ſingula, necnon præſentes litteras noſtras,& in eis contenta vobis omnibus & ſingulis ſupradictis , & veſtrum cuilibet intimamus,& notificamus, ac ad veſtrum, & cuiuſlibet veſtrum noritiam deducimus,&deduci volumus per præſentes , ne de præmiſſis ignorantiam aliquam prætendere valeatis , ſeu etiam allegare. Vobiſque nihilominus,& veſtrum cuilibet in virtute ſanctæ obedientiæ,& ſub excommunicationis pœna , quam in vos , & veſtrum quemlibet, ſi mandatis,& inhibitionibus noſtris huiuſmodi non parueritis cum affectu, ſex dierum canonica monitione præmiſſa, quorum duos pro prima,duos pro ſecũda,&c.aſſignamus,ex tunc ferimus,in his ſcriptis diſtrictè præcipiendo inhibemus , ne dicto N. aut Rectori pro tempore exiſtenti dictæ Eccleſiæ Sancti N. vel procuratori ſuo quominùs corporalem,realem, & actualem poſſeſſionem dictæ Parochialis Eccleſiæ Sancti B. per nos vt præmittitur, vnitæ,ſic vacantis ad præſens,vel quamprimum,vt præmittitur, illam vacare contigerit, iuriumque & pertinentium eiuſdem etiam auctoritate propria liberè apprehẽdere,eiuſque fructus,redditus,&prouentus in ſuos,& prædictarum Eccleſiarum vſus & vtilitatem conuertere valeat , vt præfertur,omniaque & ſingula ſupradicta ne ſuum debitum ſortiantur effectum minimè impedimentum aliquod præſtitis,vel alicui, ſeu aliquibus publicè, vel occultè, directè,vel indirectè quouis quæſito colore,vel ingenio , ipſum impedientibus detis, ſeu aliquis veſtrum,det conſilium,opem,vel fauorem.In quorum omnium & ſingulorum,&c.Dat. &c.

FORMVLA LXXVI.

Vnionis Beneficij ſimplicis Parochiali exigui redditus facienda.

D. Rodericus, &. Cùm in viſitatione Eccleſiæ Parochialis Sancti N.loci N.noſtræ Diœceſis Bracarenſis , aliarumque Eccleſiarum , & locorum piorum dicti loci per nos his elapſis diebus habita competimus inter cæteta,Parochialem ipſam adeo exiguos fructus habere,vt ex eis Parochus pro tempore minimè ſuſtentari poſſit,volentes pro munere noſtro quantum poſſumus fructus dictæ Parochialis aliquatenus augere, vt etiam clericus veſte talari , ſuperpellicco indutus Curato celebranti miniſtrare poſſit , donec aliunde prouideri poſſit , pro commoda ſuſtentatione Parochi,quemadmodum à Sacris Canonibus,& Sacro Concilio Trident traditum eſt , ideo tam auctoritate dicti Sacri Concilij Trident. quàm noſtra Ordinaria,& alia omni meliori modo,&c.interuenientibus quibuſcunque ſolemnitatibus tam Iuris,quam facti etiam extrinſecis,in ſimilibus requiſitis;eidẽ Parochiali vniuimus & applicauimus, ac vnimus, & applicamus beneficium ſimplex Sancti N.ſitum in loco N. cum ſuis iuribus& pertinentiis tam ſpiritualibus,quàm temporalibus, quod nunc tenetur , & poſſidetur à N. ſine tamen præiudicio dicti poſſeſſoris, & ſine diuini cultus diminutione.Committentes in virtute Sanctæ obedientiæ,& ſub excommunicationis pœna quibuſcumque clericis ciuitatis & Diœceſis noſtræ in ſolidum, quatenus ad omnem Parochi dicti loci N. requiſitionem debeant eum nomine ſuo & ſuorum ſucceſſorum in dicta Parochiali , vel procuratorum ſuorum,imponere & indocere in, & ad corporalem, tealem , & actualem poſſeſſionem , & tenutam dictæ Eccleſiæ ſimplicis S. N. iuriumque & pertinentium eiuſdem inductum manutenendo, & defendendo, amoto exinde quolibet alio derentore,quem & nos ſine præiudicio actorum per præſentes amotum decernimus,& declaramus.In quorum fidem,&c.

Inſuper ſtatuit Conc.Trident. ſeſſ.24.de reform. c.15.*in Eccleſiis Cathedralibus,& collegiatis inſignibus,vbi frequentes,adeóq; tennes ſunt prabenda ſimul, cum diſtributionibus quotidianis,vt ſuſtinendo decẽti Canonicor. gradui pro loci & perſonarũ qualitate non ſufficiant, licere Epiſc. cum conſenſu Capituli aliquot ſimplicia beneficia,non tamẽ Regularia quouire.Cuius quidẽ decreti deciſio ita intelligẽda eſt,vt vni fiat ſingulis prabendis diſtributinè,non autẽ menſæ Capitulari,vt eſt communis Doctorum reſolutio,ſecundũ Gabr.* conſ.188.

conſ.188.oum.3.&4.lib.2.*Gonzal.*ad reg.8.*Cancel.* gloſſ.37. num.25.*Garc.* de benefic. part.52.cap.2. num.171. *Gratian.* diſcept.form.cap.274.num.34. in fine,*Rot.*deciſ.565.p.2.recent.

FORMVLA LXXVII.

Vnionis tenuis probendæ, dignitati Eccleſiæ Cathedralis faciendæ.

D.Rodericus,&c. Vnioerſis & ſingulis litteras præſentes noſtras vnionis, & incorporationis ioſpecturis,&lecturis,tam præſentibus,quam futuris,Salutem in Domino.Notom facimus,& atteſtamur, qualiter in generali viſitatione per nos facta in noſtra Ciuitate, & diœceſi Bracharenſi, reperimus Eccleſiam, ſeu capellam ſine cura ſub inuocatione S. N. inſtructam & edificatam in terra N.deſtitutam eſſe legitimo Rectore,quam Eccleſiam ſeu capellam,ad hoc vt ſeruitium dignitatis N.exiſtentis in noſtra Cathedrali magis accreſcat, & facilius ſupportari poſſit, præbendæ dictæ dignitatis N. & eius poſſeſſori,& ſucceſſori pro tempore exiſteori, & legitimè intranti vna cum iuribus, introitibus, redditibus,& prouentibus applicauimus,prout præſentium tenore applicamus,vnimus,annectimus,& incorporamus, illamque Eccleſiam, ſeu capellam, iura introitus,prouentus, & redditus quomodolibet ad illam ſpectantes & pertinentes,ex nunc,perpetuò & in futurom prædictæ dignitati N. & eius præſenti,& pro tempore exiſtenti poſſeſſori in præbendam conferimus,& aſſignamus. Decernentes, alteti cuicumque prouideri in futurum minimè poſſe, ac prouiſiones quaſliber caſſamus, irritamus & annullamus, & irritas fore eſſe declaramus. In quorum omnium fidem, &c.

FORMVLA LXXVIII.

Vnionis duarum Capellaniarum in Eccleſia Collegiata cum diſmembratione fructuum alterius.

D.Rodericus, &c. Cùm in Eccleſia Collegiata S.N.oppidi N huius noſtræ diœceſis duæ adſint capellaniæ,vna ſub inuocatione ſancti N.quam olim obtinebat Presbyter N. & modo vocat per prouiſionem eiuſdem ad Eccleſiam Parochialem ſancti N.altera verò ſub inuocatione ſancti B.quam olim obtinebat Presbyter N. & modò per ipſius obitum de menſe Februatij proximè præteriti, nobis verè & perſonaliter reſidentibus, ac Alternatiuæ beneficio gaudẽtibus,vacat,ambæ æqualis oneris & ſeruitij,Miſſas videlicee celebrandi, & Horas Canonicas in choro recitandi, imparia tamen reditus,& valoris. Capellania enim Sancti B. ad viginti, illa verò ſancti N. ad triginta ſcutorum monetæ valorem aſcendit. Propterea cupientes vt cultus diuinus augeatur, & miniſtri Eccleſiæ ad Dei ſeruitium magis animentur, cùm iuxta illud Apoſtoli, qui altari ſeruit, de altari viuere debeat, nec vnus quidem eſuriat, alius ebrius ſit; ſtatuimus, & decernimus,vt dicta capella ſancti B.diſmembretur, diſuniatur, ac ſeparetur, & dictæ capellæ ſancti N. perpetuò vniatur,annectatur,& incorporetur,proue præſenti decreto diſmembramus, diſunimus, & ſeparamus,& præfatæ capellæ ſancti N perpetuò vnimus, annectimus, & iocorporamus; ita vt in futurum ſucceſſores ad dictam capellaniam ſancti N. redditus omnes,prouentus,&emolumenta ad aliam capellam ſancti B. ſpectantia, licitè ex nunc & in poſterum habere, tenere, poſſidere, & frui valeant, prout in præmiſſis,& ſingulis omnibus,noſtram auctoritatem pariter,& decretum interponimus, prædicto & omni alio meliori modo,&c. Volumus autem,quòd per huiuſmodi vnionem annexionem& corporationem dicta capellania S.B. debitis non frauderur Miſſis conſueris. Io quorum fidem, &c. Dat.Bracaræ Auguſtæ,&c.

*Vbi autem in Eccleſiis Cathedralibus,& Collegiatis inſignibus, frequentes adeoque tenues ſunt prabendæ ſimul cum diſtributionibus quotidianis, vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui pro loco & qualitate non ſufficiant, nec per vnionem aliquorum beneficiorum ſimplicium tenuitati huiuſmodi prouideri poteſt, licet Epiſcopus cum conſenſu Capituli,& patronorum, ſi de iurepatronatus laicorum ſint, aliquibus ex iis ſuppreſſis, quarum fructus, & prouentus reliquarum præbendarum diſtributionibus quotidianis applicentur,eas ad pauciorem numerum reducere:ita tamen vt tot ſuperſint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Eccleſiæ commodè valeant reſpondere. Quæ quidem ſuppreſſiones, vt præfertur,facta,ex quibuſcumq; prouiſionibus,etiam vigore reſignationis, aut quibuſuis aliis derogationibus, vel ſuſpentionibus tolli, ſeu impediri non poterunt,vt elarè diſponit Concil. Trident.*ſeſſ.24. de reform.c.15. *Quare in hac materia Epiſcop.prouidere poterit in hunc qui ſequitur modũ.*

FORMVLA LXXIX.

Suppreſſionis aliquarum præbendarum Eccleſiæ Collegiatæ inſignis ob tenuitatem.

D.Rodericus,&c. Cùm in viſitatione inſignis Collegiatæ Eccleſiæ S.N. oppidi N.huius noſtræ diœceſis per nos iis elapſis diebus habita,comperierimus,quindecim,adeóque teoces ibi eſſe præbendas ſimul cum diſtributionibus quotidianis, ve ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui pro loci & perſonarum qualitate oon ſufficiant, nec per valorem aliquorum beneficiorum ſimplicium huiuſmodi tenuitati prouideri poſſit; Nos verò cupieotes vt miniſtri Eccleſiæ ad Dei ſeruitium magis animentur, & competenti pitantia ad pſallendum in choto alliciantur, quod euenire noo aliter poſſet, quàm ſi aliquæ ex dictis præbendis ſupprimerentur, qnatum fructus & prouentus reliquarum præbendarum diſtributionibus applicentur:Noſque attendentes prædictum quindecim præbeodarum numerum, qui ad præſens in dicta inſigni Collegiata repetitur, poſſe ad decem reduci,cum quibus diuino cultui celebrando ac dignitati Eccleſiæ ſine aliquo diuini cultus præiudicio reſponderi poterit, ideò Capituli ad hoc accedente conſenſu,quinque ex dictis quindecim præbendas primo loco per ceſſum vel deceſſum,aut alio quouis modo vacantes, extinguendas & ſupprimendas duximus, prout per præſentes extinguimus, & ſupprimimus, illarumq; fructus,& prouentus reliquarum decem præbendarum diſtribntionibus quotidianis applicamus, tam auctoritate ſacri Concilij Tridentin. quàm noſtra Ordinaria,ac aliàs omni meliori, modo &c. declaraotea, huiuſmodi ſuppreſſionem ſic vt præfertur

factam

factam ex quibuſcumque prouiſionibus, etiam vigore reſignationis, aut quibuſuis aliis derogationibus, vel ſuſpenſionibus tolli ſeu impediri non poſſe. In quorum omnium & ſingulorum fidem, &c. Dat. &c.

Vt per beneficiorum vniones ſeminariorum neceſſitati conſulatur, commendat Conſil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 18. *vt Epiſcopi beneficia aliqua ſimplicia cuiuſcumque qualitatis, & dignitatis fuerint, vel etiam præſtimonia, ſeu præſtimoniales portiones nuncupatas etiam ante vacationem, ſine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio, ſeminariorum collegijs applicent, & incorporent, etiamſi talia beneficia ſint reſeruata, vel affecta, ita vt nec per reſignationes ipſorum beneficiorum, vniones, & applicationes huiuſmodi ſuſpendi, vel vllo modo impediri poſſint; ſed omninò quacumque vacatione non obſtante, etiamſi in Curia, effectum ſuum ſortiantur. Vnde colligitur Epiſcopum vs vnire non poſſe beneficia illa quæ perſonalem reſidentiam requirunt, qualia ſunt Parochia, Canonicatus, & alia huiuſmodi, ſicuti nec beneficia reſeruata, quando poſt eorum vacationem vnio fieret, vt clarè idemmet Conc. Trid. decretum inſinuat. Quare Epiſcopus vniones, ſeu applicationes Collegio ſeminarij facere poterit in hunc qui ſequitur modum.*

FORMVLA LXXX.

Vnionis, ſeu applicationis beneficiorum ſimplicium Collegio ſeminarij.

D. Rodericus, &c. Cùm iam diu ſeminarium Eccleſiaſticum in hac Vrbe N. ex præſcripto ſacri Concilij Trident. fuerit erectum, neque reditus & annui prouentus eidem hactenus applicati ad eam ſummam perueniant quæ ad ſuſtentandos cettum eiuſdem collegij alumnos ſufficiat; vt Eccleſia quàm vberrimos in Domino fructus ex hoc ſeminario capiat, auctoritate eiuſdem ſacri Concilij Trident. Concilij Prouincialis, ac etiam noſtra Ordinaria, & aliàs omni meliori modo, &c. cum conſilio RR. N. & N. deputatorum dicti ſeminarij ad præſcriptum ſacri Concilij Trident. electorum, &c. præfectorum, &c. harum tenore eidem Seminario vnimus, & applicamus beneficia hæc ſimplicia in diœceſi noſtra conſtituta, nempe beneficium ſimplex Sancti N. ſitum, &c. & aliud beneficium ſimplex in Eccleſia Sancti N. &c: Mandantes in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna omnibus officialibus noſtris Eccleſiaſticis ciuitatis & diœceſis noſtræ N. io ſolidum, quatenus ad omnem requiſitionem agentium pro dicto ſeminario, debeant eos, vel aliquam eorum in ſolidum nomine dicti ſeminarij inducere in, & ad corporalem, & actualem poſſeſſionem, & tenutam dictorum beneficiorum pro tempore vacantium, & inductum manutenendo, & defendendo; amoto, ſeu amotis quocumque, ſeu quibuſcumque detentotibus, faciantque dicto ſeminario, ſeu pro eo agentibus de quibuſcumque fructibus, decimis, prouentibus, & obuentionibus dictorum beneficiorum à quibuſcumque debitotibus pro tempore debitis integrè reſpondere; fraude, & cauillatione ceſſantibus quibuſcumque. Et hæc omnia ſine præiudicio ounc poſſidentium, & ſine diuini cultus diminutione, & ad præſcriptum dicti Concilij, & aliàs omni meliori modo, &c. In quorum fidem, &c.

CIRCA VARIA.

QVM Tridentini Concilij decreto ſeſſ. 25. in decreto de inuocat. venerat. & reliq. Sanct. *ſtatutum ſit, nulla admittenda eſſe noua miracula, niſi recognoſcente, & approbante Epiſcopo, qui ſimul atque de ijs aliquid compertum habuerit, adhibitis in conſilium Theologis, & aliis pijs viris, ea faciat quæ veritati, & pietati conſentanea iudicauerit, ideò formulam facultatis aſſumendi informationes de veritate miraculorum, hic inſerere operæ pretium duxi, in hunc qui ſequitur modum.*

FORMVLA LXXXI.

Facultatis aſſumendi informationes de veritate miraculorum.

D. Rodericus Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus ac Dominus Bracharæ, Hiſpaniarúmque Primas, &c. dilectis noſtris in CHRISTO Reuerendis N. N. & N. Salutem in Domino. Cùm ad noſtras deuenerit, in oppido N. noſtræ Bracharenſis diœceſis, ad imaginem Beatiſſimæ Virginis Mariæ de N. nuncupatæ, à nonnullis diebus citra, magnum fieri concurſum populi, ſub eo prætextu quòd aliquot ibi edita fuerint, & in dies edantur miracula; volentes ea qua poſſumus diligentia & ſolicitudine, quemadmodum ex S. Concilij Tridentini decreto teoemur, de ipſorum miraculorum veritate inquirere, vobis de quorum ſolertia, pietate, & fide plurimum confidimus, committimus, & mandamus, vt ad locum ſupraſcriptum accedatis, aſſumpto vobiſcum aliquo notario, omni diligentia, & indagine de præmiſſis informationes aſſumatis, & ad nos referatis, vt quid deinceps ſentiendum ſit cum Theologorum, & aliorum piorum virorum conſilio deliberare valeamus. Dantes vobis harum ſerie facultatem quaſcumque cuiuſuis gradus, & conditionis perſonas ad perhibendum ſuper præmiſſis veritatis teſtimonium, omnibus remediis de iure opportunis cogendi, ac interim etiam populi concurſum, quatenus vobis expedire videatur, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas prohibendi, ac reprimendi, aliaque faciendi, gerendi, & exequendi, quæ in præmiſſis, & circa ea neceſſaria fuerint, ſeu quomodoliber opportuna. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Auguſtæ die.... Menſ.... Ann....

FORMVLA LXXXII.

Atteſtationis paupertatis pro iis, qui ob illam in Romana Curia diſpenſationem Matrimonialem impetrare intendunt.

NOs N. Vicarius generalis pro illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo Domino, D. Roderico à Cunha Archiepiſcopo ac Domino Bracharæ Auguſtæ, Hiſpaniarumque Primate, &c. Norum facimus, & atteſtamur, nobis conſtare per teſtes fide digoos, ac iudicialiter examinatos, N. & N. huius noſtræ diœceſis eſſe paupetes, & miſerabiles, ſuaque indoſtria, ac labore quotidiaoo victum quærere, & hac de cauſa dictum. N. oon poſſe accedere ad Curiam Romanam, & pro veritate, & ad inſtantiam dictorum præſentes manu noſtra fimatas, ac ſigillo quo in ſimilibus vtimur, munitas fieri iuſſimus. Dat. Bracharæ Auguſtæ die... Menſ. Ano.... Ego N. Notarius Apoſtolicus ſubſcripſi.

FORMVLA LXXXIII.

Facultatis profanandi Eccleſiam ratione vnionis faciendæ.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Reuerendo N.... Salutem in Domino; his noſtris litteris tam auctoritate noſtra Ordioaria, quàm eriam vigore Sacri Coocilij Ttidentini, aliarúmque facultatum Apoſt. nobis deſuper conceſſarum, aliaſque omni meliori modo, iure, via, cauſa, & forma, quibus meliùs, & validiùs poſſumus, licentiam & facultatem tibi concedimus, profaoandi Eccleſiam S. N. monaſterij N. per nos ſuperioribus diebus ſuppreſſi, ad effectum, vt hæc qnoque Eccleſia incorporari poſſit aliis dicti monaſterij ædibus, cum li-
6 ceotia & decreto noſtro nuper N. per N. venditis, omnimodaſque vices noſtras tibi in præmiſſis, & circa præmiſſa commiſimus, & delegamus. In quorum fidem, &c.

FORMVLA LXXXIV.

Aſſenſus donationis iuriſpatronatus.

D. Rodericus, &c. Aſſentimur, & aſſenſum præſtamus donationi iuriſpatronatus factæ pee Magnificum N. conſtito iam nobis ex actis noſtræ Curiæ, prædictum N. donantem tempore donationis fuiſſe legitimum patronum iuriſpatronatus, vt ſupià dooati, ſaluis tamen iuribus tertij, ſi rempore datæ alteri legitimè ius quæſitum fuerit, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXV.

Facultatis conſtruendi Oratorium ſimplex in quo celebretur.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO, N. loci N. huius noſtræ diœceſis, Salutem in Domino. Tuo deſiderio annuentes, vt io eo loco oratorium ſub inuocatioone ſaocti N. com vnico altari, ſuper quo celebrari exinde poſſit, extruere valeas, qnod ſitom & alia requiſita habeat ad præſcriptum inſtructionis fabricæ Eccleſiæ de Eccleſiis ſimplicibus, oratoriis, & capellis, in quibus Miſſæ factom aliquando fieri conſueuit, tibi facultatem concedimos, & impartimor, accedenre eameo conſenſu Parochi, & ſioe Parochialis Eccleſiæ præiudicio, & quod ſupet eius altare minimè celebretur, niſi ex eo oratotio ptius viſitato, & irerum ea de te facultate à nobis in ſcripris obreuta. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXVI.

Facultatis conceſſæ Epiſcopo munera Pontificalia exercendi in aliena diœceſi abſente illius Epiſcopo.

PEtilluſtri & Reuerendiſſimo in Chriſto Patri Domino N. Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Epiſcopo N. Salutem in Domioo. Cùm ob diuturnam abſentiam, & itineris diſtantiam, quibus nos à ciuitate noſtra Bracharenſi detinemur, muoera Pontificalia clero, & populo Brachatenſi minimè eahibere poſſimus, ne propterea Eccleſia debitis ipſis munetibus, & obſequiis ſpiritualibus deſtituarot, qoantum cum Domino licet, prouidere cupientes quæ ad Dei honorem, & aoimarom ſalurem, & diuini culrus augmentum perrinent, Reuerendiſſimam Dominationem veſtram etiam arque eriam rogamus, & in Domino requirimus, quatenus poſtquam per dictam ciuitatem ei iter facere cootigerit, dignerut in die Cœnæ Domini proximè ventura olea Catechumenorum & infirmorum, ac Chriſmarum benedicere, & conſecrare, & in die Sabbati ſancti proximè futori ſacram Ordinationem in Cathedrali, vel alia Reuerendiſſimæ Domin. Veſtræ bene viſa Eccleſia dictæ ciuitatis celebrare, & primam Tonſuram, minoreſque & maiores, etiam Presbyteratus Ordines diœceſanis, & exteris, ac eriam Regolaribus clericis confetre, debitas litteras dimiſſorias à ſuis Ordinariis & Superioribus habeotibus, aliàs tamen à nobis approbatis, conferre Eccleſias, cœmeteria, & altaria conſecrare, & pollutas, ſeu pollutam reconciliare; Sacramentum Confirmationis etiam in Parochialibus Eccleſiis miniſtrare; campanas, corporalia, palas & alia Eccleſiaſtica paramenta benedicere, Caliceſque, ac patenas conſecrare: ſeruatis tamen in præmiſſis iis, quæ hoc de genere à ſacris Conciliis, & Romano Pontificali præſcripta ſunt. Pro quibus omnibus muneribus, & eorum quolibet exercendo amplitudini euæ facultatem concedimus, &c. vltra beneplacitum noſtrum non valturam. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXVII.

Licentiæ Parocho concedendæ ſe abſentandi per triginta dies.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO Presbytero N. Rectori Parochialis Eccleſiæ S. N. Salurem io Domino. Quia nobis ſignificaſti, legitimam cauſam, qua per aliqoos dies à Parochia tua abeſſe poſſia, licentiamque petiſti, dummodo interim

interim de ſubſtituto idoneo, & à nobis approbato optimum prouideas, quod ab Eccleſia tua poſſis abeſſe per dies triginta, qui à præſentium data initiũ capiant, his litteris facultatem concedimus: durante tamen abſentia, vt Miſſæ Sacrificium offerre poſſis, fidem præſenti ſcripto facimus, te oulla Eccleſiaſtica cenſura eſſe innodatum, nec de aliquo crimine, quod ſciamus, ad præſens inquiſitum, vel diffamatum, ſed bonis moribus præditum. In quorum fidem, &c. Dat. &c. *Vide Concil. Bracharenſe IV. act. 3. cap. 7.*

FORMVLA LXXXVIII.

Atteſtationis Natalium, morum & profeſſionis Fidei.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis præſentes litteras inſpecturis, lecturis, & audituris, Salutem in Domino ſempiternam. Ad habendam de fide, moribus, doctrina, ætate, & natalibus certã ſcientiam dilecti nobis in Chriſto N. clerici Btachatenſis pro parte illius requiſiti fuimus, vt expetitam ſuper his inquiſitionem facere dignaremur. Nos huiuſmodi honeſtæ requiſitioni annuere volentes, prouidos viros Reuerendos Doctores N.N. & N. quorum fidem, religionem, & animi integritatem probatam habemus, & ſeorſum ſuper vita, moribus, ætate, religione, & natalibus præmiſſis medio iuramento examinandos coram nobis duximus, & deinde collectis ſingulorum depoſitionibus, comperimus, præfatum N. eſſe ætatis circiter triginta annorum clericali charactere inſignitum; & in quatuor minoribus Ordinibus ritè conſtitutum, legitimis natalibus ortum, honeſtis moribus præditum nec vlla prorſus hæreſis labe pollutum, ſed in communione fidelium qui ſanctam Catholicã, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam profitentur, conſtanter vixiſſe, & viuere, ac proinde nec parentibus vlla hæreſis, aut perfidiæ legitima infamia maculatis procreatum, illumque in celebri Conimbricenſi Academia in iure Canonico lauteatum eſſe: inde ſubiectos de fide articulos illi cotam nobis genibus flexis præſentibus probis vitis Reuerendis N. & N. teſtibus ad hæc vocatis, & ſpecialiter rogatis legendos, & profitendos iuxta Bollam fœlicis record. Pij Papæ IV. tradimus, quibus ad voum alta & intelligibili voce perlectis, profeſſis ſe illa omnia & ſingula, ſicut ſcripta ſunt, omni tempore ſeruaturum iureiurando promiſit, & affirmauit in hunc qui ſequitur modum, videlicet. Ego N. firma fide credo, &c. Io quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA LXXXIX.

Acceptionis Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Beoeficium, & gratiam Alternatiuæ per regulam Cancellariæ Apoſtol. à S. D. N. D. Vrbano diuina prouideotia Papa VIII. nuper conceſſam & promulgatam Romæ in eadem Cancellaria Apoſt. debita qua decet reuerentia, & gratiatum actione acceptare volentes, & intendentes, harum ſerie animom & voluntatem noſtram declarantes, præfatam gratiam Alternatiuæ acceptamus, ac ea vti velle declaramus. In quorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum præſcotes noſtras iuxta præfatæ regulæ diſpoſitionem patentes litteras manu noſtra propria ſubſcripſimus, & noſtro in ſimilibus ſolito ſigillo imprimi, ac per oſtraſcriptum Secretarium noſtrum ſcribi iuſſimus, & ad R. eiuſdem S. D. N. papæ Datarium tranſmirti curauimus. Datum, &c. *Ponit Fuſc. de Viſitat. lib. 2. c. 28. n. 35.*

Quibus miſſis & recognitis à R. D. Datario ſolet addi fides, eas fuiſſe adnotatas in Cancellaria, & poſſe acceptantem vti Alternatiua, ſub hac forma. Pro parte Reuereodiſſimi D. N. Epiſcopi N. præſentatæ, & recognitæ fuerunt litetæ acceptationis gratiæ Alternatiuæ menſium conceſſæ à S. D. N. D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. Epiſcopis apud ſuas Eccleſias verè & perſonaliter reſideotibus. In quorum fidem, &c. N. Datarius.

FORMVLA XC.

Acceptationis eiuſdem Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Intendentes, & volentes obſeruare regulam teſeruatoriam menſium Apoſtol. S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. necnon fruigratia, & beneficio Alternatiuæ, Epiſcopis apud Eccleſias, aut Diœceſes ſuas verè, & perſonaliter reſidentibus per eandem regulam conceſſæ. Propterea humiliter, & debita com reuereotia, ac omni meliori modo, quo poſſumus, & debemus, libenter præfatæ Alternatiuæ gratiam acceptamus, ac ea vti velle declaramus. In cuius voluntatis, acceptationis, & declarationis fidem præſentes parentes litteras per noſtrum Secretarium, & Apoſtolicum Notarium ſcriptas noſtra manu propria ſubſignauimus, ſigillique noſtri ſoliti impreſſione muniri fecimus, & illas ad R. D. eios D. N. Papæ Datarium tranſmittere curauimus, iuxta ſotmam & ad effectum de quibos prædicta Regula. Dat. in ædibus noſtris, &c. teſtibus ad præmiſſa vocatis & præſeutibus N. & N. ſub die.... *Ponit Gonzal.* ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 62. in fine.

FORMVLA XCI.

Acceptationis eiuſdem Alternatiuæ.

D. Rodericus, &c. Cùm iam diuino munere, vt tenemur, in noſtra Eccleſia perſonaliter reſideamus, habeamúſque notitiam regulæ S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. de Alternatiuæ gratia acceptanda ab Epiſcopis apud eotum Eccleſias, ſeu in eorum Diœceſibus verè, & perſonaliter reſidentibus, vt de omnibus, & quibuſcumque beneficiis Eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura, ſecularibus, & Regulatibus ad libetam diſpoſitionem, ſeu præſentationem, vel electionem pertioentibus, quæ in menſibus Februarij, Aprilis, Iuoij, Auguſti, Octobris, & Decembris quomodocomque vacantibus, Epiſcopi ipſi, ſicut præmittitur, reſidentes, liberè diſponere valeant, prout in dicta regula latiùs cõtinetur, cuios exemplum vidimus, & perlegimus, in qua etiam decernitur, vt Epiſcopo, qui Alternatiuæ prædictæ graria acceptare voluerit, acceptationem huiuſmodi per patentes ſuas litteras, ipſaſque ad R. D. eiuſdem S. D. N. Papæ Datarium tranſmittere teneatur: Alternatiuæ gratiam prædictam per præſentes litteras patentes omni meliori modo, via, & iure quibus meliùs, & efficaciùs debemus, & poſſumus, cũ ſuis omnibus, & ſingolis conditionibus, limita-

tionibus,& requiſitis,& aliam quam fortè ſucceſſores Summi Pont.conceſſerint,& publicari fecerint, accepramus. Et ſic has noſtras pateotes litteras manu noſtra ſignatas,& noſtro ſigillo munitas,per noſtrúmque infraſcriptom Cancellarium ſubſcriptas, ad R.D.Datarium præfatum,tranſmitti mandamus. In quotum fidem,&c.

FORMVLA XCII.

Deputationis Vicarij Generalis Epiſcopi.

Poſui ſuprà allegat.54. num.56.

FORMVLA XCIII.

Deputationis Vicarij Generalis à Capitulo Sede vacante.

Poſui ſuprà allegat. 54. oum.159.

FORMVLA XCIV.

Edicti pro viſitatione Cathedralis.

D.Rodericus,&c.Salubre Viſitationis munus ad ſacrorum Canonum, & Sacti Concilij Trid. præſcriptum ingredi, ac perficere copientes, congruum fore exiſtimauimus, à noſtra Metropolitana Eccleſia incipiendum,&c. Hoc igitur præſenti edicto ad omnium notitiam deducimus, nos craſtina die diuina adiutrice gratia xj. huius menſis poſt Miſſarum ſolemnia viſitaturos dictam noſtram Metropolitanam Eccleſiam. Monemus itaque omnes RR. Decanum,Dignitates, Canonicos, Quartanarios,Presbyteros,Clericos,cæteraſque perſonas Eccleſiaſticas quocnmque nomine nuncopatas, dictæ Eccleſiæ inſeruientes, vt præparent ſe, vel eorum quemlibet ad hanc viſitationem recipiendam, & oſtendant eorum Ordinum Bullas,ſuorum omnium beneficiorum titulos,diſpenſationes, ſtatuta Eccleſiæ prædictæ, obligationum onera, inuentariam prætetea bonorum,iurium, & redditnum ad eos & eorum Capitulum,& Eccleſiam præfatam quomodoliber ſpectantia,cum nota diſtincta inſtrumentorum, aliarúmque publicarum ſcripturarum, ac repertorium mobilium; viſitationi prædictæ conoeniant, & interſint quouſque illa perfecta fuerit, ſub pœnis noſtro arbitrio reſeruatis. Et ne ignorantiæ cauſa ab aliquo allegari poſſit,volumus, præſentes has noſtras litteras io valuis Metropolitanæ prædictæ affigi,vt per affixioocm illarum omnes citentur, ac reneantur ac ſi perſonaliter moniti, requiſiti, ac citati eſſent.In quorum fidem præſentes noſtras litteras proptia manu ſubſcriptas,noſtro ſigillo muniri iuſſimus. Dat.Bracharæ Auguſtæ,&c.

FORMVLA XCV.

Erectionis Confraternitatis.

D.Rodericus,&c. Vniuerſis,& ſiogulis has præſentes litteras inſpecturis,ac lecturis,Salutem in Domino ſempitetnam. Significamos, qualiter pro parte R. P. Guardiani, & Fratrum Ordinis N. Eccleſiæ S. N. fuit nobis præſentata ſupplicatio quædam, ad effectum intus dictam Eccleſiam S. N. conſtruendi, & ædificandi Capellam vnam ſub inuocatione Conceptionis Beatiſſimæ Virginis, ad honorem omnipotentis Dei,& remiſſionem peccatorum populi,cum poreſtate etigendi Confraternitatem, ac libtum eonficiendi, & in eo adſcribendi omnes Confrattes dictæ Confrattiæ abſcribi volentes. Nos enim huiuſmodi attendentes ſupplicationi non eſſe denegandum aſſenſum, tenore præſentium licentiam concedimus,& impertimur prædicto R.P. Guardiano,& Fratribus eiuſdem Eccleſiæ S.N.Ordinis N. etigendi,conſtruendi,& ædificandi prædictam Capellam intus præfatam Eccleſiam, ſub inuocatione Conceptionis B. Virginis,illamque cum campaoili,campanis,cœmeterio,calicibus, patenis,ornamentis, & paramentis Eccleſiaſticis in ea exiſtentibus, iuribus, & pertinentiis Eccleſiæ prædictæ, accipiendi, & gaudendi omnibus, & ſingulis priuilegiis, prærogatiuis,immunitatibus, exemptionibus, indulgentiis, indultis, & gratiis ſolitis, & conſuetis, ac etiam à nobis concedimus, ſcilicet quadraginta diebus indulgentiarum, ſi quos habet tam Capella ipſa, quàm prædicta Confratria, & in prædictis, & circa prædicta noſtrum, aſſenſum pariter, & conſenſum impartimur. Mandantes prædictis omnibus, & ſingulis Abbatibus, Vicariis, Rectoribus, Presbyteris, & Clericis noſtræ iuriſdictioni ſubiectis, ſub pœna excommunicationis,qualiter prædictum R. Guardianum, & Fratres circa præſentem erectionem, ac conſtitutionem dictæ Capellæ Confraternitatis conſtituendæ intus prædictam Eccleſiam non impediant, & moleſtent; & qui in dicta die præſentes erunt, gaudeant præſentibus indulgentiis à nobis conceſſis. Imò omne auxilium, conſilium, & fauorem præſtent,amoto exinde quoliber alio illegitimo detentore,prout nos per præſentes amouemus. Contradictorea quoque,& tebelles per cenſuras Eccleſiaſticas compeſcendo. In qnorum omnium,& ſingulorum fidem,&c.

FORMVLA XCVI.

Aſſenſus erigendi Confraternitatem.

VT diuinus cultus, & CHRISTI fidelium deuotio qnotidie magis, ac magis in Oppido N. huius Bracharen. Diœceſis augeator, concedimus peritam licentiam, vt ſupes vno ex altaribus Parochialis Eccleſiæ S. N. etigi poſſit Confraternitas ſub inuocatione S.N.accedente tamen, & ſaluo ſemper S.D.N. diuina prouidentia Papæ N. Sanctæ Sedis Apoſtolicæ auctoritate, conſenſu, & beneplaciro, &c.

FORMVLA XCVII.

Aſſenſus creandi, ſeu fundandi Hoſpitale.

D.Rodericus, &c. Viſo ſupradicto Memoriali nobis porrecto ſuper creatione, ſeu fundatione facienda eiuſdam Hoſpitalis in Oppido N. hoiua noſtræ Diœceſis,dictæ fondationi,& creationi noſtrum cooſenſum,aſſenſum, & beneplacitum præſtamus, extra tamen præiudicium iurium Epiſcopalium,& Eccleſiæ Parochialis, intra cuius fines erigetur,

erigetur, eique ſic erecto omnia priuilegia, immunitates, & exemptiones impartimur, quæ aliis Hoſpitalibus de iure competunt, cum facultate conſtruendi altare, ſeu Capellam ad effectum celebrandi, iuxta mentem teſtatoris, necnon campanilia extruendi, & campanas retineodi, & præterea ſepulturam ædificandi, pro factore, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus, eiuſdémque Hoſpitalis, bonorum & introitum magiſtrum, & adminiſtrarorem conſtituimus oratorem, eiuſque hæredes, & ſucceſſores, quarenus iuris fuerit, qui debeant facere inuentarium dictorum bonorum, & introituum, atque promittere, & iurare in manibus noſtris, & ſucceſſorum noſtrorum, de vtilia faciendo, & inutilia prærermittendo, rationémque de adminiſtratis fideliter reddendo nobis, & ſucceſſoribus noſtris pro tempore, ſeu aliis de noſtro, ſeu ſucceſſorum noſtrorum ordine, ſingulis annis, & roties quoties nobis videbitur, cum reliquorum reſtitutione. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XCVIII.

Monitorialium ad finem reuelationis pro rebus deperditis.

D. Rodericus, &c. Vniuerſis, & ſingulis RR. DD. Abbatibus, Prioribus, Plebanis, Rectoribus, Vicariis perpetuis, Capellanis, Clericis, & Officialibus quarumcunque Eccleſiarum per Ciuitarem, & Diœceſim Bracharen. Salutem, & mandatorum noſtrorum Obedientiam. Expoſitum nobis nuper eſt per N. loci N. quòd nonnulli iosquitatis filij, quos prorſus ignorat, cenſus, terras, domos, poſſeſſiones, boua mobilia, & immobilia, ſcripturas publicas, & priuatas, fidem tamen facientes, ac iura, necnon pecuniarum ſummas, auri, & argenti quantitates, iocalia, domuſque ſupellectilia magni momenti, ad prædictum exponentem, ſeu alios legitimè ſpectantia ſubtraxerunt, ac temerè occuparunt, eaque malitiosè occultaſſe, & occulrè, ac indebitè derioere præſumpſerunt, & præſumunt; ex quo exponenti grauia damna valorem quinquaginta ſcutorum excedentia, nequiter intulerunt, in animarum ſuarum periculum, & prædicti expooentis non modicum detrimentum; ſuper quibus peritum ſuit per nos de Eccleſiaſtico remedio prouideri. Quapropter vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis, ac veſtrûm cuilibet in virtute Sanctæ obedientiæ damus in mandatis, quatenus ad omnem inſtantiam ſupradicti exponentis in veſtris Eccleſiis coram populo in eis ad diuina audienda, ſeu aliàs legitimè congregato, ipſum populum, ac omnes bonorum, & rerum huiuſmodi detentores, ac illorum celatores, ac alias ſcientiam habentes, ac damnorum illatores occultos ex parte noſtra publicè moneatis, & requiratis, vt infra terminum quindecim dierum à die primæ monitionis noſtræ huiuſmodi incipiendorum, quorum quinque pro primo, quinque pro ſecundo, & reliquos quinque dies pro tertio, vltimo, & peremptorio termino, ac monitione Canonica aſſignamus, & vos aſſignetis eiſdem, dicto exponenti ſupradicta indebitè occupata, & detenta reſtituant; occultatores verò, & illa ſcientes reuelent; & ſi id infra dictum tempus non adimpleuerint, ex nunc cootra eos generalem excommunicationis ſententiam in forma Eccleſiæ conſueta proferatis. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

Facta monitione inter Miſſarum ſolemnia vulgari lingua iuxta formam Monitorialis huiuſmodi tribus Dominicis continuis, nulloque reuelante, ſolet vlterius concedi licentia ſul minandi ſeruata forma in Synodo celebrata.

FORMVLA XCIX.

Deputationis Vicarij foranei.

D. Rodericus, &c. Dilecto nobis in CHRISTO R. N..... Cupieores in oppido N. noſtræ Diœceſis de idonea perſona prooidere, quæ Vicariatus foranei officium in omnibus ad huiuſmodi munus ſpectauribus benignè pro torius Cleri, & populi quiete, & ſalute, exercere poſſit, non valentes propter ardua, variaque negotia, ad diſtantiam locorum, Nos & Vicarius noſter generalis, perſooaliter vbique locorum, prout optaremus intereſſe, propterea de tua confiſi fide, prudeotia, probitate, & integritate, auctoritate qua fúgimur, io prædicto oppido re in Vicarium foraneum cum omnibos honoribus, oneribus, emolumentis, & prærogatiuis in forma ſoliris & conſueris per præſeores facimus, conſtituimus, & deputamus ad noſtrum beneplacitum. Cum poteſtate omnes deptauatos mores in perſonis Eccleſiaſticis tibi ſubditis corrigendi, & emendandi, informationes ad inſtantiam partis, vel ex officio contra illos, in crimine concubinatus, blaſpbemiæ, & aliorum ſpiritualium, vel mixti fori delictorum, eriam contra laicos capiendi, proceſſus formandi, & vſque ad ſententiam definitiuam excluſiuè in omnibus cauſis procedendi, illoſque formatos ad nos originaliter tranſmittendi, præcepta Canonicis, & Presbyteris, & cæteris Eccleſiaſticis perſonis tibi ſubiectis ſub pœois tibi bene viſis de ſe ad nos præſentando faciendi, noo parentes carcerandi, in cauſis ciuilibus vſque ad ſummam ſcutorum.....in exequotiuis verò, & in quibus non eſt tela iudiciaria, ſeu decretum definitum non eſt interponendum vſque ad quamlibet ſummam cognoſcendi, & terminandi; feſtiuitates, & alia quæ mandat & præcipit Sancta Mater Eccleſia ſeruari mandandi, reliquaque omnia faciendi, gerendi, & exercendi, quæ ſimiles Vicarij foranei facere, gerere, & extruere ſolent. Mandantes omnibus & ſingulis Canonicis, Presbyteris, Clericis, cęteriſque ad quos ſpectat, vt te in Vicarium foraneum, vt ſupra recipiant, admittant, tecoguoſcant, & obediant, ſub pœna ſcurorum auri in auro quingeurorum, & in ſubſidium excommunicationis. In quorom fidem has præſentes manu noſtra ſubſcriptas, & noſtro ſigillo ſolito munitas fieri fecimus. Datum Bracharæ Auguſtæ, &c.

FORMVLA C.

Mandati procuræ ad impetrandam confirmationem præſentationis factæ per Regem noſtrum, ad Epiſcopatum ſui Regij patronatus, & ad excipiendas de eo litteras Apoſtolicas.

IN nomine Domini, Amen. Præſenti publico inſtrumento conctis pateat euidenter, & ſit notum, quod anno à Natiuitate Domini noſtri IESV

CHRISTI milleſimo, ſexcenteſimo, &c. Indictione N. die verò N. menſis N. Pontificatus autem Sanctiſſimi in CHRISTO Patris, & Domini N. diuina prouidentia Papæ N. anno eius N. in mei Notarij publici teſtiumque infraſcriptorum præſentia perſonaliter conſtitutos Illuſtriſſimus D. Rodericus, &c. & circa quorumcumque ſuorum procuratorum per eum hactenus quomodolibet conſtitutorum reuocationem, omnibus melioribus via, iure, modo, & cauſa, quibus meliùs, validiùs, & efficaciùs de iure potuit, & debuit, ſecit, conſtituit, creauit, & ſolemniter ordinauit ſuos veros, certos, legitimos, & indubitatos procuratores, actores, factores, negotiorumque ſuorum infraſcriptorum geſtores, ac Nuncios ſpeciales, & generales, ita tamen quòd ſpecialitas generalitati non deroget, nec è contra, & quòd non ſit melior conditio primitus occupantis, nec deterior ſubſequentis, ſed quòd vnus eorum inceperit, alter verò poſſit proſequi, mediatè, finire, & terminare, atque ad debitum finem, & effectum perducere, videlicet DD. N. & N. abſentes tanquam præſentes, & quemlibet eorum in ſolidum ſpecialiter, & expreſsè ad ipſum Illuſtriſſimi Domini conſtituentis nomine, & pro eo præſentationem, ſeu nominationem de perſona ſua ad Archiepiſcopatum N. qui de Iurepatronatus Sereniſſimi Domini noſtri Domini N. Hiſpaniæ Regis Catholici exiſtit per Sereniſſimam Regiam Maieſtatem prædictam factam, coram prædicto Sanctiſſimo Domino noſtro Papa, & in ſuo Conſiſtorio, ac Illuſtriſſimo Datario, ſeu Vicecancellario, aut perſona ad id poteſtatem habente præſentandum, illamque, & illas confirmari petendum, & inſtandum, informationes de moribus, & vita, cæteriſque qualitatibus ad dicti domini conſtituentis inſtantiam deſuper aſſumptas, cæteraque inſtrumenta neceſſaria, coram quibus opus fuerit, etiam præſentandum quaſcumque ſupplicationes neceſſarias, & opportunas offerendum, litteraſque Apoſtolicas prouiſionis dicti Archiepiſcopatus N. & alias neceſſarias ad dicti domini conſtituentis fauorem expediti petendum, & inſtandum, & in eius animam iurandum, quòd in præmiſſis non interuenit, nec interuenire ſperatur, fraus, dolus, ſimoniæ labes, aut quæuis alia illicita pactio, ſeu corruptela, & alia iuramenta, quæcumque ſi neceſſe fuerit præſtandum, cæteraque complendum ad hoc neceſſaria, & opportuna, ita vt ex defectu mandati præmiſſa omnia ſuum effectum ſortiti non deſinant, vnum quoque, vel plures procuratorem, ſeu procuratores loco ſui, cum ſimili, aut limitata poteſtate ſubſtituendum, eumque, vel eos tenocandum, & onus procurationis huiuſmodi in ſe reaſſumendum toties, quoties opus fuerit, & ipſis videbitur expedire, præſenti procuratorio nihilominus in ſuo robore duraturo, & generaliter omnia alia & ſingula faciendum, dicendum, gerendum, exercendum, & procurandum, quæ in præmiſſis, & circa ea neceſſaria fuerint, ſeu quomodolibet opportuna, & quæ ipſemet dominus conſtituens faceret, & facere poſſet, ſi præmiſſis omnibus, & ſingulis præſens, & perſonaliter intereſſet, etiam ſi talia forent, quæ mandatum exigerét magis ſpeciale, quàm præſentibus ſit expreſſum. Promittés in ſuper idem dominus conſtituens mihi Notario publico Apoſtolico infraſcripto, tanquam publicæ, & authenticæ perſonæ ſolemniter, ſtipolanti, & recipienti vice, ac nomine omniom, & ſingulorum, quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit quomodolibet in futurum, ſe ratum, gratum, validum, atque firmum perpetuò habiturum totum id, & quidquid per dictos ſuos procuratores, & ſubſtituendos ab eis dictum actum, geſtum, factum, vel procuratum fuerit in præmiſſis, ſeu aliquo præmiſſorum. Releuans nihilominus ex nunc, & releuare volens eoſdem procuratores, ab eiſque ſubſtituendos, & illorum quemlibet ab omni onere ſatis dandi, ac iudicio ſiſti, & iudicatum ſolui, cum omnibus & ſingulis clauſulis neceſſariis, & opportunis, ſub hypotheca & obligatione omnium, & ſingulorum bonorum ſuorum mobilium, & immobilium, ſpiritualium, & temporalium, præſentium, & futurorum, ac qualibet alia lege, & facti renunciatione, ad hæc neceſſaria paritet, & cautela. Super quibus omnibus, & ſingulis præmiſſis idem dominus conſtituens ſibi à me Notario publico Apoſtolico infraſcripto vnum, vel plura, publicum, ſeu publica fieri petiit, ac confici inſtrumentum, ſeu inſtrumenta. Acta fuerunt hæc in ciuitate, vel oppido N. ſub anno, die, menſe, indictione, & Pontificatu quibus ſupra, præſentibus ibidem pro teſtibus N. & N. & N. in dicta ciuitate, vel oppido commorantibus ad præmiſſa vocatis, & rogatis, & dictus dominus conſtituens mihi notario cognitus ſuo hic ſe ſubſcripſit nomine, &c.

FORMVLA CI.

Mandati procuræ Epiſcopi nominati per Regem noſtrum ad ſe obligandum de ſoluendis mediis annatis antiquarum penſionum ſuper Epiſcopatu auctoritate Apoſtolica impoſitarum.

IN nomine, Domini, Amen. Præſenti publico inſtrumento cunctis pateat euidenter, & ſit notum, quod anno à Natiuitate, &c. *ſiga como el dearriba*, perſonaliter conſtitutus Reuerendiſſimus D. N. electus, & præſentatus per ſereniſſimum D. noſtrum Philippum Hiſpaniarum Regem Catholicum ad Eccleſiam, & Epiſcopatum N. omnibus melioribus &c. fecit, conſtituit, &c. ita tamen quod ſpecialitas, &c. videlicet dominos N. N. &c. ſpecialiter, & expreſsè ad dictum R. D. conſtituentem, ipſiuſque bona ſpiritualia, & temporalia, ac fructus, reddituſ, & prouentus dicti Epiſcopatus N. in ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ latiſſimè extendenda obligadum ad ſoluendum omnes, & quaſcũque pecuniarum ſummas & quantitate, atque alia quæcumque iura quomodolibet debita, ac debenda, tam Cancellariæ, & Cameræ Apoſtolicæ, quàm illarum officialibus ratione annatarum penſionis, ſeu penſionum, ſuper fructibus dicti Epiſcopatus N. reſeruatæ, ſeu reſeruatarum tempore quo, ac in euentum in quẽ prædictæ penſiones, ſeu earum aliquas quomodolibet extinguantur, ſeu vacare cenſeantur ad fauorem dicti R. D. conſtituentis, & intra ſex menſes à die extinctionis, & vacationis huiuſmodi, ac deſuper quaſcumque ſcripturas, ac inſtrumenta cum clauſulis, vinculis, cautelis, & obligationibus neceſſariis, & oppottunis ſtipulandum, ac ſtipulari faciendum, & infirmandum, quæ ex nunc, prout ex tunc approbat, & valeant, & ita firma ſint, ac ſi ipſe R. D. conſtituens ea faceret, & ſtipularet, eiſq; præſens, & perſonaliter intereſſet; iuramenta quæcumque ſi neceſſe fuerit in animam ipſius R. D. conſtituentis præſtandum, cæteraque complendum, ad hoc neceſſaria, & opportuna, ita vt ex defectu mandati

dati præmiſſa omnia ſuum effectum ſortiri non deſinant, vnum quoque, &c. ſequatur formam mandati præcedentis vſque ad finem.

FORMVLA CII.

Mandati procuræ ad conſentiendum nouis penſionibus ſuper Epiſcopatu imponendis.

IN nomine Domini, Amen, &c. Perſonaliter conſtitutus Reuerendiſſimus Dominus N. electus Epiſcopus, &c. ſpecialiter, & expreſsè ad ipſius R. D. conſtituentis nomine, & pro eo, & in euentu, io quem ac dum & qosndo prædictus Sanctiſſimus Dominus noſter ſuper fructibus, redditibus, & prouentibus menſæ Epiſcopalis N. ad quam per Sereniſſimum Dominum noſtrum D. Philippum Hiſpaniarum Regem Catholicum, quæ de iurepattonatus prædicti Domini Regis exiſtit, præſentatus fuit, nonnullas annuas penſiones ad fauorem perſonarum per eum nominandarum teſeruare conſtituere, & aſſignare voluerit, tunc, & eo caſu, & non aliàs aliter, neque alio modo, cooſtitutioni, teſeruationi, & aſſignationi penſionum prædictarum conſentiendum, ſuos aſſenſus, & conſenſus præſtandum, coſque ſtipulandum, firmandum, ac cum ſolitis clauſulis extendendum & iurandum infotme, litterarumque expeditiooi conſentiendum, & ad dictarum penſionum ſolutionem dictum R. Dominum conſtituentem in ampliori fotma Cameræ Apoſtolicæ lariſſimè extendenda obligandum, & in eius animam iurandum, quod in præmiſſis non interuenit, nec interuenire ſperatur dolus, ſimoniæ labes, aut quæuis alia illicita pactio, ſeu corruptela, & alia iuramenta quæcumque neceſſarium præſumendum, quaſcumque ſupplicationes præſentandum, cæteraque compleodum, &c. proſequatur teſque in fioem fotmarum præcedentium mandatotum.

FORMVLA CIII.

Iuramenti cum Bullis ad Epiſcopum tranſmiſſi ad effectum illud emittendi, ante eius conſecrationem.

FOrma iuramenti. Ego N. ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero beato Petro, ſanctæque Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ, ac Domino noſtro, Domino N. Papæ N. ſuiſque ſucceſſotibus Canonice intrantibus, non ero in conſilio, aut conſenſu, vel facto, vt vitam perdaot, aot membrom, ſeu capiantur, aut io eos violeoter manus qnomodolibet ingerantut, vel iniuriæ aliquæ inferantut, quouis quæſito colore: Conſilium verò quod mihi crediturі ſunt per ſe, aut nuotios, ſeu litteras ad eorum damnum me ſciente nemioi pandam, Papatum Romanum, & regalia ſancti Petri adiutor eis ero ad retinendum, & defendendum contra omnem hominem, legatum Apoſtolicæ Sedis in euodo & redeundo honorificè tractabo, & in ſuis neceſſitatibos adiuuabo, iura, honores, priuilegia, & authoritatem Romanæ Eccleſiæ, Domini noſtri Papæ, & ſucceſſorum prædictorum cooſeruare & defendere, augere, & promouere curabo, non ero in conſilio, facto, vel tractatu, io quibus contra ipſum Dominum noſtrum, vel eadem Romanam Eccleſiam aliqua ſiniſtra, vel præiudicialia perſonæ honoris, iuris, ſtatus, & poteſtatis eorum machinentur, & ſic alia à qoibuſcumque procurari nonero, vel tractari, impediam hoc pro poſſe, & quanto citius poteto commodè ſignificabo eidem Domino ooſtro, vel alteti per quem ad ipſius notitiam poterit peruenire regulas ſanctorum Partum, decreta, ordinationes, ſentẽtias, diſpoſitiones, teſeruatiooes, prouiſiones, & mandata Apoſtolica totis vitibus obſeruabo, & faciam ab eis obſeruari, hæreticos, ſchiſmaticos, & rebelles Domino noſtro, & ſucceſſoribus prædicta pro poſſe perſequar, & impugnabo, vocatus ad Synodum veniam, niſi præpeditus fuero canonica præpeditione Apoſtolorum limina ſingulis qnadrienoiis perſonalitet ac per me ipſum viſitabo, & Domino noſtro ac ſucceſſoribus prædictis rationem reddam de toto paſtotali offieio, deque rebua omnibus ad meæ Eccleſiæ ſtatum, ad cleri, & populi diſciplinam, animarum denique, quæ meæ fidei creditæ ſunt, ſalutem quouis modo pertinentibus, & viciſſim mandata Apoſtolica prædicta humiliter recipiam, & quam diligentiſſimè exequar. Quod ſi legitimo impedimento detentus fuero, prædicta omnia adimplebo per certum nuntium ad hoc ſpeciale mandatum habentem de gremio mei Capituli, aot aliom in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum, ſeu aliàs perſonatum habentem, aut his mihi deficientibus, per diœceſanum Sacerdotem, & clero deficiente omnino, per aliqnem alium Presbyterum ſæcularem, vel tegulatis ſpectatæ probitatis, & teligionis, de ſupradictis omoibus plene inſtructum, de huiuſmodi autem impedimento docebo per legitimas probationes ad ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem ptoponentem in Congregatione Sacri Concilij Tridentini per ſupradictum nuntium tranſmittendas, poſſeſſiones vero ad menſam meam pertineotes non vendam, neque donabo, neque impignotabo, neque de nouo infeudabo, vel aliquo modo alienabo, etiam cum eooſenſu Capituli Eccleſiæ meæ inconſulto Romano Pontifice, & ſi ad aliquam alienatiooem deuenero, pœnas in quadam ſuper hoc edita conſtitutione contentas eo ipſo iocutteie volo, ſic me Deus adiuuet, & hæc ſaocta Dei Euangelia, &c. Teſtimooij hoius Iurameoti formula adeſt infra in ordioe 107.

FORMVLA CIV.

Conſecrationis Epiſcopalis teſtimonij.

RODericus Dei, & Apoſtolicæ ſedis gratia Archiepiſcopus N. &c. Voiuerſis, & ſingulis preſentes litteras inſpectutis, Salutem in Domino ſempiteenam. Notum facimus per præſentes, quòd nos de mandato, & commiſſione Sanctiſſimi Domini noſtri Domini N. diuina prouidentia Papæ N. per ſuaa litteras Apoſtolicas Bullatas, ſub datis, &c. & per nos debita cum reuerentia recepto, poſt præſentatiooem, & publicationem dictarum litterarum in tali Eccleſia, &c. aſſiſtentibus oobis Reoetendiſſimis Patribus DD. N. & N. Epiſcopis Reuerendiſſimum in Chriſto Partem D. N. eadem Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia electum, & confirmatum Epiſcopum N. recepto priùs ab eo debitæ fidelitatis ioramento) in Epiſcopum conſecrauimus, manuſque Epiſcopalia conſeerationis eidem præſenti, & homilitet flexis genibus, deuotè recipienti, & acceptanti impedi-

mus, caput, & eius manus oleo, & ſancto chriſmate vngendo, baculum Paſtoralem tradendo, & annulum, vt moris eſt, digito eius ipſum ſubarrhando, coronam, ſeu mitram capiti eius imponendo, chirotheciſque eius manos induendo, ipſum vt Epiſcopum, & Paſtorem in ſede, ſeu faldiſterio inthronizauimus, cum cæteris aliis cæremoniis in ſimilibus, adhiberi ſolitis, & iuxta formam, & conſuetudinem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ in talibus obſeruari conſuetas, cooperante uobis gratia Spiritus ſepriformis. In cuius rei teſtimonium præſentes litteras fieri, ſigillique noſtri iuſſimus impreſſione muniri, ac per Secretarium noſtrum infraſcriptum referendari. Dat. in tali loco, die, menſe, &c. anno, &c. indictione, &c. & Pontificatu, &c. præſentibus ibidem N. N. N. teſtibus ad præmiſſa vocatis, & adhibitis, & quamplurimis aliis diſcretis viris eidem actui aſſiſtentibus, &c.

FORMVLA CV.

Mandati procuræ ad capiendam poſſeſſionem alicuius Epiſcopatus.

IN nomine Domini. Amen. Per hoc præſens publicum procurationis inſtrumentum conctis pateat euidenter, & ſit notum quòd nos N. &c. Cùm igitur à ſanctiſſimo Domino noſtro, Domino N. diuina prouidentia Papa N. ad electionem, & præſentationem de nobis factam ab inuictiſſimo Domino noſtro Philippo Rege Catholico de dicto Epiſcopatu N. per obitum Reuerendiſſimi Domini N. illius vltimi poſſeſſoris (vel per aſcenſionem, & promotionem Reuerendiſſimi Domini N. illius vltimi poſſeſſoris, ad Epiſcopatum, vel Archiepiſcopatum N.) prouiſi extiterimus, pront in litteris Apoſtolicis deſuper confectis plenius cõtinetur. Idcirco omnibus melioribus modo, via, & forma quibus melius, & efficaciùs de iure poſſumus, & debemus facimus, conſtituimus, creamus, nominamus, & ſolemniter ordinamus noſtros veros, certos, legitimos, ac indubitatos procuratores, actores, factores, nuntios ſpeciales & generales, ita tamen quod ſpecialitas generalitati non deroget, nec è contra, & quòd non ſit melior conditio primitus occupantis, nec deterior ſubſequentis, ſed quòd vnus eorum inceperit, alter verò id proſequi, mediare, & terminare poſſit, & valeat, atque ad debitum finem, & effectum perducere, videlicet N. & N. & quemlibet eorum in ſolidum ſpecialiter, & expreſsè ac noſtro nomine, & per nos vigore dictarum Bullarum Apoſtolicarum in præfatæ noſtræ Cathedralis Eccleſiæ N. & aliarum Eccleſiarum Collegiatarum dicti noſtri Epiſcopatus, & dignitatis, eiuſdemque villarum, præſidiorum, locorum, oppidorum, & pertinentiarum omnium eorundem, tam ſpiritualis, quàm temporalis iuriſdictionis poſſeſſionem realem, actualem, corporalem, vel quaſi cum omnibus priuilegiis, cæremoniis, & gratiis conſuetis poni, recipi, induci, ac inductos defendi, petendum, faciendum, & obtinendum, ipſamque poſſeſſionem captam, & apprehenſam intrandum, ac manuteneri, defendi, & conſeruari petendum; etiam faciendum, & procurandum: nec non de obſeruandis dictæ noſtræ Cathedralis Eccleſiæ, aliarumque Eccleſiarum collegiatarum prædictæ noſtræ dignitatis Epiſcopalis laudabilibus ſtatutis, & conſuetudinibus à prædeceſſoribus noſtris obſeruari ſolitis, in noſtri animam licitum præſtandum iuramentum, & omnia etiam prædictis annexa, connexa, dependentia, & acceſſoria faciendum, petitioneſque, & intimationes, proteſtationes, actuſque, tam iudiciales, quàm extraiudiciales præſentandũ, & præſtandum, vbi, quando, & quomodolibet viſum fuerit, omniaque alia, & ſingula faciendum, dicendum, gerendum, exercendum, & procurandum, quæ in præmiſſis neceſſaria fuerint, ſeu quomodolibet opportuna, & quæ nos ageremus, & faceremus, ſi præmiſſis omnibus & ſingulis præſentes, ac perſonaliter intereſſemus, etiamſi talia forent, quæ mandatum exigerent magis ſpeciale, quàm præſentibus ſit expreſſum. Nos enim omnia ea, quæ ad hoc neceſſaria fuerint prout inſerta, ac ſi de verbo ad verbum hic ſcripta, & appoſita fuiſſent, reputamus, & habemus, promittentes præſenti Notario publico infraſcripto, tanquam publicæ, & authenticæ perſonæ ſolemniter ſtipulanti, vice, ac nomine omnium, & ſingulorum, quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit quomodolibet in futurum nos ratum, gratum, validum, atque firmum perpetuo habituros totum id, & quidquid per dictos noſtros procuratores actum, dictum, factum, geſtum, & procuratum fuerit in præmiſſis, ſeu aliquo præmiſſorum, releuantes eos ab omni onere ſatis dandi, iudicio ſiſti, & iudicatum ſolui cum omnibus ſuis clauſulis neceſſariiſve, & opportunis, ſub hypotheca, & obligatione omnium, & ſingulorum bonorum noſtrorum mobilium, & immobilium ſpiritualium, præſentium & futurorum, & qualibet alia iuris, & facti renunciatione ad hæc neceſſaria patiter, & cautela. In quorum omnium, & ſingulorum fidem præſens publicum procurationis inſtrumentum manu noſtra ſubſcriptum, & per infraſcriptum Notarium, Secretarium noſtrum ſubſcriptum, & ſubſignatum fieri iuſſimus in ciuitate, vel obpido N. in ædibus noſtræ habitationis ſub anno Domini milleſimo, &c. die verò N. menſis N. præſentibus ibidem N. N. N. &c. teſtibus ad præmiſſa vocatis, atque rogatis, & dictus Reuerendiſſimus Dominus Epiſcopus N. conſtituens mihi Notario cognitus, ſuo ſe hîc ſubſcripſit nomine.

FORMVLA CVI.

Poſſeſſionis Epiſcopatus.

IN nomine Domini, Amen. Anno eiuſdem N. indictione N. die verò N. menſis N. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri Domini N. diuina prouidentia Papæ N. anno N. coram venerabilibus, & circumſpectis viris, Dominis N. N. N. &c. N. Decano, Canonicis, & Capitulo Cathedralis Eccleſiæ N. cæteriſque Canonicis, Capitularibus, & perſonis dictæ Eccleſiæ inibi, & in eadem Eccleſia ſimul congregatis, & exiſtentibus in loco ſno Capitulari ad ſonum campanæ pulſatæ, iuxta vſum, & conſuetudinem ipſorum hactenus obſeruatam vocatis, in mea Notarij publici Apoſtolici, & teſtium infraſcriptorum ad hoc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum præſentia perſonaliter conſtitutus dominus N. procurator, & procuratorio nomine R. Patris Domini Roderici Archiepiſcopi N. (prout ſuo procurationis mandato per quoddam publicum inſtrumentum, ſub data, &c. quod ibidem præſentauit, & oſtendit, legitimis conſtat documentis) quaſdam litteras Apoſtolicas prouiſionis Archiepiſcopatus dictæ Eccleſiæ N. dicto Illuſtriſſimo D. Rodericopet præfatum Dominum noſtrum Papam gratioſè

conceſſæ,

conceſſæ,ſub data,&c. quarum tenores propter earum prolixitatem omitto, ibidem præſentauit,& legi fecit.Quarum quidem litterarum Apoſtolicarum vigore idem dominus N. procurator nomine quo ſupra procuratorio,dictos Capitulum,aliaſque perſonas ſingulares,& capitulares prædictos,quateous ipſum nomine præfati Illuſtriſſimi Domini Roderici,in,& ad corporalem,realem,& actualem poſſeſſionem dictæ Eccleſiæ,& Archiepiſcoparus N.cum omnibus iuribus,& pertinentiis ſuis,ac oneribus,& honoribus iuxta, & ſecundum earundē litterarum Apoſtolicarum, vim, contioentiam, & teoorem ſub pœnis,ſenrentris,& cenſuris in eiſdem litteris cooteotis,ponereor,& inducerent,debita cum inſtaotia poſtulauit.Qui quidem domini de Capitulo,ſingulæque perſonæ capitulares prædictæ ſtarim ſupradictas litteras Apoſtolicas, vt obedieores filij ad ſe recipieotes, & ciſdem obedire volentes, eundem domioum N. procuratorem,io perſonam dicti Illuſtriſſimi Domini Roderici, in realem, corporalem, & actualem poſſeſſiooem dictæ Eccleſiæ, & Archiepiſcopatus N. com decantatiooe,& ſolemnitatibus in talibus fieri ſoliris,& conſuetis,teceperuor,& ioduxerunt,& io ſede Archiepiſcopali io choro,& in loco in Capitulo eiuſdem Eccleſiæ ſedere fecerunt, necnon poſſeſſionem audientiæ dictæ Eccleſiæ,quæ tenetur modo in tali parte,ac io domum,ſiue palatium Archiepiſcopale N.procuratorem,prædictum nomine, quo ſupra procuratorio cum ſolemnitatibus io talibos ſoliris ioduxerant, & euodum domū, ſiue palarium Archiepiſcopale eidem dicto nomioe aſſignarunt,recepto primitus ab eodem domino N. procuratore nomine quo ſupra,& præſtito in manibus mei Notarij publici Apoſtolici inſtraſcripti in anima dicti Illuſtriſſimi D. Rodetici Archiepiſcopi corporali iurameoro profeſſioois fidei, iuxta ſacri Concilij Tridentioi decreta,& de obſeruandis dictæ Eccleſiæ ſtatutis, ſuper quibus omoibus, & ſingulis idem D.N. procurator, nomine qoo ſuprà procuratorio, ac ſui ptiocipalis, ſiue à me Notario publico Apoſtolico,vnum,vel plura, publicum,ſeu publica fieri petiit inſtrumentum, ſiue inſtrumenta. Acta fueriot hæc in ciuitate N.die,menſe,anoo, iodictione, & Pontificatu qoibus ſupra, præſentibus pro teſtibus DD.N.N.N. io hac dicta ciuitate reſideotibus ad præmiſſa omoia, & ſingula vocatis patiter,atque rogatis,& dicti DD. Decanus, & N.N. Canonici pro Capitulo, dictuſque procurator ſuis hic ſe ſobſcripſeruot oominibus.

FORMVLA CVII.

Teſtimonij iuramenti ab Epiſcopo emittendi ante conſecrationem.

BEatiſſime Pater, poſtquam litteras Apoſtolicas Sanctitatis veſtræ ſub plumbo expeditas, ſub datis Romæ apud S. Petrum, anno Incarnatioois Domini N.die N. Pontificatus N.recepi, in quibus Beatitudo veſtra mihi iodulſit,& mādauit,vt à quocumque maluerim Catholico aotiſtite gratiam, & commonionem Apoſtolicæ Sedis habeote,aſſiſtentibus duobos aliis Catholicis Epiſcopis, munus conſecrationis recipere valerem, & ante dicti muneris recceptionem iuramentum ſub forma in dictis litteris contenta præſtarem, & per meas patentes litteras, meo ſigillo muoitas, illud per proprium nuntium ad Sanctitatem veſtram,& Sedem Apoſtolicam, quanto citiùs deſtinare procurarem, ſicque dictis S.V. litteris, & mandatis Apoſtolicis pareodo, iuramentum iuxta formam in eis præſcriptam io tali oppido,die,menſe,& anno,in maoibus R.D. Archiepiſcopi N. aſſiſteotibus RR. DD. Epiſcopis N.& N.huiuſmodi ſub tenore præſtiti.

Inferatur hic iuramentum ad literam pront for. 103.

In quorum fidem,& teſtimonium præſeores meas litteras maon mea ſubſcriptas,& ſigillo meo muoitas, ac per ſoſtraſcriptum Secretarium meum referendatas, ad effectum prædictum tranſmittere S.V. curaui, quam Deus Optim. Max. ad multos annos tocolumem cooſeruare, & exaltare dignetur. Dat. in tali oppido,die,menſe,& anoo, præſentibus pro teſtibus N.N.N. &c.

N. Archiepiſcopus N.

N. Secretarius.

CIRCA HABENDAM SYNODVM DIOECESANAM, iuxta Pontificale Romanum.

EPISCOPI ſingulis annis quemadmodum à Sacro Concilio Trid. præcipitur, Synodum Diœceſanam habere & illud anni tempus (hoc eſt, infra octauam Pentecoſtes) in hac functione eligere debent, quo impediri minùs Parochi poſſint cæterique Diœceſani clerici, & ob dierum longitudmem plura ſimul negotia expediri, & abſolui valeant, ne Eccleſiæ Parochorum præſentia diutiùs careant. Conſtituto igitur tempore celebrandæ Synodi, illud ex ipſius indictione de more promulgata & affixa publicare debebit in hunc qui ſequitur modum.

FORMVLA CVIII.

Indictio Synodi Diœceſanæ.

D.Rodericus à Cunha,Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia Archiepiſcopus ac Dominus Bracharæ Hiſpaniarúmqoe Primas, &c. Cùm pro noſtri Archiepiſcopalis officij munere,& antiquorum, ac in Sacri Concilij Tridcnt.editorum Caonum obſeruatione ad moderandos mores, corrigeodos exceſſus,controuerſias componendas,aliaque à ſacris Canonibos permiſſa Diœceſanam Synodum habere debeamus. Omnibus igitur cuiuſcumque Ordinis clericis qui Canonum iure vel Eccleſiaſticis Saoctionibus,vel Tridentioi Concilij decreto,vel conſuetudine, aliaque ratione Synodo prædictæ ioteresſe

eſſe debent, nata ſit huiuſmodi celebratio, oe aliqua ignorantia excuſari poſſiot; Voiuerſos & ſinguloa prædictos per hoc ooſtrum edictum, quod ad loca ſolita affigi & promulgari iuſſimus, monemus in Domino, eiſdemque in virtute ſanctæ obedicotiæ, ac ſub pœnis Sacrorum Canonum à iure conſtitutis omninò iubemus, vt præſtituta die, quæ erit.....ſummo mane ad Synodum prædictam in noſtra Archiepiſcopsli Eccleſia celebraoimus ſuperpelliceis mũdis, & aliis tequiſitis conuenisot; indeque ne cuiquam diſcedere liceat, niſi impetrata à nobis facultate ſub dictis pœnis, vt ope Dei atque auxilio ea pertractemus, ac promulgemus, quæ ad animarum ſalutem, clerique diſciplinam, & diuini cultus iocrementum, totiuſq; Diœceſis reformationem pro temporum tatione pertiocre, ac ſpectare cẽſebimus. In quorum fidem, &c. Dat. Bracharæ Auguſtæ, &c.

Prater ſupradictam publicam indictionem aliquando Epiſcopus clerum Diœceſis litteris, & monitionibus certiorem facit, vt ſedulo ſe præparare debeant, ac ſemoto penitùs omni terreno affectu ſtatum Eccleſiarum ſuarum conſiderare, & quæ illis ad ampliſicandum diuinum cultum, ac populorum ſuorum ſalutem neceſſaria ſunt, adnotare poſſint. Et antequã Synodus inchoetur, proponetur Tabella, in qua prator Secretarium Synodi, Syndicum, Magiſtrum caremoniarũ, & alios, qui particularia in Synodo exercere munera ſolent, nomina deputaterum quorumdã officialium, quibus indigere magis poſſunt clerici, promulgantur in hac formam:

Admodum R.N. Vicarius generalis, voà cum R. N. & N. &c. audient querelas, ſi quæ deferentur, & abſeotium excuſationes in loco...hora.... quotidie, hoc Synodi rempore. Promotor erit N. Syndicus erit N. Secretarius erit N. Magiſter cæremoniarum N. notarij ſunt N. & N. &c.

Summo mane præſtituto die..... Synodo prædicta intereſſe debentes in Cathedralem Eccleſiam conuenire debent, eo habitu, ſiue indumento, eoque cultu corporis, qui deceat Eccleſiaſtices viros ad inuandum non minus exemplo, quàm opere hanc ſacram, & antiquo Eccleſiæ ſanctarum obſeruatam actionem. Itaque veſtes habeant uſque ad talos demiſſas, ſuperpelliceas mundas, birreta, non antem pileos, coronam in capite qua appareat, & Ordinibus Eccleſiaſticis congruentem, barbam & capillos modeſte compoſitos, & catera quæ in aliis Synodalibus conſtitutionibus decreta ſunt, vt muneris & ſtatus Eccleſiaſtici grauitatem, & ſanctitatem in omni re præ ſe ferant.

Vniuerſi & ſinguli prædicti eum Cruce, ſuperpelliceis, almutijs, aliiſque conſuetis pro vniuſcuiuſque gradu, & conditione Eccleſiaſticis indumentis, ad Archiepiſcopalem edes ſe appropinquantes, & Illuſtriſſimum D. Archiepiſcopum eappam Pontificiam indutum comitantes; proceſſionis rieu ad ipſam Eccleſiam pergunt. Eam ingreſſus Illuſtriſſimus aqua benedicta clerum, vt moris eſt, aſpergit genuflexus ante Sanctiſſimum Sacramentum in faldiſterio ad id parato paululum orat. Accedit ad Altare maius vbi in alio faldiſtorio ſub vmbella ſimiliter parato ſedet. Clero interim loca à Magiſtro caremoniarum, aliiſque deputatis aſſignantur. Poſtea Illuſtriſſimus Archiepiſcopus ſurgens incipit. Tertiam, & reliqua eam ab ipſo, quàm ab alije miniſtris peragnntur, quæ in Pont. Romano de Miſſa ſolemni Pontificali habentur; Miſſa vero de Spiritu ſancto ſolemnis celebratur ab Illuſtriſſimo Archiepiſc. Intra cuius ſolemnia poſt Euangelium habetur concio ab aliquo Canonico Cathedralis, ſeu alio ex clero ad id deputato; & Illuſtriſſimus Archiepiſcopus in fine Miſſa præbet clero Sacram Communionem.

Expleta Miſſa idem Illuſtriſſimus Archiepiſcopus planetam exuit, pluuiale ſumit, incipit Antiphonam, Exaudi nos, *& reliqua proſequitur pront in Pontificali, in ordine ad Synodum celebrandam, hoc eſt Pſal.* Saloum me fac Deus. *Orationem* Adſumas. *Orat.* Omni porens. *Litanias Orat.* Da quæſumus, *& Euãgelium, vt in libro Pont. Poſt hac Illuſtriſſimus Archiepiſcopus intonat;* Veni Creator Spiritus, *ve ibidem Hymno hoc dicto Sedente eodem Archiepiſcopo incipit proceſſio Cleri, qua peracta, reuerſi omnes ad Eccleſiam Cathedralem in locis ſibi aſſignatis ſine ſtrepitu, & tumultu ſedent, vniformi ſpiritu Deum rogantes, vt Synodalem actionem ſua gratiæ ſauore proſequi dignetur, & Illuſtriſſ. Archiepiſcopali pluuiali & ſtola induetu cum Mitra ſedens in faldiſtorio ante medium Altaris habet ſermonem, ita commendant.*

Quonlam verò veteris inſtituti ſolemoiſque ritus eſt in huiuſmodi Synodali conuentu pto publicis rebus orationem fieri, ideò in omni prece, & à Sacerdotibus, præſertim in Miſſæ Sacrificio his Synodalibus diebus ad Deum orationem adhiberi edicimus, Pro S.D.N.D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. pro Sereniſſimo Rege noſtro Philippo; pro pace & concordia inter Principes Chriſtianos; pro omni miniſterio noſtro Epiſcopali, præſertim in hac rerum Synodalium tractatione; pro Chriſtianæ diſciplinæ, Cleri, populiſque conformatione, & progreſſione io ciuitate, & Diœceſi noſtra; pro miniſtris noſtris quos in huius Ciuitatis, & Diœceſis nobis commiſſæ cultutam adhibemus.

Poſtmodum Archidiac. ad eundem Archiepiſcopum accedens genuflexus accipit decreta Conc. Trid. & alta voce è ſuggeſtu legit decretum Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 2. *de Synodo celebranda in hac verba:*

Prouincialia Concilia, ſicubi omiſſa ſunt pro moderandis moribus, cortigeodis exceſſibus, cootrooerſiis compooeodis, aliiſque ex Sacris Canonibus permiſſis reoouentur, &c. Synodi quoque Diœceſanæ qootannis celebrentur, ad quas exempti etiam omoes, qui aliàs ceſſante exẽptione intereſſe debetent, nec Capitulis generalibus ſubduotur, accedere teoeantur, ratione tamen Parochialium, aut aliarum ſecularium Eccleſiarum etiam annexarum debeant ij qui illarum curam gerunt, quicumque illi ſint, Synodo intereſſe. Quod ſi in his tam Metropolitani, quàm Epiſcopi, & alij ſupraſcripti negligentes fuerint, pœnas ſacris Canonibus ſaocitas iocurraot. *Hactenus Concil. Trideus.*

Tum legie ſequentia decreta.

Decretum quòd in Synodo nulli præiudicetur in ſedendo.

DEcetnimus, & ſtatuimus ſi cui in hanc Synodum admiſſo contigerit ſuo loco non incedere, aot alium quempiam actum in eo gerere, non ideò cuiquam ius acquiri, aut acquiſitum eſſe, oihilque de huiuſmodi Iure, aut poſſeſſione detrahi, ſed omnia in eodem ſtatu permanere, in quo ante hanc Diœceſanam Synodum reperiebantur.

Idem Archidiaconus legit, dicens:

Decretum de querelis, & excuſationibus audiendis.

STatuimos item, & decernimos, ne ſingulorum cauſæ grauiorum rerum curſum impediant, aut retardent, vt ſi qui erunt, qui accuſatiooes, & querelas deferre voluerint, aut etiam abſentium excuſationes ad nos miſſas, exponsnt Reuerendis N.N. & N. quos ad id Iudices deputauimus.

Idem Archidiaconus legit, dicens:

Decretum

Decretum vt præſentes in Synodo ſua nomina deſcribi curent.

ITem vt eos qui ob contumaciam, aut negligentiam huic Synodo non interfuerunt, facilius cognoſcamus, ipſoſque pœnis à Sacris Canonibus inuoctis ſubiiciamus, præcipimus, & monemus omnes & ſingulos qui in hac Synodo iure interſunt, vt infra biduum proximum, nomina ſua ab eiuſdem Synodi notariis deputatis deſcribi curent.

Tunc vnus ex notarijs pronunciabit alta voce, dicens:

Monentur omnes, qui in hac Synodo iure interſunt, vt nomina ſua hodie deferant ad nos Notarios deputatos, vt die craſtina vocari poſſint.

Succeſſiuè Promotor pro legendis decretis S. Concilij Trident. de profeſſione Fidei emittenda, & de reſidentia inſtantiam facit in hunc qui ſequitur modum.

Illuſtriſſime & Reuerendiſſime Domine: Cauit Sacroſancta Tridentina Synodus, vt omnes qui in poſterum beneficia Eccleſiaſtica ſuerint aſſequuti, & qui in Synodo Diœceſana conuenire debent, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, certum iuramentum recipiat, profiteantur, & præſtent, prout illa Tridentina Sanctione expreſſum eſt: Decernit præterea, vt nō modò Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi in ſuis Cathedralibus Eccleſiis reſidere debeant, verùm id ipſum etiam mandat ſeruari per Parochos, ac alios inferiotis Ordinis Chori ſeruitio, & quotidianæ reſidentiæ obſtrictos, & ea id generis decreta in Concilijs Prouincialibus, & Epiſcopalibus publicari præcipit. Quocirca nos N. & N. huius Synodi Promotores, humiliter petimus, & requirimus, Decreta dicti Concilij circa Fidei profeſſionem, & reſidentiam diſponentia, necnon & Conſtitutionem ſœlicis record. Pij IV. quæ incip. *Iuſtunctum*, ex ſuggeſtu legi, atque ad illorū præſcriptum, ab iis qui tenentur, omnia, & ſingula præſtari.

Poſt hæc Archidiaconus proſequitur legens, & dicens:

Decretum de profeſſione Fidei ex Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 2.

COgit temporum calamitas, & inualeſcentium hæreſum malitia, vt nihil ſit prætermittendum, quod ad populorum ædificationem, & Catholicæ Fidei præſidium videatur poſſe pertinere. Præcipit igitur Sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & omnibus aliis, qui de iure vel conſuetudine in Concilio Prouinciali intereſſe debent, vt ipſa prima Synodo Prouinciali poſt finem præſentis Concilij habenda, ea omnia & ſingula, quæ ab hac Synodo definita & ſtatuta ſunt, palam recipiant; necnon veram obedientiam Summo Romano Pont. ſpondeant, & profiteantur, ſimulque hæreſes omnes à Sacris Canonibus, & generalibus Conciliis, præſertimque ab hac eadem Synodo damnata, publicè deteſtentur, & anathematizent. Idémque in poſterum quicumque in Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, & Epiſcopos promouendi, in prima Synodo Prouinciali in qua ipſi interfuerint, omninò obſeruent. Quòd ſi quis ex ſupradictis omnibus, quod abſit, tenuerit, Epiſcopi Comprouinciales ſtatim Summum Pont. admonere ſub pœna diuinæ indignationis, teneantur, interimque ab eiuſdem communione abſtineant. Cæteri verò omnes, ſiue in præſenti, ſiue in futurum beneficia Eccleſiaſtica habituri, & qui in Synodo Diœceſana conuenire debent, idem vt ſuprà in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, faciant, & obſeruent, aliàs ſecundum formam ſacrorum Canonum puniantur.

Deinde idem Archidiaconus ſubiungit:

Nos D. Rodericus à Cunha, &c. vt ſupradictum Concilij Trident. decretum debitæ exequutioni mandetur, præcipimus, & mandamus vobis omnibus, & ſingulis hic præſentibus, qui ea omnia quæ in decreto nuper lecto habentur, non adimpleuiſtis, vel quia à Superiori Synodo abſentes, vel ab antecedenti eius celebratione Eccleſiaſtica beneficia obtinuiſtis, vt mox ad nos accedatis, & ſinguli profeſſionem Fidei in manibus noſtris emittatis.

Notary tunc dicunt:

Accedant qui beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, præcedenti Syodo non interfuerunt, & qui poſt Synodum eandem præcedentem beneficia Eccleſiaſtica obtinuerunt.

Notary ipſi eos nominatim ſingulos vocant, qui omnes genuflexi ante Illuſtriſſimum Archiepiſcopum vno alta voce prælegente, & ceteris ad verbum quæ ipſe prælegit, alta voce repetentibus, profeſſionem faciunt iuxta formam Conſtitutionis Pij IV incip. Iniunctum, &c. in hæc verba.

Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & ſingula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo Sancta Romana Eccleſia vtitur, videlicet, Credo in vnum Deum Patrem omnipotētem, factorem Cæli, & terræ, viſibilium omnium, & inuiſibilium. Et in vnum Dominum Ieſum Chriſtum filiū Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia ſecula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; Genitum, non factum, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt; qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de Cælis, & incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt; Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus, & ſepultus eſt: Et reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas; & aſcēdit in Cœlū, ſedet ad dexteram Patris; & iterum venturus eſt cū gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius Regni non erit finis: & in Spiritum ſanctum Dominū, & viuificantem, qui ex Patre, filioque procedit; qui cum Patre & filio ſimul adoratur & conglorificatur, qui loquutus eſt per Prophetas, & vnam, Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicā Eccleſiam. Confiteor vnum Baptiſma in remiſſionem peccatorum. Et expectō Reſurrectionem mortuorum: & vitam venturi ſeculi. Amen. Apoſtolicas, & Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſque eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes, & Conſtitutiones firmiſſimè admitto, & amplector. Item ſacram Scripturam iuxta eum ſenſum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu, & interpretatione ſacrarum Scripturarum, admitto, nec eam vnquam, niſi iuxta vnanimem conſenſum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque ſeptem eſſe verè & propriè Sacramēta nouæ legis à IESV CHRISTO Domino noſtro inſtituta, atque ad ſalutem humani generis, licèt non omnia ſingulis neceſſaria, ſcilicet, Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam confere: & ex iis Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem ſine Sacrilegio reiterari non poſſe. Receptos quoque & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſupradictorum omnium Sacramentorum ſolemni adminiſtratione recipio, & admitto. Omnia & ſingula, quæ de peccato originali, & de iuſtificatione in Sacroſancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor patitet in Miſſa

offerti

offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificiũ pro viuis, & defunctis, atque in ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento eſſe verè, & realiter, & ſubſtantialiter corpus & ſanguinem vnà cum anima & diuinitate Domini noſtri IESV CHRISTI, fierique conuerſionem totius ſubſtantiæ panis in Corpus, & totius ſubſtantiæ vini in Sanguinem, quam conuerſionẽ Catholica Eccleſia Tranſubſtantialem appellat. Fateor etiam ſub altera tantum ſpecie totum atque integrum Chriſtum, verúmque Sacramentum ſumi. Conſtanter teneo Purgatorium eſſe, Animaſque ibi detentas fidelium ſuffragiis iuuari, Similiter & Sanctos vnà cum Chriſto regnantes venerandos; atque inuocandos eſſe, eoſque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias eſſe venerandas. Firmiſſimè aſſero, imagines CHRISTI, ac Deiparæ ſemper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem, ac veneration em impartiendam. Indulgentiarum etiam poteſtatem à CHRISTO in Eccleſia relictam fuiſſe, illarúmque vſum Chriſtiano populo maximè ſalutarem eſſe affirmo. Sanctam, Catholicam, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam omnium Eccleſiarum Matrem, & magiſtram agnoſco, Romanóque Pontifici Beati Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſori, ac IESV CHRISTI Vicario, veram obedientiam ſpondeo, ac iuro. Cætera item omnia à ſacris Canonibus, & œcumenicis Conciliis, ac præcipuè à Sacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor; ſimulque contraria omnia, atque hæreſes quaſcumque ab Eccleſia damnatas, & reiectas, & anathematizatas ego pariter damno, reiicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo ſaluus eſſe poteſt, quam in præſenti ſponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam, vſque ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiſſimè (Deo adiuuante) retinere, & confiteri, atque à meis ſubditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo ſpectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum.

Poſt lectam hanc formam profeſſionis Fidei ſinguli in manibus eiuſdem Archiepiſcopi iuramentum emittunt, in hunc modum.

Ego N. recipio, promitto, ſpondeo, profiteor, deteſtor, anathematizo, voueo, & iuro, vt in decreto, & formula profeſſionis Fidei ex Bulla modo lectis, ſingula ſingulis referendo. Sic Deus me adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Peracto profeſſione Fidei idem Archidiaconus proſequitur, legens aliud decretum, videlicet.

Decretum ſacri Concilij Trident. de Reſidentia ſub Paulo III. ſeſſ. 6. de reformat. cap. 1.

EAdem Sacroſancta Syodus, & infra. Omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis quibuſcumque quouis nomine ac titulo præfectos mouet, & monitos eſſe vult vt attendentes ſibi, & vniuerſo gregi in quo Spiritus ſanctus poſuit eos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo; vigilent ſicut Apoſtolus præcipit, in omnibus laborent & miniſterium ſuum impleant; Implere autem illud ſe nequaquam poſſe ſciant, ſi greges ſibi commiſſos mercenariorum more deſerant, atque ouium ſuarum, quarum ſanguis de eorum eſt manibus à ſupremo Iudice requirendus, cuſtodiæ minimè incũbant. Cùm certiſſimum ſit, non admitti Paſtoris excuſationem, ſi lupus oues comedit, & Paſtor neſcit. Ac nihilominùs, quia nonnulli (quod vehementer dolendum eſt) hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam ſalutis immemores terrenaque cæleſtibus, ac diuinis humana præferentes, in diuerſis Curiis vagantur, aut in negotiorum temporalium ſollicitudine, ouili derelicto, atque ouium ſibi commiſſarum cura neglecta, ſe detinent occupatos: Placuit Sacroſanctæ Synodo antiquos Canones, qui remporum, atque hominum iniuria penè in deſuetudinem abierunt, aduerſus non reſidentes promulgatos innouare, quemadmodum virtute præſentis decreti innouãt, ac vlteriùs pro firmiori eorundem reſidentia, & reformandis in Eccleſia moribus, in hunc qui ſequitur modum ſtatuere atque ſancire. Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, ſeu Cathedrali Eccleſia ſibi quocumque titulo, cauſa, nomine, ſeu iure commiſſa, quacunque ille dignitate, gradu, & præeminentia præfulgeat, legitimo impedimento, ſeu iuſtis, & rationabilibus cauſis ceſſantibus, ſex menſibus continuis extra ſuam Diœceſim morando, abfuerit, quartæ partis fructum Eccleſiæ applicandorum pœna ipſo iure incurrat. Quod ſi per alios ſex menſes in huiuſmodi abſentia perſeuerauerit, aliam quartam partem fructuum ſimiliter applicandam eo ipſo amittat. Creſcente verò contumacia, vt ſeueriori Sacrorum Canonum cenſuræ ſubiiciatur, Metropolitanus Suffraganeos Epiſcopos abſentes, Metropolitanum verò abſentem Suffraganeus Epiſcopus antiquior reſidens pœna interdicti ingreſſus Eccleſiæ eo ipſo incurrendã iuſta tres menſes per litteras, ſeu nuncium Romano Pont. denunciare teneatur, qui in ipſos abſentes, prout cuiuſque maior, aut minor contumacia exegerit, ſupremæ Sedis auctoritate animaduertere, & Eccleſiis ipſis de Paſtoribus vtilioribus prouidere poterit, ſicut in Domino nouerit ſalubriter expedire.

Idem Archiepiſcopus proſequitur, dicens:

Decretum Sacri Concilij Trid. de reſidentia ſub Pio IV. ſeſſ. 23. de reform. c. 1.

CVm præcepto diuino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oues ſuas cognoſcere, &c. vſque in finem.

Tum ſi qua alia decreta amplius videbuntur, aliqua occaſione ex eodem Sacro Concilio vſferenda, aut Conſtitutiones Apoſt. poſt decretum de reſidentia, locus eſſe ſolet, vt promulgentur.

Si in manè nihil aliud agere duxerit Illuſtriſſ. Archiepiſcopus, poterit indici continuatio ſeſſionis.

Inſtantia Promotoris pro continuatione ſeſſionis.

ILluſtriſſime & Reuerendiſſime Domine. Cùm quæ in hac ſancta Synodo tractanda ſunt hoc manè expediri nequiuerint, illud propterea ab Amplitudine tua pero & poſto, vt continuandam eſſe ſeſſionem ordinet.

Indictio continuationis ſeſſionis.

DEcernimus, & indicimus continuationem huius ſeſſionis fore hodie hora.....

Inſtantia Promotoris pro rogitu.

EGo N. huius Synodi Promotor rogo te N. vt de omnibus & ſingulis hactenus peractis vnum

vel

vel plura conficias instrumenta. *Responsio Notarij*, Conficiam.

Rogitus Notarij.

HÆc omnia peracta fuerunt publica sessione vt supra, adhibitis etiam testibus Reuerendis N. & N. huius Cathedralis Canonicis.

CONTINVATIO SESSIONIS PRIMI DIEI.

APrandio facta hora indicta sono campanæ comitatus Illustrissimus Archiepiscopus vt suprà ab vniuerso Clero, & peroratis Orationibus, vt in Pontificali, prosequitur actionem Synodalem.

Fit instantia à Promotore pro eligendis examinatoribus, & iudicibus Synodalibus, in hunc qui sequitur modum.

Illustrissime, & Reuerendissime Domine. Quòd sanctissimè Sacrosancta Tridentina Synodus peculiaribus decretis sanciuit, vt viri Ecclesiastici tales in hac Synodo Diœcesana proponantur tum pro Examinatorum officio, tum pro iudicum causarum munere obeundo, ad præscriptum Constitutionis fœlicis record. Bonifacij Papæ VIII. illud vt ab Amplitudine tua, & ab hac Sancta Synodo exequutioni mittatur, & huiusmodi Examinatores, atque iudices probentur, vehementer requiro, & instо. Ego N. eiusmodi Synodi Promotor.

Tunc Archidiaconus prosequitur, & legit.

Decretum Sacri Concilij Trid. de eligendis Examinatoribus ad Parochiales Ecclesias sess. 24. de reform. c. 18.

EXpedit, & infrà. Examinatores autem singulis annis in Diœcesana Synodo ab Episcopo, vel eius Vicario ad minus sex proponantur, qui Synodo satisfaciant, & ab ea probentur. Aduenienteque vacatione cuiuslibet Ecclesiæ, tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant; indeque succedente alia vacatione, aut eosdem, aut alios tres quos maluerint, ex prædictis illis sex eligat. Sint verò hi Examinatores Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut Iure Canonico, vel alij clerici, seu Regulares etiam ex Ordine Mendicantium, aut etiam seculares, qui ad id videbuntur magis idonei, iuréntque omnes ad Sancta Dei Euangelia se quacumque humana affectione postposita, fideliter munus exequuturos, caueántque ne quicquam prorsùs occasione huius examinis, nec antè, nec post accipiant, alioquin simoniæ vitium tam ipsi, quàm alij dantes incurrant, à qua absolui nequeant, nisi dimissis beneficiis, quæ quomodocumque etiam antè obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non solùm coram Deo, sed etiam in Synodo Prouinciali, si opus erit, rationem reddere teneantur, à qua si quid contra officium eos fecisse compertum fuerit, grauiter eius arbitrio puniri possint, &c.

Subiungit idem Archidiaconus:

Nos igitur D. Rodericus à Cunha, &c. hoc decretum exequi cupientes proponimus vobis ad huiusmodi examinandi munus, & in Examinatores N. N. N. N. N. N. Illud autem vos omnes hortamur in Domino, & obsecramus, vt Examinatores sine vllo affectu probetis, sicut nos illos pro Pastorali nostra vigilantia sine aliquo affectu proposuimus.

Propositis sic Examinatoribus Archidiaconus interrogat Synodum his verbis:

Placent ne vobis Examinatores?

Secretarius autem accipit vota à Synodo, & dicit:

Si quis est, cui non placeant, assurgat, & ad Illustrissimum Archiepiscopum accedat.

Promotor tunc instat pro publicandis examinatorum nominibus in hac verba:

Illustrissime & Reuerendissime Domine, Actio pia Synodalis, & Sacri Concilij Trident. ratio postulat, vt iam nomina examinatorum ab hac Sancta Synodo probatorum de suggestu publicentur, & vt ipsi Examinatores iuramentum ad præscriptum eiusdem Concilij præstent. Quapropter ego N. huius Synodi Promotor illud ab Amplitudine tua peto, & enixè instо, vt eos omnes & singulos iam publicari faciat, & vt debitum iuramentum præstent, suo decreto obstringat.

Publicantur sic Examinatores annuente Illustrissimo Domino:

Examinatores modo in hac sacra Synodo propositi, & nominati maiori suffragiorum parte sunt isti, &c. *& nominantur.*

Tunc illi, qui denunciati sunt examinatores, & præsentes adsunt, non pauciores, quàm sex, neque plures quàm viginti, singuli vocati à Magistro cæremoniarum, & deducti in manibus Illustrissimi Archiepiscopi iuramentum præstant, in hunc modum:

Ego N. deputatus in præsente Synodo examinator eorum, qui eligentur ad Parochiales Ecclesias, iuro, me fideliter hoc examinandi munere perfuncturum, reiecto omni humano respectu. Ita me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Sequitur verò idem Lector è suggestu, & legit.

Decretum sacri Concilij Trident. de eligendis quibus committantur causæ, sess. 25. de reform. c. 10.

QVoniam ob malitiosam petentium suggestionem, & quandoque ob locorum longinquitatem, personarum notitia, quibus causæ mandantur, vsque adeo haberi non potest, hincque interdum Iudicibus non vndequaque idoneis causæ in partibus delegantur, statuit sancta Synodus in singulis Conciliis Prouincialibus, aut Diœcesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant iuxta Constitutionē Bonif. VIII. quæ incip. *Statutum*, & alioquin ad id aptas designari, vt præter Ordinarios locorū, vs hac posthac causæ Ecclesiasticæ, ac Spirituales, & ad forum Ecclesiasticū pertinentes in partibus delegandæ cōmittantur. Et si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum cōsilio Capituli alium in eius locum, vsque ad futuram Prouincialem, & Diœcesanam Synodum, itaut habeat vnaquæque Diœcesis quatuor saltem, aut etiam plures aprobatas personas, ac vt suprà qualificatas, quibus huiusmodi causa à quolibet legato vel Nuncio, atque etiam à Sede Apost. committantur: alioquin post designationem factam, quā statim Episcopi ad Summ. Roman. Pont. transmittant, delegationes quæcunque horum Iudicum aliis quàm his factæ, subreptitiæ censeantur, &c.

Postea subiungit Constitutionem Bonifacy VIII. quæ est cap. 1. de rescript. lib. 6.

Statutum; & infra. Sancimus igitur vt nullis, nisi dignitate prædictis personarum obtinentibus, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonicis, causæ auctoritate litterarum Sedis Apostol. aut Legatorum

eiusdem de cætero committantur, nec audiantur alibi, quàm in ciuitatibus, vel locis insignibus, vbi possit commodè copia peritorum haberi, &c.

Deinde legi potest Constitutio fœlicis record. Gregorij XV. de Cōseruatoribus, quæ habetur suprà Alleg...

Sequitur Archidiaconus.

Nos igitur D. Rodericus à Cunha, &c. vt prædictæ Constitutiones exequantur, mandentur, deputamus, & nominamus in Iudices N.N.N.N.& N. Canonicos, &c. vt ex iis omnibus illos delegari per vos liceat, qui Synodo satisfaciāt, & probati sint, &c.

Propositis sic Iudicibus Archidiaconus ita Synodum interrogat.

Placent ne vobis Iudices modò propositi, & nominati?

Subiungit notarius; Si quis est, cui non placeant, accedat ad Illustrissimum Archiepiscopum.

Eorum, quorum interest, Suffragijs probati huiusmodi Iudices Synodales, fit instantia per Promotorem de illis euulgandis, in hunc modum:

Vt Synodalium actiooum promotio, & progressio pro nostri muneris ratione rectè atque ordine fiat: Ego N. Promotor illud peto, & instо, vt Iudices ex auctoritate vestra Synodo propositi, & nominati, ac omnium, quorum interest, suffragijs sequutis, iam demum, vt moris est, de suggestu deuulgentur.

Tunc ita fit euulgatio Iudicum:

Iudices in Synodum telati, & eorum, quorum interest, suffragijs maiori parte probati sunt N. N.N. &c.

His peractis, cùm iam dies declinet, priusquam fiat instantia pro continuatione Sessionis, promulgatur decretum de non discedendo à ciuitate, nec à Synodalibus Sessionibus, in hanc formam:

Vniuersis præterea, & singulis, qui huic Synodo iure interesse debetis, pœna excommunicationis proposita, vetamus ne vestrùm aliquis, antequam hæc nostra Diœcesana Synodus de more absoluta, ac dimissa fit, discedat ab hac Ciuitate, facultate sibi à N. non concessa, nec à sessionali loco, nisi absoluta sessione, aut necessaria de causa, sed huic Synodo, & quibuscumque sessionibus, aut conuentibus, qui indicentur, interesse debeatis.

Deinde fit instantia Promotoris, & accusatio contumacia contra absentes, in hunc modum:

Illustrissimè & Reuerendissimè Domine. Cùm iam dies.....tam fierit, qua omnes, & singuli Ecclesiastici Ordinis homines huius Ciuitatis & Diœcesis legitimè per publicum edictum moniti, huic Synodo iam præsentes adesse debeteque? cùmque multi non paruerint, sed vsque adeo vel negligentes, vel contumaces fuerint, vt neque præsentes adsint, nec verò iusti impedimenti excusationem, causámve, aut nuncium miserint, ideò pro muneris mei officio, Ego N. huius Synodi Promotor eorum contumaciam accuso, hocque apud Amplitudinem tuam instо, vt citationem valoris huius Cathedralis Ecclesiæ affigendam committat, & cum eidem tanquam inobedientibus agi iubeat, prout Iuris est, & factorum Canonum ratio postulat.

Resp. Admittimus, committimus, & decernimus.

Posteà fit instantia Promotoris pro indictione secundæ sessionis in hanc formam:

Illustrissime & Reuerendissime Domine. Cùm ea, quæ in hac Sancta Synodo tractanda sunt, in ista sessione expediri nequiuerint, illud propterea instо ab Amplitudine tua, vt alteram sessionem indicat.

Promulgatur decretum intimationis sequentis Sessionis, in hunc modum:

Nos D. Rodericus, &c. statuimus, & mandamus proximam Sessionem die crastina iuuante Deo hora..... hoc eodem loco celebrandam esse, eámque iudicimus vniuerso clero ciuitatis, & Diœcesis nostræ, &c.

Promotor deinde instat pro rogitu in hunc modum: Ego N. huius Synodi Promotor rogo te N. vt de omnibus, & singulis hactenus peractis vnum, vel plura conficias instrumenta. *Resp. Notarius.* Conficiam. *Rogitus notarij.* Hæc omnia peracta fuerunt publica Sessione, vt suprà adhibitis etiam testibus RR. N.& N. huius Cathedralis Ecclesiæ Canonicis.

Demum Illustrissimus Archiepiscopus solemniter benedicit, & Sessionem primam dimittit. Pontificalia verò indumenta exuens, sumit cappam, & reuertitur comitatus cum Capitulo & Clero.

SECVNDA DIE;
SESSIO II.

Illustrissimus Archiepiscopus ad Ecclesiam Cathedralem Metropolitanam se confert, vt suprà in prima die. Ipse non celebrat Missam Pontificalem ne longior actio sit, quam tēporis angustia patiuntur. Celebrat Canonicus Metropolitanæ solemniter, præsens adest Archiepiscopus sub vmbella ad id parata, & cappa Pontificali indutus. Post Euangelium in medio Missæ habetur concio ab aliquo Canonico, vt suprà. Peracta Missa, Illustrissimus Archiepiscopus induit planetale, atque cum assistentibus pariter indutis ad Altare procedit, vbi prosequuntur omnia, quæ sunt in Pontificali libro de ordine Synodi celebrandæ in secunda die vsq; ad Hymnum, Veni Creator Spiritus, *inclusiuè. Processio non fit secunda die. His expletis Illustrissimus Archiepiscopus habet sermonem ad clerum. Post quem accedit ad eum Archipresbyter, siue alius deputatus Canonicus Metropolitanæ, & genuflexus accipit librum Decretorum, ascendit suggestum, vbi legit Constitutiones aliquas Summorum Pontificum aliàs non promulgatas.*

Promotor verò instantiam facit prò eligendis testibus Synodalibus, & punctatoribus in hunc modum:

Illustrissime & Reuerendissime Domine, Sacris Canonibus cautum est, vt viri aliquot graues & probati deligantur, qui diligenter animaduertant, an aliquid fiat in Vrbe siue Diœcesi, quod sit correctione, emendatione ve dignum. Et consuetudine introductum est, vt in singulis Capitulis Punctatores deputentur, qui absentes, & errantes punctent. Ego igitur N. huius Synodi Promotor illud ab Amplitudine peto tua, vt ad huiusmodi munus tales eligat, qui valeant satisfacere.

Decretum de testibus Synodalibus.

VEtus est consuetudo sactis introducta decretis, vt in omnibus Diœcesanis Synodis aliquot viri spectati & probati deligantur, qui testes Synodales appellantur, qui diligenter animaduertant, an aliquid in ciuitate & Diœcesi corrigendum, emendandúmque sit, cognitúmque ad nos, aut Vicarium nostrum quotiescumque opus fuerit, fideliter referant, vt scientes spirituales necessitates, & ægritudines, facilius remedia comparare possimus. Idcò nos probatum hoc institutum sequuti de huius, & huic officio proponimus eos, qui in hac schedula adnotauimus, quorum nomina minimè diuulganda esse censemus, vt maiori diligentia & libertate huic muneri vacare possint.

Forma autem iuramenti ab his testibus Synodalibus secretò præstandi, hæc est.

Ego

Ego N. teſtis Synodalis ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo nominatus, promitto, ſpondeo, & iuro, quòd à modò in antea quicquid noui, aut audiui, aor poſtmodum inquiſiturus ſum quod contra voluntatem Dei, & rectam Chriſtianitatem in Diœceſi, vel regione mihi commiſſa, factum ſit, vel futurum erit ſi in diebus meis euenerit, tantum vt ad meam cognitionem quocumque modo, ſi ſciuero, aut indicatum fuerit mihi, Syodalem cauſam eſſe, & ad miniſterium Illuſtriſſimi Archiepiſcopi pertinere, quòd ego nec propter timorem, nec propter præmium, nec propter parentelam vllatenus celabo Illuſtriſſimo Archiepiſcopo, aut eius miſſo, cui hoc inquirere iuſſerit, quandocumque ex hoc me interrogauerit; ſic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Euangelia.

Decretum de eligendis Punctatoribus.

EDicimus ab vnoquoque ex venerabilibus Capitulis tam noſtræ Cathedralis, quàm Collegiatarum, eligi Punctatores, qui abſentes in libro notent, ac tertio quoque menſe ad nos punctationum norulam deferant, & huic officio ex vnoquoque Capitulo proponimus eos, quos in hac ſchedula adnotauimus, non publicandos, qui ſecretò etiam ad præſcriptam formam debitum ſuramentum præſtent.

Ego N. Punctatoris officium, quod in noſtra Collegiata Eccleſia ſancti N. ſuſcepi, per hæc ſancta Dei Euangelia iuratus promitto, ac ſpondeo me fideliter, & ſincerè quantum in me eſt, exequuturum. Sic me Deus adiuuet, & hęc ſancta Dei Euangelia.

His expeditis, Promotor inſtat, vt eligantur qui interſint congregationi Seminarij, in hunc modum.

Illuſtriſſime, & Reuerendiſſime Domine. Sacroſanctum Tridentinum Concilium *ſeſſ. 23. c. 18.* ſanctiſſimo ſuo decreto conſulens rectè adoleſcentium inſtitutioni, ſtatuit, vt ſingulæ Cathedrales, atq; his maiores Eccleſiæ pro modo facultatum, & diœceſis amplitudine certum puerorum ipſius ciuitatis, & diœceſis, vel eius prouinciæ ſi ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipſas Eccleſias, vel alio in loco conuenienti ab Epiſcopo eligendo alere, ac religiosè, edocare, & Eccleſiaſticis diſciplinis inſtituere teneantur, aliaqne piè multa ſanciuit, & potiſſimum, vt eligat duos Canonicos, quorum conſilio in iis vtatur, quæ ad puerorum eiuſdem ſeminarij inſtitutionem, diſciplinam, moreſqoe attinent. Et item ad fabricam, & ad mercedem præceptoribus, & miniſtris ſoluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios ſumptus, ac alia quæ ad inſtituendos, vel alendos pueros ſunt deſtinata, decreuit vt Epiſcopus, ſub cuius cura eadem applicata cenſentur, duos de Capitulo, quorũ alter ab Epiſcopo, alter ab ipſo Capitulo eligatur, iremq; duos de clero Ciuitatis, quorum alterius electio ſimiliter ad Epiſcopum, alterius verò ad Clerum pertineat, adhibeat in conſilium, conſultationémve adminiſtrationis temporalium huiuſmodi. Ego igitur N. huius Synodi promotor pro exequutione ſanctionis huiuſmodi, illud ab Amplitudine tua vehementer inſto quatenus tales eligere velit, prout Spiritus ſanctus ſuggeſſerit, qui tantæ rei grauitati ſatisfacere poſſint.

Decretum de eligendis iis ex Capitulo & Clero, qui interſint Congregationibus Seminarij.

SActa Ttidentina Synodus cupiens inuentotem, vel à teneris anois ad pietatem, & religionem reformari, ſanctiſſima ſanctione decreuit, in ſingulis Cathedralibus, & iis maiotibus Eccleſiis Seminarij Collegia inſtitui, pro quorum recta adminiſtratione & regimine, illud etiam præſcripſit, vt Epiſcopus Canonicos duos eligat, prout Spiritus ſanctus ſuggeſſerit, quorum conſilio in iis vtatur, quæ ad puerorum inſtitutioocm & diſciplinam, moreſque attinent, ac alios duos de Cspirulo, quorum alter ab Epiſcopo, alter ab ipſo Capitulo eligatur; duos item de Clero ciuitatis, quorum alterius electio ſimiliter ad Epiſcopum, alterius verò ad Clerum pertineat, quos in conſilium adhibeat adminiſtrationis temporalium ipſius Seminarij. Nos itaqoe huiuſmodi decretum exequi volentes, eligimus N. & N. quoad inſtitutionem, & diſciplinam ipſorum puerorum. Quò verò ad temporalium adminiſtrationem Collegij huiuſmodi mandamus, vt iuxta decretum Tridentinum vnum omninò eligatis, & ad nos deferatis, quò in Seminarij congregationibus obeundis illos conuocare poſſimus.

Indicto continuationis ſeſſionis cum inſtantia, rogitu, & decreto Illuſtriſſimi Archiepiſcopi, fit vt ſuprà in prima die.

CONTINVATIO SESSIONIS SECVNDI DIEI.

APrandio ſtata hora indicta ſono campana, comitatu Pontifex vt ſuprà ab vniuerſo Clero, & peractis oratisnibus, vt in Pontificali libro, proſequnitur actionem Synodalem.

Decretum de caſibus reſeruatis.

QVoniam expedit pro temporum varietate caſus reſeruatos ab Epiſcopo aliquando mutari, ideo quo plenius caſus nobis reſeruatos omnes notint, Tabellam caſuum huiuſmodi ſequeorem edicimus, quam ad Concilij Prouincialis præſcriptum publicari mandamus.

Tabella caſuum reſeruatsrum hìc publicatur.

Decretum de Vigilijs & Feſtis.

DIerum Feſtorum, qui in ciuitate, & diœceſi noſtra, tam ex vniuerſali ſanctæ Martis Eccleſiæ mandato, quàm de conſuetudine huius diœceſis ſetuari debent, tabellam euulgari decetnimus. Portò Parochi tum Feſtorum huiuſmodi, tum vigiliarum, & ieiunorum aliorum dierum obſeruantiam ſedulò procureot.

Tabella Feſtorum, & Vigiliarum publicatur.

Decretum de Cathedratico ſoluendo.

SActotom Canonum iure ſancitum eſt, vt in diœceſana Synodo à ſingulis Parochis Cathedratici nomine duo ſolidi exigantur, idque argumento honoris qui Cathedrali Eccleſiæ tanquam Matrici à cæteris Parochialibus Eccleſiis tribui debet. Quæ ſummula licet forſaſſe per longiſſimum temporis ſparium à Parochis huius Ciuitatis, & diœceſis perſoluta non fuerit, ea tamen debita eſt Cathedrali, nec præſcribi poteſt. Edicimus igitur, & iniungimus Parochis Cathedratici ſolutionem. *Vel ſi remittat dicetur:* Remittimus pro hac vice, & condonamus.

Poſt hæc inſtat Promotor, vt continuetur Synodus, & legitur decretum Illuſtr. Archiepiſcopi de intimatione futura ſeſſionis, & reliqua fiunt prs fine huius ſecunda ſeſſionis, qua ſuprà facta fuerũt pro abſolutione prima.

TERTIA DIE.

SECTIO III.

OMnia fiunt prout in ſecunda die vſque ad ſermonem Illuſtriſſ. Archiepiſcopi, mutatis tamen Antiphonis, & Pſalmis, aliiſq; prout in Pontificali libro habetur de Ordine ſynodi celebrandæ in tertia die.

Poſt ſermonem Illuſtriſſimi Archiepiſcopi aliquis Canonicus Metropolitanæ deputatus accipiens ab eodem Archiepiſcopo decreta promulganda ea è ſuggeſtu legit alta voce hoc modo.

Hæc ſunt nonnulla decreta reformationis condita ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo D. Roderico à Cunha, Archiepiſcopo Brachatenſi ad vſum præſentis Synodi, quæ mandat omnibus, & ſingulis, qui eidē Synodo intereſſe tenentur, vt ea ſuſcipiant, & apud ſe retineant, & obſeruent; atque ab aliis etiam ad quos pertinet, obſeruari ſtudeant; *Et hic promulgantur decreta illa, quæ pro ea Synodo ſunt ab Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo Archiepiſcopo condita.*

His peractis, Reuerendus Lector deſcendit de ſuggeſtu, & ad locum ſuum reuertitur; vnus autem ex notarijs tunc ſtatim aſſurgens alta voce dicit:

Omnes & ſinguli illi qui huic diœceſanæ Synodo intereſſe debent, nominatim nunc vocati reſpondeant, *Adſum.*

Et ſic ordine nominabit omnes, & ſingulos.

Poſtmodum Promotor accuſabit contumaciam abſentium in hunc formam:

Illuſtriſſime, & Reuerendiſſime Domine. Cùm aliqui huius diœceſis Clerici, qui huic Synodo intereſſe debebant, adeò vel negligentes, vel contumaces fuerint, vt ad Synodum venire omiſerint, neque ad ſe excuſandum de iuſto impedimento nuncium miſerint, Idcirco pro officij mei neceſſitate, ego N. huius Synodi Promotor fiſcalis eorum contumaciam accuſando, inſto apud Illuſtriſſimam Dominationem veſtram, vt ad reliquos iuris gradus procedi velit, & iterum committi citationem ad valuas huius Eccleſiæ affigendum, iubeatque, vt omnes ij, qui huic Synodo non interfuerunt, nec nomina ſua ad notarios detulerunt, nec ſe, quam ob rem non adfuerint, excuſarunt, die... Menſ.... coram Illuſtriſſima Dominatione veſtra compareant ad videndum ſe vti negligentes, & contumaces puniri, iuxta formam iuris, & ſacrorum Canonum.

Illuſtriſſimus Dominus dicet: Admittimus, & committimus; *& notarij rogabunt.*

Deinde Promotor inſtat, vt finis imponatur Synodo in hunc modum.

Ego N. .. huius Synodi diœceſanæ ab Illuſtriſſimo D. Roderico, &c. Promotor deputatus, ex officio meo cùm videam omnia, quæ ad Synodi celebrationem ex præſcripto ſacri Concilij Trident. requiruntur, in præſenti Synodo eſſe confecta, & decreta; inſto apud eundem Illuſtriſſimum Archiepiſcopum, vt eadem Synodus terminetur, & Clerus omnis dimittatur ad ſuas Eccleſias, & munera obeunda ad quæ tenetur, & à decretis Synodi huius præcipuè obſtringitur.

Archiepiſcopus reſpondet: Cum gratiarum actione fiat Synodo imponatur.

Tunc idem Promotor inſtat, vt de præmiſſis omnibus publicum in actis archiui Archiepiſcopalis conficiatur, & aſſeruetur inſtrumentum à notarijs pro Synodo deputatis.

Qui Illuſtriſſimus iubet fieri, dicens: Committimus, & mandamus.

His peractis fiunt acclamationes, & Archidiaconus, genuflexis omnibus ex clero, ſtans in loco vbi aſſiſtit ante altare, & ſtante ſimiliter Illuſtriſſimo Archiepiſcopo, reliquiſque miniſtris dicit:

Archid. incip. Benedictus Deus; & patet Domini noſtri Ieſu Chriſti, pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, ipſi omnis laus, honor & gloria in ſæcula ſæculorum.

Clerus reſp. Amen, Amen, Amen.

Archid. Beatiſſimo Domino noſtro Vrbano diuina prouidentia Papæ VIII. fidei Chriſtianæ vbique gentium incrementum, & fructus quàm vberrimi • veræ pietatis, & diſciplinæ obedientia; omnium populorum pax vera & diuturna proſperitas.

Clerus reſp. Exaudire dignetur nos famulos tuos quæſumus Domine, Deus noſter; & quem Paſtorem Eccleſiæ tuæ præeſſe voluiſti, diutiſſimè, & feliciſſimè conſerua illi auxilium de ſancto, vt eo gubernante gentes omnes illuminentur, & quæ diſperſæ ſunt ad tui nominis confeſſionem perducantur.

Archid. Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D. D. Roderico à Cunha, Archiepiſcopo noſtro, vigilantia ſuper gregem hunc, conſtantia in laboribus pro ipſius cuſtodia præſterendis ſalus animæ, & corporis.

Clerus reſp. Dominus conſeruet eum, & benedictionibus ſuis, gratiaque ſalutari aſſiduè eum cumulare dignetur.

Archid. Regi noſtro Philippo IV. Chriſtianæ • Religionis defenſori perpetua felicitas, & fœcunditas, & contra hoſtes Fidei victoria.

Clerus reſp. Rex Regum, & Domine dominantium, Regem noſtrum in amore tuo conſerua, & fac illum hoſtium noſtrorum exterminatorem.

Archid. Huic vbique, & Diœceſi Brachatenſi tranquillitas, ſalus, & diuinarum gratiarum abundantia.

Clerus reſp. Benedic Domine filios tuos, & eſto in circuitu populi tui ex hoc, nunc, & vſque in ſæculum.

Archid. Decretorum huius diœceſanæ Synodi obſeruationem ſalutarem, omnes qui adſumus, vnanimi voto à Deo bonorum omnium largitore humiliter imploremus, intercedente Deipara Virgine Maria, Domina noſtra, cum Beatis Apoſtolis Petro & Paulo, & Beatis Petro Ratiſtenſi, Gerardo, Fructuoſo, & aliis huius almæ Ciuitatis Prælatis, & protectoribus, ac ſanctis omnibus.

Clerus reſp. Fiat, Amen, Amen.

Quibus expletis, Illuſtriſſimus Archiepiſcopus genuflexus, & omnes alij ſimul incipit: Te Deum laudamus, *cuius primo verſu dicto, ſurgent omnes, & hymnum proſequentur, ipſe verò Archiepiſcopus ſine Mitra ſtabit verſus ad Altare, vſque ad finem.* •

Quo peracto ſtans ſimiliter, dicet. ℣. Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam. ℟. Et ſalutare tuum da nobis. *Oremus.* Exaudi quæſumus Domine, &c. *vt in libro Pontificali.*

Deinde benedicit ſolemniter. Sit nomen Domini benedictum, &c.

Et promulgatur à Magiſtro caremoniarum, vt moris eſt, Indulgentia.

Quibus peractis Archidiaconus ſtans iuxta Illuſtriſſimum Archiepiſcopum dicit alta voce: Recedamus cum pace. *Et reſpondent omnes,* In nomine Chriſti.

Et reuertitur Archiepiſcopus, depoſitis Pontificalibus indumentis, & ſumpta cappa cum Capitulo & Clero Metropolitana ad palatium precedente Cruce, & ipſo Capitulo, &c.

CONSTI

CONSTITVTIONES, ET DECRETA APOSTOLICA.

S. D. N.

D. GREGORII PAPÆ XV.

CONSTITVTIO

De exemptorum priuilegiis, circa animarum curam, Sacramentorum administrationem, Sanctimonialium Monasteria, & Prædicationem Verbi Dei.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

INSCRVTABILI Dei prouidentia Vniuersalis Ecclesiæ regimini, meritis licèt imparibus, præsidentes, pastoralis nostræ solicitudinis partes esse dignoscimus, in eam coram præcipuè incumbere, vt à dignis, & probatis tantùm sacerdotibus sanctè administrentur Ecclesiastica Sacramenta; atque vt virginum Deo sacrarum Monasteria diligentissimè custodiantur; & viri assumantur idonei ad prædicationis officium salubriter exequendum. Sanè Tridentinæ Synodi decretis prouidè cautum est, nullam Presbyterum, etiam regularem, posse Confessiones secularium, etiam Sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat: Necnon vt in Monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum secularium, præter eas, quæ sunt de illorum Monasteriorum, seu locorum familia personæ, tam regulares, quàm seculares eiusmodi curam exercentes subsint immediatè in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cuius Diœcesi sunt sita. Itemque vt Episcopi vniuersi sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ in omnibus Monasteriis sibi subiectis Ordinaria, in aliis verò Sedis Apostolicæ authoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restituì, & vbi inuiolata est, conseruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacumque appellatione postposita, compescere: atque vt Regulares in Ecclesiis suorum Ordinum prædicare volentes, se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur; in Ecclesiis verò, quæ suorum Ordinum non sunt, nullo modo prædicare possint sine Episcopi licentia: contradicente autem Episcopo, nulli, etiam in suorum Ordinum Ecclesiis, prædicare præsumant. Verùm quia experientia compertum est, Ecclesiastici regiminis rationes postulare, vt decretis eiusdem aliquid adiungatur: matura deliberatione nostra, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac generali, ac perpetuò valitura Constitutione decernimus, statuimus, & declaramos, vt deinceps tam regulares, quàm seculares quomodolibet exempti, siue animarum curam personatum secularium Monasteriis, seu domibus regularibus, aut quibusuis aliis Ecclesiis, vel beneficiis siue regularibus, siue secularibus incumbentes exerceant, siue aliàs Ecclesiastica Sacramenta, aut vnum ex illis ministrent præuia Episcopi licentia, & approbatione; siue quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis administratione de facto absque vlla auctoritate se ingerant: in his, quæ eiusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, plene in omnibus subiiciantur. Ad hæc tam regulares, quàm seculares huiusmodi nullis priuilegiis, aut exceptionibus teneri se possint, quominus, si deliquerint circa personas intra sepra degentes, aut circa clausuram, vel circa bonorum administrationem Monasteriorũ Monialium, etiam Regularibus subiectarum, ab Episcopo loci similiter tanquam ad hoc Sedis Apostolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant. Confessores verò siue regulares, siue seculares, quomodocumque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij ad Confessiones Monialium, etiam regularibus subiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, nisi priùs ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Sed & administrantes bona ad eiusmodi Monasteria Sanctimonialium, vt præfertur, etiam regularibus subiectarum pertinentia, siue regulares exterint, siue seculares, quomodolibet exempti Episcopo loci, adhibitis etiam

Superioribus regularibus, ſingulis annis rationes adminiſtrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque iuris remediis cogi, & compelli queant. Liceatque Epiſcopo, ex rationabili cauſa Superiores regulares admonere, vt eiuſmodi Confeſſores, atque Adminiſtratores amoneant; iiſque Superioribus id facere detractantibus, aut negligentibus; habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores, & Adminiſtratores amouendi quoties, & quomodo opus eſſe iudicauerit. Ac ſimiliter poſſit Epiſcopus, vnà cùm Superioribus regularibus, quorumcunque Abbatiſſarum, Prioriſſarum, Præfectarum, vel Præpoſitarum eorundem Monaſteriorum, quocunque nomine appellentur, electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere; abſque vlla tamen ipſorum Monaſteriorum impenſa. Ac demum habeat Epiſcopus tanquam dictæ Sedis delegatus auctoritatem coërcendi, ac puniendi quoſcunque exemptos tam ſeculares, quàm regulares, qui in alienis Eccleſiis, aut quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia; & in Eccleſiis ſuis, aut ſuorum Ordinum, non penta illius benedictione, aut ipſo contradicente, prædicare præſumpſerint. Its vt Epiſcopi in ſuprafcriptis caſibus, & in prænominatas perſonas, in præmiſſis omnibus, & ſingulis, aut circa eas quoquo modo delinquentes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra viſitationem, per cenſuras Eccleſiaſticas aliaſque pœnas, vti eiuſdem Sedis delegati, procedere, omnémque iuriſdictionem exercere libere & licitè valeant. Decernentes ſic per quoſcunque Iudices quauis auctoritate fungentes, etiam Sacri Palatij Auditores, necnon Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere. Irritum quoque, & inane ſi ſecùs ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignorantes contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis in fauorem quorumcumque perſonarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum ac cuiuſuis alterius inſtituti, etiam neceſſariò, & in individuo exprimendi, Monaſteriorum Conuentuum Capitulorum, Eccleſiarum, & aliorum quorumcumque tam ſecularium, quàm regularium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roborata Statutis, vel Conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegiis, etiam in corpore iuris clauſis, aut ex cauſa & titulo oneroſo, vel in limine fundationis conceſſis, etiam Mari Magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis; Conſeruatorum deputationibus, eorúmque atque aliis inhibitionibus, quibus Epiſcopi defecte minimè teneantur; & quibuſuis aliis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & irritatis vicibus approbatis, & innouatis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque tocia tenoribus, & formis ſpecialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantea, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet; tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habentes, quibus quoad ea quæ eiſdem præſentibus aduerſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter & expreſsè derogamus; cæteriſque contrariis quibuſcunque. Cæterùm quia difficile foret præſentes litteras ad ſingula quæque loca deferri, vt ex tamen omnibus innoteſcant, mandamus illas ad valuas Lateranen. & Principis Apoſtolorum de Vrbe Baſilicarum, atque Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ publicari, & imbi affigi, & per aliquot temporis ſpatium dimitti, eiſque detractis, earum exempla eo in loco relinqui. Ac volumus, vt earumdem præſentium litterarum tranſſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & Sigillo Prælati, ſeu Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, in iudicio, & extra illud, vbi opus fuerit, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis originalibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum Statuti, declarationis, decreti, derogationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M.DC.XXII. Nonis Februarij, Pontificatus noſtri Anno Secundo.

V. Dat.

S. de Vrſinis.

Regiſtrata in Secretaria Breuium.

In nomine Domini Amen. Anno à Natiuitate Domini Noſtri Ieſu Chriſti M.DC.XXIII. indictione Sexta, die verò octaua menſis Februarij, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini Noſtri D. Gregorij diuina Prouidentia Papæ XV. anno II. retroſcripta littera Apoſtolica affixa & publicata fuerunt ad valuas Baſilicarum Sancti Ioannis Lateranen. Principis Apoſtolorum de Vrbe, ac Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ, dimiſſis ibidem earundem litterarum originalibus appenſis per aliquod temporis ſpatium, & exinde remotis, deinde dimiſſæ earundem litterarum copiæ affixis, vt moris eſt, per nos Coſmum Modium, & Alexandrum de Rothis S.D.N. Papæ Curſores.

Octauius Spada Magiſter Curſorum.

Romæ ex Typographia Rev. Camera Apoſt.
M. DC. XXIII.

Aduertet hanc Conſtit. iuſſu S.D.N. Vrbani VIII. ſuſpenſam fuiſſe pro Regnis Hiſpaniarum, vt conſtat ex Breui Nuntij Apoſt. runc temporis exiſtentis, nunc verò Eminentiſſimi Card. Sacchetti a 1. Aprilis 1625. prout refert Lezana *in ſum. quæſt. Regul. c.* 19. *num.* 35. *in fine.*

Declarationes aliquot Sacræ Congregationis Concilij ſuper conſtitutione Sanctæ mem. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, &c.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum cenſuit Conſtitutionem ſanctæ mem. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, nequaquam ſubiicere Regulares exemptos, quibus cura animarum perſonarum ſecularium non incumbit,

bit, Epiſcoporum iuriſdictioni in iis, quæ Sacramentorum adminiſtrationem concernunt, niſi cum in Sacramentis perſonis ſecularibus adminiſtrandis, iidem Regulares relinquunt.

I. Dub. An liceat Epiſcopis viſitare Altaria Regularium Eccleſiarum, quibus cura animarum perſonarum ſecularium non incumbit, aut loca vbi in iiſdem Eccleſiis aſſeruatur ſanctiſſimum Euchariſt. Sacram. vel vbi audiuntur Confeſſiones perſonarum ſecularium.

Reſp. Sacra Congreg. Epiſcopis non licere in vim eiuſdem Conſtitutionis viſitare Altaria Eccleſiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura perſonarum ſecularium, nec loca vbi in iiſdem Eccleſiis aſſeruatur ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, vel vbi Confeſſiones perſonarum ſecularium audiuntur.

II. Dub. An Epiſcopi poſſint Regularibus præſcribere vt cæteris tantum in locis, ac temporibus, aut certarum perſonarum Confeſſiones audiant, vel alias illorum priuilegia reſtringere ac moderari in Sacramentis adminiſtrandis?

Reſp. Hac in parte Conſtitutionem nihil noui Iuris induxiſſe, nec vllam nouam auctoritatem Epiſcopis in Regulares attribuiſſe. Ideóq; in vim ipſius Conſtitutionis non poſſe Epiſcopos Regularibus præſcribere, vt certis tantum in locis, ac temporibus aut certarum perſonarum Confeſſiones audiant, vel aliàs illorum priuilegia in Sacramentis adminiſtrandis reſtringere, aut moderari. Quod ſi aliunde Epiſcopis huiuſmodi facultatis competat, illam non fuiſſe ab eadem Conſtitutione ſublatam.

III. Dub. An facultas Epiſcopis per Conſtitutionem attributa in exemptos tam ſeculares, quàm Regulares, intelligitur etiam tributa in perſonas nullius Diœceſis?

Reſp. Eiuſmodi facultatem non intelligi tributam Epiſcopis in perſonas nullius Diœceſis.

IV. Dub. An eadem facultas competat inferioribus Prælatis preprium territorium ac iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus?

Reſp. Non competere.

V. Dub. An per eandem Conſtitutionem in illis verbis, poſſit Epiſcopus vnà cum Superioribus Regularibus quarumcumque Abbatiſſarum, &c. *electionibus, per ſe, vel alium intereſſe ac præſidere, ius Abbatiſſas confirmandi Epiſcopo cenſeatur?*

Reſp. Ius confirmandi Abbatiſſas minimè fuiſſe Epiſcopis per Conſtitutionem attributum.

VI. Dub. An Confeſſores Monialium ante editam Conſtitutionem deputati debeant ab Epiſcopo examinari, & approbari?

Reſp. Confeſſores quidem extraordinarios Monialium nullatenus poſſe poſt Conſtitutionem illarum Confeſſiones audire, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei iudicentur, & approbentur. Ordinarios vero Confeſſores ante Conſtitutionis publicationem deputatos poſſe, durante triennio ab eorum deputatione inchoando, pergere in Confeſſionibus Sanctimonialium audiendis abſque alio examine, & approbatione Epiſcopi. Quod ſi contingat vt illorum facultas à Sede Apoſtol. vltra triennium prorogetur, tunc debere eos ab Epiſcopo examinari & approbari.

VII. Dub. An Superiores Regulares ſimiliter ante ipſius Conſtitutionis publicationem electi, ſeu deputati, alia indigeant Epiſcopi approbatione pro confeſſionibus Sanctimonialium ſibi ſubiectarum audiendis?

Reſp. Superiores Regulares electos, ſeu deputatos ante ipſius Conſtitutionis publicationem, quibus alioquin facultas competat audiendi Confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarum poſſe, durante eorum officio, pergere ſine alia Epiſcopi approbatione in Confeſſionibus audiendis illarum tantum, quæ ſponte ac proprio motu id ab eis petierint. At verò eos, qui poſt Conſtitutionem eligentur, aut quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum officiis, ſeu dignitatibus, expleto iam tempore à Conſtitutione ibi bus cuiuſque Ordinis, vel aliàs legitimè præfinito ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam poſſe Sanctimonialium Confeſſiones audire, niſi priùs à Diœceſano Epiſcopo idonei iudicati, atque approbati fuerint.

VIII. Dub. An Confeſſiones, quas audiunt Superiores Regulares electi, ſeu deputati, vel confirmati poſt publicationem, & ſcientiam tenoris dictæ Bullæ non obtenta Epiſcopi approbatione ſint nulla atque irrita, necne?

Reſp. Confeſſiones huiuſmodi nullas atque irritas eſſe.

IX. Dub. An Regulares generaliter ab Epiſcopo approbati ad Confeſſiones perſonarum ſecularium audiendas cenſeantur etiam approbati ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarum?

Reſp. Regulares generaliter ab Epiſcopo approbatos ad Confeſſiones perſonarum ſecularium audiendas nequaquam cenſeri approbatos ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarum, ſed egere quoad hoc ſpeciali Epiſcopi approbatione.

X. Dub. An Regularis ad audiendas Confeſſiones Monialium vnius monaſt. ab Epiſc. approbatus Confeſſiones Monialium alterius monaſterij audire poſſit?

Reſp. Regularem ad audiendas Confeſſiones Monialium vnius monaſterij ab Epiſcopo approbatum, minimè poſſe audire Confeſſiones Monialium alterius monaſterij.

XI. Dub. An Confeſſores Regulares extraordinarij ſemel ab Epiſcopo deputati, & approbati ad audiendas Monialium Confeſſiones pro vna vice infra annum ad præſcriptum Sacri Concilij Trid. poſſint virtute dictæ approbationis pluries tanquam Confeſſeres extraordinarij eorundem Confeſſiones audire abſque noua Epiſcopi licentia?

Reſp. Confeſſores extraordinarios ſemel deputatos atque approbatos ab Epiſcopo ad Monialium Confeſſiones pro vna vice audiendas, haud poſſe pluries in vim approbationis eiuſmodi illarũ confeſſiones audire: ſed ab Epiſcopo totica eſſe approbandos, quoties caſus deputationis contigerit.

XII. Dub. Cum in eadem Conſtitutione ſtatutum ſit, vt liceat Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores Regulares admonere, vt amoneant Confeſſores Monialium atque adminiſtratores bonorum ad eorundem Monialium monaſteria pertinentium, vſque ſuperioribus id facere detrectantibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores, & adminiſtratores amouendi, quoties & quando opus eſſe iudicauerit, an eiuſmodi cauſam Epiſcopus Superioribus Regularibus ſignificare teneatur?

Reſp. Non teneri eiuſmodi cauſam ſignificare Superioribus Regularibus, ſed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum; quorum conſcientiam Sacra Congregat. ſerio onerauit ne facultate ſibi hac in parte attributa quoquo modo abutantur, ejus rei in diſtricto Dei iudicio rationem reddituri.

XIII. Dub. An eadem Conſtitutio qua parte ſupponit Epiſcopi iuriſdictionem Regulares delinquentes circa perſonas degentes intra ſepta monaſteriorum Monialium, aut circa clauſuram, vel bonorum adminiſtrationem eorundem monaſteriorum, habeat locum in omnibus delictis, an vero ſolum in notorijs, & cum ſcandale populi?

2. Conſtitutionem habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantum, & cum populi ſcandalo.

Quæ Sacra Congregationis Reſponſa ad ſe relata fel. record. Gregorius XV. & S.D.N. Vrbanus VIII. in omnibus approbarunt.

A. Cardinalis Caietanus.

Proſper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Camera Apoſt.
M. DC. XXIII.

XIV. Dub. An regularis abſque legitima licentia accedens ad monaſterium Monialium Regularibus ſubiectarum, vbique in loco colloquij deſtinato cum Mohali colloquens à Diœceſano Epiſcopo tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato coërceri & puniri poſſit.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum cenſuit poſſe, quam Congregationis ſententiam S.D.N. Vrbanus VIII. ad ſe relatam approbauit.

Coſmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Proſper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Camera Apoſt.
M. DC. XXIV.

XV. Dub. An liceat Epiſcopo in vim Conſtitutionis ſanctæ mem. Gregorij XV. de Exemptorum priuilegijs punire Regulares, qui ad Abbatiſſæ electionem procedunt ante tempus ipſi Epiſcopo ſignificatum, aut die electionis eidem nullatenus pronunciata.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trid. Interpretum reſpondit, Regulares ex eadem Conſtitutione ita demum teneri Epiſcopo ſignificare diem electionis Abbatiſſæ, eumque ad præfinitum tempus expectare, ſi antè ipſe expreſsè declarauerit ſe vti velle facultate ſibi hac in parte attributa, Abbatiſſarúmque electionibus per ſe, vel per alium intereſſe ac præſidere. Poſt eam vero declarationem licere Epiſcopo animaduertere in Regulares, qui ante tempus ſignificatum, aut die electionis eidem non pronunciata ad Abbatiſſæ electionem procedunt.

Coſmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Proſper Fagnanus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Camera Apoſtol.
M. DC. XXVI.

DECRETA SACRÆ Congregationis Concilij.

S.D.N. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. auctoritate edita.

De Celebratione Miſſarum.

CVm ſæpe contingat in quibuſdam Eccleſijs tam magnum Miſſarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis, aut piorum eleemoſynis impoſitum eſſe, vt illis pro ſingulis diebus præſcriptis nequeat ſatisfieri, & tamen noua onera Miſſarum iò dies ſuſcipiantur, indeque fiat, vt depereant piæ teſtantium voluntates, obſtricta benefactoribus fides violetur, defunctorum animæ ſuffragijs priuentur, Eccleſijs debitus ſubtrahatur cultus, ac CHRISTI fideles graui ſcandalo affecti plerumque à ſimilibus charitatis operibus retrahantur. Cúmque his malis maximum inter cætera fomentum præbeat, aut quod ij, qui Miſſas ſupra vires celebrandas ſuſcipiunt, ſperent illas breui ad pauciorem numerum à Superioribus reductum iri; aut quod Eccleſijs, ſorte pecuniarum abſumpta plerumque oua remaneant onera Miſſarum, abſque vllo emolumento; aut quod elcemoſyna pro illis celebrandis ſit adeò tenuis, vt non facile inueniantur, qui velint huic ſe muneri ſubijcere, & redditus Eccleſiæ, aut monaſterij adeo exigui, vt Sacerdotes pro neceſſaria ſua ſuſtentatione nouis ſe onerib⁹ obſtringere compellantur: Sacra Congregatio Card. Concil. Trident. interpretum animaduertens, facturam ſe rem Deo gratiſſimam, charitatique ac iuſtitiæ maximè conſentaneam, ſi pro viribus ſatagat hunc deterrimum abuſum è Chriſtiana Republica conuellere, atque eradicare: Sanctiſſimi D.N. Vrbani Diuina prouidentia Papæ VIII. authoritate ſibi ſpecialiter attributa, infraſcripta Decreta edidit.

I. Ac primò diſtrictè prohibet, atque interdicit, ne Epicopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel alijs quoquo modo reducant onera vlla Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis; ſed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apoſtolicam Sedem recurratur, quæ, re diligenter perſpecta, id ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiuſmodi, ſi quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit.

II. Deinde, vbi pro pluribus Miſſis, etiam eiuſdem qualitatis, celebrandis plura ſtipendia, quantumcumque iucongrua, ſiue ab vna, ſiue à pluribus perſonis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Eccleſijs, Capitulis, Collegijs, Hoſpitalibus, Societatibus, Monaſterijs, Conuentibus, Congregationibus, Domibus, ac locis piis quibuſcumque tam ſecularibus, quam regularibus, Sacra Congregatio ſub obteſtatione Diuini Iudicij mandat, ac præcipit, vt abſolutè tot Miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint; itaut alioquin ij, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciat; quinimò grauiter peccent, & ad reſtitutionem teneantur.

III. Id verò vt deinceps obſeruetur exactiùs, Sacra Congregatio eadem authoritate reuocat Priuilegia, & Indulta omnia quibuſuis perſonis, Eccleſijs, ac Locis piis, tam Secularibus, quam Regularibus, cuiuſcumque Ordinis, & Congregationis, & Inſtituti, quamcunque ob cauſam conceſſa, quibus indulgetur, vt certarum Miſſarum, vel anniuerſariorum celebratione, aut aliquibus collectis, ſeu orationibus, plurium Miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat.

IV. Ac ſimiliter, omne damnabile lucrum ab Eccleſia remouere, volens, prohibet Sacerdoti, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa eleemoſyna, ne eandem Miſſam alteri, parte eiuſdem eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committat.

Præterea, ne in Eccleſijs, in quibus onera Miſſarum in perpetuum impoſita ſunt, Sacerdotes in eis, vt par eſt, adimplendis eo tepidiores, ac ſegniores reddantur, quòd onera huiuſmodi cum nulla, aut parua ſint vtilitate coniuncta; ſtatuit, atque decernit,

nit, vt pecuniæ, ac bona mobilia Eccleſiis, Capitulis, Collegiis, Hoſpitalibus, Societatibus, Cõgregationibus, Monaſteriis, Conuentibus, ac locis omnibus, tam Secularibus, quàm Regularibus, atque illorum perſonis in futurum ſimpliciter acquirenda cum onere perpetuò Miſſarum celebrandarum, ab iis, ad quos pertinet, ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda à die talis acquiſitionis ſtatim deponi debeant penes ædem Sacram, vel perſonam fide, & facultatibus idoneam ad effectum illa, ſeu illorum pretium quamprimum inueſtiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expreſſa, & iodiuidua mentione oneris, quod illis annexum repertur: ac ſi eadem bona immobilia auctoritate Apoſtolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium ſub eadem pœna, vt ſuprà, deponi, atque in aliis bonis ſtabilibus itidem fructiferis cum eiuſdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat.

V. Ad hæc S. Congregatio quibuſuis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, necnon omnibus, & ſingulis Eccleſiarum, ac piorum locorum, tam ſecularium, quàm regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, diſtrictè prohibet, ne impoſterum onera perpetua ſuſcipiant Miſſarum celebrandarum, Sæculares quidem ſiue Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij, Regulares verò ſiue Generalis, vel Prouincialis conſenſu, & licentia in ſcriptis, & gratis concedenda; alinquin Secularis, qui huius prohibitionis tranſgreſſor extiterit, ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus ſit eo ipſo: Regularis verò pœnam priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque actiuæ, ac paſſiuæ, abſque alia declaratione incurrat. Eleemoſynas verò manuales, & quotidianas pro Miſſis celebrandis ita demum idem accipere poſſint, ſi oneribus antea impoſitis ita ſatisfecerit, vt noua quoque onera ſuſcipere valeant; alioquin omninò abſtineant ab huiuſmodi eleemoſynis etiam ſponte oblatis in futurum recipiendis, & capſulas auferant ab Eccleſiis cum inſcriptione illa: *Eleemoſyna pro Miſſis*, vel alia ſimili, ſub iiſdem pœnis ipſo facto incurrendis, ne fideles hac ratione fruſtrentur. Epiſcopus verò, ſeu eius Vicarius, aut Generalis, vel Prouincialis, vbi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requiſiti, in ſingulis caſibus diligenter inquirant de ſingulis Miſſarum celebrandarum obligationibus cuique Eccleſiæ, Monaſterio, aut loco pio incumbentibus; nec antea aſſenſum huiuſmodi, aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè conſtiterit, illius Sacerdotes, tam nouo oneri ſuſcipiendo, quàm antiquis iam ſuſceptis ſatisfacere poſſe, præcipuamque rationem habeant, vi redditus, qui Eccleſiis, & locis pijs relinquuntur, omninò reſpondeant oneribus adiunctis, ſecundum morem cuiuſque Ciuitatis, vel Prouinciæ, intelligantque ſi in tenui momenti defides, aut negligentes fuerint, in Nouiſſimo die ſe huius præcetmiſſi muoeris rationem eſſe redditutos.

VI. Poſtremo Illuſtriſſ. Patres, non ſine graui animi dolore intelligentes, mala ferè omnia, quæ Regularem diſciplinam euertunt, ac præcipuè nimiam hanc facultatem fluere in oneribus Miſſarum ſupra vires ſubſcipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare, ex maiori Regularium numero, quàm ſetant redditus, & eleemoſynæ eiuſque Monaſterij inhærentes, Summorum Pontificum, ac S. Tridentini Concilij decretis de re editis, Sanctiſſimi D.N. authoritate præcipiunt, ac mandaot omnibus, & ſingulis Generalibus, Prouincialibus, Commiſſarijs, Miniſtris, Præſidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Guardianis, Vicarijs, & quibuſcũque aliis Superioribus Monaſteriorum, Conuentuum, ac Domorum regularium bona immobilia poſſidentium, vel non poſſidentium, cuiuſcumque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti exiſtentium intra fines Italiæ, & Inſularum adiacentium, vt ſinguli, ad quos pertinet, in qualibet Prouincia, adhibitis duobus, aut tribus Regularibus ſui Ordinis, vel Congregationis probatioribus, & rerum vſu peritioribus, bona immobilia, cenſus, redditus, & prouentus omnes, conſuetas item eleemoſynas, & obuentiones, tam communes Monaſteriorum, Conuentuum, & Domorum eiuſdem Prouinciæ, quàm etiam ſingularibus perſonis religioſis aſſignatas, ſeu permiſſas, in communem vſum deinceps conferendas, decem annorum immediatè præcedentium habita ratione, diligenter, & maturè recognoſcant, iis omnibus detractis, quæ reparationes, præſtationes, grandines, ſterilitates, aliaue cuiuſlibet generis onera conſueuerunt abſorbere, eàque omnia ſcripto fideliter exarata, idem Superior, cuius intereſt, in proximo Capitulo, ſeu Congregatione generali, vel prouinciali, coram tribus Iudicibus ab ipſomet Capitulo, ſeu Congregatione diligendis proponat, qui, computatis huiuſmodi redditibus eleemoſynis, & obuentionibus vniuerſis, & oneribus, vt ſupra, detractis, fedulo examinent, quot Religioſi homines connumeratis etiam laicis, aliiſque neceſſariis, ſeruitoribus, in vnoquoque Monaſterio, Conuentu, & Domo regulari iuxta regionis, & proprij inſtituti morem, victum, & veſtitum, & medicinalia in communi habentes, & competenter valeant ſuſtentari. Tum eorundem bunorum, redditiuum, eleemoſynarum, & onerum præciſam notam ipſimet Capitulo, ſeu Congregationi exhibeant, vt in illo diligenter omnibus diſcuſſis, cuiuſque familia, Monaſterij, Conuentus, ac Domos regularis in ſingula quaque Prouincia certus earum rarum perſonarum numerus, Patrum capitularium voto, præfigatur, quæ redditibus, eleemoſynis, & obuentionibus, vt ſuperiùs, ſufficienter ali poſſint. Ne verò Superiores, qui id præſtare debent, ſegniùs, aut remiſſius, quam par eſt, ſuo muneri ſatisfaciant, mandat Sacra Congregatio, vt infra annum, poſt proximum Capitulum generale, vel prouinciale computandum, omnia hoc de genere capitulariter geſta, in authenticam formam redacta ad Sacram ipſam Congregationem Concilij ſinguli mittant, numerúmque familiæ, ſingulorúmque Conuentuum, Monaſteriorum, & Domorum huiuſmodi regularium, Capituli, ſeu Congregationis generalis, vel prouincialis ſententia, & auctoritate præfinitum, idem Superiores, tam Generales, & Prouinciales omnes, quàm locales perpetuò ſeruare omninò teneantur, nec poſſint illum quoquo modo augere, etiam prætextu augmenti redditurum, abſque Sacræ Congregationis licentia. Superiores autem huiuſmodi, qui prædicta omnia in præfixo termino non præſtiterint, vel numerum, vt ſuprà præſcriptum quouis modo augere præſumpſerint, priuationis omnium officiorum, quæ tunc temporis obtinebunt, vocisque actiuæ, ac paſſiuæ, & ad omnia ſuæ religionis officia, & gradus inhabilitatis perpetoam pœnam eo ipſo incurrere; atque alijs etiam grauioribus à Sede Apoſtolica irrogendis pœnis Sacta Congregatio ſubiacere voluit, & declarauit.

VII. Deinceps verò Monaſterium, Conuentus, Domus,

Domus, Congregatio, Societas Religioſorum, ſeu Regulerium, nullibi recipiatur, niſi præter alia ad id requiſita, in ſingulis eiuſmodi locis duodecim ſaltem fratres, aut Monachi, ſeu Religioſi, degere & ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis, detractis omnibus, vt ſuprà detrahendis, competenter ſuſtentari valeant, ad præſcriptum decreti fœl. rec. Gregor. XV. hac de re editi. Alioquin Monaſteriis, & loca huiuſmodi poſthac recipienda, in quibus duodecim Religioſi, vt ſupra, ſuſtentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non inhabitauerint, Ordinarij loci viſitationi, correctioni, atque omnimodæ iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelligantur.

Portò ne vllo vnquam tempore hæc in obliuionem, ſeu deſuetudinem abeant, Superiores locales cuiuſque Monaſterij, Conuentus, ac Domus regularis curare, atque efficere teneantur ſub pœna priuationis officij, vocisque actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrenda, vt in perpetuum, ſexto quoque mẽſe, id eſt feria ſecunda poſt primam Dominicam Aduentus, & feria ſexta poſt Octauam Corporis Chriſti præſentes Ordinationes in publica menſa perlegantur. Omnibus tam Eccleſiaticis perſoonis, cuiuſcunque ſint ordinis, conditionis, & gradus, quàm laicis quocumque honore, ac poteſtate præditis, præſentia Decreta declarandis, vel interpretandi facultate penitùs interdicta.

Non obſtantibus quoad ſuprafcripta omnia, & ſingula in præſentibus Decretis contenta, Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis in fauorem quorumcunque perſonarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantrum, Militiarum etiam S. Ioannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiuſlibet alterius Inſtituti etiam neceſſariò, & in indoiduo exprimendi Eccleſiorum, Monaſteriorum, Conuentuom, Collegiorum, Capitulorum, Hoſpitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumque tam Secularium, quàm Regulerium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, etiam Mari magno, ſeu Bullo aurea, aut aliàs nuncupatis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, aur cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis & innouatis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus & formis ſpecialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens, quibus quod ea quæ præſentibus ſduerſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, Sacra Congregatio Sanctitatis Suæ auctoritate ſpecialiter & expreſsè derogat, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Et ne præmiſſorum ignorantia à quoquam prætendi poſſit, voluit eadem S. Congregatio, vt præſentes ordinationes in valuis Baſilicarum S. Ioannis Lateranenſis, & Principis, Apoſtolorum de Vrbe, & in acie campi Floræ, vt moris eſt, affixæ, omnes ad quos pertinet ita arctent & afficiant, ac ſi vnicoique perſonaliter intimatæ fuiſſent. Vtque earumdem præſentium tranſſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ die 21. Iunij 1625.

Coſmus Card. de Torres.
Locus † Sigilli.
Proſper Fagnanus S. Congr. Secret.

Anno Domini Noſtri Ieſu Chriſti M. DC. XXV. indictione octaua, Pontificatus autẽ in Chriſto Patris, ac D.N. D. Vrbani diuina Prouidẽtia Papæ VIII. anno eius III. die verò 22. menſis Septembris ſuprafcripta decreta affixa & publicata fuerunt ad valuas Baſilicarum Sancti Ioannis Lateran. & Principis Apoſtolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ, vt moris eſt, per nos Gamillum Fundatum, & Fabium Æmilianum Sanctiſſimi D.N. Papæ Curſores.

Brandimartes Latinus præfati Sanctiſſimi D.N. Papæ ac S. Rom. & vniuerſalis Inquiſitionis curſor pro Mag. DD. Curſ.

Romæ ex Typographia Rev. Cameræ Apoſt.
M. DC. XXV.

Declarationes aliquot Sacræ Congregationis Concilij S. D. N. Vrbani Papæ VIII. auctoritate editæ ſuper decretis eiuſdem Congregationis de celebratione Miſſarum.

SActa Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum auctoritate ſibi à Sanctiſſimo D.N. attributa ad ſingula dubia infrà poſita ad hunc modum reſpondit.

Super primo Sacræ Congregationis decreto de celebratione Miſſarum, quo prohibetur ne Epiſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Conſilium impoſita, aut in limine fundationis.

Quæritur quid ſi legatum ſit ita tenue, vt non ſit qui velit onus illi iniunctum ſubire, & ſi recurrendum ſit ad Sedem Apoſt. pro moderatione oneris, totum, aut ferè totum inſumendum ſit pro expenſis ad id neceſſarijs? & quid ſi permittatur Epiſcopo in fundatione vt poſſit huiuſmodi onera moderari?

Reſp. Etſi legatum ſit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, vt ſupra impoſiti ab iis ad quos pertinet, Sedem Apoſt. eſſe adeundam, quæ abſque vlla impenſa ſtatuet, quod magis in Domino è re eſſe iudicauerit. Verumtamen ſi in ipſa beneficij erectione expreſsè cautum fuerit, vt liceat Epiſcopo coniunctum onus reducere ac moderari, legem hanc fundationis quam decreta hac de re edita non ſtatuerunt, eſſe validam & obſeruandam.

Secundò ſuper II. eiuſdem Congregationis decreto quo cauetur, vt celebrentur tot Miſſæ, quot ad rationem tributa eleemoſyna præſcripta fuerint, Quæritur, an verba illa, præſcriptæ fuerint, *intelligenda ſint de præſcriptione facta ab offerente, vel ab Ordinario?*

Reſp. Eſſe intelligenda de præſcriptione facta ab eo, qui eleemoſynam tribuit, non autem ab Ordinario: quod ſi tribuens eleemoſynam nomerum Miſſarum celebrandarum non præſcripſerit, tunc tot Miſſas celebrari debere, quot præſcripſerit Ordinarius ſecundùm motem ſuæ Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Tertiò

Tertiò, an cum Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam iuxta qualitatem loci, personarum, ac temporum, Sacerdotes recipientes stipendium minus congruum, teneantur Missas ab offerente præscriptas celebrare?

Resp. Teneri.

Quartò, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione beneficij, seu capellæ, legati, aut salarij possint etiam manualem eleemosynam pro Missis votiuis, aut defunctorum recipere, & vnico Missa Sacrificio vtrique oneri satisfacere?

Resp. Sacerdotes quibus diebus teneantur Missas celebrare ratione beneficij, seu capellæ, legati, aut salarij, si eleemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa vtrique obligationi satisfacere.

Quintò posito quod testator relinquat vt celebrentur pro eius anima centum Missa absque vlla præscriptione eleemosyne. Quaritur an liberum sit heredibus eleemosynam sibi bene visam præscribere, an verò eadem eleemosyna præscribenda sit ab Ordinario?

Resp. Vbi nullam certam eleemosynam testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosynam congruam, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum secundùm morem Ciuitatis, vel Prouinciæ.

Sextò super III. Congregationis decreto, in quo eadem Congregatio reuocat priuilegia, quibus indulgetur vt certarum Missarum, vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat, Quaritur, an verba, in futurum suscipiendis, intelligenda sint de oneribus suscipiendis post priuilegiũ?

Resp. Ita esse intelligenda.

Septimò super IV. eiusdem Congregationis decreto, quo prohibetur Sacerdoti, qui Missam suscipit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteriparte eiusdem eleemosynæ sibi retenta celebrandam committat, Quaritur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum vt retineant aliquam eleemosynarum portionem pro expensis manutentionis Ecclesiæ, aliarum, inseruientium, paramentorum, luminum, vini, hostiæ, & similium?

Resp. Permittendum non esse vt Ecclesiæ ac loca pia seu illorum administratores ex eleemosynis Missarum celebrandarum vllam vtcumque minimam portionem retineant ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi eum Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent reditus, quos to vsum earumdem expensarum erogare licitè possint, & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsumet tantum Missæ Sacrificio necessariò sunt subeundæ, & nihilominus eo etiam casu eurandum esse, vt ex pecuniis, quæ supersunt, expensis vt supra deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuetiot ab offerentibus eleemosynas.

Octauo, an hoc decretum habeat locum in beneficijs, qua conferuntur in titulum, id est, an Rector beneficij, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem reddituum beneficij?

Resp. Non habere locum, sed satis esse vt Rector beneficij, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam secundùm morem Ciuitatis, vel Prouinciæ, nisi in fundatione ipsius beneficij aliud cautum fuerit.

Nonò, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna maior solita pro celebratione Missæ debeant dare eadem integram eleemosynam ijs, quibus Missas celebrandas committunt, an verò satis sit, vt dent celebrantibus eleemosynam consuetam?

Resp. Deberè absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem sibi retinere posse.

Decimò super V. eiusdem Congregationis decreto, quo inter cætera statuitur in hac verba. Eleemosynas verò manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus ibrea impositis ita satisfecerint, vt noua quoque onera obire valeant, alioquin omnino abstineant ab huiusmodi eleemosynis etiam sponte oblatis in futurum recipiendis, & capsulas auferant, &c. *Quaritur an hoc decretum prohibeat absolutè quominus accipiant nouas eleemosynas ij, qui acceptis non satisfecerunt, & quid si congruo tempore possint omnibus satisfacere.*

Resp. Non prohibere absolutè, ac propterea etsi oneribus iam susceptis non satisfecerint, posse tamen noua etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere.

Vndecimò quid si offerens eleemosynas audito impedimento consentiat, vt Sacerdos Missam celebret cum primum poterit?

Resp. Quamuis onera susceptа infra modicum tempus adimpleri neqoeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, & consentiat, vt illæ tonc demum celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, decrerum non prohibere quomioos eo casu eleemosyna accipiatur pro ilsdem Missis ioxta benefactorus consensom celebraodis.

Duodecimò, an pœna Interdicti & aliæ appositæ in eodem decreto afficiant tam eos qui accipiunt eleemosynas contra formam ibi proscriptã, quàm eos, qui non auferunt capsulas ab Ecclesiis, ve ibidem præcipitur.

Resp. Has pœnas non habere locum, oisi in suscipientibus onera perpetua Missarum celebrandarum sine licentia Episcopi, seu eius generalis Vicarij, aut Generalis, vel Prouincialis.

Decimetertiò, an in hoc decreto comprehendantur illa capsula, qui apponi solent in Ecclesiis in die Commemorationis omnium Sanctorum, & vulgò dicuntur, Casse de Morti?

Resp. Comprehendi.

Decimoquartò an administratores Ecclesiæ magna deuotionis, & concursus possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis nonnisi post longum tempus satisfacere valeant, ne aliàs cultus Ecclesiæ, & deuotio, ac concursus fidelium, vt aiunt, minuantur?

Resp. Non posse oisi de consensu eorum, qui eleemosynas tribuunt, vt suprà in responsione ad vndecimum.

Decimoquintò, quia prohibitio dicti decreti videtur aliquib. directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Cõgregationibus, necnon omnibus & singulis Ecclesiarum, & piorum locorum tam secularium, quàm Regularium Superioribus, de quibus sit expressa mentio, non autem priuatis Sacerdotibus, qui tamen comprehendi videntur sub clausula generali, & aliis ad quos pertinet, supplicatur pro opportuna declaratione.

Resp. Comprehendi etiam priuatos Sacerdotes.

Decimosextò super VII. eiusdem S. Congregationis decreto, quo cauetur, vt in singulis monasterijs Religiosorũ præfigatur numerus, qui ex cõsuetis redditibus, aut eleemosynis cõmode possit sustentari; Quaritur, an vbi

hoc

hac præfixia facta iam fuit in vim ſimilis decreti ſanctæ mem. Pauli V. abſque tamen computatione reddituum cuiuſque Religioſi, ſic denuò facienda neene?

Reſp. Numeri præfixionem eſſe iterum faciendam ſeruata vltimi decreti hac de re editi.

Decimaſeptimò, an nouitij ad habitum Regularem admiſſi, poſſint admitti ad profeſſionem in monaſterijs, in quibus habita vt ſuprà præfixione numeri commodè ali non poſſunt.

Reſp. Eſſe admittendos ad profeſſionem, ſi aliàs habiles exiſtant, ac deiode in aliquo alio monaſterio eiuſdem Religionis eſſe collocandos vbi commodè ali poſſint.

Decimooctauò ſuper vltima, quo cauetur, vt nulli recipiantur Conuentus Regularium, niſi præter alia ad id requiſita duodecim ſaltem fratres in eis degere, & competenter ſuſtentari valeant, itant alioquin ſubſint iuriſdictioni Ordinarij: Queritur, an hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Miſſarum, comprehendat eas Religiones, quæ non conſueuerunt onera Miſſarum recipere, vt ſunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis IESV?

Reſp. Comprehendere.

Vltimò, an idem decretum vbi diſponit, vt nullibi recipiantur monaſteria, niſi, &c. habeat locum in Italia dumtaxat, ad quam eſt reſtrictum decretum præximè antecedens, an verò etiam extra Italiam?

Reſp. Habere locum etiam extra Italiam.

Coſmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Proſper Fagoenus S. Congr. Secret.

Romæ ex Typographia Rev. Camera Apoſt.
M. DC. XXVI.

DECRETA SACRÆ Congregationis Concilij.

S. D. N. D. Vrbani Papæ VIII. iuſſu edita.

De Regularibus, Apoſtatis, & Eiectis.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilij Trident. Interpretum Regularium eiectorum, & fugitiuorum ſtatui conſulere, illorúmque ſcandala ſummouere, & ſuccreſcentem numerum frangere, operæ pretium exiſtimans, auditis Religionum Superioribus, atque diligentiſſimè perpenſa, communicato etiam conſilio cum S. D. N. Vrbano VIII. atque ex peculiari Sanctitatis ſuæ facultate infraſcripta edidit.

Ac primò, vt infecta ſemina, è quibus praui eiuſmodi fructus potiſſimum prodeunt, deinceps ne ſerantur in vinea Domini, cenſuit eſſe innouandas, & Sanctiſſima auctoritate ſtatuit conſtitutiones, & decreta generalia ſanctæ mem. Clementis VIII. ad Regularium reformationem, ac nouitiorum receptionem, profeſſionem, atque inſtitutionem ſpectantia, diſtrictéque præcipit Generalibus, atque aliis omnibus Ordinum Superioribus, vt illa exacte obſeruent, atque vt obſeruentur efficiant ſub pœnis ſtatutis in iiſdem Conſtitutionibus. A quibus tamen excipiendum cenſuit caput illud, quo decreuit ne in Conuentibus, ſeu monaſteriis ad nouitios recipiendos hactenus deſignatis, & approbatis, ſeu in poſterum deſignandis, & approbandis, nouitij ad habitum vllatenus recipi poſſint, niſi priùs à Congregatione Reformationis Apoſt. vel à propria locorum Ordinarijs expreſsè, & nominatim approbati fuerint. A cuius quidem decreti obſeruantia Sacra Congregatio iuſtis de cauſis cenſuit Regulares eſſe abſoluendos, prout auctoritate Sanctiſſimi Domini noſtri abſoluit, atque eximit.

Deinde vt apoſtatandi opportunitas Regularibus præripiatur, ſtatuit, vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem tranſire, niſi priùs Superiori legitimè conſtiterit eam Religionem præſtare illum recipere, qui licentiam petit, tumque Regularis rectà ſe transferat ad arctiorem. Quod vt reipſa adimpleatur, idem Superior omni ſtudio, ac diligentia inuigilet.

Rurſus ſtatuit, vt fugitiui, & apoſtatæ, ſiue habitum Regularem deferant, ſiue non, poſſint ac debeant ab Epiſcopo loci, vbi motam habuit in carceres conici, ac Superioribus Regularibus conſignari ſecundùm Regularia inſtituta puniendi, vtque ipſi quoque Superiores teneantur eos perquirere, ad Religionem reducere, atque efficere vt apprehendantur, ſalua tamen in omnibus facultate Ordinariis locorum attributa decreto Concilij *cap. 3. ſeſſ. 6.* Quod ſi apoſtatæ huiuſmodi citra montes infra quatuor, vltra montes verò infra octo menſes à præſentis decreti publicatione inchoandos ſua ſponte ad ſuam quiſque Religionem redierit, tum pœnarum omnium ipſis propter apoſtaſiam inflictarum, aut infligendarum remiſſionem, atque impunitatem aſſequantur; ita tamen vt debeant à Superiore abſolutionem humiliter petere, & coram eodem culpam fateri, atque emendationem polliceri, Superior verò è contra benignè illos teneatur excipere, ab huiuſmodi pœnis abſoluere, & paterna charitate amplecti.

Ad hæc, vt in poſterum è Religionibus nullus legitimè profeſſus eiici poſſit, niſi ſit verè incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minimè cenſeatur, niſi non ſolùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis diſpoſitione requiruntur, ſublatis hac in parte Statutis, & Conſtitutionibus cuiuſque Religionis, & Ordinis etiam à Sede Apoſt. approbatis, & confirmatis; verum etiam vnius anni ſpatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus: proindéque vnaquæque Religio priuatos habeat carceres in qualibet ſaltem Prouincia. Elapſo autem anno ſi nihilominus non reſipuerit, ſed animo indurato in ſua pertinacia perſeuerauerit, ne contagione peſtifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre eiici tandem poſſit, ſed ab ipſomet Generali tantum de conſilio, & aſſenſu ſex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in ſingulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus, tumque nonniſi inſtructo ſecundùm eorum ſtylum, & Conſtitutiones proceſſu, & plenè probatis cauſis expulſionis ad Sacrorum Canonum præſcriptum. Interea tamen vſque ad primum generale Capitulum, ſeu Congregationem proximè celebrandam ſi quempiam ex iuſtis, & neceſſariis cauſis expellere oportebit, eiectio fieri poſſit à Generali cum conſilio, & aſſenſu ſex Patrum, vt ſuprà, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menſes à præſentis decreti publicatione, ſcripta tamen in reliquis forma ſuperiùs præſcripta. Si verò eiecti quamdiu non redierint ad Religionem in habitu clericali incedant, atque Ordinarij loci

iuriſdi

iurisdictioni, & obedientiæ subsint, proindeque Generalis illico expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare renearut. Cæterùm Sacra Congregatio Religionum Superiores seriò admonet, ac per IESV-CHRISTI viscera obtestatur, vt memores patentæ charitatis; & mansuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, vt lucrentur animas fratrum suorum, fetè in profundum malorum delapsas, antequam grauissimum, atque extremum expulsionis remedium experiantur. Idque eo magis quod subditorum sanguinem, qui ex malo negligentium, & sui officij immemorum Prælatorum regimine pereunt, Dominus noster IESVS CHRISTVS in supremo Dei iudicio de eorumdem Prælatorum manibus sit requisiturus.

Præterea statuit, vt idem Superiores nemini ex Religiosis expulsis litteras testimoniales concedant illos ad Sedem Apost. rescindentes, vel iubentes aliam ingredi Religionem.

Item vt electi extra Religionem degentes sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinariis locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, ac moderandi.

Ac postremo censuit esse innouandam & Sux Beatudinis auctoritate innouat Constitutionem felicis mem. Gregorij IX. relatam in cap. fin. extra de Regular. ac præterea declarat eam Constitutionem in iis quoque vendicare sibi locum, seruandamque esse, qui iuste diffinitiuéque, ac iuris ordine seruato expulsi fuerint, dummodo tamen in expulsis huiusmodi subsit spes euidens emendationis ex litteris saltem testimonialibus Ordinarij, cuius Conscientiam in his litteris concedendis Sacra Congregatio seriò onerauit.

Ne qua verò difficultas in suprascriptis decretis, & ordinationibus exequendis suboriatur, Sacra Congregatio Sanctissimo Domino Nostro annuente, atque approbante, vniuersis Generalibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris Præsidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Guardianis, Vicarijs, & quibuscumque aliis Superioribus quorumcumque Ordinum, vel Congregationum, Monasteriorum, Conuentuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium vbique locorum existentium iniungit, serióque mandat, vt illa diligenter obseruent, atque obseruari procurent in omnibus Cœnobijs, ac monasteriis, Collegijs, & Domibus quorumcumque Monachorum, ac Regularium vbique locorum existentibus, efficiantque, vt tam decreta supradicta felicis record. Clementis VIII. quam præsentes Ordinationes in singulis eiusmodi locis bis saltem in anno legantur in publica mensa.

Si quis verò ipsorum aduersus ea, quæ superiùs suprascripta sunt, vel eorum aliquid quoquo modo facere, vel moliri præsumpserit, ipso facto pœnam incurrat priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vocisque activæ, & passiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, pœnaque huiusmodi si Sanctitati Suæ, ac Sedi Apost. reseruata, in eadem Superioribus etiam Generalibus, & Protectoribus illam moderandi, seu relaxandi potestate penitus interdicta, & nihilominus sit irritum & inane quicquid secus à quoquam actum extiterit. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis in fauorem quarumcumque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium Congregationum, Monasteriorum, Conuentuum, Domorum, ac locorum Regularium quorumcumque, necnon illorum etiam iuramento, Confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, vel consuetudinibus etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & priuilegijs etiam in corpore iuris clausis, aut ex causa, vel titulo oneroso, vel in limine fundationis concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus & formis, & cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisq. efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus Decretis etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis specialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro expressis habens, quibus quoad ea, quæ supradictis quomodolibet aduersantur, illis aliàs in suo robore permansuri specialitet, & expressè Sanctitatis Suæ auctoritate derogat, cæterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ die 21. Septembris 1624.

Cosmus Card. de Torres.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus S. Congreg. Secret.

Romæ ex Typographia Rev. Camera Apost.
M. DC. XXIV.

DECRETVM SACRÆ Congregationis Rituum vbique obseruandum.

De non addendis Kalendario & Missali Sanctorum Officiis adhuc non concessis, & Missis non approbatis.

SACRA Rituum Congregatio ad tollendos abusus, qui variis in locis irrepserunt, re matura discussa censuit, & decreuit.

Primo non potuisse, nec posse locorum Ordinarios tam seculares, quàm Regulares addere Kalendario etiam propriis Sanctorum Officia, nisi ex dumtaxat quæ Breuiarij Romani rubricis, vel Sacræ Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentia concederuntur.

Insuper verum, & prohibuit celebrari per totam Ciuitatem, vel Diœcesim etiam de cuiusque Ordinarij auctoritate Missam, vel festum cum Officio de Sancto, eo quod in loco ad sit Ecclesia Parochialis, vel Regularis, aut aliqua Reliquia, sed tantùm in ipsius Sancti Ecclesia titulari, seu vbi asseruatur insignis Reliquia, & non alibi.

Insignes autem Reliquias declarauit esse Corpus, Caput, Brachium, Crus, aut illam partem Corporis, in qua passus est Martyr, modo sit integra, & non putua, & legitimè ab Ordinarijs approbata.

Missas item, quæ circumferuntur à Sacra Congre-

gatione non approbatas, Sancti Gregorij pro Viuis, & Defunctis XV. Auxiliatorum, & de Passe æterno, & quaſcumque alias, exceptis iis, quæ ſunt permiſſæ Regularibus tantum, veluti Roſarij, Sanctæ Mariæ de Carmelo, & alias, ſicut etiam Officia ab eadem non approbata prohibuit, reiecit omninò, & damnauit reſpectiuè, & pro prohibitis, reiectis, & damnatis haberi voluit.

Quæ omnia decreuit, ſtatuit, & mandauit ſub pœnis contentis in Bullis Pij V. initio Breuiarij, & Miſſalis poſitis, quòd ſcilicet non ſatisfaciant moneri recitandi diuini Officij; quo verò ad, vtentes ſupradictis Miſſis ſub aliis pœnis contentis in Indice librorum prohibitorum ex decreto S. Concilij Tridentini edito.

Et ne præmiſſorum ignorantia vllo vnquam tempore poſſit ab aliquo prætendi, neque obliuio poſſit irrepere, eadem Sacra Congregatio voluit, & mandauit decreta huiuſmodi affigi in Sacriſtiis omnium Eccleſiarum tam Secularium, quàm Regularium, etiam Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, Collegiatarum, & aliarum quarumcumque in eiſque perpetuo affixa aſſeruari.

Facta demum relatione horum decretorum Sanctiſſimo D. N. D. Vrbano Papæ VIII. idem Sanctiſſimus ea laudauit, approbauit, atque ab omnibus vbique ſub prædictis pœnis ſeruari præcepit. In quorum fidem manu, & ſigillo Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi D. Cardinalis Deti præſens decretum ſignatum, & munitum fuit, die 8. Aprilis 1628.

Ioannes Baptiſta Card. Detus.

Locus † Sigilli.

F. Fuluius Benignus, Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Camera Apoſt.
M. DC. XXVIII.

DECRETVM SACRÆ CONgregationis Concilij, quòd in collatione Parochialis Eccleſiæ iuriſpatronatus mixti non requiritur forma examinis per concurſum.

SAcra Cardinalium Congregatio Concilij tridentini interpretum cenſuit in collatione Parochialis Eccleſiæ iuriſpatronatus mixti non requiri formam examinis per concurſum, ſub die 5. Februarij 1628. *Vidi & legi originale proprium, quod aſſeruatur apud D. Iulianum Viuianum Piſana Eccleſia Decanum, de quo ipſe meminit in fine ſuæ praxis Iuriſpatronatus nouiſſimè edita, & ideò ſecundùm hoc decretum corriges, & emendabis quæ cum communi Doctorum opinione dixi ſuprà* alleg. 58. num. 17.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ VIII. *CONSTITVTIO,*

Contra Ordinantes, & malè Ordinatos.

Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

SEcretis æternæ prouidentiæ conſiliis, nullo noſtrorum ſuffragio meritorum, Speculatores Domus Iſraël, in ſublimi Apoſtolatus culmine conſtituti, eo potiſſimum Pontificæ ſedulitatis officia conuertenda eſſe arbitramur, vt qui in ſortem Domini vocantur, Chriſtique Militiæ dant nomen, ſpiritualem Eccleſiæ tranquillitatem non perturbent, ſed pacem confirment, vires augeant, ac tam ſtreuuè ſe gerant, vt ipſam terribilem, quaſi caſtrorum aciem ordinatam, inferæ poteſtates, ac Principes tenebrarum quotidie magis perhorreſcant. Hæc autem quanto impenſiùs fieri optamus, tanto maiori indignatione irreligioſam quorumdam impudentiam deteſtamur, ac ſacrilegam temeritatem execramur, qui ſactos Canones, Summorumque Pontificum decreta non veteotes, Clericales Ordines illegitimè ſuſcipiuot, ac dum in Eccleſiaſticorum miniſtrorum cœtum per neſas irrepunt, Dei cultui, animarum ſaluti, omnibuſque ad optimum Chriſtianæ Reipublicæ regimen pertinentibus, plurimum obeſſe noſcuntur. Alias ſiquidem fel. record. Clemens Papa IV. prædeceſſor noſter volens periculis animarum eorum obuiare, qui vinculo excommunicationis adſtricti, aut apoſtatæ, ſeu irregulares, vel aliàs Ordioum ſacrorom ſuſceptione indigni, ſuam partiam, in qua de his haberetur notitia, fugientes, ſe in remotis partibus faciebant ad huiuſmodi Ordioes promoueri, ſtatuit, vt oullus Epiſcoporum Italiæ de cætero aliquem Vltramontaoum Clericum ordinare præſumeret, niſi ab eodem Clemente prædeceſſore, vel ab Epiſcopo, de cuius Diœceſ. traxerat originem, ordinandus, vel in cuius Diœceſ. beneficiatus eaſtebat, per eius patentes litteras cauſam rationabilem continentes, quare ipſom nolebat, aot nequibat ordiuare, ſpecialem licentiam haberet; eos verò, quos contra præmiſſa contigiſſet ordinari, manere voluit abſque ſpe diſpenſatioois ſuper hoc à Sede Apoſtolica obtinendæ ſuſpenſos, ac ordinantes condigna pœnitentia puniti. Cùm autem oon ſine graui animi noſtri moleſtia, Nobis ioootuerit, quamplures Vltramontanos ſuæ ſalutis immemores, Deique timore poſtpoſito, ad Ordioes prædictos cum falſis Dimiſſorialibus litteris, ſeu etiam cum titulo patrimonij ficto, vel fiduciario, ſeu eiam cum titulo patrimonij ficto, vel fiduciario, ſeu etiam falſo, cum maximo bonorum omnium ſcandalo, ſe promoueri feciſſe. Nos innumeris, quæ ex minùs canonica Clericorum ordinatione huiuſmodi proueniunt, malis, quantum Nobis ex Alto conceditur prouidere voleotes, prædictam Clementis prædeceſſoris Conſtitutionem, cum omnibus & ſingulis in ea contentis approbantes, & innouantes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine

tudine, Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis in Italia exiſtentibus tenore præſentium prohibemus, ne quouis prætextu & ex quacumque cauſa, Hiſpanos, Luſitanos, Gallos, vel Germanos, alióſque quoſcumque Vltramontanos, & ex quibuſuis locis extra Italiam oriundis, non ſolùm ad Sacros, ſed neque etiam ad minores Ordines, vel Clericalem characterem promouere audeant, ſeu præſomant, niſi dimiſſoriales ſuorum Ordinariorum litteras à ooſtris, & huius Sanctæ Sedis Nũtius, ſeu Collectoribus in illis partibus commorantibus recognitas, probatas, & ſubſcriptas habeãt, eorumdémve Nuntiorum, ſeu Collectorum ſubſcriptiones à dilecto filio noſtro in Alma Vrbe Vicario in ſpiritualibus generali ſimiliter examinatæ, recognitæ, & probatæ fuerint aliàs promouentes ad annum ab exercitio Pontificalium, promoti verò perpetuæ ſuſpenſionis pœnam, abſque ſpe diſpenſationis à Sede Apoſtolica obtinendæ, incurrant eo ipſo. Inſuper permoeos huiuſmodi, ac etiam eos, qui cum falſis, vel fictis, aut fiduciariis patrimonij titulis ſcienter ſe ad Ordines huiuſmodi promoueri fecerint, non ſolùm prædictis, verum etiam maioribus arbitrio noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis infligendis pœnis. Italos verò, ſi quos in poſterum Clericali characterc inſigniri, vel ad minores Ordines promoueri ab alieno Epiſcopo, cum falſis dimiſſoriis contigerit, etiamſi qualitatibus per Concil. Trident. Decretum *cap. 16. ſeſſ. 23.* requiſitis præditi ſint. Nihilominus ſequuta tamen prius deſuper Iudicis Eccleſiaſtici declaratione, fori priuilegio minimè gaudere, ſed ſeculari iuriſdictioni, vt antea, plenè in omnibus ſubiacere, & ſubiectos eſſe reſpectiuè volumus, ſicque & non aliter per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ſublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniti debere, ac irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam, quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. In contrarium facien. non obſtantibus quibuſcumque. Per præſentes autem conſtitutioni rec. me. Pij Papæ II. prædeceſſoris noſtri contra malè promotos editæ nullatenus derogare intendimus, ſed illam cum omnibus, & ſingulis in ea contentis, in ſuo robore, & efficacia permanere, perinde ac ſi præſentes non emanaſſent, decernimus. Vt autem præſentes litteræ ad omnium notitiam facilius deuenire poſſint, volumus, quod illæ, ſiue earum exempla in valuis Baſilicarum Sancti Ioannis Lateranen. ac Principis Apoſtolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon in acie Campi Floræ, vt moris eſt, affixæ, omnes & ſingulos, quos illæ cooccernont, perinde arctent, & afficiant, ac ſi vnicuiq; perſonaliter intimatæ fuiſſent, quodque earundem tranſſumptis, etiam impreſſis manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra illud vbique adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 11. Decembris M.DC.XXIV. Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

V. Theatinvs.

Anno Milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quarto, Indictione ſeptima Pontificatus Sanctiſſimi D.N.D. Vrbani diuina Prouidentia Papæ Octaui, die verò decimoſexto menſis Decembris, retroſcripta littera Apoſtolica affixa, lecta, & publicata fuerunt ad valuas Baſilicarum Sancti Ioannis Lateran. Principis Apoſtolorum de Vrbe, ac Cancellaria Apoſtolicæ, acies Campi Florę, per nos Alexandrum de Rochis, & Fabium Æmilianum Sanctiſſ. D. Papæ Curſ.

Brandimartes Latious pro Mag. DD. Cutſ.

Romæ ex Typographia Reu. Camera Apoſtol.
M. DC. XXIV.

DECRETVM,

De Monaſteriorum, Conuentuum, Domorum Religioſorum cuiuſcumque etiam Mendicantium Ordinis erectione.

VRBANVS PAPA VIII. ad perpetuam rei memoriam.

Cum alias ſel. rec. Clemens Papa VIII. decreuit, Ordinarios locorum licentiam ad nouos Conuentus cuiuſcumque, præſertim Mendicantium Ordinis, in Ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iuriſdictioni ſubiectis erigendos impartiri non poſſe, niſi vocatis, & auditis aliorum in eiſdem Ciuitatibus, & locis exiſtentium Conuentuum Prioribus, ſeu Procuratoribus, & aliis intereſſe habentibus, & cauſa ſeruatis ſeruandis cognita in eiſdem Ciuitatibus, & locis, nouos huiuſmodi erigendos Conuentus, ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe conſtiterit. Si verò ab eorum ſententiis ad Sedem Apoſtolicam prouocari, & appellari contigerit, ipſos Ordinarios tandiu erectionem nouorum Conuentuũ ſuſpendere debere, quandiu à dicta Sede in ea cauſa prouunciatum extiterit, ac aliàs prout in decreto huiuſmodi plenius continetur. Verum per piæ me. Paulum Papam V. accepto pleroſque ex Ordinariis prædictis fauore, vel nimia expoſcentium importunitate ad nouos Conuentus, ſeu Domos, præter, & contra tenorem prædicti decreti erigendos plerumque adduci, quo fit, vt non habita debita eleemoſynarum, ſeu reddituum cuiuſcumque Monaſterij, Conuentus, ſeu Domus ratione, Monachi, ſeu Fratres, aut Religioſi ibi degentes, manuteneri nequeant, & ad tam exiguum numerum reducantur, vt cultus diuinus in eorum Eccleſiis deſtituatur, ibique regularis diſciplina, vt conuenit, conſeruari non valeat, Sacra Cõgregatio Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium negotiis Regularium præpoſitorum, ad quos idem Paulus Papa V. negotium huiuſmodi tetecerat, tot incommodis obuiam ire, eiſque aliquod opportunum remedium adhibere cupiẽs, Decreti huiuſmodi tenores, ac totos tenores præſentibus, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur pro plenè, & ſufficienter expreſſis habens, viuæ vocis oraculo à S.D.N. Gregorio Papa XV. habito, Decretum prædictum, quatenus opus ſit, innouat, & in vſum reducit. Volens, quod de cætero Monaſterium, Conuentus. Domus, Congregatio, vel Societas Religioſorum, ſeu Regularium cuiuſcumque, etiam Mendicantium Ordinis, Societatis, & inſtituti quocumque nomine nuncupentur, etiamſi de illis particularis, expreſſa, & ſpecifica mentio habenda eſſet, in quacumque Ciuitate, vel oppido, quocumque alio loco, non erigantur, niſi in eo ſaltem duodecim Fratres, aut Monachi, ſeu Religioſi inhabitare, ac ex redditibus, & ex conſueris eleemoſynis ſuſtentari valeant, ac Priores, ſeu Procuratores aliorum Monaſteriorum, Conuentuum, ſeu Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, aut Societatum,

ſeu inſtitutorum huiuſmodi non ſolùm in prædictis, ſed etiam in aliis per quatuor millia paſſuum circumuicinis locis ad id vocari,& auditi fuerint,ac tali erectioni conſenſerint, vel aliàs Ordinanis locorum conſtiterit,Religioſos Monaſterij, Conuentus,ſeu Domus regularis ſic erigendi, ſeu erigendæ abſque detrimento Religioſorum in Monaſteriis, ſeu Domibus antea in Ciuitatibus,ſeu locis huiuſmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commodè,& congruè manuteneri,& ali poſſe. Si verò noui Conuentus, Domus,Congregatio, vel Societas huiuſmodi inſtituendæ erunt, nullique alij Regulares inibi reperiantur,Ordinarij locorum nihilominus diligenter inquirant,ac locorum incolæ,& habitatores,quorum & conſenſum requirant, ac adhibeant huiuſmodi duodecim Religioſos in Conuentibus,vt præmittitur inſtituendis commodè alere,& manutenere valeant. Si verò à Decreto, ſeu Decretis per Ordinarios prædictos in cauſia huiuſmodi ferendis legitimè appellari contigerit, ex nunc prout ex ea die, qua appellatio interponetur,ea ad eandem Sacram Congregationem vnà cùm toto negotio principali deuoluta cenſeatur, appellationeque huiuſmodi pendente, nihil innouandum eſſe,irritumque & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernens, quibuſcumque in contrarium facien. non obſtantibus. Romæ 17. Auguſti 1622.

Ant. Card. Saulius.

Locus † Sigilli.

N. Zambeccarius, Secr.

Romæ ex Typographia Reu. Camera Apoſt.
M. DC. XXII.

DECRETVM,

Quo conceditur & præſcribitur facultas Ordinarijs circa acceſſum Regularium ad monaſteria Monialium ad colloquendum cum eis.

VM aliàs de anno 1590. per Sacram Cardinalium negotijs Regularium Præfectorum Congregationē de mandato fel. rec. Sixti Papæ Quinti circa acceſſum Regularium cuiuſcumque Ordinis ad monialium Monaſteri fuerit decretum, Quod nulli Religioſo cuiuſcumque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis exiſtat (Superiore, cui Monaſterij, ſeu Domus cura incumbit, Viſitatore, vel Viſitatoribus, Confeſſarióque ordinario, & extraordinario, cum ad tempus deputabitur dumtaxat excepris) liceat abſque licentia expreſſa eiuſdem Sacræ Congregationis accedere ad Monaſteria, ſeu Domua quarumcumque Monialium, vel Sororum, ſine ſui, ſiue alterius cuiuſuis Ordinia ad colloquendum, ſiue tractandum cum eis. Quod ſi aliquando mandato ſui Superioris aliquos Religioſos ad prædicandum Verbum Dei, vel ad celebrandas Miſſas in ipſarum Monialium, Seu Sororum Eccleſia, ſiue Oratoriis exterioribus, ſiue extra Clauſtra exiſtentibus mitti contigerit, ne dicti Religioſi vllo qnæſito colore Monialea, Sorores, aut quamlibet aliam perſonam intra Clauſuram degentes alloqui poſſint, ſub pœnia priuationis officiorum, ac vocis activæ, & paſſiuæ ipſo facto incurreo. aliiſque eiuſdem Sacræ Congregationis arbitrio, fuerit que poſtmodum declaratum etiam Equites S. Ioannis Hieroſolymitani ſub eodem Decreto comprehendi, & quoſcumque contrafacientes ab alio, quam ab Apoſtolica Sede, aut Sacra Congregatione abſolui, & rehabitari non poſſe; Ampliſſimi eiuſdem Sacræ Congregationis Patres Decreta huiuſmodi innouanda, & inuiolabiliter obſeruanda ſtatuerunt. Verùm quia experientia compertum eſt interdum ob pias, & rationabiles cauſas, eáſque ita ferente caſu, tepentinas, vt ab eadem Sacr. Congregatione licentiam expectari ſummè incommodum, vel inutile ſit Regularibus ſupradictis colloquendi cum Monialibus ſibi attinentibus neceſſitatem obuenire, facto verbo cum Sanctiſſ. D. N. Vrbano VIII. & de Sanctitatis ſuæ expreſſo ordine, & mandato facultatem tribuerunt in poſterum locorum Ordinarijs, vt quatenus ſibi viſum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere poſſint per quatuor vices ad ſummum quodlibet anno cuicumque Regulari, vt Moniales ſibi in primo, & ſecundo tantùm conſanguinitatis gradu coninnctas conuenire, & alloqui poſſit. Id verò non aliter quam ſeruata ad vnguem forma infraſcripta, vt id nullo modo liceat diebus feſtiuis, aut in Aduentu, Quadrageſima, feria ſexta, Sabbato, & Vigilia, prædictaque licentia obtenta ab Ordioario, & ab alio, ad quem ſpectet, eam concedere, conſignetur Confeſſario Ordinario Monaſterij, qui penes ſe retinere debeat, iſque aſſocict, & præſens ſit, & Auſcultatrices de more, non autem aliæ, aſſiſtant, prædictaque licentia pro die, & hora certa, & in ſcriptis concedatur, in libriſque Cancellariæ eiuſdem Ordinarij annotetur. Quod ſi prædicti locorum Ordinarij per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter, quam ſeruata forma ſupradicta licentias conceſſerint, vel permiſerint, ſciant ſe intentionis Sanctiſſ. D. N. & Sacræ Congregationis Tranſgreſſores, iudiciúmque reformident, Regulares autem pœnis in ſupradicto Decreto contentis, ac ſi nullam licentiam obtinuiſſent, eo ipſo ſe nouerint eſſe addictos, & arbitrio Sacræ Congregationis ſeuerius puniendos. Romę xij. Kal. Decembris M. DC. XIII.

Oct. Card. Bandinus.

Laur. Campegios, Secret.

Romæ ex Typographia Reu. Camera Apoſt.
M. DC. XXIII.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentia Papæ VIII. DECLARATIO.

Quòd Capitula Eccleſiarum Cathedralium, quibus S. R. E. Cardinales præſunt ex Indultis conferendi beneficia Eccleſiaſtica reſeruata, vel affecta eiſdem Cardinalibus conceſſis nullum ius prætendere poſſint.

SANCTISSIMVS in CHRISTO Pater, & D. N. D. Vrbanus diuina prouidentia Papa VIII. accepto quòd S. R. E. Cardinales ſuper Indultis & facultatibus diſponendi de beneficijs Eccleſiaſticis Sedi Apoſtol. reſeruatis

ſetnatis & affectis à Sede prædicta ſibi conceſſis per Capitula & Canonicos Cathedralium Eccleſiarum, quibus illi ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtol. præſunt, impediuntur, ſub prætextu quòd ipſi Capitula, & Canonici ius nominandi, vel præſentandi, aut alias quomodolibet diſponendi de beneficiis in menſibus non teſeruatis pro tempore vacantibus cum prædictis Cardinalibus locorum Ordinatiis coniunctim, vel diuiſim habentes, tanquam membra capiti adhærentia à Cancellariæ Apoſtolicæ regula menſium teſeruatorta, à qua Cardinales præſeruantur, etiam excipi, & facultates atque Indulta, quæ certarum teſeruationum obſtacula tollunt, ſibi quoque ſuffragari debera prætendunt, & attendens priuilegium quod Cardinales in prædicta regula præſeruentur, eis intuitu Cardinalatus cooceſſum eſſe, neque rationi conſonum fore, vt Capitula & Canonici dum ſui Præſules Cardinalatus honore præfulgent plus iuris in præiudicium Sedis Apoſtol. ſeu ipſorum Cardinalium Præſulum ius, & indulrum conferendi ab ipſa Sede habentium obtineant, quàm ſi ipſi Cardinales non forent. Motu proprio ſub die 29. Decembris, anni ab Incarnatione Domini 1525. declarauit iurentionis, & voluntatis ſuæ eſſe quod Cardinales Præſules de omnibus, & ſingulis beneficiis Eccleſiaſticis quomodolibet nuncupatis, & qualificatis, ad eorum etiam cum alio, vel aliis collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamois aliam ſimilem, vel diſſimilem diſpoſitionem ratione Eccleſiarum, quibus ipſi Cardinales præſunt coniunctim, vel diuiſim ſpectan. non tamen in libris Cameræ Apoſtolicæ deſcriptis, nec ex perſonis familiarium Suæ Sanctitatis, vel Conclauiſtarum, aut ratione vacationis apud Sedem prædictam teſeruatis, vel affectis, quæ omnia Sanctitas Sua ſibi & ſucceſſoribus ſuis pro tempore exiſtentibus ſpecialiter & expreſsè teſeruauit ad præſens vacantibus, & in futurum vacaturis ſoli per ſe ipſos vel alios ad id deputandos abſque Capirulis, & Canonicis, aliiſque quamcumque Ordinariam diſpoſitionem eorumdem beneficiorum ſimiliter coniunctim vel diuiſim cum eiſdem Cardinalibus habentibus, dummodo aliàs ſub indultis eis conceſſis comprehendantor, liberè prouideant, neque Capitula, aut Canonici huiuſmodi priuilegio quod Cardinalibus Præſulibus nullo habito Capitulorum, & Canonicorum reſpectu conceſſum eſſe dignoſcitur, gaudere, frui, ac ius aliquod inde prætendere poſſint. Decetnens declarationem prædictam à dicta die 29. Decembria robut obtinere debere, etiamſi ne dum publicata fuiſſet, ac irritum, &c.

Placet, publicetur, & deſcribatur M.

Lecta & publicata fuit ſupradicta regula in Cancellaria Apoſtol. anno Incarnationis Dominicæ M. DC. XXXVI. die verò decima menſis Septembris, Pontificatus præfati Sanctiſſimi D. N. anno IV.

Marcus Auronius Aſcentius, Procuſtos.

S. D. N.

D. VRBANI DIVINA prouidentia Papæ VIII.

DECLARATIO.

Quod S. R. E. Cardinales Eccleſiarum Præſules indulta conferendi beneficia Eccleſiaſtica ratione Eccleſiarum, quibus præſunt, vel quorum regimini vltimo loco ceſſerunt, dumtaxat vti poſſint.

VRBANVS PAPA VIII.

MOTV proprio, &c. licèt nullus Epiſcoporum poſtquam regimini Eccleſiæ, cui præerat, ceſſerit in beneficiorum Eccleſiaſticorum diſpoſitione, ratione eiuſdem Eccleſiæ ſibi antea competenti ingetere ſe valeat: attamen nonnulli ex vener. Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus ſub prætextu indultorum Apoſtolicorum eis pro tempore conceſſorum beneficia nedum vnius, ſed etiam plurium Eccleſiarum, quarum regimini ceſſerunt, vel à quarum vinculo ad alias tranſlati abſoluti reperiuntur, contemplatione, aliàs ad ſe ſpectantia conferre perſeuerant. Quare Motu ſimili, &c. declaramus de cætero non licere cuiuis perſonæ etiamſi Cardinalatus honore præfulgeat, prætextu cuiuſuis Indulti Apoſtolici conceſſi, ſeu concedendi facultatem huiuſmodi etiam expreſsè continentis conferre, vel quouis modo diſponere de quibuſuis beneficiis Eccleſiaſticis, quoruio collatio, præſentatio, nominatio, vel quæuis alia diſpoſitio ſepatatim, vel coniunctim cum aliis ad eum ſpectabat ratione cuiuſcumque Eccleſiæ Cathedralis etiam Metropolitanæ, Primatialis, vel Patriarchalis, cuios regimini ceſſerit, ſigniadem ad aliam Epiſcopalem, Primatialem, vel Patriarchalem Eccleſiam tranſlatus, vel poſtmodum aſſumptus fuerit, ſed indulto tantum ratione Eccleſiæ, cui actu præſit, vel cuius regimini vltimo loco ceſſerit ſibi conceſſo vti poſſe, & debere, ac irritum, &c. Oſtien. & Velliterneu. inuicem perpetuò vnitis, & Portuen. ac Sabinen. necnon Tuſculan. & Præneſtin. ac Albanen. Eccleſiis dumtaxat exceptis, quoad quas Cardinalibus illatum p o tempore præſulibus faculrate diſponendi de beneficiis huiuſmodi etiam vnà cum indulto ſibi ratione aliarum Eccleſiarum, quibus actu præſunt, vel antea nouiſſimè præfuerior, vt præferetur, frui licere decernimus; ſtatuentes præſentium, etiam abſque eo quod regiſtrentur, aut illis data apponatur ſolam Signaturam noſtram ſufficere, & vbique in iudicio, & extra regula contraria non obſtante fidem facere. Ac inſuper illas in Cancellaria Apoſtol. deſcribi debere, & deinceps omnes, & ſingulos Cardinales etiam abſentes, præſentes, & futuros, & alios quoſcumque, quorum intereſt, vel intereſſe poterit quomodolibet in futurum, afficere, & ligare, nullumque earū ignorãnam prætendere poſſi, non ſecus, ac ſi ei intimatæ forent, ſtatuto, & ordinatione, decreto, & declaratione per Nos in craſtinum aſſumptionis noſtræ ad Summi Apoſtolatus apicem editis, quod Cardinales in Conſtitutionibus, & regulis per Nos poſt priorũ noſtrarum Conſtitutionum, & regularũ editionem, & publicationem in poſterum facieudis non includantur, niſi illæ eorundem Cardinalium fauorẽ con-

certnant, vel ipſæ edendæ Conſtitutionex de illorum, ſeu maioris partis eorum conſilio editæ fuerint, necnon prædictis, & quibuſcumque aliis regulis, conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtol. cæteriſque contrariis quibuſcumque nequaquam obſtantibus.

Placet Motu proprio publicetur, & deſcribatur M. Lecta & publicata fuit ſupradicta Conſtitutio in Cancellaria Apoſtol. anno Incarnationis Dominicæ 1626. die verò decima menſis Septembr. Pontificatus prælibati Sanctiſſimi D N. anno IV.

Marcus Antonius Aſcentius, Procuſtos.

Romæ ex Typographia Reu. Camera Apoſtol. M. DC. XXVI.

S. D. N.

D. VRBANI

DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ VIII.

Confirmatio, & innouatio Regulæ Cancellariæ, Decreti Cameræ Apoſtolicæ, & Conſtitutionum fel. rec. Iulij III. quoad fructus beneficiorum Eccleſiaſticorum inexactos.

Vrbanus Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.

ÆTERNVS terom conditor, cuius iudicia abyſſus multa, ſacroſanctum Apoſtolicæ ſeruitutis officiom Nobis ad hoc licèt immeritis demandare voluit, vt ſpeculatores Domus Iſraël, quæ eſt Eccleſia ſua ſancta, ab eo conſtitutis inter cæteras eiuſdem ſeruitutis curas, boni Patriſsfamilias exemplo prouideamus, vt non modo Eccleſiarum omnium, & perſonarum eis in diuinis deſeruientium indemnitati iugiter conſulatur, verùm etiam Cameræ noſtræ Apoſtolicæ iura ſarta, tectaque omni ſolicitudine præſeruẽtur, & vnicuique, quod ſuum eſt, æqua lance tribuatur ea verò Nobis vt ſublatis impedimentis quibuſlibet faciliùs ſuccedere valeant, Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones deſuper editas, & libenter innouamus, & ſi quæ ſuper illis, ac etiam à Nobis ea de re emanatis regulis, ſiue litteris Apoſtolicis dubia oriri noſcuntur, opportunæ declarationis miniſterio remoueamus, vt etiam hac ratione noſtram eidem Eccleſiæ ſanctæ operam, quantùm Nobis ex Alto conceditur, non inutilem faciamus. Alias ſiquidem per regulas Cancellariæ Apoſtolicæ per Nos in exaltationum aſſumptionis noſtræ ad Summi Apoſtolatus apicem editas, omnia, & ſingula facultates, & indulta in ea parte, in qua necdum verè, & realiter ſuum erant ſortita effectum per quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros ad fauorem quarumcumque perſonarum conceſſa, quibus eis, vel eorum ſingulis vllo modo, & ex quauis cauſa, vel prętextu permittebatur, fructus certos, vel incertos, iura, obuentiones, & emolumenta quęcumque quorumlibet beneficiorum per eos obtentorum anticipatis ſolutionibus vltra vnum annum elocare, & attendate, ac ad firmam, vel annuam reſponſionem concedere, ſeu eos, & ea ad fauorem quarumcumque perſonarum obligare, vel hypothecare, in ſolutum date, aut de eis quomodolibet, & ex quauis cauſa diſponere pro tempore ad vitam beneficiatorum, & ad tempus, quo beneficia huiuſmodi obtinuiſſent, minimè reſtricta, nec coarctata, inter alia reuocauimus, caſſauimus, ac deinde per noſtras ſub plumbo ſub datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ M.DC.XXIV. xj. Kal. Nouembris Pontificatus noſtri anno ij. expeditas litteras, licèt poſt generalem gratiarum, & indultorum in præiudicium Cameræ, & Sedis Apoſtolicæ per eoſdem prædeceſſores noſtros quomodolibet conceſſorum reuocationem, facultates teſtandi, & ab inteſtato ſucceedendi quibuſuis etiam per Nos conceſſas exceperimus, oihilominus mentis, & intentionis noſtræ fuiſſe, & eſſe declarauimus, prædictæ Regulæ Cancellariæ ſuper reuocatione indultorum ſuperuiuentiæ, vt præfertur per Nos editæ nullatenus per eaſdem litteras noſtras præiudicare; quinimò eandem regulam quoad omnia in illa comprehenſa, ac omnes, & quaſcũque perſonas quaois dignitate, etiam Cardinalatus fulgeant, confirmauimus, & quatenus opus eſſet, innouauimus, & extendimus, ac alias prout in dictis litteris, quarum tenores præſentibus pro expreſſis haberi volumus, pleniùs continetur. Cùm autem ſicut accepimus, pro intereſſe ſucceſſorum in beneficia Eccleſiaſticis, & ſeu reſpectiuè Cameræ noſtræ à nonnullis in dubium reuocato, an regula noſtra prædicta facultates, ab eiſdem prædeceſſoribus noſtris quomodolibet conceſſas, & emanatas teſtandi, quoad Eccleſiarum, & beneficiorum fructus inexactos, reuocaret, in eadem plena Camera noſtra Apoſtolica ſub die 23. Ianuarij 1625. reſolutum fuerit, facultates teſtãdi, in ea parte, in qua conceditur facultas diſponendi de fructibus non exactis, per prædictam regulam noſtram eſſe reuocatas, & ſuper reſolutione huiuſmodi deceternm Camerale emanauerit, eiuſdem decreti obſeruantia, & executione etiam ſubſecneis, & patitet ex eo quod in facultatibus teſtandi, & de bonis diſponendi, ac ab inteſtato ſuccedendi per Nos ab inde citra conceſſis, expreſſa conſtitutionum etiam declaratoriatom fœl. rec. Iulij Papæ III. etiam prædeceſſoris noſtri ſuper fructibus inexactis aliàs in fauorem Eccleſiarom, & beneficiorum, ac in eia fuceſſorum, & reſpectiuè Cameræ noſtræ Apoſtolicæ editarum derogatiu, cum diuerſia, & prægnantibus clauſulis, etiam derogatoriarum derogatoriis appoſita ſuit, à nonnullis prætendatur, regulæ, & conſtitutioni noſtris huiuſmodi, reſolutionique, & Decreto Cameralibus prædictis ſufficienter derogatum, ac proinde ſucceſſoribus in beneficiis, & Eccleſiis, & reſpectiuè Cameræ prædictis, quoad fructus inexactos huiuſmodi præiudicium illatum fuiſſe. Nos omnem io præmiſſis dobitandi, ſeu hæſitandi materiam è medio tullere, necnon Eccleſiarum, & beneficiorum, in eiſque ſucceſſorum, ac etiam reſpectiue Cameræ prædictorum indemnitati, conſulere volentes, & quarumcumque litterarum Apoſtolicarum tam in forma Brevis, quàm ſub plumbo ſuper facultatibus teſtandi, diſponendi, & ab inteſtato ſuccedendi, & aliàs quomodolibet expeditarum, ac quarumcumque aliarum conceſſionũ, & gratiarum deſuper quomodolibet factarum veriorea, & totos tenores, necnon alia quæcumque etiam hîc forſan de neceſſitate exprimenda præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura delibe-

deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine hac, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione eaſdem noſtras Cancellariæ Apoſtolicæ regulam,& conſtitutionem, prædictamque reſolutionem Cameralem, ac decretum deſuper emanatum huiuſmodi, necnon ipſas dicti Iulij prædeceſſoris Conſtitutiones in fauorem Eccleſiarum,& beneficiorũ,in eiſque ſucceſſorum,ac Cameræ Apoſtolicæ reſpectiuè ſuper fructibus inexactis huiuſmodi editas, & de iis quomodolibet diſponentes tenore præſentium perpetuò approbamus, & confirmamus,illaſque & earum quãlibet quoad fructus inexactos huiuſmodi in fauorem Eccleſiarum,& beneficiorum,in eiſque ſucceſſorum,& reſpectiuè Cameræ noſtræ Apoſtolicæ prædictæ innouamus. Inſuper motu,ſcientia,& poteſtatis plenitudine paribus declaramus, & in verbo Rom. Pontificis atteſtamur, mentis,& intentionis noſtræ nunquam fuiſſe, nec eſſe, minúſque de cætero fore per quamcumque conceſſionem,indultum ſeu facultatem reſtandi, & diſponendi,ac ab inteſtato ſuccedendi,vel tranſmittendi etiam motu,ſcientia,& poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac etiam conſiſtorialiter, & per modum indulti, ſeu legis generalis, vel aliàs quomodolibet à Nobis emanatam & pro tempore emanandam prædictis regulæ,& conſtitutioni noſtris,nec reſolutioni,& decreto Cameralibus, illorumque obſeruantiæ, minúſque Cõſtitutionibus dicti Iulij prædeceſſoris huiuſmodi, quoad dictos fructus inexactos,etiãſi affictus,& emolumenta quæcũque inexacta huiuſmodi debeantur ratione fructuum collectorum,& in horreo reconditorum,ac etiam conſumptorum,derogare,nec aliquod eis præiudicium vllo inſerre, quinimò eaſdem noſtras regulam, & conſtitutionem,decretúmque, & reſolutionem Cameræ prædictæ,ac dicti Iulij Prædeceſſoris Conſtitutiones per Nos, vt præfertur approbatas, confirmatas,& reſpectiuè innouatas de cætero perpetuis futuris temporibus, quoad fructos quarumcumque Eccleſiarum, & beneficiorum quomodolibet qualificatorum, & quocumque nomine nuncupatorum inexactos huiuſmodi, inuiolabiliter obſeruari, ne omnimodæ executioni demandari debere eriamſi in prædictis indultis, licentiis, ſeu facultatibus teſtandi,vel aliàs quomodolibet diſponendi,& ab inteſtato tranſmittendi,vel ſuccedendi,hactenus etiã per Nos conceſſis,& de cætero etiam per ſucceſſores noſtros Romanos Pontifices,etiam motu,ſcientia,& poteſtatis plenitudine ſimilibus, vel aliàs quomodolibet concedendis, clauſula prædictæ regulæ noſtræ reuocatoriæ præſeruatiua,ſiue quoduis aliud Decretum ſub quacumque verborum forma, & expreſſione conceptum, de eadem regula præſeruan. appoſita, & appoſitum reſpectiuè nõ fuerit. Omnes verò,& ſingulas licentias, indulta, & facultates teſtandi,& aliàs quomodolibet diſponendi,vel ab inteſtato tranſmittendi,& ſuccedendi tam à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris,& à Nobis hactenus quomodolibet conceſſas,& emanatas,quàm in futurum etiam à ſucceſſoribus noſtris prædictis etiam motu,ſcientia,& poteſtatis plenitudine paribus concedendas, & emanandas in fauorem quatcumcumque perſonarum etiam ſpeciali, & individua mentione, & expreſſione dignarum cuiuſcumque qualitatis,ſtatus,gradus,& conditionis ſint vel fuerint,& quacumque dignitate etiam Cardinalatus fulgeant cenſendas,habendas,& intelligendas eſſe, cenſerique,haberi,& intelligi debere, perinde,ac ſi in eis, & quæcumque illarum parte appoſita eſſet clauſula omnium & ſingulorum iurium prædictorum dictæ Cameræ Apoſtolicæ,ac reſpectiuè Eccleſiarum,& beneficiorum,in eiſque ſucceſſorum præſeruatiua,verbis,infra ſcriptis,ſiue æquipollentibus concepta,videlicet (ſaluis ſemper, & in ſuo robore permanentibus prædictis regula, & Conſtitutionibus, reſolutioneq; & decreto Camerali ſuper ipſius regulæ declaratione die xiij. Ianuarij M.DC.XXV. emanatis,quibus omnibus nullo modo intendimus derogare.) Præterea etiam decernimus nunquam de cætero in quibuſcumque conceſſionibus,& diſpoſitionibus, indultis, facultatibus, & gratiis etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus, etiam quorum ten. &c. & quaſcunque clauſulas etiam derogatoriarum derogatorias habentibus, ac etiam per viam legis, vel indulti generalis etiam conſiſtorialiter, & aliàs quomodolibet ſub quibuſcunque tenoribus,& formis per Nos,& quoſcũque ſucceſſores noſtros huiuſmodi concedendis, ſeu à Nobis, vel illis emanandis nunquam præmiſſis omnibus, & ſingulis cenſeri in aliquo præiudicatum, nec derogatum, niſi in eorum quolibet fuerit expreſsè,& diſpoſitiuè,non autem per clauſulas generales idem importantes,& ſeu euentualiter præſenti noſtræ conſtitutioni derogatum. Præſentes verò litteras omniaque,& ſingula in eis contenta quæcumque etiam ex eo,quòd in præmiſſis, ſeu eorum aliquo intereſſe haben. ſeu habere quomodolibet prætendentes eis nullatenus conſenſerint,nec ad ea vocati,& auditi,minúſque cauſæ propter quas eædem præſentes emanarint, adductæ, verificatæ,ſeu alias iuſtificatæ fuerint,nullo vnquam tempore de ſubreptionis,vel obreptionis,nullitatis, ſeu inualiditatis vitio,aut intentionis noſtræ,vel alio quopiam defectu etiam quantumuis magno,inexcogitato,& ſubſtantiali,ſiue etiam ex eo, quod in facultatibus teſtandi,ac aliàs de rebus,& bonis diſponendi quibuſuis etiam S.R.E. Cardinalibus à Sede Apoſtolica,vel aliàs quomodolibet ex quacumque cauſa etiam fauorabili,publica,& pia, etiam ratione conſanguinitatis, vel affinitatis inter concedentem, & priuilegiatum exiſtentis,ac aliàs quouis modo etiam conſiſtorialiter conceſſis caueatur expreſsè, quòd illis vel iuratu.& in remunerationem laborum, & onerum quorumcumque,vel ratione legationum, aliorúmque officiorum etiam Romanæ Curiæ,& dignitatum quatumlibet etiam ſpeciali nota,& expreſſione dignarum, ac aliàs ex titulo & cauſa meræ onerosis,& aliàs quouis modo attributis nullatenus,vel nonniſi ſub certis modo & forma tunc expreſſis,derogari valeat,ac in præmiſſis, ſeu eorum aliquo ſolemnitates, & quæuis alia ſeruanda, & adimplenda, ſeruata, & adimpleta non fuerint, aut ex quouis alio capite à iure, vel facto, ſeu ſtatuto,& conſuetudine aliqua reſultante,ſeu etiam enormis, enormiſſimæ & totalis læſionis,etiam quod quoſcumque ipſorum priuilegiatorum creditores, etiam quantumlibet priuilegiatos, aut quocumque alio colore & titulo etiam in corpore iuris clauſo, ſeu occaſione, vel cauſa etiam quantumuis iuſta,rationabili,& priuilegiata,etiã tali,quæ ad effectum validitatis præmiſſorum neceſſariò exprimenda foret, aut quòd de voluntate noſtra huiuſmodi,ac aliis ſuperius expreſſis, ſeu relatis nihil vllibi appareret, ſeu aliter probari poſſet, notari, impugnari, innaliditari, tractari, in ius, vel controuerſiam reuocari, aut ad terminos iuris reduci, vel aduerſus illas reſtitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam, & terminos iuris, aut aliud quodcumque iuris, gratiæ, vel iuſtitiæ remedium impetrari, ſeu etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine

ſimilibus concedi, aut ſic impetrato, vel conceſſo quempiam vti, ſeu ſe iuuare in iudicio, vel earta poſſe, neque ipſas præſentes ſub quibuſuis ſimilium, vel diſſimilium gratiarum reuocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus pro tempore quomodolibet faciendis comprehendi, ſed ſemper ab illis eaceptas, perpetuóque validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac per omnes, & ſingulos, ad quos ſpectat, & quomodolibet ſpectabit in futurum inuiolabiliter obſeruari. Sicque, & non aliter in præmiſſis omnibus, & ſinguljs per quoſcumque iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, & S.R.E. Cardinales, ac Cameratium, & Theſaurarium Cameræ, necnon Præſidentes, Clericos Cameræ ooſtræ Apoſtolicæ in quauis cauſa, & inſtantia, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, irritumque, & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtant. quatenus opus ſit noſtra de iure quæſito non tollend. aliiſque Cancellariæ Apoſtolicæ regulis, necnon quibuſuis Conſtitutionibus, & ordinationibus etiam Apoſtolicis, ac iuramento, vel alia quauis firmitate roboratis ſtatutis, vſibus, ſtylis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, oecoon litteris facultatum teſtandi, aliaſque de tebus, & bonis diſponendi per quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac etiam Nos quibuſuis perſonis, etiam S.R.E. Cardinalibus ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis pleoitudine ſimilibus, etiam in remuneratiorem laborum, & damnorum paſſorum, ac ratione officiorum, & dignitatum, necooo ex titulo, & cauſa merè onerosis, & aliàs cum quibuſuis efficacioribus clauſulis, & decretis, priuilegiis quoque, indultis, aliiſque litteris Apoſtolicis in contratium, vt præmittitur, & aliàs quomodolibet conceſſis, confirmatis, innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis etiamſi pro ſufficienti eorum derogatione de illis, eorùmque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, eapreſſa, & indioidua, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia eaquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi ac ſi ſpecificè, & ſigillatim eapreſſi, & inſerti forent, præſentibus pro plenè & ſufficienter eapreſſis, & ad verbum inſertis habeotes, ad effectum omnium & ſingulorum præmiſſorum, ſpecialiter & eapreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt autem præſentium litterarum notitia ad omoes deueniat, volumus quod illæ, ſiue earum exempla ad valuas Baſilicarum Sancti Ioannis Lateran. ac Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixæ, ſeu affiaa omnes ira arcent, & afficiant perinde, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ, vel intimata fuiſſent, quódque earundem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ, in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, eadem prorſus fides in iudicio & extra adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris die v. Aprilis M. DC. XXVIII. Pontificatus Nuiſti Aooo Quioto.

M. A. Maraldus.

Anno à Natiuitate Domini noſtri IESV CHRISTI *milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo octauo, Indictione vndecima, die verò decima menſis Iunij. Pontificatus Sanctiſſimi in* CHRISTO *Patris, & D.N.D. Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui. Anno eius Quinto, ſupradicta littera Apoſtolicæ, ſeu Conſtitutiones affixæ, & publicata fuerunt ad valuas Baſilicarum S. Ioannis Lateranen. & Principis Apoſtolorum de Vrbe, ac in Acie Campi Flore, dimiſſis ibidem præſentibus litteris per aliquantulum temporis ſpatium affixis, & deinde amotis. poſtea earumdem exempla etiam impreſſa, & affixa, vt moris eſt, per nos Franciſcum Pignorcarum. & Camillum Fundatum Sanctiſſ. D.N. Papa Curſores.*

Brandimartes Latinus pro D. Mag. DD. Curſorum.

Romæ ex Typographia Rev. Camera Apoſtol.
M. DC. XXVIII.

FINIS.

ADHVC ALIÆ SVMMORVM PONTIFICVM CONSTITVTIONES.

CVM præter ſuperiores vtplurimæ aliæ citarentur Conſtitutiones, nefas eſſet, illas hic tacitè præterire, quin potius, quotquot in hoc opere aduocantur, dare per extenſum libuit, ne quit deſideretur, inchoando ſcilicet à Pio II. vſque ad Vrbanum VIII. vt patet; tranſgreſſis iis, quæ iam ſuprà excuſſæ, hic vno verbo ſunt notatæ.

Contra Clericos ad ſacros Ordines malè promotos. CONSTITVTIO I.

Part. 2. Alleg. 6. 8. & 20.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam.*

CVM ex ſacrorum Ordinum collatione character indelebilis animæ imprimatur, ſacra myſteria diſpenſentur, & ipſarum cura tribuatur animarum, in eorum ſuſceptione exceſſus graues tanto magis plectendi ſunt, quanto ex illis maiora in mentibus Fidelium ſcandala generantur. Cum itaque (ſicut dignorum relatione nouimus moleſte accepimus) nonnulli Clerici extra tempora à iure ſtatuta, quidam ante ætatem legitimam, aliqui verò ſine dimiſſoriis litteris contra ſanctiones Canonicas ſe faciunt ad ſacros Ordines promoueri: Nos eorundem temeritatem tali caſtigatione reprimentes, vt aliis in poſterum committendi ſimilia aditus præcludatur, auctoritate Apoſt. hac Conſtitutione perpetuò valitura ſtatuimus, & ordinamus quòd omnes & ſinguli, qui abſque diſpenſatione Canonica, aut legitima licentia, ſiue extra tempora à iure ſtatuta, ſiue ante ætatem legitimam, vel abſque dimiſſoriis litteris etiam Cismontanis (præterquam ſi in hoc vltimo caſu per Cameram Apoſt. iuxta illius ſtylum ordinari fuerint, & ad aliquem ex ſacris Ordinibus ſe fecerint promoueri) à ſuorum Ordinum executione ipſo iure ſuſpenſi ſint, & ſi huiuſmodi ſuſpenſione durante eiſdem Ordinibus miniſtrare præſumpſerint, eo ipſo irregularitatem incurrant. Præterea vltra alias pœnas in tales generaliter à iure inflictas beneficiis Eccleſiaſticis poſſint iure priuari. Volumus autem quòd præſens noſtra Conſtitutio in Romana Curia exiſtentes poſt quindecim dies, abſentes verò Italos poſt duos menſes, alios verò Vltramontanos poſt ſex menſes ab ipſius in Audientia contradictarum, & Cancellaria Apoſt. publicatione, & affixione, ligare incipiat. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno ab Incarnatione Dominica 1461. quinto decimo Kaleod. Decembris, Pontificatus noſtri anno 4.

Super forma iuramenti profeſſionis Fidei. II.

Part. 3. allegat. 61.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

INiunctum nobis Apoſtolicæ ſeruitutis officium requirit, vt ea quæ Dominus omnipotens, ad prouidam Eccleſiæ ſuæ directionem, ſanctis Patribus in nomine ſuo congregatis, diuinitus inſpirare dignatus eſt, ad eius laudem & gloriam incunctanter exequi properem. Cùm itaque iuxta Concilij Tridentini diſpoſitionem, omnes quos deinceps Cathedralibus, & ſuperioribus Eccleſiis præfici, vel quibus de illarum Dignitatibus, Canonicatibus, & aliis quibuſcumque beneficiis Eccleſiaſticis curam animarum habentibus prouideri contingeret, publicam orthodoxæ Fidei profeſſionem facere, ſéque in Rom. Eccleſiæ obedientia permanſuros ſpondere, & iurare teneantur: Nos volentes, etiam per quoſcumque, quibus de monaſteriis, Conuentibus, domibus, & aliis quibuſcumque locis Regularium, quorumcumque Ordinum, etiam Militiarum, quocumque nomine, vel titulo prouidebitur, idem ſeruari, & ad hoc, vt vnius eiuſdem fidei profeſſio vniformiter ab omnibus exhibeatur, vnicaque & certa illius forma cunctis innoteſcat, noſtræ ſollicitudinis patres in hoc alicui minimè deſiderari, formam ipſam præſentibus annotatam publicari, & vbique

que gentiom per eos, ad quos ex decretis ipſius Concilij, & alios prædictos ſpectat, recipi & obſeruati, ac ſub pœnis per Concilium ipſum in contrauenientes latis, iuxta hanc, & non aliam formam, profeſſionem prædictam ſolemniter fieri, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium diſtrictè præcipiendo mandamus, huiuſmodi ſub tenore:

Ego N. firma fide credo, & profiteor omoia, & ſingula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo ſancta Romana Eccleſia vtitur, videlice: CREDO in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cæli, & terræ, viſibilium omnium & inuiſibilium: & in vnum Domioum IESVM Chriſtum, Filium Dei vnigenitum; & ex Patre natum ante omnia ſæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; genitum, non factum, conſubſtantialem Patri, per quem omnia facta ſunt: qui propter nos homines, & propter noſtram ſaluiem deſcendit de cælis: & incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Matia Virgine, & homo factus eſt: Crucifixus etiam pro nobis, ſub Pontio Pilato paſſus, & ſepultus eſt: & reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas; & aſcendit in cœlum, ſedet ad dexteram Patris: & iterum venturus eſt cum gloria iudicare viuos & mortuos; cuius tegni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum, Dominum & viuificantem, qui ex patre Filioque procedit, qui cum Patre & Filio ſimul adoratur, & conglorificatur; qui locotus eſt per Prophetas. Et vnam ſanctam Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam: Confiteor vnum baptiſma in remiſſionem peccatorum: & expecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi. Amen.

Apoſtolicas & Eccleſiaſticas traditiones reliquaſque eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes, & conſtitutiooes firmiſſimè admitto, & amplector. Item ſactam Scripturam ioxta eum ſenſum, quem tenuit, & tenet ſancta mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu, & interpretatione ſacraium Scriptoratum, admitto; nec eam vnquam, niſi iuxta vnanimem conſenſum Patrum, accipiam & interpietabor. Profiteor quoque ſepiem eſſe verè & propriè Sacramenta nouæ legis, à IESV CHRISTO Domino noſtio inſtituta, atque ad ſalutem humani generis, hcèt non omnia ſingulis neceſſaria; ſcilicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaque gtatiam conferre, & ex his Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem ſine ſacrilegio reiterari non poſſe. Receptos quoque, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus, in ſuprædictorum omnium Sacramentorum ſolemni adminiſtratione recipio, & admitto. Omnia & ſingula, quæ de peccato originali, & de Iuſtificatione in ſacroſancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerint, amplector & recipio. Profiteor pariter, in Miſſa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium ſacrificium pio viuis & defunctis; atque in ſanctiſſimo Euchariſtiæ ſacramento eſſe verè, realiter, & ſubſtantialiter corpus & ſanguinem, vna cum anima & diuinitate Domini noſtri IESV CHRISTI; fierique conuerſionem totius ſubſtantiæ panis in corpus, & totius ſobſtantiæ vini in ſanguinem, quam conuerſionem Catholica Eccleſia Tranſſubſtantiationem appellat. Fateor etiam ſub altera tantum ſpecie totum, atque integrum Chriſtum, verumque Sacramentum ſumi. Conſtanter teneo Purgatorium eſſe, animaſque ibi detentas, fidelium ſuffragiis iuuari. Similiter & Sanctos, vnà cum Chriſto regnantes, venerandos, atque inuocandos eſſe; eoſque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias eſſe veneraodas. Firmiſſimè aſſero, imagines Chriſti, ac Deiparæ ſemper Virginis, necnoo Aliorum Sanctorum habendas, & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam poteſtatem à Chriſto in Eccleſia relictam fuiſſe, illarumque vſum Chriſtiaoo populo maximè ſalutarem eſſe affirmo. Sanctam Cathulicam & Apoſtolicá Roman. Eccleſiam, omnium Eccleſiarum matrem & magiſtram agnoſco; Romanoque Pontifici, beati Petri Apoſtolorum principis ſucceſſori, ac IESV CHRISTI Vicario, veram obedientiam ſpondeo ac iuio. Cætera item omnia à ſacris Canonibus, & OEcumenicis Conciliis, ac præcipuè à ſacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata, indubitanter recipio, atque profiteor; ſimulque contraria omnia, atque hæreſes quaſcumque ab Eccleſia damnatas & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reiicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam Fidem, extra quam nemo ſaluus eſſe poteſt, quam io præſenti ſponte profiteor, & veraciter teoeo, eandem integram, & inuiolatam vſque ad extremum vitæ ſpiritum, conſtaotiſſimè (Deo adiuuante) retinete & confiteri, atque à meis ſubditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo ſpectabit, teneri, doceri & prædicari, quantum io me erit, curaturum. Ego idem N. ſpondeo, voueo, ac iuio. Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Volumus autem, quòd præſentes litteræ in Cancellaria noſtia Apoſtolica de more legantur; & vt omnibus facilius pateant, in eios Quinteeno deſcribantur, ac etiam imprimantur. Nulli ergo omniuo hominum liceae, hanc paginam noſtræ voluotatis & mandati infringere, vel el auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Paoli Apoſtolotum eius, ſe nouerie incurſorum. Datum Romæ apud S. Petrum, aono Incarnationis Domioicæ M. D. LXIV. Idibos Nouembt. Pontificatus noſtri, anno quinto.

Fed. Card. Cæſios.

Cæſ. Glorierius.

Quòd gratiæ de non reſidendo, & percipiendo fructus ratione ſtudij, non valeant ſine conſenſu Ordinarij.

III.

Part. 3. alleg. 53.

SAnctiſſimus in Chriſto Pater & Dominus noſter, Dominus Pius diuina prouidentia Papa IV. ad cuius aures ouper peruenit, nonnullos cutara, vel aliàs ſacros Ordines, aot perſonalem reſideotiam tequireotia beneficia obtinentes, ſub prætextu quòd litteris operam date copiebant, poſt confirmationem Concilij Tridentini per Sanctitatem ſuam factam, & publicatam, ſecum vt literarom ſtudio in loco, vbi illud vigeat generale, actu ioſiſtendo, ratione benefitiorum per eos obtentorum huiuſmodi, vſque ad quinquennium, vel aliud tempus tunc expreſſum, dummodo infra primum illius annum Subdiaconi fierent, ad reliquos

Ordines

Ordines promoueri minimè tenerentur; tam iidem interim, quam alij, etiam ad eoſdem Ordines, vel eorum aliquem, ſeu aliquos promoti, quod ſimiliter ſtudentes, beneficijs per eos obtentis, per vicarios idoneos, per locorum Ordinarios, etiam congrua fructuum beneficiorum huiuſmodi portione illis aſſignata, vel alias deputandos, in diuinis deſeruiendo, animarum curam illis imminentem exercendo, & alia incumbentia onera ſupportando, vſque ad ſimile tempus perſonaliter in eiſdem beneficijs reſidere non tenerentur, & nihilominus interea omnes eorumdem beneficiorum fructus percipere poſſent, per ordinariam Sanctitatis ſuæ Signaturam, ſeu Pœnitentiariæ ſuæ officium diſpenſari ſibique pariter indulgeri obtinuerint: nullum in his vel ſtaudi, vel circumuentioni locum, præſertim quò ad abſentes à Romana Curia, de quorum qualitatibus facilis notitia haberi non poteſt, quantum humana ratione prouideri poteſt, relinquere volens, Concilij etiam Tridentini decretis inhærendo, huiuſmodi diſpenſationes, & indulta hactenus conceſſa, ac tam ipſius Pœnitentiariæ, quàm Apoſtolicas, & alias deſuper confectas & conficiendas litteras, proceſſuſque habitos & habendos per eaſdem, dictis abſentibus quolibet ſuffragati, niſi ſingulorum Ordinariorum locorum, in quibus ſingula beneficia huiuſmodi conſiſtunt, conſenſus gratis præſtandus ad id accedat, Apoſtolica auctoritate declarauit, decernens irritum, &c.

Placet, publicetur, & deſcribatur. I.

Lecta & publicata fuit ſupraſcripta Regula Romæ in Cancellaria Apoſtolica, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimoquarto, die verò Veneris vigeſimaquarta menſis Nouembris, Pontificatus prafati S. D. N. Papæ anno quinto.

A. Lomellinus Cuſtos.

Super reſidentia Prælatorum, & aliorum curam animarum habentium, & reſidere debentium.

IV.

Part. 3. alleg 53.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN ſuprema militantis Eccleſiæ ſpecula, meritis licèt inſufficientibus, diuina diſpoſitione conſtituti, cunctos non ſolum vigilantiæ noſtræ commiſſos Dominicos greges, ſed etiam ſingulorum paſtorum ſuorum actus intenſa noſtræ mentis acie colluſtrantes, ſtudium efficax, operumque ſedulam ad hoc omnino ſtatuimus adhibere: vt quemadmodum operoſum ſacri Concilij Tridentini progreſſum, felicemque exitum, Domino cooperante præſtitimus, ita ſanctiſſima illius decreta, ipſorum præſertim, qui in Apoſtolicæ ſollicitudinis partem vocati ſunt, Paſtorum officium concernentia, non tepidè, neque diſſimulanter exequamur. Sanè licèt in Concilio præfato ſalubertima fuerit ordinatione decretum, quòd omnes & ſinguli venerabiles fratres noſtri, Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi & Epiſcopi, & alij beneficiati, apud Eccleſias ſponſas ſuas reſidere teneantur: nonnulli tamen (quod non ſine animi noſtri mœrore referimus) adeo ſui, gregumque, quod olim deperditus, Saluator noſter proprio ſanguine redimere dignatus eſt, ſibi creditorum obliti ſunt, vt etiam nunc in alma Vrbe, vt alibi commorantes, & ſacroſancta ſpiritualis matrimonij inter eos, ſuaſque Eccleſias ſolemniter contracti, iura confundentes; ſponſas ſuas in longa quaſi viduitate relictas, ac prædictas Eccleſias quomodocumque ſibi conceſſas inuiſere, & apud illas, vt probos & prouidos patresfamilias decet, reſidere non curent, in perditionem animarum ſuarum, & ſubditorum ſuorum, ac pernicioſum exemplum & ſcandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam aliquibus, etiam temporalis, pœnæ metu frangendam, ſeu conuincendam eſſe cenſentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnibus & ſingulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis præſatis, ac aliis quibuſcumque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas Eccleſias in commendam, vel adminiſtrationem, aut alio quouis nomine obtinentibus, & aliis quibuſcumque beneficiatis curam animarum habentibus, qui intra decreti ſuper reſidentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, perſonalem in ſuis Eccleſiis reſidentiam facere tenentur, in virtute ſanctæ obedientiæ, & vltra pœnas in dicto decreto Concilij contentas, etiam ſub priuationis eorum à regimine, & adminiſtratione Eccleſiarum ſuarum, ac aliis noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis ſucceſſoris noſtri, arbitrio imponendis pœnis, diſtrictè præcipiendo per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus omni mora ceſſante, in eiſdem ſuis Eccleſiis, iuxta formam, & tenorem dicti Concilij, perſonaliter reſideant. Et nihilominus, ſi quos mandato noſtro huiuſmodi (quod abſit) non parere contigerit, nec etiam tales abſentes meliotis in hac parte conditionis, quàm cæteri in ſuis Eccleſiis reſidentes exiſtant, hac noſtra perpetuò valitura ſanctione per præſentes ſtatuimus, & ordinamus, quòd deinceps omnia, & ſingula mobilia, & immobilia, etiam in Vrbe, vel eius diſtrictu exiſtentia, & ſe mouentia, res & bona, iura & actiones cuiuſcumque qualitatis, quantitatis & valoris, ac vbicumque locorum conſiſtant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos, & alios quoſcunque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, & præeminentia præfulgentes, Eccleſias prædictas in titulum, vel commendam, ſiue adminiſtrationem, aut alio quouis nomine obtinentes, & alios quoſcumque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra prædictas Eccleſias, & diœceſes, etiam in Romana Curia, aut alibi degentes, & iuxta decretum, & formam Concilij huiuſmodi non reſidentes deceſſerint, pertinentia, & per illos ſuarum Eccleſiarum, ac quorumcumque monaſteriorum, Prioratuum, Præpoſituratum, aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura, ſæcularium, & Regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum reddituum, & prouentuum Eccleſiaſticorum, necnon penſionum annuarum ſibi ſuper ſimilibus fructibus, redditibus, & prouentibus reſeruatarum, & aſſignatarum occaſione quæſita, etiamſi facultatem ſpecialem de illis, aut eorum parte teſtandi, &

& aliàs liberè disponendi, à nobis, & quibusuis aliis Romanis Pontificibus prædecessoribus, & successoribus nostris, etiam cum clausulis, quòd facultates huiusmodi reuocati nequeant, aliisque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum litterarum desuper confectarum de rebus & bonis huiusmodi iam disposuerint; tamquam spolia ad Cameram Apostolicam legitimè pertineant liceatque dilectis filiis moderno, & pro tempore existenti Commissario nostro generali, & suis, dictæque Cameræ deputatis, in euentum decessus huiusmodi, solitum inuentarium super rebus, & bonis præfatis conficere, illaque prout de reliquis Cleticorum spoliis fieri, soler, ad dilecti filij nostri moderni, & pro tempore existentis generalis Thesaurarij manus redigere, dictæque Cameræ applicare, cuiusuis licentia desuper minimè requisita. Ac facultates, & desuper confectas litteras prædictas, etiam Motu & scientia similibus, etiam in recompensam laborum, & obsequiorum, etiam nobis & Ecclesiæ Romanæ, dictæque Sedi impensorum, quomodolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illarum omnium tenores, præsentibus pro sufficienter expressis, & ad verbum inserris habentes, in euentum obitus huiusmodi, etiamsi in Vrbe, aut eius districtu, vel alibi extra suas Ecclesias, vt præfertur, contigerit, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, in dictæ contumaciæ pœnam, eiusdem potestatis plenitudine, & tenore reuocamus, cassamus, & annullamus: ac tam eas, quàm earum prætextu quomodolibet pro tempore condita, factaque testamenta, codicillos, legata, donationes, & alias dispositiones quaslibet, etiam ad pias causas, vel in remunerationem seruitiorum, nulla & inualida, nulliusque roboris, vel momenti fore, neque quidquam contra præsentium tenorem suffragari: Et sic per quoscumque iudicea, & commissarios, quauis auctoritate fungentes, etiam S.R.E. Cardinales, in quauis instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quauis alitèr iudicandi & interpretandi facultate, iudicati, & definiri debere: ac quidquid secus à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignorantes attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Per hoc autem nostris, & Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum ordinationibus, reseruationibus, & decretis, quò ad Prælatorum, & aliorum beneficiorum, etiam in suis Ecclesiis, aut diœcesibus residentium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus & extendimus ad habentes Ecclesias in Vrbis districtu, ibique residentes & decedentes, spolia Cameræ Apostolicæ applicata, hactenus emanatis, nullatenus præiudicare, neque quidquam in eis alterare intendimus, sed ea in suo robore, vt antea, manere volumus, præterquam quò ad eos, qui in suis Ecclesiis iuxta formam prædicti Concilij residerint, & specialem licentiam testandi habuerint: hanc enim tantùm saluam eis esse volumus; ita vt generalis licentia testandi eis, quamquam residentibus, minimè suffragetur; sed sola speciali, si quam habuerint, tueri se possint. Cæterum vt præceptum, mandatum, statutum, ordinatio, reuocatio, cessatio, decretum, & alia præmissa, præsentesque litteræ ad eorum, quorum interest, notitiam deducantur, nullusque possit aliquam illorum ignorantiam prætendere, vel excusationem allegare, sed illa perpetuò firma, & illibata permaneant; volumus & mandamus, quòd eædem præsentes in Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ nostræ valuis, ac acie Campi Floræ per aliquem ex Cursoribus nostris affixæ, copiaque illarum tibi dimissa, ab ea die omnes perinde afficient, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Non obstantibus præmissis, ac in fauorem Curialium per sel. rec. Xistum Quartum, Leonem Decimum, Iulium Tertium, & quoscumque alios Rom. Pontifices prædecessores nostros, ac etiam per eos editis & approbatis; necnon aliis litteris, constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostri præcepti, mandati, statuti, ordinationis, reuocationis, cessationis, annullationis, decreti, ampliationis, extensionis, intentionis, & volùtatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimoquarto, septimo Kalend. Decembr. Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs. Glorierius.

Visa de curia M. de Enciso.

H. Cumyn.

De residentia vide *Bul.* 5. 17. & 64.

Super executione Concilij, & litterarum D. Pij IV. contra Archiepiscopos, & Episcopos; & Prælatos, & alias personas Ecclesiasticas non residentes in eorum Ecclesiis.

V.

Part. 3. allegat. 53.

PIVS PAPA IV.

MOtu proprio, &c. Cum tam per sactosanctum œcumenicum Concilium Tridentinum, quàm etiam per nostras litteras, siue bullas etiam desuper emanatas, & inter alias sub Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXIV. septimo Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno quinto, mandatum sit omnibus Episcopis, Archiepiscopis, & aliis quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre, verbique diuini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium exemplo pascere; paupetum, aliorumque miserabilium personarum curam paternam gerere, eisque assistere, & in cætera munia pastoralia diligenter incumbere, aliaque facere, quæ in dicto sacro Concilio, & in dictis nostris litteris, siue bullis contioentur. Quæ omnia nequaquam ab eis præstari, & adimpleri possunt, quum gregibus suis non inuigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more oues suas deserunt: & propterea debuissent & deberent omnes & singuli Episcopi, Archiepiscopi, & alij in dignitatibus Ecclesiasticis constituti, & præfecti, & quibus animarum cura existit, iuxta diuina præcepta, & prædicti œcumenici Concilij, ac prædictarum nostrarum litterarum, seu bullarum vim, formam, continentiam, & tenorem ad eorum respectiue Ecclesias, diœceses, ac alia beneficia, quibus personalis residentia requiritur, ad effectum in eis personalem residentiam faciendi, sese contulisse, ac omnia

&

& ſingula in eiſdem præceptis, Concilio, & litteris, ſiue bullis reſpectiuè conteora adimpleuiſſe, & ſeruaſſe, attamen, ſicut accepimus, multi, & multi præfatorum præceptorum, & mandatorom contemptores, animarumque ſuarum, ac propriæ ſalutis immemores, io dictis dignitatibus Eccleſiaſticis, quibus cura animarum imminet, ac Epiſcopalibus, & Archiepiſcopalibus reſpectiue conſtituti, præmiſſa facere, & adimplere hactenus minimè curarunt, ſed diſtuletont, & differunt in graue animarum ſuarum, gregumque ſibi commiſſorum periculum, & ouium ſuarom pernicioſum exemplum & ſcandalum, ſeoteotias, cenſuras, & pœnas propterea ſibi inflictas, temere & damnabiliter incurtendo. Quæ omnia cum non ſint conniuentibus oculis, aut impunè prætermittenda, ſed grauiter corripieoda, vt cæteris tranſeant in exemplum; cum iam per tot menſes inobedieotes fuerint, cenſuras præfatas ſuſtinendo: Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, deque poteſtatis noſtræ plenitudine, dilecto filio noſtro Alexandro Riario Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, cui aliàs etiam, ſeu prædeceſſori ſuo viuæ vocis oraculo commiſimus, vt dictos Epiſcopos, Archiepiſcopos, & alias perſonas Eccleſiaſticas animarum curam habentes, non reſidentes, pœoas præfatas in dicto Concilio, & litteris ſiue bullis noſtris contentas incurriſſe declarer, & ad illarum effectualem executionem, aliaque grauiora procederet, viuæ vocis oraculo commiſimus tacitum; quique nonnulla monitoria contra certos Epiſcopos, & alias perſonas io vim commiſſionis noſtræ huiuſmodi ſibi factæ, tunc decreuerat & relaxaoerat; ne in poſterum de illius iuriſdictioone dubitari contingat, deouo eidem Auditori noſtro nunc officium Auditoriatus exerceoti, auctoritate noſtra committimus, & mandamus, quatenus ſtarim contra Epiſcopos, Archiepiſcopos, & alios qooſcumq; Prælatos, tam in Vrbe, quàm alibi, & vbique locorum exiſtentes, & in proprtiis diœceſibus non reſidentes, conſtito ſibi quantum ſufficere videbitur, ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſola veritate inſpecta, & maou regia, de ioobedientia prædicta, vſque ad ſententiam excluſiuè procedat, & deinde nobis referat; vt nos in Conſiſtorio noſtro ſecteto de Fratrum ooſtrorum conſilio, vt moris eſt, ad ſenteoriam priuatioois, & depoſitionis Prælatorum ioobedieotium huiuſmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus: quo verò ad alios curam animarum habeotes, vſque ad ſententiam incluſiuè procedat, & exequator, iuxta formam & tenorem dicti Concilij, litteratum & noſtrarum prædictarum cum eiſdem facultatibus, vt ſupra, ac alia faciat & exequatur, prout in dictis litteris ſioe bullis cootinetur, cum poteſtate citandi, iohibendi, excommunicandi, ſuſpendeodi à diuioris, declarandi, interdicendi, aggrauandi, reaggrauandi, carcerandi, & brachium fæculare decetnendi, relaxandi, & exequendi, aliaque faciendi occeſſaria quomodolibet & opporruna: contrarns quibuſcumque non obſtantibus, & quòd præſentis ooſtri Motus proprij ſola ſignatura ſufficiat, ac vbique fidem faciat in iudicio, & extra: regula contraria, & aliis quibuſcumqoe, quibus omnibus expreſſe derogamus, non obſtantibus.

Placet Motu proprio, I.

Præſentetur. B. Amerin. Regens.

Publicatus fuit die xj. menſis May MDLXV. Pontificatus eius anno ſexto.

Reuocario priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum, conſeruatoriarum, indultorum, Confeſſionalium, Maris magni, & aliarum quarumcumque ſimilium gratiarum, quibuſcumque locis, & perſonis conceſſarum, in his, in quibus ſtatutis, & decretis ſacri Concilij Tridentini contrariantur.

V I.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN Ptincipis Apoſtolorum Sede, meritis licèt impatibus, diuina diſpoſitione conſtituti, nihil neque vniuerſali Eccleſiæ, cutæ & ſollicitudini noſtræ commiſſæ, ſalubrius, neque iniuncto nobis Apoſtolicæ ſeruitutis officio, decentius præſtare poſſumus, qoàm quòd prouideotiæ noſtræ miniſterio œcumeoicum Concil. Tridentinum, ſicut noſtris potiſſimum auſpiciis, ſummaque ſaoctorum Patrum concordia pet Dei miſeticordiaoi feliciter abſolutum fuit; ita pet vniuerſos, qui Chriſtiana pietate cenſentur, vbique ſuſcipiatur; & temoris quibuſlibet obſtaculis, ob omnibus æqualitet obſeruetur. Cùm itaque io eodem Coocilio quamplura ſalubria, & ad voiuerſalem morum reformatioem valde vtilia, decreta, atque ſtatuta maturo præſentiom ipſorum examoe præcedeote, ſint edita, quibus multa, atque diuerſa priuilegia, exéptiones, iomuoitates, diſpenſationes, facultates, cooſeruatoriæ, indulta, &, vt vocant, Confeſſionalia, & Mare magnum, & aliæ gratiæ, quæ variis, tam Cathedralibus, etiam Metropolitaois, quam Collegiatis Eccleſiis, monaſteriis, Conuentibus, & aliis Religioſis, etiam Ftarrum Mendicantium domibus & Otdioibus, necnon ſancti Spiritus io Saxia, Saocti Ioannis Lateranenſis, ac Incurabilium de Vrbe ſaocti Antonij Vtennen. & ſancti Bernardi Iuren. aliiſque hoſpitalibus Militiis, eorumque Capitulis & Conuentibus, ac Vniuerſitatibus, etiam ſtudiorum generalium collegiis, tam ſæcularibus, quam Eccleſiaſticis, Coofraternitatibos Societatibus, & tam Ptincipis Apoſtolorum de Vrbe, quàm aliis ſabticis, ſanctæ Cruciatę, aliiſque piis locis & operibus, necnon Patriarchis Archiepiſcopis Epiſcopis, Prælatis, Abbatibus, Abbatiſſis, Ptioribus, Præpoſitis, & aliis Eccleſiaſticis, tam ſæculatibus, quàm diuerſorum Ordinum & Militiarum regulatibus, ac etiam laicis cuiuſcumque dignitatis, & ſtatus, ac gradus & excellentiæ, ac etiam Ducali, Regia, & Imperiali dignitate fulgentibus, vttiuſq; ſexus perſonis; necnoo aliquibus notariis, & etiam de latere Legatis, atque Nuntiis, tam petpetuo, quàm ad tempos, per plures Romanos Pontifices prædeceſſotes noſtros, ac nos, Sedem Apoſtolicam, eiuſque Legatos, hactenus, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu etiam Impetatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum contemplatione, & intuitu, etiam de Frattum conſilio, diuerſimodè, vatiiſque tempotibus, in genere, vel ſpecie, ex quauis etiam honeſta cauſa conceſſa,

& etiam pluries confirmata & ionouata fuerunt, in pleriſque contrariantur. Nos, quibus ſo primis cordi eſt, tam ſancta, & Eccleſiæ Dei ſalubertima decreta, vt par eſt, effectus vbique conſequi, & ab omnibus, obedienter obſeruari; priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum conſeruatoriarum, indultorum, Confeſſionalium, Matis magni, & aliarum gratiarum prædictarum, ac quarumcumque Apoſtolicarum, & aliarum litterarum deſuper confectarum, proceſſuumque, decretorum, & aliorum inde ſecutorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & plenè inſertis habentes: Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, quòd eadem omnia & ſingula priuilegia, exemptiones, immunitates, facultates, diſpenſationes, conſeruatoriæ, indulta, Confeſſionalia, Mare magnum, & aliæ gratiæ, in his omnibus & ſingulis, in quibus illa ſtatutis, & decretis Concilij huiuſmodi contrariantur, ipſo iure reuocata, caſſata, & annullata, ac ad ipſius Concilij terminos, atque limites reducta ſint, & eſſe cenſeantur; nec quidquam aduerſus ipſa decreta, & ſtatuta, quominus vbique & apud omnes obſeruentur, in aliquo ſuffragari poſſe, ſed ea perinde haberi & reputari debere, ac ſi nunquam emanaſſent, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium declaramus, ac etiam ſtatuimus & ordinamus. Decernentes nihilominus, omnia & ſingula, quæ vigore priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, & diſpenſationum, facultatum, conſeruatoriarum, indultorum, Confeſſionalium, & aliarum, quatumcumque gratiarum huiuſmodi poſt id tempus, quo Concilium obligare cœpit, facta & geſta quomodolibet fuerunt, & in poſterum fient, in his, in quibus dicti Concilij decretis aduerſantur, nulla, inualidè & irrita eſſe, & cenſeri, ac nemini, etiam quamtumliber, vt præfertur, qualificato, tam in foro (quod aiunt) fori, quam conſcientiæ, ſuffragari poſſe, & debere. Et ita per quoſcumque locorum Ordinarios, alioſque iudices & commiſſarios quauis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. Cardinales, ſublata eis, &c. Non obſtantibus præmiſſis, &c. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXV. terciodecimo Kalend. Martij, Pontificatus noſtri anno ſexto.

P. Epiſcopus Natnien.

Cæſ. Glutietius.

H. Cumyn.

Pius V. edidit conſtitutionem, quæ habetur in Bullario num. 38. incipit, Etſi Mendicantium Ordines xvij Kal. Septemb. MDLXVII. Pontificatus ſecundo, in qua iterum confirmauit eadem priuilegia Ordinibus Mendicantium, & alia de nouo conceſſit: extendendo ea ad alios Ordines Regularium, ac declarauit Concilium Tridentinum vbi de iis loquitur. Quæ conſtitutio poſtea reuocata fuit à Gregorio XIII. & reducta ad terminos Iuris communis, & Concilij Tridentini. Eam habes infrà: incipit, In tanta.

Super clauſura, & reformatione Monialium cuiuſcunque Ordinis.

VII.

Part. 3. allegat. 102.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

CIrca paſtoralis officij nobis, meritis licèt impariibus, deſuper commiſſi curam (quantum nobis ex alto permittitur) inuigilantes, aſſiduè ad ea, per quæ ſingulis errantibus & exceſſibus obuiatur ac perſonis quibuſlibet, præſertim fœminei ſexus virginitatem ſuam Altiſſimo voueutibus, ſub Religionis iugo Chriſto Saluatori in caſtitatis holocauſto famulari affectantibus, à ſemita iuſtitiæ, & honeſtatis declinantibus, ne quidquam in eis reperiatur incongruum, quod in Regularis ponat honeſtatis gloria maculam, & diuinam metuo poſſit offendere Maieſtatem, opportune ſuccurritur, libenter intendimus, ac in his noſtræ vigilantiæ partes propenſius imparrimur, prout id in Domino ſalubriter expedire conſpicimus. Hac igitur perpetuò valitura conſtitutione, inhærentes etiam conſtitutioni fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Periculoſo, & decretis Concilij Tridentini ſuper clauſura Monialium editis, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus, atque perpetuò decernimus, vniuerſas & ſingulas Moniales præſentes, atque futuras, cuiuſcumque Religionis, Ordinis, vel Militiarum, etiam Hieroſolymitan. ſint, quæ vel iam receptę ſunt, vel in poſterum in quibuſuis monaſteriis, ſiue domibus recipientur, & tacite, vel expreſsè Religionem profeſſæ, etiamſi Conuerſæ, aut quocúmque alio nomine appelleutur, etiamſi ex inſtituris, vel fundationibus earum Regulæ ad clauſuram non teneantur, nec vnquam in earum monaſteriis, ſeo domibus etiam ab immemorabili tempore ea ſeruata fuerit, ſub perpetua in ſuis monaſteriis, ſeo domibus de cætero debere permanere clauſura, iuxta formam dictæ conſtitutionis fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Periculoſo, in ſacro Concilio Tridentino approbatæ, & innouatæ, quam nos auctoritate præfata etiam approbamus & innouamus in omnibus, & per omnia, ac illam diſtrictè obſeruari mandamus. Quòd ſi aliquæ Moniales forſitan reperiantur, quæ conſuetudine etiam immemorabili, aut inſtituto, vel fundatione Regulæ ſuæ fretæ, animo obſtinato huic clauſuræ reſiſtant, quoquomodo reluctentur; Ordinarij vna cum Superioribus earum, omnibus iuris & facti remediis compellant eaſdem tanquam rebelles, & incorrigibiles ad præcisè ſubeundam dictam clauſuram, & perpetuò obſeruandam. Mulieres quoque, quæ Tertiatiæ, ſeu de Pœnitentia dicuntur, cuiuſcumque fuerint Ordinis, in Congregatione viuentes, ſi & ipſæ profeſſæ fuerint, ita vt ſolemnes votum emiſerint, ad clauſuram præcisè, vt præmittitur, & ipſæ teneantur. Quòd ſi votum ſolemne non emiſerint, Ordinarij vna cum Superioribus earum hortentur, & iis perſuadere ſtudeant, vt illud emittant, & poſt emiſſionem, & profeſſionem eidem clauſuræ ſe ſubiiciant, quod ſi recuſauerint, & aliquæ ex eis inuentæ fuerint ſcandaloſè viuere, ſeueriſſimè puniantur. Cæteris autem

omni

omnibus ſic abſque emiſſione profeſſionis,& clauſura viuere omnino volentibus interdicimus, & perpetuò prohibemus, ne in futurum vllam aliam prorſus in ſuum Ordinem, Religionem, Congregationémve recipiant. Quòd ſi contra huiuſmodi hanc noſtram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad ſic viuendum omnino inhabiles reddimus, ac illarum quaſlibet profeſſiones, & receptiones irritas decernimus,& nullas, prout etiam præſenti decreto irritas facimus, & annullamus. Portò ne moniales, vel Tertiariæ prædictæ propter hanc clauſuram detrimentum, aut incommodum aliquod in earum oeceſſitatibus, maximè in pertinentibus ad illarum victum, patiantur, ſed vt eis opportunè conſulatur: auctoritate Apoſtolica præfata ſtatuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus Ordinariis, & Superioribus earum, vt curent colligi fidelium eleemoſynas per Conuerſas, quæ non ſint profeſſæ, vel ſi profeſſæ fuerint, ſint tamen ætatis annorum quadraginta, & in domibus contiguis,extra tamen monaſterium degant, & non ingrediantur clauſuram aliarum Monialium, niſi in caſibus ex earum conſtitutionibus permiſſis, & de earum domibus exire non poſſint pro huiuſmodi eleemoſynis colligendis, niſi de licentia Ordinarij, vel earum Superiorum. Et de cætero nullæ aliæ Conuerſæ profeſſæ recipi amplius,etiam de conſenſu ſuorum Superiorum, vel Prælatorum poſſint. Quòd ſi aduerſus hanc noſtram prohibitionem receptæ fuerint, illarum receptio nulla, irrita,& inanis ſit,prout ex nunc nullam,ac irritam facimus, & annullamus. Quòd ſi prædicto modo neceſſitatibus Monialium, & mulierum Tertiariarum prædictarum ſuccurri ſufficienter non poterit mandamus ipſis Ordinariis,& Superioribus earum, vt ipſi prouideant de aliis perſonis piis, & Deo deuotis, quæ fidelium eleemoſynas colligant; vel alias eo meliori & commodiori modo, quo fieri poterit, etiam ex opere manuum ipſarum Monialium, & mulierum prædictarum, arbitrio Ordinariorum,& Superiorum earundem, & prout eis congruentius expedire videbitur, prouideatur & ſuccurratur. Et ne propter Monialium numerum exceſſiuum clauſuræ obſeruatio violetur, inhærentes etiam ſimiliter diſpoſitioni dictæ conſtitutionis Bonifacij,& Concilij Tridentini decreto, Monialibus prædictis, & illarum Superioribus, & Ordinariis diſtrictè inhibendo præcipimus & mandamus, ne plures in earum monaſteriis recipiant & admittant, ſiue recipi, & admitti permittant, quàm ex propriis redditibus ipſorum monaſteriorum, vel conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari poſſint, Mandantes propterea in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub obteſtatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ vniuerſis venerabilibus fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis & Epiſcopis, quatenus in ciuitatibus & diœceſibus propriis præſentes noſtras litteras publicari faciant ac in monaſteriis Monialium ſibi ordinario iure ſubiectis, in iis verò quæ ad Romanam mediatè, vel immediatè ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtolicæ auctoritate, vnà cum Superioribus eorumdem monaſteriorum clauſuram, vt præmittitur, quamprimum poterunt, teſeruari procurent. contradictores atque rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato ad hoc,ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Ac vt hoc tam ſalutare decretum facilius obſeruetur, omnes Principes ſeculares,& alios Dominos, & Magiſtratus temporales rogamus, requirimus, & obſecramus per viſcera miſericordiæ Domini noſtri Iesv Christi eiſdem in remiſſionè peccatorum iniungẽres,quòd in præmiſſis omnibus eiidem Patriarchis,Primatibus,Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & aliis Monialium Superioribus aſſiſtant, ac ſuum fauorem & auxilium præſtent, ac impedientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Præmiſſis conſtitutionibus,& ordinationibus Apoſtolicis,ſtatutis & conſuetudinibus etiam immemorabilibus,etiam per Sedem Apoſtolicam approbatis, & confirmatis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis etiam in fundatione, & inſtitutione eiſdem monaſteriis,vel domibus,& Monialibus ſub quibuſcumque verborum formis, & clauſulis irritantibus, & aliis decretis quibuſlibet conceſſis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus approbatis,& innouatis(quibus omnibus,etiam pro ſufficienti illorum derogatione de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis ſpecifica,expreſſa,& individua,non autem per clauſulas generales idem importantes,mentio,ſeu quæuis alia expreſſio habenda,aut aliqua exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, pro ſufficienter expreſſis habentes, quoad effectum validitatis noſtræ conſtitutionis tantum derogamus) contrariis quibuſcumque non obſtantibus: aut ſi aliquibus communiter, vel diuiſim ab eadem ſit Sede indultum, quòd interdici, aut ſuſpendi non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam,& expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem.Per hoc autem in monaſteriis exemptis Ordinarij locorum quoad alia nullam ſibi credant iuriſdictionem,vel poteſtatem aliquatenus eis attributam. Volumus autem quòd præſentes,&c. Nulli ergo omnino hominum liceat,hanc paginam noſtræ approbationis,innouationis, ſtatuti, decreti, mandati,interdicti,prohibitionis,annullationis, præcepti,inhibitionis,requiſitionis,obſecrationis, iniunctionis,derogationis,declarationis,& voluntatis infringere,vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem,&c.Datum Romæ apud S. Petrum,anno Incarnationis Dominicæ M D L X V I.quarto Kal.Iunij Pontificatus noſtri anno primo.

Cæſ.Glorierius.

H. Cumyn.

De clauſura vide *Bal.*21.30.32.

Declaratio Regulæ à Pio V. editæ ſuper expreſſione gradus propinquioris in diſpenſationibus Matrimonialibus, pro coniunctis in diuerſis gradibus.

VIII.

Part. 3. allegat. 35.

SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus noſter, D. Pius diuina prouidentia Papa V. attendens per quandam conſtitutionem dudum per fel. rec. Pium Papam IV. Sanctitatis ſuæ prædeceſſorem editam,qua cauetur, quòd in diſpenſationibus Matrimonialibus, pro diuerſis conſanguinitatis, ſeu affinitatis ex eodem ſtipite prouenientibus gradibus coniunctis, non remotioris ſolum, prout olim fieri ſolebat, ſed etiam propinquioris graduum, expreſſa mentio fieri debeat; alioquin diſpenſatio-

nes, ac desuper confectæ litteræ nullius sint roboris, vel momenti, proue in dicta constitutione plenius continetur, à dispositione iuris communis, & laudabili ac antiquo Rom. Curiæ stylo nimium recedi, ac fauorem matrimonij debitum restringi; volensque propterea iuri & stylo prædictis, necnon piæ mem. Gregor. XI. & Clementis VI. Romanorum Pontif. etiam Sanctitatis suæ prædecessorum, vestigiis inhærendo, Sacramento & libertati matrimonij, quantum cum Deo potest, fauere; statuit & ordinauit, quòd de cætero in quibuscumque dispensationibus, quas pro matrimoniis contractis, aut contrahendis inter viros & mulieres, inuicem diuersis prohibitis consanguinitatis, seu affinitatis, aut mixtis ex communi, seu ab eodem stipite surgentibus, quicumque illi sint, dummodo primum quoquo modo non attingant, cum in eo Sanctitas sua nunquam dispensare inteudat, gradibus coniunctos, ab eadem Sanctitate sua, & pro tempore Romano Pontifice, aut Sede Apostolica impetrari, vel alias concedi contigerit, ac litteris, commissionibusque desuper etiam locorum Ordinariis facieudis, gradus remotior attendatur, trahatque secum propinquiorem, ac ob id sufficiat remotiorem tantum gradum exprimere, obtentia tamen postea super propinquiore litteris declaratoriis, iuxta Gregorij & Clementis prædec. huiusmodi constitutiones, quas quò ad hoc innouauit, & inuiolabiliter obseruari mandauit, dispensationesque, seu dispensandi commissiones, ac desuper confectas litteras, & processus habitos per easdem, dispensatis, seu his, cum quibus dispensari mandatur, propter proximioris gradus huiusmodi non expressionem de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis defectu notari non posse, sed in omnibus & per omnia suffragari; perinde ac si in litteris, seu commissionibus huiusmodi de proximiore, seu vtroque gradu, specialis & expressa mentio facta fuisset. Sicque per quoscumque iudices & commissarios, etiam S.R.E. Cardinales, sublata eis quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari & definiri debere; ac quidquid secus super his à quocumque quauis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decreuit; constitutione Pij prædecessoris huiusmodi, cæterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

Placet, publicetur, & describatur. M.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimosexto, die verò Martis vigesima mensis Augusti, Pontificatus prædicti S.D.N. Pij Papæ Quinti anno primo.

Declaratio super decretis Concilij Tridentini, de cognatione spirituali, & affinitatate ex fornicatione, ac matrimoniis desuper contractis, & contrahendis.

IX.

Part. 2. alleg. 35.

SAnctissimus in Christo Pater, & Dominus noster, Dominus Pius diuina prouidentia Papa V. ad cuius notitiam peruenit, quod cum in decretis facti Concilij Tridentini certæ tantum personæ enumerentur, inter quas dumtaxat cognatio spiritualis deinceps contrahatur, ab aliquibus renocatur in dubium, an qui vltra personas in dictis decretis enumeratas, quoquo modo cognatione spirituali ante confirmationem dicti Concilij coniuncti erant, absque dispensatione Apostolica matrimonium post dictam confirmationem contrahere potuerint, ac hodie & de cætero contrahere possint, cum ante prædictam confirmationem id facere de iure minimè liceret. Et insuper cùm in eisdem decretis statuatur, affinitatem, quæ ex fornicatione contrahitur, in illis solummodo attendi debere, qui primo vel secundo affinitatis gradu coniunguntur; ab aliquibus pariter dubitetur, an matrimonia inter personas, quæ ante confirmationem dicti Concilij, tertio vel vlteriori huiusmodi affinitatis gradu coniunctæ erant, post confirmationem eiusdem Concilij absque dispensatione Apostolica contracta, & quæ deinceps contrahi contigerit, dirimi debeant: Sanctitas sua ad tollendum omne dubium, eos qui ante confirmationem prædicti Concilij cognationem spiritualem contraxerunt, dummodo non sint ex personis in dictis decretis enumeratis, & inter quas tantum Concilium voluit deinceps contrahi hanc cognationem spiritualem, matrimonij vinculo inter se absque dispensatione aliqua liberè & licitè copulari posse; ac matrimonia etiam post confirmationem huiusmodi, absque dispensatione Sedis Apostolicæ inter eas iam contracta valere, plenamque roboris firmitatem obtinere. Et similiter matrimonia post confirmationem Concilij absque dispensatione Apostolica secuta, & quæ de cætero sequentur inter personas, quæ ante dictam confirmationem, affinitatem (iusta tamen secundum gradum ex fornicatione prouenientem) contraxerant, propter huiusmodi affinitatem dirimi non debere, sed valida & efficacia existere declarauit: sicque per quoscumque iudices & commissarios, etiam S.R.E. Cardinales, sublata eis quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari & definiri debere, ac quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter vel ignoranter attentati contigerit, irritum & inane decreuit.

Placet, publiciter, & describatur. M.

Lecta & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimosexto, die verò Martis vigesima mensis Augusti, Pontificatus prædicti Sanctiss. D.N.D. Pij Papæ Quinti, anno primo.

A. Lomellinus Custos.

Super declaratione decreti Concilij Tridentini, de Cognatione spirituali, & eius impedimentis.

X.

Part. 2. alleg. 35.

PIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

CVm illius vicem, licet minimè suffragantibus meritis, geramus in terris, de cuius vultu prodit iudicium, & vident oculi æquitatem; officij nostri.

noſtri debitam proſequimur actionem ſi obſcuros ſacrorum Canonum ſenſus ita aperire ſtudemus, vt piis Chriſti fidelium mentibus nulla dubitandi occaſio relinquatur. Sanè licèt ex eo, quòd in Concilio Tridentino decretum fuerit, cognationem ſpiritualem inter eos tantum contrahi, qui ſuſcipiunt baptizatum de baptiſmo, ac baptizatum ipſum, & illius patrem & matrem, necnon baptizantem & baptizatum, baptizatique patrem & matrem, in reliquis perſonis, quæ per antiquos Canones occaſione cognationis huiuſmodi contrahere prohibebantur, omne impedimentum ſublatum eſſe videtur, adhuc tamen ab aliquibus dubitari accepimus, an ſaltem impedimentum cognationis ſpiritualis huiuſmodi inter maritum, vel vxorem ſuſcipientis, & baptizatum, necoon inter maritum vel vxorem ſuſcipientis, & patrem ac matrem baptizati vigeat, propterea quòd prohibitum de vno coniuge, de altero etiam prohibitum eſſe videatur: Nos piarum mentium quieti, & matrimoniorum fuori (quantum ex alto nobis permittitur) conſulere volentes, à præciſis verbis Concilij minimè diſcedendum in præmiſſis eſſe cenſuimus. Et propterea nullum amplius impedimentum ratione cognationis huiuſmodi ſubeſſe decernimus & declaramus, quo minus inter dictos maritum, vel vxorem ſuſcipientis, & baptizatum, baptizatique patrem & matrem, quaſcumque alias perſonas tam ex parte ſuſcipientis, quam baptizantis & baptizati, in dicto Concilio nominatim non expreſſas, matrimonium libere & licitè contrahi poſſit. Et ita ab omnibus iudicari debere mandamus atque ſtatuimus; decernentes irritum & inane, ſi quid ſecus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate & poteſtate prædito contigerit iudicari. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, aliiſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quòd præſentes litteræ, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, banc paginam noſtræ declarationis, decreti, mandati, ſtatuti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. quarto Kal. Decembris, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Cæſ. Glorierius.

H. Cumyn.

Declaratur Concilij Tridentini decretum ſuper impedimento affinitatis ex fornicatione prouenientis.

XI.

Part. 2. alleg. 35.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romanum Pontificem ſpectat, Canonicas ſanctiones, quæ expreſſiorem ſenſum poſtulare videntur, rediligenter perſpecta ita declarare, & alias prouidere, vt omnis dubietas de piis Chriſti fidelium mentibus euellatur. Sanè poſtquam ex eo, quòd Tridentina Synodus impedimentum affinitatis ex fornicatione proueniens per quod non ſolùm matrimonium contrahi prohibetur, ſed etiam poſtea factum dirimitur, ad eos tantùm reſtrinxit, qui primo & ſecundo gradu coniunguntur; in vlterioribus vero gradibus ſtatuit, matrimonium poſtea factum non dirimi; à pluribus Chriſti fidelibus, vt accepimus, eſt dubitatum, an licèt in vlterioribus gradibus huiuſmodi matrimonium contractum nun dirimatur, adhuc tameo iuxta antiquos Canones contrahi prohibeatur. Et propterea nos omnem ambiguitatem tollere, & animarum tranquillitati, ac matrimonij libertati, quantum cum Deo poſſumus, conſulere volentes, declaramus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, nullum hodie impedimentum remanere, quò minus in vlterioribus gradibus huiuſmodi libere & licitè matrimonium contrahi poſſit. Et ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque ſtatuimus, decernentes irritum & inane, ſi quid ſecus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate & poteſtate prædito contigerit iudicari. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis aliiſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quòd præſentes litteræ in Cancellaria noſtra Apoſtolica, & in acie Campi Flore de more publicentur, & inter conſtitutiones perpetuò valitutas deſcribantur: Et quia difficile foret, eas ad ſingula quæque loca deferri, quòd earum tranſumptis etiam impreſſis, mann alicuius notarij ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ declarationis, decreti, mandati, ſtatuti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. quarto Kalend. Decembris, Pontificatus noſtri anno primo.

Cæſ. Glorierius.

H. Cumyn.

De veritate exprimenda à Procuratoribus Pœnitentiariæ, &c. in diſpenſationibus Matrimonialibus, & aliis gratiis Apoſtolicis, ſub pœna falſi.

XII.

Part. 2. alleg. 35.

PIVS PAPA.

MOtu proprio, &c. Cùm ſicut accepimus, nonnolli ſuæ conſcientiæ prodigi, ac proprijs ſalutis immemores, vt facilius à nobis, & Sede Apoſtolica diſpenſationes Matrimoniales, & alias gratias & conceſſiones obtineant, gradus conſanguinitatis, vel affinitatis, aut cognationis ſpiritualis, ac ſcientiam illorum aliter quam eis à principio ab ipſis partibus ſignificatum, vel narratum fuerit, exponunt; & ſi matrimonia huiuſmodi adhuc contracta

noo foerint, pro coottractis narrant, ac aliàs diuerſimodè veram facti ſpeciem tam io ipſis diſpenſatiooibus Matrimonialibus, quàm pro aliis quibuſcumque gratiis & conceſſiooibus obtineodis immuteot; ac propterea cum noo ſolum io impetrationibus hoiuſmodi falſitas oarretur, verom etiam in patribus pletumque pro verificatiooe gratiarum huiuſmodi veritas immutetur, & falſitas commietatur: Nos igitur huiuſmodi abuſibus & erroribus obuiare cupieotes, Motu proprio, &c. omnes & ſingulos Procuratores tam officij ſacræ Pœnitentiariæ, ſeu Cootradictarom, quàm alios quoſcumque ſollicitatores, & ſcriptores quos Copiſtas vocant, qui veritatem facti à narratiooe, qoam ab ipſis patribus haboetuot, quo ad ſubſtaotialia, & qualitates neceſſario exprimendas, diuerſam faciunt, ſeu quoqoo modo inuertunt, aut immutant, ac depraoaot, & per ſubreptionem & obreptiooem gratias à nobis extorqueot; pœnam falſi incurrere, & ea poniri omnino debere deceroimus & declaramus: Mandantes propterea almæ Vrbis Gubernatori, Cameræ Apoſtolicæ Auditoti, & Vicario, qoatenus io præmiſſis reos & culpabiles repertos, pœna falſi, vt præmittitur, puniaot; cum poteſtate citandi etiam per edictum, &c. aliaque facieodi in præmiſſis neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna. Non obſtantibus præmiſſis conſtitotionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumqoe: irritum quoque & inane, &c. dicique &c. iudicari & definiri debere, ſublata, &c. decernentes. Et quòd præſentis Motus proprij, etiam abſque Data & regiſtratura, ſola ſignatura ſufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio & extra; regula contraria non obſtante; eiuſque traoſumptis, &c. quódque Cameræ & Cancellariæ Apoſtolicæ, ac Audieotiæ cauſarum Palatij Apoſtolici valuis, & in acie Campi Floræ, dimiſſis inibi copiis, affixis, omnes ita afficiaot & arctent, ac ſi illis perſonaliter iotimatæ fuiſſent.

Placet. publicetur, & deſcribatur. M.

Die quinta Decembris MDLXVI. ſupraſcripta littera Apoſtolicæ affixæ, & publicata fuerunt in locis ſupradictis, dimiſſis in eiſdem copys affixis.

Super collatione Parochialium Eccleſiarum.

XIII.

Part. 3. allegat. 60.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

IN conferendis beneficiis Eccleſiaſticis, & præſertim Parochialibus Eccleſiis, perſonis dignis & habilibus, quæ in loco reſidete, & per ſe ipſos curam exercere valeant, quanta diligentia adhiberi oporteat, Alexaodri III. in Lateranen. & Gregorij X. in Lugduoen. generalibus Concilijs, ac Innoceotij ſimiliter III. & aliorum Rom. Pootif. prædeceſſorum ooſtrorum editæ conſtitutiones teſtantur. Quod vt diligentius, ac tectius perficiatur, ſtatuit etiam Syoodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Eccleſiæ, etiam geoeraliter vel ſpecialiter, etiam vigore indulti in fauorem S. R. E. Cardioalium, aut aliàs quomodolibet reſeruatæ vel affectæ; debeat Epiſcopus habita ootitia vacationis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis aſſignatione cooſtituere, qoi oncia ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur. Et deiode Epiſcopus, & qoi ius patronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus sb Epiſcopo præſcribendum, alieoos clericos ad regendam Eccleſiam idooeos, Examinatoribus iuxta formam eiuſdem Synodi deputatis, nominet, ooorniſi ab eiſdem Examioatoribus per concurſum aliorú examinatorum etiam tanquam magis idoneo ab Epiſcopo iudicato & electo, de Eccleſia prouicleatur, aliàs prouiſiooes, ſeu inſtitutiooes oones præter formam prædictam factæ, ſubreptiæ cenſeaot ut. Sed quoniam tes humanæ ſemper in deterius pro labuntur, oiſi ſit, qui eas tetineat, ac debitæ execotiooi demandet; & verendum ſit, oe propter conſtitutionum huiuſmodi tranſgreſſionem maximi iibuſus oriantur: Nos, ad quorum ooitiam oon ſint: graui noſtra moleſtia peruecit, oonoullos ex venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopis & Epiſcopis, occurrente vacatiooe Parochialiom Eccleſiarum, eas nullo, aot mioos rite ſeruato examioe, præſertim illo quod per coocurſum fieri debet ex Concilio Tridentino, vel etiam examioe rite ſeruato, perſonis minus dignis, carnalitatis aut alium humanæ paſſionis affectum, nõ rationis iudicium ſequentes contuliſſe, & de eis prouidiſſe; volentes quantum cum Deo poſſumus, huiuſmodi ac etiam futoris peticulis occurrere, eorundem prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiooes præfatas etiam innouando, auctoritate Apoſtolica tenore præſeotium omoes & ſiogulas collationes, prouiſiones, inſtitutiooes, & qoaſuis diſpoſitiones Parochialium Eccleſiarum ab eiſdem Epiſcopis & Archiepiſcopis, ac quib uſuis aliis collatoribus tam ordinariis, quàm deleigatis, etiam S. R. E. Cardioalibos, ac Sedis Apoſtolicæ Legatis, vel Nuntiis, præter & cootra formam a b eodem Concilio Tridentioo, præſertim in examioe per concurſum faciendo præſcriptam, factas, aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullios roboris vel momenti fore & eſſe, nullumque prouiſiis ius, aut titulum etiam coloratum poſſidendi præbere; & Parochiales Eccleſias hoiuſmodi, vt prius ante collatiooes huiuſmodi vacabaot, ex nuoc vacare ſtatoimus decernimus, & declaramus, eaſque omnes pro tempote ſic vacantes, noſtræ & Sedis Apoſtolicæ, ſeu eorum, quibos ius conferendi eas, præterquam Epiſcopis & Archiepiſcopis, qui coraoi dicti examinis inxta decretum eiuſdem Concilij habere debeot, competet, diſpoſitioni reſeroamus. Iriſuper ne Parochialis Eccleſiæ diu io ſuſpenſo maneaot io maximum animarum periculum, quarumcumque Parochialium Eccleſiarum, quarum, dum pro tempore vacant, ad Epiſcopos, Atchiepiſcopos, Primates, & Patriarchas, & quoſuis alios ordioarios collatores, in meoſibus ordinariis collatoribus etiam per ooſtras regolas aſſignatis, prouiſio & collatio ſpectat & pertinet, de quibus iidem Epiſcopi & Ordiostij prædicti iotra ſex menſium ſpatium à die vacationis earumdem, perfecto examioe iuxta formam Coocilij Tridentini præfati non prooideriot, ac illarom etiam, quarum collationes nobis & dictæ Sedi geoeraliter vel ſpecialiter, & ex quauis cauſa reſeruatæ ſeu affectæ exiſtunt, aut aliis ex iodulto Sedis Apoſtolicæ competunt, ad quas occurreote illarum vacatione, Epiſcopi & Atchiepiſcopi

pi præfati perſonas per examen, concurſu mutuo habito iuxta dicti Concilij Tridentini formam, approbatas & magis idoneas non elegerint, aut electas, nobis vel ſucceſſoribus noſtris, aut iis ad quos collatio ſpectabit, pro collatione obtinenda intra quatuor menſium ſpatium à die illius vacationis non ſignificauerint, necnon Parochialium Eccleſiarum ſimilium, quæ iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, vel aliorum, ſeu clericorum & laicorum ſimul fuerint, ſi præſentatus intra tempus eiſdem patronis à Iure præfixum, præuio examine iuxta formã dicti Concilij approbatus peratur inſtitui, inſtitutioque ipſa per duos menſes à die præſentationis dilata fuerit, collationem, prouiſionem, inſtitutionem, ac omnimodam diſpoſitionem nobis & ipſi Sedi, ac perſonis indulta huiuſmodi conferendi, prouidendi, ſeu inſtituendi obtinentibus reſpectiuè reſeruamus, data tamen in Parochialibus iuriſpatronatus optione ipſis patronis, vt ſi inſtitutio ad Ordinarios ſpectabit, ipſis Ordinariis illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menſes differentibus, poſſint pro huiuſmodi inſtitutione obtinenda habere recurſum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad Sedem Apoſtolicam. Prohibentes etiam eiſdem Ordinariis, ne tempus decem dierum eiſdem Ordinariis & patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos clericos coram deputatis Examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant vel præſumant. Diſtrictius inhibentes, ne qui, præter Romanos Pontifices, aue alios indulta huiuſmodi obtinentes, vt præfertur, quacumque ſit ſuper hoc auctoritate munitus, de huiuſmodi beneficiis ſic reſeruatis, (vt præfertur) diſponere, vel circa illa etiam per viam permutationis, vel alias innouare quoquomodo præſumat. Vt autem non ſolum dignis, ſed magis idoneis repertis, iuxta eiuſdem Concilij decretum, Parochiales Eccleſiæ conferantur, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quòd ſi Epiſcopus minus habilem, poſthabitis magis idoneis, elegerit, poſſint ij qui reiecti fuerint, à mala electione huiuſmodi ad Metropolitanum, vel ſi ipſe eligens Metropolitanus aut exemptus fuerit, ad viciniorem Ordinarium, vti noſtrum & Sedis huiuſmodi delegatum, aut aliàs ad ipſam Sedem Apoſtolicam appellare, ac præelectum ad nouum examen coram ipſo appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & conſtito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis auctoritate noſtra (quatenus collatio ad Epiſcopum, à quo appellatum fuit, ſpectaret) conferatur; aliàs eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, prouiſio, vel inſtitutio ſpectabit. Hæc tamen appellatio interpoſita interim non impediat aut ſuſpendat, quominus electio per Ordinarium primo loco facta interim debitæ demanderur executioni, & prouiſus ab eadem Eccleſia, cauſa appellationis huiuſmodi pendente non amoueatur. Et ſi quia à ſententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad Sedem ipſam Apoſtolicam appellabit. Si ſecus in præmiſſis omnibus & ſingulis actum aut attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Volumus autem quòd præſentium tranſumptis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ declarationis, ſtatuti, decreti, reſeruationis, prohibitionis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel eius ſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLVI. xv. Kalend. Aprilis, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Cæſ. Glorierius.

H. Cumyn.

Declaratio ſuper portione aſſignanda Vicariis perpetuis Parochialium Cathedralibus, & aliis Eccleſiis, ac piis locis perpetuò vnitarum.

XIV.

Part. 3. alleg. 66.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD exequendum Paſtoralis officij debitum vigilantibus ſtudiis intendentes, ad ea, per quæ Cathedralium & Collegiatarum, aliorumve Eccleſiarum, necnon monaſteriorum beneficiorum, ſeu collegiorum, ac aliorum piorum locorom proſpero profectui, diuinique cultus augmẽto, & opportunæ congruæque ſuſtentationi Parochialium Eccleſiarum eiſdem vnitarum ſtatui feliciter dirigendo, & perſonarum in illis cutam animarum exercentium vtilitatis, recta ratione & prouida moderatione conſuli, & ſalubriter prouideri valeat, libenter interponimus noſtræ ſollicitudinis partes. Hinc eſt quod nos, ad eorum aures (quòd non ſine animi ooſtri moleſtia referimus) peruenit, nonnullos ex venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis in deportandis Vicariis, ac aſſignatione portionum Vicariis perpetuis Parochialium, dictis Eccleſiis, monaſteriis, beneficiis, collegiis, vel locis piis perpetuò vnitarum, ex Concilio Tridentino facienda, ita modum exceſſiſſe, vt parum, aut nihil ex fructibus, redditibus & prouentibus Parochialium Eccleſiarum ſic vnitarem Eccleſiis, monaſteriis, beneficiis, collegiis, aliiſve locis piis remanſerit, ob idque multæ ortæ ſint ſuper hoc controuerſiæ circa interpretationem decreti dicti Concilij. Nos ad eas tollendas animum intendentes, conſiderantesque vniones ipſas ideo à prædeceſſoribus noſtris factas eſſe, vt ex redditibus & emolumentis beneficiorum vnitorum Eccleſiis, monaſteriis, collegiis, beneficiis, & locis piis, quibus illa vniuntur, facilius onera eiſdem incumbentia ſupportentur, & promptius à miniſtris Eccleſiaſticis in eiſdem diuina officia celebrentur, hoſpitalitas ſeruetur, aliaqoe charitatis opera exerceantur; ac etiam vt nihilominus cura animarum dictarum Parochialium laudabiliter exerceretur: Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, auctoritate Apoſtolica, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione ſtatuimus & ordinamus, ac declaramos, quemadmodum etiam de ipſius Concilij mente fuiſſe collegimus, Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos præfatos in aſſignatione portionis ipſis Vicariis perpetuis ex prædicto Concilio ipſorum Prælatorum arbitrio facienda. ita ſe continere & arbitrari debere, vt non maioe

centum,nec minor quinquaginta ſcutorum annuorum ſumma, computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & aliis obuentionibus communiter percipi ſolitis, eis omnino aſſignetur (niſi Vicariis temporariis ſolitum fuiſſet plus aſſignari) ſiue in quantitate, aut quota fructuum, pecuniaque numerata, fundo, ſeu alia re ſtabili portio huiuſmodi conſtituatur, cumſcumque valoris Parocbialis Eccleſia vnita fuerit; & habita etism ratione redituum & onerum loci, cui Parochialis ipſa vnita fuerit; ita quod portiones vltra, vel infra dictas ſummas ſcutorum centum, & ſcutorum quinquaginta hactenus aſſignatæ, vel in poſterum forſan aſſignandæ, quò ad exceſſum & defectum huiuſmodi nullius toboris & momenti exiſtant, & ad ſummas prædictas reductæ & auctæ reſpectiue cenſeantur:niſi tamen valor annuus ipſius Parocbialis vnitæ habita ratione,(vt præfertur)minor ſic quinquaginta ſcutis;quo caſu portio aſſignata,vel aſſignanda Vicario perpetuo non debeat excedere ſummam annuam valoris dictæ Parocbialis,ſed ſufficiat quòd omnes fructus eius dumtaxat attribuantur ipſi Vicario perpetuo. Et quoniam iniquum eſſet, eos qui commodis priuantur, eadem onera quæ prius ſuſtinebant, debere ſuffere: volumus & ſtatuimus, quòd Eccleſiæ, monaſteria, collegis, beneficia, & pia loca huiuſmodi, in quorum Parochialibus Eccleſiis vnitis contingeret, Vicarias prædictas eligi, pro quantitatibus fructuum ipſis Vicariis perpetuis aſſignatorum, ad ſolutionem quindenniorum, quam nobis & Cameræ Apoſtolicæ ſoluunt, vltetius non teneantur, ſed eis detractio fiat ad rstam certorum, quæ de fructibus dictarum Parochialium percipiuntur: ita tamen, quòd Vicarij perpetui, qui pro tempore deputabantur, teneantur accipere à Sede Apoſtolica nouam prouiſionem ſuæ deputationis, & ſoluere annatam pro portione ſtructuum, redditnum & pmuentuum certorum ſibi aſſignata, & expedire litteras Apoſtolicas, nec aliàs ad poſſeſſionem dictarum Vicsriarum perpetuarum,& ſetuitium earumdem Parochialium admitti poſſint, niſi ſoluta annata, & expeditis litteris Apoſtolicis nonæ prouiſionis, vt præfertur: alioquin integrum quindennium ſolui debere, nec Vicarij prædicti antea tuta conſcientia fructus pereipere poſſint. Volumus inſuper, & ita mandamus, quòd dicti Vicarij perpetui non ad liberam Ordinariorum electionem, ſed ad nominationem illorum in quorum Eccleſiis vnitis ponentur, cum ipſorum Ordinariorum, ſeo eorum Vicariorum, prænio examine, approbatione deputentur.Et,ſi dictæ parochiales vnitæ erunt monaſteriis regulatium Mendicantium, poſſint à Superioribus dictorum monaſteriorum nominari ex ipſis Meodicantibus;quos ſi Ordinarij,prævio examine per ſe,aut eorum Vicarios faciendo, idoneos ad curam animstrum exercendam inuenerint, & ita pro idoneis approbauerint, teneantur in Vicarios (ad nutum tamen Superiorum ſuorum amouibiles) deputare. Idemque etism ſeruetur in regularibus Monachiis tantùm, dummodo in ea Parochiali, in qua vnus ex eis Monachis fuerit, ſeruata forma prædicta, Vicariis deputatus, habitene cum eo ſaltem quatuor alij ex dictis Monachis, Sicque per quoſcumque iudices qnsuis auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi poteſtate, iudicari & interpretari debere; necnoo irritum & inane decernimus quidquid ſecus à qnoquam,quauis auctoritate attentatom forſan eſt hactenus, vel in poſterum contigerit attentari. Non obſtaotibus conſtitutionibus & ordinationibus Apuſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.Volumus autem, quòd præſentes litteræ, &c. Nulli ergo omnino hominum licear, hanc pagioam noſtræ ordinationis, declarationis, ſtatuti, mandati, decreti, & volnntatis infringete, vel ei ſuſu temerario contrsire. Si qnis autem,&c.Datum Romæ apud S.Petrum, anno Incatnationis dominicæ MDLXVII. Kalend. Nouembris, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Cæſ. Glorierius.

H. Cumyn.

Declaratio decreti à Concilio Tridentino editi ſuper impedimento publicæ honeſtatis,circa Sponſalia & Matrimonia.

XV.

Part.2. alleg.35.

PIVS *Epiſcopus,ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romanum ſpectat Pontificem ſua ſollicitudine diligenter prouidere, vt ſacrorum Conciliorum decreta ita ſnæ declarationis adminiculo dilucidentur, qnòd nulla deſuper dubitsndi occaſio cniquam relinquatur. Ssnè ad sures noſtras peruenit, multos eſſe qui dubitent, an decretum O Ecumenici Concilij Tridentini, Seſſione vigeſimaquarta de teſormatione Matrimonij cap. tertio, quo cauetur, impedimentum publicæ honeſtatis, vbi ſponſalia valida non fuerint, prorſus tolli; vbi verò valida fuerint, non exeedere ptimum gradum, cum in vlteriotibus gradibus non poſſit huiuſmodi prohibitio ſeruari; de ſponſalibus per verba, (vt aiunt)de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam matrimonia per verba de præſenti contracta, non tamen conſummata, ioterdum ſponſalia appellantur, comprehendat, ita vt etiam eo caſu impedimentum inde prouenieus ſublatum fuerit.Nos itaque,vt omnis difficultas ac dubitatio tollatur,attendétes,quòd ſponſaliorum appellatione,qua dictum Concilium vtitur,nonniſi impropriè matrimonium verbis de præſenti conceptis contractum continetur, quódque agitur de correctione Iuris veteris, quo caſu ſecundùm proprietstem verborum dumtaxat procedendum eſt, præſertim cum longè maiorem rationem prohibitionis in matrimonio per verba de præſenti contracto, quàm in ſponſalibus de futuro vigere à nemine dubitetur:idcirco Motu proprio,auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium declaramus, & definimus, decretum Concilij hoinſmodi omniao intelligendum eſſe, & procedere in ſponſalibus de futuro dumtaxat, noo autem in matrimonio ſic (vt præfertur)contracto, ſed in eo durare adhuc impedimentnm in omoibus illis caſibus & gradibus, quibus de Iure veteri ante prædictum decretum Concilij introductum erat. Et ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque ſtatuimus:non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, aliiſque contrariis quibuſcumque.Volumus autem quòd præſentes litte-

ræ,

ex, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ declarationis, definitionis, mandati, ſtatuti & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXVIII. Kalendis Iulij, Pontificatus noſtri anno tertio.

Cæſ. Glorierius.

H. Cumyn.

Quæ reſignationes beneficiorum per Epiſcopos, & alios collatores admitti poſſint?

XVI.

Part. 3. allegat. 69.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

QVanta Eccleſiæ Dei incommoda omni tempore attulerit, & nunc quotidie magis afferat, miniſtrorum in ea ingreſſio vitioſa, iam latè perſpiciant, & cum mœrore expendant Præſules omnes, & Paſtores, quando hæc pernicies cæterarum omnium, maxima iam multas orbis Eccleſias impiè violarit. Quia verò hoc malum cùm in cæteris frequens, eum maximè in beneficiorum, & officiorum Eccleſiaſticorum, dimiſſione admittitur; nemini moleſtum eſſe debet, quod pridem de reprimendis quotidianis fraudibus, quæ hac in re frequentiores internoſcuntur, certam aliquam rationem tandem inituri, officij noſtri partes in prohibenda omnibus interim reſignationũ huiuſmodi receptione paulo ſeuerius interpoſuerimus, omneſque beneficiorum interim reſignandorum diſpoſitiones, quæ fierent in irritum reuocauerimus, ac etiam decreuerimus; nullum per eas in illis ius neque titulum, vel coloratum, tam in petitorio, quam in poſſeſſorio ipſis prouiſis tribuere, quin etiã eos ad illa deinceps obtinenda perpetuo inhabiles fore. Collatores verò alias in illorum diſpoſitione etiam tanquam deuolutionis iure ſeſe interponere nõ poſſe, ſed de eis vere vacantibus, ſiue per Romanos Pontifices, ſiue alios collatorum eorundem ſuperiores, vti præuentum eſſet, libere prouideri. Nunc autem intendentes inſtitutum hoc noſtrum, quo ſanctarum Domini cupimus illibatum auctore Domino perſequi ac ſimul quantum in nobis eſt cauere ne reſignationes ipſæ de hinc pro coinſqoe atbitrio, nulliſque vel cette leuibus cauſis paſſim & temere admittantur, prohibitionem, & alia prædicta, ac cætera omnia nobis ſuper his litteris contenta eatenus relaxamus, vt poſthac Epiſcopi & alij facultatem habentes, eorum dumtaxat reſignationes recipere & admittere poſſint, qui aut ſenio confecti, aut valetudinarij, aut eorpore impediri, vel vitiari, aut crimini obnoxij, cenſuriſque Eccleſiaſticis irretiti, aut nequeunt, aut non debent Eccleſiæ, vel beneficio inſeruire, ſeu qui vnum aliud, vel plura beneficia obtinuerint, vel quos ad aliud contigerit promoueri, Religionem quoque ingreſſuri, vel matrimonium contracturi, ſi ſtatim poſtea id re ipſa exequantur, denique cum quis ex aliis caſibus acciderit, qui conſtitutione felicis recod. Innocentij Papæ III. de dimittendis Cathedralibus Eccleſiis edita contineotur: qui etiã ob capitales inimicitias nequeunt, vel non audent in loco beneficij reſidere ſecuri. Sed nec horum vllus facto ordini mancipatus niſi Religionem ingreſſurus, valeat vllo modo beneficium, vel officium Eccleſiaſticum reſignare, niſi aliunde ei ſit quo in vita poſſit commode ſuſtentari. Ad hæc beneficiorum, & officiorum permutationes admittere quæ Canonicis ſanctionibus, & Apoſtolicis conſtitutionibus permittuntur. Caueant autem Epiſcopi, & alij prædicti, iremque omnes electores, præſentatores, & patroni tam Eccleſiaſtici, quam laici, quicumque ſint, ne verbo quidem, aut nutu, vel ſigno futuri in huiuſmodi beneficiis & officiis ſucceſſores ab ipſis reſignationibus, aut alius eorum ſignificatione, vel horratu deſignentur, aut de his aſſumẽdis promiſſio inter eos, vel etiam interuio qualiſcumque intercedat. Cæterum præcipimus atque interdicimus ne ipſi Epiſcopi, aut alij collatores, de beneficiis, & officiis reſignandis prædictis, aut ſuis, aue dimittentium conſanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collatiooum audeant prouidere. Quod ſi ſecus, ac etiam quidquid præter, vel contra formam prædictorum fuerit à quocumque temere attentatum, id totum ex nunc vires & effectum decernimus non habere. Qui verò contrafecerint, vt in eo, quò deliquerint, puniantur, à beneficiorum, & officiorum collatione, necnon electione, præſentatione, confirmatione, & inſtitutione, prout cuique competierit, tandiu ſuſpenſi remaneant, doneo remiſſionem à Romano Pontif. meruerint obtinere, & qui talia beneficia, ſen officia receperint, eos prædictis pœnis volumus ſubiacere. Et nihilominus in eos, qui ſic ſuſpenſi conferre, eligere, præſentare, confirmare, vel inſtituere auſi fuerint, excommunicationis quoad perſonas quo verò ad Capitula, & Conuentus, à Diuois ſuſpenſionis ſententias ipſo facto promulgamus, quibus etiam nullus alius quàm ipſe Romanus Pontifex ſiue abſolutionis, ſiue relaxationis gratiam (excepto mortis articulo) valeat impertiri: prohibitione & litteris noſtris prædictis nihilominus in cæteris omnibus perpetuo valituris. Non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis, &c. Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, necnon Eccleſiis, monaſteriis & Capitulis, Conuentibus, Collegiis, & Vniuerſitatibus, eorumque & aliis perſonis etiam Regia, & Imperiali Maieſtate præditis conceſſis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ relaxationis, præcepti, interdicti, decreti, promulgationis, iuſſionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1568. Kal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno tertio.

Cæſ. Glorierius.

De

De reſidentia Rectorum Eccleſiarum Parochialium, & obtinentium Canonicatus, vel Dignitates.

XVII.

Part. 3. alleg 53.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

CVpientes pro noſtri paſtoralis officij munere, Chriſti fidelium animarum ſaluti, quantum cum Deo poſſumus, ſalubriter conſulere: & Parochialibus Eccleſiis ab earum parochis, prout teneotur, in diuinis debitè & laudabiliter deſeruiti, inhærendo etiam decretis ſacri Concilij Tridentini, Motu proprio, & ex mera deliberatioone, certaque ſcieotia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudioe, hac noſtra perpetuò valituta conſtitutione omnes & ſinguloa rectores Parochialium Eccleſiarum cuiuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis & præeminentiæ fuerint, in quibuſcumque regoia, prouiociis, ciuitatibus, diœceſibus, ac aliis Chriſtiani otbis partibus conſiſteotes, qui Parochialem Eccleſiam, ac Caonicatum, aut dignitatem, etiam poſt Pontificalem maiorem ſui principalem, in quibuſuis Patriarchalibus, aut Metropolitania, vel Cathedralibus, ſeu Collegiatis Eccleſiis, ſeo aliud quodcumque beneficium Eccleſiaſticum, etiam quarumcumque diſpenſationum à Rom. Pootificibos prædeceſſotibus ooſtris, ſeu etiam à nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac litterarum Apoſtolicarum deſuper expeditarum titulo, quas omnes hac præſenti conſtitutione aboleiuus & reuocamus, ſeu quocumque alio prætexru obtinenti; cum prima & præcipua debear eſſe cura animarum, eos ad reſidendum in Eccleſia Parochiali, & ibi io diuinis deſeruiendum, debitóque eorum officio fungendum omnino teneri, & obligaros eſſe, ac ad id per Epiſcopos, & alios locorum Ordinarios, etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatos, ſub ſententiis & cenſuris Eccleſiaſticis, ac pecuniatiia, arbitrio eorum declatandis, ac etiam ptiuationis dictarum Parochialium, & aliorum quorumcumque beneficiorum pœnis, quacumque appellatione remota, cogi & compelli poſſe & debere, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus, præcipimus & ordinamus. Eos tamen ſic reſidentes in Eccleſiis Parochialibus omnes & ſingulos fructus, redditus & prouentus, etiam Canonicatus ſui, vel Dignitatis, ſeu alterius cuiuſcumque beneficij (exceptis dumtaxat quotidianis diſtributionibus, & aliis, quæ ex iuſta cauſa abſentes percipere oon ſoleut) lucrari volomus: ſicque per quoſcumque iudicea & commiſſarios, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales ſoblata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iodicandi & interpretandi facoltate, interpretari, iudicari & definiri debere: oecnon irritum & inane qoidqoid ſecus ſuper his à quoqoam quauis aoctoritate, ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenos, vel in poſtetum contigerie attentari, decernimus & declaramus. Non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſuis diſpenſationibus & exemptiooibus, litteriſque Apoſtolicis deſuper confectia, &c. Quibus omnibos, &c. illis aliàs io ſuo robore permaoſuris, hac vice dumtaxat ad effectum præſentium ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, &c. Nulli ergo omnino hominiu liceat, hanc pagioam ooſtræ abolitionis, reuocatioois, ſtatuti, præcepti, ordinationis, decreti, declaratioois, derogatioois & voluntaris infringere, &c. Si quis autem hoc attentare, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnatioois Dominicæ MDLXVIII. octauo Idus Iulij, Pontificatus ooſtri anoo tertio.

Cæſ. Glotierius.

H. Cumyn.

Contra quoſcumque Clericos tam ſeculares, quàm Regulares infandi criminis reos.

XVIII.

Part. 2. alleg. 44.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

HOrrendum illud ſcelus, quo pollutæ, fœdatæque Ciuitates à tremendo Dei iudicio conflagrarunt, acerbiſſimum nobis dolorem inuit, grauiterque animum noſtrum commouet, vt ad illud quantum poteſt comprimeodnm ſtudia noſtra cooferamus. Sanè Lateraneoſi Concilio digooſcitur cunſtitutum, vt qoicumque clerici illa incontinentia, quæ contra naturam eſt, propter qoam ira Dei venit in filios diffidentiæ, deprehenſi fuetiot laborare, à clero deiciantur, vel ad agendam in Monaſteriis pœnitentiam detrudantur. Verùm ne tanti flagitij contagium impuoitaria ſpe, quæ maaima peccaodi illecebra eſt, fidentius iooalcſcat, clericos huius nefarij crimioris reos, grauius vlciſcendos deliberauimus, vt qui aoimæ interitum non horteſcunt, hos certe deterreat ciuilium legum vindex gladiua ſecularis. Itaque quod nos iam in ipſo Pontificarus noſtri principio hac de re decreuimos, plenius nunc, fortiuſque perſequi intendentes, omnes & quoſcumque Presbyteros, & alios Clericos ſeculares, & Regulares cuiuſcumque gradus & dignitatis tam ditum nefas eaeicentes, omni pliuilegio eleticali, omnique officio, dignitate, & beneficio Eccleſiaſtico præſentis canonia auctoritate priuamos. Ita quod per Iudicem Eccleſiaſticum degradati, poteſtati ſeculari ſtarim tradantur, qui de eis illud idem capiat ſupplicium, quod in laicos hoc in exitio deuolutos legitimis repetitur ſanctioibus conſtitutum. Nulli ergo, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incaroationis Dominicæ 1568. tertio Kalend. Septembris, Pontificatus noſtri aooo tertio.

De

De trium votorum profeſſione ab iis emittenda, qui in Congregationibus ſub obedientia voluntaria viuunt, & habitus à ſæcularibus Presbyteris diſtinctos habent.

XIX.

Part. 3. alleg. 101.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

LVbricum vitæ genus eorum veriti, qui Regularium formam præ ſe ſereotes, oec proprijs renuntiant, nec vllam profitentur ex Regulis approbatis; quando horum plerique proprio inſtinctu obſequentes, alij odio inceſi, alij dum, quod ambiunt, minus conſequuntur, alij vel dilapidatis, vel interuerſis rebus, & ad ſeſe, vel propinquos traoſlatis, vt ratiocinia effugiant; quidam etiam in ſuos ipſorum mores inquiſitum iri præſentieotes, quaſi imponitatem adepturi, è ſodalitio ſuo, vt lubet, exiliunt, eiectiſque illius inſignibus, veſtem recipiunt ſæcularem. Hinc graues & periculoſæ quotidie offenſiones in populis concitantur, dum quos diſciplinæ Regulari perpetuò mancipatos credunt, turſus eos, etiam vbi cooſucoeritor, contempro poſt tot annos & relicto, indignis ſæpè modis, eius cui ſeſe dediderant, vitæ inſtituto, liberos vident & ſolutos in ſæculum eoagari. Cum igitur conueniat, vt cuius arma induit, eam miles militiam perſequatur, hanc de prædictis tatioocm capere inſtituimus, vt vel permanendi, vel abſcedeodi faculeate ſemel ſingulis propoſita, certus deinceps & immobilis diſciplinæ Regularis cultus debeat in ipſis ſodalitatibus perpetuò obſeruari. Itaque de nobis attributæ poteſtatis plenitudine ſtatuimus, vt omnes & ſinguli Priores, Præpoſiti, & alij Præſidentes, Generales Prouinciales, & Conuentuales, oecnon Canonici, & Frattes ſancti Georgij in Alga Venetiarum, ac Eremitarum ſancti Hieronymi, alias B. Petri Piſarum, & omnium, ac quarumcumque aliarum Congregationum, necnon Eccleſiarum, domorum, & Conuentuum io communi, & ſub obedientia voluntatia, & extra vorum ſolemne religionis viuentes, quorum habitus à ſæcularibus Presbyteris eſt diſtinctus, qui religionem amplecti, & profeſſionem Regularem ſolemnem emittere voluerint, in ſuis quiſque Conuentibus & domibus intra viginti-quatuor hotarum ſpatium, poſtquam Delegarus noſter præſentes litteras eis ſignificauerit, palam & ſponte deliberent & declarent: inde conuocato quamprimum per ſingulas huiuſmodi Congregationes generari, vel alio ſupremo, iuxta morem cuiuſque Cõgregationis, Capitulo, ibique electa vna, ſub qua degant, ex Regulis approbatis, io quam maior pars vocum ipſius Capitili conſenſerit, trium vorotum ſubſtantialium proceſſionem Regularem intra menſem ſolemnitet emitrant, & in ea ram ipſi, quàm illam deinceps ingreſſuri atque profeſſuri, perpetuum ferant Altiſſimo famulatum: sicque profeſſi, vel in ſuis quiſque Prioraribus, Præpoſituris, Præſidentiis, adminiſtrationibos & officijs confirmentur, vel ad alia transferantur, prout cuique Congregationi, & Superioribus ſuis videbitur vtilius expedire. Qui verò excurſu iam anni ſpatio in ipſa Congregatione morati, refugerint intra tempus prædictum profiteri, detracto Religioois habitu, ac redditis, etiam in vinculis, ſi opus ſit, receptorum & adminiſtratorum omnium rationibus, eiiciantur; nec deinceps patiantur in vllis eiuſdem Coogregationis domibus, ſeu Conuentibos ampliùs conuerſari. Quocirca mandamus vniuerſis & ſingulis Prioribus, Præpoſitis, Generalibus, Prouincialibus, & Conuentualibus, ac aliis cuiuſcomque digoitatis & nomioris Miniſtris, necnon Conuentibus, Canonicis, Frattibus & perſonis Congregationum huiuſmodi, vt ſtatutum noſtrum prædictum, non expectata alia iuſſione, aut mentis noſtræ declaratione, humiliter recipit, & ſtudioſè obſeruare procurent. Quòd ſi fortè aliqui in eo, quo nuoc ſuot ſtatu (quem omnioo tollimus & abolemus) contra noſtrum hoc ſtatutum perſiſtere contenderint, ſingulos omni dignitate, officio, adminiſtratiooc, & beneficio priuamos, & ad ſutura perpetuò indignos decetnimus; excommupicationis quoqoe ſenrentia innodamus eo ipſo. Non obſtaoribus fundationibus & inſtitutionibus, ac ſtatutis & conſuetudinibus, ac Congregationum, domorum & Conuentuum prædictorum, iuramento, Coofirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis qooque, exemptionibus, & indultis Apoſtolicis, illis, eorumque Superioribus, & perſonis, ac eotum ſingulis per quoſcumque Romanos Pootifices prædeceſſores noſtros, ac nos, & Sedem Apoſtolicam, etiam per modum ſtatuti perpetui, &c. quæ omnia tanqoam abrogata, contra catumdem præſentium tenorem nolumus euiquam in aliquo ſoffragari. Cæterum mandamus præſentes ad valuas baſilicæ Principis Apoſtolorum, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ ſublationis, abolitionis, ptiuationis, ſtatuti, mandati, innodationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu remeratio contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indigoationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit iocurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnat. Domin. MDLXVIII. quinto decimo Kal. Decembris, Pontificatus noſtri anno tertio.

Cæſ. Glorierius.

H. Cumyn.

Reuocatio indultorum recipiendi, vel retinendi Religioſos alterius Ordinis, etiam laxioris.

XX.

Part. 3. alleg. 101.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

QVæcunque ſacrarum religionum ſtatutum offendere noſcuntur, noſtrum nos incitat officium de medio temouere. Quamquam enim de cohibendis Regularibus ad alium Ordinem tranſlatis ſancta Synodus Tridentina ſalubri conſilio decreuerit, vt nemo cuiuſcunque Ordinis Prælatus, vel Superior, vigore cuiuſuis facultatis, illorum quempiam

piam ad habitum & profeſſionem admittere poſſit, niſi vt in ordine, ad quem transferrut ſub ſui Superioris obedientia in clauſtro perpetuò maneat: multi tamen Superiores & Prælati, obtentu priuilegiorum, quamplurimos apoſtatas, & alios diuerſorum Ordinum ad ſe ob iurgia, contentiones, leuitatem, & malefacta vt maximè fugientes, eo etiam conſilio receptare non deſinunt, vt illorum opera in curandis infirmis, gerendiſque eorum locorum rebus & negotiis vtantur, ex qua re plerique ſolutiores effecti, & quaſi impunitatem aſſecuti, non perſonæ tantum eorum Ordinum, vnde animaduerſionis metu forte exierant, ſed & ipſorum Ordinum titus, moteſque maledictis inſequuntur. Quocirca cum eiuſmodi priuilegia veniant abroganda, quandocumque inſignitet competiuntur nocere, vel etiam ſcandala generare; Nos his, aliiſque rationalibus cauſis adducti, vt quibuſlibet huiuſmodi effugia præcludamus, de nobis attributæ poteſtatis plenitudine reuocamus & abolemus omnia & quæcumque priuilegia, facultates, diſpenſationes, & indulta præter Iuris communis diſpoſitionem emanat, recipiendi vel retinendi Fratres, Monachos, Canonicos, & alios etiam laxiorum Ordinum profeſſores, quibuſcumque Ordinibus, monaſteriis, hoſpitalibus, Militiis, & piis locis, etiam ſancti Antonij Vienn. S. Spiritus in Saxia de Vrbe, S. Ioannis Hieroſolymitani, Iesv Christi, S. Iacobi de Spatha, S. Lazari Hieruſolimitani, eorumque Eccleſiis, membris, Superioribus, & perſonis, per quoſcumque Rom. Pont. prædeceſſores noſtros, ac nos, & Sedem Apoſtolicam tam in ipſorum monaſteriorum, hoſpitalium, & locorum inſtitutione, quàm deinceps quomodocumque, ac quotieſcumque, etiam per modum ſtatuti perpetui, ac initi & ſtipulati contractus, & aliàs ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſuis reſtitutionibus, præſeruationibus, mentis arteſtationibus, derogatoriarum derogatoriis, aliiſque fortiotibus, efficacioribus, efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, deque ſimili poteſtatis plenitudine, etiam pauperum infirmorum miſerabilium, & cuiuſcumque alterius pij operis intuitu, ac etiam ex quibuſcumque aliis cauſis, quamrumuis grauibus, chatiratiuis, & neceſſarijs, etiam conſideratione, vel ad ſupplicationem Imperatorum, Regum, aliorumque Principum, necnon S.R.E. Cardinalium, deque illorum conſilio, & matura deliberatione prius habita, conceſſa, confirmata, ac etiam multiplicatis vicibus innocata extenſa, vel etiam moderata. Caſſamus quoque, & annullamus, quò ad illa, omnes Apoſtolicas, & alias litteras ſuper iis confectas, ac proceſſus, & alia inde ſecuta quæcumque: ac volumus ea omnia vires & effectum de cetero non habere; ita vt poſthac illorum ſic reuocatorum prætextu Prælati & Superiores prædicti, aut alij quicumque, nullum prorſus alterius, etiam laxioris Ordinis vel obſeruantiæ Regularem, etiam ſpecialem tranſeundi ad ipſos licentiam, iuxta huiuſmodi priuilegia dumtaxat, fetentem, ad habitum & profeſſionem Regularem in ſuis quiſque monaſteriis, domibus, locis, vel Ordinibus, etiam vt in clauſtro perpetuò maneat, admittant, nec omnino quemquam recipiant vel retineant. Eos verò, quos in aliquo ex caſibus ſuptadictis, vigore huiuſmodi priuilegiorum tantùm, ac præter Iuris communis diſpoſitionem iam habent tranſlatos, ad eorum Superiores & loca eius Ordinis, vnde erant profecti, quamprimom remittant: Decernentes admiſſiones, receptiones, & tententiones huiuſmodi nulla firmitate ſubſiſtere, neminémque prorſus vlli voto, vllivè regulæ, vel obſeruantiæ, etiam iuramento, aliavè ſolemnitate promiſſæ obligare, necnoo irritum & inane quidquid ſecus per prædictos, aut quoſcumque alios quauis auctoritate, ſcientet vel ignoranter cõtingerit attentari. Quicumque verò aliquem contra huius noſtræ reuocationis tenorem admiſetint, aut receperint, aut illos, aot quos iam habent modo prædicto tranſlatos, aut receptos retinuerint, ipſos omnibus & ſingulis dignitatibus, adminiſtrationibus, beneficiis, officiis, fructibus, & penſionibus Eccleſiaſticis præſentium auctoritate priuamus, & ad futura inhabiles eſſe volumus eo ipſo. Quocirca omnibus locorum Ordinariis, in quorum diœceſibus loca prædicta conſiſtunt, per Apoſtolica ſcripta mandamus, vt per ſe, vel alium, ſeu alios de tranſlatis prædictis auctoritate noſtra cognoſcentes, in eos quos contra hoc præſcriptum noſtrum degere inuenerint, ac etiam recipientes, vel retinentes, reiecto quocumque exemptionis priuilegio animaduertant, ipſoſque præterea tranſlatos, vel retentos, ad priores Ordines & diſciplinam remittere procurent: contradictores quoſcumque per cenſuras & pœnas Eccleſiaſticas, cæteraque iuris & facti remedia opportuna quacumque appellatione poſtpoſita, compeſcendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac monaſteriorum, &c. cæteriſq; contrariis quibuſcumque. Volumus autem, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ reuocationis, abolitionis, caſſationis, annullationis, priuationis, voluntaris, mandati, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXIX. pridie Idus Octobris, Pontificatus noſtri anno quarto.

Cæſ. Glorierius.

Contra Moniales exeuntes à clauſura, niſi in quibuſdam caſibus, eaſque continentes, vel receptantes, & contra Superiores exeundi licentiam concedentes, niſi in caſibus hîc expreſſis.

XXI.

Part. 3. allegat. 102.

Pius *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

Decori & honeſtati omnium Sanctimonialium quarum Iesvs Christvs Dominus noſter ſponſus eſt, vt in puritate & caſtitate ſuperædificantes, in ipſo feliciter inhabitare valeant, & conſulentes, ea quæ illarum exiſtimationi detrahere poſſent, decet nos conſulto ſubmouere. Sanè periculi & ſcandali plena res eſt, ac Regulari obſeruantiæ vehementer aduerſatur, Sanctimoniales aliquando parentes, fratres, ſorores, aut alios agnatos, vel cognatos, necnon monaſteria, & alia filiationes nuncupata, etiam eis ſubiecta, viſitandi, aut infirmitatis cauſa,

cauſa,alióve prætextu à monaſteriis exire,& per ſecularium perſonarum domos diſcurrere & vagari, quò veluti colore eximium quoque honeſtatis & pudicitiæ decus in diſcrimẽ committunt. Vnde nos malo huic pro noſtro Paſtoralis officij debito ſalubriter occurrere volentes,inhærentes etiam decreto ſæri Concilij Tridentini de clauſura Monialium diſponenti, ac aliis noſtris litteris ſuper huiuſmodi clauſura editis adiicientes, volumus, ſancimus, & ordioamus,nulli Abbatiſſarom, Prioriſſarum, aliorúmve Monialium etiam Carthuſienſis, Ciſtercien. S.Benedicti, & Mendicantium, & quorumcumque aliorum Ordioum, eriam Militarium, ac ſtatuum, graduum,conditionum,dignitatum ac præeminentiarum exiſtentium,etiam a Regia, vel illuſtri proſapia ortarum,de cærero eriam infirmitatis,ſeu aliorum mooaſteriorum,etiam eis ſubiectorum,aut domorum parentum,aliorúmve conſanguineorum viſitandorum, aliave occaſione & prætextu, niſi ex cauſa magni incendij,vel infirmitatis lepræ,aut epidimiæ,quæ tamen infirmitas,præter alios Ordinum Superiores, quibus eura monaſteriorum incumberet, eriam per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporum & Ordinariorum iuriſdictione exempta eſſe reperiantur,cognita & expreſsè in ſcriptis approbata ſit, à monaſteriis præfatis exire,ſed oec in prædictis caſibus extra illa niſi ad neceſſarium tempus ſtate licere:Aliter autem quàm,vt præfertur,egredientes,ſeu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, necnon comitantes,ac illarum receptatrices perſonas,ſiue laicas,aut ſæculares,vel Eccleſiaſticas,conſanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eo ipſo abſque aliqua declaratione ſubiacere, à quo præterquàm à Rom. Pontifice, niſi in mortis articulo abſolui nequeant. Et inſuper tam egreſſas, quàm Præſidentes,& alios Superioris prædictos eis licentiam huiuſmodi concedentes, dignitatibus, officiis, & admioiſtrationibus per eas & eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in poſterum obtinenda inhabiles eſſe declaramus,necnon licentias,& facultates, ſeu indulta, & priuilegia exeundi à monaſteriis, & extra illa ſtandi,à nobis,ſeu alio Rom. Pontifice prædeceſſores noſtros, ac Sedis Apoſtolicæ Nuntiis, & Legatis etiam de latere, ac maiore Pœnitentiario, aut Ordinum prædictorum Superioribus,aliiſve perſonis,ſub quibuſcumque tenoribus, &c.& aliis decretis in genere, vel ſpecie,etiam Motu proprio,& ex certa ſcientia : déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam Imperatoris,Regum, Ducum,& aliorum Principum,necnon S.R.E. Cardinalium intuitu, & contemplatione, ac inſtantia, vel aliàs quomodolibet conceſſa, quæ prorſus abolemus; ac litteras deſuper confectas, & in poſterum concedendas, & conficiendas, nullas & inualidas, nulliuſque roboris, ac momenti fore, nec illas habentibus, & habituris ſuffragari poſſe; & ita per quoſcumque iudices,& commiſſarios,&c. decernimus. Mandantes vniuerſis & ſingulis venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Primatibus,Archiepiſcopis,Epiſcopis,& aliis locorum Ordinariis in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub obteſtatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, quatenus per ſe,vel alium,ſeu alios præſentes litteras in ciuitatibus, & diœceſibus propriis quolibet anno publicent,omniaque in illis contenta,necnon præfatum decretum ipſius Concilij, quod incipit, Bonifacij VIII.diligenter,& inoiolabiliter ſub cenſuris Eccleſiaſticis, aliiſque præfatis pœnis, & in eodem decreto conrentis, obſeruent, & obſeruari faciant & procurent: Contradictores quoſlibet, & rebelles,ac præmiſſis non parentes, etiam alias pœnis auctoritate noſtra,appellatione poſtpoſita,compeſcendo,&c. inuocato etiam ad hoc,ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus præmiſſis, ſc conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrariis qoibuſcunque,&c. aliis Apoſtolicis conſtitutionibus & iuribus de huiuſmodi clauſura diſponentibus nihilominus in ſuo robore duraturis. Cærerùm volomus,quòd præſentium tranſumtis, &c. Nulli ergo omnioo hominum liceat, haoo paginam noſtræ ſanctionis, ordinationis, priuationis,abolitionis, decreti, mandati, & voluntatis infringere,vel ei auſu temerario contraire.Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S.Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXIX.Kalendis Februarij,Pontificatus noſtri anno quinto.

Cæſ. Glotierius.

Reuocatio priuilegiorum, & conſuetudinum Eccleſiarum aliquid recipiendi in collatione,ſeu admiſſione ad poſſeſſionem beneficiorum.

XXII.

Part.3. alleg. 57.

PIVS *Epiſcopus,ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

DVrum nimis, & incommodum arbitramur, quòd Eccleſiarum miniſtri in iis,quæ ad ipſorum ſuſtentationem ſuppeditantur, diſpendia patiantur. Quocirca cum hanc ad rem, ſimulque prohibendam ad Eccleſiæ Dei auaritiæ prauitatem, ediras antehac ſanctiones minimè ſatis eſſe intelligamus, nouæ conſtitutionis ſubſidio cogimur prouidere. Cùm itaque aliàs ex plurium Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum conſtitutionibus, aut ex prauæ conſuetudine obſeruari intelligeretur, vt in electione, præſentatione, nominatione, inſtitutione, confirmatione, collatione, vel alia prouiſione,ſiue admiſſione ad poſſeſſionem alicuius Cathedralis Eccleſiæ, vel beneficij, Canonicatuum, aut præbendarum, vel partem prouentuum, ſeu ad diſtributiones quotidianas, certæ conditiones, ſen deductiones ex fructibus,ſolutiones,promiſſiones, compenſationéſve illicitæ, autetiam quæ in aliquibus Eccleſiis dicuntur Turnorum lucra, interponerentur, licèt ſancta Synodus Tridentini hæc deteſtata mandauerit Epiſcopas, vt quæcumque huiuſmodi in vſus pios non conuerterentor, atque ingreſſus eos, qui Simoniacæ labis, aut fordidæ auaritiæ ſuſpicionem haberent fieri non permitterent; ipſique diligenter de eorum conſtitutionibus, ſiue conſuetudinibus ſuper prædictis cognoſcerent; & illis tantùm, quas probarent, exceptis, reliquas vt prauas & ſcandalofas reiicerent: eos verò qui aduerſus prædicta quauis ratione commiſiſſent, pœnis contra Simoniacos editis teneri decreuerat: multorum tamen indomita cupiditate tam prædicta, quàm alia ad beneficium, & commodum ipſorum miniſtrorum edita, aut omnino contemnuntur, aut in varios

ſenſus tradocta petpetam eludantur. Quare nos pro diuini cultus exercitio, ſimolque euocatorum ad illum auxilio plenius euidentiuſque conſulendum fore rati, reuocamus & abolemus omnia, & quæcumque priuilegia, conſuetudines & ſtatuta quarumcumque Eccleſiarum Cathedralium & Metropolitanarum, ac maiorum, necnon Collegiatarum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, aut alio quouis præſidio munita, ac etiam ſupra hominum memoriam, & longiſſimo, ac quantocumque tempore, etiam continuò obſeruata, ſiue pro ſoluendis Eccleſiarum, vel Prælatorum debitis, ſiue pro ſupportandis illorum oneribus, ſiue aliis etiam maioribus, maximis & vrgentiſſimis cauſis conceſſa & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extenſa, & moderata, quòd vacantibus ipſarum Eccleſiarum Dignitatibus, Canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficiis, & officiis, fructus, ac etiam quotidianæ diſtributiones ex eis primo ab ipſa vacatione anno, aut longiore, vel etiam breuiore tempore prouenturi, menſæ Epiſcopali, ſeu Capitulari, alióve loco integrè, vel partim remaneant, ſeu applicentur, aut in communes vſus cedant, ſeu inter alios Canonicos, & perſonas Eccleſiæ, ſeu Capituli diuidantur: Quódque nullus, etiam Apoſtolica auctoritate prouiſus in Canonicum recipi, aut ad Dignitatem, ſeu portionem, beneficium, vel officium admitti, vel aliàs in eius poſſeſſionem induci poſſit, niſi prius de obſeruandis huiuſmodi priuilegiis, conſuetudinibus, & ſtatutis, iuramentum præſtiterit, & obtentæ illorum derogationi, ac fructuum, & diſtributionum perceptioni renunciauerit, ſeu Capitulo, & perſonis prædictis ceſſerit, ſeu (vt appellant) dulciaria, aut quid aliud præſtiterit: quorum omnium tenores, cauſas, & effectus habemus præſentibus pro expreſſis, quibuſcumque illa concepta ſint formulis, necnon irritantibus, & aliis decretis robotata; volentes ea omnia vites, & effectum de cætero non habere. Præcipimus igitur & interdicimus omnibus Epiſcopis, Capitulis, Collegiis, & perſonis, ad quos id pertinet, ne poſthac fructus, aut diſtributiones huiuſmodi, nec prorſus vllam eorum partem retineant, néve ipſorum ceſſionem, vel renunciationem, aut dulciaria, vel alia quomodocumque petant, vel exigant, aut quemquam ſiue Ordinaria, ſiue Apoſtolica auctoritate prouiſum, ad præſtandum huiuſmodi iuramentum inducant, aut illi prædicta non facienti poſſeſſionem impediant, vel remorentur. Quicumque contrafecerint, ſi Eccleſiarum Antiſtites, tamdiu à Pontificalis officij exercitio ſint ſuſpenſi, donec ſatisfactione præmia illis per Sedem Apoſtolicam ſuſpenſio relaxetur: Capitula verò, & Collegia quæcumque Eccleſiaſtico ſubiaceant interdicto; ac ſingulares perſonæ in excommunicationis ſententiam incurrant, à qua, niſi in mortis articulo conſtituti, ab alio quàm à Roman. Pontifice abſolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes huiuſmodi præſtita iuramenta non tenere, nec quemquam illis obligari, quinimò iurantes in huiuſmodi cenſuram incidere, necnon irritum & inane quidquid ſecus ſuper his per quoſcumque ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus ſtatuimus, vt vbicumque huiuſmodi fructus & diſtributiones fabricæ, vel Sacriſtæ, aut alterius pij loci vſibus vltra ſemeſtre tempus reperiuntur conceſſi, horum dumtaxat dimidia pars ipſi Sacriſtiæ, vel fabricæ, aut pio loco deinceps tribuatur, alteram verò beneficiati prædicti integrè percipiant. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque, &c. Decreto prædictæ Synodi, ac etiam conſtitutione fel. record. Ioannis Papæ XXII. quæ incipit, Suſcepti. & aliis iuribus hac de re diſponentibus, nihilominus aliàs in ſuo robore duraturis. Cæterum per prædicta noo intendimus illis præiudicare Capitulis, Collegiis, menſis, aut perſonis, fructus, diſtributiones inter vacationem beneficiorum, & eorum collationem, ſiue poſſeſſionis apprehenſionem prouenientes, ex ſtatuto, conſuetudine, vel priuilegio huiuſmodi percipientibus, vel retinentibus, quo minus ipſi illos interim vt antea, exigere valeant & habere. Poſtremò volumus, vt præſentium exemplis etiam impreſſis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ reuocationis, abolitionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nonerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCLXX. pridiè Kalend. Iulij, Pontificatus noſtri anno quinto.

Cæſ. Glotterius.

H. Cumyn.

Prohibitio, ne in publicis concionibus diſputetur de Conceptione B. Mariæ Virginis, neque de ea vulgari ſermone ſcribatur; innouando conſtitutionem Sixti IV. & decretum Concilij Tridentini.

XXIII.

Part. 3. alleg. 50. n. 109.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad futuram rei memoriam.*

SVper ſpeculam Domini, viribus licèt exiguis, conſtituti, Prophetæ ſollicitudinem imitantes, die noctuque ad diuerſos Eccleſiæ ſtatus noſtræ mentis aciem intendimus, ſtudioſè prouidentes, vt communi Domino ab omnibus gradibus fideliter ſeruiatur, ac illis maximè, quibus digniora miniſteria diuini Spiritus fauore credita ſunt: inter quos diuini verbi prædicatores adnumerandos eſſe nemo dubitare poterit, qui eorum munus ab ipſo Domino conſecratum, Apoſtolis præcipuè iniunctum fuiſſe animaduerteret, qui ſi adepto gradu dignè fungerentur, euangelizantes pacem, annunciantes bona, prædicantes ſalutem; non ſolùm vox eorum dulcis, verùm & ſpecioſi pedes viderentur, & fraternæ ſalutis vberes fructus referentes, multam fiduciam haberent in die Domini. Verùm (quod neque ſine animi dolore accepimus, nec referre poſſumus) quidam diuerſorum Ordinum Regulares, Clericique ſæculares, omiſſis quæ diuinæ maieſtatis gloriam, & ſanctiſſimæ Dei genitricis, aliorumque diuinorum venerationem, atque fidelium pietatem promouere poterant, quod Apoſtolus in quibuſdam arguit, langueot circa quæſtiones & pugnas verborum,

horum, quibus oriuntur inuidiæ & contentiones, cæteraque virorum monſtra; poriſſimum verò cum de glorioſæ Virginis Mariæ Conceptione ſermo inciderit, tam pertinaciter pro alterutra parte contendunt, ac ſi de illis dogmatibus eſſet, quæ corde tenere ad iuſtitiam, ore confiteri ad ſalutem neceſſarium eſt. Quibus illud Prophetæ conuenire videtur: Dicunt, ait Dominus, cum ego non ſim locutus; cùm ſancta Romana Eccleſia omnium Eccleſiarum magiſtra, & doctrix diſciplinæ, de ea re hucuſque non definierit, nemo abſque temeritate præiudicare, vel alterius partis ſententiam dimunire poteſt: & quaſi deſint præclariſſima inuentricis gratiæ merita, quæ nec Angelica quidem lingua ſatis dignè referri poſſunt: & cum ex illo vberrimo fonte, puteoque aquarum viuentium, non poſſint ſaluberrimas haurire aquas, quibus fidelis populus magna cum vtilitate, atque dulcedine reficeretur, ac diſſipatas ciſternas accurrunt, ſtultas ſcilicet, & ſine diſciplina quæſtiones, quæ generant lites, & quas nec frequens multitudo intelligere, nec viri ſapientes, qui eſpiunt, vtilitet percipere valent; præſertim quoniam, vt experimento, didicimus, ipſorum concionatorum, qui ad quæſtiones huiuſmodi proponendas facilius erumpere ſolent, minor numerus materiæ difficultatem prorſus ignorantes, neque intelligentes loquuntur, aut de quibus affirmant, ſimplicium animos, indiſcretæ deuotionis obtentu, vel potius loquacitatis, & oſtentationis effectu, ad tumultus, & ſimultates concitant, quos tomultuantes, atque diffidentes componere, ſedareque potius oportebat: comque paruulis in Chriſto lac infundere, prouectis ſolidum cibum apponere deberent; dum in huiuſmodi controuerſiis interminatis verſantur, omnibus vbera proferunt arentia, quod non abſque maledictionis nota legimus in Prophetis. Nos igitur, qui prædeceſſorum noſtrorum ſaluberrima decreta pro vitibus ſalua eſſe cupimus, Pontificum illa quæ à ſacroſancta Synodo Tridentina denuo ſunt confirmata, libertatem cuique facultatem relinquentes opinandi huius controuerſiæ quamlibet partem, prout vel magis piam, vel magis probabilem eſſe iudicauerit; prædictorum concionatorum, aliorumque contentionē, ac temeritati, populorumque ſcandalis occurrere ſtudentes; Motu proprio, non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſtatuimus feliciter. Xiſti IV. prædeceſſoris noſtri, ſuper eo re, quod à præfata Synodo innouatum eſt (illud præſentibus, ac ſi de verbo ad verbum eſſet inſertum, pro plene & ſufficienter expreſſo, & inſerto habentes (Apoſtolica auctoritate tenore præſentium confirmamus, & approbamus, atque vt deinceps efficacius à cunctis obſeruetur perpetuo ſtatuimus, & ordinamus, ac per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus nemo cuiuſcumque ordinis, gradus, conditionis, vel dignitatis exiſtat, in popularibus concionibus, vel vbicumque promiſcua virorum & mulierum multitudo conuenire ſolet, de huius controuerſiæ alterutra parte diſputare rationibus, vel doctorum auctoritate, aſſerendo propriam ſententiam, & contrariam refellendo, aut impugnando, vel de hac ipſa quæſtione, cuiuſuis pietatis, aut neceſſitatis prætextu, vulgari ſermone ſcribere, vel dictare præſumat. Qui contrafecerit, ſuſpenſionis pœnam à diuinis abſque noua declaratione ipſo facto incurrat, ſi modo fuerit in ſacris conſtitutus, & quocumque præterea gradu, ſine dignitate, vel adminiſtratione fungatur, illis omnibus ſit ipſo iure priuatus, & ad eadem, vel ſimilia muneris obtinenda, vel obeunda perpetuæ inhabilitatis cenſuræ ipſo etiam facto ſit obnoxius; ſuper quibus niſi à Romano Pontifice pro tempore exiſtente diſpenſari, ſiue abſolui non poſſit: & nihilominus aliis pœnis, ſi opus fuerit, à proprio Prælato pro delicti menſura infligendis ſubiiciatur: prout ſubiicimus. Cæterùm quamdiu per Apoſtolicam Sedem altera pars definita non fuerit, oppoſitaque ſententia condemnata, liceat viris doctis in publicis Academiæ diſputationibus, ſiue generalium, aut prouincialium Capitulorum, vel vbi aliàs interſunt qui tem capere poſſunt, nec ſcandali vlla ſubeſt occaſio, de iſta quæſtione diſſerere, & argumentis vtramliber partem vel aſſerere, vel impugnare, dum tamen vtra veloti erronea præiudicetur, ſeruenturque illa omnia, quæ à dicto Xiſto prædeceſſore noſtro ſtatuta ſunt, quotum ſingula, vt præfertur, etiam quantum ad alias pœnas, duximus innouanda, & ionouamus per præſentes. Vt autem hæc noſtra conſtitutio, & præmiſſa omnia ad eorum omnium, quorum intereſt, notitiam congruentius peruenire poſſint, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna ſuſpenſionis ab ingreſſu Eccleſiæ, etiam eo ipſo incurrenda, ſi in his quæ mandamus, exequendis ſe negligentes exhibuerint, præcipimus, & mandamus omnibus & ſingulis locorum Ordinariis, ac eorumdem Vicariis, Suffraganeis, & officialibus quibuſcumque, & aliis, ſingulis, ad quos quomodolibet ſpectat & pertinet, quatenus huiuſmodi noſtram conſtitutionem ſingulis ſuæ diœceſis vel diſtrictus Prædicatoribus, & aliis, quibus expedire iudicauerint, opportunè inſinuent & publicent, ac inſinuari, & publicari faciant. Et ne quis in poſterum quoquo modo ignorantiam de præmiſſis poſſit prætendere, aut ſe contra præmiſſa valeat excuſare; volumos & mandamus, quòd præſentes litteræ in Baſilicarum S. Ioannis Lateranenſis, ac Principis Apoſtolorum, & Cancellariæ Apoſtolicæ valuis, ac in acie Campi Floræ de Vrbe de more publicentur, & affigantur, &c. quæ publicatio ita omnes, ad quos ſpectat, afficit, & arcet, ac ſi illis perſonaliter iuriſmræ fuiſſent. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus, ab quibuſuis indultis & litteris Apoſtolicis, &c. cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus inſuper & decernimus, quòd præſentes vim perpetuæ, & infrangibilis conſtitutionis obtineant, & quòd illarum tranſumptis etiam impreſſis, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ confirmationis, approbationis, ſtatuti, ordinationis, mandati, ſubiectionis, innouationis, præcepti, voluntatis & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXX. pridie Kalend. Decembris, Pontificatus noſtri anno quinto.

Cæſ. Glorierius.

Quòd Regulares cuiuſcumque Ordinis, etiam Mendicantes, Lectores, aut in Theologia graduati, non poſſint ſæculatium Confeſſiones audire, niſi fuerint ab Ordinariis approbati.

XXIV.

Part. 3. alleg. 25.

PIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

ROmani Pontificis prouidentia circumſpecta, nonnumquam geſta per eum, rationabilibus & honeſtas ſuadentibus cauſis modetatur, & commutat in melius, prout in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Nuper ſiquidem quaſdam declarationes, & moderationes circa nonnulla Concilij Trid. decreta, Regulares perſonas Ordinum Mendicantium, eorumque inſtituta concernentia edidimus, & promulgauimus: & quia, vti accepimus, illatum vigore ſacerdotes Regulares prædictorum Ordinum, quandoque minus idonei, & inhabiles Confeſſionibus ſæcularium audiendis ab eorum Superioribus præpoſiti, abſque aliqua Epiſcopotum, ſed ſola Magiſtri Ordinis Generalis, aut Prouincialium miniſtrorum approbatione admittuntur: Nos ſuper his pro debito paſtoralis officij, prout tenemur, ſalubriter prouidere volentes, tenore præſentium hac noſtra conſtitutione perpetua ſancimus, decernimus & declaramus, decretum Concilij Tridentini de approbatione Regularium audiendis Confeſſionibus ſæculatium præpoſitorum, ab Epiſcopis facienda, obſeruari debere etiam in omnibus Regularibus quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, etiam ſub Regulari diſciplina viuentibus, etiam ſi ſint Lectores, aut in Theologia, etiam de ſuperiorum ſuorum licentia, graduati, vel promoti, vel à ſuis Magiſtris Generalibus, vel Prouincialibus miniſtris ſæcularium Confeſſionibus audiendis expoſiti. Volumus tamen, eos qui ſemel ab Epiſcopo in ciuitate & diœceſi ſuis prænin examine approbati fuerint, ab eodem Epiſcopo iterum non examinari. Ab Epiſcopo autem ſucceſſore pro maiori conſcientiæ ſuæ quiete examinari de nouo poterunt. Inhibentes quibuſcumque Regularibus quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, vt præfertur, ne vigore deputationis & approbationis, ab eiſdem Magiſtris, & miniſtris Prouincialibus, etiam quòd illarum occaſione ab Ordinariis hucuſque tolerati fuerint, abſq; ſpeciali in poſterum licentia & approbatione ab ordinariis obtinenda, ſæculatium Confeſſiones audire præſumant: Decernentes irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac noſtris litteris prædictis, & aliis poſtea quibuſcumque Regularibus conceſſis, & forſan extenſis, quas quòad ea quæ præſentibus aduerſantur & contrariantur, penitus & omnino reuocamus, caſſamus, & irritamus, &c. priuilegiis quoque, iudultis, & litteris Apoſtolicis, etiam Matris magnæ, ſeu Bulla autea, aut aliàs nuncupatis, &c. illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſsè derogamus, contrariis quibuſcumque. Volumus autem præſentes literæ, &c. Verùm quia difficile foret, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ ſanctionis, decreti, declarationis, inhibitionis, reuocationis, caſſationis, irritationis, ſtatuti, derogationis & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXI. octauo Idus Auguſti, Pontificat. noſtri anno ſexto.

Forma expediendi litteras Apoſt. monitoriales de excommunicandis his, qui bona deperdita, vel ſubtracta reſtituere, aut reuelare recuſant.

XXV.

Part. 3. allegat. 96.

SAnctiſſimus in Chriſto Pater & D.N.D. Pius diuina prouidentia Papa V. volens ſuper expeditione mandatorum quæ fiunt in forma ſignificauit, pro terum ſubtractatum, aut deperditarum reſtitutione, ſeu illarum, & illas ſubtrahentium reuelatione modum & formam ſtatuere (inanute in aliis reformatione officij Correctoris contradictarum à ſanctitate ſua edita) præſenti quod perpetuò obſeruari vult ſcripto, ordinat, vt mandata pro reſtitutione, ſeu reuelatione huiuſmodi dentur (modo ſuper illis ſupplicationes in præſcoria ſuæ ſanctitatis ſignatæ fuerint) ad eorum dumtaxat inſtantiam, quorum ciuilitet intereſt. Quæ ſupplicationes rem ipſam de qua agitur, reliquæ valorem nominatim & ſpecifice exprimant, niſi fortè ſint pro Eccleſiis, locis piis, Cõmunitatibus, vniuerſitatibus, Collegiis, aut vniuerſalibus ſucceſſoribus, quos veriſimile eſt certam eorum notitiam non habere, tunc etenim hac ipſa perſonarum qualitate expreſſa, ita demum fieri poterit quædam in genere deſignatio rerum, ſi deſignatio neque nimis vaga, & incerta, atque adeo inueriſimilis ſit & tamen oſtendat res ipſas (id quod præcipuè in omnibus attendendum eſt) minime vulgares exiſtere. Committantur autem Epiſcopo Ordinario loci, vel eius Vicario in ſpiritualibus generali ſub hac forma verborum, quæ eſt ex Concil. Trident. videlicet. Si cauſa diligenter, & magna maturitate per ipſum examinata pro rei, loci, temporis, & perſonæ qualitatibus ſibi pro ſua conſcientia videbitur expedire. Decernentes irritum, &c. Placet, publicetur, & deſcribatur M. Publicata 27. menſis Iunij 1570.

Iuriſdictio Epiſcoporum viſitandi Parochiales Eccleſias Fratrum Militum S. Ioannis Hieroſolymitani quoad animarum cutam, & Sacramentorum adminiſtrationem.

XXVI.

Part. 3. alleg. 74.

PIVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

EXpoſcit paſtoralis officij debitum, cui diſponente Domino præſidemus, vt ad ea ſollicite intendamus, per quæ diſcordiarum & litium, ac contro

controuerſiarum quarumlibet materia tollatur. Sane cum nuonulli ex vocatabilibus Fratribus Epiſcopis dilectos filios Magiſtrum, Balliuos, Caſtellanum Empoſtæ, Priores, Donatos, Capellanos, Fratres, Milites, & alias quaſcumque perſonas Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitani ratione Eccleſiarum curam animarum habentium, illarumque Rectores, & Miniſtros ad ipſum Magiſtrum ſpectantium, & pertinentium, iuxta tenorem ſacri œcumenici Concilij Trident. viſitare; dictus vero Magiſter & alij prædicti, ipſos, illorumque Eccleſias, Capellanos, & Miniſtros dictis decretis minime comprehendi, ſed ab illis exemptos eſſe prætenderent, materia quæſtionis orta. Nos igitur eorum paci & quieti conſulere volentes, omnes lites & controuerſias huiuſmodi tam in Romana Curia, quam alibi coram quibuſcumque iudicibus in quacumq; inſtantia pendentes, illarumque ſtatus, & merita pro ſufficienter expreſſis habentes ad nos auocantes eas caſſamus, extinguimus, & ſuper illis perpetuum ſilentium imponimus, ac omnes dictæ Militiæ perſonas cenſuris hatum controuerſiarum occaſione contra eas per quoſcumque latis & iocurſis abſoluimus. Et ne in futurum aliqua amplius controuerſia oriri poſſit, decernimus, declaramus, ſtatuimus omnes & ſingulos locorum Epiſcopos, & alios ſuperiores tanquam Apoſt. Sedis delegatos, omnes, & quaſcumque Parochialea Eccleſias, cæteraque beneficia Eccleſiaſtica ſuarum Ciuitatum, & Diœceſum, quibus animarum cura imminet, ad dictam Religionem, eiuſque Milites, Capellanos, Miniſtros, Rectores, quomodolibet pertinentia, etiam quod in eis Epiſcopalem, & temporalem iuriſdictionem Religio, & Milites prædicti haberent, eorumque Eccleſias, Rectores, Vicarios, & Miniſtros quoſcumque (in his tamen dumtaxat, quæ animarum curam, illiuſque exercitium. & Sacramentorum adminiſtrationem reſpiciunt) viſitare, omneſque actus viſitationem concernentes exercere poſſe & debere, ac Rectores, cæteroſque huiuſmodi Miniſtros curam animarum exercentes minus idoneos repertos, ſiquidem ad nutum amouibiles ſint, ſtatim amouere, ſin vero titulares ſint, illico ſuſpendere, ac ſuperiores eorum monere, vt intra aliquem breuem terminum in locum amotorum, ſubrogent alios idoneos, prius tamen per ipſos Epiſcopos, & alios ſuperiores examinatos, & approbatos: titularibus vero ſuſpenſis deputent alios idoneos pariter examinatos, & approbatos, vt ſupra in coadiutores, ſeu vicarios iuxta decretum Concilij *ſeſſ.* 21. *c.* 6 Interea vero dum hæc ſubrogatio, ſeu deputatio fiat, ipſi Epiſcopi & alij ſuperiores pro neceſſitate curæ animarum prouideant arbitrio ſuo, quod ſi ſuperiores dictorum Rectorum, & Miniſtrorum intra tempus præfixum non ſubrogauerunt, aut deputauerunt, vt ſupra, tunc dicto termino elapſo ipſi Epiſcopi & alij ſuperiores alios præuio examine iuxta eiuſdem Concilij ſotmam idoneos repertos in locum amotorum ſubrogent. Titularibus vero ſuſpenſis coadiutores deputent iuxta dictum *c.* 6. *ſeſſ.* 21. qui tamen in dictis Parochialibus perinde inſeruiant ac ſi ſubrogati, aut deputati ab ipſis ſuperioribus Religionis, & Militum prædictorum fuiſſent. Volumus autem quod Epiſcopi, & alij ſuperiores prædicti viſitationem huiuſmodi, & prædicta omnia ſolum tanquam delegati Apoſt. Sedis, gratis, & abſque vllis dictæ Religionis Rectorum, & Miniſtrorum impenſis, & onere faciat, in collatione item Ordinum, nec-non conſecratione Eccleſiarum, & ſacrorum vaſorum, ac benedictionibus, & aliis actibus ſpiritualitatem concernentibus, ac inſtitutione præſentatorum ab eiſdem Militibus ad beneficia, aut approbationes, ſeu confirmationes, quas ab eiſdem fieri hatum præſentium vigore contigerit, gratis omnia faciant, & diligenter attendant, vt nullos admittant, qui qualitates à Concilio requiſitas non habeant, ac præuio examine iuxta eiuſdem Concilij decreta idonei non exiſtant. Nolumus autem Epiſcopos, & alios ſuperiores locorum ſupra ſcripta facultate viſitandi vti, qui cum eadem Religione & Militibus ſuper iuriſdictione Epiſcopali in locis viſitandis coram quibuſcumque iudicibus litigant, niſi ipſi Epiſcopi, & alij ſuperiores in quaſi poſſeſſione antiqua exercitij iuriſdictionis huiuſmodi exiſterent, ſaluo tunc iure vtrique illæſo in petitorio, ſed quod Epiſcopi, & alij ſuperiores victoriores ius aliquod in iuriſdictione huiuſmodi non habentes, nullumque intereſſe proſus prætendentes, facultate prædicta vtantur. Nolumus item per præſentes vllum afferri præiudicium iuri viſitandi dictas Parochiales Eccleſias & alia beneficia curam animatum habentia quoad antea Religioni, & Militibus prædictis competebat. Inhibemuſque expreſſe dictis Epiſcopis & aliis ſuperioribus, ne hac viſitandi facultate eis per præſentes conceſſa alio vtantur modo quam præſcripto. Cum clauſ. ſublata, & derogatoriis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, ſub annulo Piſcatoris die 12. Septembris 1571. Pontificatus noſtri anno ſexto.

Ordinariis locorum iniungitur vt Confraternitates doctrinæ Chriſtianæ ad pueros, alioſque diuinæ legis expertes bonis moribus, ſanáque doctrina inſtruendum, inſtituant, cum elargitione Indulgentiarum tam pro Confratribus, quàm per eos inſtruendis à Pontifice conceſſa.

XXVII.

Part. 3. alleg. 76. n. 57.

PIVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

EX debito Paſtoralis officij nobis meritis licet imparibus ex alto commiſſi ad ea libeoret intendimus per quæ diuinus cultus, fideliumque deuotio vbique ſuſcipiat iocrementum, ac ipſos fideles ad id Indulgentiis & remiſſionibus inoitamus, vt Chriſti fideles ipſi temporalia quæ egerint conſequi valeant præmia felicitatis æternæ. Nos igitur attendeotes quod infantes, & pueri bonis moribus & exercitiis educati, quaſi ſemper vitam pudicam, honeſtam, & exemplarem, ac aliquando ſanctam agunt, è conuerſo autem qui parentum carentia, ſeu paupettate, aut incuria, vel ignauia non ſic educati perſæpe ducuntur in exitium, & quod peius eſt ſecum ducunt plures in interitom, vnde ſi diligenter educati & in doctrina Chriſtiana inſtructi fuerunt à vitiis & multis aliis erroribus retrahetentur. Conſidetantes etiam prout ex fide dignis relationibus intelleximus quod oonnulli approbatæ vitæ Chriſti fideles charitate omnium ſoprema virtute circa

hoc tam pium tamque Reipub. ſaluberrimom opus accerſiri, io ſinguiis feſtiuitatibus & Dominicis diebus io diuerſis Eccleſiis, & locis hoc opus ſanctiſſimum amplexr ſunt, & ibi eoſdem infantes, & puerus,ac alias miſerabiles perſonas Chriſtianæ veritatis ignaras congregari faciunt,& eos bonis moribus, & ſana doctrina inſtruunt, ac diligenter in via mandatorum Domini dirigunt,ex quo ſaluti feci fructus hactenus prouenerunt, & indies magis auxiliante Domino ſpetamos. Et quod ſi ad opus ſanctiſſimum vbiqoe locorum exercendum præfatos Chriſti fideles paternis faooribus,& Indulgentisrum muoeribus inoitaremus, proculdubio non ſolum eorumdem infantium,'& puerorum, ac perſunarum aliarum ſaluti coofuleretur, verum etiam deuotio Chriſti fidelium omnium ad præfatum opus amplectendum multo magis augeretur. Cupientes igitur tam pio,tamque laudabili operi viribus rotis fauere, & animas lucrifacere crearoti, & certa noſtra ſcieoria vniuerſos & ſingulos Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos,cærero ſque Eccleſiarum Prælatos,& locorum quoruncumque Ordinarios vbilibet conſtiroros præſeotes & futuros rogamus, & hortamur attente, eis ac eorom in ſpiritualibus & temporalibus vieariis, ſeu officialibus generalibos per Apoſtolica ſcripta mandantes quateous boc opus ſanctiſſimum toto pectore amplecteotes aliquaa Eccleſias in his Ciuitatibus,& Diœceſibos reſpectiue,ſeu loca boneſta, & quibos præfati infaures & pueri ad audiendum doctrinam Chriſtianam conuenire poſſint, deputent, & viros ad id idoneos vita & moribus approbatos, qoi diebos ſaltem Dominicis eoſdem infaores & pueros,ac alios perſonas Diuinæ legis expertes in artículis Fidei,& præceptis ſanctæ Matris Eccleſiæ inſtroant, & confirment,& eligant; atque ror Societates, ſeu Confraternitates, quot ad hoc tam ſanctiſſimum upus exercendom eis opportunæ videbantur,inibi auctoritate noſtra erigant,& inſtruant. Nos enim vt promptius, ac alacrius ad hanc curam ſubeundam omnes Chriſti fideles alliciantur, & eo libeotius curam ipſam ſuſcipiant, quo ex hoc dono cæleſtis gratiæ conſpexerint ſe vberius refectos: de omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eios auctoritate confiſi, omnibus & ſingulis vtrioſque ſexus Chriſti fidelibos vere pœnitentibus, & confeſſis, ſeu ſtaturis à iure temporibus firmum confitendi propoſitum habentibus,qui in aliqua dictarum Societatum,ſeu Confraternitarum vbiliber conſtituturum intrauerint,& adſcripti fuerint, illis videlicet tam, qui alios docuerint,qnam qui ab aliis in artículis Fidei,& præcepris Eccleſiæ huiuſmodi inſtructi fuerint, quotieſcomque io præfato ſanctiſſimo exercitio ſe occupauerint, qoadraginta dies de iniunctis eis pœnitentiis auctoritate Apoſt. tenore præſentium miſericorditer in Domino relaxamus, præſentibos perpetuis futuris temporibus valituris. *Et habetur fides tranſumptis.* Datum Romæ apud S. Petrum, ſub annulo Piſcatoris die 6. Octobris 1571. Pontificatus noſtri anoo 6.

Reductio Conſtitutionum à Pio V. pro Mendicantibus,& aliis Regularibus contra locorum Ordinarios, &c. editarum ad terminos Iuris, & Concilij Tridentini.

XXVIII.

GREGORIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei,ad perpetuam rei memoriam.*

IN taotarerum & negotiorum mole, qua Romanus Pontifex ex omnibus mundi partibus aſſiduè premitur,vix virari poteſt, ne aliqua interdum exiliant, quibos poſtea recogniris neceſſe eſt moderationis remedium adhibere. Cùm itaque alias fel. rec. Pius Papa V. prædeceſſor noſter audiris grauaminibus,quæ Fratribus Ordinum Mendicantium ab Ordinariis locorum, & Parochialium Eccleſiarum Rectoribus, multis modis inferri dicebantur ſuper ſacris conciombus, & lectionibus habendis, Confeſſionibus audiendis,pœnitentiis iniungendis, Fratribus Ordines promouendis, celebratione Miſſarum, cura animarum, Sacramentorum adminiſtratione,ſepulturis, quarta funeralium, legatis, donationibus,eleemoſynis,collectionibus,aliiſque eiuſmodi iuribus;necnon decimis,& diuerſis oneribus, ac etiam ſuper ſtatu & regimine Sanctimonialium ipſis Fratribus ſubiectarum formatione proceſſuum, cenſurarum publicatione,proceſſionibus, præcedentia,locorum acquiſitioone, cæteriſq; aliis rebus tunc expreſſis,molta pet quaſdam ſuas litterss pro dictis Fratribus non modò ſtatuerit, ſed & quæ iam in Coocilio Trideotino decreta fuerant ad hæc pertineotia, declaraoit, mulraque præterea priuilegia eiuſdem xvij. Kal. Iunij,Puntificatus ſui anno ſecundo; & deiode ea omnia diuerſis alus Ordinibus & Congregationibus Regularium oon médicanniom, etiam per modum communicatioois conceſſerit: Poſtea pet quamdam ſuam conſtitutionem de Vicariis perpetuis in Parochialibus Eccleſiis vniris pet Ordinarios locorum inſtituendis,& portione illarú Vicariis aſſignanda editam, alia ſuper conſtitutione Fratrum eorumdem ad exercitium curæ animarum in eis Parochialibus Eccleſiis,quæ domibus,& locis ſuis vnitæ ſunt, decreuerit: Demum animaduerſo quòd ea omnia multis dubitationibus inuoluta,magniſqoe difficultatibus obſtructa, multas magnaſq; diſſenſioones,altercationes,& lites inter prædictos locorum Ordinarios, & Fratrum ipſorum Ordines, noo ſine graui diuim colrus & animarum detrimento,ac populorom ſcandalo eoncitaueraur,contra ac ipſe ſperabat,& præter ſuam expectationem,vt qoi interdum cooquereretur,multa aliter,alioqoe ſenſu à ſe prolara fuiſſe,quam literis expreſſa eſſent:cupiens his mederi incommodis, primùm illa omnia qnæ Regularibns aliorum Ordinum quàm Mendicantium,communicanerat,& ſecundum præmiſſa conceſſerat, Motu proprio reſtrinxerint:deinde plenius prouidere volens,prioribus litteris à ſe,quò ad ipſos Mendicaotes, magna in patre moderatis, omnes qoaſcumque alias litteras,quæ de aliis Ordinibus & Congregationibus extra Mendicantium Ordines de obſeruancia ouncupatos emanaoerãt, omnino aboleneric, cauſas omnes ism de his etiam io Romana Curia pendentes ad ſe auocando, lites exnguẽdo, ac formaros ſuper illis proceſſus, latsſque ſenten-

tias

tias annullando, quemadmodum aliis ſuis litteris in Regiſtro proximè compertis, numquam tamen publicatis, plenius continetur: Poſtremò circa Confeſſariorum Regularium etiam Mendicantium approbationem, iuxta Concilij prædicti decretum faciendam, etiam Lectores, in Theologia graduatos, & certos alios tunc expreſſos comprehendi debere declauerit: Nos hac tanta varietate cognita, quæ etiam ex multiplici litterarum, & conſtitutionum editione procedit, præſentibus, & futuris diſcriminibus occurrere volentes; de nobis attributæ poteſtatis plenitudine ſtatuimus & ordinamus, de prædictis & aliis omnibus litteris & conſtitutionibus, quæ ab eodem prædeceſſore eiſdem de rebus pro quorumcumque Regularium, etiam Mendicantium, Ordinibus & Congregationibus quomodolibet emanarunt, ac omnibus & quibuſcumque in eis contentis, eam deinceps diſpoſitionem, atque deciſionem pro ſubiecta materia futuram eſſe, quæ ſiue ex huc veteri, ſiue ex factis dicti Concilij decretis, ſiue alias legitimè ante dictarum litterarum, & conſtitutionum editionem erat, ac ſi ipſæ non emanaſſent futura fuiſſet; ad quam diſpoſitionem & deciſionem ſumque priſtinum & integrum ſtatum, ac terminum illa omnia reducimus. Quinetiam tollimus & abrogamus omnia irritantia, & alia decreta, necnon prohibitiones, declarationes, mandata, & quæcũque alia ipſis litteris, & conſtitutionibus appoſita, & aliàs eorum occaſione, vel cauſa facta, his noſtris ſtatuto, ordinationi, & reductioni aduerſantia, quibuſcumque illa ſint concepta formulis, ac præſeruationibus, declarationibus, modificationibus, reſtitutionibus, mentis atteſtationibus, derogatoriarum derogatoriis, aliiſque fortiſſimis, efficaciſſimis, & inuiolabilibus clauſulis, etiam Motu & poteſtatis plenitudine ſimilibus, & ex certa ſcientia, etiam pro conſeruatione ſtatus Regularis, & ex quibuſcumque aliis vtgentiſſimis cauſis quotieſcumque roborata: Decernentes illa omnia pro nullis & infectis haberi, omneſque ſupradictos illorũ vſu, commodo, & effectu carere: Ac omnes lites, & controuerſias, quæ coram quibuſuis iudicibus, ſiue ordinariis, ſiue commiſſariis, etiam caſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus, & S.R.E. Cardinalibus, etiam de latere Legatis, prædictarum litterarum & conſtitutionum occaſione ſuper præmiſſis iam motæ ſunt, nec dum deciſæ, aut finitæ, vel etiam quæ iam deciſæ ſunt, ſi modò tractum habeant ſucceſſiuum, eaſque totſus, & inter quoſcumque excitari in poſterum contingat, ſecundum prædictam diſpoſitionem, nec aliter decidendas: futura verò dubia & difficultates, quandocumque & vbicumque orientur, ad nos & Sedem Apoſtolicam, vbi & cætera quæ ad decreta dicti Concilij pertinent, quotidie declarantur, omnino deferenda eſſe: necnon irritum & inane quidquid ſecus ſuper his per quoſcunque ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandamus itaque in virtute ſanctæ obedientiæ, præſentes ab omnibus vbique Epiſcopis, & locorum Ordinariis, necnon Eccleſiarum Prælatis, Rectoribus, Fratribuſque prædictis, ac cæteris, ad quos pertinet, ſemper inuiolatas obſeruari. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon Eccleſiarum, Monaſteriorum, Conuentuum, domorum, locorum, & Ordinum quorumcũque ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, etiam Mare magnum, & Bullaurea nuncupatis, dictis Eccleſiis, Ordinibus, & Congregationibus quomodolibet conceſſis & confirmatis, quibus omnibus, &c. illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, cæteriſq; contrariis quibuſcumque. Ve autem præſentes omnibus plenius innoteſcant, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ ordinationis, ſtatuti, reductionis, abolitionis, abrogationis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXII. Kalend. Martij Pontificatus noſtri anno primo.

M. Datarius.

Cæſ. Glorierius.

Super executione litterarum Apoſtolicarum: & declaratione Concilij Trid. *ſeſſ. 24. c. 20. de reform.*

XXIX.

Part. 3. alleg. 81.

GREGORIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

AD Romani Pontificis prouidentiam circumſpectam pertinere dignoſcitur, dubia ſuper ſacrorum Conciliorum decretis pro tempore inſurgentia, ſic ſuæ declarationis oraculo dilucidare & interpretari, vt exinde litium diſpendia inter fideles quoſlibet valeant ſubmoueri: Accepimus ſanè nuper, quòd licèt multories Romanus Pontifex, vt prouiſiones & gratiæ per eum de beneficiis pro tempore vacantibus, ac ſuæ, & Sedis Apoſtolicæ diſpoſitioni & ordinationi reſeruatis, in fauorem diuerſarum perſonarum ſibi gratarum & acceptarum factæ, executioni debitæ demandentur, & ne (dum litteræ Apoſtolicæ ſub plumbo deſuper expedirentur) beneficia ipſa ac aliquibus indebite occupentur, aut aliqua in ſpiritualibus & temporalibus detrimenta ſuſtinent, nonnumquã corporalem poſſeſſionem ipſorum beneficiorum, & illis annexorum, iurium que, & pertinentiarum quomodocumque Sedis & Cameræ Apoſtolicæ ũ nominibus apprehendi, ac omnes & quoſcumque fructus, redditus & prouentus beneficiorũ, & annexorum eorumdem percipi, exigi, eoſque integros perſonis prædictis, poſtquam ipſæ litteras ſub plumbo expeditas haberent, vnà cum dicta poſſeſſione conſignati, quandoque verò, dum litteræ ſub plumbo huiuſmodi expeditæ exiſtunt, vt ius ſuũ vnicuiq; illorum conſeruetur, & temerariorum audacia debita caſtigatione compeſcatur, ac ipſæ litteræ Apoſtolicæ facilius debitæ executioni, vt par eſt, demandentur, proniſos de beneficiis in corporalem, realem, & actualem poſſeſſionem beneficiorum, & annexorum, iuriumque, & pertinentiarum prædictorum induci, & inductos in ea manuteneri, amotis quibuſlibet intruſis detentoribus ab eiſdem, aliaque fieri & exequi per diuerſas ſuas in forma Breuis, & ſub Annulo Piſcatoris confectas litteras mander, & præcipiat, certis inibi modo & forma tunc præſcriptis, dilecto filio cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, ſeu aliis executoribus deſuper deputatis, quibus omnino patendum eſſet: Nihilominus nonnulli beneficiis prædictis inhiantes, ac gratias prædictas eludere, eorumque intruſiones & detentiones improbe tueri ſatagentes, executionẽ literarum in forma Breuis huiuſmodi, & facultatem per eas ipſis executoribus attributam, diuerſis dubiis & cauillationibus, remoten-

tur,& proceſſus per eoſdem executores deſuper habitos & formatos, ac inde ſecuta quæcumque nulla & inualida,nulliuſque robotis vel momenti eſſe,neque attendi debere contenduut,ſub prætextu,quòd in decreto ſacri Concilij Tridentini Seſſ.xxiv.c.xx. diſpoſitum ſuerit,quòd cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes,etiamſi beneficiales ſint, in prima inſtantia coram Ordinariis locorum duntaxat cognoſcantur,exceptis his, quæ iuxta Canonicas ſanctiones apud Sedem prædictam ſuot tractandæ, vel quas ex vrgenti rationabilique cauſa iudicauerit Summus Pontifex Romanus per ſpeciale reſcriptum ſignaturæ ſuæ, eius manu propria ſubſcribendum, committere, aut auocare. Verùm cum decretum huiuſmodi Concilij conſtitutionem prædictarum litterarum in forma Breuis, & illarum executionem nihil afficiat, neque per illos cauſa, ſeu inſtantia introducatur, ſed mere executiuè procedi mandetur,litteræ quoque in forma Breuis, annulo Piſcatoris munitæ non minoris ſint efficaciæ, & auctoritatis, quam reſcripta ſignaturæ Rom.Pontif.eius manu propria ſubſcripta: Nos in his noſtræ debitæ declarationis cautelam adhibentes;ac prouiſorum prædictorum iusaduerſus dubia, & cauillationes huiuſmodi,æquitate & iuſtitia ſuadentibus præſtruare volentes, necnon prædictarum, & quarumcomque litterarum in forma Breuis ſuper capienda poſſeſſione nomine Cameræ huiuſmodi, aut in fauorem litterarum ſub plumbo expeditarum tam à prædeceſſoribus noſtris, quàm à nobis,& dicta Sede hactenus concellarum, tenores, ac litis,& cauſæ,ſi quæ deſuper executæ ſint,ſtatum & metita, nominaque & cognomina iudicum executorum, & collitigantium præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, Motu proprio, non ad ipſorum prouiſorum, aut aliorum nobis pro eis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia, ac de mera noſtra deliberatione decernimus & declaramus, per conceſſionem litterarum in forma Breois, & ſub annolo Piſcatoris ſuper capienda poſſeſſione quotumcumque beneficiorum diſpoſitioni Apoſtolicæ teſeruatorum ſeu affectorum, Sedis & Cameræ Apoſtolicarum nominibus apprehendenda,& eiuſdem poſſeſſionibus in fauorem prouiſorum ab ipſa Sede de eiſdem beneficiis, poſtquam litteras ſub plumbo ſuper prouiſionibus huiuſmodi habuerint expeditas, relatione, necnon aſſiſtentia ipſis promiſſis litteras deſuper ſub plumbo expeditas habentibus præſtanda,& aliorum ſnibi expreſſorum executione facienda, quæ mandata executiua ſunt, & ſummariam duntaxat cauſarum, propter quas illæ emanarunt, cognitionem requirunt, decretis Concilij huiuſmodi non contr uenirì, nihilque præiudicij illis inferri, vel eorum formam in aliquo violari, neque id dici aut cenſeri,vel executionem litterarum eatundem propterea in aliquo ſuſpendi ſiue remorari, aut facultatem litterarum executionibos conceſſam impediri, ſed execotores ipſos, & ab eis deputatos ſubexecutores,facultate ſibi per eaſdem litteras,vt præfertur, conceſſa, vti, frui, gaudere, & contra illia non parentes ad declarationem incurſus pœnarum & cenſurarum in eiſdem litteris in forma Breois contentarum, ac inuocationem brachij ſæcularis procedere, ac alia omnia vt ſingula in eiſdem litteris contenta (illarum tamen forma ſeruata) facere, & exequi liberè & licitè poſſe, & poſſe, necnon proceſſus deſuper habitos & formatos, habendoſque & formandos, ac inde ſecuta & ſequenda quæcumque, firma, valida & efficacia fore, fuiſque integros & plenarios effectus fortiri debere in omnibus & per omnia: Præſentes quoque litteras de ſubreptionis vitio, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, vel quopiam alio defectu notati, impugnari, vel inualidari nullatenus poſſe: Sicque in præmiſſis omnibus & ſingulis per quoſcumque Iudices & commiſſarios, &c. Diſtrictius inhibentes in virtute ſanctæ obedientiæ omnibus & ſingulis cuiuſcumque ſtatus, &c. etiam Cardinalatus honore fulgentibus, & quauis ſæculari poteſtate fungentibus, ne decreto & declarationi noſtris prædictis, quouis quæſito colore directe, vel indirectè contrauenire audeant, vel præſumant. Et nihilominus vniuerſis, & ſingulis noſtris & dictæ Sedis Nuntiis, ac locorum Ordinariis eorumque officialibus præcipimus, quatenus ij ſi,& eorũ ſinguli per ſe, vel alium, ſeu alios, præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque, vbi & quando opus fuerit,& quoties pro parte prouiſorum,& executorum & ſubexecutorum prædictorum, ſeu quatomeumque aliarum perſonarum in præmiſſis intereſſe habentium, vel alicuios ex eis fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes, eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant auctoritate noſtra prædictos prouiſos, & executorea & ſubexecotores, ſeu alios in præmiſſis intereſſe habentes,eorumque ſingulos,decreto,declaratione, inhibitione,& aliis præmiſſis pacificè fiui & gaudere,ac præſentes litteras,& in eis contenta huiuſmodi ab omnibus, quos illa concernont & concernent quomodolibet in futurum,inuiolabiliter obſeruari: non permittentes aliquem deſuper contra illarum tenorem qoomodolibet indebite moleſtari. Contradictores, &c. Non obſtantibus fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri de vna & in Concilio generali edita de duabus dietis, (dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præſentium ad iudicium non trahatur (aliiſque Apoſtolicis, &c. Datum Romæ apud S. Marcum, ſub annulo Piſcatoris, die x. Iulij, MDLXXIV. Pontificatus noſtri anno tertio.

Cæſ. Glorierios.

Reuocatio quarumcumque licentiarum ingrediendi monaſteria,& loca Monialium, & virorum cuiuſcumque Ordinis; & prohibitio vtendi licentiis ab Epiſcopis, vel Superioribus conceſſis pro caſibus neceſſariis,niſi in neceſſitatibus vrgentibus.

XXX.

Part. 3. allegat. 102.

GREGORIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei,ad perpetuam rei memoriam.*

VBi gratiæ & indultaab hac Sede conceſſa,ſucceſſu temporis incommodum afferre noſcuntur, expedit illa ſalubri Præſidentis conſilio ſubmoueri. Proinde Sanctimonialium quieti, & tranquillitati conſulere, ac omnia quæ illas à ſpiritualium rerum cogitatione, & exercitio auocant, impedi

pedimenta tollere, petitionesque & ſcandala ab eis remouere cupientes, & auctoritate præſentium reuocamus & abolemos omnes & quaſcumque licentias ac facultates ingrediendi monaſteria, domos & loca Monialium, ac etiam virorum quorumuis Ordinum, quibuſuis etiam Commiſſis, Matchionibus, Ducibus, & aliis cuiuſcumque ſtatus & conditionis mulieribus, ac etiam omnes & quaſcumque licentias ingrediendi Monaſteria, domos & loca ipſarum Sanctimonialium, quibuſcumque vitiis, etiam eiuſdem ſtatus & dignitatis, ſiã à prædeceſſoribus, noſtris, quàm etiam à nobis, & Sedis Apoſtolicæ Legatis, aut aliis ex quibuſuis quantumcumque vrgentibus cauſis, ſub quibuſcumque tenoribus, & etiam derogatoriarum derogatoriis, reuocatoriarum teſtiuatoriis, aliiſque efficacioribus clauſulis, irritantibuſque & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, atque ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliarúmve Principum contemplationem, vel ſupplicationem conceſſas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas; caſſamuſque & annullamus litteras deſuper confectas, & proceſſus habitos per eaſdem: Inhibentes eiſdem, qui illas obtinuerunt, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda, ſuper qua à nemine niſi à Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo) abſolutionis beneficium poſſit impetriri, ne ipſarum licentiarum prætextu monaſteria huiuſmodi quouis modo ingredi audeant. Abbatiſſis verò, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac aliis monaſteriorum vtriuſque ſexus Superioribus, & perſonis quocumque nomine vocentur, diſtrictè præcipimus ſub eadem excommunicationis pœna, necnon prioratus dignitatum, beneficiorum & officiorum ſuorum, ac inhabilitatis ad illa & alia in poſterum obtinenda, ne in monaſteris, domos & loca ſua quemquam prætextu huiuſmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant vel permittant. Quinetiam ſub eiſdem pœnis ipſo facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, quibuſcumq; perſonis Eccleſiarum & ſæcularibus, ac etiam Ordinum quorumcumque, etiam Mendicantium, Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Epiſcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in caſibus neceſſariis tantum ex decreto Concilij Tridentin. facultas tribuitur, monaſteria ipſa Monialium pro libito, ſed neceſſitatibus vrgentibus dumtaxat ingredi; néve Monistes ſub eiſdem pœnis illos aliter admittere præſumant. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, monaſteriorumque & Ordinum prædictorum, &c. ſtatutis & conſuetudinibus, priuilegiis quoque, exemptionibus, & indultis, &c. quibus omnibus, &c. illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Quoniam autem difficile eſſet præſentes ad omnia loca præferri, volumus, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtræ reuocationis, abolitionis, caſſationis, annullationis, inhibitionis, præcepti, prohibitionis, interdicti, derogationis, & voluntatis infringere, uel ei auſu temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXV. Idibus Iunij, Pontificatus noſtri anno quarto.

M. Dasarius.

Cæſ. Glorierios.

Iuriſdictio Ordinariorum in puniendis Vicariis, familiaribus, colonis, & miniſtris Fratrum Militum Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitani, iuxta diſpoſitionem Concilij Trid. *ſeſſ. 24. cap. 11.*

XXXI.

Part. 3. alleg. 81.

GREGORIVS *Papa XIII. ad perpetuam rei memoriam.*

CIt comſpecta in omnibus actibus ſuis Romani Pontificis prouidentia, interdum ea quæ certis etiam rationalibus tunc ſuadentibus cauſis à Sede Apoſt. emanata reperiuntur, alia ſuperueniẽte ratione, qua præſertim populorum offenſioni occurritur, & Epiſcoporum iuriſdictioni rectè conſuluitur, reducere ac ſuam declarationem interponere conſueuit, & aliàs deſuper diſponit, prout temporum, rerum, & perſonarũ qualitate penſata perſpicit in Domino ſalubriter expedire. Cum itaque compertũ ſit quamplurimos clericos ſeculares, necnõ laicos gratiis, & priuilegiis, quibus Sedes Apoſt. dilectos filios, Magiſtrum, Conuentum, & milites Hoſpitalis S. Ioann. Hieroſolymitani dè Rep. Chriſtiana optimè ſemper meritos, ac eorum Eccleſias, & loca liberaliter proſequuta eſt, abutentes, vnde ſibi religioſius viuendi legem imponere deberent, inde laxioris vitæ occaſionẽ accipere, dum varios, ſæpè etiam vanos exemptionis, libertatiſque titulos prætexunt; alij quidẽ, quod pro Vicariis, Capellanis, miniſtris, & inſeruiẽtibus Eccleſiis dicti Hoſpitalis quomodolibet adſcripti ſint: alij verò quod coloni, procuratores, & familiares ipſorum Militum exiſtant, quamuis in propriis domibus licenter degant; nihilominus ex prædictorum Militum priuilegiis, illorumque confirmatione etiam poſt Concilium Trid. à felicis rec. Pio V. prædeceſſore noſtro obtenta, prætendant ſe ab omni iuriſdictione Ordinariorum exemptos eſſe, nec ab illis inquiri, viſitari, puniri, aut corrigi poſſe, eoque ipſo delictorum ſuorũ ſibi immunitate promiſſa grauem in populo offenſionem præbere, & in Epiſcoporum iuriſdictione perturbationem in dies maiorem excitare dignoſcantur. Idcirco nos huic malo, quod à prædicto Concilio multo ante præuiſum fuerat, ſalubriter prouidere volentes, Motu proprio non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex mera noſtra voluntate, ac deliberatione, & certa ſcientia, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnia & ſingula priuilegia, exemptiones, gratias, & indulta Magiſtro, Conuentui, Militibus, & Militiæ dictæ Hoſpitalis per quoſcunque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, Sedem prædictam in genere, vel in ſpecie quomodolibet conceſſa & confirmata, necnon dicti Pij V. literas ſuper eorum confirmatione emanatas ſub dat. Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 29. Nouembris 1568. Pontificatus ſui anno 3. ad prædicti Concilij decretorum terminos tenore præſentium reducimus, ac reducta eſſe, nihilque ex ipſis priuilegiis, exemptionibus, gratiis, & indultis Ordinariis locorum derogatum eſſe, quominus ipſorum Militũ Vicarij, Capellani, Miniſtri, ſeruientes, aſcripti, coloni, procuratores, & familiares Militum huiuſmodi,

iuſmodi, ea iam conceſſa ſine, & in poſterum concedi contigerit, ab ipſis Ordinariis tanquam Sedis Apoſt. delegans de eorum eaceſſibus, criminibus, & delictis etiam extra irritationem quando & quoties opus fuerit, inquiri, viſitari, puniri, & corrigi poſſint, ipſorumque Ordinariorum iuriſdictioni plenè in prædictis ſubiecti exiſtant (exceptis tamen iis, qui Eccleſiis, aliiſque locis dictorum Militum actu ſeruiunt, & intra eorum ſepta & domos reſident, ac ſub eorum obedientia viuunt, quæ omnia debere ſimul concurrere intelligantur, ſiue iis, qui legitimè, & ſecundum regulam prædictæ Religionis profeſſionem fecerint, de qua loci Ordinario cõſtare debeat.) & ita in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunque Iudices Ordinarios, & delegatos quamis auctoritate fungentes, etiam cauſarum Palatij Apoſt. Auditores, ac S.R.E. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi auctoritate, & facultate in quauis cauſa & inſtantia iudicati, & diffiniti debere. *Cum clauſulis præſeruatiuis, & derogatorijs*, &c. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 25. Nouembris 1580. Pontificatus noſtri anno 9.

Quòd etiam Prælati, & alij Monialium curam habentes, earum monaſteria ingredi non poſſint, niſi in caſibus tantùm neceſſariis.

XXXII.

Part. 3. allegat. 102.

GREGORIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

DVbiis, quæ emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cùm igitur ſuper eo quod optima primùm ratione Concilium ſanxit Trident. deinde in conſtitutione fel. rec. Pij V. prædeceſſoris noſtri, Nonis Iulij Pontif. ſui anno tertio, atq; item noſtra Idibus Iunij Pontific. noſtri anno quarto editis, fuit prouiſum, ne cui in poſterum, niſi in caſibus neceſſariis, ſepta monaſteriorum Monialium ingrediendi concederetur licentia; à nonnullis dubitarum fuiſſe ſciamus circa perſonas, quæ alterius ad id licentia non indigent, ſed ſui auctoritate officij nitũtur, an liceat eis pro libito ſuæ volũtatis huiuſmodi ſepta ingredi, vel potius ſeruare debeant ipſi quoq; regulam à Concilio præſcriptam. Nos omnem hæſitationis materiam tollere, & viam ſcãdalis præſcindere, ac Sanctimonialium quieti conſulere volentes, harum tenore auctoritate Apoſtolica declaramus, Prælatos omnes tam ſæculares, quàm regulares, quibus cura & regimen monaſteriorũ Monialium quouis modo incumbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi monaſteria prædicta ita demum vti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſarijs, & à paucis, iiſque ſenioribus ac religioſis perſonis comitati. Quocirca vniuerſos & ſingulos Epiſcopali, ſeu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate prædictos, nec non quoruuis Ordinum Abbates, Priores, Minores, & alios quoſcumque Superiores regulares ſerio monemus, facultate huiuſmodi, qui eam habent, præterquam in caſibus, vt præfertur, neceſſarijs nequaquam vtantur. Quòd ſi confecerint, eadem auctoritate Apoſtolica ſtatuimus atque decernimus, qui Pontificali dignitatis fuerint, eos pro prima vice qua contrafecerint, ingreſſu Eccleſiæ interdictos, pro ſecũda à munere Pontificali, & à diuinis ſuſpenſos, ſe deinceps ipſo facto abſq; alia declaratione excommunicatos exiſtere; Regulares verò omni officio, ac miniſterio priuatos, eacommunicationi ſimiliter ſubiacere. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in generalibus & prouincialibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus & ordinationibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apoſt. quibuſuis Eccleſiis, earúmve Prælatis, aut Ordinibus, &c. cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Quoniam vero difficile eſſet, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, ſub annulo Piſcatoris, die 23. Decembr. MDLXXXI. Pontificatus noſtri anno decimo.

Cæſ. Glorierius.

De modo & forma publicandi beneficiorum reſignationes, & iurium ceſſiones.

XXXIII.

Part. 3. allegat. 59.

GREGORIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

HVmano via iudicio ita bene quidquam & prouidenter ſanciri poteſt, quin vſus ſæpè aperiat, doceatque, id quod ſalubre fore credebatur, minus experiundo prodeſſe: quod in illis conſtitutionibus, quas ad prohibendas ſimulatas occultáſve beneficiorum Eccleſiaſticorum reſignationes diuerſi Rom. Pontifices multifariam ediderunt, ſel. rec. Pius Papa V. prædeceſſor noſter nouiſſimè promulgauit, cognoſcimus accidiſſe. Nos hoc malum, prout occaſio neceſſitaſque poſtulat, coërcere volentes, ſtatuimus, vt poſthac omnes & quæcumque reſignationes, etiam cauſa permutationis, ac commendatũ, & etiam litteris Apoſtolicis non confectis, & poſſeſſione non habita, necnon litis & iurium quorumeumque ceſſiones, ac retroceſſiones, quæ deinceps de quibuſcumq; beneficiis Eccleſiaſticis in noſtris, ſeu Rom. Pontificis pro tempore exiſtentis manibus, ac etiam coram Notario publico & teſtibus fient, & à nobis vel illo, ſeu noſtro, vel illius mandato admittentur, & ſuper eis prouiſiones, & quæcumque aliæ diſpoſitiones, ſiue temporales, ſiue perpetuæ, aut ad hoc mandata Apoſtolica ſub quacumq; forma, & quibuſcumque, etiam S.R.E. Cardinalibus, ac piis locis quocumque priuilegio ſuffultis facta, publicari debeant cum litteris Apoſtolicis deſuper confectis, intra ſea menſes, ſi beneficium citra mares fuerit, vltra verò intra nouem à data conceſſionis gratiæ, non autem à die præſtiti ſuper ea conſenſus numerandos, etiam ſi poſtea cõceſſio gratiæ huiuſmodi ex quauis cauſa, diuerſiſque ſubſequentibus datis, ac quotieſcumque & quouis modo reformata, & valida reddita fuerit, pluresque & quotquot in alium, vel alios ceſſiones, ac etiam in ipſummet primum reſignantem, vel cedentem retroceſſiones, termino prædicto nondum elapſo interceſſerint, ita vt vnicus dumtaxat terminus omnibus his ſucceſſionibus, ac retroceſſionibus decurrat, vt qui poſtremus gratiam habuerit, publicatione huiuſmodi facere, cæteraque omnia hic præſcripta intra eumdem terminum præſtare teneatur.

Ipſa autem publicatio in Cathedrali, & in beneficij Eccleſia, vel Eccleſiis, ſi in pluribus illud ſit, fiat; ibique dum frequens populus ad Miſſarum ſolẽnia conuenerit, palam omnibus litteræ Apoſtolicæ prædictæ,

dictæ, earumvè tranſumptum authenticum exhibeatur, claraque & intelligibili voce reſignatio, ſeu ceſſio huiuſmodi, ac beneficij qualitas & inuocatio, nominaque & cognomina reſignantis, ſeu cedentis, ac illius, in cuius fauorẽ gratia huiuſmodi facta eſt, pronuncientur, ita vt hæc omnia poſſint ad notitiam omnium ibi exiſtentium veriſimiliter peruenire, ſcriptumque de his omnibus exemplum collatum valuis dictarum Eccleſiarum affixum relinquatur.

Si verò Eccleſia beneficij tutalis ſit, aut populo conuentuque careat, eo caſu in Parochiali, intra cuius Parochiæ limites beneficium ipſum conſiſtit, & in Cathedrali Eccleſia, vel ſi locus bello, ſeu peſte, aliſvè manifeſtis periculis ſubiaceat, tunc in proxima Parochiali, ac etiam in Carhedrali Eccleſia, vel ſi aditus ad illas, aut vtramuis minimè ſit ſecutus, in alia Cathedrali vel Parochiali viciniori periculorum immuni publicatio huiuſmodi peragat.

Is quoque, in quem diſponi, vel mandati de beneficio etiam litigioſo, vel à cedente non poſſeſſo, ſub quacumque forma contigerit, poſſeſſionem beneficij intra dictum tempus vigore litterarum Apoſtolicarum deſuper confectarum, nec aliàs apprehendere debeat, & ſi propter litem, aut aliud legitimum impedimentum nequiuerit, ſaltem litteſas Apoſtolicas cum earum publicatione, ſi tunc facta erit, iudici, ſeu executori illarum vel aliis ad quos pertinet, per ſe vel procuratorem ſuum legitimum, intra idem tempus præſentare, & apud illum vel illos pro ipſarum litterarum executione inſtare, & poſſeſſionem huiuſmodi inſtanter petere teneatur.

Cæterum modus & forma hic tradita ſemper & vbique debeat obſeruari, nec alia vel æquipollens vllo modo admitti in omnibus huiuſmodi reſignationibus, ceſſationibus, & retroceſſionibus, de quibuſcumque Eccleſiis, Monaſteriis, Prioratibus, tam virorum, quàm mulierum, Dignitatibus, officiis, & beneficiis Eccleſiaſticis, ſæcolaribus, & quorumuis Ordinum, etiam Militiarum, regularibus, etiam electiois, & manualibus, ac etiam de iurepatronatus laicorum illuſtrium, & aliàs quomodocumque exiſtentibus, ſiue pacificis, ſiue in petitorio, ſiue in poſſeſſorio litigioſis, etiam de quibus in Conſiſtorio noſtro diſponi conſueuit, ſeu debet, quæ poſthac ex quacumque cauſa fient, & per nos, ac prædictos ſucceſſores, extra tamen dictum Conſiſtorium admittentur, etiam cum reſeruationibus nominis, tituli, adminiſtrationis, poſſeſſionis, fructuum etiam omnium, ac rerum, & iurium quorumcumque.

Ad prædictorum tamen obſeruationem eum, in quem iuris ſit ceſſio beneficij, quod rempore ceſſionis huiuſmodi, & ante illam vigore litterarum Apoſtolicarum, vt ſupra, ſi ad id tenebatur, publicatarum realiter poſſidebat, nolumus obligari.

Quòd ſi quidquam prædictorum omnium omiſſum fuerit, dictis terminis, vt cuique præſcriptum ſunt, elapſis, omnes diſpoſitiones & gratiæ reſignatorum & ceſſorum beneficiorum, aut iurium huiuſmodi, cum omnibus inde ſecutis, ſiue de pacificis, ſiue de litigioſis, ſint irritæ & inanes, nullaque alia gratia ſuper huiuſmodi beneficio, ſiue iure ceſſo, iis quibus conceſſa fuerit, ſuffragetur; ſed ipſi tales inhabiles & incapaces ſint ad huiuſmodi beneficia ſic reſignata & ceſſa quandocumque obtinenda, illaque, ſiue iura, ab ipſa ſtatim prima reſignatioe, ſeu ceſſione, etiam ſi illæ aliàs nullæ, & inualidæ eſſent vacauiſſe, & vacare cenſeantur eo ipſo, nec reſignatibus, ſeu cedentibus, ſi poſtea in ſua poſſeſſiore remanent, conſtitutiones de annali & triennali poſſeſſore, ne præſumptæ, aut tacitæ retroceſſiones, etiam propter diuturnam continuatæ poſſeſſionis huiuſmodi tolerantiam, nec omnino aliud ius, vel beneficium vllo tempore ſuffragetur, ſed ipſa beneficia, ſiue iura ſic à primi pio vacatia, à Sede Apoſt. prædicta dumtaxat impetrari valeant, ac cooccdi.

Illorum verò impetrationes, vel etiam Motu proprio conceſſiones, quibuſcumque derogationibus ſuffultæ, numquã ſub clauſulis generalibus, aut vacationum modis conditionalibus, vel implicitis comprehendantur, ſeu ſpecialiter & expreſsè ob nõ ſeruatam præſentis conſtitutionis formam, ac cum declaratione nominum & cognominum reſignantis, ſeu cedentis, & gratiam habentis, diſpoſitiuè, & non conditionaliter, fieri omnino debeant: & quicumque ſic impetrans, aut gratiam Motu ſimili habens, præfinitum cuique caſui tempus prædictum à data conceſſionis gratiæ ſibi factæ huiuſmodi ea omnia quæ cadens à iure prædicto debebat, præſtare teneantur; & ſi pluribus gratiam huiuſmodi fieri contigerit, is quæ omnibus obtineat, qui primus publicationem ſuæ impetrationis fecerit, & poſſeſſionem adeptus fuerit, aut petierit, omniaque requiſita prædicta adimpleuerit, quamuis in data ſit poſtremos, & poſſeſſio ab alio in publicando negligentiore prius apprehenſa fuerit, vel petita.

Reſeruationibus omnibus, nominis, adminiſtrationis, fructuum etiam omnium, ac penſionum, & aliarum rerum quarũcumque, necnon facultatibus, indultis, & aliis conceſſionibus tam ipſis reſignantibus, ſeu cedentibus, qui tamen poſſeſſionẽ ab initio re ipſa dimiſerint, quàm aliis ex huiuſmodi reſignationibus ſeu ceſſionibus à Sede Apoſt. factis, nihilominus validis plenumque effectum ſortituris.

Sed ne in beneficiis ſuper poſſeſſione, vel proprietate litigioſis litis proſecutio turbari valeat, vel differri, in cauſis huiuſmodi contra cedentẽ ad vltetiora, etiam ad ſententiam definitiuam, & rem iudicatam, ac illius executionem, quouſque illa qui gratiam ex reſignatione, ſeu ceſſione aut ex omiſſa forma publicationis huiuſmodi obtinuit, ac cauſã per ſe, vel procuratorem legitimum acceſſerit, litemque huiuſmodi ſuſcepterit, eodẽ modo & ordine procedi poſſit, quo potuiſſet legitimè, ſi ceſſio huiuſmodi facta non fuiſſet; ac quidquid interim ſic procedendo decretum & expeditum fuerit, ſiue cum cedente, ſiue contra eum, etiam poſtquam ipſe, vel quiuis alius incumbentia ſibi ſecundum prædicta præſtiterit, non ſolum circa fructus, ſed etiam circa poſſeſſionem, & ipſum ius quod ceſſum eſt, valeat omnino & vim obtineat, illumque ipſum, cui gratia facta eſt, non minus afficiat, quàm ſi ipſo legitimè citato contra eum decretum & expeditum fuiſſet, nec ipſe aduerſus hæc, prætextu non acceptatæ gratiæ, vel etiam illius ignoratæ, aut citationis, vel intimationis executioni contra ipſum minimè demandatæ, aliaue tatione valeat excuſari. Poſſit tamen ipſe, etiam ſi in lite & cauſa huiuſmodi ſubrogatus non ſit, quandocumque ad illius proſecutionem & terminationem venire, & à iudice, coram quo cauſam ipſam etiam ex delegatione pendere contigerit, in illis ipſis ſtatu & terminis, in quibus tunc eam eſſe reperetit, etiam abſque reſcripto ſpeciali admitti.

De beneficiis autem, quæ deinceps in manibus ordinatiorum Collatorum, etiam Cardinalitũ, etiam indolta & facultates ad hoc ab Apoſt. Sede habentium, ac Legatorum etiam de latere, & delegatorum etiam ſpecialium eiuſdem Sedis, extra Romanam Curiam reſignari, etiam ex cauſa permutationis cõtigerit, ipſi intra menſem negotium vniuerſum admiſſionis, vel electionis reſignationis huiuſmodi, & (ſi per eos facienda erit) prouiſionis reſignati beneficij iuxta Apoſtolicas, & aliàs Canonicas ſanctiones

ctiones omnino abſoluant. Et qui ſic prouiſos fuerit, intra tres menſes à die ſibi factæ prouiſionis illam publicet, & poſſeſſionem beneficij capiat modo & forma ſupradictis; alioquin illis elapſis oulla ſit eius prouiſio, & beneficiū vacare cenſeatur eo ipſo. Ordinatiique & alij prædicti, qui hæc, vti eis præſcribuntur, non perfecerint; eo caſu poteſtate diſponēdi de ipſis beneficiis in ea vice priuati, eorumqoe diſpoſitio eo ipſo ad Sedem Apoſt. deuoluta, exiſtat, aut aliis idoneis ab ipſa Sede dumtsxat, & modo & forma prædictis concedantur. Decernentes ſic pee qnoſcomq; iudicesri debere, necooo irritum & inane qnidquid ſecus ſuper his pet qooſcomque ſciēter vel ignorsnter contigerit attentati. Non obſtantibus prædicti Pij V. & aliis omnibus aliorum prædeceſſorom noſtrorum cooſtitutionibus de publicandis reſignationibus huiuſmodi hactenus editis, & reformatis, quss omnes omnino abrogamus, ita tamen, &c. necnon reſignantium, ſiue eedētium voluntatibus, conditionibus, proteſtationibus, & clauſulis, ioipſiſmet reſignationibus & ceſſionibos, ſeu procuratorom conſtitutionibus & mandatis, ac aliàs etiam ad præſentationem ſuorum iurium, & ſignificationem, quòd non aliter oec alio modo reſignant, ſeu cedunt appoſitis, & quacomque verborum vi, formula, & multiplicatione espreſſis, necnon indultis, priuilegiis, & gratiis Apoſtolicis, &c. ex quibuſuis cauſis quomodocumque conceſſis & confirmatis, quæ omnia etiam tollimus, & annullamus, cæteriſque contrariis quibuſcumqne. Vt autem præſentes amplius innoteſcant, volumus vt earum exemplis etiam impreſſis, &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Dominicæ M. D. LXXXIII. Nonis Ianuarij, Pontific. noſtri aono xij.

M. Prodat.

Cæſ. Glorierius.

Quòd Abbatiſſæ, & aliæ Præfectæ monaſteriorum Monialium in Italia conſiſtentium, ad triennium tantummodo eligantur.

XXXIV.

Part. 3. allegat. 100.

GREGORIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

EXpoſcit debitum Paſtoralis officij, quod diſponente Domino gerimus, vt ad ea ſollicitè inteodamus, per quæ Monaſteria, & alia religioſa loca, præſertim Deo dicatarum Sanctimonialium, ſecundum regularis diſciplinæ normam regantur & gubernentur. Perpendentes igitur varia & multiplicia dsmna quibus plerumq; afficiuntur monaſteria Monialium, quæ per Abbatiſſas, vel alias Præfectas perpetuas reguntur, è contra verò Abbatiſſas, & alias Præfectas triennales ſcieotes ſe lapſo triennio ſuæ adminiſtrationis rationem eiſe reddituras, ac ſperātes de bene geſtis laudem promereri, pœnsm verò, ſi male geſſerint, metoentes, maiori ſtudio, ac diligentia regimen, & adminiſtrationem monaſteriorum ſibi commiſſorum gerere: His, & aliis rationabilibus cauſis adducti hac noſtra perpetoò valitura conſtitutione ſtatuimus, & ordinamos, quòd de cætero perpetuis futuris tēporibus in omnibos, & ſingulis monaſteriis Monialiom S. Benedicti, Ciſterc. Carthuſien. & aliorum quorumcumq; Ordinum in vniuerſa Italia, & præſertim in vtriuſq; Sicilię Regnis conſiſteotibus, quæ nunc pet Abbatiſſas vel alias Præſatas perpetuas reguotur & gubernantur, cum primùm Abbatiſſæ, aut aliæ Præfectæ huiuſmodi regimini, & admioiſtrationi ipſorum Monaſteriorum ceſſetint, etiam apud Sedem Apoſt. vel deceſſerint, eorum Abbatiſſatus, ſeu Præfecturas vscare contigerit, Abbatiſſæ aliæ Præfectæ nó amplius perpetuæ ſeu ad vitam (quarum nomen ac titulum, es nunc prout ex tunc Apoſtolica Auctoritate ex certa noſtra ſcientia, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, tenore præſentium perpetuò extinguimus, & abolemus,) ſed triennalis tantùm à Conuentu vniuſcuiuſq; monaſterij & aliàs ioxta decreta ſacri Concilij Tridentini regularia ſuorum Ordinum inſtituta eligantur, & præficiātur, quæ poſtmodum elapſo triennio ſuis officiis perfunctæ, præeſſe deſinsnt; omnique prorſus careant auctoritate, ac à reginine & sdminiſtratione monaſterij per trienoium à die finitæ adminiſtrationis iocboandum sbſtineant; quo tlapſo, ſeruata eadem forma Concilij Tridentini, iteū & pluries eligi poſſint. Diſtrictius inhibentes omnibus & ſingulis dictorum monaſteriorum Conuentibus, Superioribus & perſonis, ne aliquam Abbatiſſam, aot aliam Præfectam perpetuam, ſeu ad vitam, ſed triennalem tantùm, eligere, & præficere vllo modo audeant, vel præſumant. Quòd ſi ſecus à quoquam quauis auctoritate fuerit attentatum; electionem & præfectionem huiuſmodi, ac omnia & ſingula, quæ inde ſequentur, irrita, nolla, & inania, nulliuſque roboris, vel momenti fore: Sicque per quoſcumque Iudices, &c. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordioatiooibus Apoſtolicis dictorum monaſteriotum, & Ordinum, &c. Quibus omnibus, &c. illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Cæterùm quia difficile foret, &c. Datom Romæ apud S. Petrom, ſub annulo Piſcatoris, die prima Ianuar. MDLXXXIII. Pootificatus ooſtri anoo vndecimo.

Cæſ. Glorierius.

Præcedentiæ declaratio inter Ordines Mendicantium, & inter Confraternitates laicorum, in proceſſionibus.

XXXV.

Part. 3. alleg. 78.

GREGORIVS *Papa XIII. ad perpetuam rei memoriam.*

EXpoſcit paſtoralis officij munus, cui diſponēte Domino præſidemus, vt ad ea ſolicite intendsmus, per quæ diſcordiarum & litium, ac controuerſiarum quarūlibet, præſertim inter perſonas Eccleſiaſtic. materia tollatur. Sanè oobis ouper ionotuit, quod in multis Ciuitatibus, diœceſibus diuerſarum Mundi partium nonnullæ lites, cauſæ, & controuerſiæ inter Fratres Mendicantes; aliæ etiam ſimiles lites, & controuerſiæ inter Confrattes confraternitatum Chriſti fideliom ſuper præcedeotia, vel iure præcedendi orta iam ſint, & otiri facile poſſint. Nos conſiderantes lites, cauſas, & controoerſias huiuſmodi in Eccleſia præſertim inter Religioſas perſonas, quæ relictis Mundi vanitatibus famulatum, & votum ſuom in humilitate ſpiritus Domino, & Deo noſtro, qui ſe pro nobis vſque adeo humiliauit, vt formam ſerui acciperet, exhibere & perſoluere profitentur, non modicam illi præclaræ, præcipuè dilectæ virtuti, quæ eſt humilitas, labem infundere, popoloqus

puloque ſcandalum generare, ac propterea illas omni ratione ſubmouendas, publicæque religionis tranquillitati, ac miniſtrorum Eccleſiaſticorum reconciliationi, & mutuæ dilectioni quam primum conſulendum eſſe rati, ac ſupremam huic negotio manū opponere volentes, necnon cauſas, lites, ſeu controuerſias huiuſmodi vbilibet, & coram quibuſuis Iudicibus motas, & in quibuſuis inſtantiis indecias pendentes ab eiſdem Iudicibus harum ſerie ad nos aduocantes, illaſque penitus extinguentes, eiſdemque Fratribus Mendicantibus, ac Confratribus ſuper præmiſſis perpetuum ſilentium imponentibus. De nobis attributæ poteſtatis plenitudine volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus quod quicunq; ex dictis Fratribus Mendicantibus inter ſe de præcedentia huiuſmodi contendentibus, aut Cōfratribus Confraternitatum prædictarum inter quos lites, & cauſæ præmiſſorū occaſione ortæ iam ſint, ſeu oriri contigerit in futurum, qui in quaſi poſſeſſione præcedentiæ, ac inuis præcedendi ſunt, ij (quibuſcumq; reclamationibus, proteſtationibus, appellationibus, & aliis ſubterfugiis prorſus remotis & ceſſantibus & poſtpoſitis) in proceſſionibus tam publicis quam priuatis præcedere debeant. Quando vero non probetur, aut non conſter de quaſi poſſeſſione præcedentiæ huiuſmodi, inter Fratres quidem Mendicantes, ij, qui antiquiores in loco coorrouerſiæ, ioter Confratres vero inter ſe litigantes, qui prius ſaecis vſi ſunt proceſſionibus tam publicis quam priuatis præcedere debeant: aut ſi cōtigerit noua monaſteria, aut domus alicuius Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monaſteria, aut domus prius erecta, & inſtituta ſint, ille Ordo, qui prius Monaſterium ſeu domum in loco habuerit, præcedat. Præterea quia inter prædictos Ordines plerumque alia in proceſſionibus, & alia in Concilijs generalibus, & aliis actibus publicis ſiue priuatis ratio circa modum procedendi ſeruatur, nolumus per præſentes prærogatiuis dictorum Ordinum, quoad præcedētias huiuſmodi, quæ propriis Ordinibus, præterquam in proceſſionibus prædictis debentur, aut Fratribus Capuccinis nuncupatis, qui in proceſſionibus publicis ſub Conuētualium S. Franciſci, aut Minorum de Obſeruantia Fratrum nuncupatorum, Cruce, vt ſolent, incedere poſſint, aliquod præiudicium generari. *Cum clauſulis ſublata, & derogatorijs*, &c. Datum Romæ apud ſanctum Marcum ſub annulo Piſcatoris die 15. Iulij 1583. Pontificatus noſtri anno duodecimo.

Quòd vacent omnes Eccleſiæ, & beneficia eorum, qui ad dignitatem Cardinalatus promouētur: & quando eis datur retentio, intelligatur de beneficiis non requirentibus reſidentiam in loco dictæ Dignitati non conuenienti.

XXXVI.

Part. 3. alleg. 57. n. 66. cum ſeqq.

SAnctiſſimus D.N. Sixtus Papa V. decreuit quod per promotionem ad Cardinalatum vacent omnes Eccleſiæ, & omnia beneficia cuiuſcunq; nominis, & tituli ſint, niſi fuerit data retentio, quæ conceſſa intelligatur, & data ad Patriarchales, Metropolitanas, & Cathedrales Eccleſias, ad Monaſteria etiam commendata ad Prioratus, & ad cætera omnia alia beneficia, quæ videntur conuenire dignitati Cardinalatus. Ad alia vero, quæ videntur repugnare dignitati, & gradui Cardinalatus, puta Archipreſbyteratus, Archidiaconatus, Decanatus, Canonicatus, & ſimilia beneficia non extendatur, cum obtinentes huiuſmodi beneficia teneantur reſidere in choro, & habere debeant locum poſt Epiſcopum Cardinalis dignitati non conuenientem. Actum Romæ apud S. Petrum die Mercurij 16. Martij 1588. in Conſiſtorio.

Contra Clericos malè promotos: ac in Epiſcopos in Ordinum collatione peccantes.

XXXVII.

Part. 2. allegat. 6. 8. & 20.

SIXTVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SAnctum & ſalutare ſacri Ordinis Sacramentum ab ipſo Domino & Saluatore noſtro IESV CHRISTO inſtitutum, beatiſque Apoſtolis, & eorum legitimis ſucceſſoribus ſingulari diuinæ bonitatis munere traditum, ita ad Dei omnipotentis gloriam, ſaluremque animarum ſanctè, ac religioſè adminiſtrari decet, vt quæ vel ex typo & figura veteris Legis, vel aliàs ex multa ſanctorum Patrum prouidentia, circa ordinādorum natales, ætatem, vitæ, ac morum probitatem, ſanctitatem, ſcientiam, & alias qualitates in ſacris Ordinibus requiſitas per ſacros Canones, vel Apoſtolicas conſtitutiones, aut generalium Conciliorum decreta ſalubriter ſtatuta fuerūt, ea inuiolatè obſeruentur. Nam ſi in veteri Teſtamento tam multa de integritate, munditia Sacerdotum & miniſtrorum Altaris, déque eorum præſtantia & dignitate legimus, de quibus dixit Dominus per Malachiam Prophetam: Labia ſacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requirēt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum eſt: certè multo maior ratio & diligentia adhibenda erit in promouendis tam inferiorum gradum Clericis, quàm etiam Presbyteris, qui ad conſummationem Sanctorum in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti conſtituuntur, prout de his ipſis & diuino verbo, & beatorum Apoſtolorum præceptis, ac ſimul ſanctorum Patrum ſtatutis ſæpiſſimè traditum eſt. Quare nos, pro ea quæ nobis à Domino iniuncta eſt cuſtodiarum Eccleſiarum cura & ſollicitudine, ipſos Paſtores & Præſules Eccleſiarum, quorum proprium munus eſt, perſonas idoneas clericali militiæ adſcribere, & ad minores maioreſque Ordines ritè promouere, auctoritate noſtra duximus admonendos, vt in exequendo hac in parte ſuo paſtorali officio attentius poſt hac inuigilent, Canonicas Sanctiones vt par eſt, obſeruent, ac vt nemini detur offenſionis occaſio, néve eorum miniſterium vituperetur: ſtudeant vitare ea omnia ſcandala, & abſurda, quæ ex vitioſa & minus canonica Clericorum ordinatione ceroimus cum magno animi noſtri dolore frequentius exoriri. Cùm enim multi, etiam interdum inhabiles & indigni, non vocati ſancta Dei vocatione, ſed potius ſaranæ dolis decepti, prætextu deuotionis & pietatis item quidem ſacram & diuinum munus, intempeſtiuè tamen & inordinatè affectante, ſeu temporale aliquod commodum,

aut lucrum ſibi proponentes, vel nimia ſimplicitate & impertia, malitiave aut fraode ad ſuſcipiendum Cleticalem ebaracterem, alioſque Ordines ante ætatem legitimam, vel à non ſuo Epiſcopo, aut non prætio debito examine & approbatione, ſiue aliàs minus ritè, vel etiam temerè ſe ingerant: debent ſanè Epiſcopi paterna chatitate, & prudentia eorum ſaluti, qui ſæpè neſciunt quid petant, melius etiam quàm ipſimet poſtulant & ſalubrius conſulere; nec tam quid flagitent, quàm quid expediat conſiderare ſumma vetò diligentia prouidete tum alienę diœceſis ſubditis ordinandis, ne quemquam promoueane ſine eorum Ordinarij litteris dimiſſoriis, tum in recognoſcendis ipſis litteris, ne falsò, aut ab aliquo qui auctoritatem illas concedendi non habeat, confectæ ſint: tum denique io examinandis natalibus, ætate, vita, moribus, ſcientia, idooeitate, titulo & teliqois qualitatibus, ne quid in ſuæ vel alienæ diœceſis perſonis ad Cleticalem honorem & Eccleſiaſticos Ordines ptomouendis deſideretur eorum quæ ex præſcripto ſacrorum Canooum tequiruntur.

Vt igitur Præſules Eccleſiarum intelligant, ſi in te tam graui & taoti momenti culpa aut negligentia peecauerint, ſe non modo io tremendo Dei iudicio, verùm in hoc quoque ſæculo Rom. Pontifici ſuæ villicationis rationem ſore redditutos; præſenti cõſtitutione petpetuò ſtatuimus & ordinamus, vt ſi in poſterum Antiſtes aliquis Epiſcopali, Archiepiſcopali, Ptimatiali, vel etiam Partiarchali dignitate prędfulgens; aut Abbas ad primam Tonſuram, minoréſque Ordines ſuis ſubditis conferendos à Sede Apoſtoliea auctoritatem habeos, quemcumque ſæculątem, vel cuiuſuis Ordinis, aut Militiæ regularem, ex aliquocrimine, vitio, aut defectu, ſeu aliàs inhabilem, vel irregnlarem exiſtentem, vel extra tempora à Iure ſtatuta, vel abſque veris dimiſſoriis ſui Ordinatij litteris, aut per ſaltum, vel furtiuè, aut quòd ad ſæculares, ſine titulo ſufficientis beneficij, vel patrimooij, aut aote ætatem per ſacti generalis Tridentini Concilij decreta ptimæ Tonſuræ, aut cuique Ordini præſcriptam, ant non ſeruatis temporum ioterſtitiis, ita vt aliquis vnico die, ſeu cõtinuatis diebus ad plures Ordines ſactos, vel poſt vnum Ordinem ſuſceptum, ſine cauſa rationabili antequam tempus ab eodem Conc. Tridentino præfixum elabatur, ad alium Ordinem promoueatur, ſine diſpenſatione, ant indulto Apoſtolico Clericali chatactere non legitimè inſigniuerit, ant ad Ordines minores vel ſacros, vt præfertur, vel aliàs malè promouerit, ſiue id ſcientet, ſiue ignoranter fecerit (niſi debita diligentia adhibita iuſtus error & probabilis facti iguorantia eum excuſet) vt in quo deliquit, in eo puniatur, à collatione quorumcumque Ordinum, atque adeò ipſius Tonſuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium eo ipſo ſuſpenſus, & ingreſſu Eccleſiæ interdictus exiſtat, alitſque grauioribus pœnis noſtro & pro tempore exiſtentis Rom. Pontificis arbitrio puniatur. Quòd ſi ſpreta huiuſmodi ſuſpenſione & interdicto in præmiſſis ſe temerè ingeſſerit, etiam à regimine & adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ, ſeu Monaſterij, & à perceptione fructuum menſæ einſdem, ac quorumcumque beneficiorum per eum in titulum, vel commendam, ſeu aliàs obtentorum ſuſpenſionem eo incurrat, eiuſq; ioterdicti, aut ſuſpenſionis relaxationem, aut pœnatum remiſſionem ab alio quàm à Romano Pontifice pro tempore exiſtente nequeat obtinere. Et nihilominus ſel. rec. Pij II. & aliorum Rom. Pontificum noſtrorum prædeceſſorum, qui per ſuas conſtitutiones, aut in Cancellaria Apoſtolica publicatas regulas contra huiuſmodi Clericos malè promotos, diuerſas pœnas inflixerunt, veſtigiis inhærentes, eoſdem Cleticos poſt hac malè promotos, ab executione, miniſterio, & exercitio Otdinum ſuſceprorum, & ab omni ſpe & facultate aſcendendi ad alios ſuperiores, perpetuò ſuſpeoſos declaramus; & ſi in eis miniſtrare præſumſerint, illos ſic irregulares effectos, omnibus & quibuſcumque pet eos in titulum commẽdam, aut aliàs obtentis Dignitatibus, officiis & beneficiis Eccleſiaſticis cũ cura & ſine cura, quomodocunque qualificatis, ſeculatibus, vel cuiuſuis Ordinis, aut Militiæ regularibus, ac etiã ſi ipſi Clerici regulares fuerint, actiua & paſſiua voce, ipſo facto priuamus, & iis priuatos, atque ad illa & alia ſimilia, vel diſſimilia in poſterum obtinenda in perpetuum inhabiles & incapaces eſſe decernimus & declaramus; Dignitatum, officiorum & beneficiorum huiuſmodi ſic pro tempore vacaotium diſpoſitionẽ nobis & Apoſtolicæ Sedi perpetuò reſeruantes.

Vt autem homines, qui nimia indulgentia, & ſpe impunitatis, ac veoiæ facilitate hactenus fuerũt ad huiuſmodi facinota prochniores, ea ſublata & præcluſa ab his abſtineant, & caueant in futurum; tam abſoluendi, quam diſpenſandi facultatem in caſibus ſuperius expreſſis, etiam in foro conſcientiæ, nobis & ſucceſſoribus noſtris dontaxat, auctoritate & tenore præmiſſis perpetuò teſeruamus; Inhibentes à quoquam ſeculari, vel cuiuſuis Ordinis regulari Presbytero, vel Prælato quauis auctoritate fungẽte, nec per quæcumque Iubilæa, & Indulgentias, etiam plenifſimas & extraordinarias pet noſtros prędeceſſores, aut ooſmetipſos, vel ſucceſſores noſtros, anno Iubilæi, aut alio qoouis tempore, & Cruciatæ ſanctę vel quocumque alio titolo, modo, & forma Motuque proprio, & Conſiſtorialiter, ſeu ad qoorumcũque Principum, Regom, aut Imperatotis inſtantiam eorum vè comtemplatione & intuitu cũ quibuſuis ampliſſimis in gtnere vel in ſpecie derogatotiis clauſulis concella, vel in poſterum concedenda, nec vigore, ant prætexto facultatum aut ptioilegiotum Mare magnum, aut aliàs quomodolibet nuncupatorum, quibuſuis Ordinibus, Congregationibus, aut perſoois Regularibns, aut Epiſcopis per decreta Concilij Tridentini, aut officio ſactæ Pœnitentiariæ Apoſtolicæ, vel minotibus, aut etiam matori, Pœnitentiatiis noſtris & Rom. Pontificis pro tempore exiſtẽtis, vel aliàs quomodolibet pro tempore conceſſorum perſonæ, ſic, vt præfertur, delinquentes, tam ſcilicet Antiſtites, ſeu Abbates promooentes, quàm Clerici male inſigniti ſeu ordinati, à teatibus & execiſibus præfatis abſolni, prætetquam in mortis articolo poſſint, aut debeant, nec cum iis ſuper Irregulatitate proptet præmiſſa contracta etiam ſi ctimẽ penitus occoltum fuerit, qnouis modo valeat diſpenſari. Verumenimuerò quia grauioribus morbis ſortiora ſunt adhibenda temedia; & iuxta perſonarum, locorom, ac temporum qualitates leges ſunt immutandæ, pœnæque aggrauandæ & emolliendæ; cum huiuſmodi peccatum ſatana ſuggerente, hominumque fragilitate aſſentiente videatur tam ad culmen vitiorum aſcendiſſe, & in præcipiti eſſe: ideo vt homines ſaltem pœnæ timore, & proprij honoris confuſione à peccato deterreantur, nouum huic veneno antidotum cogimur prępatare: ac propterea volumus, vt qoi abſolutionem & diſpenſationem huiuſmodi petens, ſemper quãuis delictum adhuc occultum exiterit, non per officium ſactæ Pœnitentiariæ, ſed à nobis & pro tẽpore exiſtente Rom. Pontifice in vtroque foro abſolutionem petere teneantur; alioquin ipſæ conceſſiones & abſolutiones, etiam cum clauſula quòd præſentis conſtitutionis tenor, & alia prædicta habeantur

ptn

pto expreſſis, protſus nullæ, irritæ & inualidæ exiſtant, ac nemini penitus ſuffragentur.

Cæterùm ſi quis Antiſtes, vel Abbas, ſeruatis quidem cunctis præmiſſis, & cæteris omnibus, quæ in ipſius Tonſuræ & Ordinum collatione obſeruari debent, perſonas habiles & idoneas, ſed tamen recepta ab iis, quibus Tonſuram aut Ordines conferet, pecunia, pretio vel præmio ſimoniace in futurum inſigniuerit, vel promouerit; volumus, vt præter alias cenſuras & pœnas contra ſimoniace ordinantes & ordinatos à ſacris Canonibus & conſtitutionibus Apoſtolicis aliàs inflictas & irrogatas & ſingula ſupradicta in ſic promouentibus, & promotis locum habeant: decernentes præſentes litteras ſub quibuſuis conceſſionibus, facultatibus & gratiis, etiam in caſibus quibuſcunque, Sedi Apoſtolicæ quomodolibet, etiam in Bulla Cœnæ Domini reſeruatis, etiam ſub omnium Inbilæi plenarij, vel Cruciatæ ſanctæ abſoluendi facultatem quibuſuis perſonis generaliter, vel ſpecialiter tribuentibus, minimè comprehendi, ſed ſemper ab illis eaceptas eſſe & cenſeri: ſicque in præmiſſis vniuerſis & ſingulis per quoſcunque iudices, &c. ſublata eis, &c. ac irritum, &c. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac in Concilijs etiam generalibus editis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Vt autem præſentes litteræ omnibus innoteſcant, mandamus illas ad valuas S. Ioannis Lateranen. & Principis Apoſtolorum de Vrbe Baſilicarum, & in acie Campi Floræ affigi & publicari, poſt quindecim dies qui in Vrbe ſunt, qui verò extra eam & citra montes, intra quatuor menſes, qui demum vltra montes erunt, intra octo menſes à die publicationis huiuſmodi computandos, perinde afficere & arctare, ac ſi eorum cuique perſonaliter intimatæ fuiſſent, &c. nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam noſtri ſtatuti, ordinationis, declarationum, priuationis, reſeruationum, inhibitionis, voluntatum, decretorum & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDLXXXVIII. Nonis Ianuarij Pontificatus noſtri anno quarto.

E. Card. Prodat.

Ioan. Auguſt. Papius.

De forma faciendi proceſſus & inquiſitiones ex præſcripto Concilij Tridentini, ſuper promouendis ad regimina Eccleſiarum Cathedralium, & aliarum ſuperiorum, ſeu Monaſteriorum, atque ad cæteras Dignitates, de quibus in Conſiſtorio prouidetur.

XXXVIII.

Part. 1. tit. 1. c 5.

GREGORIVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

ONus Apoſtolicæ ſeruitutis, ad quod nuper nos dignatio diuina prouexit, aſſiduè admonet, in eam potiſſimum curam nobis eſſe paſtorali ſollicitudine incumbendum, vt quæ à Sacris œcumenicis quæ Concilijs pro communi totius Chriſtiani populi ſalute pie, prudenterque ſtatuta ſunt, nulla aut temeritate violentur, aut negligentia deſerantur; ea præſertim, quæ ad bonos idoneoſque Paſtores Cathedralibus, ac ſuperioribus Eccleſijs gubernandis præficiendos pertinent. Nam ſi in quibuſuis Eccleſiæ gradibus & miniſtris curandum eſt tales eligi, qui religione & ſanctitate fideles ædificent; multo certe magis elaborandum eſt, ne in eius electione erretur, qui ſupra omnes gradus conſtituitur, cui tanquam ſeruo fideli & prudenti totius familiæ cura traditur; qui ad omnem virtutem & mandatorum Dei obſeruantiam aliorum forma eſſe debet; cum certum ſit, gregis ſalutem magnopere pendere ex boni paſtoris præſtanti vita & doctrina. Sanè venerabiles Patres, qui ex toto terrarum orbe ad ſacrum generale Tridentinum Concilium à Summis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris euocati magna frequentia conuenerunt, cum in aliis rebus multis præclarum ſtudium ad corrigendos deprauatos mores, & collapſum Eccleſiaſticam diſciplinam reſtituendam oſtenderunt, tum in eo potiſſimum inſigni zelo, magnaque cum laude laborarunt, vt rationem inuenirent, qua viri doctrina, pietate prudentiaque excellentes, & in Eccleſiaſticis ſanctionibus diu multumque verſati, Eccleſijs Cathedralibus præficerentur. Nos igitur, qui cum in maioribus conſtituti Cremonenſem Eccleſiam regeremus, in eodem Concilio cum ſanctis & egregijs illis Patribus interfuimus, & Concilio abſoluto ad Eccleſiam noſtram reuerſi magno ſemper deſiderio flagrauimus, vt tam ſalubria generalis Concilij decreta executioni debitæ mandarentur, atque vt id fieret pro virili parte curauimus: multo nunc magis, cùm diſponente Domino omnium Eccleſiarum cura & ſollicitudo nos premit, ſummo deſiderio teneamur, vt Paſtores ij præficiantur Eccleſijs, qui opus ſuum & miniſterium impleant, & de onum ſalute nos in Domino lætificent. Illud autem in hoc ſalubertimo & peroneceſſario negotio, quod eſt de Epiſcopis eligendis & præficiendis, videtur eſſe præcipuum, vt inſtructio, examen & inquiſitio de fide, vita, moribus, doctrina & prudentia promouendorum tam accuratè, fideliter ac ſetio inſtituatur, vt omnis fallaciæ fuco ſemoto, certò confidere valeamus, tales à nobis Chriſti gregi paſcendo eſſe propoſitos, quales tantum onus, Angelicis videlicet humeris formidandum, exigit, & quales ille exegerit, qui pro iſidem ouibus redimendis propriæ vitæ ac ſanguini non pepercit. Et quidem in hac parte prouidentia dicti Concilij Tridentini minimè defuit, cum ſtatuerit ac mandauerit, vt in prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda, præſcriberetur quibuſque locis & prouinciis proprium examinis, ſeu inquiſitionis, aue inſtructionis faciendæ forma Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eiſdem locis vtilis atque opportuna eſſe videretur. Verum neque id hactenus niſi à pauciſſimis factum eſt, neque ſpes eſt niſi longiſſimo temporis ſpatio, vt ab omnibus fiat; atque interim, dum certa examinis ſine inquiſitionis ratio à Prouincialibus Concilijs expectatur, perit vber ille fructus, qui ex tam vtilibus Concilij generalis decretis ſperari poſſe videbatur; & experientia ipſa docuit per tot annos à publicatione Concilij prædicti elapſos, quid in vnaquaque prouincia opus ſit, quidvé poſſit fieri. Habita igitur cum venerabilibus fratribus noſtris S.R.E. Cardinalibus matura deliberatione, ac de eorum

vnanimi consilio, & assensu præsenti nostra perpetuo valitura constitutione decernimus, vtcum extra Rom. Curiam examen, instructio, siue inquisitio facienda erit, nemo omnino, cuiuscumque status, gradus, cõditionisue fuerit, inquisitionem prædictam sibi arrogare præsumat, sed integrum hoc negotium iis qui à prædicto Trid. Concilio designantur, Apostolicæ videlicet Sedis Legatis, seu Nuntiis prouinciarum, aut eius, de quo inquisitio fit, Ordinario, eo que deficiente Ordinariis vicinioribus relinquatur, nisi iustis de causis nobis, aut pro tempore existenti Rom. Pontifici per speciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoque committendum esse visum fuerit. Quòd si forte aliquis prædictorum consanguinitate, aut affinitate vsque ad tertium gradũ inclusiuè promouendum contingeret, vt omnis suspicio carnalis affectus è tam sancto negotio repellatur, ille quidem eo casu censeatur exclusus, atque ad eum qui proximè sequitur, hoc est, si Legatus excludendus erit, ad Nuntium; si Nuntius, ad Ordinarium inquisitionis officium deferatur. In Curia verò hæc functio spectet vel ad eos Cardinales, qui à nobis, vel pro tempore existente Rom. Pontifice deligentur, vel ad Cardinales earum prouinciarum, seu Regnorum apud nos & Sedem Apostol. protectores, in quibus Ecclesiæ ipsæ consistunt; si tamen ad ipsos huiusmodi vacantium Ecclesiarum relatio pertinebit, quòd si de Episcopo vel Metropolitano extra Rom. Curiam degente ab vna Ecclesia ad aliam ex aliqua graui & iusta causa transferendo agetur, hoc munus defi.. ntibus Legato, vel Nuntio Apostolico eius prouinciæ aut Regni, vbi Ecclesia ipsa, à qua transfertur, sita erit, ad Metropolitanũ, si Episcopus, ad suffraganeum verò antiquiorem tesideotem, si Metropolitanus transferendus erit, pertinere declaramus. Deinde, quia sæpenum Trid. Concilium non sine magna tatione eminentes personas, & quæ negotij magnitudinem probe intelligerent, ad hoc officium nominauit: declaramus & statuimus, tam Legatos siue Nuntios, quàm Ordinarios, vel alios ab hac sancta Sede fortè delegandos, non per Auditores, aut Vicarios aliosvè ministros, sed per se ipsos inquirendi munus exercere debere; quamuis ab huiusmodi personis aliisque viris peritis adiuuari possint. Et si Prælatus inquirens per se non posset ob locorum distantiam testes examinare circa articulum aliquem, vel legitimos natales, vel ætatem, aut aliquid eiusmodi; licebit et articulum illum alteri personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ subdelegare, non autẽ vniuersam inquisitionem. Quòd si fortè contingat, aliquem supradictorum legitimè impediri, vt per se hoc munus præstare non possit, ad alios ea cura transferetur, qui sunt ab eodem Concilio Trid. ad hoc officium designati, vt supra dictum est de iis, qui ob consanguinitatem, vel affinitatem ab hoc munere excluduntur. Ad hæc, vt mens eiusdẽ sacri Concilij recte ac fideliter debitæ executioni mandetur, & tale sit examen, quale sequitur in negotio tanti ponderis, declaramus ac statuimus, non esse in vita ac doctrina promouendi inuestiganda tam rationem adhibendam, vt ab ipso promouendo articuli offerantur, ac testes producantur, sed oporteat, vt Prælatus, qui munus inquirendi suscepit, articulo conferebat, atque ipse ex officio suo illos testes vocet atque examinet, quos de rebus inquirendis sincerum, ac fidele testimonium datoros esse existimet. Verum, vt inquisitio prædicta facilius ac pleoius perfici atque expediri queat, vtile erit, si Prælatus, qui inquisitioonem facturus est, vel à promouendo, vel ab alio aliqoo confici curet schedulam, in qua sint ordine descripta nomen promouendi, cognomen, patria, parẽtes, ætas, ordo, gradus, professio, functio, si quam is fortè exercuit, loca in quibus aut Theologiæ, vel Iuri Canonico operam dederit, aut longo tempore versatus fuerit, denique amici familiares, qui tam ipsum, quàm parentes eius intimè norint. Quòd si promouendus documentum aliquod exhibere voluerit, vnde ipsius ætas, gradus, dignitas, facti Ordines, functio, officia, mereraque, aut aliquid eiusmodi comprobetur, admittendum, ac processui inserendum erit, modo documentum publicum, seu authenticum fuerit. Illud quoque prohibendum censuimus, ac expressè prohibemus, ne ad testimonium dicendum de Fide Catholica, vita, moribus, doctrina atque aptitudine ad regendam Ecclesiam quilibet homines admittantur; sed viri tantum graues, pij, prudentes, docti qui de qualitatibus promouendorum tectom iudicium ferre valeant, ac, vt supra diximus, sincerum ac fidele testimoniũ dare velint. Proinde tam cognati ac nimium familiares, quàm inimici atque æmuli excludendi erunt. Postrò testes eiusmodi Prælatus, qui examen seu inquisitionem habiturus erit, sit orsum ac singulatim examinabit; & si quando iudicauerit expedire, eis ad memoriam reducet tum iurameoti vim, tum periurij grauitatem: eosdem etiam serius & grauiter admonebit, ipsos reos futuros apud omnipoteotem Deum eorum omnium, quorum vel committendo, vel omittendo tei erunt qui promouebuntur, si vel falsa narrando, vel teticendo vera, in causa erunt vs homines indigni, vel minus idonei eiusmodi Ecclesiis præficiantur. Diligenter etiam testium qualitates cognoscere studebit, ac potissimum quam sint ad promoueodos affectu, vs inde coniiciat verum ex affectu, an ex veritate testimonium dicant. Deoique cum testes de qualitanbus promouendi interrogabit, dabit operam, vt quoad eius fieri poterit, omnia & singula, quæ ad prædictam inquisitiooem facere videbuntur, per ipsos exprimantur. Quamuis autem qualitates omnes promouendorum, quæ in generalium Syuodoron decretis, aliisque Canonicis sanctionibus continentur, probe cognitæ esse debeant iis, quibus iuquisitionis officium demandatum est, quales sunt, natum esse ex legitimo matrimonio, atque ex parentibus Catholicis, annum trigesimum iam expleuisse, sacris Ordinibus saltem ante sex menses ioitiatum esse, gradum Doctoratus, aut licentiæ in Theologia, vel Iure Canonico, aut certè publicum alicuius Academiæ testimonium obtinuisse, quo ad alios docendos idoneus esse declaretur, adhæc in Ecclesiasticis functionibus diu esse versatum, item fidei putitate, innocentia vitæ, prudentia, vsu rerum, integra fama, doctrina denique præditum esse: tamen quia circa doctrinam plures fraudes committi solent, & sæpè contingit, vt nonnulli scientia vacui, de solo Doctoris titulo aut priuilegio glorientur; volumus, vt de eorum etiam doctrina diligenter inquiratur, qui vel doctoratus, aut licentiæ titulis & priuilegiis gaudent, vel etiam à publicis Academus testimonium habeiunt, quòd idonei essent ad alios docẽdos; nisi fortè aliquorum insignis doctrina ex publica ipsorum functione notoria esset. Ita verò inquisitio facienda erit, vt quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu Theologiæ, vel iuri Canonico promouendus operam dederit cognoscatur. Et quoniam in quibusdam prouinciis nulla sunt studia generalia, neque vllæ publicæ scholæ, neque vsus habet, vt qui studiis operam nauarit, vllis Doctoratus, aut licentiæ insignibus decoretur; declaramus in eiusmodi locis sufficere, si testimonio virorum graniũ, & sacræ Theologiæ, vel iuris Canonici peritorum constet, promouẽdos ea scien-

ra

tia Theologiæ, vel Canonuo verè pollere, vt idonei ſint ad ea docenda, quæ populum Chriſtianum ſcire oportet, ac munerib. ſibi iniungendi neceſſitati valeant ſatisfacere. Teſtes præterea deponant ſe de ſcientia promouendorum certos reddituros eſſe ex eo, quòd prædictos promouẽdos ſpecimen ſuæ doctrinæ publicè, vel priuatim dediſſe cognouerint. Quòd autem ad Regulares pertinet, cum ad Eccleſias Cathedrales promouendi fuerint, ne fraus vlla ſubrepere poſſit, in eo quòd idem Tridentinũ Concilium ſtatuit, vt Regulares a ſuis Superioribus ſufficientis doctrinæ teſtimonium habeant; declaramus nomine Superiorum eos dumtaxat intelligendos eſſe, qui nullum ſui Ordinis Superiorem agnoſcunt, ſiue ij cuiuſuis Ordinis Abbates, Magiſtri, aut Miniſtri, aut Præpoſiti generales, aut quarumlibet Congregationum Præſidentes, ſiue Definitores, aut Viſitatores Capitulum generale repræſentantes, ſiue alij quocumque vocabulo nominentur, & in eorum abſentia ipſorum Vicarij, ſeu Commiſſarij generales, vel io Rom. Curia Procuratores Ordinum aut Congregationum generale in hac parte ſuccedant. Et nihilominus præter Superiorum teſtimonium, qui fidem facient eiuſmodi Regulares ad alios docendos idoneos eſſe, volumus ea ſeruari quæ de iis diximus, qoi publicum ſuæ doctrinæ aba liqua Academia teſtimonium habent; vt videlicet ſerio inquiratur, an Regulares ad Cathedrales Eccleſias promouendi eos progreſſus in ſtudiis fecerint, qui in futuro Antiſtite requiuntur. Poſt ioquiſitionẽ verò de Fide, vita, moribus, doctrina & prudentia promouendi, necoon informationem de ſtatu Eccleſiæ, aliiſqoe occeſſariis rebus, quæ pariter coram ſupertius expreſſis Prælatis iuxta eiuſdem Coocilij decreta fieri debet, profeſſio Fidei Catholicæ à promouendo facienda erit; quam quidem ab eo dumtaxat recipiendam eſſe declaramus, ad quem inquiſitio pertinebit; oiſi ſortè qui profeſſionem emiſſurus eſt, à Prælato inquirente longè diſtet: tunc enim is Prælatos ex ſubdelegatione inquirentis profeſſionem admittere debebit, qui promouendus vicinior erit: quod idem iotelligatur de informatione de ſtatu Eccleſiæ accipienda, ſi quando contingeret, vt in alia prouincia ſiue regno eſſet Eccleſia, in alio promouendus. Accipiet autem Prælatus profeſſionem promouendi præſente notario publico, ac teſtibus, atque eam à ſe admiſſam ac receptam propriæ manus ſubſcriptioone teſtabitur. Is quoque qui profeſſioocm eiuſmodi fecerit, in eo loco vbi proprium nomen profitentis exprimi ſolet, nomẽ ſuũm manu propria adſcribet. Denique his peractis notarios publico inſtrumento fidem facier de profeſſione prædicta, adhibitis teſtibus, vt præfertur. Vbi verò totom examen, ſeu inquiſitio de perſona promoueoda perfecta fuerit, ea in inſtrumentum publicum redacta cum toto teſtimonio, ac profeſſione Fidei emiſſa ad hanc ſanctam Sedem, vt Coocilium ſtatuit, quamprimum clauſa & obſignata in forma authentica tranſmittẽda erit. In qua re obſeruari volumus, vt profeſſio Fidei iiſdem omnino verbis deſcripta ſit, quæ in ea forma contioentur, quam ſel. rec. Pius Papa IV. prædeceſſor noſter ſtatuit obſeruandam: & vt Prælatus qui inſtructionem, examen & inquiſitiooem fecit, vt per litteras ſeparatas, ſimul tamen cum proceſſu mittendas, vel per ſubſcriptionem dicti proceſſus ſignificet, quanta fides teſtibus examinaris, eorumque dictis, & ſcripturis productis ſuo iodicio habenda ſit: ſimul etiam quid de promooendo ipſe ſentiat. Proceſſus autem ſic formati, & ad Curiam tranſmiſſi, à Cardinale, cui proponendi munus incumbet, & à tribus Prioribus ordinum Cardinalibus, vt moris eſt, iuxta formam Concilij prædicti ſubſcribẽtur, & expedientur. Volumos autem, vt Cardinalis relator moneat promouendum, ſi præſens in Curia fuerit, vt iuxta Concilium Lateranen. nouiſſimè celebratum omoes Cardinales, ſiue maiorem partem Collegij adeat, antequam Eccleſiam proponat; vt quæ à referente Collega ſint auditi, oculata fide quantum ad perſonam promouendi attinet, cognoſcere poſſint. Hæc portò omnia, quæ de promoneodis ad Eccleſias Cathedrales dicta ſuot, ad eos etiam pertinere, atque in eorum promotione ſeruanda eſſe declaramus & decernimus, qui nominari, præſentari, aut electi fuerint ad dignitates Abbatiales, ac Prioratus, ſeu Præpoſitatus, Mooaſteriorum regimina, aut aliàs Regularium cuiuſuis Ordinis, aot etiam ſæcularium præfecturas, de quibus conſiſtorialiter prouideri cootigerit, atque eos præſertim, quibus præter curam & regimeo Monachorum, aut Caooaicorum, Clericorũque Regularium, vel ſæcularium, annexa eſt in populum iuriſdictio ſpiritualis, vel temporalis; excepta tamen ætate, citeca qoam oihil innouamos. Quo verò ad doctrioam, cum generalia Concilia noo ſtatuant, vt perſonæ promoueodæ ad Regulares digottates Doctoratus ſiue licentiæ gradum ſuſcipere, vel publicum teſtimonium ab Academia aliqua habere teneantur, & tamen æquum ſit, vt ea doctrina polleant, qua onus ſibi imponendum ſuſtinere valeant, declaramus & ſtatuimus, vt Prælati, qui inquirendi munus ſuſcepturi ſunt, ſtudioſè ac diligenter inquirãt ſupet doctrina eiuſmodi perſonarum iuxta modum & formam ſuperiùs præſcriptam, vt nos, & pro tempore futuri Romani Pontifices habita de illis vera ioformatione per proceſſum, qui ab inquirente tranſmittetur, certo ſtatuere ac iudicare poſſimus, an perſona promouenda verè ſit talis, qualem dignitas illa, ad quam prouehenda eſt, exigit & requirit. Hortamus verò in viſceribus Domioi noſtri IESV CHRISTI, ac paterna charitate monemus eos omnes, qui ab hac ſancta Sede nomioandi, præſentandi, vel etiam eligendi ſutoros Epiſcopos, vel Abbates ius habent, vt ſeriò apud ſe cogitent, quanti momenti ſit hoc negotium, ex quo ſalus animarum, tranquillitas Reipublicæ, iocolumitas Religionis, propagatio Fidei, aliaque permulta & maxima bona dependent. Illud etiam ſæpè & ſæpiùs ad mentem reuocent quòd ſancta Tridentina Syoodus admonet, nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutem vtilius poſſe facere, quàm ſi bonos paſtores, & Eccleſiæ gubernaodæ idoneos promoueri ſtudeant: eoſque alieois peccatis commonicantes mortaliter peccare, oiſi quos digniores, & Eccleſiæ magis vtiles ipſi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium cupidatatibos, ſed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint. De nominandis verò, præſentandis, vel eligendis ad Regulares dignitates, præterea quæ ſuperiùs obſeruanda eſſe declarauimus, illud qnoque paternis his noſtris hortationibus & mootionibus adiiciendum cenſuimus, vt nominationis præſentationis, vel electionis ius habentes eos diligere ſtodeant, atque omnino conentor, qui non modo enndem Ordinem ſint aote profeſſi, ſed io eodem etiam ſatis diu laudabiliter verſati, neque enim decet, vt magiſtri aliorum eſſe incipiant qui noo fuerint ante diſcipuli, & ſubditis imperare præſumant, qoi prius non didicerint Superiotibus obedire. Eos denique qui vel examinaodo & inquirendo, vel teſtimonium ferendo operam ſuam in hac re præſtabunt, ſeriò admonemus, vt ea fide ac diligentia in negotio tanti momẽti verſentur, vt à Deo & à nobis

laudem pro bono opere expectare valeant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ prohibitionis, voluntatis, declarationis, decreti, ſtatuti, hortationis & monitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicæ M. D. XCI. Idibus Maij, Pontificatus noſtri anno primo.

A. Card. Montalt. Summator.

Moderatio Bullæ Sixti V. contra Clericos malè promotos, & eos promouentes editæ, cum præſeruatione pœnarum ibidem ſimoniacè ordinatis, & ordinantibus inflictarum.

XXXIX.

Part. 2. allegat. 6. 8. & 20.

CLEMENS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

ROmanum Pontificem decet ea, quæ ob iuſtas cauſas interdum ſtatuta ſunt, cum ipſa rerum experientia ſuader, moderari, & immutare, prout in Domino ſalubriter conſpicit expedire. Alias ſanè emanarunt litteræ felicis rec. Sixti Papæ V. prædeceſſoris noſtri contra clericos malè promotos, ac in Epiſcop. in Ordinum collatione peccantes, tenoris, &c. (*Omittitur inſertio Bullæ, quoniã eam habes ſupra.*) Nos animaduertentes in dictis litteris nihil ferè quoad ea, quæ in Ordinum collatione ſeruanda ſunt, diſponi, vltra id quod in ſacris Canonibus, & in Cõcilij Trid. decretis, ac aliorum Romanorum Pontif. prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutionibus diſpoſitum fuit, ſed diuerſas pœnas, & cenſuras Eccleſiaſticas contra Epiſcopos, & alios Prælatos in Ordinum collatione peccantes, & ſimiliter contra clericos tam ſeculares, quàm cuiuſuis Ordinis inſtituti, & Militiæ Regulares malè promotos conſtitui, abſolutionemque & diſpenſationem Sedi Apoſtolicæ reſeruari, & aliàs ſicut in præfatis litteris continetur. Conſiderantèſque tam promouentes, quam eos, qui ad dictos Ordines promouentur, ſæpe cenſuris, & pœnis huiuſmodi, ob illarum multiplicitatem in eorum perniciem animarum variis modis illaqueari, nonnullos ex Prælatis & Epiſcopis in conſ. rendis huiuſmodi Ordinibus iuſſus ſcrupuloſè procedere, multoſque metu pœnarum, & cenſurarum præfatarum ab Ordinum collatione prorſus deterreri, adeò vt Clericorum, & Sacerdotum numerus propterea aliquibus in locis valde imminutus ſit, omnium in præmiſſis ſecuritati, atque animarum ſaluti paterna charitate proſpicere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtris, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſupradicta, litteras ad terminos ſacrorum Canonum, ac Conſtitutionis tecõlendæ mem. Pij Papæ II. etiã prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, *Cum ea ſacrorum Ordinum*, ſub dat. videlicet quintodecimo Kal. Decembr. Pontificatus ſui anno 4. cuius tenorem præſentibus pro expreſſo haberi volumus, & ad diſpoſitionem decretorum facri Trid. Concilij reſtringimus, & reducimus: necnon cenſuras & pœnas in eiſdem Sixti litteris contra quoſcunque, præterquam contra ſimoniace ordinantes, & ordinatos inflictas, quas volumus in ſuo robore permanere (aliis etiam pœnis & cenſuris per eoſdem Canones, & conſtitutionem Pij II. Concilium; Trid. iniunctis ſaluis & firmis remanentibus) moderamur, & abolemus, &c. *Cum clauſ. ſublata, & derogatoriis, ac fide exemplorum, & ſanctione pœnali.* Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1595. pridie Kal. Martij, Pontificatus noſtri anno quinto.

De executione Concilij Trident. contra Regulares non ſubditos Epiſcopo extra clauſtra notoriè delinquentes. Et de pœnis eorum Superiorum illos punire negligentium.

XL.

Part. 3. alleg. 105. n. 14. cum ſeqq.

CLEMENS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SVſcepti muneris ratio poſtulat, vt ea quæ in ſacro Concilio Trid. proinde conſtituta ſunt, ab iis ad quos ſpectat, inuiolatè obſeruari curemus. Maturo ſanè conſilio ipſius Concilij decreto prouiſum eſt, vt quicunque Regularis non ſubditus Epiſcopo intra clauſtra degens, extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante à ſuo Superiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeuere puniatur, & ſuperior de punitione Epiſcopum certioré faciat, ſin minus ipſe à ſuo item Superiore officio priuetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit. Verum quia experientia compertum eſt, interdum in huiuſmodi decreti executione nimis remiſſe procedi, cum enim Epiſcopus inſtat, aliquem Regularem eo quo ſupradictũ eſt modo delinquentem, à ſuo Superiore puniti, ſæpe fit vt Superior Regularem delinquentem ad alia ſuorum Ordinum loca extra Epiſcopi diœceſim ex induſtria impunitum tranſmittat, atque etiam ipſe aliquando ad alias prouincias ſe conferat, nec vlterius ſuper delinquentis exceſſibus inquirat, & de eius punitione Epiſcopum certiorem reddat: vnde nec Regularis delinquens tunc ab Epiſcopo puniri poteſt, cum extrà ipſius diœceſim exiſtat, nec Superior, qui delinquentem corrigere negligit, officio priuetur. Nos pro Paſtorali noſtra ſollicitudine præfati decreti executioni quantum in Domino poſſumus, fauere, & præmiſſis malis, vt par eſt, opportuno aliquo remedio occurrere volentes, de venerabilium fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium prædicti Conc. Interpretũ ſententia, Moro proprio, & ex certa ſcientia noſtri, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione, omnibus & ſingulis cuiuſcumque Ordinis & inſtituti Regularium, etiam Mendicantium Superiotibus, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub indignationis noſtræ, ac priuationis dignitatum, & officiorum per eos obtentorum, en ipſo incurrendis pœnis, præcipimus, & mandamus, & iuxta prædictum decretum, quilibet ipſorum, Regularem non ſubditum Epiſcopo, intra clauſtra degentem, & extra ea ita notoriè delinquentem, vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeuere puniat, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat, & aliàs decretum ipſum in omnibus, & per omnia exequatur. Cæterum ſi Superior in Regularem delinquentem non animaduerterit, quinimo ſi illum impunitum ad alia ſuorum Ordinum loca, extra Epiſcopi diœceſim, vt præfertur, tranſmiſerit, volumus, & ſimili Motu atq; auctoritate decernimus, vt Superior inſtante Epiſco-

pn

po intra terminum ab Epiſcopo præfigẽdum,& ſub eiſdem indignationis noſtræ,ac priuationis dignitatum,& officiorum obtentorum,necnon & ſub inhabilitatis ad illa & alia imposterum obtinenda,& vlteriꝰ priuationis actiuæ,& paſſiuæ vocis,ad quas à nemine præterquam à nobis & à Romano Pont.pro tempore exiſtente reſtitui poſſit,ipſo facto ſimiliter incurrendis pœnis,ipſum Regularem delinquentem à loco ad quem tranſmiſſus fuit reuocare,& in quo deliquit cõſtituere,ſeu iſtere teneatur,quod ſi hoc etiam facere prætermiſerit, per præſentes ſimiliter ſtatuimus, vt Ordinarius loci,ad quem Regularis delinquens tranſmiſſus fuerit, ſuper præmiſſis ab ipſo Ordinario loci,in quo deliquit,ſimiliter requiſitus,vel aliàs de illius delicto informatus, præferatur, tanquam Sedis Apoſtol. delegatus, prædictum Concilij decretum omnino exequi, & in Regulatem delinquentem ſeuere animaduertere poſſit & debeat. *Et ita, & non aliàs iudicari poſſit decernit, clauſulaſque contrarias derogatorijs apponis, formam & effectum publicationis addit, fidemque tranſumptis dari præcipit,* &c. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1596. ſeptimo Kalend. Martij, Pontificatus noſtri anno quinto.

Quando locorum Ordinariis Regularibus licentiam poſſint impartiri nouos Conuentus conſtruendi.

XLI.

Part. 2. alleg. 26.

CLEMENS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

QVoniam ad inſtituram Regularium locorum & perſonarum reformationem promouendam, & conſeruandam maximè pertinet, vt in quibuſque domibus,& Monaſteriis is tãrum numerus Religioſorum,qui commode ibidem ali poſſit,coarceatur, atque eo pariter ſpectat,vt in quibuſcunque ciuitatibus & locis,nouæ domus & Monaſteria præſertim Mendicantium non erigantur,niſi in eiſdem ciuitatibus,& locis,aliarum domorum,& Monaſteriorum eis exiſtentium habita ratione,commode ſuſtentari poſſe dignoſcatur. Hac igitur nos conſideratione ducti, & in præmiſſis pro noſtro Paſtorali munere opportunè prouidere volentes,Motu proprio,& ex certa noſtra ſcientia, ac matura deliberatione, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ex voto etiam venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium ſuper conſultationibus, & negotiis Epiſcoporum,& Regularium præpoſitorum harum ſerie declaramus locorum Ordinarios non poſſe licentiam ad nouos Conuentus cuiuſque Mendicantium Ordinis in ciuitatibus,& locis eorum Ordinariæ iuriſdictioni ſubiectis erigendos impertiri, niſi vocatis,& auditis aliorum in eiſdem ciuitatibus,& locis exiſtentium Conuentuum Prioribus,ſeu procuratoribus, & aliis intereſſe habentibus, & cauſa ſeruatis ſeruandis cognita conſtiterit, in eiſdem ciuitatibus,& locis nouos huiuſmodi erigendos conuentus ſine aliorum detrimento commode ſuſtentari poſſe. Si vero ab eorum in huiuſmodi cauſis ſententiis,ad nos & Apoſtolicam Sedem prouocari, & appellari contigerit,ipſos Ordinarios tandiu erectionem nouorum Conuentuum ſuſpẽdere debere, quouſque à nobis,& Apoſtolica Sede in eadem cauſa pronuntiatum exiterit, iterum nihilominus, & mane decernentes,quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter; vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca vniuerſis venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis,Primatibus,Archiepiſcopis,Epiſcopis,& aliis locorum Ordinariis per præſentes in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo mandamus vt præſentes noſtras litteras obſeruent, & obſeruari curent, & faciant, non obſtantibus, &c. Datum Romæ apud S. Marcum ſub annulo Piſcatoris die 23. Iulij 1603. Pontificatus noſtri anno duodecimo.

Concordia inter Capitula Cathedralium Eccleſiarum,& Nũtium Apoſt. Hiſpaniæ de vna petia ex ſupellectilibus Pontificalibus Prælatorum quando morerentur eidem danda.

XLII.

Part. 3. alleg. 114.

CLEMENS PAPA VIII.

AD futuram rei memoriam. Decet Romanum Pontificẽ concordias inter dilectos filios ſuos, & Cameræ Apoſtolicæ miniſtros, ac Eccleſiarum Capitula ſuper controuerſiis inter eos exortis, initas, cum ab eo petitur Apoſtolicæ confirmationis robore libenter communiri,proot in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Congregationis Eccleſiarum Metropolitanarum & Cathedralium Regnorum Caſtellæ & Legionis petitio continebat. Quòd cùm aliàs orta eſſet differentia, ſeu dubitatio inter Collectores generales ſpoliorum & iurium Cameræ noſtræ Apoſtolicæ in Regnis Hiſpaniarum debitorum,& Capitula Eccleſiarum Metropolitanarum & Cathedralium eorundem Regnorum, ex eo quòd cum pridem fœlicis recordationis Pius Papa V. prædeceſſor noſter Motu proprio conceſſiſſet fabricis dictarum Eccleſiarum ſupellectilia Pontificalia Prælatorum illarum quando morerentur, permittendo dictis Capitulis, vt illa poſſent capere propria authoritate;poſtmodum verò recolendæ memoriæ Sixtus Papa V. etiam prædeceſſor noſter voluiſſet,quòd dicti Collectores generales eſſent iudices ad declarandum res pertinentes pro dictis Pontificalibus, & quòd ipſas res tradetent,ſiue conſignarent dictis Eccleſiis,quæ illas reciperent de eorum manibus, prout in prædictorum Pij & Sixti prædeceſſorum litteris de ſuper reſpectiue expeditis plenius continetur. Prædicti Collectores generales poſt editas à prædicto Sixto prædeceſſore litteras prædictas reſeruabant & retinebant pro ſe ipſis vnam petiam ſingulorum Pontificalium,ſub prætextu quòd illis deberetur; quia fuerat conceſſum ipſis Collectoribus pro decima illorum, quæ incorporarent Cameræ & recuperarent,& etiam ratione laboris faciendi dictam declarationem rerum concernentium ſupellectilia Pontificalia; viciſſim verò nonnulla ex dictis Capitulis recuſabant dare dictam petiam ipſis Collectoribus ſub prætextu, quòd non eſſet expreſſum in prædictis litteris dictorum prædeceſſorum,quòd daretur,& ne viderentur negligentes in defendendis iuribus fabricarum ſuarum Eccleſiarum. Cũmque Congregatio prædicta cuperet huiuſmodi controuerſiam, ſeu dubitationẽ, è medio tollere,& hac de re,cùm dilecto filio noſtro Domino ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali, Gymnaſio nuncupato, tunc in eiſdem Regnis Hiſpaniarum Nuncio & collectori generali,

egiſſent, idem Dominicus cùm præſata Congregatione ad infraſcriptam deuenit concordiam huiuſmodi, ſub tenore, videlicet, In Del nomine, Amen. Preſenti publica ſcriptura compoſitioois & concordiæ ſit notoriom omnibus, qoaliter oblata nupet dubitatione inter dominos Collectores generales Cameræ Apoſtolicæ, & Capitula Eccleſiarum Metropolitanarum, & Cathedralium Regnorum Caſtellæ & Legionis, ratione cuios, cum Papa Piua V. fœlic. rec. per ſuum Breue Moru proprio, Datum Romæ 30. Auguſti anni M.D.LXXVII. ſeciſſet gratiam & conceſſiſſet fabricis dictarum Eccleſiarum ſupellectilia Pontificalia Prælatorum illarum quando moterentur, permittendo dictis Capitolis, vt illa poſſent capere peoprias authoritate. Poſtmodum ex certis cauſis Siatus Papa V. etiam fœlicis recordationis ſuo Breui Moto proprio dato Romæ 15. Maij, M.D.LXXXVII. voluit, quòd dicti Collectores generales eſſent indicea ad declarandum tea pertinentes dictis Pontificalibus, & quòd ipſas traderent, ſiue conſignarent dictis Eccleſiis, quæ illas reciperent de eorum manibus: & poſt dictũ Breue Siati V. Collectores generales reſeruabant, & tenebant pro ſe vnam petiam ſingulorum Pontificalium ſub prætesto, quòd illis deberetur, quia ſuerat conceſſam dictis Collectoribus genetalibus pro decima illoeam, quæ iocorporarent Cameræ, & recuperarent, & etiam ratione labotis faciendi dictam declarationem rerum dictorum ſupellectiliuon Pontificalium, & curare dari ſecundùm dictum Breue Siati V. & pro parte aliquarum dictarum Eccleſiarum ſuit eecuſatum dare dictam petiam, quia non etat expreſſum in dictis motibus proprtiis, quòd daretur, & ne dictis capitulis opponeretur, quod cùm noo eſſet deiore, nec intereſſa menſarum Capitularium non dafeodabaot iura dictarum fabricarum, etantqoe liberales in damnum earundem, qua de cauſa reſtabant cum ſcrupulo, & cupientes deponere dictum ſcrupulum, & ſatisfacere ipſorum obligationi ſioe lita & differentia, cùm Camera Apoſtolica, & eius mioiſtris ne viderentur deficere à conſormitate, obſequio & reoetennia ſanctæ Sedi Apoſtolicæ, & eius miniſtris debita, quam profitebantur, ſcripſerant Congregationi Eccleſiarum huius Regni, quæ ad præſens eſt congregata in hac Coria, vt tractaret de hoc negotio, & to illa deputauerunt perſonas, quæ repræſentarent Illuſtriſſimo D.D. Dominico Gymnaſio Atchiepiſcopo Siponrino, Nuocio & Collectori generali horum Regnorum Hiſpaniæ pro Sanctiſſimo Domino noſtro Clemente Papa VIII. & ſua dominatio reſpondit, quòd, qooniam ad eaercen. officia Nuntij & Collectoris inuenit, quòd ſui anteceſſores accipiebant dictam petiam, & quod ſua dominatio hoc continuabat, non pro intereſſe, ſed ne ipſi imputaretur ſi deperderetur ab illius ſucceſſoribus. Quodque hoc nó obſtante conſentiret, quod dicta peria oon eſſet ad electionem dictorum Collectorum generalium, ſed Capitnlorum, quam vellent dare, quod ipſe ſeruaret eo modo, quo eſſet conuenm, & ſi neceſſarium ſoret proponeret hoc ſuæ Saoctitati, vt illud confirmaret, & fieret ita de futuro, cum omoibos dominis Collectoribua genaralibus, & hæc reſponſio & reſolutio à Congregationa foit conſulea Capitnlis dictarum Eccleſiarum: & reſponderunt pro maiori parte, qnòd acceptaretur & fierer compoſitio & concordia deſuper; pro cuius effectu dicta congregatio dederat omne mandatum pleniſſimnm dominis Doctori Dionyſio de Melgar Canonico Doctorali ſanctæ Eccleſiæ Toletanæ, D. Petro Gurrero Theſaurario ſanctæ Eccleſiæ Granaten. Ioanni Alphonſo de Carduua Abbati de Labanæa io Eccleſia Paleotina, qui præſentes exiſtotes coram dicto Illoſtriſſimo Domino don Dominico Gynnaſio Archiepiſcopo Sipontino, Nuncio & Collectori geoerali, in præſentia mei Notarij & teſtiom infraſcriptorum ſua dominatio illuſtriſſima diait, quod taoquam Collector generalis talis vtens authoritate Apoſtolica, ſibi conceſſa, ex Breuibus & facultatibus ſuæ Sanctitatis pro collectoria conſentiebat, & concordabat cum Cnngregatione dictarum Eccleſiarum prædictorum Regnorum Caſtellæ & Legionis, & cum dictia dominis eius deputatis, ſupra nominatis, præſentibus, quod quotieſcumque morietur aliquis Prælatus, & Camera Apoſtolica, & eius Collectorea generales, ſiue Subcollectors teciperent inter ſua bona, aut partem illórum dicta ſupellectilia Pontificalia, quæ per dictũ Motum propriom Pij V. fuerunt applicata fabricis, vel ſequeſtrarent, aut depoſitarent, & dicti Collectores Genetalas, aut Subcollectores eorum nomine mandarent, & facerent tradi cum effectu Eccleſiis omnia dicta Pontificalia integrè iuxta dictum Morum proprium Pij V. abſque reteotioue, oec reſeruatione pro ſa alicuius partis, neque petiæ, de qua fit mẽtio, ſub quouis colore, oec cauſa particularia dictoruio Collectorum Generalium & Subcollectorum, quod interim dicta Capitula pro dictis fabricis dent dicto Illuſtriſſimo Nuntio Collttctori Generali, dum faciet dictum officium, & dictis Collectoribus Genetalibus futuris vnam petiam bene viſam dictis Capitulis, ſiue ſit de eiſdem petnis Pontificaliom, quæ ipſis cum effecto tradent, ſiue qoæois alia dictis Capitulis bene viſa ſi dioidere noluerint petias Pontificalium ipſis traditorum abſque obligatione dandi aliquid aliud dictis dominis Collectoribus, nec Subcollectoribus ratione decimæ, otc laboris impenſi in dicta declaratione, nec in huiuſmodi traditiona Pontificalium, oec dicti domini Collectores geoetales nec Subcollectores poſſint petere, exigere, aut prætendere aliquid aliud occaſione præmiſſa prætee dictam petiam, quam dicta capitula dare voluetint ſno arbittio, cum declarationeqood ſi dicta Pontificalia diuidantur inter duas, vel plntes Eccleſias ratione dictæ traditionis, detur ſolummodo voa petia ad arbittium Capitulorum, prout ſupradictum eſt. Quæ omnia acceptarunt & conſenſeroot, tam dictus Illuſtriſſ. Dominus Nuncins Collector generalis, qoàm dicti Commiſſarij, ſub beneplacito tamen Sanctiſſimi domini noſtri, & ſanctæ Sadis Apoſtolicæ: & pro complemento prædictorum dictus Illuſtr. Dominus Nuncius Collector generalis obligaoit bona dictæ Cameræ Apoſtolicæ, & dicti deputati obligarunt bona & redditus dictarum Eccleſiarum Metropolitanarum & Carhedralium generaliter vigore mandati dictæ Congregationis, & ſpecialiter ſuarum Eccleſiarum præſentia & futura, & ſummiſerunt ſe iuſtitiis Eccleſiaſticis ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & dictorum Collectorum generalium, & renuntiarunt proprio ſoro, iuriſdictioni, & domicilio, & legi, Si conuenerit, de iuriſdictione, & latæ ſententiæ diffinitiuæ iudicis competentis, in eam iudicaram tranſactæ: & renuntiatone etiam omnibus legibus, ſoris, iuribus canonicis, & ciuilibus, Breuibus & Motibus proprtiis Apoſtolicis, & legi generali. Actum coram me Notario infraſcripto, in ciuitate Valliſoletana axia. menſis Ianuarij, M.DCIII. præſentibus teſtibus don Antonio Pimentel, Cantore ſanctæ Eccleſiæ Hiſpalen. & Licentiato Alfonſo de Salaaar & Frias Canonico ſanctæ Eccleſiæ Gienenſ. Ioanne Chairo familiaris ſuæ dominationis Illoſtriſſimæ, quæ ſubſcripſit. D. Dominicus Gymnaſius Nuncius Collector generalis, & dicti domini Procurato

curatores etiam ſe ſubſcripſerunt. Doctor Dionyſius de Melgar, D. Petrus Guerrero, Abbas de Labanza. Coram me Dominico Cenino Abbreuiatore. Cùm autem ſicut eadem expoſitio ſubiungebat pro maiori dictæ concordiæ validitate congregatio prædicta cupiat illam Apoſtolicæ confirmationis robore communiri: propterea illius nomine dilectus filius Ioannes de Salazar Canonicos Eccleſiæ Compoſtellanæ, congregationis prædictæ in Romana Curia procurator, nobis humiliter ſupplicari fecit, vt in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur: Nos igitur eiuſdem congregationis votis benigne annuentes, ſupplicationibus huiuſmodi inclinati, præinſertam cõcordiam authoritate Apoſtolica tenore præſentium confirmamus & approbamus, illiſque inuiolabilis Apoſtolicæ confirmationis robur adiicimus, ac omnes & ſingulos, tam ioris, quàm factidefectus, ſi qui deſuper intercenerint, ſupplemus: non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Eccleſiarum quarumlibet iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum, ſub Annulo Piſcatoris, die 19. Octobris, 1604. Pontificatus noſtri anno decimotertio.

M. Veſtrius Barbianus.

Declaratio, & confirmatio priuilegij fori Religioſorum Regularium intra clauſtra degentium.

XLIII.

Part. 3. alleg. 105. n. 14. cum ſeqq.

PAVLVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

REligioſorum ſub ſuaui Religionis iugo Altiſſimo famulantium quieti proſpicere cupientes, quæ illa quoquomodo perturbare poſſe videntur, opportuna noſtra declaratione è medio tollere, ac aliàs deſuper opportunè prouidere curamus, prout in Domino ſalubriter conſpicimus expedire. Cùm itaque nomine dilecti filij Baſilij Anguſſolæ procuratoris generalis Ordinis Fratrum Carmelitarum in Congregatione venerabilium Fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium Tridentini Concilij interpretum expoſitum fuerit in Hiſpaniarum Regnis quoſdam Ordinarios locorum contendere Religioſos intra clauſtra degentes coram ipſis Ordinariis conueniri debere in cauſis ciuilibus cap. volentes, de priuileg. in 6. comprehenſis, propter illius innouationem à Concilio Trid. factam *ſeſſ. 7. cap. 14.* quo præfatos Religioſos, eorum priuilegiis abrogatis defendunt comprehendi: præterea eoſdem locorum Ordinarios pariter contendere eoſdem Religioſos intra clauſtra degentes in prima inſtantia coram ipſis conueniri debere ex decreto eiuſdem Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 20.* de reformat. Cumque ab eodem Baſilio procuratore generali in eadem Congregatione ſupplicatũ fuerit, vt ſuper vtraque reſponſa darent: ab eadem vero Congregatione fuerit reſponſum, neq; conſtitutione in generali Concilio Lugdunenſi edita, quę incipit. Volentes, neque decreto Concilij Trident. *cap. 14. ſeſſ. 7.* comprehendi Regulares, ideoque eos iuxta eorum priuilegia coram ſuis ſuperioribus, vel conſeruatoribus eſſe conueniendos: nec non decretum eiuſdem Concilij Tridentini *d. cap. 20. ſeſſ. 24.* ad Regulares non pertinere, nec eorum conſeruatorias imminuere, nec quoad primam illorum inſtantiam aliquid noui inducere, ipſeque Baſilius procurator generalis nobis humiliter ſupplicari fecerit, vt pro ſui Ordinis quiete ſupradictas declarationes ab eiſdem locorum Ordinariis ſeruari debere, Apoſtolica auctoritate præcipere dignaremur. Nos illius huiuſmodi ſupplicationibus inclinati omnibus, & ſingulis locorum Ordinariis in virtute ſanctæ obedientiæ per præſentes diſtricte præcipiendo mandamus ne Fratres & Religioſos dicti Ordinis Carmelitarum contra diſpoſitionem declarationum prædictarum perturbare vel inquietare quoquo modo audeant, vel præſumant, irritum nihilominus, & inane decernentes quicquid ſecus ſuper hia à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilectis, &c. non obſtantibus, &c. Datum Romæ apud S. Marcum die 24. Auguſti 1607. Pontificatus noſtri anno 3.

Contra mulieres ingrediendi monaſteria Monialium licentiis abutentes.

XLIV.

Part. 3. allegat. 102.

PAVLVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

FAcultatem plura monaſteria Monialium ingrediendi abuſus tollere volentes, tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, quod nulla perſona cuiuſcumque gradus, ſtatus, & conditionis, ac præeminentiæ exiſtat, etiamſi Ducali, Marchionali, aut alia dignitate præfulgeat, vigore licentiarum plura monaſteria, domos, & loca Monialium, pluribus vicibus ingrediendi etiam abſque clauſula (in totum, ſeu in vniuerſa, non autem in eorum aliqua, vel ſingula) à nobis, vel Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſub quouis tenore, vel forma, etiam Motu proprio conceſſarum & expeditarum, aliqua, vel ſingula Monaſteria pluribus vicibus ingredi poſſit, ſed licentiæ huiuſmodi reſpectu vniuerſorum, non autem aliquorum, vel ſingulorum monaſteriorum ſuffragentur; itaut cui bis anno, ſeu amplius plura monaſteria ingredi conceditur, bis, vel amplius tantum vniuerſa, non autem eorum aliqua, vel ſingula ingredi licear, etiamſi prædicta monaſteria in diuerſis ciuitatibus, terris, Diœceſibus, & locis exiſtant. Iiſdémque mulieribus aliter quam vt præfertur eoſdem licentias interpretari, vel illis vti ſub cenſuris & pœnis à Concilio Trid. & Apoſtolicis conſtitutionibus intra ſepta monaſteriorum Monialium abſque licentia ingredientibus inflictis ipſo facto incurrendis eadem auctoritate prohibemus. Cum clauſ. derogatoria, & fide tranſumptorum. Datum Romæ apud S. Marcum ſub annulo Piſcatoris die 1. Septembris 1608. Pontificatus noſtri anno quarto.

Reuoca

Reuocatio omnium licentiarum monasteria Monialium ingrediendi, aut cum eis conuersandi, mulieribus hactenus concessarum.

XLV.

Part. 3. alleg. 102.

PAVLVS *Papa V. ad perpetuam rei memoriam.*

MOnialium statui, quæ sæcularia desideria abnegantes, Dei obsequio se se addixerunt, Pastorali sollicitudine consulere cupientes, ad ea temouẽda, quæ religiosam earum quietem, & regulatem obseruantiam perturbare dignoscuntur, curam nostrã libeotet intendimus, prout in Domino conspicimus salubritet expedire. Quoniam itaque, sicut accepimus, experientia compertum est non leuia incommoda licentias ingrediendi monasteria Monialium mulieribus sæcularibus concessas, dictis Monialibus inferre. Nos malis huiusmodi opportuno remedio prouidere volentes, motu proprio & ex certa nostra scientia, déque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulas licentias ingrediendi monasteria Monialium vbique locorum existentium, ac cum Mooialibus conuersaodi, & refectionem sumendi corporalem mulieribus cuiuscuoque status, gradus, & conditionis existentibus, etiam Marchionali, & Ducali digoitate fulgentibus, sub quibuscumque verborum formis, & tenoribus, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, & efficaciotibus, ac insolitis clausulis, necnon irritantibus decretis ad tempus, vel io perpetuum à prædecessoribus nostris Romanis Pontif. & etiam à nobis concessas, quarum tenotes, ac si de verbo ad verbum inserererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, Apostolica auctoritate tenore præsentium reuocamus, cassamus, & irritamus, ac reuocatas, cassas, & irritas esse decernimus. Inhibentes mulieribus prædictis licentias huiusmodi habẽtibus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, à qua nonnisi à Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo absolui possint, ne Monasteria prædicta prætextu licentiarum huiusmodi ingredi audeant, seu præsumant. Ipsorum verò monasteriorum Abbatissis, seu Priotissis, ac Superiotibus, sub eadẽ ac priuationis suorum officiorum, quæ obtinent, & inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, ipso facto sine alia declaratione incurrendis pœnis, nec eas introducere, seu admittere, vel admissas quoquomodo retinere audeant, seu præsumant. *Deputantur executores, derogatur contrarijs, & fides defextur transumptis,* Datum Romæ apud S. Marcum sub annulo Piscatoris die 10. Iulij 1612. Pontificatus nostri anno 8.

De exemptorum priuilegiis circa animarum curam, Sacramentorum administrationem, Sanctimonialium monasteria, & prædicationem verbi Dei.

XLVI.

Vide supra fol. 56.

De Monasteriorum, Conuentuum, domorum, Religiosorum cuiuscumque etiam Mendicantium Ordinis erectione.

XLVII.

Vide supra fol. 66.

De Canonicatu Pœnitentiario in singulis Metropolitanis & Cathedralibus Ecclesiis Hispaniæ in concursu ad instar Doctoralium & Magistralium prouidendo.

XLVIII.

Part. 3. alleg. 55.

GREGORIVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.*

SVpremæ dispositionis arbitrio Romanus Pontifex in excelso Militantis Ecclesiæ culmine constitutus, circa statum Cathedralium & Metropolitanarum Ecclesiarum quarumlibet, & fructuosam dispositionem illorum beneficiorum, præsertim eorum, quibus onus sacram paginam publicè legendi, & interpretandi incumbit, vt beneficia ipsa personis dignis, & habilibus præcedeote earum idoneitatis examine cóque ritè seruato, & sequuto æquitatis trámite, & iudicio rationis debitè conferantur, taléfque personæ postea muneri ad quod tenentur, cùm animarum salute diuini nominis laudis & gloriæ coniuncta, vt par est, satisfaciant, libentet intẽdit, & desuper præsentissimum sanctionis suæ remedium adhiber, prout Catholicorum Regum vota exposcunt, & id conspicit in Domino salubritet expedire sanè charissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum Rex Catholicus, eius nomioe Quartus, nobis nuper exponi fecit, quòd cùm in omoibus & singulis Metropolitanis, Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis io Regnis Hispaniarum consistentibus Canonicatus & Præbendæ Magistrales & Doctorales iuxta formam constitutionum felicis recordationis Sixti Quarti, Leonis Decimi, & aliorum Romanorum Pontificum prędecessorum nostrorum erecti & instituti reperiantur, & quotiescumque, & quandocumque illos in quibuscumque mensibus, & ex quorumcumque personis vacare contiogit, de illis per Ordinarios locorum, & dilectos filios Capitula dictarum Ecclesiarum præuio concursu ex indulto Apostolico prouideri consueuerit, & ex hoc non solùm ad ipsos Canonicatus & Præbendam viri eruditione & doctrina præstantes semper assumi, sed etiam Ecclesiæ, & earum Capitula prædicta decorem consequi, multáque commoda omni ferè tempore experiri similitet consueuerint, nouissiméque per decreta Concilij Trident. statutum fuerit, quòd in omnibus Cathedralibus Ecclesiis, vbi id commodè fieri potest, aliquis Pœnitentiarius, cum vnione Præbendæ proximè vacaturæ ab Ordinario loci instituatur, qui Magister sit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, seu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur, & in executionem, ac pro complemento decretorum prædicti Concilij in dictis Ecclesiis vltra Canonicatus & Præbendas Magistrales & Doctorales

ctorales prædictos alij Canonicarus & Præbendæ Pœnitentiarij inſtituti fuerine; de illis tamen, dum pro tempore vacant, nec per dictaCapitula, nec præcedente coocurſu huiuſmodi promideri cõſueuerit: pro proſpera verò ditectione & vtilitate, ſimulque etiam doccre eorundem Eccleſiarum expediat, ve inpoſterum prouiſiones ipſorum Canonicatuum & Præbendarum Pœnitentiariorum occurrenre eorum vacatione ab Ordinariis locorum præmiſſo cõcurſu fiant, idque dictus Philippus Rex à nobis pec delictum filium nobilem virum Franciſcum de la Cueua Ducem de Alburquerque ſuum apud Nos & Sedem Apoſtolicam oratorem, tam ſuo, quàm Capitulorũ prædictorum nominibus exinde poſtolauerit. Nos igitur piam dicti Philippi Regis ſollicitudinem pro felici prædictarum Eccleſiarum ſtatu ſuſceptam paterno affectu complectentes, ex intimo animi noſtri feoſu collaudantes, iuſtiſque & teligioſis eius ac capitulorum prædictorum votis propenſa voluntate annuere, ac dictarum Eccleſiarum dignitati in præmiſſis cooſulere volentes Apoſtolica auctoritate tenore præſentium ſtatuimus & ordinamus, quòd ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus omoes & ſinguli Canonicatus & Præbendæ Pœnitentiarij quarumcumque Metropolitanarum, ſeu Cathedralium Eccleſiarum in Regnis Hiſpaniarum huiuſmodi nunc & pro tempore exiſteotium eam bucuſque inſtituti, quam deinceps quandocunque pro complemeneo decretorum huiuſmodi inſtituendi quotieſcunque illos quibuſuis modis, & ex quorumcumque peeſoois etiam noſtris aut Romani Pontificis pro tempote exiſtentis, ſeu quorumuis Cardinalium, etiam tunc viuentium familiaribus, continois, commenſalibus, ſeo Romanæ Curiæ officialibus, aut aliàs quomodolibet reſeruationem inducentibus, etiam per ceſſum, etiam permutationis cauſa in manibus eorum Ordinariorum, vel deceſſum (non tamen in Curia aut apud Sedem prædictam,) ſeu quamuis aliam dimiſſionem, vel amiſſionem, aut priuationem (extra tamen eandem Curiam) ſeu religionis ingreſſum, aut matrimonij contractum ex nunc & pro rempote obtinentium, ſeu ius in illis, vel ad illos habentium, aut aliàs quibuſuis modis, oon tamen (per obitum apud Sedem prædictam,) ac etiam in aliquibus ex menſibus, in quibos beoeficiorum Eccleſiaſticorum diſpoſitio nobis & Sedi prædictæ, etiam per conſtitutiones Apoſtolicas, ſeu Cancellatiæ Apoſtolicæ regulas eſt, vel pro tempore fuerit reſeruata, vel etiam Ordinariis collateralibus eaſdem conſtitutiones ſeu regulas, vel litteras alternatiuaenm, aut alia priuilegia & indulta conceſſa hacteous & impoſteruoi concedenda ſimul vel ſucceſſiuè vacare contigerit, etiamſi aliqui eorumdem Canonicatuum & Præbendarum Pœnitenriariorom actu nunc, vt præfertur, vel aliàs quibuſuis modis, ex quorumcumque perſonis, non tamen pec obitum, vt præfertur, apud dictam ſedem vaceot, & ex eo quòd Canonicatus & Præbendas Pœnitentiarios huiuſmodi obtinentes, ſeu in illis vel ad illa iris habentes & quorumcumque aliorum Romanorum Pontificum prædeceſſorum, ſeu ſucceſſorum noſtrorum, aut ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Card:nalium etiam viuentium, etiam in dicta Curia præſentium familiares, continui commenſales, ſeu dictæ Sedis Notarij, Subdiacoui, Acolyti, Capellani, litterarum Apoſtolicarum Abbreuiatores, Scriptores, Cubiculatij, Scutiferi, prouentuum & iurium Cameræ Apoſtolicæ debitorum Collectores & Subcollectores, ſeu quicumque alij Curiæ & Sedis prædictarum officiales, etiam ſub diuerſis conſtitutionibus piæ memoriæ Panli Papæ Secundi etiam prædeceſſoris noſtri ſuorum & pro tempore exiſtẽrium Romanorum Pontificum familiarium continuorum commenſalium declaratoriis comprehenſis, præſentes & futuri quocumque nomine ouncupari, ſeu ex quauis alia cauſa diſpoſitioni Apoſtolicæ ſpecialiter vel aliàs generalitee reſeruati, aut ex generali reſeruatione Apoſtolica affecti, ſeu ad Sedem eamdem deuoluti exiſtant per Ordinarios locorum & Capitola dictarum Eccleſiarum tantùm præuio concurſu per edictorum affichionem hoc modo, videlicet in ſiogulis vocationibus Canonicatuum & Præbendarum Pœnitentiariorum huiuſmodi edicta proponi, & cerminus ſexaginta dierum aſſignari debeant, dictóque termino elapſo per Ordinarios & Capitula in preſentia oppoſitorum ex aliquo libro ſorte aperto vnum punctum marenarum moralium tradi & ſupee eo intra viginti quatuor horas ſinguli oppoſitores pec integram horam, ſeruato tamen inter eos ordioe ſuſceptorum graduum in ſingulis facultatibus, publicè legere, & duo alij per aliam horam argumentari, etſi tales oppoſitores in Theologia Magiſtri vel Baccalaurei, aut illius profeſſores exiſtant, dato eis puncto ſuper Euangelio per horam ſimiliter publicè prædicare ſeu concionari debeane, & aliàs in omnibus & pec omnia, proue io concurſu Præbendarum Magiſtralium & Doctoralium fieri conſueuit. Quibus peractis ad Canonicatus & Præbendas Pœoiteotiarios vacãtes huiuſmodi illi dumtaxat ex concurrentibus, qui peracto examioe cæteris omnibus iudicio ipſorum Ordinarij & Capitulorum magis habiles & idonei reperti fuerint, aſſumi ſeu eligi, taléſque aſſumpti vel electi ſi Canonicatus & Præbendæ vacantes huiuſmodi in menſei Apoſtolico vacauerine, aor aliàs tatione perſonæ vel loci geoeraliter, ſeu ſpecialiter reſeruati, ſeu affecti fuerior intra ſex menſes à die eorum electionis per Ordinarios Capitula huiuſmodi faciendæ litteras Apoſtolicas deſuper expedire, ac iuta Cameræ Apoſtolicæ & aliis propterea debita ſoluere teneantur; ſinguli verò tempore electionis huiuſmodi in quadrageſimo anoo & vltra conſtitui ac io ſacra Theologia vel iure Canonico iuxta decreeorum eiuſdem decretorum eiuſdem Concilij diſpoſitiooem graduati eſſe, & omnibus diebus feſtalibus quilibet, vel in ſua Eccleſia vel in alio loco ei ad hoc per Ordinarium ipſius Eccleſiæ aſſignãdo ſpatio vnius horæ publice conſcientiæ caſus legere & difficultates ſoluere, necnon confeſſiones Sacramentales omnium vtriuſque ſexus Chriſti fidelium ad eum accedentium præuia Ordinarij huiuſmodi licentia in eadem Eccleſiæ etiam publicè audire, aliaque omnia & ſiogula, quæ ſimiles Canonici Pœnitentiarij, ex præfati Concilij forma, & aliàs facere, exeqoi, & exercere ſolent & debent, ſimiliter facere, exequi & exercere teneantur: ſi tamen inter ipſos concurrentes aliquem adeſſe contigerit, qui eruditionis & doctrinæ aliorumque meritorum præſtantia cæteros omnes concurrentes, arbitrio eorumdem Ordinarij, Capituli, longe antecellant, & ætatem quadraginta annorum non attingae, illi oon obſtante defectu ætatis huiuſmodi, dummodò tamen triginta annis maior ſit, ad Canonicarum & Præbendam Pœnitentiarios huiuſmodi per Ordinarium, & Capitulum prædictos, ſi ita illis ex iuſtis, & rationabilibus cauſis expedire videbitur, eligi debere, & licitè valeat: ſuper quo Ordinarij, & Capituli eorumdem conſcientiam oneramus, & omoieſcunque ipſi Canonici Pœnitentiarij in huiuſmodi oneribus, & functionibus obi undis impediti fuerint iuxta eiuſdem Concilij decreta in choro præſentes eſſe cenſeantur, ſed ſi eos ita eioſdem oneribus, & functionibus adimplendis negligenter,

gentes, aut remissos esse contigerit, arbitrio suorum Ordinariorum, & Capitulorum mulctari possint decernentes præsentes etiá ex eo quod caulæ propter quas emanarunt coram locorum Ordinariis, etiam tanquam à sede præfata delegatis, vel aliàs quomodolibet examinatæ, iustificatæ, purificatæ, & approbatæ, ipsique Ordinarij, & alij inferiores collatores, necnon quicunque interesse habentes ad id legitimè vocari non fuerint, nec præmissis consenserint, seu etiam enormis, & enormissimæ læsionis, vel alio quocumque prætextu, aut ex quauis alia causa quantumuis legitima, vrgenti, & iuridica de subreptionis, & obreptionis, nullitatis vitio seu intentionis aut nostræ, vel alio quocumque defectu notari, impugnari, inualidari, retractari in ius, vel cõtrouersiam reuocari, ad terminos iuris reduci, seu aduersus eos quodcumque iuris, facti, vel gratiæ remedium impetrari nullatenos posse, neque iub quibusuis similium, vel dissimilium gratiarum reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus à nobis, vel quibuscunque aliis Romanis Pontificibus à dicta sede, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine pro tempore emanatis comprehendi, seu semper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum & eum in quo ante præmissa quomodolibet erant, statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas, ac de nouo etiam sub data posteriori per Capitula Ecclesiarum huiusmodi pro tempore eligenda concessas, validásque & efficaces fore & esse, ac vim & robur validi inter sedem ex vna, & Capitula præfata ex altera partibus ritè & rectè initi, stipulati, ac etiam vtrinque iurati contractus habere & perpetuò obtinere, suósque plenarios & integros effectus sortiti, & ab omnibus inuiolabiliter obseruari, sicque per quoscumque iudices Ordinarios vel Delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac eiusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, & authoritate, iudicari & definiti debere, necnon irritum & inane quicquid secus super his à quoquam, quauis authoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, non obstantibus quatenus opus sit nostra de iure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, ac in Prouincialibus, Synodalibus & vniuersalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, necnon Ecclesiarum huiusmodi iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia robboratis statutis, & consuetudinibus cæterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, Non. Nouembris, Pontificatus nostri anno secundo.

Regulares tam Monachi, quàm Fratres quorumcumque Ordinum etiam Mendicantium in processionibus, & publicis actibus non debent Canonicos, Rectores, & clericos seculares præcedere, nec cum eis mixtim incedere; & in vniuerso Regno Castellæ & Legionis clerus secularis in omnibus locis etiam in Conuentibus, & propriis Ecclesiis eorumdem Religiosorum præfetri debet.

XLIX.

Part. 3. alleg. 78.

GREGORIVS *Papa XV. ad perpetuam rei memoriam.*

ALiàs à fel. rec. Clemente Papa VIII. prædecessore nostro emanauerunt litteræ tenoris subsequentis. Videlicet, Clemens Papa VIII. ad futuram rei memoriam. Decet Romanum Pontificem dissensionum, & controuersiarum materias inter Ecclesiasticas seculares, & Regulares personas è medio tollere, ac præcidere, prout in Domino salubriter conspicitur expedire. Cùm itaque, sicut accepimus, aliquibus Regnorum Hispaniarum partibus nonnulli Religiosi, & ordinum Mendicantium prætendant Clerum sæcularem in funerum associatione, processionibus, & aliis actibus publicis præcedere, allegantes aliquam consuetudinem, vel potius abusum, & eo prætextu Clerum ipsum sæcularem perturbent. Nos vtriusque Cleri sæcularis, & Regularis quieti consulere, & omnem controuersiarum occasionem inter eos remouere quantum cum Domino possumus, cupientes, ex decreto etiam venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium super factis ritibus, & cæremoniis deputatorum harum serie perpetuò decernimus, & declaramus regulares, tam Monachos, quàm Fratres quorumcumque ordinum etiam Mendicantium in funerum associatione, processionibus, & aliis huiusmodi publicis actibus non debere Canonicos, Rectores, & Clericos sæculares præcedere, neque cum eis mixtim incedere, etiamsi aliquando ex sæcularium indulgentis, aut humanitate, seu alia forsan de causa secus factum fuerit, & quamcumque contrariam consuetudinem, tanquam abusum corrigendam esse, idque indubitati iuris existere, ac ita vbique locorum in Regnis Hispaniarum perpetuò obseruari debere, sicque & non aliter per quoscumque iudices ordinarios, & Delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores sublata ei, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi, facultate, & auctoritate iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquã quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabilibus fratribus Archiepiscopis Toletanis, & Hispalen. ac dilecto filio nostro, & Apostolicæ Sedis in Regnis Hispaniarũ Nuncio per præsentes committimus, & mandamus, vt ipsi, vel duo, aut vnus ipsorum per se, vel alium, seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque vbi, & quando opus fuerit solemniter publicantes, & Clero sæculari in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant auctoritate nostra eadem præmissa vbique perpetuò obseruari. Contradictores quoscumque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas aliaque opportuna iuris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad iudicium non trahatur, aliisque Apostolicis constitutionibus,

&

& ordinationibus,& quibuſcumque ſtatutis,& conſuetudinibus,& etiam iuramento,confirmatio Apoſtolica,vel quauis firmitate alia roboratis,priuilegiis quoque,indultis,& litteris Apoſtolicis quibuſuis ex dictis regularibus,eorumque ordinibus,ac ſuperioribus, & perſonis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis in contrarium præmiſſorum quomodolibee conceſſis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus,& ſingulis eorum tenores preſentibus pro expreſſis habentes,ac vice dumtaxat ſpecialiter,& expreſsè derogamus,cæteriſque contrariis quibuſcunque. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis etiam impreſſis manu Notarij publici ſubſcriptis & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica cõſtitutæ munitis,eadẽ vbique fides habeatur, quæ eiſdem præſentibus haberetur. Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die 20. Feorauij 1601.Pontificat.noſtri anno decimo. *Alia*,Clemens Papa VIII.ad perpetuam rei memoriam.Quæ ad temouendum differentias inter Eccleſiaſticas, ſæculares, & regulares perſonas exortas pertinent, ea mature decernimus,prout in Domino conſpicimos expedire. Aliàs ſiquidem ex voto,& venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium ſuper ſacris Ritibus, & cæremoniis deputatorum decreuimus Clerum ſæcularem in vniuerſo Regno Caſtellæ, & Legionis, Frattibus, Monachis,& aliis Regularibus quibuſcumque præferendum eſſe in omnibus proceſſionibus,& aliis actibus publicis,prout in noſtris deſuper in forma breuis expeditis litteris , quarum tenorem præſentibus pro expreſſo haberi volumus, plenius continetur.Cum autem,ſicut nouper accepimus,aliquando contingat Clerum ſæcularem ad Eccleſias regalstium ex quauis cauſa accedere , & eo tempore nonnulli dicti Regni regulares præcedentiam dicto Clero ſæculari in eorum propriis Eccleſiis dare teneſent , prætendentes forſan caſum huiuſmodi in prædictis litteris noſtris minimè comprehendi.Quare Nos omnem in præmiſſis dubitandi occaſionem,è medio tollere volentes,ex voto eorumdem Cardinalium Congregationis ſacrorum rituum harum ſerie decernimus, & declaramus Clerum ſæcularem prædictum in omnibus locis etiam in propriis Eccleſiis, & Conuentibus Frattum Monachorum, & Religioſorum, quorumcũque in vniuerſo Regno Caſtellæ, & Legionis, iuxtà tenorem prædictarum litterarum præfereodum eſſe, ac præcedere,debere, ſicque & non aliter per quoſcumque iudices Ordinarios,&delegatos etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores iudicari,& diffiniri debere ac irritum & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter cõgeſit attentari.Quocirca venerabili fratri Archiepiſcopo Toletano, ac dilectis filiis noſtro & Apoſtolicæ Sedis in Regnis Hiſpaniarum Nuntio & cauſarum curiæ Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori per præſentes committimus,&mandamus quatenus ipſi vel duo aut vnus eorum per ſe,vel alium, ſeu alios præſentes litteras, & in eis contenta quæcunq, vbi, & quando opus fuerit,& quoties pro parte alicuius ex Clero ſæculari fuerint requiſiti ſolemniter publicantes. ac illis in præmiſſis efficacis defenſionis, præſidio aſſiſtentes faciant illos præmiſſorum eorũdem effectu pacifice frui,& gaudere,non permitteotes illos deſuper à quoquã quauis auctoritate quomodolibet indebitè moleſtari.Contradictores quoſcumqoe per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna iuris,& facti remedia, appellatione poſtpoſita,compeſcendo,innocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit,auxilio brachij ſæcularis.Non obſtantibus fel.rec.Bonifacij Papæ VIII.prædeceſſoris noſtri de vna,& in Concilio generali edita de duabus dietis , dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præſentium ad iudicium non trahatur,aliiſque conſtitutionibus,& ordinationibus Apoſtolicis,ac quibuſcumq; ſtatutis,& conſuetudinibus,& iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis,priuilegiis quoque,indultis,&litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet cooceſſis,confirmatis, & approbatis , cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S.Petrum ſub Annulo Piſcatoris,die 5.Nouembris 1603.Pontificatus noſtri,anno 12. Nos,vt facilius, & cum maiori quiete controuerſiæ,quæ deſuper exoriri poſſunt,ſedeantur,& locus ſcandalis non relinquatur,quantum cum Domino poſſumus.prouidere volentes : ſupplicationibus etiam dilecti filij Ludouici de las Infantas,& Saauedra Archidiaconi de Anteqneta nuncupati, & Canonici Eccleſiæ Malacitanæ dicti Cleri ſæcularis procuratoris nouiter Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati. De venerabilium fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium negotiis Epiſcoporum,& regnlatium præpoſitorum conſilio,qnibnſuis locorum ordinatus in Regnis Hiſpaniarum exiſtentibus per præſentes committimus,& mandamus, quatenus ipſi vel duo, aut vnus eorũ per ſe,vel alium,ſeu alios præſentes litteras,& in eis contenta quæcunq;vbi,& quando opus fuerit,& quoties pro parte alicuius ex Clero ſæculari huiuſmodi fuerint requiſiti ſolemniter publicãtes,ac in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant illos præmiſſorum eorundem effectu pacificè frui, & gaudere, noo permittentes illos deſuper à quoquam quauis auctoritate qnomodolibet indebitè moleſtari. Contradictores quoſcumque per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas , aliaque opportuna iuris,& facti remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo,inuocato etiam ad hoc,ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus omnibus illis, quæ in præinſertis litteris conceſſa ſont non obſtare,cæteriſque contrariis quibuſcumque. Dat.Romæ apud S Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris, die 3. Auguſti 1621. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

S. Card. S. Suſanna.

Decreta de celebratione Miſſarum auctoritate Vrbani VIII.à Sacta Congregat.Concilij edita.

L.

Vide ſuprà fol. 59.

De Regularibus, apoſtatis, & eiectis decreta iuſſu Vrbani VIII. à ſacra Congreg. Concilij edita.

LI.

Vide ſuprà fol.63.

De non addendis Kalendario, & Miſſali Sanctorum officiis adhuc non conceſſis,& Miſſis non approbatis.

LII.

Vide ſuprà fol.64.

Contra Ordinantes,&malè Ordinatos.

LIII.

Vide ſuprà fol.65.

Circa acceſſum Regularium ad Monaſteria Monialium, ad colloquendum cum eis conceditur, & præſcribitur facultas Ordinariis.

LIV.

Vide ſuprà fol.67.

Quòd Capitula Eccleſiarum Cathedralium, quibus S.R.E. Cardinales præſunt ex Indultis conferendi beneficia Eccleſiaſtica reſeruata, vel affecta eiſdem Cardinalibus cõceſſis nullum ius prætendere poſſint.

LV.

Vide ſuprà ibid.

Quod S.R.E. Cardinales Eccleſiarum Præſules indulta conferendi beneficia Eccleſiaſtica ratione Eccleſiarum, quibus præſunt, vel quorum regimini vltimo loco ceſſerunt, dumtaxat vti poſſint.

LVI.

Vide ſuprà fol.68.

Confirmatio, & innouatio regulæ Cancellariæ, decreti Camerę Apoſt. & conſtitutionum felicis record. Iulij III. quoad fructus beneficiorum Eccleſiaſticorum inexhaũſtos.

LXII.

Vide ſuprà fol.69.

Reuocatio quaruncunque licentiarum à Prædeceſſoribus Pontificibus loca Regularia erigendi non ſeruata forma Conſtitutionis Clementis VIII. & Decretorum Sedis Apoſt. conceſſarum, quæ nondum effectum ſuum ſortitæ ſunt. Ac prohibitio illa de cætero erigendi abſque licentia Ordinariorum, & ſacris Canon. Concilioque Trident. necnon Clementis VIII. & Gregorij XV. Conſtitutionibus non ſeruatis.

LVIII.

Part. 2. alleg. 26.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

ROmanus Pontifex, cui Saluator & Dominos noſter, qui charitas eſt, & Deus pacis, vniuerſalis Eccleſiæ credidit Principatum, ea interdum, quæ ex tis etiam rationabilibus de cauſis à Sede Apoſt. cunceſſa ſunt, ipſa ſubinde rerum experientia ſuadente & maioribus ex cauſis, quibus præſertim perſonarum ſub ſuaui Religionis iugo Altiſſimo famulantium paci, & quieti conſulitur, litibuſque ac controuerſijs inter eos obuiantur, reuocat, & immutat, in hiſque paſtoralis ſolicitudinis, & prouidentiæ ſuæ ſtudiũ interponit, prout retũ & temporum qualitatibus debitè penſatis, conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Cum itaque ſicut Nobis innotuit, complures licentiæ ſuæ, ſiue facultates à nonnullis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris per diuerſos Ordinum etiã Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum Regularium Inſtitutorum ſuperiores, ſeo alios eorũ nomine vbique locorum Monaſteria, Domos, collegia, Conuentus, & alia loca Regularia quouis nomine nuncupata, ſeruata dumtaxat ſacrorum Canonum, & Concilij Trid. decretorum forma de ſola Ordinarij licentia, ſeu etiam forſan nun ſeruata forma, & abſque licentia huiuſmodi, & contra decreta à Sede Apoſt. ſuper præmiſſis edita fundandi, erigendi, & inſtituẽdi importunis precibus, ſeu etiam motu proprio, velalias obtentæ, & extortæ fuerint. Idcirco nos omnes, & quaſcúque licentias, ac facultates huiuſmodi, litteraſque deſuper tã ſub plumbo, quàm in huiuſmodi forma Breuis deſuper expeditas, earumque tenores etiã veriores, & datas præſentibus, ac ſi ſpecifice, & ſigillatim exprimerentur & inſererentur, pro plene & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, iuſtis de cauſis animum noſtrum monentibus, Motu proprio, nõ ad alicuius nobis, ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia, ac matura deliberatiune, noſtris, deque Apoſtulicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & quaſcunque licentias, & facultates huiuſmodi, litteraſque deſuper tam ſub plombo, quam in eadem forma Breui expeditas, omniaque & ſingula in eis quomodolibet contenta, & expreſſa, etiam quoad erectiones, fundationes, & inſtitutiones Monaſteriorom. Collegiorum, domorum, Conuentuum, & aliorum Regularium locorũ hoiuſmodi, quæ ſuum nõdum ſortitæ ſunt effectũ, tenore præſentium perpetuo reuocamus, caſſamus, abrogamus, & annullamus, vitibuſque & effectu prorſus euacuamus. Præterea Ordinum etiam Mendicantium, Cõgregationum, Societatum, & aliorum Inſtitutorum Regularium ſoperiotibus quocúque nomine nuncupatis, cæteriſque perſonis, ad quos ſpectat, in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub pœna priuationis vocis actiuæ, paſſiuæ, necnon officiorum quoruncunque, ac inhabilitatis ad illa & in alia in futurum obtinenda, necnon etiã excommunicationis ipſo facto incuttendis pœnis, interdicimus, & prohibemus ne licentiarum, ſeu facultatum per nos, vt præfertur, reoocatarum, & annullatarum, ſiue alio quouis prætextu, ſeo cauſa, etiã qoantũis priuilegiata, noua Monaſteria, collegia, domos, Conuentus, & alia loca Regulatia huiuſmodi, niſi de expreſſa Ordinatiorum licentia ac ſeruata in omnibus, & per omnia ſacrorum Canon. & Conc. Trid. necnõ conſtitutionibus ſel. tec. Clemẽtis VIII. quæ incipit, Quoniam ad inſtitutam, ſub dat. Romæ apud S. Marcum ſub annulo Piſcatoris die 23. Iunij 1593. ac decretorum de mandato eiuſdem Clementis, necnon ſanctæ mem. Gregorij XV. Romanorum Pont. prædeceſſorum deſuper editorum forma recipere, erigere, fundare, ſeu aliàs qnomodolibet inſtituere, ſeu incepta finire, & abſoluere audeant, ſeu præſumant. Decernentes præſentes litteras, etiã ex eo quod cauſæ, propter quas illæ emanarint, expreſſæ, verificatæ, & iuſtificatæ, aut quicnnque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeo habere prætendentes, ad hoc vocati, &

& auditi nun fuerint, neque illis conſenſerint, vel aliaa ex quocumqoe capite,præreatu, colore, ingenio vel cauſa de ſubreprionis, vel obreptionis, ſen nullitatis initio,aut intrétionis noſtræ, vel alio quouia defectu notari,& impugnati,redargui, infringi, retractari,in ius,vel controuerſiam vocari,ad terminos Iutis reduci,aut contra eos quoduis gratiæ, vel iuſtitiæ remedium impetrari,ſeu concedi nullatenus poſſe, ſed eas, ac omnia & ſingula in eis contenta ſemper, & perpetuò vslids, firma, & efficacia eſſe ac ſore, ſuoſque plenarios, & inregros effectus ſortiri,&obtinere,ac omnibus,& ſingulis,ad quos ſpectat.& pro tempore quomodolibet ſpectabit,inuiolabiliter obſeruari, sicque & non aliter per quoſcunqoe Iudices Otdinarios & delegatos etiam ſanſatum Palatij Apoſtol. Auditores,ac S.R.E. Cardinales etiam de latere legatos,& nuncios,quauis auctoritate ſungentes,ſublatam eis,ex eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari & definiri debere ac irritum & inane,ſi ſecus ſuper his à quoquã, quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis,Epiſcopis,& aliis locorum Otdinariis per præſentes committimus, & mandamus, quatenus ipſi vel duo,aot vnus eorum per ſe vel alium, ſeu alias præſentes litteras,& in eis conteuta quæcumque ſolemniter publicanda, faciant illas,& illa ab omnibus & ſingulis,ad quos ſpectat,& pro tempore ſpectabit, inuiolabiliter obſeruari, contradictores quoſlibet & rebelles per ceuſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia,appellatione poſtpoſita compeſcendo,inuocato etiam ad hoc,ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis: *Contrariorum omnium ſit derogatio,dicitque quod publicatio Romæ facta omnes liget, tranſumptiſque pleue credatur.* Datum Romæ apud S. Matiam Maiorem ſub annulo Piſcatoris 28. Anguſti 1624. Pontificatus uoſtri auno ſecundo.

Prohibitio ne degentes in ſtatu Eccleſiaſtico mediatè,vel immediatè Sedi Apoſtol. ſubiecto libros ab eis vbicumque compoſitos de quacumque materia tractantes,abſque Cardinalis Vicarij,& Magiſtri ſacri Palatij in Vrbe, & extra eam abſque Ordinarij, aut Inquiſitoris loci licentia deferant, aut imprimendos tranſmittant.

LIX.

Part. 3. alleg. 96.

FEtia qninta die 18. Septembris 1625. in generali Congregatione S.R.& vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palitio Apoſtol.montis Quirinalis coram S.D.N.D.Vrbano diuina ptouidentia Papa VIII. ac Illuſtriſſimis,ac Reuerend.S.R.E.Cardinalibus aduerſus hæreticam prauitatem Inquiſitoribus generalibus à ſancta Sede Apoſtol.ſpecialiter deputatis, S.D.N.pro debito ſui paſtoralis officij corrigere volens abuſus noonullorum in ſtatu Sedi Apoſtol.mediatè,vel immediatè ſubiecto exiſtentiũ, qui libros à ſe compoſitos extra præfatum ſtatum abſque vlla Ordinariorum & Inquiſitorum loci,vbi degunt,approbatione, imprimendos tranſmittunt; ſtatuit, & decreuit, vt in poſterum oemo iu ſtatu prædicto degens,cuiuſuis conditionis,gradus,Ordinis,&dignitatis exiſtat, libros de quauis materia tractantes, & vbicumque compoſitos audeat aliò deferre,vel mittere imprimendos ſine eapreſſa in ſcriptis approbatione Illuſtriſſimi &Reuerendiſſ.D.Cardinalis S.D. N.Vicarij,& Magiſtri ſacri Palatij ſi in Vrbe,ſi verò extra Vrbem exiſtat ſine Ordinarij & Inquiſitoris loci illius,ſiue ab aliis deputatorum facultate & licentia operi præfigenda.Libros aotem quos contra præſentis, decreti renotẽ, imprimi contigerit,præter alias pœnas arbitrio ſuæ ſanctitatis infligendas abſque alia declsratione ex nunc prohibet, & pro eapreſsè prohibitis haberi vult,&mandat,contrariis quibuſcumque non obſtantibus, &c. Ioannes Ant. Thomaſius S.E.& Vniuerſalis Inquiſitionis Not.

De bonis iuriſdictionalibus ad Eccleſias, & loca pia ſpectantibus in feudum,vel emphyteuſim non dandis, nec vltra triennium locandis, aut conceſſiones huiuſmodi renouandis, ſiue prorogandis.

LX.

Part.3. allegat.95.

VRBANVS *Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei,ad perpetuam rei memoriam.*

HVmsnæ ſalutis auctor Chriſtus Dominus Romsnam Eccleſiam ampliſſima temporalis ditionis prærogatiua decoraoit, quam voluit inferiotibus etiam Eccleſiis aliqua ex parte communicari, vt filiarum decor matris aogeret in Summi Pontiſ. maieſtatem,qnibus cum Eccleſiatum omnium regimen incumbat,illarum quoque omnium turelam ad Apoſtolicam eorum prooidentiam neceſſe eſt pertinere. Olim equidem quamplutimi inferiorum Eccleſiarum Prælati,vt ſtrenuos, ac præſtantes virtote viros habetent,qni debitum ſibi & Eccleſiis impenderer famolatum tempotsles ditiones ad eaſdẽ, Eccleſias pertinentes eximiorum virorum fidei, atque adminiſtrationi commiſeruot;tempore verò præcedente, delabentibus io deterius boois inſtitutis factum eſt,vt nonnulli Eccleſiarum Præſules humanis potiùs affectibus,quam meritorum intuitu moti,ditiones tẽporales huiuſmodi varijs perſonis,& vuinerſiratibus in feudum, vel emphyteuſim date, vel vltra triennium locare; & turſus oceurrente eatum ditionum temporalium deuolutione, ad nouam infeudationem,ſeu inueſtituram,vel locationem vltra triennium ſub ſpecie quod illæ in feudum, vel emphyteuſim dari,vel vt præfertur locari ſint ſolitæ,ſeu alias cauſa præreudẽtes deoenire cõſueuerunt,quod non modicum Eccleſiarum ipſarum damnũ & præiudiciũ, tendere vſu compertum eſt.Nos itaque noſtri muneris partes adimplendu præmiſſis obuiã ire, necnon Eccleſiarum, Monaſteriorum, & locorum piorum qtorũmcumque indemnitati,ac iurium eis quomodolibet competeutium conſeruationi,quantũ nobis,ex alto cõceditur, prouidere volentes,Motu proprio & ex certs ſcientia noſtra,ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetua valitura conſtitutione omnibus,&ſingulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus,

etiam Generalibus, cæteriſque Eccleſiarum, & locorum piorum vtriuſque ſexus Præſulibus, Prælatis, Præſidentibus, Rectoribus, Præceptoribus, Commendatariis, & Adminiſtratoribus cuiuſcumque ſtatus, gradus, dignitatis, & præeminentiæ exiſtant, etiamſi Cardinalatus honore præfulgeant, necnon Capitulis etiam Generalibus, & Prouincialibus, Conuentibus, Collegiis, Sodalitatibus, etiam laicorum, & quibuſcumque aliis Superioribus cuiuſuis Ordinis, Societatis, & Inſtituti, etiam de oeceſſitate exprimendi, aut Militiarum etiam S. Ioannis Hieroſolymitani in vniuerſa Italia, etiam in quorumuis Principum ſecularium quomodolibet qualificatorum, etiam Ducali, Regia, Imperiali, vel quauis alia dignitate, honore, vel excellentia præſtantium ditione temporali exiſtentibus, ſi Pontificali, vel Abbatiali immineant dignitate ſub interdicto ingreſſus Eccleſiæ; ac ſi per ſex menſes immediatè ſubſequentes ſub interdicto huiuſmodi permanſerint, lapſis menſibus eiſdem ſub regiminis, & adminiſtrationis Eccleſiarum, vel Monaſteriorum, quibus præſident in ſpiritualibus, & temporalibus, ſuſpenſionis; Capitulis vero, Conuentibus, Collegiis, Sodalitatibus, & vniuerſitatibus prædictis ſub interdicto à diuinis, eorũque ſingularibus perſonis, ac inferioribus Prælatis, Commendatariis, & aliis præfatis ſub interdicto excõmunicationis latæ ſententiæ, ac omnium dignitatum, beneficiorum, & officiorum Eccleſiaſticorum, de quorum rebus, & bonis contra præſentis Conſtitutionis tenorem eos diſponere contigerit, vocisque actinæ & paſſiuæ, ptiuationis, & perpetuæ inhabilitatis ad illa, ſeu quælibet alia in poſterum obtinenda, ipſo facto, etiam abſque Iudicis miniſterio, vel ſententia incurrendis pœnis, ne de cætero Ciuitates, Terras, Caſtra, Oppida, Villas, Arces, Fortalitia, Munitiones, Territoria, Diſtrictus, Iuridictiones, aut quæuis alia loca, vel bona iuriſdictionalia, ſeu quouis modo iuriſdictionẽ temporalem etiam cum alio, vel aliis cõiunctim, ſen diuiſim, aut alias quomodolibet annexam habentia, aut eorum, ſeu iuriſdictionis partem, etiam minimam ad Patriarchales, Primates, Metropolitanas, Epiſcopales, & alias Eccleſias, Monaſteria, Collegia, vel loca pia ſuprædicta nunc, & pro tempore quouis modo ſpectantia, & pertinentia, tam quæ ad præſens per Eccleſias, Monaſteria, & loca huiuſmodi pleno iure poſſidentur, quàm ea, quæ in feudum, vel emphyreuſim conceſſa, vel vltra triennium locata per quoſcumque quomodolibet, & ſub quibuſuis prætextibus occupata, ſen vſurpata repetiuntur, aut ad Eccleſias, Monaſteria, & loca prædicta iam de præſenti ſortan de iure, vel de facto reuerta, ſeu deuoluta ſunt, etiamſi Eccleſiis, Monaſteriis, locisque piis huiuſmodi adhuc incorporata, & de eorum menſa affecti non ſint, aut quandocumque perpetuis futuris temporibus per lineam finitam, cannem non ſolitum, delictum perpetratum, vel alio quocumque modo reuertentur, ſeu deuoluentur in futurum, etiamſi ex antiqua, ſeu immemorabili conſuetudine, aut etiam priuilegio Apoſt. quandocunque ob cauſam conceſſo, & ireratis vicibus approbato, in feudum, vel emphyreuſim concedi, vel vltra triennium locari, aut finita cõceſſione, vel locatione huiuſmodi feuda, inueſtituræ, vel aliæ conceſſiones reuocari conſueuerint quibuſuis perſonis, quauis Eccleſiaſtica, ſeu mundana dignitate, vel excellentia fulgentibus, ac ſpeciali nota dignis, Capitulis, Collegiis, Eccleſiis, Congregationibus, Monaſteriis, Conuentibus, Hoſpitalibus, & quibuſuis vniuerſitatibus tam ſecularibus, quam Eccleſiaſticis, aut quibuſcunque aliis quocunque nomine ac titulo nuncupatis, & quomodolibet qualificatis, infeudum, vel emphyteuſim concedete, aut vltra triennium locare, aut conceſſiones, inueſtituras, & locationes huiuſmodi poſt finitum illarum tempus, vel aliàs quandocunque renouare, prorogare, vel de nouo facere, etiam ad fauorem deſcèndentium, hæredum, vel conſanguineorum illorum, qui Ciuitates, terras, & bona iuriſdictionalia prædicta, obtinuerint, poſſederint, vel occupata detinuerint, etiam intuitu meritorum, etiamſi conceſſiones, & alia præmiſſa in euidentem, imo euidẽtiſſimam vtilitatem Eccleſiæ, Monaſterij, vel loci pij cadant, aut conceſſionibus, inueſtituris, locationibus, vel illarum renouationibus, aut prorogationibus conſentire, aut aliud ſcripto, verbo, vel alio quouis modo, per quem dictæ Ciuitates, terræ, & bona iuriſdictionalia huiuſmodi ad Eccleſias, Monaſteria, & loca pia prædicta, ſiue eorum Prælatos, Superiores, Rectores, ſeu Adminiſtratores non deuertantur, etiamſi in prædictis conceſſionibus, inueſtituris, renouationibus, prorogationibus & aliis præmiſſis noſtrorum, & Sedis Apoſt. beneplacitum, etiam cum clauſula non aliàs, aliter, nec alio modo reſeruetur, & niſi illo in ſcriptis tantum prius obtento facere audeant, vel præſumant, vltrà alias pœnas per Canonicas ſãctiones deſuper quomodolibet inflictas diſtrictè inrerdicimus, & prohibemus. Deinde adiungit aliam pœnam nullitatis, decretum irritans addit, contrariis quoque omnibus derogat, Prælatos de hac Conſtitutione ſeruanda iurare mandat, eam in vibe publicari iubet, eiuſque tranſumptis credi decernit. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem anno Incarnationis Dominicæ 1625. Kal. Nouemb. Pontificatus noſtri anno tertio.

Confirmatio decreti, quo ſacra congregatio Cardinalium Concil. Tridentini interpretum cenſuit Conſtitutionem Gregorij XV. de Conſeruatoribus editam non afficere Religionem Hieroſolymitanam, niſi quoad Iudices Conſeruatores, eidémque Religioni adhuc ius eiuſmodi Iudices Conſeruatores eligendi competere.

LXI.

Part. 3. allegat. 106.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

EXponi nobis nuper fecerunt dilecti filij Antonius de Paula, Magnos Magiſter & Conuentus Hoſpitalis ſancti Ioannis Hieroſolymitani, quod à Venerabilibus Fratribus noſtris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus facti Concilij Trident. interpretibus & emanauit decretum tenore ſubſequenti, videlicet die 6. Februarij 1620. ſacra Congregatio Illuſtriſſimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum cenſuit, Conſtitutionem ſanctæ mem. Gregorij Decimiquinti de Conſeruatoribus non afficere Religionem Hieroſolymitanam, niſi quoad Iudices Conſeruatores, eidemque Religioni adhuc ius eiuſmodi Iudices Cõſeruatores eligendi compe

competere. Cum autem ſicut eadem expoſitio ſubiungebat Antonius Magnus Magiſter, Conuentus præfati decretum huiuſmodi pro illius validitate, & ſubſiſtentia firmioribus Apoſtolicæ noſtræ confirmationis robore communiri plurimum deſiderent, nobis propterea humiliter ſupplicari fecerunt, vt in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur Antonium Magnum Magiſtrum, & Conuentum præfatos ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, & illorum ſingularitet perſonas à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à Iure, velut homine, quauis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati decretũ præſenſertum Apoſtolica auctoritate tenore præſentium approbamus, & confirmamos, illiqoe inuiolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adiicimus, ac omnes, & ſingulos tam In is, quam facti defectus ſi qui deſuper quomodolibet interuenerint, ſupplemus. Decernentes decretum huiuſmodi, necnon præinſertas litteras ſemper valida, firma, & efficacia exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac dicto Hoſpitali, necnon Antonio Moderno, & pro tempore exiſtenti illius Magno Magiſtro, & Conuentui pleoiſſimè ſuffragari. Sicque quoſcumque Iudices Ordinarios, & delegatos etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores iudicati, & definiti debere, ac irritum, & inane quidquid ſecus ſuper his à quoquã, quauis auctoritate ſciente, vel ignorantes contigerit attentari. Non obſtante præfati Grægorij prædeceſſoris aliiſque conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque contrariis quibuſcomque. Volumus autem, quod præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus vbique fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 17. Februar. 1629. Pontificatus noſtri Anno V.

De facultate eligendi Confeſſarium ad Regulares vtriuſque ſexus, & cuiuſcumque Ordinis non extendenda, nec extra forum conſcientiæ.

LXII.

Part. 2. allegat. 25.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

IN ſpecula militantis Eccleſiæ, nullo licet meritorum ſuffragio, diuina diſpoſitione conſtituti, & attentè conſiderantes, ſacros Regularium Ordines tantas Eccleſiæ Dei vtilitates omni tempore attuliſſe, vt ad eas conſeruandas, & inſtaurandas Romani Pontifices prædeceſſores noſtri magnam iure optimo diligentiam ſemper adhibuerint, dignum, quia potius debitum reputamus, vt eorumdem Pontificum veſtigiis inhærentes, ad ea paſtoralis vigilantiæ partes iugiter intendamus, vt in eiſdem Ordinibus diſciplinæ Regularis obſeruãtia ſarta tecta conſeruetur, & ſi quæ illi obeſſe dignoſcuntur, opportunæ conſtitutionis miniſterio ſalubriter remoueantur. Alias ſiquidẽ, ſel. rec. Clementi Papæ VIII. prædeceſſori noſtro per Procuratorem generalem Ordinis Fratrum Beatæ Mariæ de Monte Carmelo nuncupat. expoſito, quod cum in Bulla Cruciatæ ſanctæ, & aliis priuilegiis ab Apoſtolica Sede concedi ſolitis, detur facultas eligendi Confeſſarium idoneũ, ab Ordinario approbatum, qui poſſit Chriſti fideles abſoluere à caſibus Ordinario, & Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, Religioſi prædicti Ordinis, ſeu eorum nonnulli, etiam prædictis facultatibus vti præſumebant in detrimentum eorum Regularis diſciplinæ. Quare idem Clemens prædeceſſor ſua perpetuo valitura conſtitutione declarauit facultatem, & conceſſionem ſanctæ Cruciatæ, & aliorum indultorum prædictorum quantum ad prædictum articulum eligendi Confeſſarium, & abſoluendi à caſibus reſeruatis non habere locum cum fratribus, & Sororibus Monialibus quorumcumque Ordinum, & Congregationum cuiuſuis inſtituti, Mendicantium, & non Mendicantium, tam in prouincia Hiſpaniæ, quam extra eam vbilibet conſtituris, neque eis ſufragari, ſed eiuſdem Clementis prædeceſſoris intentionis fuiſſe, quod iidem Fratres, & Moniales quantum ad ſacramentum Pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubiecti eſſent, prout in dicti Clementis prædeceſſoris in ſimili forma Brevis deſuper ſub die 23. Nouembris MDXCIX. Pontificatus ſui anno octauo, expeditis litteris, quarũ, tenores pro expreſſis haberi volumus, plenius continetur. Nihilominus, ſicut nobis, non ſine animi noſtri moleſtia, innotuit, nonnulli Ordinis Fratrum Prædicatorum profeſſores pro textu Bullæ eiuſdem ſanctæ Cruciatæ ac dictorum indultorum Confeſſarium huiuſmodi, qui eos, vt præfertur abſoluat, eligere poſſe prætendant, & forſan eligant etiam ad præſens, poſtquam litteræ noſtræ ſub die 14. Iunij 1624. Pontificatus noſtri anno primo, ſuper facultate eiſdem Regularibus Confeſſarium ad effectum huiuſmodi eligendi ad quinquennium tunc proximum conceſſa, emanatæ pridem ab anno, & vltra expirauerunt, in maximum ſtatus, & obſeruantiæ regularis præiudicium. Nos præmiſſis quantum nobis ex alto conceditur, obuiare, ac fœlici tam eorundem fratrum prædicatorum, & Beatæ Mariæ de Monte Carmelo Religioſorum, quam omnium & quotumcumque aliorum cuiuſlibet Ordinis, Congregationis, Societatis, & inſtituti etiam ſpeciali mentione, & nota digni vtriuſque ſexus, tam Mendicantium, quam non Mendicantium ſtatui, atque directioni, & aliorum Chriſti fidelium ſalati conſulere volentes, præfatæque Clementis prædeceſſoris declarationi inhærentes, illamque tenore præſentium innouantes ac quatenus opus ſit ampliantes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac maturi deliberatione noſtri deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine concedimus ſanctæ Cruciatæ, quæ reſpecta facultatis huiuſmodi, etiam laicis, & clericis ſæcularibus, cuiuſcumq; ſtatus, gradus, qualitatis, & conditionis, etiam ſpeciali nota dignę, quoad caſus reſeruatos, etiam in Bulla Cœnæ Domini (hæreſi excepta) contentos, non niſi in foro conſcientiæ, non autem in foro externo ſuffragetur, aliorumque indultorum huiuſmodi quantum ad prædictũ articulum eligendi confeſſarium, & abſoluendi à prædictis caſibus reſeruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini cõtentis, cum Fratribus & monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcumque Ordinum & Congregationum, ſocietatiſque, & inſtituti prædictorũ, Mendicantium, & non Mendicantium, tam Prouinciæ Hiſpaniæ, quàm extra eam vbilibet conſtitutorum

tom locum mioime habuiſſe, neque habere, nec in illis vllo modo ſuffragari potuiſſe, neque poſſe, excepto dumtaxat illo quinquenoio, qoo litteræ noſtræ huiuſmodi, vt præfertur, durauerunt, ſiquidem die 14. menſis Iunij 1629. proxime præteriti iam eapitauerunt, ſed noſtræ intétionis fuiſſe, & eſſe qood iidem Fratres, & Monialeş quantum ad Sacramenti pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem ordinariæ diſpoſitioni ſuorum Prælatorum, & Sedi Apoſtolicæ, quoad ſibi reſeroata, ſubiecti ſint, eatũdem tenore præſentium perpetuò declaramus. Decernentes præſentes ooſtras litteras de ſubreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, ſeu intentionis noſtræ, aut alio quocumque defectu à quoquam impugnari oon poſſe. Sicque & non aliter in omoibus, & ſingulis præmiſſis, per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales etiam de latere Legatos, Vicelegatos, ac Sedis Apoſtoliæ Nuncios, ac Cruciatæ Commiſſarios, & quoſuis alios quauis auctoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet qua ois aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, interpretmti, ac iudicari debere, ac irritom, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignotanter contigerit attentari. Noo obſtantibus præmiſſis, ac omnibos & ſingulis illis quæ in prædictis Clementis prædeceſſoris ooſtri litteris conceſſa ſunt, nonobſtante, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt autem præſentium tenor omnibus innoteſcat, volumus eas in valuis Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & in acie Campi Flori de Vrbe, vt motis eſt, publicari, ipſaſque ſic publicatas, omnes, & ſingulos vbique exiſtentes ita afficere; ac ſi omoibus perſonaliter notimatæ eſſent. Quodque præſentium traoſſumptis, etiam impreſſis manu aliculus Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in digoitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus vbique fides adhibeatur, qoæ præſentibus ipſis adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctam Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris, die 19. Iunij 1630. Pootificatus noſtri anno ſeptimo.

Decretum editum à ſacra Tridentini Concilij Cõgregatione, quoad Nouitios receptos, & profeſſos contra formam Decretorum.

LXIII.

Part. 3. alleg. 101.

Sanctiſſimus Dominus noſter VRBANVS *Diuina Prouidentia Papa Octauus.*

AD occurreodum motibus, qui poſſent in Religionibus oriri, occaſione receptionis Nouitiorum, & profeſſionis per eos emiſſæ in Conuentibus non deſignatis, contra formam Decretorum Sanct. mem. Clementis VIII. de Nouitiis ad habitum Regularem, & profeſſiooem noo admittendis, niſi in Conuentibus deſigoatis; audita ſuper hoc ſenteotia ſacræ Congregationis Concilij declarauit, ac decreuit huiuſmodi receptos, & profeſſos contra formam dictorum Decretorum allegantes propterea nullitatem receptionis, & profeſſionis, noo poſſe ſoper huiuſmodi nullitate poſt lapſũ, quinquennij qooquomodo audiri. Quod ſi aliqui contra formam prælatorum Decretorum recepti, & profeſſi, è Religione infra quinquennium exire, vel ſuperiores extra tam reſpectiuè illos eiicere voluerint, eadem Sanctitas ſua decreuit, vt tam ipſi profeſſi, quàm ſuperiores reſpectiuè teneatur iuta, quæ ſibi fauere viſa fuerint, prius deducere coram eadem ſacra Congregatione, quæ ea ſpeciali, etiam ſuæ Sanctitatis facultate ſuper hoc conceſſa prouidebit. Inhibentes propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibos, & Prælatis ioferioribos iuriſdictiooem exercentibus, ac quibuſcumque Iudicibus ordinariis, & delegatis, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus, & Sanctæ Rom. Eccleſiæ Cardinalibus, etiam de latere Legatis, Sedisque Apoſtolicę Nuntiis, ne in poſterom io hoc quoquomodo ſe ingerant, abſque ſpeciali eiuſdem Sanctitatis commiſſione, ſub pœna ipſo facto incurrenda, quoad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & Primates, interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ: quoad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios Iudices prædictos, excõmunicationis latæ ſententiæ: quo verò ad Nuntios, & ad ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, indigationis ſuæ Sanctitatis, & pœnatum arbitrio eiuſdem ponẽdarum. Si verò iidem, vt ſuprà recepta, & profeſſi, iuribos ſuis minimè deductis coram facta Congregatione Concilij, & ſine illios expreſſa licentia è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eiicere auſi fuerint, ipſi recepti, & profeſſi, taoquam Apoſtatæ pooiantur, & pro talibus habeantur, necoon contra eoſdem, iuxta formam decreti de Regularibos Apoſtatis, & electis, eiuſdem Sanctitatis ſuæ iuſſu ab eadem ſacra Congregatione ſub die 21. Septẽbr. 1634. editi procedatur: & Supetiores, qoi eiecerint, pœoã, ſuſpenſionis à Diuinis, necnon priuatioois omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, ac perpetuæ inhabilitatis ad ea in poſterum obtioeoda, vocisque activæ, & paſſivæ ipſo facto abſque alia declaratione incurrant. Datũ, Romæ die 5. Ianuar. 1636. F. Card. Veroſpius Franciſcos Paulutius S. Congr. Secretarius.

Super reſidentia Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Metropolitanorum, & aliorum Eccleſiis Cathedralibus præfectorum, etiam S.R.E. Cardinalium, cùm præfixione termini ad proficiſcendum ad eorum reſidentias, & determinatione pœnarum, ac prohibitione ab ipſis non diſcedendo abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ex quibuſuis, etiam vrgentiſſimis cauſis.

LXIV.

Part. 3. alleg. 53.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

SAncta Synodus Tridentioa ſub tecolendæ mem. Paulo Papa III. prædeceſſore noſtro, ad diſciplinam Eccleſiaſticam reſtaoraodam prouidè ſtatuit, ve omnes qoacumqoe dignitate, gradu, & præmioentia fulgentes, Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis quibuſcumque quouis nomine, & titulo præfecti apud eas perſonaliter reſidere deberent, aliàs ſi per ſex menſes

conti

contiooos abeſſent, amiſſionis quartæ partis fructuum vnius anni pœnam ipſo iure iocotrerent: quod ſi per alios ſex menſes in abſentia perſeuerarent, tunc aliam quartam partem fructuum huiuſmodi eo ipſo amitterent: creſcente verò contumacia, Romanus Pontifex ſuprema eius aothoritate in ipſos abſentes aoimaduertere, & Eccleſiis ipſis de Paſtotibus vtiliotibus pnoidete poſſet. Deinde ſub fel.rec.Pio IV. etiam prædeceſſore noſtro, eadem Synodus declarauit, omnes eiſdem Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis præfectos, etiamſi S.R.E. Cardioales futent, obligari ad perſooalem reſideotiam io ſua Eccleſia, vel Diœceſi faciendam, nec abeſſe poſſe, niſi ob legitimas cauſas, in ſcriptis approbandas. Et in eotundem Concilij decretorum executiõe idem Pius V. ptædeceſſor noſter per ſuas ſub plumbo, ſub Dat. 7. Kal. Decembris 1564. expeditas litteras monuit eoſdem præfatis Eccleſiis præfectos in virtute ſanctæ obedientiæ, ac vltra pœnas in eodem Concilio contentas, ſub ptiuationis eorum à regimine, & admiſtratione ipſarum Eccleſiarum, ac amiſſionis facultarum teſtandi, & diſponendi, aliiſque pœnis ſuo, & Romani Pontificis arbitrio imponendis, maodauit eiſdem, vt in Eccleſiis præfatis omnino perſonaliter reſidere debetẽt. Denique certior factus, quod multi eorundẽ, præfectorum erant inobedientes, Motu ſuo proprio commiſit Cameræ Apoſtolicæ Auditore generali, vt contra illos, vſque ad ſententiam procederet, & ſibi deinde referret, ad effectum in eos ptiuationis, & depoſitionis ſeutentiam in ſuo Conſiſtotio ſecreto pronunciandi. Succeſſiuè alij etiam Romani Pootifices contra non reſidentes diuerſa edicta publicari fecerunt; ac piæ mem. Gregorius XIII. etiam prædeceſſor noſter per ſuum decretum conſiſtoriale declarauit, decreta eiuſdẽ, Concilij de perſonali reſidentia, in Eccleſiis prædictis facienda, etiam in S.R.E. Cardinalibus locum habere, quocumque titulo illis præeſſent, ita vt à reatu, & pœnis in dicto Concilio ſtatutis non excuſarentur, niſi abſentiæ cauſa in ſcriptis approbata foret, ſcientraque, vel tolerantia non excuſaret eoſdem Cardinales, nec alios Epiſcopos. Similis quoqoe mem. Clemens Papa VIII. etiam prædeceſſor noſter per ſimile Conſiſtoriale Decretum pro obſeruantia reſidentiæ perſonalis, ab eodem Concilio ordinatæ, addidit pœnam inhabilitatis ad maiores dignitates, & Eccleſias obtinendas, proot in præfatis Concilij, ac litteris Apoſtolicis, Conſiſtorialibuſque decretis latius continetur. Cumque etiam nos edicta cõtra non reſidentes ſæpiùs publicari fecerimus, & tamẽ, præteritis meuſibus aliqui etiam S.R.E. Cardioales, Metropolitanis, ſeu Cathedralibus Eccleſiis ex conceſſione Apoſtolica præfecti, ſuæ obligationis ad perſoualem reſidentiam in eis faciendam immemores, in graue animarum ſuarum detrimentum, ac ouium ſibi creditarum præiudicium, ab eiſdem Eccleſiis abeſſe continuarent, etiam ſub pretextu ſuorum titulorum Cardinalatus, præſertim Epiſcopalium, prope vrbem, ſeu in vrbis diſtrictu reſpectiuè conſiſteutium, & quod in eadem vrbe in conſpectu, & præſentia moram traherent: Nos pro noſtro Paſtorali debito, nedum animarum præfatarum, ſed etiam Eccleſiarum indemnitati prouidere voleores, in Conſiſtorio noſtro ſecreto declarauimus, eoſdem S.R.E. Cardinales, qui aliis Eccleſiis Metropolitanis, & Cathedralibus præerant, & apud eas non reſederant, nec reſidebant, non feciſſe, nec facere illarum fructus ſuos, etiam ſub prætextu, quod aliqui ex dictis Eccleſiis Epiſcopalibus, quibus Cardinales in ordine priotes eſſe ſolent, præſideant, & ibi, vel in vrbe commotentur, aut curuſuis tolerãtiæ, vel faculiatis, præterquam per ſtteue ſpeciale noſtrum, vel Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, ſibi conceſſæ Ideoque eoſdem Cardinales monoimus pro prima vice, vt ad reſideotiam huiuſmodi ſtatim ſe confecterent, ſub amiſſionis fructuum en ipſo incurrenda, ac aliis Canonicis pœnis, aoimo etiam procedendi ad vlteriora, ſi non paruiſſent, & prout in decreto noſtro Conſiſtoriali plenius habetur, quia veto ab inde citra non omnes prout teuebantur, noſtra mandata execuri ſunt: Nos, vt omnino debitum ſuom agnoſcant, & animabus ſubiectis, quantum nobis ex alto conceditur, magis conſulrum ſit, vlterius prouidere volentes Concilij Tridentini decretis, & litteris Apoſtolicis, Motuqoe proptio, ac Conſiſtorialibus decretis præfatis inhætentes, illorumque tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſeretentur, pro plene ioſertis & expreſſis habentes, Motu ſimili, & ex certa ſcientia, ac matura delibaratione noſtris déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, præfata Concilij decreta, Litteraſque Apoſtolicas ac primò dictum Motum proprium, decretaque Conſiſtorialia præfata, & in eis contenta quæcumque hac noſtra conſtitutioue perpetua confirmamus & Approbamus, & quatenos foret opus, aduerſus quemcumque prætenſum nou vſum, vel contrarium vſũ, innouamus, & pleniſſime reſtituimus. Inſuperque omnes & ſiugulos Eccleſiis Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, Archiepiſcopalibus, & Epiſcopalibus, quocomqoe nomine, ſeu titulo præfectos, etiam S.R.E. Cardinales à præfatis ſuis Eccleſiis abſentes, in virtute ſanctæ obediẽtiæ, ac ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ, amiſſioniſque tam fructuum earomdem Eccleſiarum pro tempote quo abſentia duraoetit, quam facultatum teſtandi, & diſponendi de bonia ſuis à Sede Apoſtolica ſibi alias conceſſarum eo ipſo abſque alia declaratione incurrendum, necnon ptiuationis, à regimine, & admiuiſtratione ſuarum Eccleſiarum huiuſmodi aliiſque pœnis, noſtro, & Romani Pootificis pro tempore exiſtentis arbitrio infligendis, diſtrictè pęcipiendo monemus, vt umoibus poſtpoſitis quanto citius in Romana curia videlicet moram trahentes intra vnum, extra eam verò in Italia intra duos, extra vero Italiam exiſtentes intra quatuor menſes à die publicationis præſentium, in locis infra ſcriptis faciendæ computandos, quos pro tribus Canonicis monitionibus peremptotiſque delationibus, & terminis reſpectiuè eis aſſignamus, & aſſignatos eſſe volumus, ſe itineri committere, & legitimis itineribus ad Eccleſiam, ſeu diœceſes ſuas proficiſci, & ſe perſonaliter conferte, ac ibidem, vt tenentur, reſidere debeant. Eiſdemqoe præfectis poſtquam perſonaliter ad reſidendũ, ſe contulerint, necnon qnibuſcomque aliis, apud ſuas Eccleſias quandocumque perſonaliter reſidentibus, ſub eiſdem pœnis etiam eo ipſo reſpectiue incurrendis, iniungimus, ne ab eorum Eccleſiis diſcedant, niſi prius obtenta noſtra, & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, per Breoe, ſeu litteras miſſiuas liceotia. Illos etiam, qui impoſterum per Nos ſeu Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros alicui præfatarum Eccleſiarum Patriarchalium, Primatialium, Metropolitanarum & Archiepiſcopalium qunuis nomine vel titulo præfecti fuetint, etiamſi S.R.E. Cardinales quandocumque fuetint vel ſint, ſub eiſdem pœnis, etiam eo ipſo reſpectiue incotreudis, debeant, & quilibet ipſorum debeat infra præfatum tempus, à die eorum promotionis ad aliquam Eccleſiarum præfatarum incohaudum,

quod eis pro tribus monitionibus, & dilationibus, vt præfertur, ea nunc aſſignamus, pariter ſe itineri committere, & ad Eccleſias ſiue diœceſes ſibi commiſſas, ad perſonalitet in eisteſidendum, confertc, & reſpectiuè poſtquam reſidere incepetint, ab ipſis non diſcedere, niſi obtenra prius à Nobis, & Romano Pontifice pro tempore exiſtente, licentia præfata. A quarum pœnatum incurſu nolumus poſſe aliquem ſe excuſare, præteatu, & ratione cuiuſcumque ſeruitij quomodolibet præſtiti, & præſtandi pro gecendis, & tractandis oegotiis quorumcumque Principum, etiam Imperatoris, & Regum aut Rerumpublicarum, Regnorum ac Prouinciarum; nec ratione cuiuſlibet iuſſionis vel mandati eotum, vel earum quandocumque facti, vel faciendi; nec etiam ratione proſequutionis, ſeu defenſionis quarumcumque litium, ſeu controuerſiarum, etiam Eccleſiaſticarum; vel ineundi fœderis, aut cuiuſcumque alterius negotij etiam grauiſſimi, & ſpeciali mentione digni, tractandi; vel diſtantiæ locorum, aut breuitatis temporis, ob quam non videatur expectanda Sedis Apoſtolicæ licentia præfata, antequam à ſuis Eccleſiis, & diœcesibus diſcedsnt; aut ratiooe cuiuſcumque alterius cauſæ, vel occaſionis etiam publicæ, vel alias fauo abilis, & æquè piæ etiam cuiuſlibet vtilitatis, ſiue neceſſitatis Eccleſiarum, & perſonarum; præterquam perſonalis intereſſentiæ io Synodis prouincialibus, vel Congregationibus, ſeu Aſſembleis generalibus, in quibus Eccleſiaſtici interuenire ſolent; vel ratione munetis, aut Reipublicæ officij, Epiſcopatibus vel Eccleſiis maioribus præfatis adiuncti, cuius ratione ad certum tempus occupari ſolent: & tunc pro tempote quo illæ Synodus, Congregationes, & Aſſembleæ exercitiumque munetis, ſeu officij publici ipſis Eccleſiis adiuncti, actu duruetint, quibus finitis, recto tramite ad Eccleſias præfatas, ſibi commiſſas ſe conferte debeaot. Nec etiam à prædicta reſidentia, & pœnarum præfatarum incurſu volumus excuſari S.R.E. Catdioales, nunc & pro tempore exiſtentes alicui præfatarum Eccleſiarū, præfectos, ſeu præficiendos, etiamſi tanquam in ordine priores, aliquem ex dictis titulis Epiſcopalibus, prope Vrbem, vel in eius diſtrictu conſiſtentibus, obtinent, & in poſterum obtinuetint, & io prædictis Epiſcopatibus titulatibus Vrbi proximis reſedetint, vel in Romana Curia in ſuis titulis reſpectiuè, etiam Nobis, ac Romanis Pontificibus ſucceſſoribus noſtris, ſcientibus, videntibus, & quomodolibet tolerantibus, motam traxetint, ita vt nulla noſtra ac Romanorum Pontificum ſucceſſorum noſtrorum conniuentia, taciturnirate, & ad quarumcumque functionum, & actuum Pontificalium, etiam publicationem & ſolemnium celebrationem, receptione, & admiſſione, vnquam rueri ſe poſſint. Et pro præmiſſorum, vt infra ſcriptorum inuiolabili obſeruatione commitimus, & mandamus dilecto filio Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, nunc & pro tempore exiſtenti quatenus contra omnes, & ſingulos prædictos, tam in Vrbe, quàm alibi & vbique locorum, nunc & pro tempore commorantes, & in ſuis Eccleſiis, ſeu diœceſibus non reſidentes, per affixionem ad valuas Baſilicæ ſancti Petri, ac in Acie Campi Floræ, & quoad præſentes in Romana Curia ad abundantiorem cautelam, etiam domi dimiſſa copia, proceder: & conſtito ſibi quantum ſufficere videbitur ſummariè, ſimplicitet & de plano ſola veritate inſpecta, & manu Regia, de contrauentione, & inobedientia præfatis vſque ad ſententiam excluſiuè procedat, & deinde Nobis, & Romano Pontifici pro tempore exiſtenti, refetat, vt Nos, ac Romanus Pontifex pro tempore exiſtens, in Conſiſtorio ad ſententiam declarationis incurſus pœnarum, ac reſpectiuè priuationis, ſeu depoſitionis, aliarumque punitionum præfatorum inobedientium, valeamus, & ipſe Pontifex Romanus, pro tempore exiſtens, valeat procedere. Volumus tamen Epiſcopos, Archiepiſcopos, Metropolitanos, Primates, & Patriarchas, etiam S.R.E. Catdinales citra Montes, vel Mare exiſtentes, per quatuor, alios verò vltra Montes, vel Mare degentes, per ſeptem menſes continuos à reſidentia in præfatis Eccleſiis facienda, ad effectum viſitandi limina SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, iuxta factos Canones, ac Apoſtolicas Conſtitutiones, pro qualibet viſitatione excuſati: ita tamen, vt tunc illis dutantibus, viſitationis huiuſmodi munus explete teneantur, nec ad alios actus ſe diuertant. Cardinalibus verò nunc, & pro tempore exiſtentibus, qui in caſu vacationis Sedis Apoſtolicæ ad electionem Romani Pontificis faciendam accedere ſolent ad locum Conclauis ſed hoc deſignati, concedimus licentiam diſcedendi ab Eccleſiis præfatis ſibi commiſſis, habita tamen prius certa notitia vacationis ipſius Sedis Apoſtolicæ & extra reſidentiā in loco, in quo electionem huiuſmodi celebrati contingeт, commorandi, & permaneodi vſque ad peractam electionem, ac etiam poſtea per duos menſes poſtquam Romanus Pontifex coronationis ſuæ inſignia ſuſceperit; quo tempote elapſo, præfati Cardinales niſi illico, vt præfertur, ad Eccleſias præfatas, quibus præſidet e eos contigerit, ſe cōtulerint, ſubiaceant pœnis ſupradictis. Præſentes quoque litteras omniaque, & ſingula in eis conteota, de ſubreptionis, obreptionis aut cuiuſcumque nullitatis, aut inualiditatis vitio, intentionisq; noſtræ ac quocumque alio defectu quamuis ſubſtantiali, etiam ea eo, quod in præmiſſis quomodolibet intereſſe habentes, vel prætendentes, & præſertim iidem Eccleſiis prædictis nunc & pro tempote præfecti, etiam eiuſdem S.R.E. Cardinales, præmiſſis non conſenſeriot, nec ad ea vocati, & auditi, ſolemnitatesque, & quæuis alia ſeruanda & adimplenda, nullatenus ſeruata & adimpleta; & cauſæ propter quas præſentes emanauerint, adductæ, vetificatæ, ſen alias ſufficienter, aut etiam in aliquo iuſtificatæ non fuerint; ac quocumque alio colore, prætexru, occaſione, & cauſa etiam in corpore Iuris clauſa, & alia quacumque quamtumuis rationabili, iuſta, & priuilegiata, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmiſſorum neceſſario exprimenda foret, à nunquam notari, impugoati, inualiditati, tetractati, in ius vel controuerſiam reuocari, aut ad terminos iuris reduci non poſſe; nec ſub quibuſlibet ſimilium, vel diſſimilium Conſtitutionum ſine diſpoſitionum, etiam Motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus, etiam conſiſtorialitet, aut alias quomodolibet per quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores, & ſucceſſores noſtros, ac etiam per Nos factarum, & faciendatum, reuocationibus, ſuſpenſionibus, pro tempore quomodolibet factis comprehendi, ſed ſemper ab illis excepta, perpetuoq; valida, firmaque, & efficacia exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac per omnes, & ſingulos, ad quos ſpectat, & quomodoliber ſpectabit in futurum, inuiolabilitet obſeruari. Sicque, & non aliter in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcumq; Indices Ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, Nuncios, & prædictæ S.R.E. Cardinales etiam de latere legatos, ac quoſcumque alios quauis auctoritate, & poteſtate fungentes,

gentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter rudicandi, declarandi, interpretandi, & definiendi facultate, vbique iudicari, intetpretari, declarati, & definiri debere; ita vt ſi vnquam aliquod dubium, ſeu hæſitatio ſuper præmiſſis, ſeu eorum aliquo oriri, vel ſuſcitari contingat, nullus præter nos, ac Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros poſſit præſentes litteras quouis modo interpretari, & declarate, ac itritum, & inane, ſi ſecus à quoquam quauis auctoritate contigerit attentati, decernimus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, etiam in Concilijs vniuerſalibus, generalibus, prouincialibus, & ſynodalibus editis, & edentis, ac Cancellatiæ Apoſtolicæ regulis, etiam primæ, & cuiuſlibet ſecundæ editionis, & quatenus foret opus de non tollendo Iure quæſito; ſtitutis quoque etiam iuratis, & conſuetudinibus, etiam diuturnis, & immemorabilibus Eccleſiarum præfatarum, & cuiuſlibet earum & licentijs, alias quam, vt præfertur, impetratis, ac priuilegijs, & indultis etiam Apoſtolicis, eiſdem Eccleſijs, earumque Præſulibus quomodolibet, & ex quacumque cauſa hic forſan de neceſſitate exprimenda, conceſſis, etiam Motu, ſcientia & poteſtatis plenitudine paribus, etiam conſiſtorialiter, ac alias quomodolibet emanatis, ac quocumque iuramento per eoſdem Eccleſijs huiuſmodi præfectos, ſub quouis prætexru, vel cauſa præſtito & præſtando; quod fuiſſe, & fore nullum ac irritum, & minimè obſtare, neminique ſuffragari, quominus ab integra obſeruatione præſentium in aliquo excuſari poſſit, declaramus, & quatenus opus ſit decernimus, necnon omnibus, & ſingulis, quæ Prædeceſſores noſtri præfati in ſuis litteris, & decretis præfatis voluerunt, non obſtare. Quibus omnibus & ſingulis eorum omnium & ſingulorum tenotea præſentibus pro plene & ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, ad effectum præſentium pleniſſime, ſpecialitérque & expreſsè derogamus; cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem quod ij qui duabus, vel pluribus Eccleſijs præfatis ex eorum vnione, vel alias ex conceſſione, ſeu diſpenſatione Apoſtolica quocumque nomioe vel ritulo præfecti ſunt, vel pro tempore erunt, à reſidentia, & pœnis huiuſmodi excenſentur, dummodo in earum altera, in qua de iure reſidere debeut, verè, & perſonaliter reſideant, exceptis tamen, vt præfertur, Eccleſijs Epiſcopalibus, Vrbi proximis, quibus Cardinales in ordine priores præſſe ſolent: reſidentia enim, ſi quæ apud præfatas Eccleſias titulorum Cardinalium fieret, aliquam excuſationem eiſdem Cardinalibus, vt præfertur, non præſtaret quominus ipſi in alia, vel aliis Eccleſijs præfatis, quibus eos etiam pro tempore præfici contigerit, reſidere omnino teneantur. Quod quc vt præſentes, & in eis contenta quæcumqne ad omnium notitiam amplius educantur, & ne aliquis de eis ignorantiam prætendere poſſit, eædem præſentes per aliquem, ſeu aliquos ex curſoribus noſtris vt præfertur, in valuis Baſilicæ ſancti Petri, & in Acie Campi Floræ affigantur, & publicentur: quæ ſic affixæ, & publicatæ omnes & ſingulos, quos concernunt, afficiant & arctent vt præmittitur, perinde ac ſi vnicuique eorum perſonaliter intimatæ, & notificatæ fuiſſent. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 12. Decembris 1634. Pontificatus noſtri Anno duodecimo.

Extenſio Conſt. Gregor. XIII. ne Subcollectorum, & Commiſſariorum crimina poſſent cognoſci niſi à Nuntiis, & Collectoribus Apoſtolicis in Regno Neapolitano, ad exceſſus, & crimina patrata in aliis Regnis, & Prouinciis, etiam expletis eorum officiis.

LXV.

Part. 3. alleg. 81.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

ALias tec. mem. Gregorius Papa XIII. prædeceſſor noſter indemnitati Miniſtrorum Cameræ Apoſtolicæ, ne vllis moleſtiis, vel incommodis fatigarentur, oppottune prouidere cupiens, quod omnes & ſingulæ cauſæ tunc motæ, & pro tempore mouendæ quorumuis prætenſorum exceſſuum, crtminum & delectorum, per quoſcumque Subcollectores, & Commiſſarios tam generales, quam particulares, in quibuſlibee Prouinciis, Ciuitatibus, & diœceſibus Regni Neapolitani pro tunc, & pro tempore exiſtentem Nuntium Apoſtolicum, & Collectorem generalem deputaros, commiſſorum, à tunc, & pro tempore exiſtente Nuncio Apoſtolico in eodem Regno commorante ſolum, non autem à quibuſuis aliis Iudicibus etiam locorum Ordinaris, non modo durante officio, ſed etiam poſt ipſum dimiſſum donec viuerent, audiri, cognoſci, & decidi poſſeot, & deberent, ſtatuit, & ordinauit: prædictiſque Iudicibus, & locorum Ordinariis ne in illis ſeſe quouis prætexru, ſeu quælito colore intromittere quoquo modo vllateuus auderent, vel præſumerent; diſtrictius inhibuit, prout in ſuis litteris io ſimili forma Breuis ſub datum die quarta Ianuarij 1575. Pontificatus ſui aono tertio expeditis plenius continetur. Cumque poſtea, vt accepimus, fuerit à nonnullis pluries dubitatum, an predicta littera Gregotij, prædeceſſoris prædicti de prærenſis exceſſibus, criminibus, & delictis durante officio dumtaxat, an vero etiam de aliis poſt finitum eorum officium ve præmittitur, donec viuerent commiſſis, intelligi debetent, & deſuper diuerſas teſolutiones etiam ad inuicem contrarias emanaſſe aſſeratur. Nos volentes finem huic dubitationi imponere, & attendentes quod iidem Subcollectores, & Commiſſarij in coocernentibus ſeruitium Cameræ Apoſtolicæ, timidiores, ac negligentiores herent, ſi ſub prædictorum Iudicum & Ordinariorum iuriſdictione poſt finitum eorum officium ſe relictum iri timerent, & propterea iuſto meru retraherentur à gerendo, vt debent, eorum officio, dubitantes, ne illo finito prædicti Iudices & locorum Ordinarij in illos etiam ex cauſis mendicatis ſæuirent; quod non modicum præiudicium Cameræ & Sedis Apoſtolicæ redundaret. Idcirco motu proprio & ex certa ſcientia noſtra, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra conſtitutione perpetuo valitura, cognitionem, & deciſionem cauſarum prætenſorum exceſſuum, crtminum & delictorum per prædictos Subcollectores & Commiſſarios à Nuncijs & Collectoribus Apoſtolicis tam in Regno Neapolitano, quam in aliis Prouinciis, Regnis, & locis etiam ſpeciali nota dignis,

&

& vbique terrarum & locorum; per Nuncios, siue Collectores Apostolicos hactenus deputatos, & pro tempore deputandos quomodocumque etiam post finitum officium, commissorum, vt prætenditur,& patratorum,spectasse,& spectare ad Nuncios, & Collectores Apostolicos pro tempore existentes priuatiuè,quoad quoscumque alios Iudices, etiam locorum Ordinarios prædictos, declaramus, & quatenus opus foret decernimus statuimúsque, & ordinamus. Ne autem inde maior libertas delinquendi, & excessus committendi eisdem subcollectoribus,& Commissariis nascatur,& ne eorum delicta,si quæ patrata essent,vel patrarentur, in posterum impunita remaneant; volumus quod collectores Cameræ Apostolicæ nunc, & pro tempore existentes, inter statuta per eorum subcollectores, & Commissarios obseruanda, tanquam ab ipsis Collectoribus iam edita, etiam impressa, addant comminationem de eosdem Subcollectores, & Commissarios priuando huiusmodi priuilegio, & illos ordinariæ iurisdictioni submittendo,quatenus post dimissum officium ab excessibus, & delictis committendis non se abstineant,quodque prædicta statuta in Cancellariis Episcoporum, & aliorum ordinariorum retineantur, & stent affixa. Decernentes præsentes Litteras & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo,quod quicumque in præmissis interesse habentes,seu habere prætendentes, vocati & auditi non fuerint, aut præmissis non consensetint, seu causæ propter quas præsentes emanarint, adductæ, verificatæ, seu alias iustificatæ non fuerint, aut alia quauis de causa de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio aut intentionis nostræ, vel alio quouis defectu notati, impugnati, inualidati, in ius vel controuersiam reuocari, ad terminos Iuris reduci, seu adoersus illas restitutionem in integrum, aperitionem oris aut quodcumque aliud iuris, vel facti,gratiæ,vel iustitiæ remedium impetrati,seu eo impetrato quemquam vti, seu se iuuare in iudicio, vel extra nullatenus posse; sed eas semper validas, firmas,& efficaces existere & fore,sicque per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores ac S.R.E. Cardinales etiam de Latere Legatos, & Nuncios, sublata eis,& eorum cuilibet quauis aliter iudicandi,& interpretandi facultate,& auctoritate,iudicari, & definiri debere,ac irritum,& inane si secus super his à quoquã, quauis auctoritate scienter,vel ignoranter contigerit attentari. Non obstante quatenus opus sit nostra de iure quæsito non tollendo, ac quibusuis aliis Cancellariæ Apostolicæ regulis, necnon constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis,priuilegiis quoque,indultis,& litteris Apostolicis,sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus,& insolitis clausulis,in genere, vel in specie,etiam Motu proprio,& consistorialiter,ac alias quomodolibet in contrarium concessis confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam pro illorum sufficienti derogatione,de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma de hoc seruanda foret, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris die 2. Iulij 1636. Pontificatus nostri anno decimotertio.

De non ieiunando in vigilia S. Ioannis Baptistæ, quando contingat in die solemnitatis Corporis Christi.

LXVI.

Part. 1. tit. 2. gloss. 5. à n. 8.

VRBANVS *Papa III. ad perpetuam rei memoriam.*

CVm euenire quandoque possit vt vigilia sancti Ioannis Baptistæ in diem festum solemnitatis sanctissimi Corporis Domini nostri IESV CHRISTI incidat. Nos attendentes diem festum huiusmodi, quo tanti sacramenti institutio summa totius populi Christiani lætitia colitur, è principalibus anni festiuitatibus existere, propterea venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium sacris Ritibus præpositorum consilio deinceps perpetuis futuris temporibus quoties vigiliam prædictam in dictum diem festum solemnitatis sanctissimi Corporis Domini nostri IESV CHRISTI incidere contigerit,non esse ieiunandum, neque à carnibus abstinendum in die festo huiusmodi, sed anticipandũ, ieiunium die immediate antecedenti, nempe feria quarta prout ieiunaretur in ipsa vigilia, Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus,& ordinamus. Contrariũ facientibus non obstantibus quibuscumque. Volumus autem, vt præsentium transumptis etiam impressis manu alicuius notarij publici subscriptis,& sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis,eadem prorsus fides vbique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ,vel ostensæ Datum Romæ apud sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 13. Octobris 1638. Pontificatus nostri anno 16. M. A. Maraldus.

Regulares ad secularium Confessiones, seu ad verbum Dei prædicandum semel & simpliciter admissi per Episcopum, quando possint per eum reprobari?

LXVII.

Part. 2. alleg. 25.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

ALias à nobis emanarunt litteræ tenoris sequentis, videlicet à tergo, Dilecto nostro Balthasari S.R. Ecclesiæ Presbytero Cardinali de Sandoual nuncupato, Ecclesiæ Gienensis ex concessione, & dispensatione Apostolica Præsuli: *sanus verè.* Vrbanus Papa VIII. Dilecte fili noster salutem & Apostolicam benedictionem. Cum sicut nuper exponi fecisti in tuis ciuitate,& diœcesi Gienen. multi diuersorum Ordinum Religiosi sub prætextu quod ad sacras Confessiones audiendas, & verbum Dei prædicandum semel approbati fuerint absque tua licentia Confessiones prædictas audiant,& verbum prædi

prædicent non ſine graui Chriſti fidelium ſcandalo & eorum ſalutis animarum detrimento: & licet per cenſuras & pœnas Eccleſiaſticas contra eoſdem proceſſeris, ij tamen vigore cuiuſdam priuilegij à felicis record. Clemente Papa VIII. prædeceſſore noſtro ad fauorem Mendicantium emanati, ſe ab alio quàm à Romano Pontif. pro tempore exiſtente excommunicari minimè poſſe prætendant. Nos inconueoientibus huiuſmodi ioxta creditum Nobis deſuper Apoſtolicæ ſeruitutis officiom quantum cum Domino poſſumos obuiare, téque ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volenres, ſupplicationibus tuo nomine Nobis ſuper hoc humilitet porrectis inclinati de venerabilium Fratrum ooſtrorum S.R.E. Cardinalium negotiis Regularium præpoſitorum conſilio, tibi Religioſis prædictis ne abſque expreſſa tua liceotia ſacras Confeſſiones de cætero audire, minuſque verbum Dei prædicare audeant & præſumant, per ecoſuras & pœnas Eccleſiaſticas auctoritare noſtra iohiberi, eoſdemqoe ad exhibendum tibi liceotias, quos illi deſuper à te ſiue à prædeceſſoribus tuis Eccleſiæ Gienenſis Præſulibus, vel adminiſtratoribus obtinuerint, ad hoc vt eas vel confirmes, vel reuoces, prout ad diuini cultus augmeotum, & animarum Ciuitatis & dicœcſis prædictarom ſalutem & confirmatiouem in Domino expedire iodicaueris, cogeodi, & compellendi facultatem dicta auctoritare tenore præſentium concedimus, & impertimur, non obſtantibus quibuſcunqoe Conſtitutionibus, & ordinationibns Apoſtolicis etiam iuramento, confirmatiooe Apoſtulica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, oecoon prædicti Clementis prædeceſſoris, & qoibuſuis aliis priuilegiis in vim Cruciatæ ſanctæ eis quomodolibet competentibus indultis, & litteris Apoſt. ſub quibuſcunqoe tenoribus & formis, ac cum quibuſcunque derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis irritantibuſque, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, ac aliàs in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſi coofirmatis, & inoouatis. Quibus omoibus, & ſingulis, ſi pro illorum ſufficienti derogatione illis, eorumqoe totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeo quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruata foret, illorumque tenor pro plene & ſufficienter expreſſis haberi, illis aliàs io ſuo robore permanſuris hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, cæteriſqoe contrariis quibuſcunque. Datum Romæ apud ſaoctam Mariam Maiorē ſub annulo Piſcatoris die 13. Octobris 1617. Pootificatos noſtri anno quinto. Nunc autem litibos, & controoerſiis, quæ inter Ordinarium Gienen. ex vna, ac Religioſos prædictos ex altera partibus de & ſuper præinſertis prædictis, vt accepimos, ad præſens vigent, & de cætero oriti poſſint, quantum cum Domino poſſumus obuiam ire, ac de ſuper opportuno declarationis noſtræ miniſterio prouidere volentes, de venerabilium fratrum noſtrorum R.S.E. Cardioalium negotiis & conſultationibus Epiſcoporum, ac Regularium præpoſitorum conſilio, partibus suditis, reque matute diſcuſſa, auctoritate Apoſt. tenore præſentium decernimos & declaramus præinſertas litteras huiuſmodi ita eſſe intelligendas & declarandas, vt Regulares quidem in ciuitate & dicœceſi Gienen. à prædeceſſoribus Epiſcopis examinati & approbati ad Confeſſiones perſonarum ſecularium aodiendas à præſente Epiſcopo ſucceſſore pro maioti conſcientiæ ſuæ quiete poſſint iterum examinati; at ſi minus idonei reperti fuerint, reprobari ad præſcriptum Conſtitutionis ſaoctæ mem. Pij Papæ V. prædeceſſoris noſtri hac de re ediræ, ſed illi, quos idemmet Epiſcopus approbauit, ſiquidem huiuſmodi approbatiooē obtin ueriot ad certum tempus, eo elapſo noo poſſint confeſſiones audire abſq; noua Epiſcopi ipſius licentia & approbatione, præuio etiam ſi idem libuerit, oooo examine. Illi autem, quos ipſemet Epiſcopus ad Conſeſſiones huiuſmodi audicodas ſemel admiſit ſimpliciter, ac ſine vlla temporis præfinitione nullatenus poſſint ab eodem reprobari ſine nous cauſa, eaque ad Confeſſiooes ipſas coocernente. Cæterùm an eadem cauſa ſubſit necne Epiſcopum non teneti ipſis Regularibus edicere, ſed Sedi Apoſt. dumtaxat, vbi eam ſibi aperiri poſtularit. Ad hæc quod in eiſdem præinſertis litteris dicitur Regulares non poſſe verbum Dei prædicare ſine Epiſcopi licentia, id locum ſibi vendicare in his tantum Eccleſiis, quæ ſui Ordinis non ſunt, cùm in aliis Eccleſiis ſui Ordinis ſufficiat Epiſcopi beuedictio petita, licet non obtenta, ita tamen vt ſi Epiſcopus non modo benedictionem ſimpliciter non concederit, verum etiam Regularibus prohibuerit quominus prædicent, tunc illo contradicente in ſui quidem Ordinis Eccleſiis liceat illis prædicare, quemadmodum ſacri Coocilij Trid. decretis ſalubriter eſt cautum. Quod ſi Regulares ſiue in Confeſſionibus audiendis, ſiue io prædicando aduerſus ea, quę ſupernus declarauimus quoquo modo delinquerint in vim earumdem præmiſſarum litterarum ab Epiſcopo Gieneo. coërceri & puniri poſſint, etiam cenſuris Eccleſiaſticis; ſicque & non aliter in præmiſſis omnibus, & ſingulis pet quoſcuoque Iudices Ordioarios, & delegatos, & cauſarum Palatij Apoſt. Auditores iudicari, & defioiri debere, ac irritum & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam qoauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus omnibus illis quæ in præinſertis litteris hiuiuſmodi volumus nō obſtare, cæteriſq; contrariis quibuſcunqoe. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annolo Piſcatoris die 30. Ianuatij 1639. Pontificatus noſtri anno 6.

Poſtmodum hac de re *in ſacra Congr. S.R.E. Cardinalium negotys ac conſultationibus Epiſcoporum ac Regularium præpoſita dubitatum fuit, an Epiſcopus, Regulares ad Confeſſiones perſonarum ſecularium audiendas approbauit, poſſint eoſdem ex noua cauſa ab eiſdem Confeſſionibus audiendis ſuſpendere, aut licentias illis conceſſas reuocare, non obſtantibus quibuſcumque priuilegys in fauorem quarumcumq; perſonarum atque Ordinum, & qualis huiuſmodi cauſa eſſe debeat? Eadem S. Congreg. conſuit Epiſcopum quamuis ſimpliciter, & abſque vlla temporis præfinitione approbauit Regulares ad confeſſiones perſonarum ſecularium audiendas, poſſe tamen eoſdem ſi noua cauſa ſuperueniae vt ſuprà ſuſpendere, ac licentias illis conceſſas reuocare, dummodo huiuſmodi Confeſſiones ipſos concernat. Caterum ſi Regulares cum ſcandalo, aut alias inhoneſte viuant, vel aliquod delictum committant, propter quod rationabilis Epiſcopi iudicio videantur à Confeſſionibus ſuſpendendi, an quo ipſius Epiſcopi conſcientiam voluit eſſe oneratam, cùm præcipua miniſtri qualitas ſit integritas vitæ ac morum honeſtas: vtiq; eā cauſam ad miniſtriū Confeſſionis pertinere, ac proinde nihil obſtare quominus eā poſſit Epiſc. Regulares vtcunq; à ſemetipſo approbatos ſuſpēdere, aut expellere à Confeſſionibus audiendis. Datum Romæ die 30. Auguſti 1630. quam ſacra Congr. ſententiam Sanctiſſimus D.N. ad ſe relatam approbauit die 31. eiuſdem, Fr. Antonius Card. S. Honufrij. P. Fagnanus Secret.*

Eccleſia

Eccleſia à qua Epiſcopus de ſuo conſenſu transfertur, ab eo tempore vacar, quo idem Epiſcopus ab illius vinculo in Conſiſtorio abſoluitur, eriam ante expeditionem litterarum, vel adeptam ſecundæ Eccleſiæ poſſeſſionem; poſteaquam verò ex teſtimonio, ſeu documento Secretarij ſacri Collegij, vel alio huiuſmodi abſolutionis notitiam Epiſcopus tranſlatus habuerit.

LXVIII.

Part. 3. alleg. 119. n. 8.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

NObis nuper pro parte dilectorum filiorum Cleri Hiſpaniarum expoſitum fuit, quòd occurrẽtibus in illis Regnis Eccleſiarum Cathedralium, per dimiſſionem, ſiue tranſlationem vacationibus, vacationem non induci prætenditur, quouſque Epiſcopus tranſlatus Eccleſiæ ouiter obreutæ, ac ſucceſſor dimittentis Eccleſiæ dimiſſæ poſſeſſionem adepti non fuerint. Ideóque tam ipſos Epiſcopos, quã eorum Vicarios interim ordinariam iuriſdictionem retinere, eoque ſub prætextu, quòd cùm tranſlationes & dimiſſiones huiuſmodi, de tranſlatorum, & dimittentium conſenſu fiant, non intelligatur Eccleſia dimiſſa, neque Epiſcopus ab illius vinculo abſolutus, quouſque de huiuſmodi conſenſu nõ conſtiterit, de quo minimè cooſtare poteſt, cùm à tergo litterarũ Apoſtolicarum non adnoretur, prout fieri ſolet in expeditionibus beneficiorum inferiorum, quæ fiunt per conſenſum, nec de illo fit adnotatio particularis, de qua Secretarij Conſiſtorialis atteſtatio haberi queat: vnde oritur quòd iuriſdictio penes Epiſcopum tranſlatum, ſeu dimittentem videatur, quouſque de tali conſenſu appareat per aliquem actum poſitiuum ſubſequentem, qui non niſi ex capta poſſeſſione vigore litterarum Apoſtolicarum huiuſmodi reſultare poteſt. Nos inconuenientibus, & litium anfractibus, qui ex præmiſſis oriri poſſunt, quantum cum Domino poſſumus, obuiare, ac Clerũ huiuſmodi ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, & ſingulares illius perſonas à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à iure vel ab homine, quauis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentiũ dumtaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutas fore cenſentes, ſupplicationibus illorum nomine Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Concilij Tridentini interpretum, quibus negotium huiuſmodi maturè, ac diligenter examinandum, & Nobis referendum commiſimus conſilio, Eccleſiam, à qua Epiſcopus de ſuo conſenſu tranſferetur, ab eo tempore vacare, quo idé Epiſcopus ab illius vinculo in noſtro, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis Conſiſtorio abſoluitur, eriam ante expeditiouem litterarum Apoſtolicarũ, vel adeptam ſecundæ Eccleſiæ poſſeſſionem: poſteaquam vero ex teſtimonio, ſeu documento Secretarij ſacri Collegij, vel alio modo huiuſmodi abſolutionis notitiam Epiſcopus tranſlatus habuerit, illico eam exercitio ordinariæ iuriſdictionis abſtinere debere, eamque in Capitulum tranſire, ita vt ſtatim Capitulum eadem iuriſdictione vti, Sedem vacantem publicare, atque Officialem, ſeu Vicarium ad dicti Concilij præſcriptum conſtituere poſſit, & debeat: Præſentes quoque litteras perpetuò validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri, & obtinere, necnon Clero prædicto in omnibus, & per omnia ſuffragari, ſicque per quoſcumque iudices ordinarios, & delegatos, eriam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac eiuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, & Sedis Apoſtolicæ Nuntios, quauis auctoritate fungentes indicari, & diffiniri debere, ac irrirum, & inanè ſi ſecùs ſuper his, à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contingerit attentari, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium decernimus, & declaramus, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon Eccleſiarum huiuſmodi, eriam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque indulris, & litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis: quibus omnibus, & ſingulis eorum tenores præſentibus pro plenè & ſufficienter expreſſis habentes illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus; cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, ſub Annulo Piſcatoris, die vigeſima Martij, milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo quinto, Pontificatus noſtri anno ſecundo. *V. Theatin.*

Quòd maiorem poſt Pontificem in Cathedralibus, & principalem in Collegiatis Eccleſiis dignitates obtinentes, & Canonici Magiſtrales Doctorales, lecturæ, Pœnitentiarij, & Parochialium Eccleſiarum Rectores non poſſint eſſe in Regnis Hiſpaniarum familiares & commenſales Epiſcoporum, nec officiales, ſeu viſitatores.

LXIX.

VRBANVS *Papa III. ad perpetuam rei memoriam.*

ALiàs fel. rec. Gregorio Papa XV. prædeceſſore noſtro emanarunt litteræ ten. ſubſequentis, videlicet Gregor. Papa XV. ad perpetuam rei memoriam, aliàs fel. rec. Paulo Papa V. prædeceſſori noſtro, nomine delictorum filiorum Deputatorum, & Congregationis Cleri Regnorum Caſtellæ & Legionis, expoſito, quòd in penultimo Concilio Prouinciali Toletano, prouidè ſtatutum & ordinatum fuerat, vt Canonicus Præbendam Doctoralem, aut Magiſtralem, vel illam obtinens, cui munus legendi ſacram Scripturam incumbit, oecono & Pœnitentiarius

tiarius Metropolitanus, vel Epiſcopi Vicarius, Prouiſor, aut Viſitator, non poſſit eſſe iudex Ordinarius, vel Delegatus voluerit ſis appellationum, quòd etiam in Presbitero Parochiales Eccleſias obtinentibus omnino obſeruari voluit: ne ab Eccleſiis, quarum Cura Paſtoralis ipſis eſt commiſſa, eos obeſſe contingeret, idem Paulus prædeceſſor, ſupplicationibus Deputatorum, & Congregationis huiuſmodi ſibi humiliter porrectis inclinatus de ven. fratrum noſtrorum conſultas ſanctæ Rom. Eccleſiæ Cardinalium ſacri Concilij Tridentini Interpretum ſtatutum in præfato Concilio Prouinciali, vt præfertur, factum Apoſtolica auctoritate approbauit & confirmauit, & ſubinde Nos ſupplicationibus etiam Deputatorum, & Congregationis huiuſmodi per dilectum ſiſium Ludouicum de las Infantas & Saauedra, Archidiaconum Antequeræ nuncupatum, & Canonicum Eccleſiæ Malacitanæ dicti Cleri negotiorum in Romana Curia geſtorem, Nobis humiliter porrectis inclinati, de eorundem Cardinalium Concilio ſtatutom in Prouinciali Synodo Toletana editum, & à dicto Paulo prædeceſſore confirmatum, vt præfertur, ad Eccleſias omnes Metropolitanas, Cathedrales, Collegiatas, & Parochiales totius Regni Caſtellæ & Legionis, eadem auctoritate extendimus, illudque in eiſdem Eccleſiis Prouinciæ Toletanæ præcipimus & mandauimus, & aliàs prout in dicti Pauli ſub die xvij. Auguſti 1615. & noſtris ſub die ix. Maij 1622 deſuper in ſimili forma Breuis expeditis litteris, quarum tenor præſentibus pro expreſſis haberi volumus, plenius continetur. Cùm autem ſicut eorundem Deputatorum, & Congregationis nomine nobis expoſitum fuit, ipſi prouidè conſiderantes, quòd ſi ſtatutum, vt præfertur, approbatum, confirmatum, & extenſum ad primas dignitates poſt Pontificalem Cathedralium & Collegiatarum Eccleſiarum eiuſdem Regni extenderetur, ex huc profectò earundem Eccleſiarum vtilitati maximè conſuleretur. Nobis propterea à Deputati, & Congregatio huiuſmodi per eundem Ludouicum humiliter ſuplicari fecerunt, vt ſuper præmiſſis opportunè prouidere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Noſque laudabili Deputatorum, & Congregationis huiuſmodi deſiderio quàtum cum Domino poſſumus, annuere, ipſoſque Deputatos, & Congregationem ſpecialibus fauoribus & gratiis proſequi volentes, & eorum ſingulares perſonas, à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet ſonodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium dumtaxat cõſequendum harum ſerie abſoluentes, & abſolutas fore cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, decorundem Cardinalium concilio ſtatutom in Prouinciali Synodo Toletaoa editum, atque à dicto Paulo prædeceſſore confirmatum, & per Nos exteoſum, vt præfertur, ad omnes primas dignitates poſt Pontificalem Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum ipſius Regni Apoſtolica auctoritate tenore præſentium extẽdimus ſicque per quoſcunque iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Quocirca venerabili fratri Innocentio Epiſcopo Bitonotten modetno, & pro tempore exiſtenti noſtro, & Sedis Apoſtolicæ in Regnis Hiſpaniarum Nuntio, ac dilecto filio cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, per præſentes committimus, & mãdamus, quatenus ipſi, vel alter eorum per ſe, vel alium, ſeu alios, præſentes litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Deputatorum, & Congregationis, necnon interes habentium, fuerint requiſiti, ſolemniter publicantes eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciãt auctoritate noſtra eiſdem præſentes litteras, & in eis contenta huiuſmodi, ab omnibus, ad quos ſpectat, inuiolabiliter obſeruari: contrarios quoſlibet, & rebelles, per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione poſtpoſita compeſcendo inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus omnibus illis quæ in litteris præſentibus conceſſa ſuot, non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, ſub annullo Piſcatoris, die 6 Aprilis 1623. Pontificatus noſtri anno 3. Cùm autem ſicut dilectus filius Doctor Lucas Gonzalez de Leo Canonicus Magiſtralis Eccleſiæ Curdubẽſi Eccleſiarum præfatarum, quarum negotiorum in Romana Curia geſtor exiſtit, nomine Nobis nuper exponi fecit, ipſe per Nos decerni ſummopere deſideret, vt nec maiorem poſt Pontificalem in Cathedralibus, nec principalem in Collegiatis Eccleſiis dignitates obtinentes, nec Canonici Magiſtrales, Doctorales Lecturæ, Pœnitentiarij, nec Parochialium Eccleſiarum Rectores, Epiſcoporum familiares, ſeu cõmenſales eſſe poſſint, quandoquidem inde eadem prorſus inconuenientia, ſiue incommoda oriantur, ex eo quòd præfati earundem Arciepiſcoporum, ſeu Epiſcoporum, Officiales, ſeu Viſitatores exiſtentes, neceſſario cogantur deeſſe ſuarum Præbendarum obligationi, ac muneri, & gubernio, necnon Eccleſiarum ipſarum regimini, ad quem vnum, ſeu ſolum, vel præcipuum officium Præbendæ præfatæ, Apoſtolica auctoritate erectæ, & inſtitutæ ſunt. Nobis propterea dictus Lucas, tam ſuo, quàm Eccleſiarum præfatarum nomĩbus, humiliter ſupplicari fecit, vt ſuper præmiſſis opportunè prouidere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur, tam Deputatorum, & Congregatioois, quam Lucæ præfatorum votis, hac in parte annuere, illoſque ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, & à quibuſois excõmunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, aliſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, à iore, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtũt, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum harum ſerie abſolueotes, & abſolutos fore eenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclioati, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium dceernimus, ne de cætero perpetuis futuris temporibus maiorem, poſt Pontificalem in Cathedralibus, & perſonalem in Collegiatis Eccleſiis dignitates obtinentes, nec Canonici Magiſtrales, Doctorales Lecturæ, Pœnitentiarij, nec Parochialium Eccleſiarum Rectores, Epiſcoporum, Familiares, ſeu Commenſales eſſe poſſint. Preſentes verò litteras, & in eis contenta quæconque ab omnibus & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, inuiolabiliter obſeruari debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilecto filio moderno, & pro tempore exiſtenti noſtro, & Sedis Apoſtolicæ in Regnis Hiſpaniarum Nuntio, ac dilecto filio Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generali auditori, per præſentes committimus, & mandamus, quatenus ipſi, vel alter eorum, per ſe vel alium, ſeu alios, præſentes litteras,

teras,& in eis contenta quæcumque,vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Deputatorum & Congregationis necnon intereſſe habentium fuerint requiſiti ſolemniter publicantes, eiſque præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes,faciant auctoritate noſtra eaſdem præſentes litteras, & in eis contenta huiuſmodi,ab omnibus, ad quos ſpectat,inuiolabiliter obſeruari. Contradictores quoſlibet,& rebelles,per ſententias,cenſuras & pœnas Eccleſiaſticas,aliaque opportuna iuris & facti remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſeculatis. Non obſtantibus omnibus illis, quæ in litteris præſentibus conceſſa ſunt, non obſtare cæteriſque contrariis quibuſcunque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum,ſub Annulo Piſcatoris,die 21.Nouembris 1635.Pontificatùs noſtri anno 13.M.A.Maraldus.

Religioſi quæ decreta, & Conſtitutiones Apoſt. ad ſanctum Inquiſitionis officium contra hæreticam prauitatem pertinentes obſeruare,& in Generalibus,& Prouincialibus Capitulis publicare debeant?

LXX.

FEria quinta die 14. Aprilis 1635. in generali Congregatione ſanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtol. montis Quirinalis coram S.D.N.Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac eminentiſſimis, & Reuerendiſſimis DD.S.R.E. aduerſus hæreticam prauitatem Inquiſitoribus generalibus à ſancta Sede Apoſt. ſpecialiter deputatis. Sanctiſſimus D.N. ſedulo incumbens vt ea,quæ ſalubriter Apoſtolicis decretis,& Conſtitutionibus ſtatuta,& ordinata ſunt,præſertim quæ ad ſanctum Officium Inquiſitoris contra hæreticam prauitatem pertinent, inuiolabiliter obſeruentur, & omnimodam ſortiantur executionem, diſtricte mandat & præcipit vt omnes ſuperiores cuiuſuis Ordinis, Congregationis,Societatis,etiã de neceſſitate exprimẽdæ Regularis,aut cuiuſuis alterius inſtitut,etiam quantumuis exempti,& priuilegiati, teneantur ſub pœna priuationis officij,ac vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrenda, aliiſque arbitrio Sanctitatis ſuæ infligendis in perpetuum ſemel ſaltem in anno, id eſt,feria ſexta poſt octauam aſſũ ptionis B. Mariæ Virginis in publica menſa, vel in Capitulo ad hoc ſpecialitet conuocato, & inſuper in quocumq; generali,ac prouinciali Capitulo,Conuentu,Dieta, vel alio quouis nomine nuncupato capitulari congreſſu ſuos ſubditos, ac Religioſos commonere de inuncta omnibus obſeruantia,& executione earundem Apoſtolicarum Conſtitutionum & Decretorum, ad ſanctum Officium Inquiſitionis aduersùa hæreticam prauitatem pertinentium, ac præſertim.

IVLII III. Conſtit. incip. *Licèt à diuerſis*, contra impedientes Inquiſitores hæreticæ prauitatis in eorum officio, aut in cauſis Inquiſitionis ſe inherentes, eorumque cõplices,& fautores, & contra ipſos Inquiſitores admittentes laicos ad criminis hæreſis cognitionem. Et PII V. Conſtit. 82. incip. *Si de protegendis* contra occidentes, verberantes, deiicientes, aut perterrefacientes quemuis ex miniſtris S. Officij Inquiſitionis, vel Epiſcopotum id munus in ſua diœceſi, vel prouincia obeuntium, ſeu accuſatorem, denuntiatorem, aut teſtem in cauſa Fidei quomodocumque productum, vel enocatum: necnon contra ditipientes, expugnates, tnuadentes, dieentes, expilantes, alióve expottantes aliquius prædictorum bona, libros, litteras, auctoritates, exemplaria, ſiue priuata vbicumque poſita, eorumque cõplices,& fautores,& contra effringentes cateeren vel cuſtodiam publicam, vel priuatam extrahentes, vel emittentes iunctum, ptohibentes capiendum, capromve etipientes, tecipientes, occultantes, ſeu facultatem effugiendi dantes, ſeu id fieri iubẽtes, eorumque complices,& fautores etiam effectu non ſequuto nullatenus excuſandos, niſi claras tantummodo probationes contrariũ adducentes, & contra inretcedentes ea pro præfatia delinquentibus inflictis contra quemlibet prædictorum pœnis, quæ damnatis ex primo capite legis Inliæ Maieſtatis, eorumque filiis irrogantur, & oblata reuelantibus impunitate.

PII IV. conſt. 31. incip. *Cùm ſicut nuper*, contra Sacerdotes, qui pœnitentes mulieres in actu ſacramentalis Confeſſionis ad inhoneſtos actus prouocare,& allicere tentant,& ſolicitant. Et Gregor. XV. conſtit. 54. incip. *Vniuerſi Dominici gregis*, amplatiuæ circa huius criminis probationea, & extenſiuæ contra Confeſſarios, qui perſonas (quæcumque illæ ſint) ad inhoneſta ſiue inter ſe, ſiue cũ aliis quomodolibet perpetranda in actu ſacramentalis Confeſſionis, ſiue ante, ſiue poſt immediatè, ſeu occaſione, vel prætextu Confeſſionis. vel extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſionario, aut alio in loco ad audiendam Confeſſionem electo ſolicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermonea ſiue tractatus habuerint. Et contra Confeſſarios non monentes eos, quos ſciunt ab aliis Confeſſariis ſolicitatos eſſe, vt Inquiſitoribus, vel Ordinariis ſolicitantes denuntient, vel docentes eis id ita denuntiandum non teneti.

GREGORII XIII. conſt. 22. incip. *Officy noſtri partes*, de iuriſdictione Inquiſitorum hæreticæ prauitatis eos, qui ad Ordinem Pontificatus non promoti, Miſſas celebrant, & ſacramenotaliter Confeſſiones audiunt Clementis VIII. conſtit. 81. incip. *Et ſi alias*, declaratoriæ pœnę contra eos infligendę per Iudices laicos præuia eorum degradatione. Et Sanctitatis ſuæ conſtit. 79. incip. *Apoſtolatus officium*, extenſiuæ ad minores 25. annis, dummodo vigeſimum ætatis annum compleuerint.

SIXTI V. conſtit. 17. incip. *Cœli & terra creator*, contra exercentes artem Aſtrologiæ iudicariæ, & alia quæcumque diuinationum genera, libroſve harum artium legentes, vel tenentes. Et Sanctitatis ſuæ conſtit. 113. incip. *Inſcrutabilia iudiciorum Dei*, extenſiuæ ad alia, & cum grauioribus pœnis.

CLEMENTIS VIII. conſt. 42. inc. *Cùm ſicut*, contra Italos ne extra Italiam proficiſcantur ad loca in quibus liber & publicus cultus, ſine vſus Catholicæ Religionis non exiſtat, minuſque in eis locis habitent. Et Gregorij XV. conſtit. 23. incip. *Romani Pontificis*, contra hæreticos ne in locis Italiæ, & Inſularum adiacentium quouis prætextu commoreatur, & contra eorum fautores.

PAVLI V. conſtit. 26. incpit, *Romanus Pontifex*, reuocatoriæ facultatum Superioribus quorumcumque Ordioum & Religioſorum qooquomodo caeceſſarum cognoſcendi cauſas ſuorum ſubditorum ad Officium ſanctæ Inquiſitionis qnomodolibet pertinentes.

Eiuſdem conſt. 97. incipit, *Regis pacifici*, innouatoriæ conſtitutionum à SIXTO IV. & Pio V. de Conceptione

ceptione B Mariæ Virginis editarum; impoſitionis multiorum pœnarum in trangreſſores à locorum Ordinariis, & hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus putandos. Et Gregorij XV. conſtit. 29 incip. *Sanctiſſimus Dominus noſter, auditis*, ampliatiuæ, & declaratoriæ prohibitionis aſſerendi B. Mariam Virginem concepram eſſe in peccato originali.

GREGORII XV. conſt. 27. incip. *Romanus Pontifex, in ſpecula*, reuocatoriæ quorumcumque conceſſionum viuæ vocis oraculo factarum. Et Sanctitatis ſuæ conſt. extenſiuæ ad quoſcunque quantumuis priuilegiatos, & exemptos, incip. *Alias felicis rec. Gregorius Papa XV.* ſub dat. Romæ 20. Decembris 1631.

Eiuſdem conſtit 40. incipit, *Apoſtolatus officium*, & Sanctitatis ſuæ conſt. 114. incipit, *Eo modo*, reuocatoriæ licentiarum quarumcumque legendi & habendi libros prohibitos.

SANCTITATIS VAE conſt. 37. inc. *Sanctiſſimus Dominus noſter ſolicite animaduertēs*, de imaginibus nondum à Sede Apoſt. canonizatorum, vel beatificatorum cum radiis, ſplendoribus, aut laureolis non proponendis, tabellis, aut luminatibus ad eorum ſepulchra non oponendis, eorumve geſtis miraculis, reuelationibus, beneficiorum impetrationibus non publicandis, aut imponendis. Pariter Sanctitatis ſuæ conſt. 50. incip. *Sanctiſſimus Dominus noſter pro debito ſui Paſtoralis officij*, de libris vbicunque compoſitis de quacunque materia tractantibus, ab his, qui degentes in Statu Eccleſiaſtico tranſmittendis aliò vt imprimantur ſine Vicarij & Magiſtri ſacri Palatij in Vrbe, vel extra eam ſine Ordinarij & Inquiſitoris, aut ab eis deputatorum licentia. Et eiuſdem Sanctitatis ſuæ conſtit. ſub dat. Romæ die 5. Nouembris 1631. incipit, *Cum ſicut accepimus*, quod Conſtitutiones Apoſtol. in concernentibus Fidem Catholicam, & ſanctæ Inquiſitionis officium hactenus editæ & impoſterum etiam ſuper quacunque alia re edendæ, omnes Regulares quomodolibet priuilegiatos comprehendant, niſi in edendis illi ſpecialiter excipiantur. Et inſuper ij ſuperiores teneantur curare & efficere, vt huius decreti exempla aliquo in loco apud eos publico affigantur, & affixa conſeruentur, itaut ab eiſdem ſubditis Religioſis omnibus videri, ac legi commode queant: déque huiuſmodi commonitione publico documento ſtatim certiorem facere Congregationem ſanctiſſimæ Inquiſitionis in Vrbe. Et ita mandat & præcipit ſanctitas ſua. Ioannes Antonius Thomaſius, ſanctæ Romanæ & vniuerſalis Not.

Anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimotertio, Indictione prima, Pontificatus S. D. N. Vrbani diuina prouidentia Papæ octaui, die verò ſeptima menſis Iunij ſupradicta littera decretum affixum & publicatum fuit ad valuas Principis Apoſtolorum, ac in acie Campi Floræ, vt moris eſt, per me Alexandrum Latinum præſbati S. D. N. Papæ Curſorem.

Canonici Pœnitentiarij, Lectores, Magiſtrales, & Doctorales Metropolitanarum, & Cathedralium Eccleſiarum Regnorum Hiſpaniæ & Legionis quauis de cauſa, occaſione, vel prætextu, etiam ſeruitij S. Inquiſitionis, à ſuarum Eccleſiarum ſeruitiis ſe quoquo modo eximere, ac ſuper hoc quodcunque indultum etiam à Sede Apoſtol. nisi eorundem Capitulorum ad id expreſſo accedente conſenſu, impetrarint minimè poſſunt.

LXXI.

VRBANVS *Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam.*

SVpet vniuerſas Orbis Eccleſias ab eo, qui cunctis imperat, nullo licèt meritorum noſtrorum ſuffragio conſtituti, in his per quæ ipſarum Eccleſiarum, præſertim Metropolitanarum, & Cathedralium honori, & commodis opportunè conſulitur, Paſtoralis officij noſtri partes cum à Nobis petitur, libenter interponimus, prout conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Nuper ſiquidem nomine dilectorum filiorum Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum, Regnorum Caſtellæ, & Legionis Nobis expoſitum fecit dilectus filius Auguſtinus Gonzalez Davila Iuris vtriuſque Doctor, eorundem Capitulorum Procurator generalis, quòd in qualibet Eccleſiarum huiuſmodi dudum, iuxta ſacri Concilij Tridentini decreta Pœnitentiarius, cum vnione vnius ex Præbendis pro vno Magiſtro, vel Doctore, aut Licentiato in ſacra Theologia, vel Iure Canonico inſtitutus, necnon vna Lectoralis pro vno Theologo Lectore ſacræ Scripturæ, & præterea iuxta ordinationem fœlicis recordationis Sixti Quarti, & Leonis Decimi Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum aliàs, & ex particulari Sedis Apoſtol. indulto in quibuſdam, ex dictis Eccleſiis duæ Doctorales pro vno, ſeu duobus reſpectiuè Doctoribus, ſeu Licentiatis in vtroque, vel altero Iutium, ac aliàs Præbeñ. Magiſtralis reſpectiuè nuncupatæ pro vno Magiſtro ſeu Licẽtiato in ſacra Theologia conſtitutæ fuerunt. Cum autem, ſicut eadem expoſitio ſubiungebat, iuxta eiuſdem Concilij Tridentini decreta Pœnitentiario onus audiendi Confeſſiones publicè in Eccleſia, Theologo autem Canonicis prædictis, legendi, & interpretandi ſacram Scripturam incumbat; Magiſtrales verò, & Doctorales Canonici huiuſmodi in prædictis Eccleſiis in vim dictæ ordinationis Sixti IV. & Leonis Decimi prædeceſſorum noſtrorum huiuſmodi, & reſpectiuè indulti prædicti eo fine inſtituti ſint, vt hi ſuæ Eccleſiæ in defendendis illius iuribus, & in dandis Capitulo ſuo, aliiſque Eccleſiæ ſuæ miniſtris ſalubribus conſiliis pro fœlici negotiorum eorundē directione aſſiſtant; ille autem vt verbum Dei populo prædicet, & in his, quæ ad conſcientiam pertinent, tecta conſilia Capitulo, & miniſtris ſuæ Eccleſiæ præbeat, & proinde, ipſos apud ſuas Eccleſias aſſiduè reſidere oporteat, contigit tamen interdum, vt nonnulli ex Canonicis huiuſmodi variis prætextibus, & inter alios, quod officio ſanctæ inquiſitionis aduerſus hæreticam prauitatem inſeruiant, ac etiam vigore indultorum ſibi ab Apoſtolica Sede conceſſorum ab Eccleſiis ſuis abſint; & nihilominus ſuorum Canonicatuum, & Præbendarum fructus, reditus & prouentus, ac etiam diſtributiones quotidianas integrè, tāquam ſi reſiderent, percipere prætendant, in grane ipſarum Eccleſiarum detrimentū. Quare dictus Auguſtinus eorundem Capitulorum nomine Nobis humiliter ſupplicari fecit vt Capi-

tulorum, & Ecclesiarum huiusmodi idemnitati in præmissis opportune consulere de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur attendentes petitionem huiusmodi rationi esse consentaneam, ac Capitula, & Aquistinum præfatos specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, eorumque singulares personas, quibuslibet excommunicationis, suspensionis, interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absoluentes, & absolutas fore censentes; huiusmodi supplicationibus inclinati, eisdem Capitulis Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum Regnorum Castellæ & Legionis prædictorum, vt nullo vnquam tempore Canonicis Pœnitentiariis, Lectoribus, Magistralibus, & doctoralibus suarum Ecclesiarum pro tempore existentibus, ex quauis causa etiam præteanquòd officium sanctæ Inquisitionis inseruiant, absentibus, & si aliquoo ab Apostolica Sede indultom desuper sine speciali Capitulorũ prædictorom consensu ob inuerint, fructus, redditus & prouentus ad tributum unes quotidianas suotum Canonicatuum, & Præbendarum præstare minimè teneantur, nec ad id inuiti cogi, aut compelli, seu vigore litterarum Apostolicarum, nisi in illis de præsenti indulto de verbo ad verbum specialis mentio fiat, interdici, suspendi, vel excommunicari possint auctoritate Apostolica tenore præsentium de speciali gratia indulgemus, ac præfatos Canonicos Pœnitentiarios, Lectores, Magistrales, & Ductorales, quauis de causa, occasione, vel prætextu, etiam seruitij dictæ sanctæ Inquisitionis huiusmodi à dictarum suarum Ecclesiarum seruitiis illis incumbentibus se quoquomodo eximere, ac super hoc quodcumque indultum etiam à Sede Apostolica, nisi eorundem Capitulorum ad id expresso accedẽte consensu impetrare, aut sibi quouis modo etiam Motu proprio concesso, vti, vel frui nullatenos posse, aut debere, nec illis in aliquo contra præsentium tenorem suffragari, quinimò quandocumque contigerit, pro tempore existẽtes Canonicos Pœnitentiarios, Lectores, Magistrales, & Doctorales huiusmodi in aliis, quàm dictarum suarum Ecclesiarum seruitiis etiam officij sanctæ Inquisitionis, etiam intra ciuitates, in quibus Ecclesiæ præfatæ existunt, occupati, Canonicatus & Præbendas, per eos obtentos in Ecclesiis huiusmodi, eo ipso vacare ac aliis personis qualificatis per eos, ad quos eorum collatio pertinebit, liberè conferri posse, sicque ab omnibus censeri, & ita & non aliter per quoscunq; iudices Ordinarios & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, nostrosque, & Sedis Apostolicæ Nuntios, ac quoscumque alios quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, seu interpretandi facultate, & auctoritate iudicati, & definiti debere, irritumque, & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Quocirca venerabilibus fratribus Archiepiscopis & Episcopis Metropolitanarum, & Cathedralium Ecclesiarum prædictarum respectiuè, necnon nostro & Apostolicæ Sedis pro tempore existenti in Regnis Hispaniarum Nuntio per præsentes committimus & mandamus, quatenus Archiepiscopi & Episcopi præfati, quilibet in suis ciuitate & diœcesi, Nuntius verò præfatus in quibusuis suæ iurisdictionis locis in eisdem Regnis per se, vel alium, seu alios præsentes literas, & in eis contenta, vbi & quando opus fuerit, & quoties pro parte dictorum Capitulorum fuerint requisiti solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra eadem Capitula præmissorum huiusmodi effectu pacificè frui & gaudere, non permittentes illa desuper à quoquam quauis auctoritate, quomodolibet indebitè molestari. Contractores quoscumque per sententias, censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris & facti remedia, appellatione postpositâ compescendo, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacij Papæ Octaui prædecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de duabus dietis, dummodò vltra tres dictas aliquis auctoritate præsentium in iudicium non trahatur, aliisque Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, ac Ecclesiarum prædictarum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel alia quauis firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, stabilimentis, vsibus, & natiuis, priuilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, etiam præfato sanctæ Inquisitionis officio, & quibusuis aliis in contrarium præmissorum, nunc & pro tempore sub quibuscumque tenoribus & formis, quomodolibet concessis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus & singulis eorum tenores præsentibus, pro expressis habentes, ad præmissorum efficacium specialiter, & expressè derogamus, cæteris quecontrariis quibuscumque. Volumus autem, vt præsentium transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus adhibeatur fides, quæ adhiberetur, si fuerint exhibitæ, vel ostensæ Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annullo Piscatoris, die decima Ianuarij millesimo sexcentesimo quadragesimo, Pontificatus nostri anno decimoseptimo. Locus † annulli Piscatoris. M. A. Mataldus.

INDEX

Bullarum, Conſtitutionum, & Decretorum, quæ in hoc opere citantur, & hîc ordine Pontificum referuntur.

PII II.

BVLLA 1. CONTRA Clericos ad ſacros Ordines malè promotos. 1.69

PII IV.

2 Super forma iuramenti profeſſionis Fidei. id.
3 Quod gratiæ de non reſidendo, fructus ratione ſtudy non valeant ſine conſenſu Ordinarij. 0
4 Super reſidentia Prælatorum, & aliorum curam animarum habentium, & reſidere debentium. 1
5 Super executione Concilij, & litterarum eiuſdem Sanctiſſimi D. Pij IV. contra Archiepiſcopos Epiſcopos, Prælatos, & alias perſonas Eccleſiaſticas non reſidentes in eorum Eccleſiis. 7
6 Reuocatio priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum, conſeruatoriarum, indultorum, Confeſſionalium, Maris magni, & aliarum quarumcunque ſimilium gratiarum, quibuſcunque locis, & perſonis conceſſarum, in his quibus ſtatutis, & decretis ſacri Concilij Trident. contrariantur. 73

PII V.

7 Super clauſura, & reformatione Monialium cuiuſcunque Ordinis. 74
8 Declaratio Regula à Pio IV. edita ſuper expreſſione gradus propinquioris in diſpenſationibus matrimonialibus pro coniunctis in diuerſis gradibus. 75
9 Declaratio ſuper decretis Concilij Trid. de cognatione ſpirituali, & affinitate ex fornicatione, ac matrimonijs deſuper contractis. 76
10 Super declaratione decreti Concilij Trid. de cognatione ſpirituali, & eius impedimentis. ibid.
11 Declaratur Concilij Trident. Decretum ſuper impedimento affinitatis ex fornicatione prouenientes. 77
12 De veritate exprimenda à procuratoribus Pœnitentiaria, &c. in diſpenſationibus matrimonialibus, & alijs gratijs Apoſtolicis ſub pœnis falſi. ibid.
13 Super collatione Parochialium Eccleſiarum. 78
14 Declaratio ſuper portione aſſignanda Vicarijs perpetuis Parochialium Cathedralibus, & alijs Eccleſiis, ac pijs locis perpetuò vnitarum. 79
15 Declaratio Decreti à Concilio Trid. editi ſuper impedimento publicæ honeſtatis circa ſponſalia, & matrimonia. 80
16 Quæ reſignationes beneficiorum per Epiſcopos, & alios Collatores admitti poſſint. 81
17 De reſidentia Rectorum Eccleſiarum Parochialium, & obtinentium Canonicatus, & dignitates. 82
18 Contra quoſcumque Clericos tam ſeculares, quàm Regulares neſandi criminis reos. ibid.
19 De trium votorum profeſſione ab eis emitenda, qui in Congregationibus ſub obedientia voluntaria viuunt, & habitus à ſecularibus Presbyteris diſtinctos habent. 83
20 Reuocatio indultorum recipiendi, vel retinendi Religioſos alterius Ordinis etiam laxioris. ibid.
21 Contra Moniales exeuntes à clauſura, niſi in quibuſdam caſibus, eaſque comitantes, vel

recipientes, & contra superiores exeundi licentiam concedentes, nisi in casibus hic expressis. 84

22 Reuocatio priuilegiorum, & consuetudinum Ecclesiarum aliquid recipiendi in collatione seu admissione ad possessionem beneficiorum. 85

23 Prohibitio ne in publicis concionibus disputetur de conceptione B. Mariæ Virginis, neque de ea vulgari sermone scribatur, innouando Constitutionem Sixti IV. & decreta Concilij Trident. 86

24 Quod Regulares cuiuscumque Ordinis, etiam Mendicantes, Lectores, aut in Theologia graduati non possint secularium Confessiones audire, nisi fuerint ab Ordinarijs approbati. 88

25 Forma expediendi litteras Apost. monitoriales de excommunicandis his, qui bona deperdita, vel subtracta restituere, aut reuelare recusant. ibid.

26 Iurisdictio Episcoporum visitandi Parochiales Ecclesias Fratrum Militum S. Ioannis Hierosolymitani quoad animarum curam, & Sacramentorum administrationem. ibid.

27 Ordinarijs locorum iniungitur vt Confraternitates Doctrinæ Christianæ ad pueros, alios quæ inuita legis expertes bonis moribus, sanaque doctrina instruendum, instituant, cum elargitione Indulgentiarum tam pro Confratribus, quàm per eos iustrueudis à Pontifice concessa. 89

GREGORII XIII.

28 Auctio Constitutionum à Pio V. pro Mendicantibus, & alijs Regularibus contra locorum Ordinarios, & c. editarum ad terminos Iuris, & Concilij Trid. 90

29 per executione literarum Apost. & declaratione Concil. Trid. sess. 24. c. 20. de reform. 91

30 Reuocatio quarumcumque licentiarum ingrediendi monasteria, & loca Monialium, & virorum cuiuscumque Ordinis: & prohibitio vtendi licentijs ab Episcopis, vel superioribus concessis pro casibus necessarijs, nisi in necessitatibus vrgentibus. 92

31 Iurisdictio Ordinariorum in punieudis Vicarijs, familiaribus, colonis, & ministris Fratrum Militum Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani iuxta dispositionem Concil. Tridentini. sess. 24. cap. 21. 93

32 Quod etiam Prælati, & alij Monialum curam habentes, earum Monasteria ingredi non possint, nisi in casibus tantum necessarijs. 94

33 De modo & forma publicandi beneficiorum resignationes, & iurium cessiones. ibid.

34 Quod Abbatissæ, & aliæ præfectæ Monasteriorum Monialium in Italia consistentium ad triennium tantummodo eligantur. 96

35 Præcedentiæ declaratio inter Ordines Mendicantium, & inter Confraternitates laicorum in processionibus. ibid.

SIXTI V.

36 Quod vacent omnes Ecclesiæ, & beneficia eorum, qui ad dignitatem Cardinalatus promouentur; & quando eis datur retentio, intelligatur de beneficijs non requirentibus residentiam in loco dictæ dignitati non conuenienti. 97

37 Contra Clericos male promotos, ac in Episcopos in Ordinum collatione peccantes. ibid.

GREGORII XIV.

38 De forma faciendi processus, & inquisitiones ex præscripto Concilij Trid. super promouendis ad regimina Ecclesiarum Cathedralium, & aliarum superiorum seu Monasteriorum, atque ad cæteras dignitates, de quibus in Consistorio prouidetur. 99

CLEMENTIS VIII.

39 Moderatio Bullæ Sixti V. contra clericos male promotos, & eos promouentes editæ, cum præseruatione pœnarum ibidem simoniacæ Ordinatis, & ordinationibus inflictarum. 102

40 De executione Concilij Trident contra Regulares non subditos Episcopo extra claustra notorie delinquentes. Et de pœnis eorum superiorum illos punire negligentium. ibid.

41 Quando locorum Ordinarij Regularibus licentiam possint impartiri nouos Conuentus construendi. 103

42 Concordia inter Capitula Cathedralium Ecclesiarum, & Nuntium Apostol. Hispaniæ de vna petia ex supellectilibus Pontificalibus Prælatorum quando morerentur, eidem danda. ibid.

PAVLI V.

43 *Declaratio & confirmatio priuilegij fori Religioſorum Regularium intra clauſtra degentium.* 105
44 *Contra mulieres ingrediendi monaſteria Monialium licentijs abutentes.* ibid.
45 *Renocatio omnium licentiarum monaſteria Monialium ingrediendi, aut cum eis conuerſandi, mulieribus hactenus conceſſarum.* 106

GREGORII XV.

46 *De exemptorum priuilegijs circa animarum curam, Sacramentorum adminiſtrationem, Sanctimonialium monaſteria, & Pradicationem Verbi Dei.* ibid.
47 *De Monaſteriorum, Conuentuum, domorum, Religioſorum cuiuſcumque etiam Mendicantium Ordinis erectione.* ibid.
48 *De Canonicatu Pœnitentiario in ſingulis Metropolitanis, & Catedralibus Eccleſijs Hiſpania in concurſu ad inſtar Doctoralium & Magiſtralium prouidendo.* ibid.
49 *Regularet tam Monachi, quàm Fratres quorumcumque Ordinum etiam Mendicantium in proceſſionibus & publicis actibus, non debent Canonicos, Rectores, & Clericos ſecularet precedere, nec cum eis mixtim incedere: & in vniuerſo Regno Caſtella & Legionis Clerus ſecularis in omnibus locis etiam in Conuentibus, & propryt Eccleſijs eorundem Religioſorum præferri debet.* 108

VRBANI VIII.

50 *Decreta de celebratione Miſſarum auctaritate Vrbani VIII. à ſacra Congr. Concilij edita.* 56
51 *De Regularibus, apoſtatis, & electis decreta iuſſu Vrbani VIII. à ſacra Congrg. Concilij edita.* 60
52 *De non addendis Kalendario, & Miſſuli Sanctorum officijs adhuc non conceſſis, & quibus non approbatis.* 61
53 *Contra ordinantes, & male ordinatos.* 62
54 *Circa acceſſum Regularium ad Monaſteria Monialium ad colloquendum cum eis conceditur & præſcribitur facultas Ordinarij.* 63
55 *Quod Capitula Eccleſiarum Cathedralium, quibus S.R.E. Cardinales præſunt ex indultis conferendi beneficia Eccleſiaſtica reſeruata, vel affecta eiſdem Cardinalibus ceceſſis nullus ius pretendere poſſit.* ibid.
56 *Quod S.R.E. Cardinales Eccleſiarum Præſules indulta conferendi beneficia Eccleſiaſtica ratione Eccleſiarum, quibus præſunt, vel quorum regimini vltimo loco ceſſerunt, dumtaxat vti poſſint.* 65
57 *Confirmatio, & innouatio regula, Cancellaria, decreti Camera Apoſt. & conſtitutionum fel. rec. Iulij III. quoad fructus beneficiorum Eccleſiaſticorum inexhauſtos.* 66
58 *Renocatio quarumcumque licentiarum à predeceſſoribus Pontificibus loca Regularia erigendi non ſeruata forma Conſtitutionis Clementis VIII. & decretorum Sedis Apoſt. conceſſarum, quæ nondum effectum ſuum ſortita ſunt. Ac prohibitio illa de catero erigendi abſque licentia ordinariorum, & ſacris Canon. Conciliisque Trident. necnon Clementis VIII. & Gregorij XV. conſtitutionibus non ſeruatu.* 110
59 *Prohibitione degentes in ſtatu Eccleſiaſtico mediatè, vel immediatè Sedi Apoſt. ſubiecto libros ab eis vbicumque compoſitos de quacumque materia tractantes abſque Cardinalis Vicarij, & Magiſtri ſacri Palatij in vrbe, & extraeam abſque Ordinarij, & Inquiſitoris loci licentia deferant, aut imprimendos tranſmittant.* 111
60 *De bonis iuriſdictionalibus ad Eccleſias, & loca pia ſpectantibus in feudum, vel emphyteuſim non dandis, nec vltra triennium locandis, aut conceſſionet huiuſmodi renouandis, ſeu prorogandis.* ibid.
61 *Confirmatio decreti, quo ſacra Congr. Cardinalium Concilij Trid. interpretum cenſuit Conſtitutionem Gregorij XV. de Conſeruatoribus editam non afficere Religionem Hieroſolymitanam, niſi quoad iudices Conſeruatores, eidemque Religioni adhuc ius eiuſmodi iudices Conſeruatores eligendi competere.* 112
62 *De facultate eligendi Confeſſarium ad Regulares vtriuſque ſexus, & cuiuſcumque Ordinis non extendenda, nec extra forum conſcientia.* 113
63 *De Nouitijs receptis, & profeſſis contra formam decretorum.* 114

64 *Super reſidentia Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Metropolitanorum, & aliorum Eccleſiis Cathedralibus præfectorum, etiam S.R.E. Cardinalium, cum præfixione termini ad proficiſcendum ad eorum reſidentias, & determinatione pœnarum, & prohibitione ab ipſis non diſcedendo abſque Sedis Apoſt. licentia ex quibuſuis etiam vrgentiſſimis cauſis.* ibid.

65 *Extenſio Conſtitutionis Gregorij XIII. ne Scholaſticorum, & Commiſſariorum crimina poſſent cognoſci, niſi à Nuntys, & Collectoribus Apoſt. in Regno Neapolitano, ad exceſſus, & crimina patrata in alijs Regnis, & pronincys etiam expletis eorum officys.* 117

66 *De non ieiunando in vigilia S. Ioannis Baptiſtæ quando contingit in die ſolemnitatis Corporis Chriſti* 118

67 *Regulares ad ſecularium Confeſſiones, ſeu ad Verbum Dei prædicandum ſemel & ſimpliciter admiſſos per Epiſcopum quando poſſint per eum reprobari.* ibid.

68 *Eccleſia à qua Epiſcopus de ſuo conſenſu transfertur, eo tempore vacat, quo idem Epiſcopus ab illius vinculo in Conſiſtorio abſolvitur, etiam ante expeditionem litterarum vel adeptam ſecundæ Eccleſiæ poſſeſſionem, poſteaquam verò ex teſtimonio, ſeu documento Secretarij ſacri Collegij, vel alio huiuſmodi abſolutionis notitiam Epiſcopus tranſlatus habuerit.* 120

69 *Quod maiorem poſt Pontificalem in Cathedralibus, & principalem in Collegiatis Eccleſiis dignitates obtinentes, & Canonici Magiſtrales, Doctorales, Lectura, Pœnitentiary, & Parochialium Eccleſiarum Rectores non poſſint eſſe in Regnis Hiſpaniarum familiares, & commenſales Epiſcoporum, nec officiales, ſeu Viſitatores.* ibid.

70 *Religioſarum decreta & Conſtitutiones Apoſt. ad ſanctum Inquiſitionis officium contra hæreticam pravitatem pertinentes obſeruare, & in his Generalibus, & Prouincialibus Capitulis publicare debeant.* 122

71 *Canonici Pœnitentiarij, Lectores, Magiſtrales, & Doctorales Metropolitanorum, & Cathedralium Eccleſiarum Regnorum Hiſpaniæ, & Legionis quauis de cauſa, occaſione, vel prætextu, etiam ſeruitij ſanctæ Inquiſitionis à dictarum ſuarum Eccleſiarum ſeruitijs, ſeu quomodo eximere, ac ſuper hoc quodcumque indultum etiam à Sede Apoſt. niſi eorumdem Capitulorum ad id expreſſo accedente conſenſu, imperare minimè poſſunt.* 123

FINIS.

Prem. Lo
ACHIL
Via Grande